

Biblia Latina MAINZ, CA. 1455 Gutenberg Bible RARE BOOK AND SPECIAL COLLECTIONS DIVISION, LIBRARY OF CONGRESS Octavo

INCUNABULA

THE VOLLBEHR COLLECTION
1930
Acc. no. 400460

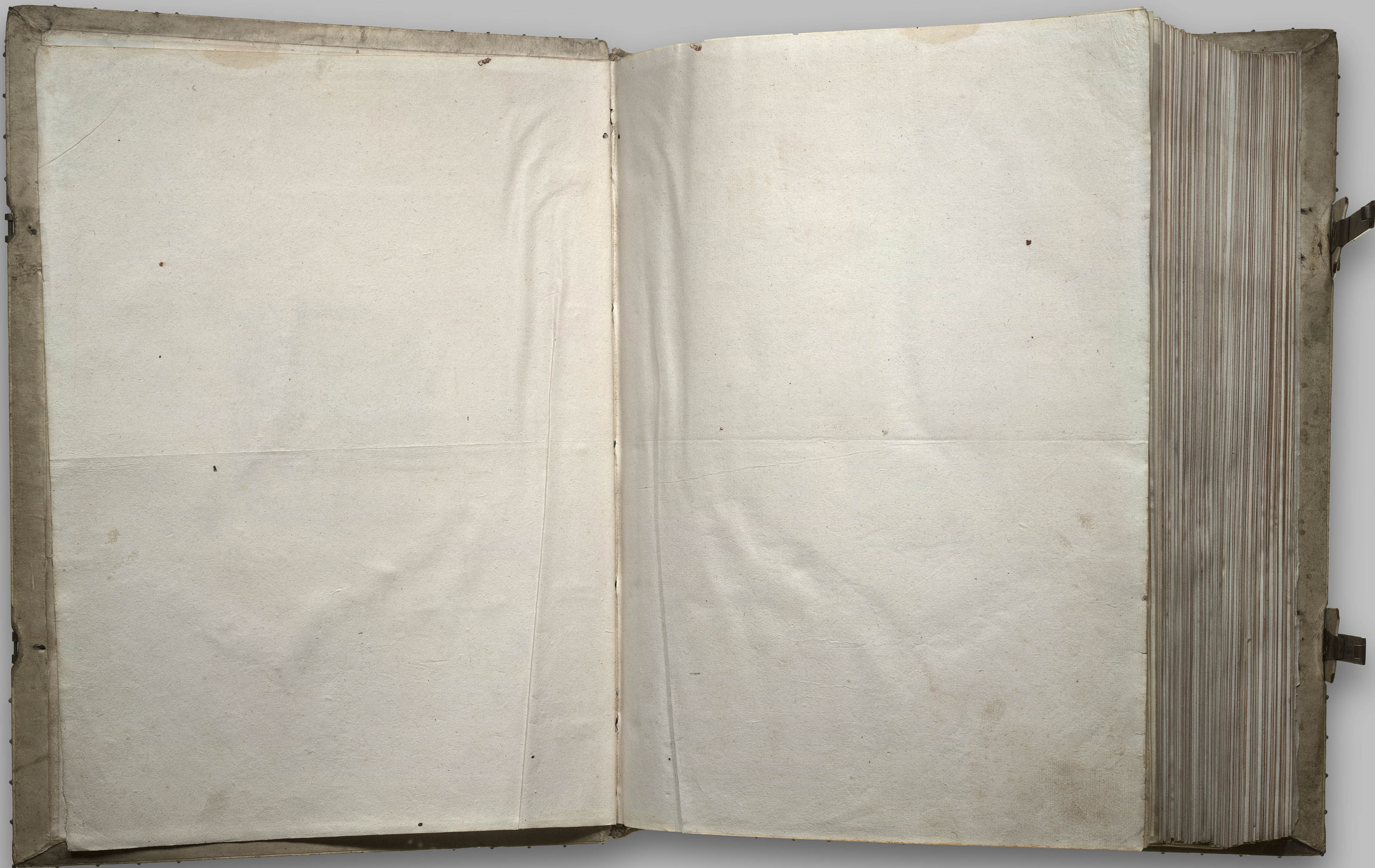
f. 9

BIBLIOTHECÆ PRINC. MON.
S. BLASII.

• Vollbehr •
• Inkunabel-Sammlung •

F. IV. 26.

Incipit epistola sancti iheronimi ad paulinum presbiterum de omnibus diuine historie libris. capitulum primum.

Hec ambrosius tua michi munuscula preteris. deulit sit et suauissimas lras. q̄ a principio amicitiar. hic p̄ba te iam ludi et ueteris amicitie noua: p̄ferbant. Vera enī illa necessitudo ē. et xpi glorio copulata. qm̄ non uilitas familiaris. nō p̄cia tantum corporis. nō libola et palpās adulaō. sed dī amor. et diuinay scripturarū studia conuoluant. Legim⁹ in ueteribz historie. quosdā lustrasse puincia. nouos adisse p̄los. maria trāsisse. ut eos quos q̄ libris nouerant. corā q̄ uidit. Sicut pitagoras manphiticos uires. sic plato egiptū. et archita tarentinū. eandemq̄ oram ytalie. que quondā magna grecia dicebat. laboriosissime petaguit. et ut qui aduenis ingi erat. et potens. cuiusq̄ doctrinas achadumie pignatilia psonabāt. heret p̄gnus atq̄ discipulus. males aliena ueritate disceat. qm̄ sua ipudeti ingeri. Deniq̄ cū lras quasi toto orbe fugientes p̄sequit. capc⁹ a piratis et uenudanis. exāno crudelissimo paruit. dud⁹ capimus uind⁹ et seruus. Tame quia plus maior euenire se luit. ad erum lūm. adeo eloquēcie fonte manant. de uletis hyspanie galliarūq̄ lūibz. quosdā uenisse nobiles legimus. et quos ad contemplationē sui roma nō traxerunt. hōis fama p̄duxit. habuilla etas inauditi cōibz seculis. celebrandūq̄ miraculū. ut urbē tantā

ingressi. aliud extra urbem querebant. Apolloni⁹ siue ille mag⁹ ut uulgū loquitur. siue plus. ut pitagorici tradunt. intrauit p̄las. p̄cūit caualū. albandos. scithas. mallagetas. opulētissima indie regna penetrant. et ad eptennum latissimo phylon ampne cūmūlo puenit ad bragmanas. ut hyarcam in throno sedente aureo et de caualali fonte potantem. inter paucos discipulos. de natura. de moribz. ac de cursu diez et sidēz audiret docerent. Inde p̄ clauicas. babilonios. chaldeos. medos. assyrios. parthos. syros. pherices. arabes. palestinos. reclusus ad alleandriā. perrexit ad ethiopia. ut pignosophistas et famosissimam solis mensam uideret in sabulo. Inuenit ille uir ubiq̄ q̄ disceret. et semp proficiēs. semp se melior fieret. Scripserit super hoc plenissime octo voluminibus. phylotratus. **Capitulum ij.** Quid loquar de secti hominibz. cū ap̄lus paulus. uas electōis. et magister gentiū. qui de conscientia rāi i se hospitiū loquebat. dicea. An experimentū queritis eius qui in me loquit xpc. Post damascū arabiāq̄ lustratā. ascendit iherosolimā ut uidet petcū et mālū apud eū diebz quindē. Hoc enī nūctio ebdomadis et ogdo adis. fuer⁹ gentiū p̄dicator instruendus erat. Rursūq̄ post ānos ij. uoz decim assumpto barnaba et erito. repro fuit cū ap̄lis euāgeliz. ne forte in uacuum curaret aut curucesset. Habere nescio qd̄ latentis energie. uiue uoc⁹ actus. et in aures discipuli de auditoris ore transfusa. forius sonāt. Unde et electus cū rodi regularet. et legere

illa demonstratio orō qm̄ adūsus cū ha-
buerat: mīrātibz cūdis atq; laudātibz:
suspīrās ait. Quid si ipam audisset
bestiam. sua verba resonāre. **iii.**

Nec hoc dico. qd sit aliquid in me
tale. qd vel possis a me audire
vel velis discere: sed quo ardor tuus et
discendi studiū. etiā absq; nobis per se
probari debeat. Ingeniū docile. et sine
dodore laudabile est. Non qd iuvēas:
sed quid queras cōsideram. Mollis
cera et ad formandū facilis: etiā si ar-
tisticis et plaste reserit manus: tamen
virtute totū est quicqd esse potest. Pau-
lus ap̄ls ad p̄des gamalielis. legem
mōsi et p̄phetas didicisse se gloriatur: ut
armat. spūalibz telis. postea docet con-
siderare. Arma tū n̄r milicē nō car-
nalia sūt. sed potētia deo. ad destructio-
nem mundiōnū et cogitāōnes destru-
entes. et omne altitudinē extollentē se
adūsus sciam dī: et captivātes omne
intellectū ad obediendū xp̄o: et paratū
subiugare omne inobediām. Thimo-
teum scribit ab infācia sacris litteris
eruditū: et hortat ad studiū lectionis:
ne negligat grām q̄ data sit ei per ip̄o-
sitionē manus p̄biterij. Tyro p̄cipit.
ut inter ceteras vīres epi. quē brevis ser-
mone depinxit. sciam qd nō negligat
scrip̄turay. obediētiā inquit cū qui
scdm̄ doctrinā est fidelis sermone: ut
potens sit ehortari i doctrina sana et
contradicentes convincere. **iii.**

Sanda quippe rusticitas solū sibi
prodest. et quātū edificat et vīre
necito rectam xp̄i. sū nocet si destrue-
ribus non resistat. Malachias p̄phē-
tino p malachiā dñs interrogavit sac-
dotes legem. Interatū sacerdotis officiū

est: interrogatū respondere de lege. Et in
deuteronomio legim. Interoga prau-
tū et annūciabit tibi: maiores tuos
et dicet tibi. In psalmo qd regim. Lan-
tabiles mīchi erāt iustificatōnes tue:
in loco p̄gnatōnis mee. Et i descrip-
tione iusti viri. cū eum arbor vīre da-
uid q̄ est i paradiso cōparet: inter cetera
virtutes hoc etiā inculcit. In lege dñi
volūtas eius. et i lege eius meditabit
die ac nocte. Daniel i sine sacri sime
visionis ait. iustos fulger q̄li stellae:
et intelligentes id est doctos q̄li firma-
mentū. Unde qm̄ in se distāt iusta
rusticitas. et docta iusticia. Alij stellis:
alijs edo cōparat. Quāq; iuxta hebrai-
cam veritatem. verūq; de eruditōis possit
intelligi. Ita tū apud eos legim. Qui
autē docti fuerit fulgebūt q̄li splendor
firmamentū: et qui ad iusticiā eruditū
multos: q̄li stelle in p̄tinas cōstitutes.
Cur dicit paulus ap̄ls vas electiōis.
nampe quia vas legis: et scrip̄turay
scāy erat armatū. Pharisei stupent
in dñi doctrina. et mirant in petro et
iohāne quō legē scāy: cū lras nō di-
dicāt. Quicqd tū alijs exercitatio et
cotidianā in lege meditatio tribuere
soler. illis hoc ip̄s scs suggerbat. Et
erant iuxta qd scrip̄t i docibiles deo.
Duodecim annos saluator iplēvit.
et in templo sedēs. de q̄stionibz legis
interrogans: magis docet dū prudēt
interrogat. Nisi forte rusticū p̄tū. rusti-
cum iohem didicim. quoy utiq; dicere
poterat. et si impiet. sermone: non nō
sciētia. Iohes rustic. piscator indot.
Et vnde illa vox obsecro: in p̄ncipio
erat verbū. et verbū erat apud deum.
et deus erat v̄bū. Logos grece. multa

significat. Nam et verbū est et ratio. et
sup̄mund: et causa universū: et p̄
quā singula que subsistūt: que uni-
versā ite intelligim. in xp̄o. **Cap v.**

Hoc doctus plato nesciuit. hoc de-
mosthenes eloquens ignoravit.
Petrus inquit sapiētiā sapiendū: et
prudētia prudētū reprobato. Vera
sapiētia p̄cedit falsā sapiām: et quāq;
stulticia p̄dicatōnis in cruce sic: tamē
paulus sapiām loquit inter p̄dicos.
Sapiām autē nō fecit isti. q̄ destruit.
nec p̄cipiū: sed loquit dī sapiām in
misterio absconditā: quā p̄destinavit
deus ante secula. Dī sapiētia. xp̄s est.
Xp̄s m̄ dei virtus et dī sapiētia. Hec
sapiētia in misterio abscondita est. de
qua et noni psalmi titulus p̄notatur.
pro oculis filij: in quo sunt omnes
thesauri sapiēcie et sciēcie dei absconditi.
Et qui i misterio abscondit. erat. p̄desti-
natus est ante sēa: p̄destinatus autē
et p̄p̄tatur. in lege et p̄phetis. Unde
et p̄phē appellabatur videntes: quia
videbant eū quē ceteri non videbant.
Abraham vidit diē eius. et letat. est.
Abrahā reliszecheli: qui ip̄o p̄cōri
danti erat. Reuelā inq; david oculos
meos: et considerabo mirabilia de lege
tua. Itē tū spūalis est: et reuelatōne
opus ē ut intelligat: ac reuelata facie
dī glām contemplantur. Liber in ap̄ca-
lypsi septem sigillis signatus ostendit:
quā si dedis hominī scāci lras ut
legat: respondebit tibi. Non possum.
Signat. ē tū. Quātū hodie putat se
nosse lras: tenent signatum librum. nec
aperire possunt. nisi ille reseat qui h̄
clausū david: qui aperit et nemo clau-
dit: claudit et nemo aperit. In actibus

ap̄lor. scs eunuchus. imo sand. vir.
sic tū cū scā scriptura cognominat: cū
legē ysaiam p̄phetam interrogas a
philippo. putatne intelligis que legis:
respondit. Quō possum: nisi aliquis
me doceat. Ego ut de me loqr inter-
net sandior. sū hoc eunuchus. nec studi-
osior: qui de ethiopia id ē de remotis
hūibz mūdi venit ad templū. reliquit
aulam regiam: et tamē amator legis
fuit diuine sciēcie. ut etiā in vehiculo
lras legē scāy. Et tamē cū librum tenet.
et vba dñi i cogitāōne cōp̄t. lingua
voluerit. labijs p̄sonare: ignorabat
cum quē in libro nesciens venerabat.
Venit philipp. ostendit ei thesū: qui
clausus latet i lra. O mira doctoris
virtus. Eadem hora credidit eunuchus:
baptizatus fidelis et scs magister efficit
de discipulo plus in deserto fonte eccle-
się i aurato synagoge tēplo rexit. **v.**

Hec a me p̄stida sūt breui: neq;
enī eplaris āgustia euagari lo-
gius patiebatur: ut intelligeres. et in
scripturis sacris sine p̄iio et mōstrāre
sentia. nō posse ingredi. Taceo de gra-
maticis. rhetoricis. philosophis. geo-
metricis. dyalecticis. multis. astrono-
micis. astrologis. medicis. quoy scā
moralibz sacis vel vtilissima est: et in
tres partes scindit. i doctrinā. rationē.
et vsum. Ad minores artes veniā: et
que non tā lingua qd manu admini-
strant. Agricole. carentarq; fabri me-
talloz. liquorūq; colores. lanarq; qd
fullones. et ceteri qui variā sup̄pellectilē
et vilia opuscula fabricāt: absq; docto-
re esse non possunt qd cupiūt. Quod
medicor est p̄uicūq; medicū: radant
fabrilis fabri. Sola scrip̄turay ars ē:

quam sibi passim omnes vendicant. Scribitur in doctis poenata passim. Hanc garrula anus. hanc delirus senex. hanc sophista ubosus. hanc uniuersum plerumque. lacerat. docent anteque discant. Alij abduco supercilio grandia uerba ruminantes. inter mulierculas de sacris litteris philosophant. Alij discunt prochi pudor a feminis. quod uiros doceant. et ne parum hoc sit. quadam facilitate ubosus. in uo audada. edisserunt alijs. quod ipsi non intelligunt. Taceo de meis filiis: qui si forte ad scripturas sanctas post seculares litteras uenerint. et sermone exposito aures populi mulserint. quicquid dixerint. hoc legem dei putant. Nec scire dignantur quod propheta. quod apostolus senserint. sed ad sensum suum incongrua aptant testimonio: quasi gratia sit. et non uiciorum suorum dicendi genus. de prauare sententias. et ad uoluntatem suam sacra scriptura trahi repugnant. Quasi non legimus omnicorona et uirgilio coronas: ac non sic etiam et maronem sine christo possumus dicere christum. quia scripsit iam redit et uirgo redeunt saturnia regna: iam noua progenies. celo deuicta alto. Et primum loquentem ad filium. Nate mee uires. mea magna portanda solus. Et post uita saluatoris in cruce. Talia perstabat memorans. fixusque manebat. Puercilia sunt hec. et circulatorum ludo filia. doce quod ignores. timo ut cum thomacho loquar. nec hoc ipse scire quod nescias. **viij.**

Uidelicet manifestissima est generis in qua de creatura mundi de reor. dio generis humani. de diuisione terre. de confusione linguarum et gentium usque ad exitum scribitur hebreorum. Patet quod uisum tu de plagis: tu decalogo tu mistic. diuinitisque preceptis. In primis est leuiticus

liber: in quo singula sacrificia in uo singule pene sillabe et uerbes aaron et moyses ordo leuiticus. Spiritus ecclesia sacramenta. Numeri uero non ne totius arismetice et prophetie balaam et perdragraduay mansuonum per heronum misteria conuenit: deuotionum uero sed a lege et euangelice legis figuratio. nonne sic ea hec que priora sunt ut noua sunt omnia de ueracibus: huiusque moyses: huiusque penitenciarum: quibus quique ubi loqui se uelle apostolus in ecclesia gloriatur. Iob exemplar patientie quod non misteria suo sermone expleuit: prola incipit. ubi labit. pedestri timone huius: omnesque lege dyalectice. propositio. assumptio. confirmatio. elutione definitur. Singula in eo uerba plena sunt sententiis: et ut de ceteris sileat. resurrectione corporis sic prophetarum: ut nullus de ea manifestus et ratur scriptis. Sed inuget redemptor meus uiuit: et in nouissimo die de ita resurgetur. Summe et rursus circundabor pelle mea. et in carne mea uidebo deum: que uisus sum ego ipse et oculi mei conspexerunt. Non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniam ad istum nomen: qui ipsum dominum non solum in gestis. uerum etiam in nomine perfert. Transiit iordanem. hostium regna subuertit: diuidit terram uideri populo: et per singulas urbes. uiculis. montes. flumina torrentes. atque continua. ecclesie celestisque iherusalem spiritualia regna descripte. In iudicio libro que principes populi. tor figure sunt. Ruch moabit. ysaie replet uariationum dicentis: emite agnum domini dominum terre: de petra desecit ad montem filie syon. Samuel in hely mortuus et in occasione saul ueterem legem abolitam monstrat: porro in sadoch atque dauid

nouum sacerdotum nouumque impium sacramenta restat. Malachim id est tertius et quartus regum libri a salomone usque iechoniam et a ieroboam filio nabach usque ad osee qui dudus est in assyrios. regnum iuda et regnum describit israel. Si historia respicias uerba simplicia sunt: si in litteris sensum latentem insperetis ecclesie pauitatas et hereticorum contra ecclesiam bella narrat. Quodam ipse in unius voluminis angustias coartat multo aliud quam sonant in littera prefigurant. Osee rebro nominat effecit. lamaria. ioseph. iezrael. et uerum fornicari et fornicationis filios et adultera rubedo clausa maritum in se sedere uiduam: et sub ueste lugubri mariti ad se reditum prestolari. Ioseph filius iacob describit terram duodecim tribuum. euca. bruchio. locusta. rubigine uastante sumpta: et post eis non prius populi effusio in spiritu sancto super seruos dei et ancillas id est super cunctas uirginum modicum uocia: et effusio in renactio syon. Qui cunctas uirginum ab uno usque ad quindecim paulatim et per incrementa singulas duodecim gradum numerum effudit: qui in psalterio mystice denotat. Amos pastor et rusticus et rubor mora distinguens paucis uerbis replicari non potest. Quis enim digne exprimat et ipsum ioseph damasci et gaze cyri et ydume et filios amon et moab et in septimo et octauo gradu iudee et israel. Hic loquitur ad uaccas pingues que sunt in samarie mouere: et ruituram domum maiorem minorem restat. Ipse cecit fidem locuste: et stantem dominum super murum iherusalem ad amicum: et uicini pomorum attrahunt supplicia precoribus et fame in terra non fame panis. nec sitim aque

sed audiendi uerbum dei. Abdias qui interpretatur seruus domini pronat contra edom: et sanguinem fratris eius iacob semper emulsi hasta percutit spirituali. Ionas pulcherrima coluba naufragio suo passionem domini figurans. mundum ad penitentiam reuocat: et si non minime salutem gentibus nunciat. Michas de moraschi coheres christi uastationem annunciat filie latonis: et obsidione ponit contra eam: quia maxilla perussit iudicis israel. Naum solator orbis incipit ciuitatem sanguinum: et post rationem illius loquitur. ecce super montes pedes euangelizantis et annunciantis parat. Abacuc ludator fortis et rigidus stat super custodiam suam: et fugit gradum super munitionem ut christum iherusalem creparet. et dicat: operuit celos gloria eius. et laudis eius plena est terra: splendor eius ut lux erit. cornua in manibus eius: ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archaionum domini cognitor. audit clamorem a porta piscium et euulatum a secunda: et conuersionem a collibus. Iudith quod uoluntati habitatoribus pile: quia conuincit omnes populos chanaan. dicitur si sunt uniuersi qui in uoluntate erant argenti. Aggeus festinus et letus. qui seruauit in lacrimis ut in gaudio meret. restitutum templum edificat: desuper partem inducit loquens: adhuc unum modicum: et ego amouebo celum et terram et mare et aridam: et mouebo omnes gentes: et ueniet desideratus cunctis gentibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia istum uestibus sordidis induit. et lapidem oculorum septem. candelabrum aureum cum rotam lucernis que odore duas quodque oliuas a sinistris lampadis tenet. et

a deperis: ut post equos rufos varios
nigros et albos: et dissipatas indrigas
et effraim: et equum de israhel pauperem
regem uaciuat: et puerum regem sedentem
super pullum filium asine singulis. Ma-
lachias aperit: et in hunc omnem prophetam: de
abiectione israel: et uocatione gentium: non
est michi aliter uoluntas in uobis dicit
dominus exercituum: et munus non suscipiam de
manu uestra. Ab ortu enim solis usque
ad occasum magnus est nomen meum in
gentibus: et in omni loco sacrificatur: et
offeritur nomini meo oblatio munda.
Masiam: iheroniam: ezechiel et daniel:
quis potest uel intelligere uel respondere:
quorum primus non prophetiam uidet michi
regere sed euangelium. Secundus uirga
muream: et ollam accendit a fide aqua
lonis: et pardum spoliatum suis colori-
bus: et quadruplem diuisis membris uerit
alphabetum. Tercius principia et fine
tantis habet obscuritatibus involuta:
ut apud hebreos ipse presens est: et ordo
generos ante annos triginta non le-
gantur. Quartus uero qui et ceterum
inter quatuor prophetas: temporis confusus:
et totius mundi philohistoria: lapide
presum de morte sine manibus: et regna
omnia subiacent clauo timone punitur.
Dauid symonides noster: pindarus
et altheus flaccus: et carullus atque serenus:
christum lyra predicat: et in decacordo psal-
terio ab inferis excitat redurgere. Sa-
lomon pacificus: et amabilis domini more
corrigit: naturam docet: et etiam iugit et
christum: sanctusque nuptiarum dulce tantum epi-
thalamium. Hec in ecclesia christo prophetam
liberat de periculo: et interfecto amant
qui interpretatur iniquitas partes con-
uincit: et die celebrant mittere in posteros.

Parasipomenus liber instrumenti ueteris
epithome tantus ac talis est: ut absque
illo si quis sciam scripturas sibi uolu-
erit arrogare se ipsum irideat. Per sin-
gula quippe nomina indurataque uerborum:
peruenisse in regum libris tangunt histo-
rie: et innumerabiles replicat euangelij
questiones. Hecdras et nemias: adiu-
tor uidelicet et consolator a domino: in uno
uolumine artant: instaurant templum:
muros restitunt ciuitates: omnesque illa
uerba prophetarum redunt in patriam: et descriptio
sacerdotum: leuitarum: istis: proleptorum: ac
per singulas familias muros: et turrim
opa diuisa: aliud in coram preferunt:
aliud in medulla reuolunt. Ceteris me
scripturas amore rapit: et celsissime mo-
dum epistole: et tamen non implelle quod
uolui. Audiuimus tantum quod nosse quod
rupe delectant: ut et nos: quod possimus dicit:
occupauit anima mea desiderare iustitia
rationes tuas in omni parte. Ceterum illud
socraticum implet in nobis. Hoc tantum
scio quod nescio. Tangam et nouum breuiter
testamentum. Mathaeus: marcus: lucas:
et iohannes: quadrigena domini: et uerba: et uerbum
quod interpretatur sciencie plenitudo per totum
corpus conuolat sunt: sanctille amantur:
discuntur: fulgura: pedes habent redos:
et in sublime tendentes: terga perueniunt
et ubique uolantia tenet se mutuo sibi:
et perplexi sunt: et quasi rota in rota uol-
untur: et pergit quodcumque: eos facit ipsa
sancti perduxit. Paulus apostolus ad septem
scribit ecclesias: octaua enim ad hebreos
a plebisque egera numeris: ponit. Thimo-
teum instruit: et erit: et philomena pro
fugiuo famulo deprecatur: super quo
melius tacere puto: quam pauca scribere.
Adus apostolorum: munda quidem uidentur.

sonare historiam: et nascantur ecclesie
infancia regis: sed si nouimus scriptore
eius lucam esse medicum: cuius laus est in
euangelio: animaduertimus pariter omnia
uerba illius anime languentis esse me-
dicinam. Iacobus: petrus: iohannes: iudas:
septem epistolas ediderunt tam multas
et lucidas: et breues pariter et longas:
breues in uerbis: longas in sententiis:
ut rarum sit qui non in eorum recitatur letum.
Apocalypsis iohannis tot habet sacra-
menta quot uerba. Parum dixi: et pro
merito uolumus laus omnis interior est.
In uerbis singulis: multiplices latent
intelligende. Pro te frater karissime
inter hec uide ista meditari: nil aliud
nosse: nichilque aliud querere: nonne uide-
tur tibi iam hic in terris regni celestis
habitu cultus? Solo ut offendaris in
scripturis sanctis: simplicitate et quasi uilitate
uobis: que uel uideam interpretum uel de
inducta hic place sit: ut rusticam con-
onem facilius instrueret: et in una eademque
sententia aliter docet: aliter sentit in-
dodus. Non huius tam perculans et hebes
ut hec me nosse pollicear: et eorum fructus
carpere in ita quorum radices in celo fixae
sunt: sed uelle facere: sedenti me prefere:
magistruu renuens comitem spondeo.
Petenti datur: pullanti aperit: querens
inuenit. Discam in terris: quorum sancta
nobis pleuerit in celo. Obuijs te ma-
nibus recipiam: et ut ineptum aliquid ac
de emagore tumiditate effundam: quod
querens tecum scire conabor. **viij.**
Habes hic amantissimum tui fratrem
haulebiu: qui litterarum tuarum michi
gratia duplicauit: referens honestate
morum tuorum: et amplitudinem seculi: fidem ami-
cicie: amorem christi. Nam prudentiam et

eloquij ueritatem etiam absque illo ipsa
epistola pretebat. Festina queso te: et
hecena salo nauide funem magis pre-
stende quam solue. Nemo renuatur? se-
culo bene potest uendere: que etiam uelit
ut uenderet. Quicquid in sumptibus de
tuo rueris: pro lucro computa. Anni-
qui didici sunt. Auaro deest ea quod habet:
et quod non habet. Credam totum mundus
diuicias esse. Infidelis autem etiam obulo
indiget. Sic uiuam? quasi nil habentes
et omnia possidentes. Vidus atque uelut
diuicie christianorum. Si habes in potestate
rem tuam uende: si non habes proice.
Tollam tunicam: et pallium relinquendum
est. Nisi scilicet tu semper recastinas et
dian de die trahes caute et pedereprim
tuas possessiones uendideris: non
habes christum unde alar pauperes suos.
Totum deo redit: qui se obrulit. Aposto-
li tantum nauem et rema reliquerunt: ui-
dua duo era mittere in gazophilacium:
et preteritur credi diuicias. Facile depernit
omnia: qui se semper cogitat esse mortuum.
Incipit prologus in pentateuchum moysi
Dilecti mei desideratas
accepi litteras: qui quodam
plagio futurorum: cum daniel
le fortius est nomen: obse-
cratis ut translatum in latinam linguam de
hebreo sermone pentateuchum nostrorum
auribus tradere. Periculosum opus certe:
et obsecratorem meorum: lacrimis patens:
qui me alserit in septuaginta interpretum
sigillatione: noua pro ueteribus rudere:
ita ingenium quasi uinum perantes: cum ego
sepissime restat? sum me pro uili porci-
one in tabernaculo dei offerre quam possim:
nec opes alterius aliorum paupertate fedari.
Quod ut audeam origenis me studiū

procuravit: qui edictum antiquae trilla-
tionis theodori omnia misit. altero
obelo id est stella et verum omne opus
distinguit. ubi autem illucet facit que
minime ante fuerat: aut superflua queq;
ingulat et confodit. et maxime quae
gestas et apostolorum auctoritas promulga-
vit. In quibus multa de veteri testamento
legimus que in veteris testamentis non habent:
ut et illud. et egiptum vocavi filium meum.
et quoniam nazarenus vocabitur: et videbitur in
que compungitur: et flumina de ventre eius
fluunt aquae vivae: et que nec oculus vidit
nec auris audivit nec in cor hominis
ascendit que preparavit diligenter se: et
multa alia que proprium signum desiderant.
Interrogamus ergo eos ubi haec
scripta sunt. et cum dicere non poterit.
de libris hebraicis proferamus. primum
testimonium est in osee secundum ysaia. scilicet
in zacharia. scriptum in pueris. quoniam
equae in ysaia: quoniam multa ignorantes apostoli
fieri desiderant sedant. et hiberas ve-
nias libris auctoritatis praefert. Causas
erroris non est meum reponere. Iudei pru-
denti factum dicunt esse consilio: ne prolo-
meus unum dei cultor etiam apud hebreos
duplice divinitate comprehendere. quod
maxime idcirco fidebat quia in pla-
tonis dogma cadere videbat. Denique
ubi quisque sacrum aliquid scriptura testat
de patre et filio et spiritu sancto aut aliter
interpretari sunt aut omnino tacuerunt: ut
et regi sacrificaret. et archani fidei non
vulgaret. Et nescio quis primum auctor
septuaginta cellulas alexandriae men-
dacio suo excutere. quibus divinis eadem
scripturae: cum aristoteles eiusdem prolo-
mi yperaspites. et non multo post tampe
iosephus nichil tale retulerunt. sed in

una basilica congregatos concussisse
scribant non probasse. Aliud est enim esse
vatum: aliud est esse interpretum. Ubi spiritus
ventura praedicit: hic erudito et ubi co-
pia ea que intelligit transierit. Nisi forte
putandum est nulli reconditi reconditis
et platois piragora et demosthenis pro-
fessionem afflat. rethorico spiritu transulisse.
Aut aliter de eisdem libris per septua-
ginta interpretes. aliter per apostolos spiritus sanctus
testimonia requirit: ut quod illi tacuerunt huius
scripturae esse mentis sunt. Quid igitur
damnamus veteres? Minime: sed post
propterea studia in domo domini quod possumus
laboramus. Illi interpretari sunt ante ad-
ventum christi: et quod nescierunt dubius pro-
latum sententias: nos post passionem eius
non tam prophetia quam historia scribimus.
Aliiter enim audita: aliter visa narrant.
Quid melius intelligimus melius et praefertimus.
Audi igitur emule: obsecratore auscultate.
Non damno non reprehendo septua-
ginta: sed ostendero cunctis illis apostolos
praefert. Per istos os michi christus sonat
quos ante prophetas inter spiritalia
carissimata positos lego: et quibus volumus
per gradum interpretes tenet. Quid sumo
et torquas: quod impiorum aios etiam me
dicas: Sicubi in translatione ubi vide-
or errare interroga hebreos: divitesque
verbum meos desule. Quod illi habent de
christo cui testes non habent. Aliud est si
etiam se postea ab apostolis usurpata testi-
monia praefert: et emendatiora sunt re-
amplaria latina. quam greca: greca quam he-
braea. Vix hec de iudeis. Nunc de reprobis
desideri habuisse: ut quia me tantum op-
tibus fecisti. et a gentili egordium capere. Quod
nihil inures. quod possit cor spiritus quo scriptura
sunt libri in latinum eos transire huiusmodi.

GENESI

Incipit liber genesis quem nos genesi

Incipit liber genesis quem nos genesi
In principio creavit deus celum et terram. Terra autem erat inanis et
vacua: et tenebrae erant super faciem abyssi.
Et spiritus domini ferebatur super aquas. Dixitque
deus. Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit
deus lucem quod esset bona: et divisit lucem
a tenebris appellavitque lucem diem et
tenebras noctem. Factumque est vespere et
mane dies unus. Dixitque deus. Fiat
firmamentum in medio aquarum: et divi-
dat aquas ab aquis. Et fecit deus fir-
mamentum: divisitque aquas que erant
sub firmamento ab his quae erant super
firmamentum. Et factum est ita. Vocavitque
deus firmamentum celum: et factum est vespere
et mane dies secundus. Dixit vero deus.
Congregentur aquae quae sub celo sunt in
locum unum: et appareat arida. Et factum est
ita. Et vocavit deus aridam terram:
congregatioque aquarum appellavit
maria. Et vidit deus quod esset bonum: et
ait. Germinet terra herbam viventem et
facientem sementem: et lignum pomiferum faciens
fructum iuxta genus suum. Cuius sementem in
semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et
protulit terra herbam viventem et facientem
sementem iuxta genus suum: lignumque faciens
fructum et habens unumquodque sementem secundum
speciem suam. Et vidit deus quod esset bonum:
et factum est vespere et mane dies tertius.
Dixitque deus. Fiant luminaria
in firmamento celi: et dividant diem ac
noctem: et sint in signa et tempora et dies et
annos. ut luceat in firmamento celi et
illuminet terram. Et factum est ita. Fecitque
deus duo luminaria magna: luminare
maius ut pelleret diem et luminare minus
ut pelleret noctem et stellas: et posuit eas in
firmamento celi ut lucerent super terram: et

plerent diem ac noctem: et dividerent lucem
ac tenebras. Et vidit deus quod esset bonum:
et factum est vespere et mane dies quartus.
Dixit etiam deus. Producat aquae reptile
animae viventes et volatiles super terram
sub firmamento celi. Creavitque deus cete
grandia. et omne animam viventem atque
morbabilem quam produxerat aquae in specie
suas: et omne volatile secundum genus suum.
Et vidit deus quod esset bonum. benedixitque
eis dicens. Crescite et multiplicamini: et
replete aquas maris. avesque multipli-
centur super terram. Et factum est vespere et mane
dies quintus. Dixit quoque deus. Pro-
ducat terra animam viventem in genere suo.
inumenta et reptilia: et bestias terre secundum
speciem suam. Factumque est ita. Et fecit deus
bestias terre iuxta species suas. inmen-
ta et omne reptile terre in genere suo. Et
vidit deus quod esset bonum. et ait. Facia-
mus hominem ad imaginem et similitudinem
nostram: et prelosetur piscibus maris. et vola-
tilibus celi: et bestijs universis: et omni
reptili quod movetur in terra. Et creavit
deus hominem ad imaginem et similitudinem
sua. ad imaginem dei creavit illum. ma-
sculum et feminam creavit eos. Benedixit
que illis deus. et ait. Crescite et multiplica-
mini: et replete terram. et subiacite eam. et domina-
mini piscibus maris. et volatilibus celi.
et universis animantibus quae moventur
super terram. Dixitque deus. Ecce dedi vobis
omnem herbam afferentem sementem super terram.
et universa ligna quae habent in semetipsis
sementem generis sui. ut sint vobis in escam
et cunctis animantibus terre. Omnisque volucris
celi: et universis quae moventur in terra: et in
quibus est anima vivens. ut habeant ad
vescendum. Et factum est ita. Viditque deus
cuncta quae fecerat: et erat valde bona.

Et factū ē vespere et mane dies septimus. **U**gitur pfecti sunt celi et terra et omnis or-
natus eorū. Complēuitq; deus die septi-
mo opus suū qd fecerat et requieuit die
septimo ab uniuerso ope qd parrarat.
Et benedixit diei septimo et sctificauit
illū quia in ipso cessauerat ab omni ope
suo qd creauit deus ut faceret. Iste sūt
generaciones celi et terre qdū create sūt
in die quo fecit deus celi et terrā et omne
virgultū agri atq; viret in terra om-
nēq; herbā regionis prius qd genuerāt.
Non enī pluerat deus deus sup terrā
et imo nō erat qui oparet terrā. Sed
fons ascendebat e terra irrigans uniu-
ersam supficiem terre. Formauit igitur
deus deus hominem de limo terre et inspi-
rauit in facie eius spiraculum vite et factus
homo i adam viuente. Plantauerat
autē deus deus paradysum voluptatis
a principio in quo posuit hominem quem
formaueat. Produxitq; deus deus de
humo omne lignū pulchrū visu et ad
vescendū suauē lignū etiā vite in me-
dio paradisi lignūq; sciēcie boni et ma-
li. Et fluuius egrediebatur de loco volu-
ptatis ad irrigandū paradysum qui
inde diuidit in quatuor capita. Nomen
vni phison. Iste est qui circuit omnē
terrā euilact ubi nascit aurū et aurū
illius opus est. Ibiq; inuenit bdellium et
lapis onichium. Et nomen fluuii sedon
gron. Iste ē qui circuit omnē terram
ethiopie. Nomen vero fluuius terci
egypti. Iste vadit cōtra assyrios. Flu-
uius autē quartus ipse ē eufrates. Tulit q;
deus deus hominem et posuit eū in paradiso
voluptatis ut oparetur et custodiret
illū. Precepitq; ei dicens. Ex omni ligno pa-
disi comede de ligno autē sciēcie boni
et mali ne comedas. In quacūq; enī

die comederis et eo morte morieris.
Dixit q; deus deus. Non ē bonū hominem
esse solū faciam ei adiutoriū sicut sibi.
Formans igitur deus deus de humo cum
die aīanibus terre et uniuersis volac-
libus celi adduxit ea ad adam ut videret
qd vocaret ea. Nūme enī qd vocauit
adam anime viuētes ipse ē nomen
eius. Appellauitq; adam nominibus suis
cuncta aīancia et uniuersa volatilia
celi et omnes bestias terre. Ade vērō nō
inueniebat adiutoriū sibi ei. Inimicus
q; deus deus soperit in adam. Cumq;
obdormisset tulit vnā de costis eius
et repleuit carnē pro ea. Et edificauit
deus deus costā quā tulerat de adam
in muliere et adduxit eam ad adam.
Dixitq; adam. Hoc nūc os ē ossibus
meis et caro de carne mea. Hec voca-
bitur virago quia de viro sumpta est.
Quāobrem relinquet homo patrem suū
et matrem et adheret uxori sue et erunt
duo i carne vna. Erat autē vīq; nudus
adam et uxor eius et nō reueriebatur.
Sed et serpens erat callidior
cunctis aīanibus terre qd fecerat deus
deus. Qui dixit ad mulierē. Cur precepit
vobis deus ut nō comedatis ex omni
ligno paradisi? Cui respondit mulier.
De fructu lignorum que sunt in paradiso
vescimur de fructu vērō ligni qd est in
medio paradisi precepit nobis deus ne co-
medemus et ne tangeremus illud ne forte
moriātur. Dixit autē serpens ad muli-
erem. Nequaquam morte moriemini. Scit
enī deus qd in quocūq; die comeditis
ex eo apertū erit oculi vestri et eritis sicut
dij scientes bonū et malū. Vidit igitur
mulier qd bonū esset lignū ad vescen-
dum et pulchrū odoris aspectusq; dele-
tabile et tulit de fructu illius et comedit.

deditq; viro suo. Qui comedit et agni-
uit oculi amorem. Cumq; cognouisset
se esse nudos conuerterunt folia ficus et
fecerunt sibi perizonia. Et tū audisset
vocem domini dei deambulantis i paradiso
ad auram post meridie abscudit
se adā et uxor eius a facie domini dei in me-
dio ligni paradisi. Vocauitq; deus deus
adā et dixit ei. Vbi es. Qui ait. Vocē
tuā dñe audiui in paradiso et timui eo
qđ nudus essem et abscondi me. Cui
dixit deus. Quis enī indicauit tibi qđ
nudus esses nisi qđ ex ligno de quo pre-
cepit tibi ne comederes comediti? Dixit
q; adam. Mulier quā dediisti michi so-
ciam dedit michi de ligno et comedi.
Et dixit deus deus ad mulierē. Quare
hoc fecisti? Que respondit. Serpens
decepit me et comedi. Et ait deus ad
serpentē. Quia fecisti hoc maledictus
es inter omnia aīancia et bestias terre.
Super pedes tuos gradieris et terram
comedes cunctis diebus vite tue. Inimi-
cidas ponā inter te et mulierē et semen
tuum et semen illius. Ipsa conteret caput
tuum et tu insidiaberis calcaneo eius.
Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo
inimicitias tuas et concipies tuos. In
dolore paries filios et sibi viri prestat
et ipse dominabitur tui. Ade vērō dixit.
Quia audisti vocē uxoris tue et come-
disti de ligno ex quo precepam tibi ne
comederes maledicta terra i ope tuo.
In laboribus comedes ex ea cunctis die-
bus vite tue. Spinas et tribulos ge-
minabit tibi et comedes herbas terre.
In sudore vultus tui vesceris pane tuo
donec reuertaris in terrā de qua sumus
quia puluis es et i puluere reuereris.
Et vocauit adam nomen uxoris sue
eua eo qđ mater esset cūctis viuētibus.
Fecit quoq; deus deus adā et uxori eius

unicas pelliceas et induit eos et ait.
Ecce adam ipse vnus ē nobis factus
est sciens bonū et malū. Nunc ergo ne
forte mittat manū suā et sumat etiā
de ligno vite et comedat et uiuat in
eternū. Enitē eū deus deus de paradiso
voluptatis ut oparetur terrā de qua
sumptus est. Et cūq; adā et collocauit
ante paradysum voluptatis cherubin et
flāmeum gladiū atq; uelaculum ad
custodiendam viam ligni vite. **iiij**
Cognouit vērō adam eū uxore
suā et concepit et peperit cayn
dicens. Possedi hominem per deū. Rursū
q; peperit fratre eius abel. Fuit autē
abel pastor ouium et cayn agricola. Fa-
ctum ē autē post istos dies ut offerret
cayn de fructibus terre munera domus.
Abel quoq; obtulit de primogenitiis
gregis sui et de adipibus eorū. Et resp-
xit deus ad abel et ad munera eius ad
cayn autē et ad munera illius non re-
spexit. Iratusq; est cayn vehementer et
concidit uulū eius. Dixitq; deus ad eū.
Quare iratus es et uir concidit faciem
tuā? Rōne si bene egeris recipies. Si
autē male statim in foribus posui tuū
adert. Sed sub te erit appetitū eius et
tu dominaberis illi. Dixitq; cayn ad fratrem
egrediamur foras. Cumq; esset i agro
conuerterit cayn aduersus fratrem suū abel
et interfecit eū. Et ait deus ad cayn. Vbi
est abel frater tuus? Qui rēdit. Nescio.
Nūquid custos fratris mei sū ego? Di-
xitq; ad eū. Quid fecisti? Vox sangui-
nis tui clamat ad me de terra. Nūc
igitur maledictus es sup terrā qđ apuit
os tuū et suscepit sanguinē fratris tui
de manu tua. Cum opar fueris eam
non dabit tibi fructus suos. Vagus
et pflugus eris sup terrā. Dixitq; cayn
ad deū. Maior est iniqtas mea qm

ut venia merer. Ecce facis me hodie
a facie terre: et a facie tua abscondar.
et ero vagus et p[er]fugus i[n] terra. Omnis
igitur qui inuenit me occidet me. Dixit
q[ue] d[omi]n[u]s. Nequaquam ita fiet sed omnis
qui occiderit caym septupl[u]m punietur.
Posu[it]q[ue] d[omi]n[u]s in caym signu[m] ut non
interficere e[um] omnes qui inuenissent e[um].
Egressusq[ue] caym a facie d[omi]ni habitauit
profugus i[n] terra ad orientale[m] plag[am]
eden. Cognouit aut[em] caym uxore[m] sua[m]:
que[m] concepit et peperit enoch. Et edifica-
uit ciuitate[m] et vocauit nomen eius eg-
noie filij sui enoch. Porro enoch ge-
nuit yrad. Et yrad genuit mauiael. et
mauiael genuit mathusael. Et mathu-
sael genuit lamech. Qui accepit duas
uxores. Nomen vni ada. et nomen alteri
sella. Genuitq[ue] ada isahel qui fuit pa-
ter habitanciu[m] i[n] tentorijs. atq[ue] pastor.
et nomen fratris eius tubal. Ipse fuit
pater canenciu[m] cythara et organo. Be-
lla quoq[ue] genuit tubalcayn qui fuit
malleator. et faber in cuncta op[er]a eris et
ferri. Soror vero tubalcayn noemima.
Dixitq[ue] lamech uxoribus suis ade et
selle. Audite vocem meam uxores lamech.
auditeare timore[m] meum. Quia occidi vi-
rum i[n] vuln[us] meum et adolecentem i[n] luo-
ran meum. Septupl[u]m vltio dabit de ca-
ym de lamech vero septuagies septies.
Cognouit quoq[ue] adhuc adam uxore[m]
sua[m] et peperit filiu[m] vocauitq[ue] nomen ei[us]
seth dices. Posuit michi de[us] san[ctu]m ali-
ud p[er] abel que[m] occidit caym. Sed et seth
natus est fili[us] que[m] vocauit enos. Ipse
cepit inuocare nomen domini.

Hic est liber generationis adam.
in die qua creauit deus hominem.
Ad similitudine[m] dei fecit illu[m] masculu[m] et
femina[m] creauit eos. et benedixit illis: et
vocauit nomen eor[um] adam in die qua

creati sunt. Vixit aut[em] ada centumigin-
ta annis. et genuit filiu[m] ad ymagin[em]
et similitudine[m] sua[m] vocauitq[ue] nomen
eius seth. Et facti sunt dies ada postq[ue]
genuit seth odtingenti annis. genuitq[ue]
filios et filias. Et factu[m] est omne temp[us]
quo vixit adam anni nongentumigin-
ta et mortuus est. Vixit quoq[ue] seth centu[m]
quing[ue] annis. et genuit enos. Vixitq[ue]
seth postq[ue] genuit enos odtingentis
septem annis. genuitq[ue] filios et filias.
Et facti sunt omnes dies seth nongen-
toy duodeci annor[um] et mortuus est. Vixit
vero enos nonaginta annis et genuit
caynan. Post cui[us] ortu[m] vixit odtingen-
tisquindecim annis. et genuit filios et
filias. Facti sunt omnes dies eno
nongentiquing[ue] annis et mortuus est.
Vixit quoq[ue] caynan septuaginta annis.
et genuit malalehel. Et vixit caynan
postq[ue] genuit malalehel odtingentisq[ue]
dragica annis. genuitq[ue] filios et filias.
Et facti sunt omnes dies caynan no-
gentidecem annis et mortuus est. Vixit
aut[em] malalehel sexagintaquing[ue] annis.
et genuit iared. Et vixit malalehel post-
q[ue] genuit iared odtingentissexaginta
annis. et genuit filios et filias. Et facti
sunt omnes dies malalehel odtingen-
tinonagintaquing[ue] anni et mortuus est.
Vixit iared centissexaginta duob[us]
annis. et genuit enoch. Et vixit iared
postq[ue] genuit enoch odtingentis annis.
et genuit filios et filias. Et facti sunt
omnes dies iared nongentissexaginta
duo annis. et mortuus est. Porro enoch
vixit sexagintaquing[ue] annis. et genuit
mathusael. Et ambulauit enoch cum
deo. Et vixit enoch postq[ue] genuit ma-
thusael centis annis. et genuit fi-
lios et filias. Et facti sunt omnes dies
enoch centissexagintaquing[ue] anni.

ambulauitq[ue] cum deo et non apparuit.
quia tulit eum de[us]. Vixit quoq[ue] ma-
thusael centis odtingentis septem annis.
et genuit lamech. Et vixit mathusael
postq[ue] genuit lamech septingentis od-
gingtaduob[us] annis. et genuit filios et
filias. Et facti sunt omnes dies mathu-
sael nongentissexaginta nouem annis. et
mortuus est. Vixit aut[em] lamech centis
odgingtaduob[us] annis et genuit filiu[m]:
vocauitq[ue] nomen ei[us] noe dicens. Ipse
consolabit nos ab opibus et laboribus
manuum nostrar[um] i[n] terra. cui maledixit
dominus. Vixitq[ue] lamech postq[ue] genuit
noe quingentis nonagintaquing[ue] annis.
et genuit filios et filias. Et facti sunt
omnes dies lamech septingentis septua-
ginta septem annis. et mortuus est. Noe
vero cum quingentis esset annor[um] ge-
nuit sem et cham et iaphet.

Quoniam repleuerat homines multi-
pluari sup[er] terram. et filias pre-
stare. Videntes filij dei filias hominu[m] q[uod]
essent pulchre. acceperunt sibi uxores ex
omnib[us] quas elegerat. Dixitq[ue] deus.
Non permanebit spiritus meus in homine
in eternu[m] quia caro est. Eruntq[ue] dies illi
centi viginti annor[um]. Gigantes aut[em]
erat sup[er] terram i[n] diebus illis. Postq[ue] eni[m]
ingressi sunt filij dei ad filias hominu[m]
illeq[ue] genuerunt isti sunt gigantes a seculo
viri famosi. Videns aut[em] de[us] q[uod] multa
malicia hominu[m] esset i[n] terra. et cuncta cogi-
tatio cordis intenta esset ad malum
omni peccatore. penituit eu[m] q[uod] hominem fecisset
i[n] terra. Et prauens i[n] furor[em] et rabi-
dos dolore cordis intusfecit. delebo i[n]ge-
ntiu[m] que[m] creauit a facie terre. ab homi-
nib[us] ad a[n]i[m]as. a reptili usq[ue] ad vo-
lucres celi. Peruenit enim me fecisse eos.
Noe vero inuenit gratia[m] coram deo.
Ipe sunt generationes noe. Noe vir

iustus atq[ue] p[er]fect[us] fuit i[n] generationib[us]
suis: cum deo ambulauit. et genuit tres
filios. sem. cham. et iaphet. Corrupta
est aut[em] terra cora[m] deo. et repleta est ini-
quitate. Cumq[ue] vidisset deus terra[m] esse
corrupta[m] om[n]is quippe caro corruerat
via sua sup[er] terra[m] dixit ad noe. Finis
uniuersi carnis uenit cora[m] me. Repleta
est terra iniquitate a facie eor[um]: et ego dis-
p[er]dam eos cum terra. Fac tibi archam de
lignis leuigatis. Mansu[m]tulas in
archa facies: et bitum[en]e linies i[n]terius
et exterius. et sic facies ea. Trecentor[um]
cubito[rum] erit longitudo arche. quingua-
ginta cubito[rum] latitudo. et triginta cu-
bito[rum] altitudo illius. Fenestra i[n] archa
facies. et i[n] cubito d[omi]nabis summitate[m]
eius. Ostiu[m] aut[em] arche ponas ex latere
deorsum. Lacuna et i[n]terius facies i[n]
ea. Ecce ego adduca[m] aq[ua]s diluuij sup[er]
terra[m] ut interficiam omne[m] carne[m] i[n] qua
sp[iritus] vite est subter celu[m] et uniu[er]sa que
i[n] terra sunt consument. Ponamq[ue] fedus
meum tecu[m] et ingredieris archa[m] tu et
filij tui. uxor tua. et uxores filio[rum] tuor[um]
tecum: et ex cunctis a[n]i[m]antib[us] uniu[er]se
carnis bina induces i[n] archa[m] ut uiuant
tecum masculinu[m] seorsum et femininu[m]. De vo-
lucris iuxta genus suu[m] et de iumentis
i[n] genere suo. et ex omni reptili terre. sed i[n]
genere suo. bina de omnib[us] ingredientib[us]
tecum. ut possint uiuere. Tolles igit[ur] tecu[m]
ex omnib[us] etis que[m] mandu[m] possunt.
et compe[n]sabis apud te. et erunt tam
tibi q[uam] illis i[n] escam. Fecit igit[ur] noe
omnia que preceperat illi deus.

Dixitq[ue] d[omi]n[u]s ad eu[m]. Ingredere tu et
omnis domus tua i[n] archa[m]. Te
eni[m] vidi iustu[m] cora[m] me i[n] generatione
hac. Ex omnib[us] a[n]i[m]antibus mundis
tolles septena et septena. masculinu[m] et
femina[m]: de a[n]i[m]antibus vero i[n]nu[m]dis

duo et duo. masculū et feminā: sed et de volatilibus reli septena et septena. masculū et feminā. ut salueretur semen sup faciem uniuersę terre. Adhuc enī et post dies septē ego pluam sup terrā quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et delebo omnē substantiā quā feci de sup facie terre. Fecit ergo noe oīa q̄ mandauerat ei dñs. Erantq; septē annos. q̄ndo diluuij aque inundauerunt sup terrā. Et ingressus est noe et filij eius. uxor eius. et uxores filiorū ei⁹ cū eo in archam: ppter aquas diluuij. De aianibz q; inuidis et inuidis. et de volucibz et de omni qđ mouet sup terrā. duo et duo ingressi sunt ad noe in archā masculus et femina: sicut p̄ceperat dñs noe. Cumq; cūissent septē dies. aque diluuij inundauerūt sup terrā. anno secundissimo uite noe mense scđo septimodecimo die mensis. rupi sunt omnes fontes abyssi magnę: et cattharade reli ap̄e sūt. et facta est pluuia sup terrā q̄draginta diebus et q̄draginta noctibus. In articulo diei illius ingressus est noe. et sem. et cham. et iaphet filij eius. uxor illi⁹ et uxores filiorū eius cū eis i archā: ip̄i et omne animal scđm genus suū uniuersaq; innumera in genere suo. et omne qđ mouet sup terram in genere suo: cundūq; volatīle scđm gen⁹ suū. Uniuersę aues omnesq; volucres ingressę sunt ad noe i archā. bina et bina ex omni carne in qua erat spūs uite. Et que ingressę sūt. masculus et femina ex omni carne introierūt. sicut p̄ceperat ei deus: et induxit eū dñs de foris. Fadūq; ē diluuiū quadraginta diebus sup terrā. et multiplicatę sunt aque: et deuauerūt archā in sublime a terra. uehement enī inundauerunt: et oīa repleuerūt in sup facie

terre. Porro archa ferebat sup aquas: et aque preualuerūt nimis sup terrā. op̄iq; sunt omnes montes exēsi sub uniuerso celo. Quindeci cubitis altior fuit aqua sup montes quos op̄ueat. Consumptaq; est oīa caro q̄ mouebat sup terram: volucū aianū bestiarū om̄q; reptiliū que reptat sup terram. Uniuersę hoīes et cunda in quibz spiraculū uite ē in terra. mortua sūt. Et deleuit de⁹ omne substantiā que erat sup terrā. ab hoīe usq; ad pecus. tam reptile qm volucres reli: et deleta sūt de terra. Remansit autē solus noe. et qui cū eo erāt i archa. Op̄inuētiq; aque terras centūquingenta diebus. **viii** Recordat⁹ autē dñs noe cūdozq; aianū. et omniū iumentoz que erāt cū eo i archa. adduxit sp̄itū sup terrā: et inuēniunt sup aque. et clausi sūt fontes abyssi et cattharade reli: et prohibite sūt pluuie de celo. Reuersęq; sūt aque de terra. euntes et redeuntes: et coepit minui. post centūquingenta die⁹. Requieuitq; archa mēse septio vicesimo septimo die mensis sup montes armenie. At uēo aque ibant et decrescebāt usq; ad decimū mēse. Decimo enī mēse p̄ma die mensis apparuerūt cacumia montū. Cūq; cūissent quadraginta die⁹. ap̄iens noe fenestā archę quā fecerat dimisit coruū: qui egressus ē. et nō reuertatur donec siccarent aque sup terrā. Emisit q; columbā post eū. ut videret si iam cessasset aque sup facie terre. Que cū non inuēnisset ubi requiesceret pes eius. reuersa est ad eū in archā. Aque enī erāt sup uniuersā terrā. Exenditq; manu suā: et apprehensā iniecit i archā. Sepedatis autē ultra septē diebus alijs. rursum dimisit columbā ex archa. At illa uenit ad eū ad uespam: portans

ramū oliue virantibz folijs i ore suo. Intellegit ergo noe: qđ cessasset aque sup terrā. Sepedauitq; nichilomin⁹ septem alios dies. et emisit columbā: que non est reuersa ultra ad eū. Agit⁹ septēsimop̄mo anno primo mēse. prima die mensis inuēniunt sup aque sup terrā. Et ap̄iens noe redit archę aspexit. uiditq; qđ cessata esset sup facies terre. Mense scđo septimo et vicesimo die mensis arefacta ē terra. Locut⁹ est autē dñs ad noe dicens. Egrede de archa tu. et uxor tua. filij tu. et uxores filiorū tuorū tecū: cūda aiania que sūt apud te. et omni carne tam in volatilibus q; in bestijs et uniuersis reptilibz que reptant sup terrā. eue tecū: et egredimini sup terrā. Cessate et multiplicamini sup eam. Egressus ē ergo noe et filij eius. et uxor illi⁹ et uxores filiorū eius cū eo: sed et oīa aiania. iumenta et reptilia que reptant sup terrā. scđm genus suū. egressa sūt de archa. Edificauit autē noe altare dñō: et tollens de cunctis pecoribz et volucibz mūdīs. obtulit holocausta sup altare. Adorauitq; est dñs odore suauitatis: et ait ad eū. Nequaquā ultra maledicam ite propter p̄p̄es. Sensus enī et cogitacō humani cordis in malū prona sunt ab adoleſcentia sua. Non igitur ultra percutiā omnem animam uiuentem sicut feci cūdis diebz. terre sanantis. et mellis. figus et estus. et flus. et hianp⁹. noe et dies non requiescent. **viii**

Benedixitq; deus noe et filijs eius. et dixit ad eos. Cessate et multiplicamini et replete terrā. et terror uester ac tremor sit sup cūda aialia terre. et super omnes volucres reli cū uniuersis que mouent sup terrā. Omnes p̄p̄es maris: manui uestre traditi sūt. et omne

qđ mouetur et uiuāt. erit uobis i cibū. Quasi olera uirantia tradidi uobis omnia: excepto qđ carnē cū sanguine non comedetis. Sanguinē enī aīarū uīarū. requirā de manu cūdarū bestiarū. et de manu homīis. De manu uiri et de manu fēis ei⁹ requirā omnē aīam homīis. Quicūq; effuderit humanū sanguinē. fundetur sanguis illi⁹. Ad ymaginē dei quippe factus est homo. Vos autē cessate et multiplicamini. et ingredimini sup terrā et implete eam. Hec q; dixit deus ad noe. et ad filios ei⁹ cum eo. Ecce ego statuā padū meū uobiscū. et cū semē uestro post uos. et ad omnē aīam uiuentē qđ est uobiscū. tam i volucibz q; in iumentis et pecudibz terre. cundūq; que egressa sūt de archa. et uniuersis bestijs terre. Statuā padū meū uobiscū. et nequaquā ultra interficiet oīa caro ab aquis diluuij. neq; erit deinceps diluuiū dissipans omnem terram. Dixitq; deus. Hec est signū federis qđ do inter me et uos et ad omnē aīam uiuentē que ē uobiscū in generationes sempiternas. Arcum meū ponā in nubibz reli et erit signū federis inter me et terrā. Cūq; obduerō nubibus relū. apparebit arcus meus in nubibz. et recordabor federis mei qđ pepigi uobiscū. et cū omni anima uiuentē que carnē uerget. et non erunt ultra aque diluuij ad delendā uniuersā carnem. Erig⁹ arcus meus i nubibz. et uidebo illū et recordabor federis sempiterni: qđ padū est inter deū et omnē aīam uiuentē uniuersę carnis que est sup terram. Dixitq; dñs ad noe. Hec est signū federis qđ constitui inter me et omnē carnem sup terrā. Erant ergo filij noe qui egressi sūt de archa. sem. et iaphet. Porro cham ipse est

pater chanaan. Tres isti sunt filii noe.
et ab hijs dissensum est omne genus
hominum super universam terram. Epimetheus
vir agricola egredere terram et plantavit
vineam. Biberuntque vinum inebriati sunt.
Et nudatus iacuit in tabernaculo suo.
Quod cum vidisset cham pater chanaan
verenda pris sui esse nudata: nudavit
duobus fratribus suis foris. At vero sem
et iaphet pallium imposuerunt humeris
suis et incedentes retrorsum: operuerunt
verenda pris. Factique eorum aures erant
et patris virilia non viderunt. Cuiusmodi
autem noe ex vino cum didicisset se fecerat
ei filius suus iunior ait. Maledictus
chanaan pater: servus servorum erit fra-
tribus suis. Dixitque. Benedictus dominus
deus semper sit chanaan servus eius. Dila-
ter deus iaphet: et habitet in tabernaculis
semper: quia chanaan servus eius. Vixit
autem noe post diluvium: centum quin-
quaginta annis: et impleti sunt omnes
dies eius non generans quinquaginta
annos et mortuus est. **Capitulum 10**
Hec sunt generationes filiorum noe.
semper: chanaan et iaphet. Nati sunt ei
filii post diluvium. Filii iaphet: gomer
et magog: et madai: et iavan: et tubal
et moioch et tyras. Porro filii gomer:
assenez: et riphath et thogorma. Filii
autem iavan: helya et tharchis: rechim
et dodanin. Ab hijs divise sunt insule
gentium in regionibus suis: unusquisque
secundum linguam suam et familias suas in
nationibus suis. Filii autem cham: chus
et melcham: et phut et chanaan. Filii
autem chus: saba: ciula: et sabacha: et re-
gina: et labachata. Filii regina: saba
et dadan. Porro chus genuit neuroth.
Ipse cepit esse potens in terra: et erat ro-
bustus venator coram domino. Ab hoc
regit puerum. Quasi neuroth robustus

venator coram domino. Fuit autem
principium regni eius babilon: et arach
et archach: et calanur in terra sennar.
De terra illa egressus est assur: et edifica-
vit niniven: et plateas civitatis: et chale.
Kelen quoque inter niniven et chale. Hec est
civitas magna. At vero melcham ge-
nuit ludim et anamin: et laabim et
neprum: et pherush: et cellum: de quibus
egressi sunt philistim: et capcurim. Cha-
naan autem genuit sydonem primogenitum
suum: et theu: et rebuseu: et amorreu: et ge-
gesum: et eucum: et arachem: et neum: et
aradum: samarichem: et amathem. Et per
hos dissensum sunt populi chanaanorum.
Factique sunt termini chanaan venien-
tibus a sydone ieraram: usque gazam:
donec ingreditur iordanem: et gomor-
ram: et adammam: et seboim usque iasa:
et iela. Hijs sunt filii cham in cognationi-
bus et linguis: et generationibus: et tribus
et gentibus suis. De semine quoque: nam sunt
pres omni filiorum heber: scilicet iaphet
maior. Filii semper: belam: et assur: et ar-
phaxat: lud: et aram. Filii aram: hus
et hul: et gether: et mes. At vero arpha-
xat genuit sale: de quo ortus est heber.
Nati sunt heber filii duo. Nomen
uni phaleg: eo quod in diebus eius divisa
sit terra: et nomen fratri eius iedan. Qui
iedan: genuit emodad: et saleph: et
asarmoch: iare: et aduram: et iazal: et
deda: et hebal: et abimahel: saba: et io-
phir: et ciula: et iotab. Omnes isti filii
iedan. Et facta est habitatio eorum de me-
ssa per gentes usque sephar montem orien-
talem. Isti sunt filii semper secundum cognati-
ones et linguas et regiones in gen-
tibus suis. Hec familie noe: iuxta populum
et nationes suas ab hijs divise sunt
gentes in terra post diluvium. **Et**
erat autem ita labii unius: et emon

corudem. Cumque proficiscerent de ori-
ent: invenerunt campum in terra senna-
ar: et habitaverunt in eo. Dixitque aliter
ad proximum suum. Venite faciamus
lathares: et coquamus eos igni. Habue-
runtque lathares pro saxis: et bitumen p-
cimentis: et dixerunt. Venite faciamus
nobis civitatem: et turrem cuius culmen p-
tingat usque ad celum: et celebremus nomen
nostrum antequam dividamur in universas
terras. Descendit autem dominus ut videret
civitatem: et turram quam edificabant filii
adam: et dixit. Ecce unus est populus: et
unum est labium omnibus. Eperitque hoc
factum: nec desistat a cogitationibus suis
donec eas opere compleant. Venite igitur
descendamus et confundamus ibi linguam
eorum: ut non audiat unusquisque vocem
proximi sui. Atque ita divisit eos dominus
ex illo loco in universas terras: et ressa-
verunt edificare civitatem. Et idcirco vo-
caturum est nomen loci illius babel: quia
ibi confusum est labium universae terre. Et
inde dispersit eos dominus super faciem totius
regionis. Hec sunt generationes semper.
Semper erat centum annorum: quandoque genuit
arphaxat: biennio post diluvium. Vixit
que semper postquam genuit arphaxat quingen-
tis annis: et genuit filios et filias. Por-
ro arphaxat vixit trigintaquinque annis
et genuit sale. Vixitque arphaxat postquam
genuit sale centis et tribus annis: et
genuit heber. Vixitque sale postquam genuit
heber trigintaquinque annis et tribus annis et
genuit filios et filias. Vixit autem heber
trigintaquinque annis: et genuit phalech.
Et vixit heber postquam genuit phalech
trigintaquinque annis: et genuit
filios et filias. Vixit quoque phalech tri-
ginta annis: et genuit reu. Vixitque pha-
lech postquam genuit reu ducentis novem
annis et genuit filios et filias. Vixit

autem reu trigintaquinque annis: et ge-
nuit saruch. Vixitque reu postquam genuit
saruch ducentis septem annis: et genuit
filios et filias. Vixit autem saruch tri-
ginta annis: et genuit nachor. Vixit
que saruch postquam genuit nachor ducentis
annis: et genuit filios et filias. Vixit
autem nachor viginti novem annis:
et genuit thare. Vixit nachor postquam
genuit thare centis et novem annis:
et genuit filios et filias. Vixitque thare
septuaginta annis: et genuit abram:
et nachor: et aram. Hec sunt autem gene-
rationes thare. Thare genuit abram:
nachor: et aram. Porro aram genuit
loth. Mortuusque est aram ante thare
primum suum: in terra natiuitatis sue: in hure
chaldeorum. Duxerunt autem abram: et nachor
uxores. Nomen uxoris abram: sarai.
Et nomen uxoris nachor: melcha filia
aram pris melche et pris iselche. Erat
autem sarai sterilis nec habebat filios.
Tulit itaque thare abram filium suum: et
loth filium aram filium filii sui: et sarai
nuxu sua: uxorem abram filii sui: et eduxit
eos de hure chaldeorum: ut irent in terram
chanaan. Vereruntque usque haram: et
habitaverunt ibi. Et facti sunt dies thare
ducentis quinque annorum: et mortuus est in haram.
Dixit autem dominus ad abram. **Exi**
egredere de terra: et de cognatio-
ne tua: et de domo pris tui: et veni in
terram quam monstravero tibi. Faciamque
te in gentem magnam: et benedicam tibi:
et magnificabo nomen tuum: et benedi-
dictus. Benedicam benedictis tibi:
et maledicam maledictis tibi: atque
in te benedicent universae cognationes
terre. Egressus est itaque abram sicut
praeparat ei dominus: et iit cum eo loth. Sepu-
agintaquinque annorum erat abram: cum
egressus esset de haram. Tulitque sarai uxorem

suā. et loth filii sui. omnesque
substantiā quā possederāt. et animas
quas fecerant in harām. et egressi sunt
ut irent in terrā chanaan. Cumque ven-
issent in eā. pertransiit abram terrā usque
ad locū sychan. et usque ad conuallē
illustrem. Chananeus autē tunc erat
in terra. Apparuit autē dñs abram. et
dixit ei. Scitū tuū dabo terrā hanc.
Qui edificauit ibi altare domino qui
apparuerat ei. et inuocauit ibi nomē
eius. Et inde transgrediēs ad montē
qui erat contra orientē betel. et tendit
ibi tabernaculū suū. ab oriente habēs
betel. et ab oriente hay. Edificauit quē
ibi altare dñs. et inuocauit nomē ei.
Percepitque abram uadēs. et ultra progre-
diēs ad meridie. Facta ē autē fames
in terra. Descenditque abram in egiptū
ut pegrinaret ibi. Preualuerat enī fa-
mes in terra. Cumque ipse esset ut ingre-
deretur egiptū. dixit sarai uxori suē.
Noui quod pulchra sis mulier. et quod tū
videris egipti. didici sunt enim uerbi illi.
est. et fecerit me. et te reuoluit. Dicit
ergo obsecro te. quod soror mea sis. ut bene
sit michi. propter te et uiuat anima mea
ob gratiā tuā. Cū itaque ingressus esset
abram egiptū. uiderunt egipti mulierē quod
esset pulchra nimis. Et muniti uenerunt
principes pharaonis. et laudauerunt eā
apud illū. Et sibilata ē mulier in domū
pharaonis. abram uero bene uoluit
propter illā. Fueruntque ei oues. et boues.
et asini. et serui. et famule. et asine. et ca-
meli. Flagellauit autē dñs pharaonē
plagis maximis. et domū ei. propter sarai
uxorem abram. Vocauitque pharao
abram. et dixit ei. Quid uiam ē hic quod
fecisti michi? Quare nō indicasti mi-
chi quod uxor tua esset? Quā ob causam
dixisti esse sororē tuā. ut tolleē michi

ram i uxore. Nunc igitur ecce comitē tua.
accipe eam. et uade. Precepitque pharao
super abram uirum. et deduxerunt eum
et uxore ei. et omnia que habebat. **XXII**
Ascendit ergo abram de egipto.
ipse et uxor eius. et omnia que
habebat. et loth cum eo. ad australem
plagam. Erat autē diues ualde in po-
tensione auri et argenti. Reuersusque ē
per iter quo uenerat a meridie in betel.
usque ad locū ubi prius fixerat taberna-
culum in betel. et hay. et loco altaris
quod fecerat prius. et inuocauit ibi nomē
dñi. Sed et loth qui erat cū abram. fu-
erunt greges quini et armenta. et taber-
nacula. nec poterat eos capere terra ut
habita reit simul. Erat quippe substan-
tia eorum multa. et nequibant habitare
coniuncti. Unde facta ē rixa inter pasto-
res gregū abram et loth. Et ait ipse
chananeus. et pherezus habitabāt in illa
terra. Dixit ergo abram ad loth. Ne
questo sit inuicem inter me et te. et inter
pastores meos et pastores tuos. fratres
enī sumus. Ecce uniuersa terra corā te
est. recede a me obsecro. Si ad sinistram
ieris. ego dexterā tenebo. si tu dexteram
elegisti. ego ad sinistram progā. Eleuauit
itaque loth oculos. uidit omnē terrā regi-
onem iordanis. que uniuersa irrigabatur
annis. subuenit dñs sodomam. et go-
morram. sicut paradisus dñi. et sicut
egiptus. uenientibus in legor. Elegitque sibi
loth regionē circa iordanem. et recessit
ab oriente. Diuisusque sunt alterum a fra-
tre suo. Abram habitauit in terra cha-
naan. loth uero moratur est in opidiis
que erant circa iordanē. et habitauit
in sodomis. Homines autē sodomie
pessimi erāt. et peiores corā dñō nimis.
Dixitque dñs ad abram. postquam diuisus ē
ab eo loth. Leua oculos tuos in directū

et uide a loco in quo nūc es. ad aquī-
lonem et meridiam. ad orientem et oc-
cidentem. Omne terrā quā conspicias.
tibi dabo. et semini tuo usque in sempit-
num. Faciamque semini tuū sicut puluerē
terre. Si quis potest hominē numerare
puluerē terre. semen quē tuū numerare
potest. Surge ergo. et pambula terrā.
in longitudine. et in latitudine suā. quā
tibi datur sum eā. Mouens igitur calce-
manulū suū abram. uenit et habitauit
iuxta conuallē mambre. que est in
hebron. Edificauitque ibi altare dñs.
Adū ē autē in illo ipse ut **XXIII**
Amrapiel rex semaar. et arioch
rex ponti. et rhodolamoz rex elami-
tar. et thadal rex gentium. inuenit bellū
contra basā regē sodomorum. et contra be-
sā regem gomorre. et contra semaar regē
adame. et contra senaber regē seboyri.
contraque regem bale. ipsa ē legor. Om-
nes hi conueniunt in uallē siluestri.
que nūc ē mare salis. Duodecim enī
annis seruierāt rhodolamoz. et trico-
decimo anno recesserāt ab eo. Igitur
quoddecimo anno. uenit rhodolamoz
et reges qui erant cum eo. et posuerunt
raphaym in altaro. et carnaym. et
zaym cum eis. et inuenit in saba caria-
thaym. et tharros in montibus seyr. usque
ad campetia pharan. que ē in solitu-
dine. Reuersusque sunt et uenerunt usque ad
fontē mephaz. ipsa ē rades. et posuerunt
omne regionē amalechitar. et amor-
reorum qui habitabāt in asalonchamar.
Et egressi sunt rex sodomorum. et rex go-
morre. reges adame. et rex seboyri. nec
non et rex bale que ē legor. et direxerunt
adueniētes rhodolamoz regē elami-
tar. et thadal regem gentium. et amra-
pyl regē semaar et arioch regē ponti.

quorū reges aduersus quinq. Vallis
autē siluestris habebat puteos multos
bituminis. Itaque rex sodomorum et rex
gomorre. reges uenerunt cecideruntque
ibi. et qui remanserant. fugerunt ad
montē. Tulērunt autē omne substantiā
sodomorum. et gomorreorum. et abierunt.
Necnon et loth et substantiā ei. filiū
suis abram. qui habitabat in sodomis.
Et ecce unus qui euaserat. nuntiauit
abram hebreo. qui habitabat in conualle
mambre amorrei. fratris elchpl. et frater
aner. Ipsi enī pepigerāt fedus cū abram.
Nō cū audisset abram. captū uidelicet
loth fratrem suū. numerauit expeditos
uernaculos suos. recensitos decem et octo. et
psecutus est eos usque dan. Et diuisis
locis inuenit super eos nodē. Percussitque
eos et psecutus ē eos usque soba. et pxi-
en ē est ad leuam damasci. Rediitque
omne substantiā. et loth frēm suū cū
substantiā illius. mulieresque et pxi-
en. Egressus ē autē rex sodomorum et occursū
ei. postquam reuersus ē a rege rhodolamoz.
et regū qui cū eo erant. in uallē saba que
est uallis regis. At uero melchisedech
rex salan. pferens panē et uinū. Erat
enī sacerdos dei altissimi. benedixit ei.
et ait. Benedixit abram deo excelsi.
qui creauit celū et terrā. et benedixit deus
excelsus. quo pferente hostes in mani-
bus tuis traditi sunt. et dedit ei decimas
ex omnibus. Dixit autem rex sodomorum
ad abram. Da michi animas. cetera
tolle tibi. Qui respondit ei. Leua manum
meā ad dñm deū excelsū. possessore
celi et terre. quod a filo subregnis usque ad
corrigiā calige nō accipiam ex omnibus
quod tua sunt. ne dicas. ego dixi abram.
receptis hijs que comedērunt inuenies.
et partibus uirorum qui uenerunt mecum.

aner. elchol et mambre. isti accipient
partes suas. **Capitulum xxi.**
His itaq; transactis. factus est ser-
mo dñi ad abram per uisionē dicens.
Noli timere abram. ego pector tuus
et merces tua magna nimis. Dixitq;
abram. Dñe deus qd dabis michi?
Ego uadam absq; liberis. et filius p-
curatoris domus meae. iste damascus
elyzer. Addiditq; abram. Michi autē
nō reddisti semē. et ecce uenaculus meus.
heres meus erit. Statimq; sermo dñi
factus est ad eū dicens. Non enī erit hic
heres tuus. sed qui egrediet de uero tuo.
ipm habebis herede. Eduxitq; eū foras.
et ait illi. Suspende celū. et numera stellas
si potes. Et dixit ei. Sic erit semen tuū.
Credidit abram dñi. et reputatū est illi
ad iusticiā. Dixitq; ad eū. Ego dñs q
eduxi te de hur thaldeo. ut darem tibi
terrā istā et possideres eam. At ille ait.
Dñe deus. unde scire possum q posse-
llurus sim eā? Et respondit dñs. Su-
me inq; michi uaccā rēemē et caprā
rēemā. et arietē annor tuū. uerturan
q; et columbā. Qui tollēs uniuersa hec.
diuisit ea p mediū et utraq; pres ora
se. alit insecus posuit. Aues autē non
diuisit. Descenderūq; uolucres super
cadauera et abigebat eas abram. Cūq;
sol occubere. paucor irruit sup abram.
et hptor magnus et tenebrosus inuasit
eū. Didūq; est ad eū. Scito pñoscens.
q pegrinū futurus sit semen tuū in terra
nō sua. et subiciant eos seruituti. et affli-
gent quadringēis ānis. Verū tamen
gentem cui seruituri sūt ego iudicabo.
et post hec egredientur cū magna sub-
stantia. Tu autē ibis ad prēs tuos in
pate sepultus in senectute bona. Gene-
ratione autem quarta reuertetur hic.
Nec dñi cū complete sunt iniquitate

amorreorū. usq; ad pñs tēpus. Cum
ergo occubisset sol. facta est caligo te-
nebrosa. et apparuit ei baranus fumās.
et lampas ignis transiens inter diui-
siones illas. In die illo pepigit dñs
fed? cū abram dicens. Semini tuo dabo
terrā hanc. a flumio egipti usq; ad flu-
uium magnū eufraten. Lineos et tene-
zeos. cethimoneos. et cethos. et ferezeos.
raphaym q; et amorreos. chananeos.
et gergeseos. et iebuseos. **Capitulum xxi.**
Signat sarai uxor abram nō genuerat
sibi liberos. sed habēs ancillā egiptiā
nomine agar. dixit marito suo. Ecce
conclusit me dñs ne parerem. ingredere
ad ancillā meā. si forte salte ex illa sus-
cipiam filios. Cūq; ille acquiesceret de-
precanti. tulit agar egiptiā ancillā suā.
post annos decē quā habitare ceperat
in terra chanaan. et dedit eā viro suo
uxori. Qui ingressus ē ad eā. At illa
concepit se vidēs. despectū dñam suā.
Dixitq; sarai ad abram. Inique agis
cōtra me. Ego dedi ancillā meā in sinū
tuū. q vidēs q conpedit. despectū me
habet. Iudicat dñs inter me et te. Cui
respondit abram. Ecce ait ancilla tua
in manu tua est. utere ea ut libet. Affli-
gente igitur eā sarai. fugā inijt. Cūq;
inuenisset eā āgelus dñi iuxta fontē
aque in solitudine que est in via sur
in deserto. dixit ad illā. Agar ancilla
sarai. unde uenis. et quo uadis? Que
rūdit a facie sarai dñe meo ego fugio.
Dixitq; ei āgelus dñi. Reuertere ad
dñam tuā. et humiliare sibi manu illi.
Et rursum. Multiplicās inq; multi-
plicabo semē tuū. et nō numerabit pre-
māitudine. Ac dinceps. Ecce ait. Co-
cepisti. et paries filiū. uocabisq; nomē
eū ysmael. eo q audierit dñs afflictio-
nem tuā. Hic erit ferus homo. manu

tuus cōtra omnes. et manus omniū
cōtra eū. Et regione uniuersorū fratū
suorū siger tabernacula. Vocauit autē
agar nomē dñi qui loquebat ad eā.
tu deus qui uidisti me. Dixit enī. Pro-
fecto hic uidi posteriora uidentis me.
Propterea appellauit puteū illū. puteū
uidentis et uidētis me. Ipse ē inter cades
et barad. Peperitq; agar abre filiū. q
uocauit nomē eius ysmahel. Quo-
ginta et sex annor erat abram. qñdo
peperit ei agar ysmahel. **Capitulum xxi.**
Postq; uero nonaginta et nouem
ānos esse ceperat. apparuit ei dñs.
Dixitq; ad eū. Ego dñs omnipotens.
Ambula coram me et esto perfectus.
Donamq; sedus meū inter me et te. et
multiplicabo te uehementē nimis. Cē-
dit abram pronus in faciem. Dixitq;
ei deus. Ego sum. et ponam padum
meū tecum. et sūq; pater multarū gentiū.
Nec ultra uocabit nomē tuū abram.
sed appellaberis abraham. quia patre
multarū gentiū constitui te. Faciāq; te
rescere uehementissimē et ponam te in
gentibz. regesq; ex te egredient. et statuā
padū meū inter me et te. et inter semen
tuū. post te in generationibus tuis
federe sempiterno. ut sim deus tuus. et
seminis tui post te. Daboq; tibi et sem-
ni tuo post te terram peregrinationis
tue. omne tēra chanaan. in possessio-
nem eternā. et ego deus tuo. Dixit itē
de? ad abrahā. Et tu ergo custodie
padū meū. et semē tuū post te in gene-
rationibz suis. Hoc est padū meū qd
obseruabis inter me et uos. et semen
tuū post te. Circūcidet ex uobis omne
masculinū. et circūcidetis carnē pūci
uestri. ut sit in signū fedetis inter me et
uos. Quāns octo dies circūcidet i vo-
bis. Quē masculinū in generationibz

uestris. tam uenaculus q; impietatis
circūcidet et quicūq; fuerit de stirpe
uā. Erigq; padū meū in carne uā in
sedus eternū. Masculus cui? prepuci
carnē circūcidit nō fuerit. delebit anima
illa de populo suo. quia padū meū irēu
fecit. Dixit q; de? ad abrahā. Sarai
uxorē tuam nō uocabis sarai. sed sa-
ram. Et benedicā ei. et ex illa dabo tibi
filii. cui benedidurus sum. Erigq; in
nationes. et reges poporū orientur ex eo.
Cecidit abraham in facie suā. et risit
in corde suo dicens. Putasne centena-
rio nascet filius. et sara nonagenaria
pariet? Dixitq; ad dñm. Vanā yma-
hel uiuat corā te. Et ait dñs ad abra-
ham. Sara uxor tua pariet tibi filiū.
uocabisq; nomē ei? ysaac. Et cōstitua
padū meū illi in sedus sempiternū. et
semini eius post eū. Sup ysmahel q;
egaudiui te. Ecce benedicā ei. et augebo
et multiplicabo eū ualde. Duodecim
duces generabit. et faciā illū rescere in
gentē magnā. Padū uero meū statuā
ad ysaac. quē pariet tibi sara ex isto.
in anno altero. Cūq; finitus esset ser-
mo loquentis cū eo. ascendit deus ab
abrahā. Tulit autē abrahā yma-
hel filiū suū. et omnes uenaculos dom-
us sue. uniuersos qñdos emecat. et cūctos
mares ex omnibz uiris domus sue. et
circūcidit carnē pūci eorū. Statim in
ipā die sicut prepetat ei de?. Abrahā
nonaginta et nouē erat annor. qñdo
circūcidit carnē pūci sui. et ysmahel
filius suus. tredecim ānos impleue-
rat. ex circūcisionis sue. Eadem die
circūcidit abrahā. et ysmahel fili-
us. et omnes uiri domus illius. tam
uenaculi q; impietis et alienogene pa-
trū. **Capitulum xxi.**
Apparuit autē ei dñs in conualle

mambre: sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso seruire diei. Cum eleuasset oculos: apparuerunt ei tres viri stantes prope eum. Quos cum vidisset: cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui: et adorauit in terra: et dixit. Domine si inueni gratiam in oculis tuis ne transias seruum tuum: sed affera mihi parvulum aquae: et lauent pedes vestri: et requiescite sub arbore. Ponatque bucellam panis: et dormiet cor vestrum postea transibitis. Idcirco enim declinastis ad seruum vestrum. Qui dixit. Fac ut locutus es. Festinauit abraham in tabernaculum ad saram: dixitque ei. Accelera tria sata simile commisce: et fac subcineritios panes. Ipse vero ad armentum cucurrit: et tulit inde vitulum tenerum et optimum: deditque puero. Qui festinauit: et coxit illud. Tulit quoque butyrum: et lac: et vitulum quem coxerat: et posuit coram eis. Ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. Cumque comedissemus: dixerunt ad eum. Vbi est sara uxor tua? Ille respondit. Ecce in tabernaculo est. Cum dixit. Reuerens veniam ad te tempore isto: vita commite: et habebit filium sara uxor tua. Quo audito: sara risit post ostium tabernaculi. Erant autem ambo senes: propter etatis: et desiderant facere fieri in sebra. Que risit occulte dictis. Postquam oserunt et dominus meus uetulus est: voluptati operam dabo. Dixit autem dominus ad abraham. Quare risit sara uxor tua dictis? Summum vere paritura sum annis? Numquid deo quicquam est difficile? Iuxta conditum reuertar ad te hoc eodem tempore: vita commite: et habebit sara filium. Regauit sara: dicens. Non risi timore peccati. Dominus autem. Non est inquit ita: sed risisti. Cum ergo surrexissent inde viri: direxerunt oculos contra sodomam: et abraham simul gradiebatur: deducens eos. Dixitque dominus. Non elare

potero abraham que gesturus sum: cum futurus sit in gentem magnam ac robustam: et benedicente sunt in eo omnes nationes terre. Scio enim quod preceptum sit filiis suis: et domui sue post se: ut custodiant viam domini: et faciant iudicium et iustitiam: ut adducat dominus propter abraham omnia que locutus est ad eum. Dixit itaque dominus. Clamor sodomorum et gomorreorum multiplicatus est: et peccatum eorum aggravatum est nimis. Descendā et videbo: utrum clamor qui venit ad me: propter expleuerint: an non est ita ut sciam. Conuerteruntque se inde: et abierunt sodomam. Abraham vero adhuc stabat coram domino: et appropinquas ait. Numquid perdas iustum cum impio? Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate: peribit si mulier: et non pareas loco illi propter quinquaginta iustos: si fuerint in eo? Absit a te: ut rem hanc facias: et occidas iustum cum impio: sciatque iustus sicut impius? Non est hoc tui: qui iudicas omnem terram. Nequaquam facies iudicium hoc. Dixitque dominus ad eum. Si inueniero sodomis quinquaginta iustos in medio ciuitatis: dimittā omni loco propter eos. Respondit abraham: et ait. Quia semel cepi loquar ad dominum deum meum cum sim pulvis et cinis. Quid si minus: quinquaginta iusti quisque fuerint: delebis propter quadraginta quinque uniuersam urbem. Et ait. Non delebo si inueniero ibi quadraginta quinque. Rursusque locutus est ad eum. Si autem triginta ibi inueni fuerint: quid facies? Ait. Non peruram propter triginta. Ne queso inquit indignetur dominus si loquar. Quid si ibi inueni fuerint triginta. Respondit. Non faciam. Si inueniero triginta. Quia semel ait cepi: loquar dominum meum. Quid si ibi inueni fuerint viginti: ait.

Non interficiā propter viginti. Obsecro inquit ne irascaris domine: si loquar adhuc semel. Quid si inueni fuerint ibi decem? Dixit. Non delebo propter decem. Abiit dominus postquam cessauit loqui ad abraham: et ille reuersus est in locum suum. Ueneruntque duo angeli. Cumque ingressi essent sodomam uespere: sedente loth in foribus ciuitatis. Qui cum uidisset eos surrexit: et uenit obuiam eis: adorauitque pronus in terram et dixit. Obsecro domine: declinate in domum uestram: et manete ibi. Lauate pedes uestrorum et mane: et poscimini in uia uestra. Qui dixerunt. Minime: sed in platea manebimus. Copulauit illos oppido ut diuerteret ad eum. Ingressusque domum eius fecit conuiuium: coxit agnima: et comederunt. Prius autem quam irent cubitum: uiri ciuitatis uallauerunt domum illius: a puero usque ad senem: et posuerunt simul. Vocauerunt loth: et dixerunt ei. Vbi sunt uiri qui introierunt ad te nocte? Educ illos huc ut cognoscant eos. Egredius ad eos loth post tergum adducens ostium: ait. Nolite queso feceris mei: nolite malum hoc facere. Habeo duas filias: que necdum cognouerunt uirum. Educas eas ad uos: et abutimini eis sicut uobis placuerit: dummodo uiris istis nichil mali faciatis: quia ingressi sunt sub umbra culminis mei. At illi dixerunt. Recede illuc. Et rursus. Ingredius es inquit ut aduenia: numquid ut iudices. Te ergo ipsum magis quam hos assilgemus? Vnumque faciebant loth uehemens. Namque prope erat ut effingerent fores: et ecce miserunt manum uiri: et introduxerunt ad se loth: clausueruntque ostium: et eos qui foris erant percusserunt: et citate a minimo usque ad maximum: ita ut ostium inuenire non possent. Dixerunt autem ad loth. Habes hic quæpiam

tuorum generum: aut filios aut filias. Omnes qui tui sunt: educ de urbe hac. Delebis enim locum istum: eo quod increuerit clamor eorum coram domino: qui misit nos ut perdamus illos. Egredius itaque loth: locutus est ad generos suos: qui accepturi erant filias eius: et dixit. Surgite et egredimini de loco isto: quia delebit dominus ciuitatem hanc. Et uisus est eis filiis ludæ loqui. Cumque esset mane: cogebant eum angeli dicentes. Surge tolle uxorem tuam: et duas filias quas habes: ne et tu pariter peras in scelere ciuitatis. Dissimulante illo: apprehenderunt manum eius et manum uxoris ac duarum filiarum eius: eo quod parceret dominus illi: eduxeruntque eum: et posuerunt egera ciuitatem: ibique locuti sunt ad eum dicentes. Salua animam tuam. Noli respicere post tergum: nec stes in omni loco circa regionem: sed in monte saluum te fac: ne et tu simul peras. Dixitque loth ad eos. Quæso domine mihi: quia inuenit seruis tuis gratia coram te: et magnificasti gloriam et misericordiam tuam quam fecisti mecum ut saluares animam meam: nec possum in monte saluari: ne forte apprehendat me malum et moriar. Est ciuitas hic iuxta: ad quam possum fugere parua: et saluabor in ea. Numquid non modica est: et uiuet anima mea. Dixitque ad eum. Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas: ut non subuertā urbem pro qua locutus es. Festina: et saluare ibi: quia non potero facere quicquam donec ingrediaris illuc. Idcirco vocatum est nomen urbis illius segor. Sed egredius est super terram: et loth ingressus est segor. Igitur dominus pluit super sodomam et gomoram: sulphur et ignem a domino de celo: et subuertit ciuitates has: et omnem circa regionem: uniuersos habitatores urbium: et cuncta terre uiridum. Respicitque

uxor eius post se. uersa est in statuam
salis. Abraham autē cōsurgens ma-
ne ubi steterat p̄s cū dñō: intuir⁹ est
sodomam et gomorrā. et uniuersam
terram regionis illius. Viditq; ascen-
dentem fauillam de terra: q̄si fornacis
fumū. Cū enī subiret dñs ciuitates
regionis illius: recordat⁹ est abrahe.
et liberauit loth de subuersione urbiū
in q̄bus habitauerat. Ascenditq; loth
de segor. et mansit in monte. Due q̄
filie ei⁹ cū eo. Timuerat enī manere in
segor: et mansit in spelunca: ipse et due
filie ei⁹ cū eo. Dixitq; maior ad mino-
rem. Pater noster senex ē. et nullus ui-
roz remansit in terra: qui possit ingre-
di ad nos iuxta morem uniuerse terre.
Veni inebriem⁹ cū uino. dormiamus-
q; cū eo: ut seruare possim⁹ q̄ p̄e n̄ro
semen. Dederūt itaq; p̄i suo bibere ui-
num nocte illa. Et ingressa est maior
dormitūq; cū p̄e. At ille non sensit
nec quādo accubuit filia nec quādo
surrexit. Altera q̄ die dixit maior ad
minore. Ecce dormiui heri cū p̄e meo:
ten⁹ ei bibere uinū etiā hac nocte et dor-
mies cū eo ut saluem⁹ semen de patre
meo. Dederūtq; etiā et illa nocte patri
suo bibere uinū. Ingressaq; minor fi-
lia dormiuit cū eo. Et nec quidē tunc
sensit quādo cōcubuerit. uel quādo illa
surrexit. Cōcepit ergo due filie loth
de patre suo. Peperitq; maior filiū. et
uocauit nomen eius moab. Ipse est
pater moabitaz usq; in presentē diem.
Minor q̄ peperit filiū. et uocauit nomē
eius amon. id est filius p̄i mei. ipse ē
pater amonitaz usq; hodie. **P**
rofectus inde abraham in terrā
australē. habitauit inter cades
et lur. et peregrinat⁹ ē i gerar. Dixitq;
de sara uxore sua: soror mea ē. Misit

ergo abimelech rex gerar. et tulit eam.
Venit autē de⁹ ad abimelech p̄ somni-
um nocte. et ait illi. En morietis p̄ter
mulierē quā tulisti. habet enī uirum.
Abimelech uero non tetigerat eā. et ait.
Dñe num gentem ignorauit. et iusta
interficiēs: nōne ipse dixit michi soror
mea est? Et ipsa ait. Frater meus est.
In simplicitate cordis mei et inuidia
manuū mearū feci hoc. Dixitq; ad eū
de⁹. Et ego scio q̄ simplici corde fecisti.
et ideo custodiui te ut peccares in me.
et non dimisi ut tangeres eam. Nunc
ergo redde uiro tuo uxore. et orabit p̄
te q̄a p̄pheta ē. et uiues. Si autē nol-
eris reddere. scito q̄ morte morietis tu
et oīa q̄ tua sunt. Statimq; de nocte
cōsurgēs abimelech. uocauit omnes
seruos suos. et locut⁹ est uersa uerba
hec in auribz roz. Timuerūtq; omnes
uiri ualde. Vocauit autem abimelech
etiā abrahā. et dixit ei. Quid fecisti
nobis? Quid peccauim⁹ in te. q̄a in-
duxisti sup me et sup regnū meū pecca-
tū grāde? Due nō debuisti facere: fecisti
nobis. Rursusq; repositulās ait. Quid
uidisti ut hoc faceres? Rēspōdit abra-
hā. Cogitauī mecum dicens. Fortitā nō
ē timor dei i loco isto. et interficiēt me p̄
uxorem meā. Alias autē et uere soror
mea est. filia p̄is mei. et non filia ma-
ris mee. et duxi eam in uxore. Postq;
autē eduxit me deus de domo patris
mei. dixi ad eam. Hāc misericordiā fa-
cies mecum in omni loco ad quē ingre-
diemur. dices q̄ frater n⁹ sum. Tulit
igit⁹ abimelech oues et boues et seruos
et ancillas. et dedit abrahā. Reddi-
ditq; illi saram uxore suā. et ait. Terra
corā uobis est. ubicūq; tibi placuerit
habita. Sare autē dixit. Ecce mille ar-
gentos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi

in uelamē ostiōrū ad omnes qui teū
sunt. et quocūq; p̄teris memento te
desp̄herā. **P**ronte autē abrahā. sana-
uit de⁹ abimelech et uxore: ancillāsq;
ei⁹ et peperit. Cōcluserat enim dñs
omnē uulnū domus abimelech: p̄o-
pter saram uxorem abrahe. **U**
isitauit autē deus saram sicut
promiserat et impleuit q̄ locut⁹
est. Cōcepitq; et peperit filiū i senectute
sua: ipse quo p̄dixerat ei de⁹. Vocauit
q; abrahā nomē filij sui quē genuit
ei sara: ysaac. Et circūcidit eū octauo
die. sicut p̄p̄erat ei deus. cū centū esset
annor. Hāc quippe etate p̄is natus
ē ysaac. Dixitq; sara. Risu fecit michi
deus. et quicūq; audierit: contidebit
michi. Rursusq; ait. Quis auditurus
crederet abrahā. q̄ sara ladaret filiū
quē p̄p̄erit ei iā sen? Cēruit igit⁹ puer.
et ablatus ē. Fecitq; abrahā grande
conuiuiū in die ablatusōis ei⁹. Cūq;
uidisset sara filiū agar egiptie. luden-
tem cū ysaac filio suo. dixit ad abra-
hā. Ece ancillā hanc et filiū ei⁹. Nō
enī erit heres filij ancille: cū filio meo
ysaac. Dñe accepit hoc abrahā pro
filio suo. Cui dixit deus. Non tibi ui-
datur aspectū sup puerū et sup ancillā
tua. Omnia quē dixerit tibi sara: au-
di uocē ei⁹. quia i ysaac uocabit⁹ tibi
semen. Sed et filiū ancille faciā i gentē
magnā. quia semen tuū est. Surrexit
itaq; abrahā mane. et tollens panē
et uirum aque. imposuit scapule eius.
tradiditq; puerū. et dimisit eam. Due
cū abisset. erabat i solitudine beelabē.
Cūq; consumpta esset aqua in uir-
abisset puerū subter unā arbore. que
ibi erat. et abiit. Sediq; e regione p̄-
tul: quoniam potest arcus iacere. Dixit
enī. Non uidebo mortuū puerū. Et

sedens circa leuauit uocē suā et fleuit.
Exaudiuit autē deus uocē pueri. Vo-
cauitq; angel⁹ dñi agar de celo dicens.
Quid agis agar? Noli timere. Exau-
diuit enī de⁹ uocē pueri: de loco i quo
est. Surge et tolle puerū. et tene manū
illī. quia in gentem magnā faciā eū.
Aperuitq; oculos ei⁹ deus. Due uidēs
puteum aque: abiit et impleuit utrem.
deditq; puero bibere. et fuit cū eo. Qui
creuit et morat⁹ ē i solitudine. Factus
q; est uir iuuenis sagittar⁹. Habita-
uitq; in deserto pharan. Et accepit illi
mater sua uxore de terra egipti. Eodē
ip̄e dixit abimelech et phicol princeps
exercitus ei⁹ ad abrahā. Deus tecū
est in uniuersis q̄ agis. Iura ergo per
dñm. ne noceras michi. et posteris meis.
Rurpiq; mee. sed iuxta misericordiam quā
feci tibi: facies michi et terre i qua uisat⁹
es aduenta. Dixitq; abrahā. Ego in-
rabo. Et incepauit abimelech p̄ter
puerū aque. quē ui abstulerat serui ei⁹.
Rēspōditq; abimelech. Rescui q̄s fe-
cerit hāc rē. sed et tu nō indicasti michi.
et ego nō audiui p̄ter hodie. Tulit itaq;
q; abrahā. oues et boues. et dedit
abimelech. Percusserūtq; ambo fedus.
Et statuit abrahā septē agnas gregi⁹
seorū. Cui dixit abimelech. Quid tibi
uolunt septem agne iste. quas stare
fecisti seorū? At ille. Septē inquit
agnas accipies de manu mea. ut sint
michi in testimoniū. quū ego fodi pu-
teum istū. Idcirco uocat⁹ est locus ille
beelabē: quia ibi uterq; iurauit. et in-
terit⁹ fed⁹ p̄ puteo iuramēti. Surrexit
autē abimelech. et phicol princeps ex-
ercitus eius. reuertitq; sunt in terrā pa-
lestinorū. Abraham uero plantauit
nemus in beelabē. et inuocauit ibi
nomen dei eterni. et sunt columnae terre

palestinorum diebus multis. **XXIII**
Que postea gesta sunt: temptavit
 deus abraham et dixit ad eum.
 Abraham abraham. Ille respondit.
 Assum. At illi. Tolle filium tuum unige-
 nitum quem diligis ysaac. et vade in
 terram visionis atque ibi offeres eum in olo-
 caustum: super unum montem quem monstrabo
 tibi. Agit abraham de nocte surge-
 rens. Trahit asinum suum. Ducas secum
 duos iuvenes. et ysaac filium suum. Cumque
 circumdissent ligna in olocaustum. abiit ad
 locum quem preceperat ei deus. Die autem tertio
 elevaris oculis vidit locum procul. Dixitque
 ad pueros suos. Espectate hic cum ali-
 quo ego et puer illuc usque properates. post-
 quam adoraverim? reuertemur ad vos. Tu-
 licque ligna olocausti. et imposuit super
 ysaac filium suum. Ipse vero portabat in
 manibus ignem et gladium. Cumque duo
 pergerent simul. dixit ysaac patri suo.
 Pater mi? At ille respondit. Quid vis
 fili? Ecce inquit ignis et ligna ubi est
 victima olocausti? Dixit autem abra-
 ham. Deus providet sibi victimam olo-
 causti filii mei. Pergebat ergo pariter. et
 venerunt ad locum quem ostenderat ei deus.
 in quo edificavit altare. et desuper ligna
 disposuit. Cumque colligasset ysaac filium
 suum. posuit eum in altare super stridam li-
 gnorum. Extenditque manum et arripuit
 gladium. ut immolaret filium suum. Et ecce
 angelus domini de celo clamavit dicens.
 Abraham abraham. Qui respondit. Assu-
 m. Dixitque ei. Non recedas manum tuam super
 puerum: neque facias illi quicquam. Assu-
 m. quoniam timeas dominum. et non pepercisti
 unigenito filio tuo propter me. Levavit
 abraham oculos suos. viditque post tergum
 arretit in vineis. heretis cornibus. Duce
 asinum. obavit olocaustum pro filio.
 Appellavitque nomen loci illius. dominus

videt. Vnde usque hodie dicitur in monte
 dominus videbit. Vocavit autem angelus
 domini abraham secundo de celo dicens.
 Per memorem iuravi dicit dominus. quia
 fecisti hanc rem. et non pepercisti filio tuo
 unigenito propter me. benedicam tibi et
 multiplicabo seminem tuum sicut stellas celi.
 et velut arenam que est in litore maris.
 Possidebit semem tuum portas inimicorum
 suorum. et benedicentur in semine tuo om-
 nines gentes terre. quia obedisti voci mee.
 Reversus est abraham ad pueros suos. ab-
 iecitque beelabre simul. et habitavit ibi.
 Hys itaque gestis nuntiatus est abraham.
 quod melchiorque genuisset filios nachor
 fratris suo. hus primogenitum. et hus fra-
 trem eius. et chamuel primum srom. et calod.
 et azan. pheldasque. et yelach. et barubel.
 de quo nata est rebecca. Ad istos ge-
 nuit melchior nachor frater abraham.
 Concubina vero illius nomine roma. peperit
 thabre. et gazon. et thaas. et maacha.
XXIV
Dixit autem sara centumvixit
 septem annis: et mortua est in civi-
 tate arber. que est hebron in terra chanaan.
 Venitque abraham ut plangeret et fletet
 eam. Cumque surrexisset ab officio funeris.
 locutus est ad filios hebreos dicens. Advena
 sum. et peregrinus apud vos: date michi
 ius sepulchri vobiscum. ut sepeliatur mortu-
 um meum. Respondit filii hebrei dicentes.
 Audi nos domine. Princeps dei es apud
 nos. et electus sepulchris nostris sepeli mor-
 tuum tuum. nullusque te prohibere poterit:
 quia in monumento eius sepelias mor-
 tuum tuum. Surrexit abraham et adoravit
 primum terre. filios videlicet hebreos. Dixitque
 ad eos. Si placet anime vestre ut sepeliatur
 mortuum meum. audite me. et intercedite
 pro me apud ephron filium seor. ut det
 michi sepulchrum duplicem quam habet et re-
 cema parte agri sui. Pecunia digna

tradat eam michi coram vobis in posses-
 sione sepulchri. Habebit autem ephron
 in medio filiorum hebrei. Responditque
 ephron ad abraham. cum audientibus
 qui ingrediebantur portam civitatis illius.
 dicens. Nequaquam ita fiet domine mihi. sed tu
 magis ausculta quam loquor. Age ut na-
 do tibi et sepeliamus eum in eo. et presentibus
 filiis populi mei. sepeli mortuum tuum.
 Adoravit abraham coram domino et po-
 pulo terre. locutus est ad ephron. cir-
 cūstante plebe eius. Queso ut audias
 me. Dabo pecuniam pro agro. suscipe
 eam. et sic sepeli mortuum meum in agro.
 Responditque ephron. Domine mihi audi me.
 Terra quam postulas. quadringentos
 siclos argenti valet. istud est pretium
 inter me et te. sed quantum est hoc. sepeli
 mortuum tuum. Quod cum audisset abra-
 ham. appendit pecuniam quam ephron
 postulaverat. audientibus filiis hebrei
 quadringentos siclos argenti. et place
 monete publice. Confirmatusque est ager
 quondam ephronis. in quo erat sepulchrum
 duplex: respiciens mambre. tam ipse
 quam sepulchrum. et omnes arbores eius
 in circuitu domus eius. abrahe
 in possessione. Videntibus filiis hebrei.
 et ceteris qui intrabant portam civitatis
 illius. Atque ita sepeliuit abraham saram
 uxorem suam. in sepulchro agri duplici qui
 respiciebat mambre. Hoc est hebron in
 terra chanaan. Et confirmatus est ager. et
 anticum quod erat in coram abrahe in possessione
 monumenti. a filiis hebrei. **XXV**
Erat autem abraham senex decrep-
 tus. et dominus iudicis benedixerat
 ei. Dixitque ad servum seniore domus sue
 qui praeerat omnibus que habebat. Pone
 manum tuam subter femur meum. ut admi-
 rem te pueri celi et terre. ut non accipias
 uxorem filio meo de filiabus chanaanorum.

inter quos habito: sed ad terram et co-
 gnationem meam proficiam: et inde
 accipias uxorem filio meo ysaac. Re-
 spodit servus. Si noluerit mulier veni-
 re mecum in terram hanc. numquid reducere
 debro filium tuum ad locum de quo tu egres-
 sus es? Dixitque abraham. Cave ne
 quando reducas filium meum illuc. Dominus
 celi et terre qui tulit me de domo patris
 mei. et de terra natiuitatis mee. que locus
 est michi. et iuravit michi dicens. semi-
 ni tuo dabo terram hanc: ipse mitteret
 angelum suum coram te. et accipies inde
 uxorem filio meo. Sinautem mulier nolu-
 erit sequi te. non teneberis iuramento:
 filium tantum meum ne reducas illuc. Po-
 suit ergo servus manum sub femore
 abraham domini sui: et iuravit illi super
 sermone hoc. Tulitque decem camelos de
 grege domini sui et abiit. et omnibus homi-
 nis eius portans secum: profectusque perrexit
 in mesopotamiam. ad urbem nachor.
 Cumque camelos fecisset accubere cetera
 opidum. iuxta puteum aque. vespere ro-
 tempore quo solis multas egredi ad
 hauriendam aquam. oravit dominum dicens.
 Domine deus domini mei abraham. occurre
 obsecro michi hodie: et fac misericor-
 diam cum domino meo abraham. Ecce ego sto
 prope fontem aque: et filie habitatorum
 huius civitatis egredientes ad hauriendam
 aquam. Agit puella cui dixero. inclina
 ydriam tuam ut bibam. et illa responderit bibe.
 quin et camelis tuis dabo potum: ipsa
 est quam praeparasti servo tuo ysaac: et pre
 hoc intelligam. quod feceris misericordiam
 cum domino meo abraham. Accedens intra-
 se verba expleverat: et ecce rebecca egredie-
 batur. filia baithuel filij melche uxoris
 nachor fratris abraham. habes ydriam
 in scapula sua: puella decora nimis.
 virgoque pulcherrima. et incognita viro.

Descenderat autē ad fontē et impleuerat ydriā aqua: ac reuertebat. Occurritq; ei seruus et ait. Puerillū aque michi ad bibendū prebe de ydria tua. Que rēdit. Bibe dñe mi. Et iterq; deposuit ydriam sup vlnā suā: et dedit ei potum. Cumq; ille bibisset. adiecit. Qnin et camelis tuis hauriā aquam: donec cūdi bibant. Effuditq; ydriā in canalibz recurrit ad puteū ut hauriret aquā: et hauriā omnibz camelis dedit. Ipse autē contemplabatur eam tacitus: scire volēs utrū prosperū iter suū fecisset deus an nō. Postq; autē biberunt cameli proutit vir in aures aureas. appendēs siclos duos: et armillos condeim. pondo sidorū decem. Dixitq; ad eā. Cui es filia? Indica michi. Est in domo p̄ris tui locus ad manendū? Que rēpōdit. Filia sum bachuelis filij nachor: quem peperit ei melcha. Et addidit dicens. Paleas q; et feni plurimū est apud nos: et locus spaciōsus ad manendū. Inclinauit se homo et adorauit dñm dicens. Benedictus dñs deus dñi mei abrahā. qui non abstulit misericordiam et veritatē suā a dño meo: et redō itinere me p̄duxit in domū fratris dñi mei. Lucruit itaq; puella: et nūciavit in domū matris sue omnia q̄ audierat. Habebat autē rebecca fratrem noīe laban. Qui festin⁹ egressus est ad hominē ubi erat fons. Cumq; vidisset in aures. et armillas in manibz sororis sue: et audisset cūda verba referētis hec locut⁹ ē michi homo: venit ad virū qui stabat iuxta camelos: et ppe fontē aque: dixitq; ad eum. Ingrede te benedixit dñs. Cur foris? parauit domū et locū camelis tuis. Et introduxit eū in hospitū. ac destravit camelos: deditq; paleas et

fenu. et aquā ad lauandos pedes camelos: et viros qui venerant cū eo. Et appositus ē in aspectu ei⁹ panis. Qui ait. Non comedā: donec loquar sermōnes meos. Rēdit ei. Loquere. At ille. seruus inquit abrahā sum. Et dominus benedixit dño meo valde et magnificat⁹ ē: et dedit ei oues et boues. argentū et aurum seruos et ancillas. camelos et alinos. Et p̄xit sara vxor dñi mei: filiū dñs meo i senectute sua: deditq; illi oīa q̄ habuerat. Et adiurauit me dñs meus dicens. Nō accipies vxorē filio meo de filiis chananorū: in quorū terra habito: sed ad domū patris mei p̄ges: et de cognatione mea accipies vxorē filio meo. Ego vero rēspōdi dño meo. Quid si noluerit venire meū mlier? Dñs ait i cui⁹ cōspēctu ambulo. mitter angelū suū tecū. et diriget viā tuā: accipiesq; vxorē filio meo de cognatione mea: et de domo p̄ris mei. Innocens eris a maledictione mea: cū ueneris ad proximos meos et nō dederis tibi. Veni ergo hodie ad fontē aque et dixi. Dñe deus dñi mei abrahā. si direxisti viā meā in qua nūc ambulo. ecce sto iuxta fontē aque: et virgo q̄ egredit⁹ ad hauriendā aquā. audierit a me. da michi p̄uicilum aque ad bibendū de ydria tua. et dixerit michi. et tu bibe. et camelis tuis hauriā: ipa est mlier quā parauit dñs filio dñi mei. Cumq; hec tacitus mecum volueram. apparuit rebecca veniens cū ydria quā portabat i scapula: descenditq; ad fontē: et haurit aquā. Et ait ad eam. Da michi paululū bibere. Que festinans deposuit ydriā de humero: et dixit michi. Et tu bibe. et camelis tuis tribuā potū. Bibi: et adauit camelos. Interrogauitq; eam et dixi. Cum

es filia? Que respondit. Filia bachuelis sū. filij nachor: quem peperit ei melcha. Suspēdi itaq; in aures ad omendā facie ei⁹: et armillas posui in manibz ei⁹. Pronusq; adorauit dñm: benedicens dño deo dñi mei abrahā. qui p̄duxit me recto itinere: ut sumerē filiā filij dñi mei filio ei⁹. Quāobrem si facis misericordiam et veritatē cū dño meo. indicat michi: si autē aliud placet. et hoc dicat michi: ut vadam ad degenā huc ad sinistram. Rēderit laban et bachuel. A dño egressus est seruo. Non possum⁹ recta placitū ei⁹ quicq; aliud loqui tecū. En rebecca corā te est: tolle eā et proficiscere: et sit vxor filij dñi tui: sicut locut⁹ ē dñs. Quod cū audisset puer abrahā: prouidēs adrauit in terra dñm. Prolatiq; uasis argēis et aureis. ac uestibus: dedit ea rebecca pro munere. Fratribz q; eius et mactidona obtulit. Initq; diuicio vestes pariter et bibentes manserūt ibi. Surgens autē mane. locutus est puer. Dimittite me: ut vadam ad dñm meum. Rēderuntq; frēs ei⁹ et mater. Maneat puella salū. decem dies apud uos: et postea proficiscetur. Nolite ait me retinere: quia dñs direxit viā meam. Dimittite me: ut p̄gā ad dñm meū. Et dixerūt. Vorem⁹ puellā: et queramus ignis uolūtātē. Cumq; uocata uenisset: saluati sūt. Vis ire cū homine isto? Que ait. Gadā. Dimiserunt ergo eā. et nūciat illius: seruūq; abrahā et comites ei⁹: impcantes p̄spera sorori sue. atq; dicentes. Soror nra es. Cestas in mille milia: et possideat semen tuū portas inimicorū tuorū. Agit rebecca et puelle illius. ascēsis camelis secute sūt virū: qui festinus reuertebat⁹ ad dñm suū. Eo autē rēpore deambulabat

ysaac per viā q̄ ducit ad puteū. cuius nomē est uiuentis et uidētis. Habita bat enim in terra australi: et egressus fuerat ad meditādū i agro inclinatā iam die. Cumq; eleuasset oculos: uidit camelos uenientes protul. Rebecca q; cōspēcto ysaac. descendit de camelo: et ait ad puer. Quis ē ille homo qui uenit p̄ agrū in occulū nobis? Dixit q; ei. Ipse est dñs meus. At illa tollēs cito palliū suū. cooperuit se. Seruus autē cūda que gesserat. narrauit dño suo ysaac. Qui introduxit eā in tabernaculū saxe matris sue et accepit eam vxorem: et intantum dilexit eam: ut dolorem qui ē morte matris eius acciderat temperaret. **xxv** **Abrahā** vero aliā duxit vxorem. nomine rethurā: que peperit ei zamrā. et reean. et madan. et madian. et ielboch. et iur. Reean q; genuit saba. et dadan. filij dadan fuerūt assurim et lathusim et laomin. At vero re madian ortus ē epha. et opher. et enoch. et abida. et yeldaa. Omnes hij filij rethure. Deditq; abrahā cūda que possederat ysaac: filijs autem concubinarū largitus est munera: et separauit eos ab ysaac filio suo dū adhuc ipse uiueret ad plagā orientālē. Fuerūt autē dies uite abrahe centū septuaginta quiq; annis: et deficiēs mortu⁹ est in senectute bona. puerq; etatis. et plenus dierū: congregatusq; est ad populū suū. Et sepeluerūt eū ysaac et ysmahel filij sui in sydera duplici. q̄ ita ē i agro ephron. filij seor ethei. et regione mambre: quā emerat a filiis hech. Ibi sepulcrus ē ipse. et sara vxor ei⁹. Et post obitū ei⁹ benedixit deus ysaac filio eius: qui habitabat iuxta puteū nomē uiuentis. et uidētis. Ipe sūt generatōnes ysmahel

filij abrahę quę peperit ei agar egiptia
famula sarę: hec nomina filiorum eius.
in vocabulis et generationibus suis.
Primogenitus ysmahelis nabaioth:
deinde cedar et abdehel et mablan-mal-
ma quog et duma et massa adad et
thema et thur et naphis et cedma. Hi
sunt filij ysmahel: et hec nomina per
castella et oppida eorum duodecim prin-
ces tribuum suarum. Et facti sunt anni vite
ysmahelis centum triginta septem: defunctusque
mortuus est et appositus ad populum.
Habitavit autem ab euila usque sur: et
respiravit egiptum introitibus assirios.
Coram oculis fratribus suis obiit. Hec quoque
sunt generationes ysaac filij abrahę.
Abraham genuit ysaac. Qui cum qua-
draginta esset annorum: duxit uxorem
rebeccam filiam bathuelis syri de meso-
potamia sorore laban. Desponsusque
est ysaac domino pro uxore sua: eo quod esset
sterilis. Qui egrediuntur eum et dedit con-
ceptum rebeccę: sed collidebant in utero
eius paruuli. Que ait. Si licet michi fuerit
erat: quod necesse fuit concipere. Percepit
que ut conciperet dominum. Qui respondens ait.
Que gētes sūt in utero tuo et duo populi
ex ventre tuo diuidentur: populusque po-
puli superabit et maior erit minori.
Nam tempus pariedi aduenierat: et ecce
gemini in utero eius reperti sunt. Qui
primus egressus est rufus erat et totus in
morem pellis hispidus: vocatusque est
nomen eius elau. Proterius alter egre-
diens plantam fructus tenebat manu: et
idcirco appellauit eum iacob. Sexage-
narius erat ysaac quando nati sunt
paruuli. Quibus adultis factus est elau
uir gnarus uenandi et homo agricola:
iacob autem uir simplex habitabat
in tabernaculis. Ysaac amabat elau
eo quod de uenationibus illis uideretur: et

rebecca diligebat iacob. Exiit autem
iacob pulmentum. Ad quem cum uenisset
elau de agro lassus ait. Da michi de
ratione hac rufa: quia oppido lassus
sum. Quāobrem uocatum est nomen
eius edom. Cui dixit iacob. Vende mi-
chi primogenita tua. Ille respondit. En
mortuus. Quid michi proderit primoge-
nita? Ait iacob. Iura ergo michi. Qu-
rauit ei elau et uendidit primogenita: et
sic accepto pane et lentis edulio come-
dit et bibit et abiit: participans quoque primo-
genita uendidisset. **XXV.**

Orta autem fame super terram post
eam sterilitatem que acciderat in
diebus abrahę: abiit ysaac ad abime-
lech regem palestinorum in gerara. Appa-
ruitque ei dominus et ait. Ne descendas in
egiptum: sed quiesce in terra quam dixero
tibi et pregnare in ea: et ego tecum et ben-
dicam tibi. Tibi enim et semini tuo dabo
omnes regiones has complēs iura-
mentum quod spopondi abraham patri
tuo: et multiplicabo semen tuum sicut
stellas celi. Daboque posteris tuis uni-
uersas regiones has et benedicent in
semine tuo omnes gentes terre: eo quod obe-
dierit abraham uocati mee et custodierit
pręcepta mea et mandata mea et testimo-
nias legesque seruauerit. Mansit itaque
ysaac in gerara. Qui cum interrogaretur
a uiris loci illius super uxorem suam respo-
dit. Soror mea est. Timuerat enim co-
fiteri quod sibi esset sociata coniugio: repu-
tans ne forte interficeretur eum propter illius
pulcritudinem. Cumque preuississent dies
plurimi et ibidem moraretur prospiciens
abimelech rex palestinorum per fenestram
uidit eum iocantem cum rebecca uxore sua:
et accessit eo ait. Perspicui est quod uxor
tua sit. Cur mentitus es eam sororem
tuam esse? Respondit. Timui ne moreretur

propter eam. Dixitque abimelech. Quare
imposuisti nobis? Potuit coire quis-
piam de populo cum uxore tua: et in-
duxeras super nos grande peccatum. Prece-
pitque omni populo dicens. Qui reuerit
hominis huius uxorem morte morietur.
Sequitur autem ysaac in terra illa: et inuenit
in ipso anno centuplum. Benedixitque ei
deus et locupletatus est homo: et ibat phre-
ensis atque succrescens donec magnus
vehementi effectus est: habuitque posses-
siones ouium et armentorum et familie plu-
rimam. Ab hoc inuidentes ei palestini-
omnes puteos quos foderat serui patris
illius abrahę illo tempore obstruxerunt
impletes humo: in tantum ut ipse abi-
melech diceret ad ysaac. Recede a nobis:
quoniam potentior nobis factus es ualde.
Et ille discens ut ueniret ad torrentem
gerare habitaretque ibi: rursum fodit
alios puteos quos foderat serui patris
sui abrahę: et quos illo mortuo olim
obstruxerat philistinum. Appellauitque
eos eisdem nominibus quibus ante pater
uocauerat. Foderuntque in torrente et
reppererunt aquam uiuam. Sed et ibi iurgium
fuit pastorum gerare aduersus pastores
ysaac dicentium. Nostra est aqua. Quā-
obrem nomen putei est eo quod acciderat
uocantem calumniā. Foderunt autem et
alii: et pro illo quoque rixati sunt appellauit
que eum inimicitias. Profectus inde fodit
aliū puteū: pro quo non contenderunt.
Itaque uocauit nomen eius latitudo
dicens. Nunc dilatauit nos dominus: et
fecit crescere super terram. Ascendit autem ex
illo loco in berlabee ubi apparuit ei do-
minus in ipsa nocte dicens. Ego sum
deus abrahę pater tuus. Noli timere:
quia ego tecum sum. Benedicam tibi et
multiplicabo semen tuum: propter seruum meum
abrahām. Itaque edificauit ibi altare

domino: et inuocato nomine domini extendit ta-
bernaculum: propinquans suis suis ut foderet
puteum. Ad quem locum cum uenisset de gera-
ris abimelech et ochozath amici illius
et philcol dux militum locutus est ysaac.
Quid uenistis ad me hominem quem odi-
stis et repulistis a uobis? Qui respon-
derunt. Vidimus tecum esse dominum et idcirco
nos diximus. Si iuramentum inter nos
et meam fedus ut non facias nobis
quicquam mali: sicut et nos nichil tuorum
atrigimus nec fecimus quod te lederet: sed cum
pace dimissimus auduimus benedictionem domini.
Fecit ergo eis conuiuium. Et post cibum et
potum surgentes mane iurauerunt sibi
inuicem: dimisitque eos ysaac pacifice in
locum suum. Ecce autem uenerunt in ipso die
cui ysaac annuntiātes ei de puteo quem
foderat atque dixerat. Inuenimus aquam.
Vnde appellauit eum abundantia et
nomen urbis impositum est berlabee usque
in presentem diem. Elau uero quadra-
genarius duxit uxores duas: iudith
filiam beeri ethei et basemath filiam elon
eiusdem loci: que ambe offenderant
animum ysaac et rebeccę. **XXVI.**

Secutus autem ysaac et caligauerunt
oculi eius et uidere non poterat:
uocauitque elau filium suum maiorem et
dixit ei. Fili mi. Qui respondit. Alui. Cui
pater. Vides inquit quod seruerim et igno-
rem diem mortis mee. Sume arma
tua et pharetram et arcum et egredere foras.
Cumque uenatu aliquid apprehenderit
fac michi inde pulmentum sicut uelle
me nobis: et affer ut comedam: et bene-
dicat tibi anima mea antequam moriar.
Cum uero audisset rebecca et ille abisset in
agrum ut inuisionem patris impleteret dixit
filio suo iacob. Audiui patrem tuum lo-
quentem cum elau fratre tuo et dicentem ei.
Affer michi de uenatione tua et fac cibum

ut comedat: et benedicat tibi coram domino. **Atque** moriar. **Atque** ego fili mi acquiesce: et perges ad gregem. **Affer** michi duos hedos optimos: ut faciam eis escas patri tuo: quibus libenter vescatur: quas cum intuleris et comederis: benedicat tibi priusquam moriar. **Cui** ille respondit. **Nonne** quod esau frater meus homo pilosus sit: et ego levis. **Si** attenderis me pater meus: et fecerit: et meo ne putet sibi voluisse me illudere: et indurat super me maledictionem pro benedictione. **Ad** quem mater: in me sit aut ista maledictio fili mi: tantum audi vocem meam: et perges affer quod dixi. **Abiit** et attulit: deditque matri. **Paravit** illa cibos sicut velle noverat patrem illius: et vestibus esau valde bonis: quos apud se habebat domi: induit eum: pelliculasque hedorum circumdedit manibus: et colli nuda protegit. **Deditque** pulmentum: et panes quos coxerat madidit. **Quibus** illatus dicit. **Pater** mi. **At** ille respondit. **Audis**. **Quis** es tu fili mi? **Dixitque** iacob. **Ego** sum primogenitus tuus esau. **Fecit** tibi sicut precepit michi. **Surgere** sede: et comede. **De** venatione mea: ut benedicat michi anima tua. **Cursumque** esau ad filium suum. **Quo** inquit tam cito invenire potuisti fili mi? **Qui** respondit. **Voluntas** dei fuit: ut cito occurreret michi quod volebam. **Dixitque** esau. **Accede** ad me hunc aut tangam te fili mi: et plenius tu sis filius meus esau: an non. **Accessit** ille ad patrem: et palpatum eum dixit esau. **Uox** quidem vocis iacob est: sed manus manus sunt esau. **Et** non cognovit eum: quia pilosae manus similitudinem matris expresserat. **Benedicens** ergo illi ait. **Tu** es fili mi esau? **Respondit**. **Ego** sum. **At** ille affer inquit michi cibos de venatione tua fili mi: ut benedicat

tibi anima mea. **Quos** cum oblatos comedisset: obtulit ei etiam vinum. **Quo** hausto: dixit ad eum. **Accede** ad me: et da michi osculum fili mi. **Accessit**: et osculatus est eum. **Statimque** ut sensit vestimentorum eius fragrantiam benedicens illi ait. **Ece** odor filij mei: sicut odor agri plentissimi benedixit dominus. **De** tibi deus de rore celi: et de pinguedine terre abundantiam frumenti: vini: et olei: et securent tibi populi: et adorent te tribus. **Ergo** dominus fecit tuique: et incurventur ante te filij matris tue. **Qui** maledixerit tibi: sit ille maledictus: et qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. **Vix** esau emonem impleverat: et egresso iacob foras: venit esau: rodensque de venatione cibos intulit patri dicens. **Surgere** pater mi: et comede de venatione filij tui: ut benedicat michi anima tua. **Dixitque** illi esau. **Quis** enim es tu? **Qui** respondit. **Ego** sum filius tuus primogenitus esau. **Respondit** esau. **Supponit** esau super venter venter: et ultra quod credi potest ammittas ait. **Quis** igitur ille est qui dudum capram venationis attulit michi: et comedi et omnibus priusquam tu venires? **Benedixitque** ei: et erit benedictus. **Audis** esau emonibus prius: et rugit clamore magno: et contemnat ait. **Benedic** etiam et michi pater mi. **Qui** ait. **Venit** germanus tuus fraudulenter: et accepit benedictionem tuam. **At** ille ibi iuravit. **Iuste** vocatum est nomen eius iacob. **Supplantavit** enim me: et altera vice. **Primogenita** mea ante tulit: et nunc scio superavit benedictionem meam. **Cursumque** ad patrem: nunquid non reservasti ait: et michi benedictionem? **Respondit** esau. **Domini** tui illi obstitit: et omnes fratres tuos fuituri eius ibi gavi. **Frumentum** et vinum: et oleum stabiliui tui: et tibi post haec filij tui: ultra quod faciam. **Cui** esau: num

quam inquit tantum benedictionem habes pater? **Michi** quod obsecro ut benedicas. **Cumque** eiulatu magno flet: motus esau dicit ad eum. **In** pinguedine terre et in rore celi desuper erit benedictio tua. **Vives** in gladio: et fratres tui semines: tempusque veniet cum recurias: et solvas iugum tuum de cervicibus tuis. **Oderat** ergo semper esau iacob: pro benedictione qua benedixerat ei pater. **Dixitque** in corde suo. **Veniet** dies ludus prius mei: et occidam iacob fratrem meum. **Annuntiata** sunt haec rebecca. **Que** mittens et vocans iacob filium suum: dixit ad eum. **Ece** esau frater tuus minatur ut occidat te. **Sunt** ergo fili audi vocem meam: et confurgens fuge ad laban fratrem meum in aram: habitabilisque cum eo dies paucos: donec requiescat furor fratris tui: et cesset indignatio eius: obliuiscaturque eorum que fecisti in eo: postea mittam: et adducam te inde huc. **Cum** veroque orator filio in uno die: **Dixitque** rebecca ad esau. **Sedet** me vite mee propter filias istas. **Si** accepit iacob uxorem de stirpe huius terre: nolo vivere.

Uocavit itaque esau iacob: et benedixit ei: proutque ei dicens. **Noli** accipere coniugem de genere chanaan: sed vade: et proficiscere in mesopotamiam syrie: ad domum bathuel patris matris tue: et accipe tibi inde uxorem de filiabus laban avunculi tui. **De** autem omnipotens benedicat tibi: et cetera te faciat atque multiplicet ut sis in turmas populi: et det tibi benedictiones abrahe et semini tuo post te: ut possideas terram peregrinationis tue: quam pollicetur est avo tuo. **Cumque** dimisisset eum esau: profectus pervenit in mesopotamiam syrie: ad laban filium bathuel syri fratrem rebecca matris sue. **Videns** autem esau quod

benedixisset pater suus iacob: et misisset eum in mesopotamiam syrie: ut inde uxorem duceret: et post benedictionem precessisset ei dicens: non accipies uxorem de filiabus chanaan: quodque obediens iacob parentibus suis: isset in syriam: probans quod non libenter aspiiceret filias chanaan pater suus: iuit ad ymahalem: et duxit uxorem: absque hijs quas prius habebat: melech filium ymahel filij abraham sororem nabaioth. **Agne** egressus iacob de berseba: pergebat aram. **Cumque** venisset ad quendam locum: et vellet in eo requiescere post solis occubum: tulit de lapidibus qui iacebant: et supponens capiti suodormiuit in eodem loco. **Viditque** in somnis scala statam super terram: et ratiomen illius: et angelos quoque dei ascendentes et descendentes per eam: et dominum innixum scale dicentem sibi. **Ego** sum dominus deus abraham patris tui: et deus esau. **Terra** in qua dormis: tibi dabo: et semini tuo: etiamque semini tui quasi pulvis terre. **Dilataberis** ad orientem: et occidentem: et septentrionem: et meridie: et benedicentur in te et in semine tuo cunctis tribus terre. **Et** ego iustos tuos quocumque perregeris: et reducam te in terram hanc: nec dimittam nisi complevero uniuersa quae dixi. **Cumque** euigilasset iacob de somno: ait. **Vere** dominus est in loco isto: et ego nesciebam. **Pauentique** quod terribilis est inquit locus iste. **Non** est hic aliud nisi domus dei: et porta celi. **Surgens** ergo iacob mane: tulit lapidem quem supposuerat capiti suo: et erexit in titulum: fundens oleum desuper. **Appellavitque** nomen verbis berseba: que prius luzavocabatur. **Vox** etiam vocis dicens. **Si** fuerit deus meus: et custodierit me in via per quam ego ambulo: et dederit

michi panem ad vestendum: et vestimentum ad induendum: reuertusque fuero prospere ad domum patris mei: erit michi dominus in deum: et lapis iste quem erexit in titulum: vocabitur domus dei: cunctorumque qui dederis michi decimas offeram tibi. **xxviii**

Profectus ergo iacob venit in terram orientalem: et vidit puteum in agro: tresque greges ovium accubantes iuxta eum. Nam et illo ad aquabatur pecora: et os eius grandi lapide claudebatur. **M**orsque erat: ut rudis quibus aggregatis euoluerent lapides: et refectis gregibus rursum super os putei ponerent. **D**ixitque ad pastores: *fratres unde estis?* Qui responderunt: *De aram. Quos interrogans: numquid ait nobis laban filium nathor?* **D**ixerunt: *Nonimus.* **S**anusne est inquit? **V**aleat inquit: et ecce rachel filia eius venit cum grege suo. **D**ixitque iacob: *Adhuc multum dies superest: nec est tempus ut reducantur ad raulas greges. Date ante portum quibus: et sit eas ad pastum reducite. Qui responderunt: Non possumus: donec omnia pecora congregentur: et amoueamus lapidem de ore putei ut adequemur greges. Adhuc loquebantur: et ecce rachel veniebat cum ovibus patris sui. Nam gregem ipsa pascebat. Quam cum vidisset iacob: et sciret consobrinam suam: quicquid laban amicum suum: amicum lapidem quo puteus claudebatur: et adequato grege osculari est ea. Et eleuata voce fleuit: et indicauit ei quod scater esset pater suus: et filius rebecca. At illa festinans nuntiavit patri suo. Qui cum audisset reuulsi iacob filium sororis sue: occurrit obviam ei: complexusque eum: et in oscula ruerunt: et in domum suam. Audientes autem raulas itineris erant. Os meum es: et caro mea. Et postquam impleri sunt dies mensis*

unus: dixit ei. Num quia scater meus es: gratis vires michi? Dic quid mercedis accipias. Habebat vero duas filias. Nomen maioris lya: minor vero appellabatur rachel. Sed lya lippis erat oculis: rachel decora facie: et venulgo aspectu: quem diligens iacob ait. Secunda tibi pro rachel filia tua minore: septem annis. Respondit laban. Melius est tibi quam denique alteri viro. Mane apud me. Seruiunt ergo iacob pro rachel septem annis: et videbant illi pauci dies pro amoris magnitudine. Dixitque ad laban. Da michi uxorem meam: quia iam tempus repletum est ut ingrediar ad illam. Qui vocatis multis amicis: turbis ad adiunxit: fecit nuptias: et vespere lyan filiam suam introduxit ad eum: dans ancillam filie zephai nomine. Ad quam cum ex more iacob fuisset ingressus: facta mane vidit lyan: et dixit ad socrum suam. Quid est quod facere voluisti? Nonne pro rachel summi tibi? Quare imposuisti michi? Respondit laban. Non est in loco nostro consuetudinis: ut minores ante tradamus ad nuptias. Imple ebdomadam dicam tibi: et habetis copule: et habetis dabo tibi: pro opere quo seruiuitis es michi septem annis alijs. Acqueuit placato: et ebdomada transacta rachel duxit uxorem. Cui pater seruam balam tradiderat. Tandemque postquam operans nuptijs: amorem sequentis prioris pretulit: seruientis apud eum septem annis alijs. Videns autem dominus quod despicere lyan aperuit vuluam eius: sorore itelli permansit. Que conceptum genuit filium: vocavitque nomen eius ruben dicens. Vidit dominus humilitatem meam. Nunc amabit me vir meus. Rursumque concepit: et peperit filium: ait. Domine vidit me dominus haberi contempnit: dedit etiam istum michi. Vocavitque nomen

*ei symeon. Concepitque tertio: et genuit alium filium: dixitque. Nunc quod copulabit michi maritus meus: eo quod peperim ei tres filios. Et idarco appellavit nomen eius leui. Quarto concepit: et peperit filium: et ait. Modo confitebor domino. Et ob hoc vocavit eum iudam. Cessavitque parere. Ceteris autem rachel: quod **xxx** infecunda esset: inuidit sorori sue: et ait marito suo. Da michi liberos: alioquin moriar. Cui rachel respondit iacob. Num pro deo ego sum: qui priuauit te fructu ventris tui? At illa habens inquit famulam balam: ingredere ad illam ut pariat super genua mea: et habere et illa filios. Deditque illi balam in coniugium. Que ingressa ad se viro: concepit et peperit filium. Dixitque rachel. Inducavit michi dominus: et reaudiuit vocem meam dans michi filium. Et idarco appellavit nomen eius dan. Rursumque bala concipiens peperit alterum: pro quo ait rachel. Copulauit me dominus cum sorore mea: et inuolui. Vocavitque cum nepalim. Seruientis lya quod parere desisset: zephaim ancillam suam marito tradidit. Qua post conceptum edente filium dixit. Felicitate. Et idarco vocavit nomen eius gad. Peperitque zephaim alterum: dixitque lya. Hoc pro beatitudine mea. Beata quippe me dicit omnes mulieres. Propterea appellavit eum aser. Egressus autem ruben tempore messis tritice in agrum rexit mandragoras: quas matre lye detulit. Dixitque rachel. Da michi partem de mandragoris filij tui. Illa respondit. Parum ne tibi videtur quod priueris maritum michi: nisi etiam mandragoras filij mei tuleris? Ait rachel. Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filij tui. Rediitque ad respiciam iacob de agro: egrella est in occursum eius lya: et ait.*

Ad me inquit intrabis: quia mercede conduxi te pro mandragoris filij mei. Dormiuitque cum ea nocte illa: et reaudiuit deus presens eius. Concepitque et peperit filium quintum: et ait. Dedit deus mercedem michi: quia dedi ancillam meam viro meo. Appellavitque nomen eius ysachar. Rursum lya concipiens peperit sextum filium: et ait. Ditaui me deus dote bona. Etiam hac vice mecum erit maritus meus: eo quod genuerim ei sex filios. Et idarco appellavit nomen eius zabulon. Post quem peperit filiam nomine dinam. Recordatusque dominus rachelis: reaudiuit eam: et aperuit vuluam eius: que concepit et peperit filium dicens. Abstulit deus opprobrium meum. Et vocavit nomen illius ioseph dicens. Addat michi dominus alterum. Nato autem ioseph: dixit iacob sororo suo. Dimitte me: ut reuertar in patriam meam et ad terram meam. Da michi uxores et liberos meos: pro quibus seruiui tibi: ut abeam. Tu vero nobis seruimus quia seruiui tibi. Ait ei laban. Inuentam gratiam in conspectu tuo. Expecta meo didici: quia benedixit michi deus propter te. Constitu mercedem tuam quam denique tibi. At ille respondit. Tu nobis quod seruiebam tibi: et quanta in manibus meis fuerit possessio tua. Modicum habuisti atque: venire ad te: et nunc diues effectus es: benedixitque tibi deus ad introitum meum. Iustum est igitur ut aliquando prouideam domui mee. Dixitque laban. Quid tibi dabo? At ille ait. Nichil volo: sed si feceris quod postulo: iterum pascam et custodiam pecora tua. Mira omnes greges tuos: et separa cunctas oves varias et sparsas velles: et quodcumque fulvum et maculosum variumque fuerit: tam in ovibus quam in capris: erit merces mea. Responditque michi reas iustitia mea: quando placuit tempus

aduenerit corā te: et oīa que nō fuerūt
 varia ⁊ maculosa ⁊ fulua: tam ī ouibz
 q̄ in capris: furti me arguēt. **Dixitq;**
 laban. Gratū habeo qđ pris. Et sepa-
 raui ī die illa capras ⁊ oues ⁊ hircos
 ⁊ arietes: varios ⁊ maculosos. **Lundū**
 autē gregē unicolorē id ē albi ⁊ nigri
 uelleris: tradidit ī manu filiorū suorū:
 et posuit spaciū itineris inter se ⁊ gene-
 rum tūū dies: qđ pascetur reliqs greges
 ei⁹. **Tollens** ergo iacob uirgas popu-
 leas uirides ⁊ amigdalinas ⁊ rē pla-
 tanis rē parte decorauit eas. **Detra-**
 hitq; cornibz ī hīs q̄ spoliata fuerāt:
 candor apparuit illa uero que integra
 fuerāt: uiridia pmanescūt: atq; ī hunc
 modū color esset ē varius. **Posuinq;**
 eas ī canalibz ubi effundebat aqua:
 ut cū uenisset greges ad bibendū: ante
 oculos haberēt uirgas: et ī aspectu earū
 cōspicerent. **Factūq;** est ut in ipso calore
 coitus: oues intuerent uirgas: ⁊ pare-
 rent maculosa ⁊ varia: et diuerso colo-
 re respecta. **Dimisitq;** gregem iacob: et
 posuit uirgas ī canalibz ante oculos
 arietū. **Erāt** autē alba et nigra queq;
 laban: cetera uero iacob. **Separatis** in-
 ter se gregibz. **Igitē** quādo pmo tempore
 ascendebant oues ponebat iacob uir-
 gas ī canalibus aquarū: ante oculos
 arietū ⁊ ouū: ut in eāz contemplatione
 cōspicerēt: quādo uero serotina admissu-
 ra erat: ⁊ conceperēt: egerent: nō poterat
 eas. **Factūq;** sunt ea q̄ erant serotina:
 laban: et que primi temporis: iacob.
Ditatusq; est homo ultra modū: et
 habuit greges multos: ancillas et ser-
 uos: camelos et asinos. **xxxv**

Postq; autē audiuit uerba filiorū
 laban dicentū: tulit iacob oīa
 que fuerūt pris tūi: ⁊ de illis facit: et
 diratus: fact⁹ ē iudic⁹: anīaduēnit qđ

faciem laban: qđ non esset erga se sicut
 heri et nudius tertius: maxime dicente
 sibi dñs reuerrere in terrā patrū tuorū:
 et ad generationē tuā erog⁹ tūū: mīser
 et uocauit rachel et lyam in agrū ubi
 pascēbat greges: dixitq; eis. **Video** fa-
 ciem pris uelut: qđ nō sit erga me sicut
 heri et nudius tertius. **Deus** autē pris
 mei fuit meū: et ipse nobis qđ totus ui-
 ribus meis fuit: et pater uester circūuenit me: et mutauit
 mercedem meā decē uiribus: et tamen
 non dimisit eū deus ut noceret michi.
Siquādo dixit uarie erunt mercedes
 tue: pariebāt omnes oues varios fcs:
 quādo uero cōtrario ait: alba queq;
 accipies pro mercede: omnes greges
 alba ppererūt. **Tulitq;** uero substantiā
 patris uelut: ⁊ dedit michi. **Postq;** tū
 cōcepit ouū temp⁹ aduenerat: leuauit
 oculos meos: ⁊ uidi ī somnis ascenden-
 tes mares sup feminas: varios ⁊ ma-
 culosos et diuersos colores. **Dixitq;** ā-
 gelus dñi ad me ī somnis. **Iacob.** Et
 ego rēdi. **Alit.** Qui ait. **Leua** oculos
 tuos: ⁊ uide uniuersos mafcos ascen-
 dentes sup feminas: varios maculosos
 atq; respectos. **Vidi** enī oīa q̄ fecit tibi
 laban. **Ego** sū de⁹ bechel: ubi uixisti
 lapidem: et uocū uouisti michi. **Sunt**
 ergo surge ⁊ egredere de terra hac: reuer-
 tens ī terrā uatiuitatis tue. **Rēdēntq;**
 rachel ⁊ lyā. **Alit.** Quid habent⁹ relidui
 quicq; ī facultatibz ⁊ hereditate dom⁹
 patris nrī? **Nōne** isti alienas reputa-
 uit nos: et uendidit: comedinq; precū
 nostrū? **Sed** deus tulit opes pris nrī:
 et eas tradidit nobis ac filijs nostris.
Vnde omnia que pcepit tibi dñs fac.
Surrexit autē iacob ⁊ impositus libe-
 at singulis suis sup camelos abiit:
 tulitq; omne substantiā suā ⁊ greges:

et quidqđ ī melopotamia adquisierat:
 pgens ad ysaac prēm suū in terrā cha-
 naan. **Et** p̄ierat laban ad tēdēdas
 oues: ⁊ rachel furata est ydola patris
 sui. **Resoluitq;** iacob scire scire suo
 qđ fugeret. **Cūq;** abisset tam ipse qđ oīa
 que iuris sui erant: ⁊ anime nāullo
 pegeret cōtra montē galaad: nuncia-
 tum ē laban die tertio qđ fugeret iacob.
Qui assumptis fratribz suis: p̄secut⁹ ē
 eum diebz septē: ⁊ comprehendit eū in
 monte galaad. **Uidentq;** ī somnis di-
 cētem sibi dñm. **Caue** ne quicq; aspre
 loquaris contra iacob. **Iamq;** iacob
 cōtenderat in monte tabernaculū. **Cūq;**
 ille cōsecut⁹ fuisset eū cū fratribz suis:
 in eodem monte galaad fixit tentoriū.
Et dixit ad iacob. **Quare** ita egisti: ut
 clam me abigeres filias meas quasi
 rapinas gladio? **Cur** ignorāte me
 fugere uoluisti nec indicare michi: ut
 prosequer te cū gaudio ⁊ canticis: ⁊
 timpanis ⁊ citharis? **Non** es passus
 ut oscularet filios meos ⁊ filias. **Sul-**
 te operat⁹ es. **Et** nūc quidē ualeat ma-
 nus mea reddē tibi malū: sed de⁹ pris
 tui heri dixit michi. **Caue** ne loquaris
 contra iacob quicq; durius. **Eto.** **Ad**
 tuos ire cupiebas: ⁊ desiderio erat tibi
 dom⁹ pris. **Cur** furat⁹ es deos meos?
Rēdit iacob. **Quod** inscio te p̄secutus
 sum: timui ne uolentē auferas filias
 tuas. **Quod** autem furti me arguis:
 apud quēcūq; inuenieris deos tuos:
 necetur corā fratribz nrīs. **Scutare:**
 quidqđ tuorū apud me inuenieris au-
 fer. **Hec** dices ignorabat qđ rachel furata
 esset ydola. **Ingressus** itaq; laban
 tabernaculū iacob et lyā et utriusq; fa-
 mule: nō inuenit. **Cūq;** intrasset tēto-
 riū rachelis: illa festinans abscondit
 ydola subter stramenta cameli ⁊ sedie

desup: scrutatq; omne tentoriū ⁊ nichil
 inuenienti: ait. **Ne** irascat dñs meus
 qđ corā te assurgere nequeo: qđ iuxta
 consuetudinē feminarū nūc accidit michi.
Sic delusa sollicitudo querentis ē. **Tu-**
 mentq; iacob: cū uirgō ait. **Quā** ob
 culpam meā et ob qđ peccatū meū sit
 rearsisti post me: ⁊ scrutatus es omne
 supellectilem meā? **Quid** inuenisti de
 cūda substantia domus tue? **Pone**
 hic corā fratribz meis: ⁊ fratribz tuis:
 ⁊ iudicet inter me ⁊ te. **Idcirco** uiginti
 annis hui tēū: oues tue et capre: fci-
 les non fuerūt: arietes gregis tui non
 comedi: nec capiti a bestia ostendi tibi.
Ego damniū omne reddē. **Quidqđ** fur-
 tim prebat a me regelas: die nodūq;
 estu urgebar ⁊ gelu: fugiebatq; somn⁹
 ab oculis meis. **Sicq;** per uiginti an-
 nos ī domo tua seruiui tibi: qđ uorde-
 rim pro filiabz: et fcs pro gregibz tuis.
Inmutasti qđ mercedē meā decē uiribz.
Nisi deus patris mei abrahā: et timor
 ysaac affuisset michi: forsitan modū
 nudū me dimisisses. **Affligi** quē meā
 et laborem manū mearū respexit dñs:
 et arguit te heri. **Rēdit** ei laban. **Filie**
 mee ⁊ filij ⁊ greges tui ⁊ oīa que certis-
 mea sunt. **Quid** possum facere filijs et
 nepotibz meis? **Veni** ergo ⁊ ineamus
 fedus: ut sit testimoniū inter me et te.
Tulit itaq; iacob lapidem: ⁊ erexit illū
 in titulū. **Dixitq;** fratribz suis. **Afferte**
 lapides. **Qui** congregantes fecerūt tu-
 mulū: comederūtq; sup eū. **Quē** uoca-
 uit laban annulū testis: et iacob accer-
 uum testimoniij: utiq; iuxta pprietatē
 lingue sue. **Dixitq;** laban. **Tumulus**
 iste testis erit inter me ⁊ te hodie. **Et** id-
 circo appellatū est nōmē eius galaad.
Id ē tumulus testis. **Et** adiecit laban.
Inueat ⁊ iudicet dñs intē nos quādo

recesserim? a nobis: si afflixeris filias meas: et si introduxeris alias uxores super eas. Nullus enim nostris testis est absque teo: qui p[re]sens respicit. Dixit q[ue] rursus ad iacob. Et cumulus hic et lapis que erigi: inter me et te testis erit. Cumulus? inquit iste et lapis sunt in testamento: si aut ego transiero illum: pergens ad te: aut tu p[re]terieris. malum michi rogitas. Deus abraham et deus nachor iudex inter nos: deus patris eor[um]. Iuravit ergo iacob per timorem patris sui ysaac: immolansq[ue] victimis in monte vocavit fratres suos ut ederent panem. Qui cum comedissem manerunt ibi. Iaban vero de nocte surgens: oscular[ur] est filios et filias suas: et benedixit illis: reuersusq[ue] est in locum suum. **I**acob autem abiit in itinere. **xxxv** quo reperat: fueruntq[ue] ei obuia angeli dei. Quos cum vidisset ait. Castra dei sunt hec. Et appellavit nomen loci illius manaim: id est castra. Misit autem et nuncios ante se ad elau fratrem suum in terra seyr in regione edom: p[re]cepitq[ue] ei dicens. Sic loquimini d[omi]no meo elau. Hec dicit frater tuus iacob. Apud laban p[re]grinat[ur] sum: et fui usq[ue] in p[re]sentem diem. Habeo boues: et asinos et oves: et seruos et ancillas: mittoq[ue] nunc legationem ad d[omi]num meum: ut inueniam gratiam in conspectu tuo. Reuersusq[ue] sunt nunci ad iacob dicentes. Venimus ad elau fratrem tuum: et ecce p[er]erat in occursum tuum cum quadringentis viris. Timuit iacob valde: et p[re]terit[ur] dimisit p[ro]p[ri]um qui secum erat: greges q[ue] et oves: et boues et camelos: et duas turmas dicens. Si uenerit elau ad unam turmam: et p[er]cussent eam: alia turma q[ue] reliqua est saluabit. Dixitq[ue] iacob. Deus patris mei abraham et deus patris mei ysaac d[omi]ne q[ui] dixisti michi:

reuertere in terram tuam: et in locum natiuitatis tue: et benefacia tibi: minor sum cunctis miserationibus tuis: et ueritate tua quam replesti super me. In barilo meo transiui iordanem istum: et nunc cum duabus turmis regressor. Ecce me de manu fratris mei elau: quia valde eum timeo: ne forte ueneris p[er]cutiat matrem cum filiis. Tu loquutus es q[uod] benefacere michi: et dilatares semen meum sicut arenam maris: que p[re] multitudinem numerari non potest. Cumq[ue] dormisset ibi nocte illa: separauit de hijs que habebat munera elau fratri suo: capras ducentas hircos viginti oves ducentas et arietes viginti: camelos feras cum pullis suis triginta: vacas q[ui]draginta et thauros viginti: asinas viginti: et pullos ear[um] decem. Et misit per manus suos: singulos secum greges: dixitq[ue] pueris suis. Accedite me: et sit spaciū inter gregem et gregem. Et p[re]cepit p[re]iori dicens. Si obuium habueris fratri meo elau: et interrogauerit te: cur es aut quo uadis aut cui? sunt ista que sequebis: respondebis. Serui tui iacob. Munera misit d[omi]no suo elau: ipse quoq[ue] post nos uenit. Similiter dedit mandata secundo et tertio: et cunctis q[ui] sequebant[ur] greges. Dicens. Huiusmodi uerbis loquimini ad elau cum inuenieris eum: et addetis. Ipse q[ue] secum iacob: iter n[ost]rum insequit[ur]. Dixit enim. Placabo illi muneribus que p[re]duntur: et postea uidebo illum. Fortitan p[ro]p[ri]a bitur michi. Precesserunt itaq[ue] munera ante eum: ipse uero mansit nocte illa in castris. Cumq[ue] mature surrexisset tulit duas uxores suas: et totidem famulas cum uiderim filijs: et transiit uadum iacob. Transiuitq[ue] omnibus que ad se pertinebant: misit solus: et ecce uir luabat[ur] cum eousq[ue] mane. Qui cum uideret

q[uod] eum superare non posset: tetigit neruum femoris eius: et statim emarcuit. Dixitq[ue] ad eum. Dimitte me. Nam enim ascendit aurora. Respondit. Non dimittam te: nisi benedixeris michi. Ait ergo. Quod est nomen tibi? Respondit. Iacob. Ait ille: nequaquam inquit iacob appellabit nomen tuum: sed israel. Quia si contra deum fortis fuisti: quanto magis contra homines p[ro]ualebis? Interrogauit eum iacob. Dic michi: quo appellaris nomine. Respondit. Cur queris nomen meum q[uod] est mirabile? Et benedixit ei in eodem loco. Vocauitq[ue] iacob nomen loci illius phanuel: dicens. Vidi d[omi]num faciem ad faciem: et salua facta est anima mea. Quisq[ue] est ei statim sol: postq[ue] transgressus est phanuel. Ipse uero claudicabat pede. Quia ob causam non comedunt neruum filij israel: qui emarcuit in femore iacob usq[ue] in p[re]sentem diem: q[uod] tetigerit neruum femoris eius: et obstupuerit. **xxxvi** **E**leuans autem iacob oculos: uidit ueniens elau: et cum eo q[ui]dringentos viros. Dimisitq[ue] filios lyre: et Rachel ambarum: famulasq[ue] et posuit utraq[ue] ancillam: et liberos ear[um] in principio: lyam uero et filios eius in secundo loco: Rachel autem et ioseph nouissimos. Et ipse p[ro]grediens adorauit pronus in terram septies: donec appropinquaret frater eius. Currens itaq[ue] elau obuia fratri suo: amplexat[ur] eum: et cingensq[ue] collum eius: osculans fleuit: leuansq[ue] uisus uidit mulieres et paruulos ear[um]: et ait. Quid sibi uolunt isti: et si ad te p[er]tinent? Respondit. Paruuli sunt: quos donauit michi deus seruo tuo. Et appropinquantes ancille et filij ear[um] in circuitu sunt. Accesseruntq[ue] lyam cum pueris suis: et cum ioseph adorauit: et genuit ioseph: et Rachel adorauit. Dixitq[ue] elau. Que

nam sunt iste cune quas obuia habui? Respondit. Ut inuenire gratiam coram d[omi]no meo. At ille ait. Habeo plurima frater mi: sunt tua tibi. Dixitq[ue] iacob. Noli ita obsecro: sed si inueni gratiam in oculis tuis: accipe munusculum de manibus meis. Sic enim uidi faciem tuam: q[uod] si uiderim uultum dei. Esto michi propitius: et suscipe benedictionem quam attuli tibi: et quam donauit michi deus: tribuens o[mn]ia. Vix fratre copellente suscipies ait. Gradiamur simul: roq[ue] locius iunioris tui. Dixitq[ue] iacob. Noli d[omi]ne mi q[uod] paruulos habeo teneros: et oves et boues fetas mecum: quas si plus in ambulando fecero laborare: morientur una die cuncti greges. Precedat d[omi]nus noster: ante seruum suum: et ego sequar paruulorum uestigia: et sicut uidero paruulos meos posse: donec ueniam ad d[omi]num meum in seyr. Respondit elau. Oro te: ut de p[ro]p[ri]o qui mecum est: saltem loci remaneant uir tue. Non est inquit necesse: hoc uno tantum indigeo: ut inueniam gratiam in conspectu tuo d[omi]ne mi. Reuersus est itaq[ue] illo die elau itinere quo uenerat in seyr. Et iacob uenit in seyr: ubi edificata domo: et fixis tentorijs: appellauit nomen loci illius seyr: id est tabernacula. Transiuitq[ue] in salē urbem seyr: que est in terra chanaan: postq[ue] reuersus est de mesopotamia syrie: et habitauit iuxta ephraim: emittitq[ue] partem agri qua fuerat tabernacula: a filiis enim patris iacob tenuit agnis: et erecto ibi altari: inuocauit super illud fortissimū deū israhel. **xxxvii** **E**gressa est autem dina: **xxxviii** filia lyre: ut uideret mulieres regioris illius: quam cum uidisset iudeum filium eius: principis terre illius: adama: mitram et rapuit: et dormiuit cum illa: ut opprimeret uirginē. Et cognita

est anima eius cum ea: tristitque delinuit blanditijs: et pergens ad emor primum suum. accipe inquit michi puellam hanc coniugem. Quod cum audisset iacob: absentibus filiis et in pastu pecorum occupatis. siluit donec rediret. Egresso autem emor parte sichein. ut loqueretur ad iacob. ecce filij eius veniebant de agro: auditoque quod acciderat irati sunt valde: et sedam rem optarent in israhel: et violata filia iacob. rem illam perpetrasset. Locutus est itaque emor ad eos. Sichein filij mei adhesit anima. filie vestre. Date eam illi uxorem: et iungamus vicissim nubia. Filias vestras tradite nobis: et filias nostras accipite: et habitate nobiscum. Terra in potestate vestra est: exercete negotia vestra: et possidete eam. Sed et sichein ad primum et ad fratres eius ait. Inveniam gratiam coram vobis: et quicunque statueritis dabo. Augere dorem: et munera postulare: et liberet tributa quod petieritis: tantum date michi puellam hanc uxorem. Respondit filij iacob. sichein et patri eius in dolo: sequeutes ob stuprum sororis. Non possumus facere quod petitis: nec dare sororem nostram homini in concubina: quod illicitum et nepharium est apud nos. Sed in hoc valebimus federari. Si volueritis esse similes nostri: et circumdat in vobis omnes masculini sexus: tunc dabimus: et accipiamus mutuo filias vestras ac nostras: et habitabimus vobiscum: et iungamus: unum populum. Si autem circumdari nolueritis: tollemus filiam nostram: et recedemus. Placuit oblato eorum emor et sichein filio eius: nec distulit adolestens quum statim quod precebat compleret. Amabat enim puella valde: et erat indicus in omni domo patris sui. Ingressi quoque portam urbis locuti sunt ad populum. Viri isti pacifici sunt: et volunt habitare

nobiscum. Negociant in terra et recreant eam: que spaciola et lata cultoribus indiget. Filias eorum accipiemus uxores: et nostras illis dabimus. Unum est quo differat tantum bonum. Si circumdamus masculos nostros: ritum gentis imitantes: et substantia eorum et pecora et cuncta que possident: nostra erunt. Tantum hoc acquiescamus: et habitabimus simul: unum efficiamus populum. Assensitque sunt omnes: cunctis circumfatis maribus. Et ecce die tertio quando gravissimus vulnere dolor est: acceptis duobus filij iacob. simeon et leui fratres digne gladiis. ingressi sunt urbem confiderenter: interfeceruntque omnibus masculis. emor et sichein pariter necaverunt: tollentes divitias domus sichein. sororem suam. Quibus egressis. irruerunt super occisos ceteri filij iacob: et depopulati sunt urbem in viciniam stupri: oves eorum et armenta: et alinos: cunctaque vastantes que in domibus et in agris erant: parvulos quoque eorum et uxores duxerunt captivas. Quibus perpetratis audacter: iacob dixit ad simeon et leui. Turbastis me: et odium sum fecistis me chanaanitis et pherezitis habitatoribus terre huius. Nos pauci sumus: illi congregati continent me: et debitor ego et domus mea. Roderunt. Numquid ut scorto aburi debueret sorore nostra: interea locutus est deus ad. **xxv** **in** iacobi. Surge et ascende bethel: et habitabis ibi: facies altare domino que apparuit tibi: quando fugebas elau fratrem tuum. Iacob vero condita omni domo sua ait. Abicite deos alienos qui in medio vestri sunt: et mudamini: ac mutate vestimenta vestra. Surgite et ascendam in bethel: ut faciam ibi altare domino. qui exaudiuit me in die tribulationis mee: et loci sunt itineris mei. Dederunt ergo ei omnes deos alienos que habebant: et in aures

que erant in auribus eorum. At ille infodit eos subter thebini: que est post urbem sichein. Cumque profecti essent: terror dei inuasit omnes per circuitum civitates: et non sunt ausi persequi recedentes. Venit igitur iacob luzam. que est in terra chanaan cognomento bethel: ipse et omnis populus eius. Edificavitque ibi altare: et appellavit nomen loci illius domus dei. Ibi enim apparuit ei deus: cum fugeret fratrem suum. Eodem tempore mortua est debora nutritrix rebecca: et sepulta est ad radices bethel subter quercum: vocatumque est nomen loci illius: quere fletus. Apparuit autem iterum ei iacob: postquam reversus est de mesopotamia syrie: et venit in bethel: benedixitque ei dominus. Non vocaberis ultra iacob: sed israhel erit nomen tuum. Et appellavit eum israhel. Dixitque ei. Ego deus omnipotens. Cresce et multiplica: gentes et populi nationum ex te erunt. Reges de lumbis tuis egredientur: terramque quam dedi abraham et ysaac dabo tibi et semini tuo post te. Et recessit ab eo. Ille vero eregit simul lapideum in loco quo locutus fuerat ei deus: libans super eum libamina: et effundens oleum: vocansque nomen loci illius bethel. Egressus autem inde: venit retro per ad terram que ducit effatam. In qua cum parviret rachel: ob difficultatem partus periclitari cepit. Dixitque ei obsteris. Noli timere: quia et hic habebis filium. Egrediente autem anima pre dolore: et imminere iam morte: vocavit nomen filij sui benoni: id est filius doloris mei. Pater vero appellavit eum beniamin: id est filius dextere. Mortua est ergo rachel: et sepulta est in via que ducit effatam: hic est bethleem. Egrexitque iacob simul super sepulcrum eius. Hic est simul monumentum rachel: usque in presentem diem. Egressus inde: venit tabernaculum trans rivum gregis.

Cumque habitaret in illa regione: abijt ruben: et dormiuit cum bala concubina patris sui. Quod illi minime latuit. Erant autem filij iacob duodecim. Filij ly: primogenitus ruben: et simeon: et leui: iudas et ysaachar: et zabulon. Filij rachel: ioseph et beniamin. Filij bala ancille rachelis: dan et neptalim. Filij zelphe ancille ly: gad et aser. Iij sunt filij iacob: qui nati sunt ei in mesopotamia syrie. Venit etiam ad ysaac patrem suum in mambre civitatem arbee: hec est ebron: in qua peregrinatus est abraham et ysaac. Et completi sunt dies ysaac centum octoginta annorum: consumptusque erat moriens: et appositus est populo suo: seteg et plenus diebus: et sepelierunt eum elau et iacob filij sui. **xxvi** **in** **H**ec autem sunt generationes elau: ipse est edom. Elau accepit uxorem de filiabus chanaan: ada filiam elom ethel: et oolibama filiam ane filie secon euei. Basemath quoque filiam ysmahel sororem nabaioth. Peperit autem ada eliphaz. Basemath genuit rahuel. Oolibama genuit iehus: et ihelon: et thore. Iij filij elau: qui nati sunt ei in terra chanaan. Tulit autem elau uxores suas et filios et filias: et omne familiam domus sue: et substantiam et pecora: et cuncta que habere poterat in terra chanaan: et abiit in alteram regionem: recessitque a fratre suo iacob. Divites enim erant valde: et simul habitare non poterant: nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum pro multitudine gregum. Habitavitque elau in monte seyr: ipse est edom. Hec autem sunt generationes elau patris edom in monte seyr: et hec nomina filiorum eius. Eliphaz filius ada: uxoris elau. Rahuel quoque filius basemath uxoris eius. Fueruntque eliphaz filij: theman: omar: sephua: et gathan.

et tenez: et chore. Erat autem thamma uxor
eliphaz filij elau: et peperit ei amalech.
Hij sunt filij ada uxoris elau. Filij
autem rahuel naach et zara. Lemma et
meza. Hij filij basemath uxoris elau.
Isti quoque erant filij oolibama filie
ane filij sebeon uxoris elau quos ge-
nuit ei iehus et ihelon et chore. Hij du-
ces filiorum elau. Filij eliphaz primoge-
niti elau: dux theman dux omar dux
sephua dux tenez dux chore dux ga-
than dux amalech. Hij filij eliphaz in
terra edom: et hij filij ade. Hij quoque
filij rahuel filij elau. Dux naach dux
zara dux lemna dux meza. Hij au-
tem duxes rahuel in terra edom. Isti
filij basemath uxoris elau. Hij autem
filij oolibama uxoris elau. Dux iehus
dux ihelon dux chore. Hij duxes ooli-
bama filie ane uxoris elau. Isti sunt
filij elau: et hij duxes eorum: ipse est edom.
Isti sunt filij seer hirci habitatorum terre
lochan et sobal et sebeon et anan et
dison et eser et disan. Hij duxes hirci
filij seer in terra edom. Facti sunt autem
filij lochan: hortei et eman. Erat autem
soror lochan thamma. Et isti filij so-
bal: aluhan et manech et ebal sephi
et onan. Et hij filij sebeon: achia et a-
nan. Iste est anan qui inuenit aquas
calidas in solitudine: cum pasceret asinas
sekon patris sui. Habuitque filium disan:
et filiam oolibama. Et isti filij disan:
abdam et iesban et iethran et tharan.
Hij quoque filij eser: balaannan et zeuan et
achan. Habuit autem filios disan: hus
et aran. Hij duxes hircorum. Dux lo-
chan dux sobal dux sebeon dux ana-
dux dison dux eser dux disan. Isti
duxes hircorum qui imperauerunt in terra
seer. Reges autem qui regnauerunt in terra
edom: antequam haberent regem filij israel:

fuerunt hij. Balach filius beor: nomenque
urbis eius denaba. Mortuus est autem
balach: et regnauit pro eo iobab filius
zare de bofra. Cuius mortuus esset iobab:
regnauit pro eo husan de terra thema-
noy. Hic quoque mortuus: regnauit pro eo
adad filius badadi qui prouultit madi-
an in regione moab: et nomen urbis eius
auith. Cuius mortuus esset adad: regna-
uit pro eo semla de masrecha. Hic quoque
mortuus: regnauit pro eo saul de flumine
rooboth. Cuius et hic obisset: successit
in regnum balanan filius achobor. Isti
quoque mortui regnauerunt pro eo adad:
nomenque urbis eius phau. Et appella-
bat uxor eius mezeabel filia marath:
filie mizaab. Hec ergo nomina ducum
elau in cognationibus et locis et uoca-
bulis suis. Dux thamma dux aluha
dux iethet dux oolibama dux ela-
dux phinon dux tenez dux theman
dux mablar dux magdyl dux hira.
Hij duxes edom habitantes in terra
imperijs sui: ipse est elau pater ydumeorum.
Habituauit autem iacob in terra chana-
an in qua pater suus peregrinatus est:
et hee sunt generationes eius. **xxxij**
Ioseph cum sedecim esset annorum: pascabat
gregem cum fratribus suis ad hunc puer.
Et erat cum filiis bala et zelophe uxoris patris
sui: accusauitque fratres suos apud prem-
minem pessimo. Israel autem dilige-
bat ioseph super omnes filios suos: eo-
rum in seculum genuisset eum. Fecitque ei
tunicam polimitam. Videntes autem fratres
eius quod a patre plus caris filijs ama-
retur: oderant eum: nec poterant ei quicquam
pacifice loqui. Accidit quoque: ut uisum
somnia referret fratribus suis: quod causa
maioris odij seminarium fuit. Dixitque
ioseph fratribus suis. Audite somnium
meum quod uidi. Putabam nos colligere

manipulos in agro: et quasi confluere
manipulum meum et rare: uisumque mani-
pulos circumbantes adorare manipu-
lum meum. Ridentem fecit ei. Aliquid re-
nosceret eis: aut scirentur diuini tui.
Hic ergo causa somniorum atque sermo-
num: inuidie et odij somnium ministrat.
uit. Aliud quoque uidit somnium: quod narra-
uit fratribus suis. Uidi per somnium quasi solem
et lunam et stellam undecim adorare me.
Quod cum pater suus et fratribus retulisset: in-
terripuit eum pater suus et dixit. Quid
tibi uult hoc somnium quod uidisti? Au-
tem ego et mater mea et fratres tui adorabimus
te super terram. Inuidebat ei igitur fratres sui:
pater uero rem tacite considerabat. Cuius
fratres illi in pascendis gregibus prius
morarentur in sicheim: dixit ad eum israel.
fratres tui pascunt oues in sicheimis:
ueni mitam te ad eos. Quod ridente
presto summat. Vade et uide si runda
prospera sint erga fratres tuos et pecora:
et remittam michi quid agas. Nullus
de ualle hebron uenit in sicheim. Inue-
nitque eum uir errans in agro: et interro-
gauit quod quereretur. At ille respondit. Fratres
meos quero. Indica michi ubi pascant
greges. Dixitque ei uir. Recessit de lo-
co isto. Audiui autem eos dicentes. Ca-
mus in dothaim. Perrexit itaque ioseph
post fratres suos: et inuenit eos in dothaim.
Qui cum uidisset eum procul: antequam ac-
cederet ad eos cogitauerunt illum occidere:
et munus loquebantur. Ecce somniator
uenit. Venite occidamus eum: et mitamus
in cisternam ueterem: dicemusque fera pes-
sima deuorauit eum: et tunc apparebit quod
illi prouult somnia sua. Audientis au-
tem hic ruben nitentur liberare eum de
manibus eorum: et dicebat. Non interfici-
amus animam eius: nec effundamus sangui-
nem sed piamus eum in cisternam ueterem quod

est in solitudine: manusque uestras euerte
innocuas. Hic autem dicebat uolens
eripere eum de manibus eorum: et reddere patri
suo. Confestim igitur ut puenit ad fratres
suos: nudauerunt eum tunica talari et po-
limita: miseruntque eum in cisternam ueterem:
que non habebat aquam. Et sedentes
ut comederent panem: uiderunt ysmaheli-
tas viatores uenire de galaad: et came-
los eorum portantes aromata et resinam et
Badden in egiptum. Dixit ergo iudas
fratribus suis. Quid uobis prodest si
occiderimus fratrem nostrum: et relauemus sangui-
nem ipsius? Melius est ut ueniat deus
ysmahelitis: et manus nostre non polluantur.
Frater enim et caro nostra est. Acquieuerunt
fratres leuonibus illius: et preteritis madi-
anitis negotiatoribus: retrahentes eum de
cisterna ueniderunt eum ysmahelitis ui-
ginti argenteis: qui duxerunt eum in egiptum.
Reuersusque ruben ad cisternam non inue-
nit puerum: et scissis uestibus pergens ad
fratres suos ait. Puer non comparuerit:
et ego quo ibo? Tulerunt autem tunicam eius
et in sanguine hedi quem occiderat: unxe-
runt: mittentes qui ferrent ad patrem et
dicerent. Hanc inuenimus: uide uirtutem tunic-
e filij tui sit an non. Quam cum cogn-
uisset pater ait. Tunica filij mei est. Fera
pessima comedit eum: bestia deuorauit
ioseph. Scissis uestibus induit eum cili-
cio: lugens filium suum in toto tempore. Cogre-
gatis autem rudis libens ei ut lenirent
dolorem patris: noluit solationem accipere.
sed ait. Descendat ad filium meum lugens
in infernum. Et illo perseverante in fle-
tu: madianite ueniderunt ioseph in
egypto: phutifar eunuchus pharaonis
magistro militum. **xxxviij**
Eodem tempore descendens iudas a
fratribus suis: diuertit ad uirtutem
odollamiten nomine hiran: uiditque ibi

filiam hoīs chananei. vocabulo. sue.
Et accepta uxore ingressus ē ad eam.
Que concepit & peperit filiū: & vocavit
nomē eius her. Rursūq; cōcepto fetu.
nati filiū vocavit onan. Tercūq; pe-
perit: quē appellavit sela. Quo nato:
parere ultra cessavit. Dedit aut iudas
uxorē primogenito suo her noīe tha-
mar. Fuit quoq; her p̄mogenit⁹ iude.
nequā in aspectu dñi: & ideo ab eo occi-
sus est. Dixit ergo iudas ad onan fi-
liū suū. Ingredere ad uxorē fr̄is tui. et
sociare illi: ut suscias semen fr̄is tui.
Ille sciēs nō nasci sibi filios. introiēs
ad uxorē fr̄is sui. sanē fundebat ī terrā:
ne liberi fr̄is noīe nascerent. Et idcirco
percussit eū dñs: eo q̄ rem detestabilem
faceret. Quāobrem dixit iudas thamar.
nuruī sue. Ego vidua ī domo patris
tui: donec crearet sela filius meus. Ti-
mebat enī: ne & ipse moretē licet fr̄is
eius. Que abiit: et habitavit in domo
patris sui. Evolutis autē multis an-
nis: mortua ē sue uxore inde. Qui post
ludū solatione suscepta ascendit ad
tonsores ovium suarū: ipse & hircas opi-
lio gregis odollamita in thannas.
Nunciatūq; ē thamar. q̄ socer illius
ascenderet ī thannas: ad tondendas
oves. Que depositis viduitatis vesti-
bus. assūpsit tectū: et mutato habi-
tu sedit ī huius itineris qd ducit tham-
nam. eo q̄ crevisset sela. et non eū acce-
pisset maritū. Quā cū vidisset iudas:
suspiciat⁹ ē esse meretricē. Oppruebat enī
vultū suū ne agnosceret. Ingredientiq;
ad eā. ait. Dimitte me ut coeam tecū.
Respondit enī q̄ nūc sua esset. Qua
respōdere qd dabis michi ut sciaris
concubiu meo. Dixit. Mittā tibi hēdū
de gregibz. Rursūq; illa dicente. pariar
quod vis. si dederis michi arrobonē

donec mittas quod polliceris: ait in-
das. Quid tibi vis p̄ arrobone dari?
Respōdit. Anulū tuū. & armillā. et ba-
culū quē manu tenes. Ad unū igitur
coitū mlier cepit. & surgēs abiit: depo-
sitq; habitu quē sūpererat: induta est
viduitatis vestibz. Misit aut iudas
hēdū per pastore suū odollamiten: ut
reciperet pigmū qd dederat mlieri. Qui
cū nō invenisset eā: interrogavit hoīes
loci illius. Vbi est mulier que sedebat
in huius? Respōdentibz cūdis nō fuit
in loco isto meretricē: cūdis ē ad iudā
et dixit ei. Non inveni eā. Sed & hoīes
loci ill⁹ dixerūt michi: nūq; sedisse ibi
scortū. Ait iudas. Habeat sibi. Ecce
mendaci arguere nos nō potest. Ego
misi hēdū quē p̄miserā. Et tu nō inve-
nisti eam. Ecce aut post tres menses
nūciauerūt iude dicentes. Fornicata
est thamar nurus tua: & videtur uter⁹
ill⁹ innumescere. Dixitq; iudas. Pro-
ducite eam ut comburāt. Que cū du-
ceretur ad penam. Misit ad socer suū
dicens. De viro tu⁹ her sume. concepi.
Cognosce tu⁹ sit anulū. et armillā
& baculus. Qui agnitis muneribz ait.
Iustior me ē: quia nō tradidi eā sela
filio meo. Atamē ultra nō cognovit
eam. Iustate aut parci. apparuerunt
gemini in utero: atq; in ipsa effusione
infantū un⁹ protulit manū: in qua ob-
stetrix ligavit corcinū dicens. Iste egre-
diē prior. Illo vero retrahēte manū:
egressus ē alter. Dixitq; mlier. Quare
diuisa est p̄ter maceria? Et ob hanc
causam vocavit nomen eius pharō.
Postea egressus ē fr̄ater ei⁹. in cui⁹ ma-
nu erat corcinū: quē appellavit zaram.
gitur ioseph dudus est. **xxxix.**
in egiptū. emittit eū pharaonis eunuch⁹
pharaonis. princeps exercitus sui. vir

egiptus de manu ysmahelitarū: a q̄bz
p̄dudus erat. Fuitq; dñs cū eo: et erat
vir ī cūdis p̄pere agēs. Habitavitq;
in domo dñi sui: qui optime nouerat
dñm esse cū eo: et oīa que gereret ab eo
dirigi ī manu ill⁹. Invenitq; ioseph
gratiā coram dño suo: & ministrabat
ei. A quo p̄positus omnibz gubernā-
bat credita sibi domū: & uniuersa que
ei tradita fuerāt. Benedixitq; dñs do-
mū egipti. p̄ter ioseph: & multiplica-
uit tam ī edibus q̄ in agris eundem
et substantiā. Nec quicq; aliud noue-
rat: nisi panē quo vivebat. Erat aut
ioseph pulcra facie: et decorus aspectu.
Post multos itaq; dies. iniecit dñs
oculos suos in ioseph: et ait. Dormi
mecū. Qui nequaq; acquiescens operi
nephario: dixit ad eā. Ecce dñs meus
omnibz michi traditis. ignorat qd
habeat in domo sua: nec quicq; ē qd
non sit in mea potestate. uel nō tradi-
derit michi: preter te que uxor eius es.
Quō ergo possū tpe malū facere: & pec-
care ī dñm meū? Quinimodū vobis p̄
singulos dies loquebat⁹: et mulier mo-
lesta erat adolescenti: et ille recusabat
stuprū. Accidit autē quadā die ut in-
traret ioseph domū. et operis quippiā
absq; arbitris faceret: & illa apphensa
lacinia vestimenti eius diceret. Dormi
mecū. Qui relinco ī manu eius palli-
um. fugit: & egressus ē foras. Cūq; vidisset
mlier vestem in manibus suis. & se esse
contemptā. vocavit ad se hoīes dom⁹
sue: et ait ad eos. Et introduxit virū
hebreū: ut illuderet nobis. Ingressus
est ad me: ut coiret mecū. Cūq; ego
surd amasset. & audisset vocem meā:
reliquit palliū qd tenebam: & fugit fo-
ras. In argumentū ergo fidei. retentū
palliū ostendit marito rēcentū domū.

et ait. Ingressus ē ad me huius hebre⁹.
quē adduxisti: ut illuderet michi. Cūq;
audisset me clamare: reliquit palliū
qd tenebam. & fugit foras. Hīs audi-
tis dñs. et nimis credulus verbis con-
iungis. iratus est valde: tradiditq; io-
seph in carcerem ubi vindi regis custo-
diebant⁹: & erat ibi clausus. Fuit autē
dñs cū ioseph et misertus est ill⁹: & de-
dit ei gratiā in conspectu principis car-
ceris. Qui tradidit in manu ill⁹ uni-
uersos vindos qui ī custodia tenebāt⁹:
et quidquid fectat. sub ipso erat: nec no-
uerat aliquid. cūdis ei creditis. Dñs
enī erat cū illo: & oīa opera ei⁹ dirigebat.
His itaq; gestis: accidit ut **xxxix.**
peccatū duo eunuchi. p̄ncerna
regis egipti et p̄stor. dño suo. Iratus
q; contra eos pharao. nam alter p̄n-
cernis p̄erat. alter p̄storibz: misit eos
in carcerem principis militū. in quo
erat vindus & ioseph. At custos carce-
ris tradidit eos ioseph: q̄ et ministra-
bat eis. Aliquulū tps fluxerat: et illi
in custodia tenebant⁹. Viderūtq; ambo
somnia nocte una: iuxta interpretatio-
nem congruā sibi. Ad quos cū intro-
isset ioseph mane. & vidisset eos tristes:
salutat⁹ ē dicens. Cur tristes ē hodie
solito facies vestra? Qui responderūt.
Somnia vidim⁹: et non est qui inter-
pretetur nobis. Dixitq; ad eos ioseph.
Nūquid nō dei ē interpretatio? Referte
michi quid videtis. Narravit prior
p̄positus p̄ncernarū. somniū suū. Vi-
debam coram me vitem in qua erant
tres pagines tescere paulatim ī gen-
mas: & post flores vias maturescere:
calicemq; pharaonis in manu mea.
Tuli ergo vias & repressi ī calicem quē
tenebam: & tradidi poculū pharaoni.
Respondit ioseph. Hec est interpretatō

sonnij. Tres propagines. tres adhuc
dies sunt. post quos recordabit pharaon
ministri tui. et restituet te in gra-
dum pristinum: dabitq; ei calice iuxta
officiu tuu: sicut ante facere solue-
ras. Tantū memeto mei tū tibi bene fuerit:
et facies meū misericordiam ut suggeras
pharaoni ut educat me de isto carcere
quia furtim sublatus sum de terra he-
breor: et hic innocens in lacu missus
sum. Videns pistor magister. q; pru-
denter somnū dissoluit. ait. Et ego
vidi somnū. q; tria canistra farine
habere sup caput meū: et in uno ca-
nistro qd erat eccellus. portare me pu-
tabam omnes cibos qui sūt arte pistoria:
avesq; comedere ee eo. Respondit
ioseph. Hec ē interpretatio somnij. Tria
canistra. tres adhuc dies sunt post
quos auferat pharaon caput tuu: ac
suspendet te in cruce: et lacerabūt volu-
tates carnes tuas. Et de dies tercius
natalis pharaonis erat. Qui faciens
grande cōmuniū pueris suis recordat
est inter epulas magistri pincernar: et
pistor: principis: restituitq; alteri locū
suū. ut porigeret ei poculū. alter suspē-
dit in patibulo: ut cōditoris veritas
probaret. Et tamē succedentib; pñci-
pib; pincernar oblit; ē interpretis sui.
Post duos annos vidit **xxxj.**
pharaon somnū. Putabat se sta-
re sup flumē: de quo ascendebāt septē
boues pulcre et crasse nimis: et pasce-
bant in locis palustrib; . Aliē q; septē
emergebāt de flumine sede contedeq;
macie: et pascebant i ipa annis ripa:
i locis uberrimis vireb; deuorauerūt
q; eas quas mira species. et habitudo
corpor erat. Epp gēfāt pharaon rursū
dominuit: et vidit alios somnū. Septē
spice pullulabāt in culmo vno. plene

atq; formose: alie q; totidē spice tenu-
es. et prulle vredine oriebant: deuoran-
tes omne prius pulcritudinē. Eui-
lans pharaon post quicē et facto mane
pauore pñci- militi ad omnes cōito-
res egipti. cūctosq; sapientes: et accēsi-
tis narravit somnū: nec erat q; inter-
pretaret. Tunc demū reminiscens ma-
gister pincernar ait. Cōitor peccatū
meū. Iratus rē fecis suis. me et ma-
gistrū pistor: retudi iussit in carcerem
principis militū: ubi una nocte vterq;
vidit somnū: pñciū futuror. Erat
ibi puer hebreus. cuius dūcis militū
famul;: cui narrantes somnia. audi-
uit: quidq; postea rei pñciuit euenē.
Ego enī reddid; sum officio meo: ille
suspēsus ē in cruce. Protin; ad regis
imperiū. eductū de carcere ioseph toton-
derunt: ac veste mutata obduleunt ei.
Cui ille ait. Vidi somnia. nec est qui
edidderat: que audiui te sapientissime
conicere. Rūdit ioseph. Absq; me de-
rūdebit pñciū pharaoni. Narravit
ergo pharaon que viderat. Putabam
me stare sup ripam fluminis: et septē
boues de annie contendere. pulcras
nimis et obelis carib;: que in pastu
paludis vreda carpebat. Et ecce has
sequebant alie septem boues. iurantū
deformēs et macilē: ut nūq; tales in
terra egipti viderim. Qui deuoratis et
cōsumptis priorib; . nullū saturitatis
edere vltigū: sed simili macie et squa-
lore torqbat. Eui- lās. rursū sopo-
re depressus vidit somnū. Septē spice
pullulabāt in culmo vno. plene atq;
pulcritime. Aliē q; septem tenuēs et pe-
culle vredine. oriebant et stipula: que
priorū pulcritudinem deuorauerunt.
Narram dēdorib; somnū: et nemo ē
qui edidderat. Rūdit ioseph. Somnū

regis. vñi est. Que facturus est deus
ostendit pharaoni. Septē boues pul-
cre. et septem spice plene. septē vteratis
anni sunt: randeq; vñi somnij cōpre-
hendunt. Septē q; boues tenues atq;
macilēne que ascenderunt post eas. et
septem spice tenuēs. et vñito vrentē pec-
culle. septem anni veniunt sunt fami-
qui hoc ordine cōplebūt. Ecce septē
anni veniunt fertilitatis. magne i vñi-
uersa terra egipti: quos sequētur septē
anni alij rante sterilitatis: ut obliuio-
ni tradatur cūcta recto abundantia.
Cōsumptura ē etiā fames omne terrā:
et vteratis magnitudinem pñciuit
est inopie magnitudo. Nū autē vñi-
ti scō. ad randē rem pñciuit somni-
um. firmitatis indicū ē: eo q; fiat ser-
mo dei. et velocius impleat. Nūc ergo
providat rē vñi sapientē et industri-
um et pñciat tū terre egipti: q; cōstituat
pñciuitas pñdas regiones. et quinq;
partem feudū. pñ septem ānos fertili-
tatis qui iam nūc futuri sunt. dēgeret
in horrea: et omne fementū sub pha-
raonis potestate condatur: fueritq;
in vñib; et pñciat future septē annor
fami. que oppressura est egiptū: et non
soluet terra inopia. Placuit phara-
ni cōstitui: et cūctis ministris ei. Locu-
tusq; ē ad eos. Num inuenire poterim;
talem virū qui spiritu dei plenus sit.
Dixit ergo ad ioseph. Quia ostendit
tibi deus oīa que locutū es. nūquid
sapientior et cōmilitē tuū inpetire po-
teris: Tu eris sup domū meā: et ad cui
oris imperiū cūctā pñci obediēt. Quo-
rantū regni solio pñciuit: Dixitq;
rursū pharaon ad ioseph. Ecce cōstitui
te sup vñiam terram egipti. Tūctq;
annū de manu sua et dedit ei in ma-
nu eius: vñciuitq; ei stola et billinā:

et collo torquem auream circūposuit.
Fecitq; ei ascendere sup currū suū sedē
clamate pñone: ut omnes coram eo
gemū steterent: et pñciuit esse scirent
vñiū terre egipti. Dixit quoq; rē
egipti ad ioseph. Ego sum pharaon.
Absq; tuo imperio nō mouebit quicq;
manū aut pedem in omni terra egipti.
Veritq; nomē illius: et vocauit eum
lingua egiptiaca. saluatorem mundi.
Deditq; illi uxore. asenēch filiā phuri-
fariis sacerdotis eliopoleos. Egredius
ē itaq; ioseph ad terrā egipti. Trigēta
annor erat. quādo stetit in conspectu
regis pharaonis. et circūiit omnes
regiones egipti. Venitq; fertilitas se-
ptem annor: et in manipulos redactē
segetes dēgerat sunt in horrea egipti.
Omnis etiā feugū abundātia. in sin-
gulis vñib; cōdita est. Tantaq; fuit
abundātia tritici. ut arene maris co-
equarentur: et copia mensurā excederet.
Statq; sūt ioseph filij duo anteq; ve-
nisset fames: quos peperit ei asenēch.
filiā phurifariis sacerdotis eliopoleos.
Vocauitq; nomē primogeniti ma-
nassee. dicens. Oblivisti me fecit deus
oīm laborū meorū: et domus patris mei.
Nōmē q; scōi appellauit effraim dices.
Cecidit me fecit deus in terra paupra-
tis mee. Agitē transactis septē vteratis
annis qui fuerant in egipto: reperunt
venire septē anni inopie. quos pñci-
rat ioseph: et in vñiūso orbe fames
pñciuit. In cūcta etiā terra egipti. fa-
mes erat. Quia elivēre: clamauit pñci
ad pharaonē. alimenta petens. Qui-
bus ille rūdit. Ite ad ioseph: et qd qd
ipse vobis dixerit facite. Cecidit aut
quondie fames i oīm terra: aperuitq;
ioseph vñiūsa horrea: et vendebat
egiptijs. Nā et illos dēpñerat fames.

Quiesq; puencie veniebat i egiptu. ut
emeret eas: et mali inopie speraret.
Audies autem iacob qd. **xxxij**
Alimenta venderetur in egipto:
dixit filijs suis. Quare negligitis?
Audini qd. veniatur in egipto.
Descendite. et emite nobis necessaria:
ut possim vivere: et non esumamur
inopia. Descendentes igit frs ioseph
decem. ut emerent frumenta in egipto.
beniamin domi. retento a iacob: qui
dixerat fratribus eius ne forte in itinere
quiesq; patiat mali: ingressi sunt terra
egipti: cu alijs q pergebant ad emendu.
Erat aut fames in terra chanaan: et
ioseph erat princeps i terra egipti: atq;
ad e. nunc frumenta ppls vendebant.
Cumq; adorassent eum fratres sui. et
agnovissent eos: quasi ad alienos du-
rins loquebat. interrogas eos. Unde
venistis? Qui responderunt de terra chanaa:
ut emam vidui necessaria. Et tamen
frs ipe cognoscens: no est cognitus ab
eis. Recordatusq; somnior q aliquando
viderat: ait ad eos. Exploratores estis:
ut videatis infirmitate terre venistis.
Qui dixerunt. No e ita dñe: sed servi tui
venierunt ut emerent cibos. Omnes filij
unius viri sumus. Pacisci venimus: nec
quiesq; famuli tui machinantur mali.
Quibus ille respondit. Aliter e. Immunita
terre huius desiderare venistis. At illi dixe-
runt. Duodecim inquit frs servi tui
sumus: filij viri unius in terra chanaan.
Minim? cu patre nro e ali? no est sup.
Hoc e aut. qd locutus su. Exploratores
estis. Nam nunc exploramentu vtrapiu.
Per salute pharaonis no egrediemini
hinc: donec veniat frater vester minimus.
Mittite e vobis unum. et adducat eu:
vos aut eritis in vinculis. donec pro-
beatur: que dixistis: vtru vera an falsa

sint. Alioquin p salutem pharaonis:
exploratores estis. Tradidit ergo illos
custodie tribus diebus. Die aut terti-
o redudus de carcere ait. Facite que dixi:
et vivetis. Deu eni timeo. Si pacisci
estis. frater vester unus liget i carcere: vos
aut abite. et ferte frumenta q emistis
in domos vras. et ferte vtru minimu
ad me adducite: ut possim vros pha-
re friones. et no moriamini. fecerunt
ut dixerat: et locuti sunt ad invicem.
Merito hec patitur: quia peccavimus in
fratrem nrm videtes agustias anime
illi? du deprecaret nos: et no audivimus?
idcirco venit sup nos ista tribulatio.
Equibus nimis rubet ait. Numquid no
dixi vobis. nolite peccare in pueru: et
non audistis me? En sanguis eius
egguir. Respondebant eni q intelligeret
ioseph: eo q p interceptum loqueret ad
eos. Auertitq; se pariter. et fleuit: et re-
versus locutus e ad eos: tollentq; sume-
onem. et ligans illis pscutibus. Iussitq;
ministis ut implerent saccos eos tra-
tico: et reponerent pecunias singulos in
sacculis suis. datis supra cibacis in
via. Qui fecerunt ita. At illi portantes
frumenta in asinis suis pfecti sunt. Ap-
propxit vñ sacco. ut daret numento pabulu
in disforio. contemplant pecunia in ore
sacculi: dixit fratribus suis. Reddita est
mihi pecunia. En habet in sacco. Et
obstupescit turbatq; mutus dixerunt.
Quid nam e hoc qd fecit nobis dñs?
Veneruntq; ad iacob psem suu in terra
chanaan: et narraverunt ei oia que acci-
dissent sibi dicentes. Locutus e nobis
dñs terre durie: et putavit nos explora-
tores esse puencie. Cui respondit. Pacisci
sumus: nec ullas molimur insidias.
Duodecim fratres vno patre geniti su-
mus: vno no est sup: minimus cu patre

no est in terra chanaan. Qui ait no-
bis. Sic pharo q pacisci sitis. frum-
vestru unum dimitte apud me: et ciba-
ria domibus vestris necessaria sumite. et
abite. frumq; vtru minimu adducite
ad me. ut sciam q no frs explorato-
res: et istu qui tenet in vinculis recipere
possitis: ac deinceps q vultis emendi
habearis licentia. Iussit didis. cum fru-
menta effunderet. singuli repperunt i ore
sacculi ligatas pecunias: reverteritq; si-
mil omibz. dixit pater iacob. Absq; li-
beris me esse fecistis. Ioseph no e sup:
sumon tenet in vinculis. et beniamin
anferetis. In me hec oia mala recide-
runt. Cui respondit ruben. Duos filios
meos interdice: si no reduxero illu tibi.
Trade illu in manu mea: et ego eu tibi
restituam. At ille. non descendet inquit
filius meus vobiscu. frater ei? mortuus
est: et ipse solus remansit. Si quid ei
adversitatis acciderit in terra ad qua
pergitis: deducetis canos meos cum
dolore ad inferos. **xxxij**
Interim fames omne terram vehementer
sumebat: consumpsitq; cibus quos eg-
gipto deulerat dixit iacob ad filios
suis. Revertimini: et emite nobis pau-
cellum escas. Respondit iudas. Denuncia-
bit nobis vir ille sub attestacione in-
terfuerandi. dicens. Non videbitis fa-
ciem meam: nisi frum vestru minimu ad-
duxeritis vobiscu. Si ergo vis eu mit-
tere vobiscu psem: pariter et eueni? ti-
bi necessaria: si aut no vis: no ibim.
Vir eni ut sepe dixim? denuntiavit no-
bis dicens. Non videbitis faciem mea
absq; fratre vtro minuo. Dixit eis isra-
hel. In mea hoc fecistis misericordia: ut in-
dicaretis ei et aliu habere vos frum. At
illi responderunt. Interrogauit nos ipso
per ordinem nostru pgeniam: si pater

viueret: si haberem? frum. Et nos respondi-
mus ei et sequeter: iuxta id quod fuerat
sciscitatus. Numquid scire poteramus q
didurus esset: adducere frum vtru vo-
biscu. Iudas q dixit pater suo. Ante
puerum meum ut psciscant et possent vi-
uere: ne moriamur nos et paruuli nri.
Ego suscipio pueru: de manu mea re-
gredere illu. Nisi reduxero et reddidero eu
tibi: ero pccati reus i te omni tpe. Si no
intercessisset dilato iam vice altera ve-
nissim? Agit isrl pater eor dixit ad eos.
Si sic necesse est. facite qd vultis. Su-
mite de optimis terre fructibus in valis
vris: et deferte vira munera: modicu re-
line et mellis. et storacis et kadecis. et the-
rebinti. et amigdalaz. Pecuniq; du-
plicem ferte vobiscu: et illam qua mue-
nistis i sacculis reportate: ne forte errore
factu sit. Sed et frum vestru tollite: et ite
ad viru. Deus aut meus omnipotens
faciat vobis eu placabile: et remittat
vobiscu frum vtru que tenet i vinculis:
et huc beniamin. Ego aut qsi orbat?
absq; liberis ero. Tulit ergo viri mu-
nera et pecunia duplicem et beniamin:
descenderuntq; in egiptu: et reuerunt cora
ioseph. Quos cu ille vidisset et benia-
min simul. precepit dispensatori domus
sue dicens. Introduc viros domu: et
occide viduas. et instrue diuinu: qm
hodie mecu sunt comesturi in meridie.
Fecit ille qd sibi fuerat imperatu: et in-
troduxit viros domu. Ipsiq; reuerunt
dixerunt mutuo. Propter pecunia qua
reculim? psem i sacculis nris. introduci
sumus: ut deuoluat in nos calumnia.
et violenter subiciat securiti: et nos et
asinos nros. Quod obrem in ipsis so-
cibus accedentes ad dispensatoru. lo-
cuti sunt. Neam? dñe ut audias nos.
Nam ate descendim? ut emerem? escas.

quibus emptis. cum venissemus ad dimer-
lorum. aperuimus saccos nostros. et inueni-
mus pecuniam in ore saccorum: quam nunc
eodem pondere reportauimus. Sed et
aliud attulimus argentum: ut emamus quod
nobis necessaria sunt. Non est in nostra
conscientia: quis posuerit eam in marsu-
pium nostrum. At ille respondit. Pax vobiscum:
nolite timere. Deus vester et deus patris
vestri. dedit vobis thesauros in saccis
vestris. Nam pecuniam quam dedistis
michi: perbaram ego habeo. Eduxitque
ad eos simonem. Et introductis domum
attulit aquam: et lauerunt pedes suos:
deditque pabulum asinis eorum. Illi vero
parabant munera: donec ingrederetur
ioseph meridie. Audierant enim quod ibi
comesturi essent panem. Igitur ingressus
est ioseph domum suam: obduleruntque ei
munera. retinens in manibus suis: et ado-
rauerunt proni in terra. At ille demum
relatus est eis: interrogauit eos dicens.
Sanusne est pater vester senex: de quo
dixeratis michi? Adhuc vivit? Qui
respondit. Solpes est. seruus autem pater
nostre. Adhuc vivit. Et incuruati ad-
orauerunt eum. Tollens autem ioseph
oculos: vidit beniamin fratrem suum de-
cimum: et ait. Iste est frater vester parvulus:
de quo dixeratis michi. Et rursus. De-
fratrem suum: quia comora fuerat viscera
eius: super fratre suo: et erupit lacrimae.
Et inuoluitur cubili fleuit. Rursusque
lota facie egressus: continuit se: et ait.
Domine panes. Quibus appositis: seor-
sum ioseph et fratres eius: et fratres
eius: qui uenerant: simul sedentes: illi-
bus et panibus: et uenerunt huiusmodi con-
uiuio: sederunt coram patre ioseph: iuxta
primo genitricem suam: et minorem iuxta eam

suam. Et mirabantur nimis: luptis parti-
bus quibus ab eo acceptat. Maioresque pars
uenerunt beniamin: ita ut quinque partibus
excederet. Biberuntque: et inebriati sunt cum eo.
Precepit autem ioseph xxxviii
dispensatori domus sue. dicens.
Imple saccos eorum fumento quantum
possunt capere: et pone pecuniam singulorum
in lumina sacci. Ciphum autem meum
argentum: et precium quod dedit tibi: pone
in ore sacri iunioris. Fadusque est ita. Et
orto mane dimissi sunt cum alinis suis.
Namque urbem reuertat: et presserat pau-
lulum. Tunc ioseph accessit dispensatore
domus ait. Surge inquit et persequere vi-
ros: et apphensis dicens. Quare reddi-
distis malum pro bono? Ciphusque fura-
ti estis: ipse est in quo bibit dominus meus: et
in quo augurari solet. Pellima rem
fecistis. Fecit ille ut iusserat: et apphen-
sis per ordinem locutus est. Qui responderunt.
Quare sic loquitur dominus noster: ut serui
tui tantum flagitium commiserunt? Pecuni-
am quam inuenimus in lumina saccorum:
reportauimus ad te de terra chanaan.
Et quomodo esseques? ut furati simus
de domo domini tui aurum vel argentum?
Apud quemcumque fuerit inuentum furtum
eius: quod huiusmodi moriatur: et nos etiam
serui domini tui. Qui dixit eis. Fiat iuxta
verbum sanctum. Apud quemcumque fuerit
inuentum: ipse sit seruus meus: vos autem
eritis innocentes. Itaque festinato depone-
ntes in terram saccos: appropinquarunt singuli.
Quos scrutatus: incipiens a maiore
usque ad minorem: inuenit ciphum in
sacco beniamin. At illi scissis vestibus:
generatimque rursus alinis: reuersi sunt in
opidum: primusque iudas cum fratribus in-
gressus est ad ioseph. Accedens enim de loco
pabularum. Quisquam autem pariter iuxta
inuenirent. Quibus ille ait. Cur sic agere

uoluistis? An ignoratis quod non sit
similis mei i augurandi scientia? Cui
iudas. Quid credimus inquit dominus
meus: uel quid loquatur: aut iuste pote-
rimus obtemperare? Deus inuenit iniquita-
tem seruorum tuorum. Et omnes serui sumus
domini mei: et nos et apud quem inuentus
est ciphus. Respondit ioseph. Absit a me:
ut sic agam. Qui furatus est ciphum ipse
sit seruus meus: vos autem abite liberi
ad patrem vestrum. Accedens autem prius
iudas. confitens ait. Pro domine audi
me: ut loquar tuis: et uerbum auribus
tuis: et ne irascaris famulo tuo. Tu es
enim post pharaonem dominus meus. Interro-
gasti prius seruos tuos habetis primum
aut fratrem: et nos respondimus tibi domino meo.
Est nobis pater senex: et pater parvulus
qui seruatur illi: natus est enim: uenerunt
fratres et mortui sunt: et ipsum solum habet
mater sua: pater uero tantum diligit eum.
Dixisti seruus tuus. Adducere eum ad
me: et ponam oculos meos super illum.
Suggestum tibi domino meo: non potest
puer redire primum suum. Si enim illum di-
miseris morietur. Et dixisti seruus tuus.
Nisi uenerit frater vester minimus vobiscum:
non uidebis amplius faciem meam. Cum
ergo ascendissem ad famulum tuum pa-
trum nostrum: narraui ei omnia que lo-
cutus est dominus meus. Et dixit pater noster.
Reuertimini: et emite nobis parum minum.
Cui diximus. Non possumus ire. Si frater
noster minimus descendit uobiscum: pro-
ficientur simul: alioquin illo absente
non audemus uidere faciem uiri. At ille
respondit. Vos scitis quod duos filios
genuit michi uxor mea. Egressus est
unus et diastis bestia deuorauit eum:
et huiusmodi non coparet. Si uideris
illud: et aliquid ei in praesentem: deduce-
ris ranas meas cum merore ad inferos.

Igitur si intrauero ad secum tuum primum
nunc et puer defuerit: cum anima illius eg-
hui? anima dependeat: uidebitque eum non
esse nobiscum: morietur: et deducet famuli
tui ranas ei: cum dolore ad inferos.
Ego prope seruus tuus sum: qui in mea
hunc recepi fidem: et sponsum dices. Nisi
reduxero eum: peccatus eris in primum meum
omni tempore. Manebo itaque seruus tuus
pro puero in ministerio domini mei: et puer
ascendat cum fratribus suis. Non enim
possum redire ad primum absente puero:
ne calamitatis quam oppressura est primum
meum: rebus assidam. **xxxviii**
Non se poterat ultra cohibere io-
seph: multis coram astantibus: unde
precepit ut egredere cuncti foras: et nullus
intereat alicuius agnitioni mutue. Ele-
uauitque uocem cum fleu: quam audierunt
egiptii omnesque domus pharaonis: et
dixit fratribus suis. Ego sum ioseph. Ad-
huc pater meus uiuit? Non poterat
respondere frater: nimio terrore perterritus. Ad-
quos ille clementer: accedite inquit ad me.
Et cum appropinquasset prope: ego sum ait
ioseph frater vester: quem uendidistis in
egiptum. Nolite paucere: neque uobis du-
rum esse uideatur quod uendidistis me in huiusmodi
regionibus. Pro salute enim uestra misit
me deus ante uos in egiptum. Breviter
est enim quod cepit famis esse in terra: et ad-
huc quisquam anni restat: quibus nec arari
poterit nec meti. Preueniteque me deus:
ut reuertamini super terram: et terras ad ui-
uendum habere possitis. Non uero consi-
dero sed dei uoluntate huc missus sum:
qui fecit me post primum pharaonis: et do-
minum uniuersae domus eius: ac principem
in omni terra egipti. Festinate et ascen-
dite ad primum meum: et dicitis ei. Hec
mandat filius tuus ioseph. Deus fecit
me dominum uniuersae terre egipti. Descende:

ad me ne moreris: et habitabis in terra
iellu. **E**rgo; iuxta me tu et filij tui et fi-
lij filioru tuor: oves tue et armenta
tua: et uniuersa que possides: ibiq; re-
pascam. **A**d huc eni quinq; anni reli-
dui sunt famis: ne et tu pereas: et ois
domus tua: et oia que possides. **E**t
oculi vri. et ocli feis mei beniamin vi-
dent: q; os meu loquat ad vos. **F**lun-
nate patri meo uniuersam gloriā meā:
et cuncta que uidistis in egipto. **F**esti-
nate: et adducite eum ad me. **C**unq;
amplexat; recessisset i collū beniamin
feis sui fleuit: illo q; filiter fleante filiter
sup collū eius. **O**sculatusq; est ioseph
omnes feis suos: et plorauit sup singu-
los. **P**ost que: ausi sunt loqui ad eū.
Auditq; ē et celebri limone uulgarū
in aula regis: uenerūt feis ioseph. **E**t
gauius est pharao: atq; ois familia
eius. **D**ixitq; ad ioseph: ut imperaret
fratrib; suis dicens. **A**ncētres iumenta
ite i terrā chanaan et tollite inde prēni
vrm et cognationem: et uenite ad me:
et ego dabo uobis oia bona egipti: ut
comedatis medullā terre. **P**recipe etiā
ut tollant plaustra de terra egipti: ad
subuediōē paruulor; suor; ac iungū.
Et dicit. **T**ollite prēni vrm: et pperate
quancūq; ueneritis: nec dimittatis
quicūq; de supradictis: qia omnes opes
egipti v're erūt. **F**ecerūtq; filij isrl: ut eis
mandatū fuerat. **Q**uib; dedit ioseph
plaustra: scdm pharaonis imperiū: et
albaria in itinere. **S**ingulis q; pfecti
uulsi binas stolas: beniamin uero de-
dit trecentos argenteos: cū quinq; stolis
optimis: tantūq; in pecunie et uelutū
mittitis patri suo: addens eis alinā de
decā: qui subueherat eē omib; diuiti-
bus egipti: et tondenti alinas catēū in
itinere: panesq; porātes. **D**imisi ergo

tes suos: ⁊ placitatis ait. Ne irasca-
mini i via. Qui ascendentes ex egipto
venerunt in terrā chanaan ad prēm suū
iacob: ⁊ nūciauerūt ei dīrētes. Ioseph
filius tu⁹ uiuit: et ipse dñatur in omni
terra egipti. Quos audiens iacob: q̄si de
gravi somno euigilans. tamen non
credebat eis: illi econtra referebāt omne
ordinem rei. Qu; uidisset plaustra et
uniuersa que mīstrat: reuixit spiritus
eius: ⁊ ait. Sufficit michi si adhuc io-
seph filius meus uiuit: uadam ⁊ uide-
bō illum anteq̄ moriar. xxxvi

Profectusq; isrl̄ omnibus q̄ habe-
bat. uenit ad puteū iuramentū:
et mandatis ibi uisitis deo patris sui
ysaac. audiuit eq̄ p̄ uisionē node ui-
cantem se: et dīcēte sibi. Iacob iacob.
Cui rēdit. Ecce assū. Ait illi de⁹. Ego
sum fortissim⁹ deus patris tui. Noli ti-
mere: sed descende i egiptū: quia i ger-
tem magnā faciā te ibi. Ego descēdā
tecū illuc: et ego inde adducā te rēuen-
tem. Ioseph q; ponet man⁹ suas sup
oculos tuos. Surrexit iacob mane a
puteo iura menti: surreūtq; eū filij cum
parauis ⁊ uxoris suis. in plaustris
que mīstrat pharao ad portandum
semen: ⁊ omnia que possederat in terra
chanaan. Venitq; in egiptū cū omni
femine suo: filij eius ⁊ nepotes: filie et
cunda siml̄ p̄genies. Ipe sunt autem
nōia filios isrl̄. qui ingressi sunt i egi-
ptū: ipse cū liberis suis. Primogenit⁹
ruben. Filij ruben: choch ⁊ phallu: et
elrom ⁊ charmi. Filij simeon: amulph
et iamin. ⁊ aiod. et iachin. ⁊ faber. et
saul fili⁹ chananitis. Filij leui: ger-
son. ⁊ caath. ⁊ merari. Filij iuda: her-
et onan. ⁊ sela. ⁊ phares ⁊ zara. Mor-
tui sunt autē her et onan i terra chana-
an. Manq; sunt filij phares: elrom et

annul. filij yſachar: thola ⁊ phua ⁊
ioſab ⁊ ſemron. filij zabulo ⁊ ſareth
⁊ tholon ⁊ ioale. **¶** filij ly ⁊ quos ge
nuit in meſopotamia ſyrie cū dñia
filia ſua. Omnes anime filiorū ei⁹ ⁊ fili
arū trigintaſex. filij gad: ſephon ⁊
aggi. ſuphi ⁊ elebon ⁊ ſuni ⁊ beai
⁊ arodi ⁊ ardi. filij aſer: ieuma ⁊ ieſua
⁊ ieſun ⁊ becia ſara q̄ ſoroꝝ eorū. filij
beni: heber ⁊ melchiel. **¶** filij zeplie
quā dedit laban ly filie ſue ⁊ hoſ ge
nuit iacob ſedecim aliaſ. filij Rachel
uxoris iacob ⁊ ioſeph ⁊ beniamin. **¶** Ra
tio: ſunt ioſeph filij i terra egipti: q̄
genuit ei aſſenech filia phuntaria ſa
cerdotiſ eliopeleoi manalleſ ⁊ eſſa
im. filij beniamin: hela ⁊ bechor ⁊
aſhel ⁊ gera ⁊ naaman ⁊ iechri ⁊ rui
menton ⁊ oſim ⁊ ared. **¶** filij Rachel
quos genuit iacob: omnes anime ſex
⁊ oſcedim. filij dan: uſan. **¶** filij nepta
lim: iaſel ⁊ guni ⁊ ieſer ⁊ ſalem. **¶** filij
ſim: baſi quā dedit laban Racheli filie
ſue: ſexq̄ genuit iacob: omnes anime
ſeptem. **¶** Undeq̄ anime q̄ ingreſſe ſūt
cū iacob i egiptū: ⁊ egreſſe ſūt de ſemo
re illi⁹. abſq̄ uxoris filiorū ei⁹ ſexa
ginta ſex. filij aut̄ ioſeph q̄ nati ſunt
i in terra egipti: anime due. Omnes
anime dom⁹ iacob: que ingreſſe ſunt
in egiptum: ſuere ſeptuaginta. **¶** Miſit
aut̄ iacob iudam ante ſe ad ioſeph in
egiptū ut nūciaret ei ⁊ ille occurre
re i iſſeru. Quo cū pueniſſet iūdo ioſeph
nunciū ſuo: aſcendit obuiam patri ad
eundē locū: videruſq̄ cū irruit ſup collū
ſuo: ⁊ cū inter amplexuſ fleuit. **¶** Dixitq̄
pater ad ioſeph. **¶** Jam letuſ moriar
quia vidi faciem tuā ⁊ ſupſtitui te re
linquo. **¶** Ille locū⁹ eſt ad ſeco ſuoꝝ
⁊ ad omne domū patris ſui. **¶** Aſcendā
⁊ nūciabo pharaoni: dicāq̄ tū. **¶** fr̄es

mei et domus patris mei qui erat in terra
chanaan. petierunt ad me: et sunt viri
pastores ouium. curasque habebat alendorum
gregum. Pecora sua: et armenta et oves
que habere poterant. adduxerunt secum.
Cum vocauerit eos: et dixerit. quid est opus
vrum: respondebis. Viri pastores su-
mus tui tui: ab infanzia nostra usque in
senectutem: nos et patres nostri. Hec autem dixerunt.
ut habitare possimus in terra uestra: quia
detestantur egipsum omnes pastores ouium.
ingressus ergo ioseph: nunci. **XXXVI**
autem pharaoni dicens. Pater meus et
frater oues eorum et armenta: et cuncta que
possident. venerunt de terra chanaan: et
ecce constituit in terra uestra. Et cernens quod
fratrum suorum quique viros. constituit coram
rege. Quos ille interrogauit. Quid ha-
beris optas? Reditur. Pastores ouium
sumus serui tui: nos et patres nostri. Ad
persecutionem autem in terra tua venimus: quoniam
non est herba grecis seruis tuis: ingra-
uescente fame in terra chanaan. Per-
imusque ut essemus iubeas tuos in terra
uestra. Dixit itaque rex ad ioseph.
Pater tuus et fratres tui venerunt ad te. Terra
egipti tibi conspectus tui est in optimo loco
fac eos habitare: et trade eis terram uestram.
Nonne nosti in eis esse viros induitissimos
constitue illos magnificos pecori meo.
Post hec introduxit ioseph patrem suum
ad regem: et stetit cum coram eo. Qui bene-
dicens illi: et interrogans ab eo. quos
sunt dies annorum vite tue respondit. Dies
persecutionis vite mee transierunt
annos sunt parui et mali: et non que-
rebat usque ad dies parui meorum quibus
persecutus sum. Et vidit regem regressum
esse foras. Ioseph vero dedit patri et fratribus
suis dedit possessionem in egipto in opti-
mo terre solo ramesses. ut preeparat phara-
on: et alebat eos omnesque domum patris

huius prebent cibaria singulis. In toto
enim orbe panis deerat: et oppresserat fa-
mes terram maxime egypti: et chanaan.
Et quibus omne pecunia aggregavit pro
venditione frumenti: et intulit eam in tra-
ditiu regis. Cumque defecisset emptoribus
pecunia: venit cuncta egyptus ad ioseph di-
cens. Da nobis panes. Quare mori-
mur coram te: deficiente pecunia? Quibus
ille respondit. Adducite pecora vestra: et dabo
vobis pro eis cibos. Si pecunia non ha-
beris. Que cum adduxisset dedit eis ali-
menta pro equis et ovibus et bobus
et asinis: sustentavitque eos illo anno
pro commutatione pecorum. Veniuntque
anno secundo: et dixerunt ei. Non celamus
domino nostro quod deficiente pecunia pecora
simul defecerunt: nec claudimus te: quod absque
liberis corporibus et terra nichil habemus.
Cur ergo morieris te videmus? Et nos
et terra nostra tui erimus. Erunt nos in ser-
vitiu regis: et prebe semina: ne pereat
cultura redigaturque terra in solitudinem.
Fuit igitur ioseph dominus terrae egypti:
vendentes singulis possessiones suas
pro magnitudine famis. Subiecitque
eam pharaoni: et cunctos populos eius: a
nonnullis tamen egypti usque ad egre-
mos fines eius preter terram sacerdotum que
a rege tradita fuerat eis: quibus et statu-
ta cibaria et heredis publicis prestantur.
Et idcirco non sunt compulsi vendere
possessiones suas. Dixit ergo ioseph
ad populos. En ut remitis et vos et terram
vestram pharaoni possidet. Accipite servi-
na: et serte agros: ut fruges habere possi-
tis. Quinta parte regi dabitis: quatuor
reliquas prout vobis in semine: et in
cibum familiae et liberis vestris. Qui
respondit. Salus nostra in manu tua est.
Respiciat nobis tantum dominus noster: et levi
servitiu regis. Ego quoque usque in presentem

diem in universa terra egypti regibus
quinta pars solvitur: et factum est quasi in
legem absque terra sacerdotum: quod libera
ab hac additione fuit. Habituavit ergo
ioseph in egypto: id est in terra iessen: et posse-
dit eam: et multiplicavit eam et in-
crevit: et vixit in ea decem et septem annis.
Factique sunt omnes dies vite illius centum
septuaginta et septem annis. Cumque appro-
pinquaret tempus discessus eius: vocavit
filium suum ioseph: et dixit ad eum. Si inve-
ni gratiam in conspectu tuo: pone manu-
m tuam super oculos meos: et facies michi mi-
sericordiam et veritatem: ut non sepeliar
in egypto: sed domum meam patris mei:
et auferas me de terra hac: condasque me
in sepulchro patris mei. Qui respondit ioseph.
Ego faciam quod iussisti. Et ille: iura-
vit ioseph michi. Quo iurante: adora-
vit ioseph dominum: et ait. Ego iuravi tibi.
Et ait. Ego iuravi tibi. **xxxv.**
Mortuus est ioseph: et egyptus
pater suus. Qui assumptis duobus
filiis: manasse et effraim: ne periret.
Dixitque ei senex. Ecce filius tuus ioseph
venit ad te. Qui confortatus se-
dit in lectulo. Et ingressus ad se ioseph
ait. Deus omnipotens apparuit michi
in lucibus: que est in terra chanaan: be-
dixitque michi: et ait. Ego te aufero et
multiplicabo: et faciam te in urbem populi.
Daboque tibi terram hanc: et semini tuo
post te in possessionem sempiternam. Quo
ergo filii tui qui nati sunt tibi in terra
egypti: ante te huc veniunt ad te: et tu
effraim et manasse: sicut simeon et ru-
ben reputabuntur michi. Reliquos au-
tem quos genueris post te tu eris:
et nomen fructu suorum vocabitur in posses-
sionibus suis. Michi enim quidam veniens
de mesopotamia: moriens est iacob in
terra chanaan: in ipso inveni. Et cum

venit ipse. Et ingrediebatur effraim: et
sepeliuit eam iuxta viam effraim: quod alio
nomine vocabatur bethleem. Videns autem
filios eius: dixit ad eum. Qui sunt isti?
Respondit. Filii mei sunt: quos donavit
michi dominus in hoc loco. Adduc inquit
eos ad me: ut benedicam illis. Oculi
enim ioseph caligabant pro nimia senectute:
et clare videre non poterat. Applicatosque
ad se deosculatus: et circumplexus: dixit
ad filium suum. Non sum fraudator: aspectu
tuo: insuper ostendit michi deus semen
tuum. Cumque tulisset eos ioseph de gre-
mio patris: adoravit pronus in terram:
et posuit effraim ad dexteram suam: id est ad
sinistram ioseph: manasse vero in sinistra
sua ad dexteram scilicet patris: applicavitque
ambos ad eum. Qui referens manum
dexteram: posuit super caput effraim mi-
noris fratris: sinistram autem super caput
manasse: qui maior natus erat: comu-
tans manus. Responditque iacob filios
ioseph: et ait. Deus in cuius aspectu ambu-
lavimus patres mei abraham et isaac:
deus qui pascit me ab adolescentia mea
usque in presentem diem: angelus qui eruit
me de cunctis malis: benedicat pueris
istis: et multiplicetur super eos nomen meum:
quia primum meorum abraham et isaac:
et reserant in multitudine super terram.
Videns autem ioseph quod posuisset pater
suus dexteram manum super caput effraim:
graviter accepit. Et apprehensam
manum patris: levare conatus est: de capi-
te effraim: et transferre super caput ma-
nasse. Dixitque ad patrem. Non ita conue-
nit pater: quia hic est primogenitus. Pone
manum dexteram super caput eius. Qui respu-
dit ait. Sed filii mei sciunt. Et iste qui p-
pe erit populus: et multiplicabitur: sed frater
eius minor maior erit illo: et semen illius
reseret in gentes. Benedixitque eis in pre-

illo dicens. In te benedicetur israel: atque
dices. Faciat tibi deus sicut effraim et si-
cut manasse. **xxxvi.** Constituitque effraim ante
manasse. Et ait ad ioseph filium suum.
En ego morior: et erit deus vobiscum: et re-
ducat vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi
partem unam terrae fratres tuos: quam tuli de
manu amorrei in gladio et arcu meo.
xxxvii. Vocavit autem iacob
filios suos: et ait eis. Congrega-
mini: ut annunciem que ventura sunt
vobis in diebus novissimis. Congrega-
mini et audite filii iacob: audite israel
patrem vestrum. Ruben primogenitus meus.
Tu fortitudo mea: et principium doloris
mei. Prior in donis: maior in imperio.
Effusus es sicut aqua. Non recedas:
quia ascendisti cubile patris tui: et ma-
culasti lectulum eius. Simeon et levi fratres:
vasa iniquitatis bellantia. In conspectu
eorum non veniat anima mea: et in retu
illorum non sit gloria mea: quia in furore
suo occiderunt virum: et in voluntate sua
suffoderunt murum. Maledictus furor
eorum: quia perit: et indignatio eorum quia
dura. Dividam eos in iacob: et dispergam
eos in israel. Iuda: te laudabunt fratres tui.
Manus tue in cervicebus inimicorum
tuorum: adorabunt te filii patris tui. Latus
leonis iuda. Ad predam fili mi
ascendisti: reforescens accubisti ut leo:
et quasi lectus. Quis suscitabit eum? Non
auferet sceptrum de iuda: et dux de femore
eius: donec veniat qui mittendus est:
et ipse erit respectus gentium. Ligas ad
vineam pullum suum: et ad vitum o fili
mi asinum suum. Lavabit in vino Ro-
dam suam: et in sanguine vine pallium suum.
Pulchriores sunt oculi eius vino: et dentes
eius lacte candidiores. Zabulon in
littore maris habitabit: et in statione
navium: pangenet usque ad hynduen.

Maachar alinus fortis: accubans inter
 terminos. Vidit requiem quod esset bona:
 et terra quod optima: et supposuit hume-
 rum suum ad portandum: fadulusque tribu-
 tis seruies. Dan iudicabit populum suum:
 sicut et alia tribus in israel. Fiat dan co-
 luber in via: terastes in semita: mordens
 ungulas equi: ut cadat ascensor eius
 retro. Salutare tuum expedabo domine.
 Hec accensus gloriabitur ante eum: et ipse
 accinget terrorum. Aser pinguis panis
 eius: et prebebit delicias regibus. Repta-
 lim terrens emissus: et dans eloquia
 pulchritudinis. Filius accrescens ioseph:
 filius accrescens et decorus aspectu. Filie
 discurrunt super muos: sed respiciunt
 eum: et iurgantur: inuidenturque illi habē-
 tes iacula. Bedit in forti arcus eius: et
 dissoluta sunt uindicta brachiorum: et ma-
 nu illius per manus potentis iacob.
 Inde pastor egressus est: lapis israel. De
 patris tui erit adiutor tuus: et omnipo-
 tens benedict tibi benedictionibus reli-
 quarum benedictionibus ab illis iactis deorsum:
 benedictionibus ueteris et uulue. Benedi-
 ctiones patris tui: confortate sunt benedi-
 ctionibus patris eius: donec ueniret desiderium
 tolli eternorum. Fiant in capite ioseph
 et in vertice nazarei: inter fratres suos.
 Beniamin lupus rapax: mane come-
 det predam: et uespere diuidet spolia.
 Omnes hi in tribubus israel duodecim.
 Hec locutus est eis pater suus: benedixitque
 singulis benedictionibus propriis: et precepit
 eis dicens. Ego congregor ad populum meum.
 Sepelire me cum patribus meis in spelunca
 duplici: que est in agro ephron ethi-
 opum contra mambre in terra chanaan: quam
 emit abraham cum agro ab ephron
 ethiopo in possessionem sepulchri. Ibi sepe-
 lerunt eum: et sarai uxorem eius. Ibi sepul-
 crum est ysaac: cum rebecca coniuge sua. Ibi et

lyra condita iacet. Finitisque mandatis
 quibus filios instructabat: collegit pe-
 des suos super ledulum: et obiit: appo-
 situsque est ad populum suum. **xxxv**
Quod cernens ioseph: cuius sup-
 ra prius fletus et desolans eum:
 precepitque suis suis mediis: ut aroma-
 ribus condirent preteritum. Quibus illa re-
 plenibus: transierunt quadraginta dies.
 Hec quippe mors erat cadaverum condi-
 torum. Fleuitque eum egiptus septuaginta
 diebus. Et repleto plandus ipse locutus
 est ioseph ad familiam pharaonis. Si
 inueni gratiam in conspectu vestro: loquimini
 in auribus pharaonis: et dicitur ei pater meus
 adiunxit me: dicens. Tu morior:
 in sepulchro meo quod fodi michi in
 terra chanaan: sepelies me. Ascendā
 igitur et sepeliā preteritum meum: et reuer-
 tar. Dixitque ei pharaon. Ascende et sepe-
 li patrem tuum: sicut admiratus es. Quo
 ascendente: ierunt cum eo omnes fratres
 domus pharaonis: cunctique maiores
 nati terre egipti: domus ioseph cum fra-
 tribus suis absque paruulis: et gregibus
 atque armentis: que decelerant in terra
 israhel. Habuitque in comitatu currus et
 equos et facta est turba non modica:
 ueneruntque ad aream adad: que sita est
 trans iordanem: ubi celebrantes requias
 plandus magno atque uoluntate imple-
 uerunt septem dies. Quod cum uidissent ha-
 bitatores terre chanaan: dixerunt. Plan-
 dus magister iste egiptus. Et idcirco
 uocatum est nomen loci illius: plan-
 dus egipti. Fecerunt ergo filii iacob li-
 cet preperat eis: et portantes eum in terra
 chanaan: sepelierunt eum in spelunca du-
 plici: quam emerat abraham cum agro in
 possessionem sepulchri: ab ephron ethi-
 opum contra mambre. Reuerfusque io-
 seph in egiptum cum fratribus suis et omni

comitatu: sepulto patre. Quo mortuo:
 timores fratres eius et mutus colloquens:
 ne forte memor sit iniurie quam passus
 est: et reddat nobis omne malum quod feci-
 mus: mandauerunt ei. Pater tuus pre-
 cepit nobis antequam moreretur: ut hec uerba
 tibi dicerem. Obsecro ut obliuiscaris
 sceleris fratrum tuorum: et pro atque malicie
 quam egeruerunt in te. Nos quoque oramus:
 ut seruo dei patri tuo dimittas iniqui-
 tatem hanc. Quibus auditis fleuit io-
 seph: ueneruntque ad eum fratres sui: et proni
 adorantes in terra dixerunt. Serui tui
 sumus. Quibus ille respondit. Nolite timere.
 Num dei possumus resistere uoluntati?
 Vos rogatus de me malum: sed deus
 uertit illud in bonum: ut exaltaret me si-
 cut in plenitudine cernitis: et saluos face-
 ret multos populos. Nolite timere. Ego
 pascam uos: et paruulos uostros. Consola-
 tusque est eos: et blande: et leniter est locutus:
 et habitauit in egipto cum omni domo
 patris sui. Vixitque centumdecem annis: et
 uidit effugium filios suos: ad tertiam ge-
 nerationem. Filii quoque machir filii manas-
 se: nati sunt in genibus ioseph. Quibus
 testatis: locutus est fratribus suis. Post
 mortem meam deus uisitabit uos: et
 auferet uos faciem de terra ista: ad ter-
 ram quam iurauit abraham ysaac: et
 iacob. Cumque adiuuasset eos atque dixisset:
 deus uisitabit uos: asportate ossa
 mea uobiscum de loco isto: mortuus est.
 Replebis centumdecem uice hie annis: et
 conditus aromantibus: repositus est in
 loculo in egipto. **Explicit liber genesis**
In principio hellesmoth qd uos exordium dicitur.

Hec sunt nomina filiorum israel:
 qui ingressi sunt in egi-
 ptum cum iacob. Singuli
 cum domibus suis intro-
 ierunt. Ruben: simeon:

leui: iudas: ysachar: zabulon: et benia-
 min: dan: et neptalim: gad: et aser. Erant
 igitur omnes anime eorum qui ingressi sunt
 de femore iacob: septuaginta. Ioseph
 autem in egipto erat. Quo mortuo et
 universis fratribus eius omnique cognati-
 one sua: filii israel reuerunt: et ipsi germi-
 nantes multiplicati sunt: ac roborati
 nimis impleuerunt terram. Surrexit inte-
 rea rex nouus super egiptum: qui igno-
 rabat ioseph. Et ait ad populum suum. Ecce
 populus filiorum israel multus: et fortior nobis
 est. Venite sapienter opprimamur eum: ne
 forte multiplicet: et si ingruerit contra
 nos bellum: addatur inimicis nostris:
 repugnansque nobis: egrediat de terra.
 Preposuit itaque eis magistros operum:
 ut affligerent eos oneribus. Edificaue-
 runtque urbes tabernaculorum pharaoni:
 phiton et ramesses. Quantoque oppri-
 mebant eos: tantomagis multiplica-
 bantur: et credebant. Oderatque filios
 israel egipti: et affligebant illudentes et
 inuidentes eis: atque ad amaritudinem
 perducebant uitam eorum operibus duris luti
 et lateris: omnique famulatu quo in terra
 operibus premebant. Dixit autem rex egipti
 obstericibus hebreorum: quare una uoca-
 batur sephora: altera phua: preputis
 eis. Quando obsterica bitis hebreas: et
 partus tempus aduenit: si masculus
 fuerit interficite eum: si femina seruare.
 Timuerunt autem obsterices deum: et non
 fecerunt iuxta preceptum regis egipti: sed
 conseruabant mares. Quibus accessit
 ad se rex ait. Quid nam est hoc quod facere
 uoluitis: ut pueros seruaretis? Que
 responderunt. Non sunt hebrei: sicut egip-
 tii. Ipse enim obstericandi habet
 scientiam: et priusque ueniamus ad eas
 parit. Bene ergo fecit dominus obsterici-
 bus: et creuit populus: confortatusque est nimis

Et quia timuerunt obsecrantes deum: edificavit eis domos. Precepit ergo pharaoni pater suo dicens. Quidquid masculinum sexus natum fuerit in flumen proicite: quidquid femininum celsuace. **E**gressus est post hec vir de domo leui et accepit uxorem sibi: que concepit et peperit filium: et videns eum eleganter abscondit eum mensibz. Cumq; iam celare non posset: super fasciculum stridit et limavit eum bitumine ac pice: posuitq; in vas infantulum: et posuit eum in cavedo ripe fluminis: stante procul sorore eius et considerate euentu rei. Ecce autem descendebat filia pharaonis ut lavaretur in flumine: et puella eius gradiebant per ripidinem aluei. Que cum vidisset fasciculum in papirione: misit unam famulam suam: et allata aperies cernensq; in ea parvulum vagientem: misit ei. De infantibus hebreorum hic. Cui soror pueri: vis inquit ut vadat: et voce tibi mittere hebrearum: que nutrire possit infantulum? Respondit. Vade. Percepit puella: et vocavit matrem suam. Ad quam locuta filia pharaonis: accipe autem puerum istum: et nutre michi: ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mater et nutrivit puerum: adultumq; tradidit filie pharaonis. Que illa adoptavit in locum filii: vocavitq; nomen eius moyses: dicens: quia de aqua tui sum. In diebus illis postquam creverat moyses egressus est ad fratres suos: viditq; afflictione eorum: et virum egyptium prouti mentem quendam de hebreis fecerat suis. Cumq; aspexisset huc atq; illuc: et nullum adesse vidisset: pressum egyptium abscondit fabulo. Et egressus die altero: conspexit duos hebreos rixantes: dixitq; ei qui faciebat iniuriam. Quare proutis proximum tuum? Qui respondit. Quis

constituit te principem et iudicem super nos? Non occidere me tu vis: sicut ipse occidisti egyptium? Timuit moyses et ait. Quomodo palam factum est verbum istud? Audiuitq; pharaon verbum istud: et querebat occidere moysen. Qui fugiens de aspectu eius: moratus est in terra madian: et sedivit iuxta puteum. Erant autem sacerdoti madian septem filie: que venerant ad hauriendam aquam: et implebant ranalibus: ad aquam cupiebant greges patris sui. Supervenerunt pastores: et circumerunt eas. Surrexitq; moyses: et defensis puellis adaquavit oves eas. Que cum revertissemus ad intro patris sui: dixit ad eas. Cur velociter venistis solito? Dixerunt. Vir egyptius liberabit nos de manu pastorum. Insurrexit et haurit aquam nobiscum: potumq; dedit omnibus. At ille: ubi est inquit? Quare dimistis hominem? Vocate eum ut comedit panem. Invenit ergo moyses qd habitaret cum eo. Accipitq; sephora filiam eius uxorem: et peperit ei filium: quem vocavit gesan: dicens. Advena fui in terra aliena. Altero vero peperit: quem vocavit eliez: dicens. Deus enim pater meus adiutor meus: et eripuit me de manu pharaonis. Post multum vero temporis mortuus est rex egypti. Et ingemiscunt filii israel propter opera: vociferantur sunt. Ascenditq; clamor eorum ad deum ab operibus: et audiuit gemitum eorum: ac recordatus est sedentis quod pepigit cum abraham: ysaac: et iacob. Et respexit dominus filios israel: et cognovit eos. **M**oyses autem pascebat oves in agro loci sui: sacerdotis madian. Cumq; minasset gregem ad interiora deserti: venit ad montem dei oreb. Apparuitq; ei dominus in flamma ignis de medio rubi: et videbat quod rubus arderet: et non combureret. Dixit ergo

moyses. Vadam et videbo visionem hanc magnam: scire non comburatur rubus. **T**emens autem dominus quod pgeret ad videndum: vocavit eum de medio rubi: et ait. Moyses moyses. Qui respondit. Alui. At ille: non appropies inquit huc. Solue calceamentum de pedibus tuis. Hoc enim in quo stas: terra sancta est. Et ait. Ego sum deus pater tuus: deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob. Abscondit moyses faciem suam. Non enim audebat aspicere contra deum. Cui ait dominus. Vidi afflictione populi mei in egypto: et clamarent ei: audiui: propter duriciam eorum qui posuerunt opera. Et scies dolorem eius: descendi ut liberem eum de manibus egyptiorum: et educam de terra illa: in terram bonam et spaciosam: in terram quam fluit lacte et melle: ad loca chananei: et ethiei: et amorrei: et pherezei: et euei: et iebusei. Clamor ergo filiorum israel venit ad me: vidiq; afflictione eorum: qua ab egyptiis opprimuntur. Sed veni et mitte te ad pharaonem: ut educas populum meum filios israel de egypto. Dixitq; moyses ad deum. Quis sum ego: ut vadam ad pharaonem: et educam filios israel de egypto? Qui dixit ei. Ego ero tecum: et hoc habebis signum quod misericordiam te. Cum educeris populum meum de egypto: immolabis deo super montem istum. Ait moyses ad deum. Ecce ego vadam ad filios israel: et dicam eis. Deus pater vestrorum misit me ad vos. Si dixerit michi quod est nomen eius: quid dicam eis? Dixit dominus ad moysen. Ego sum qui sum. Ait. Sic dices filiis israel. Qui est: misit me ad vos. Dixitq; iterum deus ad moysen: hec dices filiis israel. Dominus deus patrum vestrorum: deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob: misit me ad vos. Hoc nomen michi est in eternum: et hoc memoriale meum in generatione et generatione.

vade et aggrega seniores israel: et dices ad eos. Dominus deus patrum vestrorum apparuit michi: deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob: dicens. Visitans visitavi vos: et vidi omnia que acciderunt vobis in egypto: et dixi ut educam vos de afflictione egypti: in terram chananei: et ethiei: et amorrei: et pherezei: et euei: et iebusei: ad terram fluentem lacte et melle: et audierunt vocem tuam. Ingredierisq; tu: et seniores israel: ad regem egypti: et dices ad eum. Dominus deus hebreorum vocavit nos. Ibi via via trium dierum in solitudine: ut immolent dominus deo nostro. Sed ego scio quod non dimittet vos rex egypti ut eatis: nisi per manum validam. Extendatq; manum meam et proutiam egyptum in cunctis mirabilibus meis: quod facturus sum in medio eorum: post hoc dimittet vos: daboq; gratiam populo huic terram egyptiis. Et cum egredimini: non exhibitis vacui: sed postulabit mulier a vicina sua: et ab hospita sua: vasa argentea et aurea: ac vestes: ponetisq; eas super filios et filias vestras: et spoliabitis egyptum. **R**espondens moyses ait. Non crederent michi: neque audient vocem meam: sed dicent: non apparuit tibi dominus. Dixit ergo ad eum. Quid est quod tenes in manu tua? Respondit. Virga. Dixitq; dominus. Proice eam in terram. Proiecit: et versa est in colubrum: ita ut fugerent moyses. Dixitq; dominus. Extende manum tuam: et apprehende caudam eius. Extendit: et tenuit: versaq; est in virgam. Et credidit inquit quod apparuerit tibi deus patrum vestrorum: deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob. Dixitq; dominus rursus. Mitte manum tuam in sinum tuum. Quam cum misisset in sinum: protulit leprosam ad instar nivis. Retrahe autem manum tuam in sinum tuum. Retrahe: et protulit iterum: et erat similis carni

reliquit. Si non ididerint inquit tibi-
neq; audierit emone signi poris: ce-
dent verbo signi sequentis. Ad si nec
duob; quidem hys signis crediderint-
neq; audierint vocem tuā: sume aquā
fluminis et effunde eā sup aridā: quid-
quid hauseris de flumine. vertet in san-
guinem. Ait moyses. Obsecro domine
non sum eloquens ab heri et nudius-
tertius: et requo locut; es ad serū tuū:
impedientioris et tardioris lingue sum.
Dixit dñs ad deū. Quis fecit os hoīs-
aut quis fabricat; est mutū et surdū-
videtur et recū: Rōne ego: Perge igit;
et ego ero in ore tuo: doceboq; quid
loquaris. At ille: obsecro dñe inquit:
mitte quē missurus es. Irat; dñs in
moysen ait. Aaron frater tuus leuitē-
suo q; eloquens sit. Ecce ipse egrediet;
in occursum tuū: videntib; te letabitur
corde. Loquere ad eum. et pone verba
mea in ore eius: et ego ero in ore tuo et
in ore illius: et ostendam vobis quid
agere debeatis. Et ipse loquitur pro te
ad pplm. et erit os tuū: tu aut; eris ei in
hys que ad deū ptinent. Virgam q;
hanc sume i manu tua: in qua factu-
rus es signa. Abiit moyses: et reuersus
ē ad ierō socerū suū. Dixitq; ei. Vadā
et reuertar ad fratres meos in egiptū:
ut videā si adhuc viuāt. Cui ait ierō.
Vade i pace. Dixit ergo dñs ad moy-
sen in madian. Vade et revertere in egi-
ptum. Motui enī sunt omēs q; quere-
bāt atam tuā. Tulit ergo moyses ux-
orem suā et filios suos. et imposuit eos
super asinū: reuersusq; est in egiptū: por-
rans virgam dei i manu sua. Dixitq;
ei dñs reuerenti in egiptū. Vide: ut oīa
ostēda que posui i manu tua facias
corā pharaone. Ego indurabo cor ei:
et nō dimittet pplm. Dixitq; ad eū. Hec

dixit dñs. Filius meus primogenitus
israhel. Dixi tibi. Dimitte filiū meū ut
seruiat michi: et noluit dimittere eū. Ec-
ce ego interficiā filiū tuū primogenitū.
Cūq; esset in itinere in diuisione: occur-
rit ei dñs: et volebat occidere eū. Tulit
illico sephora acutissimam petram: et
circūcidit prepuciū filij sui. Tergitq;
pedes ei: et ait. Sponsus sanguinū
tu michi es. Et dimisit eū postq; dix-
erat. Sponsus sanguinū tu michi es: ob
circūcisionem. Dixitq; dominus ad
aaron. Vade in occursum moysi in de-
sertū. Qui pregit obuiā ei i monte dei:
et osculā; est eū. Narrauitq; moyses
aaron omnia verba dñi: pro quibus
miserat eum: et signa que mandau-
rat. Venitq; simul et congregauerūt
cūdos seniores filiorū isrl: locutusq; ē
aaron omnia verba que dixerat dñs
ad moysen: et fecit signa corā ppo: et
credidit ppli. Audierūtq; q; uisitallet
dñs filios israhel. et q; respexisset afflic-
tionem illorū: et proni adorauerūt. **V.**
Post hec ingressi sūt moyses et aa-
ron: et dixerūt pharaoni. Hec di-
xit dñs de israhel. Dimitte pplm meū:
ut sacrificet michi in deserto. At ille re-
spondit. Quis est dñs. ut audia; vocē
eius: et dimittā israhel? Rescio dñm:
et israhel nō dimittā. Dixitq;. Deus
hebreorū vocauit nos. ut eam; viam
trā dier; in solitudine: et sacrificem;
domino deo nostro. ne forte accidat
nobis pestis aut gladius. Ait ad eo;
regi egipti. Quare moyses et aaron sol-
licitant; pplm ab oprib; suis? Ite ad
onera uestra. Dixitq; pharao. Multus
est pplus terre. Videtis q; turba succre-
uerit: quantomagis si dederitis eis
requiem ab oprib;? Precepit ergo in
die illo prefecis oprib; et regidoribus

pplm dñs. Nequaquā ultra dabit; pa-
leas ppo ad cōficiendos lateres sicut
prius: sed ipsi vadant. et colligant sti-
pulas: et mensuram laterum quam
prius faciebant. imponetis super eos.
nec minuetis quicq;. Vāt enī: et id-
circo vociferant; dicentes. Eam; et sa-
crificemus deo nostro. Opprimantur
oprib; et repleāt ea: ut nō acquiescāt
verbis mendacib;. Igit; egressi prefeci
oprum et regidores. ad pplm dixerunt.
Sic dicit pharao. Nō do vobis pale-
as. Ite et colligite stibi inuenire po-
teritis: nec minuet; quicq; de opere vro.
Dispersusq; est ppli in omnē terrā egi-
pti: ad colligendas paleas. Prefeci q;
oprib; instabāt dicentes. Cōplete op;
uestrū quodidie: ut prius facere sole-
tis quādo dabātur vobis palee. Fla-
gellatq; sunt q; pperant oprib; filiorū
isrl: ab egadorib; pharaonis dñtib;. **Quare non implestis mensurā laterū
sicut prius: nec heri nec hodie? Vene-
rūtq; moysi filiorū isrl: et vociferant; sūt
ad pharaonē dicentes. Cur ita agis
corā euos tuos? Palee nō dant; no-
bis: lateres sicut imprecant;. In famli-
nū flagellis redimur: et iniuste agitur
contra pplm tuum. Qui ait. Vacatis
vobis et idcirco dicitis. Eam; et sacri-
ficemus dño. Ite ergo et pyramini. Pa-
lee nō dabūtur vobis: et redditis con-
suetum numerū laterū. Videbātq; se
pplm filiorū isrl in malū: eo q; dicerēt
eis nō minuetur quicq; operis de late-
ribus per singulos dies. Occurrerūtq;
moysi et aaron q; stabant q; adūsio. e-
gredientes a pharaone: et dixerūt ad eo;
Videat dñs et iudicet: qm; facere fecistis
odre nrm corā pharaone et euīs ei:
et pbiuitis ei gladiū ut occideret nos.
Reuersusq; est moyses ad dñm. et ait.**

**Dñe: cur afflixisti pplm istū? Quare
misti me? Et eo enim quo ingressus
sum ad pharaonē ut loquerer ei nōse-
tus afflixit pplm istū: et nō liberaisti eos.**
Dixitq; dñs ad moysen. **U.**
**Nūc videbis que facturus sum
pharaoni. Per manū mī forte dimit-
tet eos: et in manu robusta eiciet illos
de terra sua. Locutusq; ē dñs ad moy-
sen dñs. Ego dñs. qui apparui abra-
ham. ysaac. et iacob in deo cōsupoten-
te: et nomē meū adonay nō indicaui
eis. Depiginq; sedus cū eis ut dare eis
terrā chanaā: terrā peregrinationis eorū:
in qua fuerūt aduene. Ego audiui ge-
mitū filiorū isrl quod egiptij opprimerūt
eos: et recordatus sum pacti mei. Ideo
dic filijs isrl. Ego dñs. qui educā vos
de ergastulo egiptiorū. et erua; de serui-
tute. ac redimā in brachio regello et iu-
dicijs magnis: et assumā vos michi
in pplm: et ero vester de;. Et factis qā
ego sum dñs de; vester. qui educaui
vos de ergastulo egiptiorū: et induxi
vos in terram. sup quā leuaui manū
meā. ut darem eam abraham. ysaac.
et iacob: dabon; illā possidendā vo-
bis. ego dñs. Narrauit ergo moyses
oīa filijs isrl: qui non acquieuerūt ei:
propt; angustia; spiritū. et opus duril-
simū. Locutusq; ē dñs ad moysen di-
cens. Ingredere et loquere ad phara-
onem regem egipti: ut dimittat filios
isrl de terra sua. Rōdit moyses corā
dño. Ecce filij isrl nō audiunt me. Et
quomō audiet pharao. pfectim cū in-
circūcisus sim labijs? Locutusq; ē dñs
ad moysen et aaron: et dedit mandatū
ad filios isrl et ad pharaonem regem
egipti: ut educerēt filios isrl de terra egi-
pti. Isti sūt principes domorū p famili-
as suas. filij ruben primogeniti isrlis:**

enoch et phallu-efrom et charni. Hec
cognationes ruben. Filij simeon: ia-
muel: iamin: aod: iachim: ioe-
et saul filij chananitis. Hec pigmes
simeon. Et hec noia filios leui per co-
gnationes suas: gerson: caath: i me-
rari. Anni autē vite leui fuerunt centū
triginta septem. Filij gerson: lobni: i se-
mei per cognationes suas. Filij caath:
amram: yluar: i hebron: i oziet. An-
ni quōq; vite caath centūtrigintates.
Filij merari: moosi et musi. Hec co-
gnationes leui per familias suas. Ac-
cepit autem amram uxore iochabech
patulem suā: que peperit ei aaron et
moysen et mariam. Feceruntq; āni vite
amram centūtriginta septem. Filij
quoq; yluar: chore: i napheg: i zechri.
Filij quoq; oziet: misael: i elisaphan: i
zechri. Accepit autē aaron uxore elisa-
bech filiā aminadab sorore naalon:
que peperit ei nadab: i abin: i eleazar:
et ychamar. Filij quoq; chore: aser: et
helchaua: i abiasab. Hec sunt cogna-
tiones choritay. At uero eleazar fili-
us aaron accepit uxore de filiabus phuriel:
que peperit ei phinees. Hii sunt princi-
pes familias leuiticay p cognationes
suas. Iste est aaron et moyses: quibz
pcepit dñs ut educerēt filios isrl de ter-
ra egipti per turmas suas. Hii sūt qui
locunt ad pharaonē regem egipti: ut
educāt filios isrl de egipto. Iste ē moy-
ses: i aaron: in die qua locut⁹ est dñs
ad moysen in terra egipti. Et locutus
est dñs ad moysen dicens. Ego domi-
nus. Loquere ad pharaonē regē egi-
pti: omnia q loquor tibi. Et ait moyses
corā dño. En intercisus labijs sum.
Quomodo audiet me pharao? **vij**
Dixitq; dñs ad moysen. Ecce cōsti-
tui te deū pharaonis: et aaron

seater tuus erit ppheta tuus. Tu loque-
ris ei omnia que mando tibi: et ille lo-
quetur ad pharaonem: ut dimittat
filios isrl de terra sua. Sed ego indu-
rabo cor eius: et multiplicabo signa
et ostenta mea in terra egipti: i nō au-
diat uos. Immittāq; manū meā sup
egiptū et educam exercitū meū: i pplm
meū filios isrl de terra egipti: p iudicia
maxima. Et sciet egipti: qā ego sum
dñs: qui extendam manū meā sup
egiptū: i educerim filios isrl de medio
eorū. Fecit itaq; moyses: i aaron: sicut
pcepit ei dñs: ita egerūt. Erat autem
moyses odoginta annorū: et aaron
odogintatū: quādo locuti sunt ad
pharaonē. Dixitq; dñs ad moysen
et aaron. Cum dixerit nobis phara-
on: ostēdite nobis signa: dices ad aaron.
Tolle virgā tuā: et pice eam coram
pharaone: ac uertatur in colubrum.
Ingressi itaq; moyses: i aaron ad ph-
araonem: fecerūt sicut pcepit dñs.
Tulitq; aaron virgā corā pharaone
et seruis eius: que uersa est in colubrū.
Vocauit autē pharaon sapientes: i ma-
leficos: i fecerūt etiā ipsi p incātationē
egiptiacas et archana quēdā sicut.
Proiecerūtq; singli virgas suas: que
uersę sunt in dracones. Sed deuora-
uit virgā aaron: virgas eorū. Indura-
rātq; ē cor pharaonis: i nō audiuit
eos sicut pcepit dñs. Dixit autē dñs
ad moysen. Ingeuatiū est cor phara-
onis: i nō uult dimittere pplm. Vade
ad eū mane. Ecce egrediet ad aquas.
Et stabis in occursum ei⁹ sup ripam
fluminis: i virgā que cornuta est in
draconē: tolles in manu tuā: dicesq;
ad eum. Dñs deus hebreorū misit me
ad te dicens. Dimitte pplm meū ut sa-
rificet michi i deserto: i usq; ad p̄sens.

audire me noluit. Hec igitur dicit
dñs. In hoc scies q sum dñs. Ecce p-
cutiā virgā que i manu mea ē aquā
flumīs: et uertetur i sanguinē. Pisces
quoq; qui sunt in flumīe morientur:
et cōputrescent aque: i affligentur egi-
pti: bibētes aquā fluminis. Dixit q;
dñs ad moysen. Dic ad aaron. Tolle
virgā tuā: et extendē manū tuā sup
aquas egipti: et sup flumēs eorū: et ri-
uos et paludes: i omēs lacus aquay:
ut uertant in sanguinē: et sit cruor in
omī terra egipti tam in ligētis uasis
q in faxis. Feceruntq; moyses et aa-
ron: sicut pcepit dñs. Et eleuans
virgā: pculit aquā fluminis corā
pharaone: i seruis eius: que uersa est
in sanguinem: et pisces qui erant in
flumīe: mortui sunt. Cōputruerūtq;
flumēs: et non poterāt egipti bibere
aquā fluminis: i sicut sanguis i tota
terra egipti. Feceruntq; sicut malefici
egipti in incātationibz suis. Et in-
duratū ē cor pharaonis: nec audiuit
eos sicut pcepit dñs. Auectq; se: et
ingressus est domū suā: nec apposit
cor etiam hac uice. Fecerūt autem o-
mēs egipti p circuitū flumīs aquā
ut biberent. Non eū poterant bibere
aquā fluminis. Impletq; sunt septem
dies: postq; pculit dñs flumē. **vij**
Dixit quoq; dñs ad moysen. In-
gredere ad pharaonē: i dices ad
eū. Hec dicit dñs. Dimitte pplm meū:
ut sacrificet michi. Si autē nolueris
dimittere: ecce ego percutiam omēs ter-
minos tuos ranis: et ebulliet flumē
ranas: q ascendet et ingredient domū
tuā: et cubiculū lectulū tuū: i super strātū
tuū: i in domos seruorū tuorū: et i pplm
tuū: et in furnos tuos: i in reliquias
abituū tuorū: et ad te et ad pplm tuū et

ad omēs seruos tuos intrabūt rane.
Dixitq; dominus ad moysen. Dic ad
aaron. Extende manū tuam sup flu-
mēs et sup riuos et paludes: et educ
ranas sup terrā egipti. Et extendit aa-
ron manū sup aquas egipti et ascen-
derūt rane operuerūtq; terrā egipti. Fec-
rūt autē et malefici p incātationes sua
sicut: educerūtq; ranas sup terrā egi-
pti. Vocauit autē pharaon moysen et
aaron: et dixit eis. Orate dñm ut au-
ferat ranas a me et a pplō meo: et di-
mittā pplm ut sacrificet dño. Dixitq;
moyses ad pharaonē. Cōstitue michi
quando deper pte: et p seruis tuis:
et p pplō tuo: ut abigantur rane a te:
et a domo tua: i a seruis tuis: i a pplō
tuo: et tantū in flumīe remaneant.
Qui rēdit. Erās. At ille iuxta inquit
uerbū quī faciā: ut scias quoniā non
est sicut dñs deus noster: i recedent ra-
ne a te: et a domo tua: et a seruis tuis:
i a pplō tuo: i tantū in flumīe rema-
nebūt. Egredietq; sūt moyses et aaron
a pharaone: et clamauit moyses ad
dñm pro spōsitione ranarū: quā dixe-
rat pharaoni. Fecitq; dñs iuxta uer-
bum moysi: i mortue sunt rane de do-
mibz: i de uillis: i de agris. Cōgrega-
uerūtq; eas in immensos aggeles: et
cōputruit terrā. Videns autē pharaon
q data esset requies: ingenuauit cor
suū: et nō audiuit eos sicut pcepit
dñs. Dixitq; dñs ad moysen. Loquere
ad aaron. Extende virgā tuā et pcutē
puluerem terre: et sint scinifes in omī
uersa terra egipti. Feceruntq; ita. Et ex-
tendit aaron manū: virgā tenens:
percussitq; puluerē terre: i facti sunt scī-
nifes in hominibz et in iumentis.
Omīs puluis terre uersus ē in scinifes:
per totā terram egipti. Feceruntq; sicut

malefici in cantationibus suis. ut edu-
cerent siniferos: et non potuerunt. Erant
siniferos tam in hominibus quam in iu-
mentis. Et dixit malefici ad phara-
onem. Digne? in est hic. Induratum
est cor pharaonis: et non audiuit eos.
Sicut preceperat dominus. Dixit quoque dominus
ad moysen. Confurge diluculo: et sta
coram pharaone. Egredietur enim ad
agros. Et dices ad eum. Hec dicit dominus.
Dimittite populum meum: ut sacrificet
mihi. Quod si non dimiseris eum: ecce
ego mittam in te et in servos tuos et
in populum tuum. Et in domos tuas: omne
genus mulierum: et implebuntur omnes
domus egyptiorum: mulieris domus generis
et omnis terra in qua fuerint: faciantque
mirabilem in die illa terram istam: in
qua populus meus est: ut non sine ibi misce-
re: et scias quoniam ego dominus in medio
terre: ponamque divisionem inter populum
meum et populum tuum. Ecce erit signum
istud. Fecitque dominus ita. Et venit nyctea
grauissima in domos pharaonis et
servorum eius: et in omnem terram egypti:
corruptaque est terra ab huiusmodi
mulieribus. Vocavitque pharaon moysen et
aaron: et ait eis. Hecet sacrificare deo
vostro in terra hac. Et ait moyses. Non
potest ita fieri. Abominaciones enim
egyptiorum immolabimus domino deo vestro.
Quod si inadauerimus ea que colunt
egyptii: coram eis lapidibus vos obruent.
Viam vestram dicitur pergemus in soli-
tudinem: et sacrificabimus domino deo vestro
sicut precepit vobis. Dixitque pharaon.
Ego dimittam vos: ut sacrificetis domino
deo vestro in deserto: occurrantem lon-
gius ne abeat. Rogate pro me. Et
ait moyses. Egredietur a te oratio domini
et recedet mulier a pharaone: et a ser-
vis suis: et a populo tuo. Vestram

noli ultra fallere: ut non dimittas po-
pulum sacrificare domino. Egredieturque mo-
yses a pharaone: oravit dominum. Quia
sic inter verbum illi: et abstulit mulierem
a pharaone: et a suis suis: et a populo suo.
Non superstit nec una quidem. Et ingra-
vatum est cor pharaonis: ita ut nec hac
quidem vice dimitteret populum.
Dixit autem dominus ad moysen. Ingre-
dere ad pharaonem: et loquere ad eum.
Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimittite
populum meum: ut sacrificet mihi. Quod si
adhuc reaveris et retines eos: ecce ma-
nus mea erit super agros tuos: et super
equos et alinos: et camelos: et oves et
hircos: pelles valde graves. Et faciet
dominus mirabile inter possessiones israel:
possessiones egyptiorum: ut nil omnino
pereat ex his que pertinent ad filios israel.
Constituitque dominus tempus dicens. Cras
faciet dominus verbum istud in terra. Fecit
ergo dominus verbum hoc altera die: et morua
fuit omnia astantia egyptiorum. De animalibus
vero filiorum israel nichil omnino perierat. Et
misit pharaon ad videndum: nec erat
quicquam mortuum de his que possidebat
israel. Ingrauatusque est cor pharaonis:
et non dimisit populum. Et dixit dominus
ad moysen et aaron. Tollite plantas
manus vestras de caminis: et prostrati
illud moyses et celi coram pharaone:
sicque pulvis super omnes terram egypti.
Eunt enim in hominibus et iumentis
ultra et vestre urgentes: in universa
terra egypti. Tuleruntque cinerem de ca-
mino: et steterunt coram pharaone: et sta-
bit illud moyses in celi. Fadanturque ul-
tra vestre urgentes in hominibus et
iumentis: nec poterant malefici stare
coram moysen propter vulnera que in illis
erant: et in omni terra egypti. Indura-
uitque dominus cor pharaonis: et non

audivit eos sicut locutus est dominus
ad moysen. Dixitque dominus ad moysen.
Stare confurge: et sta coram phara-
one: et dices ad eum. Hec dicit dominus
deus hebreorum. Dimittite populum meum: ut
sacrificet mihi: quia in hac vice mit-
tam omnes plagas meas super cor tuum:
et super servos tuos: et super populum tuum:
ut scias quod non sit similis mei in omni
terra. Nunc enim extendens manum: pecu-
niam te et populum tuum: pibitque de
terra. Quia autem posui te ut osten-
dam in te fortitudinem meam: et narre-
tur nomen meum in omni terra. Adhuc
retines populum meum: et non vis eum dimit-
tere. Et plura erant hac ipsa hora gran-
dinum multa nimis: qualis non fuit
in egypto a die qua fundata est: usque
in presentem tempus. Mitte ergo iam virum:
et congrega iumenta tua: et omnia que
habes in agro. Homines enim et iumen-
ta: et omnia que inuenta fuerint foris:
nec congregata de agris: recedentque
super ea grandis: morietur. Qui cum
verbum domini de servis pharaonis: fecit
mulligen servos suos et iumenta in
domos: qui autem neglexit sermonem
domini: dimisit servos suos et iumenta
in agris. Et dixit dominus ad moysen. Ex-
tende manum tuam in celum: ut fiat grando
in universa terra egypti: super homines et
super iumenta: et super omnem herbam
agri: in terra egypti. Extenditque mo-
yses virgam in celum: et dedit toni-
trua et gradinem ac discurrantia fulgura
super terram. Pluitque dominus grandinem
super terram egypti: et grando et ignis
mixta pariter creberrime. Tanteque fuit
magnitudo: quanta ante nunquam appa-
ruit in universa terra egypti: equoque
illa condita est. Et percussit grando in
omni terra egypti: cuncta que fuerant in

agris: ab homine usque ad iumentum.
Lundamque herbam agri percussit gran-
do: et omne lignum regionis contegit.
Tantum in terra ista ubi erant filii israel:
grando non cecidit. Misitque pharaon
et vocavit moysen et aaron: dicens ad
eos. Peccavi etiam nunc. Dominus iustus:
et ego et populus meus impij. Orate dominum:
ut desinant tonitrua dei et grando:
ut dimittat vos: et nequaquam hic ultra
maneat. Ait moyses. Cum egredietur
fuerit de urbe: extendam palmas meas
ad dominum: et cessabit tonitrua: et gran-
do non erit: ut scias quia dominus est terra.
Fuit autem: quod et tu et servi tui necdum
timeatis dominum deum. Nunc ergo et ordi-
lem est: eo quod ordeum esset virens: et
linum iam foliosos gemeretur. Trinitum
autem et far non sunt lesa: quia serotina
erant. Egredieturque moyses a phara-
one ex urbe: tendit manus ad dominum:
et cessaverunt tonitrua et grando: nec
ultra stillavit pluvia super terram. Vi-
dens autem pharaon quod cessasset pluvia
et grando: et tonitrua auxit peccatum:
et ingratus est cor eius nimis: nec dimisit
israel: sicut preceperat dominus per manum moysi.
Et dixit dominus ad moysen. Ingre-
dere ad pharaonem. Ego
enim induravi cor eius: et servos illius:
ut faciam signa mea hec in eo: et nar-
res in auribus filij tui et nepotum tuorum:
quod cum occiderim egyptios et signa
fecerim in eis: et scias quia ego dominus.
Integre enim ego moyses et aaron ad
pharaonem: et dixerunt ei. Hec dicit dominus
deus hebreorum. Visque non vis subire
mihi? Dimittite populum meum: ut sacri-
ficet mihi. Sin autem relinxis: et non vis
dimittere eum: ecce ego inducam cras lo-
custas in fines tuos: que operiet super-
ficiem terre: ne quicquam eius appareat: sed

comedatur quod residuum fuerit gran-
dini. Corrodet enim omnia ligna que
geminant in agris: et implebunt domos
tinas: et horos tuos: et omnia egyp-
tiorum: quanta non viderunt patres tui et au-
tequo dei sunt super terram usque in pre-
sentem diem. Auctiorque se: et egredius est a
pharaone. Dixerunt autem serui phara-
onis ad eum. Usquequo patiemur hoc
scandalum? Dimitte homines: ut sacri-
ficient domino deo tuo. Nonne vides quod
perierit egiptus? Reuocaueruntque moy-
sen et aaron ad pharaonem. Qui dixit
eis. Ite: sacrificare domino deo vestro. Qui
nam sunt qui iuri sunt? At ait moyses.
Cum paruulis nostris et senioribus per-
gemus: cum filiis et filiabus: cum omnibus et
armentis. Est enim sollemnitas domini dei
nostri. Et respondit pharaon. Sic dominus
sit vobiscum. Quomodo ego dimittam
vos et paruulos vestros: cum dubium
est quod pessime cogitatis? Non fiat
ita: sed ite tantum viri et sacrificare domino.
Hoc enim et ipsi peristis. Statimque cecidi-
sunt de conspectu pharaonis. Dixit
autem dominus ad moysen. Extende manum
tuam super terram egipti ad locustas: ut
descendant super terram: et deuoret
omnem herbam que residua fuerit gran-
dini. Et extendit moyses virgam super
terram egipti: et dominus induxit ventum
primum tota illa die et nocte. Et mane
facto: ventus ventus leuauit locustas.
Qui ascenderunt super uniuersam terram
egyp-
ti: et sedebat in cunctis finibus egipti:
orum innumerabiles: quales ante
illud tempus non fuerant nec postea
futurae sunt. Operueruntque uniuersa super-
ficiem terre: vastantes omnia. Deuo-
rata est igitur herba terre: et quidquid
primorum in arboribus fuit quod gradus dimi-
tatur. Nichil quoque omnino vitens

relictum est in lignis: et in herbis terre:
in cuncta egipto. Quia obrem festinus
pharaon vocauit moysen et aaron: et
dixit eis. Percaui in dominum deum vestrum:
et in vos. Sed nunc dimittite peccatum
meum: etiam hac vice: et rogare dominum
deum vestrum: ut auferat a me mortem
istam. Egrediusque est moyses de conspectu
pharaonis: et orauit dominum. Qui flare
fecit ventum ab occidente vehementissi-
mum: et accepta locustas proiecit in mare
rubrum. Non remansit ne una quidem:
in cunctis finibus egipti. Et indurauit
dominus cor pharaonis: nec dimisit filios
israel. Dixit autem dominus ad moysen. Ex-
tende manum tuam in celum: et sint tenebre
super terram egipti: tam dense ut palpare
queant. Et extenditque moyses manum
in celum: et facte sunt tenebre horribiles
in uniuersa terra egipti. Tribus diebus
nemo vidit fratrem suum: nec mouit se
de loco in quo erat. Ubiqueque autem ha-
bitabant filii israel: lux erat. Vocauitque
pharaon moysen et aaron: et dixit eis.
Ite sacrificare domino. Quos tantum
vestre et armenta remaneant: paruuli
vestri erant vobiscum. At ait moyses. Nosti-
as quidque et locustas dabis nobis:
que offeram domino deo nostro? Cum
greges peregerint nobiscum. Non remane-
bit enim eis ungula que necessaria sunt in
cunctis domini dei nostri: perfectum enim ignorem?
quid debeat immolari: donec ad ipsum
locum perueniam? Indurauit autem dominus
cor pharaonis: et noluit dimittere eos.
Dixitque pharaon ad moysen. Recede a
me: et tace ne ultra videas faciem meam.
Quocumque die apparueris michi morie-
ris. Respondit moyses. Ita fiat ut locuti
es. Non videbo ultra faciem tuam. **¶**
Et dixit dominus ad moysen. Adhuc
una plaga tangam pharaonem

et egiptum: et post hec dimittet vos: et eg-
re compelleret. Dices ergo domini plebi: ut
posculetur vir ab amico suo et mulier a
virgine sua vasa argentea et aurea et ve-
stem. Dabit autem dominus gratiam populo
suo coram egiptiis. Fuitque moyses vir
magnus valde in terra egipti: coram seruis
pharaonis et domini populo. Et ait. Hec di-
xit dominus. Media nocte ingrediar in egi-
ptum: et morietur omne primogenitum in ter-
ra egipti: a primogenito pharaonis
usque ad ultimum: et a primogenito
ancille que est ad molam: et omnia primogenita
in mentibus. Etiamque damus magnus in
uniuersa terra egipti: filius nec ante fuit:
nec postea futurus est. Apud omnes au-
tem filios israel non nuntietur canis ab ho-
mine usque ad per: ut scias quanto
miraculo diuidat dominus egiptios: et israel.
Descendantque omnes tui cum istis ad me: et
adorabunt me dicentes. Egrediar tu: et
omnis populus qui subiectus est tibi. Post hec
egrediantur. Et reuertit a pharaone: et re-
uertit. Dixit autem dominus ad moysen.
Non audierit vos pharaon: ut ista si-
gna fiat in terra egipti. Moyses autem
et aaron fecerunt omnia signa et ostenta
que scripta sunt coram pharaone: et in-
durauit dominus cor pharaonis: nec
dimisit filios israel de terra sua. **¶**
Dixit quoque dominus ad moysen
et aaron in terra egipti. Mensis
iste vobis principium mensium: primus erit
in mensibus anni. Iogmini ad uniuersum
celum filios israel: et dicite eis. De
prima die mensis huius: tollat uniuersus
quisque agnum per familias et domos suas.
Sin autem minor est numerus: ut suffi-
cere possit ad vescendum agnum: assumet
uiuum suum qui conuincit eum domum eius:
iuxta numerum asarum que sufficere pos-
sint ad esum agni. Erat autem agnus

absque macula: masculus anniculus.
Iuxta que ritum tolleris et hedum: et
seruabis eum usque ad quartadecimam
diem mensis huius. Immolabitque eum
uniuersa multitudo filiorum israel ad vespere-
ram: et sumet de sanguine eius: ac po-
nent super os suum: postquam: et in supram-
mentis domorum in quibus comedent illum.
Et edent carnes nocte illa assas igni: et
azimos panes cum lactucis agrestibus.
Non comedetis eum coctum quid nec
coctum aqua: sed assum tantum igni. La-
psum cum pedibus eius et intestinis vora-
bitis: nec remanebit quicquam eum usque
mane. Si quid residuum fuerit: igne combu-
retis. Sic autem comedetis illum. Re-
nes vestros accingetis: et calciamenta ha-
bebitis in pedibus: et comedetis festinantes.
Est enim phasce: id est transire domini. Et transi-
bo per terram egipti nocte illa: percutiamque
omne primogenitum in terra egipti: ab
homine usque ad pecus: et in cunctis dis-
egipti: faciam iudicia ego dominus. Erat au-
tem sanguis vobis in signum in edibus
in quibus eratis: et videbo sanguinem ac
transibo vos: nec erit in vobis plaga
dispensans: quando percussero terram egi-
pti. Habebitis autem hunc diem in mo-
nimentum: et celebrabitis eam sollemnem
domini in generationibus vestris: cultu sem-
piterno. Septem diebus azima comede-
tis. In die primo non erit fermentum in
domibus vestris. Quicquamque comederit fer-
mentum: peribit anima illa de israel: a pri-
mo die usque ad diem septimum. Dies
prima erit sancta ac sollemnis: et dies
septima: eadem festiuitate venerabilis.
Nichil operis facietis in eis: exceptis
hiis que ad vescendum pertinent: et observa-
bitis azima. In eadem enim ipsa die edu-
cam exercitum vestrum de terra egipti: et

custodieris die istum in generatione
vestras ritu perpetuo. Primo mense
quardecima die mensis ad vespere
comederis azima usque ad die vicima
primam eiusdem mensis ad vespere. Se
ptem diebus fermentum non inuenietur
in domibus vestris. Qui comedit fermen
tum peribit aia eius de reu israel: tam de
aduentu eius de indigenis terre. Nunc fer
mentum non comederis. In cibus ha
bitaculis vestris ederis azima. Voca
uit autem moyses omnes seniores filios
israhel: et dixit ad eos. Hec tollentes ani
mal per familias vestras: et immola
te phale. Fasciculusque vlosi tigate i san
guine qui est in limine: et aspergite e
co supelimitare et vestrum: postea. Nullus
vestrum egredietur ostium domus sue usque
mane. Transibit enim dominus per circuitus
egyptios. Cumque vidit sanguinem i
supelimitari et in vestrum: postea niscen
det ostium domus: et non fuerit percussore
ingredi domos vestras: et ledet. Custodi
di ubi istud: legimus tibi et filiis tuis
usque in eternum. Cumque introieritis tra
nsiit dominus deus datus est vobis
ut pollicitus est: obsecrabitis cerimoni
as istas. Et cum dixerint vobis filii vtri
que i ista religio: dixeris eis. Vidima
transiit dominus est: quando transiit sup
domos filios israel in egipto: percussit
egyptios: et domos nostras liberant.
Incuruatusque populus adorauit. Et egres
si filii israhel: fecerunt sicut preceperat dominus
moysi et aaron. Factum est autem i noctis
medio: percussit dominus omne primogeni
tum in terra egipti: a primogenito pha
raonis qui in solio eius sedebat usque
ad primogenitum capriue: que erat i car
cere: et omne primogenitum iumentorum.
Surrexitque pharao nocte et omnes ser
ui eius: cunctaque egipti: et dixit est

clamor magnus i egipto. Neque enim erat
domus i qua non iacet mortuus. Vo
catusque pharao moysi et aaron nocte
ait. Surgite: egredimini a populo meo
vos et filii israel. Hec et immolare dominus li
cur dicitis. Ques vestras et armata asse
mite ut perieritis: et abietes benedi
te michi. Vergebaturque egipti populus de ter
ra egredere velociter: dicitis. Omnes mori
emur. Tulit igitur populus conspectam faci
nam antequam fecerant: et ligans i pal
lijs posuit super humeros suos. Feceruntque
filii israel sicut preceperat dominus mo
ysi: et perierunt ab egipti vasa argen
tea et aurea vestraque plurima. Dominus au
tem dedit gratiam populo coram egiptiis: ut
commodarent eis: et spoliarentur egipti
os. Profectique sunt filii israel de ramasse
in sochor secunda fere milia pedum viro
rum: abique parvulis et mulieribus. Sed
et vulgus promissum innumerabile as
cendit cum eis: ques et armata: et anima
tia duxit generis multa nimis. Coeruit
que farina qua dudum de egipto consper
sam tulerat: et fecerunt subditiarios pa
nes azimos. Neque enim poterat fermen
tari: cogitibus egredere egiptiis: et nulla fa
cere sinibus moram: nec pulmentum
quicquam occurrere parare. Habitatio
autem filios israel qua manserunt i egipto
fuit quadringentorum viginta annorum.
Quibus egiptiis: eadem die egressus
est omnis exercitus domini de terra egipti.
Hec ista obsequabilis domini: quando
eduxit eos de terra egipti. Hanc obser
uare debent omnes filii israel in generati
onibus suis. Dixeruntque dominus ad moysen et
aaron. Hec est religio phale. Omnis ali
enigena non comedit eum: Omnis au
tem eius nuptius circumcidet: et sic co
medet. Advena et mercenarius non
erit eum. In omni domo comedit: nec

effecit de carnibus eius foras: nec os
illius cōtingeret. Omnis reus filios
israhel facit illud. Quod si quis peregrini
corum in vestra voluerit transire colomā
et facere phale dominus circumcidet pri
mum masculinum eius: et sic rite celebra
bit: etiam sicut indigena terre. Si quis
autem circumcissus non fuit: non vescetur
eum. Eadem lex erit indigene: et colo
no qui peregrinat apud vos. Feceruntque
omnes filii israel sicut preceperat dominus moysi
et aaron: et eadem die eduxit dominus filios
israhel de terra egipti per vias suas. **xiii**
Locusque est domini ad moysen
dicens. Sandifica michi omne
primogenitum quod aperit vuluam i filiis
israhel: tam de hominibus quam de iumentis.
Hec sunt enim omnia. Et ait moyses ad
populum. Memore diei huius: i qua egres
si estis de egipto: de domo seruitutis:
quonia in manu forti eduxit vos do
minus de loco isto: ut non comedatis
fermentum panem. Hodie egredimini: melle
nouas fugati. Cumque introduxit te dominus
i tra chananei: et ethi: et amorrei: et euei:
et iebusei: qua iurauit patribus tuis: ut
daret tibi terram fluentem lacte et melle: ce
lebrabis hunc morem sacrorum mense
isto. Septem diebus vesceris azimis: et
in die septimo erit sollemnitas domi
ni. Azima comederis septem diebus. Non
apparebit apud te aliquid fermentum:
nec in cibus finibus tuis. Mirabilisque
filius tuus in die illo dicens. Hec est quod
fecit michi dominus: quando egressus sum
de egipto. Et erit quasi signum i manu
tua: et quasi monumentum ante oculos
tuos: et ut lex domini semper sit in ore tuo.
In manu enim forti eduxit te dominus
de egipto: ut custodias huiusmodi
cultum statutoque per a diebus in dies. Cumque
introduxit te dominus in terram chananei.

sicut iurauit tibi et patribus tuis: et dederit
tibi eam: separabis omne quod aperit vuluam
domino: et quod primogenitum est in pec
oribus tuis. Quicquid habueris mal
culum leges: consecrabis domino. Primo
genitum asini mutabis que: quod si non
redemeris: interficies. Nunc autem primo
genitum hominis de filiis tuis: primo redi
mes. Cumque interrogauit te filius tuus
tuas: dicens: quid est hoc: respondebis
ei. In manu forti eduxit nos dominus
de terra egipti: de domo seruitutis. Non
cum induratus esset pharao: et nollet
nos dimittere occidit dominus omne
primogenitum in tra egipti: a primo
genito hominis usque ad primogenitum iumen
torum. Hodie immolo domino omne quod
aperit vuluam masculini sexus: et omnia
primogenita filios meos redimo. Erat
igitur quasi signum in manu tua: et fuit
appensum quid ob recordationem ante
oculos tuos: eo quod in manu forti edu
xit vos dominus de egipto. Agit cum
enim pharao populum: non eos du
xit dominus per viam terre philistinum: quod vi
na est: reputans ne forte penitet eum: si vi
disset aduersum se bella consurgere: et reuer
teretur i egiptum: sed circumduxit per viam
desertum: que est iuxta mare rubrum. Et at
mati ascenderunt filii israel de terra egipti.
Tulitque moyses ossa ioseph secum: eo quod
adiuocasset filios israel: dicens. Visitabit
vos deus: effere ossa mea hinc vobi
scum. Profectique de sochor: castra meta
ti sunt i ethan: i egipti finibus solitu
dinis. Dominus autem precebat eos: ad
ostendendam viam: per diem in columna
nubis: et per noctem in columna ignis:
ut duxerit i iunctis vestris: per. Nunc de
fuit columna nubis per diem: nec colu
mna ignis per noctem: coram populo.
Locusque est autem dominus ad **xiii**

moysen dicens. Loquere filiis israel. Reuer-
si castrametentur regione phiairoth:
que est inter magdalum et mare. con-
tra beelsephon. In conspectu eius ca-
stra ponetis super mare. Didurufq; est
pharao super filios israel. Coartati sunt
in terra: conduxit eos desertum. Et indura-
bo cor eius. ac persequetur vos: et glori-
ficabor in pharaone. et in omni exercitu
eius: scientes egyptij. quia ego sum do-
minus. feceruntq; ita. Et nuntiatus est
regi egyptiorum: quod fugisset populus.
Immutatusq; est cor pharaonis. et ser-
uus ei super populum: et dixerunt. Quid volui-
mus facere: ut dimitteremur israel ne serui-
ret nobis? Nunxit ergo curru: et omne
populum suum assumpsit secum. Tulitq; se-
rentos currus electos. et quicquid i egi-
pto curruum fuit: et duces totius exercitus.
Induravitq; dominus cor pharaonis
regis egypti: et persecutus est filios israel.
At illi egressi erant i manu repressa. Cum
q; persequerentur egyptij vestigia precedentium:
reppererunt eos i castris super mare.
Cumq; equitatus et currus pharaonis
et universus exercitus. erat in phiairoth
contra beelsephon. Cumq; appropinquas-
set pharao. levantes filij israel oculos. vi-
derunt egyptios post se: et timuerunt val-
de. Clamaveruntq; ad dominum: et dixe-
runt ad moysen. Fortitan non erat se-
pulchra i egipto: ideo tulisti nos ut moreremur
in solitudine. Quid hoc facis ut
huc adduxeris nos ex egipto? Nonne
iste est sermo quem loquebamur ad te i egi-
pto. dicens: recede a nobis. ut servia-
mus egyptijs? Multo enim melius est ser-
vire eis: quam mori in solitudine. Et ait
moyses ad populum. Nolite timere. Sta-
re et videre magnalia domini: que facit
vobis. Egiptios enim quos nunc vide-
tis. nequaquam ultra videbitis: usque in

sempiternum. Dominus pugnabit pro
vobis: et vos tacebitis. Dixeruntq; domi-
no ad moysen. Quid clamas ad me? Lo-
quere filiis israel: ut proficiantur. Tu
autem eleva virgam tuam et extendere manu
tuam super mare: et divide illud: ut gra-
diantur filij israel in medio mari per sicum.
Ego autem indurabo cor egyptiorum: ut
persequantur vos: et glorificabor i pha-
raone. et in omni exercitu eius. et in cur-
ribus et in equitibus illius. Et sciet egi-
ptij quia ego sum dominus: cum glorificatus
fuerit in pharaone. et in curribus atq;
in equitibus eius. Tollentq; se angelus
domini qui predebat castra israel. abije-
rit post eos: et cum eo pariter columna nu-
bis porta dimittens: post eorum castra. in-
ter castra egyptiorum: et castra israel. Et erant
nubes tenebrosa. et illuminans noctem:
ita ut ad se invicem toto noctis tempore. acce-
dere non valeret. Cumq; extendisset moy-
ses manu super mare. abiecit illud do-
minus. flante vento vehementi et urati
tota nocte: et venit i sicum. Dimissaq;
est aqua: et ingressi sunt filij israel per me-
dium siccis maris. Erat enim aqua qua
si murus. a dextera eorum et levam. Perse-
quentesq; egyptij ingressi sunt post eos:
et omnis equitatus pharaonis. currus
eius et equites per medium maris. Namq;
advenerat vigilia matutina: et ecce re-
spiciens dominus super castra egyptiorum per
columnam ignis et nubes: interfecit ex-
ercitum eorum. et subvertit rotas currum:
sequebaturq; i profundum. Dixeruntq; egyptij.
Fugiamus israel: quia dominus pugnat
pro eis contra nos. Et ait dominus ad
moysen. Extende manu tuam super mare:
ut reuertatur aqua ad egiptios. super
currus et equites eorum. Cumq; extendisset
moyses manu contra mare: revertisse
est primo diluvio ad portum locum.

fugientibusq; egiptijs occurrerunt a-
que: et involuit eos dominus i medijs flu-
dibus. Reversiq; sunt aque: et operuerunt
currus et equites cum exercitu phara-
onis. qui sequentes ingressi fuerant ma-
re: nec unus quidem superavit ex eis. Filij
autem israel preceperunt per medium siccis maris:
et aque eis erant quasi pro muro. a dex-
tris et a sinistris. Liberauitq; dominus
i die illo israel de manu egyptiorum: et vide-
runt egiptios mortuos super litus ma-
ris: et manu magnam quam egerat
dominus contra eos. Timuitq; populus domini:
et redierunt dominus et moysi et aaron. **XX.**
Tunc venit moyses et filij israel. car-
men hoc domino: et dixerunt. Glori-
amus domino. Gloriosus enim magnifi-
catus est: equus et ascensorum decit in
mare. Fortitudo mea et laus mea do-
mini: et factus est michi in salutem. Iste
deus meus et glorificabo eum. deus pa-
tris mei: et exaltabo eum. Dominus quasi
vir pugnator: omnipotens nomen eius.
currus pharaonis. et exercitus eius pie-
re i mare. Elei principes eius submer-
si sunt i mari rubro: abissi operuerunt
eos: descendit in profundum quasi lapis.
Dextera tua domine magnificata est in for-
titudine: dextera tua domine percussit inimi-
cum: et i multitudine glorie tue depo-
sisti adversarios meos. Misisti iram
tuam: que deuoravit eos sicut stipulam:
et in spiritu furoris tui congregatae sunt
aque. Scitit unda fluens: congregatae
sunt abissi in medio mari. Dixit inimi-
cus. Persequar et comprehendam: dividam
spolia: implebit anima mea. Euaginato
gladio meo: interficiet eos manus mea.
Flavit spiritus tuus: et operuit eos mare:
submersi sunt quasi plumbum i aquis ve-
hementibus. Quis similis tui i fortibus domine?
Quis similis tui magnifice i laudibus:

tribilis atq; laudabilis: et facies mira-
bilis. Extendisti manum tuam: et deuora-
vit eos ira. Dux fuisti in misericordia
tua: populo quem redemisti. Et porasti eum
in fortitudine tua: ad habitaculum san-
ctum tuum. Ascenderunt populi et irati sunt: dolores
obtinuerunt habitatores philistinim.
Tunc conturbati sunt principes edom:
robustos moab obtinuit tremor: ob-
righeterunt omnes habitatores chanaan.
Iruat super eos formido et paor in
magnitudine brachij tui. Fiant im-
mobiles quasi lapis. donec pertransierit po-
pulus tuus domine: donec pertransierit po-
pulus tuus iste quem possedisti. Introdu-
ces eos. et plantabis in monte heredi-
tatis tue: firmissimo habitaculo tuo quod
operatus es domine. Banduarium
tuum domine: quod firmaverunt manus tue.
Dominus regnabit in eternum et ultra. In-
gressus est enim eques pharao cum curribus
et equitibus eius in mare: et reduxit super
eos dominus aquas maris. Filij autem
israel ambulaverunt per sicum in medio eius.
Sumpsit ergo maria prophetissa. soror
aaron. tympanum i manu sua: egredietur
sunt omnes mulieres post eam cum tympa-
nis et choris: quibus precebat dicens.
Cantemus domino. Gloriosus enim magnifi-
catus est: equus et ascensorum eius decit
in mare. Tulit autem moyses israel de ma-
ri rubro: et egressi sunt in desertum sur.
Ambulaveruntq; tribus diebus per solitu-
dinem: et non inveniunt aquam. Et vene-
runt in marath: nec poterant bibere a-
guas de marath. eo quod essent amare.
Unde et congruum loco nomen imposu-
it: vocans illum marath id est amarum
dinem. Et murmuravit populus contra moy-
sen dicens. Quid hinc? At ille clama-
vit ad dominum. Qui ostendit ei lignum:
quod cum misisset i aquas. in dulcedinem

uerse sunt. Ibi constituit ei precepta atque
iudicia: et ibi temptauit eum dominus. Si
audieris vocem domini dei tui: et quod rectum
est coram eo feceris: et obedieris mandatis
eius: custodierisque omnia precepta illius:
remittam languorem quem posui in egipto non
induram super te. Ego enim sum dominus
deus saluator. Venerunt autem in helim
filii israel: ubi erant duodecim fontes
aquarum et septuaginta palme: et ca-
strametati sunt iuxta aquas. **XXI**

Profectusque de helim venit omnis
multitudo filiorum israel in desertum
syn: quod est inter helim et sinai: quinquade-
cima die mensis secundi postquam egressi
sunt de terra egipti. Et murmurauit omnis
congregatio filiorum israel contra moysen et
aaron in solitudine. Dixeruntque filii
israel ad eos. Utinam moriamur per
manum domini in terra egipti: quando sedebam
super ollas carnis: et comedebam panem
in saturitate. Cur induxistis nos in de-
sertum istud: ut occideretis omnem mesen-
tinam famem? Dixit autem dominus ad mo-
ysen. Ecce ego pluiam vobis panes de celo.
Egredietur populus et colligat quod sufficit
per singulos dies: ut tempore eius verum
ambulet in lege mea: an non. Die au-
tem secundo parit quod inferant: et sit du-
plum quam colligere solebat per singu-
los dies. Dixeruntque moyses et aaron
ad omnes filios israel. Vespere scietis quod
dominus eduxerit vos de terra egipti: et
mane videbitis gloriam domini. Au-
diui enim murmur vestrum contra dominum.
Nos vero quid sumus? quia inuitabiles
contra nos? Et ait moyses. Dabit vo-
bis dominus vespere carnes edere: et mane
panes in saturitate: eo quod audierit mur-
murationes vestras quibus murmu-
rati estis contra eum. Nos enim quid sumus?
Nec contra nos est murmur vestrum:

sed contra dominum. Dixit quoniam mo-
yses ad aaron. Dic uniuiersi congregati
omni filios israel. Accedite coram domino.
Audiuimus enim murmur vestrum. Cum lo-
queretur aaron ad omnem cetum filiorum
israel: respiceretur ad solitudinem. Et ecce
gloria domini apparuit in nube. Locutus
est autem dominus ad moysen dicens. Au-
diui murmurationes filiorum israel. Lo-
quere ad eos. Vespere comedetis carnes:
et mane saturabimini panibus: sicut quod
ego sum dominus deus vester. Factum
est ergo vespere et ascendentes conuertit: et
operuit castra: mane quoniam ros iacuit
per circuitum castrorum. Cumque operuisset su-
perficiem terre: apparuit in solitudine
minutus: et quasi pilus rufus in silicu-
dinem pruinæ super terram. Quod cum vi-
dissent filii israel: dixerunt ad moysen.
Stanthu? Quod significat. Quid est
hoc? Ignorabant enim quid esset. Quibus
ait moyses. Iste est panis quem dominus de-
dit vobis ad vescendum. Hic est sermo
quem precepit vobis dominus. Colligat unus-
quisque ex eo quantum sufficit: ad vescendum:
gomor per singula capita. Iuxta nume-
rum animarum vestrarum quod habitaret in ta-
bernaculo: sic colligatis. Factumque ita filii
israel: et collegerunt alius plus alius mi-
nus: et mensi sunt ad mensuram gomor.
Nec quod plus collegerat: habuit ampli-
us: nec quod minus parauerat: reperit minus:
sed singuli iuxta id quod edere poterant
congregauerunt. Dixitque moyses ad eos.
Nullus relinquat ex eo in mane. Qui
non audierunt eum: sed dimiserunt quiddam
ex eis usque mane: et scater cepit omnibus:
atque computruit. Et iratus est contra eos
moyses. Colligebant autem mane sin-
guli: quantum sufficere poterat ad vescen-
dum. Cumque inualuisset sol: liquefactus.
In die autem sexta: collegerunt cibos

duplices: id est duo gomores per singu-
los homines. Venerunt autem omnes prin-
cipes multitudinis: et narrauerunt mo-
ysi. Qui ait eis. Hoc est quod locutus
est dominus. Requies sabbati: sanctifi-
cata est domino. Etas quodcumque op-
erandum est: facite: et que conquenda sunt
conquire. Quidquid autem reliquum fuerit:
reponite usque in mane. Feceruntque ita
ut preperat moyses: et non computruit:
neque unius inuentus est in eo. Dixitque mo-
yses. Comedit illud hodie: quia sab-
bati est domino: non inueniet hodie in
agro. Hic diebus colligite: in die au-
tem septimo sabbatum est domino: idcirco
non inueniet venietque septima dies: et
egressi de populo ut colligerent: non inue-
nerunt. Dixit autem dominus ad moysen.
Usquequo non vultis custodire manda-
ta mea: et legem meam? Videte quod dominus
dederit vobis sabbatum: et propter hoc
restituit vobis die sexta cibos duplices.
Stauerat unusquisque apud tentorium suum:
et nullus egrediebatur de loco suo: die septi-
mo: et sabbatizabit populus die septimo.
Appellauitque domus israel: nomen eius man.
Quod erat quasi sanæ coriandri albus:
gustusque eius quasi simile cum melle.
Dixit autem moyses. Iste est sermo quem
precepit dominus. Imple gomores ex eo:
et custodiat in futuras retro generati-
ones: ut nouerint panem: quo alui vos
in solitudine: quando edudi estis de
terra egipti. Dixitque moyses ad aaron.
Sume vas unum: et mitte ibi man-
quantum potest capere gomor: et repo-
ne coram domino ad seruandum in gene-
rationes vestras: sicut precepit domi-
nus moysi. Posuitque illud aaron in
tabernaculo seruandum. Filii autem
israel comederunt man quadragin-
ta annis: donec venirent in terram

habitabilem. Hoc cibo alii sunt usque
quo tangeret fines terre chanaan. Go-
mor autem decima pars est ephi. **XXII**
Igitur profecta omnis multitudo filiorum
israel de deserto syn: per mansiones suas:
iuxta sermone domini: castra metati
sunt in raphidim: ubi non erat aqua
ad bibendum populo. Qui iurgatus contra
moysen ait. Da nobis aquam ut biba-
mus. Quibus respondit moyses. Quid
iurgamini contra me? Cur temptatis
dominum? Respondit ergo ibi populus pro a-
qua penuria: et murmurauit contra
moysen dicens. Cur fecisti nos egredi de
egypto: ut occideres nos et liberos no-
stros ac iumenta nostra? Clamauit autem
moyses ad dominum dicens. Quid faci-
am populo huic? Adhuc paululum: et la-
pidabit me. Et ait dominus ad mo-
ysen. Antecede populum: et sume secum de
senioribus israel: et virgam quam percussisti
fluvium tolle in manu tua: et vade. Ego
stabo ibi coram te: supra petram ordo:
percutiesque petram: et rebit ex ea aqua:
ut bibat populus. Fecit ita moyses co-
ram senioribus israel. Et vocauit nomen
loci illius temptatio: propter iurgium filiorum
israel: et quia temptauerunt dominum di-
centes. Est ne deus in nobis an non?
Venit autem amalech: et pugnabat con-
tra filios israel in raphidim. Dixitque
moyses ad iosue. Elige viros: et egres-
sus pugna contra amalech terras. Ego
stabo in vertice collis: habens virgam
dei in manu mea. Fecit iosue ut locu-
tus erat moyses: et pugnavit contra a-
malech. Moyses autem et aaron et hur
ascenderunt super verticem collis. Cumque le-
uaret moyses man: vincebat israel.
Sinautem paululum ranalesser: superabat
amalech. Man autem moysi erant gra-
ues. Sumentes igitur lapides posuerunt

subter eū in quo sedet aaron autem
hur. sustentabat manū eius ex utraq;
parte. Et factū est ut manū illius non
lassarent: usq; ad occasum solis. su-
gavitq; iohue amelech et populū eiu.
in ore gladij. Dixit autem dominus
ad moysen. Scribe hoc ob monimen-
tum in libro: et trade auriū iohue. De-
lebo enī memoriam amelech sub re-
do. Edificavitq; moyses altare: et vocavit
nomen eius dominus exaltatio mea-
dicus. Quia manus solius domini
et bellum dei erit contra amelech: a ge-
neratione in generationem. **viij**

Quoniam audisset iethro sacerdos
madian cognatū moysi omnia
que fecerat dominus moysi et israel popu-
lo suo: et quod eduxisset dominus israel de
egypto: tulit sephoram uxorem moysi
quā ransierat: et duos filios ei: quo-
rum unus vocabatur gersan. dicente pa-
trē aduena fui in terra aliena: alter vero
eliezer: deus enī ait prius mei adiutor
meus: et eruit me de gladio phara-
onis. Venit ergo iethro cognatus mo-
ysi et filij eius et uxor eius ad moysen
in desertū ubi erat castrametatus iuxta
montē dei: et mandauit moysi dicens.
Ego iethro cognatus tuus uenio ad
te: et uxor tua et duo filij tui cū ea. Qui
egressus in occursum cognati sui ado-
rauit: et osculatus est eum. Salutaue-
runtq; se mutuo uerbis pacificis. Cūq;
intrasset tabernaculū: narrauit moy-
ses cognato suo cūda q̄ fecerat domi-
nus pharaoni et egiptijs ppter israel:
unūsumq; laborem qui accidisset ei
in itinere: et q̄ liberauerat eos dominus.
Retulitq; est iethro sup omnib; bonis
que fecerat dominus israel: eo q̄ exiisset
eū de manu egiptiorū. Et ait. Bēdixit
dominus qui liberauit uos de manu

egiptiorū: et de manu pharaonis: qui
eruit populum suū de manu egipti. Nunc
cognoui quia magnus dominus super
omnes deos: eo q̄ suple egerit cōtra eos.
Obtulit ergo iethro cognatus moysi
olocausta et hostias dūo: ueneruntq;
aaron et omnes seniores filiorū israel:
ut comederent panē cū eo coram dño.
Altera autē die sedit moyses ut indi-
carent populum: qui assidebat moysi a ma-
ne usq; ad uespē. Quod cū uidisset
cognatus eius omnia scilicet que age-
bat in populo. ait. Quid ē quod facis in
plebe? Cur solus sedes: et omnis popu-
lus prestolatur de mane usq; ad uespē?
Cui respondit moyses. Venit ad me po-
pulus: querens sententiā dei. Cūq; ac-
ciderit eis aliq̄ disceptatio uenit ad
me ut iudicem inter eos: et ostendam
precepta dei et leges eius. At ille non
bonā inquit rem facis. Multo labore
consumis: et tu et populus iste qui tecum
ē. Ultra vires tuas et negotiū. Solus
illud nō potes sustinē: sed audi ōba
mea atq; consilia: et erit dominus tecū.
Esto tu populo in hijs que ad deū p̄tine-
ut referas q̄ dicuntur ad eū: ostendasq;
populo testimonia: et cū colendi uiamq;
per quā ingredi debeant: et opus qd̄
facere. Prouide autē de omni plebe ui-
ros sapientes et timētes deum et quib;
sit ueritas: et qui oderint auaritiā: et
constitue eos eis tribunos et curationes
et quinquagenarios et decanos: q̄ iudica-
nt populum omni q̄. Quidq; autē mai⁹ fuit
referat ad te: et ipi minora t̄rumō in-
dicet: leuatusq; sit tibi p̄rito i alios o-
neret. Si hoc feceris implebis imperiū
dñi: et p̄cepta ei⁹ potes sustinere: et ois
hic populus reuertet ad loca sua cum pan-
te. Quib; auditis moyses fecit oia que
ille suggesserat. Et cū uisisset

de cūdo israel constituit eos principe⁹
populi tribunos et curationes et quin-
quagenarios et decanos: qui iudica-
rent plebē domini omni tempore. Quid
autem grauius erat referebant
ad eum: facilia tantummodo iudi-
cantes. Dimisitq; cognatum suū: qui
reuersus abiit in terram suam. **ix**

Mense tertio eggressionis israel de ter-
ra egipti: i die hac uenerūt i soli-
tudine synai. Nō plebs de raphidim
et peruenientes usq; in desertū synai: ca-
strametati sunt in eodē loco: ibiq; israel
stetit tertia regione montis. Moyses
autē ascendit in montem ad deū. Vo-
cauitq; eū dominus de monte et ait.
Hec dices domui iacob: et amiciab;
filij israel. Vos ipi uidistis q̄ fecerim
egiptijs: quomō p̄ora uerim uos su-
per alas aquilarū: et assumpserim michi.
Si ergo audistis uocē meā et cultu-
dieris p̄dictū meū: eritis michi in re-
gimē sacerdotale: et gens sancta. Hec
sunt uerba que loqueris ad filios israel.
Hanc moyses et conuocatis maiorib;
nati populi: exposuit omnes sermones q̄
mandauerat dominus. Responditq; ois
populus simul. Cūda que locutus est
dominus faciam. Cūq; retulisset moy-
ses uerba populi ad dominū: ait ei do-
minus. Jam nūc ueniā ad te i caligi-
ne nubis: ut audiat me populus loquen-
s ad te: et credat tibi in p̄teritū. Nūc
autē ego moyses uerba populi ad dñm.
Qui dixit ei. Vade ad populum et sanctifi-
ca illos hodie et cras: lauāq; uestimē-
ta sua: et sint parati in diem tertiū. In
die enī tertiū descendit dominus corā
omni plebe super montē synai. Consti-
tuitq; terminos populo per circum: et di-
ces ad eos. Caue ut ascendatis in mon-
tem: nec tangatis fines illius. Omnis

qui tangerit montē morte morietur. Ma-
nus nō tangat eū: sed lapidib; oppri-
metur: aut cōdiciet iaculis. Siue in-
mentū fuerit siue homo nō uiuet. Cū
exerit danger buina: tunc ascendat
in montē. Descenditq; moyses de mon-
te ad populum et sanctificauit eū. Cūq; la-
uissent uestimenta sua: ait ad eos. Esto-
te parati in diē tertiū: et ne appropin-
quetis uxorib; p̄teritis. Jamq; aduene-
rat tertiū dies: et mane inclaruerat:
et ecce repperit audiri tonitrua: ac mica-
re fulgura: et nubes densissima operi-
re montē. Langorq; hincine uehemen-
tius p̄strepbat: et nimis populus qui erat
in castris. Cūq; eduxisset eos moyses i
occursum dei de loco castrorū: steterūt
ad radices montis. Totus autē mons
synai fumigabat: eo q̄ descendisset do-
minus super eum in igne: et ascenderet fu-
mus ex eo quasi de fornace. Etatq; ois
mons terribilis: et sonitus hincine pau-
larum crecebat in maius: et prolixius
rendebat. Moyses loq̄bat: et dominus
respondēbat ei. Descenditq; dominus
super montē synai i ipso montis vertice:
et uocauit moysen i cacumen ei⁹. Quo-
rum ascendisset: dixit ad eum. Descen-
de et cōnectare populum: ne forte uelit trans-
gredere terminos ad uidendū dñm:
et peccat ex eis plurima iniquitas. Sa-
cerdotes quoq; qui accedūt ad domi-
nū sanctificent: ne percussat eos. Di-
xitq; moyses ad dominū. Nō poterit
vulgus ascendere in montē synai. Tu
enī testificatus es: et iussisti dices. Po-
ne terminos circa montē: et sanctifica
illū. Cui ait dominus. Vade descende:
ascenditq; tu et aaron tecum. Sacer-
dotes autem et populus nō transgrediantur termi-
nos: nec ascendāt ad dominū: ne for-
te interficiat illos. Descenditq; moyses

ad populum: et omnia narrauit eis. **xxi.**
Locutusque est dominus ad moysen
 hos. Ego sum dominus deus tuus.
 qui eduxi te de terra egypti: de domo ser-
 uitutis. Non habebis deos alienos co-
 ram me. Non facies tibi sculptile: neque
 omnem similitudinem que est in celo desu-
 peret et que in terra deorsum: nec eorum que
 sunt in aquis sub terra. Non adorabi-
 ea neque coles. Ego sum dominus deus tuus
 fortis et fortis: visitans iniquitatem pa-
 trum in filiis: in tertia et quarta gene-
 ratione eorum qui oderunt me: et faciens
 misericordiam in milia hijs qui diligunt
 me: et custodiunt precepta mea. Non aliu-
 mes nomen domini dei tui in vanum. Non
 enim habebit insonum dominus eum: qui as-
 sumptum nomen domini dei sui fecerit.
 Memento ut diem sabbati sanctifices.
 Sex diebus operaberis: et facies opera
 tua. Septimo autem die sabbatum domini
 dei tui est. Non facies omne opus in eo:
 neque filius tuus et filia tua: seruus u-
 re ancilla tua: iumentum tuum et aduenia:
 qui est intra portas tuas. Sex enim die-
 bus fecit deus celum et terram et mare et
 omnia que in eis sunt: et requieuit in die
 septimo. Ideo benedixit dominus die sab-
 bati: et sanctificauit eum. Honora patrem
 tuum et matrem tuam: ut sis longeuus super
 terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Non
 occides. Non machaberis. Non furum
 facies. Non loquaris contra proximum
 falsum testimonium. Non concupisces
 domum proximi. Nec desiderabis uxorem
 eius: neque seruum non ancillam non bouem non
 asinum: nec omnia que illius sunt. Cuius
 autem populus audierat uoces et lampades:
 et sonum tympani: montemque humantem:
 et perterritum ac pauore conuersum stetit
 protul: dicentes moysi. Loquere tu no-
 bis: et audiemus. Non loquatur nobis

dominus: ne forte moriamur. Et ait moyses
 ad populum. Nolite timere. Ut enim proba-
 ret uos uenit deus: et ut terror illius ef-
 ferret in uobis: et non peccaretis. Breuius
 populus desegit: moyses autem accessit ad
 caliginem in qua erat deus. Dixitque pre-
 terea dominus ad moysen. Hec dices filiis
 israel. Vos uidistis quod de celo locutus
 sum uobis. Non facietis deos argen-
 teos: nec deos aureos facietis uobis.
 Altare de terra facietis michi: et offeretis
 super eoolocustas et pacificas uis-
 ceras uestras et boues: in omni loco in
 quo memoria fuerit nominis mei. Ve-
 niamus ad te: et benedicam tibi. Quod si al-
 tare lapideum feceris michi: non edificabis
 illud de sedis lapidibus. Si enim leua-
 ueris cultum tuum super eo: pollutum erit.
 Non ascendes per gradus ad altare meum:
 ne reueletur turpitudine tua. **xxii.**

Hec sunt iudicia que propones eis.
 Si emeris seruum hebreum: sex an-
 nis seruiet tibi: in septimo egredietur
 liber gratis. Cum quali ueste intrauerit:
 eum tali egeat. Si habes uxorem: et u-
 xi: egredietur simul. Si autem dominus dederit
 illi uxorem: et peperit filios et filias:
 mulier et liberi eius erunt domini sui: ipse u-
 ro egredietur cum uestitu suo. Quod si dixerit
 seruis: diligo dominum meum et uxorem
 ac liberos: non egredietur liber: ostendit
 enim dominus dicens: et applicabit ad os suum
 postea: probrumque: aureamque subula-
 re et eum seruus in seculum. Si quis ven-
 diderit filiam suam in famula: non egre-
 dietur sicut ancille ege: conseruetur enim.
 Si displicuerit oculis domini sui cui
 tradita fuit: dimitte eam: prolo autem
 alieno vendidi non habebit potesta-
 tem: si spreuerit eam. Si autem filio suo
 responderit: tamen: iuxta morem filiarum
 faciet illi. Quod si alteram ei acceptam

promittit: puelle nuptias et uestimen-
 ta: et pretium pudicitie non negabit. Si
 tria ista non fecerit: egredietur gratis
 absque pecunia. Qui percussit hominem
 uolens occidere: morte morietur. Qui
 autem non est insidiatus: sed deus illum
 tradiderit in manus eius: constitua tibi
 locum in quo fugat debeat. Si quis per
 industriam occiderit proximum suum: et per
 insidias: ab altari meo euelles eum ut
 moriatur. Qui percussit patrem suum aut
 matrem: morte morietur. Qui maledixerit
 patri suo uel matri: morte morietur. Qui
 furatus fuit proximum: et vendiderit eum:
 conuius: morte morietur. Si rixa
 fuerit uiri et percussit alter proximum
 suum lapide uel pugno: et ille mortuus
 non fuit: sed iacuerit in lectulo: si surre-
 xit et ambulauerit foris super baculum
 suum: innocens erit qui percussit: ita ta-
 men ut operas eius et impensas in me-
 dicos restituat. Qui percussit eum suum
 uel ancillam uirga et mortuus fuerit in
 manibus eius: criminis reus erit. Si u-
 autem uno die uel duobus supuierit: non
 subiacet pena: quia pecunia illius est.
 Si rixati fuerint uiri: et percussit quis
 mulierem pregnantem: et abortiuum quidem
 fecerit: sed ipsa uixerit: subiacet dam-
 num quantum maritus mulieris egerit:
 et arbitri iudicauerint. Si autem mors
 eius fuerit subsequuta: reddet animam pro
 anima. Oculum pro oculo: dentem pro dente: ma-
 num pro manu: pedem pro pede: aduersione
 pro aduersione: uulnere pro uulnere: luo-
 rem pro luore. Si percussit quispiam
 oculum serui sui aut ancille: et lutos eos
 fecerit: dimitte eos liberos pro oculo
 quem eruit. Dentemque si percussit seruum uel
 ancillam: si scilicet dimitte eos liberos.
 Si bos cornu percussit uirum: aut mulierem:
 et mortuus fuerit: lapidibus obruetur: et

non comedent carnes eius: dominusque bo-
 uis innocens erit. Quod si bos corru-
 pta fuit ab heri: et nudifuerit: et con-
 testati sunt dominum eius: nec reclusit domi-
 nus eum: occidetque uirum aut mulierem:
 et bos lapidibus obruetur: et dominum eius
 occidet. Quod si percussus fuit ei impotens:
 dabit pro anima sua: quidquid fuerit pos-
 sessum. Filiumque et filiam: si cornu percussit:
 simili sententie subiacet. Si secum ancil-
 lamque inuenerit: triginta solidos argenti
 domino dabit: bos uero lapidibus oppri-
 metur. Si quis aperuerit cisternam et so-
 derit: et non operuerit eam: recideritque bo-
 uis aut asinus: et eam: reddet dominus cisternam pre-
 tium iumentorum: quod autem mortuus est: ipsius
 erit. Si bos alienus bouem alterius: uolue-
 rauerit: et ille mortuus fuerit: vendent bo-
 uem uiuum et diuidet pretium: cadauer au-
 tem mortui: inter se disperient. Si au-
 tem scietur quod bos corrupta esset ab he-
 ri et nudifuerit: et non custodiuert eum
 dominus suus: reddet bouem pro boue:
 et cadauer integrum accipiet. **xxiii.**
Si quis furatus fuit bouem aut quicquid
 et occiderit uel vendiderit: quicquid
 boues pro uno boue restituet: et quatuor
 oues pro una oue. Si effingeris furem
 domum suam suffodisse fuit inuenerit: et ac-
 cepto uulnere mortuus fuerit: percussor non
 erit reus sanguinis. Quod si orto sole hoc
 fecerit: homicidium petrauit: et ipse mo-
 rietur. Si non habuerit quod pro furto
 reddat: ipse restituet. Si inuentus fuit
 apud eum quod furatus est: uiuent: siue bo-
 siue asinus: siue ouis: dupliciter restituet.
 Si leserit quispiam agrum uel vineam et di-
 miserit inuentum suum ut depascat aliena:
 quidquid optimum habuerit in agro suo
 uel in uinea pro damni estimatione re-
 stituet. Si egressus ignis inueniat spi-
 cas: et comprehendit aceruos fugum

sue stantes segetes in agris: reddet da-
mini qui ignem succendit. Si quis
commendaverit amico pecuniam aut vas
in custodia: et ab eo qui susceperat fur-
to ablata fuerit: si inveniatur fur: dupli-
ci reddet. Si later fur: dominus domus applica-
bitur ad deos: et iurabit quod non rece-
deret manum in rem proximi sui ad perpe-
trandam fraudem: tam in domo quam in agri-
no: et qui ar vestimenterum: et quidquid da-
mini inferre potest. Ad deos venturus
causa puenit: et si illi iudicaverit: du-
pli restituet proximo suo. Si quis con-
mendaverit proximo suo bovem: alium-
quem: et domum suam ad custodiam: et
mortuus fuerit ac debilitatus: vel capium
ab hostibus nullusque hoc viderit: iustu-
randum erit in medio: quod non extendit
manum ad rem proximi sui: suscipietque
dominus iuramentum: et ille reddere non
cogetur. Quod si furto ablatus fuerit: re-
stituet danti dominum. Si comestum
a bestia: deferat ad eum quod occisum
est: et non restituerit. Qui a proximo
suo quicquid horum iniustus postulaverit:
et debilitatum aut mortuum fuerit dominus
non prestat: reddere compellatur. Quod
si in presentia dominus fuit: non restituet:
maxime si condudum venerat pro mer-
cede operis sui. Si seduxerit quis virgi-
nem: necdum desponsata: dormieritque cu-
ra: dora biterant: et habebit eam uxorem.
Si pater virginis dare noluerit: reddet
pecuniam iuxta modum dotis: quam virgi-
nes accipere consueverunt. Maleficos
non patietis vivere. Qui coierit cum
animato: morte moriatur. Qui immolat
dignis deo: propter dominum solum. Adveniam
non constitabis: neque affliges eum. Ad-
venit enim et ipsi fustis in terra egypti. Vi-
dite et pupillo non nocetis. Si leseri-
tis eum: vociferabitur ad me: et ego

audiam clamorem eorum: et indignabitur
furor meus: percutiamque vos gladio: et
erunt uxores vestre vidue: et filii vestri pu-
illi. Si pecuniam mutuam dederis populo
meo pauperi qui habitat tecum: non ur-
gebis eum quasi rector: nec usuris op-
primes. Si pignus a proximo tuo acce-
peris vestimentum: ante solis occasum red-
des ei. Ipsum enim est solum quo operit indu-
mentum carnis eius: nec habet aliud in
quo dormiat. Si clamavit ad me re-
audiam eum: quia misericors sum. Dis-
non derahes: et principii populi tui non
maledices. Decimas et primitias meas
non recedabis offerre. Primogenitum
filiorum tuorum dabis michi. De bobus
et ovibus: similiter facies. Septem diebus
sit tui mare suum: die octava reddes tui
michi. Viri sancti eritis michi. Carnem
que a bestiis fuerit percussata non come-
deris: sed proicietis canibus.

Non suscipies vocem mendacis: nec
iurges manum tuam ut pro impio
dicas falsum testimonium. Non sequis
curbam ad faciendum malum: nec in iudicio
populorum avertes faciem: ut a vero devi-
es. Pauperis quod non misereberis in iudi-
cio. Si occurreris homini inimici tui: aut
aliquid testatur: redde ad eum. Si videris
alium: odietis te: iacere sub onere non p-
teantibus: sed subleuabis eum. Non
declinabis in iudicium pauperis. Men-
daciū fugies. Insontes et iusti non occi-
des: quia aduersor impiū. Nec accipi-
es munera: quia etiam recedat prudens: et
subvertit verba iustorum. Peregrino mo-
lestus non eris. Scis enim aduentum a-
nimas: quia et ipsi peregrini fuistis in
terra egypti. Septem annis saminabis terram
tuam: et congregabis fuges eius. Anno
autem septimo dimittes eam: et requiescere
facies: ut comedat pauper populi tui:

et quidquid reliquum fuerit edat bestie agri.
Ita facies in vinea: et in oliveo tuo.
Septem diebus operaberis: septima die cessa-
bis: ut requiescat bos et asinus tuus:
et reficiatur filius ancille tue: et aduer-
na. Omnia que dixi vobis custodite: et
per nomen vestrum deos non iurabitis:
neque audiet te ore vestro. Tribus viribus
et singulos annos: michi festum celebra-
bitis. Solemnitate est azimorum custo-
dies. Septem diebus comedetis azima
sicut prepi tibi tempore mensis nouo-
rum: quando egressus es de egipto. Non
apparabis in conspectu meo vacuus. Et
solemnitate mensis primitiarum operis
tui: quicquid saminaveris in agro: sole-
mnitate est in regem anni: quando congre-
gaueris omnes fruges tuas de agro.
De in anno apparebit omne masculinum
tuum coram domino deo tuo. Non immola-
bis super fenum sanguinem victimæ tue:
nec remanebit ad te sollicitudo mer-
cedis: mane. Primitias frugum terre tue
deferres in domum domini dei tui. Non requies-
cabis in lacte maris sue. Ecce ego mit-
tam angelum meum: qui prædat te et custo-
diat in via: et introducat in locum quem
paravi. Obsecra eum et audi vocem eius:
nec contemnedum putes: quia non dimittet
te cum peccaveris: et nomen meum in illo.
Quod si audieris vocem eius: et feceris
omnia que loquor inimicus ero inimi-
cis tuis: et affligam affligentes te. Pre-
cedetque angelus meus: et introducet
te ad amorem et ephraim et pherezum:
chananeumque et eueum et iehusem: quos
ego contemnam. Non adorabis deos eorum:
nec toles eos. Non facies opera coru-
m: sed destrues eos: et continges statuas
eorum. Sequerisque dominum deo vestro: ut bene-
dicat panibus vestris: et aquis: et auferam
inimicitiam de medio vestro. Non erit

infecta nec sterilis terra tua. Flumen
dierum vestrorum implebo. Terrorem meum mit-
tam in præteritum vestrum: et occidam omne
populum ad quem ingredieris. Eundemque
inimicorum vestrorum coram te regem vertam:
emittens scabones prius quam fugabunt
eueum: et chananeum: et ephraim: antequam
intreas. Non eriam eos a facie tua
anno uno: ne terra in solitudine redi-
gatur: et crescant contra te bestie. Pau-
latim repellam eos de conspectu tuo: do-
nec augearis: et possideas terram. Ponam
autem terminos tuos a mari rubro usque
ad mare palestinorum: et a deserto usque
ad fluvium. Tradam in manibus vestris ha-
bitatores terre: et erunt eos de conspectu
vestro. Non inibitis eum: sed vos: nec cum
disce eorum. Non habitent in terra tua: ne
forte peccare te faciant in me: si fueris dis-
ceptorum: quod tibi terre erit in scadalum.

Moysi quoque dixit. Ascende ad do-
minum: tu et aaron: nadab et abiu:
et septuaginta senes re israel: et adorabi-
tis procul. Solusque moyses ascendit ad
dominum: et illi non appropinquabunt: nec
populus ascendet cum eo. Venit ergo moyses:
et narrauit plebi omnia verba domini atque
iudicia. Responditque omnis populus: una
voce. Omnia verba domini que locutus
est: faciemus. Scripsit autem moyses uni-
versos sermones domini: et mane consur-
gens edificavit altare domino ad radice
montis: et duodecim titulos: per duode-
cim tribus israel. Misitque iuvenes de filiis
israel: et obtulerunt olocausta: immola-
veruntque victimas pacificas domino: vitu-
los duodecim. Tulit itaque moyses di-
midiam partem sanguinis et misit in ca-
teras: præ autem reliquam fudit super alta-
re. Assumensque volumine fœderis: legit
audire populo. Qui dixerunt. Omnia que
locutus est dominus: faciemus: et erimus

obediētes. Ille vero sumptū sanguinē respexit i p̄lm. Et ait. Hic ē sanguis fēderis qđ pepigit dñs vobiscū: super cunctis sermonibz hīs. Ascendētq; moyses et aaron. nadab et abiu. et septuaginta de senioribus isrl: et viderunt deū isrl. Sub pedibz eius quasi opus lapidis saphirini: et quali celū cū serēū est. P̄cō sup eos qui p̄ul recesserāt de filiis isrl: misit manu suā. Viderūtq; deū: et comederunt ac biberunt. Dixit autē dominus ad moysen. Ascende ad me in montē: et esto ibi: et haboq; tibi duas tabulas lapideas: et legem ac mādāta que scripsi: ut doceas filios isrl. Surrexerūt moyses. et iohue minister ei⁹: ascendēsq; moyses i montē dei. Senioribz ait. Expectate hic: donec revertant ad vos. Habetis aaron et hur vobiscū: si quid nātū fuit questionis referetis ad eos. Cūq; ascendisset moyses. operuit nubes montē: et habitavit gloria dñi sup synai regens illū nube sex diebz. Septimo autē die. vocavit eum dñs de medio caliginis. Erat autem species glorie domini quasi ignis ardens super verticem montis: in conspectu filiorū israhel. Ingressusq; moyses medium nebule. ascendit i montē: et fuit ibi quadraginta diebus. et quadraginta noctibus. **xxv.** Locutusq; ē dñs ad moysen dicens. Loqre filiis isrl: ut tollāt michi p̄micias. Ab omni h̄p̄e qui offer ultro. neus. accipietis eas. Hec sunt autem que accipere debetis. Aurū et argētū et es. et iacindū et purpurā. corcūq; bistindū et bistūm. et pilos caprarū. et pelles arietū rubricatas. pelleq; iacindinas. et ligna sechim: oleū ad luminaria cōcinnāda: aromata in unguentum et thimiamata boni odoris:

lapides onichinos et gemmas ad ornamēdū ep̄sc et rāōnāle. Facietq; michi sādūariū. et habitabo i medio corcū. iuxta omne similitudinē tabernaculi quod ostendā tibi: et omniū vasorū cultū eius. Sicq; facietis illud. Archā de lignis sechim compigite: aut longitudo habeat duos et semis cubitos. latitudo cubitū et dimidiū. altitudo cubitū similē ac semissem: et deaurabit eam auro mundissimo intus et foris. Facietq; supra coronā aurā et circūtum: et quatuor circulos aureos. quos pones p̄ h̄uor arche angulos. Duo circuli sunt in laterē uno: et duo i altero. Facies q; vides de lignis sechim: et opries eos auro. Introducetq; p̄ circulos. qui sunt in arche lateribz: ut p̄tetur in eis. Qui semp erūt in circulo: nec unq; retrahentur ab eis. Ponderq; in archa testificatiōē quā dabo tibi. Facies et p̄p̄iatoriū de auro mundissimo. Duos cubitos et dimidiū tenebit longitudo eius: et cubitū ac semissem latitudo. Duos q; cherubin aureos et p̄duales facies q; utraq; parte oraculi. Cherubin un⁹ sit i latē uno: et alter i altero. Utq; latus p̄p̄iatoris regat ep̄p̄ātes alas. et operientes oraculū: respiciantq; se mutuo. vestis vultibus in p̄p̄iatoriū. quo operienda est archa: i qua pones testimoniū qđ dabo tibi. Inde p̄cipiā et loquar ad te: supra p̄p̄iatorio salice. ac medio duos cherubin qui erūt sup archam testimoniū. cūda que mādabo p̄ te filiis isrl. Facies et mensam de lignis sechim. habentē duos cubitos longitudinis. et in latitudine cubitū. et i altitudine cubitū ac semissem: et inaurabis eam auro purissimo. Facietq; illi labiū aureum p̄ circū: et ip̄i labio

coronā inaurabilem altam quatuor digitis: et sup illā alectram coronā aureolam. Quatuor quoq; circulos aureos parabis: et pones eos in quatuor angulis eiusdem mēse. p̄ singulos pedes. Subter coronā erūt circuli aurei: ut mittantur vides p̄ eos: et possit mensa p̄tari. Ip̄os quoq; vides facies de lignis sechim: et circūdabis auro: ad subuehēdā mēsam. Parabis et acerbula. ac phialas. churibula et rātp̄. in quibz offerenda sunt libamina. et auro purissimo: et pones sup mensā panes positionis in conspectu meo semp. Facies et candelabrū dudile de auro mundissimo: hastile eius. et calamos sc̄ip̄os et sperulas. ac lilia q; ip̄o procedētia. Sē calami egredietur de lateribz: tres q; uno latere: et tres q; altero. Tres sc̄ip̄i quasi in nudis modū p̄ calamos singulos. speruleq; simul et lilia: et tres similē sc̄ip̄i instar muris i calamo altero. speruleq; simul et lilia. Ip̄o erit op̄ sex calamos: q; procedendi sunt de hastili. In ip̄o autē candelabro erūt quatuor sc̄ip̄i in muris modū: speruleq; p̄ singulos et lilia. Et sperula sub duobz calamis p̄ tria lora: qui simul sex sūt. procedētes de hastili uno. Et sperule igitur et calami q; ip̄o: erunt uniusa dudilia q; auro purissimo. Facies et lucnas septem: et pones eas sup candelabrū. ut luceāt eadū so. Emūdoria q; et ubi ea que emūda sunt extinguātur: fiat de auro purissimo. Cūte p̄dō candelabri cū uniusa vase suis. habebit talentum auri purissimi. Inspice et fac secūdū exemplar qđ tibi i mōre mōstratū est. **xxvi.** Tabernaculum vero ita facies. De rem corinas de billo rectora. et iacindo ac purpura. corcūq; bistindū

variatas ope plumario facies. Longitudo corine unius habebit viginti octo cubitos: latitudo quor cubitorū erit. Unius mensure sicut uniusa tentoria. Quinq; corine sibi iungentur mutuo: et alie quinq; neq; simili coherēbūt. Anfulas iacindinas in lateribus ac limitatibz facies corina: ut possint inuicē copulari. Quinquagenas anfulas corina habebit in utraq; p̄te ita insertas. ut anfa contra anfam vertat: et altera alteri possit aptari. Facies et quinquaginta circulos aureos. quibus corina: vela iungenda sunt: ut unū tabernaculū fiat. Facies et sagacilicina undecī: ad operiendū redū tabernaculi. longitudo sagi un⁹ habebit triginta cubitos: et latitudo quor. Equa erit mensura sagorū om̄. Equibus quinq; iunges sc̄orum. et sex sibi mutuo copulabis: ita ut sexū sagum in fronte redi duplex. Facies et quinquaginta ansas in ora sagi un⁹. ut cōiūgi cū altero queat: et quinquaginta ansas in ora sagi alteri. ut cū altero copulet. Facies et quinquaginta fibulas creas. quibz iūgant anse: ut unū q; om̄ibus op̄imentū fiat. Quod autem supfuit in sagis que paratur redō id est unū sagū qđ ampli⁹ est: q; medietate eius opries tabernaculi posterio: et cubitus q; una p̄te pendebit. et alter q; altera. qui plus est in sagorū longitudine: utq; latus tabernaculi proregens. Facies et op̄imentū aliud redō de pellibz arietū rubricatis: et sup hoc rursum aliud op̄imentū de iacindinis pellibus. Facies et tabulas stantes tabernaculi de lignis sechim: q; singule de nos cubitos in longitudine habebūt: et in latitudine singulos ac semissem. In lateribus tabule. due in castature

fient: quibus tabula alteri tabule cōne-
 datur. Atq; i hūc modū cūde tabule
 parabuntur. Quas viginti erūt i latere
 meridiano qd̄ vergit ad austrū: quibz
 quadraginta bases argēas fundes:
 ut bine bases singulis tabulis p̄ du-
 os angulos subiciant. In latere q̄ se-
 cundo tabernaculi qd̄ vergit ad aequi-
 lonē. viginti tabule erūt: quadragin-
 ta habentes bases argēas. Bine ba-
 ses singulis tabulis supponētur. Ad
 occidentalem vero plagā tabernaculi
 facies sex tabulas: et rurū alias duas.
 q̄ in angulis erigantur post tergū taber-
 naci. Et itq; sibi cōiūde a deorsū usq;
 ad sursum: et una omnes compago re-
 tinebit. Duabs quoq; tabulis que in
 angulis ponēde sunt: similis iūctura
 fuabit. Et erūt siml tabule octo: bases
 earz argēe sexci: duabs basibz p̄ unā
 tabulā supputatis. Facies et vedes de
 lignis sethim quibz ad cōtinendas ta-
 bulas: in uno latere tabernaculi: et qui-
 bz alios in altero: et eiusdē numeri ad
 occidentālē plagā: qui mūtātur p̄ me-
 dias tabulas: a sumo usq; ad sumū.
 Ipsasq; tabulas deaurabis: et fundes
 in eis anulos aureos p̄ quos vedes
 tabulata cōiūctā: quos opies lami-
 nis aureis. Et eriges tabernaculū: iux-
 ta exemplar qd̄ tibi in mōre mōstratū
 est. Facies et velū de iacinto et purpu-
 ra: coccoq; bistindo: et bisso retorta. o-
 pere plumario: et pulcra varietate con-
 tegit: quod appendes ante quatuor co-
 lumnas de lignis sethim: q̄ ipse: qui-
 dem deaurate erūt: et habebūt capita
 aurea: et bases argēas. Inferentur au-
 tem velū per circulos: intra qd̄ pones
 archam testimoniij: et quo sanduacii:
 et sāduarij sāduaria diuident. Pones
 et p̄iciatoriū sup archam testimoniij.

in sancta sanctorum: mensamq; recta ve-
 lum: et cōtra mēsam cādelabrū in latē
 tabernaculi meridiano. Mensa enim
 stabit i pte aquilonis. Facies et tēto-
 riū in introitu tabernaculi: de iacinto
 et purpura: coccoq; bistindo: et bisso
 retorta opere plumario: et quinq; colu-
 mnas deaurabis lignoq; sethim: ante
 quas ducetur tētorij: quas erunt ca-
 pita aurea: et bases enee. **xxv**
Facies et altare de lignis sethim:
 quod habebit quibz cubitos in
 longitudine: et totidē in latitudine id
 est quadratū: et res cubitos in altitudi-
 ne. Cornua autē p̄ quatuor angulos
 et ipso erūt: et opies illud res. Faciesq;
 in vltis eius lebetes ad suscipiendos
 cineres: et forcipes: atq; fuscūllas: et
 igniū receptacula. Omnia vasa q̄ ere fa-
 bricabis. Craticulamq; in modū retis
 etiam: p̄ cuius quatuor angulos erūt
 quatuor anuli enei: quos pones sub
 arulā altaris. Et itq; craticula usq; ad
 altaris mediū. Facies et vedes altaris
 de lignis sethim duos: quos opies
 lammis eneis: et induces p̄ circulos:
 eruntq; et vtroq; latere altaris ad por-
 tandū. Non solidū sed inane: et rami
 intrinsecus facies illud: sicut tibi in
 monte mōstratū est. Facies et arcium
 tabernaculi: in cuius australi plaga con-
 tra meridiē: erūt tētoria de bisso retor-
 ta. Cuius cubitos unū latere tenebit i
 longitudine: et columnas viginti cū
 basibz totidē eneis: que capita cū rela-
 turis suis habebūt argēa. Similiter
 et in latere aquilonis: per longū erunt
 tētoria teneum cubitoq;: colonne vi-
 ginti: et bases enee eiusdē numeri: et ca-
 pita earz cū relaturis suis argēa. In
 latitudine vero arcij qd̄ respicit ad oc-
 cidentē erūt tētoria p̄ quinquaginta

cubitos: et colonne decem basesq; toti-
 dem. In ea quoq; arcij latitudine que
 respicit ad orientē quinquaginta cu-
 bitū erūt: in quibz quindēum cubitoq;
 tētoria lateri uno deputabuntur co-
 lumnasq; res: et bases totidē: et i latere
 altero erūt tētoria cubitos obuiaria
 quindēum: colonne res: et bases to-
 tidē. In introitu vero arcij: erūt tēto-
 riū cubitoq; viginti: et iacinto et pur-
 pura: coccoq; bistindo et bisso retor-
 ta: opere plumario. Columnas habebit
 quinq; cū basibz totidē. Omnes colum-
 ne arcij p̄ circulos: vestit erūt argenteis
 lammis: capitibz argenteis: et basibz
 eneis. In longitudine occupabit arcij
 cubitos tētorij: in latitudine quinquā-
 ginta. Altitudō quibz cubitorū erūt:
 et itq; de bisso retorta: et habebit base-
 eneas. Cūda vasa tabernaculi omnes
 usus et ceremonias: tam parillos et
 q̄ arcij: et res facies. Precepe filiis israel
 ut afferant tibi oleum de arboribz oli-
 vas purissimū: pilosq; consiliū: ut ar-
 deat lucerna semp: in tabernaculo testi-
 monij recta velum quod oppansū est
 testimonij: et collocabūt eā aaron et
 filij ei: ut usq; mane luceat corā dño.
 Perpetuus erit cultus p̄ successiones
 eorum corā filiis israel. **xxvi**
Applica quoq; ad te aaron scām
 aurū cū filiis suis de medio filioz
 israel: ut sacerdotio fungantur michi
 aaron: nadab: et abih: eleazar: et ytha-
 mar: faciesq; vestem sandā: aaron sca-
 mi tuo in glam et decorē. Et loqueris
 cūdis sapientibz corde: quos repleui
 spiritu prudētie: ut faciāt vestes aaro
 scati tuo i glam et decorē: quibus
 sanctificat minister michi. Iper autē
 erūt vestimenta que facient. Rationale
 et suphumeralē: tunica et linea et cūda:

et cūdarū: et balthēū. Facient scati tuo
 aaron: et filij eius vestimenta sanda:
 ut sacerdotio fungant michi. Accipi-
 entq; aurum et iacintū et purpuram:
 coccoq; bistindum et bissum. Facient
 autē suphumeralē de auro et iacinto
 et purpura coccoq; bistindo et bisso
 retorta: opere polimito. Duas oras
 iundas habebit in vtroq; latere sum-
 mitatū: ut i unū redeant. Ipsa quoq;
 tegura et cūda operis varietas erit et
 auro et iacinto et purpura: coccoq; bi-
 stindo et bisso retorta. Sumelq; duos
 lapides onichinos: et sculpes in eis
 nomia filioz israel: sex nomina in lapide
 uno: et sex reliqua i altero: iuxta ordinē
 naturitans eorū. Opere sculptoris: et
 relatura gemmarū: sculpes eos nomi-
 nibz filioz israel: indulos auro atq; cir-
 cundatos: et pones in vtroq; latere
 suphumeralis: memoriale filijs israel.
 Portabitq; aaron nomina eorū corā
 dño sup vtroq; humerū: ob recordati-
 onem. Facies et vinctos et auro: et
 duas catenulas auri purissimi sibi
 inuicem coherentes: quas inferes vi-
 cinis. Rationale quoq; iudicij facies
 opere polimito iuxta tegurā superhu-
 meralis: et auro iacinto: et purpura:
 coccoq; bistindo et bisso retorta. Qua-
 drangulū erit et duplex. Mensuram
 palmi habebit: tam in longitudine
 q̄ in latitudine: ponelq; in eo quatuor
 ordines lapidū. In primo versu erit
 lapis sardius: et thopasus et smar-
 godus. In secundo carbundis et saphir
 et iaspis. In tercio: ligurius achates:
 et amethystus. In quarto: crisolitus et
 onichinus et brilius. Inclusi auro erūt
 p̄ ordines suos: habebūtq; nomina
 filioz israel. Duodecim nominibz rela-
 buntur: singuli lapides nominibus

lingulorū per duodecim tribus. facies
i rationali carceras sibi inuicē coheren-
tes: et auro purissimo: et duos anu-
los aureos quos pones in utraq; ra-
tionalis summitate: et catenas aureas
iunges anulis quā sunt in margini-
bus eorū: et ipsas catenas eadem duo-
bus copulabis unius in utroq; la-
tere suphumeralis quod rationale re-
spicit. facies et duos anulos aureos.
quos pones i summitatibus rationali-
bus. et in horis que regione sunt suphu-
meralis: et posteriora eius aspiciunt:
neon et alios duos anulos aure-
os. qui ponendi sunt in utroq; latere
suphumeralis dorsum. quod respicit
rōta faciem iundure inferioris. ut a-
pari possit cum suphumerali: et in-
gat rationale anulis suis et anulis
suphumeralis. vitā iacundina: ut
maneat iūctura fabrefada: et se inui-
cem rationale et suphumeralē neqant
separari. Porro quoq; aarō noia filioz
isrl in rationali iudiciū sup pedus su-
um. quando ingrediet sanduarium:
memoriale corā dño inestū. Pones
autem in rationali iudiciū. dōctinam
et veritatem. que erit in pedore aaron
quando ingrediet corā dño: et gesta-
bit iudiciū filioz isrl in pedore suo. in
cōspēdu dñi semp. facies et tunica su-
p humeralis torā iacundina. in rōis
medio supra. erit capitiū. et ora per gy-
rum eius reptilis. sicut fieri solet in re-
ptilibus uestiū partibus: ne facile rum-
pat. Deorsum vero ad pedes eiusdem
tunicę per circuitū quasi malapunica
facies. et iacundo et purpura. et corco-
bistando. et bislo rectora. mixtis in me-
dio rōisnablis: na ut rōisnablis sit
aureū et malapunica. rōisnablis: rōis-
nabulis. aliud aureū et malapunica.

Et uestiet ea aaron in officio ministe-
rii: ut audiat sonitus quando in-
gredit et egredit sanduarium. in cōspēdu
dñi: et non moriat. facies et lamina
de auro purissimo: quia sculpes ope
relatoris sandum domino. ligabit
q; et vitā iacundina: et erit sup thy-
ram iunius frontis pontificis. Por-
tabitq; aaron iniquitates eorū. que
obtulētur et sandificauerūt filij isra-
hel: i cūdis numeribus et donatijs
suis. Erat autē lamina semp in fronte
eius: ut placat. sit ei dñs. Stringetq;
tunica bysso: et thyram byssina faci-
es et balthēu ope plumarij. Porro fi-
lij aaron tunicas lineas parabis. et
balthēos. ac thyras in glam et deco-
rem: uestietq; hys omnijs aaron ka-
trem tuum. et filios eius cum eo et cū-
dos: cōsecrabis manū: sandificabisq;
illos. ut sacerdotes fungantur michi.
facies et feminalia lineas ut operiant
carnē turpitudinis sue. a renibz usq;
ad femora: et uestietur eis aaron et fi-
lij ei. quādo ingrediet tabernaculū
testimonij. uel quādo appropinquat
ad altare ut ministrent in sanduario:
ne iniquitatis rei moriantur. Legiti-
mum sempiternum erit aaron et se-
mini eius post eum.

Sed et hęc facies: ut michi i sacro-
tio cōsecrent. Tolle vitulū de ar-
mento. et arietes duos immolādo: et
panesq; azimos. et crustulā ablsq; fer-
mento. q; cōspēda sint oleo. laganā q;
azima. oleo lita. De simila mētea
cūda facies: et posita i canistro offeres:
vitulū autē et duos arietes. et aarō ac
filios ei. applicabis ad ostiū taberna-
culi testimonij. Cūq; laueris parē cū
filijs suis aqua. indues aaron uesti-
mentis suis. id est linea et tunica. et

suphumerali. et rationali quod con-
stringes balthēo: et pones thyram
in capite eius. et lamina sandam sup
thyram. et oleum unctionis fundes
sup caput eius: atq; hoc ritu cōsecra-
bitur. filios quoq; illius applicabis
et indues tunicas lineis: et ungēs bal-
thēo. aaron saliet et liberos eius. et im-
pones eis mitras: et ungēs sacerdotes mi-
chi religione pœtia. Postq; iniiaue-
ris manū eorū applicabis et vitulū co-
ram tabernaculo testimonij. Imponet
q; aaron et filij eius manū sup caput
illius. et madabis eū in cōspēdu dñi:
iuxta ostiū tabernaculi testimonij. sum-
ptumq; de sanguine vituli. pones sup
cornua altaris digito tuo: reliquum
autē sanguinē fundes iuxta basim ei.
Sumes et adipē totū q; operit intesti-
na: et reticuli iecoris. ac duos renes. et
adipē q; sup eos ē et offees incensum
sup altare: carnes vero vituli et coriū
et simū conbures foris cetera castra: eo
qd pro pœto sit. Unū q; arietē lumes.
sup cuius caput ponet aaron et filij
eius manus: quē cū madaueris: tol-
les de sanguine ei. et fundes circa alta-
re: ipm autem arietē secabis in fusta:
loraq; intestina ei. et pedes pones sup
crustas carnes. et sup caput illius: et
offees totū arietē i incensū super alta-
re. Oblatio est dño: odor suauissimū
vidime dñi. Tolles quoq; arietē alte-
rum. sup cuius caput aaron et filij ei
ponent manus. Quē cum immolau-
ris. lumes de sanguine eius. et pone
sup eorum auricle degete aaron et fi-
lios eius. et super pollices manus eorū
ac pedes degeti: fundesq; sanguinē sup
altare per circuitū. Cūq; tuleris de san-
guine q; est sup altare. et de oleo undi-
onis: asperges aaron et uestes eius.

filios et uestimenta eorū. Consecratisq;
ipsis et uestibz. tolles adipē de arietē.
et caudam et aruinā que opit vitalia.
ac reticulū iecoris. et duos renes atq;
adipem q; sup eos ē. armūq; degetū eo
quod sit arietē cōsecrationis: totaq;
panis unius. crustulam cōspēctam
oleo. laganū de canistro azimorum
quod positū est i cōspēdu dñi: ponesq;
omnia super manus aaron et filiorū
eius. et sandificabis eos. eleuans corā
domino. Suscipiesq; uniusa de mani-
bus eorū et intendes sup altare in oleo.
caustū: odorem suauissimū in cōspēdu
dñi: quia oblatio ei est. lumes quoq;
pedusculū de arietē quo iniiaue-
rit aaron: sandificabisq; illud. eleuatū corā
dño: et redet in parē tuā. Sandifica-
bisq; et pedusculū cōsecratū et armum
quē de arietē separasti. quo iniiaue-
rit aaron et filij eius: redentq; in parē
aaron et filioz eius iure pœtio a filijs
israel: quia primitia sūt et iniia de
vidimis eorū pœtio que offerūt dño.
Vestem autē sandam qua uestietur aa-
ron. habebūt filij eius post eum. ut un-
gant in ea: et cōsecrentur manus eorū.
Septē diebz uestietur illa qui pontifex p
eo fuerit cōstitutus de filijs eius: et q;
ingrediet tabernaculum testimonij ut
ministret in sanduario. Arieten autē
cōsecrationis tolles: et coques car-
nes eius i loco sando: quibz vescetur
aaron et filij eius. Panes quoq; qui
sunt i canistro. in vestibulo tabernaculi
testimonij comedent. ut sit placabile
sacrificiū: et sandificent offerentiū ma-
nus. alienigena non vescetur ex eis:
quia sandi sunt. Quod si remanserit
de carnibus cōsecratis siue de panibz
usq; mane: conbures reliquias igni
nō comedentur: quia sandificata sūt.

Omnia que praecepit tibi facies super aaron et filios eius. Septem diebus consecrabis manus eorum: et unguentum pro peccato offeres pro singulis diebus ad repandum. Mundabisque altare cum immolaueris repiationis hostiam: et unges illud in sanctificationem. Septem diebus repiabis altare et sanctificabis: et erit sanctum sanctorum. Omnis qui tetigerit illud sanctificabitur. Hoc est quod facies in altari. Agnos annulos duos pro singulis diebus ingeret unum agnum mane et alterum vespere: decimam partem simile consperse oleo tincto: quod habeat mensuram quartam parte hin: et vinum ad libandum eiusdem mensurae in agno uno. Alterum vero agnum offeres ad vespere: iuxta ritum matutine oblationis: et iuxta ea quae diximus in odorem suavitatis. Sacrificium domino deo est oblatione perpetua in generationes vestras: ad ostium tabernaculi testimonium coram domino: ubi constituam ut loquar ad te. Ibi praeceptum filijs israel: et sanctificabitur altare in gloria mea. Sanctificabo et tabernaculum testimonium cum altari: et aaron cum filijs suis: ut sacerdotio fungantur michi. Et habitabo in medio filiorum israel: et ego deus: et scient quia ego dominus deus eorum qui eduxi eos de terra egypti: ut manerem inter illos: ego dominus deus israel. **XXII** Facies quoque altare ad adolendum thymiamata de lignis sethim: habens cubitum longitudinis: et alterum latitudinis: et quadrangulum: et duos cubitos in altitudine. Cornuaque ipsius prodeunt: velutque illud auro purissimo: tam crassam eius quam parietes per circuitum et cornua. Faciesque ei coronam auream per gyrum: et duos annulos aureos sub corona per singula latera: ut

mittantur in eos pedes: et altare ponatur. Ipsos quoque pedes facies de lignis sethim: et inaurabis. Ponesque altare contra velum quod ante archam patet testimonium: coram propitiatorio quo regitur testimonium: ubi loquar tibi: et adolebit incensum super eo aaron: suave fragrans. Mane quando componet lucernas: incendet illud: et quando collocat eas ad vespere: ut thymiamata sempiternum coram domino in generationes vestras. Non offeretis super eo thymiamata compositionis alterius: nec oblationem et victimam: nec liba libabit. Et deprecabitur aaron super cornua eius semel per annum: in sanguine quod oblatum est pro peccato: et placabit super eo in generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit domino. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Quando uideris summa filiorum israel iuxta numerum dabit singuli pecuniam pro animabus suis domino: et non erit plaga in eis cum fuerint recensiti. Hoc autem dabit omnis qui transiit ad nomen: dimidium seldi iuxta mensuram templi. Seldus viginti obolos habet. Media pars seldi offeretur domino. Qui habet in numero a viginti annis et supra dabit partem. Dives non addet ad medium seldi: et pauper nichil minuet. Susceptamque pecuniam que collata est a filijs israel: trades in usus tabernaculi testimonium: ut sit monumentum eorum coram domino: et propitiatur animabus eorum. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Facies et labium meum cum basi sua ad lauandum: ponesque illud inter tabernaculum testimonium et altare. Et missa aqua lauantur in ea aaron et filij eius manus suas ac pedes: quando ingressi sunt tabernaculum testimonium: et quando accesserint ad altare: ut

offerant in eo thymiamata domino: ne forte moriantur. Legimus sempiternum erit ipsi et semini eius per successiones. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Summe tibi aromata: prime mirre et electe quingentos seldos: et cinamomi medietatem idest ducentos quinquaginta seldos: calami filix ducentos quinquaginta seldos: cassie aut quingentos seldos in pondere sanduacii: oleum de oliueis mensuram hin. Faciesque undionis oleum sanctum: unguentum compositum ope unguentarii: et unges te eo tabernaculum testimonium: et archam testamenti: mesamque cum vasis suis: candelabrum et vasa eius altaria thymiamatis et olocausti: et universa suppellectilem que ad cultum eorum pertinet: sanctificabisque omnia: et erunt sancta sanctorum. Qui tetigerit ea sanctificabit. Aaron et filios eius unges: sanctificabisque eos ut sacerdotio fungantur michi. Filios quoque israel dices. Hoc oleum undionis sanctum erit michi in generationibus vestras. Lavo hominis non unget te eo: iuxta compositionem eius non facies aliud quia sanctificatum est: et sanctum erit vobis. Homo qui unget: tale composuerit: et dederit te eo alieno: recriminabitur de populo suo. Dicens dominus ad moysen. Summe tibi aromata: staden et onicham galbanum seldi odoris: et thuris lucidissimi: equalis ponderis erit omnia. Faciesque thymiamata compositum ope unguentarii mixtum diligenter: et purum: et sanctificatione dignissimum. Ungue in conspectum puluerem universa concutens pones te eo coram tabernaculo testimonium: in quo loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis thymiamata. Talem compositionem non facies in usus

vestros: quia sanctum est domino. Homo qui unget: fecerit simile ut odore illius perfruantur: prebit de populo suo. **XXIII** Locutusque est dominus ad moysen dicens. Ecce vocavi beeldeel te nomine filium huius filij huius de tribu iuda: et implevi eum spiritu dei: sapientia et intelligentia et scientia: in omni opere: ad recognoscendum quicquid fabrefieri potest te auro et argento et ere: marmore: et gemmis: et diversitate lignorum. Deditque ei solus oliab filium achisamen: de tribu dan. Et in corde omnis eruditus posui sapientiam: ut faciant cuncta que precepi tibi: tabernaculum fedoris: et archam testimonium: et propitiatorium quod super eam est: et cuncta vasa tabernaculi: mensamque et vasa eius: candelabrum purissimum cum vasis suis: et altaria thymiamatis et olocausti: et omnia vasa eorum: labium cum basi sua: vestes sandas in ministerio aaron sacerdoti et filijs eius ut fungantur officio suo in sacris: oleum undionis: et thymiamata aromata in sanduario. Omnia que precepi tibi facient. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filijs israel: et dices ad eos. Videte ut sabbatum meum custodiat: quia signum est inter me et vos in generationibus vestris: ut sciatis quia ego dominus qui sanctifico vos. Custodite sabbatum meum. Sanctum enim est vobis. Qui polluerit illud: morte morietur. Qui fecerit opus in eo: pibit anima illius de medio populi sui. Sed diebus facietis opus: in die septimo sabbatum est: requies sancta domino. Omnis qui fecerit opus in hac die: morietur. Custodiant filij israel sabbatum: et celebrant illud in generationibus suis. Padum est longum inter me et filios israel: signum perpetuum.

See enim diebus dominus fecit celū
et terram: et in septimo ab omni ope-
re cessauit. Deditq; dñs moysi com-
pletis huiusmodi signis i mon-
te synai: duas tablas testimoniij lapi-
deas: scriptas digito dei. **xxxviii**
Uidens autē pphs qd mortem fa-
ceret moyses descendendi de mon-
te: congregatus aduersus aarō dixit.
Surge: fac nobis deos qui nos pre-
cedant. Moysi enī viro huius qui nos
eduxit de terra egipti: ignoram? quid
acciderit. Dixitq; ad eos aaron. Tol-
lite in aures aureas: de vobis filiorū
q; et filias vestras aures: et afferte ad
me. Fecit pphs que iusserat: defecit
inaures ad aaron. Quas cum ille ac-
cepisset formauit quare fusoria: et fecit
ex eis vitulum constanter. Dixitq;
Hij sūt dñi tui israel: qui te eduxerunt
de terra egipti. Quod cum vidisset aa-
ron edificauit altare corā eo: et preco-
nis voce clamauit dicens. Ecce sole-
minitas dñi ē. Surgentesq; mane ob-
tulit olocranta et hostias pacificas:
et sedit pphs manducare et bibere: et
surrexerunt ludē. Locutus est autē
dñs ad moysen dicens. Vade desce:
peccauit pphs tuus que eduxisti de ter-
ra egipti. Recedente ito de via quam
ostendisti eis. Feceruntq; sibi vitulum
constanter: et adorauerunt: atq; in-
molaantes ei hostias dixerūt. Ipsi sūt
dñi tui israel: qui te eduxerunt de ter-
ra egipti. Rursumq; ait dominus ad
moysen. Ectis qd pphs iste dicit tē-
tū sū. Dimitte me ut irascar furor
meus contra eos et delebo eos: sed dñs
te in gemitu magnam. Moyses autē
orabat dñm dñm suum dicens. Cur
dñs irascitur furor: quis contra pphm tu-
um: quam eduxisti de terra egipti: in

fortitudine magna et in manu robu-
sta. Ne queso dicat egipti: callide edu-
xit eos: ut interfecti i montib; et dele-
retur terra. Quiescat ira tua: et esto placā-
bilis sup nequitia pph tui. Recordare
abraham et ysaac et isrl seruū tuū:
quibus iurasti per cunctissimū dñm.
Multiplicabo semen vestrum sicut stel-
las celi: et universam terram hanc de
qua locutus sum dabo semini vestro:
et possidebitis eam semp. Placatusq;
est dñs: ne faceret malum quod locu-
tus fuerat aduersus pphm suū. Et reuer-
sus est moyses de monte: portans du-
as tabulas testimoniij in manu sua:
scriptas utraq; parte: et factas opere
dñi. Scriptura quoq; dñi erat sculpta
in tabulis. Audiens autē ioseph tu-
mulus ppi viderans: dixit ad moy-
sen. Vhilatus pugne audit in castris.
Qui respondit. Non est clamor: ad ho-
ra autē ad pugnam: neq; viderans
compellentiū ad fugam: sed vocē tan-
tissimi ego audio. Cūq; appropin-
quasset ad castra vidit vitulum et dñ-
ros: iratusq; valde p̄ieit de manu ta-
bulas: et cōfregit eas ad radice mō-
tis. Accipientesq; vitulum que fecerant:
robussit et coniecit vsq; ad puluerem:
quem sparsit in aquam: et dedit ei ta-
pōm filijs isrl. Dixitq; moyses ad aa-
ron. Quid tibi fecit hic pphs: ut indu-
eris super eum peccatū maximū? Cui
ille respondit. Ne indignetur dñs meus.
Quia vobis pphm istum qd promissū
est malū. Dixerunt michi. Fac nobis
deos qui nos precedant. Huius enim
hōis qui nos eduxit de terra egipti:
nescimus quid acciderit. Quibus ego
dixi. Quas vestes habet aur? Tulistis
et deditis michi et p̄ci illud ignē:
egressusq; est hic vitulus. Vidēs ego

moyses pphm quod esset nudat? Ipo-
liauerat enim eū aaron p̄pter ignomi-
niam sordis: et inter ip̄os nudū con-
stituerat: et stans in porta castrorum
ait. Si quis ē dñi iugāt michi. Con-
gregatiq; sunt ad eum omēs filij leui.
Quibus ait. Hec dicit dñs deus isrl.
Ponat vir gladiū sup femur suum.
Ite et redite de porta vsq; ad portam
per medium castror: et occidite unus-
quisq; fratrem suū et amicum et p̄ximū
suum. Feceruntq; filij leui iuxta sermo-
nem moysi: cecideruntq; in die illo qua-
si triginta milia hominū. Et ait
moyses. Consecratis manus vestras
hodie dño: unusquisq; in filio et fra-
tre suo: ut detur vobis benedictio. Fa-
cto autē altero die locutus est moyses
ad pphm. Peccatis peccatū maximū.
Ascendā ad dñm: si quo modo eum
quivero deprecari p̄ scelere vestro. Reuer-
susq; ad dñm ait. Obsecro dñe: pecca-
uit pphs iste peccatū maximū: fecerūt
q; sibi deos aureos. Aut dimitte eis
hanc noxam: aut si non vis: dele me
de libro tuo quem scripsisti. Cui rōdit
dñs. Qui peccauerit michi: delebo eū
de libro meo. Tu autē vade: et dñe pphm
istū quo locutus sum tibi. Angelus au-
tem meus p̄cedet te. Ego autē i die vlti-
onis visitabo et hoc peccatū eor. Per-
cussit autē dominus pphm pro reatu
vituli: que fecerat aaron. **xxxix**
Locutusq; est dñs ad moysen di-
cens. Vade et ascende de loco isto:
tu et pphs tuus quem eduxisti de terra
egipti: i terram quam iuravi abraham
ysaac et iacob dicens semini tuo dabo
eam: et micā p̄uclorā cui angelum
meum chananē et amorreum: et
rebelem et pherezeum: et eueum et ichu-
seum: et inces in terram fluentē lade et

melle. Non enī ascendam tecū: quia
p̄phs dure cervicis est: ne forte disper-
dam te i via. Audientq; pphs sermo-
nem hūc pessimū luxit: et nullus egipti
re indutus est cultu suo. Dixitq; dñs
ad moysen. Loquere filiis isrl. Popu-
lus dure cervicis es: semel ascendam i
medio tui et delebo te. Jam nūc depo-
ne ornātū tuum: ut sciam quid faciā
tibi. Deposuerunt ergo filij isrl. orna-
tū suū a mōte oreb. Moyses quoq;
tolles tabernaculū: et tendit extra castra
procul: vocantq; vōmē eius taberna-
culum federis. Et omēs pphs qui ha-
bebat aliquā questionem: egrediebāt
ad tabernaculum federis extra castra.
Cūq; egredereetur moyses ad taberna-
culum surgebat universa plebs: et sta-
bat unusquisq; i ostio papilionis sui:
aspiciēbātq; tergū moysi donec ingre-
deretur tentorium. Ingrosso autē illo
tabernaculum federis: descendebat co-
lumna nubis et stabat ad ostium: lo-
quebaturq; dñs cum moysen: cunctis
bus uniusq; qd colūna nubis staret
ad ostiū tabernaculi. Stabantq; ipi
et adorabant p̄ fores tabernaculorū
suorū. Loquebatur autē dñs ad moy-
sen facie ad facie: sicut solet loqui ho-
mo ad amicum suū. Cumq; ille reuer-
teret in castra: minister eius ioseph filius
num puer nō recedebat de tabernaculo.
Dixit autē moyses ad deum precipis
ut educam pphm istum: et nō indicas
michi quem millurus sis mecum: pre-
feram cū dixeris: noui te ex nomine: et
inuenisti gratiā corā me. Si ergo in-
ueni gratiā in conspectu tuo: ostende
michi facie tuā: ut sciam te: et inueniā
gratiā ante oculos tuos. Respice pphm
tuum gemitū hanc. Dixitq; deus. Fa-
cies mea p̄cedet te: et requiem dabo tibi.

Et ait moyses. Si non tuipse prece-
das: ne educas nos de loco isto. In
quo enim scire poterimus ego et popu-
lus inuenisse nos gratiam in conspectu
tuo: nisi ambulaueris nobiscum: ut glo-
rificemur ab omnibus populis qui habitant
super terram. Dixit autem dominus ad moy-
sem. Et uerbum istud quod locutus es
faciam. Inuenisti enim gratiam coram
me: et tempus noui te nomine. Qui ait.
Ostende michi gloriam tuam. Respondit
dominus. Ego ostendam omne bonum tibi: et
uocabor in nomine domini coram te: et mi-
sererebor tui uolueris: et dices ego in quem
michi placuerit. Rursusque ait. Non pote-
ris uidere faciem meam. Non enim uidet me
homo et uiuet. Et iterum. Ecce inquit est
locus apud me: et stabis supra petram.
Cumque transibit gloria mea: ponam te
in foramine petre: et pregam de terra
mea donec transeat. Tollamque manum me-
am: et uidebis posteriora mea: faciem au-
tem meam uidere non poteris. **XXIII**

Ad corpus preceps ait tibi duas ta-
bularum lapideas instar priorum: et
scriba super eas uerba que habuerunt tabule
quas fecisti. Ego paratus mane: ut
ascendas statim in montem synai: sta-
bisque mecum super uerticem montis. Nullus
ascendat tecum: nec uideatur quispiam
per totum montem: boues quoque et
oues non pascantur eorum. Fecit
ergo duas tabulas lapideas: quales
antea fuerant: et de nocte consurgens
ascendit in montem synai: sicut prece-
perat ei dominus: portans secum duas ta-
bulas. Cumque descendisset dominus per nubem:
stetit moyses cum eo: inuocans nomen
domini. Quo transiit coram eo ait. Do-
minator domine deus: misericors et
clementis: patiens et misere misericordie:
et uerus: qui custodis misericordiam

in milia: qui auferis iniquitatem et se-
lera atque peccata: nullusque apud te per
se innocens est: qui reddis iniquitatem
patrum filiis ac nepotibus in tertiam et
quartam progeniem. Festinusque moyses
curuatus est pronus in terram: et ad-
rans ait. Si inuenta gratia in conspectu
tuo domine: obsecro ut gradiaris no-
biscum: populus enim durus cervicis est:
ut auferas iniquitates nostras atque
peccata: nosque possideas. Respondit
dominus. Ego inibo padum uidentibus
tuis: signa faciam: que nunquam uisa
sunt super terram: nec in ullis gentibus:
ut teneat populus iste in cuius es medio
opus domini tabile quod facturus sum.
Obserua cuncta que hodie mandaui
tibi. Ego ipse etiam ante faciem tuam
amorem et chananeum et egyptum:
pherezium quoque et eueum et iebuseum.
Caue ne unquam cum habitatoribus
terre illius iungas amicitias: que tibi
sunt in ruinam: sed aras eorum destrue:
et confringe statuas: lucosque succide.
Noli adorare deum alienum. Dominus
zelosus nomen eius: deus est emulatus.
Ne inuas padum cum hominibus illas
regionum: ne cum fornicari fuerint cum diis
suis: et adorauerint simulacra eorum:
uocet te quispiam: ut comedas de im-
molatis. Nec uxorem de filiabus eorum ac-
cipies filijs tuis: ne postquam ipse fuerint
fornicatus: fornicari faciant in deos su-
os filios tuos. Deos confutiles non
facies tibi. Solemnitate azimorum
custodies. Septem diebus uelatis azi-
mis: sicut precepisti tibi in tempore mensis
nouorum. Mensis enim uentum tempore
egressus es de egipto. Omne quod apert
uoluant generis masculini: meum erit.
De cunctis animantibus: tam de bobus
quam de uerbis meis erit. Primogenium

asini redimes que. Si autem nec pre-
cium pro dederis: occidet. Primoge-
nium filiorum tuorum redimes: nec appa-
rebis in conspectu meo vacuus. **Se** diebus
appareris: die septimo: uelabis arare
et metere. Solemnitatem ebdomadarum
facies tibi: in primis fugum messis
tue recitare: et solemnitatem: quando
redeunt anni tempore cuncta cōdunt.
Tribus temporibus anni apparebit o-
mnem masculinum tuum in conspectu omni-
potentis domini dei israel. Cum enim ule-
ro gentes a facie tua: et dilataueris ter-
minos tuos: nullus insidiabit tere-
re: ascendente te: et apparante in con-
spectu domini dei tui: ter in anno. Non im-
molabis super fœneco sanguinem hostie
meæ: neque residet mane de uictimis
solemnitatis phasæ. Primicias fugum
terre tue offeres in domo domini dei tui. Non
coques hydum in lade maris sue. Di-
xitque dominus ad moysen. Scibe tibi
uerba hec: quibus et tecum et cum israel
peripigis fœdus. Fuit ergo ibi cum domino
moyses quadraginta dies: et quadra-
ginta noctes: panem non comedit: et
aquam non bibit: et scripsit in tabulis
uerba fœderis decem. Cumque descenderet
moyses de monte synai: tenebat duas
tabulas lapideas testimonij: et igno-
rabat quod cornuta esset facies sua: recon-
torio sermonis domini. Videntes autem
aaron et filij israel: cornutam moysi
faciem: timuerunt propter accedere. Vocati
autem eo reuersi sunt: cum aaron et prin-
cipes synagoge. Et postquam locutus est
ad eos: uenerunt ad eum et cuncti omnes
filij israel. Quibus precepit cuncta que
audierat a domino in monte synai. Imple-
uuntque sermonibus: posuit uelamen super
faciem suam. Quod ingressus ad domum
et loquens cum eo: auferet donec reuert:

et tunc loquebat ad filios israel omnia
que sibi fuerant imperata. Qui uide-
bant faciem egredientis moysi esse cor-
nutam: sed optabat rursus ille faciem suam:
si quando loquebat ad eos. **XXV**

Igitur congregata omni turba: filios
israel: dixit ad eos. Hec sunt que ius-
sit dominus fieri. **Se** diebus facietis o-
pus. Septimus dies erit uobis sandus:
sabbatum et requies domini. Qui fecerit o-
pus in eo: occidetur. Non succendetis
ignem in omnibus habitaculis uestris
per diem sabbati. Et ait moyses ad o-
mnem ceteruam filiorum israel. Iste est
sermo quem precepit dominus dicens. Sepa-
rate apud uos primicias domini. Omnis
uoluntarius et puro animo offerat eas
domino. Aurum et argentum: et es-
sacindum et purpuram: coramque bistinctum
et byssum: pilos caprarum: pellesque arie-
rum rubricatas et iacindinas: signa
serpim: et oleum ad luminaria concen-
danda: et ut conficiatur unguentum et
thymiana suauissimum: lapides omich-
inos et gemmas: ad ornatum superhu-
meralis et rationalis. Quisquis uerum
sapientis est: ueniat et faciat quod domi-
nus imperauit: tabernaculum scilicet et
redum eius atque opimentum: annulos et
tabulata cum uerbis: paxillos et bases:
archam et ueltes: propitiatorium: et relum
quod ante illud appendit: mensam cum
uerbis: et uasis: et positionis panibus:
candelabrum ad luminaria sustentanda:
uasa illius et lucernas: et oleum ad
nutrimenta ignis: altare thymiamatis
et ueltes: et oleum unguentis et thymiana
et aromatis: tentorium ad ostium taber-
naculi: altare olocausti et craticulam
eius et eam cum uerbis: et uasis suis:
labrum et bases eius: coronas atque cum
columnis et basibus: tentorium in foribus

vestibuli. paxillos tabernaculi et atq;
cum funiculis suis: vestimenta quoq;
vultus est i ministerio sanduarij: vestes
aaron pontificis ac filiorum eius: ut sa-
credotio fungantur michi. Egrediantur
omnis multitudo filiorum israel. de con-
spectu moysi: obducentur inter pmpul-
sima atq; deuota. primitias dñi. ad
faciendū opus tabernaculi testimonij.
Quicquid ad cultū et ad vestes sanctas
necessariū erat. viri cū mulieribus pbe-
runt: armillas. et in aureas. anulos et
degetalia. Omne vas aureum in do-
naria dñi separatū est. Si quis habe-
bat iacindū et purpuram. totumq;
bistindum. bistum. et pilos caprarū.
pelles arietū rubricatas et iacindinas.
argenti et auri. etq; metalla obducent
dñi: lignaq; sethim in varios usus.
Sed et mulieres dode que nuerāt de-
terunt. iacindū. purpurā. et verniculū
ac bistum. et pilos caprarū. sponte pro-
pria cuncta tribuētes. Principes vero
obducent lapides omichinos et gem-
mas ad superhumeralē et rationale:
aromataq; et oleū ad luminaria con-
tinuanda: et ad pparandū unguentū.
ac thymiana odoris suauissimi com-
ponendum. Omnes viri et mulieres
mente deuota obducent donaria: ut
fieret opa que iusserat dñs p manū
moysi. Cūdi filij israel. voluntaria
domino deditauerūt. Dixitq; moyses
ad filios israel. Ecce vocauit dñs re
nomine beseleel filij huius. filij huius. de
tribu iuda: impleuitq; eum spiritu dei.
sapientia. et intelligentia et scientia. et
omni doctrina: ad recogitandum et
faciendum opus in auro et argento
et ere et ferro. sculpendisq; lapidibus.
et opere carpentario. Quicquid fabre
adiuueneri potest: dedit in corde eius.

Nolliab quoq; filium archisamech. de
tribu dan. Ambos eruditur sapientia:
ut faciāt opa abietarij. polimitarij ac
plumarij de iacindis et purpura. totū
q; bistindū et bistū et regant omnia: ac
noua quoq; reperiant. **xxxij**
Fecit ergo beseleel. et nolliab. et o-
mnis vir sapiēs. qbus dedit dñs
sapientia et intellectū. ut scirent fabre
operari que in usu sanduarij necessa-
ria sunt: et que pcepit dñs. Cūq; vo-
casset eos moyses et omne eruditum
virum. cui dederat dñs sapientiam. et
qui spōe sua obducent se ad facien-
dum opus: tradidit eis omnia dona-
ria filiorum israel. Qui cum instarent
operi condie: mane vota pplus offer-
bat. Unde artifices retire compulsi.
dixerunt moysi. Plus offert pplus q;
necessariū est. Iussit ergo moyses. pre-
conis voce cantari. Nec vir nec mulier
quicq; offerat ultra in ope sanduarij.
Sicq; cessatum est a muneribus offe-
rendis. eo q; oblata sufficerent et super-
abundarent. Feceruntq; omnes corde
sapientes ad replendū opus taberna-
culi cortinas decem. de bistū rectora et
iacindis et purpura. totūq; bistindū:
ope vario. et arte polimita. Quarum
una habebat in longitudine viginti
otto cubitos: et i latitudine quatuor.
una mensura erat oīm cortinarū. Co-
iunxitq; cortinas quinq; alterā alteri:
et alias quinq; sibi inuicem coplauit.
Fecit et ansas iacindinas in ora cor-
tine uniusq; utroq; laterē. et in ora cor-
tine alterius similiter: ut contra se in-
uicem uenerent ansae: et iunctio iunge-
renter. Unde et quinquaginta fudit
circulos aureos. qui moderent cor-
tinā ansas: et fieret unū tabernaculū.
Fecit et saga undecim. de pilis caprarū.

ad opriendū totū tabernaculū. Unum
sagum i longitudine habebat cubito
triginta: et in latitudine cubitos qua-
tuor. Unius mensura erat omnia saga.
Quorū quinq; iuncti seorsum: et sex alia
separatim. Fecit et ansas quinquaginta
in ora sagi unius. et quinquaginta
in ora sagi alterius ut sibi inuicem iun-
gerentur: et subulas meas quinquaginta
quibus uederetur totū: ut omni palliū
et omnis sagis fieret. Fecit et oporiorū
tabernaculi de pellibus arietū rubrica-
tis: aliudq; velum velamē de pellibus
iacindinis. Fecit et tabulas tabernacu-
li de lignis sethim scabres. Decem cubito-
rum erat longitudo tabule unius: et
unū ac semis cubitū latitudo rectorbat.
Ene in castitate erant per singulas
tabulas: ut altera alteri iungeret. Sic
fecit i omibz tabernaculi tabulis. E qui-
bus viginti ad plagā meridiana erāt
contra austrū: cū quadraginta basibus
argenteis. Due bases sub una tabula
ponebantur et utraq; parte angulos:
abun castitate laterum in angulis
gemmātur. Ad plagā q; tabernaculi
que respicit ad aquilonē fecit viginti
tabulas cum quadraginta basibus
argenteis: duas bases p singulas ta-
bulas. Contra occidentē vero idest ad
eam partem tabernaculi que mare re-
spicit. fecit sex tabulas: et duas alias
ut singulos angulos tabernaculi re-
cto que uide erant a deorsum usq; sur-
sum: et in unam compagem pariter
ferebantur. Ita fecit et utraq; parte p
angulos: ut octo essent simul tabule.
et haberent bases argenteas sexcinc-
tuas scilicet bases sub singulis tabu-
lis. Fecit et vultus de lignis sethim quinq;
ad continendas tabulas unius lateris
tabernaculi: et quinq; alias ad alterū

lateris coaptandas tabulas: et recta
hys. quinq; alios pedes ad occidentale
plagā tabernaculi contra mare. Fecit
quoq; vultus alium: qui per medias
tabulas ab angulo usq; ad angulū
perueniret. Ipa autē tabulata deaurā-
uit: fulis basibus earum argenteis. Et
circulos eorum fecit aureos. per quos
pedes induci possent: quos et ipsos la-
minis aureis opuit. Fecit et velum de
iacindis et purpura. verniculo ac bis-
tū rectora ope polimitario variū atq;
distindum: et quatuor columnas de
lignis sethim. quas cum capitibus de-
aurauit: fulis basibus earū argenteis.
Fecit et rectoriū i introitu tabernaculi
et iacindis. purpura verniculo. bistū
q; rectora ope plumarij: et columnas
quinq; cum capitibus suis quas op-
ruit auro: basesq; earum fudit ene-
as. et operuit auro. **xxxiii**
Fecit autem beseleel. et archam de
lignis sethim. habentem duos
semis cubitos in longitudine: et cubi-
tum ac semis i latitudine: altitudo q;
unius cubiti fuit et dimidij. Vestiu-
itq; eam ad eo purissimū intus et foris.
Et fecit illi coronā auream per gyrū.
constans quatuor anulos aureos p
quatuor angulos ei: duos anulos
in latere uno: et duos i altero. Sedes
quoq; fecit de lignis sethim. q; vesti-
uit auro: et quos misit i anulos qui
erant in lateribus archē. ad portandū
eam. Fecit et ppiatoriū idest oraculū
de auro mundissimū. duos cubitos
et dimidij in longitudine: et cubiti ac
semis in latitudine. Duos etiam the-
rubin rectora duos quos posuit de
utraq; parte ppiatoriū: q; sub unum
iū humilitate unius partis et the-
rubin in humilitate partis alterius

Duos cherubin i singulis summita-
tibus pueri a toris regendentes alas et
regentes propiti aduersus legem quos et
illud respicientes. Fecit et mensam de
lignis sethim in longitudine duodecim
cubitum et i latitudine unum cubitum
que habebat in altitudine cubitum ac
semissem. Circumdeditq; ea auro mun-
dissimo. Fecit illi labium aureum per
gyru. Ipsi labio coronam auream
interasilem quatuor digitorum de super
eandem alteram coronam auream. Su-
dit et quatuor circulos auros quos
posuit i quatuor angulos p singulos
pedes mensae coram coronam i mltisq;
in eos vedes ut possit mensa portari.
Ipsos quoq; vedes fecit de lignis se-
thim et circumdedit eos auro. Et vasa
ad diversos usus mensae acerbula
fialas et sciatos et thuribula et auro
puro. I quibus offerenda sunt libamina.
Fecit et candelabrum ductile de auro
mundissimo. De cuius vede calami
sciphi speruleq; acilia procedebant
se in utroq; latere. Tres calami et par-
te una. et tres et altera. Tres sciphi in
modo modum per calamos singulos
speruleq; simul et lilia. Tres sciphi in
fear mudo in calamo altero speruleq;
simul et lilia. Equum erat opus se ca-
lamis qui procedebat de stipite can-
delabrum. In ipso aut vede erat stator
sciphi in modo modum speruleq; p sin-
gulos et lilia. et sperule sub duobus
calamis per loca tria qui simul se fi-
unt calami. procedentes de vede uno.
Et sperule igitur et calami et ipso erat
universa ductilia et auro purissimo.
Fecit et lucernas septem cum doris
suis et vasa ubi ea que emunda sunt
extinguantur de auro mundissimo. Ta-
lentum auri appendebat candelabrum

cum omnibus vasis suis. Fecit et altare
thymiamatis de lignis sethim p qua-
drum singulos habens cubitos et in
altitudine duos et cuius angulis pro-
cedebant cornua. Vellimus illud auro
purissimo. cu cructa ac parietibus et
cornibus. Fecitq; et coronam aureolam
per gyru. duos anulos aures sub
corona p singula latera ut mittantur
in eos vedes. et possit altare portari.
Ipsos autem vedes fecit de lignis se-
thim et opuit laminis aureis. Cop-
sunt oleum ad sacrificacionis unguen-
tis thymiamatis de aromatis mundissi-
mis ope pigmentarij. **xxv.**
Fecit et altare gloriandi de lignis
sethim quinq; cubitorum per
quadratum. Et altum i altitudine. cor-
nua de angulis procedebant op-
uitq; illud laminis aureis. Et in vasa
eius paravit et ea vasa dista. leteris
forapes. fuscinas. unguis. et igni-
um receptacula. Et caliculae eius in
modum rotis fecit et ante et subter et
i altaris medio acula fuisse quatuor
anulis p totum redaculi summas.
ad immittendos vedes ad portanda.
Duos et ipsos fecit de lignis sethim
opuit laminis aureis induxitq; in ar-
culos qui lateribus altaris amuebant.
Ipsi autem altare non erat solidum
sed rami et tabulae. i mltis vasis.
Fecit et labrum eius cu basi sua de spe-
culis mulierum que quibabatur in ostio
tabernaculi. Fecit et arcam in cuius
austicali plaga erant tentoria de bisso
retorta cubitos. et altum. columnae erant
viginti cum basibus suis. Capita adhi-
minata. et tota opus elatura argentea.
Equae ad septentrionalem plagam. ten-
toria columnae basibus et capita colu-
minata. et tota elatura et opus ac

metalli erat. In ea vero plaga que ad
occidentem respicit fuerat tentoria cubitos
quingenta. columnae decem cum
basibus suis erant et capita columnarum
et tota opus elatura argentea. Porro
coram orientem quingenta cubitos
paravit tentoria. et quibus quindecim
cubitos columnarum cum cu basibus
suis unum tenebat latus. et in parte
altera. quia inter utraq; introitum ta-
bernaculi fecit quindecim eque cubitos
erant tentoria. columnaeq; tres et bases
eandem. Lunda atq; tentoria bisso
retorta requereat. Bases columnarum
fuerunt erant. capita autem earum cu rudi-
elaturis suis argentea. sed et ipsas co-
lumnas atq; veliuit argento. Et in
introitu eius ope plumario fecit ten-
torium. et iacinto. purpura. verniculo
ac bisso retorta. quod habebat viginti
cubitos in longitudine. altitudo vero
quinq; cubitos erat. iuxta mensuram
quam runda atq; tentoria habebat. Co-
lumnae autem in ingressu fuere quatuor
cum basibus aureis. capitaq; earum et
elaturae argenteae. Paxillos quoq; ta-
bernaculi et atq; p gyru. fecit erant. Nec
sunt instrumenta tabernaculi testimonij.
que enumerata sunt iuxta preceptum
moysi in testimonij leuiticis p manu
ysamar filij aaron sacerdotis. que be-
sede filius huri filij hui de tribu iuda
domino per moysen iubente comple-
uerat. rundo sibi socio ooliab filio a-
chisamech de tribu dan. et ipe artifex
lignorum egregius fuit. et polimitarij.
atq; plumarij. et iacinto. purpura.
verniculo et bisso. Omne aurum qd
reperitum est in opere sanduarij. et
quod oblatum est i donarijs viginti
et novem talentis fuit. et septingentis
viginta solidis. ad mensuram sanduarij.

Oblatum est autem ab his q transe-
runt ad numerum. a viginti annis et
supra. de septentis cubis milibus et
quingentis quingenta armatorum.
Fuerunt pteea centum talenta argenti.
et quibus constare sunt bases sanduarij.
et introitus ubi velum pendet. Centum
bases fide sunt de talentis centum.
singulis talentis per bases singulas
suppuratis. De mille aut septingen-
tis et septuaginta quinq; fecit capita
columnarum. quas et ipsas veliuit
argento. Eris quoq; oblata sunt talenta
septuaginta duo milia. et quingenta
supra liti. et quibus fuisse sunt bases
in introitu tabernaculi testimonij. et
altare eorum cum cructula sua. q
mniaq; vasa que ad usum eius perti-
nent. et bases atq; tam in circuitu
q; i ingressu eius. et paxilli taberna-
culi atq; atq; p gyru. **xxv.**
De iacinto vero et purpura. ver-
niculo ac bisso. fecit vestes. qui-
bus indueret aaron. quando ministra-
bat in sanctis. sicut precepit dominus
moysi. Fecit igitur superhumercule de
auro. iacinto et purpura. rorcoq; bis-
sundo et bisso retorta. ope polimitario.
Inciditq; brachias aureas. et retenua-
uit in fila ut possent torqueri cu poru
colorum subteguine. dualq; bras
sibi invicem copulatas in utroq; late-
re summitatum. et balthrum et risto
coloribus. sicut precepit dominus
moysi. Paravit et duos lapides o-
nichinos altitudos et indulos auro.
et sculptos arte ganaria nominibus
filiorum israhel. Sex nomina in lapide
uno. et sex in altero. iuxta ordinem na-
tunitatis eorum. Posuitq; eos in la-
teribus superhumerculis. in monimen-
tum filiorum israhel. sicut precepit

dñs moysi. fecit et rationale ope po-
linito iuxta opus superhumeralis. et
auro. iacinto. purpura. rorcon. bil-
tindo et bisso retorta. quadrangulu-
duplex. mensure palmi. et posuit in
eo gemmarum ordines quatuor. In
primo versu erat sardius. topazius
smaragdus. in secundo carbunculus
saphirus. iaspis. in tercio. ligurius.
achares. ameristus. in quarto. crisoli-
tus. onichinus. et beillus. circumdant
et inclusi auro p ordines suos. Ipse
lapides duodecim. sculpti erant nomi-
nibus duodecim tribuum israel. singuli
per nomina singulorum. fecerunt in
rationali. et catenulas sibi invicem co-
herentes de auro purissimo. et duos
vincinos. totidamq. amulos aureos.
Porro amulos posuerunt in utroq. la-
tere rationalis. et quibus penderet due
catene auree. quas inferuerunt vincinis
qui in superhumeralis angulis emine-
bant. Hec et ante. et retro ita surtuebant
sibi. ut superhumeralis et rationale
mutuo nederentur. Sticta ad baltheu
et anulis fortius copulata. quos iun-
gebat vitra iacindina. ne laxa fluere
et a se invice moverentur. sicut precepit
dñs moysi. Fecerunt quoq. tunicam
superhumeralis totam iacindinam.
et capitum in superiori parte contra
medium. oramq. per gyrum capitij
textilem. deorsum autem ad pedes ma-
lapunica. et iacinto purpura. veni-
culo ac bisso retorta. et tintinnabula
de auro purissimo. que posuerunt inter
malageanata in retrema parte tunice
per gyru. tintinnabulum autem aureu
et malumpunium. quibus ornatus
incedebat pontifex quando ministerio
fungebatur. sicut precepit dominus
moysi. fecerunt et tunicas bislinas ope

textili aaron et filijs eius. et mittas tu-
coronulis suis. et bisso. feminalia q.
linea bislinas. singulum vero de bisso
retorta. iacinto. purpura. ac venicu-
lo. distindit arte plumaria. sicut pre-
reperat dominus moysi. Fecerunt et
laminam sacre venerationis de auro
purissimo. scripseruntq. in ea opere
gemmarum sandum domini. et fecerunt
eam cum mitra vitra iacindina.
sicut precepit dñs moysi. Perfectu
est igitur omne opus tabernaculi. et testi-
monij. Feceruntq. filij israel cuncta
que preceperat dominus moysi. et ob-
tulerunt tabernaculum. et testum. et uni-
versam supellectilem. amulos. tabulas.
vestes. columnas. ac bases. operetoru
de pellibus arietum. rubricatis. et aliud
operimentum de iacindinis pellibus.
velum. archam. vides. propitiatorium.
mensam cum vasibus suis. et propositioni-
panibus. candelabrum. lucernas. et ven-
tilia earum cum oleo. altare aureum. et
unguentum. et thymiana. et aromati-
bus. et tentorium in introitu taberna-
culi. altare eteum. retiaculum. vestes.
et vasa eius omnia. labrum cuncti
sua. tentoria atq. et columnas cum
basibus suis. tentorium in introitu a-
rchae. funiculosq. illi. et paxillos. Nichil
et vasis defuit. que in ministerio taber-
naculi et in testu federis iussa sunt fieri.
Hec et quibus sacerdotes utuntur in
sanctuario. aaron scilicet et filij eius.
obtulerunt filij israel. sicut preceperat
dominus. Due postq. moyses cuncta
vidit completa. benedixit eis. **xxx**
Locutusq. est dominus ad moysen di-
cens. Hec est prima die men-
sis eriges tabernaculum testimonij. et
pones in eo archam. dimittesq. autem
illam velum. et illam mensam. pones

sup eam que erit precepta sunt. Candelabrum
habuit cum lucernis suis. et altare
aureu. quo adolebat incensum coram archa
testimonij. Tentorium introitu taberna-
culi testimonij pones. et ante illud al-
tare olocausti. Labrum inter altare. et
tabernaculum. quod implebis aqua. Cir-
cundabisq. arcum tentorie. et ingressu
eius. Et assumpso unctiois oleo un-
ges tabernaculum cum vasibus suis ut sancti-
ficent. altare olocausti. et omnia vasa
eius. labrum cum basi sua. Omnia vinctio-
nis oleo consecrabis. ut sint sancta
sanctorum. Applicabisq. aaron et filios
eius ad fores tabernaculi testimonij. et
lotos aqua indues sandis vestibus.
ut ministrent michi. et unctio eoru in
sacerdotium sempiternu proficiat. Fecit
q. moyses omnia q. preceperat dominus.
Ipse mense primo anni scilicet. prima die
mensis. collocatu est tabernaculum. Erigit
q. moyses illud et posuit tabulas. ac
bases et vestes. statuitq. columnas. et
repandit testu sup tabernaculum. et posi-
to velum operimento. sicut dñs impera-
verat. Posuit et testimonium in archa.
subdus infra vestes. et gradum velum.
Cum intulisset archam in tabernaculum
testimonij. appendit ante ea velum ut
repleceret dñm iustitiam. Posuit et men-
sam in tabernaculo testimonij ad pla-
gam septentrionalē circa velum. ordi-
natis coram. propositionis panibus. sicut
preceperat dñs moysi. Posuit et candelabrum
in tabernaculo testimonij regione
meridie. in parte australi. locatis per
ordinem lucernis iuxta preceptum dñi.
Posuit et altare aureum sub testu testi-
monij coram velum. et adolevit sup eo
incensum aromaticum. sicut iussit dñs
moysi. Posuit et tentorium in introitu ta-
bernaculi testimonij. et altare olocausti

in vestibulo testimonij. offerens in eo
olocaustu. et sacrificia ut dñs impera-
verat. Labrumq. statuit inter tabernaculum
testimonij. et altare implens illud a-
qua. lavetutq. in eo moyses et aaron
ac filij eius manus suas ac pedes. cum
ingredierent testu federis. et accederent
ad altare. sicut preceperat dñs moysi.
Erigit et arcum per gyrum tabernaculi et
altaris. ducto in introitu eius tentorie.
Postq. omnia perfecta sunt operuit nubes
tabernaculum testimonij. et gloria dñi
implevit illud. Nec poterat moyses
ingredi testu federis. nubes opiente via.
et maiestate dñi thronificante. quia cuncta
nubes operietat. Si quando nubes taber-
naculum releverat. phascebant filij israel
per turmas suas. Si pendat velum. ma-
nebant in eodem loco. Stubes quippe
dñi incubabat per diem tabernaculo. et i-
gnis in nocte. videns cunctis populis
israhel per cunctas mansiones suas.
Exultat hellesingit id est Exodus.
Incipit vageca id est Leviticus.
Utraque autem moy-
sen. et locutus est ei
dñs de tabernaculo
testimonij dicens. Lo-
quere filijs israel.
et dices ad eos. Ho-
mo q. obtulerit re vobis hostiam dñi.
de pecoribus id est de bobus et ovibus
offerens victimas. si olocaustu fuerit
eius oblatio ac de armento. masculu
immaculatu offeret ad olutu tabernaculi
testimonij. ad placandum sibi dñm.
Ponetsq. sup caput hostie manus. et
accepta bilis erit. atq. in reptionem
eius proficiet. Quinolabiq. vitulu
coram dñi. et offeret filij aaron sacerdotes
sanguinem eius. fundentes per altare
meritu. quod est ante ostium tabernaculi.

Deeratq; pelle hostie. artus i fusta
concidere: et subiciere i altari ignem.
Hec lignos ante composita. i. membra
que sunt cetera desuper ordinata. caput
videlicet et cuncta que adhaerent iecori.
intestinis et pedibus lotis aqua: adolebitq;
ea sacerdos super altare in olo-
caustu et suavitatem odorem dno. Quod
si de pecoribus oblatio e. de ovibus siue
de capris olocastu: agnus annicu-
lus et absq; macula offeret: immolabitq;
ad lat. altaris qd respicit ad aquilonem.
cora dno. Sanguinem vero illius
fundet super altare filij aaron p circuitu:
dividentq; membra. caput et omnia que
adhaerent iecori: et inponet super ligna.
quibus subiciendus e ignis. Intestina
vero et pedes lavabunt aqua: i. oblatio
omnia adolebit sacerdos super altare i
olocastu et odorem suavitissimi dno.
Si autem de avibus olocastu oblatio
fuerit dno. de turribus et pullis co-
lumbis: offeret ea sacerdos ad altare. i.
revertit ad collu capite. ac rupto vul-
neris loco. decurrere faciet sanguinem
super crepidinem altaris: vesicula vero
gutturis et plumas. proiciet ppe alta-
re ad orientale plagam. in loco in quo
cineres effundi solent. Confringetq;
ascellas eius. et non secat: neq; ferro
dividet eam: et adolebit super altare.
lignis igne supposito. Olocastu e. et
oblatio suavitissimi odoris dno. **¶**
Anima cu obulerit oblationem
sacrificij domino: simila erit eius
oblatio. Fundetq; super eam oleum et
ponet thurs: ac deferet ad filios aaron
sacerdotes. Quos unus tollit pugillu
plenu simile et olei ac totum thurs: et
ponet memoriale super altare. i. odore
suavitissimi dno. Quod autem reliquu
fuerit de sacrificio erit aaron et filioru

eius: sanctu sanctoru de oblationibus
dni. Cum autem obuleris sacrificium
totu i cibario de simila. panes scilicet
absq; fermento conspectos oleo. et lagna
azima oleo lita: si oblatio tua fue-
rit de sanguine. simile conspecto oleo
et absq; fermento: divides ea minuant.
et fundes super eam oleu. Si autem de
radicula fuerit sacrificiu: eque simila
oleo conspergetur: qua offerens dno
trades manibus sacerdotis. Qui cum
obulerit ea. tollit memoriale de sacri-
ficio: et adolebit super altare in odore
suavitatis domino. Quicquid autem
reliquum est. erit aaron et filioru eius:
sanctum sanctoru de oblationibus dni.
Omnia oblatio que offertur domino
absq; fermento fiet: nec quicq; fermen-
ti ac mellis adolebitur in sacrificio dni.
Primicias tantu eorum offeretis ac-
munera: super altare vero no inponetis
in odore suavitatis. Quicquid obul-
eris sacrificij. sale condies: nec auferes
sal federis dei tui de sacrificio tuo. In
omni oblatione offeres sal. Si autem ob-
uleris munus primitias frugum tuaru
dno. i. spiritus adhuc vinctus: roborabis
eas igni. i. confices i more sartis. et
sic offeres primitias tuas dno. fundes
super ea oleu et thurs inponetis: quia
oblatio dni e. De qua adolebit sacer-
dos in memoriam munus. partem
sartis facit. i. olei ac totu thurs. **¶**
Quod si hostia pacificorum fuerit
oblatio. et de bobus voluerit
offerre: mare siue feminam immolabis.
offeret cora dno. Ponetq; manu super
caput. videlicet siue que immolabitur
in introitu tabernaculi testimonij. Fun-
detq; filij aaron sacerdotes. sanguinem
per altaris circuitu: et offerent de hostia
pacificorum in oblatione dni adipem

qui opit vitalia. et quicquid pingue
domus est intrinsecus. duos renes cum
adipe quo reguntur ilia. et reticulum
iecoris cu renunculis: adolebuntq; ea
super altare in olocastu lignis igne
supposito in oblatione suavitissimi o-
doris dno. Si vero de ovibus fuerit et
oblatio et pacificorum hostia: siue mas-
culu obulerit siue feminam: immolabis
ea cu omnia. Si agnus obulerit cora
domino. ponet manu sua super caput
videlicet siue que immolabitur in vestibulo
tabernaculi testimonij. Fundetq; filij
aaron sanguinem eius per circuitum
altaris: et offerent de pacificorum hostia
sacrificiu dno. adipem et cauda tota
cum renibus et pinguedine que operit
ventrem atq; universa vitalia. et vtru-
q; renunculu cum adipe qui est iuxta
ilia. reticulumq; iecoris cum renunculis:
et adolebit ea sacerdos super altare in
pabulu ignis et oblationis dni. Si
capra fuerit et oblatio. et obulerit ea
dno. ponet manu sua super caput eius:
immolabitq; eam i introitu taberna-
culi testimonij. Et fundent filij aaron
sanguinem eius per altaris circuitum:
tollentq; et ea i pabulu ignis dominici.
adipem qui opit ventrem. et qui tegit
universa vitalia. duos renunculos cu
reticulo quod est super eos iuxta ilia. et
aruinam iecoris cu renunculis: adole-
bitq; ea super altare sacerdos. in ali-
moniam ignis et suavitissimi odoris.
Omnia adeps domini erit iure pe-
nitus. in generationibus et cunctis ha-
bitaculis vestris: nec sanguinem nec
adipem omnino comedetis. **¶**
Locus est dno ad moysen di-
centi. loqre filijs israel. Anima
que peccaverit per ignorantiam. et de
universis mandatis domini q precepit

ut no faceret quippiam fecerit: si sacerdos
qui undus est peccaverit. delinquere
faciens populu: offeret pro peccato suo
vitulu immaculatu dno. Et adducet
illum ad ostiu tabernaculi testimonij.
coram dno: ponetq; manum super
caput eius: et immolabit eum domino.
Hauriet quoq; de sanguine vituli: in-
ferens illum i tabernaculu testimonij.
Cuius intinxerit digitu in sanguinem
asperget eum septies cora dno: contra
velum sanctuarij. Ponetq; de eodem
sanguine super cornua altaris thymi-
amatis grandissimi dno: qd est in tabe-
naculo testimonij. Omne autem reliquu
sanguine funder in basim altaris olo-
caustu i introitu tabernaculi. Et adipem
vituli offeret pro peccato: tam cu qui
vitalia opit. q; omnia que intrinsecus
sunt. duos renunculos et reticulum qd
est supra eos iuxta ilia. et adipem ie-
coris cum renunculis. sicut offertur de
vitulo hostie pacificorum: et adolebit ea
super altare olocastu. Pellem vero i
omnes carnes. cu capite et pedibus et
intestinis i limbo i reliquo corpore effe-
ret extra castra in locu mundu. ut cine-
res effundi solent: incendetq; ea super li-
gnos secus: que in loco effusor cineru
cremabuntur. Quod si omnis turba
filioru israel ignoraverit. et p impietatem
fecerit qd contra mandatum domini est.
et postea intellexerit peccatum suum:
offeret p peccato suo vitulu. Adducet
q; eum ad ostiu tabernaculi: i. ponet
seniores populi manus super caput eius
coram dno. Immolatoq; vitulo in
conspectu dni. inferet sacerdos q undus
est de sanguine eius i tabernaculu testi-
monij: rindo digito aspergens septies
cora velu. Ponetq; de eode sanguine
in cornibus altaris: qd est coram dno

in tabernaculo testimonij. Reliquum autē sanguinem fundet iuxta basim altaris olocraustoy: quod est in ostio tabernaculi testimonij. **Q**uoniam eius adipem tollit et adolebit super altare: sic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit: prius et rogāte p̄ eis sacerdote propitiū erit eis dñs. **A**plum autem vitulū effret extra castra atq; comburet sicut et priorē vitulū: q̄a est p̄ peccato multitudinis. **S**i peccaverit princeps et fecerit unū e pluribz per ignorantia quod domini lege prohibet: et postea intellexerit peccatū suū: offeret hostiā coram dño: hircum de capris immaculatum: ponetq; manum suam super caput eius. **L**unq; immolaverit eum in loco ubi solet madari olocraustum coram dño: quia p̄ peccato ē: tinger sacerdos digitum in sanguine hostie pro peccato: tangens cornua altaris olocrausti: et reliquū fundēs ad basim eius: adipē vero adolebit supra sicut in victimis pacificoy fieri solet. **R**ogabitq; p̄ eo sacerdos et pro peccato ei: et dimittetur ei. **Q**uod si peccaverit anima per ignorantiam de p̄lo tene ut faciat quicq; de hijs que dñi lege prohibent: atq; delinquat: et cognoverit peccatum suum: offeret capram immaculatam: ponetq; manus super caput hostie que pro peccato est: et immolabit eam in loco olocrausti. **T**ollitq; sacerdos de sanguine i digito suo: et tangens cornua altaris olocrausti: reliquū fundet ad basim ei. **Q**uoniam autē adipē auferens sicut auferi solet de victimis pacificoy adolebit super altare i odorem suavitatis domino: rogabitq; pro eo: et dimittet ei. **S**in autem de peccatis obulerit victimā pro peccato quē scilicet immaculatā:

ponet manum super caput eius: et immolabit eam in loco ubi solet reddi olocraustoy hostie. **S**umerq; sacerdos de sanguine ei digito suo: et tangens cornua altaris olocrausti: reliquū fundet ad basim eius. **Q**uoniam quonq; adipē auferens sicut auferi solet atq; auferis q̄ immolat p̄ pacificis remanet super altare incensū dñi: rogabitq; pro eo et p̄ peccato ei: et dimittet ei. **S**i peccaverit anima et audierit vocē iurantis testis: fuerit q̄ ipse vidit aut conscius est: nisi indicaverit: portabit iniquitatem suā. **A**nima que reigerit aliquē in iudiciū: siue q̄ occisum a bestia est: aut p̄ se mortuū: aut q̄libet aliud reptile: et obliuiscit immundicie sue: rea est et deliquit: et si reigerit quicq; de immundicia hominis iuxta omnem impuritatem qua pollui solet obliuiscit: cognoverit postea: subiacebit delicto. **A**nima q̄ iuraverit et pulerit labijs suis ut vel male quid faceret vel bene et non fecit: et idipm iuramento: et omne firmaverit: obliuiscit: postea intellexerit delictū suū: agat penitentia pro peccato: et offerat de gregibus agnam siue capram: et rabinq; pro eo sacerdos: et pro peccato eius. **S**in autem non potuerit offerre pecus: offerat duos turtures vel duos pullos columbarū dño: unū pro peccato et alterū in olocraustum: dabitq; eos sacerdos. **Q**ui primū offerens pro peccato retroruebit caput eius ad parietes: ita ut collo adherat et nō p̄ter abruptas: et asperget de sanguine eius parietem altaris. **Q**uicquid autē reliquū fuerit faciet distillari ad fundamentum eius: quia pro peccato est. **A**lterū vero in olocraustum adolebit ut fieri solet: rogabitq; pro eo sacerdos

et pro peccato eius: et dimittet ei. **Q**uod si non quiverit man? ei? duos offerre turtures: aut duos pullos columbarum: offeret pro peccato suo simile partē ephr: decimam. **N**on mittet i ea oleū nec thuris aliquid imponet: q̄a pro peccato est: tradetq; eam sacerdos: q̄ plenū ē ea pugillum hauriens cremabit super altare in monumentum eius: qui obulerit: rogans pro illo et repiāns: reliquā vero partem ipse habebit in munere. **L**ocutusq; ē dominus ad moysen dicens. **A**nima si prevaricās ceremonias p̄ errorem: in hijs q̄ dñs sū sanctificata peccaverit: offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus: qui emi potest duobz sictis iuxta pondus sanduarij: ipmq; q̄ inulit damni restituet et quintā partē ponet supra craters sacerdoti: q̄ rogabit pro eo offerens arietem: et dimittet ei. **A**nima q̄ peccaverit p̄ ignorantia feceritq; unū ē hijs que domini lege prohibentur: et peccati rea: intellexerit iniquitatem suam: offeret arietem immaculatum de gregibz sacerdoti iuxta mensuram estimationemq; peccati: q̄ orabit p̄ eo q̄a nesciēs fecerit: et dimittet ei: q̄a p̄ errore deliquit i dño. **L**ocutusq; est dñs ad moysen dicens. **A**nima que peccaverit: et contempno domino negaverit proximo suo depositum quod fidei eius creditū fuerat: vel vi aliquid extorsit: aut calumniam fecerit siue rem predictam invenit et infidans in sup̄ prioreverit: et q̄libet aliud: et pluribus fecerit in quibus solet peccare homines: condita delicta reddet omnia que p̄ fraudē voluit obinere integra: et quintam in sup̄ partem dño cui damnum inulderat. **P**ro peccato autē suo offeret arietem

immaculatum de grege: et dabit eum sacerdoti iuxta estimationem mensuramq; delicti: qui rogabit pro eo corā dño: et dimittetur illi pro singulis q̄ faciendo peccavit. **L**ocutusq; est dñs ad moysen dicens. **P**recipe aaron et filijs eius. **H**ec ē lex olocrausti. **C**remabitur in altari tota nocte usq; mane. **I**gnis ē eodem altari erit. **V**estietur tunica sacerdos: et feminalibz lineis: tollitq; cineres quos vorans ignis eussit: et ponens iuxta altare: spoliabitur poribz vestimentis: induensq; alijs effret eos extra castra: et in loco mundissimo usq; ad lavillam cōsumi faciet. **I**gnis autem in altari semper ardebit: quē nutriet sacerdos: subiciens ligna mane: p̄ singulos dies: et inposito olocrausto delug: adipēs adolebit pacificoy. **I**gnis est iste perpetuus: qui nunq; deficiet in altari. **H**ec est lex sacrificij et libamentoy que offerent filij aaron corā dño et corā altari. **T**ollit sacerdos pugillum simile q̄ conspecta est oleo: et totum thus: q̄ sup̄ similia est: adolebitq; illud in altari in monumentum odoris suavitissimi domino. **R**eliquā autē partem simile comedit aaron cum filijs suis absq; fermento et comedit in loco sanduarij tabernaculi. **I**deo autem non fermentabitur: quia pars eius in dñi offertur incensum. **S**andum sandoy erit: sicut pro peccato atq; delicto. **M**ares tantum scipis aarō: comedent illud. **L**egitimum ac sempiternum erit in generationibz vestris de sacrificijs dñi. **Q**uoniam qui reigerit illa sanctificabitur. **L**ocutusq; est dñs ad moysen dicens. **H**ec est oblatio aaron et filiorū eius quā offerre debent domino i die victionis sue. **D**ecimam partem ephr: offerent

simile i sacrificio sanpitermo. Mediū eius mane et medium eius vespere: q̄ in sartagine oleo conspecta frigitur. Offeret autem eā calidam in odorem suauissimū dñs sacerdos qui iure patri successerit: et tota cremabit in altari. Omne enim sacrificiū sacerdotū igne consumetur: nec quisq̄ comederet ex eo. Locutus est autem dominus ad moysen dicens. Loquere aaron et filiis ei⁹. Ista est lex hostie pro peccato. In loco ubi offerretur olocautum: immolabitur coram domino. Sanctum sanctorū est. Sacerdos qui offeret comederet eam in loco sancto: i atio tabernaculi. Quicquid tetigerit carnes eius sanctificabitur. Si de sanguine illius veltis fuerit aspecta lauibit in loco sancto. Vas autē fidele in quo cocta est cōstringet: q̄ si vas reueum fuerit deficiabitur: et lauabit aqua. Omnis masculus de genere sacerdotali veltetur de carnib⁹ eius: quia sanctum sanctorū ē. Hostia etiam que reditur pro peccato: cui⁹ sanguis inferretur i tabernaculo testimonij ad repiandum in sanctuario non comedetur: sed comburetur igni. **Uij.** **H**ec ē quoq̄ lex hostie pro delicto. Sancta sanctorū est. Idcirco ubi immolabitur olocautū: madabitur et vidima pro delicto. Sanguis eius p̄ grum altaris fundetur. Offerent ex ea caudam et adipem qui opit vitalia: duos renunculos et pinguedinē que iuxta illa ē: reticlinq̄ iecoris cū renunculis: et adolebit ea sacerdos sup̄ altare. Incensum est domini pro delicto. Omnis masculus de sacerdotali genere i loco sancto veltetur hys carnib⁹: quia sanctum sanctorū est. Sicut pro peccato offeret hostia: ita et p̄ delicto. Vt utq̄ hostie lex una erit. Ad sacerdotem

qui eam obtulerit pertinebit. Sacerdos qui offeret olocautū victimā: habebit pellem eius. Et omne sacrificiū simile quod coquunt in clibano: et quicquid in craticula vel in sartagine paratur ei⁹ erit sacerdotis: a quo offerretur: sine oleo conspecta sine arida fuerit. Cūq̄ filijs aaro mensura equa p̄ singulos diuidetur. Hec est lex hostie pacificorū: que offerretur domino. Si pro gratiarū adione oblatio fuerit: offerent panes absq̄ fermento: conspectos oleo et ligana azima unda oleo rosanq̄: similitam et collitidas: olei admixtione conspectas: panes quoq̄ fermentatos cum hostia gratiarū que immolatur pro pacificis: et quibus unus p̄ primitijs: offerretur dño: et erit sacerdotis qui fundet hostie sanguinem. Cuius carnes eadem comedent die: nec remanebit ex eis quicquid usq̄ mane. Si voto vel sponte quispiā obtulerit hostiā: eadem similiter edetur die. Sed si qd̄ in craticulā remanserit: velti licitū est. Quicquid autē tertius inueniet dies ignis absumet. Si quis de carnibus vidime pacificorū die tertio comederit: iurata fiet ei⁹ oblatio nec proderit offerri: quin potius quicunq̄ anima tali se edulio contaminauerit puarationis rea erit. Caro que aliquid tetigerit immundū non comedetur: sed comburetur igni. Qui fuerit immundus veltetur ex ea. Anima polluta q̄ edent de carnib⁹ hostie pacificorū q̄ oblata est dño pibit de populis suis: et que tetigerit immundiciam hominis vel iumenti sine omnis rei que pollueret potest: et comedetur de huiusmodi carnib⁹: interibit de populo suo. Locutus est dñs ad moysen dicens. Loquere filiis israel. Adipem omnis et bonis et

capre non comedent. Adipem cadaueris mortuini et ei⁹ animalis quod a bestia captum ē: habebitis i varios usus. Si quis adipē qui offerri debet in incensum domini comederit: pibit de populo suo. Sanguinem quoq̄ omnis animalis non sumetis in cibo: tam de quib⁹ q̄ de pecorib⁹. Omnis anima que edent sanguinem: pibit de populo suo. Locutusq̄ ē dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel dicens. Qui offeret victimā pacificorū dño: offerat simul et sacrificium id est libamenta eius. Tenebit manib⁹ adipem hostie: et pedusculū. Cūq̄ ambo oblata domino consecrauerit tradant sacerdoti: qui adolebit adipem super altare: pedusculum autē erit aaron et filiorū eius. Annus quoq̄ decet de pacificorum hostijs edet in primitijs sacerdotis. Qui obtulerit sanguinem et adipem filijs aaron: ipse habebit et armū decem in portione sua. Pedusculum cū eleuationis et armū leparationis tui a filiis israel de hostijs eorū pacificis: et dedi aaron sacerdoti: et filiis ei⁹ lege perpetua ab omni populo israel. Hec est unctio aaron et filiorum eius in testimonij dñi: die quo obtulit eos moyses ut sacerdotio fungerentur: et que precepit eis dari dominus a filiis israel religione perpetua: in generationibus suis. Ista est lex olocauti et sacrificij pro peccato atq̄ delicto: et p̄ consecratione et pacificorū victimis quā obtulit dñs moysi i monte synai: quādo mandauit filiis israel ut offerrent oblationes suas domino i deserto synai. **Uij.** **L**ocutusq̄ ē dominus ad moysen dicens. Tolle aaron cum filiis suis: vestes totū et unctionis oleum: vitulū p̄ peccato: duos arietes cāstros

et azimias: et congregabis omnem cerum ad ostiū tabernaculi. Fecit moyses ut dominus imperaret: congregatq̄ omni turba ante fores tabernaculi ait. Iste est sermo quē iussit dominus fieri. Statimq̄ obtulit aaron et filios eius. Cūq̄ lauisset eos: vestiuert ponrificem subucula linea: accingēs eum balteo: et induēs eum tunica iacindina: et desup̄ humerale imposuit: quod attingens cingulo aptauit rationali in quo erat doctrina et veritas. Cūq̄ quoq̄ tetigit caput: et sup̄ eam contra frontem posuit laminam aureā consecratā in sanctificatione: sicut precepit ei dominus. Tulit et unctionis oleū: quo liniuit tabernaculum cum omni suppellectili sua. Cūq̄ sanctificās aspersisset altare septem vicib⁹ unxit illud: et omnia vasa eius: labrumq̄ cū basi sua sanctificauit oleo. Quod fundens super caput aaron: unxit eū et consecrauit. Filios q̄ ei⁹ oblatos consecrauit: vestiuertq̄ tunicis lineis et cinxit baltheis: imposuitq̄ mitras ut iussit dñs. Obtulit et vitulum p̄ peccato. Cūq̄ sup̄ caput ei⁹ posuisset aaron et filij eius manus suas: immolauit eum hauriens sanguinem: et tūdo digito tetigit cornua altaris per gyrū. Quo repiato et sanctificato: fudit reliquum sanguinē ad fundamenta ei⁹. Adipem vero qui erat super vitalia et reticulum iecoris duosq̄ renunculos cum aruinulis suis adoleuit super altare: vitulū cū pelle et carnib⁹ et fumo cremans extra castra: sicut precepit dominus. Obtulit et arietem in olocautum. Super cuius caput cū imposuissent aaron et filij eius manus suas: immolauit eum: et fudit sanguinem eius p̄ circuitū altaris. Apinq̄ arietē

in frusta concidens. caput eius et aures
et adipem adolevit igni: lotis prius
intestinis et pedibus. Porcumq; simul
arietis incendit super altare eo qd esset
olocauftum suauissimi odoris dño:
sicut preceperat ei. Obtulit et arietis scdm
in consecratione sacerdotu: posuerunt
q; super caput eius aaron et filij eius
manus suas. Quem cu immolasset
moyses: sumens de sanguine. tetigit
extremu auricule dextre aarō et pollice
manus eius dextre: similiter et pedis.
Obtulit et filios aarō. Cumq; de san-
guine arietis immolati tetigisset extre-
mum auricule singulor; dextre et pol-
lices manus ac dextri pedis: reliqui
fudit super altare per circumum. Adi-
pem vero et caudam omnemq; pingue-
dinem que operit intestina: reticulum
q; iecoris et duos renes cu adipibus
hīs et armo dextro separauit. Tolleret
autem de caniseco azimorum quod
erat coram dño panes absq; fermento:
et colligida aspidam oleo laganum
q; posuit super adipem et armu dextu:
tradens simul omnia aaron et filijs
eius. Qui postq; leuauerunt ea coram
dño. rursus suscepta de manib; eor;
adolevit super altare olocaufti: eo qd
consecrationis esset oblatio in odore
suauitatis sacrificij dñi. Tulitq; pedu-
culum eleuans illud corā domino de
ariete consecrationis in partem suam:
sicut preceperat ei dominus. Assumens
q; unguentum et sanguinem qui erat
in altari aspersit super aaron et vesti-
menta ei: et super filios illius ac vestes
eor;. Cumq; sanctificasset eos in vestiu
suo: precepit eis dicens. Loquite carnes
ante fores tabernaculi: et ibi comedite
eas. Panes quoq; consecrationis edi-
te q; positi sunt in caniseco: sicut precepit

michi deus dicens. Aaron et filij eius
comedet eos. Quicqd aut reliqui fue-
rit de carne et panib; ignis abstinet.
De ostio quoq; tabernaculi nō egredietur
septē diebus: usq; ad diem quo imple-
bitur temp; consecrationis vestre. Septē
enim diebus finitur consecratio sicut
impresens facit: ut ritus sacrificij
completetur. Die ac nocte manebitis
in tabernaculo: obsecrantes custodias dñi
ne moriamini. Sic eni michi preceptū
ē. Feceruntq; aarō et filij ei cuncta que
locus est dñs per manū moysi.

Eado autem octauo die vocauit
moyses aaron et filios eius ac
maiores nam israel: dixitq; ad aarō.
Tolle de armento vituli pro peccato:
et arietis in olocauftu. utrumq; immu-
culatum: et offer illos corā domino:
et ad filios israel loqueris. Tollite
hircum pro peccato et vitulum atq; a-
gnum anniculum et sine macula in
olocauftum: bouem et arietem p. pec-
catis: et immolate eos coram domino:
in sacrificio singulor; similam conspe-
sam oleo offerentes. Hodie enim dñs
apparebit vobis. Tulit ergo cuncta
que iusserat moyses ad ostiu taberna-
culi: ubi cu omnis multitudo altare
ait moyses. Iste est secus que precepit
dñs: facite et apparebit vobis gloria
eius. Et dixit ad aaron. Accede ad al-
tare: et immola pro peccato tuo. Offer
olocauftum: et deprecare pro te et pro
populo. Cumq; madaueris hostiam
populi: ora pro eis: sicut precepit dñs.
Statimq; aaron accedens ad altare
immolauit vitulum pro peccato suo:
cuius sanguine obdulerunt ei filij sui.
In quo tingens digitu tetigit cornua
altaris: et fudit residuū ad basim ei.
Adipemq; et reniculos ac reticuli

iecoris que sunt pro peccato adolevit
super altare: sicut preceperat dominus
moysi. Carnes vero et pelle eius repta
cassica combussit igni. Immolauit et
olocaufti victimā. Obduleruntq; ei filij
sui sanguinem eius: que fudit p. alta-
ris circumu. Ipam etiā hostiā in frusta
condidit cu capite et membris singu-
lis obdulerunt: que omnia super altare
cremavit igni: lotis aqua prius inte-
stinis et pedibus. Et pro peccato populi
offerens. madauit hircum: repiatq;
altari fecit olocauftu. addens in sacri-
ficio libameta: que pariter offeruntur
et adoleu ea super altare: absq; remi-
nissis olocaufti manutini. Immo-
lauit et bouem atq; arietem hostias
pacificas populi. Obduleruntq; ei filij
sui sanguine que fudit super altare in
circum: adipem aut bouis et caudā
arietis reniculosq; cu adipibus suis
et reticuli iecoris posuerunt super pedora.
Cumq; cremati essent adipem super altare:
pedora eor; et armos dextos separauit
aaron eleuans coram dño: sicut pre-
ceperat moyses. Et extendens manū
ad populu benedixit ei: licq; completis
hostijs pro peccato et olocauftis et pa-
cificis descendit. Ingressi aut moyses
et aaron in tabernaculu testimonij et
deinceps egressi: benedixerunt populo.
Apparuitq; gloria dñi omni multitu-
dini: ecce egressus ignis a domino
deuorauit olocauftu et adipem: q; erat
super altare. Quod cu vidisset turba lau-
dauerunt dñm rueres in facies suas.

Postq; nadab et abiu filij aarō
dehibulis suis imposuerunt i-
gnem et incensum desuper offerentes co-
ram domino igne alienū: quod eis
preceptum non erat. Egredulq; ignis
a domino deuorauit eos: et mortui sunt

corā dño. Dixitq; moyses ad aaron.
Hoc est qd locutus est dñs. Sanctifi-
cabor in hīs qui appropinquant mi-
hi: et in conspectu omnis populi glorifi-
cabor. Quod audiens tacuit aaron.
Vocatis aut moyses. mysahale et e-
lisaphan filijs oziel patris aarō: ait
ad eos. Ite et tollite fratres vestros de
conspectu sanduarij: et asportate repta
cassica. Consectimq; p. gentes tulerunt
eos sicut iacebant vestitos lineis tuni-
cis: et elecerunt foras ut sibi fuerat im-
preatum. Locutusq; ē moyses ad aarō
et ad eleazar et ythamar filios ei. Ca-
pita vestra nolite nudare. et vestimenta
nolite scindere. ne forte moriamini: et
super omnem cerum oriat indignatio.
Fratres vestri et omnis domus israel
plangāt incendiū qd dñs suscitauit:
vos aut non egrediemini foras taber-
naculi: alioquin pibitis. Oleū quippe
sancti vnditionis est super vos. Qui fece-
runt omnia iuxta preceptū moysi. Di-
xitq; dñs ad aaron. Vinu et omne
qd inebriare potest nō bibitis. tu et filij
tui quādo intrabitis in tabernaculu
testimonij ne moriamini quia prece-
ptum sempiternum est in generatione
vestras: et ut habeatis scientiā discer-
nendi inter sanctū et prophanū. inter
pollutū et mundum: docetisq; filios
israel omnia legitima mea q; locutus
est dñs ad eos per manū moysi. Locu-
tusq; est moyses ad aaron: et ad elea-
zar et ythamar filios eius. qui erant
reliqui. Tollite sacrificiū qd remansit
de oblatione domini et comedite illud
absq; fermento iuxta altare: qd sanctū
sanctior est. Comeditis aut in loco san-
cto qd dñs est vobis et filijs vris. de ob-
lationibus domini: sicut preceptum
ē michi. Pedunculū quoq; qd oblatū

est. et armū qui separatus est edetis in loco mundissimo tu et filij tui: et filie tue tecū. Tibi enī ac liberis tuis repolita sunt de hostijs salutaribus filiorū israel: eo qd armū et pedes et adipēs qui cremantur in altari. eleuauerūt coram dño: et p̄tineāt ad te. et ad filios tuos. lege p̄petua: sicut p̄cepit dominus. Inter hęc h̄tēcum qui oblat⁹ fuerat pro peccato cum querebat moyses cēsum reperit: iratusq; contra eleazar. et ythamar filios aaron qui remanserāt ait. Cur non comedistis hostiā p̄ peccato in loco sancto. que sancta sanctorum est. et data vobis ut portetis iniquitatem multitudinis et rogetis pro ea in conspectu domini: p̄fectim cum de sanguine illius nō sit illatū iuxta sancta. et comedere debueratis eam in sanduario sicut p̄ceptum est michi. Respondit aaron. Oblata est hodie vidima pro p̄cto et olocaustū corā dño: michi autē accidit qd vides. Quomō potui comedere eā: aut placere dño i retingnija mēte lugubri? Quod cū audisset moyses: recepit satisfacionem. ¶

Locutus est dñs ad moysen. et aaron dicens. Dicite filiis israel. Custodite omnia que scripsi vobis: ut sim deus vester. Hęc sunt animalia q̄ comedere debetis de cunctis animantibus terre. Omne qd̄ habet diuisam ungulam et ruminat in precorib; comedetis. Quicquid autē ruminat et habet ungulam sed nō diuidit eā. sicut camelus et cetera. nō comedetis illud: et inter immunda reputabitis. Ciconillus qui ruminat ungulamq; nō diuidit immundus est: lepus quoq; nam et ip̄e ruminat sed ungulam nō diuidit: et sus que cū ungulam diuidat non ruminat: hōr carnib; non

vestemini. Nec cadauera contingetis quia immunda sunt vobis. Hęc etiā sunt que gignuntur in aquis: et veltitum est. Omne quod habet p̄mulas et squamas tam in mari q̄ in fluminibus et stagnis comedetis. Quicquid autē p̄mulas et squamas nō habet eorū que in aquis mouentur et viuūt abominabile vobis recrandū q̄ erit. Carnes eorū non comedetis: et morticina vitabitis. Cuncta que non habent p̄mulas et squamas i aquis polluta erunt. Hęc sunt q̄ de avibus comedere nō debetis: et vitanda sunt vobis. Aquilam. et gēphū. et alietū et miluum. ac vulturem iuxta genus suum: et omne coruini generis. in similitudinem suam: strucionē. et noduā. et lacurū et accipitrē iuxta gen⁹ suum: bubonē et megalū. et ibin. et dignū et onocrotalū. et prophirionem. herodionem. et caradionem iuxta genus suum: upupam quoq; et vespertilionē. Omne de volucibus quod graditur sup quatuor pedes abominabile erit vobis. Quicquid autē ambulat quidem sup quatuor pedes sed habet longiora retro crura p̄ que salit super terram. comedere debetis: ut est bruchus in genere suo. et atthacus atq; ophiomachus. atq; locusta: singula iuxta genus suū. Quicquid autē ex volucibus. quatuor tantum habet pedes et rectabile erit vobis: et quicūq; morticina eorum tetigerit polluetur. et erit immundus usq; ad vesp̄rā: et si necesse fuerit ut porret quippiā horū mortuū lauibit vestimenta sua. et immundus erit usq; ad occasum solis. Omne animal quod habet quidem ungulam sed nō diuidit eam. nec ruminat. immundum erit: et quicquid tetigerit illud

contaminabit. Quod ambulat super manus ex cunctis animantibus que incedunt quadrupedia: immundum erit. Qui tetigerit morticina eorū polluetur usq; ad vesp̄rā: et qui portauerit huiusmodi cadauera lauibit vestimenta sua. et immundus erit usq; ad vesp̄rā: quia omnia hęc immunda sunt vobis. Hęc quoq; inter polluta reputabunt de hīs que mouentur in terra: muscula et mus et cocodrillus. singula iuxta genus suum: migale. caneleon. et stellio. et lacerta et talpa: omnia hęc immunda sunt. Qui tetigerit morticina eorū immundus erit usq; ad vesp̄rā: et sup quē ceciderit quicūq; de morticinis eorū polluetur. Tam vas ligneū et vestimentū. quā pelles. et cilicia. et in quocūq; sit opus tingentur aqua. et polluta erūt usq; ad vesp̄rā: et sic postea mundabunt. Vas autē fictile in qd̄ horū quicūq; intro ceciderit polluetur: et ideo frangendū ē. Omnia cibis que comedetis si fusa fuerit sup eum aqua immundus erit: et omne liquens qd̄ bibitur de vniūso vase immundum erit. Et quicquid de morticinis huiusmodi ceciderit super illud immundū erit: siue tibiā. siue citropedes defuerit. et immundū erit. Fontes vero et cisternę. et omnis aquarum congregatio munda erit. Qui morticinum eorū tetigerit polluet. Si ceciderit sup sementem nō polluet eam: sin autem quippiā aqua sementem pfuderit. et postea morticina cada fuerit: illico polluetur. Si mortuū fuerit animal qd̄ licet vobis comedere: q̄ cadauer eius tetigerit immundus erit usq; ad vesp̄rā. Et qui comederit ex eo quippiam siue portauerit. lauibit vestimenta sua: et immundus erit usq; ad vesp̄rā. Omne

quod reptat super terrā abominabile erit: nec assumet in cibū. Quicquid super pedes quadrupes gradit⁹. et mltos habet pedes siue p̄ humū trahit non comedetis: quia abominabile ē. Nolite cōtaminare animas vestras: nec tangatis quicūq; eorū ne immundi sitis. Ego sū dñs deus vester. Sancti estote: quia ego sanctus sum. ne polluat⁹ animas vestras i omni reptili quod mouet sup terram. Ego enī sū dñs qui eduxi vos de terra egipti: ut essetis vobis in deū. Sancti eritis: quia ego sanctus sum. Ista est lex animantū ac voluerum et omnis anime videntis que mouetur in aqua. et reptat in terra: ut differentias noueritis mundi et immundi: et ut sciatis quid comedere et respicere debeat⁹. ¶

Locutusq; est dñs ad moysen dicens. Loquere filiis israel: et dices ad eos. Mulier si suscepto semine pepererit masculū immunda erit septē diebus iuxta dies separacionis mēstris: et die octauo circumdabit infantulus: ipsa vero triginta diebus manebit in sanguine purificationis sue. Omne sandum non tanget: nec ingredietur in sanduariū donec impleantur dies purificationis sue. Sin autem feminā pepererit immunda erit duob; ebdomadibus iuxta ritum fluxus mēstrui: et septagintaq; diebus manebit in sanguine purificationis sue. Cūq; repleti fuerint dies purificationis sue pro filio siue pro filia defecerit agnū anniculum i olocaustum et pullū columbe. siue turturam pro peccato ad ostium tabernaculi restitronij et tradet sacerdoti: q̄ offeret illa coram domino. et orabit pro ea: et sic mudabit a profluuiō sanguinis sui. Ista ē lex parturienti⁹

masculū et feminā. Quod si nō inuenit manus eius nec potuerit offerre agnū. Sumet duos turtures vel duos pullos columbarū: unū in olocausū et alter pro peccato. Orabitq; pro ea sacerdos et sic mundabitur. **xii**

Locutusq; est dñs ad moysen et aaron dicens. Homo in cuius cute et carne ortus fuerit diuersus color sine pustula. aut lucens quippiā id ē plaga lepre: adducetur ad aarō sacerdotē. uel ad unūquemlibet filiorū eius. Qui cum uiderit lepram i cute. et pilos i album mutatos colore. ipamq; speciem lepre humiliorem cute et carne reliqua: plaga lepre ē. et ad arbitrium eius separabit. Sin autem lucēs candor fuerit in cute. nec humilior carne reliqua: et pili coloris pristini: recludet eum sacerdos septem diebus. et considerabit die septimo. Et si quidem lepra ultra nō creuerit. nec manserit in cute pōres terminos: rursum recludet eum septem diebus alijs: et die septimo contemplabitur. Si obscurior fuerit lepra et non creuerit in cute mundabit eā q̄a scabies ē: lauabitq; homo uestimenta sua. et mundus erit. Quod si postq; a sacerdote uisus ē et redditus est mūdide iter lepra creuerit adducet ad eum: et immūdicie condemnabit. Plaga lepre si fuerit i homine adducetur ad sacerdotem: et uidebit eum. Cumq; color albus in cute fuerit. et capillos mutauerit aspectum. ipa quoq; caro uiua apparuerit: lepra uetustissima indicabit. atq; inglica cuti. Contaminabit itaq; eum sacerdos. et nō recludet: quia p̄spicue immūdicie est. Sin autē effloruerit discurrens lepra i cute. et operuerit omnē carnē a capite usq; ad pedes. quicquid sub aspectu

oculorū radit: considerabit eū sacerdos. et teneū lepra mundissima indicabit. eo q; omnis in candorem uersa sit: et idcirco homo mundus erit. Quando uero caro uiuēs in eo apparuerit. tunc sacerdotis iudicio polluetur: et inter imundos reputabit. Caro enim uiua si lepra aspergitur: immūda ē. Quod si rursum uersa fuerit in alborem et totum hominē opuerit: considerabit eū sacerdos. et mundū esse decerner. Caro autem et cutis i qua uolus natiū est et sanati. et in loco ulceris cicatrix alba apparuerit siue subcutis: adducetur homo ad sacerdotem. Qui cū uiderit locū lepre humiliorem carne reliqua. et pilos uersos in candorem: cotaminabit eum. Plaga enim lepre orta ē in ulcere. Quod si pilus coloris ē pristini et cicatrix subobscura. et uicina carne non est humilior: recludet eum septem diebus. Et si quidem creuerit. adiudicabit eum lepre: sin autē steterit in loco suo. ulceris est cicatrix: et homo mūdus erit. Caro autem et cutis quā ignis resusserit. et sanata albam siue rufam habuerit cicatricem: considerabit eam sacerdos. Et ecce uersa est in alborem. et locus eius reliqua cute ē humilior: contaminabit eum: quia plaga lepre in cicatrice orta ē. Quod si pilorū color nō fuerit immutatus. nec humilior plaga carne reliqua. et ipsa lepre species fuerit subobscura: recludet eū septem diebus: et die septimo exemplabitur. Si creuerit in cute lepra contaminabit eum: sin autē in loco suo candor steterit non satis clarus. plaga combustionis est et idcirco mūdabit. quia cicatrix est combusture. Vir siue mulier in cuius capite uel barba gemitauerit lepra: uidebit eos sacerdos.

Et si quidē humilior fuerit loc⁹ carne reliqua. et capillus flau⁹. solit⁹q; subtilior: contaminabit eos: quia lepra rapinis ac barbe est. Sin autē uiderit locū macule equalē uicine carni. et capillū nigri: recludet eos septē diebus: et die septimo intruebitur. Si nō creuerit macula. et capillus sui coloris ē. et locus plage carni relique equalis: recludet homo absq; loco macule: et recludet septem diebus alijs. Si die septimo uita fuerit steterit plaga i loco suo. nec humilior carne reliqua. mūdabit eū: lociq; reliq; suis mundus erit. Sin autē post enumerationem. rursum creuerit macula in cute. nō queret amplius uerū capill⁹ in flauū colore sit contaminatus: quia aperit immūdu est. Porro si steterit macula. et capilli nigri fuerint: nouerit hominē sanatum esse: et cōsideret eū pronunciet mūdū. Vir siue mulier in cuius cute candor apparuerit: intruebit eos sacerdos. Si deprehenderit subobscurū albore lucere in cute: sciat nō esse leprā. sed maculā coloris candidi: et hominē mundum. Vir de cui⁹ capite capilli fluūt. calu⁹ et mūdus est. Et si a fronte ceciderint pili. recaluaster et mūdus ē. Sin autē in caluicio siue i recaluatione albus uel rufus color fuerit eportus. et hoc sacerdos uiderit: condemnabit eum. hanc dubie lepre: que orta est in caluicio. Quicq; ergo maculatus fuerit lepra. et separatus est ad arbitriū sacerdotis: habebit uestimenta dissuta caput nudum. os ueste cōtectum: contaminatum ac sordidum se clamabit. Omni tempore quo leprosus est et immūdu: solus habitabit extra castra. Vestis lancea siue linea. que lepram habuerit in flamine atq; subregmine

aut terre pellis uel quicquid eē pelle confectum est: si alba uel rufa macula fuerit infesta. lepra reputabit: ostendetq; sacerdoti. Qui consideratā recludet septem diebus: et die septimo rursum aspiciēs. si deprehenderit creuisse. lepra perseverans est: pollutum indicabit uestimentū. et omne in quo fuerit inuenta: et idcirco comburetur flammis. Quod si eā uiderit nō creuisse. p̄cipiet et lauabunt id in quo lepra est: recludetq; illud septem diebus alijs. Et cū uiderit faciem quidem pristinam nō reuersam nec tamen creuisse lepram: immūdu indicabit et igne comburet: eo q; infusa sit in superficie uestimentū uel per totū lepra. Sin autē obscurior fuerit locus lepre postq; uestis est lota: abrupet eū et a solido dimidet. Quod si ultra apparuerit in hys locis q̄ pri⁹ immaculata erant: lepra uolatilis et uaga debet igne comburi. Si cessauerit. lauabit aqua eā q̄ pura sit scdō: et mūdā erit. Ista ē lex lepre uestimentū lanei et linei. flaminis atq; subregminis. omnisq; suppellectilis pellicee: quā mūdari debeat uel cotaminari. **xiii**

Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Hec est ritus leprosi quando mundatus est. Adducetur ad sacerdotem. Qui egressus de castris. cum inuenierit lepram esse mundatā. p̄cipiet ei qui purificat. ut offerat duos passerēs uiuos pro se quos uesti licitū ē: et lignū cedrinū. uermiculūm q; et ysofum. Et unum eē passerib⁹ immolari iubebit in uase fictili super aquas uiuentes: alii autem uiuum. cum ligno cedrino et cocco et ysofo. ingeret i sanguine passeris immolati. quo asperget illum qui mundand⁹ ē septies. ut iter purgetur: et dimittet

passerem vniu ut in agru auolet. Cumq;
laureit homo vestimenta sua. rader
omnes pilos corporis. et lauabitur a
qua. purificatusq; ingredietur castra.
ita dimittat ut maneat extra taber-
naculum suu septem diebus: et die se-
ptima rader capillos capitis. barbam
q; et supilia. ac totius corporis pilos.
Et lotis rursu vestib; et corpore. die
octauo assumet duos agnos immu-
culatos. et oue anniculam absq; ma-
cula: et res decimas simile i sacrificiu
que conspersa sit oleo: et scorum olei
separatu. Cumq; sacerdos purificans
hominem statuerit eu et huc omnia cora
dno in ostio tabernaculi testimonij:
tollet agnu et offeret eum pro delicto
oleiq; separatu. Et oblatis ante dnm
omib; immolabit agnum ubi solet
immolari hostia p pro et olocaustu:
id est in loco sancto. Sicut enim pro
peccato: ita et pro delicto. ad sacerdotem
pnet hostia. Banda sanctorum est.
Assumetq; sacerdos de sanguine ho-
stie que immolata e pro delicto ponet
sup egerum auricule deete eius qui
mudatur. et sup pollices manus de-
te et pedis: et de olei separtio mittet in
manu suam sinistram cingetq; digi-
tum degetu in eor: et asperget cora dno
septies. Quod aut reliquu e olei i leua
manu. fundet super egerum auricule
deete eius qui mudatur. et super pol-
lices manus ac pedis degeti: et super
sanguinem qui effusus e pro delicto:
et sup caput eius. Rogabitq; pro eo
coram dno: et faciet sacrificium pro
peccato. Tunc immolabit olocaustu:
et ponet illud int altari cum libameti-
bus: et homo rite mudabit. Quod si
pauper est. et no potest manus eius
inuenire que dicta sut: p delicto sumet

agnum ad oblationem. ut roget pro
eo sacerdos. decimanq; parte simile.
rospecte oleo in sacrificiu. et olei sepa-
rium. duosq; turtures siue duos pul-
los columbe: quos unus sit pro pro.
et alter in olocaustu: offeretq; ea die
octauo purificationis sue sacerdos ad
ostium tabernaculi testimonij coram
dno. Qui suscipies agnum p delicto.
et separtiu olei. leuabit simul: immo-
latq; agno. de sanguine eius ponet
super egerum auricule deete eius qui
mudatur: et sup pollices manus et
ac pedis degeti. Olei vero parte mittet
in manu suam sinistram: in quo cin-
getis digitem deete manus asperget
septies coram dno tangetq; egerum
deete auricule illius qui mudatur.
et pollices manus ac pedis degeti: in
loco sanguinis qui effusus e p delicto.
Reliqua aut partem olei que est in si-
nistra manu. mittet sup caput purifi-
cati ut placet pro eo dnm: et turturam
siue pullum columbe offeret: unum
pro delicto. et alteru in olocaustu cu
libamentis suis. Hoc est sacrificium
leprosi. qui habere non potest omnia
in emundatione sui. Locutusq; e dñs
ad moysen et aaron dicens. Cumq;
ingressi fueritis terram chanaan. qua
ego dabo vobis in possessione: si fue-
rit plaga lepre in edibus: ibit cuius e
domus nunciatus sacerdoti. et dicit.
Quasi plaga lepre videtur michi esse
in domo mea. At ille precipiet ut effe-
rantur vniuersa de domo pntissq; in-
grediantur eam. et videat vtru leprosa
sit: ne immunda fiant omnia q in do-
mo sunt. Invenitq; postea ut confide-
ret lepre domus: et cum videret in
parietib; illius qsi vallisculas pallore
siue rubore deformes. et humiliones

supficie reliqua: egrediet ostiu domus
et statim claudet illa septem diebus:
reuelatq; die septimo considerabit ea.
Si inuenierit creuisse lepra inebit. et
lapides in quib; lepra est: et proiciet
eos extra ciuitatem i locu immundum:
domu aut ipam radi intussecus p-
circuit. et spargi puluerem rasure extra
urbem i locu immundum: lapidesq; alios
reponi pro his qui ablati fuerant. et
luto alio linui domu. Simaure post-
q; erui sunt lapides. et puluis elatus.
et alia terra lita ingressus sacerdos vi-
derit reuelam lepram. et parietes re-
spectos maculis: lepra est pfeuerans.
et immunda domus. Quam statim de-
claudet. et lapides et ac ligna atq; vni-
uersu puluerem proiciet extra opidu in
locum immundum. Qui intraverit do-
mum quando clausa est immundus
erit usq; ad vespere: et qui dormierit
in ea et comederit quippiam laudabit
vestimenta sua. Quod si introiens sa-
cerdos viderit lepra non creuisse in do-
mo postq; deuo lita fuerit: purifica-
bit eam reddita sanitate. Et in purifi-
catione et sumet duos passerem signu
q; cedru et vermiculu atq; ylopum:
et immolato uno passere in vase fictili
super aquas viuas. tollet lignu cedri-
num. et ylopum et cocum. et passerem
vniu. et tinger omnia in sanguine pas-
seris immolati atq; in aquis viuib;
et asperget domu septies: purificabit
q; eam tam in sanguine passeris q; in
aquis viuib; et in passere vniu-
lignuq; cedru et ylopo. atq; vermi-
culo. Cumq; dimiserit passerem auola-
re in agru libre: drabit pro domo et
iure mundabitur. Ista est leg omnis
lepre et prulure. lepre vniu et domo:
necatis et erumpenti papularum:

lucetis macie et i varias species colori-
bus immutatis: ut possit sciri quo ty-
mundo qd vel immundum sit. **XV**
Locutusq; est dominus ad moy-
sen et aaron dicens. Loquimini
filij israel: et dicite eis. Vir q; patitur
fluxum seminis. immundus erit: et tunc
iudicabit huic vicio subiaccere: cu per
singula mometa adhaerit carni eius.
atq; conceuerit sedus humor. Omne
stratum in quo dormierit immundum
erit: et ubiq; secerit. Si quis hominu
tetigerit lectu eius laudabit vestimenta
sua: et ipse lotus aqua immundus erit
usq; ad vespere. Si sederit ubi ille sede-
rat: et ipse laudabit vestimenta sua: et
lotus aqua immundus erit usq; ad
vesperum. Qui tetigerit carnem et la-
udabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua
immundus erit usq; ad vespere. Si
salua huiusmodi homo secerit sup
eum qui mudus est laudabit vesti-
menta sua: et lotus aqua immundus erit
usq; ad vespere. Bagua sup quod
secerit immundum erit: et quicquid sub
eo fuerit qui fluxum seminis patitur
pollutu erit usq; ad vespere. Qui pro-
tauerit horum aliquid laudabit vesti-
menta sua: et ipse lotus aqua immun-
dus erit usq; ad vespere. Omnis que
tetigerit qui talis est non lotis ante
manib; laudabit vestimenta sua: et
lotus aqua immundus erit usq; ad
vesperum. Vas fictile quod tetigerit
contingetur: vas autem ligneum la-
udabitur aqua. Si sanatus fuerit qui
huiusmodi sustinet passionem nume-
rabit septem dies post emundatione
sui: et lotis vestib; et toto corpore in
aquis viuib; erit mudus. Die aut
octauo sumet duos turtures aut duos
pillos columbe: et veniet in conspectu

domini ad ostiū tabernaculi testimo-
nii: dabitq; ros sacerdoti. Qui faciet
unū pro peccato. et alterū i olocraustū:
rogabitq; pro eo corā dño ut emūdet
a fluxu seminis sui. Vir de quo egre-
ditur semen coitus. lauabit aqua o-
mnē corpus suum: et immundus erit
usq; ad vespertū. Vestem et pellem quā
habuerit lauabit aqua: et immunda
erit usq; ad vespertū. Mulier cum qua
coierit lauabit aqua: et immunda erit
usq; ad vespertū. Mulier que redeunte
mense parit fluxū sanguinis: septem
diebus separabit. Quis q; tetigerit eam:
immundus erit usq; ad vespertū: et locus
in quo dormierit vel sederit diebus sep-
rationis sue. polluetur. Qui tetigerit
lectum suū. lauabit vestimenta sua: et
ipse locus aqua immundus erit usq;
ad vespertum. Omne vas super quod
illa sederit. quisquis attigerit lauabit
vestimenta sua: et ipse locus aqua pol-
lutus erit usq; ad vespertū. Si coierit
cū ea vir tempore sanguinis menstrua-
lis immundus erit septem diebus: et omne
stratū in quo dormierit polluet. Mu-
lier que parit mēsis diebus fluxum
sanguinis non in tēpore menstruāli.
vel q; post menstrū sanguine fluere nō
cessat: q; diu subiacet huic passioni
immunda erit: q; si sit i tēpore menstruo.
Omne stratū in quo dormierit: et vas
in quo sederit. pollutū erit. Quicumq;
tetigerit eam lauabit vestimenta sua:
et ipse locus aqua immundus erit usq;
ad vespertū. Si detrahit sanguis et fluere
cessauerit. numerabit septē dies purifi-
cationis sue: et die octauo offeret pro
se sacerdoti duos turtures aut duos
pullos columbarū ad ostiū tabernaculi
testimonij: qui unū faciet pro peccato.
et alter i olocraustum: rogabitq; pro

ea corā dño: et pro fluxu immundicie
sue. Doceritis ergo filios israel ut
caueant immundicias: et non moriantur
i sordibus suis cū polluerit tabernaculum
meū: qd est inter eos. Ista est lex eius
qui parit fluxum seminis: et q; polluit
coitus: que mensuris tēporibus sepa-
ratur vel que ingi fluit sanguine: et
hominis q; dormierit cū ea. **XXV.**
Locus q; ē dñs ad moysen post
morem duos filiorum aaron:
quādo offerentes ignē alienū interfe-
di sunt. Et precepit ei dicens. Loquere ad
aaron fratrem tuū. ne omni tempore
ingrediatur sanduariū. quod ē intra
velum coram pñdatorio quo tegitur
archa. ut nō moriatur. quia in nube
apparebo super oraculū: nisi hec ante
fecerit. Vitulum pro peccato offeret: et
arictem in olocraustum. Tunica linea
vestietur: fannalibus lineis utenda
relabit. Accinget zona linea: cidarim
lineam imponet capiti. Hec enī vesti-
menta sunt sancta: quibus cunctis cū
lotus fuerit induetur. Suscipietq; ab
universa multitudīne filiorū isrl duos
hircos pro peccato: et unum arictem
in olocraustū. Cumq; obrulerit vitulū
et orauerit p se et pro domo sua. du-
os hircos stare faciet coram domino
i ostio tabernaculi testimonij: mīs-
itq; super utrūq; sortem. unā domino. et
alteram capro emissario: cuius egerit
sors dñs. offeret illū pro peccato: cuius
aut in caprū emissarium. statuer eum
viniū corā dño. ut fundat preces super
eum: et amittat eū in solitudine. Hircus
enī celebratis offeret vitulū: et rogan-
tē pro se et p domo sua immolabit eū.
Assumptiq; thuribulo quod de pruni
altaris impleuerit. et hauriens manu
compositum thymiana in incensum:

ultra velū intrabit in sancta. ut posuit
super ignem aromabus nebula corū
et vapor operiat oraculū qd est super
testimonij: et nō moriatur. Toller q;
de sanguine vituli: et asperget digito
septies contra pñdatoriū ad orientē.
Cumq; mandauerit hircū pro peccato
pñd. inferet sanguinē eius intra velū
sicut preceptum est de sanguine vituli:
ut aspergat regione oraculi: et repiet
sanduariū ab immundicia filiorū isrl:
et a purificationibus corū. cunctisq;
peccatis. Ista hūc ritum faciet in ta-
bernaculo testimonij qd fixū est inter
eos: i medio forni habitationis eorū.
Nullus hominū sit in tabernaculo
quādo pñdator sanduariū ingredit: ut
roget pro se et pro domo sua. et pro
universo retū isrl: donec egrediatur ta-
bernaculum. Cū aut egerit ad altare
qd corā dño est orat pro se: et sūptum
sanguinem vituli atq; hirci fundat
super cornua eius p girum: aspergetq;
digito septies. repiet et sanctificet illud
ab immundicia filiorū israhel. Postq;
emundauerit sanduariū. et taberna-
culum. et altare. tunc offerat hircum
vivente: et posita utraq; manu super
caput eius cōfiteatur omnes iniquita-
tes filiorū isrl. et universa delicta atq;
peccata eorū: que impians capiti eius
emittet illū per hominē paratum in
desertū. Cumq; portaverit hircus omnes
iniquitates eorū in terrā solitariam.
et dimissus fuerit i deserto. reuertetur
aaron in tabernaculum testimonij: et
depositis vestibus quibus prius indu-
tus erat cum intraret sanduariū. reli-
ctisq; ibi. lauabit cariem suā in loco
sancto: indueturq; vestibus suis. Et
postq; egressus obrulerit olocraustū
suum ac plebis rogabit tam pro se

q; pro pñs: et adipem qui oblatas ē
pro peccatis adolebit super altare. Ille
vero qui dimiserit caprū emissarium
lauabit vestimenta sua et corp⁹ aqua:
et sic ingreditur in castra. Vitulum
autē et hircū qui p peccato fuerant im-
molati et quorū sanguis illatus est i
sanduariū ut repiatio compleretur:
asportabunt foras castra: et cōburent
igni tam pelles q; carnes eorū ac simū:
et quicūq; cōbulerit ea. lauabit vesti-
menta sua. et carnē aqua: et sic ingre-
dietur castra. Etq; vobis hoc legiti-
mum sempiternū. Mense autē septio
decima die mensis. affligetis animas
vras: nullūq; opus facietis sue indi-
gentia sue advena qui peregrinantur
inter vos. In hac die repiatio erit vti
atq; mūdatio: ab omnibus peccatis
vestris corā dño mūdabimini. Sab-
batū enī requietionis est: et affligetis
animas vestras religione perpetua.
Epiabit autē sacerdos qui vnd⁹ fu-
erit: et cuius manus iniciare sunt ut
sacerdotio fungat pro pace suo. In-
dueturq; stola linea et vestibus sādīs:
et epiabit sanduariū et taberna-
culum testimonij atq; altare: sacerdos
q; et universum populum. Etq; hoc
vobis legitimū sempiternū: ut cretis
pro filijs isrl. et pro cunctis peccatis
eorū semel in anno. Fecit igitur si-
cut preceperat domin⁹ moysi. **XXVI.**
Et locutus est dñs ad moysen di-
cens. Loquere aaron et filijs ei⁹
et cunctis filijs isrl. dicens ad eos. Iste
est secūdo quē mandavit dñs dicens.
Homo quilibet de domo israel. si
occiderit bouē aut ovē. sine capram
in castris vel extra castra. et non obu-
lerit ad ostiū tabernaculi oblatio-
nē dñs: sanguinis reus erit. Quasi si

sanguinem fuderit: sic pibit de medio
pli sui. Ideo sacerdoti offerre debent
filij israel hostias suas quas occidunt
in agro ut sanctificentur domino ate
ostium tabernaculi testimonij: et immo-
lent eas hostias pacificas dno. Fun-
detq; sacerdos sanguinem sup altare
domini ad ostium tabernaculi testimo-
nij: et adolebit adipem i odore suavi-
tatis dno: et nequaquam ultra immola-
bunt hostias suas demonibus cu qbus
fornicati sunt. Legitimu saupiternu
erit illis et posteris eorum. Et ad ipso
dices. Homo de filiis israel: et de ad-
uenis qui peregrinantur apud vos qui
obtulit olocaustum siue vidimam:
et ad ostium tabernaculi testimonij no
adduxerit eam ut offeratur domino:
interebit de populo suo. Homo qlibet
de domo israel: et de aduenis q pre-
grinantur inter vos: si comederit san-
guinem obfirmabo faciem meam contra
animam illius et disperdam eam de
populo suo: quia anima carnis i san-
guine e: et ego dedi illu vobis: ut sup
altare i eo repieris pro animabus vris:
et sanguis pro anime piaculo sit. Id-
circo dixi filiis israel. Omnis anima
q vobis non comedit sanguine: nec
q aduenis q peregrinantur apud vos.
Homo quicumq; de filiis israel: et de
aduenis qui peregrinantur apud vos: si
venatione atq; aucupio reperit feram
vel aue quibus velti licitu est: fundat
sanguine et opiat illu terra. Anima
enim omnis carnis in sanguine e. Unde
dixi filiis israel. Sanguine unius
carnis non comedetis: quia anima
carnis in sanguine e: et quicumq; com-
ederit mortuini vel captum a bestia-
ta de indigenis q; de aduenis lavabit

vestimenta sua et semetipm aqua: et
contaminatus erit usq; ad vesperu: et
hic ordine mundus fiet. Quod si no
lauerit vestimenta sua vel corpus: por-
tabit iniquitatem suam. **XXIIII**
Loquiturq; est dominus ad moy-
sen dicens. Loquere filiis israel:
et dices ad eos. Ego sum dominus deus
vester. Iuxta consuetudine terre egypti
in qua habitastis no facietis: et iuxta
morem regionis chanaan: ad qua
ego introducitur sum vos: no ageris:
nec i legitimis eoru ambulabitis. Fa-
cietis iudicia mea et precepta mea ser-
uabitis: et ambulabitis in eis. Ego
dominus deus vester. Custodite leges
meas atq; iudicia: que faciens spmo
vincti eis. Ego dominus deus vester.
Omnia spmo ad proxima sanguinis
sui non accedet ut reuelat turpitudine
eius. Ego dno. Turpitudinem patris
tui et turpitudinem matris tue no disco-
opies. Mater tua est: non reuelabis
turpitudinem eius. Turpitudinem uxoris
patris tui no discopies. Turpitudi-
nem patris tui est. Turpitudinem sororis
tue q; patre siue q; matre que domi vel
foris getita est non reuelabis. Turpi-
tudinem filie filij tui vel neptis q; filia
no reuelabis: quia turpitudinis tua est.
Turpitudinem filie uxoris patris tui
qua peperit patri tuo et est soror tua:
non reuelabis. Turpitudinem sororis
patris tui non discopies: quia caro
est patris tui. Turpitudinem sororis
matris tue non reuelabis: eo q; caro
sit matris tue. Turpitudinem patris tui
no reuelabis: nec accedes ad uxorem
eius: que tibi affinitate coniungit. Tur-
pitudinem nurus tue no reuelabis q;
uxor filij tui est: nec discopies igno-
miniam eius. Et uxorem fratris sui

nullus accipiat. Turpitudinem uxoris
fratris tui no reuelabis: quia turpitu-
do fratris tui est. Turpitudinem uxoris
tue et filie eius no reuelabis. Filiam
filij eius: et filiam filie illius non sumes
ut reuelas ignominiam: quia caro
illius sunt: et talis coitus incestus est.
Sororem uxoris tue in pellicula illi
non accipies: nec reuelabis turpitudi-
nem eius ad huc illa vivente. Ad mu-
lierem que parit menstrua no accedes:
nec reuelabis secretum eius. Cum uxo-
re proximi tui non coibis: nec seminis
coniunctione maculaberis. De semine
uo no dabis ut censeatur ydolo mo-
loch: nec pollues nomen dei tui. Ego
dno. Cum masculo non commiscearis
coitu femineo: quia abominatio est.
Cum uiro procre no coibis: nec manu-
laberis ei eo. Mulier non succumbe-
rit uiro nec miscebitur ei: quia scelus
est. Nec polluamini i omnibus hijs qui-
bus exanimati sunt uniusq; geres quas
ego iudicam ante conspectu vestrum: et
quibus polluta est terra cui ego sele-
ra visitabo: ut euomat habitatores
suos. Custodite legitima mea atq; iu-
dicia: ut no faciatis q; quibus abomi-
nationibus istis tam indigena qua
colonus qui peregrinantur apud vos.
Omnes qui generationes istas fecerit ac-
cepit terre q; fuerit ate vos: et polluerit
ea. Cauete ergo ne et vos sicut euomac
et paria feceritis: sicut euomuit gens
q; fuit ante vos. Omnis asa q; fecerit de
abominationibus hijs quippiam parabit
de medio pli sui. Custodite mandata
mea. Nolite facere q; fecerunt hijs q; fue-
runt ante vos: et ne polluamini in
eis. Ego dominus deus vester. **XXV**
Loquiturq; est dominus ad moysen di-
cens. Loquere ad omnem rem

filiorum israel: et dices ad eos. Sancti
estote: quia ego sanctus sum dominus
deus vester. Unusquisq; patrem suum
et matrem suam timeat. Sabbata mea
custodite. Ego dno deus vester. Nolite
conuertere ad ydola: nec deos effrailes
facietis vobis. Ego dno deus vester.
Si immolaueritis hostiam pacificam
dno ut sit placabilis: eo die quo fue-
rit immolata comedetis eam: et die
altero. Quicquid aut residuum fuerit
i die tertio: igne comburetis. Si quis
post biduum comederit q; ea profanum
erit et impietatis reus: portabitq; ini-
quitatem suam quia sanctu domini
polluit: et pibit anima illi de populo
suo. Cumq; messueris segetes terre tue
no tondeberis usq; ad solum superius
terre: nec remanentes spicas colliges:
neq; in vinea tua racemos et grana
decidencia congregabis: sed paupibz
et peregrinis carpenda dimittes. Ego
dominus deus vester. Non facietis fur-
um: nec mentemini: nec accipiet unus-
quisq; proximu suum. Non iurabis
in nomine meo: nec pollues nomen
dei tui. Ego dno. No facies calumni-
am proximo tuo: nec vi opprimes eu.
No morabitur opus mercatorij tui
apud te usq; mane. Non maledices
hebreo: nec coram teo pones offendi-
culum: sed timebis dnm deum tuum: quia
ego sum dominus. No facies quod
iniquu est: nec iniuste iudicabis. No
conspicies psonam paupis: nec impro-
res vultum potentis. Iuste proximo
tuo iudica. Recus criminator: nec
suscipies in populo. Non Rabis otia
sanguine proximi tui. Ego dno. No
odderis fratrem tuum in corde tuo: sed
publice argue eum: ne habeas sup illo
peccatum. Non queras ultionem: nec

memor es in iure ciuim tuor. Dili-
ges amicu tuu sicut teipm. Ego dñs.
Leges meas custodire. Iumentu tuu
non facies coire cum alterius generis
animantibz. Agnum tuu non feces di-
uerso sanine. Veste q̄ ex duobus tecta
est non indueris. Homo si dormierit
cū muliere coitu seminis que sit ancil-
la etiā nobilis. et tamē p̄cio nō redem-
pta nec libertate donata: uapulabūt
ambo et non morientur: quia non
fuit libera. Pro delicto autem suo of-
feret dñs ad obitu tabernaculi testimo-
niū arietem: orabitq; pro eo sacerdos
et pro peccato eius coram domino ⁊
repropiabitur ei: dimitteturq; p̄cim.
Quādo ingressi fueritis terrā: et plan-
taueritis in ea ligna pomifera: aufer-
tis spūda eorū. Poma que germināt
immūda reunt uobis: nec edetis eē ei.
Quarto autem anno omnis fructus
eorū sanctificabit: laudabilis domino.
Quinto aut anno comedetis fructus:
cōgregātes poma que proferūt. Ego
dominus deus uester. Non comede-
tis carnem cū sanguine. Nō auguria
hominu: nec obſuabitū somnia. Neq;
in rotundū amontebitis comam: nec
radetis barbā. Et sup mortuo nō
induetis carnes uestras: neq; figuras
aliquas aut signata facietis uobis.
Ego dominus. Ne prostituas filiam
tuā: ne contāminetur terra et implea-
tur piaculo. Sabbata mea custodite:
et sanduariū meū meruite. Ego dñs.
Nō declinetis ad magos: nec ab aris-
tis aliquid trātemini: ut polluami-
ni per eos. Ego dominus deus uester.
Corā rāno rapite consurgē: ⁊ hono-
ra personā senis: et time dominū deū
tuū. Ego sum dominus. Si habi-
tauerit aduena i terra uſa: et morat⁹

fuerit inter uos: nō reproberis ei: sed
sit inter uos quasi indigena: ⁊ dilige-
tis eum quasi uolueritis. Fuitis
enī ⁊ uos aduēti in terra egipti. Ego
dñs deus uester. Nolite facere iniquū
aliquid in iudicio: in regula: in pon-
dere: i mensura. Statera iusta: ⁊ aqua
sunt pondera: iustus modus: equusq;
segetarius. Ego domin⁹ deus uester: q̄
eduxi uos de terra egipti. Custodite o-
mnia p̄cepta mea et uniuersa iudici-
a: et facite ea. Ego dominus. **XXIIII.**
Locutus est dñs ad moysen di-
cens. Per loqueris filiis israhel.
Homo de filiis isrl: ⁊ de aduēti qui
habitant in isrl: si quis dederit de sem-
ine suo ydolo moloch: morte moriat⁹.
Populus terre lapidabit eū: et ego po-
nam faciem meā cōtra illū: succidam
q; eū de medio ppli sui: eo q̄ dedit de
semine suo moloch: et contāminauit
erit sanduariū meū: ac polluet nōmē
sandum meū: quod si negligens ppl
teret et quasi paruipendens imperiū
meum: dimiserit hominē qui dedit de
semine suo moloch: nec uoluerit eum
occidere: ponā faciem meā sup homi-
nem illū et cognationē eius: succidāq;
et ipm ⁊ omnes qui cōsenserūt ei: ut for-
nicaretur cū moloch de medio populi
sui. Anima q̄ declinauerit ad magos
et arisolos et fornicata fuerit cum eis:
ponā faciem meā cōtra eā: et interficiā
illā de medio ppli sui. Sanctificamini
et estote sancti: quia ego sanctus sum
dñs de⁹ uester. Custodite p̄cepta mea:
et facite ea. Ego dñs q̄a sanctifico uos.
Qui maledixerit patri suo aut matri:
morte moriat⁹. Pater matrisq; q̄ maledi-
xerit: sanguis eius sit super eum. Si
mediet⁹ quis fuerit cū uxore alterius:
et adulterū p̄trauerit cum coniuge

proximi sui: morte moriet⁹ et mediet⁹
et adultera. Qui dormierit cū nouerca
sua et reuelauerit ignominia patris
sui: morte moriant⁹ ambo. Sanguis
eorū sit sup eos. Si quis dormierit cū
nuru sua uterq; moriatur: quia scelus
opati sunt. Sanguis eorū sit sup eos.
Qui dormierit cū masculo coitu femi-
neo: uterq; operatus est nefas: morte
moriatur. Sit sanguis eorū sup eos.
Qui supra uxore filiam duxerit matrem
eius: scelus opatus ē. Uir uis accedat
cū eis: nec pmanebit tantū nefas i me-
dio uestri. Qui cum iumento ⁊ pecore
coierit: morte moriat⁹: p̄cus q̄ occidit.
Mulier q̄ succubuerit cūlibet iumen-
to: simul interficietur cū eo. Sanguis
eorū sit sup eos. Qui acceperit sororem
suam filiā patris sui uel filiā matris
sue et uiderit turpitudinē eius: illaq;
cōspexit fratris ignominia: nefaria
rem operati sunt. Occidentur i conspe-
ctu ppli: eo q̄ turpitudinē suā mutuo
reuelauerunt: et portabūt iniquitatem
suam. Qui coierit cum muliere i fluxu
menstruo ⁊ reuelauerit turpitudinem
eius: ipsaq; aperuerit fontē sanguinis
sui: interficientur ambo de medio ppli
sui. Turpitudinem matertere et amite-
re non discopies. Qui hoc fecerit i-
gnominiam carnis sue nudauit: por-
tabunt ambo iniquitatem suā. Qui
coierit cum uxore patris uel auunculi
sui et reuelauerit ignominia cognati-
onis sue: portabūt ambo peccatū suū.
Absq; libris morientur. Qui duxerit
uxorem fratris sui rem facit illicitam:
turpitudinē fratris sui reuelauit: absq;
q; filijs erit. Custodite leges meas at-
q; iudicia et facite ea: ne et uos ruo-
mat terra quā intraturi estis et habi-
taturi. Nolite ambulare in legitimis

nationū: quas ego repulsurus sū a te
uobis. Omnia enī hec fecerūt: et abomi-
natus sum eas. Uobis autē loquor.
Possidete terrā eorū quā dabo uobis i
hereditatem: terrā fluentē lacte et melle.
Ego dñs deus uester: qui separaui uos
a ceteris pplis. Separate ergo et uos
iumentū mūdū ab immūdo: et auem
mūdā ab immunda. Ne polluat⁹
animas uestras in pecore et auibus
et cunctis que mouentur in terra: et q̄
uobis ostendi esse polluta. Eritis san-
cti michi: quia sanct⁹ ego sum dñs: et
separaui uos a ceteris pplis ut essetis
mei. Vir siue mlier i quibz phitonie⁹
uel diuinationis fuerit spūc⁹: morte
morianur: lapidibus obruent eos.
Sanguis eorū sit super illos. **XXV.**
Dixit quoq; dñs ad moysen. Lo-
quere ad sacerdotes filios aarō:
et dices ad eos. Ne stramineſ sacer-
dos in mortibz cuius sup: nisi tantū
in consanguineis ac p̄pinqis: id est
sup patrem et matrem ⁊ filiū et filiam:
fratrem quoq; et sororem uirginem:
que non est nupta uiro: sed nec i prin-
cipe populi sui contāminabitur. Nec
radent caput nec barbā: neq; i carni-
bus suis faciet incisuras. Sancti erūt
deo suo: et nō polluent nomen ei⁹. In-
censum enī dñi et panes dei sui offerūt:
et ideo sancti reunt. Sconū ⁊ uile pro-
stibulum nō ducet uxorem: nec eam
que repudiata est a marito: quia con-
secratus est deo suo: et panes p̄positi-
onis offert. Sit ergo sanct⁹: quia ⁊ ego
sanct⁹ sum dominus q̄a sanctifico uos.
Sacerdotis filia si deprehensa fuerit
in stupro: et uiolauerit nōmē patris
sui: flammis reuretur. Pontifex id est
sacerdos maximus inter fratres suos:
super ruinis caput suū ē uindictis

oleum. et cuius manus in sacerdotio
consecrate sunt. Vestitusque est sanctis
vestibus: caput suum non discooperit. vesti-
menta non scinderet: et ad omne mortuum
non ingreditur. **Supra** preter quod
suo et matre non contaminabitur: nec
egredietur de sanctis ne polluat san-
duarium domini: quia oleum sancte unctionis
dei sui super eum est. **Ego** dominus. Virgine
ducat uxorem. **Quidam** autem et repudiata
et sordida atque meretricem non accipiet
sed puella de populo suo: ne misceat
stirpem generis sui vulgo gentis sue:
quia ego dominus qui sanctifico eum.
Locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere ad aaron. Homo de semine
tuo per familias qui habuerit maculam
non offeret panes deo suo: nec accedet
ad ministerium eius. **Si** reus fuerit. si
claudus. si vel parvus vel grandis et totus
natus: si fracto pede si manu. si gibbus
si lippus. si albuginem habens in oculo.
si iugem scabiem. si impetiginem in cor-
pore. vel hereticos: omnes qui habuerint
maculam de semine aaron sacerdotis.
non accedet offerre hostias domino nec pa-
nes deo suo. **Vestetur** tamen panibus
qui offeruntur in sanctuario: ita duntaxat.
ut intra velum non ingrediat: nec ac-
cedat ad altare qui maculam habet:
et contaminare non debet sanduarii
meum. **Ego** dominus qui sanctifico eos.
Locutus est ergo moyses ad aaron et
ad filios eius et ad omnem israel.
omnia que sibi fuerant imperata. **XXII**
Locutus quoque est dominus ad moysen
dicens. **Loquere** ad aaron et ad
filios eius. ut caveant ab hijs que conse-
crata sunt filiis israel: et non contaminent
nomen sanctificatorum michi. que ipsi
offerunt. **Ego** dominus. **Dic** ad eos: et ad
posteror eos. Omnis homo qui accesserit

de stirpe vestra ad ea que consecrata
sunt. et que obtulerit filiis israel domino
in quo est immundicia: peribit coram
domino. **Ego** sum dominus. Homo de
semine aaron qui fuerit leprosus aut
paciens fluxum seminis. non vestetur
de hijs que sanctificata sunt michi: donec
sanetur. **Qui** tetigerit immundum super
mortuum. et qui egreditur semen quasi
coitus. et qui tangit reptile et quodlibet
immundum cuius tactus est sordidus.
immundus erit usque ad vespertinum: et
non vestetur hijs que sanctificata sunt: sed
cum laverit carnem suam aqua et occube-
rit sol. tunc mundatus vestetur de san-
ctificatis. quia vobis illud est. **Mortuum**
et caprum a bestia non comedent: nec
polluentur in eis. **Ego** sum dominus. **Custodi-**
diant precepta mea. ut non subiacent
peccato: et moriantur in sanctuario cum
polluerint illud. **Ego** dominus: qui
sanctifico eos. Omnis alienigena non
comedet de sanctificatis. **Inquilinus**
sacerdotis et mercenarius non vescetur
ex eis. **Quem** autem sacerdos emerit. et
qui vernaculus domus eius fuerit: hijs com-
edent ex eis. **Si** filia sacerdotis cuiuslibet
ex populo nupta fuerit: de hijs que san-
ctificata sunt. et de primitijs non vescetur.
Si autem vidua vel repudiata et absque
liberis relicta fuerit ad domum patris
sui: sicut puella consueverat. alietur ab his
parentis sui. Omnis alienigena com-
edendi ex eis non habet potestatem. **Qui**
comederit de sanctificatis per ignoran-
tiam. addet quintam partem cum eo
quod comedit. et dabit sacerdos in sanctu-
arium: nec contaminabunt sanctifi-
cata filiis israel que offeruntur domino:
ne forte subtrahant iniquitatem delicti
sui. cum sanctificata comederint. **Ego**
dominus: qui sanctifico eos. **Locutus** est

est dominus ad moysen dicens. **Loquere** ad
aaron et filios eius. et ad omnes filios
israel dicens. **Ad** eos. Homo de domo
israel et de adventis qui habitant apud
vos. qui obtulerit oblationem suam
vel vota solvens vel sponte offerens:
quicquid illud obtulerit in olocaustum
domini ut offeratur per vos: masculus im-
maculatus erit ex bobus et ovibus et
ex capris. **Si** maculam habuerit non
offeretis: neque erit acceptabile. **Homo**
qui obtulerit victimam pacificorum domino.
vel vota solvens vel sponte offerens
tam de bubus quam de ovibus: immacula-
tum offeret ut acceptabile sit. Omnis
macula non erit in eo. **Si** reus fuerit.
si fractus. si caricem habens. si papu-
las aut scabiem. aut impetiginem. non
offeretis ea domino: nec adolebitis ex
eis super altare domini. **Bovem** et quem aure
et cauda amputatis voluntarie offerre
potes: votum autem ex hijs solui non
potest. **Omne** animal quod vel coctis
vel tritis vel sedis. ablatisque testiculis
est non offeretis domino: et in terra vestra
pro omnino ne faciatis. **De manu** a-
lienigenae non offeretis panes deo vestro.
et quicquid aliud dare voluerit. quia
corrupta et maculata sunt omnia: non
suscipietis ea. **Locutus** est dominus
ad moysen dicens. **Bos**. ovis. et capra
cum genita fuerint. septem diebus erunt
sub ubere matris sue: die autem octavo
et deinceps offerri poterit domino. **Si**ne
illa bos sine ovibus non immolabunt
una die cum febris suis. **Si** immolaverit
is hostiam pro gratiarum actione domino
ut possit esse placabilis: eodem die com-
ederit eam. **Non** remanebit quicquam in
mane alterius diei. **Ego** dominus. **Custodi-**
te mandata mea: et facite ea. **Ego** do-
minus. **Ne** pollutis nomen meum

sanctum: ut sanctificet in medio filiorum
israel. **Ego** dominus. qui sanctifico vos:
et eduxi de terra egypti. ut essem vobis
in deum. **Ego** dominus. **XXIII**
Locutus est dominus ad moysen di-
cens. **Loquere** filiis israel: et di-
ces ad eos. **Hec** sunt ferie domini: quas
vocabitis sanctas. **Hec** diebus facie-
tis opus: dies septimus quia sabbatum
requies est. vocabitur sanctus. **Omne**
opus non facietis in eo. **Sabbatum**
domini est in cunctis habitationibus ve-
stris. **Hec** sunt ergo ferie domini sanctae: quas
celebrare debetis temporibus suis. **Men-**
se primo quarta decima die mensis
ad vespertinum phase domini est: et quinta
decima die mensis huius solemnitas
azimorum domini est. **Septem** diebus
azima comedetis. **Dies** primus erit
vobis celeberrimus. sanctusque. **Omne**
opus servile non facietis in eo: sed of-
feretis sacrificium in igne domino. septem
diebus. **Dies** autem septimus erit celebri-
or et sanctior: nullumque servile opus fa-
cietis in eo. **Locutus** est dominus ad
moysen dicens. **Loquere** filiis israel:
et dices ad eos. **Cum** ingressi fueritis
terram quam ego dabo vobis et messue-
ritis segetem: feretis manipulos spica-
rum primitias mellis vestre ad sacer-
dotem. **Qui** eleuabit fasciculum coram
domino ut acceptabile sit pro vobis
altero die sabbati: et sanctificabit illud.
Atque in eodem die quod manipulis
consecratur: cedetur agnus immacu-
latus amniculus in olocaustum domini:
et libamenta offerent cum eo due deci-
me simile conspectu oleo in incensum
domini odoremque suavitissimi: liba-
mentumque vini. quarta pars hin. **Panem**
et potentiam et pulres non comedetis
ex segete: usque ad diem qua offeratis

et ea deo vestro. Preceptum est sanctum in generationibus cunctisq; habitaculis vestris. Numerabitis ergo ab altero die sabbati in quo oblaustis manipulum primitiarum septem ebdomada plenam usq; ad altera die repletionis ebdomade septime id est quinquaginta dies: et sic offeretis sacrificium novum domino. et omnibus habitaculis vestris panes primitiarum duos de duabus decimis simile fermentate: quos coqueis in primitias domini. Offeretisq; cum panibus septem agnos immaculatos anniculos. et vitulum de armento unum. et arietes duos: et erunt in olocraustum libamentis suis in odore suavitissimi domini. Facietis et hircum pro peccato: duosq; agnos anniculos hostias pacificorum. Cumq; eleaverit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram domino: cedent in usum eius. Et vocabitis hunc diem celeberrimum atq; sanctissimum. Omne opus servile non facietis in eo. Legimus sempiternum erit in cunctis habitaculis et generationibus vestris. Postq; autem messueritis segetem terre vestre non secabitis eam usq; ad solut: nec remanentes spicas colligietis: sed pauperibus et peregrinis diminetis eas. Ego sum dominus deus vester. Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. mense septimo prima die mensis erit vobis sabbatum memoriale clangentibus tubis: et vocabitur sanctum. Omne opus servile non facietis in eo: et offeretis olocraustum domino. Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Decimo die mensis huius septimi die repletionis erit celeberrimus: et vocabitur sanctus: affligetisq; animas vestras in eo: et offeretis olocraustum domino. Omne opus servile non facietis

in tempore diei huius quia dies propitiacionis est: ut videatur vobis dominus deus vester. Omnis anima q; afflicta non fuerit die hac prebit de populo suo: et que operis quippiam fecerit: delebo eam de populo suo. nichil ergo operis facietis in eo. Legimus sempiternum erit vobis in cunctis generationibus et habitaculis vestris. Sabbatum requiectionis est: et affligetis animas vestras. Die nono mensis septimi. a vespero usq; ad vesperum celebrabitis sabbatum vestra. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel. A quindodécimo die mensis huius septimi erunt ferie tabernaculorum septem diebus domino. Dies primus vocabitur celeberrimus atq; sanctissimus. Omne opus servile non facietis in eo: et septem diebus offeretis olocrausta domino. Die quoq; octavus erit celeberrimus atq; sanctissimus: et offeretis olocraustum domino. Et erit ceteris atq; collate. Omne opus servile non facietis in eo. Hec sunt ferie domini quas vocabitis celeberrimas atq; sanctissimas: offeretisq; in eis oblationes domino. olocrausta et libamenta iuxta ritum uniuscuiusq; dicitur: receptis sabbatis domini domusq; vestris. et que offeretis ex voto vel q; sponte rebus domino. A quindodécimo ergo die mensis septimi quando congregaveritis omnes feudos terre vestre celebrabitis ferias domini septem diebus. Die primo et die octavo erit sabbatum: id est requies. Simulq; vobis die primo feodus arboris pulcherrime spaulasq; palmarum et ramos ligni dativum frondium: et salices de torrente: et letabimini coram domino deo vestro: celebrabitisq; sollemnitate eius septem diebus per annum. Legimus sempiternum

erit in generationibus vestris. Mense septimo festa celebrabitis et habitabitis in umbraculis septem diebus. Omnis qui de genere est israel manebit in tabernaculis: ut discant posteri vestri q; in tabernaculis habitare fecerit filios israel cum eduxerit eos de terra egipti. Ego dominus deus vester. Locutusq; est moyses super sollemnitate domini ad filios israel. **XXII** Et locutus est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel: ut offerant tibi oleum de olivis purissimum ac lucidum ad condimandas lucernas iugiter extra velum testimonij. in tabernaculo fedis. Ponetq; eas auro a vesperis usq; in mane coram domino: cultumq; precum in generationibus vestris. Super candelabrum mundissimum ponent semper in conspectu domini. Accipies quoq; simula et coques ex ea duodecim panes: qui singuli habebunt duas decimas. Duos serenos altissime super mensam purissimam coram domino statues et pones super eos thurs lucidissimos: ut sit panis in monumentum oblationis domini. Per singula sabbata mutabunt coram domino. suscepti a filiis israel federe sempiternum: et unq; aaron et filiorum eius ut comedant eos in loco sancto: quia sanctum sanctorum est de sacrificijs domini iure precum. Ecce autem egressus filii mulieris israelidie que pepererat de viro egiptio inter filios israel: iurgatus est in castris cum viro israelite. Cumq; blasphemasset nomen domini: et maledixisset ei: adductus est ad moysen. Vocabat autem mater eius salumich filia dabri: de tribu dan. Misitq; eum in carcerem donec nosset quid iularet dominus. Qui locutus est ad moysen dicens. Educ blasphemum extra castra: et ponant omnes qui audierunt manum suam super caput

eius: et lapidet eum populus universus: et ad filios israel loqueris. Homo qui maledixerit deo suo portabit peccatum suum: et qui blasphemaverit nomen domini morte moriatur. Lapidibus opprimet eum omnis multitudo populi. Sive ille civis seu peregrinus fuerit: q; blasphemaverit nomen domini morte moriatur. Qui percussit et occiderit hominem: morte moriatur. Qui percussit animal reddat vicarium: id est animam pro anima. Qui interrogaverit maculam cunctis civium suorum: sicut fecit sic fiet ei. Fractura pro fractura: oculum pro oculo: dentem pro dente restituet. Qualem inflixerit maculam: tale sustinere cogetur. Qui percussit inmentum: reddat aliud. Qui percussit hominem: punietur. Equum iudicium sit inter vos: sive peregrinus: sive civis peccaverit: quia ego sum dominus deus vester. Locutusq; est moyses ad filios israel: et eduxerunt eum q; blasphemaverat extra castra: ac lapidibus oppresserunt. Feceruntq; filii israel: sicut preceperat dominus moysi. **XXIII** Locutusq; est dominus ad moysen in monte synai dicens. Loquere filiis israel: et dices ad eos. Quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis: sabbatizet sabbatum domino. Sex annis seres agrum tuum: et sex annis putabis vineam tuam: colligesq; feodus eius. Septimo autem anno sabbatum erit terre: requiectionis domini. Agrum non seres: et vineam non putabis. Que sponte gignet humum non metes: et quas primitias earum non colliges nisi vindemiam. Annus enim requiectionis terre est. Sed erunt vobis in cibum: tibi et seruo tuo: acille et mercenario tuo: et advene qui peregrinatur apud te. Humilis tuis et precibus omnia que

nascentur pbeunt cibū. Numerabis quoque tibi septem ebdomadas annos: id est septies septem. que simul faciunt quadraginta novem. et clanges huiusmodi mense septimo decima die mensis purificationis tui universa terra vestra. Sanctificabitur annus quinquagesimus: et vocabitis remissionem iudicis habitatoribus terre tue. Ipse est enim iubilus. Revertetur tunc ad possessionem suam: et unusquisque rediet ad familiam pristinam: quia iubilus est et quinquagesimus annus. Non facietis atque metetis sponte in agro nascens: et primitias vindemie non colligetis ob sanctificationem iubilus: sed statim ablata comedetis. Anno iubilus redierunt omnes ad possessiones suas. Quando vendes quippiam cuius tui: vel emes ab eo. ne contrahas fratrem tuum: sed iuxta numerum annorum iubilus emes ab eo: et iuxta supputationem frugum vender tibi. Quanto plus anni remanserint post iubilum: tanto recet et pretium: quanto minus temporis numeraveris: tanto minoris et emptio constabit. Tempus enim frugum vender tibi. Nolite affligere contribules vestros: sed timeat unusquisque deum suum: quia ego dominus deus vestester. Facite precepta mea: et iudicia custodite: et implete ea ut habitare possitis in terra absque ullo paupere: et pignus vobis huiusmodi fructus suos quibus vestramini usque ad saturationem: nullius impetum formidantes. Quod si dixeritis quid comedemus anno septimo si non severimus neque collegerimus fruges nostras: dabo benedictionem meam vobis anno septimo: et faciet fructus vestrum annorum: facietque anno octavo: et comedetis veteres fruges usque ad novum annum. Donec nova nascentur edetis vetera. Terra quoque

non veniet impetui quia mea est: et vos adveniet et coloni mei estis. Unde runda regio possessionis vestre sub redemptionis conditione vendetur. Si attenuatus frater tuus vendiderit possessionem suam: et voluerit propinquius: potest redimere quod ille vendiderat. Sin autem non habuerit proximum: et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire: computabitur fructus eius eo tempore quod vendidit: et quod reliquum est reddat emptori: sique recipiet possessionem suam. Quod si non invenerit manus eius ut reddat pretium: habebit emptor quod emerat usque ad annum iubilum. In ipso enim omnis venditio redit ad dominum: et ad possessorem pristinum. Qui vendiderit domum intra urbem muros: habebit licentiam redimendi donec unus impleatur annus. Si non redemerit et anni circulus fuerit evolutus: emptor possidebit eam: et postea eius impetui: et redimi non potest: et iam in iubilum. Sin autem in villa fuerit domus: que muros non habet: agrorum iure vendetur. Si ante redemptionem non fuerit: iubilus revertetur ad dominum. Edes leuitas que in urbibus sunt: semper possunt redimi. Si redemptio non fuerit: in iubilum revertentur ad dominos: quia domus urbium leuitarum pro possessionibus sunt inter filios israel. Suburbana autem eorum non variant: quia possessio sanctissima est. Si attenuatus fuerit frater tuus et infirmus manu: et suspenderit eum quasi advena et peregrinum et vixerit tecum: ne accipias ultimas ab eo: nec amplius quam reddidi. Time deum tuum: ut vivere possit frater tuus apud te. Pecuniam tuam non dabis ei ad usum: et frugum supradantiam non reges. Ego dominus deus vestester

qui eduxi vos de terra egypti: ut darem vobis terram chanan: et essem vester deus. Si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus: non eum opprimes: servitute famulorum: sed quasi mercenarius et colonus erit. Usque ad annum iubilum opabitur apud te: et postea egredietur cum liberis suis: et revertetur ad cognationem et ad possessionem patrum suorum. Mei enim servi sunt: et ego eduxi eos de terra egypti. Non venient conditione servorum. Ne affligas eum per potentiam: sed merito dei tui. Servus et ancilla sint vobis de nationibus que in circuitu vestro sunt: et de adventis que peregrinant apud vos: vel que ex his nati fuerint in terra vestra. Hos habebitis famulos: et hereditario iure transmittitis ad posterum: ac possidebitis interitum: fratres autem vestros filios israel: ne opprimatis per potentiam. Si invenerit apud vos manus adveniens atque peregrini: et attenuatus frater tuus vendiderit se: aut cuiusque de hisque eius: post venditionem potest redimi. Qui voluerit ex fratribus suis redimere eum: et patrem et parvulum: et sanguinem: et affinis. Sin autem et ipse potuerit redimere se: supputatis duntaxat annis a tempore venditionis sue usque in annum iubilum: et pecunia qua venditus fuerat iuxta annorum numerum: et ratione mercenarii supputata. Si plures fuerint anni qui remanent usque ad iubilum: secundum hos reddet et pretium: si pauci: ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum: et reddet emptori quod reliquum est: annorum quibus ante fuerint mercedibus imputatis. Non affliget eum violenter in conspectu tuo. Quod si per hoc redimi non potuerit: anno iubilum egredietur cum liberis suis. Mei enim

sunt filii israel: quos eduxi de terra egypti. Ego dominus deus vestester. **XXV** Non facietis vobis ydolum: et sculptile: nec titulos erigetis: nec insigne lapide ponetis in terra vestra ut adducatis eum. Ego enim sum dominus deus vestester. Custodite sabbata mea: et pavete manduicium meum. Ego dominus. Si in preceptis meis ambulaveritis: et mandata mea custodieritis et feceritis ea: dabo vobis pluvias temporibus suis. Et terra gignet germen suum: et pomis arbores replebuntur. Apprehendet messum ritura vindemiam: et vindemia occupabit sementem: et comedetis panem vestrum in saturatione: et absque paupere habitabitis in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris: dormietis: et non erit qui perturbet. Auferam malas bestias: et gladius non transibit terminos vestros. Persequimini inimicos vestros: et corruent coram vobis. Persequuntur quingenti de vestris centum alienos: et centum de vobis decem milia. Cadent inimici vestri gladio in conspectu vestro. Respiciam vos: et crescite faciem: multiplicabimini: et firmabo padum meum vobiscum. Comedetis vetustissima veterum: et vetera novis supervenientibus proicietis. Ponam tabernaculum meum in medio vestri: et non abiciet vos anima mea. Ambulabo inter vos: et ero vester deus: vosque eritis populus meus. Ego dominus deus vestester: qui eduxi vos de terra egypti: ne securetis eis: et qui contregi cathenas: cervicem vestrarum ut incederetis ceteri. Quod si non audieritis me: nec feceritis omnia mandata mea si speraveritis leges meas et iudicia mea contempseritis ut non faciam ea que a me constituta sunt: et ad iram perducatis padum meum: ego quoque

hec faciā vobis. Vistabo vos velo-
dies in egestate et ardore qui conficiat
oculos vestros: et consumat animas
vestras. Frustra seueris seueritatem: que
ab hostibus deuorabit. Ponam faciē
meam contra vos: et corruetis coram
hostibus vestris: et subiciemini hijs qui
oderunt vos. Fugietis nemine perse-
quente. Sin autem nec sic obedieritis
michi: addam correptiones vestras
septuplum propter peccata vestra: et con-
teram superbiam duricie vestre. Dabo
q; vobis relum delug sicut ferrum: et
terram meam. Consumetur in cassū
labor vester: nō proferet terra germen:
nec arbores poma prebent. Si am-
bulaueritis et aduerso michi: nec vo-
lueritis audire me: addam plagas ve-
stras usq; in septuplum propter peccata
vestra. Emittāq; in vos bestias agri
que consumant vos et pecora vestra:
et ad paucitatem cuncta redigā. Vte-
reg; sicut vie vestre. Quod si nec sic vo-
lueritis recipere disciplinam sed ambu-
laueritis et aduerso michi: ego quoq;
contra vos aduersus incedā et punitā
vos septies propter peccata vestra: indu-
cantq; sup vos gladiū ulcorū federis
mei. Eūq; cōfugeritis in urbes mittā
pestilentia in medio vestri: et tradimini
in manibus hostiū postq; cōstegero
baculū panis vestri: ita ut decē mulie-
res in uno cibario roquant panes: et
reddant eos ad pondus: et comedetis: et
non saturabimini. Sin autem nec pe-
hec audieritis me: sed ambulaueritis
contra me: et ego incedam aduersus
vos in furore conitatis: et corripiam
vos septē plagis propter peccata vā:
ita ut comedatis carnes filiorū vestrorū:
et filiarū vā. Destruam egellā vā:
et simulacra cōstingā. Cadetis inter

ruinas ydolorū vā: et abominabit
vos anima mea in tantum ut urbes
vā redigam in solitudinē: et deserta
faciam sanduaria vestra: nec recipiā
ultra odorem suauissimū. Disperdam
q; terram vā: et stupebūt super ea
inimici vā cū habitatores illi fuerit.
Vos autem dispergam in gentes: et
euaginato post vos gladiū: reliq;
terra vestra deserta: et ciuitates dirute.
Tunc placebūt terre sabbata sua cun-
dis diebus solitudinis sue: quando
fueritis in terra hostili. Sabatizabit
et requiescet in sabbatis solitudinis
sue: eo q; nō requiescit in sabbatis
vā: quando habitabatis in ea. Et si
de vobis remanserint dabo paucos
in cordibus eorū: in regionibus hostiliū.
Terrebūt eos sonitū folij volantis: et
ita fugient quasi gladiū. Cadent
nullo sequente: et corruent singuli sup
fratres suos: et bella fugientes. Ne-
mo vā inimicis audebit resistere. Pe-
ribitis int; gētes: et hostili vā ita con-
sumet. Quod si et de hijs aliq; reman-
serint tabescent in iniquitatibus suis
in terra inimicorum suorum: et propter
peccata patrum suorum et sua affligentur:
donec contineantur iniquitates suas
et maiorū suorum quibus preuaticati
sunt in me: et ambulauerit et aduerso
michi: ambulabo igitur et ego contra
eos: et inducam illos in terrā hostilem
donec erubescat in circumcissa mens
eorū. Tunc orabūt pro impietatibus
suis: et recordabor federis mei: quod
pigi cū iacob et ysaac et abrahā. Te-
re q; memor ero: q; cū relicta fuerit ab ei
complacebit sibi in sabbatis suis: pa-
rens solitudinem propter illos. Ipsi
vero rogabūt pro peccatis suis: eo q;
abiecerunt iudicia mea et leges meas

despexerunt. Aramēti etiā cū essent in
terra hostili: nō penitē abieci eos: neq;
sic despexi ut consumerent: et iracūm
faciem patrum meū cū eis. Ego enim sū
dñs deus eorū: et recordabor federis mei
pristini: quādo eduxi eos de terra egip-
ti in cōspēdu gentiū ut essem deus eorū.
Ego dominus deus. Hec sunt iudicia
atq; precepta et leges quas dedit dñs
inter se et inter filios israel in monte
synai: per manum moysi. **xxv**

Locutus est dñs ad moysen di-
ces ad eos. Homo qui vocū fecerit et
sponsione dabit precū. Si fuerit mas-
culus a vicesimo aō usq; ad seage-
simū aū dabit quinquaginta sidos
argenti ad mensurā sanduarij: si mu-
lier: triginta. A quinto autem anno
usq; ad vicesimū masculus dabit vi-
ginti sidos: femina decē. Ab uno men-
se usq; ad annum quinquā p masculo
dabunt quinq; sidi: pro femina res.
Seagenari et ultra masculus dabit
quindē sidos: femina decē. Si paup
fuerit et estimationem reddere nō vale-
bit: stabit corā sacerdote: et quantum
ille estimauerit et viderit eū posse red-
dere: tantū dabit. Animal autem qd
immolari potest dño si quis vouerit
sanctū erit et mutari nō poterit: id est
nec meli? malo: nec pei? bono. Quod
si mutauerit: et ipm qd mutātū est: et
illud pro quo mutātū est consecratū
erit dño. Animal immūdum qd im-
molari dño nō potest si quis vouerit
adducit aut sacerdotē: q; diuidat
vrum bonū an malū sit. Haquet pre-
cium. Quod si dare voluerit is qui of-
fer: addet supra estimationē quintā
partem. Homo si vouerit domū suā

et sanctificauerit dño: considerabit eā
sacerdos utrum bona an mala sit: et
iuxta pretiū qd ab eo fuerit constitutū
venundabitur. Sin autē ille qui voue-
rat voluerit redimere eā dabit quintā
partem estimationis supra: et habebit
domū. Quod si agrum possessionis
sue vouerit et consecrauerit domino:
iuxta mensuram sementis estimabit
pretiū. Si triginta modijs ordeī feri-
tur terra: quinquaginta sidos venun-
detur argenti. Si statim ab aō inci-
pientis iubilēi vouerit agrum: quāto
valere potest: tanto estimabitur. Sin
autē post aliquātū temporis: suppu-
tabit sacerdos pecuniā iuxta annorū
qui reliqui sunt numerū usq; ad iubi-
leum: et detrahatur ex pretio. Quod si
voluerit redimere agrū ille q; vouerat:
addet quintam partē estimatē pecunie:
et possidebit eam. Sin autē voluerit
redimere: sed alteri cuiuslibet fuerit ve-
nundatus: ultra eū qui vouerat redi-
mere nō poterit: quia cū iubilēi venerit
dies sanctificatus erit domino: et pos-
sessio cōsecrata ad ius pertinet sacerdo-
tum. Si ager emptus est: et nō de posses-
sione maiorū sanctificatus fuerit dño:
supputabit sacerdos iuxta annorum
numē usq; ad iubilēū pretiū: et dabit
ille q; vouerat eum domino. In iubi-
leo autem reuertetur ad priorem domi-
num q; vendiderat eum: et habuerat in
sorte possessionis sue. Omnis estima-
tio sido sanduarij ponderabitur. Si-
clus viginti obulos habet. Primoge-
nita q; ad deum pertinet nemo sanctifi-
care poterit et vouere. Siue bos siue
ovis fuerit: dñi sūt. Quod si immūdū
est animal: redimet qui obtulit iuxta
estimationem suam: et addet quintā
partem pretij. Si redimere noluerit

MV
 vendet alteri: quātoquā fuerit ante esti-
 matū. Omne quod dñs cōsecrat siue ho-
 mo fuerit siue animal siue ager non
 veniet: nec redimi poterit quicquid se-
 mel fuerit cōsecratū. Sandū sandorū
 erit dñs. Et oīs cōsecratio q̄ offert ab
 homine nō redimetur: sed morte mori-
 etur. Omnes decimae ite siue de pomis
 arborum siue de frugibus dñi sūt: et illi
 sanctificant. Si q̄s aut voluerit redi-
 mere decimas suas: addet quitam par-
 tem earū oīm decimarū. Boves et oves
 et capre q̄ sub pastoris virga trāsierūt:
 quicquid decimū venerit sanctificabit
 dñs. Nō eligetur nec bonū nec malū:
 nec altero commutabit. Si q̄s mutaue-
 rit: et quod mutātū ē: et p quo mutātū est
 sanctificabit dñs: et nō redimet. Hec sūt
 pcepta q̄ mādavit dñs moysi ad fili-
 os israel: in monte synai. *Exple h-*
lex leuitica. Incipit liber numeri. 1. mādab

Locutusq̄ est domi-
 nus ad moysen in
 deserto synai i tabe-
 nacle federis: pma
 die mensis secundi
 anno altero egressio-
 nis eorū ex egipto dicens. Tollite sum-
 mam universae congregationis filiorū
 israel p cognationes et domos suas:
 et nomina singulorū: quicquid seque-
 ē masculini a vicelimo anno et supra:
 oīm viros fortis ex israel: et numera-
 bitis eas p turmas suas tu et aaron.
 Eruntq̄ vobiscum principes tribuū
 ac domorū i cognationibus suis: quorū
 ista sunt nomina. De tribu ruben: eli-
 sur filius sedeur. De tribu symeon: sa-
 lamihel filius surisaddai. De tribu iu-
 da: naalon filius aminadab. De
 tribu isachar: nathanael filius suar.
 De tribu zabulon: eliab filius helon.

filiorū aut ioseph de tribu ephraim:
 elisama filius ammiud. De tribu ma-
 nasse: gamalihel filius phadassur. De
 tribu beniamin: abidan filius ged-
 quis. De tribu dan: abiezer filius ami-
 saddai. De tribu aser: ptegiel filius o-
 thran. De tribu gad: elialaph filius e-
 nan. Hii nobilissimi principes multitudi-
 nis p tribus et cognationes suas: et
 capita exercitus israel: quos cūcūct
 moyses et aaron cum oīm vulgi mul-
 tudine: et congregaverūt primo die
 mensis scđi recensentes eos p cognati-
 ones et domos ac familias: et capita
 et nomina singulorū a vicelimo anno
 et supra: sicut preceperat dominus moy-
 si. Numeratiq̄ sunt in deserto synai de
 ruben primo genito israelis p gene-
 rationes et familias ac domos suas:
 et nomina capitum singulorū: omne
 quod seque ē masculini a vicelimo anno
 et supra procedentium ad bellū: qua-
 draginta sex milia quingēti. De filiis
 symeon per generationes et familias
 ac domos cognationū suarū: recensiti
 sunt per nomina et capita singulorū:
 omne quod seque ē masculini a vice-
 limo anno et supra: procedentium ad
 bellum: quinquaginta novem milia
 trecenti. De filiis gad p generationes
 et familias ac domos cognationum
 suarū: recensiti sunt per nomina sin-
 gulorū a viginti annis et supra omnes
 qui ad bella procederent: quadraginta
 quinq̄ milia sexcenti quingēti. De
 filiis iuda p generationes et familias:
 ac domos cognationū suarū p nomi-
 na singulorum a vicelimo anno et su-
 pra: omnes qui poterant ad bella pro-
 cedere: recensiti sunt: septuaginta quā-
 or milia sexcenti. De filiis isachar per

MI
 generationes et familias ac domos
 cognationū suarū p nomina singulorū
 a vicelimo anno et supra omnes qui
 ad bella procederent recensiti sunt: quin-
 quaginta quatuor milia quadringēti.
 De filiis zabulon per generationes et
 familias ac domos cognationū su-
 arū recensiti sunt p nomina singu-
 lorū a vicelimo anno et supra: omnes q̄
 poterant ad bella procedere: quinquā-
 ginta septem milia quadringēti. De
 filiis ioseph filiorū ephraim per gene-
 rationes et familias ac domos cognati-
 onū suarū recensiti sunt per nomina
 singulorū a vicelimo anno et supra: o-
 mnes qui poterant ad bella procedere:
 quadraginta milia quingēti. Por-
 ro filiorū manasse p generationes et
 familias ac domos cognationū suarū
 recensiti sunt p nomina singulorū
 a viginti annis et supra: omnes q̄ pote-
 rant ad bella procedere: triginta duo
 milia ducenti. De filiis beniamin per
 generationes et familias ac domos
 cognationū suarū recensiti sunt nomi-
 nibus singulorū a vicelimo anno et su-
 pra: omnes qui poterant ad bella proce-
 dere: triginta quinq̄ milia quadringēti.
 De filiis dan p generationes et fami-
 lias ac domos cognationum suarū
 recensiti sunt nominibus singulorum
 a vicelimo anno et supra omnes q̄ pote-
 rant ad bella procedere: sexaginta duo
 milia septingēti. De filiis aser per ge-
 nationes et familias ac domos co-
 gnationū suarū recensiti sūt p nomina
 singulorū a vicelimo anno et supra o-
 mnes qui poterant ad bella procedere:
 quadraginta milia et mille quingēti.
 De filiis neptalim p generationes et
 familias ac domos cognationū suarū
 recensiti sunt nominibus singulorū

a vicelimo anno et supra omnes q̄ pote-
 rant ad bella procedere: quingēta
 tria milia quadringēti. Hii sūt quos
 numeraverūt moyses et aarō et duo
 decim principes israel: singulos p
 domos cognationū suarū: fuerūtq̄ o-
 mnis numerus filiorū israel p domos
 et familias suas a vicelimo anno et
 supra qui poterant ad bella procedere:
 sexcenta tria milia virorū quingēti
 quingēta. Leuite aut in tribubz fa-
 miliarū suarū nō sunt numerati cū eis.
 Locutusq̄ est dñs ad moysen dicens.
 Tribum leui noli numerare: neq̄ po-
 nes summā eorū cū filiis israel: sed
 constitue eos sup tabernaculū testimo-
 nij. Cuncta vasa eius et quicquid ad
 ceremonias pertinet ipi portabunt: ta-
 bernaculum et omnia utensilia eius: et
 erunt in ministerio ac p girū taberna-
 culi metabūtur. Cū p̄ficeretur autem
 deponent leuite tabernaculū: cū castra
 metanda erigent. Quisquis eorum
 accesserit occidetur. Metabuntur aut
 castra filij israel: unusquisq̄ per tur-
 mas et cuneos atq̄ exercitū suū: porro
 leuite p girū tabernaculi figēt tentoria
 ne fiat indignatio sup multitudinē fili-
 orū israel: et recubabūt i custodijs tabe-
 nacle testimonij. Fecerūt ergo filij israel
 iuxta oīa q̄ preceperat dñs moysi. ¶
Locutusq̄ est dñs ad moysen et
 aarō dicens. Singuli per turmas
 signa atq̄ vexilla et domos cognatio-
 num suarū castra metabūtur filiorū
 israel: per girum tabernaculi federis.
 Ad orientē iudas figēt tentoria per tur-
 mas exercitū suū: et itq̄ princeps filiorū
 eius naalon filius aminadab: et oīs
 de stirpe eius summa pugnantium se-
 ptuaginta quatuor milia sexcentorum.
 Juxta eum castra metati sunt de tribu

Isaachar. quorū princeps fuit nathanael filius suar: et omnis numerus pugnatōrum eius quinquaginta quatuor milia sdringēti. In tribu zabulō princeps fuit heliab filius helon: omnesq; de stirpe eius exercitus pugnatōrū quinquaginta septē milia sdringēti. Unūq; qui in castris iude adnumerati sunt: fuerūt centū octoginta sex milia quadringenti: et per turmas suas primi egredierūt. In castris filiorū ruben ad meridiana plagam erit princeps elisur filius sedeur: et cunctus exercitus pugnatōrū ei⁹ qui numerati sūt quadraginta sex milia quingenti. Juxta eū castra metati sunt de tribu simeon: quorū princeps fuit salamihel filius surisaddai: et cunctus exercitus ei⁹ pugnatōrū q̄ numerati sūt quinquaginta novē milia recētī. In tribu gad princeps fuit eliasaph filius duel: et cunctus exercitus pugnatōrū eius q̄ numerati sunt sdraginta quinque milia sexcenti quinquaginta. Omnes qui recensiti sunt in castris ruben: cētum quinquaginta milia et mille sdringenti quinquaginta: p̄ turmas suas in secundo loco proficiētur. Ieuabitur autem tabernaculū in testimonij p̄ officia leuitarum et turmas eorū. Quomodo erigetur: ita et deponetur. Singuli p̄ loca et ordines suos proficiētur. Ad occidentalem plagam erunt castra filiorū ephraim: quorū princeps fuit helisama filius ammiud. Cunctus exercitus pugnatōrū eius qui numerati sunt: quadraginta milia quingenti. Et cū eis tribus filiorū manasse: quorū princeps fuit gamaliel filius phadassur: cunctusq; exercitus pugnatōrū ei⁹ qui numerati sunt: triginta duo milia ducenti. In tribu filiorū beniamin princeps

fuit abidan filius gedeonias: et cūctus exercitus pugnatōrū eius qui recensiti sunt: triginta quinque milia quadringenti. Omnes qui numerati sunt in castris ephraim: centū octo milia centum: p̄ turmas suas recētī proficiētur. Ad aquilonis partem castra metati sunt filij dan: quorū princeps fuit abiezzer filius amissaddai. Cunctus exercitus pugnatōrū ei⁹ qui numerati sunt: sexaginta duo milia septingenti. Juxta eum habere tēoria de tribu aser: quorū princeps fuit phegiel filius ochran. Cunctus exercitus pugnatōrū eius qui numerati sunt: sdraginta milia et mille quingenti. De tribu filiorū neptalim princeps fuit ahira filius eman. Cunctus exercitus pugnatōrū ei⁹ quinquaginta tria milia quadringenti. Omnes q̄ numerati sunt in castris dan: fuerunt centum quinquaginta septem milia sexcenti: et novissimī proficiētur. Hic numerus filiorū israel per domos cognationū suarū et turmas diuisi exercitus: sexcenta tria milia quingenta quinquaginta. Leuite autē non sunt numerati inter filios israel. Sic enim preceperat domin⁹ moysi. Fecerūtq; filij israel iuxta oīa q̄ mandauerat dñs. Castra metati sūt p̄ turmas suas: et p̄fecti p̄ familias ac domos p̄m suorū.

Hec sūt generationes aarō et moysi in die qua locutus ē domin⁹ ad moysen in monte synai: et hec nomina filiorum aaron. Primogenit⁹ ei⁹ nadab: deinde abiu et eleazar et ythamar. Hec nomina filiorū aarō sacerdotum q̄ undi sunt: et quorū replete et consecrate man⁹ ut sacerdotio fungantur. Mortui sunt enim nadab et abiu cum offerrent ignē alienum in conspectu domini i deserto synai abisq;

libris: fundiq; sūt sacerdotio eleazar et ythamar corā aaron patre suo. Locutusq; ē dñs ad moysen dicens. Applica tribum leui: et fac stare i conspectu aaron sacerdotis ut ministrent ei et recubent et obseruet quicquid ad cultū pertinet mīsticudinis corā tabernaculo testimonij: ut custodiāt vasa tabernaculi: seruētq; i ministerio ei⁹. Dabisq; dono leuitas aaron et filijs eius quibz traditi sūt a filijs israel: aarō autē et filios eius constitues sup̄ cultū sacerdotij. Egredietisq; ad ministrandū accesserit: morietur. Locutusq; est dñs ad moysen dicens. Ego tuli leuitas a filijs israel pro oīu primogenito q̄ aperit vuluam in filijs israel: eruntq; leuite mei. Meum est enī oīne p̄mogenitum. Equo p̄cissi p̄mogenitos in terra egip̄ti: sanctificauī michi quicquid primū nascit in isrl. Ab homine usq; ad pecus mei sunt. Ego dñs. Locutusq; est dñs ad moysen in deserto synai dicens. Numera filios leui p̄ domos patrū suorū et familias: omnem masculū ab uno mense et supra. Numerauit moyses ut preceperat dñs: et inuēti sūt filij leui p̄ nomina sua: geson et caath et merari. Filij geson: leui et semī. Filij caath: amram et issaia. hebron et oziel. Filij merari: moosi et muli. De geson fuit familie dur. lebnitica et semeitica: quarum numer⁹ est p̄ls sexus masculini ab uno mense et supra: septē milia quingentorū. Hii post tabernaculū metabuntur ad occidentem sub principe eliasaph filio lael: et habebūt recubias in tabernaculo federis: ip̄m tabernaculum et op̄mentum eius: reitorij qd trahitur ante fores tēti federis et cortinas atq; reitorij qd appenditur

in introitu atq; tabernaculi: et quicquid ad ritum altaris pertinet: fūes tabernaculi et omnia utensilia eius. Cognatio chaath habebit p̄ls. amramitas et issaaitas et hebronitas et ozielitas. Hec sunt familie caathitarū: recensite p̄ nomina sua: omnes generis masculini ab uno mense et supra: octo milia sexcenti: habebūt recubias sanduacij et castra metabuntur ad meridianam plagam. Principesq; eorū erit eliasaph filius oziel: et custodiēt archā mentamq; et candelabrum: altaria et vasa sanduacij in quibz ministratur et velū: cunctaq; huiusmodi suppellex. Princeps autē principū leuitarū eleazar filius aaron sacerdotis erit sup̄ recubitores custodie sanduacij. At vero de merari erit populi moosice et mulite recensiti p̄ nomina sua: omnes generis masculini ab uno mense et supra: sex milia ducenti. Princeps eorū suriel filius abiaiel: in plaga septentrionali castra metabuntur. Erunt sub custodia eorū tabule tabernaculi et vestes et columnę ac bases earū: et omnia q̄ ad cultum huiusmodi pertinet: columnę atq; p̄ circuitum cum basibus suis: et parilli cū fūnibz. Castra metabuntur ante tabernaculum federis id est ad orientalem plagā. moyses et aaron cū filijs suis: habentes custodiam sanduacij in medio filiorum israel. Quisquis alien⁹ accesserit: morietur. Omnes leuite quos numerauerunt moyses et aarō iuxta preceptum dñi p̄ familias suas in genere masculino a mense uno et supra: fuerunt viginti duo milia. Et ait domin⁹ ad moysen. Numera p̄mogenitos sexus masculini de filijs israel ab uno mense et supra: et habebis summā eorū. Tollesq;

leuitas michi: p omni primogenito
filioru israel. Ego sum dominus. Et
pecora eor pro uniuersis primogeni-
tis pecoru filioru israel. Recensuit mo-
yses sicut preceperat dñs pmoogenitos
filioru israel: et fuerunt masculi per
nomina sua a mense uno ⁊ supra vi-
ginti duo milia ducenti septuaginta-
tres. Locutusq; ē dñs ad moysen. Tol-
le leuitas pro pmoogenitis filioru isrl ⁊
pecora leuitay pro pecoribz eoru: recit
q; leuiti mei. Ego sum dñs. In pñcio
autem ducentor septuaginta rui qui
egredunt numeru leuitay de primoge-
nitis filioru israel accipies quinq; li-
dos p singula capita: ad mensuram
santuarij. Siclus habet viginti obo-
los. Dabitq; pecunia aaron ⁊ filijs
eius: predum eor qui supra sunt. Tu-
lit igit moyses pecunia eor qui fuerat
amplius ⁊ quos redemerat a leuitis
pro primogenitis filioru israel nul-
le recentorum septuaginta quinq; siclo-
rum iuxta pondus santuarij: ⁊ dedit
eam aaron ⁊ filijs eius iuxta uerbum
quod preceperat sibi dominus. **III**
Locutusq; est dñs ad moysen ⁊
aaron dicens. Tolle summam
filiory caath de medio leuitay p domos
⁊ familias suas a tricesimo anno ⁊
supra usq; ad quinquagesimu annu:
omni qui ingreditur ut stent ⁊ mini-
strent in tabernaculo federis. Hic ē cul-
tus filioru caath. Tabernaculu federis
⁊ sanctum sandoru ingreditur aaru
⁊ filij eius quando mouenda sūt ca-
stra: ⁊ deponent uelumi quod pendet
ante fores. Inuolutaq; eo archam testi-
monij: ⁊ opient rursum uelamine ia-
cundinaru pellum. ⁊ extendentq; desuper
pallium totum iacundinu: ⁊ inducent
vedes. Mensam quoq; positionis

inuoluent iacundino pallio: ⁊ ponent
cum ea thuribula ⁊ mortariola. Na-
thos ⁊ cratheras ad liba fundenda.
Panes semp in ea erunt. Extendentq;
desuper palliu coccineu quod rursum
opient uelamento iacundinaru pellu:
⁊ inducent uedes. Sument ⁊ palliu
iacundinu quo opient candelabrum
cum lucernis ⁊ forcipibz suis: ⁊ emun-
doribz ⁊ cūdis uasis olei que ad con-
firmandas lucernas necessaria sunt:
⁊ sup omnia ponent opimentu iacu-
dinaru pellu: ⁊ inducent uedes. Nec
non ⁊ altare aureum inuoluet iacu-
dino uelamento: ⁊ extendent desuper
opimentum iacundinaru pellum: in-
ducentq; uedes. Omnia uasa quibus
ministratur in santuario inuoluent
iacundino pallio: ⁊ extendent desuper
opimentum iacundinaru pellu: in-
ducentq; uedes. Sed ⁊ altare mundabit
cinere: ⁊ inuoluent illud purpureo re-
stimento: ponentq; cum eo oia uasa
quibz in ministerio eius uantur: id ē
ignium receptacula fuscinulas ac ci-
dettes undicos ⁊ bacilla. Cunda sa-
la altaris opient simul uelamine ia-
cundinaru pellum: ⁊ inducent uedes.
Cunq; inuoluerint aaron ⁊ filij eius
santuariu ⁊ omnia uasa eius i com-
mone castroy: tunc intrabunt filij
caath ut portent inuoluta: ⁊ non tan-
gant uasa santuarij ne moriantur.
Ista sunt onera filioru caath in tabe-
naculo federis super quos erit eleazar
filius aaron sacerdotis: ad cuius pe-
tinet curam oleum ad confirmandas
lucernas ⁊ compositionis incensum
⁊ sacrificium qd semp offertur ⁊ oleu
undionis ⁊ quicquid ad cultu tabe-
naculi pertinet: omq; uasorum que
in santuario sunt. Locutusq; est dñs

ad moysen ⁊ aaron dicens. Nolite
perdere pplu caath de medio leuitay:
sed hoc facite eis ut uiuant: ⁊ nō mo-
riantur si trigerint sanda sandoru.
Aaron ⁊ filij eius intrabunt: ipiq; dis-
ponent opa singlor: ⁊ diuidet quid
portare quis debeat. Alij nulla curio-
sitate videant que sunt in santuario
priusq; inuoluant: alioquin morien-
tur. Locutusq; est dñs ad moysen di-
cens. Tolle summā etiā filioru gerson
per domos ⁊ familias ⁊ cognatio-
nes suas a triginta annis ⁊ supra usq;
ad annos quinquaginta. Numerā
omnes qui ingreditur ⁊ ministrant
in tabernaculo federis. Hoc ē officiū
familie gersonitay: ut portent cordina
tabernaculi ⁊ tectū federis. opimentu
aliud: ⁊ super omnia uelamen iacundi-
num: ⁊ mortarij: qd pendet in introitu
tabernaculi federis: cordinas atq; uel-
um in introitu quod est ante taberna-
culum. Omnia que ad altare pñer
simul: ⁊ uasa ministerij uelante aa-
ron ⁊ filijs ei⁹ portabunt filij gerson: ⁊
scient singuli cui debeant operi mani-
pari. Hic est cultus familie gersonita-
rum in tabernaculo federis. Eruntq;
sub manu itamar filij aaron sacer-
dotis. Filios quoq; merari p famili-
as ⁊ domos patru suoy recensitis a
triginta annis ⁊ supra usq; ad annos
quinquaginta: omes q; ingreditur
ad officiū ministray sui ⁊ cultu fede-
ris testimonij. Hec sunt onera eoru.
Portabunt tabulas tabernaculi ⁊ re-
des eius: columnas ⁊ bases ray: co-
lumnas quoq; atq; p circuitum cum
basibz ⁊ pcellis ⁊ humibz suis. Omnia
uasa ⁊ suppellectilem ad numeru acci-
piet: sicq; portabunt. Hic est officiū
familie meritaru ⁊ ministrum in

tabernaculo federis: rursq; sub manu
itamar filij aaron sacerdotis. Recen-
suerūt igitur moyses ⁊ aaron ⁊ prin-
cipes synagoge filios caath p cognati-
ones ⁊ domos patru suoy a triginta
annis ⁊ supra usq; ad annum quin-
quagesimum. omnes q; ingreditur
ad ministerium tabernaculi federis: ⁊
inuenti sūt duo milia septingeti quin-
quaginta. Hic ē numerus ppli caath:
qui intrant tabernaculu federis. Hos
numerauit moyses ⁊ aaron iuxta ser-
monem dñi per manu moysi. Nume-
rati sunt ⁊ filij gerson p cognationes
⁊ domos patrum suoy a triginta an-
nis ⁊ supra usq; ad quinquagesimu
annum omnes qui ingreditur ut
ministrant in tabernaculo federis: ⁊
inuenti sunt duo milia secenti trigin-
ta. Hic est populus gersonitay: quos
numerauerūt moyses ⁊ aaron iuxta
uerbu dñi. Numerati sunt ⁊ filij merari
p cognationes ⁊ domos patru suoy
a triginta annis ⁊ supra usq; ad
annum quinquagesimum omnes q;
ingreditur ad replendos ritus ta-
bernaculi federis: ⁊ inuenti sunt tria
milia ducenti. Hic est numerus filioru
merari: quos recensuerunt moyses ⁊
aaron iuxta imperium dñi per manu
moysi. Omes q; recensiti sūt de leuitis
⁊ qd fecit ad nomē moyses ⁊ aaron ⁊
principes isrl p cognationes ⁊ domos
patri suoy a triginta annis ⁊ supra usq;
ad annu quinquagesimu ingredien-
tes ad ministerium tabernaculi ⁊ onera
portada: fuerūt simul octo milia quigen-
ti octoginta. Iuxta uerbu dñi recensuit
eos moyses unusquisq; iuxta officiū ⁊
iuxta hanc sicut preceperat dñs. **VI**
Locutusq; est dominus ad moysen
dicens. Precepe filijs israel:

ut eiciant de castris omne leprosum
et qui semine fuit pollutus: est super
mortuo. Tam masculum q̄ feminam
eicite de castris: ne contaminent ea cū
habitaerint vobiscum. feceruntq;
ita filij isrl: et eiecerunt eos extra castra
sicut locut⁹ erat dñs moysi. Locutus
q; ē dñs ad moysen dicens. Loquere
ad filios isrl. Vir siue mulier cum fece-
rint q̄ omnibus peccatis que solent ho-
minibus accidere: et per negligentiam
transgressi fuerint mandatu dñi atq;
deliquerint cōstribunt peccatum suū: et
reddent ipm caput quitamq; partem
desup ei in que peccauerint. Si autē
non fuerit qui recipiat dabunt dñs et
erit sacerdos: recepto arietē q̄ offertur
pro expiatione ut sit placabilis hostia.
Omnes quoq; primitie quas offert
filij israhel ad sacerdotē p̄m̄t: et quic-
quid in sanduariū offertur a singulis
et traditur manibz sacerdotis ipsius
erit. Locutus ē dñs ad moysen dicens.
Loquere ad filios israhel: et dices ad
eos. Vir cuius vxor errauerit: maritū
q; contumens dormierit cum altero
viro: et hoc maritus deprehendere nō
quiverit sed lateat adulteriū: et testibus
argui nō potest: quia nō est inventa
in supro: si spiritus zelotipie cōta-
uerit virum contra uxorem suam que
vel polluta ē vel falsa suspitione appe-
ritur: adducet eam ad sacerdotem: et
offeret oblationem pro illa decimam
partē sari farinē ordeace. Non funder
super eam oleum nec imponent thus:
quia sacrificium zelotipie est: et obla-
tio inuestigans adulteriū. Offeret
igitur eam sacerdos et statuet coram
dño: assumetq; aquam sandā in vase
fidili: et paucillum terre de pavimēto
tabernaculi mittet in eā. Cūq; steterit

mulier in conspectu dñi discoperiet
caput eius: et ponet sup manus illius
sacrificium recordationis et oblationē
zelotipie. Ipse autem tenebit aquas a-
marissimas: i quas cum execratione
maledicta congesti: adiurabitq; eā
et dicit. Si nō dormiuit vir alienus
tecum: et si nō polluta es deserto mari-
thoro: non te nocēbūt aque iste ama-
rissime in his maledicta congesti. Sin-
autē declinasti a viro tuo atq; polluta
es: et concubisti cum altero: hijs ma-
ledictionibz subiacebis. Det te dñs in
maledictionē exemplumq; cūctorum
in p̄lo suo. Putrescere faciat femur tu-
um: et renens uterū dirumpat. In-
grediamur aque maledictē in ventres
tuos: et utero tumescere putrescat fe-
mur. Et respondit mulier. Amen. a-
men. Scribetq; sacerdos i libello ista
maledicta: et eleabit ea aquis amaris-
simis in quas maledicta congesti: et
dabit ei bibere. Quas cum egulauerit
tollet sacerdos de manu eius saccha-
um zelotipie: et eleabit illud coram
domino imponetq; illud super altare:
ita duntaxat ut prius pugillum sa-
crificij tollat de eo quod offertur: et in-
cendat sup altare: et sic ponem de mu-
lieri aquas amarissimas. Quas cū
biberit: si polluta est et contempto viro
adulteriū rea: p̄transibunt eam aque
maledictionis: et inflato ventre cōpu-
rescat femur: eritq; mulier i maledicti-
onem et in exemplū omni p̄lo. Quod
si polluta non fuerit erit innoxia: et fa-
ciat liberos. Ista est lex zelotipie. Si de-
clinaverit mulier a viro suo et polluta
fuerit: maritusq; zelotipie spiritū
condens adduxerit eam in conspectu
domini: et fecerit ei sacerdos iuxta oīa
que scripta sunt: maritus absq; culpa

erit: illa recipiet iniquitatē suā. **U**
Locutus ē dñs ad moysen dicens.
Loquere ad filios israhel: et dices
ad eos. Vir siue mulier cū fecerint vo-
tum ut sanctificent: et se voluerint do-
mino cōsecrare: a vino et omne quod
inebriare potest abstinēbūt. Acetum
et vino et q̄ qualibet alia portione: et
quicquid de via exprimitur nō bibet:
vitas recentes ficatq; non comedent
cūctis diebz quibz q̄ voto dño cōse-
crant: quicquid q̄ vinea esse potest ab u-
uapassa usq; ad aquū non comedēt.
Omni tempore separationis sue no-
uacula nō transibit p̄ caput eius: usq;
ad completū diē quo dño cōsecratur
sanc⁹ erit: celsante celarie capitis ei⁹.
Omni tempore cōsecrationis sue sup
mortuū non ingredietur: nec sup patris
quidē et matris et fratris sororisq; fu-
nerē contaminabit: quia cōsecratio
dei sui sup caput eius est. Omnibz die-
bus separationis sue sanctus erit do-
mino. Si autē mortuū fuerit subito
quispiā corā eo: polluet caput cōse-
crationis eius: qd cadet ilico et in eadem
die purgationis sue: et rursum septi-
ma. In octava autē die offeret duos
tueres vel duos pullos colūbe sacer-
doti in introitu federis testimoniū faci-
etq; sacerdos vinū pro peccato: et alter
in olocaustū: et deprecabit pro eo quia
peccauit super mortuo: sanctificabitq;
caput eius in die illo: et cōsecrabit do-
mino dies separationis illius: offerēs
agnū anniculū p̄ peccato: ita tamen
ut dies p̄ores iterū fiant: quoniam pol-
luta ē sanctificatio eius. Ista ē lex cō-
secrationis. Cū dies quos q̄ voto de-
reuerat complebitur: adducet eū ad
ostiu tabernaculi federis: ut offerat ob-
lationem ei⁹. Dño agnū anniculum

immaculatū in olocaustū: et quē an-
niculā immaculatā p̄ peccato: et arie-
tem immaculatū hostia pacificam: ca-
nistū q; panū azimoy qui conspersi
sunt oleo: et laganā absq; fermento un-
cta oleo ac libamina singuloy: q̄ offe-
ret sacerdos corā dño: et faciet tam p̄
peccato q̄ in olocaustū. Arietem vero
immolabit hostia pacificā dño: offe-
rens simul canistū azimoy et libamen-
ta que q̄ more debent. Tunc radetur
nazareus ante ostium tabernaculi fe-
ris celarie cōsecrationis sue: tolletq; ca-
pillos eius et ponet sup ignē qui est
suppositus sacrificio pacificorū: et ar-
mū codū arietis: totaq; absq; fermen-
to unā de canistro: et laganū azimoy
unū: et tradet i manibz nazarei postq;
rastū fuerit caput ei⁹: susceptaq; rursum
ab eo eleuabit i conspectu dñi: et sancti-
cata sacerdotis erit: sicut p̄dusculū qd
separari iullū est et femur. Post hec po-
test bibere nazareus vinū. Ista ē lex na-
zareti cū vouerit oblationē suā dño p̄
cōsecrationis sue: receptis hijs q̄ inue-
nerit manus eius. Iuxta qd mēte de-
nouerat: ita faciet ad p̄fectionem san-
ctificationis sue. Locutus ē dominus
ad moysen dicens. Loquere aaron et
filij ei⁹. Sic benedicetis filiis israhel:
et dicitis eis. Benedicat tibi domin⁹:
et custodiat te. Ostendat dñs faciem
suam tibi: et misereatur tui. Cōuertat
dñs vultum suum ad te: et det tibi pa-
cem. Inuocabunt nomē meū sup fili-
os israhel: et ego benedicā eis. **U**
Adm est autem i die qua com-
pleuit moyses tabernaculum et
eregit illud: unxitq; et sanctificauit cū
omnibus vasis suis altare similit̄
et omnia vasa eius: obtulerunt prin-
cipes israhel et capita familiarū qui

erant per singulas tribus prefati eorum
qui numerati fuerant munera eorum
dñs. sex plaustra recta cum duodecim
bubus. Unum plaustrum obtulerunt
duces. et unum bouem singuli obtulerunt
q; ea in conspectu tabernaculi. Rur aut
dñs ad moysen. Suscipe ab eis ut fer-
uiant in ministerio tabernaculi. et tra-
des ea leuitis iuxta ordinem ministerij
sui. Itaq; cū suscepisset moyses plau-
stra et boues. tradidit eos leuitis. Duo
plaustra et quatuor boues dedit filijs
gerson iuxta id quod habebant neces-
sarium. quatuor alia plaustra et octo
boues dedit filijs merari scdm officia
et cultum suum. sub manu ishamar
filij aarō sacerdotis. Filij aut caath
non dedit plaustra et boues. quia in
santuarij seruierunt. et onera p̄p̄ris por-
tauerunt humeris. Agit obtulerunt duces
in dedicatione altaris. die qua unctus
est oblatione suam ante altare. Dixit
q; dñs ad moysen. Singuli duces per
singulos dies offerant munera in de-
dicationem altaris. Primo die obtu-
lit oblatione sua naalon filius aminadab
de tribu iuda. fueruntq; in ea aceta-
bulum argenteum. pondus centumtri-
ginta siclorum. kalam argentea habens
septuaginta siclos iuxta pondus san-
duarij. utrumq; plenum simila consper-
sa oleo in sacrificium. mortariolum
re decem siclis auris plenum incenso. bo-
uem de armento et arietem et agnum
anniculum in olocustum. hircumq; pro
peccato. et in sacrificio pacificorum bo-
ues duos. arietes quinq; hircos quin-
q; agnos anniculos quinq;. Hec est ob-
latio naalon filij aminadab. Secundo
die obtulit nathanael filius suar dux
de tribu isachar. aceta bulum argenti
appendens centumtriginta siclos. kalam

argentea habent septuaginta siclos
iuxta pondus sanduarij. utrumq; ple-
num simila conspersa oleo in sacrificium.
mortariolum aureum habens decem si-
clos plenum incenso. bouem de armento
et arietem. et agnum anniculum in olo-
caustum. hircumq; pro peccato. et in sa-
crificio pacificorum boues duos. arie-
tes quinq; hircos quinq; agnos an-
niculos quinq;. Hec fuit oblatio natha-
nael filij suar. Tercio die princeps fili-
orum zabulon heliab filius helon ob-
tulit aceta bulum argenteum appendens
centumtriginta siclos. kalam argen-
team habent septuaginta siclos ad pon-
dus sanduarij. utrumq; plenum si-
mila conspersa oleo in sacrificium. mor-
tariolum aureum appendens decem
siclos plenum incenso. bouem de armen-
to et arietem. et agnum anniculum in
olocustum. hircumq; pro peccato. et
in sacrificio pacificorum boues duos. arie-
tes quinq; hircos quinq; agnos an-
niculos quinq;. Hec est oblatio heliab
filij helon. Die quarto princeps filio-
rum ruben elisur filius sedeur. obtulit
aceta bulum argenteum appendens cen-
tumtriginta siclos. kalam argentea
habentem septuaginta siclos ad pon-
dus sanduarij. utrumq; plenum si-
mila conspersa oleo in sacrificium. mor-
tariolum aureum appendens decem
siclos plenum incenso. bouem et arie-
tem et agnum anniculum in olocustum.
hircumq; pro peccato. et in sacrificio
pacificorum boues duos. arietes quinq;
hircos quinq; agnos anniculos quinq;. Hec
fuit oblatio elisur filij sedeur. Die
quinto princeps filiorum simeon salu-
miel filius surisadai. obtulit aceta bu-
lum argenteum appendens centumtri-
ginta siclos. kalam argentea habentem

septuaginta siclos ad pondus sandu-
arij. utrumq; plenum simila conspersa
oleo in sacrificium. mortariolum aure-
um appendens decem siclos plenum
incenso. bouem de armento et arietem.
et agnum anniculum in olocustum.
hircumq; pro peccato. et in hostias
pacificorum boues duos. arietes quinq;
hircos quinq; agnos anniculos quinq;. Hec
fuit oblatio salumiel filij surisadai. Die sexto
princeps filiorum gad heliasaph filius
duel. obtulit aceta bu-
lum argenteum appendens centumtri-
ginta siclos. kalam argentea habentem
septuaginta siclos ad pondus sandu-
arij. utrumq; plenum simila consper-
sa oleo in sacrificium. mortariolum
aureum appendens decem siclos plenum
incenso. bouem de armento et arietem.
et agnum anniculum in olocustum. hircum-
q; pro peccato. et in hostias pacifi-
corum boues duos. arietes quinq; hircos
quinq; agnos anniculos quinq;. Hec fuit
oblatio heliasaph filij duel. Die septimo
princeps ephraim elisama filius ammiud.
obtulit aceta bulum argenteum appendens
centumtriginta siclos. kalam argentea
habentem septuaginta siclos ad pondus san-
duarij. utrumq; plenum simila conspersa
oleo in sacrificium. mortariolum aure-
um appendens decem siclos plenum incen-
so. bouem de armento et arietem et agnum
anniculum in olocustum. hircumq; pro
peccato. et in hostias pacificorum bo-
ues duos. arietes quinq; hircos quin-
q; agnos anniculos quinq;. Hec fuit
oblatio elisama filij ammiud. Die octa-
uo princeps filiorum manasse gamaliel
filius phadassur. obtulit aceta bu-
lum argenteum appendens centumtri-
ginta siclos. kalam argentea habentem

septuaginta siclos ad pondus sandu-
arij. utrumq; plenum simila conspersa
oleo in sacrificium. mortariolum aureum
appendens decem siclos plenum incenso.
bouem de armento et arietem. et agnum
anniculum in olocustum. hircumq;
pro peccato. et in hostias pacificorum bo-
ues duos. arietes quinq; hircos quin-
q; agnos anniculos quinq;. Hec fuit
oblatio gamaliel filij phadassur. Die nono
princeps filiorum beniamin abidan
filius gedemonis. obtulit aceta bu-
lum argenteum appendens centumtri-
ginta siclos. kalam argenteam habentem
septuaginta siclos ad pondus sandu-
arij. utrumq; plenum simila conspersa
oleo in sacrificium. mortariolum au-
reum appendens decem siclos plenum
incenso. bouem de armento et arietem. et
agnum anniculum in olocustum. hircum-
q; pro peccato. et in hostias pacifi-
corum boues duos. arietes quinq; hircos
quinq; agnos anniculos quinq;. Hec fuit
oblatio abidan filij gedemonis. Die decimo
princeps filiorum dan. abiezzer filius
amisadai. obtulit aceta bu-
lum argenteum appendens centumtri-
ginta siclos. kalam argentea habentem
septuaginta siclos ad pondus sandu-
arij. utrumq; plenum simila conspersa
oleo in sacrificium. mortariolum au-
reum appendens decem siclos plenum
incenso. bouem de armento et arietem.
et agnum anniculum in olocustum.
hircumq; pro peccato. et in hostias pacifi-
corum boues duos. arietes quinq; hircos
quinq; agnos anniculos quinq;. Hec fu-
it oblatio abiezzer filij amisadai. Die
undecimo princeps filiorum aser phagathel
filius ochran. obtulit aceta bulum ar-
gentum appendens centumtriginta
siclos. kalam argenteam habentem

septuaginta sidos ad pond⁹ sandu-
arij. utrumq; plenū simila conspecta
oleo in sacrificium: mortariolum au-
reum appendens decem sidos plenum
incenso: bouem de armento. et arietem.
et agnū anniculum i olocaustum.
hircumq; pro peccato: et in hostias pa-
cificorum boues duos. arietes quinq;
hircos quinq;: agnos anniculos quin-
q;. Hec fuit oblatio plagaitel filij oth-
ran. Die duodecimo princeps filioꝝ
neptalim ahira filius henan. obtulit
aretabulum argenteū appendens cen-
tum triginta sidos. hialam argenteā
habentē septuaginta sidos ad pondus
sanduarij. utrumq; plenū simila con-
specta oleo in sacrificium: mortariolū
aureum appendēs decem sidos plenū
incenso: bouem de armento. et arietē.
et agnū anniculū i olocaustum hir-
cumq; pro peccato: et in hostias pacifi-
corum boues duos. arietes quinq;: hir-
cos quinq;: agnos anniculos quinq;.
Hec fuit oblatio ahira filij henan. Hec
in dedicatione altaris oblata sunt a
principibz israhel in die qua cōsecratū
est: aretabula argēta duodecim. hialē
argentea. duodecim. ita ut centum tri-
ginta argenti sidos haberet unum a-
retabulum. et septuaginta sidos una
hiala. id est in cōmune vasoz omniū
et argenteo. sidi duo milia q̄dringenti
pōdere sanduarij: mortariola aurea
duodecim plena incenso. duos sidos
appendentia pondere sanduarij. id est
simul auri sidi centum viginti: boues
de armento in olocaustum duodecim.
arietes duodecim. agni anniculi duo-
decim et libamenta eorum: hirci duo-
decim. pro peccato: in hostias pacifi-
corum boues vigintiquatuor. arietes lega-
ginta. hirci septuaginta. agni anniculi

septuaginta. Hec oblata sunt in dedica-
tione altaris. quādo undū ē. Cumq;
ingredetur moyses tabernaculū fede-
ris ut consuleret oraculum: audiebat
vocem loquentis ad se de p̄ncipio.
quod erat sup archā testimoniū inter du-
os cherubim: unde et loquebat ei. **viij.**
Locutus ē dñs ad moysen. dicens.
Loquere aarō: et dices ad eum.
Cum posueris septem lucernas: cande-
labrum in austali parte erigat. Hec
igitur precipere ut lucerne contra boreā
regione respiciant ad mensam panū
propositionis: contra eam partē quā
candelabrum respicit lucere debent.
Fecitq; aarō: et imposuit lucernas su-
per candelabrū ut preperat dominus
moysi. Hec autem erat factura cande-
labri: et auro ductili tam medius si-
pes q̄ cuncta que et utroq; calamoru
latere nascebantur. Iuxta exemplū qd
ostendit dñs moysi: ita operatus est
candelabrum. Et locutus est dominus
ad moysen dicens. Tolle leuitas ex me-
dio filiorum israhel: et purificabis eos
iuxta hunc ritum. Aspergant aqua
lustrationis: et radant omnes pilos
carnis sue. Cumq; lauerint uestimenta
sua et mundati fuerint: tollant bouē
de armentis et libamentum ei. Similā
oleo conspecta: bouem aut alterum de
armento tu accipies p peccato: et appli-
cabis leuitas coram tabernaculo fede-
ris. cōducata omni multitudine filioꝝ
israhel. Cumq; leuite fuerint corā dño
ponent filij israhel manus suas super
eos: et offeret aaron leuitas mun⁹ in
conspectu domini a filiis israhel: ut
seruiant in ministerio eius. Leuite q̄
ponent manus suas super capita bo-
um: et quibus unum facies pro pecca-
to: et alterum in olocaustum domini:

ut deprecetis p eis. Statueq; leuitas
in conspectu aaron et filiorum eius et
consecrabis oblatos domino: ac sepa-
rabis de medio filiorum israhel ut sint
mei: et postea ingrediantur tabernacu-
lum fedris. ut seruiant michi. Sicq;
purificabis et cōsecrabis eos in obla-
tionem domini: quoniam dono dona-
ti sunt michi a filiis israhel. Pro pri-
mogentis q̄ aperit omniū vuluā
in israhel accipi eos. Mea sunt enī omnia
primogenita filioꝝ israhel: tam ex ho-
minibus q̄ ex iumentis. **Ex** die quo
percussit dominus primogenitum in terra
egipti. sanctificauit eos michi: et tuli le-
uitas pro cūdis primogenitis filioꝝ
israhel. tradiditq; eos dono aaron et
filiis eius de medio ppli. ut seruiāt mi-
chi pro israhel in tabernaculo fedris:
et orat pro eis ne sit in poplo plaga. si
ausi fuerint accedere ad sanduarium.
Feceruntq; moyses et aaron et omnis
multitudo filioꝝ israhel sup leuitas q̄
preperat dñs moysi: purificatq; sunt
et lauerunt uestimenta sua. Eleuauit
q; eos aarō in conspectu dñi et orauit
pro eis: ut purificati ingrederentur ad
officia sua in tabernaculū fedris corā
aaron et filiis eius. Sicut preperat do-
minus moysi de leuitis: ita factum est.
Locutus ē dominus ad moysen dicens.
Hec est lex leuitaz. Viginti quinq; an-
nis et supra ingredient: ut ministrent
in tabernaculo fedris. Cumq; quinquā-
gesimum annum etatis impleuerint
seruire cessabunt: eruntq; ministri fea-
rum suoz in tabernaculo fedris. ut
custodiāt que sibi fuerint commendata:
opera aut ipsa non faciant. Sic dis-
pones leuitas in custodijs suis. **ix.**
Locutus est dñs ad moysen in de-
serto synai. anno secūdo postq̄

egressi sūt de terra egipti. mense primo
dicto. **faciant** filij israhel phasē in
tempore suo. quartadecima die men-
sis huius ad vespem: iuxta omnes
cerimonias et iustificationes ei⁹. Pre-
cepitq; moyses filiis israhel: ut facerēt
phasē. Qui fecerunt tempore suo quar-
tadecima die mensis ad vespem in
monte synai: iuxta omnia que man-
dauit dñs moysi fecerūt filij israhel.
Ecce autem quidam immundi super a-
nima hominis. qui nō poterant facere
phasē in die illo: accedēs ad moysen
et aaron. dixerunt eis. Inimūdi sum⁹
super anima hominis: quare seunda-
mur ut nō valeamus offerre oblatio-
nem dño. in tempore suo inter filios
israhel? Quibus respondit moyses.
Ecce: ut consulam quid precipiat
dominus de vobis. Locutusq; est do-
minus ad moysen dicens. Loquere fi-
liis israhel. Homo qui fuerit immun-
dus super anima. sine in via procul
in gente vestra. faciat phasē domino
in mense scōo quartadecima die men-
sis ad vespem: cum azimis et ladu-
ris agrestibus comedent illud. Non re-
linquet et eo quippiam usq; mane. et
eos ei⁹ nō cōstingent: omne ritū phasē
obseruabunt. Si quis aut et mudus
est et in itinere nō fuit. et tamen nō fecit
phasē. exterminabit anima illa de po-
pulis suis: quia sacrificium domino
nō obtulit tempore suo. Peccatū suū
ipse portabit. Peregrinus quoq; et ad-
uenia si fuerint apud vos: faciet phasē
domino iuxta cerimonias et iustifica-
tiones suas. Preceptum idem erat a-
pud vos tā aduenie q̄ indigene. Igit⁹
die qua erectum est tabernaculum o-
peruit illud nubes. Vespere autē sup
tentoriū erat quasi species ignis usq;

ad mane. Sic fiebat iugiter. Per diē
reiebat illud nubes: et per noctem iſſi
ſpecies ignis. Cumq; ablata fuiſſet nu-
bes que tabernaculum ptegebat. tūc
proſciſcebatur filij iſrahel: et loco ubi
ſteſſet nubes. ibi caſtramerabantur.
Ad imperiū dñi proſciſcebant: et ad
imperium illius ſigebat tabernaculū.
Eundis diebus quibus ſtabat nubes
ſup tabernaculū manebat in eodem
loco: et ſi eueniſſet ut iſto tēpore ma-
neeret ſup illud. erant filij iſrl in recubi-
tis dñi: et non proſciſcebantur. ſequor
diebus fuiſſet nubes ſuper tabernacu-
lum. Ad imperiū dñi erigebat tentori-
a: et ad imperiū illius deponebat. Si
fuiſſet nubes a reſpere uſq; ad mane-
re ſtatum dilucto tabernaculū reliquit
ſet proſciſcebatur: et ſi poſt diem et no-
ctem reſciſſet. diſſipabat tentoria. Si
vero biduo aut uno meſe uel longio-
ri tempore fuiſſet ſup tabernaculum.
manebat filij iſrahel in eodem loco: et
nō proſciſcebant: ſtatum autem ut re-
ceſſiſſet mouebat caſtra. Per uerbum
dñi ſigebat tētoria. et p uerbu illi pro-
ſciſcebatur: et atq; i recubitis dñi iuxta
imperium eius per manu moysi. **¶**

Locutus ē dñs ad moysen dicens.
Fac tibi duas tubas argentas
ductiles: q̄bz conuocare poſſis multitu-
dinē quādo mouenda ſūt caſtra. Cumq;
inceperis tubis: congregabit ad te o-
mnis turba ad oſtium tabernaculi ſe-
deris. Si ſemel clangeris: uenient ad
te principes et capita multitudinis iſra-
hel. Si autem prolixiſſor atq; conſuſus
clangor inceperis: mouebūt caſtra
primi qui ſunt ad orientale plagam.
In ſecundo aut ſonitu et pari ululatu
tuba leuabūt tentoria qui habitāt ad
meridiem: et iuxta hūc modū reliqui

faciant ululantibz tubis in pſatione.
Quādo autem congregātus eſt p̄p̄s.
ſimplex tubarū clangor erit: et nō con-
ſe ululabunt. Filij aut aaron ſacerdo-
tis clangerit tubis: et atq; hoc legimū
ſempiternū in generationibz vris. Si
reſciſſis ad bellum de terra ueſtra. con-
tra hoſtes q̄ dimicant adueſum uo-
clangeris ululantibz tubis: et erit re-
cordatio ueſtri coram dño deo ueſtri:
ut etiamini de manibz inimicorū uo-
rum. Si quādo habebitis epulū et die-
ſectos et kalendas. canetis tubis ſup
olocauſtis et paſſicis uidimur ſine
uobis in recordationē dei ueſtri. Ego
dñs deus ueſter. Anno ſecundo men-
ſe ſc̄do. uiceſima die menſis. eluata ē
nubes de tabernaculo ſederis. Proſci-
ſſiq; ſunt filij iſrahel p̄ turmas ſuas
de deſerto ſynai: et recubuit nubes in
ſolitudine pharan. Mouerūtq; caſtra
primi iuxta imperiū dñi i manu mo-
ſi. filij uide p̄ turmas ſuas: quorum
princeps erat naalon fili⁹ amminadab.
In tribu filiorū iſachar fuit prin-
ceps nathanael filius ſuar: in tribu za-
bulon erat princeps eliab filius elon.
Depoſitumq; eſt tabernaculum: quod
portātes egreſſi ſunt filij geſſon et me-
rari. Proſciſſiq; ſunt et filij ruben p̄ tur-
mas et ordinem ſuum: quos princeps
erat elifur filius ſedeur. In tribu aut
filiorū ſimeon princeps fuit ſalamūel
filius ſuriſadai: porro in tribu gad
erat princeps eliaſaph fili⁹ dūel. Pro-
ſciſſiq; ſunt et raachite: portantes ſan-
tuarium. Tam dñi tabernaculū por-
tabatur: donec uenirent ad erectionis
locum. Mouerunt caſtra et filij ephra-
im p̄ turmas ſuas: in quos exercitū
princeps erat eliaſama fili⁹ amminad.
In tribu aut filiorū manaſſe princeps

fuit gamaliel filius phadaſſur: et in
tribu beniamin erat dux abidan filius
gedeonis. Moſiſſimū caſtroz omnū
proſciſſi ſunt filij dan p̄ turmas ſuas:
in quos exercitū princeps fuit abiezzer
fili⁹ ammiſadai. In tribu aut filiorū
aſer erat princeps phagathel fili⁹ och-
ran: et in tribu filiorū neptalim prin-
ceps fuit ahira filius henan. Hec ſūt
caſtra et proſciſſiones filiorū iſrahel p̄
turmas ſuas quando egredebantur.
Dixitq; moyses obab filio rahuel ma-
dianiti cognato ſuo. Proſciſſimur
ad locum quē dñs datur⁹ eſt nobis:
ueni nobiſcum ut beneficiamus tibi:
quia dñs bona promiſit iſraheli. Cui
ille reſpondit. Non uadam tecum: ſed
reuertar in terram meā in qua natus
ſum. Et ille: noli inquit nos relinque-
re. Tu enim noſti in quibz locis p̄ de-
ſertum caſtra ponere debeam⁹: et eris
dux noſter. Cumq; nobiſcum uene-
ris: quicquid optimū fuerit ex opibz
quas nobis traditurus eſt dominus
dabim⁹ tibi. Proſciſſi ſūt ergo de mōte
dñi uiam trium dierū: archaq; ſederis
dñi predebat eos per dies tres. proui-
dens caſtroz locum. Nubes quoq;
dñi ſup eos erat per diem cū incederent.
Cumq; eleuaretur archa. dicebat moy-
ſes. Surge domine et diſſipent inimi-
ci tui: et fugiant qui odeunt te a facie
tua. Cū aut deponeſſet. aiebat. Reuer-
te ad multitudinem exercit⁹ iſrl. **¶**

In terra orum eſt murmur p̄p̄s:
quali dolentiū pro labore contra
dñm. Quod cū audiſſet iratus eſt: et
accuſus in eos ignis dñi deuorauit
extremā caſtroz partē. Cumq; clamaret
p̄p̄s ad moysen: orauit moyses ad
dñm: et abſortus ē ignis. Vocauitq;
nomē loci illi⁹ incendio: eo qd ſuccuſus

fuisset contra eos ignis dñi. Vulgus
quippe promiſſum qd aſcenderat cum
eis. flagrauit deſiderio carniū ſedens
et ſtens. inuidia ſibi pariter filijs iſrl et
ait. Quis dabit nobis ad ueſcendum
carnes? Recordantur piſcū quos com-
edabamus in egipto gratis: in mente
nobis reſunt cucumeres. et pepones.
porriq; et reſ. et allia. Anima noſtra
arida eſt. nichil aliud reſpiciunt oculi
noſtri niſi man. Erat aut man quaſi
ſemē toriandri coloris bdellij. Circui-
batq; p̄p̄s. et colligens illud ſcangebat
mola ſive terebat in mortario: coqueſ
in olla et facieſ ex eo torulas ſaporis
ſiſi panis oleati. Cumq; deſcenderet no-
de ſup caſtra ros: deſcendebat pariter et
man. Audiuit ergo moyses ſtudentem
p̄p̄m per familias: ſingulos p̄ oſtia
tentoriū ſui. Iratusq; eſt furor dñi ual-
de: ſed et moysi intolleranda res uila
eſt: et ait ad dominū. Cur afflixiſti ſer-
uum tuum? Quare non inuenio gra-
tiam coram te? Et cur impoſuiſti pon-
dus uniuerſi populi huius ſup me?
Aliquid ego concepi omnem hanc
multitudinem uel genui eam. ut dicaſ
mihi porta eos in ſinu tuo ſicut porta-
re ſolet nutrix infantulum: et deſer in
terram pro qua iuraſti patribz eoz?
Vnde mihi carnes: ut dem tante mul-
titudini? ſtetur contra me dicentes:
da nobis carnes ut comedam⁹. Non
poſſum ſolus ſuſtinere omnem hūc
populum: quia grauis mihi ē. Sin
aliter tibi uidetur: obſecro ut interfici-
as me. et inueniam gratiam i oculis
tuis: ne tantis afficiar malis. Et di-
xit dominus ad moysen. Congrega
mihi ſeptuaginta viros de ſenibus
iſrahel. quos tu noſti qd ſenes populi
ſunt ac magiſtri: et duc⁹ eos ad oſtiū

Tabernaculi federis. faciesq; ibi stare te-
cum ut descendam et loquar tibi: et au-
feram de spiritu tuo. Et tu dices. ut
suscitent tecum omnes populi. et non tu
solus graueris. Populo quoniam dices.
Sancit camini. Etas comedent car-
nes. Ego enim audiui vos dicere. Quis
dabit nobis escas carniū? Bene nobis
erat in egipto. Ut det vobis dominus
carnes et comedatis. non uno die nec
duobus vel quibus aut decem. nec vigin-
ti quidē. sed usq; ad mensē dicunt.
donec exeat per nares vestras et vertatur
in nauis. et eo quod repuleritis dñm q̄
in medio vestri est. et fleueritis corā eo
dicentes quare egressi sumus ex egipto
ut periremur in solitudine? Et ait mo-
yses. Sexcenta milia pedum huius
populi sūt. Et tu dñs dabo eis escam car-
niū mense integro. Nunquid ouium
et bouum multitudo redetur. ut possit
sufficere ad cibum: vel omnes pisces
maris in unū congregabūtur ut eos
faciant? Cui respondit dñs. Nunquid
manus dñi inualida est? Jam nunc
videbis. utrum mens sermo ope com-
pleatur. Venit igitur moyses et narra-
uit populo vicia dñi. congregans septu-
aginta viros de senibus israel: quos
stare fecit circa tabernaculum. Descen-
ditq; dñs per nubem et locutus ē ad eū.
auferens de spiritu qui erat in moysi:
et dāns septuaginta viris. Cuiq; re-
quieuit in eis spiritus. prophetauerūt:
nec ultra cessauerūt. Remanserāt autē
in castris duo viri. quorum unus voca-
batur heliad. et alter medad. super quo
requieuit spiritus: nam et ipsi descripti
fuerant: et non egerant ad tabernacu-
lum. Cuiq; prophetaret in castris: cu-
raret puer et nuntiaret moysi dicens.
Heliad et medad prophetant in castris.

Statim ioseph filius nūm ministrat mo-
ysi. et electus ē pluribus ait. Domine mi-
moyses prohibe eos. At ille. quid in-
quit emularis pro me? Quis retribu-
at ut omnis populus propheta: et det eis dñs
spiritum suum? Reuerlusq; ē moyses
et maiores natu israel in castra. Ven-
tus autem egrediens a dñō acceptas
transmare conuictos detulit et dimisit
in castra. inire quātum uno die con-
fici potest ex omni parte castrorum per
circumum. volabantq; in aere duobus
cubitis altitudine super terrā. Surgens
ergo populus toto die illo et nocte ac
die altero congregauerunt rotundi.
qui parum decem choros: et siccauerūt
eas per girum castrorū. Adhuc carnes
erant in dentibus eorū. nec defecerat hu-
iusmodi cibis: et ecce furor dñi con-
stitit in populo. percussit eū plaga
magna nimis. Vocatusq; est ille lo-
cus sepulchra concupiscentie: ibi enī sepe-
lierunt populo q̄ desiderauerat. Egres-
si autem de sepulchris concupiscentie
reperit aseroth: et maledixit ibi. **XII**
Locutusq; est maria et aaron contra
moysen propter uxorem eū. et hiopis-
sam: et dixerunt. Num per solū moysen
locutus est dominus? Nonne et nobis
similiter ē locutus? Quod cū audisset
dominus. iratus est. Erat enim mo-
yses vir micillimus super omnes ho-
mines qui morabatur in terra. Sta-
tim locutus est ad eum et ad aaron et
maria. Egredimini vos tanquam res
ad tabernaculū federis. Cuiq; fuisset
egressi descendit dominus in columna
nubis: et stetit in introitu tabernaculi
vocans aaron et mariam. Qui cum
issent dixit ad eos. Audite sermones
meos. Si q̄s fuerit inter vos propheta
domini in visione apparebit ei: vel per

sonnium loquar ad illum. At non
talitā seruus meus moyses: qui in omni
domo mea fidelissimus est. Ne enim
ad os loquor ei. Palam. et non per eni-
gmata et figuras dñm videt. Quare
ergo nō timuistis detrahē seruū meū
moysi? Iratusq; contra eos abiit. Au-
tes quodq; recessit que erat super taber-
naculum. Et ecce maria apparuit can-
dens lepra quasi nix. Cuiq; respexisset
eam aaron et vidisset percussam lepra:
ait ad moysen. Obsecro domine mi-
ne imponas nobis hoc peccatum quod
stulte commisimus: ne fiat hec quasi
moeria: et ut abortiuum quod prociuitur
de vulua maris sue. Ecce iam medi-
um carnis eius deuoratum est a lepra.
Clamauitq; moyses ad dñm dicens.
Deus obsecro. sana eam. Cui respon-
dit dominus. Si pater eius spūisset
in facie illius. nōne deberet saltem septē
diebus colore suffundi? Egredietur septem
diebus extra castra: et postea reuertabitur.
Egredietur itaq; maria extra castra se-
ptem diebus: et populus nō ē motus de loco
illo. donec reuertata ē maria. **XIII**
Profectusq; ē populus de aseroth: fixis
tentorijs in deserto pharan. Abiitq;
locutus est dominus ad moysen dicens.
Mittite viros qui considerent terrā cha-
naan quā dāurus sum filiis israel:
singulos de singulis tribubus ex prin-
cipibus. fecit moyses quod dñs impera-
rat: de deserto pharan mittēs principes
viros: quorum ista sunt nomina. De
tribu ruben. semmua filium zechur: de
tribu simeon. saphat filium vri: de tribu
iuda. galeb filium iephone: de tribu isach-
ar. igal filium ioseph: de tribu ephraim
osee filium nūm: de tribu beniamin. phal-
ti filium raphu. De tribu zabulon. ged-
diel filium iode: de tribu ioseph septem

manasse. gaddi filium susi: de tribu dan
amihel filium gemalli: de tribu aser
sechor filium michael: de tribu neptalim
naabi filium bapli: de tribu gad. gu-
hel filium machi. Hec sunt nomina
virorū. quos misit moyses ad consi-
derandam terram: vocauitq; ossee filium
nūm ioseph. Misit ergo eos moyses ad
considerandā terrā chanaan: et dixit
ad eos. Ascendite per meridianā pla-
gam. Cuiq; veneritis ad montes. con-
siderate terram qualis sit: et populum qui
habitator est eius. utrum fortis sit an
infirma: pauci numero an plures: ipsa
terra bona an mala: urbes quales.
munitate an absq; muris: humi pin-
guis an sterilis. nemorosa an absq;
arboribus. Confortamini. et afferte
nobis de fructibus terre. Erat autem
tempus quādo iam precoque vire vestrū
possunt. Cuiq; ascendissent explorā-
uerunt terram a deserto syri. usq; ad ro-
bā intransibiles emath. Ascenderunt
q; ad meridiem et venerunt in hebron.
ubi erant achiman et silai et dolmai.
filij emath: nam hebron septem annis
ante thānū urbem egipti condita est.
Pereguntq; usq; ad torrentem hori
abscedit palmirē cū vna sua quē por-
tauerunt in veste duo viri. De malis
quoniam granatis et de ficis loci illius
tulērunt. qui appellatus est nehelestol
id est torrentis hori eo quod horū por-
tassent inde filij israel. Reuerlusq; repro-
ratores ire post quadraginta dies omni
regione circūta venerunt ad moysen
et aaron et ad omnem cetum filiorū
israel in desertum pharan quod est
in cadēs. Locutusq; eis et omni multi-
tudo ostenderunt fructus terre et nar-
rauerunt dicens. Venimus in terrā
ad quā misistis nos. que reuera fuit

lacte et melle. ut et hys studiis cognos-
ci potest: sed cultores forissimos ha-
bet. et urbes grandes atq; muratas.
Sicripa enach vidim? ibi. Amalech
habitar in meridie ethiops et iebuseus
et amorreus in montanis. Canane?
vero moratur iuxta mare et circa flu-
entia iordanis. Inter hec caleb compul-
sus murmur populi qui oriebatur
contra moysen ait. Ascendamus et pos-
sideamus terram: quoniam poterimus
obtinere eam. Alij vero qui fuerant cu
eo dicebant. Nequaquam ad hunc popu-
lum valeamus ascendere: quia fortior no-
bis est. Detraheruntq; terre quam inspe-
rant apud filios israel dicentes. Ter-
ra quam lustravimus deugrat habitato-
res suos. Popul? quem aspeximus pece-
raturus est. Ibi vidimus monstrum quendam
filioru enach de genere gigantum: quibus
comparati quasi locuste videbantur. **U**
gitur vociferans dis turba fleuit nocte
illa: et murmurati sunt circa moysen et
aaron cum filij israel diceret. Viam
mortui essemus in egipto: et non in hac
vasta solitudine. Viam peramus.
et non inducat nos dominus in terram
istam: ne cadamus gladio. et uxores
ac liberi nostri ducantur captivi. Non-
ne melius est reverti in egiptum? Dixerunt
q; alter ad alter. Constituamus nobis
duces: et revertamur in egiptum. Quo
audito moyses et aaron ceciderunt pro-
ni in terram coram omni multitudine
filioru israel. At vero iosue filius nun
et caleb filius iephone qui et ipsi lustra-
verant terram. sedecunt vestimenta sua:
et ad omne multitudinem filioru
israel locuti sunt. Terra quam circumvi-
mus valde bona est. Si pius fuerit
dominus inducet nos in eam: et tradat hu-
mum lacte et melle manantem. Nolite

rebelles esse contra dominum: neq; time-
atis popu terre huius: quia sicut panis
ita eos possumus deuorare. Recedit
ab eis omne presidium: dominus vobiscum.
nolite metueret. Cumq; clamaret dis
multitudo et lapidibus eos velle oppri-
mere: apparuit gloria domini super
cedum fedis. cunctis videntibus filijs
israel. Et dixit dominus ad moysen. **U**
quequo detrahet michi populus iste?
Quousq; non crederet michi in omnibus
signis q; feci coram eis? Feciam igitur
eos pestilentia atq; consumam: et au-
faciam principem sup gentem magnam
et fortioem q; hec est. Et ait moyses
ad dominum. Ut audiant egiptij de
quor medio educaui populu istum: et
habitatores terre huius q; audierunt
quod tu domine in populo isto sis: et
facile videaris ad faciem: et nubes tua
protegat illos. et in columna nubis
precedas eos per diem: et in columna
ignis per noctem: quod occideris tanta
multitudine quasi unu hominem.
et dicant. Non poterat introducere
populu in terram pro qua iurauerat:
ideo occidit eos in solitudine. Ma-
gnificetur ergo fortitudo domini sicut
iurasti dices. Domin? patiens et mul-
te misericordie. auferens iniquitatem
et scelera nullumq; innoxium deelin-
quens: qui visitas peccata patru in fi-
lios in terram et quartam generationem:
dimitte obsecro peccatum populi tui
huius secundum magnitudinem misericor-
die: sicut pius fuisti egredientibus
de egipto usq; ad locum istu. Dixerunt
domin? Dimisi iuxta verbu tuum vi-
uo ego: et implebitur gloria domini
universa terra. Arcanum omnes homi-
nes qui viderunt maiestatem meam et
signa q; feci in egipto et in solitudine.

et temptaverunt me iam p decem vices
nec obedierunt voci mee. no videbit
terram pro qua iuravi patribus coram
me: quousq; et illis qui detrahit michi
intubant eam. Serui mei chaleb q
plenus alio spiritu secutus est me indu-
cam in terram hanc quam circumvi-
cam: et servus eius possidebit eam: quoniam
amalechites et chaneus habitant in
vallibus. Cras mouete castra: et reuer-
timini in solitudine p viam maris ru-
bri. Locutusq; est dominus ad moysen et aa-
ron dicens. **U**quequo multitudo hec
pestilima murmurat contra me? Que-
relas filioru israel audivi. Dic ego
eis. **U**ivo ego ait dominus: hanc lo-
cutus estis audiente me: sic facia vobis.
In solitudine hec iacebunt cadavera
vestra. Omnes qui numerati estis a
viginti annis et supra: et mururastis
contra me: non intrabitis terram sup
quam iuravi manum meam ut habitare
vos facerem: preter chaleb filiu iephone
et iosue filiu nun. Parvulos aut
vestros de quib dixistis quod prede
hostibus forent introducam: ut vide-
ant terram que vobis displicuit: vestra
cadavera iacebunt in solitudine. Filij
vestri erunt vagi in deserto annis qua-
draginta: et portabunt fornicationem
vestram donec consumerit cadavera
patru in deserto: iuxta numeru sdras
quinta die: quibus considerabis terram.
Ann? pro die imputabitur. Et qua-
draginta annis recipietis iniquitates
vestras: et scietis ultionem meam. Quo-
niam sicut locuti sunt: ita facia omni
multitudini huic pessime: que consur-
regit adversum me in solitudine hac
desertum: et morietur. Agitur omnes viri
quos miserat moyses ad contemplan-
dam terram: et qui reverts murmurare

fecerant contra eu omne multitudinem.
Detraheretis terre quam esset mala: mor-
tui sunt atq; perculsi: in conspectu do-
mini. **I**osue aut filius nun et chaleb
filius iephone vixerunt et omnibus
qui preerant ad consideranda terra.
Locutusq; est moyses universa verba
hec ad omnes filios israel: et luxit
popul? nimis. Et ecce mane primo
surgentes: ascenderunt verticem montis
atq; dixerunt. Parati sum? ascendere
ad locum de quo dominus locutus
est: quia peccavimus. Quibus moy-
ses. **E**cce inquit transgredimini verbu
domini: quod vobis non edet in prospe-
rum? Nolite ascendere: non enim est
dominus vobiscum: ne corruatis coram ini-
mids vestris. Amalechites et chaneus
us ante vos sunt quos gladio corru-
etis: eo q; nolueritis acquiescere domi-
no: nec erit dominus vobiscum. At illi con-
turbati: ascenderunt in verticem mon-
tis. Archa autem testamenti domini
et moyses non recesserunt de castris. De-
scenditq; amalechites et chaneus q
habitabant in monte: et percussit eos atq;
totosque percussit: et eos usq; hodie. **U**
Locutus est dominus ad moysen
dicens. **L**oquer ad filios israel:
dices ad eos. **C**um ingressi fueritis ter-
ram habitationis vestre quam ego dabo
vobis: et feceritis oblationem domino
in olocanctum: aut victimam pacifi-
cam vota solvete: vel sponte offeret
munera: aut in solemnitatibus vestris a-
dolentes odorem suavitatis domino: de
tribus sue de quib offeret quicunq;
animam olaverit victimam: sacrificiu sile-
dicam partem ephi: conspersam oleo:
quod mensura habebit quartam parte
hinc: et vinum ad liba fundenda eius:
deum mensure dabit in olocanctu sue

in victimam. Per agnos singulos et arietes erit sacrificium simile duarum decimarum. que dispersa sit oleo tercie partis hinc: et vinum ad libamentum tercie partis eiusdem mensure offeret in odore suavitatis domino. Quando vero de bubus feceris olocaustum aut hostiam ut impleas votum vel pacificas victimas: dabis per singulos boues simile res decimas consperse oleo. quod habeat medium mensure hinc: et vinum ad liba fundenda eiusdem mensure in oblationem suauissimi odoris domino. Sic facietis per singulos boues et arietes et agnos. et edos: tam indigene quam peregrini eodem ritu offerent sacrificia. Unum preceptum erit atque iudicium tam vobis quam aduenis terre. Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos. Cum veneritis in terram quam dabo vobis. et comederitis de panibus regionis illius: separabitis primitias domino de cibis vestris. Sicut de areis primitias separabitis: ita et de pulmentis dabis primitias domino. Quod si per ignorantiam preterieritis quicquam horum que locutus est dominus ad moysen. et mandauit per eum ad vos: a die qua cepit iubere et ultra oblitam fuerit facere multitudo: offeret vinulum de armento olocaustum in odore suauissimi domino. et sacrificium eius ac liba ut testimonium postulet. hincumque pro peccato: et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum israel et dimittetur eis. quoniam non sponte peccauerunt nichilominus offerentes incensum domino pro se et pro peccato atque errore suo: et dimittetur vniuersae plebi filiorum israel et aduenis qui peregrinauerunt inter vos: quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam. Quod si anima vna nesciens

peccauit: offeret capram anniculam pro peccato suo: et deprecabitur pro eo. sacerdos quoque incensum peccauit coram domino: imprecabiturque ei veniam. et dimittetur illi. Tam indigene quam aduenis una lex erit omnium qui peccauerint ignorantes. Anima vero que per superbiam aliquid commiserit: siue cuius sit ille siue peregrinus: quoniam aduersus dominum rebelis fuit: pibit de populo suo. Et reus etiam domini contempsit. et preceptum illius fecit iterum: idcirco delebitur et ponabit iniquitatem suam. Factum est autem cum essent filii israel in solitudine. et inuenissent hominem colligentem ligna in die sabbati: obsecrante eum moysi et aaron et vniuersae multitudinis. Qui recluserunt eum in carcerem. nescientes quid super eo facere deberent. Dixitque dominus ad moysen. Morte moriatur homo iste: obruat eum lapidibus omnes iuxta reuera castra. Cumque eduxissent eum foras obruerunt eum lapidibus: et mortuus est. sicut preceperat dominus. Dicit quoque dominus ad moysen. Loquere filiis israel et dices ad eos. Ut faciat sibi tabernaculum per angulos palliorum. ponentes in eis vitas iacintinas. Quas cum viderint recordentur omnium mandatorum domini. nec sequantur cogitationes suas: et oculos per res varias fornicantes: sed magis memores preceptorum domini: faciant ea: sicut sancti deo suo. Ego dominus deus vester. qui eduxi vos de terra egipti: ut essetis deus vester. **E**cce autem chore filius ysaac filii chaach. filii leui. et dathan. atque abiran filii eliab. Non quoniam filius phelery de filiis ruben surrexerunt contra moysen. alijque filios israel ducenti quinqueaginta viri proceres synagoge. et qui tempore concilij per nomina

vocabantur. Cumque recessissent aduersum moysen et aaron dixerunt. Sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est. et in ipso est dominus. Cur eleuamini super populum domini? Quod cum audisset moyses cecidit pronus in faciem: locutusque ad chore et ad omnem multitudinem. Mane inquit notum faciet dominus qui ad se pertineant. et sanctos applicabit sibi: et quos elegerit appropinquabit ei. Hoc igitur facite. Tollat unusquisque thuribula sua tu chore et omne consilium tuum: et hausto tras igne ponite desuper thimiamam coram domino: et quicumque elegerit. ipse erit sanctus. Multum reuerentia filii leui. Dixitque rursum ad chore. Audite filii leui. Num parum vobis est quod separauit vos deus israel ab omni populo: et iunxit sibi ut seruiretis ei in cultu tabernaculi: et staretis coram frequentia populi et ministraretis ei? Idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios leui. ut vobis etiam sacerdotum vendicaretis: et omnis globus tuus esset contra dominum. Quid est enim aaron ut mueretur contra eum? Nihil ergo moyses ut vocaret dathan et abiran filios eliab. Qui responderunt. Non venimus. Numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra egipti que lacte et melle manabat ut occideres in deserto: nisi et dominatus fueris nobis? Reuera induxisti nos in terram que fluit rivis lactis et mellis: et dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum. An et oculos nostros vis erueres? Non venimus. Itaque moyses valde. Sic ad dominum. Ne respicias sacrificia eos. Tu scis quod nec asellum quidem unquam accepimus ab eis. nec afflictum quinquaginta viris proceres synagoge. Tu et omnis congregatio tua staret

coram domino. et aaron die crastino separati. Tollite singuli thuribula vestra. et ponite super ea incensum offerentes domino ducenta quinqueaginta thuribula: aaron quoque teneat thuribulum suum. Quod cum fecissent stantibus moyses et aaron. et coacti essent aduersum eos omne multitudinem ad ostium tabernaculi: apparuit cunctis gloria domini. Locutusque dominus ad moysen et aaron ait. Separamini de medio congregationis huius: ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt proni in faciem. atque dixerunt. Fortissime deus spirituum vniuersae carnis. num uno peccante contra omnes tua ira deflueret? Et ait dominus ad moysen. Precipe vniuerso populo ut separentur a tabernaculis chore et dathan et abiran. Surrexeruntque moyses et abiit ad dathan et abiran: et sequentibus cum senioribus israel dixit ad eorum. Recedite a tabernaculis impiis: et nolite tangere quod ad eos pertinet. ne involuamini in peccatis eorum. Cumque recessissent a tentorijs eorum per circuitum. dathan et abiran egressi stabant in introitu papilionum suarum. cum vocibus et liberis. omniisque frequentia. Et ait moyses. In hoc scietis quod dominus miserit mercedem faciem vniuersa que certatis: et non re. proprio ea corde proculerint. Si consueti hominum morte interierint. et visitauerit eos plaga qua et ceteri visitari solent: non misit me dominus. Sinauit novam rem fecit dominus. ut aperiens terra os suum deglutiat eos et omnia que ad illos pertinent. defeceruntque viventes in inferis: factisque blasphemauerunt dominum. Confestim igitur ut cessauit loqui disrupta est terra sub pedibus eorum: et aperta os suum

destruxit illos cum tabernaculis suis. et universa substantia eorum. Descenderunt quoque viri in infernum operi humum: et perierunt de medio multitudinis. Et vocavit omnis israel qui stabat per circuitum fugit a clamore perieruntque dicentes. Ne forte et nos ita deglutiat. Sed et ignis egressus a domino interfecit ducentos quinquaginta viros qui offerebant incensum.

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Precipe eleazaro filio aaron sacerdoti ut tollat thuribula que iacent in incendio. et ignem huc illucque dispergat: quoniam sanctificata sunt in moribus peccatorum: producatque ea in laminas: et affigat altari. et non oblatus sit in eis incensum domino: et sanctificata sint: et teneat ea pro signo et memento filii israel. Tunc ergo eleazar sacerdos thuribula teneat in quibus obulerant hi qui quos incendium devoravit. et produxit ea in laminas affigens altari. ut haberent postea filii israel quibus commonerent: ne quis accedat alienigena et qui non est de semine aaron: ad offerendum incensum domino: ne patiatur sicut passus est chore: et omnis congregatio eius. Loquens dominus ad moysen. Murruravit autem omnis multitudo filiorum israel sequenti die contra moysen et aaron dicens. Vos interfecistis populum domini. Cumque oriretur seditio et tumultus increveret. moyses et aaron fugerunt ad tabernaculum fedis. Quod postquam ingressi sunt operuit nubes: et apparuit gloria domini. Dixitque dominus ad moysen. Accede de medio huius multitudinis: et iam nunc delectabo eos. Tuncque iacent in terra dixit moyses ad aaron. Tolle thuribulum tuum et haurio ignem de altari: mitte mensum desuper: pergens cito ad populum: ut

roges pro eis. Nam enim egressa est ira a domino: et plaga desecit. Quod cum fecisset aaron: et accurreisset ad medium multitudinis quam iam vastabat incendium obulit thuribulum: et transiit moruos ac viros pro populo deperatus est: et plaga cessavit. Fuerunt autem qui percussus sunt quatuordecim milia hominum: et septingenti absque hijs qui perierant in seditione chore. Rursumque est aaron ad moysen ad ostium tabernaculi fedis: postquam quiescit incensum. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere ad filios israel: et accipe ab eis virgas singulas per congregationes suas: a cunctis principibus tribuum virgas duodecim: et unumquisque virgam super scibes virge sue. Non enim autem aaron erit in tribu levi: et una virga cunctas eorum familias continebit: poneturque eas in tabernaculo fedis coram testimonio ubi loquar ad te. Quod et hijs elegit geminabit virga eius: et prohibebo: a me quoniam filiorum israel: quibus contra vos murruraverunt. Locutusque est moyses ad filios israel: et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus. Fueruntque virge duodecim absque virga aaron. Quas cum posuisset moyses coram domino in tabernaculo testimonij: sequenti die regressus invenit geminasse virgam aaron in domo levi: et surgentibus geminis cupereant flores: qui folijs dilatarent in amigdalas deformantur sunt. Prout ergo moyses omnes virgas de conspectu domini ad cunctos filios israel: vidensque receperunt singuli virgas suas. Dixitque dominus ad moysen. Ecce virgam aaron in tabernaculo testimonij: ut servetur ibi in signum rebellum filiorum israel: qui essent

querere eos: a me ne moriantur. Fecitque moyses sicut preceperat dominus. Dixerunt autem filii israel ad moysen. Ecce consumpti sumus: omnes bibimus. Quicunque accedit ad tabernaculum domini: morietur. Num usque ad interitionem cuncti delicti sumus?

Dixitque dominus ad aaron. Tu et filii tui et domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanduarij: et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotij vestri. Sed et fratres tuos de tribu levi et septem patris tui summe teneant: preloque sint et ministrabunt tibi. Tu autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo testimonij. Ecce habundabitque levite ad precepta tua: et ad cuncta opera tabernaculi: ita distaret ut ad vasa sanduarij: et altare non accederent ne et illi moriantur: et vos preceperis simul. Sunt autem tecum et requiescent in custodia tabernaculi: et in omnibus ceremonijs eius: alienigena non miscebitur vobis. Ecce habet in custodia sanduarij: et in ministerio altaris: ne oriat indignatio super filios israel. Ego dedi vobis fratres vestros levitas de medio filiorum israel: et tradidi domum domino: ut serviant in ministerijs tabernaculi eius. Tu autem et filii tui custodite sacerdotium vestrum: et omnia que ad cultum altaris pertinent: et intra velum sunt: per sacerdotes amministrabuntur. Si quis reclusus accesserit occidetur. Locutus est dominus ad aaron. Ecce dedi tibi custodiam primitias meas. Omnia que sanctificantur a filijs israel tibi tradidi: et filijs tuis pro officio sacerdotali legitima sempiterna. Hec ergo accipies de hijs que sanctificantur: et oblata sunt domino. Omnis oblatio et sacrificium: et quicquid per peccatum atque delicto redimitur: et redet in sanda sandorum:

tui erit et filiorum tuorum. In sanduario comedes illud. Mares tantum edent et rotas: quia consecratum est tibi. Primitias autem quas voverint: et obulerint filii israel: tibi dedi: et filijs tuis ac filiabus tuis iure perpetuo. Qui mundus est in domo tua: vescetur eis. Omne medullam olei et vini ac fumentum: quicquid offerunt primitiarum domino: tibi dedi. Universa feugum initia que gignit humus: et domino deponantur: redent in usus tuos. Qui mundus est in domo tua: vescetur eis. Omne quod ex voto reddiderint filii israel: tui erit. Quicquid primum erumpit e vulva: unde carnis quam offerit domino: huc et hominibus huc et pecoribus fuerit: tui iuris erit: ita distaret ut pro hominis primogenito primum accipies: et omne animal quod immundum est redimmi facias: cuius redemptio erit post unum mensem: sedis argenti quinq; pondere sanduarij. Sedis viginti obolos habet. Primogenitum autem bouis: et ovis et capre non facies redimmi: quia sanctificate sunt domino. Sanguinem tantum eorum fundes super altare: et adipem adolebis in suavissimum odorem domino. Carnes vero in usum tuum cedent: sicut prout solum consecratum: et armis deger tua erit. Omnes primitias sanduarij quas offerunt filii israel domino: tibi dedi et filijs ac filiabus tuis iure perpetuo. Padum salis est sempiternum coram domino tibi ac filijs tuis. Dixitque dominus ad aaron. In terra eorum nichil possidebis: nec habebis partem inter eos. Ego pars et hereditas tua in medio filiorum israel. Filios autem levi dedi omnes decimas israelitis in possessionem: pro ministerio quo servant michi in tabernaculo fedis: ut non accedant ultra

filij israel ad tabernaculum. nec committant peccatū mortiferū: solis filijs leui michi in tabernaculo seruientibus et portantibus peccata populi: legitimū sempiternū erit in generationibus uestris. Nichil aliud possidebunt decimarum oblatione contenti: quas i usus eorum et necessaria separavi. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Precipe leuitis atque denuncia. Cū accepitis a filiis israel decimas quas dedi uobis: primitias earum offerre dñō. id est decimam partē decime: ut reputetur uobis in oblationē primitiuorum: tam de areis quā de torcularibus et uniuersis quod accipitis primitias offerre dñō. et date ea aaron sacerdoti. Omnia que offeratis ex decimis. et in donaria domini separabitis: optima et electa erūt. Dicitque ad eos. Si p̄dara et meliora que obtuleritis ex decimis. reputabitur uobis quasi de arca et torculari deceritis primitias: et comederis eas i omnibus locis uestris. tam uos quā familie uestrę. quia precium ē p̄ ministerio quo seruatis i tabernaculo testimonij: et nō peccabitis super hoc. egregia uobis et pinguis reuerentia: ne polluantis oblationes filiorum israel. et moriamini. **xx.**

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Ista ē religio uidime quā constituit dñs. Precipe filiis israel. ut adducant ad te vacca rusticam etatis integre in qua nulla sit macula. nec portauerit iugum: et aduersus eam eleazar sacerdos. Qui educam e contra castra immolabit in conspectu domini: et sanguis digitum in sanguine eius. asperget contra fores tabernaculi septem diebus: comburetque ea cum cinis uidentibus: tam pelle et carnibus eius quā sanguine et fimo flammę traditis.

Signum quoque cedrinum et yscopum rotundum: his tinctū sacerdos mittet i flammam. que vaccam uorat. Et tunc tantū lotis uestibus et corpore suo. egredietur in castra: commaculatusque erit usque ad uesperam. Sed et ille qui combusserit eam lauabit uestimenta sua et corpus. et immundus erit usque ad uesperam. Colliget autē uir mundus cineres vacce. et effundet eos contra castra in loco purissimo: ut sint iustitiam filiorum israel in custodiam et in aquā aspersionis: quia pro peccato vacca combusta est. Cūque lauerit quod vacce portauerat cineres uestimenta sua: immundus erit usque ad uesperam. Habebunt hoc filij israel et aduenire quod habitant inter eos sanctū iure perpetuo. Qui tetigerit cadaver hominis et propter hoc septem diebus fuerit immundus. aspergetur ex hac aqua die tercio et septimo: et sic mundabitur. Si die tercio aspersus non fuerit: septimo non poterit emundari. Omnes qui tetigerit humane anime mortuum. et aspersus hac commixtione non fuerit. polluet tabernaculum domini: et prebit ex israel. Quia aqua expiationis non est aspersus immundus erit: et manebit spurcia eius super eum. Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo. Omnes qui ingrediantur tentoriū illius. et uniuersa uasa que ibi sunt polluta erunt septem diebus. Uas quod non habuerit opusculū nec ligaturam desuper. immundū erit. Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis. aut per se mortui. siue os illius uel sepulchrum. immundus erit septem diebus. Tollen t de cineribus combustio nis atque peccati. et mittet aquas uiuas super eos in uas. in quibus cū homo mundus tinxerit yscopū. asperget eo

omne tentoriū et cunctam suppellectilem et homines huiusmodi contagione pollutos: atque hoc modo mundus liabitur immundū tercio et septimo die. expiatusque die septimo lauabit se et uestimenta sua: et immundus erit usque ad uesperam. Si quis hoc ritu nō fuerit expiatus. prebit anima illius de medio ecclesie: quia sanduariū dñi polluit: et nō est aqua lustrationis aspectus. Erat hoc preceptū legitimū sempiternū. Ipse quoque qui aspergit aquas. lauabit uestimenta sua. Omnis qui tetigerit aquas expiationis: immundus erit usque ad uesperam. Quicquid tetigerit immundus. immundum faciet: et anima que horum quippiam tetigerit. immunda erit usque ad uesperam. **xxi.**

Uenitque filij israel et omnis multitudo in desertum sui mese primo. et mansit populus in cades. Mortuamque ē ibi maria: et sepulta in eodem loco. Cūque indigeret aqua populus conuenirent aduersum moysen et aarō: et uerbi in seditione dixerūt. Utinam praellemus inter fratres nostros corā domino. Cur eduixistis ecclesiā dñi in solitudinem: ut et nos et uera iumenta moriamur? Quare nos fecistis ascendere de egipto. et adduxistis ad locum istū pessimum qui feci nō potest: quod nec sicū gignit. nec vineas nec mala generata: insuper et aquam nō habet ad bibendum? Ingressusque moyses et aaron dimissa multitudine in tabernaculū fecerunt. corruerunt prout in terram: clamaueruntque ad dominū atque dixerunt. Domine deus audi clamorē populi huius. et aperi eis thesaurū tuū fontē aque uiue: ut satiati resser murmuratio eorum. Et apparuit gloria dñi super eos. Locutusque est dominus ad moysen

dicens. Tolle uirgam et congrege populum tuum et aarō frater tuus. et loqui mini ad petram coram eis: et illa dabit aquas. Cūque eduxeris aquā de petra. bibet omnis multitudo et iumenta eius. Tulit igitur moyses uirgam qui erat in conspectu dñi sicut preceperat ei. congregata multitudine ante petram: dixitque eis. Audite rebelles et increduli. Num de petra hac uobis aquā potemus eicere? Cūque eleuasset moyses manū percutiens uirga bis siliem. egresse sunt aque largissime: ita ut populus biberet et iumenta. Dixitque dominus ad moysen et aaron. Quia nō credidistis michi ut sanctificaretis me coram filiis israel: non introductis hęc populos in terram quā dabo eis. Hęc ē aqua contradictionis. ubi iurgati sunt filij israel contra dñm: et sanctificatus est i eis. Misit interea nuncios moyses de cades ad regem edom. qui diceret. Hęc mandat frater tuus israel. Nonne omne laborem qui apprehendit nos. quomodo descendit patres nři in egiptū. et habitauerim? ibi multo tempore afflixeritque nos egiptij et patres nostros: et quomodo clamauerim? ad dñm et exaudierit nos. miserique angelū qui eduxerit nos de egipto. Ecce in urbe cades que ē in extremis finibus tuis positi: obsecramus ut nobis transire liceat per terram tuā. Non ibimus per agros nec per vineas: nō bibemus aquas de puteis tuis: sed gradiemur uia publica. nec ad dexteram nec ad sinistram declinantes: donec transiamus terminos tuos. Cui respondit edom. Non transibis per me. Alioquin armatus occurrā tibi. Dixeruntque filij israel. Per terrā gradiemur uia: et si biberim? aquas tuas nos et pecora nostra. dabimus

quod iustum est. Nulla erit in precio
difficultas: tantum velociter transiamus.
At ille respondit. Non transibitis. Sta-
timque egressus est obvius cum infinita
multitudine et manu forti: nec voluit
acquiescere deprecanti. ut concederet
transitum per fines suos. Quamobrem di-
vertit ab eo israel. Cumque castra mo-
visset de cades: venit in montem or.
qui est in finibus terre edom: ubi locus
est domini ad moysen dicens. Pergat
inquit aaron ad populos suos. Non enim
intrabit terram quam dedi filiis israel:
eo quod incredulus fuerit cor meum ad
aquas contradictionis. Tolle aaron
et filium eius cum eo: et duces eos in mon-
tem or. Cumque nudaveris patrem veste
sua: indues ea eleazarum filium eius: et
aaron colligetur et morietur ibi. Fecit
moyses ut preceperat dominus: et ascenderunt
in montem or coram omni multitudine.
Cumque aaron spoliasset vestibus suis:
induit eis eleazarum filium eius. Illo
mortuo in montis suppelio: descendit
cum eleazaro. Omnis autem multitudo videns
occubuisse aaron: fleuit super eo triginta
diebus per cunctas familias suas. **XXI.**

Quod cum audisset chananeus rex
arad: qui habitabat ad meridiem:
venisse scilicet israel per exploratorum viam:
pugnauit contra illi: et victor reversus
duxit eum ad predam. At israel voto se do-
mino obligans ait. Si tradideris po-
pulum istum in manu mea: delebo vestros
fines. Exaudivitque dominus preces israel:
et tradidit chananeum: quem ille interfecit
subversis urbibus eius: et vocavit no-
men loci illius orna: id est antithema.
Profecti sunt autem et de monte or per vi-
am quam duxit ad mare rubrum: ut circu-
rent terram edom. Et redire cepit popu-
lum iteris ac laboribus: locutusque orna

dominum et moysen ait. Cur eduxisti
nos de egipto: ut moreremur in solitu-
dine? Dedit panis: non sunt aquae: ani-
ma nostra iam nauseat super cibo isto
leuissimo. Quamobrem misit dominus in
populum ignitos serpentes: ad quorum pla-
gas et mortes plurimorum venerunt ad
moysen atque dixerunt. Peccavimus:
quia locuti sumus contra dominum et
te. Ora ut tollas a nobis serpentes.
Oravit moyses pro populo. Et locu-
tus est dominus ad eum. Fac serpentem
eneum: et pone eum pro signo. Qui per-
cussus aspexerit eum vivet. Fecit ergo
moyses serpentem eneum: et posuit eum
pro signo. Quem cum percussus aspiceret:
sanabatur. Profectique filii israel: ca-
strametati sunt in oboth. Unde egressi
fixere tentoria in irababim in solitudine
que respicit moab: contra orientalem
plagam: et inde montes venerunt ad
torrentem zareth. Quem relinquentes
castrametati sunt contra arnon: que
est in deserto: et prominet in finibus
amorcei. Siquidem arnon terminus
est moab: dividens moabitas et amo-
reos. Unde dicitur in libro bellorum
domini. Sicut fecit in mari rubro: sic faci-
et in torrentibus arnon. Scopuli tor-
rentium inclinati sunt ut requiesceret
in aaron: et recumbent in finibus mo-
abitarum. Ex eo loco apparuit puteus:
super quo locutus est dominus ad moysen.
Congrega populum: et dabo ei aquam.
Tunc recinit israel carne istud. Ascen-
dat puteus concinebar: puteus quem so-
derunt principes: et paraverunt duces
multitudinis in datore legis et in ba-
culis suis. De solitudine: mathana.
De mathana: nahalibet. De nahalibet:
in bamoth. Bamoth vallis est in regio-
ne moab: in vertice falgae: et quod respicit

contra desertum. Misit autem israel nuncios
ad seon regem amorceorum dicens. Obse-
ro ut transire michi liceat per terram
tuam. Non dedinabimus in agros
et vineas: non bibemus aquas ex pu-
tibus. Via regia egradiemur: donec
transiamus terminos tuos. Qui con-
cedere noluit ut transiret israel per fi-
nes suos: quin potius congregato
egressus est obvius in desertum et
venit in iasa: pugnavitque contra eum.
A quo percussus est in ore gladii: et pos-
sessa est terra eius ab arnon usque iebor:
et filios ammon: quia foris presidio
tenebantur terminis ammonitarum. Tulit
ergo israel omnes civitates eius: et
habitavit in urbibus amorcei: elebon
scilicet et viculis eius. Verbo elebon fu-
it regis seon amorcei: qui pugnavit
contra regem moab: et tulit omnem
terram que didonis illius fuerat usque
arnon. Adhuc dicitur in proverbio.
Venit in elebon: edificetur et consti-
tatur civitas seon. Ignis egressus est de
elebon: flamma de opido seon: et devoravit
ar moabitarum: et habitatores eg-
ressi arnon. Et tibi moab: peristi
popule chamos. Dedit filios eius in
fugam: et filias in captivitate regi amo-
reorum seon. Augurum ipsorum dispetit
ab elebon usque dibon: lassi pervenerunt
in iophe usque medaba. Habitavit itaque
israel in terra amorcei. Misitque moy-
ses qui exploraret iazer: cuius reperit
viculos: et possederunt habitatores. Ver-
teuntque se et ascenderunt per viam ba-
laam: occurrit eis og rex basan cum o-
mni populo suo pugnatum in edrai. Di-
xitque dominus ad moysen. Ne timeas eum:
quia in manu tua tradidi illum et o-
mnem populum ac terram eius: faciesque
illi sunt secus seon regi amorceorum

habitatori elebon. Percusserunt igitur
et hunc cum filiis suis: universumque
populum eius usque ad interitionem: et pos-
sederunt terram illi. Profectique castrame-
tati sunt in campibus moab: ubi trans
iordanem ihericho sita est. **XXII.**
Uidens autem balac filius sephor o-
mnia quae fecerat israel amorceo:
et quod perimissent eum moabites: et im-
petum eius scire non possent: dixit ad
maiores natu madian. Ita delebit
hic populos omnes qui in nostris finibus
commorantur: quomodo solet bos
herbas usque ad radices carpere. Ipse e-
rat eo tempore rex in moab. Misit er-
go nuncios ad balaam filium beor
ariolum: qui habitabat super flumen
terre filiorum ammon: ut vocarent eum et
dicerent. Ecce egressus est populus ex
egypto qui operuit superficiem terre sedens
contra me. Veni igitur et maledicere po-
pulo huic: quia fortior me est: si quo
modo possim perire et eicere eum de ter-
ra mea. Non enim opus benedictus sit cui
benedixeris: et maledictus in quem male-
dicta congestis. Perreperuntque senio-
res moab et maiores natu madian:
habentes divinationis precium in ma-
nibus. Cumque venissent ad balaam: et
narrassent ei omnia verba balac: ille
respondit. Manete hic nocte: et respon-
debo quicquid michi dixerit dominus.
Manentibus illis apud balaam: venit
deus et ait ad eum. Quid sibi volunt
homines isti apud te? Respondit. Ba-
lac filius sephor rex moabitarum misit
ad me dicens. Ecce populus qui egres-
sus est de egipto operuit superficiem ter-
re: veni et maledicere ei: si quo modo pos-
sim pugnans abigere eum. Dixitque
deus ad balaam. Non ire cum eis neque
maledicere populo: quia benedictus est.

Qui mane conſurgens dixit ad prin-
cipes. Ite in terrā vram: quia prohibu-
it me deus venire vobiscū. Reuerſi prin-
cipes dixerūt ad balaam. Noluic balaam
venire nobiscū. Rurſum ille multo
plures ⁊ nobiliores q̃s aīe miferat mi-
hi. Qui cum veniſſent ad balaam di-
xerunt. Sic dicit balaam fili⁹ ſephor. Ne
cunderis venire ad me. Paratus ſum
honorare te: ⁊ quicquid volueris dare.
Veni et maledic p̃p̃o iſti. Reſpondit
balaam. Si dederit michi balaam plenā
donum ſuā argenti ⁊ auri: nō potero
immutare verbum dñi dei mei: ut vel
plus vel minus loquar. Obſteteo ut
hic maneat: etiam hac nocte: et ſcite
queam quid michi rurſum reſpondeat
dominus. Venit ergo deus ad balaam
nocte: et ait ei. Si vocare te venerint
homines iſti: ſurge ⁊ vade cum eis: ita
dumtaxat: quod precepto tibi facias.
Surrexit balaam mane: et ſtrata aſi-
na profeſus eſt cum eis: et iratus eſt
deus. Breuit⁹ angelus domini in via
contra balaam qui ſedebat aſine: ⁊ du-
os pueros habebat ſecum. Letens a-
ſina angelū ſtante in via euaginato
gladio: avertit ſe de itinere: ⁊ ibat per
agrum. Quā cum verberaret balaam
et veller ad ſemitam reducere: ſtatit an-
gelus in anguſtijs duarū maceriarū
quibz vinee cingebantur. Quē videns
aſina iunxit ſe parieti: ⁊ attriuit ſeden-
tis pedem. At ille iterum verberabat:
et nichilomin⁹ angelus ad locum
anguſtum tranſiens: ubi nec ad dexte-
ram nec ad ſiniſtram poterat deviare:
obui⁹ ſtatit. Cūq; vidiffet aſina ſtan-
tem angelum: condidit ſub pedibus ſe-
dentis. Qui iratus vehementius cede-
bat ſiſte latera eius. Aperuitq; dñs
os aſine: et locuta eſt. Quid feci tibi:

Cur peris me ecce iam ſcōs? Reſpon-
dit balaam. Quia commereuisti: illu-
ſiſti michi. Q̃tinā habere m gladiū ut
te percuterem. Dixit aſina. Nonne ani-
mal tuū ſum: cui ſemp ſedere coſueſti:
uſq; i preſentem diē? Sic quid ſimile
unquā fecerim tibi. At ille ait. Nunq̃.
Protinus aperuit dominus oculos
balaam: et vidit angelum ſtante in
via euaginato gladio: addrauitq; eū
promus in terram. Cui angelus. Cur
inquit ſcōs verberas aſinā tuā? Ego
veni ut aduertarem tibi: quia peneſta
eſt via tua: michiq; contraria. E niſi
aſina declinaſſet de via dans locum re-
ſiſtenti: ceceſſiſſem: ⁊ illa videret. Di-
xit balaam. Peccavi: neſciēs q̃ tu ſta-
res contra me. Et nūc ſi diſplicet tibi
ut vadam: reuertar. Ait angel⁹. Vade
cum iſtis: ⁊ caue ne aliud quā p̃p̃o
tibi loquaris. Iuit igitur cū principi-
bus. Quod cum audiſſet balaam: egreſ-
ſus eſt in occurſum e⁹ in opido mo-
abitariū quod ſuum eſt in egerenis
finibz ammon. Dixitq; ad balaam. Mi-
ſi nuncios ut vocarent te. Cur nō ſta-
tim veniſti ad me? An quia mercede
aduentui tuo reddere nequeo? Cui ille
reſpondit. Ecce aſſum. Rūquit loqui
potero aliud niſi quod deus poſuerit
in ore meo? Perregerunt ergo ſimul:
venerunt in urbem que in egerenis re-
gii eius finibus erat. Cūq; occidiſ-
ſet balaam boues et oves: miſit ad ba-
laam et principes qui cum eo erant
munera. Maſne autem facto: duxit
eum ad regēſſa baal: et intravit eſt re-
crenam partem populi. **xxij**
Dixitq; balaam ad balaam. Edifica
michi hic ſeptem aras: et para
totidem vitulos: euſdemq; numeri a-
rietes. Cūq; feciſſet iuxta ſermonem

balaam: impoſuerunt ſimul vitulum
et arietem ſuper arā. Dixitq; balaam ad
balaam. Sta paulisper iuxta olocauſtū
tūū donec vadam: ſi forte occurrat mi-
chi dominus: et quodcumq; impreaue-
rit loquar tibi. Cūq; abiſſet velociter
occurrere illi deus. Locutusq; ad eum ba-
laam. ſeptem inquit aras regei: et im-
poſui vitulum et arietē deſuper. Dñs
autem poſuit verbum in ore eius: et ait.
Reuere ad balaam: ⁊ hec loqueris. Re-
uerſus inuenit ſtante balaam iuxta o-
locauſtum ſuum ⁊ omnes principes
moabitay: aſſumptaq; parabola ſua
dixit. De aran adduxit me balaam re-
ginoabitariū: de montibz orientis. Ve-
ni inquit et maledix iacob: p̃pera et de-
ſtate iſrahel. Quomō maledicam:
cui nō maledixit deus? Qua ratione
deſtetur: quē dominus nō deſtatur?
De ſummis ſilicibz videbo eum: ⁊ de
colliſibz conſiderabo illum. Popul⁹
ſolus habitabit: et inter gētes nō repu-
tabitur. Quis dinumerare poſſit pul-
uerē iacob: et noſſe numer⁹ ſtipis iſra-
hel? Gloriaur anima mea morte iu-
ſtorum: ⁊ ſiant nouiſſima mea horū
ſimilia. Dixitq; balaam ad balaam. Quid
eſt hoc quod agis? Et malediceres
inimicis meis vocaui te: et tu contra-
rio benedixi eis? Cui ille reſpondit.
ſum aliud poſſum loqui: niſi quod
uſſerit dñs? Dixit ergo balaam. Veni
mecum in alterum locū: vnde partem
iſrahel videas: ⁊ totum videre nō po-
ſſis: inde maledixto ei. Cūq; duxiſſet
eum in locum ſublimem ſup verticem
montis phalga: edificauit balaam ſe-
ptem aras: et impoſuit ſupra: vitu-
lo atq; arietē: dixit ad balaam. Sta hic
iuxta olocauſtum tuū: donec ego ob-
uius peregam. Cui cū dñs occuſſet:

poſuiſſetq; verbum i ore eius ait. Reuer-
tere ad balaam: ⁊ hec loqueris ei. Reuer-
ſus inuenit eū ſtante iuxta olocau-
ſtum ſuū: ⁊ principes moabitay cum
eo. Ad quē balaam. Quid inquit locut⁹
eſt dominus? At ille aſſumpta para-
bola ſua ait. Sta balaam et auſcultā: au-
di fili ſephor. Non eſt deus quaſi ho-
mo ut mentiat⁹: nec ut filius homi-
nis ut mutet. Dixit ergo et nō faciet:
locutus eſt et nō implebit. Ad bene-
dicendum adductus ſum: benedictio-
nem prohibere nō valeo. Non ē ydō-
lum in iacob: nec videtur ſimulacrū
in iſrahel. Dominus deus eius cū eo
eſt: ⁊ clangor vidorie regis in illo. De-
us eduxit illum de egipto: cuius forti-
tudo ſimilis eſt riuoceroti. Non eſt
augurium in iacob: nec diuinitas in
iſrahel. Temporibz ſuis dicitur iacob
et iſrahel: quid operat⁹ ſit deus. Ecce
populus ut leena conſurget: et quaſi
leo erigetur. Non accubabit donec de-
uoret predam: et occiſor⁹ ſanguinem
bibat. Dixitq; balaam ad balaam. Nec
maledicas ei nec benedicas. Et ille.
Nōne ait dixi tibi: q̃ quicquid michi
deus imprearet hoc facerem? Et ait ba-
laam ad eum. Veni et ducam te ad ali-
um locum: ſi forte placeat deo ut inde
maledicas eis. Cūq; duxiſſet eū ſuper
verticem montis phogor: qui reſpicit
ſolitudinē: dixit ei balaam. Edifica mi-
chi hic ſeptē aras: ⁊ para totidē vitulos:
euſdemq; numeri arietes. Fecit balaam
ut balaam dixerat: impoſuitq; vitulos
et arietes p ſinglas aras. **xxij**
Quūq; vidiffet balaam quod pla-
ceret domino ut benediceret iſra-
heli: nequaſq; abiit ut ante perregerat
ut augurium querecet: ſed dirigens
contra deſertū vultum ſuū: ⁊ eleuans

oculos vidit israel in tentoria com-
morantem per tribus suas: et irruente
in se spiritu dei: assumpta parabola a-
it. Dixit balaam filius beor: dixit homo
cui obturatus est oculus: dixit auditor
sermonis dei qui visionem omnipotentis
intuitus est: qui radit: et sic aperimur
oculi eius. Quam pulchra tabernacula
tua iacob: et tentoria tua israel: ut val-
les nemorose: ut horti iuxta fluvios
irrigui: ut tabernacula que fixit dominus:
quasi redri propter aquas. Fluit aqua
de situla eius: et semen illius erit in aquas
multas. Tolle tur propter agag regem eius:
et aufere regnum illius. Deus eduxit il-
lum de egipto: cuius fornicatio similis
est rinoerotis. Deuorabitur genus ho-
minum illius: et corum confingent: et
perforabunt sagittis. Arcubans domi-
nit ut leo: et quasi leona quam suscitare
nullus audebit. Qui benedixit tibi
erit ipse benedictus: qui maledixit in
maledictione reputabit. Iratusque ba-
laam contra balaam: complotis manibus
ait. Ad maledicendum inimicis meis
vocaui te: quibus e contrario tercio bene-
dixisti. Reverte ad locum tuum. Dece-
ueram quidem magnifice honorare te:
sed dominus prauit te honore dispo-
sito. Respondit balaam ad balac. Non
ne nuntius tuus quos misisti ad me
dixi: si dederis michi balac plenam do-
num suam argentum et auri: non potero
preterire sermonem domini dei mei: ut vel
boni quid vel mali proficere te corde
meo: sed quicquid dominus dixerit: hoc lo-
quar. Hecum tamen pignus ad populum
meum dabo consilium: quid populus tuus
hunc populo faciet et tunc repore. Sum-
pta igitur parabola: cursum ait. Dixit
balaam filius beor: dixit homo cuius
obtutus est oculus: dixit auditor

sermonis dei: qui nouit doctrinam altissi-
mi: et visiones omnipotentis videt: qui
radens agros habet oculos. Videbo
eum sed non modo: intuebor illum: sed
non prope. Orientur stella te iacob: et
cursus virga de israel: et prout du-
ces moab: vastabitque omnes filios
seu: et erit ydumea possessio eius. Hec
dixit seir cedet inimicis suis: israel
vero fortiter ager. De iacob erit qui do-
minetur: et perdat reliquias ciuitatis.
Cumque vidisset amalech: assumens pa-
rabolam ait. Principium gentium ama-
lech: cuius extrema perdetur. Vidit quod
cinerum: et assumpta parabola ait. Bo-
bustum quidem est habitaculum tuum: sed
si in terra posueris nidum tuum: et furis
electus de stirpe tua quam diu potens pre-
manere: Aliter enim capiet te. Assum-
ptaque parabola: iterum locutus est. Huius
quis videtur? quando ista faciet dominus?
Venient in cecibus de yralia: superabit
affricos: vastabuntque hebreos: et ad
egremum etiam ipsi peribunt. Surrexitque ba-
laam: et reuersus est in locum suum: balac
via qua venerat rediit. **xv**

Morabatur autem eo tempore israel in
sechim: et fornicatus est populus cum
filias moab: que vocauerunt eos ad
sacrificia sua. At illi comederunt: et ad-
rauerunt deos earum. Iniciatusque est
israel beelzebor. Et iratus dominus
ait ad moysen. Tolle cunctos principes
populi: et suspende eas contra solem in
paulis: ut auertatur furor meus ab
israel. Dixitque moyses ad iudicem israel.
Occidat unusquisque proximos suos
qui iniuncti sunt beelzebor. Et ecce unus
de filiis israel intravit coram fratri-
bus suis ad forum madianitarum: vi-
dente moysen et omni turba filiorum
israel: qui flebant ante fores tabernaculi.

Quod cum vidisset fines filii eleazari
filii aaron sacerdotis: surrexit de me-
dio multitudinis: et arripit pugione
ingressus est post virum israelitem in
lupanar: et perdidit ambos simul virum
scilicet et mulierem in locis genitalibus.
Cessauitque plaga a filiis israel: et occisi
sunt viginti quatuor milia hominum. Di-
xitque dominus ad moysen. Fines filii elea-
zari filii aaron sacerdotis auertit iram
meam a filiis israel: quia zelo meo
commotus est contra eos: ut non ipse
delect filios israel in zelo meo. Adire
loquere ad eos. Ecce do ei pacem fede-
ris mei: et erit tam ipse quam semini eius pa-
cium sacerdotum sempiternum: quia zela-
tus est pro deo suo: et reprobauit scelus fi-
liorum israel. Erat autem nomen viri
israhelie qui occisus est cum madianitis de
sambri filii salu: dux de cognatione
et tribu symeonis. Porro mulier ma-
dianitis que pariter interfecta est voca-
batur cozbi: filiaque principis nobilissi-
mi madianitarum. Locutusque est do-
minus ad moysen dicens. Hostes vos
seruiant madianitis: et prout eos: quia
et ipsi hostiliter egerunt contra vos:
et decipere insidijs per ydolum pho-
gor: et cozbi filiam ducis madian so-
rorem suam: que percussa est in die pla-
ge pro sacrilegio phogor. **xvi**

Postquam uero sanguis effusus est:
dixit dominus ad moysen et eleazar
filium aaron sacerdotem. Numerate
omnem summam filios israel a vigin-
ti annis et supra per domos et cognat-
iones suas: cunctos qui possunt ad
bella procedere. Locuti sunt itaque moys-
es et eleazar sacerdos in castris
moab super iordanem contra ihericho:
ad eos qui erant a viginti annis et
supra sicut dominus imperarat: quod et iste

numerus. Ruben: primogenitus israel.
Huius filius enoch: a quo familia e-
nochitarum: et phallu: a quo familia phal-
litarum: et elrom: a quo familia el-
romitarum: et charmi: a quo familia char-
mitarum. Hec sunt familie de stirpe
ruben: quarum numerus inuentus est
quadraginta tria milia et septingenti
triginta. Filius phallu eliab: huius filii
namuhel et dathan et abiron. Ipsi sunt
dathan et abiron: principes populi qui sur-
regerunt contra moysen et aaron in se-
ditione chore: quando aduersus dominum
rebellauerunt: et apertis iras suis de-
nouerunt chore morientibus plurimis:
quando combussit ignis ducentos
quingenta viros. Et factum est gran-
de miraculum: ut chore percunte filii
illi non preterirent. Filii symeon per cognat-
iones suas: namuhel ab hac familia
namuhelitarum: iamin ab hac familia
iaminitarum: iachin ab hac familia
iachinitarum: zare: ab hac familia
zareitarum: saul ab hac familia sa-
litarum. Hec sunt familie de stirpe sy-
meon: quarum omnis numerus fuit vi-
ginti duo milia ducentos. Filii gad
per cognationes suas: sephon ab hac
familia sephonitarum: aggi ab hac fa-
milia aggitarum: suni ab hac familia su-
nitarum: ozni ab hac familia ozni-
tarum: her ab hac familia heritarum:
arod: a quo familia aroditarum: ari-
hel ab hac familia arihelitarum. Iste
sunt familie gad: quarum omnis nu-
merus fuit quadraginta milia quigen-
torum. Filii iuda: her et onan: qui am-
bo mortui sunt in terra chanaan. Su-
eruntque filii iuda per cognationes suas:
sela a quo familia selaitarum: phares:
a quo familia pharesitarum: zare: a
quo familia zareitarum. Porro filii

Num. 1. phares: etrom-a quo familia etromi-
tarum: et amul-a quo familia amuli-
tarum. **I**ste sunt familie iuda: quarum
omnis numerus fuit septuaginta sex
milia quingentorum. **F**ilij ysaach p
cognationes suas: thola-a quo fami-
lia tholaitarum: phua-a quo familia
phuaitarum: iasub-a quo familia ia-
subitarum: femran-a quo familia fem-
ranitarum. **H**ec sunt cognationes ysa-
ach: quarum numerus fuit septuaginta
quatuor milia trecentos. **F**ilij zabulo
per cognationes suas: iasab-a quo fa-
milia iasabitarum: belon-a quo fami-
lia belonitarum: ialel-a quo familia ia-
lelitarum. **H**ec sunt cognationes zabu-
lon: quarum numerus fuit septuaginta
milia quingentorum. **F**ilij ioseph per
cognationes suas: manasse et ephra-
im. **D**e manasse ortus est machir: a quo
familia machiritarum. **M**achir genuit
galaad: a quo familia galaaditarum.
Galaad habuit filios iether: a quo fa-
milia ietheritarum: et elect-a quo familia
electitarum: et asihel-a quo familia
asihelitarum: et sechem-a quo familia
sechemitarum: et semida-a quo familia
semidaitarum: et epher-a quo familia
epheritarum. **F**uit autem epher pater
salphaad: qui filios non habebat sed tan-
tum filias quarum ista sunt nomina:
maala: et noa: et egla: et melcha: et the-
sa. **H**ec sunt familie manasse: et nume-
rus earum quinquaginta duo milia se-
ptuagintorum. **F**ilij autem ephraim per co-
gnationes suas fuerunt hij. **S**uthala-
a quo familia suthalaitarum: becher-a
quo familia becheritarum: tehen-a quo
familia tehenitarum. **P**orro filius su-
thala fuit heran: a quo familia herani-
tarum. **H**ec sunt cognationes filiorum
ephraim: quarum numerus fuit triginta

duo milia quingentorum. **I**sti sunt filij
ioseph per familias suas. **F**ilij benia-
min in cognationibus suis: bale-a quo
familia baleitarum: azbel-a quo fami-
lia azbelitarum: achiram-a quo familia
achiramitarum: supham-a quo fami-
lia suphamitarum: upham-a quo fami-
lia uphamitarum. **F**ilij bale: herod et noe-
man. **D**e herod familia heroditarum: de
noeman familia noemanitarum. **I**sti
sunt filij beniamin per cognationes su-
as: quorum numerus quadraginta
quinque milia trecentos. **F**ilij dan
per cognationes suas: sushan-a quo fa-
milia sushanitarum. **H**ec cognationes
dan per familias suas. **O**mnes fuisse
sushanite: quorum numerus erat septu-
aginta quatuor milia septuagintorum. **F**ilij
aser per cognationes suas: imma-a
quo familia immaitarum: isui-a quo
familia isuitarum: brie-a quo fami-
lia brieitarum. **F**ilij brie habere-a quo
familia habereitarum: et melchiel-a
quo familia melchielitarum. **S**omen
autem filius aser fuit sara. **H**ec cogna-
tiones filiorum aser: et numerus eorum
quinquaginta tria milia: quadringen-
torum. **F**ilij neptalim per cognationes
suas: isihel-a quo familia isihelita-
rum: guni-a quo familia gunitarum:
iaser-a quo familia iaseritarum: sel-
leu-a quo familia selleuitarum. **H**ec
sunt cognationes filiorum neptalim
per familias suas: quorum numerus
quadraginta quinque milia: quadren-
gentorum. **I**sta est summa filiorum israhel
qui recensiti sunt: septenta milia et
mille septuaginti triginta. **L**ocutus
est dominus ad moysen dicens. **I**ste di-
videtur terra iuxta numerum vocabu-
lorum in possessiones suas. **P**luribus
maiorem partem dabis: et paucioribus

minorem: singulis sicut iuxta recensiti
sunt tradetur possessio: ita dividatur et fami-
liis. **Q**uicquid forte contigerit: hoc
vel plures accipiant vel pauciores. **H**ic
quoque est numerus filiorum leui per fami-
lias suas. **B**erlon-a quo familia ber-
lonitarum: caach-a quo familia caachi-
tarum: merari-a quo familia merari-
tarum. **H**ec sunt familie leui. **F**amilia
lobni-familia hebron-familia moos-
li-familia musli-familia chori. **A**c ve-
ro caach genuit amram: qui habuit
uxorem iochabeth filiam leui: que na-
ta est ei in egipto. **H**ec genuit viro suo
amram filios aaron et moysen: et ma-
riam sororem eorum. **D**e aaron ortus sunt
nadab et abiu et eleazar et itamar:
quorum nadab et abiu mortui sunt: cum
obtulissent ignem alienum coram domino.
Fueruntque omnes qui numerati sunt
vigintitria milia generis masculini
ab uno mense et supra: qui non sunt
recensiti inter filios israhel: nec eis cu-
rebitis de terra possessionis. **H**ic est numerus
filiorum israhel qui recensiti sunt a moy-
se et eleazaro sacerdote in campestribus
moab supra iordanem contra ihericho:
inter quos nullus fuit eorum qui ante
numerati sunt a moyse et aaron in de-
serto synai. **P**redixerat enim dominus
per viros moyses et aaron in solitudine. **N**u-
lusque remansit ex eis: nisi thaleb filius ie-
phone: et iosue filius nun. **XXVII**
Accesserunt autem filie salphaad-filij
epher-filij galaad-filij machir-
filij manasse: qui filij ioseph: quas
sunt nomina: maala: et noa: et egla:
et melcha: et thesa: stantesque coram moy-
se et eleazaro sacerdote et cunctis prin-
cipibus populi ad ostium tabernaculi
federis: atque dixerunt. **P**ater noster

mortuus est in deserto: nec fuit in sedi-
tione: quod concitata est contra dominum sub
chore: sed in peccato suo mortuus est.
Hic non habuit viros filios. **E**ur col-
litur nomen illius de familia sua: quia
non habet filium. **D**ate nobis pos-
sitionem inter cognatos patris nostri. **R**e-
tulitque moyses causam earum ad iudi-
cium domini. **Q**ui dixit ad eum. **I**ustam
rem postulant filie salphaad. **D**a eis
possessionem inter cognatos patris sui:
et ei in hereditate succedant. **A**d filios
autem israhel loqueris hec. **H**omo cum
mortuus fuerit absque filio: ad filiam
eius transibit hereditas: si filiam non
habuerit: habebit successorum fratres sui-
os. **Q**uod si et fratres non fuerint: da-
bitis hereditatem fratribus patris eius.
Sinautem nec patris habuerit: dabitur
hereditas hijs qui ei proximi sunt. **E**rit
que hoc filijs israhel sancta lege perpetua:
sicut precepit dominus moysi. **D**ixit
quoque dominus ad moysen. **A**scende
in montem israhel: et contempla-
re inde terram quam daturus sum filijs
israhel. **E**unq; videris eam: ibis et tu
ad populum tuum sicut iuxta frater tuus
aaron: quia offendistis me in deserto
syni contradictione multitudinis: nec
sanctificare me voluistis coram ea su-
per aquas. **H**ec sunt aquae contraditi-
onis in cades deserti syni. **C**ui respondit
moyses. **P**rovideat dominus deus spi-
ritum omnis carnis hominem qui
sit super multitudinem hanc: et possit regi-
re et intrare ante eos: et reducere eos vel
introducere: ne sit populus domini sicut
ovis absque pastore. **D**ixitque dominus ad
eum. **T**olle iosue filium nun virum in
quo est spiritus domini: et pone manum tuam
super eum. **Q**ui habit coram eleazaro
sacerdote et cuncta multitudine: et dabis

ei precepta cunctis videntibus: et parrem
glorie tue: ut audiat eum omnis syna-
goga filiorum israel. Pro hoc si quid
agendum erit: eleazar sacerdos consulat
dominum. Ad verbum eius egredietur et in-
gredietur: ipse et omnes filii israel cum eo:
et cetera multitudo. fecit moyses ut
preceperat dominus. Cumque tulisset ioseph
statuit eum coram eleazaro sacerdote
et omni sequentia populi: et imposuit
capiti eius manibus: cuncta replicavit
que mandaverat dominus. **XXIII**

Dixit quoque dominus ad moysen. Pre-
cipe filiis israel: et dices ad eos.
Oblationem meam et panes: et incensum
odoris suavisissimi offerre per tempora
sua. Hec sunt sacrificia que offerre de-
betis. Agnos anniculos immacula-
tos duos quotidie in olocaustum sempi-
ternum: unum offeretis mane: et alterum
ad vespem: decimam partem ephi simile:
que conspecta sit oleo purissimo: et ha-
beat quartam partem hin. Olocaustum
iuge est quod obtulistis in monte sy-
nai in odorem suavisimum incensi domini.
Et libabitur vini quartam partem hin
per agnos singulos in sanctuario do-
mini: alterumque agnum similiter offere-
tis ad vespem iuxta dominum ritum sacri-
ficii: maturini et libamini eius obla-
tionem suavisissimi odoris domino. Die
autem sabbati offeretis duos agnos
anniculos immaculatos: et duas de-
cimas simile oleo conspecte in sacrificio:
et liba que rite funduntur per singula sab-
bata in olocausto semperiterno. In ha-
lendis autem id est in mensium recordijs
offeretis olocaustum domino: vitulos de
armento duos: arietem unum: agnos
anniculos septem immaculatos: et tres
decimas simile oleo conspecte in sacri-
ficio: per singulos vitulos: et duas

decimas simile oleo conspecte per singu-
los arietes: et decimam decime simile
per oleo in sacrificio per agnos singulos.
Olocaustum suavisissimi odoris atque
incensi est domino. Libamenta autem vini
per singulas fundende sunt vidimas:
ista erunt. Media pars hin per singulos
vitulos: tertia per arietem: quarta per
agnum. Hoc erit olocaustum per omnes
menses qui sibi annos vertente succu-
dunt. Hircus quoque offeretur domino
pro peccatis in olocaustum semperiternum
cum libamentis suis. Mense autem primo
quaradecima die mensis phaseli domini
erit: et quintadecima die sollemnitas.
Septem diebus vestietur asinus: quarum
dies prima venerabilis et sancta erit.
Omne opus servile non facietis in ea.
Offeretisque in incensum olocaustum
domino vitulos de armento duos: arietem
unum: agnos anniculos immacula-
tos septem: et sacrificia singulorum re-
simila que conspecta sit oleo: tres de-
cimas per singulos vitulos: et duas de-
cimas per arietem: et decimam decime per
agnos singulos: id est per septem agnos:
et hircum pro peccato unum ut cepit
pro vobis: preter olocaustum manum
quod semper offeretis: ita facietis per
singulos dies septem diebus in fomite
ignis et in odorem suavisimum domino:
fuger de olocausto et de libationibus
singulorum. Dies quoque septimus cele-
berrimus et sanctus erit vobis. Omne
opus servile non facietis in eo. Dies
etiam primivorum quando offeretis
novas fruges domino repletis ebdo-
madibus: venerabilis et sancta erit.
Omne opus servile non facietis in ea.
Offeretisque olocaustum in odore su-
avisissimi domino: vitulos de armento duos:
arietem unum: agnos anniculos

immaculatos septem: atque in sacrificijs
eorum simile oleo conspecte tres decimas
per singulos vitulos: per arietes duas:
per agnos decimam decime que simul sunt
agni septem: hircum quoque qui mada-
tur per expiationem: preter olocaustum sempi-
ternum et liba eius. Immaculata offeretis o-
mnia cum libationibus suis. **XXIV**

Mensis etiam septimi prima dies
venerabilis et sancta erit vobis.
Omne opus servile non facietis in ea:
quia dies clangoris est et rubarum. Offer-
etisque olocaustum in odore suavisissimi
domino: vitulum de armento unum: et arietem
unum: et agnos anniculos immacula-
tos septem: et in sacrificijs eorum simile
oleo conspecte tres decimas per singulos
vitulos: duas decimas per arietem unam
decimam per agnum qui simul sunt agni
septem: et hircum pro peccato que offeretur
in expiationem populi preter olocaustum
halendarum cum sacrificijs suis: et olocau-
stum semperiternum cum libationibus suis.
Hircum et immolationis offeretis in odore
suavisissimi incensi domino. Decima
quoque dies mensis huius septimi erit
vobis sancta atque venerabilis: et affli-
getis animas vestras. Omne opus ser-
vile non facietis in ea. Offeretisque olo-
caustum domino in odorem suavisimum:
vitulum de armento unum: arietem unum: a-
gnos anniculos immaculatos septem:
et in sacrificijs eorum simile oleo con-
specte tres decimas per singulos vitulos:
duas decimas per arietem: decimam deci-
me per agnos singulos que simul sunt
agni septem: et hircum pro peccato:
absque hircis que offerri per delicta solent
in expiationem: et in olocaustum sempi-
ternum in sacrificio et libationibus eorum.
Quintadecima vero die mensis septimi
que vobis sancta erit atque venerabilis:

omne opus servile non facietis in ea:
sed celebrabitis sollemnitatem domino
septem diebus. Offeretisque olocaustum in
odorem suavisimum domino: vitulos de
armento tredecim arietes duos: agnos
anniculos immaculatos quatuordecim:
et in libamentis eorum simile oleo
conspecte tres decimas per vitulos singu-
los qui simul sunt vituli tredecim: et
duas decimas arietem uno: id est simul
arietibus duobus: et decimam decime a-
gnos singulis que simul sunt agni qua-
tuordecim: et hircum pro peccato absque
olocausto semperiterno: et sacrificio: et li-
bamine eius. In die altero offeretis vi-
tulos de armento duodecim: arietes
duos: agnos anniculos immaculatos
quatuordecim: sacrificiaque et libamina
singulos per vitulos et arietes et agnos
rite celebrabis: et hircum pro peccato
absque olocausto semperiterno sacrificia
que eius et libamine. Die tertio offeretis
vitulos undecim: arietes duos: agnos
anniculos immaculatos quatuordecim:
sacrificiaque et libamina singulos
per vitulos et arietes et agnos rite cele-
brabis: et hircum pro peccato absque
olocausto semperiterno: sacrificiaque et
libamine eius. Die quarto offeretis vi-
tulos decem: arietes duos: agnos an-
niculos immaculatos quatuordecim:
sacrificiaque et libamina singulorum
per vitulos et arietes et agnos rite cele-
brabis: et hircum pro peccato absque olo-
causto semperiterno sacrificiaque eius et
libamine. Die quinto offeretis vitulos
novem: arietes duos: agnos annicu-
los immaculatos quatuordecim: sa-
crificiaque et libamina singulos per vi-
tulos et arietes et agnos rite celebra-
bis: et hircum pro peccato absque olo-
causto semperiterno sacrificiaque eius et

libamine. Die sexto offeres vitulos octo. arietes duos. agnos anniculos immaculatos quatuordecim: sacrificiaque et libamina singulos per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis: et hircum pro peccato absque olocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine. Die septimo offeres vitulos septem et arietes duos agnos anniculos immaculatos quatuordecim: sacrificiaque et libamina singulos per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis: et hircum pro peccato absque olocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine. Die octavo qui est celebrandus. omne opus seculi non facietis offerentes olocaustum in odorem suavitissimi domino vituli unum arietem unum. agnos anniculos immaculatos septem: sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis. et hircum pro peccato absque olocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine. Nec offeretis domino in sollemnitatibus vestris: preter vota et oblationes spontaneas in olocausto. in sacrificio in libamine et in hostiis pacificis. xxx

Narrauitque moyses filiis israel omnia que ei dominus imperarat: et locutus est ad principes tribuum filiorum israel. Iste est sermo quem precepit dominus. Si quis viros votum domino vouerit. aut se constrinxerit iuramento: non faciet irritum verbum suum: sed omne quod promissum implebit. Mulier si quippiam vouerit et se constrinxerit iuramento que est in domo patris sui: et in etate adhuc puellari: si cognoverit pater votum quod pollicita est et iuramentum quo obligavit animam suam et tacuerit: voti rea erit. Quicquid pollicita est et iuravit. opere amplebit. Sin autem statim

ut audierit contradixit pater: et vota et iuramenta eius irrita erunt: nec obnoxia tenebitur sponsioni eo quod contradixit pater. Si maritum habuerit et vouerit aliquid et semel de ore eius verbum egrediens. animam eius obligaverit iuramento: quo die audierit vir et non contradixerit. voti rea erit: reddetque quodcumque promiserat. Sin autem audierit statim contradixerit et irritas fecerit pollicitationes eius. verbaque quibus obligaverat animam suam: propius erit ei dominus. Si dua et repudiata quicquid vouerint reddant. Vxor in domo viri cum se voto constrinxerit et iuramento: si audierit vir et tacuerit nec contradixerit sponsioni: reddet quodcumque promiserat. Sin autem ex tempore contradixerit: non tenebitur promissionis rea quia maritus contradixit: et dominus ei propius erit. Si vouerit et iuramento se constrinxerit ut per ieiunium vel ceterarum rerum abstinentiam affligat animam suam: in arbitrio viri erit si faciat siue non faciat. Quod si audierit vir tacuerit et in altera die distulerit secedentia: quicquid vouerat atque promiserat reddet: quia statim ut audierit tacuit. Sin autem contradixerit postquam resciuit: porrabit ipse iniquitatem eius. Iste sunt leges quas constituit dominus moysi inter virum et uxorem: inter patrem et filium qui in puellari adhuc etate est: vel que manet in parentis domo. xxxj

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Viscerem prius filios israel de madianitis: et sic colligatis ad populum tuum. Statimque moyses armate inquit et vobis viros ad pugnam: qui possint ultionem dominum petere de madianitis. Mille viri de singulis tribubus eligantur et israel:

qui mittantur ad bellum. Dederuntque milles de singulis tribubus id est duodecim milia reparatorum ad pugnam: quos misit moyses cum phinees filio eleazar sacerdotis: rursaque sanda et tubas ad clangendum tradidit ei. Cumque pugnasent contra madianitas atque vicerent. omnes viros occiderunt et reges eorum cum et regem et filium eius et rebe quinq; filium principis gentis: balaam quoque filium beor interfecerunt gladio: reperiuntque mulieres eorum et paruulos omniaque pecora et cistam suppellectilem. Quicquid habere poterant depopulati sunt: et urbes cum vitulos. et castella flamma consumpsit. Et tulerunt predam et universa que ceperat tam ex hominibus quam ex iumentis: et conduxerunt ad moysen eleazarum sacerdotem et ad omnem multitudinem filiorum israel. Reliqua autem utensilia portauerunt ad castra in campestribus: moab: iuxta iordanem contra ihericho. Egrediuntur autem moyses et eleazar sacerdos et omnes principes synagoge et occurrunt eorum castra. Iratusque moyses principibus egeritis tribunis et centurionibus qui venerant de bello ait. Cur feminas reservastis? Nonne iste sunt qui ceperunt filios israel ad suggestionem balaam: et prevaricari fecerunt vos in domino super peccato phogor: unde et prostratus est populus? Ergo cistam interficite. Quicquid est generis masculini etiam in parvulis: et mulieres que noverunt viros in coitu nigrare: puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis: et manete castra septem diebus. Qui occiderit hominem vel occisum tetigerit: lustrabit die tertio et septimo. Et de omni predam siue vestimentum fuerit siue vas et aliquid in utensilia paratum de

caprarum pellibus et pilis et ligno repiabitur. Eleazar quoque sacerdos ad viros egeritis qui pugnaverunt sic locutus est. Hoc est preceptum legis: quod mandavit deus moysi. Aurum et argentum et res et ferum et plumbum et stannum et omne quod potest transire per flammam: igne purgabitur: quicquid autem igne non potest sustinere. aqua repiationis sanctificabitur: et lavabitis vestimenta vestra die septimo: et purificati postea castra intabitis. Dixit quoque dominus ad moysen. Tollite summam eorum que rapta sunt ab homine usque ad pecus tuum et eleazar sacerdos et principes vulgi: dividiteque ex equo predam inter eos qui pugnaverunt et egressi sunt ad bellum et inter omnem reliquam multitudinem: et separabis partem domino ab hijs qui pugnaverunt et fuerunt in bello unam animam de quingentis tam ex hominibus quam ex bobus et asinis et ovibus: et dabis eam eleazaro sacerdoti: quia primicie domini sunt. Ex media quoque parte filiorum israel accipiet quinquagessimam caput hominum et hominum et asinorum: et omnium cunctorumque animantium: et dabis ea levitis qui requiescant in custodia tabernaculi domini. Feceruntque moyses et eleazar sicut preceperat dominus. Fuit autem predam quam egeritis repetat. omnium segetum septuaginta quinque milia: bovum septuaginta duo milia. asinorum septuaginta milia et mille: anime hominum sexus feminei qui non cognoverant viros. triginta duo milia. Datarque est media pars hijs qui in prelio fuerant. omnium recenta triginta septem milia quingente: et quibus in partem domini supplicare sunt oves secenta septuaginta quinque: et de bobus triginta sex milibus boues septuaginta et duo:

de asinis triginta milibus quingentis.
asini septaginta unus. De animabus
hominum sedecim milibus: cesserunt in par-
tem domini triginta due anime. Tradidit
que moyses numerum primitiarum domini elea-
zaro sacerdoti sicut fuerat ei imperatum
ex media parte filiorum israel: quia sepa-
rauerat hijs qui in prelio fuerant. De
media vero parte que conderat reli-
que multitudini id est de quibus recen-
tis triginta septem milibus quingentis
et de bobus triginta septem milibus: et de a-
sinis triginta milibus quingentis: et de
hominibus sedecim milibus tulit moyses
quingagesimum caput: et dedit leuitis
qui recubabant in tabernaculo domini: si-
cut preceperat dominus. Cumque accessissent
principes exercitus ad moysen et tribu-
ni centurionesque: dixerunt. Nos tui tui
recensuimus numerum pugnatorem quos
habuimus sub manu tua: et ne unus qui-
dam defuit. Obstant causa offerimus in
donarijs domini singuli quod in preda auri
potuimus inuenire: pectorales et armil-
las amulos et decalia ac nurecula:
ut deprecemur pro nobis dominum. Susce-
peruntque moyses et eleazar sacerdos
omne aurum in diversis speciebus pondus
sedecim milia septingentos quingua-
ginta siclos: a tribunibus et centurionibus.
Unusquisque enim quod in preda rapue-
rat suum erat. Et susceptum intulerunt in
tabernaculum testimonium: in monumentum
filiorum israel coram domino. **xxxij**

Filij autem ruben et gad habebant pe-
cora multa: et erat illis in iumen-
tis infinita substantia. Cumque vidis-
sent iazer et galaad aptas animali-
bus alendis terras: venerunt ad moy-
sen et ad eleazarum sacerdotem: et princi-
pes multitudinis atque dixerunt. Astha-
roth et dibon et iazer et nemra elebon

et eleale et saban et nebo et beon terra
quam prussit dominus in conspectu filiorum
israel: regionis uberrime est ad pastum
animalium: et nos serui tui habemus in-
uenta plurima: precamurque si inueni-
mus gratiam coram te: ut des nobis
famulis tuis eam in possessionem: nec
facias nos transire iordanem quibus
respondit moyses. Nunquid fratres
vestri ibunt ad pugnam: et vos hic sede-
bitis? Cur subvertitis mentes filiorum
israel: ne transire audeant in locum
quem eis datus est dominus? Nonne in-
egerunt patres vestri quando nunti de ca-
delbarne ad explorandam terram? Cumque
venissent usque ad vallem botri lustra-
ta omni regione subvertit eos filio-
rum israel ut non intraret fines quo-
rum dominus dedit: qui iras? iuravit dominus.
Si videbunt homines qui ascenderunt ex
egypto a viginti annis et supra terram
quam sub iuramento pollicitus sum a-
braham ysaac et iacob: et noluerint se-
qui me propter caleph filium iephone cen-
zeum et iofue filium nun. Ipsi imple-
runt voluntatem meam. Iratusque dominus
aduersum israhel circumduxit eum per de-
sertum quadraginta annis: donec con-
sumeretur universa generatio que fec-
erat malum in conspectu domini. Et ecce inquit
vos surrexistis per patribus vestris in me-
rita et alumni hominum peccatorum:
ut augetis furor domini contra israhel.
Quod si nolueritis sequi eum in solitu-
dine populi derelinquet: et vos causa
eritis neis omni. At illi prope accen-
tes dixerunt. Causas omnium fabrica-
bitur et stabula iumentorum: parum-
lismque quodque nris urbes munitas: nos
autem ipsi armati et accendi pergens
ad prelium ante filios israel: donec in-
troqueamur eos ad loca sua. Paruuli

nostri et quicquid habere possumus e-
runt in urbibus muratis propter habita-
torum insidias. Non reuertamur in do-
mos nostras usque dum possideant filij
israhel hereditatem suam: nec quicquam que-
rimus trans iordanem: quia iam habemus
possessionem nostram in orientali
eius plaga. Quibus moyses ait. Si fa-
ciatis quod promittitis repediti pergi-
te coram domino ad pugnam: et omnis vir bel-
lator armatus? iordanem transeat donec
subvertat dominus inimicos suos:
et subiciat ei omnis terra: tunc eritis
inculpabiles apud deum et apud israhel:
et obtinebitis regiones quas vul-
tis coram domino. Sin autem quod dicitis non fe-
ceritis: nulli dubium est quin peccatis in-
deus: scitote quoniam peccatum vestrum appre-
hendet vos. Edificate ergo urbes par-
uulis vestris et caulas et stabula omi-
bus ac iumentis: et quod polliciti estis
implete. Dixeruntque filij gad et ruben
ad moysen. Serui tui sumus? faciemus
quod iuber dominus noster. Paruulos nostros
et mulieres et pecora ac iumenta relin-
quimus in urbibus galaad: nos autem
famuli tui omnes egredimur pergens ad
bellum sicut tu domine loqueris. Precepit
ergo moyses eleazar sacerdoti et io-
fue filio nun et principibus familiarum
tribus israel: et dixit ad eos. Si transi-
erint filij gad et filij ruben vobiscum
iordanem quies armati ad bellum coram
domino: et vobis fuerit terra subiecta:
dare eis galaad in possessionem. Sin au-
tem noluerint transire vobiscum in ter-
ram chanaan: intet vos habitandi ac-
cipiant loca. Responderuntque filij gad
et filij ruben. Sicut locutus est dominus ser-
uis tuis ita faciemus. Ipsi armati per-
gens coram domino in terram chanaan: et
possessionem iam suscepisse nos cōsternur

trans iordanem. Dedit itaque moyses
filijs gad et ruben et dimidie tribui
manasse filij ioseph regnum seon regi
amorreorum et regnum og regis basan: et ter-
ram eorum cum urbibus suis per circu-
itum. Igitur reuerterunt filij gad dibon
et astharoth et aroer et roth et sopham
et iazer iectas et bechemetra et becharan
urbes munitas: et caulas pecoribus
suis. Filij vero ruben edis cauerunt ele-
bon et eleale et cariatthaim et nabo et ba-
almeon vestris nominibus: sabama quoque:
imponentes vocabula urbibus quas
egresserant. Porro filij machir filij ma-
nasse preceperunt in galaad: et vastau-
erunt eam in toto amorreorum habitato-
re eius. Dedit ergo moyses terram ga-
laad machir filio manasse: qui habi-
tauit in ea. Iair autem filius manasse
abijt et occupauit vicus eius: quos
appellauit auothiair id est villas iair.
Moabe quoque precepit et apprehendit
ramath cum viculis suis: vocauitque
eam ex nomine suo moabe. **xxxij**
Hec sunt mansiones filiorum israhel
qui egressi sunt de egipto: per-
tinentias suas in manu moysi et aaron:
quas descripsit moyses iuxta castrorum
loca que domini iussione mutabant. Pro-
fecti igitur de camelle mense primo
quintadecima die mensis primis: fec-
erunt altera die phas filij israel in ma-
nu recessa videntibus rundis egiptijs: et
sepelientibus primogenitos quos per-
cussisset dominus. Nam et in diebus eo-
rum egerat visio. Castrametati sunt in socoth: de socoth venerunt
in etham que est in egeratis finibus
solitudinis. Unde egressi venerunt con-
tra phiairoth que respicit bethlephon:
et castrametati sunt ante magdolum.
Profectique de phiairoth transierunt per

mediū mare ī solitudine: et ambulantes tribus diebus p̄ desertū etiam castrametati sunt ī mara. Profectiq; de mara venerunt in helim ubi erant duodecim fontes aquarū et palme septuaginta: ibiq; castrametati sunt. Sed et inde egressi: fixerūt tētoria sup̄ mare rubrū. Profectiq; de mari rubro castrametati sunt in deserto synai: unde egressi venerunt in dephā. Profectiq; de dephā castrametati sunt in halus egressiq; de halus: raphidim fixerūt tētoria: ubi populo defuit aqua ad bibendū. Profectiq; de raphidim: castrametati sunt in deserto synai. Sed et de solitudine synai egressi: venerūt ad sepulcra concupiscentie: profectiq; de sepulcra concupiscentie castrametati sunt ī asseroth: et de asseroth venerūt in rethma. Profectiq; de rethma castrametati sunt in reanophares: unde egressi venerūt ī lebna. De lebna castrametati sunt ī rela: egressiq; de rela venerunt ī celacha. Unde profecti castrametati sunt ī monte sepher: egressi de monte sepher venerunt ī arada. Inde profecti castrametati sunt ī maceloth: profectiq; de maceloth: venerunt ī taath. De taath castrametati sūt ī thare: unde egressi fixerūt tētoria ī mercha: et de mercha castrametati sunt ī elmona: profectiq; de elmona venerūt ī moseroth. Et de moseroth castrametati sunt ī baneiachan: profectiq; de baneiachan venerunt ī montem gadgad. Unde profecti castrametati sūt ī iethebatha: et de iethebatha venerūt ī ebronā. Egressiq; de ebronā castrametati sunt ī asiongaber: inde profecti venerunt ī desertum syri. Hec est rades. Egressi q; de rades castrametati sūt ī mōte oz: in recessis finibz terē edom. Ascendiq;

aaron sacerdos ī mōtem oz iubente domino: et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorū israel ex egipto mense quinto p̄mo die mensis cū esset annorū centumvigintrū. Audiuirq; chananeus rex arad: q̄ habitabat ad meridiem: terrā chanaan venisse filios israel. Et profecti de monte oz castrametati sūt ī salmōna: unde egressi venerunt ī phimon. Profectiq; de phimon castrametati sunt ī oboth: et de oboth venerūt ī iebatim q̄ ī finibz moabitaz. Profectiq; de iebatim fixerūt tētoria ī dibongad: unde egressi castrametati sunt ī elmon de blathaim. Egressiq; de elmon de blathaim venerunt ad montes abarim contra uabō: profectiq; de montibus abarim transierūt ad campestrā moab sup̄ iordanem contra iherich. Ibiq; castrametati sūt de bethsimon usq; ad bethlathim ī planioribz locis moabitaz: ubi locus ē domus ad moysen. Precipe filiis israel: et dic ad eos. Quando transieritis iordanem iuantes terram chanaan: disperditē cūctos habitatores terre illius: cōstringite uinculos et statuas comminuite atq; cūctia regella uastate: mundantes terram inhabitantes ī ea. Ego enim dedi uobis illam ī possessionem: quā diuidetis uobis sorte. Pluribus dabitis latiorē: et paucioribus angustiorē. Singulis ut sortē cedetis: ita tribuatur hereditas. Per tribus et familias possessio diuidetur. Sin autem uolueritis interficere habitatores terre: qui remanserint: erunt uobis quasi clauis ī oculis et lance ī lateribz et aduersabuntur uobis ī terram habitationis uestre: et quicquid illis cognaueram facere uobis facia. **xxxv**

Locusq; ē dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel: et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram chanaan: et ī possessionē uobis sortē cedetis: hijs finibus terminabit. Pars meridiana incipiet a solitudine syri quē est iuxta edom: et habebit terminos contra orientē mare salissimum: qui circūbunt austrālē plagā per ascensum scorpionis: ita ut transierant ī senna et pueniant ad meridiē usq; ad cadelbarte: unde egressi erūt cōfinia ad uillam nomine adar et tērent usq; asenona. Ibiq; p̄ greum terminus ab asenona usq; ad iocentē egipti: et magni maris litore finietur. Plaga autē occidentalis a mari magno incipiet: et ipso hinc claudet. Porro ad septentrionalē plagam a mari magno terminū incipient puenientes usq; ad montem alissimū: a quo uenient ī emath usq; ad terminos sedad: ibiq; cōfinia usq; ad ebronā et uillam henan. Ibi erunt termini ī parte aquilonis. Inde merabuntur fines contra orientalem plagā de uilla henan usq; sephama: et de sephama descendēt termini ī rebatha cōtra fontē dephim. Inde puenient contra orientem ad mare reneteth et tendēt usq; iordanem: et ad uerticū salissimū claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos ī circuitu. Precipitq; moyses filiis israel dicens. Hec erūt tēra quā possidebitis sorte: et quā iussit dominus dari nouem tribubz et diuidie tribui. Tribus tñ filiorū ruben p̄ familias suas et tribus filiorū gad ī iuxta cognationū numerum: media quoq; tribus manasse id est dux semis tribz acceperunt partem suam: et tñ iordanem cōtra iherichō ad orientālē plagā.

Et ait dñs ad moysen. Hec sūt nomina uirorū qui terram diuidēt uobis. Eleazar sacerdos et iohir filius num: et singuli principes de tribubz singlis quorū ista sūt uocabula. De tribu iuda: caleph filius iephone. De tribu symeon: samuel filius amind. De tribu beniamin: helid ad: filius chafelon. De tribu filiorū dan: bocci filius iogli. Filiorū ioseph de tribu manasse: haninzel filius ephor. De tribu ephraim: ramuel filius sephai. De tribu zabulon: heliaphan filiū pharnath. De tribu yssachar: dux phalathel filius ozan. De tribu aser: abiud filiū saloni. De tribu neptalim: phedahel filius amind. Ijs sūt quibus precepit dñs ut diuideret filijs israel terrā chanaan. **H**ec quoq; locus ē dñs. **xxxv** Ad moysen ī campestris moab supra iordanem contra iherichō. Precipe filiis israel ut tēnt leuitis de possessionibus suis urbes ad habitandū et suburbana earū p̄ circuitū: ut ipsi ī oppidis maneant et suburbana sint p̄coribz ac iumentis: quē a muris ciuitatum forissecus p̄ circuitum mille passuum spacio tendentur. Contra orientem duo milia erunt cubiti: et contra meridiem similiter erūt duo milia. Ad mare quoq; qd respicit occidentē: eadem mensura erit: et septentriginalis plaga equali termino finietur. Erunt q; urbes ī medio: et foris suburbana. De ipsis autē oppidis q̄ leuitis dabitis: sex erunt ī fugatiōnū auxiliā separata: ut fugiat ad ea qui fuderūt sanguinem: et receptis hijs alia quadraginta duo oppida: id ē sūt quadraginta duo cum suburbanis suis. Ipleq; urbes quē dabuntur de possessionibus filiorū israel: ab hijs q̄ plus habent

plures auferent: et qui minus pauciores. Singli iuxta mensuram hereditatis sue dabunt oppida leuitis. **A**it dominus ad moysen. Loquere filiis israel: et dices ad eos. Quando transgressi fueritis iordanem in terram chanaan: tunc eritis qui vobis esse debeant in presidia fugiuorum: qui nolentes sanguinem fuderint: in quibus cum fuerit profugus: cognatus occisi eum occidere non poterit: donec stet in conspectu multitudinis: et causa illi iudicetur. De ipsius autem verbis que ad fugiuorum subsidia separant: tres erunt trans iordanem: et tres in terra chanaan: tam filii israel quam aduentis atque peregrinis: ut confugiat ad eas: qui nolens sanguinem fuderit. Si quis ferro percussit: et mortuus fuerit: et percussus est: reus erit homicidii: et ipse morietur. Si lapidem iecerit: et idus occubuerit: similiter punietur. Si ligno percussus intetuerit: percussoris sanguine vindicabitur. Propinquus occisi homicidam interficiet: statim ut apprehenderit eum percutiet. Si per odium quis hominem impulerit vel receit quippiam in eum per insidias: aut si esset inimicus manu percussit: et ille mortuus fuerit: percussor homicidii reus erit. Cognatus occisi statim ut inuenierit eum iugulabit. Quod si fortuitum et absque odio et inimicitia quicquid horum fecerit: et hoc audiente populo fuerit comprobatum: atque inter percussorem et propinquum sanguinis que ratio ventilata: liberabitur innocens de ultoris manu: et reducetur per sententiam in urbem ad quam confugerat: manebitque ibi donec sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est moriatur. Si inuictor reus finis: ubi que egulibus deputate sunt fuerit inuentus et percussus ab eo qui ultor est sanguinis: absque noxa

erit qui eum occiderit. Debuerat enim profugus usque ad mortem pontificis in urbe residere. Postquam autem ille obierit: homicida reuertetur in terram suam. Hec sempiterna erunt et legitima: in cunctis habitationibus vestris. Homicida sub tribus punietur. Ad unum testimonium nullus condemnabitur. Non accipiet pretium ab eo qui reus est sanguinis: statim et ipse morietur. Eules et profugi ante mortem pontificis nullomodo in urbes suas reuerti poterunt ne polluant terram habitationis vestre que in conspectum eius maculatur: nec aliter repari potest nisi per eius sanguinem: qui alterius sanguinem fuderit: ita emundabitur vestra possessio ne dimoretur vobis scum. **E**go enim sum dominus: qui habito inter filios israel. **xxxv**

Aharum galaad filius machir filii manasse de stirpe filiorum ioseph: locutus sunt moysi coram principibus israel atque dixerunt. Tibi dominus noster precepit dominus ut terram forte diuideres filiis israel: et ut filiabus salphaad fratris nostri dares possessionem debitam patri: quas si alterius tribus homines uxores acceperint sequetur possessio sua et translatata ad alium tribu de vestra hereditate minuetur: atque ita fiet ut ei inuile id est quinquagesimus annus remissionis aduenierit confundatur sortium distributio: et aliorum possessio ad alios transeat. Respondit moyses filiis israel et domino precipiente ait. Ecce tribus filiorum ioseph locuta est: et hec lex super filiabus salphaad a domino promulgata est. Stabant quibus voluit tantum ut sue tribus hominibus: ne commisceretur possessio filiorum israel de tribu in tribu. **Q**uoniam enim vestri duxerunt uxores de tribu

et cognatione sua: et cuncte femine de eadem tribu maritos accipient: ut hereditas permaneat in familiis nec sibi misceretur tribus: sed ita maneant ut a domino separate sunt. **F**eceruntque filie salphaad ut sibi fuerat imperatum: et nupsit malaa et thesa et eglia et melcha et noa filie patrum suorum de familia manasse que fuit filius ioseph: et possessio que illis fuerat attributa mansit in tribu et familia patrum earum. **H**ec sunt mandata atque iudicia que mandauit dominus per manum moysi ad filios israel in caupetribus moab supra iordanem contra ihericho.

Explet liber quintus. Incipit helleaddabebat qui deuteronomium prelostantur. 1.

Hec sunt verba que locutus est moyses ad omnem israel trans iordanem in solitudine campestri: contra mare rubrum: inter pharan et thophel et laban et aseroth. **U**bi autem est plurimum: undecim diebus de ore per viam montis seir usque cadesbarne. **Q**uadragesimo anno undecimo mense prima die mensis locutus est moyses ad filios israel omnia que preceperat illi dominus: ut diceret eis: postquam percussit seon regem amorrhorum: qui habitauit in elebon: et og regem basan qui mansit in aseroth et in edrai trans iordanem in terra moab. **L**epitque moyses replanare legem et dicere. Dominus deus noster locutus est ad nos in ore dicens. Sufficit vobis quod in hoc monte mansistis. Reuertimini et venite ad montem amorrhorum: et ad cetera que ei proxima sunt campestris atque montana et humiliora loca contra meridiem iuxta litus maris: terram chanaan: et libani usque ad flumen magnum

euphratem. **E**n inquit tradidi vobis. **I**ngredimini et possidete eam: super quam iurauit dominus patribus vestris abraham ysaac et iacob: ut daret illam eis et semini eorum post eos. **D**ixique vobis illo in tempore. Non possum solus sustinere vos quia dominus deus noster multiplicauit vos: et estis hodie sicut stelle celi plurimi. **D**ominus deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia: et benedicat vobis sicut locutus est. **N**on valeo solus negocia vestra sustinere: et pondus et iurgia. **D**ate et vobis viros sapientes et gnaros quorum consilio sit probata in tribus vestris: ut ponam eos vobis principes. **T**unc respondistis michi. **B**ona res est quam vis facere. **T**ulique de tribubus vestris viros sapientes et nobiles et constitui eos principes tribunos et centuriones: et quinquagenarios ac decanos qui docerent vos singula: preceperique eis dicens. **A**udite illos: et quod iussu est iudicate. **S**icut enim sit ille siue peregrinus: nulla erit distantia personarum. **I**ta parum audietis ut magni: nec accipietis cuiusquam personam: quia dei iudicium est. **Q**uod si difficile vobis visum aliquid fuerit referte ad me: et ego audiam. **P**recepique omnia que facere deberetis. **P**rofectique de ore transiimus per heremum terribilem: et maximam solitudinem quam vidistis per viam montis amorrhorum: sicut preceperat dominus deus noster nobis. **C**umque venissemus in cadesbarne dixi vobis. **V**enistis ad montem amorrhorum: quem dominus noster daturus est vobis. **V**ide terram quam dominus deus tuus dabit tibi. **A**scende et posside eam: sicut locutus est dominus deus noster patribus tuis. **N**oli timere: nec quicquam paucas. **E**t accessistis ad me omnes atque dixistis. **M**itamus

viros q̄ cōsiderent terrā: et remuncient
per quod iter debeamus ascendere: et
ad quas p̄gere ciuitates. Cūq; michi
senno placuisset: nisi ex vobis duode-
cim viros singulos de tribubus suis.
Qui cum p̄gressi essent et ascendissent in
montana: venerūt usq; ad vālem bo-
ti: et considerata terra: sumentes de
fructibus eius ut ostenderet vltimitatem
attulerūt ad nos: atq; dixerūt. Bona
est terra quā dñs deus noster daturus
est nobis. Et nolūstis ascendere: sed
increduli ad finem dei nostri mur-
murastis in tabernaculis vestris: atq;
dixistis. Mōit nos dñs: et idcirco edu-
xit nos de terra egipti ut traderet nos
in manu amorrei atq; delecti. Quo a-
scendimus? Rurūq; tenebant cor no-
strum dicentes. Maxima multitudo
est: et nobis statuta procerior. Verbes
enachim vidimus ibi. Et dixi vobis
nolite metueret: nec timeatis eos. Do-
minus deus qui dudor ē noster: pro
vobis ipse pugnabit: sicut fecit in egi-
pto cunctis videntibus: et i solitudine
ip̄i vidistis. Porrauit te dñs de⁹ tuus
ut solet homo gestare paruulū filium
suū in omni via p̄ quā ambulasti: do-
nec veniretis ad locū istum. Et nec sic
quidem credidistis domino deo vestro
qui p̄cessit vos in via et meratus est
locū in quo tentoria figere deberetis:
nōde ostendens vobis iter p̄ ignem: et
dixit p̄ columbā nubis. Cūq; audisset
dñs vocem sermonū v̄rōr: iratus in-
rauit et ait. Non videbit quispiā de
hominib; generationis hui⁹ pessime
terram bonā quā sub iuramento polli-
citus sū p̄ribus vestris: p̄ter caleph
filium iephone. Ip̄e enim videbit eam:
et ip̄i dabo terrā quā calcavit et filijs

eius: quia secus est dñm. Nec mirāda
indignatio i p̄lm: cum michi quoq;
iratus deus p̄pter vos dixerit. Nec tu
ingredieris illuc: sed iohes filius nūm
minister tu⁹ ip̄e intrabit p̄ te. Hunc re-
h̄rare et robora: et ip̄e forte terrā diui-
det israel. Paruuli vestri de quib; dixi-
stis q̄ captiui ducerentur et filij qui la-
die boni ac mali ignorant distantia
ip̄i ingredientur: et ip̄i dabo terram
et possidebūt eam: vos autē reuertimini
et abite i solitudine p̄ viam maris
rubri. Et respondistis michi. Pecca-
uimus dño. Ascendimus et pugnabi-
mus: sicut p̄cepit dñs deus noster.
Cūq; instructi armis p̄gatis i mon-
tē: ait michi dñs. Dic ad eos. Noli-
te ascendere neq; pugnatis. Nō sū
vobiscum: ne cadatis coram inimicis
vestris. Iocur⁹ sum et nō audistis: sed
aduersantes imperio dñi et nuntius
superbia ascendistis in montē. Itaq;
egressus amorrei q̄ habitabat i mou-
tibus et obuiam veniens p̄secutus est
vos sicut solent apes p̄sequi: et co-
dit de seir usq; horma. Cūq; reuer-
ti p̄loraretis corā dño nō audiuit vos:
nec vōi v̄re voluit acquiescere. Redi-
stis ergo i cadesbarte m̄so m̄ore. **¶**
Profectiq; inde venimus in solitu-
dinem q̄ ducit ad mare rubrū
sicut michi dixerat dominus: et reuer-
simus montem seir longo tempore.
Dixitq; dñs ad me. Sufficit vobis
circuire montem istū: ite contra aqui-
lonem: et populo p̄cipite dicens. Trans-
ibitis p̄ terminos fratrum vestrorū
filiorū elau qui habitant in seir: et time-
bunt vos. Videte ergo diligenter ne
moueamini contra eos. Atq; cum
dabo vobis de terra eorū quantum
posset vñs p̄bis calcare vestrum:

quia in possessionē elau dedi montē
seir. Libos enim ab eis pecunia: et
comederis: aquā nuptam haurietis
et biberis. Dñs deus tu⁹ benedixit tibi
in omni opere manuum tuarū. Nonne
iter nūm: quomodo transferis solitu-
dinem hanc magnā p̄ quadraginta
annos habitans tecū dñs deus tuus:
et nichil tibi defuit. Cūq; transissemus
fratres n̄ros filios elau qui habitabāt
in seir p̄ viam campestrē de belath
et de aliongaber: venimus ad iter qd̄
ducit in desertū moab. Dixitq; domi-
nus ad me. Non pignes corā moa-
bitas: nec in eas aduersus eos p̄sum.
Non enī dabo tibi quicq; de terra eorū:
quia filijs loth tradidi ar in posses-
sionē. Enim primi fuerūt habitatores
eius: ip̄s magnus et validus et tam
recellus ut de enachim stirpe quasi gi-
gantes crederent: et essent similes fili-
orū enachim. Deniq; moabite appel-
lant eos enim. In seir autē prius ha-
bitauerunt horim: quib; repulsi atq;
deleis habitauerunt filij elau sicut fe-
cit israel in terra possessionis sue quā
dedit illi domin⁹. Surgentes ergo ut
transiremus torrentē rareth: venimus
ad eum. Tempus autē quo ambulavi-
mus de cadesbarte usq; ad transiūm
rareth triginta et octo annorū fuit: do-
nec consummeretur omnis congregatio
hominū bellatorū de castris sicut iura-
uerat dominus: cuius manus fuit ad-
uersus eos ut inirent de castrorū me-
dia. Postq; autē universi ceciderūt pu-
gnatores: locutus ē dñs ad me dicens.
Tu transibis hodie terminos moab
verben nomine ar: et accersis i vicinia
filiorū amon. Caue ne pignes ora
eos: nec inuearis ad p̄sum. Nō enī
dabo tibi de terra filiorū amon: quia

filijs loth dedi eā in possessionē. Terra
gigantum reputata est: et in ip̄a olim
habitauerūt gigantes: quos amon-
niti vocant zozomim populus ma-
gnus et multus et procer longitudo-
nis sicut enachim quos deleuit dñs a
facie eorum: et fecit illos habitare pro-
ria: sicut fecerat filijs elau q̄ habitant
in seir deleis horros: et terram eorū
illis tradens: quā possident usq; in
presens. Euros quoq; q̄ habitabant i
aserim usq; gazam rapadores epu-
lerunt eos: qui egressi de rapadocia de-
leuerunt eos: et habitauerunt pro illis.
Surgite et transite torrentem ardon.
Ecce tradidi i manu tua seon regem
elebon amorrei et terram eius: incipe
possidere: et committe aduersus eum
p̄sum. Hodie incipia mittere terro-
rem atq; formidinem tuā in p̄pos q̄ ha-
bitant sub omni celo: ut audito nomi-
ne tuo paueant: et in morem parturien-
tium contremiscant: et dolore teneant.
Nisi ergo nuntius de solitudine cade-
moch ad seon regem elebon verbis pa-
cis dicens. Transibimus p̄ terram
tuam: publica gradiemur via. Non
declinabimus neq; ad dextram neq;
ad sinistram: alimenta precio vende-
nobis ut vestramur: aquā pecunia tri-
bue et sic bibemus. Tantiū ē ut nobis
concedas transiūm: sicut fecerūt filij
elau qui habitant in seir: et moabite
qui habitant in ar: donec veniamus
ad iordanem: et transeam⁹ ad terram
quā dominus deus noster daturus
est nobis. Rurūq; seon rex elebon
dare nobis transiūm quia indurau-
rat dominus deus tuus spiritū tuū:
et obfirmaverat cor illius ut ita trade-
rent i manus tuas: sicut nūc vides.
Dixitq; domin⁹ ad n̄r. Ecce cepi tibi

tradere seon et terrā eius: incipe possidere eam. Egressusque est seon obviam nobis cum omni populo suo ad prelium in iassa: et tradidit eum dominus deus noster nobis: percussimusque eum cum filiis suis et omni populo suo: cunctasque urbes in tempore illo cepimus interfecimusque habitatoribus earum viris ac mulieribus et parvulis. Non reliquimus in eis quicquam absque numeris que in partem venere predauntur: et spoliis urbium quas cepimus ab arcer quae sunt super ripam torrentis arnon oppido: quod in valle situm est usque galaad. Non fuit vicus et civitas que nostras effugeret manus. Omnes tradidit dominus deus noster nobis absque terra filiorum ammon ad quam non accessimus: cunctisque quae adiacerent torrenti ieboc: et urbibus moranis uniuscuiusque locis a quibus nos prohibuit dominus deus noster. **U**bi itaque conversi ascendimus per iter basan. Egressusque est og rex basan in occursum nobis in populo suo ad bellandum in edrai: dixitque dominus ad me. Ne timeas eum: quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua: faciesque ei sicut fecisti seon regi amorreorum: qui habitavit in ezebon. Tradidit ergo dominus deus noster in manibus nostris etiam og regem basan et universum populum eius: percussimusque eos usque ad interitum: vastantes cunctas civitates illius uno tempore. Non fuit oppidum quod nos effugeret. Sexaginta urbes: omne regione argob regni og in basan. Cunctae urbes erant munite muris altissimis: portusque et vestibulae absque oppidis innumeris quae non habebant muros. Et deleimus eos sicut feceramus seon regi ezebon disperantes omnem civitatem vicorumque ac mulieres et parvulos:umenta autem et

spolia urbium diripimus. Tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem a torrente arnon usque ad montem hermon quem heronij sarion vocant et amorreij sanir: omnes civitates que sunt in planitie: et universam terram galaad et basan usque ad selcha: et edrai civitates regni og et basan. Solus quippe og rex basan restitit de stirpe gigantum. Non stravit ledue eius fecerunt qui est i rabach filiorum ammon: novem cubitos habetis longitudinis: et sex: latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. Terramque possedimus tempore illo ab arcer quae est super ripam torrentis arnon usque ad mediam partem montis galaad. Et civitates illi dedi ruben et gad: reliqua autem partem galaad et omnem basan regni og tradidi medie tribui manasse omne regionem argob. Cuncta basan vocatur terra gigantum. Hanc filius manasse possedit omne regionem argob usque ad terminos gessuri et magasi. Vocavitque eum nomine suo basan auothiair id est villas iair: usque in presentem diem. Machir quoque dedit galaad: et tribubus ruben et gad dedit de terra galaad usque ad torrentem arnon medium torrentis et finium usque ad torrentem ieboc qui est terminus filiorum ammon: et planitiem solitudinis atque iordanem et finios reitach usque ad mare deserti quod est falsissimum ad radices montis phasga contra orientem. Precepitque vobis in tempore illo dominus. Dominus deus vester dicit vobis: non hanc in hereditatem: repediti prederetis vestros filios israel omnes viri robusti absque uxoribus et parvulis atque iumentis. Non enim quod plura

habeatis pecora et in urbibus remanere debuerint quas tradidi vobis: donec requiem tribuat dominus fratribus vestris sicut vobis tribuit: et possideant etiam ipsi terram quam daturus est eis trans iordanem: tunc reverteretur unusquisque in possessionem suam quam dedi vobis. Nosse quoque in tempore illo precepit dominus. Oculi tui viderunt que fecit dominus deus noster duobus hijs regibus: sic faciet omnibus regnis ad quae transieritis. Ne timeas eos. Dominus enim deus vester pugnabit pro vobis. Precatusque sum domini in tempore illo dicens. Domine deus tu repisti ostendere seruis tuis magnitudinem tuam manibus fortissimam. Namque etiam si alius deus vel in celo vel in terra qui possit facere opera tua: et comparari fortitudini tue. Transibit igitur et videbo terram hanc optimam trans iordanem: et montem istum egregium et libanum. Iherusalemque est dominus michi propter vos nec egrediar me. Sed dixit michi. Sufficit tibi: nequasque ultra loquaris de hac re ad me. Ascende tamen phasga: et oculos tuos circumfer ad occidentem et ad aquilonem austrumque et orientem et aspice. Nec enim transibis iordanem istum. Precepe iohue et roborabor eum atque confortabo: quia ipse prederet populum istum: et divideret eis terram quam visurus es. Rastimusque in valle contra phanum phogor. **U**bi

Et nunc israel audi precepta et iudicia quae ego doceo te ut facias ea vitas: et ingredieris possideasque terram quam dominus deus patrum vestrorum daturus est vobis. Non additis ad verbum quod vobis loquor: nec aufertis ex eo. Custodite mandata domini dei vestri que ego precipio vobis. Quasi vestri viderunt omnia que fecit dominus

contra heliphegor: quomodo conseruit omnes cultores eius de medio vestri. Vos autem qui ad heretis domino deo vestro vivitis universi usque in presentem diem. Scitis quod docuerim vos precepta atque iusticias sicut mandavit michi dominus deus meus: sic facietis ea in terra quam possiduri estis: et observabitis et implebitis opera. Hec est enim vestra sapientia et intellectus coram populo: ut audientes universi precepta hec dicant. Tu popule sapiens et intelligens gens magna. Nec est alia natio tam gravis que habeat deos appropinquantes sibi: sicut deus noster adest iudis observationibus nostris. Que est enim alia gens sic indita ut habeat testimonia iustarumque iudicia: et unam legem quam ego proponam hodie ante oculos vestros? Custodi igitur temetipsum et animam tuam sollicite. Ne obliviscaris verborum que viderunt oculi tui: et ne recedat de corde tuo iudis diebus vite tue. Docetis ea filios ac nepotes tuos: diem in quo stetit coram domino deo tuo in ore: quando dominus locutus est michi dicens. Congrega ad me populum ut audiant sermones meos: et discant timeere me omni tempore quo vivunt in terra: doceantque filios suos. Et accessistis ad radices montis qui ardebat usque ad celum: eratque in eo tenebre et nubes et caligo. Locutusque est dominus ad vos de medio ignis. Vocem verborum eius audistis: et formam patris non vidistis. Et ostendit vobis patrem suum quod precepit ut faceretis: et decem verba que scripsit in duabus tabulis lapideis. Rastimusque mandavit in illo tempore ut docerem vos testimonia et iudicia: que facere debetis in terra quam possiduri estis. Custodite igitur sollicite animas

uas. Non vidistis aliquam similitudinem in die qua locutus est vobis dominus in ore de medio ignis: ne forte decepti faciat vobis sculptam similitudinem aut ymaginem masculi vel femine: similitudinem omnium iumentorum que sunt super terram vel avium sub celo volantium: atque reptilium que moventur in terra: sive piscium qui sub terra morantur in aquis: ne forte oculis elevatis ad celum videas solem et lunam et omnia astra celorum: et errore deceptus adores ea et colas: que creavit dominus deus tuus in ministerium visibilibus gentibus que sub celo sunt. Vos autem tulit dominus et eduxit de fornace terra egypti: ut haberet populum hereditarium sicut est in presenti die. Gratulusque est dominus contra me propter sermones vestros et iuravit: ut non transirem iordanem: nec ingrederer terram optimam quam daturus est vobis. Ecce morior in hac humo: non transibitis iordanem vos transibitis et possidebitis terram egregiam. Cave ne quando obliviscaris pactum domini dei tui: quod pepigit tecum: et facias tibi sculptam similitudinem eorum que fecit dominus prohibuit. Quia dominus deus tuus ignis consumens est: deus emulator. Si genueritis filios ac nepotes: et morati fueritis in terra: deceptique fueritis vobis aliqua similitudinem patrantem malum: toram domino deo vestro: ut eum ad iracundiam provocetis: testes in iudicio hodie celum et terram: cum perituros vos esse de terra: quam transito iordane possidebitis. Non habitabitis in ea longo tempore: sed delebit vos dominus atque disperget in omnes gentes: et remanebunt pauci in nationibus ad quas vos dudurus est dominus. Ibique servietis dominus qui hominum manu fabricati sunt.

ligno et lapidi qui non vident: nec audire non comedunt non odorantur. Cumque quiescis ibi dominum deum tuum invenies eum: si tamen toto corde quiescis: et tota tribulatione anime tue postquam invenierint omnia que predicta sunt. Nullum autem tempore reverteris ad dominum deum tuum et audies vocem eius: quia deus misericors dominus deus tuus est. Non dimittet te nec omnino delebit: neque obliviscetur pactum in quo iuravit patribus tuis. Interroga de diebus antiquis quod fuerunt ante te: et dic quod creavit deus hominem super terram a summo celi usque ad summum eius: facta est aliquando huiusmodi creatura: aut unquam cognovit ut audiret vocem domini loquentis de medio ignis: sicut tu audisti et videris: si fecit deus ut ingrederer et tollerem tibi gentem de medio nationum per temptationes signa atque potentia per pugnam et robustam manum regitumque brachium et horribiles visiones: iuxta omnia que fecit pro nobis dominus deus voster in egipto vidimus oculis tuis: ut scires quoniam dominus ipse est deus: et non est alius preter unum. De celo te fecit audire vocem suam ut doceret te: et in terra ostendit tibi ignem suum maximum: et audisti verba illius de medio ignis quia dilexit patres tuos et elegit semen tuum post eos. Eduxitque te procedens in virtute sua magna ex egipto ut deleter nationes maximas et fortiores te in introitu tuo: et introduceret te daretque tibi terram eam in possessionem: sicut remis in presenti die. Hec ergo hodie et cogitatio in corde tuo: quod dominus ipse est deus in celo factum et in terra deorsum: et non sit alius. Quod si precepta eius atque mandata que ego precipio tibi ut bene sis tibi: et filius

nus post te: et permanens multo tempore super terram quam dominus deus tuus daturus est tibi. Tunc separavit moyses tres civitates trans iordanem ad orientalem plagam ut confugiat ad eas qui occiderit nolens proximum suum nec fuerit sibi inimicus ante unum et alterum diem: et ad harum aliquam urbium possit evadere: solus in solitudine que sita est in terra campestris de tribu ruben: et ramoth in galaad que est in tribu gad: et holam in basan que est in tribu manasse. Hec est lex quam proposuit moyses coram filiis israel: et hec testimonia et testimonia atque iudicia que locutus est ad filios israel: quando egressi sunt de egipto trans iordanem in valle circa phanum phogor in terra seon regis amorrei qui habitavit in elebon que praelit moyses. Filii quoque israel egressi de egipto possederunt terram eius et terra omnis regis basan duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem ad solis orientem ab aroer que sita est super ripam torrentis arnon usque ad montem sanir qui est in hermon omne planitium trans iordanem ad orientalem plagam usque ad mare solitudinis usque ad radices montis phalga. Vocavitque moyses omne israel: et dixit ad eum. Audi israel testimonia atque iudicia: quod ego loquor in auribus vestris hodie. Discite ea: et opere complere. Dominus deus noster precipit nobiscum sedes in oreb. Non cum patribus nostris iuxta pactum sed nobiscum: qui in presentia sumus et vivimus. Facite ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis. Ego sequer et medius fui inter dominum et vos in tempore illorum: annuntiare vobis verba eius. Timuistis enim ignem: et

non ascendistis in montem. Et ait. Ego dominus deus tuus: qui eduxi te de terra egypti de domo servitutis. Non habebis deos alienos in conspectu meo. Non facies tibi sculptile nec similitudinem omnium que in celo sunt desuper et que in terra deorsum: que versantur in aquis sub terra. Non adorabis ea: et non coles. Ego enim sum dominus deus tuus: deus emulator rediens iniquitatem patrum super filios in recta et quartam generationem hijs qui oderunt me: et faciens misericordiam in multis milia diligentibus me et custodientibus precepta mea. Non usurpabis nomen domini dei tui frustra: quia non erit impunitus qui super re vana nomen eius assumpserit. Observe diem sabbati ut sanctifices eum: sicut precepit tibi dominus deus tuus. Sex diebus operaberis: et facies omnia opera tua. Septimus dies sabbati est: id est requies domini dei tui. Non facies in eo quicquam operis tui et filius tuus et filia secus et ancilla: bos et asinus et omne iumentum tuum et peregrinus qui est intra portas tuas: ut requiescat servus et ancilla tua sicut et tu. Memento quod ipse servieris in egipto: et eduxerit te inde dominus deus tuus in manu forti et brachio recto. Idcirco precepit tibi ut observares diem sabbati. Non ora patrem tuum et matrem sicut precepit tibi dominus deus tuus: ut longo viuas tempore: et bene sit tibi in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi. Non occides: neque medaberis: furumque non facies: nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Non concupisces uxorem proximi tui: non domum non agrum: non servum: non ancillam: non bonem non asinum: et omnia que illius sunt. Hec verba locutus

est dominus ad omnem multitudinem
vestra in monte de medio ignis. et nu-
bis. et caliginis voce magna nichil
addens amplius. et scripsit ea in duabz
tabulis lapideis quas tradidit michi.
Vos aut postq audistis vocē de me-
dio tenebrarū et montem ardere vidi-
stis accessistis ad me omnes principes
tribuū et maiores natu: atq dixistis.
Ecce ostendit nobis dñs deus noster
maiestatē et magnitudinē suā. Vocē
enim eius audiui⁹ de medio ignis:
et probauimus hodie q loquente deo
cum homine vixerit homo. Cur ergo
moriemur: et deuorabit nos ignis
hic maximus? Si enim audierimus
ultra vocem dñi dei nostri moriemur.
Quid est omnis caro ut audiat vocē
dei viuētis qui de medio ignis loqui-
tur sicut nos audiui⁹: et possit vi-
uere? Tu magis accede et audi cuncta
que dixerit dñs deus noster tibi: loque-
risq ad nos: et nos audientes facie-
mus ea. Quod cum audisset dñs ait
ad me. Audiui vocē verborū ppli hui⁹
que locuti sunt tibi. Bene oīa sunt lo-
cuti. Quis det talem eos habere mentē
ut timeāt me et custodiāt uniuersa mā-
data mea in omni tempore: ut bene sit eis
et filiis eorū in sempiternū? Vade et dic
eis. Reuertimini in tentoria vĩa. Tu vero
hic sta mecum: et loquar tibi omnia
mandata mea et testimonia atq iudi-
cia que docebis eos ut faciant ea in
tēra quā dabo illis in possessionem. Cu-
stodite igitur et facite que precepit domi-
nus deus nobis. Non dedinabitis
neq ad dextrā neq ad sinistram: sed
per viam quā precepit domin⁹ deus
vester ambulabitis: ut viuatis et be-
ne sit vobis et protendantur dies vestri
in tēra possessionis vestre. **U**

Hec sunt precepta et testimonia atq
iudicia que mandauit dñs de⁹
vester ut docerem vos et faciatis ea in
tēra ad quā transgredimini posside-
re: ut timeas dñm deum tuū et custo-
dias omnia mandata et precepta eius
que ego precipio tibi et filiis ac nepo-
tibus tuis cunctis diebz vite tue: ut pro-
longentur dies tui. Audi israel et ob-
serua ut facias q precepit tibi dñs et
bene sit tibi et multipliceris amplius:
sicut pollicitus ē dñs deus patru tuorū
tibi tēra lacte et melle manantē. Au-
di israel. Dominus deus noster de⁹
unus est. Diliges dñm deum tuū ex
toto corde tuo: et ex tota anima tua: et
ex tota fortitudine tua. Et eris: veta
hec que ego precipio tibi hodie in corde
tuo: et narrabis ea filiis tuis et medita-
beris sedens in domo tua et ambulās
in itinere dormiens atq consurgens:
et ligabis ea quasi signum in manu
tua: et tūq et mouebūtur inter oculos
tuos: scabell⁹q ea in limine et hostijs
domus tue. Tūq introduxerit te do-
minus de⁹ tuus in tēra p qua iurauit
patribz tuis abrahā isaac et iacob et
dedit tibi ciuitates magnas et opor-
tunas quas non edificasti. domos ple-
nas cunctarū opū quas nō edificasti.
vinea et oliueta que non plantasti et comede-
ris et saturatus fueris: caue diligenter
ne obliuiscaris dñm qui eduxit te de
tēra egipti de domo seruitutis. Dñm
deū tuū timebis et illi soli serues: ac
per nomen illius iurabis. Non ibitis
post deos alienos cunctarū gentiū q
in circuitu vestro sunt: quoniam deus
emulator dñs deus tuus in medio tui:
nequando tractatur furor dñi dei tui
contra te: et auferat te de superficie tēre.

Non temptabis dñm deum tuū: sicut
temptasti in loco temptatiōis. Custodi
di precepta dñi dei tui ac testimonia et
testimonia quas precepit tibi: et fac qd
placuit est et bonū in conspectu dñi
ut bene sit tibi et ingressus possideas
tēram optimā de qua iurauit dñs
patribz tuis ut daret omnes inimicos
tuos corā te sicut locut⁹ ē. Cū interro-
gauerit te filius tuus et dixerit quid
sibi voluit testimonia hec et testimonia
atq iudicia que precepit dñs de⁹ noster
nobis: dices ei. Serui eram⁹ pharaō-
nis in egipto: et eduxit nos dñs de egi-
pto in manu forti et fecitq signa atq
prodigia magna et pessima in egipto
contra pharaōnē et omne domū illius
in conspectu nostro: et eduxit nos inde
ut introducis daret tēra sup qua iu-
rauit patribz nris. Precepitq nobis
dñs ut faciamus omnia legumina hec:
et timeamus dñm deū nostrum ut be-
ne sit nobis cunctis diebz vite no-
strę sicut ē hodie. Et tūq nostri miseri-
coris: si custodierimus et fecerimus o-
mnia precepta eius coram domino deo
nostro sicut mandauit nobis. **U**
Quāto vero introduxerit te domin⁹
deus tuus in tēra quā posses-
sus ingredieris: et deleuerit gentes mul-
tas coram te etheum et gergeseum et
amorreum chananeū et pherezeum et
caneum et iebuseum septē gentes mis-
to maioris numeri q tu es et robustiores
te tradideritq eas dñs deus tuus tibi:
percutiesq eas usq ad interuentionem.
Non inibis tū eis sedus nec miserebe-
ris earū neq sociaberis cū eis coniugia.
Filiam tuā non dabis filio eius: nec
filiam illius accipies filio tuo: quia
seduct filium tuum ne sequatur me et
ut magis seruiat dijs alienis. Irascetq

furor dñi et delebit te cito. Quia por-
tus hec facies eis. Aras eorū subuer-
te et conkingit statuas: lucosq succi-
deris: sculpilia comburere: quia pls
sanctus es domino deo tuo. Te elegit
dñs deus tuus: ut sis ei populus pecu-
liaris de cunctis pplis qui sunt sup tē-
ram. Nō quia cūdas gentes numero
vinceris vobis iunctus ē domin⁹
et elegit vos cū omibz suis pplis pau-
ores: sed quia dilexit vos domin⁹:
et custodiuit iuramentum qd iurauit
patribz vestris. Erisq vos in manu
forti et redemit de domo seruitutis: de
manu pharaonis regis egipti: et scies
quia dñs deus tuus ipse ē deus fortis
et fidelis: custodiens pactū et misericors
diligensq se et hys qui custodiunt
precepta eius in mille generationes:
et reddens obiectibus se statim ita ut
disperdat eos et ultra nō differat proci-
tus eis relictus qd metent. Custodi
ergo precepta et testimonia atq iudi-
cia: que ego mandabo tibi hodie ut
facias. Si postq audieris hec iudicia
custodieris ea et feceris: custodiet te do-
minus deus tuus tibi pactum et miseri-
cordiā quā iurauit patribz tuis et
diliget te et multiplicabit: benedicetq
seculū ventris tui: et seculū terre tue. Ser-
uatico tuo atq vindemine. Oleo et ar-
mentis gregibus omniū tuarū super tē-
ram: pro qua iurauit patribz tuis
ut daret ea tibi. Benedictus eris inter
omnes plos. Non erit apud te stili-
lis vitiūq: sequerisq in hominibus
q in gregibus nris. Auferat dñs a te
omne languorem: et infirmitates egi-
pti pessimas quas nouisti nō inferat
tibi sed cunctis hostibus tuis. Deuo-
rabis omnes plos quas domin⁹
deus tuus daturus ē tibi. Nō pariet

eis odium tuum: nec filius dñs eorū: ne
sint in ruinam tuā. Si dixeris i corde
tuo plures sūt gentes iste q̄ ego: quo-
modo potero delere eas: noli metuere
sed recordare que fecerit dñs de⁹ tuus
pharaoni et cunctis egip̄iis plagas
maximas quas viderunt oculi tui et
signa atq; portenta manūq; robustā
et regnū brachiū: ut educeret te domi-
nus deus tuus. Sic facit cunctis po-
pulis quos menis. Insup et scabro-
nes mīret dñs de⁹ tuus in eos: donec
deleat om̄es atq; disperdat qui te fuge-
runt et latere poterint. Non timebis
eos: quia dñs deus tuus in medio tui
est deus magnus et terribilis. Ip̄e con-
sumet nationes has in conspectu tuo
paulatim atq; per partes. Nō poteris
eas delere pariter: ne forte multiplicen-
tur contra te bestie terre. Dabim⁹ eos
dominus deus tuus in conspectu tuo:
et interficiet illos donec penitus dele-
antur. Tradetq; reges eorū in manus
tuas: et disperdes nomina eorū sub ce-
lo. Nullus poterit resistere tibi: donec
conteras eos. Sculptilia eorum igne
combures. Nō concupisces argentū
et aurū de quibus facta sunt: neq; al-
lumes te eis ubi quicq; ne offendas:
propterea quia abominatio est dñi
dei tui: nec inferes quippiā te ydolo in
domū tuā: ne fias anathema sicut et il-
lud ē. Quasi spurciā detestaberis: et ve-
lud inqnamētū ac sordes abomina-
tionis habebis: q̄a anathema ē. **III**
Quoniam mandantū qđ ego precipio
tibi hodie: cave diligenter ut fa-
cias ut possis vivere et multiplicemini:
ingressiq; possideatis terram pro
qua iuravit dñs patribus vestris. Et re-
cordaberis cuncti tuncis per quod ad-
duxit te dñs deus tuus quādraginta

annis p defectum ut affligeret te atq;
temptaret: et nota facere que in tuo a-
nimo vestabantur: utrum custodires
mandata illius an non. Affixit te pe-
nuria: et dedit tibi cibum manna quē
ignorabas tu et patres tui ut ostenderet
tibi qđ nō in solo pane vivit homo:
sed in omni verbo qđ egreditur de ore
domini. Vestimentū tuū quo opre-
baris nequaq; veritate defecit: et pe-
nurus non ē subtritus. En quadra-
gesimus annus est: ut recogites in corde
tuo: quia sicut erudit filius suū homo
sic dñs deus tuus erudit te: ut custo-
dias mandata dñi dei tui: et ambules
in vjs eius: et timeas eū. Dñs enim
deus tuus introducet te in terram bo-
nam: terram rivorū aquarūq; et font-
ium: i rivis campis et montibus cum-
puit fluviorū abissi: terram fumentū
ordi ac vintis: in qua ficus et mala-
granata et olive nascuntur: terram
olei ac mellis ubi absq; ulla penuria
comedes panem tuū et rerum omnium
abundantia preterieris: cunctis lapides
ferum sunt: et de montibus eius me-
talla fodimur: ut cum comederis
et satiatus fueris benedicās domino
deo tuo pro terra optima quā dedit ti-
bi. Observa et cave nequando obli-
scaris dñi dei tui: et negligas mādata
eius atq; iudicia et testimonia quas
ego precipio tibi hodie: ne postq; come-
deris et saturus fueris domos pulcras
edificaveris et habitaveris in eis: ha-
buerisq; armenta et ovium greges: argen-
tū et aurū cunctaq; rerū copiam dele-
tū cor tuū et non reminiscaris domi-
ni dei tui: qui eduxit te de terra egip̄i
de domo servitutis et duce dñs tui
solitudine magna atq; terribili i qua
erat sep̄tis flauis aduersis et scorpio

at diplas et nulle om̄ino aque: qui
eduxit tuos de terra durissima et aba-
uit te manna in solitudine qđ nescie-
runt patres tui. Et postq; afflixit ac pro-
bavit: ad egressū miseris est tui: ne
diceris in corde tuo fortitudo mea et ro-
bur manus mee hęc michi om̄ia p̄sti-
terunt: sed recorderis dñi dei tui: qđ ipse
vires tibi prebuerit ut impleat padū
sui sup quo iuravit patribus tuis sicut
prelens indicat dies. Sin autē obli-
scaris dñi dei tui securus fueris deos alienos
coluerisq; illos et adoraveris: ecce nūc
p̄dico tibi qđ om̄ino disperdas. Sicut
gentes q̄s deleuit dominus i introitu
tuo: ita et vos peribitis si inobedientes
fueritis voci domini dei vestri. **II**
Audi israel. Tu transgredieris ho-
die iordanem ut possideas na-
tiones maximas et fortiores te civita-
tes ingentes et ad celū usq; muratas:
p̄lin magnū atq; sublimem. Filios e-
nachin quos ipse vidisti et audisti:
quibus nullus potest te aduerso resi-
stere. Scies ergo hodie qđ dñs deus
tuus ip̄e transibit ante te ignis deu-
rans atq; consumens: qui cōterat eos
et deleat atq; disperdat ante faciem tuā
velociter: sicut locutus ē tibi. Ne dicas
in corde tuo cū deleuit eos dñs deus
tuus in conspectu tuo: propter iusticiam
meam introduxit me dñs ut terram
hanc possiderem: cū propter impietates
suas iste deleuit gentes nationes. Neq;
nim propter iusticias tuas et equitatē
cordis tui ingredieris ut possideas ter-
ras iustis: quia ille egerunt impie-
tates: et deleuit te deleuit sunt: et ut comple-
ret verbum suū dñs quod sub iuramēto
pollicitus est patribus tuis abrahā
ysaac et iacob. Scito ergo qđ nō propter
iusticias tuas dñs deus tuus dedit

tibi terram hanc optimā i possessione:
cum durissime tenuis sis p̄ps. Me-
mento et ne obliuiscaris quomō ad
iracundiā provocaveris dñm deū tuū
in solitudine: et ex eo die quo egressus
es regip̄o usq; ad locū istum: semper
aduersum dñm contendisti. Nā et in
oreb prouocasti eū: et iratus deleuit te
voluit quādo ascendi in montem ut
acciperem duas tabulas lapideas pa-
di quod pepigit vobiscū deus. Et per-
seueravi in monte quadraginta dieb;
ac nodibus: panē non comedis et a-
quam non bibens. Deditq; michi do-
minus duas tabulas lapideas scri-
ptas digito dei: et continētes omnia
verba que vobis locutus ē in monte
de medio ignis quādo contio populi
congregata est. Cūq; transisset qua-
draginta dies et eodem nodis dedit
michi dñs duas tabulas lapideas:
tabulas federeis: dixitq; michi. Surge
et descende hinc cito: quia p̄ps tuus
quē eduxisti de egip̄o defecerunt velo-
citer viam quā demonstrasti eis: fecerūt
qđ sibi constabat. Rursūq; ait dñs
ad me. Scito qđ p̄ps iste dure tenuis
sit. Dimitte me ut conteram eum: et
deleam nomen eius sub celo: et con-
stituiam te sup gentem que hac maiore
et fortior sit. Cūq; de monte ardente
descenderem et duas tabulas federeis
veraq; retinem manu: vidisse meq; pec-
casse vos dño deo v̄ro et fecisse vobis
vitulum constanter ac defecisse ve-
lociter viam eius quā vobis ostende-
rat: proici tabulas de manib; meis
consegis: eas in conspectu vestro. Et
proci dñm sicut prius quadra-
ginta dieb; et nodibus panem nō co-
medis et aquam nō bibens propter
omnia peccata v̄ra que gessistis contra

dñm: et ad iracundiā prouocastis. Timui enim indignationē et iram illius: quia aduersum vos cōstitutus delecte vos voluit. Et exaudiuic me dñs etiam hac vice. Aduersum aaron quoque vehementer iratus voluit eum contemere: et pro illo similiter deprecatus sum. Peccatū autē vtrūquē feceratis id est vitulū accipiens igne combullit: et in feusta cōminuetis omniūque in puluerem redigens proieci in torrentē qui de monte descendit. In incendio quoque et in temptatione: et sepulchris concupiscentie prouocastis dñm: et quādo misit vos de rathbarne dicens ascendite et possidete terrā quā dedi vobis: et contempistis imperiū dñi dei vestri et non credidistis ei: neque vocem eius audire noluitis: sed semper fuistis rebelles a die qua nolite vos cepi. Et iacui coram dño quadraginta diebus ac noctibus quibus eū suppliciter deprecabar ne deleter vos ut fuerat comminatus: et orans dixi. Dñe deus ne disperdas pplū tuū et hereditatem tuā quā redemisti in magnitudine tua: quos eduixisti de egipto in manu forti. Recordare seniorū tuorū abrahā ysaac et iacob. Ne aspicias duriciā populi huius et impietatem atque peccatum: ne forte dicat habitatores terre de qua eduixisti nos nō poterat dñs introducere eos: i terrā quā pollicitus ē eis: et occiderat illos: idcirco eduixit ut interficeret illos in solitudine: quā sūt ppls tu? et hereditas tua quos eduixisti in fortitudine tua magna et in brachio tuo egento. In tempore illo dixit dñs ad me. **N**ola tibi duas tabulas lapideas sicut priores fuerunt et ascende ad me in montem: faciesque archam ligneam et scribam in tabulis verba que fuerunt

in hijs quas ante contregisti: poneque eas in archa. Feci igitur archam de lignis sethim. Longo dolasseim duas tabulas lapideas instar priorum: et in monte habens eas in manibus. Scripsi in tabulis iuxta id quod prius scripserat verba decem que locutus ē dñs ad vos in monte de medio ignis quādo ppls cōgregatus ē: et dedit eas michi. Reuersusque de monte descendit: et posui tabulas in archam quā fecerat: que hucusque ibi sunt sicut michi prępit dñs. Filij autē israel castra moverunt ex herodij filiōrū iachan in mostra ubi aaron mortuus et sepultus ē: pro quo sacerdotio fundus est filius eius eleazar. Inde venterit gadgad: de quo loco pfecti castrametati sūt in ierubatha in tra aquarū atque torrentiū. Et tūpore separavi tribu leui ut ponarent archam federis domini: et staret torā eo in ministerio ac benediceret in nomine illius usque in presentē diem. Quādo enim nō habuit leui partem neque possessionem tū featribus suis: quia ipse dñs possessio eius est: sicut promissit ei dñs deus tuus. Ego autē steti in monte sicut prius spdraginta diebus ac noctibus: et exaudiuic me dñs etiā hac vice: et ne perdere noluit. Dixitque michi. Hade et precede pplū ut ingrediantur et possideat terram quā iuravi pñbus eorum: ut tradere eis. Et nūc israel quid dñs deus tuus perit a te: nisi ut timeas dñm deū tuū et ambules in vijs eius et diligas eū: ac seruias domino deo tuo in toto corde tuo et in tota anima tua custodiasque mandata dñi et ceteronias eius quas ego hodie pñpio tibi ut bene sit tibi. Et dñi dei tui celum ē et celū celi terra et omnia que in ea sunt et cetera patribus tuis

conglutinati ē dñs et amavit eos: elegitque semen eorū post eos id est vos de cunctis gentibus sicut hodie comprobatum. Circūdate igitur pñciū cordis vestri: et certicem vram non inducatis amplius: quia dñs deus vester ipse est deus deorū et dñs dñancium de? magnus et potens et terribilis: qui psonā nō accipit nec munera. Faciet iudiciū pupillo et vidue: amat peregrinum: et dāt ei vidum atque vestitū. Et vos ergo amate peregrinos: quia et ipsi fuistis aduente in terra egipti. Dominum deum tuū timebis: et ei soli seruies. Ipse adheretis: iurabisque in nomine illius. Ipse est laus tua et deus tuus: qui fecit tibi hec magnalia et terribilia que viderit oculi tui. In septuaginta annis mabus descendunt patres tui in egiptum: et ecce nunc multiplicauit te dominus deus tuus sicut astra celi. **H**ic itaque dñm deū tuū et obsequia precepta eius et ceteronias iudicia atque mandata omni tempore. Cognosce hodie que ignorant filij vestri: qui non viderūt disciplinā dñi dei vestri: magnalia eius et robustam manū egeruntque brachium: signa et opera que fecit in medio egipti: pharaoni regi et uniuerse terre eius: omniūque exercitū egiptiorum et equis ac curribus: quomodo operuerit eos aque maris rubri: cum vos psequerentur et deleuerit eos dñs usque in presentē diem: vobisque que fecerit in solitudine: donec veniretis ad hūc locū: et dathan atque abiron filijs eliab qui sūt filius ruben: quos apertis ore suo terra absorbit in domibus et tabernaculis: et uniuerla substantia eorū quā habebat in medio israel: oculi vestri viderunt omnia opera dñi magna quę fecit: ut custodias omnia

mandata illius? ego hodie pñpio vobis et possitis introire et possidere terram ad quā ingredimini: multoque in ea vniuersis tempore quā sub iuramento pollicitus est dñs patribus vestris et semini eorū lade et melle manantē. Terra autē ad quā ingredieris possidenda: non est sicut terra egipti de qua existi ubi iacto semine in ortorū morem aque ducuntur irrigue: sed mōnuosa est et campestris: de celo repēdant pluuia: quā dñs deus tuus semp inuilit et oculi illius et ea sunt a principio anni usque ad finē eius. Si ergo obedieritis mandatis meis que ego hodie pñpio vobis: ut diligatis dñm deū vestrū: et iurati si in toto corde vtro et in tota anima vestra: dabit pluuia terre vtrē tēporaneā et fecundam ut colligatis frumentum et vinū et oleum semine agris ad pasceda iumenta: ut et ipsi comedatis ac saturamini. Cauete ne forte decipiatur cor vtrū et recedatis a dño: seruatisque dijs alienis et adoretis eos: iratusque dñs claudat celum et pluuie nō descendant: nec terra det germen suū: precatique velociter de terra optima quā dominus daturus ē vobis. Ponite hec verba mea in cordibus et in animis vris: et suspendite ea p signis in manibus: et inter oculos vestros collocare. Docete filios vestros: ut illa meditentur. Quando sederis in domo tua et ambulaueris in via: et accubueris atque surrexeris sedes ea super pedes et ianuas domus tue: ut multiplicent dies tui et filiorū tuorū in terra: quā iurauit dominus patribus tuis: ut daret eis quādiū immineret celum terre. Si et custodieritis mandata que ego pñpio vobis: et feceritis ea ut diligatis dñm deū vestrū et ambuletis in omnibus vijs

rius adherentes et disperdet dominus omni-
potens omnes gentes istas ante faciem
vestram: et possidebitis eas quia maiores
et fortiores vobis sunt. Nullus locus
quem calcaverit pes vestester vestester erit. A
deserto et libano et flumine magno eu-
frate usque ad mare occidentale: erunt
termini vestri. Nullus stabit contra vos.
Terroris vestrum et formidine dabit dominus
deus vestester super omnem terram quam calca-
veritis: sicut locutus est vobis. Et pro-
pono in conspectu vestro hodie benedicti-
onem et maledictionem: benedictionem
si obedieritis mandatis domini dei vestestri
que ego hodie precipio vobis: maledi-
ctionem si non obedieritis mandatis domini
dei vestestri. sed si recesseritis de via quam
ego nunc ostendo vobis: et ambulave-
ritis post deos alienos quos ignoratis.
Cum introduxerit te dominus deus tuus
in terram ad quam pergis habitandum:
pones benedictionem super montem garizim:
maledictionem super montem hebal:
qui sunt trans iordanem post viam quam
pergit ad solis occubum: in terra chana-
nei qui habitant in campis contra
galgalam que est iuxta vallem tenden-
tem et intransientem paul. Vos autem transi-
bitis iordanem ut possideatis terram quam
dominus deus vestester daturus est vobis: et habe-
atis ac possideatis illam. Videte ergo
ut impleatis testimonia: atque iudicia
que ego hodie pono in conspectu vestro. xxj

Hec sunt precepta atque iudicia que
facere debetis in terra quam dominus
deus patrum vestrorum daturus est vobis: ut
possideas eam cunctis diebus quibus
super humum gradietis. Subvertite omnia
loca in quibus coluerunt gentes quas
possideritis: deos suos: super montes
regios et tolles: subter omne signum
frontofum. Dissipate aras eorum et

constringite statuas: lucos igne com-
burite et ydola comminuite: disperdet
nomina earum de locis illis. Non facietis
ita dominus deo vestro: sed ad locum quem elegerit
dominus deus vestester de cunctis tribubus
vestestis ut ponat nomen suum ibi et ha-
bitet in eo venietis et offeretis in loco
illo olocausta et victimas vestras: decimas
et primitias manuum vestestrarum: et vo-
ta atque donaria primitiva bonum et
quintum: et comedetis ibi in conspectu do-
mini dei vestestri: ac letabimini in cunctis
ad que miseris manum vos: dominus
vester in quibus benedixit vobis dominus deus
vestester. Non facietis ibi que nos hic
facimus hodie: singuli quod sibi rectum
videatur. Neque enim usque in presens tem-
pus venistis ad requiem et possessionem
quam dominus deus vestester daturus est vobis.
Transibitis iordanem et habitabitis in
terra quam dominus deus vestester daturus est vobis:
ut requiescat anima vestra a cunctis hostibus per-
secutis: absque ullo timore habitabitis
in loco quem elegerit dominus deus
vestester: ut sit nomen eius in eo. Illuc
omnia que precipio confectis: olo-
causta et hostias ac decimas et pri-
mitias manuum vestestrarum: et quicquid pre-
cipium est in munerebus que vomitis
domino. Ibi epulabimini coram domino deo
vestro vos et filii et filie vestestree: famuli et
famule: atque leuitici qui in vestestris ur-
bibus commorantur. Neque enim habet
aliam partem et possessionem inter vos.
Cave ne offeras olocausta tua in omni
loco quem videris: sed in eo quem elegerit
dominus in una tribu tuam offeres hostias
et facies quecumque precipio tibi. Sin
autem contideris volueris: et resus carni-
um dederis: occide et comede iuxta
benedictionem quam dabo tui quam dedi
tibi in urbibus tuis: sive in modum

fuerit hoc est maculatum et debile: sive
mundum hoc est integrum et sine macula
quod offerri licet sicut capream et cervum
comedes: absque esu dimittaxat sangui-
nis quem super terram quasi aquam effundes.
Non poteris comedere in oppidis tuis:
decimam frumenti et vini et olei tui: pri-
mitivas armentorum: et pecorum et omnia
que volueris et sponte offerre volueris
et primitias manuum tuarum: sed coram
domino deo tuo comedes ea in loco quem
elegerit dominus deus tuus: tu et filius tuus
et filia et famulus atque leuitici
qui manent in urbibus tuis: et letaberis
et reficietis coram domino deo tuo in cunctis
ad que referetis manum tuam. Cave ne
derelinquas leuitem in omni tempore quo
vestestris in terra. Quando dilataverit
dominus deus tuus terminos tuos sicut lo-
cutus est tibi: et volueris vesti carni-
bus quas desiderat anima tua: locus autem
quem elegerit dominus deus tuus ut sit nomen
eius ibi si prorsum fuerit occides de ar-
mentis et pecoribus que habueris sicut
precepit tibi: et comedes in oppidis tu-
is ut tibi placeat. Sicut comedite capream
et cervum ita vestestris eis: et mundus
et immundus in comune vescetur: hoc
solum cave ne sanguinem comedas.
Sanguis enim vestester pro anima est: et id-
circo non debes animam comedere cum
carnibus: sed super terram fundes quasi
aquam: ut bene sit tibi et filiis tuis post
te: cum feceris quod placet in conspectu do-
mini. Que autem sanctificaveris et voue-
ris domino tolles et venies ad locum quem
elegerit dominus: et offeres oblationes tua-
rum: et sanguinem super altare domini dei
tui. Sanguinem hostiarum fundes in altari:
carnibus autem ipse vescetis. Oblata et au-
di omnia que ego precipio tibi ut bene
sit tibi et filiis tuis post te in sempiternum:

cum feceris quod bonum est et placitum
in conspectu domini dei tui. Quando dispe-
derit dominus deus tuus ante faciem tuam
gentes ad quas ingredieris possiden-
das et possideris eas atque habitaveris
in terra earum: cave ne miteris eas post
quam te fuerint introitus subvertisse: et requi-
ras testimonia earum dicens. Sicut co-
luerunt gentes iste deos suos: ita et ego
colam. Non facies similiter domino deo tuo.
Omnes enim abominationes quas a-
versatur dominus fecerunt dii suis offeren-
tes filios et filias: et comburentes eas
igni. Non precipio tibi hoc tantum facito
domino: nec addas quicquam nec minuas.

Si surrexerit in medio tui xxij
prophetes aut qui somnia vident:
se se dicat et predixerit signum atque porten-
tum et eventum quod locutus est: et dixerit
tibi: eamus et sequamur deos alienos
quos ignoras et serviamus eis: non
audies verba prophetarum illorum aut somnia-
torum: quia temptat vos dominus deus ve-
ster: ut palam fiat utrum diligatis eum
an non in toto corde et in tota anima
vestra. Dominum deum vestrum sequimini
et ipsi timeate: et mandata illius custo-
dite: et audite vocem eius. Ipsi fueritis:
et ipsi adhibebitis. Propheta autem ille
aut fidor somniorum interficietur quia
locutus est ut vos auerteret a domino
deo vestro qui eduxit vos de terra egi-
pti et redemit vos de domo servitutis:
ut errare te faceret de via quam tibi pre-
cepit dominus deus tuus: et auferes ma-
lum de medio tui. Si tibi voluerit pre-
suadere frater tuus filius matris tue aut fi-
lius tuus vel filia sive uxor que est in
sinu tuo aut amicus quem diligis ut
animam tuam clam dicens: eamus et ser-
viamus diis alienis quos ignoras
tu et patres tui cunctas in circuitu gentium

que iuxta uel procul sint ab initio usque
ad finem terre: non acquiescas ei nec
audias neque parcat ei oculus tuus: ut
misereris et occultes eum: sed statim
interficias. Si primū manū tua super
eū: et post te omnis populus mittat manū.
Lapidibus obruas necabi: quia vo-
luit te abstrahere a dño deo tuo qui
eduxit te de terra egypti de domo serui-
tutis: ut et omnis israel audiens time-
at: et nequaquam uleat faciat quippiā hu-
ius rei simile. Si audieris in una ur-
bium tuarū quas dñs deus tuus dabit
tibi ad habitandū dicentes aliquos:
egressi sunt filij belial de medio tui et
auertent habitatores urbis tue atque
dixerunt: ramus et seruiamus dijs a-
lienis quos ignoratis: quere sollicite
et diligenter rei ueritate prespecta si in-
ueneris rectū esse quod dicitur: et abo-
minationem hāc opere peccatam: sta-
tim prout habitatores urbis illius
in ore gladij: et delebis eam. Quicquid
que in illa sunt usque ad precora. Quic-
quid etiā suppellectilis fuerit congrega-
bis in medio platearū eius: et cum ipsa
ciuitate succendes: ita ut uniuersa con-
sumas dño deo tuo: et sit tumultus
sempiternus. Nō edificabit aplūs: et
nō adhibebit de illo anathemate quic-
quid in manu tua: ut auertat dñs ab ira
furoris sui: et misereatur tui: multiplicet
que te sicut iurauit patribus tuis quādo
audieris uocem dñi dei tui. custodies
omnia precepta eius que ego precipio
tibi hodie: ut facias quod placitum
est in conspectu domini dei tui. **XXIIII**

Filij estote dñi dei uestri. Nō uos
incideris: nec facieris caluicium
super mortuos: quoniam populus sanctus es dño
deo tuo: et te elegit ut sis ei in populum pe-
culiare de cunctis gentibus que sunt

super terrā. Ne comedatis que immun-
da sunt. Hoc est animal quod comedere
deberis: bouem et ouem et capram re-
um et capream: bubalum et agelaphū
pigargum origen et camelopardulum.
Omne animal quod in duas partes fin-
dit ungulam et ruminat comedere:
de his autem que ruminant et ungulam
non findunt hec comedere nō debent:
camelum leporem et crocillū. Quia
ruminant et non diuidunt ungulam:
munda erunt uobis. Sus quoque qui
diuidit ungulam et non ruminat: im-
munda erit. Carnibus eorum nō uescimini:
et cadauera nō tangeris. Hec comede-
ris et omnibus que morantur in aquis.
Que habent pennulas et squamas
comedere: que absque pennulis et squa-
mis sunt ne comedatis quia immun-
da sunt. Omnes aues munda comedere.
Immundas ne comedatis: aquila
scilicet et gryphem: et alietū et uulturam
ac miluū iuxta genus suū et omne conuiuii
generis: et sturionē ac noduā et lacum atque
accipitrem iuxta genus suū: herodiu et rignū
et ibim ac mergulū porphyrionē et niduoracū
onocrotalū et caradriu singula in ge-
nere suo: upupam quoque et uespertili-
onem: et omne quod reptat et pennulas
habet immundū erit et nō comedetur.
Omne quod mūdū ē comedere. Quic-
quid autem mortuum ē: ne uescamini
ex eo. Peregrino qui intra portas tua
est da ut comedat aut uende ei quia tu
populus sanctus dñi dei tui es. Nō coques
hedum in lacte matris sue. Decimam
partem separabis de cunctis fructibus
tuis qui nascuntur in terra per annos sin-
gulos: et comedes in conspectu dñi dei
tui in loco quem elegerit ut in eo nomen
illius inuocetur: decimam frumenti

tui et uini et olei et primogenita de armen-
tis et ouibus tuis: ut dicas timere do-
minū deū tuū omni tempore. Cū autem
longior fuerit uia: et loci quem elegerit
dñs deus tuus tibi: benedixerit: nec
poteris ad eum hec cūda portare: ven-
des omnia et in pretiū rediges porta-
bilis: manu tua et persciteris ad locū
quem elegerit dñs deus tuus: et tunc re-
eadē pecunia quicquid tibi placuerit
sue et armentis sue et ouibus. Vini
quoque et siccā et omne quod desiderat
anima tua: comederes corā dño deo
tuo: et epulaberis tu et domus tua et
leuita qui intra portas tuas ē. Caue
ne derelinquas eū: quia nō habet ali-
am partem in possessione tua. Anno
tercio separabis aliā decimā ex omnibus
que nascuntur tibi eo tempore et repones
intra ianuā tuā: uenietque leuitus qui
aliam nō habet partē nec possessionē
ecclē et peregrinus ac pupillus et ui-
dua qui intra portas tuas sunt et com-
edent et saturabuntur: benedicat tibi
dominus deus tuus in cunctis operi-
bus manuum tuarū que feceris. **XXV**

Septimo anno facies remissionē:
que hoc ordine celebrabit. Cū
debetur aliquid ab amico uel primo
ac fratre suo repetere nō poterit: quia
annus remissionis est dñi. A peregrino
et adueta reges: riuem et pinguem
repetendi nō habes potestatem. Et omni-
no indigens et mendicus nō erit inter
uos: ut benedicat tibi dñs deus tuus
in terra quā traditurus est tibi in posses-
sionem: si tamen audieris uocem dñi
dei tui: et custodieris omnia que iussit:
et que ego hodie precipio tibi: benedice-
rit tibi ut pollicitus ē. Seruabis gentibus
multis: ipse a nullo accipies mutuum.
Dominaberis nationibus plurimis:

et nū nemo dominabit. Si unus de
fratribus tuis qui moratur intra por-
tas ciuitatis tue in terra quā dñs de-
us tuus daturus est tibi: ad paupertatem
deuenerit: non obdurabis cor tuū: nec
contrahes manū sed aperies eam pau-
peri: et dabis mutuum quo ei indigere
perspexeris. Caue ne forte subrepat ti-
bi impia cogitatio et dicas in corde tuo
appropinquat septimus annus remissi-
onis: et auertas oculos a paupe fra-
tre tuo: nolens ei quod postulat mu-
tuum commodare ne clamet contra
te ad dñm et fiat tibi in peccatum: sed
dabis ei. Nec ages quippiam callide
in eius necessitatibus subleuabis: ut
benedicat tibi dominus deus tuus in
omni tempore et in cunctis ad quod ma-
num miseris. Non decernunt pauperes
in terra habitationis tue: idcirco ego
precipio tibi: ut aperies manū fratri
tuo egeno et pauperi: qui tui uersatur
in terra. Cū tibi uenditus fuerit frater
tuus hebreus aut hebreā: et sex annis ser-
uierit tibi: in septimo anno dimittes
eum liberū. Et quē libertate donaueris
nequaquam uacui abire patieris: sed da-
bis uiaciū de gregibus: et de area et tor-
culari tuo quibus dñs deus tuus benedi-
xit tibi. Memento quod et ipse seruieris
in terra egypti: et liberauerit te dñs de-
us tuus: et idcirco ego nūc precipio tibi.
Si uero dixerit nolo egredi eo quod dili-
gat te et domū tuā: et bene sibi apud
te esse sentiat: assumes subulam et pre-
forabis aurem eius in ianuā domus
tue: et fuerit tibi uisus in eternū. Ancille
quoque similiter facies. Non auertes
ab eis oculos tuos: quādo dimiseris
eos liberos: quoniam iuxta mercedē mercen-
narij: per sex annos seruierit tibi: ut be-
nedicat tibi dñs deus tuus in cunctis operibus

que agis. De primogenitis quæ nascuntur in armentis et ouibus tuis quicquid est segetis masculini sanctificabis domino deo tuo. Non operaberis in primogenito bouis: et non tondabis primogenitum ovium. In conspectu domini dei tui comedes ea per annos singulos in loco quem elegerit dominus tuus et domus tua. Similiter habuerit maculam et vel claudum fuerit vel cecum aut in aliqua parte deforme vel debile non immolabit dominus deo tuo: sed intra portas urbis tue comedes illud. Tam mundus quam immundus similiter rescent eis quasi caprea et reus. Hoc solum obsecrabis ut sanguinem coram domino tuo non comedes: sed effundas in terram quasi aquam.

Observa mensem novarum frugum et veni primum temporis ut facias pascha domino deo tuo: quoniam in isto mense eduxit te dominus deus tuus de egipto node. Immolabisque pascha domino deo tuo de quibus et de bubus in loco quem elegerit dominus deus tuus: ut habitet nomen eius ibi. Non comedes in eo panem fermentatum. Septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem: qui in dolore egressus es de egipto: ut memineris diei egressionis tue de egipto omnibus diebus vite tue. Non apparebit fermentatum in omnibus terminis tuis septem diebus: et non remanebit de carnibus eius quod immolatum est vespere in die primo mane. Non poteris immolare pascha in qualiter urbium tuarum quas dominus deus tuus daturus est tibi: sed in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi. Immolabis pascha vespere ad solis occasum quando egressus es de egipto: et coques et comedes in loco quem elegerit dominus deus tuus: manesque surgens vades in tabernaculum tuum. Septem diebus comedes azima:

et in die septima quia collata est domini dei tui non facies opus. Septem ebdomadas numerabis tibi ab ea die qua faciem in segetem nueris et celebrabis diem festum ebdomadarum domino deo tuo: oblationem spontaneam manuum tuarum quas offeras iuxta benedictionem domini dei tui: et epulaberis coram domino deo tuo tuus et filius tuus et filia tua et servus tuus et ancilla tua et leuitus qui est intra portas tuas et advena ac pupillus et vidua qui morantur vobiscum in loco quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi: et recordaberis quoniam servus fuisti in egipto: custodierisque ac facies que precepta sunt. Solemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis per septem dies quando collegeris de area et torculari fruges tuas: et epulaberis in festivitatem tuam tu et filius tuus et filia tua et servus tuus et ancilla leuitus quoque et advena et pupillus et vidua qui intra portas tuas sunt. Septem diebus domino deo tuo festa celebrabis in loco quem elegerit dominus: benedicensque tibi dominus deus tuus et cunctis frugibus tuis et in omni opere manuum tuarum: et in leticia. Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit: in solemnitate azimarum: et in solemnitate ebdomadarum: et in solemnitate tabernaculorum. Non apparebit ante dominum vacuus: sed offeret unusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem domini dei sui quam dedit ei. Iudices et magistros obsecras in omnibus portis tuis quas dominus deus tuus dedit tibi per singulas tribus tuas ut iudicent populum iusto iudicio: nec in alteram partem declinent. Non accipies personam nec munera: quia munera cecant oculos sapientium: et mutant

verba iustorum. Iusto quod iustum est persequeris: ut viuas et possideas terram quam dominus deus tuus dedit tibi. Non plantabis lutum: et omnem arborum iuxta altare domini dei tui: nec facies tibi atque constitues statuam: quæ odit dominus deus tuus.

Non immolabis domino deo tuo bovem et ovem in quo est macula: aut quippiam vitium: quia abominatio est domino deo tuo. Cumque reperti fuerint apud te intra unam portam tuarum quas dominus deus tuus dabit tibi vir aut mulier qui faciant malum in conspectu domini dei tui et transgrediantur pactum illius: ut vadant et serviant diis alienis et adducant eos sol et luna et omne militiam celum non precepi et hoc tibi fuerit nuntiatio: audientque inquisitionis diligenter: et verum esse repereris: et abominatio facta est in israel: ducesque viri ac mulieres quem sollemnissimam precarunt ad portas civitatis tue et lapidibus obducunt. In ore duorum aut trium testium prebitur quod mercedem. Nemo occidatur: unde contra se dicente testimonium. Manus peccatorum prima interficiet eum: et manus reliqui populi extrema mittet: ut auferas malum de medio tui. Si difficile et ambiguum apud te iudicium esse prespexeris inter sanguinem et sanguinem: causa et causa: lepra et non lepra: et iudicium intra portas tuas videris verba variari: surge et ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus: veniesque ad sacerdotes leuitici generis et ad iudicem quem fuerit illo tempore: querelamque ab eis: qui iudicabunt tibi iudicij veritatem: et facies quod cumque dixerint: quod presunt loco quem elegerit dominus et docuerit te iuxta legem eius: sequerisque sententiam eorum: nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram. Qui aut

superbierit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat domino deo tuo ex decreto iudicis: morietur homo ille: et auferes malum de israel: cunctisque populus audientis timebit ut nullus deinceps intumescat superbia. Cum ingressus fueris terram quam dominus deus tuus dabit tibi: et possideris eam habitaverisque in illa et dixeris constitua super me regem sicut habebat omnes per circuitu nationes: cum constitues quem dominus deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alteri gentis hominem regem facere: qui non sit frater tuus. Cumque fuerit constitutus: non multiplicabit sibi equos nec reducet populum in egiptum equitatum numero subleuatus: presertim cum dominus preceperit vobis ut nequaquam amplius per eandem viam revertamini. Non habebit uxores plurimas quæ illiciant animum eius: neque argenti et auri immensa pondera. Possitque autem sedere in solio regni sui: delictisque sibi de iure omnium legis huius in volumine: accipies exemplar a sacerdotibus leuiticis tribus et habebit secum: legetque illud omnibus diebus vite sue ut distaret timere dominum deum suum: et custodire verba et ceremonias eius quæ in lege precepta sunt. Nec eleuet cor eius in superbia super fratres suos: neque declinet in partem dexteram vel sinistram: ut longo tempore regnet ipse et filius eius super israel.

Non habebunt sacerdotes et leuitici et omnes qui de eadem tribu sunt partem et hereditatem cum reliquo israel: quia sacrificia domini et oblationes eius comedent. Et nichil aliud accipiet de possessione fratrum suorum. Dominus enim ipse est hereditas eorum: sicut locus est illis. Horum iudicium sacerdotum a populo et ab his qui offerunt victimas: sive bouem sive quem immolauerit dabunt sacerdoti annui

ac ventriculū: primitias feimenti vini
et olei: et lanay parte et omni ronsione.
Ipse enim elegit dñs deus tuus de cunctis
tribubz tuis: ut fieret et minister nomi-
ni dñi dei tui ipse et filij eius in sempiternū.
Si egerit leuitas et una urbium tuarū et
omni isrl in qua habitat et voluerit ve-
nire desideras locū quē elegerit domi-
nus: ministrabit in nomine dñi dei sui
sicut omnes fratres eius leuite et stabunt
eo tempore corā dño. Parte ciborū
eandē accipiet quā et ceteri: excepto eo
quod i verbe sua et paternā et succellio-
ne debet. Quādo ingressus fueris terrā
quā dñs deus tuus dabit tibi caue
ne imitari velis abominaciones illa-
rum gentiū: nec inuenias in te qui lu-
stret filiū suū aut filiā dñi per ignem
aut et ariolos sciscitetur aut obseuet
sonnia atq; auguria: ne sit maleficus
ne incantator: ne phitones consulat nec
diuinos: et querat a mortuis veritatē.
Omnia enim hec abominat dñs: et pro-
pter istiusmodi scelera delebit eos in
introitu tuo. Perfede etis et absq; ma-
cula: cū dñs deo tuo. Genes iste qua-
rum possidebis terrā augures et diui-
nos audiūt: tu autē a dño deo tuo ali-
ter instituit es. Propheta de gente tua
et de fratribus tuis sicut me suscitabit
tibi dñs deus tuus: ipse audies ut pte-
ri a dño deo tuo i oreb quādo conuo
congregata ē atq; dixisti. Ultra non
audia vocem dñi dei mei: et ignē hūc
maximū amplius nō video ne mori-
ar. Et ait dñs michi. Bene omnia sūt
locuti. Prophetam suscitabo eis de me-
dio fratru suorū simile tui: et ponā ve-
ba mea i ore eius: loqueturq; ad eos
omnia que precepi illi. Qui autē verba
eius et loquetur in nomine meo audi-
re voluerit: ego ultor ei sū. Propheta

aut qui arrogantia deprauatus vo-
luerit loqui in nomine meo et ego nō
pcepti illi ut diceret: aut et nomine ali-
enorū deorū interficiet. Quod si tacita
cogitatione respōderis: quomodo pos-
sum intelligere verbū quō dñs non est
locutus: hoc habebis signū. Quod in
nomine dñi pheta ille pderit et nō
eueniet: hoc dñs nō ē locutus: sed per
tumorem animi sui propheta confu-
xit: idcirco non timebis eū. **XX**

Qum dispēderit dñs deus tuus
gentes quas tibi traditurus est
terrā: et possideris eā habitauerisq; i ur-
bibus eius et in edibz: res ciuitates sepa-
rabis tibi i medio terre quā dñs deus
tuus dabit tibi i possessionē herens
diligenter uia: et in res equaliter par-
tes totā terre tue provinciā diuides: ut
habeat et vicinū quod propter homicidiū
profugus est quo possit euadere. Hec
reclēq; homicidē fugientis: cuius uia
seruāda ē. Qui percussit proximū suū
nesciens: et qui heri et nudius tertius nullū
contra eū odiū habuisse cōprobat sed
abisse cum eo simpliciter in siluā ad li-
gna cecidit: et i succisione lignorū seu-
ris fugerit manu ferrunq; lapsum de
manubrio amicu eius percussit et occi-
dit: hic ad unā supradictā urbium
confugiet et uiuet: ne forsitan proximū
suum cuius effusus ē sanguis dolore
stimulatus psequatur et apprehendat
eum si longior uia fuerit: et percussit a-
nimam eius quod nō est reus morte: quia
nullū extra eum quod oculus ē odiū pue
habuisse monstratur. Idcirco pcepto
tibi ut res ciuitates equalis inter se
spatiū diuidas. Cum autē dilatauerit
dñs deus tuus inimicos tuos sicut iura-
uit pñbz tuis et dederit tibi quādam ter-
ram quā eis pollicitus est: si tamen

custodieris madata eius et feceris que ip-
sie pcepto tibi ut diligas dñm deū tu-
um et abules i uis eius omni tempore: ad-
des tibi res alias ciuitates et supradic-
tāz tuū urbium numerū duplicabis:
ut nō effundat sanguis innoxius in
medio ite quā dñs deus tuus dabit tibi
possidendā: ne sis sanguinis reus. Si
quis autē odio habēs proximū: infidi-
atus fuerit uite eius surgensq; percussit
illū et mortuū fuerit fugiensq; ad unā
de supradictis urbibz: mittet seniores
ciuitatis illius et accipiet eū de loco effu-
gi tradensq; i manu proximū cuius san-
guis effusus ē: et morietur. Nō miserebe-
ris eius: et auferes noxiū sanguinē de isrl:
ut bene sit tibi. Nō assumes et transfe-
res finios proximū tui quos fixerūt
portes i possessione tua: quā dñs deus
tuus dabit tibi in ita quā accipies pos-
sidendam. Nō stabit testis unus corā
aliquē quicquid illud peccati et facin-
oris fuerit: sed i ore duorū aut triū testiu
stabit omne verbum. Si steterit testis me-
dus extra hominē accusans eū puaica-
tione: stabit ab eo quodcūq; causa ē ante
dñm i conspectu sacerdotū et iudicu qui fue-
rūt i diebz illis. Cūq; diligentissime
psecutates inuenerit falsū testē dixisse
corā fratri suū mendaciū: reddent ei si-
cut fratri suo facere rogauit: et aufer-
es malū de medio tui: ut audientes
ceteri timorem habeāt et nequaquā talia
audeant facere. Non misereberis eius:
sed animam pro anima: oculū pro
oculo: dentem pro dente: manū pro
manu: pedem pro pede reges. **XXI**

Si egeris ad bellū extra hostes tuos:
et uideris equitatus et curus: et ma-
iorē q; tu haberas aduersarij exercitus
multitudinē: nō timebis eos quā dñs de-
us tuus tecū ē et reduxit te de terra egipti.

Appropinquāte autē iā presio stabit
sacerdos ante aciem: et sic loquet ad pplū.
Audi isrl. Vos hodie corā inimicos
uos pugnā cōmittitis: non pertime-
scat cor uerū. Nolite metuere nolite ce-
dere nec formidetis eos: quā dñs deus
uester i medio uris ē: et pro uobis corā
aduersariis dimicabit ut eruat uos de
periculo. Duces q; p singulas turma
audiret exercitū proclamabūt. Quis
est homo qui edificauit domū nouā: et
nō dedicauit eā? Vadat et reuertatur
in domū suā: ne forte moriat in bello
et alij dederit eā. Quis ē homo qui plan-
tauit vineā: et necdū fecit eā esse com-
munē de qua uesti quibz licet? Va-
dat et reuertat i domū suā: ne forte mo-
riat in bello et alij homo eius fungatur
officio. Quis ē homo qui despōdit uxo-
rem et nō accepit eā? Vadat et reuertat
in domū suā: ne forte moriat in bello
et alius homo accipiat eā. Hys didis
addet reliq; et loquent ad pplū. Quis
est homo formidolosus et corde pauido?
Vadat et reuertat in domū suā: ne pa-
uere faciat corda fratru suorū: sicut ipse
timore precepit ē. Cūq; siluerit duces
exercitus et finē loquēdi fecerint: unus-
quisq; suos ad bellū cuneos pparabit.
Si quādo accesseris ad repugnandā
ciuitatē: offers ei pñm pacē. Si recepe-
rit et aperuerit tibi portas: cūctus pls
qui i ea ē saluabit: et erit tibi sub ri-
buto. Si autē fedus inire noluerit et
reperint corā te bellū oppugnabis eā.
Cūq; tradiderit dñs deus tuus illā in
manu tua: pruties omne quod i ea gene-
ris masculini ē in ore gladii absq; mu-
lieribz et infantibz iumentis et ceteris q;
in ciuitate sūt. Omne predā exercitū
diuides: et comedes de spolijs hostiu
tuorū: quā dñs deus tuus dederit tibi. Sic

facies cūdis ciuitatibz q̄ a te p̄tul val-
de sunt: et nō sūt de hys urbibz quas
i possessionē acceptur es. De hys aut
ciuitatibz q̄ dabunt tibi nullū omnino
p̄mittes viuere sed interficies i ore gla-
dij: et p̄sum uidelicet: et amorreū et chana-
neum p̄p̄reū et eueum et iebuseū sicut
p̄cepit tibi dñs de⁹ tuus: ne forte doce-
ant vos facere cūdas abominaciones
quas ip̄i operati sūt dijs suis: et pece-
tis in dñm deū v̄rū. Quādo obsideris
ciuitatē m̄stro tēpore et munitionibus
circūdderis ut ep̄pugnēs eā: nō succi-
des arbores de hys v̄lci potest: nec se-
curibz p̄ circuitū debes vastare regionē
quā lignū est: et nō sp̄mo: nec potest bel-
lantiū c̄rea te angere nubes. Si qua
aut ligna nō sūt pomifera sed agrestia
et in ceteros apta usus: succide et re-
reue machinas donec capias ciuita-
tem que contra te dimicat. **xxj.**

Quādo inuentū fuerit in terra quā
dñs de⁹ tu⁹ datur⁹ ē tibi sp̄mini⁹
cadaver occisi: et ignorabit redis re⁹: et
egredientē maiores natu et iudices tui
et metientē a loco cadaveris: singlas p̄
circuitū spacia ciuitatū: et quā vicinio-
rem ceteris esse p̄sp̄erint: seniores ciui-
tatis illi⁹ tollēt vitulā de armento que
nō traxit iugū: nec terrā scidit vomere:
et ducent eā ad vallē asprā atq; saxo-
sam q̄ nunq̄ arata ē: nec sementē rece-
pit: et redent in ea ceruices vitule. Ace-
dentq; sacerdotes filij leui quos elegerit
dñs de⁹ tu⁹ ut ministrēt ei: et benedicāt
in nomine ei⁹: et ad verbū eorū om̄e ne-
gociū p̄nder et quicquid mūdū vel im-
mūdū ē iudicet: et veniēt maiores na-
tu ciuitatis illi⁹ ad interfecū lauabūt
q; man⁹ suas sup vitulam q̄ in valle
prulla ē: et dicent. Manus n̄re nō effu-
derūt sāguinē hūc: nec oculi viderunt.

Propicius esto p̄p̄o tuo isrl̄ quē rede-
misti dñe: et nō reputes sāguinē inno-
centē in medio p̄st̄ tui isrl̄. Et auferet
ab eis reatus sāguinis: tu aut alien⁹
eris ab innocentis cruore q̄ fusus ē cū
feceris qd̄ p̄cepit dñs. Si egressus fue-
ris ad pugnā c̄rea inimicos tuos et
tradideris eos dñs de⁹ tu⁹ i manu tua
captiuosq; duxeris: et videris i numero
captiuorū mulierē pulcrā et adamante
ris eā voluerisq; habere uxorem: intro-
duces eā i domū tuā. Que rade c̄larie
et circūcider vngues: et deponet v̄lci
in qua capta ē: sedetq; i domo tua fle-
bit p̄rem et maritū suū vino mentē: et po-
stea intrabis ad eā: dormiesq; cū illa:
et erit vxor tua. Si aut postea nō s̄de-
rit aīo tuo: dimittes eā liberā: nec viderē
poteris pecunia nec opprimere p̄ p̄o-
tiam: q̄a humiliasti eā. Si habuerit h̄-
mo uxores duas unā dilectā et alterā
odiosā genueritq; ex eis liberos et fue-
rit fili⁹ odiose p̄mogenit⁹ volueritq;
substantiā inter filios suos diuidere:
nō poterit filiū dilectū facere p̄mogeni-
tum et p̄ferre filio odioso: sed filii odi-
ose agnoscet p̄mogenitū dabitq; ei de
hys q̄ habuerit cūda duplicia. Iste ē
etū principii liberorū ei⁹: et hūc debent
p̄mogenita. Si genuerit h̄mo filiū
cōsumare et proterui q̄ nō audierit pa-
tris ac m̄ris imperiū: et cōheret⁹ obedi-
re cōtempserit: apprehendit eū et ducit
eū ad seniores ciuitatis illi⁹: et ad por-
tam iudicij: dicentq; ad eos. Fili⁹ no-
ster iste p̄teruixit et cōm̄tas ē: monita
n̄ra audire cōtemnit: cōm̄ellacionibz
vocat et luxurie atq; cōuiujs: lapidi-
bus eū obruet p̄p̄s ciuitatis: et morietur
ut auferatis malū de medio v̄rī: et v-
niūsus isrl̄ audietis p̄m̄scat. Quādo
peccauerit homo qd̄ morte p̄lendum

est: et adiudicatus morti appensus fu-
erit i patibulo: nō p̄manebit cadaver
ei⁹ i ligno: sed i eade die sep̄liet: q̄a ma-
ledict⁹ a deo ē q̄ p̄ndit i ligno: et nequa-
q̄s staminabis terrā tuā quā dñs de⁹
tuus dederit tibi i possessionē. **xxij.**

Non videbis bonē et orem fratris
tui errantē et preteribis: sed redu-
ces fratrem tuū: etiam si nō ē p̄pinquus
frater tu⁹ nec nosti eū. Duces i domū
tuam: et erit apud te q̄d̄m querat ea
frater tuus et recipiat. Similiter facies
de asino et de vestimēto: et de omni re
fratris tui q̄ p̄terierit: si inuenieris eā ne
negligas q̄si alienā. Si videris asinū
fratris tui: aut bouē recidisse i viā: nō
despicias sed subleuabis eū eo. Nō in-
duetur mulier veste virili: nec vir utet
veste feminea. Abominabilis enim a-
pud deū est q̄ facit hoc. Si ambulās
per viā: i arbore vel i terra nidū auis
inuenieris et marrem pulli vel ouis de-
super incubantē: nō tenebis eā cū filijs
sed abire patieris capros tenēs filios:
ut bene sit tibi i lōgo vitas tempore.
Cum edificaueris domū nouā facies
murū recti p̄ circuitum ne effundat san-
guis i domo tua: et sis re⁹ labente aliq;
et in p̄ces ruente. Nō feceris vineā tuā
altero semine: ne et semētis quā sancti
et que nascunt⁹ ex vinea pariter sancti-
ficent. Non arabis i boue simul et asi-
no. Non indueris vestimēto qd̄ ex la-
na limoq; cōteget⁹ ē. Funiculos in sin-
brijs facies per q̄tuor angulos pallij
tui quo operieris. Si duxerit vir uxore
et postea odio habuerit eā quesieritq;
occasionēs q̄bz dimittat eā obiciens
ei nomen pessimū: et dixerit uxori hanc
accepi et ingressus ad eam nō inueni
virginē: tollent eā pater et mater eius
et ferebunt secū signa virginittatis ei⁹ ad

seniores urbis q̄ in porta sunt: et dicit
pater. Filiā meā dedi huic uxore: quā
quia odit imponit ei nomen pessimū
ut dicat nō inueni filiā tuā virginē:
et ecce hec sūt signa virginittatis filie
mee. Expandent vestimentū corā senio-
ribz ciuitatis: apprehendentq; senes ur-
bis illius virū et verberabūt illū: con-
demnantes insup centū siclos argenti
quos dabit p̄r puelle: qm̄ diffama-
uit nomen pessimū sup virginē isrl̄:
habebitq; eā vxor et nō poterit dimi-
tere omnibus diebz vite sue. Quod si
verū est qd̄ obicit et non est i puella in-
uenta virginittas: erident eā c̄rea fores
dom⁹ p̄ris sui et lapidibz obruent viri
ciuitatis illius et morietur quoniam fecit
nephas in israhel ut fornicaret i domo
patris sui: et auferes malū de medio
tui. Si dormierit vir cū uxore alterius
uterq; morietur id ē adulter et adul-
tera: et auferes malū de isrl̄. Si puellā
virginē desponderit vir et inuenierit eā
aliquis in ciuitate et cōcubuerit cum
ea: educet utiq; ad portā ciuitatis il-
lius et lapidibz obruentur: puella q̄a
nō clamauit cum esset in ciuitate: vir
quia humiliavit uxore p̄ximū sui:
et auferes malū de medio tui. Si aut
in agro repererit vir puellā q̄ desposi-
ta est et apprehendēs cōcubuerit cum ea
ipse morietur solus: puella nichil pa-
rietur nec ē rea mortis: qm̄ sicut latro
cōsurgit contra fratrem suū et occidit
animā eius ita et puella p̄ssa ē. So-
la erat i agro: clamauit et null⁹ affu-
it q̄ liberaret eā. Si inuenierit vir puel-
lam virginē que non habet sp̄sūm
et apprehendēs cōcubuerit cū illa et
res ad iudiciū venerit: dabit qui dor-
muit cum eā patri puelle centūq̄m-
quaginta siclos argenti: et habebit eā

uxore q̄a humiliavit illā. Nō poterit
dimittere eam cunctis diebus vite sue.
Non accipiet homo uxore. **xxiiij**
rem patris sui: nec revelabit op̄i
mentū ei⁹. Non intrabit eunuchus at
rius vel amputatus testiculis ⁊ absci
so vterro eccl̄iā dñi. Nō ingredietur
manser hoc ē de scoto natus in eccl̄i
am dñi usq; ad decimā generationē.
Ammonites ⁊ moabites etiā post de
cimam generationē nō intrabunt ec
cl̄iam dñi in eternū: quia noluerūt
vobis occurrere cū pane ⁊ aqua i via
quando egressi estis de egipto: et quia
conduxerūt ostra te balaam filiū beor
de mesopotamia s̄rie ut malediceret
tibi: ⁊ noluit dñs deus tuus audire
balaam: veritq; maledictionē eius in
benedictionē tuā eo q̄ diligere te. Nō
facies cū eis pacē: nec querās eis bona
cunctis diebus vite tue in sempiternum.
Nō abominaberis ydumē q̄a frater
tuus est: nec egiptiū q̄a advena fuit
in terra ei⁹. Qui nati fuerint ex eis sc̄a
generatione intrabunt in eccl̄iā dñi.
Quādo egressus fueris adūsus h̄b̄es
tuos in pugna: custodies te ab omni
re mala. Si fuerit inter vos homo q̄
in nocturno sit pollut⁹ somnio egre
dit⁹ cetera castra: ⁊ nō reuertē priusq;
ad vesp̄ā lauetur aqua: ⁊ post solis
occasum regredietur i castra. Habebis
locum extra castra ad quē egrediaris
ad requisita nature: gemit⁹ paxillū in
baltheo. Cumq; sederis fodies per circu
itum: ⁊ egesta humo op̄ies quo rele
vatus es. Dñs enī deus tuus ambu
lat in medio castrorū ut reuat te ⁊ trā
dat tibi inimicos tuos: ut sint castra
tua sancta: ne derelinquat te. Nō trates suū
dñs suo q̄ ad te cōfugerit. Habitabit

tecum in loco qui ei placuerit: ⁊ i una
urbū tuarū requiescet: ne cōtristes eū.
Nō erit meretrix de filiabus isrl: nec for
nator de filiis isrl. Nō offeres mercedē
prohibuli: nec precii ranis in domo
dñi dei tui quicquid illud ē qd voverit
q̄a abominatio ē utrūq; apud dñm
deū tuū. Non fenerabis fratri tuo ad
usurā pecuniā nec feuges nec quālibet
aliā rem: sed alieno. Fratri autem tuo
absq; usura: id quo indiget cōmoda
bis: ut benedicat tibi dñs de⁹ tuus in
omni op̄e tuo in terra ad quā ingre
dis possidendā. Cū vocū voveris dñō
deo tuo nō tardabis reddere q̄a requi
ret illud dñs de⁹ tuus: ⁊ si moratus
fueris reputabit tibi i peccatū. Si no
lueris polliceri absq; peccato eis. Qd
aut̄ semel egressum ē de labijs tuis ob
servabis ⁊ facies sicut promissi dñō
deo tuo: ⁊ p̄pria voluntate et ore tuo
locutus es. Ingressus vineā proximi
tui comede vias quātū tibi placuerit:
fores aut̄ ne efferas tecū. Si intraveris
segetē amici tui seage spicas ⁊ manu
dices: salte aut̄ nō ments. **xxv**
Si accepit homo uxore ⁊ habu
erit eam ⁊ non invenerit gratiā
ante oculos eius p̄pter aliquā fedita
tem: sc̄iber libellum repudiij et dabit
in manu illius: ⁊ dimittet eā de domo
sua. Cumq; egressa alius maritū dux
erit et ille quoq; odecit eam dederitq; ei
libellum repudiij ⁊ dimiserit de domo
sua vel certe mortuus fuerit: non pote
rit prior maritus recipere eam i uxore
quia polluta ē ⁊ abominabilis facta
est coram domino: ne peccare facias
terā tuam quā dñs deus tuus tradi
derit tibi possidendā. Cum accepit
homo nup uxore nō proreder ad bellū
nec ei quippiā necessitatis iniungetur

publice: sed vocabit absq; culpa do
mum suū: ut uno anno letetur cū uxore
sua. Nō accipies loco pignoris inferi
orem et superiorem molam: q̄a animā
suam apposuit tibi. Si deprehensus
fuerit homo sollicitans fratrem suū de
filiis isrl: ⁊ vendito eo acceperit precii
interficiet: et auferes malū de medio
tui. Observa diligenter ne incurras
plagam lepre: sed facies quēcūq; docu
erit te sacerdos leviticū generis iuxta
id qd preceperis: ⁊ imple sollicitē. Me
mento que fecerit dñs de⁹ vester ma
rie in via cum egredierimini de egipto.
Cum rep̄ies a proximo tuo rem aliq;
quā debet tibi: non ingredieris domū
eius ut pignus auferas: sed stabis fo
ris et ille tibi proferet qd habuerit. Si
aut̄ pauper ē: non p̄notabit apud te
pignus sed statim reddes ei ante solis
occasum: ut domini i vestimēto suo
benedicat tibi: ⁊ habbas iusticiā corā
dñō deo tuo. Nō negabis mercedem
indigentis et pauperis fratri tui: sicut
advene q̄ tecū morat⁹ in terra et inter
ponas tuas est: sed eadem die red des
ei precii laboris sui ante solis occasū.
quia pauper ē ⁊ te eo sustentat animā
suā: ne clamet contra te ad dñm ⁊ repu
tetur tibi i peccatū. Nō occidēt patres
pro filiis nec filij p̄ p̄ribus: sed unus
quisq; pro peccato suo morietur. Nō
pueris iudiciū advene ⁊ pupilli: nec
auferes pignoris loco vidue vestimē
tum. Memento q̄ servieris in egipto:
et reuocet te dñs de⁹ tuus inde. Idcirco
precipio tibi ut facias h̄c rē. Quādo
mellueris segetem i agro tuo: et oblie
manipulū reliqueris: nō reuertes ut
tollas illū: sed advenā ⁊ pupillum et
viduam auferre poteris: ut benedicat
tibi dñs deus tu⁹ in omni op̄e manū

tuarū. Si feuges collegeris olivarū:
quicquid remanserit in arborib⁹ nō
reverteris ut colligas: sed relinques
advene pupillo ac vidue. Si vindemi
averis vineam tuam: non colliges
remanētes facenos: sed cedent i vltus
advene pupilli ac vidue. Memento
q̄ et tu servieris i egipto: ⁊ idcirco pre
cipio tibi ut facias h̄c rem. **xxvi**
Si fuerit causa inter aliquos ⁊ in
terpellaverit iudices: quē iustū
esse p̄p̄erint illi iusticie palmam da
bunt: quē impiū condemnabūt impi
etatis. Si aut̄ eum q̄ peccavit dignū
viderint plagis: prosterne et coram
se faciant verberari. Pro mensura pe
rati erunt et plagarū modus: ita dum
taxat ut quadragenariū numerū nō
excedant: ne fecerit laceratus ante oculos
tuos abeat frater tuus. Non ligabis
os hominis tēntis in area feuges tuas.
Quādo habitaverint fratres simul et
unus ex eis absq; liberis mortuus fue
rit: uxore defuncti non nubet alteri sed
accipiet eam frater eius et suscitabit se
men fratris sui: et primogenitū ex ea fi
lium nomine illius appellabit ut nō
deleatur nomen ei⁹ isrl. Si aut̄ nolue
rit accipere uxore fratris sui q̄ ex lege de
bet: perget mulier ad portā civitatis
ut interpellabit maiores natu: dicer
q; . Non vult frater viri mei suscitare
semen fratris sui in israhel: nec me in
coniugiū sumere. Statimq; accersiri
eum faciet: ⁊ interrogabūt. Si respon
derit nolo eam uxorem accipere: acce
det mulier ad eū coram senioribus: ⁊
toller calciamētū de pede ei⁹. Ipuetq;
in facie eius et dicer. Sic fiet homini
qui non edificat domū fratris sui. Et
vocabit nomen illius i israhel domus
disaltati. Si habuerit inter se iugiū

virū duo et unus contra alterū rixari
ceperit: volensq; vter alterius euer-
tere virū suū de manu fortioris. miseriq;
manum et apprehenderit vrenda eius:
absides manū illius. ne sedens sup-
eam ulla misericordia. Non habebis
in sacculo diuersa pondera maius &
minus: nec erit in domo tua modius
maior & minor. Pondus habebis iu-
stum et verū: & modus equalis & rectus
erit tibi: ut multo vinas tempore super
terā quā dñs deus tuus dedit tibi.
Abominat enim dñs eum qui facit
hec: & aduersat omnē iniusticiā. Me-
mento que fecerit tibi amalech in via
quādo egredieris ex egipto: quoniam
occiderit tibi & egrediendo agnū tuū
qui lassū relidebant ceciderit: quādo tu
eras fame et labore confectus: & non
timuerit deū. Cum ergo dominus de-
us tuus dedit tibi requiē et subiecerit
cūctas p̄ circuitu nationes in tēa quā
tibi pollicetur: ē: delebis nomē ei⁹ sub ce-
lo. Laue ne obliuiscaris. **xxv**

Quonq; intraueris terrā quā domi-
nus deus tuus tibi daturus est
possidendā et obtinueris eam: atq; ha-
bitaueris i illa: tolles de cūctis frugibus
tuis primitias et pones in cartallo
p̄gelq; ad locum quē dñs deus tuus
elegerit ut ibi inuocetur nomen eius:
accedesq; ad sacerdotē qui fuerit i die-
bus illis et dices ad eū. Profectus ho-
die corā domino deo tuo: q̄ ingressus
sum i terrā pro qua iurauit patribus
nostris ut daret eam nobis. Suscipi-
ensq; sacerdos cartallū de manu tua
ponet ante altare domini dei tui: & lo-
queris in conspectu dñi dei tui. Sicus
persequēbat p̄rem meū: q̄ descendebat
in egiptum et ibi peregrinatus est in
paucissimo numero: ceciditq; i gentem

magnā ac robustā & infinite multi-
tudinis. Affixeruntq; nos egiptij et
persecuti sunt imponentes onera gra-
uissima: & clamauimus ad dñm deū
parentū nostrorū qui exaudiuit nos et
respexit humilitatē nostrā & laborem
atq; angustia: et eduxit nos de egipto
in manu forti et brachio extenso in in-
genti pauore in signis atq; portentiis:
et introduxit ad locū istū: et tradidit
nobis terrā lacte et melle manantem.
Et idcirco nūc offero primitias frugū
terre: quā dominus dedit michi. Et di-
mites eas i conspectu dñi dei tui: et a-
dorato dño deo tuo epulaberis i omni-
bus bonis que dominus deus tuus
dedit tibi et domui tue: tu et leuitus
et aduenia qui tecū est. Quādo comple-
ueris decimā cūctarū frugū tuarū anno
decimarū tercio: dabis leuitē & adueni-
 & pupillo & vidue ut comedant intra
portas tuas & sacrent: loquentesq; in
conspectu dñi dei tui. Attuli quod san-
ctificatū est de domo mea et dedi illud
leuitē et adueni & pupillo ac vidue si-
cut iussisti michi. Nō p̄ceui mādata
tua: nec sum oblitus imperij. Nō com-
edi ex eis in ludu meo: nec separavi ea
in qualiter immundicia: nec ependi ex
hijs quicq; in re funebri. Obdixi uocē
domini dei mei: & feci omnia sicut p̄cepi-
sti michi. Respice de sanduario tuo et
de excelso celorū habitaculo: & benedic
populo tuo isrl: & tēa quā dedisti nobis
sicut iurasti patribus nostris: terrē lacte
et melle manantē. Hodie dominus
deus tuus p̄cepit tibi ut facias māda-
ta hec atq; iudicia: ut custodias & im-
pleas ex toto corde tuo & ex tota aīa tu-
a. Dominū elegisti hodie ut sit tibi de-
us & ambules in vijs eius: ut custodi-
as testimonia illius et mādata atq;

iudicia: et obedias eius imperio. Et
dñs elegit te hodie ut sis ei populus
peculiaris sicut locutus est tibi & custo-
dias omnia p̄cepta illius: & faciet te
excelsores cūctis gentibus quas creauit
in laudem et nomen et gloriam suā:
ut sis populus sanctus domini dei
tui sicut locutus est. **xxvi**

Precepit autē moyses et seniores
populo israhel dicentes. Custodi-
te omne mandatum quod precipio
vobis hodie. Cūq; transieritis iordanē
in terrā quā dñs deus tuus dabit
tibi: eriges ingentes lapides et calce-
leuigabis eos ut possis in eis scribere
omnia verba legis hui⁹ iordane tran-
smisso: ut introas terrā quā dñs deus
tuus dabit tibi: terram lacte et melle
manantem sicut iurauit patribus tuis.
Quādo ergo transieritis iordanē eri-
gite lapides quos ego hodie p̄cipio
vobis in monte hebal: et leuigabis
eos calce: & edificabis ibi altare domi-
no deo tuo de lapidibus quos ferunt
non erigit: et de saxis informibus et
impolis: et offeres super eo obolaustra
domino deo tuo & immolabis hostias
pacificas: comedesq; ibi & epulaberis
corā domino deo tuo. Et scribes super
lapides omnia verba legis huius pla-
ne et lucide. Dixeruntq; moyses et sa-
cerdotes leuitici gentis ad omnē isra-
helem. Attende et audi israhel. Hodie
factus es populus domini dei tui. Au-
dies vocem eius: et facies mandata
atq; iusticias quas ego precipio tibi.
Precepitq; moyses populo in die illo
dicens. Hic stabunt ad benedicendum
dño super montem garizim iordane
transmisso: symeon leui iudas ysachar
iosaph et beniamin. Et regione isti
stabunt ad maledicendum in monte

hebal: ruben gad et aser zabulon dan
et neptalim. Et pronūciabunt leuitē:
dicentesq; ad omnes viros israhel recel-
sa voce. Maledict⁹ homo q̄ facit sul-
tile & conflatile abominationē dñi:
opus manū artificū: ponetq; illud
in abscondito. Et respondebit omnis
populus: & dicit amen. Maledictus
qui non hñorat patre suū et matrē.
Et dicit omnis populus amen. Male-
dictus qui trāstret tecuminos proximi
sui. Et dicit omnis populus amen. Ma-
ledictus qui errare facit rectum i itinere.
Et dicit omnis populus amen. Maledi-
ctus qui puerit iudiciū adueni pupi-
li et vidue. Et dicit omnis populus a-
men. Maledictus qui dormit cū uxore
patris sui: et reuelat op̄amentū ledu-
li ei⁹. Et dicit omnis populus amen. Ma-
ledictus qui dormit cū omni iumento.
Et dicit omnis populus amen. Male-
dictus qui dormit cū sorore sua filia
patris sui uel mris sue. Et dicit omnis
populus amen. Maledictus q̄ dormit cū
soccu sua. Et dicit om̄s p̄ls amē. Ma-
ledictus qui clam p̄culserit proximū
suum. Et dicit omnis populus amē.
Maledictus q̄ accipit munera: ut per-
turbat animā sanguinis innocentis.
Et dicit omnis populus amen. Ma-
ledictus qui non permanet in sermo-
nibus legis huius: nec eos op̄e p̄fecit.
Et dicit om̄s p̄ls amen. **xxvii**

Si autem audieris vocem domi-
ni dei tui ut facias atq; custodi-
as omnia mādata eius que ego preci-
pio tibi hodie: faciet te dominus deus
tuus excelsores cūctis gentibus que
uersant in terra. Venientq; super te uni-
uersę benedictiones iste et apprehende-
re: si tamen p̄cepta eius audieris. Be-
nedictus tu in ciuitate: & benedictus in

agro. Benedidus fructus ventris tui et fructus terre tue: fructusque iumentorum tuorum: greges armentorum tuorum et caule omniū tuarum. Benedicta herba tua: et benedixit reliquie tue. Benedixitque eis ingrediens et egrediens. Dabit dominus inimicos tuos qui cōsurgent aduersum te corrūtes in cōspētu tuo. Per viam unā venient contra te: et per septem fugiet a facie tua. Emittere dñs benedictionē sup cellaria tua et sup omnia opera manū tuarum: benedictusque tibi in terra quā acceperis. Suscitabit te dñs sibi in ipso sanctū sicut iurauit tibi: si custodieris mādata domini dei tui et ambulaueris i iussis eius. Videbuntque omnes terras populi quod nomen dñi inuocatum sit super te: et timebunt te. Abundare te faciet dominus omnibus bonis: fructu vteri tui et fructu iumentorum tuorum: fructu terre tue quā iurauit dominus patribus tuis ut daret tibi. Apriet dñs thesaurū suū optimū celum: ut tribuat pluuiā terre tue in tempore suo. Benedictusque cūctis operibus manū tuarum: et fecerabis gentibus multis: et ipse a nullo senus accipies. Constituet te dñs deus tuus in caput et non in caudam: et eris semper supra et nō subter: si tamen audieris mandata domini dei tui que ego precipio tibi hodie et custodieris et feceris: ac nō declinaueris ab eis nec ad dextrā nec ad sinistram: nec secutus fueris deos alienos neque colueris eos. Quod si audire nolueris vocem dñi dei tui ut custodias et facias omnia mādata eius et testimonia quas ego precipio tibi hodie: venient sup te omnes maledictiones iste et apprehendent te. Maledidus eris in ciuitate: maledidus in agro. Maledictū heretū tuum: et maledixit reliquie tue. Maledictū fructus

ventris tui et fructus terre tue: armēta bouum tuorum et greges omniū tuarum. Maledidus eris ingrediens: et maledidus egrediens. Mittet dñs super te famem et esuriē et inceptationē in omnia opera tua que tu facies: donec conterat te et perdat velociter propter adinuenientes tuas pessimas in quibus reliquisti me. Adūgat tibi dñs pestilentia: donec consumat te de terra ad quā ingrediens possideris. Percutiat te dñs egestate et febre et frigore ardore et estu et aere corrupto ac rubigine: et psequatur donec pereas. Sit celum quō supra te est encum: et terra quā calcas terra. Det dñs nubrem terre tue puluerem: et de celo descendat super te cinis donec conteraris. Teadat te dñs corruentem ante hostes tuos: et per unam viam egrediaris extra eos: et per septē fugias: et dispergaris per omnia regna terre. Sitque cadaver tuum in escam cūctis volatilibus reli et bestiis terre: et nō sit qui abigat. Percutiat te dominus ulcere egrediens et partem corporis per quā sterora digerunt: scabie quoque et pruriginē: ita ut curari nequeas. Percutiat te dominus amentia et cecitate ac furore mentis: et palpes in meridie sicut palpare solet cecus in tenebris: et nō dirigas vias tuas. Omnisque tempore calumniā sustineas: et opprimatis violentia nec habeas qui libere te. Exorem accipias et alius dormiat cū ea. Domū edifices: et nō habitas in ea. Plātes vineam: et non vindamies eam. Bos tuus immoletur coram te: et nō comedas eum. Asinus tuus rapiatur in cōspētu tuo: et nō reddatur tibi. Vires tue dantur inimicis tuis: et non sit qui te adiuvet. Filij tui et filie tue tradantur alieni populo viduabus oculis tuis

et deficientibus ad cōspēdū eorū tota die: et nō sit fortitudo in manu tua. Fructus terre tue et omnes labores tuos comedat ipse quem ignoras: et sis semper calumniā sustinens et oppressus cūctis diebus: et stupens ad terram eorū que videbunt oculi tui. Percutiat te dñs ulcere pessimo in genibus et in suris: sanarique nō possis a planta pedis usque ad verticē tuū. Ducetque te dominus et regem tuū quem cōstitues sup te in gentē quā ignoras tu et patres tui: et serues ibi dijs alienis ligno et lapidi: et eris perditus in prouerbium ac fabulā omnibus populis ad quos te introduxerit dominus. Benemtem multam iacies in terrā et modicū cōgregabis: quia locuste deuorabunt omnia. Vineā plantabis et fodies et vinū non bibes nec colliges eam quā quippiam: quā vastabit veruibus. Oliuas habebis in omnibus terminis tuis et nō unguis oleo: quia desolentur et deperebunt. Filios generabis et filias et non fueris eis: quoniam ducent in captiuitatē. Omnes arbores tuas et fruges terre tue rubigo consumet. Aduenia quā tecū uolat in terra ascendet sup te etique sublimior: tu autē descendes et eris inferior. Ipse feneabit tibi: et tu non feneabis ei. Ipse erit in caput: et tu eris in caudam. Et venient sup te omnes maledictiones iste et psequētes apprehendent te donec intereas: quia nō audisti vocē domini dei tui: nec seruasti mādata eius et testimonia quas precipio tibi. Et erit in te signa atque prodigia et in semine tuo usque in sempiternum: eo quod seruieris domino deo tuo in gaudio cordis: leticia propter recum omnium abundantiā. Serues inimico tuo quem inuincit tibi dñs in fame et siti et nuditate et omni penuria: et pōnet

ingū ferreū super cervice tuā donec te conterat. Adducat dñs sup te gentem de longinquo et de egerenis terre finibus in similitudinē aquile volantis cum impetu cuius linguā intelligere non possis: gentem procerāssimā que non deferat seni nec misereat paruuli: et deuoret fructum iumentorum tuorum ac feuges terre tue donec intereas: et non relinquat tibi residuum vinū et oleum armentis bouum et greges omniū donec te disperdat et conterat in cūctis urbibus tuis: et destruantur muri tui firmi atque sublimēs. In quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obfideberis intra portas tuas in omni terra tua quā dabit tibi dñs deus tuus: et comedēs fructum vteri tui et carnes filiorum tuorum et filiarū tuarū quas dedit tibi dominus deus tuus. In angustia et vastitate qua opprimer te hostis tuus. Homo delirabit in te et luxuriosus valde inuidebit fratri suo et uxori quā cubat in sinu suo ne det eis de carnibus filiorum suorum quas comederit: eo quod nichil aliud habeat in oblatione et penuria qua vastauerint te inimici tui intra omnes portas tuas. Tenuera miter et delicata quā supra terram ingredi non valebat nec pedis uestigiū figere propter molliciem et tenebrositatem nimiam: inuidebit viro suo qui cubat in sinu eius sup filij et filie carnibus et illius secundinay quā egrediuntur de medio femini eius: et super liberis qui eadem hora nati sūt. Comedent enim eos clam propter rerū diuinam penuriam: in oblatione et vastitate qua opprimer te inimicus tuus intra portas tuas. Nisi custodieris et feceris omnia verba legis huius que scripta sunt in hoc volumine: et timueris nomen eius gloriosū et terribile

hoc est dominum deum tuum: augebit dominus plagas tuas. et plagas seminis tui plagas magnas et pleuantes infirmitates plenas et penias: et conuerter in te omnes afflictiones egypti quas timuisti et adhererunt tibi. Insuper et uniuersos languores et plagas que non sunt scripte in volumine legis huius inducet dominus super te: donec te conterat. Et remanebitis pauci numero qui prius eratis sicut astra celi pre multitudine: quoniam non audisti uocem domini dei tui. Et sicut ante letatus est dominus super uos. bene uobis faciens uosque multiplicans: sic letabitur disperdens uos atque subvertens: ut auferamini de terra ad quam ingredieris possidenda. Disperget te dominus in omnes populos a summitate terre usque ad terminos eius: et serues ibi dijs alienis quos et tu ignoras et patres tui lignis et lapidibus. In gentibus quoque illis non quiesces: neque erit requies uerigio pedis tui. Dabit enim tibi dominus ibi cor pauidum et deficientes oculos: et animam consumptam merore: et erit uita tua quasi pendens a te. Timebis noctem et diem: et non credes uice tue. Mane dicas quis michi det uespere: et uespere quis michi det mane. propter cordis tui formidinem qua terreberis et propter ea que tuis uidebis oculis. Reducet te dominus classibus in egyptum per uiam de qua dixit tibi ut eam amplius non uideres. Ibi uideris inimicis tuis in seruos et ancillas: et non erit qui eruat. **XXV**

Hec sunt uerba federis quod precepit dominus moysi ut feceret cum filiis israel in terra moab: propter illud fedus quod cum eis pepigit in oreb. Vocauitque moyses omnem israel: et dixit ad eos. Vos uidistis uniuersa que fecit

dominus coram uobis in terra egypti pharaoni et omnibus seruis eius uniuersa que terre illi: temptationes magnas quas uiderunt oculi tui: signa illa potentiaque ingentia: et non dedit uobis dominus cor intelligens et oculos uidentes: et aures que possint audire usque in presentem diem. Adduxit uos quodraginta annis per desertum: non sunt accita uerba tua: nec calciamenta pedum uestrorum ueritate consumpta sunt. Panem non comeditis uinum: ficeretis non bibistis: ut sciretis quia ipse est dominus deus uester. Et uenistis ad hunc locum: egressusque est saron rex elebon et og rex basan occurrentes uobis ad pugnam: et percussimus eos et uelimus terram eorum: ac tradidimus possidendam ruben et gad et dimidie tribui manasse. Custodite ergo uerba pacti huius et implete ea: ut intelligatis uniuersa que facitis. Vos itaque hodie cuncti coram domino deo uro. principes uestri et tribus ac maiores nati atque doctores omnis populus israel liberi et uxores uestre et aduenie que reuerentur in castris exceptis lignorum teloribus: et hijs que componant aquas: ut transeas in federe domini dei tui: et in iureiurando quod hodie dominus deus tuus preuit tecum: ut susceperis tibi in populum et ipse sit dominus deus tuus sicut locutus est tibi: et sicut iurauit patribus tuis abraham ysaac et iacob. Nec uobis solus ego hoc fedus feci et hec iuramenta confirmo: sed cunctis presentibus et absentibus. Vos enim nostis quomodo habitauerimus in terra egypti: et quomodo transierimus per medium nationum: quas transientes uidistis abominaciones et sordes id est ydola eorum lignum et lapide argenti

et aurum que colebant. Ne forte sit inter uos uir aut mulier familia aut rebus cuius cor auersum est hodie a domino deo uro ut uadat et seruiat dijs illarum gentium: et sit inter uos radix geminans sed et amaritudinem. Cumque audierit uerba iuramenti huius benedicat sibi in corde suo dicens pax erit michi: et ambulabo in prauitate cordis mei: et assumat ebria scientie et dominus non ignoret: sed tunc cum maxime furor eius fuerit et zelus contra hominem illum: et sedent super eum omnia maledicta que scripta sunt in hoc volumine: et deleat dominus nomen eius sub celo et consumat eum in predicatione et omnibus rebus israel: iuxta maledictiones que in libro legis huius ac federis continentur. Dicetque sequens generatio et filij qui nascuntur uinceps: et peregrini qui de longe uenerint uidentes plagas terre illius et infirmitates quibus ea afflictae sunt dominus sulphure et solis ardore comburens ita ut ultra non seruetur nec uirens quippiam genuerit et exemplum subiectionis sodomae et gomorre adame et seboim quas subuertit dominus in ira et in furore suo: dicent omnes gentes. Quare sic fecit dominus terre huic? Que est hec ira furoris eius inmensa? Et respondetur. Quia dereliquerunt pactum domini quod pepigit cum patribus eorum quando eduxit eos de terra egypti et seruierunt dijs alienis: et adorarunt eos quos nesciebant et quibus non fuerunt attributa: idcirco iratus est furor domini contra terram istam ut induceret super eam omnia maledicta que in hoc volumine scripta sunt: et eiecit eos de terra sua in ira et in furore: et in indignatione maxima. propterea in terra alienam sicut hodie comprobatur. Abscondit a domino deo

nostro que manifesta sunt nobis et filiis nostris usque in sempiternum: ut faciamus uniuersa legis huius. **XXVI**
Cum ergo uenerint super te omnes sermones isti benedictio siue maledictio quam proposui in conspectu tuo: et dudus prauitate cordis tui et uniuersis gentibus in quas disperserit te dominus deus tuus et reuersus fueris ad eum: et obdieris eius imperijs sicut ego hodie precipio tibi cum filiis tuis in toto corde tuo: et in tota anima tua: reducet te dominus deus tuus de captiuitate tua ac miserabitur tui: et rursum congregabit te de cunctis populis in quos te ante dispersit. Si ad cardines celi fueris dispersus inde te reuertetur dominus deus tuus: et assumet atque introducet in terram quam possiderunt patres tui et obtinebis eam: et benedicens tibi maioris numeri te esse faciet quam fuerint patres tui. Circumdet dominus deus tuus cor tuum et cor seminis tui: ut diligas dominum deum tuum et toto corde tuo et in tota anima tua: ut possis uiuere. Omnes autem maledictiones has conuertat super inimicos tuos: et eos qui oderunt te et persequuntur. Tu autem reuerteris et audies uocem domini dei tui faciesque uniuersa mandata que ego precipio tibi hodie: et abundare te faciet dominus deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum in sobole uerbi tui et in fructuumentorum tuorum: in ubertate terre tue et in reatu omnium largitate. Reuertetur enim dominus ut gaudeat super te in omnibus bonis sicut gaudet super te in omnibus malis: si tamen audieris uocem domini dei tui et custodieris precepta eius et commandas que in hac lege conscripta sunt: et reuertaris ad dominum deum tuum in toto corde tuo et in tota anima tua. Mandatum hoc quod

ego precipio tibi hodie nō supra te est
neq; procul positum nec in remoto
ut possis dicere quis nostrū valet ad
celum ascendere ut deferat illud ad nos
ut audiam⁹ atq; opere compleamus:
neq; trās mare positū ut caulesis et di-
cas quis e nobis poterit mare trāsire
tate ⁊ illud ad nos usq; deferre ut pos-
simus audire et facere qd̄ preceptum
est: sed iuxta te est sermo valde in ore
tuo ⁊ i corde tuo ut facias illū. Consi-
dera qd̄ hodie proposuerit in conspectu tuo
vitam et bonū et reconditio mortem
et malū: ut diligas dñm deum tuum
et ambules in vijs eius et custodias
mandata illius ⁊ testimonia atq; iu-
dicia ⁊ vias: atq; multiplicet te bene-
dictio: tibi in terra ad quā ingredieris
possidendā. Si aut̄ auertum fuerit cor
tuum et audire nolueris atq; errore de-
ceptus adoraueris deos alienos ⁊ serui-
eris eis: predico tibi hodie qd̄ pereras:
⁊ paruo tempore moreris i terra ad quā
iordanē trāsmisso ingredieris possiden-
dā. Testes inuoco hodie celū et terrā qd̄
proposuerim vobis vitam ⁊ bonum:
benedictionē ⁊ maledictionē. Elige er-
go vitam ut et tu viuas et semini tuū:
diligas dñm deū tuum atq; obediās
voti eius: ⁊ illi adhaereas. Ipse est enim
vita tua et longitudo dierū tuorū: ut
habites in terra pro quā iurauit domi-
nus patribus tuis abrahā ⁊ isac et
iacob ut daret eam illis. **xxxij**

Ahij quoq; moyses ⁊ ioseph est
domina verba hęc ad unūsum
israhel: et dixit ad eos. Centū viginti
annos sum hodie: non possunt ultra
egredi et ingredi: preterea nūc et dñs
dixit michi non transibis iordanē
istū. Dominus ergo dñs tuus trāsibit
ante te. Ipse delebit omnes gentes has

in conspectu tuo: ⁊ possidebis eas. Et
ioseph iste transibit ante te: sicut locus
est dominus. Facietq; dominus eis si-
cut fecit seon et og regibz amorrhōrū
et terre eorū: delebitq; eos. Cum ego et
hys tradiderit vobis similiter: facietis
eis sicut prepi vobis. Viriliter agite: ⁊
confortamini. Nolite timere: ne pau-
atis ad conspectum eorū quia domin⁹
deus tuus ipse est ductor tuus: et non
dimittet nec derelinquet te. Vocauitq;
moyses ioseph: et dixit ei coram omni
israhel. Confortare: et esto robustus.
Tu enim introduces populum istum
in terram quā daturum se patribus
eorum iurauit dñs: et tu eam diuides
sorte. Et dominus qui ductor est vester
ipse erit tecum: nō dimittet nec derelin-
quet te. Noli timere nec paueas. Scri-
psit itaq; moyses legem hanc ⁊ tradi-
dit eam sacerdotibz filiis leui qui por-
tabant archam fedēis dñi: et cunctis
senioribz israhel. Precepitq; eis dñs.
Post septem annos ratiōnis in so-
lemnitate tabernaculorū ducantibz
cunctis qd̄ israhel ut appareant in con-
spectu domini dei tui in loco quē dele-
git dñs: leges verba legis huius corā
omni israhel: audientibz eis ⁊ in unū
populo congregato: tam viris qd̄
mulieribus parulis et aduentis qui
sunt intra portas tuas: ut audientes
discant et timeant dñm deum vstrū:
custodiant implēantq; omnes imo-
nes legis hui⁹. Filij quoq; eorū qd̄ nūc
ignorāt: ut audire possint ⁊ timeant
dñm deū suū cunctis diebz qbz vesan-
tur i terra: ad quā vos iordanē trāsmis-
so p̄gitis obaerandā. Et ait dñs ad
moysen. Ecce prop̄ sunt dies mortis
tue. Voca ioseph: ⁊ facie in tabernaculo
testimonij ut precipiat. Abierunt ergo

moyses et ioseph et steterūt in taberna-
culo testimonij: apparuitq; dominus
ibi in columna nubis qd̄ stetit in intro-
itu tabernaculi: dixitq; dñs ad moysen.
Ecce tu dormies cum patribz tuis: et po-
pulus iste cōsurgens fornicabit post
deos alienos in terra ad quā ingredi-
etur et habitabit in ea: ibi derelinquet
me ⁊ irascetur furor meus corā
eum in die illo: ⁊ derelinquā eum ⁊ ab-
scondam faciē meam ab eo: ⁊ erit in de-
uocione. Inuenient eū omnia mala
et afflictiones: ita ut dicat in illa die.
Vere quia nō est deus meus inueniēte
me hęc mala. Ego autē abscondam
et clabo faciē meā in die illo: p̄pter
omnia mala quę fecit: quia secutus ē
deos alienos. Num itaq; scribere vo-
bis canticū istud ⁊ docere filios israel
memoriter timeant et ore decantēt: ⁊ sit
michi canticū istud p̄ testimonio inter
filios israhel. Introducam enim eum in
terrā pro quā iuravi patribz ei⁹: lacte
et melle manantē. Cuiq; comederint
et saturati trāsibz fuerint auertentur
ad deos alienos et seruient eis: detra-
hentq; michi ⁊ irritum facient pactum
meū. Postq; inuenient eū mala mala
et afflictiones: respōdebit ei canticum
istud pro testimonio: qd̄ nulla debet
oblitio e⁹ ore seminis tui. Scio enim
cogitationes eius: quę caducus sit hū-
die anteq; introducam eū in terrā quā
ei pollicor sum. Scripsit quoq; moy-
ses canticum: ⁊ docuit filios israel. Pre-
cepitq; domin⁹ ioseph filio nūc: et ait.
Confortare: ⁊ esto robustus. Tu enim
introduces filios israhel in terrā quā
pollicor sum: ⁊ ego ero tecum. Postq;
ergo scripsit moyses verba legis hui⁹
in volumine atq; compleuit: precepit

leuitis qui portabāt archam fedēis
dñi dicens. Tollite librum istū et poni-
te eum in latere arche fedēis domini
dei vstrī: ut sit ibi contra te in testimo-
nium. Ego enim scio cōtentionē tuā:
et reticentia tuā durissimā. Adhuc vi-
uente me ⁊ ingrediete vobiscū semp cō-
tentiose egistis contra dñm: quanto
magis cum mortuis fuero. Congre-
gate ad me omnes maiores natū per
tribus vestras atq; doctores: ⁊ loquar
audientibz eis sermones istos: et inuo-
cabo corā eos celum et terram. Aui-
ent qd̄ post mortē meā inique agitis:
et declinabitis cito de via quā precepi
vobis: ⁊ occurrent vobis mala i egre-
mo tempore quādo feceritis malū in
conspectu dñi ut irritetis eum p̄ opera
manuū vstrā. Locut⁹ est ergo moyses
audiente unūso celu ist⁹ oba carminis
hui⁹: ⁊ ad finē usq; d̄pleuit. **xxxij**

Audite celi qd̄ loquor: audiat terra
verba oris mei. Concelscat in
pluuia doctrina mea: fluat ut ros elo-
quiū meū. Quali ymber super herbam
et quali stille sup gramina: quia no-
men dñi inuocabo. Date magnificen-
tiam deo nostro: dei p̄fecta sūt opera:
et omnes vie eius iudicia. Deus fide-
lis et absq; ulla iniquitate: iustus ⁊ re-
ctus. Peccauerūt ei: non filij ei⁹ in sor-
dibz. Generatio praua atq; perversa:
heccine reddis dño populo stulte ⁊ insipi-
ens? Aliquid nō ipse ē pater tuus qui
posseidit te: ⁊ fecit et creauit te? Memen-
to dierū antiquorū: cogita generatio-
nes singulas. Interroga patre tuum
et annuntiabit tibi: maiores tuos ⁊ di-
cent tibi. Quādo diuidebat altissimus
gentes: quādo separabat filios adam:
constant terminos p̄forū iuxta nu-
merū filiorū israhel. Pars autē domini

populus eius: iacob funiculus hereditatis eius. Invenit eum in terra deserta: in loco horroris et vaste solitudinis. Circumdedit eum et docuit: et custodivit quasi pupillam oculi sui. Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos: et super eos volitans. Expandit alas suas: et assumpsit eum: atque portavit in humeris suis. Dominus solus dux eius fuit: et non erat cum eo deus alienus. Constituit eum super excelsum terram: ut comederet fructus agrorum. Ut suggereret mel de petra: oleumque de saxo durissimo. Butirum de armento et lac de ovibus: cum adipe agnorum et arietum filiorum basan. Et hircos cum medulla vituli: et sanguinem vine biberent metacissimum. Intractatus est dilectus et recalcitrauit: intractatus impiguitus dilataratus. Dereliquit deum factorem suum: et recessit a deo salutari suo. Provocaverunt eum in diis alienis: et in abominationibus ad iracundiam concitaverunt. Immolaverunt demonibus et non deo: diis quos ignorabant. Non reverentur veterum: quos non coluerunt patres eorum. Deum qui te genuit dereliquisti: et oblitus es domini creatoris tui. Vidit dominus et ad iracundiam concitatus est: quia provocaverunt eum filii sui et filie. Et ait abscondam faciem meam ab eis: et considerabo novissimum eorum. Generatio enim perculsa est: et infideles filii. Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat deus: et irritaverunt in vanitatibus suis. Et ego provocabo eos in eo qui non est populus: et in gente stulta irritabo illos. Ignis succensus est in furore meo: et ardebit usque ad infernum novissima. Devorabitque terram cum gemitu suo: et montium fundamenta oburent. Congregabo super eos mala: et sagittas meas completo

in eis. Consumant fame: et devorabunt eos aues mortis amarissimo. Dent bestiarum immittam in eos: cum furore tententium super terram atque serpentium. Foris vastabit eos gladius: et intus pavore juvenem simul ac virginem ladum cum homine senem. Et dixi: ubi nam sunt? cessare faciam et hominibus memoriam eorum. Sed propter iram inimicorum distuli: ne forte superbirent hostes eorum. Et dixerunt manus vestra excelsa: et non dominus fecit hoc omnia. Bonus absque consilio est et sine prudentia: vicina sapienter et intelligenter: ac novissima provident. Quomodo persequeretur unus mille: et duo fugarent decem milia? Nonne ideo quia deus suus vendidit eos: et dominus condidit illos? Non enim est deus noster ut deus eorum: et inimici nostri sunt iudices. De vinea sodomorum vinea eorum: et de suburbanis gomorre. Vinea eorum vinea felis: et botrus amarissimus. Sicut draconum vinum eorum: et venenum aspidum insanabile. Nonne hec condita sunt apud me: et signata in thesauris meis? Nea est ultio et ego retribuam eis in tempore: ut labatur pes eorum. Iuxta est dies perditionis: et adesse festinant tempora. Iudicabit dominus populum suum: et in securis suis miscet. Videbit quod in firmata sit manus: et clausi quoque fecerunt: residuique consumpti sunt. Et dicent ubi sunt dii eorum: in quibus habebant fiducia. De quorum vidimus comederant adipem: et biberant vinum libaminum. Surgant et opulentur vobis: in necessitate vos protegant. Videte quod ego sum solus: et non sit alius deus propter me. Ego occidam: et ego vivere faciam: percutiam: et ego sanabo: et non est qui de manu mea possit revocare. Levabo ad celum manum meam: et dicam vino ego

in eternum. Si acciero ut fulgur gladium meum: et accipere iudicium manus mea. Reddam ultionem hostibus meis: et hijs qui oderunt me retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine: et gladius meus devorabit carnes. De furore occisorum: et de captivitate nudati inimicorum capitis. Laudate gentes populum eius: quia sanguine secutorum suorum ulciscetur. Et vindictam retribuet in hostes eorum: et propitius erit terre populi sui. Venit ergo moyses: et locutus est omnia verba cantici huius in auribus populi: ipse et iosue filius nun. Complevitque omnes sermones istos: loquens ad universum israel: et dixit ad eos. Ponite corda vestra in omnia verba mea: que ego testificor vobis hodie: ut mandent ea filij vestri custodire et facere et implere universa que scripta sunt in volumine legis huius: quia non in cassum precepta sunt vobis: sed ut singuli in eis viverent: que facientes longo tempore pleueretis et terra ad quam ibidant transiit ingredimini possidendam. Locutusque est dominus ad moysen in eadem die dicens. Ascende in montem istum abarim id est transiit: in montem nebo qui est in terra moab contra ihericho: et vide terram chanan quam ego tradam filiis israel obvenendam: et morere in monte. Que contendas iungeris populis tuis: sicut moruus est aaron frater tuus in monte hore et apostolus populis suis: quia periclitati estis contra me in medio filiorum israel ad aquas contradictionis in caedes deserti: non sanctificasti me inter filios israel. Contra videbis eam: et non ingredieris in eam: quam ego dabo filiis israel.

Hec est benedictio xxxij.
qua benedixit moyses homo dei

filios israel ante mortem suam. Et ait. Dominus de syna venit: et de seir ortus est nobis. Apparuit de monte pharan: et cum eo sanctorum milia. In deserta est ignea lex: dilexit populos. Omnes sancti in manu illius sunt: et qui appropinquant pedibus eius: accipient de doctrina illius. Legem precepit nobis moyses: hereditatem multitudinis iacob. Erat apud redissimum regem: congregatis principibus populi cum tribubus israel. Vivat ruben: et non moriatur: et sit parvus in numero. Hec est iude benedictio. Audi domine vocem iude: et ad populum suum introduce eum. Manus eius pugnabunt pro eo: et adiutor illius contra adversarios eius erit. Levi quod ait. Perfectio tua et doctrina tua a viro sancto tuo quem probasti in temptatione: et iudicasti ad aquas contradictionis. Qui dixit patri suo et matri sue nescio vos: et fratribus suis ignoro illos: et nescierunt filios suos. Ipsi custodierunt eloquium tuum: et pactum tuum servaverunt: iudicia tua o iacob: et legem tuam o israel. Ponent thimiam in furore tuo: et olocausta super altare tuum. Benedic domine fortitudini eius: et opera manuum illius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius: et qui oderunt eum non confluant. Et beniamin ait. Amantissimus dominus habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur: et inter humeros illius requiescet. Ioseph quoque ait. De benedictione domini terra eius: de pomis celi et rore atque abissi subiacent. De pomis fructuum solis ac lune: de vertice antiquorum montium: de pomis collium eternorum: et de feugibus terre et de plenitudine eius. Benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super

caput ioseph: et super verticem naza-
rei inter fratres suos. Quasi primo-
geniti thauri pulcritudo eius: cornua
ringentis cornua illius. In ipis ven-
tilabit gentes usque ad terminos terre.
Hec sunt multitudines ephraim: et
hec milia manasse. Et zabulon ait.
Iterare zabulon in exercitu tuo: et ysa-
char in tabernaculis tuis: populos voca-
bunt ad montem: ibi immolabunt
victimas iusticie. Qui inundationem
maris quasi lac sugent: et thesauros
absconditis armarum. Et gad ait.
Benedictus in latitudine gad. Quasi
leo requieuit: cepitque brachium et verti-
cem. Et vidit principatum suum quod
in parte sua datus esset repositus: qui
fuit cum principibus populi et fecit
iusticias domini: et iudicium suum
cum israel. Dan quoque ait. Dan ca-
tulus leonis: fluere largitus de basan.
Et neptali dixit. Neptalim abundan-
tia perficietur: et plenus erit benedicti-
onibus domini. Mare et meridiem
possidebit. Aser quoque ait. Benedi-
ctus in filiis aser. Sit placens fratri-
bus suis: et intingat in oleo pedem
suum. Sacerum et es calcamentum e-
ius. Sicut dies iuuentutis tue ita et
senectus tua. Non est alius ut deus
redimimus. Ascensor celi auxiliator
tuus. Magnificencia eius discurrunt
nubes habitaculum eius sursum et subter
brachia sempiterna. Eiciet a facie tua
inimicum: dicetque ceteris. Habitabit
iste cōfidenter et solus. Quasi iacob in
terra fremens et vini: reliqui caligabunt
rore. Beatus tu israel. Quis similis
tui: popule qui saluaris in domino?
Sancum auxilium tuum: et gladius glorie
tue. Regabunt te inimici tui: et tu co-
rum colla calcabis. xxxiii.

Ascendit ergo moyses de campe-
stribus moab super montem ne-
bo in verticem phasga contra iheri-
cho: ostenditque ei dominus omnem
terram galaad usque dan: et universum
neptalim terram: ephraim et manasse
et omnem terram usque ad mare novum
sinum: et australem partem et lattu-
dinem campi iherichy civitatis palma-
rum usque segor. Dixitque dominus ad
eum. Hec est terra pro qua iuravi a-
braham ysaac et iacob dicens. Semi-
ni tuo dabo eam. Vidisti eam oculis
tuis: et non transibis ad illam. Mo-
yses quoque est ibi moyses servus domini
in terra moab iubente domino: et spe-
lium in valle terre moab contra
phasgor: et non cognovit homo se-
pulcrum eius usque in presentem diem.
Moses centum et viginti annorum erat
quando mortuus est. Non caligavit oculi
eius: nec dentes illi mortui sunt. Fleverunt
que eum filii israel in campis moab
triginta diebus: et compleri sunt
dies planus lugentium moysen. Iose-
ph vero filius noster repletus est spiritu
sapientie: quia moyses posuit super
eum manus suas. Et obedierunt ei
filii israel: feceruntque sicut precepit
dominus moysi. Et non surrexit pro-
pheta ultra in israel sicut moyses qui
nosset dominus a facie ad faciem in
omnibus signis atque portentis que
per eum misit ut faceret in terra egyp-
ti pharaoni et omnibus servis eius y-
nuerdeg terre illius: et rursus manu
robustam magnamque mirabilia que
fecit moyses coram universo israel.
Explicit deuteronomium.

Incipit prologus libri ieronimi pre-
fatus iulianum iohannem
andem hunc petat hunc
moysi velud gradum fenore
liberati ad iherusalem filium
naue manu mittitur que
hebrai iohanne benum id est iohanne filium nuni
vocat: ad iudiciu libri que sapientiam
appellat: ad eumque et hellec que ipse
nominibus effertur. Non enim usque le-
dorem ut filia hebraicorum nominu-
et distinctiones per membra divinas di-
ligens scriptura cōseuer: ne et nosster
labor et illius studium pereat. Et ut in
pimis quod sepe testatur sum sciat me non
in reprehensione veteru noua credere
sicut amici mei cōminantur: sed per vili-
porione offere lingue mee hominibus
que tamē nra videntur: ut per grecos res-
ploys que et sumptu et labore maximo in-
digne editione nram habeat. Et si ubi
i antiquos voluminum lectione du-
bicantur: hec illis cōfidentes inueniant
quod requirunt. Maxime cum apud latinos
tot sunt exemplaria quorū codices: et v-
nusquisque per arbitrio suo vel addiderit
vel subtraxerit quod ei visum est: et vix non
posse verū esse quod dissonat. Unde ceteris
arcuato vulnere cōtra nos insurgere
scorpium: et sandū quod venerata carpe-
re ligua delictat: vel suscipies si placet
vel cōmittes si displicet: manineatque
illo velum. Ne tui abundauit ma-
licia: et lingua tua cōtinuat dolos. Be-
dēs aduersus fratrem tuum loquaris: et
aduersus filium matris tue ponetas scan-
dala: hec fecisti et racui. Existimasti in-
ique quod tuo filio arguas te et statuā
illa ora facie tua. Que enim audientis
vel legis utilitas est nos laborando su-
dare: et alios detrahendo laborare:
dolare iudicos quod calumniandi eis et

irridendi cristiani sicut oblata occa-
sio: et ecclesie homines id despiciere
ymmo lacerare unde aduersarij torq-
antur. Quod si verus eis tantū inter-
pretatio placet: et michi non displicet
et nichil recta recipiendū putat: cur ea que
sub alteris et obliis vel addita sunt
vel apudata legunt et negligunt. Quare
danielē iuxta theodorici translationē
ecclesie suscepit. Cur originē miras
et eusebiū paphili: cūdas editiones si-
militer differeres. Aut que fuit stulticia:
postquam vera dixerit: ptere que falsa sunt.
Vnde aut in nouo testamento phare
poterit assumpta testimonia: que in libris
veteribus non habentur. Hec dicunt: ne
omnino calumniantibus tacere videantur.
Ceterū post sancte paulē dominionē
cuius vita virtutis exemplū est: et hos
libros quos eustochio virgini celsi
negare non potui: decreui. Dū spiritus
hos regit artus: prophetarū explanatio-
ni incubere: et omnium iam diu opus
quodam post liminio repetere: prede-
tinatū et admirabilem sanctusque vir
pammachius hoc idē literis flagiter:
et nos ad parua festinantes monasterio
hyrenarū cū furda debram aure iūstie.
Explicit prologus. Incipit liber iohanne.
Et factum est post mor-
tem moysi secuti dñs
ut loqueretur dñs ad
iosue filium nuni mi-
nistrum moysi: et di-
ceret ei. Moyses ser-
uus meus mortuus est. Surge et transi
iordanē istū tu et omnis populus tecum: in-
terea quā ego dabo filiis israel. Omne
locū quē calcauerit vestigiū pedis vestri
vobis tradā: sicut locutus sum moysi.
A deserto et libano usque ad fluvium
magnum eufraatē: omnis terra theodorū

usque ad mare magnum contra solis oc-
casum erit finis vestre. Nullus poterit
vobis resistere cunctis diebus vite vestre.
Sicut fui cum moysen et cum filiis israel: non di-
misi nec desinui te. Confortare
et esto robustus. Tu enim forte divides
populo huic terram: pro qua iuravi pa-
tribus tuis ut traderem eam illis. Confor-
tare igitur et esto robustus valde: ut
custodias et facias omnem legem quam
precepit tibi moyses servus meus. Ne
dedines ab ea ad dexteram vel ad sinis-
tram: ut intelligas cuncta que agis. Non
recedat volumen legis huius ab ore
tuo: sed meditaberis in eo diebus ac
notibus: ut custodias et facias omnia
que scripta sunt in eo. Tunc diriges
via tua: et intelliges ea. Ecce precipio
tibi: confortare et esto robustus. Noli
metuere et noli timere: quoniam tecum
est dominus deus tuus in omnibus ad quecumque
preperis. Precepitque iosue principibus
populi dicens. Transite per medium castrorum:
et imperate populo et dicite. Preparate
vobis cibaria: quoniam post die tertium
transibitis iordanem: et intrabitis ad
possidendam terram quam dominus deus vester
daturus est vobis. Rubenitis quoque et
gaditis et dimidie tribui manasse a-
it. Aveniente sermone quem precepit vo-
bis moyses famulus domini dicens. Dominus
deus vester dedit vobis requiem et om-
nem terram. Vires vestre et filii ac immen-
sa manebunt in terra: quam tradidit vo-
bis moyses transiordanem. Vos autem
transite armati ante fratres vestros omnes
fortes manu et pugnate pro eis donec
dederit requiem dominus fratribus vestris sicut
et vobis dedit: et possideat ipsi quoque terram
quam dominus deus vester daturus est eis:
et sic revertimini in terram possessionis
vestre et habitabitis in ea quam vobis dedit

moyses famulus domini transiordanem
contra solis ortum. Responderuntque
ad iosue: atque dixerunt. Omnia que pre-
cepisti nobis faciemus: et quocumque mi-
seris ibimus. Sicut obediimus in cun-
ctis moysi ita obediemus et tibi: tantum
sic dominus deus tecum sicut fuit cum moysen.
Qui contra dixerit ori tuo et non obedi-
rit cunctis sermonibus que precepis ei: mori-
atur. Tu autem confortare et viriliter age.
Misit igitur iosue filius num de se-
phim duos viros exploratores
abscondite: et dicit eis. Ite et considera-
te terram: urbemque ihericho. Qui pergre-
sses ingressi sunt domum mulieris me-
rentis nomine raab: et quieverunt
apud eam. Mulier autem est regi ihe-
richo: et dictum. Ecce viri ingressi sunt
huc per nodum de filiis israel: ut explo-
rarent terram. Misitque rex ihericho ad
raab meretricem dicens. Educ viros
qui venerunt ad te: et ingressi sunt do-
mum tuam. Exploratores quippe sunt:
et omnem terram considerare venerunt.
Tollensque mulier viros abscondit: et
ait. Facti sunt venerunt ad me: sed nescie-
bam unde essent. Cuique porro clande-
retur in tenebris: et illi pariter respicerent:
nescio quo abierunt. Persequimini
vero: et comprehendite eos. Ipsa autem
fecit ascendere viros in solarium domus
sue: operuitque eos stipula lini quam ibi erat.
Ipsi autem qui missi fuerant secuti sunt
eos per viam que ducit ad vadum ior-
danis: illisque egressis statim porta clau-
sa est. Atque dum obdormierat quodam latrone:
et ecce mulier ascendit ad eos: et ait.
Noli timere dominus tradidit vobis terram.
Et nunc intui in nos terror vester: et elan-
guerunt omnes habitatores terre. Au-
divimus quoque locutus dominus aquas ma-
ris rubri ad vestrum introitum quando

egressi estis ex egipto: et si feceritis duo-
bus amonitum regibus qui erant trans-
iordanem leonem et og quos interfecistis.
Et hec audientes plurimum et elanguit
cor nostrum: nec revolvimus in vobis spiritum
ad introitum vestrum. Dominus enim deus
vester ipse est deus in celo sursum: et in
terra deorsum. Nunc ergo iurate michi
per dominum ut quomodo ego misericor-
diam feci vobiscum ita et vos faciatis cum
domo patris mei: decemque michi verum
signum ut salvetis patrem meum et ma-
terem fratres ac sorores meas: et omnia
que illorum sunt: et evas animas no-
stras a morte. Qui responderunt ei. A-
nima nostra sit pro vobis in mortem si
tamen non prodideris nos. Cuique
tradidit nobis dominus terram: faciemus
in te misericordiam et veritatem. Demisit
ergo eos per fenum de fenestra. Domus
enim eius erat murus. Dixitque ad eos.
Ad montana descendite ne forte oc-
currat vobis revertentes: ibique lancia-
re tribus diebus donec redeat: et sic ibitis
per viam vestram. Qui dixerunt ad eam.
Innoxii erimus a iuramento hoc quo
adiurasti nos si ingredieribus nobis
terram signum fuerit funiculus iste cor-
dineus et ligaveris eum in fenestra per
quam dimisisti nos: et pater tuus ac ma-
terem fratresque et omnem cognationem
tuam congregaveris in domum tuam.
Qui hostium domus nunc egressus fuerit:
reus sibi erit. Sanguis ipsius erit in
caput eius: et nos erimus alieni. Cui-
torum autem sanguis qui tecum in domo
fuerint redundabit in caput nostrum:
si eos aliquis tetigerit. Quod si nos
prodere volueris et sermonem istum
proficere in medium: erimus mundi ab hoc
iuramento quo adiurasti nos. Et illa
respondit. Sicut locutus estis ita fiat.

Dimittentesque eos ut pergerent: appedit
funiculum corvineum in fenestra. Illi vero
ambulantes pervenerunt ad montana:
et manserunt ibi tres dies donec re-
verteretur qui fuerat persecutus. Revertentes e-
nim per omnem viam non reperiunt eos.
Quibus urbes ingressis reversi sunt et descen-
derunt exploratores de monte: et transiis-
so iordane reversi sunt ad iosue filium num:
narraveruntque ei omnia que acciderant sibi:
atque dixerunt. Tradidit dominus omnem ter-
ram hanc in manus nostras: et timore prebra-
ti sunt cuncti habitatores eius.
Igitur iosue de nocte consurgens movit
castra: egredienteque de sephim reversus
ad iordanem ipse et omnes filii israel:
et morati sunt ibi per tres dies. Quibus
evolutis transierunt precones per ca-
strorum medium: et clamare ceperunt.
Quando videritis archam fedoris do-
mini dei vestri et sacerdotes thauris le-
vitice portantes eam vos quoque consur-
gite et sequimini precedentes: sicutque inter
vos et archam spatium cubitorum duorum
miliuum ut paulum videre possitis et nosse
per quam viam ingrediamini quia prius
non ambulastis per eam: et cavete ne
appropinquetis ad archam. Dixitque
iosue ad populum. Sanctificamini: cras
enim faciet dominus inter vos mirabilia.
Et ait ad sacerdotes. Tollite archam
federis: et pcedite populum. Qui nulla com-
plentes tulerunt: et ambulaverunt ante
eos. Dixitque dominus ad iosue. Hodie in-
cipiam exaltare te coram omni israel:
ut sciant quod sicut cum moysen fui: ita et te-
cum sum. Tu autem princeps sacerdotibus
qui portant archam fedoris: et dic eis.
Cum ingressi fueritis partem aque ior-
danis: stete in ea. Dixitque iosue ad fi-
lios israel. Accedite huc: et audite
verbum domini dei vestri. Et rursum

in hoc inquit laetis quod dominus deus
vivens in medio vestri est: et disperserit
in conspectu vestro chananeum et ethe-
um eueum et pherezum gergeseum quo-
que et iebuseum et amorceum. Ecce archa
federis domini omnis terre antecedit vos
per iordanem. Parate duodecim viros
de duodecim tribubus israel: singulos
per singulas tribus. Et cum posuerint
vestigia pedum suorum sacerdotes qui
portant archam federis domini dei uni-
verse terre in aquis iordanis: aque que
inferiores sunt decurrent atque deficient:
que autem desuper veniunt in una mo-
le consistant. Spiritus egressus est pedus
de tabernaculis suis ut transire iorda-
nem: et sacerdotes qui portabant archam
federis pregebant ante eum. Ingressis
eis iordanem et pedibus eorum in parte
aque rindis: iordanis autem ripas alvei
sui tempore mellis impleverat: steterunt
aque descendentes in loco uno: et ad
instar montis intumescerent appare-
bant paulum ab urbe que vocatur edom
usque ad locum sarchan: que autem infecio-
res erant in mare solitudinis quod nunc vo-
catur mortuum descendere usquequo
omnino deficerent. Populus autem
incedebat contra iordanem et sacerdotes
qui portabant archam federis domini
stabant super siccum humum in me-
dio iordanis accendi: omnesque populus
per arenam alveum transibat.

Quibus transgressis: dixit dominus ad
iosue. Elige duodecim viros
singulos per singulas tribus: et precipue
eis ut tollant de medio iordanis alveo
ubi steterunt pedes sacerdotum duode-
cim durissimos lapides: quos pone-
ris in loco castrorum ubi fixeritis hanc no-
de tentoria. Vocavitque iosue duode-
cim viros quos elegerat de filiis israel

singulos de singulis tribubus: et ait
ad eos. Ite ante archam domini dei
vestri ad iordanis medium: et portate
inde singuli singulos lapides in hu-
meris vestris iuxta numerum filiorum israel:
ut sit signum inter vos. Et quando inter-
rogaverint vos filii vestri tras dicite
quid sibi volunt isti lapides: respon-
debitis eis. Defecerunt aquae iordanis
ante archam federis domini cum transire-
eum: idcirco positi sunt lapides isti in
monimentum filiorum israel usque in eter-
num. Fecerunt ergo filii israel sicut precipit
eis iosue portantes de medio iordanis
alveo duodecim lapides ut dicitur ei im-
perarat iuxta numerum filiorum israel
usque in locum in quo castrametati sunt:
ibiique posuerunt eos. Alios quoque duo-
decim lapides posuit iosue in medio
iordanis alveo ubi steterunt sacerdotes
qui portabant archam federis domini: et
ibi usque in presentem diem. Sacerdotes
autem qui portabant archam stabant in
iordanis medio donec omnia comple-
rentur que iosue ut loqueretur ad populum
preceperat dominus: ut dixerat ei moyses.
Festinauitque populus et transiit. Cumque
transissent omnes transiit et archa
domini: sacerdotes quoque pregebant ante
populum. Filii quoque ruben et gad et
dimidia tribus manasse precebebant
fratres suos filios israel sicut eis prece-
perat moyses: et quadraginta pugnatio-
rum milia per turmas et cuneos ince-
debant per plana atque campustria usque
ad iericho. In illo die magnificavit do-
minus iosue coram omni israel: ut timeret
eum sicut timeverat moysen dum adhuc
viveret. Dixitque ad eum. Precipe sacerdo-
tibus qui portant archam federis: ut
ascendant de iordane. Qui precepit eis
dicens. Ascendite de iordane. Cumque

ascendissent portantes archam federis
domini et siccum humum calcare cepis-
sent: revertere sunt aquae in alveum suum
et fluebant sicut ante consueverant. Po-
pulus autem ascendit de iordane decimo
die mensis primi: et castrametati sunt
in galgalis contra orientale plagam
urbis iericho. Duodecim quoque lapi-
des quos de iordanis alveo sumple-
rant posuit iosue in galgalis: et dixit
ad filios israel. Quando interrogaverint
filii vestri tras patres suos et dixerint
eis quid sibi volunt lapides isti: doce-
bitis eos atque dicetis. Per arenam al-
veum transiit israel iordanem istum siccan-
te domino deo nostro aquas eius in conspe-
ctu nostro donec transiremus sicut fecerat
prius in mari rubro quod siccavit donec
transirent: ut disceret omnes terrarum populi
fortissimam manum domini: et vos ti-
meatis dominum deum vestrum omnino.

Postquam ergo audierunt omnes reges
amorreos qui habitabant trans
iordanem ad occidentalem plagam et
vidi reges chanaan qui proxima pos-
sidebant magni maris lora: quod siccasset
dominus fluente iordanis contra filios israel
donec transiret: dissolutum est cor eorum
et non remansit in eis spiritus timendi: et
introiit filiorum israel. Eo tempore ait
dominus ad iosue. Fac tibi culcos lapide-
os: et circūde secundo filios israel.
Fecit quoque quod iussit dominus: et
circūdidit filios israel in colle promontorii.
Per autem causa est secunde circūditionis.
Omnes populi qui egressi sunt de egipto
generis masculini in universi bella tores
viri mortui sunt in deserto per longissi-
mos vires circūvit qui omnes circūdidit
erat populus autem qui natus est in deserto
per quadraginta annos in universis la-
tissime solitudinis intercircūditus fuit

donec consumerentur qui non audierunt
vocem domini: et quibus ante iuraverat ut
ostenderet eis terram lacte et melle ma-
nantem. Ipsi filii in locum successerunt
patrum: et circūdidit sunt a iosue qui sicut
nati fuerant in spurcio erant: nec eos in
via aliquis circūcederat. Postquam autem
omnes circūdidit sunt: manserunt in eodem
castrorum loco donec sanarent. Dixitque
dominus ad iosue. Hodie abstuli obpro-
brium egipti a vobis. Vocatumque est
nomen loci illius galgala usque in presen-
tem diem. Manseruntque filii israel in gal-
galis: et fecerunt phasam quattuordecima
die mensis ad vespertum in campustribus
iericho: et comederunt de frugibus terre
die altero azimos panes et potentiam
evulsi anni. Defecerunt manna postquam com-
ederunt de frugibus terre: nec vli sunt
ultra cibum illo filii israel: sed comede-
runt de frugibus presentis anni terre cha-
naan. Cum autem esset iosue in agro
urbis iericho levavit oculos: et vidit
virum stantem contra se euaginatū tenentē
gladium: precepitque ad eum et ait. Ro-
ber es: an adversarius? Qui respondit.
Nequaquam: sed sum princeps exercitus
domini: et nunc venio. Cecidit iosue prius
in terram: et adorans ait. Quid dominus me-
loquitur ad servum suum? Solue inquit
calceamentum tuum de pedibus tuis.
Locus enim in quo stas sanctus est. Fecit
que iosue: et sibi fuerat imparum.

Ubi
erant autem clausa erat atque munita
timore filiorum israel: et nullus au-
debat urbem ingredi vel egredi. Dixit
que dominus ad iosue. Ecce dedi in ma-
nus tuas iericho et regem eius: omnesque
fortes viros. Circūde urbem cum di bellato-
res semel per diem. Sic facietis sex
diebus. Septimo autem die sacerdotes
tollebunt septem bucinas quas usus est

in iubileo: et præcedent archam federis. Septiesq; circuibitis civitatē: et sacerdotes clangēt bucinis. Cumq; insounerit vox tube longior atq; conuictor: et in auribus vestris intrepuerit cōclama bit omnis populus uociferatione maxi macet muri fundit: corruet ciuitatis: ingredienturq; singuli per locū contra quē steterint. Vocauit ergo iosue filiū mun sacerdotis: et dixit ad eos. Tollite archam federis. Et septem alij sacerdo tes tollant septem iubileos bucinas: et incedāt ante archam domini. Ad p̄lm quoq; ait. Ite: et circuite ciuitatē armati præcedentes archam domini. Cumq; iosue uerba finisset et septem sacerdotes septem bucinis clangerent ante archam federis dñi: om̄isq; p̄ps præcederet armati exercitus: reliquum vulgus archam sequebat̄ ac bucinis omnia cōcepabant. Preceperat aut̄ iosue p̄ps dicens. Non clamabitis: nec audiet vox uestra neq; ull' sermo ē ore uestro egredietur: donec ueniat dies in quo dicam uobis. Clamate et uociferamini. Circuibit ergo archa dñi ciuitatē semel per diem: et reuersa in castra mansit ibi. Agit iosue de nocte consurgente tulerunt sacerdotes archam dñi: et septē ex eis septē bucinas quarū in iubileo usus est: p̄cedebāq; archā domini ambulātes atq; dan gentes: et armatus populus ibat ante eos: vulgus aut̄ reliquū sequebatur archā: et bucinis p̄sonabat. Circuite rūtq; ciuitatem scto die sauel: et reuer si sunt in castra. Sic fecerūt sex diebus. Die aut̄ septimo diluculo cōsurgēs: circueuerunt urbem sicut dispositū erat septies. Cumq; septimo circū dā gessēt bucinis sacerdotes: dixit iosue ad omnem isrl. Vociferamini. Tradidit

enim uobis dñs ciuitatē. Siqu; ciuitas hec anathema: et omnia que in ea sūt dñi. Sola raab meretur uiuat: cum uniuersis que cū ea in domo sūt. Abscondit enī nuntios quos direximus. Vos aut̄ caute ne de hijs que p̄cepta sūt uobis quippiā cōtingatis et sitis puaricationis rei: et omnia castra isrl sub p̄cto sint atq; turbeut. Quicquid aut̄ auri aut argenti fuerit et ualoru eneoru ac ferri dñs consecratur: repoli tum in thesauris eius. Agit omni populo uociferante et clangentibus tubis p̄psq; i aures multitudinis uox soni tusq; intrepuit muri ilico corruerunt: et ascendit uniuersisq; p̄ locū qui cōtra se erat. Exerūtq; ciuitatē: et iniecerunt omnia que erant in ea a uirō usq; ad mulierem: ab infante usq; ad senem. Boues quoq; et oues et asinos i ore gladij percusserunt. Duoq; aut̄ uiri qui exploratores missi fuerāt dixit iosue. Ingreddimini domū mulieris meretricis et p̄ducite eā: et omnia que illi sūt: sicut illi iuramento firmastis. Ingressiq; iuuenes eduxerūt: raab et parentes ei: fides quoq; et cūdam suppelle dile ac cognationē illi: et cetera castra isrl manere fecerūt. Verē aut̄ et omnia q̄ inuenta sūt in ea succenderūt abiq; auro et argento et uasis eneis ac ferre: que in erariū dñi consecrarunt. Raab uero meretricem et domum patris ei et omnia que habebat fecit iosue uire re: et habitauerūt in medio isrl usq; i p̄sentem diē: eo qd absconderit nuntios quos miserat ut explorarent iericho. In tempore illō imprecatus est iosue dicens. Maledictus uir corā domino: qui suscitauerit et edificauerit ciuitatē iericho. In primo genito suo funda menta illius iaciat: et in nouissimo

liberorum ponat portas eius. Sūt ergo dominus cum iosue: et nomen eius vulgātū est in omni terra. **Uij** filij autem isrl preuicati sunt machanum: et uirpauerunt de anathemate. Nā achā filius charmī filij zabdi filij zare de tribu iuda tulit aliquid de anathemate. Iratusq; est dñs contra filios israhel. Cumq; mitteret iosue de iericho uiros corā hay que est iuxta bechaui ad orientalem pla gam oppidi bethel: dixit eis. Ascendi te: et explora te. Qui precepta complentes explorauerūt hay. Et reuersi dixerūt ei. Non ascendat om̄is p̄ps: sed duo uel tria milia uiros p̄gant et deleant ciuitatē. Quare om̄is p̄ps frustra uigabit contra hostes paucis simos. Ascenderunt ergo tria milia pugnatorum. Qui statim rega uer mēs percussit a uiris urbis hay: et corruerūt ex eis triginta et sex hoies. Persecutiq; sunt eos aduersarij de p̄ra usq; ad sabarim: et ceciderunt per prona fugientes. Perinuitq; cor p̄ps: et ad instar aque liquefactū est. Iosue uero scidit uestimēta sua: et prius cecidit in terrā coram archa domini usq; ad uesperā: tam ipse qd omnes senes isrl. Miseruntq; puluē super capita sua: et dixit iosue. Ne uir de. Quid uoluistis tradere p̄lm istū iordanem fluiū: ut traderes nos in manus a morei et perderes. Utinā ut cepim⁹ mansissemus tēas iordanem. Nā dñe deus quid dicā: uidens israhelam ho stibus suis rega uertere. Audient chananei et omnes habitatores terre: et pariter conglobati circumdabunt nos: atq; delebit nomen nostrum de terra. Et quid facies magno nomini tuo. Dixitq; dñs ad iosue. Surge:

ut iaces prius in terra. Peccauit isrl et puaricat⁹ est padū meum: tulerūtq; de anathemate et furati sūt atq; men tū: et absconderūt inter uasa sua. Nec poterit israhel stare ante hostes suos: eosq; fugiet: quia pollutus est anathe mate. Non ero ultra uobiscum: donec conteratis eum qui hui⁹ sceleris reus est. Surge sanctifica p̄lm: et dic eis. Sanctificamini i traktinū. Hec enim dicit dñs deus israhel. Anathema in medio uū est israhel. Non poteris sta re corā hostibus tuis: donec deleatur ex te qui dāminat⁹ est hoc scelere. Accediteq; mane singuli per tribus uas: et quācumq; tribū fors inuenerit. acce det p̄ cognationes suas et cognatio per domos domusq; per uiros: et qui cumq; ille in hoc facinore fuerit depre hensus: comburetur igni cū omni sub stātia sua: qm̄ preuicat⁹ est padum domini: et fecit nephas i isrl. Surgēs itaq; iosue mane. Applicauit isrl per tribus suas: et inuenta est tribus iuda. Que cum iuxta familias suas esset ob lata: inuenta est familia zare. Illam quoq; per domos offerens reperit za bdi: cui⁹ domū in singulos diuidēs uiros inuenit achā filiū charmī filij zabdi filij zare de tribu iuda. Et ait iosue ad achā. Fili mi da gloriā dñi deo israhel et cōfiter: atq; indica michi quid feceris ne abscondas. Respondit qd achā iosue: et dixit ei. Vere ego pe caui domino deo israhel: et sic et sic feci. Vidi enī inter spolia palliū corāneū ualde bonū et ductos sidos argenti regulamq; aureā quinquaginta siclo rum: et concupiscēs abstuli et abscon di in terra contra medium tabernaculi mei: argentumq; fossa humo operui. Misit ergo iosue ministros: q̄ currete

ad tabernaculū illius repererūt cūda
abscondita in eodē loco: et argentum
simul. Auferentesq; de tēorio tulerūt
ea ad iosue et ad omnes filios israel:
proieceruntq; ante dominū. Tollens
itaq; iosue achan filium zare argen-
tumq; et palliū et auream regulam. fi-
lios quoq; et filias eius. boues et ali-
nos et oues ipm; tabernaculū et cū-
dam supellectilem et omnis israel cū
eo: duxerunt eos ad uallem achor ubi
dixit iosue. Quia turbasti nos: reuer-
ber te dominus i die hac. Lapidauit
q; eum omnis isrl: et cūda que illius
erant igne consumpta sūt. Longrega-
ueruntq; sup eum acetiū magnū la-
pidum: qui permānēt usq; in presen-
tem diem. Et auersus ē furor domini
ab eis. Vocaturq; est nomen loci il-
li vallis achor usq; hodie. **uij**

Dixit autē dominus ad iosue. Ne
timeas. neq; formides. Tolle te-
cum omnem multitudinē pugnatōr;
et conlurgens ascende in oppidū hay.
Ecce tradidi in manum tuam regem
eius et populū urbemq; et terrā. Faci-
esq; ubi hay et regi eius: sicut fecisti ie-
richo et regi illi. Predā uero et omnia
animantia diripietis uobis. Pone
insidias ubi post eā. Surrexitq; io-
sue et omnis exercitus bellatōr; cum eo:
ut ascenderet in hay. Et electa triginta
milia uiros fortū misit node: prece-
pitq; eis dicens. Pone insidias post
civitatem. Nec longius recedatis: et
ecitis omnes parati. Ego autē et reli-
qua multitudo que mecum est ascen-
demus et aduerso cōtra urbem. Cūq;
egierint cōtra nos sicut ante fecimus
fugiemus: et terga uertem; donec per-
sequentes ab urbe prahant longius.
Putabant enī nos fugere sicut prius.

Robis ergo fugientibus et illis perse-
quentibus. conlurgens de insidijs et ua-
stabitis civitatē: tradetq; eā dominus
deus uester in manus uestras. Cūq;
reperitis succendite eam: et sic omnia
facietis ut iussi. Dimisitq; eos et perse-
xerunt ad locum insidiar; sederuntq;
inter bethel et hay ad occidentālē pla-
gam urbis hay. Iosue autem node
illa in medio mansit ppi. Surgensq;
diluculo recessit locos: et ascendit
cum senioribus in fronte exercit; val-
latus auxilio pugnatōr;. Cūq; uenisset
et ascendissent et aduerso cūcatis
reuerūt ad septentrionalē urbis pla-
gam: inter quā et eos uallis erat me-
dia. Quing; autem milia uiros elege-
rat et posuerat in insidijs inter bethe-
uen et hay et occidentālī parte iudee
civitatis: omnis uero reliquus exercit;
ad aquilonem aciem dirigebat: ita ut
nouissimi multitudinis occidentalem
plagam urbis attingeret. Abiit ergo
iosue node illa: et stetit i uallis media.
Quod cum uidisset rex hay festinauit
mane: et egressus est cū omni exercitu
civitatis direxitq; aciem cōtra desertū:
ignorans q; post tergum latebant in-
sidie. Iosue uero et omnis israel res-
seuerunt loco: simulātes mētū et fugien-
tes per solitudinis uiam. At illi uocē
ferātes pariter et se mutuo cohortātes:
psecuti sūt eos. Cūq; recessissent a ci-
uitate: et ne unus quidē in urbe hay
et bethel remansisset qui nō persequeretur
israhel sicut recuperat aperta op-
pida relinquentes: dixit dominus ad
iosue. Ieva dipeum qui in manu tua
est contra urbem hay: quoniam tibi
tradā eam. Cūq; eleuasset dipeum
et aduerso civitatis insidie q; latebat
surrexerunt confestim: et pergentes ad

civitatem reperit: et succenderunt eam.
Viri autem civitatis qui psequerantur
iosue respicientes et videntes fumum
urbis ad celū usq; cōscendere nō potue-
rūt ultra huc illucq; diffugere: psecuti
cum hī qui simulauerant fugam et
tendebant ad solitudinē: contra perse-
quentes fortissime restiterunt. Videtq;
iosue et omnis israel q; capta esset
civitas et humus urbis ascenderet: re-
uersus percussit uiros hay. Siquidē
et illi qui reperat et succenderat ciuita-
tem. egressi et urbe extra suos. medios
hostiū fecere repit. Cum ergo et utra-
q; parte aduersarij redierent ita ut nul-
lus de tanta multitudine saluaretur:
regem quoq; urbis hay apprehendere
venerunt et obrulerunt iosue. Agitur o-
mnibus infestis qui israhelē ad de-
serta tendētes fuerant psecuti et in eodē
loco gladio corruentibus: reuersi filij
israhel pousserunt ciuitatē. Erant autē
qui in eodē die contiderat a viro usq;
ad mulierem: duodecim milia homi-
num omnis urbis hay. Iosue uero
non contraxit manū quā in sublime
porregerat retiens dipeum: donec inter-
fecerent omnes habitatores hay. In-
uenta autē et predā civitatis diuise-
runt sibi filij israhel: sicut preceperat do-
minus iosue. Qui succendit urbē: et
fecit eam tumulū sempiternū. Regem
quoq; eius suspēdit in patibulo usq;
ad vespēram et solis occasum: prece-
pitq; iosue et deposuerunt cadaver ei;
de eue: perieruntq; in ipso introitu
civitatis congelto super eum magno
arreo lapidum qui pmanet usq; in
presente diem. Tunc edificauit iosue
altare dōo deo isrl in monte hebal:
sicut preceperat moyses famulus dñi
filij israhel et scriptū est in volumine

legis moysi. altare de lapidib; impo-
nitis quos fecit non regigere: obtulit
sup eo olocaustum dñō: immolauit
q; pacificas victimas. Et scripsit iosue
sup lapides deuteronomiū legis moy-
si: qd ille digesserat corā filiis israhel.
Omnes autē ipius et omnes maiores
nati. ducesq; ac iudices stabant et u-
traq; parte archē in conspectu sacerdo-
tū qui portabāt archā federis dñi: ut
aduenia ita et indigena. Media pars
eorū iuxta montem garizim et media
iuxta montem hebal: sicut preceperat
moyses famulus dñi. Et primū qui-
dem benedixit ipso israhel: post hec le-
git omnia uerba benedictionis et male-
dictionis et cūda que scripta fuerant
in legis volumine. Nichil et hīs que
moyses iusserat reliquit intactum: sed
uniuersa replicauit corā omni multitu-
dine isrl mulierib; ac paruulis et ad-
uenis q; inter eos morabātur. **ix**

Quib; auditis: cūdi reges tras
iordanem qui versabātur i mon-
tibus et campestrib; et maritimis ac
litore magni maris hī quoq; qui ha-
bitabāt iuxta libanū etheus et amor-
reus chananeus pherezus et eueus et
iebusus congregati sunt pariter: ut
pugnaret contra iosue et isrl uno a-
nimo eademq; sententia. At hī qui
habitabāt in gabaon. audientes cū-
da que fecerat iosue iericho et hay: et
callide cogitantes nulerūt sibi cibaria.
sacos ueteres alinis imponētes et u-
tres uinarios scissos atq; cōstutos cal-
damentaq; perantiqua que ad indici-
um uetustatis pitacis cōfusa erāt: in-
duti ueterib; vestimentis: panes quoq;
quos portabant ob uiciū duri erat
et in seusta cōminuti. Perceperuntq; ad
iosue qui tunc morabatur in castris

galgale et dixerunt ei atque simul omni
israheli. De terra longinqua venimus:
pace vobiscum facere cupientes. Respon-
deruntque viri israel ad eos: atque dixerunt.
Ne forte in terra que nobis forte debet
habiteris: et non possim? sedus inire
vobiscum. At illi ad iosue: serui inqui-
unt tui sumus. Quibus iosue ait. Qui
nam estis vos: aut unde venistis? Re-
sponderunt de terra longinqua valde
venerunt serui tui: in nomine domini dei tui.
Audiuimus enim famam potentie tue: tun-
da que fecit in egipto et duobus regibus
amorreorum qui fuerunt trans iordanem
seon regi esebon et og regi basan qui
erat in ashtaroth: dixeruntque nobis senio-
res et omnes habitatores terre nostre.
Tollite in manibus cibaria ob longis-
simam viam: et occurrite eis et dicit.
Serui vestri sumus: sedus inire vobiscum.
En pueres quando egressi sumus de do-
mibus nostris: ut veniremus ad vos cali-
dos sumus: nunc sicut facti sumus:
et reuertite nimia comminuti. Vires
vini non sunt impleui: nunc rupti sunt
et soluti. Vestes et calciamenta quibus
induimur et que habemus in pedibus
ob longitudinem longioris viae creta sunt:
et pene consumpta. Susceperunt igitur
de cibariis eorum: et os domini non interro-
gauerunt. Fecitque iosue cum eis pacem:
et inito federe polliciter est ut non occi-
derentur. Principes quoque multitudi-
nis iurauerunt eis. Post dies autem tres
initi federe audierunt quod in vicino ha-
bitarent: et inter eos futuri essent. Mo-
ueruntque castra filii israel: et venerunt in
montes eorum die tercio: quarum hec vo-
cabula sunt: gabaon et raphira et be-
roth et ratiatharim. Et non percussit
eos: eo quod iurassent eis principes
multitudinis in nomine domini dei israel.

Murmuravit itaque omne vulgus contra
principes israhel. Qui responderunt eis.
Iurauimus eis in nomine domini dei israel:
et idcirco non possumus eos contingere.
Sed hoc faciemus eis. Reseruentur quidem
et uiuant ne contra nos ira domini concite-
tur si preauerimus: sed sic uiuant ut in
vultu uniuersae multitudinis signa ce-
dant aequalis: componant. Quibus
hec loquens uocauit gabaonitas
iosue: et dixit eis. Euc nos recipere ha-
de uolueritis: ut diceretis populo ualde
habitamus a uobis cum in medio nostri
sitis. Itaque sub maledictione rident:
non deficiit de stirpe uestra ligna: reser-
a equalis: componatis in domum dei mei.
Qui responderunt. Nunciatum est nobis
seruis tuis que permisisset dominus deus tu-
us moysi seruis tuis: ut traderet uobis
omnem terram: et disperderet cunctos ha-
bitatores eius. Timuimus igitur ualde et
providimus animabus nostris: uelut
terrore compulsi: et hoc consilium inuimus.
Nunc autem in manu tua sumus: quod
tibi bonum et rectum uideatur fac no-
bis. Fecit ergo iosue ut dixerat: et libe-
rauit eos de manibus filiorum israel: ut
non occiderentur. Decevitque in illo die
eos esse in ministerio cuncti populi et al-
taris domini cedentes ligna et aquas
comportantes: usque in presens tempus
in loco quem dominus elegisset. **U**
t cum audisset adonisedech rex
iherusalem quod scilicet cepisset iosue
hay et subuerisset eam: sicut enim fecerat
iericho: et regi eius sic fecit hay et regi
illius: et quod transfugerent gabaonites ad
israhel et essent federati eorum: timuit ualde.
Verba enim magna erat gabaon: et
una ciuitas regali: et maior oppido
hay: omnesque bellatores eius fortissimi.
Misit ergo adonisedech rex iherusalem

ad oham regem hebron et ad pharai
regem ierimoth: ad iaphie quoque re-
gem lachis et ad dabit regem eglon di-
cens. Ad me ascendite et ferte presidium
ut repugnemus gabaon: quare trans-
fugerit ad iosue et ad filios israel. Con-
gregati igitur ascenderunt quinque reges
amorreorum: rex iherusalem rex hebron rex
ierimoth rex lachis rex eglon simul
cum exercitibus suis: castra metati sunt
circa gabaon oppugnantes eam. Ha-
bitatores autem gabaon urbis obsesse
miserunt ad iosue qui tunc morabatur
in castris apud galgalam: et dixerunt ei.
Ne crederis manus meas ab auxilio
seruorum tuorum. Ascende cito et libera
nos: terque presidium. Conuenerunt enim ad-
uersum nos omnes reges amorreorum:
qui habitant in montanis. Ascenditque io-
sue de galgalis et omnis exercitus bel-
latorum cum eo uiri fortissimi. Dixitque
dominus ad iosue. Ne timeas eos. In ma-
nus enim tuas tradidi illos. Nullus
enim ex eis tibi resistere poterit. Irruit
itaque iosue super eos repente. Tota no-
cte ascendens de galgalis. Et conuer-
savit eos dominus a facie israel: comminuit
que plaga magna in gabaon: ac perse-
cutus est eos per viam ascensus betho-
ron: et pulsit usque azecha et maceda.
Cumque fugerent filios israel et essent
in desensu bethoron: dominus misit super
eos lapides magnos de celo usque ad
azecha. Et mortui sunt multo plures
lapidibus gradinis: quam quos gladio
pulerant filii israel. Tunc loquitur est
iosue dominus in die qua tradidit amorre-
um in conspectu filiorum israel: dixitque
coram eis. Sol contra gabaon ne mo-
ueris: et luna contra uallum aialon.
Stetitque sol et luna: donec uiceret
se gens de inimicis suis. Nonne scriptum

est hoc in libro iustorum? Stetit itaque
sol in medio caeli: et non festinavit oc-
cumbere spacio unius diei. Non fuit
ante et postea tam longa dies obedi-
ente domino uoti hostes: et pugnante pro il-
rahel. Reuersusque est iosue cum omni israel
in castra galgale. Fugerat enim quinque
reges: et se absconderat in spelunca ue-
bis maceda. Nunciatusque est iosue quod
inuenti essent quinque reges: latentes in
spelunca urbis maceda. Qui precepit
socijs et ait. Voluite laxa ingressa ad
os spelunce: et ponite viros industi-
os qui clausos custodiant. Vos autem
nolite stare: sed persequimini hostes: et
extinguite quosque fugientium cedite. Ne
dimittatis eos urbium suarum intrare
presidia: quos tradidit dominus deus in
manus uestras. Celsis ergo aduersarijs
plaga magna: usque ad interfectionem
pene consumptis: hijs qui israhel effu-
gere potuerunt ingressi sunt ciuitates
munitas. Reuersusque est omnis exercitus
ad iosue in maceda ubi tunc erant ca-
stra: sani et integro numero. Nullusque
contra filios israel mutare ausus est. Pre-
cepitque iosue dicens. Aperite os spe-
lunce: et producite ad me quinque reges
qui in ea latitant. Feceruntque ministri ut
sibi fuerat imperatum: et adduxerunt ad
eum quinque reges de spelunca: regem
iherusalem regem hebron regem ieri-
moth regem lachis regem eglon. Cumque
reduci essent ad eum uocauit omnes ui-
ros israel: et ait ad principes exercitus
qui secum erant. Ite et ponite pedes super
colla regum istorum. Qui cum percreuissent et
subiedorum colla pedibus calcarent: rui-
sum ait ad eos. Nolite timere nec pa-
ueratis: confortamini et estote robusti.
Sic enim faciet dominus cunctis hostibus
uestris: aduersum quos dimicabitis.

Percussitq; iohue et interfecit eos: atq; suspendit sup quinq; stipites: fuerunt q; suspensi usq; ad vespem. Euntq; occubere: sol precepit socijs ut depone-
rent eos de pambulis: qui depositos proferunt in speluncā in qua latuerāt: et posuerūt super os eius saxa ingen-
tia que pmanerūt usq; in presens. Eo-
dem die macedā quoz cepit iohue et
percussit in ore gladij: regēq; illius in-
terfecit: et omnes habitatores ei⁹. Nō
dimisit in ea ullas reliquias. Fe-
citq; regi macedā: sicut fecerat regi
iericho. Transiit cū omni isrl de ma-
cedā in lebna et pugnabat circa eam:
quā tradidit dñs cum rege suo i ma-
nus israhel. Percussitq; urbē in ore
gladij: et omnes habitatores ei⁹. Nō
dimiserunt in ea ullas reliquias. Fe-
ceruntq; regi lebna: sicut fecerant regi
iericho. De lebna transiit in lachis
cū omni israhel: et exercit⁹ per circuitū
disposito oppugnabat eā: tradiditq;
dñs lachis in manus filiorū isrl et ce-
pit eā de altero: atq; percussit in ore gla-
dij omneq; animā que fuerat in ea si-
cut fecerat lebna. Eo tempore ascendit
iram regē gazer ut auxiliaret lachis:
quē percussit iohue cū omni populo eius
usq; ad interuentionē. Transiitq; de
lachis i eglon: et circumdedit atq; repu-
gnauit eā in eadē die: percussitq; in ore
gladij omnes animas que erāt in ea
iuxta omnia que fecerat lachis. Ascen-
dit quoq; cū omni isrl de eglon i ebron
et pugnauit circa eā: cepitq; et percussit
in ore gladij: regē quoq; eius et omnia
oppida regionis illius universaq; a-
nimas que in ea fuerant commorantē.
Nō reliquit i ea ullas reliquias. Si-
cut fecerat eglon sic fecit et ebron: cui-
da que in ea reperiit consumēs gladio.

Unde reuelus in dabit cepit eā atq;
vastauit: regē quoq; eius atq; omnia
per circuitū oppida percussit in ore gla-
dij. Nō dimisit in ea ullas reliquias.
Sicut fecerat ebron et lebna et regibus
eas: sic fecit dabit et regi illi⁹. Percus-
sit itaq; iohue omnem terrā montanā
et meridiana atq; campestem: et as-
cendit cū regibus suis. Nō dimisit in
ea ullas reliquias: sed omne qd spira-
re poterat interfecit sicut preceperat ei
dominus deus israhel: a cadēs harte
usq; ad gazam. Omne certam golen
usq; gabaon vniuersosq; reges et re-
giones eoz vno impetu cepit atq; va-
stauit. Dominus enī deus isrl pugna-
uit p eo. Reuersusq; est cū omni israhel
ad locum castrorū in galgala. **¶**
Que cū audisset iabin rex amor-
reus ad israhel regem maddon et ad
regem saueron atq; ad regē adaph:
ad reges q; aquilonis qui habitabāt
in montanis et in planicie circa mē-
diem teneroth: in campis pēstib; quoq;
et regionibus dor iuxta mare thana-
neum quozq; ab oriente et occidente et
amorreū atq; hitheum ac pherezium et
ihchuseū in montanis: regē quoq; qui
habitabat ad radices hermon in terra
maspē. Egredisq; sūt omnes cū turmi-
bus suis: populus multus nimis sicut herma
que est in litore maris: equi quoq; et
currus innumere multitudinis. Conue-
neruntq; omnes reges isti in vnu ad a-
quas meron: ut pugnarent contra isrl.
Dixitq; dñs ad iohue. Ne timeas eos.
Eras enim hac eadē hora ego tradā
omnes istos vulnerādos in conspectu
israhel. Equos eoz subuertabis: et
currus igitur combures. Venitq; iohue et
omnis exercitus eius cū aduersus illos
ad aquas meron subit⁹: et intrepide

sup eos: tradiditq; illos dñs in ma-
nus israhel. Qui percussit eos et pre-
fecit sup eos ad heronem magnā et a-
quas mascephe: campūq; maspē
qui est ad orientalem illius partē. Ita-
q; percussit omnes: ut nullas dimitteret
ei⁹ reliquias. Fecitq; sicut preceperat
ei dñs. Quos eoz subuertauit: cur-
rūq; combussit igni. Reuersusq; sa-
ueron cepit alor: et regē eius percussit gla-
dio. Alor enim antiqu⁹ inter omnia
regna hec principatū tenebat. Percus-
sitq; omnes animas que ibide mora-
batur. Nō dimisit in ea ullas reliqui-
as sed usq; ad interuentionē universa
vastauit: ipsaq; urbē peremit incen-
diū: et omnes per circuitū ciuitates. Re-
ges quoq; eaz cepit percussit atq; dele-
uit: sicut preceperat ei moyses famulus
dñi. Absq; urbibus qui erāt in collibus
et in cumulis sue ceteras succendit isrl:
vnā tantū alor munitissimā flāma
consumpsit. Omneq; predā istarū urbū
ut acumenta diuisit sibi filij isra-
hel: cūdis hominibus interfecit. Si-
cut preceperat dñs moysi seruo suo: ita
precepit moyses iohue: et ille universa
compleuit. Nō precepit de universis
mandatis: nec vnū quidē verbū qd
iussit dñs moysi. Cepit itaq; iohue
omnem terrā montanā et meridiana
terraq; golen et planiciē et occidenta-
lem plagam montēq; israhel et cam-
pestrā eius et partē montis que ascen-
dit sup usq; baalgath per planiciē li-
bani subit⁹ montem hermon: omnes
reges eoz cepit percussit et occidit. Mul-
to tempore pugnauit iohue circa regē
istos. Non fuit ciuitas que se nō tra-
deret filijs isrl: preter eueum qui habi-
tabat in gabaon. Quos enim bellan-
da cepit. Domini enī sententia fuerat:

ut indurarent corda eoz et pugnaret
contra isrl et caderēt: et non mererentur
ullā clementiā: ac perirēt sicut preceperat
dñs moysi. In tempore illa venit iohue
et interfecit machim de mōtanis ebron
et dabit et anab et de omni monte iu-
da et israhel: urbēq; eoz deleuit. Nō
reliquit ullū de stirpe machim in terra
filiorū isrl: absq; ciuitatib; gaza et geth
et azoto in quibus solū relidi sūt. Ce-
pit ergo iohue omnem terrā sicut locut⁹
est dñs ad moysen: et tradidit eam in
possessionē filijs isrl secundum partes
et tribus suas: quieuitq; terra a predijs.
Hij sunt reges quos percusserunt filij
isrl et possederūt terrā eoz trans iorda-
nem ad solis ortum: a torrente arnon
usq; ad montem hermon: et omnem ori-
entalem plagā que respicit solitudinē.
Beon rex amorreoz qui habitauit in
elebon dominat⁹ est ab arcer que sita
est sup ripā torrentis arnon: et medie
partis i valle dimidieq; galaad usq;
ad torrentem iabor: qui est terminus
filiorū ammon: et a solitudine usq; ad
mare teneroth circa orientē: et usq; ad
mare deserti qd est mare salissimum:
ad orientalem plagā per viā que du-
cit bechsimoth et ab australi parte q
subiacet asedoth. Phalsa terminus
og regis basan de reliquijs raphaim
qui habitauit in astaroth et in edrai:
et dominat⁹ est i mōte hermon et in sa-
lacha atq; i vniūsa basan usq; ad ter-
minos gessuri et machari et dimidie
partis galaad terminos seon regis ele-
bon. Moyses famul⁹ dñi et filij isrl pre-
cusserūt eos: tradiditq; terrā eoz moy-
ses in possessionem rubenitis et gad-
ditis et dimidie tribui manasse. **¶**
Hij sunt reges terre quos percussit
iohue et filij israhel trans iordanem

ad occidentalem plagā abaalgad in campo libani usq; ad montē libani: cuius pars ascendit in seir. Tradidit q; eam iohue in possessionē tribubus israel singulis partes suas. tam ī montanis q; in planis atq; cāpestribus. In aseroth et in solitudine ac in meridie: etheus fuit: amorreus chananeus et pherezus eueus et iebuse. Regē iericho unus. Regē hay que est ex latere bethel unus. Regē iherusalē vn⁹. Regē thron vn⁹. Regē iherimoth vn⁹. Regē lachis vn⁹. Regē eglon vn⁹. Regē gazer vn⁹. Regē dabit vn⁹. Regē gader vn⁹. Regē herma vn⁹. Regē hereth vn⁹. Regē lebna vn⁹. Regē odollam vn⁹. Regē maceda vn⁹. Regē bethel vn⁹. Regē raphna vn⁹. Regē ofer vn⁹. Regē asfer vn⁹. Regē saron vn⁹. Regē madan vn⁹. Regē asor vn⁹. Regē sameron vn⁹. Regē adaph vn⁹. Regē thenach vn⁹. Regē magaddo vn⁹. Regē cedus vn⁹. Regē iachanan carmeli vn⁹. Regē dor et pūicie dor vn⁹. Regē gentiū galgal vn⁹. Regē thesa vn⁹. Omnes reges triginta vn⁹. **xiii** Iohue vero senex prouetq; etatis erat: et dixit dñs ad eū. **B**enignus et longeuus es terrāq; latissima derelicta est q̄ necdum sorte diuisa est: et omnis uidelicet galilea philistinū et uniuersa gessuri: a fluuiō turbido qui irrigat egiptū usq; ad terminos accaron: terra aquilonem: terra chanaan que in quinq; regulos philistinū diuidit. gazeros et azotos ascalonitas gethos et accaronitas. Ad meridiem uero sunt euei omnis terra chanaan et maara sidoniorum usq; afece: et terminos amorrei eiusq; cōfinia: libani quonq; regio contra orientem abaalgad sub monte hermon donec ingrediaris emath: omnium qui habitabant in monte a

libano usq; ad aquas mallephat uineasq; sidonit: ego sum qui delebo eos a facie filiorū israel. Veniat ergo in partē hereditatis israel sicut p̄cepi tibi. Et nūc diuide terrā in possessionē nouē tribubus: et dimidiē tribui manasse: cū quā ruben et gad possiderūt terrā quā tradidit eis moyses famul⁹ domini: trans flumē iordanis ad orientālē plagā. ab aroer que sita est in ripa torrentis arnon: et in uallis medio: uniuersaq; cāpestria medaba usq; dibon: et cunctas ciuitates seon regis amorrei: qui regnauit in elebon usq; ad terminos filiorū ammon: et galaad ad finem gessuri et machati et omne montem hermon et uniuersam basan usq; salcha: omne regnū og in basan qui regnauit ī ashtaroth et edrai ipse fuit et reliquis raphaim: percussitq; eos moyses atq; deleuit. **M**oluerūtq; disperdere filij israel gessuri et machati: et habitauerunt in medio israel usq; in presentem diē. Tribui autē leui nō dedit possessionem: sed sacrificia et uictime dñi dei israel ipse est eius hereditas: sicut locut⁹ est illi. Dedit ergo moyses possessionem tribui filiorū ruben iuxta cognationes suas. fuitq; terminus eorū ab aroer que sita est in ripa torrentis arnon: et in ualle eiusdem torrentis media: uniuersam planiciem que dicit medaba et elebon: cūctosq; uiculos eay qui sūt in campestribus: dibon quonq; et abamothbaal et oppidū baalmaon et gelsa et cedimoth et mepher: et tariathaim et sabama et sarachasar: in monte cōuallis bethfago: et aseroth phalga et bethaisimoth omnes urbes campestris: uniuersaq; regna seon regis amorrei: qui regnauit ī elebon: quē percussit moyses cū principib⁹ madian:

et eū et ececi et sur et ur et reber duces seon habitatores terre: et balaam filiū beor arioli occiderūt filij israel gladio cū ceteris infestis: cadulusq; est termin⁹ filiorū ruben iordanis fluminis: hec est possessio rubenitarū per cognationes suas urbium et uiculorū. Deditq; moyses tribui gad et filijs eius per cognationes suas possessionē eorū: hec diuisio est. Termin⁹ gazer et omnes ciuitates galaad et dimidiā partem terre filiorū ammon: usq; ad aroer que est contra rabba: et ab elebon usq; ad ramoth: mallephat et bathaniam et amanaim usq; ad terminos dabit. In ualle quonq; betharan et bethuana et socoth et saphon reliq; partē regni seon regis elebon. **I**uxta quonq; finis iordanis ē usq; ad extremā partē maris thymareth: nās iordanem ad orientalem plagā. Hec est possessio filiorū gad p̄ familias suas et ciuitates et uille earum. Dedit q; dimidiē tribui manasse filijsq; eius iuxta cognationes suas possessionē eorū: hoc principii est. Amanaim: uniuersam basan et cūcta regna og regis basan: omnesq; uicos abir qui sūt in basan sexaginta oppida: et dimidiā partē galaad et ashtaroth et edray urbes regni og ī basan: filijs machir filij manasse dimidiē partē filiorum machir iuxta cognationes suas. **H**āc possessionē diuisit moyses in campestribus moab trans iordanem contra iericho ad orientālē plagam. Tribui autē leui nō dedit possessionem: quoniam dominus deus israel ipse est possessio eorū: ut locutus ē illi. **xiiii** **H**oc est quod possederūt filij israel in terra chanaan: quā dederūt eis eleazar sacerdos et iohue filius nūmer principes familiarū per tribus israel:

sorte omnia diuidentes sicut p̄ceperat dñs in manu moysi. nouem tribub⁹ et dimidiē tribui. Duabus enī tribub⁹ et dimidiē dederat moyses trans iordanem possessionem absq; leuitis: qui nichil terre acceperūt inter fratres suos: sed in eos successerant locū filij ioseph: in duas diuisi tribus manasse et ephraim. **N**ec acceperūt leuite aliam in terra partē nisi urbes ad habitandū: et sub urbana earū ad alenda iumenta et pecora sua. **S**icut p̄ceperat dñs moysi: ita fecerunt filij israel et diuiserūt terram. **A**ccesserūt itaq; filij iuda ad iohue in galgala: locutusq; ē ad eū caleph filius iephone senezus. **N**osti quid locutus sit dñs ad moysen hominē dei de me et te in cadesbarne. **Q**uadraginta annorum eram quādo misit me moyses famulus dñi de cadesbarne ut considerare terrā: nuntiāuiq; ei qd michi uerum uidebatur. **F**ratres autē mei qui ascenderāt mecum dissoluerūt cor populi: et nichilominus ego securus sum dñm deum meum. **I**urauitq; moyses in die illo dicens. **T**erra quā calcauit pedus eorū possessio tua et filiorū tuorū in eternū: quia secus es dñm deum tuū. **C**oncessit ergo dñs uitam michi sicut pollicit⁹ est usq; in presentem diē. **Q**uadraginta et quinque anni sunt ex quo locutus ē dñs uerbum istud ad moysen: quando ambulabat israel p̄ solitudinem: hodie octogintaquinque annorū sum sic ualens ut eo ualebā tempore: quādo ad explorandū missus fuillius in me temporis fortitudo usq; hodie p̄seuerat: tam ad bellandū q; ad gradiendū. **D**a ergo michi noticiam istam quē pollicitus ē dominus te quonq; audiente: ī quo machim sūt et urbes magnę atq; munite: si forte sit dominus

meum et potero delere eos. sicut pro-
misit michi. Benedixitq; ei ioseph et tra-
didit ei ebron in possessione: atq; ex eo
fuit ebron caleph filius iephone tene-
re usq; in presentem diem: quia secus
est dominum deum israel. Nomen
eboron antea vocabatur cariatharbe.
Adam maximus ibi inter enachim situs
est: et terra cessavit a preliis. **XV**
Egitur sors filiorum iude per cognationes
suas ista fuit: a iunio edom usq; ad
desertum syn contra meridiem: et usq; ad
extremam partem australis plage. Initium
eius a summitate maris salissimum: et
a lingua eius que respicit meridiem: e-
grediturq; extra ascensum scorpidonis
et transit in syna: ascenditq; in rade-
barnie: et puenit in elrom: ascendens
ad daram: et circumes cariathaa atq;
inde pertransiens in asmona: et per-
ueniens ad torrentem egypti: terminus
eius mare magnum. Hic est finis
meridiane plage. Ab oriente vero erit
initium mare salissimum usq; ad extre-
ma iordanis: et ea que respiciunt ad
aquilonem a lingua maris usq; ad e-
undem iordanis fluvium: ascenditq;
terminus in berthagla: et transit ab a-
quilone in bertharaba: ascendens ad
lapidem boam filij ruben: et tendens
usq; ad finem debere: de valle achor
contra aquilonem respiciens galgala:
habetq; ex aduerso ascensionis ad omnium
ab australi parte torrentis: transitq;
aquas que vocantur fons solis: et erit
terminus eius ad fontem rogel: ascenditq; p-
er uallum filij emmon et latere iebulsi
ad meridiem: hec est iherusalem: et inde se-
rigens ad uerticem montis qui est extra
iheronem ad occidentem: in summitate
uallis raphaim contra aquilonem: per-
transitq; a uertice montis usq; ad fontem

aque nephtoa: et puenit usq; ad uicem
montis ephron: inclinaturq; in bala
que est cariatharim: id est urbs silua-
rum: et circuit de bala contra occidentem
usq; ad montem seir: transitq; iuxta la-
nus montis iacim ad aquilonem in
chellon: et descendit in berthames: tran-
sitq; in thamma: et puenit contra aquil-
onem partis accaron et latere: inclina-
turq; lecona et transit montem baala:
puenitq; in gebneel: et magni maris
contra occidentem sine concludit. Hii sunt
termini filiorum iuda per circuitum in co-
gnationibus suis. Caleph uero filius
iephone dedit partem in medio filiorum
iuda sicut preperat ei dominus: cariatharbe
patris enach ipsa est ebron: delensq;
ex ea caleph tres filios enach: selai et
hayman et tholmai de stirpe enach: atq;
inde descendens uenit ad habitatores da-
bire: qui per uocabatur cariathsepher: id est
ciuitas litterarum. Dixitq; caleph. Qui
puellit cariathsepher: et cepit ea dabo
ei axam filiam meam uxorem. Lepitq; ea
ochpnihel filius renez: frater caleph iu-
nior: deditq; ei axam filiam suam uxorem.
Qui cum pegeret simul suauiter ei uir eius
ut preter a patre suo ager: suspicauit
q; ut sederet a alino. Cui caleph quid
habet inquit? At illa respondit. Da
michi benedictionem. Terra australem
et artem dediisti michi: iuge et irrigua.
Dedit itaq; ei caleph irrigui superius
et inferius. Hec est possessio tribus fili-
orum iuda per cognationes suas: reat
q; ciuitates ab eptenis: parib; filijs
iuda: iuxta terminos edom a meridie:
rabbeel et eder: et iagur et cina: et dimo-
na: et adada et edes: et asor et iethan: et
et teli et beloth: asor noua: et carioth: in-
rom: hec est assoroma: sime: et meloda: et
aler: gadda: et allamoth: et berthselech: et

asethal: et berlaber: et baziothia: et ala-
la: et hum esem: et heltholad: et egul: et
zarma: et sicelech: et medmenia: et sesten-
na: lebaoth: et selim: et ahen: ranon: om-
nes ciuitates uiginti nouem: et uille
earum. In capetibus uero ethaol: et
sarea: et asena: et azone: et engannim:
et thaphua: et enaym: et ierimoth: et adu-
lam: socho: et azecha: et sarim: et adi-
thaym: et gedera: et gidreothaym: uices
quatuordecim: et uille earum. Banan: et
adala: et magdalgad: delean: et mase-
pha: et iedel: lachis: et balsehar: et eglon:
rebbon: et lemmas: et rethia: et gidreoth:
et berthagon: et neama: et maceda: et
nimeas: sedecim: et uille earum. Labana: et
ether: et alan: ipta: et elia: et neli: et ce-
pla: et achzib: et marela: ciuitates nouem:
et uille earum. Accaron cum uicis: et uillu-
lis suis. Ab accaron usq; ad mare: om-
nia que uergit ad azorum: et uicu-
los eius. Azorus cum uicis: et uillulis
suis: gala cum uicis: et uillulis suis: usq;
ad torrentem egypti: et mare magnum:
terminus eius: et in monte samir: et ier-
ther: et sochoth: et edenna: cariathse-
na: hec est dabit: anab: et hithemo: et
anym: gosen: et olon: et gylor: ciuitates
undecim: et uille earum. Arab: et roma: et
elam: et ianum: et berthasua: et asera: ach-
macha: et thariatharbe: hec est ebron:
et hor: ciuitates nouem: et uille earum.
Maon: et chetmel: et ziph: et loche: ietra-
hel: et iuradain: et zauor: accaym: ga-
baa: et thamma: ciuitates decem: et uille
earum. Alul: et berthor: et ipeor: marech: et
berthanoth: et helthecet: ciuitates sex: et
uille earum. Cariathbaal: hec est thari-
atharim: urbs siluarum: et arebba: ciuita-
tes due: et uille earum. In deserto berth-
raba: meddyn: et sachia: et nebsan: ciui-
tates salis: et engaddi: ciuitates sex: et

uille earum. Fuit simul centum quindecim.
Iebuseum autem habitatores iherusalem
non poterunt filij iuda delere: habitauit
q; iebuseus cum filiis iuda in iherusa-
lem usq; in presentem diem. **XVI**
Ecidit quoq; sors filijs ioseph
ab iordane extra iericho: et aqua
eius ab oriente solitudinis que ascendit
de iericho ad montem berthel: et egredit
de berthel luzam: transitq; terminus archi-
atharoth: et descendit ad occidentem
iuxta terminum iesseli: usq; ad terminos
bertheron inferioris: et gazer: finemq;
regiones eius mari magno: possede-
runtq; filij ioseph manasses et ephra-
im. Et factus est terminus filiorum: effra-
im per cognationes suas: et possessio eo-
rum extra orientem ataroth: addar: usq;
berthoron superior: egrediturq; con-
finia in mare. Machmetach uero aquil-
onem respicit: et circuit terminos contra
orientem in thanahele: et transit a
torrente iande: descenditq; de iande in
acharoth: et noaratha: et puenit in ie-
richo: egreditq; ad iordanem de taphua
transitq; contra mare in ualle herundi-
neti: suntq; egressus eius in mare sal-
issimum. Hec est possessio tribus filiorum
ephrain per familias suas: uicesq;
seperare sunt filijs ephraim in medio
possessionis filiorum manasse: et uille earum.
Et non interfecerunt filij ephraim chanane-
um qui habitabat in gazer: habita-
uitq; chananeus in medio ephraim
usq; in die hac tributaris. **XVII**
Ecidit autem sors tribui manasse.
Ipse enim est primogenitus ioseph:
machir primogenitus manasse
partem galaad: qui fuit uir pugnator: ha-
bituitq; possessionem galaad: et basan: et
reliquis filijs manasse iuxta famili-
as suas: filijs abyezer: et filijs helech:

et filijs helihel et filijs sychem et filijs
epher et filijs semida. Ipsi sunt filij ma-
nasse. Filij ioseph marces p cognatio-
nes suas. Salphaar vero filio epher
filij galaad filij machir filij manasse
non erant filij sed sole filie: quarum ista
sunt nomina. mahala et nola et egla
et melcha et tesa. Venientes in conspe-
ctu eleazari sacerdotis et iohue filij nuni
et principum dicentes: dominus precepit p ma-
num moysi ut daret nobis possessio
in medio fratrum nostrorum: deditque iuxta
imperium domini possessionem in medio
fratrum patris eorum et ceciderunt funiculi
manasse decem absque terra galaad et
basan trans iordanem. Filie enim ma-
nasse possederunt hereditatem in medio
filiorum eius. Terra autem galaad cecidit
in sortem filiorum manasse qui reliqui
erant. Fuitque terminus manasse ab a-
ser machimata qui respicit sychem. et
egreditur ad degeta iuxta habitatores
fontis thaphue. Et in forte manasse
ceciderat terra thaphue. que est iuxta
finem manasse filiorum ephraim. De-
scenditque terminus vallis harundine-
ti in meridie torrentis civitatum ephra-
im. que in medio sunt urbium manasse.
Terminus manasse ab aquilone tor-
rentis et egrit eius pregit ad mare: ita
ut possessio ephraim sit ab austro et
ab aquilone manasse. et unam clau-
dat mare: et coniungantur sibi in tribu
asfer ab aquilone et in tribu ysachar
ab oriente. Fuitque hereditas manasse
in ysachar et in aser. beclan et viculi e-
ius. et iebbalaan cum viculis suis. et habi-
tatores dor cum oppidis suis. et habi-
tatores quorum endor cum viculis suis: si-
militerque habitatores themath cum vi-
culis suis. et habitatores mageddo
cum viculis suis. et tertia pars orbis

nopheth. Nec potuerunt filij manasse
has civitates subvertere. sed cepit cha-
naneus habitare in terra sua. Postquam
autem convaluerunt filij israel subvertit cha-
naneos et fecerunt sibi tributarios. nec
interfecerunt eos. Locutusque sunt filij io-
seph ad iohue et dixerunt. Quare dedit
mihi terra in possessione fortis et funi-
culi unius: cum sim tante multitudinis.
et benedixit michi dominus. Ad quos io-
hue ait. Si populus multus es ascende in
siluam et succide tibi spacia in terra phy-
rezei et raphaim: quia angusta est tibi
possessio montis ephraim. Cui respon-
derunt filij ioseph. Non poterimus ad
montana conscendere. cum feceris iuribus
utramque chananei qui habitant in terra
campetris: in qua sunt beclan cum vi-
culis suis et ezezel mediam possidens
valem. Dixitque iohue ad domum io-
seph et ephraim et manasse. Populus
multus es et magis fortitudinis. non
habes sortem unam sed transibis ad
montem. et succides tibi atque purgabis
ad habitandum spacia: et poteris
ultra procedere cum subvertetis cha-
naneum quem videtis. fereos habere
curtus et esse fortissimum. **xviii**
Congregati sunt omnes filij israel
in sylo. ibique fixerunt tabernaculum
testimonij: et fuit eis terra subiecta. Re-
manserunt autem filij israel septem tribus
que nec dum acceperant possessiones suas.
Ad quos iohue ait. Usque quo marces
ignavia: et non intratis ad possidendam
terram. quam dominus deus patrum vestrorum
dedit vobis. Eligite de singulis tribu-
bus certos viros. ut mittam eos et pre-
gant atque circumant terram. et describat
eam iuxta finem unius cuiusque mul-
titudinis: referantque ad me quid descri-
pserint. Dividite vobis terram in septem

partes: iudas sit in terminis suis ab
austali plaga. et domus ioseph ab
aquilone: mediam inter hos terram in
septem partes describite: et huc venietis
ad me. ut coram domino deo vestro mittam
vobis hic sortem: quia non est inter vos
pars leuitarum. sed sacerdotum domini est e-
orum hereditas. Gad autem et ruben et
dimidia tribus manasse iam accepe-
rant possessiones suas. trans iorda-
nem ad orientalem plagam. quas dedit
eis moyses famulus domini. **L**unqque sur-
resserunt viri ut pergerent ad describen-
dam terram. precepit eis iohue dicens. Cir-
cuite terram et describite eam. ac reverti-
mini ad me ut hic coram domino deo vestro
in sylo mittam vobis sortem. Itaque per-
regerunt et lustrantes eam in septem par-
tes divisit. scribentes in volumine. re-
vertentesque sunt ad iohue in castra sylo. Qui
misit sortem coram domino in sylo: divisit
que terram filijs israel in septem partes.
Et ascendit sortis prima filiorum benia-
min p familias suas. ut possiderent
terram inter filios iuda et filios ioseph.
Fuitque terminus eorum contra aquilonem.
a iordanem pregens iuxta latus iericho
septentrionalis plage. et inde contra
occidentem ad montana conscendens. et
perueniens ad solitudinem bethaveni.
atque pretransiens iuxta lusam ad meri-
diem ipsa est bethel: descenditque in acha-
roth addar in montem qui est ad meri-
diem bethoron inferioris. et inclinatur
circumiens contra mare ad meridiem mon-
tis qui respicit bethoron contra affricum.
Suntque reus eius in cariatthabaa. huius
vocatam. et cariatthacim urbem filiorum
iuda. Hec est plaga contra mare ad oc-
cidentem. A meridie autem et parte cari-
athacim egreditur terminus contra
mare. et peruenit usque ad fontem aquarum

nephtha. Descenditque in partem mon-
tis qui respicit valem filiorum ebron. et
est contra septentrionalem plagam in re-
tenua parte vallis raphaim. Descen-
ditque in iehetnon id est vallis ebron.
iuxta latus iebusi ad austrum. et perue-
nit ad fontem vogel transiens ad aquil-
onem. et egrediens ad ephraim id est
fontem solis: et pertransit ad usque tumulum
qui sunt regione ascensus ad dominum.
descenditque ad habentboen id est lapi-
dem boen filij ruben. et pretransit et la-
tere aquilonis ad campetria: descen-
ditque in planiciem et preegreditur con-
tra aquilonem bethagla: suntque reus
eius contra linguam maris salissimum ab
aquilone in fine iordanis. ad austra-
lem plagam qui est terminus illius ab
orientem. Hec est possessio filiorum beniamin
per terminos suos in circuitu et fami-
lias suas. **S**ueruntque civitates eius. ie-
richo et bethagla et vallis calis betha-
raba et samaraim et bethel et avim et
affara et offora villa hemona et offui
et gaber: civitates duodecim et ville
earum. Gabaon et ramma et becoth et
mephthe raphara et amola et recem ia-
rephel et tharela et sela heleph et ie-
bus que est iherusalem. gabaad et
cariatth: civitates quatuordecim et vil-
le earum. **S**unt omnes civitates vi-
gintiseptem. Hec est possessio filiorum ben-
iamin iuxta familias suas. **xix**
Et regressa est sortis secunda filiorum syme-
on p cognationes suas: fuitque
hereditas eorum in medio possessionis fili-
orum iuda. beclabee et sabee et molade et
asclua baala et asen et helyplad bethu-
larnia et hodeg et beth marchaboth et
asclua et beth leqaboth et sarobem: civi-
tates tredecim et ville earum. Ayn et rem-
mon et athar et olam: civitates quatuor

et ville eay. Omnes viculi p circuitum
urbium istarum usq; ad balaad herem
meth extra australem plagā. fueruntq;
omnes civitates decem et septē. Hec est
hereditas filiorum symeon iuxta posses
siones suas in possessione et funiculo
filiorum iuda quia maior erat et idcirco
filij symeon possederunt in medio heredi
tatis ei⁹. Ceciditq; sors tertia filiorum za
bulon p cognationes suas: et factus ē
termin⁹ possessionis filiorum zabulon
usq; sarich. Ascenditq; de mari et me
dalaa et puenit in debbafeth usq; ad
torrentem qui est contra ieconan et re
uertitur de sarich contra orientem in finē
sicelech thabor et egreditur ad daberet
ascenditq; contra iashe et inde pertransit
it usq; ad orientale plagā gethefer et
thachafin et egredit in rammon am
phar et noa et circuit ad aquilonem
et nathon. Suntq; egressus ei⁹ vallis
ieptahel et cathetzer naalol et samcon et
icdata et bethleem: civitates duodecim
et ville eay. Hec est hereditas tribus filio
rum zabulon p cognationes suas: et
urbes et viculi eay. Machar egressa ē
sors quarta p cognationes suas:
fuitq; eius hereditas iezrahel et rafa
loch et sumem et affaim et senon et na
harath et rabborth et relien hacues et
rameth et hengani et henadde et beth
seles et puenit terminus eius usq; th
bor et seelima et bethseles: et autq; egi
tus eius iordanis civitates sedecim et
ville earū. Hec est possessio filiorum
machar p cognationes suas: et urb
es et viculi earū. Ceciditq; sors quinta tri
bus filiorum aser p cognationes suas:
fuitq; terminus eoy alchar et cali et be
thet et azab et himelech et amaad et
messal et puenit usq; ad rarnelū ma
ris et hore et labanath: et reuertit drea

orientem bethdagon et pertransit usq;
zabulon et valem ieptahel contra aquil
lonem in bethmeth et neiel: egreditur
q; ad leuam rabul et accan et roob et
amon et thana usq; ad sydonem ma
gnam: reuertiturq; in omnia usq; ad
civitatem munitissimā tyrum et usq;
osani: et iug; regius eius in mare de fu
niculo acziba et āma et asag et roob:
civitates viginidue et ville earū. Hec
est possessio filiorum aser p cognatio
nes suas: et urb; et viculi eay. Filij
neptalim segre pars cecidit p familia
suas: et cepit finitus de beleb et ylon
sannanim et adamī que est nech et
iehuahel usq; leum: et egressus eoy us
q; ad iordanem: reuertiturq; terminus
contra occidentē et azauoth thabor:
atq; inde egreditur i vaua et pertransi
t in zabulon extra medietē et i aser con
tra occidentem et in iuda ad iordanem
contra oram solis civitates munitis
sime: affedim ser et ammad et rebath
et renereth et ezema et arama asor et
des et edrai nabor et ieron et magdith
horem et bethanath et bethseles: civi
tates decem et novem et ville earū. Hec
est possessio tribus filiorum neptalim p
cognationes suas: et urb; et viculi eay.
Tribus filiorum dan p familias suas
egressa est sors septima: et fuit termin⁹
possessionis ei⁹ saraa et hehtaul et haim
fines id est civitas solis: seledim et a
hialon et ietela belon et chemma et ach
ron helcheten rebon et baalad iud et
bane et barach et iedremon atq; iher
con et arechon: et finis q; respicit iop
pet et ipso fine cōcluditur. Ascenditq;
filij dan et pugnauerunt drea lesen et
peruntq; eam et percusserunt eam in ore
gladij et possederunt et habitauerunt in
ea: vocantes nomen eius lesen dan et

nomine dan patris sui. Hec est posses
sio tribus filiorum dan p cognationes
suas: et urb; et viculi eay. Cumq; com
plessit sorte terram dividere singulis
per tribus suas: dederunt filij israel posses
sionem iosue filio nuni i medio sui iux
ta preceptū dñi: urbem quā postula
vit sannathsaraa in monte ephraim.
Et edificavit civitatē habitavitq; in
ea. Hec sunt possessiones quas sorte
dividit eis azar sacerdos et iosue fili
us nuni et principes familiarum ac tribu
um filiorum israel in sylo coram
domino ad hostium tabernaculi te
stimonij: partitio sunt terra. **xx.**
Et locut⁹ est dñs ad iosue dicens.
Loquere filiis israel et dic eis. Se
parate urbes fugitivorum de quibus
locut⁹ sum ad vos per manū moyfi:
ut confugiat ad eas quicūq; animā
percussit nescius et possit evadere irā
proximi qui ultor est sanguinis: et
ad unam harū cōfugerit civitatem:
habitis autē porta civitatis et loque
tur senioribus urbis illius ea que se
comprobat innocentem: scq; suscipi
ent eum et dabūt ei locū ad habitan
dum. Cumq; ultor sanguinis eū fuerit
persecut⁹ nō evadent in manus eius:
quia ignorās percussit proximum eius:
nec ante viduū te dūmque eius pbat
inimicus. Et habitabit i civitate illa
donec stet ante iudiciū causam reddendū
facti sui: et moriātur sacerdos magnus
qui fuerit in illo tempore. Tūc reverte
tur homicida et ingredietur civitatē
et domū suam de qua fugerat. Dece
deruntq; eces in galilea montis nepta
lim et sychem in monte ephraim et ca
riatharbe ipsa est ebron in monte iuda:
et trans iordanem contra orientalem
plagam iericho statuerunt totos que

lita est in campis solitudine de tribu
ruben et ramoth galaad de tribu gad
et gaulon in basan de tribu manasse.
Hec civitates cōstitue sunt cūctis filiis
israel et advenis qui habitabāt inter
eos ut fugeret ad eas q; animā nesci⁹
percussisset et nō moreretur in manu
proximi: effusum sanguinem vindica
re cupientis: donec staret ante populū
repositurus causam suam. **xxi.**
Acceseruntq; principes familiarum
leui ad eleazar sacerdotem et io
sue filium nuni: et ad duces cognationū
per singulas tribus filiorum israel: locutiq;
sunt ad eos in sylo coram chanaan atq;
dixerūt. Dominus precepit per manū
moyfi ut daret nobis urbes ad ha
bitandum et suburbana earū ad alen
da iumenta. Dederuntq; filij israel de pos
sessionibus suis iuxta imperiū dñi: ci
uitates et suburbana eay. Egressaq; ē
sors in familiam caath filiorum aaron
sacerdotis de tribu iuda et symeon et
beniamin civitates tredecim: et reliquis
filiorum caath id est leuitis qui supetue
rant de tribubus ephraim et dan et
dimidie tribus manasse civitates decē.
Porro filijs geson egressa est sors ut
acciperent de tribubus machar et aser
et neptalim dimidiaq; tribu manasse
in basan: civitates numero tredecim.
Et filijs merari p cognationes suas
de tribubus ruben et gad et zabulon ur
bes duodecim. Dederuntq; filij israel
leuitis civitates et suburbana earum:
sicut precepit dñs per manū moyfi: sin
gulis sorte tribuētes. De tribubus filio
rum iuda et symeon dedit iosue civita
tes quas ista sūt nomina filijs aarō
p familias caath leuitici generis: pri
ma etiā sors illis egressa ē: cariatharbe
patris enach q; vocat ebron in monte

iuda. et suburbana eius per circuitu. Agros vero et villas ei dedit caleph filio iephone ad possidendum. Dedit ergo filijs aaron sacerdotis hebron confugij civitatem ac suburbana eius. et lobnam cum suburbanis suis. et iether et ischimmon et helon et dabit et ain et iethan et bechames cum suburbanis suis civitates novem. de tribubus ut dictum est duabus. De tribu autem filiorum beniamin gabaon et gaba et anathoth et almon. cum suburbanis suis civitates quatuor: omnes simul civitates filiorum aaron sacerdotis reddidit cum suburbanis suis. Reliquis vero per familias filiorum caach leuitici generis hec est data possessio. De tribu ephraim urbes confugij sichem cum suburbanis suis in monte ephraim. et gazet et iethsam et bechoron cum suburbanis suis civitates quatuor. De tribu quoque dan helteco et gabathon et haialon et gethemmon cum suburbanis suis civitates quatuor. Porro de dimidia tribu manasse tanach et gethemmon cum suburbanis suis civitates due. Omnes civitates decem et suburbana earum date sunt filijs caach inferioris gradus. Filijs quoque gerson leuitici generis dedit de dimidia tribu manasse confugij civitates gaulon in basan et bosram cum suburbanis suis civitates duas. Porro de tribu ysachar ceshon et dabit et iaramoth et engannim cum suburbanis suis civitates quatuor. De tribu autem aser masan et abdon et elath et roob cum suburbanis suis civitates quatuor. De tribu quoque neptalim civitates confugij cedres in galilea et amothdor et carthari cum suburbanis suis civitates tres. Omnes urbes familias gerson reddidit cum suburbanis

suis. Filijs autem merari leuitis inferioris gradus per familias suas. Data est de tribu zabulon iernal et cartha et damna et naalol civitates quatuor cum suburbanis suis. De tribu gad civitates confugij ramoth et galaad. et manaim et elebon et iazer civitates quatuor cum suburbanis suis. De tribu ruben ultra iordanem contra iericho civitates confugij bosor et solitudine misor et iazer et ierhlon et maspha civitates quatuor cum suburbanis suis. Omnes urbes filiorum merari per familias et cognationes suas duodecim. Itaque civitates omnium leuitarum in medio possessionis filiorum israel fuerunt quadraginta cum suburbanis suis singule per familias distribuit. Deditque dominus deus israel omni terram quam tradidit se pauperibus eorum iuraverat: et possederunt illam atque habitaverunt in ea. Dataque est ab eo pax in omnibus per circuitum nationes nullusque eis hostium resistere ausus est: sed omnes in eorum ditionem redditi sunt. **Et** unum quidem verbum quod illis prestitum se esse promiserat iterum fecit: sed rebus repleta sunt omnia.

Eodem tempore vocavit iohanne rubenitas et gadditas et dimidiam tribum manasse: dixitque ad eos. Scitis omnia que precepit vobis moyses famulus domini michi quod in omnibus obeditis: nec reliquistis feceris vestros longo tempore usque in presentem diem. custodientes imperium domini dei vestri. Quia igitur dedit dominus deus vester fecistis vestris quietem et pacem sicut pollicitus est: reuertimini et ire in tabernacula vestra et in terram possessionis quam tradidit vobis moyses famulus domini trans iordanem: ita dumtaxat ut custodiamus attentius et optime compleamini mandatum

et legem quam precepit vobis moyses famulus domini: ut diligatis dominum deum vestrum et servetis in omnibus iussis eius et observetis mandata illius. Adhuc reatilis est ac servilis in omni corde et in omni anima vestra. Benedixitque eis iohanne et dimisit eos. Qui transiit sunt in tabernacula sua. Dimidie autem tribui manasse possessionem moyses dedit in basan: et idcirco medie que superest dedit iohanne sorte inter ceteros fratres suos. trans iordanem ad occidentalem plagam. Cumque dimitteret eos in tabernacula sua et benedixisset eis: dixit ad eos. In multa substantia atque divitiis reuertimini ad sedes vestras cum argento et auro et cetero et veste multiplici. Dividite predam hostium cum fratribus vestris. Reversique sunt et abierunt filij ruben et filij gad. et dimidia tribus manasse filijs israel de sylo. ut ascenderent in terram chanaan: intraverunt galaad terram possessionis sue. quam obtinuerant iuxta imperium domini in manu moyses. Cumque venissent ad cumulos iordanis in terra chanaan: edificaverunt iuxta iordanem altare infinite magnitudinis. Quod cum audissent filij israel: et ad eos cum nunciis devolissent edificasse filios ruben et gad et dimidie tribus manasse altare in terra chanaan super iordanem cumulos contra filios israel: convenerunt omnes in sylo. ut ascenderent et dimicaret circa eos. Et interim miserunt ad illos in terram galaad phineas filium eleazari sacerdotem et decem principes cum singulis de singulis tribubus. Qui venerunt ad filios ruben et gad et dimidie tribus manasse in terram galaad: dixeruntque ad eos. Hec mandat omnis populus domini. Que est ista transgressio? Cur reliquistis dominum deum

israel edificantes altare sacrilegum. et a cultu illius recedentes? An parum vobis est quod peccastis in beelphegor: usque in presentem diem macula huius sceleris in vobis permanet. multique de populo correverunt? Et vos hodie reliquistis dominum: et tras in universum israel iram eius deservit. Quod si putatis immundum esse terram possessionis vestre. transite ad terram in qua tabernaculum domini est. et habitate inter nos: tantum ut a domino et a nostro consorcio non recedatis. edificato altari pro altare domini dei nostri. Nonne archan filius zare precepit mandatum dominum super omnem populum israel iram eius intubuit? Et ille erat unus homo: atque vinum solus perisset in scelere suo. Respondentesque filij ruben et gad et dimidie tribus manasse principibus legationis israel. Fortissimum deus dominus ipse novit. et israel simul intelligit: si quaricationis animo hoc altare contraximus. non custodiat nos sed puniat nos in presenti. Et si ea mente fecimus ut olocausta et sacrificium et pacificas victimas super eo imponeremus. ipse querat et iudicet. et non ea magis cogitatione atque tradatu. ut diceremus. tras dixerit filij vestri filijs nostris. Quid vobis et domino deo israel? Tecumum posuit dominus inter nos et vos. quod filij ruben et filij gad iordanem fluvium: et idcirco partem non habetis in domino. et per hanc occasionem auerent filij vestri filios nostros a timore domini. Putavimus itaque melius et discretius. Curavimus nobis altare non in olocausta neque ad victimas offerendas. sed in testimonium inter nos et vos. et solent nostram vestramque progeniem ut servamus dominum: et iuris nostri sic offerre et olocausta et victimas et pacificas

hostias: et nequaquam dicant etas filij
vestri filijs nostris: non est vobis pars
in domino. Quod si voluerint dicere: Re-
spondebunt eis. Ecce altare domini quod fecerunt
patres nostri: non in olocaustis
neque in sacrificiis sed in testimonio
nostro ac vestro. Absit a nobis hoc
scelus ut recedamus a domino et eius ve-
stigia relinquamus: retrudo altari ad
olocausta et sacrificia et victimas offe-
rendas: pro altare domini dei nostri quod
retrudum est ante tabernaculum eius.
Quibus auditis phinees sacerdos et
principes legationis israel qui erant cum
eo placati sunt: et verba filiorum ruben
et gad et dimidie tribus manasse libe-
rissime suscepit. Dixitque phinees fili-
us eleazari sacerdos ad eos. Nunc scimus
quod nobiscum sit dominus: quoniam alieni
estis a prevaricatione hac: et liberabitis
filios israel de manu domini. Reversusque
est cum principibus a filiis ruben et gad
de terra galaad finium chanaan ad
filios israel: et retulit eis. Placuitque
sermo cunctis audientibus. Et lauda-
verunt deum filij israel: et nequaquam ultra dix-
erunt ut ascenderent contra eos atque pu-
gnarent: et deleat terram possessionis
eorum. Vocaveruntque filij ruben et filij
gad altare quod retracebant testimonium
nunc: quod dominus ipse sit deus. **XXIIII**
E voluto autem multo tempore post-
quam pace viderat dominus israeli: sub-
iecit in gyro nationibus universis:
et ioseph iam longeuus et presenilis eta-
tis: vocavit ioseph omnes israel: ma-
gistrosque natu et principes ac duces et ma-
gistros: dixitque ad eos. Ego servi et
progestioris etatis sum: vosque cunctis
rebus que fecerit dominus deus vester cun-
dis per circuitum nationibus: quomodo
pro vobis ipse pugnavit. Et nunc

quod vobis forte dixit omnem terram: ab
orientali parte iordanis usque ad mare
magnum: multoque ad huc superius na-
tiones: dominus deus vester disperdet eas
et auferet a facie vestra: et possidebitis
terram sicut vobis pollicitus est. Tan-
tum confortamini et estote solliciti ut
custodiatis cuncta que scripta sunt in
volumine legis moysi: et non declinetis
ab eis nec ad dextram neque ad sinistram:
ne postquam intraveritis ad gentes que
inter vos sunt: inveniatis in nomi-
ne deorum earum et secutiis eis et adve-
ntis illos sed adheretis domino deo vestro:
quod fecistis usque in diem hanc. Et tunc
auferet dominus deus in conspectu vestro gen-
tes magnas et robustissimas: et nullus
vobis resistere poterit. Unus est vobis
persequetur hostium mille viros: quia
dominus deus vester pro vobis ipse
pugnabit sicut pollicitus est: hoc tan-
tum diligentissime praveat ut dilige-
tis dominum deum vestrum. Quod si volueritis
gentium harum que inter vos habitant
et ceteris adherere: et cum eis miscere con-
nubia atque amicitias copulare: iam
tunc scitote quod dominus deus vester non eas
deleat ante faciem vestram: sed sint vo-
bis in foueam ac laqueum et offendi-
culum et laqueum vestro: et fudes in ocu-
lis vestris: donec vos auferat atque dispe-
dat de terra hac optima quam tradidit
vobis. En ego hodie ingrediar viam
universae terre: et toto animo cognosce-
tis quod de cunctis verbis que se dominus
prestitit vobis esse pollicitus est: unum
non preterierit in casum. Sicut ergo im-
plevit opem quod promissit et prospera
cuncta venerunt: sic adducet super vos
quicquid malorum comminatus est: donec
vos auferat atque disperdat de terra hac
optima quam tradidit vobis: eo quod

preterieritis pactum domini dei vestri
quod pepigit vobiscum: et secutiis
dijs alienis et adoraveritis eos. **E** ito
atque velociter confuger in vos furor
domini: et auferamini ab hac terra opti-
ma quam tradidit vobis. **XXV**
Congregavitque ioseph omnes tribus
israel in sychem: et vocavit ma-
iores natu ac principes et iudices et
magistros: et ceterosque in conspectu domini:
et ad populum sic locutus est. Hec dicit do-
minus deus israel. Transiitum habita-
verunt patres vestri ab initio: chane pa-
ter abraham et nachor: secutiique dijs
alienis. Tuli ego patrem vestrum abra-
ham de mesopotamia finibus: et ad-
duxi eum in terram chanaan: multiplicavi
queque seminem: et addi ei ysaac: illique rur-
sum dedi iacob et esau quibus esau de-
dimontem sicut ad possidendum: iacob
vero et filij eius descendit in egiptum.
Missique moysi et aaron: et pauci egi-
ptum multis signis atque portentis: re-
duxique vos et patres vestros de egipto
et venistis ad mare: persequique sunt egi-
ptii patres vestros cum quibus et equita-
ti usque ad mare rubrum. Clamaverunt
autem ad dominum filij israel: qui posuit tene-
bras inter vos et egiptios: et adduxit
super eos mare et operuit eos. Vide-
runt oculi vestri cuncta que in egipto
fecimus: et habitastis in solitudine mul-
to tempore: et introduxi vos in terram
amorreorum qui habitabat trans iorda-
nem. Cunctique pugnarunt contra vos: tradi-
distis in manus vestras: et possidistis
terram eorum atque interfecistis eos. Sur-
regit autem balach filius sephor: rex moab:
et pugnavit contra israhel. Missique
et vocavit balaam filium beor ut male-
diceret vobis: et ego nolui audire eum:
sed contrario per illum benedixi vobis:

et liberaui vos de manu eius. Transi-
istisque iordanem et venistis ad iericho:
pugnastisque contra vos viri civita-
tis eius: amoreus et pherezeus et cha-
naneus et etheus et gergezeus et eueus
et ihebusus: et tradidi illos in manus
vestras: missique ante vos scabrones
et erant eos de locis suis: duos reges
amorreorum: non in gladio et arcu tuo:
deditque vobis terram in qua non labo-
rastis: et urbes quas non edificastis:
ut habitaretis in eis: vineas et olive-
ta que non plantastis. Nunc ergo time-
te dominum et secute ei perfectum corde atque ve-
rissimo: et auferet deos quibus secuti sunt
patres vestri in mesopotamia et in e-
gipto: ac secute dominum. Binamque malum
vobis videtur ut dominus secutiis optio
vobis datur. Eligite hodie quod pla-
cet: cui secuire potissimum debeatis: ve-
rum dominus quibus secuti sunt patres ve-
stri in mesopotamia: an dijs amorre-
orum in quorum terra habitatis. Ego
autem et domus mea secuti sumus domino.
Responditque populus et ait. Absit a nobis
ut relinquamus dominum: et secuiamus dijs
alienis. Dominus deus noster ipse edu-
xit nos et preces nostros de terra egipti:
et de domo servitutis: fecitque videntibus
nobis signa ingentia: et custodivit nos
in omni via per quam ambulavimus:
et erexit universas gentes: amorreorum
habitatorem terre quam vos intravimus.
Secuti sumus igitur dominum: quia ipse est deus
noster. Dixitque ioseph ad populum. Non po-
teritis secuire dominum: deus enim sadius et
fortis emulator est: nec ignoscet sceleribus
vestris atque peccatis. Si dimiseritis
dominum et secutiis dijs alienis: con-
vertet se et affliget vos atque subvertet:
postquam vobis presterit bona. Dixitque

ipsa ad iohue nequaquam ita ut loqueretur: sed dñs seruauit. Et iohue ad populum testes inquit vos estis: quia ipsi elegeritis uobis dominum ut seruatiis ei. Respondentesque testes. Nunc ergo aie auferte deos alienos de medio uestris: et inclinate corda uestra ad dñm deum israel. Dixitque ipsa ad iohue. Dominus deo nro seruimus: et obediemus ei. Percussit ergo iohue in die illo sedus: et proposuit ipsa precepta atque iudicia in sychem. Scripsit quoque omnia uerba hec in volumine legis dñi: et nolit lapideam peregrandem. posuitque eum subter quercum que erat in sanuario domini: et dixit ad omnem populum. Ecce lapis iste erit uobis in testimonium: quod audieritis omnia uerba domini que locutus est uobis: ne forte postea negare uelitis et mentiri domino deo uestro. Dimisitque populum singulos in possessionem suam. Et post hec mortuus est iohue filius nūm seruus dñi: centum decem annorum: sepelirentque eum in finibus possessionis sue in ephraim: a septentrionali parte montis gaas. Seruauitque israel dñs diebus iohue et semini sui: qui longo uixerat tempore post iohue: et qui nouerant omnia opera dñi que fecerat in israel. Illa quoque ioseph que regerant filij israel de egipto: sepelirent in sychem in parte agri que euerat iacob a filiis eunior prius sychem centum nouellis ouibus: et fuit in possessionem filiorum ioseph. Eleazar quoque filius aaron mortuus est: et sepelirent eum in gabaath phineta filij eius: que data est ei in monte ephraim. *Explicit Iohue. Incipit liber Josephum qui nos iudici appellamus. Capiti primum.*

Nunc mortem iohue consulerunt filij israel dominum dicentes. Quis ascendet ante nos contra chananeum: et erit dux bellis? Dixitque dñs. Iudas ascendet. Ecce tradidi terram in manu eius. Et ait iudas hermoni fratri suo. Ascende mecum in forte mea: et pugna contra chananeum: ut et ego pergam tecum in forte tua. Et abiit cum eo hermoni. Ascenditque iudas: et tradidit dñs chananeum ac pherezum in manus eorum: et percusserunt in bezech decem milia uirorum. Iueneruntque adonibezech: et in bezech: et pugnaverunt contra eum: et percussit chananeum et pherezum. Fugit autem adonibezech: quem persequi comprehenderunt: et is summittit manus eius ac pedum. Dixitque adonibezech. Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summittitis colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut feci ita reddidit michi dñs. Adduxeruntque eum in iherusalem: et ibi mortuus est. Oppugnantes ergo filij iuda iherusalem cepit eam: et percusserunt in ore gladii: tradentes eandem in medio ciuitatem. Et postea descendentes pergnauerunt contra chananeum qui habitabat in montanis: et ad meridiem in campis. Pergensque iudas contra chananeum qui habitabat in hebron: cuius nomen fuit antiquitus carchar: percussit isai et hayman et tholmai: atque inde profectus abiit ad habitatores dabit: cuius nomen uetus erat carchar: sepher id est ciuitas litterarum. Dixitque caleph. Qui percussit carchar sepher et uastauerit eam: dabo ei azam filiam meam uxorem. Cumque cepisset eam othoniel filius tere: frater caleph minor: dedit

ei azam filiam suam coniugem. Quam pergentem in itinere monuit uir suus ut periret a patre suo agri. Que cum suspicasset sedens in alio dixit ei caleph. Quid habes? Illa respondit. Da michi benedictionem: quia terra arenam dedi michi: da et irriguam aquis. Dedit ergo ei caleph irriguam superius et irriguam inferius. Filij autem eius cognati moysi ascenderunt de ciuitate palmarum cum filiis iuda: in desertum fortis eius quod est ad meridiem arath: et habitauerunt cum eo. Abiit autem iudas cum symone fratre suo: et percusserunt simul chananeum qui habitabat in sephar: et interfecerunt eum. Vocatusque est nomen urbis homa id est anathema. Cepitque iudas gazam cum finibus suis: et alchalonem atque accaron cum terminis suis. Fugitque dñs cum iuda et montana possedit. Nec potuit delecte habitatores uallis: quia salcatis turribus habundabant. Dederuntque caleph hebron sicut dixerat moyses: qui delecte et eam filios enach. Ihebusum autem habitatores iherusalem non delecte filij beniamin: habitauitque ihebusus cum filiis beniamin in iherusalem usque in presentem diem. Dominus quoque ioseph ascendit in berhel: fuitque dñs cum eis nam cum obsideret urbem que prius lusa uocabatur: uiderunt hominem egredientem de ciuitate: dixeruntque ad eum. Mande nobis in uocem ciuitatis: et faciemus tecum misericordiam. Qui cum ostendisset eis percusserunt urbem in ore gladii: hominem autem illum et omnem congregationem eius dimiserunt. Qui dimissus abiit in terram ethim: et edificauit ibi ciuitatem. Vocatusque est lusan: que ita appellatur usque in presentem diem. Manasses quoque non delecte bethsan et

chanath cum uiculis suis et habitatores dor: et iebalam et mairiddo cum uiculis suis: cepitque chananeus habitare cum eis. Postquam autem confortatus est israel fecit eos tributarios: et delecte noluit. Ephraim etiam non interfecit chananeum qui habitabat in gazer: sed habitauit cum eo. Zabulon non delecte habitatores rethron et naalon: sed habitauit chananeus in medio eius: factusque est ei tributarius. Aser quoque non delecte habitatores accho et sydonis alab et achazib et amma et aphech et roob: habitauitque in medio chananei habitatoris illius terre: nec interfecit eum. Neptalim quoque non delecte habitatores bethseles et bethanath: et habitauit inter chananeum habitatores terre: fueruntque ei bethsemita et bethanite tributarij. Attauitque amorre filios dan in monte: nec dedit eis locum ut ad planities descendere: habitauitque in monte hares quod interpretatur testatio in hailon et salabim. Et aggravata est manus domus ioseph: factusque est ei tributarius. Fuit autem terminus amorrei ab ascensu scorpionis petra et superiora loca. *¶* Ascenditque angelus dñi de galgala ad locum flentium et ait. Quasi uos de egipto: et introduxi in terram pro qua iuravi patribus uestris: et pollicitus sum ut non facerem uerbum patrum uestrorum: et non feceritis sedus cum habitatoribus terre huius: et aras eorum subuertetis: et nolueritis audire uocem meam. Erit hoc fecistis? Quamobrem nolui delecte eos a facie uestra: ut habetis hostes: et dii eorum sint uobis in ruinam. Cumque loqueretur angelus dñi hec uerba ad omnes filios israel: releuaueruntque uocem suam et fleuerunt.

Et vocatum est nomen loci illius fletum
sive lacrimarum: immolaueruntque ibi
filios domini. Dimisit ergo ioseph
abierunt filii israel uniusquisque in pos-
sessionem suam: ut obtinerent eam: secu-
eruntque domino cunctis diebus eius: et secun-
dum: qui longo post eum vixerunt: et
nouerant omnia opera domini que fecerat
cum israel. Mortuus est autem ioseph fili-
us matris: domini centum et decem anno-
rum: et sepelierunt eum in finibus posselli-
onis sue in thamnathase in monte
ephrain: a septentrionali plaga mon-
tis gaas. Omnisque illa generatio con-
gregata est ad patres suos: et surrexe-
runt alij qui non nouerunt dominum: et opera
que fecerat cum israel. Feceruntque filij israel
malum in conspectu domini: et seruierunt ba-
alim: ac dimiserunt dominum deum patrum
suum: qui eduxerat eos de terra egypti:
et secuti sunt deos alienos: deos quodque
populorum qui habitabant in circuitu e-
orum: et adorauerunt eos: et ad iracun-
diam concitauerunt dominum: dimittentes
eum et seruientes baal et ashtaroth. Ira-
tusque dominus contra israel tradidit eos
in manus diripientium: qui ceperunt eos
et pendiderunt hostibus qui habitabant
per circum: nec potuerunt resistere aduer-
sariis suis: sed quocumque pergere volu-
issent: manus domini super eos erat sicut lo-
cutus est et iurauit eis: et vehementer
afflicti sunt. Suscitauitque dominus iudices
qui liberarent eos de vastantium mani-
bus: sed nec eos audire voluerunt: for-
nicantes cum dijs alienis et adorantes
eos. Et eo deservierunt viam per quam in-
gressi fuerant patres eorum: et audientes
mandata domini: omnia fecerunt contra-
ria. Cumque dominus iudices suscitaret: in di-
ebus eorum flectebatur misericordia: et au-
diebat afflictorum gemitus: et liberabat

eos de rede vastantium. Postquam autem
mortuus esset iudex: reuerterant et multo
faciebant maiora quam fecerant patres
eorum: sequentes deos alienos: seruientes
eis et adorantes illos. Non dimiserunt
adiuuentiones suas: et viam durissi-
mam per quam ambulare consueverant.
Irausque est furor domini in israel et ait.
Quia irritum fecit gens ista pactum meum
quod pepigeram cum patribus eorum: et
vocem meam audire contempserunt: ego
non delebo gentes quas dimisit ioseph
et moxius est: ut in ipsis eperiar israel
utrum custodiant viam domini: et ambulet
in ea: sicut custodierunt patres eorum an
non. Dimisit ergo dominus omnes
has nationes: et cito subiret: noluit
enim nec tradidit in manus ioseph.

Hec sunt gentes quas dominus dele-
uit: ut erudiret in eis israel:
et omnes qui non nouerant bella chana-
neorum: et postea discerent filij eorum
certare cum hostibus: et habere consue-
tudinem preliandi: quippe sacrapas phi-
listinorum omnemque chanaanem et sydo-
nium atque tyrum: qui habitabat in mon-
te libani de monte baalhermon usque
ad introitum emath. Dimisitque eos ut
in ipsis eperiretur israel: ore autem audi-
rent mandata domini que preceperat patri-
bus eorum per manum moysi an non. Ita-
que filij israel habitauerunt in medio
chanaanem et ethei et amorreos et pherezai
et euei et iebusei: et duxerunt uxores fi-
lias eorum: ipsique filias suas filijs eorum
tradiderunt: et seruierunt dijs eorum: fec-
eruntque malum in conspectu domini: et oblitus
fuit dei sui seruientes baalim et ashta-
roth. Irausque dominus contra israel tradidit
eos in manus chusan rasathaim regis
meloportanie: seruieruntque ei octo annis.
Et clamauerunt ad dominum: qui

suscitauit eis saluatorem et liberauit
eos. Othoniel videlicet filium cenez fra-
trem caleph minorum: fuitque in eo spi-
ritus domini et iudicauit israel. Egrediusque
est ad pugnam: et tradidit dominus in
manus eius chusan rasathaim regem
sirie: et oppressit eum. Quicunqueque terra
quadraginta annis: et mortuus est
othoniel filius cenez. Addiderunt autem
filij israel facere malum in conspectu do-
mini: qui confortauit aduersum eos
eglon regem moab: quia fecerunt malum
in conspectu eius. Et copulauit ei filios
ammon et amalech: abijque et percussit
israel: atque possedit urbem palmarum.
Seruieruntque filij israel eglon regi moab
decem et octo annis: et postea clamaue-
runt ad dominum. Qui suscitauit eis
saluatorem vocabulo aoth inditum
filium gera filij iemini: qui utraque ma-
nu pro dextera utebatur. Misecutusque fi-
lij israel per illum munera eglon regi
moab. Qui fecit sibi gladium ancipitem
habere in medio capuli longitudinis
palme manus: et accensus est eo sub-
ter sagum de dextro femore. Obdormitque
munera eglon regi moab. Erat autem
eglon crassus nimis. Cumque obtulisset
ei munera persecutus est socios qui cum
eo venerant: et reuersus de galgalis
ubi erat ydola dixit ad regem. Verbum
secretum habeo ad te o rex. Et ille impe-
rauit silentium. Egrediusque omnibus qui
circa essent ingressus est aoth ad eum.
Sedebat autem in estuo cenaculo solus.
Dixitque. Verbum dei habeo ad te. Qui sta-
tim surrexit de throno. Sedensque aoth
summa manu et tulit sciam de dextro fe-
more suo: infixitque in ventrem eius tam
valide ut capulus sequeretur ferum
in vulnere: ac pinguisimo adipis stau-
geretur. Nec eduxit gladium sed ita ut

percussisset reliquit in corpore: statimque
per secreta nature alui sterora proru-
xit. Aoth autem clausis diligentissime
hostijs cenaculi et obfirmatis: postea
egressus est. Seruieruntque regis ingressi
viderunt clausas fores cenaculi: atque
dixerunt. Foras purgat alium in estuo
cubiculo. Expedantesque diu donec
reuberent et videntes quod nullus aper-
iret: tulerunt clauem: et apertientes inuen-
erunt dominum suum in terra iacentem mortuum.
Aoth autem dum illi turbarentur effugit:
et pretransiit locum ydolorum unde reuersus
fuerat. Veniensque in serath et statim in-
sonuit bucina in monte ephraim: de-
scenderuntque cum eo filij israel ipso in fronte
gradiente. Qui dixit ad eos. Sequimini
me. Tradidit enim dominus inimicos nostros
moabitas in manus nostras. Descenderunt
que post eum et occupauerunt vada iordanis
que transiunt in moab: et non dimi-
serunt transire quemque: sed percusserunt
moabitas in tempore illo circiter decem
milia omnes robustos et fortes viros.
Nullus eorum euadere potuit. Humilia-
tusque est moab in die illo sub manu israel:
et quieuit terra octoginta annis a philijs.
Post hunc fuit samgar filius anath: qui
percussit de philistinim sexcentos viros uo-
ngre. Et ipse quoque defecit israel.

Addideruntque filij israel facere malum
in conspectu domini post mortem aoth:
et tradidit illos dominus in manus iabin
regis chanaan qui regnauit in asor ha-
buitque ducem exercitus sui nomine isa-
ram. Ipse autem habitabat in arozer
gentium. Clamaueruntque filij israel ad do-
minum. Non gentes enim habebat salu-
tos cunctis: et per viginti annos vehe-
menter opprimebat eos. Erat autem deb-
hora pherez uxore lapidoth que iudi-
cabat populum in illo tempore: et sedebat

sub palma que nomine illi vocabatur: inter rama et berthel in monte ephraim: ascendebatque ad eam filius israel in omne iudicium. Que misit et vocavit barach filium abinoem de cedres neptalim: dixitque ad eum. Precepit tibi dominus deus israel. Vade descende: et duc exercitum in montem thabor: tollesque tecum decem milia pugnatorum de filiis neptalim et de filiis zabulon. Ego autem adducam ad te in loco torrentis cison sisaram principem exercitus iabin et curus eius atque omnem multitudinem: et tradam eos in manu tua. Dixitque ad eam barach. Si venis mecum vadam: si nolueris venire mecum non pergam. Que dixit ad eum. Ibo quidem tecum: sed in hac vice victoria non reputabitur tibi: quia in manu mulieris tradetur sisara. Surrexit itaque debhora et perrexit cum barach in cedres. Qui accitis zabulon et neptalim ascendit cum decem milibus pugnatorum: habens debhoram in comitatu suo. Aliter autem dicitur: recesserat quondam a ceteris cineris fratribus suis filius obab cognati moysi et ceciderat tabernacula usque ad vallē que vocatur feminim: et erat iuxta cedres. Nunciatumque est sisare quod ascendisset barach filius abinoem in montem thabor. Et congregavit nongentos falcatos turtus: et omnem exercitum de aroseth gentium ad torrentem cison. Dixitque debhora ad barach. Surge: hec est enim dies in qua tradidit dominus sisaram in manus tuas. En ipse dudor est tuis. Descendit itaque barach de monte thabor: et decem milia pugnatorum cum eo. Perrexitque dominus sisaram et omnes curus eius universamque multitudinem in ore gladii ad conspectum barach: intantum ut sisara de turtu desiliens pedibus fugeret: et

barach persequeretur fugientes turtus et exercitum usque ad aroseth gentium: et omnis hostium multitudo usque ad interitum caderet. Sisara autem fugiens peruenit ad tentorium iabel uxoris aliter dicitur. Erat autem pax inter iabin regem alor et domum aber cinerum. Egressa igitur iabel in occursum sisare dixit ad eum. Intus ad me domine mihi ne timeas. Qui ingressus tabernaculum eius et operuit ab ea pallio: dixit ad eam. Da michi obsecro paululum aque: quia sitio valde. Que aperuit utrem lactis et dedit ei bibere: et operuit illum. Dixitque sisara ad eam. Sta ante hostium tabernaculum: et cum venerit aliquis interrogas te: et dices nunquid hic est aliquis: respondetis. Nullus est. Tulit itaque iabel uxorem aliter dicitur. clauum tabernaculi assumens panem et malleum: et ingressa abscondit et cum silentio posuit super tempus capitis eius clauum percussitque malleo: defecit in crebrum usque ad terram: qui loquens mori solians defecit et mortuus est. Et ecce barach sequens sisaram veniebat: et pressitque iabel in occursum eius dixit ei. Veni: et ostendam tibi virum quem quaeris. Qui cum intrasset ad eam: vidit sisaram iacentem in ore: et clauum in iugum in tempore eius. Humiliavit ergo deus in die illo iabin regem thanaan coram filiis israel: qui credebant quod die et forti manu opprimebatur iabin regem thanaan donec deleceret eum. **U**nus autem dicitur: debhora et barach filius abinoem in die illo dixerunt. Qui sponte obulit de israel animas vestras ad periculum: benedixit dominus. Audite reges: auribus percipite principes. Ego sum qui dominus tantum placuisti domino deo israel. Domine cum reges de seir: et transires per regiones

edom: terra mota est: celique ac nubes distillauerunt aquis. Montes fluxerunt a facie domini: et synai a facie domini dei israel. In diebus sangar filii anach in diebus iabel quieverunt semite: et qui ingrediebantur per eas ambulauerunt per calles devios. Cessauerunt forte in israel: et quieverunt donec surgeret debhora: surgeret mater in israel. Aqua bella elegit dominus: et portas hostium ipse subvertit. Clipeus et hasta si apparuerunt in quadraginta milibus israel. Cor meum diligit principes israel. Qui propria voluntate obulit vos discrimini benedixit dominus: qui ascenditis super montes asinas: et sedetis super iudicium: et ambulatis in via loquimini. Ubi collisi sunt curus et hostium suffragus est exercitus: ibi naretur iusticie domini: deueniente fortis israel. Tunc descendit populus domini ad portas: et obtinuit principatum. Surge surge debhora surge: loquere tantum. Surge barach: et apprehende captivos tuos filii abinoem. Baluate sunt reliquie populi. Dominus in fortibus dimicauit: et ephraim deleuit eos in amalech: et post eum et beniamin in populos tuos et amalech. De machi principes descendunt: et de zabulon qui exercitum ducere ad belandum. Duces ysachar fuerunt debhora: barach vestigia sunt secuti: qui quali in preceptis ac barach se discrimini dedit. Dimisit contra se ruben: magnanimum repta cōtentio est. Quare habitas inter duces famulos: autem dias liberos gregum? Dimisit contra se ruben: magnanimum repta cōtentio est. Galaad trans iordanem quiescebat: et dan varabat nauibus. Aliter habebat illic mare: et in portibus morabatur. Zabulon vero et neptalim

obtulit animas suas morti in regione morome. Venerunt reges et pugnaverunt: pugnaverunt reges thanaan et thanae iuxta aquas mageddon: et tamen nichil tulere predatores. De celo dimicatum est contra eos: stelle manentes in ordine et cursu suo aduersus sisaram pugnaverunt. Torrens cison traxit cadauera eorum: torrens cadumim torrens cison. Conculsa anima mea robustos. Vagule equorum ceciderunt: fugientibus impetu: et per precepta ruentibus fortissimis hostium. Maledixit terre meror: dixit angelus domini: maledixit habitatoribus eius: quia non venerunt ad auxilium domini et adiutorium fortissimorum eius. Benedixit inter mulieres iabel uxor aliter dicitur: et benedixit in tabernaculo. Aquam pereti lac dedit: et in phiala principum obulit butyrum. Binistrum manu militis ad clauum: et dextram ad fabricum malleos: percussitque sisaram querens in capite vulnere locum: et tempus valde perforans. Inter pedes eius ruit: defecit et mortuus est: poluitur ante pedes eius: et iacebat egerrimis et miserabilis. Per fenestram respiciens ululabat mater eius: et de cenaculo loquebatur. Tunc moratur regredi turtus eius: quare tardauit pedes quadrigarum illius? Una sapientior ceteris uxoribus eius hec sortem verba respondit. Forsitan nunc diuidit spolia et pulcherrima feminarum eligitur ei. Vestes diuersos coloris sisare traduntur in predam: et sigilletur varia ad ornanda colla regerunt. Sic perierunt omnes inimici tui domine: qui autem diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita rudent. Quod erat terra per quadraginta annos. **U**nus autem dicitur: filius israel malum in conspectu domini: qui tradidit illos

in manu madian septem annis: et opp-
pressi sunt valde ab eis. **F**eceruntque sibi
antra et speluncas in montibus: et im-
pugnissima ad repugnandum loca. **C**umque
seuisset israel ascendebat madian et
amalech et ceteri orientalium nationum:
et apud eos figentes teloria: sicut erant
in herbis: cuncta vastabant usque ad in-
troitum gaze: nichilque omnino ad vitam
pertinens relinquebant in israel: non oves
non boues non asinos. **I**psi enim et
uniuersi greges eorum veniebant cum taber-
naculis suis: et instar locustarum uni-
uersa complebant: innumera multitu-
do hominum et camelorum: quicquid ter-
gerant devastantes. **I**humiliatusque est
israel valde in conspectu madian. **E**t cla-
mauit ad dominum postulans auxilium
contra madianitas. **Q**ui misit ad eos
virum prophetam: et locutus est. **H**ec dicit
dominus deus israel. **E**go sed vos conserende-
re de egipto: et eduxi vos de domo serui-
tutis: et liberaui de manu egiptiorum: et
dimisi inimicorum qui affligebant vos.
Ergo: eos ad introitum vestrum: et tradi-
di vobis terram eorum: et dixi. **E**go dominus
deus vester. **N**e timeatis deos amor-
reorum in quorum terra habitatis. **E**t
nolueritis audire vocem meam. **V**enit
autem angelus domini et sedit sub quercu
qui erat in ebra: et pertinebat ad ioas
patrem familie ezdri. **C**umque gedeon
filius eius egrederetur atque purgaret stu-
menta i turculari ut fugeret madian:
apparuit ei angelus domini et ait. **D**ominus
tecum virorum fortissime. **D**ixitque ei gedeon.
Obleto domine mihi si dominus nobiscum est:
cur ergo apprehenderunt nos hec omnia?
Qui sunt mirabilia eius que narra-
uerunt patres nostri: atque dixerunt de
egypto eduxit nos dominus. **N**unc autem
dereliquit nos dominus: et tradidit in

manu madian. **R**esponditque ad eum do-
minus. **E**t ait. **V**ade in hac fortitudine
tua: et liberabis israel de manu madian.
Sicco quod miserim te. **Q**ui respondit
ait. **O**bleto domine mihi in quo liberabo
israel? **E**cce familia mea infima est
in manasse: et ego minimus in domo
patris mei. **D**ixitque ei dominus. **E**go ero
cum: et pones madian quasi unum
virum. **E**t ille: si inveni inquit gradum
coram te da michi signum quod tu sis qui
loqueris ad me: nec recedas hinc do-
net reuertar ad te ponas sacrificium
et offerens tibi. **Q**ui respondit. **E**go
prestolabor adventum tuum. **I**ngressus
itaque gedeon et coxit hedum et de faci-
ne modio azimas panes: camelosque
ponens in canistro et ius carniui mi-
rens in olla: tulit omnia sub quercu
obtulit ei. **Q**ui dixit angelus domini. **T**olle
carnes et azimos panes et pone super
petram illam: et ius desuper funde. **C**umque
fecisset ita: extendit angelus domini sum-
mitatem virge quam tenebat in manu
et percussit carnes et azimos panes: a-
scenditque ignis de petra et carnes az-
imosque panes consumpsit: angelus autem
domini euasit ex oculis eius. **V**identesque ge-
deon quod esset angelus domini ait. **N**on mihi
domine deus: quia vidi angelum domini faciem
ad faciem. **D**ixitque ei dominus. **P**ax tecum.
Ne timeas: non morieris. **E**dificauit
ergo ibi gedeon altare domino: voca-
uitque illud domini pax usque in presentem
diem. **C**umque adhuc esset in ebra que est
familie ezdri: nocte illa dixit dominus ad
eum. **T**olle thaurum patris tui et alterum
thaurum antorum septem: destruesque
aram baal que est patris tui: et neu-
quid circa aram est succide: et edificabis
altare domino deo tuo in summitate pre-
montis super quam ante sacrificium posuisti.

tollesque thaurum secundum et offaves olorum
super thaurum lignorum que de nemo-
re succideris. **A**ssumpsit ergo gedeon
decem viris de secuis suis: sicut sicut pre-
ceperat ei dominus. **T**imens autem domum
patris sui et homines illius civitatis
per diem noluit facere: sed omnia nocte
compleuit. **C**umque surrexissent viri op-
pidi eius mane: viderunt destrudam
aram baal lucis succisum: et thaurum
alterum impositum super altare: quod tunc
edificatum erat: dixeruntque ad invicem.
Quis hoc fecit? **C**umque perquireret au-
dorem facti: didum est. **G**edeon fili-
us ioas fecit hec omnia. **E**t dixerunt
ad ioas. **P**roduc filium tuum huc ut mo-
riatur: quia destruxit aram baal: et suc-
cidit venus. **Q**uibus ille respondit.
Non quid ultores estis baal: ut pugne-
tis pro eo? **Q**ui aduersarius est eius
moriatur: antequam lux crastina veniat.
Si deus est: vindictam se de eo qui suffo-
dit aram eius. **E**t illo die vocatus est
gedeon iherobaal: eo quod dissolveret ioas
ulcras se de eo baal: qui suffodit al-
tare eius. **E**rgo dimisit madian et amale-
ch et orientales populi congregati sunt
simul: et transientes iordanem castra
metati sunt in valle iezabel. **S**piritus
autem domini induit gedeon: qui clangente
bucina convocavit domum abire: et se-
queretur se. **M**isitque nuncios in unice-
sum manassen: qui et ipse secutus est
eum. **E**t alios nuncios in aser et zabu-
lon et neptalim: qui occurrerunt ei. **D**i-
xitque gedeon ad dominum. **S**i saluum facias
per manum meam populum israel sicut locu-
tus es: responde hoc vellus lane in area.
Si ros in solo vellere fuerit et in omni
terra siccitas: sciam quod per manum meam
sicut locutus es liberabis israel: factumque
est ita. **E**t de nocte surgens: repressitque

vellere concavit rore implevit. **D**ixitque
rursus ad dominum. **N**e irascatur furor tu-
us contra me: si adhuc semel temptave-
ro signum quod es in vellere: oro ut solus
vellus siccum sit: et omnis terra rore
madens. **F**ecitque dominus nocte illa
ut postulaverat: et fuit siccitas in so-
lo vellere: et ros in omni terra. **U**bi
igitur iherobaal qui et gedeon de nocte
conspiciens et omnis populus cum eo venit
ad fontem qui vocatur arad. **E**cce autem
castra madian in valle ad septem-
trionalem plagam colli ephraim. **D**ixitque
dominus ad gedeon. **N**olus te esse populum:
nec tradatur madian in manus eius: ne
glorietur contra me israel et dicat meis
viribus liberatus sum. **I**nquit ad po-
pulum: et cunctis audientibus predica.
Qui formidolosus et timidus est reuer-
tatur. **R**ecesseruntque de monte galaad:
et reuersi sunt ex populo virginum duo milia
virorum: et tantum decem milia remanserunt.
Dixitque dominus ad gedeon. **A**d hunc populum
multus est. **D**uc eos ad aquas: et ibi
probabo illos: et de quo dixeris tibi ut
tecum vadat ipse pergit: quem ire prohibu-
ero reuertatur. **C**umque descendisset populus
ad aquas: dixit dominus ad gedeon. **Q**ui
manu et lingua lambuerint aquas si-
cut solent canes lambere sepebis ros-
forsum: qui autem curuatis genibus bi-
berint in altera parte erunt. **F**uit itaque
numerus eorum qui manu ad os pro-
ficiente lambuerunt aquas trecenti viri:
omnis autem reliqua multitudo. **R**egum
populi hiberat. **E**t ait dominus ad gedeon.
In ceteris viris qui lambuerunt aquas
liberabo vos: et tradam in manu tua
madian: omnis autem reliqua multitudo
revertatur in locum suum. **S**umpsit
itaque pro numero cibarii et rubi: o-
mnem reliquam multitudinem abire

precepit ad tabernacula sua: et ipse cum
 trecentis viris se certamine dedit. Ca-
 strea autem madian erant subter in valle.
 Eadem nocte dixit dominus ad eum. Surge
 et descende in castra: quia tradidi
 eos in manu tua. Similem solus ire
 formidas: descendat tecum phara puer
 tuus. Et cum audieris quid loquantur
 tunc confortabuntur manus tue: et secu-
 rior ad hostium castra descendes. De-
 scendit ergo ipse et phara puer eius in
 partem castrorum: ubi erant armatorum
 vigilie. Madian autem et amalech et o-
 mnes orientales populi fusi iacebant in val-
 le ut locustarum multitudo: cameli autem
 innumerabiles erant sicut harena que
 iacet in litore maris. Cumque venisset ge-
 deon narrabat aliquis somnium pro-
 ximo suo: et in hunc modum referebat quod
 viderat. Vidi somnium: et videbatur
 michi quasi subiunctus panis et or-
 deo voluisset in castra madian descen-
 dere. Cumque pervenisset ad tabernacu-
 lum percussit illud atque subvertit: et ter-
 re funditus corquavit. Respondit is cui
 loquebatur. Non est hoc aliud: nisi gla-
 dius gedionis filij ioas viri israelite.
 Tradidit enim dominus in manu eius ma-
 dian: et omnia castra eius. Cumque au-
 dissent gedion somnium et interpretatio-
 nem eius adoravit: et reversus est ad
 castra israel et ait. Surgite: tradidit enim
 dominus in manus nostras castra ma-
 dian. Divisitque trecentos viros in tres
 partes: et dedit tubas in manibus eorum:
 lagenasque vacuas ac lapides in me-
 dio lagenarum. Et dixit ad eos. Quod
 me facere videritis hec facite. Ingre-
 diar partem castrorum: et quod fecero seda-
 mini. Quando perfonaverit tuba in ma-
 nu mea: vos quoque per castra circum-
 clangite et proclamare dominus et gedioni.

Ingressusque est gedion et trecenti viri
 erant cum eo in partem castrorum incipien-
 tibus vigilis nodis medietate custodi-
 bus suscitatis cepit bucinis clangere:
 et complodere inter se lagenas. Cumque
 per circuitum castrorum in tribus personarent
 locis: et ydrias confregissent: tenuerunt
 sinistris manibus lampades: et dexteris
 sonantes tubas: clamaverunt: gladius
 domini et gedionis: stantes singuli in lo-
 co suo: per circuitum castrorum hostium.
 Omnia itaque castra turbata sunt: et vo-
 ciferantes volantesque fugerunt. Et nichilominus
 insistebant trecenti viri bucinis
 personantes. Immisitque dominus gladium
 in omnibus castris: et mutua se cece rem-
 cabant fugientes usque ad bethseca: et qui-
 dinem abel meula in thebbath. Con-
 clamantes autem viri israel de neptali et a-
 ser et omni manasse persequerantur ma-
 dian. Et dedit dominus victoriam populo israhel
 in die illa. Misitque gedion nudos
 in omnem montem ephraim dicens. De-
 scendite in occidite madian: et occi-
 pate aquas usque bethseca atque iordanem.
 Clamavitque omnis ephraim: et percuc-
 puit aquas atque iordanem usque beth-
 seca. Apprehenditque duos viros madi-
 an oreb et zeb: interfecit oreb iuxta oreb:
 zeb vero iurculari zeb. Et persecuti sunt
 madian: capita oreb et zeb portantes ad
 gedion trans fluenta iordanis. **Uij**
Dixeruntque ad eum viri ephraim.
 Quid est hoc quod facere voluisti:
 ut non nos vocares cum ad pugnam
 pergeres contra madian? Iurgantes
 foriter: et prope vinum inferentes. Quibus
 ille respondit. Quid enim tale facere po-
 tui: quale vos fecistis? Nonne melior
 est ratio ephraim vindictis abire:
 et in manus vestras dominus tradidit
 principes madian oreb et zeb. Quid

tale facere potui: quale vos fecistis?
 Quod cum locutus esset: requieverunt spiritus
 eorum quo timebant contra eum. Cumque
 venisset gedion ad iordanem transiit
 eum cum trecentis viris qui secum erant: et
 pre lassitudine fugientes persequi non
 poterat. Dixitque ad viros socoth. Da-
 te obsecro panes populo qui mecum est
 quia valde defecerunt: ut possim persequi
 qui zeb et salmana reges madian.
 Responderunt principes socoth. For-
 sitan palme manuum zeb et salma-
 na in manu tua sunt: et ideo postu-
 las ut deus exercituum tuo panes. Qui-
 bus ille ait. Cum ego tradiderit dominus
 zeb et salmana in manus meas: con-
 teram carnes vestras cum spinis tribu-
 lisque deserti. Et inde descendens venit
 in phanuel: locutusque est ad viros loci
 illius similia. Cui et illi responderunt
 sicut responderant viri socoth. Dixit
 itaque eis. Cum reversus fuero victor i
 pace destituiam turrim hanc. Zeb et au-
 tem et salmana requiescebant cum omni
 exercitu suo. Quindecim enim milia viri
 remanserant ex omnibus turmis orient-
 alium populorum: relias centum viginti
 milibus bellatorum et educentium gladium.
 Ascendensque gedion per viam eorum
 qui in tabernaculis morabatur ad o-
 rientalem partem nobis et iechaa percus-
 sit castra hostium qui secum erant et
 nichil aduersi suspicabantur: fugeruntque
 zeb et salmana: quos persequens ge-
 deon comprehendit turbato omni exer-
 citu eorum. Reuerterentque de bello ante solis
 ortum apprehendit pueri de viris socoth:
 interrogavitque eos nomina principum
 et seniorum socoth: et desceperunt septua-
 ginta septem viros: venientesque ad socoth:
 et dixit eis. En zeb et salmana super
 quibus reprobastis michi dicentes

foriscant manus zeb et salmana in
 manibus tuis sunt: et ideo postulas
 ut panis viris qui lassi sunt et defece-
 runt: panes. Tulit ergo seniores civi-
 tatis et spinas deserti ac tribulos: et
 contremuit cum eis atque comminuit viros
 socoth. Turrim quoque phanuel sub-
 vertit: occisis habitatoribus civitatis.
 Dixitque ad zeb et salmana. Quales
 fuerunt viri quos occidistis in thabor?
 Qui responderunt. Similes tui: et un-
 ge eis quasi filii regis. Quibus ille re-
 spodit. Fratres mei fuerunt: filij matris
 mee. Vivit dominus: quia si sexualletis eos
 non vos occideret. Dixitque iether primo-
 genito suo. Surge et interfice eos. Qui
 non eduxit gladium. Timebat enim: quia
 adhuc puer erat. Dixeruntque zeb et
 salmana. Tu surge et reve in nos: quia
 iuxta ratem robur est hominis. Sur-
 regit gedion et interfecit zeb et salma-
 na: et tulit ornamenta ac bullas qui-
 bus colla regaliu camelorum decorari
 solent. Dixeruntque omnes viri israhel
 ad gedion. Dominare nostri tu et fili-
 us tuus et filius filij tui: quia liberasti
 nos de manu madian. Quibus ille ait.
 Non dominabor vestri: nec dominabitur
 in vos filius meus: sed dominabitur dominus.
 Dixitque ad eos. Una petitione postu-
 lo a vobis. Date michi in aures ex pre-
 da vestra. In aures enim aureas yma-
 helite habere consueverant. Qui respon-
 derunt. Libentissime dabimus. Expau-
 dentemque super terram pallium proiecerunt in
 eo in aures de preda: et fuit pondus po-
 stularum inaurium mille septingenti
 auri sidi: absque ornamentis et monili-
 bus et veste purpurea quibus reges ma-
 dian uti soliti erant: et preter torques
 aureas camelorum. Fecitque et eo gedion
 ephod: et posuit illud in civitate sua

ephra. Fornicatusq; est omnis israel
in eo: et factum est gedoni et omni do-
mui eius in ruinā. Humiliat; est autē
madian corā filiis israel nec potuerunt
ultra cervices eleuare: sed quiescit terra
per quadraginta annos quib; gede-
on presuit. Abijt itaq; ierobaal filius
ioas et habitauit in domo sua: habu-
itq; septuaginta filios qui egressi sunt
de femore eius: eo qđ plures haberet
uxores. Concubina autē illius quā ha-
betat in sicheu genuit ei filiū nomine
abimelech. Mortuusq; est gedon fili-
us ioas in senectute bona: et sepult; est in
sepulcro ioas patris sui i ephra de fami-
lia eadri. Postq; autē mortuus est ge-
don aucti sunt filij israel: et fornica-
ti sunt in baalim. Percusseruntq; cū ba-
al sedus ut esset eis in deū: nec recorda-
ti sunt dñi dei sui qui eruit eos de ma-
nibus inimicorum suorum omnium
per circuitum: nec fecerūt misericordiā
cum domo ierobaal gedon iuxta o-
mnia bona que fecerat israeli. **U**
Abijt autē abimelech filius ieroba-
al in sicheu ad fratres matris sue:
et locutus est ad eos: et ad omnem co-
gnationem domus patris matrisq;
sue dicens. Loquimini ad omnes viros
sicheu. Quid vobis est melius: ut do-
minentur vñ septuaginta viri omnes
filij ierobaal. an ut dominet vobis v-
nus vir? Simulq; considerare: quia
os vestrū et caro vestra sunt. Locutusq;
sunt fratres matris eius de eo ad omnes
viros sicheu uniuersos sermones istos:
et inclinauerūt cor eorū post abimelech
dientes. Frater noster est. Dederuntq;
illi septuaginta pondera argenti de
phango baalbeith. Qui conduxit sibi
ex ea viros inopes et vagos: secutusq;
sunt eum. Et venit in domū patris sui

ephra: et occidit fratres suos filios ie-
robaal septuaginta viros super lapi-
dem vñ. Remansitq; ioathan filius ie-
robaal minimus: et absconditus est.
Congregati sunt autem omnes viri si-
chem et vniuersę familie vrbis mello:
abieruntq; et constituerunt regem abime-
lech iuxta quercū que stabat in sicheu.
Quod cū nundatū esset ioathan ult-
er et stetit in vertice montis garizim ele-
uatusq; voce clamauit et dixit. Audi-
te me viri sicheu: ita ut audiat vos do-
minus. Iterū ligna ut ungerent super
se regē. Dixeruntq; olivę. Impia nobis.
Que respondit. Numquid possum de-
serere pinguedinem meam qua et di-
utuntur et homines: et venire ut inter
ligna promouear? Dixeruntq; ligna
ad arborem sicū. Veni: et super nos re-
gnā accipe. Que respondit eis. Num-
quid possum deserere dulcedinem meā
fecunditq; suauissimam: et ire ut inter
cetera ligna promouear? Locutusq; sunt
ligna ad vitem. Veni et impera nobis.
Que respondit eis. Numquid possum
deserere vinū meum qđ letificat deū et
homines: et inter ligna cetera comou-
eri? Dixeruntq; omnia ligna ad ramū.
Veni et impera super nos. Que respon-
dit eis. Si vere me regē vobis consti-
tueris venite et sub umbra mea requi-
escite: si autem nō vultis: egredietur
ignis de ramulo et deuoret cedros li-
bani. Nūc igitur si rede et absq; post
constitutis super vos regem abimelech
et bene egistis cū ierobaal et cū domo
eius: et reddidistis vicem beneficij ei?
qui pugnavit pro vobis et animam
suam dedit periculis: ut reuerteret vos de
manu madian: qui nunc surrexistis
contra domū patris mei et interfecistis
filios eius septuaginta viros super vñ

lapidem: et constitutis regem abime-
lech filiū ancille eius super habitato-
res sicheu eo qđ frater vester sicū ego
rede et absq; vicio egistis cū ierobaal
et domo eius. Ipse letemini in abime-
lech et ille letetur i vobis. Sin autem
preuenerit: egredietur ignis ex eo et con-
sumat habitatores sicheu et oppidū
mello: egredieturq; ignis de vrbis siche-
u et de oppido mello et deuoret abi-
melech. Que cū dixisset fugit et abiijt i
beta: habitauitq; ibi ob metū abime-
lech fratris sui. Regnavit itaq; abime-
lech super israel tribus annis. Misitq; do-
min; spiritū pessimū inter abimelech
et habitatores sicheu: qui ceperunt eū
detestari: et scelus infestationis septua-
ginta filiorū ierobaal et effusione san-
guinis eorū confere in abimelech fe-
cisse: et in ceteros sicheu: principē
qui eum adimerat. Posueruntq;
insidias aduersum eū in summitate
montiū: et dū illi prestolabatur ad-
uentū egerat latrocinia: ageres pre-
das de preceuentib; . Nunciatusq; est
abimelech. Venit autē gaal fili; obed
cū fratrib; suis: et transiit in sicheu.
Ad cuius aduentū redi habitatores
sicheu egressi sunt in agros vastātes
vineas vinasq; calcātes: et factis ran-
tantiū choris ingressi sunt phanū dei
sicut inter epulas et pocula maledice-
bant abimelech clamāte gaal filio o-
bed. Quis est iste abimelech et que est
sicheu ut seruiamus ei? Numquid non
est fili; ierobaal? Et constituit princi-
pem zebul seruū suū super viros emor
patris sicheu. Cur ergo seruimus ei?
Vānā daret aliquis pplū istū sub ma-
nu mea: ut auferrem de medio abime-
lech. Diditq; est abimelech. Congrega-
uerunt multitudinem et veni. Zebul

enī princeps ciuitatis auditis sermo-
nibus gaal filij obed irat; est valde: et
misit clam ad abimelech nuncios di-
cens. Ecce gaal fili; obed venit in siche-
mam cū fratrib; suis: et oppugnat ad-
uersū te ciuitatē. Surge itaq; node cū
pplō qui tecū ē et latita i agro: et primo
mane oriente sole irruē super ciuitatem.
Illo autē egrediente aduersum te cum
pplō suo: fac ei qđ poteris. Surrexit
itaq; abimelech cū omni exercitu suo
node: et tendit insidias iuxta siche-
mam in quatuor locis. Egressusq; est
gaal fili; obed: et stetit in introitu por-
te ciuitatis. Surrexit autē abimelech: et
omnis exercit; cū eo de insidiarū loco.
Cumq; vidisset pplū gaal: dixit ad ze-
bul. Ecce de montib; multitudo descen-
dit. Cui ille respondit. Umbra; mon-
tium vides quasi capita hominū: et
hoc errore deciperis. Rursusq; gaal
ait. Ecce ppli de umbilico terre descen-
dit: et unus cuneus venit per viā que
respicit quercū. Cui dixit zebul. Ubi
est nūc os tuū quo loquebaris: quia
est abimelech ut seruiamus ei? Adme
hic est ppli quem despiciebas. Egredere
et pugna cōtra eū. Abijt ergo gaal
respedante sicheu: pplō et pugnavit
contra abimelech: qui persecutus est eū
fugientem in urbē compulit. Ceciderūt
q; ex parte eius plurimi usq; ad portā
ciuitatis: et abimelech sedit in ruma.
Zebul autē gaal et socios eius repulit
de urbe: nec in ea passus est commorari.
Sequenti ergo die egressus est ppli in
campū: qđ cū nundatum esset abime-
lech tulit exercitū suū et diuisit in tres
tumas: tendēs insidias in agris. Vi-
densq; qđ egredietur populus de ciui-
tate surrexit et creuit in eo cū cuneo suo
oppugnans et oblidens ciuitatē: due

aut turme palates per capum aduſa-
rios perſequébantur. Porro abimelech
omni die illo oppugnabat urbē: quā te-
pit interfectis habitatoribus ei⁹: ipſa q̄
deſtruda ita ut ſal i ea diſpergeret. Qui
cū audirent qui habitabant in turre
ſichimor: ingreſſi ſunt phanū dei ſui
berith ubi fedus cū eo pepigerant et ex
eo locus nomē accepit: qui erat mu-
nitus valde. Abimelech quoq; audi-
ens viros turris ſichimor pariter con-
globatos aſcendit in montem ſelmon
cū omni populo ſuo: et arrepta ſecuri pre-
didit arboris ramū impoſitūq; fecerit
humero dixit ad ſocios. Quod me vi-
diſtis facere cito facite. Igitur certatim
ramos de arboribus p̄cidentes ſequē-
bantur ducem. Qui circumdātes preſi-
dium ſuccendebat: atq; ita factū eſt ut
fumo et igne mille hominū necarent
viri pariter et mulieres habitatores turris
ſichem. Abimelech autē inde p̄ſciens
venit ad oppidū thebes: qđ circūdans
obſidebat egercitū. Erat autē turris re-
ſecta in media civitate: ad quā conflu-
gerant ſimul viri ac mulieres et omne
principes civitatis clauiſa firmiſſime
ianua: et ſup turris redū ſtātes p̄ pro-
pugnacula. Accēſq; abimelech iuxta
turrim pugnatat fortiter: et appropin-
quans hoſtio ignē ſupponere nitēbat.
Et ecce una mulier fragmen mole de
ſuper iaciens illiſt capiti abimelech:
et conſecit cerebrū eius. Qui vocavit
aito armigerū ſuū: et ait ad eū. Euagi-
na gladiū tuū et p̄cure me: ne forte di-
catur qđ a femina interfectus ſim. Qui
iūſſa p̄ficiens interfecit eū. Illoq; mor-
tuo omnes qui cū eo erant de iſrahel re-
verſi ſunt in ſedes ſuas: et reddidit de-
us malū quod fecerat abimelech con-
tra patrem ſuū interfectis ſepuaginta

ſervitibus ſuis. **S**ichimitis qđ qđ opera-
ti erant retributū eſt: et venit ſuper eos
maledictio ioathan filij ierobaal. **P**ost
abimelech ſurrexit dux iſra-
hel thola filius phua patris abi-
melech vir de iſachar qui habitavit in
ſanir montis ephraim: et iudicavit iſ-
rahel viginti et tribus annis: mortuusq;
eſt ac ſepultus in ſanir. **P**ost ſucceſſit
iſair galaadites qui iudicavit iſrahel
per virginū et duos annos: habes mi-
ginta filios ſedētes ſup triginta pullos
aſināri et principes triginta civitatu:
que ex nomine ei⁹ ſūt appellare auſus
iſair id eſt oppida iſair uſq; in preſentem
diem in terra galaad. **M**ortuusq; eſt
iſair: ac ſepult⁹ in loco cui eſt vocabu-
lum ramon. **F**ilij autē iſrl peccatis ve-
teribus iungentes nova fecerūt malū
in cōſpectu dñi: et ſervierūt ydolis ba-
alim et aſtaroth et dijs ſicie ac ſidonij
et moab et filijs amon et philistiim:
dimiſerūtq; dñm et nō coluerunt eum.
Contra quos iratus tradidit eos in
manus philistiim et filiorum amon:
afflictos ſunt et vehementer oppreſſi p̄
annos decem et octo. Omnes qui habi-
tabant trans iordanem in terra amor-
rei que eſt in galaad: intantū ut filij
amon iordane tranſmiſſo vaſtarent
indā et bēiamin et ephraim. **A**fflictus
qđ eſt iſrl nimis. **E**t clamantes ad do-
minum dixerūt. Peccavimus tibi: qđ
derelinquimus dñm deū noſtrū et ſervi-
vimus baalim. **Q**uibus locut⁹ eſt dñs.
Nunquid nō egipſi et amorri filij
amon et philistiim ſidonij quoq; et
amalech et chanaan oppreſſerunt vos:
et clamatis ad me et reſci vos de ma-
nu eorū. **E**t tamen reliquiſtis me et co-
luſtis deos alienos. **I**deo nō addi-
ut ultra vos liberem. **N**ec ex invocate

deos quos elegiſtis. **I**pli vos liberet
in tempore angustie. **D**ixeruntq; filij
iſrahel ad dñm. Peccavimus: redde tu
nobis quicquid placet tibi: tancū nūc
libera nos. **D**ne dicentes omnia de fi-
liis ſuis alienos deorū ydola pro-
ſecerunt: et ſervierūt dño deo: qui doli-
it ſup miſerijs eorū. **I**taq; filij amon
clamantes in galaad ſere ſtoria:
contra quos congregati filij iſrahel
in maſpha caſtrameti ſunt. **D**ixe-
runtq; principes galaad ſinguli ad
proximos ſuos. **Q**ui primus ex vo-
bis cōtra filios amon repetit dimi-
tare: erit dux populi galaad. **V**ir
itaq; illo in tempore iſepthe
galaadites vir fortisſimus atq;
pugnator filius mulieris meretricis:
qui natus eſt de galaad. **H**abuit autē
galaad uxorem de qua ſuſcepit filios:
qui poſtq; reuerſi eſſent iſepthe di-
rentes. **H**eres in domo patris nri eſſe
nō poteris: quia de adultera matre
natus es. **Q**uos ille fugiens atq; deu-
rans habitavit in terra thob. **L**ongē-
gatiq; ſunt ad eū viri inopes et latro-
cinantes: et quali principe ſequēbatur.
In illis diebus pugnatat filij amon
contra iſrl: quibus acciter iſtanibus
perrexit maiores nati de galaad ut
tollerent in auxiliū ſui iſepthe de terra
thob. **D**ixerūtq; ad eum. **V**eni et ego
princeps noſter: et pugna cōtra filios
amon. **Q**uibus ille reſpondit. **N**ōne
vos eſtis qui odidiſtis me et reieciſtis de
domo patris mei: et nūc veniſtis ad me
neceſſitate cōpulſi. **D**ixerūtq; principes
galaad ad iſepthe. **N**ō hāc igitur cau-
ſam nūc ad te venim⁹ ut proſciſcaris
nobis: et pugnes cōtra filios amon:
ſed dux omnium qui habitant in ga-
laad. **I**ſepthe quoq; dixit eis. **S**i vere

veniſtis ad me ut pugnem pro vobis
contra filios amon: tradiderit⁹ eos
dñs in man⁹ meas: ego ero vester prin-
ceps. **Q**ui reſponderūt ei. **D**ominus
qui hec audit ipſe mediator ac reſtis
eſt: qđ noſtra p̄miſſa faciam⁹. **A**bijt
itaq; iſepthe cū principib⁹ galaad: ſedit
qđ cū omni populo principe ſui. **L**ocutus
qđ eſt iſepthe omnes ſermones ſuos co-
ram dño in maſpha. **E**t miſit nūcios
ad regē filiorū amon: qui ex p̄ſona
ſua diceret. **Q**uid michi et tibi eſt qđ
veniſti contra me ut vaſtares terram
meam. **Q**uibus ille reſpondit. **Q**uia
tulit iſrahel terrā meam quādo aſcen-
dit de egip̄to: a finibus amon uſq; ia-
boc atq; iordanem. **N**unc ergo cū pace
redde michi eam. **P**er quos rurſum
mandavit iſepthe: et imperavit eis ut
diceret regi amon. **H**ec dicit iſepthe.
Nō tulit iſrahel terrā moab nec terrā
filiorū amon: ſed quādo de egip̄to con-
ſcenderunt ambulavit per ſolitudinē
uſq; ad mare rubrū: et venit in caſtes.
Miſitq; nūcios ad regem edom dicens.
Dimittite me ut tranſeam terram tuam.
Qui noluit acquieſcere precibus eius.
Miſit quoq; ad regem moab: qui et
ipſe tranſitū prebere cōtempſit. **M**iſit
itaq; i caſtes: et circumivit ex latere terrā e-
dom et terrā moab. **V**enitq; ad oriēta-
lem plagā terre moab et caſtrameti⁹
eſt trans amon nec voluit intrare ter-
minos moab. **A**mon quippe contini-
um eſt terre moab. **M**iſit itaq; iſrahel
nūcios ad ſeon regē amorreorū qui
habitabat in elebon: et dixerūt ei. **D**i-
miste ut tranſeam per terram tuā uſq;
ad fluvium. **Q**ui et ipſe iſrahel verba
deſpiciens nō dimiſit eum tranſire per
terminos ſuos: ſed infinita multitudi-
ne congregata egreſſus eſt cōtra eum

in iassa: et foriter resistebat. Tradiditq;
eum dñs in manu isrl cum omni egeci-
tu suo et percussit eū: et possedit omnem
terram amorrei habitatoris regionis
illius et universos fines ei⁹ de ammon
usq; iaboc: et de solitudine usq; ad ior-
danem. Dominus ergo deus israhel
subvertit amorreū pugnare cōtra illū
p̃plo suo isrl. Et tu nunc vis possidere
terā eius? Nonne ea que possedit cha-
mos de⁹ tuus tibi iure debetur? Que
aut dominus deus noster victor obti-
nuic: in nostrā cedat possessionē. Nisi
forte melior es balac filio sephor rege
moab: aut docere potes q; iurgat? sit
cōtra israhel et pugnauerit contra eū
quādo habitauit in elebon et viculis
eius et in aror et villis illius: vel in
cūdis ciuitatib; iuxta iordanem p̃ re-
centos annos? Quare tamq; tempore
nichil sup hac repetitione temptabis?
Agitur nō ego pecco in te: sed tu contra
me male agis: indices michi bella nō
iusta. Iudicet dñs arbiter huius diei
inter isrl et inter filios ammon. No-
luitq; acquiescere rex filios ammon ver-
bis iepthe que per nūcios mādauerat.
Fadus est ergo sup iepthe spiritus do-
mini: et circūiens galaad et manasse
maspha quosq; galaad: et inde tran-
sicens ad filios ammon uotum pouit
dñs dicens. Si tradideris filios am-
mon in manus meas: quicūq; prim⁹
fuerit egressus de foribus domus mee:
michi⁹ occurrat reuerenti cū pace a
filijs ammon: eū olorantū offerā do-
mino. Trāsiūq; iepthe ad filios am-
mon ut pugnaret contra eos: quos
tradidit dñs in man⁹ eius: percussitq;
ab aror usq; dū uenias in mentuq;
viginti ciuitates: et usq; ad abel que
ē uineis cōtra plagā magnā nimis:

humiliatq; sunt filij ammon a filiis
israhel. Reuertē aut iepthe i maspha
domū suā occurrit ei unigenita filia
cū tympanis et choris. Non enī habe-
bat alios liberos. Quā uisā: sedit ue-
himenta sua et ait. Heu me filia mē-
cepisti me: et ipā decepta es. Aperui e-
nim os meū ad dñm: et aliud facere
non potero. Cui ille respondit. Patre-
mi: si aperuisti os tuum ad dñm: fac
michi quodcūq; pollicit⁹ es: concessa
tibi uisione atq; uictoria de hostibus
tuis. Dixitq; ad patrem. Hec solum
michi precta qđ deprecor. Dimitte me
ut duobus mensib; circueam mōres:
et plāgam uirginitatē meā cū sodali-
bus meis. Cui ille respōdit. Vade. Et
dimisit eā duobus mensibus. Cumq;
absisset cū socijs et sodalibus suis: he-
bat uirginitatem suā in mōribus. Ex-
pleuq; duobus mensibus reuerſa est
ad patrem suū: et fecit ei sicut uouerat.
Que ignorabat uirū. Exiitq; mos in-
creuit in isrl et consuetudo seruata est:
ut post anni circūlū conueniant in u-
num filie israhel et plangent filia iep-
the galaadite dieb; quatuor. **xi**
Ergo autē in ephraim dñs est iudi-
cio. Nam transeuntes contra a-
quilonem: dixerunt ad iepthe. Quare
uadens ad pugā cōtra filios ammon
vocare nos noluit: ut pegeremus te-
num? Igitur incendit domū tuam.
Quib; ille respondit. Disceptatio erat
michi ⁊ p̃plo meo contra filios ammon
uehemens: uosq; uocauit ut prelerem
michi auxiliū: et facere noluistis. Di-
ceretis posui animā meā in manib;
meis: trāsiūq; ad filios ammon: et tra-
didit eos dñs in manus meas. Quid
cometur: ut aduersum me consurgat
in preliū? Vocatis itaq; ad se tunc

uides de galaad pugnabat contra e-
phraim. Percussitq; uiri galaad e-
phraim: quia dixerat fugiū⁹ est ga-
laad de ephraim ⁊ habitat in medio
ephrain et manasse. Occupauerunt
galaadite uada iordanis: per que e-
phraim reuersurus erat. Cumq; uenisset
ad ea de ephraim numero fugies:
atq; dixisset obsecro ut me transire pe-
mitas: dicebant ei galaadite. Num-
quid ephraeus es? Quo dicente non
sum: interrogabāt eū. Dir ergo sebbol-
lech: qđ interpretat spica. Cui respon-
debat thebbollech: eadē sitcera spicam
reprimere non uolens: facinusq; appre-
hensum ingulabat in ipso iordanis
transitu. Et ceciderūt in illo tempore de
ephrain quadraginta duo milia. Su-
dicauit itaq; iepthe galaadites israhel
se annis: ⁊ mortuus est ac sepult⁹ in
ciuitate sua galaad. Post hunc iudi-
cauit israhel abellā de bethleem: qui
habuit triginta filios et totidem filias.
Quas tuitis foras maritis dedit: ⁊
ciuib; numerū filijs suis accepit uxo-
res: introducens in domū suā. Cui se-
ptem annis iudicauit israhel: mortu⁹
q; est ac sepult⁹ in bethleem. Cui succel-
sit abialon zabulonites: et iudicauit
israhel decem annis: mortuusq; est ac se-
pultus in zabulon. Post hūc iudica-
uit isrl abdon filius heliel pharaoni-
tes qui habuit quadraginta filios ⁊
triginta q; eis nepotes ascendentes su-
per septuaginta pullos asinarum: et
iudicauit israhel octo annis: mortu-
usq; est ac sepultus in pharaon terre
ephrain in monte amalech. **xii**
Rursumq; filij isrl fecerūt malum
in conspectu dñi: qđ tradidit eos
in manus philistinorū quadraginta
annis. Erat aut quidā uir de sarāa

et de sicepe dan nomine manue habēs
uxorem sterilem: cui apparuit angel⁹
dñi: et dixit ad eam. Sterilis es et abs-
q; liberis: sed concipies et paries filiū.
Caue ergo ne bibas uinū ac siceram
nec immūdum quicq; comedas: quia
concipies et paries filiū: cui⁹ nō tāget
caput nouacula. Erat enim nazareus
dei ab infantia sua et ex matris uero:
et ipse incipiet liberare israhel de manu
philistinorū. Que cū uenisset ad mari-
num suū: dixit ei. Vir dei uenit ad me
habens uolum angelicū: terribilis
nimis. Quē nūc interrogassem quis
esset ⁊ unde uenisset ⁊ quo nomine vo-
caretur uoluit michi dicere: sed hūc re-
spōdit. Ecce concipies et paries filiū.
Caue ne uinū bibas nec siceram: ⁊ ne
aliquo uescaris immūdo. Erat enī pu-
er nazareus ab infantia sua et ex uxo-
re matris sue: usq; ad diē mortis sue.
Orauit itaq; manue dñm et ait. Ob-
secro dñe ut uir dei quē misisti ueniat
iterū: et doceat nos quid nos debeam⁹
facere de puero q; nasciturus est. Fran-
diūq; dñs deprecātem manue: et ap-
paruit rurū angel⁹ dñi uxori eius se-
denti i agro. Namque aut marit⁹ eius
non erat cū ea. Que cū uidisset angelū
festinauit et cucurrit ad uirū suū: nū-
tiantq; ei dicens. Ecce apparuit michi
uir quē ante uidebam. Cui surrexit et
secus est uxorem suā: ueniensq; ad ui-
rum dixit ei. Tu es q; locutus es mulieri?
Et ille respondit. Ego sū. Cui manue.
Quando inquit sermo tuus fuerit ex-
pletus: quid vis ut faciat puer aut a
quo se obsecrare debebit? Dixitq; an-
gelus dñi ad manue. Ab omib; que
locutus sum uxori tue abstineat se: et
quicquid ex uinea nascitur non come-
dat: uinū et siceram non bibat: nullo

velcatur immundo. et qđ ei prepi imple-
at atq; custodiat. Dixit itaq; manue
ad angelū dñi. Obsecro te ut acquies-
cas precibus meis: et faciam tibi hedi-
de capris. Cui respondit angelus. Si
me rogis nō comedā panes tuos: si
aut vis olocautū facere offer illud do-
mino. Et nescietat manue qđ angelus
dñi esset. Dixitq; ad eū. Nō est tibi no-
men: ut si hinc tu fuerit replet? hinc
remus te? Cui ille respondit. Cur que-
ris nomen meū qđ est mirabile? Tulit
itaq; manue hediū de capris et liba-
mentat: posuit sup petra offere dñō
qui facit mirabilia. Ipse aut et uxor
eius intuebant. Cūq; ascenderet flam-
ma altaris in celū: angelus dñi pariter
in flāma ascendit. Nō tū vidisset ma-
nue et uxor ei? promi ceciderūt in terrā:
et ultra eis non apparuit angelus dñi.
Statinq; intellegit manue angelum
dñi esse: et dixit ad uxore suā. Mor-
temur: quia vidim⁹ dñm. Cui re-
spōdit mulier. Si dñs nos velle occi-
dere: de manibus vris olocautū et liba-
menta non suscepisset: nec ostendisset
nobis hec omnia: neq; ea q̄ sunt ven-
tura dixisset. Peperit itaq; filium: et
vocavit nomen eius samson. Crevitq;
puer et benedixit ei dominus: cepitq;
spiritus domini esse cum eo in castreis
dan: in terra saraa et ethaol. **XXIIII**
Descendit ergo samson i thāma-
tha: vidensq; ibi mulierē de fili-
abus philistīm ascendit et nūciauit
patri suo et matri sue dicens. Vidi mu-
lierem in thāmatha de filiabus philisti-
nōy: quā queso ut michi accipias ux-
orem. Cui dixerūt pater et mater sua.
Nūquid nō est mulier i filiabus fratru
noy et in omni populo tuo: qđ vis accipe-
re uxore de philistīm qui maledicti

sunt? Dixitq; samson ad patrē suū.
Hāc michi accipe quia placuit oculis
meis. Patres aut ei? nesciebāt qđ res
a dñō fieret: et querebat occasione dñi
philistīm. Et enī qđ dñabantur phi-
listīm israeli. Descendit itaq; samson
cū patrē suo et matre in thāmatha. Cūq;
venissent ad vineas oppidi apparuit
catulus leonis sauis et rugiens: et oc-
currit ei. Irruit aut spiritus dñi in sam-
son: et dilaceravit leonē quasi hediū
in frustra: decepit nichil omnino ha-
bens i manibus: hęc pater et mater noluit
indicare. Descenditq; et locus est mu-
lieri que placuerat oculis ei? Et post
aliquot dies reuertens ut acciperet rā:
declinavit ut videret cadaver leonis.
Et ecce regimen apum in ore leonis:
rāt: at san⁹ mellis. Quē cū sumpsisset
in manibus comederat i via: veniensq;
ad patrē suū et matre dedit eis partē
qui et ipsi comederūt: nec tamē eis vo-
luit indicare qđ mel de corpore leonis
assumpserat. Descendit itaq; pater ei?
ad mulierem: et fecit filio suo samson
coniuū. Sic enim iuvenes facere con-
sueverāt. Cū ergo eives loci illi? vidis-
sent eū dederūt ei sodales triginta qui
essent cū eo. Quibus locus est samson.
Propōnā vobis questionis proble-
ma: qđ si solueritis michi intra septē
dies coniuū dabo vobis triginta hy-
dones et totidē tunicas. Sin aut nō
potueritis solvere: vos dabitis michi
triginta hydones et eiusdē muneris tu-
nicas. Qui responderunt ei. Propone
problema ut audiamus. Dixitq; eis.
De comedate requirit absce: et foris egres-
sa est dulcedo. Nec potuerūt p tres di-
es propositionē solvere. Cūq; adesset
dies septim⁹: dixerūt ad uxore samson.
Glādire viro tuo: et suade ei ut indet

tibi quid significet problema. Quod
si facere nolueris: incendat te i domū
patrē tuū. Au idcirco vocastis nos ad
nuptias ut spoliaretis. Que fundebat
apud samson lacrimas: et querebatur
dices. Vidisti me et nō diligis: idcirco
problema qđ proposuisti filiis populi mei
nō vis michi reponere. At ille respondit.
Patri meo et matri nolui dicere: et tibi
indicare poterō. Septē igit diebus con-
uiuū fletat ate eū: tandēq; die septimo
cū ei esset molesta reposuit. Que statim
indicavit cūibus suis. Et ille dixerūt ei
die septimo ate solis occubitu. Quid
dulce? melle: et quid forte? leone? Qui
ait ad eos. Si nō arastis in vincula
mea: non inuenissetis propositionem
meam. Irruit itaq; in eum spiritus do-
mini: descenditq; ascalonē et percussit ibi
triginta viros: quos ablatis vestes de-
dit hijs qui problema soluerāt. Iratus
q; nimis ascendit in domum patris
sui: uxor autem eius accepit maritū v-
num de amicis ei? et puerum. **XXV**
Post aliquantū aut temporis cū
dies tridice mellis instarent ve-
nit samson: inuissat volēs uxore suā:
et attulit ei hediū de capris. Cūq; cubi-
culū ei? solito veller intrare: prohibuit
illū pater illi? dicens. Putavi qđ odisses
rāt: ideo tradidi illā amico tuo. Sed
habet sorore q̄ iunior et pulchrior illa
est: sit tibi pro ea uxor. Cui samson re-
spōdit. Ab hac die nō erit culpa in me
contra philisteos. Faciā enī vobis ma-
la. Percussitq; et cepit recentas vulpes:
caudasq; earū vinxit ad caudas et fa-
ces ligavit in medio: quas igne suc-
cendens dimisit ut huc illucq; discurre-
rent. Que statim precepit in segetes
philistinoy. Quibus succensis et copor-
tate iam feuges et adhuc stantes in

stipula cōcremate lūr: intātū ut vineas
quodq; et oliueta flāma cōsumeret. Di-
xerūtq; philistīm. Quis fecit hāc rem?
Quibus dictum est. Samson gener thā-
matha: qđ tulit uxore ei? et alteri tra-
didit hęc opat? est. Ascenditq; phili-
stīm: et cōbussit tā mulierē quā pa-
trē ei?. Quibus ait sāmson. Licet hęc feceris
tamē adhuc ee vobis repetā ultionē:
et tūc quiescā. Percussitq; eos ingenti
plaga: ita ut stupētes surā femori im-
pōnerent. Et descendēs habitavit in
spelūca petre etham. Agit ascendēs
philistīm in terrā iuda castametati
sunt in loco qui postea vocat? est lechi
id est maxilla: ubi eoy fusus est exercit⁹.
Dixerūtq; ad eos de tribu iuda. Cur a-
scendistis adūsū nos? Qui responde-
runt. Ut ligamus samson venim⁹: et re-
reddam⁹ ei que in nos opat? est. De-
scenderūt ergo tria milia viroy de iuda
ad spelū silicis ethā. Dixerūtq; ad sam-
son. Aestas qđ philistīm imprent no-
bis? Quare hoc facere voluisti? Qui-
bus ille ait. Sicut fecerūt michi: sic fe-
ci eis. Ligare inquit te venim⁹: et tra-
dere in man⁹ philistinoy. Quibus sam-
son irate ait et spondere michi: qđ nō
occidatis me. Dixerūt. Nō te occidem⁹:
sed vindū teadem⁹. Ligauerūtq; eū duo-
bus novis funibus: et tulerūt eū de petra
etham. Qui cū venisset ad locū maxil-
le et philistīm vōnterātes occurrissent
ei dicit spiritus dñi in eū: et sicut solēt
ad odorē ignis ligna cōsumi: ita vin-
cula quibus ligat? erat dissipata lūr et
soluta. Inuentāq; maxillā id est man-
dibulā asini que iacebat arripens: in-
terfecit in ea mille viros et ait. In ma-
xilla asini in mādibula pulli asinarū
delevi eos: et percussit mille viros. Cūq;
hec verba canens compleisset: proiecit

mandibulā de manu: et vocavit no-
men loci illi? ramathlechi: qđ inpre-
tatur eleuatio maxille. **S**icutq; valde
clamauit ad dñm et ait. Tu dedisti in
manu secui tui salutē hāc maximam
atq; victoriā: et in firi morior: incidāq;
in manu? circūcisor. **A**pertit itaq; dñs
molare dēte in maxilla asini: et egres-
se lūt ē eo aque. **Q**uibz hauritis reso-
cillauit spiritus: et vires recepit. **I**ndirco
appellatum est nomen loci illius inuo-
cantis fons de maxilla: usq; in p̄sen-
tem diem. **I**udicauitq; israhel in die-
bus philistinū viginti annis. **XVI**
Abiit quoq; i gazam et vidit ibi
mulierē meretricē: ingressusq; est
ad eā. **Q**uā cū audisset philistinū et pe-
crebuisse apud eos: intrasse urbem
samson: circūdederūt eū politis i pora-
ritatis custodibz: et ibi tota nocte cū
silētio prestolātes ut facto mane ege-
rent occideret. **D**ormiuit autē sam-
son usq; ad mediū noctis: et inde con-
surgēs ap̄hendit ābas porte fores cū
possibz suis: et leua: impositasq; hume-
ris suis portauit ad verticē mōtis qui
respicit hebron. **P**ost hęc amauit mu-
lierē q̄ habitauit in valle soreth: et vo-
cabat dalila. **V**enerūq; ad eā p̄cipēs
philistinū atq; dixerūt. **D**ecipe eū et
disce ab illo in quo habeat tantā for-
titudinē: et quomō eū superare valea-
mus et vindū affligere. **Q**uā si feceris:
dabim? tibi singli mille argētos. **I**o-
ruta ē ergo dalila ad lāson. **D**ixit michi
obsecro in quo sit tua maxima fortitu-
do: et qđ sit quo ligat? erūpere neque-
as. **C**ui respōdit samson. **S**i septem
necruicēs funibz necdū sicis: et adhuc
humētibz ligat? fuero: infirm? ero ut
ceteri homines. **A**cciderūtq; ad eā sacra-
pe philistinū septem funes ut dixerat:

quibus vinxit eū latētibz apud se in-
sidijs: et in cubiculo sine rei expectātibz.
Clamauitq; ad eū. **P**hilistinū super te
samson. **Q**ui rupit vincula quomodo
si rupat quis fili? de stupa torū spura-
mine cū odorē ignis accepit: et nō est
cognitū in quo esset fortitudo eius. **D**i-
xitq; ad eū dalila. **E**cce illudst michi:
et fallum locut? es. **H**abē nunc indi-
ca michi quo ligari debras. **C**ui ille re-
spōdit. **S**i ligat? fuero nouis funibz
qui nūq; fuerūt in opere: infirm? ero:
et alior? hominū similis. **Q**uibz rurū
dalila vinxit eū: et clamauit philistinū
super te samson: in cubito insidijs pre-
paratis. **Q**ui ita rupit vincula: quasi
fila relas. **D**ixitq; dalila rurū ad eū.
Et siquēquo decipis me et fallū loque-
ris? **A**scende de quo vinciri debras.
Cui respōdit samson. **S**i inquit sepe
cines capiti mei cū licio plegueris et
clauū hīs circūdagarū terre fixeris: in-
firm? ero. **Q**uā cū fecisset dalila: dixit ad
eū. **P**hilistinū super te lāson. **Q**ui rōsur-
gens de somno retraxit clauū cū cini-
bus: et licio. **D**ixitq; ad eū dalila. **Q**uo-
modo dicis qđ amas me cū anim? nō
nō sit meū? **P**er tres vires mēis? es
michi: et nolūsti dicere in quo sit ma-
xima fortitudo tua. **C**umq; molesta ei
esset: et p̄ multos dies iugiter adhaeret
spatiū ad quietē nō tribuēs: defecit a-
nima ei? et ad mortē usq; lassata ē. **T**ūc
ap̄rens vitratem rei dixit ad eā. **S**ecū
nūq; ascendit super caput meū: quia na-
zareus id est cōsecrat? dñs sum de ve-
ro mēis mee. **S**i rālū fuerit caput me-
um: recedat a me fortitudo mea: et def-
iciā: et eoq; sicut meri homines. **E**t idēq;
illa qđ cōfessus ei esset omnem animi
sui: misit ad p̄cipēs philistinū: ac
mādauit. **A**scendit adhuc semel: qđ

nūc michi ap̄ruit cor suū. **Q**ui ascende-
rūt: assumpta prouia quā pmiserāt. **A**t
illa dormire eū fecit super genua sua: et
i funi suo redinare caput. **V**ocauitq;
cōfortē et rāsit sepe? cine? ei? et cepit ab-
igere eū et a se repellere. **S**tati em de eo
fortitudo discessit. **D**ixitq; philistinū
super te lāson. **Q**ui de somno cōsurgēs
dixit i animo suo. **E**grediar sicut āre
feci: et me egrediā: nesciens qđ recessisset
ab eo dñs. **Q**uē cū ap̄hendisset phili-
stinū rācin eruerūt oculos ei? et duxe-
rūt gazā vindū catenis: et clauū in
racore molere fecerūt. **I**taq; capilli ei?
renasce? ceperāt: et p̄cipēs philistinū
cōuenerūt i vñ ut immolaret i p̄stia
magnificas dagon deo suo: et epularen-
tur dñtes: reddidit de? noster inimicū
nēm lāson i manu? n̄ras. **Q**uā etiā p̄p̄s
vidēs laudabat dñi suū: eadēq; dicebat.
Tradidit de? noster adūsariū nēm in
manu? n̄ras: qđ deleuit terrā n̄ram: et oc-
cidit plurimos. **I**etāq; per cōiunia
lūpis iā epulis p̄cepit ut vocaretur
lāson: et āre eos luderet. **Q**ui adduct?
de carcere ludebat āre eos: fecerūq; eū
flare inter duas colūnas. **Q**ui dixit
puero regēi gressus suos. **D**imite me
ut tangā colūnas quibz oñis immi-
ner dom? et redimet super eas et paululū
requiescā. **D**om? aut erat plena viro-
ri ac m̄is: et erat ibi oñes p̄cipēs
philistinū: ac de redo et solario circi-
er tria milia viriūq; segus sp̄dabāt
ludēte lāson. **A**t ille inuocato dñō
ait. **D**ñe de? me? memento mei: et redde
michi nūc fortitudinē pristinā de? me?
ut vltiscar me de h̄stibz meis: et p̄ amil-
sione duorū luminū vnā vltionē recū-
piā. **E**t ap̄prehēs ābas colūnas qui-
bus imminabat dom? alterāq; eaz de-
stera: et alterā leua tenēs ait. **M**ortiaf

animā mea cū philistinū. **C**ōcussitq;
fortiter colūnas: cecidit dom? super oñes
p̄cipēs et ceterā mltitudinē q̄ ibi erat.
Multosq; plures interfecit mories: qđ
āre viu? occideret. **D**escendētes aut fies
ei? et unūsa cognatio tulerūt corpus
ei? et sepelierunt inter laraa et estahol
in sepulcro patris sui manue: iudica-
uitq; israhel viginti annis. **XVII**
Auitq; eo tpe vir quidā de mōte e-
phraim nomine michas: qđ dixit
m̄i sue. **M**illecū argētos qđ separa-
ueras et super quibz me audire iuraue-
ras ecce ego habeo: et apud me sūt. **C**ui
illa respōdit. **B**enedic? fili? me? dñō.
Reddidit ergo eos m̄i sue: qđ dixerat ei.
Cōsecraui et vñi hęc argenti dñō: ut
de manu mea suscipiat fili? meus et
faciat sculptile atq; cōflatile: et nūc tra-
do illud tibi. **R**eddidit igit eo? m̄i sue.
Que tulit ductos argētos et dedit e-
os argētario: ut faceret eē eis sculptile
atq; cōflatile qđ fuit in domo miche.
Qui ediculā qđ in ea deo separauit: et fe-
cit ephod et theraphim id est ueste sacer-
dotalē et ydola. **I**mpleuitq; vñi? filior?
suorū manū: et fact? ē ei sacerdos. **I**n di-
ebz illis non erat rex in isrl: sed unus-
quisq; qđ sibi redū videtāt hęc faciebat.
Fuit qđ in tpe illo alter adulescēs de be-
thleem iuda eē cognatione ei? eratq;
ip̄e leuitēs et habitabat ibi. **E**gressusq;
de ciuitate bethleem: peregrinari voluit
ubiūq; sibi cōmodū repperisset. **E**ūq;
venisse in mōte ephraim iter facies: et
dedinasset parūper i domo miche: in-
terrogat? ē ab eo unde venisset. **Q**ui re-
spōdit. **L**euita sū de bethleem iuda: et na-
do ut habite? ubi potero: et vtile michi
esse p̄p̄gero. **M**ane apud me inquit
et esto michi parēs ac sacerdos: dabo
qđ tibi p̄ ānos singlos decē argētos

ac veste duplici: et quod ad vidu sunt neces-
saria. **R**egit et masit apud homine:
fuitque illi fili unus de filiis. Implevitque
micha manum eius: et habuit puerum
sacerdotem apud se: nunc scio dicere
quod bene faciet michi deus: habenti le-
uitici generis sacerdotem. **xviii**
In diebus illis non erat rex in israel: et rebus dan
querelabat possessionem sibi ut habitaret in
ea. **U**sq; ad illu enim die inter ceteras tri-
bus forte non acceptat. **M**iserit ergo fi-
lij dan stirpis et familie sue quique viros
fortissimos de saraa et ethaol: ut re-
plorarent terram et diligenter inspiceret.
Dixeruntque eis. **I**te et considerate ita. **Q**ui
cum peregrinos venisset in montem ephraim
et intrasset domum miche: requieverunt
ibi. **E**t agnoscetes vocem adolescentis le-
uite: uterqueque illi diuersorio: dixerunt ad
eum. **Q**uis te huc adduxit? **Q**uid hic a-
gis? **Q**uia ob causam huc venire volui-
sti? **Q**ui respondit ei. **I**te et hec prestatit
michi michas: et me mercede conduxit ut
sim ei sacerdos. **R**ogaueruntque eum ut co-
suleret dominum: et scire posset an prospero in-
nere pgeret: et re haberet affedum. **Q**ui re-
spodit eis. **I**te cum pace. **D**ns respicit vi-
am uestram: iter quo pgeritis. **E**untes
igitur quique viros venerunt lais: videruntque
populum habitantem in ea absque ullo timore
iuxta consuetudinem sydoniorum: secus et
quietum nullo ei periculo resistere magna-
rumque opum: et pcul a sydone atque a rudis
hominibus separatum. **R**estitque ad fratres suos
in saraa et ethaol: et quod egisset sci-
ficantibus responderunt. **S**urgite et ascen-
dimus ad eos. **V**idim? enim terram valde
opulentam et ubera. **N**olite negligere: noli-
te cessare. **E**am? et possideam? ea: nullus
erit labor. **I**ntrabim? ad securos? et regi-
one lacustima: trademus? nobis dñs lo-
cum? quo nullus rei est penuria eorum que

gignuntur in terra. **P**rofecti igitur sunt de
cognitione dan de saraa et ethaol secuti
viri accendi armis bellicis: ascenderuntque
maserunt in chariathiarim iude: et locum
ex eo per castrorum dan nomen accepit: et est
post tergum chariathiarim. **I**nde transie-
runt in montem ephraim. **C**umque venisset ad
domum miche: dixerunt quique viros qui prius
missi fuerant ad considerandam terram lais
ceteris fratribus suis. **R**ostis quod in domibus
istis sit ephod et theraphim et sculpile
atque costantile. **V**idete quid vobis pla-
ceat. **E**t cum paululum declinasset ingressi
sunt domum adolescentis leuite qui erat in do-
mo miche: salutaueruntque eum verbis pa-
cificis. **S**ecuti autem viros ita ut erant arma-
ti stabant ante ostium. **A**t illi qui ingressi
fuerant domum iuuentis sculpile et ephod
et theraphim atque costantile tollere nite-
bantur: et sacerdos stabat ante ostium: secuti
nis viris fortissimis haur paul responda-
ntibus. **V**ulerunt igitur qui intrauerant sculpile
ephd et ydola atque costantile. **Q**uibus di-
xit sacerdos. **Q**uid facitis? **C**ui respon-
derunt. **L**ace et pone digitum super os tuum:
venimus nobiscum: ut habeam? te ptem ac
sacerdotem. **Q**uid tibi melius? et ut sis sacer-
dos in domo unius viri: an in una tribu
et familia israel? **Q**uod cum audisset ac-
quieverunt hominibus eorum: et tulit ephod et
ydola ac sculpile et pfecti sunt eis. **Q**ui
cum pgeret et ante se ire fecissent paruulos
ac numerum et omne quod erat preciosum in a-
domo miche esset paul: viri qui habitant
in edibus miche clamantes secuti sunt:
et post tergum clamare ceperunt. **Q**ui cum re-
spexissent dixerunt ad micham. **Q**uid tibi
vis? **C**ur clamas? **Q**ui respondit. **D**e-
os meos quos michi feci cultus et sacer-
dotes et omnia que habeo: et dicitis quid tibi
est? **D**ixeruntque ei filij dan. **E**cce ne
ultra loquaris ad nos: et veniat ad

te viri animo coacti: et ipse cum omni do-
mo tua perias. **E**t sic cepto idnere pre-
perunt. **V**iderunt autem micha quod fortiores se
essent: restitit in domum suum. **S**ecuti
autem viros vulerunt sacerdotes et qui supradixi-
mus: veneruntque in lais ad populum quie-
scentem atque secus et pculerunt eos in ore
gladii: urbemque incendio tradiderunt nul-
lo penitus secute pndu: eo quod paul habi-
taret a sydone et cum nullo hominum ha-
beret quicquam societatis ac negotij. **E**rat
autem civitas ista in regione roob quam
rursus reuerteris habitauerunt in ea voca-
to nomine civitatis dan iuxta vocabu-
lum patris sui quem genuerat ista qui prius lais
dicebat. **P**osueruntque sibi sculpile: et io-
nathan filium gesan filij moysi ac fi-
lios eius sacerdotes in tribu dan: usque
ad diem captivitatis sue. **M**anque
apud eos ydolum miche omni tempo-
re quo fuit domus dei in sydo. **I**n die-
bus illis non erat rex in israel. **xix**
Fuit quidam vir leuitus habitans in
latere montis ephraim: qui acce-
pit uxorem de bethleem iuda. **Q**ue reliquit
eum et restitit in domum patris sui bethleem:
mansitque apud eum quatuor mensibus. **S**e-
cutusque est eam vir suus volensque reconcilia-
ri ei atque blandiri: et secum reducere: habes
in comitatu pueros et duos asinos. **Q**ue
suscepit eum: et introduxit in domum patris
sui. **Q**uod cum audisset socer eius: et vidisset
occurrere ei levi: et amplecti et hominem.
Manque genuit in domo soceri tribus die-
bus comedens cum eo et bibens familiari-
ter: die autem quarto de nocte consurgens
profectus est voluit. **Q**ue tenuit socer: et
ait ad eum. **E**cce praeparavi panis et
cisterna hominum: et hic phiscaris. **S**e-
cutusque simul: ac comederunt et biberunt.
Dixitque pater puellae ad generum suum.
Questo te: ut hodie hic maneas paritque

letemur. **A**t ille consurgens cepit velle per-
fugari. **E**t nichilomin? obnixit eum socer
tenuit: et apud se fecit manere. **M**ane
autem facto parabat leuitas iter. **C**ui socer
rursus. **O**bsceco inquit ut paululum tibi
capias: et assumptis viribus donec ince-
scat dies: postea phiscaris. **C**omede-
runt ergo simul: surrexeruntque adolescentes ut
pgeret cum uxore sua et puero. **C**ui rursus
locutus est socer. **C**onsidera quod dies ad oc-
casum declinavit: licet et pinguat ad vesp-
erum. **M**ane apud me etiam hodie et dur-
lectu die: et mas phiscaris ut vadis in
domum tuam. **R**olvit pater acquiescere
hominibus eius: sed statim pgerit et venit co-
tra iebus que altero nomine vocat ier-
usalae: ducens secum duos asinos onu-
stos et cubinam. **I**taque aderat iuxta ie-
bus et dies mutabatur in noctem. **D**ixitque
puer ad dominum suum. **V**eni obsceco dedi-
nem? ad urbem iebusorum: et maneamus
in ea. **C**ui respondit dominus. **N**on ingredi-
ar oppidum gentis alienae quod non est de filiis
israel: sed transibo usque gabaa et cum illuc
puerum manebim? in ea: aut certe in ur-
be rama. **T**ransierunt ergo iebus et cepit
carpere iter: occubuitque eis sol iuxta
gabaa quod est in tribu beniamin: duxerunt
que ad eam ut manerent ibi. **Q**uo cum intras-
sent sedebat in platea civitatis: et nullus
eos recipere voluit hospitio. **E**t ecce ap-
paruit homo senex reuerens de agro et
de opere suo vespertinus: et ipse de nocte e-
rat ephraim: et peregrinus? habitabat in
gabaa. **H**omines autem regionis illius
erat filij temini. **E**levatisque oculis vidit
senex sedentem hominem cum sarcinulis suis
in platea civitatis: et dixit ad eum. **V**nde
venis: et quo vadis? **Q**ui respondit ei.
Profecti sumus de bethleem iuda: et pergi-
mus ad locum nostrum quod est in latere montis
ephraim unde iteramus bethleem. **E**t nunc

100
vadim? ad domū dei nullusq; sub te-
dū suū nos vult recipere habentes pa-
leas et fenu in alimō pabulū et panē
ac vinū i meos et acille tue usus et pu-
erū q; meū ē. Nulla re indigē nū hū-
spitio. Cui respōdit sene. Pax eccl sit.
Ego pbebo omnia q; necessaria sūt: tan-
tū q;so ne in platea maneas. Introdu-
xitq; eū in domū suā: et pabulū alimē
pbeuit: ac postq; lauerūt pedes suos re-
cepit eos in cūmū. Illis epulātibz et
post laborē itineris cibo et potu reficē-
tibz corpora: venerūt viri civitatis illi
filij belial id ē absq; iugo: et circū dā-
domū senis fores pullare ceperūt cla-
mātes ad dñm dom? atq; dicētes. E-
duc virū q; ingressus est domū nā: ut
abutamur eo. Egressusq; ē ad eos se-
ne et ait. Nolite fies nolite facere ma-
lū hoc: qā ingressus ē hūmo hospitii
mei: et cessate ab hac stulticia. Habeo
filia virgine: et hic hūmo habet cūbi-
nā: educā eas ad vos ut humilietis e-
as et vram libidinē cōpleatis: tātū ob-
sacro ne scil? hoc cōtra naturā opremi-
ni i virū. Nolēbāt acquiescere hūmonibz
illi. Quā cētes homo adduxit ad eos
cūbina suā: et eis tradidit illudendā.
Quā cū tota nocte abusi esset: dimise-
rūt eā mane. At mlier recedētibz tene-
bris venit ad ostiū dom? ubi mane-
bat dñs suus: et ibi corruit. Mane fa-
cto surrexit hūmo et aperuit ostiū ut ce-
ptā repleteret viā: et ecce cūbina et iace-
bat ante ostiū sparsa i limine manibz.
Cui ille putās eā quiescere loquebat.
Burge ut abulē. Quā nichil respō-
dē intelligēs q; erat mortua tulit eā
et imposuit asino: refulsq; ē i domū su-
am. Quā cū esset ingressus accipuit
gladiū: et cecidit uxoris cū ossibz sui
in duodeci partes ac fustā cūctis milit

in omēs annos isrl. Quā cū vidissent
singli cōdamabāt. Nūq; res talis fa-
cta ē in israhel et eo die quo ascēderunt
patres nostri de egipco usq; i presens
tempus. Fere senectūam: et in comu-
ne decemite quid facto op? sit. **XX.**
Egressi itaq; sūt omnes filij isrl: et
pariter cōgregati sūt viri vni de
dan usq; befsabe et terra galaad ad do-
minū i maspha: omēs q; aguli plosq;
et cūde mibz isrl in ecclia ppi dei cōue-
nerūt q; dñm gēa milia pedū pugna-
torū. Nec lauit filios bēiamin: q; alie-
dilla filij isrl in maspha. Introgatus
q; leuita marit? mulieris infide: quo-
modo tāti scil? pperatū esset respōdit.
Veni i gabaa bēiamin cū uxore mea:
illucq; diui. Et ecce homines civitatis
illi? circū dēdēt uode domū i qua ma-
nebā volētes me occidere: et uxore meā
incredibili furore libidinis uēgātes: te-
niq; mortua ē. Quā acceptā in fusta
concidit: milibz partes i omēs hūmos
possessionis vre: qā nūq; tāti nefas et
rā grāde pculū factū ē in isrl. Adēb?
omēs filij isrl: decemite qd facere debe-
ant. Stāsq; omēs plos et q;li vni? hū-
minis hūmone respōdit. Nō recedem?
in tabernaculo nra: nec suā quisquā in-
teabit domū: sed hoc oia gabaa in cō-
mune faciē. Decē viri eligāt e centū
q; omibz tribubz isrl et cētū de mille et
mille de decē milibus ut cōponūt repe-
ritū cibaria: et possint pugnare oia
gabaa bēiamin: et reddere ei p seclere
qd meret. Conueniēq; omniū isrl ad
civitātē q;li hūmo vni? eadē mēte vno
q; cōsilio: et misērūt nūcios ad omēn
tribū bēiamin q; dicerēt. Cur tāti ne-
fas i vobis reperit? Tradite hominē
de gabaa q; hoc flagitiū pperatū ut
morianē: et auferat malū de isrl. Qui

101
noluerūt fratru suoz filioz isrl audire
mādatū: sed ex cūctis urbibus q; sortis
sue erāt cōueniūt i gabaa ut illis fer-
rēt auxiliū: et oia vniū plos israhel
dimicārēt. Iuueniēq; sūt viginquiq;
milia de bēiamin educētū gladiū
preter habitatores gabaa q; septuagēti
erant viri fortissimi ita sinistra ut de-
extra pstantes: et sic fundis lapides ad
cētū iaciētes ut capillū q; possēt pceue-
re: et nequaq; i alterā partē idus lapi-
dis deferēt. Virorū q; isrl absq; filijs
bēiamin inuenta sūt quadrigēta mi-
lia educētū gladios et paratorū ad
pugnā: qui surgētes venerūt in domū
dei hūc ē in silo: cōsulerūtq; dñm atq;
dixerūt. Quis erit in exercitū nro prin-
ceps certaminis oia filios bēiamin?
Quibz respōdit dñs. Judas sit dux
vestre. Stāsq; filij isrl surgētes ma-
ne castrametati sūt iuxta gabaa: et in-
de pcedētes ad pugnā oia bēiamin
urbē cōpugnare ceperūt. Egressiq; filij
bēiamin de gabaa: occiderūt de filijs
isrl die illo viginquē milia virorum.
Rursū filij isrl et fortitudine et numero
cōstētes in eodē loco in quo pri?
cauerūt acie direxerūt: ita tamē ut pri?
ascēderēt et stēt corā dño usq; ad no-
ctē: cōsulerūtq; eū et dicerēt. Debeo ul-
tra pcedere ad dimicandū oia filios
bēiamin fies meos an non? Quibz
ille respōdit. Ascendite ad eos: et inite
certamē. Cūq; filij isrl altera die cōtra
filios bēiamin ad plū pcellissent: e-
ruperūt filij bēiamin de portis gabaa:
et occurrētes eis tāta i illos rede bacha-
ni sūt: ut decē et octo milia virorū educē-
tū gladiū pstanterent. Quā obreui
omēs filij isrl venerūt in domū dei: et
sedēs stebāt corā dño. Reuenerūt
q; die autem illo usq; ad vespertinū:

et obtulerunt ei olocausta atq; pacifi-
cas victimas: et super statu suo inter-
rogauerūt. Eo tempore ibi erāt archa fe-
deris dñi: et phinees filij eleazari filij
aaron ppositus domū. Cōsulerunt
igit dñm atq; dixerūt. Exire ultra debe-
mus ad pugnā oia filios bēiamin
fratres nros an quiescere? Quibz ait
dñs. Ascendite. Cras enī tradā eos in
manū vā. Posuerūtq; filij isrl insidi-
as p circuitū urbis gabaa: et tertia vice
sicut samel et bis oia bēiamin exercitū
produxerūt. Sed et filij bēiamin au-
dacter recuperūt de civitate: et fugientes
adūarios lōgū psecuti sunt: ita ut
vulneratē et ei? sicut primo die et secū-
do: et redetēt p duas semitas vertentes
regā quas una ferebat in berhel et al-
tera in gabaa: atq; pstanterent trigēta
ciriter viros. Putauerūt enī solito eos
more cedere. Qui fugā arte simulātes
inierūt cōsiliū ut abstraherēt eos de ci-
uitate: et q;li fugientes ad supradictā
semitas pducerēt. Omēs itaq; filij isrl
surgētes de sedibz suis retenderūt ad-
em in loco q; vocat baalchamar: insi-
die q; que circa urbē erāt paulatim se-
apetere ceperūt et ab occidentali urbia
parte pcedere. Sed et alia decē milia
virorū de vniūso isrl: habitatores urbis
ad certamina provocabāt: in gravatū
q; ē bellū cōtra filios bēiamin: et non
intellegerūt q; et omni parte illi? instaret
interit. Percussitq; eos dñs i cōspatu
filiorū isrl: et misērūt q; illis in illo die
viginquiq; milia et centū viros omēs
bellatores et educētes gladiū. Filij
aut bēiamin cum se inferiores esse vi-
dissent ceperūt fugere. Quā cētes filij
isrl dederunt eis ad fugiendū locū: ut
ad sparatas insidias dēuenerēt quas
iuxta urbem posuerāt. Qui cum repē-

de latibulis surrexissent et beniamin
terga cedebat daret: ingressi sunt ciuitatem
et percussit eam i ore gladij. Signum
aut dederat filij israel hys quos in insi-
dijs collocauerat: et postquam urbe cepis-
set igne accenderent: ut ascendente in
altu fumo capta urbem demonstraret.
Quod cum tenerent filij israel in ipso ceta-
mine positi: putauerunt cum filij benia-
min eos fugere et instantius persequen-
bantur: celsis de exercitu eorum triginta vi-
ris: et viderunt quasi columnam fumum de
ciuitate ascendere: beniamin quoque re-
spiciens retro cum capta tenerent ciuita-
tem et flamas in sublimi ferri: qui pri-
us simulauerat fugam: uersa facie for-
us respicebat. Quod cum uidissent filij
beniamin in fugam uersi sunt: et ad viam
deserti ire ceperunt: illuc quoque eos ad-
uersarijs persequentibus. Sed et hii qui
urbem succenderat occurrerunt eis: atque
ita factum est ut ex utraque parte ab hosti-
bus cederent: nec erat ulla requies mo-
rientium. Ceciderunt atque prostrati sunt ad
orientalem plagam urbis gabaa. Fue-
runt autem qui in eodem loco interfati sunt
decem et octo milia virorum: omnes robu-
stissimi pugnatores. Quod cum uidis-
sent qui remanserant de beniamin fuge-
runt in solitudine: et pergebant ad peram
aut vocabulum est rammon. In illa ergo
fuga palantes et in diuersa tendentes
occiderunt quingenta milia viros. Et cum
ultra tenderet persecuti sunt eos: et inter-
fecerunt etiam alia duo milia. Et sic fa-
ctum est ut omnes qui ceciderat de benia-
min i diuersis locis esset viginti quingenta
milia pugnatores: ad bella promptissi-
mi. Remanserunt itaque de omni numero
beniamin qui euadere potuerunt et fu-
gere in solitudine secuti viri: sedentesque
in petra rammon mensibus quatuor.

Regressi autem filij israel omnes reliquias ci-
uitatis a viri usque ad iumenta gladio
percussit: ciuitatemque urbesque viduas benia-
min vocat flama consumpsit. **Ruth**
urauerat quoque filij israel in malphara
dixerunt. Nullus nostrum dabit filiam
beniamin de filiabus suis uxorem. Ve-
neruntque omnes ad domum dei in bethleem
in conspectu eius sedentes usque ad vesp-
eram leuauerunt vocem: et magno vlu-
latu ceperunt flere dicentes. Quare domine
deus israel factum est hoc malum in popu-
lo tuo: ut hodie una tribus auferatur
ex nobis. Altera autem die diluulo co-
surgentes ceperunt altare obambulare
et ibiolocusta et pacificas victimas
et dixerunt. Quis non ascendit in exerci-
tum domini de universis tribubus israel?
Grandienti iuramento se constituerant
cum essent in malpha: interfecit eos qui
desiderant: dudumque penitentia filij israhel
super faciem suam beniamin ceperunt di-
cere. Ablata est tribus una de israel. Un-
de uxores accipiente. Omnes enim in co-
mune iurauimus non duros nos
habeas filias nostras. Idcirco dixerunt.
Quis est de universis tribubus israel
qui non ascendit ad dominum in mal-
pha? Et ecce inuenerunt habitatores
iabab galaad in illo exercitu non fuisse.
Eo quoque tempore cum essent in bethleem
nullus ex eis ibi repperit est. Misecunt
itaque decem milia viros robustissimos:
et preceperunt eis. Ite et percute habita-
tores iabab galaad i ore gladij: tam
uxores quam paruulos eorum: et hoc rei
quod observare debemus. Omne ge-
neris masculini et mulieres que cognou-
erunt viros interficite: virgines resua-
re. Inueniunt sunt de iabab galaad qua-
dringente virgines que nescierunt viri
thorunt: et adduxerunt eas ad castra

in bethleem in terra chanaan. Misecuntque
milios ad filios beniamin qui erant in
petra rammon: et preceperunt eis ut eos sus-
ciperet i pace. Veneruntque filij beniamin
in illo tempore: et date sunt eis uxores de
filiabus iabab galaad: alias autem non
repperunt quas simili modo traderent.
Uniuersique israel valde doluit: et egit
penitentiam super interfecione unius tribus
ex israel: dixeruntque maiores natu. Quid
faciemus reliquis qui non acceperunt
uxores? Omnes in beniamin femine
concederunt: et magna nobis cura in-
gentium studio providendum est: ne
una tribus deleatur ex israel. Filias enim
nostras eis dare non possumus: constituti
iuramento et maledictione qua dixi-
mus: maledictus qui dederit de filiabus
suis uxorem beniamin. **Ruth** itaque con-
siliu atque dixerunt. Ecce sollicitas domini
est in bethleem annuatiaria: que sita est ad
septentrionem urbis bethleem: ad orienta-
lem plagam viam que de bethleem tendit ad
bethleem: et ad meridiam oppidum lebona.
Preceperuntque filij beniamin atque di-
xerunt. Ite et latetate in vineis. Cumque
viderent filias bethleem ad duccendos tho-
ros ex more procedere: cepte ceperunt de vi-
neis et rapite ex eis singuli uxores sin-
gulas: et pergit in terram beniamin.
Cumque venerint patres earum ac fratres
et aduersum vos queri ceperint atque iurga-
ri: dicant eis. Misecimini eorum. Non enim
rapuerunt eas iure belluini atque viduorum:
sed rogantibus ut acciperet non dedistis:
et a vera parte peccatum est. **Ruth** itaque filij be-
niamin ut sibi fuerat imperatum: iuxta
numeri sui rapuerunt sibi de hys que
ducebantur uxores singulas: abie-
ceruntque in possessionem suam edificantes
urbes et habitatores in eis. Filij quoque
israhel reuerti sunt per tribus et familias

in tabernacula sua. In diebus illis non
erat rex in israhel: sed unusquisque quod si-
bi rectum videbatur hoc faciebat. **Ex-**
plur libi iudici. Inapit libe Ruth. j.
A diebus unius iudicis quando iudi-
ces preerant facta est fames in terra. A-
biit ergo homo de bethleem iuda: ut
peregrinaretur in regione moabitide:
cum uxore sua ac duobus liberis. Ipse vo-
cabatur elimelech: et uxor eius noemi: et
duo filij alter naalon: et alter elchion:
effecit de bethleem iuda. Ingressique re-
gionem moabitidem morabatur ibi.
Et mortuus est elimelech maritus noe-
mi: remansitque ipsa cum filiis. Qui accepe-
runt uxores moabidas: quarum una
vocabatur orpha: altera que ruth. Man-
seruntque ibi decem annis: et ambo mor-
tui sunt naalon uidelicet et elchion: re-
mansitque mulier orbata duobus liberis
ac marito. Et surrexit ut in patriam pe-
geret cum utraque nuru sua de regione
moabitide. Audierat enim quod respexisset
dominus populum suum: et dedisset eis escas. E-
gressa est itaque de loco peregrinationis
sue cum utraque nuru: et iam in via reuer-
endi posita in terra iuda: dixit ad eas.
Ite in domum matris vestre. Faciat vo-
biscum dominus misericordiam: sicut fecit cum
mortuis et mecum. Det vobis inuenire
requiem in domibus virorum quos sortitu-
re estis. Et osculata est eas. Que eleua-
ta voce flere ceperunt: et dicere. Tecum peregre-
mus ad populum tuum. Quibus illa respon-
dit. Reuertimini filie mi. Cur venitis
mecum? Num ultra habeto filios in ve-
ro meo: ut viros ex me sperare possitis?
Reuertimini filie mi: et abite. Nam enim
senectute confecta sum: nec apta vincu-
lo coniugali. Etiam si possem hac nocte
concipere et parere filios: si eos repudare
velis donec cesset et annos pubertatis

impleat: ante ceteris vetule q̄ nubatis.
Nolite queso filie mi: quia vestra angustia magis me premit: et egressa est manus dñi cōtra me. **E**levata igitur voce rursū flere cepit. **O**rpha desolata est socru ac reusa: ruth adhesit socru sue. **C**ui dixit noemi. **E**n reuersa est cognata tua ad pplm suū et ad deos suos: vade cū ea. **Q**ue respōdit. **N**e aduerseris michi: ut relinquā te et abram. **Q**uocūq; perregeris pergā: et ubi morata fueris: ego pariter morabor. **P**opulus tu? p̄ps meus: et deus tuus deus meus. **Q**ue te terra suscipiat morientē in ea moriar: ibiq; locū acipiā sepulture. **H**ec michi faciat deus et hec addat: si non sola mors mea te separauerit. **V**idens ergo noemi q̄ obstinato ruth animo decreuisset seū pergere: aduersari noluit: nec ad suos ultra reditum persuadere. **P**rofectq; sunt simul: et uenerunt in bethleem. **Q**uibus urbem ingressis uelox apud rudos fama precebruit: dicebatq; mulieres. **H**ec est illa noemi. **Q**uibus ait. **N**e uocetis me noemi id est pulcra: sed uocare me mara id est amara: q̄a amaritudine valde repleuit me omnipotens. **E**gressa sū plena: et uacua reduxit me dñs. **C**ur ergo uocatis me noemi quam dominus humiliavit: et afflixit omnipotens? **V**enit ergo noemi cum ruth moabitide nuru sua de terra peregrinationis sue: ac reuersa est in bethleem quādo primum ordeas merebantur. **Q**uod erat aut uirgo elimelech sanguineus homo potens et magnas opū noēre booz. **D**ixitq; ruth moabitide ad socru suā. **S**i iubes uadā agū et colligā spicas q̄ fugerint manū mercedū: ubiq; elementis in me parissimilias repperero gratiā. **C**ui illa

respondit. **V**ade filia mi. **A**bijt itaq; et colligebat spicas post rega metentū. **A**ccidit aut ut ager ille haberet totum nomine booz: q̄ erat de cognatione elimelech. **E**t ecce ipse uenit de bethleem: dixitq; messoribus. **D**ominus uobiscum. **Q**ui responderūt ei. **B**enedicat tibi dñs. **D**ixitq; booz iuueni q̄ messoribus preerat. **C**ui est hec puella? **C**ui respondit. **H**ec est moabitide q̄ uenit cū noemi de regione moabitide: et rogauit ut spicas colligeret remanentes sequēs messorū uestigia. **E**t de mane usq; nūc stat in agro: et nec ad momentū quidem domum reuersa est. **E**t ait booz ad ruth. **A**udi filia. **N**e uadas in alterū agrū ad colligendū nec recedas ab hoc loco: sed iunge puellis meis: et ubi messuerint sequere. **M**andauit enī pueris meis ut nemo molestus sit tibi: sed etiam si sitis uade ad sarcinulas et bibe aquas de quibus et pueri mei bibūt. **Q**ue cadens in faciem suā et adorās sup terram dixit ad eū. **E**nde hoc michi ut inueniam gratiā ante oculos tuos: et nosse me dignaretis peregrinā mulierem? **C**ui ille respondit. **A**unciata sunt michi omnia que feceris socru tue post mortem uiri tui: et q̄ reliqueris parentes tuos: et terrā in qua nata es: et ueneris ad pplm quē antea nesciebas. **R**edat tibi dñs pro opere tuo: et plenam mercedē recipias a dño deo israel ad quē uenisti: et sub cui? cōfugisti alas. **Q**ue ait. **I**nueni gratiā apud oculos tuos dñe mi: qui cōsolatus es me et locutus es ad cor ancille tue: que nō sum similis unī puellarū nūc. **D**ixitq; ad eā booz. **Q**uando hyra uescendi fuerit ueni huc et comede panem: et intinge bucellam tuam in aceto. **S**edit itaq; ad

messorū lacus et congesit potentiam sibi: comeditq; et saturata est: et tulit reliquias. **A**q; inde surrexit: ut spicas ex more colligeret. **P**recepit aut booz pueris suis dicens. **E**tiam si uobiscū merere uoluerit ne prohibeatis eā: et de uis quocq; manipulis proiecit de industria et remanere pmitte ut absq; rubore colligat: et colligentem nemo corumpiat. **C**ollegit ergo in agro usq; ad uesperam: et que collegerat uirga redens et reguens inuenit ordei quasi ephi mēsurā id est res modios: quos portans reuersa est in ciuitatē et ostendit socru sue. **I**nsuper prouoluit et dedit ei de reliquijs tibi sui quo saturata fuerat. **D**ixitq; ei socru sua. **U**bi hodie collegisti? **E**t ubi fecisti opus? **S**it benedictus qui misericors est tui. **I**ndicauitq; ei apud quem esset operata: et nomen dixit uiri q̄ booz uocaretur. **C**ui respondit noemi. **B**enedictus sit a dño: quoniam eandem gratiam quā prebuerat uiuis seruauit et mortuis. **R**ursumq; ait. **P**ropinquus noster ē homo. **E**t ruth hoc quoq; inquit precepit michi: ut tandiu messoribus ei iungerer donec omnes segetes metentur. **C**ui dixit socrus. **M**elius est filia mi ut cum puellis ei? regas ad metendum: ne in alieno agro quispiam resistat tibi. **I**ūda est itaq; puellis booz: et tādū cū eis messunt donec ordeas et triticum in horreis conderentur. **¶**

Postq; aut reuersa est ad socrum suam: audiuit ab ea. **F**ilia mi queream tibi requiem: et prouidebo ut bene sit tibi. **B**oos iste cui? puellis in agro iūda es propinquus noster est: et hac nocte aream ordei ueniat. **L**euare igitur et iungere: et induere cultoribus uestimentis: et descende in areā.

Non te uideat homo: donec elum ponatq; sinierit. **Q**uando autē itat ad dormiendū: nota locū in quo dormiat. **V**enietq; et discoperies palliū quo operitur a parte pedum: et proicies te et ibi iacebis. **I**pse aut dicit tibi quid agere debeas. **Q**ue respōdit. **Q**uicquid preceperis faciam. **D**escenditq; in aream: et fecit omnia que sibi imperauerat socrus. **C**uiq; comedisset booz et bibisset: et factus esset hilarior: illiq; ad dormiendū iuxta acetū manipulorum uenit abscondire: et discoperito a pedibus eius palliū se proiecit. **E**t ecce nocte iam media repperit homo et conturbatus est: uiditq; mulierē iacentem ad pedes suos et ait illi. **Q**ue es? **I**llaq; respondit. **E**go sum ruth ancilla tua. **E**xpande palliū tuū sup famulam tuā: quia propinquus es. **E**t ille benedicta inquit es a dño filia: et priorem misericordiam posteriori superasti: quia non es secuta iuuenes pauperes siue diuites. **N**oli ergo metueri: sed quicquid dixeris michi faciā tibi. **S**cit enī omnis populus qui habitat intra portas uerbis mee mulierem te esse uirtutis. **N**ec abnuo me propinquus: sed ē alius me propinquior. **Q**uiesce hac nocte: et factō mane si te uoluerit propinquitatis iure retinere bene res ada est: sin autem ille noluerit: ego te absq; ulla dubitatione suscipiam: uiuit dominus. **D**ormi usq; mane. **D**ominus itaq; ad pedes eius usq; ad uadis abscellum. **S**urrexit itaq; atequā homines se cognoscerent mutuo: et dixit booz. **C**ane ne quis nouerit q̄ huc ueneris. **E**t rursum: expande inquit palliū tuū quo operiris: et tene utraq; manū. **Q**ua repperit: et intente mēsus est se modios ordei et posuit super eā.

Que portans ingressa est civitatem: et
venit ad soror suam. Que dixit ei. Quid
egisti filia? Narra mihi: et omnia que tibi
fecisset homo. Et ait. Ecce leg modicus
ordei dedit michi: et ait: nolo vacuam re-
reverti ad sororem tuam. Dixitque: nomen.
Epeeta filia domus videtur: que res re-
tineat. Atque enim cessabit homo:
nisi compleverit quod locutus est. **My**
Ascendit ergo bogz ad portam: et
sedit ibi. Cumque vidisset propinquum
pretor de quo prius sermo habitus
est: dixit ad eum. Declina paulisper: et se-
de hic: vocas enim nomine tuo. Qui di-
verit et sedit. Tollens autem bogz decem
viros de senioribus civitatis dixit ad e-
os. Sedete hic. Quibus respondens lo-
cutus est ad propinquum. Parce agri huius
nisi elimelech vender nomen quod relictum est
de regione moabitarum: quod audire te vo-
lui et tibi dicere coram iudicibus sedentibus
et maioribus natum de populo meo. Si vis
possidere iure propinquitatis tue: et pos-
sideris autem displicet tibi: hoc ipsum indi-
ca michi: ut sciam quid facere debeat. Nullus
enim est propinquus excepto te qui prior es: et
me qui sedes tu. At ille respondit. Ego
agere nescio. Qui dixit bogz. Quando eme-
ris agerem de manu iustitiae: et tunc quod mo-
abitarum de uxore defuncti fueris debes acci-
pere: ut succedat nomen propinqui tui in be-
reditate sua. Qui respondit. Edo iure
propinquitatis. Atque enim posteritatem
familie mee de te habeo. Tu meo iure
privilegio: quo me libere facere pte-
or. Hic autem erit mos antiquus in israhel
inter propinquos: ut si quando alter al-
teri suo iure cedebat: ut esset firma con-
cessio solubatur homo: talia iuramentum
summe dabat propinquo suo. Hoc
erat testimonium rationis in israhel. Di-
xit ergo propinquus suo bogz. Tollit

calciamen tuum. Quod statim soluit de pro-
pquo. At ille maioribus natum et iuramentum
populo testis vos inquit testis hodie
posuerim omnia que fuerunt elimelech et
chilion et maalon tradenti nomen
iure moabitarum uxore maalon in co-
ingui sumptum ut succedat nomen de-
functi in hereditate sua: ne vocabulum
de familia sua ac stirpebus et populo
deleatur. Vos inquit huius rei testis
estis. Respondit omnis populus qui erat in
portis: et maiores natum. Nos testes su-
mus. Faciat dominus hanc militiam quod ingre-
dit domum tuam sicut Rachel et Leah que
edificaverunt domum israhel: ut sit exemplum
virtutis in effata et habeat celebratio
nomen in benedictione. **S**icque domus
aut domus phares que thamar pepe-
xit iude: de semine quo tibi dedit dominus
ex hac puella. Tulit itaque bogz uxorem
et accepit uxorem ingressusque est ad eam:
dedit illi dominus ut conciperet et pareret fili-
um. Dixitque: milites ad nomen. Be-
nedixit dominus qui non est passus ut defice-
ret successores familie tue: et vocavit no-
men eius in israhel: et habes quod solatur
animam tuam et reuertit senectutem. De nomen
enim tuum vocavit et diliget: et multo melius
est quam si septem haberes filios.
Suscepitque nomen puerum po-
suit in sinu suo: et nomen ac gentile
fugebatur officio. Vidit autem milite-
res coniugulantes et dicentes nomen
est filius nomen: vocaverunt nomen
eius obo. Hic est pater israhel patris da-
vid. Hic sunt generatiores phares.
Pharies genuit elon. Elon genuit
aram: aram genuit aminadab. A-
minadab genuit naalon: naalon ge-
nuit salmon. Salmon genuit bogz:
bogz genuit obo. Obo genuit phar:
phar genuit david. **Capitulum ultimum**

Incipit prologus in libros regum.

Ingini et duas litteras esse
apud hebreos. Syrorum quod
lingua et chaldeorum testat:
quod hebre magna ex parte
similis est. Nam et ipsi viginti duo denota
hinc: eodem sono. Sed diuisis characteribus.
Samaritanis etiam parathauri moysi
notande littere scripturarum: figuris tantum et
apicibus discrepantes. Latius est hebre
scriptura legibus: dote post captam ihero-
solima: et in claustratione templi sub
zoroabel: alias litteras reperisse. quibus
nunc videtur: cum ad illud usque tempus: in
samaritanorum et hebreorum characteres
fuerint. In libro quoque numerorum. hec
capitulum supputatio. In leuitico: ac sacerdotum
ritu: multum ostenditur: et nomen diuini
rationalium: usque hodie. Antiquis quibus
littere fuerint. Sed et psalmi. xxxvi. et
xx. et cxi. et cxi. et cxi. et cxi. et cxi. di-
uerso scribantur: tamen eiusdem nu-
meri sequuntur alphabeto. Et iheronimus la-
mentationes: et oratio eius. Salomoni
et in fine psalmi. ab eo loco in quo ait.
Mulierem forte quis inueniet: estiam
alphabetis vel innotionibus supputant.
Porro quinque littere duplices apud he-
breos sunt. raph. mem. nun. phe. sade.
Aliter mihi scribitur per has: principia me-
diterantur: ubi: aliter fines. Unde et
quinque a plebis libri duplices estimantur.
samuel. malachiam. dabravamin. hel-
dras. iheronimus et ceteri. id est in lame-
rationibus suis. Quod igitur viginti duo e-
littera sunt. per quod scribitur hebraice omne
quod loquitur: et eorum indicis vox humana
operatur: ita viginti duo volumina sup-
putantur: quibus ipsi littere et recordis. id est

doctrina tenet adhuc et latens. viri
iusti erudit infamia. Primum apud eos
liber. vocat brelich: que nos genclim
dicimus. Sed et elimelech: qui exodus
appellatur. Tercius vagetia: id est leuiticus.
Quartus vagedaler: que nomen voca-
mus. Quintus elledabari: id est deuterono-
mii procat. Sextus le quinque libri moysi:
quos proprie thorach id est lege appellat.
Septimus prophetarum ordine faciunt: et incipi-
unt a ihu filio naue: qui apud illos
iosue bennum dicitur. Deinde subsecutur
sophym id est iudicium libri: et in eadem
copiungit ruth: quia in diebus iudicium:
ita et narrat historia. Tercius sequi-
tur samuel: quem nos regnum primum
secundum dicimus. Quartus malachiam id est
regum: quod tertio et quarto regnum volumine
continetur. Meliusque est multo malachiam
id est regum: quam malachiam id est regnum
dicitur. Nam enim multum generum describit
regna: sed unus israhel. populi. et tribus
duodecim continetur. Quintus est psalmi. Hec
iheronimus. Septimus ezechiel. Octa-
uus. liber duodecim prophetarum: qui apud illos
vocatur tharacha. Tercius ordo: agio-
pha possidet. Et primum liber incipit ab
ioh. Sed et david: que quinque innotio-
nibus: et uno psalmorum voluit operari
dunt. Tercius est salomon. tres libros
habens: psalmi. et illi parabolas id
est malloch appellantur: quartus ecclesiasten
id est coelestis: que est canonicum tantum.
que titulo syrachim procat. Hec est
daniel. Septimus dabravamin id est uba
dies: quod significat eius conicon totius
diuine historie possumus appellare: qui
liber apud nos. paralipomenon primum
et secundum inscribitur. Octauus heldras: qui
ipse scribitur apud grecos et latinos in duos

libros diuissus ē. **N**onius hēter. Atq;
ita sūt pter veteris legis libri viginti-
duo: id ē moysi quinq; et pphay odo:
aglogphoy nouē. Quamq; nōnulli
ruth. et cinodj inter aglographa scrip-
tūre. et hps libros i suo puter numēo
supputādos: ac p hoc esse pster legis
libros viginti quatuor quos sub nume-
ro viginti quatuor senioy apocalipsis
iostis induit. adorantes agnū. et co-
ronas suas pstratis vultibz offerēt:
stansibz corā qtuor aialibz oculatis
ante et retro id est in pteritū et in futurū
respiciētibz. et indefella voce clamā-
bus. sanctus. sct. sct. dñs deus omni-
potens. qui erat. et qui est. et qui vētur
est. Hic prologus scripturay quasi ga-
leati principii. omibz libris quos de
hebreo vtiuntur i latini cōuenire possit:
ut scire valeant quicquid extra hos est.
inter apocrapha ēe ponendū. Igitur
lapis q vulgo salomōis inscribit. et
ihū filij sacy lib. et iudith. et thobias.
et pastor nō sūt i canone. Machabeoy
pmū libru. hebraici regni. Scōs greci
ē: qd ē ipa phras. pbati possit. Que
cū ita se habeat. obsecro te lector. ne la-
borem meū reprehensionē estimes ani-
quoy. In tēplo dei. offert uniusquisq;
qd potest. Alij aurē et argenti et lapi-
des piosos. alij billy et purpuram et
corcū offerūt et iacindū. Nobiscū bene
agitur. si obulerim pelles et rapray
pilos. Et tamē apstā et impubilia ora
nra magis necessaria iudicat. Unde
et corā illa tabernaculi pulchritudo. et
p singlas species ecclie pntis. futureq;
distincto pllibz regit et cūctis. ardore
q solis. et iniuriā ymbriū. ea q vilio-
ra sūt pphibēt. Ite ergo pmū samuel.

et malachim meū. **N**on in quā meū.
Quicquid enī crebrius vertendo. et auen-
dando sollicitus. et didici. et tēnē.
nō ē. Et cū intellexis qd antea nescie-
bas. ut interpretari me estimato si grati-
es. ut parastaster si ingratius: quāq;
michi omīno scius nō sum. miralle
me quippā de hebraica veritate. Eten-
si incredulus es. lege grecos codices et
latios. et oter cū hys opusculis q nup-
emendauim. et ubiq; discrepare inter
se vidēs. interroga quēlibet hebreoy.
cui magis accommodare debeas fidem:
et si nostra firmaverit. puto qd cū nō
estimes dētorari. ut i eodē loco meū
fiteri diuinari. Sed et vos famulas
xpi rogo q dñi dilectis piciolissima
fidel mirra vnguis caput. q nequaq;
saluatore quēctis i sepulchro. quibz
iā ad prēm xpi ascedit. ut ora lacran-
tes canes. qui aduētū me rabido ore
deserunt. et circueit ciuitatē atq; in co-
le doctos arbitrantē alij detrahāt:
oracionum vrāy rēptos opponant.
Ego sciens humilitatē meā. illi semp
sententiā recordabor. Dixi custodiam
vias meas. ut nō delinquā i lingua
mea. Posui ori meo custodiā. ut con-
fister peccator aduētū me. Obmutui
et humiliat. sūt i filii de bonis.

Incipit pmū liber regū capitulu pmū

Sūt vir vnus de ra-
machim sophim.
de mōre ephraim:
et nomē ei helcha-
na. filius iheroba.
filij heliū. filij thau-
sū. filij suph. et ceteris: et habuit duas ux-
ores. nomē vni anna. et nomen sode
fēneina. **S**uerunt fēneine filij. annē

autē nō erāt liberi. **E**t ascendebat vir
ille de ciuitate sua stantis diebz. ut a-
dorare et sacrificare dño exercitū in
sylo. Erant autē ibi duo filij heli. othi
et hūnes. sacerdotes dñi. **V**it ergo dies
et imolauit helchana. deditq; fēneine
uxori sue et cūctis filiis eius et filiabz
partes. **A**nne autem dedit partē vnā
nistis. quia annam diligebat. **D**ñs
autē cōdulerat vultū ei. **A**ffligebat
quoy et annula eius. et vehemētē an-
gebāt. incantū ut reprobraret q dñs
cōdulerat vultū eius. **S**icq; faciebat
p singlos annos. atq; rediret qe asce-
derat ad tēplū dñi: et sic puocabat eā.
Porro illa flebat. et nō capiebat cibū.
Dixit q et helchana vir suus. **A**nna
aur fles. et qre nō comedis. et quāobre
affligit cor tuū. **R**espondit nō ego melior
tibi sū quā dñs filij. **S**urrexit autem
anna. postq; comedat et biberat in
sylo. **E**t heli sacerdos sedet sup tellā
ante portēs domi dñi. cū esset anna
amato animo. orauit ad dñm flēs
largiter. et vocū vniū dicens. **D**ñe re-
cedit h respiciēs vidēs afflictionem
famule tue. et recordat. mē fueris nec
oblitus ancille tue. deditq; serue tue
legū vtilē. **D**abo eū dño omnibz diebz
vire eius. et nouada nō ascendet sup
caput eius. **F**actū est autē cū illa mlti-
plicaret pres corā dño. ut heli obser-
uaret os eius. **P**orro anna loquebat
in corde suo. tantūq; labia eius moue-
bant. et vox peritus nō audiebatur.
Estimaui ergo eam heli temulentā:
dixitq; ei. **V**sq; quo ebria es. **D**ixit
paulitq; vinū quo mades. **R**espondēs
anna. nequaq; inq; dñe mī. **M**ā mu-
lier infelix nimis ego sum. vniūq; et

quē qd inebriare potest non bibi. sed
effudi animā meā in cōspū dñi. **N**e
reputes ancillā tuā qst vnā de filiabz
helial. quia ēe multitudīne doloris et
meroris mei locuta sū vltq; i presens.
Tunc heli ait ei. **V**ade in pace. et deus
istē det tibi pētionem tuā quā rogasti
eū. **A**t illa dixit. **E**t nā inueniat an-
cilla tuā gratiā i oculis tuis. **E**t abiit
mulier i viā suā et comedie vultūq;
illi. nō sūt aplius in diuella mutati.
Et surrexerunt mane. et adorauerunt
coram dño. reuelatq; sūt et venerūt in
domū suā ramatha. **C**ognouit autē
helchana annā uxore suā. et recordat.
est ei dñs. **E**t factū ē post circūlū dñi.
cōcepit anna et peperit filiū. vocauitq;
nomē eius samuel. eo q a dño postu-
lasset eū. **A**scendit autē vir ei helchana
et oīs domi ei. ut imolaret dño hptā
solennē. et vocū suū. et anna nō ascen-
dit. **D**ixit enī viro suo. **N**on vadam
donec ablatur infans. et ducā eū ut
appareat ante cōspēctū dñi. et maneat
ibi iugit. **E**t ait ei helchana vir suus.
Fac quod bonū tibi videtur. et mane
donec ablatus eū pcorq; ut impleat
dñs verbū tuū. **M**anuit ergo mulier
et lactauit filiū suū. donec annoueret
eū a lacte. **E**t adduxit eū secū postq; ab-
laturat in vitulis reibz et reibz mo-
dis farine et aphora vini. et adduxit
eū ad domū dñi in sylo. **P**uer autem
erat adhuc infanculus. **E**t imolau-
runt vitulū. et obulerūt puer heli. **E**t
ait anna. **O**bsecro mi dñe. vniū aīa
tua dñe. **E**go sum illa mīet que steti
corā te hic. orās dñm pro puero isto.
Oraui. et dedit michi dñs pētionem
meā quā postulauī eū. **I**ndico et ego

comodavi eū dñō: cūdis diebus quibus
fuit accomodat' dñō. Et adorauerūt
ibi dñm. Et adoravit anna et ait. **¶**
Exultavit cor meū in dñō: et exal-
tatu est cornu meū in deo meo.
Dilatatu ē os meū sup inimicos me-
os: quia letata sū in saluati tuo. Nō
est scūs ut ē dñs: neq; mi ē alius terra-
re: et nō est foris sicut deus noster. No-
lite multiplicare loqui sublimia: glo-
riantes. Recedat uerba de ore uestro:
quia deus scientiā dominū est: et ipsi
parant cogitationes. Arcus fortis
superat' ē: et inferni accendi sūt robore.
Saturati pūs p panib; se locauerūt:
et famelicū saturati sūt. Donet stecilis
peperit plurimos: et que multos ha-
bebat filios infirmata est. Dñs mor-
tificat et uiuificat: reducit ad inferos et
reducit. Dñs pauperem facit et dicit:
humiliat et subleuat. Suscitāt de pul-
uere egenū: et de stercore eleuat paupe-
rem: ut sedeat cū principibus: et solū
glē teneat. Dñi enī sūt cardines terre:
et posuit sup eos orbem. Pedes scōp;
suos seruabit: et impij in tenebris con-
nectentur: quia non in fortitudine sua
roborabit uir. Dñm formidabit ad-
uersarij ei: et sup ipsos i celis tonabit.
Dñs iudicabit fines terre: et dabit im-
petium regi suo: et sublimabit cornu
xpi sui. Et abiit helchana i ramatha:
in domū suā. Puer autē erat minister
in conspē dñi: ante faciem hely sacer-
dotis. Porro filij hely: filij belial: nefci-
entes dñm: neq; officinū sacerdotū ad
populū: sed qñq; inuolasse uidimā:
uenietat puer sacerdotis dñi coquerent
carnes: et habebat fustāculā cūdenē
in manu sua: et murebat eā in leberem

uel in caldaria: aut in ollam siue in
cacabū: et omne qd leuabat fustāculā:
tollebat sacerdos sibi. Sic faciebant
unūso isrl: uenietatū in sylo. Etiam
autēq; adolebant adipē uenietat puer
sacerdotis: et dicebat immolandi. Da
michi carnē: ut coquā sacerdoti. Non
enī accipiam a te carnem totam: sed
reudā. Dicebatq; illi immolans. Immo-
datur pñm iuxta more hodie adpe:
et tolle tibi quāntūq; desiderat aīa
tua. Qui rñdens aīebat ei. Nequaq;
stāt enī dabis: alioqui tollā ui. Erat
ergo peccatum puerorū grande nimis
coram dñō: quia terahēbat homines
sacchō dñi. Samuel autē ministrā-
bat aī facē dñi puer accind' ephor
lineo. Et nutiā paruā faciebat ei ma-
ter sua: quam afferebat stauis diebus
ascendens cum uiro suo: ut imolaret
hostiā solennem i uocu suū. Et bene-
dixit hely helchane et uxori eius: dixit
q; ei. Reddat tibi dñs semen de mhere
hac: pro serore qd comodasti dñō. Et
abierūt i locū suū. Vidit autē ego dñs
annā et cōcepit: et peperit tres filios et
duas filias. Et magnificatus ē puer
samuel apud dñm. Hely autem erat
senex valde: et audiuit omnia que faci-
ebat filij sui unūso isrl: et quomodo
domināret cū mulierib; q obsecrabāt
ad hostiū tabernaculi: et dixit eis. Qua-
re facitis res huiusmodi quas ego
audio res pñimas ab omī ppho? No-
lite filij mei. Non enī est bona fama
quā ego audio: ut transgredi faciat
pplm dñi. Si peccauerit uir i uis: pla-
cari ei potest deus: si autem in domino
peccauerit uir: quis orabit pro eo? Et
nō audierunt uocem patris sui: quia

uoluit dñs occidere eos. Puer autem
samuel pñiebat atq; credebatur: et pla-
cebat tam deo q; hominibus. Venit
autē uir dei ad hely: et ait ad eū. Hec
dicit dñs. Numquid nō apre reudatus
sum domui patris tui cū esset i egip-
to in domo pharaonis: et elegi eū ex om-
nibus tribub; isrl michi i sacerdotem:
ut ascenderet ad altare meū: et adole-
ret michi incensum: et portaret ephor corā
me: et dedi domui patris tui omnia de
sacrificijs filiorū isrl. Quare talē abie-
cisti uidimā meā: et munera mea: q
pēpi ut offerrent in templo: et magis
honorasti filios tuos q; me: ut come-
deretis pñidas oīs sacrificij isrl ppli
mei: pñia autē dñs deus isrl. Loqueris
locut' sū: ut dom' tua et dom' patris tui
ministraret i conspē meo: usq; i semp-
ternū. Stāt autē dicit dñs. Absit hoc
a me. Sed qñq; honorificauit me glē
facio eū: qui autē contempnit me erit
ignobles. Ecce dies uenit: et pñdam
brachiū tuū: et brachiū dom' patris
tui: ut nō sit senex i domo tua. Et uide-
bis quulum tuū in templo in uniuersis
prophjs isrl: et nō erit senex in domo
tua omib; diebus. Veritatem nō auferā
uis penitus ex te ab altari meo: sed ut
destituerit oculi tui: et taceat aīa tua:
et pars magna dom' tue moriet' cū
ad uirilem erat ueniet. Hoc autē erit
tibi signū qd uerū ē duob; filijs tuis
ophuy et fines. In die uno morient'
ambo. Et suscitabo michi sacerdotem
fidelē qui iuxta cor meū et animā meā
faciet: et edificabo ei domū fidelē: et am-
bulabit coram xpo meo cūdis diebus.
Stans autē ut quāq; remanserit i
domo tua ueniat ut oretur pro eo: et

offerat nūmū argenteum et totam pa-
tis: dicatq;. Dimitte me obsecro ad
unā partem sacerdotalem: ut comedā
bucellam panis. **¶**
Puer autem samuel ministrabat
dñō corā hely: et sermo dñi erat
pñiosus. In diebus illis non erat uisio
manifesta. Factū ē ergo in die quadā
hdy iacebat in lectulo suo: et oculi eius
caligauerāt: nec poterat uidē lucernā
dei anteq; exingueret. Samuel autē
dormiebat i templo dñi: ubi erat archa
dei. Et uocauit domin' samuel. Qui
respondens ait. Ecce ego. Et uenit
ad hely: et dixit. Ecce ego. Vocasti enī
me. Qui dixit. Non uocaui te fili. Re-
uertere et dormi. Et abiit et dormiuit.
Et adiecit dñs rurliū uocare samuel.
Consurgensq; samuel abiit ad hely: et
dixit. Ecce ego: quia uocasti me. Qui
rñdit. Nō uocaui te fili mi. Reuertere
et dormi. Porro samuel nec dū sciebat
dñm: neq; reudat' fuerat ei sermo dñi.
Et adiecit dñs: et uocauit adhuc sa-
muel scio. Qui surgēs abiit ad hely:
et ait. Ecce ego: quia uocasti me. Intel-
legit ergo hely quia dñs uocaret puer:
et ait ad samuel. Wade et dormi: et si
deinceps uocauit te dices. Loquere do-
mine: quia audit seruus tuus. Absit
ergo samuel: et dormiuit in loco suo.
Et uenit dñs et stetit: et uocauit sicut
uocauerat scio. Samuel samuel. Et
ait samuel. Loquere dñe: quia audit
seruus tuus. Et dixit dñs ad samuel.
Ecce ego facio obū in isrl: qd quāq;
audierit timuerit ante aures eius. In
die illa suscitabo aduersū hely omnia
q loquit' sū sup domū eius. Incipiā et
cōplebo. Predixi enī ei q iudicaturus

esset domū ei⁹ intermū ppter iniquita-
tem: eo qd nouerat indigne agē filios
suos: et non corripuerit eos. Idcirco
iurauit domui hely: qd nō epiet inq-
tas dom⁹ eius uidiuis et munerib⁹
usq; intermū. Dormiuit autē samuel
usq; mane: aperuitq; hostia domus
dñi. Et samuel timebat indicare uis-
ionē hely. Vocauit ergo hely samuelem
et dixit. Samuel fili mi. Qui rēdēns
ait. Presto sū. Et interrogauit eū. Quis
est hmo quē locut⁹ est dñs ad te? Dro-
re: ne claueris me. Hec faciat tibi de⁹
et hec addat: si abscondis a me hmonē
ex omnib⁹ uerbis que dida sunt tibi.
Iudicauit itaq; ei samuel uniuersos
sermone⁹: et nō abscondit ab eo. Et ille
respondit. Dñs est. Quod bonū est i
oculis suis faciat. Creuit autē samuel
et dñs erat ei⁹: et nō recidit ex oib⁹
uerbis eius in terrā. Et cognouit uni-
uersus israhel a dan usq; beelabee: qd
fidelis samuel ppheta esset dñi. Et ad-
didit dñs ut apparēt in sylo: quoniā
reuelat⁹ fuerat domin⁹ samueli i sylo
iuxta uerbum domini: et euenit sermo
samuelis uniuerso israheli. **iii**
Et factū est i diebus illis: ouerūt
philistiim in pugna. Egredius
est nāq; isrl obuiā philistiim in p̄liū:
et castra metatus est iuxta lapidē ad-
iuorū. Porro philistiim uenerunt in
asser: et instruxerunt aciem contra isrl.
Intro autē certamine rega uenit isrl
philisteis: et celsi sūt in illo certamine
passim per agros q̄li quatuor milia
uicorū. Et reuersus est p̄plus ad castra.
Dixerūtq; maiores nati de isrl. Qua-
re percussit nos dñs hodie coram phi-
listiim? Jasteramus ad nos de sylo

archā federis dñi: et ueniat in mediū
nūc: ut saluet nos de manu inimicorū
nōrū. Misit ergo p̄plus in sylo: et ule-
runt inde archā federis dñi exercitū
sedentis sup cherubin. Itaq; duo filij
hely cū archa federis dñi oīy et fures.
Cūq; uenisset archa federis dñi i castra:
uociferat⁹ ē omīs isrl damore gēdi:
et p̄sonuit ita. Et audierūt philistiim
uocē damoris: dixerūtq; Que nā hec
est uox damoris magni in castris he-
breorū? Et cognouerunt qd archa dñi
uenisset in castra. Timueruntq; philisti-
im dicētes. Venit deus i castra. Et in-
ganuerūt dicētes. Ne nobis. Nō enī hūc
tanta exaltatō hec et nudiustertius? Ne
nobis. Quis nos saluabit de manu
deorū sublimiū istorū? Hic sunt dñi: qui
percussit egip̄tū omni plaga i deserto.
Cōfortamini et estote uiri philistiim: ne
seruiatis hebreis sicut et illi seruierunt
nobis. Confortamini et bellare. Pugna-
uerūt ergo philistiim et celsus est isrl:
fugit unusquisq; in tabernaculū suū.
Et facta est plaga magna nimis: et re-
ciderūt de isrl triginta milia pedinū: et
archa dei capta ē. Duo quoq; filij hely
mortui sūt oīy et fures. Currens autē
uir de beniamin ex acie uenit in sylo
in die illa: cōssa ueste: et cōsp̄sus puluē
caput. Cūq; ille uenisset: hely sedebat
sup sella extra uia expeditā. Erat autē
cor ei⁹ paues pro archa dñi. Vir autē
ille postq; ingressus est nūdauit uerbi:
et ululauit omīs ciuitas. Et audierūt
hely sonitū damoris: dixerūtq; Quis ē
hic sonitus tumultus hui⁹? At ille re-
spondit et uenit: et nūdauit hely. Hec
autē erat nonaginta et octo annorū:
et q̄li eius caligauerāt: et uidere non

poterat. Et dixit ad hely. Ego sū qui
ueni de filio: et ego qui de acie fugi ho-
die. Cui ille ait. Quid adū est fili mi?
Rēdēns autē ille qui nūciabat: fugit
inquit isrl coram philistiim: et cūcta
magna scā est in p̄lo. Insup et duo
filij tui mortui sūt oīy et fures: et
archa dei capta est. Cūq; ille noiasset
archā dei recidit de sella retrorsū iuxta
hostiū: et hactis reuolū mortuus est.
Sēpē enī erat uir et grandiuus: et ipse
iudicauit isrl i dragita annis. Muris
autē ei⁹ uxor fures p̄gnans erat: uide-
nāq; paruū. Et audito nuntio qd ca-
pta esset archa dei: et mortuus ē socer
suus et uir suus: inuoluauit se et pepit.
Iperuerunt enī in ea dolores subin. In
ipso autē mortuus mortuus ē? Dixerūt
ei qd stabāt circa eā. Ne timeas: quia
filii peperisti. Que nō rēdit eis: neq;
animaduertit. Et uocauit puer ycha-
bōd: dicens. Translata est glā dñi de
isrl: quia capta est archa dei. Et pro
socio suo et p̄puo suo ait. Translata ē
glā ab isrl: eo qd capta esset archa dei.
Philistiim autē tulerūt archā. **v**
Dixit: et asportauerūt eā a lapide
adiuorū in azotū. Tulerūtq; philisti-
im archā dei: et inuoluerūt eā in templū
dagon: et statuerunt eā iuxta dagon.
Cūq; surrexissent diludo azotij altera
die: ecce dagon iacebat prius in terra
ante archā dñi. Et tulerūt dagon: et
restituerūt eū i locū suū. Rursūq; ma-
ne die altera cōsurgentes: inuenerunt
dagon iacentem sup facie suā in terra
corā archa dñi. Capud autē dagon
et due palme manū ei⁹ absce reant
sup sinem: porro dagon solus cūctis
renāscat in loco suo. Propter hanc

causā nō calcāt sacerdotes dagon et
omēs qui ingrediantur templū ei⁹ sup
linē dagon in azotū: usq; i hodiernū
diem. Agguata ē autē man⁹ dñi sup
azotios: et demolit⁹ est eos. Et percussit
in secciore parte natiū azotū et fines
ei⁹: et ebullierūt uille et agri in medio
regionis illius et nate sunt mures: et
facta est cōfusio mortis magne in ciui-
tate. Videntes autē uiri azotij huius-
modi plagā dixerūt. Non maneat
archa dei isrl apud nos: quā dura est
man⁹ eius sup nos et sup dagon dei
nr̄i. Et uidentes cōgregauerūt omēs
sarrapas philistiim ad ler: et dixerūt.
Quid faciam⁹ de archa dei isrl? Rē-
runtq; gēthi. Circumducat archa dei
isrl. Et circūduxerūt archā dei israhel.
Illis autē circūducentib⁹ eam: fiebat
man⁹ dñi dei p̄ singlas ciuitates in-
seccionis magne nimis: et p̄uidebat
uiros uniuersosq; uerbis a puo usq;
ad maiorem: et computrebāt p̄mi-
netes reiales eorū. Iniecerūtq; gēthi dñi:
et fecerūt sibi sedes pelliceas. Misit
enī ergo archā dñi i archaron. Cūq;
uenisset archa dñi dei in archaron: re-
damauerūt archaronites dicētes. Ad-
duxerūt ad nos archā dei isrl: ut inter-
ficiat nos et p̄p̄m nr̄m. Misit enī itaq;
et cōgregauerūt omēs sarrapas phil-
istinorū. Qui dixerūt. Dimitte archā
dei isrl et reuertat in locū suū: ut non
infectat nos cū p̄lo nr̄o. Stabat enī
pauor mortis in singulis uerbis: et
guillima man⁹ dñi dei. Viri quoq; q̄
mortui nō fuerāt p̄uidebant in seccio-
re parte natiū: et ascendebat ulular⁹
Fuit enī cūctisq; ciuitatis in celū. **vi**
uit ergo archa dñi in regione

philistinorum septem mensibus. Et post hoc
vocauerunt philistinorum sacerdotes et di-
uinos dicentes. Quid faciamus de archa
dei? Indicare nobis: quod remittamur
ea in locum suum. Qui dixerunt. Si remit-
tis archam dei israel nolite dimittere ea
vacua: sed quod debemus ei: reddere pro peccato.
Et tunc curabimini: et scietis quare non
recedat manus eius a vobis. Qui dixe-
runt. Quid est quod pro delicto reddere
debemus? eis? Responderunt illi. Quia
nummus: pueritiam philistinorum quinque
annos aureos facietis: et quinque mures
aureos: quia plaga una fuit omnibus
vobis et sacerdotibus vestris. Facietisq; simi-
tudines anorum vestrorum: et similitudines mu-
rii qui demoliti sunt terra: et habitis deo
israel gloriam: si forte reuertat manu suam
a vobis: et a dijs vestris: et a terra vestra.
Quare grauatis corda vestra sicut aggerem
vane egredi: et pharao cor suum: Non
ne postquam percussus est: tunc dimisit eos et
abierunt? Nunc ergo accipite et facite
plaustra nouum unum: et duas vacas fe-
cias quibus non est imposuimus iugum iungere
in plaustris: et recludite vitulos earum
domini. Tolleisq; archam domini et ponetis
in plaustris: et vasa aurea que egessistis
ei: pro delicto ponetis in capsellam ad lac-
tus eius: et dimittite ea ut vadat: et aspici-
etis. Et si liquidum per viam finium suorum
ascendit: terra bechlamis ipse fecit nobis
hoc malum grande: sin autem minime:
sciamus quia nequaquam manus eius? reuertit
nos: sed casu accidit. Fecerunt ergo illi
hoc modo: et tollentes duas vacas
que ladabatur vitulos iuxerunt ad plaustra:
vitulosq; eas conduxerunt domum. Et po-
suerunt archam dei super plaustra: et ca-
psellam que habebat mures aureos et
similitudinem anorum. Ibat autem indirectum
vace per viam que ducit bechlamis: et

inter uno gradiebantur pueri et mu-
gientes: et non declinabat neque ad dex-
tram neque ad sinistram. Sed et sarcaphe
philistinorum sequebantur usque ad terminos
bechlamis. Porro bechlamitis mercedem
trahunt in valle. Et eleuantes oculos suos
viderunt archam: et gaudio sunt non
dissent. Et plaustra venit in agrum iohannis
bechlamitis: et fecit ibi. Erat autem ibi
lapis magnus. Et condirerunt ligna
plaustris: vacasq; imposuerunt super ea
holocaustum domino. Reuertit autem deposuerunt
archam dei: et capsellam que erat iuxta
eam in qua erat vasa aurea: et posuerunt
super lapidem grandem. Viri autem bechla-
mitis: obulerunt holocausta: et immola-
uerunt victimas in die illa domino. Et
quinque sarcaphe philistinorum viderunt: et
reuersti sunt in archaron in die illa. Qui
sunt autem anni autem quos reddiderunt
philistinorum pro delicto domino. Azor unum:
gaza unum: ascalon unum: geth unum:
archaron unum: et mures aureos secundum
nummos: vtriusque philistinorum quinque: pueri-
tiam: ab urbe murata usque ad villam
que erat absque muro: et usque ad abel
magnum: super que posuerunt archam domini:
que erat usque in illa die in agro iohannis
bechlamitis. Percussit autem dominus de
viris bechlamitis eo quod viderunt
archam domini: et percussit de populo septuaginta
viros et quinquaginta milia plebis. Pu-
eriq; populi eo quod dominus percussisset plebem
plaga magna. Et dixerunt viri bechla-
mitis. Quis poterit stare in conspectu domini
dei sancti huius? Et ad quem ascendet a
nobis? Misecuntur minores ad habita-
tores carchiarum dicentes. Redu-
cantur philistinorum archam domini: descendite
et reducite eam ad vos. **vi**
Uenerunt ergo viri carchiarum et
reduxerunt archam domini: et intulerunt

eam in domum aminadab in gabaa.
Erazar autem filius eius edificauerunt:
ut custodiret archam domini. Et factum est
et qua die mansit archa domini in carchia-
thiarum: multiplicati sunt dies. Erat
quinque iam annus vicinus. Et requieuit
omnis domus israel post dominum. Fuit autem
samuel ad unumquamque domum israel dicens.
Si in toto corde vestro reuertimini ad dominum
auferite deos alienos de medio vestrum
baalim et astaroth: et parate corda
vestra domino: et seruite ei soli: et erit vobis
de manu philistinorum. Abstulerunt ergo
filij israel baalim et astaroth: et seruierunt
domino soli. Dixit autem samuel. Congre-
gate unumquemque israel in masphar: ut oran
pro vobis dominum. Et conuenerunt in mas-
phar. Hauseruntq; aquam et effuderunt
in conspectu domini: et ieiunauerunt in die
illa et dixerunt. Tibi precamur domine. Iu-
dicauitq; samuel filius israel in masphar.
Et audierunt philistinorum quod congregati
esset filij israel in masphar: et ascenderunt
sarcaphe philistinorum ad israel. Quod cum
audisset filij israel: dimiserunt a facie phi-
listinorum. Direxeruntq; ad samuelem. Ste-
tisses pro nobis clamare ad dominum deum
nostrum: ut saluet nos de manu philisti-
norum. Tulit autem samuel agnum ladentem
unum: et obtulit illi holocaustum in regni
domini. Et clamauit samuel ad dominum pro
israel: et gaudio reuertit eum dominus. Factum est
autem cum samuel offerret holocaustum
philisteos intire bellum contra israel. Quo-
tunc autem dominus fragore magno in die
illa super philistinorum: et reuertit eos: et reli-
tunt a filiis israel. Egredientur viri israel de
masphar persecuti sunt philisteos: et
percussit eos usque ad locum quem erat siber
bechthar. Tulit autem samuel lapidem
unum: et posuit eum inter masphar: et inter
seu: et vocauit nomen loci illius: lapis

adiutorij. Dixitq; quicunq; auxiliatus
est nobis dominus. Et humiliati sunt phi-
listini: nec apposuerunt ultra ut veni-
rent in terminos israel. Facta est itaq; ma-
nus domini super philisteos cunctis diebus
samuelis: et reddite sunt urbes quas
tulerat philistinorum ab israel: ab archa-
ron usque: geth: et terminos suos. Libera-
uitq; israel de manu philistinorum: et erant
pax inter israel et amoretum. Iudicabatq;
samuel israel cunctis diebus vite sue: et ibat
per singulos annos circueiens bechel et gal-
gala et masphar: et iudicabat israel in
supradictis locis. Reuertebaturq; in
ramatha: ibi enim erat domus eius:
et ibi iudicabat israel. Edificauit
etiam ibi altare domino. **viii**
Factum est autem cum tenuisset samuel:
posuit filios suos iudices israel.
Fuitq; nomen filij eius primogeniti
iohel: et nomen secundi aby: iudici
in beclaber. Et non ambulauerunt filij illi
in vijs eius: sed declinauerunt post aua-
ritiam acceperuntq; munera: et peruerunt
iudici. Congregati ergo uniuersi ma-
iores natu israel venerunt ad samuelem in
ramatha: direxeruntq; ei. Ecce tu tenuisti:
et filij tui non ambulant in vijs tuis.
Constitu nobis regem ut iudicet nos:
sicut et uniuerse habent nationes. Disple-
uitq; sermo in oculis samuelis: eo quod
dixisset: da nobis regem ut iudicet nos.
Et orauit samuel ad dominum. Dixit au-
tem dominus ad samuelem. Audi vocem populi:
in omnibus que locutus sum tibi. Non enim abiecerunt
sed me: ne regnes super eos. Quia dia-
opera sua que fecerunt a die que eduxi eos
de egipto usque ad diem hanc: sicut dixe-
liques me et fuerunt dijs alienis: sic
faciunt etiam tibi. Nunc ergo voca eos:
audi. Veritatem ostendat eos: et ponde-
ris eius regis qui regnauerunt est super eos.

Dixit itaq; samuel oia verba dñi ad
pplm qui pecierat a se regē. et ait. Hec
erit ius regis. qui imperatur⁹ est vob.
filios vros tollet et ponet in currib;
suis. facietq; sibi equites et p̄cursores
q̄drigas suas. et stituer sibi tribunos
et cūriones. et aratores agroꝝ suoz
et meliores segetū. et fabros armoz
et curruū suoz. filias q; vras faciet sibi
vinguētarias. et focarias. et panificas.
Agros q; vros et vineas et oliueta o-
prima tollet. et dabit suis suis. Sed et
legetes vestras et vineas reddet. adde-
rimabit. ut de eunuchis et famulis suis.
Securos etiā vros et acillas. et iuvenes
oprimos et alinos aufert. et ponet in
opz suo. Greges q; vros addicimabit.
votq; cūis ei serui. Et clamabit in
die illa a facie regis vři que elegistis
vobis. et nō exaudiet vos dñs in die
illa. quia p̄stis vobis regē. Soluit
autē ppls audire vocem samuelis. sed
dixerūt. Nequaquā. Rē enī erit sup nos
et erim⁹ nos q; sicut omnes p̄ces. et iu-
dicabit nos rex nr. et egrediet aū nos.
et pugnabit bella nrā p nobis. Et au-
diuit samuel oia verba ppli. et locutus
est ea in aurib⁹ dñi. Dixit autē dñs
ad samuelem. Audi vocē eoz. et stitue
sup eos regē. Et ait samuel ad viros
isrl. Vadat unusquisq; in ciuitate suā.
Er erat vir de beniamin noīe
isrl. filius abiel. filius seoz. filius bechor.
filius sareh. filius aphia. filius viri iemini
fortis robore. Et erat ei fili⁹ vocablo
saul. electus et bonus. et nō erat vir de
filii isrl melior illo. Ab humeris et sur-
sum eminebat sup omne pplm. Pece-
rant autē aline as pris saul. Et dixit
is ad saul filiū suū. Tolle tecū unū de
pueris. et cōsurgas vade et q̄ce alinas.
Qui cū transisset p montē ephraim

et p terrā salila et nō inuenisset. t̄stiterūt
etiā per terrā salim et nō erat. sed et per
terrā iemini. et minime reperit. Cū au-
tem venisset in terrā suph. dixit saul ad
puerū qui erat cū eo. Veni et cūramur.
ne forte dimiserit pater meus alinas. et
solicius sit p nobis. Qui ait ei. Ecce
vir dei est in ciuitate hac vir nobilis.
omne qd loquit. sine ambiguitate vrit.
Nunc ergo cam⁹ illuc. si forte induit
nobis de via nrā ppter quā venimus.
Dixitq; saul ad puerū suū. Ecce ibim⁹.
Quid ferem⁹ ad virē dei? Panis defuit
in sistracis nrīs. et sportulā nō habē-
mus ut deus homini dei. nec quicq;
aliud. Rursum puer cūdit saul. et ait.
Ecce inuēta est in manu mea q̄ra p̄
staretis argentū. denus homini dei. ut
inducit nobis viā nrām. Olim in isrl
sic loq̄bat unusquisq; vadēs cōsulere
deū. Venite et eamus ad videndū. Qui
enī ppliā dicitur hodie. vocabat olim
videns. Et dixit saul ad puerū suū.
Optim⁹ timo tu? Veni cam⁹. Et cecidit
in ciuitate. in q̄ erat vir dei. Cūq; ascen-
derent diuī ciuitatis inuenerūt puellas
egredientes ad hauriendam aquā. et
dixerūt eis. Num hic est videns? Que
ridentes dixerūt illis. Hic ē. Ecce ante
te. stetit nūc. Hodie enī venit i ciui-
tate. quia sacrificiū est hodie ppli in re-
cesso. Ingressiētes urbē hanc inueneris
eū. anteq; ascēdat recessū ad velsendū.
Neq; enī comessur⁹ est ppls donec ille
veniat. quia ipse bñdixit isrl. et deu-
reps comedit qui vocat hūc. Nūc ergo
cōscendite. quia hodie reperietis eū. Et
ascēderūt in ciuitate. Cūq; ambularet in
medio urbis. apparuit samuel egredi-
ens obviam eis. ut ascenderet i recessū.
Dñs autē reuelauit auriculā samu-
elis. aū unā diē qm veniret saul dñs.

Hac ip̄a hora q̄ nūc est. tras miram
vritū ad te de terra beniamin. et vnges
eū ducem sup pplm meū isrl. Et salua-
bit pplm meū de manu philistinoy.
q̄a respici pplm meū. Venit enī clamor
eoz ad me. Cumq; aspexisset samuel
saulē. dñs dixit ei. Ecce vir quē dixerā
tibi. Iste dñabitur ppls meo. Accessit
autē saul ad samuelem in medio porte
et ait. Iudica oro michi. ubi est dom⁹
videns? Et cūdit samuel saulū dicens.
Ego sum vidēs. Ascende ante me in
recessum ut comedas meū hodie et di-
mitā te mane. et oia que sunt in corde
nro indicabo tibi. et de alinis quas
nudiūstert⁹ p̄didisti. ne solicius sis.
quia inuēte sunt. Et cūis erat op̄a
queq; isrl. Nūc tibi et omni domui
pris tui. Ridentes autē saul ait. Nūq̄d
non fili⁹ iemini ego sum de minima
tribu isrl. et cognatio mea nouissima
inter omnes familias de tribu benya-
min. Quare ergo locut⁹ es michi ser-
monem istū? Assumēs itaq; samuel
saulē et puerū ei⁹. introduxit eos in
recessū. et dedit eis locū in capite eoz
q̄ fuerat inuēti. Erāt enī isrl triginta
viri. Dixitq; samuel cor. Da parau
quā dedi tibi. et p̄cepi ut repōnēs seoz
sum apud te. Leuauit autem corus ar-
min⁹. et posuit ante saul. Dixitq; sa-
muel. Ecce qd remansit. pone ante te
et comede. quia de indultia seruatiū
est tibi quādo pplm vocauit. Et comē-
dit saul cum samuele in die illa. Et de-
scenderūt de recesso in opidū. et locut⁹
est cum saule i solario. Trauitq; saul
in solario et dormiuit. Cumq; mane
surrexisset et iā dñs luctet. vocauit
samuel saulē in solario dicens. Sur-
ge ut dimittā te. Et surrexit saul. Egre-
ssusq; sūt ambo. ip̄e videlicet et samuel.

Cūq; descendēt in extrema p̄te ciuita-
tis. samuel dixit ad saul. Dic pueri.
ut antecedar nos et cūseat. Tu autem
stabis paulisper. ut indicē tibi vbi dñs.
Vulit autē samuel lauculam
olī. et effudit sup caput eius. et
deoscular⁹ est eū et ait. Ecce unxit te dñs
sup hereditatē suā in prin⁹ rēpē. et libera-
bis pplm suū de manib; inimicoy eoz
q̄ in circuitu ei⁹ sūt. Et hoc tibi signū.
quia unxit te deus in principē. Cūq;
abieris hodie a me. inuenies duos vi-
ros iuxta sepulchrū rachel in finib; ben-
yamini in meridie. dicensq; tibi. Inuen-
te sūt aline ad q̄a itas pquirendas.
et intemissis p̄ ruis alinis solicius
est p vobis. et dicit. Quid faciā de filio
meo? Cūq; abieris inde. et ultra transi-
eris et veneris ad quercū thabor. inue-
nient te tres viri ascendentes ad deū in
berhel. un⁹ portās tres hedos. et alius
tres tortas panis. et alius portans la-
ganā vini. Cūq; te saluauerit dabunt
tibi duos panes. et accipies de manu
eoz. Post hec venies in collē dñi. ubi
est stadio philistinoy. Et cū ingressus
fueris ibi urbē. obuiū habebis gregē
prophetay descendentiū de recesso. et
ante eos psalteriū et tympanū et tibā
et citharā. ip̄osq; p̄fantes. et insiliet
in te spūs dñi et p̄fabis cū eis. et mu-
taberis in virū aliū. Quādo ergo eue-
nerint signa hec oia tibi. fac quicūq;
inuenierit man⁹ tuā. quia dñs est tecū.
Et descendes ante me in galgala. Ego
quippe descendā ad te. ut offeras obla-
tionem et imoles victimas pacificas.
Septem dieb; expectabis donec veniā
ad te. et ostendā tibi que faciās. Itaq;
cum auerisset humer⁹ suū ut abiret a
samuele. immutauit ei deus cor aliud.
et uenerūt omnia signa hec in die illa.

Et clamavit samuel ad dñm. et dedit
dñs voces et pluvias in illa die. Et
muit omnis pps nimis dominũ. et
samuel. Et dixit unũsquisq; pps ad
samuelem. Ora pro filiis tuis ad dñm
dñi tuũ. ut nō moriantur. Addidimus
enĩ uniuersis peccatis nr̃is malum. ut
peterem⁹ nobis regē. Dixit autē samu-
el ad pplm. Nolite timere. Vos fecistis
unũsquisq; malũ hoc. Verũtamen nolite
recedere a tergo dñi. sed seruite dño in
omni corde ṽro. et nolite declinare post
vana q̃ nō p̃derũt vobis. neq; erũt vobis.
quia vana sunt. et nō desinquet dñs
pplm suum. ppter nomen suũ magnũ.
q̃a iurauit dñs facere vobis sibi pplm.
Abstine autē a me hoc peccatũ in dño.
ut cesset orare p vobis. et docebo vos
viã rectã et bonã. Igitur timere dñm. et
seruire ei in veritate. et tẽ toto corde ṽro.
Vidistis enĩ magnificã que in vobis
gessit dñs. Quod si p̃seueraueris in
malicia et vobis et regi ut patieris p̃bitis.

Filius unius anni erat **xii**
saul cũ regnare cepisset. duobus
autē annis regnauit sup isrl. Et elegit
sibi saul tria milia de isrl. Et erant cũ
saul duo milia i machinas et i mōte
bethel. mille autem cũ yonathã in ga-
baa beniamin. Porro ceteri pplm rani-
ficati unũqueq; in tabernacula sua. Et p-
cussit yonathas stationē philistinorũ
que erat in gabaã. Quod cũ audisset
philistini. saul cecinit bucina in om-
ni terra dicens. Audiãt hebrei. Et uni-
ũsquisq; isrl audiuit huiusmodi samã.
percussit saul stationē philistinorũ. Et
egressi sunt isrl aduersus philistini. Cla-
mavit ergo pps post saul i galgala.
et philistini congregati sũt ad p̃liandũ
contra isrl. triginta milia currũ. et sex
milia equitum. et reliquũ vulg⁹ sicut

harena q̃ est in lidoze maris plurima.
Et ascendentes castrametati sũt i machi-
nas. ad orientem bethauen. Quod cũ
vidissent viri isrl se in arce positos. a-
ffidus enĩ erat pps. et absconderũt se in
sp̃luntis et in abditiis. in p̃cis quoq;
et in antris et in cisternis. Hebrei autē
cũstodiũt iordanē. terrã gad et galaad.
Cũq; adhuc esset saul i galgala. uni-
uersus pps p̃teritus est qui sequebatur
eũ. Et expectauit iuxta placũ samue-
lis septe diebus. et non venit samuel
i galgala. Dilapsusq; est pps ab eo.
Sicut ergo saul. Afferre michi holocaustũ
et pacifica. Et obtulit holocaustũ.
Cũq; compleisset offerens holocaustũ.
ecce samuel veniebat. Et egressus ē saul
obuiã ei. ut saluaret eũ. Locutusq; est
ad eũ samuel. Quid fecisti? Respondit
saul. Quia vidi q̃ pps dilaberent a
me. et tu non ueneras iuxta placitũ
dñs. porro philistini congregati fue-
rant i machinas. dixi. Nunc descende
philistini ad me i galgala. et faciam
dñi nō placui. Necesse erat cõpulsũ
obuiũ holocaustũ dño. Dixitq; sa-
muel ad saul. Bulte egisti. nec iusto-
disti mādãra dñi dei tui que p̃cepi tibi.
Quod si nō fecisses. iã nunc parasset
dñs regnũ tuũ sup isrl in sempiternũ.
Sed nequaq; regnũ tuũ ultra d̃surget.
Quasiuit dñs sibi virũ iuxta cor suũ. et
p̃cepit ei dñs ut esset dux sup pplm suũ.
eo q̃ nō seruaueris que p̃cepit dñs.
Samuel autem surrexit. et ascendit de
galgalis. in gabaã beniamin. Et reli-
qui ppli ascenderunt post saul. obuiã
p̃plo. qui repugnabat eos. venientes
de galgala i gabaã in colle beniamin.
Et recessit saul pplm q̃ intueri fuerat
cũ eo. quasi secentos viros. et saul et
yonathas filius eius. populũq; qui

inuentus fuerat cũ eis. erat in gabaã
beniamin. Porro philistini dederũt
i machinas. Et egressi sũt ad p̃liandũ
de castris philistinorũ tres cunei.
Unus cuneus p̃gebat contra viam
ephrain. ad terrã saul. Porro alius
ingrediebatur p viã bethpron. Tertius
autē uenerat se ad iter terminũ in terra
sabaã. imminētis uallis setym et tra-
desit. Porro faber ferarius nō inue-
niebat in omni terra isrl. Laureat enĩ
philistini. ne forte faceret hebrei gladi-
um aut lanceã. Descendebat ergo ois
israhel ad philistini. ut acquireret unũ-
quisq; vomerem suũ et ligonem et secu-
rũ et tridentē et sarculũ. Reule itaq;
erāt acies vomerũ et ligonũ et tridentũ
et securũ. usq; ad stimulũ corrigendũ.
Cumq; uenisset dies p̃elii. non est in-
uentus ensis et lancea in manu cuius
populi qui erat cum saul et yonathã
filijs eius. excepto saul et yonathã filio-
rũ. Egressa ē autem stacio philistinũ
ut transirent i machinas. **xiii**

Et accidit in q̃dam die. ut diceret
yonathas filius saul ad adole-
scētem armigerũ suũ. Veni et cõscam⁹
ad stationem philistinorũ. q̃ est trans
locũ illũ. Patri autē tuo hoc ip̃m non
indicauit. Porro saul morabatur in
extrema parte gabaã. sub malo g̃nato
q̃ erat in agro gabaã. Et erat pps cũ
eo q̃li secentorũ viros. Et achias filius
achib fr̃atris ythabod filij phineas.
qui vnus fuerat ex h̃ely sacerdote dñi
i sylo. portabat ephod. Sed et pps
ignorabat quo esset yonathas. Erāt
autē inter ascensũ. p̃ter quos nitebat
yonathas cõscire ad stationes philisti-
norũ. amnentes petere et utraq; parte.
et q̃li in modũ dentũ. scopuli h̃munde
p̃teruĩ. Nomen uni boles. et nomē

alteri sene. Unus scopulus p̃minens
ad aquilonem et aduerso machinas.
et alter ad meridie contra gabaã. Dixit
autē yonathas ad adolescētem armi-
gerũ suũ. Veni et cõscam⁹ ad stacio-
nem i circumcisioy h̃oy. si forte faciat
dñs p nobis. quia non est dño difficile
saluare uel i multis uel i paucis. Dixit
q; ei armiger suus. Fac omnia q̃ pla-
cent animo tuo. Perge quo cupis. et
ero tecũ ubiq; uolueris. Et ait yona-
thas. Ecce nos transimus ad viros
illos. Cũq; apparuerim⁹ eis. si taliter
locuti fuerit ad nos. manere donec ue-
niam⁹ ad vos. Stant⁹ in loco ñro. nec
ascendam⁹ ad eos. Si autem dixerint
ascendite ad nos. ascendam⁹ ad eos.
quia tradidit eos dñs i manib⁹ nr̃is.
Hoc erit nobis signũ. Apparuit igit⁹
utroq; stationi philistinorũ. Dixerũtq;
philistini. En hebrei egrediunt⁹ de ca-
uertis. in quib⁹ absconditi fuerāt. Et
locuti sunt viri de statione ad yona-
than et ad armigerũ eius. dixeruntq;
Ascendite ad nos. et ostendam⁹ vobis
rem. Et ait yonathas ad armigerũ suũ.
Ascendamus. Sequare me. Tradidit
enĩ dñs eos in manus isrl. Ascendit
autē yonathas. manib⁹ et pedib⁹ rep-
tans. et armiger ei⁹ post eũ. Et cũ uidi-
ssent facie yonathę. Itaq; alij caderũt
autē yonathan. alios armiger ei⁹ in-
fidebat. sequēs eum. Et facta ē plaga
p̃ma. q̃m percussit yonathas et armiger
eius. q̃li uiginti viros. in media parte
iugeris. q̃m par bonũ in die arare con-
sueuit. Et factũ est miraculũ in castris
et p̃ agro. Sed et ois pps stationis
eorũ qui erāt ad p̃cedendũ obstupuit.
et turbata sunt castra. Et accidit q̃li
miraculũ a deo. Et resp̃xerũt speculato-
res saul qui erāt in gabaã beniamin.

Et ecce instituta p[er]trata. et huc illucq[ue] diffugiens. Et ait saul p[ro]ph[eta] qui erat cu[m] eo. Requirit[ur] et videte. quis abiecit e[um] nobis. Cumq[ue] requisissent. repperit[ur] est n[on] adesse yonathan. et armigeru[m] eius. Et ait saul ad actia[m]. Applica archa[m] d[omi]ni. Erat eni[m] ibi archa d[omi]ni in die illa. cu[m] filiis isrl[em]. Cuiq[ue] loq[ue]retur saul ad sacerdot[em]. tumultus magn[us] e[st] eor[um] est in castris philistinor[um]. Crescetq[ue] paulatim. et dardius resonabat. Et ait saul ad sacerdot[em]. Contrahe manu[m] tua[m]. Condamnavit ergo saul et o[mn]es p[ro]ph[et]e qui erat cu[m] eo. et venerunt usq[ue] ad locu[m] certaminis. Et ecce v[er]sus fuerat gladi[us] uniuscuiusq[ue] ad p[er]imu[m] suu[m]. et cedes magna nimis. Sed et hebrei q[ui] fuerat cum philistin[is] heci et nudius tertius. Ascend[er]atq[ue] cu[m] eis in castris. et reu[er]si sunt ut essent cu[m] isrl[em]. et qui erat cu[m] saul et yonatha. Omnes quoq[ue] israhelice qui se absconderat in monte ephraim. audientes q[uo]d fugissent philisti[is]. loca uener[unt] se cu[m] suis in p[ro]p[ri]o. Et erat cu[m] saul quasi viginti milia viro[rum]. et salvavit d[omi]n[us] deus isrl[em] in die illa. Pugna aut[em] p[er]venit usq[ue] ad bethaven. Et viri isrl[em] locati s[un]t sibi in die illa. Adiucauit aut[em] saul p[ro]ph[et]am dicens. Maledict[us] vir qui comederit panem usq[ue] ad vespam. donec viderit de inimicis meis. Et n[on] m[an]ducauit uniuscuiusq[ue] p[ro]ph[et]e panem. Omnesq[ue] terre vulg[us] venit in salu[m]. in quo erat mel sup[er] facie agri. Ingressus est itaq[ue] p[ro]ph[et]a salu[m] et apparuit flues mel. nullusq[ue] applicuit manu[m] ad os suu[m]. Timebat eni[m] p[ro]ph[et]a iuramentum. Porro yonathas n[on] audierat. cu[m] adiuraret pater ei[us] p[ro]ph[et]am. Hereditq[ue] summat[ur] virgule qua[m] habebat in manu. et intinxit in favum mellis. Et contudit manu[m] suam ad os suu[m]. et illuminati

s[un]t o[mn]es eius. R[ati]o[n]esq[ue] unus de p[ro]ph[et]is ait. Quare irando constrinxit pater tu[us] p[ro]ph[et]am dicens. Maledict[us] vir qui comederit panem hodie. Defecerat aut[em] p[ro]ph[et]a. Dixitq[ue] yonathas. Turbavit p[er] me terra. Vidistis ipsi quia illuminati s[un]t o[mn]es mei. eo q[uo]d gustaverim paululum de melle isto. Quantomagis si comidisset p[ro]ph[et]a de p[ro]p[ri]a inimicor[um] suor[um] qua[m] repperit. Nonne maior plaga f[ui]t fuisse in philistin[is]. Percussit ergo in die illa philisteos. a machinis usq[ue] in bethlon. Desartat[us] est aut[em] p[ro]ph[et]a nimis. et v[er]sus ad p[ro]p[ri]a. n[on] tulit oves et boues. et vitulos. et madauerit in terra. Comiditq[ue] p[ro]ph[et]a cu[m] sanguine. Munda aut[em] aut[em] saul dicentes. q[uo]d p[ro]ph[et]a peccasset d[omi]n[us]. comedens cu[m] sanguine. Qui ait. Prevaricatus es. Voluit ad me i[n]nu[n]t[ur] saul grande. Et dixit saul. Disgamini in vulgus. et dicite eis ut adducat ad me uniuscuiusq[ue] bouem suu[m] et arietem. et occidat sup[er] istud. et v[er]sumini. et n[on] peccabitis d[omi]n[us]. comedens cu[m] sanguine. Adduxit itaq[ue] omnis p[ro]ph[et]a uniuscuiusq[ue] bouem in manu sua usq[ue] ad noctem. et occiderit ibi. Edificavit aut[em] saul altare d[omi]n[us]. Tuncq[ue] p[ri]mu[m] cepit edificare altare d[omi]n[us]. Et dixit saul. Iruamus sup[er] philisteos nocte. et v[er]sumini eos usq[ue] du[m] illucet mane. nec relinquit[ur] eis viru[m]. Dixitq[ue] p[ro]ph[et]a. D[omi]n[us] quod bonu[m] tibi viderit i[n] oculis n[ost]ris fac. Et ait sacerdos. Accedam[us] huc ad deu[m]. Et consuluit saul d[omi]n[us] dicens. N[on] p[er]sequar philistin[is] si trades eos in manu israhel. Et n[on] r[ati]o[n]dit ei i[n] die illa. Dixitq[ue] saul. Applicare huc uniu[er]sos angulos p[ro]ph[et]e. et t[er]re. et videte p[er] qu[od] acciderit hoc p[ro]ph[et]a hodie. Vivit d[omi]n[us] saluator isrl[em]. quia si p[er] yonatham filiu[m] meu[m] factu[m] est. absq[ue]

retardatione moriet[ur]. Ad quod null[us] contradixit ei de omni p[ro]ph[et]a. Et ait ad uniu[er]su[m] isrl[em]. Separamini vos i[n] parte una. et ego cu[m] yonatha filio meo ero i[n] parte altera. R[ati]o[n]esq[ue] p[ro]ph[et]a ad saul. N[on] bonu[m] tibi viderit i[n] oculis n[ost]ris fac. Et dixit ad d[omi]n[us] deu[m] isrl[em]. D[omi]n[us] deus isrl[em] da iudiciu[m]. q[uo]d est q[uo]d non r[ati]o[n]deris furo[re] tuo hodie. Si in me aut in yonatha filio meo e[st] iniquitas hec da ostensio[n]em. Aut si hec iniquitas est in p[ro]ph[et]a tuo da sanditatem. Et desuperus est yonathas et saul. p[ro]ph[et]a aut[em] reu[er]sit. Et ait saul. Mitte forte inter me. et inter yonathan filiu[m] meum. Et captus est yonathas. Dixit aut[em] saul ad yonatham. Indica michi q[uo]d feceris. Et indicavit ei yonathas. et ait. Gustans gustavi in summitate virge que erat in manu mea. paululu[m] mellis. et ecce ego morior. Et ait saul. Hec faciat michi deus. et hec addat. quia morte moriet[ur] yonatha. Dixitq[ue] p[ro]ph[et]a ad saul. Ergo ne yonathas moriet[ur]. qui fecit salutem hanc magnam in isrl[em]. Hoc n[on] p[ro]ph[et]a est. V[er]um d[omi]n[us]. si r[ati]o[n]derit capillus de capite eius in terra. q[uo]d cu[m] deo opatus est hodie. Liberauit ergo p[ro]ph[et]a yonathan. ut non moreret[ur]. Recellitq[ue] saul. nec p[er]secut[us] e[st] philistin[is]. Porro philistin[is] abiecit i[n] loca sua. Et saul confirmato regno sup[er] isrl[em]. pugnabat p[er] circuitu[m] adversu[m] omnes inimicos ei[us]. contra moab. et filius amon. et edom. et reges soba et philisteos. et quocunq[ue] se venerat. sup[er]abat. Congregatq[ue] exercitu[m] percussit amalech. et eruit isrl[em] de manu vastatoru[m] ei[us]. Fecerunt aut[em] filij saul. yonathas. et iesui. et melchisui. et noia duas filias ei[us]. n[on] me p[ro]p[ri]am. et nomen minoris nichol. et nomen uxoris saul achinoem. filia

achinoem. Et nomen p[ri]ncipis milicie ei[us] abner filius ne. patruelis saul. Porro is fuit pater saul. et nec pater abner filius abiel. Erat aut[em] bellu[m] potens adversu[m] philisteos. o[mn]ib[us] diebus saul. Nam quocunq[ue] viderat saul viru[m] fortem et aptu[m] ad p[ro]p[ri]a. sociabat e[um] sibi. **E**t dixit samuel ad saul. N[on]ne mihi dixit d[omi]n[us]. ut ungeret te in regem sup[er] p[ro]ph[et]am ei[us] isrl[em]. N[on]ne ego audi vocem d[omi]n[us]. Hec dixit d[omi]n[us] exercituu[m]. Recensui q[ui]q[ue] fecit amalech isrl[em]. Quomodo restitit ei in via cu[m] ascenderet de egipto. N[on]ne ego vidi. et p[er]cussit amalech. et demolire uniu[er]sa ei[us]. N[on]ne parcas ei. et n[on] corumpiscas e[um] rebus ipsius aliquid. sed interfice a viro usq[ue] ad muliere[m]. et parvulum atq[ue] lactentem. boue[m] et ovem. camelum. et alinu[m]. Precepit itaq[ue] saul p[ro]ph[et]a. et recensuit eos quasi agnos. Ducenta milia p[er]diti. et decem milia viro[rum] iuda. Cuiq[ue] remisit saul usq[ue] ad civitatem amalech. retendit insidias in torrente. Dixitq[ue] saul cyne. Abice. recedite. atq[ue] discedite ab amalech. ne forte involua[m] te cu[m] eo. Tu eni[m] fecisti misericordia[m] cu[m] o[mn]ib[us] filiis isrl[em]. cu[m] ascenderet de egipto. Et recessit cyneus de medio amalech. Percussitq[ue] saul amalech ab euula. donec veniat ad fur. que est regione egipti. Et apprehendit agag regem amalech. vivu[m]. Omne aut[em] vulgus interfecit in ore gladij. Et p[er]perat saul et p[ro]ph[et]a agag. et optimis gregibus ovium. et armentis. et vestibus. et arietibus. et uniu[er]sulis que pulchra erant. nec voluerit disp[er]dere ea. Quicquid ergo vile fuit et reprobu[m]. hoc demoliti s[un]t. Fadum est aut[em] verbu[m] d[omi]n[us] ad samuelem dicens. Perit me q[uo]d constituerim saul regem. quia reliquit me. et verba mea opere n[on] implevit. Constatu[m]q[ue] est

samuel et clamavit ad dominum tota nocte. Cumque deinde surrexisset samuel ut iret ad saul mane nuntiavit ei samuel ei quod venisset saul in carnem et exisset sibi fornice triumphale et reuersus fuisset de sedibus galgala. Venit ergo samuel ad saul et saul offerbat olocaustum domino de iniunctis praeda que attulerat ex amalech. Et cum venisset samuel ad saul dixit ei saul. Bredidisti tu domino. Impleui verbum domini. Dixitque samuel. Et quid est hoc vox gregum que resonat i auribus meis et armatorum quam ego audio. Et ait saul. De amalech adduxerunt ea. Perpetit enim populus melioribus ovibus et armentis ut inuolarent domino deos tuos reliqua vero occidimus. Ait autem samuel ad saul. Si ne me et indicabo tibi que locutus sit dominus ad me nocte. Dixitque ei. loquere. Et ait samuel. Nonne cum parvulus essem in oculis tuis caput in tribus israel factus es. Venitque te dominus in regem super israel et misit te dominus in viam et ait. Vade et interfice peccatores amalech et pugna his contra eos usque ad interitum eorum. Quare ergo non audisti vocem domini sed versus ad pradam es et fecisti malum in oculis domini. Et ait saul ad samuelem. Immo audiui vocem domini et abulaui in via per quam misit me dominus et adduxi agag regem amalech et amalech interfeci. Tulit autem de praeda populus oves et boues primitias eorum que res sunt ut immoleret domino deo suo in galgalis. Et ait samuel. Numquid vult dominus olocausta aut victimas et non potius ut obediat vox domini. Melior est enim obedientia quam victimae et auscultare magis quam offerre adipem arietum quam quasi peccatum ariolandi est repugnare et quasi scelus propter nolite acquiescere. Pro

ro ergo quod abiecti sumus domino abieci te dominum ne sis rex. Dixitque saul ad samuelem. Peccavi quia praevaricatus sum sermone domini et verba tua non misisti et obediens voci eius. Sed nunc porta hunc peccatum meum et reuertere mecum ut adoram dominum. Et ait samuel ad saul. Non reuertar tecum quia peccasti sumus domino et piecit te dominus ne sis rex super israel. Et conuersus est samuel ut abiret. Ille autem apprehendit summitatem pallii eius que et scilla est. Et ait samuel ad eum. Scidit dominus regnum israel a te hodie et tradidit illud proximo tuo meliori. Porro triumphator in israel non parcat et penitudine non flectit. Neque enim homo est ut agat penitentiam. Ait ille ait. Peccavi. Sed nunc hincora me coram senioribus populi mei et coram israel et reuertere mecum ut adorem dominum deum tuum. Reuersus ergo samuel secutus est saulem. Et adoravit saul dominum. Dixitque samuel. Adducite ad me agag regem amalech. Et oblatus est ei agag pinguis mus reuens. Et dixit agag. Scitne separat amara mors. Et ait samuel. Sicut fecit absque liberis milites gladii ut tuus sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frustra confudit eum samuel coram domino in galgalis. Abiit autem samuel in ramatha saul vero ascendit in domum suum in gabaa. Et non vidit samuel ultra saulem usque ad diem mortis sue. Verumamen tunc habebat saulem saul quoniam dominum periebat quod confunderet regem saul super israel. **XVI**

Dixitque dominus ad samuelem. Desce quousque tu luges saulem cum ego piecerim ei ne regnet super israel. Imple cornu tuum oleo et veni ut unguam ad ysai bethleem. Provi di enim in filiis eius michi regem. Et ait samuel.

Quo vadis. Audierat enim saul et interstiterat me. Et ait dominus. Vitulum de armento tolles in manu tua et dices. Ad immolandum domino veni. Et vocabis ysai ad victimam. Et ego ostendam tibi quid facias et unges quemcumque monstrabo tibi. Fecit ergo samuel sicut locutus est ei dominus. Venitque in bethleem. Et admirati sunt seniores civitatis occurrentes ei. Dixeruntque. Pacificus ne ingressus tuus. Et ait. Pacificus. Ad immolandum domino veni. Sandificamini et venite mecum ut immoletis. Sandificavit ergo ysai et filios eius et vocavit eos ad sacrificium. Cumque ingressi esset vidit eliab et ait. Num coram domino est christus. Dixit dominus ad samuelem. Ne respicias vultum eius neque altitudinem stature eius quoniam abiecti sumus nec iuxta intuitum hominis ego iudico. Homo enim videt ea quae parent dominus autem intuetur cor. Et vocavit ysai aminadab et adduxit eum coram samuele. Qui dixit. Nec hunc elegit dominus. Adduxit autem ysai lamam de quo ait. Etiam hunc non elegit dominus. Adduxit itaque ysai septem filios suos coram samuele. Et ait samuel ad ysai. Non elegit dominus ex istis. Dixitque samuel ad ysai. Numquid iam completi sunt filii. Qui respondit. Adhuc reliquus est parvulus et palat oves. Et ait samuel ad ysai. Mittite et adducite eum. Nec enim discubemus prius quam hunc ille veniat. Misit ergo et adduxit eum. Erat autem cultus et pulcher aspectu decoraque facie. Et ait dominus surge et unge eum ipse est enim. Tulit ergo samuel cornu olei et unxit eum in medio fratrum eius. Et dixerat ei spiritus domini a die illa in david et deinceps. Surgensque samuel abiit in ramatha. Spiritus autem domini recessit a saule et reagitabat eum spiritus nequam a domino. Dixeruntque

huius saul ad eum. Ecce spiritus domini malus agit te. Subeat dominus in te et huius tui qui coram te sunt quereant hominem scientem psallere cithara ut quando arripuerit te spiritus domini malus psallat manu sua et levius feras. Et ait saul ad servos suos. Providete ergo michi aliquem bene psallentem et adducite eum ad me. Et respondens unus de pueris ait. Ecce vidi filium ysai bethleemitem scientem psallere et fortissimum robore et virum bellicosum et prudentem in verbis et pulchrum virum et dominus est cum eo. Misit ergo saul nuncios ad ysai dicens. Mitte ad me david filium tuum qui est in pascuis. Tulit itaque ysai asinum plenum panibus et lagenam vini et hedum de capris unum et misit per manum david filii sui sauli. Et venit david ad saulem et stetit coram eo. Ait ille dilexit eum nimis et factus est eius armiger. Misitque saul ad ysai dicens. Hec david in conspectu meo. Invenit enim gratiam in oculis meis. Agitur quandoque spiritus domini malus arripiebat saulem david tollebat citharam et percutiebat manu sua et refocillabatur saul et levius habebat. Recedebat enim ab eo spiritus malus. **XVII**

Congregantes autem philistini agmina sua in prelium convenerunt in socor iude et castrametati sunt inter socor et azekia in finibus domini. Porro saul et viri israel congregati venerunt in valle thebim et direxerunt aciem ad pugnam contra philistinum. Et philistini stabant super montem ex parte har et israel stabat super montem ex altera parte vallium erat inter eos. Et egressus est vir spiritus de castris philistinorum nocte goliath de geb altitudinis sex cubitorum et palmo et cassis erat super caput eius et lorica hamata induebatur. Porro

pondus lorice ei? quinq; milia fidoru
eris erat. et creas creas habebat in cu-
ribus. et clipeus regebat humeros
eius. Hastile autē haste ei? erat quasi
licitoriu regiu. Ipsum autē ferrum
haste eius sectos fidos habebat ferri.
Et armiger ei? antecederat eū. Stāq;
clamabat aduersum phalangas isrl.
et dicebat eis. Quare venistis parati
ad plū? Nūquid ego nō sū philisteus
et vos sūi saul? Eligite rē vobis virū
et descendat ad singulare certamē. Si
quidē pugnare mecum et pūllerit
me. erimus vobis sui. Si autem ego
pualuerō et pūllerō eū. vos sūi eius.
et fueritis nobis. Et aiebat philisteus.
Ego reprobraui agminib; isrl hodie.
Date michi virum. et ineat singulare
certamen meū. Audiens autē saul et
omnes isrlie sermones philistei huius-
modi. stupbāt et timebant nimis.
Dauid autē erat fili? viri ephraim de
quo supra dictū est. de bethleem iuda
cui nomē erat ysai. qui habebat odo
filios. et erat vir in dieb; saul. senex et
grandeus inter viros. Abierūt autē
res filij ei? maiores. post saul in plū.
Et nota eū filiorū eius qui pūllerūt
ad bellū. heliab primogenitus. et scōs
aminadab. etc? q; sāmā. Dauid au-
tem erat minimus. Trib; ergo maiorib;
securis saulem. abiit dauid et reuertus
ē a saul. ut pasceret gregē patris sui in
bethleem. Procebat vero philisteus
mane et vespere. et stabat quadraginta
dieb;. Dixit autē ysai ad dauid filiū
suū. Accipe fratrib; tuis eph; potentia
et decem panes istos. et curre in castea
ad fratres tuos. et decē formellas casti-
has deferes ad tribunū. Et fratres tuo
visitabis si rede agāt. et cū quib; ordi-
nati sūt discē. Saul autē et illi. et omnes

filij isrl in valle thecebini pugnabāt
aduersum philistim. Surrexit itaq;
dauid mane et cōmēdauit gregē suū.
di. et omib; abijt sicut preceperat ei
ysai. Et venit ad locum magala et ad
exercitū. qui egressus ad pugnam vo-
lūtatius erat in certamine. Direxerat
enī acē isrl. sed et philistim et adūso
fuerāt parati. Dereliquēs ergo dauid
vasa q; attulerat sub manu custodis
ad sarcinas. cucurrit ad locū certami-
nis. et interrogabat si oīa rede agemē
regē fratres suos. Cumq; adhuc ille
loqueret eis. apparuit vir ille spiritus
ascendens golath noīe. philisteus de
gē. de castris philistinorū. Et loquen-
te eo hęc eadem verba. audiuit dauid.
Omnes autē isrlie cū vidisset virum
fugētē a facie eius. timentes eū valde.
Et dixit unusquisq; de isrl. Num
vidisti virum hūc q; ascendit? Ad rē
probrādū enī isrl ascendit. Virū ergo
qui pūllerit eum. dicabit rē diuicia
magnis. et filiā suā dabit ei. et domū
pātis eius faciet absq; tributo i isrl. Et
ait dauid ad viros qui stabāt secum
dicēs. Quid dabit viro qui pūllerit
philistē hūc. et rulerit obprobriū de
isrl? Quis est enī hic philistē? inuē-
tus. qui reprobrauit acē dī vimen-
tis. Reserebat autem ei plus eundem
sermonē dicēs. Hęc dabunt viro. qui
pūllerit eū. Quod cū audisset heliab
frater eius maior loquente eo cū alijs.
iratus est contra dauid et ait. Quare
venisti. et quare dereliquisti paululas
oues illas in deserto? Ego noui sup-
biā tuā et nequiciā cordis tui. quia ut
videres plū descendisti. et dixit dauid.
Quid feci? Nūquid nō verbum est? Et
declinauit paululum ab eo ad alium.
Dixitq; eundem sermonē. Et rēdit ei

plus verbi sicut prius. Audita sunt
autem verba que locutus est dauid. et
annūciata in cōspēu saul. Ad quē
cū fuisset adductus. locutus est ei. Nō
rōdat tū cuiusquā in eo. Ego tuus
tuus vadā. et pugnabo adūsus phi-
listē. Et ait saul ad dauid. Nō vales
resistere philisteo isti. Nec pugnare
adūsus eū quia puer es. Hic autē vir
bellator est ab adolescentia sua. Dixitq;
dauid ad saul. Pascere seruus tuus
patris sui gregē. et viciat leo vel vesp-
er tollebat arctem de medio gregis. et
pūllebat eos. et pūllebat euebāq;
de ore eorū. Et illi cōsurgebat adūsum
me. et apprehendebat mentū eorū. et suffo-
cabam interficiēbāq; eos. Nā et leonē
et vespem interfeci ego tuus tuus. Et
igit et philisteus hic incircūsus sū
vniū e eis. Nūc vadam et auferam
obprobriū istū. Quomā quis est iste
philisteus incircūsus. qui ausus est
maledicere exercitui dī vimentis? Et ait
dauid. Dns qui eripuit me de manu
leonis et de manu vesp- ipse me liberabit
de manu philistei huius. Dixit autem
saul ad dauid. Vade et dñs tecū sit. Et
induit saul dauid vestimētis suis. et
imposuit galeā eā sup caput eius. et
gladio ei? sup velle suā. cepit tēptare
si armatus posset incedere. Nō enim
habebat cōsuetudinē. Dixitq; dauid
ad saul. Nō possum sic incedere. quia
non vli habeo. et deposuit ea. Et tulit
baculū suū quē semp habebat i mani-
bus. et elegit sibi quinq; limpidissimos
lapides de torrente. et misit eos in perā
pastorale quā habebat secū. et fundā
manu tulit. et pūlleit adūso philistē.
Ibat autē philistē incedens et appro-
pinqans adūsum dauid. et armiger

ei? ante eū. Cūq; inspicisset eū philistē
et vidisset dauid. despectit eum. Erat
autē adolescēs rufus. et pulcher aspectu.
Et dixit philistē ad dauid. Nūquid
ego canis sū. q; tu venis ad me cū ba-
culo? Et maledixit philisteus dauid.
in dñs suis. Dixitq; ad dauid. Veni
ad me. et dabo carnes tuas volatilib;
celi et bestijs terre. Dixit autē dauid ad
philistē. Tu venis ad me cū gladio. et
hastā. et clipeo. ego autē venio ad te i
noīe dñi exercituum dī agminū isrl.
quib; reprobrasti hodie. et dabit te do-
minus in manu mea. et pcutiam te. et
auferā caput tuū a te. Et dabo cadaue-
ra castrorū philistim hodie volatilib;
celi. et bestijs terre. ut fiat omnis terra
quia est dñs de? in isrl. et nouerit vni-
uersa ecclia hęc. quia non in gladio
nec in hastā saluat dñs. Ipse enim
est bellū. et tradet vos i manus nias.
Cū ergo surrexisset philistē. et veniret
et appropinqaret cōtra dauid. festina-
uit dauid et occurrit ad pugā. et ad-
uerso philistē. Et misit manū suā in
perā. tulitq; unū lapidē et funda iecit.
et circūdūtes pūllerit eū in fronte. et in-
fixus est lapis in fronte eius. et cecidit
in faciem suā super terrā. Preualuitq;
dauid adūsum philistē in funda et
lapide. pūllitq; philistē interfecit.
Cūq; gladium nō haberet in manu
dauid. cucurrit et stetit sup philistē.
et tulit gladium eius et eduxit eum de
vagina sua et interfecit eū. pōditq; ca-
put eius. Videntes autē philistim q;
mortuus esset fortissim? eorū. fugerūt.
Et cōsurgentes viri isrl et iuda vocife-
rati sunt. et psecuti sūt philisteos. usq;
dū veniret in vallonē et usq; ad portas
actharon. Ceciderūtq; vulnērati de phi-
listim in via sarim et usq; ad gē. et

usq; ad archaron. Et reuerentes filij
israhel. postq; pserunt sunt philisteos.
Quasi eum castra eor. Assumēs autē
dauid caput philistei: attulit illud in
ihelm. arma vero ei? posuit i taberna-
culo suo. Et autē tpe quo uideat saul
dauid egrediētem contra philistei: ait
ad abner principem milicie sue. De q
serpe descendit hic adolecēs? Dixitq;
abner. Vnit anima tua reg. si nōm.
Et ait reg. Interroga tu cui? filius sit
iste puer. Cūq; regressus esset dauid
perculso philisteo: tulit eum abner. et
introduxit corā saule: caput philistei
habēte i manu. Et ait ad eū saul. De
q progenie es? adolecēs? Dixitq; da-
uid. fili? sui tui p lai bethleemite ego sū.
Et factū est cū compleret **xxiiij**
loqui ad saul. anima ionathe
conglutinata est aīe dauid. et dilexit
eū ionathas q̄si animā suā. Tulitq;
eū saul in die illa. et nō contempsit ei ut
reuerteret in domū p̄ris sui. Quierunt
autē dauid et ionathas sedus. Dilige-
bat enī eū q̄si animā suā. Nā repolia-
uit se ionathas tunica q̄ erat indutus.
et dedit eā dauid: et reliqua vestimēta
sua: usq; ad gladiū et arcū suū. et usq;
ad balteū. Egrediebāt q̄ dauid ad oia
quecūq; misisset eū saul: et prudēter se
agebat. Posuitq; eū saul super viros
belli. et acceptus erat in oculis unūsi
p̄li. maximeq; in conspectu famulorū
saul. Porro cū reuerteret perculso phi-
listeo: dauid: et fecit caput ei? i ihelm.
egresse sunt mulieres de unūsis vrbibz
isrl: cantātes. chorosq; ducētes i occur-
sum saul regis. i tympanis leticie et in
litis. et p̄nētār mulieres ludētes: atq;
dicētes. Percussit saul mille. et dauid
decē milia. Itaq; est autē saul nimis.
et displicuit in oculis eius iste sermo.

Dixitq; Dederūt dauid decem milia.
et michi mille dederūt. Quid ei super-
est nisi solum regnū? Nō ergo rectis
oculis saul aspicebat dauid. a die illa
et dāncps. Post diem autē alteram
inuasit sp̄itus dei mal? saul. et p̄p̄ta-
bat i medio domus sue. Dauid autem
psallebat manu sua: sicut p̄ singulos
dies. Tenetāq; saul lanceā et milti cā:
p̄nās q̄ s̄gēre posset dauid cū parire.
Et declinavit dauid a facie eius sedo.
Et tinnit saul dauid: eo q̄ esset dñs
cū eo. et a se recessisset. Amouit ergo eū
saul a se: et fecit eū tribunū super mille
viros. Et egrediebāt. et intrabat in cō-
spectu p̄li. In omnibz quoq; vijs suis
dauid prudēter agebat: et dñs erat
cū eo. Vidit itaq; saul q̄ prudens esset
nimis: et cepit cauere eū. Omnis autē
isrl et iuda diligebat dauid. Ipse autē
ingrediebatur et egrediebāt ante eos.
Dixitq; saul ad dauid. Ecce filia mea
maior merob. ipsam dabo tibi vxorē:
tantiūmodo esto vir fortis. et preliare
bella dñi. Saul autē reputabat dñs.
Nō sic manus mea in eo: sed sit super
eum manus philistinorū. Ait autem
dauid ad saul. Quis ego sum. aut q̄
est vira mea. aut cognatio p̄ris mei i
isrl. ut hā gēter regis. Factū ē autem
temp? cū deberet dari merob filia saul
dauid: data est hadriel molathire vxor.
Dilexit autē dauid michol filiā saul
alteram. Et nūciatū ē saul. et placuit
ei. Dixitq; saul. Dabo eā illi. ut fiat ei
in scdā alū: et sit sup eū man? philisti-
norū. Dixitq; saul ad dauid. In dua-
bus rebus gēter meus eris hodie. Et
mādauit saul suis suis. Loquimini
ad dauid clam me: dicentes. Ecce pla-
res regit: et omnes serui eius diligunt
te. Nūc ergo esto gēter regis. Et locuti

sunt eui saul i auribz dauid: omnia
verba hec. Et ait dauid. Nū par? videt
vobis: gēterum esse regis? Ego autē
sū pauper vir. et tenuis. Et renūciaue-
runt serui saul dicētes. Quislemodi
verba locutus est dauid. Dixit autem
saul. Sic loquimini ad dauid. Non
habet regē sponsalia necesse. nisi tantū
centū p̄p̄cia philistinorū: ut fiat vltio
de inimicis regis. Porro saul cogita-
bat dauid cadere in manus philisti-
norum. Cūq; renūciasset eui eius
dauid. verba que dixerat saul: placuit
sermo in oculis dauid. ut fieret gēter
regis. Et post paucos dies surgēs da-
uid: abiit in archaron cum viris qui
sub eo erāt. et percussit q̄ philistim du-
centos viros. et attulit eorū p̄p̄cia et
annūciavit ea regē: et esset gēter ei.
Dedit itaq; saul ei: michol filiā suā
vxorē. Et vidit saul. et intellegit quod
dñs esset cū dauid. Michol autē filia
saul diligebat eū. Et saul magis cepit
timere dauid. Fadulq; ē saul inimicū
dauid: cunctis diebus. Et egressi sunt
principes philistinorū. A principio
autē egressi ignis eorū: p̄uider? se gerēbat
dauid: quā omēs viri saul. et celebre
factū est nomen eius nimis. **xxv**
Item p̄uider? ē autē saul ad ionathan
filium suum. et ad omēs suos
super: ut occideret dauid. Porro iona-
thas fili? saul diligebat dauid valde.
Et indicauit ionathas dauid. dicens.
Quid sit saul pater me? occidere te. Qua-
propt obuia te quēso mane. et mane-
bis clā et abscondēris. Ego autē egredies
habo iuxta parē meū i agro vbiq;
fuerit. et ego loquar de te ad parē meū.
et q̄dūq; videro: nūciabo tibi. Locut?
est ergo ionathas de dauid bona: ad
saul patrem suum. Dixitq; ad eū. Ne

pecces regē in serui tui dauid: quia nō
peccauit tibi: et op̄era eius bona sunt
tibi valde. et posuit animā suā in ma-
nu sua et percussit philistei: et fecit dñs
salutē magnā unūso isrl. Vidisti:
et letat? es. Quare ergo peccas in san-
guine innoxio. interficiētis dauid qui
ē absq; culpa? Quod cū audisset saul.
placat? voce ionathe iurauit. Euit
dñs: quia nō occidet. Et occauit itaq;
ionathas dauid: et indicauit ei omnia
vba hec. Et introduxit ionathas dauid
ad saul. et fuit ante eū. sicut fuerat heri
et nudius tertius? Motū ē autē rursum
bellū. et egressus dauid pugnavit ad-
uersum philistim: percussitq; eos pla-
ga magna. et fugerūt a facie eius. Et
fact? ē sp̄itus dñi mal? i saul. Sedebat
autē in domo sua: et tenebat lanceam.
Porro dauid psallebat in manu sua.
Nisusq; est saul s̄gēre dauid lancea
in pariete. Et declinavit dauid a facie
saul. Lancea autē casso vulnere plara
est in pariete. et dauid fugerit saluat?
est node illa. Misit ergo saul sacellites
suos node in domū dauid: ut custo-
dirent eū et interficeretur mane. Quod
cū annūciauisset dauid michol vxor:
sua dicēs. nisi saluaueris te node hāc:
reas morieris. deposuit eū per fenestrā.
Porro ille abiit et aufugit. atq; salua-
tus est. Tulit autem michol statumam.
et posuit eā sup lectū. et pellem pilosam
caprarū posuit ad caput ei? et operuit
eam vestimētis. Misit autē saul appa-
ritores. qui raperent dauid: et responsū
est q̄ egrotaret. Rursumq; misit saul
nūcios ut videret dauid. dicēs. Afferre
eū ad me in lecto. ut occidat. Cūq;
uenerunt nūci. inuentū est simulacrū
super lectū. et pelles caprarū ad caput
eius. Dixitq; saul ad michol. Quare

hic illulisti michi: et dimidisti inimicu
meu ut fugeret: Et respondit michi
ad saul. Quia ipse locutus est michi
dicens. Dimitte me: alioquin interficiā
te. Dauid autē fugiens saluus est. Et
venit ad samuelem in ramatha: et nūcia
uit ei omnia que fecerat sibi saul. Et abie
runt ipse et samuel: et morati sunt in
naioth. Adiciunt autem saul a
dicentibus. Ecce dauid in naioth i rama
tha. Misit ergo saul lictores ut caperēt
dauid. Qui cum vidisset eum ppharu
nationum: et samuelem stantem super
eos factus est etiam spiritus domini illis: et
prophetae ceperunt etiam ipsi. Quod cum
nuntiatus esset saul: misit et alios nūci
os. Prophetauerunt autem et illi. Et
rursus misit saul tercos nūcios: qui
et ipsi pphauerunt. Et iratus iracundia
saul abiecit etiam ipse in ramatha: et venit
usque ad cisternā magnā quā est i socoth.
Et interrogavit et dixit. In quo loco
sunt samuel et dauid? Dicitque ei. Ecce
in naioth sunt in ramatha. Et abiecit
in naioth in ramatha. Et factus est
etiam super eum spiritus domini: et ambulavit
ingredies: et pphabat usque dum veniret
in naioth in ramatha. Et repositavit
etiam ipse se vestimentis suis et pphavit
cum ceteris coram samuele: et cecinit nudus
tota die illa et nocte. Unde et reperiunt p
uerbum. Tūc et saul inter pphas. **Et**
Fugit autē dauid de naioth: que
est in ramatha: veniensque locutus
est coram ionatha. Quid feci? Que ē
iniquitas mea: et quid peccatum meum in
patrem tuum: quia queris animā meā?
Qui dixit ei. Absit a te: non morieris.
Neque enim facies pater meus quicquid
grāde vel parum: nisi prius indicauerit
michi. Quare ergo relinquit a me pater
meus sermonē tantūmodo. Nequaquam

eniteret illud. Et iuravit rursus dauid.
Et ille ait. Scit profecto pater tuus quid
veni gratia i oculis tuis: et dicit. Nequa
quam hoc ionathas: ne forte tristat. Qui
immo vivit dominus et vivit anima tua:
quia uno tantum ut ira dicā gradu ego
moror: dividimur. Et ait ionathas
ad dauid. Quodcumque dixerit michi
anima tua: faciam tibi. Dixit autem
dauid ad ionathan. Ecce kalēde sunt
transitus: et ego ex more sedere soleo
iuxta regē ad descendū. Dimitte ergo
me ut abscondar in agro: usque ad ve
speram dicit cecit. Si respicies requies
erit me pater tuus: et dabis ei. Rogavit
me dauid ut iret celeriter in bethleem
civitatem suā: quia viditne solāne ibi
sunt universis tribulibus suis. Si dixerit
bene: pax erit sermo tuo. Si autē fuerit
iratus: scito quia cōpleta est malicia eius.
Fac ergo misericordiam in seruum tuum: quia
feditus domini me famulum tuum reum inire
fecisti. Si autē ē iniquitas aliqua in
me: tu me interfice: et ad patrem tuum ne
intro ducas me. Et ait ionathas. Ab
his hoc a me. Neque enim fieri potest: ut si
cette cognovero cōpleta esse patris mei
maliciā cōtra te: non adiuvem tibi. Re
sponditque dauid ad ionathan. Quis
renūciabit michi: si quid forte viderit
tibi pater tuus dūce de me? Et ait iona
thas ad dauid. Veni et egrediamur foras
in agrū. Cūque egressus ab eo in agrū: ait
ionathas ad dauid. Domine deus israel
investigavero sententiā patris mei: et si
non vel perendie et aliqd boni fuerit super
dauid: et non statim misero ad te et notu
tibi fecero: hec faciat deus ionathas: et hec
augeat. Si autem pleuerit patris
mei malicia aduersus te: revelabo autē
tūc et dimidat te ut vadās i patrem: et sic
dominus tecum sicut fuit cum patre meo. Et si

vixeris: facies michi misericordias domini.
Si vero mortuus fuero: non auferes mi
sericordiā tuam a domo mea usque in
sempiternū. Aut si non fecero: quando
eradicaverit dominus inimico dauid unū
quemque de terra: auferat ionathan de
domo sua: et requirat dominus de manu
inimicos dauid. Depigit ergo iona
thas fedus cum domo dauid. Et addidit
ionathas deirare dauid: eo quod dilige
ret illū. Sicut enim animā suam ita
diligebat eū. Dixitque ad eū ionathas.
Ecce kalēde sunt: et requieris. Requi
erit enim festinus tua usque pridie. Descen
des ergo festinus et venies in locū ubi
relādu es: in die quādo operari licet:
et sedebis iuxta lapidem: cui nomen est
ezel. Et ego tres sagittas mittā iuxta
eū: et iactā quasi egerens me ad signū.
Mittā quāque et puerum: dices ei. Vade et
affer michi sagittas. Si dixeris puero:
ecce sagitte intra te sunt tolle eas: tu ve
ni ad me quia pax tibi est et nichil est
malitiae: vivit dominus. Si autem sic locutus
fuero puero: ecce sagitte ultra te sunt: va
de in pace quia dimisit te dominus. De
verbo autē quod locutus fuimus ego et
tu: sit dominus inter me et te usque in sempi
ternū. Absconditus est ergo dauid in
agro: et venerunt kalēde: et sedit rex ad
comedendū panē. Cūque sedisset rex super
cathedrā suā secundum consuetudinē: que
erat iuxta parietē: surrexit ionathas et
sedit abneque latere saul: vacuusque ap
paruit locus dauid: et non est locutus
saul quicquid in die illa. Cogitabat eni
quod forte euenisset ei: ut non esset mundus
nec purificatus. Cūque illuxisset dies se
cunda post kalēdas: rursus apparuit
vacuus locus dauid. Dixitque saul ad
ionathan filium suū. Cur non venit fili
us saul nec heri nec hodie ad descendum?

Rēditque ionathas saul. Rogavit me
obire ut iret i bethleem: et ait. Dimit
te me: quoniam sacrificiū solenne est i civitate
mea: unus de fratribus meis accessit
me. Nunc ergo si inveni gratiā in oculis
tuis: vadā cito et videbo fratres meos.
Ob hac causam: non venit ad mēsam
regis. Iratus autem saul adversum
ionathan: dixit ei. Fili miseris virum
ultra rapientis: nūquid ignoro quia
diligis filiū isai in confusionem tuā: et
in confusionem ignominiosam matris
tue? In tribus enim diebus quibus filius
isai vixerit super terrā: non stabiliēris tu
neque regnū tuū. Itaque iā nunc mitte: et
adduc eū ad me: quia filius mortis ē.
Rēdens autē ionathas saul patri suo
ait. Quare morieris? Quid fecit? Et ar
ripuit saul lanceam ut percuteret eū. Et
intellexit ionathas: quod diffinīti esset a
patre suo: ut interficeret dauid. Surrexit
ergo ionathas a mēsa in ira furoris:
et non comedit in die kalēdas secunda
panē. Contristatus est enim super dauid:
eo quod cōfudisset eum pater suus. Cūque
illuxisset mane venit ionathas i agrū
iuxta placitū dauid: et puer parvulus
cum eo. Et ait ad puerum suū. Vade et affer
michi sagittas: quas ego iacio. Cūque
puer cucurrisset: rexit aliā sagittā tras
puer. Venit itaque puer ad locū iaculi:
quod miserat ionathas. Et clamavit
ionathas post regem puer: et ait. Ecce
ibi est sagitta: porro ultra te. Clama
vitque iterū ionathas post regem pue
ri dicens. Festina velociter: ne steteris.
Collegit autē puer ionathas sagittas:
et attulit ad dominum suū: et quid ageretur
penitus ignorabat. Tantūmodo enim
ionathas et dauid rem noverāt. De
dit ergo ionathas arma sua puero: et
dixit ei. Vade et desce in civitatē. Cūque

abisset puer surrexit dauid de loco qui
regebat ad auctem: et ceteris pronus
i terra adorauit tercio. Et osculantes se
alterutro. Steterunt pariter. dauid aut
apli. Dixit ergo ionathas ad dauid.
Vade in pace. Quicquid iurauimus
ambo in nomine domini. dicentes:
dominus sit inter me et te et inter semina
tua et semen meum. usque in sempiternum.
Et surrexit dauid et abiit: sed et
ionathas ingressus est ciuitatem. **xxi**
Uenit autem dauid in nobe ad archi-
melech sacerdotem. Et obstupuit
archimelech eo quod uenisset dauid. et
dixit ei. Quare tu solus: et nullus est
tecum. Et ait dauid ad archimelech sa-
cerdotem. Rex precepit michi sennonem.
et dixit. Memoro sciat rem propter quam
nullus es a me: et cuiusmodi precepta
tibi dederi. Nam et pueris meis cōdixi. i
illū et illū locū. Nūc ergo si quid habes
ad manū. uel quicquid panes da michi:
aut quicquid inueneris. Et respondens sacer-
dos ad dauid: ait illi. Nō habeo lai-
cos panes ad manū: sed tantū panē
sanctū. Si mūdī sunt pueri. maxime
a mulieribus. mādūcēt. Et respondit dauid
sacerdoti: et dixit ei. Et quidē si de infie-
ribus agitur. cōtinuūm? nos ab heri et
nūdiuheri? quādo egerediebant: et fue-
rūt uasa puerorū sancta. Porro uia hec
polluta est: sed et ipa hodie sanctifica-
bitur in uasis. Dedit ergo ei sacerdos
sanctificatū panem. Neque enim erat ibi
panis. nisi tantū panes propitiōnis.
qui sublati fuerāt a facie dñi: ut pone-
rentur patres calidi. Erat autē ibi uir
quidā de seruis saul. in die illa intus
in tabernaculo domini: et nomen eius
doech ydumeus: potentissim⁹ pastor
saul. Uir pascebat mulas saul. Dixit
autē dauid ad archimelech. Si habes

hic ad manū hastam aut gladiū da-
michi: quia gladiū meū et arma mea
non tuli mecum. Seruus enim regis
urgebat. Et dixit sacerdos. Ecce hic
gladi⁹ goliath philistei. quē passisti
in ualle theribini. est inuolut⁹ pallio
post ephor. Si istum uis tollere. tolle.
Neque enim hic est alius absque eo. Et ait
dauid. Nō est huic alter similis. Da-
michi eū. Surrexit itaque dauid: et fugit
i die illa a facie saul: et uenit ad achis
regem geth. Dixeruntque tui achis. num
uidissent dauid. Aliquid non iste est
dauid rex terre? Rōne huius rābābant
per choros dicentes. percussit saul mille.
et dauid decem milia? Possunt autem
dauid sermōnes istos in corde suo: et
regimur ualde a facie achis regis geth.
Et mutauit os suū corā achis. et col-
labebat inter manus eorū: et impinge-
bat in ostia porte. defluēbantque saluē
eius in barbā. Et ait achis ad seruos
suos. Vidistis hominem insancum:
quē adduxistis eū ad me? An desine
nobis furorē? quā introductus istum
ut fureret me pīcare? Dimittite illum
hinc. ne ingrediat domū meā. **xxii**
Abijt ergo dauid inde: et fugit in
speluncā odollam. Quod cum
audissent fies ei⁹ et omnis dom⁹ pīe
eius. descendit ad eū illuc. Et conue-
runt ad eū omnes qui erāt in angustia
cōstituti. et oppelli ceteri alieni et amaro-
afore: fact⁹ est eorū princeps. Surrexerunt
eū eo qñ quadringenti uiri. Et pīctus
est dauid inde in masphat: qñ est moab.
Et dixit ad regē moab. Maneat oro
pater me⁹ et mater mea uobiscū: donec
sciam qd faciat michi de⁹. Et reliquit
eos ante faciem regis moab. Manse-
runtque apud eū: cunctis diebus quibus
dauid fuit i pīdio. Dixeratque gad pīsa

ad dauid. Noli manere i pīdio. Pro-
fiscere et uade i terrā iuda. Et pīctus
est dauid: et uenit in saluum areth. Et
audierunt saul et apparuerunt dauid: et
uiri qui erant cum eo. Saul autem cū
maneret in gabaa et esset i nemore qñ
ē in rama. habebat manu reueris. cūque
serui eius circūstaret eū: ait ad seruos
suos qui assistebat ei. Audite me uir
fili iemini. Nunquid omnibus uobis
dabit fili⁹ ysa agros et uincas et uni-
uersos uos faciet tribunos et cūcio-
nes: quā cōtrahis quies aduersum
me: et nō est qui michi cōuincat maxi-
me eū et filius meus sedus iunxit eū
filio ysa? Nō est qui uicē meā doleat
et uobis. nec qui annunciet michi: eo
qñ suscitauerit filius meus seruū meū
aduersum me i insidiatē michi ysa
hodie. Respondens autē doech ydumeus
qui assistebat: et erat pīmus inter suos
saul: uidit inquit filium ysa i nobe.
apud archimelech filiū archib. sacer-
dotem. Qui consuluit p eo dñm: et ci-
bāria dedit ei. Sed et gladiū goliath
philistei dedit illi. Misit ergo rex ad ac-
cedendum archimelech sacerdotē filiū
archib: et dñm domū patris eius
sacerdotū qui erāt in nobe. Qui unū-
si uenerūt ad regē. Et ait saul ad archi-
melech. Audi fili archib. Qui respondit.
Presto sumi domine. Dixeratque ad eum
saul. Quare cōtraxisti aduersum me
ui et fili⁹ ysa: et dediti ei panes et gla-
diū. et consulisti p eo dominū: ut
dirigeret aduersū me insidiator usque
hodie pmanēs? Respondensque archimelech
regi ait. Et quis i omnibus seruis tuis
sicut dauid fidelis et gener regis? et pgrā
ad mīxiū tuū: et gloriōs i domo tua?
Nūm hodie repi consulere p eo dñm?
Abijt hinc a me. Ne suspicet rex aduersū

suū suū rem huiusmodi: in uniuersa
domo pīs mei. Nō enī scuit eū? nūc
quicquid super hoc nego: uel modicū
uel grādē. Dixeratque rex. Nōne moriet⁹
archimelech: tu et omnis dom⁹ pīs tui. Et
ait rex euissatijis qñ circūstabat eū. Cō-
uertimini: et incedite sacerdotes dñi.
Nā manus eorū cū dauid est: scientes
qñ fugisset: et uirū indicauerunt michi.
Soluerūt autem serui regis recedere
manus suas i sacerdotes dñi. Et ait
rex ad doech. Conuertere tu: et irue in
sacerdotes domini. Quersulque doech
ydume⁹: uenit i sacerdotes: et cūcidauit
in die illa octogintaquing⁹ uiros uel-
tos ephor lures. Rōne autē ciuitatem
sacerdotū percussit in ore gladii: uiros
et mulieres et paruulos et lactātes. hōne
qñ et asinū et būem in ore gladii. Eua-
dens autē unus. fili⁹ archimelech filij
archib: cui⁹ nōmē erat abiatar. fugit
ad dauid: et annūciat ei qñ occidisset
saul sacerdotes dñi. Et ait dauid ad
abiatar. Sciebas enim in die illa: quod
cū ibi esset doech ydume⁹. pcul dubio
annunciaret saul. Ego sū reus omniū
aiar. pīs tui. Mane meū: ne timeas.
Si qñ querierit aīam meā queret: et a-
nimā tuā. necquē suabaris. **xxiii**
Et annūciatuerūt dauid dicentes.
Ecce philistini oppugnat ceila:
et diripiūt areās. Consuluit ergo dauid
dominū dicens. Num uadā et pcutiā
philisteos istos? Et ait dominus ad
dauid. Vade et pcuties philisteos: et
saluabis ceilam. Et dixerunt uiri qui
erant cū dauid ad eū. Ecce nos hic in
iudea consistentes timeamus: quanto
magis si ierimus i ceilam aduersum
agmina philistinorū? Quersum ergo
dauid consuluit dñm. Qui respondens
ait ei. Surge et uade in ceila. Ego enī

Readā philisteos in manu tua. Abijt ergo dauid et viri ei⁹ in celā: et pugna- uit adūsum philisteos. Et abegit in- menta eorū: et percussit eos plaga ma- gna: et saluauit dauid habitatores cele. Porro eo tempore quo fugiebat abiatat filius achimelech ad dauid in celam: ephor secū habes descendat. Nūciatum est autē saul: qd venisset dauid i celam. Et ait saul. Tradidit eū dñs in manus meas: conclususq; est introgressus urbem: in qua porce et sere sūt. Et pcepit saul omī ppo: ut ad pugnam descenderet in celam: et obsideret dauid et viros eius. Quod cū resclisset dauid quia pararet ei saul clā malū: dixit ad abiatat sacerdotē. Applica ephr. Et ait dauid. Domine deus isrl audiuit famā tuus tuus qd disponat saul venire ad celā: ut eue- rat urbem ppter me. Si tradet me viri cele in manus eius: et si desceder saul sicut audiuit seruus tuus: dñe de⁹ isrl indica seruo tuo. Et ait dñs. Descendet. Dixitq; rursum dauid. Si tradet me viri cele: et viros qui sūt meū in ma- nus saul: Et dixit domin⁹. Tradent. Surrexit ergo dauid et viri eius quasi secenti: et egressi de celā huc atq; illuc vagabant incerti. Nūciatūq; est saul qd fugisset dauid de celā et saluatus esset: quānōbrem dissimulauit egire. Morabatur autē dauid in deserto in locis firmissimis: mansitq; in monte solitudinis ziph in mōte opaco. Que- rebat eū tamen saul cūdis dieb⁹: et nō tradidit eū dñs in man⁹ ei⁹. Et vidit dauid qd egressus esset saul: ut quere- ret aīam ei⁹. Porro dauid erat in deserto ziph i silua. Et surrexit ionathas fili⁹ saul et abiit ad dauid in siluam: et co- fortauit manus eius in deo: dixitq; ei.

Mentēas. Neq; enim fuerit et ma- nus saul patris mei. Et tu regnabis sup isrl: ego ero tibi scds. Sed i saul pater me⁹ scit huc. Percussit ergo viros sedus corā dño. Mansitq; dauid in silua: ionathas autem reuersus est in domū suam. Ascendit autē ziph ad saul in gabaa dicentes. Nōne ecce dauid latitat apud nos i locis tuffi- mis silue i colle achille: qd est ad dēra deserti. Nūc ergo sicut desiderauit aīa tua ut descenderes descende: nēm autē erit ut tradamus eū in manus regis. Dixitq; saul. Benedicti vos a dño: quia voluistis vicem meā. Abijt ergo oro et diligenter parare: et curios⁹ agit: et cōsueat locū ubi sit ps ei⁹: uel quis viderit eū ibi ubi dixisset. Re- rogat enim de me: qd callide insidiet ei. Considerate et videte oīa labula eius in quib⁹ absconditur: et nūmī ad me ad rem certā: ut vadā vobiscū. Quod si etiā in terram se obliuiscit: persequar eū in cūdis milib⁹ iuda. At illi surgentes abiit in ziph ante saul. Dauid autē i viri eius erant in deserto magni in cāpestrib⁹: ad dēra ielimum. Quir ergo saul et socij ei⁹ ad querendū eū. Et nūciatum est dauid: statimq; descendit ad pēra et versabat in deserto magni. Quod cum audisset saul: psecut⁹ est dauid i deserto magni. Et ibat saul i viri eius ad lat⁹ mōt⁹ ex parte vna: dauid autē et viri ei⁹ erāt in latere mōtis ex parte altera. Porro dauid desperabat se posse euadere a saule saul. Itaq; saul et viri eius in modū corone cingebant dauid i viros eius: ut caperent eos. Et nūcius venit ad saul dicens. Festina et veni: quoniam insidierunt se philistiim super terram. Reuersus est ergo saul desistens psequi

dauid: et pcepit in occursum philistim. Propter hoc vocauerunt locū illum pēram diuidentem. **xxiii.** **A**scendit ergo dauid inde: et habi- tauit i locis tuffissimis engaddi. Cūq; reuersus esset saul postq; persecut⁹ est philisteos: nūciauerunt ei dicentes. Ecce dauid in deserto ē engaddi. Assu- mens ergo saul cīa milia electorū viro- rum ex omī isrl: pcepit ad inuestigan- dum dauid i viros eius: etiam super abromellitas pēras qd solis ibicibus perire sūt. Et venit ad caulas quū q se offerret vianti: et atq; ibi spelūca: quā ingressus ē saul ut purgaret ven- tem. Porro dauid i viri ei⁹ i interiorē parte spelunce latebāt. Et dixerūt lui dauid ad eū. Ecce dies de qua locut⁹ est dñs ad te: ego tradā tibi inimicū tuū ut facias ei sicut placuerit i oculis tuis. Surrexit ergo dauid: et pēdit oram clamidis saul silēter. Post hēc pascit cor suū dauid: et op abscondit oram clamidis saul. Dixitq; ad viros suos. Propter hēc sit michi dñs ne faciā hanc rem dño meo cōtra dominū ut mittā manū meā in eū: quia cūctus dñi est. Hūc dñs: quia nisi dñs percussisset ei: aut dies eius venisset ut moriatur: aut descendēs in pēhū pērent: ppter michi sit dñs ut nō mutem manū meā i cūctū dñi. Et contregit dauid viros suos sermonibus istis: et non pmutit eos ut cōsurgeret in saul. Por- ro saul egurgens de spelunca: pgebat repto itinere. Surrexit autē dauid post eū: et egressus de spelunca clamauit post regē saul dicens. Dñe nūc rex. Et respē- xit saul post se: et inclinās se dauid pro- nus i terrā adorauit. Dixitq; ad saul. Quare audis verba hōm loquentis: dauid qd malū a dñis es. Ecce hodie

viderūt oculi tui: qd tradiderit te dñs in manū meā in spelunca: et cogitavi ut occiderē te: sed pperit tibi oculus me⁹. Dixi enī. Nō extendā manū meā in dominū meū: qd cūctus dñi est. Quin pot⁹ pater mi vide et cognosce oram clamidis tue in manu mea: quomō eū preciderē lūmitatē clamidis tue: nō- lui extendere manū meā i te. Animad- uerte et vide: quū non est i manu mea malū neq; iniquitas: neq; peccavi i te. Tu autē insidiaris aīe mee: ut auferas eam. Iudicet dominus inter me et te et olefatur me dñs ex te: man⁹ autē mea nō sit in te sicut dicitur in pūbio antiquo. Ab impijs egrediet impietas. Manus ergo mea nō sit in te. Quem psequeris rex isrl quē psequeris? Cūc mōtū psequeris: et pulicem vnum. Sūc dñs iudex et iudicet inter me et te: et videat et iudicet causam meam: et etuat me de manu tua. Cum autem cōplellet dauid loquens hōmōes hu- milis modi ad saul: dixit saul. Nūq; vāc hēc tua ē fili mi dauid: et leuauit saul vocem suam: et fleuit: dixitq; ad dauid. Iustior tu es quam ego. Tu enim tribuisti michi bona: ego autem reddidi tibi mala. Et tu indicasti mi- chi hōdē que feceris michi bona: quō tradiderit me dñs in manu tua: et nō orāderis me. Quis enī cū immetur in- imicū suū dūmnet eum in via bona? Sed dñs reddat tibi vicissitudinē hāc: pro eo qd hōdē opat⁹ es i me. Et nūc quia scio qd certissime regnatura⁹ sis et habitura⁹ in manu tua regnū isrl: iura michi in dño ne deleas semē meū post me: neq; auferas nomē meū de domo patris mei. Et iurauit dauid sauli. Ab- iit ergo saul in domum suā: et dauid i viri eius ascendērūt ad tūiora loca.

Locus est autē samuel: **xxv**
et congregatus est universus israel
et plauerunt eum nimis: et sepelivit eum in
domo sua in ramatha. Et surgens
dauid: descendit in desertum pharan.
Erat autē vir quispiam in solitudine
maon: et possessio eius in carnelo: et
homo ille magnus nimis: et erant ei
ques tria milia et mille capre. Et acci-
dit ut tonderetur grex eius in carnelo.
Nomen autē viri illius erat nabal: et
nomen uxoris eius abigail. Eratq; muli-
er illa prudentissima: et speciosa. Por-
ro vir eius durus et pessimus: et malicio-
sus. Erat autē de genere caleph. Cum
autē audisset dauid in deserto qd ton-
deret nabal gregē suū: misit decem iuue-
nes: et dixit eis. Ascendite in carnellū:
et venietis ad nabal et salutabitis eū:
et noīe meo pacifice: et sic dicens. Be-
nedicite mihi et tibi pax: et domui tue
pax: et omnibus querq; habes sit pax.
Audium qd tonderent pastores tui gre-
ges tuos qui erant nobiscū in deserto.
Nūq; eis molesti sumus: nec aliquādo
defuit eis quicq; de grege omni qd quo
fuerunt nobiscū in carnelo. Interroga
pueros tuos: et indicabit tibi. Nunc
ergo inveniāt pueri tui gratiā in oculis
tuis. In die tui bona venimus ad te.
Quicq; inveniēt manū tua da serui
tuis: et filio tuo dauid. Quq; venissent
pueri dauid: locuti sūt ad nabal omnia
verba hec et nomine dauid: et siluerūt.
Respondens autē nabal pueris dauid: ait.
Quis est dauid: et quis est filius ysai?
Hodie incurrerūt serui qd fugerūt dñs
suos. Tollā ergo panes meos et agnē
meas et carnes pecorē qd occidi consoci-
bus meis: et dabo vris quos nescio
unde sunt. Regressi sunt autem pueri
dauid per viā suā: et reuerſi venerunt:

et annūciaverunt ei omnia verba que
dixerat nabal. Tunc ait dauid pueris
suis. Accingatur unusquisq; gladio
suo. Et accendi sunt singuli gladii
suis. Accenditq; est et dauid ens suus:
et secuti sunt dauid qsi quadringenti
viri. Porro ducti remanserūt ad saxi-
nas. Abigail autē uxori nabal: nūcia-
vit unus de pueris suis dicens. Ecce
dauid misit nuncios de deserto ut bene-
dicerent dño nro: et auersatus est eos.
Homines isti boni satis fuerūt nobis:
et non moleſti: nec quicq; aliquādo
percipit omni qd quo sumus conuersati
cum eis in deserto. p. nullo erant nobis
tam in nocte qd in die omnibus diebus
quibus pavimus apud eos greges.
Quāobrem cōsidera et recognosce quid
facias: quoniam completa est malitia
adversum virū tuū: et adversum domū
tuā: et ipse filius est belial: ita ut nemo
possit ei loq. Stetit autē abigail:
et tulit ducentos panes: et duos utres
vini: et quinque arietes totos: et quinque
sata polente: et centum ligaturas vire
passe: et ducentas massas faricari:
et posuit super asinos: dixitq; pueris suis.
Præcedite me: et ecce ego post regum
sequar vos. Vir autē suo nabal nō
inducavit. Cū ergo ascendisset asinū et
descenderet ad radicem montis: dauid
et viri eius descendebāt in occurſu eius.
Quibus et illa currebat. Et ait dauid.
Vere frustra servavi omnia que huius
erant in deserto: et nō percipit quicq; de
cunctis qd ad eū pertinebant: et reddidit
michi malū pro bono. Hec faciat dñs
inimicis dauid et hec addat: si reliq;
de omnibus que ad eum pertinent ulty-
thane mingerem ad parietē. Cū autē
vidisset abigail dauid festinavit: et be-
neſcit de asino: et protulit corā dauid

sup faciem suā: et adoravit sup terrā:
et cecidit ad pedes eius: et dixit. In me
sit domine mi hec iniquitas. Loquat
obsecro ancilla tua in auribus tuis: et
audi vba famule tue. Ne ponat oro
dñs meus res cor suū sup virū istum
iniquū nabal: qm scdm nomē suū
stultus est: et est stulticia cū eo. Ego autem
ancilla tua nō vidi pueros tuos dñe
mi: quos misisti. Sicut ergo dñe mi
vivit dominus et vivit anima tua qd
prohibuit te ne venires in sanguinē:
et salvavit manū tuā tibi. Et nūc hāt
sicut nabal inimicū tui: et qui querunt
dñs meo: malū. Quapropter suscipe
benedictionē hāc quā attulit ancilla
tua tibi domino meo: et da pueris qui
secutū te dñm meū. Aufer iniquitatē
famule tue. Faciens enim faciet dñs
tibi dñs meo domū fidelē: quia plia
dñi dñe mi tu pliaris. Malicia ergo
nō inveniatur in te: omnibus diebus vite
tue. Si enī surrexerit aliquādo homo
psequens te vel querens animā tuā: erit
anima domini mei custodita quasi i
sacculo viventū apud dñm deū tuū.
Porro inimicorum tuorum anima
rotabitur: qsi i impetu et circulo funde.
Cū ergo fecerit tibi dñs domino meo
omnia hec que locutus est bona de te: et
conſtituerit te dñe sup israel: nō erit tibi
hoc in singulū et in scupulū cordis
domini meo qd effuderis sanguinem
iniquū: aut ipse te ultus fueris. Et cū
benefecerit dñs dño meo: recordaberis
ancille tue: et tu bñfacies ei. Et ait da-
uid ad abigail. Benedictus dominus
deus israel qui misit hodie in occurſum
meum: et benedixit eloquium tuū: et
benedixit tu que prohibuisti me hodie
ne irem ad sanguinem: et ulciscer me
manū mea. Alioquin vivit dominus

deus israel: qui prohibuit me ne ma-
lum facerem tibi: nisi cito venisses in
occurſu michi: non remanſisset nabal
usq; ad lucem matutinā mingerens
ad parietem. Suscepit ergo dauid de
manu eius omnia que attulerat ei: dixitq;
ei. Vade pacifice in domum tuā. Ecce
audivi vocem tuā: et honoravi faciē
tuā. Venit autē abigail ad nabal. Et
ecce erat ei cōviniū in domo eius quasi
cōviniū regis: et cor nabal iocundum.
Erat enim ebrius nimis: et non indi-
cavit ei verbum pusillum aut grand-
iusq; mane. Diluculo autē cū digesset
set vinū nabal: indicavit ei uxor sua
verba hec. Et mortuus est cor eius in cin-
tibus: et factus est quasi lapis. Cumq;
pertransissent decem dies: pulſit dominus
nabal et mortuus est. Cū cū audisset
dauid mortuum esse nabal: ait. Bene-
dictus dñs qui iudicavit causam op-
probrii mei de manu nabal: et servū
suū custodivit a malo: et maliciā
nabal reddidit dominus in caput eius.
Misit ergo dauid et locutus est ad abi-
gail: ut sumeret eā sibi in uxorem. Et
venērūt pueri dauid ad abigail in car-
nello: et locuti sunt ad eā dicentes.
Dauid misit nos ad te: ut accipiat
te sibi i uxore. Que cōsurgēs adoravit
prostrata in terrā: et ait. Ecce famula tua
sit in ancillā: et lauet pedes servorum
dñi mei. Et festinavit: et surrexit abiga-
il et ascendit sup asinū: et quinque puellę
secutę cum eā peditesq; ei. Et secuta
ē nuncios dauid: et facta ē illi uxor. Sed
et archimorem accepit dauid de israel:
et fuit utraq; uxor eius. Saul autē dedit
michol filiā suā uxorem dauid: salchi
filia lais: qd erat de gallim. **xxvi**
Et venērūt ziphi ad saul i gabaa:
dicentes. Ecce dauid absconditus

est in colle achille: non est ex adverso solitudinis. Et surrexit saul et descendit in desertum ziph: et cum eo tria milia virorum de electis israel: ut quæreretur david in deserto ziph. Et castrametatus est saul in gabaa achille: que erat ex adverso solitudinis in via. David autem habitabat in deserto. Videns autem quod venisset saul post se in desertum: misit exploratores: et didicit quod illuc venisset certissime. Et surrexit david cum: et venit ad locum ubi erat saul. Cumque vidisset locum in quo dormiebat saul et abner filius eius principis milicie eius: et saulem dormientem in tentorio et reliquum vulgus per circuitum eius: ait david ad archimelch edum et abisai filium sarie fratrem ioab dicens. Quis descendet mecum ad saul in castra? Dixitque abisai. Ego descenda tecum. Venierunt ergo david et abisai ad populum nocte: et invenerunt saul iacentem et dormientem in tentorio: et hasta fixam in terra ad caput eius: abner autem et populus dormiebat in circuitu eius. Dixitque abisai ad david. Conducit de inimicorum nostrorum hodie in manus tuas. Nunc ergo percutiam eum lancea in terra semel: et secundo opus non erit. Et dixit david ad abisai. Ne interficias eum. Quis enim extendit manum suam in christum domini: et innocens erit? Et dixit david. Vivit dominus: quia nisi dominus percussisset eum aut dies eius venisset ut moriatur: aut in populo descenderet perire: propitius michi sit dominus ne recedam manum meam a christo domini. Nunc igitur tolle hastam que est ad caput eius et citharam aque: et abeamus. Tulit igitur david hastam: et citharam aque qui erat ad caput eius: et abiit. Et non erat quisque qui videret et intelligeret et vigilaret: sed omnes dormiebat: quia sopor domini inveniatur super eos. Cumque transisset david

ex adverso: et transisset in verice montis delonge et esset grande intervallum inter eos: clamavit david ad populum inquit ad abner filium eius dicens. Nonne respondes abner? Et respondens abner ait. Quis es tu qui clamas? et inquit ad regem? Et ait david ad abner. Aliquid non videris tu es? Et quis alius similis tui in israel? Quare ergo non custodisti dominum regem? Ingressus est enim unus de turba: ut interficeret regem dominum tuum. Nonne est bonum hoc quid fecisti? Vivit dominus quoniam filius mortis estis vos: quia non custodistis dominum vestrum christum domini. Nunc ergo vide ubi sit hasta regis: et ubi sit citharus aque qui erat ad caput eius. Cognovit autem saul vocem david: et dixit. Aliquid vos hec tua filium david? Et ait david. Vox mea domine mihi regi. Et ait. Quam ob causam distulisti? persequitur servum suum? Quid feci: aut quid est malum in manu mea? Nunc ergo audi oro domine mihi regi ut sis servus meus. Si dominus incitat te adversum me: idcirco sacrificium. Si autem filius hominis male didi sunt in conspectu domini qui eiecit me hodie ut non habitem in hereditate domini dicens: nate servus domini alernis. Et nunc non effundatur sanguis meus in terra coram domino: quia egressus est rex israel ut quereret pulchrum unum: sicut persequitur pedes in montibus. Et ait saul. Peccavi. Redde fili mi david. Nequaquam enim ultra tibi malefaciam: eo quod preciosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Apparet enim quod regem regem: et ignoraverim multa nimis. Et respondens david ait. Ecce hasta regis: nateat unus de pueris regis et tollat eam. Dominum autem retribuit unumque: sed in iustitia sua et fide. Et addidit enim de dominis hodie in manum meam: et nolui egredere manum

meam in christum domini. Et sicut magnificata est anima tua a domino in oculis meis: sic magnificetur anima mea in oculis domini: licet me de omni angustia. Ait ergo saul ad david. Benedictus tu fili mi david. Et quidem faciens faceret potens potens. **XXIIII** **A**bit autem david in via suam: et saul reversus est in locum suum. Et ait david in corde suo. Aliquando inveni una die in manu saul. Nonne melius est ut fugiam: et salver in terra philistinorum: ut desperet saul. celsusque me quereat in cistis finibus israel: fugiam ergo manus eius. Et surrexit david: et abiit ipse et septem viri cum eo ad achis filium machi regem geth. Et habitavit david cum achis in geth: ipse viri eius et domus eius et due uxores eius. archimelch israelita: et abigail uxor nabal carmeli. Et nuntiatum est saul quod fugisset david in geth: et non addidit ultra quereat eum. Dixit autem david ad achis. Si inveni gratiam in oculis tuis: detur michi locus in una urbium regionis huius: ut habitet ibi. Cur enim maner servus tuus in civitate regis tecum? Dedit itaque ei achis in die illa. ecleth. Propter quam causam facta est ecleth regum iuda: usque in diem hanc. fuit autem numerus? dicens quibus habitavit david in regione philistinorum: quatuor mensibus. Et ascendit david et viri eius: et agebat per domos de gesuri: et de gezre: et de amalechitis. In enim pagis habitabant in terra amarithus: euntes sur usque ad terram egipii. Et pernebat david omnem terram illorum: ne reliquerat vivere virum et mulierem: mollesque oves et boues et asinos et camelos et vestes reuerberabat: et veniebat ad achis. Dicebat autem ei achis. Inquit circuitus hodie? Respondit david.

Contra meridiem iude et contra meridiem hieramel: et contra meridiem ceti. Virum et mulierem non vivificabat david: nec adducebat in geth dicens: ne forte loquantur adversum nos. Hec fecit david: et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione philistinorum. Credidit ergo achis david dicens. Multa mala operatur contra populum suum israel. Est igitur michi servus sempiternus. **XXV** **A**du est autem in diebus illis: congregaverunt philistini agmina sua ut pararentur ad bellum contra israel. Dixitque achis ad david. Sciens nunc scito: quoniam mecum egredieris in castris tu et viri tui. Dixitque david ad achis. Nunc scies quid faciam? est servus tuus. Et ait achis ad david. Et ergo custode capitis mei ponam te cistis diebus. Sanniel autem mortuus est plauis: cum ois israel: et sepelierunt eum in ramatha urbe sua. Et saul abstulit magos et arifolos de terra: et interfecit eos qui phitones habebant in ventre. Congregati sunt philistini: et venerunt et castrametati sunt in suna. Congregavit autem et saul universum israel: et venit in geth. Et vidit saul castra philistinorum et timuit: et egavit cor eius nimis. Consultavitque dominus: et non respondit ei neque per somnia neque per sacerdotes neque per prophetas. Dixitque saul servus suus. Quere michi mulierem habentem phitonem: et vadam ad eam et sacrificabo per illam. Et dixerunt servi eius ad eum. Est mulier phitonem habens in endor. Mutaunt ergo habitum suum: vestitusque est alijs vestimentis: et abiit ipse et duo viri cum eo: veneruntque ad mulierem nocte: et ait illi. Domina michi in phitone: et suscita michi quem dixeris tibi. Et ait mulier ad eum. Ecce tu nosti quanta fecerit saul: et

quomodo creaserit magos et ariolos de
terra. Quare ergo insidiaris aie mee
ut occidas? Et iuravit ei saul in dno
dicens. Vivit dñs: quia non eueiet
tibi quicq; mali ppter hac rem. Dixitq;
ei miles. Quē suscitabo tibi? Qui ait.
Samuelem michi suscita. Cū autem vi-
disset mulier samuelem. exclamavit vo-
ce magna: et dixit ad saul. Quare im-
posuisti michi? Tu es mi saul. Dixit
q; ei rex. Nolui timere. Quid vidisti? Et
ait mulier ad saul. Deos vidi ascen-
dentes de terra. Dixitq; ei. Qualis est
forma ei? Que ait. Vir senex albidus:
et ipse amicus est pallio. Et intellexit
saul q; samuel esset: et inclinavit se
super faciem suā in terra: et adoravit.
Dixit autem samuel ad saul. Quare
inquerasti me ut suscitarer? Et ait saul.
Coartor nimis. Si quidē philistim
pugnāt aduersum me: et deus recessit a
me: et exaudire me noluit neq; in ma-
nu ppterat neq; per somnia. Vocavi
ergo te: ut ostenderes michi qd faciā. Et
ait samuel. Quid interrogas me cū dñs
recesserit a te: et trāserit ad emulū tuū?
Faciet enim tibi dñs: sicut locut⁹ ē i ma-
nu mea: et sanctet regnū tuū de manu
tua: et dabit illud proximo tuo david:
quia nō obedisti voci dñi: neq; fecisti
iurā furoris ei⁹ in amelech. Quid ergo qd
pateris fecit tibi dñs hodie: et dabit dñs
etiā isrl tecū i manu philistim. Eras
autem tu et filij tui mecum eritis: sed et
castra isrl trahet dñs in manus phili-
stim. Stetitq; saul recidit pcedē i
terram. Eximuerat enim dñs samuelem et
robore nō erat in eo: qā nō comederat
panem tota die illa. Ingressa est itaq;
mulier illa ad saul. Conurbat⁹ enim erat
valde. Dixitq; ad eum. Ecce obediuit
acilla tua voci tuæ: et posui aiam meā

i manu mea: et audiui sermōnes tuos
quos locutus es ad me. Nunc igitur
audi et tu vocē ancille tue: et ponam
totam te iucellā panis ut comedere
potualeas: et possis iter agere. Qui
rexit: et ait. Nō comedam. Exegerūt
autem eū serui sui et mulier: et tandem
audita voce eorum surrexit de terra:
sedit sup lectū. Mulier autē illa habebat
vitulū pascale in domo: et festinavit
et occidit eum. Tollensq; farinam mi-
scuit eam: et coxit azimam: posuit autē
saul et ante seculos eius. Qui cū com-
edissent surrexerunt: et ambulauerunt
per totam noctem illam. **xxv**
Congregata sunt ergo agmina
philistim i iherusalem a agmina in
apher. Sed i isrl castrametatus ē sup
fontem qui erat in iherusalem. Et saul
quidē philistim incedat i retentionibus
et milibus: david autē et viri ei⁹ erāt
in nouissimo agmine cū achis. Dixit
enimq; principes philistim ad achis.
Quid sibi volunt hebrei isti? Et ait
achis ad principes philistim. Nūquid
ignoratis david q fuit serus saul regis?
Ist⁹ ē apud me multis diebus vel annis:
Et non inuiti i eo quicq; die qua
transiit ad me: usq; ad diem hanc.
Grati sunt autem aduersus eū principē
philistim: et dixerūt ei. Reuertatur vir
et sedeat i loco suo i quo constituit⁹ eū:
et nō descendit nobiscū in plū: ne fiat
nobis aduersarius cū plicari repimus.
Quō enim aliter poterit placare dñm
suum: nisi i captivis nris? Nōne iste est
david cui cantabāt in choris dicētes:
percussit saul in milibus suis: et david i
decē milibus suis? Vocavit ergo achis
david: et ait ei. Vivit dñs quia redus
es et bonus i conspectu meo: et equus
tu⁹ et introitus tu⁹ meū est i castra.

Et nō inveni in te quicq; mali: et die
qua venisti ad me usq; in diem hanc:
sed sacapis nō places. Reverte ergo:
vade in pace: et nō offendas oculos
sarraparū philistim. Dixitq; david
ad achis. Quid mi feci: et quid inue-
nisti in me serus tuo a die qua fui i co-
spectu tuo usq; in diem hanc: ut nō
veniā et pugnem cōtra inimicos dñi
mei regis? Rēdens autē achis: locut⁹
est ad david. Scio quia bonus es tu
i oculis meis sicut angelus dei: sed
principes philistinorū dixerunt. Non
ascendet nobiscū in plūm. Igitur co-
sunge mane tu et fili dñi tui q venerūt
tecū: et cū deinde surrexeritis et reperit
discessere pegrine. Surrexit itaq; deno-
de david ipse et viri ei⁹: ut pñsicerent
mane: et reverterent ad terrā philistim.
Philistim autē ascenderunt i iherusalem.

Congregati sunt ergo agmina
philistim i iherusalem a agmina in
apher. Sed i isrl castrametatus ē sup
fontem qui erat in iherusalem. Et saul
quidē philistim incedat i retentionibus
et milibus: david autē et viri ei⁹ erāt
in nouissimo agmine cū achis. Dixit
enimq; principes philistim ad achis.
Quid sibi volunt hebrei isti? Et ait
achis ad principes philistim. Nūquid
ignoratis david q fuit serus saul regis?
Ist⁹ ē apud me multis diebus vel annis:
Et non inuiti i eo quicq; die qua
transiit ad me: usq; ad diem hanc.
Grati sunt autem aduersus eū principē
philistim: et dixerūt ei. Reuertatur vir
et sedeat i loco suo i quo constituit⁹ eū:
et nō descendit nobiscū in plū: ne fiat
nobis aduersarius cū plicari repimus.
Quō enim aliter poterit placare dñm
suum: nisi i captivis nris? Nōne iste est
david cui cantabāt in choris dicētes:
percussit saul in milibus suis: et david i
decē milibus suis? Vocavit ergo achis
david: et ait ei. Vivit dñs quia redus
es et bonus i conspectu meo: et equus
tu⁹ et introitus tu⁹ meū est i castra.

ad abiathar sacerdotē filiū achimelech.
Applica ad me ephor. Et applicavit
abiathar ephor ad david: et cōsuluit
david dñm dicēs. Persequar latrūcu-
los hps et comprehendā eos an nō?
Dixitq; ei domin⁹. Persequere: absq;
dubio etiā comprehendes eos: et recuties
pdam. Abijt ergo david: ipse et secetū
viri qui erant cū eo et venerūt usq; ad
torrentē belor: et lassī quidā sibi fecerūt.
Persecutus est autē david: ipse et qua-
dringenti viri cum eo: subtraxerāt enim
ducenti: qui lassī transire nō poterant
torrentem belor. Et inveniērunt virum
egiptiū in agro: et adduxerūt eum ad
david. Dederūtq; ei panē ut comederet
et biberet aquā: sed et flagmen malle
cariatay et duas ligaturas vespalle.
Qui cum comedisset reuersus est spūs
ei⁹: et refocillat⁹ est. Nō enim comederat
panē neq; biberat aquā: tribus diebus
et tribus noctibus. Dixit itaq; ei david.
Cuius es tu vel unde: et quo pergis?
Qui ait. Puer egypti⁹ ego sum: cuius
viri amelechite. Dereliquit autem me
dñs meus: quia egrotare cepi nudius
tercius. Siquidem nos erupimus ad
australe plagā cerethi: et contra iudā
et ad meridie ca leph: et iherusalem succedi-
mus igni. Dixitq; ei david. Potes me
ducere ad istū cuneum? Qui ait. Iura
michi per deum: q non occidas me:
et non tradas me in manus dñi mei:
et ego ducā te ad cuneū istum. Et iura-
uit ei david. Qui cum duxisset eū: ecce
illi discubebant super faciem universę
terre: comedentes et bibentes et qñi festū
celebrantes dñi. p cūcta pda et spolijs
q reperāt de terra philistim: et de terra
iuda. Et percussit eos david a vespera us-
q; ad vespere alter⁹ diei: et non evasit
ex eis quicq; nisi tantū quadringenti

virī adoleſcentes q̄ aſcenderāt camelos
et fugerant. Erant ergo dauid omnia
q̄ tulerant amalechite: et duas uxores
ſuas reuē. Nec deſunt quiloꝝ a paruꝝ
uſq; ad magnum tam de filiis q̄ de
ſiliabz et de ſpolijs: et quēcūq; rapuerāt
omnia reduxit dauid: et tulit uniuſos
greges et armēta et minauit ante faciē
ſuam. Dixitq; q̄cūq; p̄da p̄da dauid.
Veni autē dauid ad durōs viros
qui laſſi ſubſtiterāt nec ſequi poterant
dauid: et reſidere eos iuſſerat i correpte
beſoz. Qui egreſſi ſunt obuiā dauid: et
p̄lo q̄ erat cū eo. Accedēs autē dauid
ad populū: ſalutarunt eos paſſice. Re-
ſpōdeatq; oīs vir peſſimus et iniquus
de viris q̄ erant cū dauid dixit. Quia
non uenerūt nobiliſcū nō dabimus eis
quicq; de p̄da quā reuimus: ſed ſuffici-
at unicuiq; uxor ſua et filij: quos cum
acceperint: recedāt. Dixit autē dauid.
Nō ſic facietis fratres mei de hijs que
tradidit nobis dñs et cuſtoduit nos:
et dedit lacunculoz qui erupant ad-
uerſum uos in man⁹ noſtras: nec au-
dier uos quiloꝝ ſup emone h̄c. Equā
enī pars erit deſcendentis ad preſum
et remanētis ad ſarcinas: et ſimiliter
diuident. Et factū eſt hoc q̄ die illa re-
deinreps conſtitutū et p̄ſinitū et quaſi
leg in iſrahel: uſq; i die h̄c. Venit ergo
dauid in ſicelech: et miſit dona de p̄da
ſenioribus iuda proximis ſuis dicēs.
Accipite benedictiōē de p̄da iſtūm
dñi. Hijs qui erant in bethel: et qui in
ramoth ad meridientem: et qui in gether:
et qui in aror et qui in ſephamor: et q̄
in eſthama et qui in rachel et q̄ i urbibz
iherameli: et qui in urbibz beti: et q̄ in
rama: et q̄ i lacu aſan: et qui i athach:
et q̄ i ebron: et reliq̄s q̄ erāt i hijs locis
i q̄bz rōmorat⁹ fuerat dauid et viri ei⁹.

Philistiim autē pugna. *xxx*
hāt aduſū iſrahel. Et fugerūt vi-
ri iſrahel ante faciē philistiim: et ceciderūt
miſedi i monte gelboe. Accuerūtq; phili-
stym i saul et i filios eius: et percusserūt
ionathan et aminadab et melchijah
filios saul: totūq; p̄dus p̄ly uelū ē
saul. Et cōsecuti ſūt cū viri ſagittarij:
et uulnerat⁹ ē x̄p̄mēter a ſagittarijs.
Dixitq; saul ad armigeres ſuos. Equā-
na gladiū tuū et interfice me: ne forte
ueniant inuicēcūſi iſti et interficiāt me
illudēs michi. Et noluit armiger ei⁹
fuerat enī nimis terrore preteritus. Ar-
ripuit itaq; saul gladiū ſuū: et iecit
ſup eū. Quod cū uidisset armiger ei⁹
videlicet q̄ mortuus eſſet saul: reuē
etiā ipſe ſup gladiū ſuū et mortuus eſt
cum eo. Mortuus eſt ergo saul et tres
filij eius et armiger illius: et uenerūt
uiri eius in die illa pariter. Videntes
autē filij iſrahel q̄ erant trans uallē et
trans iordanem q̄ fugissent uiri iſra-
helite: et q̄ mortuus eſſet saul et tres fi-
lij ei⁹: reliquerūt ciuitates ſuas et fuge-
runt. Venerūtq; philistiim: et habita-
uerunt ibi. Facta autē die altera uen-
erunt philistiim ut reſpoliaret inſectoz:
et inuenerūt saul et tres filios ei⁹ iacoz
in monte gelboe. Et p̄cederūt caput
saul et reſpoliauerūt eū armis: et uile-
runt in terrā philistinorū p̄ circumum:
ut annūciaret in templo ydoloz et in
p̄p̄is. Et poſuerūt arma eius in templo
aſtaroth: corpus x̄to ei⁹ ſuſpenderūt
in muro bethſan. Quod cū uidisset
habitarozes iabes galaad quēcūq;
fecerāt philistiim saul: ſurrexerūt om̄e
uiri forniſſimū et abulauerūt tota nocte
et tulerunt cadauera saul et cadauera
filiorū ei⁹ de muro bethſan. Venerūtq;
uiri iabes galaad: et combuſſerūt ea

igni et tulerunt oſſa eoz et ſepelierunt
in nemore iabes: et ieiunauerūt ſeptem
diebus. *Explicit liber regum primus*
Incipit liber regum secundus: p.

Adum ē autē poſtq;
mortuus ē saul ut
dauid reuerteretur a
rex amalech: et ma-
neret i ſicelech: duas
dies. In die autem
tercio apparuit homo ueniēs de caſtris
saul x̄ſte cōſiſſa: et puluere cōſperſus
caput. Et ut uēit ad dauid cecidit ſup
faciem ſuam: et adorauit. Dixitq; ad
eū dauid. Unde uenis? Qui ait ad eū.
De caſtris iſrahel fugi. Et dixit ad eū
dauid. Quod eſt uerbu quod ſadum
ē? Indica michi. Qui ait. Fugit p̄p̄s
ex p̄lo: et mihi corruētes et p̄lo mortui
ſunt: ſed et saul et ionathas filius ei⁹
interierūt. Dixitq; dauid ad adoleſcētē
qui nūciabat ei. Unde ſcis quia mor-
tuus eſt saul et ionathas filius eius?
Ait adoleſcens qui nūciabat ei. Caſu
x̄mi i montē gelboe: et saul incūbebat
ſup haſtam ſuā: porro currus et eq̄es
appropinquabāt ei: et conſuſus poſt
regū ſuū: uidetq; me uocauit. Qui cū
reſpōdiſſem aſſum: dixit michi. Quis
nā es tu? Et aio ad eū. Amalechites
ego ſum. Et locus eſt michi. Sta ſup
me et interfice me qui tenet me agūſtie:
et adhuc tota aīa mea i me ē. Et alq;
ſup eū: occidi illū. Sciſtam enim q̄
uimere nō poterat poſt ruinā. Et tuli
diadema quod erat in capite eius: et
armillā de brachio illi⁹: et attuli ad te
dominū meū huc. Apprehendens autē
dauid ueſtimenta ſua ſedit: om̄esq;
uiri q̄ erāt cū eo: et plauerūt et ſteperūt
et ieiunauerūt uſq; ad uelipram ſup
saul et ſup ionathan filiū eius et ſup

p̄p̄s dñi: et ſup domū iſrl: eo q̄ corru-
iſſet gladio. Dixitq; dauid ad iuuenē
q̄ nūciauerat ei. Unde es tu? Qui r̄dixit.
Filius hominis aduenit amalechite
ego ſū. Et ait ad eū dauid. Quare nō
rimuſti mittere manū tuā ut occideret
occulū dñi? Vocāſq; dauid unū de pu-
eris ſuis ait. Accedens irruē in eum.
Qui percussit illū: et mortu⁹ eſt. Et ait
ad eū dauid. Sanguis tu⁹ ſup caput
tuū. Quis enī tuū locum eſt aduſum
te dicēs: ego inſecti occulū dñi. Plāxit
autē dauid plandū huiusmodi ſup
saul et ſup ionathan filiū eius: et p̄-
cepit ut docerent filios iuda plandum
ſicut ſcriptū eſt in libro iuſtorū. Et ait.
Cōſidera iſrl p̄ hijs q̄ mortui ſūt: ſup
reſſa tua uulnerati. Iudici iſrl ſuper
mōtes tuos inſecti ſūt. Quomodo
cecidērunt fortes? Nolite annūciare in
geth: neq; annūciētis in cōpitiis aſcalo-
nis: ne forte letetur filie philistiim: ne
regūte filie inuicēcūſioꝝ. Mortes gelboe
nec ros nec pluuia: ueniāt ſuper uos.
Necq; ſint agri p̄mitiay: q̄a ibi abied⁹
eſt clipeus fortium: clipeus saul quaſi
nō eſſet uniuſus oleo a ſanguine inter-
ſectorum ab adipe fortium. Sagitta
ionathę nunq; redijt retroſum: et gla-
dius saul nō ē reſuſ inanis. Saul
et ionathas amabiles et decori valde
i uita ſua: i morte q̄ nō ſūt diuiſi. Ad-
lis uelociore: leonibz fortiores. Filie
iſrahel ſup saul flete qui uſtietat uos
corcino in delicijs: qui prebebat oma-
menta aurea cultui ueſtro. Quomodo
cecidērunt fortes in p̄lio? Ionathas
in reſſis tuis occuſus ē. Doleo ſuper
te ſeater mi ionatha decore mitis: et
amabiles ſup amore mulierū. Sicut
mater uitiū amat filiū ſuum: ita ego
te diligebam. Quomodo ceciderunt

fecit dauid abner et uiris eius qui venerat
cum eo iunior. Et dixit abner ad dauid.
Surgam ut cogerem ad te domini mei
regem omne israhel et meam tecum sedem:
et impres omibus sicut desiderat anima
tua. Cum ergo deduxisset dauid abner
et ille esset in pace: statim pueri dauid
et ioab venerunt telis latronibus cum preda
magna nimis. Abner autem non erat
cum dauid in hebron: quia iam dimiserat
eum et profectus fuerat in pace: et ioab et
omnis exercitus qui erat cum eo: postea
venerant. Nuntiatum est itaque ioab a
narrantibus. Venit abner filius ner ad
regem: et dimisit eum et abiit in pace. Et
ingressus est ioab ad regem et ait. Quid
fecisti? Ecce venit abner ad te. Quare
dimisisti eum et abiit et recessit? Ignoras
abner filium ner qui ad hoc venit ad te
ut deciperet te: et faceret regnum tuum et intro-
itum tuum: et nosset omnia que agis? Egred-
is itaque ioab a dauid nuntios
post abner: et reduxit eum a cetera sua
ignorante dauid. Cumque redisset abner
in hebron scorum abduxit eum ioab
ad medium porte ut loqueretur ei in dolo:
et percussit illum ibi in inguine et mortuus
est: in ultionem sanguinis asahel fratris
eius. Quod cum audisset dauid remissa
gestam ait. Mundus ego sum et regnum
meum apud deum usque in sempiternum a
sanguine abner filii ner: et veniat super
caput ioab: et super omne domum patris
eius: nec deficiat de domo ioab fluxus
seminis sustinens et leprosus: et ceteris
suis: et cadens gladio et indigens
pane. Igitur ioab et abisai frater eius
interfecerunt abner: eo quod occidisset asahel
fratrem eorum in gabaon in agro. Dixit
autem dauid ad ioab: et ad omne populum
qui erat cum eo. Sandite vestimenta vestra
et attingimini sacris: et plagae ante

regias abner. Porro rex dauid seque-
batur ferentem. Cumque sepelissent abner in
hebron levavit rex dauid vocem suam:
flevit super tumulum abner. Flevit autem
et omnis populus. Plangentibusque rex et lugens
abner ait. Nequaquam ut mori solem
ignavi: mortuus est abner. Manna
tue ligare non sunt et pedes tui non sunt
compedibus aggravati: sed sicut solem
cadere coram filiis iniquitatis sic corruisti.
Eugeninamque omnis populus: flevit super
eum. Cumque venisset uniusa militum ad eum
capitulum dauid clara adhuc dicebat:
nunc dauid dicens. Hec faciat michi deus
et her addar: si ante occasum solis gula-
vero panem vel aliud quicquam. Dimittis
populus audivit: et placuerunt eis verba que
fecit rex in conspectu omnis populi. Et cognovit
omne vulgus et univirsus israhel die illa:
quia non advenisset a rege ut occideret
abner filium ner. Dixit ergo rex ad seruos
suos. Num ignoratis qui princeps et
maximus recidit hodie in israhel? Ego
autem adhuc delicatus et undus rex.
Porro viri isti filii sarnie duri michi
sunt. Retribuat dominus faciem ma-
lum iuxta malitiam suam. **A**udivit autem hisboseth filius saul
quod recidisset abner in hebron et
dissolute sunt manus eius: dimisitque
israhel punctatus est. Duo autem viri
principes latronum erant filii saul: nomen
unum banaa et nomen alteri rechab filii
remmon herothite de filiis beniamin.
Siquidem et heroth reputata est in ben-
iamin. Et fugerunt herothite et geothite:
fueruntque ibi adveniens usque ad tempus
illud. Erat autem ionathas filius saul filius
debilis pedibus. Quinquagenis enim fuit
quando venit nuntius de saul et ionathas
et israhel. Tollens itaque cum nuntius sua
fugit. Cumque festinaret ut fugeret occidit:

et claudus effectus est habuitque vocabulum
miphibosech. Venientes igitur filii rem-
mon herothite rechab et banaa ingressi
sunt feriente die domum hisboseth. Qui
dormiebat super stratum suum meridie: et
ostiarum domus purgas triticum obdor-
mivit. Ingressi sunt autem domum latent-
ter assumptis spicas tritici: et percusserunt
eum in inguine rechab et banaa fecerunt
eum: et fugerunt. Cum autem ingressi fuissent
domum ille dormiebat super lectum suum
in corda: et percussiones interfecerunt
eum. Sublatoque capite eius abierunt per
viam deserti tota nocte: et attulerunt caput
hisboseth ad dauid in hebron. Dixerunt
ergo ad regem. Ecce caput hisboseth filii
saul inimici tui qui querelatur animam tuam:
et dedit dominus domino nostro regi ultionem
hodie de saul et de semine eius. Respondens
autem dauid rechab et banaa fratres eius
filios remmon herothite: dixit ad eos.
Vixit dominus qui eruit animam meam de omni
angustia: quoniam cum quoniam amicauerat michi
et dixerat mortuus est saul qui perabat
se prospera nunciare tenui et occidi eum in
hisboseth: cui oportebat me mercedem dare
pro nuncio. Quamquam magis nunc cum
homo impius interfecerit virum iustum in
domo sua super lectum suum non queram san-
guinem eius de manu vestra: auferam vos
de terra. Precepit itaque dauid pueris suis:
et interfecerunt eos: percussitque manus et pedes
eorum suspendentes eos super piscinam in hebron
Caput autem hisboseth tulerunt: et sepelie-
runt in sepulcro abner in hebron. **E**t
venerunt univirsae tribus israhel ad
dauid in hebron dicentes. Ecce
nos os tuum et caro tua sumus. Sed et
her et iuditherius cum esset saul rex
super nos: tu eras eductus et reductus israhel.
Dixit autem dominus ad te. Tu pascas populum
meum israhel: et tu eris dux super israhel.

Venerunt quoque et seniores israhel ad regem in he-
bron: et percussit cum eis rex dauid sedem in
hebron coram domino: univirsique dauid
in regem super israhel. Filius triginta annorum
erat dauid cum regnare cepisset: et qua-
draginta annis regnavit. In hebron
regnavit super iudam septem annis: et
septem mensibus: in iherusalem autem regnavit
triginta tribus annis super omne israhel et
iudam. Et abiit rex et omnes viri qui erant
cum eo in iherusalem ad iehuseu habitatore
terre. Didicimusque est dauid ab eis. Non
ingredieris huc nisi abstuleris reos et
claudos dicentes. Non ingredietur dauid
huc. Cepit autem dauid arcem syon:
hec est civitas dauid. Proposuerat enim
dauid in die illa pium qui percussisset
iehuseu: et regisset domatui filulas: et
abstulisset reos et claudos odientes
animam dauid. Adcirco dicitur in publico.
Cecus et claudus non intrabunt in templum.
Habitavit autem dauid in arce syon et
vocavit eam civitatem dauid: et edificavit
per gradum a mello et interius. Et egredi-
ebatur proficiens atque succrescens: et
dominus deus exercituum erat cum eo. Misit quoque
heriam rex viri nuncios ad dauid et li-
gua cedrina: et artifices lignorum: artifi-
celque lapidum ad parietes: et edificave-
runt domum dauid. Et cognovit dauid
quia confirmasset eum dominus regem super isra-
hel: et quoniam exaltasset regnum eius super populum
suum israhel. Accipit ergo dauid adhuc
corubinas et uxores de iherusalem: postquam
venerat de hebron. Statimque sunt dauid
et alij filij et filie: et hec nomina eorum qui
nati sunt ei in iherusalem. Samua et sobab
et nathan: et salomoni: et ibaar: et ye-
hisua: et nepheg: et raphia: et yehisama:
et yehida: et yehisech. Audierunt ergo phi-
listini quod univirsae tribus israhel ad regem super
israhel: et accesserunt univirsae tribus israhel ad regem dauid.

Quod cum audisset dauid: descendit in
presidium. Philistim autem venientes
diffusi sunt in valle raphaim. Et con-
suluit dauid dominum dicens. Si ascenda
ad philistim: et si dabis eos in manu
mea? Et dixit dominus ad dauid. Ascende:
quia tradens dabo philistim in manu
tua. Venit ergo dauid ad baalphara-
sim: et percussit eos ibi et dixit. Divisit
dominus inimicos meos coram me: sicut di-
viduntur aque. Propterea vocatum est no-
men loci illius baalpharasim. Et reli-
quunt ibi sculptilia sua: et tulit dauid et
viri eius. Et addiderunt adhuc philisti-
im ut ascenderent: et diffusi sunt in valle
raphaim. Consuluit autem dauid dominum.
Si ascenda contra philisteos: et tradas
eos in manus meas? Qui respondit. Non
ascendas contra eos sed gira post tergum
eorum: et venies ad eos ex aduerso pitorum.
Et cum audieris sonitum clamoris gra-
diens in caumen pitorum tunc inibis philis-
tim: quia tunc egredietur dominus ante faciem tuam: ut per-
cussit castra philistim. Fecit itaque da-
uid sicut preceperat ei dominus: et percussit phi-
listim de gabaa usque dum venias geser.
Congregavit autem rursus **vi**
dauid omnes electos eius et esset trigin-
ta milia. Surrexeruntque dauid et abiit et
uniuersus populus qui erat cum eo de viris
iuda ut adducerent archam dei super
quas inuocatum est nomen domini exercituum
sedetis in cherubin super ea. Et imposue-
runt archam dei super plaustrum nouum.
Tuleruntque eam de domo aminadab:
qui erat in gabaa. Vasa autem et haro
filij aminadab inuocabant plaustrum
nomen. Cumque tulisset eam de domo ami-
nadab qui erat in gabaa: custodierunt
archam dei haro: predebant archam dei:
dauid autem et omnes israel ludibant coram
domino: in omnibus lignis fabricatis

et cythis: et liris: et tympanis: et saltis:
et cimbalis. Postquam autem venerunt ad
aream nachor egrediente oza manu ad
archam dei et tenuit eam: quoniam calcitrabant
boues: et declinauerunt ea. Quareque in
dignatione dominus orta oza: et percussit
eum super temeritatem: quoniam mortuus est ibi:
iuxta archam dei. Contristatus est autem
dauid eo quod percussisset dominus oza: et
votatum est nomen loci illius percussio
oza usque in die hanc. Et egrediente dauid
domum in die illa dicens. Quomodo ingredieretur
ad me archa domini? Et noluit diuincere
ad se archam domini in civitatem dauid:
sed diuincit eam in domum obededom
gethei. Et habitauit archa domini in domo
obededom gethei tribus mensibus: et
benedixit dominus obededom: et omni do-
mum eius. Nunciatusque est regi dauid:
quod benedixisset dominus obededom: et omnia
eius propter archam dei. Dixitque dauid.
Ibo: et reducam archam in civitatem dauid:
in domum meam. Abiit ergo dauid: et
adduxit archam dei de domo obededom
in civitatem dauid cum gaudio: et erat
cum dauid septem chororum vidua virili.
Cumque transendissent quod portabant archam
domini sex passus immolabant bouem et
quem et arietem: et dauid precunebat in
organis: et saltabat totis viribus ante
dominum. Porro dauid erat accensus
ephorime: et dauid et omnes domus
israhel ducebant archam testamenti
domini in iubilo: et clangore bucinarum. Cumque
intrasset archa domini civitatem dauid:
michol filia saul aspiciens per fenestram
vidit regem dauid sollicitum atque sal-
utem coram domino: et despectum cum in corde suo.
Et introduxit archam domini: et imposue-
runt eam in loco suo in medio tabernaculi quod
recepit ei dauid: et obtulit dauid olo-
ocausta totamque pacifica. Cumque

compleverit offerens oloocausta et pacifica:
benedixit populo in nomine domini exercituum. Et
partitus est numerus domus israhel
tam viro quam mulieri singulis colligata
parvis una: et allatura bubale carnis
una: et simulata fixa oleo. Et abiit oza
populus: unusquisque in domum suam. Reversusque
est dauid: ut benediceret domui suae:
egressa michol filia saul in occursum
dauid: ait. Quam gloriatus sunt homines regis
israhel discopulatus se ante ancillas
seruorum suorum: et nudatus est quasi si nudes
omnes de scurris. Dixitque dauid ad mi-
chol. Vinit dominus: quia ludas ante dominum
elegit me potius quam precium tuum: et quasi domum
domini eius: et precepit michi ut essem dux
super populum domini israel. Et ludas et viri eius
plus quam satis sunt: et ego humilis et oculus
meus: et cum ancillis de quibus locuta es
gloriosus apparebo. Igitur michol filia saul
non est natus filius: usque in die mortis sue.

Factum est autem cum sedisset **vi**
rex in domo sua: et dominus dedisset
ei requiem undique ab omnibus inimicis
suis: dixit ad nathan prophetam. Vides
ne ego habitem in domo cedrina: et
archa dei posita sit in medio pelliculi?
Dixitque nathan ad regem. Quare quod
est in corde tuo vade fac: quia dominus tecum
est. Factum est autem in illa nocte: et ecce
sermo domini ad nathan dicens. Vade
et loquere ad seruum meum dauid. Hec
dixit dominus. Numquid tu edificabis
michi domum ad habitandum: neque enim
habituavi in domo ex die illa qua reduxi
israhel de terra egipti usque in die hanc: sed
ambulabam in tabernaculo: et in tentorio
per cuncta loca que transiui cum omnibus filiis
israhel. Numquid loquens locutus sum ad
unum de tribubus israel: cum preceperim vel
populo meo israel dicens. Quare non edifi-
cabit michi domum cedrina? Et minit

hec dices seruo meo dauid. Hec dixit
dominus exercituum. Ego tuli te de pascuis
sequentem greges ut esses dux super po-
pulum meum israhel: et fui tecum in omnibus
vitiis: ambulasti: et inieci omnes
inimicos tuos a facie tua: fecique tibi
nomen grande iuxta nomen magnorum
qui sunt in terra. Et ponam locum populo
meo israhel: et placabo eum et habitabo cum
eo: et non turbabitur populus: nec addet filius
iniquitatis ut affligat eum sicut prius:
ex die qua constitui iudices super populum
meum israel. Et regem dabo tibi ab omnibus
inimicis tuis: predicetque tibi dominus: quod
faciat tibi dominus domum. Cumque compleri
fuertint dies tui: et dormieris cum patribus
tuis: suscitabo seminem tuum post te: quod
egredietur de utero tuo: et firmabo regnum
eius. Quia edificabit domum nomini
meo: et habitabit in throno regni eius usque
in sempiternum. Ego ero ei in patrem: et
ipse erit michi in filium. Qui si inique
aliquid gesserit: arguam eum in virga vi-
rorum: et in plagis filiorum hominum.
Misericordia autem mea non auferam ab
eo: sicut abstuli a saul: quem amoui a
facie mea. Et fidelis erit domus tua:
et regnum tuum usque in eternum ante faciem
meam: et thronus tuus erit firmus iniquiter.
Sciam omnia verba hec: et iuxta verbum
visionem istam: sic locutus est nathan
ad dauid. Ingrediens est autem rex dauid
et sedit coram domino: dixit. Quia ego
fui domine deus: et que domus mea: quia
adduxisti me humilis: Sed et hoc pa-
rum visum est in conspectu tuo domine deus:
nisi loquereris etiam de domo serui tui
in longinquum. Quia est enim lex ad domine
deus. Quid ergo addere poterit adhuc
dauid ut loquatur ad te? Tu enim scis
seruum tuum domine deus. Propter verbum
tuum: et secundum cor tuum fecisti omnia

magnalia hec: ita ut notū faceret ser-
uus tuus. Quāto magnificatus es dñe
deus: quia nō est similis tui: neq; ē de-
terra te i omib; q̄ audimus aurib;
uris. Que ē autē ut p̄plus tu? isrl' gen'
in terra p̄pter quā nūc de' ut redimeret
eā sibi in p̄p̄m et poneret sibi nomen:
faceretq; eis magnalia: et p̄ribilia su-
per terrā. a facie p̄p̄i tui quē redemisti ti-
bi ex egipto. gēte: et deū ei? s̄firmasti enī
tibi p̄p̄m tuū isrl' in p̄p̄m sempiternū:
et tu dñe deus factus es in deū. Nunc
ergo dñe deus verbum quod locutus
es sup̄ seruuū tuū: et sup̄ domū ei? suscita
i sempiternū: et fac sicut locutus es ut
magnificet nomen tuū usq; in semp̄-
ternū. atq; dicat. Dñs de' exercitū
deus super isrl': et domus seruū tui da-
uid erit. Habilita coram dño: quia tu
dñe exercitū deus isrl' reuelasti aurem
seruū tuū dicens. domū edificabo tibi:
propterea inuenit seruus tuus cor suū
ut oraret te oratione hac. Nūc ergo
dñe deus tu es deus: et verba tua erūt
vera. Locut' es enī ad seruū tuū bona
hec. Incipe ergo et benedic domui tui
nūc ut sit i sempiternū corā te. q̄a tu dñe
de' locut' es: bñdictione tua bñdicet
domus seruū tui i sempiternū. **viii**

Tadū est autē post hec percussit
dauid philistim et humiliavit
eos: et tulit dauid frētū tributū de ma-
nu philistim: et percussit moab et men-
sus ē eos funiculo corquas fct. Met-
sus est autē duos funiculos: unū ad
occidendum. et unū ad viuificandum.
Factus ē moab dauid seruus sub tri-
buto. Et percussit dauid adadazer filiū
roob regi soba: quando profectus est
ut dominaret sup̄ flumen eufraten. Et
captis dauid ex parte ei? mille septingē-
tis equitib;: et viginti milibus peditū:

subueniuit omēs iugales currum.
Dereliquit autē ex eis centū currū. De-
nit quoq; siria damasci: p̄sidū fecit
adadazer regi soba: et percussit dauid
de siria viginti duo milia viros: et p̄-
sinit dauid p̄sidū in siria damasci:
factaq; est siria dauid seruus sub tri-
buto. Seruauitq; dñs dauid i omib;
ad quēcūq; profectus ē. Et tulit dauid
arma aurea q̄ habebat serui adadazer:
et detulit ea in iherusalē. Et de betz: et de
betz quicūq; adadazer tulit rex
dauid es multum nimis: de quo fecit
salomon omnia vasa erea in tēplo. et
mare eneū et columnas et altare. Au-
diuit autē thou rex emath q̄ percussit
dauid omē robur adadazer. Et misit
thou ioram filiū suū ad regē dauid ut
saluaret eū cōgratulan: et gratias
ageret eo q̄ repugnasset adadazer: et
tullisset eum. Hōis quippe erat thou
adadazer. Et in manu eius erāt res
aurea et vasa argentea et vasa erea: et
et ipsa sanctificauit rex dauid dño cū
argento et auro quē sanctificauerat de
vniuersis gentibus quas subegit de
siria et moab et filiis ammon et phili-
stim et amalech: et de manib; adad-
azer filiū roob regis soba. Fecit quoq; si-
bi dauid nomen cum reuerteret capta
siria i valle salinarū: celsi decem et octo
milibus et in gebelū ad viginetia
milia: et posuit i ydumea custodes: sta-
tūq; p̄sidium. Et facta ē vniuersa
ydumea seruus dauid: et seruauit dñs
dauid i omib; ad quēcūq; p̄fectus est.
Et regnauit dauid super omē israhel:
faciebat quoq; dauid iudiciū et iusti-
ciam dñi p̄p̄o suo. Ioab autē filius
saruie erat sup̄ exercitū: porro iosaphat
filius achilub erat a romentariis: et
sadorch filius achitob et achimelech filius

abiatbar erant sacerdotes: et saraias
scriba banaias autem filius ioiade
super cherethi et seletchi. filij autē dauid
sacerdotes erāt. Et dixit dauid. Putas-
ne ē aliquis q̄ remanserit de domo saul
ut facia cū eo misericōdā p̄pter ionathan?
Erat autē de domo saul
seruus nōte siba. Quē cū vocas-
set rex ad se: dixit ei. Tu ne es siba? Et
ille respondit. Ego sum seruus tuus. Et
ait rex. Nūquid sup̄est aliquis de do-
mo saul. ut facia cū eo misericōdiam
dei? Dixitq; siba regi. Sup̄est filius
ionathe debilis pedibus. Vbi inquit
est? Et siba ad regē. Ecce ait in domo
ē machir filij amihel in lodabar. Cū
autē venisset miphibosech filius iona-
the filij saul ad dauid: corruit in facie
sua et adorauit. Dixitq; dauid. Miphibi-
bosedech. Qui respondit. Assum seruus tuus.
Et ait ei dauid. Ne timeas. q̄a facies
facia i te misericōdiam propter ionathan
p̄rēu tuū: et restitua tibi omēs agros
saul patris tui: et tu comedes panem
in mensa mea semp. Qui adorans eū
dixit. Quis ego sum seruus tuus: quā
respesti sup̄ canem mortuū similem
mei? Vocauit itaq; rex siba puer saul:
et dixit ei. Nūcia quēcūq; fuerūt saul et
vniuersam domū eius dedi filio dñi tui.
Vixare igit ei terrā tuā et filij tui et tui
tur: et inferes filio dñi tui cibos ut ala-
tur. Miphibosedech autē filius dñi tui
comedet semp panem sup̄ mensā meā.
Erāt autē sibe quindecim filij: et viginti
fui. Dixitq; siba ad regē. Sicut iussisti
dñe mi rex tuo: sic faciet seruus tuus.
Et miphibosedech comedit sup̄ mēsam
meam: quasi unus de filiis regis. Ha-
bebat autē miphibosedech filiū paruulū
nōte micha. Quis vero cognatio do-
mus sibe. Quicūq; miphibosedech. Porro

miphibosedech habitabat in iherusalem.
quia de mensa regis iugiter volveba-
tur: et erat claudus utroq; pede. **x.**
Fadū ē autē post hec. ut moreretur
rex filiorū ammon: et regnauit
anon filius eius pro eo. Dixitq; dauid.
Facia misericōdiam cū anon filio naas:
sicut fecit pater ei? meā misericōdā.
Misit ergo dauid consolans eum per
seruos suos sup̄ patris interitū. Cum
autē venisset serui dauid i terrā filiorū
āmon: dixerūt principes filiorū āmon
ad anon dñm suū. Putas q̄ propter
honorē patris tui miserit dauid ad te
cōsolatores: et nō ideo ut te inuestiga-
ret et exploraret ciuitatē. et euertetet eā.
Misit dauid seruos suos ad te? Tulit
itaq; anon euos dauid. ratiq; dimi-
dia partem barbe eorū: et p̄sidū vestes
eorū medias usq; ad nates: et dimisit
eos. Quod cum nūciatū esset dauid:
misit in occidūm eorū. Erant enī viri
cōsuli turpiter valde. Et mandauit eis
dauid. Manete in ihericho donec ce-
scat barba vestra: et tunc reuertimini.
Videntes autē filij ammon q̄ iniuriā
fecissent dauid: miserūt et cōduxerunt
mercede frū roob: et frū soba viginti
milia peditū: et a rege maacha mille
viros: et ab hithob decē milia virorū.
Quod cū audisset dauid: misit ioab
et omne exercitū bellatorū. Egressi sunt
ergo filij āmon: et direxerūt acie ante
ipm introitū porte. Sicut autē soba et
roob et hithob et maacha. scordū erāt i
campo. Videns ergo ioab q̄ paratū
esset adūsum se p̄lium. et ex adūso et
post tergū: elegit sibi ex quibus electis
isrl' et instruxit acie cotta frū: reliquā
autē partē p̄li tradidit abisai fci suo.
Qui direxit aciem adūso filios āmon.
Et ait ioab. Si pualuerint adūsum

me liri. eris michi in adiutoriu: si aut
filij ammon preualuerint aduersum te.
auxiliabor tibi. Esto vir fortis: et pu-
gnauius p ppo nro et ciuitate dei nri.
Dns autē faciet quod bonū est i con-
spectu suo. Quis itaq; ioab et pplus q
erat cū eo certamē circa siros: q statim
fugerūt a facie eius. filij autē ammon
videntes q fugissent liri. fugerunt et
ipsi a facie abisai: et ingressi sunt ci-
uitatem. Reuulsq; est ioab a filijs am-
mon: et venit iherlm. Vidēs igitur
filij ammon quoniā siros eppauit et
qm corruissent corā isrl: cōgregati sūt
pariter. Misitq; ad adazer et eduxit si-
ros qui erant trās flumiū: et adduxit
eorū exercitum. Sobach autē magister
milie adazer erat princeps eorum.
Quod cū nūciatū esset dauid cōtraxit
omne israhel: et trāsiiit iordanē: venit
q; i belā. Et direxerūt acie liri et adūso
dauid: et pugnauerūt cōtra isrl. fuge-
runtq; liri a facie isrl: et occidit dauid
de siros septingētos rurtus et quadra-
ginta milia equitū: et sobach principē
milie pūssit: qui statim mortuus ē.
Videntes autē unūci reges qui erant
i pldio adazer se victos ab israhel:
eppauerūt et fugerūt quinquaginta et
odo milia corā isrl. Et fecerūt pacē cū
israhel: et seruierūt eis: tūmuerūtq; liri
auxilium prebere filijs ammon. **¶**

Fadū est autē uerente āno: eo tpe
quo solet reges ad bella pcedere
misit dauid ioab: et seruos suos cū eo:
et unūciū isrl: et pūssauerūt filios amō
et obsederūt rabba. Dauid autē re-
mansit i iherusalē. Dum hē ageretur
accidit quadā die ut surgeret dauid de
stratu suo post meridiē: et deambula-
ret i solario domū regie. Vidit muli-
erem se lauātē et aduerso sup solariū

suū. Erat autē mulier pulcra val-
de. Misit ergo reg: et requisitū que esset
mulier. Nūciatūq; ē ei: q ipa esset bech-
abee filia heliā uxōr uirē ethei. Misit
itaq; dauid nūcijs: tulit eā. Que cū in-
gressa esset ad illū: dormiuit cū ea. Sta-
timq; sctificata ē ab immūditia sua:
et reuēta est domū suā conceptio seu.
Misitq; nūciatū dauid: et ait. Ecce
pi. Misit autē dauid ad ioab: dicens.
Mittē ad me uirā etheum. Misitq;
ioab uirā ad dauid. Et uenit uir
ad dauid. Quēsiuitq; dauid q; re-
ageret ioab et pplus: et quomō ammi-
straret bellū. Et dixit dauid ad uirā.
Vade in domū tuā: et laua pedes tu-
os. Et regressus ē uir as de domo regis:
secutusq; ē cū tibis regius. Dormiuit
autē uir as ante portā domus regie cū
alijs seruis dñi sui: et nō descendit ad
domum suam. Nūciatūq; est da-
uid a dicentibus. Nō uir uir as i do-
mum suam. Et ait dauid ad uirā.
Aliquid non de via uenisti? Quare
non descendisti in domum tuā? Et
ait uir as ad dauid. Archa dei et isra-
hel et iuda habitāt i papilionib: et dñs
meus ioab et serui dñi mei sup faciem
terre manent: et ego ingrediar domū
meam ut comedam et bibam et domi-
nari cum uxore mea. Per salutem tuā
et per salutem anime tue: non faciam
rem hanc. Ait ergo dauid ad uirā.
Mane hic etiā hodie: et reas dimittā
te. Mansit uir as i iherusalē in die illa
et altera: et uocauit eū dauid ut com-
ederet corā se et biberet: et inebriauit eū.
Qui regressus uespere dormiuit in stra-
tu suo: cū seruis dñi sui et in domum
suam non descendit. Scdum est ergo
manere: scripsit dauid eplam ad ioab:
misitq; per manū uirē scribens i epla.

Domine uirā et adūso belli ubi fortissi-
mum est preliū: et delinquit eū: ut
pūssus inerat. Igit cū ioab obside-
urbem: posuit uirā in loco ubi sciebat
uiros esse fortissimos: egressiq; uiri de
ciuitate bellabant adūsum ioab: et reci-
derunt de ppo seruis dauid: et mortuus
est etiā uir as etheus. Misit itaq; ioab
et nūciatū dauid omnia uerba filij:
pcepitq; nūciū dices. Cum cōpleueris
uniuersos sermones belli ad regē: si eū
uideris indignari et direxit: quare ac-
cessisti ad murū ut preliarerimini: an
ignorabaris q multa desup et muro
rela mitant: quis pūssit abimelech
filium iheroboal. Nonne mulier misit
super eum fragnet mole: de muro: et
iniecit eū i thebes: quare iuxta murū
accessisti: dices. Ecce secū tu? uir as
etheus occubuit. Abijt ergo nūcius:
et uenit et narrant dauid oia q ei pcep-
erat ioab: et dixit nūcius ad dauid.
Preualuerūt adūsi nos uiri: et egressi
sūt ad nos i agrum. Nos autē facti
impro psecuti eos sum: usq; ad portā
ciuitatis: et direxerūt iacula sagittarū
ad suos tuos et muro desup: mortui
q; sūt de seruis regis. Quin etiā secū
tu? uir as etheus mortuus ē. Et dixit da-
uid ad nūciū. Hec dices ioab. Nō re-
frangar ista res. Quis enim ruerit ē
belli: et nūc hūc: et nūc illū cōsumit gla-
dius. Cōfora bellatores tuos adūsum
urbē: ut destruas eam: et reponere eos.
Auduit autē uxor uirē q mortuus esset
uir as uir su: et plāxit eū. Trāsadoq;
ludu misit dauid: et introduxit eā in
domū suā: et facta est ei uxor: peperitq;
ei filium. Et displicuit uerbum hē qd
fecerat dauid coram domino. **¶**

Misit ergo dñs nathan ad dauid.
Cum uenisset ad eum: dixit ei.

Responde michi iudicium. Duo uiri
erāt in ciuitate una: unus diues: et
alter pauper. Diues habebat oues: et
boues plurimos valde: paup autē
nichil habebat omnino preter ouem
unā paruulā quā enerat et nuterat:
et que creuerat apud eū: cū filijs eius:
simul de pane illius comedens et de
calice eius bibens: et in sinu illius dor-
miens: eratq; illi sicut filia. Cū autē
peregrius quidam uenisset ad diuitē:
parcens ille sumere de ouib: et de bobz
suis ut exhiberet cōuiuiū pegrino illi
q uenerat ad se: tulit quē uiri pauperis
et parauit cibos hominū qui uenerat
ad se. Iratus autē indignatione da-
uid adūsus hominē illū nimis: dixit
ad nathan. Uir ille dñs: quoniā filius
mortis est uir: qui fecit hē. Quē reddet
in quadruplum: eo q fecerit uerbum
istud: et non pepererit. Dixit autē na-
than ad dauid. Tu es ille uir: q fecisti
hanc rem. Hec dicit dñs de isrl. Ego
uixi te in regē sup isrl: et ego erui te de
manu saul: et dedi tibi domū dñi cui
et uxores dñi tui: i sinu tuo: dedi q; tibi
domū israhel et iuda: et si parua sūt ista:
adiuā tibi iuxta maiora. Quare ergo
cōtempnisti uerbū dñi: ut faceres malū
i cōspectu meo? Virā etheū pūssisti
gladio: et uxorem illius accepisti in
uorē tibi et iniecisti eū gladio filiorū
ammon. Quāobrem non recedet a te
gladius de domo tua usq; in tempore
num: eo q despectis mē: et tulisti uxore
uiri ethei ut esset uxor tua. Itaq; hec
dicit dominus. Ecce ego suscitabo sup
te malū de domo tua: et tollā uxores
tuas in oculis tuis et dabo proximo
tuo: et dormiet cū uxoribz tuis in ocu-
lis tuis huius. Tu enim fecisti abscondi-
re ego autē faciā uerbū istud i cōspectu

omnis israel: et in conspectu solis huius.
Et dixit dauid ad nathan. Peccavi do-
mino. Dixitq; nathan ad dauid. Do-
minus q; transiit peccatu tuu. Non
moriens. Verumtamen quia blasphemare
fecisti inimicos. nomen dñi propter ve-
bum hoc: fili q; natus est tibi morte mori-
etur. Et reuersus est nathan in domu
sua. Percussitq; dñs paruulu quē pe-
perit uxor urie dauid: et despectus est.
Deprecatusq; est dauid dñm p paruulo:
et ieiunauit dauid ieiunio: et ingressus
seorsum iacuit sup terram. Veniunt
autē seniores domus eius: cogentes eū
ut surgeret de terra. Qui noluit: nec com-
edit cum eis cibum. Accidit autem die
septima ut moreretur infans: et immortuus
fuit dauid nunciare ei q; mortuus esset
paruulus. Dixerunt ei. Ecce tu paruulus
adhuc uiuere loquebamur ad eū: et nō
audiebat uocem nrā: quāto magis
si dixerimus. mortuus est puer se affli-
get. Cum ergo dauid audisset seruos
suos mulieres: intellexit q; mortuus
esset infans. Dixitq; ad uxorē suā.
Nūquid mortuus est puer? Qui rēde-
runt ei. Mortuus ē. Surrexit ergo da-
uid de terra: et lotus undulq; est. Cūq;
mutasset uellem ingressus ē domum
dñi: et adorauit: et uisit in domū suā.
peruenitq; ut posceret ei panē: et com-
edit. Dixerunt autē ei serui sui. Quis est
homo quē fecisti: propter infantē eū ad-
huc uiuere ieiunasti: et fletas: mortuus
autē puero surrexisti: et comediisti panē.
Qui ait. Propter infantē dñi adhuc
uiuere ieiunauit et fletui. Dicebam enī.
Quis enī scit si forte donet eū michi do-
minus: et uiuat infans? Nunc autē
quā mortuus est: quare ieiunō? Nūquid
potero reuocare eū amplius? Ego ra-
tō magis ad eū: ille pro nō reuertitur

ad me. Et consolatus ē dauid bethsabee
uxorē suā: ingressusq; ad eā dormiuit
cū ea. Que genuit filiū: et uocauit no-
men eius salomon: et dñs dilexit eū. Mi-
sitq; eū i manu nathan pphete: et uoca-
uit nomen eius amabilis dñs: eo q;
diligere eum dñs. Agitur pugnabat
ioab contra rabboth filioz ammon: et
repugnabat urbem regiam. Misitq;
ioab nuncios ad dauid dicens. Dimi-
tāui aduersum rabba: et rapienda est
urbs aquarum. Nūc igitur cōgrega
reliquā partē populi et oblide ciuita-
tem et cape eam: ne cum a me uastata
fuerit urbs. nomen meo ascibatur.
Dixitq; dauid. Cōgregauit itaq; dauid omne
populū: et profectus est aduersum rabba.
Cumq; dimicasset: cepit eam. Et tulit
diadema melchion de capite eius: et
do auri talentū habēs gemmas precio-
sissimas: et impositū est sup caput da-
uid. Sed et predicta ciuitatis asportauit
multam ualde: populi q; eius adducti
fuerunt: et circumiecit sup eos seuerā
carpēa. Dimisitq; cultros: et trāduxit
in tēpō latēu. Sic fecit uniuersis ciui-
tatibus filiorum ammon. Et reuersus
ē dauid: et dñs exercitus i ihrlm. **xxi**
Fecit autē post hec ut absalon
filiū dauid sorore speriosissimā
uocabulo thamar ad amaret amon
filiū dauid: et dēperet i eā ualde: ita ut
propter amorē eius egrotaret: quia uir
esset uirgo difficile ei uidebat: ut quip-
piam inhoneste ageret cū ea. Erat au-
tem amon amicus nomine ionadab
filiū seminae fratris dauid: uir prouus
ualde. Qui dixit ad eū. Quare sic at-
tēnuaris magis filiū regis p singulos di-
es? Cur non indicas michi? Dixitq;
ei amon. Thamar sororem fratris
mei absalon amo. Cui rēdit ionadab.

Cuba sup lectū tuū et languorē sinu-
la: atq; uenerit pater tuus ut uisitet te:
dic ei. Veniat oro thamar soror mea
ut de michi cibū: et faciat pulmentum:
ut comedam de manu eius. Accubuit
itaq; ammon: et quasi egrotare cepit.
Cūq; uenisset rex ad uisitandū eū: ait
amon ad regē. Veniat obsecro tha-
mar soror mea ut faciat i oculis meis
duas sorbicinulas: et cibū paratū
capiā de manu eius. Misit ergo dauid
ad thamar domū dicens. Veni in do-
mum ammon fratris tui: et fac ei pul-
mentum. Genuitq; thamar in domū
amon fratris sui: ille autem iacebat.
Que tollens farinā cōmisit: et lique-
faciens in oculis eius: roxit sorbicin-
ulas: tollensq; qd coxerat effudit: et po-
suit corā eo: et noluit comedere. Dixit
q; amon. Ecce uniuersos a me. Cūq;
necisset omnes: dixit amon ad thamar.
Inter cibū in cōdauit: ut uelaret de ma-
nu tua. Tulit ergo thamar sorbicinu-
las quas fecerat: et intulit ad amon
fratrem suū in celam. Cūq; obtulisset
ei cibū: apprehendit eā et ait. Veni cuba
meū soror mea. Que respōdit ei. No-
li feci mi noli opprimere me: neq; enī
hor phas ē i israel. Noli facere stulticiā
hanc. Ego enī fere non potero oppro-
brium meū: et tu eris quasi unus de in-
ipientibus in israel: quin potius loqre
ad regē: et nō negabit me tibi. Noli
autē ammon acquiescere pēibus eius:
sed pualens uiribus opprellit eā: et cu-
bavit cum ea. Et eosam eam habuit
odiu magno nimis: ita ut mar' esset
odiu quo oteat eā: amore quo ante
dilegerat. Dixitq; ei amon. Surge et
uade. Que rēdit. Mains ē hoc malū
quod nūc agis aduersum me q; quod
ante fecisti: repellens me. Et noluit

audire eam: sed uocato puero qui mi-
nistabat ei: dixit. Ecce hāc a me foras:
et claude ostium post eā. Que induca-
rat talari tunica: huiusmodi enim
filie regis uirgines uestibus utebantur.
Fecit itaq; eā ministet illius foras:
clausitq; fores post eā. Que aspergens
cinere capiti suo: scissa talari tunica:
impositisq; manibus sup caput suū:
ibat ingreditis: et clamās. Dixit autē
ei absalon frater suus. Nunquid am-
mon frater tuus concubuit tecū? Sed
nūc soror tace: frat tu' ē. Neq; afflige
cor tuū p hac re. Misit itaq; thamar
et abelens: in domo absalon fratris
sui. Cū autem audisset rex dauid ubi
hec cōtristatus ē ualde: et noluit con-
tristari spiritū amon filij sui quoniam
diligebat eū: quia primogenitus erat
ei. Porro nō ē locut' absalon ad am-
mon nec malū nec bonū. Uderat enī
absalon ammon: eo q; violasset tha-
mar sororem suā. Fadū est autē post
tempus biennij: ut tonderentur oues
absalon i balasor: q; est iuxta effaim.
Et uocauit absalon omnes filios regis:
uenitq; ad regē: et ait ad eū. Ecce ton-
dentur oues tui tui: ueniat oro rex cū
seruis suis ad secutū suum. Dixitq; rex
ad absalon. Noli fili mi: noli rogare
ut ueniamus omnes: et grauemus te.
Cū autē roget eū et nolisset ire: bene-
dixit ei. Et ait absalon ad dauid. Si
nō uis uenire: ueniat obsecro nobiscū
salsē amon frater me'. Dixitq; ad eū
rex. Non est necesse ut uadāt tecū. Ro-
git itaq; absalon eū: et dimisit eū cū
amon: et uniuersos filios regis. Fce-
ratq; absalon cōuiuuiū: q; cōuiuuiū
regis. Preceperat autē absalon pueris
suis dicens. Obsecrate eū remulenti
sunt ammon uino: et dixerunt uobis.

percutite eum et interficite: nolite timere. Ego enim sum qui precipio vobis. **R**ed horamini: et estote viri fortes. fecerunt ergo pueri absalon aduersum ammon: sicut preceperat eis absalon. Surgentesque omnes filij regis: ascenderunt singuli mulas suas et fugerunt. Cumque adhuc pergerent in itinere: fama peruenit ad dauid dicens. Percussit absalon omnes filios regis: et non remansit ex eis saluus vnus. Surrexit itaque rex dauid: et scidit vestimenta sua et cecidit super terram: et omnes serui illius qui assistebant ei: sciderunt vestimenta sua. Respondens autem ignobab filius semmias fratris dauid dixit. Ne estimet dominus meus rex quod omnes pueri regis occisi sunt. Annus solus mortuus est: qui in odio absalon erat positus: ex die qua opprimit thamar sororem eius. Nunc ergo ne ponat dominus meus super cor suum verbum istud dicens: omnes filij regis occisi sunt: qui ammon solus mortuus est. Fugit autem absalon. Et eleuauit puer speculator oculos suos et aspexit: et ecce populus multus veniebat per iter deuini ex latere montis. Dixit autem ignobab ad regem. Ecce filij regis assunt: iuxta verbum cui tui: sic factum est. Cumque cessasset loqui: apparuerunt ei filij regis. Et intrantes leuauerunt vocem suam: et fleuerunt. Sed et rex et omnes qui erant cum eo: fleuerunt ploratu magno nimis. Porro absalon fugiens abiit ad tholmai filium ammur regis gessur. Iuxta ergo dauid filium suum ammon multis diebus. Absalon autem cum fugisset: et venisset in gessur: fuit ibi tribus annis: cessauitque rex dauid persequi absalon: eo quod consolatus esset super ammon interitum. **U**ntelligens autem ioab filius sacrie quod rex regis verbum esset ad absalon: misit thecua et tulit inde mulierem sapientem:

dixitque ad eam. Ingere te simula: et induere veste lugubri: et ne ungatur oleo: ut sis sibi mulier iam plurimo tempore lugens mortuum. Et ingredieris ad regem: et loqueris ad eum sermones huiusmodi. Posuit autem ioab verba ista in ore eius. Itaque cum ingressa fuisset mulier thecua ad regem: cecidit cora eo super terram: et adorauit et dixit. Secua me rex. Et ait ad eam rex. Quid cause habes? Que respondit. Oheu mulier vidua ego sum. Mortuus est mihi vir meus: et ancille tue erant duo filij: qui vixant sunt aduersum se in agro multumque erat quod eos prohibere posset: et percussit alter alterum et interfecit eum. Et ecce cunctus gens vniuersa cognatio: aduersum ancillam tuam dicit. Vade cum qui possit faciem suam ut occidamus eum pro anima fratris sui quem interfecit: et detinamus heredem: et querat exingueret ancillam meam que relicta est: ut non super virum meo nomen et reliquie super terram. Et ait rex ad mulierem. Vade in domum tuam: et ego iubebo per te. Dixitque mulier thecua ad regem. In me domine mihi rex sit iniustas et in domo patris mei: rex autem et thronus eius sit innocens. Et ait rex. Qui contra dixerit tibi adduc eum ad me: et ultra non addet ut tangat te. Que ait. Recordetur rex domini dei sui ut non multiplicentur proximi sanguinis ad violandum: et nequaquam interficiat filium meum. Qui ait. Vixit dominus: quia non cader de capillis filij tui super terram. Dixit ergo mulier. Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait. Loquere. Dixitque mulier. Quare cogitasti huiusmodi rem contra populum dei: et locutus est rex verbum istud ut peccet: et non reducat eundem suum? Omnes morimur: et quasi aque dilabimur in terram que non reuertitur. Nec vult deus prae-

animam: sed retradat cogitans ne penitus peccet qui abiectus est. Nunc igitur veni ut loquar ad dominum meum regem: verbum hoc: presente populo. Et dixit. Ancilla tua. Loquar ad regem: si quo modo faciat rex verbum ancille sue. Et adorauit rex ut libere ancilla sua: de manu omnium qui volebant de hereditate domini decere me: et filium meum simul. Dicit ergo ancilla tua: ut fiat verbum domini mei regis: sicut sacrificium. Sicut enim angelus domini sit et dominus meus rex: ut nec benedictione nec maledictione moueat. Unde et dominus deus tuus est rex. Et respondens rex dixit ad mulierem. Ne abscondas a me verbum: quod te interrogo. Dixitque ei mulier. Loquere domine mihi rex. Et ait rex. Nunquid manus ioab tecum est in omnibus istis? Respondit mulier et ait. Per salutem anime tue domine mihi rex: nec ad similitudinem nec ad deperatam est rex omnibus hijs que locutus est dominus meus rex. Seruus enim tuus ioab ipse precepit michi: et ipse posuit in os ancille tue omnia verba hec: ut verteret figuram sermonis huius. Seruus enim tuus ioab precepit istud. Tu autem domine mihi rex sapiens es: sicut habet sapientiam angelus dei: ut intelligas omnia super terram. Et ait rex ad ioab. Ecce placatus feci verbum tuum. Vade ergo et reuoca puerum absalon. Cadenque ioab super faciem suam in terram adorauit: et benedixit regi. Et dixit ioab. Hodie intellegit seruus tuus: quia inveni gratiam in oculis tuis domine mihi rex. Fecisti enim sermonem domine mihi rex serui tui. Surrexit ergo ioab et abiit in gessur: et adduxit absalon in iherusalem. Dixit autem rex. Reuertatur in domum suam: et faciem meam non videat. Reuersus est itaque absalon in domum suam: et faciem regis non vidit: porro sicut

absalon: vir non erat pulcher in omni iherusalem: et decorus nimis. A religio predis usque ad verticem: non erat in eo ulla macula. Et quando radebat capillum: semel autem in anno radebatur: quia graue habebat eum relaries: ponderabat capillos capitis sui ductis siclis potere publico. Nunc sunt autem absalon filij tres: et filia vna nomine thamar elegantis forme. Mansitque absalon in iherusalem duobus annis: et faciem regis non vidit. Misit itaque ad ioab: ut mitteret eum ad regem. Qui noluit venire ad eum. Cumque secundo misisset: et ille nolisset venire ad eum: dixit seruis suis. Scitis agrum ioab iuxta agrum meum: habentem messum ordi. Ite igitur: et succedite eum igni. Succenderunt ergo serui absalon legetem igni. Et venientes serui ioab scissis vestibus suis dixerunt. Succenderunt serui absalon partem agri igni. Surrexitque ioab et venit ad absalon in domum eius: et dixit. Quare succenderunt tui tui legetem meum igni? Et respondit absalon ad ioab. Misisti ad te obsecras ut reires ad me: et mitterem te ad regem: et diceret ei. Quare veni de gessur? Melius michi erat ibi esse. Obsecro ergo ut videam faciem regis. Quod si memor est iniustitias mee interficiat me. Ingressus itaque ioab ad regem: nuntiavit ei omnia. Vocatusque est absalon et intrauit ad regem: et adorauit super faciem terre coram eo. **C**onsulatusque est rex absalon. **U**ntigitur post hec fecit sibi absalon currus et equites: et quinquaginta viros qui precederent eum. Et mane resurgens absalon stabat iuxta introitum porte in via: et omne virum qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium vocabat absalon ad se: et dicebat. De qua ciuitate es tu? Qui respondens aiebat. Ex vna

tribu israhel ego sum seruus tuus. Rñde-
batq; ei abshalon. Videntur michi ser-
mones tui boni et iusti: sed nō est qui
te audiat cōstitutus a rege. Dicebatq;
abshalon. Quis me cōstituat iudicem
sup̄ terrā: ut ad me veniant omnes q̄
habent negociū et iuste iudicem? Sed
cū accederet ad eū homo ut saluaret
illū: extendebat manū suā: et apphēdens
osculabatur eū. Faciebaturq; hoc omni
israhel: venienti ad iudiciū ut audiret
a rege: et sollicitabat corda virorū israhel.
Post quadraginta autē ānos dixit
abshalon ad regem dauid. Vadam et
reddā vota mea que vovi dñs in he-
bron. Quēs etiā vovisti serui tui cū
esset i gessur filie dicens. Si redierit
me dñs i iherlm: sacrificabo dño. Di-
xitq; ei rex dauid. Vade i pace. Et sur-
regit: et abiit in hebron. Misit autē ab-
salon reploratores i universas tribz
israhel dicens. Sciti ut audieritis dan-
gorē huius die? Regnabit abshalō
i hebrō. Porro tū abshalō iterū dūcen-
ti viri de iherusalem vocati: cūtes sim-
plici corde: et causam penit? ignoran-
tes. Accessit q; abshalon achiofel gi-
lomm cōsiliariū dauid: de ciuitate
sua gilo. Cūq; immolaret victimas
facta est cōiuratio valida: pplusq; con-
currentes augebatur cū abshalon. Venit
igitur nūcius ad dauid dicens. Toto
corde uniusus israhel sequitur abshalon.
Et ait dauid seruis suis: qui erant cū
eo i iherusalē. Surgite. Fugiam? ne-
q; enī erit nobis effugiū a facie abla-
lon. Festinare egredi: ne forte venies oc-
cipiet nos: et impleat sup̄ nos ruinā: et
pcurat ciuitatem in ore gladii. Dixe-
runtq; eui regis ad eū. Minima q̄cūq;
pcepit dñs noster rex libenter sequi-
mur serui tui. Egredus est ergo rex et

universa domus eius pedibus suis.
Et reliquit rex decē milites de cubinas:
ad custodiendā domū. Egredusq; rex
et dis israhel pedibus suis heri: procul
a domo: et unius serui ei? abulabar
iuxta eū: et legiones crecehi et phelech:
et omnes gethi pugnatores validi se-
renti viri q̄ secuti eū fuerāt de geth pedi-
tes precedebat regem. Dixit autē rex ad
ethai getheū. Cur venis nobiscū? Re-
uertere et habita cū rege: q̄a peregrinus
es: et egredus es de loco tuo. Heri venisti:
et hodie cōppleris nobiscū egredi. Ego
autē vadam quo iturus sum. Reuer-
te et redne tecū fratres tuos: et dñs faciat
tecū misericōdiā et veritatem: q̄a ostendisti
graciā et fidē. Et rñdit ethai regi dicens.
Vivir dñs et vivir dñs meus rex: qm̄
in quocūq; loco fueris dñs mi rex sine
i morte sine i vita: ibi erit seruus tuus.
Et ait dauid ethai. Veni et transi. Et
transiit ethai getheus et rex et omnes
virī qui cū eo erāt: et reliqua misauit.
Omnesq; steterunt voce magna: et uni-
uersus pplus transibat. Rex q; trasgre-
diebatur torrentem redon: et cunctus
pplus incedebat contra viā oliue que
respicit ad desertū. Venit autē et sadoch
sacerdos: et unius leuite cū eo portātes
archā fedis dei: et deposuerūt archā
fedis dei. Et ascendit abiachar: do-
nec replet? esset omnis pplus q̄ egredus
fuerāt de ciuitate. Et dixit rex ad sadoch.
Reporta archā dei in urbem. Si inue-
nere gratiā in oculis dñi reducet me
et ostendet michi eam: et tabernaculū
sui: si autē dixerit michi: non place-
presto sum: faciat quod bonū est corā
se. Et dixit rex ad sadoch sacerdotem.
Videns reuertere i ciuitatem in pace: et
achimaas filius tu? et ionathan fili?
abiachar duo filij vestri sunt vobiscū.

Ece ego abscondar in campestribus de-
serti: donec veniat sermo a vobis indi-
cans michi. Reportauerūt ergo sadoch
et abiachar archā dei i iherusalē: et
manserunt ibi. Porro dauid ascendebat
diuini oliuay scandens et stans
nudis pedibus incedens: et aperto capi-
te. Sed et om̄s pplus q̄ erat cū eo: op̄to
capite ascendebat plorans. Stūciatū
est autē dauid: q̄ achiofel esset in con-
iuratione cū abshalon. Dixitq; dauid.
Iustitia quēlo dñe cōsiliū achiofel.
Cūq; ascenderet dauid lūminatē montis
in quo adoraturus erat dñm: ecce oc-
currit ei chusi arachites scissa veste et ter-
ra pleno capite. Et dixit ei dauid. Si
reuerteris mediis nuchī oneri: si autē i
ciuitatem reuerteris et dixeris abshalō
seruus tuus sum rex parere me iuvēre:
sicut fuit seruis patris tui. Sic ero seruus
tuus: dissipabis cōsiliū achiofel. Ha-
bes autē mē sadoch et abiachar sacer-
dotes: et om̄e verbum quodcūq; audie-
ris i domo regis: indicabis sadoch
et abiachar sacerdotibz. Sūt enī cū eis
duo filij eius achimaas filius sadoch
et ionathan fili? abiachar: et mittetis
eos ad me om̄e verbum qd̄ audieritis.
Veniente ergo chusai amico dauid i ci-
uitatem. Abshalon quōq; ingressus ē
iherusalem: et achiofel cū eo. **U**p̄
monis veritatem apparuit siba
puer miphibosech i occursum eius cū
duobz alinis: q̄ operari etāt ductis
panibz et tenui alligaturis vne passe-
re tenui malleo palatariū: et duobz
vitiis vni. Et dixit rex sibi. Quid sibi
vplunt hec? Rñditq; siba. Dñe mi rex.
Asini domestici regis ut sederant et
panes et palatē ad vscendum pueris
meis: spinū autē ut bibat: si q̄s defecerit

in deserto. Et ait rex. Vbi est filius dñi
tui? Rñditq; siba regi. Remāsit in ihe-
rusalem dices. Hodie restituer michi
dom? israhel regnū patris mei. Et ait rex
sibe. Tua sunt oīa que fuerūt miphibo-
sech. Dixitq; siba. Vro ut inuenia gra-
tiam coram te domine mi rex. Quāt
ergo rex dauid usq; bahurim. Et ecce
egrediebatur inde vir de cognatione
dom? saul nomine semei filius gera:
procedebatq; egredies: et maledicebat
miretatq; lapides: corā dauid: et con-
tra uniusos suos regis dauid. Quis
autē pplus et unius bellatores: a depro
et a sinistro latere regis incedebat. Ita
autē loquebatur semei cū malediceret
regi. Egredere. egredere vir sanguinū:
et vir belial. Reddidit tibi dñs uniusū
sanguinē domus saul: qm̄ inuastisti
regnū pro eo: et dedit dñs regnum in
manu abshalon filij tui: et ecce premit
te mala tua quoniā vir sanguinū es.
Dixit autē abisai filius sarine regi.
Quare maledicit canis hic moritur?
dñs meo regi? Vādā et amputabo
caput eius. Et ait rex. Quid michi et
vobis est filij sarine? Dimitte eum ut
maledicat. Domin? enī precepit ei ut
malediceret dauid. Et q̄s est q̄ audiat
dicere. Hec sic fecerit? Et ait rex abisai
et uniusis suis suis. Ece fili? me? q̄
egredus ē de vtero meo: quāt animā
meā: quātomagis hic filius pedum
maledicit michi. Dimittite eū ut ma-
ledicat iuxta prēptū dñi: si forte respi-
ciar dñs afflictionem meā: et reddat
michi dñs bonū p̄ maledictionē hac
die hodierna. Amblabat itaq; dauid
et socij eius per viam tūro: semei autē
per ingū montis: et latere corā illū
gradiebatur maledicens: et mittens
lapides aduersum eū: terrāq; spargēs.

Venit itaq; rex dauid et uniuersus populus eius lassus: et recoillati sunt ibi. Absalon autem et omnis populus eius ingressi sunt iherusalem: sed et achiozel cum eo. Cum autem uenisset chusai archites amicus dauid ad absalon: locutus est ad eum. Salue rex: salue rex. Ad quem absalon. Hec est inquit gratia tua ad amicum tuum? Quare non iussisti cum amico tuo? Respondit chusai ad absalon. Nequaquam: quia illius est eo quem elegit dominus et omnis hic populus: et uniuersus israel: et tu es manebis. Sed ut et hoc inferat: cui ego seruiui? Num nonne filius regis? Sicut parui patri tuo: ita parebo et tibi. Dixit autem absalon ad achiozel. Quare consilium: quid agere debeamus? Et ait achiozel ad absalon. Ingredere ad concubinas patris tui: quas dimisit ad custodiendam domum: ut cum audierit omnis israel: quod feceris patrem tuum: roborabitur tecum manus eorum. Descenderunt ergo absalon et concubinas patris sui: et coram uniuerso israel. Consilium autem achiozel: quod dabat iudicibus illis: quasi si quis consuleret dominum. Sic erat omne consilium achiozel: et cum esset cum dauid: et cum esset cum absalone.

Dixit ergo achiozel ad **absalon**. Euge michi duodecim milia viros: et constringens persequar dauid hac nocte: et reuersus super eum: quippe qui lassus est et solutus manibus: percutiam eum. Cumque fugerit omnis populus: qui cum eo est: percutiam regem desolatam: et reduram uniuersum populum: quod uisum habemus reueri solet. Unum enim uirum tuum queris: et omnis populus erit in pace. Placuitque sermo eius absalon: et cunctis maioribus natu israel. Hic autem absalon. Horate chusai archites: et audiamus quid etiam ipse dicat. Cumque uenisset chusai ad absalon:

ait absalon ad eum. Quinque modis sermo: nem locutus est achiozel. Facere debemus an non? Quod das consilium? Et dixit chusai ad absalon. Non est bonum hoc consilium: quod dedit achiozel hac uice. Et rursum intulit chusai. Tu nosti patrem tuum et viros qui cum eo sunt: esse fortissimos et amaro animo: rediit si uelut rapis: et uelut i saltu feriat. Sed et pater tuus uir bellator: et nec morabitur cum populo. Fortitan nunc latitat in foueis aut in uno quo uoluerit locum: et cum ceciderit unus: quilibet in principio: audiet quicunque audierit: et dices. Facta est plaga in populo: qui sequebatur absalon. Et fortissimus ipse: cum cor est quasi leonis: pauore soluetur. Sic enim omnis populus israel forte esse patrem tuum: et robustos omnes qui cum eo sunt. Sed hoc michi uidetur rectum esse consilium. Egredere ad te inuicem: populus israel ad te uenit: et uicis in medio eorum: et iterum super eum in quocunque loco impetitus fuerit: et opprimemus eum sicut cadere solet ros super terram: et non relinquetur de uicis qui cum eo sunt: nec unus quidem. Quod si urbe aliqua fuerit ingressus: circumdabit omnis israel: et uicis illi sumis: et trahemus eam in torrentem: ut non reparet nec calculus quidem de ea. Dixitque absalon et omnes uiri israel. Melius est consilium chusai archites: et consilio achiozel. Dum autem numerum dissipatum est consilium achiozel: uelut induceret dominus super absalon malum. Et ait chusai sadoch et abiahar sacerdotibus. Hoc et hoc modo consilium dedit achiozel absalon: et senioribus israel: et ego tale et tale dedi consilium. Nunc ergo minime cito: et reuertere dauid dicentes. Ne moreris nocte hac in campis: sed deferte: sed absque dilatione transgredere:

ne forte absorbeat te rex: et omnis populus qui cum eo est. Ionathas autem et achimaas stabant iuxta fontem rogel. Abijt ancilla et nuntiavit eis: et illi pediti sunt: ut referrent ad regem dauid nuntium. Non enim poterant uideri: aut introire ciuitatem. Vidit autem eos quidam puer: et indicauit absalone. Illi uero cuncto gradu ingressi sunt domum cuiusdam uiri in bethurim: qui habebat puteum in vestibulo suo: et descenderunt in eum. Tulit autem mulier et repandit uelamen super os putei: quasi siccas ripianas: et sic latuit res. Cumque uenissent fratri absalon: in domum ad miteri dixerunt. Ubi est achimaas: et ionathas? Et respondit eis mulier. Transierunt festinantes: gustata paululum aqua. At hi qui querebant eum non repperunt: et uelut in iherusalem. Cumque abissent: ascenderunt illi de puteo: et pergentes nuntiauerunt regi dauid: et dixerunt. Surgite et trasite cito fluminem: quoniam huiusmodi dedit consilium contra uos achiozel. Surrexit ergo dauid et omnis populus qui cum eo erat: et transierunt iordanem donec diluisset aurum de midianitibus: et nec unus quidem reliquus fuit qui non transiret fluminem. Porro achiozel uidens quod non fuisset factum consilium suum: et uenit alium suum: surrexitque et abiit in domum suam et in ciuitatem suam: et disposita domo sua suspensio: et sepultus est in sepulchro patris sui. Dauid autem uenit in castra: et absalon transiit iordanem: ipse et omnes uiri israel cum eo. A masam uero consilium absalon pro ioab super exercitum. Masam autem erat filius uiri qui uocabatur echra de iherusalem: qui ingressus est ad abigail filiam naas sororem sarine que fuit mater ioab. Et castrametatus est israel cum absalone in terra galaad. Cumque uenisset dauid in castra soboth: naas

de rabbach filiorum ammon: et machir filius ammiel de lodabar: et herzellai galaadites de rogelim: obauerunt ei stratoria et tapicia et uasa fidelia: fermentum et ordeum et farinam et polentam et fabam et lentem et frumum rices et mel et butyrum: oues et pingues uicinos: dederuntque dauid et populo qui cum eo erat ad uescendum. Suspirati enim sunt populum fame et siti fatigari in deserto. **XXIIII** **P**rocurator considerato dauid populo suo: constituit super eos tribunos et centuriones: et dedit populo tertiam partem sub manu ioab: et tertiam partem sub manu abisai filii sarine fratris ioab: et tertiam partem sub manu ethai qui erat de geth. Dixitque rex ad populum. Egrediar et ego uobiscum. Et respondit populus. Non rebus. Sive enim fugerimus: non magno opere ad eos de nobis pertinebit: sive media pars reuerit: et nobis non satis curabit: quia tu unus solus pro decem milibus computaris. Melius est igitur ut sis nobis in uelut phidion. Ad quos rex ait. Quod uobis uidetur rectum hoc faciam. Surrexit ergo rex iuxta portam. Egrediebaturque populus per portas suas: et ceteri et milleni. Et precepit rex ioab et abisai et ethai dicens. Seruate michi prius absalon. Et omnis populus audiebat precipientem regem: et cunctis principibus pro absalon. Itaque egressus est populus: et campum contra israel: et factum est prelium in saltu ephraim. Et relictus est ibi populus israel ab exercitu dauid: factaque est plaga magna in die illa: viginti milia. Sunt autem ibi populi dispersi: super faciem omnis terre: et multo plures erant quos saluus consumpsit de populo quam hi quos uocauerat gladium in die illa. Accidit autem ut occideret absalon feruis dauid: sedens mulo. Cumque ingressus fuisset mulus ibi: et deorsum

quereretur et magnam adhaerit caput eius
quereretur: et illo suspensio inter celum et terra-
mulus cui insederat pertransiit. Vidit
autem hoc quilibet: et nuntiavit ioab di-
cens. Vidi absalon pendere de quercu.
Et ait ioab viro qui nuntiaverat ei. Si
vidisti quare non contodisti eum cum terra:
et ego dedissem tibi decem argenti fidos
et unum balteum. Qui dixit ad ioab. Si
appenderes in manibus meis mille ar-
gentos: nequaquam mittere manu mea
in filium regis. Audierunt enim nobis pre-
cepit rex tibi et abisai et etiam dicens. Cuius-
dum michi puerum absalon. Sed et si
fecissem contra animam meam audaderet
nequaquam hoc regi latere potuisset: et tu
faceres et aduerso. Et ait ioab. Non sicut
tu vis. Sed aggrediar eum coram te. Tu-
lit ergo ioab tres lanceas in manu sua
et ingressus est in castrum absalon. Cumque
adhuc palparet heres in quercu: tunc
revertens decem milites armigeri ioab: et
percutientes interfecerunt eum. Cecidit autem
ioab bucina et retinuit populum ne perse-
queretur fugientes israel: volentes parere in-
iunctum. Et tulit absalon et proiecit
eum in saltu in foueam grandem: et respon-
derunt super eum acervi lapidum magni
nimis. Quis autem israel fugit et tate-
nacula sua. Porro absalon exierat si-
bi cum adhuc videret titulum: qui est in valle
regis. Dixerat enim. Non habeo filium: et
hoc erit monumentum nominis mei. Vocauit
igitur titulum nomen suo: et appellauit eum
absalon usque ad hanc diem. Achimaas
autem filius sadoch ait. Curram et nuntiabo
regi: quia iudicium fecit ei deus de ma-
nu inimicorum eius. Ad quem ioab dixit.
Non eris nuntius in hac die: sed nuntiabis
in alia. Hodie nolo te nuntiare. Filius
enim regis est mortuus. Et ait ioab thusi.
Vade: et nuntia regi quod vidisti. Adorauit

thusi ioab: et turrexit. Cursum autem
achimaas filius sadoch dixit ad ioab.
Quid impedit si etiam ego curro post
thusi. Dixitque ei ioab. Quid vis tu-
rere fili mi. Veni huc non eris homi-
nuntius bauius. Qui respondit. Quid enim
si turrero. Et ait ei. Curram. Curram
ergo achimaas per viam compeditum
nuntius thusi. Dauid autem sedebat inter
duas portas. Speculator vero qui erat
in fastigio porte super murum eluans
oculos vidit hostem currentem solus: et ex-
clamans indicauit regi. Dixitque rex.
Si solus est: bonus est nuntius in ore eius.
Propter autem illo et accedente prius
vidit speculator hominem alium currentem:
et vociferans in culmine ait. Appa-
ret michi aliter homo: currentis solus.
Dixitque rex. Et iste bonus est nuntius.
Speculator autem contempletur ait. Cur-
sum porro: quasi cursum achimaas
filius sadoch. Et ait rex. Vir bonus est:
et nuntium portans bonum venit. Ma-
mans autem achimaas dixit ad regem.
Salue rex. Et adorans regem coram
eo promissus in terra ait. Vididus deus
deus meus: qui condidit homines qui
leuauerunt manum suam contra dominum meum
regem. Et ait rex. Est ne puer puer ab-
salon. Dixitque achimaas. Vidi tumulum
magnum cum mitteret ioab seruum suum
et regem meum seruum tuum: nescio aliud. Ad
quem rex. Transi ait et sta hic. Cumque ille
transisset et staret: apparuit thusi. Et ve-
niens ait. Bonum apporo nuntium dicit
mihi rex. Iudicauit enim pro te dominus
hodie: de manu omnium qui surrexerunt
contra te. Dixit autem rex ad thusi. Est
ne puer puer absalon. Cui respondit
thusi: fiant inquit sicut puer inimici
domini mei regis: et unusquisque qui consurgit
aduersus eum in malum. Et ostendit namque

rex ascendit tetraculum porte et fleuit: et sic
loquebatur videret. Fili mi absalon: absalon
fili mi. Quis michi tribuat ut ego in-
grediar per te. Absalon fili mi: fili mi absalon.
Nuntiatum est autem ioab. **N**
on rex fleuit et lugeret filium suum.
et verba est victoria in ludu in die illa
omni populo. Audiuit enim populus in die
illa dicit: dolet rex super filio suo. Et de-
clinavit populus in die illa ingredi ciuita-
tem: quod dedinare solet populus versus
et fugiens de presilio. Porro rex operuit
caput suum: et clamabat voce magna.
Fili mi absalon: absalon fili mi. In-
gressus ergo ioab ad regem in domum
dixit. Condidisti hodie vultus omnium
seruorum tuorum qui salua fecerunt animam
tuam et animam filiorum tuorum et filiarum tuarum
et animam uxorum tuarum et animam concu-
binarum tuarum. Diligis odientes te:
et odio habes diligentes te. Et osten-
disti hodie: quia non curas de duobus
tuis: et de seruis tuis: et vere cognoui
modum: quia si absalon uiuere et omnes
nos occubissemus: tunc placeret tibi.
Nunc igitur surge et procede: et alloquere
sacerdoti seruis tuis. Iuro enim tibi per
dominum: quod si non egeris nec vnus
quidem remansurus sit tecum nocte hac:
et prius erit hoc tibi quam omnia mala
que venerunt super te. Ab adolescentia tua
usque in presens. Surrexit ergo rex: et sedit
in porta. Et omni populo nuntiatum est: quod
rex sedebat in porta. Venitque vniuersa
multitudo coram rege: israel autem fugit in
tabernacula sua. Quis quidem populus
ceterabat in castris tribus israel dicens.
Rex liberauit nos de manu inimicorum
nostrorum: ipse saluauit nos de manu
philistinorum: et nunc fugit de terra propter
absalon. Absalon autem quem viximus
super nos mortuus est in bello. Et superueniens

seruis: et non reducis regem. Et filiū
tuum israel reit ad regem. Rex vero dauid
misit ad sadoch et abiatzar sacerdotes
dicens. Loquimini ad maiores natu-
randa dicentes. Cur venitis nouissimi
ad reducendum regem in domum suam. Be-
mo autem omnis israel peruenierat ad re-
gem in domo eius: quia dixerat rex. Nec
dicetis ad populum. Fratres mei vos: os
meum et caro mea vos. Quare nouissi-
mi reducis regem. Et amale dicite.
Nonne os meum es et caro mea. Nec sa-
nat michi deus et hoc addat: si non ma-
gis militie fueris coram me omni tempore
pro ioab. Et inclinavit cor omnium
virorum iuda quasi viri unus. Misitque
ad regem dicentes. Reuertere tu: et domus
serui tui. Et reuersus est rex. Et venit usque
iordanem. Et omnis iuda venit usque
in galgala ut occurreret regi: et transi-
deret eum iordanem. Festinauit autem semel
filius geia filii iemini de bahurim: et
descendit cum viris iuda in occursum regis
dauid cum mille viris de betuamin: et
siba puer de domo saul et quidam
filius eius ac viginti serui erant cum eo. Et
irumpentes iordanem ante regem transie-
runt vada: ut transirent domum regis:
et facerent iuxta iussione eius. Venit
autem filius geia prostratus coram rege
cum iam transisset iordanem: dixit ad eum.
Nec reputes michi dñe mi iniquitatem:
neque memineris iniuriarum serui tui in
die qua egressus es de domo mihi rex de
iherusalem: neque ponas regem in corde tuo.
Agnosco enim seruus tuus peccatum meum:
et idcirco hodie prius pueni de omni
domo israhel: descendens in occursum
domini mei regis. Respondens vero abisai
filius sarie dixit. Aliquid pro his
rebus non decet semel: qui maledixit
populo domini. Et ait dauid. Quid michi et

vobis filij sarine. Cur efficiamini mihi hodie in sathan. Ergo ne hodie interficiatur vir in istis. An ignoro hodie me facium regem super israel. Et ait rex semel. Non morieris. Juravitque ei. Michi prohibetis quod filius saul. descendit in occursum regis illotis pedibus et inconsta barba: vestitusque suas non lauerat a die qua egressus fuerat rex: usque ad diem reversionis eius in pace. Cumque occurrisset regi: dixit ei rex. Quare non venisti mecum michi prohibetis. Et respondit ait. Domine mi rex: secum me corumpit me. Dixitque ei ego famulus tuus ut sterneret michi asinum: et ascendens abiret cum rege. Claudus enim sum secum tuus. Insuper et accusant me secum tuum: ad te domine meum regi. Tu autem domine mi rex sicut angelus dei es: fac quod placuit tibi. Neque enim fuit dominus patris mei: nisi in gratia domini mei regi: tu autem posuisti me secum tuum: inter cotinuas mentes tue. Quid ergo habeo iuste querere: aut quid possum ultra voverari ad regem. Ait ergo ei rex. Quid ultra loqueris. Fixum est quod locutus sum. Tu et sibi diuidere possessiones. Rursumque michi prohibetis regi. Etiam cuncta accipiat: postquam relictus est dominus meus rex pacifice in domum suam. Berzellaique galaadites sentit valde descendens de rogem: et descendit rex iordanem: paratque etiam ultra fluvium persequi eum. Erat autem berzellai galaadites sentit valde id est odogettarius et ipse peribat alimegra regem: et morabatur in castris. Ipsi quoque peribat dines nupte. Dixit itaque rex ad berzellai. Veni mecum: et requiescas secum: et ibi eris. Et ait berzellai ad regem. Quare sumo dies annorum: ut periret ut ascendam cum rege in iherusalem. Et dixerat: sum hodie. Non quid vigeat filius meus: ad discendum

suave aut amarum: aut delectare post secum tuum: aut potius vel audire possum ultra voce cantorum atque canticum. Quare secum tuus sit quoniam domine regi. Paululum predam famulum meum ab iordane tecum. Summe indigno habet utilitatem: sed obsecro ut recitat eum tuus: et moriar in civitate mea: et sepeliar iuxta sepulcrum patris mei: et matris mee. Est autem secum tuus chamaam ipse vadit tecum domine mi rex: et fac ei quicquid tibi bonum videbitur. Dixit itaque ei rex. Melius tamen est chamaam: et ego faciam ei quicquid tibi placuerit: et omne quod precor a me impetrabis. Cumque transisset universus populus et rex iordanem: et reversus est rex berzellai et berzellai ei: et ille reversus est in locum suum. Tunc ergo rex in galgalam: et chamaam cum eo. Omnis autem populus iuda transiit: et erat rex: et media tantum pars affuerat de populo israel. Itaque omnes viri israel: et omnes principes ad regem dixerunt ei. Quare et furati sunt fratres nostri viri iuda: et transierunt regem: et domum eius iordanem: omnesque viros david cum eo. Et respondit quidam vir iuda: ad viros israel. Quia michi prior est rex. Cur ita feceris super hac re. Numquid comedimus aliquid ex regis: aut munera nobis data sunt. Et respondit vir israel ad viros iuda: et ait. De rectis partibus maior ergo sum apud regem: magisque ad me pertinet david: quod ad te. Cur fecisti michi iniuriam: et non michi munusculum est potius ut reduceret rex meum. Dixitque autem respondit vir iuda: viris israel. Respondit quod viri israel esse viri. **A**belial nomine sibi filius bochim: vir iordanis: et respondit berzellai: et ait. Non est nobis pars in david: neque hereditas in filio saul. Quare in talibus colla iudicabit: et respondit viri israel ad david: et ait. David autem amarum: aut delectare post secum tuum: aut potius vel audire possum ultra voce cantorum atque canticum. Quare secum tuus sit quoniam domine regi. Paululum predam famulum meum ab iordane tecum. Summe indigno habet utilitatem: sed obsecro ut recitat eum tuus: et moriar in civitate mea: et sepeliar iuxta sepulcrum patris mei: et matris mee. Est autem secum tuus chamaam ipse vadit tecum domine mi rex: et fac ei quicquid tibi bonum videbitur. Dixit itaque ei rex. Melius tamen est chamaam: et ego faciam ei quicquid tibi placuerit: et omne quod precor a me impetrabis. Cumque transisset universus populus et rex iordanem: et reversus est rex berzellai et berzellai ei: et ille reversus est in locum suum. Tunc ergo rex in galgalam: et chamaam cum eo. Omnis autem populus iuda transiit: et erat rex: et media tantum pars affuerat de populo israel. Itaque omnes viri israel: et omnes principes ad regem dixerunt ei. Quare et furati sunt fratres nostri viri iuda: et transierunt regem: et domum eius iordanem: omnesque viros david cum eo. Et respondit quidam vir iuda: ad viros israel. Quia michi prior est rex. Cur ita feceris super hac re. Numquid comedimus aliquid ex regis: aut munera nobis data sunt. Et respondit vir israel ad viros iuda: et ait. De rectis partibus maior ergo sum apud regem: magisque ad me pertinet david: quod ad te. Cur fecisti michi iniuriam: et non michi munusculum est potius ut reduceret rex meum. Dixitque autem respondit vir iuda: viris israel. Respondit quod viri israel esse viri.

secutusque sibi filium bochim: viri autem iuda ad berzellai regi suo a iordane usque iherusalem. Cumque venisset rex in domum suam in iherusalem: tunc dicit mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum: et tradidit eas in custodiam alimentis eis prebens. Et non est ingressus ad eas: sed erant clausae usque ad diem mortis sue in viduitate viventes. Dixit autem rex amase. Convocha michi omnes viros iuda: in diem recum: et tu adesto plenus. Abiit ergo amasa: ut convocaret iuda: et moratus est extra palatium quod ei constituerat rex. Ait autem david ad abisai. Nunc magis afflictorum est nos sibi filius bochim: quod abisai. Tolle ergo servos domini tui et persequere eum: ne forte inveniatur civitates munitas et effugiat nos. Egressi sunt ergo cum eo viri iobab: et ceteri quoque: et sequebantur omnes robusti egerunt de iherusalem ad persequendum sibi filium bochim. Cumque illi essent iuxta lapidem grande: quod est in galad: amasa veniens occurrit eis. Porro iobab vestitus erat tunica strida: ad menturam habitus sui: et desuper accinctus gladio pendente usque ad ilia in vagina: quod fabrefactus levi motu egredi poterat: et percutere. Dixit itaque iobab ad amasam. Salve mi frater. Et tenuit manu dextera mentum amase: quasi osculans eum. Porro amasa non observavit gladium: quod habebat iobab. Qui percussit eum in latere: et effudit intestina eius in terram: et mortuus est: nec secundum vulnere appositum. Iobab autem et abisai fecerunt. Persecuti sunt sibi filium bochim. Anterea quidam viri cum berzellai iuxta tradaverat amase de sociis iobab: dixerunt. Ecce quod esse voluit per iobab comes david. Amasa autem respiciens sanguine: iacebat in media via. Vidit hoc quidam vir i

substitit omnis populus ad videndum eum: et amovit amasa de via in agrum: operuitque eum vestimento: ne substitit transiventes propter eum. Amoro ergo illo de via transibat omnis vir sequens iobab: ad persequendum sibi filium bochim. Porro ille transierat per omnes tribus israel usque in abelam et in bechimacha: omnesque viri electi congregati fuerant ad eum. Veniunt itaque et oppugnabant eum in abela et in bechimacha: et circumdederunt munitionibus civitatem: et obsessa est urbs. Omnis autem turba que erat cum iobab: moliebatur destruere muros. Et proclamavit mulier sapientis de civitate. Audite audite: dicit iobab: appropinquat huc: et loquar tecum. Qui cum accessisset ad eam: ait illi. Tu es iobab. Et ille respondit. Ego. Ad quem sic locuta est. Audi sermones ancille tue. Qui respondit. Audio. Rursumque illa sermo inquit dicebat in veteri peribio. Qui interrogavit interrogavit in abela: et sic peribant. Nonne ego sum quod respondit venisse in israel: et tu queris subvertere civitatem: et evertere matrem israel. Quare precipitaliter hereditatem domini. Responditque iobab ait. Absit absit hoc a me: non precipito: neque demolior. Nonne sic habet res. Sed homo de monte ephraim: sibi filius bochim: cognominis: levavit manum suam contra regem david. Tradite illum soli: et evertet deus a civitate. Et ait mulier ad iobab. Ecce caput eius mittetur ad te per vias. Ingressa est ergo ad omne populum: et locuta est eis sapienter. Qui abisai rapuit sibi filium bochim: perierunt ad iobab. Et ille recinuit tuba: et recesserunt ab urbe unusquisque in tabernacula sua. Iobab autem relictus est iherusalem ad regem. Fuit ergo iobab super omne exercitum israel habundans: autem filius iobab de super ceteros et

seletheos: aduram vero super tributa:
porro iolaphat filius ahilud: a comen-
tarijs. Siba autem scriba: sadoch vero
et abiathar sacerdotes: hira autem iha-
rites erat sacerdos dauid.

Ada est et fames in diebus dauid
tribus annis iugiter. Et consuluit
dauid oraculum domini: dixitque dominus.
Propter saul et domum sanguinum: quia
occidit gabaonitas. Vocatus ergo ga-
baonitis rex: dixit ad eos. Porro ga-
baonite non sunt de filiis israel: sed reli-
quie amorreorum. Filij quippe israel iura-
verant eis: et voluit saul percutere eos
zelo quasi pro filiis israel et iuda. Dixit
ergo dauid ad gabaonitas. Quid fa-
ciam vobis: et quod erit vestrum piaculum ut
benedictionis hereditati domini? Dixeruntque
ei gabaonite. Nihil est nobis super argen-
to et auro questio: sed dera saul et domus
domini eius: neque volumus ut interficia-
tur homo de israel. Ad quos rex ait.
Quid ergo vultis ut faciam vobis?
Qui dixerunt regi. Virum quem attulit nos
et oppressit inique ita delere debemus:
ut nec unus quidem residuus sit de stirpe
eius in cunctis finibus israel. Denuo no-
bis septem viri de filiis eius: ut crucifiga-
mus eos domino in gabaon saul quondam
electi domini. Et ait rex. Ego dabo. Peper-
untque rex miphibosech filio ionathe fi-
lij saul: propter iuramentum: quod fuerat
inter dauid et ionathan filium saul. Tu-
lit itaque rex duos filios resphe filie a-
hia: quos peperit saul armon: et mi-
phibosech et quinque filios nichol filie
saul quos genuerat hadriel filio ber-
zellai qui fuit de molathi: et dedit eos
in manus gabaonitarum: qui crucifixe-
runt eos in monte coram domino. Et reco-
runt hi septem simul occisi in diebus
messis primum: incipiente messione ordi-

Tollens autem resphe filia ahia cili-
um subtravit sibi supra precam ab initio
messis: donec stillaret aqua super eos
de celo: et non dimisit aures laxare eos
per dies: neque bestias per noctem. Et nu-
ciae sunt dauid quae fecerat resphe filia
ahia corubina saul. Et abiit dauid et
tulit ossa saul: et ossa ionathe filij eius
a viris iales galaad qui fuerant fuisse
ea de placra bethsan: in qua suspente-
rant eos philistini cum interfecissent
saul et gelboe: et asportaverunt inde ossa
saul: et ossa ionathe filij eius: et collige-
res ossa eos qui astiterant: sepeliverunt
ea cum ossibus saul: et ionathe filij eius: in
terram beniamin in lacere sepulchri de pa-
tris saul. Feceruntque omnia quae praeceperat
rex: et repropiciatus est deus israel post
hec. Fadum est autem rursum prelium phi-
listinorum adversum israel: et descendit
dauid et secutus eius cum eo: et pugnavit
contra philistinum. Desideravit autem dauid
ielbi de nobis: qui fuit de genere arafa cuius
fecit habere tredecim uncias appenditque
et accensus erat ens nono: nullus est per-
cutere dauid: presidioque ei fuit abisai
filius sarie: et percussit philistinum
interfecit. Tunc iraverunt viri dauid
dixentes. Nam non egredieris nobiscum in
bellum: ne extinguas lucernam israel. Re-
spondit quidquid fuit bellum in gabaon: contra
philisteos. Tunc percussit sobochai de
usath: zaph de stirpe arafa: de gene-
re gigantum. Tercium quidquid fuit bellum in
gabaon contra philisteos: in quo percussit
adrodatus filius saltus polimitarum
bethleemites goliath getheum: cum
hastile habere erat quasi licetatorum regum.
Quarta bellum fuit in geth: in quo vir
fuit egelhus qui fecit in manibus phi-
listinorum habebat dignos id est viginti
et quatuor: erat de origine arafa:

blasphemavit israel. Percussit autem eum
ionathas filius sammas fratris dauid.
Hi quatuor nam sunt de arafa in geth:
et redderunt in manu dauid et servorum eius.

Liberatus est autem dauid. **XXII**
Dixitque verba carminis huius: in
die quam liberavit eum dominus de manu
omnium inimicorum suorum: et de manu
saul. Et ait. Dominus petra mea: et robur
meum: et saluator meus. Deus dominus for-
tis meus: sperabo in eo. Salvum meum et
cornu salutis meae: elevato meum: et refu-
gium meum: saluator meus: de iniqui-
tate liberabis me. Laudabile invocabo
nomen domini: et ab inimicis meis salvus
ero. Quia circumdederunt me circumdones
mortis: tormentes belial reverterunt me.
Funes inferi circumdederunt me: preve-
runt me laquei mortis. In tribulatio-
ne mea invocabo dominum: et ad deum meum
clamabo. Et exaudiet de templo san-
cto suo vocem meam: et clamor meus veniet
ad aures eius. Commota est et circumvenit
terra: fundamenta montium commota sunt
et commotata: quomodo iratus est eis. Ascen-
dit fumus de naribus eius: et ignis de
ore eius voravit: carbonem succensi sunt
ab eo. Et inclinavit celos et descendit:
et caligo sub pedibus eius. Et ascendit
super cherubim et volavit: et lapsus est
super pennas venti. Et posuit tenebras
in circuitu suo latibulum: vibrans aquas
de nubibus celorum. Pre fulgore in conspectu
eius nubes: succensi sunt carbonem ignis.
Tonabit de celo dominus: et excelsus dabit
vocem suam. Misit sagittas suas et dissi-
pavit eos: fulgura et consumpsit eos.
Et apparuerunt effusionem maris: et
revelata sunt fundamenta orbis: ab
inceptione domini: ab inspiratione
spiritus furoris eius. Misit de celo: et
assumpsit me: et traxit me de aquis

multis. Liberavit me ab inimico meo
potentissimo: et ab hijs qui oderant me:
quomodo robustiores me erant. Prevenit
me in die afflictionis meae: et factus est
dominus firmamentum meum. Et eduxit me
in latitudinem: liberavit me quia complavi
ei. Retribuet michi dominus secundum iustitiam
meam: et secundum iniquitatem manuum mea-
rum reddet michi. Quia custodivi vi-
as domini: et non egi impie a deo meo.
Omnia enim iudicia eius in conspectu meo:
et praecepta eius non amovi a me. Et ero
perfectus coram eo: et custodiā me ab ini-
quitate mea. Et restituet michi domi-
nus secundum iustitiam meam: et secundum iniqui-
tatem manuum mearum in conspectu oculorum
suorum. Cum laudo laudus eius: et cum ro-
busto perfectus. Cum electo electus eris: et
cum perfecto subvertaris. Et plerumque paupe-
rem saluum facies: oculisque meis excelsos
humiliabis. Quia tu lucerna mea do-
mine: et tu domine illuminabis tenebras
meas. In te enim curram accensus: in deo
meo transibam. Deus immacula-
ta via eius: eloquium domini igne examinatum:
sicutum est omnium spirituum in se. Quis
est deus praeter dominum: et quis deus fortis
praeter dominum nostrum? Deus qui accinxit me
fortitudine: et complanavit perfectam viam
meam. Loquans pedes meos ceruis: et
super excelsa mea stans me. Dedit
manus meas ad praedictum: et componens
quali arcum etiam brachia mea. Dedit
michi clipeum salutis meae: et magnitudo
mea multiplicavit me. Dilatabis gres-
sus meos subtus me: et non deficient
calf mei. Persequar inimicos meos:
et contraham: et non converterar donec con-
sumam eos. Consumma eos et confingam
ut non insurgant: cadent sub pedibus
meis. Accinxisti me fortitudine ad pliu-
m: incursum ahi resistentes michi sub?

me. Inimicos meos dedisti michi dor-
sum: odiares me: et dispersisti eos. La-
mabunt: et non erit qui saluet: ad dominum: et
non exaudivit eos. Delebo eos ut pul-
verem tere: quasi lutum platearum: com-
minuam eos atque confringam. Salua-
bis me a contradictionibus populi mei:
custodies me in caput gentium. Popu-
lus quem ignoro serviet michi: filii alie-
ni relictur michi: auditu auris obediet
michi. Filii alieni defluxerunt: et contra-
hentur in angustiis suis. Vivit dominus
et benedictus deus meus: et exaltabit deus
fontis salutis mee. Deus qui das vin-
dictas michi: et dedit populos sub me.
Qui eduxis me ab inimicis meis: et a
relictis michi deus meus: a viro ini-
quo liberabis me. propterea confitebor tibi
domine in gentibus: et nomini tuo cantabo.
Magnificatis salutem regis tui: et fa-
cienti misericordiam iusto tuo david
et semini eius in sempiternum. **xxv**
Hec autem sunt verba novissima: que
dixit david filius ysai. Dixit vir
cui constitutus est de spiritu dei iacob: egregius
placatus israel. Spiritus domini locutus est per
me: et sermo eius per linguam meam. Dixit.
Deus israel michi locutus est: fortis israel.
Dominator hominum iustus: et dominator in
timore dei. Sicut lux aurore oritur so-
le mane absque nubibus ruilaret: sicut
pluvius germinat herba de terra. Nec
tanta est domus mea apud deum: ut padum
eternum iniret mecum: firmum in omnibus
atque munus. Cuncta enim salus mea: et
omnis voluntas: nec est quicquam ex ea
quod non germinet. Prevaricatorum
autem quasi spine euelluntur universi: que
non tollunt manibus. Et si quis tange-
re voluerit eas: armabitur ferro: et ligno
lanceato: ignemque succensile comburentur
usque ad nihilum. Nec nota fortium

david. David sedens in cathedra sa-
piientissimi princeps inter res. Ipse
est quasi tenerum lignum vermiculatum
oddingeos interfecit imperio suo. Post
hunc deazar filius patris eius: ab ipso
inter res fortes que erant cum david: quod
reprobaverunt philistinum: et congregati
sunt illuc in predium. Cumque ascendissent
filii israel: ipse stetit et percussit philistinos:
donec deficeret manus eorum: et obrigere-
ret cum gladio. fecitque dominus salutem ma-
gnam in die illa: et populus qui fugerat
reversus est ad castra: spolia devoravit.
Et post hunc saminaa filius agge de
arari. Et congregati sunt philistinum in
Bastone. Erat quippe ibi ager lenis ple-
nus. Cumque fugisset populus a facie philis-
tini stetit ille in medio agri et cunctos
est cum. Percussitque philistinos: et fecit do-
minus salutem magnam. Accidit autem
descenderant res qui erant principes
inter regim: et venerunt ipse melius ad
david in spelunca odollam. Castra autem
philistinorum erant posita in valle giganti-
um: et david erat in predio: porcum
Bacio philistinorum: et erat in bethlem.
Delideravit ergo david: et ait. Quisque
michi daret portum aque de cisterna: que
est in bethlem: iuxta portam. Irrepperunt
ergo tres fortes castra philistinorum: et
haurerunt aquam de cisterna bethlem: que
erat iuxta portam: et attulerunt ad david.
At ille noluit bibere: sed libavit illam
domino dicens. Propitius sit michi domi-
ne faciam hoc. Non sanguinem hominum
istorum que profecti sunt: et animarum pro-
culum bibis. Noluit ergo bibere. Nec
fecerunt res robustissimi. Absai quoque
frater ioab filii sarine: princeps erat
de tribu. Ipse est qui levavit hastam suam
contra trecentos quos interfecit: nota-
tus in tribu: et inter res nobilior: et am-

ros princeps: sed usque ad tres primos
non pervenerat. Et banaias filii ioiade
vir fortissimi: magnos operum de cap-
sed. Ipse percussit duos leones moab:
et ipse descendit et percussit leonem in media
cisterna in diebus nivis. Ipse quoque inter-
fecit vir egypcius: vir dignum spectaculo:
habens in manu hastam. Itaque cum descen-
disset ad eum in virga: inextorsit hastam
de manu egypci: et interfecit eum hastam
sua. Nec fecit banaias filii ioiade. Et
ipse notatus inter res robustos: qui
erant inter regim: et inter res nobiliores: venun-
tamen usque ad tres non pervenerat. fecit
quoque cum sibi david auricularium a securo.
Asafel frater ioab: inter regim. Elea-
nan filius patris eius: de bethlem. Sami-
na de arari. Elia de arodi. Heles
de phalti. Iyira filius accis de thecua.
Abiele de anathor. Mobonnai de
usachi. Belmon abontes. Macharai
netophaites. Eleph filius baana:
et ipse netophaites. Itai filius ribai:
de gebeth filiorum beniamin. Banai
pharaites. Helbai de torrente gaal.
Abialbon artachites. Azmauech de
keroni. Eliaba de salboni. filii isaser:
ionathan samina de orodi. Haiam
filius sarar arochites. Elielech filius
aalbai filii maachai. Heliam filius
athitofel gelonites. Elrai de carnelo.
Farai de archi. Agaal filius nathan de
soba. Bonni de gaddi. Belech de am-
monii. Maarai breochites armiger io-
ab filii sarine. Iyira iherites. Hareb
et ipse iherites. Iyrias ethus. Omnes
regimales. **xxvi**
Et addidit furor domini israel circa
israhel: et commovit: david in eis
dicens ad ioab: Vade numeras israel
indam. Dixitque rex ad ioab principem
exercitus sui. Perambulabis omnes tribus

israel: a dan usque ad berlabee: et numera-
re populum: ut sciam numerum eius. Dixitque
ioab regi. Audeat dominus deus tuus
ad populum tuum: quoniam nunc est: itaque
multiplex in conspectu domini mei regis. Sed
quid sibi dominus meus? rex vult in re
humiliandi? Obviavit autem sermo re-
gis verba ioab: et principum exercitus.
Egressusque est ioab et principes militum
a facie regis: ut numerarent populum israel.
Cumque perambularent iordanem: venerunt
in aroer ad veteram urbem que est in valle
gad: et per iazer transierunt in galaad:
et in terra inferiori iordanis: et venerunt in
dan siluestria. Circueuntesque iuxta sy-
donem transierunt prope menia tyri et
omnem terram ruzi et chananei: venerunt
quoque ad meridiem iuda in berlabee: et lustra-
ta universa terra: affuerunt post novem
menses et viginti dies in iherusalem. Dedit
ergo ioab numerum descriptionis populi
regi. Et inventa sunt de israel: odingenta
milia virorum fortium que educerent gladium:
et de iuda quingenta milia pugnatorum.
Percussit autem cor david eum postquam
numeratus est populus. Et dixit david ad
dominum. Peccavi valde in hoc facto: sed
precor domine ut transferas iniquitatem ser-
vi tui quia stulte regi nimis. Surrexit
itaque david mane: et sermo domini factus
est ad gad prophetam: et videns david
dictis. Vade et loquere ad david. Nec
dixit dominus. Trium tibi datur optio: elige
unum quod volueris ex hijs: ut faciam ti-
bi. Cumque venisset gad ad david: nuncia-
vit ei dicens. Aut septem annis ventet
tibi fames in terra tua: aut tribus mensibus
fugies aduersarios tuos: et illi te perse-
quentur: aut certe tribus diebus erit pesti-
lencia in terra tua. Nunc ergo delibera:
et vide quem videam et qui me misit ser-
monem. Dixit autem david ad gad.

Coartor nimis: sed meli⁹ ē ut incidā
in manus dñi: multe enī misericordie
eius sunt: quam in manibz hominū.
Immitiq; dñs pestilentia i isrl: tana-
ne usq; ad tempus cōstituit: et mortui
sūt ex p̃p̃lo a dan usq; bethabee septua-
ginta milia virorum. Cūq; cecidisset
manū suā angelus dei sup iherlm ut
dispenderet eā: misertus est dñs super
afflictione: et ait angelo prudenti po-
pulum. Sufficit nūc: cōtine manum
tuā. Erat autē angelus dñi iuxta areā
areuna iheruseli. Dixitq; dauid ad do-
minum: cū uidisset angelum redētem
p̃p̃lm. Ego sum qui peccavi et ego ini-
que egī: isti q̃ ques sunt quid fecerūt?
Vt itaq; obsecro manū tuā cōtra me: et
cōtra domū patris mei. Venit autē gad
propheta ad dauid i die illa: et dixit ei.
Ascende et cōstitue altare dñi: in area
areuna iheruseli. Et ascendit dauid
iuxta finem gad: quē p̃p̃arat ei dñs.
Cōspiciēsq; areuna animadūit regē
et suos ei⁹ nāscere ad se: et egressus ado-
rauit regem prono vultu i terra et ait.
Quod caule ē ut veniat dñs me⁹ rex
ad suū suū? Cui dauid ait. Ut enī a
te areā: et edificet altare dñi: et reser inite-
ditio q̃ grassat i p̃p̃lo. Et ait areuna ad
dauid. Accipiat et offerat dñs me⁹ rex:
sicut placet ei. Habes boues i olocrau-
stium: et plaustrū et iuga bouū in usum
lignorū. Mīa dedit areuna regi. Dixit
q; areuna ad regē. Dñs de⁹ tu⁹ suscipi-
at votū tuū. Cui rādēs rex ait. Nequa-
q; ut vis sed enī p̃rio a te: et nō offerā
dñs deo meo olocrausta gēuita. Erat
ergo dauid areā et boues argēi sidie
quingaginta: et edificauit ibi dauid
altare domino: et obtulit olocrausta et
pacifica. Et repropiciatus est domin⁹
terre: et rohībata est plaga ab israhel.

Explicit lib. regū sēd. Inapit. tercia. 1.

Erat autē dauid senex: et
habetatq; etas plu-
rimos dies. Cūq;
opiret ṽtibus nō
calefaceret. Dixerunt
ergo ei filii sui. Que-
ramus dñs noster regi adolecentulā
virginem: et her corā rege: et foueat eū
dominūq; i sinu suo: et calefaciat do-
minum nrm regem. Quēscit igitur
adolecentulā speciosā in omnibus
fimbriis isrl: et inuenerūt abisar suna-
mitan: et adduxerunt eā ad regē. Erat
autē puella pulcra nimis: doctūq;
q; cum rege: et ministrabat ei: rex vero
nō cognouit eā. Adonias autē filius
agith eleuabat dicens. Ego regnabo.
Fecitq; sibi curtes et eq̃res: et quinq;
ginta viros qui curteat ante eū. Nec
corripuit eum pater suus aliquando
dicens. Quare hoc fecisti? Erat autē et
ipse pulcr valde: secundus natū post
abshalon. Et secūdo natus cū israhel filio
sarine: et cum abiathar sacerdote: qui
adiuabāt patres adonie. Sadoch
vero sacerdos: et banaias filius ioiade
et nathan propheta et senex et ceteri
et selechi: et omne robur exercit⁹ dauid
nō erat cū adonia. Immolatis ergo
adonias arietibz et vitulis et uniuersis
pinguibz iuxta lapidē zoelē q̃ erat
vicinus fonti roga: vocauit uniuersos
fratres suos filios regis: et omnes vi-
ros iuda seruos regis: nathan autem
prophetam et banaiam et robustos
quosq; et salomonē fratrem suū nō vo-
cauit. Dixit itaq; nathan ad bethabee
mactan salomonis. Num audisti q̃
regnauerit adonias filius agith et dñs
noster dauid hoc ignorat? Nūc ergo
veni accipe consilium a me: et salua

animā tuā filiisq; tui salomonis. Va-
de et ingredere ad regē dauid: et dic ei.
P̃sone tu domine mi rex iurasti michi
ancille tue dicens: q̃ salomon filius tu⁹
regnabit post me: et ipse sedebit i solio
meo. Quare ergo regnat adonias?
Et adhuc ibi te loquēte cū rege ego ve-
niam post te: et cōplebo sermones tu-
os. Ingressa ē itaq; bethabee ad regē
in cubiculo. Rex autē seuerat nimis:
et abisar sunamit⁹ ministrabat ei. In-
dinauit se bethabee: et adorauit regē.
Ad quā rex q̃d ibi inquit vis? Que-
rēdens ait. Dñe mi tu iurasti p̃ dñm
deū tuū ancille tue: salomon filius tu⁹
regnabit post me: et ipse sedebit i solio
meo: et ecce nūc adonias regnat: et do-
mine mi rex ignorat. Mactauit ho-
ues et pinguis quēq; et arietes pluri-
mos: et vocauit omnes filios regis:
abiathar q̃ sacerdos: et ioab principē
militie: salomonē autē seruum tuū non
vocauit. Vt dicitur dñe mi rex ut te
oculi respiciunt totius isrl: ut indies
is quis sedere debeat i solio tuo dñe
mi rex post te. Eratq; cū dormierit dñs
meus rex cū patribz suis: cūmus ego et
filius meus salomon peccatores. Ad-
huc illa loquēte cū rege: nathan p̃p̃ha
venit. Et nūciauerūt regi dices. Ad-
est nathan p̃p̃ha. Cūq; introisset in
cōspectu regis et adorasset eū p̃mus in
terram: dixit nathan. Dñe mi rex tu di-
xisti adonias regnare post me: et ipse
sedebat super thronum meum: Quia
descendit hodie: et immolauit boues
et pinguis et arietes plurimos: et vo-
cauit uniuersos filios regis et principē.
Abiathar q̃ sacerdos: illisq; vscen-
tibus et bibentibus corā eo: et dicens
vnuat rex adonias: me seruum tuum: et
sadoch sacerdos: et banaiā filiū ioiade

et famulū tuū salomonē nō vocauit.
Numquid a dño meo rege reuīt hoc
verbum: et michi nō indicasti seruo tuo-
quis sessurus esset super thronum dñi
mei regis post eū? Et rādīt rex dauid
dicens. Vocate ad me bethabee. Que-
rē cū fuisset ingressa corā rege: et stetit
ante eū: iurauit rex et ait. Vniuit dñs
q̃ eruit animā de omni angustia: q̃a
sicut iuravi tibi p̃ dñm deū isrl: dicens
salomon filius tu⁹ regnabit post me:
et ipse sedebit super solium meū pro me: sic
factū hodie. Sumissosq; bethabee in
terram vultu: adorauit regem dicens.
Vnuat dominus me⁹ rex dauid: in
terram. Dixitq; rex dauid. Vocate mi-
chi sadoch sacerdos: et nathan p̃p̃ham:
et banaiā filiū ioiade. Cui cū ingressi
fuissent corā rege: dixit ad eos. Tollite
vobiscū seruos dñi vestri: et imponite
salomonē filiū meū sup mulā meā: et
ducite eū in gion: et unguat eū ibi sa-
doch sacerdos et nathan p̃p̃ha i regē
super isrl. Et teneas bucina: atq; dice-
ris. Vnuat rex salomon. Et ascenderis
post eū et venieris in iherlm: et sedebit
super solium meū: et ipse regnabit p̃ me
illisq; p̃cipiā: ut sit dux sup isrl et sup
iudā. Et rādīt banaias filius ioiade
regi dicens. Amen. Sic loquat dñs
deus dñi mei regis. Quō fuit dñs cū
dño meo rege: sic sit cū salomone: et
sublimius faciat solium ei⁹: a solio dñi
mei regis dauid. Descendit ergo sadoch
sacerdos: et nathan p̃p̃ha et banaias fili⁹
ioiade: et ceteri et selechi: et imposuerūt
salomonē sup mulā regis dauid: et
adduxerūt eū i gion. Suplitisq; sadoch
sacerdos cornu olei de tabernaculo: et
unxit salomonē: et recinerūt bucina:
et dixit dñs p̃p̃lo. Vnuat rex salomon.
Et ascendit uniuersa multitudo post eū

et populus canentium tibijs et lerantium
gaudio magno: et insonuit terra a
clamore eorum. Audiuit autem adonias:
et omnes qui inuicem fuerant ab eo. Quia
quidam finitum erat. Sed et ioab audita
voce tube ait. Quid sibi uult clamor
ciuitatis tumultuantis? Adhuc illo
loquente: ionathan filius abiathar
sacerdotis uenit. Cui dixit adonias.
Ingredere quia uir fortis es: et bona nunti-
ans. Respondit ionathan adoniam. Ne-
quaquam. Dominus enim noster rex dauid regem
constituit salomonem: misitque cum eo sa-
dodoch sacerdotem et nathan prophetam et
banaiam filium ioiade et ceteros et seletim:
et imposuerunt eum super mullam regis. Un-
de etiam: cum sadodoch sacerdos et nathan
propheta regi in giron: et ascendebant
inde letantes: et insonuit ciuitas. Hec est
vox quam audistis. Sed et salomon
sedet super solium regni: et ingressi serui re-
gis benedixerunt domino nostro regi dauid
dicentes. Amplificet deus nomen salomo-
nis super nomen tuum: et magnificet thro-
num eius super thronum tuum. Et adora-
uit rex in sedulo suo: insuper et hec locutus
est. Benedixit dominus deus israel: qui dedit
hodie sedentem in solio meo uidentibus
oculis meis. Tertia sunt ergo et surrexe-
runt omnes qui inuicem fuerant ab ado-
nia: et uixit unusquisque in uiam suam.
Adonias autem timens salomonem surre-
xit: et abiit in tabernaculum domini: et uixit
in cornu altaris. Et nuntiauerunt salo-
moni dicentes. Ecce adonias timens
regem salomonem tenuit cornu altaris di-
cens. Quia si michi rex salomon hodie:
quod non interficiat secum suum gladio.
Dixitque salomon. Si fuerit uir bonus
non caderet ne uirum quidem capillus eius
in terra: si uero malum inuenerit fuerit
eo: morietur. Misit ergo rex salomon

et eduxit eum ab altari: et ingressus adora-
uit regi salomonem. Dixitque ei salo-
mon. Vade in domum tuam.
Propropinquauit autem dies dauid
filius suo dicens. Ecce ego ingredior uiam
uniuscuiusque. Fortitudo et esto uir fortis:
et observa ut custodias mandata domini
dei tui: ut ambules in uisus eius: et custo-
dias testimonia eius: et precepta eius: et
iudicia: et testimonia: sicut scripsi tibi in
lege moysi: ut intelligas uniuersa que
facis: et quocumque te ueneris: ut obtem-
peras iudicium suum: quos locutus est do-
minus de me dicens. Si custodieris
filij tui uias meas: et ambulaueris co-
ram me in ueritate: in omni corde tuo:
et in omni anima tua: non auferam tibi
uir de solio israel. Tu quoque noster qui fecisti
michi ioab filium sarine: qui fecit duobus
principibus exercitus israel: abnece filio uir-
tem amasa filio isether: quos occidit: et
effudit sanguinem belli in pace: et posuit
reuerentiam in baltheo suo: qui erat circa
lumbos eius: et in calceamento suo quod
erat in pedibus eius. Facies ergo iuxta
sapientiam tuam: et non deducas rancorem
eius pacifice ad inferos. Sed et filij
herellai galaaditis reddes gratiam:
etiamque comedes in mella tua. Morietur
enim michi: quando fugeris a facie
absalon fratris tui. Ihesus quoque
apud te senei filium gea filium ieremiam de
bauri: qui maledixit michi maledictio-
ne pessima quando ibam ad castra. Sed
quia descendit michi in oculum cum
transirem iordanem et intravi in per domum
dicens non in iustitia gladio: tu noster pa-
tri esse in nos. Et autem sapiens re-
uerentiam facies ei: et deducetis rancorem
eius cum sanguine ad inferos. Domini
enim igitur dauid cum patribus suis: et sepultus

est in ciuitate dauid. Dies autem quibus
regnavit dauid super israel: quadraginta
anni sunt. In hebron regnavit septem
annis: et iherusalem viginti tribus. Salomon
autem sedit super thronum dauid patris
sui: et firmatus est regnum eius nimis. Et
ingressus est adonias filius agith ad
bethsabee matrem salomonis. Que di-
xit ei. Pacifice ne ingredieris tu? Qui
respondit. Pacifice. Addiditque. Benno
michi est ad te. Cui ait. Loquere. Et ille:
tu inquit noster quia meus erat regnum: et me
proposuerat dominus israel sibi in regem: sed trans-
latum est regnum et factum est fratris mei. A
domino enim constitutus est ei. Misit ergo peti-
tionem unam precor a te: ne confundas
faciem meam. Que dixit ad eum. Loquere. Et
ille ait. Precor ut dicas salomoni re-
gi: neque enim negare tibi quicquam potest:
ut de michi abiscat sumam uxorem.
Et ait bethsabee. Bene ego loquar p-
ro regi. Venit ergo bethsabee ad regem
salomonem: ut loqueretur ei pro adonia.
Et surrexit rex et occursum ei addrauit:
et cum: et sedit super thronum suum. Posi-
tusque est thronus matris regis: qui sedit
ad dexteram eius: dixitque ei. Petitionem
unam paruulam ego deprecor a te: ne confun-
das faciem meam. Et dixit ei rex. Prece ma-
tris meae. Neque enim fas est: ut auertam faciem
tuam. Que ait. Des abiscat sumam uxor
adoniam fratris tuo uxorem. Responditque rex sa-
lomon: et dixit matri sue. Quare po-
stulas abiscat sumam uxor adoniam? Po-
stula ei et regnum. Ipse est enim frater meus
maior me: et habet abiathar sacerdo-
tem: et ioab filium sarine. Iurauit itaque
rex salomon pro domino dicens. Hec faciat
michi deus: et hec addat: quia contra
animam suam locutus est adonias uerbum
hoc. Et nunc uiuit dominus qui firmauit
me et collocauit me super solium dauid

patris mei: et qui fecit michi domum
hanc locutus est: quia hodie occidet adonias.
Misitque rex salomon per manum
banai filij ioiade: qui interfecit eum et
mortuus est. Abiathar quoque sacerdos di-
xit rex. Vade in anathoth ad agnum tuum.
Et quidem uir mortuus es: sed hodie te
non interficiam: quia porraisti archam domini
dei coram dauid patre meo: et sustinisti
laborem in omnibus in quibus laborauit
pater meus. Fecit ergo salomon abia-
thar ut non esset sacerdos domini: ut imple-
retur sermo domini: quem locutus est super
domum heli in silo. Venit autem uirum
ad salomonem quod ioab declinasset post
adoniam: et post salomonem non decli-
nasset. Fugit ergo ioab in tabernaculum
domini: et apprehendit cornu altaris. Nunti-
atumque est regi salomoni quod fugisset io-
ab in tabernaculum domini: et esset iuxta al-
tare. Misitque salomon banaiam filium
ioiade dicens. Vade interfice eum. Et uenit
banaias ad tabernaculum domini: et dixit
ei. Hec dixit rex. Egredere. Qui ait. Non
egrediar sed hic moriar. Nuntiauerunt
banaias regi sermone dicens. Hec locu-
tus est ioab: et hec locutus est michi. Di-
xitque ei rex. Fac sicut locutus est: et interfice
eum et sepeli: et amouebris sanguinem in-
nocentem qui effusus est a ioab: a me et
a domo patris mei: et reddat dominus san-
guinem eius super caput eius: quia inter-
fecit duos viros iustos melioresque se:
et occidit eos gladio patre meo dauid
ignorante: abnece filium nec principem
militie israel: et amasa filium gecher prin-
cipem exercitus iuda. Et reueretur sangui-
s illorum in caput ioab: et in caput seminis
eius in semperpernum: dauid autem et sani-
ni eius et domus et thronus illi: sit pax
uisque in eternum a domino. Ascendit itaque ba-
naias filius ioiade et aggressus eum

interfecit: sepultusque est in domo sua in deserto. Et constituit rex banaian filium ioiade pro eo super exercitum: et sadoch sacerdotem posuit pro abiachar. Misit quoque rex et vocavit semei: dixitque ei. Edifica tibi domum in iherusalem et habita ibi: et non egredieris inde huc atque illuc. Quacumque autem die egressus fueris et transieris torrentem cedron: scito te interficiendum. Sanguis tuus erit super caput tuum. Dixitque semei regi. Bonum est quod fecit locutus est dominus meus rex: sic faciet servus tuus. Habitavit itaque semei in iherusalem diebus multis. Factum est autem post annos tres: ut fugerit servus semei ad achis filium maacha regem geth. Ascenditque est semei quod servus eius esset in geth. Et surrexit semei et stravit asinum suum: invitavitque ad achis in geth ad requirendum servos suos: et adduxit eos de geth. Munda tum est autem regi salomoni quod inter semei in geth de iherusalem: et redisset. Et mittens vocavit eum: dixitque illi. Nonne restitutus sum tibi per dominum: et predictum tibi: quacumque die egressus fueris huc et illuc: scito te esse mortuum? Et respondit michi. Bonum est quod audiui. Quare ergo non custodisti iurandum domini: et preceptum quod preceperam tibi? Dixitque rex ad semei. Tu nosti omne malum tuum? tibi conscius est cor tuum: quod fecisti david patri meo. Reddidit dominus malitiam tuam in caput tuum: et rex salomon benedixit: et thronus david erit stabilis coram domino usque in sempiternum. Iussit itaque rex banaie filio ioiade: quod aggrederetur puerum et mortuus est. ¶

Confirmatum est igitur regnum in manu salomonis: et affluente civitas eius est pharaoni regi egypti. Accepit namque filia eius: et adduxit in civitatem david: donec compleret edificans

domum suam: et domum domini et murum iherusalem per circuitum. Et tamen populus immolabat in ecclesiis. Non enim edificatum erat templum domini: usque in die illud. Diligit autem salomon dominum ambulans in preceptis david patris sui: excepto quod in ecclesiis immolabat: et accendebat thymiam. Abijt itaque in gabaon: ut immolaret ibi. Illud quippe erat ecclesia maximam. Mille hostias in olivula obtulit salomon super altare illud in gabaon. Apparuit autem dominus salomoni per somnium nocte dicens. Postula quod vis: ut dero tibi. Et ait salomon. Tu fecisti cum servo tuo david pater meus misericordiam magnam: sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate et iusticia: et recto corde tecum. Custodisti ei misericordiam tuam grandem: et dedisti ei filium sedentem super thronum sicut est hodie. Et nunc domine tu regnare fecisti servum tuum: per david patrem meum. Ego autem sum puer parvulus: et ignorans egressum et introitum meum: et servus tuus in medio est populi quem elegisti: populi infiniti: qui enumerari ne possunt: non potest pre multitudine. Dabis ergo servo tuo cor docile ut populum tuum iudicare possim: et discernere inter bonum et malum. Quis enim poterit iudicare populum istum: populum tuum hunc multum? Placuit ergo domino cor david: quod salomon postulasset huiusmodi rem. Et dixit dominus salomoni. Quia postulasti verbum hoc: et non petisti tibi divites multos: nec divitias aut alias inimicorum tuorum: sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium: ecce feci tibi secundum sermones tuos. Et dedi tibi cor sapiens et intelligens: in cunctis ut nullus ante te similis tui fuerit: nec post te surrexerit sit. Sed et hec que non postulasti dedi tibi divitias saltem

et gloriam: ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus. Si autem ambulaveris in viis meis: et custodieris precepta mea: et mandata mea: sicut ambulavit pater tuus: longos faciam dies tuos. Igitur vigilavit salomon: et intellexit quod esset somnium. Cumque venisset iherusalem: fecit coram archa federis dominum: et obtulit olivula: et fecit victimas pacificas: et grande convivium: universis famulis suis. Tunc venerunt due mulieres meretrices ad regem: steteruntque coram eo. Quarum una ait. Obsecro mihi domine: ego et mulier hec habitabamus in domo una: et peperimus apud eam in cubiculo. Tertia autem die postquam peperimus: et hec et eram? Invenimus nullumque alium nobiscum in domo: exceptis nobis duabus. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte. Dominus quippe oppressit eum. Et resurgens in tempore noctis silentis: tulit filium meum de latere meo: ac ille tue domitias: et collocavit in sinu suo: summi autem filii qui erat mortuus: posuit in sinu meo. Cumque surrexissim mane ut daret lac filio meo: apparuit mortuus. Quare diligenter intus: clausula: deprehendi non esse meum quem genueram. Responditque altera mulier. Non est ita ut dicis: sed filius tuus mortuus est: meus autem vivit. Contrario illa dicebat. Mentiris. Filius quippe meus vivit: et filius tuus mortuus est. Atque in hunc modum contendebat coram rege. Tunc regem ait. Afferte michi gladium. Cumque attulissent gladium coram rege: dividit inquit infantem vivum in duas partes: et dare dimidiam partem uni: et dimidiam partem alteri. Dixit autem mulier cuius filius erat vivus ad regem: comota sunt quippe viscera eius super filium suum. Obsecro domine dare illi infantem vivum: et nolite interficere

eum. Contrario illa dicebat. Nec michi nec tibi sit: sed dividatur. Respondit rex: et ait. Dato huius infantem vivum: et non dividatur. Hec est autem mater eius. Audivimus itaque omnis israel iudicium quod iudicasset rex: et amoverunt regem vires sapientia dei esse eo ad faciendum iudicium.

Erat autem rex salomon ¶ regnans super omnem israel: et hii principes quos habebat. Azarias filius sadoch sacerdotis: helioreph et ahia filii sela scribe. Iosaphat filius ahilud a contentariis. Banaias filius ioiade super exercitum. Sadoch autem et abiachar sacerdotes: azarias filius nachan super eos qui assistebant regi. Sabud filius nachan sacerdos: amicus regis: et ahisar praefectus domus: et adoniram filius abda super tributis. Habebat autem salomon duodecim praefectos super omnem israel: qui praebant annonam regi et domui eius. Per singulos enim menses in anno singuli necessaria ministrabant. Et hec nomina eorum. Benhur in monte effraim. Bendeac in maces: et in salehim: et in bethsames. Et in helon et in bethanan. Bendei in araboth. Iphus enim erat sodas: et oia terra ephraim. Benaminadab: cuius omnis nephador: thapher filius salomonis habebat uxorem. Bana filius ahilud regebat thanach: et magedo et omnia bethsan: que est iuxta sarchana subter israel: a bethsan usque abelmeula regione: iuxta galad. Bengaber in ramoth galad: habebat auothair filii manasse in galad. Ipsi praerant in omni regione argob: que est in basan: segigita civitatis magnis atque muris: quae habebat scias eras. Rhinadab filius addo praerat in manaim. Archimaas in neptalim. Sed et ipse habebat

baanath filiā salomonis i cōingio.
Baana filius hufi in aler et i balach.
Iofaphat filius pharue in yfathar.
Benai filius hela i beniamin. Haber
fili' furi i terra galaad. et in terra feon
regis amorrei et og regis hafan: fup
omnia que erant i illa terra. Iuda et
ifrl innumerabiles ficut arena maris
in multitudinē comedentes et bibentes
aqz letantes. Salomon autē erat i di
tione fua habēs omnia regna fecū a
flumine terre philiftin ufqz ad terminū
egipti: offeratū fibi munera et
feruiant ei cūctis diebz vite ei'. Erat
autē cibus falomonis p dies finglos
triginta dpori fimile et legagita dpori
farine: decem boues pingues et viginti
boues pafcuales et centi arietes: rece
pra venatouē ceruorū caprarū aqz bu
balorū et auū alailū. Ipē enī obinebat
omnē regionē q̄ erat trans flumē ifrl
a thapfa ufqz ad gazam et rundos re
ges illaz regionū: et habebat pacē re
omni parte in circuitu. Habebatqz
iuda et ifrael abfqz timore ullo vnus
quisqz fub vite fua et fci fci fua a dan
ufqz befabee: cūctis diebz falomonis.
Et habebat falomon quatuoraginta
milia pſepia equoz curilū et duodec
milia equetruū: numitātqz eos fupra
didi regis pſedi: fed et neceffaria mēte
regis falomonis cū ingreſſu cura prete
bant in tpe fuo. Ordeū quoz et pale
as equoz et iumentoz deferebant i lo
cum ubi erat rex: iuxta cōſtitutum fibi.
Dedit qz deus fapientiā falomoni et
prudentiā multa nimis et latitudinē
cordis ifrl arenā q̄ eſt i litore maris: et
pcedat fapientiā falomonis fapientiā
omniū orientaliū et egiptiorū: et erat fa
pientior cūctis hominibz. Sapientior
erhan ezraite et hannan et calchal et

doma filijs magi: et erat notatus in
vniuersis gentibus per circuitu. Locutus
est; salomon tria milia parabolas: et
fuerunt carmina eius quing; milia. Et
disputauit super lignis a cedro que est
in libano usq; ad ilopu q; egredit de
pariete: et dissecuit de iuncea et volu-
cribus: et repulibus et piscibus. Et vene-
bant de cunctis p[ar]tibus ad audienda sapi-
entiam salomonis: et ab vniuersis re-
gibus terre qui audiebant sapientia[m].

Aliis q; hiram rex tiri fecurus. **V**os ad salomonē. Audiuit enī ip̄m uisissent regi sup̄ istē p̄p̄ter ei⁹: quia amicus fuerat hiram dauid omni p̄te. Misit autē salomon ad hiram dicens. Tu scis uolūtatē dauid patris mei: et quia nō potest edificare domum nomini dñi dei sui propter bella in ministeria per circuitū: donec daret dñs eos sub ueligio pedum eius. Nūc autē requirē dedit d⁹ meus michi p̄ circuitū: et nō ē saphan neq; occurfus mal⁹: quādo bene cogitō edificare templum nomini dñi dei mei sicut locutus est dauid patri meo dicens. Filius tu⁹: quē dabo p̄ te sup̄ solitiū tuū: tpe edificabit domū nomini meo. Precipe igit ut p̄daret michi serui tui cedros de libano: et serui mei sint cū filiis tuis: mercedē autē fecurus tuorū dabo tibi quāctūq; petieris. Hās enī quō nō est i p̄lo meo uir: q̄ nouerit ligna cedere sicut sydonij. Tu ego audisses hiram uerba salomonis: letatus ē ualde: et ait. Benedixit dñs hodie: q̄ dedit dauid filiū sapiētissimū super p̄p̄m hūc plurimū. Et misit hiram ad salomonē dicens. Audi uī quēcūq; inuadēs michi. Ego faciā omne uolūtatē tuā: i lignis cedrinis et abiegnis. Serui mei deponēt ea de

libano ad mare. et ego cōponā ea i ra
ribus i mari. usq; ad locū quē signifi
caveris michi. ⁊ applicabo ea ibi. et tu
colles ea. Prebēbisq; necessaria michi.
ut decur cibus domui mee. Itaq; hi
ram dabat salomoni ligna cedrina
et ligna abiegna: iuxta omne volum
tatem eius. Salomon autē prebēbat
hiram viginti milia choros tritici in
cibum domui eius: et viginti choros
purissimi olei. Hec tribuebat salomō
hiram p singulos annos. Dedit q;
dñs sapienciā salomoni sicut locut⁹
ē ei: et erat pax inter hira et salomonē.
et pulescerit ambo sedus. Elegitq; rex
salomō oparior de omni isrl: et erat
indiditio parvula milia viroz. Minc
batq; eos i libanū. decē milia p mēses
singulos viasunt: ita ut duobz men
sibus essent i domibz suis. Et adomi
ram erat super huiuscemodi indiditio
nem. Succurrit itaq; salomoni septua
ginta milia roz qui onera portabāt:
⁊ odoginta milia latentes i mōre:
absq; molis q; pcrant singulis opor
tus numero trā milia et rectores pā
pientiū pso et hys q; faciebant opus.
Precepitq; rex ut collerēt lapides gran
des lapides preciosos in fundamentū
templi et quadraret eos: quos dola
verunt cunctatq; salomodomus ⁊ cuncta
tarij hiram. Porro biblij paraverūt
ligna et lapides. ad edificandā domū

Iadu ē rego q̄dringēsimō. **U**
et octogēsimō anno egressiōis
filiorū isrl̄ de terra egipti ē āno quarto
mensis eio isrl̄ ē mēsis sc̄dis regni salo
monis sup̄ isrl̄ edificare cepit domū
dñi. Domus autē quā edificabitur re
salomoni dñō habebat sexaginta cu
bitos in longitudine: et viginti cubitos
in latitudine: et triginta cubitos in

altitudinem. Et portæ erat ante templū
 viginti cubitorū longitudinis iuxta
 mensurā latitudinis templi: et habe-
 bat decē cubitos latitudinis ante faci-
 em templi: fecitq; in templo fenestras
 obliquas. Et edificauit sup parietem
 templi tabulatā p girū in parietibus
 domus p circuitū templi et oraculi: et fi-
 cit latera in circuitū. Tabulatū quod
 habebat erat quin; cubitos habebat la-
 titudinis: et mediū tabulatū scē cubi-
 torum latitudinis: et ceterū tabulatū
 septē habēs cubitos latitudinis. Tra-
 bes autē posuit in domo p circuitū fo-
 ruscus: ut non hecēt muris templi.
 Domus autē cū edificaret de lapidi-
 bus dolatis atq; pfectis edificata est:
 et malle: et securis: et omne ferramentū
 nō sunt audita in domo cū edificaret.
 Ostiū lateris mediū in pariete erat do-
 mus de ece: et p eodeam ascedebāt in
 mediū ceratculū: et a medio i tertiū. Et
 edificauit domū: et consumauit eam.
 Tēgit q; domū laqueariis cedrinis: et
 edificauit tabulatū sup domū domū
 quin; cubitis altitudinis: et operuit
 domū lignis cedrinis. Et factus ē ser-
 mo dñi ad salomonē dicens. Domus
 hec quā edificas. si ambulaueris i pre-
 ceptis meis: et iudicia mea feceris: et cu-
 stodieris oīa mādata mea gradiens
 per ea: firmato sermone meū tibi quē
 locutus sum ad dauid patrem tuū: et
 habitaro i medio filiorū israel: et nō de-
 relinqua pōm meū israel. Aggē edifi-
 cauit salomon domū: et consummauit
 eā. Et edificauit parietes domus intus
 secus tabulatū cedrinis a pauiementū
 domus usq; ad summmitatē parietū: et
 usq; ad laquearia: et opuit lignis cedri-
 nis intussecus: et tēgit pauiementū do-
 mus tabulis abiegnis. Edificauitq;

viginti cubitos ad posteriorē partem
templi tabulata cedrina a pavimento
usq; ad superiora: et fecit interiorē do-
mum oraculi in sanctū sanctorū. Por-
ro quadraginta cubitos erat ipm tem-
plum p foribus oraculi: et retro oīs
domus intrinseca uestiebatur habens
ornaturas et iunduras suas fabrefa-
ctas: et telaturas eminentes. Omnia ce-
drinis tabulis uestiebantur: nec omni-
no lapis apparere poterat in pariete.
Oraculū autē i medio domus i interio-
ri parte fecerat: ut poneret ibi archā fe-
deris dñi. Porro oraculū habebat vi-
ginti cubitos lōgitudinis et viginti cu-
bitos latitudinis et viginti cubitos alti-
tudinis: et operuit illud atq; uestiuit
auro purissimo. Sed et altare uestiuit
cedro. Domū q; ante oraculū operuit
auro purissimo: et affixit lamias cla-
uis auratis. Nichilq; erat in templo:
quod non auro tegeret. Sed et totū al-
tare oraculi texit auro. Et fecit in ora-
culo duo cherubin de lignis oliuay:
decē cubitos altitudinis. Quinq; cubi-
torum ala cherub una: et quinq; cubito-
rum ala cherub altera: id est decē cubi-
tos habentes a summitate ale usq; ad
ale alteri summitatē. Decē q; cubito-
rum erat cherub sedes i mensura pari:
et opus unū erat in duob; cherubin:
id est altitudinē habebat unus cherub
decem cubitos: et similiter cherub sedes.
Posuitq; cherubin i medio templi inte-
rioris. Et sedebāt autē alas suas che-
rubin: et tangebāt ala una parietē et ala
cherub sedis tangebāt parietem alterū:
ale autem alteri i media parte templi
se invicē cōtingebāt. Texit q; cherubin
auro. Et quites parietes templi p circuli
cum sculpsit varijs telaturis et tortis.
Et fecit in eis cherubin et palmas et

picturas varias: quasi prominentes
de pariete et egrediētes. Sed et pavimen-
tum domus texit auro intrinsecus et
extrinsecus. Et i ingressu oraculi fecit
duo ostiola de lignis oliuay: postq;
angulos quinq; et duo ostia de lignis
oliuay. Et sculpsit in eis picturā che-
rubin et palmarum species: et anaglypha
valde pminētia et texit ea auro: et ope-
ruit eam cherubin et palmas et cetera
auro. Fecitq; i introitu templi postea
de lignis oliuay quadrāgulatō: et
duo ostia de lignis albięguis altitudi-
nis: et vtrūq; ostiū duplex erat: et i-
nitent tētes aperiebāt. Et sculpsit che-
rubin et palmas et telaturas valde e-
minētes: opusq; oīa laminis auratis
ope quadro ad regulā. Et edificavit
autē introitus: cubitos ordinibus lapidū
politorū: et vno ordine lignū: et dñi
anno quarto fundata est. **U**
domus dñi in mense sio: et in
anno undecimo mēse ebul: ipse mē-
s octauus: perfecta ē dñi in omni ope
suo: et in vniuersis vtriuslib; dedica-
uitq; eā annis septē. Domū autē suā
edificavit salomon tredecim annis: et
ad perfectū usq; pduxit. Edificavit q;
domū salē libani tēti cubitos lō-
gitudinis: et quingenta cubitos la-
titudinis: et triginta cubitos altitudi-
nis: et quatuor deambulatores inter
columnas cedrinās. Ligna quippe ce-
drina reciderat i columnas: et tabula-
tis cedrinis uestiuit totā camerā: que
quadrāgintaq; cubitis sustinebāt.
Vno autē ordo habebat columnas quin-
decim cōtra se invicē positas: et regio-
ne se respiciētes equali spacio i inter co-
lumnas: et super columnas quadrāgu-
lata ligna in arcibus equalia. Et posi-
tionem columnarū fecit quinquaginta

cubitorū lōgitudinis: et triginta cubi-
torum latitudinis: et alterā porticū in
faciē maioris porticus: et columnas
et epistilia super columnas fecit. Porro
autē q; solij in qua tribunal est fecit: et
texit lignis cedrinis a pavimento usq;
ad summitatē: et domacula i qua sede-
batur ad iudicandū: erat i medio por-
ticū simili ope. Domū quoq; fecit filie
pharaonis quā vxore duxerat salo-
mon: tali ope quali et hanc porticū.
Omnia lapidib; pñolis q; ad normā
quandā atq; mensurā tam intrinsec;
q; extrinsecus terrati erāt: a fundamēto
usq; ad summitatē parietū: et intrinsecus
usq; ad arcum maius. Fundamēta
autē de lapidib; pñolis lapidib; ma-
gnis: decē siue octo cubitos: et desuper
lapides pñoli equalis mēsure sedē
erant: similiterq; de cedro. Et arcum
maius rotundū tēti ordinū de lapidi-
bus sedis: et vni ordinis de dolata
cedro: necnō et in arcu domus dñi inte-
riori et in porticu domus. Nichilq; rex sa-
lomon: et tulit hīrā de vxo filiū mulie-
ris vidue de tribu neptalim patre vxo
artificis erariū: et pleni sapientia intelli-
gentia et doctrina: ad faciendū omne
opus rē etc. Qui cū venisset ad regem
salomonē fecit omne opus ei: et fū-
xit duas columnas ereas decē et octo
cubitos altitudinis columnā vnā: et
linea duodeci cubitorū ambiebat co-
lumnā vtrāq;. Duo quoq; capitel-
la fecit que ponerent super capita colu-
mnarū fusilia rē etc: quinq; cubitos al-
titudinis capitellū vniū: et quinq; cubi-
torum altitudinis capitellū alterū: et
quasi i modū rotis et ratenarū sibi in-
uicem miro ope cōnectas. Vtrūq; capi-
tellum columnarū fusile erat. Septe-
na uestiuit retacula in capitellū vno:

et septena retacula in capitellū altero.
Et pfectis columnas: et duos ordines
per circuitū retaculorū singulorū: ut te-
gerent capitella q; erāt super summitatē
malorū granatorū. Eodem modo fecit
et capitellū sedis. Capitella autē q; erāt
super capita columnarū quasi ope lilij
fabricata erāt in porticu: quatuor cu-
bitorū: et rursum alia capitella i sum-
mitate columnarū desuper iuxta men-
suram columnarū tota retacula. Ma-
lorum granatorū autē duodeci ordines
erāt: i circuitu capitelli sedis. Et statuit
duas columnas i porticu templi. Cūq;
statuisset columnam dexterā: vocauit
eam nōte iachim. Similiter egerit co-
lumnā sedam: et vocauit nōmē eius
booz. Et super capita columnarū opus
in modū lilij posuit: pfectūq; est opus
columnarū. Fecit q; mare fusile decem
cubitos a labio usq; ad labiū: rotun-
dum in circuitu. Quinq; cubitos alti-
tudo eius: et reticula triginta cubitorū
cingebāt illud p circuitū: et sculptura
subter labiū circuebat illud decē cubitis
ambies mare. Duo ordines sculptu-
rarum histriatarū erāt fusiles: et stabāt
super duodeci tones. Et quib; res respi-
ciant ad aquilonē et res ad occiden-
tem: et res ad meridie: et res ad orientem:
et mare super eos desuper erat: quorū
posteriora vniūsa intrinsecus laticaba-
nt. Grossitudo autē litteris tēti vni-
ciarum erat: labiumq; ei quasi labi-
um calicis et solui repandi lilij. Duo
milia batos capiebāt: et tria milia me-
tetas. Et fecit bases decē ereas: quorū
cubitos lōgitudinis: bases singulas:
et quorū cubitos latitudis et tēti cubi-
torum altitudinis: et ipm opus basū
intrinsecus erat. Et sculpture inter iūdu-
ras: et inter coronulas et plectas: leones

et boues. et cherubim. et i iuduris simili-
liter desup. Et subter leones et boues
quasi lora et eae dependencia. et quatuor
rote p bales singulas et axes eae. et p
quatuor partes qsi humeruli subter lute-
rem fusiles. cōtra se invicē respiciant.
De q; luteis intrinsecus erat in capi-
tis lūmitate. et quod forinsec? appare-
bat unū cubiti erat totū rotundū. pa-
riterq; habebat unū cubitū et dimidiū.
In angulis autē columnarū varie ce-
lature erant. et media intercolumnia
quadrata nō rotūda. Quatuor q; ro-
te q per quatuor angulos bales erāt:
coherebant sibi subter basim. Una ro-
ta habebat altitudinis cubitū et semis.
Tales autē rote erant: quales solēt in
curru fieri. Et axes eae et radij. et cāti
et modiolī: oīa fusilia. Nam et hume-
ruli illi quatuor p singulos angulos
bales unius: et ipa bali fusiles et con-
iuncti erant. In lūmitate autē bali
erat quedā rotūditas unū et dimidiū
cubiti. ita fabrefacta ut luter desup pos-
set imponi: habēs celaturas suas va-
riasq; sculpturas et semetipsa. Scul-
psit q; in tabulis illis que erāt et eae
et i angulis cherubin et leones. et pal-
mas. quasi i similitudinē hoīs stan-
tis: ut nō celata sed appōita p circui-
um viderent. In hunc modū fecit de-
cem bales: fusura una et mensura. scul-
pturasq; cōsimili. fecit q; decē luteas
meas. Quadraginta batos capidat
luter unus: et atq; quatuor cubitorū. Sin-
gulosq; luteas p singulas id est decē
bales posuit: et cōstituit decem bales.
quinq; ad dexterā partē templi et quinq;
ad sinistram: mare autē posuit ad dexe-
ram partē templi cōtra orientē ad me-
ridian. fecit ergo hīcam lebetes et scu-
tas et annulas: et perfecit omne opus

regis salomonis in templo dñi: colu-
mnas duas. et funiculos capitellorū
sup capita columnarū et malograna-
ta quadringenta in duobz rotundis:
duos versus malos granatorū i rota-
culis singulis ad opreciendos funicu-
los capitellorū q erāt sup capita colu-
mnarū: et bales decem et luteas decē
sup bales: et mare unū. et boues duo
decem subter mare: et lebetes et scutas
et annulas. Omnia vasa que fecit hi-
ram regi salomoni in domo dñi: de
auritalco erāt. In campestrī regione
iordanis fudit ea rex in argillola re-
ra: inter sochor et sarchan. Et posuit
salomon oīa vasa in domo domini.
Propter multitudinē autē nimiam. non
erat pondus eis. fecitq; salomō oīa
vasa in domo dñi: altare aureum. et
mensam sup quam ponerent panes
propositionis aurea: et candelabra
aurea quinq; ad dexterā et quinq; ad
sinistram. cōtra oraculū et aureo puro:
et quasi lilij flores. et lucernas desuper
aureas. et fortipes aureos. et ydras.
et fusimulas. et fialas. et mortariola.
et thuribula de auro purissimo: et car-
dines ostiorū domus interioris sancti
sanctorū et ostiorū domus templi et aureo
erāt. Et perfecit omne opus quod fa-
ciebat salomon in domo dñi: et immi-
lit q; sanctificaverat david pater suus
argenti et aurum et vasa: reposuitq;
in thesauris domus dñi. **iii.**

Tunc cōgregati sunt omnes ma-
iores nati isrl cū principibz mi-
bunū et duces familiarū filiarū isrl ad
regē salomonē in iherlm: ut deferrent
archam federis dñi de civitate david
id est de syon. Converterūq; ad regē salo-
monem universi isrl in mense betha-
nim i solēni die: ipse ē mēsis septimus.

Venerūq; cūdi senes de isrl: et tulerūt
archā sacerdotes: et portaverūt archā
dñi et tabernaculū federis et oīa vasa
sanctuarij que erāt i tabernaculo: et fe-
rebant ea sacerdotes et levite. Rex autē
salomon et omnis multitudo isrl q con-
venerat ad eū gradiebāt cū illo ante
archā: et immolabāt oves et boues
absq; estimacione et numero. Et inclu-
serunt sacerdotes archā federis dñi in
locū suū i oraculū templi i sanctū sancto-
rum: subter alas cherubin. Siquidē
cherubin repandebāt alas super locū
arche: et protegebāt archā: et pedes eius
desup. Cūq; emineēt pedes et appare-
rent lūmitates eorū foris sanctuariū
ante oraculū: non apparebāt ultra re-
trinsecus: qui et fuerūt ibi usq; in pre-
sentē diē. In archa autē nō erat aliud
nisi due tabule lapidee quas posue-
rat in ea moyses in oreb: quādo pepi-
git dñs sedes cū filiis isrl: cum egrede-
rentur de terra egipti. factū est autē cū
egressi sacerdotes de sanctuario. nebu-
la implevit domū dñi: et nō poterant
sacerdotes stare. et ministrare propter
nebulā. Impleverat enī gloria dñi do-
mū dñi. Tunc ait salomon. Domi-
nus dixit ut habitaret i nebula. Edi-
ficans edificavi domū et habitaculū
tuum: firmissimū solū tuū i sempiternū.
Converterūq; rex facie suā: et bñdixit
omni ecclesie i isrl. Omnis enim ecclia
isrl habet. Et ait salomon. Bñdixit
dñs deus isrl: qui locutus est ore suo
ad david patrem meū: et in manibus
eius perfecit dñs. A die qua eduxi popu-
m isrl de egipto. nō elegi civitatē de
universis tribubz isrl ut edificaret domū.
et esset nomen meū ibi: sed elegi david:
ut esset super popu meū isrl. Volūitq;
david pater meus edificare domum

nomini dñi dei isrl: et ait dñs ad da-
vid patrem meū. Quod cogitasti i corde
tuo edificare domū nomini meo: be-
necisti hīc ipm mēte tradās. Verūta-
men tu nō edificabis michi domum:
sed fili? tu? q egredietur de rebus tuis: ipse
edificabit domū nomini meo. Cōfir-
mavit dñs sermōnē suū que locutus
est: Ratiq; p david patrem meo. et sedi
sup thronū isrl sicut locut? est dñs: et
edificavi domū nomini dñi dei isrl:
et cōstitui ibi locū arche in qua sedus
dñi est: quod percussit cū patribz nrīs.
quādo egressi sunt de terra egipti. Bre-
vie autē salomō ante altare dñi i con-
spatu ecclesie isrl: et repādit man? suas
in celū et ait. Dñe de? isrl nō ē simili?
tui deus i celo desup. et sup terrā desul:
qui custodis pactū et misericordiam servis
tuis qui ambulāt corā te i toto corde
suo: qui custodisti seruo tuo david pa-
tri meo que locut? es ei. Dñe locut? es
et manibus perfecisti: ut hec dies pbar.
Nūc igit dñe de? isrl. cōsecra famulo
tuo david patri meo que locut? es ei
dñs. Nō auferat de te vir corā me. q
sedeat sup thronū isrl: ita tamen si cu-
stodierint filij tui viā suā. ut ambulet
corā me. sicut tu ambulasti i cōspatu
meo. Et nūc dñe de? isrl firmetur ver-
ba tua: que locut? es seruo tuo david
patri meo. Ergo ne putandū ē quod
vere de? habitet sup terrā? Si tū celū
et celi celos ne capere nō possūt: quāto
magis dom? hec quā edificavi. Sed
respice ad oracionē servi tui. et ad pre-
ces eius dñe de? meus. Audi ymnū et
oracionē quā serv? tu? orat corā te ho-
die: ut sint oculi tui aperti sup domū
hāc nocte ac die: super domū de qua
dixisti erit nomen meū ibi: ut exaudias
oracionē quā orat in loco isto ad te

secus tu: ut exaudias deprecationem
seui tui et populi tui israel. quidquid orauerit
in loco isto: et exaudies in loco habita-
culi tui in celo: et cum exaudieris populum
eius. Si peccauerit homo in proximum
suum et habuerit aliquod iuramentum
quo teneat affectus: et venerit propter iu-
ramenti coram altari tuo in domum tuam:
tu exaudies in celo: et facies et iudicabis
secus tuos. condemnas impium: et red-
dens viam suam super caput eius: iustitiamque
iustum: et retribues ei secundum iustitiam suam.
Si fugerit populus tuus israel inimicos suos
quia peccaverunt: est tibi: et agnoscens peni-
tentiam et convertentes nomini tuo: vene-
runt: et adoraverunt et deprecati te fuerunt
in domo hac exaudi in celo: et dimitte
peccatum populi tui israel: et reduces eos in ter-
ram quam dedisti patribus tuis. Si da-
lum fuerit celum: et non pluerit propter pecca-
ta eorum: et orantes in loco isto penitentiam
egerint nomini tuo et a peccatis suis
converti fuerint propter afflictionem suam: ex-
audi eos in celo: et dimitte peccata ser-
vorum tuorum: et populi tui israel: et ostende eis
viam bonam per quam ambulent: et da plu-
viam super terram quam dedisti populo tuo in
possessionem. Fames si oborta fuerit in
terra aut pestilentia aut corruptio aeris
aut erugo: aut locustae vel rubigo: et af-
lixerit eum inimicus: et portas obsideris:
omnis plaga: omnis infirmitas: cum-
da de oratione et impetratio quae acciderit
cuncti homini de populo tuo israel: si quis
cognoverit plagam cordis sui: et repa-
ret manus suas in domo hac: tu exau-
dies in celo in loco habitationis tuae: et
repropitiaberis: et facies ut des unicui-
que secundum vires vias suas: sicut videt
cor eius: quia tu nosti solus cor omnium
filiis hominum: ut timeat te cunctis diebus
quibus vivunt super faciem terrae quam dedisti

patribus nostris. Insuper et alienigena
qui non est de populo tuo israel cum venerit de
terra longinqua propter nomen tuum: audi-
etur enim nomen tuum magnum et manus
tua fortis: et brachium tuum extensum ubique.
Cum venerit ergo et oraverit in hoc loco: tu
exaudies in celo in firmamento habita-
culi tui: et facies omnia per quibus invoc-
averit te alienigena ut discant unum
populi terrarum nomen tuum: sicut populus
tuus israel: et probet quia nomen tuum in-
vocatum est super domum hanc quam edificavi.
Si egredius fuerit populus tuus ad bellum
contra inimicos suos per viam quocumque
miseris eos: orabunt te contra viam quocumque
navigaveris: et converterentur domum quam
edificavi nomini tuo: et exaudies in
celo orationes eorum: et pios eorum: et faci-
es iudicium eorum. Quod si peccaverit
ibi: non est enim homo qui non peccet: et ita-
tus tradideris eos inimicis suis: et ca-
pituli dudi fuerit in terra inimicorum: longe
vel prope: et egerint penitentiam: et corde
suo in loco captivitatis: et converti de-
precati te fuerint in captivitate sua di-
centes: peccavimus: inique egimus: im-
pij gessimus: et reverti fuerint ad te in uni-
verso corde suo: et tota anima sua in
terram inimicorum suorum ad quam captivi
dudi fuerint: et oraverint te contra viam
terram quam dedisti patribus tuis: et con-
vertentur: et facies quae elegisti: et impli quod edifi-
cavi nomini tuo: exaudies in celo in fir-
mamento solii tui: orationes eorum: et pios
eorum: et facies iudicium eorum: et propitiaberis
populo tuo qui peccaverit tibi: et omnibus in-
iquitatibus eorum quibus peccaverunt tibi: et
et dabis misericordiam coram eis: quia ego ca-
pitulos habueris ut miserentur eis. Po-
pulus enim tuus est: et hereditas tua
quos eduisti de terra egypti: de medio
formae feceris: ut sint oculi tui aperti

ad deprecationem seui tui et populi tui israel:
et exaudies eos in universis per quibus in-
voca-verint te. Tu enim separasti eos tibi
in hereditatem de universis populis terrae: si-
cut locutus es per moysen servum tuum:
quando eduisti patres nostros de egipto
dicens deus. statum est autem cum compleret salo-
mon orans dominum omnem orationem et
deprecationem hanc: surrexit de conspectu al-
taris domini. Et cum genu in terra hie-
raret: et manus repanderat ad celum. Surrexit
ergo et benedixit omni ecclesie israel: voce
magna dicens. Benedixit dominus qui dedit
requiem populo suo israel: iuxta omnia quae lo-
cutus est. Non recidit neque unum quidem de
omnibus bonis quae locutus est per moysen
servum suum. Sic dominus deus noster nobiscum
sicut fuit cum patribus nostris: non derelin-
quens nos neque provincias: sed inclinet
corda nostra ad se: ut ambulemus in uni-
versis vijs eius: et custodiamus mandata
eius: et testimonia: et iudicia quaecumque
mandavit patribus nostris: et sicut in omni
meo istis quibus deprecatus sum coram domino
appropinquans coram domino deo nostro: die
ac nocte: ut faciat iudicium servum suum et
populo suo israel: per singulos dies: et sciat
omnes populi terrae quia dominus ipse est deus: et non
est ultra absque eo: sicut quod cor nostrum praefatu
est domino deo nostro: ut ambulemus in decre-
tis eius: et custodiamus mandata eius: sicut
et hodie. Agitur rex et omnis israel cum eo im-
molabant victimas coram domino. Mandavit
ergo salomon prophetas pacificos quas
immolavit dominus: hominum viginti duomi-
lia et omnium centum viginti milia. Et dedi-
cavit templum domini regi et filijs israel. In
die illa dedicavit regem medium aetatis: quod
erat annus domus domini. fecit quippe olo-
caustum ibi: et sacrificium: et adipem pacifico-
rum: quoniam altare novum quod erat coram domino
novum erat: et tunc non poterat olocaustum

et sacrificium et adipem pacificorum. fecit
ergo salomon in die illo festivitatem cele-
brem: et omnis israel cum eo in festo magna
ab interitum emach usque ad rivum egypti
coram domino deo nostro septem diebus: et septem di-
ebus: id est quatuordecim diebus: et in die
octavo dimisit populos. Qui benedixit
regi: praefati sunt in tabernacula sua: letantes
et alacri: corde super omnibus bonis quae fece-
rat dominus david servo suo et israel populo suo.
Estatum est autem cum perfecisset
salomon edificium domus domini: et edi-
ficium regis: et omne quod optaverat
et voluerat facere: apparuit ei dominus se-
cundo sicut apparuerat ei in gabaon.
Dixitque dominus ad eum. Exaudivi oratio-
nem tuam et deprecationem tuam: quam depra-
catus es coram me. Benedixi autem domum
hanc quam edificasti: ut ponatur nomen
meum ibi in sempiternum: et erit oculi mei
et cor meum ibi cunctis diebus. Tu quod si am-
bulaveris coram me sicut ambulavit pa-
ter tuus in simplicitate cordis: et in equi-
tate et feceris omnia quae praeci tibi: et iudi-
cia mea servaveris: et legitima mea: po-
nam thronum regni tui super israel in sem-
piternum sicut locutus sum david patri
tuo dicens: non auferet vir de genere tuo
de solio israel. Si autem aversione averti
fueritis vos et filij vestri non sequentes
me: nec custodientes mandata mea: et
testimonia: et colentes deos alienos et
adoraveritis eos: auferam israel de su-
perficie terrae quam dedi eis: et templum quod
edificavi nomini meo: praecidam a conspe-
ctu meo: et erit in proteritum: et in fabu-
lam cunctis populis: et domus haec erit in exem-
plum. Omnis qui ceciderit per eam stupbit:
et libilabit: et dicit. Quare fecit dominus sic
terre huic et domui huic? Et respondit.
Quia dereliquerunt dominum deum suum qui

eduxit patres eorum de terra egipti et secu-
ri sunt deos alienos et coluerunt eos et
adgrauerunt eos: idcirco induxit dominus
super eos omne malum hoc. Et completis au-
tem annis viginti postquam edificauerat
salomon duas domos id est domum
domini et domum regis hiram rege tyri pre-
bente salomoni ligna cedrina et abie-
gnia et aurum iuxta omne quod opus ha-
buerat: tunc dedit salomoni hiram viginti
opida in terra galilee. Et ceterus est
hiram de tyro: ut videret opida que dederat
ei salomon: et non placuerunt ei. Et
ait. Nece sunt civitates quas dedi-
sti michi frater: Et appellavit eas terram
chabul usque in diem hunc. Misit ergo hi-
ram ad regem salomonem centumviginti
talenta auri. Hec est summa repperarum
quam obtulit salomon regi ad edifican-
dum domum domini et domum suam et mello-
rum et mirum iherusalem: et eler et mageddo et
gazer. Pharaon rex egipti ascendit et re-
cepit gazer succenditque eam igni: et cha-
naneum qui habitabat in civitate inter-
fecit: et dedit eam in dotem filie sue uxori
salomonis. Edificavit ergo salomon
gazer et bechoron inferior et baalath
et palmiram in terra solitudinis: et omnes
vicos qui ad se pertinebant et erant absque
muro munivit: et civitates curruum et
civitates equorum et quodcumque ei placuit
ut edificaret in iherusalem et in libano et in
omni terra potestatis sue. Et munivit
populum qui remanserat de amoritis et de
ethiis et pherezis et fucis et rebulis
qui non sunt de filiis israel: horum filios qui
renasserant in terra quos scilicet non po-
tuerat filii israel exterminare fecit salomon
tributarios usque in diem hunc. De filiis
autem israel non constituit salomon servare
quicquam: sed erant viri bellicosi et mi-
nistri ei et principes et divites et perfecti

curruum et equos. Erant autem principes
super omnia opera salomonis populi quin-
genti viginti: qui habebant subiectum
populum et statuerunt operibus imperabant.
Filia autem pharaonis ascendit de ci-
tate david in domum suam: quam edificaverat
ei salomon. Tunc edificavit mello-
rum et cedrarum salomon vicos videlicet per an-
tos singulos olorum et altare quod edificaverat
domino: et adolebat thymiana coram do-
mino. Perfectumque est templum. Et salom-
onque fecit regem salomon in alion ga-
ber que est iuxta aulam in litore maris
rubri: in terra ydume. Misitque hiram
classe illa fidos suos viros nauticos
et quatuor maris cum fide salomonis:
qui cum venissent in ophir: sumptum inde
aurum quadringentorum viginti talentorum
deleverunt ad regem salomonem.

Sed et regina saba audita fama
salomonis in nocte domini: venit
temptare eum in enigmate. Et in gressu
iherusalem cum comitatu et divitibus et
melis portantibus aromata et aurum in-
finitum nimis et gemmas preciosas ve-
nit ad regem salomonem: et locuta est ei
universa que habebat in corde suo. Et
docuit eam salomon omnia verba que pro-
posuit. Non fuit enim qui regi posset laque-
re non responderet ei. Videns autem regina
saba omnem sapientiam salomonis et
domum quam edificaverat et viros melle-
ri et habitacula servorum et ordines mi-
nistriantium vestitusque eorum et pinnetas
et olorum et quod offerbat in domo domini non
habebat ultra spiritum: dixitque ad regem.
Verus est sermo quem audiui in terra
mea super sermonibus tuis et super sapien-
tia tua: et non credidi narrare michi
donec ipsa veni et vidi oculis meis:
et probavi quod in media pars michi

nuntiata non fuerit. Maior est sapientia
et opera tua: quam rumor quem audiui.
Beati viri tui et beati servi tui hi qui
stant coram te semper: et audiunt sapientiam
tuam. Sit dominus deus tuus benedictus cui
replacuit: et posuit te super thronum israel
eo quod dilexerit dominus israel in semper
num: et constituit te regem ut faceres iudi-
cium et iustitiam. Dedit ergo regi cen-
tumviginti talenta auri: et aromata
multa nimis: et gemas preciosas. Non
sunt allata ultra aromata tam multa:
quam ea que dedit regina saba regi salo-
moni. Sed et dallas hiram que porta-
bat aurum de ophir: attulit et ophir li-
gna thymiana multa nimis: et gemmas
preciosas. Fecitque rex de lignis thymiana
fultura domus domini et domus regine: et ci-
tharas litalis cantoribus. Non sunt al-
lata huiusmodi ligna thymiana: neque
vis usque in presentem diem. Rex autem salo-
mon dedit regine saba omnia que voluit
et petiit ab eo: exceptis hijs que ultra
obtulit ei munere regio. Que resisa
est: et abiit in terram suam cum fide suis. Erat
autem pondus auri quod offerebat salo-
moni per annos singulos sexcentorum
secentorum talentorum auri: excepto eo
quod offerebant viri qui super vestigia
erant et negotiatores: unumque scuta
vendentes: et omnes reges arabie ducel-
que terre. Fecitque rex salomon ducenta
scuta de auro purissimo. Sexcentos
auri fidos dedit laminas sicut uni:
et recatas pelras et auro phato. Tre-
centosque mine auri: unam pelam vestiebat.
Posuitque eas regem in domo salus liba-
ni. Fecit etiam rex salomon thronum de
ebore grande: et vestivit eum auro fulvo
nimis: qui habebat sex gradus. Et sum-
mitas throni rotunda erat in parte poste-
riori: et due manus hinc acque inde

tenentes sedile: et duo leones stabant
iuxta manus singulas: et duodecim
leunculi stantes super sex gradus hinc
atque inde. Non est factum tale opus in uni-
versis regnis. Sed et omnia vasa de qui-
bus potabatur rex salomon erant aurea:
et universa suppellex domus salomonis libani
de auro purissimo. Non erat argentum
nec alicuius pretij parabat in diebus salo-
monis: quia dallas regis per mare cum
classe hiram senel per tres annos ibat
in tharsis: defessus inde aurum et argen-
tum et dentes elephantorum et simias et
paucos. Magnificatus est ergo rex salo-
mon super omnes reges terre divitijs et
sapientia: et universa terra desiderabat
ultum salomonis: ut audiret sapien-
tiam eius quam dederat deus in corde eius:
et singuli deferabant ei munera: vasa
argentea et aurea vestes et arma belli-
ca aromataque et equos et mulos per
annos singulos. Congregavitque salo-
mon curus et equites et facti sunt ei
millequadringenti curi et duodecim
milia equitum: et disposuit eos per civita-
tes munitas: et cum rege in iherusalem. Fecit
que ut tanta esset abundantia argenti
in iherusalem quanta et lapidum: et cedrorum
propter multitudinem: quasi sicomoros
que nascuntur in campetribus. Et educe-
bantur equi salomoni de egipto et de
thoa. Negociatores enim regis emebant
de thoa: et staturo precio producebant.
Egredebant autem quadriga et egipto
secentis fideis argenti: et equus cum
quinquaginta. Atque in hunc modum erant
reges egypti et sirie equos venduntque.
Rex autem salomon amavit
mulieres alienigenas multas:
filiasque pharaonis: et moabitidas et
ammonitidas ydumeas et hydonias
et cetheas: de gentibus super quibus dixit

dominus filius israel. Non ingrediamini ad eas: neque de illis ingredient ad vestras. Certissime enim auercent corda vestra: ut sequamini deos earum. Vbi itaque copulatus est salomon ardentissimo amore. Invenitque ei uxores filii regine septingente: et concubine trecentae. Et auerterunt mulieres cor eius. Cumque iam esset senex depravatus est cor eius per mulieres ut sequeretur deos alienos: nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo sicut cor david patris eius: sed colebat salomon astharthim deam sydoniorum: et chamoth deum moabitum et moloch ydolum ammonitarum. Fecitque salomon quod non placuerat coram domino: et non adimplevit ut sequeretur dominum sicut david pater eius. Tunc edificavit salomon sanum chamoth ydolum moab in monte qui est contra iherusalem: et moloch ydolum filiorum ammon. Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis: qui adolebant thura et immolabant dijs suis. Igitur iratus est dominus salomoni: quod auersa esset mens eius a domino deo israel qui apparuerat ei sedens: et preceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos: et non custodivit qui mandavit ei dominus. Dixit itaque dominus salomoni. Quia habuisti hoc apud te et non custodisti pactum meum et precepta mea quae mandavi tibi: discipulus sancti am regnum tuum: et dabo illud tuo: revertamini in diebus tuis non faciam propter david patrem tuum. De manu filii tui scindam illud: nec totum regnum auferam sed partem unam dabo filio tuo: propter david servum meum et iherusalem quam elegi. Suscitavit autem dominus adulterium salomoni adad ydumum de semine regum: qui erat in edom. Cum enim esset david in ydumaea et ascendisset ioab princeps militiae ad sepeliendum eos qui fuerant

infecti: et occidisset omne masculinum in ydumaea: sed enim mensibus ibi moratus est ioab: et omnes israel donec inveniunt omne masculinum in ydumaea: fugit adad ipse et viri ydumei de servis patris eius cum eo: ut ingrederetur egiptum. Erat autem adad puer parvulus. Cumque surrexissent de madian: venerunt in pharaonem. Tuleruntque secum viros de pharaone: et introierunt egiptum: ad pharaonem regem egipti. Qui dedit ei domum: et abos constituit: et terram delegavit. Et invenit adad gratiam coram pharaone valde: in tantum ut daret ei uxorem sororem uxoris suae germanae: et mulieres regine. Invenitque ei soror: et mulieres genebath filium: et nuptum est ei genebath habitans apud pharaonem cum filiis eius. Cumque audisset adad in egipto dormisse david cum partibus suis: et mortuum esse ioab principem militiae: dixit pharaoni. Dimittite me: ut vadam in terram meam. Dixitque ei pharaon. Quia enim re apud me indiges: ut queras ire ad terram tuam? At ille respondit. Nulla. Sed obsecro te: ut dimittas me. Suscitavit quoque ei de adulterum razon filium elhadan qui fugerat adad: et regem soba dominum suum: et congregavit contra eum viros: et factus est princeps latronum cum inisset eos david: abieruntque damascum et habitaverunt ibi: et constituerunt eum regem in damasco: et amplexu adulteri israel in diebus salomonis. Et hoc est malum adad: et odium contra israel: regnavitque in Siria. Iheroboam quoque filius nabath ephraem de sareda: servus salomonis cum? mater erat nomine sua mulier vidua: levavit manum contra regem. Et haec causa rebellionis adversus eum: quia salomon edificavit mello: et coequavit voraginem

in iherusalem. Erat autem iheroboam vir formosus et potens. Viditque salomon adolecentem bone indolis: et induitum constituit eum pfectum super tributa universae domus israel. Factum est igitur in tempore illo ut iheroboam egredere de iherusalem: et inveniret eum ahias silonites propheta in via operis pallio novo. Erat autem duo tantum aeger. Apprehenditque ahias pallium suum novum quod cooperit erat sedit in duodenum partes: et ait ad iheroboam. Tolle tibi decem scissuras. Hec enim dicit dominus deus israel. Ego scindam regnum de manu salomonis: et dabo tibi decem tribus. Porro una tribus remanebit ei propter eum meum david: et iherusalem civitatem quam elegi ex omnibus tribubus israel: eo quod dereliquit me: et adoraverit astharthim deam sydoniorum: et chamoth deum moab: et moloch deum filiorum ammon: et non ambulaverit in vijs meis ut faceret iustitiam coram me: et precepta mea et iudicia sicut david pater eius. Nec auferam omne regnum de manu eius: sed ducam partem eum in diebus vite sue propter david servum meum quem elegi: qui custodivit mandata mea: et precepta mea. Auferam autem regnum de manu filii eius: et dabo tibi decem tribus: filio autem eius dabo tribum unam: ut remaneat lucerna david tuo meo in diebus tuis: et coram me in iherusalem civitate quam elegi: ut esset nomen meum ibi. Te autem assumam: et regnabis super omnia quae deliderat anima tua: et super regem super israel. Si igitur audieris omnia quae precepro tibi et ambulaveris in vijs meis: et feceris quod rectum est coram me custodies mandata mea et precepta mea: sicut fecit david servus meus: et tu recies edificabo tibi domum stabilem: quod edificavi david domum et terram tibi israel: et assignabo sament

dauid super hoc: veritatem non tunc diebus. Voluit ergo salomon interficere iheroboam. Qui surrexit et affugit in egiptum ad setem regem egipti: et fuit in egipto usque ad mortem salomonis. Reliquum autem verborum salomonis et omnia quae fecit et sapientia eius: ecce universa scripta sunt in libro verborum dierum salomonis. Dies autem quos regnavit salomon in iherusalem super omne israel: quadraginta anni sunt. Dormivitque salomon cum patribus suis: et sepultus est in civitate david patris sui: regnavitque iheroboam filius eius pro eo. **V**enit autem iheroboam in sychem. Illuc enim congregatus erat omnis populus israel ad constitutum eum regem. At vero iheroboam filius nabath cum adhuc esset in egipto profugus a facie salomonis regis: audita morte eius revertens est de egipto. Misecutusque et vocaverunt eum. Venit ergo iheroboam et omnis multitudo israel: et locuti sunt ad iheroboam dicentes. Pater tuus durissimum iugum imposuit nobis: tu itaque mitte munus paululum de imperio patris tui durissimo et de iugo gravissimo quod imposuit nobis: et serviamus tibi. Qui ait eis. Ite usque ad tectum dicens: et revertimini ad me. Cumque abisset populus: inijt consilium regem iheroboam cum senioribus: qui assistebant coram salomone patre eius cum adhuc viveret: et ait. Quod daret consilium ut revertamur populo? Qui dixerunt ei. Si hodie obedieris populo huic: et servieris et precationi eorum: cessabis locutus fui tui in diebus. Qui dereliquit consilium seminum quod dederat ei: et adhibuit adolescentes qui nuntiaverant ei eo: et assistebant illi: dixitque ad eos. Quod michi daretis consilium ut revertamur populo

huit. qui dixerunt michi leui? fac iugū
quod imposuit pater tu? super nos?
Et dixerunt ei iuvenes q̄ nunti fuerant
cū eo. Sic loquere p̄lo huit: qui locu-
ti sunt ad te dices. Pater tu? aggra-
uauit iugū n̄m: tu releua nos. Sic
loq̄ris ad eos. Minimus digiti? me?
grosior est dorso p̄ris mei. Et nūc pa-
ter meus posuit sup̄ uos iugū v̄m. Pater
me? recidit uos flagellis: ego autē re-
dam uos scorpionibz. Venit ergo ihe-
roboam: et uis p̄lo ad roboā. die ter-
tia: sicut locut? fuerat rex dicens. reuer-
tini ad me die tertia. Rēditq; rex po-
pulo dura. deditq; cōsilio senior qd̄
ei dederāt: et locut? est eis sōm cōsiliū
iuuenū dicens. Pater me? aggrauauit
iugū v̄m: ego autē addam iugo v̄ro.
Pater me? recidit uos flagellis: ego
autē redā uos scorpionibz. Et nō acq̄-
uit rex p̄lo quō auersat? fuerat eum
dñs: ut suscitaret uerbū suū qd̄ locut?
fuerat i manu abie? s̄lonite ad ihero-
boam filiū nabath. Videns itaq; po-
pulus quod nolisset eos audire rex:
rēdit ei dicens. Que nobis pars i da-
uid. uel que hereditas i filio ysai? Va-
de in tabernacula tua isrl. Nūc uide do-
mum tuā dauid. Et abiit isrl i taberna-
cula sua. Sup̄ filios autē isrl. quicūq;
habitabāt in ciuitatibus iuda. regna-
uit roboā. Misit ergo rex roboā adu-
eram q̄ erat super tributa: et lapidauit
eū oīs isrl: et mortu? est. Porro rex ro-
boam festinus ascendit currū et fugit
in iherlm: recessitq; isrl a domo dauid
usq; i presētē diē. Fadū est autē cū au-
disset oīs isrl quod reuissus esset ihero-
boam miserūt et uocauerūt eū congre-
gato rex: et cōstituerūt eū regem super
omne isrl: nec secut? ē quisquā domū

dauid p̄ter tribū iuda solam. Venit
autē roboā iherlm: et congregauit uni-
uersam domū iuda et tribū beniamin
centū octoginta milia electorū uiroz et
bellatorū: ut pugnaret contra domū
isrl: et reduceret regnū roboam filio
salomonis. Fadū est autē sermo dñi
ad semeiā uirū dei dicens. Loquere ad
roboā filiū salomonis regi iuda: et ad
omne domū iuda et beniamin et reli-
quos de p̄lo dices. Hec dicit dominus.
Nō ascenderis: nec bellabis contra
fratres v̄ros filios isrl. Reuertatur uir i
domū suā. A me enī fadū ē uerbū hoc.
Audierūt sermonē dñi: et reuersi sunt
de itinere sicut eis preceperat dñs. Edi-
ficauit autē iheroboā sychem i mōte
effraim: et habitauit ibi. Et egressus in-
de edificauit p̄thuel. Dixitq; iherobo-
am i corde suo. Nūc reuertetur regnū ad
domū dauid. si ascenderit p̄lo isrl: ut
faciat sacrificia in domo dñi i iherlm:
et conuerteret cor p̄li hui? ad dñm suū
roboam regi iuda: intenderūt me: et
reuerteret ad eū. Et rex cogitaco cōsilio
fecit duos uinulos aureos: et dixit eis.
Solite ultra ascendere iherlm. Ecce di-
xī isrl: qui reuixerunt de terra egip̄t.
Posuitq; unū i bethel: et altari in dan:
et fadū est uerbū hoc in peccatū. Ibat
enī p̄lo ad adorandū uinulū usq; in
dan. Et fecit phansa i ecclesia: et sacer-
dotes de ceteris p̄li qui nō erāt de
filij leui. Constituitq; diē solētan in
mēse octauo. quinquadecima die mēsis:
i similitudinē solētanis q̄ celebrat?
i iuda. Et ascendēs altare similiter fe-
cit i bethel: ut imolaret uiculis quos
fabricatus fuerat. Constituitq; i bethel
sacerdotes ecclesorū q̄ fecerat: et ascendit
super altare quod erexerat in bethel:
quintadecima die mēsis octauū quē

erexerat de corde suo. Et fecit solētan
tatem filijs israhel: et ascendit super al-
tare ut adoleret incensum. **xiij**
Et ecce uir dei uenit de iuda in ser-
mone dñi in bethel iheroboam
stante sup̄ altare: et tunc iacient. Et
reclamauit cōtra altare i sermone dñi:
et ait. Altare altare: hec dicit dñs. Et
er filius nate? domui dauid iohāa
nomine: et immolabit sup̄ te sacerdo-
tes ecclesorū q̄ nūc i te ihuca succedūt:
et ossa hominū sup̄ te incendet. Dedit
q; in illa die signū dicens. Hoc erit si-
gnū quod locut? est dñs. Ecce alta-
re scindet: et effundet cūis qui in eo ē.
Cūq; audisset rex sermonem hōis dei
quē inlamarat cōtra altare i bethel:
extendit manū suam de altari dicens.
Apprehende eū. Et exaruit man? eius
quā extendit cōtra eū: nec ualuit re-
trahere eā ad se. Altare q; scissum est:
et effusus ē cūis de altari: iuxta signū
quod p̄dixerat uir dei in sermone dñi.
Et ait rex ad uirū dei. Deprecare facie
dñi dei n̄r ora p̄ me: ut restituatur
man? mea michi. Orauit uir dei faci-
em dñi: et reuersa ē man? regis ad eū:
et facta est sicut prius fuerat. Locut? ē
autē rex ad uirū dei. Veni mecum domū
ut p̄dicas: et dabo tibi munera. Re-
sponditq; uir dei ad regē. Si dederis
michi mediā partē dom? tue nō ueni-
am tecū: nec comedā panē neq; bibā
aquā in loco isto. Sic enī mandatu
est michi i sermone dñi p̄cipiens. Nō
comedes panē neq; bibes aquā: nec
reuerteris p̄ uia qua uenisti. Abiit ergo
per alia uiam: et nō ē reuersus per iter
quo uenerat in bethel. p̄phetes autem
quidā senex habitabat i bethel: ad quē
uenerūt filij sui: et narrantē eū oīs o-
pera q̄ fecerat uir dei illa die in bethel.

Et uerba q̄ locut? fuerat ad regē nar-
rauerūt patri suo. Et dixit eis pater ei-
rum. Per quā uia abiit? Rēdierunt
ei filij sui uia p̄ qua abierat uir dei q̄
uenerat de iuda. Et ait filijs suis. Hec
nūc michi asinum. Qui cū stetit illar:
ascendit et abiit post uirū dei: et inue-
nit eū sedentē sub? thecobini. Et ait
illi. Tu ne es uir dei qui uenisti de iuda?
Rēdit ille. Ego sū. Dixitq; ad eū. Ve-
ni mecum domū: ut comedas panē. Qui
ait. Nō possū reueri neq; uenire tecū:
nec comedā panē nec bibā aquā i lo-
co isto: q̄a locut? est dñs ad me i sermo-
ne dñi dicens. Nō comedes panē et nō
bibes aquā ibi: nec reuerteris p̄ uiam
qua ieris. Qui ait illi. Et ego p̄pheta
sum simile tui: et angelus locut? ē mi-
chi i sermone dñi dicens. Reduc eū tecū
i domū tuā: ut comedat panē et bibat
aquā. Resellit eū: et reduxit tecū. Come-
dit ergo panē i domo eius: et bibit a-
quam. Cūq; sederet ad mensā: factus
est sermo dñi ad p̄phetam q̄ redierat
eū. Et reclamauit ad uirū dei q̄ uene-
rat de iuda dicens. Hec dicit dñs. Quia
nō obediēs fuisti oīi dñi: et nō custodi-
sti mandatu quod precepit tibi dñs de-
us tu? et reuissus es et comedisti panē
et bibisti aquā i loco i quo p̄cepit tibi
ne comederes panē neq; biberes aquā:
nō in feceris cadaver tuū i sepulcrū patris
tui. Cūq; comedisset et bibisset: stetit
asinum suū. p̄pheta quē redierat.
Qui cū abisset inuenit eū leo in uia: et
occidit: et erat cadaver ei? p̄dū i inite-
re. Asinus autē stabat iuxta illū: et leo
stabat iuxta cadaver. Et ecce uiri cūse-
uites uiderūt cadaver p̄dū i uia: et
leonē stantem iuxta cadaver. Et uenerūt
et diuulgauerūt i ciuitate: i qua p̄phe-
tes ille senex habitabat. Quod cum

audisset propheta ille qui reducerat eum de via ait. Vir dei est qui inobediens fuit orationi domini: et tradidit eum dominus leoni: et rostravit eum: et occidit iuxta verbum domini quod locutus est ei. Dixitque ad filios suos. Brevitate michi asinum. Qui cum stravissent et ille abisset: invenit cadaver eius pedum in via: et asinum et leonem stantes iuxta cadaver. Non comedit leo de cadavere: nec lesit asinum. Tulit ergo propheta cadaver viri dei et posuit illud super asinum: et reversus intulit in civitatem: et sepelivit eum: et posuit cadaver eius in sepulchro suo. Et plangere eum: heu heu mi frater. Cumque plangissent eum: dixit ad filios suos. Cum mortuus fuero sepelire me in sepulchro in quo vir dei sepultus est: iuxta ossa eius ponite ossa mea. Profecto enim veniet sermo quem predixit in sermone domini contra altare quod est in Bethel: et contra omnia phana regum: que sunt in verbis samarie. Post verba haec non est reversus iheroboam de via sua pessima: sed contrario fecit de novissimis prophetis sacerdotes regum. Quicunque volebat implebat manus suam: et fiebat sacerdos regum. Et propter hanc causam peccavit domus iheroboam: et eversa est: et delata de superstitie ista. **XXIV** In tempore illo egrotavit abia filius iheroboam. Dixitque iheroboam uxori suae. Surge et comuta habitum ne cognoscaris quod sis uxor iheroboam: et vade in sylo ubi est ahias propheta qui locutus est michi quod regnaturus essem super populum hunc. Tolle quoque in manu tua decem panes et crustulam et vas mellis: et vade ad illum. Ipse enim indicabit tibi: quid eventurus sit puero huic. Fecit ut dixerat uxor iheroboam: et resurgens abiit in sylo: et venit in domum ahie. At ille non poterat videre: quia caligaverunt oculi eius.

prolecedere. Dixit autem dominus ad ahiam. Ecce uxor iheroboam ingreditur in conspectum te super filio suo quia egrotat. Hec et haec loqueris ei. Tu ergo illa intrare et dissimulare se esse que erat: audire ahias sonitum pedum eius introeuntem per ostium: et ait. Ingredere uxor iheroboam. Quare aliam te esse simulas? Ego autem missus sum ad te dicens nuncius. Vade et dic iheroboam. Hec dicit dominus deus israel. Quia exaltavi te de medio populi: et dedi te dux super populum meum israel: et sedi regnum domus david: et dedi illud tibi: et non fuisti sicut servus meus david qui custodivit mandata mea: et secutus est me in toto corde suo faciens quod placitum esset in conspectu meo: sed operatus es male super omnes qui fuerunt ante te: et fecisti tibi deos alienos et simulacra: ut me ad iracundiam provocares: me autem periclitasti post corpus tuum: idcirco ecce ego inducam malum super domum iheroboam: et percutiam de iheroboam: minuetur ad parietem et claudum et novissimum in israel: et mundabit reliquias domus iheroboam sicut mundavit solet finis usque ad finem. Qui mortui fuerunt de iheroboam in civitate comedant eos canes: qui autem mortui fuerint in agro vorabunt eos aves caeli: quia dominus locutus est. Tu igitur surge et vade in domum tuam: et in ipso introitu pedum tuarum in urbem morietur puer: et planget eum omnis israel et sepeliet. Ipse enim solus interfecit de iheroboam in sepulchro: quia in ventus est super eo sermo bonus a domino deo israel in domo iheroboam. Constituit autem sibi dominus regem super israel: qui percutit domum iheroboam hac die: et in hoc tempore: et percutit dominus deus israel sicut movet solet harundinem in aqua. Et evellit israel de terra bona

hanc quam dedit patribus eorum: et veni labit eos transflum: quia fecerunt sibi lucos ut iritarent dominum. Et tradit dominus deus israel propter peccata iheroboam: qui peccavit et peccare fecit israel. Surrexit itaque uxor iheroboam: et abiit: et venit in charla. Cumque illa ingrederetur limen domus: puer mortuus est: et sepelierunt eum et plangere eum omnis israel iuxta sermonem domini quem locutus est in manu servi sui ahie propheta. Reliquia autem verborum iheroboam quomodo pugnavit: et quomodo regnavit: ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum israel: dies autem quibus regnavit iheroboam: viginti duo anni sunt. Et dominus iheroboam cum patribus suis: regnavitque nadab filius eius pro eo. Porro iheroboam filius salomonis regnavit in iuda. Quadraginta et unus annus erat iheroboam cum regnare cepisset: decem et septem annis regnavit in iherusalem civitate quam elegit dominus ut poneret nomen suum ibi: et omnibus tribubus israel. Mortui autem mortui sunt eius naama amanites. Et fecit iudas malum coram domino: et iritauerunt eum super omnibus que fecerat patres eorum in peccatis suis que peccaverunt. Edificaverunt enim et ipsi sibi aras et statuas et lucos super omnem collem excelsum et subter omnem arborem frondosam: sed et effeminati fuerunt in ira: feceruntque omnes abhominaciones gentium: quas accrevit dominus ante faciem filiorum israel. In quinto autem anno regni iheroboam ascendit israhel rex egypti in iherusalem: et tulit thesauros domus domini et thesauros regis et universa diripuit: scuta quoque aurea que fecerat salomon pro quibus fecit rex iheroboam scuta aurea: et tradidit ea in manu ducum suariorum: et eorum qui recubabant ante ostium domus regis.

Cumque ingrederetur rex in domum domini portabant ea qui preceundi habebant officium: et postea reponebant ad armamentarium suariorum. Reliquia autem sermonum iheroboam et omnia que fecit: ecce scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda. Fuitque bellum inter iheroboam et iheroboam: cunctis diebus. Dormivitque iheroboam cum patribus suis: et sepultus est cum eis in civitate david. Mortui autem mortui sunt eius naama amanites. Et regnavit abia filius eius pro eo. **XXV** Mortui sunt quoque iheroboam filius nabath: regnavit abia super iudam. Tribus annis regnavit in iherusalem. Mortui autem mortui sunt eius maacha filia abestalon: ambulavitque in omnibus peccatis patris sui quem fecerat ante eum: nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo sicut cor david patris eius. Sed propter david dedit ei dominus deus suus lucernam in iherusalem ut suscitaret filium eius post eum: et statueret iherusalem: eo quod fecisset david rectum in oculis domini: et non declinasset ab omnibus que preceperat ei cunctis diebus vite sue: excepto sermone virie ethe: ac tamen bellum fuit inter abiam et iheroboam omni tempore vite eius. Reliquia autem sermonum abie: et omnia que fecit: nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? Fuitque bellum inter abiam et inter iheroboam. Et dominus iheroboam cum patribus suis: et sepelivit eum in civitate david: regnavitque asa filius eius pro eo. In anno regis vicesimo iheroboam regis israel: regnavit asa rex iuda: et quadraginta et unus annus regnavit in iherusalem. Mortui autem mortui sunt eius maacha filia abestalon: et fecit asa rectum ante conspectum domini sicut david pater eius: et abstulit effeminatos de ira:

purgauitq; uniuersas sordes ydoloru-
que fecerat patres eius. Insuper et ma-
acham matrem suam amouit ne esset
princeps i sacris priapi. et i luto eius
que consecrauerat: subuertitq; specum
eius. et contregit simulacrum turpissimu:
et contulit in torrente cedron. Ecce
autem non abstulit. Verumtamen cor asa
perfectum erat cum domino deo suo cunctis
diebus suis: et intulit ea que sanctifica-
uerat pater suus: et uenerat in domum
domini: argenteum et aurum et uasa. Bellum
autem erat inter asa et baasa regem israel:
cunctis diebus eorum. Ascendit quoque ba-
asa rex israel in iudam: et edificauit ra-
ma: ut non posset quispiam egredi uel
ingredi de parte asa regis iude. Tol-
lens itaque asa omne argentum et aurum
quod reuaserat in thesauris domus
domini: et in thesauris domus regie: dedit
illud in manus seruorum suorum: et misit
ad benadab filium tabernimoth filij ezion
regem syrie qui habitabat in damasco
dicens. sedus est inter me et te et inter
patrem meum et patrem tuum: ideo misi tibi
munera argentum et aurum: et peto ut ue-
nias. et irritum facias sedus quod habes
cum baasa rege israel: et recedat a me. Re-
quiescit benadab regi asa misit prin-
cipes exercitus sui i ciuitates israel: et
percusserunt ahion et dan et abel domum
maacha. et uniuersam ciuitatem domini
scilicet terram neptalim. Quod cum audis-
set baasa intregnisit edificare rama:
et reuersus est in castra. Rex autem asa
nuntium misit i omnem iudam dicens.
Memento sit recusat. Et tulit lapides
de rama et ligna eius quibus edifica-
uerat baasa: et reuertit de eis rex asa
gabaa beniamin: et maspha. Reliqua
autem omniu sermonu asa et uniuerse
fortitudinis eius et cuncta que fecit et

ciuitates quas reuertit: nonne hec scri-
pta sunt i libro uerboru dieru regum
iuda. Verumtamen in tempore senectutis
sue doluit pedes: et dormiuit cum pater-
bus suis et sepultus est cum eis i ciui-
tate dauid patris sui: regnauitq; iosa-
phat filius eius pro eo. Madab uero fi-
lius iheroboam regnauit super israel anno
secundo asa regis iuda: regnauitq; super
israel duobus annis: et fecit quod malu
est i conspectu domini: et ambulauit i uisio-
ne patris sui et i peccatis eius. quibus pec-
care fecit israel. Insidiatus est autem ei
baasa filius ahie de domo ysachar: et
percussit eum i gebbethon que est uerbo
philistinorum. Siquidem nadab et omnis
israel obsidebant gebbethon. Interfecit
ergo illum baasa i anno secundo asa regis
iuda: et regnauit pro eo. Cumq; regnasset
percussit omnem domum iheroboam. Non
dimisit nec unam quidem animam de
semine eius donec deleuerit eum: iuxta
uerbum domini quod locutus fuerat in ma-
nu serui sui ahie filionis. propter pecca-
ta iheroboam que peccauerat: et quibus
peccare fecerat israel: et propter delictum
quo irritauerat dominum deum israel. Re-
liqua autem sermonu nadab et omnia
que operatus est: nonne hec scripta sunt
i libro uerboru dieru regum israel.
Fuitq; bellum inter asa et baasa regem
israel: cunctis diebus eorum. Anno tertio
asa regis iuda regnauit baasa filius
ahie super omne israel in thesa uiginti
quatuor annis: et fecit malum coram domino:
ambulauitq; i uisio iheroboam: et in pecca-
tis eius quibus peccare fecit israel. **xxj**
Factus est autem secundo domini ad iesu
filium anani contra baasa dicens.
Pro eo quod reueraui te de puluer-
e posui te ducem super populum meum israel:
tu autem ambulasti in uia iheroboam: et

peccare fecisti populum meum israel: ut me iri-
taret in peccatis eorum: ecce ego demeta
posteriora baasa: et posteriora domus
eius: et faciam domum tuam: sicut domum
iheroboam filij nabath. Qui mortuus
fuerit de baasa i ciuitate comedent eu
canes: et qui mortuus fuerit ex eo in re-
gione: comedet eum uolucres celi. Re-
liqua autem sermonu baasa: et quecumq;
fecit et filia eius: nonne hec scripta sunt
i libro uerboru dieru regu israel. Mor-
tuum ergo baasa cum patribus suis se-
pultusq; est in thesa: et regnauit hela
filius eius pro eo. Cum autem i manu
iesu filij anani propter uerbum domini factum
esset contra baasa: et contra domum
eius: et contra omne malum quod fecerat
coram domino ad irritandum eu in opibus
manu suarum: ut fieret sicut domus ihe-
roboam: ob hanc causam occidit ei-
us: et iesu filium anani propterea. Anno
uicesimo octavo asa regis iuda regnauit
hela filius baasa super israel in thesa duo-
bus annis: et rebellauit contra eum
seruus suus zambri dux medie partium
equorum. Erat autem hela in thesa biber
et temulentus: in domo arsa prefeti
thesa. Iratus ergo zambri percussit et
occidit eum anno uicesimo octavo
asa regis iuda: et regnauit pro eo. Cumq;
regnasset et sedisset super solium eius per-
cussit omnem domum baasa et non dere-
liquit ex ea mingentem ad parietem:
et pinguos et amicos eius. Deleuitq;
zambri omne domum baasa iuxta uer-
bum domini quod locutus fuerat: ad ba-
sa i manu iesu prophete propter uniuersa pec-
cata baasa: et peccata hela filij eius:
qui peccauerat: et peccare fecerat israel: pro-
uocantes dominum deum israel in uanitatibus
suis. Reliqua autem sermonu hela:
et omnia que fecit: nonne hec scripta

sunt i libro uerboru dieru regu israel.
Anno uicesimo nono asa regis iuda
regnauit zambri septem diebus in
thesa. Porro exercitus obsidebat geb-
bethon urbem philistinorum. Cumq; au-
disset rebellasse zambri et occidisse re-
gem: fecit sibi regem omnis israel ambri
qui erat princeps militie super israel
in die illa i castris. Accessit ergo am-
bri et omnis israel cum eo de gebbethon:
et obsidebant thesa. Videns autem
zambri quod repugnanda esset ciuitas
ingressus est palatium et succendit se cum
domo regia: et mortuus est in peccatis
suis que peccauerat faciens malum
coram domino: et ambulans i uia ihe-
roboam: et in peccato eius quo fecit pec-
care israel. Reliqua autem sermonu
zambri et insidiarum eius et pyramidis:
nonne hec scripta sunt i libro uerboru
dieru regu israel. Tunc diuisus est populus
israel in duas partes. Media pars
populi sequebatur thebni filium gineth ut
constitueret eum regem: et media pars
amri. Preualuit autem populus qui erat
cum amri populo qui sequebatur thebni
filium gineth: mortuusq; est thebni et re-
gnauit amri. Anno uicesimo primo
asa regis iuda regnauit amri super israel
duodecim annis. In thesa regnauit
sex annis: emittq; motem samarie a so-
mer duobus talentis argenti et edifi-
cauit eum: et uocauit nomen ciuitatis
quam reuertebat nomine somer: id est
montem domini uel motem samarie. Fecit
autem amri malum in conspectu domini:
et operatus est nequiter super omnes qui
fuerunt ante eum. Ambulauitq; in om-
ni uia iheroboam filij nabath et in
peccatis eius: quibus peccare fecerat isra-
el: ut irritaret dominum deum israel in uani-
tationibus suis. Reliqua autem sermonu

amri et filia eius que gessit: nōne hęc
scripta sunt in libro verborū dñe regū
israhel? Dominusq; amri cū patribus
suis: et sepulchrum est i samaria: regnavit
q; achab filius eius p eo. Achab vero
filius amri regnavit sup israhel. An-
nias moabitus asa regis iuda. Et re-
gnavit achab filius amri sup isrl in
samaria. viginti et duobus annis. Et
fecit achab filius amri malū i conspe-
ctu dñi: sup omnes qui fuerūt ante eū.
Nec sufficit ei ut ambularet i peccatis
ieroboam filij nabath: insup duxit
uxorem iezebel filiam merbaal regis
sidoniorū. Et abiit et servavit baal in
templo baal. quod edificaverat in sa-
maria: et plantavit lucū. Et addidit
achab in ope suo irritans dñm deum
israhel: sup omnes reges isrl qui fuerūt
ante eum. In diebus eius: edificavit
ahiel de betel ihericho. In abiram pri-
mitivo suo fundavit eam: et in segub
novissimo suo posuit portas eius: in-
tra verbum domini quod locutus fue-
rat in manu ioseph filij nūn. **xxij.**
Et dixit helias thebices de habita-
toribus galaad ad achab. Vivit
dñs deus isrl in cuius conspectu sto:
si erit annis hijs ros et pluvia nisi iux-
ta oris mei verba. Et factum ē verbū
dñi ad eū dicens. Recede hinc et vade
contra orientem: et abscondere in tor-
rente rarieth qui est contra iordanē et
ibi de torrente bibes: corvisq; precepi
ut pascant te ibi. Abiit ergo: et fecit iux-
ta verbum domini. Cumq; abisset:
sedit in torrente rarieth qui ē contra ior-
danem. Corvi q; deferabant ei panem
et carnes mane: similiter panem et car-
nes vespere: et bibebat de torrente. Post
dies autē aliquātos siccat⁹ ē torrent:

nō enim pluitat sup terram. Fadus
est ergo sermo dñi ad eū dicens. Sur-
ge et vade in sarptra sidoniorū: et ma-
nebis ibi. Precepi enim ibi mulieri vi-
dūe ut pascat te. Surrexit: et abiit in
sarptra sidoniorū. Cumq; venisset
ad portā civitatis apparuit ei inter vi-
dua colligens ligna: et vocavit eam:
dixitq; ei. Da michi paululum aque
in vase ut bibam. Cumq; illa pgeret
ut afferret: clamavit post regem eū
dicens. Asser michi obsecro et bucellā
panis in manu tua. Que respondit.
Vivit dñs deus tuus: quia nō habeo
panem nisi quantum pugillus capere
possit farine i ydria: et paululum olei in
lechino. Et colligo duo ligna: et in-
grediar et faciam illud michi et filio
meo: ut comedam⁹ et moriamur. Ad
quam helias ait. Noli timere: sed va-
de et fac sicut dixisti. Verūcamē michi
primum fac de ipsa farina subtrahi-
tum panem parvulum: et affe ad me:
tibi autē et filio tuo facies postea. Hęc
autē dixit dñs deus isrl. Ydria farine
nō defecit: nec lechus olei minuet⁹:
usq; in diem in qua dñs daturus est
pluviam sup faciem terre. Que abiit:
et fecit iuxta verbum helie. Et comedit
ipse et illa et domus eius: et ē illa die
ydria farine nō defecit et lechus olei
nō est immixtus: iuxta verbū dñi
quod locutus fuerat in manu helie.
Fadum est autem post verba hec: regre-
navit filius mulieris marissamitias:
et erat languor fortissimus ita ut nō
remaneret in eo alius. Dixit ergo ad
heliam. Quid michi et tibi vir da? In-
gressus es ad me ut rememorarer
iniquitates meas: et interficeres filium
meū. Et ait ad eam helias. Da michi
filium tuum. Tulitq; eam de sinu eius

et portavit in cenaculū ubi ipse mane-
bat: et posuit sup lectulū suum: et cla-
manit ad dñm et dixit. Domine deus
meus: etiam ne viduā apert quam
ego ut cumq; sustentor afflixisti: interfi-
ceres filium eius? Et respondit se atq;
mensus ē sup puerum tribus vicibus: et
clamavit ad dñm et ait. Domine deus
meus: reuertatur obsecro anima pue-
ri huius in viscera eius. Et reaudivit
dñs vocem helie: et reuersa est anima
pueri intra eū: et reuixit. Tulitq; helias
puerum et deposuit eum de cenaculo
in inferiorē domum: et tradidit ma-
tri sue: et ait illi. Et vivit filius tuus.
Dixitq; mulier ad heliam. Nunc in
isto cognovi quoniam vir dei es tu: et
verbū dñi i ore tuo verū est. **xxij.**
Post dies multos: factum est ver-
bum dñi ad heliam: in anno ter-
tio dicens. Vade et ostende te achab:
ut deum pluviam super facie terre. Iuit
ergo helias ut ostenderet se achab. Erat
autem fames vehemens in samaria.
Foravitq; achab abdiam dispensa-
torem domus sue. Abdias autē time-
bat dñm deum valde. Nam cū inter-
ficeret iezebel pphas dñi tulit ille cen-
tum pphas et abscondit eos quinquā-
genos et quinquagenos in speluncis: et
parit eos pane et aqua. Dixit ergo ach-
ab ad abdiam. Vade in terram ad
univros fontes aquarū et in cunctas
valles: si forte possimus invenire her-
bam et saluare equos et mulos: et nō
penitus inuncta intereant. Dimiserunt
q; sibi regiones: ut circuit eas. Ach-
ab ibat p viam unam: et abdias p
viam alterā scilicet. Cumq; esset abdias
in via: helias occurrit ei. Qui cum co-
gnovisset eum: cecidit sup faciem suā
et ait. Num tu es dñe mi helias? Cui

ille respondit. Ego. Et dixit. Vade et
dic dño tuo. Adest helias. Et ille: qd
peccavi inquit quoniam trades me ser-
uum tuum. in manu achab ut inter-
ficiat me? Vivit dñs deus tuus: quia
nō est gens aut regnū. in quo nō
miserit dñs meus te requirens. Et re-
spondens ei cunctis nō est hic: adiu-
tauit regna singula et p̄ces. eo qd mi-
nime reperiretis. Et nunc dñs michi:
vade et dic dño tuo adest helias? Cui
q; recessero a te spiritus dñi asportabit
te in locum quē ego ignorō: et ingres-
sus nunciabo achab: et nō invenien-
te interficiet me. Seruus autem tuus
timet dñm ab infantia sua. Nūquid
nō indicatū est tibi dño meo quid fe-
cerim cum interficeret iezebel pphetas
dñi: qd absconderim de pphetis dñi cen-
tum viros quinquagenos et quinquā-
genos in speluncis et paraverim eos pa-
ne et aqua? Et nunc tu dicis vade et
dic domino tuo adest helias: ut inter-
ficiat me? Et dixit helias. Vivit dñs
regrediu ante cuius vultū sto: quia
hodie apparebo ei. Abiit ergo abdias
in occurū achab: indicavitq; ei. Ve-
nitq; achab in occursum helie: et cum
vidisset eum ait. Tu ne es ille: qui con-
turbas isrl? Et ille ait. Non ego tur-
bavi israhel sed tu et dom⁹ patris tui: qd
dereliquistis mādata dñi et secuti estis
baalim. Verūcamē nūc mittere et con-
grega ad me univsum israhel i mon-
te carmeli: et pphas baal sdringentos
quinquaginta. pphasq; lucorū qua-
dringentos: qui comedunt de mensa
iezebel. Misit achab ad omnes filios
israhel: et cōgregavit pphetas i mon-
te carmeli. Accedēs autē helias ad o-
mnem pphm isrl ait. Usquequo clau-
dicatis i duas partes? Si dominus

est deus sequimini eum: si autem baal: sequimini illi. Et non respondit ei populus verbum. Et ait rursus helias ad populum. Ego remansi propheta domini solus: propheta autem baal quadringenti et quinquaginta: prophetaque lucorum quadringenti viri sunt. Datur nobis duo boues: et illi eligat sibi bouem unum: et in frustra cedentes ponant super ligna: ignem autem non supponant. Et ego faciam bouem alterum et imponam super ligna: ignem autem non supponam. Inuocate nomina deorum vestrorum: et ego inuocabo nomen dei mei: et deus qui exaudierit per ignem ipse sit deus. Respondens omnis populus ait. Optima propositio quam locutus est helias. Dixit ergo helias propheta baal. Eligite vobis bouem unum: et facite primi quia vos plures estis: et inuocate nomina deorum vestrorum: ignemque non supponatis. Qui cum tulissent bouem quem dederat eis fecerunt: et inuocabant nomen baal demane usque ad meridiem dicentes. Baal exaudi nos. Et non erat vox: neque qui responderet. Transibantque altare quod fecerat. Cumque esset iam meridiem: illudebat illis helias dicens. Clamate voce maiore. Deus enim est: et forsitan loquitur: aut in diuersorio est: aut in itinere: aut certe dormit: ut exeat. Clamabant ergo voce magna: et intidebant se iuxta ritum suum cultus et lanceolis: donec perfunderentur sanguine. Postquam autem transiit meridiem: et illis propheta tantibus: venerat tempus quo sacrificium offerri solet: nec audiebatur vox neque aliquis respondebat nec attendebat oratores: dixit helias omni populo. Venite ad me. Et accedente ad se populo iurauit altare domini quod destructum fuerat: et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum iacob ad quem

factus est sermo domini dicens. Iste est nomen tuum: et edificauit de lapidibus altare in nomine domini. Fecitque aqueductum quasi per duas arationes in circuitu altaris: et composuit ligna: diuisitque per membra bouem et posuit super ligna: et ait. Implete quatuor vncias aqua: et fundite super olocaustum et super ligna. Rursusque dixit. Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent secundum ait. Etiam tertio idipsum facite. Feceruntque tertio: et currebant aque circum altare: et fossa aqueductus repleta est. Cumque iam tempus esset ut offerret olocaustum: accedens helias propheta ait. Domine tuus abraham et ysaac et israel ostende hodie quia tu es deus israel: et ego seruus tuus: et iuxta preceptum tuum feci omnia verba hec. Exaudi me domine: exaudi me: ut discat populus iste: quia tu es dominus deus: et tu constitisti cor eorum. Cecidit autem ignis domini: et vorauit olocaustum et ligna: et lapides: puluerem quoque: et aquam que erat in aqueductu lambens. Quod cum vidisset omnis populus: cecidit in faciem suam et ait. Dominus ipse est deus: dominus ipse est deus. Dixitque helias ad eos. Apprehendite prophetas baal: et ne unus quidam effugiat regis. Quos cum apprehendisset: duxit eos helias ad torrentem ysaac: et interfecit eos ibi. Et ait helias ad achab. Ascende comede et bibe: quia sonus inter pluuem est. Ascendit achab: ut comederet et biberet: helias autem ascendit in vertice carmeli: et pinus in terram posuit faciem suam inter gema sua: et dixit ad puerum suum. Ascende: et prospice contra mare. Qui cum ascendisset et contemplatus esset ait. Non est quicquam. Et rursus ait illi. Reverte te septem vicibus. In septima autem vice

ecce nubes parua quasi vestigium hominis ascendit de mari. Qui ait. Ascende: et dic achab. Iunge currum tuum et descende: ne occupet te pluuia. Cumque se vertisset huc atque illuc: ecce reli conuenerat sibi: et nubes et ventus: et facta est pluuia gradis. Ascendens itaque achab abiit in israel: et manum domini facta est super heliam: accinctusque lumbis currebat ante achab donec veniret in israel.

Nunciavit autem achab ihezabel: omnia que fecerat helias: et quomodo occidisset uniuersos prophetas baal gladio. Misitque ihezabel nuntium ad heliam dicens. Hec michi faciant dii: et hec addant: nisi hac hora tuam posueris animam tuam sicut animam unius ex illis. Timuit ergo helias et surgens abiit quocumque: cum ferebat voluntas: venitque in bethaber iuda: et dimisit ibi puerum suum: et perrexit in desertum viam unius diei. Cumque venisset et sederet subter unam iuniperum: praeiit anime sue ut moreretur. Et ait. Sufficit michi domine: tolle animam meam. Neque enim melior sum quam patres mei. Proiecitque se: et obdormiuit in umbra iuniperi. Et ecce angelus domini tetigit eum: et dixit illi. Surge comede. Responderit: et ecce ad caput suum subtraxerat panem et vas aquae. Comedit ergo et bibit: et rursus obdormiuit. Reuersusque est angelus domini secundo et tetigit eum: dixitque illi. Surge comede. Grandis enim tibi restat via. Qui cum surrexisset comedit et bibit: et ambulauit in fortitudine tibi illi: quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad montem dei oreb. Cumque venisset illuc: mansit in spelunca. Et ecce sermo domini ad eum: dixitque illi. Quid hic agis helias? At ille respondit. Zelo zelatus sum

pro domino deo exercituum: quia dereliquerunt padum domini filii israel. Altaria tua destruxerunt: et prophetas tuos occiderunt gladio: et derelictus sum ego solus: et quaerunt animam meam: ut auferant eam. Et ait ei. Egredere: et sta in monte coram domino. Et ecce dominus transiit: et spiritus gradis et fortis: subuertens montes: et conterens petras ante dominum. Non in spiritu domini. Et post spiritum commotio. Non in commotione domini. Et post commotionem ignis. Non in igne domini. Et post ignem sibi latus aure reuoluit. Quod cum audisset helias opprimit vultum suum pallio: et egressus stetit in ostio speluncae: et ecce vox ad eum dicens. Quid hic agis helias? Et ille respondit. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum: quia dereliquerunt padum tuum filii israel. Altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio: et derelictus sum ego solus: et quaerunt animam meam ut auferant eam. Et ait dominus ad eum. Vade et reuertere in viam tuam: per desertum in damascum. Cumque praeueneris illuc: unges asaphel regem super syriam: et iehu filium namhi unges regem super israel: heliseum autem filium saphat qui est de abelmaula unges prophetam pro te. Et erit quicumque fugerit gladium asaphel occidet eum iehu: et quicumque fugerit gladium iehu interficiet eum heliseus. Et derelinqua michi in israel septem milia virorum quorum genua non sunt in curuata ante baal: et omne quod non adorauerit eum osculans manum. Profectus ergo inde helias reperit heliseum filium saphat arantem in duodecim iugis bouum: et ipse in duodecim iugis bouum arantibus unum erat. Cumque venisset helias ad eum: misit pallium suum super eum. Qui statim relinquit

hobus cucurrit post heliam. Et ait. Multo
lor oro te patrem meum et matrem meam:
et sic sequar te. Dixitque ei. Vade et re-
vertere. Quod enim meum erat feci tibi.
Reversus autem ab eo tulit par boum
et madavit illud: et in aratro boum
coxit carnes: et dedit populo et come-
derunt. Consurgentesque abiit et securus
est heliam: et ministrabat ei. **xx**

Porro benadab rex sirie congrega-
vit omnem exercitum suum: et tri-
gintaduos reges secum: et equos et
currus: et ascendens pugnabat contra
samariam: et obsidebat eam. Mittens
que nuncios ad achab regem israel
in civitate ait. Hec dicit benadab. Ar-
gentum tuum et aurum tuum meum est: et
uxores tue et filij tui optimi mei sunt.
Responditque rex isrl. Iuxta verbum tuum
dum mi rex: tuus sum ego et omnia mea.
Revertentesque nuncios dixerunt. Hec dicit
benadab qui misit nos ad te. Argutum
tuum et aurum tuum et uxores tuas et
filios tuos dabis michi. Cras igitur
hac eadem hora mittam servos meos
ad te: et scrutabuntur domum tuam et domum
servorum tuorum: et dunt quod eis placue-
rit ponent in manibus suis et auferent.
Vocavit autem rex israel omnes senio-
res terre: et ait. Animadvertite et vide-
te: quoniam insidietur nobis. Misit enim ad
me pro uxoribus meis et filiis et pro
argento et auro: et non abnuvi. Dixe-
runtque omnes maiores natu et unive-
rsus populus ad eum. Non audias: neque
acquiescas illi. Responditque nuncios
benadab. Dicit dominus meus regi. Omnia
propter que misisti ad me servum tuum
in initio faciam: hanc autem rem facere
non possum. Revertitque nuncios: et re-
tulerunt ei. Qui remisit et ait. Hec faciam michi
dominus et hec addant: si suffecerit pulvis

samarie pugillis omnis populi qui
sequitur me. Et respondens rex isrl ait.
Dicite ei. Ne gloriatur ascendens: equi
ut distinctus. Factum est autem cum
audivisset benadab verbum istud bibebat
ipse et reges in umbraculis: et ait suis
suis. Circumdate civitatem. Et circum-
dederunt eam. Et ecce propheta unus
accedens ad achab regem israel ait
ei. Hec dicit dominus. Ecce vidisti omne
multitudinem hanc nimiam. Ecce ego
tradam eam in manum tuam hodie:
ut scias quia ego sum dominus. Et ait ach-
ab. Per quem? Dixitque ei. Hec dicit do-
minus. Per pedissequos principum
provinciarum. Et ait. Quis incipiet pre-
liari? Et ille dixit. Tu. Recessit ergo
pueros principum provinciarum: et
reperit numerum ducentos trigintaduos.
Et recessit post eos populi omnes fili-
os israel septem milia: et egressi sunt
meridie. Benadab autem bibebat remu-
lentus in umbraculo suo: et reges tri-
gintaduos cum eo qui ad auxilium ei
venerant. Egressi sunt autem pueri prin-
cipum provinciarum i prima fronte. Mi-
sit itaque benadab: qui nuntiaverunt
ei dicentes. Viri egressi sunt de samaria.
At ille ait. Siue p pace veniunt appre-
hendite eos vivos: siue ut preliantur
vivos eos capite. Egressi sunt ergo pue-
ri principum provinciarum: ac reliquos
exercitus sequebantur. Et percussit unusquisque
virum qui contra se veniebat: fuge-
runtque siri: et persecutus est eos israel.
Fugit quoque benadab rex sirie i equo
cum equitibus suis. Necton egressus
rex israel percussit equos et currus: et
percussit siriā plaga magna nimia.
Accedens autem propheta ad regem
israel dixit ei. Vade et confortare: et
scito: et vide quid facias. Sequenti enim

anno: rex sirie ascendet contra te. Servus
vero regis sirie discessit ei. Dum motum
sunt domini eorum: idcirco superaverunt nos.
Sed melius est ut pugnemus contra
eos in campis: et obtrinebimus
eos. Tu ergo verbum hoc fac. Amove
reges singulos ab exercitu tuo: et pone
principes pries: et instaura numerum
militum qui ceciderunt de tuis et equos
secum equos pristinos: et currus secundum
currus quos ante habuisti: et pugna-
bimus contra eos in campis: et videbis
quod obtrinebimus eos. Cecidit
consilio eorum: et fecit ita. Agitur
postquam annus transierat recessit bena-
dab sirus et ascendit i affec: ut pugna-
ret contra israel. Porro filij israel
recessi sunt et acceptis ab aramis profe-
di se adverso: castrametati sunt con-
tra eos sibi duo parvi greges caprarum:
siri autem replerunt terram. Et accedens
unus vir dei dixit ad regem israel. Hec
dicit dominus. Quia dixerunt siri deus mon-
tium est dominus: et non est deus vallium:
dabo omnem multitudinem hanc grandem
in manu tua: et scietis quia ego sum
dominus. Dirigebantque septem diebus rex
adversus hos atque illi acies: septima autem
die commissum est bellum. Percussit
que filij israel de siris centum milia pedi-
tatum in die una. Fugerunt autem siri
qui remanserunt in affec in civitatem:
et cecidit murus super viginti septem
milia hominum qui remanserant. Por-
ro benadab fugiens ingressus est civitatem
in cubitulum quod erat intra cubitu-
lum: dixeruntque ei servi sui. Ecce audimus
quod reges domus israel demeritis sunt.
Donamus itaque sacros ilumbos vestris
et funiculos in capitebus vestris: et
egrediamur ad regem israel: forsitan
salvabit animas vestras. Accurrerunt

sacris ilumbos suos et posuerunt funi-
culos in capitebus suis: veneruntque ad
regem israel et dixerunt ei. Servus tuus
benadab dicit. Vivat oro te anima
mea. Et ille ait. Si ad huc vivit: ha-
ter meus est. Quod acceperunt viri pro
omine: et festinantes rapuerunt verbum
ex ore eius: atque dixerunt. Frater tuus
benadab. Et dixerunt eis. Ite et adducite
eum ad me. Egressus est ergo ad eum
benadab: et levavit eum in curru suum.
Qui dixit ei. Quirites quas tulit pa-
ter meus a patre tuo reddam: et plateas
fac tibi in damasco sicut fecit pater me-
us in samaria: et ego federatus recessi
a te. Depigit ergo fedus: et dimisit eum.
Tunc vir quidam de filiis prophetarum
dixit ad socium suum i sermone domini.
Percute me. At ille noluit percutere.
Cui ait. Quia noluisse audire vocem
domini: ecce recedes a me: et percutiet te leo.
Cumque paululum recessisset ab eo: in-
venit eum leo atque percussit. Sed et al-
terum inveniens virum: dixit ad eum.
Percute me. Qui percussit eum: et vulne-
ravit. Abiit ergo propheta et occurrit
regi in via: et mutavit aspectum pul-
veris os: et oculos suos. Cumque rex
transisset: clamavit ad regem et ait.
Servus tuus egressus est ad prelian-
dum cum inimicis: cumque fugisset vir unus:
adduxit eum quidam ad me: et ait. Lucta-
di virum istum. Qui si lapsus fuerit: erit
anima tua pro anima eius: aut talentum
argenti appendes. Dum autem ego tur-
batus huc illucque me viderem subito
non comparuit. Et ait rex israel ad
eum. Hoc est iudicium tuum: quod ipse
decevit. At ille stans absterxit pulverem
de facie sua: et cognovit eum rex isrl quod
esset de prophetis. Qui ait ad eum. Hec
dicit dominus. Quia dimisisti virum

dignum morte de manu tua: et anima
 tua pro anima eius: et populus
 tuus pro populo eius. Reversus est igitur rex
 israel domum suam: audire contemnens: et
 furibundus venit in samariam. **P**
 ost verba autem hec tempore il-
 lo vinea erat naboth ierazbelite
 qui erat in ierazbel: iuxta palacium
 achab regis samarie. Locutus est ergo
 achab ad naboth dicens. Da michi
 vineam tuam ut faciam michi ortum oleum:
 quia vicina est et prope domum meam.
 Daboque tibi pro ea vineam meliorem:
 aut si commodius tibi putas argenti
 precium quantum digna est. Cui respondit
 naboth. Proprie michi sit domus: ne
 deum hereditatem patrum meorum tibi.
 Venit ergo achab in domum suum:
 indignans et furens super verbo quod
 locutus fuerat ad eum naboth ierazbelite:
 dicens. Non dabo tibi hereditatem patrum
 meorum. Et proiecit se in lectulum
 suum: avertit faciem suam ad parietem: et
 non comedit panem. Ingressa est autem ad
 eum iezabel uxor sua: dixitque ei. Quid
 est hoc unde anima tua contristata
 est: et quare non comedis panem? Qui
 respondit ei. Locutus sum naboth ieraz-
 belite et dixi ei. Da michi vineam tuam
 accepta pecunia: aut si tibi placet da-
 bo tibi vineam meliorem pro ea. Et
 ille ait. Non dabo tibi vineam meam.
 Dixit ergo ad eum iezabel uxor eius.
 Grandis auctoritatis es: et bene regis
 regnum israel. Surge et comede panem:
 et equo animo esto. Ego dabo tibi vi-
 neam naboth ierazbelite. Scripsit itaque
 litteras in nomine achab: et signa-
 vit eas anulo suo: et misit ad maiores
 natum: et optimates qui erant in civitate
 eius: et habitabat cum naboth. Litterarum
 autem hec erat sententia. Predicave

ieiunium et sedere facite naboth inter
 primos populi: et submittite duos
 viros filios belial contra eum: et saltem
 testimonium dicat benedixit naboth
 deum et regi: et educite eum et lapidate
 eum: et moriatur. Fecerunt ergo viros
 maiores natum et optimates qui habi-
 tabant cum eo in urbe sicut preceperat
 eis iezabel: et sicut scriptum erat in litteris
 quas miserat ad eos. Predicaverunt
 ieiunium: et sedere fecerunt naboth inter
 primos populi: et adductis duobus
 viris filiis diaboli fecerunt eos sedere
 contra eum. At illi scilicet ut viri dia-
 bolici: dixerunt contra eum testimonium
 coram multitudinem. Benedixit naboth
 deum et regem. Quia obrem educeretur
 contra civitatem: et lapidibus interficeretur.
 Miseruntque ad iezabel dicens. Lapi-
 datus est naboth: et mortuus est. Statim
 est autem cum audisset iezabel lapidatum
 naboth et mortuum: locuta est ad achab.
 Surge posside vineam naboth ieraz-
 belite: quia noluit tibi acquiescere et dare
 eam accepta pecunia. Non enim vivit
 naboth: sed mortuus est. Quod cum
 audisset achab mortuum videlicet na-
 borth: surrexit et descendebat in vineam
 naboth ierazbelite ut possideret eam.
 Factus est igitur sermo domini ad heliam
 thelbiten dicens. Surge: descende in
 occursum achab regis israel: qui est
 in samaria. Ecce ad vineam naboth
 descendit: ut possideat eam. Et loquens
 ad eum dicens. Hec dicit dominus deus.
 Occidisti: insuper et possidisti. Et post
 hec addidit. Hec dicit dominus. In loco hoc
 in quo insperant canes sanguinem
 naboth: lambent quoque sanguinem
 tuum. Et ait achab ad heliam. Num
 invenisti me inveni tibi? Qui dixit.
 Inveni: et quod vendidisti: sis ut faceres

malum in conspectu domini. Hec dicit do-
 minus. Ecce ego inducam super te malum:
 et devota posteriora tua: et interficiam
 de achab militem ad parietem: et
 clausum et clammum in israel. Et dabo
 domum tuam sicut domum iheroboam
 filii nabath: et sicut domum baasa filii
 ahia: quia egisti ut me ad iracundiam
 provocares: et peccare fecisti israel. Sed
 et de iezabel locutus est dominus dicens.
 Canes comedent iezabel: et agro ieraz-
 bel. Si mortuus fuerit achab in civi-
 tate comedet eum canes: si autem mortuus
 fuerit in agro: comedent eum volucres
 celi. Igitur non fuit aliter talis sicut ach-
 ab: qui vendidit eum ut faceret malum
 in conspectu domini. Locutus est enim
 iezabel uxor sua: et abominabilis fa-
 ctus est: intantum ut sequeretur ydola
 que fecerat amorre: quos consumpsit
 dominus a facie filiorum israel. Itaque
 cum audisset achab sermones istos
 fudit vestimenta sua: et operuit alio
 ramentum suum: ieiunavitque: et dormivit
 in sacco: et ambulavit de nullo capite.
 Et factus est sermo domini ad heliam
 thelbiten dicens. Nonne videris humi-
 liatum achab coram me: quia igitur
 humiliatus est mei causa: non inducam
 malum in diebus eius: sed in diebus filii sui
 inferam malum domui eius. **XXII**
 Transierunt igitur tres anni absque
 bello inter siriam et israel. In
 anno autem tertio descendit iosaphat
 rex iuda ad regem israel. Dixitque rex
 israel ad servos suos. Ignoratis quod
 nostra sit ramoth galaad: et negligi-
 mus tollere eam de manu regis sirie.
 Et ait ad iosaphat. Veni mecum
 ad preliandum in ramoth galaad.
 Dixitque iosaphat ad regem israel. Sicut
 ego sum: ita et tu. Populus meus et

populus tuus unum sunt: et equites
 mei equites tui. Dixitque iosaphat ad
 regem israel. Quere oro te hodie ser-
 monem domini. Congregavit ergo
 rex israel prophetas: quadringentos
 circiter viros: et ait ad eos. Hec de-
 betis i ramoth galaad ad bellandum
 an quietescere? Qui responderunt. Ascende:
 et dabit eam dominus in manu regis.
 Dixit autem iosaphat. Non est hic pro-
 pheta domini quisquam: ut interrogemus
 per eum? Et ait rex israel ad iosaphat.
 Remanet vir unus per quem possumus
 interrogare dominum: sed ego odi eum:
 quia non propheta michi bonum sed
 malum: michi as filius iemla. Cui iosa-
 phat ait. Ne loquaris ita rex. Vo-
 cavit ergo rex israel eumuthum quendam:
 et dixit ei. Festina adducere michi
 filium iemla. Rex autem israel et iosaphat
 rex iuda sedebant: unusquisque in solio
 suo: vestiti cultu regio i area iuxta osti-
 um porte samarie: et universi prophete
 prophetabant in conspectu eorum. Fecit
 quoque sibi sedechias filius chanaan
 cornua ferrea et ait. Hec dicit dominus.
 Hysa ventilabis siriam: donec deleas
 eam. Omnesque prophete similiter pro-
 phetabant dicens. Ascende i ramoth
 galaad et vade prospere: et tradet do-
 minus in manus regis. Muncius ve-
 ro qui iterat ut vocaret michi am: locutus
 est ad eum dicens. Ecce sermones prophete-
 tarum ore uno regi bona predicant.
 Sit ergo sermo tuus similis eorum:
 et loquere bona. Cui michi as ait. Vi-
 vit dominus: quia quodcumque dixerit
 michi dominus hoc loquar. Venit
 itaque ad regem: et ait illi rex. Michi as:
 ire debemus in ramoth galaad ad
 preliandum an cessare? Cui ille respondit.
 Ascende et vade prospere: et tradet

dñs i manu regis. Dixit autē rex ad eū. Quid atq; iterum aduero te: ut nō loquaris michi nisi qđ uerū est in nōmine dñi. Et ille ait. Quid cundū isrl dispersum in mōtibz: quasi oues non habentes pastore. Et ait dñs. Non habent isti dñm: reitatur unusquisq; in domū suā in pace. Dixit ergo rex isrl ad iofaphat. Nunquid non dixi tibi quia nō pphat michi bonū: sed semp malū. Ille uero addens ait. Propter hoc audi fmonem dñi. Quid dñm sedente sup solū suū: et omēm exercitū celī assistentem ei a dextris et a sinistris. Et ait dñs. Quis decipiet achab regē israhel ut ascendat: et cadat in ramoth galaad. Et dixit vn⁹ uerba huiusce modi: et alius aliter. Egredius est autē spiritus: et fecit corā dñō: et ait. Ego decipiam illū. Cui locut⁹ est dñs. In quo. Et ille ait. Egrediar: et ego spirit⁹ mēdax in ore omī pphay eius. Et dixit dñs. Decipies et pualabis: egredere et fac ita. Nunc igitur ecce dedit dñs spiritū mendaci in ore omī ppharū tuorū qui hic sunt: et dñs locutus est corā te malū. Accessit autē seorchias filius chanaan: et percussit micheā in maxillā et dixit. Nūc ne ergo dimisit spiritus dñi: et locut⁹ est tibi. Et ait micheas. Uisurus es i die illa: quando ingredieris cubiculū intra cubiculum ut abscondaris. Et ait rex israhel. Tollite micheam et maneat apud amon principē ciuitatis: et apud ioas filium amalech: et dicite eis. Hec dixit rex. Mittite uirū istum in carcerem: et sustentate eum parte tribulacionis: et aqua angustie: donec reuertat in pace. Dixitq; micheas. Si reuersus fueris in pace: nō est locutus in me dñs. Et ait. Audite ppli omēs. Ascendit itaq;

rex isrl et iofaphat rex iuda: i ramoth galaad. Dixit itaq; rex israhel ad iofaphat. Sume arma et ingredere praelium: et induere uestibz tuis. Porro rex isrl mirauit habitu suū: et ingressus est bellū. Rex autem srie pphat principibz euerum triginta duobus dicens. Nō pugnabis corā minore et maiore quingz: nisi contra regem israhel solū. Cum ergo uidissent principes euerū iofaphat suspicari suū qđ ipse esset rex israhel: et impetū facto pugnant contra eū. Et exclamauit iofaphat. Intellegitq; principes euerū qđ non esset rex israhel: et celsa uenit ab eo. Unus autem quidam attendit arcum in interitum sagittarū dirigens: et casu percussit regē israhel inter pulmonem et stomachū. At ille dixit aurige suo. Hec manus mea: et ecce me reuertit: quia grauite uulneratus sū. Commisit ergo pphat in die illa. Et rex israhel stabat i cunctis suis contra suos: et mortuus ē uespere. Fluēbat autē sanguis plage i sinum euerū: et preo insonuit in uniuerso exercitū auctq; sol decumbere dicens. Unusquisq; reuertatur in ciuitatem et in terram suā. Mortuus est autē rex: et planus est in samaria. Sepelietq; regem in samaria: et lauerūt eum i piscina samarie et linxerunt canes sanguinē eius: et habenas lauerunt iuxta uerbum dñi quod locut⁹ fuerat. Reliqua autē sermonum achab et uerba que fecit: et domus euerū quā edificauit: cunctaq; uerbum quā reuertit: nonne hec scripta sūt i libro uerborū dñi regū israhel. Dominus ergo achab cū paribz suis: et regnauit ochozias filius ei⁹ pro eo. Iofaphat uero filius asa regnare cepit super

iudam: anno quarto achab regis israhel. Trigintaquinque annorū erat cum regnare cepisset: et uirginiquingz annis regnauit in iherusalem. Nomen matris eius azuba: filia salai. Et ambulauit in omni uia asa patris sui: et nō dedinauit eē ea. Fecitq; quod rectum est in conspectu domini: ueruntamen reuera non abstulit. Adhuc enim populus sacrificabat et adolebat incensū in rellis. Patensq; habuit iofaphat cum rege israhel. Reliqua autē uerborū iofaphat: et opera eius que gessit et prelia nōne hec scripta sūt i libro uerborū dñi regum iuda: Sed et reliquias effaminatorū qui remanserant in dieb; asa patris eius abstulit de terra. Nec erat tūc rex constitutus in edom. Rex uero iofaphat fecerat clas ses in mari: que nauigarent i ophir propter aurum: et ne non poterant: quia contrade sunt in asyongaber. Tunc ait ochozias filius achab ad iofaphat. Quidā serui mei cum seruis tuis in nauibus. Et noluit iofaphat. Dominusq; iofaphat cum paribz suis: et sepultus est cum eis in ciuitate dauid patris sui: regnauitq; ioram filius eius p eo. Ochozias autem filius achab regnare cepit super israhel in samaria anno septimo decimo iofaphat regis iuda: regnauitq; sup israhel duobus annis. Et fecit malū in conspectu domini: et ambulauit in uia patris sui: et maris sue: et in uia iheroboam filij nabath qui peccare fecit israhel. Seruauit quoq; baal et adorauit eum: et irritauit dominum deum israhel iuxta omnia que fecerat pater eius. *Explicit liber regū terius. Incipit liber Regum quartus Capitulū primum dñi isrl.*

Deuaricat⁹ est autē moab in isrl: postq; mortuus est achab. Cediditq; ochozias p rancellos cecidi sui: quod habebat in lamaria et egrotauit: misitq; nuncios dicens ad eos. Ite cōsultate beelzebub dñi acharon: utrū uiuere queam de infirmitate mea hac. Angelus autē dñi locut⁹ ē ad heliā thelbiten dicens. Surge et descende in occur sū nuncios regis samarie: et dices ad eos. Nunquid nō ē deus in israhel: ut ratis ad consulendū beelzebub dñi acharon. Quāobrem hec dicit dñs. De ledulo sup quē ascendisti nō descendes: sed morte morieris. Et abiit helias: reuertitq; sunt nuncios ad ochozias. Qui dixit eis. Quare reuertī estis. At illi respondit ei. Vir occurrit nobis: et dixit ad nos. Ite reuertimini ad regem qui misit uos: et dicitis ei. Hec dicit dominus. Nunquid quia non erat deus in israhel mittis ut consulatur beelzebub de⁹ acharon. Quidcirco de ledulo sup quē ascendisti nō descendes: sed morte morieris. Qui dixit eis. Cuius figure et habitus est uir ille q̄ occurrit uobis: et locutus est uerba hec. At illi dixerūt. Vir pilosus: et zona pellicia acindus reuēbz. Qui ait. Helias thelbitis ē. Misitq; ad eum quinquagenariū principē: et quinquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eū: sedentiq; in uertice mōtis ait. Homo dei: rex precepit ut descendas. Respondens q; helias. Dixit quinquagenario. Si homo dei sum: descendat igitur de celo et deuoret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de celo: et deuorauit eū: et quinquaginta qui erant

cū eo. Rursumq; misit ad eū principē
 quinquagenariū alterum: et quinquā-
 ginta cū eo. Qui locut⁹ est illi. Homo
 dei: hęc dicit reg. Festina. Descende.
 Respondens helias ait. Si homo dei
 ego sum: descendat ignis de celo et de-
 uoret te et quinquaginta tuos. Descen-
 dit ergo ignis de celo: et deuorauit illū.
 et quinquaginta eius. Iterum misit
 principē quinquagenariū tertium: et
 quinquaginta qui erant cū eo. Qui cū
 uenisset curruant genua cōtra heliam:
 et precatus est eum et ait. Homo dei:
 noli despicere animā meā: et animas
 secutorum tuorū qui mecum sunt. Ecce
 descendit ignis de celo et deuorauit du-
 os principes quinquagenarios p̄mo:
 et quinquagenos qui cum eis erant.
 Sed nunc obsecro ut miserearis ani-
 me mee. Locut⁹ est autē angelus dñi
 ad heliam dicens. Descende cum eo.
 Ne timeas. Surrexit igit⁹ et descendit
 cum eo ad regem: et locutus est ei. Hęc
 dicit dñs. Quia misisti nuncios ad
 cōsulendū beelzebub deum acharon
 quasi nō esset deus in isrl a quo poss⁹
 interrogare sermonem: ideo de ledulo
 sup que ascendisti non descendes: sed
 morte morieris. Mortuus est autem
 iuxta sermonē dñi quē locut⁹ ē helias:
 et regnauit ioram frater eius pro eo:
 anno scđo ioram filij iosaphat regis
 iude. Non enī habebat filiū. Reliqua
 autem uerborum ochozie que opat⁹
 est. nonne hęc scripta sunt in libro
 sermonum dierum regū israhel? **11.**

Fadum est autem cū leuare uellet
 dñs heliam p̄r turbīnē in celū:
 ibant helias et heliseus de galgalis.
 Dixitq; helias ad heliseum. Ecce hic:
 quia dñs misit me usq; in bethel. Qui
 ait heliseus. Viniit dominus: et uiniit

anima tua: quia nō derelinquam te.
 Cumq; descendissent bethel: egressi sunt
 filij p̄phetarū qui erant in bethel ad heli-
 seum: et dixerunt ei. Nunquid nosti:
 quia hodie dñs tollit dñm tuū a te?
 Qui rēdit. Et ego noui. Silere. Dixit
 autem helias ad heliseum. Sede hic:
 quia dñs misit me in ihericho. Et ille
 ait. Viniit dñs: et uiniit anima tua:
 quia nō derelinquam te. Cumq; uenissent
 ihericho: accesserunt filij p̄phetarū qui
 erant in ihericho ad heliseū: et dixerūt
 ei. Nunquid nosti: quia dñs hodie
 tollit dñm tuū a te? Et ait. Et ego
 noui. Silere. Dixit autem ei helias.
 Sede hic: quia dñs misit me usq; ad
 iordanem. Qui ait. Viniit dominus:
 et uiniit anima tua: quia non derelin-
 quam te. Iterum igit⁹ ambo p̄phetarū
 et quinquaginta uiri de filiis p̄phetarū
 secuti sunt eos. Qui et dixerūt contra
 longe. Illi autem ambo stabant sup
 iordanem. Tulitq; helias palliū suū
 et inuoluit illud: et percussit aquas q̄
 diuise sunt i utraq; partē: et transie-
 runt ambo p̄ siccū. Cumq; transissent:
 helias dixit ad heliseum. Postula qđ
 uis: ut faciam tibi anteq; tollar a te.
 Dixitq; heliseus. Obsecro ut fac i me
 duplex spiritus tuus. Qui respondit.
 Rem difficilem postulasti. Ac tamen
 si uideris me quādo tollar a te erit qđ
 petisti: si autem non uideris non erit.
 Cumq; p̄gerent et incedentes sermone
 narentur: ecce curru igneus et equi
 ignei diuiderunt utrumq;. Et ascendit
 helias p̄ turbīnē in celum: heliseus
 autē uidebat: et clamabat. Pater mi:
 pater mi: curru israhel et auriga eius.
 Et nō uidit eū amplius. Apprehendit
 q; uestimenta sua: et scindit illa i duas
 partes. Et leuauit palliū helie quod

ceciderat ei. Reuersusq; stetit sup ripā
 iordanis: et pallio helie qđ ceciderat
 ei percussit aquas: et non sunt diuise.
 Et dixit. Vbi est deus helie etiā nūc?
 Percussitq; aquas: et diuise sunt huc
 atq; illuc: et transiit heliseus. Videntes
 autem filij p̄phetarū qui erāt i ihericho
 decontra dixerunt. Requeuit spiritus
 helie super heliseum. Et uenientes in
 occursum eius adorauerūt eū proni
 in terram: dixeruntq; illi. Ecce cū secuis
 tuis sunt quinquaginta uiri fortes: q̄
 possunt ire: et querere dominū tuum:
 ne forte tulerit eum spiritus domini et
 proiecit eum in unum montium aut
 in unā uallū. Qui ait. Nolite mittere.
 Coegeruntq; eum: donec acquiesceret
 et diceret. Mitte. Et misit quinquā-
 ginta uiros. Qui cum quessissent tribz
 diebus: nō inuenerunt. Et reuersi sūt
 ad eum. At ille habitabat in ihericho:
 et dixit eis. Nunquid nō dixi uobis:
 nolite mittere? Dixerunt quodq; uiri ci-
 uicatis ad heliseum. Ecce habitatio ci-
 uicatis huius optima est sicut cūple
 dñe prospicias: sed aque pessime sunt:
 et terra sterilis. At ille ait. Afferte mi-
 chi uas nouum: et mittere in illud sal.
 Quod cū attulissent: egressus ad fon-
 tem aquarū misit in illum sal: et ait.
 Hęc dicit dominus. Sanauit aquas
 has: et nō erit ultra in eis mors neq;
 sterilitas. Sanare sūt ergo aque usq;
 in diem hanc: iuxta uerbū helisei qđ
 locutus est. Ascendit autem inde heli-
 seus in bethel. Cumq; ascenderet p̄ uia
 pueri parui egressi sunt de ciuitate: et
 illudebant ei dicētes. Ascende calue:
 ascende calue. Qui cū respexisset uidit
 eos: et maledixit eis i nomine domini.
 Egressi sunt duo uirī de saltu: et la-
 reauerunt eē eis quadraginta duos

pueros. Abijt autē inde i montē carme-
 lic: et inde reuersus ē in samariā. **12.**
Ioram rex filius achab regnauit sup
 israhel i samaria: anno decimo odoauo
 iosaphat regis iude. Regnauitq; duo
 decim annis: et fecit malum coram
 dño: sed non sicut pater suus et mater.
 Tulit enim statuas baal quas fecerat
 pater eius: ueruntamen in peccatis ihe-
 roboam filij nabath qui peccare fecit
 israhel ad heli: nec recessit ab eis. Por-
 ro mesa rex moab nutrebat pecora
 multa: et soluebat regi israhel centum
 milia agnorum: et centū milia arietū
 cum uelleribz suis. Cumq; mortuus
 fuisset achab: preuaricatus est sedus
 qđ habebat cum rege israhel. Egressus
 est igit⁹ rex ioram in die illa de sama-
 ria: et recensuit uniuersum israhel: mi-
 sitq; ad iosaphat regem iuda dicens.
 Rex moab recessit a me: ueni meū con-
 tra eū ad preliū. Qui rēdit. Ascendā.
 Qui meus est tuus est: populus me?
 populus tuus: et equi mei equi tui. Di-
 xitq;. Per quam uiam ascendemus?
 At ille respondit. Per desertū ydumie.
 Perregerunt igit⁹ rex israhel et rex iuda
 et rex edom: et circūierūt p̄ uiam septē
 dierū: nec erat aqua egerant et imme-
 ris que sequebantur eos. Dixitq; rex
 israhel. Heu heu heu. Congregauit nō
 dñs tres reges: ut traderet in manu
 moab. Et ait iosaphat. Est ne hic
 propheta dñi: ut deprecemur dñm p̄
 eum? Et respondit unus de secuis re-
 gis israhel. Est hic heliseus filius sa-
 phat: qui fundebat aquam sup ma-
 nus helie. Et ait iosaphat. Est apud
 eum sermo dñi? Descenditq; ad eum
 rex israhel et iosaphat rex iuda: et rex
 edom. Dixit autem heliseus ad regem
 israhel. Quid michi et tibi est? Vade

ad prophetas patris tui et matris tue. Et ait illi rex israel. Quare congregavit dominus tres reges hos ut traderet eos in manus moab? Dixitque ad eum heliseus. Vivit dominus exercituum in cuius conspectu sto: quod si non vultus iosephat regis iude erubescerem: non attendissem quidem te: nec respexissem. Nunc autem adducite michi psalter. Cumque caneret psalteres: facta est super eum manus domini. Et ait. Hec dicit dominus. Facite aluenum torrentis huius fossas et fossas. Hec enim dicit dominus. Non videbitis ventum neque pluviam: et aluvius iste replebitur aquis: et biberitis vos et familie vestre et iumenta vestra. Parumque est hoc in conspectu domini: insuper traderet etiam moab in manus nostras. Et percureritis omnem civitatem munitam et omnem urbem electam: et universum lignum fructiferum succideritis cunctosque fontes aquarum obturabitis: et omnem agrum egregium operietis lapidibus. Factum est igitur mane quando sacrificium offerri solet: et ecce aque veniebant per viam edom. Et repleta est terra aquis. Universi autem moabites audientes quod descendissent tres reges ut pugnarent adversus eos convenerunt omnes qui accincti erant baltheo desuper: et steterunt in terminis primoque mane surgentes: et orto iam sole et adverso aquarum: viderunt moabites contra aquas rubras quasi sanguinem: dixeruntque. Sanguis gladii est. Pugnauerunt reges contra se: et celi sunt mutui. Nunc perge ad predam moab. Perregeruntque in castra israel. Porro confurgens israel percussit moab: et illi fugerunt coram eis. Veniunt igitur qui vicerant: et percusserunt moab: et civitates destruxerunt: et omnem agrum

optimum mittentes singuli lapides repleverunt: et universos fontes aquarum obturaverunt: et omnia ligna fructifera succiderunt: ita ut muri tantum fructus remanerent. Et circumdata est civitas a fundibularijs: et magna ex parte perculsa. Quod cum vidisset rex moab prevaluisset scilicet hostes tulit secum septingentos viros eductos gladiis ut irrumperent ad regem edom: et non potuerunt. Accipientesque filium suum primogenitum qui regnaturus erat pro eo obtulit oblatum super murum: et facta est indignatio magna in israel. Stratumque recesserunt ab eo: et reversi sunt in terram suam. **M**ulier autem quedam de vxoribus prophetarum clamabat ad helisem dicens. Vetus nunc vir meus moriturus est: et tu nosti quia securus tuus fuit dominus deum. Et ecce creditor venit: ut tollat duos filios meos ad servandum sibi. Cui dixit heliseus. Quid vis ut faciam tibi? Dic michi. Quid habes in domo tua? At illa respondit. Non habeo ancilla tua quicquam in domo mea: nisi parum olei quo ungar. Cui ait. Vade: pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non parca: et ingredere et claude ostium tuum cum intinse fueris tu et filij tui: et mitte inde in omnia vasa hec: et cum plena fuerint tolle. Quia itaque mulier: et clausit ostium super se et super filios suos. Illi offerebant vasa: et illa infundebat. Cumque plena fuissent vasa: dixit ad filium suum. Asser michi adhuc vas. Et ille respondit. Non habeo. Stetitque oleum. Venit autem illa et indicavit hominibus dei. Et ille. Vade inquit vende oleum et redde creditor tuo: tu autem et filij tui vivite de reliquo. Facta est autem quedam

dies: et transibat heliseus per lunam civitatem. Erat autem ibi mulier magna: que tenuit eum ut comederet panem. Cumque frequenter inde transiret: dixerat ad eam ut comederet panem. Que dixit ad virum suum. Animaduerto quod vir dei sanctus est iste: qui transit per nos frequenter. Faciamus ergo ei cenaculum parvum: et ponamus ei in eo lectulum et mensam et sellam et candelabrum: ut cum venerit ad nos maneat ibi. Facta est ergo dies quedam: et veniens dixerat in cenaculum: et requievit ibi. Dixitque ad giesi puerum suum. Voca sunamitem istam. Qui cum vocasset eam: et illa stetit coram eo: dixit ad puerum suum. Loquere ad eam. Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis: quid vis ut faciam tibi? Nunquid habes negotium: et vis ut loquar regi sine principii ministerio? Que respondit. In medio populi mei habito. Et ait. Quid ergo vult ut faciam ei? Dixitque giesi. Ne queas. Filium enim non habet: et vir eius senex est. Precepit itaque ut vocaret eam. Que cum vocata fuisset et stisset ante ostium: dixit ad eam. In tempore isto in hac eadem hora si vita comes fueris: habebis in utero filium. At illa. Noli queso domine mihi vir dei: noli mentiri ancille tue. Et concepit mulier: et peperit filium in tempore: et in hora eadem qua dixerat heliseus. Crevit autem puer: et cum esset quedam dies et egressus esset ad patrem suum ad meliores: ait patri suo. Caput meum doleo. At ille dixit puero. Tolle: et duc eum ad matrem suam. Qui cum tulisset et duxisset eum ad matrem suam: posuit eum illa super gremium suum usque ad meridiem: et mortuus est. Ascendit autem et collocavit eum super lectulum hominis dei: et clausit

ostium. Et egressa vocavit virum suum. Et ait. Mitte mecum obsecro unum de pueris et asinam: ut regrediam usque ad ipsum dei: et revertar. Qui ait illi. Quamobrem causam vadis ad eum? Hodie non sunt kalende neque sabbatum. Que respondit. Vadam. Scruensque asinam: et precepit puero. Asina et ppera: ne michi moram facias in iundo: et hoc age quod precipio tibi. Profecta est igitur: et venit ad virum dei in monte carmeli. Cumque vidisset eam vir dei decontra: ait ad giesi puerum suum. Ecce sunamitis illa. Vade ergo occursum eius: et dic ei. Redire agitur circa te et circa virum tuum: et circa filium tuum? Que respondit. Redi. Cumque venisset ad virum dei in montem apprehendit pedes eius: et accessit giesi ut amoveret eam. Et ait homo dei. Dimitte illam. Animam enim eius in amaritudine est: et dominus relevavit a me: et non indicavit michi. Que dixit illi. Nunquid perivi filium a domino meo? Nunquid non dixi tibi: ne illudas me? Et ille ait ad giesi. Accinge lumbos tuos: et tolle baculum meum in manu tua et vade. Si occurrerit tibi homo non salutes eum: et si saluaverit te quispiam non respondeas illi. Et pones baculum meum super faciem pueri. Porro mater pueri ait. Vivit dominus et vivit anima tua: non dimittam te. Surrexit ergo: et secutus est eam. Giesi autem precesserat ante eos: et posuerat baculum super faciem pueri: et non erat vox neque sensus. Reversusque est in occursum eius: et nuntiavit ei dicens. Non surrexit puer. Ingressus est ergo heliseus domum: et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius. Angelusque clausit ostium super se et super puerum: et oravit ad dominum. Et ascendit: et

intubuit super puerum: posuitque os suum
super os eius et oculos suos super oculos
eius. et manus suas super manus eius
et incuruauit se super eum: et calefacta est
caro pueri. At ille reuersus. et ambulabat
in domo semel huc atque illuc: et ascen-
dit et incubuit super eum. Et ostendit
puer septies: aperuitque oculos. Et ille
uocauit giesi: et dixit ei. Uoca sumam
inter hanc. Que uocata ingressa est
ad eum. Qui ait. Tolle filium tuum. Venit
illa et corruit ad pedes eius: et adora-
uit super terram. Tulitque filium suum.
et egressa est: et heliseus reuersus est in
galgala. Erat autem fames in terra:
et filij prophetarum habitabant coram eo.
Dixitque unus de pueris suis. Domine olla
grandem: et coque pulmentum filijs
prophetarum. Et egressus est unus in ager:
ut colligeret herbas agrestes. Inuenit
que quasi uitam siluestrem: et collegit
ea colloquuntidas agri et implauit pal-
lium suum: et reuersus cõsolidit in ollam
pulmenti. Miscebat enim quid esset:
insuderunt igitur locis ut comederent.
Cumque gustassent de codione: egredia-
uerunt dicentes. Mors in olla uir dei.
Et non potuerunt comedere. At ille: affec-
te inquit farinam. Cumque tulissent: misit
in ollam: et ait. Insunde nunc ut come-
dant. Et non fuit amplius quicquam ama-
ritudinis in olla. Vir autem quidam uenit
de bassalisa deferens uiro dei panes
primicias: et viginti panes ordeaceos:
et humectum nouum in pira sua. At ille di-
xit. Da populo ut comedat. Responditque ei mi-
nistri eius. Quamuis hoc ut apponam
coram centum uiris? Rursum ille: da
ait populo ut comedat. Hec enim di-
xit dominus. Comedent et superedit.
Posuit itaque coram eis. Qui comede-
runt: et superfuit iuxta uerbum domini. U

Naaman princeps militie regie
sirie erat uir magnus apud domi-
num suum: et honoratus. Per illum
enim dedit dominus salutem sirie. Erat
autem uir fortis et diues: sed leprosus.
Porro de siria egressi fuerant larrundines
et captiuam duxerant de terra israhel
puellam paruulam: que erat in obsequio
uxoris naaman. Que ait ad dominam
suam. Quinam fuisset dominus meus
ad prophetam qui est in samaria: profe-
do curasset eum a lepra quam habet. In-
gressus est itaque naaman ad dominam su-
am: et nuntiauit ei dicens. Sic et sic
locuta est puella de terra israhel. Dixit
que ei rex sirie. Uade: et mitta litteras
ad regem israhel. Qui cum profectus
esset et tulisset secum decem talenta ar-
genti et sex milia aureos: et decem muni-
toria uestimentorum: detulit litteras ad
regem israhel in hec uerba. Cum acce-
pisset epistolam hanc: scito quod misit
ad te naaman seruum meum ut cures eum
a lepra sua. Cumque legisset rex israhel
litteras: scidit uestimenta et ait. Num-
quid deus ego sum ut occiderem possum
et uiuificare: quia iste misit ad me ut
curem hominem a lepra sua? Animad-
uertite et uidete: quod occasiones querat
aduersum me. Quod cum audisset
heliseus uir dei: scidisse uidelicet regem
israhel uestimenta sua: misit ad eum
dicens. Quare scidisti uestimenta tua?
Veniat ad me: et sciat esse prophetam in
israhel. Venit ergo naaman cum equis
et curribus: et stetit ad ostium domus
helisei. Misitque ad eum heliseus muni-
cium dicens. Uade et lauare septies
in iordane: et recipiet sanitatem caro
tua atque mundaberis. Irat naaman:
recedebat dicens. Putabam quod egre-
deretur ad me et stans inuocaret nomen

domini dei sui: et tangeret manu sua locum
lepre: et curaret me. Numquid non me-
liores sunt abana et pharfar flumines da-
masi omnibus aquis israhel: ut lauet in
eis et mundet? Cum ergo uenisset se-
re et abiret indignans: accesserunt ad eum
serui sui: et locuti sunt ei. Pater: si rem
grandem dixisset tibi propheta: certe facere
debueras. Quam magis quia nunc
dixit tibi lauare et mundaberis? Descen-
dit et lauit septies in iordane iuxta ser-
monem uiri dei: et restituta est caro eius
sicut caro pueri paruuli: et mundatus
est. Reuersusque ad uirum dei cum uniuerso
comitatu suo: uenit et stetit coram eo
et ait. Vere scio quod non sit alius deus
in uniuersa terra: nisi tantum in israhel.
Obsecro itaque ut accipias benedictio-
nem a seruo tuo. At ille respondit. Vi-
uit dominus ante quem sto: quia non
accipiam. Cumque uirum faceret: penitus non ac-
quieuit. Dixitque naaman. Ut uis.
Sed obsecro concede michi seruo tuo: ut
collam onus duorum burdonum de ira. Non
enim faciet ultra seruus tuus olocaustum
aut victimam dijs alienis: nisi domino.
Hoc autem solum est de quo deprecaris
dominam per seruum tuum: quando ingredietur
dominus meus templum reammon ut adoret:
et illo innitente super manum meam: si
adorauero in templo reammon: ado-
rante eo in eodem loco: ut ignoscat mi-
hi dominus seruo tuo per hac re. Qui
dixit ei. Uade in pace. Abiit ergo ab
eo: electo tempore terre. Dixitque giesi
puer uiri dei. Deprecit dominus meus naa-
man seruo istius: ut non acciperet ab eo quicquam
atulit. Viuit dominus quia curram
post eum: et accipiam ab eo aliquid.
Et secutus est giesi post regnum naa-
man. Quem cum uidisset ille currentem
ad se: desiliit de curru et occursum eius

et ait. Redere sunt omnia. Et ille ait.
Rede. Dominus meus misit me ad te dicens.
Modo uenerunt ad me duo adolescen-
tes de monte ephraim: et filijs prophetarum.
Da eis talentum argenti: et uestes mu-
tatorias duplices. Dixitque naaman.
Melius est ut accipias duo talenta. Et
corripit eum: ligauitque duo talenta ar-
genti in duobus sacis: et duplicia ue-
stimenta et imposuit duobus pueris
suis: qui et portauerunt coram eo. Cumque
uenisset iam uesper: tulit de manu eorum
et reposuit in domo: dimisitque uiros
et abierunt: ipse autem ingressus stetit
coram domino suo. Et dixit heliseus. Unde
uenis giesi? Qui respondit. Non inuit
secus tuus quocumque. At ille ait. Morte
cor meum in presenti erat: quando re-
uersus est homo de curru suo in occur-
sum tuum? Num igitur accepisti argentum
et accepisti uestes: ut emas oliueta: et
vineas et oues et boues et seruos et an-
cillas. Sed et lepra naaman adhaerebit
tibi et semini tuo usque in sempiternum. Et
egressus est giesi nix ab eo leprosus. U
Dixerunt autem filij prophetarum ad heli-
seum. Ecce locus in quo habita-
mus coram te: angustus est nobis. La-
mus usque ad iordanem et tollant sin-
guli de silua materias singulas: ut edi-
ficemus nobis ibi locum ad habitandum.
Qui dixit. Ite. Et ait unus ex illis. Ve-
ni ergo et tu cum seruis tuis. Respondit.
Ego ueniam. Et abiit cum eis. Cumque
uenissent ad iordanem: cedebant ligna.
Accidit autem: ut cum unus materia sur-
cidisset: caderet ferrum securis in aquam.
Edamauitque ille et ait. Heu heu heu
domine mihi: hoc ipsum mutuo acceperam.
Dixit autem homo dei. Ubi cecidit? At
ille monstrauit ei locum. Presedit ergo
lignum: et misit illum. Statuitque ferrum.

Et ait. Tolle. Qui respondit manum: et tulit illud. Rex autem sive pugnabat contra israel: consiliūq; in se cū suis suis dices. In loco illo: et illo ponam? insidias. Misit itaq; vir dei ad regē israel dices. Caue ne transeas i locū illū: quia ibi sibi insidias sūt. Misit itaq; rex israel ad locū quē dixerat ei vir dei et p̄occupauit eū: et obsecrauit se ibi nō senel neq; bis. Conuersatūq; est cor regis sive pro hac re: et conuersatus secus suis ait. Quare non induratis michi quis p̄ditor mei sit apud regem israel? Dixitq; unus seruatorū eius. Nequaquā dñe mi rex: sed heliseus propheta qui est i israel indicat regi israel omnia verba quecumq; locutus fueris in conclaui tuo. Dixitq; eis. Ite et videte ubi sit: ut mittam et capiā eū. Annuntiauerūt ei dices. Ecce in dothaim. Misit ergo illuc equos et currus: et robur exercitus. Qui cū venisset nocte circumdederūt ciuitatē. Consurgens autem diluculo minister viri dei egressus est: viditq; exercitum i circuitu ciuitatis et equos et currus. Annuntiavitq; ei dices heu heu domine mi quid faciem? At ille respondit. Noli timere. Plures enī nobiscū sunt: q̄ cū illis. Cūq; orasset heliseus ait. Dñe: aperi oculos huius ut videat. Et aperuit dñs oculos pueri: et vidit: et ecce mons plenus equos et currus igneorum i circuitu helisei. Postea vero descendere ad eum. Porro heliseus orauit ad dominū dices. Percute obsecro gentem hanc recitate. Percussitq; eos dñs ne viderent: iuxta verbum helisei. Dixit autē ad eos heliseus. Non est hec via: nec ista est ciuitas. Sequimini me: et ostendam vobis virū quē queritis. Duxit ergo eos i samariam.

Cūq; ingressi fuissent i samariā: dixit heliseus. Domine: aperi oculos istos ut videant. Aperuitq; dñs oculos eorū: et vidērūt se esse in medio samarie. Dixitq; rex israel ad helisei: cū vidisset eos. Nunquid percussit eos pater meus? Et ille ait. Non percites. Atq; enim cepisti eos gladio et arcu tuo: ut pericias. Sed pone panē et aquā coram eis: ut comedant et bibant: et vadant ad dominū suum. Appositūq; est eis ciborum magna paratio. Et comederunt et biberūt: et dimisit eos: abiērūtq; ad dñm suum. Et ultra nō venerūt latrones sive in terram israel. Factū est autē post hec congregauit benadab rex sive uniuersum exercitum suum: et ascendit et obsebat samariā. Factūq; est fames magna in samaria: tā diu obsesta ē donec venundaret caput asini octoginta argenteis: et quatuor partib; stercoris columbarū quinq; argenteis. Cūq; rex israel transiret p murū: mulier quedā exclamauit ad eū dices. Salua me dñe mi rex. Qui ait. Nō te saluet dominus. Unde te possū saluare? De area: vel de torculari? Dixitq; ad eā rex. Quid tibi vis? Que respondit. Mulier ista dixit michi. Da filiū tuū ut comedamus eū hodie: et filium meū comedamus cras. Coxiūq; ergo filium meū: et comedimus: dixitq; ei die altera. Da filiū tuū: ut comedamus eum. Que abscondit filiū suū. Quod cum audisset rex scidit vestimenta sua: et transiebat p murū. Viditq; omnis p̄p̄la ciliū quo uestitus erat ad carcerem intussecus. Et ait rex. Hec michi faciat deus: et hec addat: si steterit caput helisei filij saphat sup ipm hodie. Heliseus autē sedebat in domo sua: et senes sedebant cum eo. Premisit itaq;

virum: et anteq; veniret nunciū: ille dixit ad senes. Nunquid scitis q̄ miserit filius hominide hic ut p̄sclatur caput meum? Videte ergo: cū venerit nunciū: claudite ostiū: et nō sinatis eū introire. Ecce enī sonitus pedū dñi eius post eū est. Adhuc illa loquente eis: apparuit nunciū qui veniebat ad eū. Et ait. Ecce tantū malū a dño est. Quid amplius respicabo a dño? **III** Dixit autē heliseus. Audite verbū domini. Hec dicit dñs. In tempore hoc cras modius simile uno statere erit: et duo modij ordi statere uno in porta samarie. Respondens unus de duob; sup cūis manū rex incumbebat homini dei ait. Si dominus fecerit etiam carcharias in celo: nunquid poterit esse qd loqueris? Qui ait. Videtis oculos tuos: et inde nō comedetis. Quatuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum porte: qui dixerūt ad inuicem. Quid hic esse volumus? donec moriamur? Siue ingredi voluerim? ciuitatem fame moriemur: siue maneamus? hic moriendū nobis ē. Venite ergo et transugiamus ad castra sive. Si pepererint nobis vinemus: si autē occidere voluerint: nichilominus moriemur. Surrexerunt ergo vespere: ut venirent ad castra sive. Cūq; venissent ad principium castrorū sive: nullum ibidem repererūt. Siquidē dominus sonitum audiri fecerat in castris sive: curruū et equorū: et exercitus plurimū. Dixeruntq; ad inuicem. Ecce mercede cōduxit aduersum nos rex israel reges getheorū: et egipciōrū: et venerūt sup nos. Surrexerunt ergo et fugerūt in tenebris: et dereliquerūt tentoria sua et equos et alinos in castris: fugeruntq; animas tantū suas saluare cupientes.

Igit cū venissent leprosi illi ad principium castrorū ingressi sunt unū tabernaculū: et comederūt et biberūt. Tulerūtq; inde argenti et aurum et vestes: et abierunt et absconderunt. Et rursum reuersi sunt ad aliud tabernaculū: et inde similiter auferentes absconderūt. Dixeruntq; ad inuicem. Non recte facimus. Hec enim dies boni nunciij est. Si tacerem⁹ et noluerimus nūciare usq; mane: sceleris arguemur. Venite eamus: et nūciemus in aula regis. Cūq; venisset ad portam ciuitatis: narrauerūt eis dicentes. Quimus ad castra sive et nullū ibidem reperimus hominē: nisi equos et alinos alligatos et fixa tentoria. Ierunt ergo portam: et nūciauerunt in palatio regis intussecus. Qui surrexit nocte: et ait ad seruos suos. Dico vobis quid fecerint nobis siri. Sciunt quia fame laboramus: et idcirco egressi sunt de castris: et latitant i agris dices. Cū egressi fuerint de ciuitate capiē⁹ eos viuos: et tunc ciuitatē ingredi poterimus. Respondit autem unus seruorū eius. Tollamus quinq; equos qui remanserunt in urbe: quia ipi tantum sunt in vniuersa multitudine israel: alij enim consumpti sunt: et mittentes explorare poterim⁹. Adduxerūt ergo duos equos: misitq; rex in castra sive: rum dicens. Ite et videte. Qui abiērūt post eos usq; ad iordanem. Ecce autē omnis via plena erat vestib; et valis: q̄ proiecerant siri cum turbarent. Reuerſiq; nūcij indicauerūt regi. Et egressus p̄p̄la dirupit castra sive: factūq; est modius simile statere uno: et duo modij ordi statere uno: iuxta verbū dñi. Porro rex ducem illum in cui⁹ manu incuberat ostendit ad portam: quem

conculcavit turba in introitu porte et mortuus est: iuxta quod locutus fuerat vir dei quando descenderat rex ad eum. Ista etiam est secundum sermonem viri dei. quem dixerat regi quando ait. duo modii ordi dei statere uno erit. et modius simile statere uno hoc eodem tempore eras in porta samarie: quando responderat dux ille viro dei et dixerat. etiam si dominus fecerit cataractas in celo nunquid poterit fieri quod loqueris: et dixit ei videbis oculis tuis. et inde non comedes. Euenit ergo et sicut predictum erat: et conculcavit eum populus in porta: et mortuus est. **III**

Heliseus autem locutus est ad mihieran: cuius vivere fecerat filium dicens. Surge. vade tu et domus tua: et peregrinare ubicumque repereris. Vocabit enim dominus famem: et veniet super terram septem annis. Que surrexit et fecit iuxta verbum hominis dei: et vadens cum domo sua: peregrinata est in terra philistinorum diebus multis. Cumque finem essent anni septem: reuersa est mulier de terra philistinorum. Et ingressa est: ut interpellaret regem pro domo sua. et pro agris suis. Rex autem loquebatur ei grece pueri viri dei dicens. Narrata michi omnia magna: etiam que fecit heliseus. Cumque ille narraret regi quomodo mortuum suscitasset: apparuit mulier cuius viuificauerat filium clamans ad regem pro domo sua et pro agris suis. Dixitque grece. Domine mihi rex hec est mulier: et hic est filius eius quem suscitauit heliseus. Et interrogauit eam rex mulierem. Que narrauit ei. Respondit ei rex eunuchum unum dicens. Restitue ei omnia que sua sunt: et viuos redde agros a die qua reliquit terram usque ad presens. Venit quoque heliseus damasum: et benadab rex sice egrotabat. Suscitaueruntque ei dicentes. Venit

vir dei hic. Et ait rex ad azahel. Tolle tecum munera et vade in occursum viri dei: et consule dominum pro eum dicens. Si euadere poterit de infirmitate mea habet: dabitur tibi. Quia igitur azahel in occursum eius habens secum munera et omnia bona damasum onera quadraginta camelorum. Cumque stisset coram eo ait. Filius tuus benadab rex sice misit me ad te dicens. Si sanari poterit de infirmitate mea habet: dabitur tibi. Vade dic ei. Sanaberis. Porro ostendit michi dominus: quia morte morietur. Surrexitque cum eo: et conturbatus est usque ad suffusionem vultus. Fleuitque vir dei. Cui azahel ait. Quare dominus meus fleuit? Ait ille dicens. Quia scio quod facietur filiis israel mala. Civitates eorum munitiones igne succendes: et iumenta eorum interficies gladio: et paruulos eorum elides: et pregnantem diuides. Dixitque azahel. Quid enim si seruis tuis canis: ut faciam rem istam magnam? Et ait heliseus. Ostendit michi dominus te regem sice fore. Qui cum recessisset ab heliseo: venit ad dominum suum. Qui ait ei. Quid tibi dixit heliseus? Et ille respondit. Dixit michi: recipies sanitatem. Cumque venisset dies altera: tulit stragulum et infudit aquam: et respexit super faciem eius. Quo mortuo: regnavit azahel pro eo. Anno quinto iorab filij achab regis israel regnavit iorab filius iosaphat rex iuda. Triginta duorum annorum erat cum regnare cepisset: et octo annis regnavit in iherusalem. Ambulauitque in vijs regum israel: sicut ambulauerat domus achab. Filia enim achab erat vxor eius. Et fecit quod malum est in conspectu domini. Moliuit autem dominus disperdere iudam propter daniid secum suum: sicut promissum est ei ut

daret illi lucernam. et filijs eius candelis diebus. In diebus eius recessit edom ne esset sub iuda: et restituit sibi regem. Venitque iorab sice: et omnis exercitus cum eo. Et surrexit nocte: percussitque ydumeos qui cum edomederant: et principes eorum. Populus autem fugit in tabernacula sua. Recessit ergo edom ne esset sub iuda: usque ad diem hanc. Tunc recessit et lobna in tempore illo. Reliqua autem sermonum iorab et uniusa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? Et dormiuit ioram cum patribus suis: sepultusque est cum eis in civitate david: et regnavit ochosias filius eius pro eo. Anno duodecimo iorab filij achab regis israel: regnavit ochosias filius ioram regis iude. Viginti duorum annorum erat ochosias cum regnare cepisset: et uno anno regnavit in iherusalem. Mortua matris eius a talia filia amri regis israel: et ambulavit in vijs domus achab: et fecit quod malum est coram domino sicut domus achab. Hec enim domus achab fuit. Abiitque cum ioram filio achab ad preliandum contra asahel regem sice in ramoth galaad: et vulnerauerunt sibi ioram. Qui reuersus est: ut curaretur in iherusalem: quia vulnerauerunt eum sibi in ramoth preliante contra asahel regem sice. Porro ochosias filius ioram rex iuda descendit inuisere ioram filium achab in iherusalem: quia egrotabat ibi. **III**

Heliseus autem propheta vocavit unum de filijs prophetarum: et ait illi. Accinge lumbos tuos: et tolle lentiginem olei hanc in manu tua: et vade in ramoth galaad. Cumque venisset illuc: videbis iheru filium iosaphat filij namsi. Et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum: et introduces

in introitum cubiculi: et tenens lentiginem olei fundes super caput eius: et dices. Hec dicit dominus. Vni te regem super israel. Aperiesque ostium et fugies: et non ibi subsistes. Abiit ergo adolescens puer et perire in ramoth galaad: et ingressus est illuc. Ecce autem principes exercitus sedebant. Et ait. Verbum michi ad te o princeps. Dixitque iheru. Ad quem ex omnibus nobis? Ait ille dicens. Ad te o princeps. Et surrexit: et ingressus est cubiculum. Ait ille fudit oleum super caput eius. Et ait. Hec dicit dominus deus israel. Vni te regem super populum domini israel: et pueris domus achab domini tui. Et oleificat sanguinem servorum meorum prophetarum: et sanguinem omnium servorum domini de manu iezabel: perdamque omnem domum achab. Et interficiam de domo achab mingentem ad parietem: et clausum et novissimum in israel. Et dabo domum achab sicut domum iheroboam filij nabath: et sicut domum baasa filij achia. Iezabelque comedent canes in agro israel: nec erit qui sepeliat eam. Apuitque ostium et fugit. Iheru autem ingressus est ad servos domini sui. Qui dixerunt ei. Redere sunt omnia? Quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis. Mors hominem: et quid locutus sit. Ait illi responderunt falsum est: sed magis narra nobis. Qui ait eis. Hec et hec locutus est michi. Et ait. Hec dicit dominus. Vni te regem super israel. Festinauerunt itaque: et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius in similitudinem tribunalis: et ceciderunt tuba atque dixerunt. Regnabit iheru. Coniuravit ergo iheru filius iosaphat filij namsi contra ioram. Porro ioram quiescebat ramoth galaad: ipse et omnes

Quicūq; defuerit non uiuet. Porro iehu faciebat hoc insidiosè: ut disperderet cultores baal. Et dixit. Sanctificate diem solenne baal. Vocauitq; et misit in uniuersos terminos isrl: et uenerunt cuncti serui baal. Non fuit residuus ne unus quidē: qui non ueniret. Et ingressi sunt templum baal. Et repleta est domus baal: a summo usq; ad summū. Dixitq; hīs qui preerant sup uestes. Proferte uestimenta uniuersis seruis baal. Et protrulerunt eis uestes. Ingressusq; iehu et ionadab fili⁹ rechab templum baal: ait cultorib; baal. Perquirite et uidete: ne quis forte uobiscū sit de seruis dñi: sed ut sine serui baal soli. Ingressi sunt igitur ut facerent uictimās et olocausa: iehu autē parauerat sibi foris octoginta viros: et dixerat eis. Quicūq; fugerit de hominibus hīs quos ego adduxero i manus uas: anima eius erit pro aīa illi⁹. Factum est autem cum completum esset olocausū: precepit iehu milicibus et duobus suis. Ingre-
dimini et percute eos. Nullus euadat. Percusseruntq; eos in ore gladij et proiecerunt milites et duces. Et ierunt in ciuitatem templi baal et protrulerunt statuā de phano baal: et cōbussuerunt et cōminuerunt eam. Destruerunt q; edem baal: et fecerūt pro ea latrinas usq; in diem hanc. Deleuit itaq; iehu baal de isrl: uerūamen a pccis iherosolā filij nabath qui peccare fecit israhel nō recessit: nec dereliquit uinculos aureos qui erant in bechel et in dan. Dixit autē dominus ad iehu. Quia studiose egisti qd rectū erat et placebat in oculis meis: et omnia que erant in corde meo fecisti contra domū achab: filij tui usq; ad quartā generationē

seebunt sup thronū isrl. Porro iehu non custodiuit ut ambularet in lege dñi dei isrl in toto corde suo. Non enim recessit a peccatis iherosolam: qui peccare fecerat isrl. In diebus illis cepit dñs redere super israhel. Percussitq; eos alahel in uniuersis finibus israhel: a iordane contra orientalem plagam: omne terram galaad et gad et ruben et manasse ab arcer que est sup torrentem arnon et galaad et basan. Reli-
quit autē uerborū iehu et uniuersa que fecit et fortitudo eius: nonne hec scripta sūt in libro uerborū dierū regum israhel. Et domiuit iehu cū patrib; suis: sepe-
lieruntq; eum in samaria: et regnauit ioachaz filius ei⁹ pro eo. Dies autem quos regnauit iehu super israhel uiginti et octo anni sūt i samaria. **11**

Atalio uero mater ochaz uidens amonū filiū suū: surrexit et interfecit omne semen regiū. Tollens autē iolaba filia regis iherosolam ochaz: idas filiū ochaz: furata est eū de medio filiorū regis qui interfecerantur: et nutrit e⁹ detestando: et abscondit eū a facie atalie ut nō inuideretur: reatq; cū ea sex annis clam i domo dñi. Porro atalia regnauit super terrā septem annis. Anno autē septimo misit ioiada et assumēs cūriones et milites intro-
duxit ad se in templū dñi: ppiq; cū eis sedus. Et adiurās eos in domo dñi ostendit eis filiū regis: et precepit illis dicens. Hec ē sermo quē facere debetis. Tercia pars uōm introeat sablatō: et obseruet egebias domus regis. Tercia autē pars sit ad portā syon: et tertia pars sit ad portam que est post habitaculum scutariorū: et custodiant egebias domus messā. Due uero partes et uobis omnes egebiantes sablatō

custodiant egebias domus domini circa regem: et uallabias eū habentes arma in manib; uestris. Si quis autē ingressus fuerit sepum templi: interficiatur. Et itaq; cū rege introeunte et egrediente. Et fecerūt centuriones iuxta omnia que preceperat eis ioiada a sacerdote. Et assumēs singuli viros suos qui ingrediebantur sablatō cum hīs qui egrediebantur e sablatō: uenerūt ad ioiadam sacerdotem. Qui dedit eis hastas et arma regis dauid: que erant i domo dñi. Et fecerūt singuli habentes arma i manu sua a parte templi de terra usq; ad partem finitū altaris et edis: circum regē. Produxitq; filiū regis: et posuit sup eū diadema et testimoniū: feceruntq; eum regem et unxerūt: et plaudentes manu dixerūt. Esuat rex. Audiuit autē atalia uocem ppli currentis: et ingressa ad turbas in templum dñi: uidit regē stantē sup tribunal iuxta morem: et cantores et turbas ppe eum: omnesq; pplm terre letantē et canentē rubis: et uidit uestimēta sua clamauit q;. Coniuratio: coniuratio. Precepit autē ioiada centurionib; qui erāt sup exercitum: et ait eis. Educite eam recta septa templi: et quicūq; eam secutus fuerit: feriatur gladio. Dixerat enī sacerdos: non occidatur in templo dñi. Imposueruntq; ei manus et impegerūt eam per uiam introitus equorū iuxta paladium: et interfecit eam ibi. Depigit ergo ioiada sedus inter deum et regē et inter pplm: ut esset populus domini: et inter regem et pplm. Ingressusq; est omnis populus terre templum baal: et destruxerunt aras eius: et ymagines conuerterūt ualide: mathan quoq; sacerdotem baal occiderūt coram altari. Et posuit sacerdos custodias i domo

dñi: tulitq; centuriones et theteti et pheleti legiones et omne populum terre: deduxeruntq; regē de domo domini. Et uenerunt per uiam porte scutariorum in paladium: et sedit sup thronū regum. Et itaq; est omnis populus terre: et ciuitas cōquieuit. Atalia autē occisa est gladio i domo regis: septemq; annos erat igas cum regnare cepisset. **12**
Anno septio iehu regnauit igas. Quadraginta annis regnauit in iherusalē: nomen maris eius sebia de beelabee. Fecitq; igas redū coram domino: cunctis diebus quib; docuit eum ioiada a sacerdos: uerūamen re-
cessa nō abstulit. Adhuc enī populus immolabat et adolebat in ecelis incensum. Dixitq; igas ad sacerdotes. Omne pecuniā sanctorū que illata fuerit in templum domini a ptereuntib; que offeruntur pro pccis aīe et quā sponte et arbitrio cordis sui iniecit in templum domini: accipiant illā sacerdotes iuxta ordinem suum: et instaurent sacrificia domus si quid necessarium uiderint instauratione. Igitur usq; ad vicissim interierunt annum regis igas: nō instaurauerunt sacerdotes sacrificia templi. Vocauitq; rex igas ioiadam pontificem et sacerdotes: dicens eis. Quare sacrificia nō instauratis templi? Nolite ergo amplius accipere pecuniā iuxta ordinem uestrum: sed ad instaurationem templi reddite eā. Prohibuitq; sūt sacerdotes ultra accipere pecuniā a pplō: et instaurare sacrificia domi. Et tulit ioiada pontifex gazophiliū unū: apuitq; foramen de super et posuit illud iuxta altare ad exercitum ingrediētiū domum domini: mittebantq; in eo sacerdotes qui custodiebant omnia omniem pecuniā que

deferebat ad templū dñi. Cūq; videret
nimia pecuniā esse in gazophylacio
ascendebat scriba regis et pontifex et
fundebatq; et numerabāt pecuniā
que inueniebāt in domo dñi: et dabāt
eam iuxta numerū atq; mensuram in
manu eorum q̄ precant cementarijs
domus dñi. Qui impendebāt eam in
fabris lignorū: et in cementarijs hīs q̄
opabant in domo dñi. et sarcineta
faciebāt: et in hīs q̄ debebant saxa. et
ut emere ligna et lapides qui recide-
bantur: ita ut impleatur instauratio
domus dñi in universis q̄ indigebāt
expensa ad muniendā domū. Verum
tamen nō fiebat q̄ eadē pecunia ydrie
templi dñi et fuscinule et thuribula et
tuba et om̄e vas aureū et argentū: de
pecunia que inferebatur in templum
domini. Hīs enim qui faciebāt opus
dabāt: ut instauraretur templum dñi.
Et nō fiebat ratio hīs hominibus
qui accipiebāt pecuniā ut distribuere
eam artificibus: sed in fide tradabāt eā.
Pecuniam vero pro delicto et pecuniā
pro peccatis nō inferebant in templū
domini: quia sacerdotum erat. Tunc
ascendit asahel rex siriē et pugnabat
contra gēth: cepitq; eā. Et direxit faciē
suā ut ascenderet in iherlm. Quāobrem
tulit ioas rex iuda om̄ia sanctificata
que cōsecraverat iosaphat et ioram et
ipse obtulerat. et universum argentū
q̄ inueniri potuit in thesauris tēpli
domini. et in palacio regis: misitq;
asahel regi siriē: et recessit ab iherusalē.
Reliqua autē sermonū ioas et uniusa
que fecit: nōne hec scripta sunt in libro
verborū dierū regū iuda? Surrexerūt
autē serui eius et conuenerūt inter se:
perculserūtq; ioas in domo mello in

descensu sela-iozachar namq; filius
semath et iozabab filij somer serui ei
pulerūt eū: et mortuus ē. Et sepelieūt
eū cū p̄ribz suis in ciuitate dauid: regna-
uitq; amalias filij eius p. ro. **xiij**
Anno vicesimo octo ioas filij oph-
thi regis iude regnauit iozabab
filij iehu sup israel in samaria decem
et septem annis: et fecit malū coram
dño. Secutusq; est peccata iheroboā
filij nabath qui peccare fecit israel: et
nō declinauit ab eis. Iratusq; ē furor
domini contra israel: et tradidit eos
in manu asahel regis siriē et in manu
benadab filij asahel cunctis diebz. De-
precatus est autē iozabab faciem dñi:
et audiuit eum dominus. Vidit enim
angustiā israel: quia attulerat eos
rex siriē. Et dedit dominus saluatōē
israel: et liberatus ē de manu regis
siriē: habitauerūtq; filij israel in taber-
naculis suis: sicut heri et nudius tertius.
Verumtamen nō recesserūt a peccatis
domi iheroboā qui peccare fecit is-
rael: sed i ip̄is ambulauerūt. Siquidē
et lucus pmanit in samaria: et nō
sunt derelicti iozabab de populo nisi
quingenta equites: et decem milia
et decem milia pedicū interfecerat enim
eos rex siriē: et redegerat quasi puluē
in tētura aree. Reliqua autē sermonū
iozabab et uniusa que fecit et fortitu-
do eius: nōne hec scripta sunt in libro
sermonū dierū regū israel? Dominus
q; iozabab cum patribz suis: et sepe-
lieunt eū in samaria: regnauitq; ioas
filius ei pro eo. Anno tricesimo septi-
mo ioas regis iuda regnauit ioas fi-
lius iozabab sup israel in samaria
sedeci annis: et fecit q̄ malū ē in conspe-
ctu domini. Non declinauit ab om̄ibz
peccatis iheroboam filij nabath qui

peccare fecit israel: sed i ip̄is ambulauit.
Reliqua autē sermonū ioas et uniusa
que fecit: et fortitudo ei? quomodo
pugnauerit contra amaliā regē iuda:
nōne hec scripta sunt in libro sermonū
dierū regū israel? Et dominus ioas cum
p̄ribz suis: iheroboā autē sedit sup so-
lūm eius. Porro ioas sepultus ē in
samaria cū regibz israel. Heliseus autē
egrotabat infirmitate qua et mortuus
est. Descenditq; ad eum ioas rex israel:
et flebat coram eo: dicebatq; pater mi-
pater mi: curus israel et auriga eius. Et
ait illi heliseus. Alce arcū et sagittas.
Cūq; attulisset ad eū arcū et sagittas:
dixit ad regem israel. Pone manū tuā
sup arcū. Et cū posuisset ille manū
suā: supposuit heliseus manū suā
manibus regis: et ait. Aperi fenestā
orientalē. Cūq; aperuisset: dixit heli-
seus iace sagittam. Et iecit. Et ait heli-
seus. Sagitta salutis dñi: et sagitta
salutis contra siriā. Percutiesq; siriā
in apher: donec consumas eam. Et ait.
Vole sagittas. Qui cū tulisset: rursū
dixit ei. Percute iaculo terā. Et cum
perculisset tribz vicibus et cessasset: irat
est vir dei cōtra eū: et ait. Si perculisses
quiquies aut septies sine sepdes: pul-
sisses siriā usq; ad cōsummationem.
Nūc autē tribz vicibus percuties eam.
Mortuus est ergo heliseus: et sepelieūt
eū. Latrūculi autē de moab venerunt
in terā in ip̄o anno. Quidā autē sepe-
lites hominē viderūt latrūculos: et
proiecerunt cadaver in sepulcro helisei.
Quod cū reuigilasset ossa helisei: reuixit
homo: et stetit sup pedes suos. Agitur
asahel rex siriē afflixit israel: cūdis diebz
iozabab. Et miseris est dñs eorum:
et reuersus est ad eos. ppter pactū suū
q̄ habebat cum abraham et Isaac

et iacob: et noluit disperdere eos neq;
proicere patris usq; in presens temp.
Mortuus ē autē asahel rex siriē: et re-
gnauit benadab filius ei? pro eo. Por-
ro ioas filius iozabab tulit vrbes de
manu benadab filij asahel quas cu-
lerat de manu iozabab p̄ris sui: iure
prelij. Tribus vicibus percussit eū io-
as: et reddidit ciuitates israel. **xiiij**
In anno scdo ioas filij iozabab
regis israel: regnauit amalias
filius ioas regis iuda viginti quinq;
annorū erat cū regnare cepisset: viginti
autē et nouem annis regnauit i iherlm.
Mortem matris eius iozabab de iheru-
salem. Et fecit redum corā dño: verum-
tamen nō ut dauid pater ei. Iuxta
om̄ia que fecit ioas pater suus fecit:
nisi hoc tantū qd recessa non abstulit.
Adhuc enī ip̄s adolebat et immola-
bat incensum in recessis. Cūq; obi-
uisset regnū percussit seruos suos qui
interfecerāt regem patre suum: filios
autē eorū q̄ occiderāt nō occidit: iuxta
quod scriptū est in libro legis moysi
sicut p̄cepit dñs dices. Non morient
patres p filijs neq; filij pro patribz: sed
unusquisq; in peccato suo morietur.
Ip̄s percussit edom i valle saluarum
decem milia: et apprehendit petra i pho:
vocauiq; nomen eius iezechel usq; in
presens diem. Tunc misit amalias
nuncios ad ioas filium iozabab filij
iehu regis israel: dicens. Veni et vi-
deamus nos. Remisitq; ioas rex is-
rael ad amaliā regē iuda dicens. Lar-
duus libani misit ad cedrum que est
in libano: dicens. Da filiam tuā filio
meo uxorem. Tranherūtq; bestie sale
que sunt in libano: et conuenerunt
carduum. Percutiens inualuisti sup
edom: et sibi auit te cor tuū. Lotem?

esto gloria: et sede in domo tua. Quare putas malum: ut radas tu et iudas tecum? Et non acquieuit amathias. Ascenditque ioas rex israel: et viderunt se ipse et amathias rex iuda in bethlames oppido iude. Percussus est iuda coram israhel: et fugerunt unusquisque in tabernacula sua. Amathias vero rex iuda filium ioas filij ophazie cepit ioas rex israhel in bethlames: et adduxit eum in iherusalem. Et interrupit murum iherusalem a porta effraim usque ad portam anguli: quadringentis cubitis. Tulitque omne aurum et argentum: et universa vasa que inventa sunt in domo domini et in thesauris regis: et oblationes: et reuersus est in samariam. Reliqua autem verborum ioas que fecit: et fortitudo eius qua pugnavit contra amathiam regem iuda: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel? Dominavitque ioas cum patribus suis: et sepultus est in samaria cum regibus israhel: et regnavit iheroboam filius eius pro eo. Exiit autem amathias filius ioas rex iuda. Postquam mortuus est ioas filius ioachaz regis israhel: viginti quinq; annis. Reliqua autem sermonum amathie: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda? Fadazque est contra eum coniuratio in iherusalem: ac ille fugit in lachis. Miserruntque post eum in lachis: et interfecerunt eum ibi: et asportaverunt in equis: sepultusque est iherusalem cum patribus suis in civitate david. Tulit autem uniuersus populus iude azariam annos natum sexagem: et constituerunt eum regem pro patre eius amathia. Ipse edificauit ahi-lam: et restituit eam iude postquam domi-nuit rex cum patribus suis. Anno quinquagésimo amathie filij ioas regis iuda regnavit iheroboam filius ioas regis

israhel in samaria quadraginta et uno anno: et fecit quod malum est coram domino. Non recessit ab omnibus peccatis iheroboam filij nabath: qui peccare fecit israhel. Ipse restituit terminos israhel ab introitu emath usque ad mare solitudinis: iuxta sermonem domini dei israhel quem locutus est per servum suum ionam filium amathij prophetam: qui erat de geth que est in ophel. Vidit enim dominus afflictionem israhel amarā nimis: et quod consumpti essent usque ad clauos: rarentis et regentes: et non esset qui liaretur israhel. Nec locutus est dominus ut deleat nomen israhel de sub celo: sed saluauit eos in manu iheroboam et filij ioas. Reliqua autem sermonum iheroboam et uniuersa que fecit: et fortitudo eius qua platus est: et quomodo restituit damasum et emath iude in israhel: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel? Dominavitque iheroboam cum patribus suis regibus israhel: regnavit zacharias filius eius pro eo. **A**nno vicesimo septimo iheroboam regis israhel regnavit azarias filius amathie regis iuda. Sedes annorum erat cum regnare cepisset: et quinquaginta duobus annis regnavit in iherusalem. Non enim matris eius ecclesia de iherusalem: fecitque quod erat placitum coram domino: iuxta omnia que fecit amathias pater eius: verumtamen recessa non dimisit. Adhuc populus sacrificabat et adolebat incensum in ecclesiis. Percussit autem dominus regem: et fuit leprosus usque in diem mortis sue: et habitabat in domo libera seorsum. Ioathan vero filius regis gubernabat palatium: et iudicabat populum terre. Reliqua autem sermonum azarie et uniuersa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum

regum iuda? Et dominavit azarias cum patribus suis: sepelivitque eum cum maioribus suis in civitate david: et regnavit ioathan filius eius pro eo. Anno vicesimo octavo azarie regis iude regnavit zacharias filius iheroboam super israhel in samaria sex mensibus: et fecit quod malum est coram domino sicut fecerant patres eius. Non recessit a peccatis iheroboam filij nabath: qui peccare fecit israhel. Coniuravit autem contra eum sellum filius iabes prouultus: eum pelam et interfecit: regnavitque pro eo. Reliqua autem verborum zacharie nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel? Ipse est sermo domini quem locutus est ad iehu dicens. Filij tui usque ad septimam generationem: sedebunt de te super thronum israhel. Fadumque est ita. Sellum filius iabes regnavit vicesimo octavo anno azarie regis iude. Regnavit autem uno mense in samaria. Et ascendit manahem filius gadadi de thesa: venitque samariam: et percussit sellum filium iabes in samaria: et interfecit eum: regnavitque pro eo. Reliqua autem verborum sellum et coniuratio eius per quam tendit insidias: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel? Tunc percussit manahem chaplam: et omnes qui erant in ea: et terminos eius de thesa. Soluerant enim apire eum. Et interfecit omnes pregnantas eius: et scidit eas. Anno vicesimo octavo azarie regis iude regnavit manahem filius gadadi super israhel decem annis in samaria: fecitque quod erat malum coram domino. Non recessit a peccatis iheroboam filij nabath qui peccare fecit israhel: cunctis diebus eius. Venietur phul rex assiriorum in thesa: et dabit manahem phul mille talenta argenti: ut esset ei in auxilium

et firmaret regnum eius. Iudicavitque manahem argentum super israhel cunctis potentibus: et diuiniabus ut daret regi assiriorum: quinquaginta sedos argenti pro singulis. Reuersusque est rex assiriorum: et non est moratus in thesa. Reliqua autem sermonum manahem et uniuersa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel? Et dominavit manahem cum patribus suis: regnavitque phaceia filius eius pro eo. Anno quinquagesimo azarie regis iude regnavit phaceia filius manahem super israhel in samaria biennio: et fecit quod erat malum coram domino. Non recessit a peccatis iheroboam filij nabath: qui peccare fecit israhel. Coniuravit autem aduersus eum phacee filius romelie dux eius: et percussit eum in samaria in turre domus regie iuxta argob et iuxta ariph: et cum eo quinquaginta viros de filiis galaaditarum: et interfecit eum: regnavitque pro eo. Reliqua autem sermonum phacee et uniuersa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israhel? Anno quinquagesimo octavo azarie regis iude: regnavit phacee filius romelie super israhel in samaria viginti annis: et fecit quod erat malum coram domino. Non recessit a peccatis iheroboam filij nabath: qui peccare fecit israhel. In diebus phacee regis israhel venit theglath phalassar rex assir: et cepit ahion: et abel domum maacha: et ianoe et redes et asor: et galaad: et galileam: et uniuersam terram neptalim: et transiit eos in assirios. Coniuravit autem et tendit insidias osse filius hela contra phacee filium romelie: et percussit eum: et interfecit: regnavitque pro eo vicesimo octavo ioathan filius ozie. Reliqua autem sermonum phacee et uniuersa que fecit:

nōne hec scripta sunt in libro emonū
dierū regum israel: Anno secundo
phace filij romelie regis israel: regnavit
ioathan filius ozie regis iuda. Viginti
quinq; annos erat cū regnare cepisset:
et sedecim annis regnavit in iherusalē.
Momen mris ei? iherusa: filia zadoch.
Fecitq; qd erat placitum coram dño.
Iuxta omnia q̄ fecit ozias pater suus
opar? ē: verūamen recella nō abstulit.
Adhuc ppls immolabat et adolebat
incensū i recellis. Ipse edificavit portā
dom? domini sublimissimā. Reliqua
autem sermonū ioathan et universa
que fecit: nonne hec scripta sūt i libro
reboz dierū regū iuda? In diebus illis
cepit dñs mittere i iudam rasim regem
sirie: et phace filium romelie. Et domi
uit ioathan cū patribus suis sepultus
q; est cū eis i civitate david pris sui: et
regnavit achaz filius ei? p. ro. **xv**
Anno decimo septimo phace filij
romelie: regnavit achaz filius ioa
than regis iuda. Viginti annos erat
achaz cum regnare cepisset: et sedecim
annis regnavit in iherlm. Non fecit qd
erat placitum in conspectu domini dei
sui sicut david pater ei? sed ambulavit
in via regum israel. Insup et filium
suum cōsecravit transiens p ignem
secundū ydola gentiū: que dissipavit
dominus corā filiis israel. Immolabat
quoz; victimas et adolebat incensū
in recellis et i collibz: et sub omni ligno
frondoso. Tūc ascendit rasim rex sirie:
et phace filius romelie rex israel: ad
plandū in iherusalē. Cūq; obfiderent
achaz: non valuerunt superare eū. In
reporē illo restituit rasim rex sirie haylā
sirie: et elecit iudeos de hayla. Et ydu
mei et siri venerūt in haylam: et habita
verunt ibi usq; in diē hanc. Misit autē

achaz nuncios ad regem phalassar re
ge assirioz dñs. Securus tuus et fili
tuus ego sum. Ascende et saluū me fac
de manu regis sirie et de manu regis
israel: q̄ cōsurrexerunt aduersū me. Et cū
collegisset argentū et aurū qd inueniri
potuit in domo dñi: et in thesauris re
gis misit regi assirioz munera: qui
acquieuit voluntati eius. Ascendit au
tem rex assirioz i damascū: et vastavit
eam: et rāstulit habitatores eius pre
ter: rasim autē interfecit. Perrexitq; rex
achaz in occursum regis phalassar
regi assirioz i damascū. Cūq; vidisset
altare damasci: misit rex achaz ad u
riam sacerdotē regemplar ei? et simul
dñe iuxta omne opus eius. Segre
q; vias sacerdos altare. Iuxta omnia
que p̄ceperat rex achaz de damasco: ita
fecit sacerdos vias donec veniret rex
achaz de damasco. Cūq; venisset rex
de damasco vidit altare et venerans
est illud: ascenditq; et immolavit olo
causta et sacrificiū suū: et libamina liba
mina et fudit sanguinem pacificoz que
obtuleraat sup altare. Porro altare
reum qd erat coram dño transtulit de
facie templi et de loco altaris: et de loco
templi domini: posuitq; illud ex lauce
altaris ad aquilonē. Precepit quoq;
rex achaz vrie sacerdoti dicens. Sup
altare maius offer olocautū manum
num et sacrificiū vespertinū: et olocau
tum regis et sacrificiū eius: et olocau
tum vniūsi ipsi terre et sacrificia eoru
et libamina eoru: et omniem sanguinē
olocauti et vniūsum sanguinē vici
me super illud effundes. Altare vtri
usq; reum reit paratū ad voluntatem meā.
fecit igit vias sacerdos iuxta omnia
que p̄ceperat rex achaz. Tulit autē rex
achaz relatas bases et lucernā qui erat

desuper: et mare deposuit de bobz reia
qui sustentabant illud: et posuit super
pauimentum stratum lapide. Misitq;
quoq; sabban quod edificauerat in
templo et ingressum regis regis? con
uerit in templū domini: ppter regem
assirioz. Reliqua autē verborū achaz
et omnia q̄ fecit: nonne hec scripta sūt
in libro sermonū dierū regum iuda?
Dominusq; achaz cum patribus suis:
et sepul? ē cū eis i civitate david: et re
gnavit ezechias filius ei? p. ro. **xvi**
Anno duodecimo achaz regis iuda
regnavit osee filius yela in sama
ria super israel novem annis: fecitq;
malū coram domino: sed non sicut
reges israel q̄ ante eū fuerūt. Contra
hunc ascendit salmanasar rex assiri
orum: et factus est ei osee securus: redde
batq; illi tributa. Cūq; deprehendisset
rex assiriorum osee q̄ rebellare nitens
misisset nuncios ad sua regem egip
ti: ne prestaret tributa regi assiriorum.
Sicut singulis annis solitus erat: obse
dit eum: et vindum misit in carcerem:
pruagatusq; ē omne terrā: et ascendēs
samariam obfedit eam tribz annis.
Anno autē nono osee cepit rex assiri
orum samariā: et transtulit israel in assi
rios: posuitq; eos i haylam et i abor
iuxta fluvium gozan in civitatibus me
dorum. Factū est enim cum peccassent
filij israel domino deo suo q̄ eduxerat
eos de ita egypti de manu pharaonis
regis egypti: coluerunt deos alienos:
et ambulaverunt iuxta ritū gentium
q̄s consumpsit dominus i conspectu
filioz israel et regū israel: quia sibi
fecerant. Et irruerunt filij israel ver
bis non rectis dominum deū suum: et
edificaverūt sibi recella i rudis verbis
suis a turce custodiū usq; ad civitatem

muniam. feceruntq; sibi statuas et
lucos in omni colle sublimi: et subter
omne lignū nemorosum: et adolebant
ibi incensū super aras i more gentiū
quas transtulerat dñs a facie eorum.
feceruntq; verba pessima irritantes do
minum: et coluerunt inimicitias de
quibz p̄cepit eis dñs ne facerent rebū
hoc. Et testificatus est dñs in israel
et in iuda p manum omniū pphetaz
et videntiū dicens. Revertimini a vijs
vestris pessimis: et custodite precepta
mea et ceremonias: iuxta omne legē
quā precepi patribus vestris: et sicut
misi ad vos in manu seniorū meorū
prophetaz. Qui nō audierunt: sed in
duraverunt cervicē suā iuxta cervicem
patrum suorū qui noluerunt obedire
dño deo suo. Et abiecerunt legima
eius: et padū quod pepigit cū p̄ribus
eor; et testificationes quibus corastat?
est eos: secutiq; sunt vanitates et vane
egerunt: et secuti sunt gentes que erāt
p circuitum eoz sup quibus p̄ceperat
dominus eis ut non facerent sicut et
ille faciebat. Et dereliquerunt omnia
precepta dñi dei sui: feceruntq; sibi con
statiles duos vitulos et lucos: et ado
raverunt universam militiā celi. Ser
viteruntq; baal: et consecraverūt filios
suos et filias suas per ignem. Et divi
nationi inserviebant et augurij: et
tradiderunt se ut facerent malū corā
domino: et irritarent eum. Iratusq;
est dñs vehementer israel: et abstulit
eos a conspectu suo: et non remansit
nisi tribus iuda tantūmodo. Sed nec
ipse iuda custodivit mandata dñi dei
sui: verūamen ambulavit in erroribz
israel: quos oparat? fuerat. Proiecit
q; dñs omne semen israel: et afflixit eos et
tradidit eos i manu diripiētiū: donec

proiceret eos a facie sua: et eo iam tpe
quo factus est israhel a domo dauid:
et constitueret sibi regem iheroboam
filiū nabach. Separauit enī iheroboā
israhel a domino: et peccare eos fecit
peccū magnū. Et ambulauerunt filij
isrl in vniuersis peccatis iheroboam
que fecerat: et nō recesserunt ab eis usq;
quo dominus auferret israhel a facie
sua: sicut locut⁹ fuerat ī manu omniū
seruoy suoy pphetay. Translat⁹q; est
israhel de terra sua in assirios usq; in
diem hanc. Adduxit autē rex assirioy
de babilone et de cutha. et de abiyach.
et de emath et de sepharuaīn: et collo-
cauit eos in ciuitatibus samarie pro
filijs israhel. Qui possederūt samariā:
et habitauerunt in urbibus ei⁹. Cūq;
ibi habitare cepissent non timebant
dominū. et immisit eis dñs leones:
qui interficiebant eos. Nunciatur⁹q;
est regi assirioy et didum. Venies q̄s
transiisti et habitare fecisti in ciuita-
tibus samarie ignorant legitima dei
terre: et immisit in eos domin⁹ leones
et ecce interficiunt eos: eo qđ ignorent
ritū dei terre. Precepit autē rex assirioy
dicens. Ducite illuc unū de sacerdotib⁹
quos inde captiuos adduxistis: ut
vadat et habitet cum eis: et doceat eos
legitima dei terre. Agitur cum venisset
unus de sacerdotibus hys qđ captiui
ducti fuerāt de samaria habitauit in
bethel: et docebat eos quomōdo coleretur
dominū. Et vnaqueq; gens fabrica-
ta est deum suum. Posueruntq; eos
in fanis recessis que fecerant samarie
gens et gens in urbibus suis: ī quib⁹
habitabant viri enim babiloni⁹ fece-
runt sorchot benoth: viri autē cutheni
fecerunt nergel: et viri de emath fecerūt
asuna. Porro eui fecerunt nebaaz et

chachaz hīj autē qui erant de sepharia:
in comburebant filios suos igni ad
ramelech et anamelech dñs sepharia:
in: et nichilomin⁹ colebant dñm.
Fecerunt autem sibi de nouissimis la-
redotes recessos: et ponebant eos in
fanis sublimib⁹. Et cum dominum
colerent: dñs qđ suis seruiebat iuxta
cōsuetudinē gentiū de q̄bus translati
fuerant samariā. Vsq; in p̄sentem diē
morem sequuntur antiquum. Non
timeant dñm: neq; custodiūt testimō-
as eius atq; iudicia: et legem et manda-
tum quod preceperat dñs filijs iacob
quē cognominauit isrl: et percussit cū
eis padum. et mandauerat eis dicens.
Nolite timere deos alienos et non a-
doretis eos neq; colatis eos et nō im-
molestis eis: sed dominū deū vestrum
qui eduxi vos de terra egipti in fortitu-
dine magna et ī brachio extenso. ipm
time et illū adorate: et ipsi immola-
re. Testimonias quoq; et iudicia et le-
gem et mandatū quod scripsit vobis
custodite ut faciatis cunctis diebus:
et non timeatis deos alienos. Et pa-
dum qđ percussit vobiscū nolite obliui-
sci: nec colatis deos alienos sed dñm
deū vestrū time et ipse eruet vos de ma-
nu omniū inimicoy vestroy. Illi vero
nō audierunt: sed iuxta cōsuetudinē
suam pristinam p̄terebāt. Fecerunt
igitur gentes iste timētes quidē dñm:
sed nichilomin⁹ et ydolis suis seruiebat.
Nā filij eoy et nepotes sicut fecerūt p̄-
fui ita faciūt: ī p̄sentē diē. **WII**
Anno tercio osee filij hela regis i-
srahel regnauit ezechias filius
iachaz regis iuda. Viginquiq; annis
erat cū regnare cepisset: et viginquē
annis regnauit in iherusalem. Nomen
mris eius abisa filia zacharie. **WIII**

quod erat bonū corā dño: iuxta oīa
que fecerat dauid pater eius. Ipse disti-
pauit recessos: et cōstruit stauas et suc-
cudit lucos: et cōgregat⁹ separatē eorum
quē fecerat moyses. Siquidē usq; ad
illud tempus filij israhel adolebāt ei
incensum. Vocauitq; nomē eius no-
hestan. Et in domino deo isrl sperauit.
Itaq; post eū nō fuit similis ei de cun-
ctis regib⁹ iuda sed neq; ī hys qui ante
eum fuerunt: et adhuc dominus: et nō
recessit a veltigib⁹ ei⁹: fecitq; mandata
eius qđ preceperat dominus moysi unde
et erat dñs cū eo: et in cunctis ad que
procedebat sapienter se agebat. Rebel-
lauit quoq; contra regem assirioy: et
non seruauit ei. Ipse percussit philisteos
usq; ad gazam: et omnes terminos eoy:
a turre custodiū usq; ad ciuitatem mu-
nitam. Anno quarto regis ezechie qđ
erat annus septim⁹ osee filij hela regis
israhel. ascendit salmanasar rex assiri-
orum samariam: et oppugnavit eā
et cepit. Nā post annos res ano sexto
ezechie id ē nono ano osee regis isra-
hel capta est samaria: et transiit rex
assirioy israhel in assirios. collocauit
q; eos ī abyla et ī abo. Amis⁹ gozan
in ciuitatib⁹ medoy: quia nō audierūt
vocem dñi dei sui. sed pretergressi sunt
padū ei⁹. Quia que preceperat moyses
seru⁹ dñi nō audierūt neq; fecerūt. An-
no h̄rodecimo regis ezechie ascendit
sennacherib rex assiriorum ad vniūsa
ciuitates iuda munitas: et cepit eas.
Tunc misit ezechias rex iuda nuncios
ad regem assiriorum in lachis dicens.
Peccavi. Recede a me: et omne quod
imposueris michi ferā. Audierit itaq;
rex assirioy ezechie regi iude recēta ta-
lenta argenti et triginta talenta auri.
Deditq; ezechias omne argenti quod

repperum fuerat in domo domini: et
ī thesauris regis. In tempore illo con-
fregit ezechias valuas tēpli dñi et la-
minas auri q̄s ipse affixerat: et dedit eas
regi assirioy. Misit autē rex assirioy
tharran et raplariis et raplacen de la-
chis ad regē ezechia cū manu valida
isrlm. Qui cum ascendissent venerūt
iherusalem et steterūt iuxta aqueductū
piscine superioris que est in via agri
fullonis: vocauerūtq; regē. Egressus
est autem ad eos rhachim filius elchie
propositus dom⁹ et sobna scriba et ioahē
fili⁹ asaph a comentarijs: dixitq; ad
eos raplaces. Loquimini ezechie. Hec
dicit rex magnus: rex assirioy. Que ē
ista fiducia qua nitēris? Forsitan ini-
sti consilium: ut p̄pares te ad p̄lium.
In quo confidis: ut audas rebellare?
An speras in baculo acundino atq;
cōfado egipto? Sup̄ que incubuerit
homo: cōmin⁹ ingredietur manum
eius: et p̄forabit eam. Sic est pharao
rex egipti. omib⁹ qui confidunt ī se.
Quod si dixeritis michi ī dño deo no-
stro habem⁹ fiduciā: nōne iste ē cuius
abstulit ezechias recessa et altaria. et
precepit iude et iherusalem ate altare
hpc adorabitis in iherusalē? Nūc igit⁹
transite ad dñm meū regem assirioy:
et dabo vobis duo milia equorum: et
videte an habere valeatis ascensores
eorū. Et quomōdo potestis resistere ante
unum sarrapam de seruis dñi mei mi-
nistris? An fiduciā habes in egipto
propt̄ nuntius et equites? Nūquid sine
dñi voluntate ascendi ad locū istum:
ut demolirer eū? Dominus dixit mi-
chi. Ascende ad terram hanc: et demoli-
re eam. Dixerunt autē eliachim filius
elchie et sobna scriba et ioahē raplac.
Precamur ut loquaris nobis seruis

tuis scribere. siquidem intelligim? hanc
linguā: et non loquaris nobis iudei-
ce audiente populo: qui est super murum.
Respondit eis raphaces dicens. Numquid
ad dñm tuū: et ad te misit me dominus
meus ut loquerer sermones istos. et nō
potius ad viros qui sedent super murū
ut comedant stercorem suū: et bibant u-
rinam suā vobiscū? Stetit itaq; rā-
phaces: et exclamavit voce magna iu-
daice: et ait. Audite verba regis magni:
regis assiriorū. Hec dicit rex. Nō vos
seducat ezechias. Nō enī poterit evadere
vos de manu mea. neq; fiducia vobis
tribuat super dominū dicens. Evadens
liberabit nos dominus: et nō tradetur
ciuitas hec in manu regis assiriorum.
Nolite audire ezechiam. Hec enī dicit
rex assiriorū. Facite mecum qd vobis
est utile: et egredimini ad me. Et com-
ederit unusquisq; de vinea sua. et de ficu
sua. et biberitis aquas de cisternis vris:
donec veniā et transferam vos in itā
que similis est terre vestre. in terrā fe-
cundam et fertilem vini. terram panis
et vinearū. terram olivarum et olei ac
mellis: et vivetis: et nō moriemini. No-
lite audire ezechiam qui vos decipit
dicens. Dñs liberabit nos. Numquid
liberaverunt dñi gentium terram suā
de manu regis assiriorū? Vbi est deus
emath et arphat? Vbi ē deus sapharua-
im ana et aua? Numquid liberaverūt
samaritaniam de manu mea? Qui nam
illi sunt in universis dñs terrarū qui
evadunt regionē suam de manu mea:
ut possit evadere dñs iherusalē de manu
mea? Tacuit itaq; populus: et non rēdit
ei quicq;. Siquidem preceptum regis
acceperāt: ut nō responderent ei. Venitq;
eliachim filius helchie ppositus domus
et sobna scriba et ioabz filius asaph a

commentarijs ad ezechiam scribis vestris:
et nuntiaverūt ei verba raphaces. **XIX**
Que cum audisset ezechias rex iu-
dic vestimenta sua. et operatus ē
sacro: ingressusq; est domū dñi: et mi-
sit eliachim ppositum domus: et sobnā
scribam. et senes de sacerdotibus optimos
sacris ad ysaiam pphetā filiū amos.
Qui dixerūt. Hec dicit ezechias. Dñs
tribulationis et interfectionis et blas-
phemie dies iste. Venerunt filij usq;
ad partū: et vires nō habet pariteres.
Si forte audiat dñs deus tuus uniusa
verba raphaces quē misit rex assiriorū:
dominus suus ut reprobraret dñm
viventem: et argueret verbis q̄ audivit
dñs deus tuus: et fac orationem pro
reliquis que reperiuntur. Venerunt er-
go servi regis ezechie ad ysaiā. Dixit
q; eis ysaias. Hec dicitis dñs vester.
Hec dicit dñs. Noli timere a facie ser-
monū quos audisti: quibz blasphe-
mauerunt pueri regis assiriorum me.
Ecce ego immittam ei spiritū et audi-
et nuntiū. et reuertetur in terram suā:
et deciam eū gladio in terrā suā. Reuer-
sus est ergo raphaces: et nuntiavit regem
assiriorum repugnantem sobnā. Au-
dierat enī qd recessisset de lachis. Cumq;
audisset de tharacha rege ethiopie di-
cētes. ecce egressus ē ut pugnaret adve-
sum te et irer contra eum: misit nūtiū
ad ezechiam dicens. Hec dicit ezechie
regi iuda. Nō te seducat deus tuus
in quo habes fiduciā: neq; dicas. nō
tradetur iherusalem in manus regis
assiriorū. Tu enī ipse audisti que fecerūt
reges assiriorum universis terris: quō-
modo vastaverūt eas. Num ergo so-
lus poteris liberari? Numquid libera-
verunt dñi gentiū singulos quos va-
staverunt patres mei gozan videlicet

et aran et resepth et filios edem. q̄ erant
in thellassar? Vbi est rex emath et rex
arphat et rex ciuitatis sapharua-
im ana et aua? Itaq; cū accepisset ezechias
litteras de manu nūtiarum et legisset
eas: ascendit in domū dñi et egredietur
eas coram dño: et oravit in conspectu
eius dicens. Domine deus israel q̄ sedes
super cherubin tu es deus solus regū omni-
um terre: tu fecisti celum et itā. Inclina
aurem tuā et audi. Aperi dñe oculos
tuos: et vide: et audi omnia verba sermo-
nū: que misit ut reprobraret nobis
deū viventem. Vere dñe dissipaverunt
reges assiriorū gentes et terras omniū:
et miserūt eos totū in ignem. Nō enī
erant dñi: sed opa manūū hominū
et ligno et lapide: et perdidērunt eos.
Nūc igitur dñe deus noster saluos nos
fac de manu eorū: ut sciant oīa regna
terre q̄a tu es deus solus. Misit autē
ysaias filius amos ad ezechiam dicens.
Hec dicit dominus deus israel. Que re-
precatus es me super sennacherib rege
assiriorū audivi. Iste est sermo quē lo-
cutus est dominus de eo. Sprevit te et
sublannavit te virgo filia syon: post
regem tuū caput movit filia iherusa-
lem. Cui reprobrasti: et quē blasphe-
masti? Contra quē exaltasti vocē tuā:
et elevasti in excessu oculos tuos? Con-
tra sanctum israel. Per manū suorū
tuorum reprobrasti domino: et dixisti.
In multitudine curruum meorū ascen-
di excelsa montiū in summitate libani:
et succidi sublimas cedros ei⁹: et edifica-
vi abites illi⁹. Et ingressus sū usq; ad
terminos ei⁹: et saluum carneli ei⁹ ego
succidi. Et bibi aquas alienas. et sic-
cavi vestigia pedum meorum omnes
aquas clavas. Numquid nō audisti
qd ab initio fecerim? Et dictis antiquis

plasmaui illud: et nūc adduxi. Erunt
q; in ruinam collū compugnantium
ciuitates munite: et qui sedent in eis hy-
miles manu. Contemnerūt et confusi
sunt facti sūt velud femi agri. et virent
herba redorū: que arefacta est anteq;
veniret ad maturitatem. Habitaculū
tūū et egressum tuū et introitū tuum et
viam tuā ego prescivi: et furorē tuum
contra me. Insanisti in me: et superbia tua
ascendit in aures meas. Pōnā itaq;
circulū in naribz tuis. et thymū in labijs
tuis: et reducam te in viam p quā ve-
nisti. Tibi autē ezechia hoc erit signum.
Comede hoc anno que reppereris: in
secundo autē anno que sponte nascitur.
Porro in anno tercio seminare et metire:
plantare vineas et comedite fructum
earū. Et quicūq; reliquū fuerit de domo
iuda mittet radicem deorsum: et faciet
fructū sursum. De iherusalem quippe
egredientur reliquie: et qd salvetur de
mōre syon. Zelus dñi egeritū faciet
hoc. Quamobrem hec dicit dominus
de rege assiriorū. Nō ingredietur urbē
hanc. nec mittet in eam sagittam: nec
occupabit eam clipe⁹: nec circumdabit
eam municio. Per viam qua venit re-
uertetur: et ciuitatem hanc nō ingredie-
tur dicit dominus: protegamq; urbē
hanc et saluabo eam. propter me et propter
dauid servū meū. factū est igit in nocte
illa venit angel⁹ dñi: et percussit in castris
assiriorum centum octogintaquinq;
milia. Cumq; diluculo surrexisset vidit
omnia corpora mortuorū: et recedens
abiit. et reuersus est sennacherib rex as-
siriorum: et mansit in ninive. Cumq;
adoraret in templo nesrach deū suū
attamelech et sarsar filij ei⁹ percussit
eū gladio: fugerūq; in itā armeniorū: et
regnavit asaradon filius ei⁹ p eo.

In diebus illis egrotavit ezechias usque ad mortem: et venit ad eum ysaïas filius amos propheta: dixitque ei. Hec dicit dominus deus. Precepi domui tue. Morieris enim tu: et non viues. Qui conuertit faciem suam ad parietem: et adorauit dominum dicens. Obsecro domine: memento queso quod ambulauerim coram te in veritate et in corde perfecto: et quod placitum est coram te fecerim. Fleuit itaque ezechias fleu magno: et antequam egrediretur ysaïas mediam partem antij factus est sermo domini ad eum dicens. Reuertere: et dicit ezechie duci populi mei. Hec dicit dominus deus david patris tui. Audiui orationem tuam: vidi lacrimam tuam: ecce sanavi te. Die tertio ascendes templum domini: et adda diebus tuis quindecim annos. Sed et de manu regis assiriorum libera te: et ciuitatem hanc: et protegam urbem istam propter me et propter david seruum meum. Dixitque ysaïas. Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent: et posuissent super vlcus eius curat est. Dixerat autem ezechias ad ysaïam. Quod erit signum quia dominus meus sanabit: et quia ascensurus sum die tertia templum domini? Cui ait ysaïas. Hoc erit signum a domino: quod facitur hic dominus. Emonem quem locutus est. Vis ut ascendant umbra decem lineis: aut ut reuertatur rotundus gradibus? Et ait ezechias. Facile est umbram crescere decem lineis. Nec hoc volo ut fiat: sed ut reuertat retrosum decem gradibus. Inuocauit itaque ysaïas propheta dominum: et reduxit umbram per lineas quibus iam descenderat in horologio achaz retrosum decem gradibus. In tempore illo misit merodach baladan filius baladan regis babiloniorum litteras et munera ad ezechiam. Audierat enim quod egrotasset ezechias. Veratus

est autem in aduentu regis ezechias: et ostendit eis domum aromatum: et aurum et argentum et pigmenta varia: unguenta quoque: et domum vasorum suorum et omnia que habere poterat in thesauris suis. Non fuit quod non monstrasset eis ezechias in domo sua: et in omni potestate sua. Venit autem ysaïas propheta ad regem ezechiam: dixitque ei. Quid dixerunt viri isti: aut unde venerunt ad te? Cui ait ezechias. De terra longinqua venerunt ad me: de babilone. At ille respondit. Quid viderunt in domo tua? Ait ezechias. Omnia quecumque sunt in domo mea viderunt. Nichil est enim quod non monstrauerim eis in thesauris meis. Dixit itaque ysaïas ezechie. Audi sermonem domini. Ecce dies venient: et auferentur omnia que sunt in domo tua: et que condiderunt patres tui usque in die hanc in babilonem. Non remanebit quicquam ait dominus. Sed et de filiis tuis qui egredientur ex te quos generabis tollentur: et erunt eunuchi in palatio regis babilonis. Dixit ezechias ad ysaïam. Bonus sermo domini quem locutus es. Sit tantum pax et veritas in diebus meis. Reliqui autem sermonem ezechie et omnis fortitudo eius: et quod fecerat postquam et aqueductum: et introduxit aquas in ciuitatem: donec hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda. Dominus quoque ezechias cum patribus suis: et regnauit manasses filius eius per eam.

Quodcumque annos erat manasses cum regnare cepisset: et quinquagintaquinque annis regnauit in iherusalem. Nomen matris eius apthiba. Fecitque malum in conspectu domini: iuxta ydola gentium quas deleuit dominus a facie filiorum israel. Conuersus quoque et edificauit ecclesiam quam dissipauerat

ezechias pater eius: et erexit aras baal: et fecit lucos sicut fecerat achab rex israel: et adorauit omnem miliciam relictam et coluit eam. Fecit quoque aras in domo domini de qua dixerat dominus in iherusalem ponam nomen meum: et restructur altaria vniuersae milicie relictæ in duobus antij templi domini. Et traduxit filium suum per ignem: et aricola tus est et obsecrauit auguria: et fecit phitones: et aruspices multiplicauit: ut faceret malum coram domino: et irritaret eum. Posuit quoque ydolum luci quem fecerat in templo domini: super quo locutus est dominus ad david et ad salomonem filium eius. In templo hoc et in iherusalem quam elegi de cunctis tribubus israel ponam nomen meum in sempiternum: et ultra non faciam commoueri pedem israel de terra quam dedi patribus eius: si custodierint opera omnia que precepi eis: et vniuersam legem quam mandauit eis seruum meus moyses. Illi vero non audierunt: sed seducti sunt a manasse: ut facerent malum super gentes quas exiit dominus a facie filiorum israel. Locutusque est dominus in manu serui suorum prophetarum dicens. Quia fecit manasses rex iuda abominabiles istas pessimas super omnia que fecerunt amorreii ante eum: et peccare fecit etiam iudam in immunditijs suis: propterea hec dicit dominus deus israel. Ecce ego inducam mala super iherusalem: et iuda: ut quicumque audierit annuntiet ambo aures eius. Et extendam super iherusalem funiculum samarie: et pondus domus achab: et delebo iherusalem sicut deleti solent tabule. Delens ueritatem: et duram crebraui filium super faciem eius. Dimittam uero reliquias hereditatis mee: et tradam eas in manus inimicorum eius: eruntque in uastitatem et in rapinam cunctis aduersarijs suis eo

quod fecerint malum coram me: et persequerentur irritantes me ex die qua egressi sunt patres eius ex egipto usque ad hanc diem. Insup: et sanguinem innoxium fudit manasses multum nimis donec impleteretur iherusalem usque ad os: absque peccatis suis quibus peccare fecit iudam ut faceret malum coram domino. Reliqui autem sermonem manasse: et vniuersa que fecit: et peccatum eius quod peccauit: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda? Dominus quoque manasses cum patribus suis: et sepultus est in orto domus sue in orto ozam: et regnauit amon filius eius pro eo. Viginti duos annos erat amon cum regnare cepisset: duobus quoque annis regnauit in iherusalem. Nomen matris eius messallaneth filia aruz de iethaba. Fecitque malum: et conspexit dominus sicut fecerat manasses pater eius: et ambulauit in omni via per quam ambulauerat pater eius. Secutusque immunditijs quibus seruiebat pater eius: et adorauit eas: et dereliquit dominum deum patrum suorum: et non ambulauit in via domini. Terredunt quoque ei insidias secuti sunt: et interfecerunt regem in domo sua. Percussit autem populus ceteros omnes qui coniurauerant contra regem amon: et constituerunt sibi regem iosias filium eius per eam. Reliqui autem sermonem amon: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda? Sepelierunt quoque eum in sepulcro suo in orto ozam: et regnauit iosias filius eius per eam.

Quodcumque annos erat iosias cum regnare cepisset: et triginta annos regnauit in iherusalem. Nomen matris eius ydida filia phadaia de belectat. Fecit quoque quod placitum erat coram domino: et ambulauit per omnes vias david patris sui. Non declinauit ad dexteram suam

ad sinistram. Anno autem octavo
 primo regis ioseph misit rex saphan filium
 asia filium melulā scribā templi dñi: di-
 cēns ei. Vade ad helchiam sacerdotē ma-
 gnum ut consuleretur p̄sentia q̄ illata ē
 in templū domini quā collegērūt iam-
 tores templi a p̄lo: de turq; fabris p̄-
 p̄ositos domus domini. Qui et destri-
 buāt eam hīs qui op̄erantur in templo
 dñi ad instauranda sacra tēda templi:
 signarijs videlicet et cementarijs. et
 hīs qui interrupta componunt: et ut
 emantur ligna et lapides de lapidari-
 nis ad instaurandū templū domini.
 Verūtamē nō supputetur eis argentū
 qd accipiunt: sed in potestate habeāt
 et in fide. Dixit aut helchias pontifex
 ad saphan scribā. Librū legis repe-
 ri in domo dñi. Deditq; helchias vo-
 lumen saphan scribe: qui et legi illud.
 Venit quoq; saphan scriba ad regē:
 et renunciavit ei qd p̄parat: et ait. Con-
 flauerunt serui tui pecuniā que rep̄ta
 est in domo dñi: et dederūt ut distribu-
 retur fabris ac p̄fectis op̄erū templi
 dñi. Narravit quoq; saphan scriba
 regi dicens. Librū dedit michi helchias
 sacerdos. Quē cū legisset saphan corā
 rege. et audisset regē verba libri legis
 dñi scidit vestimenta sua: et precepit
 helchie sacerdoti et ahicham filio sa-
 phan et achobor filio micha et saphan
 scribe et asaiā seuo regis dicens. Ite
 et cōsultate dominū sup me et sup p̄lo
 et sup omni iuda de verbis voluminis
 istius quod inuentū est. Magna enī
 ira domini succensa ē cōtra nos: quia
 nō audierūt patres nostri verba libri
 huius ut facerent omne quod scriptū
 est nobis. Ierunt itaq; helchias sacer-
 dos et ahicham et achobor et saphan
 et asaiā ad oldam prophētā uxorem

sellū filij ezechie filij aras custodis vesti-
 um que habitabat in iherosolima secunda:
 locutiq; sunt ad eam. Et illa respondit
 eis. Hec dicit dominus deus israel.
 Dicit vīro q̄ misit vos ad me. Hec
 dicit dominus. Ecce ego adducā mala
 sup locū istū et sup habitatores eius
 omnia verba legis que legi regē iuda:
 quia dereliquerūt me et sacrificauerūt
 dijs alienis irritantes me in multis
 opib; manū suar. Et succendetur
 indignatio mea in loco hoc: et non re-
 tinguetur. Regi autem iuda qui misit
 vos ut cōsuleretis dominū sic dicitis.
 Hec dicit dominus deus israel. Pro
 eo quod audisti verba voluminis et
 p̄teritum est cor tuum et humiliatus
 es coram domino: auditis enim
 contra locū istū et habitatores eius
 quod videlicet fecerūt in sup̄erem et
 in maledictū et scidisti vestimenta tua
 et flexisti coram me et ego audiui ait
 dominus: idcirco colligam te ad pa-
 tres tuos. et colligeris ad sepulcrum
 tuum in pace: ut non videant oculi
 tui omnia mala que introduxerunt
 sum super locum istum. **xxij**
Et renunciavit regi qd dixerat.
 Qui misit et cōgregati sunt ad
 eum omnes senes iuda et iherosolima.
 Ascenditq; rex templum domini: et o-
 mnes viri iuda universiq; qui habita-
 bant in iherosolima cum eo sacerdotes
 et prophete et omnis populus a paruo
 usq; ad magnum: legitq; cūdis audi-
 entibus omnia verba libri federis qui
 inuenti est in domo domini. Scitq;
 rex super gradū et sedus percussit corā
 domino: ut ambularet post dominū:
 et custodirent p̄cepta eius et testimo-
 nia et cōmōnias in omni corde et in
 tota anima: et suscitaret verba federis

huius que scripta erant in libro illo.
 Acquisieruntq; p̄lo pado. Et p̄cepit rex
 helchie p̄ntici et sacerdotib; secundi
 ordinis et ianitoribus ut proicerent
 de templo dñi omnia vasa que facta
 fuerant baal et in loco et uniuscūq; militie
 celi: et combussit ea foris iherosolima in
 conualle cedron: et tulit pulverē eorū
 in bethel. Et deleuit auruspices quos
 posuerant reges iuda ad sacrificandū
 in ecclis p̄ civitates iuda et in circuitu
 iherosolima: et eos q̄ adolebāt incensum
 baal et soli et lune et duodecim signis
 et omni militie celi. Et effecit fecit lucū
 de domo domini foras iherosolima in
 conualle cedron et combussit eum ibi
 et redegit in pulverē: et proiecit sup
 sepulcrā vulgi. Destruxit q; ediculas
 effeminatos que erant in domo dñi:
 pro quibus mulieres regebant quasi
 domitulas luci. Cōgregavitq; omnes
 sacerdotes de civitatibus iuda: et cōta-
 minavit ecclia ubi sacrificabant sa-
 cerdotes de gabaa usq; bethabee. Et
 destruxit aras portarū et introitu obij
 ioseph principis civitatis: qd erat ad si-
 nistram porte civitatis. Verūtamē
 nō ascendebāt sacerdotes eccliarū ad
 altare dñi in iherosolima: sed tantum
 comedebant azimā in medio fratrum
 suorū. Contaminavit quoq; top̄het
 qd est in conualle filij emmon: ut nemo
 consecraret filium suum aut filiam p̄
 ignē moloch. Abstulit quoq; equos
 quos dederant reges iude soli et introi-
 tu templi dñi iuxta cōcedram nathame-
 lech eunuchi: qd erat in pharurim: tur-
 rus autem solis combussit igni. Alta-
 ria quoq; que erant sup tēda cenacti
 achaz: que fecerant reges iuda et alta-
 ria que fecerat manasses in duobus
 altis tēpli dñi destruxit rex: et rucurrit

inde et dispersit cinerem eorū i torrentē
 cedron. Ecclia quoq; que erant in ihe-
 rusalem ad dextram partem montis
 offensionis que edificaverat salomō
 rex israel astaroth ydolo sydoniorū
 et chamōs offensionis moab: et mel-
 chon abominacioni filiorū ammon
 polluit rex: et contrivit stacuas et succi-
 dit lucos: replevitq; loca eorū ossibus
 mortuorū. Insup et altare qd erat in
 bethel et eccliam qd fecerat iheroboā
 filius nabath qui peccare fecit israel:
 et altare illud eccliam destruxit atq;
 combussit et cōminuit in pulverē: suc-
 cenditq; etiā lucū. Et conversus ioseph
 vidit ibi sepulcrā que erant in mōte:
 misitq; et tulit ossa de sepulcris: et com-
 bussit ea super altare: et polluit illud
 iuxta verbum dñi quod locut⁹ est vir
 dei q̄ p̄dixerat verba hec. Et ait. Quis
 est titulus ille quē video? Respondit
 q; ei ciues urbis illi. Sepulcrū est ho-
 minis dei qui venit de iuda: et p̄dixit
 verba hec que fecisti sup altare bethel.
 Et ait. Dimitte eum. Nemo cōmo-
 near ossa eius. Et intacta manserunt
 ossa illius: cum ossibus prophete q̄ ve-
 nerat de samaria. Insup et oīa sana
 eccliarū que erant in civitatib; sama-
 rie que fecerāt reges israel ad irritan-
 dum dñm abstulit ioseph: et fecit eis
 secundum omnia que fecerat in bethel.
 Et occidit universos sacerdotes eccliarū
 q̄ erant ibi super altaria: et combus-
 sit ossa humana super ea. Reversusq; ē
 iherosolima: et precepit omni populo
 dicens. Facite p̄phāle domino deo ve-
 stro: secundū quod scriptū est in libro
 federis huius. Nec enim factū ē p̄phāse
 tale a diebus iudiciū qui iudicaverūt
 isrl et omniū dierū regū israel et regū
 iuda: sicut i octavo decimo anno regis

iosie factum est phasē istud domino in iherusalem. Sed et phitones et ariolos et figuras ydolorum et immunditias et abominaciones que fuerunt in terra iuda et iherusalem abstulit iosias: ut statueret verba legis que scripta sunt in libro que inuenit bethias sacerdos in templo dñi. Similis illi nō fuit aīe eum rex. qui reuerteretur ad dominū in omni corde suo et in tota anima sua et uniuersa virtute sua iuxta omnem legem moysi: neq; post eum surrexit similis illi. Veruntamen nō est auersus dominus ab ira furoris sui magni: quo iratus est furor eius contra iudā propter iritaciones q̄bz provocauerat eum manasses. Dixit itaq; dñs. Et iudā auferā a facie mea sicut abstulit israhel: et proiciā civitatem hanc quā elegi iherusalem et domū de qua dixerit nomen meū ibi. Reliqua autē finium iosie et uniuersa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro verborū dierū regū iuda? In diebus eius ascendit pharao nechao rex egipti contra regē affriorum ad flumen eufraaten. Et abiit iosias rex in occursum eius: et occisus est in mageddo cum vidisset eum. Et portaverūt eum serui sui mortuum de mageddo: et ptulerunt in iherusalem: et sepelierunt eū in sepulcro suo. Tulit q; p̄ps terre ioachaz filium iosie: et unierunt eum: et constituerūt eum regem pro patre suo. Vigintitertium annorū erat ioachaz cū regnare cepisset: et tribus mensibus regnavit in iherusalē. Nomen matris ei⁹ amithal: filia ieremie de lobna. Et fecit malum coram domino: iuxta omnia que fecerant patres eius. Vixitq; eum pharao nechao in reblatha: que est in terra emath: ne regnaret in iherusalem. Et imposuit multam

terre centum talentis argenti: et talento auri. Regemq; ostendit pharao nechao heliachim filium iosie pro iosia patre eius: veritq; nomen eius ioachim: pro ioachaz tulit et duxit in egiptum. Argentum autē et aurū dedit ioachim pharaoni cū indixisset ite p̄ singulos: ut conficeret iuxta preceptū pharaonis. Et unūquemq; iuxta vires suas regitram argenti: iuxta aurū de p̄lo terre: ut daret pharaoni nechao. Vigintiūq; annorū erit ioachim cū regnare cepisset: et undeci annorū regnavit in iherusalem. Nomen matris ei⁹ zebida: filia phadaia de rumā. Et fecit malū corā domino: iuxta oīa q̄ fecerāt p̄res ei⁹. **xxiiij** In diebus ei⁹ ascendit nabuchodonosor rex babilonis: et factus est ei ioachim servus tribus annis: et rursū rebelavit contra eum. Quinqueq; ei dñs latunculos caldeorum et latunculos siri et latunculos moab et latunculos filiorum amon: et immisit eos in iudā ut disperderent eam iuxta verbum dñi qd locutus fuerat p̄ secuos suos prophetas. Factum est autē hoc p̄ verbum dñi corā iudam ut auferret eum corā se: p̄pter peccata manasse uniuersa q̄ fecit: et propter sanguinē innoxium que effudit: et implevit iherusalem reuore innocentium: et ob hac rem voluit dñs propiciari. Reliqua autem sermōniū ioachim et uniuersa q̄ fecit: nonne hec scripta sunt in libro sermōniū dierū regum iuda? Et dormiuit ioachim cū patribus suis: et regnavit ioachim filius eius pro eo. Et ultra nō addidit rex egipti ut egredereetur de terra sua. Tulit etiam rex babilonis a riuo egipti usq; ad flumē eufraaten omnia que fuerāt regis egipti. Decē et octo annorū erat ioachim cum regnare cepisset: et

tribus mensibus regnavit in iherusalē. Nomen matris ei⁹ noelcha filia helna than de iherlm. Et fecit malum corā domino: iuxta omnia q̄ fecerat pater eius. In tempore illo ascendit serui nabuchodonosor regis babilonis in iherusalem: et circumdata est urbs munitionibz. Veritq; nabuchodonosor rex babilonis ad ciuitatē cū fuisset: ut oppugnaret eam. Egrediusq; ē ioachim rex iuda ad regem babilonis ipse et mater eius et serui eius et principes eius et eunuchi ei⁹: et suscepit eum rex babilonis anno octauo regni sui. Et protulit inde omnes thesauros domus dñi et thesauros domus regie: et condidit uniuersa vasa aurea q̄ fecerat salomō rex isrl in templo dñi iuxta verbum dñi: et transtulit omnia iherusalem: et uniuersos principes et omnes fortes exercitus decem milia in captiuitatē et omnem artificem et indulosorem: nichil q̄ relictum est receptis paupibz p̄p̄i terre. Transtulit quoq; ioachim in babilonem: et mater regis et uxores regis et eunuchos regis et iudices ite duxit in captiuitatē de iherusalē in babilonē: et omnes viros robustos septē milia: et artifices et indulosores mille: omnes viros fortes et bellatores: duxitq; eos rex babilonis captiuos in babilonem. Et constituit mathathia patrui eius pro eo: imposuitq; nomen ei sedechia. Vicelunū et p̄mū annū etatis habebat sedechias cū regnare cepisset: et undecim annis regnavit in iherlm. Nomen matris ei⁹ erat amithal: filia ieremie de lobna. Et fecit malū coram domino: iuxta omnia q̄ fecerat ioachim. Irascēbat enī dñs contra iherlm et contra iudā: donec p̄ceret eos a facie sua. Cecellitq; sedechias a rege babilonis. **xxv**

Factum est autē anno nono regni eius mense decimo decima die mensis venit nabuchodonosor rex babilonis ipse et omnes exercit⁹ eius in iherusalē et circumdederūt eā: et repperūt in circuitu ei⁹ immunditias. Et clausa est ciuitas atq; vallata: usq; ad undecimū annum regis sedechie nona die mēsis. Preualuitq; fames in ciuitate: nec erat panis populo terre. Et interupta est ciuitas: et omnes viri bellatores nocte fugerūt: p̄ viam porte q̄ est inter duplicem murū ad oriū regis. Porro chaldei obsidebant in circuitu ciuitatē. Fugit itaq; sedechias: per viā q̄ ducit ad cāpētria solitudinis. Et p̄secutus est exercitus chaldeorū regem: et apprehenditq; eū in planitie ihericho: et omnes bellatores qui erant cū eo dispersi sūt et reliquerūt eū. Apprehensum ergo regem duxerūt ad regem babilonis in reblatha: qui locutus est cum eo iudicium. Filios autē sedechie occidit coram eo: et oculos eius effudit: vinxit q; eū catenis et adduxit in babilonē. Mense quinto septima die mensis ipse est annus nonusdecimus regis babilonis venit nabuzardan princeps exercitus seru⁹ regis babilonis in iherlm et succendit domū domini et domum regis et domos iherusalem: omneq; domum cōbussit igni: et muros iherusalem in circuitu destruxit omnis exercitus chaldeorū qui erat cū principe militū. Reliqua autē p̄p̄i partem q̄ remanserāt in ciuitate: et p̄ugas qui transtulerant ad regē babilonis: et reliquū vulgus transtulit nabuzardan princeps militie: et de paupibz ite reliquit minores et agricolas: columnas autem et aras que erant in tēplo domini et bases et mare creū quod erat in domo

domini cōfecerūt chaldei: et transtu-
lerunt es omne in babilonem. Illas
quoque: etas et trullas: et tidentes: et
sciphos: et mortariola: et omnia va-
sa etea: in quibus ministrabant tulerūt:
neatō et thuribula: et fialas. Que au-
rea aurea: et q̄ argentea argēta: nūlī
princeps militie: id est columnas du-
as: mare unum et bases quas fecerat
rex salomon in templo domini. Non
erat pondus eis: omnium vasorum.
Decem: et octo cubitos altitudinis ha-
bebat columna una: et capitellum ere-
um super se altitudinis trium cubito-
rum: et reticulum et malagranata
super capitellum columnę: omnia ere-
a. Similem et columna secunda ha-
bebat ornātū. Tulit q̄ princeps militie
saraia sacerdotē p̄mū: et sophoniam
sacerdotem secundum: et tres ianitores
et de civitate eunuchum unum qui e-
rat p̄fexus super bellatores viros:
et quinq; viros de hijs qui steterant
coram rege quos repperit in civitate:
et sopher principem exercitus qui pro-
habat thronos de populo terre: et sex
viros e vulgo qui inveni fuerant i ci-
vitate. Quos tollē nabuzardan prin-
ceps militum duxit ad regem babilo-
nis in reblatha: percussitq; eos rex ba-
bilonis et interfecit eos in reblatha
in terra emath. Et translatus est iuda
de terra sua. Populo autem qui reli-
ctus erat in terra iuda quē dimiserat
nabuchodonosor rex babilonis p̄-
fecit godoliam filium aichan filij sa-
p̄han. Quod cum audisset omnes
duces militum ipsi et viri qui erant
cum eis videlicet quod constitisset
rex babilonis godoliam: venerūt ad
godoliam in mapha ismahel filius
nathanie et iohannan filius caree et

saraia filius thanameth nephani-
tes: et ieronias filius maachai: ipsi
et socij eorum. Curavitq; godolias
ipsi et socij eorum dicens: Nolite
timere secūte chaldeis. Manete in te-
ra et servite regi babilonis: et bene erit
vobis. Factum est autem in mense se-
ptimo venit ismahel filius nathanie
filijs elisama de semine regio et decem
viri cum eo: percusseruntq; godoliam:
qui et mortuus est: sed et viduos et chal-
deos qui erant cū eo in mapha. Con-
surgensq; omnis populus a parvo
usq; ad magnum et principes militū
venerunt in egiptum: timētes chalde-
os. Factum est vero in anno tricesimo:
septimo transmigrationis iochan re-
gis iude: mense duodecimo vicesima
et septima die mensis: sublevarit e-
uilmorodach rex babilonis a quo
regitare ceperat caput iochan regis
iuda de carcere: et locutus est ei ben-
gae. Et posuit eorum eius super mu-
rum regum qui erant cum eo in babilo-
ne: et mutavit vestes eius quas ha-
buerat in carcere: et comederat panē
semper in conspectu eius cunctis diebus
vite sue: annoniam quoque contulit
ei sine intermissione que et dabatur
ei a rege per singulos dies omnibus diebus
vite sue. *Explicat liber regū quartus*
et finis

Inquit prologus in librum pami-
liumendi pamiun.

Si septuaginta inter-
pretum pura: et ut
ab eis i grecū verba
ē editio permaneret:
supplue mi chroma-
ti episcoporu sanctis-
sime atq; doctissime impelleres: ut he-
breā volumina latino sermone trans-
ferrem. Quod etiam semel aures homi-
num occuparet: et nascentis ecclesie
roboralet fidem: istum erit etiam
nostro silentio comprobari. Nunc
vero cum pro varietate regionum di-
versa fecerant exemplaria: et germana
illa antiquaq; translatio corrupta sit
atq; violata: nū arbitri putas: aut e-
pluribus iudicare quid verum sit aut
nomini opus in veteri opere condere:
illud erubescit: iudeis: romicum ut di-
ctur oculos confingere. Alexandria et
egiptus in septuaginta suis elichum
laudat auctorem: constantinopolis
usq; antiochia luciani martiris ex-
emplaria probat. Medie int̄ has pro-
vincie palestinos codices legunt: q̄s
ab origine elaboratos eusebius et pami-
philus vulgaverunt. Totusq; orbis
hac inter se trifaria varietate compu-
gnat. Et certe origenes non solum ex-
empla composuit quatuor editionū
e regione singula verba describens: ut
unus dissentiens statim ceteris inter
se consentientibus arguatur: sed qd̄
maioris audacie est in editione septu-
aginta theodorionis editionē miscu-
it: affectis designas que minus fue-
runt: et virgulis que ex superfluo vide-
bantur apposita. Si igitur alijs sic
it non tenere quod semel susceperant:
et post septuaginta cellulas q̄ vulgo

sine auctore iactantur singulas cellu-
las appuere. Hocq; in ecclesijs legitur
quod septuaginta nescierunt: cur me
non suscipiant latini mei qui in vi-
lata editione veteri ita novā condidi-
ut laborem meū hebreis et quod hijs
maius est apostolis auctoribus com-
proberem. Scripsi nuper librum de o-
p̄mo genere interpretandi: ostendēs
illa de euangelio: et egipto vocavi fi-
lium meum: et quoniam nazareus
vocabitur: et videbunt in quē cōpun-
xerunt: et illud apostoli quod oculis
nō vidit nec auris audiuit et in cor ho-
minis non ascenderunt que p̄paravit
deus diligentibus se: ceteraq; hijs simi-
lia in hebreos libris inveniri. Ecce a-
postoli et euangeliste septuaginta inter-
pretes novērāt: et unde eis hec dicere q̄
in septuaginta nō habent? X̄ps domi-
nus noster universq; testamēti cōditor
in euangelio secundū iohannē q̄ ce-
dit inquit in me sicut dicit scriptura:
flumina de ventre eius fluent aque vi-
ve. Vtq; scriptum est: qd̄ salvator scri-
ptum esse testat. Vbi scriptum ē: Se-
ptuaginta nō habent: apostolica nescit
ecclesia. Ad hebreos igit̄ revertendū ē:
unde et dñs loquitur: et discipuli exem-
pla p̄sumunt. Per pace veterū loquor:
et obsecratoribus meis tantū respōdeo:
qui canino dente me rodunt: i publi-
co detrahentes et legentes in angulis
id est accusatores et defensores: cum
in alijs probet quod in me reprobat:
quasi virtus et vicium non in rebus
sit: sed cum auctore mutetur. Ceterum
mentum editionem septuaginta trans-
latorum olim de greco emendatam
tribuisse me nris: nec inimicum debe-
re estimari eorū quos in conventu sta-
tum semper edissero. Et quod nunc

debreiamin id est verba dierum interpre-
tatus sum idcirco feci ut interpretabile
moras et siluam nominum que scriptor
confusa sunt vicio. sed sumusq; barba-
riem apertius et puerum cola digere
michi metipsum et meis. iuxta istum
cantes. si aures surde sunt ceteros. **Epil-**
ogus. Junq lib palpsu uero pui.

Ida sed eno caynan
malalehel iared e-
noch manufale la-
meh noe sem cham
et iafeth. filij iafeth:
gomer magog ma-
dai et iauan thubal mosoch thiras.
Porro filij gomer: ascenez et riphat et
thogorma. filij autem iauan: elisa
et thachis rechim et dodanim. filij
cham: chus et melcham phut et chana-
an. filij autem chus: saba. et euila
sabartha et regma et sabathaca. Por-
ro filij regma: saba et dadan. Chus au-
tem genuit nemroth. iste cepit esse po-
tens in terra. Melcham vero genuit lu-
dim et ananim et laabim et nepthu-
im: phetruhim quoque et thallum de
quibus egressi sunt philistim et capthu-
rim. Chanaan vero genuit sydonem
primogenitum suum: rechem quoque
et iebuleum et amorreum et gergezum
eueumque et aracheum et asimeum ara-
dium quoque et samareum et emathe-
um. filij sem: elam et assur. Et arfa-
xad. et lud et aram. filij aram: chus et
hul et gether et mes. Arfaxat autem
genuit sale: qui et ipse genuit heber. Por-
ro heber nati sunt duo filij: nomen uni
phalech quia in diebus eius diuisa est
terra: et nomen fratris eius iedan. Ie-
dan autem genuit elmodad et saleph
et asormoch et iare: aduram quoque et
uzal et de elab etia et abimael et

saba. necno et ophir. et euila. et iobab.
Omnes isti filij iedan sem arfaxat sa-
le heber phalech ragau. seruch nachu-
thare abram: iste est abraham. filij
autem abraham: isaac et ismael. Iste
hebr generationes eorum. Primogeni-
tus ismaelis nabaioth et cedur et ab-
dehel et mablan et masina et duma
masla addad et thema iachur naphi-
redma. Ij sunt filij ismaelis. filij
autem cedure concubine abraham
quos genuit: zamram iedan madan
madian ielbor et sue. Porro filij ieda-
n: saba et dadan. filij autem dadan: asu-
rim et lathusim et loomim. filij autem
madian: epha et epher. et enoch et abi-
da et eldaa. Omnes hij filij cedure. Ge-
nerauit autem abraham isaac: cui fue-
runt filij esau et isel. filij esau: eliphaz
rahuel iehus ielon thore. filij eliphaz:
theman. omar. zepphi. gothan ce-
nez thamma amalech. filij rahuel:
naath zara samma meza. filij iel:
lothan sobal sebeon. ana. dison. eler di-
san. filij lothan: horri. abohiman.
Porro autem lothan fuit thamma. fi-
lij sobal alian et manaath. et ebal et se-
phi. onan. filij sebeon: abia et ana.
filij ana: dison. filij dison: hama-
ran et eleban. et iethran et tharan. filij
eler: balaan et zabau et iadjan. filij di-
san: us et aran. Ij sunt reges qui in-
perauerunt in terra edom: anteq; esset
rex super filios israel. Bale filius be-
or: et nomen ciuitatis eius denaba. Mor-
uus est autem bale: et regnauit pro eo
iobab filius zare de bosra. Eumque et i-
obab fuisse mortuus: regnauit pro eo
hulan de terra themanorum. Obijt
quoque et hulan: et regnauit pro eo adad
filius badad qui percussit madian in
terra moab: et nomen ciuitatis eius

amith. Eumque et adad fuisse mortu-
us: regnauit pro eo semla de masrea.
Sed et semla mortuus est: et regnauit
pro eo saul de rooboth que iuxta ami-
nem sita est. Mortuus est saul regna-
uit pro eo halaana filius achobor.
Sed et hic mortuus est: et regnauit
pro eo adad cuius uerbis nomen fuit
phai. et appellata est uxor eius mehera-
bel filia maced. filie mezaab. Adad
autem mortuus: duces pro regibus in
edom esse reperit. Dux thamma. dux
alia. dux iether. dux dolibama. dux
hela. dux phimon dux cenez dux the-
man. dux maplar. dux magdihel.
dux hiram. Ij duces edom.

Ilij autem isel: ruben simeon leui
iuda isachar et zabulon: dan
ioseph beniamin. neptalim gad et as-
ser. filij iuda: ier. auman. et sela. Ij re-
nati sunt ei de filia sue chananiditis.
Fuit autem hec primogenitus iuda mal-
cora dno: et occidit eum. Thamar autem
nurus eius peperit ei phares et zara.
Omnes rego filij iuda quinq; . filij
autem phares elrom et amul. filij
quoque zare: zauri. et ethan et eman-
thalcal et darda. simul quinq; . filij
tharni: achar qui uerbauit isel et pec-
cauit i furto anathematis. filij ethan:
azarias. filij autem elrom qui nati sunt
ei: ieramehel. et ram et calubi. hic est ca-
leph. Porro ram genuit aminadab:
aminadab autem genuit naalon prince-
p filios iuda. Naalon et genuit salma:
de quo ortus est booz. Booz uero ge-
nuit obed: qui et ipse genuit isai. Isai
autem genuit primogenitum heliab: secundum
abinadab. tertium symmaha quartum
nathanael. quintum raddai sextum ason
septimum dauid: quorū sorores fuerunt
sarcia et abigail. filij sarcie: abilai

ioab et asaphel res. Abigail autem ge-
nuit amasa: cuius pater fuit gether isma-
helites. Caleb uero filius elrom acce-
pit uxorem noie azuba: de qua genu-
it ieridith. fueruntque filij eius isaser et so-
bab et ardon. Eumque mortuus fuisse
azuba accepit uxorem caleb ephrata:
que peperit ei ur. Porro ur genuit uri:
et uri genuit befelehel. Post hec inges-
sus est elrom ad filiam machir patris
galaad: et accepit eam cum esset ano-
rum sexaginta. Que peperit ei segub:
sed et segub genuit iair et possedit ui-
ginti tres ciuitates i terra galaad. Le-
pitque gellur et aran oppida iair: et
canath et uiculos eius sexaginta ciui-
tatum. Omnes isti filij machir patris
galaad. Eum autem mortuus esset elrom:
ingressus est caleb ad ephrata. Ihabu-
it quoque elrom uxorem abia: que pe-
perit ei assur patrem rechue. Iai autem
autem filij ieramehel. primogeniti elrom
ram primogenitus eius: et huna et
aram et ason et achia. Duxit quoque
uxorem altera iheramehel nomine at-
thara: que fuit mater onam. Sed et fi-
lij ram primogeniti iheramehel fue-
runt moos ioamin et adar. Onam
autem habuit filios semei et iadan. filij
autem semei: nadab et abysur. Moos
uero uxoris abysur abiahil: que pepe-
rit alpbhan et molio. filij autem nadab:
fuerunt saled et apphaim. Mortuus est
autem saled absque liberis. filius uero ap-
phaim isel: qui isel genuit selan. Por-
ro selan genuit abalai. filij autem iadai
fuerunt semei iether et ionathan. Sed et i-
ether mortuus est absque liberis. Porro io-
nathan genuit phalech et ziza. Ij
fuerunt filij ieramehel primogeniti el-
rom. Selan autem non habuit filios
sed filias: et seruū egiptium nomine

ieraa. Deditq; ei filiam suam uxore:
que peperit ei ethei. Et heu autē genuit
nathan: et nathan genuit zabad. Za-
bad quoq; genuit ophal: et ophal ge-
nuit obed. Obed genuit iehu: iehu ge-
nuit azariam. Azarias genuit helles:
et helles genuit helasa. Helasa genuit
salamoy: salamoy genuit sellum. Sel-
lum genuit ihamian ihamia autem
genuit elisama. Filij autem caleb fra-
tris ieramehel: melas primogenitus e-
ius: ipse ē pater ziph filij marelā p̄is
hebron. Porro filij hebron chore et
raphua et reem et samma. Samma
autē genuit raam pater iechaa: et re-
em genuit semmei. filij semmei maon:
et maon pater bechsur. Ephā autē con-
cubina caleb peperit aran et musa et
gezez. Porro aran genuit gezez: filij
iabaddai regam et ioathan et gelan et
phalech et epha et saaph. Concubina
caleb maacha peperit sabar et tharana.
Genuit autē saaph pater madmēna
sue patre machbena: et patrem gabaa.
Filia vero caleb fuit achsa. Hii erant
filij caleb filij vr primogeniti ephra-
ta: sobal pater carathiarim: salma pa-
ter bechleem: ariph pater bechgader.
Fuerunt autē filij sobal: patris carath-
iarim: qui videbat dimidiū requietio-
num: et de cognatione carathiarim:
iechrei: et apurhei: et semachei: et masei.
Et hii egressi sunt saraite et esthah-
lir. Filij salma: bechleem et neppha-
ti corone domus iacob: et dimidiū re-
quietionis sarai. Cognatione quoq;
scribarū habitantū in iabes tanentes
atq; resonantes: et in tabernaculis com-
morantes. Hii sunt cinei: qui uenerūt
de calore patris domus rethab. **III**
David vero hos habuit filios: et
nati sūt i hebron. Primogenitū

ammon: et achinoam israhelide:
scdm daniel de abigail carmelide: re-
rum absalon filij maacha filie cho-
lomei regis gessur: quartū adoniam
filium aggith: quintū saphaciam re-
abital: sextum iechrahā de egla ux-
ore sua. Sed ergo nati sunt ei i hebron:
ubi regnavit septem annis et sex mensi-
bus. Tringinta autē et tribus annis regna-
uit in iherusalem. Porro i iherusalem
nati sunt ei filij: symmaa et sobab et na-
than: et salomon quatuor de bechsur
filia amihel. Qetaar quoq; et helisua et
eliphalech et noge et napleg et iaphie
necnō elisama: et eliade et eliphaleg no-
uem. Omnes hii filij dauid ab ipso filio
concubinarū: habuerūtq; sororem tha-
mar. filius autem salomonis robo-
am: cuius abia filius genuit ala. De
hac quoq; natus est iolaphat pater
ioram: qui ioram genuit oziam: et
quo ortus est ioas: et huius amasia
filius genuit azariam. Porro azaria
filius ioathan procreavit achas pa-
trem ezechie: de quo natus est manas-
ses: sed et manasses genuit amon pa-
trem iosie. filij autem iosie fuerunt:
primogenit⁹ iohannan: scdm iohannan
tercius sedechias: quartus sellum. De
ioakim natus est iechonias et sedechi-
as. filij iechonie fuerunt asir qui sala-
thiel: melchiram: phadaia semeler: et
iecmia samia et nadabia. De phadaia
orti sūt zorobabel et semmei. Zoroba-
bel genuit mosollam ananiam et sa-
lomith: sororem corū: asabam quoq;
et obel et barachiam: et asadiam: iola-
belech quinq;. filius autem apamie
phaltias pater iheleie: cuius filius ra-
phaa. Primus q; filius artan: de quo
natus est obdia: cuius filius fuit sedechi-
as. filius sedechie semeria: cui⁹ filij

artus et iegaal et baria: et naaria et sa-
phat et sela sex numero. filius naarie:
elienai: et ezechias et ezechias tres. filij e-
lioenai odnia et heliasub et phelcia et ac-
rub: et iohannan et delaia et anan septē.
Filij iuda: phares elrom: et **III**
charmi et vr: et subal. Rahia vero
filij subal genuit iaad de quo nati sūt
ahumai et laad. Hec cognationes sa-
rathi. Ista quoq; stirps echan: ielrabel
et ielema et iedebos. Romem quoq;
sororis corū asalel phuni. Phuniel
autē pater gedor: et pater oia. Ipsi sūt
filij vr: primogeniti ephrata p̄is bech-
leem. Illur vero patris theue erat due
uxores alaa et naara. Peperit autem
ei naara ozam et epher: et themani
et aastari. Ipsi sunt filij naara. Por-
ro filij alaa: sezech plaar et ethnan.
Istus autem genuit anob et soboba
et cognatione abael filij arum. Fuit
autē iabes inclitus pre fratribus suis: et
mater eius vocavit nomen illius ia-
bes dicens: quia peperit eum in dolore.
Inuocavit ergo iabes deum israhel
dicens. Si benedicens benedixeris mi-
hi: et dilataueris terminos meos: et
fuerit manus tua meū: et feceris me
a malicia nō opprimi. Et prestitit de⁹
que precatus est. Caleph autem frater
sua genuit machir: q; fuit pater esthon.
Porro esthon genuit bechrapha et phel-
le et rehina patrem urbis naas. Hii
sunt viri recha. filij autem renez: oth-
niel et saraia. Porro filij othniel: a-
thar et maonathi. Maonathi genuit
ophra. Baraias autem genuit ioab
patrem vallis arificū. Ibi quippe ar-
tifices erāt. filij vero caleph filij ieph-
ne: hir et hela et nahan. filij quoq;
hela renez: filij quoq; ialel eliph et zi-
pha thiria et asrahel. Et filij eza: iether

et mereth et epher: et iahalon. Genuitq;
marlam et sammā et ielba pater est-
hamo. Uxor quoq; eius indaia peperit
iathel pater gedor: et heber pater zo-
cho et ichuuel pater zanda. Hii au-
tem filij bithie filie pharaonis quā ac-
cepit mered: et filij uxoris odae sororis
nahan patris cela carmi et esthamo
q; fuit de machari. filij quoq; symon:
amdon et rimma filij anan et thilon:
et filij ieli zoeth et benzoeth. filij sela
filij iude: her pater lecha: et laada pater
marela: et cognationes dom⁹ oppa-
rium billum: in domo iuramenti: et q;
stare fecit solem: viriq; mendacij et secu-
rus et incedens: qui principes fuerunt
in moab: et que reuere sunt in lehem.
Hec autē verba vetera. Hii sunt figuli
habitantes in plantationibz et in se-
pibus apud regem in operibus eius:
commorantq; sunt ibi. filij symeon:
namuel et iamin iarib: zara saul. Sel-
lum filius eius: malsam filius eius:
malina filij eius. filij malsam: am-
hel filius eius: zachur filius eius: sem-
mei filius eius. filij semmei sedechi:
et filie seg. fratres autem eius non ha-
buerunt filios multos: et uniuersa co-
gnatio non potuit adquare summā
filiorum iuda. Habitauerūt autem in
beelabee et molada et halarual et in
ballaa: et in alom et in tholad et in ba-
thuel et in orna: et in fideleg et i benar-
chaboth et in asarlasum et in bechbe-
rai et in saarim. Hec ciuitates eorum
usq; ad regem dauid: villeg: eorum e-
tham et aen ramdon et thoren et alau
ciuitates quinq; et uniuersi viculi eorū
per circuitum ciuitatum istarum usq;
ad baal. Hec est habitatio eorum: et
sedum distributio. Mosobab quoq;
et iemlech et iola filius amalie et iohel

ielu filius iofabie filij favaie filij afihel
et elioenai et iacoba et ifuaia et aliaia et
adihel et ifumihel et banaia ziza quoque
filius fephei filij allon filij ydaia filij
femri filij famaia: isti sunt nominati
principes in cognationibus suis: et in
domo affinitatum suarum multiplicati
sunt vehementer. Et profecti sunt ut
ingererent in gador usque ad orientem
vallium: et ut querebant pascua gregibus
suis. Invenieruntque pascuas uberes et
valde bonas. et terram sanctissimam et
quiescentem et fertilem: in qua ante habi-
tauerant de stirpe cham. Hic ergo vene-
runt quos supra descripsimus nomi-
nati in diebus ezechie regis iude: et
percussit tabernacula eorum et ha-
bitatores qui inveni fuerant ibi: et de-
leuerunt eos usque ad presentem diem: ha-
bitaueruntque per eis quoniam uberrimas
pascuas ibidem reppererunt. De filiis quoque
hymen abierunt in montem seir ubi quin-
genti habentes principes phasiam et
naariam et raphaiam et ozihel filius
ieser percussit reliquias que evade-
re poterant ante eorum iram: et habita-
verunt ibi per eis usque ad diem hunc.

Filius quoque ruben primogenitus israel:
ipse quippe fuit primogenitus eius:
sed cum violasset iherosolymitici patris
sui data sunt primogeniti eius filij
iosaph filij israel: et non est ille reputa-
tus in primogenitu. Porro iudas qui
erat fortissimus inter fratres suos: de
stirpe eius principes geminati sunt:
primogeniti autem reputati sunt io-
seph. Filij ergo ruben primogeniti isra-
hel: etioch et phallu elrom et charui fi-
lij iohel: famaia filius eius: gog filius
eius: semei filius eius: mitcha filius eius.
rechia filius eius: baal filius eius: bre-
ra filius eius: quem captivum duxit

theglatfalar rex assyriorum: et fuit
princeps in tribu ruben. Fratres autem
eius et universa cognatio eius quando
numerabant per familias suas habu-
erunt principes iehiel et zacharia. Porro
bala filius azaz filij sanma filij io-
hel: ipse habitavit in aroer usque ad ne-
bo et beducon. Contra orientalem
quoque plagam habitavit usque ad in-
troitum hereni et fluvium rubicon. Mul-
tum quippe iumentorum numerum pos-
sidebant in terra galaad. In diebus
autem saul prelati sunt contra agarenos
et interfecerunt illos: habitaveruntque
pro eis in tabernaculis eorum in omni
plaga que respicit ad orientem galaad.
Filius vero gad e regione eorum habita-
verunt in terra balan usque selcha: iohel
in capite et saphan secundus: iamai
autem et saphar in balan. Fratres vero
eorum secundum domos cognationum suarum:
michael et mofollam et sebe et iori
et iathan et zie et heber septem. Hic filij
abiahil: filij vero filij iara filij galaad:
filij michael filij ieser: filij eddo filij
buz. Fratres quoque filij abdiel filij
guni principes domus in familia sua:
is: et habitaverunt in galaad et in ba-
lan et in viridis eius: et in cunctis
suburbanis saron usque ad terminos.
Omnes hic numerati sunt in diebus
ioathan regis iude et in diebus iherosolymitici
regis israel filij ruben et gad
et dimidie tribus manasse: viri bella-
tores secum portantes et gladios: et in-
dentes arcum et citharam ad plia qua-
dragintaquatuor milia et septingenti
sexaginta procedentes ad pugnam:
dimicaverunt contra agarenos: et per-
cussit eos et naphet et nodab prebuerunt
eis auxilium. Traditi sunt in manus
eorum agareni et universi qui fuerant

cum eis: quia dei invocaverunt cum
pharetra: et exaudivit eos eo quod
credidissent in eum. Leperuntque omnia
que possederat camelorum quinquaginta
milia: et ovium ducenta quinquaginta
milia: asinos duo milia: et annas
hominum centum milia. Vulnerei
autem milia corruerunt. Fuit enim bellum
domini. Habitaveruntque pro eis usque
ad transmigrationem. Filij quoque dimidie
tribus manasse possederunt terram a
finibus balan usque baal hermon et sanir
et montem hermon. Ingens quippe
numerus erat. Et hic fuerant principes
domus cognationis eorum: efes-iesi et he-
liel ezriel et iheremia et odia et iedihel
vir fortissimus et potentes: et nominati
duces in familiis suis. Reliquerunt autem
deum patrum suorum et fornicari sunt post
deos populorum terre: quos abstulit dominus
coram eis: et suscitavit dominus israhel spiritum
phul regis assyriorum et spiritum theglaf-
falar regis assyrii: et transiit ruben et
gad et dimidiam tribum manasse et
adduxit eos in ale et in abor et ara et
fluvium gozan usque ad diem hunc.

Filius leui: gerson caath et merari.
Filius caath: amra ysaar hebron
et ozihel. Filij amram: aaro moyses
et maria. Filij aaron: nadab et abiu
eleazar et ythamar. Eleazar genuit
finees: et finees genuit abihue. Abihue
vero genuit boci et boci genuit ozi:
ozi genuit zaraia et zaraias genuit
meraioth. Porro meraioth genuit a-
mariam: et amarias genuit achitob:
achitob genuit sadoch: et sadoch genuit
achimaas. Achimaas genuit aza-
riam: azarias genuit iohannan: iohannan
genuit azariam. Ipse est qui
sacerdos fundus est in domo quam edi-
ficavit salomon in iherusalem. Genuit

autem azarias amaria: et amarias ge-
nuit achitob. Achitob genuit sadoch:
et sadoch genuit sellu. Sellu genuit
helchiam: et helchias genuit azariam.
Azarias genuit zaraia: et zaraias
genuit ioledoch. Porro ioledoch egres-
sus est quando transiit dominus iudam et
iherusalem per manum nabuchodonosor.
Filius ergo leui gerson caath et merari.
Et hec nomina filiorum gerson: lobni
et semei. Filij caath: amram et ysaar:
et hebron et ozihel. Filij merari: mo-
li et mus. Hec autem cognationes leui
secundum familias eorum. Gerson: lo-
bni filius eius: ysaac filius eius: zamma
filius eius: ioaa filius eius: addo filius
eius: zara filius eius: iethrai filius eius.
Filius caath: amminadab filius eius:
thore filius eius: alir filius eius: helca-
na filius eius: abiasaph filius eius:
alir filius eius: caath filius eius: uriel
filius eius: ozias filius eius: saul filius eius.
Filius helcana: amasai et achimoth et
helcana. Filij helcana: sopher filius eius:
naath filius eius: heliab filius eius:
iherosam filius eius: helcana filius eius.
Filius samuel: primogenitus vasseri et
abia. Filij autem merari: mooli: lobni
filius eius: semei filius eius: oza filius
eius: samaa filius eius: aggia filius
eius: asaia filius eius. Isti sunt quos
constituit david super cantores domus
domini equo collocata est archa: et
ministrabant coram tabernaculo testi-
monij canentes donec edificaret salo-
mon domum domini in iherusalem. Strabant
autem iuxta ordinem suum in ministerio.
Hic vero sunt qui assistebant cum filiis
suis de filiis caath: heman cantor fili-
us iohel: filij samuel filij helcana filij
iherosam filij helihel filij thori filij sopher
filij helcana: filij iohel filij maath filij

amasai filij helcana filij iohel filij aza-
rie filij sophonie filij thaath filij asir. fi-
lij abisaph. filij chore filij ysaar filij
raath filij leui. filij israhel. et frater ei
asaph. qui stabat a dextera ei. asaph
filius barachie. filij samaa. filij micha-
el. filij balaie filij melchie. filij athana-
filij zara filij adaia. filij ethan filij zam-
ma filij semei filij ieth filij geson filij
leui. filij autē merari frater eorum ad
mittentem ethan filij thusi. filij abdi. fi-
lij maloch filij asabie filij amasie filij
helchie filij amasai. filij bonni filij so-
mer filij mooli. filij musli filij merari fi-
lij leui. frater quoque eorum leui. qui or-
dinati sunt in cunctis ministerium
tabernaculi domus domini. Aaron vero
et filij eius adolebant incensum super
altare olocausti. et super altare thimi-
amatis in omne opus sancti sancto-
rum. et ut precarentur pro israel iuxta omnia
que preceperat moyses seruis dei. Qui
sunt autē filij aaron. Eleazar filius eius.
fines filius eius. abisue filius eius. hoc
est filius eius. ozi filius eius. zaraia fi-
lius eius. merarioth filius eius. amaria
filius eius. achitob filius eius. sadoch
filius eius. achimaas filius eius. Et hec
habacula eorum per vicos atque confinia
filiorum scilicet aaron iuxta cognationes
caathitarum. Quia enim forte contigerat
dedecum igitur eis hebron in terra iu-
da et suburbana eius per circuitum: agros
autem ciuitatis et villas caleph filij ie-
phne. Porro filij aaron dederunt ci-
uitates ad confugiendum hebron et
lobna et suburbana eius: iether quoque
et esthemmo cum suburbanis suis. sed et
helon et dabir cum suburbanis suis: a-
san quoque et bechsemes et suburbana
eorum. De tribu autem beniamin ga-
bee et suburbana eius: et almach cum

suburbanis suis: anathot quoque cum
suburbanis suis. Omnes ciuitates tre-
decim per cognationes suas. filij autē
raath reliquis de cognatione sua de-
derunt et dimidia tribu manasse in pos-
sessione urbes decem. Porro filij ge-
son per cognationes suas de tribu pla-
thar et de tribu aser et de tribu neptalim
et de tribu manasse in basan urbes tre-
decim. filij autē merari per cognatio-
nes suas de tribu ruben et de tribu gad
et de tribu zabulon dederunt forte ciui-
tates duodecim. Dederunt quoque filij
israhel leuitis ciuitates et suburbana
earum. Dederuntque per sortem et tribu
filiorum iuda. et et tribu filiorum symeon.
et et tribu filiorum beniamin urbes has
quas vocauerunt nominibus suis: re-
hij et erant et cognatione filiorum ca-
ath. Fueruntque ciuitates in terminis
eorum de tribu ephraim. Dederunt ergo
eis urbes ad confugiendum iuxta cum
suburbanis suis. in monte ephraim
et gazer cum suburbanis suis: ierona-
am quoque cum suburbanis suis. et
bethoron similiter: necnon et helon cum
suburbanis suis et gethemon in eun-
dem modum. Porro et dimidia tribu
manasse anet et suburbana eius: ba-
laam et suburbana eius: hijis videlicet
et qui de cognatione filiorum caath re-
liqui erant. filij autem geson de co-
gnatione dimidię tribus manasse gau-
lon in basan et suburbana eius: et as-
roth cum suburbanis suis. De tribu
plathar. cedas cum suburbanis suis:
et daberech cum suburbanis suis: ra-
moth quoque et suburbana eius. et a-
neu cum suburbanis suis. De tribu
vero aser masal cum suburbanis suis: et
abdon similiter: asach quoque et subur-
bana eius: roob cum suburbanis suis.

Porro de tribu neptalim cedas in ga-
lilea et suburbana eius: amon cum sub-
urbanis suis: et cariathaim et suburba-
na eius. filij autē merari reliquis de
tribu zabulon. reummon et suburbana
eius: et thabor cum suburbanis suis.
Trans iordanem quoque et aduerso ihe-
richo contra orientem iordanis de tribu
ruben loser in solitudine cum suburbani-
s suis: et iassa cum suburbanis suis:
cademoch quoque et suburbana eius:
et miphath cum suburbanis suis. Nec-
non et de tribu gad. ramoth in galaad
et suburbana eius: et manaim cum subur-
banis suis: sed et eleon cum suburbanis
suis: et ezer cum suburbanis suis. **viij**
Porro filij isachar: thola et phua
iasub et simeon quatuor. filij
thola: ozi et raphaia. et ieribel et iemai
et iepsem. et samuel principes per domos
cognationum suarum. De stirpe thola vi-
ri fortissimi numerati sunt in diebus da-
uid: viginti duo milia sexcenti. filij o-
zi: israhia de quo nati sunt michael
et oladia et iohel et iesia quinq; omnes
principes: cum eis per familias et po-
pulos suos accendi ad prelium viri
fortissimi: vigintaseptē milia. Multas
enim habuerunt uxores et filios. frater
quoque eorum per omnem cognationem isa-
char robustissimi ad pugnandum: octo-
gintaseptē milia numerati sunt. filij
beniamin: hale et loch et iadihel et ei. fi-
lij hale: elbon et ozi et ozihel et ierimoth
et urai quinq; principes familiarum: et
ad pugnandum robustissimi. Summe
autem eorum viginti duo milia et triginta
quatuor. Porro filij loch: zamira
et ioas et eliezer et heligenai. et amri et
ierimoth et abia et anathur. et alma-
than. Omnes hi filij bechor. Numerati
sunt autē per familias suas principes

cognationum suarum ad bella fortissimi:
viginti milia et ducenti. Porro filij iadi-
hel balan. filij autē balan: ihesus et benia-
min et ahoth et chanana. et iothan et
tharlis et hailaar. Omnes hi filij ia-
dihel principes cognationum suarum viri
fortissimi: decem et septem milia et du-
centi ad prelium procedentes: sepham
quoque et baphan filij hir et asim filij
aer. filij autem neptalim iasibel et gu-
ni. et aser et sellum filij hala. Porro fi-
lij manasse: elahel: concubinarum eius
sira peperit machir patrem galaad. Ma-
chir autē accepit uxorem filijs suis hap-
phim et sepham: et habuit sororem no-
mine maacha. Nomen autē secundi sal-
phaath. Natusque sunt salphaath filie.
Et peperit maacha uxor machir filium:
vocauitque nomen eius phares. Porro
nomen fratris eius sares: et filij eius
ulam et reher. filius autem ulam be-
dan hi sunt filij galaad filij machir:
filij manasse. Soror autē eius regina:
peperit virum decorum et abiezer et mo-
ola. Erant autē filij semida ahim et se-
chem et leci et aniam. filij autē ephra-
im iuthala: sareth filius eius: thaath
filius eius elada filius eius: thaath fi-
lius eius: et huius filius zadab. et huius
filius iuthala et huius filius ezer. et
elad. Occiderunt autem eos viri geth
indigne: quia descenderant ut inuade-
rent possessiones eorum. Luxit igitur
ephraim pater eorum multis diebus:
et reuerunt fratres eius ut consolaren-
tur eum. Ingressusque est ad uxorem suam:
que concepit et peperit filium et voca-
uit nomen eius bereia: eo quod in ma-
lis domus eius erat. esset filia autē eius
fuit sara: que edificauit bechoron infe-
riorem et superiorem et ozenzara. Por-
ro filius eius rapha et resep et hale:

de quo natus ē iſſaſan. qui genuit laa-
dan. Huius quoque filius ammiud q̄
genuit elisama de quo ortus est nūc:
qui habuit filiū iſſur. Poſſeſſio autē
eorum et habitatio bethel cum filiabus
ſuis: et contra orientē noraſan: ad occi-
dentalem plagam gazer et filie eius:
ſichem quoque cū filiabus ſuis uſq; aſa
et filiabus ei⁹: in terra filios quoque ma-
naſſe bethſan et filias eius: ſhanar et
filias eius mageddo et filias eius dor
et filias eius. In hijs habitauerūt filij
ioſeph: filij iſrahel. Filij aſer: iemna et
ieſua et iſui. et baria et ſara ſoror eorū.
Filij autē baria: heber et melchiel: ipſe
eſt pater barſaiſ. Heber autē genuit ie-
phlat et ſomer et iochan et ſinaa. ſororē
eorū. Filij iephale phoſech et chamaal
et aloph. Hij filij iephale. Porro filij
ſomer: ahi et roaga et iaba et aram.
Filij autem helem fratris eius: ſupha
et iemna et ſelles et amal. Filij ſupha:
ſue. aruaphed et ſual et beri et ianra
hoſor et od et ſama et ſaluſa et iechran
et bea. Filij iether: iephone et phalſpha
et ara. Filij autē olla: aree et auithel et
reſia. Omnes hij filij aſer: principes
cognationū electi atq; fortiffimi duces
duri. Numer⁹ autē eorū etatis q̄ apta
eſſet ad bellum: uigintiſq; milia. **viij**

Beniamin autē genuit bale pmo-
genitū ſuū: albal ſecūdū ahara
terciū. noaba quartū: et rapha quintū.
ſueruntq; filij bale addaor et geca et abi-
ud: abſue quoque et neman et ahoe ſed
et geca et ſephuphan et uram. Hij ſūt
filij ahod: principes cognationum
habitantium in gabaa: qui tranſlati
ſunt in manath. Mooman autem et
achia et geca ipſe tranſtulit eos: et genuit
ozaa et ahud. Porro ſaara hui⁹ ge-
nuit in regione moab: poſtq; dimiſit

uſum. et bara uxores ſuas. Genuit au-
tem de odes uxore ſua iobab et ſebia et
moſa et molchom iehus quoque et ſe-
thia et marinach. Hij ſūt filij ei⁹ prin-
cipes in familijs ſuis. Meſuſum uero
genuit achitob et elphaal. Porro filij
elphaal: heber et miſaam et ſamad.
Hic edificauit onō et lod et filias eius.
Bara autē et ſamma principes cogna-
tionum habitantū in ahialon. Hij ſu-
gaueunt habitatores geth. Et hain
et ſelar et iherimoth et zabadia et arad
et heber. nichahel quoque et ieſpha et io-
aa: filij baria. Et zabadia et moſollā
et ezei et heber et elamari et iezia et
iobab: filij elphaal. Et iadim et zachri
et zabdi et heligenai et ſelethai et heliel
et adaia et baria et ſamarach: filij ſe-
mer. Et ieſphan et heber et heliel et ab-
don et zachri et hanan et auania et aila
et anachchia et iephdaia et phanuel:
filij ſelar. Et ſamſari et ſoona et oth-
lia et iezia helia et zachri: filij ieroam.
Hij patriarche et cognationū principē:
qui habitauerunt in iheruſale. In ga-
baon autē habitauerūt abigabaon et
nomen uxoris eius maacha: filiusq; ei⁹
ius primogenitus abdon et ſue et oſis
et baal et nadab: gedur quoque et ahio
et zachet et macelloth. Et macelloth
genuit ſamaa. Habitaueruntq; ex ad-
ueſo ſecurum ſuorum in iheruſalem
cum fratribus ſuis. Mer autē genuit
ois: et ois genuit ſaul. Porro ſaul ge-
nuit ionathan et melchiel et abima-
dab et helbaal. Filius autē ionathan
meribbaal et meribbaal genuit nicha.
Filij nicha phiton et melch et thara-
ahaz: et ahaz genuit ioada et ioa-
da genuit almoth et aſimoth et zanni.
Porro zanni genuit moſa et moſa
genuit baana: cuius filius fuit rapha

de quo ort⁹ ē elafa. q̄ genuit aſel. Por-
ro aſel ſex filij fuerūt hijs nominibz:
ezricā. bocheru. iſnabel. ſaria. abadia.
anan. Omnes hij filij aſel. Filij autem
eſech fratris ei⁹: ulam pmo genitus. et
hys ſcōs: et heliphaleth iſius. ſueruntq;
filij ulam uiri robuſtiſſimi. et magno
roſore tenētes arcū et multos habētes fi-
lios ac nepotes: uſq; ad centū quinquā-
ginta milia. Omnes hij filij beniamin.
Univerſus ergo iſt⁹ dñume. **x**
cratus eſt: et ſumma eorū ſcripta
eſt in libro regum iſrahel et iuda tranſ-
latiq; ſunt in babilonem propter deli-
ctum ſuum. Qui autem habitauerunt
primi in poſſeſſionibz et in urbibz ſu-
is iſt⁹: et ſacerdotes et leuite et nathin-
nei: commorati ſunt in iheruſale filijs
iuda et de filijs beniamin. De filijs q;
ephrain et manafſe othai filius ami-
ud: filius emri. filij omrai filij bonni.
De filijs phares filij iuda: et de ſiloni:
aſaia primogenitus et filij eius. De
filijs autē zara: iehuel et fratres eorū
ſecēt nonaginta. Porro de filijs be-
niamin: ſalo fil⁹ moſollā filij odnia
filij aſana. et iobama filius ieroam
et ielam filius ozi filij mochori et mo-
ſollam fil⁹ ſaphacie filij rahuel. filij
iebanie et fratres eorū p familias ſuas
nongenti quinquagintaſq;. Omnes
hij principes cognationū. pr domos
parum ſuorū. De ſacerdotibus autem
redaia ioiari et iachin azarias q; fi-
lius helchir filij moſollam filij ſaddoch
filij meraioth filij achitob poſtq; do-
mus dñi. Porro adaia filius ieroam
filij phafor filij melchia et maafia filij
adihel filij iezra filij moſollam. filij
moſollamoth filij enmer: fratres q;
eorū principes p familias ſuas mille
ſeptingenti ſexaginta fortiffimi roſore

ad faciendū opus miniſterij in domo
dei. De leuitis autē ſemeia filius aſub
et filij ezricam filij aſebia de filijs me-
rari. Barbachar quoque carpentarius
et galal et mathania filius nicha filij
zechri filij azaph et obdia filius ſeme-
ie. filij galal. filij ydithum et barachia
filius aſa filij helcana qui habitauit i
artibz nethophati. Janitores autē ſel-
lum et achub et chelmon. et ahiman:
et frater eorū ſellum princeps: uſq;
ad illud tempus in porta regis ad o-
rientem obſeruabant per uices ſuas de
filijs leui. Sellum uero filius chore fi-
lij abiaſaph filij chore cum fratribus
ſuis: et domo patris ſui. Hij ſunt chori-
te ſuper opa miniſterij: cuſtodes ueſti-
bulorum tabernaculi et familie eorū p
uices caſtroꝝ domini: cuſtodientes in-
troitum. ſinees autem filius eleazar
erat dux eorū corā dño. Porro zach-
arias filius moſollamia ianitor porte
tabernaculi teſtimoni⁹. Omnes hij ele-
cti in oſtarios p portas ducenū duo-
decim et deſcripti i villis proprijs: quos
conſtituerunt dauid et ſamuel uidens
in fide ſuam ipſos q; filios eorū in
oſtijs domus dñi et in tabernaculo vi-
ribus ſuis. Per quatuor ventos erant
oſtarii id eſt ad orientē et ad occiden-
tem et ad aquilonem et ad austrū. ſea-
res autem eorū in uiculis morabant:
et ueniebant in ſabbatis ſuis de tēpo-
re uſq; ad tempus. Hij quatuor leui-
tis creditus erat omnis numerus ia-
nitorum: et erant ſuper ſcedras et the-
ſauros domus domini. Per gērum
quoque templi dñi morabantur in cu-
ſtodijs ſuis: ut cum temp⁹ fuiſſet ipſi
mane aperirent fores. De horū grege
erant et ſuper uala miniſterij. Ad nu-
merum enim et inferebantur uala et

efferebant. De ipis et qui credita habebant utensilia sanduarij: perant sile et vino: oleo et thuri: aromatis. filij autem sacerdotu ungenta re aromatis conficiebant: et matharias leuites primogeniti: sellum chorite prefectus eoru: que in sartagine fegetant. Porro de filijs saath fratibz eorum super panes erant positionis: ut semper novos p singla sabbata ipararet. Iij sunt principes cantoz: p familias leuitarum qui in cedris morabantur: ita ut die ac nocte iugiter suo ministerio deservirent. Capita leuitar p familias suas principes manserunt i iherlm. In gabaon aut comorati sunt pater gabaon iahiel: et nomen uxoris eius maacha. filius primogeniti eius abdon: et sur et ris: et baal: et ner et nadab: gedor quoq: et ahio: et zacharias: et macelloth. Porro macelloth genuit femmaan. isti habitauerunt regione fratru suoru in iherlm cu fratribz suis. Mer aut genuit ris: et ris genuit saul. Et saul genuit ionathan: et melchisue et aminadab: et elbaal. filius autem ionathan meribbaal: et meribbaal genuit micha. Porro filij micha: phiton et melech et thara et ahaz. Ahaz autem genuit iara: et iara genuit alamarth et azmoth et zamri. Zamri autem genuit mosa: mosa vero genuit baana cuius filius raphaia genuit elasa: de quo ortus est asel. Porro asel sex filios habuit hijs nominibus: ezricam bocheri imabel saria obdia anan. Iij filij asel.

Philistin autem pugnabant contra israhel: fugeruntq: viri israhel palestinos et reciderunt vulnerati in monte gelboe. Cumq: appropinquassent philistei psequentes saul et filios eius: percussit ionathan et

aminadab et melchisue filios saul. Et aggravatum est pressu contra saul: inveneruntq: eu sagittarij: et vulneraverunt iachis. Et dixit saul ad armiger suu. Euagina gladiu tuu et interfice me: ne forte veniant in circummisi isti et illudat michi. Noluit autem armiger eius hoc facere: timore perterritus. Arripuit ergo saul ensen: et irruit in eum. Quod cum vidisset armiger eius videlicet mortuu esse saul: irruit etiam ipse in gladium suu et mortuus est. Interijt ergo saul et tres filij eius: et omnis domus illius pariter concidit. Quod cum vidisset viri israhel qui habitabant in campetribz fugerunt: et saul et filij eius mortui decesserunt vrbes suas et huc illucq: dispersi sunt: veneruntq: philistin et habitaverunt in eis. Die igitur altero detrahentes philistin spolia reloru: invenerunt saul et filios eius iacentes in monte gelboe. Cumq: spoliassent eum et amputassent caput armilq: nudassent: miserunt in vestibus ut circumficeretur et ostenderet vrbis templis et populis. Arma autem eius consecraverunt in fano dei sui: et corpus affixerunt in templo dagon. Hoc cum audissent viri iabes galaad omnia scilicet que philistin fecerat sup saul: consurrexerunt singli viros fortis: et viderunt cadavera saul et filiorum eius: attuleruntq: ea in iabes et sepelierunt ossa eorum subter quercum que erat in iabes: et ieiunaverunt septem diebus. Mortuus est ergo saul propter iniquitates suas: eo q prevaricatus sit mandatum domini quod preceperat: et custodierit illud: sed insuper etiam philistinam consuluerit nec speraverit in dno: propter qd interfecit eum: et attulit regnu eius ad david filiu ysai.

Congregatus est igitur omnis israhel ad david in hebron dicens. Quis sumus: et caro tua. Iheri quoq: et nudius tertius cum adhuc regnaret saul: tu eras qui educabas et introducebas israhel. Tibi enim dixit dñs deus tuus. Tu pascas populu meum israhel: et tu eris princeps super eum. Venerunt ergo omnes maiores natu israhel ad regem in hebron: et inijt david cum eis sedus coram domino. Et exieruntq: eu regem super israhel: iuxta sermonem dñi que locutus est in manu samuhel. Absijt quoq: david et omnis israhel in iherlm. Iher est iebus: ubi erant iebusei habitatores terre. Dixeruntq: qui habitabant in iebus ad david. Non ingredieris huc. Porro david cepit arcan syon: que est civitas david. Dixeruntq: Viri qui percussit iebuseum i primis: erit princeps et dux. Ascendit igitur primus ioab filius zacur: et factus est princeps. Habitavit autem david in arce: et idcirco appellata est civitas david. Edificavitq: vrbem in circuitu a mello usq: ad girum. Ioab autem reliqua vrbis restituit. Proficiebatq: david vadens et crescens: et dñs regnum erat cu eo. Iij principes viroz fortis david: q adiuvaverunt eum ut rex fieret super omnem israhel: iuxta verbu domini qd locutus est ad israhel: et iste numere? robustos david. Iselaam filij ahamonij: princeps inter triginta. Iste levavit hastam suam sup trecentos vulneratos: una vice. Et post eum eleazar filius parui eius ahiores: qui erat inter tres potentes. Iste fuit cu david in aphec dominum: quando philistin congregati sunt ad locum illu in pressu. Et erat ager regionis illius: plenus odore: fugebatq: populus a facie philistinorum. Iij

Reverunt in medio agri: et defenderunt eum. Cumq: percussissent philisteos: dedit dominus salutem magnam populo suo. Descenderunt autem tres de triginta principibz ad petram in qua erat david ad speluncam otollam: quando philistin fuerant castrametati i valle raphaim. Porro david erat in pressu: et statio philistinoru in bethleem. Desideravit igitur david: et dixit. Si quis daret michi aquam de cisterna bethleem: que est in porta. Tres ergo isti per media castra philistinorum perrexerunt: et hauscerunt aquam de cisterna bethleem que erat in porta: et attulerunt ad david ut biberet. Qui noluit: sed magis libavit illam domino dicens. Ablit ut in conspectu dei mei hoc faciam: et sanguine viroz istoz bibam: quia in periculo animar suar attulerunt michi aqua. Et ob hac causam noluit bibere. Hec fecerunt tres robustissimi. Abisai q: frater ioab ipse erat princeps reiu: et ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos: et ipse erat inter tres nominatissimi: inter tres scilicet: inditus et princeps eoz. Veruntamen usq: ad tres primos non pervenerat. Banaia filius ioiade viri robustissimi qui multa opera preerat de capsehel: ipse percussit duos arbel moab. Et ipse descendit et interfecit leonem in media cisterna tempore nivis: et ipse percussit viru egipciu: cuius statura erat quinq: cubitoru: et habebat lanceam ut licia torum regentiu. Descendit igitur ad eu cu virga: et rapuit hastam quam tenebat manu: et interfecit eu hastam sua. Hec fecit banaia filius ioiade: qui erat inter tres robustos nominatissimos: inter triginta primos. Veruntamen ad tres usq: non pervenerat. Posuit autem eu

dauid ad auriculā suā. Porro fortissi-
mi viri i exercitu: asahel frater ioab. et
eleanan filius parui eius de bethleem:
sammoth arcodites. helles plonites.
iras fili⁹ accres thecutites. abiezzer ana-
tothites. subothai vsantes ilai abothi-
tes. marai nepharites. heleth filius
baana nepharites. ethai fili⁹ ribai
de gabaath filiorū beniamin: banaia
pharathonites. hurai de torrente ga-
az: abiel arabathites. azmoth baura-
nites. eliaha salabonites. filij assen ge-
zoni. ionathan filius saie ararites.
ahiam filius sathar ararites. eliphal
fili⁹ urzepher meherathites. ahia phel-
lonites. ezo carmelites. naarai filius
azbi. iothel frater nathan. nubaar fili⁹
agurai. seleth ammonites. naarai le-
rothites. anniger ioab filij saruie. ira⁹
ietheus. gareb iether⁹. urias hehe⁹.
zabad filius oolir. adyna filius sechar
rubenites princeps rubenitar. et cum
eo triginta haanan fili⁹ macha. et iosa-
phat mathanites. ozia⁹ altharothites.
seumma. et iahihel filij hothan araori-
thes. iedihel filius zamri. et ioha frater
e⁹ thosaites. helihel mahumites. et ier-
bai. et ioloia filij elnaem. et iethma mo-
abite. elihel. et oled. et iasihel de masobia.

Hij quoque venerunt ad dauid. **XX**
In sicleg cū adhuc fugeret saul
filium eis: qui erat fortissimus et egregij
pugnatores: tendentes arcū et utraq;
manu fundis saxa iacientes: et dirigen-
tes sagittas. De fratribz saul eg benia-
min. Princeps abiezzer. et ioas filij sa-
maa. gabaathites. et iasihel. et phalleth
filij azmoth. et baracha. et iehu anath-
rites. samaias quoque gabaonites. for-
tissimus inter triginta. et sup triginta:
jeremias. et ihezihel. et iohannan. et ie-
zabad gadrothites. et luzai. et ierimoth

et baalia. et samaria. et sapharia. ara-
phites. Delcana. et ielia. et azrahel. et
iozer. et iestaam de careun: iola. et
zabadia filij ioroam de gedor. Sed et
de gaddi transfugerunt ad dauid cum
laxaret in deserto. viri robustissimi et
pugnatores optimi: tenentes clipeū et
hastam. facies eorū quasi facies leo-
nis: et veloces quasi rapree i montibz.
Ezer princeps: obdias soas. eliab re-
rus. malmana sicutus. ieremias quin-
tus. ethi segus. heliel septimus. iohan-
nan odauus. helzebad nonus. ieremi-
as decimus. bachanai vnderit⁹. Hij
de filijs gad: princeps exercit⁹. Nonus-
mus centum militibz preerat: et maxi-
mus mille. Hi sunt qui transierunt
iordanem mense primo quāto inunda-
re consuevit sup ripas suas: et omnes
fugaerunt qui morabantur in valli-
bus ad orientalem plagam. et occiden-
talem. Venerunt aut et de beniamin
et de iuda ad presidium in quo mora-
batur dauid. Egredulus est dauid ob-
uiam eis. et ait. Si pacifice venistis ad
me. ut auxiliemini michi: cor meum
iungatur vobis. Si aut insidiamini
michi pro aduersarijs meis: cum ego
iniquitatem in manibz non habeam:
videat deus patrum vestrorū et iudicet.
Spīrī⁹ vero dñi induit abisai prin-
cipem inter triginta. et ait. Qui sumus
o dauid: et tecum fili isai. Pax pax tibi:
et pax adiutoribz tuis. Te enim adiu-
uat deus tuus. Suscepit ergo eos da-
uid: et constituit principes curie. Por-
ro de manasse transfugerunt ad dauid
quando veniebat cū philistinim adue-
sus saul ut pugnaret: et nō dimicavit
cum eis: quia inito consilio remiserunt
eum principes philistinorū dicentes.
Periculo capitis nostri reuertetur ad

dominū suū saul. Quādo igit reuer-
sus est in sicleg transfugerunt ad eū de
manasse ednas et iozabab et iedihel
et michahel. et ednas et iolabath. et he-
liu et salathi. principes milium i ma-
nasse. Hij prebuerunt auxiliū dauid
adūsus latrunculos. Omnes enī erant
viri fortissimi: et facti sūt principes in
exercitu. Sed et per singulos dies venie-
bāt ad dauid. ad auxiliandū ei: usq;
dū fieret grandis numer⁹ quasi exerci-
tus dei. Hic quoque ē numerus princi-
pum exercitus qui venerunt ad dauid
cum esset in hebron: ut transferrent re-
gnum saul ad eū iuxta verbū domini.
Filij iuda portantes clipeū et hastam:
seu milia octingenta egrediunt ad piliū.
De filijs symeon virorū fortissimorū
ad pugnandū septem milia centum.
De filijs leui: quatuor milia septcenti.
Ioiada quoque princeps de stirpe aarō:
et cū eo tria milia septingenti. Sadoch
etiam puer egregie indolis: et domus
patris eius princeps viginti duo. De
filijs aut beniamin fratribz saul: tria
milia. Magna enim pars eorū adhuc
sequebatur domū saul. Porro de filijs
ephraim viginti milia octingenti: for-
tissimi robore viri nominati i cōgna-
tionibz suis. Et ex dimidia tribu ma-
nasse decem et octo milia: singuli p no-
mina sua venerūt et constituerunt regē
dauid. De filijs quoque ysachar viri eru-
diti qui nōverāt singula tempora ad
precipiendū qd facere deberet israel:
principes ducenti. Omnes aut reliqua
tribus eorū consiliū sequebantur. Por-
ro de zabulon qui egrediebantur ad
presidium et stabant in acie instructi ar-
mis bellicis. quinquaginta milia ve-
nerunt in auxiliū: nō in corde dupli-
ci. Et de neptalim principes mille et

cum eis instructi clipeo et hasta vigin-
ta et septem milia. De dan etiam ppa-
rati ad presidium: viginti octo milia se-
centi. Et de aser egredientes ad pugna
et in acie prouocantes: quadraginta
milia. Trans iordanem aut de filijs ru-
ben et de gad. et dimidia parte tribus
manasse: instructi armis bellicis. cen-
tum viginti milia. Omnes isti viri bel-
latores egrediunt ad pugnandū corde
perfecto: venerunt in hebron: ut consti-
tuerent regem dauid. super universum
israhel. Sed et omnes reliqui eg israhel
uno corde erant ut reg fieret dauid: fue-
runtq; ibi apud dauid tribus diebus
comedentes et bibentes. Preparauerāt
enim eis fratres sui. Sed et qui iuxta
eos erant usq; ysachar et zabulon et
neptalim. afferebant panes in alinis
et camelis et mulis et bubz ad vescen-
dum. farinā palatas vnam pallam
vinum oleū boues arctos ad cūm
copiā. Gaudent quippe erat i isrl. **XXI**
Fuit aut consiliū dauid cum tribuni⁹
et centurionibz et universis principi-
bus: et ait ad cūm cū israhel. Si
placet vobis. et a domino deo nostro
egredietur sermo quem loquor: mita-
mus ad fratres nostros reliquos in
universas regiones israhel. et ad sacra-
dotes et levitas qui habitant in subur-
banis urbū: ut cōgrediantur ad nos:
et reducamus archam dei nostri ad
nos. Non enim requisivim⁹ eam in
diebus saul. Et respondit universa
multitudo ut ita fieret. Placuerat enī
sermo cūm ipso. Congregavit ergo
dauid cūm israhel a hore egipci. usq;
dum ingrediaris emach: ut adduce-
ret archam dei de cariathiarim. Et a-
scendit dauid. et omnis vir israhel ad
collem cariathiarim que est in iuda:

ut afferet inde archam domini dei se-
dentis super cherubin ubi inuocatum
est nomen eius. Imposueruntq; archā
dei sup plaustrum nouū de domo am-
minadab. Oza aut et fratres eius mi-
nabant plaustrū. Porro dauid et om-
nes israel ludēbat coram deo omni
virtute in canticis et i citharis et psal-
teris et tympanis et cimbaliis et tubis.
Cum autē puenissent ad arēā thidon-
terendit oza manū suā ut sustine-
ret archam: hos quippe laeuens pau-
lulum indinauerat eā. Iratus ē itaq;
dñs contra ozā et percussit eum eo
quod tetigisset archam: et mortuus ē
ibi coram dño. Contristatusq; est da-
uid eo qd diuississet dñs ozā: voca-
uitq; locū illū diuissio oze usq; in pre-
sentem diem. Et cinnit deū tunc tem-
poris dñs. Quomodo possum ad me
introducere archam dei? Et ob hanc
causā nō adduxit eā ad se: hpc ē in ciui-
tatem dauid: sed auertit i domū obede-
dom gethei. Māsit ergo archa dei in do-
mo obededom tribz mensibz: et benedi-
xit dñs domui ei: et omibz q; habebat.

Misit quoq; hiram rex tyri
nuntio ad dauid: et ligna cedri-
na et artifices parietū lignoq; ut edi-
ficarent ei domū. Cognouitq; dauid
eo quod confirmasset eum dñs i regē
super israel: et subleuātū est regnum
suū super populum eius israel. Recepit q;
dauid alias uxores in iherusalem: ge-
minq; filios et filias. Et hec nomina
eorū q; nati sunt ei in iherusalem. Sam-
ma et sobab nathan et salomon ietur
et elisur et eliphaleth: noga quoq; et na-
pheg et iaphie elisama et baliada et
eliphaleth. Audientes autem philisti-
ni eo qd uictus esset dauid in regem
sup uniuersū israel: ascenderūt omnes

ut querecent eū. Quod cū audisset da-
uid: egressus est obuiam eis. Porro
philistini uenientes diffusi sunt i ual-
le raphaim. Consultuitq; dauid dñm
dicens. Si ascendam ad philisteos: et
si trades eos in manu mea? Et dixit
ei dominus. Ascende et tradam eos in
manu tua. Cūq; illi ascendissent in
baalpharasim: percussit eos ibi dauid
et dixit. Diuissit de⁹ inimicos meos p
manū meā sicut diuidūtur aquę:
idcirco vocatū ē nomen loci illi baal-
pharasim. Dereliqueruntq; ibi deos
suos: quos dauid iussit reguri. Filia
etiā vice philistini irruerunt: et diffusi
sunt in ualle. Consultuitq; rursum da-
uid deum: et dixit ei deus. Non ascen-
das post eos: recede ab eis et uenies
cōtra illos ex aduerso piroz. Cūq; audi-
eris sonitū gradientis i cacumine pro-
ruerit: tūc egredieris ad bellū. Egressus
est enī deus ante te ut pueniat castra phi-
listini. Iussit ergo dauid sicut pcepit
ei de⁹: et percussit castra philistinū de
gabaon usq; gazera. Diuulgatus ē
nomen dauid in uniuersis regionibz: et
dñs dedit paucē ei sup omnes gentes.

Fecit quoq; sibi domos in
ciuitate dauid: et edificauit locū
arche dei: et tenditq; ei tabernaculum.
Tunc dixit dauid. Illicitū est ut a quo-
cūq; portetur archa dei: nisi a leuītis
quos elegit dominus ad portandum
eam: et ad ministrandū sibi usq; in
teritum. Congregauitq; uniuersū
israel in iherusalē: ut afferatur archa
dei in locum suū quē parauerat ei:
necron et filios aaron et leuitas. De
filijs eiaath uirhel princeps fuit et fra-
tres eius ducenti. De filijs me-
raci: asai princeps et fratres eius
ducenti. De filijs geson: iohel

et fratres ei⁹ centum triginta. De filijs
elishaphan: semelias princeps et fratres
eius ducenti. De filijs hebron: elihel
princeps et fratres eius octoginta. De
filijs ozihel: aminadab princeps et fra-
tres eius centi duodecim. Vocauitq;
dauid sadoch et abiatthar sacerdotes et
leuitas: uirhel: asaiam et iohel semelias
elihel et aminadab: et dixit ad eos. Vos
qui estis principes familiarū leuiticā:
sanctificamini cū fratribz uris: et affe-
re archam dñi dei israel ad locū qui
ei paratus est: ne ut a principio quia
nō eratis presentes percussit nos dñs:
sic et nunc fiat. Illicū quid nobis a-
gentibz. Sanctificati sunt ergo sacer-
dotes et leuitę: ut portarent archam do-
mini dei israel. Et tulerūt filij leui ar-
cham dei sicut pcepit moyses iuxta
uerbum dñi humeris suis in retribus.
Dixitq; dauid principibus leuitay: ut
constituerent de fratribz suis cantores
in organis musicoz: nablīs uidelicet
et liris et cimbaliis: ut resonaret in excel-
sis sonitus leticie. Constitueruntq; leui-
tas heman filiū iohel: et de fratribz
eius asaph filiū barachie: de filijs ve-
ro merari fratribz eoz: ethan filiū cha-
laie et cum eis fratres eoz. In secundo
ordine: zachariam et ben et iazihel et
semiramoth: et iehihel et ani: heliab et
banaia et maasiam et mathathias
et eliphalu et macenias et obededom et
ieihel ianitores. Porro cantores he-
man: asaph: et ethan in cimbaliis ceteri
concepātes. Zacharias autem et ozi-
hel et semiramoth: et iahihel et ani eli-
ab et maasias et banaias in nablīs
archana cantabant. Porro mathathi-
as et eliphalu et macenias: et obede-
dom: et iehihel et ozaia i citharis pro o-
stina canebāt: epinichion. Ethonenias

autem princeps leuitay: pphete pērat:
et ad precinendam melodiam. Erat
quippe valde sapiens. Et barachias et
helcana: ianitores archę. Porro sebe-
nias et iolaphat et nathanahel et ama-
lai et zacharias et banaias et eliezzer
sacerdotes clangebant tubis corā ar-
cha dei: et obededom et abias erant
ianitores archę. Igitur dauid et omnes
maiores natu israel et tribuni: ierūt ad
deponendā archā federis dñi de domo
obededom: cū leticia. Cūq; adiuisset
deus leuitas qui portabant archam fe-
deris domini: immolabantur septem
thauris et septē arietes. Porro dauid
erat indutus stola billina: et uniuersi
leuitę q; portabāt archam federis cāto-
resq; et thonenias princeps pphete
inter cantores. Dauid aut indutus
erat rphor lineo. Uniuersusq; israel
deducebat archā federis domini: in iu-
bilo et sonitu bucine et tubis et cimbali-
is et nablīs et citharis cōcepātes. Cūq;
peruenisset archa federis dñi usq; ad
ciuitatē dauid: michol filia saul pspi-
cēs p fenestā: uidit regē dauid saltan-
tem atq; ludantē: et despectū eū i corde suo.

Attulerūt igitur archam
dei et constituerunt eam i medio
tabernaculi quod ceciderat ei dauid:
et obrulerūt olocausta et pacifica corā
deo. Cūq; compleisset dauid offerens
olocausta et pacifica benedixit populo
in nomine domini: et diuissit uniuersū
pre singulos a uiro usq; ad mulierē
totam pacis: et parē alle carnis hu-
male: et fecit oleo similā. Constituit
q; coram archa domini de leuitis qui
ministrarent et recordarentur operum
eius: et glorificarent atq; laudarent do-
minum deum israel: asaph principē
et secundum eius zachariam. Porro

iahihel et semiramoth. et iehiel. et mathathiam. et eliab. et banaiam. et obedom. iehiel. sup organa psalterij et li-
ras: asaph aut ut in cimbaliis psona-
ret: banaiam vero et asaph sacerdotes.
canere tuba iugiter coram archa federis
dñi. In illo die fecit dauid principē ad
confitendū dño asaph et fratres eius.
Constitimini dño et inuocate nomen
eius: notas facite in pphs adinuenti-
ones eius. Cantate ei et psallite ei. et
narrate omnia mirabilia eius: lauda-
te nomen sanctum ei: letetur cor que-
rentium dñm. Querite dñm et virtutē
eius: querite faciem eius semper. Recor-
damini mirabiliū ei⁹ que fecit. signorū
illius et iudiciorum oris ei⁹. Semen
israhel serui eius: filij iacob electi eius.
Ipse dñs deus noster: in uniuersa ter-
ra iudicia eius. Recordamini in sempi-
ternum pacti eius: sermonis quē prece-
pit in mille generationes. Quē p̄pigit
cum abraham et iurauerit illius cum
ysaac. Et constituit illud iacob in pre-
ceptum: et isrl in pactum sempiternum
dicens. Tibi dabo terram chanaan. su-
niculū hereditatis vestre. Cum essent
pauci numero. parui et coloni eius. Et
transierunt de gente in gentem: et de re-
gno ad populū alterū. Non dimisit
quemq; calumniari eos: sed inceptavit
pro eis reges. Nolite tangere cistros
meos: et in pphs meis nolite mali-
gnari. Cantate dño omnis terra: an-
nunciate e⁹ die in diem salutare eius.
Marate in gentibus gloriā eius: et in
cunctis populis mirabilia eius. Quia
magis domin⁹ et laudabilis nimis:
et horribilis sup omnes deos. Omnes
enim dij p̄p̄orū ydola: dñs aut celos
fecit. Confessio et magnificētia corā
eo: fortitudo et gaudium in loco eius.

Afferte domino familie populoꝝ
afferte dño gloriā et impetū: date
domino gloriā nomini ei⁹. Reuere sa-
crificium et venite in conspectu eius: et
adorate dñm in decore sancto. Com-
ueatur a facie eius omnis terra: ipse
enim fundauit orbem immobile. Letetur
celi et regulet terra: et dicant in nati-
onibus dominus regnauit. Toner ma-
re et plenitudo eius: reguletur ager et oīa
que in eis sunt. Tunc laudabit ligna
salus coram dño: quia venit iudica-
re terram. Constitimini dño quoniam
bonus: quoniam inerecū misericordia
eius. Et dicite: salua nos deus salua-
tor noster: et congrega nos et erue de
gentibus: ut constituantur nomini san-
cto tuo: et regulemur in carminibus tuis.
Benedictus dñs de⁹ israhel ab eterno
usq; in eternū: et dicat oīs p̄p̄la amen
et ymnium deo. Dereliquit itaq; ibi co-
ram archa federis dñi asaph et fratres
eius: ut ministraret in conspectu archę
iugiter p singulos dies et vires suas.
Porro obedetom et fratres eius lega-
gintaodo et obedetom filij ydithun
et oīa constituit ianitores. Badoth
autem sacerdotem et fratres eius sacer-
dotes coram tabernaculo domini in-
egressi quod erat in gabaon: ut offer-
rent olocrausta domino super altare
olocraustomatīs iugiter mane et ves-
pere: iuxta omnia que scripta sunt in
lege domini quā precepit israhel. Et
post eum: heman et ydithun et reliqui
electos. vniuersosq; vocabulo suo ad
confitendū dño qui inerecū misericordia
ei⁹. Heman q; et ydithun canētes tuba
et quatuor cimbala et oīa muscorū or-
gana ad canendum domino. filio
aut ydithun fecit esse portarios. Bene-
dict⁹ ē oīs p̄p̄la i domū suam: et dauid

ut benedicere etiā domui sue. **xvii**
Cum autē habitaret dauid i domo
sua: dixit ad nathan p̄phetā. Ec-
ce ego habito in domo cedrina: archa
autē federis domini sub pellibus est. Et
ait nathan ad dauid. Omnia que i cor-
de tuo sunt fac: dominus enim tecum
est. Agitur node illa factus est sermo
dñi ad nathan dicens. Vade et loque-
re dauid seruo meo. Hec dicit domin⁹.
Non edificabis tu michi domum ad
habitandum. Neq; erit mansi i domo:
eo tempore quo eduxi israhel de terra
egypti usq; ad hanc diem: sed fui semp
mutans loca tabernaculi. et i tentorio
manens cum omni isrl. Nunquid lo-
cutus sū saltem vni iudici israhel q̄b
preceperam ut pasceret p̄p̄m meum. et
dixi quare nō edificasti michi domū
cedrinam? Nūc itaq; sic loqueris ad
seruū meū dauid. Hec dicit dominus
exercituum. Ego tuli te cum in pascuis
sequereris gregem. ut esses dux populi
mei israhel: et fui tecum quocūq; per-
regeris: et interfeci omnes inimicos tuos
corā te: feciq; tibi nomen quasi vnus
magnorū qui celebrantur in terra. Et
dedit locum populo meo israhel. Plan-
tabitur et habitabit in eo. et ultra non
commouebit: nec filij iniquitatis at-
terent eos sicut a principio. et diebus
quibus dedi iudices populo meo israhel:
et humiliavi vniuersos inimicos tuos.
Annuncio ergo tibi. quod edifica-
turus sis tibi domus domū. Tuncq;
impleueris dies tuos ut vadas ad pa-
res tuos: suscitabo semen tuū post te
quod erit de filiis tuis. et stabiliam re-
gnum ei⁹. Ipse edificabit michi domū
et firmabo solium eius usq; in eternū.
Ego ero ei in patrem: ipse erit michi i
filium: et misericordiā meā nō auferam

ab eo sicut abstuli ab eo qui ante te fuit.
Et statua eū in domo mea. et in regno
meo usq; in sempiternum: et chronus
ei⁹ erit firmissimus impetui. Iuxta
omnia verba hec. et iuxta uniuersam
visionem istam: sic locut⁹ est nathan
ad dauid. Tuncq; venisset rex dauid et
sedisset corā domino: dixit. Quis ego
sum domine deus. et que domus mea.
ut prestares michi talia? Sed et hoc
parum visum ē in conspectu tuo. Ideo
q; locutus es super domū serui tui etiā
in futurū: et fecisti me sp̄dabilem super
omnes homines. Domine deus me⁹
quid ultra addere potest dauid cum ita
glorificaueris serui tui et cognoue-
ris eum? Domine p̄pter famulū tuū
iuxta cor tuū fecisti omne magnificen-
tiam hanc: et nota esse voluisti uniuersa
magnalia. Domine non ē simili-
tus: et non est alius deus absq; te et o-
mnibus quos audiui⁹ auribus nris.
Quis enim est alius ut p̄p̄la tuus isrl.
gens vna in terra ad quā p̄p̄git deus
ut liberaret et faceret p̄p̄m sibi: et ma-
gnitudine sua atq; terroribus eiceret
nationes a facie eius quē de egipto li-
beraret? Et posuisti populū tuum isra-
hel tibi in populū usq; in eternū: et
tu domine factus es deus eius. Nūc
igitur domine seruo quē locutus es
famulo tuo et super domum eius. con-
firmetur impetum: et fac sicut locu-
tus es: permaneatq; et magnificetur
nomen tuum usq; in sempiternum: et
dicatur domin⁹ exercitū de⁹ israhel.
et domus dauid serui ei⁹ permanens
coram eo. Tu enim dñe deus me⁹ re-
uelasti auriculam serui tui. ut edifica-
turus fiduciam ut orer corā te. Nūc
ergo dñe tu es deus et locut⁹ es ad euū

tum tanta beneficia: et cepisti benedicere do-
mini serui tui ut sit semper cora te. Te enim
dñe benedicere. benedicta erit in perpetuum.
Adum est aut post hec ut **XXIIII**
prouideret dauid philistin et hu-
miliaret eos: et tolleretur geth et filias ei
de manu philistin: prout et moab
et fierent moabite serui dauid: offeren-
tes ei munera. Eo tempore percussit da-
uid etiam adadezer regem soba regionis e-
math: quando precepit ut dilataret impe-
rium suum usque ad flumen eufraatem. Le-
git ergo dauid mille quadrigas eius
et septem milia equitum ac viginti milia
viros peditem. Subiunguntur omnes
equos cursum: exceptis centum quodrigis
quas reseruauit sibi. Suprauenit autem
et serus damascenus: ut auxilium prebe-
ret adadezer regi soba. Sed et huius
percussit dauid viginti duo milia viro-
rum. Et posuit milites in damasco: ut
serua quonque seruiret sibi et offeret mu-
nera. Adiuuuntur dñs cum in cunctis
ad que precepit. Tulit etiam dauid phare-
tras aureas quas habuerat serui ada-
dezer: et attulit eas in iherusalem: necnon
de thebet et thum: urbibus adadezer etis
plurimum: de quo fecit salomon mare
muri et columnas: et vasaenea. Quod
cum audisset etiam rex emath: percussit
videlicet dauid omne exercitum adadezer
regis soba: misit aduram filium suum
ad regem dauid: ut postularet ab eo pa-
cem: et congratularet ei eo quod percus-
sisset et repugnasset adadezer. Aduer-
sarius quippe erat thum adadezer. Sed
et omnia vasa aurea et argentea et enea
consecrauit dauid regi domino: cum ar-
gento et auro quod tulerat ex universis
gentibus: tam de ydumea et moab et fi-
liis ammon: et de philistin et amelech.
Abisai vero filius saruie percussit eorum

in valle salina: decem et octo milia: et
constituit in edom presidium: ut fuisset
ydumea dauid. Saluauitque dominus
dauid in cunctis ad que precepit. Be-
gnauit ergo dauid super universum
israhel: et faciebat iudicium atque iusticiam
cuncto populo suo. Porro ioab filius saruie
erat super exercitum: et iosaphat filius abih-
luth a comitibus. Badoch autem filius
achitob: et ahimelech filius abiatar sa-
cerdotes: et iusa scriba. Banaias quoque filius
ioiade super legiones ceteri et ceteri.
Porro filii dauid primi ad manum regis.

Accidit autem ut moreretur **XXV**
naas rex filius ammon: et regna-
ret anon filius eius pro eo. Dixitque da-
uid. Sciam misericordiam cum anon fi-
lio naas. Prestitit enim michi pater
eius gratiam. Misitque dauid nuncios
ad consolandum eum super mortem pa-
tris sui. Qui cum peruenissent in terram fili-
orum ammon: ut consolarentur anon:
dixerunt principes filiorum ammon ad
anon. Tu forsitan putas quod dauid hy-
noris causa in patrem tuum miserit qui
consolaretur te: nec animaduertis quod
ut exploraret et inuestigaret et scrutaretur
terram tuam: reuerent ad te serui eius.
Agit anon pueros dauid dereliquit
et rapti: et presidiis tunicas eorum a na-
tibz usque ad pedes et dimisit eos. Qui
cum abissent et hoc mandasset dauid:
misit in occursum eorum. Irantem enim
contumeliam sustinuerunt: et precepit ut
manerent in ihericho donec reseretur bar-
ba eorum: et tunc reuenteretur. Videntes
autem filii ammon quod iniuria fecissent
dauid: tam anon quam reliqui populi:
miserunt mille talenta argenti: ut con-
ducerent sibi de mesopotamia et de Siria
maacha et de soba currus et equos. Con-
duxeruntque triginta duo milia currum:

et regem maacha cum populo eius. Qui cum
peruenissent castrametati sunt e regione
medaba. Filii quoque ammon congregati
de urbibus suis: reuerunt ad bellum.
Quod cum audisset dauid: misit ioab et
omne exercitum virorum fortium. Egrediuntur
filii ammon: diriguntur ad eum iuxta
portam ciuitatis. Reges autem qui ad au-
xilium eius venerant separatim i agro
steterunt. Agitur ioab intelligens bellum
se aduerso et post regem contra se fieri:
elegit viros fortissimos de universis
israhel: et perrexit contra eum. Reliqui
autem pariter populi dedit sub manu abisai
fratris sui: et perrexit contra filios
ammon. Dixitque. Si viderit me serus
auxilium eris michi: si autem superauerint
te filii ammon ero tibi in presidium. Con-
fortare et agamus viriliter pro populo
nostro: et pro urbibus dei nostri. Dominus
autem quod in conspectu suo bonum est
faciat. Perrexit ergo ioab et populus
qui cum eo erat contra eum ad prelium:
et fugauit eos. Porro filii ammon vi-
dentes quod fugisset serus: ipsi quoque fu-
gerunt: abisai fratrem eius: et ingressi
sunt ciuitatem. Reuersusque est etiam ioab
in iherusalem. Videns autem serus quod
occidisset eorum israhel: misit nuncios
et adduxit eum qui erat transiunum.
Sopha autem princeps militie ada-
dezer erat dux eorum. Quod cum annun-
ciatum esset dauid: congregauit univer-
sum israhel: et transiit iordanem: creuit
que in eos et direxit ex aduerso ad eum il-
lis contra pugnantibus. Fugit autem
serus israhel. Et interfecit dauid de his
septem milia currum et quadraginta mi-
lia peditem: et sophat exercitus principem.
Videntes autem eum adadezer se ab israhel
esse superatos: transfugerunt ad
dauid et seruerunt ei. Absoluitque ultra

serua auxilium prebere filiis ammon. **XXVI**
Adum est aut post anni circulum
eo tempore quo solent reges ad
bella procedere: congregauit ioab exer-
citum et robur militie: et castrametatus
filiis ammon. Perrexitque et obsedit
rabba. Porro dauid manebat in iheru-
salem quando ioab percussit rabba: et de-
struxit eam. Tulit autem dauid coronam
melchon de capite eius: et inuenit in
ea auri pondus talentum et preciosissimas
gemas: fecitque sibi inde diademam. Absoluit
quoque urbis plurimas tulit:
populum autem qui erat in ea eduxit:
et fecit super eos tribulas et trabas: et
ferrata carpenta transire: ita ut disce-
rentur et contererent. Sic fecit dauid
cunctis urbibus filiorum ammon: et reuer-
sus est cum omni populo suo in iheru-
salem. Post hec initum est bellum in
gazer aduersum philisteos: in quo
percussit sobothai vsathires saphai de
genere raphaim et humiliauit eos. Ali-
ud quoque bellum gestum est aduersum phi-
listeos: in quo percussit adradatus filius
salus bethleemites frater goliath ge-
thi: cuius baculi lignum quasi licetorum
regum. Sed et aliud bellum accidit
in geth: in quo fuit homo longissimus
senos habens digitos id est simul vi-
ginti quatuor: qui et ipse de raphaim fu-
erat filius generis. Hic blasphemauit
israhel: et percussit eum ionathan filius
samas frater dauid. Hic filius rapha in geth:
occidit in manu dauid et fugit eius.
Confurrexit autem sathan **XXVII**
contra israhel: et incitauit dauid
ut numeraret israhel. Dixitque dauid
ad ioab et ad principes populi. Ite et
numerate israhel a beelabre usque dan:
et afferte michi numerum ut sciam. Re-
sponditque ioab. Augere dominus populum

sum tentupli quā sunt. Nonne dñe
mi rex. omnes serui tui sunt. Quare hoc
querit dñs meus qd in peccatū reputet
israhel. Sed sermo regis magis pre-
ualuit. Egrediusq; est ioab & circūfuit
vniuersum isrl & reuersus est iherusalē.
Deditq; dauid nuntios eoz quos circu-
lerat: & inuentus est omnis numerus
israhel mille milia & centum milia vi-
rorū educentū gladiū. De iuda autē
quadringēta septuaginta milia bella-
torum. Nam leui et beniamin nō nu-
merauit: eo quod inuitus requireretur
regis imperiū. Displacuit autē deo qd
nullum erat: & percussit israhel. Dixitq;
dauid ad deum. peccavi nimis ut hoc fa-
cerem. Obsecro aufer iniquitatem ser-
ui tui: q̄a insipiscet regi. Et locutus ē do-
minus ad gad videntem dauid dictis.
Vade & loqueris ad dauid. et dīc ei. Dīc
dicit dñs. Tū tibi optōne dō: vni
qd volueris elige ut faciā tibi. Cūq;
venisset gad ad dauid. dixit ei. Dīc
dicit dñs. Elige quod volueris. Aut
tribus annis pestilentia. aut tribus mensi-
bus fugere te hostes tuos et gladium
eorum non posse euadere: aut tribus
diebus gladiū domini & iudicem uer-
sari in terra. & angelū dñi interficere in
vniuersis finibz israhel. Sūnt igitur
vidē quid responderem ei qui misit me.
Et dixit dauid ad gad. Ex omni parte
me agustat pñunt. Sed meli⁹ michi
est ut incidā in manus dñi quia mul-
te sunt miserationes ei⁹. quā i manus
hominū. Misit ergo dominus pestilen-
tiam in israhel: & ceciderunt de israhel
septuaginta milia viroz. Misit quoq;
angelū in iherusalem: ut percuteret eam.
Cūq; percuteretur. vidit dominus et
misit ē sup magnitudinē mali: & im-
pauit angelo qui percuteret. Sufficit

iam: cesser manus tua. Porro ange-
lus domini stabat iuxta arēa ornā
iebusi: leuansq; dauid oculos suo-
didit angelum domini stantē iuxta
lūm & terram: & euaginātū gladiū
in manu eius. et versum contra iheru-
salem: & ceciderunt tam ipse q̄ maiores
nati vestrū cū ipse prouit terram. Di-
xitq; dauid ad deum. Nonne ego sum
qui iussi ut numeraretur ppls. Ego q̄
peccavi: ego q̄ malū feci. Nōne ego q̄
commiserunt. Domine deus meus ve-
ratur obsecro manus tua in me. et in
domum patris mei: ppls autē tuus nō
percutiatur. Angelus autē domini pre-
cepit gad ut diceret dauid: ut ascende-
ret exiretq; altare domino dō i ara-
a ornā iebusi. Ascendit ergo dauid
iuxta sermonem gad: quē locutus ei
fuerat q̄ nomine dñi. Porro ornā
cū suspēssit & vidisset angelū qua-
ruoz filij eius cum eo: absconderunt
se. Nam eo tempore tectant i arēa tri-
ticum. Igitur cum veniret dauid ad
ornā dispexit eum ornā: & ceciderunt
ei obuiam de arēa & adorantē eū pro-
pūs in terrā. Dixitq; ei dauid. Da mi-
chi locum arēe tue. ut edificem in ea al-
tare dño ita ut quantū valer argentū
accipias: & cesser plaga a populo. Di-
xit autē ornā ad dauid. Tolle & faciat
domin⁹ meus rex quod dūm: ei placeat.
Sed & boues dō in olocautū et tribu-
las in signa: & taurum in sacrificiū: o-
mnia libens prebebo. Dixitq; ei rex da-
uid. Nequaquā ita fiet: sed argentū da-
bo quantū valer. Neq; enim tibi au-
ferre debeo: & sic offerre dñs olocautū
gratū. Dedit ergo dauid ornā
pro loco sctos auri iussim pondē-
ris septuaginta: & edificauit ibi altare do-
min⁹: obulūq; olocautū & pacificū.

et inuocauit deum et exaudivit eum in
igne de celo sup altare olocautū. Pre-
cepitq; dñs angelo & conuertit gladiū
sūū in vaginā. Proinus ergo dauid
vidēs qd exaudivit eū dñs in arēa or-
nā iebusi: immolauit ibi victimas.
Tabernaculū autē dñi qd fecerat moyses
in deserto. & altare olocautū eū ea tem-
pestate erat i recessu gabaon: & nō pua-
uit dauid ire ad altare ut ibi obsecra-
ret deū. Simio enī fuerat timore pte-
ritus. vidēs gladiū angli dñi. **xxij**
Dixitq; dauid. Hec est domus dei et
hoc altare in olocautū isrl. Et
precepit ut congregarent omnes pro-
feti de terra israhel: & constituit eū eis
latomos ad cedendos lapides et po-
liendos. ut edificaret domus dei. Sferū
quoq; plurimū ad clauos ianuaz. &
ad commissuras atq; iuncturas ppa-
rauit dauid: et eis pondus innumera-
bile. Ligna quoq; cedrina nō poterāt
estimari: q̄ sydonij et tyri deportaue-
runt ad dauid. Et dixit dauid. Salo-
mon filius meus puer parvulus est &
delicatus. Domus autē quā edificare
uolo domino talis esse debet: ut i cū-
dis regionibz nominetur. Prepara-
bo ergo ei necessaria. Et ob hanc cau-
sam ante mortem suā omnes pparauit
impensas. Vocauitq; salomonē filiū
suum: & precepit ei ut edificaret domū
domino deo israhel. Dixitq; dauid ad
salomonem. Fili mi: voluntas mea
fuit ut edificarem domū nomini dñi
di mei: sed factus est sermo dñi ad me
dicens. Multū lāguine effudisti & plu-
rima bella bellasti: nō poteris edificare
domū nomini meo. tanto effuso san-
guine corā me. Fili⁹ q̄ nascetur tibi: &
rit vir quietissimus. Faciā enim eum
requiescere ab omnibus inimicis suis

per circuitum: et ob hanc causam paci-
ficus vocabit: et pacem & otium dabo
in israhel cunctis diebz eius. Ipse edifi-
cabit domū nomini meo: & ipse erit mi-
chi in filium & ego ero illi i pater: fir-
maboq; solū regnū eius super israhel
in eternum. Sūnt ergo fili mi sit dñs
tecum: & prospere et edifica domum
domino deo tuo: sicut locutus est de
te. Deq; tibi dñs prudentia & sensum:
ut regere possis israhel: & custodire legē
dñi dei tui. Tunc enī proficere poteris:
si custodieris mandata & iudicia que
precepit dñs moysi ut doceret israhel.
Confortare & viriliter age: ne timeas
neq; paucas. Ecce ego in paupertate
mea pparavi impensas dom⁹ dñi au-
ri talenta centū milia: & argenti mille
milia talentoz: eis vero et ferri non ē
pondus: vincitur enim numerus ma-
gnitudine. Ligna et lapides pparavi
ad vniuersa impendia. Habes quoq;
plurimos artifices. latomos. et ce-
mentarios. artificesq; lignoz. et omni-
um artū. ad faciendū opus prudenti-
ssimos. in auro et argento. et ere et
ferro. cuius non est numerus. Surge
igitur et fac: et erit dñs tecum. Prece-
pit quoq; dauid cunctis principibus
israhel. ut adiunarent salomonē fili-
um suū: cunctis inquitens quod dñs
deus vester vobiscum sit: & dederit vo-
bis requiem per circuitum: & tradiderit
omnes inimicos vros in manus ve-
stras: et subiecta sit terra coram dño &
coram ppo eius. Prebere igitur corde
vestra et animas vestras. ut queratis
dñm deū vrm: & consurgite & edificate
sanctuarium domino deo: ut intro-
ducatur archa fctis domini & vasa
domino consecrata in domum que
edificatur nomini domini. **xxij**

Per dñm dauid senex et plenus diebus regē
constituit salomonē filiū suū super
israhel: et congregauit omnes principes
israhel et sacerdotes atq; leuitas. Nu-
meratiq; sunt leuite a viginti annis et
supra: et inuenta sunt triginta octo mi-
lia viros. Et hijs electi sunt et distribu-
ti in ministeriū domus dñi viginti qua-
tuor milia: positorū autem et iudicū
sex milia. Porro quatuor milia fami-
tores et viderunt psalteres canentes do-
mino in organis: que fecerat ad canen-
dum: et distribuit eos dauid per vices
filiorū leui geslom videlicet et caath et
merari. filij geslom leedan et semei. fi-
lij leedan principes: ieziel et zathan et
iohel tres. filij semei: salomith et ozi-
hel et aran tres. isti principes familia-
rum leedan. Porro filij semei: leeth et
ziza et yaus et baria. isti filij semei qua-
tuor. Erat autē leeth prior: ziza scdus.
Porro yaus et baria nō habuerūt plu-
rimos filios: et idcirco in vna familia
vnaq; domo computari sunt. filij ca-
ath: amram et ysaar hebron et ozihel
quatuor. filij amram: aaron et moy-
ses. Separatusq; est aaron ut mini-
straret in sancta sanctorū: ipse et filij ei
in sempiternū: et adoleuit incensum do-
mino secundū ritum suū: ac benedice-
ret nomini eius in pectus. Moysi q;
hominis dei filij annumerati sunt in
tribu leui. filij moysi geslom et eliezer.
filij geslom sububel primus. fuerūt
autem filij eliezer: roobia primus: et
non erant eliezer filij alij. Porro filij
roobia multiplicati sunt nimis. filij
ysaar salomith primus. filij hebron
ieriau primus. amarias secundus: ia-
ziel tercius: iherimaan quartus. filij ozi-
hel: mutha primus: iesia secundus. fi-
lij merari: mooli et muth. filij muth:

eleazar et ris. **M**ox est autē eleazar:
et nō habuit filios sed filias: accepit
q; eas filij eius fratres eorum. filij mu-
thi mooli et eder et iherimoth tres. filij
leui in cognationib; et familijs suis:
principes per vices et numeri capitū
singulorū: qui faciebāt opera ministe-
rii domus domini a viginti annis et su-
pra. Dixit enim dauid. Requiem dedit
dñs deus israhel populo suo: et habita-
tionem iherusalem usq; in eternū: nec
erit officij leuitarū ut vltra portam taber-
naculum: et omnia vasa eius ad mi-
nistrandum. Iuxta precepta quoq; da-
uid nouissima supputabit numerus
filiorū leui a viginti annis et supra: et
erunt sub manu filiorū aaron: i cultū
domus domini in vestibulis et in pedibus
et in loco purificationis et in sanctorio
et in vniuersis opib; ministerij templi
dñi. Sacerdotes autē sup pectus positi-
onis et ad simile sacrificiū: ad laga-
na et azima: et sartagine: et ad torren-
dum: et sup omne pondus atq; mensu-
ram. leuite vero ut stent mane ad ob-
tendū et canendū dño: similiterq; ad
vesperā tam in oblatione gloriatorū
domini q; in sabbatis et kalendis et so-
lemnitatib; reliquis: iuxta numerum
et certitudinē vniuersū: et iungant
corā dño: et custodiāt obseruationes sa-
bernadi federis: et ritū sctuarū: et obser-
uationē filiorū aaron fratrum suorū: ut
ministrent in domo domini. **XXII**

Porro filijs aaron hec partici-
pes erant. filij aaron nadab et
abiu et eleazar et ythamar. **M**oxm sūt
autē nadab et abiu ante patrem suū
absq; liberis: sacerdotiorū fundus est
eleazar et ythamar. Et diuisit eos da-
uid: id est sadoch de filijs eleazar et a-
himelch de filijs ythamar secundum

vices suas et ministeriū: inueniuntq; sūt
multo plures filij eleazar in principib;
viris quā filij ythamar. Diuisit autē
eis hoc est filijs eleazar principes sex-
cim: et filijs ythamar per familias et do-
mos suas octo. Porro diuisit vtriusq;
inter se et familias sororib;. Erāt enim
principes sanctorū et principes domus
dei: tam de filijs eleazar q; de filijs y-
thamar. Descripsitq; eos semcias filius
nathanael scriba leuitas: coram rege et
principibus et sadoch sacerdote et ahi-
melch filio abiathar: principibus q;
familiarū sacerdotaliū et leuitarum
vnam domū q; ceteris preerat eleazar:
et alteram domū que sub se habebat ce-
teros ythamar. **E**git autē soror pma
ioiari: scda iether: tertia harmi: quarta se-
grim: quinta melchira: sexta maiiman:
septima archos: octaua abia: nona
ihelu: decima sedemia: undecima eliahl:
duodecima iacin: tredecima hoppha:
decimaquarta isaal: decimaquinta
belga: decima sexta eumer: decima septi-
ma ezir: decima octaua aphles: deci-
manona aphecia: vicesima ezechiel:
vicesima prima iachin: vicesima secunda
gannul: vicesima tertia dalaiou: vicesi-
ma quarta mazzaui. **H**ec vices eorū
scdm ministeria sua ut ingrediantur
domum dei: et iuxta ritū suū sub ma-
nu aaron patris eorū: sicut preceperat do-
minus deus israhel. Porro filiorū le-
ui qui reliqui fuerant de filijs amram:
erat sububel: et de filijs sububel ietheria.
De filijs quoq; roobie princeps iesias.
Maaris vero filius salomith: filiusq;
salomith filiusq; eius ieriau primus:
amarias secundus: iazihel tercius: iech-
moan quartus. filius ozihel mutha:
filius mutha samir: frater mutha iesia:
filiusq; iesie zacharias. filij merari

mooli et muth: filius oshan: bennon: fi-
lius quoq; merari oziau: et loem et
zachur et heberi. Porro mooli filius
eleazar: qui non habebat liberos. filij
vero eis iherimoth. filij muthi mooli: e-
der et iherimoth. isti filij leui secundū
domos familiarū suarū. **M**iseruntq; et
ipsi sorores corā fratrib; suis: filios aa-
ron corā dauid rege: et sadoch et ahime-
lech et principib; familiarū sacerdotaliū
et leuitarū: tā maiores q; minores o-
mnes sorores equalitē diuidēbat. **XXIII**
Per dñm dauid et magistratus regni
segregauerunt in ministeriū filios
asaph: et heman: et ydithun: q; psalta-
rent in citharis: et psalterijs et cimbalijs:
secundū numerū suū: dedicato sibi offi-
cio seruientes. De filijs asaph zachur
et ioseph et nathanias et alarela: filij
asaph sub manu asaph prophetas
iuxta regem. Porro ydithun: godoli-
as: sori: iesias et sabias et matharias:
sex sub manu patris sui ydithun: qui
in cithara prophetabat sup cōfuentes
et laudantes dominū. **H**eman quoq;
filij heman: bucciau: mathamu: ozihel:
sububel et iherimoth: ananias: anani:
eliatha: gedelthi: et romethir: et
iesibacala: mellorhi: othir: moziroth.
Omnes isti filij heman videntes regis
in sermonibus dei ut exaltaret cornū.
Deditq; deus heman filios quatuordecim
et filias tres. **V**niuersi sub manu
patris sui ad cantandum in templo do-
mini distributi erāt in cimbalijs et psal-
terijs et citharis: in ministeria domus
domini iuxta regem: asaph videlicet
et ydithun et heman. **S**unt autē nume-
ris eorum cū fratrib; suis qui erudie-
bant canticum domini cū dōdores
ducenti octoginta octo. **M**iseruntq; sor-
tes per vices suas: et equo tam maior

qj minor: dod⁹ pariter: i indod⁹. Egref-
lag: est sors prima ioseph qui erat de
asaph: secunda godolie. ipsi et filijs ei⁹
et fratribz ei⁹ duodecim: tertia zachur
filijs et fratribz ei⁹ duodecim: quarta
ylari: filijs et fratribz eius duodecim:
quinta nathanie filijs eius et fratribz
eius duodecim: sexta bochia filijs et
fratribz eius duodecim: septima isre-
hela filijs et fratribz eius duodecim: o-
ctava ysai filijs et fratribz ei⁹ duo-
decim: nona mathanie filijs et fratribz
eius duodecim: decima semeie filijs et
fratribz eius duodecim: undecima
esrahel filijs et fratribz ei⁹ duodecim:
duodecima asabie filijs et fratribz
ei⁹ duodecim: triadecima subahel filijs
et fratribz eius duodecim: quartade-
cima mathanie filijs et fratribz ei⁹ duo-
decim: quintadecima iherimoth fi-
lijs et fratribz eius duodecim: sexta-
decima ananie filijs et fratribz eius
duodecim: septimadecima ielbocafe
filijs et fratribz eius duodecim: octa-
uadecima anani filijs et fratribz ei⁹
duodecim: nonadecima mellothi fi-
lijs et fratribz ei⁹ duodecim: vicesima
eliatha filijs et fratribz ei⁹ duodecim:
vicesimaprima othir filijs et fratribz
eius duodecim: vicesimasecunda goddol-
lathi filijs et fratribz eius duodecim:
vicesimatercia azud filijs et fratribz ei⁹
duodecim: vicesimaferta romanithiezer
filijs et fratribz ei⁹ duodecim. **xxij.**
Divisiones autē ianitorz de chore:
mesellennia filius chore: de filijs
asaph filij mesellennie: zacharias pri-
mogenitus iadithel scds: zabadias ter-
tius: iathanuel quart⁹: abilam quin-
tus: iohannan sextus: helioenai septi-
mus. filij autem obededom: semeias
primogenit⁹: iozabad secundus: iohaa

tertius: sachar quartus: nathanahel
quintus: amihel sextus: ysachar septi-
mus: phollathi octavus: quia benedi-
xit illi domin⁹. Semeie autē filio eius
nati sunt filij prefeti familiarū suar:
erant enim viri fortissimi. filij ergo se-
meie othni et raphael: et obediel zabad
et frater eius viri fortissimi: heliu qj
et samachias. Omnes hii de filijs o-
bededom ipsi et filij et frater eoz fortis-
simi ad ministrandū segagimaduo
de obededom. Porro mesellennie filij
et frater eorum robustissimi decem et
octo. De hosia autē id est de filijs me-
rari semini princeps. Ad cuius habuerat
primogenitum: et idcirco posuerat ei
pater eius i principem. Meschias scds
tabelias tertius: zacharias quartus.
Omnes hii filij et frater ipsa merari.
Hii divisi sunt in ianitores: ut scilicet
principes custodiarum sicut et frater
eorum ministrarent in domo domini.
Missi sunt ergo sors re equo: et pa-
vis et magnis per familias suas in
unamquāq; portarum. Cecidit ergo
sors orientalis selenie. Porro zachar-
ie filio eius viro prudentissimo et cen-
dito: sortito obtrigit plaga septuaginta
nalis. Obredom vero et filijs eius ad
austrum in qua parte domus erat se-
niorum conciliū: sephphima et ho-
sa ad occidentem iuxta portam que du-
cit ad viā ascensionis: custodia cōtra
occidentem. Ad orientem vero semeie
se et ad aquilonem quatuor per die-
bus: ad meridiem similiter in die qua-
tuor: et ubi erat conciliū bini et bini.
In cellulis quoq; ianitorum: ad occi-
dentem quatuor in via: biniq; per cellu-
las. Hec sunt divisiones ianitorum
filiorū chore et merari. Porro achias
erat super thesauros domus domini.

et vasa sanctorū. filij quoq; dan filij
gesonni. De ledan princeps familiarū:
ledan et gesonni ieheli: filij ieheli
zachan et iohel frater eius super the-
sauros domus domini amramitis
et ysaritis et hebronitis et hoziheli-
ribus. Subahel autem filius geson-
nii mori posthū thesauro: frater
quoq; eius eliezer cui⁹ filius raabia:
et hui⁹ fili⁹ ysaias: et hui⁹ fili⁹ ioram-
huius quoq; filius zachri: et huius fi-
lius selenith. Ipe selenith et frater e-
ius super thesauros sanctorū: qj san-
tificavit dauid regē et principes fami-
liarum et tribuni et centuriones: et du-
ces exercit⁹. de bellis et manubijs pre-
liorum: que consecraverāt ad instau-
rationem: et suppellectilem templi dñi.
Hec autē uniusa sanctificavit samuhel
vidēs et saul fili⁹ is: et abner fili⁹ ner:
et ioab filius sarie: omniq; sanctifica-
verant ea per manū selenith et frater
eius. Saraitis vero p̄erat conetias et
filij eius ad opera forissecus sup isra-
hel: ad docendum et iudicandum eos.
Porro de hebronitis asabias et fra-
tres ei⁹ viri fortissimi mille septingen-
ti p̄erant israheli: trans iordanem con-
tra occidentē in cunctis opibz dñi: et
in ministeriū regis. Hebronitarū autē
princeps fuit hieria: secundū familia⁹
et cognationes eoz. Quadragesimo
anno regni dauid recensiti sūt et inveni-
ti sunt viri fortissimi et gazer galaad:
fraterq; ei⁹ robustioris etatis duo mi-
lia septingenti principes familiarum.
Preposuit autem eos dauid regē rube-
nitis et gaditis: et dimidie tribui ma-
nasse: in omne ministerium dei et regis.
Filij autē israhel scdm **xxv.**
numērū suū principes familia-
rum: tribuni et centuriones: et p̄feti qui

ministrabant regi iuxta turmas suas:
ingerdientes et egredientes p singulos
menses in āno: vigintiquatuor mili-
bus singuli p̄erant. Primum turme in
primo mense istoam p̄erat fili⁹ zab-
dihel: et sub eo vigintiquatuor milia.
De filijs phares: princeps eundorum
principū in exercitu mense primo. Se-
cundi mensis habebat turmam dudi-
achites et post se alter nomine macel-
loth: qui regerat partem exercit⁹ vigin-
tiquatuor milium. Tercie in mense tercio erat banaias fili⁹
ioiade sacerdos: et in divisione sua vi-
gintiquatuor milia. Ipse est banaias
fortissimus inter triginta: et super tri-
ginta. Præerat autem turme ipsius a-
mizadeb filius eius. Quartus mense
quarto asahel frater ioab: et zabadi-
as filius eius post eum: et in turma
eius vigintiquatuor milia. Quintus
mense quinto princeps samaoth ieze-
rites: et in turma eius vigintiquatuor
milia. Sextus mense sexto hira filius
aces thecutes: et in turma eius vigin-
tiquatuor milia. Septimus mense se-
ptimo helles phallonites de filijs e-
phraim: et in turma eius vigintiqua-
tuor milia. Octavus mense octavo
sobothai usathites de stirpe zarai: et i
turma ei⁹ vigintiquatuor milia. Non-
us mense nono abiezzer anathites
de filijs iemini: et in turma eius vigin-
tiquatuor milia. Decimus mense deci-
mo marai et ipe nechophathites de stir-
pe zarai: et in turma eius vigintiqua-
tuor milia. Undecim⁹ mense undeci-
mo banaias pharathonites de filijs
ephrain: et in turma eius vigintiqua-
tuor milia. Duodecimus mense duo-
decimo holdai nechophathites de stirpe
gothniel: et in turma ei⁹ vigintiquatuor

milia. Porro tribubus preerant in israhel: rubenitis dux eliezer filius zechri: symeonitis dux saphadai filius macha: leuitis asabias filius chamuel: aaronitis sadoch iuda heliu frater dauid: isachar amri filius michael: zabulonitis iesimoth filius abdie: neptalimbus iesimoth filius oziel: filius ephraim ofee filius ozaziu dimidie tribui manasse iothel filius phadaie: dimidie tribui manasse in galaad iaddo filius zacharie: beniamin autem iasihel filius abner: dan uero eaziel filius ieroam. Hii principes filiorum israhel. Soluit autem dauid numerare eos a viginti annis inferius: quia dixerat dominus ut multiplicaret israhel quasi stellas celi. Iobab filius saruie reperat numerare nec expleuit quia super hoc ira dei irruerat in israhel: et idcirco numerus eorum qui fuerat recensiti non est relatus in fastos regis dauid. Super thesauros autem regis fuit azmoth filius adihel: hijs autem thesauris qui erant in urbibus et in vicis et in turribus presidebat ionathan filius ozie. Operi autem rustico et agricolis qui exercebant terram preerat ezri filius thelub: vinearumque cultoribus semeias romathites: cellis autem vinarum zabdias aphonites. Nam super oliueta et ficeta que erant in campis tribus balaan gederites: super apothecas autem olei ioas. Porro armentis que pascebantur in sarona prepositus fuit setta saronites: et super boues in vallibus saphar filius adli: super camelos uero ubil hisimathites: et super asinos iadaias meronathites: super oues quoque iaziz agarenus. Omnes hii principes substantie regis dauid. Jonathan autem pater dauid consiliarius uir prudens et literatus: ipse et iasihel filius achamoni

erant cum filiis regis. Achitophel etiam consiliarius regis: et chusi arachites amicus regis. Post achitophel fuit ioiada filius banaie et abiatthar. Princeps autem exercitus regis erat ioab. **xxv.**

Consecrauit igitur dauid omnes principes israhel: duces tribuum et prepositos turmarum qui ministrabant regi: tribunos quoque et centuriones et qui preerant substantie et possessionibus regis: filiosque suos cum eunuchis et potentes et robustissimos quosque exercitum iherusalem. Cumque surrexisset rex et stetit ait. Audite me fratres mei: et populus meus. Cogitavi ut edificarem domum in qua requiesceret archa federis domini et scabellum pedum domini dei nostri: et ad edificandum omnia parauimus. Deus autem dixit michi. Non edificabis domum nomini meo: eo quod sis uir bellator et sanguine iudicis: sed et elegit dominus deus israhel me de universa domo patris mei: ut esset rex super israhel in sempiternum. De iuda enim elegit principem. Porro de domo iuda domum patris mei: et de filiis patris mei placuit ei ut me eligeret regem super cunctum israhel: sed et de filiis meis filios enim michi multos dedit dominus: elegit salomonem filium meum ut sederet in throno regni domini super israhel: dixitque michi. Salomon filius meus edificabit domum meam et accipiet eam. Ipse enim elegi michi in filiis: et ego ero ei in patrem: et firmabo regnum eius usque in eternum: si perseverauerit facere precepta mea et iudicia sicut et hodie. Nunc ergo coram universo cunctis israhel audiente deo nostro custodite et precipite cuncta mandata domini dei nostri ut possideatis terram bonam: et relinquatis eam filiis nostris post uos usque in sempiternum. Tu autem salomon fili

sacro deum patris tui: et serui ei corde perfato et animo uoluntario. Omnia enim corda scrutatur dominus: et universas mentium cogitationes intelligit. Si quesieris eum inuenies: si autem dereliqueris eum proiciet te in eternum. Nunc ergo quia elegit te dominus ut edificares domum sanduarii: confortare et perfice. Dedit autem dauid salomoni filio suo descriptionem porticus et templi et cellariorum et cenaculi et cubicularum in adiutis et domus preciationis: necnon et omnium que cogitauerat antequam: et redcarum per circuitum in thesauros domus domini et in thesauros sandorum: diuisionumque sacerdotalium et leuitarum in omnia opera domus domini et in universa uasa ministerij templi domini: aurum in pondere pro singula uasa ministerij: argenti quoque pondus pro uasorum et operum diuersitate: sed et in candelabra aurea et ad lucernas: aurum pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum: similiter et in candelabra argentea et in lucerna eorum pro diuersitate mensure: pondus argenti tradidit. Aurum quoque dedit in mensuras positionis pro diuersitate mensurarum: similiter et argenti in alias mensuras argenteas. Ad fustanulas quoque et alas et thuribula et aureos purissimos et leuculos aureos pro qualitate mensure pondus distribuit: in leuoculum et leuoculum: similiter et in leones argenteos diuersum argenti pondus separauit. Altari autem in quo adoleatur incensum: aurum purissimum dedit: et ut ei ipse fieret similis: quod adige thecubin egredientem alas et uelantum archa federis domini. Omnia inquit uenerunt scripta manu domini dei ad te: ut intelligerem universa opera exemplaria. Dixit quoque dauid salomoni filio suo.

Similiter age et confortare et fac: ne timeas et ne paueas. Dominus enim deus meus tecum erit: et non dimittet te nec derelinquet: donec perficias omne opus ministerij domus domini. Ecce diuisiones sacerdotum et leuitarum in omne ministerium domus domini assistit tibi et parati sunt: et nouerunt tam principes quam populus omnia precepta tua. **xxv.**

Cogitauit igitur dauid rex ad omnem ecclesiam. Salomonem filium meum unum elegit dominus adhuc puerum et tenellum. Opus enim grande est: neque enim homini parata habitatio: sed deo. Ego enim totis uiribus meis paravi impensas domus domini dei mei: aurum ad uasa aurea et argentum in argenteis et in aere: ferum in ferrea: ligna ad lignea: lapides omnesque: preciosum lapidem et maximorum paruum abundantissime: et super hoc quod obtuli in domum dei mei: de peculio meo aurum et argentum do in templum dei mei: receptis hijs que paravi in eodem sanctam tria milia talenta auri de auro ophir: et septem milia talentorum argenti: plurimum ad decorandas parietes templi: et ubicunque opus est aurum de auro et ubicunque opus est argentum de argento. Opera hanc per manus artificum: et si quis sponte offerat impleat manum suam hodie: et offerat quod uoluerit domino. Pollicentur itaque principes familiarum et proceres tribuum israhel: tribuni quoque et centuriones et principes principum possessionum regis: dederuntque in opera domus domini auri talenta quingenta milia et solidos decem milia: argenti talenta decem milia: et tria talenta decem et octo milia: ferri quoque centum milia talentorum: et apud quicumque inueniri sunt lapides

dederunt in thesauros domus domini
per manū iehiel gersonitis. Iteatq;
est populus cū vota sponte promitte-
rent: quia corde toto afferant ea do-
mino. Sed et dauid rex letatus ē gau-
dio magno: et benedixit domino co-
ram vniuersa multitudine et ait. Be-
nedictus es domine deus israel patris
nostri: ab eterno in eternum. Tua est
domine magnificentia et potentia et
gloria atq; victoria: et tibi laus. Cun-
da enim que in celo sunt et i terra tua
sunt. Tuum domine regnum: et tu es
super omnes principes. Tue diuitie: et
tua est gloria: tu dominaris omnī.
In manu tua virtus et potentia: i ma-
nu tua magnitudo et imperium omni-
um. Nunc igitur deus noster confite-
mur tibi: et laudamus nomen tuum
inditum. Quis ego et quis populus
meus: ut possimus hec tibi vniuersa
promittere? Tua sunt omnia: et que
de manu tua accepimus dedimus ti-
bi. Peregrini enim sumus coram te et
aduenie: sicut omnes patres nostri. Di-
es nostri quasi umbra super terram: et
nulla est mora. Domine deus noster
omnis hec copia quā parauimus ut e-
dificaretur domus nomini sancto tuo
de manu tua est: et tua sunt omnia.
Scio deus meus quod probes corda
et simplicitatem diligas: unde et ego
in simplicitate cordis mei letus obtu-
li vniuersa hec: et populum tuum q̄ hic
reperit est vidi cum ingenti gaudio
tibi offerre donaria. Dñe deus abrahā
et ysaac et israel patris nrorum custo-
di in eternum hanc voluntatē cordis
eoz: et semp i venerationē tui metis ista
permaneat. Salomon q; filio meo da-
ui p̄fatum: ut custodiat mādāta tua
et testimonia tua et cōmōnias quas

et faciat vniuersa: et edificet eam cuius
impetū parauit. Precepit autē dauid
vniuersē ecclesie. Benedicite dño deo nro.
Et benedixit omnis ecclesia dño deo pa-
trum suoz: et inclinauerūt se et adora-
uerunt dñm: et deinde regem. Immolau-
runtq; victimas dño: et obtulerunt q̄
locusta die sequēti thesauros mille a-
rietes mille agnos mille cū libamini-
bz suis: et vniuerso ritu abundantissime
in omni israel. Et comederūt et bibe-
runt coram domino in die illo cum
grandi leticia: et vixerunt secūdo salo-
monem filium dauid. Vixerūt autem
eum domino in principē: et sadoth in
pontificem. Sed et salomon super so-
lium domini in regem pro dauid pa-
tre suo et cunctis placuit: et paruit illi
omnis israel. Sed et vniuersi princi-
pes et potentes et cūcti filij regis dauid
dederunt manum: et subieci fuerūt sa-
lomoni regi. Magnificauit ergo do-
minus salomonem super omne isra-
hel: et dedit illi gloriam regni qualem
nullus habuit ante eum rex israel.
Igitur dauid filius ysaac regnavit super
vniuersum israel: et dies quibus re-
gnauit super israel fuerunt quadra-
ginta anni. In hebron regnavit septē
annis: et in iherusalem annis regnati-
onibus: et mortuus est in senectute bo-
na plenus dñm: et diuitijs et gloria:
et regnavit salomon filius eius pro
eo. Vesta autem regis priore et nouis-
sima scripta sunt in libro samuel v-
dentis et i libro nathan prophete atq;
in volumine gad videtis: vniuersaq;
regni eius et fortitudinis et temporis
que transierūt sub eo sive in isrl: sive
in cūctis regnis terrarū. *Capitulum
pinus palmyrenus iuxta lods: iuxta
vul. omni in molu omni q̄ mcl. m.*

Fortissimus ē ergo
salomon filius da-
uid in regno suo: et
dominus erat cū eo:
et magnificauit eū
in regnū. Precepit
q; salomon vniuerso israeli: tribum
et centurionibz et quibus et iudicibz
omnis israel et principibz familiar:
et abiit cū vniuersa multitudine in re-
cessum gabaon: ubi erat tabernaculū
federis dñi: quod fecit moyses famu-
lus dei in solitudine. Accipiam autē dei
admonerat dauid de cariatiarum in
locum quē parauerat ei: et ubi fixerat
illi tabernaculū: hic est in iherusalem.
Altere quoq; eum qd fabricatus
fuerat beelephel filij vri filij ur ibi erat
corā tabernaculo dñi: qd et requisivit
salomon et omnis ecclesia. Ascenditq;
salomon ad altare eum corā taber-
naculo federis dñi: et obtulit in eo mil-
le holias. Ecce autē in ipsa nocte appa-
ruit ei deus dicens. Postula quod vis:
ut den tibi. Dixitq; salomon deo. Tu
fecisti cū dauid patri meo misericordiā
magnam: et constituisti me regē pro
eo. Nunc ergo dñe deus: impleat sermo
tuus quē pollicitus es dauid patri meo.
Tu enim me fecisti regem sup populu
tuum multu: qui tam innumerabilis
est quā pulvis terre. Da michi sapien-
tiam et intelligentiam: ut ingrediar et
egrediar corā p̄lo tuo. Quis enim po-
test hūc p̄lm tuū digere q̄ tā gradis ē
iudicare? Dixit autē deus ad salomonē.
Quia hoc magis placuit cordi tuo:
et nō postulasti diuitias et substantiā
et gloriā: neq; animas eoz q̄ te oderāt:
sed nec dies vite plurimos: prout au-
tem sapientiam et scientiā: ut iudicare
possis p̄lm meum: super quē constitui

te regem: sapientia et scientia data sunt
tibi. Diuidas autē et substantiā et glo-
riam dabo tibi: ita ut nullus i regibz
nec ante te nec post te fuerit similis tui.
Venit ergo salomon ab recessu gaba-
on in iherusalem corā tabernaculo fe-
deris: et regnavit sup israel. Congre-
gauitq; sibi currus et equites: et facti
sunt ei mille quadringenti currus et
duodecim milia equitū: et fecit eos esse
in urbibus quadrigarū: et cum rege in
iherusalem. Prebuitq; rex argentum et
aurum in iherusalem quasi lapides: et ce-
dros quasi sicomoros que nascuntur
in campis: multitudine magna.
Adducebant autē ei equi de egipto de
choa a negotiatoribz regis: qui ibant
et emebant precio quadrigam equo-
rum sexcentis argenteis et equum cen-
tum quinquaginta. Similiter de vni-
uersis regnis ethiæ et a regi-
bus siccie emptio celebrabatur. *¶*
Decreuit autem salomon edifica-
re domum nomini domini: et pa-
latium sibi. Et numeravit septuagin-
ta milia viroꝝ portantium hume-
ris: et octoginta milia qui cederent lapi-
des in montibz: posuistq; eozum ma-
milia sexcentos. Misit quoq; ad hira
regem tyri dicens. Sicut egisti cum da-
uid patre meo: et misisti ei ligna cedri-
na ut edificaret sibi domum in qua et
habitaui: sic fac mecum ut edificem
domum nomini domini dei mei et con-
secrē eā: ad adolendū incensū corā illo
et fumigāda aromata: et ad propolun-
dum panum sempiternam: et ad olo-
caustomata mane et vespere: sabbatis
quoq; et neometijs: et sollempnijs
domini dei nostri in sempiternum que
mādāta sunt israeli. Domus enī quā
edificare cupio magna ē. Magnius

est enim deus noster: super omnes deos.
Quis ergo poterit pualere ut edificet ei
dignam domum? Si celum et celi celos
capere ei nequeat: quantus ego sum
ut possim edificare ei domum? Sed ad
hoc tantum: ut adoleatur incensum co-
ram illo. Mitte igitur michi virum eru-
ditum qui noverit operari in auro et
argento et in ferro purpura cocino et
iacindo: et qui sciat sculperetelaturas:
cum hijs artificibus quos mecum habeo
in iudea et in iherusalem quos para-
vit david pater meus. Sed et ligna ce-
drina mitte michi et arbutina et pi-
nea de libano. Scio enim quod tui tui nove-
runt cedere ligna de libano. Et erit tui
mei cum suis tuis: ut parentur michi
ligna plurima. Domus enim quam cupio
edificare magna est nimis et inclita.
Preterea operarijs quod cessuri sunt ligna
ferreis tuis dabo in cibaria tuis cho-
ros viginti milia: et orde choros tot-
idem: olei quoque lata viginti milia. Di-
xit autem hiram rex tyri per litteras istas
miserat salomoni. Quia dilexit dominus
populum suum: idcirco te regnare fecit
super eum. Et addidit dicens. Benedi-
ctus dominus deus israel qui fecit celu-
m et terram: qui dedit david regi filium sa-
pientem et eruditum et sensatum atque
prudentem: ut edificaret domum domini
et palatium sibi. Misit ergo tibi virum
prudentem et scientissimum. hiram
patrem meum filium mulieris de filia-
bus dan cuius pater fuit tyrius: quod no-
verit operari in auro et argento et in
ferro et marmore et lignis: in purpura
quoque et iacindo et bulino et cocino:
et qui sciat celare omnem sculpturam
et adinventare prudenter quodcumque in o-
pere necessarium est: cum artificibus tuis
et cum artificibus domus mei david patris

tui. Tenuit ergo et ordeum et oleum et vinum
que pollicetur es domine mi mittere suis
tuis. Nos autem cedemus ligna de liba-
no quod necessaria habueris: et appli-
cabitur ea tuis per mare in ioppem:
num autem erit transire ea in iheru-
salem. Numeravit igitur salomon om-
nes viros profectos qui erant in ter-
ra israel post dinumerationem quam
dinumeravit pater eius: et invenerunt
centum quinquaginta milia et milia
milia sexcenta. Fecitque et eis septuaginta
milia qui humeris onera portarent: et
octoginta milia qui lapides de mon-
tibus cederent: etiam autem milia et sexcen-
tos impositos operum populi. **II**
Et cepit salomon edificare domum
domini in iherusalem in monte
moriam qui demonstratus fuerat david
patri eius: in loco quem paraverat da-
vid in area onan iebusei. Cepit autem
edificare mense secundo: anno quarto
regni sui. Et hec sunt fundamenta que
fecit salomon ut edificaret domum dei:
longitudinis cubitos in mensura pri-
ma sexaginta: latitudinis cubitos vi-
ginti. Porricum vero ante frontem
tendebatur in longum iuxta mensuram
latitudinis domus: cubitorum viginti.
Porro altitudo centum viginti cu-
bitorum erat. Et deauravit eam intus
secus auro mundissimo. Domum quoque
maioris regit tabulis ligneis abiegnit:
et laminas auri obrizae affixit per totum.
Sculpsitque in ea palmas: et quasi ca-
renulas se invicem complentes. Scru-
vit quoque pavimentum templi precio-
sissimo marmore: decore multo. Porro
aurum erat probatissimum: de cuius
laminis regit domum et trabes eius et
postes et parietes et ostia: et relinquit
cubum in parietibus. Fecit quoque domum

sandi sanctorum: longitudinem iuxta la-
titudinem domus cubitorum viginti: et la-
titudinem similiter viginti cubitorum. Et
laminis aureis regit eam quasi tale-
tis sexcentis: sed et clavos fecit aureos:
ita ut singuli clavi fidos quinquage-
nos appenderent. Lencula quoque re-
xit auro. Fecit etiam in domo sancti
sanctorum cherubim duos opere statua-
rio: et regit eos auro. Ale cherubim vi-
ginti cubitis extendebantur: ita ut una
ala haberet cubitos quinq; et tangeret
parietem domus: et altera quinq; cubi-
tos habens: alam tangeret alterius
cherub. Similiter cherub alterius ala-
quinq; habebat cubitos: et tangebatur
parietem: et ala eius altera quinq; cu-
bitorum: alam cherub alterius con-
tingebat. Agit ale utriusque cherub expan-
se erant: et extendebantur per cubitos vi-
ginti. Ipsi autem stabant erectis pedi-
bus: et facies eorum erant veste ad ex-
tremum domus. Fecit quoque velum re-
iacindo purpura cocino et bulino: et
inregit ei cherubim. Ante fores etiam
templi duas columnas: que triginta
et quinq; cubitos habebant altitudi-
nis. Porro capita eorum quinq; cubito-
rum: necnon et quasi carenulas in oracu-
lo: et supposuit eas capitibus columna-
rum. Malageanata etiam centum: que
carenulis interposuit. Ipsas quoque colu-
mnas posuit in vestibulo templi: unam
a dextris et alteram a sinistris. Eam
que a dextris erat vocavit iachin: et
que ad levam vocavit booz. **III**
Fecit quoque altare eneum viginti
cubitorum longitudinis et viginti
cubitos latitudinis: et decem cubitos
altitudinis. Mare etiam eneum fuisse decem
cubitis a labio usque ad labium: rotun-
dum per circumferentiam. Quinq; cubito-
rum habebat

altitudinis: et funiculus triginta cubi-
torum ambigebat gyrum eius. Simi-
ludo quoque: bonum erat subter illud.
Et decem cubitis quedam exiensus ce-
lature: quasi duobus vestibus alium
maris circuibant. Bonos autem erant
fustiles: et ipsum mare super duodecim bo-
ves impositum erat: quorum tres respici-
ebant ad aquilonem: et alij tres ad occi-
dentem. Porro tres alij meridie: et tres
qui reliqui erant orientem: habentes
mare suppositum. Postiora autem
bonum erat intussecus sub mari. Por-
ro vastitas eius habebat mensuram
palmi: et labium illius erat quasi la-
bium calicis vel repandi lilij: capitebat
que tria milia metretas. Fecit quoque concas
decem et posuit quinq; a dextris et quin-
que a sinistris: ut lavarent in eis omnia
que in olocaustum oblauri erant. Por-
ro in mari sacerdotes lavabantur: fecit
autem et candelabra aurea decem se-
cundum speciem quam iusserat fieri: et
posuit ea in templo quinq; a dextris
et quinq; a sinistris. Nec non et mensas
decem et posuit eas in templo quinq;
a dextris et quinq; a sinistris. Sialas
quoque aureas centum. Fecit etiam atti-
um sacerdotum et basilicam grandem:
et ostia in basilica que regit ere. Porro
mare posuit in latere dextero contra o-
rientem ad meridiem. Fecit autem hiram
lebras et creagras et sialas: et comple-
vit omne opus regis in domo dei. Hoc
est columnas duas et epistolia: et capi-
ta: et quasi quedam retacula: que capi-
ta regerent super epistolia. Malageana-
ta quoque quadraginta et retacula duo:
ita ut bini ordines malageanatorum
singulis retaculis iungerentur: quod pregerat
epistolia: et capita columnarum. Bases
etiam fecit: et concas: quas supposuit

balis: mare unū. boues quoque duode-
cim sub mari et lebetes et creagrass et
fialas. Omnia vasa fecit salomoni
hiram pater eius in domo dñi. et ecce
mundissimum. In regione iordanis fu-
dit ea rex i argillola terra: inter sochot
et sacerata. Erat autē multitudo vaso-
rum innumerabilis: ita ut ignoraret
pondus eis. Scitque salomon omnia
vasa domus dei: et altare aureū et men-
sas et sup eas panes propositionis. Can-
delabra quoque cum lucernis suis ut lu-
cerent ante oraculū iuxta ritum et au-
ro purissimo. et florentia quedam et
lucernas et foripes aureos. Omnia de
auro mundissimo facta sunt. Thymi-
amateria quoque et thuribula et fialas
et mortariola et auro purissimo. Et
ostia celauit templi interioris id ē in
santa sanctorū: et ostia templi forinsecus
aurea. Sicque cōpletū ē omne opus quod
fecit salomon i domo domini. **U**
ntulit igitur salomon omnia que vo-
uerat dauid pater suus. argenti et auri:
et vniuersa vasa posuit in thesauris
domus dñi. Post que congregauit
maiores natu israel et cunctos principes
tribuū et capita familiarū de filiis israel
in iherusalem: ut adducerent archam
federis dñi de ciuitate dauid que est in
syon. Veneruntque itaque ad regē omnes
viri israel: in die solenni mensis se-
ptimi. Cumque venissent cuncti seniores
israel. portauerūt leuite archam: et in-
tulerunt eam. et omne paraturā taber-
naculi. Porro vasa sanctorū quę erāt
in tabernaculo portauerūt sacerdotes
cū leuitis. Rex autem salomon et vni-
uersus ceteris israel. et omnes qui fue-
runt congregati ante archam immo-
labant arietes et boues absque ullo nu-
mero. Tāta enī erat multitudo victimarū.

Et intulerūt sacerdotes archā federis
domini in locū suū id est ad oraculū
templi in santa sanctorū subter alas
cherubin: ita ut cherubin eppanderent
alas suas sup locū in quo posita erat
archa: et ipsam archam tegerent cū redi-
bus suis. Veditum autē quibus portaba-
tur archa. quia paululum longiores
erant capita pariebāt ante oraculū. Si
vero quis paululū fuisset egeret insecus:
eos videre nō poterat. fuit itaque archa
ibi usque i presentem diē. Nichilque erat
aliud in archa nisi due tabule quas
posuerat moyses in ore: quādo legē
dedit dñs filiis israel egrediētibz ex egi-
pto. Egressis autē sacerdotibus de san-
duario. omnes enī sacerdotes qui ibi po-
tuerant inueniri sanctificati sunt: nec
adhuc i illo tempore vires et ministri-
riorū ordo inter eos diuisus erat. Tā
leuite quę tantores id est et qui sub alas
erant. et qui sub thymam. et qui sub thymi-
am. et fratres cōrū ueluti biffinis. am-
balis. et psalterijs. et citharis. concēpa-
bant stantes ad orientalem plagā al-
taris: et cū eis sacerdotes cōtingunt
canentes tubis. Agit cūctis pariter et
tubis et voce et cithalis et organis. et
diuersi generis musicos continētibz.
et vocem in sublimē tollētibz. longe
sonitus audiebatur: ita ut cū dñm lau-
dare cepissent et dicere. cōfitemini dño
quoniam bonus quoniam in eternū misē-
ricordia eius. impleteret domus dei nu-
be: ne possent sacerdotes stare et mi-
nistrare propter caliginē. Compleuerat
enī gloria dñi domum dei. **U**
nt salomon ait. Dñs pollicetur
autem edificari domū nomini eius:
ut habitaret ibi in ppetuum. Et cōue-
nit rex faciem suā: et benedixit vniuersē

multitudini israel. Nam omnis uerba
habat intentā et ait. Benedictus dñs
deus israel: qui quō locutus est dauid
patri meo. opere cōpleuit dicens. A die
qua eduxi populum meū de terra egipti. nō
elegi ciuitatem de cunctis tribubz isra-
hel ut edificaretur in ea domus nomi-
ni meo: neque elegi quemquam alium virū
ut esset dux in populo meo israel: sed
elegi iherusalem ut sit nomē meū i ea:
et elegi dauid ut constitueret eum super
populum meum israel. Cumque fuisset vo-
luntatis dauid patris mei ut edificaret
domum nomini dñi dei israel: dixit
dñs ad eum. Quia hec fuit voluntas
tua ut edificares domū nomini meo:
bene quidē fecisti huiusmodi habere
voluntatē: sed nō tu edificabis michi
domum. Veruntamen filius tuus qui
egredietur de lumbis tuis: ipse edifica-
bit domū nomini meo. Compleuit er-
go dñs sermōnē suū quē locutus fue-
rat: ego sum rex pro dauid patre meo.
et sedi sup thronū israel sicut locutus
est dñs: et edificauit domū nomini dñi
dei israel. et posui in ea archam i qua
est pactum dñi quod pepigit cū filiis
israel. Stetit ergo coram altare dñi
et aduerso vniuersē multitudinis israel
et extendit manus suas. Si quidē fece-
rit salomon qui basim meam et posuerat
eam i medio basilice: habentemque
cubicos longitudinis et quinqz latitu-
dinis. et tres cubitos altitudinis. Ste-
nitque super eam: et princeps flegis genibz
contra vniuersam multitudinē israel:
et palmis in celum leuatis ait. Domine
deus israel. non est similis tui deus in
celo et in terra. qui custodis pactum et
misericordiā cum seruis tuis. qui am-
bulant coram te in toto corde suo: qui
prestitisti seruis tuis dauid patri meo

quecumque locutus fueras ei: et que ore
promitteras opere cōplesti. sicut et pñs
tempus probat. Nunc ergo dñe deus
israel imple seruo tuo pri meo dauid
quecumque locutus es dicens. Non desi-
cet ex te vir coram me qui sedeat super
thronum israel: ita tamen si custodi-
erint filij tui vias meas. et ambulau-
erint in lege mea: sicut et tu ambulasti
coram me. Et nunc domine deus israel
firmetur sermo tuus: quē locutus
es seruo tuo dauid. Ergo ne credibile
est. ut habitet deus cum hominibz super
terram. Si celum et reli celos nō te ca-
piunt: quātomagis domus ista quā
edificauit. Sed ad hoc tantum facta ē.
ut respicias orationē serui tui. et obse-
rationem eius domine deus meus au-
dias: et preces quas fudit famulus tuus
coram te: ut apprias oculos tuos sup
domum istam diebz ac noctibus. sup
locum in quo pollicitus es ut inuoca-
tur nomen tuum: et egaudies oratio-
nem quā seruus tuus orat in coram te.
egaudias preces famuli tui et populi tui
israel. Quicumque orauerit i loco isto.
egaudi de habitaculo tuo id est de celis.
et propitiare. Si peccauerit quispiā i pro-
ximum suū et irare cōtra eū paratus
reuerit. legem maledictio cōstringeret co-
ram altari in domo ista: tu audies de
celo. et facies iudicium seruorū tuorū.
ita ut reddas iniquo viam suam i ca-
put proprium: et ulciscaris iustum re-
tribuens ei scdm iusticiam suā. Si su-
peratus fuerit populus tuus israel ab
inimicis. peccabunt enī tibi. et conuer-
si egerint penitentia. et obsecrauerint
nomen tuum. et fuerint deprecati in lo-
co isto: tu egaudies de celo et propicia-
re peccato populi tui israel. et reduc-
eos in terram quā dedisti eis et patribz

eorum. Si clauso celo pluvia non fluxe-
rit propter peccata populi tui. et deprecati
te fuerint in loco isto. et confessi nomini
tuo. et conuersi a peccatis suis cum eos
afflixeris: et gaude de celo domine. et dimitte
peccata seruis tuis. et populi tui israel:
et doce eos viam bonam. per quam ingre-
diantur: et da pluuiam terrae quam dediisti
populo tuo ad possidendum. Si fames si
orta fuerit in terra. et pestilentia erugo et
aurugo. et locustae et bruchae. et hostes
vastatis regionibus portas obsterne-
ruerint. omnisque plaga et infirmitas
precesserit: si quis de populo tuo israel
fuerit deprecatus. cognoscens plagam
et infirmitatem suam. et repanderit ma-
nus suas in domo hac: tu exaudies de
celo de sublimi scilicet habitaculo tuo.
et propitiare: et redde unicuique secundum
vias suas quas novisti eis habere in corde
suo. Tu enim solus novisti corda filiorum
hominum: ut timeant te et ambulent in
vijs tuis. cunctis diebus quibus vivunt
super faciem terre quam dediisti patribus
nostris. Et eternum quoque qui non est de
populo tuo israel. si venerit de terra lon-
giqua propter nomen tuum magnum
et propter manum tuam robustam. et bra-
chium tuum potentum. et adoraverit in
loco isto: tu exaudies de celo firmissi-
mo habitaculo tuo. et facies iudicia pro
quibus invocaverit te ille peregrinus:
ut sciant omnes populi terre nomen
tuum. et timeant te sicut populus tuus
israel: et cognoscant quia nomen tuum
invocatum est super domum hanc quam
edificavi. Si egredius fuerit populus tuus
ad bellum contra adversarios suos. per
viam in qua miseris eos: adorabunt
te contra viam in qua civitas haec est
quam elegisti. et domus quam edificavi no-
mini tuo: ut exaudias de celo preces eorum.

et obsecrationem. et ultionem. Si autem
peccaverint tibi. neque enim est homo qui
non peccet. et iratus fueris eis. et tradide-
ris hostibus. et captivos duxerint eos
in terram longinquam. vel certe si iuxta
est: et conuersi in corde suo in terra ad quam
captivi dudi fuerant egerint penitentiam.
et deprecati te fuerint in terra captivitatis
sue dicentes. peccavimus. inique fe-
cimus. iniuste egimus: et reuersi fuerunt
ad te in toto corde suo. et tota anima
sua in terra captivitatis sue. ad quam
dudi sunt: adorabunt te contra viam
terre sue quam dediisti patribus eorum.
et urbis quam elegisti. et domus quam edi-
ficavi nomini tuo: ut exaudias de ce-
lo hoc est de firmo habitaculo tuo pre-
ces eorum. et facias iudicium. et dimittas
populo tuo quavis peccatori. Tu
enim deus meus. Aperiatur quere-
lo oculi tui: et aures tue intente sint ad
orationem que fit in loco isto. Nunc igitur
consurge domine deus in requiem tuam:
tu et archa fortitudinis tue. Sacerdo-
tes tui domine. deus induant salutem. et san-
cti tui letentur in bonis. Domine deus meus.
ne auerteris faciem tuam a iudicio. Memoro
misericordiam tuam david tui tui. Cumque imple-
sset salomon fundes preces. ignis descendit
de celo: et deuoravit olocausta et vidi-
mas. et maiestas domini impleuit domum.
nec poterant sacerdotes ingredi templum
domini eo quod impleverat maiestas domini. tem-
plum domini. sed et omnes filii israel videbant de-
scendere ignem. et gloriam domini super domum.
et corruentes proi in terra super pavimentum
beatum lapide. adorauerunt et lauda-
runt dominum quoniam bonum quoniam in seculum
misericordia eius. Rex autem et omnis populus in-
molabant victimas coram domino.
Aedificavit igitur rex salomon **III**
hospitium. baurum viginti duo milia:

arierum centum viginti milia. Et dedicavit
domum dei rex et universus populus. Sa-
cerdotes autem stabant in officijs suis.
et levite in organis canticum domini.
que fecit david rex ad laudandum dominum.
qui in seculo misericordia eius. psalmos
david canentes per manus suas. Por-
ro sacerdotes canebant tubis ante eos.
cunctisque israel stabat. Sandificavit ergo
salomon medium atque ante templum
domini. Obtrulerat enim ibi olocausta et
adipes pacis eorum: quia altare ecclesie
quod fecerat non poterat sustinere olo-
causta et sacrificia et adipes. Fecit ergo
salomon solennitatem in tempore illo
septem diebus. et omnis israel cum eo. eccle-
sia magna valde: ab introitu emath
usque ad torrentem egypti. Fecitque die o-
ctavo collectam. eo quod dedicasset al-
tare septem diebus. et solennitatem cele-
brasset diebus septem. Igitur in die vice-
limata mensis septimi dimisit populus
ad tabernacula sua. letantes atque gau-
dentes super bono quod fecerat dominus
david et salomoni et israel populo suo.
Complevitque salomon domum domini
et domum regis. et omnia que disposuerat
in corde suo ut faceret in domo domini
et in domo sua. et prosperatus est. Appa-
ruit autem ei dominus nocte. et ait. Audivi
orationem tuam. et elegi locum istum mi-
hi in domum sacrorum. Si clausero celum
et pluvia non fluxerit. et mandavero et
precepero locuste ut deuoret terram. et
miserum pestilentiam in populum meum:
conuersus autem populus meus super quos
invocatum est nomen meum. deprecatus
me fuerit. et requirerit faciem meam. et
egerit penitentiam a visis suis pessimis:
et ego exaudiam de celo. et propitius ero
peccatis eorum. et sanabo terram eorum.
Anuli quoque mei erunt aperti. et aures

meae recte: ad orationem eius qui in loco
isto oraverit. Elegi enim et sandificavi
locum istum: ut sit nomen meum ibi in
sempiternum. et permaneat oculi mei et
cor meum ibi cunctis diebus. Tu quoque
si ambulaveris coram me sicut ambu-
lauit david pater tuus. et feceris iuxta
omnia que precepi tibi. et iusticias me-
as iudicaueris. suscitabo thronum
regni tui. sicut pollicitus sum da-
uid patri tuo dicens. Non auferetur
de stirpe tua vir. qui non sit princeps
in israel. Si autem aueris fueritis. et
dereliqueris iusticias meas et precepta
mea que proposui vobis. et abeuntes ser-
uieritis dijs alienis. et adoraueritis e-
os: euellam vos de terra mea quam dedi
vobis. et domum hanc quam edificavi
nomini meo proiciam a facie mea: et
tradam eam in parabolam. et in exemplum
cunctis populis. et domus ista erit impro-
uerbium universis transuentibus. et di-
cent stupentes. Quare fecit dominus
sic terre huic et domui huic? Responde-
buntque. Quia dereliquerunt dominum deum
patrum suorum. qui eduxit eos de terra
egypti. et apprehenderunt deos alienos.
et adorauerunt eos. et coluerunt: idcirco re-
uerit super eos universa haec mala. **III**
Amplius autem viginti annis postquam
edificauit salomon domum domini
et domum suam. ciuitates quas dederat
hiram salomoni edificauit. et habita-
re ibi fecit filios israel. Abijt quoque
in emath suba. et obtinuit eam. et edifi-
cavit palmiram in deserto. et alias ci-
uitates munitissimas edificauit in e-
math. Et exiitque bethoron superiorem.
et bethoron inferiorem. ciuitates mu-
ratas: habentes portas et vedes et se-
ras. Balaach etiam et omnes urbes
firmissimas que fuerunt salomonis:

cundatq; urbes quadrigarū. et urbes
equitū. Omnia quecumq; voluit fecit
rex salomon atq; disposuit. edificavit
in iherusalē. et in libano. et in universa
terra potestatis sue. Minnem populū
qui decelidus fuerat de hebreis et amor-
reis. et ferezeis. et eueis et iebuseis. qui
non erāt de stirpe israel. de filiis eorū
et de posteris quos nō interfecerāt filij
israhel subiugavit salomon i tributa-
rios usq; in diē hanc. Porro de filiis
israhel nō posuit ut seruirent operibz
regis. Apli enim erāt viri bellatores et
duces primi. et principes quadrigarū
et equitum eius. Omnes autē principes
exercitus regis salomonis. fuerūt du-
centi quinquaginta q̄ erudiebant pplm.
Filiam vero pharaonis transtulit de
ciuitate dauid. in domū quā edificauerat
ei. Dixit enī. Non habitabit vxor
mea i domo dauid regis isrl. eo quod
sanctificata sit: quia ingressa ē in eam
archa domini. Tūc obtulit salomon
olocauit dñō sup altare dñi quod
erexerat ante portū: ut p singulos
dies offerretur i eo iuxta pceptū moy-
si in sabbatis. et in kalendis et i festis
diebus ter p annū: id est i sollemnitate
azimorū et sollemnitate ebdomaday
et in sollemnitate tabernaculorū. Et cōsti-
tuit iuxta dispositionē dauid p̄ris sui
officia sacerdotū i ministris suis. et
leuitas in ordine suo: ut laudarent et
ministrarent corā sacerdotibus iuxta
ritum vniuersiūsq; dier: et ianitores i
diuisionibus suis p̄ portā. et portam.
Sic enim preceperat dauid homo dei.
Nec pretergressi sunt de mandatis re-
gis tam sacerdotes q̄ leuite: et omibz
que preceperat. Et in custodijs thesau-
rorum omnes impensas pparatas ha-
buit salomon: et eo die quo fundavit

domū dñi usq; in diem quo p̄fecit eā.
Tūc abiit salomō i asongaber. et i bai-
lach. ad hiram maris rubri. q̄ ē in ter-
ra edom. Misit ergo ei hiram p manū
seruorū suorū naues et nautas gnaros
maris: et abierunt cum suis salomo-
nis in ophir. Tulerūtq; inde quadrin-
genta quinquaginta talenta auri: et
attulerūt ad regem salomonē. **U**
Regina quoq; saba cum audisset
fama salomonis. venit ut tem-
ptaret eum in enigmatibz i iherusalē:
cum magnis opibus et camelis qui
portabant aromata. et auri plurimū.
gemmasq; p̄ciosas. Cūq; venisset ad
salomonem: locuta est ei quęq; erāt
in corde suo. Et respondit ei salomon
omnia que p̄posuerat: nec quicq; fuit
quod non perspiciunt ei fecerit. Que
postq; vidit sapientiā salomonis.
et domū quā edificauerat. nection
et cibaria mense ei: et habitacula se-
uorum et officia ministrorū eius et ve-
stimenta eorū. p̄ncernas quoq; et ve-
stes eorū: et vitimas ipe immolabat
in domo domini: non erat p̄ stupore
ultra i ea spiritus. Dixitq; ad regem.
Verus est sermo quē audierā in terra
mea: de virtutibz et sapientiā tua. Nō
credebam narrantibus: donec ipa ve-
nissent et vidissent ocli mei: et probasse
vix medietatē sapientię tue michi fuisse
narratam. Visti fama virtutibz
tuis. Beati viri tui et beati serui tui: hi
qui assistunt coram te omni tempore.
et audiunt sapiētiā tuam. Sic dñs
deus tuus benedictus qui voluit te or-
dinare super thronū suum regem dñi
dei tui. Quia diligit de⁹ israhel. et vult
seruare eum in eternū: idcirco posuit
te sup eū regem. ut facias iudicia atq;
iusticiā. Dedit autē regi centūvigin-

talenta auri. et aromata mista nimis:
et gemmas p̄ciosissimas. Nō fuerūt
aromata talia: ut hec q̄ dedit regina
saba regi salomoni. Sed et hui hiram
cū seruis salomonis attulerunt aurū
de ophir: et ligna thipna. et gemmas
p̄ciosissimas. De quibus fecit rex de
lignis scilicet thipnis gradus i domo
domini. et in domo regia: nicharas q̄
et psalteria cantoribz. Nunquā vlla
fuit in terra iuda ligna talia. Rex autē
salomon dedit regine saba cunda q̄
voluit. et q̄ postulauit: et misto plura
quā attulerat ad eū. Que rēsa abiit
in terrā suā cum seruis suis. Erat autē
pondus auri qd̄ afferebat salomoni
p singulos annos sexcenta sexaginta
talenta auri: recepta ea summa quā
legati diuersarū gentiū et negotiatores
afferebat: omnesq; reges arabie
et satrape terrarū: qui cōportabant aurū
et argentum salomoni. Fecit igit rex
salomon ducentas hastas aureas. de
summa sexcentorum aureorū: qui in
singulis hastis rependebant. Trecenta
quoq; scuta aurea trecentorū aureorū:
quibz regebant singla scuta. Posuit
q; ea rex in armamentario quod erat
constrūctū nemore. Fecit quoq; rex solū
eburneū grande: et vestuit illud auro
mundissimo. Rex q; gradus quibus
ascendebat ad solū. et scabellū aureū.
et brachiola duo altrimiscus. et duos
leones stantes iuxta brachiola: sed et
alios duodecim leuculos stantes sup
se gradus et utraq; parte. Non fuit
tale solium i vniuersis regnīs. Omnia
quoq; vasa cōmuniū regis erāt aurea:
et vasa domus salus libani et auro
purissimo. Argentū enim in diebus
illis p nichilo reputabatur. Siquidē
naues regis ibant in tharsis ad huius

hiram semel i tribus annis: et deferrebāt
inde aurū et argentū et ebur et smias
et paucos. Magnificat⁹ ē igit salomō
super omnes reges terre: pre diuitijs
et gloria. Minnesq; reges terrarū desi-
derabant videre faciem salomonis: ut
audirent sapientiā quā dederat deus
in corde eius. Et deferrebāt ei munera:
vasa argentea et aurea. et vestes. et ar-
ma. et aromata equos et mulos per
singulos annos. Habuit quoq; salo-
mon quadraginta milia equorū in
stabilis: et currum equitūq; duode-
cim milia. Construxitq; eos in urbibz
quadrigarū: et ubi erat rex in iherusalē.
Exercuit etiā potestātē sup rēdos reges
a flumine eufraatē usq; ad terrā phil-
istinorum: et usq; ad terminos egip̄i.
Tantamq; copiā prebuit argenti i ihe-
rusalē quasi lapidū: et redorū tanta
multitudine velut siccomorū q̄ gignunt
in campestribus. Adducebantur autē ei
equi de egip̄to: cundisq; regionibz. Re-
liqua autē op̄erū salomonis priorū et
nouissimorū scripta sunt in verbis na-
than p̄phetę. et i libris ap̄ie h̄lonitis: i
visione q̄ addo videntis contra ihero-
boam filiū nabach. Regnavit autē salo-
mon in iherlm sup omne isrl: quadra-
genta annis. Dominuitq; cum p̄ribz
suis: et sepeliet eū in ciuitate dauid: re-
gnauitq; roboā fili⁹ eius p eo. **P**
Drofectus ē autē roboā in sidem.
Illuc enī cūctus isrl conuenerat:
ut constituerent eū regem. Quod cum
audisset iheroboam filius nabach qui
erat in egip̄to. fugerat quippe illuc an-
te salomonem. Statim reuersus ē. Vo-
taueruntq; eum et venit cum vniūso
israhel. et locuti sunt ad roboam di-
centes. Pater tu⁹ durissimo iugo nō
prellit. tu leuiora impera patri tuo qui

nobis imposuit grauem seruitutem: et paululum de onere subleua. ut seruamus tibi. Qui ait. Post tres dies reuertimini ad me. Cumq; abisset populus inquit consiliu cum scribis qui steterant coram prelio salomone dum adhuc vinceret dicens. Quid datis consilij ut respondeat populo? Qui dixerunt ei. Si placueris populo huic et lenieris eos verbis clementibus: seruiemus tibi omni tempore. At ille reliquit consiliu seniu: et cum iuuenibus tractare cepit qui cum eo nuntia fuerant: et erant in comitatu illi. Dixitq; ad eos. Quid vobis videtur. vel respondere quid debeat populo huic qui dixit michi: subleua iugum quod imposuit nobis: pater tuus? At ille responderunt ut iuuenes et nuntia cum eo in delicijs: atq; dixerunt. Sic loqueris populo qui dixit tibi. pater tuus aggrauauit iugum nrm tu subleua: et respondebis ei. Minus? Dignus me? grossior est iugum patris mei. Pater meus imposuit vobis graue iugum: et ego maius pondus apponam. Pater meus cecidit vos flagellis: ego vero cedam vos scorpionibus. Venit ergo iheroboam et vniuersus populus ad iheroboam die tertio: sicut preceperat eis. Responditq; rex dura. derelicto consilio sanctorum: locutusq; e iuxta inuentu voluntatem. Pater meus graue vobis imposuit iugum: quod ego grauius faciam. Pater meus cecidit vos flagellis: ego vero cedam vos scorpionibus. Et non acquieuit populi precibus. Erat enim voluntas dei: ut compleret sermo eius: que locutus fuerat per manu ahie filonis ad iheroboam filiu naab. Populus aut vniuersus rege duriora dicente: sic locutus est ad eum. Non est nobis pars in dauid: neq; hereditas

in filio ysai. Reuertit i tabernacula tua israel. Tu autem pascere domu tuam dauid. Et abiit israel in tabernacula sua. Super filios aut israel qui habitabant in ciuitatibus iuda: regnauit iheroboam. Misitq; rex iheroboam aduersa q; preceperat tibi: et lapidauit eum filij israel: et mortuus e. Porro rex iheroboam curru festinauit ascendere: et fugit in iherusalem. Reversusq; israel a domo dauid: usq; ad diem hanc. Factu est autem cum audisset omnis israel quod reuersus esset iheroboam: miserunt et vocauerunt eum congregato teru: et constituerunt eum regem super omne israel: nec secutus e quisquam domu dauid preter tribum iuda solam.

Venit aut iheroboam in iherusalem: et congregauit vniuersam domu iuda et beniamin centum viginti milia electas atq; bellantis: ut dimicaret contra israel et conuerteret ad se regnum suu. Factus e sermo domini ad semiam hominem dei dicens. Loquere ad iheroboam filiu salomonis regem iuda: et ad vniuersum israel: qui est in iuda et beniamin. Hec dicit dñs. Non ascendetis neq; pugnabitis contra fratres vestros: reuertatur unusquisq; in domu suam: quia in ea hoc gestum est voluntate. Qui cum audissent sermonem domini reuersi sunt: nec preceperunt contra iheroboam. Habitauit autem iheroboam in iherusalem: et edificauit ciuitates muratas in iuda: et iherusalem: et bethleem et ephraim et thecubeth: quosq; et socco et odollam: nec non et gath et martha et zeph: sed et aduram et lachis et azekia: saraa q; et abialon et hebron que erant in iuda et beniamin: ciuitates munitissimas. Cumq; clausisset eas muris: posuit i

is principes ciborum: hircia. hoc est olei et vini. Sed et in singulis urbibus fecit armamentaria scutoy et hastay: firmavitq; eas summa diligentia: et imperauit super iuda et beniamin. Sacerdotes aut et leuite qui erant in vniuerso israel: venerunt ad eum de cunctis sedibus suis: relinquentes suburbana et possessiones suas: et transientes ad iudam et iherusalem: eo quod abiissent eos iheroboam et posteri eius ne sacerdotio domini fungerent: qui obstitit sibi sacerdotes reueloru et dauidicoru virulorum: quos fecerat. Sed et de cunctis tribubus israel quicunq; dederant cor suum ut querebant domum dei israel: venerunt in iherusalem ad immolandum iugiter suas coram domino deo patrum suoy: et reuerterunt regnum iuda: confirmauerunt iheroboam filiu salomonis per tres annos. Ambulauerunt enim in vijs dauid et salomonis annis tantu tribus. Duxit aut iheroboam uxorem maalach filiam iherimuch filij dauid: abia q; filiam heliab filij ysai: que peperit ei filios ierem et somoriam et zodom. Post hanc quidq; accepit maacham filiam absolon: que peperit ei abia et abi et ziza et salomich. Amavit autem iheroboam maacham filiam absolon: super omnes uxores suas et concubinas. Non uxores decem et octo duxerat: concubinas autem sexaginta: et genuit viginti octo filios et sexaginta filias. Constituit vero in capite abiam filium maacha ducem super omnes fratres suos: ipsum enim regem facere cogitabat quia sapientior fuit et potentior super omnes filios eius: et in cunctis finibus iuda et beniamin et in vniuersis ciuitatibus muratis. Prebuitq; eis escas

plurimas: et multas petiuit uxores. Cumq; roboratu fuisset rex: **U**niuersus iheroboam et confortatus: dereliquit legem domini et omnia israel cum eo. Anno autem quinto regni iheroboam: ascendit selac rex egypti in iherusalem quia peccauerant domino: cum mille ducibus currebus et sexaginta milibus equitum. Nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo rex egypti: libies scilicet et trogodure et ethiops: repitq; ciuitates munitissimas in iuda: et venit usq; in iherusalem. Bemeias autem propheta ingressus est ad iheroboam et principes iuda: qui congregati fuerant in iherusalem fugientes selac: dixitq; ad eos. Hec dicit dominus. Vos reliquistis me: et ego reliqui vos in manu selac. Constantiq; principes israel et rex dixerunt. Quis est dominus? Cumq; vidisset dñs quod humiliari essent: factus e sermo domini ad semiam dicens. Quia humiliati sunt non disperdam eos: daboq; eis pauculu auxilij: et non stillabit furor meus super iherusalem per manu selac. Veruntamen seruiemus ei: ut sciamus distantiam seruitutis mee et futuris regni terarum. Reversus itaq; selac rex egypti ab iherusalem sublati thesauris domus domini et domus regis: omnia q; secum tulit: et dixit aureos quos fecerat salomon per quibus fecit rex ecclesas: et tradidit illos principibus scutariorum qui custodiebant vestibulum palatii. Cumq; introiret rex domum dei: veniebant scutarii et tollebant eos: iterumq; referebant eos ad armamentarium suum. Veruntamen quia humiliati sunt: auersa est ab eis ira dñi: nec deleti sunt penitus. Siquidem et in iuda inuenta sunt opera bona. Confortatus e ergo rex iheroboam in iherusalem.

atq; regnavit. Quadraginta autem et unius anni erat cum regnare cepisset: et decem et septem annis regnavit in iherusalem urbe quam elegit dominus: ut cohereret nomen suum ibi: de cunctis tribubus israel. Nomen autem matris eius naama ammanites. Fecitque malum et non paravit cor suum ut quereat dominum. Opera vero roboam prima et novissima scripta sunt in libris semine pphete et addo videntis: et diligenter repolita. Punguaveruntque aduersum se roboam et iheroboam cunctis diebus. Et domiuit roboam cum patribus suis: sepultusque est in ciuitate dauid: et regnavit abia filius eius pro eo. **XXII**

Anno octauodecimo regis iheroboam regnavit abia super iudam. Tribus annis regnavit in iherusalem. Nomenque matris eius michaia: filia uriel de gabaa: et erat bellum inter abia et iheroboam. Cumque inisset abia ceramen: et haberet bellicosissimos viros: et electorum quadraginta milia: iheroboam construxit contra aciem octoginta milia viros: qui et ipsi electi erant et ad bella fortissimi. Scire ergo abia super montem seueron: quod erat in ephraim: et ait. Audi iheroboam et omnis israel. Num ignoratis quod dominus deus israel dederit regnum dauid super israel in sempiternum: ipsi et filii eius in padum salis. Et surrexit iheroboam filius nabath seruis salomonis filii dauid: et rebellauit contra dominum suum. Congregati sunt ad eum viri paucissimi et filii belial: et preualuerunt contra roboam filium salomonis. Porro roboam erat rudis et corde pauidus: nec potuit resistere eis. Nunc ergo vos dicatis quod resistere possitis regno domini quod possidet per filios dauid?

Habebitisque grandem populi multitudinem: atque vinulos aureos quos fecit vobis iheroboam in deos. Et cunctis sacerdotibus domini filios aaron atque leuitas: et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi terrarum. Quicumque uenerit et inuenerit manum suam in thauro: in bubus: et in arietibus septem: sit sacerdos eorum qui non sunt dii. Noster autem dominus deus est: quem non relinquimus. Scandentesque ministrant domino de filijs aaron: et leuite sunt in ordine suo: olocausta quoque offerunt domino per singulos dies: mane et uespere: et thymiama iuxta legis precepta confedunt: et proponunt panes in mensa mundissima. Et apud nos candelabrum aurum: et lucerna eius: ut accendant semper ad uesperam. Nos quippe custodimus precepta domini dei nostri: quem vos reliquistis. Ergo in exercitu nostro dux deus est: et sacerdotes eius qui clangunt tubis et resonant contra vos. Filij israel. Nolite pugnare contra dominum deum patrum uestrorum: quia non uobis egrediet. Hec illo loquente: iheroboam retro moliebatur insidias. Cumque aduerso hostium staret: ignorante iuda suo ambibat exercitu. Aspicientesque iudas uidit instare bellum et aduerso: post regum: et clamauit ad dominum ac sacerdotes tubis canere ceperunt: omnesque uiri iuda uociferati sunt. Et ecce illis clamantibus: percussit deus iheroboam et omnem israel qui stabat et aduerso abia et iuda fugeruntque: filij israel iudam: et tradidit eos deus in manu eorum. Percussit ergo eos abia et populus eius plaga magna: et corruerunt uulnerati et israel: quinquaginta milia uirorum fortium. Humiliati sunt filij israel et tempore illo: et rehemenssum

confortati filij iuda: eo quod sperassent in domino deo patrum suorum. Persecutus est autem abia fugientem iheroboam: et cepit ciuitates eius: behel et filias eius: et iherusalem cum filiabus suis: effron quod et filias eius. Nec ualuit ultra resistere iheroboam: in diebus abia. Quem percussit dominus et mortuus est. Agitur abia confortato imperio suo: accepit uxores quatuordecim: procreauitque uiginti duos filios: et sedeciam filias. Reliqua autem seminum abia uiarumque: et operum eius: scripta sunt diligentissime in libro addo prophete. **XXIII**

Domiuit autem abia cum patribus suis: et sepelire eum in ciuitate dauid. Regnavitque asa filius eius pro eo. In cuius diebus quieuit terra annis decem. Fecit ergo asa quoddam bonum et placidum erat in conspectu dei sui: et subuerit altaria peregrini cultus: et excelsa: et coarctavit flumines lucosque: succiditque: et precepit iude ut quereat dominum deum patrum suorum: et faceret legem: et uniuersa mandata. Et abstulit de cunctis urbibus iuda aras: et fana: et regnavit in pace. Edificauit quoque urbes munitas in iuda: quia quiescebat et nulla temporibus eius bella surrexerant: pax domino largiente. Dixit autem iude. Edificemus ciuitates istas: et uallemus muris: et roboremus turribus et portis et scis: donec a bellis quiesca sint omnia: eo quod quiescerimus dominum deum patrum nostrorum: et dederit nobis pacem per gratiam. Edificauerunt igitur: et nullum in exercitu impedimentum fuit. Habuit autem asa in exercitu suo portantium scuta et hastas de iuda trecentis milia: de beniamin uero scutarios et sagittarios ducentos octoginta milia. Multique isti uiri fortissimi. Egredius est autem contra

eos zara ethiops cum exercitu suo decies centena milia: et curribus trecentis: et uenit usque marela. Porro asa precepit obuiam ei: et instructis aciem ad bellum in ualle sephara: que est iuxta marela: et inuocauit dominum deum et ait. Domine non est apud te ulla distantia: uenit in paucis auxiliis aut in pluribus: adiuua nos domine deus noster. In te enim et in tuo nomine habentes fiduciam: uenimus contra hanc multitudinem. Domine deus noster tu es: non pualeat contra te homo. Egredius itaque dominus ethiops coram asa et iuda. Fugeruntque ethiopes et persecutus est eos asa et populus qui cum eo erat usque getara. Et ruerunt ethiopes usque ad interitionem: quia domino cedente conciti sunt et exercitu illius preliante. Tulerunt ergo spolia multa: et percussuerunt ciuitates omnes per circuitum getare: grandis quippe cunctos terror inuaserat: et diripuerunt urbes: et multam predam asportauerunt: sed et taulas quibus destiterunt tulerunt propter infinitam multitudinem camelorum: reuersegque sunt in iherusalem. **XXIV**

Azarias autem filius obed factus est spiritu dei: egredius est in occursum asa: et dixit ei. Audite me asa: et omnis iuda et beniamin. Dominus uobiscum: quia fuistis cum eo. Si queritis eum: inuenietis. Si autem dereliqueritis: derelinquet uos. Transibunt autem multi dies in israel absque deo uero: et absque sacerdote: absque doctore quod et absque lege. Cum reuersi fuerit in angustia sua ad dominum deum israel et querierint eum: repperient eum. In tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti: sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum. Pugnabit enim gens contra gentem: et ciuitas contra ciuitatem

quia dñs conturbabit eos in omni angustia. Vos ergo confortamini: et non dissolvantur manus vestre: reit enim merces operi vestro. Quod cum audisset asa verba scilicet et pphetam azarie filij obeh pphete confortatus est: et abstulit ydola de omni terra iuda et de beniamin: et ex urbis quas ceperat montis ephraim: et dedicavit altare domini quod erat ante portum dñi: congregavitq; universum iudam et beniamin: et advenias cum eis de ephraim: et manasse: et de symeon. Plures enim ad eum confugerant ex israel: videntes quod dñs deus illius esset cum eo. Cumq; venisset in iherlm mentis secio: anno decimo quinto regni asa: immolaverunt dño i die illa de manu: hijs et predā quā adduxerant: boves septingentos: et arietes septem milia: et intrauit ex more ad corroborandū fedus: ut querebant dñm deum patrum suorum in toto corde et in tota anima sua. Si quis autem inquit nō quesierit dñm deum israel: morietur a minimo usq; ad maximum a viro usq; ad mulierem. Juraveruntq; dño voce magna in iubilo: et in clangore tube et i sonitu bucinar: omnes qui erant in iuda cum refectione. In omni enim corde suo iuraverunt et in tota voluntate quesierunt eum: et invenerunt. Prestavit q; eis dominus requiem per circuitum. Sed et maacham matrem asa regis ex angusto deposuit imperio: eo quod fecisset in loco simulacrum priapi qđ omne contemnit: et in scissa cōminues combussit in torrente cedron. Ecceffa aut decelida sunt in israel. Attamen cor asa erat perfectum cunctis diebus eius. Ea q; voverat pater suus et ipse intulit in domum domini: argentum et

aurum valorūq; diversam suppellectilem. Bellum vero non fuit usq; ad interitum annum regni asa. **xxij** Anno autem tricesimo sexto regni eius: ascendit baasa rex israel i iudam et muro circumdabat rama: ut nullus tunc possit egredi et ingredi de regno asa. Protulit aut asa argentum et aurum de thesauris domus dñi et de thesauris regis: misitq; ad benadab regem sirie qui habitabat in damasco dicens. sedis inter me et te est. Parer quoq; meus et pater tuus habuere concordiam: quā obrem misi tibi argentum et aurum: ut rupto federe quod habes cum baasa rege israel facias eum a me recedere. Quo comperto benadab misit principes exercituum suorum ad vrbes israel: qui percussit alhion et dan et abelmaim et uniusas vrbes munitas. Quod cum audisset baasa desinit edificare rama: et intervenit opus suum. Porro asa rex assumpsit universum iudam et tulit lapides de rama et ligna que edificationi paraverat baasa: edificavitq; ex eis galaa et maspha. In tempore illo venit anani ppheta ad asam regem iuda: et dixit ei. Quia habuisti fiduciam in rege sirie et nō in domino deo tuo: idcirco evasit sirie regis exercitus de manu tua. Nonne ethiopes et libies multo plures erant quadrigis et equis: et multitudine nimia: quos cum i domino credidisses: tradidit i manu tuā? Quia si enim dñi contemplantur uniusam rectam: et prebent fortitudinē hijs qui corde perfecto credunt in eum. Sicut igitur egisti: et propter hoc etiam present tempore adversum te bella cōtingent. Quasiq; asa adversus videns misit eum mitti in nemem. Valde quippe

sup hoc fuerat dominus indignatus et interfecit de ipso in tempore illo plurimos. Opera aut asa prima et novissima scripta sunt in libro regum iuda et israel. Egrotavit etiā asa anno tricesimo nono regni sui dolens pedum vehementissimo: et nec in infirmitate sua quesivit dñm: sed magis in medicorum arte confusus est. Dominusq; cum patribus suis et mortuus est: anno quadragelimo primo regni sui: et sepelivunt eum in sepulcro suo qđ foderat sibi in civitate david. Posueruntq; eum super lectulum suū plenum aromatibus: et vngentis metreticis que erant pignoratiorū arte confecta: et cōbussit super eum ambitione nimia. **xxij** Regnavit aut iosaphat filius eius pro eo: et invaluit contra israel. Constituitq; militem numerosū i cūdis vrbus iuda que erāt vallate muris: presidiaq; disposuit in terra iuda: et in civitatibus ephraim quas ceperat asa pater eius. Et fuit dominus cū iosaphat: quia ambulavit in vijs david patris sui primis: et non speravit in baalim sed in deo patris sui: et perrexit in preceptis illius: et non iuxta peccata israel. Cogitavitq; dñs regnū i manu eius: et dedit omnia iuda munera iosaphat: factq; sunt ei infinite divitie et multa gloria. Cumq; sumpsisset cor eius audaciam: ppter vias dñi: etiam recessa et lutos de iuda abstulit. Tercio autem anno regni sui misit de principibus suis benail et obdian et zachariam et nathanai et micheam: ut docerent in civitatibus iuda: et cum eis leumas simeiam et nathaniam et zabadiam: asaph q; et semiramoth et ionathan: adoniamq; et thobiam et robadoniam leumas: et cum eis elisama et idram

sacerdotes. Docerantq; pphu in iuda: habentes librū legis domini: et credebant cunctas vrbes iuda: atq; erudiebant populu. Itaq; factus est paup dominus super omnia regna terrarū que erant per gyrum iuda: nec audebat bellare contra iosaphat. Sed et philisti: iosaphat munera deferrebat: et vestigal argenti. Arabes quoq; adducebant pecora arietū: septem milia septingētos: et hircos totidem. Crevit ergo iosaphat et magnificatus est usq; i sublimē: atq; edificavit in iuda domos ad instar turrium vrbesq; munitas: et multa opera paravit in vrbus iuda. Viri quoq; belatores et robusti erant i iherusalem: quos iste numerus p domos atq; familias singulorum. In iuda princeps exercitus ednas dux: et cum eo robustissimorū viri recenta milia. Post hunc iohannan princeps: et cū eo ducenta octuaginta milia. Post illum q; amathas filius zechri cōsecrans domino: et cū eo ducenta milia virorū fortium. Hunc sequebatur robustus ad presidia eliada: et cum eo centum arum et clipeum ducenta milia. Post istū etiā iozabab: et cū eo centum octoginta milia reparatorum militum. Hic omnes erāt ad manum regis: receptis alijs quos posuerat in vrbus munitis: et in universo iuda. **xxij** Fuit ergo iosaphat dives et multus: et affinitate cōiunctus est achab: descenditq; post annos ad eum in samariam. Ad cuius adventum mandavit achab arietes et boves plurimos ipsi et populo q venerat cum eo: pphatq; illi ut ascenderet in ramoth galaad. Dixitq; achab rex israel ad iosaphat regem iuda. Veni mecum in ramoth galaad. Cui ille

respondit. Et ego et tu: sicut populus
tuus sit et ipse meus: tecumq; erimus
in bello. Dixit iosaphat ad regem isrl.
Consule obsecro in presentia sermo-
nem dñi. Congregauit igit reg israhel
prophetas quadringentos viros: et di-
xit ad eos. In ramoth galaad ad bel-
landū ire debemus an quiescere? At
illi ascende inquit: et caderet deus i ma-
nu regis. Dixitq; iosaphat. Nūquid
non ē hic pphetes dñi: ut ab illo etiā
requiramus? Et ait reg israhel ad io-
saphat. Est vir vnus a quo possumus
querere dñi voluntatem: sed ego odi
eum quia nō pphetat michi bonum:
sed malū omni tempore. Est autē mi-
cheas filius iemla. Dixitq; iosaphat.
Ne loquaris reg hpc modo. Vocauit
ergo reg israhel vnū de eunuchis: et di-
xit ei. Vocā cito michream filiū iemla.
Porro reg israhel et iosaphat reg iuda-
utroq; sedebāt in solio suo: restū cultu
regis. Stabant autē in area iuxta por-
tam samarie: omnesq; pphete raticina-
bantur corā eis. Sedechias vero filius
chanana fecit sibi cornua ferrea: et ait.
Hec dicit dominus. Hys venulabris
siriam: donec conteras eā. Omnesq;
prophete similiter pphetabant: atq; di-
cebant. Ascende in ramoth galaad et
prosperaberis: et caderet eos dominus
in manu regis. Mīcius autē qui ierat
ad vocandū michream ait illi. En ver-
ba omnium prophetarū vno ore bona
regi annūciant. Quiso ergo te ut et se-
mo tuus ab eis nō differat: loqua-
risq; prospera. Cui respondit michreas.
Vinit dñs: quia qdūq; dixerit mi-
chi deus meus hpc loquar. Vinit ergo
ad regē. Cui reg ait. Michea: ire debent
in ramoth galaad ad bellandum an
quiescere? Cui ille respondit. Ascendit:

runda enim prospera euenient: et ca-
dentur hostes i manus vras. Dixitq;
reg. Iterum atq; iterū te adiuro: ut mi-
chi nō loquaris nisi qd verum est in
nomine dñi. At ille ait. Vidi vnuer-
sum israhel dispersum i montib: sicut
ques absq; pastore. Et dixit dominus.
Non habent isti dominos: reuertat
vnusquisq; in domum suā in pace. Et
ait reg israhel ad iosaphat. Nōne dicit
tibi qd nō pphetaret iste michi quie-
s? boni: sed ea que mala sunt? At ille
idcirco ait. Audite verbum dñi. Vidi
dñm sedentem in solio suo: et omne
exercitum celi assistentem ei a dextris et
a sinistris. Et dixit dominus. Quis
decipiet achab regē israhel ut ascendat
et corruat in ramoth galaad? Cumq;
diceret vnus hoc modo et alter alio:
procellit spiritus et cecidit coram dño
et ait. Ego decipiam eū. Cui dñs. In
quo inquit decipies? At ille respondit.
Egrediar: et ego spiritus mendax i ore
omnium prophetarū. Dixitq; dñs. De-
cipies et preualebis: egredere et fac ira.
Nūc igitur ecce dñs dedit spiritū men-
daci i ore omnium prophetarū tuorum:
et dñs locutus est de te mala. Accessit
autem sedechias filius chanana: et per-
cussit michreā maxillā et ait. Per quā
viam transiit spiritus dñi a me ut
loqueretur tibi? Dixitq; michreas. Tu
ipse videbis i die illo: quādo ingressus
fueris i rubicū de cubiculo: ut abscon-
daris. Precepit autē reg israhel dicens.
Tolle michreā et ducite eū ad amon
principem ciuitatis: et ad idas filium
amalech: et dixeris. Hec dicit reg. Mit-
te hunc in carcerem: et date ei panis
modicū: et aque paucillā: donec reuer-
tar in pace. Dixitq; michreas. Si reuer-
sus fueris in pace: non est dominus

locutus in me. Et ait. Audite omnes
ppli. Igitur ascendit reg israhel et io-
saphat reg iuda i ramoth galaad: di-
xitq; reg israhel ad iosaphat. Mutabo
habitum: et sic ad pugnam vadam: tu
autē induere vestibus tuis. Mutatoq;
reg israhel habitu venit ad bellum. Reg
autem sirie preperat duobz equitatus
sui dicens. Ne pugnetis contra mini-
mum: aut cōtra maximū: nisi contra
solum regē israhel. Itaq; cū vidissent
principes equitatus iosaphat: dixerūt.
Reg israhel est iste: et circumdedit eum
dimicantes. At ille clamauit ad domi-
num: et auxiliatus est ei: atq; auertit
eos ab illo. Cū enim vidissent duces
equitatus qd non esset reg isrl: relinque-
runt eum. Accidit autē ut vnus e popu-
lo sagittam in incertū iaceret: et puce-
ret regē israhel inter cervice et scapulas.
At ille aurige suo ait. Conuertere ma-
num tuam: et educ me de acie: quia
vulneratus sum. Et finita est pugna
in die illo. Porro reg israhel Rabar in
curru suo extra viros usq; ad vespam:
et mortuus est occidente sole.

Reuelus ē aut iosaphat reg iuda
in domū suam pacifice in iheru-
salem. Cui occurrēt iehu filius anani
videns: et ait ad eū. Impio pbes au-
xilium: et hys q oderūt dñm amicitia
iungis: et idcirco iram quidem dñi
merebaris: sed bona opera inuenta
sunt in te: eo quod abstuleris lucos de
terra iuda: et paraueris cor tuū ut re-
quireres dñm deū patrum tuorū. Habi-
tauit ergo iosaphat i iherusalem. Egre-
ssus ē ad pplm de beelabee
usq; ad mōrem ephraim: et reuocauit
eos ad dñm deum patrum suorū: consti-
tuitq; iudices terre i cūctis ciuitatibus
iuda munitis p singla loca: et picipes

iudicibz videre ait quid faciatis. Nō
enim hominis exercetis iudiciū sed do-
mini: et quodcūq; iudicaueritis i vos
redundabit. Sit timor dñi vobiscum:
et cū diligētia runda facite. Non est
enim apud dñm deū nrū iniquitas
nec psonarū acceptio: nec cupido mu-
nerum. In iherlm quoq; constituit io-
saphat leuitas et sacerdotes et picipes
familiaz reg israhel ut iudiciū et causa
dñi iudicarent habitatoribus eius:
precepitq; eis dicens. Sit ageris in ti-
more domini fideliter et corde perfecto.
Vnam causam que venerit ad vos
sciatū vestrorū qui habitant i urbibus
suis: inter cognationē et cognationē
ubicūq; questio ē de lege de mādato:
de testimonijs de iustificationibus q-
stendite eis ut non peccent in dñm: et
ne veniat ira sup vos et sup fratres ve-
stros. Sic ergo agentes nō peccabitis.
Amarias autē sacerdos et pontifex ve-
ster: in hys que ad deū pntinent presi-
debit. Porro zabadias filius isnahel
qui est dux in domo iuda: sup ea opta-
uit que ad regis officiū pertinet. Ha-
beritq; magistros leuitas coram vo-
bis: confortamini et agite diligenter:
et erit dominus vobiscū in bonis.

Post hec congregati sunt filij mo-
ab et filij amon et cum eis de am-
monitis ad iosaphat: ut pugnarent
contra eū. Venieruntq; nuntij: et iudi-
cauerunt iosaphat dicens. Venit
contra te multitudo magna de hys
locis q trans mare sunt et de siria: et
ecce consistunt in asalonthamar: que
est engaddi. Iosaphat autem timore
perterritus: totum se cōtulit ad rogan-
dum dñm: et predicauit ieiunium uni-
uerso iuda. Congregatusq; est iudas
ad deprecandū dñm: sed et omnes de

urbibus suis venerunt ad obsecrandū
eum. Cumq; steteret iosaphat in medio
coram iude et iherlm in domo dñi ante
arcum nouū ait. Domine deus patru
nostroꝝ tu es de⁹ in celo: et dominaris
cunctis regnis gentiū. In manu tua ē
fortitudo et potentia: nec quisq; tibi po-
test resistere. Nōne tu deus noster inter-
fecisti omnes habitatores terre huius
coram p̃lo tuo israhel: et dedisti eam
semini abrahā amici tui i sempiternū?
Habitauerūtq; in ea: et exuerunt in
illa sanduarium nomini tuo dicētes.
Si iruerunt sup nos mala: gladius
iudicij: pestilentia et fames: stabimus
coram domo hac in conspectu tuo: in
qua inuocātū est nomē tuū: et clama-
bimus ad te i tribulationibz nostris:
et exaudies saluosq; facies. Nūc igit̃
ecce filij amon et moab et mons seir
per quos nō cōcessisti isrl ut trāsirent
quando egrediebant de egipto: sed de-
clinauerunt ab eis et non interfecerunt
illos: contrario agūt: et nitunt̃ nocere
nos de possessione quā tradidisti no-
bis deus noster. Ergo non iudicabis
eos? In nobis quidem non est tanta
fortitudo ut possim⁹ huius multitudini
resistere: que irruit super nos: sed cum
ignoremus quid agere debeamus h̃c
solum habemus relidni: ut oculos
nostros dirigam⁹ ad te. Omnis vero
iuda habet corā dño: cū paruulis et
uxoribz et liberis suis. Erat aut̃ iaziel
filius zacharie filij banaie filij iehiel
filij mathanie leuitas de filijs asaph:
super quē factus est spiritus dñi in me-
dio turbe et ait. Attendite om̃es iuda:
et qui habitatis in iherlm: et tu reg iosaphat.
Hec dicit domin⁹ vobis. Nolite
timere: nec paueatis hanc multitudinē.
Nō est enī vestra pugna: sed dei. Et as

descendens cōtra eos. Ascensuri enim
sunt per cūm nomē h̃c: et inuenie-
tis illos in summitate torrentis qui ē
contra solitudinē iherlm. Nō enim
eritis vos qui dimicabitis: sed tantū
modo cōsidenter staret: et videbitis au-
xilium dñi sup vos. O iuda et iherlm nō
lite timere nec paueatis: etas egredie-
mini cōtra eos: et dñs erit vobiscū. Io-
saphat ergo et iuda et om̃es habitato-
res iherlm ceciderunt proni i terram corā
dño: et adorauerunt eū. Porro leuite
de filijs caath et de filijs i chore lauda-
bant dñm deū israhel voce magna in
regellum. Cumq; mane surrexisset egres-
si sunt per desertū thecur: profectiq; eis
trans iosaphat in medio eorum dixit.
Audite me viri iuda: et om̃es habitato-
res iherlm. Cedite in dño deo vestro:
et securi eritis: et redite pphetis eius: et
cuncta cūerient prospera. Deditq; con-
silium p̃lo: et statim cantores dñi ut
laudarent eum in iuribus suis: et ante-
reuerēte exercitū: ac voce consona dixerūt.
Constituit dñs: quū in exercitū misit
cordia eius. Cumq; cepissent laudes ca-
nere: uertit dñs insidias roy in semet-
ip̃os filiorū scilicet ammon et moab:
et montis seir: qui egressi fuerāt ut pu-
gnarent cōtra iudā: et percussi sunt. Nāq;
filij ammon et moab cōsurrexerūt
aduersum habitatores montis seir: ut
interficerent et dicerent eos. Cumq; hoc
opere p̃petrassent: etiā in semetip̃os uer-
si inuicēq; cōcidere uulneribz. Porro
iudas cū uenisset ad speluncā q̃ respi-
cit solitudinē uidit procul om̃e late
regionē plenā cadaueribz: nec supesse
quemq; q̃ necem potuisset euadere. Ve-
nit ergo iosaphat et om̃es p̃ls cū eo
ad detrahenda spolia mortuorum:
inuenieruntq; inter cadauera uariam

suppellectilem: vestes q̃ et uasa p̃ciosis-
sima: et diripuerūt: ita ut oīa portare
non possent nec p̃ tres dies spolia au-
ferre: pro prede magnitudine. Die au-
tem quarto congregati sunt in ualle
benedictionis. Et quoniam ibi bene-
dixerunt dñs: uocauerunt locum illū
uallis benedictionis usq; in presentem
diem. Reuersusq; est om̃is uir iuda et
habitatores iherlm: et iosaphat ante
eos in iherlm cū leticia magna: eo qd̃
dedit eis dñs gaudiū de inimicis
suis. Angelliq; sunt in iherusalem cū
psalterijs et citharis et tubis i domū
domini. Irruit aut̃ pauor dñi sup uni-
uersa regna terrarum: cū audissent qd̃
pugnasset dñs cōtra inimicos israhel:
quicūq; regnū iosaphat: et prebuit ei
pace dñs p̃ circuitū. Regnauit igitur
iosaphat sup iudā: et erat trigintaquin-
q; annos cū regnare cepisset. Vigi-
nti aut̃ et quinq; annis regnauit i iheru-
salem: et nomen m̃ris eius azuba filia
selachi: et ambulauit in uia p̃ris sui
asa nec declinauit ab ea faciens que
placita erant corā dño. Veruntamen
regella nō abstulit: et adhuc p̃ls non
dirigerat cor suū ad dñm deū patrum
suoꝝ. Reliqua aut̃ gestorū iosaphat
priorū et nouissimorū scripta sunt in
uerbis iehu filij anani: q̃ digessit in li-
bro regū isrl. Post hec inijt amicitias
iosaphat rex iuda cū ochozia rege isrl
cui⁹ oia fuerūt impossibilia: et p̃ceptis
fuit ut faceret naues q̃ irent i tharsis:
fecerūq; classe i asiongaber. Prophe-
ta uir aut̃ eliezzer filij dodau de maresa ad
iosaphat dicens. Quia habuisti sedus
cū ochozia: perussit dñs opera tua: deci-
tūq; lūc naues: nec potuerūt ire i tharsis.
Dominus autem iosaphat rex
cum patribus suis: et sepultus ē

cum eis in ciuitate dauid: regnauitq;
ioram filius eius pro eo. Qui habuit
fratres filios iosaphat: azariam: et ia-
hiel: et zachariam: et azaria et mīcha-
hel: et saphatiam. Om̃es h̃i filij iosa-
phat regis iuda. Deditq; eis pater su-
us multa munera argenti et auri: et pec-
sationes cū ciuitatibz munitissimis i
iuda: regnū aut̃ tradidit ioram eo qd̃
esset primogenitus. Surrexit autem
ioram sup regnū patris sui. Cumq; se
confirmasset: occidit om̃es fratres su-
os gladio: et quosdam de principibz
iuda. Triginta duorū annorū erat iora-
m cū regnare cepisset: et octo annis regna-
uit in iherlm: ambulauitq; in uis re-
gum israhel sicut egerat dom⁹ achab.
Filia quippe achab erat uxor eius. Et
fecit malū in conspectu dñi. Soluit aut̃
dñs disperdere domū dauid: p̃pter pa-
dum qd̃ inierat cū eo: et quia p̃miserat
ut daret ei luceniam et filios eius i om̃i
tempore. In diebz illis rebellauit edom
ne esset subditus iude: et constituit sibi
regem. Cumq; transiret ioram cū prin-
cipibus suis: et cundo equitatu q̃ erat
secum: surrexit nocte: et percussit edom
qui se circumdederat: et om̃es duces
equitatu ei⁹. At tamen rebellauit edom:
ne esset subditus iuda: usq; ad h̃c diē.
Eo tempore et lobna recessit: ne esset
sub manu illius. Dereliquerat etiā do-
minum deū patru suorū: insup et regella
fabricatus est in urbibus iuda: et forni-
cari fecit habitatores iherusalem: et pre-
uaricari iudam. Illate sunt autem ei
littere ab helia propheta: in q̃bus scri-
ptum erat. Hec dicit dñs deus dauid
patris tui. Quoniam nō ambulasti in
uis iosaphat patris tui: et in uis asa
regis iuda sed inuolasti p̃ iter regū isrl:
et fornicari fecisti iudā et habitatores

ihersalem imitatus fornicationē domus achab: insuper et fratres tuos domū patris tui meliores te occidisti: ecce dñs percutiet te plaga magna cū p̄p̄o tuo et uxore et filiis tuis: uniusa q̄ substantia tua. Tu autē egrotabis pessimo languore uteri: donec egrediantur vitalia tua paulatim p̄ singulos dies. Sufficit autē ego dñs cōtra iorā spiritū philistinorū et arabū. qui confites sunt ethiopiis: et ascenderunt in terram iuda et vastauerūt eam. Driperūtq̄ cundā substantiā q̄ inuenta est in domo regis: insup et filios eius et uxores. Nec remanuit ei filius nisi ioachaz: qui minimus natus erat. Et sup̄ hęc omnia percussit eū dñs alui languore insanabili. Cūq̄ dies succederet dies: et temporū spacia voluerentur: duosq̄ annos repletus est circulus: et sic longa consumptus tabe. ita ut egeret et cū viscerā sua: languore pariter et vita caruit. Mortuusq̄ ē in infirmitate pessima: et nō fecit ei populus scdm morem cōbustionis requias: sicut fecerat maioribus eius. Triginta duosq̄ annorum fuit cū regnare cepisset: et octo annis regnavit i iherusalem. Ambulavitq̄ non redē: et sepelierunt eum in civitate david: ut cuncta membra non in sepulcro regum. **xxij**

Constituerūt autē habitatores iherusalē ochoziam filium eius minimum regem pro eo. Mīores enī maiores nati qui ante eū fuerant interfecerant latrones arabū qui irruerant in castra. Regnavitq̄ ochozias filius ioram regis iuda quadraginta duosq̄ annorum erat ochozias cū regnare cepisset: et uno anno regnavit in iherusalem: et nomen mīris ei⁹ athalia filia amri. Sed et ip̄e ingressus ē per vias

domus achab. Mater enī ei⁹ impulit eum ut impie ageret. Fecit igitur malū in conspectu domini sicut dom⁹ achab. Ip̄i enī fuerunt ei consiliarii post mortem patris sui in intentū eius: ambulatori in consilio eorū. Et percipit cū iorā filio achab rege isrl in bellū contra asahel regem sime in ramoth galaad: vulneraverūtq̄ sibi ioram. Qui reuersus ut curaret in israhel. Multas enī plagas acceperat in supradicto certamine. Agitur ochozias filius ioram rex iuda descendit ut inuideret ioram filiu achab i israhel egrotantem. Chalcantis quippe fuit dei aduersus ochoziam ut veniret ad ioram. Et cum venisset et egredereetur cum eo aduersum iehu filiu namī quē unxit dominus ut deleret domū achab: cū ego tuerer iehu domū achab inuenit principes iuda et filios fratru ochozie qui ministrabant ei: et interfecit illos. Ip̄m quoq̄ perquirens ochoziam comprehendit latitante in samaria adductūq̄ ad se occidit: et sepelierūt eum eo qd esset filius iofaphat: qui quiescebat dominum in toto corde suo. Nec erat ultra spes aliqua: ut de stirpe q̄s regnaret ochozie. Siquidem mater ei⁹ athalia vidēs qd mortu⁹ esset filius suus: surrexit: et interfecit omnē stirpē regni dom⁹ ioram. Porro iofabeth filia regis tulit iogas filium ochozie: et curata est eum de medio filiorum regis cū interficeretur: absconditq̄ eum cū nutrice sua in cubiculo ledulorum iofabeth autē que absconderat eū: erat filia regis ioram: uxor ioiade pontificis soror ochozie: et idcirco athalia non interfecit eum. Fuit ergo cum eis in domo dei absconditus sex annis: ip̄us regnavit athalia sup̄ terrā. **xxij**

Anno autē septimo cōsecratus ioiada assumpsit cōsecrationes azariam uidelicet filium ieroboā et ysinahel filiu iohannan azariam quoq̄ filium obed: et maasiam filiu adai: et elisaphat filium zechri: et misit cū eis sedes. Qui circueuntes iudā cōgregauerunt leuitas de cunctis urbibus iuda: et principes familiarū israhel: veneruntq̄ i iherlm. Inijt ergo omnis multitudo pedū i domo dei cū rege. Dixitq̄ ad eos ioiada. Ecce fili⁹ regis regnabit sicut locutus est dñs sup̄ filios david. Ip̄e est enim quē facietis. Tercia pars vrm qui veniūt ad sabbatū sacerdotū et leuitarum et ianitorū est in portis: tertia vero pars ad domū regis: et tertia ad portā q̄ appellatur fundamenti. Omne vero reliquū vulgus sit in atrijs dom⁹ dñi: nec quispiam alius ingrediatur domū dñi: nisi sacerdotes et qui ministrant de leuitis. Ip̄i tantūmodo ingrediantur quia sanctificati sunt: et omne reliquū vulgus obsecuet custodias domini. Leuite autē circūdēt regem habentes singuli arma sua: et si quis ali⁹ ingressus fuerit templum interficiat: sicutq̄ cum rege: et intrante et egrediente. Fecerunt ergo leuite et universus iuda iuxta omnia que preceperat ioiada pontifex. Et assumpserunt singuli viros qui sub se erant: et veniebāt per ordinē sabbati cum hīs q̄ impleuerant sabbatum: et egressi erant. Siquidem ioiada pontifex nō dimiserat abire curias: que sibi p̄ singulas hebdomadas succedere cōsueuerant. Deditq̄ ioiada sacerdos centurionibus lanceas clipeosq̄ et p̄ctas regis david: quas eleuauerat in domo dñi. Constituitq̄ omne populū tenentū pugiones a parte templi: cetera usq̄ ad partem templi sanctificā-

corā altari et templo p̄ circuitū regis: et eduxerūt filiū regis et imposuerūt ei diademā et testimoniu: dederuntq̄ in manu eius tenendā legem et constituerunt eum regem. Dixitq̄ illū ioiada pontifex: et filij eius: imprecati q̄ sunt ei atq̄ dixerunt. Vinat rex. Quod cū audisset athalia vocem saltem currenrium atq̄ laudantiū regem: ingressa est ad pplm in templū dñi. Cūq̄ vidisset regē stantem sup̄ gradū i introitu et principes turmasq̄ circa eū. omnēq̄ pplm terre gaudenē atq̄ claugenē tubis: et diuersi generis organis cōcinentem: vocemq̄ laudantiū: scdit vestimenta sua et ait. Insidite: insidite. Eggressus autē ioiada pontifex ad centuriones et principes exercitus dixit eis. Eduxite illam extra septa templi: et interficiat foris gladio. Precepitq̄ sacerdotes ne occideretur in domo domini. Et imposuerūt cervicebus eius manus. Cūq̄ intrasset portam equorū dom⁹ regis: interfecerūt eā ibi. Depigit autē ioiada sedē inter se universūq̄ pplm et regē ut esset p̄p̄s dñi. Itaq̄ ingressus est omnis p̄p̄s domū baal: et destruxerunt eam: et altaria et simulacra illi⁹ cōstregērūt: mathan quoq̄ sacerdos baal interfecerūt ante aras. Constituit autē ioiada p̄p̄os in domo dñi et sub manibus sacerdotū et leuitarum: quos distribuit david in domo dñi: ut offerrent olocausta domino sicut scriptū est in lege moysi in gaudio et cunctis iuxta dispositionē david. Constituit quoq̄ ianitores in portis dom⁹ dñi: ut nō ingrederet eam immundus in omni re. Assumpsitq̄ centuriones et fortissimos viros: ac principes p̄p̄i et omne vulgus terrę: fecerunt deinde regem de domo domini: et introire

per medium porte superioris in domum regis: et collocaverunt eum in solio regali. Et cuncti: et omnis populus terre: et urbs quieverit. Porro athalia interfecta est gladio.

Sepetim annorum erat ioas cum regnare cepisset: et quadraginta annis regnavit in iherusalem. Mater eius iezababab de beelabee. Fecitque quod bonum est coram domino: cunctis diebus ioiade sacerdotis. Accipit autem et ioiada uxores duas: ex quibus genuit filios et filias. Post que placuit ioas ut instauraret domum domini: congregavitque sacerdotes et levitas: et dixit eis. Egredimini ad civitates iude: et colligite de universis israel pecuniam ad sacrificia templi dei nostri per singulos annos: festinatque hoc facite. Porro levite egere negligentius. Vocavitque rex ioiadam principem: et dixit ei. Quare tibi non fuit cure ut cogeres levitas inferre de iuda et de iherusalem pecuniam que constituta est a moysi servo domini: ut inferret eam omnis multitudo israel in tabernaculum testimonij? Athalia mater impiissima et filij eius destruxerunt domum dei: et de universis que sanctificata fuerant in templo domini gravaverunt phanum baalim. Precepit ergo rex: et fecerunt archam: posueruntque eam iuxta portam domini forinsecus. Et predicatum est iuda et iherusalem: ut deferrent singuli primum domino quod constituit moyses servus dei super omne israel in deserto: letantque sunt cuncti principes: et omnes populi: et ingressi contulerunt in archam domini atque miserunt: ita ut impleteret. Cumque tempus esset ut deferrent archam coram rege per manus levitarum: videbant eum multa pecunia: ingrediebatur scriba regis: et que prius sacerdos constituerat: effundebantque

pecuniam que erat in archa. Porro archam reponabant ad locum suum: singulis diebus per singulos dies. Et congregata est infinita pecunia: quam addiderunt rex et ioiada hijs qui preant operibus domus domini. At illi conducebant et res ceteros lapidum: et artifices operum singulorum: ut instaurarent domum domini: et ceteros quosque fecit et eis: ut quod cadere ceperat fulciret. Egreduntque hijs que operabantur industrie: et obducebant parietum cicatrix per manus eorum: ac succurrunt domum domini in statum pristinum: et firmiter eam stare fecerunt. Cumque complerent omnia opera: deculerunt coram rege et ioiade reliqua partem pecunie: de qua facta sunt vasa templi in ministerium ad olocausta: fiale quoque et cetera vasa aurea et argentea. Et obducebant olocausta in domo domini iugiter cunctis diebus ioiade. Venit autem ioiada plenus dierum et moritur: et cum centum triginta esset annorum: sepeliturque in civitate david cum regibus: eo quod fecisset bonum cum israel: et cum domo eius. Postque abiit ioiada: ingressi sunt principes iude: et adoraverunt regem. Qui delinquit obsequijs eorum acquirunt eis. Et dereliquerunt templum domini dei patrum suorum: servieruntque iis et sculptilibus: et facta est ira contra iuda et iherusalem propter hoc peccatum. Mittebatque eis prophetas ut revertarentur ad dominum: quos protectores illi audire volebant. Spiritus itaque dei induit zachariam filium ioiade sacerdotis: et stetit in conspectu populi: et dixit eis. Dicit dominus. Quare transgredimini preceptum domini quod vobis non precepit: et dereliquistis dominum ut derelinqueret vos? Qui congregati aduersus eum miserunt lapides iuxta regis imperium:

in actio domus domini. Et non est recordatus ioas rex misericordie quam fecerat ioiada pater illius secum: sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur ait. Videat dominus et requirat. Cumque euoluisset annus ascendit contra eum exercitus syrie: venitque i iudam et iherusalem et interfecit cunctos principes populi: atque universam preadam miserunt regi damascum. Et ceteri cum premodicus venisset numerus syrorum tradidit dominus manibus eorum infinitam multitudinem: eo quod dereliquissent dominum deum patrum suorum. In ioas quoque ignominiosa egerunt iudicia: et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis. Surrexerunt autem contra eum servi sui i ultione sanguinis zacharie filij ioiade sacerdotis: et occiderunt eum in sedulo suo et mortuus est: sepeliturque illum in civitate david sed non in sepulchris regum. In iherusalem vero sunt iezabad filius semari: amantidis: et iozabab filius semari: moabitidis. Porro filij eius ac summa pecunie que adunata fuerat sub eo: et instauratio domus dei scripta sunt diligenter in libro regum. Regnavit autem amalias filius eius pro eo.

Viginti quinq; annorum erat amalias cum regnare cepisset: et viginti annis regnavit in iherusalem. Non enim matris eius ioiade de iherusalem. Fecitque bonum in conspectu domini: veritatem non in corde perfedo. Cumque roboratum sibi videret imperium iugulavit servos qui occiderant regem patrem suum: sed filios eorum non interfecit: sicut scriptum est in libro legis moysi: ubi precepit dominus patribus. Non occideris patrem pro filijs: atque filij pro patribus suis: sed unusquisque in suo peccato morietur. Congregavit igitur amalias iudam: et

constituit eos per familias: tribunosque et centuriones in universo iuda: et beniamin: et recensuit a viginti annis sursum: invenitque triginta milia iuvenum qui egrederebantur ad pugnam: et tenebant hastam et clipeum. Mercede quoque conduxit de israel centum milia roborum centum talentis argenti. Venit autem homo dei ad illum et ait. O rex ne egrediatur tecum exercitus israel. Non est enim dominus cum israhel: et cunctis filiis ephraim. Quod si putas in robore exercitus bella consistere: superari te faciet deus ab hostibus. Dei quippe est et adiuuare: et in fugam convertere. Dixitque amalias ad hominem dei. Quid ergo fiet de centum talentis que dedi militibus israel? Et respondit ei homo dei. Habet dominus unde tibi dare possit multo hijs plura. Separavit itaque amalias exercitum qui venerat ad eum de ephraim: ut revertetur in locum suum. At illi contra iudam vehementer irati: reversi sunt in regionem suam. Porro amalias confidens eduxit populum suum: et abiit in vallem salinarum: posuitque filios syrorum decem milia. Et alia decem milia viros reperit filij iude: et adduxerunt ad primum cuiusdam petre: precipitaveruntque eos de summo in preceps: qui universi repuerunt. At ille exercitus quem remiserat amalias ne secum iret ad prelium: diffusus in civitatibus iude: a samaria usque ad bechoron: et interfecit tribus milibus diripuit predam magnam. Amalias quoque post redem redierunt: et allatos deos filiorum syrorum illos in deos sibi: et adorabat eos: et illis adolebat incensum. Quam obrem iratus dominus contra amalias: misit ad illum prophetam qui diceret ei. Cur adorasti deos que non liberaverunt

populū suū de manu tua: Cūq; hęc ille loqueret. respondit ei. Num consiliarius regis es: Quiesce ne interficiā te. Descendensq; ppheta. scō inquit quod cogitauerit dñs occidere te: qui et scisti hoc malū: et insup nō acqui-
uisti consilio meo. Igit amathias rex iuda inico pessimo consilio. misit ad ioas filiū ioachaz. filiū regē israhel dicens. Veni videamus nos mutuo. At ille remisit nūcios dices. Car-
duus qui est i libano. misit ad redū libani dicens. Da filiā tuā filio meo uxorem. Et ecce bestie que erant i filia libani: transierūt i cōsulauerunt car-
duum. Dixisti percussisti etom: i idcirco erigitur cor tuū in superbiā. Sede in do-
mo tua. Cur malū aduersum te pu-
cas: ut cadas et tu et iudas tecum: Mo-
luit audire amathias: eo qd domini el-
set voluntas. ut traderet in manus hy-
prium ppter deos edom. Ascendit igit
ioas rex israhel: i mutuos sibi pbuere
conspexit. Amathias autem rex iuda
erat in bethsames iude. Corruūq; iu-
das coram isrl: et fugit in tabernacula
sua. Porro amathiam regē iuda filiū
ioas filij ochiepze cepit ioas rex israhel
in bethsames et adduxit in iherlm: de-
struxitq; murū eius. a porta ephraim
usq; ad portam āguli quadringētis
cubitis. Vinne quoq; aurū et argen-
tum. i uniuersa vasa q repererat i do-
mo dei. i apud obediōm in thesau-
ris etiam domus regie. nectō i filios
obediōm: reduxit i samariam. Vixit
autem amathias filius ioas rex iuda
postq; mortu? est ioas filius ioachaz
rex israhel quindēni annis. Reliqua
aut stemonū amathie prior et nouissi-
morum scripta sunt i libro regū iuda
et israhel. Qui postquā recessit a dñs:

terenderunt ei insidias in iherusalem.
Cūq; fugisset lachis miserū et mis-
erunt eum ibi: reportantesq; super e-
quos sepelierunt eum cum patribus
suis in ciuitate dauid. **XXVI**

Omnis aut ppls iuda. filiū eius
oziam annorū sedecim eduxit
regem pro amathia pte suo. Ipse edifi-
cavit abilar: et restituit eam dinoni
iude. postq; dominuit rex cū patribus
suis. Sedecim annorū erat ozias cum re-
gnare cepisset: et quinquaginta duobus
annis regnauit in iherusalem. Stomen
matris eius iecilia de iherlm. Stomq;
quod erat redum in oculis dñi iuxta
omīa que fecerat amathias pater eius:
et requisit dñm in diebus zacharie in-
telligentis. et vidētis deum. Cūq; re-
quireret dñm: direxit eū in omib; de-
niq; egressus ē et pugnavit cōtra phi-
listim: et restituit murū geth. i murū
iammie. murūq; azoti. Edificauit q;
opida i azoto et philistim: et adiunxit
eum deus cōtra philistim i cōtra ara-
bas qui habitabat in gurtaal. i cōtra
ammonitas. Appendebatq; ammoni-
munera ozie: et divulgatū est nomen
eius usq; ad introitum egip̄i ppter re-
bras vidorias. Edificauit quoq; ozi-
as turres i iherusalem sup portā anguli
et sup portam vallis. et reliquas in ro-
dem muri laterē: firmavitq; eas. Re-
duxitq; turres in solitudine: et effodit
cisternas plurimas. eo quod habere
multa pecora: tam i campēstribus quā
in heremū vastitate. Vineas q; habuit
et vitatores in mōtib; et i carmelis.
Erat quippe homo agriculturn redit.
fuit aut exercitus bellator eius q pro-
cedebat ad plia sub manu israhel scilicet
maasiez: dodoria: et sub manu ama-
thie qui erat de duob; regib; Omnisq;

numerus principū p familias viros
fortium duorū milia sexcentorū: et sub
eis uniuersus exercitus trecentorū et se-
ptem milia quingentorū. q erant apri
ad bella: et p rege cōtra aduersarios
dimicabāt. Preparauit q; eis ozias
id est cundo exercitū dipros i hastas.
et galeas et loricas. arcusq; i fundas
ad iaciendos lapides: i fecit in iherlm
diuersi generis machinas quas i tur-
ribus collocauit. i i angulis muroy:
ut mitterent sagittas et laxa grandia.
Egressumq; ē nomen eius procul: eo
q auxiliaretur ei dñs et corroborasset
illum. Sed cū corroboratus esset eleuātū
est cor eius in introitū suum i neglexit
dñm deū suū: ingressusq; templū dñi
adolere voluit incensum super alta-
re thimiamatis. Statimq; ingressus
post eum azarias sacerdos. et cum eo
sacerdotes dñi oduginta viri fortissi-
mi. restiterunt regi: atq; dixerunt. Nō
est tui officij oziā. ut adoleas incensū
domino: sed sacerdotū hoc est filiorū
aaro q cōsecrati sunt ad huiusmodi
ministratū. Egrede de sanctuario. ne
contempleris: quia non reputabitur
tibi in gloriā hęc a dñs deo. Iratusq;
ozias i tenens in manu thuribulum
ut adolere incensum: minabatur sacer-
dotibus. Statimq; orta est lepra. in
fronte eius corā sacerdotibus i domo
dñi: sup altare thimiamatis. Cūq;
respexisset cū azarias pōtēte. i omēs
reliqui sacerdotes. viderūt lepram in
fronte eius: et festinato repulerūt eum.
Sed i ipse pteritus accelerauit egredi:
eo q tenuisset ilico plagā dñi. fuit igit
ur ozias rex leprosus usq; ad diem
mortis sue: et habitauit i domo separa-
ta. plen? lepra ob quā rictus fuerat de
domo dñi. Porro ioathan filius r?

regit domum regis: et iudicauit pplm
terre. Reliqua autem sermonum ozie
priorum et nouissimorū scripsit ysa-
ias filius amos ppheta. Dominusq;
ozias cum patribus suis: et sepelierūt
eum in agro regalium sepulcrorum
eo q esset leprosus: regnauitq; ioa-
than filius eius pro eo. **XXVII**

Viginti quinq; annorū erat ioathan
cum regnare cepisset: et sedecim
annis regnauit i iherlm. Stomen ma-
tris eius iherusa. filia sadoch. Ifecitq;
quod redū erat coram dñō iuxta oīa
que fecerat ozias pater suus: excepto
q non est ingressus templū dñi: i ad-
huc ppls delinquebat. Ipse edificauit
portam dom? dñi recessam: et i muro
ophel multa cōstruxit. Urbes quoq;
edificauit in mōtib; iuda: i in salinib;
castella et turres. Ipse pugnavit cōtra
regem filioy ammon. i vicit eum. De-
deruntq; ei filij āmon in tempore illo
centum talenta argēti: i decem milia
choros tritici: ac totidem choros ordi.
Hęc ei prebuerūt filij ammon. in āno
scō et tercio. Corroboratusq; est ioa-
than: eo qd direxisset vias suas corā
domino deo suo. Reliqua aut sermo-
num ioathan et omēs pugne eius. et
opera scripta sunt in libro regū israhel
et iuda. Viginti quinq; annorū erat cū
regnare cepisset: et sedecim annis re-
gnauit i iherusalem. Dominusq; io-
athan cum patribus suis: i sepelierunt
eum in ciuitate dauid: et regnauit
achaz filius eius pro eo. **XXVIII**

Viginti annorū erat achaz cū regna-
re cepisset: et sedecim ānis regna-
uit in iherlm. Nō fecit redum i cōspatu
domini. sicut dauid pater eius. sed am-
bulauit in vijs regum israhel: insup i
statuas subit baalim. Ipse ē q adoleuit

incensum in valle hennon: et lustravit
filios suos in igne iuxta ritum gentium
quas interfecit dominus in adventu filiorum
israhel. Sacrificabat quoque et thimiam
succendebat in recessibus et in collibus: et
sub omni ligno fetido. Tradiditque cum
dominus deus eius in manu regis syrie:
qui percussit eum magnamque partem cepit
de eius imperio: et adduxit in damascum.
Manibus quoque regis israhel traditus
est: et percussus plaga grandi. Occidit
quoque phacee filius romelle de iuda centum
viginti milia in die uno omnes viros
bellatores eo quod reliquissent dominum
deum patrum suorum. Eodem tempore oc-
cidit zechari vir potens rex ephraim ma-
cham filium regis: et ezechia ducem domus
eius: helchanam quoque secundum a rege. Ce-
peruntque filii israhel de fratribus suis
ducenta milia mulierum pueros: et puel-
larum et infinitam predam: et tulitque eam
in samariam. Ea tempestate erat ibi
propheta domini nomine oled: qui egressus
obvia exercitui venienti in samariam
dixit eis. Ecce iratus dominus deus patrum
vrorum contra iudam: tradidit eos manibus
vestris: et decidistis eos atrociter: ita
ut ad telum pringeret vestra crudelitas.
Insurgit filius iuda et iherusalem vobis
hinc subicere in servos et ancillas: quod
nequam: factum opus est. Percastis enim
super hoc dominus deus noster. Sed audite
consilium meum: et reducite captivos quos
adduxistis de fratribus vestris: quia ma-
gnus furor domini imminet vobis. Ste-
terunt itaque viri de principibus filiorum
ephraim: azarias filius iohanan ha-
rachias filius mosollamoth: ezechias
filius sellum: et amathias filius hadad:
contra eos qui veniebant de predio: et
dixerunt eis. Non introducitis huc ca-
ptivos: ne peccemus domino. Quare

vultis adicere super peccata nostra: et ve-
tera cumulare delictis? Grande quippe
peccatum est: et ira furoris domini imminet
super israhel. Dimiseruntque viri israel bella-
tores predam: et universa que ceperant
coram principibus et omni multitudi-
ne: et cecideruntque viri quos supra memora-
vimus: et apprehenderunt captivos om-
nesque qui nudi erant: vestierunt de spo-
liis. Cumque vestissent eos et calceassent:
et refecissent cibis ac potu: universumque
propter laborem: et adhibuissent eis
curam: quicumque ambulare non po-
uerant: et erant in terreo corpore: im-
posuerunt eos iumentis: et adduxerunt
ihericho civitatem palmarum ad fratres
eorum: ipsi quoque reversi sunt in samariam.
Tempore illo misit rex achaz ad regem as-
siorum: postulans auxilium. Veniunt
quoque ydumei et percusserunt multos ex iuda:
et ceperunt predam magnam. Philistini
quoque diffusi sunt per urbes camporum:
et ad meridiam iuda: ceperuntque bethsa-
mes: et ahilon: et gadiroth: lotho quoque
et thannan: et gamzo cum viculis suis: et
habitaaverunt in eis. Humiliaverunt enim
dominus iudam propter achaz regem iuda: eo
quod nudasset eum auxilio: et contempni
habuisset dominum: adduxitque contra eum
regisathphalasar regem assiriorum: qui
et afflixit eum: et nullo resistente vada-
vit. Igitur achaz spoliata domo domini et
domo regum ac principum: dedit regi
assiriorum munera: et tamen nihil ei
profuit. Insurgit et in tempore angustie
sue auxilium contempnit in dominum. Ipse per-
se rex achaz immolavit dijs damasci
viduas percussoribus suis: et dixerunt
regum syrie auxiliantes eis: quos ego pla-
cabo hoc die: et aderunt michi: cum con-
tario ipsi fuerint ruine ei et universis
israhel. Direptis itaque achaz omnibus

vasis domus dei atque cōfractis claustris
ianuas templi dei: et fecit sibi altaria
in universis angulis iherusalem. In omni-
bus quoque urbibus iuda: rexit aras
ad remandum thuris: atque ad iracundiam
provocavit dominum deum patrum suorum. Reli-
qua autem sermonum eius: et omnium operum
suorum priorum: et novissimorum scripta sunt
in libro regum iuda et israhel. Dormivit
quoque achaz cum patribus suis: et sepelierunt
eum in civitate iherusalem. Rex enim ceperat
eum in sepulchra regum israel. Regnavitque
ezechias filius eius pro eo. **XXIX**
Igitur ezechias regnare cepit cum vigin-
ti quinque esset annorum: et vigin-
ti annis regnavitque in iherusalem. Memori-
am matris eius abia filia zacharie. Fecit
quoque quod erat placitum in conspectu domini:
iuxta omnia que fecerat david pater eius.
Ipso anno et mense primo regni sui
aperuit valvas domus domini: et instaura-
vit eas: adduxitque sacerdotes atque levi-
tas: et congregavit eos in plateam orientalem
dixitque ad eos. Audite me levi-
te et sanctificamini: mundare domum
domini dei patrum nostrorum: et auferte omnem
immundiciam de sanctuario. Peccave-
runt patres vestri: et fecerunt malum in
conspectu domini dei nostri: declinantes
eum: auerterunt facies suas a tabernaculo
domini dei nostri: et prostraverunt dorsum:
claustrum ostia que erant in portu et ce-
perunt lucernas: incensumque non o-
doleverunt: et olocausta non obtulerunt
in sanctuario deo israhel. Concitatus
est itaque furor domini super iudam et iherusalem:
tradiditque eos in commotionem: et in in-
teritum: et in solum: sicut ipsi feceratis
oculis vestris. Et corruerunt patres vo-
stri gladio: filii vero et filie vestre: et coniu-
ges captivae duxerunt: propter hoc scelus.
Nunc ergo placeat michi ut incensum

sedus cum domino deo israhel: et auerte a
nobis furor ire sue. Filii mei nolite
negligere. Vos elegit dominus: ut stetis co-
ram eo: et ministretis illi: colantque eum:
et creveritis ei incensum. Surrexerunt
ergo levi: maath filius amath: et io-
hel filius azarie de filiis caath. Por-
ro de filiis merari: as filius abda: et a-
zarias filius ialalehel. De filiis autem
geslom: ioba filius iemna: et eden filius
ioaba. At vero de filiis elisaphan: sam-
ri et iahihel. De filiis quoque asaph:
zacharias et mathanias necnon de fi-
liis henan: iahihel et semei. Sed et de
filiis ydichun: semeias et ozihel. Con-
gregaveruntque fratres suos et sanctifi-
cati sunt: et ingressi sunt iuxta mandatum
regis et imperium domini: ut repiarent domum
dei. Sacerdotes quoque ingressi templum do-
mini ut sanctificarent illud: et tulerunt
omnem immundiciam quam intro ceperat
in vestibulo domus domini: quam tulerunt
levite et asportaverunt ad torrentem ce-
dron foras. Leperunt autem prima die
mensis primi mundare et in die octava
eiusdem mensis: ingressi sunt portum
domus templi domini: repiaveruntque templum
diebus octo: et in die septedecima mensis
eiusdem: quod ceperat impleverunt. Ingressi
si quoque sunt ad ezechiam regem: et di-
xerunt ei. Sanctificavimus omnem do-
mum domini: et altare olocausti: vasque
eius: necnon et mensam propositionis cum
omnibus vasis suis: cunctaque templi
suppellectilem quam polluerat rex achaz:
in regno suo postquam perversus est: et
ecce reposita sunt omnia coram altari do-
mini. Consurgensque diluvio ezechia
rex: adunavit omnes principes civita-
tis et ascendit in domum domini: obla-
veruntque simul tauros septem et arietes septem:
agnos septem et hircos septem: pro peccato.

pro regno. pro sanduario. pro iuda.
Dixitq; sacerdotibus filiis aaron: ut of-
ferrent sup altare dñi. Adhaeruit igitur
thauros: et suscepit sanguinem
sacerdotes: et fuderunt illum sup altare.
Adhaeruit etiam arietes: et illos san-
guinem sup altare fuderunt. Immola-
uerunt agnos: et fuderunt super altare
sanguinem. Applicuerunt hircos pro pec-
cato corā rege: et universa multitudi-
ne. Imposuerunt manus suas sup eos: et
immolauerunt illos sacerdotes: et asper-
serunt sanguine eorum corā altari p pia-
tulo universi israel. Pro omni quippe
israhel preceperat rex ut olocaustu fieret
pro peccato. Constituit q; leuitas i do-
mo dñi: cū cimbaliis et psalterijs et ci-
tharis: scdm dispositionē dauid et gad
videntis regis et nathan pphete. Siqui-
dem dñi preceptū fuit p manū prophete-
tarum eius. Steteruntq; leuite tenentes
organa dauid et sacerdotes rubas: et
nulli ezechias ut offerrent olocausta
sup altare. Cumq; offerretur olocau-
sta ceperunt laudes canere dño: et can-
gere tubis: atq; in diversis organis q
dauid rex israel repperat deceptare. Dñm
aut turba adorante: catores et hii qui
tenebant tubas erant in officio suo: do-
nec compleret olocaustu. Cumq; finita
esset oblatio incuruatus ē rex: et omnes
qui erant cum eo: et adorauerunt. Prece-
pitq; ezechias et principes leuitas ut lau-
darent dñm tympanis dauid et alaph
videntis: qui laudauerunt deū magna
leticia: et incuruato gaui adorauerunt.
Ezechias aut etiam hec addidit. Imple-
tis man⁹ vras dño: accedite et offerete
vidimas: et laudes in domo dñi. Ob-
tulit ergo universa multitudo hostias
et laudes et olocausta: mente deuota.
Porro numer⁹ olocaustorum q obtulit

multitudo hie fuit. Thauros sexaginta.
arietes centi. agnos ducentos: san-
ctificaueruntq; dño boues septentos: et
oues tria milia. Sacerdotes vero pau-
ci erant: nec poterant sufficere ut pelles
olocaustorum detraherent. Unde et leuite
fecerunt eos adiuvare eos: donec im-
pleret opus et sanctificaretur antilites.
Leuite quippe faciliore ritu sanctifican-
tur quā sacerdotes. Iuxta ergo olo-
causta plurima adipsos pacificos: et li-
bamina olocaustorum: et completus est
cultus dom⁹ dñi: letantib; et ezechias
et omnis populus eo q ministerium
domini esset repletū. De repente quip-
pe hoc fieri placuerat. **xxx**

Misitq; ezechias ad omne israel
et iuda: scripsitq; epistolas ad
ephrain et manasse: ut venirent ad
domū dñi in iherusalē: et facerent phasē
seculo dñi in iherusalē. Quia ergo consilio
regis et principū et universi iheru-
salem: decreuerunt ut faceret phasē men-
se secundo. Non tñi occurreret facere i
tempore suo: quia sacerdotes qui pos-
sent sufficere sanctificari nō fuerant: et
populus nondū aggregatus fuerat in
iherlm. Placuitq; secundo regi et omni
multitudini: et decreuerunt ut mitterent
nuncios i universum isrl de bethabe-
ulq; dan: ut venirent et facerent phasē
dño deo israel i iherusalē. Multi tñi
non fecerūt sicut lege pscriptū ē. Prece-
peruntq; cunctores cū epistolis regis
imperio: et principū ei⁹ in universum isrl
et iuda: iuxta id quod rex iussit pre-
dicantes. Filij israel reuertimini ad
dñm domini abraham et isaac et israhel:
et reuertetur ad reliquias q effuge-
runt manus regis assyriorū. Nolite
fieri sicut patres vestri et fratres qui re-
cesserunt a domino deo patrum suorum:

et tradidit eos in interitū: ut ipsi cerui-
tis. Nolite indurare ceruices vestras
sicut patres vestri. Tradite man⁹ dño:
et venite ad sanduariū eius qd sancti-
ficauit in eternū. Seruite domino deo
patrum vestrorum: et auertat a vobis ira fu-
roris eius. Si enī vos reuersi fueritis
ad dñm: fratres vestri et filij habebunt
misericordiā corā dño suis: qui illos
duxerunt captiuos: et reuertent in terrā
hanc. Plus tñi et deuotus est dñs de⁹
vestri: et non auertet faciē suā a vobis
si reuersi fueritis ad eū. Agite cunctores
pergebāt velociter de ciuitate i ciuitate:
per terrā ephraim et manasse usq; ad
zabulon: illis incidentib; et subsannā-
tibus eos. Attamen quidam viri re-
gale et manasse et zabulon acquiescen-
tes consilio: venerunt iherlm. In iuda
vero facta est manus dñi ut daret eis
cor unū: ut facerent iuxta pceptū regis
et principū verbum dñi. Congregati
q; sunt i iherusalem pph multi: ut facerent
solemnitatem azimorum i mense scdo.
Et surgentes destruxerunt altaria que
erant in iherlm: atq; universa in quibz
ydoles adolebantur interitum subuertat-
es: proiecerunt in torrentē cedron. Im-
molauerunt aut phasē hradecima die
mensis secundi. Sacerdotib; atq; le-
uite tandem sanctificati obtulerunt olo-
causta in domo dñi: steteruntq; in ordi-
ne suo iuxta dispositionē et legē moysi
hominis dei. Sacerdotes vero susci-
perant effundendū sanguinē de manibz
leuitarum: eo q multis turba sanctificata
non esset: et idcirco immolaret leuite
phasē hie q nō occurreret sanctificari
dño. Magna etiam pars pph de ephra-
im et manasse et ysachar et zabulon q
sanctificata nō fuerat contempsit phasē:
non iuxta qd scriptū est: et orant pro

eis ezechias dicens. Domin⁹ bonus
propiciabitur: cūdis qui i toto corde
requirūt dñm deū patrum suorum: et non
imputabit eis qd minus sanctificati
sunt. Quē reaudiuit dñs: et placatus
est pph. Steteruntq; filij israel qui inuenti
sunt in iherlm solemnitate azimorum se-
ptem diebz i leticia magna: laudantes
dñm p singulos dies: leuite q; et sacer-
dotes p organa q suo officio cōgre-
bant. Et locutus est ezechias ad cor
omniū leuitarum: qui habebant intelli-
gentiam bonā sup dño: et comedierunt
septem diebz sollemnitas: immolantes
vidimas pacificorum: et laudantes dñm
deum patrum suorum. Placuitq; uniuersę
multitudini ut celebraret etiam alijs
dies septē: qd et fecerūt cū ingenti gau-
dio. Ezechias aut rex iuda pauerat
multitudini mille thauros: et septem
milia ovium. Principes vero dederūt po-
pulo thauros mille: et oues decē milia.
Sanctificata ergo ē sacerdotum pluri-
ma multitudo: et hilaritate phasa omnis
turba iuda tam sacerdotū et leuitarum q
uniuersę frequēte q venerat ex israel:
profectuorū quoq; de terra isrl et habi-
tantiū in iuda. Itaq; ē grandis cele-
britas in iherusalē: qualis a diebz sa-
lomonis filij dauid regis israel in ea
urbe nō fuerat. Surrexerunt aut sacer-
dotes atq; leuite benedicentes populo: et
reaudita ē vox eorum: puenitq; ora-
tio i habitaculū sanctū edī. **xxxii**
Quoniam hec fuissent rite celebrata:
egressus est omnis israel qui in-
uenitus fuerat i urbibz iuda: et regerunt
simulacra succedentes: hircos: demoglin
sunt excelsa: et altaria destruxerunt: non
soli de uniuerso iuda et iherusalem: sed
et de ephraim quoq; et manasse: do-
nec pueniret. Reuersi sunt

omnes filij israel: in possessiones et civitates suas. Ezechias autem obtulit urnas sacerdotales et leuiticas per divisiones suas unumquemque in officio proprio: id est sacerdotum videlicet filij leuitarum ad olocausta et pacifica: ut ministrarent et censerent: canerentque in portis castrorum domini. Pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur olocaustum mane semper et vespere: sabbatis quoque et kalendis: et solennitibus ceteris: sicut scriptum est in lege moysi. Precepit autem populo habitantium iherusalem: ut darent partes sacerdotibus et leuitis: ut possent vacare legi domini. Quod cum preberent in auribus multitudinis plurimas obulare primitias filij israel: seuerum vini et olei: mellis quoque et omnium que gignit humus decimas obulerunt. Sed et filij israel et iuda qui habitabant in urbibus iuda obulerunt decimas bouum et ovium: decimasque sanctorum quod voverat dominus deo suo: atque universa portantes fecerunt accuos plurimos. Mense tertio peperit accuos: id est cere fundameta: et mense septimo complerunt eos. Cumque ingressi fuissent ezechias et principes eius: viderunt accuos: et benedixerunt domino: ac populo israel. Quod retrogans ezechias sacerdotes et leuitas: cur ita faceret accuos. Respondit illi azarias sacerdos primus: de serpe sacerdos dicens: Ego quoque peperit offerri primitie in domo domini: comedimus et saturati sumus: et remanserunt plurima: eo quod benedixit dominus populo suo. Reliquarum autem est copia ista: et ceteris. Precepit igitur ezechias: ut pararent hortem in domo domini. Quod cum fecissent intulerunt tam primitias quam decimas: et quicunque voverant fideliter. Fuit autem presedus eorum thonetias leuitarum et serui

feater eius scilicet: post quem iehiel et azarias et naad et asabel et ieremias: zabab quoque et eliel et iesmachias: et maath et banaias: positi sub manibus thonetie et serui feateris eius in proprio ezechie regis: et azarie pontificis domus domini: ad quos omnia pertinebant. Thore vero filius iemua leuitarum et iutor orientalis porte positus erat: huiusque sponte offerbant dominus primitias: et consecratis in sancta sanctorum: et sub iura eius edebat: et beniamin iherusalem et leuitas: amarias quoque et sechemias: in civitatibus sacerdotum: ut faceret distribueret feateribus suis partes: minoribus atque maioribus: receptis maribus ab annis tribus et supra: cunctis qui ingrediebantur templum domini. Et quicquid per singulos dies conducebat in ministerio: atque observationibus iuxta divisiones suas: sacerdotibus per familias et leuitis: a vicinimo anno et supra per ordines et vicinas suas: unumquemque in ministerio: tam vicinis quam liberis eorum vicinisque: sequens fideliter ubi de his qui sanctificata fuerant prebebant. Sed et filios aaron per agros et suburbana urbium singulorum disposuerant: ut qui partes distribueret universo sequi masculino: de sacerdotibus et leuitis. Fecitque ezechias universa que diximus: in omni iuda: operantemque bonum et rectum: et verum coram domino deo suo: in universa cultura ministerii domus domini iuxta legem et ceremonias: volens requirere deum suum in toto corde suo. Fecitque et prosperavit. XXXII

Post que et huiusmodi veritate venit semnachib rex assiriorum: et ingressus iudam obsedit civitatem iherusalem: volens eas rapere. Quod cum vidisset ezechias: venisse scilicet semnachib et totum belli impetum

verum contra iherusalem: inito cum principibus consilio virisque fortissimis ut obturerent capita fontium qui erant circa urbem: et hoc omnium decernere sententia congregavit plurimam multitudinem: et obturaverunt cunctos fontes: et rivum qui fluibant in medio terre dicitur. Ne veniant reges assiriorum: et invenerint aquarum abundantiam. Edificavit quoque agens industrie omnem murum quem fuerat dissipatus: et reerexit turres delapsas: et fornicem altorum murum. Instauravitque melleo civitatem david: et fecit universis generis armaturam et clipeos. Constituitque principes bellatorum in exercitu: et congregavit universos in platea porte civitatis: ac locutus est ad eos eorum dicens: Viriliter agite: et confortamini: nolite timere: nec paueatis regem assiriorum et universam multitudinem que est cum eo. Multo enim plures nobiscum sunt quam cum illo. Cum illo enim est brachium carneum: nobiscum dominus deus noster qui auxiliator est nobis: pugnatque pro nobis. Consolatusque est populus huiusmodi verbis ezechie regis iuda. Que postquam gesta sunt: misit semnachib rex assiriorum suos suos iherusalem ipse enim cum universo exercitu obsidebat lachis: ad ezechiam regem iuda: et ad omnem populum qui erat in urbe dicens: Hec dicit semnachib rex assiriorum. In quo habentes fiduciam sedetis obsessi in iherusalem? Num ezechias decepit vos: ut tradat mox in fame: et sitis: affirmans quod dominus deus vester liberet vos de manu regis assiriorum? Numquid non iste est ezechias qui destruxit ecclesiam illius et altaria: et precepit iude et iherusalem dicens: coram altari uno adorabitis: et in ipso comburetis incensum? An ignoratis que ego fecerim: et patres mei cunctis terrarum populis? Numquid pualuerunt

dei gentium omniumque terrarum liberare regionem suam de manu mea? Quis est de universis dominis gentium qui vastaverunt patres mei qui potuerunt evadere populum suum de manu mea: ut possit etiam deus vester evadere vos de hac manu? Non vos ergo decipiat ezechias: nec vana persuasionem deludat: neque credatis ei. Si enim nullus potuit de cunctis gentibus atque regionibus liberare populum suum de manu mea: et de manu patrum meorum: consequenter nec deus vester poterit evadere vos de hac manu. Sed et alia multa locuti sunt serui eius contra dominum deum: et contra ezechiam servum eius. Epistolam quoque scripsit plenas blasphemie in dominum deum israel: et locutus est aduersum eum. Sicut dei gentium ceterarum non poterunt liberare populum suum de manu mea: sic et deus ezechie evadere non poterit populum suum de manu ista. Insup et clamore magno lingua iudaea circa populum qui sedebat in muris iherusalem personabat: ut terret eos: et raperet civitatem. Locutusque est contra deum israel: sicut aduersum deos populi terre opera manuum hominum. Craverunt igitur ezechias rex: et ysaias filius amos propheta aduersum hanc blasphemiam: ac vociferati sunt usque in celum. Et misit dominus angelum suum: qui percussit omnem virum robustum et bellatorem: et principem exercitus regis assiriorum: reuerensque est cum ignominia in terram suam. Cumque ingressus esset dominus dei sui: filij qui egressi fuerant de vtero eius interfecerunt eum gladio. Saluavitque dominus ezechiam et habitatores iherusalem de manu semnachib regis assiriorum: et de manu omnium: et prestavit ei quietem per circuitum. Multi etiam defecerunt apostatas et sacrificia a domino in iherusalem: et munera ezechie regi

iuda. Qui exaltatus est post hoc coram
cunctis gentibus. In diebus illis egrotavit
ezechias usque ad mortem: et oravit
dominum. Exaudiuimus eum: et dedit ei signum:
sed non iuxta beneficia que acceperat reci-
buit: quia eluatus est cor eius. Et facta
est contra eum ira: et contra iudam et iherusalem.
Humiliatusque est postea eo quod exaltatus
fuisset cor eius: tam ipse quam habitatores
iherusalem: et idcirco non venit super eos
ira domini in diebus ezechie: fuit autem eze-
chias dives: et inditus valde: et thesau-
ros sibi plurimos congregavit argenti
et auri: et lapidis preciosi. aromatum et
armorum unius generis. et vasorum ma-
gni pretij: apothecas quoque fumentum
vini. et olei. et psepia omnium memento-
rum: caulasque pecoribus. et urbes sepe
edificavit. Habebat quippe greges o-
uium. et armorum innumerabiles: eo
quod dedisset ei dominus substantiam multam
nimis. Ipse est ezechias qui obruravit
superiorem fontem aquarum syon: et auer-
ter eas subter ad occidentem urbis da-
uid. In omnibus operibus suis fecit pro-
spere que voluit. Attamen in legatione
principum babilonis que missi fuerant ad
eum. ut interrogarent de portento quod
acciderat super terram. dereliquit eum dominus:
ut temptaret et nota fierent omnia que
erant in corde eius. Reliqua autem limonum
ezechie. et misericordiarum eius scripta sunt in visi-
one ysaie filij amos prophete: et in libro
regum iuda et israel. Dominumque ezechias
cum patribus suis: et sepelivit eum supra se-
pulchra filiorum david. Et celebravit
eius exequias universus iuda. et omnes
habitatores iherusalem: regnavitque
manasses filius eius pro eo. **xxxiii**

Quodcum annorum erat manasses
cum regnare cepisset: et quinquagintaque
annis regnavit in iherusalem.

fuit autem malum coram domino iuxta
abominationes gentium quas subve-
nit dominus coram filiis israel: et reuer-
sus instauravit ecclesia que demolitus fu-
erat ezechias pater eius: obstruxitque aras
baalim. et fecit lucos: et adoravit omni-
miliam celi. et coluit eam. Edificavit
quoque altaria in domo domini: de qua di-
xerat dominus in iherusalem: nomen meum in
eternum. Edificavit autem ea cuncto regni
sui celi. in duobus annis domus domini:
transiitque fecit filios suos pro ignem in
valle beniamin. Observabat somnia.
sedabat auguria: maleficiis artibus
insequebatur. Habebat secum magos
et incantatores: multaque mala operatus
est coram domino ut irritaret eum. Sculptile
quoque et consuetile signum posuit in domo
domini: de qua locusus est dominus ad david
et ad salomonem filium eius dicens. In
domo hac et in iherusalem quam elegi de
cunctis tribubus israel ponam nomen meum
in sempiternum: et movere non faciam
pedem istum de terra quam tradidi patribus
eorum: ita dumtaxat si custodierint
facere que precepi eis. cunctamque legem
et ordinationem atque iudicia que mandavi
per manum moysi. Agit manasses sedu-
xit iudam et habitatores iherusalem: ut
faceret malum super omnes gentes quas
subvertenter dominus a facie filiorum
israel. Locutusque est dominus ad eum et ad
populum illius: et attendere noluerunt. Id-
circo supinduxit eis principes regni
regis assiriorum: ceperuntque manasses et
vinctum raptum atque captivum du-
xerunt in babilonem. Qui postquam man-
gustatus est oravit dominum deum suum: et
egit penitentiam valde coram deo patrum
suorum. Deprecatusque est eum et ob-
stravit intente. et reaudivit orationem
eius: reduxitque eum iherusalem regem suum.

regnavit manasses quod dominus
ipse esset deus. Post hoc edificavit mu-
rum circa civitatem david ad occidentem
syon. in conspectu ab introitu porte pi-
scium pro circuitu usque ad ostium: et exalta-
vit illud vehementer. Constituitque princi-
pes exercitus in cunctis civitatibus iuda
munitis. et abstulit deos alienos. et
simulacrum de domo domini: aras quoque
quas fecerat in monte domus domini et in
iherusalem: et proiecit omnia circa urbem.
Porro instauravit altare domini: et im-
molavit super illud victimas et pacifica
et laudem. precepitque iude ut sequeretur dominus
deo israel. Attamen adhuc populus
immolabat in ecclesiis domini deo suo. Re-
liqua autem gestorum manasse. et obsecra-
tio eius ad deum suum: verba quoque vi-
tentium que loquebantur ad eum in nomine
domini dei israel continentur in libro
nubus regum israel. Oratio quoque eius
et exaudicio et cuncta peccata atque con-
temptus: loca etiam in quibus edificavit
ecclesia et fecit lucos et statuas antequam
ageret penitentiam: scripta sunt in limo-
nibus osai. Dominum ergo manasse
cum patribus suis: et sepelivit eum in domo
sua: regnavitque pro eo filius eius amon.
Viginti duorum annorum erat cum regnare
cepisset: et duobus annis regnavit in ihe-
rusalem. Fecitque malum in conspectu domini sicut
fecerat manasses pater eius: et cunctis repro-
bis que manasses fuerat fabricatus im-
molavit atque vivit: et non est reueritus
faciem domini sicut reuerit est manasses pa-
ter eius: et multo maiora deliquit. Cumque
esset assens aduersus eum filius sui interfecerunt
eum in domo sua: porro reliqua populi
insecutus ceteris hijs que amon proculerat
constituit regem iosham filium eius pro eo.
xxxiiii

Oas cum regnare cepisset: et triginta

et uno anno regnavit in iherusalem. Fecit
que quod erat rectum in conspectu domini: et
ambulavit in vijs david patris sui:
non declinavit neque ad dextram neque
ad sinistram. Idcirco autem anno regni
sui cum adhuc esset puer. cepit querere
deum patris sui david: et duodecimo
anno postquam ceperat. mundavit iudam
et iherusalem ab ecclesiis et lucis simula-
cris: et sculptilibus. Destruxitque coram
eo aras baalim: et simulacra que superpo-
sita fuerant demoliri sunt. Lucos etiam et
sculptilia succidit atque comminuit: et
super tumulos eorum qui eis immolare
soluerant fragmenta dissipavit. Omnia pre-
terea sacerdotum combussit in altaribus repro-
borum: mundavitque iudam et iherusalem. Sed
et in urbibus manasse et ephraim et sy-
meon usque neptalim cuncta subvertit.
Cumque altaria dissipasset et lucos et
sculptilia combussisset in frusta. cunctamque
delubra demolitus esset de universa
terra israel: reuersus est iherusalem. Agitur
anno octauodecimo regni sui munda-
ta iam terra et templo domini: misit saphan
filium eselie et maasiam principem civita-
tis. et ioham filium ioachaz armentari-
is: ut instaurarent domum domini dei sui.
Qui venerunt ad helchiam sacerdotem
magnum: acceptaque ab eo pecunia que
illata fuerat in domum domini. et quam con-
gregaverant leuite et ianitores de ma-
nasse et ephraim et universis reliquijs
israel. ab omni que iuda et beniamin et
habitatoribus iherusalem: tradiderunt in ma-
nibus eorum qui perant operarijs in do-
mo domini: ut instaurarent templum. et
infirma queque sanarent. At illi dederunt
eam artificibus et cemenarijs: ut emectent
lapides de lapidicinis. et ligna ad
committendas edificaciones. et ad designatio-
nem domorum quas destruxerant reges

iuda. Qui fideliter cūda faciebāt. Erāt
autē ppositi operantiū iadab et abdias
de filiis merari. zacharias et mosollā
de filiis caath. q̄ ugebat opus: omnes
leuite scientes organū canere. Super
eos uero qui ad diuersos usus onera
portabant: erant scribe et magistri de
leuitis ianitores. Cūq; efferent pecuni-
am q̄ illata fuerat in templū domini:
reperit helchias sacerdos librum legis
dñi per manū moyse: et ait ad saphan
scribā. Librū legis inueni i domo dñi:
et tradidit ei. At ille intulit volumē
ad regē: et nuntiavit ei dicens. Omnia
que dedisti in manu seruoꝝ tuorū: ecce
complētē. Argentū qđ reperit est in
domo domini cōsauerūt: datumq;
est p̄fedis artificū. et diuersa opera fa-
bricantiū. p̄terea tradidit michi helchi-
as sacerdos hūc librū. Quē cum rege
p̄sente recitasset. audissetq; ille uerba
legis. sc̄dit uestimenta sua: et precepit
helchie et aichan filio saphan. et abdon
filia micha. saphan quoq; scribe. et
asaiē secuo regis dicens. Ite et orate
dñm pro me. et pro reliquijs israhel
et iuda: super uniuersis sermonibz libri
istius qui reperiū est. Magnus enim
furoꝝ dñi stillauit sup nos: eo qđ non
custodierūt patres nostri uerba dñi:
ut facerent omnia que scripta sunt in
isto volumine. Abijt ergo helchias et
hij qui simul a rege missi fuerāt ad ol-
dan p̄pheten uxorem sellū filij theuath.
filij aras. custodis uestiū. quo habita-
bat in iherlm in secunda: et locuti sunt ei
uerba que supra narrauimus. At illa
respōdit eis. Hec dicit dñs de⁹ israhel.
Dicite uirō q̄ misit uos ad me. Hec
dicit dñs. Ecce ego inducā mala sup
locū istū et sup habitatores ei⁹: cūdaq;
maledicta que scripta sunt i libro lpe-

quē legerunt coram rege iuda: quia de-
reliquerūt me et sacra cauerūt dñs ali-
enis ut me ad iracundiā puocarent
in cundis opibz manuū suarū. Quidē
ro stillabit furor meus sup locū istū: et
nō extinguet. Ad regem autē iuda qui
misit uos p dñm dep̄candō. sic loqui-
mini. Hec dicit dñs deus isrl. Quoniā
audisti uerba voluminis. atq; emolli-
tum est cor tuū. et humiliatus es i con-
sp̄ctu dñi sup hijs que dida sunt extra
locum hunc et habitatores iherlm: re-
ueritūq; facie meā sc̄disti uestimenta
tua et fleuisti corā me: ego qđ reaudiui
te dicit dñs. Jam enī colligam te ad
patres tuos: et infereris i sepulcrū tuū
in pace: nec uidebunt oculi tui malum
qđ ego inducurus sum sup locū istū
et sup habitatores ei⁹. Reculerūt itaq;
regi cūda qđ dixerat. At ille cōuocans
uniuersis maioribz natu iuda et iheru-
salem ascendit in domum dñi: unaq;
omnes uiri iuda et habitatores iherlm.
sacerdotes et leuite et cūctus p̄p̄s a mi-
nimo usq; ad maximū. Quibz audi-
entibz in domo dñi legic rex omnia uer-
ba voluminis: et stans in tribumali
suo p̄cussit fedus coram domino ut
ambulare post eum. et custodire p̄-
cepta et testimonia et iustificationes ei⁹
in toto corde suo. et in tota anima
sua: faceretq; que scripta sunt in volu-
mine illo quod legerat. Adiurauit
quoq; super hoc omnes qui reperi fu-
erant in iherusalem et beniamin: fecerunt
habitatores iherusalem iuxta pa-
ctum domini dei patrū suorum. Abs-
tulit ergo iosias cūdas abominatōes
de uniuersis regionibz filioꝝ israhel:
et fecit omnes qđ reliqui erāt i isrl iuxta
dñm deo suo. Cūdis diebz ei⁹ nō recess-
erūt a dño deo patrū suorū. **xxxv**

Fecit autē iosias in iherusalē phasē
dñs: quod immolatiū ē iherade-
tima die mensis primi. Et constituit
sacerdotes i officijs suis: portarūq; ē
eos ut ministrarent in domo domini.
Leuitis quoq; ad quorū eruditionem
omnes israhel sandificabat dñs: locut⁹
est. Ponite archam in sanduario tem-
pli: quod edificauit salomon fili⁹ da-
uid rex israhel. Nequaquē enī eā ultra
portabitis. Nūc ergo ministrare dño
deo uestro et p̄p̄o eius israhel: et para-
re uos p domos et cognationes ūsas
in diuisionibz singuloꝝ sicut precepit
dauid rex israhel. et descripsit salomon
filius eius: et ministrare in sanduario
per familias tuasq; leuiticas: et san-
dificari immolare phasē. fratres etiā
uestros ut possint iuxta uerba que lo-
cutus est dominus in manu moyse fa-
cere. parare. Dedit p̄terea iosias omni
populo qui ibi fuerat inuentus in sole-
mnitate phasē agnos et hēdos de gre-
gibus et reliqui p̄coris triginta milia:
boumque tria milia. Nec de regis uni-
uersa substantia. Duces quoq; eius
sp̄te quod uouerāt obulerūt: et p̄p̄o
qđ sacerdotibz et leuitis. Porro helchi-
as et zacharias et iehiel principes do-
mus dñi dederūt sacerdotibz ad facien-
dum phasē p̄cora cōmixim duo mi-
lia secenta: et boues trecentos. Thone-
nias autē et semcias etiā et nathanahel
fratres eius. necnō alabias et iahihel
et iozabad principes leuitarū. Dederūt
reteris leuitis ad celebrandum phasē.
quinque milia pecorum: et boues quin-
gentos. Preparatūq; ē ministrerū et
sacerdotū i officio suo: leuite
quoq; in turmis iuxta regis imperiū:
et immolatiū est phasē. Asperseruntq;
sacerdotes manus suas sanguine: et

leuite detraherūt pelles olocustorū: et
separauerūt ea. ut darent per domos et
familias singuloꝝ. et offerrent dño si-
cut scriptū est in libro moyse. De bubz
fecerūt quoq; similiter. Et assauerunt
phasē sup ignē: iuxta quod i lege scri-
ptum est. Paschas uero hēstias coxe-
runt in lebetis. et carabis et ollis: et fe-
stinato distribuerūt uniuersē plebi: sibi
autē et sacerdotibz postea parauerunt.
Nam i oblatione olocustorū. et adi-
pum usq; ad nodē sacerdotēs fuerūt
occupati: unde leuite et sibi et sacerdo-
tibz filijs aaron parauerunt nouissi-
mis. Porro cantores filij asaph sta-
bant i ordine suo: iuxta p̄ceptū dauid
et asaph et eman et idithun p̄phetarū
regis. Ianitores uero p portas singu-
las obseruabāt: ita ut ne pundo qui-
dam discederet a ministerio. Quā ob-
rem et fratres eorū leuite parauerūt eis
ribas. Annis igit cultura dñi rite cō-
pleta ē in die illa: ut facerent phasē. et
offerret olocusta sup altare domini
iuxta p̄ceptum regis iosie. feceruntq;
filij israhel qui reperi fuerāt ibi phasē
in tempore illo et solemnitate azymo-
rum: septē diebz. Nō fuit phasē simile
huius in israhel a diebz samuelis p̄phe-
te: sed nec quicquā de cundis regibus
israhel fecit phasē sicut iosias sacerdos
eius et leuitis et omni inde et israhel. qđ
reperit fuerat: et habitantibz in iheru-
salem. Quāquidē anno regni io-
sie. hoc phasē celebratum est. Postq; in-
staurauit iosias templū. ascendit
nethao rex egip̄ti ad pugnandū. i car-
thamis iuxta cūstare: et processit i oc-
tusum eius iosias. At ille missis ad
eum nūcijs ait. Quid michi et tibi rex
iuda? Nō aduersum te hodie uenio:
sed contra aliam pugno domum: ad

quā me deus festinato ire precepit. Desi-
ne aduersum deū facere qui meū est:
ne interficiat te. Soluit iohas reuer-
sed parauit contra eum bellū: nec ac-
quieuit sermonibus nequagū ore dei:
verum pregit ut dimicaret in campo
mageddo. Ibiq; vulnerat a sagitta-
ris dicit pueris suis. Educite me de
predio: quia opido vulnerat hū. Qui
transfuletur eum de curru in alterum
curru qui sequebat eū more regio: et
asportauerit eum in iherlm. Mortuusq;
est: et sepult in mausoleo patris suoy:
et vniuersus iuda et iherusalē luxerunt
eum: et ceteras maxime: cuius omnes
cantores atq; cātantes usq; i presen-
tem diē lamentationes sup ioham re-
plicant: et quasi legē obtinuit i israel.
Ecce scriptū fertur i lamentationibus.
Reliqua autē ēmonū iohis: et misericor-
dias ei q̄ lege precepta sūt dñi: opera q̄
illi p̄ma et nouissima scripta sūt in li-
bro regū iuda et israel. **xxxij.**

Quā ergo p̄plus terre iohaz fili-
um iohis: et constituit regem pro
patre suo in iherlm. Vigintiūq; annoy
erat iohaz cū regnare cepisset: et tribus
mensibus regnauit i iherlm. Amouit
aut eum rex egypti cū venisset i iherlm:
et cōdamnauit terrā centū talentis ar-
genti et talentis auri. Continūq; pro
eo regem iachini fratrem eius sup iudā
et iherusalē: et venit nomen ei iohakim.
Ip̄m vero iohaz tulit secum: et addu-
xit in egyptū. Vigintiūq; annoy
erat iohakim cū regnare cepisset: et vi-
decim annis regnauit in iherusalem:
fecitq; malū corā dño deo suo. Cōtra
hūc ascendit nabuchodonosor rex chal-
deoy: et vindictam rathenis duxit in ba-
bilonem: ad quā et vasa dñi trāstulit
et posuit ea i templo suo. Reliqua autē

verboy iohakim: et abominationū ei⁹
quas operatus ē: et que inuenta sunt
in eo: continentur i libro regū iuda et
israhel. Regnauit aut iohakim filius
eius pro eo. Ado annoy erat iohakim
cū regnare cepisset: et tribus mensibus
ac decem diebus regnauit in iherusalē:
fecitq; malū in conspectu dñi. Lunoq;
āni circulus volueret: misit nabucho-
donosor rex nūcios qui et adduxerūt
eum in babilonē: asportatis simul pre-
tiosissimis vasīs domus dñi. Regem
vero constituit sedechiam patrem eius
sup iudā et iherusalē. Viginti et vni⁹
āni erat sedechias cū regnare cepisset:
et undecim annis regnauit in iherusalē.
fecitq; malū in oculis dñi dei sui: nec
erubuit facie ieremie p̄phete loquentis
ad se ex ore dñi. A rege quoq; nabu-
chodonosor recessit qui adiurauerat
eum p̄ deū: et induxit eum i iherlm
et cor: ut nō reuerteret ad dñm deum
israhel. Sed et vniuersi principes sacro-
dorum et p̄plus p̄uicati sunt inique
iuxta vniuersas abominationes genti-
um: et polluerunt domū dñi quā san-
ctificauerat sibi in iherusalē. Stabant
autē dñs deus patris suoy ad illos pre-
stantū nūcioy suoy: deinde surgens
et quōdā die commouēs: eo qd pariter
populo et habitaculo suo. At illi sub-
lannabāt nūcios dei et parvipendebāt
sermōnes ei⁹: illudēbātq; p̄phētis: do-
nec ascenderet furor dñi in p̄sum eius:
et esset nulla curatio. Adduxit enī sup
eos regem chaldeoy: et interfecit iuue-
nes eorū gladio in domo sanduarij.
Non est misertus adolescentis et virgi-
nis et senis nec decipiti quidam: sed o-
mnes tradidit i manib⁹ eius: vniuer-
saq; vasa domus dñi tam maiora q̄
minora: et thesauros templi et regis

et principū trāstulit i babilonē. Incen-
derūt hostes domū dei: destruxerūq; mu-
rum iherlm. Vniuersas turres combus-
serūt: et quicquid p̄ciosū fuerat demoli-
ti sūt. Si quis euaserat gladiū: dūc⁹
in babilonē seruit regi et filiis eius: do-
nec impxaret rex persarū: et compleret
ēmo dñi ex ore ieremie: et celebraret ter-
ra sabbata sua. Cūdis enī diebus deso-
lationis egit sabbatum: cūq; dñi com-
pleteret septuaginta anni. Anno autē
primo cxi regis persarū ad replendū
sermōnē dñi quē locutus fuerat p os
ieremie: suscitauit dñs spiritū cxi regis
persarū: q̄ iussit p̄dicari i vniuerso regno
suo etiā p scripturam dicens. Hec dicit
cyrus rex persarū. Dñs regna terre de-
dit michi dñs de⁹ celis: et ip̄e precepit mi-
chi ut edificare ei domū in iherlm q̄ est
in iudea. Quis ex vobis ē in dñi p̄lo-
cius? Sit dominus deus suus cum
eo et ascendat. **Explicit liber paraly-
meno sds. Quādo manasses regis iu-
da cū captus teneretur i babylone.**

Domine dñs omnipotēs p̄m no-
stro abrahā ysaac et iacob et
sermini eoy nūsto: q̄ fecisti celū
et terrā cū omni ornatu eorū: q̄ signasti
mare yho p̄ceptis tuis: q̄ clulisti abissi-
ū et signasti terribili et laudabili nomini
tuo: quē omēs paueant: et tremant a vul-
tu virtutis tue: et insubstantialis ira
super peccatores comminationis tue:
immensa vero et inuestigabilis miseri-
cordia promissionis tue: quā tu es do-
minus altissimi sup omnē terrā lōga-
nimis: et multū misericors: et penitens
super maliciā hominū. Tu autē dñe se-
cundū bonitatem tuā promissisti peniten-
tiam remissionis peccatorū: et tu deus
iustorū: nō posuisti penitentiam iustis:
abrahā ysaac et iacob: hys qui tibi

non peccauerūt: quoniam peccavi super
numerū arene maris: multiplicata sūt
iniquitates mee: incuruat sum iusto
vinculo ferri: et nō ē respiratio michi:
quia reieci iracundiā tuā et malū
corā te feci statuens abominationes
et multiplicās offensiones. Et nunc
flecto genua cordis mei: p̄rans ad te
bonitatem dñe. Peccavi dñe peccavi:
et iniquitatem meā agnosco. Peto rogās
te dñe remitte michi remitte michi: ne
simil perdas me cū iniquitatib⁹ meis:
neq; in eternū refues mala michi: q̄a
indignū saluabis me scdm magnā
misericordiā tuā: et laudabo te semper
omnibus diebus vite mee: quā te laudat
omnis virtus celoy: et tibi est gloria in
secula seculorū amen. **Explicit gratia
manalles regis iuda: Iulij p̄fatio te
ati ieronimi p̄bi iulij iherlm edre.**

Utrum difficilius sit facere
quod positis: an negare:
necdū statui. Nā vobis
aliquid imperantibus annuere
sententia est: et magnitudo oneris im-
positi ita reuocare p̄mit: ut ante sub fa-
te ruendū sit quā leuandū. Accedit
ad hoc inuidorū studia: qui omne quod
scribitur reprehendendū putant. Et
interdū iōra se cōscientia repugnat
publice lacerant que occulte legunt:
intantū ut clamare compellat et dice-
re. Domine libera animā meā a labij
iniquis: et a lingua dolosa. Tercius an-
nus ē qd semp scribitis atq; rescribitis
ut elide libellū et hēctē vobis de hebreoy
trāstulit: quasi nō habeatis grēca et la-
tina volumina: aut quicquid illud ē
quod a vobis uenit nō statim ab
omnib⁹ cōspiciendū sit. Frustra autem
ut ait quidam nūc neq; aliud fatigādo
nisi ad dñm querere: et tunc demerite est.

Itaq; obsecro vos mi dominion et ro-
gatione karissimi: ut puata ledione
ceteri libros nō effecatis in publicū
nec fastidiosis ribus ingeratis: viteri
q; eorū supraliū. qui iudicare tantum
de alijs et ipsi facere nichil nouerunt.
Si qui autē fecerūt sunt quibz nra nō
displicet hys tribuatis exemplar: am-
monentes ut hebrei nomina quorū
grandis i hoc volumine copia ē: di-
stinde et p interualla rāscribant. Ni-
chil enī proderit emendasse librum nisi
emendatio librariorū diligentia cōser-
uetur. Nec quēq; moueat qd unus a
nobis editus liber ē: nec apocriphorū
terciū et quarti libri somnijs delectet:
quia et apud hebreos eorū neenūq;
sermōnes in unū volumen coartantur
et que nō habent apud illos: nec de vi-
gintiūq; senibz sūt procul abiecta.
Si quis autē septuaginta vobis oppo-
suerit interpres: quorū rēplaria varie-
tas ipa lacerata et euersa demonstrat:
nec potest unq; verū asseri qd diuersū
est: mittite eū ad euangelia: i qbz mul-
ta ponunt qd de veteri testamēto que
apud septuaginta interpretes nō habent:
velut illud qm nazarenū vocabit. et
q; egipto vocauit filiū meū: i videbūt i
quē cōpūnerūt: multaq; alia q; latiori
opri reseruamus: et querite ab eo ubi
scripta sūt. Eūq; profectū nō potuerit:
vos legite de hys exemplaribz q nup-
a nobis edita maledictorū quondie
linguis confodimūt. Sed ut ad com-
pendiū veniā: recte qd illaturus sum
equillimū ē. Edidi aliqd qd nō habet
in greco: aut aliter habetur q; a me re-
sum ē: quid interpretari lauiant. In-
terrogent hebreos: et ipsi auctoribus
translationi mee vel arrogāt vel deo-
gent fidem. Porro aliud est si clausis

quod dicit oculis michi volunt ma-
ledicere: i nō imitant grecorū studiū
beniuolentiā: q post septuaginta tran-
latores iā cūcti euangelio chorūcāte
iudeos i hebionitas legis veteris inter-
pres aqulā uidelicet et symachū: i the-
odotionē: i curiose legūt: et p origenū
labore in rēaplois et dēlyis dēdicatū:
quātomagis latini grati esse debent:
q; regulant ceteret greciā a se aliqd
mutuari. Prīmū enī magnorū sum-
ptuū ē et infinite difficultatis. rēpla-
ria posse habere oīa: teinde etiā q; habu-
erit: i hebrei emonitis ignari sūt magi
et rabū: ignorātes q; i mltis vāis
dixerūt. Nō etiā sapiētissimo ruidā ne-
per apud grecos accidit: ut interdum
scripturē sensū relinqueret. uniuersū
libet interpretis sequeretur errorē. Nos
autē q; hebrei lingue saltē parūa habē-
mus sciētiā: i latinū nobis ut cūq;
sermō nō deest: i de alijs magis pos-
sumus iudicare: i ea q; ipi intelligimus
in nra lingua promere. Itaq; licet rē-
dra libet: videtq; syon incendia rā-
der: mūq; meū iuuāte rāsto silebit e-
loquūt: etiā pāsa lingua talbutit. Le-
gāt q; volūt: q; nolūt abiectā. Eūclē
apices. lras talūmēt. Magis vā
caritate puocato ad studiū: q; illorū
detradiōne i odio detrebor. **Epistola
plog. Incipit lib. eorū pūus.**
Māno primō ori regis pēsarum ut
complectetur verbū domini q; ore iere-
mie suscitauit dominus spiritum ori
regis pēsarum: et transiuit vocem o-
mni regno suo: etiā pē scripturā dīctā.
Hec dicit cyrus rex pēsarū. Omnia re-
gna tē dedit michi dñs dē: rel: i ipse
pcepit michi ut edificare ei domū i ihe-
rusalem: que est i iudea. Quis est i no-
bis de uniuerso pō eius. Sit dñs

illius cum eo. Ascendat in iherusalem
que est in iudea: et edifice domū dei
israhel: ipse est deus qui est in iherlm. Et
omnes reliqui in cūctis locis vbiq;
habitant adiuent eū viri de loco suo:
argēto et auro i substantia i pecoribz:
recepto qd volūtarie offerūt templo
dei quod ē i iherlm. Et surrexerūt prin-
cipes patrū de iuda i beniamin: i sacer-
dotes et leuite: omīs cuius suscitauit
deus spiritū: ut ascenderet ad edifican-
dum templū dñi quod erat in iherlm.
Uniuersiq; qui erant in circūu adiu-
uerunt manus eorū in vasis argētis
et aureis: in substantia: et iumentis in
suppelledil: receptis hys que spōte ob-
tulerant. Rē quorū cyrus protulerat
vasa templi dñi que tulerat nabuchō-
donosor de iherusalē: i posuerat ea in
templo dei sui. Protulit autē ea cyrus
rex pēsarū p manū miridatis filij ga-
zabar: i annumerauerit ea sasabalar
principi iude: et hic est numerus eorū.
Siale auree triginta: siale argenteę mil-
le: culci viginonouē: scaphi aurei tri-
ginta: scaphi argentei secūdi quadrin-
gentidecem: vasa alia mille. Omnia
vasa aurea et argentea: quinq; milia
quadringenta. Uniuersa tulit sasaba-
lar: cum hys qui ascendebāt de tran-
smigraōne babilonis i iherusalē. **ij**
ij sunt autē filij provincie qui a-
scenderunt de captiuitate quam
translulerat nabuchodonosor rex ba-
bilonis in babilonē: i reuersi sunt in
iherusalē et iudeā: unusquisq; in ciuita-
tem suā: qui venterunt cum zorobabel
i xēlūa neemia saraia rābelaya: mar-
dochay hellan: melspā: beguai: reū baa-
na. Summe? videtū pō isrl. filij pē-
res: duo milia centūseptuaginta duo.
filij saphania: centūseptuaginta duo.

filij area: septingēseptuagintaquinq;
filij pēmoab filiorū iosue ioab: du-
o milia octingēduodecim. filij he-
lam: milleducentūquingentaquor.
filij zethua: nongētiquadraginta-
quinq;. filij zachar: septingenti lega-
ginta. filij bani: septētiquadragita-
duo. filij bebai: septētiugintitres. fi-
lij azgad: milleducentūugintiduo. fi-
lij addnicam: septētiēaginta. filij
beguai: duo milia quingūaginta. filij
adin: quadringētiugintaginta-
quatuor. filij aser qui erant rē rē-
chia: nonaginta octo. filij belai: re-
centūugintitres. filij iora: centūduo-
decim. filij asen: ducentūugintitres.
filij gebbar nongentūq;. filij beth-
leam: centūugintitres. Viri nechu-
pha: quingūaginta. Viri anath: re-
centūugintiduo. filij azmauer: re-
centūugintiduo. filij carliachiarim
rephica et berot: septingētiquadra-
gentitres. filij rama et gabaa: septē-
tiugintiduo. Viri machmas: centū-
ugintiduo. Viri bethel et dāi: ducentū-
ugintitres. filij nebo: quingūagin-
taduo. filij meghis: centūquingūa-
ginta. filij belam alteri: milledu-
centūquingūagintaquatuor. filij arim:
recentūuginti. filij lodadin et ono: se-
ptingētiugintiquinq;. filij ihericho:
recentūquadragintaquinq;. filij se-
naa: tria milia septētiuginta. Sacer-
dotes. filij idaia in domo iesue: non-
gentīseptuagintatres. filij emmer: mil-
lequingūagintaduo. filij pēssur:
milleducentūseptuaginta. filij
arim: mille decem i septem. leuite. fi-
lij iesue i cedmihel filiorū odevie: septu-
agintaquor. Latores. filij asaph:
centūugintiduo. filij ianitorum.
filij tellum filij aser filij telmon: filij

accub filij arita filij sobai: unius centum triginta novem. Machinnei. filij sia filij asupha filij tebbaoth filij ceros filij siaa filij phadon filij lebana filij azaba filij accub filij agab filij selmai filij anan filij gaddel filij gaer filij raa hia filij ralin filij nechda filij gazem filij azer filij phasea filij belee filij asema a filij munim filij nephusim filij be rhue filij acupha filij azur filij beluth filij maيدا filij arla filij becos filij si fara filij rthema filij nasia filij athu pha filij seruon salomonis: filij sothei filij sopherech filij pharuda filij iala filij dercon filij geddel filij saphata filij athil filij phocerech qui erant de as e baim: filij amim. Omnes nathinnei et filij seruon salomonis: trecento na ginta duo. Et hij qui ascenderunt de thelmala thelarla cherub et don et mer: et non potuerunt indicare domum patrum suorum: et semen suum: utrumq; israel essent. filij dalaia filij robia filij nechoda sexcenti quinquaginta duo. Et de filiis sacerdotum filij robia filij accos filij berzellai qui accepit de filiabus berzellai gala aditis uxorem: et vocatus est nomine eorum. Hij quiescunt scripturam genealogie sue et non inveniunt: et eredi sunt de sacerdotio. Et dixit acherlachas eis: ut non comederent de sando sandoy: donec surgeret sacerdos doctus atq; pfectus. Omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia trecenti septuaginta: receptis servis eorum: et ancillis qui erant septem milia trecenti triginta septem: et i ipsis cantores atq; cantatrices ducenti. Equi eorum sexcenti triginta sex: muli eorum ducenti triginta quatuor: camel eorum quadringenti triginta quatuor: alini eorum sex milia septingenti viginti. Et de principibus

patrum cum ingrederent templum domini quod est in iherusalem: sponte obtulerunt in domum dei ad reedificandam eam in loco suo. Secundum vires suas dederunt impensas operis: auri solidos quadraginta milia et mille: argenti minas quingenta milia: et vestes sacerdotales centum. Habitaverunt ergo sacerdotes et levite et de populo: et cantores et ianitores et nathinnei in urbibus suis: universi israel in civitatibus suis. **U**bi autem venerat mensis septimus: et erat filij israel in civitatibus suis. Congregatus est ergo populus quasi vir unus in iherusalem: et surrexit iosue filius iosedech et fratres eius sacerdotes: et zorobabel filius salathiel et fratres eius: et edificaverunt altare dei israel: ut offerrent in eo olocausta: sicut scriptum est in lege moysi viri dei. Collocaverunt autem altare dei super bases suas de reedificandis: et per circuitum populi reedificaverunt: et obtulerunt super illud olocaustum domino mane et vespere. **F**eceruntque solennitatem tabernaculorum sicut scriptum est: et olocaustum diebus singulis per ordinem secundum preceptum operis diei in die suo: et post hoc olocaustum iuge tam in kalendis quam in universis solennitatibus domini qui erant consecrate: et in omnibus in quibus ultra offerebatur munus domino. **A** primo die mensis septimi: reperiunt offerre olocaustum domino: porro templum dei nondum fundatum erat. Dederunt autem pecunias laonias et timentariis: cibum quoque et potum et oleum sydonijs et iherusalem: ut deficeret ligna reditu na de libano ad mare ioppem: iuxta quod preceperat cyrus rex persarum eis. Anno autem secundo adventus eorum ad templum dei in iherusalem mense secundo reperiunt zorobabel filius salathiel et

iosue filius iosedech et reliqui de sanctis eorum sacerdotes et levite et omnes qui venerant de captivitate in iherusalem: et constituerunt levitas a viginti annis et supra: ut vigeret opus domini. **B**reviterque iosue et filij eius et fratres eius: redmihel et filij eius: et filij iuda quasi vir unus: ut instarent super eos qui faciebant opus in templo dei: filij enadab et filij eorum: et fratres eorum levite. **F**undato igitur a timentariis templo domini steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis: et levite filij asaph in cymbalis: ut laudarent deum per manus david regis israel. **E**t concinebant in ymnis et confessione domino quoniam bonus: qui in eternum misericordia eius super israel. **O**mnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando dominum: eo quod fundatum esset templum domini. **P**lurimi etiam de sacerdotibus et levitis et principes patrum et seniores qui viderant templum prius cum fundatum esset: et hoc templum in oculis eorum flebant voce magna: et multi vociferantes in leticia elebatur vocem: nec poterat quisque agnoscere vocem clamoris letantium: et vocem letus populi. **C**ommixtum enim populus vociferabatur clamore magno: et vox audiebatur procul. **A**udierunt autem hostes iude et beniamin quia filij captivitatis edificarent templum domino deo israel: et accedentes ad zorobabel: et ad principes patrum: dixerunt eis. **E**dicemus vobiscum: quia ita ut vos querimus deum vestrum. **E**cce nos immolavimus victimas a diebus assoraddan regis assur: qui adduxit nos huc. **E**t dixit eis zorobabel et iosue: et reliqui principes patrum israel. **N**on est nobis et vobis ut edificemus domum deo nostro: sed nos ipsi soli edificabimus deo nostro:

sicut precepit nobis cyrus rex persarum. **S**ciendum est igitur ut populus terre impediret manus populi iude: et turbaret eos in edificando. **C**onducentur autem aduersus eos auxiliatores: ut destruerent consilium eorum omnibus diebus cyri regis persarum. **U**bi in regno autem assueri ipse est artaxerxes: in principio regni eius scripserunt accusationem aduersus habitatores iude et iherusalem. **E**t in diebus artaxerxes scripsit beselelam mitridates et thabel: et reliqui qui erant in consilio eorum ad artaxerxes regi persarum. **E**pistola autem accusationis scripta erat syriace: et legebat secundum syro. **R**eum beelthezen et samasai scriba scripserunt epistolam unam de iherusalem artaxerxi regi huiusmodi. **R**eum beelthezen et samasai scriba: et reliqui auxiliatores eorum: dynei et aphasathai cherphalai: arphasai: hercheui habilonij hulanachai dyei: et elamir: et ceteri de gentibus quas transtulit salmanassar magnus et gloriosus: et habitare eas fecit in civitatibus samarie: et in reliquis regionibus trans flumen in pace. **H**oc est exemplar epistole quam misit ad eum. **A**rtaxerxi regi: serui tui viri qui sunt trans fluvium salutaris dicunt. **N**otum sit regi: quia iudei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in iherusalem civitatem rebellem et pessimam: quam edificaverunt reedificantes muros eius et parietes componentes. **N**unc igitur notum sit regi: quia si civitas illa edificata fuerit et muri eius instaurati: tributum et vectigal et annuos redditus non habuimus: usque ad reges hec vox pervenit. **N**os ergo memores salis quod in palatio constitutus: quia lesiones regis videre deprecamur: idcirco misimus et nuntiamus regi: ut recedat in libris iherosolymitarum patrum suorum: et invenies

scripsi in commentariis: et scies quoniam
urbes illa urbes rebellis est et nocens
regibus et provinciis: et bella concitant
in ea et dies antiquis: quod obrem et
ciuitas illa destruda est. Nunciamus
nos regi: qui si ciuitas illa edificata
fuerit: et muri ipsius instaurati: posses-
sionem trans flumini non habebis. Ver-
bum misit rex ad reubeltheem et sam-
sai scribam: et ad reliquos qui erant in
consilio eius habitatores samarie: et
ceteris trans flumini: salutem dicens et
pacem. Accusatio quam misisti ad nos
manifeste lecta est coram me: et a me pre-
ceptum est: et recessuerunt: inueneruntque
ciuitas illa a diebus antiquis aduersum
reges rebellat: et seditiones et plia con-
citant in ea. Nam et reges fortissimi
erant in iherusalem: qui et dominati sunt
omni regioni que trans flumini est. Tribu-
tum quoque et uedigal et redditus acci-
piebant. Nunc ergo audite septentia: ut
prohibeatis viros illos: et urbes illa
non edificetur: donec si forte a me mi-
sum fuerit. Videte ne negligenter hoc
impleatis: et paulatim crescat malum
contra reges. Itaque exemplum edidi ar-
targersis regis lectum est coram reubel-
theem et samsai scriba: et consiliariis
eorum: et abierunt festini in iherusalem ad iu-
deos: et prohibuerunt eos in brachio et
robore. Tunc intermissum est opus domus
domini in iherusalem: non fiebat usque ad annum
secundum regni darii regis persarum.

Prophetauerunt autem aggeus pro-
pheta et zacharias filius addo:
prophetantes ad iudeos qui erant in
iuda et iherusalem in nomine dei israel.
Tunc surrexit sorobabel filius salathiel
et iosue filius iosedech et ceperunt edi-
ficare templum domini in iherusalem: et cum eis pro-
phete dei adiutores eos. In ipso autem

tempore venit ad eos thantannai qui
erat dux trans flumen et barbuzan-
nai et consiliarii eius: sicque dixerunt eis.
Quis dedit vobis consilium ut domum
hanc edificaretis: et muros eius instau-
raretis? Ad quod respondimus eis: que
essent nomina hominum auctorum edi-
ficationis illius. Respondit autem dei coram
factus est super senes iudeorum: et non potu-
erunt inhibere eos. Placuitque ut res ad
darium referretur: et nunc sanctificarent
aduersus accusationem illam. Exemplum
epistolae quam misit thantannai dux re-
gionis trans flumen et barbuzannai
et consiliarios eius aphasathai qui erat
trans flumen: ad darium regem. Senes
que miserat ei sic scriptus erat. Darius
regi pax omnis. Notum sit regi ille nos
ad iudeam provinciam ad domum dei ma-
gnum que edificat lapide impolito: et li-
gna ponunt in parietibus: opusque illud
diligenter egimus: et celsis in manibus ro-
rum. Interrogauimus ergo senes illos:
et ita diximus eis. Quis dedit vobis
potestatem ut domum hanc edificaretis:
et muros hos instauraretis? Sed et
nomina eorum quesimus ab eis ut
nuntiarentur tibi: scripsimusque nomina
eorum viros qui sunt principes in eis. Hu-
iusmodi autem sermonem respondere
nobis dixerunt. Nos sumus serui dei
celi et terre: et edificamus templum quod erat
reconditum ante hos annos multos: quod
rex israel magnus edificauit et
ceperat. Postquam autem ad iracundiam
prouocauerunt pres noster celi tradi-
dit eos in manus nabuchodonosor
regis babilonis: et habuit domum quodam
hanc destruxit: et populum eius transfudit in
babilonem. Anno autem primo regis
babilonis cyrus rex proposuit edidit:
ut domus dei edificaretur. Et vasa

templi dei aurea et argentea que na-
buchodonosor tulerat de templo quod
erat in iherusalem et asportauerat ea in tem-
plum babilonis protulit cyrus rex de
templo babilonis: et data sunt salaba-
sar vocabulo quem et principem constituit:
dixitque ei. Hec vasa tolle et vade: et po-
ne ea in templo quod est in iherusalem: et domus
dei edificetur in loco suo. Tunc itaque
salabasar ille venit et posuit fundamen-
ta templi dei in iherusalem: et ex eo tempore
usque nunc edificat et nunc completum est.
Nunc ergo si videt regi bonum recenscat in
bibliotheca regis que est in babilone veteram
nam a cyro rege iussum fuerit ut edi-
ficaret domus dei in iherusalem: et voluntatem re-
gis super hac rem mittat ad nos.

Omnino darius rex precepit: et recens-
uerunt in bibliotheca librorum qui
erant repositi in babilone: et inuentum
est in eadentibus quod est scriptum in me-
dina provincia volumen unum: talisque
scriptus erat in eo commentarius. Anno
primo regis cyrus cyrus rex decreuit ut
domus dei edificaretur que est in iherusalem
in loco ubi immolant hostias: et ut po-
nant fundamenta supportantia alti-
tudinem cubitorum sexaginta et latitudi-
nem cubitorum sexaginta: ordines de la-
pidibus impolitis tres: et sic ordines
de lignis novis. Sumptus autem de do-
mo regis dabunt. Sed et vasa templi
dei aurea et argentea que nabuchodonoso-
r tulerat de templo iherusalem et attule-
rat ea in babilonem reddant et referant
in templum iherusalem in locum suum: qui
et posita sunt in templo dei. Nunc ergo
thantannai dux regionis que est trans
flumen et barbuzannai et consiliarii
vestri aphasathai qui estis trans flu-
men protulit recedite ab illis: et dimitti-
te fieri templum dei illud a duce iudeorum

et a senioribus eorum: et domus dei illa
edificetur in loco suo. Sed et a me pre-
ceptum est: quid oporteat fieri a presbiteris
iudeorum illis ut edificetur domus
dei: scilicet ut de archa regis id est de
tributis que dantur de regione trans
flumen studiose sumptus dent viris
illis: ne impediat opus. Quod si ne-
cesse fuerit et vitulos et agnos et hedos
in olocaustum deo relictis: frumentum sal vi-
num et oleum secundum ritum sacerdotum qui
sunt in iherusalem decur eis per singulos
dies: ne sit in aliquo querimonia: et
offerant oblationes deo relictis: et
pro vita regis et filiorum eius. A me ergo
positum est decretum: ut omnis homo qui
hanc mutauerit iussione tollat lignum
de domo ipsius et erigat et configatur
in eo domus autem eius publice. Deus
autem qui habitare fecit nomen suum
ibi: dissipet omnia regna: et populum
qui egredietur manum suam ut repugnet
et dissipet domum dei illam que est in ihe-
rusalem. Ego darius rex statui decretum:
quod studiose impleri volo. Agitur
thantannai dux regionis trans flumen
et barbuzannai: et consiliarii eius secundum
quod preceperat darius rex: sic diligen-
ter egessunt. Seniores autem iudeorum
edificabant: et prosperabant iuxta prophetiam
aggei prophete et zacharie filii
addo. Et edificauerunt et construxerunt
iubente deo israel: et iubente cyro et da-
rio: et artargeste regibus persarum: et com-
pleuerunt domum dei istam: usque ad diem
tercium mensis adar: qui est annus sextus
regni darii regis. Fecerunt autem filii
israel sacerdotes et leuite: et reliqui fi-
liorum transfugationis: dedicationem
domus dei in gaudio: et oblauerunt in
dedicatione domus dei vitulos centum:
arietes ducentos: agnos quingentos:

hircos captarū pro peccato totius israel
duodecim iuxta numerū tribuū israel.
Et statuerūt sacerdotes in ordinibus suis:
et leuitas in vicibus suis sup̄ opera
dei in iherusalem: sicut scriptū est in
libro moysi. fecerunt autē filij transmi-
grationis pascha quattodecima die
mensis primi. Purificati cū fuerāt sa-
cerdotes et leuite quasi unus: omnes
mundi ad immolandū pascha uni-
uersis filiis transmigrationis et fratri-
bus suis sacerdotibus et sibi. Et come-
derūt filij israel qui reuerſi fuerāt de trans-
migratione: et omnes qui se sepepauē-
rāt a coinquinatione gentiū terre ad
eos: ut quereerēt dñm deū israel. Et fecerūt
solemnitatem azimorū septem diebus in
leticia quoniam lætificauerat eos dñs:
et conuerterat cor regis assur ad eos:
ut adiunaret manus eorum in ope-
re domus domini dei israel. **VI.**

Post hæc autē verba: in regno artar-
xerxis regis prelarū: esdras filius
saraie filij azarie filij helchie filij sellū
filij sadoch filij achitob filij amarie
filij azarie filij maraiodch filij zarie fi-
lij ozi filij bochi filij abihue filij finees
filij eleazar filij aaron sacerdotis ab
inicia: ipse esdras ascendit de babilo-
ne: et ipse scriba velox in lege moysi: quod
dominus deus dedit israel. Et dedit ei
rex secundū manū dñi dei eius bonam
sup̄ eū: omnē petitionē eius. Et ascen-
derūt de filiis israel: et de filiis sacerdotū
et de filiis leuitarū: et de cātoribus et de
iunioribus et de nathinneis in ihe-
rusalē anno septimo artaxerxis regis:
et venerūt in iherusalē mense quinto:
ipse est annus septimus regis. Quia
in primo die mensis primi cepit ascen-
dere de babilone: et in primo die men-
sis quinti venit in iherusalem: iuxta

manū dei sui bonā sup̄ se. Esdras au-
tem parauit cor suū: ut inuestigaret
legem dñi: et faceret: et doceret in israel
preceptū et iudiciū. Hec est autē regu-
plar epistole edidit: quod dedit rex artar-
xerxes esdri sacerdoti scribe reddito in
emonibus et preceptis dñi: et testimoniis
ei in israel. Artaxerxes rex regū: esdri
sacerdoti scribe legis dei teli dodillimo
salutem. A me decretū est: ut cuiusque
placuerit in regno meo de populo israel
de sacerdotibus eius: et de leuitis ire in
iherusalē: cū vadat. A facie enī regis
et septem cōsiliatorū eius missus es ut
uistres iudā et iherusalē in lege dei tui
que est in manu tua: et ut feras argen-
tum et aurū quod rex et cōsiliatores ei
sponte obulerūt deo israel: cuius in
iherusalē tabernaculū est. Et omne ar-
gentū et aurū quodcūque inuenieris in
uniūsa prouincia babilonis et plius
offerte nolueris: et de sacerdotibus qui
sponte obulerūt domui dei sui que ē
in iherusalem libere accipe: et studiose
eme de hac pecunia uindictas. arietes
agnos: et sacrificia et libamina eorū: et
offer ea sup̄ altare templi dei uestri quod
est in iherusalē. Sed et si quid tibi et fra-
tribus tuis placuerit de reliquo argen-
to et auro ut faciat: iuxta voluntatē
dei uestri facite. Vasa quoque que dan-
tur tibi in ministeriū domus dei tui:
reade in cōspetu dei in iherusalē. Sed
et cetera quibus opus fuerit in domū
dei tui: quāscūque necesse est ut regna-
das: dabis de thesauro et de fisco regis:
et a me. Ego artaxerxes rex statu atque
decreui omnibus custodibus archę pu-
blice qui sunt trans flumen: ut quicūque
petierit a vobis esdras sacerdos scriba
legis dei teli absque mora deis: usque ad
argenti talenta centū: et usque ad flumen

choros centū: et usque ad vini bathos
centū: et usque ad bathos olei centū: sal-
uero absque mēſura. Omne quod ad ritū
dei teli pertinet: tribuas diligenter in
domo dei teli: ne forte irascatur cōtra
regnū regis et filiorū eius. Vobis quod
notū facimus de uniuersis sacerdotibus
et leuitis: cātoribus et iunioribus: na-
thinneis: et ministris domus dei huius:
ut uestigal et tributū et annonas: nō
habentis potestatem imponendi super
eos. Tu autē esdra: secundū sapientiā dei
tui que est in manu tua cōſtitue iudi-
ces et p̄sides: ut iudicet omni populo
qui est trans flumen: hijs uidelicet qui
nouerūt legem dei tui: sed et imperitos
docere libere. Et omnis qui nō fecerit
legem dei tui et legē regis diligenter: iu-
diciū erit de eo siue in mortem siue in
exiliū: siue in cōdemnationē substantie
eius: uel certe in carcerem. Benedictus
dñs deus patrum nostrorū: qui dedit hoc
in corde regis: ut glorificaret domū
dñi que est in iherusalē: et in me incli-
nauit misericordiā suā corā rege et cō-
siliatoribus ei: et uniuersis principibus regis
potentibus. Et ego confortatus manu dñi
dei mei quod erat in me: congregaui de israel
principes qui ascenderūt mecum. **VII.**

Hij sunt ergo principes familiarū
et genealogia eorū qui ascende-
runt mecum in regno artaxerxis regis
de babilone. De filiis finees: geson.
De filiis ythamar: daniel. De filiis da-
uid: attus. De filiis sechemie: et de filiis
pharos zacharias: et cū eo numerati
sunt viri centūquingenta. De filiis
phetmoab: helioenai filius zaree: et
cū eo ducenti viri. De filiis sechemie fi-
lius ezechiel: et cum eo trecenti viri. De
filiis addan nabeth filius ionathan:
et cū eo quingenta viri. De filiis

helam: ysaias filius atthalie: et cū eo
septuaginta viri. De filiis saphatie: ze-
bedia filius michael: et cū eo octoginta
viri. De filiis ioab: obedia filius thei-
hel: et cū eo ducentidetri et octo viri. De
filiis selomirch filij iosphie: et cū eo cen-
tū et sexaginta viri. De filiis bebai: zach-
arias filij bebai: et cū eo viginti octo vi-
ri. De filiis ezeab: iohannan filij eze-
chan: et cū eo centūdecem viri. De filiis a-
donicam: qui erant nouissimi: et her no-
mina eorū: heliphet et heibel et sama-
ias: et cum eis sexaginta viri. De filiis
beggū uchai et zachur: et cū eis septu-
aginta viri. Congregaui autē eos ad
flumiū: qui decurrit ad hama: et man-
simus ibi tribus diebus. Quosque in
populo: et in sacerdotibus de filiis leui: et
non inueni ibi. Itaque misi helizer et a-
riel et saneam et helnathan: et arib et
altreū helnathan et nathan: et zach-
ariam et melolam: principes: et iocari-
et helnathan sapientes: et misi eos ad
heddo qui est primus in calphie loco.
Et posui in ore eorū verba que loque-
rentur ad heddo: et ad fratres eius na-
thinneos in loco calphie: ut adduce-
rent nobis ministros domus dei no-
stræ. Et adduxerūt nobis per manum
dei nostri bonā sup̄ nos virū dodilli-
mum de filiis mooli filij leui filij israel:
et sarabiam et filios eius et fratres ei-
us decem et octo: et asabiam et cū eo
ysaiam de filiis merari: fratresque eius
et filios ei viginti. Et de nathinneis
quos dederat dauid: et principes ad
ministeria leuitarū: nathinneos ducentū
et sexaginta. Omnes hijs suis nominibus
vocabantur. Et p̄dixi ibi ieiunium
iuxta flumiū hama: ut affligeremur
coram dñō deo nostro: et peccemus
ab eo viā redā nobis: et filijs nostris.

universisq; substantie nostre. Et ubi
enim petere regem auxiliū et equites
qui defenderēt nos ab inimico in via:
quā dixeram regi. Manus dñi nostri ē
sup omnes qui querūt eū in bonitate:
et imperiū ei⁹. et fortitudo eius. et furor
sup omnes qui dereliquit eū. Ieiuna-
uimus autē et rogauim⁹ deū nostrum
pro hoc: et euenit nobis prospere. Et
separavi de principib⁹ sacerdotū duo-
decim. sabbathā et alabā: et cū eis de sca-
ribus eor⁹ decē. Appendi⁹ eis argen-
tum et aur⁹. et vasa cōsecrata domus
dei nostri. que cōpleuerat reg. et cōsilia-
tores ei⁹. et principes eius: uniuersiq;
isrl. eor⁹ qui inuēti fuerāt. Et appēdi in
manibus eor⁹ argenti talēta sexcenta
quingenta. et vasa argentea cen-
tum: auri centū talēta. et crateras au-
reas viginti que habebāt solidos mille-
nos: et vasa celsi fulgēis optimi duo-
pultura ut aur⁹. Et dixi eis. Vos sancti
dñi. et vasa sancta: et argenti et aurū
quod spōte oblatū est dño deo patrū
nostror⁹. Vigilate et custodite: donec
appendatis corā principib⁹ sacerdotū.
et leuitarum. et ducibus familiarum
isrl in iherusalem. in thesaurū domus
dñi. Susceperūt autē sacerdotes et leui-
te pōdus argenti. et auri. et vasorum:
ut deferret iherusalē in domū dei nrī.
Promouim⁹ ergo a flumine hauria
duodecima die mēsis primi: ut pergre-
renus iherusalē. Et manus dei nostri
sicut sup nos: et liberauit nos de ma-
nu inimici et insidiatoris in via. Et
venimus iherusalē: et mansimus ibi
diebus trib⁹. Die autē quarta appēdū
est argenti et aurū et vasa i domo dei
nostri per manū remoth filij vrie sacer-
dotis: et cū eo eleazar filij fineas. cum
q; eis iozabed filius iosue et noadai

filius benoi leuite: iuxta numer⁹. et pō-
dus omnium. Descript⁹q; est omne pon-
dus in pē illo. Sed et qui venerāt de
captiuitate filij t̄asmigrationis obtu-
lerūt olocaustomata deo isrl vitulos
duodecim pro omni pplo isrl: arietes
nonaginta. et agnos septuaginta. et
ptem. hircos pro peccato duodecim.
omnia in olocaustum domino. De-
derūt autē edicta regis sarrapis q̄ erat
de cōspēu regis. et ducib⁹ t̄as flumē:
et eleuauerūt pplm et domū dei. **U**
Postq; autē hec cōpleta sunt: access-
serūt ad me principes dicentes.
Non est separatus ppus israhel et sa-
cerdotes et leuite a pplis terrarū: et de
abominationibus eorū chananei ui-
delicet et ethi. et pherelei et ihebuzei. et
ammonitay et moabitay et egipti-
cū et amoreor⁹. Tulērūt enī de filiis
eor⁹ sibi et filiis suis: et cōmiserūt se-
men sandū cum populis terrar⁹. Ma-
nus etiā principū et magistratū fuit
in t̄ansgressionē hac prima. Cumq;
audissem sermonē istum. fadi palliū
meū et tunica: et euelli capillos capiti
mei et barbe: et sedi merens. Conueni-
runt autē ad me omnes qui circumstant
verbū dei isrl. pro t̄ansgressionē eorū
qui de captiuitate venerāt: et ego sede-
bam tristis usq; ad sacrificiū vesperti-
num. Et i sacrificiū vespertino surrexi
de afflictione mea: et scisso pallio et tuni-
ca curuavi genua mea. et repādi ma-
nus meas ad dñm deū meum et dixi.
Deus meus cōfundor et erubescō leua-
re faciē meā ad te: quoniā iniquitates
nostre multiplicatę sunt sup caput no-
strum: et delicta nostra creuerunt usq;
ad celū a diebus patrū nostror⁹. Sed
et nos ipsi peccauimus grauiter usq;
ad diē hanc: et in iniquitatibus nrīs

traditi sumus ipi. et reges nostri et sa-
cerdotes nrī in manum regū terrarū:
et in gladiū et in captiuitatē et in rapi-
nā et in cōfusione vultus: sicut et die
hac. Et nūc quasi parū et ad momen-
tum facta est deprecatio nostra apud
dñm deū nostrū. ut dimitteret nobis
reliquie et daretur pax illius in loco
sādo eius: et illuminaret oculos nrōs
deus noster. et daret nobis vitā mo-
dicā in seruitute nostra. quā fuit sum⁹:
et in fuiture nostra nō dereliquit nos
deus noster: et inclinauit sup nos mi-
sericordiā corā rege persarū. ut daret
nobis vitam et sublimaret domū dei
nostri. et reuerteret solitudines eius: et
daret nobis spem in iuda et iherusalē.
Et nūc quid dicemus dñe deus noster
post hec? Quia dereliquimus māda-
ta tua. que p̄cepisti in manu seruorū
tuor⁹ pphetar⁹ dicent. Terra ad quam
vos ingredimini ut possideatis eā ter-
ra immunda est iuxta immunditiā po-
pulos terrarūq; terrar⁹: abominatio-
nibus eor⁹ qui repleuerūt eam ab ore
usq; ad os in cōiunctione sua. Nūc
ergo filias vestras ne deris filijs eorū
et filias eor⁹ ne accipiant filijs vris:
et nō queratis pacē eorū et prosperita-
tem eor⁹ usq; in eternū: ut cōfortemini
et comedatis que bona sunt terre. et
heredes habeatis filios vestros usq; i
seculū. Et post omnia que venerūt su-
per nos in operibus nrīs pellimis. et
in delicto nostro magno: quia tu de⁹
noster liberaasti nos de iniquitate nrā.
et reddisti nobis salutem sicut est hodie:
ut nō cōuerteremur et iterā faceremus
mādata tua. neq; matrimonia iunge-
remus cū pplis abominationū istarū.
Nūquid iratus es nobis usq; ad con-
summationem: ne dimitteres nobis

reliquias ad salutem? Dñe deus isrl
iustus es tu: quoniā derelicti sum⁹ qui
saluarenur sicut die hac. Ecce coram
te sumus in delicto nostro. Non enim
stari potest coram te super hoc. **R**
Et ergo orāte ebor et implorāte
deum et flectite. et iacente ante tem-
plū dei: collectus est ad eū de isrl census
grandis nimis viros et mulier⁹. et pu-
eros. Et fleuit ppus multo flentu. Et re-
spōdit sechemias filius iehiel de filiis
helam: et dixit ebor. Nos preuaricati
sumus in deū nostrū: et duximus ux-
ores alienigenas de pplis terre. Et nūc
si est penitentiā in isrl sup hoc: paria-
mus sedes cū dño deo nrō. ut proci-
amus uniuersas uxores. et eos qui de
hīs nati sunt. Iuxta voluntatem dñi
et eor⁹ qui timēt p̄ceptum dñi dei nrī.
secundū legem fiat. Surge: nūc est dis-
cernere: nōq; erimus tecū. Cōfortare
et fac. Surrexit ergo ebor et adiura-
uit principes sacerdotū et leuitarū et o-
mnem isrl: ut facerēt secundū verbū hoc.
Et iurauerūt. Et surrexit ebor ante
domū dei: et abiit ad cubiculū iohan-
nan filij eliasib: et ingressus est illuc.
Dantē nō comedit: et aquā non bibit.
Iugebat enī t̄ansgressionē eor⁹ qui ve-
nerāt de captiuitate. Et missa est vox
in iuda et in iherusalē omnibus filiis
t̄asmigrationis. ut cōgregarentur in
iherusalē: et omnis qui nō venerat in
tribus diebus iuxta cōsiliū principū
et seniorū. auferet uniuersa substantia
eius: et ipse abicietur de cetera t̄ansmi-
grationis. Conuenerunt igit omnes
viri iuda et beniamin in iherusalē tri-
bus diebus. ipse est mensis nonus. vi-
resima die mensis: et sedit omnis po-
pulus in platea domus dei. remem-
tes pro peccato et plurijs. Et surrexit

edras sacerdotes: et dixit ad eos. Vos transgressi estis et duxistis uxores alienigenas: ut adderetis super delictum israel. Et nunc date confessionem domino deo patrum vestrorum: et facite placitum eius: et separamini a populo terre: et ab uxoribus alienigenis. Et respondit universa multitudo: dixitque voce magna. Quia verbum tuum ad nos sic fiat. Verumtamen quia populus multus est: et tempus pluvie: et non sustinemus stare foris: et opus non est diei unum: vel duorum: vehementer quippe peccavimus in seculum isto: et constituantur principes in universa multitudine: et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas veniant in temporibus statutis: et cum hijs senioribus per civitatem in civitatem et iudices eius: donec auertatur ira dei nostri a nobis super peccatum hoc. Agit ionathan filius asaph: et isasias filius thecui: et ceteri super hoc: et melchias: et sebethai leuitas adiunxerunt eos. Feceruntque sic filij transmigrationis. Et abierunt edras sacerdos: et viri principes familiarum in domos patrum suorum: et omnes per nomina sua: et sederunt in die primo mensis decimi: ut querebant rem. Et consummati sunt omnes viri qui duxerunt uxores alienigenas: usque ad diem primum mensis primi. Et inveniuntur de filiis sacerdotum qui duxerunt uxores alienigenas: de filiis iohannis filij ioseph: et fratres eius maaasia: et eliezer: et iasab: et gotholia. Et dederunt manus suas: ut eicerent uxores suas: et pro delicto suo arietem de quibus offerrent. Et de filiis emmer: anani et zebedia. Et de filiis serim: masia et helia: et sauria: iehiel: et ozias. Et de filiis phellur: helidenai: maaasia: ysinahel: nathanael: iozabeth: et helesai. Et de filiis leuitarum:

iosabeth: et semei: et relai: ipse est calitaphadai: iuda: et eliezer. Et de canonicis: eliasub: et de ianitoribus: sellum: et thelem et uri. Et reges israel: de filiis pharos: remia: et eia: et melchias: et miamim: et eliezer: et melchias: et banea. Et de filiis elam: mathania: zacharias: et iehiel: et abdi: et rimoth: et helia. Et de filiis zethua: helidenai: eliasub: nathanias: et iehimoth: et zabeth: et asia. Et de filiis leui: iohannis annan: anania: zabbai: athalai. Et de filiis beniamin: molla: et melluch: et adai: iasub: et saal: et ramoth. Et de filiis pharab: edna: et thalaal: banaias: et maaasia: mathanias: lelethel: benui: et manasse. Et de filiis ephraim: eliezer: iehue: melchias: semeias: symeon: beniamin: maloth: samarias. Et de filiis asom: mathanai: matheth: azabeth: elpheth: iermai: manasse: semei. De filiis beniamin: maaddi: amram: et huius: baneas: et baidas: theliau: bannia: marimuth: et heliasub: mathanias: mathanai: et iasab: et bani: et benui: semei: et salmias: et nathan: et adaias: mednehabai: ysai: sarai: ezrel: et selemau: et semeria: sellamaria: ioseph. De filiis nebuli: abihel: mathathias: zabeth: zabina: ieddu: et iohel: et banay. Omnes hijs acciperant uxores alienigenas: et fuerunt eis milia: et peperunt filios. *Explicit liber primus de edra: incipit liber secundus de edra.*

Ulterius nunc. *Secundus liber de edra.* Et factum est in mense cal-leu: anno vicelesimo: et ego etiam in iustis: et ceteris. Et venit anani: et interrogavi eos de iudeis: qui remanserant et superant de captivitate: et de

hierusalem. Et dixerunt michi. Qui remanserunt: et derelicti sunt de captivitate ibi in provincia: in afflictione magna sunt: et in opprobrio: et murus iherusalem dissipatus est: et porte eius combussae sunt igni. Cumque audissem verba huiusmodi: et ieiunabam: et orabam ante faciem dei celi: et dixi. Quis domine deus celi fortis: magne atque terribilis: qui custodis padum: et misericordiam cum hijs qui te diligunt: et custodiunt mandata tua: facit aures tue audientem: et oculi tui aperti: ut audias orationem servorum tuorum: quia ego oro coram te hodie nocte: et die: pro filiis israel: tuis: et dixerunt pro peccatis filiorum israel quibus peccaverunt tibi. Et ego: et domus patris mei peccavimus: vanitate seducti sumus: et non custodivimus mandata: et ceremonias: et iudicia que precepisti moysi famulo tuo. Memoro verbi: quod mandasti moysi servo tuo dicens. Cum transgressi fueritis ego disperdam vos in populos: et si revertimini ad me: et custodieritis precepta mea: et facieris ea: etiam si abduci fueritis ad extranea celi: inde congregabo vos: et reducam in locum quem elegi ut habitaret nomen meum ibi. Et ipse fui tuus: et populus tuus: quos redemisti in fortitudine tua magna: et in manu tua valida. Obsecro domine sit auris tua attendens ad orationem servorum tuorum: qui volunt timere nomen tuum: et dirige secum tuum hodie: et da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis.

Ulterius nunc. *Secundus liber de edra.* Factum est autem in mense nisan: anno vicelesimo artaxerxis regis: et vinum erat ante eum. Et levavi vinum: et dedi regi: et erat quasi languidus ante faciem eius. Dixerunt michi reges. Quare vultus tuus tristis est: et te egrotum non

videas? Non est hoc frustra: sed malum nescio quod in corde tuo est. Et cummi valde ac nimis: et dixi regi. Ego in eternum vivam. Quare non merear vultus meus: quia civitas domus sepulcrorum patris mei deserta est: et porte eius combussae sunt igni. Et ait michi rex. Pro qua re postulas? Et oravi deum celi: et dixi ad regem. Si videtur regi bonum: et si placet servus tuus ante faciem tuam: ut mittas me in iudam ad civitatem sepulcrorum patris mei: et edificabo eam. Dixerunt michi reges: et regina que sedebat iuxta eum. Usque ad quod tempus erit iter tuum: et quando revertetur? Et placuit ante vultum regis: et misit me. Et constitui ei tempus: et dixi regi. Si regi videtur bonum: epistolas det michi ad duces regionis trans flumen: ut tradant me donec veniam in iudam: et epistolam ad asaph custodem saltus regis: ut det michi licentiam: ut egerem possum portas templi: rures domos: et muros civitatis: et domum quam ingressus fuero. Et dedit michi rex: iuxta manum dei mei bonam meam. Et veni ad duces regionis trans flumen: dedi que eis epistolas regis. Miserrant autem rex mecum principes militum: et equites. Et audierunt sanaballath oronites: et tobias secus amanites: et constitati sunt afflictione magna: quod venisset homo qui querebat prosperitatem filiorum israel. Et veni iherusalem: et etiam ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego et viri pauci mecum: et non indicavi cuiquam quid dominus dedisset in corde meo: ut facerem in iherusalem: et in iumentum non erat mecum: nisi animal cui sedebam. Et egressus sum per portam vallis nocte: et ante fontem draconis: et ad portam Hectoris: et considerabam murum iherusalem dissipatum: et portas eius consumptas igni. Et

reāhui ad portā fontis. et ad aquedu-
dū regis: et nō erat locus iūmēto cui
sedebā. ut transiret. Et ascendi per tor-
rentem nocte. et cōsiderabā murū. et re-
uersus veni ad portā vallis et redij.
Magistatus autē nesciebāt quo ab-
sēnt: aut qd ego facerem. Sed et iudeis.
et sacerdotibz et optimatibz et magi-
stratibz et reliquis qui faciebāt opus.
usq; ad id loci nichil indicaverā. Et
dixi eis. Vos noctis afflictionē i qua
sumus: quia iherlm deserta est: et porte
eius cōsumptę sunt igni. Venite et edi-
ficemus muros iherusalē: et non sum⁹
ultra opprobriū. Et indicavi eis ma-
nū dī mē. qd esset bona mē: et veta
regis que locus est michi: et aio. Sur-
gamus: et edificem⁹. Et cōfortate sunt
manus eorū in bono. Audierūt autē
sanaballath oronites et tobias filius
amanites. et gosem arabe. et subanna-
uerūt nos: et deseperūt. dixerūtq; Que
ē hec res quā facitis? Nūq; dētra regē
vos rebellatis? Et reddidi eis hmonē:
dixiq; ad eos. Deus celi ipse nos iu-
uat: et nos hui⁹ ei⁹ sum⁹. Surgamus:
et edificem⁹. Vobis autē non est pars
et iusticia et memoria i iherlm. **U**

Et surrexit eliasib sacerdos magus.
et fratres eius sacerdotes: et edi-
ficauerunt portā gregis. Ipsi sandifi-
caverunt eam. et statuerunt valuas
eius: et usq; ad turrim cētū cubitorū.
sandificauerūt eā: usq; ad turrim ana-
nebel. Et iuxta eū edificauerūt vici ihe-
rich: et iuxta eos edificauit zachur fi-
lius amai. Portā autē piscinū edificauit
filijs asnaa: ipsi reuerūt eā. et statue-
runt valuas eius. et seras et vedes. Et
iuxta eos edificauit marimuth: filius
vie. filij accus. Et iuxta eū edificauit
mosollā filius barachie filius mesezebel.

Et iuxta eum edificauit sadoch filius
baana. Et iuxta eū edificauerūt theu-
eni. Optimates autē eorū nō supposue-
runt colla sua: in opere dñi dei sui. Et
portā veterem edificauerunt ioiada
filius phasa. et mosollā filius belodia:
ipsi reuerūt eā: et statuerūt valuas eius.
et seras et vedes. Et iuxta eos edificauit
melechias gabaonites. et iadon
meronathites. viri de gabaon et mas-
pha: pro duce qui erat in regione nāa
flumē. Et iuxta eū edificauit eziel filius
araia. et auriteg. Et iuxta eū edificauit
anania filius pigmetherij: et dimiserūt
iherusalē usq; ad murū plate lationi.
Et iuxta eū edificauit raphaia filius
ahur princeps vici iherlm. Et iuxta eū
edificauit ielada filius aromath: contra
domū suā. Et iuxta eum edificauit ar-
thus filius althonie. Mediā partē vici
edificauit melchias filius eren. et alub
filius phemio ab: et turrim furnorum.
Et iuxta eos edificauit sellū filius alor.
princeps medię partis vici iherlm: ole-
et filij ei⁹. Et portā vallis edificauit
annun et habitatores zandē: ipsi edi-
ficauerūt eā: et statuerūt valuas eius et
seras et vedes: et mille cubitos i muro
usq; ad portā sterquilini. Et portā
sterquilini edificauit melchias filius
rechab: princeps vici bethacharem. Ipse
edificauit eā: et statuit valuas ei⁹ et se-
ras et vedes. Et portā fontis edificauit
sellū filius colozai: princeps pagi mas-
pha. Ipse edificauit eā: et rexit: et statuit
valuas ei⁹ et seras et vedes: et muros
piscine syloe in ortum regis: et usq; ad
gradus qui descendūt de ciuitate da-
uid. Post eam edificauit neemias fi-
lius azbogh princeps dimidię partis
vici bethsur usq; cōtra sepulcrū dauid:
et usq; ad piscinā que grandi opere

cōstruda est: et usq; ad domū forum.
Post eū edificauerūt leuite: eum filius
beni. Post eos edificauit asubias pri-
nceps dimidię partis vici cille: in vico
huo. Post eū edificauerūt fratres eorū:
bechui filius enadab princeps dimidię
partis cille. Et edificauit iuxta eū azer
filius iohie princeps maspha mensu-
ram secundā: cōtra ascensum hemilli-
ni anguli. Post eū i mōte edificauit
bazuah filius zachai mēsurā secundā: ab
angulo usq; ad portā domus eliasib
sacerdotis magni. Post eū edificauit
merimuth filius vie filij archus men-
surā secundā a portā domus eliasib:
donec egeret de domo eliasib. Et
post eū edificauerūt sacerdotes: viri de
cāpestribz iordanis. Post eos edifica-
uit beissamin et alub: contra domum
suam. Et post eos edificauit azarias
filius maasie filij ananie: contra do-
mum suā. Post eum edificauit be-
ni filius enadab mēsuram secun-
dam a domo azarie usq; ad flegurā
et usq; ad angulū. Post eū edificauit
pale filius ozi: cōtra flegurā et turrim
que eminet de domo regis: recessa id
est in atrio carceris. Post eū phadaia
filius seros. Machinē autē habitabāt
in ofel: usq; cōtra portā aquarū ad ori-
entem: et turrim que pminebat. Post
eos edificauerunt theuēni mēsurā se-
cundā e regione: a turre magna et emi-
nenti usq; ad murū templi. Sursum
autē ad portā equorū edificauerunt sa-
cerdotes: unusquisq; cōtra domū suā.
Post eos edificauit sedo filius eunier:
cōtra domū suā. Et post eū edificauit
semeia filius sechemie: cōtra porte ori-
entalis. Post eū edificauerūt anania
filius selemie: et anon filius selo sepe:
mēsurā secundā. Post eū edificauit

mosollā filius barachie: cōtra gazo-
philatum suum. Post eū edificauit
melchias filius aurificis: usq; ad do-
mum iathinnetorum et sacra venden-
tium: cōtra portā iudicialē: et
usq; ad maculū anguli. Et inter
maculū anguli i portā gregis edifica-
uerūt artifices et negociatores. **U**
Adū est autē cū audisset sanabal-
lath qd edificarentur murum:
iratus ē valde. Et motus nimis sub-
sannauit iudeos: et dixit corā fratribz
suis et frequentia samaritanorū. Quid
iudei faciūt iherusalē? Num dimittēt
eos gentes? Num sacrificabūt: et com-
plebūt in una die? Numquid edifica-
re poterūt lapides de acervis pulueris:
qui cōbusti sunt? Sed et tobias ama-
nites proximus ei⁹ ait. Edificetur. Si
ascenderit vulpes: et assiliet murū eorū
lapideū. Audi deus noster quia facti
sum⁹ despecti. Conuertere opprobrium
sup caput eorū: et da eos in despectionē
in terra captiuitatis. Ne operias in-
iquitatem eorū: et peccatū eorū corā facie
tua non deleatur: quia irrituerūt edifi-
cantes. Itaq; edificauim⁹ murū: et cō-
iunximus totū usq; ad partem dimi-
diam: et prouocātū est cor pph ad ope-
randū. Fadū est autē cū audisset sana-
ballath et tobias et arabes et amanite
et azonij qd obduda esset ciuitas ihe-
ri iherusalē: et qd cepissent intercepta
concludicari sunt nimis. Et congre-
gau sunt omnes pariter ut venirent
et pugnarent cōtra iherusalē: et mol-
rentur in iudias. Et grauissimū dē no-
strum: et posuimus custodes sup mu-
rum die ac nocte cōtra eos. Dixit autē
iudas. Debilitata est fortitudo portā-
ris: et hui⁹ minima est: et nos nō po-
terimus edificare murum. Et dixerūt

hostes nri. Nesciāt et ignorent donec
veniam? in mediū eorū: et interficiam?
eos: et cellare faciamus opus. Fadū
est autē venientibus iudeis q̄ habitabāt
iuxta eos: et dicentibus nobis per decem
vices q̄ omnibus locis quibus vene-
rant ad nos: statui in loco post murū
per circuitū ppli in ordinē cū gladijs
suis et lanceis et arcibus. Et perspei-
atq; surrexi. et aio ad optimates et
magistratus: et ad reliquā parē vul-
gi. Nolite timere a facie eorū. Domini
magni: et terribilis mementote: et pu-
gnate pro fratribus vris. filiis vris: et
filiis vris: et vxoribus vris: et domibus
vris. Fadū est autē cū audissent inimi-
ci nri nūciatū esse nobis: dissipauit de-
us cōsiliū eorū. Et reuersi sum? omnes
ad muros: unusquisq; ad opus suū.
Et fadū est a die illa: media pars iu-
uenum eorū faciebat opus: et media
parata erat ad bellū: et lancee: et scuta:
et arcus: et lorice: et principes post eos
in omni domo iuda edificandū mu-
ros: et portantiū onera et imponentiū.
Vna manu sua faciebat opus: et al-
tera tenebat gladiū. Edificantū enī
unusquisq; gladio erat accindus re-
nes. Et edificabāt et clangebāt bucina
iuxta me. Et dixi ad optimates et ad
magistratus: et ad reliquā parē vul-
gi. Opus grāde est et lacū: et nos sepe-
rati sumus in muro: procul alter ab
altero. In loco quocūq; audieritis
clangorem tube: illuc currite ad nos.
Deus noster pugnabit pro nobis: et
nos ipsi faciam? op? Et media pars
nrm teneat lāteas: ab ascensu aurore
donec egrediātur astra. In tpe quoq;
illo dixi ppro. Unusquisq; cum puero
suo maneat i medio iherlm: et sint vo-
bis vices per noctē et diē ad operandū.

Ego autē et fratres mei et pueri mei: et
custodes q̄ erāt post me: nō deponēba-
mus vestimēta nra. Unusquisq; can-
tū nudabatur ad baptismum. **E**t
fadus est clamor ppli et vxorū
eius magnus: aduersus fratres
suos iudeos. Et erāt qui dicebant. Filij
nostri et filie nostre multe sunt nimis.
Accipiam? pro ppro eorū frumentū: et
comedamus et viuam? Et erāt q̄ dice-
rent. Agros nros et vineas et domos
neas opponam? et accipiam? frumē-
tum in fame. Et alij dicebāt. Nūquā
sumam? pecunias in tributa regis: de-
musq; agros nros et vineas. Et nūc
sicut carnes fratū nostros: sic carnes
nre sunt: et sicut filij eorū ita et filij nri.
Ecce nos subiugam? filios nros et fi-
lias nras in seruitutem: et de filiabus
nostris sunt famule: nec habent? unde
possint redimi: et agros nostros et vi-
neas nras alij possidēt. Et iras sum
nimis: cū audissem clamorē eorū: scū-
di in verba hec. Cogitauitq; cor meū.
Et intercepti optimates et magistratū:
et dixi eis. Vsurasne singuli a fratribus
vestris regitis? Et congregaui aduē-
sus eos cōmitionē magnā: et dixi eis.
Nō ut scitis redimim? fratres nros
iudeos qui venditi fuerāt gentibus se-
cundū possibilitatē nostrā. Et vos igitur
vendidite fratres nros: et redimim?
eos? Et siluerūt: nec inuenerunt qd re-
spōderēt. Dixiq; ad eos. Nō est bona
res quā faciatis. Quare nō in timore
dei nostri ambulatis: ne reprobre-
tur nobis agentibus inimicis nris? Et
ego et fratres mei et pueri mei comoda-
uimus plurimā pecuniā et frumentū.
Non repaui in cōmine istud. Et
alienū cōcedamus: quod debetur vo-
bis. Reddite eis hodie agros suos: et

vineas suas: et oliueta sua et domos
suas. Quin potius et centesimā pecu-
nie frumenti vini et olei quā reigere so-
letis ab eis: date pro illis. Et dixerūt.
Reddimus: et ab eis nichil queremus:
sed faciem? ut loqueris. Et vocaui
sacerdotes: et adiuraui eos ut facerent
iuxta qd dixerā. Insup recussi sinū me-
um: et dixi. Sic egui at de? omniū vi-
rū q̄ nō cōpleuerit verbū istud: de domo
sua et de laboribus suis. Sic eguiatur:
et vacuus fiat. Et dixit uniuersa multi-
tudo amē. Et laudauerūt deū. Secū-
ego pplus sicut erat didū. A die autē
illa quā preceperat rex michi ut essem
dux in terra iuda ab anno vicesimo
usq; ad annū tricesimū scdm arcargē-
tis regis per annos duodecim: ego et
fratres mei annonas q̄ ducibus debe-
bantur non comedimus. Duces autē
primi qui fuerūt ante me grauauerūt
pplū: et acceptū ab eis in pane et vino
et pecunia quondie sedos q̄draginta.
Sed et ministri eorū deprellerant pplū.
Ego autē nō feci ita: ppter timorem dei.
Quin potius in opere muri edificauit
et agrū nō emi: et omnes pueri mei con-
gregati ad opus erāt. Iudei quoq; et
magistratus: centūquingaginta vi-
ri: et qui veniebāt ad nos de gentibus
q̄ in circuitu nro lūt: i mēsa mea erāt.
Parabat autē michi p dies singulos
bos unus: arietes sex electi: receptis vola-
tilibus: inter dies decem vna diuisa: et a-
lia multa tribuebam. Insup et anno-
nas ducatus mei nō quesiui. Valde
enim erat aggrauatus populus. Nle-
merito mei deus meus in bonū: scdm
omnia que feci populo huic. **U**

Fadū est autē cū audisset sanabal-
lath et tobias: et iohā arabes
et ceteri iunior noster q̄ edificasse ego

mirū: et non esset in ipso residua inter-
ruptio: usq; ad tēp? aut illud valuas
nō posuerā in portis: miserūt sanabal-
lath: et iohā arabes: ad me dicentes.
Veni et percutiam? sedus pariter in vi-
tulis in campo vno. Apli autē cogita-
bant ut facerent michi malū. Nisi er-
go ad eos nuncios dices. Opus grā-
de ego facio: et nō possum descendere:
ne forte negligatur cū venero et descen-
dero ad vos. Miseric autē ad me secu-
dum verbū hoc per quatuor vices: et
respondi eis iuxta secūndem priorem.
Et misit ad me sanaballath iuxta ver-
bum prius quinta vice puerū suū: et e-
pistolam habebat in manu sua scri-
ptam hoc modo. In gentibus auditū
est: et iohā dixit. q̄ tu et iudei cogite-
tis rebellare: et propterea edifices muros:
et leuare te velis sup eos regē: propter
quā causam et pphetas posueris qui
pdicent de te in iherusalē dicentes. Rex
in iudea est. Audientibus est rex verba
hec. Idcirco nūc veni: ut ineamus cō-
siliū pariter. Et misit ad eos dices. Nō
est fadū scdm verba hec que tu loque-
ris. De corde enim tuo tu cōponis hec.
Omnes enī hī terrebat nos: cogitan-
tes q̄ cellarent manus nre ab opere
et quiesceremus. Quā ob causam ma-
gis cōfortaui manū meas. Et ingres-
sus sum domū samaie filij dalaie: fi-
lij methabeel secro. Qui ait. Trade-
mus nobiscū in domo dei in medio
templi: et claudamus portas edis: q̄
venturi sunt ut interficiant te: et node
venturi sunt ad occidendū te. Et dixi.
Nūti quisquā similis mei fugit? Et
quis ut ego ingrediet templū et vine-
t? Non ingrediat. Et intellexi tpe de? nō
miseret eū: sed quasi vaticinas loque-
retur ad me: et tobias et sanaballath

roduxissent eum. Acceperat enim precium
ut recitaret faceret et peccarent: habere
malum quod reprobrarent michi. Me-
mento mei domine pro robia et sanabal-
lach: iuxta opera eorum talia: sed et nota-
die propheta et ceterorum prophetarum qui ter-
rebant me. Completus est autem murus vi-
cesimo quinto die mensis elul: quinquaginta
duobus diebus. Factum est ergo cum
audissent omnes inimici nostri ut time-
rent uniusse gentes que erant in circum-
nostris: et cōsideret iuxta scriptos: et
scirent quod a domino factum esset opus hoc.
Sed et in diebus illis multe optimatum
iudeorum epistole mittebantur ad robiam:
et a robia veniebant ad eos. Multi enim
erant in iudea habentes iuramentum eius:
quia gener erat sedechie filii ioroi: et ioha-
nan filius eius acceperat filiam mesollai filii
barachie. Sed et laudabant eum coram me:
et verba mea nuntiabant ei. Et robias
mittebat epistolas ut fecerit me. **III**
Doctus autem edificatus est murus: et
posui valuas: et recensui ianito-
res et catones: et levitas: precepi autem
fecerit meo: et ananie principi domus de
iherusalem: ipse enim quasi vir verax et ti-
mens deum plus ceteris videbatur. Et dixi
eis: Non aperiant porte iherusalem
usque ad calorem solis. Quia adhuc as-
sidet: clausis porte sunt et oppilare.
Et posui custodes de habitatoribus
iherusalem singulos per vias suas: et uni-
quusque contra domum suam. Civitas autem
erat lata nimis: et gradus: et populus per-
uitus in medio eius: et non erat domus
edificata. Deus autem dedit in corde meo:
et congregavi optimates et magistratus
et vulgum: ut recenserem eos. Et inveni
librum census eorum qui ascendisset primum:
et invenit est scriptum in eo. Ipsi filii pro-
prie qui ascenderunt de captivitate

migratum quos restitulerat nabuchodonosor rex babilonis: et reversi sunt
in iherusalem: et in iudeam: unusquisque
in civitate sua: qui venerunt cum soba-
bel: iohue: neemias: azarias: raamias:
naamin: mardocheus: bellar: melpha-
rar: beggoc: naum: baana. Summe
viroi ipsi israel. Filii pharos duo
milia centis septuaginta duo. Filii sa-
pharia: trecentis septuaginta duo. Filii
area: trecentis quinquaginta duo. Filii
pheremo ab filiis iohue et iohab: duo
milia odingenti decem et octo. Filii be-
lam: mille odingenti quinquaginta qua-
tuor. Filii zethua: nongenti quadra-
ginta quinque. Filii zachai: septingenti
seaginta. Filii benmisi: trecentis quadra-
ginta octo. Filii bebai: trecentis viginti
octo. Filii asgad: duo milia trecentis
viginti duo. Filii adonia: trecentis se-
aginta septem. Filii beguai: duo milia
seaginta septem. Filii adin: trecentis quin-
quaginta quinque. Filii acher: filii ezechie:
nongenti octo. Filii asen: trecentis viginti
octo. Filii belai: trecentis viginti qua-
tuor. Filii areph: centis duodecim. Filii
gaboon: nonaginta quinque. Filii ber-
leem et nerupha: centis octoginta octo.
Viri anathor: centis viginti octo. Viri
berthamoth: quadraginta duo. Viri
cathathia: centis septuaginta septem. Viri
rama et nebo: trecentis viginti unus. Viri machi-
nas: centis viginti duo. Viri bebel et
cham: ducentis viginti tres. Viri nebo al-
terius: quinquaginta duo. Viri heli
alterius: mille ducentis quinquaginta
septem. Filii areu: trecentis viginti. Filii
irichio: trecentis quadraginta quinque. Filii
lodadin et dno: septingenti viginti.
Filii seraa: trecentis milia nongenti
ta. Sacerdotes. Filii idai in domo

ielua: nongenti septuaginta tres. Filii
emmer: mille quinquaginta duo. Filii
phellur: mille ducentis quadraginta
septem. Filii areu: mille decem et septem.
Levite. Filii iohue et redmihel: filios o-
deute: septuaginta quatuor. Catones.
Filii ha alaph: centis quadraginta octo.
Janitores. Filii sellu: filii acher: fi-
lii thelmon: filii acub: filii athia: filii
lobai: centis viginta octo. Machinne.
Filii loa: filii asupha: filii thebaoth:
filii ceros: filii haas: filii sado: filii leba-
na: filii agaba: filii selmon: filii anan:
filii geddel: filii gare: filii raahia: filii
rasin: filii nechoda: filii iezem: filii aza:
filii phaza: filii belai: filii munim: filii
nephusim: filii bechur: filii acupha: fi-
lii azur: filii belluth: filii maia: filii
arfa: filii berchos: filii hizara: filii the-
ma: filii nalia: filii atupha: filii euon:
salomonis: filii sathai: filii sophtech:
filii pheruda: filii iahala: filii drecon:
filii gedel: filii saphara: filii achil: filii
focrech: qui erat orus et albam filio
ammon. Machinne: et filii ser-
uon: salomonis: trecentis octoginta duo.
Ipsi sunt autem qui ascenderunt de thelma-
la thelarfa: therub adon: et emmer: et
non potuerunt indicare domum patrum su-
orum: et semen suum: et filii essent. Fi-
lii dalaia: filii robia: filii nechoda: se-
centis quadraginta duo. Et de sacerdo-
tibus: filii iobia: filii arcos: filii berzel-
lai: qui accepit de filiis berzellai ga-
laadinis uxorem: et vocat est nomen
eorum. Ipsi quiescerunt scriptura sua in cen-
su: et non inveniuntur: et ceteri sunt de sacer-
dotibus. Dicitur: athenathia eis ut non
māduarent de sandis sandorum: donec
haberet sacerdos doctus et eruditus. Om-
nis multitudo quasi unus: quadra-
ginta duo milia seaginta: absque

levitis et ancillis eorum qui erant septem mi-
lia trecentis viginta septem: et inter eos ca-
tores: et catones: ducenti. Qui eorum
secentis viginta septem: muli eorum: ducen-
ti quadraginta quinque: cameli eorum: qua-
dringenti viginta quinque: asini se-
centis septuaginta viginti. Ipsi quoque referunt
quid in commentario scriptum fuerit: regin-
neamia historia regitur. Nonnulli autem
de principibus familias: dederunt in opus.
Athenathia dedit in thesaurum: auri
dragmas mille: phialas quinquagin-
ta: tunicas sacerdotales quingentas
ginta. Et de principibus familias: dederunt
in thesaurum operis auri dragmas
viginti milia: et argenti minas duo
milia ducentas. Et quod dedit reliquus
populus auri dragmas viginti milia:
et argenti minas duo milia: et tunica
sacerdotales: seaginta septem. Habitaverunt
autem sacerdotes: et levite: et ianitores
et catones: et reliqui vulgus: et machinne
et omnis israel in civitatibus suis. **III**
Et venerat mensis septimus. Filii
autem israel erant in civitatibus suis.
Congregatusque omnis populus filii vir v-
nus ad plateam que est ante portam
aquarum: et dixerunt edre scribe ut affer-
ret librum legis moysi: quem preceperat
dominus israeli. Attulit ergo edras sa-
cerdos legem coram multitudine viro-
rum et mulierum: cunctisque qui poterant in-
telligere: in die prima mensis septimi.
Et legit in eo apertum in platea que erat
ante portam aquarum: de mane usque
ad mediam diem: in conspectu virorum et
mulierum et sapientium. Et aures omnis
populi erant recte ad librum. Stetit autem
edras scriba super gradum lignum quem
fecerat ad loquendum: et steterunt iuxta
eum: mathathia: et senia: et ania: et uria:
et elchia: et maasia ad dexteram eius: et

ad sinistram phadaia. misahel. et mel-
chia. et asim. et asaph. dana. zacharia.
et mosollai. Et aperuit etoras librū co-
rā omni populo. Sup. unūsum quippe po-
pulū eminebat. Et cū aperuisset eū: ste-
nit omnis populus. Et benedixit etoras do-
mino deo. voce magna. Et respōdit
omnis populus. amē. amen: eleuās man-
suas. Et inturbaui sunt: et adorauerūt
deū proni in terrā. Porro iesue. et baa-
ni. et serabia. yamin. accub. septai. o-
dia. maasia. elita. azarias. iozabed.
anani. phalaia. leuite. silentiū faciebāt
in populo: ad audiendā legē. Popul⁹ autē
habat in gradu suo. Et legerūt in li-
bro legis dei distinde. et aperte ad intel-
ligendū: et intellexerūt cū legeret. Dixit
autē neenias. ipse ē asaph. et etoras
sacerdos. et scriba. et leuite. interpretēs
unūso populo. Dies sanctificat⁹ ē dñs
deus noster. Nolite lugere. et nolite flere.
stetate enī omnis populus: cū audiret ver-
ba legis. Et dixit eis. Ne comedite pin-
guia. et bibite mullū: et mittere partes
eis qui nō parauerūt sibi qā sanctus
dies dñi ē: et nolite tristiari. Gaudniū
etenī dñi est fortitudo nra. Leuite autē
silentiū faciebāt in omni populo dicentes.
Tacete: qā dies sanct⁹ est: et nolite dole-
re. Abiit itaq; omnis populus ut comede-
ret. et biberet et mitteret partes: et faceret
leticiā magnā: qā intellexerāt uerba q̄
docuerat eos. Et in die secūdo congregati
sunt principes familiarū unūsi populi sa-
cerdotes et leuite ad etorā scribā: ut in-
terpretaret eis uerba legis. Et inuenie-
rūt scriptū in lege. p̄cepisse dñm in ma-
nu moysi. ut haberent filij israel in tabe-
nacle in die solēni mensis septimi: et
ut p̄dicent et dimulget uocē in unūsi
urbib⁹ suis. et in iherlm dicēs. Egredi-
mini in mōtem. et afferite frondes olive:

et frondes ligni pulcherrimi. frondes li-
gni. et ramos palmarū: et frondes li-
gni nemorosi. ut fiat tabernaculū sicut
scriptū est. Et regressus est populus et attu-
lerūt. fecerūtq; sibi tabernaculū unū:
quib⁹ in domo suo et in arcijs suis:
et in arcijs domus dei. et in platea po-
te aquarum: et in platea porte ephra-
im. fecit ergo uniuersa ecclesia eorum
que redierant de captiuitate taberna-
culi: et habitauerunt in tabernaculis.
Ita enī fecerāt a dieb⁹ iosue filij num-
taliter filij israel: usq; ad diē illū. Et fuit
leticia magna nimis. Legit autē in li-
bro legis dei. p̄ dies singulos. a diē pri-
mo usq; ad diē nouissimū: et fece-
runt solemnitate septem diebus: et
in die octauo colledā iuxta ritū. Et
in die autē uicesimo quarto mensis hui⁹
duenerūt filij israel in ieiunio. et in lacris:
et hum⁹ sup. eos. Et separati est senē
filiorū israel ab omni filio alienigena: et
steterūt et confitebantur peccata sua et
iniquitates patrū suorū. Et cōsurrexerūt
ad stāndū: et legerūt in volumine legis
dñi dei sui quater in die: et quater con-
fitebant. et adorabāt dñm deū suū.
Surrexerūt autē sup. gradū leuitay io-
sue et bani. et redmihel. remini. sabnia.
abani. facebias. bani. chanani. et da-
mauerūt magna uoce ad dñm deū suū.
Et dixerūt leuite. iosue. et redmihel.
bonni. aschia. serebia. arebia. odia. se-
bua. sataia. Surgite. benedicite dño
deō nro. ab eterno usq; in eternū. Et be-
nedicāt nomini glorie tue exalto: in
omni benedictione et laude. Tu ipse dñs so-
lus: tu fecisti celū et relū celorū et omne
exercitū eorū: terrā et unūsa q̄ in ea sūt:
maria et omnia que in eis sunt. Et tu
uiuificas omnia hec: et creas: et reli te ad-
rat. Tu ipse dñs deus qui elegisti abra-

et eduxisti eum de igne chaldeorū: et
posuisti nomē eius abrahā. et inueni-
sti cor ei⁹ fidele corā te: et p̄cussisti cū eo
sedes ut daret ei terrā chanani. et hei-
eui. et amorri. et pherezi. et iebusi. et
pergezi. ut daretur senniri ei⁹. Et imple-
sti uerba tua quā iussisti es. Et uidisti af-
flictionē patrū nrorū in egipto. clamo-
remq; eorū audisti sup. mare rubrū: et
dedisti signa et portā in pharaone.
et in unūsis suis ei⁹: et in omni populo ter-
re illi⁹. Cōgnouisti enī qā supbe ege-
rāt contra eos: et fecisti tibi nomē. sicut et
in hac die. Et mare diuisti ante eos: et
trāserūt per mediū maris in sicca. Per-
secutores autē eorū p̄cussisti in p̄fundū
quasi lapidē in aquas ualidas: et in co-
lumna nubis dūdor eorū sicut per diē.
et in columna ignis per noctē: ut appare-
ret eis uia per quā ingrediebant. Ad
mōtem q̄ synai descendisti: et locut⁹ es
cū eis de celo: et dedisti eis iudicia recta
et legē ueritatis. et ceremonias. et p̄cepta
bona. Et sabbatū sanctificatū tuū co-
fendisti eis: et mādāta et ceremonias
et legē p̄cepisti eis in manu moysi sui
ui. Panē q̄ de celo dedisti eis in fame
eorū: et aquā de petra eduxisti eis sitien-
tibus. Et dixisti eis ut ingrederent⁹ et pos-
sederēt terrā: sup. quā leuasti manū tu-
am ut traderes eis. Ip̄i uero et p̄res nri
supbe egerūt. et indurauerunt ceruices
suas: et nō audierūt mādāta tua: et nō
luerūt audire: et nō sunt recordati mi-
rabilū tuorū q̄ feceras eis. Et indura-
uerūt ceruices suas: et dixerūt caput ut
conuerterent⁹ ad uirtutē suā q̄si per con-
tentionē. Tu autē de⁹ p̄mitus clemēs et
misericors. lōganimis et multē misera-
tionis: nō dereliquisti eos. Et quidem
cū fecisses tibi uindictā. et dixeris. Ecce
ist⁹ est de⁹ tuus q̄ eduxit te de egipto.

feceruntq; blasphemias magnas: tu
autē in misericordijs tuis multis non
dimidisti eos in deserto. Columna nubis
nō recessit ab eis per diē: ut duceret eos
in uia: et columna ignis p̄ noctē: ut obse-
deret eis iter per quō ingrederent⁹. Et spi-
ritū tuū bonū dedisti q̄ doceret eos: et
manna tuū nō prohibuisti ab ore eorū:
et aquā dedisti eis in siti. Quadragin-
ta annis pascuisti eos in deserto: nichilq; eis
defuit. Vestimenta eorū nō inueteraue-
rūt: et pedes eorū nō sunt attriti. Et de-
disti eis regna et populos: et patri⁹ es ei⁹
sordes. Et possederūt terrā seon. et terrā
regis ezebon: et terrā og regis basan.
Et multiplicasti filios eorū sicut stellas
celi: et adduxisti eos ad terrā de qua di-
xeras p̄rib⁹ eorū ut ingrederent⁹ et possi-
derēt. Et uenerūt filij: et possederūt terrā.
Et humiliasti corā eis habitatores ter-
re chananeos: et dedisti eos in manu
eorū. et reges eorū. et populos terre: ut face-
rēt eis sicut placet illis. Exerūt itaq;
urbes munitas. et humū pingue: et
possederūt domos plenas cūctis bo-
nis. alternas ab alijs fabricatas: uti-
neas et oliueta. et ligna pomifera mul-
ta. Et comederūt et saturati sunt. et im-
pinguati sunt et abundauerūt delicijs
in bonitate tua magna. Prouocauē-
rūt autē te ad iracundiā. et recesserūt a te:
et p̄cecerūt legē tuā post terga sua. Et
prophetas tuos occiderūt q̄ testabāt
eos ut reuerterent⁹ ad te: feceruntq; blas-
phemias grādes. Et dedisti eos in ma-
nū hostiū suorū: et afflixerūt eos. Et in
tpe tribulationis sue clamauerūt ad te:
et tu de celo audisti. et scdm miseratione-
s tuas multas. Dedisti eis salua-
tores: q̄ saluaret eos de manu hosti-
um suorū. Cūq; requiescerent reuerti sūt
ut facerent malum in cōspectu tuo: et

dereliquisti eos in manu inimicorum suorum: et possederunt eos. Conuersi sunt et clamauerunt ad te. Tu autem de celo respicisti et liberaisti eos. In misericordia tua multis temporibus: et restituitur eis eos ut reuerterentur ad legem tuam. Ipsi vero superbe egerunt: et non audierunt mandata tua. Et in iudiciis tuis peccauerunt: quia facies tua non erat in eis. Et dederunt humerum recedente: et ceruicem suam indurauerunt: nec audierunt. Et peraxisti super eos annos multos: et restituitur eis eos in spiritu tuo per manus prophetarum tuorum: et non audierunt: et tradidisti eos in manus populi terrarum. Qui misericordiam autem tuam plurimis non fecisti eos in consumptionem: nec dereliquisti eos: quia deus misericordiam et clemens es tu. Nunc itaque deus noster: magnus fortis et terribilis: custodieris patrum et misericordiam: ne auertas a facie tua omnem laborem qui inuenit nos: reges nostros: principes nostros: et sacerdotes nostros: et prophetas nostros: et presbiteros nostros: et omne populum tuum: a diebus regis assur usque in diem hunc. Et tu iustus es in omnibus qui uenerunt super nos: quia ueritatem fecisti: nos autem impie egimus. Reges nostri: principes nostri: sacerdotes nostri: et presbiteri nostri: non fecerunt legem tuam: et non attenderunt mandata tua: et testimonia tua que testificatus es in eis. Et ipsi in regnis suis bonis: et in bonitate tua multa quam dederas eis: et in terra latissima et pingui quam tradideras in conspectu eorum: non fuerunt tibi: nec reuerti sunt a studiis suis pessimis. Ecce nos ipsi hodie sumus: et terra quam dedisti patribus nostris ut comederent panem eius: et qui bona sunt eis: et nos ipsi sumus in ea. Et fruges eius multiplicatur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra: et corporibus nostris dominatur et numeris nostris secundum uoluntatem suam:

et in tribulatione magna sumus. Super omnibus ergo hijs nos ipsi precamur: sed et scribimus: et signant principes nostri: leuite nostri et sacerdotes nostri.

Signatores autem fuerunt: neemias archelatha: fili archelai: et sezechias: saraias: azarias: iheremias: phelur: amarias: melchias: ac sebenia: mellur: maarem: metimuth: obdias: daniel: genton: baruch: mosollai: abiamin: mazia: belga: semeta: hij sacerdotes. Porro leuite: iosue filius azarie: beniamin de filiis enadad: edmihel: et fratres eorum: sechenia: odenia: elia: phalaia: anan: micha: roob: asubia: zachur: sechia: sabania: odia: banianinu. Capita populi: seros: phemoab: elam: zethu: bani: bonni: azgad: belai: adonaya: beggoai: adin: ather: zechia: azur: odenia: asum: belai: areph: anathot: nebai: mechphia: mosollai: azir: melisabel: sadoch: ieddua: sechia: anan: ania: olee: anania: asub: alor: phaleam: sobech: reu: asubna: mablia: ethaia: banan: anan: mellur: areu: banana: et reliqui de populo. Sacerdotes: leuite: ianitores: et cantores: nathinnei: et omnes qui se separauerunt de populo terrarum ad legem dei: uxores eorum: filii eorum: et filie eorum: omnes qui poterant sapienter spondere pro fratribus suis: optimiores eorum: et qui ueniebant ad pollicendum: et inuadunt: ut abularer in lege domini quam dederat in manu moysi cui sunt: ut facerent et custodiret uersa mandata domini dei nostri: et iudicia eius: et testimonia eius: et ut non darentur filias nostras populo terre: et filias eorum non acciperentur filijs nostris. Populi quoque terre qui important uenalia: et omnia ad usum per diem sabbati ut uendat: non accipiantur ab eis in sabbato: et in die sanctificato. Et dimittentur

annu septimum: et ratione uisibile manus. Et statuerunt super nos precepta: ut domus dei nostri: ad panes propositionis: et ad sacrificium sempiternum: et in gloriam filij sempiterni in sabbatis et kalendis: in solennitatibus: et in sanctificatione: et pro peccato: ut eorum pro israel: in omne uisum domus dei nostri. Hortes ergo misimus super oblationem lignorum inter sacerdotes et leuitas et populum: ut inferrent in domum dei nostri per domos patrum nostrorum per tempora a temporibus anni usque ad annum: ut arderet super altare domus dei nostri: sicut scriptum est in lege moysi. Et ut afferrentur primitiua terre nostre: et primitiua uinum fructus omnis ligni: ab anno in annum in domo domini: et primitiua filiorum nostrorum: et pecorum nostrorum: sicut scriptum est in lege: et primitiua hominum nostrorum: et omniui nostrorum: ut offerrentur in domo dei nostri sacerdotibus qui ministrant in domo dei nostri. Et primitiua ciborum nostrorum: et libaminum nostrorum: et poma omnis ligni: uindemie quoque et olei afferemus sacerdotibus ad gazophiladium dei nostri: et decimam partem terre nostre leuitas. Ipsi leuite decimas accipiet et omnibus ciuitatibus operum nostrorum. Erant autem sacerdotes filij aaron cum leuitis in decimis leuitarum: et leuite offerret decimam partem decime sue in domo dei nostri ad gazophiladium in domo thesauri. Ad gazophiladium enim deportabunt filij israel: et filij leui primitias frumenti et uini et olei: et ibi erunt uasa domini sanctificata: et sacerdotes et cantores et ianitores et ministri: et non dimittentur domum dei nostri.

Habitauerunt autem principes populi in iherusalem. Reliqua uero plebs misit sortem: ut tolleretur una pars de decem qui habitaturi essent in iherusalem ciuitate sancta: nouem uero partes in ciuitatibus.

Benedixit autem populus omnibus uiris qui se sponte obulerant ut habitarent in iherusalem. Ipsi sunt itaque principes ciuitatis qui habitauerunt in iherusalem: et in ciuitatibus iuda. Habitauit autem unusquisque in possessione sua in urbibus suis israel: sacerdotes: leuite: nathinnei: et filij eorum salomonis. Et in iherusalem habitauerunt de filiis iuda: acer: de filiis beniamin. De filiis iuda: archaias filius aziam: filij zacharie: filij amarie: filij saphatie: filij malathel. De filiis phares: ismaasia: filius baruch: filius colozia: filius azia: filius adaya: filius ioarib: filius zacharie: filius silonites. Omnes filij phares qui habitauerunt in iherusalem: quadringentisegingentanovem uiri fortes. Ipsi sunt autem filij beniamin. Bellu filius mosollam: filius ioed: filij phadaia: filius coliaia: filij masia: filij ethel: filius ylaia. Et post eum gebbai sellai: nonagetiugintido. Et ioel filius zechari: propter eorum: et iudas filij samua super ciuitate secundo. Et de sacerdotibus idaia filius ioarib: iachin: saraias filius helchiae: filij mosollai: filij sadoch: filij meraioth: filij ahitob principes domus dei: et fratres eorum facientes opera templi: octingentiugintiduo. Et adaias filius ieroam: filius pheleia filij amihai: zacharie: filij phelur: filij melchiae: et fratres eius principes principum: ducenti quadragintiduo. Et amasai: filij azrihel: filij azi: filij mosollamoth: filij emmer: et fratres eorum potentes nimis: centuugintido: et prepositus eorum: zaddihel filius potentu. Et de leuitis: sebenia filij asub: filij azaricam: filij asabia: filij boni: et sabathai: et iozabeth: super omnia opera que erant forinse: in domo dei a principibus leuitarum.

Et mathania fili⁹ micha-fili⁹ zebedei
fili⁹ asaph princeps ad laudādū. et ad
cōfiteūdū ī oratione: et bebecias scōs
de scōs ei⁹: et abda fili⁹ samuha-fili⁹
galal-fili⁹ ydichun. Omnes leuite in ci-
uitate sāda: ducē octogēta hui⁹. Et
ianitores: accub telmon. et fratres eorū
q̄ custodiebāt hostia. centū septuagin-
tadu. Et reliqui ei⁹ israel sacerdotes. et
leuite in vniuersis ciuitatib⁹ iuda. vni-
quisq; in possessione sua: et nathinnei
q̄ habitabāt ī ofel. et syahā. et galpā.
De nathinneis: et episcopis leuitarū in
iherlm: azzī fili⁹ banni-fili⁹ asabie-fili⁹
mathanie-fili⁹ micha. De filiis asaph:
cātores in ministerio dom⁹ dei. Prece-
ptū quippe regis sup eorū erat: et ordo
in cātorib⁹ p dies singulos: et sachaiā
fili⁹ mellezebel. De filiis zara-fili⁹ iuda
in manu regis iuxta omne verbū ppli:
et ī domib⁹ per omnes regiones eorū.
De filiis iuda habitauerūt ī cariatar-
be. et ī filiab⁹ ei⁹: et ī dithon. et ī filia-
bus ei⁹. et ī capseel. et ī vicis ei⁹: et ī
iesue. et ī molada. et ī bechalech. et ī
asercual. et ī beclabee. et ī filiab⁹ ei⁹: et
ī sicelech. et ī mochoḡa. et ī filiab⁹ ei⁹:
et ī rammon. et ī fara. et ī iecimuch.
et ī zonga. et ī odollā. et ī villis earū: lachī.
et ī regionib⁹ ei⁹: azechā et ī filiab⁹
eius. Et māserūt ī beclabee usq; ad
vallē emmon. filij autē beniamin: age-
ba. mechmas. et hai. et bechel. et filia-
bus eius: anathot. nob. anana. asor.
rama. gethai. madid. seboim. nebal-
lach. et onō velle artificum: et de leui-
tis. portiones iuxta et beniamin. **XXII**
Hij sunt autē sacerdotes et leuite. q̄
ascenderūt cū zorobabel filio sa-
lachiel. et iosue: saraia. iheremias.
elozas. amaria. melluch. ac. secheni-
as. reum. meimuch. addo. genthon.

abya. miamin. madia. belga. semeia.
et ioarib. et ydaia. sellū. amoch. elcia.
adaia. Isti principes sacerdotū et scōs
eorū in dieb⁹ iosue. Porro leuite. iesua.
benmū. cedmihel. sarabia. iuda. ma-
thanas. sup ymōs ipi et scōs eorū: et
bebecia. atq; ethanni. et scōs eorū vni-
quisq; in officio suo. Josue autē genuit
ioachim. et ioachim genuit eliab.
et eliab genuit ioiada: et ioiada genuit
ionathan. et ionathan genuit ied-
dua. In dieb⁹ autē ioachim erat sacer-
dotes. principes familiā saraie. ma-
arie. iheremie. ananie. eldore. mosollā.
amarie. iohannan. milio. ionathan.
sebenie. ioseph. aran. edna. maraioch.
elci. adair. zacharie. genthon. mosol-
lam. abie. zecher. miamin. et moabie.
feli. belge. sammua. semeie. ioachim.
ioarib. mathanai. iodaie. azzī. sellaie.
relaia. mochober. elchie. aselbie. ydaie.
nathanahel. Leuite in dieb⁹ eliab. et
ioiada. et ionathan. et ieddua. scripti
principes familiā et sacerdotes in re-
gno dārii perse. filij leui principes fa-
miliā scripti in libro verborū dñi: et
usq; ad dies ionathan. filij eliab. Et
principes leuitarū: aselbia. sechebia. et iesue
fili⁹ cedmihel. et scōs eorū p vires suas:
ut laudārēt. et cōfiterent iuxta p̄p̄tū
dauid viri dei: et obsecrārēt eque p̄ ordi-
nem. Mathania. et bebecia. et obedia.
mosollam. thelmon. accub. custodes
porarum. et vestibulorū ante portas.
Hij ī dieb⁹ ioachim filij iosue. filij io-
sedech: et ī diebus neemie ducis. et
eldore sacerdotis scriberū. In dedicatiō-
ne autē muri iherusalē. regierūt leuitarū
de vniuersis locis suis ut adducerēt eos
in iherlm. et facerent dedicatiōne et leti-
ciā ī actione gratiarū. et cātorū. et ī omni-
bus psalterijs et citharis. Congregati

sunt autē filij cātorū. et de cāptiuis circa
iherlm. et de villis neuphātū. et de domo
galgal. et de regionib⁹ geba. et azma-
nech: quā villas edificauerūt sibi cāto-
res ī circuitu iherlm. Et mūdati sunt sa-
cerdotes et leuite. et mūdauerūt pplm.
et portas et murū. Ascendere autē feci
principes iuda sup murū: et statui du-
os magnos choros laudātū. Et ie-
runt ad dexterā sup murū ad portā sec-
quiliij. Et iuit post eos osaias. et me-
dia pars principū iuda: et azarias.
elora. et mosollā. iuda. et beniamin. et
semeia. et iheremia. Et de filiis sacerdo-
tū in tubis: zacharias fili⁹ ionathan.
fili⁹ semeie. fili⁹ mathanie. fili⁹ micha-
ie. fili⁹ zechur. fili⁹ asaph. et scōs ei⁹ se-
meia. et azarel. malalai. galalai. ma-
ai. nathanahel. et iuda. et anani. in va-
sis cātorū dauid viri dei: et elozas scriba
ante eos ī porta fontis. Et cōtra eos as-
cenderūt ī gradib⁹ ciuitatis dauid. in
ascensu muri sup domū dauid: et usq;
ad portā aquarū ad orientē. Et chor⁹
scōs gratias referentiū ibat et adūsor.
et ego post eū: et media pars ppli sup
murū. et sup turrem furnorū. et usq; ad
muru laulimū. et sup portā ephraim.
et sup portā antiquā. et sup portā pisci-
um. et turrem ananahel. et turrem emat.
et usq; ad portā gregiarū. et steterūt ī po-
ta custodie. Steterūtq; duo chori lau-
dantiū ī domo dei: et ego et dimidia
pars magistratū meū. Et sacerdotes.
eliasim. maasia miamin. micha. et
liemai. zacharia. et anania ī tubis: et
maasia. et semeia. et eleazar. et azzī. et io-
hannan. et melchias. et elam. et ezer. Et
clare recinerūt cātores: et iezeia p̄posi-
tus. Et immolauerūt ī die illa viti-
mas magnas: et letati sūt. Deus enī
letificauerat eos leticia magna. Sed

et uxores eorū et liberi gausti sūt: et au-
dita ē leticia iherlm. **XXIII**
Reuerterūt
q̄ ī die illa viros sup gazophilaciā
thelauri ad libamina. et ad primitias.
et ad decimas. ut introfererēt p eos pri-
cipes ciuitatis et decore gratiarū. adio-
nes sacerdotes et leuitas: q̄a letificat⁹
est iuda ī sacerdotib⁹. et leuitis astantib⁹.
Et custodiebāt obsequiōne dei sui. et
obsequiōne expiationis: et cātores et
ianitores. iuxta p̄ceptū dauid et salo-
monis filij ei⁹: quia ī dieb⁹ dauid et a-
saph ab eordis erat princeps cātorū.
et cātorū in cāmine laudātū et cōfite-
rū deo. Et omnes israel ī dieb⁹ zorobabel
et ī diebus neemie dabant partes cā-
toribus et ianitoribus per dies sin-
gulos: et sanctificabant leuitas: et leui-
te sanctificabāt filios aaron. **XXIV**
In die autē illo lectum est ī volumine
moysi: audire pplū. Et inuētū est scri-
ptum ī eo qd nō debeāt introire am-
monites et moabites ī ecclesiā dei usq;
in eternū eo qd nō occurrerūt filiis israel
cū pane et aqua: et cōduxerūt adūsor
eos balaā ad maledicendū eis: et dicit
de⁹ noster maledictionē ī benedictio-
ne. Fadū ē autē cū audissent legē: sepa-
rauerūt omne alienigenā ab israel. Et
sup hoc erat eliab sacerdos q̄ fuerat
p̄positus ī gazophilaciō dom⁹ dei
nri: et p̄xim⁹ tobie. fecit ergo sibi ga-
zophilaciū grande: et ibi erat ante eū re-
ponētes munera et thus. et vasa. et doc-
mā sumētū vini et olei: partes leuitarū
et cātorū et ianitorū et primitias sacerdo-
tales. In quib⁹ autē hijs nō sūt ī iheru-
salē: q̄a ī anno tricesimo octo artaxer-
xes regis babilonis veni ad regē. Et ī
fine dñi rogavi regē. et veni ī iheru-
salē. Et intellegi malū qd fecerat helia-
sib tobie: ut faceret ei thesaurū ī vestib⁹

domus dei: et malum michi uisum est ualde. Et
pietati uasa domus tue foras de gazo
philatio: precepitque et emendauerunt gazo
philatio. Et retuli tibi uasa domus tue: sa
crificium et thus. Et cognoui quod partes le
uitarum non fuissent dare: et fugisset unumquod
que in regionem suam de leuitis: et rationibus et de
his qui ministrabant: et regi causam aduersum
magistratum: et dixi. Quare deliquisti do
mum dei? Et congregaui eos: et feci stare in
stationibus suis. Et omnes iuda appon
bant decimam frumenti: uini: et olei: in hor
rea. Et constitui super horrea selemias sa
cerdotem: et sadoch scribam: et sadoch de le
uitis: et iuxta eos anan filium zachur
filium mathanie: qui fideles comprobati
sunt: et ipsi credite sunt partes fructus suo
rum. Memoro mei deus meus per hoc: et ne
deleas miserationes meas quas feci in
domo dei mei: et in cernimoniis eius. In die
bus illis uidi in iuda calcantes cordaria
in sabbato: portantes aerucos et onera
res super alinos uinum et uuas: et sic et o
mne opus: et interfecit in iherusalem die sab
bati. Et testatur sum ut in die qua uen
dere liceret: uenderet. Et iherusalem habitaue
runt in ea: interfecitque pisces: et omnia uena
lia. Et uendebat in sabbatis filius iuda
et iherusalem. Et oburgauit optimates iu
da: et dixi eis. Que est hec res mala quam
vos facitis: et perphanatis die sabbati?
Nihil enim hoc fecerunt patres nostri: et addu
xit deus nos super nos omne malum hoc:
et super ciuitatem hanc. Et vos addidistis ira
tundiam super israel: uiolando sabbatum. Fadum
est autem cum quiescerent porte iherusalem die
sabbati: dixi: et clauserunt ianuas: et pre
cepit ut non aperiret eas usque post sabbat
um. Et de pueris meis constitui super portas:
ut nullus intraret omnis die sabbati. Et
manifestum negotiatores et uendentes unum
sa uenalia foris iherusalem semel et bis: et

testatur sum eos: et dixi eis. Quare ma
netis et aduerso muri? Si scitis hoc fecer
itis: manum mittam in uos. Itaque et ipse il
lo non uenerunt in sabbato. Dixitque leui
ut mundaarentur: et uenirent ad custodiam
portas: et sanctificanda die sabbati. Et
pro hoc ergo memoro mei deus meus: et parte
michi secundum multitudinem misere
rationum tuarum. Sed et in diebus illis
uidi iudeos duceres uxores azotas:
ammonitas et moabitidas. Et filii eorum
et media parte loquebantur azonice: et ne
scierant loqui iudaice: et loquebantur iuxta
linguam populi: et populi. Et oburgauit eos:
et maledixit. Et cecidi et eis uiros et de
calauit eos: et adiuuauit in deo ut non da
rent filias suas filiis eorum: et non accipe
rent de filiabus eorum filias suas: et libime
rent ipsi dices. Numquid non in humilitate
di peccauit salomon rex israel? Et ecce
in gentibus multis non erat rex similis
eius: et dilectus deo suo erat: et posuit ei
deus regem super omnem israel. Et ipsum
ergo duxerunt ad peccatum mulieres a
lienigenae. Numquid et nos inobedi
tes faciemus omne malum grade hoc: ut
peruicemus in deo nostro: et ducamus uxores
peregrinas? De filiis autem ioiada filij
eliasib sacerdotis magni: gener erat
sanaballath promittis: quem fugauit a
me. Recordare domine deus meus aduer
sum eos qui polluerunt sacerdotum: et
sacerdotem et leuiticum. Agitur mun
davi eos ab omnibus alienigenis: et co
stitui ordines sacerdotum et leuitarum
unumquemque in ministerio suo: et in ob
latione lignorum in temporibus constitutis
et in primitijs. Memoro mei deus meus in
bonum. Amen. *Explicit liber uetus
qui est esdre secundus*

Quapud esdre terna
I fecit iohas ius: et
pascha in iherosoli
mis domino: et immo
lauit phasem quarta
decima luna primi
mensis: statuerunt sacerdotes per uices
dicere folis amidos in templo domini. Et
dixit leuitis sacris suis israel: ut san
tificarent se domino in positione sancte
arche domini in domo quam edificauit sa
lomon filius dauid rex. Non erit uobis
tollere super humeros eam. Et nunc desui
te domino uro et curam agite gentis illius: israel
et parte secundum pagos et tribus ueras se
cundum scripturam dauid regis israel: et se
cundum magnificentiam salomonis filij
eius: omnes in templo et secundum parti
culam principum: patrum ueram eorum qui
stant in conspectu fratrum filiorum israel. Im
molate pascha: et sacrificia parate fratri
bus uestris: et facite secundum preceptum domini quod
datus est moysi. Et donauit iohas in
plebe que inuenta est omnium agnorum et he
doch: et rapray: triginta milia: uitulo
rum milia. Hec de regalibus data sunt
secundum promissionem populo: et sacerdotibus
in pascha: oues numero duo milia:
ac uituli centum. Et iechonias et semeias
et nathanahel fratres: et asabias: et ozi
el: et coraba in phasem: oues quinque mi
lia: uulos quingentos. Et hec cum
fecerint eleganter: steterunt sacerdotes et
leuite habentes azima per tribus. Et se
cundum partes principum: partem in co
spectu populi offerrebat domino: secundum ea que
in libro moysi scripta sunt. Et assue
runt phasem igni prout oportebat: et ho
stias roserunt in euolijs: et in ollis cum
beniuolentia. Et arulerunt omnibus qui
erant ex plebe: et post hec parauerunt
sibi et sacerdotibus. Sacerdotes enim

offerrebat adipem usque dum finita esset
hora: et leuite parauerunt sibi et fratribus
suis filiis aaron. Et sacrificatores fili
as offerrebat secundum ordinem. Secundum prece
ptum dauid: et asaph: et zacharias: et ied
inus qui erat a rege: et hostiarum per
singulas ianuas: ita ut non paruica
ret unumquisque suam. Fratres enim eorum pa
rauerunt illis. Et summata sunt que
pertinebant ad sacrificium domini. In illa
die egerunt phasem: et offerrebat hostias
super domum sacrificium secundum preceptum regis
iolie. Et egerunt filij israel qui inuenta sunt
in ipso illo phasem: et die festi azimorum per
dies septem. Et non est celebratum phasem
tale in israel a temporibus samuel
prophete: et omnes reges israel non celebra
uerunt tale pascha quale egit iohas: et
sacerdotes: et leuite: et iudei: et omnis israel
qui inuenta sunt in reformatione ihe
rosolimis. Et dauid decimo anno regna
te iohas celebratum est phasem. Et directa
sunt opera iolie in conspectu domini sui in
corde pleno metuentis: et que circa il
lum quidem constituta sunt in pristinis
temporibus de eis qui peccauerunt: quique
irreligiosi fuerunt in domino propter omni gen
tem: et qui non quesierunt uerba domini super
israel. Et post omnem adu hunc iohas
ascendit pharao rex egypti ueniens in
carchamis abicere super euseaten: et egerit
in obuiam illi iohas. Et misit rex egypti
ad ioham dicens. Quid michi et tibi
est rex iude? Non sum missus a domino.
Super euseaten enim bellum meum est. Re
stinuas descende. Et non est reuersus io
has super curru: sed repugnare ei cona
bat: non attendens uerbum prophete: et ore
domini: sed constituit ad eum bellum in campo ma
geddo. Et descendunt principes ad re
gem iohas. Et dixit rex pueris suis. Mi
mouete me a prelio. Infirmus sum

et valde. Et statim amouetur eū pu-
eri ipsius de aede. Et ascendit sup curru
secundariū suū: et pueniens iherosoli-
mā uita suū est: et sepultus est in pa-
tuo sepulcro. Et in tota iudea luge-
bāt iohannē: et qui p̄sident cū uxoris
lamētabāt eū usq; in hūc diē. Et datū
est hoc fieri semp in om̄e gen⁹ isrl. Hec
autē p̄scripta sunt in libro historiarū re-
gū iude: et singla gesta. adus iohē et
et gloria. et intellect⁹ eius in lege dñi:
quia eque gesta sunt ab eo: et que non
scripta sunt in libro regū isrl: et iude. Et
assumēs qui erāt ex gente iechoniā
filiū iohē: et tuerūt regē pro iohā p̄e
suo. cū esset annorū triginta: et re-
gnauit sup isrl mētibz tribz. Et amo-
uit eū rex egipti ne regnaret i iheroso-
limis: et multauit gentē argenti tale-
ta centū: et auri talentū unū. Et obitū
regē egipti regē iohannē fecit ipsius re-
gen iude et iherusalē: et alligauit ma-
gistratē iohannē zarathem fecit su-
um: et apprehēdēs reduxit egiptū. An-
norū erat iohannē viginti quinq; cū re-
gnare cepisset i terra iuda: et i iherusalē:
et fecit malū in cōspetu dñi. Post hūc
autē ascendit nabuchodonosor rex ba-
bilonis: et alligās eū in aureo uincto
pduxit in babiloniā: et sacra uasa do-
mini accepit nabuchodonosor: et tu-
lit: et cōsecrauit in templo suo in babi-
lonia. Nā de immundicia illi: et irrel-
giositate scriptū ē in libro temporū re-
gum. Et regnauit iohannē filius eius
pro eo. Cū autē obitū⁹ esset: et erat annorū
odo. Regnauit autē mēses tres et dies
decē in iherusalē: et fecit malū in cōspe-
ctu dñi. Et post annū mēses nabucho-
donosor transiueuit eū babiloniā
simul cū sacris uasis dñi: et cōstituit
sedechiam regem iuda: et iherlm: cū esset

annorū viginti annis. Regnauit autē
annis undecim. Et fecit malū in cōspe-
ctu dñi: et nō est uerū a uerbis que di-
cta sunt ab iheremia ppheta ex ore do-
mini. Et admirat⁹ a rege nabuchodo-
nosor peritans discessit: et inducā
reuerē sua: et corde suo. transgressus est
legiōmā dñi dei isrl. Et dices pph dñi
multa inique gesserūt et impie egerūt
sup om̄es immundicias gentiū: et pol-
luerūt templū dñi qd̄ sanctū erat i ihe-
rosolimis. Et misit deus patre suū
per angelū suū reuocare eos: propter
qd̄ peccauerūt illis i tabernaculo suo. Ip̄i
uero subleuabāt in angelis suis: et
qua die locut⁹ est dñs erat illudens
prophetis ei⁹. Qui usq; ad iracundiā
cōuert⁹ est: super gentē suā p̄pter irrel-
giositatē suā: et p̄cepit ascendere reges
chaldēos. Ip̄i occiderūt inuēntes eorū
in gladio: et circuitū sancti templi eorū:
et nō pepercerūt inuēnti et senī: et uirgi-
ni et adolecenti: sed om̄es traditi sunt
in manus ip̄orū: et om̄ia sacra uasa do-
mini: et regales apothecas relinētes
tulērūt in babiloniā: et incendērūt do-
mū dñi: et deuoluerūt muros iherusa-
lem: et turrez ei⁹ incendērūt in igne. Et
cōsumauerūt om̄ia honorifica ei⁹: et
ad nichilū redigērūt: et reliquos a gla-
dio in babilonē: et erant sui illi usq;
dum regnaret p̄se in repletiōe uer-
bi dñi i ore iheremie: quousq; benignē
agere terra sabbata sua. Om̄i tempore
desertionis sue sabbatizauit in ap-
plicatione annorū septuaginta. ¶

Regnante cyro rege persarū in con-
sumatione uerbi dñi in ore ihe-
ranie: suscitauit dñs sp̄ritū cyri regis
persarū: et p̄dicauit in toto regno suo
simul per scripturā dñs. Hec dicit cy-
rus rex persarū. Nā constituit regni

ubi terrarū dñs isrl dñs excelsus: et si-
gnificauit michi edificare domū sibi
in iherlm que est in iudea. Si quis est
ex genere uro: dñs ip̄i ascendat cū eo
in iherusalē. Quotquot ergo circa lo-
ca habitāt adiunēt eos q̄ sunt in loco
ip̄o i auro et argento in donationibz cū
equis: et iumentis: cūq; alijs que scdm
uota apponūtur in eam dñi que est
in iherlm. Et stantes principes tribuū
pagorū: et iude: et tribu beniamin: et sa-
cerdotes et leuite: quos excitauit dñs
ascendere et edificare domū dñi que ē
in iherlm: et qui erāt in circuitu eorū ad-
iunērūt in om̄i auro et argento ei⁹ et
iumentis et uotis quā pluribz: multi
quorū sensus excitat⁹ est. Et cyrus rex
protulit uasa sacra dñi q̄ trātulit na-
buchodonosor rex babilonis ex iheru-
salē: et elecauit ea ydolo suo. Et profe-
rens ea cyrus rex persarū tradidit muni-
dano qui erat sup thesauros ip̄i. Per
hūc autē tradita sūt salmanasaro p̄se
fidi iude. Hōrū autē hic numer⁹. Liba-
toria argētea duo milia q̄dringēta:
athysce argenteę trigēta: phiale aureę
trigēta: item argēteę duo milia qua-
dringēta: et alia uasa mille. Om̄ia
autē uasa aurea: et argētea quinq; mi-
lia octingēta sexaginta. Et enumera-
ta sunt salmanasaro simul cū hijs q̄
ex captiuitate babilonie uenerāt in ihe-
rosolimā. In artaxerxes autē regis pe-
sarū temporibz scriptū ē ei de hijs q̄
inhabitabāt in iudea: et iherlm: balla-
mus et nutidar⁹ et labell⁹ et rathim⁹
balthemus samelus scriba: et reliqui
inhabitātes in samaria: et ceteris locis
subiecta epistolā regi artaxerxi. Dñe
pueri tui rathim⁹ ab accēdētibz: et la-
bellus scriba: et reliqui curie tue iudi-
ces in celestia et phenicem. Et nunc

notū sit dño regi: quoniā iudei qui a-
scēderūt a uobis ad nos uenientes i
iherlm ciuitatē refugā et pessimā: edifi-
cant furnos eius: et statuit muros: et
templū suscitant. Quod si ciuitas ista
et muri summā fuerint nō tantum
tributa nō sustinebūt pendere: sed etiā
regibz resistant. Et quia id agit circa
templū: rede haberi arbitratū sum⁹ nō
despicere hoc ip̄m: sed notū facere dño
regi: ut si uidebit rex: quērat in libris
patrū tuorū: et inuēntes in amonitiōni-
bus scripta de hijs: scies quoniā ciui-
tas ista fuit refuga: et reges et ciuitates
cōcutiens: et iudei refuge et prelia cōmit-
tentes in ea ab eterno: ob quā causam
ciuitas ista deserta est. Nūc ergo notū
facim⁹ dñe rex: quoniā si ciuitas hec
edificata fuerit: et hui⁹ muri erecti fuerint:
descensus tibi nō erit i celestia: et phe-
nicem. Tūc scripsit rex rathimmo q̄ scribe-
bat accēdētia: et belthimmo et labellio scri-
be: et ceteris obitibus in
siria: et phenicē: ea que subiecta sunt. Le-
gi epistolā quā misistis michi. Prece-
pi ergo inquiri: et inuentū est: quoniā
ciuitas illa est ab eo regibz resistens
et homines refuge: et prelia in ea effici-
entes: et reges fortissimi erāt in iherlm
dñantes et tributa regibz: a celestia
et phenicē. Nūc ergo p̄cepi prohibere
hōies illos edificare ciuitatē: et phile-
re ne qd̄ ultra hec fiant: sed nec proce-
dāt i plurimū: ex qua sūt malicie ita
ut regibus molestia imponet. ¶

Tunc recitatis hijs que a rege ar-
taxerxi scripta fuerāt rathimus
et labellus scriba et qui cū hijs obitū
ei⁹ erāt iungentes festināter uenerūt in
iherusalē: cū equitatu et curia: et agni-
ne: et ceterisq; edificātes phibere. Et uo-
cabāt ab edificatiōne templi i iherlm:

usq; secundo anno regni dario regis per-
satu. Rex darius fecit etiam magna o-
mnibus uentibus suis: et omnibus ma-
gistratibus medie et perlidis et omnibus
purpuratis et pitoribus et cosulibus et pre-
fatis sub illo ab india usq; ethiopia:
centumviginti septem provincijs. Et cum ma-
dnasseret et bibissent et satiati essent
tunc darius rex ascendit in cubiculo suo:
et dormiuit et epergescit est. Tunc illi
res iuvenes corporis custodes qui cu-
rodiebant corpus regis: dixerunt alter al-
teri. Dicamus unusquisq; nomen suum
qui prellat: et cuiuscuq; apparuerit se-
mo sapiens: alteri: dabit illi darius
rex dona magna: purpura cooperiri
et in auro bibere et super auro dormire
et aureum feno: et cydarem bisti-
nam: et torquem circa collum: et sedeo loco
sedebit a dario propter sapientiam suam: et
cognatus dario vocabitur. Tunc scribentes
singuli suum uerbum signauerunt: et posue-
runt subter sceculum dario regis: et dixe-
runt. Quis surrexit rex dabinus illi
scripta nostra: et quodcuq; iudicauerit rex e-
tribus: et magistratibus perlidis: quoniam
uerbum eius sapiens est: ipsi dabit uido-
ria sicut scriptum est. Unus scripsit. Forte
est uinum. Alius scripsit. Fortior est rex.
Tercius scripsit. Fortiores sunt mulieres:
super omnia autem uincit ueritas. Et cum
surrexisset rex acceperunt scripta sua: et
dederunt illi: et legit. Et mittes uocauit
omnes magistratibus perlidis: et medos:
et purpuratos: et pretores: et pfectos: et
sedent in consilio: et lecta sunt scripta co-
ram ipsis. Et dixit. Vocate adolescen-
tes: et ipsi indicabunt uerba sua. Et uo-
cati sunt: et introierunt. Et dixit illis. Qu-
dicare nobis de hijs que scripta sunt.
Et cepit prior qui dixerat de fortitudine
uini. Et dixit. Viri quam pualer

uinum omnibus hominibus qui bibunt illud.
Reducit mentem. Item regis et orphanum
facit mentem uanum. Item secum ac liberi
pauperis ac diuitis et omnem mentem
conuertit in securitatem: et iocunditatem: et
non meminit omnem tristitiam et debum:
et omnia precordia facit honesta: et non
meminit regem nec magistratum: et omnia
per talia loqui facit. Et non memine-
runt cum biberint amicitiam nec fratrem-
tatem: sed post non multum sumunt gladi-
os: et cum a uino melerint et surrexe-
rint non meminerunt que gesserunt. M-
uiri num prellit uinum? Quis sic cogi-
tat facere? Et tacuit hoc dicto. **U**
et inchoauit sequens dicere: qui di-
xit de fortitudine regis. M uiri:
num prellit homines: qui terram et ma-
re obanant: et omnia que eis sunt? Rex
autem super omnia prellit: et dominatur eo-
rum: et omne quodcuq; dixerit illis faciunt.
Et si miserit illos ad bellatores: uo-
dunt: et demolunt montes et muros: et
ruces. Jugulant: et iugulant: et regis
uerbum non preterunt. Nam si uicerint:
asserunt regi omnia quecuq; predixisse-
runt. Similiter et alij omnes et quot-
quod non militat nec pugnat sed co-
lunt terram: rursum cum fuerint merces
asserunt tributa regi. Et ipsi unusquisq;
si dixerit occidite occidunt: dixerit: remit-
tite remittunt: dixerit: percutite: percutiunt: di-
xerit: exterminare exterminant: dixerit: edi-
ficare edificat: dixerit: recidite recidunt: di-
xit: placare placent: et omnis plebs et
virtutes eius obaudiunt: et super hoc ipse re-
cubuit: et bibit: et dormit. Ipsi autem custodi-
unt in circuitu eius: et non possunt ire sin-
guli: et facere opera sua: sed in dicto ob-
audientes sunt ei. Viri: quomodo non
prellit rex qui sic diffamatur? Et taci-
uit. Tercius qui dixerat de mulieribus:

ueritate: hic est zorobabel: cepit loqui.
Viri: uos magis rex: et multi homi-
nes: nec uinum prellit. Quis est ergo qui
diutor eorum? Nonne mulieres gaudent
regem et omnem populum qui diutur mari et
terre: et eis illis nati sunt: et ipse educa-
uerunt eos quod placauerunt vineas eis qui-
bus uinum fit? Et ipse faciunt stolas o-
mnium hominum: et ipsi faciunt gloriam ho-
minibus: et non possunt homines sepa-
rari a mulieribus. Si aggregauerint au-
rum et argentum: et omne rem speciosam
et uiderint mulierem unam bono habitu:
et bona specie: omnia hec relinquentes i-
eam intendunt: et aperto ore conspiciunt: et
eam allicunt magis quam aurum et argentum:
et omnem rem speciosam. Homo suum pa-
tre relinquit qui emigrat illud et suam re-
gionem: et ad mulierem se coniungit. Et cum
muliere renouat animam: et neque preem-
meminit: neque matrem neque regionem. Et
hinc oportet uos scire: quoniam mulie-
res diutur uiri. Nonne doletis? Et ac-
cipit homo gladium suum et vadit i uiam
facere furta: et homicidia et mare nauig-
are et flumina: et leonem uidet: et in tene-
bris ingreditur: et cum furtum fecerit: et frau-
des et rapinas: amabili sue affert. Et
neque diligit homo uxorem suam magis quam
patrem aut matrem. Et multi demones fa-
cti sunt propter uxores suas: et secum facti
sunt propter illas: et multi perierunt et iu-
gulati sunt: et peccauerunt propter mu-
lieres. Et nunc credite michi quia magis
est rex in potestate sua: quoniam omnes
regiones uerentur tangere eum. Et uidetis
tam apertum filium bezatis: misericordiam co-
rubina regis: sedent iuxta regem ad de-
xeram: et auferunt diadema de capite ei-
us: et imponunt sibi: et palmis cede-
bat rex de sinistra manu. Et super hec
aperto ore inuebat eam: et si accesserit ei

ridet: nam si indignata est fuerit blan-
ditur: donec reconcilietur in gratiam.
M uiri: cur non sunt fortiores mulieres?
Magna est terra: et excelsum est celum.
Quis ista agit? Et tunc rex et purpura-
ti inuebatur in alterutrum. Et inchoa-
uit loqui de ueritate. M uiri: nonne for-
tes sunt mulieres? Magna est terra: et
excelsum est celum: et uelox cursus solis
conuertit in gyro celum in locum suum i una
die. Nonne magnus est qui hec facit?
Et ueritas magna: et fortior pre omni-
bus. Omnis terra ueritatem inuocat: ce-
lum etiam ipsam benedicit: et omnia ope-
ra mouetur et tremunt ea: et non est cum
ea quicquam iniquum. Vinum iniquum: in-
iquus rex. Iniqui omnes filij hominum:
et iniqua illorum omnia opera: et non est
in ipsis ueritas. Et i sua iniquitate prei-
buit: et ueritas manet et inualescit in
eternum: et uiuit: et optinet in secula secu-
lorum. Nec est apud eam accipere personam:
neque differentias: sed quod iusta sunt facit
omnibus iniustis ac malignis: et omnes
benignatur in operibus eius. Et non est
in iudicio eius iniquum: sed fortitudo: et
regnum: et potestas: et maiestas omnium
euerum. Benedixit deus ueritatis. Et de-
sistit loquendo. Et omnes populi clamaue-
runt: et dixerunt. Magna est ueritas et
preualet. Tunc rex ait illi. Petre si quid uis
amplius quam que scripta sunt: et dabo
tibi secundum quod inuenieris es sapiens: et
proximus michi sedebis: et cognatus me-
us uocaberis. Tunc ait regi. Memor
esto uoti tui quod uouisti edificare iheru-
salem i die qua regnum accepisti: et omnia
uasa que accepta sunt regi iherusalem remit-
tere: que separauit cyrus quando ma-
dauit babiloniam: et uoluit remittere
ea ibi. Et tu uouisti edificare templum:
quod intenderunt ydumei quando

etiminata ē iudea a chaldeis. Et nūc ipse
ē qđ postulo dñe ⁊ qđ peto: hoc ē maie-
stas a te qđ postulo: ut facias vocū qđ
vovisti regi teli ē ore tuo. Tūc surgens
davit rex gaularū ē illū: ⁊ scripsit episto-
lā ad omnes dispēlatōres ⁊ pfectos ⁊
purpuratos: ut deducerēt eū: ⁊ eos qđ cū
illo erāt omnes ascendētes edificare ihe-
rusalē. Et omibz pfectis qđ erāt i syria ⁊
phenice ⁊ libano scripsit eplā: ut traxe-
rēt ligna cedrina a libano i iherlm: ut e-
dificarēt cū eis civitatē. Et scripsit omi-
bus iudeis qđ ascendēt a regno i iudeā
pro libertate: omne potētē ⁊ magistrā-
tū et pfectū nō supvenire ad ianuās i-
psoy: ⁊ omne regiōnē qđ optinuerant
esse immunē eis: ⁊ ydumei reliquē ca-
stella qđ optinēt iudeoy: et i strudurā re-
pli dare p singlos ānos talēta vigin-
usq; dū peredificaret: et sup saciū olo-
caultomata vtilare qđ die sicut habēt
pceptū: alia talēta decē offerre p singlos
ānos: et omibz qđ pcedūt a babilonia
dare civitatē: ut esset libtas tā ipis qđ
filijs eoy: ⁊ omibz sacerdotibz qđ pcedūt.
Scripsit autē ⁊ quāritatē ⁊ sacra stola
iussit dari in qua deliret: ⁊ leuitis scri-
psit dare pcepta usq; i diē qua sūma-
bit dom⁹ et iherlm reuertē: et omibz cu-
stodiētibz civitatē scripsit dare eis lorces
et stipēdia. Et dimisit omnia vasa qđ se-
parauerat cyrus a babilonia: ⁊ omnia
quecumq; dixit cyr⁹ ⁊ ipse pcepit fieri: et
mitti iherlm. Et cū pcessisset ille adole-
scēs eleuās facie i iherlm: benedixit regē
teli ⁊ dixit. Abs te ē victoria: ⁊ abs te ē
sapientia ⁊ caritas. Et ego sū tu⁹ sū.
Benedidit⁹ es qđ dedisti michi sapientiā: ⁊
tibi dñe dñe dñe pax nroy. Et acce-
pit eplā: ⁊ pfect⁹ ē i babiloniā. Et ve-
nit ⁊ nunciavit scibz suis omibz qđ fue-
rūt i babilonia: ⁊ benedixērūt dñi pax

suoy: qm dedit illis remissionē ⁊ redi-
gerunt: ut ascenderent et edificarent
iherusalem et templum ubi nomina-
num est nomē ei⁹ in ipso: et reuerterūt
cum musicis ⁊ leticia diebz septē. **U**
Post hec autē electi sūt ut ascende-
rēt principes pagoy p domos p
tribz suis: ⁊ uxores illoz: ⁊ filij et filie
eoy: ⁊ sūt ⁊ dñe ipsoy et pecora illoz.
Et davit rex misit vna cū eis eqtes mil-
le donec deducerēt eos i iherlm cū pax
⁊ cū musicis: ⁊ cū opānis ⁊ ubijs: et o-
mnes fies erāt ludētes: ⁊ fecit eos asce-
dere simul cū eis. Et hec sūt nomia viroy
qđ ascenderūt p pagos suos i tribz ⁊ in
partē principat⁹ ipsoy. Sacerdotes: filij
phinees: filij aaron: isis filij iserach:
ioachim filij zorobabel filij salathiel
de domo dauid: ⁊ pgenie phares tribu
iuda: qđ locut⁹ ē sub dario rege pla-
rū sūones mirificos i scdo āno regni
ip⁹ mēse nisan pmo. Sūt autē hī qđ a-
scenderūt ex iudea de captivitate trāsmi-
grationis: qđ trāsmigrauit nabuchodonosor:
rex babilonie i babilonē: ⁊ re-
sūt ē i iherlm. Et resunt partē iude v-
nusquisq; civitatē suā qđ reuertē cū zo-
robabel et iherlm: neenias: areores: eli-
meo: enumano: mardocheo: bealsuro:
mechysatodch: olodoro emonia: vñ de
principibz eoy: ⁊ numer⁹ a gētilibz eoy
et prepositis eoy. Filij phares: duo mil-
lia cētūseptuaginta duo. Filij areoria:
milīa quinq; ginta septem. Filij seao:
centumquadragesima duo. In filijs ihe-
su: ⁊ ioabes: millecentū duo. Filij de-
nu: duo milia quadringentesima
ginta. Filij dpraba: ducenti quinq;. Filij
banica: centumseptuaginta duo. Filij be-
beth: qđringētes. Filij archab: qua-
dringētiugintaseptem. Filij cham:
ringēta septē. Filij zoroar: duo milia

septuaginta septē. Filij admi: qđringēte
aginta duo. Filij aderedis: centū duo.
Filij aaso ⁊ zelas: cētū septē. Filij azo-
roc: qđringētiugintā duo. Filij iedar:
bone: centūringēta duo. Filij ananie:
cētūringēta. Filij asoni. Filij marlar:
qđringētiugintū duo. Filij zabarus:
nonaginta quinq;. Filij sepolemon: cen-
tūingintē. Filij nepopas: quinquā-
ginta quinq;. Filij bechanar: centūqui-
quaginta duo. Filij rebetham: centū-
ringēta duo. Filij rearpattos: qđ eno-
radies ⁊ modir: qđringētiugintē. Qui
et gramas: ⁊ gabea: centūinginti
un⁹. Qui et besselo: et ceagge: septuaginta
quinq;. Qui et baltaro: centūingintū duo.
Qui et bechenobes: quinquaginta quinq;
⁊. Filij lipis: centūquinginta quinq;
⁊. Filij labonni: cētūquinginta ginta
septē. Filij lichem: cētūseptuaginta.
Filij suadon ⁊ diom: cētūseptuaginta
duo. Filij eric: duo milia centūqua-
draginta quinq;. Filij anaa: cētūse-
ptuaginta. Sacerdotes. Filij iedus:
filij euter: filij eliasib: cētūseptuaginta
duo. Filij emeris: ducentūquinginta
duo. Filij salurij: cētūquinginta ginta
septem. Filij rarer: ducentūingintē
septē. Filij iherlm: raduhel: ⁊ ba-
mis: et seerbas: et edias: septuaginta
quinq;. Omnis numer⁹ a duodecimo
āno: triginta milia quadringēte
ginta duo. Filij ⁊ filie ⁊ uxores omnia
cōputatō: qđraginta milia ducentūqua-
draginta duo. Filij sacerdotū qđ psalle-
bāt i templo: filij asaph: centūinginti
duo. Omnia vero: filij eluenni: filij a-
zer: filij amon: filij accuba: topa: filij
robi: omnes centūringētiugintā duo. Sacer-
dotes sūtes i templo. Filij sel: filij gaf-
pha: filij tabloch: filij rarie: filij lu: filij
hellu: filij labana: filij armacha: filij

accub: filij vcha: filij cetha: filij aggab:
filij obai: filij anani: filij canna: filij
geddu: filij au: filij radim: filij deland:
filij nechba: filij casba: filij gaze: filij
ozni: filij sinone: filij atre: filij baltam:
filij asiana: filij manei: filij nashim: fi-
lij accusu: filij agista: filij azui: filij fa-
non: filij kasalon: filij meedda: filij fu-
sa: filij rarer: filij barcus: filij laree: filij
roeli: filij nashy: filij agisti: filij pdon:
salomon filij ei⁹: filij asophoth: filij
phasida: filij celi: filij dedon: filij gad-
dahel: filij sephgi: filij aggia: filij lacha-
rech: filij sabathen: filij caroneth: filij
mallich: filij ame: filij salus: filij ad-
dua: filij suba: filij eura: filij rahons:
filij phasphar: filij malmom. Omnes
sacro sūtes: ⁊ pueri salomonis: qua-
dringētiugintā duo. Hī sūt filij
qđ ascenderūt a chemel ⁊ iherla: princi-
pes eoy: carmella: ⁊ rareth: et nō pote-
rāt edicere civitates suas: et pgenies:
quēadmodū sūt et istē: filij dalari: fi-
lij tubal: filij nechodairi: et sacerdotibz
qđ sūgebāt sacerdotio: ⁊ nō sūt inue-
ni: filij obya: filij achis: filij addim: qđ
accepit uxorem et filiaz phargeleu et
vocati sūt nōte ei⁹. Et horū quēstia
est generis scripta impedatura ⁊ non
est inuenta: et phibiti sūt sacerdotibz
sumgi. Et dixit illis neenias: et abha-
ras ne participant sādā: donec surgat
pōntifex doct⁹ in ostensionē ⁊ redratem.
Omnia autē istē erat duodecim milia:
exceptis sēvis ⁊ acillis qđraginta mi-
lia cētūquadragesima. Secui hoj et
ancille: septem milia cētūringēte
septem: cātores et cantantes: ducenti se-
penta quinq;. Cameli: quadringē-
tiuginta quinq;: equi septem milia tri-
ginta: muli ducenti milia quadragin-
ta quinq;: subiugalia quinq; milia

viginti quinq. Et de ipso ipis p pagos. du venient in templū dñi qd erat in iherusalē: iunguare et suscitare templū in loco suo scdm suā virtutē. et dari in templū thesaurū operū sacri. auri minas. duodecim milia. et stolas sacerdotales centū. Et habitauerūt sacerdotes et leuite. et q̄ egrediat de plebe i iherlm et i regione. et sacri catores. et ostiarij. et om̄s isrl. i regionibz suis. Iustate aut septimo mēse. cūq; esset filij isrl unusquisq; i suis rebz. conuenerūt unanimēs i actū qd erat ante ianuā orientāle. Et stantes ihesus fili⁹ ioseph. et fr̄es ei⁹ sacerdotes. et zorobabel fili⁹ salathiel. et hui⁹ fr̄es. parauerūt altare. ut offerret sup illud olocaustomata scdm q̄ in libro moysi hominis dei scripta sūt. Et conuenerūt sibi et alijs nationibz terre. et reuerūt sacra rti i loco suo om̄es gentes terre. et offerret hōstias et olocaustomata dño matutina. Et egerūt scenophagia. et diē solennē sicut p̄ceptū ē i lege. et sacrificia quotidie sicut oportebat. et post hēc oblationes institutas. et hōstias sabbator. et neomenias. et dies solennū omnium s̄dificatorū. Et quot quot uouebāt dño a neomenia seprē mēsis reperūt hōstias offerre deo. et templū dñi nōdū erat edificatū. Et dederunt pecuniā lapidarijs. et fabris. et potū et pabula cū gaudio. Et dederūt carra hydomijs et cyris. ut trāstuerēt illis de libano trabes cedrinās et facerent rates i ioppe portū. scdm decretū qd scriptū erat eis a cyro rege persarū. Et in scdo anno ueniētes i templū dei i iherlm. mēse scdo inchoauit zorobabel fili⁹ salathiel. et ihesus fili⁹ ioseph. et fr̄es ipor. et sacerdotes. et leuite. et om̄nes q̄ aduenerāt de captiuitate i iherusalem. et fundauerunt templum dei.

nonilunio scdi mēsis scdi anni cū uenissent in iudeā et iherlm. Et statuerūt leuitas a uiginti annis sup opera dñi. Et stetit ihesus et fili⁹ ei⁹. et fr̄es. om̄es leuite. aspirantes. et executores legis. sacerdotes habētes stolas cū cubis. et leuite filij asaph habētes cythala. et laudantes dñm et benedicētes scdm dauid regē isrl. Et cātabant canticū dñi. qm̄ dulcedo eius et honor i sc̄a sup om̄nē isrl. Et om̄s p̄lus tuba reuerūt. et pdamauerūt uoce magna. collaudantes dñm i suscitāone dom⁹ dñi. Et uenerūt et sacerdotibz et leuitis. et p̄sidentibus scdm pagos. seniores q̄ uiderāt pristina domū. et ad hui⁹ edificatōnē cū clamore et plāctu magno. et multū cubis et gaudio magno. intācū ut p̄lus nō audiret tubas. p̄ter planctū p̄li. Turba enī erat cubis canens magnifice. na ut lōge audiret. Et audierūt inimici tribz iude et beniamin. et uenerūt scire q̄ esset uox tubaz. Et cognouerūt. qm̄ q̄ erat et captiuitate edificatū replū dño deo isrl. Et accedētes ad zorobabel. et ihesū. et p̄positos pagorū dixerūt eis. Edificabim⁹ una uobiscum. Similiter enī audiuit dñm n̄m. et ipi p̄citer incedim⁹ a diebz abbasarū regis assiriorū. q̄ transmigravit nos huc. Et dixit illis zorobabel. et ihesus. et p̄cipes pagorū isrl. Nō ē nobis et uobis edificare domū dei n̄i. Nos enim soli edificabim⁹ dño isrl. scdm ea q̄ p̄cepit nobis cyrus rex persarū. Hētes aut terrē incubātes hys q̄ sunt i iudea. et leuitas op⁹ edificatōnis. et insidias et p̄los adducētes. prohibebāt eos edificare. et aggressuras recētes impediētes ne cōsumeret edifiū omniū p̄uite xpi regis. et p̄citerit cōstructionem

per biennū usq; ad dārj regnū. **U**bi nō scdo autē anno regni dārj. p̄p̄cavit agge⁹ et zacharias fili⁹ addin. p̄phete apud iudeā et iherlm. nōie dei isrl sup eos. Tūc stās zorobabel fili⁹ salathiel. et ihesus fili⁹ ioseph. inchoauerūt edificare domū dñi q̄ ē i iherlm. cū adesset eis p̄phete dñi et adiuuaret eos. In ipso tpe uenit ad illos s̄lēs subregius syrie et phenices. et sacrobates et sodales ei⁹. dixerūt eis. Duo p̄cipite uobis domū hęc edificare. et redū istud et alia om̄ia p̄ficiētes. Et q̄ sūt cōdones qui hęc edificauit. Et habuerūt gratiā. uisitatione facta sup eos q̄ erat et captiuitate a dño seniores iudeorū. et nō sunt impediti edificare donec significaret dārj de om̄ibz istis. et respondu accipiet. Et replū epl̄e. q̄ misit dārj. S̄lēs subregius syrie et phenices. et sacrobates. et sodales ei⁹. in syria et phenice p̄sides. regi dārj salutē. Om̄ia nota sunt dño regi. q̄ cū aduissent in regione iude. et introissent in iherlm. inuenim⁹ edificātes domū dei magnā et replū et lapidibz politis et magnis. et p̄ciolis materijs in parietibz. et opera illa instātes fieri. et suffragare et p̄p̄care in manibz eorū. et in om̄i glā q̄ diligētissime perfici. Tunc interrogauimus seniores. dicētes. Duo p̄mittēte uobis edificātes domū istam. et opera hęc fundatis. Ideo autē interrogauim⁹. ut nō tū facerent ubi hōies et p̄positos. et nō minū scripturā p̄positorū postulauim⁹ illos. At illi respōderūt nobis dicētes. Nos sum⁹ hui⁹ dñi q̄ fecit celū et terrā. et edificat hęc dom⁹ ante ānos isto⁹ multos a rege isrl magno et fortissimo. et cōsumata ē. Et qm̄ p̄res n̄i recēbāt et ē. et peccauerūt i dñū isrl. tradidit eos in manus nabuchodonosor regis

babilonie. regis chaldeorū. et domū istam demolieres incendunt. et p̄lin captiuū duxerūt in babilonē. In p̄mo anno regnare cyro rege babilonie. sc̄i p̄lit cyrus rex domum hęc edificare. et illa sacra uasa aurea et argētea q̄ regulerat nabuchodonosor de domo q̄ est i iherlm. et cōsecrauerat ea i suo tēplo. rursum p̄ulit ea cyrus rex de tēplo qd erat in babilonia. et tradita sunt zorobabel et salmanasaro subregio. Et p̄ceptū est eis ut offerret hęc uasa. et reponerent in tēplo qd erat i iherlm. et ipm̄ replū dei edificare in loco suo. Tūc salmanasarus subierit fundamēta domus dñi q̄ est in iherlm. et eīndē usq; nūc edificat. et nō accepit cōsumationem. Nūc ergo si iudicat a te o rex. p̄quirat in regalibz bibliothecis cyri regis q̄ sunt in babilonia. et si inuentū fuerit cōsilio cyri regis repta esse cōstructionem dom⁹ dñi que est in iherusalē. et iudicat a domino rege nostro. scribat de hys nobis. Tunc rex dārj p̄cepit inquiri in bibliothecis. et inuenit est in egbathanis opido qd est in media regione lor⁹ un⁹ in quo scripta erant ista. Anno p̄mo regnare cyro rex cyrus p̄cepit domū dñi que est in iherlm edificare. ubi incēdebant igni assiduo. cuius altitudo sit cubitorum decem et latitudo cubitorum sexaginta q̄dratū lapidibz politis tribz. et meruano ligneo eiusdem regionis. et meruano uno nouo. et impendia dari de domo cyri regis. et sacra uasa domus dñi tam aurea q̄ argētea que regulerat nabuchodonosor. in domū dñi que est in iherlm ubi erant posita. ut p̄nāc illis. Et p̄cepit curā agere s̄lēs subregius syrie et phenice. et zatabuzana et sodales ei⁹. et q̄ ordinati erāt i syria et phenice p̄sides. ut abstinerēt se ab

rodē loco. Et ego quonq; p̄cepi in totū edificare: et prospexi ut adiunger eos q̄ sunt ex captivitate iudeorū donec consummaretur templū edis dñi: et a vegetione tributis syriceles. et phenice. diligenter quantitate dari hīs hominibus ad sacrificiū dñi. et zorobabel p̄fēdo ad thauros et arietes et agnos: similiter aut et fenum et sal et vinum et oleū instaret per singulos annos. prout sacerdotes qui sunt in iherusalem didauerūt consumi quotidie sine ulla dilatione: ut offeratur libationes summo deo: pro rege et pueris ei⁹. et drent pro ipsorū vita. Et denūtiatur: ut quicūq; transgressi fuerint aliquid ex hīs que scripta sūt. aut spreuerint. accipiat lignū de suis proprijs. et suspendatur: et bona ipsorū regi ascribant. Propterea et dñs cui⁹ nomen inuocatu ē ibi. regnauerit omne regem et gentē. qui manu suā extendit phibere aut male tractare domū dñi illā q̄ est in iherlm. Ego darius rex decessi: q̄ diligentissime scdm̄ hec feci. **iii**

Tunc syennēs subregulus celestrie et phenices. et satrabuzanes et lodales. obsecrui hīs qui a dario regi erāt decreta. insisterēt sacrosandis operibz diligentissime cooperātes cum senioribz iudeorū p̄cipibz syrie: et prosperata sunt sacrosanda opera: p̄phetantibz aggeo et zacharia p̄phetis. Et consummauerūt omnia per p̄ceptū dñi dei israel: et ex consilio cyri et darij. et artaxerxis regis persarū. Et consummata est domus n̄ra usq; ad terciā et vice simā diē mēsis adar: sexto anno darij regis. Et fecerūt filij israel et sacerdotes et leuite. et ceteri qui erāt ex captivitate qui appositū sunt: scdm̄ ea que scripta sunt in libro moysi. Et optulerunt in

dedicationē templi dñi thauros. et arietes ducentos. agnos recentos: et hedos pro peccatis unūq; israel duodecim: scdm̄ numerū tribuum israel. Et fecerunt sacerdotes et leuite amidiolis per mēbz sup̄ opera dñi dei israel. scdm̄ librū moysi et ostiarij per singulas ianuas. Et egerūt filij israel cum hīs qui erāt ex captivitate illud phasē quartadecima luna mēsis primi: quando sanctificati sunt sacerdotes et leuite. Omnes filij captivitatis nō sunt simul sanctificati sūt. Et immolauerūt phasē unūq; filij captivitatis: et fecerunt suis sacerdotibz et sibi ipsis. Et manducaverunt filij israel qui erāt ex captivitate omnes qui rēvāserāt ab omnibz exccrationibz gentiū terre. quēcentes dominū: et celebraverūt diē festū azimorū septem diebus epulātes in cōspectu dñi. quoniam dixerat cōsiliū regis assiri orū in eos: confortare man⁹ eorū ad opera dñi dei israel. Et post hūc. regnante artaxerxe persarū rege. accessit esdras filius azarie. filij helchij. filij solom. filij sadoch. filij archib. filij amen. filij azabai. filij bocci. filij abysue. filij phineas. filij eleazar. filij aaron p̄mī sacerdotis: hic esdras ascendit de babilonia. cū esset scriba et ingeniosus in lege moysi que data est a dño israel: docere et facere. Et dedit ei rex gloriā. q̄ inuenisset gratiam in omni dignitate et desiderio: in cōspectu eius. Et ascendit simul cū ipso et filijs israel et sacerdotibz et leuitis. et sacris cātoribz templi et ostiarijs. et senis templi in iherusalem. Anno septimo regnante artaxerxe in quinto mēse: hic annus septimus est regni: regnantes de babilonia novilunio quinti mēsis venerūt

iherosolimā iuxta p̄ceptum illius: scdm̄ dum prosperitate itineris a dño ipso: cum data eis. In hīs enī esdras magnam disciplinā obinebat ne pretermitteret quicūq; eorū que esset ex lege domini et p̄ceptis: et docendo unūq; israel omnem iusticiā et iudiciū. Accesserunt autem qui scribebāt scripta artaxerxis regis. tradiderūt scriptū qd̄ obvenerat ab artaxerxe rege. ad esdrā sacerdotem et lectorem legis domini: cuius exemplum subiectum est. **iii**

Rex artaxerxes esdri sacerdoti et lectori legis dñi salutē. Humanoz ego iudicās in beneficijs. p̄cepi eis qui desiderāt ex gente iudeorū sua sponte. et sacerdotibus et leuitis qui sunt in regno meo: comitari tecum in iherusalem. Si qui ego cupiunt ire tecū cōveniant et proficiant sicut placuit michi. et septē amicis meis consiliarijs: ut viscent ea que aguntur scdm̄ iudeā et israel observātes sicut habes in lege dñi: et faciant munera domino israel. que vovi ego et amici iherusalem: et omne aurū et argentū quod inuentū fuerit in regione babilonie. domino in iherusalem cū illo quod est donatū pro ipsa gente in templū dñi eorum quod est in iherusalem: ut colligatur hoc aurū et argentū ad thauros et arietes. et agnos et hedos. et q̄ hīs sunt cōgenuia: ut offerant hostias dño sup̄ altare dñi iporū quod est in iherusalem. Et omnia quecūq; volueris cū feceris tuis facere auro et argento: p̄fice pro voluntate tua scdm̄ p̄ceptum dñi dei tui: et sacrosanda vasa que data sunt tibi ad opera domus dñi dei tui que est in iherusalem. et cetera quecūq; tibi subvenire ad opera templi dei tui dabis de regali gazaphilano:

cum volueris cū feceris tuis facere auro et argento p̄fice scdm̄ voluntatem dñi. Et ego quidē rex artaxerxes p̄cepi custodibz thesaurorū syrie et phenice: ut quecūq; scripserit esdras sacerdos. et lector legis dñi diligenter deire ei usq; ad argenti talenta centū similiter et auri: et usq; ad fenum modios centū. et vini amphoras centū: et alia quecūq; abundant sine taxatione. Omnia scdm̄ legem dei fiant deo altissimo: ne forte resurgat ira in regno regis. et filij et filioz eius. Quibus aut dicitur. ut omnibz sacerdotibus et leuitis et sacris cantoribz et suis repli et scribis repli hui⁹ nullū tributū neq; ulla alia indiduo irogetur: nec habeat quibz potestati obicere eis quicūq;. Tu autem esdras secundum sapientiā dei constitue iudices et arbitros in tota syria et phenice. et omnes qui legē dei tui non novērunt doce: ut quicūq; transgressi fuerint legem diligētē plestant: siue morte. siue cruciatu. siue etiam pecunie multatione. vel abductione. Et dixit esdras scriba. Benedictus domin⁹ patrum nostrorum. qui dedit hanc voluntatem. in cor regis clarificare domū suā que est in iherusalem: et me honorificavit in cōspectu regis. et consiliarij. et amicorū eius. et purpuratorum eius: et ego cōstans animo sad⁹ sum scdm̄ opitulationē dñi dei mei. Et congregavi ex israel viros: ut simul ascenderet meū. Et hī sunt p̄positi scdm̄ suas patrias et principat⁹ portiones eorū qui meū ascenderūt de babilonia: in regno artaxerxis. Et filij phares: gesom⁹. Et filij siemari: amenus. Filioz dauid: accus filij seccilie. Et filij phares. et zacharias: et cū eo erāt viri centū quinquaginta.

Et filijs dudoris moabilionis zara-
er: et cum ipso viri ducenti quinquaginta.
Et filijs zacues iechonias zechiel: et
cum ipso viri ducenti quinquaginta. Et
filijs sala maalias gotholie: et cum
ipso viri septuaginta. Et filijs sapha-
rie: zarias nichel: et cum ipso viri octo-
ginta. Et filijs iob abdias iehel: et cum
ipso viri ducenti duodecim. Et filijs ba-
nie salimoch filius iofaphie: et cum ipso
viri centum septaginta. Et filijs beer: zacha-
rias beher: et cum ipso viri ducenti octo. Et
filijs ezrad iohanes arethan: et cum
ipso viri centum decem. Et filijs adoni-
tham ipis postremis: et hec sunt nomi-
na eorum eliaphalam fili? gebel: et seme-
ias: et cum ipso viri septuaginta. Et co-
gregavi eos ad fluvium qui dicitur thia:
et mechan: illic fuimus triduo: et reco-
gnovi eos. Et ex filijs sacerdotum et levi-
tarum non inveni illic. Et misi ad eleaza-
rum et eccelom: et malinan: et malgo-
ban: et enaathan: et samea: et ioribum
nathan: enuagan: zachariam: et mo-
sollamum: ipsos dudores et peritos.
Et dixi eis: ut venirent ad luddeum cui
erat apud locum gazophilan. Et ma-
davi eis: ut dicerent luddeo: et fratribus
eius: et illis qui erant in gazophilacio:
ut mitteret nobis eos qui sacerdotio
fungerentur in domo domini dei nostri. Et ad-
duxerunt nobis secundum manum validam
domini dei nostri viros peritos: et filijs mo-
oli: filij levi: filij israhel: sebebian: et fili-
os et fratres qui erant decem et octo: albi-
am: et amin: et filijs filiorum chananei: et
filij eorum viri viginti. Et ex hijs qui in
templo serviebant quos dedit david: et
ipsi principes ad operationem levitis tem-
plo servientium: ducenti viginti. Omnia
nomina significata sunt in scripturis.
Et vocavi illic ieiunium inuenticum: et aspectum

domini: ut querebat ab eo bonum inter nos
et qui nobiscum erant et filijs et pecoribus
propter insidias. Erubui enim perire a
rege pedites et equites in comitatu tu-
rele gratia: contra adversarios nostros. Di-
ximus enim regi: quoniam viri domini erant
cum eis: qui inquirunt eum in omni affectu.
Et iteque deprecati sumus dominum deum nostrum
secundum hoc: quod et spiritum habuimus:
et compotes facti sumus deo nostro. Et se-
paravi ex plebe israelitis: et sacerdoti-
bus templi viros duodecim: et sedebi-
an: et alannan: et cum eis ex fratribus eorum
viros decem. Et appendi eis aurum: et ar-
gentum: et vasa sacerdotalia domus dei
nostre: que donaverat rex: et consiliarii
eius: et principes: et omnes israhel. Et cum
appendissem: tradidi argentum talenta
centum quinquaginta: et vasa argentea
talentorum centum: et auri talenta centum:
et vasorum aurorum septies viginti: et va-
sa creta de bono cramento splendida
duodecim: auri specie reddentia. Et di-
xi eis: Vos sancti estis domino et vasa
sunt sancta: et aurum et argentum vestrum est
domino deo patrum vestrorum. Vigilate et
custodite donec tradatis ex plebe israeli-
tis: et sacerdotibus et levitis et principi-
bus civitatum israhel in iherusalem: in pa-
ratorio domus dei nostri. Et hijs qui
susceperunt sacerdotes et levites aurum et
argentum: et vasa intulerunt in iherusa-
lem in templum domini. Et promouimus
a fluvio thia die duodecima mensis
primi: usquequo introivimus in iheru-
salem. Et cum factus fuisset tertius dies: quare-
ta autem die ponderatum aurum et argen-
tum traditum est in domo domini dei nostri:
marimoth filio iori sacerdoti: et cum ipso
erat eleazar filius phinees: et erant cum
ipsis iofadus filius iehiel: et medias:
et banni filius: levites: ad numerum et

ad pondus universa. Et scriptum est pon-
dus ipsorum eadem libra. Qui autem vene-
runt ex captivitate obtulerunt sacrifici-
um domino israhel thaurus duodecim:
pro omni israel: arietes octoginta sex: a-
gnos septuaginta duos: hircos pro pec-
cato duodecim: et pro salute vacas du-
odecim: omnia in sacrificium domini. Et re-
legerunt precepta regis regalibus dispensa-
toribus: et subregulis coelestis: et phe-
nicis: et honorificaverunt gentem et tem-
plum domini. Et consummatis hijs accel-
sevit ad me ipse dicens: Non segre-
gaverunt genus israel et principes et sacer-
dotes: et levites: et alienigenae gentes et
nationes terre immundicias suas: a
chananeis et ethiis: et pherezis: et rebu-
seis: et moabitibus: et egipcijs: et ydume-
is. Coniuncti enim sunt filiabus eorum et
ipsi et filij eorum: et mixtum est semen san-
ctum alienigenis gentibus terre: et par-
ticipes erant ipsorum et magistrarum in-
iquitatis eius ab initio ipsius regni. Et
mox ut audivi ista cecidi vestimenta
et sacra tunica: et lateras capillos ca-
pitis: et barbam: sed dolens et mestus.
Et convenerunt quotquot tunc moveba-
tur in verbo domini dei israel ad me lugen-
tem super iniquitatem istam: et sedebam
cristis: usque ad vespertinum sacrificium. Et
surgetis a ieiunio coccinea habens ve-
stimenta: et lacram nuntia: in gemiculis:
et extendes manus ad dominum dicebam.
Domine confusus sum: et reuertus
sum ante faciem tuam. Peccata enim no-
stra multiplicata sunt super capita no-
stra: et iniquitates nostre reguntur super
nos usque ad celum: quoniam a temporibus pa-
trum nostrorum sumus in magno peccato:
usque ad diem hunc. Et propter peccata
nostra et patrum nostrorum sumus traditi cum
fratribus nostris: et cum sacerdotibus nostris:

regibus terre in gladium et captivitate
et depredatione cum confusione: usque in
hodiernum diem. Et nunc quantum est quod co-
rripit nobis misericordia abs te domine deus:
et derelinque nobis radicem: et nomen
in locum sanctificationis tue: degegere lu-
minare nostrum in domo domini dei nostri:
dare nobis cibum in omni tempore servi-
tutis nostre. Et cum servierimus non fuimus
derelicti a domino deo nostro: sed constituit
nos in gratia: ponens nobis reges per-
saru dare cibum: et clarificare templum
domini dei nostri et edificare deserta syon:
dare nobis stabilitatem in iudea et iheru-
salem. Et nunc quid dicimus domine
habentes hec? Transgressus enim sumus
precepta tua: que dedisti in manus pae-
rum tuorum prophetarum dicens. Quoniam
terra in qua introitis possidere heredi-
tatem eius: terra polluta est coniugina-
tionibus alienigenarum terre: et immu-
dicie illorum repleverunt eam: tota immu-
dicia sua. Et nunc filias vestras non co-
iungitis filijs eorum: et filias eorum non acci-
pietis filijs vestris: et non inquiretis pa-
rem habere cum illis in omni tempore: ut in-
valescentes madurescit optima terra: et
hereditatem distribuat filijs vestris
usque in evum. Et que contingunt nobis o-
mnia sunt propter opera nostra mali-
qua: et magna peccata nostra. Et de-
disti nobis talem radicem: et rursum
reverti sumus transgredi legem tuam:
ut non nasceremur: immundicie alienige-
narum gentium terre huius. Nonne irascens
nobis perdere nos: quoad usque non re-
linquat radicem: et nomen nostrum? Do-
mine deus israhel verax es. Derelicta
est enim radix usque in hodiernum diem.
Ecce nunc sumus in conspectu tuo in ini-
quitatibus nostris. Non est enim adhuc
stare ante te in hijs. Et cum adorando

confiteretur esdras fletu humi p̄tra-
tus ante templū: cōgregati sunt ante
eū rē iherusalem turba magna valde
viri et mulieres. et iuvenes et iuēcule.
Fletus enī erat magnus in ipsa mul-
titudine. Et cum clamasset iechonias
iehelī rē filijs isrl: dixit esdre. Nos in
dominū peccauim⁹: q̄ collocauimus
nobis in matrimoniū mulieres alie-
nigenas rē gentib⁹ terre. Et nūc es su-
per omnē israhel. In hīs ergo sit nul-
lū rādū a domino repellere omēs vxo-
res nostras q̄ rē alienigenas sūt cum
filijs ear⁹. Sicut tibi decretū est a ma-
ioribus secundū legem dñi rē surgēs
replica: ad te enī spectat negotiū: et
nos tecū sum⁹. Viriliter fac. Et rē sur-
gens esdras admirauit principes sa-
cerdotum. et leuitas et omnem israhel
facere secundū hec: et iurauerūt.

Et rē surgens esdras ab ante arcu-
um templi abiit i pastoforium
ignathe filij natabi: et hospitatus il-
lic non gustauit panem. nec aquam
bibit. sup iniquitatē multitudinis. Et
facta est predicatio in omni iudea. et
in iherusalē omnib⁹ qui erāt rē capti-
uitate in iherusalē congregati: ut qui-
cūq; non occurrerit biduo uel triduo
diei secundū iudiciū assidentū seniorū.
tollerentur facultates sue: et ipse alien⁹
iudicaret a multitudine captiuitatis.
Et cōgregati sunt omnes qui erāt rē
tribu iuda et beniamin in trib⁹ dieb⁹
in iherusalē. Hic mensis est nonus: di-
es mensis vicesimus. Et sedit omnis
multitudo in area templi tremantes
propter hyemem p̄sentē. Et rē surgēs
esdras dixit illis. Vos inique fecistis
collocādo vobis in matrimoniū vxo-
res alienigenas: ut adderetis ad pec-
cata israhel. Et nūc date cōfessionem

et magnificenciam dño deo patrū no-
strorū: et perficite voluntatem ipsius: et
discedite a gentib⁹ terre et ab vxorib⁹
alienigenis. Et clamauit omnis mul-
tudo: et dixerūt voce magna. Sicut
dixisti faciemus. Sed quonā multi-
tudo magna est. et tempus hyemū:
et non possumus insubdiari stare.
et hoc opus non est nobis un⁹ diei.
neq; bidui. multū enim in hīs pecca-
uimus: sicut p̄positū multitudinis. et
omnes qui nobiscum inhabitant. et
quotquot habēt vxores apud se alie-
nigenas: et assistāt accepto tempore rē
omni loco p̄stiteri et iudices: usque
quo soluat iram dominū negotiū hui⁹.
Jonathas autē filius ezei. et oza-
as thecham susceperunt secundū hec.
et bosoramus. et leuis et sabbachus.
simul cooperati sunt cū illis. Et rē-
runt secundū hec nomina omnia uni-
uersi qui erāt rē captiuitate. Et elegit
sibi viros esdras sacerdotes principes
magnos de patrib⁹ eorū secundum
nomina: et confederūt nouilunio mē-
sis decimi examinare negotium istud.
Et determinatū est de viris qui habe-
bant vxores alienigenas usq; ad ne-
omenia primi mensis: et inueniunt
rē sacerdotibus permixti qui habebāt
alienigenas vxores. Et filijs ihesu fi-
lij iosedech et fratib⁹ eius. maseas. et
eliezerus. et loribus. et ioadeus: et in-
ierunt manus ut repellerēt vxores su-
as: et ad litandū in orationē accē-
pro ignorātia sua. Et rē filijs semine-
ri: maseas. et esses et iosedech. azarias.
Et rē filijs sofere: lisomaias. hismae-
nis. et nathanas. nullo reddus. et cal-
sas. Et rē leuitas: iorabdu. et semias.
et colnis. et calitas. et saderas. et coluas.
et elionas. Et rē sacris cantorib⁹:

eliasib. zaccar⁹. Et rē ostiarijs: sallu-
mus. et tollane. Et rē isrl: rē filijs foro-
phi. et renias. et geddias. et melchias. et
michel⁹. et eleazar⁹. et ienebias et ban-
nas. Et rē filijs iolamam: chamas. et
zacharias. iezelus. et iodd⁹. et iunoth
et helias. Et rē filijs zachom: eliada.
et lialumus. zorchias et larimoth et
zabdis. et rebedias. Et rē filijs zebes:
iohannes. et amarias. et zabdias et e-
mens. Et rē filijs bāni: colam⁹. et mal-
luchus et iedd⁹. et iasub et alabs et ier-
moth. Et rē filijs addin: naathus et
mogias. et cal⁹. et caanas maseas
machathias et besel et bonn⁹. et ma-
nasses. Et rē filijs nuar: noneas. et a-
seas et melchias et sameas et symon
beniamin et malueus et marcas. Et
rē filijs asom: carianus machathias
et bannus et eliphalach. et manasses
et fenei. Et rē filijs bāni: iheremias. et
moodias. et abramus et iohel. et baue-
as. et pelias et ionas. et marimoth et e-
liasib. et mathane. et eliasib. et orilas. et
dielus. et semedius. et sambris ioseph⁹.
Et rē filijs nobel: idel⁹. et machathias
et sabad⁹. et zecheda sedmi et iessei bane-
as. Omnes isti diixerūt sibi vxores ali-
enigenas: et dimiserūt eas cū filijs. Et
inhabitauerūt sacerdotes. et leuite et q̄
erāt rē isrl in iherlm et i tota una regio-
ne: nouilunio mēsis septimi. Et erāt
filij isrl i cōmorationib⁹ suis. Et cōgre-
gata ē omnis multitudo simul in area q̄
ē ab oriē porte sacre. Et dixerūt esdre
pontifici. et ledori. ut afferret legē moysi
q̄ tradita est a dño deo isrl. Et attulit
esdras pontifex legē omni multitudinē
eorū a viro usq; ad infēre et omib⁹ sa-
cerdotib⁹: audire legē nouilunio mē-
sis septimi. Et legebat in aria q̄ est ante
sacra portā tēpli: a p̄ma luce usq; ad

vesperā. corā viris et mulierib⁹. Et de-
derūt omnes sensum ad legē. Et stetit
esdras sacerdos et ledor legis super li-
gneum tabulal qd fabricatū erat. Et
steterūt ad eū machathias et samus a-
nanius. azarias. vrias. ezechias. et al-
samus ad dexterā: et ad sinistram saderus
misacl. malachias. abusthas. sabus.
nabadias. et zacharias. Et assumpsit
esdras librū corā omni multitudinē: p̄-
sidebat enī in gloria in cōspētu omni-
um. Et cū absoluisset legē omēs redi-
steterūt: et benedixit esdras dñm deū al-
tissimi: dñs sabaoth omnipotens. Et re-
spōdit omnis p̄plus amē. Et eleuatis
sursū manib⁹: procidentes in terrā ado-
rauerūt dñm. ih̄sus et banarus. et saca-
bias. et iadim⁹. et accub⁹. et sabbachus.
et calites. et azarias. et iorab⁹. et anani-
as. et filias leuite. q̄ docebāt legē dñi: et i
multitudine legebāt legē dñi: et p̄tere-
bāt singuli eos qui intelligebāt lectio-
nem. Et dixit ad tharates esdre ponti-
fi. et ledori: et leuitis q̄ docebāt multitu-
dinē dices. Dies hic sanct⁹ ē dño. Et
omēs stebāt cū audissent legē. Digres-
si ergo māducate pinguissima queq;
et bibite dulcissima queq;: et muite
munera hīs qui non habent. Sādus
enī est hic dies dñi: et nolite melli esse.
Domin⁹ enī clarificabit vos. Et leui-
te denunciabāt in publico omnibus
dicentes. Dies hic sanctus est. Nolite
melli esse. Et abierūt omnes mandu-
care et bibere et epulari: et dare mune-
ra hīs qui nō habebant ut epulentur.
Magnifice enim sunt exaltati verbis
quibus edocti sunt. Et congregati sūt
universi in iherusalem celebrare letici-
am: secundum testamentum domini
dei israhel. **Explicit lib⁹ esdre tertius**

a vobis. Dies enim festos vestros et neomenia et circuncisiones repudiavi. Ego misi pueros meos prophetas ad vos: quos acceptos interfecistis: et lamias corpora eorum: quorum sanguine requiram dicit dominus. Hec dicit dominus omnipotens. Domus vestra deserta est. Proiciam vos sicut veteris stipulam: et filii percreationem non facient: quoniam mandatum meum neglexerunt: et quod malum est coram me fecerunt. Tradam domus vestras populo venienti qui me non audientes credunt: quibus signa non ostendi faciet que preceperunt. Prophetas non viderunt: et memorabunt iniquitatem eorum. Testor populi venientis gratiam: cuius paruuli reguntur cum leticia me non videntes oculis carnalibus: sed spiritu credentes qui dixi. Et nunc frater aspice que gloria: et vide populum venientem ab oriente: quibus dabo ducatum abraham ilac et iacob et osse et amos et michae et israhel et abdie et iohne et naum et abacur sophonie aggei zacharie et malachim qui angelus domini dicit dominus. Ego vocatus est. **H**eduxi populum istum de servitute: quibus mandata dedi per pueros meos prophetas quos audire noluerunt: sed irrita fecerunt mea consilia. Mater qui eos generavit dicit illis. Ne filii: quia ego vidua sum et deserta. Educa vos cum leticia: et amisi vos cum luctu et tristitia. Quoniam peccastis coram domino deo vestro: et quod malum est coram me fecistis. Nemo autem quid faciam vobis? Ego vidua sum et deserta. Ne filii: et petite a domino misericordiam. Ego autem te pater recte inuoco super misericordiam filiorum qui noluerunt testamentum meum seruare: ut des eis confusione et mortem eorum in direptionem: ne generatio eorum fiat. Dispergant in gentes nomina eorum: deleantur a terra: qui spreuerunt

sacramentum meum. Et tibi assue: qui abscondis iniquos penes te. Bene mala memorare quid fecerim zodomie et gomorre: quorum terra iacet in piceis glebis et aggeribus cinerum. Sic dabo eos qui me non audierunt: dicit dominus omnipotens. Hec dicit dominus ad eldram. Annuncia populo meo: quoniam dabo eis regnum iherusalem quod daturus eram israel. Et sumam michi gloriam illorum: et dabo eis tabernacula eterna que preparauimus illis. Signum vite erit illis: et odore vnguenti: et non laborabunt neque fatigabunt. Neque et accipietis. Rogate vobis dies paucos: ut immoretur. Nam paratum est vobis regnum. Vigilate. Testare celum et terram. Eorum enim malum et creatum hominum: quia viuis ego dicit dominus. Mater amplectere filios tuos: educa illos cum leticia. Sicut colubis confirma pedes eorum: quoniam te elegi dicit dominus. Et resuscitabo mortuos de locis suis: et de monumentis educa illos: quoniam cognoui nomen meum in israel. Noli timere mater filios: quoniam te elegi dicit dominus. Mitam tibi adiutorum pueros meos psalam et iheremiam: ad quos consilium sanctificavi et paravi tibi arbores duodecim: granatas varijs fructibus: et totidem fontes fluentes lac et mel: et montes immensos septem habentes rosam et lilium: in quibus gaudis implebo filios tuos. Viduam iustitiam: pupillum iudicia: egenam misericordiam: orphanum tuere: nudum vestire: confectum et debile curare: dandum iocundare noli: nuare manum: et rectum ad visionem claritatis mee admittite. Benem et iumentum intra muros tuos sua: mortuos ubi inueneris signans emenda sepulchro: et dabo tibi primam unctionem in resurrectione mea. Paula et quiesce populus meus: quia venit requies tua. Summe

bona nutri filios tuos: confirma pedes eorum. Seruos quos tibi dedi: nemo ex eis interiet. Ego enim eos requiram de numero tuo. Noli fatigare. Cum enim venerit dies pressure et angustie alij plorent: et tristes erunt: tu autem hilaris et copiosa eris. Zelabitur gentes: et nil aduersus te poterit dicit dominus. Manus mee regent te: ne filii tui gehennam videant. Iocundare mater cum filiis tuis: quia ego te eripiam dicit dominus. Filios tuos dormientes memorare: quoniam ego eos educam de lateribus terre et misericordiam cum illis faciam: quoniam misericors sum dicit dominus omnipotens. Amplectere natos tuos usque dum venio et prestem illis misericordiam: quoniam reuerberat fontem mer: et gratia mea non deficiet. Ego eldram preceptum accepi a domino in monte oreb: ut irem ad israel. Ad quos cum venirem reprobauerunt me: et respuerunt mandatum domini. Ideoque vobis dico gentes: qui auditis et intelligitis. Expectate pastorem vestrum: requiem eternitatis dabit vobis quoniam iam proximo est ille qui in seculum sedet aduenire. Parati estote ad premia regni: quia lux perpetua lucebit vobis: per eternitatem temporis. Fugite umbram seculi huius. Accipite iocunditatem glorie vestre. Ego testor palam saluatorem meum: commendatum domini accipite et iocundamini: gratias agentes ei qui vos ad celestia regna vocauit. Surgite et stare: et videte numerum signatorum et conuincit dominum. Qui se de umbra seculi transiit: splendidas tunicas a domino acceperunt. Recipe syon numerum iustorum: et conuice candidatos tuos qui legem domini compleuerunt. Filios tuorum quos optabas plenus es numerus. Roga imperium domini: ut sanctificet populum tuum qui vocatus est ab unigenito. Ego eldram vidi in morte

syon urbem magnam quam numerare non potui: et omnes cunctis collaudabant dominum. Et in medio eorum erat iuuenis statura celsus eminentior omnibus illis: et singulis capitibus eorum imponebat coronas: et magis exaltabatur. Ego autem miraculo tenebar. Tunc interrogavi angelum: et dixi. Qui sunt hijs domine? Qui respondens dixit michi. Hijs sunt qui mortalem tunicam deposuerunt: et immortalem sumpserunt: et confessi sunt nomen dei. Nemo coronatur et accipiunt palmas. Et dixi angelo. Ille inuenis quis est qui eis coronas imponit: et palmas in manus tradit? Et respondens dixit michi. Ipse est filius dei: quem in seculo confessi sunt. Ego autem magnificare eos reperi: qui fortiter per nomen domini steterunt. Tunc dixit michi angelus. Vade: annuncia populo meo gloria et quanta mirabilia domini dei vidisti. **A**nno tricesimo ruine ciuitatis erant in babilone: et struuntur sum super cubiculo meo recumbens. Et cogitationes mee ascendebant super cor meum: quoniam vidi desolationem syon: et abundantiam eorum qui habitabant in babilone. Et ventilatus est spiritus meus valde. Et reperi loqui ad altissimum verba timorata. Et dixi. O dominator domine tu dixisti ab initio quando placasti terram et hoc solus: et imperasti populo: et dedisti adam corpus mortuum: sed et ipsum signatum manu tuam erat: et insufflasti in eum spiritum vite: et factus est viuis coram te: et induxisti eum in paradiso quem placauerat de terra tua: antequam terra adueneret. Et hunc mandasti diligere viam tuam et preceperunt eam: et statim instituiti in eum mortem et in nationibus eius: et nate sunt gentes et tribus et populi et cogitationes quarum non est numerus. Et ambulauit

unaqueq; gens i voluntate sua: i mi-
ra agebant cora te: et spernebat prece-
pta tua. Iteru aut in tepore induxisti
diluuii sup inhabitates seculu: i per-
didisti eos. Et factu est in unoquoq; e-
orum sicut ade mori: sic hys diluuii.
Dereliquisti aut unum ex hys noe cu
domo sua: i ex eo iusti omnes. Et fa-
ctum e cum cepissent multiplicari q ha-
bitabant sup terra: i multiplicauerunt
filios et ppos: i geres multas: et repe-
runt iterato impietatem facere plus q
priores. Et factu est cu iniquitate face-
rent cora te: elegisti tibi vir ex hys cui
nomen erat abraham. Et dilexisti eu:
et demonstrasti ei soli voluntate tuam.
Et disposuisti ei testamentu eternu: et
dixisti ei ut non unq; derelinqueres se-
men eius. Et dedisti ei ysaac: et ysaac
dedisti iacob: et elau. Et segregasti ti-
bi iacob: elau aut separasti. Et factus
est iacob i multitudinem magna. Et fa-
ctum est cu educeres semine ei ex egipto:
adduxisti sup monte syna. Et indina-
sti celos: i statuisti terra: et commouisti
orbem: i tremere fecisti abissos: et con-
turbasti seculu: et transiit gloria tua
ponas quatuor ignis et terremotus:
et spiritus: et gelu: ut dares semini ia-
cob legem: i generationi isrl diligenti-
am. Et non abstulisti ab eis cor mali-
gnu: ut faceret leg tua i eis secundum.
Cor eni malignu bainlas primus a-
dam transgressus et vidit: sed i omnes
qui de eo nati sunt. Et facta e penna-
nens infirmitas: i leg cum corde popu-
li cum malignitate radins: i discessit
quod bonu est: i mansit malignu. Et
transierunt tempora: i finis sue anni:
et suscitasti tibi seru nomine dauid:
et dixisti ei edificare ciuitate nois tui:
et offere ibi i radu eius et oblationes.

Et factum est hoc anis multis: i deli-
querunt qui habitabant ciuitate i omi-
bus facientes sicut fecit adam et omnes
generationes eius. Verebant eni i ipi
corde maligno. Et tradidisti ciuitate
tua in manibus inimicor tuor. Nun-
quid meliora faciunt qui habitant ba-
bilonem? Et propter hoc dicitur syon.
factu e tu venissem huc: i vidissem im-
pietates quas non est numerus et de-
linquentes multos: vidit aia mea hoc
tristitimo ano: i recessit cor me: qu-
nia vidi quomodo sustines eos pecc-
tes et pepercisti impiis agentibus: i pbi-
disti populo tuo: i conseruasti inimicos
tuos: i non significasti. Nichil memi-
ni quomodo debeat derelinqui via hec.
Nunquid meliora facit babilon q sy-
on: aut alia gens cognouit te preter
israhel? Aut que tibi crediderunt te-
stamentis tuis sicut iacob: Quorum
merces no copauit: neq; labor fructi-
ficauit. Pertransiit eni pertransiit in
gentibus: i vidi abundantes eas: i non
memorantes maledictor tuor. Nunc ergo
poderas in statere neas iniquitates et e-
orum q habitabant in seculo: i non in-
uenietur nomen tuu nisi in israhel. Aut
quando no peccauerunt in aspectu tuo
qui habitant terram: aut que gens sic
obseruauit mandata tua? Hos quide
per nomina inuenies seruasse man-
data tua: geres aut no inuenies. **iii**

Quod respondit ad me angelus q mis-
sus est ad me cui nomen huius:
et dixit michi. Recedes recessit cor tuu
in seculo hoc: i comprehendere cogitas
viam altissimi. Et dixi. Ite domine
me. Et respondit michi et dixit. Tres
vias missus sum ostendere tibi: et tres
similitudines pponere cora te: de qui-
bus michi si renunciaueris unam ex

hys: et ego tibi demonstabo via qua
delideras videre: i docebo te unde sit cor
malignu. Et dixi. Loquere dñe meus.
Et dixit ad me. Vade poderas michi
ignis poderas: aut mensura michi fla-
tum venti: aut reuoca michi die que
preterijt. Et respondi et dixi. Quis na-
torum poterit facere ut me interroges
de hys? Et dixit ad me. Si essem in-
terrogas te: dices: quate habitationes
sunt i corde maris: aut quate vine sunt
in principio abissi: aut quate vine sunt
sup firmamentu: aut qui sunt repositus
paradi: dices michi foras illis: i abissi
sum no descendit: neq; i infernu adhuc:
neq; in celum nunqua ascendit. Nunc
autem non interrogaui te nisi de igne: i
vento: et die per quem transiisti: i a qui-
bus separari no potes: i no respondisti
michi de eis. Et dixit michi. Tu q tua
sunt: tecum coadulescentia no potes co-
gnoscere. Et quomodo poterit ras tu-
um capere altissimi via: i iam repositus
corrupto seculo intelligere corruptio-
nem euidet in facie mea: Et dixi illi.
Melius erat nos no esse q adhuc vi-
uentes vivere in impietatibus: i pati: et
non intelligere legi de qua re. Et respo-
dit ad me et dixit. Proficiscens profe-
sus sum ad silua lignor campi: i co-
gitaui cogitatione: et dixerunt. Ve-
nite et ramus: i faciamus ad mare bel-
lum: ut cedat cora nobis: i faciamus
nobis alias siluas. Et similiter fluit
maris: i ipi cogitauerunt cogitatione
et dixerunt. Venite ascendentes: debelle-
mus siluas capi: ut ibi alummemus
nobis metipis alia regione. Et factu
est cogitatio: silue in vanu. Venit enim
ignis: i consumpsit ea. Similiter et co-
gitatus fluit maris. Sicut eni are-
na: i prohibuit eos. Si eni esses iude

heru: que inciperes iustificare aut que
condannare? Et respondi: i dixi. Vnq;
vanam cogitatione cogitauerunt. Ter-
ra enim data e silue: i mari locus: po-
tere fluitus suos. Et respondit ad me:
et dixit. Bene tu iudicasti. Et quare
non iudicasti abimetipis? Quoadmo-
dum eni terra silue data e: i mare flu-
ditus suis: sic qui sup terram inhabi-
tant q sunt sup terra intelligere solum-
modo possunt: i qui sup celos q sup
altitudinem celor. Et respondi et dixi.
Deprecor te dñe: ut michi det sensus in-
telligendi. Non eni volui interrogare
de superioribus tuis: sed de hys que per-
transiunt per nos quotidie: propter
quid israhel datus i opprobriu genti-
bus que dilexisti populo: datus e tribu-
tus impiis: i leg patru nostror i inter-
itum deducta e: i dispositiones scripture
nulle sunt: i pertransiunt de seculo ut
loqueret: et vita nra stupor: i pauor: et
nec digni sumus misericordiam consequi.
Sed quid faciet nomini suo quod in-
uocatu est sup nos? Et de hys interro-
gaui: i respondit ad me: i dixit. Si
fueris plurimu securus: frequenter mi-
raberis. Quonia festinas festinat se-
culu pertransire: i no capit portare que i
futuris temporibus iustis repromissa
sunt: qm plenu iniusticia e seculu hoc
et infirmitatibus. De quibus autem in-
terrogas dicam. Seminat u eni ma-
lum: i necdu veit destrudio ipsius. Si
ergo no inuolu fuerit qd seminatu est
et discesserit locus ubi seminatum est
malu: no veniet ubi seminatu e bonu.
Quonia gramini seminis mali semi-
natum est i corde adam ab initio: et
quantum impietatis generauit usq;
nunc: i generat usq; cum veniat are-
a. Estima autem apud te gramini mali

feminis quantum secundum impietatis
generavit: quando seminare fuerit spire
quarum non est numerus. Et magna area
incipiet facere. Et respondit et dixit. Quo-
et quando her? Quare modici et mali
anni nostri? Et respondit ad me: et dixit
michi. Non festines tu super altissimum.
Tu enim festinas inaniter esse super ipsum.
Nam recessus tuus multus. Nonne de
hys interrogaverunt anime iustorum in
promptuariis suis dicentes: usquequo
spiro sic: et quando veniet fides? acce mer-
cedis nostre? Et respondit ad ea iere-
mias archangelus et dixit. Quando im-
pletus fuerit numerus feminum nobis:
quoniam in sterilitate poterat fecerit et mensu-
ra mensuravit tempora: et numero nu-
meravit tempora: et non commovuit nec
recreavit usque dum impleat predicta men-
sura. Et respondit et dixit. O dominator domus:
sed et nos omnes pleni sumus impie-
te. Et ne forte propter nos non imple-
antur iustorum acce: propter peccata in-
habitantium super terram. Et respondit ad
me: et dixit. Vade et interroga pregnantem:
si quando impleverit novae mentes suos
adhuc poterit maritum ei? retinere partum
in semetipsa. Et dixit. Non potest domine.
Et dixit ad me. Quia in inferno promptu-
aria avarum: maritum assimulata sunt.
Quoadmodum enim illa festinat quod parit
effugere necessitate partus: sic et her fe-
stinat reddere ea quod commendata sunt.
Ab initio tibi demonstrabit de hys quod
concupiscentis videre. Et respondit et dixit.
Si inveni gratiam ante oculos tuos: et
si possibile est et si propitius sum: demon-
stra michi si plus quam praeitum sit habet
venire: aut plura praesentia supra quam
fuerunt. Quid praesentia scio: quod ante
fuerunt sit ignoro. Et dixit ad me. Sta
super degeta partem: et demonstrabo

tibi interpretationem similitudinis. Et
facti et vidi: et ecce fornax ardens transi-
it coram me. Et factum est cum transiret flamma:
vidi et ecce superavit fumus. Post
her transiit coram me nubes plena aqua:
et immisit pluviam impetu multa. Et
cum transisset impetus pluviae: superave-
nit in ea gutta. Et dixit ad me. La-
geta tibi. Sicut crevit pluvia apostolus
quod gutta et ignis quod fumus: sic super abun-
davit quod transiit mensura. Superave-
runt autem gutta et fumus. Et oravi et
dixi. Putas virum usque in diebus illis?
Et quis erit in diebus illis? Respondit
ad me et dixit. De signis de quibus
me interrogas et parte possum tibi
dicere: de vita autem tua non sum
nullus dicere tibi: sed nescio. **V.**

De signis autem ecce dies veniet: in
quibus apprehendent qui inhabitant
terram incensum infernum: et abscondetur ver-
tatis via: et sterilis erit a fide regio: et
multiplicabitur iusticia super hanc quam
ipse tu vides: et super quam audisti olim:
et erit imposito vestigio quod nunc vides
regitare regione: et videbitur ea deserta.
Si autem tibi dederit altissimus vivere
videbis post terram cubam: et relucet
subito sol nodum: et luna ter et dicitur de
ligno sanguis stillabit: et lapis debet
vocem suam: et populi commovebunt: et re-
gnabit quod non sperat quod inhabitant
super terram: et volatilis commigra-
tionem faciet: et mare sodomiticum pulvis
revertetur: et dabit vocem nodum quam non
noverat multi. Omnes autem audient
vocem eius. Et tunc fiet plura multa:
et ignis frequenter remittet: et bestiae
agrestes transmigrabunt: et mulieres
mentruare perient monstrum: et in dul-
cibus aquis salte inveniuntur: et a-
mici omnes in semetipsos repugnabunt:

et abscondet tunc sensus et intellectus
separabit in promptuarii sui: et que-
retur a multis: et non inveniatur: et
multiplicabit iniusticia: et incontinentia
super terram. Et interrogabit regio proxi-
mam suam: et dicit. Numquid per te praesentia
iusticia iustis facies? Et hoc negabit.
Et erit in illo tempore: et sperabunt homi-
nes et non impetabunt: laborabunt: et
non dirigent viam eorum. Hec signa dicere
tibi praemissum est michi. Et si oraveris
iterum et ploraveris sicut et nunc: et ie-
iunaveris septem diebus: audies itera-
to horum maiora. Et vigilavi: et cor-
pus meum horruit valde: et anima me-
a laboravit ut deficeret. Et tenuit me
qui venit angelus et loquebatur in me:
et confortavit me: et statuit me super pe-
des. Et factum est in nocte secunda: et venit
ad me salathiel dux populi: et dixit mi-
chi. Vbi eras? Et quare unctus tuus
michis? Aut nescis quoniam tibi creditur
est israel in regione transmigrationis
eorum? Et surge ergo et gusta panem: et non
derelinquas nos sicut pastor gregem
suum in manibus luporum malignorum.
Et dixit ei. Vade a me: et non appropies
ad me. Et audiuit ut dixi: et recessit a
me. Et ego ieiunavi diebus septem ulu-
lans et plorans: sicut michi manda-
vit vriel angelus. Et factum est post
dies septem: et iterum cogitationes cor-
dis mei moleste erant michi valde. Et
resumpsi animam meam spiritum intelle-
ctus: et iterum cepi loqui coram altissimo
sermones. Et dixi. Dominator domus et
omni filia terre: et quod omnibus arboribus
eius elegisti vineam unam: et quod omni ter-
ra orbis elegisti tibi foueam unam: et quod o-
mnibus floribus orbis elegisti tibi li-
lum unum: et quod omnibus abissi maris
repleti tibi rivum unum: et quod omnibus

edificatis civitatibus sanctificasti tibi
metipsum syon: et quod omnibus creatis vo-
lucilibus nominasti tibi columbam
unam: et quod omnibus plasmatis pecori-
bus providisti tibi ovem unam: et quod o-
mnibus multiplicationis populi acquisi-
visti tibi populum unum: et ab omnibus pro-
batam legem donasti huic quem deside-
rasti populo. Et nunc domine ut quid tradi-
disti unum pluribus? Et parasti super
unam radicem alias: et dispersisti uni-
um tuum in multis. Et conculcaverunt
eum qui contradicebat sponsonibus tu-
is: quique tuis testamentis non credebatur.
Et si odians odisti populum tuum: tuis ma-
nibus debet castigari. Et factum est cum
locutus essem sermones: et nullus est
angelus ad me qui ante venerat ad
me praeter noctem: et dixit michi. Audi
me et instruam te: et intende michi et
adiciam coram te. Et dixi. Loquere domine
meus. Et dixit ad me. Valde tu in re-
cessu mentis factus es pro israel. An-
plus dilexisti eum: quam qui eum fecit? Et
dixi ad eum. Non domine: sed dolens locu-
tus sum. Torquent enim me renes mei
per omnem horam querunt apprehendere
semitam altissimi: et investigare partem
iudicii eius. Et dixit ad me. Non po-
tes. Et dixi. Quare domine? Ad quid
nascbar: aut quare non habebat matrem
matris mee michi sepulcrum: ut non vi-
derem laborem iacob: et defatigationem ge-
neris israel? Et dixit ad me. Numme-
ra michi quod necdum venerat: et collige mi-
chi dispersas guttas. Et revivida mi-
chi aridos flores: et apri michi clausa
promptuaria: et produc michi inclu-
sos in eis flatus. Demonstra michi
vocis ymaginem: et tunc ostendam tibi
laborem quem rogas videre. Et dixi. Do-
minator domus: quis enim est qui potest

hec scire. nisi qui cum hominibus habitati-
onem non habet. Ego autem insipiens. et
quomodo potero dicere de hijs quibus
me interrogasti. Et dixit ad me. Quo-
modo non potes facere unum de hijs qui
dida sunt. sic non poteris inuenire iu-
dicium meum. aut in fine caritatis quam
populo promisi. Et dixi. Sed ecce do-
mine. tu ipse es hijs qui in fine sunt. Et
quid facient qui ante me fuerunt. aut nos
aut hijs qui post nos. Et dixit ad me.
Corone assimulabo iudicium meum. Si-
cut non nouissimorum tarditas. sic nec
priorum velocitas. Et respondi et dixi. Nec
poteris facere eos qui facti sunt. et qui futu-
ri sunt in unum. ut celerius iudi-
cium tuum ostendas. Et respondit ad
me. et dixit. Non potest festinare crea-
tura super creatoris. nec sustinere seculum
eos qui in eo creati sunt in unum. Et
dixi. Quomodo dixisti seruo tuo quo-
niam uiuificas uiuificasti a te creatam
creaturam in unum. et sustinebat creatura.
poterit. et nunc portare presentes in unum.
Et dixit ad me. Interroga matricem
mulieris. et dices ad eam. Et si paris.
quare per tempus. Roga ergo eam. ut
det decem in unum. Et dixi. Non utique
poterit. sed secundum tempus. Et dixit ad
me. Et ego dedi matricem terre hijs qui
seminati sunt super eam per tempus. Quod ad-
modum enim infans non parit ea que se-
num sunt. sic ego disposui a me crea-
tum seculum. Et interrogavi et dixi. cum
iam dederis michi uiam. loquar coram
te. Nam mater uera de qua dixisti mi-
chi. adhuc inuenis est. iam senectuti
appropinquat. Et respondit ad me.
et dixit. Interroga eam que parit. et dicet
tibi. Dices enim ei. Quare quos peperit
nunc non sunt similes hijs qui ante
te. si minores natura. Et dicit tibi et

ipsa. Alij sunt qui in inuenture uirtutis
nati sunt. et alij qui sub tempore senec-
tutis deficiunt matrice sunt nati. Con-
sidera ergo. et tu quoniam minori statu-
ra es. pre hijs qui ante uos. et qui
post uos minori quam uos. quasi iam
senescentes creature et fortitudinem in-
uenturis pretereuntes. Et dixi. Roga
domine si inueni gratiam ante oculos
tuos. demonstra seruo tuo per
quem uisites creaturam tuam. **U**
Et dixit ad me. In principio tunc co-
bis et antequam starent reges seculi.
et antequam spirarent conuentiones uen-
torum. et antequam sonarent uoces toni-
truum. et antequam splenderent nitores con-
rulationum. et antequam dicerentur funda-
menta paradisi. antequam uiderentur decori
flores. et antequam confirmarentur morte
uirtutes. antequam colligerentur innumera-
biles militie angelorum. et antequam reco-
lerentur altitudines aeris. et antequam no-
minarentur mensure firmamentorum. et
antequam extenderentur camini in syon. et an-
tequam inuestigarentur plures anni. et ante-
quam abaluerentur eos qui nunc peccant
ad inuentiones et designati essent qui
fidem thesaurizauerunt tunc cogitavi et
facta sunt per me solus. et non per alium.
finis per me. et non per alium. Et respondi
et dixi. Que erit separatio temporum.
Aut quando prioris finis. et sequentis
initium. Et dixit ad me. Ab abraam
usque ad ysaac quando nati sunt ab
eo iacob et esau. manus iacob tenebat
ab initio calcaneum esau. finis tunc hu-
ius seculi esau. et principium sequentis ia-
cob. hominis manus inter calcaneum et
manum. Aliud uoli querere esau. Et
 respondi et dixi. Dominator die. si inue-
ni gratiam ante oculos tuos. oro ut de-
monstres seruo tuo finem signorum tuorum.

quorum partem michi demonstraisti node
precedere. Et respondit. et dixit ad me.
Surge super pedes tuos. et audi uocem
plenissimam sonitus. Et erit sicut com-
motio. nec commouebit locus in quo
stas super eum. Ideo cum loquitur tu non
repanteas. quoniam de fine uerbum. et
fundamentum terre intelligit. quoniam de ipsis
secundo transiit et commouebit. Scit
enim quoniam finem eorum oportet commu-
tari. Et factum est cum audissem sursum
super pedes meos. et audiui. et ecce uox
loquens. et sonus eius sicut sonus a-
quarum multarum. Et dixit. Ecce dies ue-
niunt. et erit quando appropinquare
incipiant ut uisitent habitantes in terra.
et quando inquirere incipiant ab eis qui
inuisite nocuerunt iniusticia sua. et quan-
do suppleta fuerit humilitas syon. et cum
supsignabitur seculum quod incipiet prean-
sire. hec signa faciam. Libri aperientur
ante faciem firmamenti. et omnes uidebunt
simul. et annuli infantes loquentur
uocibus suis. et pregnantes immaturos
parient infantes cum et quatuor mensi-
um. et uiuent et suscitabunt. Et subito
apparebunt saninata loca non semina-
ta. et plena promptuaria subito inue-
nientur uacua. et tuba canet cum sono.
quam cum omnes audierint subito repaue-
scunt. Et erit. in illo tempore debellabunt
amici amicos. ut inimici. et repauescet
terra cum hijs. Et uene fontium stabunt.
et non decurret in horis tabus. Et erit.
omnes qui delictus fuerit ex omnibus
istis quibus dixi tibi. ipse saluabitur. et
uidebit salutem meam. et finem seculi ve-
sti. Et uidebit qui ceperat sunt homines
qui morte non gustauerunt a nativita-
te sua. et mutabitur cor inhabitantium. et
conuertentur in sensum alium. Delebit enim
malitiam regnauerit dolus. florebit

autem fides. et vincet corruptela. et osten-
detur ueritas que sine seculo fuit diebus
tandem. Et factum est cum loqueretur mi-
chi. et ecce paulatim intuebar super eum
ante quem stabam. et dixit ad me. hec. Ve-
ni ubi ostendere tempus uenture noctis.
Si ergo iterum rogaueris. et iterum ieiun-
aueris septem diebus. iterum tibi remun-
ciabo horum maiora per diem quam audiui.
Audita est enim uox tua apud altissi-
mum. Vidit enim fortis directionem tuam.
et prouidit pudiciam quam a iuuentute
tua habuisti. et propter hoc misit me
demonstrare tibi hec omnia. et dicere tibi.
Confide. et noli timere. et noli festinare
tu per horum temporibus cogitare uana.
ut non pereres a nouissimis temporibus.
Et factum est post hec. et fleui iterum. et simi-
liter ieiunavi septem diebus. ut suppleam
tres ebdomadas que didi sunt michi.
Et factum est in octaua node. et cor meum
turbabat iterato in me. et cepi loqui co-
ram altissimo. Inflammabat enim spi-
ritus meus valde. et anima mea auxi-
abatur. et dixi. Domine loquens locu-
tus es ab initio creature in primo die
dicens. Erat relus et terra. et nullum uerbum
opus perfectum. Et erat tunc spiritus. et te-
nebre circumferebant et silentium. Sonus
uocis hominis non dum erat abs te. Tunc
dixisti de thesauris tuis profertur lumen
luminosum. quo appareat opus tuum.
Et die secundo creasti spiritum firmamenti.
et implesti ei uerum uidetur. et diuisionem
faceret inter aquas. ut pars quedam sursum
recederet. pars uero deorsum maneret.
Et tertia die imperasti aquis congre-
gari. in septima parte terre. sed uero par-
tes locasti et deuasti. ut ex hijs sint co-
ram te ministraria seminata a deo et
cultu. Verbum enim tuum procreuit. et opus
statim fiebat. Procreuit enim subito

fecit? multitudinis immensus: et cō-
piscencie gustus multiformes: et flo-
res colore immutabili: et odores odo-
ramenti inuestigabiles. Et die tertia
hec facta sunt. Quarta autē die impe-
rasti fieri solis splendore: lune lumen.
Stellarū dispositionē: et imperasti eis
ut deseruirent futuro plasmato homi-
ni. Quinto autē die dixisti septime par-
ti ubi erat aqua congregata ut procre-
aret animalia: et volatilia et pisces: et
ita fiebat. Aqua muta: et sine anima
que de nutu iubebant animalia facie-
bat: ut et hęc mirabilia tua nationes
enarrarent. Et tunc cōseruasti duas ani-
mas: nomen uni vocasti enoch: et no-
men secūde vocasti leuiathan: et sepa-
rasti ea ab alterutro. Non enī poterat
septima pars ubi erat aqua cōgrega-
ta capere ea. Et dedisti enoch unā par-
tem que siccata est tertia die ut habiteret
in ea: ubi sūt mōtes mille. Leuiathan
autē dedisti septimā partem humidā:
et seruasti eā ut fiat i deuoratione q̄b;
vis et quādo vis. Sexto autē die impe-
rasti terre ut crearet corā te iumenta et
bestias et reptilia: et super hīs adam-
que cōstitisti ducem sup omībus factis
que fecisti: et ex eo educimur nos omīes
quetq̄ elegisti p̄p̄m. Hęc autē omnia
dixi corā te domine quia propter nos
creasti seculū. Residuas autē gentes ab
adam natas dixisti eas nil esse: et quo-
niam saline assimilatae sunt: et quasi
filiidū de vase simulasti abundan-
tiam corū. Et nūc dñe ecce iste gentes
que i nichilū deputate sunt reperit do-
minari nri: et deuorare: nos autē p̄p̄m
tuus que vocasti p̄mogenitū. v̄mge-
nitum emulatoreū tuū tradidisti sumus
in manib; eorū. Et si propter nos crea-
tum est seculū: quare non hereditatem

possidem? tū seculo? Viquequo hęc? **U**
Et factū est cum finissem loqui ve-
ba hęc: missus ē ad me angelus
q̄ missus fuerat ad me primis nocti-
bus: et dixit ad me. Surge edra: et
audi sermones quos veni loqui ad te.
Et dixi. Loquere deus meus. Et dixit
ad me. Mare positū est in spaciolo
loco ut esset altum et immensum: et
autē ei introitus i angusto loco pos-
tus: ut esset similis fluminibus. Quia
enī volens voluerit ingredi mare: et vi-
dere eum vel dominari eius: si nō trans-
ierit angustum in latitudine venire
quomodo poterit? Hęc aliud. Quia
est edificata: et posita in loco cōpedit:
ē autē plena omniū bonorū. Introit
eius angustus: et in p̄cipiti positus: ut
esset a deceptis quidē ignis. a similitis
aqua alta: semita autē est una sola in-
ter eos posita: hęc ē inter ignē et aquā:
ut non rapiat semita nisi solimmo-
do vestigiū hominis. Si autē dabitur
cūitas homini in hereditate: si nunq̄
cōpeditur p̄p̄m pertransierit: quomo-
do accipiat hereditatē suā? Et dixi.
Sic dñe. Et dixit ad me. Sic est: et
pars. Propter eos enī feci seculum: et
quādo cōspicissus ē adam cōturbationē
meas: iudicatū ē quod factū ē. Et facti
sunt introitus huius seculi angusti et
dolentes: et laboriosi: pauci autē: et mali
et periculosi: pleni: et labore magno op-
ere fultis: nam maioris seculi introitus
spacioli: et securi: et faciles immortali-
tatis secundum. Si ergo nō ingrediētes
ingressi fuerūt: qui vident angustā et
vana hęc: nō poterunt recipere que sunt
reposita. Nūc ergo tu quare cōturba-
ris cum sis corruptibilis: et quid mo-
ueris tu cum sis mortalis? Et quare
nō accepisti in corde tuo qd futurum:

sed qd in presenti? Respondi et dixi. Do-
minator dñe: ecce disposuisti lege tua:
quoniam isti hereditabūt hęc. Impi
autē peribunt: isti autē ferent angustā
spacioli. Qui enī impie gesse-
runt: et angusta passi sunt: et spaciola
nō videbūt. Et dixit ad me. Non est
indeq̄ sup deū: neq̄ intelligēs sup altis-
simū. Perat enī multi p̄p̄m: quia
negligit que cōposita ē dei leg. Num-
dans enī mūdauit deus veteribus:
quādo uenerūt: quid facientes uiuerent
et quid obsequantes nō punirent. Hī
autē nō sunt p̄p̄m: et cōtradixerūt ei:
et constituerūt sibi cogitamenta uanita-
tis: et p̄p̄m sibi circumuersiones
delictorū: et supderūt altissimū non
esse: et uias eius nō cognouerūt: et le-
gem eius spreuerunt: et p̄p̄m eius
abnegauerūt: et in legitimis eius fidē
nō habuerūt: et op̄a eius nō perfec-
rūt. Propter hęc edra uacua uacuis:
et plena plenis. Ecce tempus uenit: et
erit quando uenit signa que predixi
tibi. Et apparebit sp̄s: et apparebūt
ostendēt que nūc subducit terra: et oīs
qui liberatus ē de predictis malis ipse
uidebit mirabilia mea. Reuelabit enī
fili? meus ihesus cum hīs q̄ cū eo sūt
et iocundabunt q̄ relictū sunt i annis
quadringentis. Et erit post annos
hōs et morietur fili? meus: et omīes
q̄ sp̄ramētū habent homines: et con-
uerteret seculū in antiquū silentiū die-
bus septē sicut i priorib; iudicijs. Ita
ut nemo delinquat et erit post dies se-
ptem: et recabit qd nō dū uigilat se-
culum: et morietur corruptū. Et terra
reddet que in ea domiunt: et puluis q̄
in eo silentio habitant: et promptuari-
a reddet que eis cōmendate sunt anime.
Et reuelabitur altissimus super seculū

iudicij: et p̄p̄m miferet: et longa-
nimitas cōgregabit. Iudiciū autem
solū remanebit: ueritas stabit: et fides
conualecet. Et opus subsequetur. et
merces ostendēt: et iusticie uigilabūt:
et iniusticie nō dñabuntur. Et dixi.
Prim⁹ abrahā propter sodomitas
orauit et moyses pro p̄p̄m qui in de-
seto peccauerūt: et qui post eū p̄p̄m in
dieb; achaz et samuelis et dauid pro
cōtadione: et salomon pro rīs qui re-
nerunt in sandione: et helias pro hīs
qui pluuia acceperunt: et pro mortuo
ut uiuēt: et ezechias pro p̄p̄m in diebus
semitarib;: et multi pro multis. Si
ergo modo quando corruptibile incre-
uit: et iniusticia multiplicata ē: et graue-
runt iusti pro impijs: quare et nūc sic
nō erit? Et respondit ad me et dixit.
Presens seculū nō est finis: gloria in
eo frequens manet: propter hoc ora-
uerunt pro inualidis. Dies enī iudi-
cij erit finis temporis hui⁹: et incipit
tempus future immortalitatis: i quo
p̄p̄m uenit corruptela soluta ē in tem-
porantia ablata ē incredulitas: creuit
aut iusticia ora ē ueritas. Tunc enim
nemo poterit saluare eū qui peccat: ne-
q̄ demergeret qui uincit. Et respondi et
dixi. Hic sermo meus p̄p̄m et nouissi-
mus: qm̄ melius erat nō dare rectam
adam: uel cū iā dedisset rectare eū. ut
non peccaret. Quid enī prodest omībz
in presenti uiuere in casticia: et mortu-
os sperare punitionē. Quid quid feci-
sti adam. Si enī tu peccasti nō est fact⁹
solus tuus casus: sed et noster qui ex
te aduenimus. Quid enī prodest nobis
his si p̄missum est nobis immortale
tempus: nos autē mortalia op̄a egis-
mus? Et quoniam p̄dicta est nobis pe-
nnis spes: nos uero pessime uani

facti sumus. Et quoniam reposita sunt nobis habitacula sanitatis et securitatis: nos vero male conuersati sumus. Et quoniam reposita gloria altissimi protegere eos qui tarde conuersati sunt: nos autem pessimis vijs ambulauimus. Et quoniam ostendit paradisus cuius feudus incorruptus pseruat in quo est securitas et merceda: nos vero non ingredimur. In ingratum enim locum conuersati sumus. Et qui super stellas fulgebunt facies eorum: qui abstinentiam habuerunt: non tunc autem facies super tenebras nigre. Non enim cogitauimus uineta: quando iniquitate faciebamus: tunc incipimus post mortem pati. Et respondit et dixit. Hoc est cogitamentum certaminis quod certabit qui super terram natus est homo: ut si uidus fuerit pariat quod dixisti. Si autem uicerit recipiet quod dico: quoniam hec est uia: quam moyses dixit cum uideret ad populum dicens. Elige tibi uitam ut uiuas. Non crediderunt autem ei: sed nec post eum perieris. Sed nec michi qui locutus sum ad eos: quoniam non esset tristitia in pditione eorum: sicut futurum est gaudium super eos quibus pluuia est salus. Et respondit et dixit. Scio domine quoniam uocatus es altissimus misericors in eo misereatur hijs qui nondum in seculo aduenerunt: et tunc misereatur illis qui conuersionem faciunt in lege eius: et longanimitas est quoniam longanimitate prestat hijs qui peccauerunt quasi suis operibus: et munus est quoniam quidem donare uult pro religionis: et multe misericordie: quoniam multiplicat magis misericordias hijs qui precescunt sunt: et qui preterierunt: et qui futuri sunt. Si enim non multiplicauerit misericordias suas non uincitabit seculum cum hijs qui inperditabant in eo. Et donat: quoniam si non donauit de bonitate

sua: ut alleuentur hijs qui iniquitate fecerunt de suis iniquitatibus: non poterit decies millesima pars uiuificari hominum. Et iudex si non ignorauerit hijs qui curati sunt uerbo eius: et deleuit multitudinem conuersionum: non fortassis derelinquerentur innumerabili multitudinem nisi pauci ualde. **U** Et respondit ad me: et dixit. Hoc fecit altissimus propter multos: futurum autem propter paucos. Dixit autem coram te similitudinem sara. Quomodo autem interrogabis terram et dices tibi: quoniam dabit terram multam magis unde facit fidele: paruus autem puluerem unde aurum fit: sic et ad presentis seculi. Multi enim quidem creati sunt: pauci autem saluabuntur. Et respondit et dixit. Absorbe ergo anima sensum et deuorat quod sapit. Conueniunt enim obaudire: et prophetas uolens. Nec enim tibi est datus spiritus: nisi solummodo uiuere. Et domine: si non permittes seruo tuo ut oramus coram te: et des nobis seminem cordi et sensui culturam unde fructus fiat: unde uiuere possit omnis corruptus qui portabit locum hominis. Solus enim es: et una plasmatio nos sumus manu tuam: sicut locutus es. Et quomodo nunc in matre plasmatus est corpus et prestat membra: conuocat in ignem et aqua tua creatio: et nouem mensibus parit tua plasmatio tua creatura que in ea creata est: ipsi autem quod seruat et quod seruat uita: quod seruabunt: seruataque: quandoque iterum reddet matrem que in ea creauerit. Imperasti enim et ipsis membris tunc in matris pberet lac fructui mamillarum: ut nutriat id quod plasmatum est usque in tempus aliquod: et postea disponas eum tue misericordie. Enutritum est tua misericordia: et eruditum est in lege tua: et corripuit

eum tuo intellectu: et mortificabis eum ut tua creatura: et uiuificabis eum ut tuum opus. Si ergo perideris eum qui tantis laboribus plasmatus est: tuum nullum facile est ordinari ut et id quod fiebat seruaretur. Et nunc domine dicam: de omni homine tu magis scis: de populo autem tuo ob quem doleo et de hereditate tua propter quam lugeo: et propter istud propter quem tristis sum: et de iacob propter quem doleo: ideo incipiam orare coram te pro me et pro eis: quoniam uideo lapsus nostros qui inhabitamus terram. Sed audiui reuerentiam iudicis qui futurus est. Ideo audi uocem meam: et intellige sermonem meum: loquar coram te. Inueni uerborum elat: priusque assumeretur. Et dixit. Domine qui inhabitas seculum: cuius oculi eleuati in superna et aere: et cuius thronus inestimabilis et gloria incomprehensibilis: cuius altitudo regit angelorum tremore: quod seruato in uento et igni conuertit: cuius uerbum uerum et dicta pseruantia: cuius nullus fortis et dispositio terribilis: cuius aspectus arefacit abissos: et indignatio tabesce re facit montes: et ueritas testificat. Et audi orationem serui tui: et auribus percipe precationem figmenti tui. Dum enim uiuo loquar: dum sapio respondebo. Ne respicias populum tuum delicta: sed qui tibi in ueritate seruiunt. Nec intendas impia gentium studia: sed qui tua testimonio cum doloribus custodierunt. Nec cogites qui in conspectu tuo salte conuersati sunt: sed memorare qui ex uoluntate tua timorem cognouerunt. Neque uolueris perdere qui precibus mores habuerunt: sed respicias eos qui legem tuam splendide docuerunt. Nec indigneris eis qui bellis priores iudicari sunt: sed diligas eos qui semper tua iustitia confidunt

et gloria. Quoniam nos et patres nostri talibus morbis languemus: tu autem propter nos peccatores misericors uocaberis. Si enim desideraueris ut nostri miseraris: tunc misericors uocaberis: nobis autem non habentibus opera iusticie. Quia enim quibus sunt opera multa reposita: re propria operibus recipiet mercedem. Quid est enim homo ut ei indigneris ante gentem corruptibilem: ut ita amare? Ita de ipso? In ueritate enim natus de gentibus? qui non imple gessit: et de contentibus qui non deliquit. In hoc enim annuntiabit iusticia tua et bonitas tua dominum: cui misericors fueris eis qui non habent substantiam bonorum operum. Et respondit ad me: et dixit. Redde locutus es aliquam iuxta sermones tuos sic et fiet. Quoniam non uere cogitabo super plasmam eorum: qui peccauerunt ante mortem ante iudicium ante pditionem: sed inuindabo super iustorum figmentum: et memorabor pregenationis quorum et saluationis et mercedis receptionis. Quomodo ergo locutus sum: sic et est. Sicut enim agricola serit super terram semina multa et plantationes multitudinis plantat: sed non in tempore omnia que seminata sunt saluantur: sed nec omnia que plantata sunt radicabuntur: sic et qui in seculo seminati sunt non omnes saluabuntur. Et respondit et dixit. Si inueni gratiam loquar. Quomodo semen agricolae si non ascenderit aut non accepit pluuiam tuam in tempore aut si corruptum fuerit multitudine pluuiarum: sic perit et similiter homo qui manibus tuis plasmatus est: et tu ei ymago nominatus: quoniam similis es ei propter quem omnia plasmasti: et similis semini agricolae. Non mactaris super nos sed parce populo tuo: et miserece hereditati tue. Tu autem creature tue

miserere. Et respondit ad me: et dixit. Que sunt presentia presentibus: et que futura: futuris. Multum enim tibi restat ut possis diligere meam creaturam super me: tibi autem frequenter et ipsi proximi: iniustis autem nunquam. Sed et hoc mirabilis es coram altissimo: quoniam humiliasti te sicut docet te: et non iudicasti te ut inter iustos plurimum glorificeris. Propter quod miserie misere et miserabile efficiunt eis qui habitant seculum et novissimis: quia in multa superbia ambulaverunt. Tu autem pro te intellige: et de similibus tuis inquire gloriam. Vobis enim apertus est paradysus: plantata est arbor vite: sparsum est futurum tempus: parata est abundantia: edificata est civitas: probata est requies: perfecta est bonitas: re perfecta sapientia. Radix mali signata est a vobis: infirmitas et cinis a vobis absconsa est: et in infernum fugit corruptio et obliuio. Transierunt dolores: et ostensus est in fine thesaurus immortalitatis. Nolite ergo adicere inquirendo de multitudinem eorum qui perierunt. Nam ipsi accipientes libertatem spreverunt altissimum: et legem eius contempserunt: et vias eius dereliquerunt. Adhuc autem iustos eius dereliquerunt: et dixerunt in corde suo non esse deum: et quidam scientes quoniam moriuntur. Sic enim vos suscipiunt que predicta sunt: sicut eos sitis et cruciatus que parata sunt. Non enim voluit hominem disperdi. Sed et ipsi qui creati sunt coraminiaverunt nomen eius qui fecit eos: et ingrati fuerunt ei qui sparserunt eis vitam. Quapropter iudicium meum modo appropinquat. Que non omnibus demonstravi nisi tibi: et tibi similibus paucis. Et respondit. Ecce nunc dñe demonstrasti michi multitudinem et quoniam incipies facere in novissimis:

sed non demonstrasti michi quo tempore. Et respondit ad me: et dixit. **W**ilhelms merere tempus? et semetipso: et erit cum videris quando transierit pars quedam signorum que predicta sunt: tunc intelliges quoniam ipse est tempus in quo incipiet altissimus visitare seculum quod ab eo factum est. Et quando videbit in seculo motum locorum et plorum turbationem: tunc intelliges quoniam de hijs erat altissimus locutus: a diebus qui fuerunt ante te ab initio. Sicut enim omne quod factum est in seculo initium habet pariter et consummationem. Et consummatio est manifesta: sicut et altissimi tempora: initia habent manifesta in prodigijs et virtutibus et summationes in actibus et in signis. Et erit omnis qui saluus factus fuerit: et qui poterit effugere per opera sua et per fidem in qua credidit: reliquos de predictis periculis: et videbit salutare meum in terra mea: et finibus meis: quoniam sanctificavi me a seculo. Et tunc mirabuntur qui nunc abusi sunt vias meas: et in tormentis morabuntur hijs qui eas proiecerunt in contemptum. Qui enim non cognoverunt me viventes beneficia consecuti: et qui fastidierunt legem meam cum adhuc erant habentes libertatem: et cum adhuc esset eis apertus primum locus non intellexerunt sed spreverunt: hoc oportet post mortem in cruciamento cognoscere. Tu ergo noli adhuc querere esse quod modo impij cruciabantur: sed inquire quomodo iusti salviabuntur: et quorum seculum et propter quos seculum et quando. Et respondi et dixi. Altissimi locutus sum: et nunc dico: postea dicam: quoniam plures sunt qui perierunt: qui salviabuntur: sicut multiplicat fructus super gramini. Et respondit ad me: et dixit. Qualis ager talia et semina:

quales flores tales et tincturae: et qualis operator talis et creatio: et qualis agricola talis cultura. Quoniam tempus erat seculi. Et nunc cum essem parans eis hijs qui nunc sunt antequam fieret seculum in quo habitarent: et nemo contradixit michi: tunc enim quisque et nunc creator in mundo hic parato et mente indeficienti et lege inuestigabili: corrupti sunt mores eorum. Et consideravi seculum: et ecce erat periculum propter cogitationes que in eo adveniebant. Et vidi et perpecei ei valde: et secui michi acinum de botro: et plantationem de tribu multa. Percutit ergo insensum que sunt causa nata est: et servetur acinus meus et plantatio mea: quia cum multo labore profeci. Tu autem si adhuc intromittas septem dies alios sed non ieiunabis in eis: ibis in campum florum ubi domus non est edificata: et manducabis solummodo de floribus campi: et carnem non gustabis et vinum non bibes: sed solummodo flores. Deprecare altissimum sine intermissione: et veniam et loquar tecum. Et professus sum sicut dixit michi in campum qui vocat ardath: et sedi ibi in floribus. Et de herbis agri manducaui: et facta est esca eam michi in saturitate. Et factum est post dies septem et ego discubebam supra fenem: et cor meum iterum turbabatur sicut et ante. Et apertum est os meum: et inchoavi dicere coram altissimo: et dixi. Dñe te nobis ostendens ostendens es patribus nostris in deserto quando erant egredientes de egipto: quod non calcatur et instructuosus: et dices dixisti. Tu israel audi me: et semen iacob intende sermonibus meis. Ecce enim ego semino in vobis legem meam: et faciet in vobis fructum: et glorificabimini in eo per seculum. Nam patres nostri accipientes legem non evaserunt:

et legitima mea non custodierunt: et fructus et fructus legis non paraverunt: nec enim poterat quoniam tuus erat: nam qui acciperunt praeiungunt: non custodientes quod in eis seminatum fuerat. Et ecce consuetudo est: cum accepit terra semen: vel navem mare: vel vas aliquid etiam vel potum: cum fuerit determinatum id in quo seminatum est vel in quo missum est: simul id quod seminatum vel missum est vel quod suscepta sunt determinantur: et suscepta iam non manent apud nos. Sed nobis sic non factum est. Nos quidem qui legem accepimus perantes primum et cor nostrum quod suscepit eam: nam legem non percipit: sed permansit in suo labore. Et cum loquerer hec in corde meo respexi oculis meis: et vidi mulierem in degeta parte. Et ecce hec lugebat et plorabat cum voce magna: et animo dolebat valde: et vestimenta eius discalata et cinis super caput eius. Et dimisi cogitatus in quibus eam cogitans: et conuersus sum ad eam: et dixi ei. Et quid flet: et quid doles animo? Et dixit ad me. Dimitte me dñs meus ut descedam: et adiciam dolorem quoniam valde amara sum animo: et humiliata sum valde. Et dixi ei. Quid passa es? Dic michi. Et dixit ad me. Sterilis fui ego famula tua: et non peperci habens maritum annis triginta. Ego enim per singulas horas et per singulos dies et annos triginta hos deprecor altissimum: non de ac die. Et factum est post triginta annos egrediuit me deus ancillam tuam: et vidit humilitatem meam et attendit tribulationi mee: et dedit michi filium. Et iocundata sum super eum valde ego et vir meus et omnes domus mei: et honorificabamus valde forem. Et nutritum eum cum labore multo: et factum

Et cum creuisset et uenisset accipere uxorem: factum est cum ei die epuli. **E**ntroisset filius meus in thalamo suo: cecidit et mortuus est: et euerimus omnes lumina. Et surrexerunt omnes ciues mei ad consolandum me: et quiesui usque in alium die usque nocte. Et factum est cum omnes quiesuissent ut me consolarentur ut quiescerem: et surrexi nocte et fugi et exi sicut uides in hoc campo: et cogito iam non reueri in ciuitatem: sed hic consistere: et neque manducare neque bibere: sed sine intermissione lugere et ieiunare usque dum moriar. Et dereliqui sermones in quibus eram: et respondi cum iracundia ad eam: et dixi. Stulta super omnes mulieres: non uides ludum nostrum et que nobis contingunt? Quoniam syon mater nostra omni tristitia contristatur et humilitate humiliata est: et luget validissime: et nunc quoniam omnes lugemus et tristis sumus: quoniam omnes contristati sumus: tu autem contristaris in uno filio. Interroga enim terram: et dicet tibi: quoniam hec est que debeat lugere casum tantorum super eam gemmantium. Et ego ipsa ab initio omnes nati et alij ueniunt. Et ecce pene omnes in perditionem ambulat: et egerunt sicut in multitudine eorum. Et quis ergo debet lugere magis: nisi hec que tam magnam multitudinem perdidit: quoniam tu que per uno doles? Si autem dicis michi quoniam non est plandus meus similis terre: quoniam fructus ueteris mei perdidit: quem cum meroribus peperit et cum doloribus genui: terra autem secundum uiam terre: abijtque in ea multitudo presens: quomodo euenit: et ego tibi dico. Sicut tu cum labore peperisti: sic et terra dat fructum suum: homini ab initio ei qui fecit eam. Nunc ergo retine apud te tantam dolorem

nunc: et fortiter fer qui tibi contigerunt casus. Si enim iustificatus fuimus dei et consilium suum recipies in tempore: et in talibus collaudaberis. Ingredere ergo in ciuitatem ad uirum tuum. Et dixit ad me. Non facias: neque ingrediar ciuitatem: sed hic moriar. Et apposui adhuc loqui ad eam: et dixi. Noli facere hunc sermonem: sed censemi placentem. Quot enim casus syon? Consolare propter dolorem iherusalem. Quid enim quoniam sanctificatio nostra deserta effecta est: et altare nostrum demolitum est: et templum nostrum destructum est: et psalterium nostrum humiliatum est: et ymnus exiuit: et reuerentia nostra dissoluta est: et lumen candelabri nostri extinguatum est: et archa testamenti nostri dirupta est: et sancta nostra examinata sunt: et nomen quod inuocatum est super nos pene profanatum est: et liberi nostri conuulsi sunt: et sacerdotes nostri succubati sunt: et leuite nostri in captiuitatem abiierunt: et uirgines nostre coniugate sunt: et mulieres nostre uim passae sunt: et uirgines raptae sunt: et paruuli nostri perditii sunt: et iuvenes nostri euertuntur: et fortes nostri inualidi facti sunt. Et quod omnium maius signaculum syon: quoniam reliquata est de gloria sua. Nam et tradita est in manibus eorum qui nos oderunt. Tu ergo egredere uiam tristitia multam: et depone abs te multitudinem dolorum: ut tibi repiciatur fortis: et requies faciat tibi altissimus: requiescent laborum. Et factum est cum loquebar ad eam facies eius fulgebatur subito: et species chorulatus habebat uisus eius: ut essem pauper valde ad eam: et cogitarem quid esset hoc. Et ecce subito emisit sonitum uocis magni timore plenus: ut emigeret terra a mulieris sono. Et uidi: et ecce angelus in her non comparebat michi: sed ciuitas

edificata et locus demonstrabatur de fundamentis magnis: et timui et clamaui uoce magna: et dixi. Ubi est hieriel angelus qui a principio uenit ad me? Quoniam ipse me fecit uenire in multitudinem in recessu mentis huius. Et factus est finis meus in corruptione: et oratio mea improprie: et cum essem loquens ego hec: ecce uenit ad me et uidit me. Et ecce etiam postus ut mortuus: et intellexus meus alienatus erat. Et tenuit deprecam meam et desolauit me: et statuit me super pedes meos. Et dixit michi. Quid tibi est et quare conturbatus es intellectus tuus et sensus cordis tui: et quare conturbatus es? Et dixi. Quoniam dereliquisti me. Et ego quidem feci secundum sermones tuos: et exui in campo: et ecce uidi et uideo quod non possum enarrare. Et dixit ad me. Sta ut uir: et comonebo te. Et dixi. Loquere domine meus tu in me. Noli me delinquere ut non frustra moriar: quoniam uidi que non sciebam: et audio que non scio. Aut nunquid sensus meus fallitur: anima mea supermar? Nunc ergo deprecor te: ut demonstres seruo tuo de recessu hoc. Et respondit ad me: et dixit. Audi me: et doceam te: et dicam tibi de quibus times: quoniam altissimus reuelauit tibi mysteria multa. Uidit rectam uiam tuam: quoniam sine intermissione contristabaris pro populo tuo: et ualde lugebas propter syon. Hic ergo intellectus uisionis que tibi apparuit ante paululum. Quam uidisti lugentem inchoasti consolari eam: nunc autem iam specie mulieris non uides: sed apparuit tibi ciuitas edificata: et quoniam enarrabat tibi de casu filij sui. Hec absolutio est. Hec mulier quam uidisti: hec est syon: et quoniam dixit tibi quod nunc conspicias: ut ciuitatem edificatam. Et quoniam dixit tibi quia

sterilis fuit ante triginta: propter quod erant ante saltem triginta quando non erat in ea adhuc oblatio ablata. Et factum est post annos triginta edificauit salomon ciuitatem et obtulit oblationes: nunc fuit quando peperit sterilis filium. Et quod tibi dixit quoniam nutritur cum tu labore: hoc erat habitatio iherusalem. Et quoniam dixit tibi quod filius meus ueniens in suo thalamo mortuus esset: et contraxisset ei casus: hoc erat que facta est ruina iherusalem. Et ecce uidisti similitudinem eius: et quoniam filius lugeret inchoasti consolari eam: et de hijs que exigerunt hec erant tibi appretenda. Et nunc uider altissimus quoniam te animo contristatus es: et quoniam te toto corde patris pro ea: ostendit tibi claritatem glorie eius: et pulchritudinem decoris eius. Propterea enim dixi tibi: ut maneres in campo ubi domus non est edificata. Sciebam enim ego quoniam altissimus incipiebat tibi ostendere hec: propterea dixi tibi ut reuerteris in ager ubi non est fundamentum edificij. Nunc enim poterat opus edificij hominis sustineri in loco: ubi incipiebat altissimus ciuitas ostendi. Tu ergo noli timere neque egredere cor tuum: sed ingredere et uide splendorem et magnitudinem edificij: quantum capax est tibi uisus oculorum uidere: et post hec audies quantum capit auditus aurium tuum audire. Tu enim beatus es per multos: et uocatus es apud altissimum: sicut et pauci. Nunc autem que in crastinum futura est manebis hic: et ostendet tibi altissimus eas uisiones supermorum que facit altissimus hijs que habitant super terram a nouissimis diebus. Et dormiui illam noctem et aliam: sicut dixerat michi. **E**t uidi somnium: ecce ascendebar de mari aquila cui erat duodeci

ale pennarum: et capita tria. Et vidi: et ecce repadebat alas suas in omni terra: et omnes venti celi insufflabant in ea: et colligebant. Et vidi: et de pennis eius nascebant contrarie pennis: et ipse fiebat in pennaculis minutis et modicis. Nam capita eius erant quiescentia: et dimidium caput erat manus aliorum capitum: sed ipsa quiescebat cum eis. Et vidi: et ecce aquila volavit in pennis suis: et regnavit super terram: et super eos qui habitant in ea. Et vidi: quoniam subiecta erat ei omnia sub celo: et nemo illi contradicebat: neque unus de creatura que est super terram. Et vidi: et ecce surrexit aquila super ungues suos: et misit vocem pennis suis dicens. Nolite omnes simul vigilare: dormite unusquisque in loco suo: et per tempus vigilare. Capita autem in novissimo fuerunt. Et vidi: et ecce vox non egibat de capitibus eius: sed de medietate corporis eius. Et numeravi contrarias pennas eius: et ecce ipse erant octo. Et vidi: et ecce a dextera parte surrexit una penna: et regnavit super omni terram. Et factum est cum regnaret: venit ei finis: et non apparuit locus eius: et sequens resurrexit et regnabat. Ipsa multum tenuit tempus. Et factum est cum regnaret: et veniebat finis eius ut non appareret sicut prior: et ecce vox emissit illi dicens. Audi tu que tanto tempore tenuisti terram. Hec annuncio tibi antequam incipias non apparere. Nemo post te tenebit tempus tuum: sed nec dimidium eius. Et levavit tercia: et tenuit principatum sicut et priores: et non apparuit et ipsa. Et sic stringebat omnibus alijs singularem principatum gerere: et iterum nullus comparere. Et vidi: et ecce in tempore sequentes pennas erigebant a dextera parte ut teneret et ipse principatum: et reges hijs erant que tenebant: sed tamen

statim non comparebant: nam et alique reges erigebant: sed non tenebant principatum. Et vidi post hec: et ecce non comparuerunt duodecim pennae et duo pennacula: et nichil supererat in corpore aquile nisi duo capita quiescentia et sex pennacula. Et vidi: et ecce sex pennaculis divise sunt due: et manserunt sub capite quod est ad dexteram partem. Nam quatuor manserunt in loco suo. Et vidi: et ecce hec subalares cogitabat se erigere: et tenere principatum. Et vidi: et una recta est: sed statim non comparuit. Et scilicet velocius quam priores non comparuerunt. Et vidi: et ecce due que superaverunt apud semetipsas cogitabant et ipse regnaret in eo cum cogitarent: ecce unus quiescentium capitum quod erat medium cingulabat. Hoc enim erat duorum capitum manus. Et vidi quoniam completa sunt duo capita secundum: ecce duellum est caput cum hijs qui cum eo erant: et comedit duas subalares que cogitabant regnare. Hoc autem caput precontendit omnem terram: et dominabatur in ea hijs qui habitant terram cum labore multo: et potentatum tenuit orbis terrarum super omnes alas que fuerunt. Et vidi post hec: et ecce medium caput subito non comparuit: et hoc sicut ale. Superaverunt autem duo capita: et ipsa similiter regnauerunt super terram: et super eos qui habitant in ea. Et vidi: et ecce deorum caput a dextera parte illud quod a leua. Et audiui vocem dicentem michi. Conspecte contra te: et considera quod visideris. Et vidi: et ecce sicut leo concitatus de silva rugiens: et vidi quoniam emittit vocem hominis ad aquilam. Et dixit dicens. Audi tu: et loquar ad te: et dicit altissimus tibi. Nonne tu es qui superasti de quatuor animalibus que fecerant regnare in seculo meo: et per eos regnavit

finis temporum eorum? Et quartus ventus deiecit omnia animalia que transierunt: et potentatum tenuit secundum cum minore multo: et omnem orbem cum labore pessimo: et inhabitavit tot temporibus orbem terrarum cum dolo. Et iudicasti terram non cum veritate. Tribulasti enim mansuetos: et lesisti quiescentes: et dilexisti mendaces: et destruxisti habitationes eorum qui edificabant: et humiliasti muros eorum qui se non nocuerunt. Et ascendit contumelia tua ad altissimum: et superbia tua ad fortitatem. Et respexit altissimus superba temporum: et ecce finita sunt: et scelera eius completa sunt. Propterea non appareas tu aquila: et ale tue horribiles: et pennacula tua pessima: et capita tua maligna: et ungues tui pessimi: et omne corpus tuum vanum: uti refigeret omnis terra: et rediret libertas de tua vi: et speret iudicium: et misericordiam eius qui fecit eam. **II** Et factum est dum loqueretur leo verba hec ad aquilam: et vidi et ecce quod superaverat caput et non comparuerunt quatuor ale ille que ad eum transierunt: et erede sunt ut regnaret: et erat regnum eorum regule: et tumultu plenum. Et vidi: et ecce ipsa non apparebat: et omne corpus aquile incendebatur: et repauescebat ita valde. Et ego a tumultu et recessu mentis et a magno timore vigilavi: et dixi spiritui meo. Ecce tu presentasti michi hoc: in eo quod scrutaris vias altissimi. Ecce adhuc fatigatus sum animo: et spiritu meo invalidus sum valde: et nec modica est in me vis: a multo timore quam repaui nocte hac. Nam ego orabo altissimum: ut me confortet usque in finem. Et dixi. Donator domus inveni gratiam ante oculos tuos: et si iustificatus sum apud te per misericordiam: et si ecce ascendit deprecatio mea ante faciem tuam: conforta me

et ostende seruo tuo michi interpretationem et distinctionem visus horribilis huius: ut plenissime sceleris animam meam. Dignum enim me habuisti: ostendere michi temporum novissima. Et dixit ad me. Hec est interpretatio visionis huius. Aquila quam vidisti ascendentem de mari: hoc est regnum quod visum est in visionem danieli fratri tuo. Sed non est illi interpretatum: quoniam ego nunc tibi interpretor. Ecce dies veniunt: et resurget regnum super terram: et erit timor actus omnium regnorum que fuerunt ante eum. Regnabunt autem in ea reges duodecim: unus post unum. Nam secundus incipiet regnare: et ipse tenebit amplius tempus pre duodecim. Hec est interpretatio duodecim alarum quas vidisti. Et quam audisti vocem que locuta est non de capitibus eius egerunt: sed de medio corpore eius: hec est interpretatio. Quoniam post tempus regni illius nascentur contentionem non modice: et periclitabitur ut cadat et non cadat tunc: sed iterum constituetur in suum initium. Et quoniam vidisti subalares octo roherentes alijs eius: hec est interpretatio. Resurgent in ipso octo reges quorum erunt tempora levia et anni citati: et duo quidem ex ipsis perierunt. Appropinquante autem tempore medio: quatuor servabuntur: et ipse cum incipiet appropinquare tempus eius ut finiatur. Due vero in finem servabuntur. Et quoniam vidisti tria capita quiescentia: hec est interpretatio. In novissimis eius suscitabit altissimus tria regna: et reuocabit in ea multa et dominabuntur terram: et qui habitant in ea: cum labore multo super omnes qui fuerunt ante hos. Propter hoc ipsi vocati sunt capita aquile. Ipsi enim erunt: qui recapitulabunt impietates eius et qui perierint novissima eius. Et quoniam vidisti

caput manus nō apparens: hec est interpretatio ei⁹. Quoniam un⁹ ex eis sup ledum suum moriet⁹: tamen cum tormentis. Nam duo q̄ p̄seueraverunt: gladius eos comeder. Unus enim gladius comeder qui tū eo: sed tamen hic gladio i nouissimis rader. Et qm̄ vidisti duas subalares traicientes super caput qd̄ est in dextera parte: hec est interpretatio. Hii sunt quos conuauit altissimus in fine suū: hoc ē regnum esse ⁊urbationis plenū. Sicut vidisti et leonem quē vidisti de silua rugientem ⁊ rugientē ⁊ loquentē ad aquilam et arguentem eā: ⁊ iniusticias ipsius p̄ omnes sermones ei⁹. Sicut audisti: hic ē uetus quē euauit altissimus i fine ad eos et impietates ipsorū: ⁊ arguet illos ⁊ incutiet corā ipsis scripturas eos. Statuer enim eos in iudicium uiuos: ⁊ erit cū arguerit eos: tūc corripit eos. Nam residuū pplm̄ meū liberabit cum miseria: qui saluari sūt sup fines meos: ⁊ iocundabit eos quoad usq; ueniet finis dies iudicii de quo locut⁹ sum tibi ab initio. Hoc somnium qd̄ uidisti: ⁊ hec interpretationes. Tu ergo solus dignus fuisti scire altissimi secretū hoc. Scribe ergo omnia ista in libro que uidisti: ⁊ pone ea i loco abscondito: ⁊ docebis ea sapiētes de populo tuo: quorū corda scis posse capere et seruare secreta hec. Tu aut̄ adhuc habine hic alios dies septem: ut tibi ostendat quicquid uisū fuerit altissimo ostendere tibi. Et profect⁹ est a me. Et factū ē cum audisset omnis pplus qm̄ p̄trāsset septē dies ⁊ ego nō fuisset reuelatus i ciuitate: et aggregauit se oīs a minimo usq; ad maximū ⁊ uenit ad me: ⁊ dixerunt michi dicētes. Quid peccauim⁹ ubi: ⁊ quid iniuste egimus

in te quoniam delinques nos: sedisti loco hoc. Tu enī nobis superes solus ex omib⁹ pplis sicut hocus de uinea: et sicut lucerna in loco obscuro: ⁊ sicut portus ⁊ nauis saluata a tempestate. Aut non sufficit nobis mala: que contingūt? Si ergo tu nos delinques: quanto nobis erat melius si essemus successi et nos cū incendio syon? Plect enim nos meliores sumus eorū qui ibi mortui sunt. Et plorauerūt uoce magna. Et respondi ad eos ⁊ dixi. Quare fide israel: ⁊ noli tristari tu domus iacob. Est enim memoria uestre corā altissimo: ⁊ fortis non ē oblit⁹ nos i temptatione. Ego enim non delinxi uos neq; recessi a uobis: sed ueni in hūc locum ut deprecarer p̄ desolatione syon: ut querece misericordiam p̄o humilitate lādicacionis uestre. Et nūc ire uniuersosq; uelut i domū suā: et ego ueniam ad uos post dies istos. Et profect⁹ ē populus sicut dixi ei in ciuitate. Ego aut̄ sedi in capto septem diebus sicut michi mādauit: ⁊ mandauit de floribus solummodo agri: de herbis facta est elca michi i diebus illis. **E**mniaui somnū nocte. Et ecce de mari uentus resurgebat ut turbaret omnes fluidus ei⁹. Et uidi: ⁊ ecce conalefcebat ille hpm̄ cum milib⁹ celi: ubi uultū suū uertebat ut solidaret remebat omnia que sub eo uidebant: et ubi rūsq; reibat uox de ore eius ardebat omnes q̄ audiebāt uoces ei⁹ sicut quiescit terra quando sentit ignē. Et uidi post hec: ⁊ ecce aggregabat multitudō hpm̄ quorū nō erat numer⁹ de quatuor uentis celi ut debellarent hpm̄ qui ascendebat de mari. Et uidi: ⁊ ecce subimēpi sculperat montē magnū:

et uolauit sup eū. Ego aut̄ quesiui uidere regionem uel locū unde sculptus esset mōs: ⁊ nō potui. Et post hec uidi: et ecce omnes q̄ aggregati sunt ad eum ut repugnarent ei timebāt valde: tamen audebant pugnare. Et ecce ut uidit impetū multitudinis ueniētis: nō leuauit manū suā neq; fāmeā tenebat: neq; aliqd̄ uas bellicolum: nisi solummodo ut uidi: quoniam emisit de ore suo sicut flammam ignis: ⁊ de labijs eius spiritus flammę: et de lingua ei⁹ emittet scintillas ⁊ repestates: ⁊ commixta sunt oīa simul hic flammis ignis et spiritus flammę: ⁊ multitudo tempestat⁹: ⁊ concidit sup multitudinē in impetu que parata erat pugnare ⁊ succendit omnes: ut subito nichil uideretur de innumerabili multitudine: nisi solummodo puluis et fumus odor. Et uideret egrediui. Et post hec uidi ipm̄ hominem descendē de mōte et uocantē ad se multitudinē alia pacificā: accedebat ad eum uultus hpm̄ multorū quorū dā gaudentiū: quorū dā tristitū: aliqui uero alligati: aliqui adductes ei⁹ eis q̄ offerebant. Et egrotati a multitudine paucorū: ⁊ expefactus sum: ⁊ dixi. Tu ab initio tanonstrasti tuo uo mirabilia hec: ⁊ dignū me habuisti ut susceperes deprecationem meā: nunc demonstra michi adhuc interpretationē somnii hui⁹. Sicut enim repleto i sensu meo: uē qui delicti fuerūt i diebus illis. Et multo plus uē hīs: qui nō sunt delicti. Qui enim non sunt delicti rētes erāt. Intellego nūc que sunt reposita i iniquissimis diebus: et occurrent eis: sed et hīs q̄ delicti sunt. Propter hec uenerūt enī in p̄cula magna: et necessitates multas: sicut ostendunt somnia hec. Attamen facilius

est periclitantē uenire in hūc q̄ p̄trāsire sicut nubem a seculo: et nunc uidere q̄ contingūt in nouissimo. Et respondit ad me: et dixit. Et uisionis interpretationē dicā tibi: ⁊ de quib⁹ locutus es ad ap̄ciā tibi. Quoniam de hīs dixisti qui delicti sūt: hec ē interpretatio. Qui aufert periculū illo tēpore: hic se custodiuit. Qui in periculo incidit: hūc sūt qui habent op̄a ⁊ fidē ad fortissimū. Scito ergo: quoniam magis beatificati sunt qui delicti: sup eos qui mortui sūt. Hec interpretationes uisionis. Qui a uidisti uirū ascendē de corde maris: ipse ē quē ducat altissim⁹ multis tēporib⁹: q̄ per semetipm̄ liberabit creaturā suam: et ipse disponet q̄ delicti sunt. Et quoniam uidisti de ore ei⁹ egire ut spiritum et ignē ⁊ tempestatem: ⁊ quoniam non tenebat fāmeā neq; uas bellicolum: corrupt enim impetus ei⁹ multitudinē que uenerat repugnare ei: hec est interpretatio. Ecce dies uenit quando incipiet altissimus liberare eos que sup terram sunt: ⁊ ueniet i recessu mentis super eos qui inhabitant terrā. Et alij alios cognabūt debellare: ciuitas ciuitatem ⁊ locus locū: ⁊ gens aduersus gentem: ⁊ regnū aduersus regnū. Et erit cū fuerit hec: ⁊ contingunt signa que ante ostendi tibi: ⁊ tūc reuelabit filius meus: quē uidisti ut uirū ascendentem. Et erit quādo audierint omnes gentes uocem eius: ⁊ delinquet unusquisq; i regione sua bellū suū qd̄ habet ad alterutū: ⁊ colliget in unū multitudō innumerabilis sicut uolētes uenire ⁊ repugnare eum. Ipse aut̄ stabit sup cacumen mōris syon. Syon aut̄ ueniet: ⁊ ostendet omib⁹ parata et edificata sicut uidisti montem sculpi sine manibus. Ipse aut̄ filius me⁹ arguet

q̄ adinuenerūt gentes impietates eorū
has: que tempeſtati appropinſuerunt
propter mala cogitamenta eorū et cruci-
amenta quibz incipient cruciari q̄ asſi-
mulate ſunt flāme: et p̄det eos ſine la-
bore. p̄ legem q̄ igni aſſimulata ē. Et
quoniam vidisti eū colligētem ad ſe ali-
am multitudinē pacificā: hęc ſūt decem
tribus q̄ captiue ſade ſunt de terra ſua
in diebz ioſie regis quē captiuū duxit
ſalmanāſar rex aſſiriorū: et tranſtulit
eos trans flumen: et trāſlati ſunt in ter-
ram aliā. Ipſi autē ſibi dederūt cōſiliū
hęc ut derelinquerēt multitudinē gentiū:
et proficeſcerent in ulteriōre regionem
vbi nūq̄ inhabitauit gen⁹ humanū:
uel ibi obſeruare legitimā ſua q̄ nō ſu-
erant euantes in regione ſua. Per in-
troitus autē anguſtos fluminis euſea-
ren introierūt. fecit enim eis tūc altissi-
mus ſigna: et ſtatuit uenas fluminis
uſquequo trāſirent. Per eā enī regio-
nem erat via miſta itineris āni vniūſa
et dimidijs: nam regio illa vocat arſa-
reth. Tūc inhabitauerūt ibi uſq; in no-
uiſſimo tēpore: et nūc ites cum receperint
venire. iterū altissim⁹ ſtatuit uena flu-
minis ut poſſint tranſire: p̄pter hęc vi-
disti multitudinē cū pace. Sed et qui de-
reſidi ſunt de ipſo tuo: hijs ſunt q̄ inue-
niunt intra terminū meū. ſadū ecē et
go quādo incipiet perdere multitudinē
earū que collede ſunt gentes: proteget
eos q̄ ſuprauerūt p̄p̄m: et tūc oſtendet
eis multa plurima p̄ſenta. Et dixi et
go. Dominator dñe hoc michi oſten-
de: p̄pter quod vidi virū aſcendētem de
corde maris. Et dixit michi. Sicut nō
potes hęc uel ſeruari uel ſcire que ſunt
in profundo maris: ſic nō poterit quic-
q; ſup̄ eā videre ſiliū meū. uel eos que
cum eo ſunt: niſi in tempore dñi. Hęc ē

interpretatio ſomnij qd̄ vidisti: et p̄pter
quod illuminat⁹ es hic ſolus. Dereli-
quiſti enī tuā: et circa meā uacasti legē
et queſiſti. Vita enī tuā diſpoſuiſti in
ſapiētia: et ſenſum tuū uocaſti mātē.
Et p̄pter hęc oſtendi tibi merces apud
altissimū. Et enī: poſt alios tres di-
es ad te alia loquar: et egeriā tibi gra-
uiā et mirabilia. Et profectus ſum et
trāſi in campū: multū gloriā et lau-
dans altissimū de mirabilibus q̄ p̄
tempus ſadebat: et quoniam gubernat
ipſum et que ſunt in temporibus illa-
ta. Et ſedi ibi tribus diebus. **XIII**
Et ſadū est tertio die: et ego ſede-
ba ſup̄ quercu. Et ecce uox egipti cō-
tra me de rubi: dixit. Eſdra eſdra. Et
dixi. Ecce ego dñe. Et ſurrexi ſup̄ pedes
meos. Et dixit ad me. Reuelās reuela-
tus ſum ſup̄ rubū: et locut⁹ ſum moy-
ſi quādo ipſus meus fuiſet in egipto:
et miſi eū et eduſi p̄p̄m meū de egipto:
et adduxi eū ſup̄ montē ſynā: et deſce-
ndi ei apud me diebz multis: et enar-
raui ei mirabilia multa. et oſtendi ei
tempus ſecreta et ſine: et precepi ei dñs.
Hęc in palā facies uerba: et hęc abſcon-
des. Et nūc tibi dico ſigna q̄ dñs oſten-
dit: et ſomnia que vidisti et interpretatio-
nes quas tu vidisti in corde tuo. repone
ea. Tu enī recipies ab omnibus dū-
retis reliquias cum cōſilio meo et cum
ſimilibus tuis: uſquequo ſiniant tem-
pora. Quoniam ſecūm p̄didit inuēit
ſua: et tempora appropinquāt ſenſe-
re. Duodecim enī partibus diuiſum ē
ſecūm: et trāſierunt ei decima et dimidi-
um decime partis ſup̄ſunt autē ei poſt
mediū decime partis. ſicut ergo diſpo-
ne domū tuam: et corripe p̄p̄m tuum et
conſolare humiles eorū: et reuocā ſā
corruptele et dimitte abs te moſtales

roglitationes: et pice abs te pōdera hu-
mana et eue te ſā infirmā naturā: et
reponē in unam partē moleſtiſſima ti-
bi cogitamenta: et ſeſtina trāſmigrare
a tēporibz hijs. Que enī vidisti nūc
cōſiſſe mala: iten hęc deteriora ſaci-
ent. Quantū enī inualidū ſer ſeculū
a ſenectute: tantū multiplicabunt ſup̄
inhabitantes mala. Prologauit enī
ſe magis ueritas: et appropinquauit
mendaciū. Nam enī ſeſtinar uenire q̄
vidisti uisionē. Et reſpōdi: et dixi corā
te dñe. Ecce enī ego abſito ſicut precepi-
ſti michi: et corripia p̄ſentē p̄p̄m. Qui
autē iterū nāt fuerit: quis cōmouebit?
Doſitū ē ergo ſecūm in tenebris: et qui
inhabitāt in eo ſine lumine. Quoni-
am leg tua incenſa ē: propter quod ne-
mo ſcit que a te ſada ſunt uel q̄ incipi-
ent opta. Si enī inueni i te gratiā: im-
mitte in me ſp̄ritū ſandū: et ſcribam o-
mine qd̄ ſadū ē in ſecū ab initio que
erant in lege tua ſcripta. ut poſſint ho-
mines inuenire ſenitā: et q̄ uoluerint
uincere in nouiſſimis uiuāt. Et reſpon-
dit ad me: et dixit. Hades congrega
p̄p̄m: et dices ad eos: ut nō querant re-
diebus q̄draginta. Tu autē ſpara tibi
buxos miſcos: et accipe tūc ſaream da-
briam. ſeleuā. et hanc: et aſiel. quinq;
hos: qui parati ſūt ad ſcribendū ueloci-
ter. Et uenies huc et ego accendā in corde
tuo lucernā intelled⁹: q̄ non eſtinguet
quoaduſq; ſiniant q̄ incipies ſcribere.
Et tūc p̄ſedis quedā palā facies: que-
dam ſapiētijs abſconſe trates. In tra-
ſitū enim hac hōra incipies ſcribere.
Et profect⁹ ſi ſicut michi p̄cepit: et con-
gregaui omnē p̄p̄m: et dixi. Audi iſra-
hel uerba hec. Peregrinati ſunt p̄ſes
noſtri ab initio in egipto: et liberati ſūt
inde: et acceperunt legem uite quā non

cuſtodierūt. quā et uos poſt eos tranſ-
greſſi eſtis: et ſada eſt uobis terra in ſor-
tem et terra ſp̄on: et patres ueſtri et uos
iniquitate ſeſtiſtis. et nō euatiſtis uias
quas p̄cepit uobis altissim⁹: et iuſtus
inde cū ſit. abſtulit a uobis in tempore
quod donauerat. Et nūc uos hic e-
ſtis: et ſcates uī introſum ueſtrum
ſunt. Si ergo imperaueritis ſenſui
ueſtro et erudieritis cor ueſtrū. uini con-
ſeruati eritis: et poſt morē miſericordiam
cōſequemini. Quidā enī poſt morē
ueniet. quādo iterū reuiuſcent: et nūc
iſtorū nomina p̄rebit: et impiorū ſa-
da oſtendent. Ad me igit uenit acce-
dat nūc: neq; requirat me uſq; dies
quadraginta. Et accepi quinq; uiros
ſicut mādauit michi: et p̄ſedi ſum in
campū: et manſum ibi. Et ſadū ſum in
traſitū. et ecce uox uocauit me dicens.
Eſdra ap̄xi os tuū: et bibe quo te pota-
ueris. Et ap̄xi os meū: et ecce calix ple-
nus porrigebat michi. Hoc erat ple-
num ſicut aqua: color autē ei⁹ ut ignis
ſimilis. Et accepi et bibe: et in eo tū bi-
biſſem cor meū cruciabat intelled⁹: et i
p̄dus meū increſcebat ſapiētia. Nam
ſp̄rit⁹ me⁹ aſeruabat memoria. Et a-
p̄xi ē os meū: et nō ē clauſum ampli-
us. Altissim⁹ dedit intelledū quinq; ui-
ris: et ſcripſerūt q̄ dicebant reſſiones
notis: q̄ nō ſcēbāt. Noſte autē man-
ducabāt panē: ego autē p̄ diē loqueſar:
et p̄ nodam nō tacebā. Scripi ſūt autē
per q̄draginta dies libri ducentiqua-
tuor. Et ſadū eſt tū cōpleuiſſem q̄dra-
ginta dies: locut⁹ eſt altissim⁹ dicens.
Priora q̄ ſcripſiſti in palam pone: et le-
gant digni et indigni: nouiſſimos
autē ſeptuaginta aſeruabis: ut tradas
eos ſapiētijs de ipſo tuo. In hijs enī
eſt uena intelledus et ſapiētie ſons:

et scientie flumen. Et feci sic. **E**cce loquere in aures plebis mee sermones prophetie que immiseri os tuum dicit dominus: et fac ut in carta scribantur qui fideles et veri sunt. Ne timeas a cogitationibus aduersum te: nec turbare incredulitates dicentium: quoniam omnia increduli in incredulitate sua morietur. Ecce ego induco dicit dominus super orbem terrarum mala: gladium et famem et mortem et interitum: propter quod suppollunt iniquitas omnem terram: et adimpleta sunt opera noxia illorum. Propterea dicit dominus. Quia non silebo de impietantibus eorum que irreligiose agunt: nec sustinebo in hijs qui inique reuertuntur. Ecce lagus innoxius et iustus clamat ad me: et aie iustorum clamant pfeuerate. Et iudicans vindicabo illos dicit dominus: et accipiam omnem sanguinem innoxium et illis ad me. Ecce plus me quam grex ad occisionem ducitur: non parat illi habitare in terra egypti: sed reducat eum in manu patris et brachio recto. Et prunam plagam sicut prius: et corrumpam omnem terram eius. Iugebit egyptus et fundameta eius: plaga verberata et castigacione quas inducet ei deus. Iugebunt cultores operantes terram: quoniam deficiet semina eorum ab uedine et gradine et a siccitate terribili. De seculo et qui habitant in eo: quia appropinquauit gladius et continuo eorum: et resurget gens super gentem ad pugnam et rumpet in manibus eorum. Erunt enim inconstabilis hominibus: et alij alij inualescentes non curabunt regem suum et principes: uie gestorum suorum et potentia sua. Conspiciet enim homo in ciuitate: et non poterit. Propter superbiam enim eorum ciuitates turbabuntur: domus reuertentur homines metuentur. Non miserebitur homo proximum suum ad iritum faciendum domus

eorum in gladium: ad diripiendas substantias eorum propter famem panis et tribulationem multam. Ecce ego conuoco dicit deus omnes reges terre ad me uterentur qui sunt ab oriente et ab austro: ab euenet et a libano ad autemendos in se: et reddere quod dederunt illis: sicut faciunt usque hodie electis meis: sic faciam et reddam in uos. Hec dicit dominus deus. Non parceret deus: mea super peccatores: nec cessabit rumpere super effundentes sanguinem innoxium super terram. Egit ignis ab ira eius: et deuorauit fundameta terre: et peccatores quasi stramen inuentum. Et est qui peccat: et non obstat madata mea dicit dominus. Non parcam illis. Discedite filij a potestate: nolite examinare sanctificationem meam: quoniam nouit dominus omnia que delinquunt in illis. Propterea tradidit eos in mortem et in occisionem. Nam enim uenerunt super orbem terrarum mala: et manebitis in illis. Non enim liberabit uos deus: propter quod peccastis in eum. Ecce uisio: et horribilis et facies illius ab oriente. Et reuertentur nationes draconum arabum in turbibus inferis: sicut flauis eorum numerus fectur super terram: ut iam timeat et trepidet omnes qui illos audiunt carmonij insanientes in ira: et reuertentur ut apri de siluis: et aduenient in uirtute magna: et constabunt in pugnam cum illis: et uastabunt portionem terre assiriorum. Et post hec superualescent dracones: natiuitas sue memores: et conuertentur se respicientes in uirtute magna ad persequendos eos. Ibi turbabuntur et silebunt in uirtute illorum: et uertentur pedes suos in fugam: et a territorio assiriorum subleuantur obsequium eorum: et sumerunt unum de illis: et erunt timor et tremor in reuertentibus illorum: et denotio in reges ipsorum. Ecce nubes ab

orientis et a septentrione usque meridiano: et facies eorum horrida ualde plena ire et procelle. Et collident se inuicem: et collident hydus copiosus super terram et hydus illos. Et erit sanguis a gladio usque ad uentrem: et finis hominis usque ad substramen cameli. Et erit timor et tremor multus super terram: et horrebunt qui uidebunt iram illam: et tremor apprehendet illos. Et post hec mouebuntur nimbij copiosi a meridiano et septentrione: et portio alia ab occidente. Et super inualescent uenti ab oriente et redudent eam: nubes quam suscitauit ira: et hydus ad faciendam exercitacionem ad orientalem uentum: et occidentem uiolabit. Et exaltabunt nubes magne et ualide plene ire et hydus: ut reuertantur omnem terram et inhabitantes eam: et infundat super omnem locum altum: et eminentem hydus terribile: ignem et grandinem et rumpet uolantes: et aquas multas: ut etiam impleantur omnes cippi: et omnes riuus plenitudine aquarum multarum. Et demolientur ciuitates et muros et montes et colles et ligna siluarum: et fenu pratorum et fundameta eorum. Et transibunt stantes usque babilonem: et reuertentur eam: uenient ad ipsam et circumdabunt eam: et effundet hydus et omne iram super eam. Et subibit puluis et fumus usque in celum: et omnes in circuitu iugebunt eam: et qui sub ea remanserint fuerint hijs qui reuertentur. Et tu alia dices in spe babilonis: et gloria personae eius: ut tibi misera: propter quod assimilasti ei et ornasti filias tuas in fornicacione ad placendum et gloriam in amatoribus suis qui tecum cupierunt semper fornicari. Adibilem imitata es in omnibus operibus tuis: et in adulationibus tuis: propterea dicit deus. Amittam tibi mala: uindictam paupertatis et famem et gladium et pestem ad uastandas domus

tuas a uiolacione et morte et gloria uirtutis tue. Sicut flos succabit cum resurget ardor qui emissus est super te: infirmaberis ut paupercula plagata et castigata a miseribus ut non possint te suscipere potentes et amatores. Numquid ego sic sealabo te dicit dominus: nisi occidisses electos meos in omni te exaltas per uisionem manuum: et dicens super mortem eorum cum me briata esses: et omnia speciem uultus tui: Mettes fornicacionis tue in sinu tuo: propter hoc redditionem accipies. Sicut facis electis meis dicit dominus: sic faciet tibi deus: et tradat te in malum. Et nati tui fame interierunt: et tu rumpet rades et ciuitates tue dterent: et omnes tui in campo gladio cadent. Et qui sunt in montibus fame peribunt: et manducabunt carnes suas et sanguinem bibent a fame panis et siti aque. Infelix per maria uenies: et rursus accipies mala. Et intransitu alident ciuitatem occisam: et reuertentur aliquam portionem terre tue: et partem glorie tue reuertentur: rursus reuertentur uertam. Et demolita eris illis pro stipula: et ipsi erunt tibi ignis: et deuorabunt te et ciuitates tuas: terra tua: et montes tuos: omnes siluas tuas et lignum studierit igni comburent. Filios tuos captiuos ducet: et censum tuum in predam habebunt: et gloriam faciei tue reuertentur. **U**e tibi babilon et alia: **U**e tibi egypte et siria. Precingi te uos saccis et cilicis: et plangite filios uestros et dolete: quoniam appropinquauit corio uestra. Ammissus est uobis gladius: et quis est qui auertat illum? Ammissus est in uobis ignis: et quis est qui exanguat illum? Ammissa sunt uobis mala: et quis est qui repellat ea? Numquid repellit aliquis leonem elurientem in silua: aut extinguet

ignem in stipula. mox quando repetit
ardere. Nunquid repellat aliquis sa-
gitam a sagittario fori nulla. Do-
minis foris imminit mala: et quis
est qui repellat ea. Exst ignis et iracun-
dia eius. Et quis est qui extinguat eum.
Choruscabit et quis non timebit. To-
nabit: et quis non pauebit. Dominus
dominabit: et quis non fundiet. Steretur
a facie ipsius. Terra tremuit et fundamen-
ta eius mare fluctuat de profundo. et
fluctus eius disturbabuntur. et pisces eius
a facie domini et a gloria virtutis eius. qui
foris degeta et que arcum tendit. sa-
gitta eius acut que ab ipso mittuntur:
non deficient cum repentin mitti in fines
terre. Ecce mittunt mala et non reuertentur:
donec veniat super terram. Ignis luc-
cenditur: et non extinguatur donec consu-
mat fundamenta terre. Quasi modum
non redit sagitta nulla a calido sagit-
tario: sicut non reuertent mala que missa
fuerint in terram. Ne michi ve michi.
Quis me liberabit in illis diebus. In-
icium dolorum et multi gemitus: ini-
cium famis et multi interitus: incium
bello et formidabunt potestates: ini-
cium malorum et trepidabunt omnes. Qui
hijis quid faciunt cum veniant mala.
Ecce famis et plaga et tribulatio et an-
gustia missa sunt flagella et emendati-
one: et in hijis omnibus se non convertent
ab iniquitatibus suis: neque flagellorum
memores erunt semper. Ecce erit annus
vilis super terram: sicut putat sibi esse
directam pacem: et tunc germinabunt ma-
la super terram gladius famis et magna
confusio. A fame enim plerumque inhabi-
tant terram interient: et gladius pedet
terros qui superaverint a fame: et mor-
tui sicut stercorea proiciantur et non erit qui
resolvet eos. Derelinquetur enim terra

deserta: et civitates eius desicient. Non
derelinquetur qui colat terram: et qui sem-
net eam. Ligna dabunt fructus: et qui
vindemiabit illas. Vinea matura fiet: et
quis calcabit illam. Et erit enim locus
magna desertio. Lupus enim homo
hominem videt: vel vocem eius audi-
re. Relinquent enim de civitate decem
et duo de agro qui absconderint se in
cavis montibus et scissuris petrarum: que-
admodum derelinquent in oliveto et sin-
gulis arboribus et aut fructu olivae aut
sicut vinea vindemiata racem reli-
quant ab hijis qui diligenter vineam tra-
rant: sicut reliquentur in diebus illis tres
aut quatuor: sicut in diebus domos eorum
in rumphea. Et derelinquetur terra de-
serta: et agri eius inveterabunt: et vinea
et omnes semine eius germinabunt
spinas eo quod non transierint homines per
eam. Iugebunt virgines non habentes
sponsos: iugebunt mulieres non habentes
viros: iugebunt filie earum non ha-
bentes adiutorium sponsum earum. In bel-
lo consummetur: et viri earum in fame
extinguentur. Audite vero ista: et cognos-
cite ea serui domini. Ecce verbum domini:
recipite illud ne dixeris credas de quibus
dicit dominus. Ecce appropinquavit
mala et non tardant. Quasi modum
pregnans cum parit in nono mense fi-
lium suum: appropinquat hora partus
eius. ante horas duas vel tres dolo-
res circumveniunt ventrem eius: et produnt
infante de ventre non tardabit uno
pido: sicut non morabimur mala ad
prodeundum super terram: et scilicet ge-
met et dolores circumstante illud.
Audite verbum plebs mea. Parate vos
in pugnam: et in malis. sicut estote quasi
adventu terre. Qui vendit quasi qui su-
gat: et qui erit quasi qui perditurus.

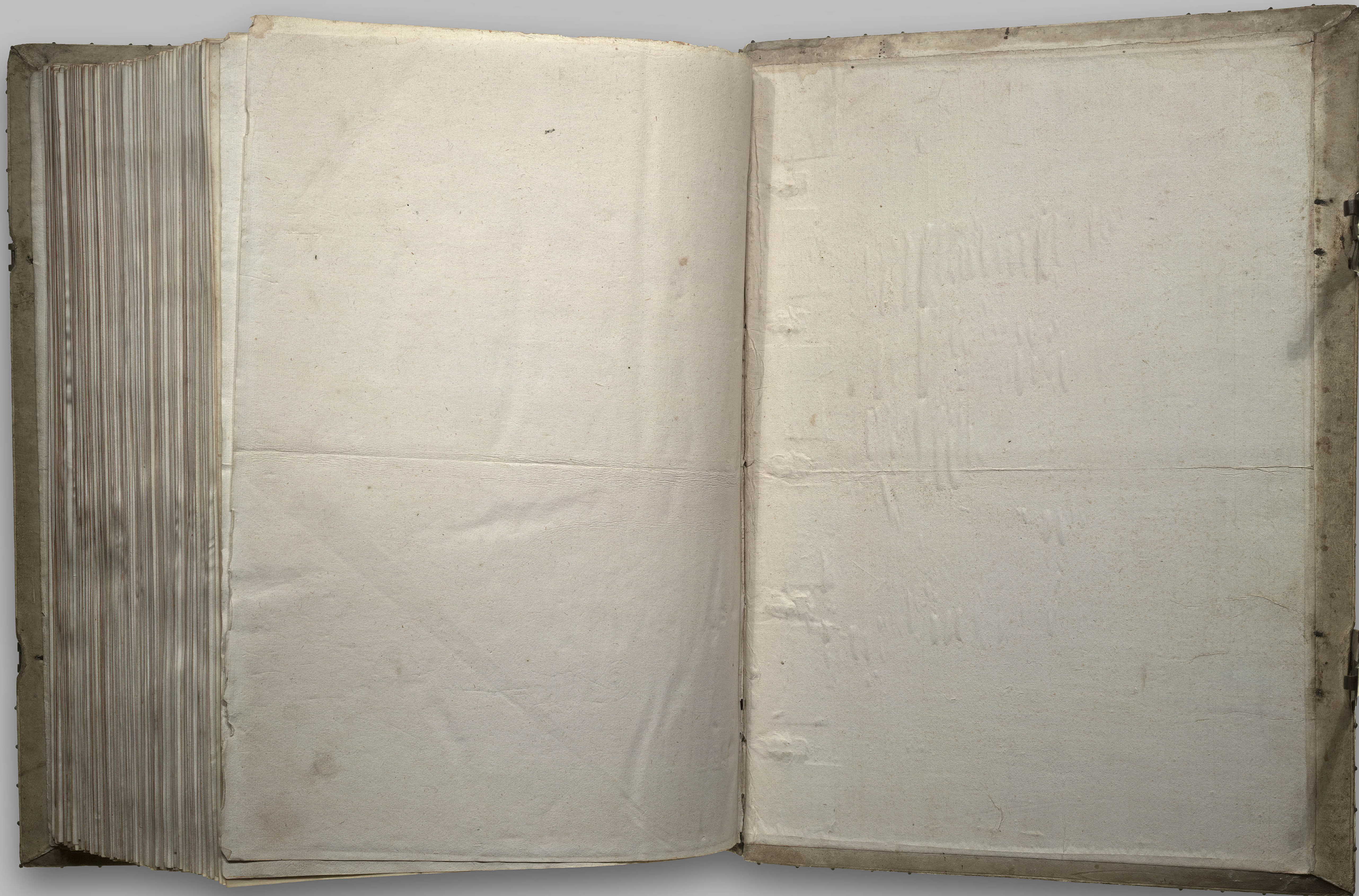
qui mercatur quasi qui fructum non
rapiat: et qui edificat quasi non habi-
turus. Qui seminat quasi qui non me-
ret: sicut et qui vineam putat quasi non
vindemiaturus. Qui nubunt sicut quasi
filios non faciunt: et qui non nubunt sicut
quasi vidui: propter quod qui laborant sine
causa laborant. Fructus enim illorum a-
lienigena meretur: et substantia illorum
rapietur et domos euerentur: et filios eorum
captivi abibunt: quia in captivitate et fame
generant natos suos. Et qui negoci-
antur in rapina quantum dum regnant
civitates et domos suas et possessiones
et personas suas: tanto magis adzela-
bor eos super peccata sua dicit dominus.
Quomodo zelat fornicaria mulierem
propter eam et bona valde: sicut zelabitur
iusticia iniquitatem cum regnat se et
accusat eam in facie cum venerit qui
defendat eam: et regnent omne peccatum su-
per terram. Propterea nolite simulari
ei nec operibus eius: quoniam adhuc pu-
sillum et tollitur iniquitas a terra: et
iusticia regnabit in vos. Non dicat
peccator se non peccasse: quoniam carbo-
nes ignis comburent super caput eius
qui dicit non peccavi coram deo et gloria
ipsius. Ecce dominus cognoscat omnia ope-
ra hominum: et adinventiones illorum et
cogitationes illorum et corda illorum. Dicit
enim fiat terra et facta est: fiat celum et factum
est. Et in ubi illi? Belle fundare lucet novit
numerus stellarum. Qui scrutatur abyssum et the-
sauros illarum: qui mensuratur mare et acceptum
est. Qui delulit mare in medio asperum: et
suscepit ita super aquas ubi suo. Qui
extendit celum quasi camera: super aquas funda-
vit eum. Qui posuit in deserto fontes aquarum:
et super verticem montium lacus ad emittendum
flumina ab emineis petra: ut potaret
terram. Qui facit hominem et posuit eum

suum in medio corporis: et misit ei spiritum
vitalis et intellectum et spiritum dei omnipoten-
tis qui fecit omnia: et scrutatur omnia abscon-
sa in absconsis. Spiritus novit adinven-
tione vestra: et qui cogitatis in cordibus
vestris peccantes et volentes occulta-
re peccata sua. Propter quod domi-
nus scrutando scrutavit omnia
opera vestra: et traducet vos omnes. et vos
confusi eritis cum processerint peccata ve-
stra coram hominibus: et iniquitates erunt
qui accusatores stabunt in die illo. Quid
facietis: aut quomodo absconderis pec-
cata vestra coram deo et angelis eius. Ecce
iudex deus: timeat eum. Desinite a pec-
catis vestris: et obliviscimini iniquitates
vestras iam agere eas in seipsum: et de-
ducat vos et liberabit de omni tribulatio-
ne. Ecce enim incendit ardor super vos
turbe copiose: et rapiunt quosdam ex
vobis et habunt ydolis oculos: et
qui consenserint eis erunt illis in derisum
et in improprium et in derisionem. Exit
enim locus locus: et in vicinas civitates
egressio multa super timeantes dominum.
Erunt quasi insani nemini parentes:
ad diripiendum et devastandum adhuc time-
tes dominum: quia devastabunt et deripient sub-
stantias: et de domibus suis eos eicient.
Tunc parebit placo electorum meorum: et au-
rum quod placet ab igne. Audite dilecti mei
dicit dominus. Ecce assunt dies tribulatio-
nis: et de hijis liberabo vos. Ne timeatis
nec hysceris: quoniam deus dux vester est. Et qui
fuerit mandata et precepta mea dicit dominus
deus: ne proderit vos peccata vestra: ne superle-
vet se iniquitates vestre. Ne qui derigunt a
peccatis suis et obtegunt ab iniquitatibus
suis: quasi modum ager obtegunt a sil-
va et spinis regit semina eius per quam non
transit homo: et reducit: et mittit ad de-
vorationem ignis. *Explicit liber esdre quartus.*

Bible. Latin. ca. 1454-55. Mainz. Gutenberg (42 lines)

Incun.
1454
.B5

ML5 22 Ap 52

BLT SACR
TOB. IUD. ESTH. IOB.
PSAL. ILL. SAL. ECC.
ISA. IER. & EZEC.

EDITIO
SAECUL. XV
TOM. II.

INCUNABULA

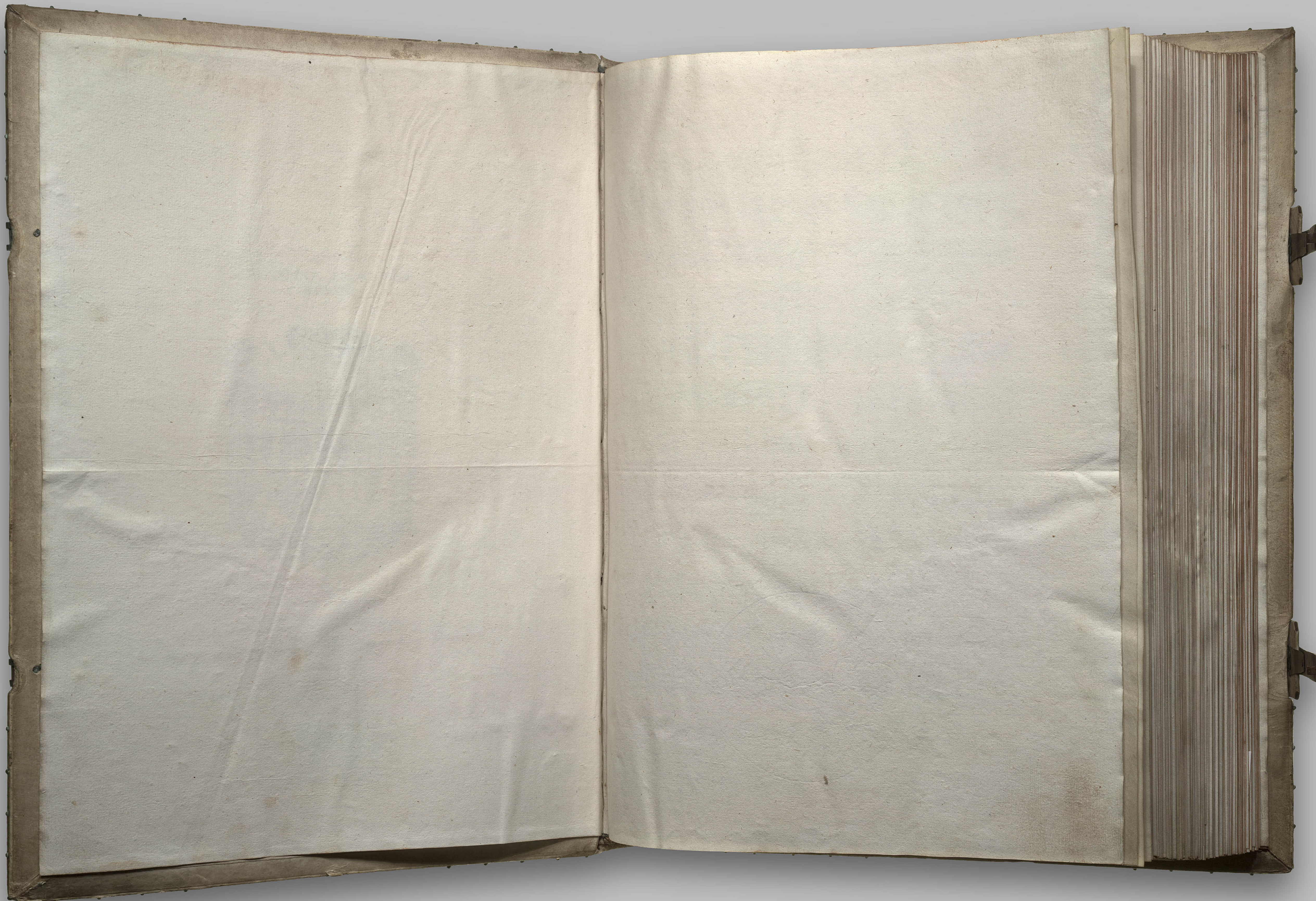
THE VOLLBEHR COLLECTION
1930
Acc. no. 400460

*Enchiridion Vol. 1. fol. 261-324
u. Vol. 2. 1-130.*

BIBLIOTHECA PRINC. MON.
S. BLASII.

• Vollbehr •
• Inkunabel-Sammlung •

Inquit prologus Iulibrum thobie

Quoniam et heliodoro e-
piscopis: ieronimus pre-
biter in dno salute. Mira-
ri non desino reacionis
vire instantia. Scigitis enim ut libru
chaldei sermone conscriptu ad latinu
filium reah: libru viciq: tobie: quem
hebrei de rathalago diuinay scripu-
ray secantes: hys q agyographa me-
morat manciparut. Sed satis delide-
rio vtro: no tamen meo studio. Argu-
unt eni nos hebreos studia: et impu-
tant nobis cōtra suū canonē latinis
auribus ista trāsire. Sed melius esse
iudicās phariseor: displicere iudicio:
et episcopos iustionibz deservire: infiri
ut ponui. Et quia vicina est chaldeor:
lingua sermōni hebraico: vniq: lin-
gue pēissimū loquarē reperēs. vni-
dici laborem arripui: et quicquid ille
michi hebraicis verbis repressit: hoc
ego accito notario: sermōnibz latinis
reposui. Et rationibz vris mercede hui-
us cōpēlabor: nū gratū vobis didice-
ro me qd iubere estis dignati cōpelle.

Explicit prologus Iulibrum thobie

Tobias re tribu et ci-
uitate neptalim. q
est in superioribz ga-
lilee supra naalon.
post viā que ducit
ad occidentem. in si-
nistro habēs ciuitatē sephet: cū capē
esset i diebz salmanasar regis assirio-
rum in captiuitate tamē posuit viam
veritatis nō deservit: ita ut omnia que
habere poterat quondie concupis-
centibus qui erat re ei? genere imper-
tinet. Cumq: esset minor omnibus
in tribu neptalim: nichil tamen pueri-
le gessit i opere. Deniq: cū irent omnes

ad vinulos aureos quos iheroboam
fecerat rex isrl: hic solus fugiebat con-
suetudine omniū: et pergebat ad iherusa-
lem ad templum dñi. et ibi adorabat
dñm deum isrl: omnia primatiua sua
et decimas suas fidelit offerēs. ita ut i
tercio anno pēlitis et aduentis mini-
straret omniem decimationē. Hec et hui-
similia scdm legē dei puerulus obser-
uabat. Cum vero factus fuisset vir acce-
pit uxore anam de tribu suar: et genuit
re ea filiū nomē suū imponens ei: quē
ab infāntia timere deum docuit: et ab-
stinere ab omni pccō. Agitur dum pe-
captiuitatē deuenisset cū uxore sua et
filiis in ciuitatē ninium: cū omī tribu
sua: et cū omēs ederent re tribus gētiliū:
iste custodivit aiām suā: et nunq: ota-
minat in elcis reor. Et quoniam me-
mor fuit dñi in toto corde suo. Dedit
illi deus gratiā in cōspēctu salmana-
sar regis: et dedit illi potestātē quocūq:
veller ire: habēs libertatē quocūq: face-
re voluisset. Pergebat ergo per omēs
qui erant in captiuitate: et monita sa-
lutaris dabat eis. Cū autem venisset in
rages ciuitatē iudeor: et re hys qui-
bus honorat? fuerat a rege habuisset
decem talenta argenti: et cum i multa
turba generis sui gabelū regis videret
qui erat re tribu eius: sub cirographo
dedit illi memoratū pondus argenti.
Post multū vero tēporis mortuo sal-
manasar rege: cū regnaret setimache-
rib filius eius pro: et filios isrl re soloe-
haberet in cōspēctu suo: tobias perge-
bat per omniē cognationē suā: et con-
solabatur eos: diuidebatq: vniūq:
prout poterat de facultatibus suis. Et
sumentes alebar: nudisq: vestimenta
pēbāt: et mortuis atq: occisis sepul-
turam sollicit? rehibebat. Deniq: cum

reuerfus esset rex semnachem fugiens
a iudea plagā. quā circa eum fecerat
deus ppter blasphemiam suā: et erat
multos occideret et filios israel: robias
sepeliebat corpora eorū. Et ubi muni-
acum est regi iussit eum occidi: et nullo
omnem substantia ei. Tobias vero cū fi-
lio suo et cū uxore fugiens nudus latuit
quia multi diligebāt eū. Post dies ve-
ro sordagitaquus occiderūt regē filij
ipius. Et reuersus ē robias ad domū suā:
omnisq; facultas ei. restituta ē ei.
Post hec vero cū esset dies festus
dñi et factū esset prandium bonū
in domo robie: dixit filio suo. uade et
adduc aliquos de tribu nrā timētes
deū: ut epulent nobiscū. Cūq; abisset:
reuersus nūciauit ei unum ex filiis israel
iugulatū iacere in platea. Bratimq;
egressus de accubito suo. reliquēs pran-
dij seium puenit ad corp⁹: tollēsq; il-
lud. portauit ad domū suā occulte:
ut dum sol occubisset caute sepeliret
eū. Cūq; occultasset corp⁹. mādūca-
uit panē cū ludo et renore: memorat⁹
illum sermonē quē dixit dñs p amos
pphetam. Dies festi vestri cōuertēd⁹
in lamentationē et lūdū. Cū vero sol
occubisset: abiit et sepeluit eū. Argu-
ebat aut eū omnes p̄mii ei⁹. dīcēs.
Iam hui⁹ rei causa nūc facta iussus es:
et vix effugisti mortis imperiū: et in
sepelis mortuos. Sed robias plus
timētes deū q̄ regem rapiebat corpora
ra oculos: et occultabat i domo sua:
et medijs noctibus sepeliebat ea. Con-
git aut ut quadā die fatigat⁹ a sepul-
tura veniens domum iactasset se nuda
patiem et obdormisset: et nudo hui⁹
rundinū dormienti illi calida sterora
inciderent sup oculos ei⁹: hęcq; reus.
Hac aut temptationem deo permisit

dñs euenire illi: ut posteris daret ex-
plū pcedēte ei⁹: sicut et sancti iob. Nā
cū ab infantia sua semp deū timuerit.
et mādāta ei⁹ custodire: non est con-
tristat⁹ cōtra dñm q̄ plaga reuer-
tente ei⁹: sed immobilis in dei timo-
re p̄māsit: agens gratias deo omib⁹
diebus vite sue. Nam sicut beato iob
insultabāt reges: ita isti parentes et co-
gnati ei⁹ iridebāt vitam ei⁹ dīcētes.
Ubi est spes tua p qua elemosinas et
sepulturas faciebas? Tobias vero in-
crepabat eos dīcēs. Nolite ita loqui:
quoniā filij sanctorū sum⁹. et vitam
illā repēdam⁹: quā de⁹ daturus ē hīs
qui fide suā nunq; mutāt ab eo. An-
na vero vxor ei⁹ ibat ad op⁹ regimū
quodidie: et de labore manū suarū
vidum quē cōsequi potuisset deferbat.
Vnde factum est: ut hēdum caprarū
arripens. deuulisset domū. Cūq; nū-
pocem balatūs vir eius audisset. di-
xit. Videre ne forte fuerit sit. Reddite
eū dñs suis: quia nō licet nobis aut
eore et furto aliquid aut cōtingere. Ad
hec vxor eius irata respondit. Nam
feste vana facta est spes tua: et elemo-
sine tue paruerūt. Atq; hīs et alijs hu-
iusmodi verbis reprobrabat ei.

Tunc robias ingenuit. et cepit o-
rare cū lacrimis dīcēs. Iust⁹ es
dñe: et omnia iudicia tua vera sunt:
et omnes vię tue misericordiā et veritas.
et iudiciū. Et nūc dñe memor esto mei:
et ne vindictā sumas de peccatis meis:
neq; retribuas delicta mea vel pa-
rentū meorū. Quoniā nō obediui
pceptis tuis ideo traditi sum⁹ i decepti-
onē. et captiuitatem et mortem. et in
fabulā: et i improperii omib⁹ natio-
nib⁹ in quibus displicisti nos. Et nūc
domine magna iudicia tua: quia nō

egimus secundū precepta tua: et nō
ambulauim⁹ sinceriter coram te. Et
nūc domine secundū uolūtatē tu-
am fac mecum: et p̄cipe in pace recipi spi-
ritū meum. Expediit enim michi mori
magis quā uiuere. Eadem itaq; die
conuiguit ut sara filia raguelis i rages
ciuitate medorū. et ipsa audiret im-
properium ab una ex ancillis patris
sui: quoniā tradita fuerat septē uiris:
et demoniū nomine asinoxus occide-
rat eos. mox ut ingressi fuissent ad eā.
Ego cū pro culpa sua inceperet pu-
ellam: respondit ei dīcēs. Amplius
ex te nō uideamus filiū aut filiā sup
terram: interfecti sūt uirorū tuorū. Nun-
quid et occidere me vis sicut etiam oc-
cidisti septē uiros? Ad hanc uocem
perrexit i superius cubiculū dom⁹ sue:
et trib⁹ diebus et trib⁹ noctibus nō mandu-
cauit neq; bibit: sed in oratione persi-
stēs cū lacrimis deprecabāt deū. ut ab
isto improperio liberaret eam. Factū
est aut die tertia dum compleret ora-
tionē: benedicens dñm dīxit. Benedi-
ctum est nomen tuum deus patris no-
strorū: qui cū irat⁹ fueris misericordiā
facies: et in tēpore tribulationis p̄cā
dimittis hīs qui inuocant te. Ad te
dñe faciem meā cōuerto: ad te oculos
meos dirigo. Peto dñe ut de uinculo
improperij huius absoluas me: aut
ecce de super terram cūpias me. Tu
sās dñe quia nunq; cōcupiui uirum:
et nudam seruauī aīam meam ab o-
mni concupiscentia. Nunq; cū luden-
tibus misui me: neq; cū hīs qui in
leuitate ambulant participē me p̄bui.
Vixi autē cum timore tuo non cum
libidine mea cōsensui suscipere. Et aut
ego indigna sui illis: aut illi forsitan
michi nō fuerunt digni: qui forsitan

uiro alij cōseruasti me. Non est enim
in hominis potestate consiliū tuum.
Hoc autē pro certo habet omnis qui
colit te: quia uita eius si in p̄batione
fuerit coronabit⁹: si autē in tribulatio-
ne fuerit liberabit⁹: et si in correptione
fuerit ad misericordiā tuā puenire
licebit. Non etiā delectaris in perditione
nib⁹ nostris: quia post tempestatē
tranquillū facis: et post lacrimatio-
nem et fletū repletionē infundis. Sit
nomen tuum deus israel benedictum in
secula. In illo tempore regaudite sunt
p̄res amborū in conspectu glorie sum-
mi dei: et missus est angelus dñi san-
ctus raphael ut curaret eos ambos
quorū uno tempore sunt orationes
in conspectu domini recitate. **III.**
Nūc cū robias putaret orationē suā
regaudiri ut mori potuisset: uocauit
ad se robā filium suū dīcēsq; ei. Audi
fili mi uerba oris mei: et ea i corde qua-
si fundamentū construe. Cum accepe-
rit deus animā meam. corp⁹ meum
sepeli: et honorem habebis marci tue.
omnib⁹ diebus vite eius. Memor enī
esse debes: quē et quanta pericula pas-
sa sit ppter te in utero tuo. Cum autē et
ip̄a compleuerit tempus vite sue: sepe-
lias eam circa me. Omib⁹ autē die-
bus vite tue i mente habeto deū: et ca-
ue ne aliquando peccato consentias:
et pretermittas precepta dei nostri. Et
substantia tua fac elemosinā: et noli
auertere faciem tuā ab ullo paupere. Ita
enim fiet: ut nec a te auertatur facies
dñi. Quomodo potueris: ita esto mise-
ricors. Si multū tibi fuerit abundan-
ter tribue: si exiguū tibi fuerit etiam exi-
guū libenter imperari stude. Premiu
enī bonū tibi thesaurizas in die neces-
sitatis: quoniā elemosina ab omni

peccato et a morte liberaret: et non pater
animam ire in tenebras. **F**iducia ma-
gna erit coram domino deo elemosina:
omnibus facientibus eam. **A**tende tibi
fili mi ab omni fornicatione: et preter
uxorem tuam nunquam patiaris cimen-
tare. **S**uperbiam nunquam in tuo sensu
aut in tuo verbo dominari permittas.
In ipsa enim initium sumptus omnis
perditionis. **Q**uicunque tibi aliquid opor-
tuerit: statim ei mercedem reddere: et mer-
ces mercenarius tui apud te omnino
non remaneat. **Q**uod ab alio oderis
fieri tibi: vide ne tu aliquando alteri
facias. **P**ane tuum cum esurientibus
et egenis comedere: et de vestimentis
tuis nudos tegere. **P**anem tuum et vinum
tuum super sepulcrum iusti construe: et
noli te eo manducare et bibere cum pec-
catoribus. **C**onsilium semper a sapiente
perquirere. **O**mnino tempore benedicere deum:
et pere ab eo ut vias tuas dirigat: et
omnia consilia tua in ipso permaneant.
Iudico etiam tibi fili mi dedisse me decem
talenta argenti dum infans es: et ti-
rographum tuum apud me habeo. **E**t ideo
pergere quomodo ad eum pervenias: et re-
cipias ab eo supra memoratum pondus
argenti: et restituas ei tirographum
suum. **N**oli timere fili mi: pauperem qui-
dem vitam gerimus: sed multa bona habemus:
si timuerimus deum: et recusserimus ab
omni peccato: et fecerimus bene. **T**unc
respondit tobias patri suo
et dixit. **O**mnia quecumque prece-
pisti michi: faciam pater. **Q**uomodo
autem pecuniam habere inquiram: ignoro.
Ille me nescit: et ego eum ignoro. **N**on
signum dabo ei: sed neque viam per quam
pergatur illuc: aliquando cognovi.
Tunc pater suus respondit illi: et dixit.

Cirographum quidem illius apud me
habeo: quod dum illi ostenderis statim
restituere. **S**ed perge nunc et inquirere tibi
aliquem fidem virum: qui eam tecum salua
mercede sua. dum adhuc vivis: ut re-
cipias eam. **T**unc egressus tobias in-
venit iuvenem stantem splendidum predi-
ctum: et quasi paratum ad ambulandum.
Et ignorans quod angelus dei esset: saluta-
vit eum: et dixit. **U**nde te habemus bone
iuvencis? **A**t ille respondit. **E**x filiis
israhel. **E**t tobias dixit ei. **N**osti viam
que ducit in regionem medorum? **C**ui re-
spondit. **N**on: et omnia itinera eius
frequenter ambulavi: et mansi apud
gabulum fratrem nostrum qui moratur in
rages civitate medorum que posita est
in monte egbathanis. **C**ui tobias ait.
Sustine me obsecro: donec hec ipsa
nunciem patri meo. **T**unc ingressus to-
bias indicavit universa hec patri suo.
Super que ammiratus pater: rogavit ut
introducitur ad eum. **I**ngressus itaque sa-
lutavit eum: et dixit. **G**audium tibi sit sem-
per. **E**t tobias ait. **Q**uale gaudium
michi erit: qui in tenebris sedeo: et lumen
celi non video? **C**ui ait iuvenis. **F**orti
animo esto: in proximo est ut a deo cu-
rearis. **D**ixit itaque illi tobias. **N**umquid
poteris producere filium meum ad gabulum
in rages civitatem medorum? **E**t cum redie-
ris: restitua tibi mercedem tuam. **E**t dixit
ei angelus. **E**go ducam: et reducam eum
ad te. **C**ui tobias respondit. **R**ogo te:
indica michi. **D**e qua domo: aut de
qua tribu es tu? **C**ui raphael angelus
dixit. **G**enus queres mercenarii: an
ipsum mercenarium qui cum filio tuo
erat? **S**ed ne forte solitum te reddam: ego
sum azarias: ananie magni filius. **E**t to-
bias respondit. **E**x magno genere es
tu. **S**ed pro ne irascaris: quod voluerim

cognoscere genus tuum. **D**ixit autem
illi angelus. **E**go sanum ducam: et
sanum tibi reducam filium tuum. **R**e-
spondens autem tobias ait. **B**ene am-
bulabis: sit dominus in itinere vestro:
et angelus eius comitet vobiscum. **T**unc
paratis omnibus que erant in via por-
tanda: sed et tobias vale patri suo: et
matri suae ambulaverunt ambo si-
mul. **C**umque profecti essent: cepit mater
ei flere et dicere. **B**audum senectutis
nostrae tulisti: et transivisti a nobis.
Numquid fuisset ipsa pecunia: pro qua
misti eum. **S**ufficiebat nobis pau-
peretas nostra: ut divitias computa-
remus hoc: quod videbamus filium nostrum.
Dixitque ei tobias. **N**oli flere. **S**alu-
pervenerit filius noster: et salus reverteret
ad nos: et oculi tui videbunt illum. **C**re-
do enim quod angelus dei bonum comitet
ei: et bene disponet omnia que circa
eum geruntur: ita ut cum gaudio re-
vertatur ad nos. **A**d hanc vocem cel-
savit mater eius fleem: et tacuit. **U**
Profectus est autem tobias: et cunctis
secutus est eum: et mansit prima
mansione iuxta fluvium tigrim. **E**t re-
quirit ut lavaret pedes suos: et ecce piscis
immanis reversus ad devorandum eum.
Quem repaulescens tobias: clamavit vo-
ce magna dicens. **D**omine: inveni me. **E**t
dixit ei angelus. **A**pprehende branciam
eius: et trahere eum ad te. **Q**uod cum fecis-
set: attraxit eum in lacum: et palpitare
cepit ante pedes eius. **T**unc dixit ei angelus.
Etenim hic piscem: et cor eius: et fel: et
idcirco reponere tibi. **S**unt enim hec ne-
cessaria ad medicamentum utiliter. **N**on
cum fecisset assavit carnes eius: et secum
sustulerunt in via: cetera salierunt que
sufficeret eis: quousque pervenirent in ra-
ges civitatem medorum. **T**unc interrogavit

tobias angelum: et dixit ei. **O**bscuro te
azaria frater: ut dicas michi quod re-
medum habebunt ista que de pisce secun-
di misti. **E**t respondens angelus dixit
ei. **C**ordis eius particula si super carbo-
nes ponas: sum eius retrahat omne
genus demoniorum siue a viro siue a
muliere: ita ut ultra non accedat ad eos.
Et dixit ei tobias. **U**bi vis ut manea-
mus? **R**espondensque angelus ait. **E**st
hic raguel nomine vir: pinguis de
tribu tuarum: hic habet filiam nomine sa-
ram: sed neque masculum neque feminam
ullam habet aliam preter eam. **T**ibi debetur
omnis substantia eius: et oportet eam te ac-
cipere coniugem. **P**ete ergo eam a patre
eius: et dabit tibi eam uxorem. **T**unc respon-
dit tobias: et dixit. **A**udio quia tradi-
ta est septem viris: et mortui sunt: sed
et hoc audio: quia demonium occidit
illos. **T**imeo ergo ne forte et michi hec
eveniant: et cum sum unicus parentibus
meis: deponam senectutem illorum cum
tristitia ad inferos. **T**unc angelus ra-
phael dixit ei. **A**udi meret ostendam
tibi: qui sunt quibus prevalere potest de-
monium. **H**ij namque qui coniugium ita
suscipiunt: ut deum a se et a sua mente
excludant: et sue libidini ita vacent si-
cut equus et mulus quibus non est
intellectus: habet potestatem demoni-
um super eos. **T**u autem cum accepe-
ris eam: ingressus cubiculum per tres di-
es continens esto ab ea: et nichil aliud
nisi orationibus vacabis cum ea. **I**psa
autem nocte: incenso iecore piscis fuga-
bitur demonium. **S**ecunda vero nocte:
in copulatione sanctorum patriarcharum
admitteris. **T**ercia vero nocte benedi-
ctionem consequeris: ut filij eius vobis
procreentur incolumes. **T**ertiam autem
noctem accipies virginem cum

timore dñi. amore filiorū magis q̃
libidinis dñi: ut in senine abrahe
benedictionē i filijs dequaris. **U**
ngressi sunt aut ad raguel: et susce-
pit eos raguel cū gaudio. Inuenitq;
tobiam raguel: dixit anne uxori sue.
Quā similis est iuuenis iste consobri-
no meo. Et cum hec dixisset. ait. Unde
estis iuuenes fratres nostri? At illi di-
xerunt. Ex tribu neptalim sumus: et ca-
pituitate nimie. Dixitq; illis raguel.
Nostis tobiam fratrem meū? Qui di-
xerunt. Nolumus. Cumq; multa bona
loqueret de eo: dixit angelus ad ragu-
elem. Tobias de quo interrogas. pater
istius est. Et misit se raguel. et cum la-
rimis osculat^{ur} est eū: et plorās supra
collum eius dixit. Benedictio sit tibi
fili mi: quia boni et optimi viri filius
es. Et anna uxor eius et sara iporum
filia lacrimare sūt. Postq; aut locuti
sunt: precepit raguel occidi arietē et pa-
rari conuiuium. Cumq; hortaretur eos
discumbere ad prandiu: tobias dixit.
Hic ego hodie nō mādurabo neq; bi-
bam: nisi prius petitionē meam con-
firmes: et pmitas michi dare sara
filia tuam. Quo audito uerbo raguel
repauit. sciens quid eueniret illis septē
uiris. qui ingressi sunt ad eā: et timere
cepit. ne forte et hūc similiter continge-
ret. Et cū mutaret et non daret ullum
petenti responsū: dixit ei angel^{us}. Noli
timere dare eā isti: quoniā hūc tūc
deū debet diuine filia tua. Propterea
alius non potuit habere illā. Tūc di-
xit raguel. Non dubito q̃ deus p̃ces
et lacrimas meas i conspectu suo ad-
miserit. Et credo quoniam ideo fecit
uos venire ad me: ut et ista coniunge-
retur cognationi sue. secundum legem
moysi. Et nunc noli dubiū gerere: q̃

tibi eam tradam. Et apprehendens
degrā filie sue: dedit eam tobie tradidit di-
rens. Deus abrahā et deus ysaac et
deus iacob uobiscū sit. et ipse coniun-
gat uos: impleatq; benedictionē suā
in uobis. Et accepta carta. fecerūt con-
scriptionē cōiugij. Et post hec epulari
sunt: benedicentes deū. Vocauitq; ra-
guel ad se annā uxore suā: et precepit
ei ut pararet alteri cubiculū. Et intro-
duxit illuc sara filiā suā: et lacrimata
est. Dixitq; ei. Forti animo esto filia
mea. Dominus celi det tibi gaudium
pro reidio quod perpessa es. **U**

Postq; uero cenauerunt: introdu-
xit iuuenem ad eam. Secunda-
tus itaq; tobias fecerunt angeli pro-
tulit de cassidi suo parē iecoris: po-
suitq; eam sup carbones uiuos. Tūc
raphael agelus apprehendit demoniū:
et reliquit eum in deserto superioris
egypti. Tūc hortat^{ur} est uirginē tobi-
as: dixitq; ei. Sara resurge et deprece-
mur deum hodie et cras et scdm cras:
quia hīs rebus nobis deo iungimur:
tercia aut transacta nocte. in nostro e-
rimus cōiugio. Filij quippe sanctorū
sumus: et nō possum^{us} ita cōiungi sicut
et gentes que ignorant deū. Surgen-
tes autem pariter instanter orabant
ambo simul: ut sanitas daretur eis.
Dixitq; tobias. Dñe de^{us} patris n̄rō
benedicant te celi ceteri mareq; et fontē
et flumina: et omnes creature tue que
in eis sunt. Tu fecisti adā de limo terre:
dedistiq; ei adiutoriū euam. Et nunc
domine tu scis quia nō luxurie causa
accipio sororem meā coniugem: sed
sola posteritatis dilectione in qua be-
nedicat nomen tuū i secula seculorū. Di-
xit itaq; sara. Misere nobis domine:
miserere nobis: et conseruamus abo-

pariter sani. Et factum est circa pullo-
rum tantum. accessit iussit raguel se-
nos suos: et abierunt cum eo parit^{ur} ut
foderet sepulcrum. Dicebat enī: ne sili
modo eueniret ei. quo et ceteris alijs
septem uiris qui sūt ingressi ad eam.
Cumq; parasset fossam: reuelus ra-
guel ad uxorem suam. Dixit ei. Mitte
unā ex ancillis tuis. et videat si mor-
uus est: ut sepeliām eum anteq; illu-
rescat. At illa misit unā ex ancillis
suis. Que ingressa cubiculum reperit
eos saluos et incolumes: secum pari-
ter dormientes. Et reuelā nuntiāuit
bonū nuntiū. Et benedixit dominū
raguel uidelicet et āna uxor ei^{us}: et dixit.
Benedicam^{us} te dñe deus israel quia
nō contigit nobis quēadmodū puta-
bam^{us}. fecisti enī nobiscū misericordiā
tuā: et reclusisti a nobis inimicum pe-
sequente nos. Misit^{ur} es autē duobus
uirijs. fac eos dñe i plenius benedicere
reter sacrificiū laudis tue et sue sani-
tatis offerre: ut cognoscat uniuersita^{tes}
gentiū. quia tu es deus sol^{us} in uniuersa
terra. Stadiūq; precepit seruis suis
raguel ut repleat terra fossam quam
fecerat: priusquā illucesceret. Uxor au-
tem sue dixit ut instaret conuiuium:
et pararet omnia que in cibos erant
inter agribz necessaria. Duas quoq;
pingues uaccas. et huius arietes occi-
di fecit: et parari epulas omnibz uir-
nis suis. cūq; amicis. Et adiunxit
raguel tobiam: ut duas ebdomodas
moraretur apud eum. De omnibus
autē que possidebat raguel dimidiā
partē dedit tobie: et fecit hāc scripturā:
ut pars dimidia q̃ superat. Post obi-
tū eorū tobie dominio tenuerit. **U**

Tunc vocauit tobias angelum
ad se. quem quidem hominem

estimabar: dixitq; ei. Azaria frater:
peto ut auscultes uerba mea. Si me
ipm tradā tibi secum: non ero condi-
gnus prouidēcie tue. Tamen obsecro
te ut assumas tibi animalia siue ser-
uicia: et uadas ad gabelum in rages
ciuitatem medorū. reddasq; ei cirogra-
phum suū: et recipias ab eo pecuniā.
et roges eū venire ad nuptias meas.
Sis enī ipse quoniā numerat pater
meus dies: et si tardauero una die plu^s
contristatur anima ei^{us}. Et certe uides
quomō adiunxit me raguel: cuius
admiramentum spernere non possum.
Tūc raphael assumens quatuor ex ser-
uis raguelis et duos camelos. in ra-
ges ciuitatē medorū prexit: et inueni-
ens gabelum dedit ei cirographum
suū: et recepit omnem pecuniā. Indica-
uitq; ei de tobia filio tobie omnia que
gesta sunt: fecitq; eum secū venire ad
nuptias. Cumq; ingressus esset domū
raguelis. inuenit tobiam discubentem:
et relictus osculati sunt se inuicem. Et
fleurit gabelus: benedixitq; deū et dixit.
Benedicat te deus israel: quia filius
es optimi uiri et iusti. et timentis deū:
et elemosinas facientis. Et dicatur be-
nedictio sup uxorem tuam. et super pa-
rentes uestros: et videatis filios uestros
et filios filiorū uestrorū usq; in terciā
et quartam generationem: et sit semē
uestrum benedictum a deo israel. qui
regnat in secula seculorum. Cumq;
omnes dixisset amen: accesserunt ad
conuiuium. Sed et cum timore domi-
ni nuptiaz conuiuiū gerebāt. **P**

Qum uero moras faceret tobias
causa nuptiarū: sollicit^{us} erat pa-
ter ei^{us} tobias dicens. Putas quare mo-
ratur filius meus: aut quare detent^{us}
est ibi? Putas ne gabelus mortuus

est et nemo reddit illi pecuniā. Cepit
autem contestari nimis ipse et anna
uxor eius cum eo: et ceperunt ambo simul
 flere: eo quod die statuto minime reuer-
 teretur filius eorum ad eos. Stabat igitur
 mater eius irremediabilibus lacrimis:
 atque dicebat. Iesu me fili mi ut quid te
 misimus peregrinari: lumen oculorum
 nostrorum. baculum senectutis nostre:
 solacium vite nostre. Spem posteritatis nostre.
 Omnia simul in te uno habentes: te
 non debuisse dimittere a nobis. Cui
 dicebat tobias. Tace et noli turbare:
 sanus est filius noster: satis fidelis est
 vir ille cum quo misimus eum. Illa autem
 nullo modo solari poterat sed conti-
 nue egillens circumspiciebat et circuebat
 vias omnes per quas spes remeandi vi-
 debatur: ut procul videret eum si fieri
 posset venientem. At vero raguel dice-
 bat ad generum suum. Mane hic: et ego
 mittam nuntium salutis de te ad to-
 biam patrem tuum. Cui tobias ait. Ego
 nunc quia pater meus et mater mea mo-
 do dies computant: et cruciat spiritus
 eorum in ipsis. Cumque verbis multis
 rogaret raguel tobiam: et ille eum nul-
 la ratione vellet audire: tradidit ei sa-
 ram et dimidia parte omnis substantie
 sue in pueris in puellis in pecudibus
 in camelis: et in vaccis et pecunia mul-
 ta: et saluum atque gaudentem dimisit
 eum a se dicens. Angelus domini sanctus
 sit in itinere vestro: producatque vos in colu-
 mes: et inveniatis omnia recte circa paren-
 tes vestros: et videat oculus mei filios vestros
 priusquam moriantur. Et apprehendentes pa-
 rentes filiam suam: osculati sunt eam: et
 dimiserunt iter: monentes eam hono-
 rare soceros: diligere maritum: regere
 familiam: gubernare domum: et se
 ipsam irreprehensibilem exhibere. ¶

Quamque reuenter: puenierunt ad
 charactā que est in medio itinere
 contra niniven undecimo die. Dixitque
 angelus. Tobias frater: scis quemad-
 modum reliquisti patrem tuum. Si pla-
 ceret itaque tibi predicam: et leno gradu
 insequantur iter nostrum familie simul
 cum coniuge tua: et cum animalibus.
 Cumque hoc placuisset ut irent: dixit ra-
 phael ad tobiam. Tolle tecum et felle
 piscis: erit enim necessarium. Tulit itaque
 tobias et felle illo: et abierunt. Anna
 autem sedebat secus viam cotidie in su-
 percilio montis: unde respicere poterat
 de longinquo. Et dum et eodem loco
 speculari aduentum eius: vidit a lon-
 ge et ilico cognovit venientem filium
 suum: currensque nuntiavit viro suo di-
 cens. Ecce venit filius tuus. Dixitque ra-
 phael ad tobiam. At ubi introieris do-
 mum tuam: statim adora dominum
 deum tuum: et gratias agens ei: acce-
 de ad patrem tuum: et osculare eum. Sta-
 timque lini super oculos eius et felle isto pi-
 scis: quod portas tecum. Scias enim quoniam
 aperientur mox oculi eius: et videbit
 pater tuus lumen relictum in aspectu tuo
 gaudebit. Tunc precurret canis qui si-
 mul fuerat in via: et quasi nuntius aduentus
 blandimento sue raudē gaudebat. Et
 exurgens rectus pater: cepit ostendens pe-
 dibus currere: et data manu puero: oc-
 currit in obviam filio suo. Et suscipi-
 ens oscularus est eum cum uxore sua: et
 ceperunt flere pro gaudio. Cumque ado-
 rassent deum: et gratias egissent: cōsede-
 runt. Tunc sumens tobias de felle pi-
 scis: linxit oculos patri suo. Et susti-
 nuit quasi dimidia fere hora: et cepit
 albugo ex oculis eius quasi membranam
 cui egredi. Quod apprehendens tobias
 traxit ab oculis eius: statimque visum

recepit. Et glorificabant deum ipse vi-
 delicet et uxor eius: et omnes qui scie-
 bant eum. Dicebatque tobias. Benedi-
 co te domine deus israel quia tu ca-
 rigasti me: et tu saluasti me. Et ecce
 ego video tobiam filium meum. In-
 gressa est etiam post septem dies Sara
 uxor filii eius: et omnis familia et pe-
 cora sana: et cameli et pecunia multa
 uxoris: sed et illa pecunia quam rece-
 perat a gabelo. Et narravit parentibus
 suis omnia beneficia dei: que fecisset
 circa eum per hominem qui eum dux-
 erat. Venientesque achior et nabath con-
 sobrini tobie: gaudentes ad tobiam et
 congratulantes ei de omnibus bonis
 que circa illum ostenderat deus. Et
 per septem dies epulantes omnes cum
 gaudio magno gavisii sunt. ¶
 Tunc vocavit ad se tobias filium
 suum: dixitque ei. Quid possum
 dare viro istisando qui venit tecum:
 Respondens tobias. Dixit patri suo.
 Pater quam mercedem dabis mihi ei:
 aut quid dignum poterit esse benefi-
 cii eius. Ille duxit et reduxit sanum:
 pecuniam a gabelo ipse recepit: uxorem
 ipse me habere fecit: et demonium ab
 ea ipse compescuit: gaudium parenti-
 bus eius fecit: me ipsum a deuoratione
 piscis eripuit: et quod videre fecit lumen
 oculi: et bonis omnibus per eum repleti
 sumus. Quid illi ad hec poterim? dignum
 dare? Sed peto te pater mi: ut roges
 eum: si forte dignabitur mercedem de
 omnibus que allata sunt tibi assumere.
 Et vocantes eum pater salicet et filius:
 tulerunt eum in partem: et rogare ex-
 puerunt ut dignaretur dimidiam partem
 omnium que attulerat acceptam ha-
 bere. Tunc dixit eis osculans. Benedicite
 deum relictum coram omnibus viventibus

contemini ei: quia fecit vobiscum mi-
 sericordiam suam. Item sacramen-
 tum regis abscondere bonum est: quia
 autem dei revelare et confiteri honorificum
 est. Bona est oratio cum ieiunio et ele-
 mosina: magis quam thesauros auri re-
 condere: quoniam elemosina a morte
 liberat: et ipsa est que purgat peccata:
 et facit invenire vitam eternam. Qui
 autem faciunt peccatum et iniquitatem:
 hostes sunt anime sue. Manifesto ergo
 vobis veritatem: et non abscondam
 a vobis occultum sermonem. Quan-
 do orabas cum lacrimis et sepeliebas
 mortuos: et derelinquebas preambulum
 tuum et mortuos abscondebas per diem
 in domo tua et nocte sepeliebas eos:
 ego obtuli orationem tuam domino.
 Et quia acceptus eras deo: necesse fuit
 ut temptatio placeret tibi. Et nunc misit
 me dominus ut circumfeream et sarani
 uxorem filii tui a demonio liberarem.
 Ego enim sum raphael angelus: unus
 ex septem qui stamus ante dominum.
 Cumque hec audissent turbati sunt: et
 tremantes ceciderunt super terram in fa-
 ciem suam. Dixitque eis angelus. Pax
 vobis. Nolite timere. Et cum esset
 vobiscum per voluntatem dei: ipsum be-
 nedixit et cantare illi: videbat quidem
 vobiscum in adiutorem: et bibere: sed ego
 cibo immiscibili et potui quod ab hominibus
 videri non potest vobis. Tempus est ergo ut
 reuertar ad eum qui me misit: vos autem
 benedicite deum: et narrate omnia mira-
 bilia eius. Et cum hec dixisset ab aspectu eo-
 rum ablatus est: et ultra eum videre non po-
 tuerunt. Tunc prelati per horas tres in faci-
 em benedixerunt deum. Et resurgentes nar-
 raunt omnia mirabilia eius. ¶
 Aperiens autem tobias senior ba-
 lum: benedixit dominum et dixit.

Flagellis et dñe interitū: et in omnia
secula regnū tuū: quoniam tu flagella-
re saluas: deducis ad inferos et redu-
cis: et non ē qui effugiat manū tuam.
Confitemini dño filij isrl: et in conspe-
ctu gentiū laudate eum: quoniam ideo
disperxit vos inter gentes que ignorāt
eū: ut vos enarrētis mirabilia eius: et
faciatis scire eos quia nō est alius de-
us omnipotēs preter eū. Ipse castiga-
uit nos: propter iniquitates nras: et ipse sal-
uabit nos: propter misericordiam suam.
Aspicite ergo que fecit vobiscū: et cū
timore et tremore cōfitemini illi: regē
q̄ seculorū exaltate in operibz vestris.
Ego autem in terra captiuitatis mee
confitebor illi: quoniam ostendit maie-
statem suā in gente peccatricem. Con-
uertimini itaq; peccatores: et facite iusti-
ciam corā dño: credētes q̄ faciat vo-
biscum misericordiam suā. Ego autē et a-
nima mea i eo letabimur. Benedicite
dño omnes electi ei⁹: et agite dies leti-
cie: et cōfitemini illi. Iherusalē ciuitas
dei: castigauit te dñs in operibz ma-
nū tuarū. Confitece dño in bonis tuis
et benedic deū seculorū: ut reedificet in-
te tabernaculū suū: et reuertat ad te o-
mnes captiui: et gaudeas in omnia
secula seculorū. Luce splēdida fulgebis:
et omnes fines terre adorabūt te. Nati-
ones et longinquo ad te venient: et
munera deferētes adorabūt in te dñm:
et terrā tuā in sanctificationē habebūt.
Nomen enī magnū inuocabūt in te.
Maledicti erūt qui cōtempserūt te: et
condemnati erūt omnes qui blasphe-
mauerūt te: benedicti q̄ erūt qui edifi-
cauerūt te. Tu autē letaberis i filiis tuis:
quoniam omnes benedicētur: et congre-
gabuntur ad dñm. Beati omnes qui
diligunt te: et qui gaudent super pacē

tua. Anima mea benedic dñm: quo-
niam liberauit iherusalē ciuitatem
suā. Beatus ero: si fuerint reliquie se-
minis mei ad vidēdā claritatē iherusa-
lem. Porte iherusalē et lapidei et lima-
ragdo edificabūtur: et et lapide preci-
oso omnis circuit⁹ murorū eius. Et
lapide cādido et mūdo omnes platee
eius stentabūtur: et per vicos eius alle-
luia cantabūtur. Benedictus dñs qui
exaltauit eam: ut sit regnū eius in
secula seculorū super eam amē. **XXXIIII**

Et consummati sunt sermones ro-
bie. Et postq̄ illuminatus est
robias visis autis quadraginta duo-
bus: et vidit filios nepotū suorū. Com-
pletis itaq; autis retinendū duobz. Sepul-
tus est honorifice i ninive. Quinquā-
ginta namq; et sex annorū lumen oculi-
lorum amisit: sexagenarius vero rece-
pit. Reliquū vero vite sue in gaudio
fuit: et cum bono profectu timoris dei
peregrinatus in pace. In hora autē mortis
sue vocauit ad se robiam filiū suū: et
sepit iuuenes filios suos nepotes: di-
xitq; eis. Prope erit interitus ninive.
Non enim egerit verbū dñi: et fratres
nostri qui dispersi sunt a terra israhel
reuerent ad eam. Omnis autē terra
eius deserta replebitur: et domus dei
que i ea incensa est iterū reedificabitur:
ibi q̄ reuerentur omnes timētes deum.
Et relinquent gentes ydola sua: et ve-
nient in iherusalē: et inhabitabunt in
ea: et gaudebūt in ea omnes reges ter-
re: adorātes regem isrl. Audite ergo
filij mei: pacem vestrā. Seruite dño
in veritate: et inquirite ut faciatis que
placita sunt illi. Et filijs vestris man-
date: ut faciāt iudicias et elemosinas:
ut sint memores dei: et benedicant eū
in omni tempore in veritate et i tota

virtute sua. Nunc ergo filij audite me:
et nolite manere hic. Sed quacūq;
die sepelietis matrem vestrā: circa me
in uno sepulcro: et eo dirigite gressus
vestros ut reuertā hinc. Video enim:
quia iniquitas eius finē dabit ei. Sta-
tum est aut post obitū matris sue: ro-
bias abscedit et ninive cū uxore sua et
filijs et filijs filijs: et reuersus est ad
socios suos. Invenitq; eos incolu-
ntes in sedecute bonae: et curā eorum
gessit. Et ipse clausit oculos eorū: et o-
mnem hereditatē domus raguelis ipse
percepit: viditq; quintā generationē
filios filiorū suorū. Et completis annis
nonaginta et nouem in timore do-
mini: cum gaudio sepelietur eum.
Omnia autē cognado eius et omni
generatio eius in bona vita et in san-
cta cōsolatione p̄nāsit: ita ut accepti
esset tā deo q̄ hominibz: et cunctis ha-
bitantibz terram. **Explicit lib. robie**

Inapte prologus in lib. iudith
pud hebreos liber iudith
inter agnographa legitur
cui⁹ auctoritas ad robo-
randa illa que in conten-
tione veniunt min⁹ ydonea indica-
tur. Chaldeo tamē sermone cōscrip-
tus inter historias cōputat. Sed q̄a hūc
librū in mod⁹ nicea: i numero sanctarū
scripturarū legit cōputasse: ac quicūq;
postulationi vtr⁹ immo eadē: et
scriptis occupationibz q̄bus vehemen-
ter artabar: huic vnā lucubratiuncu-
lā vidi: magis sacri et sensu quā et ver-
bo verbi transferens. Multorū codicū
varietatē viciōsissimā apertavi: sola
ea q̄ intelligētia integra i verbis chal-
deis inuenire potui: latinis expressi. Ac-
cipite iudith viduam castitatis exem-
plar: et triumphali laude p̄petuis eam

preconijs declarate. Hāc enī nō solū
femina sed et viris imitabilē dedit: q̄
castitatis ei⁹ remunerator virtutē talē
tribuit: ut inuidum omnibz homini-
bus vinceret: insuperabilem superaret.

Explicit prologus in lib. iudith. j.

Arphax itaq; rex me-
dorū subiugauerat
multas gentes im-
perio suo: et ipse edi-
ficauit ciuitatē po-
tentissimā quam
appellauit epharatis. Et lapidibus
quadratis et sedis fecit muros eius:
in altitudine cubitorū septuaginta: et
in latitudine cubitorū triginta: currens
vero ei⁹ posuit i altitudine cubitorum
centū. Per quadruū vero eay: lat⁹ vtrū-
q; vicinorū p̄dū spacio tendebat: posui-
tq; portas ei⁹ in altitudine turriū. Et
gloriabatur quasi potēs in potētia eger-
ditus sui: et i gloria quadrigarū suarū.
Anno igitur duodecimo regni sui: na-
buchodonosor rex assiriorū qui regna-
bat in ninive ciuitate magna pugna-
uit cōtra arphax: et obtinuit eum
in campo magno qui appellatur ra-
gai: circa eufratē et tigrin: et yadalon
in campo riorū regis elicoy. Tunc ex-
altatū est regnū nabuchodonosor: et
cor eius eleuatū est. Et misit ad omnes
qui habitabāt in assiria: et damasco:
et libano: et ad gentes que sunt in car-
melo et cedar: et inhabitātes galileā:
in capto magno et belou: et ad omnes
qui erant in samaria: et trans flumen
iordanē: usq; iherusalē: et omnem
terrā yelle: quousq; p̄ueniat ad mou-
tes ethiopie. Ad hos omnes misit mun-
tios nabuchodonosor: rex assiriorū:
qui omnes vno animo dēra dixerūt: et
remiserūt eos vacuos: ac sine homine

abiecerunt. Tunc indignatus nabuchodonosor rex ad omnem terram illam intravit per regnum et eorum suum: quod defenderet se de omnibus hijs. **A**nno tertio decimo nabuchodonosor regis: vicima et secunda die mensis primi factum est verbum in domo nabuchodonosor regis assiriorum: ut defenderet se. Vocavitque omnes maiores consilij: duces bellatores suos: et habuit cum eis consilium consilij sui. Dixitque cogitatione sua in eo esse: ut omnem terram suam subingeret imperio. Quod didit cum placuisset omnibus: vocavit nabuchodonosor rex holofernem principem milicie sue: et dixit ei. Egredere adversum omne regnum occidentis: et contra eos precipue qui contempserunt imperium meum. Non parceret oculus tuus ulli regno: omnemque urbem munitam subiugabis michi. Tunc holofernes vocavit duces et magistratus virum assiriorum: et dimiserunt viros in regione sicut precepit ei rex: centum viginti milia pedum pugnatorum: et equites sagittarios duodecim milia. Omneque expeditionem suam fecit preire in multitudine innumerabili camelorum: cum hijs que exercitibus sufficeret copiose: bovum quoque armenta: gregesque: oviumque: non erat numerus: et frumentum et vini sicut in thalio suo parari consuevit. Aurum vero et argentum de domo regis assumpsit multum nimis. Et profectus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et equitibus et sagittariis: qui cooperuerunt faciem terre sicut locustae. Cumque pertransisset fines assiriorum: venit ad magnos montes ange qui sunt a sinistro cilicie: ascenditque omnia castra eorum: et obtinuit omnem munitiorem. Effregit autem civitatem opinatissimam

melos: perdiditque omnes filios tharhis: et filios ysrahel qui erant contra faciem deserti: et ad austrum terre eleon. Et transiit eufraten: et venit in mesopotamiam: et regit omnes civitates recessas que erant ibi a torrente mambre usquequo pervenitur ad mare: et occupavit terminos eius a cilicia usque ad fines iaphet: qui sunt ad austrum. Adduxitque omnes filios madian: et perdidit omnem locupletationem eorum: omnesque reliquos sibi occidit ore gladii. Et post hec descendit in campos damasci in diebus messis et succendit omnia sata: omnesque arbores et vineas fecit incidere: et cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram. **T**unc miserunt legatos suos universarum urbium ac provinciarum reges ac principes syrie: scilicet et mesopotamie: et hie sobal: et libie: atque cilicie: qui venientes ad holofernem dixerunt. Desinat indignatio tua circa nos. Melius est tibi ut videres secum annis nabuchodonosor regi magno: et subditi sumus tibi: et morientes cum interitu nostro ipsi servitutis tue damna patiamur. Omnis civitas tua omnique possessio: omnes colles et montes: et campi: et armenta bovum: gregesque: oviumque: et caprarum equorumque: camelorumque: universae facultates nostrae atque familie in conspectu tuo sunt. Sicut omnia sub lege tua. Nos etiam et filij nostri: servi tui sumus. Veni nobis pacificus dominus: et utree servitio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descendit de montibus cum equitibus: in virtute magna: et obtinuit omnem civitatem: et omnem inhabitantem terram. De universis autem urbibus assumpsit sibi auxilios viros fortes et electos ad bellum. Transiitque metus

provincijs illis incubuit: ut universarum urbium habitatores principes et honorati simul cum populo essent in obviam venienti: recipientes eum cum coronis et lampadibus: ducentes choros in tympanis et tibijs. Nec ista tamen facientes: ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt. Nam et civitates eorum destruxit: et lucos eorum eiecit. Precepit enim illi nabuchodonosor rex: ut omnes deos terre exterminaret: videlicet ut ipse solus diceretur deus ab hijs nationibus que potuissent holofernis potentia subiugari. Pertransiens autem syriam sobal et omnem appamiam: omnemque mesopotamiam: venit ad ydumeos in terra gabaa: accepitque civitates eorum: et sedit ibi per triginta dies: in quibus diebus adunari precepit universum exercitum virtutis sue. **T**unc audientes hec filij israhel qui habitabant terra iudee: timuerunt valde a facie eius. Tremor etiam et horror invasit sensus eorum: ne hoc faceret iherusalem et templo domini: quod fecerat ceteris civitatibus et templis earum. Et miserunt in omne samariam per circuitum usque ierichonem: et preoccupaverunt omnes viros montium. Et muris circumdederunt viros suos: et congregaverunt frumenta in preparationem pugne. Sacerdos etiam eliachim scripsit ad universos qui erant circa eldolon: que est contra faciem rami magni iuxta doraim: et universis per quos via transitus esse poterat: ut obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad iherusalem: et illic custodirent ubi angustum iter esse poterat inter montes. Et fecerunt filij israhel: secundum quod constituerat eis sacerdos domini eliachim. Et clamavit dominus populo ad dominum instantia magna:

et humiliaverunt animas suas in ieiunijs: ipsi et mulieres eorum. Et induerunt se sacerdotes cilicie: et infantes prostraverunt contra faciem templi domini: et altare domini operuerunt cilicio. Et clamaverunt ad dominum deum israhel unanimiter: ne darent in predam infantes eorum: et uxores eorum in divisionem: et civitates eorum in exterminium: et sancta eorum in pollutionem: et fieret in obprobrium gentibus. Tunc eliachim sacerdos domini magnus circumivit omnem israhel: allocutusque est eos dicens. Scribite quoniam egredimur dominus preces vestras: si manentes permaneritis in ieiunijs et orationibus in conspectu domini. Memores estote moysi servi domini: qui amalech confidentem in virtute sua et in potentia sua et in exercitu suo: et in dipeis suis et in curribus suis: et in equitibus suis non ferro pugnando: sed precibus sanctis orando devicit. Sic erit universis hostes israhel: si perseveraveritis in hoc opere quod cepistis. Ad hanc igitur exhortationem eius despirantes domini: permanserunt in conspectu domini: ita ut etiam hijs qui offerebant domino olocausta: precandi cilicij offerrent sacrificia domino: et erat cinis super capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant deum: ut visitaret populum suum israhel. **A**nunciavitque est holoferni principem milicie assiriorum quod filij israhel prepararent se ad resistendum: ac montium itinera conclusissent: et furore nimio exarsit in iracundia magna. Vocavitque omnes principes moab: et duces ammon: et dixit eis. Dicite michi quis sit populus iste qui montana obsidet: aut que et quales et quante sint civitates eorum que etiam sit virtus eorum: aut que sit multitudinem eorum vel

quis rex militie illorum. Quare pre omnibus qui habitant in orbe isti contempserunt me et non egerunt in obviam nobis: ut susciperent nos cum pace. Tunc achior dux omnium filiorum ammon respondens ait. Si digneris audire domine. dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto qui in montanis habitat: et non egredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste ex progenie caldeorum est. Hic primus in mesopotamia habitavit: quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum qui erant in terra caldeorum. Descendentes itaque ceremonias patrum suorum que in multitudine deorum erant unum deum celi coluerunt: qui et precepit eis ut egerent inde et habitarent in terram. Cumque operuisset omnem terram fames. Descenderunt in egiptum: illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt: ut dinumerari eos non posset egyptus. Cumque gravaret eos rex egypti atque in edificationibus urbium suarum in luto et latere subiugasset eos: clamaverunt ad dominum suum et percussit totam terram egypti plagis variis. Cumque eiecisset eos egypti a se et cessasset plaga ab eis et iterum eos vellent capere et ad suum servitium revocare fugientibus hiis deus celi mare aperuit: ita ut hinc inde aque quasi murus solidarentur: et isti pede sicco fundum maris perambulando transirent. In quo loco dum innumerabilis exercitus egyptiorum eos persequeretur: ita aquis cooptus est: ut non remaneret vel unus qui factum posteris nuntiaret. Egredis etiam mare rubrum deserta syna montis occurrerunt: in quibus nunquam homo habitare potuit: vel filius hominis requievit. Illi fontes amari obdulerant sunt eis ad bibendum: et per annos quadraginta

annonam de celo consecuti sunt. Ubi cumque ingressi sunt sine arcu et sagitta et absque scuto et gladio: deus eorum pugnavit pro eis et vixit. Et non fuit qui in sulcatum populo istius: nisi quando recessit a cultu domini dei sui. Quocientibus autem preter ipsum deum suum alterum coluerunt: dati sunt in servitium et in gladium et in obprobrium. Quocientibus autem penituerunt se recessisse a cultura dei sui: dedit eis deus celi virtutem resistendi. Denique rananeum regem et iehuseum et pheleseum et rueum et echeu et amoreum et omnes principes in ebron preceperunt: et terras eorum et civitates eorum ipsi possederunt: et usque dum non peccarent in conspectu dei sui erat cum illis bona. Deus enim illorum odit iniquitatem. Nam et ante hos annos cum recessissent a via quam dederat illis deus ut ambularent in ea: egyptumque esset preliis a multis nationibus: et plurimi eorum captivi abducti sunt in terram non suam. Mox autem reversi ad dominum deum suum ex dispersione qua dispersi fuerant adunati sunt: et ascenderunt montana hec omnia: et iterum possident iherusalem ubi sunt sancta sanctorum. Nunc ergo mihi dicit persequere si est aliqua iniquitas eorum in conspectu dei eorum: ascendam ad illos quoniam tradens tradet illos deus eorum tibi: et subiugati erunt sub iugo potentie tue. Si vero non est offensio populi huius coram deo suo non poterimus resistere illis: quoniam deus eorum defendit illos: et erimus in obprobrium universae terre. Et factum est cum cessasset loqui achior verba hec: irati sunt omnes magnates holoseris et cogitabant interficere eum dicentes ad alterum. Quis est iste qui filios israel posse dicat resistere regi nabuchodonosor et exercitibus eius: homines

inertes et sine virtute et sine precibus artis pugne. Et ergo agnoscat achior quoniam fallit nos. ascendamus in montana: et cum capti fuerint potentes eorum tunc cum eisdem gladio transibere habebunt: ut sciant omnes gentes quoniam nabuchodonosor deus terre est: et preter ipsum alius non est.

Factum est autem cum cessasset loqui: indignatus holoseris vespertine dixit ad achior. Quomodo prophetai nobis dixerunt quod gens israel defendatur a deo suo: ut ostendam tibi quoniam non est deus nisi nabuchodonosor: cum percussis eos omnes sicut hominem unum: tunc et ipse cum illis afflictorum gladio interficiet: omnis israel perditione disperiet: et plabies quoniam nabuchodonosor dominus sit universae terre. Tuncque gladius militie mee transiet per latera tua: et coactus radices inter vulneratos israel: et non respiciabis ultra donec exterminetis cum illis. Porro autem si prophetiam tuam veram existimas non concedat vultus tuus: et pallor qui faciem tuam obtrinet abscedat a te: si verba mea hec putas impleri non posse. Et autem noneris quia simul cum illis hec expectabis: ecce ex hac hora illorum populo sociaberis: ut dum dignas mei gladii penas receperint ipse simul ultioni subiaceas. Tunc holoseris precepit servis suis: ut comprehenderent achior et ducerent eum in bethulia: et traderent eum in manus filiorum israel. Et accipientes eum sicut holoseris profecti sunt per campum: sed cum appropinquassent ad montana: eiecerunt eum ex fundibularum. Illi autem ducerentes a latere montis ligaverunt achior ad achorem manibus et pedibus: et sic vinctum de rebus dimiserunt eum: et reversi

sunt ad dominum suum. Porro filii israel descendentes de bethulia: venerunt ad eum. Quem soluentes duxerunt ad bethulia: atque in medium populi illum statuentes percurantur: quid eorum esset quod illum vinctum assere reliquissent. In diebus illis erant illi principes: ozias filius micha de tribu symeon: et charmi qui et gothoniel. In medio itaque seniorum et in conspectu omnium achior dixit omnia que locutus fuerat ab holoseris interrogatus: et qualiter populus holoseris voluisset propter hoc verbum interficere eum: et quemadmodum ipse holoseris iratus iussit eum israelitis hac de causa tradiri: ut dum vinceret filios israel: tunc et ipsum achior diversis iulcar supplicis interiret: propter hoc quod dixisset: deus celi defensor eorum est. Cumque achior universa hec exposuisset: omnis populus cecidit in faciem adorantes dominum et communi lamentatione et fletu unanimiter preces suas domino effuderunt dicentes. Domine deus celi et terre intuerere superbiam eorum et respice ad nostram humilitatem: et faciem sanctorum tuorum attende: et ostende quoniam non decelinquis presumptentes de te: et presumptores de se et de sua virtute gloriantes humilias. Finis itaque fletus: et per totum diem oratione populi compleretur: consolati sunt achior dicentes. Deus patrum nostrorum cum tu virtutem predicasti: ipse tibi hanc dabit vicissitudinem: ut eorum magis tu interitum videas. Cum vero dominus deus noster dederit hanc libertatem servis suis: sit et tecum deus in medio nostro: ut sicut placuerit tibi ita cum vis omnibus conuersis nobiscum. Tunc ozias finis concilio suscepit eum in domum suam: et fecit cenam magnam. Et vocatis omnibus prespiteris simul repleto ieiunio refecerunt. Postea vero

conuocatus est omnis populus: et per totam
noctem intra ecclesiam orauerunt: pe-
tentes auxilium a deo israel. **U**
Holofernes autem altera die precepit
exercitibus suis: ut ascenderent
contra bethuliam. Erant autem pedes bel-
latorum centum viginti milia: et equites
viginti duo milia: propter preparationem
virore illorum quos occupauerat capti-
uitas: et adducti fuerant de principibus et
urbibus iuxta iherusalem. Omnes
parauerunt se pariter ad pugnam: et tra-
hentes filios israel: et uenerunt per precipitum
montis usque ad apertam qui respicit su-
per dothaim a loco qui dicitur belma-
us: ad chelmon qui est extra ebelon.
Filii autem israel ut viderunt multitudi-
nem illorum: prosternerunt se super terram
mittentes cincte super capita sua: unani-
mes orantes ut deus israel misericordiam
sua ostenderet super populum suum. Et
assumentes arma sua bellica: sederunt
per loca que angustia itineris: et amitem
dirigunt inter montuosas: et erant custo-
dientes ea tota die et nocte. Porro ho-
lofernes dum circum per gyrum: repperit
quod fons qui influebat aqueductum illorum
a parte australi: contra ciuitatem dirige-
re: et incidi precepit aqueductum illorum.
Erant tamen non longe fontes a muris
ex quibus furtim videbantur haurire
aquam: ad refectum potius quam
ad potandum. Sed filii ammon et
moab: accesserunt ad holoferne dican-
tes. Filii israel non in lancea nec in sagi-
ta confidunt: sed montes defendunt illos:
et muniunt illos colles in precipitio
constituti. Ut ergo sine congressione
pugne possis superare eos: pone custo-
des secundum ut non hauriant ex eis:
et sine gladio interficias eos: uel certe
fatigati cadent ciuitatem suam quam

putant in montibus positam superari
non posse. Et placuerunt uerba hec coram
holoferne et coram satellitibus eius: et con-
stituit per gyrum centenarios per sin-
gulos fontes. Cumque ista custodia per
dies viginti fuisset repleta: defecerunt
cisternae et collectiones aquarum omnibus
inhabitantibus bethuliam: ita ut non
esset intra ciuitatem unde facerentur
uel una die: quoniam ad mensuram daba-
tur populo aqua quocumque. Tunc ad o-
mam congregati omnes viri saniores
iuvenes et paruuli: omnes simul una
uoce dixerunt. Quidam deus inter nos
et requoniam fecisti in nos mala: no-
lens loqui pacem cum assiris: et propter
hoc vendidit nos deus in manibus
eorum. Et ideo non est qui adiuret: cum
prosteramur ante oculos eorum in fide
et punctione magna. Et nunc congregate
uniuersos qui in ciuitate sunt: ut sponte
tradamus nos omnes populo holoferne.
Melius est enim ut captiui benedicamus
dominum uiuentes: quam moriamur et sumus
obprobrium omni carni: cum videamus
uxores nostras et infantes nostros mo-
ri ante oculos nostros. Conuertamur
hodie celum et terram et deum patrum nostrorum
qui uoluerunt nos secundum peccata nostra:
ut iam tradatis ciuitatem in manus
militum holoferne: ut sit finis nostre
breuissae in ore gladii: qui longior efficitur
in ariditate huius. Et cum hec dixisset
factus est fletus et ululatus ma-
gnus in ecclesia omnibus: et per multas
horas una uoce clamauerunt ad deum
dicentes. Peccauimus cum patribus nostris:
iniuste egimus: iniquitatem fecimus.
Tu quia pius es misereere nostri: et in
uostro flagello vindica iniquitates no-
stras: et noli tradere cōfuentes te populo
qui ignorat te: ut non dicat inter gentes

ubi est deus eorum. Et cum fatigati hijs
clamoribus: et hijs fletibus lassati solu-
issent: resurgens ozias infusus lacri-
mis dixit. Equo animo estote fides: et
hos quinque dies repedemus a domi-
no misericordia. Forsitan enim indi-
gnationem suam abscidet: et dabit gloriam
nomini suo. Si autem transactis quinque
diebus non uenerit adiutorium: facie-
mus hec uerba que locuti estis. **U**
Et factum est cum audisset hec uer-
ba iudith uidua: que erat filia
merari filij ydo filij ioseph filij ozie fi-
lij elai filij iaminor: filij gedeon filij
rasaim filij archib filij melchire filij e-
nam filij nachanie filij salathiel filij
symeon filij ruben: et uir eius fuit ma-
nasses: qui mortuus est in diebus messis
peditum: instabat enim super alligantes
manipulos in capto et uenerat esset super
caput eius: et mortuus est in bethulia
ciuitate sua et sepultus est illic cum patri-
bus suis. Erat autem iudith uirgo eius
uidua iam annis tribus et mensibus
sex. Et in superioribus domus sue fe-
cit sibi secretum cubiculum in quo cum puel-
lis suis claustra morabatur: et habens
super limbo suos cilicium: ieiunabat
omnibus diebus uite sue: propter sabbata
et neomenias: et festa domus israel. Erat
autem eleganti aspectu nimis: cui uir suus
reliquerat diuitias multas et famili-
am copiosam: ac possessiones armen-
tis bouum et gregibus omnium plenas. Et
erat hec in omnibus famosissima:
quoniam timebat dominum ualde: nec
erat qui loqueretur de illa uerbum malum.
Hec itaque cum audisset quoniam ozias
promississet quod transactis quinto die tra-
deret ciuitatem: misit ad presbiteros
thabri et tharmi. Et uenerunt ad illam:
et dixit illis. Quid est hoc uerbum in

quo consentit ozias: ut tradat ciuitatem
assiris: si intra quinque dies non uene-
rit uobis adiutorium? Et qui estis uos
qui temptatis dominum? Non est iste homo
qui misericordiam prouocat: sed potius
qui iram exciet: et furorem accendat.
Posuistis uos tempus misericordiae do-
mini: et in arbitrium uestrum diem consti-
tulistis ei. Sed quia patiens dominus est: in
hoc ipso peniteamus: et in dulgentiam
eius lacrimis postulamus. Non enim
quasi homo deus sic comminabitur: neque
sicut filius hominis ad iracundiam in-
flammat. Et ideo humiliemus
illi animas nostras: et in spiritu obsecramus
humiliato: seruantes illi. Dicam? fletus
domino: ut secundum uoluntatem suam sic
faciat nobiscum cito misericordiam suam:
ut sicut conuerbatum est cor nostrum in su-
perbia corum ita etiam de nostra humili-
tate gloriemur: quoniam non sumus
secuti peccata patrum nostrorum: qui de-
liquerunt deum suum: et adorauerunt de-
os alienos: pro quo scelere dani sunt in
gladium: et in rapinam: et in confusione
inimicis suis. Nos autem alterum deum
nescimus propter ipsum. Expectemus humilem
consolationem eius: et requirere sangui-
nem nostrum de afflictionibus inimicorum
nostrorum: et humiliabit omnes gentes
quocumque in surgit contra nos: et faciet
illas sine honore dominus deus noster. Et
nunc fratres quoniam uos qui estis
presbiteri in populo dei: et ex uobis pender
anima illorum: ad eloquium uerum corda
eorum erigite: ut memores sint quia tem-
ptati sunt patres nostri: ut placeretur
si uere colebant deum suum. Memores esse
debent quomodo pater noster abra-
ham temptatus est: et per multas tribula-
tiones probatus: dei amicus effectus
est. Sic placet: sic iacob: sic moyses: et

omnes qui placuerunt deo. per multas
tribulationes transierunt fideles. Illi
autem qui temptationes non susceperunt
cum timore domini et in patientia sua et
impropeitum murmuracionis sue contra
dominum protulerunt: exterminati sunt ab ex-
terminatore: et a serpentibus perierunt.
Et nos ergo non ulciscamur nos pro
hijs que patimur: sed reputantes preces
nostreas hec ipsa supplicia minora esse:
flagella domini quasi serui qui corripiuntur
ad emendationem et non ad perditionem
nostram euenisse credamus. Et dixerunt
illi ozias et presbiteri. Omnia que lo-
cuta es uera sunt: et non est in sermone
tuo uis ulla reprehensio. Nunc ergo
ora pro nobis: quoniam mulier sancta
es et timens deum. Et dixit illis iudith.
Sicut quod potui loqui dei esse cognosce-
riscite quod facere disposui propter si re-
deo est: et orate ut firmum faciat deus
consilium meum. Stabitis uos ad portam
nocte ista: et ego regam cum abra mea:
et orate ut sicut dixistis in diebus quibus
respiciat dominus populum suum israhel. Vos autem
nolo secutemini adu meum: usque dum
renunciem uobis. nil aliud fiat nisi o-
ratio pro me ad dominum deum nostrum. Et
dixit ad ea ozias princeps iude. Vade
in pace: et dominus sit tecum in uisione inimicorum
nostrorum. Et reuerentes abierunt. **¶**
Quibus abscedentibus iudith in-
gressa est oratorium suum: et in-
ducens se cilicio posuit cinere super ca-
put suum: et prosternens se domino clamabat
ad dominum dicens. Domine deus pater
mei symeon: qui dedisti illi gladium
in defensione alienigenarum: qui viola-
tores regerunt in coinquinatione sua:
et detrudauerunt femur uirginis in con-
fusione: et dedisti mulieres illorum in
predam: et filias illorum in captiuitate: et

omne predam in diuisionem seruis tuis
qui zelauerunt zelum tuum: subueni que-
so te domine deus meus michi uidere. Tu
enim fecisti priora: et illa post illa co-
gitasti: et hoc factum est: quod ipse volui-
sti. Omnes enim uir tue parate sunt: et
tua iudicia in tua prouidentia posuisti.
Respice castra assiriorum nunc: sicut tunc
castra egiptiorum uidere dignatus es:
quando post seruos tuos annati cur-
rebant: confidentes in quadrigis et in
equitatu suo: et in multitudine bellato-
rum. Sed aspexisti super castra eorum: et te
nebre fatigauerunt eos. Temuit pedes e-
orum ab illis: et aque operuerunt eos.
Sic fiunt et isti domine: qui confident in
multitudine sua: et in curribus suis: et in
contibus: et in sagittis suis: et in lanceis
gloriantur: et nesciunt quia tu ipse es deus
nostre qui ceteris bella ab initio: et do-
minus nomen est tibi. Exige brachium
tuum sicut ab initio: et alide uirtutem e-
orum in uirtute tua. Cadat uirtus e-
orum in iracundia tua: qui promittunt
se violare sancta tua: et pollueret taber-
naculum nominis tui: et dixeret gladi-
o suo cornu altaris tui. **¶** Fac domine
ut gladio proprio eius superbia aut
putetur. Capiatur laqueo oculorum
suorum in me: et percuties eum et labijs cari-
tatis mee. Da michi in animo constantiam
ut contemnam illum: et uirtutem ut re-
uertam illum. Ecce enim hoc memori-
ale nominis tui: cum manus femine de-
iecerit eum. Non enim in multitudine
est uirtus tua domine: neque in equorum uir-
tutibus uoluntas tua. **¶** Nec superbi ab initio
placuerunt tibi: sed humilium et man-
suetorum semper tibi placuit deprecatio.
Deus celorum: creator aquarum: et dominus
ceteris creaturis: exaudi me misericorditer
precantem: et de tua misericordia plumentem.

¶ **A**ffirmato domine testamenti tui: et
da uerbum in ore meo: et in corde meo
consilium corrobora: ut domus tua
in sanctificatione tua permaneat: et
omnes gentes agnoscant quia tu es
deus et non est alius preter te. **¶**
Factum est autem cum recessisset dama-
re ad dominum: surrexit de loco
in quo iacebat prostrata ad dominum. Vo-
cavitque abram suam: et descendens in do-
minum suam: abstulit a se cilicium: et eguit
se uelimentis uiduitatis sue. Et lauit
corpus suum: et unxit se miro optimo:
et discriminauit cinerem capitis sui: et
imposuit miram super caput suum: et in-
dixit se uelimentis iocunditatis sue.
Et induit sandalia pedibus suis: al-
sumpsitque degeraliolem et lilia: et inau-
res et annulos: et ornibus ornamentis
suis ornauit se. Cum etiam dominus contulit
splendorem: quoniam omnis ista com-
positio non est libidine: sed est uirtute
pendebat. Et ideo dominus hanc in illam
pulchritudinem ampliavit: ut incom-
parabili decore omnium oculis appare-
ret. Imposuit itaque abra sue ascopam ui-
ni: et uas oli et potentiam et lapides: et
panes et caseum: et profecta est. Cumque
uenerit ad portas ciuitatis: inueni-
erunt repeditam oziam et presbiteros ci-
uitatis. Qui cum uidissent eam: stupen-
tes mirati sunt nimis pulchritudinem
eius. Nichil tamen interrogantes eam:
dimiserunt transire dicens. Deus pa-
trum nostrorum det tibi gratiam: et omne
consilium tui cordis sua uirtute corro-
boret: et glorietur super te iherusalem:
et nomen tuum in numero sanctorum
et iustorum. Et dixerunt hijs qui illuc erant:
omnes una uoce fiat fiat. Iudith uero
orans dominum transiit per portas: ipsa
abra eius. Factum est autem cum descendere

montem circa ortum diei: occurrerunt ei
exploratores assiriorum: et tenuerunt eam
dicens. Vnde uenis: aut quo radis?
Que respondit. Filia sum hebreorum. Ide-
o ego fugi a facie eorum: quoniam futurum
agnoui quod daret uobis in depredationem:
nem: pro eo quod contemneretis uos nolue-
runt ultro cadere seipsos: ut inuenirent
misericordiam in conspectu uestro.
Hac de causa cogitavi mecum dicens.
Vadam ad faciem principis holofe-
nis ut indicem illi secreta illorum: et ostendam
illi quo aditu possit obtinere eos:
ita ut non cadat uir unus de exercitu eius.
Et cum audissent uiri illi uerba eius: con-
siderabant faciem eius: et erat in oculis
eorum stupor: quoniam pulchritudinem
eius mirabantur nimis. Et dixerunt ad
eam. Conseruasti animam tuam: eo quod tale
reperisti consilium ut descenderes ad do-
minum nostrum. Hoc autem scias: quoniam
cum steteris in conspectu eius bene tibi fa-
ciat: et eris gratissima in corde eius. Du-
xeruntque illam ad tabernaculum holofe-
nis: nuntiantes eam. Cumque intrasset
ante faciem eius: statim captus est in
suis oculis holofenes. Dixeruntque ad
eum sacellites eius. Quis contemnat
populum hebreorum: qui tam decora mulie-
res habent: ut non pro hijs merito pu-
gnare contra eos debeamus? Videns itaque
iudith holofenem sedentem in throno:
pro quo erat et purpura et auro: et lina-
ragdo et lapidibus preciosis intertextum:
cum in facie eius incedisset: adorauit eum
prosternens se super terram: et eleuauit eam
secum holofenis iubere domino suo. **¶**
Cum holofenes dixit ei. Equo a-
nimio esto et noli pauere in corde
tuo: quoniam ego nunquam noui uirum
qui uoluit seruire nabuchodonosor re-
gi. Populus autem tuus si non triumphasset

me: nō alleuassent lanceā meam sup
eū. Nunc autē dīc michi quā rē causa
recessisti ab illis: et placuit tibi ut ve
nires ad nos. Et dixit illi iudith. Su
me verba ancille tue: quoniam si secut
fueris verba ancille tue: profectam con
facer dñs tē. Vixit enī nabuchodon
nosor rex terre: et vixit virtus eius que
est i te ad correptionē omnīū anima
rum errantiū: quoniam nō solū homi
nes secuti sunt illi p te: sed et bestie agri
obtemperat illi. Nūciat enī animi tui
inductia: uniuersis gentib: et indicatū ē
omīi seculo quoniam tu sola totius et p
rens es in omīi regno: et disciplina
tua omīib: provinciis predicat. Nunc
hoc laet qd loquor: est actior: nec illud
ignoratur qd ei iusseris tueri. Con
stat enī dñi nostrī hī peccatis offensa
ut mādauerit p pphetas suos ad po
pulum: qd tradat eum pro peccatis suis.
Et quoniam sciuit se offendisse dñi suū
filiū isrl: tremor tuus sup ipso ē. Nūci
per etiam famēs inuasit eos: et ab ori
dinate aque iam inter mortuos com
putantur. Deniq: hoc ordinat: ut in
terficiant pecora sua et bibat sangui
nem eorū: et sanda dñi sui que pcepit
deus nō contingi in seumēto vino et
oleo. Hec cogitauerūt impendere: et vo
lunt cōsumere: que nec manib: debe
rēt cōtingere. Ego quoniam hec faciūt:
retrū est qd in perditionē dabūt. Nū
ego ancilla tua cognosceas fugi ab il
lis: et misit me dñs hec ipā nūciare
tibi. Ego enī ancilla tua dñi solo etiā
nunc apud te: et egiet ancilla tua: et o
rabo dñm: et dīcet michi: quādo eis
reddat pccā suū: et veniens nūciabo
tibi: ut ego adducā te p mediā
iherusalem. Et habebis omnem pph
iam israhel sicut dñs quibus nō ē pastor:

et nō latrabit vel unus ovis de te: quoniam
am hec michi dida sūt p prudentiā
dñi. Et quoniam tratus est illis de: hec
ipsa missa sum nūciare tibi. Placue
runt autē omnia verba hec coram ho
loferne et corā pueris eius: et miraban
tur ad sapientiā eius: et dicebāt alter
ad alterum. Non est talis mulier sup
terram in aspedu: in pulchritudine et
in sensu verborum. Et dixit ad illā ho
lofernes. Benefecit de: qui misit te an
te pph: ut des illum tui in manib: no
stris. Et quoniam bona est promissio
tua: si fecerit michi hoc: deus tuus erit
et meus deus: et tu in domo nabucho
donosor magna eris: et nomen tuum
dominabitur i uniuersa terra. **11**

Tunc iussit eam introire ubi repo
suit eas thesauri eius: et iussit il
lic manere eā et constituit quid daret
illi de dñio suo. Cui respondit iudith
et dixit. Nunc nō potero mādare re
hīs que michi pccā tribui: ne veniat
super me offensus. Et hīs autē q michi
deruli manducabo. Cui holofernes
ait. Si defecerit tibi ista que tēu deu
līst: quid faciem? tibi? Et dixit iudith.
Vixit anima tua dñe meus: quoniam
non egrediet omnia hec ancilla tua: do
nec faciat deus in manu mea hec que
cogitavi. Et induxerūt illā serui eius
in tabernaculū: quo pceperat: et pōit
dunt introire ut daretur ei copia no
de: et ante lucem egredi foras ad ora
tionem: et deprecandi dñm. Et pcepit
cubicularijs suis ut sicut placeret illi
egrediet et introiret ad adorandum eum
suū p tēdū. Et egibat nodib: in
uallē hēthulie: et hāpabat se in fon
te aque. Et ut ascendebat: orabat dñm
deū isrl: ut dirigere viam eius ad libe
rationem pph sui. Et introiens mūda

manebat in tabernaculo: usq: dum ac
ciperet escam suā in vesperū. Et factū ē
quarta die. Holofernes fecit cenā ser
uis suis: et dixit ad vagabundū eum.
Vade et suade hebreā illā ut sponte
consequat habitare meū. sedum est
enī apud assyrios si femina intreat
virū agendo ut in munis ab eo trans
eat. Tunc introiit vagabundus ad iudith
et dixit. Non vereatur bona puella in
troire ad dñm meū ut honorificetur
ante faciem eius: et manducet cum eo
et bibat vinum in iocunditate. Cui iu
dith respondit. Que ego sum ut contra
dicam dño meo? Dñne qd erit ante
oculos eius bonū et optimū faciam.
Quicquid autē illi placuerit hec michi
erit optimū omīib: dieb: vite mee. Et
surxit et ornauit se vestimēto suo: et
ingressa stetit ante faciem eius. Cor autē
holoferis concussit: erat enī ar
dens i concupiscentia eius. Et dixit ad
eam holofernes. Bibe nūc et accumbe
in iocunditate: quoniam inuenisti grati
am corā me. Et dixit iudith. Bibant
dñe: quoniam magnificata est anima
mea hodie p omīib: diebus meis.
Et accepit et mādauit et bibit corā
ipā que parauerat illi ancilla eius.
Et iocundus factus est holofernes ad
eam: bibitq: vinū multū nimis quan
tum nūquā biberat iuita sua. **12**

Et autē sero factū est festina uenit
serui illi ad hōspitiā suā: et con
tulit vagabundus ostia cubiculi et abiit. Et
erant autē dñes fatigati a vino. Erat
q iudith sola in cubiculo. Porro ho
lofernes iacet i lecto nimis ebriitate
sopitus. Dixitq: iudith puella sue: ut
haret foris ante cubiculū: et obseruaret.
Sed iudith ante lectum orans cū
lacrimis et laborum motu i silentiū

dixit. Confirma me dñe deus israhel:
et respice in hac hora ad opēā manu
um meā: ut sicut pmissisti iherusalem
ciuitati tuā regas: et hoc qd credēs
p te posse fieri cogitavi perficere. Et cū
hec dixisset: accessit ad columinā que e
rat ad caput lectuli ei: et pugionem
eius qui in ea ligatus pendebat resolu
it. Cūq: euaginasset illū: apprehen
dit comā capitis eius et ait. Confirma
me dñe deus in hac hora. Et percussit
his in cervicem eius: et abscidit caput
eius: et abstulit ranopium eius a colu
minis: et euoluit corp⁹ eius truncū. Et
post pusillū egessit et tradidit caput ho
loferis ancille sue: et iussit ut mitte
ret illud in pecā suā. Et reuertit dñe se
cundum consuetudinē suā quasi ad
orationē: et transiit castra: et girātes
uallē uenerūt ad portā ciuitatis. Et
dixit iudith a longe custodib: muro
rum. Aperite portas quoniam nobiscū
est deus: qui fecit virtutē in israhel. Et
factū est cū audissent uiri uocem eius:
uocauerunt prebiteros ciuitatis. Et
occurserūt ad eam omnes: a minimo
usq: ad maximum: quoniam sperauerūt
eam iam nō esse ueniturā. Et ascenden
tes luminaria congregauerūt circa eā
unūq: illa autē ascendens in eminenti
torem locū: iussit fieri silentiū. Cūq:
omnes tacuissent: dixit iudith. Lauda
tedū dñm deū nostrū qui nō defecit spe
rans in se: et in me ancilla suā: ad
impleuit misericordiā suā: quā pro
misit domui israhel: et iniecit in ma
nu mea hostem pph sui in hac nocte.
Et pferens de pecā caput holoferis:
ostendit illis dicens. Ecce caput holo
feris principis militū assyriorū. Et ecce
ranopium illius in quo recubebat in
ebrietate: sicut ubi te per manū femine

petulit illū dñs deus noster. Et nūc
aut ipse dominus quoniam custodi-
uit me angelus eius et hinc euntem
ibi comorantem et inde huc reuertem-
tem: et non permisit me dñs ancillam
suam coquinari: sed sine pollutione
peccati reuertit me vobis. gauden-
tem in victoria sua in evasione mea:
in liberatione vestra. Cōstitamur illi
omnes quoniam bonus: quoniam in se-
culum misericordia eius. Unū autē
adorātes dñm dixerūt ad eam. Bene-
dixit te dñs in virtute sua: qui per ad-
nichilū redegit inimicos nros. Porro
oziās princeps ppli israhel dixit ad
eam. Benedicta es tu filia a dño deo
regello: pre omnibus mulieribus super
terrá. Benedictus dñs qui creavit celū
et terrā: qui te dirigit in vulnere capi-
tis principis inimicorū nostrorū: quia
hodie nomen tuū ita magnificavit: ut
nō recedat laus tua de ore hominū:
qui maiores fuerint virtutis domini
in eternū: pro quibus non pepercit a-
nime tue: propter angustias et tribulati-
onem generis tui: sed subvertisti ruinas
aure conspectū dei nostri. Et dixit omni
popul⁹: fiat fiat. Porro achior voca-
tus venit. Et dixit ei. Deus israhel cui
vestimentū dedisti qđ videretur se de-
i inimice suo: ipse caput omnium inces-
satorū incidit in hac nocte in manu
mea. Et ut prodes quia ita est: ecce ca-
pit holofenis qui in contemptu super-
bie sue deum israhel contempsit: et ibi in-
venit minabatur dicens: cū captivus
fuerit popul⁹ israhel: gladio perforavi
precipia latera tua. Vixit autē achior
caput holofenis angustiat⁹ p paucis
recedit i faciem suā super terrā: et effu-
sit anima eius. Postea nō quāto
relipto spiritu regreatus ē: p̄didit ad-

pedes eius: et adoravit eā et dixit. Be-
nedicta tu a deo tuo in omni taberna-
culo iacob: quoniam in omni genere
que audierit nomen tuum magnifi-
cabitur super te deus israhel. **XXII**
Dixit autē iudith ad omnem pplm.
Audite me fratres. Suspendite
caput hoc super muros nostros: et e-
rit cum egredietur sol: accipiat unusquisq;
arma sua et egredietur cum impetu: non ut
descendatis deorsum sed quasi impe-
tum faciemus. Tūc exploratores necesse
erit ut fugiant ad principem suum
egredendum ad pugnam. Cumq; duces
eorū concurrerint ad tabernaculū ho-
lofenis: et invenerint eū truncū in suo
sanguine volutū: dicite super eos si-
mor. Cūq; cognoverint fugere eos ite-
post illos securi: quā dñs conecit eos
sub pedibus vestris. Tūc achior videt
virtutem quā fecit deus israhel relido
gessitatis: rē credidit deo: et circumci-
dit carnem p̄p̄ci sui: et appositus est
ad pplm israhel: et omnis succellio gene-
ris eius: usq; in hodiernū diem. Mor-
a autē ut ortus est dies: suspendit caput
muros caput holofenis: accepitq; y-
nusquisq; vir arma sua: et recessit
cum grandi strepitu et ululatu. Quod
videntes exploratores: ad tabernacu-
lum recurrerūt. Porro hī qui in tabe-
naculo erant venientes et ante ingressū
cubiculi p̄strepentes: egrediendi gratia
inquietudine arce molebat⁹: ut nō
ab egrediētib⁹ sed a sonantibus holo-
fenis vigilaret. Nullus enim audie-
bat cubiculū virtutis assidue pulsā-
do aut incedendo aperire. Sed cū venis-
sent eius duces ac tribuni et universi
maiores exercitus assiriorū: dixerūt cu-
biculatis. Invenit et egredite illū: quo-
niam egressi muros de castris suis

auti sūt provocare nos ad preliū. Tūc
ingressus vagari cubiculū eius stetit
ante cortinā: et plausum fecit manib⁹
suis: suspicabat tū illi cū iudith dor-
mire. Sed cū nullū motū facientis sen-
sit: aurū caput accepit: p̄mans ad
corinā: et elevās eam vidit radaver
abiq; capite holofenis i suo sangui-
ne cabesatū iacere super terrā. exclama-
vit voce magna cū fecit: et scidit vesti-
menta sua. Et ingressus tabernaculū
iudith nō invenit eā. Et regressus foras
ad pplm et dixit. Vixit mulier hebre-
ca fecit confusione in domo regis na-
buchodonosor. Ecce enim holofenes
iacet in terra: et caput eius nō est i illo.
Quid dū audisset principes virtutis
assiriorū: sciderūt omnes vestimen-
ta sua: et intollerabilis timor et tremor
redie super eos: et turbati sunt animi
eorū valde. Et fact⁹ est clamor et compa-
rabilis i medio castrorū eorū. **XXIII**
Quoniam quicquid feceratis deollatū
et confusum ab eis: et solo timore et
metu agitati fuge presidium sumit:
ita ut nullus loqueretur cum primo
sup: sed inclinato capite relidis omni-
bus evadere festinabāt hebreos: quos
armatos sup se venire audierāt: fugi-
erunt per vias camporū et semitas col-
lum. Videntes itaq; filij israhel fugi-
erunt secuti sunt illos: descendentesq;
dangentes rubis et ululantes post i-
plos. Et quoniam assirij nō adunati i
fugam ibant precipites: filij autē isra-
hel uno agmine p̄sequentes: debilita-
bant omnes quos invenire potuissent.
Missiq; oziās nuncios per omnes ci-
uitates et regiones israhel. Quibus
itaq; regio: omnisq; urbs etiam in-
veniente armatam misit post eos:

et persecuti sunt eos in ore gladij quo-
usq; perveniret ad cecrenitatem finis
suorum. Reliqui autem qui erant in
berthulia ingressi sūt castra assiriorū:
et predā quā fugientes assirij relique-
rant abstulerunt: et omnes sūt val-
de. Hī vero qui vidores reuersi sūt ad
berthuliam: omnia queq; erant illorū
abstulerunt secū: ita ut nō esset inue-
rus in pecoribus in iumentis et univet-
sis mobilibus eorū: ut a minimo usq;
ad magnum omnes divites fecerit de-
p̄dationibus eorū. Iohachim autē sum-
mus pontifex de iherusalē venit in be-
rthuliam cū universis presbiteris suis:
ut videret iudith. Que cū regressa ad illū:
benedixerunt illā omnes una voce di-
centes. Tu gloria iherusalē: tu leticia
israhel: tu honorificentia ppli nostri:
quia fecisti viriliter et confortatum est
cor tuū eo qđ castratam amaveris: et
post virum tuū alterum nescieris: id eā
et manibus dñi confortavit te: et ideo e-
ris benedicta in eternū. Et dixit omnis
populus fiat fiat. Per dies autē triginta
vix collecta sunt spolia assiriorum
a p̄lo israhel. Porro autē universa q̄
holofenis peculiaris fuisse probata
sunt: dederūt iudith in auro et argen-
to et vestibus et gemmis et omni sup-
pellectili: et tradita sunt omnia illi a
populo. Et omnes ppli gaudebant
cum mulieribus et virginibus et iuve-
nibus: i organis et cythis. **XXIV**
Tūc cecidit castra hoc dñs iudith
dicens. Quāp̄te dñs in tribu
panis: cecidit dñs in tribu aser: modū
lamenti illi psalmū ponunt: egredite et
mugite nomen eius. Domin⁹ con-
crens bella: dñs nomen est illi: qui po-
suit castra sua in medio populi sui: ut
exeret nos de manu inimicorū.

nostrorum. Et nunc assue re montibus
ab aquilone in multitudinem fortitudi-
nis sue: cuius multitudo obturavit tor-
rentes et equi eorum cooperuerunt valles.
Dixit se intendit fines meos: et iuue-
nes meos occidit gladio: infantes
meos daret in predam: et virgines in ca-
pitivitate. Dominus autem omnipotens
vocavit eum: et tradidit eum in manus
femine: et occidit eum. Non enim cecidit
potens eorum a iuvenibus: nec filij eorum
pulerunt eum nec egredi gigantes impo-
suerunt se illi: sed iudith filia merari in
specie faciei sue dissolvit eum. Et cum se
vestimenta viduaria: et induit se vesti-
menta leticie in refectione filiorum israel.
Unxit faciem suam unguento: colligavit
cincinnos suos mitra ad decipiendum
illum. Sandalia eius rapuerunt oculos eius:
pulchritudo eius captiva fecit animam
eius: amputavit pugione cervicem eius.
Mortuerunt post constantiam eius: et medi-
audacia eius. Tunc ululaverunt castra
afflictorum quando apparuerunt humiles
mei: arescentes in siti. Filij puellarum
compunxerunt eos: et sicut pueros fugi-
entes occiderunt eos: perierunt in filio
a facie domini dei mei: ymum cantemus
domino: ymum novum cantemus
deo nostro. Adonai domine magnus es tu
et preclarus in virtute: et quem superare
nemo potest. Tibi serviat omnis creatu-
ra tua: quia dixisti et facta sunt: et non est qui
resistat voci tue. Montes a fundamen-
tis movebunt cum aquis: petre sicut
cera liquecent ante faciem tuam. Qui au-
tem timeant te magis erunt apud te per
omnia. Beati in surgenti super gentem
meam. Dominus enim dissipavit vindic-
avit i eis: die iudith visitabit illos.
Dabit enim ignem et venies in carnes

eorum: ut urantur et sentiant usque in
sempiternum. Et factum est post hec: omnis
populus post victoriam venit in iheru-
salem adorare dominum: et mox ut purifi-
cati sunt obdormierunt omnes: obdormie-
runt vota et repromissiones suas. Por-
ro iudith universa vasa bellica holo-
fernis que dedit illi philis: et canopei
quod ipsa sustulerat posuit in anathema
oblivionis. Erat autem philis iocundus
secundum faciem sanctorum: et per tres menses
gaudium huius victorie celebratum est
cum iudith. Post dies autem illos unus-
quisque rediit in suam: et iudith magnifi-
cata est in bethulia: et clarior erat uni-
verse terre israel. Erat etiam virtus rasti-
tatis adiuncta: ita ut non cognosceret
vicini omnibus diebus vite sue: et quo
defunctus est manasse vir eius. Erat
autem diebus festis: pedem suum magna
gloria. Mansit autem in domo viri sui
annos centumquingentos: et dimisit abram
suam liberam: et defuncta est ac sepul-
ta cum viro suo in bethulia: virumque il-
lam omnis philis diebus septem. In o-
mnibus autem spatiis vite eius non fuit qui
perturbaret israel: et post mortem eius
annis multis. Dies autem victorie huius
festivitatis: ab hebreis in numero
sanctorum dierum accipitur: et colitur
a iudeis et illo tempore usque in presentem diem.
**Explicit liber iudith. Incipit pro-
logus ulibrum hester.**
Ulbrum hester variis trans-
lationibus: laboribus constat esse vi-
ditur: quod ego de archivio
hebreorum relevans verbum
et verbo expressus translati. Quod librum
editio vulgata laciniosis hinc inde
verborum finibus trahit: addens ea que
ex tempore dici poterant: et audiri: sicut
solum est scolariis disciplinis sumptum

themate recogitare: quibus verbis vi-
ditur qui iniuriam passus est: vel ille
qui iniuriam fecit. Vos autem o paula et
eustochium quoniam et bibliotecas
hebreorum studuistis intrare: et interpre-
tum certamina comprobastis: tene-
res hester hebraicum librum per singula
verba nostram translationem aspiciet:
ut possitis agnoscere me nichil etiam
augmentasse addendo: sed fidei testi-
monio simpliciter sicut in hebreo ha-
beatur. Historia hebraicam latine lin-
gue tradidisse. Nec affectam laudes
hominum nec vituperationes repave-
mus: deo enim placere curantes minas
hominum penitus non timeamus: quoniam
deus dissipat ossa eorum qui hominibus
placere desiderant: sed secundum apostolum
qui eiusmodi sunt sicut crista esse non
possunt. Quod in libro hester alpha-
betum ex minis usque ad theta litteram
fecimus: diversis in locis: volentes scilicet
septuaginta interpretum ordine per hoc in-
sinuare studioso lectori. Nos enim
iuxta morem hebraicum ordinem persequi
etiam in septuaginta editione maluimus.
Explicit prologus. Incipit liber hester.
Si diebus assueci qui regnavit ab india
usque ethiopia supradictis septem
provincias: quando sedet in solio re-
gni sui: susa civitas regni eius recordi-
um fuit. Tercio igitur anno imperii sui
fecerat grande convivium iunctis prin-
cipibus: et pueris suis fortissimis per-
sorum et medorum: inditis et peditis pro-
vinciarum coram se: ut ostenderet di-
vicias glorie regni sui ac magnitudi-
nem: atque iactantiam potentie sue multo
tempore: centum videlicet et octoginta
diebus. Cum impleretur dies convivii:
imitavit omne populum qui inveniuntur
in susa a maximo usque ad minimum:

et iussit septem diebus convivium prepa-
rari in vestibulo orti et nemoris: quod
regio cultu et manu consummata erat. Et
pendebat ex omni parte toria aerei co-
loris et carbassini ac iacindini: susten-
rata fumibus bislinis atque purpureis:
qui ebullientis circulis inferti erant et co-
lumnis marmoreis fulgebantur. Le-
duli quoque aurei et argentei: super pavimen-
tum smaragdino et pario strati lapi-
de dispositi erant: quod mira varietate
pictura decorabatur. Bibeant autem qui
invitati erant: aureis poculis: et alijs
atque alijs vasibus sibi interebantur. Vi-
num quoque ut magnificentia regia di-
gnum erat habundans et precipui po-
nebatur: nec erat qui nolentes cogere
ad bibendum: sed sic regem staretur prepo-
nens mentis singulos de principibus
suis: ut sumeret unusquisque quod vellet.
Vasthi quoque regina fecit convivium femi-
narum in palatio ubi rex assuevit ma-
nere consueverat. Itaque die septimo cum
rex esset hilarior et post nimiam potio-
nem incaluisse merore: precepit maumam
et bazatha et arbona et bagatha et
abgatha et zarath et tarchas septem
eunuchis qui in conspectu eius ministra-
bant: ut introducerent vasthi reginam
coram rege: posito super caput eius diade-
mate: ut ostenderet cunctis philis et prin-
cipibus eius pulchritudinem. Erat enim
pulchra valde. Que removit et ad regis
inpectum quod per eunuchos manda-
verat venire contempsit. Unde iratus
rex et nimio furore succensus: interroga-
vit sapientes qui ex more regio semp-
er adhererant et illorum faceret cuncta con-
silio: scientium leges ac iura maiorum:
erant autem primi et primi charfena et
zethar et admatha et tharlis et maref
et marfana et manucha septem duces

pedarum atq; medorum qui videbant
faciem regis et primi post eum reside-
re soliti erant: cui sententia vasthi regi-
na subiaceret que assueri regia imperi-
um qd per eunuchos mandauerat. fa-
cere noluisse. Responditq; mamucha
audiente rege atq; principibus. Non
solum regem sed et regina vasthi. sed o-
mnes ipsos et principes qui sunt in cun-
ctis provinciis regis assueri. Egre die-
tur enim sermo regine ad omnes mul-
ieres ut condemnent viros suos et dicant.
Reg assuerus iussit ut regina vasthi in-
traret ad eum. et illa noluit: atq; hoc
exemplo omnes principum coniuges pe-
sarum atq; medorum parvipendunt im-
peria maritorum. Unde regis iusta est
indignatio. Si tibi placet egrediatue
edidu a facie tua. et scribat iuxta legem
per sarum atq; medorum quod preceperit illi-
cium est: ut nequaquam ultra vasthi in-
grediatue ad regem. sed regnum illius
altera que melior est illa accipiat. Et
hoc in omne qd latissimum est provin-
ciarum tuarum diuulgetur imperium:
et tunc uxores tam maiorem quam mino-
rum deferant maritis suis honorem.
Placuit consilium ei regi et principibus:
fecitq; iuxta consilium mamucha et misit
epistolas ad universas provincias regni
sui: ut quicquid quies audire et legere pote-
rat diuisis linguis et litteris. esse viros
principes ac maiores in domibus suis: et
hoc per cunctos ipsos diuulgari. ¶

His ita gestis postquam regis assueri
indignatio defecbuerat. recorda-
ta est vasthi que fecisset vel que passa
esset. dixeruntq; pueri regis ac ministri
ei. Queratur regi puellae virgines ac
speciosae. et mittantur qui considerant
per universas provincias puellas speci-
osas et virgines: et adducant eas ad

civitatem susan. et tradant in domum
feminarum sub manu regis eunuchi qui
est prepositus et custos mulierum: et
retra ad usus necessaria. Et quicquid
inter omnes oculis regis placuerit. ipsa
regnet per vasthi. Placuit sermo regi: et
ita ut suggereretur iussit fieri. Erat vir
iudeus in susan civitate vocabulo mar-
docheus filius iair filij semai. filij rie-
de stirpe ianini. qui translatus fuerat
de iherusalem. eo tempore quo iechoniam
regem iuda nabuchodonosor rex ba-
bilonis transfulerat: qui fuit nutritius
filie scatis sui edisse que altero nomi-
ne vocabatur hester. et utrumq; parentem
amiserat. pulchra nimis et decora facie.
Mortuusq; pater eius ac mater. mar-
docheus sibi eam adoptavit in filiam.
Cumq; preceperet regis imperium. et
iuxta mandatum illius multe pulchre
virgines adducerentur susan. et ege-
retur eunuchis: hester quoque inter
ceteras puellas ei tradita est ut serua-
retur in numero feminarum. Que placu-
it ei et invenit gratiam in conspectu illius.
Et precepit eunuchus ut acceleraret mun-
dum mulierum et traderet ei partes su-
as. et septem puellas speciosissimas de
domo regis: et tam ipsam quam pedisse-
quas eius ornaret atq; recollet. Que
noluit indicare ei ipsam et patriam suam
Mardocheus enim preceperat ei ut de hac
re omnino reticeret: qui deambulabat
comidie ante vestibulum domus in qua
elede virginis servabatur: curam agen-
salutis hester. et scire volens quid ei ac-
cideret. Cum autem venisset tempus sin-
gularum per ordinem puellarum: ut intraret
ad regem. repletis omnibus que ad cultum
mulierum pertinebant mensis duode-
cimus veneratur: ita duxerat ut se

meses oleo ungeretur mirris. et alijs
seis quibusdam pigmentis et aroma-
tibus uteretur. Inredientesq; ad re-
gem. quicquid postulassent ad quana-
tum pertines accipiebant et ut eis pla-
ceret: composita de tridinio feminarum
ad regis cubiculum transebat. Et que
intraverat vespere egrediebatur mane:
atq; inde in sedas edes deducebantur
que sub manu salagazi eunuchi erant.
qui cubitinis regis predebant: nec ha-
bebat potestatem ad regem ultra rede-
undi nisi voluisset rex. et ea venire ius-
sisset rex nomine. Eudisto autem tempore
per ordinem instabat dies quo hester
filia abiahil fratris mardochei. quam
sibi adoptaverat in filiam. deberet intra-
re ad regem. Que non quesivit mulie-
rem cultum: sed quicquid voluit regis
eunuchus custos virginum. hec ei ad-
ornatum dedit. Erat enim formosa valde
et incredibili pulchritudine: omnium
oculis gratiosa et amabilis videbatur.
Duxit itaq; ad cubitum regis assue-
ri mense decimo qui vocatur thebeth.
septimo anno regni ei: et ad amavit
ea rex plusquam omnes mulieres: habu-
itq; gratiam et misericordiam coram eo super
omnes mulieres: et posuit diademam
regni in capite eius: sed et ea regnare
in loco vasthi. Et iussit communem pre-
parari per magnificum cunctis principi-
bus et servis suis. pro comitione et
nuptijs hester. Et dedit requiem univer-
sis provinciis: ac dona largitus est iuxta
magnificentiam principalem. Cumq; et
scio quereretur virgines. et congrega-
rentur. mardocheus manebat ad ia-
nuam regis: nequaquam prederat hester
patria et populum suum iuxta mandatum
eius. Quicquid enim ille precipiebat ob-
servabat hester: et ita cuncta faciebat ut

eo tempore solita erat quo ea parvula
nutriebat. Et igitur tempore quo mar-
docheus ad regis ianuam morabatur.
irati sunt bagathian et thares duo eu-
nuchi regis. qui ianitores erant et in pri-
mo palatii limine residebant: volue-
runtq; insurgere i regem et occidere eum.
Quod mardocheum non latuit. Sta-
timq; nuntiavit regine hester: et illa
regi et nomine mardochei qd ad se rem-
dulerat. Questus est et inventum: et
appellatus est uterq; eorum in patibulo.
Et iussit rex ut in libro memoriali scri-
beretur: ut pro vita sua aliquid repen-
saret ei. Mandatumq; est historiis et
annalibus traditum rotam rege. ¶

Post hec rex assuerus exaltavit a-
man filium amadathi qui erat de
stirpe agag: et posuit solium eius super
omnes principes quos habebat. Cum-
diq; secum regis qui in foribus palatii
versabatur flectebant genua. et adora-
bant aman. Sic enim preceperat eis impe-
rator. Solus mardocheus non flecte-
bat genu. neq; adorabat eum. Cui di-
xerunt pueri regis qui ad fores palatii
residebant. Cur preter ceteros non obser-
vas mandatum regis? Cumq; hoc ce-
brus diceret. et ille nollet audire. nun-
ciaverunt aman scire cupientes utrum
perseveraret in sententia: dixerat enim
eis se esse iudeum. Quod cum audisset a-
man. et experimento probasset qd mar-
docheus non sibi flecteret genu nec se a-
doraret. iratus est valde: et pro nichilo
duxit in unum mardocheum mittere
manus suas: audierat enim quod esset
gentis iudee: magisq; voluit omnem
iudeorum qui erant in regno assueri per-
dere nationem. Mense primo cuius vo-
cabulum est nisan. anno duodecimo
regni assueri. missa est sors in urnam

que hebraice dicitur phur corā aman-
quo die et quo mense gens iudeorū de-
beret interfici: et regit mensis duode-
cimus quod vocatur adar. Dixitque aman
regi assueto. Est populus per omnes pro-
vincias regni tui dispersus: et a se mu-
tuo separatus. novis utens legibus et
cerimoniis. insuper et regis sacra con-
temnens: et optime nosti quod non repe-
diat regno tuo ut insolens sit per licen-
tiam. Si tibi placet decerne ut pereat:
et decem milia talentorum appendam
archario gaze tue. Tulit ergo rex anu-
lum quo utebatur de manu sua: et dedit
eum aman filio amadati de progenie
agag hosti iudeorū: dixitque ad eum. Re-
gentum quod tu polliceris tuum sit: de
populo age quod tibi placet. Vocatusque
fuit scribe regis mense primo nisan
triciadecima die eiusdem mensis: et scri-
psum est ut iussisset aman ad omnes
sarcapas regis. et iudices provincia-
rum diversarumque gentium. ut quęque
legere poterat et audire. pro varietate
linguarum et nomine regis assueret: et li-
tere signate ipsius anulo mille sunt per-
cussores regis ad universas provincias.
ut occideret atque deleteret omnes iude-
os a puero usque ad senem parvulos et
mulieres. uno die hoc est triciadecimo
mensis duodecimi qui vocatur adar:
et bona eorum diriperet. Summa autem
epistolarum hec fuit. ut omnes provide-
rent et pararent se ad pidiā diem.
Festinabant percussores qui missi erant re-
gis imperium exequi. Statimque in su-
bia pependit edictum regis: et aman
celebrante convivium: et cunctis iude-
is qui erant in urbe silentibus. **U**
ne cum audisset mardocheus scivit
vestimenta sua: et induit est sac-
co. et parat gens cinere capere: et in platea

medie civitatis voce magna clama-
bat ostendens amaritudinem animi
sui: et hoc eiulatu usque ad fores pala-
tij gradientis. Non enim erat sicutum
indutus sacco aula regis intrare. In o-
mnibus quoque provinciis oppidis ac lo-
cis ad quod crudelis regis dogma pervene-
rat. plandus ingens erat apud iudeos.
ieiunium. ululatus. et fletus. sacco et cinere
multis pro stratu utentibus. Ingressi
autem sunt puelle hester et eunuchi: num-
eraveruntque ei. Quod audientes consterna-
ta est: et vestem misit ut ablato sacco
indueret eam. Quam accipere noluit.
Acciditque atach eunuchus quem rex mi-
nistrium ei dederat: precepit ut iret ad
mardocheum: et disceret ab eo cur hoc face-
ret. Egrediusque atach iussit ad mardoche-
um: et invenit eum stantem in platea
civitatis ante ostium palatii. Qui indi-
cavit ei omnia que acciderant. quomodo
aman promississet ut in thesauros regis
pro iudeorum neco inferret argentum: re-
emplarumque edidit quod pendebat in subis
dedit ei ut regine ostenderet: et mone-
ret eam ut intraret ad regem. et deprecaretur
eum pro populo suo. Regressus atach
nuntiavit hester omnia que mardocheus
dixerat. Que respondit ei: et iussit ut di-
ceret mardocheo. Omnes servi regis
et cuncte que sub ditione eius sunt norunt
provincie. quod siue vir siue mulier non
vocatus intrare atriū regis intrave-
rit. absque ulla citatione statim interfi-
ciatur: nisi forte rex auream virgam ad
eum extenderit. pro signo claudere. atque
ita possit vivere. Ego igitur quomodo
ad regem intrare poterō: que viginti
iam diebus non sum vocata ad eum.
Quod cum audisset mardocheus rursus
mandavit hester dicens. Ne putes quod
animā tuam tantum libere: quia in

domo regis es precundis iudeis. Si
enim nunc sic silueris per aliam occasionē
liberabitur iudeis: tu et domus patris
tui peribitis. Et quis novit utrum idcir-
co ad regem venias: ut in tali tempore
paraveris? Rursusque hester hoc mar-
docheo verba mandavit. Vade et
congrega omnes iudeos quos in su-
bis repereris: et orate pro me. Non co-
mederis et non bibabis tribus diebus
et tribus noctibus. et ego cum ancillis
meis similiter ieiunabo: et tunc ingre-
diar ad regem contra legem faciens
non vocata. tradensque me morti et
periculo. Quic itaque mardocheus et fe-
cit omnia que hester preceperat. **U**
ne autem tricio induta est hester re-
galibus vestimentis: et stetit in
atrio domus regie quod erat interius
contra basilicā regis. Et ille sedebat
super solium suum in consistorio palatii
contra ostium domus. Cumque vidisset
hester reginā stantem placuit oculis
eius: et extendit auream eam virgā aure-
am quā tenebat manu. Que accedens
osculata est summam virge eius: di-
xitque ad eam rex. Quid vis hester regi-
nā? Que est petitio tua? Etiam si dimi-
diam partem regni petieris dabitur ti-
bi. At illa respondit. Si regi placet ob-
secro ut venias ad me hodie et aman-
teum ad convivium quod paravi. Statim
que rex vocare inquit cito aman ut he-
ster obediat voluntati. Venerunt itaque
rex et aman ad convivium quod eis regina
paraverat. Dixitque ei rex postquam vinum
biberat habundanter. Quid petis ut
datur tibi et per qua re postulas? Etiam
si dimidiā partem regni mei petieris im-
petrabis. Cui respondit hester. Peti-
tio mea et preces sunt istę. Si invenit in
conspectu regis gratia: et si regi placet

ut det michi quod postulo et meā im-
pleat petitionem: veniat rex et aman
ad convivium quod paravi eis: et cras ap-
parui regi voluntatem meā. Egrediusque
itaque illo die amā letus et alacer. Cumque
vidisset mardocheum sedentem ante fo-
res palatii: et non solum non assurrexisse
sibi sed nec mori quidem de loco sessio-
nis sue. indignatus est valde: et dissi-
mulata ira reversus in domum suā conu-
cavit ad se amicos suos et zares uxorem
suam: et egessit illis magnitudi-
nem divitiarum suarum filiorumque turcam:
et quanta eū gloria super omnes princi-
pes et servos suos rex elevarat. Et post
hec ait. Regina quod hester nullū aliū vo-
cavit ad convivium cum rege preter me: a-
pud quā etiam cras cum rege pransurū
sum. Et cum hec omnia habeam nichil
me habere puto quod diu video mardoche-
um iudeū sedentem ante fores regias.
Respondentesque ei zares uxorem eius. et
ceteri amici. Quibet parari regellā trabē
habentem altitudinis quinquaginta
cubits: et dic mane regi ut appendat
super eā mardocheum: et sic ibis cum rege le-
tus ad convivium. Placuit ei consilium:
et iussit regellam parari tunc. **U**
neque sibi affere historias et an-
nales priorum temporum. Que cum illo
presente legerentur: ventū est ad illum
locū ubi scriptū erat quomodo nunc
asset mardocheus insidias bagatha
et thares eunuchorum: regem assuetū in-
gulare cupientium. Quod cum audisset rex
ait. Quid pro hac fide honoris ac pre-
mij mardocheus consecutus est? Dixe-
runt ei servi illius ac ministri. Nichil
ominino mercedis accepit. Statimque
rex. quis est inquit iatrius? Aman quip-
pe interius atriū domus regie intraverat.

ut suggereret regi et iuberet mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat paratum. Responderunt pueri. Aman stat in atrio. Dixitque rex. Ingrediamur. Cum esset ingressus ait illi. Quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat? Cogitans autem in corde suo aman et reputans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare respondit homo quem rex honorare cupit debet indui vestibus regis et imponi super equum qui de sella regis est et accipere regium diadema super caput suum. Primum de regis principibus ac vicariis teneat equum eius et per plateam civitatis incedens clamet et dicat. Sic honorabitur quemcumque rex voluerit honorare. Dixitque ei rex. Festina et sumpta stola et equo fac ut locutus es mardocheo iudeo qui sedet ante foras palatii. Cave ne quicquam de his que locutus es pretermittas. Tulit itaque aman stola et equum induitque mardocheum in platea civitatis et imposuit equo precebat atque clamabat. Hoc honore condignus est quemcumque rex voluerit honorare. Reversusque est mardocheus ad ianuam palatii et aman festinavit ire in domum suam lugens et opere capite narravitque zares uxori sue et amicis omnia que evenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio et uxores eius. Si de femine iudeorum est mardocheus ante quem cadere cepisti non ei poteris resistere sed cades in conspectu eius. Adhuc illis loquentibus venit eum cum regi et cito eum ad convivium quod regina paraverat perire compulerunt. **U**bi intravit itaque rex et aman ut biberet cum regina. Dixitque ei rex etiam secunda die postquam vinum inebriaverat. Que est preteritio tua hester ut des tibi et quid vis fieri?

Etiam si dimidia parte regni mei prius imperabis. Ad quem illa respondit. Si inveni gratiam in oculis tuis o rex et si tibi placeat dona michi animam meam pro qua rogo et populum meum pro quo obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus ut commurmur in gulamur et pereamus. Atque vinum in securos et famulas vendemur esset tolerabile malum et gemens taceremur autem hostis noster est cum? crudelitas redibat in regem. Respondensque rex assuevit ait. Quis est iste et cuius potentie ut hec audeat facere? Dixitque hester. Hostis et inimicus noster pessimus iste est aman. Quod ille audiens ilico obstupuit vultu regis et regine facere non sustinens. Rex autem surrexit iturus et de loco convivii intravit in domum archonibus consultum. Amanque surrexit ut rogaret hester reginam pro anima sua intellegit enim a rege paratum sibi malum. Qui cum reversus esset de orto nemoribus consulto et intrasset convivium locum repetit aman super lectum corruisse in quo iacebat hester et ait. Etiam reginam vult opprimere me presente in domo mea. Hec dum verbum de ore regis egerat et statim operuevit faciem eius. Dixitque archonem unum de eunuchis qui stabant in ministerio regis. En lignum quod paraverat mardocheo qui locutus est pro rege statim domo aman habes altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex. Appende eum in eo. Suspensus est itaque aman in patibulo quod paraverat mardocheo et regis ira requievit. **U**bi illi dedit rex assuevit hester regine domum aman aduersarij iudeorum et mardocheus ingressus est ante faciem regis. Confessa est enim ei hester quod esset patris sui. Tulitque

rex anulum quem ab aman recipi iusserat et tradidit mardocheo. Hester autem constitit mardocheum super domum suam. Hec hijs contenta prodit ad pedes regis. Fleuitque et locuta ad eum oravit ut malitiam aman agagite et machinationes eius pessimas quas cogitauerat contra iudeos iuberet irritas fieri. At ille rex more streptu aureum premit manu quo signum demetie monstrabat. Illaque resurgens stetit ante eum et ait. Si placet regi et si inveni gratiam in oculis eius et deprecatio mea non ei videatur esse contraria obsecro ut novis epistolis veteres aman littere insidias totis et hostis iudeorum quibus eos in cunctis regis provinciis perire preceperat corrigantur. Quomodo enim poterit finire necem et interfecionem populi mei? Respondensque rex assuevit hester regine et mardocheo iudeo. Domum aman concessit hester et ipsum iussit affigi crucem qua ausus est manu mittere in iudeos. Scribere ergo iudeis sicut vobis placet rex regis nomine signantes litteras anulo meo. Hec cum consuevit erat ut epistolis si rex regis nomine mitteretur et illius anulo signate esset nemo auderet contradicere. Accisique scribis et librariis regis erat autem tempus tertij mensis qui appellatur sivan vice luna et tertia illius die scripse sunt epistole ut mardocheus voluerat ad iudeos et ad principes procuratoresque et iudeos qui centum viginti septem provinciis ab india usque ethiopiam predebant provincie atque quindecim populi et populi iuxta linguas et litteras suas et iudeis praelegere poterat et audire. Ipseque epistole que rex regis nomine mitterantur anulo illius obfirmate sunt et missae per viros virosque per omnes provincias

discurreres. veteres litteras novis munusque preuenirent. Quibus imperavit rex ut conveniret iudeos per singulas civitates et in unum precipere congregari ut staret per animabus suis et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis et universis domibus interficerent atque delecent. Et constituta est per omnes provincias una ultionis dies id est tridecima die mensis duodecimi adar. Summaque epistole sunt ut in omnibus terris ac populis qui regis assuevi subiacebant imperio notum fieret paratos esse iudeos ad capiendam vindictam de hostibus suis. Egredienteque sunt veredarii celeres nuncios perferentes et edictum regis perpendit in iudeis. Mardocheus autem de palatio et de conspectu regis egrediens fulgebat vestibus regis iacundinis videlicet et aeternis coronam auream portans capite et amictus serico pallio atque purpureo. Omnisque civitas exultavit atque letata est. Iudeis autem nova lux oriri visa est gaudium honoris et stuporem. Apud omnes populos viros atque provincias quocumque regis precepta veniebant mira exultatio epule atque convivia et festus dies in tantum ut alterius plures gentes et sede eorum religioni et rebusque iungerentur. Gradibus enim cunctos iudeorum nominis terror invaserat. **U**bi ergo duodecimi mensis quem adar vocari ante iam diximus tridecima die quando cunctis iudeis interfecio parabatur et hostes eorum inhabitabant sanguini versa viscera iudei super eos esse ceperunt et se de aduersariis vindicare. Congregatique sunt per singulas civitates et oppida et loca ut recenderent manu contra inimicos et persecutores suos. Nullusque ausus est resistere eo quod

omnes populos magnitudinis eorum
formido penetraret. Nam et provin-
ciarum iudices duces et procuratores
omnibus dignitas que singulis locis
et operibus preerat. extollebat iudeos
timore mardochei: quem principem esse
palatii et plurimum posse cognouerant.
Fama quoque nominis eius crederet quo-
tidie: et per cunctorum ora volitabat.
Itaque persecuti iudei inimicos suos
plaga magna et occiderunt eos: red-
dentes eis quod sibi parauerant facere: in-
tantum ut etiam in suis quingentos viros
interficerent. cetera decem filios aman-
agagie hostis iudeorum. Quorum ista sunt
nomina: phasandathan et delphoi
et elphata et phorata et adalia et ari-
datha et epheremetha arisai et aridai
et vaillatha. Quos cum occidissent pater
de substantiis eorum tangere noluerunt.
Statimque numerus eorum qui occisi erant
in suis ad regem relatus est. Qui dixit
regine. In urbe suis interfecerunt iudei
quingentos viros: et alios decem fili-
os aman: quantum putas eos egerere
cedem in vniuersis prouincijs? Quid ul-
tra postulas: et quid vis ut fieri iubeas?
Cum illa respondit. Si regi placeat des-
potestas iudeis: ut hanc fecerit hodie
in suis sic et itas faciant: et decem filij
aman in patibulis suspendantur. Pre-
cepit rex ut ita fieret. Statimque in suis
pendit edictum: et decem filij aman
suspendi sunt. Congregatis iudeis quar-
tadecima die mensis adar interfecit sunt
in suis trecenti viri: nec eorum ab illis
direpta substantia est: sed et per omnes
provincias: que ditioni regis subia-
cebant pro animabus suis steterunt
iudei: interfecit hostes ac persecutores
suis: tantum ut septuagintaque milia
occisorum implerentur: et nullus

de substantijs eorum quicquam coningeret.
Dies autem terciusdecimus mensis adar
unus apud omnes interfecionis fuit:
et quartadecima die redere desierunt.
Quem constituerunt esse solemmem: ut
in eo omni tempore deinceps vacarent epu-
lis gaudijs atque conuiuijs. At hi qui
in urbe suis redere egerant: secundo
et quarto decimo die eiusdem men-
sis in rede uelati sunt: decimo quinto
autem die percutere desierunt. Et idcirco e-
undem diem constituerunt solemmem
epularum atque leticie. Hijs vero iudei qui
in oppidis non muratis ac villis mor-
abatur: quartadecimum diem mensis
adar conuiuiorum et gaudijs decesserunt:
ita ut egissent in eo et mittant sibi mu-
tuo parres epulas et ciborum. Scripsit
itaque mardocheus omnia hec: et litte-
ris comprehensa misit ad iudeos qui
in omnibus regis prouincijs mora-
bantur: tam in vicino positis quam pro-
cul: ut quartadecimam et quintade-
cimam diem mensis adar pro festis sus-
ciperent: et reuertente semper anno solem-
ni honore celebrarent: quia in ipso
diebus se vultu iudei de inimicis suis
et ludis atque tristitia in hilaritate gau-
diumque conuersi sunt: essentque dies isti
epistolarum atque leticie: et mittent sibi in-
vicem ciborum parres: et pauperibus mu-
nuscula largirentur. Susceperuntque iu-
dei in solemne ritum cuncta que eo tempore
facere preceperat: et que mardocheus litte-
ris facienda mandauerat. Aman enim
filius amadani thersis agag hostis et
aduersarius iudeorum cogitauit contra
eos malum: ut occideret illos atque dele-
ret: et misit phur quod nostra lingua uerit
in sortem: et postea ingressa est hester
ad regem obsecrans ut conatus eius
litteris regis irriti fieret: et malum quod

contra iudeos cogitauerat reuertetur
in caput eius. Denique et ipsi et filijs
eius affecerit cruci: atque eo illo tempore
dies isti appellati sunt phurim id est
sortium: eo quod phur id est sortis in urnam
missa fuerit. Et cuncta que gesta sunt
epistole id est libri huius volumine
continentur: queque sustinuerunt et que
deinceps in mutata sunt: suscepit in-
dei super se et sanen suum: et super cunctos
qui religioni eorum voluerint copulari:
ut nulli liceat duos hos dies absque
solemnitate transgere quos scriptura
testatur: et cetera egerunt tempora an-
tis sibi iugiter succedentibus. Isti sunt
dies quos nulla vniuersa debuit obliuio-
re per singulas generationes eundem
ritum debere prout celebrabunt: nec est
illa ciuitas in qua dies phurim id est
sortium non obseruent a iudeis: et ab e-
orum progenie que hijs testimonijs ob-
ligata est. Scripsitque hester regina
filia abiahil et mardocheus iudeus e-
tiam secundam epistolam: ut omni studio
dies ista sollemnis sanxiretur in poste-
rum. Et miserunt ad omnes iudeos qui
in centum septem prouincijs regis
assueci uelabant: ut haberent pacem
et susceperit ueritatem: obseruantes dies
sortium: et suo tempore cum gaudio celebraret:
sicut constituerat mardocheus et hester.
Et illi obseruanda suscepit a se et a se-
mine suo ieiunia atque clamores et sor-
tium dies: et omnia que libri huius qui
uocat hester historia continentur.

Rex uero assueci omnem terram et
cunctas maris insulas fecit tri-
butarias: cuius fortitudo et imperium
et dignitas atque sublimitas qua regal-
tauit mardocheum scripta sunt in libro
medarum atque preclarum: et quomodo mar-
docheus iudei generis secundus a

rege assueci fuerit et magister apud iu-
deos: et acceptabilis plebi factus suorum:
querens bona populo suo: et loquens ea
que ad pacem seminis sui pertinerent.
Que habentur in hebreo plena fide re-
presti: hec autem que secutur scripta repre-
sentant in editione uulgata que grecorum lin-
gua et litteris continentur: et interim post
finem libri hoc capitulum ferebatur: quod
iuxta consuetudinem nostram obelo id
est uerum prout auimus. Dixitque mardoche-
us. A deo facta sunt ista. Recordatus sui
sominij quod uideram hec eadem signifi-
cantis: nec eorum quicquam irritum fuit.
Paruus fons qui reuit in flumem et
in lucem solemque conuersus est: et in a-
quas plurimas redundauit: hester est:
quam rex accepit uxorem et uoluit esse
reginam. Duo autem dracones ego sum
et aman. Ventes que conuenerant: hijs
sunt qui conati sunt deletere nomen iu-
deorum. Vens autem mea israel est que cla-
mauit ad dominum: et saluum fecit dominus po-
pulum suum: liberauitque nos ab omnibus
malis: et fecit signa magna atque por-
tenta inter gentes: et duas sortes esse
precepit: unam populi dei et alteram cun-
darum gentium. Venitque utraque sortis in
statutu eo illo iam tempore coram deo
uniuersis gentibus: et recordatus est
dominus populi sui: ac miserum hereditatis sue.
Et obseruabuntur dies isti in mense adar
quartadecima et quintadecima die e-
iusdem mensis: cum omni studio et gaudio in
vniuersum populum congregati in ciuitas de-
inceps generationes populi israel.

Anno quarto regnantibus ptolo-
meo et cleopatra: attulerunt dosi-
theus qui se sacerdotem et leuitici gene-
ris ferebat: et ptolomeus filius eius hanc
epistolam phurim: quam dixerunt inter-
pretatum esse islmachum ptolomei filium

in iherusalem. Hoc q̄ principiu erat
in editione vulgata: qd nec in hebreo
nec apud ullu fectur ineprem. An-
no secundo regnante artaxerxe maxi-
mo. prima die mensis nisan: vidit so-
mnium. mardocheus filius iaheri fi-
lij semei. filij eis de tribu beniamin. ho-
mo iudeus qui habitabat in urbe su-
pe: vir magnus. et inter primos aule
regie. Erat aut de eo numero captiuo-
rum quos traxerat nabuchodonosor
rex babilonis de iherusalem cum ie-
ronia rege iuda: et hoc eius somnium
fuit. Apparuerunt voces et tumultus.
tonitrua et terre motus et conturbatio
sup̄ terrā: et ecce duo dracones magni
paratiq; contra se in plium: ad quos
clamore cūde conditate sūt nationes.
ut pugnarent contra gentē iustorum.
fuitq; dies illa tenebrarū et discrimi-
nis. tribulationis et angustie. et inges
formido sup̄ terrā. Conturbataq; est
gens iustorū timorū mala sua et pre-
parata ad mortem. Clamaueruntq;
ad deū: et illis vociferantibz fons par-
uus creuit in fluiū maximum. et in
aquas plurimas redundauit. Lux et
sol ortus est et humiles exaltati sunt.
et deuorauerunt iustos. Quod cum
vidisset mardocheus et surrexisset de
stratu: cogitabat quid deus facere vel-
let: et fixū habebat in animo scire cu-
piēs quid significaret somnū. **xiij**
Morabatur aut eo tempore in au-
la regis. cū bagadā et tharā eu-
nuchis regis qui ianitores erāt pala-
tij. Cūq; intellegisset cogitationes eorū
et curas diligentius quidisset: didicit
qd conaret in regem artaxerxen ma-
nus mittere: et nudauit super eo regi.
Qui de utroq; habita questione. con-
fessos iussit duci ad mortem. Rex aut

quod gestū erat scripsit in commenta-
rijs. Sed et mardocheus rei memoriā
litteris tradidit. Precepitq; ei rex ut in
aula palatij moraretur. datus ei pro de-
latione muneribz. Anno vero filius
amadachi hugenus erat gloriosissim⁹
corā rege: et voluit nocere mardocheo
et p̄lo eius pro duobus eunuchis re-
gis qui fuerāt interfecti. Huc usq; pro-
emium. Que secunt in eo loco posita
erant ubi scriptū est in volumine et di-
ripuerūt bona vel substantias eorum.
Que i sola vulgata editione reperim⁹.
Epistole aut hoc exemplar fuit. **xij**

Rex maximus artaxerxes ab in-
dia usq; ethiopiā cunctisq; in-
septem provinciis principibus et du-
cibus. qui eius imperio subiecti sūt sa-
lutem. Cū plurimis gentibus impera-
rent. et uniuersum orbem mee ditioni
subiugassent: volui nequaquā abuti
potentie magnitudine. sed demētia et
lenitate gubernare subiectos: ut absq;
ullo terrore vitā silentio transigentes.
optata cūdis mortalibus pace fruere-
ntur. Querente aut me a cōsiliarijs me-
is quomō posset hoc impleri: unus q;
sapientia et fide ceteros precebat. et
erat post regem scōs aman nomine.
indicauit michi in toto orbe terrarum
populū esse dispersum qui nouis ute-
rentur legibus: et contra omniū gentiū
cōsuetudinem faciens. regū iussa con-
temneret: et uniuersarū concordia nati-
onum sua dissensione violaret. Quod
cum didicissemus. vidētes unam gen-
tem rebellem aduersus omne hominū
genus peruersis vti legibus. nostrisq;
inflationibus contraire. et turbare sub-
iectarum nobis provinciarū pacē atq;
concordia: iussim⁹ ut quoscuq; aman
qui omnibus provincijs prepositus

est et scōs a rege. et quem patris loco
colimus mōstrauerit. cū coniugibus
ac liberis deleantur ab inimicis suis
nullusq; eorū misereat. quattuordecima
die duodecimi mēis. adar ani p̄sentis:
ut nepharij homines uno die ad infe-
ros descendētes. reddāt imperio nrō
pacem quem turbauerant. Hucusq; ex-
emplar epistole. Que secuntur post e-
um locum scripta repperi ubi leguntur.
pregensq; mardocheus fecit omnia que
ei mandauerat hester: nec tamē habeti-
tur in hebraico et apud nullū peni⁹
secuntur interpretū. Mardocheus aut
deprecatus est dñm. memoz omnium
operum eius et dixit. Domine dñe rex
omnipotēs. in ditione etiā tua cūda
sunt posita: et nō est q; possit tue resiste-
re voluntati. si decreueris saluare isrl.
Tu fecisti celū et terrā et quicquid celi
ambitu cōtinetur dñs omnium es. nec
est qui resistat maiestati tue. Cūda no-
stri et scōs quia non pro superbia et con-
tumelia et aliqua glorie cupiditate fe-
cimus hoc. ut non adorarem aman su-
perbiūmū: libenter etiā pro salute isrl
etiā vestigia pedū eius deosculari pa-
rauis essem: sed timui ne honorem
dei mei transferrem ad hominē. et ne
quiquā adorarem recepto deo meo.
Et nunc domine rex deus abrahā
miserere populi tui: qui volunt nos
inimici nostri perdere et hereditatē tu-
am delere. Ne despicias partem tuam
quam redemisti de egipto. Exaudi de-
precationem meam et propicius esto
forti et furculo tuo: et conuertere ludū
nostrū in gaudiū. ut viuetes laudem⁹
nomē tuū dñe: et ne claudas ora te ca-
nentū. Quis quoq; isrl pari mente
et obsecratione clamauit ad dñm: eo
qd eis certa mors impēderet. **xij**

Hester quoq; regina confugit ad
dñm pauens periculū qd immi-
nebat. Cūq; deposuisset vestes regi-
as. flebibus et ludu ap̄ta indumenta
suscepit: et pro vngentis varijs cinere
et stercore impleuit caput. et corpus
suū humiliavit ieiunijs: omniaq; lo-
ra in quibus ante letari cōsueuerat. ci-
nium laceratione cōpleuit. Et deprecā-
batur dñm dñs isrl dicens. dñe mi qui
rex noster es solus adiua me solica-
riam: et cuius preter te nullus auxilia-
tor est alijs. Periculū meū in manibz
meis est. Audiuī a patre meo qd tu do-
mine tulisses israhel de cūdis gentibz.
et patres nostros ex omnibus retro ma-
ioribus suis. ut possideres hereditatē
sempiternā: fecistiq; eis sicut locut⁹ es.
Peccauimus in conspectu tuo: et idcir-
co tradidisti nos in man⁹ inimicorū
nostroz. Soluimus etiā deos eorum.
Iustus es dñe. Et nūc non eis sufficit
qd durissima nos opprimunt seruitu-
te: sed robur manū suarū ydolorū
potentie deputantes volūt tua muta-
re promissa. et delere hereditatem tuā:
et claudere ora laudantiū te. atq; exin-
guere gloriā templi et altaris tui: ut
aperiant ora gentiū et laudent ydolo-
rum fortitudinem. et predicent carna-
lem regem in sempiternū. Ne tradas
dñe scriptū tuū hys qui non sunt. ne
videant ad ruinam nostrā: sed conuer-
te cōsiliū corū sup̄ eos. et cum qui in
nos cepit seuire discede. Memento do-
minue et ostende te nobis in tempore tri-
bulationis nostre: et da michi fiducia
dñe rex deoz et uniuerse potestatis: ut
bue sermonē cōpositum in ore meo in
conspectu leonis. et transfer cor illius
in odium hostis nostri: ut et ipse pete-
at et ceteri qui ei consunt. Nos aut

libra in manu tua: et adiunx me nul-
lū aliū auxiliū habētem nisi te dñe. q̄
habes omnīū scientiā. et nosti quia
oderim gloriā iniquorū: et detestor cu-
bile in circuitu fororum et omīs alienige-
ne. Tu scis necessitatem meā quod ab-
ominer signū superbie. et glorie mee
quod est sup caput meū in diebus ostē-
tationis mee: et detestor illud fili pan-
num meāstare. et non potē in dieb;
silentij mei: et quod nō comedecim in
mensa aman. nec michi placuerit con-
uiuium regis. et nō biberim vinū liba-
minū: et nunq̄ locuta sit ancilla tua
et quod huc trāslata sū usq; i presētē
diē. nisi in te dñe deus abrahā. Deus
fortis super omnes. exaudi vocem ea-
rum qui nullam aliam spem habent
et libera nos de manu iniquorum: et
erue me a timore meo. Hec q̄ addita
repperi in editione vulgata. **xx**

Et mandauit ei hanc dubiū quin
hester mardocheus. ut ingrede-
retur ad regem: ut rogaret pro popu-
lo suo et p patriā suā. Memorare in-
quit dies humilitatis tue. quomodo
nucita sis in manu mea: quia aman-
scōs a rege locut⁹ est cōtra nos in mor-
tem: et tu innocē dñm et loquere regi
pro nobis. et libera nos de morte. Nec
non et ista que subdita sūt. Die autē
tercio deposuit vestimenta ornā sūi:
et circūdata est gloria sua. Cūq; regio
fulgeret habitu et inuocasset omnium
redorē et saluatorem dñi: assumpsit
duas famulas. et sup vnā quidē imi-
tebatur quasi pre delicijs. et nimia te-
neritudine corp⁹ suū fere nō sustinēs:
altera autē famularū sequebat dñam
desluentia in humū indumēta susten-
tans. Ipsa autē roseo colore vultū pre-
fusa. et gratis ac micantib; oculis nite-

relabat animū. et nimio timore con-
tradum. Ingressa igitur cūda per op-
dinem ostia stetit cōtra regem. ubi ille
residetur sup solū regni sui. induit⁹ ve-
stibus regijs auroq; fulgens. et pecto-
ris lapidibus: eratq; terribilis aspectu.
Cūq; eleuasset faciē et ardentib; oculis
furorē pectoris indicasset: regina
corruit et in pallorem colore mutato.
lallum sup ancillulam redināuit ra-
pit. Conueritq; deus spiritū regis in
mansuetudinē: et festinus ac metuens
regiuit de solio. et sustentās eā vlnis su-
is donec rediret ad se. hys verbis blan-
dibatur. Quid habes hester? Ego sū
sciat⁹ tuus noli metuerē. Non morie-
ris. Non enī pro te sed pro omīb; her-
les constituta est. Accede igit et tange
scepriū. Cūq; illa recideret. tulit aureā
virgā et posuit sup collū eius. et oscu-
latus est eam. et ait. Cur michi non lo-
queris? Dne respondit. Vidi te dñe
quali angelū dei: et conturbatum est
cor meū pre timore glorie tue. Valde
enī mirabilis es dñe: et facies tua ple-
na est gratias. Cūq; loqueret⁹ rursus
corruit et pene reanimata est. Rex autē
turbabatur et omnes ministri ei⁹ con-
solabātur eum. Exemplar epistole re-
gis artaxerxis quā p iudeis ad tota
regni sui puindas misit. qd et ipm in
hebraico volumine nō habet. **xxi**

Rex magis artaxerxis ab india
usq; ethiopia centumviginti septē
provincias duabus ac principibus
qui nostri iustioni obediūt: salutē di-
cit. Multi bonitate principū et hono-
re qui i eos collatus est abusi sunt in
superbiā: et nō solū subiectos regibus
nūciantur opprimere. sed datā sibi glo-
riam nō ferentes in ipsos qui dedecunt
moliūtur insidias. Nec contenti sunt

gratias nō agere beneficijs. et huma-
nitatis i se iura violare: sed dei q̄ cun-
da cunctis arbitrantur se posse fuge-
re sententiā. Et intantū velantē pro-
rupeunt ut eos qui cuncta sibi officia
diligenter obseruat. et ita cūda agunt
ut omnīū laude digni sint. mendati-
orum ammalis conet⁹ subuere: dñi
aures principū simplices et sua natu-
ra alios estimātes callida fraude decē-
piunt. Que res et ex veteribus phatur
historijs. et ex hys que geruntur quodā
die: quomō malis quorundā sugge-
stionibus regū studia deprauent. Un-
de providendū est pati omnium pro-
uinciarū. Nec putare debetis si diuisa
iubeam⁹ et animi nostri venire leuita-
re. sed pro qualitate et necessitate tem-
porum. ut rei publice possit utilitas
ferre sententiā. Et ut manifestius qd
dicimus intelligatis. aman fili? amia-
dathi et aningo et gente macedo alie-
nūq; a persarū sanguine. et pietatem
nostram sua crudelitate cōmaculans.
pregreus a nobis susceptus est: et tan-
tam in se repperit humanitātē ut pa-
ter nostrē vocaretur et adoraret ab o-
mīb; post regem scōs: qui intantū
arrogantie tumore sublat⁹ est ut re-
gis priuare nos niteretur et spiritui.
Nunc mardocheum autē fide et benefi-
cjs uiuim⁹ et cōsore regni nostri he-
ret. cū omī gēte sua nouis quibusdā
atq; inauditis machinis repperit in
mortem. hoc cogitās ut illis infestis
insidiarentur nostre solitudinis. et regni
persarū transiret in macedonas.
Nō autē a pessimo mortalū iudeos
ita destinatos. in nulla penā culpa
repperimus: sed contrariis iustis ven-
tes legibus et filios altissimi et maxi-
mi semperq; vinctis dei. aut beneficijs

et patrib; nostris. et nobis regnū est
traditū et usq; hodie custodit⁹. Unde
ras literas quas sub nomine nro ille
diregerat sciatis esse irritas. Hoc quo
scelerē ante portas hui⁹ urbis id est su-
lis. et ipse qui machinatus est et omīs
cognatio eius pender in patibulis: nō
nobis sed deo reddere ei quod meruit.
Hoc autē edictū qd nunc mittimus in
cūdis vrbibus. ponatur. ut liceat in-
deis vā legib; suis: quib; debetis esse
amminiculo ut eos qui se ad necem e-
orum parauerant possint interficere.
tertiadecima die mensis duodecimi q̄
vocatur adar. Hanc enī diem deus o-
mnipotens meroris et ludus ris per-
tū i gaudiū. Unde et vos inter ceteros
festos dies. Hanc habitore diē. et cele-
brare eam cū omni leticia: ut et in po-
sterū cognoscantur omēs qui fideliter
pedis obediūt dignā pro fide recipere
mercedem: qui autē insidiant regno e-
orum perire p scelere. Omīs autē pro-
uincia et ciuitas q̄ noluerit solēntari
hui⁹ esse paretis gladio et igne pere-
at: et sic deleatur ut non solū homini-
bus sed etiam inuia bestijs sit in san-
guinem. pro exemplo contemptus
et inobediētie. **Epist. lib. hester.**

Incipit p̄m p̄log. in libro job.
Cūq; per singulos scripu-
re diuine libros aduersa-
riorū respondere maledi-
cis. qui interpretationem
meam reprehensionē septuaginta in-
repperit criminantur: qd nō et apud
grecos aquila simmachus et theodo-
cion. vel verbi e. verbo vel sensum e. ser-
uū vel q̄ utroq; cōmixtum. et medie tem-
perant. genus translationis eprel-
scim: et omnia veteris instrumenti
volumina origines obelis aduersit⁹

distinxi: quos vel additos vel the-
datione sumptos translationi antiq-
infertur probans defuisse qd additū
est. Disceat igitur obredatores mei re-
cipere in toto qd in paribz suscepit:
aut in interpretatione mea cum asteriscis
suis radere. Neq; enim fieri potest ut
quos plura intermisisse suscepit: nō
eodē etiam in quibusdā errasse fate-
antur: precipue iob: cui si ea que sub
asteriscis addita sūt subtraxeris pars
maxima detrica bitur: et hoc dūtaxat
apud grecos. Ceterum apud latinos
ante eam translationē quā sub asteri-
scis et obelis nuper edidimus: sepan-
genti ferre aut odgingeni versus de-
sunt: ut decurrat et lacertat corrolus
q; liber feditate sui publice legentibz
prebeat. Hec autē trāslatio nulli de ve-
relibus sequitur intercept: sed ex ipso
hebraico arabicoq; emōne et interdū
suo: nūc verba nūc sentus: nunc siml
utiq; resonabit. Obligu? enī apud
hebreos totus liber fertur et lubricus:
et qd greci rethores vgrant scematis
mendos: dūq; aliud loquit aliud agit.
Ut si velis anguillā vel muremūlā fci-
dis tenere manibz: quāto fortius prel-
seris tanto citius elabit. Memini me
ob intelligētiā hui? voluminis lid-
derim quēdā pceptorem: qui apud
hebreos prim? haberi putabatur: nō
paruis redemisse nūmis: cuius doctri-
na an aliquid pferret in hēlio. Hec u-
num fciō nō potuisse me interpretari:
nisi qd ante intellegētiā. A principio
itaq; voluminis usq; ad verba iob: q-
pud hebreos prosa oratio est. Porro
a verbis iob in quibz ait: pereat dies
in qua natus sum: et nox: i qua didū
est corruptus est homo: usq; ad illumi-
natū ubi ante finē voluminis scriptū

est: idcirco ipse me reprehendo et ago
penitentiā in favilla: et cinere: et amēti
versus sunt: dādilo hōndeoq; curren-
tes: et ppter lingue ydionia rebro rei-
pientes et alios pedes: nō rarūm si-
labarū sed eorūdem tempore. Quēdū
quodq; richinus ipse dulcis et tumulu-
fetur numeris lege resolutis qd meri-
ci magis quā simplex lector intelligit.
A supradito autē redi usq; ad finem
libri parui comma qd remanet prosa
oratione cōregitur. Quod si cui videt
incredulum metra scilicet esse apud he-
breos: et i morem nostri flacci greciq;
pindari et althei et sapho vel plate-
riū vel lamētationes iecanie: vel o-
mnia ferre scripturaz: rāica compre-
hendi: legat philonē iosephum orige-
nem: elarietlem eusebium: et eoz testi-
monia me vērū dicere comprobabit.
Audiat quapropter cante? mei idcirco
me in hoc volumine laborasse: nō ut
interpretationē antiqūā reprehenderē:
sed ut ea que in illa aut obfura sunt
aut omīssa: aut recte scriptos: vicio de-
prauata: manifestiora nra interpreta-
tione fierent: qui et hebreum sermōnē
ex parte didicimus: et in latino pene
ab ipsis amabulis inter grammatos
et rethores et philosophos decem su-
mus. Quod si apud grecos post septu-
aginta editionem: iam rēli euange-
lio rēpūscante iudeis aquila et sim-
machus ac theodotio iudaizantes
hebrei sūt recepti: qui multa misticia
saluatoris subdola interpretatione re-
lacunt: et tamē in exaplois habentur
apud ecclesias: et replantur ab eccle-
siasticis viris: quāto magis ego cū-
ctus et de parentibus rēstianis na-
tus: et veggillā crucis in mea fronte por-
tans: cui? Auditi sūt omīssa repetere

deprauata corrigere: et sacramenta ec-
clesie puro et fidei aperire finone: vel
a falsidiosis vel a malignis lectoribz
non debere reprobari. Ha beat qui vo-
lunt veteres libros vel i manebant
purpuris: aut argētoq; descriptos:
vel uncialibus ut vulgo aiunt litteris
onera magis reparata quam codices:
dūmodo michi mēsq; pmittant pau-
peres habere tedulas: et nō tam pul-
eros codices quam emēdatos. Vtra-
q; autem editio et septuaginta iuxta
grecos et mea iuxta hebreos: i latinū
meo labore trāslata est. Eligat unū-
quisq; qd vult: et studiū me magis
quā malignū pber. **IOB PROLOG**
I aut fscellā iuncto regem
aut palmas folia compli-
caram aut in sudore vult?
mei comedere panem: et
ventris opus sollicita mēe peccada-
rem: nullus mordeat nemo repren-
deret. Hūc autē quia iuxta sententiā
saluatoris volo operari cibū qui nō
perit et antiqūā diuinorū voluminū
viam sentibus viregulatq; purgare:
error michi geminus infigitur: corre-
ctor vicioz fallacius vocor: et errorē
non auferre sed fecere. Tanta est enim
vetustatis consuetudo ut etiā confessa
plebsq; vicia placeant: dū magis pul-
eros volūt habere codices quā emē-
datos. Quapropter o fratres dilectis-
simi vincti nobilitatis et humilitatis
exemplar et pro stabello calatis spor-
tellisq; ramusculis monachos: spū-
talia hēc et mansura dona suscipite:
ac beati iob qui adhuc apud latinos
iacebat in errore: et vernitibz scatebat
error: integri et immaculatiq; gaude-
te. Quomō enim post probationem
atq; victoriā duplicia sunt ei unūsa

reddita: ita ego in lingua nōstani ut
audacter loquar: feci eū habere que a-
miserat igitur et vos et unūquemq; le-
dorem solita pferione cōmoneo et in
principijs librorū eadē semp amēdēs
rogo: nec ubiq; semp precedēs vir-
gulas videtis: sciatis ea que subieda
sunt in hebraicis voluminibz non ha-
beri. Porro ubi stelle ymago pfulserit:
et hebreo in sermone nro addita sunt.
Necnon et illa que haberi videban-
tur: et ita corrupta erant ut sentium le-
gentibus tollerent: orantibus vobis
magno labore corree: magis vult
quid ex odio meo ecclesijs rēli veni-
rum ratus: quā ex aliorum negotio.
Explicuit prologus. Incipit liber. Iob. i.
Erat in terra huius
nomine iob. Et erat
vir ille simplex et re-
ctus ac timens deū:
et recedens a malo.
Filiusq; huius et septē fi-
lij: et tres filie. Et hūc possessio ei? septē
milia dūm: et tria milia camelorum:
quingenta q; iuga boum et quingē-
te asine: ac familia multa nūmis. Erat
q; vir ille magnus inter omnes orienta-
les. Et ibant filij eius et faciebant
cōuinū per domos: unusquisq; in die
suo. Et mīnentes vocabant res soro-
res suas: ut comederent et biberēt cum
eis. Cumq; in orbem trāssissent dies
cōuinij mītebat ad eos iob et sandi-
ficauit illos: cōsurgensq; dilucta offe-
rebat olocausta per singulos. Dice-
bat enim: Ne forte peccauerint filij mei:
et benedixerint deo in cordibz suis: Hūc
faciebat iob cūndis diebus. Quadā
autē die cū venissent filij ei ut asside-
rent coram dno: affuit inter eos etiam sa-
than. Cū dixit dñs. Vnde venis? Qui

quali aure letis audiri. Numquid huiusmodi in comparatione iustificabitur: aut factore suo purior erit vir? Ecce qui se uiuunt ei non sunt stabiles: et in angelis suis repperit prauitatem. Quam magis hi qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumuntur velut a tinea: de mane usque ad uesperam succiduntur: et quia nullus intelligit in eternum prebunt. Qui autem reliqui fuerint auferantur ex eis: moriuntur et non in sapientia. **V**oca ergo si est qui tibi respondeat: et ad aliquem sanctorum conuertere. Virum pulchrum interfecit iracundia: et paruulum occidit inuidia. Ego uidi stultum forma radice: et maledixi pulcritudini eius statim. Iste fuit filius eius a salute: et coterentur in porta: et non erit qui eruat. Qui messum famelicus comeder: et ipsum rapier armatus: et habebit sitientes diuitias eius. Nichil in terra sine causa fit: et de humo non orietur dolor. Homo ad laborem nascitur: et auis ad uolatu. Quamobrem ego deprecabor dominum: et ad deum ponam eloquium meum. Qui facit magna et inestimabilia: et mirabilia absque numero. Qui dat pluuia super faciem terre: et irrigat aquas uniuersas. Qui ponat humiles in sublimem: et merces erigit sospitate. Quid dissipat cogitationes malignorum: ne possint implere manus eorum quod ceperant. Qui apprehendit sapientem in astutia eorum: et consilium prauorum dissipat. Per diem inuenerunt tenebras: et quasi in nocte sic palpebant in tenebris. Porro saluum faciet egerum a gladio oris eorum: et de manu uolentis pauperem. Et erit eger spes: iniquitas autem contrahet os suum. Beatus homo qui corripitur a domino. Incepcionem ergo

domini ne reprobes: quia ipse uulnerat et metetur: prout et manus eius sanabunt. In seque tribulationibus liberabit te: et septima non taceat te malum. In fine erit te de morte: et in bello de manu gladii. A flagello lingue abscondis: et non timebis calamitatem cum uenerit. In uastitate et fame ridebis: et bestias terre non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pedum tuorum: et bestie terre pacifice eris tibi. Et scies quod pacem habebat tabernaculum tuum: et uisitans speciem tuam non peccabis. Scies quoque quoniam iniquam impleuit semine tuum: et progenies tua sibi herba terre. Ingrederis in abundantiam sepulchri: sicut in foveam: in ignem suum. Ecce hoc ut inuestigauimus ita est: quod audiui mente percipere. **U**

Respondens autem iob dixit. Quam appenderetur peccata mea quibus iram merui: et calamitas quam patior in sterora: quasi arenam maris hec grauior apparet. Unde et uerba mea dolores sunt plena: quia sagitte domini in me sunt: quarum indignatio ebullit spiritui meo: et terrores domini militant contra me. Numquid rugiet onager cum habuerit herbam: aut mugiet bos cum ante presepe plenum steterit? Aut poterit comedi insulsum: quod non est sale conditum? Aut poterit aliquis gustare: quod gustatum affert mortem? anime enim eluctari etiam amara dulcia esse videntur. Que prius nolebat tangere anima mea: nunc per angustiam tibi mei sunt. Quis det ut ueniat petio mea: et quod ego roboraueram michi tuis: et qui cepit ipse me coterat? Soluat manus sua et succidat me: et hoc michi sit consolatio ut affligens me dolore non parcat: nec contemnam sermonibus sancti. Que est enim fortitudo mea ne sustineam: aut quia

animus meus ut patienter agam? Nec fortitudo lapidum fortitudo mea: nec caro mea mea est. Ecce non est auxilium michi in me: et necessarii quoque mei recesserunt a me. Qui tollit ab amico suo misericordiam: timore domini derelinquit. Frater meus precescit me: sicut torres que raptim transiunt in conuallibus. Qui cinxit pruinam: irruit super eos uir. Tempore quo fuerint dissipati prebunt: et ut incaluerint soluentur de loco suo. Inuoluit sunt semine pressum eorum: abulabunt inuoluitum et prebunt. Considerate semitas therman iniqua saba: et egredite paulisper. Consumi sunt: quia speraui. Venerunt quoque usque ad me: et pudore cooperati sunt. Nunc uenistis: et modo uidetes plagam meam timetis? Numquid dixi afferre michi: et de substantia uestra donare michi: uel liberare me de manu hostis et de manu robustorum eruire? Docete me et ego tacebo: et si quid forte ignorauim inuestigabo me. Quare detraxistis sermonibus ueritatis: cum et uobis nullus sit qui possit arguere? Ad interceptum tantum eloquia conuincatis: et in uentum uestra pferatis. Super pupillum irruitis: et subteritumini amicum uestrum. Veritatem quod cepistis replere. Prebere aurem: et uidere an mendiar. Respondere obsecro absque contentione: et loquentes id quod iustum est iudicare. Et non inuenietur in lingua mea iniquitatem: nec in fauibus meis stulticia personabit. **U**

Militia est uita hominis super terram: et sicut dies mercenarii dies eius. Sicut cernuus delirac umbram et sicut mercenarius prestolatur finem operis sui: sic et ego habui mentes uacuas: et noctes laboriosas enumeravi michi. Si dormiero dico quado conlurgam: et rursum egrediaro uesperam et replebor

doloribus usque ad tenebras. Induta est caro mea purredine et sordibus pulueris: cutis mea aruit et contrada est. Dies mei uelocius transierunt quam a texente tela succiditur: et consumpti sunt absque ulla spe. Memoro quia uentus est uita mea: et non reuertetur otul' meus ut uideat bona: nec aspiciet me uisus hominis. Oculi tui in me: et non substatam. Sicut consumit nubes et pertranstrit: sic qui descendit ad inferos non ascendet: nec reuertetur ultra in domum suam: neque cognoscat eum amplius locus eius. Quapropter et ego non parca ori meo: loquar in tribulatione spiritus mei: confabulabor cum amaritudine anime mee. Numquid mare ego sum aut retus: quia circumdedit me carcer? Si dixeris consolabit me sedulus meus: et releuabor loquens meum in sterano meo: tacebis me per somnia: et per uisiones hircore conuities. Quamobrem elegit suspensum anima mea: et morte ossa mea. Desperavi. Nequaquam ultra iam uiuam. Parce michi: nichil enim sunt dies mei. Quid est homo quia magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo: et subito perbas illum. Usquequo non parcis michi: nec dimittis me ut gloriam saluam meam? Peccavi. Quid facias tibi o custos hominum? Quare posuisti me contrarium tibi: et factus sum michi in meipsum grauis? Cur non tollis peccatum meum: et quare non auferis iniquitatem meam? Ecce nunc impulere dormiam: et si mane me queris non substatam. **U**

Respondens autem baldath luites dixit. Usquequo loqueris talia: et spiritus multiplex sermonis oris tui? Numquid deus supplantat iudicium: aut omnipotens subuertit quod iustum est?

Etia si filij tui peccauerunt ei et dimisit
ros in manu iniquitatis sue: tu tamen
si dilucto cōfureris ad deū et omni-
potentē fueris deprecatus. si mūdus et
redus incessis statim euigilabit ad
te: et peccatū reddet habitaculū iusticie
tue: intantū ut si priora tua fuerit par-
ua: et nouissima tua multiplicent mi-
nis. Interroga enī generationē pristi-
nam et diligenter inuestiga patē me-
moriā: hēstetū quippe sum? et ignora-
mus. quoniam sicut umbra dies nūi
sunt sup̄ terrā: et ipsi docebūt te. Loquē-
tur tibi: et de corde suo p̄ferent eloquia.
Nūquid uicere potest sc̄p? absq; hu-
more: aut crescere cārēdū sine aqua?
Cū adhuc sit in flore nec carpat ma-
nu ante omēs herbas arefāt: sic uie
omniū qui obliuiscuntur deū: et spes
ypocrite peribit. Nō ei placebit uetor-
dia sua et sicut tela aranearū fiducia
eius. Quinēt sup̄ domū suā et nō sta-
bit: fulciet eā et non consurget. Hume-
dus uidetur anteq; ueniat sol: et in or-
tu suo germen eius egreditur. Super
aceruū peccatū radices ei? densabūtur:
et inter lapides cōmorabit. Si absor-
buerit eū de loco suo: negabit eū et di-
cet. Nō noui te. Hec est enī leticia uie
eius: ut rursus de terra alij germinen-
tur. Deus nō p̄ciet simpliciter: nec por-
rigit manū malignis: donec implea-
tur risu os tuum. et labia tua iubilo.
Qui oderit te induent cōfusione: et ta-
bernaculū impij nō subsistet. **W**
Et respondēs iob ait. Vere scio qđ
ita sitet qđ nō iustificetur hmo
cōpositus deo. Si uoluerit cōtendere
nō eo: non poterit respondere ei unum
pro mille. Sapiens corde est: et fortis
robore. Quis resistit ei? et parē habuit?
Qui transulit mōtes: et nesciuit hī

quos subuerit i furore suo. Qui com-
mouet terram de loco suo: et columine
eius cōcutiunt. Qui p̄cipit soli et nō
oritur: et stellas claudit qđ sub signa-
culo. Qui extendit celos solus: et gra-
ditur sup̄ fludus maris. Qui facit ar-
dētū et oriona et hyadas: et interiora
austri. Qui facit magna et incōprehen-
sibilia: et mirabilia quorū non est nu-
merus. Si uenerit ad me non uidebo
eū: si abierit nō intelligā. Si rep̄te in-
terroget: quis respōdebit ei? Vel quis
dicere potest cur facis? Deus cuius ire
nemo resistere potest: et sub quo curua-
tur qui portant orbem. Quāuis ergo
sum ego ut respondeam ei: et loquar
rebus meis cū eo? Qui etiā si habuero
quippiā iustū non respōdebo: sed meū
iudicium deprecabor: et cum inuocante
me exaudierit: nō credo quod talis au-
dierit uocem meam. In turbine enim
conteret me: et multiplicabit uulnera
mea etiā sine causa. Nō cōcedit requi-
escere spiritum meum: et implet me a-
maritudinibz. Si fornicudo querit: ro-
bustissim? ē. Si equitas iudicij: nemo
audiet p me testimoniū dicere. Si in-
tificare me uoluerit: os meū cōdemna-
bit me. Si innocentem ostendero: pra-
uium me comprobabit. Etia si simplex
fuero: hoc ipm ignorabit anima mea:
et tenebit me uie mee. Unū est qđ locu-
tus sum: et innocentē et impiū ipse con-
sumit. Si flagellat occidet seuel: et nō
de penis innocentū rideat. Verā data
est in manū impij uultū iudici eius o-
perit. Nō si non ille est: quis ergo est?
Dies mei velocius fuerūt cursore: su-
pererunt et non uiderūt bonū. Pertransi-
erunt quasi naues poma portantes:
sicut aquila uolans ad etiam. Cum
dixero nequaquā ita loquar commuo

faciem meā: et dolore torqueor. Hēte-
bar omnia opera mea sciens qđ non
parceres delinquēti. Si autē et sic impi-
us sum quare frustra laboraui? Si
lotus fuero quasi aquis niuis. et sul-
secint uelut mūdissime man? merita-
men sordibz inungues me: et abomi-
nabūtur me uestimēta mea. Neq; enī
uiro qui similis mē est respondebo:
nec qui meū in iudicio ē equo possit
audiri. Nō ē qui utiq; ualeat argu-
ere: et ponere manū suā in ambobus.
Auferat a me uirgā suā: et pauor ei-
us nō me terreat. Loquar et nō timebo eū.
Neq; enī possū metuū respōdere. **E**
Uter animā meā uie mee: dimite-
tam aduersū me eloquiū meū.
Loquar in amaritudine anime mee:
dicā deo: noli me cōdemnare. Iudica
michi: cur me ita iudices? Nūquid bo-
nū tibi uidet si calumniaris me et op-
primas me: opus manū tuarū: et cō-
siliū impij adiuues? Nūquid ocli
tamei tibi sunt aut sicut uidet homo
et tu uidebis? Nūquid sicut dies ho-
minis dies tui: et anni tui sicut huma-
na sunt tēpora: ut queras iniquitatē
meā et peccā meū secures? Et scias qđ
nichil impiū fecerim: cū sit nemo qđ de
manu tua possit eruerē. Manus tue fe-
cerūt me et plasmauerūt me totū in cir-
cuitu: et sic rep̄te p̄cipitas me. Nēmē
tō hō qđ sicut luti feceris me: et in pul-
uē reduces me. Nōne sicut lac mul-
sisti me. et sicut calēū me coagulasti?
Pelle et carnibus uestisti me: ossibus
et nervis cōpegisti me. Vitā et miseri-
cordiā tribuisti michi: et uisitatio tua
custodiuit spiritū meū. Licet hec cele-
in corde tuo: tamē scio quia uniuersū
rum mentineris. Si peccauī et ad hēcā
pepisti michi: cur ab iniquitate mea

mundū me esse non pateris? Et si im-
pius fuero ut michi est: et si iustus nō
leuabo caput saturat? afflictione et mi-
seria. Et p̄pter superbā quasi leena ca-
pies me: reuelasq; mirabiliter me ceu-
cias. Instauras testes tuos contra me: et
multiplicas irā tuā aduersū me: et p̄te
militant in me. Quare de uulua edu-
xisti me? Qui uinā cōsump? essem ne
oculus me uideret. Fuissem quasi qđ nō
essem: de uero translac? ad tumultum.
Nūquid non paucitas dīez meorū fini-
etur breuī? Dimitte ergo me ut plāgā
paululū dolore meū atq; uadā et nō
reitar ad terrā tenebrosā et operā mor-
tis caligine: terrā miserie et tenebrarū:
ubi umbra mortis et nullus ordo: sed
sempiternus horror inhabitās. **R**
Respondēs autē sophar naama-
thites dixit. Nūquid qui multa
loquitur nō audiet: aut uir uerbosus
iustificabitur? Tibi soli tacebūt hmi-
nes: et cū ceteros irascis a nullo con-
furaberis? Dixisti enī. Purus est hmo
meus: et mund? sum in conspectu tuo.
Atq; uinā deus loqueretur tecū et a-
periet labia sua tibi: ut ostenderet tibi
secreta sapientiē et qđ multiplex esset leg
eius: et intelligeres qđ multo minora
reigaris ab eo quā meretur iniquitas
tua. Forsitan uestigia dei cōprehendes:
et usq; ad p̄fētū cōmpositam rep̄ies?
Excellior celo ē. Et qđ facies? Profun-
dior inferno: et unde cognosces? Lon-
gior terra mēsurā eius: et latior mari.
Si subuererit omnia uel in unū coar-
tauerit qđ cōtradict ei: uel quis dicere
ei potest cur ita facis? Ipse enī nouit
hominū uanitatē: et uidēs iniquita-
tē nōne considerat? Vir uanus in
supbiam erigit: et tāq; pullū onagri
se libetū natū putat. Tu autē firmasti

cor tuū et expandisti ad eū manus tuas. Si iniquitatem que est in manu tua absuleris a te et nō maledicere i tabernaculo tuo iniusticia: tūc leuare poteris faciem tuā absq; macula: et eris stabilis et nō timebis. Misericordie quoq; obliuisceris: et quasi aquas que preterierunt non recordaberis: et quasi meridianus fulgor cōsurgat tibi ad uesperā. Et cū te consumptū putaueris orieris ut lūifer: et habebis fiduciā posita tibi spe: et desolus securus dormies. Requiesces et nō erit q; te extereat: et dēcabunt faciem tuā plurimi. Veli autē impiorū deficiat: et effugium peribit ab eis: et spes illorum abominatio anime. **xx**

Respondens autē iob dixit. Ego vos estis soli homines: et uobiscum dicit sapiētia: Et michi est cor sicut et uobis: nec inferior uisui sū. Quis enī hec que nobis ignorat? Qui decedat ab amico suo sicut ego: inuocabit deū et exaudiet eū. Decidat enim iusti simplicitas: lampas cōsumpta apud cogitationes diuinū: parata ad tempus statui. Abundat tabernacula predonū: et audacter puocāt deū: cū ipse dederit omnia in manū eorū. Minimum interroga iumenta et docebūt te: et uolacilia celi et indicabūt tibi. Loquere terre et respōdebit tibi: et nareabunt pisces maris. Quis ignorat q; omnia hec manus dñi fecit? In cuius manu anima omnis uiuētis: et spīritus uniuerse carnis hominis. Nōne auris uerba diiudicat: et fauces comedētis sapientē? In antiquis est sapiētia: et in multo tpe prudentia. Apud ipm est sapiētia et fortitudo: et ipse habet cōsiliū et intelligentiā. Si destruxerit nemo ē qui edificet: si induxerit hominē nullus est qui aperiat. Si continuerit aquas omnia

siccabunt: si emiserit eas subuertēt terram. Apud ipm est fortitudo et sapiētia. Ipse nouit et decipiente: et cū qui decipit. Adducit cōsiliarios in thulū suū: et iudices in stuporē. Balthēu regū dissoluit: et pēngit sine renes eorū. Ducit sacerdotes inglorios: et optimates supplantat. Commutans labiū ueracium: et dōctriā secum auferens. Effundit despectionē super principes: et eos qui oppelli fuerāt releuans. Qui reuelat phūda de tenebris: et pducit in lucē umbrā mortis. Qui multiplicat gentes et pdit eas: et subuersas in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre: et decipit eos ut frustra incedant per inuium. Palpabūt quasi in tenebris et nō in luce: et errare eos faciet q̄si ebrios. **xxi**

Accipit omnia hec uidit oculus meus et audiuī auris mea: et intellegi singula. Secundum scientiā uerā et ego noui: nec inferior uisui sum. Sed tamē ad omnipotentē loquar: et disputare cū deo cupio: prius uos ostendens fabricatores mendacij et cultores puerforū dogmatū. Atq; uinā capientis: ut putaremini sapientes esse. Audite ergo correptiones meas: et iudicium labiorū meorū attendite. Nūquid deus indiget uestro mendacio: ut pro illo loquamini dolos? Nūquid faciem eū accipiat: et pro deo iudicare nitamini? Aut placebit ei quem celare nichil potest: aut decipietur ut homo uisus fraudulentijs? Ipse uos arguet: quoniā in abscondito faciem eius accipitis. Sciatim ut se cōmoueat turtabit uos: et terror ei⁹ irruet sup uos. Memoria ustra comparabit cū ei: et redigēt in lutū uentres uestre. Tacete paulisper: ut loquar quodcūq; michi mēs suggesserit.

Quare lacrimas carnes meas dēbitis me: et anima mea poto in manib; meis? Etiam si occiderit me: in ipso sperabo. Veruntamen uias meas in cōspēdu eius arguā: et ipse erit saluator meus. Non enī ruerit in cōspēdu eius omnis ypocrita. Audite sermonē meū: et enigmata pēpice aurib; uestris. Si fuero iudicatus: scio q; iustus inueniar. Quis est qui iudicetur meū? Veniat. Quare tacens consumor? Duo tantū ne facias michi: et tūc a facie tua non abscondar. Manū tuam longe fac a me: et fornicatio tua non me tereat. Voca me et respōdebo tibi: aut recte loquar: et tu respōde michi. Quātas habeo iniquitates et pēcā: scelera mea et delicta ostende michi. Cur faciem tuā abscondis: et arbitraris me inimicū tuū? Contra foliū qd uento rapitur ostendis potentiā tuā: stipulā siccam persequeris. Scribis enī dēra me amantudine: et cōsumere me uis pccis adolecentie mee. Posuisti in neruo pedem meū: et obseruasti omnes sanctas meas: et uestigia pedū meorū cōsiderasti. Qui quasi putredo cōsumendus sum: et quasi uestimentū qd comeditur a tinea. Homo natus de muliere breui uiuens tempore: repletur multis miserijs. Qui quasi flos egredit et cōcē: et fugit uelut umbra: et nunq; in robore statū premanet. Et dignū ducis super humilēmodi appire oculos tuos: et adducere eū real in iudiciū? Quis potest facere mudū de immundo cōceptū semine? Nōne tu qui solus es. **xxii**

Breues dies hominis sunt: numerus mensū eius apud te est. Cōsimili animos ei⁹ q; pccati nō poterūt. Recede paululum ab eo ut quiescat: donec optata ueniat sicut mercenarij

dies eius. Signū habet spem. Si pccatū fuerit: rursum uirescat: et rami eius pullulant. Si seruierit in terra radix eius et in puluere endormius fuerit truncus illius: ad odorem aque germinabit: et faciet comā quasi cū primū plantatū est. Homo uero cū mortuus fuerit et nudatus atq; consumptus: ubi quiescit? Quomodo si recedat aque de mari et flumens vacuetactus areseat: sic homo cū dormierit: non resurget. Quare atteratur relū non euigilabit: nec cōsurgat de somno suo. Quis michi huc tribuat ut in inferno protegas me et abscondas me donec pccata uentis furor nūserit cōstituas michi tempus in quo recorderis mei? Putasne mortuus homo rursum uiuet? Lūdis diebus quibus nunc milito: repeto donec ueniat immutatio mea. Vocabis me: et ego respōdebo tibi. Operi manū tuarum porriges degetā. Tu quidē gressus meos dinumerasti: sed parce pccis meis. Signasti quasi in saclo telida mea: sed curasti iniquitatē meā. Mors cadens defluit: et saxum trāstetur de loco suo. Lapidēs regauāt aque: et allumione paulatim terra cōsumit: et homines ego sicut pdes. Roborasti eū paululū: et in pccatū trāstet. Immutabis faciem ei⁹: et emittes eū. Siue uobile fuerit filij ei⁹ siue ignobiles: nō intelliget. Atamē raro ei⁹ dū uiuet dolebit: et anima illi⁹ sup sanetipo lugebit. **xxiii**

Respondens autē eliphaz themanites dixit. Nūquid sapiens respōdebit quasi in ventum loquens: et implebit ardore stomachum suū? Arguis uerbis eum qui non est equalis tui: loqueris quod tibi nō repedit. Quāntū in te est euacuasti timorem: et tulisti pcces corā deo. Docuit enī

iniquitas tua os tuum: et imitans linguam blasphemanti. Eodemabit os tuum et non ego: et labia tua respondebunt tibi. Numquid primum homo tu natus es et ante colles formatus? Numquid consilium dei audisti: et infector erit eius sapientia? Quid nosti quod ignorem? quod intelligis quod nesciamus? Et senes et antiqui sunt i nobis: multo vetustiores quam pater tui. Numquid grande est ut consoletur te deus? Sed verba tua prava hoc prohibent. Quid te eleuat cor tuum: et quasi magna cogitans aconitos habes oculos? Quid nimes contra deum spiritus tuus: ut peras de ore tuo humisemodi sermones? Quid est homo ut in macula sit: et ut iustus appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis: et reli non sunt mundi in conspectu eius: quanto magis abominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquam iniquitatem. Ostenda tibi audi me: quod vidi narrabo tibi. Sapientes confiteantur: et non abscondunt patres suos. Quibus solis data est terra: et non transfuit alienus per eos. Luctis diebus suis impius superbit: et numerus annorum interit: est transiit in dies. Boni tui terroris semper in auribus illius: et cum pax sit ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reum possit de tenebris ad lucem transire: videntesque gladium: cum se mouerit ad querendum panem. Mouit quod parat: sit in manu eius tenebrae dies. Tenebit eum tribulatio: et angustia: nullabit eum sicut regi qui paratur ad prelium. Tendit aduersus deum manum suam: et contra omnipotentem roboratur. Eucurrit aduersus eum cecidit: et pinguis reuertit armatus est. Operuit faciem eius transiit: et de lateribus eius

acumina dependit. Habitauit in ciuitatibus desolatis: et in domibus desertis. Que in tumulos sunt redactae. Non dirabit nec perseuerabit substantia eius: nec miter in terra radicem suam. Non recedet de tenebris. Ramos eius arserunt flamma: et auferet spiritus oris eius. Non credet frustra recedere deceptus: quod aliquo precio redimendus sit. Anteque dies eius impleatur peribit: et manus eius arseverunt. Iedetur quasi vinea in primo flore: lotus eius: et quasi olivula prociens flores suos. Congregatio enim prociens ferilis: et ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt. Concepit dolorem: et peperit iniquitatem: et vixit: et parat dolos.

Respondens autem iob dixit. Audiuisti requiem talia. Consolatores conuocasti omnes vos estis. Numquid habuerunt finem verba vestra? Aut aliquid tibi molestum est si loquaris? Porro et ego similia vestri loqui. Atque utinam esset anima vestra pro anima mea. Consolaberet ego vos sermonibus et mouerem caput meum super vos. Roborarem vos ore meo: et mouerem labia mea quasi parens vobis. Sed quid agam? Si loquar: fuerit non quietus dolor meus: et si tacero non recedet a me. Nunc autem oppressit me dolor meus: et in nihilum redacti sunt omnes artus mei. Exige me testimonium dicit dea me: et suscitabit falsiloquus aduersus faciem meam: contradicens michi. Collegit furor meum in me: et comminas michi inferni contra me iuribus suis. Propter hoc non reuerentibus oculis me inuicem est. Appropinquat super me dea sua: et reprobratores passerunt maxillam meam: sicut sumptus meus. Conclusit me deus apud iniquum: et manibus impiorum me

tradidit. Ego ille quondam opulentus repente cunctus sum: tenuit cunctum meum. Contegit me: et posuit sibi quasi in signum. Circumdedit me lanceis suis: circumdedit lumbos meos. Non peperit: et effudit in terra viscera mea. Considera me vulnere super vulnus: irruit in me quasi gregas. Baccu consui super rucem meam: et operui cinere carnem meam. Facies mea intumuit fletu: et palpebre meae caligauerunt. Per passus sum absque iniquitate maris: merui habere multas ad deum preces. Terra ne operiatur sanguinem meum: neque inueniat in re locum latendi clamor meus. Ecce enim in celo testis meus: et testis meus in rebus. Verbo amici mei: ad dei scilicet oculis meus. Atque utinam sic iudicaretur vir cum deo: quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo. Ecce enim breues anni transiunt: et seruitur per quam non reuertar abulo.

Spiritus meus attenuabit: dies mei breuiabunt: et solum michi superest sepulchrum. Non peccauerit in amaritudine moratur oculi mei. Libera me et pone me iuxta te: et cuiusuis manus pugnat contra me. Longe cor meum a disciplina: propterea non recedebunt. Preda pollicetur sociis: et oculi filiorum eius deficient. Posuit me quasi in pronubium vulgi: et expositus sum coram eis. Caligavit ad indignationem oculus meus: et membra mea quasi in nihilum redacta sunt. Superbia iusti super hoc: et innocens contra propinquam suscitabitur. Et tenebit iustus vitam suam: et multis manibus addet fortitudinem. Agit omnes vos conuocantini et venite: non inueniam in vobis ullum sapientem. Dies mei transierunt: cogitationes mee dissipatae sunt: coqueas cor

meum. Nodem veniet in diem: et rursus post tenebras spero lucem. Si sustinuerit infernus domus mea: et in tenebris stravi lectulum meum. Duradum dicit pater meus es: mater mea et soror mea vernibus. Vbi est ergo nunc prestolatio mea: et patientiam meam quis considerat? In profundissimum infernum descendit omnia mea. Putasne saltem ibi erit requies michi? **Wm**
Respondens autem baldad filius di-
xit. Usque ad quem finem verba iada-
bis? Intellige prius: et sic loquamur. Quare reputati sumus ut iumenta: et sordidum cora te? Qui perdis animam tuam in furore tuo. Numquid propter te derelinquetur terra: et transferetur rupes de loco suo? Nonne lux impij extinguetur: nec splendet flamma ignis eius? Lux obtenebrescet in tabernaculo illius: et luxterna que super eum est extinguetur. Atturbantur gressus virtutis eius: et precipitabit eum scilicet suum. Immisit enim in rete pedes suos: et in maculis eius ambulat. Tenebitur plata illius in laqueo: et egredietur dea eum hinc. Abscondita est in terra pedica eius: et decipula illius super seminam. Undique tenebit eum formidines: et involuet pedes eius. Attenuetur fame robur eius: et inedia inuadat costas illius. Deuoret pulcritudinem eius: et consumat brachia illius: primo genita mors. Auellat de tabernaculo suo fiducia eius: et calcet super eum quasi reg interit. Habitant in tabernaculo illius socij eius qui non est: aspergatur in tabernaculo eius sulphur. Deorsum radices eius succent: sursum autem attrahatur mellis eius. Memoria illius prestat de terra: et non celebratur nomen eius in plateis. Expellet eum de luce in tenebras: et de urbe transiet eum. Non erit

seme ei? neq; pgenies in ipso suo: nec
ulle reliquie i regionibus ei. In die ei
stupbuit nouissim: et primos inuader
hircos. Hec sunt ergo tabernacula iniqui:
et iste locus ei? qui ignorat dei. **xv**

Respondens aut iob dixit. Usque
quo affligitis animam meam: et at
teritis me sermonibus? Et decies confun
ditis me: et non erubescitis opprimere
me. Sape et si ignorat: mecum erit igno
rantia mea. At vos contra me erigi
minit: arguitis me opprobrijs meis.
Saltem nunc intelligite quia de? no
equo iudicio afflixerit me: et flagellis
suis me cinxerit. Ecce clamabo uim pa
tens et nemo audiet: uociferabor: et
non est qui iudicet. Semita meam circū
sepsit et transire non possum: et in calle
meo tenebras posuit. Spoliavit me
gloria mea: et abstulit coronam de ca
pite meo. Destitit me undiq; et pereo:
et qsi euulsi arbori abstulit spem meam.
Istratus est contra me furor eius: et sic
me habuit quasi hostem suum. Simul
uenerunt lacrones eius: et fecerunt sibi ui
am per me: et obsederunt in gyro taber
naculum meum. Fratres meos longe fecit
a me: et nos mei quasi alieni recesserunt
a me. Dereliquerunt me propinqui mei: et
qui me nouerant obliti sunt mei. In
quid mihi domus mee? scille mee sicut
alienum habuerunt me: et quasi pec
grinus sum in oculis eorum. Seruum
meum uocauit et non respondit: ore pro
prio deprecabar illum. Malitiam meam reho
ruit uxor mea: et orabam filios ueteri
mei. Sauli quoq; despiciebant me: et
cui ab eis recessissem detrahebant michi.
Abominati sunt me quondam consilia
ei mei: et que maxime diligebam auersa
tus est me. Pelli mee consumptis carni
bus adhaesit os meum: et decidit sunt

tantummodo labia circa dentes meos.
Misereamini mei misereamini mei salu
uos amici mei: quia manus domini
tetigit me. Quare persequimini me sicut
de? et carnis meis saturamini? Quis
michi tribuat ut scribantur sermones
mei? Quis michi det ut regerentur in
libro filio ferreo et plumbi lamina: ut
recte scilpatur in filice? Scio enim q re
demptor meus uiuat et in nouissimo
de terra surrecturus sum. Et rursum dicu
dabor pelle mea: et i carne mea uidebo de
um. Quae uisus? si ego ipse: et oculi mei
cōspiciuntur sunt: et non alius. Reposita
est hec spes mea in sinu meo. Quare er
go nunc dicitis? persequamur eum: et radi
cem uerbi inueniam? cōtra eum? fugite
ergo a facie gladij: qui ultor iniquitatis
gladij est: et scitote esse iudiciū. **xv**

Respondens aut sophar naama
thites dixit. Quid roga? cogitatione
mee varie succedat sibi: et me in diuer
sa rapiatur. doctrinam qua me arguis
audia: et spiritus intelligentie mee re
spondebit michi. Hoc scio a principio
q quo est positus homo super terram:
laus impiorum breuis sicut gaudium pro
terit ad instar pūdi. Si ascenderit uisq;
ad celum supbia eius: et caput eius nu
bes tetigerit: quasi stragulum in fine
perdetur: et qui eum uiderat dicent. Ubi
est? Velut somnium auolans non inue
nietur: transiet sicut uisio nocturna. Vi
culus q eum uiderat non uidebit: neq;
ultra intuebit eum locus suus. Filij eius
atque uxor egestate: et manus illi? red
dent ei dolorem suum. Ossa eius imple
buntur uicijs adolescentie eius: et cum
eo in puluere dormient. Cui enim dulce
fuerit in ore eius malum: abscondit illud
sub lingua sua. Parcet illi et non de
relinquet illud: et celabit i gutture suo.

Panis eius in utero illius uertetur in
fel aspidem inuisceris. Diuitias quas
deiorauit euomeret de uentre illius
retraheret eas deus. Caput aspidum su
get: et occidet eum lingua vipere. Non
uideat riuulos fluminis torrens: mel
lis et butiri. Luctus fecit omnia: nec
tamen consumetur. Iuxta multitudinem
adinventionum suarum sic et sustinebit:
quoniam cōstingens nudauit pauperis
domum: rapuit et non edificauit eam: nec ē
sacra? uentre eius. Et cum habuerit que
cōcupiscat: possidere non poterit. Non
remansit de cibo eius: et propterea nichil
permanebit de bonis ei. Cui saciatas
fuerit artabit: et fluabit: et omnis dolor
irruet super eum. Utinam impleatur uenter
eius ut emittat in eum ira furoris sui: et
pluat super illum bellum suum. Fugiet arma
ferrea et irruet in arcum recum: et uide
bit in amaritudine sua. Vadit et uenient
super eum horribiles: omnes tenebre absco
dite sunt in oculis eius. Durabit
in ignis qui non succendit: affliget reli
quias in tabernaculo suo. Reuelabunt reli
quias iniquitatis eius: et terra surget aduer
sus eum. Aperit erit genu domus illius?
detrahetur in die furoris dei. Hec est
pars hominis impij a deo: et heredi
tas uerborum ei? a domino. **xvi**

Respondens aut iob dixit. Audite
quello sermones meos: et ageris
penitentiam. Sustinete me ut et ego lo
quar: et post mea si uidebitur uerba
uide. Aliquid cōtra hominem disputa
tio mea est: ut merito non debeat cōtri
stari? Attendite me et obstupescite: et
superponite digitum ori uestro. Et ego
quando recordatus fuero peccata mea: et
cōuertit carnem meam tremor. Quare ergo
impij uiuunt subleuati sunt cōfortatiq;

diuitijs? Seme eorum permanet coram
eis: propinquos uerba et nepotum in
cōspetu eorum. Domus eorum secure sunt et
pacata: et non est uirga dei super illos.
Bos eorum cōcepit et non abortiuit: vacca
peperit et non est priuata fetu suo. Egge
diuntur quasi greges paruuli eorum: et
infantes eorum exultant lusuibus. Tenent
ympanum et cytharam: et gaudent ad
sonitum organi. Durant in bonis dies
suos et in pūdo ad infernum descendunt.
Qui dixerunt deo recede a nobis: et scien
tiam uiam tuam nolumus. Quis est
omnipotens ut secuiamus ei? Et quid
nobis prodest si orauerim? illum? Ve
rumtamen quia non sunt in manu e
orum bona sua: cōsiliū impiorum longe
sit a me. Quotiens lucerna impiorum ex
tinguetur: et superueniet eis inundatio:
et dolores diuider furoris sui. Erunt
sicut palee ante faciem uenti: et sicut fauil
la quae turbo dispergit. Deus seuabit
filios illius dolore patris: et cum reddite
rit tunc sciet. Videbit oculi eius inter
fectionem suam: et de furore omnipotentis
bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo
sua post se? Et si numerus mensum
eius dimidiatur? Aliquid deū cōtrahit
quispiam scientia qui excelsos iudicat?
Iste moritur robustus et sanus diues
et felix: viscera eius plena sunt adipe:
et medullis ossa illi? irrigantur. Alius
vero moritur in amaritudine anime sue
absq; ullis opib; et tamen simul in pul
uere dormient: et uermes operient eos.
Ecce noui cogitationes uestras: et sen
tentias dea me iniquas. Dicitis enim.
Ubi est domus principis: et ubi taber
naculum impiorum? Interrogate quilibet
de uisitoribus: et hec eadem illi intelligere
cōgnoscetis. Quia in die perditionis
seruatur malus: et ad diem furoris ducit.

Quis arguet corā ro vias eius: et que fecit quis reddet illi: Ipse ad sepulchra ducetur: et in cōgerie mortuorū vigilabit. Dulcis fuit glaciis corā: et post se omnem hominem trahet: et ante se innumerabiles. Quomodo igitur cōsolamini me frustra: cū responsio vērā repugnare ostēda sit veritati: **xxii**

Respondēs autē eliphaz thēmanites dixit. Numquid deo potest cōparari homo: etiā cū pfectus fuerit scientie: Quid prodest deo si iustus fuerit: aut qd ei cōfers si immaculata fuerit vita tua: Numquid cūmens arguet te: et veniet tecū in iudiciū: et non ppter maliciā tuā plurimā et infinitas iniquitates tuas: Abulisti enī pignus feartū tuorū sine causa: et nudos spoliasti vestibz. Aquā lasso nō dedisti: et esuriēti subtraxisti panē. In fortitudine brachiū tuū possidebas terrā: et potentissimus obtinebas eā. Viduas dimisisti vacuas: et lacertos pupilloz comminuisisti. Propterea cūcūdatus es laqueis: et conuulsa te formido subita. Et putabas te tenebras nō visurū: et impetu aquarū inundantiū nō oppressum iri. An cogitas qd deus recedat a te: et sup bellarū verticē sublimetur: Et dicās. Quid enī nouit deus: Et quasi p caliginē iudicat. Subres latibulū eius: nec noctea cōsiderat: et circa cardines reli perambulāt. Numquid semitam sedoz custodire cupis quam calcauerūt viri iniqui qui sublati sūt ante tempus suū: et flumēs subuertit fundamentū eoz: Qui dicebāt deo recede a nobis: et quasi nichil possit facere omnipotēs. Estimabāt eū: cum ille implessit domos eoz bonis. Quorū sententia pcul sit a me. Videbūt inibi et letabūtur: et innocens subleuabit

eos. Nōne succisa est credidō eoz: et reliquias eoz deuorauit ignis: Acquiesce igitur ei et habeto pacem: et per her habebis fructus optimos. Suscipe regere illius legem: et pone sermones eius in corde tuo. Si reuersus fueris ad omnipotentē edificaberis: et longe facies iniquitatē a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicē: et p silice torrentes aureos. Etq; omnipotēs dōca hostes tuos: et argenti coaccruiabit tibi. Tūc sup omnipotentē delicias afflues: et eleuabis ad deū faciē tuā. Rogabis eū et exaudiet te: et vota tua reddes. Decretis rem et veniet tibi: et in visis tuis splendet lūmē. Qui enī humiliat fuerit erit in glia: et q indinauerit oculos ipse saluabit. Saluabit innocēs: saluabitur aut mūdicia manū suar. **xxiii**

Respondēs autē iob ait. Nūc q in amaritudine est sermo meus: et manus plage mee aggravata est sup genitū meum. Quis michi retribuat ut cognoscā et inueniā illū: et veniā ulq; ad solū eius: Pōnā corā eo iudiciū: et os meū replebo in cōpationibz: ut sciam verba que michi respondeat: et intelligā quid loquat michi. Nolo multa fortitudine cōcedat meū: nec magnitudinis sue mole me premat. Proponat equitatem cōtra me: et prueniet ad victoriā iudiciū meū. Si ad orientem iterō nō apparerē: si ad occidentem nō intelligā eū. Si ad sinistram quid agam: Nō apprehendā eū. Si me veram ad deitā: non videbo illū. Ipse vero scit viā meā: et pōabit me quasi aurū qd pignē trāsit. Vestigia eius secutus est p me: viā eius custodiui: et nōt dedinaui ex ea. Nō mādans labiorū meū nō recessi: et in sinu meo abscondi verba dñs eius. Ipse enī solus est

et nemo auertere potest cogitationem eius: et anima eius quodcūq; voluit hoc fecit. Cūq; repleuerit in me voluntatem suā: et alia multa similia prelo sunt ei. Et idcirco a facie eius turbatur sum: et cōsiderās eū timore sollicitor. Deus molluit cor meum: et omnipotēs conturbauit me. Non enim peti propter imminentes tenebras: nec faciē meam operuit caligo. **xxiiii**

Ab omnipotente nō sunt abscondita tempora: qui aut nouerūt eū ignorat dies illius. Alij tenuinos transulecūt: diripiunt greges: et pauperes eos. Alia pupillos abegit: et abulit p pignore bonū vidue. Subuertit pauperū viā: et oppresserunt pariter manfretos terre. Alij qsi onagri in deserto egrediuntur ad opus suū: vigilātesq; ad pēdā sperant pānem libris. Agnū nō suū deuenerūt: et vineā eius que vi oppresserūt vindicant. Audos dimittit homines indumenta tollentes: quibz nō est opemētum in seigore: quos ymbres montū rigant: et nō habēs velamē amplexantur lapides. Sim fecerūt depredantes pupillos: et vulgū pauperū spoliauerūt. Audis et inceditis absq; vestitu et esuriētibz trahitis spicas. Inter accuos eoz meridiant sunt: qui calcas corularibz suū. De ciuitatibz fecerūt viros genere: et anima vulneratū clamabit: et dē in vltū abire nō parit. Ipse fuerit rebelles luminis. Reseruit vias ei: nec reuersi sunt p sentias illius. Mane primo consurgit hominida: incedit egeum et pauperem: et nodem vero erit quasi fur. Quidus adulterū obueat caliginē dicās nō me videbit oculū: et opriet vulum suū. Perforat in tenebris domos sicut

in die cōdixerant sibi: et ignorauerunt lucem. Si subito apparuerit aurora arbitrantē umbrā mortis: et sic in tenebris quasi in luce ambulāt. Leuis est sup faciē aque. Maledicta sit pars eius in terrā: nec abulet p viam vinearum. Ad nimium calore cāstet ab aquis niviū: et usq; ad inferos peccatū illius. Obliviscatur eius misericordia. Dulcedo illi venies. Nō sit in recordatione: sed contraxit sicut liquū infusus sum. Pavit enī sterilem: et que nō parit: et vidue bene nō fecit. Detrahit fores i fortitudine sua: et cū ceciderit nō redet vite sue. Dedit ei deus locū penitentie: et ille abuit eo in supbia. Oculi autē ei sūt in visis illius. Eleuati sūt ad modicū et nō subsistunt: et humiliabunt sicut omnia et auferentur: et sicut lūminates spicas cōterent. Nō si nō ita qd me potest arguere esse mentitū: et ponere aīe dñi verba mea. **xxv**

Respondēs autē baldad suies dixit. Potestas et terror apud eū ē: q facit cōcordiā i sublimibz suis. Numquid est numerus militū ei: et sup quē non surget lumen illius: Numquid iustificari potest homo cōparatus deo: aut apparere mundus natus de muliere: Ecce luna etiam non splendet: et stelle non sunt munde in conspectu eius: quanto magis homo putredo et filius hominis necius. **xxvi**

Respondēs autē iob dixit. Quis radiator es: Numquid imbecillus: et sustentas brachiū ei: qui non ē fortis: Cui dedisti consiliū: Forstā illi qui nō habet sapienciā: prudentiam tuā ostendisti plurimā. Quem docere voluisti: Nōne eū q fecit spiramētū: Ecce gigantes genuit sub aquis: et q habitant cū eis. Audus est infernus

rorā illo: et nullū est opemētū pēdi-
tioni. Qui recendit aquilonē sup̄ vā-
nū: et appēdit terrā sup̄ nichilū. Qui
ligat aquas in nubibus suis: ut nō
erumpant pariter deorsum. Qui tētet
vultum solis: et expandit sup̄ illud
nebulam suā. Tētinū circūdedit a-
quas: usq; dum finiant lux et tenebre.
Solūne reli cōtemisere: et pāvent ad
mutū eius. In fortitudine illius repen-
te maria cōgregata sunt: et prudētia
eius prussit sup̄bum. Spiritus ei⁹ or-
navit celos: et obstericāte manu ei⁹
ēduus est coluber toruosus. Ecce hec
ex parte dida sunt viarum eius. Et
cum vix parvam stillam sermōis ei⁹
ius audierim⁹ q̄s poterit cōtēnēre mā-
gnitudinis illius intueri? **xxii**
Addidit q̄ iob assumēs parabo-
lam suā et dixit. Vivit deus qui
abstulit iudiciū meū et omnipotens q̄
ad amaritudinē adduxit animā me-
am: quia donec superest alitus in me
et spiritus dei in narib⁹ meis non lo-
quētur labia mea iniquitatē: nec lin-
gua mea meditabit mendaciū. Abster-
ge a me ut iustos esse vos iudicē. Donec
deficiā nō recedā ab innocentia mea.
Iustificatiōe meā quā cepi tenere nō
deseram. Neq; enī reprehendit me cor
meū: in omni vita mea. Sicut impius
inimicus meus: et adversarius meus
quali iniqu⁹. Que est enī spes ypocrite
si auare rapiat: et non liberet deus a-
nimā ei⁹? Nūquid d⁹ audiet clamō-
rem eius cū venerit sup̄ eū angustia?
Aut poterit in omnipotēte delectari: et
inuocare deū omni tempore? Dorebo
vos p̄ manū dei que omnipotens ha-
beat: nec abscondam. Ecce omnes vos
nostis: et quid sine causa vana loqui
mini? Hec est pars hominis impij

apud deū: et hereditas violentorum
quā ab omnipotēte suscipient. Si mul-
tiplicati fuerint filij eius i gladio erit:
et nepotes eius nō saturabūtur pane.
Qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in
interitū: et vidue illi⁹ nō plorabūt. Si
cōportauerit quasi terra argentū et si-
cut lutū preparauerit vestimenta: pre-
parabit quidē sed in ist⁹ vestietur illis:
et argentū innotens diuidet. Edifica-
uit sicut cinea domū suā: et sicut custos
fecit umbraculū. Diues cū dormierit
nichil fecit auferre: aperiet oculos suos
et nichil inueniet. Apprehendit eū q̄st
aqua inopia: node opprimit eū tem-
pestas. Toller eū vēs? urens et auferet:
et velut turbo rapit eū de loco suo. Et
miser sup̄ eū: et nō parcer de manu ei⁹
fugies fugiet. Exinger sup̄ eū man⁹
sua: et sibilabit sup̄ illū intus locū ei⁹.
Habere argentū venas **xxiii**
suas p̄cipia: et auro locus est
in quo constat. Ferrū de terra tollitur:
et lapis solutus calore in ea vettitur.
Tempus posuit tenebris: et uniuersos
fitem ipse cōsiderat. Lapidem quoq;
caliginis et umbram mortis diuide
correns a p̄lo peregrināre: eos quos
oblitus est pes egēdis hominis: et in-
uios. Terra de qua oriebatur panis:
in loco suo igni subiecta est locus sa-
phiri lapides eius: et glebe illi⁹ aurum.
Sementā ignorauit auis: nec inuinitus
est oculos vulturis. Nō calcauerūt cā
filij inistor: nec p̄cāsiuit per eā leua.
Ad salicē extendit manū suā: subdūt
a radicib⁹ mōtes. In petris riuos re-
dit et vītē p̄cōsū vidit ovis ei⁹. Pro-
fundā q̄ flumini⁹ securatus est: et abscō-
dita produxit in lucē. Sapientia vobis
ubi inueniuntur: et quis est locus intelli-
genti⁹? Nescit homo precū eius: nec

inuenit in terra suauiter viuētū. A-
bissus dicit nō est i me: et mare loquē-
tur nō est meū. Non dabitur aurum
obrizum pro ea: nec appendet argen-
tum in cōmutatiōe eius. Nō cōfere-
tindis indie colorib⁹: nec lapidi sar-
donico p̄cōsissimo vel saphiro. Nō
adequabit ei⁹ aur⁹ vel vitū: nec cōmu-
tabitur vasa p̄ ea auri recessa et emu-
nētia: nō cōmemorabūtur cōmpēra-
tione eius. Trahit autē sapientia de oc-
cultis. Non adequabit ei⁹ topasion de
ethiopia: nec cōdure mūdissime cōm-
ponetur. Unde ergo sapientia venit:
et quis est loc⁹ intelligenti⁹? Abscon-
dita est ab oculis omnium viuētium: vo-
lucres q̄ celi lacc. Perdicio et mors di-
xerūt: aurib⁹ nostris audiuim⁹ famā
eius. Deus intelligit viā eius: et ipse
nouit locū illius. Ipse enī fines mūn-
di inuenit: et omnia que sub celo sunt
respiciat. Qui fecit ventis pondus: et a-
quas appendit mēsurā. Quādo pone-
bat pluuijs legem: et viā p̄cellis sonā-
tibus: tūc vidit illā et enarrauit: et pre-
parauit et inuestigauit: et dixit hōmi-
ni. Ecce timor dñi ipa est sapientia: et
recedere a malo intelligentia. **xxiv**
Addidit quoq; iob assumēs pa-
rabolā suā et dixit. Quis michi
subiurauit ut sim iuxta mēses pristinos:
secundū dies quib⁹ deus custodiebat
me? Quādo splendebat lucerna eius
sup̄ caput meū: et ad lumē ei⁹ ambu-
labā in tenebris. Sicut fui in diebus
adolescentie mee: quādo deus secreto
erat in tabernaculo meo. Quādo erat
omnipotēs meū: et in circuitu meo pue-
ri mei. Quādo lauabā pedes meos bu-
tiro: et petra fundebat michi riuos o-
lei. Quādo procebebā ad portā ciuita-
tis: et in platea parabant carchedonem

michi. Videbant me iuuetes et abscō-
debantur: et senes stabant assurgeren-
tes. Principes cessabant loqui: et di-
gitum sup̄ponebant ori suo. Vocem
suam cohibebant duces: et lingua ei⁹
orū gutturi suo adheret. Auris au-
diens beatificabat me: et oculus videns
testimoniū reddebat michi: eo q̄ libe-
rallem pauperē vociferantē: et pupillū
cui nō esset adiutor. Benedictio p̄ritu-
ri sup̄ me veniebat: et cor vidue cōso-
latus sum. Iustitia indutus sum: et ve-
stui me sicut vestimento et diademate
iuditio meo. Vitis sui ceto: et pres dau-
do. Pater eram pauperum: et causam
quā nesciebā diligentissime inuestiga-
bam. Conterebam molas iniqui: et de
dentib⁹ illius auferēbā p̄dā m. Dice-
bamq; in nidulo meo moriar: et sicut
palma multiplicabo dies. Radix mea
aperta est sicut aquas: et ros morabit⁹
in messione mea. Gloria mea semper
innotabitur: et arcus meus in manu
mea instaurabitur. Qui me audiebāt
repetebāt sententiā: et intenti tacebāt
ad consiliū meū. Verbis meis addere
nichil audebant: et sup̄ illos stillabat
eloquiū meū. Repetebāt me sicut plu-
uiam: et os suū aperiebant quasi ad
ymbrem serotinū. Si quando ridebā
ad eos nō credant: et lux vultus mei
non cadebat in terrā. Si voluissē ire
ad eos sedebam primus. Cūq; sede-
ram quali rē circūstāte exercitu: eram
tamen merentū consolator. **xxv**
Nunc autē deridet me iuniores q̄:
quorū non dignabar p̄ces po-
nere cū canib⁹ gregis mei. Quorū vir-
tus manū michi erat pro nichilo: et
vita ipa putabantur indigni. Egesta-
te et fame steriles: qui rodebant in soli-
tudine squalē: calamitate et miseria.

Et maderant herbas et arborum cor-
tices: et radix iuniperorum erat sicut cinis.
Qui de convallibus ista rapientes: cum
singula reperissent. ad ea cum clamore
turbabant. In desertis habitabant tor-
rentium: et in caueis terre: vel super
glaciem. Qui inter huiusmodi letaban-
tur: et esse sub sensibus delicias computa-
bant. Filii stultorum et ignobilium: et in
terra penitus non parentes. Nunc in
eorum canticum versus sunt: et factus sunt
eis in proverbium. Abominatur me et
longe fugiunt a me: et faciem meam con-
spicere non verentur. Pharetram enim suam
aperuit et afflixit me: et senu posuit in
os meum. Ad dexteram orientis calamita-
tis mee ilico surrexerunt. Pedes meos
subvertunt: obpresserunt quasi fluitibus
senuis suis. Dissipaverunt itinera mea:
insidiati sunt michi et prevaluerunt: et
non fuit qui ferret auxilium. Quasi rupto
muro et aperta ianua irruerunt super me:
et ad meas miseras devoluti sunt. Re-
dactus sum in viculum. Absculisti qua-
si ventus desiderium meum: et velut
nubes pertransiit salus mea. Nunc
autem in memetipso marcescit anima
mea: et possident me dies afflictionis.
Morte os meum perforatur doloribus:
et qui comedunt me non dormiunt.
In multitudine eorum consumit vestimen-
tum meum: et quasi rapitio tunice sic
circumtulit me. Comparatus sum luto: et
assimulatus sum faville et cineri. Cla-
mo ad te et non egredieris me: et non re-
spicias me. Mutatus es michi in crudeli-
tem: et in duriciam manus tue aduersasti
michi. Eleuasti me: et quasi super ventum
ponens elisisti me valde. Scio quia
non potui tradas me: ubi constituta est do-
minus omnium vinctum. Veruntamen non ad
consumptionem rotarum emittis manum

tua: et si corruerit ipse saluabis. Stetit
quondam super eo qui afflictus erat: et com-
pariebatur anima mea pauperi. Ex-
pectabam bonam et venerunt michi mala: pre-
solabatur lux et erupit tenebre. Interi-
ora mea effluuerunt absque ulla rege: pro-
pulerunt me dies afflictionis. Metes in-
reddebant sine furore resurgens in turba
clamavi. Frater sui draconum: et socius
strucionum. Lacus mea denigrata est
super me: et ossa mea aruerunt pre cau-
mate. Versa est in ludum cythara mea: et
organum meum in vocem flentium. **xxxii**

Pepigi sedus cum oculis meis: ut ne
cogitarem quid de virgine. Quam
enim parvam habere in me deus delu-
peret: et hereditatem omnipotentis de-
cellis. Numquid non perditio est ini-
quo: et alienatio operantibus in iusti-
tiam? Nonne ipse considerat vias me-
as: et cundos gressus meos dinume-
rat? Si ambulavi in vanitate et festi-
navi in dolo pes meus: appendat me
in laqueum iustitiae: et sicut deus simplicita-
tem meam. Si dedinavi gressus me-
os de via: et si secutus est oculus meus
cor meum: et si in manibus meis adhe-
sit macula: seram et alius comedat: et
progenies mea eradicetur. Si deceptus
est cor meum super muliere: et si ad hostium
amicum mei insidiatus sum: sicut alterius
sic virgo mea: et super illam incurram
alij. Porro enim nephas est et iniquitas
maxima: ignis usque ad perditionem deu-
rans: et omnia radicis germinata. Si
contempsisti subire iudicium cum seruo meo
et ancilla mea: cum disceptarem aduer-
sum me. Quid enim faciam cum surrexerit
ad iudicandum deus: et cum quaesierit quid
respondebo illi? Numquid non in ore
fecit me qui et illi operatus est: et for-
mauit me in vulva matris? Si negavi

quod volebam pauperibus: et oculos vidue
expectare feci. Si comedi buccellam meam
solus: et non comedit pupillus ex ea.
Quia ab infanzia mea crevit mecum
miseratio: et de utero matris mee egres-
sa est mecum. Si desperi pretereuntem eo
quod non habuerit indumentum: et absque o-
perimento pauperum. Si non benedixe-
runt michi lacera eius: et de velleribus
ovium meorum calefactus est. Si leuavi
super pupillum manum meam etiam cum viderem
me in porta superiorum: humerus meus
a iumentura sua cadat: et brachium meum
cum suis ossibus contingatur. Semper enim
quali tumetes super me studus timui
deus: et potius eius ferre non potui. Si
putavi aurum robur meum: et obrizum di-
xi fiducia mea. Si letatus sum super mul-
tis divitiis meis: et quia plurima rep-
perit manus mea. Si vidi solem cum ful-
gere: et lunam incensum dare: et letatum
est in abscondito cor meum: et osculatus
sum manum meam ore meo. Quod est iniqui-
tas maxima: et negatio contra deum
altissimum. Si gavisus sum ad ruinam
eius qui me oderat: et egrediamur in iue-
nisset eum malum. Non enim dedi ad pecca-
dum guttur meum: ut repeterem maledi-
ctens animam eius. Si non dixerunt viri
tabernaculi mei: quis daret de carnibus
eius ut satureremur. Foris non mansi
peregrinus: ostium meum viatori patuit.
Si abscondi quasi homo peccatum meum:
et celavi in sinu meo iniquitatem meam.
Si repavi ad multitudinem inimicam:
et despectio propinquorum recevit me: et non
magis tacui nec egressus sum ostium.
Quis michi retribuatur adiutorem ut desi-
derium meum audiat omnipotens: et librum
scribat ipse qui iudicat: ut in humero
meo portem illum et circumdum illum quasi
coronam michi. Per singulos gradus

meos pronuntiabo illi: et quasi princi-
pi offeram eum. Si aduersum me ter-
ra mea clamat: et cum ipsa sulci eius
descent. Si feudus eius comedi absque
pecunia: et animam agriculturalium eius
afflixit: pro frumento oritur michi
tribulus: et pro ordeo spina. **xxxiii**
Emiserunt autem tres viri isti respon-
dere iob: eo quod iustus sibi videretur.
Et iratus indignatusque est heliu filius
barachel buzites de cognatione ram.
Iracundus est autem aduersum iob: eo quod iustus
se esse diceret coram deo. Porro aduersum
amicos eius indignatus est eo quod non in-
venissent responsionem rationabilem:
sed tantummodo condemnassent iob.
Igitur heliu respondit iob loquentem:
eo quod seniores essent qui loquebantur.
Cum autem vidisset quod tres respondere non
possent: iratus est vehementer. Re-
spondensque heliu filius barachel buz-
ites dixit. Iunior sum ego: vos autem an-
tiquiores. Ideoque dimisso capite ve-
nitus sum vobis indicare sententiam.
Sperabam enim quod etas prolixior
loqueretur: et annorum multitudo doce-
ret sapientiam. Sed ut video spiritus est
in hominibus: et inspiratio omnipotentis
dat intelligentiam. Non sunt longevi
sapientes: nec senes intelligunt iudicium.
Ideo dicam audite me: ostendam vobis
etiam ego mentis scientiam. Expectavi enim
sermones vestros: audiui prudentiam
vestram. Donec disceptarem in limoni-
bus vestris: et donec putarem vos aliquando
dicere considerabam. Sed ut video non est
qui possit arguere iob: et respondere re-
vobis limonibus eius. Ne forte dicam
invenimus sapientiam: deus periet eum
non homo. Nichil locutus est michi:
et ego non secundum sermones vestros respo-
debo illi. Exinmuerunt nec responderunt

ultra: abstuleruntque a se eloquiū. Quomiam igitur exortavi et non sunt locuti: steterunt nec responderunt ultra: respondebō et ego parcam meā: et ostendam scientiā meā. Plenus sum enim sermonibus: et coarctat me spiritus uteri mei. En venter meus quasi multum absque spiraculo: quasi lagunculas novas dirupit. Loquar et respiciabo paululum: aperiam labia mea et respondebā. Non accipiam personam viri: et deum homini non equabo. Melior enim quam diu subsistam: et si post modicum tollat me factor meus. **xxxii**

Audi igitur iob eloquia mea: et omnes sermones meos audis. Ecce aperui os meū: loquatur lingua mea in faucibus meis. Simpliciter corde meo sermones mei: et sententiā labia mea pura loquuntur. Spiritus dei fecit me: et spiraculum omnipotentis vivificavit me. Si ponas responde michi: et aduersus faciem meā consistet. Ecce et me sicut et te fecit deus: et de roditur luto ego quoque formatus sum. Veritatem miraculū meū nō te recreat: et eloquentia mea non sit tibi grauis. Dixisti ergo in auribus meis: et voce verborū tuorū audiui. Mūdus sum ego et absque dolo: immaculatus et nō est iniquitas in me. Quia querelas in me repperit: ideo arbitrat⁹ ē me inimicū sibi. Posuerunt i ueruo pedes meos: custodiuit omnes semitas meas. Hoc ē ergo in quo nō es iustificatus. Respondebo tibi: quia maior sit deus homine. Aduersum eū contendis: quod nō ad omnia verba responderit tibi. Semel loquit⁹ deus: et secūdo idipsum nō reperit. Per somnium in visione nocturna: quando ieruit sopor super homines: et dormiunt in ledulo. Tunc aperit aures virorum et

reuidens eos inleuit disciplina: ut auertat hominē ab hijs que fecit: et liberet eū de superbia: reuens animā eius a corruptione: et vitā illius ut nō trahat in gladiū. Incepit quoque per ledulam i ledulo: et omnia ossa eius marcescere facit. Abominabilis ei sit in uita sua panis: et anime illius ribus ante desiderabilis. Tabet et caro eius: et ossa que recta fuerant nudabuntur. Appropinquabit corruptioni anima eius: et uita illius morietur. Si fuerit pro eo angel⁹ loquutus unū de similibus ut annūciat hominis equitatem: miserabitur eius et dicit. Libera eū: ut nō descendat in corruptionē. Inueni i quos ei perierit. Consumpta est caro eius a supplicio: reuertat⁹ ad dies adolescentie sue. Deprecabit⁹ deum et placabilis ei erit: et uidebit faciem eius in iubilo: et redet homini iusticiā suā. Respiciet homines et dicit. Peccavi et vere deliqui: et ut erā dignus nō recepi. Liberauit animam suā ne peregeret in interitū: sed uentis lucem uideret. Ecce hec omnia operatur deus tribus uicibus per singulos: ut reuocet animas eorū a corruptione: et illuminet luce uiuentiū. Attende iob et audi me: et tace dum ego loquor. Si autem habes quod loquaris responde michi. Loquere. Volo enim te apparere iustū. Quod si nō habes audi me: tace et docebo te sapiētia. **xxxiii**

Dormitiāns itaque heliu etiam hec locutus est. Audite sapientes uerba mea: et eruditi auscultate me. Auris enim uerba probat: et gustus diiudicat. Iudiciū eligam⁹ nobis: et inter nos uideam⁹ quid sit melius. Quia dixit iob iustus sum: et de subuerit iudiciū meū. In iudicando enim me mediatus est: uolēta sagitta

mea absque ullo pectore. Quis est uir ut est iob qui bibit sublamationē quasi aquam: qui gradit⁹ cū operatibus iniquitatis et abulat cū uiris impijs? Dixit enim non placebit uir doct⁹: et si ruerit cū eo. Ideo uiri cordati audite me. Absit a deo impietas: et ab omnipotente iniquitas. Opus enim hominis reddet ei⁹ iuxta uias singulorū restituet eis. Vere enim deus nō condemnabit fudra: nec dissipatus subuerit iudiciū. Quē cōstituit alius super terram: aut quē posuit super orbē quē fabricat⁹ est? Si dixerit ad eū cor suum: spiritus illius et flatus ad se trahet. Deficiet omnis caro simul: et homo in cinerem reuertet⁹. Si habes ergo intellectū audi quod dicet⁹ auscultā uocē eloqui mei. Nūquid qui nō amat iudiciū sanari potest? Et quomodo tu eū qui iustus est intantū condemnas? Qui dicit regi apostata: qui uocat duces impios. Qui non accipit psonas principū: nec rogauit tyrannū cum disceptaret contra pauperē. Opus enim manū eius sūt uinuli. Subito moriuntur: et in media nocte turbabuntur: p̄stet p̄transibūt et auferet uisum absque manu. Quasi enim eius sup uias hominū: et omnes gressus eorū considerat. Non sunt tenebrę et nō est umbra mortis: ut abscondatur ibi qui operantur iniquitatē. Neque enim ultra in hominis potestate est: ut ueniat ad deum in iudiciū. Conteret multos innumerabiles: et stare faciet alios pro eis. Mouit enim opera eorū: et idcirco inducet nodum et conterent. Quasi impijs: percussit eos in loco uidentū. Quasi de industria recesserunt ab eis: et omnis uias eorū intelligere noluerunt: ut perire faceret ad deū claustrum

egredi: et audiret uocem pauperū. Ipso enim concedere pacem: quis est qui contemneret? Nequid absconderit uultum: quis est qui contempleretur eū? Et super gentes: et super omnes homines. Qui regnare facit hominē ypoctitam p̄ peccata ipsi. Quia ergo ego locutus sū ad deū: te quē nō phibebo. Si erraui tu doce me. Si iniquitatē locutus sum: ultra nō addā. Nūquid a te deus repperit eam: quia displicuit tibi? Tu enim cepisti loqui et nō ego. Quod si quid nō tibi melius loquere. Viri intelligentes loquuntur michi: et uir sapiens audiet me. Iob autē stulte locutus est: et uerba illius nō sonant disciplinam. Patere mi probetur iob iust⁹: ad finem: ne delinas ab homine iniquitatis: quod addit super peccata sua blasphemiam. Quer nos inter cōstringat⁹: et tūc ad iudiciū pro uocet sermonibus suis deū. **xxxiiii**

Audite heliu hec rursum locutus est. Nūquid equa uidetur tibi tua cogitatio: ut diceret iustior deo sum? Dixisti enim. Non tibi placet quod redū est. Vel quid tibi p̄detur: si ego peccauero? Itaque ego respondebo sermonibus tuis: et amicus tuus tecum. Suscipe reliū et intue: et contemplate ethera quod aliorū te sit. Si peccaueris: quid ei nocet⁹? Et si iniquitate fuerit iniquitates tue: quid facies contra eū? Porro si iuste egeris: quid donabis ei: aut quid de manu tua accipiet? Homini qui similis tui est nocet⁹: impietas tua: et filius hominis adiuuabit iusticiā tuā. Propter multitudinem calumniatorū clamabūt⁹ et iubilabūt⁹ p̄ter uim brachij tyrānorū. Et nō dixit ubi est deus qui fecit me: qui dedit carnitina i nocte. Qui docet hos super iumenta terre: et super volucres celi et rudis rō. Ibi clamabūt⁹ et nō respondet

propter superbiam malorum. Non ergo frustra audiet deus: et omnipotens causas singulorum incutiet. Etiam cum dixit non considerat: iudicare tota illo: et reperta tu. Nunc enim non infert furorrem suum: nec ulciscitur scelus valde. Ergo iob frustra aperit os suum: et absque scientia verba multiplicat. **xxxv**

Addens quoque heliu hoc locutus est. Sustine me paululum: et indicabo tibi. Adhuc enim habeo quod pro deo loquar. Reperta scientia meam a principio: et operatore meum probabo iustum. Vere enim absque meditatione sermones mei: et perfecta scientia probabit tibi. Deus potentes non abiicit cum: et ipse sit potens: sed non saluat impios: et iudicium pauperibus tribuit. Non auferet a iusto oculos suos: et reges in solio collocat in perpetuum: et illis eriguntur. Et si fuerint in cathenis: et vinciantur funibus pauperum: indicabit eis opera eorum: et scelera eorum: quia violenti fuerunt. Reuelabitque aurem eorum ut corripiat: et loquetur ut reuertantur ab iniquitate. Si audierit et obliuiscerint: complebunt dies suos in bono: et annos suos in gloria. Si autem non audierint: transibunt per gladium: et consummentur in stulticia. Simulatores et callidi provocant iram dei: neque clamabunt cum vindicta fuerint. Morietur in tempestate anima eorum: et vita eorum inter effeminatos. Scripserit de angustia sua pauper: et reuelabit in tribulatione aure eius. Agitur saluabit te de ore angustio latissime: et non habere fundamentum subter te. Requies autem mens tue erit plena pinguedine. Causa tua quasi impij iudicata est: et causa iudicium recipies. Non te ergo superet ira ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum inclinet te. Deponere

magnitudinem tuam absque tribulatione: et omnes robustos fortitudine. Ne propterea has nodes ut ascendat populus pro eis. Cave ne dedines ad iniquitatem. Nunc enim repisti sequi post misericordiam. Ecce deus recessus in fortitudine sua: et nullus ei similis in legillatoribus. Quis poterit scrutari vias eius: aut quis poterit dicere operas eius iniquitates? Meminerit ergo quod ignores opus eius: de quo teneatur vici. Omnes homines vident eum: unusquisque invenitur procul. Ecce deus magnus vincens scientiam nostram. Numerus annorum eius inestimabilis. Qui auferet stellas pluvie: et effudit nubes ad instar gurgitis. Qui de nubibus fluunt: que pretergunt cuncta desuper. Si voluerit descendere nubes quasi tentorium suum: et fulgurare lumine suo desuper: cardinesque maris operiet. Per hoc enim iudicat populos: et dat escam in istis mortalibus. In manibus abscondit lucem: et precipit ei ut rursus adveniat. Annuntiat de ea amico suo quod possessio eius sit: et ad eam possit ascendere. **xxxvi**

Super hoc cepavit cor meum: et emortui est de loco suo. Audiet auditionem in recedere vocis eius: et sonum de ore illius procedentem. Subter omnes celos ipse considerat: et lumen illius super terminos terre. Post eum rugit sonitus: et tonabit voce magnitudinis sue: et non investigabit cum audita fuerit vox eius. Tonabit deus in voce sua mirabiliter: qui facit magna et inscruabilia. Qui precipit nivem ut descendat in terram: et hiemis pluvias et imbris fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat ut noverint singuli opera sua. Ingressus est bestia latibulum suum: et in antro suo morabitur. Ab interitibus egreditur tempestas: et ab antro feigus.

stante deo cunctis gelu: et rursus latissime fundunt aque. Frumentum desiderat nubes: et nubes spargit lumen suum. Que illustrat cuncta per circuitum quocumque eas voluerit gubernantis duxerit ad omne quod precepit illis super faciem orbis terrarum: sive in una tribu sive in terra sua: sive in quocumque loco misericordie sue eas iusserit inveniri. Ausculta hec iob: et considera mirabilia dei. Numquid scis quando precepit deus pluvias: ut ostenderet lucem nubium eius? Numquid nosti sentias nubium magnas: et perfectas scientias? Nonne vestimenta tua calida sunt cum perfusa fuerit terra aethere? Tu forsitan cum ro fabricas? et celos: qui solidissimi quasi ere fusi sunt. Quid nobis quid dicam? illi. Nos quippe involuimus tenebris. Quis narrabit ei que loquor? Etiam si loqueretur: homo deuorabitur: at nunc non videtur lucem. Subito aer rogetur in nubes: et ventus caeteris fugabit eas. Ab aquilone aurum venit: et a deo formidolosa laudatio. Digne eum inveniri non possumus. Magnus fortitudine et iudicio et iustitia: et enarrari non potest. Ideo timebunt eum viri: et non audebunt contempleri omnes qui sibi videntur esse sapientes. **xxxvii**

Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Quis est iste involutus sententias sermonibus impijs? Accinge sicut vir lumbos tuos: interroga te: et responde michi. Vbi eras quando ponebam fundamenta terre? Indica michi si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras eius si nosti: vel quis recendit super eam lineam? Super quo bases illius solidare sunt? Aut quis dimisit lapidem angulariter? cum me laudaret simul aethra matutina: et iubilaret

omnes filij dei? Quis condidit ostia mare quando erumpebat quasi de vulva pedens: cum ponerem nubem vestimentum eius: et caligine illud quasi panis infantie obvoluerit? Circumdedit illud reminis meis: et posui pedes et ostia: et dixi. Usque huc venies: et non pedes amplius: et hic constringes tumentes fludus tuos. Numquid post ortum tuum precepisti diluvio: et ostendisti aurore locum suum: et tenuisti cruciatae retema terre: recessisti impios re? et? Belluunt ut lutum signaculum: et stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impijs lux sua: et brachium recessum constringetur. Numquid ingressus est profundum maris: et in novissimis abissi deambulasti? Numquid aperte sunt tibi porte mortis: et ostia tenebrosa vidisti? Numquid considerasti latitudinem terre? Indica michi si nosti omnia in qua via lux habitet: et tenebrarum quis locus sit: ut duras unumquodque ad terminos suos: et intelligas sentias domus eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses: et numerum dierum tuorum noveras? Numquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros gradinis aspersisti: que paravi in tempus hostis: in die pugne et belli? Per quam viam spergiat lux: dividatur estus super terram? Quis dedit vehementissimo ymbri rursus: et via sonantis conituit: ut plueret super terram absque homine in deserto ubi nullus mortalium commoratur: ut impleat imum et desolatam: et producat herbas virentes? Quis est pluvie pater: vel quis genuit stillas roris? De cuius utero egressa est glacies: et gelu de celo quis genuit? In similitudinem lapidis aque durantur: et superficies abissi constringitur. Numquid coniungere valebis mirantes stellas plades: aut

giri ardui poteris dissipare? Nunquid productis luciferi in te suo: et re-
sperum sup filio? terre resurgere facies?
Nunquid nosti ordinem celis: et pones
ratione eius in terra? Nunquid eleuabis
in nebulis uocem tuam: et imper aqua-
rum operiet te? Nunquid mites ful-
gura et ibunt: et reuerentia dicet tibi al-
sumus? Quis posuit in visceribus ho-
minis sapientiam: uel quis dedit gallo
intelligentiam? Quis enarrabit coloru
ratione: et coccum celi quis dormire
faciet? Quando fundabat puluis in
terram: et glebe compingebatur? Nunquid
rapies leuem predam: et animam canulor
eius implebis: quando cubat in antea
et in specubus insidians? Quis pre-
parat coruus escam suam: quando pul-
li eius clamant ad deum vagantes eo
quod non habent cibos? **xxxv**

Nunquid nosti tempus partus:
ubi in partu: uel parturientes
creas obseruasti? Dinumerasti men-
ses conceptus earum: et scisti tempus par-
tus earum? Incuruatur ad fetum: et parit:
et rugitus emittit. Separantur filij
earum: et pergunt ad pastum: egrediuntur: et non
reuerentur ad eas. Quis dimisit onagrum
liberum: et uincula eius quis soluit?
Cui dedi in solitudine domum: et taber-
nacula eius in terra saluginis. Con-
tenuit multitudinem ciuitatis: clamorem
reparatoris non audit. Circumspicit motum
pastue sue: et uirginitas queque perquirat.
Nunquid uolet riuocare seruire tibi:
aut morabitur ad presepem tuum? Nunquid
alligabis riuoceros ad aratum loro
tuo: aut coccinget glebas uallium post-
te? Nunquid fiducia habebis in ma-
gna fortitudine eius? Et derelinques
ei labores tuos? Nunquid credes illi
quoniam sementem reddet tibi: et area

tuam congreget? Penna strucionis simi-
lis est pennis herodij: et accipietis. Qua-
do derelinquit oua sua in terra: tu for-
sitan in puluere calefacies ea? Oblin-
satur quod pes contulit ea: aut bestia a-
git contrahat. Duratur ad filios suos
quasi non sint sui: frustra laborauit
nullo timore rogere. Prinauit enim
eam de sapientia: nec dedit illi intelli-
gentiam. Cum tempus fuerit in altis alas
eius: decidit equum et alensorem eius.
Nunquid ptebis equo fortitudine: aut
circudabis collo eius hinnitus? Nun-
quid suscitabis eum quasi locustas? Gloria
narium eius terror: terra uigula fodit.
Exultat audacter: in occursum pregit
armatis. Contemnit pauorem: nec redit
gladius. Sup ipsum sonabit pharetra:
vibrabit hasta et clipeus. Freuens et
frangens sorbet terram: nec reputat tube
sonare clangorem. Vbi audierit buci-
nam dicit uah: procul odoratur bel-
lum: et hortatione ducit: et uolatu eger-
citus. Nunquid per sapientiam tuam plume-
scit accipiter: repandens alas suas ad
austrum? Nunquid ad preceptum tuum eleua-
bitur aquila: et in arduis ponet nidum
suum? In petris manet: et in precipitiis
silicibus comoratur: atque inaccessis rupi-
bus. Unde contemplet escam: et de lon-
ge uellit eius prospiciat. Nulli eius lam-
bunt sanguinem: et ubique cadaver fu-
erit statim adest. Et adiecit dominus:
et locutus est ad iob. Nunquid qui
contendit cum deo: tam facile conqui-
esceat? Viri qui arguit deum: debet et
respondere ei. Respondens autem iob do-
mino dixit. Qui leuiter locutus sum:
respondere quid possum? Manum
meam ponam super os meum. Vni
locutus sum quod uana non dixissem: et al-
terum: quibus ultra non addam. **xl**

Respondens autem dominus iob de turbi-
bus: et dixit. Accinge sicut uir lumbos
tuos: interrogabo te: et indica mihi.
Nunquid iratus facies iudicium meum:
et condemnabis me ut iustificeris? Et
si habes brachium sicut deus: et uoce si-
mili tonas: circunda tibi decorem: et in sub-
lime erigere: et esto gloriosus et specio-
sus induere uestibus. Disperge supbos
in furore tuo: et confunde eos: et respici-
ens omne arrogante humilia. Respi-
ce riuos supbos: et confunde eos: et co-
tere impios in loco suo. Absconde eos
in puluere simul: et facies eorum demerge
in foueam: et ego confortabor: quod saluare
te possit depreca tua. Ecce behemoth
quem feci tecum: sicut quasi bos comeder.
Fortitudo eius in lumbis eius: et uires
illius in umbilico uentris eius. Brengit
cauda sua quasi cedrum: nerui testiculo-
rum eius plecti sunt. Vasa eius uelut fi-
stule eris: et cunctilago illius quasi lami-
ne ferre. Ipse est principium uiarum dei.
Qui fecit eum applicabit gladium eius:
hinc motes herbas fecit. Vires bestie
agri ludet ibi: sub umbra dormit in
secreto calami: et locis humilibus. Pro-
regunt umbre umbram eius: circunda-
bunt eum salices torrentis. Ecce absor-
bebit flumem: et non mirabitur: et habet fi-
duciam quod influat iordanis in os eius.
In oculis eius quasi hamo capiet eum:
et in sudibus perforabit nares eius. An re-
trahere poteris leuiathan hamo: et si-
ne ligabis linguam eius? Nunquid po-
nes circulum in naribus eius: aut armit-
la perforabis maxillam eius? Nunquid
multiplicabit ad te precos: ut loquetur
tibi mollia? Nunquid fecerit tecum pactum:
et accipies eum seruum sempiternum? Nunquid
illudet ei quasi aurum: aut ligabis eum
anallis tuis? Concidet eum amicus:

diuidet illum negotiatores. Nunquid
implebis sagenas pelle eius: et gurgu-
stium piscium capite illius? Pones sup eum
manum tuam? Memoro belli: nec ultra ad-
das loqui. Ecce spes eius frustrabitur:
et uideris cunctis precipitabit. **xli**

Non quasi crudelis suscitabo eum.
Quis enim resistere possit uultui
meo: et quis ante dedit michi ut reddam
ei? Vires que sub celo sunt mea sunt. Non
parca ei uerbis poteris: et ad depre-
candum compotis. Quis reuelabit faciem
indumenti eius? Et in medium oris eius
quod intrabit? Portas uultus eius quis ap-
riet? Per gremium dentium eius formido: cor-
pus illius quasi scuta fulilia: et padum
squamis se premittibus. Vires uni co-
iungitur: et ne spiraculum quidem intrat
per eas. Vires alteri adheret: et tenen-
tes se nequaquam separabuntur. Sertuta-
tio eius splendor ignis: et oculi eius ut
palpebre diluculi. De ore eius lampades
predeunt: sicut rede ignis accense de
naribus eius: predeunt sicut olle suc-
cense atque feruentis. Halitus eius pru-
nas ardere facit: et flamma de ore eius
egreditur. In collo eius morabitur fortitu-
do: et facies eius predeunt egestas. Membra
carnium eius coherencia sibi. Mittere co-
tra eum fulmina: et ad locum alium non feren-
tur. Cor eius indurabit: quasi lapis: et
stringetur quasi malliatis incus. Cum
sublat fuerit timebunt angeli: et teriti
purgabuntur. Cum apprehenderit eum gla-
dius subsistere non poterit: neque hasta
neque torax. Reputabit eum quasi paleam
fecerit: et quasi lignum putredum es. Non
fugabit eum uir sagittarius: in stipulam
uersi sunt ei lapides funde. Quasi si-
pulam estimabit malleum: et decidet
vibrantem hastam. Sub ipso erunt ra-
dij solis: et sterneret sibi aurum quasi lutum.

seuerescere faciet q̄si ollā profundum
maris: ponet quasi cū uingenta bulli-
unt. Post eum lucebit semita: estima-
bit abissum quasi scirentem. Non
est super terram potestas que compa-
retur ei: qui factus est ut nullum ti-
meret. Quis sublimis uidet: ipse est rex
super uniuersos filios superbie. *Ex*

Respondens autem iob dñs dixit.
Scio q̄a omnia potes: et nulla te
latet cogitatio. Quis est iste qui celat
cōsiliū absq̄ scientia? Ideo insipienter
locutus sum: et que ultra modū excede-
rent scientia mea. Audi et ego loquar:
interrogabo te et respōde michi. Au-
diu auri audiu te: nūc autē oculus
meus uidet te. Idcirco ipse me rep̄hen-
do: et ago penitentia in fauilla et cine-
re. Postq̄ autē locutus est de uerba hec
ad iob: dixit ad eliphaz themanitem.
Gratus est furor meus in te et in duob̄
amicis tuis: quoniam nō estis locuti
corā me rectū sicut seruus meus iob. Su-
mite ergo uobis septem thauros et se-
ptem arietes: et ire ad seruū meū iob:
et offerre olocautum pro uobis. Iob
autē seruus meus orabit pro uobis. Faci-
em ei⁹ suscipiā: ut nō uobis impute-
tur culpa. Neq̄ enī locuti estis ad me
recta: sicut seruus meus iob. Abierūt ergo
eliphaz themanites et baldad thinites
et sophar naamatites et fecerūt sicut
locutus fuerat dñs ad eos: et suscepit
deus faciem iob. Dñs q̄ conuersus
est ad penitentia iob: cū oraret pro a-
micis suis. Et addidit domin⁹ omnia
quęcūq̄ fuerāt iob duplicia. Venērūt
autē ad eū omnes fratres sui et uniuerse
sorores sue et cūdi qui nouerāt eū pri-
us: et comederūt cū eo panē in domo
eius. Et nouerūt sup eū caput: et cōso-
lati sūt eū sup omni malo qd̄ intulerat

dñs sup eum: et dederūt ei uniuersaq̄
quę unam et auream auream unā.
Dñs autē benedixit nouissimis iob
magis quā principio ei⁹. Et facta sūt
ei quatuordecim milia ouiu et sex mi-
lia cameloru: et mille iuga bouū et mil-
le alme: et fuerūt ei septē filij et tres filie.
Et uocauit nomē unius dñe: et nomen
secunde cassiam: et nomē tercię cornubi-
bi. Nō sunt autē inuenire mulieres spe-
ciose sicut filie iob: in uniuersa terra. De-
ditq̄ eis pater suus hereditatē inter fra-
tres eorū. Vixit autē iob post hec centū
quadragesimū annos: et uidit filios suos et fi-
lios filiorū suorū usq̄ ad quartā gene-
rationē: et mortu⁹ ē senex et plenus dñtū.
Explicit liber iob: incipit plogus

Daltemū romē dudū pol-
tus emendat: et iuxta septu-
aginta interpretes: licet cur-
sum magna tamē ex parte
correcta. Quod quia rursū uidetis
o paula et eustochij scriptorū uicio de-
prauatū: plurq̄ antiquum errorem q̄
nouā emendationē ualere: me cogitis
ut ueluti quodam nouali scissū iam
arui exerceam: et obliquis sulcis rena-
scentes spinas eradiceam: equū esse dice-
tes: ut qd̄ cerebro pullulat cerebrus suc-
cidatur. Unde consueta pfatione cō-
moneo: tam uos quibz forte labor iste
desudat: quā eos qui exemplaria isti
uimodi habere uoluerūt: ut q̄ diligen-
ter emendauit: cū cura et diligētia nāl-
scribantur. Notet sibi uniuersq̄: uel
iactent lineā: uel radiāia signa: id
est obelos: uel asteriscos: et ubiq̄
uiderit uirgulā pcedentem: ab ea usq̄
ad duo pūda que impressim⁹: sciat in
septuaginta translatoribus plus ha-
bere: ubi autē p̄p̄erit stelle similitudinē.

de hebreis uoluntatibz additū noue-
rit eque usq̄ ad duo pūda: iuxta theo-
dionis dumtaxat editionē: qui sum-
plitate huiusmodi a septuaginta inter-
pretebus nō discordat. Hec ergo et uo-
bis et studioso cuiq̄ fecisse me sciens:
nō ambigo multos fore: qui uel inui-
dia uel suspēctio maleuolē contemere
et uidere predara quam discere: et de
turbulento magis riuo quam de pu-
rissimo fōre potare. *Explicit plogus: incipit*

Batus uir qui nō
abijt in cōsilio im-
piorū: et in uia pe-
ccatorum nō stetit:
et in cathedra p̄sti-
tū nō sedit. Sed
in lege domini uolūtas eius: et in lege
eius meditabit die ac nocte. Et erit
tamq̄ lignū quod plāratum est secus
decursus aquarū: qd̄ fructū suū dabit
in tēpore suo. Et foliū eius nō defluet: et
omnia quęcūq̄ faciet prosperabūtur.
Nō sic impij: nō sic: sed tamq̄ pul-
uis que proicit uetus a facie ree. I-
deo nō resurgūt impij i iudicio: neq̄
peccatores in cōsilio iustorū. Quoni-
am nouit dominus uia iustorū: et iter
impiorum p̄cabit. *Psalmus dauid*
Quare fecerūt gētes: et ipsi me-
ditati sunt inania? Abierūt
reges terre et principes cōuenerunt in
unū: aduersus dñm et aduersus cristū ei⁹.
Dirumpam⁹ uincula eorū: et p̄ciam⁹
a nobis iugū iporū. Qui habitat in ce-
lis iridebit eos: et dñs subleuabit eos.
Tunc loquet⁹ ad eos in ira sua: et in
furore suo cōturbabit eos. Ego au-
tem cōstitui sum rex ab eo super syon
montem sanctū ei⁹: p̄dicās p̄ceptū
eius. Dominus dixit ad me filius

meus es tu: ego hodie genui te. *Ps*
Bula a me et dabo tibi gentes heredi-
tatem tuā: et possessionē tuā in inuē-
tione tua. Reges eos i uirga ferrea: et tan-
q̄ uas figuli cōstringes eos. Et nūc
reges intelligite: erudimini q̄ iudica-
tis terrā. Seruite dñs i timore: et ex-
ultate ei cū tremore. Apprehēditē di-
sciplinam: ne quādo irascatur domi-
nus et peccatis de uia iusta. Quia eg-
ressus in breui ira eius: brati omnes
qui cōfidunt in eo. *Ps dauid tuum*
fugiet asane ab salom filij sui.

Domine qd̄ multiplicati sunt qui
tribulat me: multi insurgūt ad-
uersum me. Multi dicūt anime mee:
nō est salus ipsi in deo eius. Tu autē
dñe suscepisti me: es gloria mea et re-
altas caput meū. Uoce mea ad do-
minū clamauī: et exaudiuit me de mō-
te sancto suo. Ego domini et soporatus
sum: et resurrexi quia dñs suscepit me.
Nō timebo milia populi circūdan-
tis me: exurge dñe saluū me fac deus
meus. Quoniam tu p̄cisti omnes
aduersantes michi sine causa: dentes
peccatorū cōtriuisti. Domini est sal⁹:
et super populū tuum benedictio tua.
Incipit uicium ps dauid
Cum inuocare exaudiuit me deus
iusticie mee: i tribulatione dila-
tasti michi. Misere mei: et exaudi o-
rationē meā. Filij hominū usq̄ quo
gravi corde: ut quid diligitis uanita-
tem et queritis mendacium? Et scitote
quoniam mirificauit dñs factum suū:
dñs exaudiet me cū clamaueo ad eū.
Irascimini et nolite peccare: qui di-
citis in cordibus uestris in cubilibus
uestris compungimini. Sacrificate
sacrificiū iusticie et sperate in domino:
multi dicunt q̄s ostendit nobis bona.

Signatum est super nos lumen vul-
tus tui domine: reddisti leticiam in cor-
de meo. **A**scendu fecerunt vini et olei
tui: multiplicati sunt. **I**n pace in id-
ipsum: dormiam et requiescam. **Q**uo-
nia tu domine: singulariter in spe co-
stitisti me. **I**usque pro ea que heredi-
tatem consequitur. **ps dauid.**

Verba mea auribus percipe domi-
ne: intellige clamorem meum.
Intende voci orationis mee: rex me-
us et deus meus. **Q**uonia ad te ora-
bo domine: mane egredies vocem meam.
Mane astabo tibi et videbo: quonia
am non des? volens iniquitatem tu es.
Neq; habitabit iuxta te malignus:
neq; permanebit iniustus ante oculos
tuos. **O**disti omnes qui operantur
iniquitatem: perdes omnes qui loquun-
tur mendacium. **V**irum sanguinum et
dolosum abominabitur dominus: ego autem
in multitudine misericordie tue. **I**n-
noibo in domum tuam: adorabo ad
templum sanctum tuum in timore tuo. **D**ne
deduc me in iusticia tua: propter in-
imicos meos dirige in conspectu meo vi-
am meam. **Q**uonia non est in ore eorum
veritas: cor eorum vanum est. **S**epulcrum
patens est guttur eorum: lingua sua do-
lose agebat: iudica illos deus. **D**e-
cidant a cogitationibus suis: secundum
inlicitudinem impietatum eorum repelle eos:
quonia irascuerunt te domine. **E**t letent
omnes qui sperant in te: in eternum re-
ultrabit et habitabis in eis. **E**t glo-
riabitur in te omnes qui diligunt no-
men tuum: quonia tu benedices ius-
to. **D**omine: ut sancto bone voluntatis
tue coronasti nos. **I**usque in iura-
mentis pro octava. **ps dauid.**

Domine ne in furore tuo arguas
me: neq; ira tua corripas me.

Miserere mei domine quonia infernus
sum: sana me domine quonia contumata
sunt ossa mea. **E**t anima mea turbata
est valde: et tu domine usque quo? **Q**on-
uertere domine et eripe animam meam: saluum
me fac propter misericordiam tuam. **Q**uo-
nia non est in morte qui memor sit
tui: in inferno autem quis confitebit tibi?
Laboravi in gemitu meo: lava bo
per singulas nodos lectum meum: lacrimis
meis stratum meum rigabo. **T**urbatus
est a furore oculus meus: inueteravi
inter omnes inimicos meos. **O**stendi-
te a me omnes qui operamini iniqui-
tatem: quoniam egredietur dominus vocem fletus
mei. **E**xaudiuit dominus deprecationem meam:
dominus orationem meam suscepit. **E**t rube-
scat et conturbentur vultus omnes inimi-
ci mei: conturbentur et erubescant valde ve-
lociter. **I**usque in iura-
mentis pro octava. **ps dauid.**

Domine deus meus in te speravi:
saluum me fac ex omnibus persequen-
tibus me et libera me. **N**e quando ra-
piat ut leo animam meam: dum non est qui
redimat neq; qui saluum faciat. **D**ne
deus meus si feci istud: si est iniquitas
in manibus meis. **S**i reddidi retribu-
entibus michi mala: decidam merito
ab inimicis meis inanis. **P**ersequa-
tur inimicus animam meam et comprehen-
dat: et conculcet in terra vitam: et glo-
riam meam in pulverem deducat. **E**t
surge domine in ira tua: et exalta-
re in finibus inimicorum meorum. **E**t exur-
ge domine deus meus in precepto quod
mandasti: et synagoga populi circunda-
bit te. **E**t propter hanc in alium regrede-
re: dominus iudicat populos. **I**udica me
domine secundum iusticiam meam: et secundum in-
nocentiam meam super me. **C**onsumet
nequitia peccatorum: et diriges iustum

secutans corda et retes deus. **I**ustum
ad iudicium meum a domino: qui saluos facit
rectos corde. **D**eus iudex iustus fortis
et pater: nunquid irascitur per singu-
los dies. **N**isi quies fueritis gladium
suum vibravit: arcum suum tetendit et pa-
rauit illum. **E**t si eo parauit vasa mor-
tis: sagittas suas ardentibus effecit.
Ecce parturit iniusticia: concepit do-
lorem et peperit iniquitatem. **L**acu aper-
ruit et effodit eum: et incidit in foueam quam
fecit. **Q**uoniam conuertitur dolor eius in caput
eius: et in vertice ipsius iniquitas eius
descendit. **O**stendebat dominus secundum iusti-
ciam eius: et plalla nomini domini altissimi.

Iusque in iura-
mentis pro octava. **ps dauid.**
Domine dominus noster: quam ammi-
rabile est nomen tuum in universa
terra. **Q**uonia elevata est magni-
fidentia tua: super celos. **E**t ore infan-
tium et lactentium perfectisti laudem propter
inimicos tuos: ut destruas inimicum
et vltorem. **Q**uonia videbo celos tuos
opera digitorum tuorum: luna et stella
que tu fundasti. **Q**uid est homo qui
memor es eius? aut filius hominis quonia
am visceras eius. **M**inuiti enim paulomi-
nus ab angelis: gloria et honore co-
ronasti eum: et constituisti eum super opera
manuum tuarum. **O**mnia subiecisti sub
pedibus eius: oves et boues universas:
insuper et pecora capi. **O**lucres celi et
piscis maris: qui perambulacum semitas
maris. **D**omine dominus noster: quam
amirabile est nomen tuum in universa terra.

Iusque in iura-
mentis pro octava. **ps dauid.**
Confitebor tibi domine in toto corde
meo: narrabo omnia mirabilia
tua. **L**aborabor et exultabo in te: psalla
nomini tuo altissime. **I**n conuerten-
do inimicum meum retrosum: infernia-
bunt et peribunt a facie tua. **Q**uonia

fecisti iudicium meum et causam meam:
sedisti super thronum qui iudicas iustici-
am. **I**ncepisti gentes et percipisti impi-
us: nomen eorum delesti in eternum: et in se-
culum seculi. **I**nimici defecerunt fames in
fine: et ciuitates destruxisti. **P**ercipisti me-
moriam eorum cum sonitu: et dominus in eternum
permanet. **P**araui in iudicio thro-
num suum: et ipse iudicabit orbem terre in
equitate: iudicabit populos in iusticia.
Et factus est dominus refugium pauperi:
adiutor in opportunitatibus in tribula-
tione. **E**t speret in te qui nouerunt
nomen tuum: quonia non dereliquisti
querentes te domine. **P**sallic domini qui ha-
bitat in syon: annunciate inter gentes
studia eius. **Q**uonia requiretis san-
guinem eorum recordatus est: non est oblitus
clamorem pauperum. **M**iserere mei do-
mine: vide humilitatem meam de inimi-
cis meis. **Q**ui exaltas me de portis
mortis: ut annunciem omnes lauda-
tiones tuas in portis filie syon. **E**t
ultrabo in salutari tuo: infixe sunt gen-
tes in interitu quem fecerunt. **I**n laqueo
isto quem abscondit: comprehensus est
pes eorum. **C**ognoscitur dominus iudi-
cia faciens: in operibus manuum suarum
comprehensus est peccator. **C**onuertan-
tur peccatores in infernum: omnes gen-
tes que obliuiscuntur deum. **Q**uonia
non in fine obliuio erit pauperis: pati-
entia pauperum non peribit in fine. **E**t
surge domine non confortetur homo: iudice-
tur gentes in conspectu tuo. **C**onstitu-
e domine legillatorem super eos: ut sciant
gentes quoniam homines sunt. **Q**uid
domine recessisti longe: despicias in opor-
tunitatibus in tribulatione. **O**mnis su-
perbie impius incenditur pauper: com-
prehenditur in consiliis quibus cogi-
tant. **Q**uonia laudat peccator in

desiderijs anime sue: et iniquus be-
dicatur. **E**xacerbavit dñm peccator:
secundu[m] multitudinē ire sue non que-
ret. **N**on est de[us] in cōspēctū eius: in-
quinare sunt viē illi in omni tēp[or]e. **I**n-
fecit iudicia tua a facie eius: omni-
um inimicor[um] suorū dominabit[ur]. **O**i-
xit enī in corde suo: nō movebor a ge-
neratione in generationē sine malo.
Quius maledictione os plēnū est et
amaritudine et dolo: sub lingua ei[us]
labor et dolor. **S**edet in insidijs cū di-
uitijs in occultis: ut interficiat inno-
cētē. **O**culi ei[us] in paup[er]ē respiciūt:
insidiat in abscondito quasi leo in spe-
lunca sua. **I**nsidiat ut rapiat pau-
perem: rapere paup[er]ē dñs attrahit eū.
In laqueo suo humiliabit eū: incli-
nabit se et cadet cū dñatus fuerit pau-
per. **O**ixit enī in corde suo: oblitus
est deus: auertit facie suā ne videat in-
finem. **E**surge dñe deus: et exaltetur
manus tua: ne obliuiscaris paup[er]ē.
Propter quid irascantur impijs dñs:
dixit enī in corde suo nō requirer. **V**i-
des quoniam tu laborē et dolorem cō-
sideras: ut tradas eos in man[us] tuas.
Et ibi derelictus est paup[er]: orphano
tu eris adiutor. **C**ontere brachium
peccatoris et maligni: queretur pec-
cator illi et nō inuenietur. **D**ominus
regnabit in eternū et in seculū seculi: pe-
ribitis gentes de terra illi. **D**esideri-
um paup[er]is exaudivit dñs: paratio-
nē cordis eor[um] audiuit auris tua. **I**n-
dicare pupillo et humili: ut non ap-
ponat vltra magnificare se homo su-
per terram. **I**nfine[m] ps[almi] dauid.
In dñō confido quomodo dicatis anime
mee: transigra in mōtem sicut pal-
ler. **Q**uoniam ecce peccatores inende-
runt arcū: parauerūt sagittas suas

in pharetra: ut sagittent in obscuro
redos corde. **Q**uoniam que p[er]fecisti de-
struxerūt: iustus autē quid fecit. **O**ne
in templo sancto suo: dñs in celo sed[er]
eius. **O**culi ei[us] in paup[er]em respiciūt:
palpebre eius interrogāt filios homi-
nū. **O**ns interrogat iustū et impiū:
qui autē diligit iniquitatem odit ani-
mā suā. **P**luer sup[er] peccatores laque-
os: ignis et sulphur et spirit[us] pellay
pars calicis eor[um]. **Q**uoniam iustus dñs et
iusticias dilexit: equitatem vidit vult[us]
ei[us]. **I**nfine[m] ps[almi] dauid pro octaua.
Salutem me fac dñe quoniam defecit
sanctus: quoniam diminute sunt ve-
ritates a filijs hominū. **V**ana locu-
ti sunt uniu[er]siq[ue] ad proximū suū:
labia dolosa in corde et corde locuti
sunt. **D**isperdat dñs uniu[er]sa labia
dolosa: et linguam magniloquam.
Qui dixerit linguā n[ost]ram magnifi-
cābim[us]: labia n[ost]ra a nobis sunt:
quis noster dñs est. **P**ropter miseri-
am inopi et gemitu paup[er]is: nūc re-
surgā dicit dñs. **P**onā in salutari:
fiducialiter agā in eo. **E**loquia dñi
eloquia casta: argētū igne examina-
tū: probatū tere purgatū sepius.
Tu domine tuabis nos et custodi-
es nos: a generatione hac in eternū.
In circuitu impij ambulānt: secun-
dum altitudinem tuam multiplicasti
filios hominū. **I**nfine[m] ps[almi] dauid.
Usque quo dñe obliuisceris me in-
finem: usque quo auertis facie tuā
a me. **Q**uādiu ponā cōsilia in ani-
mā meā: dolor in corde meo per diē.
Usque quo exaltabitur inimic[us] me[us]
sup[er] me: respice et exaudi me dñe deus
me[us]. **I**llumina oculos meos ne vni[us]
obdormiā in mōte: ne quādo dicat in-
imicus meus preualui aduersus eum.

Qui tribulat me exultabit si motus
fuerit: ego autē in misericordia tua spe-
raui. **E**xultabit cor meū in salutari
tuo: cantabo domino qui bona rei-
buit michi: et psallam nomini domi-
ni altissimi. **I**nfine[m] ps[almi] dauid.
Dixit insipiens in corde: nō est de[us].
Corrupti sunt et abominabi-
les facti sūt in studijs suis: nō est qui
faciat bonū nō est usq[ue] ad unū. **D**o-
minus de celo prospexit sup[er] filios ho-
minū: ut videat si est intelligens aut
requirēs deū. **O**mnēs declinauerunt
simul inuides facti sunt: non est qui
faciat bonū nō est usq[ue] ad unū. **S**e-
pulcrū patris est guttur eor[um]: lingua
suis dolose agebant: venenū aspidū
sub labijs eor[um]. **Q**uorū os maledicti-
one et amaritudine plēnū est: veloces
pedes eor[um] ad effundendū sanguinē.
Confessio et infelicitas in vijs eor[um]: et
uiam pacis nō cognouerūt: nō est ti-
mor dei ante oculos eor[um]. **N**onne co-
gnoscent omnes qui operantur iniqui-
tatem: qui deuorat plebē meā sicut e-
scam panis. **D**ominū non inuoca-
uerūt: illic cepidauerūt timore ubi nō
erat timor. **Q**uoniam dñs in generati-
one iusta ē: cōsiliū in opib[us] studitis:
quoniam dñs spes ei[us] est. **Q**uis dabit re-
hōm salutare israel: cum auerterit dñs
captiuitatē plebis sue exultabit iacob
et letabitur israel. **I**nfine[m] ps[almi] dauid.
Domine q[uo]d habitabit in taberna-
culo tuo: aut quis requiescet i
monte sancto tuo. **Q**ui ingredit sine
macula: et operatur iusticiā. **Q**ui
loquit veritatem in corde suo: qui non
egit dolum in lingua sua. **H**ec fecit
proximo suo malum: et obprobriū
nō accepit aduersus proximos suos.
Ad nichilū deductus est i cōspēctū ei[us]

malignus: timentes autē dñm glori-
ficat. **Q**ui iurat proximo suo et non
decipit: q[uo]d pecuniā suā nō dedit ad usu-
ram: et numera sup[er] innocentē nō ac-
cepit. **Q**ui facit hec: nō movebit in
eternum. **T**ituli inscripcō ipsi dauid.
Conserua me dñe quoniam speraui
in te: dixi dñs de[us] meus es tu:
quoniam bonor[um] meor[um] nō eges. **S**andis q[ui]
sunt in terra eius: mirificauit omnes
voluntates meas in eis. **M**ultiplica-
te sunt infirmitates eor[um]: postea acce-
lerauerūt. **N**on congeegabo cōuentū-
cula eor[um] de sanguinibus: nec memor-
ero nomina eor[um] p[er] labia mea. **D**omi-
nus pars hereditatis mee et calicis
mei: tu es qui restitues hereditatē me-
am michi. **F**unes reciderūt michi in
predarijs: etenim hereditas mea p[er]dara
est michi. **B**enedicā dñm qui tribuit
michi intellectū: insup[er] et usq[ue] ad no-
ctem interpreciet me retes mei. **P**ro-
uidebā dñm in cōspēctū meo semper:
quoniam a dectis est michi ne cōmoue-
ar. **P**ropter hoc letatū est cor meū et
exultauit lingua mea: insup[er] et rati-
o mea requiescet in spe. **Q**uoniam nō de-
relinques animā meā in inferno: nec
dabis sanctū tuū videre corruptionē.
Notas michi fecisti vias vite: adim-
plebis me leticia cum vultu tuo: dele-
dationes in depecta tua usq[ue] in finem.
Exaudi dñe iusticiā. **D**eus dauid.
Eam meā: intende deprecationē
meā. **A**uribus p[er]ipe deprecationē meā:
non in labijs dolosis. **D**e vultu tuo
iudiciū meū prodeat: oculi tui videāt
equitatem. **P**robasti cor meū et visi-
tasti node: sicut me examinaisti et nō
est inuenta in me iniquitas. **U**t nō
loquatur os meū op[er]a hominū: pro-
pter verba labior[um] tuorū ego custodiui

uias duras. **P**erice gressus meos
in seminis tuis: ut non inuenerim ve-
stigia mea. **E**go clamaui qui exau-
disti me deus: inclina aure tua michi
et exaudi uerba mea. **M**iserere
cordias tuas: qui saluos facis spera-
tes in te. **R**esistentibus deprece tue tu
fodi me: ut pupilla oculi. **S**ub um-
bra alarum tuarum prege me: a facie im-
pioy qui me afflixerunt. **I**nimici mei
animam meam circumdederunt: adipe suum
condulserunt: os eorum locutus est superbia.
Provincies me nunc circumdederunt me:
oculos suos statuerunt dedinare in terram.
Susceperunt me sicut leo paratus ad
predam: et sicut ranulus leonis habitans
in abditis. **E**xurge domine puerum eum
et supplantam eum: reipe animam meam ab
impio: seameam tuam ab inimicis meis
tue. **O**ne a paucis de terra diuide eos
in uita eorum: et de absconditis tuis ad-
implet est uenter eorum. **S**aturati sunt
filij: et dimiserunt reliquias suas par-
uulis suis. **E**go autem in iusticia appa-
rebo aspectui tuo: factus es tu apparuerit
gloria tua. **I**ustus puer domini dauid qui
locutus est domino uerba ista huiusmodi quia
eripuit eum dominus de manu omni inimici
eorum et de manu saul et de manu
diligam te domine fortitudo mea: dominus
firmamentum meum et refugium meum
et liberator meus. **D**eus meus adiutor
meus: et sperabo in te. **P**roductor
meus: et cornu salutis mee: et susceptor
meus. **L**audas inuocabo dominum: et
ab inimicis meis saluus ero. **Q**uia cum-
dederunt me dolores mortis: et torren-
tes iniquitatis conturbauerunt me. **D**o-
lores inferi circumdederunt me: preorcu-
pauerunt me laquei mortis. **I**n tribu-
latione mea inuocaui dominum: et ad-
dum meum clamaui. **E**t exaudivit de

templo sancto suo uoce meam: et cla-
mor meus in conspectu eius inuocauit in
aures eius. **Q**uoniam mota est et conue-
ruit terra: fundamenta montium contur-
bata sunt et commota sunt: quoniam
iratus est eis. **A**scendit fumus in ira e-
ius: et ignis a facie eius exarsit: car-
bones succensi sunt ab eo. **I**ndina-
uit celos et descendit: et caligo sub pe-
dibus eius. **E**t ascendit super cherubim
et volauit: volauit super penas uentorum.
Et posuit tenebras latibulum suum: et
tenuit eum tabernaculum eius: tenebrosa a-
qua in nubibus aeris. **P**refulgore in
conspectu eius nubes transiit: gran-
do et carbones ignis. **E**t inuocauit de
celo dominus: et altissimus dedit uocem su-
am: grando et carbones ignis. **E**t
misit sagittas suas: dissipauit eos:
fulgura multiplicauit et conturbauit e-
os. **E**t apparuerunt fontes aquarum:
et reuelata sunt fundamenta orbis ter-
rarum. **A**b increpatione tua domine: ab
inspiratione spiritus ire tue. **M**isit
de summo et accepit me: et assumpsit
me de aquis multis. **E**xipuit me de
inimicis meis fortissimius: et ab his qui
oderunt me: quoniam confortati sunt su-
per me. **P**roreuerunt me in die afflic-
tionis mee: et factus est dominus productor me-
us. **E**t eduxit me in latitudinem: sal-
uum me fecit qui uoluit me. **E**t retri-
buit michi dominus secundum iustitiam meam:
et secundum puritatem manuum mearum
retribuet michi. **Q**uia custodisti uiam
domini: nec impie gessi a deo meo.
Quoniam omnia iudicia eius in conspe-
ctu meo: et iusticias eius non repuli
a me. **E**t ero immaculatus tui erga: et ob-
secrabo me ab iniquitate mea. **E**t re-
tribuet michi dominus secundum iustitiam meam:
et secundum puritatem manuum mearum

in conspectu operatorum eius. **Q**um sancto
laudatus eris: et cum uero innocente innocens
eris. **E**t cum electo electus eris: et cum puer-
so pueris. **Q**uoniam tu populum humile
saluum facies: et oculos superborum humili-
abis. **Q**uoniam tu illuminas lucem
nam meam domine: deus meus illumina-
tenebras meas. **Q**uoniam te eripiar
a temptatione: et in deo meo transgre-
diar murum. **D**eus meus: inpolluta uia
eius: eloquia domini igne examinata:
protector est omnium sperantium in se.
Quoniam quis deus preter dominum: aut
quis deus preter deum nostrum. **D**eus qui
percepit me uirtute: et posuit immacu-
latam uiam meam. **Q**ui perficit pedes me-
os tanquam ceruorum: et super recessa statues
me. **Q**ui docet manus meas ad pre-
lium: et posuisti ut arcum eorum brachia
mea. **E**t dedisti michi protectionem
salutis tue: et deprece tua suscepit me.
Et disciplina tua corripuit me in fine:
et disciplina tua ipsa me docebit. **O**-
lata est gressus meos subter me: et non
sunt inuenerata uestigia mea. **P**erse-
quar inimicos meos: et comprehendam
illos: et non conuertar donec deficiant.
Confingam illos nec poterunt stare:
cadent subter pedes meos. **E**t pre-
uincisti me uirtute ad bellum: et supplan-
tasti insurgentes in me subter me. **E**t
inimicos meos dedisti michi dorsum:
et odientes me dissipasti. **C**lama-
uerunt nec erat qui saluos faceret ad
dominum: nec exaudivit eos. **E**t com-
minauit eos in puluere ante faciem uen-
ti: ut lutum platearum delebo eos. **E**xipi-
es me de contradiotionibus populi: consti-
tues me in caput gentium. **P**opulus quem
non cognoui euertit michi: in audiu-
aurem obediuit michi. **F**ilij alieni me-
riti sunt michi: filij alieni inuenerant

sunt: et claudicauerunt a senectute suis.
Quoniam dominus et benedictus deus meus: et ex-
altatus deus salutis mee. **D**eus qui das
vindictas michi et subdis populos
sub me: liberator meus de inimicis me-
is iracundis. **E**t ab insurgentibus in
me exaltabis me: a viro iniquo respi-
ces me. **P**ropterea confitebor tibi in na-
tionibus domine: et nomini tuo psal-
mus dicam. **M**agnificans salutes re-
gis eius: et faciens misericordiam eri-
cto suo dauid: et semini eius usque in
seculum. **I**ustus psalmus dauid.
Qui enarrant gloriam dei: et opera
manuum eius annuntiat firmamentum.
Dites dicit exultat uerbum: et non nodi
indicat scientiam. **N**on sunt loquere
neque sermones: quod non audiatur
uocem eorum. **I**n domum terram exiit sonus
eorum: et in fines orbis terre uerba eorum.
In sole posuit tabernaculum suum: et
ipse tanquam solus pedens de thalamo
suo. **E**xultauit ut gygas ad curren-
dam uiam: a summo celo egressus eius.
Et occursus eius usque ad summum
eius: nec est qui se abscondat a calore
eius. **L**ex domini immaculata conuertens
animas: testimonium domini fidele sapien-
tiam prestat paruulis. **I**usticie do-
mini recte leuantes corda: preceptum do-
mini lucidum illuminans oculos. **T**i-
mor domini sanctus permanens in seculum
seculi: iudicia domini uera iustificata in se-
metipsa. **O**culi desiderabilia super aurum et
lapidem preciosum multum: et dulciora su-
per mel et fauam. **E**t retinim seruum tuum
custodit ea: in custodiendis illis retri-
buit misericordiam. **O**culi quis intelligit:
ab oculis meis munda me: et ab ali-
enis parce seruo tuo. **S**i mei non fue-
rint dominati tunc immaculatus ero: et e-
ripudabo a delicto maximo. **E**t erunt

ut complacēt eloquia oris mei: et me-
ditatio cordis mei in conspectu tuo sem-
per. **O**mnino adiutor meus: et redem-
ptor meus. **I**n fine ps. dauid.

Exaudiat te dñs in die tribulatio-
nis: protegat te nomen dei ia-
cob. **M**itit tibi auxiliū de sancto: et
de syon tueatur te. **M**emor sit omnis
sacrificij tui: et olocaustū tuū pingue
fiat. **R**ibuat tibi sedm cor tuū: et o-
mnino consiliū tuū dñm. **L**etabimur
in salutari tuo: et in nomine dei nri
magnificabimur. **I**mpleat dominus
omnes petitiones tuas: nūc cognoui
quonia saluū fecit dñs cristum suum.
Exaudiet illū de celo laudo suo: in
potentatibz salus degete ei. **H**ij in
curribus et hij in equis: nos autē in
nomine dei nri inuocabim. **I**psi
obligati sūt et ceciderūt: nos autē iure
regimus et eredi sumus. **O**ñe saluū
fac regem: et exaudi nos i die qua in-
uocauerim. **I**n fine ps. dauid.

Domine i virtute tua letabit rex:
et sup salutare tuū exultabit ve-
hementer. **O**cliderūt cordis ei tribu-
tū ei: et uolūrate labiorū eius nō feau-
dasti eū. **Q**uonia preuenisti eū in be-
nedictionibz dulcedinis: posuisti in
capite eius coronā de lapide p̄cioso.
Quā p̄xit a te et tribuisti ei: longitu-
dine dierū in sedm: et in seculum seculi.

Magna gloria eius in salutari tuo:
gloria et magnū decorem impones
sup eū. **Q**uonia dabis eū in benedi-
ctionem in seculū scli: letificabis eū in
gaudio cū vultu tuo. **Q**uonia rex
sperat in dño: et in misericordia alai-
sui nō commouebitur. **I**nveniat
manus tua omibz inimicis eius: de-
xera tua inueniat omnes qui te oderūt.
Pones eos ut cibantur ignis in tpe

vultus tui: dñs in ira sua cōuertabit
eos: et deuorabit eos ignis. **P**rudū
eorū de terra pedes: et semē eorū a filiis
hominū. **Q**uā dedinauerūt in te ma-
la: cogitauerūt cōsilia q̄ nō potuerūt
stabilire. **Q**uā pones eos dorsū: in
reliquijs tuis preparabis vultū eorū.

Exaltare dñe i virtute tua: cantabi-
m. et psallē virtutes tuas. **I**n fine
ps. dauid. p̄ susceptione iuatinia.

Deus deus meus respice i me: qua-
re me dereliquisti: lōge a salute
mea verba delictorū meorū. **D**eus me-
us clamabo p̄ die et nō exaudies: et
nocte et nō ad insipientiā michi. **Q**uā
autē in sancto habitas: laus ista. **I**n
te sperauerūt p̄res nostri: sperauerunt
et liberaisti eos. **A**d te clamauerūt et
salui facti sunt: in te sperauerūt et nō
sunt confusi. **E**go autē sum uenialis
et nō homo: obprobriū hominū et
abiectio plebis. **O**mnino vidēs me
derelēst me: locuti sunt labijs et mo-
uerūt caput. **S**perauit in dño et tripiat
eum: saluū faciat eū quonia vult eū.

Quonia tu es q̄ reuertisti me de ven-
tre: spes mea ab ubere matris mee:
in te p̄dictus sum ex utero. **O**re matris
matris mee deus meus es tu: ne discer-
seris a me. **Q**uonia tribulatio proxi-
ma est: quā nō est qui adiuuet. **Q**ue-
rēderunt me viruli multi: et auri
pingues obsederūt me. **P**eruerunt
sup me os suū: sicut leo rapinus et ru-
giens. **S**icut aqua effusus sum: et di-
spersa sunt omnia ossa mea. **B**aculi
est cor meū tanq̄ terra liquefacta: in me-
dio ventris mei. **A**ruit tanq̄ ceta vir-
tus mea: et lingua mea adhesit faui-
bus meis: et in puluerem moris de-
duxisti me. **Q**uonia circūdederūt me
canes multi: cōsiliū malignantium

obsedit me. **P**oderūt manus meas
et pedes meos: diuinecerunt ossa
ossa mea. **I**psi vero cōsiderauerunt
et inspererūt me: diuinecerunt sibi vesti-
menta mea: et sup veste meā miserūt
sordem. **Q**uā autē dñe ne elongaueris
auxiliū tuū: ad defensionē meā aspice.
E rue a fame deus animā meam:
et de manu canis unicā meam. **S**al-
ua me ex ore leonīs: et a cornibz uni-
corniū humilitate meā. **N**arrabo no-
men tuū scitibz meis: in medio ecclē-
sie laudabo te. **Q**ui timeis dñm lau-
date eū: unūscū semē iacob glorifica-
te eū. **Q**uā timeat eū omne sanex israel:
quonia nō spererūt neq; desperit depre-
cationē pauperis. **N**ec auertit faciem
suā a me: et cū clamaret ad eū exaudi-
uit me. **A**pur te laus mea in ecclēsia
magna: uoce mea reddā in conspectu
timētiū eū. **E**dem pauperes et sacra-
buntur: et laudabūt dñm qui requirit
eū: unūscū corda eorū in sedm seculi. **R**e-
miniscetur et conuertetur ad dñm:
unūscū fines terre. **E**t adorabunt in
conspectu ei: unūscū familie gentium.
Quonia dñi est regnū: et ipse dñabi-
tur gentiū. **M**anducauerūt et adora-
uerūt omnes pingues terre: in conspectu
eius cadēt omnes qui descendūt in ter-
ram. **E**t anima mea illi uiuet: et se-
men meū fuerit ipi. **A**nnuntiabitur
dño generatio ventura: et annuncia-
bunt celi iusticiā ei. **P**rolo qui natus est
quē fecit dominus. **P**salms. dauid.

Dominus regit me et nichil michi
derit: in loco pascue ibi me col-
locauit. **S**uper aquā refectiois edu-
cauit me: animā meā cōuertit. **O**e-
duxit me super semitas iusticie: p̄pter
nomen suū. **N**am et si ambulauero
in medio umbre mortis nō timebo

mala: quonia tu mecum es. **V**irga
tua et baculus tuus: ipa me cōsolata
sunt. **P**arasti in conspectu meo mēlā:
aduersus eo qui tribulat me. **I**mpin-
guasti in oleo caput meū: et calix me-
us inebriās quā p̄clarus est. **E**t mi-
sericordia tua subsequetur me: omibz
diebz vite mee. **E**t ut inhabitem i do-
mo domini: in longieudine dierum.
Ps. dauid. iuxta sabbatū.

Domini est terra et plenitudo ei:
orbis terrarū et uniuersi qui habi-
tant in eo. **Q**uia ipse sup maria fun-
dauit eū: et super flumina preparauit
eū. **Q**uis ascendit i montē dñi: aut
quis habit in loco sancto ei. **I**nno-
rens manibz et mudo corde: qui non
accepit in vano animā suā: nec iura-
uit in dolo proximo suo. **H**ic accipi-
et benedictionē a dño: et misericordiā
a deo salutari suo. **H**ec est generatio
querentiū eū: querentiū faciem dei iacob.
A tollite portas principes vestras:
et eleuamini porte eternas: et introi-
bit rex glorie. **Q**uis est iste rex glorie?
dñs fortis et potens: dominus p̄res in
prelio. **A** tollite portas principes ve-
stras: et eleuamini porte eternas: et
introibit rex glorie. **Q**uis est iste rex
glorie? dominus virtutum ipse est
rex glorie. **I**n fine ps. dauid.

Ad te dñe leuavi animā meā: et
me i te cōfido nō erubescā. **N**eq;
irideant me inimici mei: erectum uni-
uersi qui sustinēt te nō confundentur.
Confundantur omnes iniqua agen-
tes: super uacue. **A**ias tuas domine
demonstra michi: et semitas tuas edu-
ca me. **O**rige me in ueritate tua et do-
ce me: quia tu es deus saluator meus:
et te sustinui totā die. **R**eminiscere
misericordiā tuarum dñe: et misericordiā

tuas que a seculo sunt. **D**elicta iuue-
tutis mee et ignorancias meas: ne me-
mueris. **S**ecundum misericordiam tuam
memento mei tu: propter bonitatem
tua dñe. **O**culis et redus dñs: ppter
hoc legē dabit delinquentibus in via.
Diriget māsuetos in iudicio: doce-
bit mites vias suas. **A**nuerte vie do-
mini misericordia et veritas: requiren-
tibus testamentū eius et testimonia e-
ius. **P**ropter nomen tuū dñe p̄cia-
beris peccato meo: multum est enim.
Quis ē homo qui timet dñm: legē
statuit ei i via quam elegit. **A**nima
eius in bonis demorabit: et semen ei⁹
hereditabit terrā. **F**irmamentū est do-
minus timētibz tū: et testamentū ipsi-
us ut manifestet illis. **O**culi mei sem-
per ad dñm: quī ipse eueller te laqueo
pedes meos. **R**espice in me et misere-
re mei: quia unicus et paup sum ego.
Tribulationes cordis mei multipli-
cati sūt: de necessitatibz meis reue me.
Vide humilitatē meā et laborem meū:
et dimitte uniuersa delicta mea. **R**espi-
ce inimicos meos: quoniam multiplica-
ti sunt: et odio iniquo odorunc me.
Custodi animā meā et reue me: nō
erubescam quoniam speravi in te. **I**n-
nocentes et recti adheserūt michi: q̄a
sustinui te. **L**ibera de⁹ isrl: et omibz
tribulationibus suis. **Ps dauid.**
Iudica me dñe quoniam ego in innocē-
tia mea ingressus sum: et in dño spe-
rans nō infirmabor. **P**roba me do-
mine et tempta me: ut videres meos et
cor meū. **Q**uoniam misericordia tua
ante oculos meos est: et cōplacui in
veritate tua. **N**on sedi cū cōsilio va-
nitatis: et cū iniqua gemitibz nō in-
uolui. **O**dñi ecclesiā malignantiū:
et cū impijs nō sedabo. **R**euocabo inter-

innocentes manus meas: et circūda-
bo altare tuū dñe. **A**t audia vocem
laudis: et enarrem uniuersa mirabilia
tua. **O**mine dilexi decorum domus
tue: et locum habitationis glorie tue.
Ne perdas cum impijs deus animā
meā: et cū viris sanguinū vitā meā.
In quorū manibz iniquitates sūt:
decreta eorum repleta est muneribus.
Ego autē in innocentia mea ingres-
sus sum: redime me et miserece mei.
Pes enim meus stetit in directo: in
ecclēijs benedicam te domine. **I**usue
psalmus dauid perisquā lūmatur:
Dominus illuminatō mea
et salus mea: quem time-
bo. **O**mine p̄dator vi-
te mee: a quo repidabo.
Dum appropiāt sup me nocentes:
ut edāt carnes meas. **Q**ui tribulant
me inimici mei: ipsi infirmati sunt et
eciderūt. **S**i cōsistat aduersum me
castra: nō timebit cor meū. **S**i resur-
gat aduersum me prelium: in hoc ego
sperabo. **Q**uam penā a dño hanc re-
quiram: ut inhabitet in domo dñi o-
mnibus diebus vite mee. **A**t videā
volūtatē dñi: et virtutē templi ei⁹.
Quoniam abscondit me in tabernacu-
lo suo in die malorū: protegit me in
abscondito tabernaculi sui. **I**n peccā
reglauit me: et nunc reglauit caput
meū super inimicos meos. **C**ircūui
et immolauī in tabernaculo eius ip̄si-
am vōsiferationis: cātalo et psalmū
dica dño. **E**xaudi dñe vocē meam
qua clamaui ad te: miserece mei et re-
audi me. **A**bi dixit cor meū requi-
sit te facies mea: facie tuā dñe requi-
ram. **N**e auertas faciem tuā a me:
ne declines in ira a seruo tuo. **A**diu-
tor me esto ne derelinquas me: neq;

despicias me deus salutaris meus.
Quoniam pater meus et mater mea re-
liquerūt me: dñs autē assumpsit me.
Legen pone michi dñe in via tua:
et dirige me in semita recta propter in-
imicos meos. **N**e tradideris me in a-
nimas tribulantiū me: quoniam in-
surreperūt in me testes iniqui: et men-
rita est iniquitas sibi. **Q**redo videre
bona dñi: i terra viventū. **E**xpecta
dñm viriliter age: et cōfortet cor tuū
et sustine dñm. **Ps ipi dauid.**
Ad te dñe clamabo deus meus ne
sileas a me: ne quando taceas a
me: et assimilabor descendētibz in la-
cum. **E**xaudi dñe vocem orationis
meē dū ero ad te: dū extollo manus
meas ad templū sanctū tuum. **N**e si-
mul tradas me cū peccatoribz: et cū o-
p̄cātibz iniquitatē ne perdas me. **Q**ui
loquuntur pacē cū proximo suo: ma-
la autē in cordibz eorū. **O**a illis scdm
opera eorū: et secundū nequiciā ad in-
uentiōnū ip̄orū. **S**ecundū op̄a ma-
nuū eorū tribue illis: redde retributio-
nem eorū ip̄s. **Q**uoniam nō intellege-
runt opera dñi et in op̄a manuum
eius: descreuer illos et nō edificabis e-
os. **B**enedictus dñs: quoniam reau-
diuit vocem deprecationis meē. **O**mi-
nī⁹ adiutor meus et p̄dator meus:
et in ip̄o sperauit cor meū et adiutus
sum. **E**t redorsit caro mea: et re vo-
luntate mea cōsistebor ei. **O**minis
fortitudo plebis sue: et p̄dator salua-
tōnum crisi sui est. **S**aluū fac pplm
tuū dñe et benedic hereditati tue: et rege
eos et extolle illos usq; in eternū. **Ps**
dauid in cōsumatōe tabernaculi:
Afferre dño filij dei: afferre dño fi-
lios arietū. **A**fferre dño glori-
am et honorem: afferre dño gloriā

nomini ei⁹: adorate dñm i atrio scto-
rius. **Uox dñi sup aquas:** deus ma-
iestatis innotuit: domin⁹ sup aquas
multas. **Uox dñi in virtute:** vox do-
mini in magnificentiā. **Uox dñi cō-**
stingentis cedros: et cōstinger dñs ce-
dros libani. **E**t cōminuet eos cōq;
vitulū libani: et dilect⁹ quēadmodū
filios unicorniū. **Uox dñi intercede-
tis flāmam ignis:** vox dñi cōstien-
tis desertū: et cōmouebit dñs desertū
rades. **Uox domini p̄parandis ceruic⁹**
et reuelabit cōdensa: et i templo eius
omnes dicēt gloriā. **O**ns diluuium
inhabitare facit: et sedebit dñs rex in
eternū. **O**min⁹ virtutē p̄p̄o suo da-
bit: dñs benedicet p̄p̄o suo i pace. **Ps**
cañ in dedicatōe domus dauid:
Exaltabo te dñe quoniam suscepisti
me: neq; delestasti inimicos me-
os sup me. **O**mine deus meus cla-
maui ad te: et sanasti me. **O**mine e-
duxisti ab inferno animā meā: salua-
sti me a descendētibz in lacū. **P**alli-
te dño sancti eius: et cōstentini memo-
rie sctitatis eius. **Q**uoniam ira in
indignatione eius: et vira in volūta-
te eius. **A**d vesp̄tū demorabitur fle-
tus: et ad matutinum leticia. **E**go
autē dixi in abundantia mea: nō moue-
bor in eternū. **O**mine: in volūtatē
tua prestitisti decori meo virtutē. **A**-
uertisti faciem tuā a me: et factus sum
conturbatus. **A**d te domine clama-
bo: et ad deū meum deprecabor. **Q**ue
vilitas i sanguine meo: dum desce-
do in corruptionem. **N**unquid con-
stebitur tibi puluis: aut annuncia-
bit veritatem tuā. **A**udiuit dñs et mi-
seratus est mei: dñs factus est adiutor
meus. **O**mnemisti plandum meū in
gaudiū michi: cōstitisti sacū meum.

et circūdidisti me leticia. **U**t cāter tibi gloria mea et non cōpungar: domine deus meus in eternum confitebor tibi. **I**n fine ps dauid pro extasi. **N**e te dñe nō confundat in eternum: in iusticia tua libera me. **I**ndina ad me aurem tuā: accelera ut eruas me. **E**sto michi in deū prodecedor et in domum refugij: ut saluum me facias. **Q**uoniam fortitudo mea et refugium meū es tu: et propter nomē tuū deduces me et eruties me. **E**duces me de laqueo quē abscondisti michi: quoniam tu es pcedor meus. **I**n manus tuas cōmendo spiritū meū: redemisti me dñe de veritatē. **O**disti obsequantes vanitates: superuacue. **E**go autē in dño speraui: exultabo et letabor in misericordia tua. **Q**uoniam respicisti humilitatē meā: saluasti de necessitatibus animā meā. **N**e cōclusisti me in manibus inimici: statisti in loco spacioſo pedes meos. **M**isere mei domine quoniam tribulor: cōturbat⁹ est in ira oculus meus: anima mea et uenter me⁹. **Q**uoniam defecit in dolore uita mea: et anni mei in gemitibus. **I**nfirmata est i paupertate uirtus mea: et ossa mea cōturbata sunt. **S**uper omnes inimicos meos factus sum opprobriū uicinis meis ualde: et timor notis meis. **Q**ui uidebant me foras fugerūt a me: obliuioni dāt⁹ sū tāq̃ mortuus a corde. **F**actus sum tāq̃ uas perditū: quoniam audui uituperationē multorū. **C**ōmorantū in circuitu. **I**n eo dū cōueniret simul aduersum me: accipere animā meā cōsiliati sunt. **E**go autē i te speraui dñe: dixi deus meus es tu: in manibus tuis sortes mee. **E**ripe me de manu inimicorum meorū: et a persequentibus me.

Illustra faciē tuā sup seruitū tuū: saluum me fac i misericordia tua: dñe nō confundar quoniam inuocaui te. **E**xultant impij: et deducantur in infernū: muta hāc labia dolosa. **Q**ue loquuntur aduersus iustū iniquitatē: in superbia et in abusione. **Q**uam magna multitudo dulcedinis tui dñe: quā abscondisti timētib⁹ te. **P**erfecisti eis qui sperant in te: in cōspēctū filiorū hominū. **A**bscondes eos in abscondito faciei tue: a cōturbatione hominū. **P**roteges eos in tabernaculo tuo: a contradictione linguarū. **B**enedid⁹ dñs: quoniam multiplicauit misericordiam suam michi in ciuitate munita. **E**go autē dixi in recessu mentis mee: pcedus sum a facie oculorū tuorum. **I**deo exaudisti uocē orationis mee: dum clamare ad te. **D**iligite dñm omnes sancti eius: quoniam ueritatē requirit dñs: et retribuet abundanter facientibus superbiam. **U**tiliter agite et confortetur cor uestrum: omnes qui speratis in domino. **I**ntillas dauid. **B**eat⁹ quorū remisse sunt iniquitates: et quorū recta sunt peccata. **B**eatus uir cui non impurauit dñs peccatū: nec est in spiritu eius dolus. **Q**uoniam tacui inueterauerūt ossa mea: dū clamare tota die. **Q**uoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in erumina mea dū cōfigitur spina. **O** elidit meum cognitū tibi feci: et iniusticiā meā non abscondi. **O** i cōfitebor aduersum me iniusticiā meā dño: et tu remisisti impietate peccati mei. **P**ro hac orabit ad te omnis sanctus: in te oporund. **U**eruntamen in diluuiū aquarū multarū: ad eū non appropinquabunt. **U**es refugium meum a

tribulatione que circūdidit me: regulatio mea erue me a circūdantibus me. **I**ntellēdum tibi dabo et instrua te: in uia hac qua gradieris firmabo super te oculos meos. **N**olite fieri sicut equus et mulus: quibus nō est intellectus. **I**n chamo et fetore maxillas eorū cōstringe: qui nō appropinquāt ad te. **M**ulta flagella peccatoris: sperārem autē in domino misericordia circūdabit. **L**etamini in domino et exultate iusti: et gloriamini omnes recti corde. **I**n fine psalmus dauid. **E**xultate iusti in dño: rectos decet laudatio. **C**onfitemini dño i psalterio: in psalterio decem cordarū psallite illi. **C**antate ei canticū nouū: bene psallite ei i uociferatione. **Q**uia rectū est uerbum dñi: et omnia opera ei⁹ in fide. **D**iligite misericordiā et iudiciū: misericordia dñi plena est terra. **U**erbo dñi celi firmati sunt: et spiritu oris eius omnis uirtus eorū. **C**ongregas sicut in uoce aquas maris: ponens in thesauris abissos. **T**imeat dñm omnis terra: ab eo autē cōmoueant⁹ omnes inhabitantes orbem. **Q**uoniam ipse dixit et facta sunt: ipse mādauit et creata sunt. **D**ominus dissipat cōsilia gentiū: reprobat autē cogitationes ipsorū: et reprobat cōsilia principū. **C**onsiliū autē dñi in eternū manet: cogitationes cordis eius in generatione et generatione. **B**eata gētrix cuius est dñs deus eius: p̃p̃is quem elegit in hereditatē sibi. **D**e celo respexit dñs: uidit omnes filios hominū. **D**e parato habitaculo suo: respexit sup omnes qui habitant terrā. **Q**ui finxit singulatim corda eorū: qui intelligit omnia opera eorū. **N**on saluat rex per multā uirtutē: et hyrgas non

saluabitur in multitudīne uirtutis sue. **P**allax equus ad salutē: in abundantia autē uirtutis sue nō saluabit. **E**cce oculi dñi sup metuentes eū: et in eis qui sperant sup misericordia eius. **U**t eruat a morte animas eorū: et aliat eos in fame. **A**nima nostra sustinet dñm: quoniam adiutor et pcedor noster est. **Q**uia in eo letabitur cornu noster: et in nomine sancto eius sperauim⁹. **F**iat misericordia tua dñe sup nos: quēadmodū sperauim⁹ i te. **P**salmus dauid cū mutauit uultū suū corā abimelech et dimisit. **A**bimelech. **B**enedicā dñm in omni tēpe: super laus eius i ore meo. **I**n dño letabit anima mea: audiat māsueri et letent. **M**agnificate dñm meū: et exaltatus nomē eius i idiplum. **E**xquisiui dñm et exaudivit me: et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. **A**ccedite ad eū et illuminamini: et facies uestre nō cōfundentur. **I**ste pauper clamauit et dñs exaudivit eū: et de omnibus tribulationibus ei⁹ saluauit eū. **I**mmittet angelus dñi in circuitu timētiū eū: et eripiet eos. **E**xultate et uidete quoniam suauis est dñs: beatus uir qui sperat in eo. **T**imeate dñm omnes sancti eius: quoniam nō est inopia timētib⁹ ei⁹. **O** mnes eguerunt et esurierunt: inquirentes autē dñm nō minuentur omni bono. **U**enite filij audite me: timorem dñi docet⁹ uos. **Q**uis est homo qui uult uitā: diligit dies uidere bonos. **P**rohibe linguā tuā a malo: et labia tua ne loquantur doli. **O** uerte a malo et fac bonū: inquire pacē et persequere eā. **O** culi dñi sup iustos: et aures eius in preces eorum. **A**ultus autē domini sup facientes mala: ut perdat de terra memoriā

corum. **C**lamauerunt iusti et dominus exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos. **I**uxta est dominus hijs qui tribulati sunt corde: et humiles spiritu salvabit. **M**ulte tribulationes iustorum: et de hijs omnibus liberabit eos dominus. **I**ustodie dominus omnia opera eorum: unum ex hijs non contemnit dominus peccatorum pessima: et qui oderit iustum delinquet. **R**edimet dominus animas servorum suorum: et non delinquent omnes qui sperant in eo. **I**nfirmum **ps** **ipsi dauid**.
Iudica domine nocentes me: repugna impugnantes me. **A**pprehende arma et scutum: et resurge in adiutorium michi. **E**stende frumenta: et cede aduersus eos qui persequuntur me: dicit anime mee salus tua ego sum. **C**onfundantur et reuertantur: querebant animam meam. **A**uertantur retrosum: et confundantur: cogitantes michi mala. **F**iant tanquam pulvis ante faciem venti: et angelus domini coarctans eos. **F**iat via illorum tenebre: et lubricum: et angelus domini persequens eos. **Q**uoniam gratis absconderunt michi interitum laquei sui: supercavate reprobrauerunt animam meam. **V**eniat illi laqueus quem ignorat: et captio quam abscondit apprehendat eum: et in laqueum cadat in ipsum. **A**nima autem mea exultabit in domino: et delectabitur super salutari suo. **O**mnia ossa mea dicet: domine quis similis tibi? **E**xipiens inopem de manu fortiorum eius: egenum et pauperem a diripientibus eius. **S**urgentes testes iniqui: qui ignorabat interrogabant me. **R**etribuent michi mala pro bonis: fecilicet animam meam. **E**go autem cum michi molesti essent: induabar cilio. **H**umiliabam in ieiunio animam meam: et oratio mea in sinu meo convertetur. **Q**uali

proximum quasi scateam non sic complacetam: quasi luges et contemnas sic humiliabar. **E**t aduersum me letati sunt et conuerterunt: congregata sunt super me flagella et ignoravi. **O**stipati sunt nec compuncti: temprauecunt me sublati: nauerunt me sublatione: tenduerunt super me dentibus suis. **D**omine quando respicies: restitue animam meam a malignitate eorum: a leonibus uniuersam meam. **C**onfitebor tibi in ecclesia magna: in populo graui laudabo te. **N**on supergaudeat michi qui aduersant michi inique: qui oderit me gratis et annuntiat oculis. **Q**uoniam michi quidem perniciem loquebatur: et in iracundia terre loquens dolos cogitabat. **E**t dilatauerunt super me os suum: dixerunt euge euge viderunt oculi nostri. **V**idisti domine ne sileas: domine ne distedas a me. **E**xurge et intende iudicio meo deus meus: et dominus meus in causam meam. **I**udica me secundum iustitiam tuam domine deus meus: et non supergaudeant michi. **N**on dicat in cordibus suis euge euge anime mee: nec dicat deprecabimur eum. **E**rubescant et reuertantur simul: qui gratulantur malis meis. **I**nduamur confusione et reuerentia: qui maligna loquuntur super me. **E**xultent et letentur qui volunt iustitiam meam: et dicat semper magnificetur dominus qui volunt pacem serui eius. **E**t lingua mea me dilatabitur iustitia tua: tota die laudem tuam. **I**nfirmum **seruo dñi dauid**.
Dixit iniustus ut delinquat in semetipso: non est timor dei ante oculos eius. **Q**uoniam dolose egit in conspectu eius: ut inuenerit iniquitas eius ad odium. **V**erba oris eius iniquitas et dolus: noluit intelligere ut bene ageret. **I**niquitatem meditat: et in cubili

suo: altitit omni via non bone: malignam autem non odit. **D**omine in celo misericordia tua: et veritas tua usque ad nubes. **I**ustitia tua sicut montes dei: iudicia tua abissus multa. **N**omines et iumenta saluabis domine: quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam deus. **F**ilius autem hominum: in regimine alas tuas sperabit. **I**nebrabuntur ab ubertate domus tue: et torrente voluptatis tue potabis eos. **Q**uoniam apud te est fons vite: et in lumine tuo videbimus lumen. **P**recede misericordia tua facientes te: et iustitia tua hijs qui recto sunt corde. **N**on veniat michi pes superbie: et inanis peccatoris non moueat me. **I**bi reciderunt qui operantur iniquitatem: repulsi sunt nec poterunt stare. **Ps** **ipsi dauid**.
Noli emulari in malignatibus: neque zelaueris facientes iniquitatem. **Q**uoniam tanquam semis volociter crescent: et quemadmodum olea herbarum cito decidit. **S**pera in domino et fac bonitatem: et inhabitata terra et palceris in diuitijs eius. **O**leat in domino: et dabit tibi petitiones cordis tui. **R**euclat domino viam tuam et spera in eo: et ipse faciet. **E**t educet quasi lumen iustitiam tuam: et iudicium tuum tanquam meridien: subditus esto domino et ora eum. **N**oli emulari in eo qui prosperatur in via sua: in homine faciente iniustitias. **O**leat ab ira et derelinque furor: noli emulari ut malignes. **Q**uoniam qui malignauit exterminabitur: sustinetes autem dominum ipsi hereditabunt terram. **E**t adhuc pusillum et non erit peccator: et queres locum eius et non inuenies. **M**ansuri autem hereditabunt terram: et delectabuntur in multitudine pacis. **O**bseruabit peccator iustum: et timebit

super eum dentibus suis. **D**ominus autem iridebit eum: quoniam prospicit et venit et dies eius. **G**ladium euaginauerunt peccatores: intenderunt arcum suum. **U**t decipiat pauperem et inopem: ut trident rectos corde. **G**ladius eorum intrat in corda ipsorum: et arcus eorum confringatur. **M**elius est modicum iusto: super diuitias peccatorum multas. **Q**uoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem iustos dominus. **N**ouit dominus dies immaculatos: et hereditas eorum in eternum erit. **N**on confundentur in te malo: et in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt. **I**nimicri vero domini mori ut honorificati fuerint et exaltati: deficientes quemadmodum fumus deficiet. **M**utuabit peccator: et non soluet: iustus autem miseretur et tribuet. **Q**uia benedicentes ei hereditabunt terram: maledicentes autem ei disperibunt. **A**pud dominum gressus hominis dirigerunt: et via eius volens. **Q**um reciderit non collidetur: quia dominus supponit manum suam. **I**unior sui eternum semini: et non vidi iustum derelictum: nec seminem eius querens panem. **O**ra die misereatur et commodat: et seminem illum in benedictione erit. **D**ecline a malo et fac bonum: et inhabitabis in seculum seculi. **Q**uia dominus amat iudicium: et non derelinquet sanctos suos: in eternum obseruabitur. **I**n iusti punientur: et semini impiorum peribit. **I**usti autem hereditabunt terram: et inhabitabunt in seculum seculi super eam. **O**s iusti meditabitur sapientiam: et lingua eius loquetur iudicium. **L**ex dei eius in corde ipsius: et non supplantabuntur gressus eius. **C**onsiderat peccator iustum: et querit mortificare eum. **D**ominus autem non derelinquet eum in manibus eius: nec damnabit eum

cum indicabitur illi. **E**xpecta domi-
num et custodi viam eius: et realca-
bit te ut hereditate capias terram: cum
perierint peccatores videbis. **U**idi
impium superexaltatum: et eleuatum
sicut redros libani. **E**t transiit et ce-
re non erat: quesiui eum et non est in-
uentus locus eius. **C**ustodi inno-
centiam: et vide equitatem: quoniam
sunt reliquie homini pacifico. **I**n-
iusti autem disperibunt: simul reliquie
impiorum interibunt. **S**alvus autem iusto-
rum a domino: et protector eorum in tempore tribu-
lationis. **E**t adiunabit eos dominus: et li-
berabit eos: et eruet eos a peccatoribus: et
saluabit eos quia sperauerunt in eo. **ps**
dauid in rememoratione sabbati
Domine ne in furore tuo arguas
me: neque in ira tua corripas
me. **Q**uonia sagitte tue intise sunt
michi: et confirmasti super me manum
tuam. **N**on est sanitas in carne mea a
facie ire tue: non est pax ossibus meis a
facie peccatorum meorum. **Q**uonia iniqui-
tates mee supergressae sunt caput meum:
et sicut onus graue grauatae sunt super
me. **P**ueruerunt et corrupte sunt circa-
ritates mee: a facie insipientie mee. **M**i-
ser factus sum et curuatus sum usque in
finem: tota die conturbatus ingrediebar.
Quonia lumbi mei impleti sunt illusi-
onibus: et non est sanitas in carne
mea. **A**fflictus sum et humiliatus sum
nimis: rugiebam a gemitu cordis mei.
Domine ante te omne desiderium me-
um: et gemitus meus a te non est abs-
conditus. **O**culus meus conturbatus est:
dereliquit me virtus mea: et lumen o-
culorum meorum et ipse non est mecum.
Aminici mei et proximi mei: aduersum
me appropinquauerunt et steterunt. **E**t qui
iuxta me erat de longe steterunt: et vini-

faciebant qui querebant animam me-
am. **E**t qui inquirebant mala michi
locuti sunt vanitates: et dolos tota
die meditabantur. **E**go autem tan-
quam surdus non audiebam: et si-
cut mutus non aperiens os suum. **E**t
factus sum sicut homo non audiens:
et non habens in ore suo redargutio-
nes. **Q**uonia in te domine specia-
ui: tu exaudies domine deus meus.
Quia dixi ne quando supergaude-
ant michi inimici mei: et dum commo-
uentur pedes mei super me in aqua
locuti sunt. **Q**uonia ego in flagella
paratus: et dolor meus in conspectu
meo semper. **Q**uonia iniquitatem meam
annuntiabo: et cogitabo pro peccato
meo. **I**nimici autem mei vniuersi et con-
firmati sunt super me: et multiplicati sunt
qui oderunt me inique. **Q**ui retribuunt
mala pro bonis deridebant michi:
quonia sequebar bonitatem. **N**e de-
relinquas me domine deus meus: ne
discederis a me. **I**ncende in adiuro-
rium meum: domine deus salutis
meae. **Justine ps david**
Domine custodi vias meas:
ut non delinquam in lin-
gua mea. **P**osui ore me-
o custodiam: cum confiterer
peccator aduersum me. **O**mnitui et
humiliatus sum et filius a bonis: et dolor
meus renouatus est. **Q**uonia sicut cor meum
intra me: et in meditatione mea exar-
desceat ignis. **L**ocus sum in lingua
mea: notum fac michi domine finem meum
Et numerum dierum meorum qui est:
ut sciam quid desit michi. **E**cce mensu-
rabiles posuisti dies meos: et substi-
tuta mea tanquam nichilum ante te. **U**erum-
tamen vniuersa vanitas: omnis homo vi-
uus. **U**erumtamen in ymaginem peccatorum

homo: sed et frustra conuerbat. **U**erum
saurizat: et ignorat cui congregabit
ea. **E**t nunc que est expectatio mea
nonne dominus: et substantia mea
apud te est. **A**b omnibus iniquitatibus
meis erue me: opprobrium insipienti de-
disti me. **O**mnitui et non aperui os
meum: quonia tu fecisti amorem a me
plagas tuas. **A** fortitudine manus
tue ego defeci in iniquitatibus: pro-
pter iniquitatem corripuisti hominem.
Et tabescere fecisti sicut araneam ani-
mam eius: veritatem vane conuer-
tatur omnis homo. **E**xaudi orationem
meam domine et deprecationem meam: auribus
propter lacrimas meas. **N**e sileas quo-
nia aduersa ego sum apud te: et pere-
grinus sicut omnes patres mei. **R**emitte
me ut refrigeret prunus abea: et am-
plius non ero. **Inimici ps david**
Expectas respiciam dominum: et inderit
michi. **E**t exaudivit preces me-
as: et eduxit me de lacu miserie et de
luto fecit. **E**t statuit supra pedes
meos: et direxit gressus meos. **E**t im-
misit in os meum canticum novum: carmen
deum nro. **U**idebunt multi et timebunt: et
sperabunt in domino. **B**eatus vir cuius est
nomen domini spes eius: et non respexit in
vanitates et insanas fallas. **M**ul-
ta fecisti tu domine deus meus mirabilia
tua: et cogitationibus tuis non est qui
similis sit tibi. **A**nnuntiavi et locutus
sum: multiplicati sunt super numerum.
Sanctificasti et oblationem noluidi: au-
res autem perfecisti michi. **H**olocaustum et
pro peccato non postulasti: tunc dixi ec-
ce venio. **I**n capite libri scriptum est
de me ut facerem voluntatem tuam: deus
meus volui et legem tuam in medio cordis
mei. **A**nnuntiavi iusticiam tuam in ecclesia
magna: ecce labia mea non prohibebo

domine tu scisti. **I**usticiam tuam non abscon-
di in corde meo: veritatem tuam et saluta-
re tuum dixi. **N**on abscondi misericor-
diam tuam et veritatem tuam: a consilio mul-
to. **Q**u autem domine ne longe facias mi-
serationes tuas a me: misericordia et
veritas tua semper suscepit me. **Q**uo-
nia circumdederunt me mala quorum
non est numerus: comprehenderunt me
iniquitates mee: et non potui ut vide-
rem. **M**ultiplicate sunt super capillos
capitis mei: et cor meum dereliquit me.
Complacere tibi domine ut eruas me:
domine ad adiuvandum me respice. **Q**on-
fundantur et reuerentur simul: qui que-
runt animam meam ut auferant eam.
Auertatur retrosum et reuerentur:
qui volunt michi mala. **H**erant conse-
ntium confusione sua: qui dicunt michi
euge euge. **E**xultent et letentur super
te omnes querentes te: et dicant semper
magnificetur dominus qui diligunt salu-
tare tuum. **E**go autem mendiculus sum et
pauper: dominus sollicitus est mei. **A**d-
iutor meus et protector meus tu es:
deus meus ne tardaveris. **Justine ps**
dauid. Intellectus filijs chore
Beatus qui intelligit super regnum
et pauper: in die mala liberabit
eum dominus. **D**ominus conservet eum et vin-
cet eum: et beatus faciat eum in terra: et non
tradat eum in animam inimicorum eius.
Dominus opem ferat illi super ledum do-
loris eius: uniuersum stratum eius vela-
sti in infirmitate eius. **E**go dixi domine
miserere mei: sana animam meam quia
peccavi tibi. **I**nimici mei dixerunt ma-
la michi: quando morietur et peribit
nomen eius. **E**t si ingrediebat ut vi-
deret vana loquebatur cor eius: con-
gregauit iniquitatem sibi. **E**gre die-
batur foras: et loquebatur in idipsum.

Adversum me susurrabant omnes inimici mei: adversum me cogitabant mala michi. Verbum iniquum constituerunt adversum me: nunquid qui dormit non adiciet ut resurgat? **R**etum homo pacis mee in quo speravi: qui edebat panes meos magnificavit super me supplantationem. **T**u autem domine miserere mei: et relinqua me et retribuam eis. **I**n hoc cognovi quoniam voluisti me: quoniam non gaudebit inimicus meus super me. **M**e autem propter innocentiam suscepisti: et confirmasti me in conspectu tuo in eternum. **B**enedictus dominus deus israel a seculo in seculum: fiat fiat. **I**us tuum intellexit filius chore **ps dauid**. **Q**uemadmodum desiderat cervinus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. **S**ititit anima mea ad deum fontem vivum: quando veniam et apparebo ante faciem dei. **E**verunt michi lacrimae meae panes die ac nocte: dum dicit michi quoniam ubi est deus tuus. **N**ec recordatus sum et effudi in me anima mea: quoniam transibo in locum tabernaculi amabilis usque ad domum dei. **I**n voce regulationis et confessionis: sonus epularis. **Q**uare tristis es anima mea: et quare conturbas me? **S**pera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et deus meus. **A**d meipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra iordanis et hermonim a monte modico. **A**bissus abyssum invocat: in voce cathartarum tuarum. **O**mnia recessa tua et flumina tua super me transierunt. **I**n die misericordiae tuae dominus misericordiam suam: et nocte canticum eius. **A**pud me oratio deo vite mee: dicam deo susceptor meus es. **Q**uare oblitus es mei: et quare conturbatus incedo

dum affligit me inimicus. **T**um confinguntur ossa mea: reprobrauerunt michi qui tribulant me inimici mei. **Q**um dicunt michi per singulos dies ubi est deus tuus: quare tristis es anima mea et quare conturbas me? **S**pera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et deus meus. **I**n fine **psalmus dauid**. **I**udica me deus: et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me. **Q**uia tu es deus fortitudo mea: quare me repulisti et quare tristis incedo dum affligit me inimicus. **E**mitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum et in tabernacula tua. **E**t introibo ad altare dei: ad deum qui lechit in iuventutem meam. **C**onfitebor tibi in organa deus meus: quare tristis es anima mea et quare conturbas me? **S**pera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et deus meus. **I**n fine **psalmus dauid**. **D**eus auribus nostris audivimus: presens vero annuntiaverunt nobis. **O**pus quod operatur es in diebus temporis et in diebus antiquis. **M**anus tua gentes disperdidit et plantasti eos: afflixisti populos et repulisti eos. **N**ec enim in gladio suo possederunt terram: et brachium eorum non salvavit eos. **S**ed depreca tua et brachium tuum et illuminatio vultus tui: quoniam complacuit in eis. **T**u es ipse rex meus et deus meus: qui mandas salutes iacob. **I**n te inimici nostri utilitatem habemus: et in nomine tuo speramus. **I**nurgentes in nobis. **N**on enim in arcu meo sperabo: et gladius meus non salvabit me. **S**alvasti enim nos de afflictionibus nostris et odientes nos confudisti. **I**n deo

laudabimur tota die: et in nomine tuo confitebimur in seculum. **N**unc autem repulisti et confudisti nos: et non egredieris in virtutibus nostris. **A**vertisti nos retrorsum post inimicos nostros: et qui oderunt nos diripiebant sibi. **O**disti nos tanquam oves escarum: et in gentibus dispersisti nos. **V**endidisti populum tuum sine pretio: et non fuit multitudo in commutationibus eorum. **P**osuvisti nos opprobrium vicinis nostris: sublationem neminem et derisum hijs qui sunt in circuitu nostro. **P**osuvisti nos in similitudinem gentibus: commotionem capitis in populis. **T**ota die vererunt contra me: et confusio faciei mee cooperuit me. **H**uoc reprobrantis et obloquentis: a facie inimici et persequentis. **E**cce omnia venerunt super nos nec oblitus sumus te: et inique non egimus in testamento tuo. **E**t non recessit retro cor nostrum: et deduxisti semitas nostras a via tua. **Q**uoniam humiliasti nos in loco afflictionis: et cooperuit nos umbra mortis. **S**i oblitus sumus nomen dei nostri: et si expandimus manus nostras ad deum alienum. **N**onne deus requirit ista: ipse enim novit abscondita cordis. **Q**uoniam propter te mortificam tota die: estimatissimus fuit dies occisionis. **E**xurge quare obdormis domine: resurge et ne repellas in finem. **Q**uare faciem tuam avertis obliuisceris iniquitatem nostram: et tribulationis nostre. **Q**uoniam humiliata est in pulvere anima mea: aglutinata est in cinere venter noster. **E**xurge domine adiuva nos: et redime nos propter nomen tuum. **I**n fine **psalmus dauid**. **F**ilius chore admittit in iudicio

Exultavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. **L**ingua mea calamus scribe: velociter scribaris. **S**peciosus forma presilijs hominum: diffusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in eternum. **A**ccingere gladio tuo: super femur tuum potentissime. **S**peret tua et pulchritudine tua: intede prospere procede et regna. **P**ropter veritatem et mansuetudinem et iustitiam: adducet te mirabiliter degeta tua. **S**agitte tue acute: populi sub te cadent in corda inimicorum regis. **S**edes tua deus in seculo seculi: virga directionis virga regni tui. **O**ilexisti iustitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo leticie pre confortibus tuis. **M**irra et gutta et cassia a vestimentis tuis: a domibus eburneis ex quibus delebauerunt te filie regum in honore tuo. **A**stitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato: circumdata varietate. **A**udi filia et vide et inclina aurem tuam: et obliuiscere populum tuum et domum patris tui. **E**t concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est dominus deus tuus et adrahuerunt. **E**t filie syri in mumentibus: vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis. **O**mnis gloria eius filie regis abintus: in sinibus aureis circumamicta varietatibus. **A**dducetur regi virgines post eam: proxime eius afferentur tibi. **O**fferentur in leticia et regulatione: adducuntur in templum regis. **P**ro patribus tuis nati sunt tibi filij: conturbes eos principes super omne terram. **R**emor ergo nominis tui domine: in omni generatione et generatione. **P**ropterea populi confitebuntur tibi in eternum: et in seculum seculi.

In finem filijs chore p. archanis
Deus noster refu. psalmus dauid
gum et virtus: adiutor in tri-
bulationibus que inuenerunt nos
minis. Propterea non timebimus
dum turbabitur terra: et transferent
montes in cor maris. Sonauerunt
et turbate sunt aque eorum: conturba-
ti sunt montes in fortitudine eius.
Fluminis impetus letificat ciuita-
tem dei: sanctificauit tabernaculum
suum altissimus. Deus in medio e-
ius non commouebitur: ad inua-
bit eam deus mane diluculo. Con-
turbate sunt gentes et inclinata sunt
regna: dedit vocem suam nota ē ter-
ra. Dominus virtutum nobiscum:
susceptor noster deus iacob. Venite
et videte opera domini que posuit pro-
digia super terram: auferens bella usque
ad finem terre. Arcum conteret et con-
fringet arma: et scuta comburet igni.
Vocate et videte quoniam ego sum
deus: exaltabor in gentibus et exalta-
bor in terra. Dominus virtutum nobiscum:
susceptor noster deus iacob. **I**n
finem filijs chore ps. dauid.
Omnes gentes plaudite manibus: in-
ubilate deo in voce exultationis.
Quoniam dominus excelsus terribilis: rex
magnus super omnem terram. Sub-
iecit populos nobis: et gentes sub pe-
dibus nostris. Elegit nobis heredi-
tatem suam: speciem iacob quam dilexit.
Ascendit deus in nubilo: et dominus
in voce iude. Psallite deo nostro psal-
lite: psallite regi nostro psallite. Quo-
niam rex omnis terre deus: psallite
sapienter. Regnabit deus super gen-
tes: deus sedet super sedem sanctam
suam. Principes populorum aggre-
gati sunt cum deo abraham: quoniam

dij fortes terre vehementer eleuati sunt.
Ps. cantica filijs chore scda sabbati.
Magnus dominus et laudabilis
nimis: in ciuitate dei nostri in
monte sancto eius. Fundatur exul-
tatione vniuersa terre: mons syon la-
tera aquilonis ciuitas regis magni.
Deus in domibus eius cognoscitur: cum susci-
piet eam. Quoniam ecce reges terre
congregati sunt: conuenerunt in vnu.
Ipsi videtes sic ammirati sunt: con-
turbati sunt omnes: tremor apprehendit
eos. Ibi dolores ut parturientis: in spi-
ritu vehementer contentes naues tharsis.
Sicut audiuimus sic vidimus in ci-
uitate domini virtutum in ciuitate dei
nostri: deus fundauit eam in eternum.
Suscepimus deus misericordiam tu-
am: in medio templi tui. Secundum
nomen tuum deus hic et laus tua in fines
terre: iusticia plena ē de terra tua. Le-
tetur mons syon et exultent filie iude:
propter iudicia tua domine. Circumdare
syon et completumini eam: narrate in
muribus eius. Ponite corda vestra
in virtute eius: et distribuite domos
eius ut enarretis in progenie altera.
Quoniam hic ē deus deus noster in eternum
et in seculum seculi: ipse reget nos in secu-
la. **I**n finem filijs chore ps. dauid.
Audite hec omnes gentes: audi-
tis orbem. Quis terrene et filij ho-
minum: simul in vnu diues et pauper.
Os meum loquetur sapientiam et
meditatio cordis mei prudentia. In-
clinabo i parabola aure mea: apertam i
psalterio propositionem meam. Quare time-
bo i die mala: iniquitas calcanei mei cir-
cundabit me. Qui subdit i virtute su-
a: et i multitudine diuitiarum suarum glori-
atur. Frater non redimit redimet

homo: non dabit deus placationem suam.
Et precium redemptionis anime sue:
et laborabit in eternum et viuet adhuc
in finem. Non videbit incertum cum
viderit sapientes morientes: simul in-
sapiens et stultus peribunt. Et redim-
quet alienis diuitias suas: et sepul-
crum eorum domus eorum in eternum.
Tabernacula eorum in progenie et
progenie: vocauerunt nomina sua i
terris suis. Homo cum in honore
esset non intellexit: comparatus est iu-
mentis insipientibus: et similis factus
est illis. Hec via illorum scandalum
ipsis: et postea in ore suo complace-
bunt. Sicut oves in inferno positi
sunt: mors depascet eos. Et domi-
nabuntur eorum iusti in matutino:
et auxilium eorum venturum in inferno
a gloria eorum. Verumtamen deus
redimet animam meam de manu in-
feri cum acceperit me. De timore tuo
diues factus fuerit homo: et cum mul-
tiplicata fuerit gloria domus eius. Quo-
niam cum incertus non fuerit omnia:
neque descender cum eo gloria eius. Qui-
a anima eius in vita ipsius benedice-
tur: confitebitur tibi cum benefeceris ei.
Introibit usque i progenies patrum
suo: usque in eternum non videbit
lumen. Homo cum i honore esset non in-
tellexit: sparsit ē iumentis insipientibus:
et similis factus ē illis. **Ps. asaph.**
Deus deorum dominus locutus
est: et vocauit terram. A solis
ortu usque ad occasum: rex syon spes
decoris eius. Deus manifeste veniet:
deus noster et non silebit. Ignis in
conspetu eius exardescet: et in circuitu
eius tempestas valida. Ad vocauit
eum deservitum: et terram discernere
populum suum. Congregati illi sanctos

eius: qui ordinant testamentum eius
super sacrificia. Et annuntiabunt
reli iusticiam eius: quoniam deus iu-
dex est. Audi populus meus et lo-
quar: israel et testificabor tibi: de-
us deus tuus ego sum. Non in sacri-
ficiis tuis arguam te: olocausta au-
tem tua in conspectu meo sunt semper.
Non accipiam de domo tua vitu-
los: neque de gregibus tuis hircos.
Quoniam mee sunt omnes fere fil-
iarum: iumenta in montibus et bo-
ues. Cognoui omnia volatilia ce-
li: et pulcritudo agri mecum est. Si
esuriro non dicam tibi: meus est e-
nim orbis terre et plenitudo eius. Nun-
quid māducabo carnes thaurorum:
aut sanguinem hircorum potabo?
Immola deo sacrificium laudis:
et redde altissimo vota tua. Et in-
uoca me in die tribulationis: et uiam
et honorificabis me. Peccatori au-
tem dixit deus quare tu enarras iusti-
cias meas: et assumis testamentum
meum per os tuum? Tu uero odisti
disciplinam: et proiecasti sermones
meos retrosum. Si videbas furem
circulans cum eo: et cum adulteris por-
tionem tuam ponebas. Os tuum a-
bundantius malicia: et lingua tua con-
tinuabat dolos. Sedens aduersus
fratrem tuum loquebaris: et aduer-
sum filium matris tue ponebas scan-
dalum: hec fecisti et tacui. Existima-
sti inique quod ego tui similis: arguam
te et statuam contra faciem tuam. Intel-
ligite hec qui obliuiscimini deum: nequando
rapiat et non sit qui recipiat. Sacri-
ficium laudis honorificabit me: et ille
inter quo ostendit illi salutare deum. **Ps.**
dauid cum uenit ad eu nathan pro-
pheta quando intravit ad bethsabee.

Miserere mei deus: secundum magnam misericordiam tuam. **E**t secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam. **A**mplius laua me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me. **Q**uoniam iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semper. **T**ibi soli peccaui et malum coram te feci: ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris. **E**cce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea. **V**eritatem dilexisti: incerta et occulta sapientie tue manifestasti michi. **S**perges me hyssopo et mundabor: lauabis me et super niuem dealbabor. **A**uditui meo dabis gaudium et letitiam: et regulabunt ossa humiliata. **A**uerte faciem tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele. **Q**uia mundum crea in me deus: spiritum rectum innoua in visceribus meis. **N**e proicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. **R**edde michi leticiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me. **N**on abstinuit a te conuerti. **L**ibera me de sanguinibus deus deus salutaris mee: et regulabit lingua mea iusticiam tuam. **O**mine labia mea aperies: et os meum annuntiabit laudem tuam. **Q**uoniam si voluisses sacrificium dedissem utique:olorauit non delectaberis. **S**acrificium deo spiritus contribulatus: cor contritum et humiliatum deus non despicies. **B**enigne fac domine in bona voluntate tua syon: ut edificetur muri iherusalem. **T**unc acceptabis sacrificium iusticie oblationes et olocausta:

tunc imponet super altare tuum vitulos. **I**usque intellectus dauid cum venit ad eum dicitur: **E**t ministrasset lauauit dauid in domum abimelech. **Q**uid glorians in malitia: qui potens es in iniquitate? **T**ota die iniusticiam cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolus. **D**ilexisti maliciam super benignitatem: iniquitatem magis quam loqui equitatem. **D**ilexisti omnia verba precipitationis: lingua dolosa. **P**ropterea desectuit te in finem: effugeret et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicem tuam de terra viventium. **V**idebunt iniusti et timebunt: et super eum ridebunt et dicent: ecce homo qui non posuit deum adiutorem suum. **S**ed sperauit in multitudinem diuitiarum suarum: et preualuit in vanitate sua. **E**go autem sicut oliua fecidifera in domo dei: speraui in misericordia dei in eternum et in seculum seculi. **C**onfitebor tibi in seculum quia fecisti: et exspectabo nomen tuum quoniam bonum est opus sanctorum tuorum. **I**usque intellectus dauid pamelech. **D**ixit insipiens in corde suo: non est deus. **C**orrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitatibus: non est qui faciat bonum. **D**eus de celo prospexit super filios hominum: ut videat si est intelligens aut requirens deum. **O**mnies declinauerunt simul inuiles facti sunt: non est qui faciat bonum non est usque ad unum. **N**onne sciunt omnes qui operantur iniquitatem: qui deigrant plebem meam ut cibum panis? **Q**uoniam non inuocauerunt: illic repidauerunt timore ubi non fuit timor. **Q**uoniam deus dissipauit ossa eorum: et huminibus

placuit: confusi sunt quoniam deus spreuit eos. **Q**uis dabit eis syon salutare israel: cum conuerterit deus captiuitatem plebis sue regulabit iacob et letabit israel. **I**usque intellectus dauid cum venit ad eum dicitur: **E**t ministrasset lauauit dauid in domum abimelech. **D**eus in nomine tuo saluum me. **N**os fac: et in virtute tua iudica me. **D**eus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei. **Q**uoniam alieni insurrexerunt aduersum me: et fortes quesierunt animam meam: et non proposuerunt deum ante conspectum suum. **E**cce enim deus adiuuat me: et dominus susceptor est anime mee. **A**uerte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos. **V**oluntarie sacrificabo tibi: et confitebor nomini tuo domine quoniam bonum est. **Q**uoniam ex domiambulatione respicisti me: et super inimicos meos despectus oculus meus. **I**usque intellectus dauid. **E**t ne despicias deprecationem meam: intende michi et exaudi me. **C**onstitutus sum in exercitatione mea: et conturbatus sum a voce inimici et a tribulatione peccatoris. **Q**uoniam declinauerunt in me iniquitates: et in ira molesti erant michi. **Q**uia meum conturbatum est in me: et formido mortis cecidit super me. **T**imor et tremor venterunt super me: et contexerunt me tenebre. **E**t dixi quis dabit pernas sicut columbe: et volabo et requiescam. **E**cce elongaui fugiens: et mansi in solitudine. **E**xpectaui eum qui saluum me fecit: a pusillanimitate spiritus et tempestate. **P**recipita domine diuide linguas eorum: quoniam

vidi iniquitatem et contradictionem in ciuitate. **D**e ac node circumdabit eam super muros eius iniquitas: et labor in medio eius et iniusticia. **E**t non defecit de plateis eius: usura et dolus. **Q**uoniam si inimicus meus maledixisset michi: sustinuissem utique. **E**t si is qui oderat me super me magna locutus fuisset: abscedissem me forsitan ab eo. **T**u vero homo vanimimis: dux meus et rex meus. **Q**ui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cum consensu. **V**eniat mors super illos: et descendant in infernum viuantes. **Q**uoniam nequitie in habitaculis eorum: in medio eorum. **E**go autem ad deum clamaui: et dominus saluauit me. **V**espere et mane et meridie narrabo et annuntiabo: et exaudiet vocem meam. **R**edimet in pace animam meam ab hijs qui appropinquant michi: quoniam inter multos erant mecum. **E**xaudiet dominus et humiliabit illos: qui est ante secula. **N**on enim est illis commutatio: et non timuerunt deum: extendit manum suam in retribuendo. **C**ontaminauerunt testamentum eius: diuisi sunt ab ira vultus eius: et appropinquauit cor illius. **M**olliti sunt sermones eius super oleum: et ipsi sunt iacula. **I**acta super dominum curam tuam et ipse te eruet: et non dabit in eternum fluctuationem iusto. **T**u vero deus: deduces eos in puteum interitus. **V**iri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo in te domine. **I**usque intellectus dauid cum venit ad eum dicitur: **E**t ministrasset lauauit dauid in domum abimelech. **Q**uoniam conturbauit me timor:

tota die impugnans tribulauit me.
Conculcauerunt me inimici mei to-
ta die: quoniam multi bellantes ad-
uersum me. **A**b altitudine diei time-
bo: ego uero in te sperabo. **I**n deo
laudabo sermones meos: in deo spe-
raui non timebo quid faciat michi
raro. **O**ra die uerba mea rectaban-
tur: aduersum me omnes cogitatio-
nes eorum in malum. **I**nhabitabunt
et abscondent: ipsi calcaneum meum
obscurabunt. **S**icut sustinuerunt a-
nimam meam pro nichilo saluos fa-
cies illos: in ira populos confinges.
Deus uitam meam annunciaui ti-
bi: posuisti lacrimas meas in conspe-
ctu tuo. **S**icut in promissione tua:
tunc conuerterentur inimici mei rector-
sum. **I**n quacumque die inuocauero
te: ecce cognoui quoniam deus meus es.
In deo laudabo uerbum: in do-
mino laudabo sermonem: in deo spe-
raui non timebo quid faciat michi
homo. **I**n me sunt deus uota tua:
que reddam laudationes tibi. **Q**uo-
niam recipisti animam meam de mor-
te: et pedes meos de lapsu: ut placeat
coram deo in lumine uuentium. *In fine u-*
disperdas dauid in manu inlupescere ei
figeret a facie laul regis isrl in peluca
Miserere mei deus miserere mei:
quoniam in te confidit anima
mea. **E**t in umbra alarum tuarum
sperabo: donec transeat iniquitas.
Clamabo ad deum altissimum:
deum qui benefecit michi. **M**isit de ce-
lo et liberauit me: dedit in opprobri-
um contumaces me. **M**isit deus mi-
sericordiam suam et ueritatem suam:
et recipuit animam meam de medio
catulorum leonum: dormiui contur-
batus. **F**ilij hominum dentes eorum

arma: sagitte: et lingua eorum gla-
dius acutus. **E**xaltare super celos
deus: et in omni terra gloria tua. **L**a-
queum parauerunt pedibus meis: et
incuruauerunt animam meam. **E**o-
derunt ante faciem meam foueam: et
incidit in eam. **P**aratum cor me-
um deus paratum cor meum: canta-
bo et psallam dicam. **E**xurge glo-
ria mea resurge psalterium et cythara:
resurgam dilectio. **C**onfitebor tibi
in populis domine: et psallam di-
cam tibi in gentibus. **Q**uoniam ma-
gnificata est usque ad celos misericordi-
a tua: et usque ad nubes ueritas tua.
Exaltare super celos deus: et super
omnem terram gloria tua. *In fine u-*
disperdas dauid in manu inlupescere ei
Si uere utique iudicium loquimur:
ni: rede iudicare filij hominum.
Genti in corde iniquitates opera mini
in terra: iniusticias manuum uestrarum
conspiciunt. **A**lienati sunt peccatores
a uolua: trauerunt ab uero: locuti
sunt falsa. **E**uros illis secundum si-
militudinem serpentis: sicut aspidis
surde et obcuratis aures suas. **Q**ue
non exaudierit uocem incantantium:
et reuoluit incantantis sapienter. **D**e-
us conteret dentes eorum in ore ipso-
rum: molas leonum confringet do-
minus. **A**d nichilum deuetit tanquam
aqua deauratus: intendit arcum su-
um donec infirmetur. **S**icut ceca
que fuit auferret: supercedit ignis
et non uideunt solem. **O**riusque intel-
ligent spine uestrae ramum: sicut
uultres sicut in ira absorbet eos. **L**e-
tabitur iustus cum uiderit uindictam:
manus suas lauabit in sanguine pec-
catoris. **E**t dicit homo si uirque est
seodus iusto: uirque est deus iudicans

ros in terra. *In fine u-*
disperdas dauid in manu inlupescere ei
et custodiunt domum eius ut interficiat eum

Cripe me de inimicis meis deus
meus: et ab insurgentibus in me
libera me. **C**ripe me de operantibus
iniquitatem: et de uicis sanguinum
salua me. **Q**uia ecce ceperunt animam
meam: incurrunt in me fortes. **N**eq;
iniquitas mea neque peccatum meum
domine: sine iniquitate cucurri et di-
recti. **E**xurge in occursum meum et
uide: et tu domine deus uirtutum de-
us israel. **I**nende ad uisitandas
omnes gentes: non miserearis omni-
bus gentibus qui operantur iniqui-
tatem. **C**onuerterentur ad uesperam
et famem patientur ut canes: et circui-
bunt ciuitatem. **E**cce loquentur in
ore suo: et gladius in labijs eorum:
quoniam quis audiuit? **E**t tu do-
mine decidebis eos: ad nichilum de-
duces omnes gentes. **E**xultatione
meam ad te custodiam: quia deus sus-
ceptor meus: deus meus misericor-
dia eius puerit me. **D**eus ostendi-
sti michi super inimicos meos: ne oc-
cidat eos nequando obliuiscantur
populi mei. **D**isperge illos in uirtute
tua: et depone eos protector meus do-
mine. **O**clidit os eorum: sermo-
nem labiorum ipsorum: et compre-
hendantur in superbia sua. **E**t de
recreatione et mendacio annuntia-
buntur in consumatione: in ira con-
sumationis et non erunt. **E**t scient
quia deus dominabitur iacob: et fi-
nium terre. **C**onuerterentur ad uespe-
ram et famem patientur ut canes: et
circuibunt ciuitatem. **I**psi dispergen-
tur ad manducandum: si uero non
fuerint saturati et inmurabunt. **E**go

autem cantabo fortitudinem tuam:
et exultabo in misericordia tua.
Quia factus es susceptor meus:
et refugium meum in die tribulatio-
nis mee. **A**dutor meus tibi psalla:
quia deus susceptor meus es: deus
meus misericordia mea. *In fine pro-*
hys qui conuertuntur in manu inlupescere ei
adone ipsi dauid in manu inlupescere ei
rendit inlupescere ei
bal et conuertit iobab et paulus et d-
inualle saluare duodecim milia
Deus repulisti nos et destruxisti
nos: iratus es et misertus es
nobis. **C**onmouisti terram et con-
turbasti eam: sana contritiones eius
quia commota est. **R**endisti populo
tuo dura: potasti nos uino compun-
ditionis. **O**edisti meretricibus te signi-
ficationem: ut fugiant a facie arcus.
Ut liberentur dilecti tui: saluum fac
degera tua et exaudi me. **D**eus locu-
tus est in sancto suo: letabor et par-
tabor in hymeniam: et conuallent taber-
naculorum meritorum. **D**eus est gala-
ad et meus est manasses: et ephra-
im fortitudo capitis mei. **I**uda rex
meus: moab olla spei mee. **I**n y-
dumeam egrediam calcamentum me-
um: michi alienigenae subditi sunt.
Quis deducet me in ciuitatem muni-
tam: quis deducet me usque in ydume-
am? **N**onne tu deus qui repulisti
nos? et non egredieris deus in uirtu-
tibus nostris. **D**a nobis auxilium
de tribulatione: et uana salus homi-
nis. **I**n deo faciemus uirtutem: et
ipse ad nichilum deducet tribulantes nos.
In fine myrmis ps dauid
Exaudi deus deprecationem me-
am: in ore orationi mee. **A**fi-
nibus terre ad te clamant dum auxilium

cor meum: in petra exaltasti me. **D**uxisti me quia factus es spes meorum: fortitudinis a facie inimici. **I**nhabitabo in tabernaculo tuo in secula: protegar in velamento alarum tuarum. **Q**uoniam tu deus meus exaudisti orationem meam: dedisti hereditatem timentibus nomen tuum. **D**ies super dies regis adiuvas: annos eius usque diem generationis et generationis. **P**ermanet in eternum in conspectu dei: misericordiam et veritatem eius quis requirit? **S**ic psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi: ut reddam vota mea de die in diem. **I**nfine psalmi **psalmus david**
Donne deo subiecta erit anima mea: ab ipso enim salutare meum. **N**am et ipse deus meus et salutaris meus: susceptor meus non movebor amplius. **Q**uoniam iratus in hominem: interfectus universi vos: tanquam pariter inclinato et macerie depulso. **V**eruntamen precium meum cogitauerunt repellere: converti in sui: ore suo benedicebant et corde suo maledicebant. **V**eruntamen deo subiecta esto anima mea: quoniam ab ipso pacifica mea. **Q**uia ipse deus meus et saluator meus: adiutor meus non emigrabo. **I**n deo salutare meum et gloria mea: deus auxilij mei et spes mea in deo est. **S**perate in eo omnis congregatio populi: effundite coram illo corda vestra: deus adiutor noster in eternum. **V**eruntamen vani filij hominum: mendaces filij hominum in stateris: ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum. **N**olite sperare in iniquitate et rapinas nolite concupiscere: divitie si affluant nolite cor apponere. **S**emel locutus est deus duo hic audimus:

quia potestas dei est et tibi dante misericordia: quia tu reddis unicuique iuxta opera sua. **psalmus david cum esset in deserto ydub**
Deus deus meus: ad te de me. **L**uce vigilo. **S**ituit in te anima mea: quam multipliciter tibi caro mea. **I**n terra deserta et inopia et iniqua: quomodo sit in sancto apparui tibi: ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam. **Q**uoniam melior est misericordia tua super vitas: labia mea laudabunt te. **S**ic benedicam te in vita mea: et in nomine tuo levabo manus meas. **S**icut adipe et pinguedine repleatur anima mea: et labijs regulati-onis laudabit os meum. **S**i memore fui tui super stratum meum: in matutinis meditabor in te: quia fuisti adiutor meus. **E**t in velamento alarum tuarum regulabo: adhaesit anima mea post te: me suscepit delecta tua. **I**psi vero iniquum querierunt animam meam: introibunt in interiora terre: cadentur in manus gladii: partes vulpium erunt. **R**ex vero letabitur in deo: laudabuntur omnes qui mirantur in eo: quia obstrudum est os loquentium iniqua. **I**nfine psalmi **psalmus david**
Exaudi deus orationem meam cum deprecor: a timore inimici eripe animam meam. **P**rotegisti me a conventu malignantium: a multitudine operantium iniquitatem. **Q**uia a regerunt ut gladium linguas suas: intenderunt arcum rem amaram: ut sagittarent in oculis immaculatis. **S**ubito sagittabunt eum et non timebunt: firmaverunt sibi firmamentum nequam. **N**arraverunt ut absconderet laqueos: dixerunt quis videbit eos? **S**ecuturi sunt iniquitates: defecerunt secutantes: secutinia. **A**ccidet homo

ad cor alterum: et exaltabit deus. **S**agittae parvulorum fide sunt plage eorum: et infirmitate sunt contra eos lingue eorum. **C**onturbati sunt omnes qui videbant eos: et timuit omnis homo. **A**nnunciaverunt opera dei: et facta eius intellexerunt. **L**etabitur iustus in domino et sperabit in eo: et laudabuntur omnes recti corde. **I**nfine psalmi **psalmus david cum esset in deserto ydub**
Et decet ymnus deus in syon: et tibi reddetur votum in iherusalem. **E**xaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet. **V**erba iniquorum prevaletuerunt super nos: et impietati-bus nostris tu propitiaberis. **B**eat? quem elegisti et assumptisti: in habitabit in aeternis tuis. **R**eplebitur in bonis domus tue: sanctum est templum tuum mirabile in equitate. **E**xaudi nos deus salutaris noster: spes omni-um finium terre et in mari longe. **P**reparans montes in virtute tua accin-ctus potentia: qui conturbas profundum maris sonu fluctuum eius. **U**rbabuntur gentes et timebunt qui ha-bitant terminos a signis tuis: regius matutini et vesperti delectabis. **U**tilita-ti terram et inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam. **F**lumen dei repletum est aquis: parasti cibum il-lorum quoniam ita est preparatio eius. **R**iuos eius inebria: multiplica ge-mina eius: et filicidissus eius letabi-tur geminas. **B**enedices corone an-ni benignitatis tue: et campi tui reple-buntur ubertate. **P**inguetent specio-sa deserti: et reglatione colles accingentur. **I**nduri sunt arbores omnium: et valles habundabunt frumento: clamabunt

et tui ymnus dicit. **I**nfine canticum psalmi
Ubilate deo omnis terra: psalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius. **O**ccurre deo quia terribilia sunt opera tua domine: in multitudine virtutis tue mentient tibi inimici tui. **O**mnis terra adoret te et psallat tibi: psalmum dicat no-mini tuo. **V**enite et videte opera dei: terribilis in consilijs super filijs hominum. **Q**ui convertit mare in aridam: in flumine pertransibunt pede: tibi letabi-mur in ipso. **Q**ui dominatur in vir-tute sua in eternum: oculi eius super gen-tes respiciunt: qui exasperant non ex-altet in semetipsis. **B**enedicite gen-tes deum nostrum: et audiam facite vocem laudis eius. **Q**ui posuit ani-mam meam ad vitam: et non dedit in commotionem pedes meos. **Q**uo-niam probasti nos deus: igne nos examinaisti sicut examinatur argentum. **I**nduxisti nos in laqueum: posui-sti tribulationes in dorso nostro: im-pulsisti homines super capita nostra. **T**ransivimus per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium. **I**ntro-i-bo in domum tuam in gloria tua: reddam tibi vota mea que distinxerunt labia mea. **E**t locutum est os meum: in tribulatione mea. **H**olocausa me-dullata offeram tibi cum incensu ari-erum: offeram tibi boves cum hircis. **V**enite audite et narrabo omnes qd ti-meis deum: quanta fecit anime mee. **A**d ipsum ore meo clamavi: et regul-tavi sub lingua mea. **I**niquitatem si asperi in corde meo: non exaudiet dominus. **P**ropterea exaudivit de-us: et attendit vocem deprecationis mee. **B**enedictus deus: qui non amovit o-rationem meam et misericordiam suam a me.

Iustificatus es dominus deus dauid
deus misereatur nostri et benedi-
cat nobis : illuminet vultum
suum super nos : et misereatur nostri.
Ut cognoscamus in terra viam tu-
am : in omnibus gentibus salutare
tuum. **C**onfiteantur tibi populi de-
us : confiteantur tibi populi omnes.
Letentur et exultent gentes : quoni-
am iudicas populos in equitate : et
gentes in terra dirigis. **C**onfiteantur
tibi populi tui : confiteantur tibi po-
puli omnes : terra dedit fructum suum.
Benedicat nos deus deus noster be-
nedicat nos deus : et metuant eum omnes
fines terre. **I**ustificatus es dominus deus dauid
Exurgat deus : et dissipentur ini-
mici eius : et fugiant qui ode-
runt eum a facie eius. **S**icut deficiit
fumus deficiant : sicut fluit terra a fa-
cie ignis sic pereant peccatores a fa-
cie dei. **E**t iusti epulebuntur et exultent in
conspectu dei : et delebuntur in leticia.
Quoniam deus psalmum dixit nomen
eius : inter faciem eius qui ascendit super
occulum : dominus nomen illi. **E**x-
ultate in conspectu eius : tuctabuntur
a facie eius patris orphanorum : et iu-
dicia viduarum. **D**eus in loco san-
cto suo : deus qui inhabitare facit uni-
us moris in domo. **Q**ui eduxit vin-
dos in fortitudine : similiter eos qui
exasperant qui habitant in sepulchris.
Deus cum egredieris in conspectu
populi tui : cum pertransieris in deserto.
Terra mora est : etenim celi distilla-
uerunt a facie dei syri a facie dei israhel.
Pluniam voluntariam segregabis
deus hereditati tue : et infirmata
est : tu vero perfecisti eam. **A**nimalia
tua habitabunt in ea : parasti in dul-
cedine tua pauperi deus. **D**ominus

dabit verbum euangelizantibus vir-
tute multa. **R**egum virtutum dilecti di-
lecti : et speciei domus diuideret spolia.
Si dormias inter medios decos
petine columbe de argentate : et poste-
riora dorsi eius in pallore auri. **Q**um
discernit celestis reges super eam niue
dealbabitur in selmon : mons dei
mons pinguis. **M**ons coagulatus
mons pinguis : ut quid suspicamini
montes coagulatos. **M**ons i quo
beneplacitum est deo habitare in eo :
etenim dominus habitabit in finem.
Quoniam dei decem milibus multiplex :
milia letantium : dominus in eis i sy-
nai in sancto. **A**scendisti in altum
repisti captiuitatem : accepisti dona
in hominibus. **E**t enim non creden-
tes : inhabitare dominum dei. **B**e-
nedictus dominus die quotidie : pro-
spicere iter faciet nobis deus saluta-
rium nostrorum. **D**eus noster deus
saluos facendi : et domini domini
regis mortis. **V**erumtamen de con-
finget capita inimicorum suorum :
verticem capilli perambulancium in
delictis suis. **O** i se dominus ex ba-
san conuertam : conuertam in plu-
dum maris. **U**t inlinguatur pes tu-
us in sanguine : lingua eorum tuo-
rum et inimicis ab ipso. **V**iderunt
ingressos tuos deus : ingressus dei
mei regis mei qui est in sancto. **P**re-
uenerunt principes coniuncti psalle-
ntibus in medio iuuentulorum tym-
panistiarum. **I**n ecclesijs benedicite de-
o : domino de fontibus israhel. **I**bi
beniamin adolescentulus : in metis
egressus. **P**rinces iuda dices eorum :
principes sabulon et princeps nepta-
lim. **Q**uoniam deus virtuti tue : confre-
ma hoc deus quod operatus es in

nobis. **A**mplio tuo in iherusalem
tibi offerent reges munera. **I**ncrepa-
fecas arundinis : congregatio thau-
corum in uacis populorum : ut re-
dudant eos qui probati sunt argen-
to. **O** i se gentes que bella uolunt :
venient legati ex egipto : ethiopia pre-
ueniet manus eius deo. **R**egna terre
cantate deo : psallite domino. **P**sallite
deus : qui ascendit super celum celi
ad orientem. **E**cce dabit uoti sui vo-
cem virtutis : dabit gloriam deo super
israhel magnificencia eius et virtus
eius in nubibus. **M**irabilis deus in
sanctis suis : deus israhel ipse dabit
virtutem et fortitudinem plebi sue : be-
nedictus deus. **I**ustificatus es dominus deus dauid
Saluum me fac deus : quo-
niam inuenerunt aque
usque ad animam meam.
Inscius sum in limo pro-
fundi : et non est substantia. **V**eni
in altitudinem maris : et tempestas
dimerit me. **L**aboravi clamans
rauce fade sunt fauces mee : defece-
runt oculi mei dum spero in deum me-
um. **M**ultiplicati sunt super capillos
capitis mei : qui oderunt me gratis.
Confortati sunt qui persecuti sunt
me inimici mei iniuste : que non rapui
tunc resoluebam. **O** deus tu scis in-
ipientiam meam : et delicta mea a te
non sunt abscondita. **N**on erubescat
in me qui respiciat te domine : domi-
ne virtutum. **N**on confundantur
super me : qui querunt te deus israhel.
Quoniam propter te sustinui oppro-
brium : operuit confusio faciem meam.
Exultans factus sum fratribus me-
is : et peregrinus filius matris mee.
Quoniam zelus domus tue comedit

me : et opprobria reprobrantium tibi
reciderunt super me. **E**t operui in ie-
iunio animam meam : et factum est
in opprobrium michi. **E**t posui vesti-
mentum meum cilicium : et factus sum
illis in parabolam. **A**dversum me
loquebantur qui sedebant in porta : et
in me psallebant qui bibeabant vinum.
Ago vero orationem meam ad te do-
mine : tempus beneplaciti deus. **I**n
multitudine misericordie tue : exaudi
me in veritate salutis tue. **G**ripe me
de luto ut non infingar : libera me ab
hominibus qui oderunt me et de profundis a-
quarum. **N**on me dimergat tempe-
stas aque : neque absorbeat me profun-
dum : neque urgeat super me puteus os
suum. **E**xaudi me domine quoniam
benigna est misericordia tua : secundum
multitudinem miserationum tuarum
respice me. **E**t ne auertas faciem tu-
am a puero tuo : quoniam tribulor
velociter exaudi me. **I**ntende anime
mee et libera eam : propter inimicos
meos exipe me. **Q**uoniam iniquitatem
meam et confusionem meam : et reue-
rentiam meam. **I**n conspectu tuo
sunt omnes qui tribulant me et im-
proprium respiciat cor meum : et mi-
seriam. **E**t sustinui qui simul con-
tristaretur et non sunt : et qui consolare-
tur et non inueni. **E**t dederunt in escam
meam fel : et in siti mea potauerunt
me aceto. **F**iat mensa eorum coram
ipsis in laqueum : et in retributiones
et in scandalum. **O**bscurentur oculi
eorum ne videant : et dorsum eorum
semper incurua. **E**ffunde super eos i-
ram tuam : et furor ire tue comprehen-
dat eos. **F**iat habitatio eorum de-
serta : et in tabernaculis eorum non
sit qui inhabitet. **Q**uoniam que tu

percuisti persecuti sunt: et super do-
lorem vulnere eorum addiderunt.
Appone iniquitatem super iniquita-
tem eorum: et non intrent in iustici-
am tuam. **O**leantur de libro viventi-
um: et cum iustis non scribantur.
Ego sum pauper et dolens: salus
tua deus suscepit me. **L**audabo no-
men dei cum cantico: et magnificabo
eum in laude. **E**t placebit deo super
vitulum novellum: cornua produ-
centem et ungulas. **V**ideant paupe-
res et letentur: quere deum et vivet
anima vestra. **Q**uoniam reaudivit
pauperes dominus: et vindictam suam
non desepit. **L**audetur illum celi et
terra: mare et omnia reptilia in eis.
Quoniam deus saluam faciet syon:
et edificabuntur civitates iude. **E**t
inhabitabunt ibi: et hereditate acqui-
rent eam. **E**t semen servorum eius
possidebit ea: et diligunt nomen ei
habitabunt in ea. **I**usne ps dauid in
rememoratione q saluati sunt ei dñs
Deus i adiutorium meum inten-
de: domine ad adiuvandum
me festina. **C**onfundantur et revere-
antur: qui querunt animam meam.
Auertantur retrorsum et erubescant:
qui voluit michi mala. **A**uertantur
statim et erubescant: qui dicunt mi-
chi euge euge. **E**xultet et letent in te o-
mnes qui querunt te: et dicant semper
magnificetur dominus qui diligunt
salutare tuum. **E**go vero egenus et
pauper sum: deus adiuua me. **A**d-
iutor meus et liberator meus es tu: do-
mine ne increpabis. **ps dauid filior**
ionadab et priorum captiuorum
In te domine speravi non confundar
in eternum: in iusticia tua libera me
et eripe me. **I**ndina ad me aurem

tuam: et salua me. **R**es michi in
deum procreorem et in locum mi-
nium: ut saluum me facias. **Q**uo-
niam firmamentum meum: et refugi-
um meum es tu. **D**eus meus eripe
me de manu peccatoris: et de manu
contra legem agentis et iniqui. **Q**uo-
niam tu es patientia mea domine:
domine spes mea a iuventute mea.
In te confirmatus sum ego vero: de
venite matris mee tu es procreor me-
us. **I**n te cantatio mea semper: tan-
q prodigium factus sum multis et
tu adiutor fortis. **R**epleatur os me-
um laude ut cantem gloriam tuam:
tota die magnitudinem tuam. **N**e
proicias me in tempore senectutis:
cum deficiet virtus mea ne derelinqua
me. **Q**uia dixerunt inimici mei mi-
chi: et qui custodiebant animam me-
am consilium fecerunt in unum. **O**-
rentes deus dereliquit eum: persequi-
mini et comprehendite eum: quia non
est qui eripiat. **D**eus ne elongeris a
me: deus meus in auxilium meum
respice. **C**onfundantur et deficiant
decehentes anime mee: operiantur
confusione et pudore qui querunt ma-
la michi. **E**go autem semper spera-
bo: et adiciam super omnem laudem
tuam. **O**s meum annuntiabit iustici-
am tuam: tota die salutare tuum.
Quoniam non cognovi literarum
moro in potentiam domini: do-
mine memorabor iusticie tue solius.
Deus docuisti me a iuventute mea
et usq nunc: pronuntiabo mirabi-
lia tua. **E**t usq in senectam et seniu:
deus ne derelinquas me. **D**onec an-
nunciem brachium tuum: generati-
oni omni que veniura est. **P**otentia
am tuam et iusticiam tuam deus

usq in altissima que fecisti magnali-
a: deus quis similis sit tibi. **Q**uan-
tas ostendisti michi tribulationes mi-
ras et malas: et conuersus iustifica-
sti me: et de abissis terre iterum redu-
xisti me. **M**ultiplicasti magnificenti-
am tuam: et conuersus consolatus
es me. **N**am et ego confitebor tibi
in vasis psalmi veritatem tuam deus:
psallam tibi in cythara sandus isra-
el. **E**xultabunt labia mea cum can-
taueris tibi et asa mea qua redemisti.
Sed et lingua mea tota die meditabit
iusticia tua: cum defusi et reueriti fuerit
q querit mala michi. **I**usne
Deus iudicium tuum regi da: et
iusticiam tuam filio regis. **I**u-
dicare populum tuum in iusticia: et
pauperes tuos in iudicio. **S**usapi-
ant montes pacem populo: et colles
iusticiam. **I**udicabit pauperes po-
puli et saluos faciet filios pauperum:
et humiliabit calumniatorem. **E**t
permanebit cum sole et ante lunam:
i generatione et generatione. **D**escen-
det sicut pluuia in vellus: et sicut fil-
licidia stillantia super terram. **O**rie-
tur i diebus eius iusticia et abundan-
tia pacis: donec auferatur luna. **E**t
dominabitur a mari usq ad mare:
et a flumine usq ad terminos orbis
terrarum. **Q**uoniam illo procedent e-
thiopes: et inimici eius terram lin-
gem. **R**eges charlis et insule mune-
ra offerent: reges acabum et saba do-
na adducent. **E**t adorabunt eum
omnes reges: omnes gentes seruient
ei. **Q**uia liberabit pauperem a poten-
te: et pauperem cui non erat adiutor.
Propter pauperem et inopi: et animas
pauperum saluas faciet. **E**t exsternis
et iniquitate redimet animas eorum:

et honorabile nomen eorum coram
illo. **E**t uiuet et dabitur ei de auro
arabie: et adorabunt de ipso semper:
tota die benedicta ei. **E**t sit firmamen-
tum in terra in summis montium: su-
per extolletur super libanum fludus ei: et
florebat de civitate sicut fenem terre. **S**it
nomen ei benedictum in secula: ante sole
permanet nomen eius. **E**t benedicen-
tur in ipso omnes tribus terre: omnes
gentes magnificabunt eum. **B**ene-
dictus dominus deus israhel: qui fa-
cit mirabilia solus. **E**t benedictum
nomen maiestatis eius in eternum:
et replebit maiestate ei omnis terra: fiat fi-
at. **Deferat ymni dauid filii yesse**
Quam bonus israhel ps asaph
hel deus: hijs qui recto sunt cor-
de. **M**ei autem pete moti sunt pedes:
pene effusi sunt gressus mei. **Q**uia et
laui super iniquos: pacem peccato-
rum videns. **Q**uia non est respiciens
morti eorum: et firmamentum i pla-
ga eorum. **I**n labore hominum
non sunt: et cum hominibus non
flagellabuntur. **I**deo tenuit eos su-
perbia: operi sunt iniquitate et impi-
etate sua. **P**roduit quasi eg adipe in-
iquitas eorum: transierunt in affe-
ctum cordis. **C**ogitauerunt et locuti
sunt nequiciam: iniquitatem in reuel-
so locuti sunt. **P**osuerunt in celum
os suum: et lingua eorum transiuit
in terra. **I**deo conuerteretur populus
meus hic: et dies pleni inuenerunt
in eis. **E**t dixerunt quomodo scit de-
us: et si est scientia in recesso: **E**tce
ipsi peccatores et abundantes in se-
culo: obtinuerunt diuitias. **E**t dixi
ergo sine causa iustificavi cor meum:
et laui inter innocentes manus me-
as. **E**t fui flagellatus tota die:

et castigatio mea in matutinis. **S**i
directa narrabo sic ecce natione filio-
rum tuorum reprobaui. **E**xistimabam
ut cognoscerem: hoc labor est ante
me. **Q**uoniam intrem in sanctuarium
dei: et intelligam in nouissimis co-
rum. **U**eruntamen propter dolos pe-
suisti eis: deridisti eos dum alleuaren-
tur. **Q**uomodo facti sunt in desola-
tionem: subito defecerunt: perierunt
propter iniquitatem suam. **E**lue so-
mnium surgentium: domine in ciui-
tate tua ymaginem ipsorum ad nichilum
rediges. **Q**uia inflammatum e-
rat meum: et renes mei commutati
sunt: et ad nichilum redactus sum: et
nesciui. **E**t inuentum factus sum apud
te: et ego semper tecum. **T**enuisti
manum degeram meam: et in vo-
luntate tua deduxisti me: et cum glo-
ria suscepisti me. **Q**uid enim michi
est in celo: et a te quid volui super ter-
ram. **D**efecit caro mea et cor meum:
deus cordis mei et pars mea deus in-
ternum. **Q**uia ecce qui elongat se a te
peribit: perdidisti omnes qui fornicant
abs te. **M**ichi autem adhaere deo bonum
est: ponere in domino deo spe mea. **E**t
annunciam omnes predicationes tuas
in portis filie syon. **I**usue intel-
ligi in fine: irasus est furor tuus su-
per omnes peccatores tuos. **M**emor esto con-
gregationis tue: quam possedisti ab
initio. **R**edemisti virgam hereditatis
tue: mons syon in quo habitasti
in eo. **L**exa manus tuas in superbi-
as eorum in finem: quanta maligna-
tus est inimicus in sancto. **E**t glo-
riati sunt qui oderunt te: in medio so-
lemnitatis tue. **P**osuerunt signa su-
a signa et non cognouerunt: sicut in

regnu super summum. **Q**uasi in silua
lignorum securibus reciderunt ianu-
as eius in idipsum: in securi et ascia de-
iecerunt eam. **I**nciderunt igitur san-
ctuarium tuum in terra: polluerunt
tabernaculum nominis tui. **D**eridisti
in corde tuo cognatio eorum simul:
quiescere faciamus omnes dies festos
dei a terra. **S**igna nostra non vidi-
mus: iam non est propheta: et nos
non cognosce amplius. **A**sq; quod
deus impropetabit inimicus: irascatur
aduersarius nomen tuum in finem.
Ut quid auertis manum tuam et
degeram tuam: de medio sinu tuo in
finem. **D**eus autem rex noster ante
secula: operatus est salutem in medio
terre. **T**u confirmasti in virtute tua
mare: contibulasti capita draco-
num in aquis. **T**u confregisti capi-
ta draconis: dedisti eum escam popu-
li ethiopum. **T**u dirupisti fontes
et torrentes: tu licasti fluuios ethan.
Ius est dies et tua est nox: tu fabri-
catus es auroram et solem. **T**u fecisti
omnes terminos terre: et statem et
ux tu plasmasisti ea. **M**emor esto hu-
ius: inimicus impropetauit domino:
et populus insipiens indicauit nomen
tuum. **N**e radas bestiis animam
confitentem tibi: et animas paupe-
rum tuorum ne obliuiscaris in finem.
Respice testamentum tuum: quia re-
pleti sunt qui obsecrati sunt terre do-
minibus iniquitatum. **N**e auertatur
humilis factus confusus: pauper et
inops laudabunt nomen tuum. **E**x-
surge deus iudica causam tuam: me-
mor esto impropetorum tuorum eorum
qui ab insipiente sunt tota die.
Ne obliuiscaris voces inimicorum
tuorum: superbia eorum que oderunt

ascendit semper. **I**usue ne corrumpas
ante deum. **P**salmus asaph.
Quasi deus confitebimur: et inuo-
cabimus nomen tuum. **N**arrabi-
mus mirabilia tua: cum accepero
tempus ego iusticias iudicabo. **L**i-
quesada est terra et omnes qui habi-
tant in ea: ego confirmavi columnas
eius. **D**ixi iniquis nolite inique age-
re: et delinquentibus nolite exaltare
cornu. **N**olite exollere in altum cor-
nu vestrum: nolite loqui aduersum
deum iniquitatem. **Q**uia neq; ab o-
riente neq; ab occidentem neq; a deser-
tis montibus: quoniam deus iudex
est. **H**unc humiliat et hunc exaltat:
quia talis in manu domini vni me-
ri plenus mixto. **E**t inclinavit se
hoc in hoc: veruntamen rex eius non
est remanens: bibent se eo omnes pec-
catores terre. **E**go autem annuncia-
bo in seculum: cantabo deo iacob.
Et omnia cornua peccatorum con-
fundam: et exaltabuntur cornua ius-
ti. **I**usue in carminibus cantatum
ab his qui in seculum. **P**salmus asaph.
Deus in iudea deus: in israel
magnum nomen eius. **E**t factus
est in pace locus eius: et habita-
tio eius in syon. **I**bi confregit po-
tentes arcum: securum gladium et
bellum. **I**lluminans tu mirabili-
ter a montibus eternis: turbati sunt
omnes insipientes corde. **D**ormie-
runt somnum suum: et nichil inue-
nerunt viri diuitiarum in manibus
suis. **A**b interfectione tua deus ia-
cob: dormitauerunt qui ascenderunt
equos. **T**u terribilis es et quis resis-
tet tibi: et tunc ira tua. **D**e celo audi-
tum fecisti iudicium: terra tremuit et
quieuit. **Q**uoniam resurgeret in iudiciu

deus: ut saluos faceret omnes man-
sueros terre. **Q**uoniam cogitatio ho-
minis confitebitur tibi: et relique co-
gitationis diem festum agant tibi.
Mouete et reddite domino deo ve-
stro: omnes qui in circuitu eius affer-
tis munera. **E**teribili et ei qui aufert
spiritum principum: terribili apud o-
mnes reges terre. **I**usue p. ydichum.
Voce mea ad dominum clama-
ui: voce mea ad deum et intro-
dit michi. **I**n die tribulationis me-
e deum requisui manibus meis no-
de contra eum: et non sum deceptus.
Remittit consolari anima mea: me-
mor fui dei et delectatus sum: et ex-
ultatus sum et defecit spiritus meus.
Anticipauerunt vigilias oculi mei:
turbatus sum et non sum locutus.
Cogitavi dies antiquos: et annos
crenos in mente habui. **E**t medita-
tus sum node cum corde meo: et ex-
cebar et scopebam spiritum meum.
Nunquid in eternum proiciet deus:
aut non apponet ut complacitor sit
adhuc. **A**ut in finem misericordia
suam abscedet: a generatione in ge-
neratione. **A**ut obliuiscetur misere-
ri deus: aut continebit in ira sua mi-
sericordias suas. **E**t dixi nunc cepi:
hec mutatio degeret exalti. **M**emor
fui opem domini: quia memor ero
ab initio mirabilium tuorum. **E**t
meditabor in omnibus operibus tu-
is: et in adiuuationibus tuis exerce-
bor. **D**eus in sancto via tua: quis
deus magnus sicut deus noster: tu
es deus qui facis mirabilia. **N**ota
fecisti in populis virtutem tuam: re-
demisti in brachiis tuis populum tu-
um: filios iacob et ioseph. **A**derunt
te aque de: viderunt te aque et timuerunt:

et turbate sunt abissi. **M**ultitudo lo-
mitus aquarum: vocem dederunt nu-
bes. **E**t enim sagitte tue transeunt:
vox tonitru tui in rota. **I**lluxerunt
choruscationes tue orbi terre: com-
mota est et contremuit terra. **I**n ma-
ri via tua et semite tue in aquis mul-
tis: et vestigia tua non cognoscuntur.
Deduxisti sicut oves populum tuum: in
manu moysi et aaron. **I**ntelligis asaph
Atendite popule meus legem me-
am: inclinate aurem vestram
in verba oris mei. **A**periam in para-
bolicis os meum: loquar propositio-
nes ab initio. **Q**uanta audimus
et cognovimus ea: et patres nostri
narraverunt nobis. **N**on sunt oc-
cultata a filiis eorum: in generatione
altera. **N**arrantes laudes domini
et virtutes eius: et mirabilia eius que
fecit. **E**t susceperunt testimonium in
iacob: et legem posuit in israel. **Q**uan-
ta mandavit patribus nostris nota
facere ea filiis suis: ut cognoscat ge-
neratio altera. **F**ilii qui nascuntur
et resurgent: et narrant filijs suis. **E**t
ponant in deo spem suam: et non
obliviscantur operum dei: et manda-
ta eius requirant. **N**e sicut patres
eorum: generatio prava et rebelis.
Et iteratio que non direxit cor
suum: et non est credens cum deo spi-
ritus eius. **F**ilii effrem incendentes et
mittentes arcum: conversi sunt in di-
e belli. **N**on custodierunt testamen-
tum dei: et in lege eius noluerunt am-
bulare. **E**t oblii sunt beneficiorum
eius: et mirabilium eius que ostendi-
dit eis. **Q**uoniam patribus eorum fe-
cit mirabilia in terra egypti: in campo
thamos. **I**nterripit mare et perdu-
xit eos: et statuit aquas quasi in vine.

Et deduxit eos in nube diei: et tota
nocte in illuminatione ignis. **I**n-
terripit peccata in heremo: et ad aqua-
vit eos velut in abisso multa. **E**t re-
duxit aquam de petra: et deduxit tan-
quam flumina aquas. **E**t apposuerunt
adhuc peccare ei: in iram egre-
runt recessum in iniquo. **E**t tem-
peraverunt deum in cordibus suis: ut
pertereret etiam animabus suis. **E**t
male locuti sunt de deo: dixerunt nun-
quid poterit deus parare mensam in
deserto? **Q**uoniam percussit petram
et fluxerunt aque: et torrentes inun-
daverunt. **N**unquid et panem pote-
rit dare: aut parare mensam popu-
lo suo? **I**n deo audivit dominus et
diffudit: et ignis accensus est in iacob:
et ira ascendit in israel. **Q**uia non
crediderunt in deo: nec speraverunt
in salutare eius. **E**t mandavit nu-
bibus desuper: et ianuas celi aperuit.
Et pluit illis manna ad mandu-
candum: et panem celi dedit eis. **P**a-
nem angelorum manducavit homo:
tribaria misit eis in abundantiam.
Transiit austerum de celo: et indu-
xit in virtute sua afflicti. **E**t pluit
super eos sicut pulverem carnes: et
sicut arenam maris volatilia penna-
ta. **E**t ceciderunt in medio castrorum
eorum: circa tabernacula eorum. **E**t
manducaverunt et saturati sunt hi-
mis: et desiderium eorum attulit ei-
is: non sunt fraudati a desiderio su-
o. **A**d huc est eorum erant in ore
ipsorum: et ira dei ascendit super eos.
Et occidit pingues eorum: et electio
israhel impediuit. **I**n omnibus hijs
peccaverunt adhuc: et non credide-
runt in mirabilibus eius. **E**t defe-
cerunt in vana diebus eorum: et ani-

eorum cum festinatione. **Q**um pec-
deret eos querebant eum: et revere-
bantur et deluculo veniebant ad eum.
Et rememorati sunt quia deus ad-
iutor est eorum: et deus recessus redem-
ptor eorum est. **E**t dilegerunt eum in
ore suo: et lingua sua mentati sunt ei.
Qui autem eorum non erat redum
cum eo: nec fideles habui sunt in te-
stamento eius. **I**psa autem est mise-
ricors et propitius her peccatis eorum:
et non disperdet eos. **E**t abundavit
ut auerteret iram suam: et non accen-
dit omnem iram suam. **E**t recorda-
tus est quia raro sunt: spiritus va-
dens et non rediens. **Q**uotiens rea-
rebauerunt eum in deserto: in iram
concordaverunt eum in iniquo. **E**t
conversi sunt et temptaverunt deum:
et sandum israhel egrederentur.
Non sunt recordati manus eius:
die qua redemit eos de manu tribu-
lantis. **S**icut posuit in egypto signa
sua: et prodigia sua in campo thamo-
s. **E**t convertit in sanguinem flu-
mina eorum: et ymbres eorum ne bi-
berent. **M**isit in eos synoniam et com-
edit eos: et ranam et disperdidit eos.
Et dedit erugini sudus eorum: et
labores eorum locuste. **E**t occidit
in gradine vineas eos: et moros eos
in pruina. **E**t tradidit grandini in-
umenta eorum: et possessionem eorum
igni. **M**isit in eos iram indignatio-
nis sue: indignationem et iram et
tribulationem: immisiones per an-
gelos malos. **V**iam fecit semite
ire sue: non peperit a morte anima-
rum eorum: et inimenta eorum in mo-
re condidit. **E**t percussit omne pri-
mogenum in terra egypti: primum

as omnis laboris eorum in tabernaculis
cham. **E**t abstulit sicut oves popu-
lum suum: et perduxit eos tanquam gre-
gem in deserto. **E**t deduxit eos in
ipse et non timebant: et inimicos
eorum operuit mare. **E**t induxit eo-
s in montem sanctificationis sue:
montem quem acquisivit degeta e-
ius. **E**t erexit a facie eorum gentes:
et forte divisit eis terram in fuculo
distributionis. **E**t habitare fecit in
tabernaculis eorum: tribus israhel.
Et temptaverunt et egrederentur
deum recessum: et testimonia eius
non custodierunt. **E**t auerterunt se
et non servaverunt pactum: quemad-
modum patres eorum conversi sunt
in arcum pravi. **I**n iram con-
cordaverunt eum in collibus suis: et in
sculpilibus suis ad emulationem e-
um provocaverunt. **A**udivit deus
et speravit: et ad nichilum redegit val-
de israhel. **E**t repulit tabernaculum
suum: tabernaculum suum ubi habi-
tauit in hominibus. **E**t tradidit
in captivitatem virtutem eorum: et
pulcritudinem eorum in manus in-
imici. **E**t condidit in gladio po-
pulum suum: et hereditatem suam
sprevit. **I**uvenes eorum comedit i-
gnis: et virgines eorum non sunt la-
mentate. **S**acerdotes eorum in gla-
dio ceciderunt et vidue eorum non
plorabantur. **E**t egrederentur est tan-
quam dormiens dominus: tanquam postea
crapulatus a vino. **E**t percussit in-
imicos suos in postera: opprobri-
um sempiternum dedit illis. **E**t re-
pulit tabernaculum israhel: et tri-
bum effrem non elegit. **S**ed elegit
tribum iuda: montem syon quem

dilexit. **E**t edificavit sicut unicor-
nium sanctificum suum: in terra
quam fundavit in secula. **E**t ele-
git david servum suum: et sustu-
lit eum de gregibus ovium: de
post fetantes accepit eum. **P**asce-
re iacob servum suum: et israhel
hereditatem suam. **E**t pavit eos in
innocentia cordis sui: et in intelli-
gibus manuum suarum deduxit eos.

Deus veterum. **P**s. **Alaph.**
Gentes in hereditatem tuam:
polluerunt templum sanctum tuum:
posuerunt iherusalem in pomorum
custodiam. **P**osuerunt mortuini-
a servorum tuorum escas volanti-
bus celi: carnes sanctorum tuorum
bestijs terre. **E**studerunt sangui-
nem ipsorum tanquam aquam in
circuito iherusalem: et non erat qui
sepeliret. **E** adi sumus opprobri-
um vicinis nostris: sublatione
et illusio hijs qui in circuitu nostro
sunt. **U**squequo domine irasceris
in finem: accenderis velut ignis et
luis tuus? **E**stunde iram tuam in
gentes que te non noverunt: et in
regna que nomen tuum non invo-
caverunt. **Q**uia comederunt iacob:
et locum eius desolaverunt. **D**e in-
imicis iniquitatum nostrarum an-
tiquarum: cito anticipent nos mis-
ericordie tue: quia pauperes facti su-
mus nimis. **A**divina nos deus
salutaris noster: et propter glori-
am nominis tui domine libera nos.
Et propitius esto peccatis no-
stris propter nomen tuum: ne forte
dicant in gentibus ubi est deus et
orum. **E**t innotescant in mani-
fibus coram oculis nostris oculis

sanguinis servorum tuorum qui
effusus est. **I**ntroeat in conspe-
ctu tuo: gemitus compeditorum.
Secundum magnitudinem brachij
tui: posside filios mortificationis. **E**t
redde vicinis nostris septuplum in
sinu eorum: improprium ipsorum
quod reprobrauerunt tibi domine.
Nos autem populus tuus: et omnes pasto-
res tue: confitebimur tibi in seculum.
In generatione et generatione an-
nuntiabimus laudem tuam. **I**usti-
ficiemur propter hoc qui commutabimur
propter hoc. **P**s. **Alaph.**
Qui regis israhel in. **Alaph.**
Quando: qui deducis velut o-
nem ioseph. **Q**ui sedes super cheru-
bin manifestare coram ephraim ben-
iamin et manasse. **E**xalta potentiam
tuam et veni: ut saluos facias
nos. **D**eus converte nos: et ostende
faciem tuam et salvi erimus. **D**omi-
ne deus virtutum: quousque irasceris
super orationem servorum tuorum? **Q**uibus
nos pane lacrimarum: et posuimus do-
lus nobis in lacrimis in mensura.
Posuerunt nos in contradictionem
vicinis nostris: et inimici nostri sub-
sannauebant nos. **D**eus virtutum
converte nos: et ostende faciem tu-
am et salvi erimus. **I**ntem de egi-
pto transivisti: creasti gentes et plan-
tasti eam. **Q**uod iterum fuisti in con-
spectu eius: et plantasti radices eius
et implevit terram. **O**perunt mon-
tes umbra eius: et arbuta eius re-
dros dei. **E**xendit palmites suas
usque ad mare: et usque ad flumen pro-
pagines eius. **Q**uid destruxisti ma-
ritum eius: et vindemiant eam om-
nes qui: pretergreduntur viam.

Exterminavit eam aper de filia: et sin-
gularis fecus depastus est eam. **O**eus
virtutum converterte: respice de celo et vi-
de et visita vineam istam. **E**t perfice eam
quam plantavit de terra tua: et super
filium quem confirmasti tibi. **I**ncensa i-
gni et suffossa: ab incensatione vultus
tui peribit. **E**xalta manus tua super vi-
rum de gente tue: et super filium hominis
quem confirmasti tibi. **E**t non discidemus
a te: vivificabis nos et nomen invo-
cavimus. **O**mnino deus virtutum con-
verte nos: et ostende faciem tuam et salvi
erimus. **I**usticiam pro coram aribus.
Ps. **Alaph.** quinta sabbati.

Exultate deo adiutori nostro:
inhabitate deo iacob. **S**u-
mme psalmum et date tym-
panum: psalterium iocundum
cum cythara. **B**ucinate in neomenia
tuba: in insigni die solemnitatis ve-
stre. **Q**uia acceptum est israel est: et iudicium
deus iacob. **E**stimonium in ioseph po-
suit illud: cum egressus de terra egypti lin-
guam quam non noverat audivit. **O**i-
verit ab omnes dorsum eius: manus
eius in cophino fuerunt. **I**n tribulati-
one invocasti me et liberaui te: exaudi-
vi te in abscondito tempestatis: proba-
vi te apud aquam contradictionis. **A**u-
di populus meus et contestabor te: israhel
si audieris me non eris in te deus re-
tens: neque adorabis deum alienum.
Ego enim sum dominus deus tuus quem edu-
xi te de terra egypti: dilata os tuum et im-
plebo illud. **E**t non audiant populus
meus vocem meam: et israel non intendant
inimici. **E**t dimisi eos secundum desideria
cordis eorum: ibunt in adinventionibus
suis. **S**i populus meus addidisset me: israel
si in vijs meis ambulasset. **P**ro nichilo
forsitan inimicos eorum humiliassem:

et super tribulantes eos misissem manu
meam. **I**nimici domini mentiti sunt ei: et
erit tempus eorum in secula. **E**t ci-
bavit illos et adipem fecerunt: et de terra
melle saturavit eos. **P**s. **Alaph.**
Deus stetit in synagoga deorum:
in medio autem deos dimidiat.
Usquequo iudicaris iniquitatem:
et facies peccatorum sumitis. **I**udi-
care egeno et pupillo: humile et paupe-
rem iustitiam. **E**xipite pauperem: et e-
genum de manu peccatoris liberate.
Nescierunt neque intellexerunt in tenebris
ambulantes: movebunt omnia funda-
menta terre. **E**go dixi dii estis: et filij
egressi omnes. **N**os autem sicut homi-
nes moriemini: et sicut unus de prin-
cipibus caderis. **S**urge deus iudica ter-
ram: quoniam tu hereditabis in omnibus
gentibus. **Cantici psalmi alaph.**
Deus quis similis eris tibi? ne ta-
reas neque despectaris deus. **Q**uo-
niam ecce inimici tui sonaverunt: et qui
oderunt te regulerunt caput. **S**uper
populum tuum malignaverunt consilium:
cogitaverunt adversus sanctos tuos.
Dixerunt venite et disperdamus eos
de gente: et non memores nomen israel
ultra. **Q**uoniam cogitaverunt unani-
miter: simul adversum te testamentum
deposuerunt tabernacula ydumeorum et is-
mahelitarum. **M**oab et agagitarum gebal
et amon et amalech: alienigenae cum ha-
bitantibus tyrum. **E**t tenuerunt illis: facti sunt in adiutorium fili-
is loth. **E**x illis sicut madian et sy-
lare: sicut iabin in torrefere orlon. **D**i-
perierunt in endor: facti sunt ut fere-
rent. **O**ne principes eorum sicut oreb
et zeli: et zebec et salmana. **O**mnes
principes eorum: qui dixerunt hereditate
possideamus sanduarium dei. **D**eus

me? pone illos ut rotā: et sicut stipulam ante faciem ventī. **S**icut ignis qui comburit siluā: et sicut flamma comburens mōtes. **I**ta psequeris illos in tempestate tua: et ira tua turbabis eos. **I**mple facies eorū ignominia: et quereant nomē tuū dñe. **R**ubescant et conturbent in seculum seculi: et confundant et pereant. **E**t cognoscant quia nomē tibi dñs: tu solus altissimus super omnem terram. **I**nfinem **ptotauribz filijs chore psalmus**
Quam dilecta tabernacula tua dñe virtutū: concupiscit et defecit anima mea in attritu dñi. **Q**ui meū et caro mea: regitauerūt in deū viuū. **E**t tunc passer inuenit sibi domū: et turtur nidū sibi ubi ponat pullos suos. **A**laria tua dñe virtutum: rex meus et deus meus. **B**eati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorū laudabunt te. **B**eatus vir cuius est auxilium abste: ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarū: in loco quē posuit. **E**t tunc benedictionem dabit legislator: ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorū in syon.
Domine deus virtutum regaudi orationem meam: auribus pape deus iacob. **P**rocedat noster aspice deus: et respice in faciem tuam. **Q**uia melior est dies una in attritu tuo: super milia. **E**legi abiectionem esse in domo dei mei: magis quā habitare in tabernaculis peccatorū. **Q**uia misericordiam et veritatem diligit deus: gratiā et glām dabit dñs. **N**on suabit bonis eos qui ambulāt in innocentia: dñe virtutū beatus homo q̄ sperat in te. **I**nfinem **filijs chore**
Benedixisti dñe terram tuā: auertisti captiuitatem iacob. **B**enifisti iniquitatem plebis tue: operuisti oīa

peccata eorū. **M**itigasti omnem irā tuam: auertisti ab ira indignationis tue. **Q**onuerte nos deus salutaris noster: et auerte irā tuā a nobis. **N**umquid in eternū irasceris nobis: aut extendes iram tuā a generatione in generationē? **Q**ui tu cōuersus iudicabis nos: et plebs tua letabitur in te. **O**stende nobis dñe misericordiam tuā: et salutare tuū da nobis. **A**udiam quid loquat in me dñs deus: quoniam loquetur pacē in plebe suā. **E**t super sanctos suos: et tu eos qui auertant ad cor. **A**ruentamen prope timentes eū salutare ipsius: ut inhabitet gloria in terra nostra. **M**isericordia et veritas obuiauerunt sibi: iusticia et pax osculate sunt. **V**eritas de terra orta est: et iusticia de celo prospexit. **E**t tunc dominus dabit benignitatem: et terra nostra dabit fructum suum. **T**u iusticia ante eum ambulabit: et ponet in via gressus suos. **O**rauo **dauid**
Lauda me: quoniam mops et pauper sum ego. **C**ustodi animā meam quoniam sanctus sum: saluū fac seruū tuū deus meus sperantē in te. **M**isere mei domine quā ad te clamaui tota die: letifica animā tuā mihi quoniam ad te dñe animā meā leuaui. **Q**uoniam tu dñe suauis et misis: et misere misericordie oībz inuocantibus te. **A**uribus pape dñe orationem meā: et intende voci deprecationis mee. **I**n die tribulationis mee clamaui ad te: quia regaudiisti me. **N**on est similis tui in dijs domine: et nō est secundū opera tua. **O**mnes gētes quascunq; fecisti venient et adorabunt coram te domine: et glorificabunt nomen tuum. **Q**uoniam magnus es tu et faciens

mirabilia: tu es deus solus. **O**rdue me dñe in via tua: et ingrediar in veritate tua: letet cor meum ut timeat nomen tuū. **O**nsurebor tibi dñe deus meus in toto corde meo: et glorificabo nomē tuū in eternū. **Q**uia misericordia tua magna ē super me: et eructi animā meam ex inferno inferiori. **D**eus iniqui insurrexerūt super me: et synagoga potentia querierūt animā meā: et non proposuerūt te in conspectu suo. **E**t tu dñe deus miserator et misericors: patiens et multe misericordie et verax. **R**espice in me et miserece mei: da impetū tuū puero tuo: et saluū fac filiū ancille tue. **E**cce mecum signū in bonū ut videat q̄ oderunt me et confundant: quoniam tu dñe adiuvisti me et cōsolatus es me. **Ps cantica filijs chore**
Fundamenta dñi in montibz sanctis: diligit dñs portas syon super omnia tabernacula iacob. **G**loriosa dida sunt de te: ciuitas dei. **M**emor ego raab et babilonis: scientium me. **E**cce alienigene et tyus et plus ethiopi: hii fuerūt illic. **N**unquid syon dicit homo: et homo natus est in ea: et ipse fundauit eam altissimū. **D**ominus narrabit in scripturis p̄forum et principū: h̄p̄rū q̄ fuerūt in ea. **S**icut letauit omniū: habitans in te. **Cantici psalmi filijs chore isue p̄uilecti**
Ad cūctū melleth henah exauite
Domine deus salutaris mee: in die clamaui et nocte coram te. **I**ntra in conspectu tuo oratio mea: inclina aurē tuā ad p̄rem meā. **Q**uia repleta ē malis anima mea: et vita mea inferno appropinquauit. **E**stima tus sum cū descendētibz in lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos lib̄. **S**icut vulnerati

dormientes in sepulcris quorū non es memor amplius: et ipi de manu tua repulsi sunt. **P**osuerūt me in lacu infectori: in tenebrosis et in umbra mortis. **S**uper me confirmatus est furor tuus: et omnes fludus tuos induxisti super me. **L**onge fecisti notos meos a me: posuerūt me abominationem sibi. **T**radidisti me et nō egrediebar: oclī mei languerūt p̄re inopia. **Q**uam manu ad te dñe: tota die expandi ad te manū meas. **N**unquid mortuus facies mirabilia: aut medici suscitabunt et cōstrebunt tibi. **N**unquid narrabit aliquis in sepulcro misericordiam tuā: et veritatem tuā in predicatione. **N**unquid cognoscent in tenebris mirabilia tua: et iusticia tua in terra obliuionis. **E**t ego ad te domine clamaui: et mane oratio mea preueniet te. **U**t quid dñe repellis orationē meā: auertis faciem tuam a me. **P**auper sū ego et in laboribz a iuventute mea: reatatus aut humiliatus sum et conturbatus. **I**n me transierunt ire tue: et terrores tui turbauerūt me. **C**ircumdederūt me sicut aqua tota die: circumdederunt me simul. **E**longasti a me amicum et proximum: et notos meos a miseria. **I**nfinem **ethan exauite**
Misericordias dñi: in eternū tantrabo. **I**n generatione et generationē: annūcio veritatem tuā in ore meo. **Q**uoniam dixisti in eternū: misericordia edificabit in celis: p̄parabit veritas tua in eis. **D**isposui testamentū electis meis: iuravi dauid seruo meo usq; in eternū p̄parabo semē tuū. **E**t edificabo in generatione et generationē: scē tuā. **O**nsurebunt celi mirabilia tua dñe: tunc veritatem tuā in ecclesia sanctorū. **Q**uoniam quis in nubibus

equabit dñs: similis erit deo in filijs
dei. **D**eus qui glorificat in consilio
sanctorum: magnus et terribilis super o-
mnes qui in circuitu eius sunt. **D**omine
deus virtutum quis similis tibi: potens
es domine: et veritas tua in circuitu tuo.
Tu dñaris potestati maris: motu
autē fluctuum eius tu mitigas. **T**u hu-
miliasti sicut vulneratū superbum: in
brachio virtutis tue dispersisti inimi-
cos tuos. **Q**ui sunt celi et terra: terra:
orbē terre et plenitudinē eius tu fundasti:
aethlonē et mare tu creasti. **T**u habes et
hermon in nomine tuo exultabunt: tuū
brachium cum potestate. **F**irmes man-
tua et exaltet deprecata tua: iusticia et iu-
diciū paratio sedis tue. **M**isericordi-
a et veritas præcedent faciem tuā beat⁹ po-
pulus qui scit iubilacionem. **D**omi-
ne in lumine vultus tui ambulabunt:
et in nocte tuo exultabunt tota die: et in
iusticia tua exaltabunt. **Q**uoniam
gloria virtutis eius tu es: et in benepla-
cito tuo exaltabit cornu nostrum. **Q**ui-
a dñi ē assumptio nostra: et sancti iustre-
gis nostri. **T**unc locutus es in visione
sanctis tuis: et dixisti posui adiutorium
in potestate: et exaltaui electū de plebe mea.
Inveni david filiū meū: oleo sancto
meo unxi eum. **M**an⁹ enim mea au-
xiliabitur ei: et brachium meum con-
firmabit eū. **N**ichil proficiet inimicus
ei: et cōcidā a facie ipsius inimicos
eius: et odietes eos in fugā conuertā.
Et veritas mea et misericordia mea cum
ipso: et in nomine meo exaltabitur cor-
nu eius. **E**t ponā in mari manum
eius: et in fluminibus deprecata eius. **I**psē
innocabit me pater meus: es tu: de⁹ me⁹
et susceptor salutis mee. **E**t ego pmo-
gentium ponā illū: et celsū p regibus terre.

In eternū seruabo illi misericordiam meā:
et testamentū meū fidele ipsi. **E**t ponā
in seculū seculi semen eius: et thronū eius
sicut dies celi. **S**i autē dereliquerint
filij eius legem meā: et in iudicijs meis
nō ambulauerint. **S**i iusticias meas
prophanauerint: et mādāta mea nō
custodierint. **V**isitabo i virga iniqui-
tates eorum: et in verberibus peccata eorum.
Misericordia autē meā nō dispregam
ab eo: neque nocebo in veritate mea.
Neq; prophanaabo testamentū meū:
et q̄ procedit de labijs meis nō facia
ireta. **S**emel iuravi in sancto meo si
david mentiar: semen eius in eternū ma-
nebit. **E**t thronus eius sicut sol in con-
spedu meo: et sicut luna perfecta in eter-
num: et testis i celo fidelis. **T**u vero
repulisti et despectisti: distulisti celsum
tuū. **Q**ueristi testamentū serui tui:
prophanaisti in terra sanctuariū eius.
Detruxisti omnes sepes eius: posui-
sti firmamentū eius formidinem. **D**i-
ripuerunt eū omnes transiētes viā: fa-
ctus ē opprobriū vicinis suis. **E**xal-
tasti deprecata deprimētū eū: lenitasti
omnes inimicos eius. **H**ueristi adiu-
torium gladij eius: et non es auxiliatus ei
in bello. **D**etruxisti eū ab emundati-
one: et sedem eius in terra collidisti. **M**i-
norasti dies temporis eius: perfudisti
eū confusione. **A**liquequo dñe auertis
in finē: et ardēs sicut ignis ira tua.
Memorare que mea substantia nū-
quid nimis vane cōstituiisti omnes fili-
os hominum. **Q**uis est homo qui vi-
uet et non videbit mortem: euet ani-
mam suā de manu inferi. **U**bi sunt
misericordie tue antiquę domine: si-
cut iurasti david in veritate tua. **M**e-
mor esto dñe opprobrij seruorū tuorū:
qđ cōtinui in sinu meo iustas gentium.

Quod reprobrauerunt inimici tui
dñe: qđ reprobrauerunt cōmutionē
cristi tui. **E**t edidit dñs i eternum:
fiat fiat. **Oratio moysi hominis dei.**
Domine refugium fact⁹ es nobis:
a generatione in generationem.
Priusq; montes fieret aut formaret
terra et orbis: a seculo et i seculū tu es
deus. **N**e auertas hominē i humili-
tatem: et dixisti ouertimini filij homi-
num. **Q**uoniam mille anni acie oculos
tuos: tanq; dies hesterni que præterit.
Et custodia in nocte: q̄ pro nichilo
habent eorum anni eunt. **M**ane sicut her-
ba transeat: mane floreat et transeat:
vespere decidat induret et ardeat. **Q**ui-
a defecim⁹ i ira tua: et i furore tuo tur-
bam sum⁹. **P**osuiisti iniquitates nēas
in conspectu tuo: seculū nēm i illumina-
tione vult⁹ tui. **Q**uoniam omnes dies
nostri defecerunt: et in ira tua defecimus.
Anni nři sicut aranea meditantur:
dies anq; nostrorū in ipsis septuaginta
anni. **S**i autē i potentibus odogita
anni: et amplius eorum labor et dolor. **Q**uo-
niā superuenit mansuetudo: et corripie-
mur. **Q**uis nouit potestatem ire tue: et
pre timore tuo irā tuā dinumerare.
Detrecta tuā sic nota fac: et erudit⁹
corde i sapiētia. **C**onfute dñe usque-
quo: et deprecabilis esto super filios tuos.
Repleti sumus mane misericordia tua:
et exultauim⁹: et delectati sum⁹ i omnibus
diebus nris. **L**etati sum⁹ pro diebus
quibus nos humiliasti: anis q̄bz vidi-
mus mala. **R**espice i filios tuos et i
opera tua: et dirige filios eorum. **E**t sic
splendor domini dei nostri super nos:
et opera manuum nēarū dirige. **Aus**
Qui habitat in caena ipsi david
adiutorio altissimi: i predione

dei celi commorabit. **D**icit domino
susceptor meus es tu et refugium meum
deus meus: sperabo in eū. **Q**uoniam
ipse liberabit me de laqueo manuum:
et a verbo aspero. **S**capulis suis ob-
umbrabit tibi: et sub petnis eius spera-
bis. **S**icut circumdabit te veritas eius:
nō timebis a timore nocturno. **F**la-
gitta volante in die: a negotio pami-
bulante in tenebris: ab incurfu et damo-
nio meridiano. **C**adent a latere tuo
mille: et decem milia a dextris tuis:
ad te aut non appropinquabit. **V**e-
runtamē oculus tuus cōsiderabis: et re-
tributionē peccatorū videbis. **Q**uoni-
am tu es dñe spes mea: altissimū po-
suiisti refugium tuū. **N**on accedet ad te
malū: et flagellū nō appropinquabit
tabernaculo tuo. **Q**uoniam angelis sui-
is mandauit de te: ut custodiāt te in
omnibus vijs tuis. **I**n manibus porta-
bunt te: ne forte offendas ad lapidem
pedē tuū. **S**uper aspide et basiliscum
ambulabis: et cōculcabis leonem et
draconē. **Q**uoniam in me sperauit libe-
rato eū: protegā eū quū cognouit no-
men meum. **C**lamauit ad me et ego
exaudiā eū: cum ipso sum i tribulati-
one: excipia eū et glorificabo eū. **L**on-
gitudine dñe replebo eū: et ostendā
illi salutare meū. **Ps cantica iudic.**
Bonū est confiteri dño: **S**abbatū
et psallere nomini tuo altissime.
Ad annūciandū mane misericordiam
tuā: et veritatem tuā p noctē. **I**n deca-
rdo psalterio: cum canticis i cithara.
Quia delectasti me dñe i sadura tua:
et in operibus manuum tuarū exultabo.
Quā magnificata sūt opera tua do-
minē: nimis profunde facte sunt cogi-
tationes tue. **V**ir insipiens nō cognos-
cet: et stult⁹ nō intelliget hoc. **Q**uoniam

regni fuerint peccatores sicut feni: et
apparuerunt omnes qui operantur iniquitatem.
Ut intereat in seculum seculi: tu autem
altissimus in eternum dñe. **Q**uonia ecc
inimici tui dñe qui ecce inimici tui pre
bunt: et dispergentur dñes qui operantur
iniquitatem. **E**t exaltabit sicut unioz
nis cornu meum: et senectus mea in mi
sericordia uberi. **E**t despectus oculus
meus inimicos meos: et insurgentibus
in me malignantibus audiet auris me
a. **T**ultus ut palma florebit: sicut
cedrus libani multiplicabit. **P**latati
in domo dñi: in atrijs domus dei nri
florebunt. **A**d huc multiplicabuntur
in senecta uberi: et bene patientes erunt
et annucent. **Q**uonia redus domi
nus deus noster: et non est iniquitas
in eo. **I**aus canticum dauid indie ante sab
batum quando fundata est terra.
Dominus regnavit decorum indu
tus est: induit dñs fortitudinem
et prinxit se. **E**tenim firmavit orbem
terre: qui non commovebitur. **P**arata se
des tua regis: a seculo tu es. **E**leua
uerunt flumina dñe: eleuaerunt flumi
na vocem suam. **E**leuaerunt flumina
fludus suos: a voribus aquarum mltarum.
Mirabiles relationes maris: mira
biles in altis dñs. **T**estimonium tua
credibilia facta sunt nimis: domum tuam
deceat sanctitudo domine in longitu
dine dñe. **P**s dauid qñta sabbat.
Deus ultionum dñs: deus ultionum
libere egit. **E**xaltare qui iudicas
terram: redde retributionem superbis. **U**s
quequo peccatores dñe: usquequo
peccatores gloriabuntur. **E**stabunt
et loquentur iniquitatem: loquentur omnes
qui operantur iniustitiam. **P**opulum
tuum dñe humiliauerunt: et hereditatem
tuam ureauerunt. **V**idua et adueniam

interfecerunt: et pupillos occiderunt. **E**t
dixerunt non videbit dñs: nec intelliget
deus iacob. **I**ntelligite insipientes in
pplo: et stulti aliquando sapite. **Q**ui
placuit autem non audierit: aut qui finxit
oculum non considerat. **Q**ui corripit gen
tes non arguet: qui docet hominem sci
entiam. **D**ominus scit cogitationes
hominum: qui vane sunt. **B**eat homo
quem tu erubescis dñe: et de lege tua do
cueris eum. **U**t mitiges si a diebus ma
lis: donec fodiantur peccatori fouea.
Quia non repellat dñs plebem suam: et
hereditatem suam non derelinquet. **Q**ui
adulter iustitiam suam in iudicium: et
qui iuxta illam: omnes qui recto sunt
corde. **Q**uia consurget michi adversus
malignantes: aut quis stabit meum ad
uersus operantes iniquitatem. **N**isi
quia dñs adiunxit me: paulominus ha
bitasset in inferno anima mea. **S**i
dicerem mors est pes meus: misericordia
tua dñe adiunxerat me. **S**ecundum
multitudinem dolorum meorum in corde meo:
consolationes tue letificauerunt animam
meam. **N**unquid adhaeret tibi serpens ini
quitatis: qui fingis laborem in precepto.
Aptabuntur in aiam iusti: et sangui
nem innocentem deumabunt. **E**t factus
est michi dñs in refugium: et deus meus in
adiutorium spei mei. **E**t redet illis
iniquitatem ipsorum: et in malicia eorum
disperdet eos: disperdet illos dominus
deus noster. **I**aus canticum ipi dauid.
Uenite regulam dñs: iubilemus
deus saluari nostro. **P**reconcep
mus faciem eius in conspectu: et in psal
mis iubilemus ei. **Q**uoniam deus
magnus dominus: et rex magnus
super omnes deos. **Q**uia in manu eius
sunt omnes fines terre: et altitudines
montium ipsorum sunt. **Q**uonia ipse est

mare et ipse fecit illud: et sicca manum eius
formauerunt. **U**enite adoremus et pro
stridamus et ploremus ante dñm qui fecit
nos: quia ipse est deus noster. **E**t nos
ipsum pasce eius: et duc manus eius.
Hodie si vocem eius audieritis: nolite
obdurare corda vestra. **S**icut in irri
tatione: secundum diem temptationis in de
serto. **U**bi temptauerunt me pres vtri:
probauerunt me et viderunt opera mea.
Quadragesima annis offensus fui ge
nerationi illi: et dixi semper erat corde.
Et isti non cognouerunt vias meas:
ut iuravi in ira mea si inatabunt in
requiem meam. **P**salmus dauid quando
dauid edificabat post captiuitatem.
Cantate dñs canticum novum: can
tate dñs omnis terra. **C**antate
dño et benedicite nomini eius: annun
tiate de die in diem salutare eius. **A**nnun
tiate inter gentes gloriam eius: in omnibus
populis mirabilia eius. **Q**uonia magnus
dñs et laudabilis nimis: terribilis est
super omnes deos. **Q**uonia omnes dii
gentium demonia: dñs autem celos fecit.
Confessio et pulcritudo in conspectu eius:
sanctitudo et magnificetia in sanctifi
catione eius. **A**fferte dño patrie gentium:
afferte dño gloriam et honorem: afferte
dño gloriam nomini eius. **T**ollite hostias
et inchoate in atrijs eius: adorare
dominum in atrijs sanctis eius. **Q**uonia
neat a facie eius uniuersa terra: dicite in
gentibus quia dominus regnauit. **E**t
etiam corripit orbem terre qui non com
mouebitur: iudicabit populos in e
quitate. **L**etetur celi et reglet terra:
commoueat mare et plenitudo eius:
gaudebit campi et omnia que in eis
sunt. **Q**uia exultabunt pnia ligna silua
rum a facie domini quia venit: qui ve
nit iudicare terram. **I**udicabit orbem in

in equitate: et populos i iustitiam suam. **P**s
dauid quando dauid edificauit ciuitatem.
Dominus regnauit reglet terra:
letentur insule multe. **N**ubes
et caligo in circuitu eius: iustitia et iudi
cium correctio sedis eius. **I**gnis ante i
psum praecedet: et inflammabit in circu
itu inimicos eius. **A**lluxerunt fulgura
eius orbi terre: vidit et commota est ter
ra. **M**ontes sicut cera fluxerunt a facie
dñi: a facie dñi omnis terra. **A**nnun
tate celi iustitiam eius: et videtur omnes
populi gloriam eius. **Q**uonia fundauit omnes
qui adorant sculptilia: et qui gloriati sunt in
mulieris suis. **A**dorare cum omnes
angeli eius: audiuere et letata est syon.
Exultauerunt filie iude: propter iudicia
tua dñe. **Q**uonia tu dñs alacris
super omne terram: nimis exaltatus super
omnes deos. **Q**ui diligis dñm o
dite mali: custodite dñs alias sancto
rum suorum: de manu peccatoris libera
uit eos. **L**ux orta est iusto: et rectis
corde leticia. **L**etamini iusti in do
mino: et constituimini memorie san
ctificationis eius. **P**salmus dauid.
Cantate domino canticum
novum: quia mirabilia fe
cit. **S**aluauit sibi dege
ra eius: et brachium sanctum
eius. **Q**uonia fecit dñs salutare suum:
in conspectu gentium reuelauit iustitiam
suam. **R**ecordatus est misericordie sue: et
peccatis sue domui israel. **V**iderunt
omnes termini terre salutare dei nostri:
iubilare domino ois terra iustitiae et re
gularum et psallite. **P**sallite domino in
cythara in cythara et voce psalmi: in
tubis ductilibus et voce tube corne.
Iubilare in conspectu regis domini:
moueat mare et plenitudo eius: orbis
terrarum et qui habitant in eo. **E**lumina

plaudet manu siml: montes regula-
bunt a spectu dñi: qm̄ venit iudicare
terrā. **I**udicabit orbē terrarū i iustiti-
a: et p̄p̄os in equitate. **Ps̄ dauid.**
Domin⁹ regnauit irascant̄ p̄p̄i:
qui sefer super cherubim moueat̄
terra. **D**ominus in syon magnus: et
recessus super om̄es p̄p̄os. **C**onfite-
ant̄ nomini tuo magno qm̄ terribile
et sandū ē: et honor regis iudiciū dili-
git. **T**u parasti dīctiones: iudiciū
et iusticiā i iacob tu fecisti. **S**aluate
dñm deū nr̄m: et adorate scabellū pe-
dum ei⁹ qm̄ sandū ē. **M**oyses et aarō
in sacerdotib⁹ ei⁹: et samuel inter eos q̄
inuerat nomē ei⁹. **I**nuocabat dñm
et ip̄e exaudiebat eos: i columna nubis
loquebat̄ ad eos. **Q**uodidiebat testi-
monia ei⁹: et p̄ceptum quod dedit illis.
Domine dr̄ noster tu exaudiebas e-
os: de tu propitius fuisti eis: et vici-
scens i om̄es adinuentiones eorū. **E**x-
altate dñm deum nr̄m: et adorate in
monte sādō ei⁹: quoniam sand⁹ dñs
deus noster. **Ps̄alm⁹ in confessione**
Tubilate dñō ois terra: fuit dñs in le-
ticia. **E**ntroite in aspectu ei⁹: in regu-
latione. **S**intore qm̄ dñs ip̄e ē deus:
ip̄e fecit nos et nō ip̄i nos. **P**opulus
eius et oves p̄sue ei⁹ introite portas
eius i confessione: atria eius in ymnis
consecrati illi. **L**audate nomen ei⁹
qm̄ suavis est dñs: i eternū misericor-
dia ei⁹: et usq; i generationē et genera-
tionē veritas ei⁹. **Ps̄ ipsi dauid.**
Misericordia et iudicium cantabo
tibi dñe: psallā et intelligam i
via immaculata quādo venies ad me.
Precambulabā i innocentia cordis
mei: in medio dom⁹ mee. **N**on pro-
ponebā ante oculos meos rem iniquā:
faciētes p̄uaricationes odium. **N**on

adhesit michi cor prauū: declinanti-
a me malignum non cognoscebam.
Detraxerunt seculo proximo suo:
hic p̄sequebar. **S**uperbo oculo et in-
satiabili corde: tū h̄c nō edebā. **O**cu-
li mei ad fideles terre: ut sedeat meū:
ambulās i via immaculata hic michi
ministrabat. **N**on habitabit i medio
domus mee q̄ facit supbiā: q̄ loquit̄
iniqua nō dirigat̄ i conspectu oclorū me-
orum. **I**n matutino interficiam om̄es
peccatores terre: ut disperderem
de ciuitate dñi om̄es operantes iniqui-
tatem. **Orō paup̄is dñi aueretur:**
et coram dño effuderit p̄ec̄e suam.
Domine exaudi orationē meā: et
clamor me⁹ ad te ueniat. **N**on
auertas faciē tuā a me: in quacūq;
die tribulor inclina ad me aurē tuā.
In quacūq; die inuocauero te: ve-
lociter exaudi me. **Q**uia defecerunt
sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut
cremū aruerunt. **P**ercussus sum
ut fenu: et aruit cor meum: q̄a oblique
sum comedere panē meū. **A**udire ge-
nitrus mei: adhesit os meū carmini meo.
Similis factus sum pellicano solini-
dinis: fact⁹ sū sicut niditorā in domi-
cilio. **V**igilauit: et factus sum sicut
passer solitarius i tecto. **T**ota die re-
probrabāt michi inimici mei: et qui
laudabant me aduersum me iurabant.
Quia ruerē tanq; panē māducatā:
et poculū meū cū fletu miscebā. **F**aci-
e ire indignationis tue: q̄a eleuās
allisti me. **D**ies mei sicut umbra
declinauerunt: et ego sicut fenu arui.
Tu autē dñe in eternū permanes: et
memoriale tuū i generatione et gene-
ratione. **T**u exurgens miserere sy-
on q̄a tempus misericordi ei⁹ q̄a uenit
tempus. **Q**uoniam placuerunt secus

uis lapides ei⁹: et terre ei⁹ miserebun-
tur. **E**t timebūt gentes nomen tuū
dñe: et omnes reges terre gloriā tuā.
Quia edificauit dñs syon et uidebit̄
in gloria sua. **R**espexit in orationē
humiliū: et non spernit p̄cau eorum.
Scribant̄ hec in generatione altera:
et p̄p̄us qui creabitur laudabit dñm.
Quia prospexit de recesso sādō suo:
dñs de celo in terrā aspexit. **U**t audi-
ret gemitus cōpeditōrū: ut solueret fi-
lios interemptorū. **E**t annunciet in
syon nomen dñi: et laudē ei⁹ i iherlm̄.
Inconueniendo p̄p̄os in unū: et re-
ges ut seruiāt dño. **R**espōdit ei⁹ via
uirtutis sue: paucitate dierū meorū nū-
cia michi. **N**e reuoces me i dimidio
dierū meorū i generationē et generati-
onem anni tui. **I**n iudicio tu dñe terrā
fundasti: et opera manū tuarū sunt
celi. **I**psi peribūt tu autē p̄manes: et
om̄es sicut uestimentū ueritatis. **E**t
sicut optorium mutabis eos et muta-
bunt: tu autē idem ip̄s es: et anni tui
non deficiēt. **F**ilij seruorum tuorum
habitabunt et semini eorum in secu-
lum dirigetur. **Ps̄ ipsi dauid.**
Benedic aīa mea dño: et omnia
q̄ intra me sūt nomini sādō ei⁹.
Benedic anima mea dño: et noli ob-
liuisci om̄es retributiones ei⁹. **Q**ui
propitiatur om̄ib⁹ iniquitatib⁹ tuis: q̄
sanat om̄es infirmitates tuas. **Q**ui
redimite interitū uirā tuā: q̄ coronat
te i misericordia et miserationib⁹. **Q**ui re-
plet in bonis desiderii nri: renouabit
ut aquile iuuent⁹ tua. **F**aciens mi-
sericordias dñs: et iudiciū omnibus
iniquitatib⁹. **N**otas fecit vias
suas moysi: filijs isrl̄ uolūntates suas.
Misericors et misericors dominus:
lōganimitas et mis̄ misericors. **N**on

in p̄petuū irascet: neq; in eternū cōmi-
nabitur. **N**on scdm̄ peccata nr̄a fecit
nobis: neq; scdm̄ iniquitates nr̄as re-
tribuit nobis. **Q**uoniam scdm̄ altitu-
dinē celi a terra: corroborauit miseri-
cordiā suā sup̄ timentes se. **Q**uantiū
distat ortus ab occidente: longe fecit
a nobis iniquitates nr̄as. **Q**uomodo
miseret pater filiorū misericors est dñs ti-
mentib⁹ se: qm̄ ip̄s cognouit figmen-
tum nr̄m. **R**ecordat⁹ ē quoniam pul-
uis sumus: sp̄mo sicut fenu dies ei⁹:
tanq; flos agri sic efflorescit. **Q**uoniam
sp̄rit⁹ p̄transibit i illo et nō substat:
et nō cognosceret apli locū suū. **M**ise-
ricordia autē dñi ab eterno et usq; i eter-
num: sup̄ timentes eū. **E**t iusticia il-
lius in filios filiorū: hijs q̄ seruauit te-
stamentū ei⁹. **E**t memores sūt man-
datoꝝ ip̄ius: ad faciendū ea. **D**omi-
nus in celo parauit sedē suā: et regnū
ip̄ius om̄ibus dominabitur. **B**enedi-
cite dño om̄es angeli ei⁹ potentes uir-
tute: faciētes uerbū illi⁹ ad audiendā
uocē sermonū ei⁹. **B**enedicite dño o-
m̄es uirtutes ei⁹: ministri ei⁹ q̄ faciūt
uolūntatē ei⁹. **B**enedicite dño om̄ia
opera ei⁹: i om̄i loco dīnationes ei⁹: be-
nedic aīa mea dño. **Ps̄ ipsi dauid.**
Benedic anima mea dño: dñe de-
us meus magnificatus es reue-
menter. **C**onfessionē et decore indui-
sti amīd⁹ lumine sicut uestimēto. **E**t
tendens celū sicut pelle: q̄ regis aquila
superiora ei⁹. **Q**ui ponis nubem ascen-
sum tuū: q̄ ambulās sup̄ p̄anas ven-
torum. **Q**ui facis angelos tuos sp̄i-
ritus: et ministros tuos ignē uentū.
Qui fundasti terrā sup̄ stabilitatē su-
am: non inclinabitur in seculū seculi.
Abissus sicut uestimētum amictus
eius: sup̄ montes stabunt aque. **A**b

in te patione tua fugient: a voce toni-
trui tui formidabunt. **A**scendunt mon-
tes et descendunt campi: i locum quē
fundasti eis. **Q**uoniam posuisti quē
nō transgredient: neque ducuntur ope-
rire terram. **Q**ui emittis fontes i con-
uallibus: inter mediū montū prean-
sibunt aque. **P**otabunt omnes bestie
agri: repedabunt onagri in sui sua.
Super ea volucres celi habitabunt:
de medio perarum dabunt voces. **R**i-
gans montes de superioribus suis: de
fructu operū tuorū satiabit terra. **P**ro-
duces fenu iumentis: i herbā seruituti
hominū. **U**t educas panē de terra:
et vinū letificet cor hominis. **U**t re-
siliaret facie i oleo: i panis cor hominis
reficiet. **S**aturabunt ligna cāpi et
redri libani q̄s plātauit: illic passerēs
nidificabunt. **H**erodij domus dux est
eorū: mōtes recessi reuis: petra refugi-
um hereticis. **P**ecce lunam i tempo-
re: sol cognouit occasū suū. **P**osui-
sti tenebras et facta est nox: in ipa pre-
transibunt omnes bestie silue. **Q**uā-
tuli leonū rugientes ut rapiāt: et querant
a dō esca sibi. **O**rcus ē sol i aggregati
sunt: i i rubilibus suis collocabuntur.
Exibit homo ad opus suū: i ad ope-
rationē suā usq; ad vesperū. **Q**uā ma-
gnificata sūt opera tua dñe: omnia
in sapientia fecisti: impleta ē terra pos-
sessione tua. **H**or mare magnum te
spaciōsū manibus: illic reptilia quorū
non ē numerus. **A**nimalia pulilla
cū magnis: illic naues pretransibunt.
Orao iste quē formasti ad illuden-
dum ei: oīa a te respiciant ut des illis
escam i tpe. **O** ante te illis colligat: a-
p̄tē te manū tuā oīa implebunt la-
nitare. **F**uerunt autē te facie turba-
buntur: auferes spiritū eorū i deficiet:

et i puluere suū reuertent. **Q**uoniam spi-
ritū tuū creabunt: i rationabis faci-
em terrę. **S**ic glā dñi i seculū: letabi-
tur dñs in operibus suis. **Q**ui respicit
terā i facit ea tremere: q̄ tangit mon-
tes i fumigat. **A**mnabo dño in via
mea: psallā dño meo q̄dñi sum. **T**o-
mundū sit ei eloquii meū: ego vtrū de-
lectabor i domino. **O**stendit peccato-
res a terra et iniqui ita ut non sint: be-
nedic anima mea domino. **Alleluia**
Confitemini dño i invocare no-
men ei: annunciate inter gentes
opera eius. **Q**uoniam et i psallite ei:
narrate oīa mirabilia ei: laudamini
in noīe scto ei. **L**etetur cor querentiū
dñm: querite dñm et cōfirmamini:
querite facie ei semp. **Q**uoniam mi-
rabiliū ei q̄ fecit: prodigia ei i iudi-
cia eius ei. **S**emen abrahā fecit ei:
filij iacob ei. **I**psē dñs de no-
ster: i vniūsa ita iudicia ei. **M**emor
fuit i seculū testamētū suū: verbi quod
mādauit i mille generationes. **Q**uod
disposuit ad abrahā: i iuramētū suū
ad ysaac. **E**t statuit illud iacob in
preceptū: i iel in testamētū eternū.
Dicens tibi dabo terrā chanaan: fu-
turū hereditatis vtrę. **Q**ui essent
numero breui: paucissimi et incole ei.
Et pretransibunt de gēte in gēte: i de
regno ad p̄m alterū. **N**on reliquit
hōiem nocte eis: i corripuit pro eis
reges. **N**olite tangere cistos meos:
et in p̄phetis meis nolite malignari.
Et vocauit famē sup terrā: i omne
firmamētū panis struxit. **M**iser ante
eos virū: in seculū verūdat? ē ioseph.
Humiliauerūt in cōpeditibus pedes ei:
fenu preansit aīam ei donec veniret
verbu ei. **E**loquii dñi inflāmauit
eū: misit eū et soluit eum: princeps

psorū et dimisit eū. **C**onstituit eum
dñm domus sue: i principē oīs pos-
sionis sue. **U**t reuerteret princeps eius
sicut seueripm: i senes ei prudētiam
doceret. **E**t inuauit isrl in egiptū: et
iacob accolā fuit i terra cham. **E**t au-
xit p̄m suum vehemētē: et firmavit
eū sup inimicos eius. **C**onuerit cor
eorū ut reuerterent p̄m eius: i dolum
faceret i secus ei. **M**iser moysen ser-
uum suū: aaron quē elegit ipm. **P**o-
suit in eis verba signorū suorū i prodigi-
orū: i terra cham. **M**iser tenebras
et obscurauit: i nō exacerbauit sermo-
nes suos. **C**onuerit aquas eorū in
sanguinē: et occidit pisces eorū. **E**t e-
didit terra eorū ranas: i p̄teritabilibus
regū iporū. **O**xit et uentis vniūsa et
sciniphes: i oīibus finibus eorū. **P**o-
suit pluuas eorū grandine: ignem
comburentē in terra iporū. **E**t pecul-
lit vineas eorū i ficulneas eorū: et con-
uertit lignū finium eorū. **O**xit et uel-
locuta et breuius: cuius non erat nu-
merus. **E**t comedit omne fenu i terra
eorū: i comedit omne fenu terre eorū.
Et preussit omne p̄mogenitū in terra
eorū: p̄mias oīs laboris eorū. **E**t e-
duxit eos cū argento et auro: et non
erat in rebus eorū infirmus. **L**eta-
ta est egiptus i profecione eorū: quia
incubuit timor eorū sup eos. **E**t pan-
die nullū i protectione eorū: i igne ut
lucet eis p̄ noctem. **P**erierunt et ve-
nit coturnix: i pane celi saturauit eos.
Concupit petram et fluxerunt aque:
abierunt in sicco flamma. **Q**uoniam
memor fuit verbi sancti sui: quod ha-
buit ad abrahā p̄m suū. **E**t edu-
xit p̄m suū in regulatione: et electos
suos i leticia. **E**t dedit illis regiones
genitū: i labores psorū possederūt. **U**t

custodiant iustificationes eius: i le-
gem eius requirāt. **Alleluia**
Confitemini dño quā bonus: quo-
niā i seculū misericordia ei. **Q**uis
loquetur potēcias dñi: auditas faci-
et omnes laudes ei. **B**eatū q̄ custodi-
unt iudiciū: et faciūt iusticiā in omni
tēpore. **M**emento nri dñe in benepla-
cito p̄m tui: visita nos i saluari tuo.
Ad videndū in bonitate electorū tuo-
rum: ad letandū in leticia gētis tue:
ut lauderis cū hereditate tua. **P**ecca-
uimus cum p̄ribz nris: inuiste regim?
iniquitatem fecim? **P**atres nostri in e-
gipto nō intellexerunt mirabilia tua:
nō fuerūt memores multitudinis mise-
ricordie tue. **E**t irritauerūt ascenden-
tes in mari mari rubro i saluauit e-
os p̄pter nomen suū: ut notā faceret
potentā suā. **E**t iniecit mare ru-
brum i relitcatū est: i deduxit eos in
abissis sicut i deserto. **E**t saluauit e-
os de manu odientū: i redemit eos
de manu inimici. **E**t operuit aqua
tribulātes eos: unus ei eis nō reman-
sit. **E**t crediderūt verbis eius: et lau-
dauerunt laudē eius. **Q**uoniam fecerūt ob-
liti sūt operū eius: non sustinuerunt
consiliū eius. **E**t concupierūt concupi-
scentiā in deserto: et temptauerūt deū
in iniquo. **E**t dedit eis perditionē
iporū: i misit saturitatem in aīas eorū.
Et irritauerūt moysen i castris: aaron
sanctū dñi. **A**perta est terra i de-
glutit dathan: i operuit sup cōgre-
gationē abiron. **E**t exarsit ignis
in synagoga eorū: flamma combussit
peccatores. **E**t fecerūt vitulū i oreb:
et adorauerūt sculptile. **E**t inuauit
glām suā in similitudinē vituli
comedentis fenu. **O**bliti sunt deum
qui saluauit eos: q̄ fecit magnalia

in egipto mirabilia i terra cham: terribilia in mari rubro. **E**t dixit ut disperderet eos: si non moyses electus est. Retulit i seditione in conspectu eius. **E**t auertit iram eius ne disperderet eos: et pro nichilo habuerit terra desiderabilem. **N**on crediderunt verbo eius: et murmurauerunt i tabernaculis suis: non egaudierunt voce domini. **E**t leuauit manum suam super eos: ut periret eos i deserto. **E**t ut diceret semini eorum i nationibus: et disperderet eos i regionibus. **E**t in iustis suis respexit eos: et comederunt sacrificia mortuorum. **E**t irruerunt eum in adinventionibus suis: et multiplicata est in eis ruina. **E**t fecit phinees et plaurauit: et cessauit quassatio. **E**t reputatum est ei in iusticia i generatione et generatione usque i sempiternum. **E**t irruerunt eum ad aquam contradictionis: et uexat est moyses propter eos: quia reuerberauerunt spiritum eius. **E**t distinxit i labijs suis: non disperderunt gentes quas dixit dominus deus illis. **E**t commixti sunt inter gentes: et didicerunt opera eorum: et fecerunt sculptilibus eorum: et factum est illis in scandalum. **E**t immolauerunt filios suos: et filias suas: demonijs. **E**t effuderunt sanguinem innocentem sanguinem filiorum suorum: et filiarum suarum: quos sacrificauerunt sculptilibus chanaan. **E**t interfecta est terra i sanguinibus: et damnata est in operibus eorum: et fornicati sunt in adinventionibus suis. **E**t iratus est furor domini in populum suum: et abominatus est hereditatem suam. **E**t tradidit eos in manus gentium: et diuasi sunt eos qui oderunt eos. **E**t tribulauerunt eos inimici eorum: et humiliati sunt sub manibus eorum: sepe liberauit eos. **I**psi autem reuerberauerunt eum i conspectu suo: et humiliati sunt i iniquitatibus suis. **E**t uidit

eum tribularentur: et audiuit orationem eorum. **E**t memor fuit testamenti sui: et petiuit eum secundum misericordiam misericordie sue. **E**t dedit eos i misericordias: in conspectu omnium qui operantur eos. **S**aluos fac nos domine deus noster: et congrega nos de nationibus. **U**t ostendatur nomini sancto tuo: et gloriantur in laude tua. **B**enedixit dominus deus israel a seculo et usque in seculum: et dicit omnis populus fiat fiat. **A**lleluia. **C**onfitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. **O** icant qui redempti sunt a domino: quos redemit de manu inimici: de regionibus congregauit eos. **A** solis ortu et occasu: ab aquilone et mari. **R**equierunt i solitudine i iniquo solo: uia ciuitatis habitaculi non inueniuntur. **E** surdiores et sicciores: anima eorum in ipsis defecit. **E**t clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatibus eorum respicit eos. **E**t deduxit eos in uiam rectam: ut irent in ciuitatem habitationis. **C**onfiteantur domino misericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum. **Q**uia latitauit asinum inuicem: et asinum esurientem satiauit bonis. **E** dentes in tenebris et umbra mortis: uindos i mendicitate et fero. **Q**uia reuerberauerunt eloquia dei: et consilium altissimi reuerberauerunt. **E**t humiliatum est in laboribus cor eorum: infirmati sunt nec fuit qui adiuuaret. **E**t clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatibus eorum liberauit eos. **E**t eduxit eos de tenebris et umbra mortis: et uincula eorum dirupit. **C**onfiteantur domino misericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum. **Q**uia commisit portas ereas: et uides ferreas coegit. **E** uoluptas eos de uia iniquitatis eorum: propter inuicias enim suas

humiliati sunt. **O** mnem escam abominatam est anima eorum: et appropinquauerunt usque ad portas mortis. **E**t clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatibus eorum liberauit eos. **P** osuit uerbum suum et sanauit eos: et respicit eos de interitionibus eorum. **C**onfiteantur domino misericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum. **E**t sacrificent sacrificium laudis: et annuncient opera eius in reuerentione. **Q**ui descendit mare in nauibus: facientes operationem i aqua multis. **I**psi uiderunt opera domini: et mirabilia eius in profundo. **D**ixit et fecit spiritus procelle: et exaltati sunt fludus eius. **A** scendunt usque ad celos et descendunt usque ad abyssos: anima eorum in malis tabescebat. **T**urbati sunt et moti sunt sicut ebrii: et omnes sapientia eorum deuorata est. **E**t clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatibus eorum eduxit eos. **E**t statuit procellam eius in austrum: et fluxerunt fludus eius. **E**t letati sunt quia siluerunt: et deduxit eos in portum uoluntatis eorum. **C**onfiteantur domino misericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum. **E**t exaltent eum i ecclesia plebis: et in synagoga seniorum laudent eum. **P** osuit flumina i deserto: et exiit aqua in sitim. **T**erra fecunditatem i salugine: a malicia inhabitantium in ea. **P** osuit desertum i stagna aquarum: et terra sine aqua in exiit aquarum. **E**t colligauit illic esurientes: et constituerunt ciuitatem habitationis. **E**t seminauerunt agros: et plantauerunt vineas: et fecerunt fructum natiuitatis. **E**t benedixit eis: et multiplicati sunt nimis: et numerus eorum non minorauit. **E**t pauci facti sunt: et uexati sunt a tribulatione malorum et dolore. **E** fluita est concitatio super principes: et errare

fecit eos in inuicem et non i uia. **E**t adiuuit pauperes de inopia: et posuit sicut oues familias. **U**idebunt recti et letabuntur: et omnis iniquitas oppilabit os suum. **Q**uis sapiens et custodiet hec: et intelliget misericordias domini? **A**lleluia. **Canticum psalmi ipsi dauid** **P** aratum cor meum deus: paratum cor meum: cantabo et psallam i gloria mea. **R**esurge psalterium et cythara: resurgam diludo. **C**onfitebor tibi i psalms domine: et psallam tibi i nationibus. **Q**uia magna super celos misericordia tua: et usque ad nubes ueritas tua. **E**t exaltare super celos deus: et super omne terram gloria tua: ut liberent dilecti tui. **S**aluum fac deprecata tua et exaudi me: deus locutus est in sancto suo. **E** xultabo et diuida sicut himmam: et conuallē tabernaculorum dimittar. **D**eus est galaad et me est manasse: et ephraim suscepio capitis mei. **I**uda rex meus: moab lebes spem meam. **I** n ydumeam egredens calciammetum meum: michi alienigenae amici facti sunt. **Q**uis deducet me i ciuitatem munitam: quis deducet me usque in ydumeam? **N**onne tu deus qui repulisti nos: et non reuocabis deus in uirtutibus nostris? **D** a nobis auxilium de tribulatione: quia uasta salus hominis. **I** n deo facientur uirtutes: et ipse ad nichilum deducet inimicos nostros. **I** n finem psalmi dauid **D** eus laudem meam ne tacui. **L** oquor: quia os peccatoris et os dolosum super me apertum est. **L** ocuti sunt aduersum me lingua dolosa: et iniquis odijs circumdederunt me et repugnauerunt me gratis. **P** ro eo ut me diligeret detrahebant michi: ego autem orabam. **E**t posuerunt aduersum me mala pro bonis: et odium pro dilectione mea. **C**onstituere super eum peccator:

et dyabolus sit a degetis ei⁹. **Q**um
iudicat regat cōdēnnat⁹: et oratio e-
ius fiat in peccatū. **H**iat dies ei⁹ pau-
ci: et episcopatu eius accipiat alter.
Fiant filij ei⁹ orphani: et uxor eius
uidua. **M**utantes trāsferent filij eius
et mendicent: riciant de habitacōnib⁹
suis. **S**crutetur fenerator om̄em sub-
stantiā ei⁹: et diripiāt alieni labores
eius. **N**on sit illi adiutor: nec sit qui
miseret pupillis ei⁹. **F**iant nati ei⁹
in interitū: in generatione vna deleat
nomē ei⁹. **I**n memoriā redeat iniq-
tas p̄m ei⁹ in cōspēdu dñi: et peccatū
m̄is eius nō deleat. **F**iant circa do-
minū semp: et disperat de terra memo-
ria eorū: pro eo qd nō est recordat⁹ fa-
cere misericordiam. **E**t p̄secut⁹ ē hominē
inopē et mendicū: et compundū corde
mōrificare. **E**t dilegit maledictiōnē
et uenit ei: et noluit benedictiōnē et e-
longabit ab eo. **E**t induit maledi-
ctiōnē sicut uestimentū: et increuit si-
cut aqua in interiora ei⁹: et sicut oleū in
ossib⁹ ei⁹. **F**iat ei sicut uestimentum
quo opetit⁹: et sicut zona qua semper
precingit⁹. **H**oc opus eorū qd detrahūt
michi apud dñm: et q loquunt mala
aduersus animā meā. **E**t tu dñe dñe
fac meū propter nomē tuū: q̄a sua-
uis ē misericordia tua. **L**ibera me q̄a ege-
nus et paup⁹ ego sū: et cor meū cōtur-
bātū est intra me. **S**icut umbra cum
ordinat ablat⁹ sū: et recessus sum
sicut locuste. **G**enua mea infirmata
sunt a ieiunio: et caro mea immuta-
ta ē propter oleū. **E**t ego fact⁹ sum
opprobriū illis: uiderūt me et mouerūt
capita sua. **A**dinua me dñe de me-
us: saluū me fac propter misericordiam
tuā. **E**t sciāt q̄a man⁹ tua her: et tu
domine fecisti ea. **M**aledict⁹ illi et tu

benedices: q̄ in surgūt in me et fundant⁹:
eius aut tunc letabit⁹. **I**nduant⁹ q̄
detrahūt michi pudore: et oppriantur si-
cut dyplōide cōfusione sua. **C**onfite-
bor dñō nimis in ore meo: et in medio
m̄torū laudabo eum. **Q**ui afficit a
degetis paup⁹: ut salua faceret a pre-
sequētib⁹ aīam meā. **P̄s dauid.**
Dñe dñs dñs meo: sede
a degetis meis. **O**nece-
ponā inimicos tuos: sta-
bellum pedū tuorū. **V**irgā
virtutis tue erigat dñs ex syō: dñare
in medio inimicorū tuorū. **E**cce p̄ci-
piū in die iudicis tue in splēdore s̄ctorū:
et uere ante lūcē genitū te. **L**uca-
uit dñs et nō pernebit eū: tu es sacer-
dos in eternū scdm ordinē melchisedech.
Domin⁹ a degetis tuis: et regit in die
ire sue reges. **L**udibabit dñs in nati-
onib⁹ implebit ruinas: cōquassabit
capita in terra m̄torū. **O** et torreat in
via biber: propterea exaltabit caput.
Confitebor tibi domine. **Alleluia.**
In toto corde meo: in consilio iu-
storū et congregatione. **M**agna
opera domini: requirita in om̄es
uolūtates ei⁹. **C**onfessio et magnifi-
cātia opus ei⁹: et iusticia eius manet
in seculū seculi. **M**emoria fecit mira-
biliū suorū misericors et misericor dñs:
etiam dedit timētib⁹ se. **M**emor erit in
seculū testamentū suū: virtutē op̄ū su-
orū annūciabit populo suo. **E**t de
illis hereditatē gentiū: opera manū
ei⁹ ueritas et iudiciū. **F**idelis om̄ia
māda ei⁹: et firmata in seculū seculi:
facta in ueritate et equitate. **R**edēpti-
onem misit populo suo: mandauit
in eternū testamentū suū. **S**andū et
terribile nomē eius: in cōfessioe
timor dñi. **I**ntellectus bon⁹ om̄ib⁹

faciētib⁹ eū: laudat⁹ ei⁹ manet in seculū
seculi. **Alleluia.** **I**urisdictione agget et sa-
beat⁹ uir q̄ timet dñm: **Chare.**
Bi mādas ei⁹ uolet nimis. **P**o-
tens in terra erit semē ei⁹: generatio redo-
rum benedict⁹. **G**loria et diuinitē in do-
mo ei⁹: et iusticia ei⁹ manet in seculū
seculi. **E**xortū ē in tenebris lumen re-
dis: misericors et misericor et iustus.
Locund⁹ h̄mo q̄ misert⁹ et commo-
dat: disponit finones suos in iudicio:
q̄a in eternū nō amouebit⁹. **I**n me-
moria eterna erit iust⁹: ab audicione
mala nō timebit. **P**aratu⁹ cor ei⁹ spe-
rare in dño: et firmat⁹ ē cor eius: nō
cōmouebit⁹ donec respiciat inimicos
suos. **O** iustit⁹ dedit pauperib⁹: iusti-
cia ei⁹ manet in seculū seculi: cornu ei⁹
exaltabit⁹ in gloria. **P**eccator uidebit⁹
et irascetur: et trib⁹ suis flet⁹ et tacebit⁹:
desideriū peccatorū bibit. **Alleluia.**
Laudate pueri dñm: laudate no-
men dñi. **S**it nomē dñi benedi-
ctum: ex hoc nūc et usq̄ in seculū. **A**-
solis om̄i usq̄ ad occasū: laudabile
nomē dñi. **S**ecellus sup om̄es gen-
tes dñs: et sup celos gloria ei⁹. **Q**uis
sicut dñs de⁹ noster: q̄ in altis habi-
tat et humilia respicit in celo: et in terra:
Sulcās a terra in dñpē: et de stercore
erigēs paup⁹. **E**t tollor eum cum
p̄cipib⁹: cū p̄cipib⁹ ppli sui. **Q**ui
habitare facit sterilem in domo: ma-
tern filiorū letantē. **Alleluia.**
In regit⁹ israel de egipto: dom⁹ iacob
de pplō barbare. **F**ada ē iuxta sandi-
ficatio ei⁹: israel potestas ei⁹. **M**are
uidit et fugit: iordanis uertit⁹ et reuertit⁹
sum. **M**ontes exultauerūt ut arietes:
et colles sicut agni quini. **Q**uid ē tibi
mare qd fugisti: et tu iordanis q̄a con-
uersus es reuertit⁹. **M**ontes exultatis

sicut arietes: et colles sicut agni quini.
Facie dñi mōta ē ira: a facie dei ia-
cob. **Q**ui dñit p̄cā in stagna aquarū:
et rupē in fōres aquarū. **N**on nobis
dñe nō nobis: sed nomini tuo da glo-
riam. **S**up misericordia tua et ueritate tu-
a: ne quādo dicāt gentes ubi ē de⁹ eorū.
Deus aut noster in celo: oīa querūq̄
uoluit fecit. **S**inulacta gentium ar-
gentū et aurū: opera manū h̄minū.
Os habet et nō loquens: oculos ha-
bet et nō uidet. **H**ures habent et
nō audiūt: nares habet et non odora-
būt. **M**anus habent et nō palpabūt:
pedes habet et nō ambulabūt: non cla-
mabit in gutture suo. **S**imiles illis
fiat q̄ faciūt ea: et om̄es q̄ cōfident
in eis. **D**omus israel sperant in dño:
adiutor eorū et protector eorū. **E**t om̄
aaron sperant in dño: adiutor eorū et
protector eorū est. **Q**ui timet dñm spe-
rauerūt in dño: adiutor eorū et protector
eorū est. **O** om̄in⁹ memor sunt nostri:
et benedixit nobis. **B**enedixit domui
isrl: benedixit domui aaron. **B**enedi-
xit om̄ib⁹ qui timēt dñm: pusillis cū
maiorib⁹. **A**diciat dñs sup uos: su-
per uos et sup filios uos. **B**enedicti
uos dñs: q̄ fecit celū et terrā. **O**elum
celi dñs: terrā aut dedit filiis h̄minū.
Non mortui laudabūt te dñe: neq̄
om̄es qui descendūt in infernū. **S**ed
nos q̄ uiuim⁹ benedicim⁹ dño: et h̄c
nūc et usq̄ in seculū. **Alleluia.**
Dilexi: quoniam exaudiet dñs
uocē orationis mee. **Q**uia
indignauit aurē suā michi: et
in diebus meis inuocabo. **Q**ircumdē-
runt me dolores mortis: et pericula in-
ferni inuenerūt me. **T**ribulationem
et dolorem inuēni: et nomē dñi inuoca-
ui. **O** dñe libera aīam meā: misericor⁹

dñs ⁊ iust⁹: et de⁹ nos⁹ miseret. **Q**uod
dñs parvulos dñs: humiliatus
sum ⁊ liberauit me. **O**mniteret aia
mea i requie tua: q̃a dñs benefecit ti-
bi. **Q**uia eripuit animam meam de
morte: oculos meos a lacrimis: pe-
des meos a lapsu. **P**lacebo domi-
no: in regione vivorum. **A**lleluia.

Quod didi propter q̃ locut⁹ sū: ego
aut humiliat⁹ sū nimis. **E**go
dixi in excessu meo: om̃is sp̃s meo men-
dax. **Q**uid retribuā dño: p om̃ibz
que retribuit michi. **A**licui salutaris
accipiā: et nomē dñi invocabo. **V**o-
ca mea dño reddā corā om̃i p̃lo ei⁹:
preciosa i aspectu dñi mora lator⁹ ei⁹.
Odñe q̃a ego servus tu⁹: ego servus
tuus ⁊ fili⁹ ancille tue. **O**rupisti vin-
cula mea: tibi sacrificabo hostiā lau-
dis: ⁊ nomen dñi invocabo. **V**ota
mea dño reddā i conspectu om̃is popu-
li eius: in atrijs domus domini in
medio tui iherlm. **A**lleluia.

Laudate dñm om̃es gentes: lau-
date eū om̃es ppli. **Q**uoniam
firmata ē sup nos misericordia ei⁹: ⁊ veri-
tas dñi manet i eternū. **A**lleluia.

Qonfitemini dño qm̃ bon⁹: qm̃
i seculū misericordia ei⁹. **D**icat nūc
isrl quoniam bon⁹: qm̃ in seculū miseri-
cordia ei⁹. **D**icat nūc dom⁹ aarō:
qm̃ in seculū misericordia ei⁹. **D**icant nūc
qui amēt dñm: qm̃ in seculū misericordia
eius. **O**mnibz tribulatione invocavi domi-
nū: et exaudiuit me i latitudine dñs.

Dominus michi adiutor: nō time-
bo qd faciat michi homo. **D**omin⁹
michi adiutor: ⁊ ego despiciā inimi-
cos meos. **B**onū est cōfiteri in dño:
q̃ cōfiteri i hoie. **B**onū ē sperare in
dño: q̃ sperare i p̃cipibz. **O**m̃es
gentes circumcūct me: ⁊ i nomine dñi

quia ultus sum in eos. **C**ircundan-
tes circumdederunt me: ⁊ in nomine
dñi q̃a ultus sum i eos. **C**ircundede-
runt me sicut apes: et exarsit sicut i-
gnis i spinis: ⁊ in noie dñi q̃a ultus
sum i eos. **I**mpulsus rufus sum ut
caderē: et dñs suscepit me. **E**xten-
do mea ⁊ laus mea dñs: ⁊ factus est
michi i salus. **V**ox exultationis ⁊ la-
lutis: i tabernaculo iustorum. **O**mnibz
dñi fecit virtutē: decreta dñi exaltauit
me: decreta dñi fecit virtutē. **N**on mo-
riar sed vivā: ⁊ narrabo opera domi-
ni. **C**astigās castigavit me dñs: et
mori nō tradidit me. **A**perit michi
portas iusticie: ingressus in eas exi-
bor dño: h̃c porta dñi iusti intrabūt
in eā. **C**onfitebor tibi qm̃ exaudisti
me: ⁊ factus es michi i salus. **L**a-
pidem que reprobaurent edificationes: hic
factus ē in caput anguli. **A** domino
factū est istud: ⁊ est mirabile in oculis
nostris. **H**ec ē dies quā fecit dñs: ex-
ultem⁹ ⁊ letentur in ea. **O**dñe saluū
me fac: o domine bene prosperare: be-
nedictus q̃ venit i nomine dñi. **B**e-
diximus vobis de domo dñi: deus
dñs ⁊ illuxit nobis. **C**onstituē die
solemnē i cōdendis: usq; ad cornu al-
taris. **O**mnis meus es tu ⁊ confitebor
tibi: de⁹ me⁹ es tu ⁊ exaltabo te. **C**on-
fitebor tibi qm̃ exaudisti me: ⁊ factus
es michi i salus. **C**onfitemini do-
mino quoniam bon⁹: quoniam i seculū
misericordia eius. **A**lla. **A**leph.

Beati immaculati i via: q̃ ambu-
lant i lege dñi. **B**eati q̃ scrutan-
tur testimonia ei⁹: in toto corde requi-
runt eū. **N**on enī q̃ operant iniquitatē:
in vijs eis ambulaverūt. **T**u manda-
sti: mandata tua custodiri nimis. **V**i-
nā dirigant viē me: ad custodiendā

iustificationes tuas. **T**unc nō desin-
dar: cū perpegero in om̃ibz mādatis
tuis. **C**onfitebor tibi i directione cor-
dis: i eo q̃ didici iudicia iusticie tue.
Iustificationes tuas custodiam:
nō me derelinquas usquequaq; **B**eth
i quo corrigit adolescentior viā suā: in
custodiendo ēmones tuos. **I**n toto
corde meo requisivi te: ne repellas me
a mādatis tuis. **I**n corde meo abscon-
di eloquia tua: ut nō peccē tibi. **B**e-
nedixit es dñe: voce me iustificationes
tuas. **I**n labijs meis: pronūciaui
om̃ia iudicia oris tui. **I**n via testi-
monior⁹ tuorū delectat⁹ sū: sicut i om̃i-
bus divitijs. **I**n mādatis tuis exer-
cebor: ⁊ desiderabo vias tuas. **I**n ius-
tificationibus tuis meditabor: nō
obliviscar sermones tuos. **S**ymel
Retribue seruo tuo: vivifica me ⁊
custodiā sermones tuos. **R**e-
vela oculos meos: ⁊ desiderabo mira-
bilia de lege tua. **I**ncola ego sū i ter-
ra: nō abscondas a me mandata tua.
Concupivit aia mea desiderare iusti-
ficationes tuas: i om̃i tempore. **I**ncre-
pasti sup̃bos: maledicti q̃ declinant
a mandatis tuis. **A**ufer a me oppro-
briū ⁊ contemptū: q̃a testimonia tua re-
quisivi. **S**ecū sedet p̃cipis et ad-
versum me loquebant⁹: tuus autē tu⁹
exercebat i iustificationibz tuis. **N**am
et testimonia tua meditatio mea ē: et
asiliū meū iustificationes tue. **Delect**

Adhuc pavimēto aia mea: vivifi-
ca me scdm̃ verbum tuū. **V**ias
meas enūciaui ⁊ exaudisti me: voce
me iustificationes tuas. **V**iā iusti-
ficationū tuarū instrue me: ⁊ exercebor i
mirabilibus tuis. **O**mnicaui aia
mea pre redig: cōfirma me in verbis
tuis. **Q**uia iniquitatis amque a me:

et de lege tua miserere mei. **Q**uia re-
verentis elegi iudicia tua nō sum obli-
vis. **A**dhuc testimonij⁹ tuis dñe: nō
li me cōfundere. **Q**uia mādatōrū tu-
orū cūcurre: cū dilatasti cor meum. **Be**

Legem pone michi dñe viā iusti-
ficationū tuarū: et requirā eam
semper. **O**a michi intellectū ⁊ scrutabor
legē tuā: ⁊ custodiā illā in toto corde
meo. **O**duc me in semita mādatōrū
tuorū: q̃a ipam volui. **I**ndina cor
meū i testimonia tua: ⁊ nō i avariciā.
Averte oculos meos ne videāt vanita-
tem: in via tua vivifica me. **S**tatue
seruo tuo eloquiū tuū: in timore tuo.
Amputa opprobriū meū qd suscita-
tus sum: q̃a iudicia tua iocūda. **E**cce
occupavi mādata tua: i equitate tuā vi-

Et veritas sup me. **V**ivifica me. **V**an-
itas misericordia tua dñe: salutare tuū
secundū eloquiū tuū. **E**t respōdebo
reprobantibus michi verbū: quia spe-
ravi in ēmonibus tuis. **E**t ne auferas
de ore meo verbū veritatis usque-
quaq; q̃a in iudicijs tuis superavi.
Et custodiā legē tuā semper i seculū ⁊ i
seculū seculi. **E**t ambulā in latitudi-
ne: quia mandata tua requisivi. **E**t
loqueter in testimonijs tuis in cōspe-
ctu regū: ⁊ nō cōfundabar. **E**t medi-
tabar: in mādatis tuis q̃ dilexi. **E**t
levavi man⁹ meas ad mādata tua
que dilexi: ⁊ exercebor i iustificationibz

Memor esto verbi tui. **S**at-
seruo tuo: in quo michi spem de-
disti. **B**ec me cōsolata ē in humilita-
te mea: q̃a eloquiū tuū vivificavit
me. **S**upbi inique agebant usque-
quaq; a lege autem tua nō declinaui.
Memor fui iudicior⁹ tuorū a seculo do-
mine: ⁊ cōsolat⁹ sum. **O**mnididit tenui-
t me: pro peccatoribus derelinquētibz

legem tuā. **Q**uoniam antabiles michi erant
iustificationes tue: in loco peregrinatio-
nis mee. **M**emor fui nocte nominis
tui dñe: et custodiui legē tuā. **H**ec fa-
cta ē michi: quia iustificationes tuas re-
Portio mea dñe. **Q**uoniam. **H**ec
dixi custodire legē tuā. **D**e pre-
catus sū facie tuā in toto corde meo: mi-
serere mei scdm eloquū tuū. **C**ogita-
ui vias meas: et auerti pedes meos in
testimonia tua. **P**aratus sū et non
sum turbat⁹: ut custodiā mādata tua.
Euntes peccatores circumplegi sūt me: et
legē tuā nō sū oblitus. **M**edia nocte
surgebā ad ostendū tibi: sup iudicia
iustificationis tue. **P**articeps ego sū
omniū timentiū te: et custodiendum
mādata tua. **M**isericordia tua dñe plena
ē ita: iustificationes tuas doce me. **H**ec
Bonitatem fecisti cū seruo tuo dñe:
scdm verbū tuū. **B**onitatem et
disciplinā et scientiam doce me: quia in
mādaris tuis credidi. **P**riusq̃ humili-
arier ego deliqui: propterea eloquū
tuū custodiui. **B**onus es tu: et boni-
tate tua doce me iustificationes tuas.
Multiplicata ē sup me iniquitas super-
borū: ego autē in toto corde meo secu-
rator mandata tua. **C**onculcatū est
sicut lac cor eor⁹: ego vero legē tuā me-
ditatus sū. **B**onum michi quia
humiliasti me: ut discam iustificati-
ones tuas. **B**onum michi lex oris
tui: super milia auri et argenti. **I**oth
Manus tue fecerunt me et plasma-
uerūt me: da michi intellectū ut
discā mādata tua. **Q**ui timeat te vide-
bunt me et letabunt: quia in verba tua
supersperavi. **C**ognoni dñe quia equi-
tas iudicia tua: et in veritate tua humi-
liasti me. **F**iat misericordia tua ut desole-
me: secundū eloquū tuum seruo tuo.

Attēdat michi miserationes tue et vi-
uam: quia lex tua meditatio mea est.
Confundant superbi quia iniuste ini-
quitate fecerūt in me: ego autē exercebor
in mādaris tuis. **C**ontrānt michi
timeantes te: et qui nouerunt testimo-
nia tua. **F**iat cor meū immaculātū
in iustificationib⁹ tuis: ut nō confundar.
Defecit in salutari tuū aīa. **C**aph
mea: et in verbū tuū supersperavi.
Defecerūt oculi mei in eloquū tuū: di-
rentes quādo consolaberis me. **Q**uia
fada sū sicut vter in pruina: iustifica-
tiones tuas nō sū oblit⁹. **Q**uot sūt
dies tui tui: quādo facies de psequēti-
bus me iudiciū. **D**iriguerūt michi
iniqui fabulationes: sed nō ut leg tua.
Omnia mādata tua veritas: iniqui
psecuti sūt me adiuua me. **P**aulo-
min⁹ consumauerūt me in terra: ego autē
nō dereliqui mādata tua. **S**ecundū
misericordiam tuam viuifica me: et
custodiā testimonia oris tui. **I**amē
in eternū dñe: verbū tuū pmanet in celo.
In generatione et generatione veri-
tas tua: fundasti terrā et pmanet. **O**r-
dinatione tua pseuerat dies: quoniam
omnia seruauit tibi. **N**isi q̃ lex tua me-
ditatio mea ē: tūc forte perissem in hu-
militate mea. **I**n eternū non obliui-
scar iustificationes tuas: quia in iphis
viuificasti me. **T**uus sū ego saluū
me fac: quia iustificationes tuas requi-
siui. **M**e respiciuerunt peccatores ut
perderet me: testimonia tua intellegi.
Omnis elimationis vidi finem: la-
tum mandatum tuum nimis. **M**em
Quomodo dilexi legē tuā dñe: to-
ta die meditatio mea ē. **S**uper
inimicos meos prudētem me fecisti
mandato tuo: quia in eternū michi est.
Super omnes docentes me intellegi:

quia testimonia tua meditatio mea ē.
Super senes intellegi: quia mādata tu-
a quesui. **A**b omni via mala phibui
pedes meos: ut custodiā verba tua.
Iudicijs tuis nō dedinavi: quia
tu legē posuisti michi. **Q**uā dulcia
sancib⁹ meis eloquia tua: sup mel ori-
meo. **M**ādaris tuis intellegi: propterea
odiuui omnē viā iniquitatis. **R**um
Lucerna pedib⁹ meis verbū tuū:
et lumen sancis meis. **I**uravi:
et statui custodire iudicia iusticie tue.
Humiliat⁹ sū usquequaq⁹: dñe vi-
uifica me scdm verbū tuū: voluntaria
oris mei beneplicata fac dñe: et iudici-
a tua doce me. **A**nima mea in mani-
bus meis semper: et legē tuā nō sum ob-
litus. **P**osuerūt peccatores laqueum
michi: et de mādaris tuis non erravi.
Hereditate acquisui testimonia tua
in eternū: quia regulatio cordis mei sūt.
Indinavi cor meū ad faciēdas iusti-
ficationes tuas in eternū: propter retribu-
tione odio habui: tōne. **S**amech
et legē tuā dilexi. **A**d iudicior⁹ et susceptor
meus es tu: et in verbū tuū supersperavi.
Oedinate a me maligni: et securator
mādata dei mei. **S**uscipe me scdm e-
loquū tuū et viua: et nō confundas me
sub respēctione mea. **A**diua me et
saluus ero: et meditabor in iustificati-
onib⁹ tuis sepe. **S**peravi omnes disce-
pulos a iudicijs tuis: quia iniusta cogi-
tatio eor⁹. **P**reuaricantes reputavi
omnes peccatores tui: ideo dilexi testimo-
nia tua. **C**onfige timore tuo carnes
meas: a iudicijs enī tuis timui. **A**yu
Eci iudiciū et iusticiā: nō reudas
me calūniatib⁹ me. **S**uscipe ser-
uum tuū in bonū: nō calūniat me
supbi. **O**culi mei defecerūt in salutare
tuū: et in eloquū iusticie tue. **H**ac

cū seruo tuo scdm misericordiā tuā: et iusti-
ficationes tuas doce me. **S**eruus tu⁹
sum ego: da michi intellectū ut sciā
testimonia tua. **T**emp⁹ faciēdi dñe:
dissipauerūt legē tuam. **I**deo dilexi
mandata tua: sup aux et thopazion.
Propterea ad oīa mādata tua diri-
getar: omnē viā iniquā odio habui.
Mirabilia testimonia tua: **P**he
Oedatario timonū tuor⁹ illuminat:
et intellectū dat paruulis. **O**s meū
aperui et attraxi spiritū: quia mādata
tua desiderabā. **A**spice in me et misere-
re mei: scdm iudiciū diligentū nomē
tuū. **G**ressus meos dirige scdm elo-
quū tuū: et nō dñetur mei omnis ini-
sticia. **R**edime me a calūnijs homi-
nū: ut custodiā mādata tua. **F**aciē
tuam illumina sup seruum tuum: et do-
ce me iustificationes tuas. **E**xitus
aquarum deduxerūt oculi mei: quia
nō custodierunt legem tuam. **S**ade
ut⁹ es dñe: et redū iudiciū tuū. **D**an-
dasti iusticiā testimonia tua: et verita-
tem tuā nimis. **A**beltere me fecit ze-
lus meus: quia obliui sūt verba tua ini-
miā mei. **I**gnitū eloquū tuū uehe-
menter: et seruus tu⁹ dilexit illud. **A**do-
lescentulus sū ego et contemp⁹: iustifica-
tiones tuas nō sū oblit⁹. **I**usticia tua
iustitia in eternū: et lex tua veritas. **C**ri-
bulat⁹ et angustia inuenerūt me: mā-
data tua meditatio mea ē. **S**quitas
testimonia tua in eternū: intellectū da mi-
hi. **C**lamauī in toto thī et viua. **C**oph
corde egaudi me dñe: iustificati-
ones tuas requirā. **C**lamauī ad te
et saluū me fac: ut custodiā mādata
tua. **P**reueni in maturitate et clama-
ui: verba tua supersperavi. **P**reueniūt
oculi mei ad te diluculo: ut meditarer

Apropinquet deprecatio mea i con
spedu tuo dñe: iuxta eloquiū
nū da michi intellēdū. **I**nter postu
larior mea i conspedu tuo: scdm eloquiū
nū eripe me. **C**rudabū lābia mea
ymū: cū docueris me iustificaciones

Letatus sum in hijs q̄ dida sunt michi: in domo dñi ibim⁹. **E**tantes erāt pedes nostri: in atq̄is suis iherlm. **I**herusalē que edificat ut ciuitas: tui⁹ participato eius in idipm. **I**lluc em̄ ascendit tribz tribz dñi testimoniu ist⁹: ad con fiteñdū nomini dñi. **Q**uia illic seruauit

Quid dicitur i dño sicut mos syon:
 nō amovebit i eternū q̄ habitat
 in iherlm. **M**ontes i circuitu ei⁹: ⁊ dñs
 i circuitu ppli sui eḡ h̄c nunc et
 usq; i seclm. **Q**uia nō relinquet dñs
 virgē peccatorū sup̄ forē iustorū: ut nō
 extendat iustū ad iniquit̄e manus sua.
Benefac dñe: bonis et rectis corde.
Delinquentes autem in obligatio-
 nes adducet dñs cū operantib; iniqui-
 tatem: pax sup̄ iherlm. **Canticū gđm**

Beatū omēs qui timēt dūm : qui
 ābulār i vīs ei⁹. **L**abores ma-
 nimū tuarū q̄a māduca bīa : bratus
 es : bene tibi erit. **V**xor tua sicut vinū
 abundās : i lattebus dom⁹ tue. **F**i-
 lij tui sicut nouelle oliuarū : i circuitu
 mense tue. **E**cce sic benedicet hōmo : q̄
 timet dūm. **B**enedicat tibi dñs ex sy-
 on : i videas bona iherlm omībus di-
 ebus vite tue. **E**t videas filios filiorū
 tuorū : pacē sup isrl. **Cantici gradūi**
Sepe repugnauerūt me a iuuente-
 te mea : dicat nūc isrl. **S**epe re-
 pugnauerūt me a iuuēture mea : et cū
 nō potuerūt michi. **S**upra domū meū
 fabricauerūt peccatores : plōga uerūt

iniquitate sua. **O**mnino iussu dedit re-
uices pccatorum: fundantur: ducantur rector-
su omnes qui oderunt syon. **H**ic sicut se-
nu rectoru: qd pulq; euellatur reaurit.
De quo no implebit manu sua qui
meret: i manu sua q maniplos colliget.
Et no dixerit q precibatur benedictio
dñi sup vos: benedixim? vobis in no-
mine domini. *Canticum graduum.*
Deprofundis clamaui ad te dñe:
dñe exaudi vocē meā. **H**iant
aures tue intendentes: i vocē deprecationis
meae. **S**i iniquitates obliuaueris dñe:
dñe quis sustinebit? **Q**uia apud te
propitiatio ē: i ppter legē tuā sustinui
te dñe. **S**ustinuit aīa mea i verbo tū:
sperauit aīa mea i dño. **A**custodia
matutina usq; ad noctē: speret isrl in
dño. **Q**uia apud dñm misericordia: i co-
piosa apud eū redēptio. **E**t ipse redi-
met israhel: ex omnibus iniquitatibus
eius. *Canticum graduum.*

Domine nō ē exaltatū cor meum:
neq; elati sūt oculi mei
eq; ambulau i magnis: neq; i mi-
rabilibus sup me. **S**i nō humiliter
sentietā: sed exaltavi aīam meā. **S**i
cur ablatus ē sup mare suā: nā retri-
buto i animā meā. **S**peret isrl i dño:
ex hoc nūc i usq; in seculū. *Canticum gra-*

Memento dñe dauid: i dñs. **D**ñi.
mansuetudinis eius. **S**icut
iurauit dñs: votū vouit deo
iacob. **S**i introiero i tabernaculū do-
mus mee: si ascendero i lectū strati mei.
Si dederō somnū oculis meis: i palpe-
bris meis dormitatioē. **E**t requiem
tēp oribus meis: donec inuentiā locum
dño tabernaculū deo iacob. **E**cce au-
diuimus eā i effata: inuentim? eā in
rāpis silue. **I**ntroibim? i tabernacu-
lū eū: adorabim? i loco ubi steterūt

pdes eū. **S**urge dñe i requie tuā: tu
et archa sādificacionis tue. **S**acride-
tes tui induant iusticia: i sādū tui ex-
ultet. **P**ropi dauid fuū tuū: nō auer-
tas faciē tuā tui. **I**urauit dñs da-
uid veritate: i nō feusticabit eū: de se-
du vctis tui ponā super sedē tuā. **S**i
custodierit filij tui testamentū meū: et
testimonia mea hēc q docebo eos. **E**t
filij eorū usq; i seculū: sedebūt sup sedē
tuā. **Q**uoniam elegit dñs syon: elegit
eā i habitationē sibi. **H**ec requies in-
a in seculū seculi: hic habitabo qm̄ elegi
eā. **Q**uiduā eū benedixit benedictā: pau-
peres eū saturabo panibus. **S**acerdotes
eū induā salutare: i sādū eū regulatio-
ne regulabūt. **I**lluc pducā cornu da-
uid: parauit lucernā testis meo. **I**n i-
micos eū induā confusio: sup ipm̄ au-
rē efflorescit sādificatio mea. *Canticum*

Ecce quā bonū i quā. *graduum.*
iocundū: habitare fides in vñ.
Sicut vngentū i capite: qd descendit
in barba barba aarō. **Q**uod descendit
in ora vestimentū eū: sicut ros hermon
qui descendit i monte syon. **Q**uoniam
illuc mandauit dñs benedictionē: i vi-
tam usq; in seculū. *Canticum graduum.*

Ecce nūc benedictio dñs. omnes
secuti dñi. **Q**ui stans in domo
dñi: in atrijs dom? dei nri. **I**n nocti-
bus extollit man? vtras in sādā: i be-
nedictio dñm. **B**enedicat te dñs ex sy-
on: qui fecit celū et terram. *Alleluia.*

Laudate nomē dñi: laudate secuti
dñm. **Q**ui stans in domo dñi:
in atrijs dom? dei nri. **L**audate dñm
qā bonus dñs: psallite nomini eius
qm̄ suauē. **Q**uoniam iacob elegit sibi
dñs: isrl i possessionē sibi. **Q**uia ego
cognoui q magnū ē dñs: i deus no-
ster pre omnibus dijs. *Omnia querēs*

Omnia querēs: voluit dñs fecit i celo
et in terra: i mari et in omnibus abissis.
Educens nubes ab epterno terre: ful-
gura ut pluuia fecit. **Q**ui producit
vctos de thesauris suis: qui percussit
pmogenita egipti ab homine usq; ad
pec? **E**misit ligna i pdigia i medio
tū egipti: i pharaonē i omnes ser-
uos eū. **Q**ui percussit gentes multas: i
occidit reges fortes. **S**edon regem a-
moreorū: i og regē basan: i omnia re-
gna chanaan. **E**t dedit terrā eorū he-
reditatē: hereditatē isrl ppo suo. **D**o-
mine nomē tuū i eternū: dñe memori-
ale tuum i generatione i generationē.
Quia iudicabit dñs ppm suū: et in
hīs suis deprecabit. **S**imulacra pēti-
um argenti i aur: oprea manū ho-
minū. **O**s habet et nō loquent: oculi
habent et nō videbūt. **A**ures ha-
bent et nō audient: neq; nū ē spiritus
in ore iporū. **S**imiles illis fiāt q fa-
ciunt ea: i bñes q cōfident i eis. **D**o-
mus isrl benedictio dñs: domus aa-
ron benedictio dñs. **D**om? leui bene-
dictio dñs: q timetis dñm benedictio do-
minū. **B**enedict? dñs ex syon: q habi-
tat in iherusalem. *Alleluia.*

Confitemini dño qm̄ bon? : qm̄
in eternū misericordia eū. **C**onfite-
mini deo deorū: quoniam. **C**onfite-
mini dño dñorū: qm̄. **Q**ui facit mirabi-
lia magna solus: qm̄. **Q**ui fecit ce-
los i intellectu: qm̄. **Q**ui firmavit ter-
ram sup aquas: qm̄. **Q**ui fecit lumi-
naria magna: qm̄. **S**olem i potesta-
tem diei: quoniam. **L**unam i stellas
in potestate noctis: quoniam. **Q**ui pr-
cussit egiptū nū pmogetitis eorū: qm̄.
Qui eduxit isrl de medio eorū: quo-
nam. **I**n manu potenti et brachio
extenso: qm̄. **Q**ui dimisit mare rubrū

in diuisiones: qm̄. **E**t eduxit isrl per
mediū ei? : qm̄. **E**t recessit pharaonē
et virtutē ei? i mari rubro: qm̄. **Q**ui
traduxit ppm suū p desertum: quoniam.
Qui percussit reges magnos: quoniam.
Et occidit reges fortes: qm̄. **S**edon
regem amoreorū: qm̄. **E**t og regē
basan: qm̄. **E**t dedit terrā eorū her-
editatē: qm̄. **H**ereditatē isrl suo suo:
qm̄. **Q**uia i humilitate nra memor
fuit nri: qm̄. **E**t redemit nos ab ini-
miis nris: qm̄. **Q**ui dat escā omni
carui: qm̄. **C**onfitemini deo reli: qm̄.

Confitemini domino dominorū:
quoniam in eternum misericordia e-
ius. *Psalmus dauid. p. Jeremiam.*

Sup flumina babilonis illic sedi-
mus i fleuim? : dñ recordaretur
tui syon. **I**n salicibus i medio eius:
suspendim? organa nra. **Q**uia illic
interrogauerūt nos q captiuos duxerūt
nos: verba cātionū. **E**t q abduxerūt
nos: ymnū cāte nobis de canticis
syon. **Q**uoniam cātabim? cāticū dñi:
in ira aliena. **S**i oblit? fuerit tui ihe-
rusalē: oblivioni dñs de terra mea. **A**d-
hereat lingua mea faucibus meis: si nō
meminero tui. **S**i non pposuero tui
iherlm: i principio leticie mee. **M**emor
esto dñe filiorū edom: i die iherlm. **Q**ui
dicūt egrediente egrediente: usq; ad fuda-
mentū i ea. **F**ilia babilonis misera:
beate q retribuēt tibi retributionē tuā
quā retribuisti nobis. **B**eat? q tene-
bit: i allidet parulos suos ad petrā.

Confitebor tibi. *psalmus dauid.*
dñe i toto corde meo: quoniam
audisti vocē oris mei. **I**n
aspetu angelorū psallā tibi: adorabo
ad templū sādū tuū i iherlm: nōmi-
ni tuo. **S**up misericordia tua et veritate
tua: qm̄ magnificasti sup omne nomē

factu tuu. **I**n quacūq; die inuocauero te gaude me: multiplicabis i anima mea virtute. **C**onfiteantur tibi dñe omnes reges terre: q̃a audierūt verba oris tui. **E**t taceat i uis dñi: quoniam magna ē gl̃a dñi. **Q**uonia exelsus dñs et humilia respicit: et alta a longe cognoscit. **S**i abulauero i medio tribulationis uiuificabis me: et sup̃ irā inimicorū tuorū extendisti manum tuā: et saluū me fecit degetera tua. **D**ominus retribuet p me: dñe misericordia tua i seclm: opera manū tuarū ne despicias. *In fine ps̃ dauid.*
Domine probasti me et cognouisti me: tu cognouisti sessionem meā et resurrectionē meā. **I**ntelligisti cogitationes meas de lōge: semitam meā et funiclm meū inuestigasti. **E**t omnes vias meas p̃uidisti: q̃a nō est sermo i lingua mea. **Q**uē dñe tu cognouisti oia nouissima et ātiqua: tu formasti me et posuisti sup me manū tuam. **M**irabilis facta ē scientia tua et me: exortata ē et nō potero ad eam. **Q**uo ibo a spiritu tuo: et quo a facie tua fugiā? **S**i ascendero in celū tu illic es: si descendero i infernū ades. **S**i sumptero pēnas meas diluclo: et habitauero i reternis maris. **E**t tenebit illuc manus tua deducet me: et tenebit me degetera tua. **E**t dixi forsitan tenebre concutiebūt me: et nō illuminatio mea i delicijs meis. **Q**uia tenebre nō obscurabunt a te: et nō sicut dies illuminabit: sicut tenebre et ira et lumen eius. **Q**uia tu possidisti renes meos: suscepisti me de utero matris mee. **C**onfitebor tibi q̃a terribiliter magnificat es: mirabilia opera tua: et aia mea cognoscer nimis. **N**on ē occultatū os meum a te qđ fecisti in

occulto: et substantia mea i interioribz terre. **I**mpedū meū uiderūt oclī tui: et in libro tuo omnes scribent: dies formabunt et nemo i eis. **N**ichī autē nimis honorificati sūt amici tui de: nimis exortatus ē p̃cipat⁹ rox. **D**ominus merabo ros et sup̃ armā multiplicabitur: resurrexi et adhuc sum tecū. **S**i occideris deus peccatores: uiri sanguinum declinate a me. **Q**uia dicitis in cogitatione: accipiat i uanitate ciuitates suas. **N**onne q̃ oclū te dñe oderam: et sup̃ inimicos tuos tabescet. **P**erfecto odio opera illos: inimici facti sunt michi. **P**roba me deus et scito cor meum: interroga me et cognosce semitas meas. **E**t uide si uia iniquitatis in me est: et deduc me in uia eterna. *In fine ps̃ dauid.*
Exipe me dñe ab homine malo: a uirō iniquo eripe me. **Q**ui cogitauerūt iniquitates in corde: tota die cōstituebāt prelia. **H**uerūt linguam suā sicut serpēs: uenerūt aspidū sub labijs corū. **C**ustodi me dñe de manu peccatoris: et ab inimicis iniquis eripe me. **Q**ui cogitauerūt supplantare gressus meos: absconderunt supbi laqueum michi. **E**t funes extendērūt in laqueū: iuxta iter scandalū posuerunt michi. **O** i dñs de⁹ me⁹ es tu: gaude dñe uoce deprecationis mee. **D**omine domine uirtus salutis mee: obumbrasti super caput meum in die belli. **N**on tradas me dñe a desiderio meo peccatori: cogitauerūt contra me: ne derelinquas me ne forte exaltentur. **A**put circuit⁹ rox: labor labiorū ip̃orū operiet ros. **A**dent sup̃ ros taboues: in igne teries ros: i misericors non subsistent. **T**ir linguosus non diriget in terra: uirū inuictum mala

rapiet i interiu. **C**ognoui q̃a faciet dñs iudicium inopis: et uindictam pauper. **E**ruunt autē iusti cōstitubunt nomini tuo: et habitabunt recti cum uultu tuo. *Ps̃almus dauid.*
Domine damauī ad te gaude me: intēx uoci mee cū damauerō ad te. **D**irigat oratio mea sicut incensū i cōspetu tuo: eleuatio manū meaz sacrificiū uespertinū. **P**one domine custodia ori meo: et ostium circumstantie labijs meis. **N**on declinet cor meū in uerba malicie: ad regulandas regulaciones i peccatis. **Q**um hominibz operantibz iniquitate: et non communicabo cū electis corū. **C**orripiet me iustus i misericordia et increpabit me: oleum autē peccatoris non impiguet caput meū. **Q**uonia adhuc et oratio mea i beneplacitis rox: absorpti sunt iuncti petre iudices corū. **A**udiet uerba mea qm̃ potuerūt: sicut crassitudo terre erupta est super terrā. **D**issipata sunt ossa nra secus infernū: q̃a ad te dñe domine oculi mei: in te speraui nō auferas aia meā. **C**ustodi me a laqueo quem statuerunt michi: et a scandalis operantiū iniquitate. **Q**uādet in reticulo ei⁹ peccatores: singulariter sum ego donec transeam. *In fine ps̃ dauid cū esset in spelunca oratio.*
Voce mea ad dñm damauī: uoce mea ad dñm deprecatus sum. **C**onfido i conspectu ei⁹ orationē meam: tribulationē meā āce ip̃m p̃nuntio. **I**n deficiēdo ex me spiritū meū: et tu cognouisti semitas meas. **I**n uia hac qua abulabz: absconderunt laqueū michi. **C**onsiderabz ad degeteram et uidebz: et nō erat q̃ cognosceret me. **P**erist fuga a me: et non est qui requirat aia meā. **C**lamauī ad te

dñe: dixi tu es spes mea: portio mea in terra uiuentiū. **I**ntende ad deprecationē meā: q̃a humiliatus sū nimis. **L**ibera me a p̃sequētibz me: q̃a contortati sunt sup me. **Q**uē de custodia aia meā ad cōstitendū nomini tuo: me respiciant iusti donec retribuas michi. *Ps̃almus dauid quando p̃sequat⁹ eū filius suus absalon.*
Domine gaude orationē meam: auribus p̃cipe obsecrationē meam: i ueritate tua gaude me i tua iusticia. **E**t nō intres i iudiciū cū seruo tuo: q̃a nō iustificabit i cōspetu tuo omis uiuēs. **Q**uia p̃sequit⁹ ē inimic⁹ aia meam: humiliauit in terra uiam meam. **C**ollocauit me i obscuris sicut mortuus seculi: et anxians est sup me spirit⁹ meus: in me turbatum est cor meū. **M**emor fui dictū antiquorū: meditat⁹ sū in omnibz operibz tuis: i factis manū tuaz meditabar. **E**xaudi manus meas ad te: aia mea sicut terra sine aqua tibi. **V**elociter gaude me dñe: defecit spiritus meus. **N**on auertas faciem tuā a me: et similis ego descendētibz i laqueum. **A**udiam fac michi mane misericordiā tuam: q̃a in te speraui. **N**otam fac michi uia in qua ambulem: quia ad te leuaui aia meam. **E**xipe de inimicis meis dñe ad te confugi: doce me facere uolūtatē tuā quia deus me⁹ es tu. **S**piritus tuus bonus deducet me in terrā redā: p̃pter nomen tuū dñe uiuificabis me i equitate tua. **E**duces de tribulatione aia meā: et in misericordia tua disperdes inimicos meos. **E**t perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego seruus tuus sum. *Ps̃ dauid aduersus goliath.*

Benedictus dñs de⁹ me⁹ q̄ do-
cet man⁹ meas ad preliū: et
digitos meos ad bellū. **M**en-
sura mea ⁊ refugiu meū: susceptor me-
us ⁊ liberator me⁹. **P**rocedo me⁹ ⁊ i-
pso speravi: qui subdit p̄m meū sub
me. **O**mnino quid ē homo quia in-
notuisti ei: aut filius hominis quia
reputas eū. **H**omo vanitati similis
factus est: dies ei⁹ sicut umbra prete-
reunt. **O**mnino inclina celos tuos
et descende: tange montes ⁊ fumigabūt.
Fulgura choruscationē ⁊ dissipabis
eos: emitte sagittas tuas ⁊ eructabis
eos. **E**mitte manū tuā de alto: eripe
me ⁊ libera me de aquis multis: ⁊ de
manu filiorū alienorū. **Q**uorū os lo-
cutum ē vanitatem: ⁊ decepta eorū de-
cepta iniquitatis. **D**eus canticū novū
canebo tibi: in psalterio decacordo
psallam tibi. **Q**ui das salutem regi-
bus: qui redemisti dauid secūm tuū:
de gladio maligno eripe me. **E**t erue
me de manu filiorū alienorū quib⁹ os
locutū ē vanitatis: ⁊ decepta eorū de-
cepta iniquitatis. **Q**uorū filij sicut nouel-
le plantationes: in iuuentute sua. **F**ili-
e eorū composuē: circumornate ut si-
militudo templi. **P**romptuaria eorū
plena: eructantia tē hoc illud. **Q**ues
eorū ferociter abundantes in egrediētib⁹ su-
is: boues eorū realle. **N**on est ruina
mactie: neq; transit neq; clamor in
plateis eorū. **B**eatum dixerūt populi
tui hec sunt: beatus populus cuius
domin⁹ deus eius. **Laudabo ip̄m dauid.**
Exaltabo te deus me⁹ rex: et be-
nedicam nomini tuo in seculū ⁊
in seculū seculi. **P**er singulos dies be-
nedicam tibi: ⁊ laudabo nomen tuū i
secūm ⁊ i seculū seculi. **M**agnus dñs
et laudabilis nimis: ⁊ magnitudinē

eius nō est finis. **G**eneratio ⁊ gene-
ratio laudabit opera tua: ⁊ potentia
tuam pronūciabūt. **M**agnificentiā
glorie sanctitatis tue loquent⁹: et mi-
rabilia tua narrabūt. **E**t virtutem
terribiliū tuorū dicent: et magnitudi-
nem tuam narrabunt. **M**emoriam
abundantiē suauitatis tue erudabūt:
et iusticia tua exultabūt. **M**iserator ⁊
misericors dñs: patiens ⁊ multū mi-
sericors. **S**uavis dñs uniuersis: mi-
serationes eius sup̄ omnia opera eius.
Confiteant⁹ tibi dñe oīa opera tua:
et sancti tui benedicāt tibi. **G**loriam
regni tui dicent: ⁊ potentia tuā loquen-
tur. **U**t notam faciāt filij hominū
potentia tuā: et glām magnificentię
regni tui. **R**egni tui regnū omnium
seculorū: ⁊ diuina tua in omni genera-
tione ⁊ generatione. **F**idelis dñs in
omnib⁹ verbis suis: ⁊ sanct⁹ in omnib⁹
operibus suis. **A**lleuat dñs omnes
q̄ corruūt: ⁊ erigit omnes elisos. **O**cu-
li omnium in te sperant dñe: ⁊ tu das
secam illos i tempore oportuno. **P**e-
ris tu manū tuā: ⁊ implebis omne aīal
benedictione. **I**ustus dñs i omnibus
vijs suis: ⁊ sanctus i omnibus ope-
rib⁹ suis. **P**rope ē dñs omnibus in-
uocantibus eū: omnibus inuocantibus
eū in veritate. **V**oluntatem timentū
se faciet: ⁊ deprecationē eorū exaudiet:
et saluos faciet eos. **C**ustodit domi-
nus omnes diligentes se: ⁊ omnes pec-
catores disperdet. **L**audationē dñi
loquetur os meum: et benedicat o-
mnis caro nomini sancto eius in se-
culum ⁊ in seculum seculi. **Alleluia.**
Lauda anima mea dñm: lauda-
bo dñm i vita mea: psallam
deo meo q̄d iū fuero. **N**olite cōfiteri
in principibus: in filijs hominū in

quib⁹ nō ē salus. **E**xibit spirit⁹ ei⁹
et reuertet in terrā suā: illa die peribūt
omnes cogitationes eorū. **B**eat⁹ cui⁹
deus iacob adiutor eius: ip̄s eius in
dño deo ip̄ius: q̄ fecit celū ⁊ terrā ma-
re ⁊ omnia que in eis sunt. **Q**ui custo-
dit veritatem i seclm: facit iudiciū in-
iuriā patientib⁹: dat escam esurientib⁹.
Dominus soluit compeditos: dñs
illuminat cecos. **D**ominus erigit eli-
sos: dñs diligit iustos. **D**ominus
custodit aduenas: pupillū ⁊ viduā
suscipiet: ⁊ vias peccatorū disperdet.
Regnabit dñs i secla: de⁹ nū⁹ syon i
generationē ⁊ generationē. **Alle.**
Laudate dñm qm̄ bonus est psal-
mus: deo nro sic iocunda deco-
rag⁹ laudatio. **E**stificans iherlm dñs:
dispersiones israel congregabit.
Qui sanat cōtorticos corde: ⁊ alligat
cōtortiones eorū. **Q**ui numerat multi-
tudinē stellarū: ⁊ omnib⁹ eis nomina
vocat. **M**ag⁹ dñs nobis ⁊ magna
virtus eius: ⁊ sapientiē eius nō ē nu-
merus. **S**uscipies mansuetos dñs:
humilians aut peccatores usq; ad ter-
ram. **P**recinite dño i cōfessione: psal-
lite deo nostro in cythara. **Q**ui operit
celum nubib⁹: ⁊ parat terre pluviam.
Qui producit i montib⁹ fenum: et
herbam fuituri hominū. **Q**ui dat in-
mentis escam iporū: ⁊ pullis ceruorū
inuocantibus eū. **N**on i fortitudine ē
qui voluntate habebit: nec i tibijs viri
beneplacitum erit ei. **B**eneplacitum
est domino super cōmēntes eum: ⁊ in
eis qui sperant super misericordia ei⁹.
Alle. Aggei et zacharie.
Lauda iherusalem dñm: lauda deū
tuum syon. **Q**uonia confortauit
feras portas tuas: benedixit filijs tuis
in te. **U**i posuit fines tuos pacem:

et adipe feumentū faciat te. **Q**ui emit-
tit eloquiū suū terre: velociter turtic
sermo eius. **Q**ui dat niuem sicut la-
nam: nebulam sicut cinerem spargit.
Mitte cristallum suū sicut bucellas:
ante facē frigoris eius quis sustine-
bit. **E**mitte verbū suū ⁊ liquefaciet
ea: flabit spiritus eius ⁊ fluent aque.
Qui annunciat verbū suū iacob:
iusticias ⁊ iudicia sua israel. **N**on
fecit taliter omni nationi: ⁊ iudicia sua
non manifestauit eis. **Alleluia.**
Laudate dñm de celis: laudate eū
in excelsis. **L**audate eū omnes
angeli eius: laudate eū omnes virtutes
eius. **L**audate eū sol ⁊ luna: lauda-
te eum omnes stelle ⁊ lumen. **L**auda-
te eum celi celos: ⁊ aque omnes q̄ super
celo sūt laudet nomen dñi. **Q**uia ip̄e
dixit ⁊ facta sunt: ip̄e mādauit ⁊ crea-
ta sunt. **S**tanuit ea i seculū ⁊ i seculū
seculi: preceptū posuit ⁊ nō precebit.
Laudate dñm de terra: dracones ⁊
omnes abissi. **I**gnis grando nix gla-
cies spiritus procellarū: q̄ faciūt ver-
bum eius. **M**ontes ⁊ omnes colles: li-
gna fructifera ⁊ omnes redri. **B**estie ⁊
uniuersa pecora: serpētes ⁊ volucres
pēnate. **R**eges tē ⁊ omnes ppli: p̄ci-
pes ⁊ omnes iudices tē. **I**uvenes ⁊
virgines senes cū iuniorib⁹ laudet no-
men dñi: q̄a exaltatū ē nomē ei⁹ solū.
Confessio eius sup̄ celū ⁊ terram: ⁊
exaltauit cornu ppli sui. **V**innus o-
mnibus sādīs eius: filijs israel p̄lo ap-
propinquanti sibi. **Alleluia.**
Cantate dño canticū novū: laus
eius i ecclesia sādōrū. **L**ecet israel
in eo qui fecit eū: ⁊ filie syon exultent
in rege suo. **L**audent nomē ei⁹ in cy-
thara: in tympano ⁊ psalterio psallant
ei. **Q**uia beneplacitum ē dño i p̄lo

suo: et exaltabit mansuetos in salutem.
Exultabunt sancti in gloria: letabun-
tur in cubilibus suis. **E**xultationes dei
in gutture eorum: et gladii ancipites in
manibus eorum. **A**d faciendam vindictam
in nationibus: increpationes in populis.
Ad alligandos reges eorum in compe-
dibus: et nobiles eorum in manicis ferreis.
Ut faciat in eis iudicium scriptum: gloria
habetur omnibus sanctis eius. Alleluia.

Laudate dominum in sanctis eius: lauda-
te eum in firmitate virtutis eius.
Laudate eum in virtutibus eius: lauda-
te eum secundum multitudinem magnitudinis
eius. **L**audate eum in sono tube: lau-
date eum in psalterio et cythara. **L**au-
date eum in tympano et choro: lauda-
te eum in cordis et organo. **L**audate
eum in cymbalis benesonantibus: lauda-
te eum in cymbalis tubilationis: omnis spiritus
laudet dominum. Alleluia.

Explicit psalterium

PARABOLE

Inquit prologus sancti Hieronimi p-
ter imparabolas salomonis.
ungat epistola quos iungit sacerdoti-
um: immo carta non dividat: quos
christi nedit amor. Comentariorum in osee.
amoz. et zachariam malachiam. quos
posuisti. Scripsisti: si licuisset pre vali-
tudine. Mititatis solacia sumptuum.
notarios nostros et librarios sustenta-
tis: ut vobis potissimum nomen deluderet
ingenium. Et ecce te latere frequenter turba
diuisa posuerunt: quasi aut equum sit me
vobis eluribus alijs laborare: aut
in ratione dati et accepti. cuius preter
vos obnoxii sum. Itaque longa egrotati-
one fradus. ne pariter hoc anno re-
tineret. et apud vos minus esset. tridui
opus nomini vtro conseruavi. interp-
tationem videlicet tuam salomonis vo-
luminum: malloth quod hebrei parabolas
vulgata editio publica vocat: coelestis
que grece ecclesiasticum. latine deicatorum
possumus dicere: sic scripsi. quod in lingua
nostram ueritatem canitum canitum. sicut et
panaretos. ihu filij sirach liber: et alij
pseudographus. qui sapientia salo-
monis inscribitur. Quos priore hebra-
icum reperi. non ecclesiasticum ut apud la-
tinos: sed parabolas prenotatum. Cui iudici-
um erat ecclesiasticum. et canitum canitum: ut
similitudinem salomonis. non solum nu-
mero librorum: sed etiam materiam gene-
re coequaret. Secundus apud hebreos
nullus est: quia et ipse filius grecam
eloquentiam redoleret: et nonnulli scriptores
veteres hunc esse iudei filionis affirmant.
Sicut ergo iudith et thobias et macha-
beos libros. legit quidem eos ecclesia. sed
inter canonicas scripturas non recipit:
sic et hec duo volumina legat ad edi-
ficationem plebis: non ad auctoritatem
ecclesiasticorum dogmatum affirmandam.

Si tui sane septuaginta interpretum
magis editio placeat: habet ea a nobis
olim emendata. Neque enim noua sit tu-
dimus: ut vetera delituamus. Et tamen cum
diligentissime legerit. sciat magis nostra
scripta intelligi: que non in rebus uas
reclusa coacuerit: sed statim de prelo
purissime emendata testis: sui sapienter se-
ruauerit. **I**nquit parabole salomonis.

Parabole salomonis
filij dauid regis israel:
ad sciendam sapientiam
et disciplinam: ad
intelligendam uerba
prudentie et suscipi-
endam eruditionem doctrine: iustitiam
et iudicium et equitatem: ut deus paruulis
astutia: et adolescenti scientia et intel-
lectus. Audites sapienter sapienter erit: et
intelliges gubernacula possidebit. Am-
aduere parabolas et interpretatio-
nem: uerba sapientium et enigmata eorum.
Timor domini principium sapientie. Sapientiam
atque doctrinam stulti despiciunt.
Audi fili mi disciplinam patris tui et ne
dimittas legem matris tue: ut addatur
gratia capiti tuo: et torques collo tuo.
Fili mi si te laetauerint peccatores: ne ac-
quiescas eis. Si dixerit ueni nobiscum.
insidiemur sanguini. abscondamus tedi-
culas. ora insontem frustra. deglutia-
mus eum sicut infernus uiuentem et inte-
grum. quasi descendentem in lacum: omne
preciosum substantiam replem. implebimus
domus nostras spolijs. fortan mitte no-
biscum. marcupium sit unum omnium
nostrum: fili mi ne ambules cum eis. Pro-
hibe pedem tuum a seminis eorum. Pedes
enim illorum ad malum currunt: et festinant ut
effundant sanguinem. Frustra autem
iacet rex ante oculos peccatorum. Ipsi quoque
contra sanguinem suum insidiantur: et

moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semite vris auari animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat: in plateis dat vocem suam. In capite tubarum clamitat: in foribus portarum urbis proferet verba sua dicens. Usquequo parvuli diligitis infantiam? et huli ea quae sibi sunt noxia cupiunt: et imprudenter odibunt scientiam. Conducimini ad correptionem meam. Et proferam vobis spiritum meum: et ostendam vobis verba mea. Quia vocavi et non venistis: extendi manum meam et non fuit qui aspicere. Despectistis omne consilium meum: et inceptationes meas neglegistis. Ego quod in interitu vestro ridebo: et sublamnabo cum vobis id quod timebatis advenire. Cum irruerit repentina calamitas: et intectus quasi repositus ingruerit: quando venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc invocabunt me et non exaudiam: mane surgam et non invenient me: eo quod ego sum habuerint disciplinam et timorem domini non susceperint: nec acquieverint consilio meo: et detraherint unius correptionem meam. Comedent igitur fructum vite sue: sicut filii saturabuntur. Auctio parvulorum interfectio eos: et prosperitas stultorum proderit eis. Qui aurem me audierit: absque timore requiescat: et abundantia profuerit: timore malorum sublato. **¶** Fili mi si suscepis sermones meos: et mandata mea absconderis petres te: ut audiat sapientiam aurem tuam: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invocaveris: et inclinaveris cor tuum prudenter: si quaesieris eam quasi pecuniam: sicut thesauros effoderis illam: tunc intelliges timorem domini: et scientiam dei invenientes: quia dominus dat sapientiam: et ex ore eius

prudencia et scientia. Custodit rector salutem: et preter gradientes simplicitatem servas semitas iusticie: et vias sanctorum custodies. Tunc intelliges iustitiam et iudicium et equitatem: et omnem sententiam bonam. Si intraverit sapientia cor tuum: et scientia anime tue placuerit: consilium custodiet te: et prudentia servabit te: ut evas a via mala: et ab homine qui perverte loquitur. Qui relinquit iter rectum: et ambulat per vias tenebrosas. Qui letatur cum male fecerint: et regulatur in rebus pessimis. Quorum viae perverte sunt: et infames gressus eorum. Et evas a muliere aliena et ab extranea quam molle est sermones suos: et relinquit iterum pubertatis sue: et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mores domus eius: et ad interos semine ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur: nec apprehendent sanitas vite. Ut ambules in via bona: et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra: et simplices permanent in ea. Impii vero de terra proderunt: et qui inique agunt auferentur ex ea. **¶** Fili mi ne obliviscaris legis meae: et precepta mea cor tuum custodiat. Longitudine enim dierum et annos vite et pacem apponet tibi. Misericordia et veritas te non deserant. Lucidat eas gutturi tuo: et describe in tabulis cordis tui: et invenes gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo: et ne imitaris prudentie tue. In omnibus viis tuis cogita illum: et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud te ipsum. Time deum: et recede a malo. Sanitas quippe erit umbilicus tuus: et irrigatio ossium tuorum. Non ora dominum de tua substantia: et de primitiis omnium

fructuum tuarum de pauperibus: et implebuntur hyrcra tua saturitate: et vino torcularia redundabunt. Disciplinam domini filii mi ne abicias: nec desicias cum ab eo corripieris. Quem enim diligit dominus corripit: et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui invenit sapientiam: et qui affluit prudentia. Meliore acquisitione est negotiatio aurum et argentum: primi et purissimi fructus eius. Preciosior est cunctis opibus sapientia: et omnia que desiderant huius non valent comparari. Longitudo dierum in degere eius: et in similitudinem illius dividere et gloria vite eius. Vite pulchre: et omnes semite eius pacifice. Signum vite est hiis qui apprehenderint eam: et qui tenuerint eam beati. Dominus sapientia fundavit terram: stabilivit celos prudentia. Sapientia illius eruperunt abissi: et nubes rore coarctantur. Fili mi ne effluat hec ab oculis tuis. Custodi legem meam atque consilium meum: et erit vita anime tue: et gratia facibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in via tua: et per tuos non impinget. Si dormieris non timebis: quiesces: et suavis erit somnus tuus. Ne paveas repentinum terrorem: et irruentes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in latere tuo: et custodiet pater tuum ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest: si vales et ipse bene fac. Ne dicas amico tuo. Vade et revertere: et eas dabo tibi: cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum: cum ille in te habeat fiduciam. Non contendas adversus hominem frustra: cum ipse tibi nihil mali fecerit. Ne emuleris hominem inultum: nec imiteris vias eius: quia abhominatio est dominus omnis illudor: et cum simplicibus semocinatio eius. Egredas a domino in domo impiorum: habitacula autem iustorum benedicent. Ipse

deludet illos: et mansuetus dabit gratiam. Gloria sapientes possidebunt: stultorum exultatio ignominia. **¶** Audite filii disciplinam patris: et attendite ut sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam vobis: legem meam ne derelinquatis. Nam et ego filius fui patris mei: tenellus et unigenitus coram matre mea: et docebat me atque dicebat. Suscipiat verba mea cor tuum: custodi precepta mea et viues. Posside sapientiam: posside prudentiam. Ne obliviscaris: neque declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam et custodiet te: dilige eam et servabit te. Principium sapientie posside sapientiam et in omni possessione tua acquirere prudentiam. Arripe illam et exaltabit te: glorificaberis ab ea cum ea fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augumentum gratiarum: et corona indita proteget te. Audi fili mi et suscipe verba mea: ut multiplicent tibi anni vite. Via sapientie monstrabo tibi: et ducam te per semitas equitatis: quas cum ingressus fuero non errabunt gressus tui: et currens non habebis offendiculum. Tene disciplinam: ne dimittas eam. Custodi illam: quia illa est vita tua. Ne delesteris in sanis impiorum: nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea nec transeas per illam: declina et desere eam. Non enim dormiunt nisi cum male fecerint: et non rapiunt somnum ab eis nisi supplantaverint. Comedunt panem impietatis: et vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita quasi lux splendet: predit: et crescit usque ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa: nesciunt ubi corruant. Fili mi aufer aures meas: et ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedam ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. Vita enim sunt invenientibus ea: et

universale carni sanitas. Omni custo-
dia serua cor tuum: quia ex ipso vita pre-
dit. Remoue a te os prauum: et detrahe-
ntia labia sine praua te. Oculi tui recta
videant: et palpebre tue precedant gressus
tuos. Dirige sanitas pedibus tuis: et
omnes viæ tue stabiliunt. Ne declines
ad dexteram neque ad sinistram. Auerte pedem
tuum a malo. Vias enim que a dexteris
sunt nouit dominus: puerile uero sunt que sunt a
sinistris. Ipse enim rectos faciet gressus
tuos. Itera autem tua in pace producet.

Fili mi attende sapientiam. Mea
et prudentie mee inclina au-
rem tuam: ut custodias cogitationes: et
disciplinam labia tua conseruent. Ne
intenderis fallacie mulieris. Fauus
enim distillas labia meretricis: et uici-
dius oleo guttur eius. Mouissima au-
tem illius amara quasi absinthium: et lin-
gua eius acuta quasi gladius biceps.
Pedes eius descendunt in mortem: et ad
inferos gressus eius penetrant. Per semi-
tam uitæ non ambulat: uagi sunt gres-
sus eius et inuestigabiles. Nunc ergo
fili mi audi me: et ne recedas a uerbis
oris mei. Longe fac ab ea uiam tuam:
et ne appropinques foribus domus eius.
Ne des alienis honorem tuum: et annos
tuos crudeli. Ne forte impleantur terra
nei uiribus tuis et labores tui sint in do-
mo aliena: et gemas in nouissimis
quando conspuleris carnes tuas et cor-
pus tuum: et dicas. Cur derelictus sum
disciplinam: et inceptationibus non ac-
quiteuit cor meum. Nec audiui uocem do-
centium me: et magisteris non inclinavi
auris meas. Pene fui in omni malo: in
medio ecclesie et sinagoge. Bibe aquam
de cisterna tua: et fluenta putei tui. Deci-
uent fontes tui foras: et in plateis agas
tuas diuitem. Habito eas solus: nec sunt

alieni participes tui. Sit uena tua bene-
dicta: et letare cum muliere adolescentie tue.
Serua karissimam: et gratissimam humiliter.
Ubera eius inebrient te omni tempore:
et in amore eius delectare iugiter. Quare
seducaris fili mi ab aliena: et foueris
in sinu alterius? Respice dominus uiam homi-
nis: et omnes gressus eius considerat.
Iniquitates sue capiunt impius: et lu-
nibus peccatorum suorum constringitur. Ipse
morietur quia non habuit disciplinam: et in
multitudine stulticie sue decipiet.

Fili mi si sponderis pro amico
tuo: defixisti apud extraneum ani-
mam tuam. Illaquear es uerbis oris
tui: et capere peris sermonibus. Fac ergo
quod dico fili mi: et tene ripam libera: quia
incidisti in manu proximi tui. Discur-
re festina: suscita amicum tuum. Ne dede-
ris somnum oculis tuis: nec dormiter
palpebre tue. Erue quasi damula de
manu: et quasi auis de insidijs aucupis.
Vade ad fornicatorem piger: et considera
uias eius: et discite sapientiam. Que enim non
habeat ducem nec preceptorem nec principem
parat in escam cibum sibi: et congregat
in messe quod comedat. Usquequo
piger dormies? Quando consurges?
et somno tuo? paululum dormies pau-
lulum dormitabis: paululum cõfices
manus tuas ut dormias: et ueniet ti-
bi quasi viator egestas: et pauperes
quasi uir armatus. Si uero impiger
fueris: ueniet ut fons mellis tua: et e-
gestas longe fugiet a te. Homo apo-
stata uir inutilis gradit ore puerulo:
annuit oculis: terit pedem digito loquitur.
prauo corde machinat malum: et omni
tempore iurgia seminat. Qui rectum
pro uenit perditionis sua et subito cõuertit:
nec habebit ultra medicinam. Bene sunt
que odit dominus: et septimum derelicta anima

tuam. Oculos sublines: linguam men-
daci: manus effundentes innoxium
sanguinem: cor machinas cogitationes
pellimas: pedes ueloces ad curandum
in malum: profertur mendacia: testan-
fallacem: et cum seminat inter fratres
discordias. Conserua fili mi precepta
patris tui et ne dimittas legem matris
tue: liga eam in corde tuo iugiter: et cir-
cunda gutturi tuo. Cum ambulaueris
gradiantur recti: cum dormieris custodi-
at: et uigilans loquere cum eis. Quia
mandatum lucerna est et lex lux: et uia
uitæ inceptio discipline: ut custodi-
ant te a muliere mala: et a blanda lin-
gua extranee. Non occupat pulcritu-
dinem eius cor tuum ne rapiaris uerbis illi-
us. Precium enim foris uix est uini: panis:
mulier autem uiri preciosa anima caput.
Quisquid potest homo abscondere i-
gnem in sinu suo ut uestimenta illi non
ardeant: aut ambulare super prunas:
ut non comburant plantæ eius? Sic qui
ingreditur ad mulierem proximi sui: non
erit mundus cum tingerit eam. Non gradus
est culpa cum quis furat? furem. Furat
enim: ut esuriens impleat animam. Depen-
sus quoque reddet septuplum: et omne
substantiam domus sue tradet: et libera-
bit se. Qui autem adulter est: propter cordis
inopiam perdit animam suam. Turpitudine
et ignominia congregat sibi: et oppro-
brium illi non debet. Quia zelus et
furore uiri non parceret ei die vindicæ: nec
acquiescet cuiuslibet precibus: nec susci-
piet per redemptionem dona plurima.

Fili mi custodi sermones meos:
et precepta mea reconde tibi. Fili
honora domum et ualebis: pater enim uero
ne dimittas alienam. Serua mandata
mea: et uiues: et legem meam quasi pupil-
lam oculi tui. Liga eam in digitis tuis:

scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sa-
pientiæ soror mea es: et prudentiam uo-
ca amica tua. Ut custodiat te a muliere
extranea et ab aliena: que uerba sua
dulcia facit. De fenestra enim domus mee
per cancellos prospexi iuuenem et uideo
paruulos. Considero uicordem iuuenem
qui nascitur per plateas iuxta angulum:
et prope uiam domus illius gradit: in ob-
scuro aduersus praeferentem diem: in noctis te-
nebris et caligine. Et ecce occurrit illi
mulier in ornatu meretricio: parata
ad decipiendas animas. Barcula et
uaga quieris impacis: nec uales in
domo consistere pedibus suis. Nunc foris
nunc in plateis: nunc iuxta angulos
insidiās. Apprehensumque deosculatur
iuuenem et proci uultu blandit dicens.
Uidimas pro salute deuoui: hodie
reddidi uota mea. Adcirco egressa sum
in occursum tuum desiderans te uidere: et
reperi. Intraui sinibus lectulum meum: bea-
ui tapetibus pedibusque egipto: aspersi cu-
bile meum mirra et aloë et cinamomo.
Ueni inebriemur uerbis: et suauiter
cupis amplexibus donec illucescat dies.
Non est enim uir in domo sua: absit
uia longissima. Sacculum pecunie secu-
tulit: in die plene lune reuertetur est in
domum suam. Percreuit enim multis sermo-
nibus: et blanditijs labiorum protraxit
illum. Statim eam sequitur quasi bos dum
ad uictimam et quasi agnus lasciuens
et ignorans: et nescit quod ad uindictam
trahatur: donec transigat sagitta
iactu eius. Velut si auis festinet ad la-
queum: et nescit quod de periculo anime illi
agitur. Nunc ergo fili mi audi me: et
attende uerbis oris mei. Ne abstrahatur
in uis illius mens tua: neque decipiaris
sanctis eius. Multos enim vulneratos
derexit: et fortissimi quique interfecti sunt

ab ea. Hic inferi domus eius: pene-
trantes interiora mortis. **U**nquid nō sapientia clamitat:
et prudentia dat vocem suā? In
summis excelsisq; verticibus supra viā
in medijs semitis stans: iuxta portas
civitatis in ipis foribz loquitur dicens.
O viri ad vos clamito: et vox mea
ad filios hominū. Intellegite paruuli
astutia: et insipientes animaduertite.
Audite qm̄ de rebus magnis locutu-
ra sum: et aperient labia mea ut reda
predicent. Veritate meditabitur guttur
meū: et labia mea delectabuntur impiū.
Iusti sūt omnes sermones mei: non
est in eis prauū quid neq; peruersum.
Redi sunt intelligentibz: et equi inue-
nitentibz scientiā. Accipite disciplinā
meā et non pecuniā: doctrinā magis
q̄ aurū eligite. Melior est enī sapiētia
cūctis opibus p̄ciosissimis: et omne
desiderabile ei non potest comparari.
Ego sapiētia habito in cōsilio: et cu-
ditis intellum cogitationibz. Timor
domini odit malū: arrogācia et sup-
bia et viā prauā et os bilingue de-
tor. Meli est cōsiliū et equitas. Mea
est prudentia: mea est fortitudo. Per me
reges regnāt: et legū cōditores iusta
deceunt. Per me principes imperāt:
et potentes decernūt iusticiā. Ego di-
ligentes me diligo: et qui mane vigi-
lauerint ad me inueniet me. Mecum
sunt diuitie et gloria: opes superbe et
iusticia. Melior est fructus me⁹ auro
et lapide p̄cioso: et gemina mea ar-
gento electo. In vijs iusticie ambulo:
in medio sanitarum iudicij: ut dican
diligētes me: et thesauros eorū replēā.
Domin⁹ possedit me in initio viarū
suarū: anteq; quicq; faceret a p̄cipio:
ab eterno ordinata sūt et ex antiquis:

anteq; ita fieret. Adum erat abissi:
et ego iam concepta eā. Necdū fonte
aquarū eruperāt: necdū mōtes graui
mole constituerāt. Ante omnes colles
ego parturiebar. Adhuc terram nō
fecerat: et flumina et cardines orbis
terre. Quādo parabat celos aedam:
quādo recta lege et giro vallabat ab-
issos. Quādo cētera firmabat fur-
sum: et librabat fontes aquarū. Quā-
do circūdat mari terminū suū:
et legē ponebat aquis: ne transirent
fines suos. Quādo appēdebat funda-
menta terre: cū eā cūcta componerē.
Et delectabar per singulos dies ludē
coram eo omni tempore: et ludens in
orbem terrarū: et deside mee esse cū filijs
hominum. Nūc ergo filij audite me.
Beati qui custodiūt vias meas. Au-
dite disciplinā et estote sapiētes: et no-
lite abire eā. Beat⁹ homo qui audit
me: et qui vigilat ad fores meas quo-
tidie: et obseruat ad postēs hostij mei.
Qui me inueniet inueniet vitā: et tra-
hiet salutem a dño. Qui autem in me
peccauerit: ledet animā suā. Omne
qui me oderit diligit mortem. **S**
apientia edificauit sibi domū:
secidit columnas septe. Immo-
lauit vidimas suas: misit vinū: et
proposuit mensam suā. Misit aucē-
las suas ut vocarēt ad arcem: et ad
mensa ciuitatis. Si quis est paruulus
veniat ad me. Et insipientibz locuta
est. Venite comedite panē meū: et bi-
bite vinū qd̄ misciui vobis. Relinqui-
te infantia et viuite: et ambulate per
vias prudentie. Qui erudit deilem
ipse iniuriā sibi facit: et qui arguit im-
piū sibi maculā generat. Noli arguē
deilem: ne oderit te. Argue sapiētem:
et diligit te. Da sapiēti occasionem:

et addetur ei sapientia. Doce iustū: et
festinabit accipere. Principiū sapiētie
timor dñi: et scientia sanctorū pruden-
tia. Per me enī multiplicabunt dies
tui: et addent tibi anni vite. Si sapi-
ens fueris abimeris ei⁹: si autē illu-
sor: solus portabis malum. Mulier
stulta et damosa: plenāq; illecebris et
nichilominus sciens: sedet in foribz
dom⁹ sue super tellā in excello vrbis
loco: ut vocaret transeūtes per viā: et
p̄gentes idē suo. Quis ē paruulus:
deducit ad me. Et recordi locuta est.
Aque furene dulciores sūt: et panis
abscondit⁹ suauior. Et ignorauit qd̄
ibi sint gigātes: et in profundis infer-
ni cōiuit eius. Qui enim applicabi-
tur illi descendit ad inferos: nam qui
abscessit ab ea saluabitur. **F**
ili⁹ sapiēs leuitat patē: fili⁹ ve-
ro stultus meliora est mēis sue.
Noli p̄terire thesauri impietatis: iusti-
cia vero liberabit a morte. Noli affligi
dñs fame animam iusti: et insidias
impiorū subite. Egredere operata est
man⁹ reuilla: manus autem fortis
diuidas parat. Qui nititur mediari
hic patit ventos: idem autem ipse se-
quitur aues volātes. Qui congregat
in melle fili⁹ sapiēs ē: qui autē sterit
etare fili⁹ cōfusiōis. Benedictio dñi
sup caput iusti: os autē impiorū opit
iniquitatē. Memoria iusti cū laudibz
et nomē impiorū putrescet. Sapiens
corde p̄cepta suscipit: stultus reditur
labijs. Qui ambulat simpliciter am-
bulat confidenter: qui autē deprauat
vias suas manifest⁹ erit. Qui auit
oculo dabit dolorē: et stultus labijs
verberabit. Mala vite os iusti: et os
impiorū opit iniquitatē. Dñi suscitāt
rixas: et vniūsa delicta operit caritas.

In labijs sapientis inuenit sapiētia:
et virga in dorso ei⁹ qui indiget corde.
Sapientes abscondūt scientiam: os
autē stulti cōfusiōi proximū ē. Sub-
stantia diuitis vrbis fortitudinis ei⁹:
paup⁹ pauperū egestas eorū. Opus
iusti ad vitā: fruct⁹ autē impij ad pec-
catū. Via vite custodiēt disciplinā:
qui autē increpationes relinquit errat.
Abscondūt odiū labia medacia: qui
propter cōtumeliā insipies ē. In melle
loquio nō deest peccatū: qui autem
moderat labia sua prudentissim⁹ est.
Argentū electū lingua iusti: cor autē
impiorū pro nichilo. Labia iusti erudi-
unt plurimos: qui autē indodi sunt
in cordis egestate morient. Būdidio
domini diuites facit: nec sociabit eis
afflictio. Quasi per risū stultus opat
seelus: sapiētia autē est viro prudentia.
Quod timet impius veniet super eū:
desideriū suū iustis dabitur. Quasi
tempestas transies non erit impius:
iustus autem quasi fundamentū sem-
piternū. Sicut acerū dentibz et fumus
oculis: sic piger hīs qui miscent eū.
Timor dñi apponet dies: et ani impi-
orū breuiabitur. Expectatio iustorū
letitia: spes autem impiorū p̄bit. For-
titudo simplicis via dñi: et paup⁹ hīs
qui operatur malū. Iustus in eternū
non cōmouebitur: impij autem non
habitabūt sup terrā. Os iusti parturiet
sapientia: lingua prauorum peribit.
Labia iusti considerant placita: et os
impiorum peruersa. **S**
cāterā dolosa abhominatio ē a-
pud deum: et pondus equū vo-
luntas eius. Vbi fuerit supbia ibi erit
et cōtumelia: vbi autem est humilitas
ibi et sapiētia. Simplicitas iustorū
diriget eos et supplantatio peruersorū

uastabit illos. Non proderit diuicie
in die ultionis: iusticia autem liberabit
a morte. Iusticia simplicis dirigit vi-
am eius: et in impietate sua corruet im-
pius. Iusticia rectorum liberabit eos: et
in insidijs suis capient iniqui. Mor-
tuo hoie impio nulla erit ultra spes:
et expectatio sollicitos pibit. Iustus de
angustia liberatur: et tradetur impius
pro eo. Simulator ore decipit amicum
suum: iusti autem liberabuntur scientia. In
bonis iustorum exaltabit ciuitas: et in
perditione impiorum erit laudatio. Be-
nedictione iustorum exaltabit ciuitas: et
ore impiorum subuertetur. Qui despicit
amicum suum indiget corde est: vir autem
prudens tacebit. Qui ambulat fraudu-
lenter reuelat archana: qui autem fidelis
est relat amicum commissum. Ubi non est
gubernator populi? corruet: salus au-
tem ubi multa consilia. Affliget malo
qui fidem facit pro reteraneo: qui autem
rauet laqueos securus erit. Mulier gra-
tiosa inueniet gloriam: et robusti habe-
bunt diuicias. Benefacit anime sue
vir misericors: qui autem crudelis est et
propinquos abicit. Impius facit opus
instabile: seminatio autem iusticie mer-
ces fidelis. Clementia parat vitam: et
sedatio malorum mortem. Abipabile
dno cor prauum: et uoluntas eius in hijs
qui simpliciter ambulat. Manus in ma-
nu non erit innocens malus: semen au-
tem iustorum saluabit. Circulus aureus
in naribus suis: mulier pulchra et facia.
Desiderium iustorum omne bonum est: pro-
latio impiorum furor. Alij diuidunt pro-
pria et diciores sunt: alij rapiunt non
sua et semper in egestate sunt. Anima
que benedixit impinguabit: et qui in-
ebriat ipse quoque inebriabit. Qui abs-
condit humera maledicti in populo:

benedictio autem super caput uidentium.
Bene consurgit diluculo qui gerit bona:
qui autem inuestigator malorum est oppri-
metur ab eis. Qui confidit in diuicijs
suis corruet: iusti autem quasi uirens
folium germinabunt. Qui corruerit do-
mum suam possidebit ueros: et qui stultus
est secum sapiens. Frustrum iusti linguam
uite: et qui suscipit animas sapiens
est. Si iustus in terra recipit: quanto
magis impius et peccator. **xi**
Qui diligit disciplinam diligit sa-
pientiam: qui autem odit increpacio-
nes insipiens est. Qui bonus est hauriet
sibi gratiam a dno: qui autem confidit
in cogitationibus suis impie agit. Non
roborabit homo se impietate: et radix
iustorum non commouebit. Mulier dili-
gens corona est viro suo: et pueredo i
ossibus eius qui consensione res dignas
gerit. Cogitationes iustorum iudicia: et
consilia impiorum fraudulenta. Verba
impiorum inuidiantur sanguini: os
iustorum liberabit eos. Veritatem impios et
non erit domus autem iustorum permanet
bit. Doctrina sua notat vir: qui autem
uanius et recors est patet corruptum.
Melior est pauper et sufficiens sibi: quam
gloriosus et indigens pane. Mouit
iustus inuentos suorum animas: viscera
autem impiorum crudelia. Qui operatur
terram suam faciat panem: qui autem
sedat os suum stultissimus est. Qui suauis
est i vini moderationibus: in suis mo-
nitionibus relinquit contumeliam. De-
siderium impiorum monumentum est pessimo-
rum: radix autem iustorum proficit. Pro-
pter peccata labiorum ruina proximat
malo: effugiet autem iustus de angustia.
De fructu oris sui unusquisque replebitur
bonis: et iuxta opera manuum suarum
retribuetur ei. Via stulti recta in oculis

eius: qui autem sapiens est audit consilia.
Fatus stultus indicat iram suam: qui au-
tem dissimulat iniuriam callidus est. Qui
quod nouit loquitur inde iusticie est:
qui autem mentis rebus est fraudulenter.
Est qui punitur: quasi gladio pugnetur
confessio: lingua autem sapientium sani-
tas. Labium ueritatis firmum erit in pe-
petuum: qui autem testis est reprobum con-
dumet linguam mendacem. Dolos in
corde cogitant mala: qui autem pacis
inest consilia. Sequitur eos gaudium. Non
conuincit iustum quidquam ei acciderit:
impium autem replebitur malo. Abho-
minatio est dno labia mendacia: qui
autem fideliter agit placet ei. Homo
uersus relet scientiam: et cor insipientium
promouet stultitias. Manus for-
tissimi dirigitur: que autem remissa est
tributis secum. Melior i corde uiri hu-
milis illi: et sermone bono letifica-
bitur. Qui negligit damnum propter
amicum iustus est: inter autem impiorum
despiciet eos. Non inueniet fraudulen-
tus lucrum: et substantia hominis erit au-
tem perit. In sancta iusticie uita: inter autem
deum ducit ad mortem. **xii**
Filius sapiens doctrina patris:
qui autem illudor non audit cum
arguit. De fructu oris sui homo faci-
abit bonis: anima autem impiorum
iniqua. Qui custodit os suum custodit
animam suam: qui autem inconsideratus est
ad loquendum sentiet mala. Uult et
non uult piger: anima autem operan-
tium impinguabit. Verbum mendax
iustus detestabit: impius autem confun-
dit et confundet. Iusticia custodit in-
nocentis uiam: impietas autem peccatore
supplantat. Est quasi diues cum nichil
habeat: et est quasi pauper cum in multis
diuicijs sit. Redemptio anime uiri diuicie

sue: qui autem pauper est in temptatione
non sustinet. Lux iustorum letificat: lu-
cerna autem impiorum extinguetur. Inter
superbos semper iurgia sunt: qui autem
agunt omnia cum consilio reguntur sapi-
entia. Substantia festinata minuitur:
que autem paulatim colligitur manu-
multiplicabit. Spes que differt affli-
git animam: lignum uite desiderium uentis.
Qui detrahunt alicui rei ipse se in futurum
obligat: qui autem timer preceptum i pace
relabit. Anime dolose errant in peccatis:
iusti autem misericordes sunt et misentan-
tur. Ite sapientis fons uite: ut declinet
a ruina mortis. Doctrina bona dabit
gratiam: in itinere contemptor vorago.
Actus omnia agit cum consilio: qui
autem fatuus est aperit stulticiam. Hum-
ilis impij cadet in malum: legatus fide-
lis sanitas. Egestas et ignominia ei
qui desecit disciplinam: qui autem acqui-
escit argueri glorificabit. Desiderium si
compleat delectat animam: detestantur
stulti eos qui fugiunt mala. Qui cum
sapientibus gradit sapiens erit: amicus
stultorum similis efficiet. Peccatores per-
sequitur malum: et iustis retribuentur
bona. Bonus relinquit heredes filios
et nepotes: et custodit iusto substantiam
peccatoris. Multi tibi in noualibus
parum: et alij congregantur absque in-
dicio. Qui percutit uirge odit filium suum:
qui autem diligit illum instat erudit.
Iustus comedit et replet animam suam: uentis
autem impiorum insatrabili. **xiii**
Sapiens mulier edificat domum suam:
insipiens recedat quocumque manibus
detrahet. Ambulas recto itinere et times
deum: despicietur ab eo qui in fami gra-
ditur uia. In ore stulti uirga superbie:
labia autem sapientium custodiunt eos.
Ubi non sunt bonos precepta uacuum est:

ubi autē apparēt plurime segetes ibi manifesta est fortitudo bonis. Testis fidelis non mentietur: profert autē mendaciū dolosus testis. Querit deisor sapienciā: et nō inuenit: doctrina prudentiū facilis. Vade contra virū stultū: et nescito labia imprudente. Sapienciā callidi ē intelligere viā suā: et prudentia stultorū errās. Stult⁹ illudet peccatū: et inter iustos morabitur gracia. Cor qđ nouit amaritudinē aie sue: i gaudio eius nō miscebitur eecane. Domus impiorū debetur: tabernacula iustorū geminabūt. Est via q̄ uidet hominū iusta: nouissima autē eius deducūt ad mortem. Nilus dolore miscebit: et eecanea gaudij ludus occupat. Vhs suis replebit stultus: et sup eū erit vir bon⁹. Innocens credit omni verbo: astur⁹ considerat gressus suos. Filio doloso nichil erit boni: seruo autē sapiēti prospici erit adus: et diriget viā eius. Sapiēs timet et declinat a malo: stult⁹ transiit et cōfidit. Impatiēs o perabit stulticiā: et vir vsur⁹ odiosus est. Possidebūt paruuli stulticiā: et excedabūt astuti scienciā. Iacebūt mali ante bonos: et impij ante portas iustorum. Sciā proximo suo pauper odiosus est: amici vero diuitū multi. Qui despiciit proximū suū peccat: qui autē misereatur pauperi beatus erit. Qui credit in dño misericordiā diligit: errat qui opant malū. Misericordia et veritas preparāt bona. In omni opere bono erit abundantia: ubi autem verba sūt plima ibi frequenter egestas. Corona sapiētiū diuine eorū: fatuitas stultorū imprudentia. Liberat animas testis fidelis: et profert mendacia uersipellis. In timore dñi fiducia fortitudinis: et filijs eius erit spes. Timor dñi fons

vite: ut declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: et paucitate plebis ignominia principis. Qui patiens est iusta gubernat sapienciā: q̄ autē impatiēs est realat stulticiā suā. Vita carniū sanitas cordis: putredo ossium inuidia. Qui calumniat egeat reprobrat factori ei⁹: honorat autē eū qui misereatur pauperis. In malicia sua repellit impius: sperat autē iust⁹ in morte sua. In corde prudentis requiescit sapienciā: et in doctos quosq̄ erudit. Iusticia eleuat gentem: misericors autē facit populos peccatū. Accepit est regi minister intelligēs: iracundiā ei⁹ inuulnis sustinebit.

Responso molliis fragit. **ru.** **R**eam: sermo dur⁹ suscitāt furorē. Lingua sapiētiū ornat scienciā: os fatuorū ebullit stulticiā. In omni loco oculi dñi cōtemplātur bonos et malos. Lingua placabilis linguam vite: que autē immoderata est conteret spiritū. Stult⁹ iridet disciplinā prīs sui: qui autem custodit increpationes astutior fiet. In abundantia iusticia vitus maxima est: cogitationes autem impiorū eradicabuntur. Dom⁹ iusti plurima fortitudo: et in feudibz impij conturbatio. Labia sapiētiū disseminabūt scienciā: cor stultorū dissimile erit. Vidit impiorū abhominabiles dño: vota iustorū placabilia. Abhominatio ē dño via impij: qui sequitur iusticiā diligitur ab eo. Doctrina mala descendit viā vite: qui increpationes odit moriet. Infer⁹ et pđitio corā dño: quātomagis corda filiorū hominū. Nō amat pestilens eū qui se corripit nec ad sapientes graditur. Cor gaudēs exhilarat facie: in meore animi deicit spiritus. Cor sapiētiā

queret doctrinā: et os stultorū pascatur impetia. Omnes dies paupis mali: secuta mens quasi iuge conuiuiū. Melius est parū cū timore dñi: q̄ thesauri magni et insatiabiles. Melius est vocari ad olera cū caritate: q̄ ad vitulum saginātū cū odio. Vir iracund⁹ provocat rixas: qui patiens ē mitigat suscitatas. Inter pigros quasi sepes spinarū: via iustorū absq̄ offendiculo. Filius sapiēs letificat patre: et stult⁹ homo despiciit mētem suā. Stulticia gaudiū stulto: et vir prudēs dirigit gressus suos. Dissipant cogitationes ubi nō est cōsiliū: ubi vero sunt plures cōsiliarij cōfirmant. Letatur homo in sentēcia oris sui: et sermo operum est optim⁹. Semita vite sup eruditū: ut declinet de inferno nouissimo. Domini supborū tanoliet dñs: et timor faciet terminos vitue. Abhominatio dñi cogitationes male: et pur⁹ sermo pulcritudine firmabitur ab eo. Conturbat domū suā qui sedat auariciam: qui autē odit munera vitue. Per misericordiā et fidem purgatur peccata: per timorē autē dñi declinat omnis a malo. Mens iusti medicabit obediētiā: os impiorū redundat malis. Longe est dñs ab impijs: et orationes iustorū reaudiet. Lux oculorū letificat animā: fama bona impinguat ossa. Auris que audit increpationes vite: in medio sapiētiū cōmorabit. Qui abiit disciplina despiciit animā suā: q̄ autē acquiescit increpationibz possidet cor dñi. Timor dñi disciplina sapiētiā: et gloriā pcedit hūilitatē. **ruj.**

Hominis est animā parare: et dñi gubernare linguā. Omnes vie hominū patent oculis eius: spiritū tuū ponderator est dñs. Reuda dño

opera tua: et dirigent cogitationes tue. Inuicta ppter sanctipm operatus ē dñs: impij q̄ ad diem malū. Abhominatio dñi ē omnis arrogas: etiā si man⁹ ad manū fuerit nō ē innocēs. Quicumq̄ vie bone facere iusticiā: accepta est apud dñm magis q̄ immolare hostias. Misericordia et veritate redimit iniquitas: et in timore domini declinat a malo. Cū placuerint dñs vie hominis: inimicos quosq̄ eius cōuertit ad pacem. Meli⁹ est parū cū iusticia: q̄ multi feud⁹ cū iniquitate. Cor hominis disponit viā suā: sed dñs est dirigere gressus eius. Diuinaro in labijs regis: in iudicio nō errabit os eius. Pōdus et statuta iudicia dñi sūt: et opera eius omnes lapides seculi. Abhominabiles regi qui agūt impij: quoniā iusticia firmat solū. Volūtas regū labia iusta: qui recta loquitur dirigetur. Indignatio regis nūq̄ mortis: et vir sapiēs placabit eū. In hilaritate vult⁹ regis vita: et clementia eius quasi imber serotinus. Posside sapienciā quia auro melior est: et acquire prudentiā q̄a priosior est argento. Semita iustorū declinat mala: cultos anime sue seruat vitam suā. Corrigōne pcedit supbia: et ante ruinā reatabit spiritus. Melius est humiliari cū minibz: q̄ diuidere spolia cū supbis. Eruditus in verbo reperiet bona: et qui sperat in dño beatus est. Qui sapiēs ē corde: appellabit prudēs: et qui dulcis eloquio maiora reperiet. Fons vite eruditio possidētis: doctrina stultorū fatuitas. Cor sapiētiū erudit os eius: et labijs ei⁹ addet gracia. Scaus mellis composita verba: dulcedo anime sanitas ossiū. Est viā que uidet hominū recta: et nouissima ei⁹

ducit ad mortē. Anima laborantis laborat sibi: quia cōpulit eū os suū. Vir insipiens fodit malū: et in labijs ei⁹ ignis ardescit. Homo puerus su scitat lites: et rebus suis separat principēs. Vir iniquus ladat amicum suū: et ducit eū per viā non bonā. Qui attonitis oculis cogitat praua: mordēs labia sua perficiet malū. Corona dignitatis senectus: que in vijs iusticie reperietur. Melior est patiens viro forti: et qui dominat⁹ animo suo repugnatore urbium. Fortes mittuntur in finē sed a dño temperant. **RM**

Melior est bucella sicca cū gaudio: q̄ dom⁹ plena viduinitis cū iurgio. Seruus sapiens dñabitur stultis filijs: et inter fr̄es hereditatem diuidet. Sicut igne p̄batur argentū et aurū ramino: ita corda probat dñs. Mal⁹ obedit lingue inique: et fallax obtemperat labijs mendacib⁹. Qui despiciat pauperē reprobrat factori eius: et qui i ruina leat⁹ alteri⁹ nō erit impunit⁹. Corona senium filij filiorū: et gloria filior⁹ p̄ris eor⁹. Non decet stultū dñā composita: nec principē labiū mestit⁹ ens. Gemma gratissimā cegedat⁹ prestolans: quocūq; se vertit prudenter intelligit. Qui celat delictū querit amicitias: qui altero senio ne reperit separarē fēderatos. Plus proficit correctio apud prudentē: q̄ centū plage apud stultū. Semper iurgia querit malus: angel⁹ autē crudelis mittet contra eū. Expediit magis v̄se occurrere rapis scib⁹: q̄ facis confidēi sibi i stulticia sua. Qui reddit mala pro bonis: nō recedet malū de domo eius. Qui dimittit aquam rapit est iurgiorū: et anteq; patiat cōtumeliā iudiciū desecit. Et qui iustificat impiū: et q̄ cōdāntat

iustū: abhominabilis ē v̄terq; apud deū. Quid p̄dest stulto habere diuiciā: cū sapienciā emere nō possit? Qui altā facit domū suā q̄rit ruinā: et qui euitat disceat incidet in malū. Quin tempore diligit qui amic⁹ est: et frater in angustijs cōprobat. Stult⁹ hūmō plaudet manib⁹ suis: cū spopōdere pro amico suo. Qui meditat⁹ discordias diligit rixas: et qui exaltat os suū q̄rit ruinā. Qui pueri cordis est nō inueniet bonū: et qui uerbi lingua incidet in malū. Stultus est stultus in ignominia suā: sed nec pater i famulo leabitur. Anim⁹ gaudēs etatē floridam facit: spiritus tristis regnat ossa. Munera de finē impi⁹ accipit: ut peruerat scitas iudicij. In facie prudentis lucet sapientia: oculi stultorū in finib⁹ terre. Ira patris filij stult⁹: et dolor matris que genuit eū. Non est bonū damniū inferre iusto: nec pueri principē qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est: et p̄ciosi spirit⁹ vir eruditus. Stult⁹ q̄ si tacuerit sapiens reputabit⁹: et si com̄pessit labia sua intelligēs. **RM**

Occasionēs q̄rit qui vult recedere ab amico: omni q̄e erit reprobrabilis. Nō recipit stult⁹ verba prudentie: nisi ea dixeris que uelantur i corde eius. Impius cū in profundū uenerit peccator⁹ cōtinnit: sed sequit⁹ eum ignominia et opprobriū. Aqua profunda ē ore viri: et torrens redundans fons sapientiē. Accipere psonā impij in iudicio nō est bonū: ut redines a ueritate iudicij. Labia stult⁹ m̄scant se rixis: et os ei⁹ iurgia puocat. Os stult⁹ cōfessio eius: et labia ipsius ruina anime ei⁹. Hab a biliquis q̄si simplicita: et ipsa perueniunt usq; ad

interiora uētris. Pigri dāt timor: anime autē effeminat⁹ elurient. Qui mollis et dissolut⁹ ē in opere suo: frater est sua opa dissipatis. Turris fortissima nōmē dñi: ad ipsā currit iustus et exaltabit. Substantia diuicijs urbs roboris eius: et quasi mur⁹ validus circumdant eū. Ante q̄ contra exaltatur cor hominis: et ante q̄ glorificetur humiliat⁹. Qui prius rīdet q̄ audiat stult⁹ se esse de mōstet: et confusione dignū. Spirit⁹ viri sustentat imbecillitatē suā: spirit⁹ uero ad irascendum facile quis poterit sustinere? Cor prudentis possidebit scientiā: et auris sapientū q̄rit doctrinā. Domū hominis dilatat uiam eius: et ante principes spaciū ei facit. Iustus prior est accusator sui: uenit amic⁹ ei⁹ et inuestigabit eū. Contradictiones cōprimunt fores: et inter potentes q̄ diuidit. Frater qui adiunat⁹ a se quasi ciuitas firma: et iudicia quasi uides urbium. De feudu oris viri replebit⁹ uenter eius: et gemmina labior⁹ ipsius saturabit⁹ eū. Mors et uita in manib⁹ lingue: qui diligit eā comedent feudus ei⁹. Qui inuenit mulierē bonā inuenit bonū: et hauriet iocunditatem a dño. Qui repellit mulierē bonā repellit bonū: qui autem tener adulteram stultus ē et insipiens. Cū obsecrationibus loquitur pauper: et diues effabietur rigide. Vir amicitabilis ad societatem: magis amicus erit q̄ frater. **RM**

Melior est pauper qui ambulat i simplicitate sua: q̄ diues torquens labia sua et insipiens. Ubi nō est scientia anime nō est bonū: et qui festin⁹ est pedibus offendet. Stulticia hominis supplantat gressus eius: et contra deū feruet animo suo. Diuicie

addūt amicos plurimos: a paupere autē et hī quos habuit separantur. Testis falsus nō erit impunit⁹: et qui mendacia loquit⁹ nō effugiet. Multi colūt psonā potētis: et amici sūt dona tribuentis. Fratres hoīs paupis oderunt eū: insup et amici p̄cul recesserūt ab eo. Qui tantū uerba sedat nichil habebit: qui autē possessor est mentis diligit animā suā: et cultos prudēcie inueniet bona. Falsus testis non erit impunit⁹: et qui loquit⁹ mendacia p̄bit. Non decet stultū diuicie: nec seruū dñici principib⁹. Doctrina viri per patientiā nōscitur: et gloria eius est iniqua p̄regredi. Sicut fremit⁹ leon⁹ ira et regis ira: et haur ros sup herbā ira et hilaritas eius. Dolor patris filius stultus: et recta ingit⁹ p̄stilla liagiola mlier. Dom⁹ et diuicie dant⁹ a parentib⁹: a dño autē proprie uxor prudens. Pigredo immittit soporē: et asa dissoluta eluriet. Qui custodit mandatū custodit animā suā: qui autē negligit viā suā mortificabitur. Generatoz dñi qui miseret pauperis: et uicissitudine suā reddet ei. Erudi filiū tuū ne desperes: ad interfectionē autē eius ne ponas animā tuā. Qui enī impatiens est sustinebit damniū: et cū rapuerit aliud apponet. Audi dñi et suscipe disciplinā: ut sis sapiens in nouissimis tuis. Multe cogitationes in corde viri: uolūtas autē domini in eternū pmanebit. Homo indiget⁹ misericors est: et melior est paup iust⁹ q̄ vir mendax. Timor dñi ad uitam: et in plenitudine cōmorabitur absq; uisitatione p̄ssimi. Abscondit piger manū suā sub ascella: nec ad os suū applicat eā. Pestilente flagellato stult⁹ sapientior erit: si autem corripueris

sapientem intelligit sapientia. Qui affligit patrem et fugit matrem: ignominiosus erit et infelix. Non cesses audire fili doctrinam: nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deciderit iudicium: et os impiorum deorat iniquitatem. Parata sunt deusoribus iudicia: et mallei percussurum stultorum corporibus.

Luxuriosa res vinum: et tumultuosa ebrietas. Quicumque huius delectatur non erit sapiens. Sicut rugitus leonis ira et terror regis: qui pudoratum peccat a seipsum suam. Non oportet homini qui separat se a contemtionibus: omnes autem stulti miscant contumelias. Propter frigus piger arare noluit: miderabit ergo estate et non dabit illi. Sicut aqua profunda sic consilium in corde viri: sed homo sapiens exhausit illud. Multi homines misericordes vocantur: virum autem fidelis quis inueniet? Iustus qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios relinquit. Rex qui sedet in solio iudicij: dissipat omne malum in intuitu suo. Quis potest dicere mundum esse cor meum: purum sum a peccato? Pondus et pondus: mensura et mensura: utrumque abhominabile est apud deum. Et rudis suis intelligit puer: si munda et recta sint opera eius. Auris audiens et oculi videntes: dominus fecit utrumque. Non li diligere somnum: ne te egestas opprimat: aperit oculos tuos: et saturare panibus. Malum est malum est dicit omnis emptor: et cum recesserit tunc gloriabitur. Est aurum et multitudo gemmarum: vas autem preciosum labia scientie. Tolle vestimentum eius qui fidelissimorum regit alieni: et pro extraneis auferat pignus ab eo. Suavis est homini panis mendacij: et postea implebitur os eius calculo. Cogitationes consilij roborantur: et

gubernaculis tradenda sunt bella. Et qui reuelat mysteria: et ambulat fraudulenter et dilatat labia sua: ne commiscaris. Qui maledixit patri suo et matri: extinguet lumen eius in medio tenebris. Hereditas ad quam festinat in principio: in nouissimo benedictione carebit. Ne dicas reddam malum pro malo: reperta dominum et liberabit te. Abhominatio est apud deum pondus et pondus: scatera dolosa non est bona. A domino dirigitur gressus viri. Quis autem hominum intelligere potest viam suam? Ruina est homini deuscare sanctos: et post vota retradare. Dissipat impios rex sapiens: et incuruat super eos fornix. Lucerna domini spiraculum hominibus: que inuestigat omnia secreta ventris. Misericordia et veritas custodiunt regem: et roboratur clauenda thronus eius. Exultatio iuuenis fortitudo corum: et dignitas senum canities. Vinum vulneris absterget mala: et plaga in secretioribus ventris.

Quia diuisiones aquarum ita cor regis in manu domini: quocumque voluerit inclinat illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appetit autem corda domini. Facere misericordiam et iudicium: magis placet domino quam viduere. Exaltatio oculorum est dilatatio cordis: lucerna impiorum peccatum. Cogitationes robusti semper in abundantia: omnis autem piger semper in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mendacij: vanus et recorsus est: et impingeretur ad laqueos mortis. Rapine impiorum derahant eos: quia noluerunt facere iudicium. Peruersa via viri aliena est a deo: qui autem mundus est rectus opus eius. Melius est sedere in angulo domus: quam cum muliere litigiosa et in domo communi.

Anima impij desiderat malum: non miserebitur proximo suo. Multato per silente sapientior erit paruulus: et si se detur sapienter sumer scientiam. Ecce cogitat iustus de domo impij: ut derahat impios a malo. Qui obcurat aurem suam ad clamorem pauperum: et ipse clamabit et non exaudiet. Num absconditum extinguit iras: et domum suam indignatione maximam. Gaudium iusto est facere iudicium: et pauor operantibus iniquitate. Vir qui exauert a via doctrine: in cetum gigantum commorabitur. Qui diligit pulas in egestate erit: qui amat vinum et pingula non dirabit. Pro iusto dabitur impij: et pro recto iniqui. Melius est habitare in terra deserta: quam cum muliere risola et iracunda. Thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti: et imprudens homo dissipabit illud. Qui sequitur iustitiam et misericordiam: inueniet vitam et iudicium et gloriam. Cunitate fortis ascendit sapiens: destruxitque robur fiducie eius. Qui custodit os suum et linguam suam: custodit ab agustis animam suam. Supbus et arrogans vocatur indodus: qui in ira operatur superbia. Desideria occidunt pinguem: noluerunt enim quicquam manus eius operari. Tota die concupiscit et desiderat: qui autem iustus est tribuet et non cessabit. Hostie impiorum abhominabiles: quam offerunt et scelere. Testis medax peribit: vir obediens loquetur victoriam. Vir impius prociat obfirmat vultum suum: et autem rectus est corrigit viam suam. Non est sapientia: non est prudentia: non est consilium contra dominum. Equus parat ad ducem belli: dominus autem salutem tribuit.

Melius est nomen bonum quam diuitie multe: super argentum enim et aurum gratia bona. Dives et pauper obuiauerunt

sibi: utriusque operator est dominus. Callidus videt malum et abscondit se: innocens peccassit et affligitur est damno. Finis modestie timor domini: diuitie et gloria et vita. Arma et gladius in via superbi: custos autem a se hunc longe recedit ab eis. Prouebum est adolescens iuxta viam suam: etiam cum seruerit non recedet ab ea. Dives pauperibus imperat: et qui accipit mutuum seruus est feneratoris. Qui seminat iniquitatem metet mala: et virga ire sue consummabitur. Qui promissus est ad misericordiam benedicetur: de panibus enim suis dedit pauperi. Victoria et honorum acquirit qui dat munera: animam autem auferat accipientium. Ecce derisor et regit cum eo iurgium: cessabitque caule et contumelia. Qui diligit cordis mundiciam: propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem. Oculi domini custodiunt scientiam: et supplantant verba iniqui. Dicit piger: leo est foris: in medio platearum occidendum sum. Fovea profunda os alieni: cui iras est dominus incidit in ea. Sculptura colligata est in corde pueri: et virga discipline fugabit eam. Qui calumniatur pauperem ut auget diuitias suas: dabit ipse didonem et regibit. Fili mi inclina aurem tuam: et audi verba sapientium. Appone autem cor ad doctrinam meam: que pulchra erit tibi cum seruaueris eam in ventre tuo. Et redudabit in labijs tuis: ut sit in domino fiducia tua. Unde et ostendat eam tibi hodie. Ecce descripti tamen tibi tripliciter in cogitationibus et scientia: ut ostenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis: respondere et eis illis: qui miserunt te. Non facias violentiam pauperi quia pauper est: neque contemas egenum in porta: quia iudicabit dominus causam eius: et configit eos qui contempserunt animam eius.

Noli esse amicus homini iracundo: neq; ambules cū viro furioso: ne forte discas sententias eius: et sumas scandalū anime tue. Noli esse cū hijs qui defigunt manus suas: et qui vadēs se offerunt pro debitis. Si enī nō habes unde restituas: quid cause est ut tollas opimētū de cubili tuo? Ne trasgrediaris finios antiquos: quos posuerunt patres tui. Vidisti viros velocē i opere suo: corā regibus habitare: nec ēit ante ignobiles.

Quādo sedis ut comedis? **xxiiij** cū principe diligenter attende q̄ sit appōita ante faciem tuā: et statuē cultū in gutture tuo: si tamen habes in potestate animā tuā. Ne desideres de cibis eius: i quo est panis mendacij. Noli laborare ut dicas: sed prudētie tue pone modū. Ne erigas oculos tuos ad opes quas nō potes habere: quia faciet sibi pēnas quasi aquile: et volabunt in celū. Ne comedas cū homine inuidio: et ne desideres cibos ei: quā i similitudinē arioli et cōditoris estimat qđ ignorat. Comede et bibe dicit tibi: et mens eius non est tecū. Libos quos comedas euomes: et perdes pulcros sermones tuos. In auribus insipientiū ne loquaris: qđ despiciēt doctrinā eloquij tui. Ne attingas parvulorū teminos: et agrū pupillorū ne introcas. Proptiquis enī illorū fortis est: et ipse iudicabit de ea et causā illorū. Ingredias ad doctrinā cor tui: et aures tue ad verba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinā: si enī peccaverit cū virga: nō morietur. Tu virga peccatis ei: et animā eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit animus tuus gaudebit tecū cor meū: et reultabunt renes mei cū locuta fuerint verba labia tua. Nō emulet cor tuū potiores: sed in

timore dñi esto tota die: quia habebis spem in novissimo: et p̄stulatio tua nō auferetur. Audi fili mi et esto sapiens: et dirige in viā animū tuū. Noli esse in convivijs potatorum: nec in comellationibus eorum qui carnes ad vescendū confecti: quia vacantes potibz et dantes simbola cōsumuntur: et vestiet pannis dormitatio. Audi patrem tuū qui genuit te: et ne cōtemnas cū tenuerit mater tua. Veritate enī: et noli videri sapientiā et doctrinā et intelligentiā. Exultat gaudio p̄ iusti: qui sapientiē genuit letabitur ei. Gaudeat pater tuus et mater tua: et reultet qui genuit te. Prebe fili mi cor tuum michi: et oculi tui vias meas custodiant. Fovea enī profunda est mentis: et putais angustus aliena. Insidiat in viā quasi laro: et quos incautos inueniet interficiet. Cui ve cui? patri re: cui rix: cui fovea: cui sine causa vulnera: cui suffollio oculos: Nōne hijs qui cōmorant i vino et stant calicibz epotadis: ne inuearis vinū quādo flauescit: cū splēduerit i vitro color ei? Ingredietur blade et in novissimo mordebit ut coluber: et sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbūt reprobos: et cor tuū loquitur peruersa. Et eris sicut dormiens in medio mari: et quasi sopitus gubernator amisso dano: et dices. Videraunt me sed nō dolui: et exierunt me: et ego nō sensi. Quādo euigilabo: et rursus vinā reperiā?

Ne emuleis viros **xxv** malos nec desideres esse cū eis: quia rapinas meditat̄ mens eorū: et fraudes labia eorū locūtur. Sapiētia edificabit domū: et prudentia roborabitur. In doctrina replebuntur cellaria: unius substantia p̄iosa et pulcherrima.

Sic sapiens fortis est et vir dodus robustus et validus: quia cū dispositio inuenit bellū: et erit salus ubi mītra cōsilia sunt. Ecce stulto sapientia: in porta nō aperiet os suū. Qui cogitat mala facere: stultus vocabit. Cogitatio stulti peccatū ē: et abominatio hominū detestator. Si despraveris lapsum in die angustie: imminuet fortitudo tua. Erue eos qui ducuntur ad mortē: et qui trahunt ad interitū liberare ne cesses. Si dixeris vires nō supererunt: qui insuper est cordis ipse intelligit et seuacore aie tue nichil fallit: reddetq; homini iuxta opera sua. Comede fili mi mel qđ bonū ē: et lauū dulcissimū gutturi tuo. Sic et doctrina sapientie anime tue: quā cū inuenieris habebis in novissimo spem: et spes tua non peribit. Ne insidieris et q̄ras impietatem in domo iusti: neq; vastes requiem eius. Depries enī in die cader iustus et relinquet: impij autē corruēt in malum. Cū ceciderit inimicus tuus ne gaudeas et in ruina ei: ne reultet cor tuū: ne forte videat dominus et displiceat ei: et auferat ab eo iram suā. Ne contendas cū pessimis: nec emuleris impios: quoniam nō habet futurorū spē mali: et lucerna impiorū cōtingetur. Tunc dñm fili mi et regē: et cū decadoribus nō cōmiseris. Quoniam repente conlurget p̄ditio eorū: et ruinam vtriusq; quis nouit. Per qđ sapiētibz. Cognoscere psonā in iudicio nō est bonum. Qui dicunt impio iust? es: maledictis p̄p̄r: et detestabunt eos tribus. Qui arguit cū laudabuntur: et super eos veniet benedictio. Labia deosculabit: qđ recta verba rñit. Prepara foris opus tuū: et diligenter regere agrū tuū: et postea edifices domum tuam. Ne sis restis

frustra contra proximiū tuū: ne la des quēq; labijs tuis. Ne dicas quomō fecit michi sic facia ei: et reddā unicui qđ sēdm opus suū. Per agrū hominis pigri nāstui: et per vineā viri stulti. Et ecce totū repleuerāt viti: et operuerāt sup̄ficiē eius spine: et maceria lapidū destructa erat. Quod cū vidisset p̄p̄r suū in corde meo: et exemplo didici disciplinam. Usquequo piger dormies: usquequo de somno cōsurgēs: parū in quā dormies: modicū dormitabis: paucillū man? cōsures ut quiescas et veniet tibi quasi nictor egestas tua: et medicas qđ vir armat. **Per quoq; parabole salomonis qđ insulēt viri exethie regis iuda. xxvi**

Gloria dei est celare verbū: et glā regū inuestigare secretū. Cū stultus et terra deorū: et cor regū inscrutabile. Aufer rubiginē de argento: et egrediet vas purissimū. Aufer impietate de vultu regis: et firmabit iusticia thronus ei. Ne gloriatus appareas corā rege: et in loco magnorū ne steteris. Melius est enī ut dica tibi ascende huc: qđ ut humiliaris corā principe. Que vident oculi tui ne p̄feras in iurgio cito: ne postea euadare nō possis cum dehonestaueis amicum tuū. Causam tuā trada cū amico tuo: et secretū retrahito ne reueles: ne forte insultet tibi cū audierit: et reprobrare nō cesset. Grā et amicitia liberat: quas tibi serua ne reprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argēis: qui loquitur verbū i tpe suo. Inauris aurea et margarita fulgens: qui arguit sapientē et aurē obediētiē. Sicut fig? muis i die mellis: ita legat? fidelis ei qui miscet eum: animam ipsius requiescere facit. Rubes et ventus et pluuie nō sequentes:

uit gloriolus et promissa non cōpleti.
 Patientia leniet princeps: et lingua
 mollis confringet duriciā. Mel inue-
 nisti: comede quod sufficit tibi: ne forte
 faciat euomas illud. Subtrahat pedē
 tuū de domo proximi tui: nequādo
 faciat odere te. Faciū et gladius et
 sagitta acuta: homo qui loquitur contra
 proximi suū falsū testimoniū. Dens
 putridus et pes lassus: qui sperat super
 infideli in die angustie: et amittit pel-
 lū in die frigoris. Acerū in nido: qui
 cātat carmina cordi pessimo. Sicut
 tinea uestimento et uermis ligno: ita
 iusticia uiri nocet cordi. Si elurietur
 inimicus tuus: cū illū: si sitis da ei aquā
 bibere. Prunas enī cōgregabis super
 caput eius: et dñs reddet tibi. Huius
 aquilo dissipat plumas: et facies ri-
 dis linguā detrahent. Melior ē sedere
 in angulo domatis: qm cū muliere li-
 giosa: et in domo cōmuni. Aqua fi-
 gida aīe sciendi: et nūcius hominis de
 terra longinqua. Fons turbat pedē
 et uenia corrupta: iustus cadens coram
 impio. Sicut qui mel comedit mēsu
 nō est ei bonū: sic qui secutator est ma-
 iestatis opprimitur a glā. Sicut uerba
 patris et absq; muros abitu: ita uir q
 nō potest i loquēdo cohibere spiritū suū.
 Quomodo nix i estate **xxv**
 et pluuie in melle: sic indecens ē
 stulto glā. Sicut auis ad alta transl-
 uolās: et passer quolibet uadens: sic
 maledictū frustra prolātū i quēpiā su-
 perueniet. Flagellū equo et chamus
 asino: et uirga in dorso imprudentū.
 Ne rideas stulto iuxta stulticiā suā:
 ne efficiaris ei similis. Respōde stulto
 iuxta stulticiā suā: ne sibi sapiens esse
 uideat. Claudus pedibz i iniquitatē
 bibens: qui mittit uerba per nuntiū

stultū. Quomodo pulcras frustra habet
 claudus tibias: sic indecens est in ore
 stultorū parabola. Sicut q mittit lapi-
 dem i aceruū mercurij: ita q tribuit insi-
 pienti honorem. Quomodo si spina na-
 scatur in manu tenuiter: sic parabola
 in ore stultorum. Iudiciū determinat
 causas: et qui imponit stulto silentiū
 iras mitigat. Sicut canis qui reuertit
 tur ad uomitū suū: sic imprudēs qui
 iterat stulticiā suā. Vidisti hominem
 sapientē sibi uideri: magis illo spem
 habebit insipiens. Dicit piger leo est
 in uia: et letia in itinētibz. Sicut osti-
 um uertit in cardine suo: ita piger in
 lectulo suo. Abscondit piger manus
 sub ascella sua: et laborat si ad os su-
 um eas cōuertere. Sapiētiō sibi stul-
 tus uidet: septē uicis loquētibz senten-
 tias. Sicut qui apprehendit auribz ca-
 nem: sic qui trasit et impatiens com-
 misset rixē alteri. Sicut noxiū ē qui
 mittit sagittas et lanceas in morem:
 ita uir qui fraudulenter nocet amico
 suo: et cū fuerit deprehensus dicit lūdes
 feci. Cū defecerit ligna etinguet ignis:
 et susurrone subtrahō iurgia cōquies-
 cunt. Sicut carbonēs ad prunas et
 ligna ad ignem: sic homo iracundus
 suscitāt rixas. Verba susurronis qsi
 simplicitas: et ipa perueniūt ad intima
 cordis. Quomodo si argēto sordido or-
 nare uelis uas fidele: sic labia iumen-
 tia cū pessimo corde sordata. Labijs
 suis intelligit inimicus: cū in corde ma-
 dauit dolo. Quāto submisit uo-
 cem suā ne credideris ei: quomā septē
 nequie sūt in corde illi. Qui operit
 odiū fraudulenter: reuelabit maliciā
 eius i cōsilio. Qui fodit foueā incidit
 in eā: q uoluit lapidē reuereat ad eū.
 Lingua fallax nō amat ueritatem et

os lubricū operat ruinas. **xxvi**
 Ne gloriaris in crastino: ignorās
 quid superueniat pariat dies.
 Lauder te alienus: et nō os tuū: erraneus
 et nō labia tua. Graue est lasus et one-
 rosa arena: sed ira stulti utroq; graui-
 or. Ira nō habet misericordiam: nec eum-
 pens furor: et impetū cōstitit spiritus
 fere quis poterit. Melior ē manifesta
 correctio: q amor absconditus. Meliora
 sunt uulnera diligētiōis: q fraudulen-
 ta oscula odientis. Anima saturata
 calcabit fauū: et aīa elurietur etiā ama-
 rum p dulci sumet. Sicut auis trans-
 migra de nido suo: sic uir qui dere-
 linquit locū suū. Unguētū et uarijs
 odoribz delectat cor: et bonis amicis
 consilijs anima dulcoratur. Amicū
 tuū et amicū pñs tui ne dimiseris: et
 domū fratris tui ne ingreditaris i die
 afflictionis tue. Melior ē uicinus iuxta:
 q frater procul. Sunde sapiētie fili mi
 et leticia cor meū: ut possis reprobrā
 rēder sermonē. Stultus uidens malū
 abscondit: est: paruuli transiētes su-
 stinuerūt dispendia. Tolle uestimentū
 ei qui spondit pro extraneo: et pro
 alienis aufer ei pignus. Qui bādit
 proximo suo uoce grādi denode con-
 tingens: maledictū similis erit. Peda
 phyllantia in die frigoris et litigiosa
 mulier cōparant. Qui retinet eam qsi
 qui uenū teneat: et oleū de grege sue eua-
 niat. Fecit fero regauit: et homo ex-
 auit facie amici sui. Qui seruat frē
 comedit fructū ei: et qui nustos est dñi
 sui glorificabit. Quomodo in aquis re-
 splendet uul? prospicientiū: sic corda
 hominū manifesta sunt prudentibz.
 Infernus et pñtio nunq; replentur:
 similiter et oculi hominū insatiabiles.
 Quomodo probat i cōsatorio argentū

et in fornace aurū: sic pbatur homo
 ore laudantis. Cor iniqui inquit
 mala: cor autē rectū inquit sciētiā.
 Si cōsideris stultū i pila quali tripla-
 nas sciētie desup pilo: nō auferetur
 ab eo stulticia ei. Diligenter agnosce
 uultū pecoris tui: tuosq; greges consi-
 dera. Non enī habebis iugiter potesta-
 tem: sed corona tribuet tibi in genera-
 tione et generacionē. Apra sūt prata
 et apparuerūt herbe uirtutes: et collata
 sunt fena de montibz. Agni ad uesti-
 mentiū tuum: et hedi ad agri precium.
 Sufficiat tibi lac caprarum in cibos
 tuos et in necessaria domus tue: et
 ad uidum ancillis tuis. **xxvii**
 Fugit impius nemine psequēte:
 iustus autem quasi leo confidens
 absq; terrore erit. Propter peccata terre
 multi principes ei: et ppter hominis
 sapientiā et huius sciētiā q dicunt. Vita
 ductis lōgior erit. Vir paup calumni-
 ans paupes: similis ē imbro uehemen-
 ti i quo parat fames. Qui delinquit
 legē laudant impiū: qui custodiunt
 succedunt contra eū. Viri mali non
 cogitant iudiciū: qui autē inquirunt
 dñm animaduertūt omnia. Melior
 est paup abulās in simplicitate sua:
 q diues prauis itinētibz. Qui custo-
 dit legē fili? sapiens est: qui autē com-
 ellatores pascat cōfundit patē suū.
 Qui coaceruat diuitias uisuris et feno-
 re liberali: in pauperes cōgregat eas.
 Qui declinat aures suas ne audiat
 legem: oratio ei? erit execrabilis. Qui
 decipit iustos in uia mala in interitu
 suo corrumpit: et simplices possidebunt
 bona ei. Sapiēs sibi uidet uir diues:
 paup autē prudens scrutabitur eum.
 In reuelatione iustorū multa gloria
 est: regnātibz impijs ruine hominū.

Qui abscondit scelera sua non diriget: qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur. **Beatus** homo qui semper est pauper: qui vero mentis est dure: corruet in malum. Leo rugiens et urfus elurians: princeps impius super populum pauperum. Dux indiges prudentia: multos opprimit per calumniam: qui autem odit auariciam longi hinc dies eius. Homine qui calumniatur aie sanguine eius: si usque ad lacum fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter saluus erit: qui pueris gradit usque conderit senel. Qui operatur terram suam faciat panem: qui autem sedat omnia replebit egestate. Vir fidelis multum laudabitur: qui autem festinat ditari non est innocens. Qui cognoscit in iudicio faciem non bene facit: iste et pro bucella panis deserit veritatem. Vir qui festinat ditari et alijs invidet: ignorat quod egestas superueniet ei. Qui corripit hominem: gratiam postea inueniet apud eum: magis quam ille qui per lingue blandimenta decipit. Qui subtrahit aliquid a patre suo uel a matre et dicit hoc non esse peccatum: participans homicidii est. Qui se iactat et dilatat iurgia contumaciter: qui vero sperat in domino saluabitur. Qui confidit in corde suo stultus est: qui autem gradit sapienter ipse laudabitur. Qui dat pauperi non indiget: qui despiciat deprecantem sustinebit penuriam. Cum surrexerint impii abscondent homines: cum illi perierint multiplicabuntur iusti. **xxx**

Uiro qui corripientem dura tenuerit intemuit: et cum sanitas non sequitur. In multiplicatione iustorum letabitur vulgus: cum impii sumptu principum generat populus. Vir qui amat sapientiam letificat primum suum: qui autem nutrit scorum

perdet substantiam. Rex iustus erigit terram: uir auarus destruat eam. Homo qui blandis fidei: secumque loquitur amico suo: recte repandit gressibus eius. Peccantem uirum iniquum inuoluet laqueus: et iustus laudabitur atque gaudebit. Non uir iustus causam pauperum: impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant ciuitatem: sapientes uero auerunt furor. Vir sapiens si cum stulto contendit: sine irascatur siue rideat non inueniet requiem. Viri sanguinum odierunt simplicitatem: iusti autem querunt animam. Totum spiritum suum proferat stultus: sapiens differet et releuat in posterum. Princeps qui libenter audit uerba mendacium: omnes ministros habet impios. Pauper et creditor obuiauerit sibi: utriusque illuminator est dominus. Rex qui iudicat iuxta ueritatem pauperes: thronus eius in eternum firmabitur. Virga atque correctio tribuit sapientiam: puer autem qui dimittit uoluntatem suam confundit matrem suam. In multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera: et iusti ruinas eorum uidebunt. Fructus filii uiri refrigerabit: et dabitur delicias aie tue. Cum propheta defecerit dissipabitur populus: qui uero custodit legem beatus est. Securus uerbis non potest erudiri: quia quod dicit intelligit et citius cōtemnit. Vidisti hominem uelocem ad loquendum: stulticia magis speranda est quam illius correctio. Qui delicta a puritate sua nunciat secum sunt: postea sentiet eum contumacem. Vir iracundus prouocat iras: et qui ad indignandum facilis est erit ad peccandum productus. Superbum sequitur humilitas: et humilem spiritum suscipit gloria. Qui cum sine participatione odit animam suam: adiutorem audit et non iudicat. Qui timet hominem cito corruet: qui sperat in domino

subleuabitur. Multi requirunt faciem principis: et iudicium a domino egreditur singulorum. Abominantur iusti uirum impium: et abominatur impius eos qui in recta sunt uia. Verbum custodiens filius terra perditionem erit. **xxx**

Uerba congregantis filij uomens. Virum qualem locutus est uir cum quo est deus et qui deo secum morare confortatur ait. Stultissimus sum uirorum: et sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam: et noui scientiam laudorum. Quis ascendit in celum atque descendit? Quis contigit spiritum in manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in uestimento? Quis suscitauit omnes terminos terre? Quod nomen est eius? et quod nomen filij eius si noster? Omnis homo dei ignotus: dipeus est omnibus sperantibus in se. Ne addas quicquam uerbis illius et arguas inuenientem: mēdax. Duo rogauit te: ne deneges michi autem moriar. Vanitatem et uerba mendacia longe fac a me. Mendacitatem et diuitias ne dederis michi. Tribue tantum uidui meos necessaria: ne forte faciat illud ad negandum: et dicam: quis est dominus: aut egestate compulsum fuisse et piurem nomen dei mei. Ne accules secum ad dominum suum: ne forte maledicatur tibi et corruas. Generatio que patitur suum maledicere: et que matri sue non benedicit. Generatio que sibi mundum uidetur: et tamen non est lota a sordibus suis. Generatio cui recessi sunt oculi: et palpebre eius in alta subleuata. Generatio que pro dentibus gladios habet et comandit molaribus suis: ut comedat inopes de terra: et pauperes et hominibus. Sanguis lingue due sunt filie: dices affer affer. Tria sunt insatrabilia: et quartum quod nunquam dicitur sufficit. Infans et os

vulue et terra que non faciat aqua: ignis uero nunquam dicitur sufficit. Oculum qui subannat panem et qui despiciat partum matris sue: suffodiatur cum cornu de torrensibus: et comedat eum filius aie. Tria sunt difficilia michi: et quartum pariter ignoro. Via aquile in celo: uia colubri super petram: uia nauis in medio mari: et uia uiri in adolescentia. Talis est et uia mulieris adultere que comedit: et reges os suum dicit. Non sum operata malum. Per tria mouet terra et quartum quod non potest sustinere. Per seruum cum regnauit: per stultum cum saturatus fuerit cibo: et per odiosam mulierem cum in matrimonio fuerit assumpta: et per ancillam cum fuerit heres domus sue. Quatuor sunt minima terre: et ipsa sunt sapientiores sapientibus. Fornice populus infirmus: qui parat in melle cibum sibi. Lepusculus plebs inualida: qui collocat in petra cubile suum. Regem locusta non habet: et egreditur uniuersa per rurnas. Bellio manibus nititur: et moratur in edibus regis. Tria sunt que bene graduntur: et quartum quod incedit feliciter. Leo forissimus bestiarum: ad nullum pauebit occursum. Gallus succinus: liberos suos et acies: nec est rex qui resistat ei: et qui stultus apparuerit: postquam eleuatus est in stillicite. Si enim intellexerit: ori suo imposuisset manum. Qui autem fortiter premit uerbera ad eliciendum lac: exprimit butyrum: et que vehementer emugit: elicit sanguinem: et que prouocat iras producit discordias.

Uerba lamuelis regis. **xxx**

Virum qualem eruditum cum matre sua. Quid dilede mihi: quid dilede ueteri mei: quid dilede uocem meam? Ne dederis mulieribus substantiam tuam: et diuitias tuas ad delandos reges. Noli regibus dare

vinū: quia nullū secretū ē ubi regnat
ebrietas. Ne forte bibāt et obliuiscan-
tur iudiciū: et mutet causā filiorū pau-
peris. Date licetā merentibus: et vinū
hīs qui amaro sūt animo. Bibant
et obliuiscant egestatis suae: et doloris
sui nō recordent amplius. Aperi os
cui muto: et causis omnium filiorū qui
pertransiūt. Aperi os tuū: decerne quod
iustū est: et vindica inopē et pauperē.
Aleph. Mulierē forte quis inueniet?
procul et de ultimis finibus precū eius.
Beth. Cōsidit in ea cor viri sui: et spo-
liis non indigebit. Gimel. Reddet ei
bonū et nō malū: omnibus diebus vite sue.
Delech. Quesiuit lanā et linū: et ope-
rata est cōsilio manū suarū. Heth. Sta-
ta est quasi navis iustitioris: delōge
portās panē suū. Heth. Denode sur-
rexit: deditq; predā domesticis suis: et
ribaria ancillis suis. Zay. Cōsidera-
uit agnū et emīr eū: de fructu manū
suarū plātauit vineā. Yech. Accinxit
fortitudine lumbos suos: et roborā-
uit brachiū suū. Thech. Gustauit et vi-
dit quia bona est negociatio eius: nō
extinguit in nocte lucerna eius. Ioch.
Manū suā misit ad fornā: et dīgiti
eius apprehenderūt fūlū. Piaph. Ma-
num suā aperuit inopi: et palmas suas
tendit ad pauperem. Lamech. Nō time-
bit domū suā a frigore nivis: omnes
enī domestici ei⁹ vestiti sunt duplicibz.
Mem. Stragulatā vestē fecit sibi: bis-
sus et purpura vestimentū eius. Nun.
Nobilis in portis vir ei⁹: quādo sece-
rit cū senatoribz terre. Samech. Bin-
donē fecit et veditur: et singulū tradi-
dit chanaanē. Ayin. Fortitudo et decōr
indumentū eius: et videbit in die no-
uissimo. Phe. Os suū aperuit sapiētie:
et lēx clementie in lingua eius. Sade.

Cōsideravit semitas dom⁹ sue: et panē
ociosa non comedit. Loph. Surre-
xerunt filij ei⁹: et hūmā pōdicauerūt: vir
ei⁹ et laudauit eā. Res. Multe filie agre-
gauerūt diuitias: tu supgressa es uni-
uersas. Syn. Fallax gressa et vana ē
pulcritudo: mulier timens dñm ipsa
laudabit. Thau. Date ei de fructu ma-
nū suarū: et laudet eā in pomis opa-
eius. **Incipit prologus in ecclesiastes**

Mentiri me ante hoc seme-
quinquenniū. cū adhuc
romē essem et ecclesiasten
sande blesille legere ut eā
ad contemptū mūdi hui⁹. p̄uocare et
omne quod in mūdo cerneret putare
esse p̄ nichilo. rogatū ab ea: ut i morē
cōmentarioli. obsecra quēq; differet:
ut absq; me posset intelligere que lege-
bat. Itaq; qm̄ in prociūdu nri op̄is
subita morte subtrada est: et ubi non
meruim⁹? o paula et eustochiū talem
vite nre habere cōsone: tanto vulnere
nūc percussus obmutui: nūc in bechle-
au posui⁹. augustiore videlicet ciuita-
te. et illi⁹ memorie et vobis reddo qd de-
leo. Hoc breuiter amonēs qd nullus
auditoratē secur⁹ sū: sed de hebreo tras-
fectis maxime septuaginta interpretū
cōsuetudini me coaptauī. i hys dūta-
xat q nō multū ab hebraicis discrepa-
bant. In dñū aquile q; et hymachi et the-
odorionis recordat⁹ sū: ut nec nouita-
te nimia. ledoris studiū deterrerem: nec
rursū extra cōfictā meā fonte viciariis
omisso: opinionū riuulos cōsecrarem.

Explicit prologus Incipit liber ecclesiastes. i.

Uerba ecclesiastes. filij da-
uid regis iherlm. Va-
nitas vanitatum dixit
ecclesiastes: vanitas va-
nitatum et omnia vanitas.

Quid habet ampli⁹ homo de uniuerso
labore suo quo laborat sub sole? Ge-
neratio preterit et generatio aduenit: ter-
ra autē in eternū stat. Oriē sol et occi-
dit: et ad locū suū reuertit⁹: ibiq; rena-
scens gīrat per meridiē: et flectitur ad
aquilonē. Iustitias uniuersa in circūcū-
pgit spirit⁹: et in circulos suos reuertit⁹.
Omnia flumina intrant in mare: et
mare non redūdat. Ad locum unde
exiit flumina reuertunt⁹: ut iterū fluāt.
Cū res difficiles: non potest eas ho-
mo replicare humone. Nō saturat⁹ ocul⁹
visu: nec auris auditu implet. Quid
est qd fuit? Ip̄m qd fuerat est. Quid est
qd factū ē? Ip̄m qd fectū ē faciendū.
Nichil sub sole nouū: nec valet quis-
quā dicere: ecce hoc recens ē. Nam etiā
prestit in seculis: que fuerūt ante nos.
Nō est priorū memoria: sed nec corū
quidē que postea futura sūt erit reco-
ratio apud eos qui futuri sūt i nouis-
simo. Ego ecclesiastes fui rex iherlm in
iherlm: et posui in animo meo q̄rere
et inuestigare sapiētē de omnibus que
fuit sub sole. Hāc occupatōne p̄ssimā
dedit deus filiis hominū: ut occuparent⁹
in ea. Vidi que fuit ruita sub sole: et
ecce uniuersa vanitas et afflictio spirit⁹.
Peruecti difficile corrigunt⁹: et stultos
infinitus est numer⁹. Locut⁹ sum in
corde meo dicens. Ecce magn⁹ effectus
sum et pressi omnes sapiētia q fuerunt
ante me in iherlm et mens mea cōtem-
plata ē multa sapiētē et didici: deditq;
cor meū ut scire prudētiā atq; doctri-
nam. errorēq; et stulticiā. Et agnouī
q i hys q; esset labor et afflictio spirit⁹:
et q i multa sapiētia multa sit indigna-
tio: et q addit sciētiā addit et laborē.
Dixi ergo in corde meo. Vada et
et affluā delicijs: et fruar bonis.

Et vidi q; hoc q; esset vanitas. Nilum
reputavi errore: et gaudio dixi. Quid
frustra decipis? Cogitavi i corde meo.
abstrahere a vino carnē meā. ut ani-
mum meū trāsserē ad sapiētiā dei:
tarentq; stulticiā: donec viderē qd esset
utile filiis hominū: quo facto opus est
si sole numero dierum vite sue. Ma-
gnificauī op̄a mea. Edificauī michi
domos et plātaui vineas: feci ortos
et pomeria et conserui ea cūdi generis
arboribus: et erexui michi piscinās
aquarū ut irrigare flūiā lignorū germi-
nantium. Possedi seruos et ancillas.
multaq; familiā habui: armenta q; et
magnos omniū greges: ultra omnes
q fuerūt ante me i iherlm. Coacruauī
michi argentū et aur⁹: et substantias
regū et p̄uinciarū. Feci michi cātores
et cātatices et delicias filiorū hominū:
scīphos et ureolos in ministratio ad
vina fundēda: et supgressus sū opibz
omnes qui ante me fuerunt in iherlm.
Sapiētia q; p̄seuerauit meū: et omnia
q desiderauerūt oculi mei nō negaui
eis: nec prohibui cor meū quin omni
voluptate fruerē: et oblectaret se i hys
que parauerā. Et hāc ratus sū parē
meā: si viderē labore meo. Cūq; me con-
uerissem ad uniuersa op̄a q fecerāt
man⁹ mee. et ad labores in quibus
frustra sudauerā: vidi in omnibz va-
nitatē et afflictionē animi: et nichil pre-
manē sub sole. Trāsiui ad cōtemplan-
dam sapiētiā: errorēq; et stulticiā.
Quid est in quā homo: ut sequi possit
regē factorē suū? Et vidi q; tantū p̄ce-
deret sapiētia stulticiā: quantū differ-
lux a tenebris. Sapiētiis oculi in ca-
pite ei⁹: stult⁹ in tenebris ambulat. Et
dixi q; vn⁹ vniūq; esset inuicinus: et
dixi in corde meo. Si vnus et stult⁹ et

meus oculus erit: quid michi prodest
quod maiorem sapientie dedi opera? Locu-
tusque cum me me: animaduerti quod hoc
esset vanitas. Non enim erit memoria
sapientis filiter ut stulti in perpetuum: et
futura ipsa oblivione cuncta pariter ope-
rient. Morietur tunc? similiter ut indodatus?
et idcirco reduit me vice mee videntem
mala universa esse sub sole: et cuncta
vanitatem et afflictionem spiritus. Rursus
delectatur? sum omnem industriam meam
qua sub sole studiosissime laboravi:
habitu? heredes post me: quem ignoreo
utrum sapiens an stultus? futurus? hic: et do-
minabitur in laboribus meis quibus de-
fudavi et sollicitus fui. Et est quicquid tam
vanum? Unde cessavi: renuntiavique cor-
meum ultra laborare sub sole. Nam cum
alius labore in sapientia et doctrina et
sollicitudine: homini otioso quiesca
dimittit. Et hoc quod vanitas: et magnam
malum. Quid enim proderit homini de
universo labore suo et afflictione spiri-
tus: qua sub sole curatur? est? Cuncti
dies eius doloribus et cummis pleni sunt:
nec per noctem mente requiescit. Et hoc
nomen vanitas est? Nonne melius est come-
dere et bibere: et ostendere anime sue
bona de laboribus suis: et hoc de ma-
nu dei est. Quis ita deprecabitur et delicias
affluet ut ego? Homini bono in con-
spectu suo dedit deus sapientiam et scien-
tiam: et intelligentiam: peccatori autem
dedit afflictionem et curam superfluum:
ut addat et congreget et tradat ei qui
placuit deo. Sed et hoc vanitas est:
et cassa sollicitudo mentis. ¶

Omnia tempus habet: et suis spatiis
transiit universa sub celo. Tem-
pus nascendi: et tempus moriendi. Tem-
pus plantandi: et tempus evellendi quod
plantatum est. Tempus occidendi: et tempus

sanandi. Tempus descendi: et tempus
edificandi. Tempus stendi: et tempus cecidendi.
Tempus plantandi: et tempus saluandi. Tem-
pus spargendi lapides: et tempus colligendi.
Tempus amplectendi: et tempus longe fieri
ab amplectibus. Tempus acquirendi: et
tempus perdendi. Tempus custodiendi: et tempus
abiciendi. Tempus sciendi: et tempus
cogitandi. Tempus tacendi: et tempus lo-
quendi. Tempus dilectionis: et tempus odii.
Tempus belli: et tempus pacis. Quid habet
amplius homo de labore suo? Vidi
afflictionem quam dedit deus filiis hominum:
ut discerant in ea. Cuncta fecit bona
in tempore suo: et mundum tradidit dispu-
tationi eorum: ut non inveniatur homo
op? quod operatus est deus ab initio
usque ad finem. Et cognovi quod non esset
melius nisi letari: et facere bene in vita
sua. Omnis enim homo qui comedit
et bibit: et videt bonum de labore suo:
hoc donum dei est. Vidi: quod omnia ope-
ra que fecit deus: perseveret in perpetuum.
Non possumus eis quicquid addere nec
auferre: que fecit deus ut durent. Quod
factum est: ipsum permanet. Que futura sunt
iam fuerunt: et deus instaurat quod abiit.
Vidi sub sole in loco iudicii impietatem
et in loco iusticie iniquitatem: et dixi
in corde meo. Iustus et impius iudicabit
dominus: et ipse omnis rei tunc erit. Dixi in
corde meo de filiis hominum: ut probare
eos deus: et ostenderet similes esse bestias.
Idcirco unus? interit? est hominis et immen-
torum: et equa virtusque condicio. Sicut
moriens homo: sic et illa moriuntur. Si-
militer spirant omnia: et nichil habet
homo numero amplius? Cuncta subiacent
vanitati: et omnia pergit ad unum locum.
De terra facta sunt: et in terram pariter
revertuntur. Quis novit si spiritus filiorum
adam ascendat sursum: et si spiritus

immemorum descendat deorsum? Et deprehendi
nichil esse melius quam letari hominem in ope
suo: et habere esse partem illi? Quis enim cum
adducit: ut post se futura cognoscat.

Veni me ad alia: et vidi ¶
calumnias que sub sole geruntur: et
lacrimas innocentium et neminem cōso-
latur: nec posse resistere eorum violentie.
rictorum auxilio destitutos. Et laudavi
magis mortuos quam viventes: et feliciorem
utroque iudicavi qui necdum natus est:
nec vidit mala que sub sole sunt. Rursus
contemplor? huius omnes labores hominum:
et industrias animaduerti patere inveni-
die proximi. Et in hoc ego vanitas:
et cura superflua est. Stultus complicat
manus suas: et comedit carnes suas
dicens. Melior est pugillus cum requie:
quam plena utraque manus cum labore et affli-
ctione animi. Cōsideras reperi? et aliam
vanitatem sub sole. Unus? est et secundum
non habet non filium non fratrem: et tamen la-
borare non cessat: nec siccant oculi eius
divitijs: nec recogitat dies. Cui labo-
ro: et fraudo animam meam bonis? In
hoc quod vanitas est: et afflictio pessima.
Melior est ergo duos esse similes quam unum:
habet enim emolumentum societatis sue.
Si unus? reciderit: ab altero suscitabitur. De
soli: quia cum reciderit non habet suble-
vante se. Et si dormierit duo: sovebun-
tur invicem. Unus? quomodo calefacit? Et
si quisquam prevaluerit contra unum: duo
resistent ei. Funiculus triplex difficile
rumpitur. Melior est puer pauper et sapi-
ens regem senem et stultum: qui nescit providere
in posterum: quod de carcere carcerisque in-
terit? quis egredietur ad regnum: et alius
natus? in regno inopia consumatur. Vidi
cunctos viventes: qui ambulaverunt sub sole
cum adolescente secundo: qui cōsurgit p-
ro. Quis? numerus? est populi omnium qui

fuerunt ante eum: et qui postea futuri sunt
non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas:
et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum in-
grediens domum dei: et appropinqua
ut audias. Multo enim melior est obe-
dientia quam stultorum vidime: qui ne-
sciunt quid faciunt mali. ¶

Ne temere quid loquaris: neque cor-
tuum sit relox ad proferendum sermo-
nem coram deo. Deus enim in celo et tu
super terram: idcirco sunt pauci sermones
tui. Multas causas secum somnia: et
in multis sermonibus invenies stulticia.
Si quid voluisti deo: ne moreis reddere.
Displicet enim ei infidelis et stulta pro-
missio. Sed quodcumque voveris reddere.
Multoque melius est non vovere: quam post
votum promissa non reddere. Ne dederis
deus tui ut peccare facias carnem tuam:
neque dicas: coram angelo non est providen-
cia: ne forte irascatur dominus contra sermones
tuos dissiliet cuncta opera manuum tuarum.
Vbi multa sunt somnia plurime sunt
vanitates: et sermones innumeri. Tu
vero dei time. Si videris calumnias
egros et violenta iudicia: et subverti
iusticiam in provincia: non mirearis super hoc
negotio quia recessio recessior est alius:
et super hos quoque eminentiores sunt
alii: et insuper universa terre res imperat
severius. Quare? non implebitur pecunia:
et qui amat divitias: fructum non capiet
ex eis. Et hoc ergo vanitas. Vbi multe
sunt opes: multi et qui comedunt eas.
Et quid prodest possessori: nisi quod recedit
divitias oculis suis? Dulcis est somnus
operanti sue paux sue multum comedit:
saturitas autem divitis non sinit eum dor-
mire. Est et alia infirmitas pessima:
quam vidi sub sole. Divitem conservare
in malum domini sui. Perierit enim: et afflictio-
ne pessima. Venit autem filius: qui in summa

egressu erit. Sicut egressus est nudus de
utero matris sue sic reuertetur: et nichil auferet
secum de labore suo. Miserabilis proculus
infirmus. Quod uenit: sic reuertetur. Quid ergo
prodest ei quod laborauit inuitum? Quibus diebus
uite sue comedit in tenebris: et in curis multis:
et in erumina atque tristitia. Hoc itaque uisum
est michi bonum: ut comedat quis et bibat: et
fructus leticie et labore suo. Quo laborauit
ipse sibi solum numero dierum uite sue. quod
dedit ei deus: et hec est pars illius. Et omni
hominum cui dedit deus diuitias atque substantiam:
potestatemque ei tribuit. ut comedat et bibat
et fructus parte sua et letetur de labore suo:
hoc est donum dei. Non enim satis recordabitur
dierum uite sue: eo quod deus occupet delicias
cor eius. **U**
Et aliud malum quod uidi sub sole:
et equidem frequens apud homines. Vir cui
dedit deus diuitias et substantiam et honorem:
et nichil deest aie sue et omnibus quod
desiderat: nec tribuit ei potestatem deus ut
comedat et bibat: sed homo querat uocabitur
illud. Hoc uanitas et magna miseria est. Si
generuerit quisquam tantum liberos et uixerit
multos annos. et plures dies etatis habuerit:
et anima illi non utatur bonis substantiis
sue. sepulturaque careat: de hoc ego pronuncio
quod melior illo sit abortiuus. Frustra enim
uenerit et pergit ad tenebras: et obliuione
delebit nomen eius. Non uidit sol: neque
cognouit distantiam boni et mali: etiam si
duobus milibus annis uixerit: et non fuit
profructus bonis. Nonne ad unum locum
properant omnia: omnis labor hominis in
ore eius: sed anima eius non implebitur.
Quid habet amplius sapiens a stulto: et
quid pauper nisi ut pergat illuc ubi est
uita? Melius est uidere quod cupias: quam
desiderare quod

nescias. Sed et hoc uanitas est: et presumptio
spiritus. Qui futurus est: iam uocatum est
nomen eius: et scit quod homo sit et non
possit contra fortorem se inuidio contendere.
Vana sunt plurima: multaque in disputando
haberia uanitas. **Q**uid necesse est homini
maiora se querere: cum ignoret quid
conducatur sibi in uita sua numero dierum
peregrinationis sue. et ipse quod uelut umbra
preceat. Aut quis ei poterit indicare: quod
possit esse futurum sub sole? Melius est
nomen boni quam ugentia preciosa: et dies
mortis die natiuitatis. Melius est ire ad
domum suam: quam ad domum uiuorum.
Qui illa enim finis ridorum amouet
hominem: et uires cogitat quid futurum sit.
Melior est ira risu: quia per tristitiam
uultus corrigitur animus delinquentis. Cor
sapientium ubi tristitia est: et cor stultorum
ubi leticia. Melius est a sapiente corripiri
quam a stulto: adulatione decipi: quia sicut
sonitum spinarum ardentium sub olla:
sic risus stulti. Sed et hoc uanitas. Calumnia
corrumpt sapientem: et perdit robur cordis
eius. Melior est finis orationis: quam principium.
Melior est patiens arrogare. Ne sit uelox
ad irascendum: quia ira in sinu stulti requiescit.
Ne dicas: quid putas cause est quod priora
tempora meliora fuerint quam nunc sunt.
Stulta est enim huiusmodi interrogatio. Ut
illud est sapientia cum diuinitus: et magis
prodest uidentibus sol. Sicut enim progit
sapientia: sic progit pecunia. Hoc autem
plus habet eruditio et sapientia: quod uitam
tribuit possessori suo. Considera opera dei:
quod nemo possit corrigere que ille desuper
fecit. In die bona fructus bonis: et mala die
precaue. Sicut enim habet sic et illa fecit
deus: ut non inueniat homo contra eum
iustas

querimonias. Hec quod uidi in diebus
uanitatis mee. Iustus perit in iustitia sua:
et impius multo uiuit in malicia sua. Noli
esse iustus multum: neque plus sapias quam
necesse est ne obstupescas. Ne impius agas
multum: et noli esse stultus: ne moriaris in
ipse non tuo. Bonum est sustentare iustum:
sed et ab illo ne subtrahas manum tuam:
quia qui timet deum nichil negligit. Sapientia
confortat sapientem: super decem principes
civitatis. Non est enim homo iustus in terra:
qui faciat bonum et non peccet. Sed et iudis
sermonibus quod dicunt. Ne accomodes
cor tuum: ne forte audias secum maledicentem
tibi. Sicut enim conscientia tua: quia et tu
crebro maledixisti alijs. Lunda tempraui
in sapientia. Dixi. Sapienter efficiat: et
ipsa longius recessit a me multo magis
quam erat. Et alta profunditas: quis inueniet
eam? Intraui uniuersa animo meo: ut
scirem et considerarem et querebam
sapientiam et rationem: et ut cognoscerem
impitiam stulti et errorem imprudentium.
Et inueni amarioris morte mulierem:
que laqueus venatorum est: et sagena
cor eius. Vincula sunt manus illius. Qui
placet deo effugiet illam: qui autem peccator
est capietur ab illa. Ecce hoc inueni dixit
ecclesiastes. Unum et alterum inuenire
rationem quam adhuc querebat anima mea:
et non inueni. Virum de mille unum
reperi: mulierem ex omnibus non inueni.
Solummodo hoc inueni. quod fecerit deus
hominem rectum: et ipse se infundens
miseretur cunctis. Quis talis ut sapiens
est? Et quis cognouit solutionem ubi?
Sapientia hominis lucet. **U**
In uultu eius: et potestissimum faciem
illius commutabit. Ego quod regis obliuio:
et precepta iuramenti dei. Ne festinus
recede a facie eius: neque permaneas in opere

malo: quia omne quod uoluerit faciet:
et sermo illius potestate plenus est. Nec
dicere ei quicquam potest: quare ita facias.
Qui custodit preceptum: non reperiatur
quicquam mali. Tempus et responsio cor
sapientis intelligit. Unum negotio tempus
est et oportunitas: et multa hominis afflictio
quia ignorat preterita: et futura nullo
scire potest nunc. Non est in hominis
potestate prohibere spiritum: nec habere
potestatem in die mortis: nec finem quiete
ingruere bello: neque saluabit impius
impium. Omnia hec consideravi: et dedi
cor meum in cunctis operibus quod sunt
sub sole. Incedunt dominatur homo homini in
malum suum. Uidi impios sepultos: qui
etiam cum adhuc uiuerent in loco sancto
erant: et laudabantur in ciuitate quasi
iustorum operum. Sed et hoc uanitas est. Et
enim quia non profectus cito contra malos
sententia: absque timore ullo filij hominum
perpetrant mala. At tamen peccator ex eo quod
reuerenties facit malum et per patientiam
sustentatur: ego cognoui quod erit bonum
timentibus deum: qui uerent faciem eius. Non
sit bonum impio nec prolongentur dies
eius: sed quasi umbra transeat: qui non
timet faciem domini. Est et alia uanitas
quod sit super terram. Sunt iusti quibus
mala proueniunt quasi opera egerint
impiorum: et sunt impij qui ita securi sunt:
quasi iustorum facta habeant. Sed et hoc
uanitas. Laudam igitur leticiam: quod
non esset homini bonum sub sole. nisi quod
comederet et biberet atque gauderet: et
hoc solum secum auferret de labore suo.
omnibus diebus uite sue quod dedit ei
deus sub sole. Et apposui cor meum ut
scirem sapientiam: et intelligerem distationem
quod uelaret in terra. Est homo qui diebus
et noctibus somnum non capit oculis. Et
intellegi: quod omnium operum dei nullum possit

homo inuenire ratione eorū que sūt
sub sole: et quāto plus laborauerit ad
querendū: tanto min⁹ inueniat min⁹.
Ecclia si dixerit sapiēs se nosse: nō pote-
rit repetere. Omnia hec tradauit in cor-
de meo: ut curiosē intelligerem.

Sunt iusti atq; sapientes: et opa
eorū ī manu dei. Et tamē nescit ip-
sū vtrū amore an odio dign⁹ sit: sed
oīa ī futurū euānt incerta: eo qd vniuer-
sa eque eueniāt iusto et impio: bono et
malo: mūdo et immūdo: immolātū vi-
dēmas: et sacrificia cōtinenti. Sicut
bon⁹ sit peccator: ut periturus sit ille
qui vix deiecit. Hoc est pessimū inter
omnia que sub sole sūt: quia eadem
cunctis eueniūt. Unde et corda filiorū
hominum implentur malicia et con-
tempnū in vita sua: et post hec ad infe-
ros deducēt. Nemo est qd temp vīuat:
et qui huiusmodi rei habeat fiduciā.
Melior est canis vīu⁹ leone mortuo:
vīuentes enim sciūt se esse mortuos:
mortui vero nichil nouerunt ap̄li⁹.
Nec habent ultra mercedē: quia obli-
uioni tradita ē memoria eorū. Amor
quoq; et odiū et inuidie simul p̄terit:
nec habent partē in hoc seculo: et ī ope
quod sub sole gerit. Vade ergo et come-
de in leticia panē tuū: et bibe cū gaudio
vinū tuū: quia deo placent opera tua.
Omni tpe sint vestimēta tua cādida:
et oleū de capite tuo nō deficiat. Defecit
vita cū uxore quā diligis: cūq; di-
ebus vite instabilitatis tue: qui dati
sunt tibi sub sole omni tpe vanitatis
tue. Hoc est enī pars in vita: et in labo-
re tuo quo laboras sub sole. Quod-
cumq; facere potest man⁹ tua instāre:
operare: quia nec opus nec rādō: nec
sapientia nec sciētia erit apud inferos:
quo tu p̄ceas. Veni me ad aliud: et

vidi sub sole: nec velociū esse cursū: nec
fortiū bellū: nec sapiētū panē: nec do-
ctorū diuitias: nec artificū grām: sed
temp⁹ casumq; in omnib⁹. Nescit ho-
mo finē suū: sed sicut pisces capiūtur
hamo: et aues laqueo cōprehendunt⁹:
sic capiūtur hoīes in tpe malo: cū eis
exemplo sup̄uenerit. Hāc quoq; sub
sole vidi sapientia: et p̄bauit maximā.
Ciuitas parua: et pauci ī ea vīti. Ve-
nit cōtra eā rex magn⁹ et vallauit eā:
et erexitq; munitiones p̄ gis: et p̄stetā
ē obfidiō. Inuentusq; ē in ea vir pau-
per et sapiēs: et liberauit urbē p̄ sapien-
tiā suā: et null⁹ deinceps recordatus ē
hoīs illi⁹ pauperis. Et dicebam ego
meliozem esse sapientiam fortitudinē.
Quomō ergo sapientia pauperis con-
tempta ē: et verba eius nō sūt audita?
Veda sapientia audiunt in silentio:
plus qd clamor principis inter stultos.
Melior est sapientia qd arma bellica:
et qui ī vno peccauerit: multa bona p̄det.

Multē morietes p̄det suauis
vnguētū. Breuior ē sapien-
tia: paruaq; glā ad tps stulticia. Lor
sapientis in detera eius: et cor stulti in
sinistra illius. Sed et in via stulti am-
bulans: cum ipse insipiens sit omnes
stultos estimat. Si spirit⁹ potestatem
habētis ascendet sup te locū tuum ne
dimiseris: quia curatio faciet cessare
peccata maxima. Est malū quod vi-
di sub sole: quasi p̄c̄torem egredies
a facie principis. Postu stulti in di-
gnitate sublimi: et diuites sedere vossi.
Vidi seruos in equis: et p̄c̄p̄es am-
bulātes sup terram quasi equos. Qui
fodit foueā incidet in eam: et qui dissipa-
uit sepem mordebit eum coluber. Qui
transiit lapides affligetur in eis: et qd
semit ligua vulnerabitur ab eis. Si

reculsi fuerit feruē: et hoc nō ut pri⁹ sed
hebitatū fuit: multo labore exatuet: et
post industria sequetur sapientia. Si
mordeat serpens in silentio: nichil eo
min⁹ habet qui occulte detrahāt. Ver-
ba oris sapiētis gratia: et labia insipi-
entis p̄cipitabūt eū. Iniciū verborū ei⁹
stulticia: et nouissimū oris illi⁹ error
p̄ssim⁹. Stult⁹ vba multiplicat. Ignor-
at homo quid ante se fuit: et qd post
fuit: sit qd ei poterit indicare: labor
stultorū affligit eos: qui nesciūt ī urbē
pergere. De tibi terra cui⁹ rex est puer:
et cui⁹ principes mane comedūt. Bea-
ta terra cui⁹ rex nobilis est: et cui⁹ prin-
cipes velantur ī tpe suo: ad reficiendū:
et nō ad luxuriā. In pigritie humili-
abitur cōgnatio: et ī infirmitate ma-
nuū p̄stallabit dom⁹. In risu faciunt
panē et vinū: ut epulent⁹ bibantes. Et
pecunie obediūt omnia. In cogitati-
one tua regi ne detrahas: et in secreto
rubuli tui ne maledixeris diuini: qd
et aues celi portabūt vocē tuā: et qui
hāt p̄nas annūciabūt scētā. **xi**

Mitte panem tuū sup transeuntes
aqs: qd post multa tpa inuenies
illū. Da partes septē neciō et odo: qd
ignoras quid futurū sit mali sup terrā.
Si replete fuerit nubes: imbrē sup ter-
ram effundēt. Si ceciderit lignum ad
austē aut ad aquilonē: in quocūq;
loco ceciderit ibi erit. Qui obfuit ven-
tum nō seminat: et qui cōstiterat nubes
nūq; metet. Quomō ignoras que sit
via spirit⁹: et quā ratione cōpingant
ossa in vētre pregnāis: sic nescis opa
dei qui fabricator est omnium. Mane
semina semen tuū et vespere ne cesser
manus tua: quia nescis quid magis
oriat⁹ hoc aut illud: et si vtrūq; simul
melius erit. Dulce lumen: et delectabile

est oculis videre solē. Si ānis mēis
vixerit homo et in his omnib⁹ letus
fuerit: meminisse debet tenebrosi t̄pis
et die⁹ multorū: qd cū venerit: vanitas
arguet p̄c̄ta. Letare ergo iuuenis ī
adolescētia tua: et in bono sit cor tuū
in dieb⁹ iuuentutis tue: et ambula in
vis cordis tui: et in intuitu oculorū
tuorū: et scito qd pro omnib⁹ his
adducet te deus in iudiciū. **xii**

Aufer irā a corde tuo: et amoue
maliciā a carne tua. Adolescen-
tia enī et volūtas vana sunt. Mane-
to creatoris tui in dieb⁹ iuuentutis tue:
anteq; veniat temp⁹ afflictionis tue: et
appropinquent anni de quib⁹ dicas:
nō michi placēt. Ante qd tenebreſcant
sol: et lūmē: et stelle: et luna: et reuertant⁹
nubes post pluriā. Quādo cōmoue-
bunt custodes dom⁹ et nutabūt viri
fortissimi: et ociose erunt molentes in
minuto numero: et tenebreſcēt vidētes
per foramina: et claudēt ostia in pla-
tea ī humilitate vocis molētis: et con-
surgēt ad vocē volucris: et obſureſcēt
omnes filie carminis. Ecce quāq;
timebūt: et formidabūt ī via. Florebit
amigdalus: impiguabit locusta: et
dissipabit capparitis. Quomō ibit ho-
mo ī domū eternitatis sue: et circuibūt
in platea plāgentes. Ante qd rumpat⁹
funicul⁹ argenteus: et recurrat vitta au-
rea: et cōtreat ydria sup fontē: et cōſtin-
gatur rota sup cisternā: et reuertatur
pulis in terrā suā unde erat: et spirit⁹
redeat ad deū qui dedit illū. Vanitas
vanitātū dixit ecclesiastes: et omnia
vanitas. Cūq; esset sapiētissim⁹ ecclesi-
astes: docuit p̄lin et marranie que se-
retar: et inuestigās cōposuit parabolas
multas. Quasiuit verba valia: et scri-
psit sermones reſtissimos: ac veritate

plenos. Verba sapientium sicut stimu-
li: et quasi clavi in altu desunt: que per
magistroꝝ consiliu data sunt a pastore
uno. *Hijs ampli? fili mi ne requiras.*
faciendi plures libros null? est finis:
frequentiq; meditatio. carnis afflictio
est. finem loquedi pariter omnes audi-
amus. Deu time: et mandata ei? obserua.
Hoc est omnis homo. Cumda q; sunt
adducet deus in iudicium pro omni
erato: siue bonum siue malum sit.

Inapiunt *Cantica canticoꝝum.*

Osculet me osculo o-
ris tui. Quia melio-
ra sunt vbera tua vi-
no: fragrantia ungue-
tis optimis. Oleum
effusum nomen tuu:
ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe
me post te. Lurrem? in odore unguen-
toru tuorū. Introduxit me rex in cella-
ria sua. Exultabim? et letabim? in te:
manores vberu tuoru sup vinu. Redi
diligunt te. *Aligra tu sed formosa filie*
iherusalem. sicut tabernacula cedar: si-
cut pelles salomonis. Nolite me con-
siderare q; fusca sum: qia decolorauit
me sol. filij maris mee pugnauerunt
cotra me: posuerunt me custode vineis.
Vinea meam no custodiui. Iudica
michi que diligit anima mea. ubi pasca?
ubi cubas i meridie: ne vagari incipia
post greges sodaliu tuorū. Si ignoras
te o pulcherrima inter mulieres: egredere
et abi post uestigia gregu: et pascere hedos
tuos iuxta tabernacula pastoz. Equi-
tanu meo i turribz pharaonis. asimi-
lavi te amica mea. Pulcre sunt gerte
tue sicut turturis: collum tuu sicut mo-
nilia. Aureculas aureas faciemus
tibi: ximiculatas argeo. Cu esset rex i
accubitu suo: nardus mea dedit odore

suu. *fastidul? mirre dilect? me? michi:*
inter vbera mea comorabit. Hortus
aspi? dilect? meus michi: in vineis en-
gaddi. Ecce tu pulcra es amica mea:
ecce tu pulcra: oculi tui colubay. Ecce
tu pulcra es dilecte mi: et decor? ledul?
nostr florid? signa domoz nostray:
cedrina: laquearia nostra ripressina.

Ego flos campi: et lilium con-
ualliu. Sicut lilium inter spinas:
sic amica mea inter filias. Sicut mal?
inter lingua siluay: sic dilectus meus
inter filios. Sub umbra illius quan-
desideraui sedem: et fructus ei? dulcis
guatui meo. Introduxit me rex i cella-
ria sua: ordinauit in me caritatem.
Sculcite me floribz. Ripare me malis:
quia amore languco. Leua ei? sub ca-
pite meo: et degetera illius amplexabit
me. Adiuro vos filie iherusalem. per
capreas ceruozq; campoz: ne susci-
tis neq; vigilare faciatis dilectam:
quoad-
usq; ipsa velit. *Vox dilecti mei. Ecce*
iste venit saliens in montibz: transiens
colles. Similis est dilectus me? capree
hymulozq; ceruoz. En ipse stat post
pariete nostru. respiciens per fenestras:
prospiciens per cancellos. En dilectus
meus loquit michi. Surge propterea
amica mea. columba mea. formosa
mea: et veni. Nam eni hiemps transijt:
imber abiit et recessit. Flores apparue-
runt in terra: tempus putacionis aduenit.
Vox turturis audita est in terra nra:
fiens pronulit gressos suos: vinee flo-
rentes dederunt odore suu. Surge pro-
pterea amica mea speciosa et veni: co-
lumba mea in foraminibus petre in
caverna macedie. Ostende michi facie
tuā: sonet vox tua i auribz meis. Vox
enim tua dulcis: et facies tua decora.
Capite nobis vulpes paruulas: que

demolunt vineas. *Na vinea nostra*
floruit. Dilect? meus michi: et ego illi:
q; pascat inter filia: donec aspiret dies.
et inclinent umbre. Rauerere: similis
esto dilecte mi capree hymulozq; ceruo-
rum: super montes bethel.

In ledulo meo per nocte quesiui quem
diligat anima mea. Quesiui illum: et no
inueni. Surge et circuibo ciuitatem
per vios et plateas: quera que diligit
anima mea. Quesiui illum: et no inueni.
Inuenerunt me vigilantes: qui custodiunt
ciuitate. Num que diligit anima mea vi-
distis? Paululu cu pertransisset eos:
inueni que diligit anima mea. Tenui
eu. nec dimittā: donec introduca illu
in domu matris mee: et in cubiculum
genitricis mee. Adiuro vos filie iheru-
salem. per capreas ceruozq; campoz: ne susci-
tis neq; vigilare faciatis dilectam:
donec ipsa velit. *Que est ista q; ascendit*
p desertu. sicut virgula flumi q; aroma-
tibus mirre et thuris: et vniuersi pul-
ueris pinguetarij. En ledulu salomo-
nis seaginta fortes abiunt: et fortissi-
mis istu: omnes tenetes gladios: et
bella doctissimi. Genuflectim? eas
sup famu suu: ppter timores nodur-
nos. seculu fecit sibi salomo de lignis
libani. Columnas ei? fecit argenteas:
redinatuū aureu: ascensu purpureu:
media caritate constravit. ppter filias
iherlm. Egredimini filie sion: et videte
regē salomonē in diademate: quo co-
ronauit illu mater sua. in die dispo-
sicionis illi? et i die leticie cordis eius.

Quā pulcra es amica mea: *nam*
quam pulcra es. Veli tui colum-
baru: absq; eo quod intrinsecus latet.
Capilli tui sicut greges caprarū: que
ascenderunt de monte galaad. Dentes
tui sicut greges tonsay: que ascenderunt

de lauacro. Omnes genellie scilicet: et
sterilis non est inter eas. Sicut vitra
cocinea labia tua: et eloquiū tuum
dulce. Sicut fragmen mali punicū ita
genu tue: absq; eo qd intrinsecus latet.
Sicut turris dauid collu tuu: q; edifi-
cata est cu pugnaculis. Mille dipai
pendent ex ea: omnis armatura fortiu.
Duo vbera tua sicut duo hymuli ca-
pree genelli: q; pascunt in lilijis: donec
aspicer dies. et inclinent umbre. *Ha-*
dam ad monte mirre: et ad colle thuris.
Tota pulcra es amica mea: et macula
no est in te. Veni de libano sponsa mea:
veni de libano veni. Coronaberis de
capite amana. de vertice sanir. et her-
mon: de cubilibz leonu. de montibz
pardoru. Vulnerasti cor meū. soror
mea sponsa: vulnerasti cor meū i uno
oculoru tuoru: et in uno crine colli tui.
Quam pulcre sunt mane tue soror me-
a sponsa. Pulciora sunt vbera tua vi-
no: et odor unguentoz tuorū sup omnia
aromata. fauus distillas labia tua
sponsa: mel et lac sub lingua tua: et
odor uestimētū tuorū sicut odor thuris.
Que? cōdulū soror mea sponsa: ornu
cōdulū fons signatus. Emisiones
tue paradisus maloz punicorū: cum
pomoz fructibz. Cipri cu nardo. nar-
dus et crocus: fistula et cinamomu cu
uniūis lignis libani: mirra et aloes
cu omibz primis ungentis. Fons
ortoz purus aquarū viuētū: q; fluit
imperu de libano. Surge aquilo et
veni auster: perfle ortum meum: et
fluent aromata illius.

Veniat dilect? meus in ortu suu:
ut comedat fructu pomoz suoz.
Veni in ortu meū soror mea sponsa:
mellu mirra meā cu aromatis meis.
Comedi fauum cum melle meo: bibi

vinū meum cum lacte meo. Comedite amici et bibite: et inebriamini carissimi. Ego dormio: et cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis. Apert michi foros mea amica mea columba mea immaculata mea: quia caput meū plenum ē rore: et circummichi mei guttis notū. Sepoliaui me tunica mea: quod induar illa. Laui pedes meos: quod quo inquinabo illos. Dilectus meus misit manū suā per foramen: et uenter meus intremuit ad tactū ei. Surrexi ut aperire dilecto meo. Manus mee filia lauerūt mircā: et digiti mei pleni mircā probatissima. Pessulū hostij mei apert dilecto meo: et ille declinauerat atque transierat. Anima mea liquefacta est: ut dilectus locutus est. Quasi non inueni illū: vocaui: et non respondit michi. Inuenerunt me custodes qui circuierūt ciuitatem. Percusserūt me et vulnerauerūt me: tulerūt palliū meū custodes murorū. Adiuro vos filie iherusalē: si inueneritis dilectū meum ut nuntiatis ei quia amore langueo. Qualis est dilectus tuus et dilecto: o pulcherrima mulierū. Qualis ē dilectus tuus et dilecto: quia sic adiurasti nos. Dilectus meus candidus et rubicundus: electus et milibus. Caput eius aurū optimū: come eius sicut elae palmarū: nigre sicut coruus. Oculi ei sicut colūbe super riuulos aquarū: que lacte sunt loti: et residet iuxta fluuīa plenissima. Bene illi sicut arcole aromaticum: consue a pignētarijs. Labia ei sicut lilia distillantia mircā primā. Manū illi sicut cornu les: auree: plene iacindis. Venter eius eburneus: distindus saphiris. Crura illius columnne marmorē: quod fundate sunt super bases aureas. Species eius ut libani: electus ut cedri. Guttur illius

suauissimū: et torus desiderabilis. Talis est dilectus meus: et ipse est amicus meus filie iherusalem. Duo abire dilectus tuus et pulcherrima mulierū: quo declinauit dilectus tuus. Et querat eū tecū. **vi**

Dilectus meus descendit in ortum suū ad areolā aromātū: ut ibi pascat in ortis et lilia colligat. Ego dilecto meo: et dilectus meus michi: qui pascat in lilia. Pulchra es amica mea: suavis et decora sicut iherusalē: terribilis ut castrorū acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarū: quod apparuerūt de galaad. Dentis tui sicut greges ouium: quod ascenderūt de lauacro. Nunces gemellis fratribus: et fratribus non est in eis. Sicut corus malipuniā: sic genus tuum absque oculis tuis. Sexaginta sunt regine: et octoginta concubine: et adolescentulorum non est numerus. Una est columba mea perfecta mea: una est mater filie dilecti sui. Viderunt eam filie syon et beatissimā predicauerūt: regine et concubine laudauerūt eā. Que est ista que progreditur quasi aurora confurgens: pulchra ut luna: electa ut sol. Terribilis ut castrorū acies ordinata. Descendi in ortū meū ut viderem poma conuallium: et inspicere si florisset vinea: et geminasset malapunica. Rescui. Anima mea conturbauit me: propter quadrigas aminadab: reuertere reuertere iunamitis: reuertere reuertere ut intueamur e.

Quid videbis in iunamite. **vii** Nisi choros castrorū. Quā pulchri sunt gressus tui i calciamētis filia principis. Quid dux feminā tuā sicut monilia: que fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus creter toruialis: nūquid indigens potulis. Venter

tuus sicut aterū: tridit: vallatus lilijs. Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree. Collū tuū sicut cōis eburnea: oculi tui sicut piscine i elebon: quod sūt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani: quod respicit cōtra damascū. Caput tuum ut carmelus: et come capitis tui sicut purpurea regū iuncta canalibus. Quam pulchra es: et quod decora carissima in delicijs. Stratura tua assimilata est palme: et ubera tua botris. Dixi. Ascendā in palmā: et apprehendā fructū eius. Et erūt ubera tua sicut botri vinee: et odor oris tui sicut odor malorū: guttur tuū sicut vinum optimū. Dignū dilecto meo ad potandū: labijsque et dentibus illius ad ruminandū. Ego dilecto meo: et ad me conuersus ei. Veni dilecte mi egrediamur in agrū: contoremur in villis. Mane surgam: ad vineas: videam si floruit vinea: si flores fructus parturunt: si floruerunt malapunica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore detur odor et poris nris. Vinū poma uina et uetera dilecte mi seruauit tibi.

Quis michi det te fratrem. **viii** Meū fugant ubera matris mee: ut inueniā te foris et deosculer et iam me nemo despiciat. Apprehendā te et ducā i domū matris mee: et i cubiculū generis mee. Ibi me docebis: et dabo tibi potulū et vinū conditū: et mustū malorū granatorū meorū. Leua ei sub capite meo: et degeta illi amplectabit me. Adiuro vos filie iherusalem: ne suscitatis neque euigilare faciatis dilectā: donec ipsa velit. Que est ista que ascendit de deserto delicijs affluēs: inuixa super dilectū suū. Sub arbore malo suscitauit te. Ibi corrupta est mater tua: ibi violata est generis tua. Pone me ut

signaculū super cor tuū: ut signaculum super brachiū tuū: quia fortis est ut mors dilectio: dura sicut inferus emulatio. Lampades ei: ut lampades ignis atque flamarū. Neque mīte nō potuerūt extinguere caritatem: nec flumina obruerūt illā. Si dederit homo omnē substantiā domus sue pro dilectione: nihil nīchil despiciet eā. Soror nra parua: et ubera nō habet. Quid faciam sorori nostre: in die quādo alloquēda est. Si murus est edificem super eū: propugnacula argērea. Si ostiū ē: cōpingam illud tabulis cedrinis. Ego murus: et ubera mea sicut turris: regno facta sūt corā eo sicut pacē repiens. Vineā fuit pacificor: in ea: que habet populos. Tradidit eā custodibus: vir affert pro feudu ei mille argēteos. Vineā mea coram me est. Nulle tui pacifici: et ducā hīs quod custodiūt fructus ei. Que habitas in ortis: amici auscultāt: fac me audire vocē tuā. Fuge dilecte mi: et assimulare capree hinnulorū: reuorū super montes aromaticū. **Explicit cantica cantice**

Incipit liber Sapientie. Caput. i. **S**oligite iudiciā: qui iudicatis terrā. Sentite de dñō in bonitate: et i simplicitate cordis querite illū: quoniam inuenit ab hīs qui non temptat illū: apparet autē eis qui fidem habent in illū. Peruectē enī cogitationes separant a deo: probata autē virtus corripit insipientes. Quoniam i malivolā animā nō introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus enī sanctus discipulū effugiet fidum: et auferet se a cogitationibus qui sunt sine intellectu: et corripit a superueniente iniquitate.

Benignus est enim spiritus sapiens et non liberabit maledictum a labijs suis: qui renū illi? rectus est deus: et cordis illius scrutator est verus: et lingue eius auditor. Quoniam spiritus domini replevit orbem terrarum: et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere: nec preterit illum corripiens iudiciū. In cogitationibus enim impij interrogatio erit: sermonum autē illi? auditio ad deū veniet: et ad correptionē iniquitatis illi. Quoniam auris zeli audit omnia: et tumultus murmurationū nō abscondet. Custodite ergo vos a murmuratione: que nichil prodest: et a detractione: parcite lingue. Quia sermo obscurus in vacuū nō ibit: os autē quod mentitur occidit animā. Nolite zelare mortē in errore vite vite: neque acquiratis perditionem i operibus manū vestra. Quoniam deus mortē nō fecit: nec letat in perditione viuorū. Creauit enim ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarum: et nō est in illis medicamentum exterminij nec inferorū regnū in terra. Iusticia enim preua ē: et immortalis: in iusticia autē mortis acquisitio. Impij autē manibz et verbis accerserūt illā: et estimantes illā: amaram defluerunt: et sponsones posuerūt ad illā: quoniam nō morte digni sūt q̄ sūt ex parte illi. **D**ixerūt enim impij: cogitantes. **¶** Res apud se non redit. Exiguū et cū redio est tempus vite nostre: et nō est refrigeriū in fine hoīs: et non est qui agnoscit sic reuersus ab inferis. Quia re nichilo nati sumus: et post hoc erimus tanq̄ nō fuimus. Quoniam finis afflicti est in naribz nostris: et secundo scintille ad commouendū cor nostrum. Quia regnū? cinis erit corpus nostrū: et

spiritus diffundetur tanq̄ mollis aer. Et transibit vita v̄ra tanq̄ vestigiū nubes: et sicut nebulā dissoluet: que fugata est a radijs solis: et a calore illi? aggravata. Et nō nō nostrū obliuione accipiet per tempus: et nemo habebit memoriā operū nostrorū. Umbra enim transiet: est tempus nostrū: et non ē reuersio finis nr̄i: quā consignata est: et nemo reuertit. Venite ergo et fruamur bonis q̄ sūt: et utamur creatura tanq̄ in iuuentute ceteris. Hinc prius et vnguentis nos impleam: et nō preterat nos flos ip̄s. Coronemur nos rosis anteq̄ marcescant: nullū preuiū sit qd nō pretransit luxuria nr̄a. Nemo vestri regis sit luxuria nostre. Ubique relinquam? signa leticie: quā h̄c ē pars nr̄a: et h̄c est soror nr̄a. Opprimamus pauperē iustū: et non parcamus vidue nec veterano: nec reuertamur canos nisi temporis. Sic autē fortitudo nr̄a: legē iusticie. Quod enim infirmū ē inuicē inueniē. Circūuemur ergo iustū: quā inuicē est nobis: et cōtrarijs est operibus nostris: et impropere nobis peccata legis: et diffamat in nos peccata discipline nr̄e. Promittit se scientiā dei habere: et filius dei se nominat. Factus est nobis intraductione cogitationū nostrarū. Grauis ē nobis etiā ad videndū: quā dissimilis ē alijs vitā illi: et immutare sūt vie ei. Tanq̄ nugaces estimati sumus ab illo: et absterget se a v̄ijs nr̄is tanq̄ ab immundicijs: et preter nouissima iustorum: et gloriā parē se habere dei. Videamus ergo si sermones illius veri sūt: et tanpreu? que ventura sūt illi: et sciamus que erūt nouissima illi. Si enim ē verus filius dei suscipiet illū: et liberabit illū de manibz cōtrariorū. Contumelia et

tormento interrogan? eū: ut sciamus reuerentiā ei? et probem? paciētiā illi. **M**orte turpissima cōdempnam? eū. Erat enim ei respectus et sermonibz illius. Nec cogitauerūt et errauerūt: receperūt enim oculos malicia eorū. Et nescierūt sacramenta dei: neque mercedē sperauerunt iusticie: nec iudicauerūt honore aīarū sanctarū. Quoniam deus creauit hominē inextinguibile: et ad imaginē similitudinis sue fecit illū. Inuidia autē diaboli: mors introiit in orbem terrarū: imitant autē illū q̄ sūt ex parte illius. Inferorū autem anime in manu dei sūt: et non tanger illos tormentum mortis. Vili sūt oculis insipientiū mori: et estimata est afflictio reus illos. Et ab itinere iusto abierunt in exterminij: et a nobis est iter exterminij: illi autē sūt in pace. Et si corā hoībz tormenta passi sūt: spes illos in moralitate plena ē. In paucis vegetis in multis bene disponit: quoniam deus temptauit eos: et inuenit illos dignos se. Tanq̄ aurū i fornace purificauit illos: et quasi olorum hostiam accepit illos: et in tpe erit respectus illos: fulgebūt: et tanq̄ scintille in arundineto discurrūt. Iudicabūt nationes: et dominabūt poplis: et regnabūt dñs illos in perenit. Qui cōsidunt in illo intelligunt veritatem: et fideles in dilectione acquiescūt illi: quā donū et pax ē electis ei. Impij autē secundū q̄ cogitauerūt correptionē habebūt: q̄ neglexerūt iustū: et a dño recesserūt. Sapiētiā enim et disciplinā q̄ abicit infelix: et vacua ē spes illos: et labores sine fructu: et inuicilia opera eorū. Mulieres eorū infensare sūt: et nequissimi filij illos. Maledicta creatura eorū. Quoniam felix et sterilis et incoīnquata: q̄ nesciuit tpe i delicto. Habebit

fructū i respōne aīarū sanctarū. Et sperdo q̄ nō operatus ē per manū suas inquirat: nec cogitauit adūsus deū nequissima. Dabit enim illi fidei donū electū: et soror in tēplo dei acceptissima. Bonorū enim laborū gloriā est fructus: et que nō cōcidat radix sapiētie. Filij autē adulterorū i cōsummatione erūt: et ab iniquo thoro semen exterminabit. Et si quidē lōge vite erūt: in nichilum cōputabūtur et sine honore erūt nouissima senes illos. Et si ceteris defuncti fuerit: nō habebūt spem: nec i die agnitionis allocutionē. **M**ationes enim inique dire sūt cōsummationis. **¶** Quam pulchra es casta generatio cū claritate. Immortalis ē enim memoria illi: quā et apud dñm nota est et apud hoīs. Cū p̄sens est imitant illā: et desiderat eā: cū se eduxerit: et in perpetuū coronata triumphat: incoīnquatorū certaminū p̄miū vincens. Multigena autē impiorū multitudo nō erit utilis: et spuria vitulamina nō dabūt radices altis: nec stabile firmamentū collocabūt. Et si i ramis in tpe germinauerūt: infirmis posita a vento cōmouebūtur: et a nimietate ventorū eradicabūtur. Cōstingent enim rami incoīsummati: et fructus illos in viles et acerbi ad mādurandū: et ad nichilū apti. Et iniquis enim omēs filij q̄ nascuntur reles sūt nequicie adūsus parentes interrogacione sua. Iustus autē si morte p̄occupat? fuerit: in refrigerio erit. Benedictus enim venerabilis ē: non diuturna: neque numero annorū cōputata. Eani autē sūt sensus h̄p̄s: et eras sceleratus: vita immaculata. Placens deo factus dilectus: et viuens inter peccatores translatus est. Rapit? est ne malicia mutaret intellectū eius:

aut ne fido decipiat aiam illi. Falsana-
tio enim iugacitatis obscurat bona: et
in constantia concupiscentie transuerit
sensum sine malicia. Consumatus i
breui repleuit mstra ipa. Placita enim
erat deo aia illi. propter hoc prope-
rauit educere illu de medio iniquitatu. Po-
puli autem videntes et non intelligentes.
nec ponentes nec in pcorijs talia: qui
gratia dei. et misericordia in sanctos ei?
et respectus super electos illi. Eodem-
autem iusti mortui viuos impios: et
iuuenerunt relictis consummata longam
vitam iniusti. Idebunt enim huius sapien-
tiae: et non intelligit quod cogitauerit de illo
deus: et tunc munierit illu dñs. Vide-
bunt enim et contemnent eum illos autem de-
iridebunt. Et erunt post hec decedentes
sine honore: et in contumelia inter mor-
tuos in perpetuum. Quoniam disrumpit
illos inflatos sine voce: et commouebit
illos a fundamentis: et usque ad superum
desolabunt. Et erunt gemetes: et memo-
ria illorum perierit. Veniet in cogitatione
peccatorum suorum timor: et traducti illos
reducent iniquitates ipsorum.

Unc stabunt iusti in magna con-
stantia aduersus eos qui se an-
gustiauerunt: et qui abstulerunt labores
eorum. Videntes turbabunt timore
horribili: et mirabunt in subitatione
insperare salutis gentes pre angustia
spiritus: dicentes intra se patientiam agen-
tes. et pre angustia spiritus gaudentes.
Hij sunt quos habuimus aliquando in-
decisum et in similitudine inproperij:
nos insensati vitam illorum estimabamus
insaniam: et hunc illorum sine honore. Ecce
quomodo computati sunt inter filios dei:
et inter sanctos sors illorum est. Ergo et
rauium a via veritatis: et iusticie lumen
non luxit nobis: et sol intelligentie non

est ortus nobis. Lassati sumus in via
iniquitatis: et perditionis: et ambulauimus
vias difficiles: via autem domini ignora-
uimus. Quid nobis profuit superbia: aut
diuitiarum iactantia quid contulit nobis.
Transierunt omnia illa tanquam umbra
et tanquam nuuius pertransiens. Et tanquam na-
uis que pretransit fluctuantem aquam cuius
cum pretransierit non est uestigium inuenire.
neque semita carine illi in fluctibus: aut
auis que transuolat in aere. cuius nullu
inuenit argumentu in uentis illi: sed
tanquam sonitus alarum pertransiens leui ventu.
et secundum per uim inuentis aeris. rōmo-
tis alis transuolauit. et post hoc nullu
signu inuenit inuentis illi: aut tanquam
sagitta emissa in locu destinatu. diui-
sus aer continuus in se reclusus est ut
ignoret transire illi: sic et nos nati
continuo deluimus esse: et uirtutis quide
nullu signu ualuimus ostendere in ma-
lignitate autem nostra consumpti sumus.
Valia dixerunt in inferno hij qui peccau-
erunt: qui spes impij tanquam lanugo e-
que a uento tollit: et tanquam spuma gra-
tilis que a pella dispargit: et tanquam
fumus qui a vento diffusus est: et tanquam
memoria hospitij uui dei precium.
Iusti autem in perpetuum uiuent: et apud
dominū est merces eorum: et cogitatio illorum
apud altissimū. Ideo accipient regnu
decoris et diadema speciei de manu
domini: qui decreta sua regit eos: et i bra-
chio sancto suo defendit illos. Et acci-
piet armaturā zelus illi: et armabit
creaturā ad uisionē inimicorum. Induet
pro torace iusticiā: et accipiet per galea
indignu certu. Sumet scutum inextin-
guibile equitatis: acuet autem dextra ius-
ta lancea: et pugnabit cum illo orbis ter-
rarum contra insensatos. Abunt dixerunt
emissiones fulguris: et tanquam a bene

curuato arcu nubium extenuabunt:
et ad certu locu insiliet. Et a proela ira
plene mitterent gradines: et scanderet i
illos aqua maris: et flumina concurre-
rent. Contra illos stabit spiritus
uirtutis: et tanquam turbo uentus diuidet
illos: et ad heremi reducet omnem ter-
ram iniquitatis illorum: et malignitas
eueret sedes potentium.

Melior est sapientia quam uires: et uir
prudentia magis quam fortis. Audite
ergo reges et intelligite: discite iudices
finiu terre. Prebete aures uos qui conti-
nentes multitudines et placetis uobis i
urbis nationu: qui data est a domino
potestas uobis. et uir ab altissimo:
qui interrogabit opera uestra: et cogita-
tiones scrutabit: qui cum essetis mini-
stri regni illi. non recte iudicatis nec
custodistis legē iusticie: neque secundu
uoluntate dei ambulastis. Horrende
et cito apparebit uobis: qui iudicium
durissimu in hijs qui pluit fier. Eri-
guo enim corde in misericordia: potentes autem
potenter tormenta patienter. Non enim
lubrahit persona cuiusque deus qui est
omniu dominator. nec uerebit magnitu-
dinem cuiusque: qui pusillu et magnu
ipse fecit: et equaliter cura ē illi de omnibus.
Fortioribus autem fortior instat crucia-
tio. Ad uos ergo reges sunt hij sermo-
nes mei: ut discatis sapientia: et ne ex-
cidatis. Qui enim custodierit iusticiam:
iuste iudicabunt: et qui didicerint iusta
inueniunt quid respondeant. Concupiscite
ergo sermones meos et diligite illos:
et habebitis disciplinā. Clara est et qui
nisiq; marcescit sapientia: et facile uidet
ab hijs qui diligunt eā: et inuenit ab
hijs qui querunt illā. Preoccupat qui
se concupiscit: ut illis se prior ostendat
Qui de luce uigilauerit ad illam uon

laborabit: assidentem enim illā foribus
suis inueniet. Cogitare ergo de illa
sensus est consummare: et qui uigilaue-
rit. propter illā cito erit securus. Quoniam
dignos se circuit ipsa querens: et in uis-
suis ostendet se illis hilarietate: et domi-
providentia occurret illis. Quicquid enim
illi uerissima est discipline concupiscen-
tia. Cura ergo discipline dilectio est:
et dilectio custodia legu illi est. Custodi-
ditio autem legu consummatio incorru-
ptionis est: incorruptio autem facit esse
proximu deo. Concupiscentia itaque sa-
pientie deducet ad regnu perpetuu. Si
ergo delectamini sedibus et scriptis et
reges ipsi: diligite sapientia ut in per-
petuu regnetis. Diligite lumen sapienti-
e: omnes qui plectis ipsi. Quid est
autem sapientia: et quomodo facta sit
referat: non abscondā a uobis sacra-
menta dei: sed ab initio natiuitatis
inuestigabo: et ponā in luce scientia
illi. et non peribo ueritate: neque cum inui-
dia talefante iter habebit: quoniam talis
homo non erit parriceps sapientie. Mult-
itudo autem sapientiu. sanctas ē orbis
terrarum: et reges sapientis. ipsi stabilimentu
est. Ergo accipite disciplinā per sermones
meos: et proderit uobis.

Qui quidem et ego mortalis homo
similis omnibus: et ex genere terre-
no illi qui prior factus est: et in ventre
maris figuratus sum raro: deo melius
typo coagulat: sicut in sanguine. et semi-
ne hois: et delectamento somni conue-
nienter. Et ego natus: accepi communem
aerem: et insimiliter facta decidi terram:
et primā uocē simile omnibus emis-
plorās. In inuolumentis nutritus sum: et
magnis curis. Stans enim ex regibus
aliud habuit natiuitatis initiu. Unus
ergo inuoluitus est omnibus ad uitam: et

filis regis. Propter hoc optavi et datus est michi sensus: et invocavi et venit in me spiritus sapientie. Et proposui illam regibus et sedibus: et divitias nichil esse dixi in comparatione illi. Nec comparavi illi lapide preciosum: quoniam omne aurum in comparatione illi arena est: et tamquam lucrum estimabitur argentum in conspectu illi. Super salutem et speciem dilexi illam: et proposui pro luce habere illam: quam inextinguibile est lumen illi. Venierunt autem michi omnia bona pariter cum illa: et innumerabilis honestas per manum illi. Et letatus sum in omnibus: quoniam antecederat me ista sapientia: et ignorabam quoniam horum omnium mater est. Quam sine fudione didici: et sine invidia communico: et honestatem illius non abscondo. Quis enim est thesaurus est hominibus: quo quod vult sunt participes facti sunt amici dei: propter discipline dona commendati. Illi autem dedit deus dicere et sententia et presumere digna horum que michi dant: quoniam ipse sapientie dux est: et sapientiam emendator. In manu enim illi et nos et sermones nostri: et omnis sapientia: et operum scientie disciplina. Ipse enim dedit michi horum scientiam veram quod sunt: ut sciam dispositionem orbis terrarum: et virtutes elementorum: initium et consummationem et medietatem temporum: vicissitudinem permutationis: et consummationes temporum: et morum mutationes: divisiones temporum: annuum cursus: et stellarum dispositiones: naturas animalium: et iras bestiarum: vim ventorum: et cogitationes hominum: differentias virgultorum: et virtutes radicum: et quicunque sunt abscondita et improvisa didici. Omnium enim artificum docuit me sapientia. Est enim in illa spiritus intelligentie sanctus unicus incomplexibilis.

discretus mobilis: incomplexibilis: et suavis amans bonum: acutus: qui nichil verat benefacere: humanus: benignus: stabilis: ceterus: securus: omne habes virtutum: omnia prospiciens: et qui capiat omnes spiritus intelligibiles: mundus: subtilis. Omnibus enim mobilibus mobilior est sapientia. Attingit autem ubique: propter suam mundiciam. Vapor est enim virtutis dei: emanatio quedam claritatis omnipotentis dei: sancta: et ideo nichil inquinatum in ea invenit. Candor est enim lucis eterne: et speculum sine macula dei maiestatis: et imago bonitatis illi. Et tu sit una: omnia potest: et permanens in se omnia immutat: et per nationes in auras sanctas se transferat. Amicos dei et prophetas constituit. Mente enim diligit deus: nisi tu qui cum sapientia inhabitat. Est enim hec speciosior sole: et super omne dispositionem stellarum: lucis comparata invenit prior. Illi enim succedit nox: sapientia autem non vincit malitia.

Atingit ergo a fine usque. **U**bi ad finem fortiter: et disponit omnia suaviter. Hanc amavi et requisivi eam a iuventute mea: et quasi sponsam michi eam assumere: et amator factus sum forme illi. Generositate illi glorificat contubernium habes dei: sed et omnium deus dilexit illam. Deditque enim discipline dei: et electis operum illi. Et si divine appetunt vitam: quid sapientia locupletius que operatur omnia. Si autem sensus operatur: quis horum qui sunt magis quam illa est artifex. Et si iusticia quod diligit: labores huius magnas habet virtutes. Sobrietate enim et prudentia docet: et iusticia et virtute: quibus utilius nichil est in vita hominibus. Et si misericordie scientie desiderat quis: sit precata et de futuris estimat: sit veritas finem

et dissolutiones argumentorum: signa et monstra sunt antequam fiant: et eventus temporum: et seculorum. Proposui ergo hanc adducere michi ad convivendum: scientia quoniam mecum communicabit de bonis: et erit allocutio cogitationis: et reditus mei. Habebit propter hanc claritatem ad turbas: et honorem apud seniores. Juvenis et acutus inveniat in iudicio: et in conspectu potentium ammirabilis ero: et facies principum mirabunt me. Taceant enim me sustinebunt: loquentes me respicient: et sermonem meum plura manum operi suo imponet. Preterea habebit per hanc immortalitatem: et memoriam eternam hiis qui post me fuerint relinquant. Disponam populos: et nationes michi erunt subdite. Timebunt me audientes reges: et in bello fortis. Inveniam in domum meam requiem cum illa. Non enim habet amaritudinem conversatio illius: nec reditus convivendus illi: sed leticia et gaudium. Nec cogitas apud me: et commemorans in corde meo: quoniam immortalis est in cogitatione sapientia: et in amicitia illius delectatio bona: et in operibus manuum illi honestas sine defensione: et in examine loquente illi sapientia: et predicator in communicatione finem omnium ipsius: neculibet querens: ut michi illam assumerem. Quare autem eam ingenio suo et fortis sum aiam bonam. Et tu essem magis bonus: veni ad corpus incomplexibile. Et ut sciam quoniam aliter non possum esse deus nisi deus deus: et hoc ipsum erat summa sapientia scire: tuus esset hoc donum: ad id dominum et deprecatus sum illum: et dixi de totis precordis meis. **U**bi deus patrum meorum et domine misericordie: qui fecisti omnia verbo tuo: et sapientia tua constituiti spiritum: ut diceret

creature que a te facta est: ut disponat orbem terrarum in equitate et iustitia: et in directione cordis iudicium iudicet: da michi sedem tuam: assistentem sapientiam: et noli me reprobare a precibus tuis: quoniam servus tuus sum ego: et filius ancille tue: homo infirmus et exigui spiritus: et minor ad intellectum iudicij et legum. Et si quis erit consummat? inter filios spiritum: si ab fuerit ab illo sapientia tua: in nichilum computabitur. Tu autem elegisti me regem populo tuo: et iudicem filiorum tuorum et filiarum. Et dixisti me edificare templum in monte sancto tuo: et in civitate habitationis tue altare: similitudinem tabernaculi sancti tui quod parasti ab initio: et tecum sapientia tua: que novit opera tua: et affuit tibi cum orbem terrarum faceres: et sciebat quid esset placitum oculis tuis: et quid dixeris in preceptis tuis. Mente illam de celis sanctis tuis: et a sede magnitudinis tue: ut mecum sit et mecum laboret: et sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia et intelligit: et deducet me in operibus meis sobrie: et custodiet me in sua potentia. Et erit accepta opera mea: et disponam populum tuum iuste: et ero dignus sedem patris mei. Quis enim hominum poterit scire consilium dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enim mortalium amide: et incerte providentie nostre. Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam: et terrena inhabitatio deprimit sensum: multa cogitant. Et difficile estimamus que in terra sunt: et que in conspectu sunt innumerum cum labore. Que in celis sunt autem quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam et misericordiam spiritui sanctum tuum de altissimis: et si recte sint semine eorum qui sunt in terra: et que tibi placet didicisse potes. Nam

per sapientiā sanati sūt quicūq; placu-
erunt tibi domine a principio. **E**t illū qui prim⁹ format⁹ est a
deo pater orbis terrarū. cū solus
esset creat⁹ custodiuit: et eduxit illū a
delicto suo. Et eduxit illū de limo terre:
et dedit illi virtutem cōtinendi omnia.
Ab hac ut recessit iniust⁹ in ira sua:
per irā homicidij fratricidas depedijt.
Propter qd cū aqua deleter terrā: sa-
navit iterū sapientiā: per cōtempibile
lignū iustū gubernās. Hec et cōsensu
supbie cū se nationes regulissent cūit
iustū: et cōservavit sine q̄da deo: et in
filijs misericordiam forte custodiuit. Hec
iustū a pereuntibz impijs liberauit fu-
gientem: descendēte igne i pentapolim:
quibus in testimoniū nequicie sumi-
gabūda cōstat delecta terrā: et in cetero
q̄e fruct⁹ habentes arbores: et in credi-
bilis anime memoria hās figmentū
salis. Sapientiā enī p̄erentes non
tantū in hoc lapsi sūt ut ignorent
bona: sed et insipientie sue reliquerunt
hominibz memoriā: ut in hīs q̄ pecca-
uerūt: nec latere potuissent. Sapientiā
autē hos qui se observāt a doloribz
liberabit. Hec autē profugū ire frantis
iustū deduxit p vias rectas: et ostendit
illi regnū dei: et dedit illi scienciā san-
ctorū. Honestavit illū in laboribz: et
cōplevit labores illius. In fraude cir-
cumventientiū illū affuit illi: et hone-
stum fecit illū. Custodiuit illū ab ini-
micis: et a seductoribz tuitavit illū. Et
certamen forte dedit illi ut vinceret: et
sciret qm̄ omnīū potēti⁹ ē sapientiā.
Hec venditū iustū nō dereliquit: sed a
peccatoribz liberauit eū: descenditq; cū
illo in foueā et in vinculis nō dereliquit
illū: donec afferret illi septem regnū: et
potentiā adūsus eos q̄ eū deprimebāt:

et mendaces ostendit q̄ maculauerūt
illū: et dedit illi claritatē eternā. Hec
p̄lm iustū et senē suē quēda libera-
uit a nationibz que illū deprimebāt.
Iuravit in animam serui dei: et fecit
cōtra reges horrendos in potentia et
signis. Et reddidit iustis mercedem
laborū suorū: et deduxit illos in via
mirabili. Et fuit illis in vlamēto die:
et i luce stellarū per noctē. Et t̄stulit il-
los p mare rubrū: et t̄stulit illos per
aquā nimā. Inimicos autē illos de-
medit i mare: et ab altitudine inferno-
rum eduxit illos. Ideo iustū tulerūt sp̄s
lia impiorū: et decātauerūt dñe nomē
sandum tuū: et vidicem manū tuam
laudauerunt pariter. Quoniam sapi-
enciā aperuit os mutorum: et linguas
infantium fecit discertas.

Oiret op̄a eorū in manibz p̄ hēre
sandi. Hec fecerunt per deserta q̄
nō habitant: et in locis desertis fecerūt
casas. Steterūt cōtra hostes: et de ini-
micis se vindicauerūt. Steterunt et in-
uocauerūt te: et data est illis aqua de
petra altissima: et requies sc̄is de lapide
duro. Per q̄ enī penas passi sūt inimi-
ci illos: a defecione p̄e: sūt in eis cū
abundaret filij israel letati sūt. Per hēc
cū illis desesset: bene cū illis adum est.
Nā pro fonte quidam sempiterni flu-
minis humanū sanguinem dedisti
iniustis. Qui cū minuerent in tradu-
tione infantū occisorū: dedisti illis
abundantē aquā insperare: ostendēs
per finem que tunc fuit: quēadmodū
tuos regitares: et aduersarios illos
necares. Cum enim raptati sūt: et
quidē cum misericordia disciplinā accipi-
entes: sc̄erūt quēadmodū cū ira iudi-
cati impij tormenta paterentur. Hos
quidem tamq; pater mōnens p̄bisti.

illos autē tamq; dur⁹ res interrogās
condemnasti. Absentes enī et p̄sentes
similiter corquebant. Duplex enī illos
acceperat rediū: et genit⁹ cū memoria
p̄sentorū. Cū enī audirent per sua tor-
menta bene sc̄i agi cōmemorati sūt
dñm: admirantes in finē ejus. Quē
enī i repositione praua proiedū deesse-
runt: in finē euen⁹ mirati sūt. Non
similiter iniustis facies: pro cogitati-
onibz autē insensatis iniquitates illos:
qd quidē errantes colebāt muros ser-
pentes et bestias sup vacuas: immisit
illis multitudinē mutorū animalū in
vindictā: ut sc̄irēt quia per que peccat
quis per hēc et corquet. Non enī impos-
sibilis erat omnipotens man⁹ tua q̄
creauit orbē terrarū et materia inuisa
imminere illis multitudinē vltorū: aut
audaces leones: aut noui generis: ira-
plenas: et ignotas bestias: aut vapores
ignis spirantes: aut fumi odore profe-
rentes: aut horrendas ab oculis sc̄in-
illas emittentes: quas nō solū lesura
poterat illos exterminare: sed et aspect⁹
per timorē occidere. Nam et sine hīs
uno spiritu poterāt occidi p̄secutionē
passi: ab ip̄is factis suis: et dispersi per
ip̄iū virtutis tue: sed omnia i mensu-
ra et numero et pōdere disposuisti. Mul-
tum enī valere tibi soli superat semper:
et virtuti brachij tui q̄s resistit. Quo-
niā tamq; momentū statere sit ē ante
te orbis terrarū: et tamq; gutta roris
anulucani qui descendit in terrā. Et
misericors omnīū: quia omnia potes:
et distilas peccata hōim propter p̄ni-
tenciā. Diligis enī omnia que sunt et
nichil odisti eorū que fecisti: nec enim
odians aliquid cōstituisti: aut fecisti.
Quomō autē p̄sser aliquid p̄manere
nisi tu voluisses: aut qd a te vocatum

non esset conseruari? Parcis autem
omibz: qm̄ tua sūt dñe q̄ amas aīas.
Quam bon⁹ et suavis est **cap**
dñe sp̄s tu⁹ in omibz. Hecq;
hos qui errāt partibz corripis: et de
quibz peccāt ammones: et alloqueris
ut relida malicia credāt in te domine.
illos enim antiquos inhabitatores
terre sande tue quos rehoruisti qm̄
odibilia op̄a tibi faciebāt per medica-
mina et sacrificia iniusta: et filiorum
suorum necatores sine misericordia:
et comestores viscerum hominum et
deuoratores sanguinis: et audaces pa-
rentes aīarū in auxiliatay p̄dece volu-
isti: a medio sacramēto tuo: p manus
parentū nostrorū: ut dignā perciperēt
peregrinationē puerorū dei: que tibi
omniū carior ē terra. Sed et hīs tam-
q; hominibz pepercisti: et misisti ante-
cessores exercitus tui vespas: ut illos
paulatim exterminaret. Non quia im-
potens eras in bello: subicere impios
iustis: aut bestijs suis: aut iūo duro
simul exterminare: sed paritibus iudi-
cans dabas locū penitentiē: nō igno-
rans qm̄ nequā est natio eorū: et natu-
ralis malicia ip̄orū: et qm̄ nō poterat
mutari cogitatio illorum i perpetuū.
Sanē enim erat maledictū ab initio.
Nec timēs aliquem: veniā dabas pe-
ccatis illos: q̄s enī dicit tibi qd fecisti?
Aut quis statit contra iudiciū tuū?
Aut quis in cōspectu tuo venit vindē
iniquorū hominū? Aut q̄s tibi impu-
tabit: si peccauerint nationes quas tu
fecisti? Non est enī alius deus quam
tu: cui cura est de omnibz: ut ostendas
qm̄ nō iniuste iudicas iudiciū. Neq;
res neq; iramur in cōspectu tuo inqui-
rent de hīs quos p̄didisti. Cum ergo
his iust⁹ iuste omnia disponis: ip̄m

quos qui non debet puniri condemnas:
et reperi estimas a tua virtute. Virtus
enim tua iusticie indicium est: ob hoc
quod omniū dñs es. omnibus te parere
facis. Virtutē enī ostendis tu. qui nō
credideris esse in virtute consummatus: et
horū qui te nesciūt audaciā traducis.
Tu autē dñator virtutis cū tranquillī-
tate iudicas: et cū magna reuerentia
disponis nos. Subest enī tibi cū vo-
lueris posse. Docuisti enī ipsū tuū per
talīa opa. quā oportet iustū esse et hu-
manū: et bone spei fecisti filios tuos:
quā iudicās das locū in peccatis peni-
tentie. Si enī inimicos secutorū tuorū
et debitos mori cū tanta crudelitē at-
tentione: et liberaſti dās temp⁹ et locū
per que possent mutari a malicia: cū
quāta diligētia iudicasti filios tuos
quorū parentib⁹ iuramēta et cōuentio-
nes dedisti bonarū pmissiōnū? Cū
ergo das nobis disciplinā inimicos
nostros multipliciter flagellas: ut bonita-
tem tuā cogitent iudicātes: et cum de
nobis iudicat sperent misericordiam tuā.
Vnde et illis qui in vita sua insensate
et iniuste vixerūt: per hec que coluerūt
dedisti summa tormēta. Et enī in erroris
via dūcī⁹ errauerūt: deos estimantes
hec que i animalib⁹ sunt sup vacua:
infantū insensatorū more viuentes.
Propter hoc tamq̃ pueris insensatis
iudiciū in deū dedisti. Qui autē ludī-
brijs et increpationib⁹ nō correcti sūt:
dignū dei iudiciū reperi sunt. In hīs
enī que pariebant moleste ferebāt: in
quibus patientes indignabant. Per
hec quos putabāt deos in ipsis cum
reterminarent: videntes illū quē olim
negabant se nosse: verum deū agno-
uerunt. Propter quod et finis con-
damnationis eorum veniet sup illos.

Vani sūt autē omnes hīcs xiii
in quibus nō subest sciētia dei:
et de hīs que vident bona nō pon-
runt intelligere cū qui est: neq; opib⁹
attendentes agnouerūt quis esset ar-
tife: sed aut ignem aut spiritū aut ci-
ratū aerē aut gēu stellārū aut nimīā
aquā aut solē et lunā retores orbis
terrarū deos putauerūt. Quorū et si spe-
cie delectari deos putauerūt: sciat quan-
to hīs dñator eorū speciosior. Specie
enī generator hęc omnia constituit.
Aut si virtutē et opera eorū mirati sūt:
intelligāt ab illis quā qui hec fecit for-
tior ē illis. A magnitudine enī speciei
et creature: cognoscibiliter poterit cre-
ator horū videri. Sed tamē adhuc in
hīs minor est quedā. Et hī enim for-
tasse errant deū querentes: et volentes
invenire. Et enī in opib⁹ illi⁹ con-
versant: inquirūt et pectus illi habent:
quā bona sunt que vident. Iterū autē
nec hīs debet ignosci. Si enī tantum
ponissent scire ut possent estimare se-
culū: quomōdū hui⁹ dñm non facilius
inveniret? Infelices autē sunt et inter
mortuos spes illos est: qui appellave-
runt deos opa manū hūmānā: aurū
et argentū artis inuentionē. et simili-
tudines asaliū. aut lapidē inuile op⁹
manus antiquę. Aut si quis artifex
faber de silua lignū rectum secuerit: et
hui⁹ dode radat omnē corticē et arte
sua usus diligenter fabricat vas vtile
in cōuersationē vite: reliquijs autem
ei⁹ operis ad pparationē esce abutat:
et reliquiū horū qđ ad nullos usus fa-
cit. lignū curuū et vetricib⁹ plenu faul-
pat diligenter per vacuitatē suā: et per
sciētiā sue artis figurat illud. et as-
similat illud imaginē hōis aut alius
et animalib⁹ illud cōpare: pliniens

rubrica. et rubricandū faciēs suco co-
lore illi⁹. et omnē maculā que in illo
est pliniens: et faciat ei dignā ha-
bitationē et in pariete ponens illud.
et cōfirmans ferro ne forte cadat pro-
spiciens illi: sciens quoniam nō potest
adiutare se. Imago enī est: et opus
est illi adiutoriū. Et de substantia sua
et de filijs suis. et de nuptijs. votum
faciens inquit. Non erubescit loqui
cū illo qui sine anima est: et pro sani-
tate quidem infernū deprecatur: et pro
vita rogat mortuū: et in adiutoriū
inuisibilem inuocat: et pro itinere petit
ab eo qui ambulare non potest: et de
acquirendo et de opando et de omni-
um rerum euentu petit ab eo qui in o-
mnibus est inuicibilis. xiiii
Et alii⁹ nauigare cogitās: et per ferros
flud⁹ iter facere incipis: ligno portan-
te se fragili lignū inuocat. Illud enī
cupidas acquirendi recogitauit: et
artifex sapientia fabricauit sua. Qua
autē parte providentia ab initio cun-
da gubernat: quomā dedisti in mari
viā. et inter flud⁹ senitā firmā: et in-
ostendēs qm potens es et omnib⁹ sa-
nare: etiam si sine rate aliquis adeat
mare. Sed ut nō esset vacua sapien-
tie tue opera: ppter hoc etiā et exiguo
ligno credūt hōes animas suas: et
transeunt mare per rate liberati sūt.
Sed et ab initio cū petierit superbi gi-
gantes: spes orbis terrarū ad rate con-
fugies: remisit seculo sanē natiuitatis:
que manu tua erat gubernata. Bene-
dictū est enī lignū: per quod fit iusticia.
Per man⁹ autē quod fit ydoli male-
dictū est: et ipm. et qui fecit illud: quia
ille quidē opatus est: illud autē cum
esset fragile deus cognominatus est.
Similiter autē odio sūt deo: impi⁹ et

impietas ei⁹. Et enī qđ factū est: cū illo
qui fecit cornicēta patietur. Propter hoc
et in ydolis nationū nō erit respectus:
quā creature dei in odiū fide sunt et i
temptationē anime hōm: et in multa
pula pedib⁹ insipientiū. Quicū enim
fornicationis est requisitio ydolorū:
et adiuentio illorū corruptio vite est.
Neq; enī erat ab initio: neq; erunt in
perpetuū. Supuacuitas enī hōmīnū
hec adiuentur in orbē terrarū: et ideo
breuis illos finis est inuent⁹. Acerbo
enī ludu dolēs pater rapit cito sibi filij
fecit imaginē: et illū qui tunc quasi
homo mortu⁹ fuerat nūc tanq̃ deum
colere cepit: et cōstituit inter securos lu-
os sacra et sacrificia. Deinde interue-
niunt ipse. ritualēscere iniqua cōsue-
tudine. hīc error tanq̃ lex custoditus
ē: et tyrannos impijs colebant signen-
ta. Et hos quos in palā hōies hono-
rare nō poterāt propter hoc qđ longe
essent: a longinquo figura eorū allata:
euidētē imaginē regis: quē honorare
volebāt fecerūt: ut illū qui aberat tan-
q̃ presentem colerent sua soliditudine.
Propter hoc autē ad hōr culturā et hos
qđ ignorabāt. artificis cōmnia diligen-
tia. Ille enī volens plus placere illi qđ
se assumpsit: elaborauit arte sua ut
similitudinē in melius figuraret. Multi-
tudo autē hōm abducta per speciem
operis: cū qui ante temp⁹ tanq̃ hōm
hōndrat⁹ fuerat: nūc deū estimauerūt.
Et hec fuit vite hūmanē deceptio: quā
aut affectui aut regib⁹ deſcendentes hō-
mines. incommunicabile nomen lapi-
dibus et lignis imposuerūt. Et non
suffecerat trasſe eos circa dei sciētiā:
sed et i magis viuentes i sciētiē bello:
tot et tam magna mala paci appellāt.
Aut enī filios suos sacrificantes: aut

obscura sacrificia facientes. aut infan-
tie plenas vigilias habentes. neq;
vita neq; nuptias mundas iam rusto-
dunt: sed et alius aliu p inuidiam de-
cidit: aut adulteras consultat: et omnia
commixta sunt. sanguis hominū
furtum et furtio: corruptio et infideli-
tas: turbatio et puerū tumultus bono-
rum dei immemoratio. animarū
inquinatio. natiuitatis immutatio.
nuptiarum inordinatio. inordinatio
modie et impudencie. Infandum enī
ydoles cultura omnis mali causa ē:
et iniciū et finis. Aut enī dū letatur in-
fantiū: aut certe ratiocinatio fallax: aut
vitiū iniuste: aut pterant cito. Dum
enī cōsūdūt ydolis que sūt sine aīa:
male iurantes nocet se non sperant.
Utrūq; ergo illis euenient digite: qm̃
male fecerūt de deo. attendentes ydo-
lis: et iurauerūt iniuste in ydolo. con-
temnentes iusticiā. Nō enī iurantiū est
virtus: sed peccatū per a peccatū ambulat
semp iniustus: per iurantiā quē. **RU**
U autem deus nosse. suavis re-
uerentia. Et si enī peccauerim? tui su-
mus. scēre magnitudinē tuā: et si nō
peccauerim? scām? qm̃ apud te sum?
cōputari. Nosse enī te cōsummata iusti-
tia est: et scire iusticiā et virtutē tuam.
radix impigralitatis. Nō enī in er-
rorem induxit nos hoīm male artis
cogitatio: nec umbra picture. labor
sine fructu. effigies culpa per varios
colores. cuius aspectus per insensato
cōcupiscentiā: et diligit moreue ima-
gines effigies sine aīa. Malos amato-
res digni sunt morte: qui spem habēt
in talibus: et qui faciūt illos: et qui di-
ligūt et qui tollūt. Sed et figulus molle
terā premiss laboriose fingit ad usus

nros unguoque vas: et de totē luto
 fingit que vnda sunt in vltim vasa:
 et similiter que hñs sūt coniecta. Hñs
 autem vasorū quis sit vltus inde est fi-
 gulus. Et cū labore vario deum fingit
 de eodem luto. ille qui paulo ante de te-
 ra factus fuerat: post pusillū educit
 se vnde acceptus est. repetit? anime de-
 bitum q̄ habet. Sed est cura illi nō
 quia laboratur? est. nec quoniam bre-
 uis illi vita ē: sed cōterat auitūctibz
 argētarijs: sed et erariōs imitatur: et
 gloriam p̄fert quoniam res super va-
 cuas fingit. Litis est enim cor ei? et
 terra sup vacua spes illius et luto vili-
 or vita ei? quoniam ignorauit qui se
 fingit: et q̄ inspirauit illi animā que
 operatur: et qui insufflauit ei spiritū
 vitalem. Sed et edimauerunt lulum
 esse vitam nōfram: et cōteratōnem
 vite cōspicitam ad lucum: et oportere
 vnde cūq; etiā ex malo acquirere. Hic
 enim scit se sup omēs delinq̄re: qui ex
 terre materia fragilia vasa et sculpsilia
 fingit. Omnes enim insipientes et in-
 felices supra modū anime supbi sūt
 inimici populi tu: et inxatē illi: qm̄
 omnia ydola nationum deos edima-
 uerunt quibus neq; oculorum vltus
 est ad videndum: neq; nares ad p̄-
 cipendum spiritū: neq; aures ad au-
 diendum: neq; digiti manū ad tra-
 ctandum: sed et p̄des eorum pigri ad
 ambulandum. Nemo enī fecit illos:
 et qui spiritum mutauit est is fingit
 illos. Nemo enim tibi similem homo
 poterit deum fingere. Cum enī sit mor-
 talis: mortuum fingit manibus in-
 iquis. Melior enī est ip̄e hñs quos mor-
 talis: quia ip̄e quidem vixit cū esset mor-
 talis: illi autem mōj. Sed et anima-
 lia miserrima colunt. Insensata enī

comparata hijs. illis sunt deteriora. Sed
nec aspectu aliquis et hijs animalibus
bona potest conspiciere. Effugerunt autem dei
laudum. et benedictionem eius. **xvii**

Propter hoc ⁊ hys similia passi sunt
digne tormenta: et per multitudi-
nem bestiarum determinati sunt. Pro qui-
bus tormentis bene disposuisti popu-
lum: quibus dedisti concupiscentiam delecta-
menti sui. nouum saporem etiam parasti eis
origonemtram: ut illi quidem concupi-
scentes etiam propter ea quod illis ostensa ⁊
missa sunt. etiam a necessaria concupiscen-
tia auerterentur. Ipsi autem in breui inopes
facti: nouam gustauerunt etiam. Opor-
tebat enim illis sine regulatione quod em-
superuenire. mentium recedentibus tiranni-
dum: hys autem tantum ostendere quod ad-
modum inimici eorum reuincantur. Et
tunc cum illis superuenit senta bestiarum ira-
moribus preuoluit: coluborum reuincan-
tant. Sed non in preuicio tua ira imman-
sic: sed ad correptionem in breui urbani
sunt: signum habentes salutis. ad com-
memorationem mandati legis tue. Qui enim
conuersus est non per hoc quod uidetur sa-
nabatur: sed per te omnium saluatorem.
In hoc autem ostendisti inimicis tuis:
quia tu es qui liberas ab omni malo.
Illos enim locustas ⁊ muscas occide-
runt mortuis: et non est inuenta sani-
tas anime illorum: quia digni erant ab
huiusmodi determinari. Filios autem
tuos nec draconum nec venenatorum vice-
runt dentes. Misericordia enim tua adueniens
sanabat illos. In memoria enim tui fi-
nium tuorum reuincantur: ⁊ velociter sana-
bant: cui etiam incoercens obliuioni
non possit tui adiutorio ui. Itaque ne-
que herida neque malagma sanauit eos:
sed tua domine fimo quod sanat omnia.
Tu es domine qui uitae ⁊ mortis habes

prostatem: et reducis ad portas mor-
tis: & reducis. Homo autē cecidit qui-
dam per malignā animā suā: & nō reiecit
spiritus non reieceretur nec reuocabit
animam que recepta ē: sed tuam ma-
num effugere impossibile ē. Nega uerō
enī nosse te impij p fornicudinem bea-
thij tui flagellati sūt: nouis aquis &
gradinibz & pluujs psecuti enī passi:
& p ignē consumati. Nō enī mirabile
erāt: in aqua q̄ omnia retinguit plu-
uis ignis ualebat. Vnde est enī orbis
iustorū. Quodā enim tpe mauerat
ignis ne comburentur q̄ ad impios
missi erant aialia: sed ut ipsi uidētes
scirent qm̄ de iudicio pascunt psecu-
tione. Et quodam tpe i aqua supra
virtutum ignis reardebat undiqz: ut
inquantum terre nationem reuenerat.
Pro quibz angelorū esca nutriti po-
puli tuum: & parati panem & celo pre-
stitisti illis sine labore om̄e delectame-
tum in se habentem: et omnis sapientie
suauitatem. Substantia enī tua dul-
cedinem tuam quam in filios habes
ostēdas: et desuēs uniuscuiusqz vo-
luntati: ad quod quisqz uolebat con-
uertatur. Nix autē & glacies sustine-
bant nūm ignis: & non calebant: ut
sciret quū fuit? inimicos reuenerat
ignis ardens in grandine et pluuia
coruscās. Hoc autem itum: ut nutri-
rent iusti. Ignis etiā fuit virtutū obli-
tus ē. Creatura cui ubi fadori desuēs
rearscit in cornū aduersus inimi-
cos: & lenior fit ad bñficiendū p hīs
qui in te cōfidūt. Propter hoc & tunc
omnia m̄figurata om̄niū uirtuū
gracie tue desuēbant ad uolūtatem
eorū qui a te delectati sunt: ut scirent fi-
lii tui quos dilexisti domine: qm̄ non
natiuitatis fructus pascit homine: sed

sermo tuus hos qui in te crediderunt
conseruat. Quod enim ab igne non po-
terat exterminari statim ab reliquo radio
solis calefactum talebat: ut notum
omnibus esset: quoniam oportet preuenire so-
lem ad benedictionem tuam: et ad orientem
lucis te adorare. Ingrati enim fides tan-
quam hiemalis glacies talebat: et di-
spiceret tanquam aqua super aqua. **XVII**

Magna sunt enim iudicia tua do-
mine: et inenarrabilia verba tua:
propter hoc indisciplinare aie errauerunt.
Dum enim perualia habet iniqui posse do-
minari nationi: sanctorum vinculis tene-
brarum et longe nodis compediti: induti
sub tedis fugitiui perire prouidentie in-
cuerunt: et dum putant se latere in obscuris
propter tenebrosam oblivionis velamen-
to dispersi sunt pauciores sperantes: et cum
admiratione nimia perturbati. Neque
enim que continebat illos spelunca sine
timore custodiebat: quoniam sonitus descen-
dens perturbabat illos: et plene missos
illis apparuit pauore illis prestantibus.
Et igitur quidem nulla vis poterat illis
lumen prebere: nec fixum limpide flam-
me illuminare poterat illam nodam
horrendam. Apparet autem illis sub-
itaneus ignis: timore plenus: et timore
perculsi illius que non videbatur faciem
estimabant deteriora esse quam non videban-
tur: et in agere artis appositi erant de-
rilius: et sapientie et glorie correptione cum
contumelia. Illi enim qui perirebant
timores et perturbationes se repellere ab
anima languente: hi cum deuili: pleni
timore languebant. Nam si nichil eos
ex monstris perturbabat: transiit anima
lium et serpentium sibilacione commoti:
tremebundi peribant: et aerem quem nulla
ratione quis effugere posset negant
se videre. Cum sit enim nimis nequitia:

dat testimonium condemnationi. Ben-
per enim pluit sua: perturbata consan-
tia. Nichil enim est timor nisi presumpti-
onis adiutorium: predictio cogitationis
auxiliorum. Et dum ab initio minor est
reprehensio: maior computat scientiam
sua causa. De qua tormentum prestat.
Illi autem qui in potentem venere non de-
er ab infimis et ab altissimis inferis
supervenient eundem somnum dormientes:
aliquando monstrorum reprobantur ti-
more: aliquando aie desiciebant tradu-
tione. Subitaneus enim illis et inspra-
tus timor supervenerat. Deinde si quis
ex illis decidisset: custodiebat in carcere
sine ferro reclusus. Si enim rusticus que-
rat aut pastor aut ager labor operam
sua occupat: esse: et effugibile susti-
nebat necessitatem. Una enim carentia
tenebrarum omnes erant colligati. Hinc
spiritus libilans aut inter spiritus artorum
ramos aut sonus suavis: aut vis
aque decurrens nimium: aut sonus vali-
dus precipitatus petarum: aut ludicrum
aialium: rursus inuisus: aut mugitus
valida bestiarum vox: aut resonans de al-
tissimis montibus echo. Desidentes faci-
ebat illos per timorem. Omnis enim orbis
terrarum limpido illuminabat lumine: et
non impediret operibus contineba-
tur. Solis autem illis supposita erat
gravis nox: ymago tenebrarum que
super ventura illis erat. Ipsi ergo sibi
erant graviores tenebris. **XVIII**

Sandis autem tuis maxima erat
lux: et hoc quidem vocem inimici
audiebant: sed figuram non videbant.
Et quia non et ipsi per eadem passi erant:
magnificabant te: et qui ante lesi erant
quia non ledebantur gratias agebant
tibi: et ut esset differentia: donum prestant.
Propter quod ignis ardentem columnam

dum habuerunt ignem viri: et solis sine
lesura boni hospitii prestantibus. Digni
idem illi carere luce et pati carere tene-
brarum quod indulos custodiebat filios tu-
os. Per quod incipiebat incorruptum legis
lumen sedulo dari: dum cogitaret iustorum
occidere infantes: et uno reprobo filio sed
liberato inradudione illorum misericordi-
nem filiorum abstulisti: et parit illos per di-
disti aquam validam. Illa enim vox ante
cognita est a patribus nostris: ut vere sciret
quibus iuramentis crederetur ante horum
essent. Suscepta est autem a populo tuo: sa-
nitatis quidem iustorum: iustorum autem
exterminatio. Sicut enim lesisti aduersa-
rios nostros: sic et nos proceras ma-
gnificasti. Absolve enim sacrificabat iu-
sti pueri bonorum: et infideli lege incor-
diam disposuerunt simili bona et ma-
la recepturos iustos: parci decantares
laudes. Resonabat autem inconvenerens
inimicorum vox: et flebilis audiebatur
placidus ploratorum infantium. Sibi autem pe-
na seu? cum domino afflictus est: et popu-
lari homo regi sibi passus. Simili-
ter ergo omnes uno nocte mortis mor-
tuis habebant innumerabiles. Nec enim
ad sepeliendum vivi sufficiebant: quoniam uno
momento quod erat peritior natio illorum
exterminata est. De omnibus enim non cre-
dentes propter beneficia: aut cum primis
fuit exterminium perimigentorum spoli-
derunt populum dei se esse. Cum enim quietum
silentium contineat omnia: et nox in suo
cursu medium iter haberet: omnipotens
sermo tuus domine reges de celo a re-
galibus sedibus durus debellator in me-
diam exterminum iterum perhibuit: gladius
autem infirmum imperium tuum portans:
et stans replevit omnia morte: et us-
que ad celum attingebat stans in terra.
Tunc continuo visus somniorum malorum

turbaverunt illos: et timores supervene-
runt insperati. Et alius alibi predictus se-
minum? propter quam morietur causam
demonstrabat mortis. Visiones enim
que illos turbaverunt hec premonebant:
ne insu hinc mala patiebantur perirent.
Terigit autem tunc et iustos reprobatio
mortis: et commotio in heremo facta est
multitudinis: sed non diu permansit ira
tua. Propterea enim homo sine spei a de-
preari pro populo: perferens servitutis sue
sunt oratione: et per incensum deprecari-
onem allegans: restitit ire et sine impo-
suit necessitati: ostendens quoniam tuus est
famulus. Hinc autem turbas non in vir-
tute corporis nec armatura potentie:
sed verbo illi qui se uidebat subiecit:
iuramenta parentum et testamentum
commemorans. Cum enim iam accua-
tum recidissent super altum mortui: in-
testitit: et amputavit imperium: et diuinit
illam quam ad viuos ducebat viam. In veste
enim poteris quam habebat totus erat orbis
terrarum: et parentum magnalia et quatuor
ordinibus lapidum erant sculpta: et
magnificencia tua in diademate capi-
tis illius scripta erat: hijs autem restitit
qui exterminabatur: et hec extimuit. Erat
enim sola reprobatio ire sufficiens. **XIX**

Impius autem usque in novissimum
sine misericordia ira supervenit.
Presciebat enim et futura illorum: quoniam
ipsi cum reuerti essent ut seduceret et cum
magna sollicitudine permississet illos:
consequerantur illos perire aduersus. Ad-
huc enim in manus haberes ludum et deplo-
rantes ad iniquum mortuorum ali-
am sibi assumpserunt cogitationem infir-
mitate: et quos rogantes precerant: hoc
tanquam fugiunda persequerantur. Du-
cebat enim illos ad hunc finem digna
necessitas: et horum que acciderant

et ad implebit thesauros illi. Conu-
mas non habet. et incedit timore dei: et
ne accesseris ad illu duplici corde. Ne
fueris ypocrita i conspectu hominu: et no
scandalizeris i labijs tuis. Accede in
illis ne forte cadas: et adducas aie tue
in honoratione: et reuelat de abscon-
sa tua: et in medio sinagoge elidat te:
qui accessisti maligne ad dominum:
et cor tuu plenu e dolo et fallacia. ¶

Illi accedes ad seruitutem dei: sta
in iusticia et in timore: et para-
tiam tua ad temptatione. Deprime cor
tuu et sustine: et inclina aurem tua et sus-
cipe verba intellectus: et ne festines in
temp obductionis. Sustine sustenta-
tiones dei: coniungere deo et sustine: ut
creseat in nouissimo vita tua. Omne
qd tibi applicitu fuerit accipe: et in dolo-
re sustine: et i humilitate tua paciencia
habe: qui in igne pbanur auru et ar-
gentu: homines vero receptibiles in
caminio humiliationis. Crede deo et
recuprabit te: et dirige viam tua et spe-
ra in illu. Serua timore illi: et in illo
verasce. Merentes dominu sustine:
et misericordia eius: et non defledaris
ab illa ne cadas. Qui timetis domi-
num credite illi: et no euacuabit mer-
ces vestra. Qui timetis dominu spera-
te in illu: et i oblatione veniet vobis
misericordia. Qui timetis dominum
diligite illu: et illuminabuntur corda
vestra. Respiciet filij nationes homi-
num: et scitote quia nullus sperauit i
dno: et confusus est. Quis enim pmasit
in mandatis eius: et deridit e? Aue-
rsus inuocauit eu: et despectus illu: Quo-
nia pius et misericors e deus: et remit-
tet i die tribulationis peccata: pcedor
est omnibus requiritibus se in veritate.
¶ Et duplici corde et labijs sceleris et

manibus malefactoribus: et peccati iura
ingredietur duabus vijs. ¶ Et dissolutio
corde: q no credit deo: et ideo no pegen-
tur ab eo. ¶ Et hys q pdiderunt sustinen-
tiam: et qui deriderunt vias rectas: et
diuenerunt i vias prauas. Et quid fa-
ciunt cum inspicere reperit dominus:
Qui timet dominu no erit incredi-
bilis verbo illius: et q diligunt illum
conseruabunt verbu illius. Qui timet do-
minu inquirent que beneplacita sunt
ei: et qui diligunt eum replebunt lege
ipsius. Qui amant dnm spaciabunt
corda sua: et in conspectu illi sandifica-
bunt animas suas. Qui timet dnm
custodiant mandata illius: et pacien-
tiam habebunt usq ad inspectionem
illius dicentes. Si penitencia no ege-
rimus inciderimus in manus domini:
et non in manus hominum. Secun-
dum enim magnitudinem illius: sic
et misericordia illi: cum ipso est. ¶

Elij sapientie ecclesia iustoru: et
natio illor obedientia et dilectio.
Iudiciu pris audire filij: et sic facit ut
salui sint. Deus nu ignorauit patre
in filijs: et iudiciu matris requirens
firmavit in filios. Qui diligit deum
regorabit pro peccatis: et continebit se ab
illis: et in oratione dies exaudietur: et
sicut qui thesaurizat ita et qui hono-
rificat matrem sua. Qui honorat pa-
trem suu iocundabitur in filijs: et in die
orationis sue exaudiet. Qui honorat
patrem suu vita viuet longiore: et qui
obedit patri refrigerabit matrem. Qui
timet dominum honorat parentes:
et quasi dominis seruiet hys qui se
generant. In opere et sermone et omni
pacencia honora patre tuu ut superari
at tibi benedictio a deo: et benedictio
illi in nouissimo manet. Benedictio

pris firmat domos filioru: maledictio
autem matris eradicat fundamenta. Ne
glorieris in contumelia patris tui: no
enim est tibi gloria sed confusio. Gloria
enim hominis ex honore patris sui: et
dedecus filij: patet sine honore. Fili
sustipe similitudinem patris tui et no con-
fiteris eum in vita illius: et si defecerit
sensu: omnia da: et ne spernas eum in
tua virtute. Elemosina enim patris no
erit in oblivione. Nam pro peccato
matris redimetur tibi bonu: et in iusti-
cia edificabit tibi: et i die tribulationis
comemorabit tui: et sicut i sereno gla-
ries: soluent peccata tua. Quam ma-
le fame est qui derelinquit patre: et est
maledictus a deo qui exasperat matrem.
Fili in mansuetudine opera tua pice:
et super hominum gloriam diliges.
Quanto magis es humilia te in
omnibus: et cora deo inuenies gratia:
qui magna potentia dei solius: et ab
humilibus honoratur. Alidra te ne
queris: et fortiora te ne seruiatus fi-
ris: sed que pcepit tibi deus illa cogi-
ta semper: et in pluribus opinionibus ei
ne fueris curiosus. Non est enim tibi ne-
cessariu ea que abscondita sunt vide-
re oculis tuis. In superuacuis rebus no
li scrutari multipliciter: et in pluribus ei
opibus no eris curiosus. Plurima enim
super sensum hominu ostensa sunt tibi.
Stultos enim supplantauit suspicio il-
loru: et in vanitate decinuit sensus il-
loru. Cor durum habet male in no-
uissimo: et qui amat periculū in illo
peribit. Cor ingredies duas vias no
habebit successus: et prauiters i illis
scandalizabit. Cor nequa grauabit
in doleribus: et peccator adiciet ad pe-
randu. Sinagoge hyboru non erit
sancta: scire enim pro eradicabitur

in illis: et non intelligetur. Cor sapien-
tis intelligitur in sapientia: et auris bo-
na audiet cu omni concupiscencia sapien-
am. Sapiens cor et intelligibile absti-
nebit se a peccatis: et i operibus iusticie
successus habebit. Ignem ardentem exin-
guit aqua: et elemosina resistit peccatis:
et deus pspedor est ei qui reddit gra-
tiam. Meminit in posterum: et in ge-
ralis sui inueniet firmamentu. ¶

Illi elemosina pauperis ne defau-
des: et oculos tuos ne transuer-
tas a paupere. Animam elurientem ne
despicias: et no exasperes paupre i ino-
pia sua. Cor inopis ne afflixeris: et no
protrahas daci angustiam. Rogatione
tribulati ne abicias: et no auertas
faciem tua ab egro. Ab inope ne auer-
tas oculos tuos: propter iram: et no relin-
qrens tibi retro maledicere. Maledi-
centis enim tibi in amaritudine aie ex-
audietur despectio illi: et exaudiet autem
eum qui fecit illu. Congregationi pau-
peru affabile te facito: et presbitero hu-
milia animam tua: et magnato humi-
lia caput tuu. Declina paupre sine re-
sticia aurem tua: et redde debitū tuum:
et responde illi pacifice in mansuetudi-
ne. Libera eum qui iniuriā patitur de
manu superbi: et non acide feras i aia
tua. In iudicando esto pupillis mise-
ricors ut pater: et p viro matre illoru:
et eis tu velut fili: altissimi obediens:
et miserebitur tui magisq mater. Sa-
pientia filijs suis vitam inspirat: et sus-
cipit inquirentes se: et pibit in via ius-
tie. Et qui illa diligit diligit vitam:
et q vigilauerit ad illa cōpleuent pla-
corem eius. Qui tenuerint illam vitam
hereditabunt: et quo introibit bene-
dixit deus. Qui seruierit ei obsequentes
erunt deo: et eos qui diligunt illam

diligat deus. Qui audit illam iudica-
bit gentes: et qui intuetur illam pma-
nebit cōfident. Si crediderit ei pma-
nebit: et hereditabit illam: et erit in cōfir-
matione creature illorū: quā in tempta-
tione ambulat cum eo: et in primis eli-
git eum. Timorē et metum et pationē
inducet sup illū: et cruciabit illū in tri-
bulatione doctrine sue donec temperet
eum in cogitationibz suis: et cedat ani-
me illius. Et firmabit illum: et iter ad-
ducat directū ad illum: et leuificabit il-
lum: et deuudabit illi absconsa sua: et
thesaurizabit sup illum scientiam et
intellectū iusticie. Si autē oberrauerit
derelinquet eum: et tradet eum in ma-
nus inimici sui. Fili cōserua tempus:
et deuita a malo. Pro anima tua ne
cōfundaris dicere verū. Est enī cōsilio
adducto peccatum: et est cōsilio ad-
ducens gloriā et gratiā. Ne accipias
faciem aduersus faciem tuā: nec aduer-
sus aīam tuā mediari. Ne reuerberis
proximū tuū i casu suo: nec retineas
verbū i te salutis. Nō abscondas sapi-
entiā tuā i decore tuo. In lingua enī sa-
piētia dinoscitur: et sensus et scientia et
doctrina i verbo sentiat: et firmamen-
tum in opribz iusticie. Non contradi-
cas verbo veritatis ullomodo: et de-
mendatio inuentionis tue confun-
dere. Non confundaris confiteri pec-
cata tua: et ne subicias te omni homi-
ni pro peccato. Noli resistere cōtra fa-
ciem potentis: nec conuers conuersa idū
fluij. Pro iusticia agitare p aīa
tua: et usq; ad mortē recta p iusticia:
et deus repunguabit pro te inimicos
tuos. Noli citat esse in lingua tua: et
inutilis et remissus i opribz tuis. No-
li esse sicut leo i domo tua euerrens do-
mesticos tuos: et opprimes subiectos

tibi. Non sit porrecta manus tua ad
accipiendū et ad dandū collecta. **N**
oli adardere ad possessiones in-
quas: et ne dixeris i michi suffici-
ens vita. Nichil enim poterit i te vin-
dide et obductionis. Ne sequaris in
fortitudine tua concupiscentiā cordis
tui: et ne dixeris. Quomō potui: aut
quis me subiciet ppter facta mea? De-
us autem vindicans vindicabit. Ne
dixeris. Peccavi: et quid michi accidit
esse? Alacris enī est patiens reddi-
tor. De pccatu peccatorū noli esse sine
metu: neq; addicias pccatū sup pccatū:
ne dicas. Misericordia dñi magna est:
multitudinis peccatorū meorū misere-
bitur. Misericordia enī ira ab illo ri-
to pxiānt: et in peccatores respicit
ira illius. Ne tardes cōueri ad domi-
num: et ne differas de die in diē. Subi-
to enī veniet ira domini: et in tempore
vindide dispdet te. Noli anxius esse
in diuersis inuicibz: non enī proderit
tibi i die obductionis et vindide. Nō
venies te i omne ventum: et nō eas
in omne viam. Sic enim omnis pec-
cator probatur i duplici lingua. Esto
firmus in via domini et i veritate sen-
sus tui et scientia: et prosequatur te ver-
bum pacis et iusticie. Esto mansuetus
ad audiendū verbū dei ut intelligas:
et cum sapientia proferes responsum
verū. Si est tibi intellectus responde
proximo: sin autē manus tua sit sup
os tuū: ne capiaris in verbo indis-
plinato et confundaris. Honor et glo-
ria in sermone sentiat: lingua vero im-
prudētis subuersio est ipsius. Non
appellāis furtiū i vita tua: et lingua
tua ne capiaris i cōfundaris. Sup su-
rem enī est cōsilio et penitētia: et denota-
tio pessima sup bilinguē: furtatori

autem odiū et inimiciā et cōtumelia.
Iusticia pusillū et magnū sibi. **N**
oli fieri p amico inimicus pxi-
mo. Improprietū enī et cōtume-
liā malus hereditabit: et omnis pec-
cator inuidus et bilinguis. Non te re-
tollas i cogitatione anime tue velut
taurus ne forte elidatur virtus tua
per stulticiā: et folia tua comedat et
fructus tuos pdat: et relinquaret ve-
lut lignum aridum in heremo. Ani-
ma enī nequā dispdet et quise habet:
et in gaudiū inimici dāt illū: et dedu-
et in forem impiorū. Verbum dulce
multiplicat amicos et mitigat inimi-
cos: et lingua eucharis i bono homine
abundabit. Multi pacifici sunt tibi:
et cōsiliari: sit tibi vñ de mille. Si possi-
des amicū i temptatione posside eū: et ne
facile credas ei templum. Est enī amicū
secūm tempus suū: et non pmanebit
in die tribulationis. Et ē amicū qui
cōuertitur ad inimiciā: et est amicū
qui odiū et rixā et cōuicia deuudabit.
Est autē amicū fortis mente: et non per-
manebit in die necessitatis. Amicus
si pmanescit fixus: erit tibi quasi coe-
qualis: et in domesticis tuis fiducia-
liter ager. Si humiliauerit se conuer-
te et a facie tua absconderit se: vnani-
men habebis amicitia bonā. Ab ini-
micis tuis separare: et ab amicis tuis
attendere. Amicū fortis fidelis pxi-
mo: qui autem inuenit illum inuenit the-
saurū. Amico fideli nulla est cōpara-
tio: et non ē digna ponderatio auri
et argenti cōtra bonitatem fidei illius.
Amicus fidelis medicamentum vite
et immortalitatis: et qui metunt do-
minum inueniunt illum. Qui timer
deum eque habebit amicitia bonā:
quoniam secūm illum erit amicū

illius. Fili a iuuentute tua recipere do-
ctrinā: et usq; ad canos inuenies
sapientiā. Quasi is qui arat et qui se-
minat accede ad eā: et sustine bonos
fructus illi. In ope enī ipsius requi-
laborabis: et cito edes de generatio-
nibus illius. Quam aspera est nū-
m sapientia indolis hominibz: et
non pmanebit in illa pcora. Quasi
lapidis virtus probatio erit in illis:
et non demorabitur proicere illā. Sa-
piētia enim doctrine secūm nomē
est eius: et non est multis manifesta.
Quibz autē cognita est pmanet usq;
ad cōspetū dei. Audi fili et accipe con-
siliū intellectus: et ne abicias consilium
meū. Inice pedem tuū in conpedes il-
lius: et intorques illius collum tuum.
Subice humerū tuū et porta illam: et
ne accideris vinculis eius. In omni
animo tuo accede ad illā: et i omni vir-
tute tua cōserua vias ei. Inuestiga il-
lam et manifestabitur tibi: et continēs
factus ne derelinquas eā. In nouissi-
mis enim inuenies requiem in ea: et
conuertetur tibi in oblationem. Et
erit tibi cōpedes ei in pxiōne forti-
tudinis et bases virtutis: et torques
illius in stolam glorie. Decor enim
vite est in illa: et vincula illius alliga-
tura salutis. Stola glie indues eam:
et coronā gratulationis impones ti-
bi. Fili si accenderis michi dilces eā: et
si accomodaueris animū tuū sapiē-
tis. Si inclinaueris aure tuā recipies
doctrinā: et si dilegeris audire sapiē-
tis. In multitudine prebiterorū pru-
dentium sta: et sapientie illorū te corde
coniūgere: ut omne narrationem dei
possis audire: et proverbia laudis
non effugiant a te. Et si videris senla-
tum euigila ad eum: et gradus pxiōne

illi? reuerat pes tuus. Logitatu tuum
habe i pceptis dei: i mandatis illi? ma-
xime assidu? esto: i ipse dabit tibi cor:
i concupiscetia sapientie dabit tibi. **U**

Noli facere mala et nō te apprehen-
dere: discide ab iniquo et defi-
cient mala abs te. Fili non semines
mala in sulcis iniusticie: et nō metes
ea in septuplū. Noli querere ab homi-
ne duratum: neq; a rege cathedra ho-
noris. Non te iustifices ante deum
quoniam agnitor cordis est ipse: et
penes regem noli velle videri sapiens.
Noli querere fieri iudex nisi valeas vir-
tute irumpere iniquitates: ne forte re-
timeas faciem potentis: et ponas
scandalum in agilitate tua. Non pec-
ces in multitudine civitatis: nec te in-
mistas in pplū: neq; alliges dupli-
cia peccata. Nec enim in uno eris im-
munis. Noli esse pusillanimis i ani-
mo tuo: regorare et facere elemosinam
ne despicias. Ne dicas in multitudi-
ne munerū meorū respiciet deus: et offe-
rente me deo altissimo. Munera mea
suscipiet. Non irideas hominem in
amaritudine anime: est enim qui hu-
miliat et exaltat circumspexit deus.
Noli amare mendaciū aduersus fra-
trem tuum: neq; in amicū simili fac-
ias. Noli velle mendari omne mendaci-
um: assiduitas enim illius nō ē bona.
Noli verbosus esse i multitudine prebi-
torum: et non iters verbū in oratio-
ne tua. Nō oderis laboriosa opera: et
rificationē creatā ab altissimo. Nō
te reputes i multitudine indisciplina-
torū: memento ire qm non tardabit.
Humilia valde spiritū tuū: quoniam
vindicta carnis impij ignis i venis.
Noli pvaricari in amicū pecuniam
differentem: neq; fratē tuū harissimū

auro spreueris. Noli discedere a muli-
ere sancta et bona quam fortius es
in timore domini: gratia enī viretū-
die illius sup aurū. Non leas flumē
in veritate operantem: neq; meretrici-
um dancem animā suā. Securus san-
cti sit tibi dilect? quasi anima tua:
non defraudes illū i libertate: neq; in-
pen derelinquas illum. Peccata tibi
sunt adende illis: et si sunt vilia pfe-
uerent apud te. Filij tibi sūt erudi illos:
i cura illos a pueritia illos. Filie tibi
sunt serua corpus illarū: et non osten-
das hilaritatem faciem tuā ad illas. Tra-
de filiā et grande opus feceris: et ho-
mini sancto da illā. Mulier si est tibi
secundum animā tuā nō picias illā:
odibili non credas te i toto corde tuo.
Honora patrem tuū: et genitricem ma-
tris tue ne obliuiscaris. Memento quo-
niam nisi per illos natus nō fuisses:
et retribue illis quomodo et illi tibi.
In tota anima tua time dominū: et
sacerdotes illius sanctifica. In omni
virtute dilige eū q te fecit: i ministris
eius ne derelinquas. Honora deum
ex tota aīa tua et honorifica sacerdo-
tes: et purga te cū brachijs. Da illis
partē sicut mandatu est tibi pntias
et purgationis: i de negligentia tua
purga te cū paucis. Datū brachiorū
tuorū et sacrificiū sanctificationis offe-
res domino et initia sanctorū: et pau-
peri porrigē manū tuā ut pñciat pñi-
ciā i benedictio tua. Gratia dat? i con-
spetu omnis viventis: et mortuo nō
prohibeas gratiā. Nō desis ploran-
tibus i consolacōne: et cū lugētibz ābula.
Nō te pigeat visitare infirmū: et hys
enī i dilectione firmaberis. In omnibz
operibus tuis memorare nouissima
tua: i interitū non peccabis. **U**

Non litiges cū hoīe potēte: ne for-
te incidas i man? illi? Nō cōten-
das cum viro locuplete: ne forte cōtra
te constituat litem tibi. Multos enim
pdidit aurū et argentū: et usq; ad cor
regū extendit et cōuertit. Non litiges
cum homine linguato et non flexes
in ignem illius ligna. Non cōtumi-
es homini indoto: ne male de pge-
nie tua loquatur. Ne despicias hīem
auertentem se a peccato: neq; imprope-
res ei. Memento qm omnes i corrup-
tione sum? Ne spernas hīem i sua
senectute: et enim ex nobis senescunt.
Noli de mortuo inimico tuo gaude-
re: sciens quoniam omnes moriamur:
et in gaudiū volum? venire. Ne despi-
cias narrationē prebitorū sapientū:
i in puerijs rois cōuersare. Ab ipsis
enim discis sapientiā et doctrinā intel-
led? et secutū magnatis sine querela.
Nō te pñciat narracō seniorū: ipsi enī
didicerunt a patribz suis. Quoniam
ab ipsis discis intellectū: et in tempore
necessitatis dabis respōsū. Nō incen-
das carbonēs peccatorū arguens eos:
i ne incendaris flāma ignis peccatorū
illorū. Ne cōtra facies des cōsumeliosus:
ne sedat quasi indigator oxi tuo. Nō
li fenerari homini fortiori te: q si fene-
raueris quasi pñciū habe. Nō spon-
deas sup virtutem tuā: q si spolpon-
deris quasi restitues cogita. Nō iudi-
ces cōtra iudicem: quoniam secundum
quod iusti est iudicat. Cum audace
non eas in via: ne forte grauet mala
sua in te. Ipse enī secundū voluntatē
suam vadit: et simul cū Rulida illi?
peries. Cum iracūdo nō facias rixā
et cum audace non eas in desertum:
qm qsi nichil est ante illum sanguis:
et ubi nō est adiutoriū elider te. Cum

facis cōsiliū non habeas: non enim
poterunt diligere nisi que eis placeant.
Corā retraneo ne facias cōsiliū:
nescis enī qd pariet. Nō omī homini
cor tuum manifestes: ne forte inferat
tibi gratiā fallā i cōuicet tibi. **U**

Non zelus mulierem sinus tui: ne
ostēdat sup te maliciā doctrine
nequam. Nō des mulieri potestati
anime tue: ne ingēdiat i virtute tua i
cōfundaria. Ne respicias mherē mli-
uolā: ne forte inīdas in laqos illius.
Cū saltatice ne assidu? sis nec audi-
as illam: ne forte preas in effratia
illius. Virgine ne cōspicias: ne forte
scandalizetis in decore illius. Ne des
fornicarijs animā tuā i vllorū: ne pias
te et hereditatem tuam. Noli circum-
spicere in vicis ciuitatis: nec oberrare
ris i placis illius. Plueret facies tuā a
mherē cōpra: et ne circūspicias specē a-
liena. Propt specē mheris mli pñciū:
et ex hoc concupiscetia quasi ignis exar-
desit. Omnis mulier que ē fornicaria
quali stercus in via ab omnibz ptere-
untibus concultabitur. Speciem mu-
lieris alienę multi ammirati: reprobi
facti sunt: colloquū enī illius quasi
ignis exardescit. Cum aliena muliere
ne sedas omnino: nec accubas cum
ea sup cubitū: et non alacris cū illa
in vino ne forte dedinet cor tuum in
illā: et sanguine tuo labaris in pñci-
onē. Ne derelinquas amicū antiquū:
nouus enī non erit similis illi. Vinū
nouū amic? nouus: veterascit: et cū
suauitate bibes illud. Non zelus gla-
riam et opes peccatoris: non enī scis
que futura sit illius subuersio. Non
placeat tibi iniuria iniustorū: scies qm
usq; ad inferos non placebit impijs.
Longe abesto ab homine potestatem

habente occidendi: et nō suspicaberis
timorem mortis. Et si accideris ad il-
lum noli aliquid committere: ne forte
aufficat vitā tuam. Communionem
mortis scito: quoniam in medio lahorū
ingredieris: et sup̄ dolentū arma am-
bulabis. Secundū virtutē tuam: ca-
ue te a primo tuo: et cum sapientibz
et prudentibz trada. Viti iusti sunt ti-
bi conuine: et in timore dei sit tibi glo-
riatio: et in sensu sit tibi rogatio
dei: et omnis enarratio tua in prece-
ptis altissimi. In manu artificū opte-
ra laudabuntur: et princeps p̄puli
in sapientia sermonis sui: in sensu ve-
ro seniorum verbum. Terribilis est in-
civitate sua homo linguosus: et tene-
rarius i verbo suo odibilis erit. **U**-
nde sapiens iudicabit p̄pulum suum: et
principat⁹ sensati stabiles erit. Secundū
iudicium p̄puli sit et minister ei⁹: et qua-
lis rector est civitatis: tales et inhabi-
tantes in ea. Rex insipiens p̄det p̄pulum
suum: et civitates inhabitabuntur p̄ sen-
sum prudentiū. In manu dei potestas
terre: et execrabilis omnis iniquitas
gentiū: et valem redorem in tpe susci-
bit sup̄ illam. In manu dei potestas
hominis: et sup̄ faciem scribe imponet
honorē suū. Omnis iniurie p̄ximi
ne memineris: et nichil agas i op̄ibz
iniurie. Odibilis corā deo ē et homini-
bus supbia: et execrabilis ois iniquitas
gentiū. Regni a ḡte i gentē transeat
propter iniustitias et iniurias et cō-
micias et diversos dolos. Avaro au-
tem nichil est selectius. Quid supbis
terra et cinis? Nichil est iniquius quā
amare pecuniā. Viti enī et animā suā
venalem habet: quoniam in vita sua
proiecit iustitiam suā. Omnis potest⁹
brevis vita: languor p̄lixior gravat

medicum. Brevis languorū precidit
medic⁹: sic et rex hodie est: et cras ma-
rieur. Cum enī morietur homo: hū-
ditabit serpentes et bestias et venere.
Initiū supbie hominis apostat⁹ a
deo: quoniam ab eo q̄ fecit illū recte cor-
rius: quoniam initiū peccati est omnis
supbia. Qui tenuerit illā adimplebit
maledictio: et subvertet eum in finem.
Propterea rehonoravit domini⁹ con-
uent⁹ malorū: et destruxit eos usq; in
finem. Bedes dūq; supboz destruxit
de⁹: et sedere fecit mites pro eis. Radice⁹
gentiū supbarū arefecit de⁹: et plantavit
humiles et ip̄s ḡtibz. Terras gentiū
eruit dñs: et p̄didit eas usq; ad funda-
mentū. Arefecit et ip̄s et dissipavit eos:
et cellare fecit memoriā corū a terra.
Memoriā supboz p̄didit deus: et reli-
quit memoriā humiliū sensu. Nō
est creata hominibz superbia: neq; rea-
tūdia nationi mulier. Semen homi-
num honorabitur hoc qd̄ timet deū:
semen autē hoc rehonorabitur quod
p̄terit mād̄ ara domini. In medio sca-
tū rector illorū honorē: et q̄ timet dñm
erunt in oculis illius. Gloria divini
honoratorū et pauperū timor dei est:
nō despicere hominē iustū pauperem:
et nō magnificare virū peccatorem
diuite. Magnus est iudex et potens ē
in honore: et nō ē maior illo q̄ timet
deum. Brevis sententia liberi servient: et
vir prudēs et disciplinat⁹ nō mueru-
rabit corrept⁹: et infius nō honora-
bitur. Noli extollere te in faciendo ope-
re tuo: et noli cundari in tpe angustie.
Melior est qui op̄atur et abundat in
omibz: quā qui gloriatur et eget pane.
fili in mansuetudine serva animam
tuā: et da illi honorē secundū meri-
tum suū. Peccatē i animam suam

quis iustificabit? Et q̄s honorificabit
rephorantem animam suam? Pau-
per gloriatur p̄ disciplinam et timo-
rem suum: et est homo qui honorifi-
catur p̄pter substantiā suam. Qui au-
tem gloriatur i paupertate: quāto ma-
gis in substanda. Et qui gloriatur
in substantia: pauperat⁹ veretur. **S**-
apientia humiliat et exaltabit ea-
p̄t illi⁹: et i medio magnatorū
colodere illi faciet. Non laudes virū
in visu suo. Brevis i volantibz apis:
et initiū dulcoris habet feudus illius.
Ne gloriaris i vestitu tuo: nec in die
honoris tui extollaris. Quoniam mira-
bilis oia altissimi solus: et gloria et
absoluta i iusta oia illius. Multū ty-
ranni sederit i throno: et i suspicabilis
portavit diadema. Multi potentes
oppressi sunt valde: et gloriosi traditi
sunt in manus altiorū. Privilij inter-
rogas ne vituperes quēq; et cū interro-
gaveris corrip̄ iuste. Privilij audias
ne respondeas verbū: et in medio seni-
orū ne adicias loqui. De ea re que te
nō molestat ne ceteris: et in iudicio
peccantiū ne cōsistas. Fili ne i multis
sint adus tui: et si dives fueris nō eris
immunis a delicto. Si enim secutus
fueris nō apprehendes: et nō effugies si
p̄cureris. Est homo laboras et festi-
nans et dolens impius: et tantoma-
gis non abundabit. Est homo mar-
cidus egens recuperatione plus defici-
ens virtute et habundans paupertate:
et oculus dei respexit illum in bono et
eregit eum ab humilitate ip̄ius: et ex-
altavit caput eius: et mirati sunt in
illo multi et honoraverūt deum. Bo-
na et mala vita et mors: paupertas
et honestas: a deo sunt. Sapientia

disciplina et scētia legis apud dñm:
dilecto et vie bonorū apud ip̄m. Error
et tenebre p̄coribz cōcreata sunt. Qui
autē egulat in malis cōfessur⁹ i ma-
lo. Dato dei iustis p̄manet: et p̄fect⁹ il-
li⁹ successus habebit in eternū. Est q̄ lo-
cupletatur parce agendo: et hec pars
mercedis illi⁹ in eo qd̄ dicit. Qui enī re-
quiem michi et nunc manducabo de
bonis meis solus: et nescit qd̄ temp⁹
pretereat et mors appropiquet: et relin-
quat omnia alijs: et morietur. Bēa
in testamento tuo: et i illo colloquere:
et in opere mandatorū tuorū verescere.
Ne manseris i op̄ibz peccatorū. Con-
fide autem in deo: et mane i loco tuo:
facile ē enī in oculis dei subire honesta-
re pauperem. Benedictio dei i mercedem
iusti festinat: et in honore veloci pro-
cessus illi⁹ feuditur. Ne dicas: quid
est michi op⁹? et q̄ erunt michi et hoc
bona? Ne dicas. Sufficies michi lū-
et quid et hoc pessimabor? In die bo-
norū ne immemor sis malorū: et i die
malorū ne immemor sis bonorū: quā
facile ē corā deo i die obitus retribu-
re unicuiq; scdm vias suas. Malicia
hore oblivioni facit luxurie magne:
et in fine hominis denudatio op̄etū
illius. Ante mortē ne laudes homi-
nem quēquā: quā i filijs suis agnosci-
tur vir. Non omnē hominē inducas
in domū tuā: multe enī sunt insidie
dolos. Sicut enim erudiat p̄ordia
fecacium et sicut perdit⁹ inducitur in
caueam et ut caprea i laqueū sit et cor
supboz: et sicut prosperior videns ca-
sum p̄ximi sui. Bona enim in mala
cōvertens insidiatur: et i electis impo-
net maculam. Ab scēntilla enī una
augetur ignis: et ab uno doloso au-
getur sanguis: homo vero peccator

sanguini insidiatur. Attende tibi a
pessimo fabricat enim mala: ne forte
inducat super te sublationem in
perpetuum. Admitte ad te alienige-
nam et subvertet te in turbine: et ab-
alienabit te a vijs proprijs. **xi**

Benefecis scito cui feceris: et erit
gratia i bonis tuis multa. Be-
nefac iusto et inuenies retributionem
magna: et si non ab ipso: certe a dño.
Non est ei bene qui assiduus est in ma-
lis: et elemosinas nō danti: quoniam
aleissimū odio habet peccatores: et mi-
serus est penitentibus. Da misericordi-
et ne suscipias peccatorem: et impijs
et peccatoribus reddet vindictā: custodi-
etis eos in diem vindicte. Da bono
et non receperis peccatorem: benefac humi-
li et non dederis impio. Prohibe pa-
nes illi dare: ne in ipsis potentior te
sit. Nam duplicia mala inuenies in
omnibus bonis quicūq; feceris illi: quo-
niam et aleissimū odio habet peccato-
res: et impijs reddet vindictam. Non
agnosceris in bonis amicis: et non
absconderis in malis inimicis. In
bonis viri inimici illius: in tristitia
et in malicia illius: amicus agnitus est.
Nō credas inimico tuo in finem. Sicut
enim eramentū: eruginat nequitia il-
lius: et si humiliatus vadat curuus
abice animū tuū: et custodi te ab illo.
Non statuas illum pedes te nec sede-
at ad dexterā tuam ne conuersus stet
in loco tuo: ne forte conuersus i locum
tuū inquirat cathedrā tuā: et in nouis-
simo cognoscas verba mea: et in timo-
ribus meis stimuleris. Quis misce-
bit incantatori a serpente pulso: et o-
mnibus qui appropiāt bellis? Sic
et qui committatur cū viro iniquo: et ob-
volutus est in peccatis ei. Una hora

tecum permanebit: si autem declinaue-
ris non supportabit. In labijs suis
indulcat inimicū: et i corde suo insidi-
atur ut subvertat te in fouea. In o-
culis suis lacrimatur inimicū: et si inue-
nit tempus: nō facietur sanguine:
et si incurrerint tibi mala: inuenies tū
ille priorē. In oculis suis lacrima-
tur inimicū: et quasi adiuuās suffodi-
et plantas tuas. Caput suum mo-
uebit et plaudebit manu: et multa su-
per te commutabit vultū suū. **xii**

Qui trigerit pīrē iniquitatis ab ea:
et si commutauerit superbo indu-
et superbia. Pondus super se tollit qui ho-
nestiori se communicat: et ditione te ne
socius fueris. Quid communicabit ca-
tebus ad ollam? Quando tui se tolli-
fecit cōtingetur. Diues inuitē ager
et franebit: pauper autē leuis tacebit.
Si largitus ei fueris assumeret te: et si
non habueris declinet te. Si habes
commutet tecū et euacuat te: et ipse nō
dolebit super te. Si necessariū illi fueris
supplēbit te: et subridens spem dabit
narrans tibi omnia bona et dicit quid
opus est tibi: et cōfundet te i abis suis.
donec te repudiet bis et ter: et i nouis-
simo deridet te. Et postea videns deri-
linguit te: et caput suum mouebit ad
te. Humiliare deo: et respecta manus
eius. Attende ne seductus in stulticiā
humilitatis. Noli esse humilis i sapi-
entia tua: ne humiliat in stulticiā
seductus. Aduocatus a potentiore
discede: et hoc enim magis te aduo-
cabit. Ne improbus sis: ne impinga-
ris: et ne longe sis ab eo: ne eas i obli-
uionem. Ne retinea: et equo loqui cū
illo: nec credas multis verbis illius.
Et multa enim loq̃la temptabit te: et
subridēs inrogabit te. De absconditijs

tuis immitis animū illi? cōseruabit
verba tua: et non perdet de malicia et
de viculis. Laue tibi: et attende diligen-
ter auditui meo: quoniam cū subitione
tua ambulas. Audies vero verba illa
quasi i somnis vide: et uigilabis omni
uita tua. Dilige deum: et imitōra illū
in salute tua. Omne animal diligit
simile sibi: sic et omnis homo primum
sibi. Omnis caro ad similem sibi con-
iungit: et oīs homo sibi sui sociabit.
Si communicabit lupus agno aliquan-
do: sic pīrō iusto. Que cōmunicatio
sando homini ad canem: aut q pars
bona diuini ad pauperē? Genatio le-
onis onager in heremo: sic et palusa
sunt diuini pauperes. Et sicut abomi-
natio i superbo humilitas: sic et reuera-
tio diuini paup. Diues cōmor? con-
firmatur ab amicis suis: humilis au-
tem cum ceciderit repellitur et a notis.
Diuis decepto multi recuperatores:
locutus est superba: et iustificauerit illū.
Humilis deceptus est: insuper et argu-
itur. Locutus est seculare: et non est ei da-
tus locus. Diues locutus est et omnes
cacerunt: et verba illius usq; ad nubes
perducent. Pauper locutus est: et dicitur.
Quis est hic? Et si offenderit: subuer-
tent illū. Bona est substantia cui non
est peccatū in cōscientia: et nequissima
est paupertas in ore impij. Et hōis im-
mutat facie illi? siue i bona siue i ma-
la. Vestigiū cordis boni et facie bonā
difficile inuenies: et cū labore. **xiii**

Beatus vir qui nō est lapsus ver-
bo re ore suo et nō est stimulat
in tristitia delicti. Felix qui nō habuit
animi sui tristitiā: et nō recidit ab spe
sua. Viro cupido et tenax sine ratione
i stulticia: et homini limido ad qd aui:
Quod accuat re animo suo iniuste

alijs congregat: et in bonis illi? alius
luxuriabitur. Qui sibi nequā est cui
alijs bonis erit? Et non iocundabitur
i bonis suis. Quis sibi inuiderit nichil
est illi nequus: et hęc redditiō malicie
illi. Et si benefecerit ignorāter: et nō vo-
les facit: et i nouissimo manifestat ma-
liciam suā. Nequā est oculis limidit:
et auertens faciem suam: et despicens
animam suam. Infacibilis oculis
cupidi in parte iniquitatis: nō faci-
abitur. donec cōsumat arefacies ani-
mam suā. Oculis malis ad mala:
et non facietur panis: indigens et
in tristitia erit super mesam suā. Noli si
habes benefac tecū: et deo dignas ob-
lationes offer. Memore esto quoniam
mors non tardat: et testamētū infe-
rior: quia demonstratū est tibi. Testa-
mentū enī hui? mundi morte morie-
tur. Ante mortem benefac amico tuo:
et scdm vires tuas epporriges da pau-
peri. Non defrauderis a die bono: et
particula diei boni nō te pretiat. Non
ut alijs reliques dolores et labores tu-
os. In diuisione sortis da et accipe:
et iusticia aīam tuā. Ante obitū tuū
operare iusticiā: quoniam nō est apud
inferos inuenire cibū. Omnis caro si-
cut fanū ueterascet: et sicut foliū seculi
cans i arbore viridi. Alia generatur
et alia deiciuntur: sic generatio carnis
et sanguinis: alia finit: et alia nascit.
Omne opus corruptibile in fine defi-
et et qui illud operatur ibit cum illo.
Et omne opus electum iustificabitur:
et qui operatur illud honorabitur i
illo. Beatus vir qui in sapientia mo-
rabitur: et qui i iusticia meditabitur:
et in sensu cogitabit circūspeditionē dei.
Qui cogitat vias illius i corde suo:
et i absconditis suis intelligēs: mās

post illam quasi investigator: et iussu illius consistens. Qui respicit per feras illius: et in ianuis illius audient. Qui requiescit iuxta domum illius: et in parietibus illius figens palum. Statu et casulam suam ad manum illius: et requiescit in casula illius bona per eum. Statuer filios suos sub regimine illius: et sub ramis illius morabitur. Protegetur sub regimine illius a feroce: et in gloria eius requiescit. **XX**

Qui timet dnm faciet bona: et qui contemnit eum iusticie apprehendet illam: et dominabit illi quasi mater honorificata: et sibi mlier a virginitate suscipiet illum. Libabit illi pane vite et intelledus: et aqua sapientie salutaris potabit illi. Et firmabitur in illo: et non confundetur: et conuincetur illi et non confundetur: et exaltabit illum apud proximos suos. Et in medio ecclesie aperiet os eius: et adimplebit illi spiritus sapientie et intelledus: et stola glorie vestiet eum. Honorificabit et exultatione chel aurizabit super illi: et nomine eterno hereditabit illi. Homines stulti non apprehendent illam: et homines sensati obuiabunt illi. Homines stulti non videbunt eam: longe enim abest a superbia et dolo. Viri mendaces non erunt illius memores: et viri veraces inuenientur in illa: et succellum habebunt usque ad inspektionem dei. Non est speciosa laus in ore peccatoris: quoniam a deo profecta est sapientia. Sapientie enim dei astabit laus: et in ore fidei abundabit: et dominator dabit eam illi. Non dixeris: per deum abest: quoniam odit ne feceris. Non dicas ille me implanauit: non enim necessarij sunt ei homines impij. Omne peccamentum erroris odit dominus: et non erit amabile timens eum. Deus ab initio constituit

hominem: et reliquit illi in manu consilij sui. Adiecit mandata et precepta sua. Si volueris mandata conseruare conseruabit te: et in perpetuum fidei pacem seruare. Apposuit tibi aquam et ignem: ad quod volueris porrigere manum tuam. Ante hominem vita et mors: bonum et malum. Quod placuerit ei dabitur illi: quoniam multa sapientia dei: et fortis in potentia: videns omnes sine intermissione. Oculi domini ad timentes eum: et ipse agnoscit omne opus hominis. Menium madauit impie agere: et nemini dedit spacium peccandi. Non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium: et inuoluitur. **XXI**

Ne iocundaris in filiis impijs si multiplicentur: nec obledaris super ipsos si non est timor dei in illis. Non credas vite illorum: nec respereis in latrores eorum. Melior est enim vnus timens deum: quam mille filij impij. Et utile est mori sine filiis: quam relinquere filios impios. Ab vno sensato inhabitabit parua: et a tribus impijs deseret. Multa talia vidit oculus meus: et fortiora horum audiuit auris mea. Quis in agoga peccantium respiciet ignis: et in gente incredibili respiciet ira. Non reuerentur pro peccatis suis antiqui gigantes qui destrudi sunt confidentes sue virtuti: et non peperit peregrinationi illorum sed percussit eos: et reuertat eos per superbia ubi illorum. Non misericors est illis coram gente perdens: et extollent se in peccatis suis. Et sicut secenta milia pedum qui congregati sunt in duricia cordis sui: si vnus fuisset reuertatus mirum si fuisset immunitus. Misericordia enim et ira est cum illo: potens exoratio: et effundens iram secundum misericordiam suam: sic cor redit illius: hominem secundum opera

sua iudicat. Non effugiet in rapina peccator: et non retardabit sustentia misericordia facientis. Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum: et secundum intelledum peregrinationis illius. Non dicas: A deo abscondit: et ex summo quis opus mei memorabitur. In ipso magno non agnoscit. Qui est enim anima mea in terra inuoluita creatura. Ecce celum et celi celos: abyssus et vniuersa terra et qui in eis sunt conspectu illius: conuenerunt: montes simul et colles: et fundamenta terre: et cum conspiceret illa deus tremore conuenerunt. Et in omnibus hijs inuoluitur est cor: et omne cor intelligit ab illo: et vias illius quis intelligit. Et procella quia iter oculus vidit hominis: et plurima illius opera sunt in absconditis: sed opera iusticie eius quis enuntiabit aut quis sustinebit. Longe enim est testamentum a quibusdam: et interrogatio hominum in consummatione est. Qui minorat corde cogitat inania: et vir impii et reus cogitat multa. Audi me fili et discere disciplinam sensus: et in verbis accende in corde tuo: et dicam in equitate disciplinam et seruabo maxime sapientiam: et in verbis meis accende in corde tuo: et dico in equitate spiritus: virtutes quas posuit deus in opera sua ab initio: et in veritate enuncio sententiam eius. In iudicio dei opera ipsius ab initio: et ab institutione hominum ipsorum distinxit partes illorum: et invidia eorum: et gentibus suis. Creauit opera illorum: nec eluserunt nec laborauerunt: et non distiterunt ab operibus suis. Vnusquisque proximo sibi non angustabit usque in eternum. Non sis incredibilis ubi illi. Post hec in terra deus respicit: et impleuit illa bonis suis. Anima aut

omnis vitalis deuotauit ante faciem ipsius: et ipsa iter reuoluit illorum. **XXII** **D**eus creauit de terra hominem: et secundum imaginem suam fecit illi. Et iter conuertit illi in ipsam: et secundum se vestiuit illi virtute. Flumen dicitur et tempus dedit illi: et dedit illi prestatem eorum que sunt super terram. Posuit timorem illius super omnem carnem: et dominatus est bestiis et volatilibus. Creauit et ipso adiutorium simile sibi: consilium et linguam et oculos et aures et cor dedit illis cogitandi: et disciplina intelledus repleuit illos. Creauit illis scientiam spiritus: sensum impleuit cor illorum: et mala et bona ostendit illis. Posuit desum ipsorum super coram illorum: ostendit illis magnalia operum suorum ut nomine laudationis collaudent: et gloriari in mirabilibus illius: et magnalia enarrant operum eius. Addidit illis disciplinam: et legem vite hereditauit illos. Testamentum etiam constituit cum illis: et iusticia et iudicia sua ostendit illis. Et magnalia honoris eius vidit oculus illorum: et honoris uocis audierunt aures illorum: et dixit illis. Accedite ab omni iniquo. Et madauit illis: unicuique de proximo suo. Vie illorum coram illo sunt semper: non sunt absconle ab oculis ipsius. In unaquaque genere ipso reuertit: et pars dei illi facta est manifesta. Et omnia opera illorum velut sol in conspectu dei: et oculi eius sine intermissione inspicientes in vijs eorum. Non sunt absconla testamenta per iniquitatem illorum. Et omnis iniquitas eorum in conspectu dei. Eleemosina viri sibi sicut dicitur: cum ipse et gratia spiritus quasi pupillam reseruat: et postea resurget et retribuet illis retributionem unicuique in rapue ipsorum: et constituit in inferiores partes terre. Penitentibus autem dedit viam iusticie:

et confirmavit deficientes sustinere: et
destinavit illis sortem veritatis. Con-
vertite ad dominum et relinque peccata
tua: precare ante faciem domini: et mi-
nime offendicula. Convertite ad dominum
et auertere ab iniusticia tua et nimis
odito execrationem: et cognosce iustitiam
et iudicia dei: et ita in sorte propitiam
et orationis altissimi dei. In partes va-
de seculi sancti: cum vivis et danabz
confessione deo. Non demeritis i erro-
re impiorum: ante mortem confite. A mor-
tuo quasi nichil preter confessionem. Confite-
beris vivis: vivis et sanus confiteberis
et laudabis deum: et gloriaberis in
misericordiis eius. Quia magna mise-
ricordia domini: et propitiam illius
conventibus ad se. Nec enim omnia pos-
sunt esse in hominibus: quoniam non est
immortalis filius hominis: et i vani-
tate malicie placuerit. Quid lucidius
sole? Et hic deficit. Aut quid nequius re-
cogitavit caro et sanguis? Et hoc argu-
etur. Virtute altitudinis celi ipse con-
spicit: et omnes homines ita et cetera. **XXV**
Qui vivit in eternum creavit omnia
simul. Deus solus iustificabit:
et manet invidus regis in eternum. Quis
sufficit enarrare opera illius? Quis enim
investigabit magnalia eius? Virtute
aut magnitudinis eius quod enuncia-
bit? Aut quis adducit enarrare miseri-
cordiam eius? Non est minuire neque ad-
dere: nec est invenire magnalia dei. Cum
consummaverit homo tunc incipiet: et
cum quieverit operabitur. Quid est homo
et quod est gratia illi? et quod est bonum aut
quid nequam illi? Numerus dies homi-
num ut multum centum anni: sicut gutte a-
que maris deputati sunt: et sicut calcu-
lus arenae. Sic egrediuntur anni in die eius. Pro-
pter hoc patres est deus in illis: et effudit

super illos misericordiam suam. Vidit
presumptionem cordis eorum quoniam mala est:
et cognovit subversionem illorum quoniam
nequa est. Ideo adimplevit propiti-
am actionem suam in illis: et ostendit illis
viam equitatis. Misericordia hominis
dura primum suum: misericordia autem dei super
omnem carnem. Qui misericordiam habet
docet et erudit: sicut pastor gregem suum. Mi-
serator recipiens doctrinam misericordi-
am: et qui festinant in iudicio eius. Fi-
lii hominis non des querelam: et i omni
dono non des iustitiam verbi mali. Non
ne ardorem refrigerabit ros? Sic et
verbum melius quam datus. Nonne erit
verbum super datum bonum? Sed verum
cum homine iustificato. Sicut autem
improprabit: et datus indisciplinatus
rabescere facit oculos. Ante iudicium
para iustitiam tibi: et antequam loquaris
disce. Ante linguam adhibe medianam:
et ante iudicium interroga tripsum: et i
conspectu dei iuvenies propitiacionem. An-
te linguam humilia te: et in tempore
infirmitatis ostende correctionem tu-
am. Non impediaris orare semper:
ne veteris usque ad mortem iustificari:
quoniam merces dei manet in eternum.
Ante orationem para animam tuam:
et noli esse quasi homo qui temptat
deum. Memento ire in die consummatio-
nis: et tempus recitacionis i correctione
facies. Memento pauperis in te
abundantem: et necessitate pauperis
in die divitiarum. A mane usque ad ves-
peram immutabitur tempus: et hec omnia
citata in oculis dei. Homo sapiens in
omnibus metuit: et in diebus delictorum at-
tender ab inertia. Omnis autem agnos-
cit sapientiam: et inveniendi eam dabit
confessionem. Sentari in verbis: et ipsi sa-
pienter egerunt: et intellexerunt veritatem

et iustitiam: et imploraverunt propitiam et in-
dignam. post concupiscentias tuas non eas:
et a voluntate tua auertere. Si prestes
aure tue concupiscentias eius: faciet te in
gaudium inimicis tuis. Ne oblecteris i
urbis: nec in modis. Assidua enim est
commisio eorum. Ne fueris mediocrius in
commotione te fenore: et non est tibi nichil i
seculo. Eius enim invidus vite tue. **XXV**
Oportet ebriosus non locupleta-
bitur: et qui spernit modica palati
decidet. Vinum et mulieres apostatate
faciunt sapientes: et arguent sentatos:
et qui se iungit fornicariis erit nequam.
Putredo et venere hereditabunt illum:
et regnetur in exemplum maius: et tolle-
tur de numero animarum. Qui credit
cetero levis corde est: et minorabitur:
et qui delinquit in animam suam insu-
per habebitur. Qui gaudet ad iniqui-
tatem de notabitur: et qui odit correptionem
minuetur vita: et qui odit loqua-
torem retingit malitiam. Qui peccat
in animam suam non penitebit: et qui ig-
noscitur in malitia de notabitur. Ne
iteris verbum durum et nequam: et non mino-
raberis: amico et inimico noli narra-
re sensum tuum: et si est tibi delictum noli
denudare. Audiet enim te et custodiet
te: et quasi defendens peccatum odiet te:
et sic aderit tibi semper. Audisti verbum
adversus proximum tuum: commorietur in
te: idem quoniam non te diruper. A fa-
cie ubi paritur fati: tanquam genuit par-
tus infans. Sagitta infixa fenori ca-
nis: sic verbum in corde stulti. Corripe a-
micum: ne forte non intellexerit et dicat
non feci: aut si fecerit: ne iterum addat fa-
cere. Corripe proximum ne forte non dixe-
rit: et si dixerit ne forte iterum. Corripe
amicum: sepe enim fit commissio: et non
omni obsequio credas. Est qui labitur lingua

sua: sed non re animo. Quis est enim
qui non delinquit in lingua sua?
Corripe amicum antequam comminueris: et
da locum timori altissimi: quia omnis sa-
piencia timor dei. Et in illa timere de-
um: et in omni sapientia dispositio le-
gis. Et non est sapientia nequicie dis-
ciplina: et non est cogitatus peccato-
rum prudentia. Est prudentia nequicia
et in ipsa execratio: et est insipiens qui
minuitur sapientia. Melior est homo
qui minuitur sapientia: et debiles sen-
su in timore dei: quam qui abundat sen-
su et transgreditur legem altissimi. Est so-
lertia certa et ipsa iniqua: et est qui emit-
tit verbum certum enarrans veritatem.
Est qui nequiter humiliat se et interi-
ora eius plena sunt dolo: et est iustus
qui se nimium submittit a multa humi-
litate: et est iustus qui indinat faciem
suam et fugit non videre se quod ignora-
tum est. Et si ab imbecillitate virum
veretur peccare: si inveniret tempus ma-
le facienda male faciet. Et visu cognos-
citur vir: et ab occultu faciei cognosci-
tur sensus. Amicus corporis: et vilis
denuus: et ingressus hominis: enunciat de illo.
Est correctio medorum i ira commeliosus:
et est iudicium quod non phatur esse bonum:
et est tacet et ipse est prudens. **XXVI**
Quam bonum est arguere quam irasci
et contentum i oratione non phi-
bere. Concupiscentia spadois deurgina-
vit inveniunt. Sic qui facit per vim iudici-
um iniquum. Quam bonum est correptionem
manifestare penitentiam: sic enim effugi-
es voluntarium peccatum. Est tacet qui
invenitur sapiens: et est odibilis qui
proterax est ad loquendum. Est autem ta-
cens et non habens sensum loquere: et est ta-
cens sciens tempus apti reponis. Homo
sapiens tacebit usque ad tempus:

lasciu? autē et imprudens nō seruabit
tempus. Qui multis uisur uerbis le
dit animā suam: et qui potestare sibi
sumit indigne odietur. Est processio i
malis viro indisciplinato: et ē inuen
tio in detrimentū. Est datus quod nō
ē utile: et ē datus cui? retributio duplex.
Est propter gloriā minoratio: et ē qui
ab humilitate leuabit caput. Est qui
multa redimat modico precio: et resti
tuens ea in septuplū. Sapiens in ver
bis seipsum amabilem facit: gratie au
tem fatuorum effundetur. Datus insipi
entis non eris utilis tibi: oculi enī illi
us septemplex sunt. Efigua dabit et
multa improprebit: et apertio oris
illius inflammatio ē. Hodie feneratur
quis: et cras repperit: et odibilis ē homo
huiusmodi. Fatuus nō erit amicus: et nō
erit gratia in bonis illius. Qui enim
edunt panem illius false lingue sunt.
Quociens et quāti iridebūt eū? Neq;
enim quod habendū erat directo sen
su distribuit: similiter et quod non erat
habendū. Lapsus false lingue quasi
qui in pavimento cadens: sic casus il
lorum malorum. festinanter uenient homo
archaris quasi fabula uana: et in ore
indisciplinatorū assidua erit. Ex ore
fatuū reprobabitur parabola: non enī
dicit illam in tempore suo. Est qui ve
ratur pre inopia peccare: et in rege sua
stimulabitur. Est qui pder animam
suam pre confusione: et ab impruden
tia psonē pder eā: psonē autē acceptio
ne pder se. Est q pre dusione pmitit
amico: et lucratus ē eū inimicu gratis.
Obprobriu nequā i homine mēdaciū:
et in ore indisciplinatorū assidue erit.
Piorior fur: quā assiduitas viri men
daci: pditionem autē ambo heredita
bunt. Mores hominū mendaciū sine

honore: et confusio illorum nō ipse sine
intermissione. Sapiens i uerbis pro
ducit seipsum: et homo prudens pla
cebit magnatis. Qui operatur terrā
suā inaltabit aceruū frugū: et q opera
tur iusticiā ipse exaltabit: q uero place
tur magnatis: effugiet iniquitatē. Egetia
et dona exēcat oculos iudicum: et quasi
mur? in ore auertit correctiones eorū.
Sapientia abscondit et thesaur? inuisibilis:
que utilitas in uerisq; Melior est qui
celat insipientiā suā: quā homo qui
abscondit sapientiam suam. **XXI**

Fili peccasti: nō adicias iter: sed
de priscinis deprecare ut tibi di
mittunt. Quasi a facie colubri fuge
pca: et si accesseris ad illa suscipies e.
Dentes leonis dentes eius: interficien
tes animas hominū. Quasi rūphea
bis acuta omnis iniquitas: plage il
lius non est sanitas. Oburgatio: et
iniurie annullabūt substantiā: et do
mus q nimis locuplet ē annullabit
superbia: sic libtaria superbi radicabit.
Deprecatio pauperis ex ore ulq; ad au
res ei? pueniet: et iudicium festinatio
aduenerit illi. Qui odit corruptionem
uestigiū est peccatoris: et qui timet de
um conuertetur ad cor suum. Notus a
longe potens lingua audaci: et sensa
tus sūt labi se ab illo. Qui edificat do
mum suam impendit alienis: quasi
q colligit lapides suos i hienē. Sup
pa collecta sinagoga peccantiū: et con
summatio illorum flamma ignis. Via
peccantiū cōplantata lapidibz: et in
fuit illorum infecti et tenebre et pene. Qui
custodierit iusticiā: cōtinebit sensum
eius: consummatio timoris dei: sapi
entia et sensus. Non eruditur: q non
est sapiens in bono. Est autē insipien
tia que abundat in malo: et non est

sensus ubi ē amaritudo. Sapiens sa
entia tanq; inundatio abundabit:
et consiliū illius sicut fons uite pma
net. Cor fatui quasi uas confectum:
et omne sapientiā non tenebit. Verbu
sapiens qdūq; audierit laus lauda
bit: et adiecit: audierit luxuriosus: et dis
plicebit illi: et piciet illud post dorsū
suum. Narratio fatui quasi sarcina i
illam: nam i labijs sensati inueniet gra
tia. De prudentis queritur in ecclesiā:
et uerba illi? cogitabūt i cordibz suis.
Tanq; dom? determinata sic fatui sa
pientia: et scientia insensati inenarra
bilis uerba. Compedes in pedibz do
ctrina stulto: et quasi uincula manūū
sup manū dextam. Fatuus in risu in
altat uocem suā: uir autē sapiens uix
tacit? rēdebit. Ornamentū aureū pru
denti doctrina: et qsi brachiale i brachi
o dextero. Pes fatui facilis i domum
proximi: et homo peritus confundet
a psona potentis. Stultus a fenestra
respiciet in domū: uir autem eruditus
foras stabit. Stulticia hōis ausulta
re p ostiū: et prudens grauabitur cōu
melia. Labia imprudentiū stulta nar
rabūt: uerba autem prudentiū statera
pōdebūt. In ore fatuorum cor illorum:
et in corde sapientiū os illorum. Dū ma
ledixit impius diabolum maledixit
ipse animā suam. Stultus cōinquin
abit animā suam et in omnibz odi
etur: et qui pmanerit odiosus erit. ta
cit? et sensat? honorabitur. **XXII**

In lapide luteo lapidat piger: et omne
loquetur sup illi? assignationē. De ster
core hominum lapidat? ē piger: et omnis
qui tergerit eum reuertet manū. Con
fusus patris ē de filio indisciplinato:
filia autē fatua i uaniloquio fiet. Fi
lia prudens hereditas viro suo: nam

que confundit: cōtumelia est genitori.
Et patre et uirū confundit audax: et ab
impijs non minorabitur: ab uerisq;
autem inhonorabitur. Musica in lu
du importuna narratio: flagella et do
ctrina in omni tēpore sapientia. Qui
docet fatuū: quasi q cōglutinat testa.
Qui narrat uerbu nō audienti: quasi
qui excitat dormientē de graui somno.
Cum dormiente loquitur q enarrat
stulto sapientiā: et in fine narrationis
dicit. Quis est hic? Supra mortuū
plora: defecit enī lux eius: et supra fa
tuū plora: defecit enim sensus ei?. Mo
dicum plora supra mortuū: quoniā
requirit. Requiescimi enī nequissima
uita: sup mortem fatui. Luct? mortuū
septem dies: fatui autē et impij omne
dies uite illorum. Cum stulto ne multū
loquaris: et cum insensato ne abieris.
Serua te ab illo ut non molestiā ha
beas: et non cōinquinaberis i peccato
illi. Desiste ab illo: et inuenies requi
em: et non accidiaberis i stulticia illi.
Sup plumbū quid grauabitur? Et
quod illi aliud nomē quam fatuus?
Arenā et salem: et massam feri facili?
est ferre: q hominē imprudentē et fatu
um et impiū. Sicut loramentū ligne
um colligatū fundamento edificiū nō
dissoluetur: sic et cor confirmatū i co
gitatione consilij. Cogitat? sensati: i
omni tempore uel metu nō depraua
bitur. Sicut ornatus arene sus i pa
ricie limpidus: et sicut palea in recellis.
et cetera sine impensā posita contra
faciem uenti non pmanebūt: sic et cor
timidū i cogitatione stulti cōtra imp
tum timoris nō resistet. Sicut cor re
pidū in cogitatione fatui omni tēpore
non metuet: sic et qui in pceptis dei
pmanet semp. Pungis oculū deducit

larmas: et q̄ p̄ngit cor p̄fert sensu.
Mittens lapides in volatilia dicit il-
la: et qui conuincitur amico dissoluit
amicitiā. Ad amicum: si p̄duxeris
gladiū non desperes: ē enim regressus
ad amicum. Si aperueris os triste ne
metuas: ē enim recordatio: excepto con-
uicio et improprio et superbia et mi-
seria reuelatione et plaga dolosa. In
hīs omnibz effugiet amicus. Fide pos-
sides cum amico in paupertate illi: ut
in bonis illius letaris. In tempore tri-
bulationis illi: p̄mane illi fidelis: ut
in hereditate illius coheres sis. Ante
ignem ramini vapor et fumus ignis
i altatur: sic et ante sanguine maledi-
cta et contumelie: et mine. Amicus salu-
tare non confundaris. A facie illius
non me abscondam: et si mala michi
euerit p̄ illū sustinebo. Omnis qui
audiet tacebit se ab eo. Quis dabit
ori meo custodiā: et sup labia mea si-
gnaculū certum: ut non cadā ab ipis
et lingua mea perdat me? **xxii**

Domine pater et dominator vite
mee ne derelinquas me in cogi-
tatu et consilio eoz: nec sinas me cade-
re i illa reprobratione. Quis supponit
i cogitatu meo flagellā: et in corde meo
doctrinā sapientie: ut i ignorationibz
eoz nō parcam michi: et nō appareāt
delicta eoz: et ne adiunctat ignoran-
tie mee et multiplicentur delicta mea
et peccata mea abundent: et incidam
i conspectu aduersariorū meoz: et gau-
deat inimicus meus. Domine pater
et deus vite mee ne derelinquas me i
cogitatu illorū. Extollentiā oculorū me-
orū ne dederis michi: et omne desideriu
auerte a me. Aufer a me uentris con-
cupiscentias: et concubitus: et auertere
ne apprehendat me: et anime reuerenti

et infirmite ne tradas me. Doctrinā
oris audite filij: et qui custodierit illā
non periet labijs suis: nec scandaliza-
bitur i operibz nequissimis. In pau-
tate sua apprehenditur peccator: et sup-
er et maledictus scandalizabitur i illi.
Iuramentū non assuecat os tuū: mul-
ti enim casus in illa. Nominatō uo-
ci non sit assidue in ore tuo: et nomi-
nibz sanctorū ne admittaris: quoniam
noti eris inimicis ab eis. Si autē tu
sepius interrogatus assidue a uiuore
nō minuitur: sic omnis iurans et no-
minatus in toto a peccato nō purga-
bitur. Vir multū iurans implebitur
iniquitate: et non discedet a domo
illi: plaga. Et si frustauerit fratrem
delictū illi: supra ipm erit: et si dissimi-
lauit delinquit dupliciter: et si in rati-
onē inducit nō iustificabitur. Reple-
bitur enim retributione dñi illius.
Est et alia loq̄la contraria mori: nō
inueniatur i hereditate iacob. Geni-
a misericordibus omnia hec autem
tut: et i delictis nō voluprabat. In di-
sciplinose loq̄le nō assuecat os tuū:
est enim in illa uerbu peccati. Memen-
to patris et matris tue: in medio enim
magistrorū consistis: ne forte obliui-
scatur te deus in conspectu illorū: et aspi-
ritate tua infatuatus improprium
patris: et malitias nō nasci: et di-
em ueritatis tue maledicta. Homo
assuetus i uerbis improprij: i omnibz di-
ebz suis nō reudietur. Duo genera ab-
imdat in peccatis: et tertiū adducit iā
et p̄ditionē. Anima callida q̄si ignis
ardens: nō extinguetur donec aliquid
glutiat: et homo nequam in ore car-
nis sue: non desinet donec incendat
ignem. Homini fornicario omnis pa-
nis dulcis: nō fatigabit tras gredien-

usq; ad finem. Omnis homo q̄ trans-
greditur ledum suum contemnet in
animā suam et dicens quis me uidet:
tenebre circumdant me et parietes co-
perit me et nemo circūspicit me quē
veror: delictos meos nō memorabit
altissimū: et non intellegit qm̄ omnia
uidet oculus illius: qm̄ repellit a se ti-
more dei huiusmodi hominis timor
et oculi hominū timentes illū: et nō co-
gnouit qm̄ oculi dñi multiplex luci-
diores sup solē sūt: circūspicientes o-
mnes vias hominū et p̄fundū abyssī: et ho-
minū corda: inuenientes in absconditas
partes. Domino enim deo atq; creatur
tur omnia sunt agnita: sic et post per-
secutum respicit omnia. Vir et i placeis
ciuitatis vindicabitur: quasi pullus
equi: fugabitur: et ubi non sperauit
apprehendetur. Et erit decus omnibz:
eo qd non intellegit timorem domini.
Sic et mulier omnis relinques virū
suum: et teneas hereditatem ex alieno
matrimonio. Primo enim in lege al-
tissimi incredibilis fuit: et scdo uirum
suum dereliquit: tercio i adulterio for-
nicata est: et ex alio viro filios statuit
sibi. Hec in ecclesiā adducitur: et in fi-
lios eius respicietur. Non tradat filij
eius radices: et rami eius non dabit
fructum. Et derelinquet in maledictū
memoriā illius: et decus illius non
delebit. Et agnoscat qd derelictū sūt: qm̄
nichil melius est qd amor dei: et nichil
dulci⁹ qd respicere i mandatis domini.
Gloria magna ē sequi dominū: logi-
tudo enim dñi assumet ab eo. **xxiii**

Sapientia laudabit animā suā:
et in domino honorabitur. Et
in medio populi sui gloriabitur: et in
ecclesijs altissimi aperiet os suū. Et i
conspectu virtutis illius gloriabitur:

et in medio populi sui exaltabitur. Et
in plenitudine sancta admirabitur: et
i multitudine electorū habebit laudem:
et inter benedictos benedicetur dicens.
Ego ex ore altissimi p̄dixi: primoge-
nita ante omnē creaturam. Ego sed i
celis ut oriretur lumen indeficiens: et
sicut nebula tegi omnē carnem. Ego i
altissimis habitauit: et thronus meus
in columna nubis. Virū celi circūui
sola et p̄fundū abyssī penetrant: et in
fludibus maris ambulant: et i omni
terra feci. Et in omni populo: et i omni
genere primatū habui: et om̄i excellen-
tium et humilium corda uirtute cal-
caui. Et in hīs omnibz requiem que-
siui: et in hereditate domini morabor.
Tunc precepit et dixit michi creator o-
mnium: et qui creauit me requieuit i
tabernaculo meo: et dixit michi. In ia-
cob inhabitat: et in israhel hereditare:
et in electis meis mitte radices. Ab in-
itio et ante secula creata sum: et usq;
ad futurū seculū non desinā: et in ha-
bitatione sancta corā ipso ministravi.
Et sic in syon firmata sūt: et i ciuitate
sanctificata similiter requieuit: et in ihe-
rusalē potestas mea. Et radicaui i po-
pulo honorificato: et i partes dei mei
hereditas illius: et in plenitudine san-
ctorū deitatis mea. Quasi cedrus exalta-
ta sum in libano: et quasi cipressus i
monte syon. Quasi palma exaltata
sum in cades: et quasi plantatio rose
i iericho. Quasi oliua speciosa i cam-
pis: et quasi platan⁹ exaltata sūt iuxta
aquā i plateis. Sicut cinamomū et
balsamū aromatizans odore dedit:
quasi mirra electa dedi suauitatem odo-
ris. Et quasi storax et galban⁹: et un-
guis et gutta: et quasi libanus non
incisus vaporant i habitatione meā:

et quasi balsamū non mixtum odor meus. Ego quasi thesaurus recondi ramos meos: et rami mei honoris et gratie. Ego quasi vitis fructificavi huiusmodi odoris: et flores mei fructus honoris et honestatis. Ego mater pulchre dilectionis et timoris. et affectionis. et laude spei. In me gratia omnis vite et veritatis: in me omnis spes vite et virtutis. Transite ad me omnes qui corripistis me: et a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis: et hereditas mea super mel et favum: memoria mea in generationes seculorum. Qui edunt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. Qui audit me non confundetur: et qui operantur in me non peccabunt: qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite: et testamentum altissimi et agnitionis veritatis. Legem mandavit moyses in preceptis iustitiarum: et hereditatem domini iacob et israhel promissiones. Posuit david puerum suum regitare regem et ipso fortissimū: et in throno honoris sedentem in sempiternū. Qui implet quasi philosophi sapientiam: et sicut tigris in diebus novis. Qui adimplet quasi iustitiam: et qui multiplicat quasi iordanis in tempore messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem: et assistens quasi puer in die vindicande. Qui pascit primus scire ipsam: et infirmior non invigabit eam. In mari enim abundabit cogitatio eius: et consilium illius in abisso magna. Ego sapientia effudi flumina: ergo quasi fons aque immense de flumine. Ego quasi flumens doris: et sicut aqueductus regni a paradiso. Dixi rigabo ortum plantationum: et inebriabo partem mei fructum. Et ecce

factus est michi rames abundans: flumens meus appropinquavit ad mare. Quoniam doctrinā quasi autelucanū illumino omnibus: et enarrabo illā usque ad longinquū. Penetrabo omnes infiores partes terre: et inspiciā omnes dormientes: et illuminabo omnes sperantes in domino. Adhuc doctrinā quasi prophetiā effundā: et relinquā illā quælibet sapientiā: et non desinam in progenies illorum usque in evum sanctorum. Videte quoniam non solum michi laboravi: sed omnibus requirētibz veritatē. **xxv** In tribus placitum est spiritui meo: que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum: et amor proximo: et vir et mulier bene sibi consentientes. Tres species odit anima mea et aggesserat valde anime illorum: pauperem superbū: et divitem mendacem: et senem fatūm et insensatum. Que in iuventute tua non congregasti: quomodo in senectute tua invenies ea? Quā speciosum canicini iudiciū: et presbiteria cognoscere consiliū. Quā speciosa veteranis sapientiā: et gloriose intelledus et consilium. Corona setum in multa precia: et gloria illorum timor dei. Nonne insuspirabilia cordis magnificasti: et decimū dicam in lingua hominibus. Homo qui iocundatur in filiis suis: et videtur subfusione inimicorum suorum. Beatus qui habitat cum muliere sancta: et qui lingua sua non est lapsus: et qui non secedit indignis se. Beatus qui invenit amicum verum: et qui enarrat iusticiam auri audienti. Quā magis qui invenit sapientiā et scientiā: sed non est super timentem deum. Timor dei super omnia se supponit. Beatus homo: cui donatum est habere timorem dei. Qui tetet illū: cui assimilabitur:

Timor dei initium dilectionis eius: fides autem initium agglutinationis ei. Omnis plaga tristitia cordis est: et omnis malicia nequitia mulieris. Et omne plagam et non plagā videbit cordis: et omne nequitia et non nequitia mulieris: et omne obdudū et non obdudū odientur: et omne vindicta et non vindicta inimicorum. Non est caput nequitie super caput colubri: et non est ira super irā mulieris. Comorari leoni et draconī placebit: quā habitare cum muliere nequā. Nequitia mulieris immutat faciem eius: et obsecrabit vulum suum tanquam vultus: et quasi lacum ostendet in medio proximorum. Ingenitum vir eius: et audientis suspiravit modicum. Brevis omnis malicia super maliciā mulieris: fors peccator cadat super illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani: sic mulier linguata homini quieto. Ne respicias in mulieris specie: et non concupiscas mulierem in specie. Mulieris ira et irrecutencia et consilio magna. Mulier si pmarū habeat: coraria est viro suo. Cor humile et facies casta: et plaga mortis: mulier nequā. Manus debiles et genua dissoluta: mulier que non beatificat virum suum. In muliere initium factum est peccati: et per illam omnes morimur. Non de aque tue regium nec modicum: nec mulieri nequā venā pcedi. Si non ambulaveris ad manū tuā: confundet te in conspectu inimicorum. A carnibus nris abscede illā: ne semper te abutatur. **xxvi** Mulieris bone beatus vir: numerus enim annorum illorum duplex. Mulier fortis oblectat virū suum: et annos vite illius in pace implebit. Pars bona mulier bona: in parte bona timetium dei dabit viro pro factis bonis.

Divitis autem et pauperis cor bonum: in omni tempore virtus illorum hilaris. A tribus timuit cor meum: et in quarto facies mea metuit. Delatūra civitati et collectione populi et caluniam mendacem: super mortem omnia gravia. Dolor cordis et ludus: mulier zelotipa. In muliere zelotipa flagellum ligue: omnibus communicans. Sicut hominum quod movetur: ita et mulier nequam: qui tenet illā: quasi qui apprehendit scorpionē. Mulier ebriosa ira magna: et contumelia et turpitudine illius non regetur. Fornicatio mulieris in extollenda oculorum: et in palpebris illius agnosceretur. In filia non adūte se firma custodiā: ne inuenta occasione abutatur se. Ab omni irreverentia oculorum eius cave: et ne miretis si te neglexerit. Sicut viator sitiens ad fontem os aperiet: et ab omni aqua prima bibet: et contra omnē palū sequebitur: et contra omnē sagittam aperiet pharetram donec deficiat. Gracia mulieris sedule delectabit virū suum: et ossa illius impinguabit. Disciplina illius datū dei est. Mulier sensata et tacita: non est immutatio erudite anime. Gratia super gratiam: mulier sancta et pudorata. Omnis enim ponderatio non est digna continentis anime. Sicut sol oriens mundo: et altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamentū domus eius. Lucerna splendens super cancellum sanctū: et species faciei super etatem stabilem. Columnæ auree super plantas stabiles mulieris. Fundamenta eterna supra petra solidā: et mandata dei in corde mulieris sancte. In duobus contritatum est cor meum: et in tertio iracundia michi advenit. Vir

bellator deficiens p inopia: et vir sen-
satus contemptus: et qui transgredit
a iusticia ad peccatu. Deus parauit
eum ad rumpheam. Due species dif-
ficiles et periculose michi apparuerunt.
Difficile regitur negotians a negligen-
tia sua: et non iustificabitur raupo
a peccatis labiorum. **xxvii**

Propit inopiam multi deliquit:
et qui querit locupletari auertit
oculu suum. Sicut in medio copagi-
nis lapidu palus figitur: sic et inter
medum venditionis et emptionis
angustiaabitur peccatis. Coteretur cu
delinquente delictum. Si non in timo-
re domini temeris te instans: cito sub-
vertetur domus tua. Sicut in percussu-
ra cribri remanebit puluis: sic aporia
hominis in cogitatu illius. Vasa fi-
guli probat fornax: et homines in-
hos temptatio tribulationis. Sicut
rusticatio de ligno ostendit fructum
illius: sic verbum cogitatu cordis
hominis. Ante sermonem no tollande
virtu: hec enim temptatio est hominu.
Si sequaris iusticia apprehendes illa
et indues quasi podere honoris: et in-
habitaris cum ea et proteget te in tem-
pore: et in die agnitionis inuenies
firmamentu. Volantia ad sibi similia
conueniunt: et veritas ad eos q operant
illa reuertetur. Leo venatori insidiat
semp: sic peccata operantibz iniquita-
tes. Homo sensatus in sapientia ma-
net sicut sol: nam stultus sicut luna
mutatur. In medio insensatoru serua
verbu tempore: in medio aut cogitan-
tium aliudus esto. Narratio peccatu
odiosa: et risus illor in delictis peccati.
Loquela multum iurans horripila-
tione capiti statuet: et irreuerentia ipsi-
us obtruncat auritu. Effusio sanguinis

in rixa supbor: et maledictio illor au-
ditus grauis. Qui denudat archana
amici fidem pdit: et no inueniet am-
icum ad animu suu. Dilige proximu:
et coniugete fide cu illo. Quod si denu-
daueris absconsa illius: no psequeris
post eu. Sicut eni homo qui perdit
amicu suu: sic et q pdit amica pro-
ximi sui. Et sicut qui dimittit aure de
manu sua: sic qui reliquit proximu
tuu: et no eum capies. Non illu sequa-
ris: quonia longe abest. Effugit eni
quali caprea de laqueo: quonia vul-
nerata est anima ei. Ultra eum no
poteris colligare: et maledicti est con-
cordatio. Denudare autem amica mi-
seria: desperatio est anime infelicia.
Annuitis oculo fabricat iniqua: et
nemo eum abiciet. In conspectu oculor
tuor condulcabit os suu: et sup timo-
nes tuos admirabitur. Nouissime
autem pueret os suu: et in verbis tuis
dabit scandalu. Multa audiui et no
coequam ei: dominu odier illa. Qui
in altum mittit lapidem sup caput
ius cadet: et plaga dolosa dolosi di-
uidet vulnera. Et qui foueam fodit
incidit in eam: et qui statuit lapidu
proximo ostendet in eo: et qui laqum
alij ponit peribit i illo. Facies nequil-
simu consiliu sup ipsum deuoluetur:
et no agnoscat unde adueniat illi. In-
lusio et impropetu supbor et vindi-
cta: sicut leo insidiabitur illi. Laqueo
peribit qui oblectatur casu iustoru:
dolor aut cosumer illos anteq mori-
ant. Ira et furor vtrq: execrabilia sunt:
et vir pcor cotines eis illor. **xxviii**
Qui vindicari vult a dno inueni-
et vindictam: et peccata illi ser-
uans euabit. Relinque proximo tuo
nocenti te: et tuc deprecari tibi peccata

soluentur. Homo homini suat ira:
et a deo querit medelam. In homine
similiam sibi non habet misericordia:
et de peccatis suis deprecatur. Ipse du
rato sit reuertat iram: et ppiationem
perit a deo. Quis exorabit pro delictis
illius? Memeto nouissimor: et desine
inimicari. Tabitudo enim et mors im-
minet in mandatis eius. Memorare
timorem domini: et no irascaris pro-
ximo. Memorare testamentu altissim:
et despice ignorantiam proximi. Absti-
ne te a lite: et minues peccata. Homo
eni iracundus incendit litem: et vir pec-
cator coramabit amicos: et in medio
pacem habentiu immittit inimicia.
Boni eni ligna silue: sic ignis re-
parat: et solum virtutum hominis sic i-
racundia illius erit: et solum substantia
suam exaltabit iram suam. Certame
festinatum incendit ignem: et lis festi-
nans effundet sanguine: et lingua te-
stificans adducet mortem. Si infla-
ueris quasi ignis reardabit: et si respu-
eris sup illa extinguet. Viraq: ex ore
proficiantur. Sufuro et biliguis
maledictus: multos eni turbauerunt
pacem habentes. Lingua tercia multos
comouit: et dispersit illos de gente i gen-
tem. Ciuitates muratas diuitum de-
struxit: et domos magnatoru effodit.
Virtutes pboru corripit et gentes forte
dissoluit. Lingua tercia mulieres viri-
tas eiecit: et prauit illas laboribz suis.
Qui respicit illam no habebit requie:
nec habebit amicum i quo requiescat.
Flagelli plaga luorem facit: plaga
aut lingue coniuuet ossa. Multi ce-
derunt in ore gladii: sed non sic qli
qui interierunt p linguam suam. Bea-
tus est qui retus e a lingua nequam:
qui in iracundia illius no transiit.

et qui no attraxit iugu illi: et in vin-
culis eius non e ligatus. Iugum eni
illius iugum ferreum est: et vinculum
illius vinculu ereum e. Mors illius
mors nequissima: et vtilis potius in-
ferus qua illa. Perseuerantia illi non
permanebit: sed obtinebit vias inu-
ros. In flamma sua non comburet
iustos: qui relinquunt deum incident
in illa. Et reardabit i illis et no extin-
guetur: et immittetur in illos sicut leo:
et quasi pardus ledent illos. Sepi au-
res tuas spinis et lingua nequa noli
audire: et ori tuo facito obia: et seras
auribz tuis. Auru tuum et argentu
tuu colla et verbis tuis facito statera
et seras ori tuo retos: et attende ne
forte labaris i lingua et cadas i conspectu
inimicor: insidiantiu tibi: et sit calus
tuus insanabilis i mortem. **xxix**
Qui facit misericordia feruatur
proximo suo: et qui pualet ma-
ni mandata seruat. Feruare proximo
tuo in tempore necessitatis illi: et itaq:
redde proximo i tempore suo. Ultima
verbum et fideliter age cum illo: et in
omni tempore inuenies qd tibi neces-
sariu est. Multi quasi inuentionem
estimauerunt seruis: et prestiterunt mole-
stiam hys qui se adinuerunt. Donec
accipiant osculantur manus danti:
et in pmissionibz humiliat voce sua.
Et in tempore redditionis postulabit
tempus: et loquetur verba redi et mur-
murationis: et tempus causabit. Si au-
tem potuerit reddere aduersariu: soli-
dum vix reddet dimidiu: et coputabit
illud quasi inuentione. Sin aut frau-
debit illu pecunia sua: et possidebit il-
lum inimicu gratis: et conicia et ma-
ledicta reddet illi: et pro honore et be-
neficio reddet illi contumeliam. Multi

non causa nequitiæ nō fenerati sunt: sed fraudari gratis timuerūt. Verū tamen sup̄ humilem animo fortior e-
st: et pro elemosina nō trahas illum. Propter mandatū assume pauperem: et prop̄ inopiam eius ne dimittas e-
um vacuū. Perde pecuniā ppter fractū
et amicu tuū: et nō abscondas illam
sub lapide in pditionē. Donec thesau-
rum tuum in pceptis altissimi: et pro-
derit tibi magis q̄ aurū. Conclude e-
lemosinam in sinu pauperis et hec p-
te reprobabit ab omni malo. Elemosina
viri quasi saccul⁹ cum ipso: et gratiā
hominis quasi pupillam cōseruabit:
et postea resurget et retribuēt illis reci-
tationē unicuiq̄: i caput ipsorū. Sup̄
secutū potentis et sup̄ lanceam aduer-
sus inimicu tuū pugnabit. Vir bon⁹
fidem facit pximo suo: et qui pdidit
cōfusiōē derelinquet sibi. Gratiam
fidelissim⁹ ne obliuiscaris: dedit enī
pro te animā suā. Repromissorem
fugit peccator et inimicus. Bona re-
promissoris sibi attribit peccator: et
ingratus sensu derelinquit liberantē
se. Vir repromittit de pximo suo:
et tū pdidit reuerentiā derelinquit
ab eo. Repromissio nequissima mul-
tos pdidit diligētes: et cōmouit illos
quali fludus maris. Viros potentes
gyrans migrare fecit: et vagari sunt
in gentib⁹ alienis. Peccator trasgredi-
ens mandatū domini incidit in pro-
missione nequam: et q̄ conat multa
agere incidit in iudiciū. Recupera pro-
xiuū tuū scdm virtutem tuā: et attende
tibi ne incidas. Inicuū vite hominis
aqua et panis et vestimētū: et domus
protegens turpitudinē. Melior est vi-
ctus pauperis sub regimine assecū: q̄ e-
pule splendide i peregre sine domicilio.

Minimum pro magno placeat tibi:
et improprium peregrinationis nō
audies. Vita nequā hospitandi de
domo in domum: et ubi hospitatur
nō fiducialit ager: nec aperiet os. Ho-
spitabit et pascet et potabit ingratos:
et adhuc amara audiet. Trāsi hospes
et omnia mensam: et que i manu habet
riba ceteros. Lei a facie honoris ami-
corū meorū: necessitudine domus me-
hospitio michi fact⁹ es frater. Grauiā
hic homini habet sensum: correptio
dum et improprium feneratoris. **XX**
Qui diligit filiu suū assidue
illi flagella: ne leuatur in nouissi-
mo suo: et non palpet pximorū ostia.
Qui docet filium suū laudabitur in
illo: et in medio domesticorū illo glo-
riabitur. Qui docet filiu suū in zelū
mittit inimicu: et i medio amicorū
glorietur in illo. Mortuus ē pater
illius: et quasi nō est mortuus. Simi-
lem enim reliquit sibi post se. In vita
sua vidit: et letatus est in illo. In obi-
tu suo non est cōsistatus: nec cōfusus
est coram inimicis. Reliquit enī defen-
sorū dom⁹ contra inimicos: et ami-
cis reddentē gratiā. Pro animabus fi-
liorū colligabit vulnera sua: et super
omne vocem turbabitur viscera ei⁹.
Equus indomitus euadet durus: et
filius remissus euadet preceps. Lata
filiū suū et pauertem te faciet: lude tū
eo et contristabit te. Non corideas il-
li ne doleas: et i nouissimo obduperet
dentes tui. Non des illi potestātē in
iumentis: et ne despicias cogitātē ill⁹.
Curia reuicem ei⁹ in iumentis: et con-
de latera eius dum infans est: ne forte
induret et non reddat tibi: et erit tibi
dolor anime. Docet filiū tuū et ppare
in illo: ne i turpitudine ill⁹ offendas.

Melior ē pauper san⁹ et fortis virib⁹:
q̄ diues imbecillis et flagellat⁹ mali-
cia. Sal⁹ anime i sanditate iusticie:
et melior ē omni auro et argento: et cor-
pus validū q̄ cens⁹ immens⁹. Nō ē
cens⁹ sup̄ censum salutis corporis:
et non est oblectamentū super cordis
gaudium. Melior est mors q̄ vita a-
mara: et req̄es eterna q̄ languor per-
secut⁹. Bona abscondita i ore clau-
so: q̄si appositiones epularū circum-
posite sepulcro. Quid proderit libatio
yolo? Nec enim manducabit nec odo-
rabit. Sic qui effugatur a domino:
et compotans merces iniquitatis.
Vides oculis et ingenit⁹: sicut spa-
do cōplectens virginē et suspirans. Tri-
sticia nō des anime tue: et nō affligas
remigū in consilio tuo. Quod ditas
cordis hec est vita hominis: et thesau-
rus sine defensione sanditatis: et resulta-
tio viri est sōgenitas. Miserece anime
tue placens deo: et contine et cōgrega
cor tuū in sanditate rurs: et tristitiam
longe repelle a te. Multos enī occidit
tristitia: et non est utilitas in illa. Ze-
lus et iracundia minuent dies: et ante
tempus senectam adducet cogitatus.
Splendidū cor bonū in epulis: repule-
rit illi⁹ diligenter sunt. **XXI**
Vigilia hūnitatis tabefacet car-
nes: et cogitatus illius auferit so-
mnu. Cogitatus preteritū auerit
sensum: et infirmitas grauis sobriā
facit animā. Laborauit diues i cōgre-
gatione sobrie: et in requie sua reple-
bitur bonis suis. Laborauit pauper
i diminutione vid⁹: et i fine inops sit.
Qui aurū diligit non iustificabitur:
et qui insequitur cōsumptionē replebi-
tur egea. Multi dāi sunt in auri ca-
sus: et facta est in specie illius pdition

illorū. Signū offensionis ē aur⁹ sacri-
cantū: de illis qui sedantur illud: et
omnis imprudens deperiet in illo. Be-
atus est diues qui inuenit ē sine ma-
cula: et qui post aurū nō abiit: nec spe-
rauit in pecunia et thesauris. Quis
ē hic et laudabim⁹ eū? Fecit enī mira-
bilia in vita sua. Qui probatus est in
illo: et pfectus inuentus est: et erit illi i
gloria eterna. Qui potuit transgredi
et nō est transgressus: et facere mala
et non fecit. Ideo stabilita sunt bona
illius in domino: et elemosinas ill⁹
enarrabit omnis ecclesia sanctorū. Su-
pra mentam magnā sedisti: nō apri-
as sup̄ illā faucem tuam prior. Non
dicas si multa sunt que sup̄ illā sunt.
Memento quomā malus est oculus
nequā. Requies oculo quid creatū
est? Ideo ab omni facie sua lacrimabi-
tur cum viderit. Ne extendas manu
tuā prior: et inuidia cōtaminatus
erubescas. Ne cōprimaris in cōmuniō
vini. Intellige que sunt pximi tui
et ipso. Vere quasi hūmo frangi hīs q̄
tibi apponuntur: et non cum mādica
multum odio habearis. Cella prior
causa discipline: et noli nimis esse ne
forte offendas. Et si i medio multorū
sedisti prior illis ne extendas manum
tuā: nec prior potas bibere. Quā
sufficiens est homini erudito vinū re-
igū: et in dormiendo nō laborabis
ab illo: et nō senties laborē. Vigilia
et tolera: et tortura virg infumito: so-
mnus satietatis i hūmine parco. Dor-
miet usq̄ mane: et anima illius cum
ipso delectabitur. Et si coactus fueris
in edendo multum: surge et medio et
vome: et refrigerabit te: et nō adducet
corpori tuo infirmitatē. Audi me fili
et non spernas me: et in nouissimo

inuenies verba mea. In omnibus op-
ribus tuis esto velocis: et omnia infirmi-
tas non occurret tibi. Splendidum in
panibus benedixit labia multorum: et
testimoniū veritatis illius fidele. In ne-
quissimo pane murmurauit ciuitas:
et testimoniū nequitię illius verū est.
Diligentes in vino noli prouocare:
multos enī reuerentiauit vinū. Agnis
probat ferrum durum: sic vinum corda
superborum arguit in ebrietate potatū.
Equa vita hominibus: vinum in so-
brietate: si bibas illud moderate eris
sobrius. Que est vita que minuitur
vino? Quid defraudat vitā? Mors.
Vinū in iocunditate creatū est: nō in e-
brietate: ab initio. Exultatio anime
et corporis: vinū moderate potatum.
Sanctas ē anime corpori: sobrius potus.
Vinū multum potatū irritationem et
iram: et ruinas multas facit. Amari-
tudo anime: vinū multū potatū. Ebie-
tatis animositas imprudentis offen-
sio: minorans virtutē et faciens vul-
nera. In conuiuiū vini nō arguas pro-
ximū: et nō despicias eū in iocunditate
illius. Verba impropetij nō dicas illi:
et nō pīnas illū i reperito. **XXXII**

Redorem te posuerunt noli recol-
lre: et in illis quasi vnus ex ipsis.
Cura illorum habe et sic considera: et
omni cura tua replicata recūle: ut le-
tis propter illos: ut ornamentū gratie
accipias coronā: et dignationē cōse-
quaris corrogationis. Loquere ma-
ior natus: decet enī te. Primum verbum
diligenti sciendam: et nō impediās
mucha. Vbi audicus nō est nō effun-
das sermonem: et importune noli re-
tollī in sapientia tua. Gemmula car-
minculi i ornamento auri: et cōparatō
musicorū in conuiuiū vini. Sicut in

fabricatōne auri signū ē sinaragdi:
sic numerus musicorū in iocūdo et mo-
derato vino. Audi tacens: et pro reue-
rentia accedet tibi bona grātia. Ad-
lescens loquere i tua causa vix. Si his
interrogat fueris: habeat caput respon-
sum tuū. In multis esto quasi infans:
et audi tacens simul et querens. In me-
dio magnatorū nō psumas: et ubi
sunt senes nō multū loquaris. Ante
grandinē prebit choruscatio: et ante
reuerentiā prebit gratia: et pro reueren-
tia accedet tibi bona grātia: et hora
surgendi nō te reles. Precurre autem
prior: in domū tuā et illic auocare: et
illic ludere: et age cōreptiones tuas: et
nō in deliciis et verbo supbo. Et su-
per his omnibus benedictio domini q̄
fecit te: et inebriatam te ab omnibus ho-
minibus suis. Qui timet deum expiet do-
ctrinā eius: et qui vigilauerint ad illū
inuenient benedictionē. Qui querit le-
gem replebitur ab ea: et qui in iudicio
agit scandalizabitur in ea. Qui timet
deum inuenient iudiciū iustitiae: et iusti-
cias quasi lumen accendunt. Peccator
homo deuitabit correptionē: et scdm
voluntatē suam inuenient cōparati-
onem. Vir consilij nō dispdet intel-
ligentiā: alienus et supbs nō pīmetet
timorē. Etiam postq̄ fecit cū eo sine
consilio: et suis in sedationibus arguit.
Fili sine consilio nichil facias: et post
factum nō petitebis. In via ruine nō
eas et non offēdes i lapides: nec ce-
das te vie laboriole: ne pīnas anime
tue scandalū. Et a filiis tuis caue: et
a domesticis tuis attende. In omni
opere tuo crede q̄ fide anime tue: her
est enī cōseruatō mādatorū. Qui credit
deo attendit mādatis: et q̄ cōseruat illo
non minorabitur. **XXXIII**

Timēti deū nō occurrūt mala: sed
in cōpatione deus illum cōserua-
bit: et liberabit a malis. Sapiens nō
odit mādāta et iusticias: et non illi-
detur quasi in pella navis. Homo
sensatus credit legi dei: et legi illi fidelis.
Qui interrogationē manifestat para-
bit verbum: et sic deprecatur: et gaudebitur:
et cōseruabit disciplinā et sic responde-
bit. Precordia fatui quasi rota carri:
et quasi axis versatilis rogitat illū.
Equus missat: sicut amicus substan-
tior: sub omni suprascedente hīnuir.
Quare dies diem superat: et iterū lux
lucē et annus annū a sole. Ad diū scien-
tia sepeant sunt facta sole et preceptū
audient. Et inmutauit tempora
et dies festos iporū: et i illis dies festos
celebrauerit ad horam. Et ipis real-
tauit et magnificauit deus: et ex ipis
posuit in numerū dierū: et omnes ho-
mines de solo: et ex terra vnde creatus
est adam. In multitudine discipline
dñi sepeant eos: et inmutauit vias
eorū. Et ipis benedixit et realtauit: et ex
ipsis sanctificauit et ad se applicauit:
et ex ipis maledixit et humiliauit: et
cōuertit illos ad sepeationem iporū:
quasi lutum figuli in manu ipsius
plasmare illud et disponere. Omnes
vie eius scdm dispositionē eius: sic ho-
mo in manu illius qui se fecit: et red-
det illi scdm iudiciū suū. Contra ma-
lum bonū stat et contra mortem vita: sic
et contra vitū iustum peccator: et sic in-
tueri i omnia opa altissimi. Duo con-
tra duo: et vnū contra vnū. Et ego no-
uissimū euigilauit: et quasi qui colligit
acinos post vindemiatōres. In bene-
dictione dei et ipse sperauit: et quasi qui
vindemiat repleui torcular. Respice
quoniā non michi soli laborauit: sed

omnibus requirentibus disciplinā. Audi-
te me magnati et omnes pph: et redores
ecclesie auribus pcepit. Filio et mulieri
fratri et amico nō des potestare sup te
in vita tua: et non dederis alij posses-
sionē tuam: ne forte perireat te et depre-
teris pro illis. Dum adhuc superes et
aspiras: non inmutabit te omnis ca-
ro. Melius est enī ut filij tui te rogent:
q̄ te respicere in manus filiorū tuorū.
In omnibus opribus tuis pcellēs esto.
Ne dederis maculā in gloriam tuam.
In die cōsummationis dies vite tue:
et in tempore regius tui distribue here-
ditatem tuā. Libaria et virga et omni-
alino: panis et disciplina et opus tuo.
Operat in disciplina et querit requies-
cere: laxa manū illi et querit libertatem.
Iugū et lorū curuāt collū durum: et
hūi inclināt opationes assidue. Ser-
uo malivolo torura et compedes:
mitte illū in opationē ne uacet. Mul-
tam enī maliciam docuit origitas.
In opes constitue eum: sic enī cōdoret
illum. Qd si non obaudierit curua il-
lum compedibus: et nō amplifcos su-
per omne carnē. Verū sine iudicio ni-
chil facias graue. Si ē tibi seruus bo-
nus: sit tibi quasi anima tua. Quasi
hatten sic eum trada: quoniā in san-
guine anime eum cōparasti. Si lese-
ris illū iniuste in fugam cōuertetur: et
si egrollens discessit quo sp̄as et in q̄
via queras illū nescis. **XXXIII**

Vana spes et mendacū insensato
viro: et somnia extollūt impru-
dēs. Quasi qui apprehendit umbrā
et psequitur ventū: sic et qui attendit
ad vīsa mendacia. Hoc scdm hoc vi-
sio somniorū. Ante faciē hoīs simili-
tudo alteri hominis. Ab inmundū
quid mūdabitur: Et a mendace qd

veru dicitur: Divitiatio erroris: et au-
guria mendacia et somnia male faci-
entia vanitas est. Et sicut putentis-
cor nuntii fantasias pariter: nisi ab
alio illo fuerit nulla visitatio. Ne
deceas in illis cor tuum. Mulcos rati-
care fecerit somnia: et recidit spe-
re in illis. Sine mendacio consummabi-
tur verbum legis: et sapientia in ore fide-
lis complanabitur. Qui non est reprobus
quod facit: Viri multis reprobis cogitabit
multa: et qui multa didicit enarrabit
intellectum. Qui non est reprobus pau-
ta recognoscit: qui autem in multis fa-
ctus est: multiplicavit malitiam. Qui
temptat non est qualis facit: Qui im-
planat est abundanter nequitia. Mul-
ta vidi enarrando: et plurimas rebo-
rum consuetudines. Aliquoties usque
ad mortem periclitatus sum horum cau-
sa: et libera sum gratia dei. Spiritus
animatus deum queritur: et in respectu
illius benedicitur. Spes enim illorum in
salutem illos: et oculi dei in diligen-
tes se. Qui timeat deum nichil repida-
bit: et non pavebit quoniam ipse est spes eius.
Timeatis deum beata est anima eius:
ad quem respicit: et qui est fortitudo eius.
Oculi domini suprimentes eum: pro-
cedit potentie firmitatem virtutis: regi-
met ardoris et umbraculum meridia-
ni: deprecatio offensionis: et adiutori-
um casus: realitas animae et illuminatio
oculos: datus sanitatem et vitam bene-
dictionem. Inimicis eius et iniquo ob-
latio est maculata: et non sunt beneplacite
substantiones iniustorum. Dominus solus
sustinentibus se in via veritatis et iusticie.
Donna iniquorum non probat altissimum:
nec respicit in oblationes iniquorum:
nec in multitudinem sacrificiorum: non pro-
piciabit peccatis. Qui offert sacrificium

et substantia pauperum: quali qui vidi-
mat filium in conspectu patris sui. Panis
egentium vitam pauperum est: qui deinde
illa homo sanguinis est. Qui autem
in sudore panem: quasi qui occidit
proximum suum. Qui effundit sanguinem
et qui fraudem facit: mercedem suam
sunt. Unus edificans et unus destruens:
quid prodest illis nisi labor? Unus
orans et unus maledicens: quid
gaudet de? Qui baptizatur a mo-
rto et iterum tangit eum: quid proficit lana-
tio illius? Sic homo qui ieiunat in
peccatis suis et iterum eadem faciens: quid
prodest humiliando se? Oratio enim
illius quis gaudet? **xxxv**
Qui conservat legem: multiplicat
orationem. Sacrificium salutem est
attendere mandatis et discere ab om-
ni iniquitate: et propitiatusque liti-
re sacrificijs super iniusticias: et depreca-
tio pro peccatis: recedere ab iniusticia.
Recedit gratia quod offert humiliter:
et qui facit misericordiam offert sacrificium.
Beneplacitum est domino recedere
ab iniquitate. Non apparebit ante
conspectum domini vacuus. Hec enim
omnia propter mandatum dei sunt. Ob-
latio iusti impinguat altare: et odor
suavitatis est in conspectu altissimi.
Sacrificium iusti acceptum est et memoria
eius non obliviscetur dominus. Bonus
animo gloria reddet deo: et non minu-
as primitias manuum tuarum. In omni
dato hylarem fac vultum tuum: et in re-
ultatione sanctifica decimas tuas. Da
altissimo secundum datum eius: et in bo-
no oculo aduersionem facito manuum
tuarum: quoniam dominus retribuens est:
et septies tanto reddet tibi. Noli offer-
re munera prava: non enim suscipiet illa.
Et noli inspicere sacrificium iniustum:

quoniam dominus est iudex: et non est
apud illum gloria persone. Non accipiet
dominus personam in pauperem: et deprecatio
nem lesi gaudet. Non despiciet preces
pupilli: nec vidua si effundat loquiam
genuum. Nonne lacrimae vidue ad ma-
xillam descendunt: et exclamatio eius
super deducunt eas? A maxilla enim
ascendit usque ad celum: et dominus exaudi-
tor non delectabitur in illis. Qui ado-
rat deum in oblatione suscipitur: et
deprecatio illi usque ad nubes propin-
quabit. Oratio humiliantis se nubes
penetrabit: et donec propinquet non con-
solabitur: et non discedet donec altissi-
mus aspiciat. Et dominus non elongabit:
sed iudicabit iustos et faciet iudicium:
et fortissimum non habebit illis patientiam:
ut conturbet dorsum ipsorum et genibus
reddet vindictam: donec tollat pleni-
tudinem superborum: et sepe iniquorum con-
tribulet: donec reddat hominibus secundum
actus suos: et secundum presumptionem illius: donec
iudicet iudicium plebis sue: et obleda-
bit iustos misericordia. **xxxvi**
Spectosa misericordia in tempo-
re tribulationis: quasi nubes plu-
vie in tempore siccitatis. Miserece enim deus
omni et respice nos: et ostende nobis
lucem miserationum tuarum: et immitte ni-
morem tuum super gentes que non requisi-
erunt te: ut cognoscant quia non est deus
nisi tu: ut enarrent magnalia tua. Al-
teva manu tua super gentes alienas: ut
videant potentiam tuam. Sicut enim in con-
spectu eorum sanctificatus es in nobis:
sic in conspectu nostro magnificaberis
in eis: ut cognoscant te: sicut et nos
cognovimus: quia non est deus preter te
domine. In nova signa: et immuta mira-
bilia. Gloria manet brachium

deum. Secuta furor: et effusa ira. Et col-
le adularum: et afflige inimicum. Festi-
na tempus et memeto finis: ut enarrent mi-
rabilia tua. In ira flammis deus ore
qui salvatur: et qui pessumant plebem
tuam inveniunt perditionem. Contere ca-
put principum et inimicorum: dicentium
non est alius preter nos. Congrega omnes
tribus iacob: et cognoscant quia non
est deus nisi tu: ut enarrent magnalia
tua: et hereditabis eos sicut ab initio.
Miserece plebi tue super quam invocatum
est nomen tuum: et israel quem coequasti
primogenito tuo. Miserece civitati san-
ctificationis tue iherusalem: civitati requiei
tue. Reple syon inenarrabilibus virtuti-
bus tuis: et gloria tua populum tuum. Da
testimonium quia ab initio creature tue
sunt: et suscita preces quas locuti
sunt in nomine tuo: prophete populi. Da
mercedem domine sustentibus te ut pro-
phete tui fideles inveniunt: et exaudi
orationes servorum tuorum. Secundum bene-
dictionem aaron da populo tuo et diri-
ge nos in viam iusticie: ut sciant omnes
qui habitant terram: quia tu es deus
conspectus seculorum. Domine escaam man-
ducabit venter: et est tibi cibo melior.
Fauces contingunt cibum ferre: et cor insen-
satum verba mendacia. Cor pravum
dabit tristitia: et homo perit relinquit
illi. Domine masculum recipiet mulier: et
est filia melior filie. Species mulieris
regilarat faciem viri sui: et super omne
concupiscentiam hominis superduce
desiderium. Si est lingua curacionis et
mitigationis et misericordie: non est
vir illi secundum filios hominum. Qui
possidet mulierem bonam inchoat posses-
sionem: adiutorium secundum illum est: et co-
lumna ut requies. Vbi non est septia
diripitur possessio: et ubi non est mulier

ingeniuit egens. Qui credit qui non
habet nidu: Et defledens ubi cuq; ob-
fcurauerit: fili succind? laro egliens
de ciuitate in ciuitatem. **xxxvii**
Omnis amicus dicit: et ego ami-
ciam copulauit: sed est amicus
solum noie amicus. Nonne tristitia inest
usq; ad mortem? Sodalis autem et
amicus: ad inimiciam conuertentur.
Q psumptio nequissima: unde creata
es cooperire arida malicia et dolosi-
tate illi? Sodalis amico coniocum-
dabitur in oblationibus: et in tempore
tribulationis aduersarius erit. Soda-
lis amico condoleat causa ventris: et
contra hostem accipiet scutu. Non ob-
liuiscaris amici tui in animo tuo: et
no immemor sis illius in operibus tuis.
Noli consiliari cu loco tuo: et a zelan-
tibus te absconde consiliu. Omnis con-
siliari? prodir consiliu: sed e consiliari?
in semetipso. A consiliario serua ani-
mam tua. Prius scito que sit illi? ne-
cessitas: et ipse eni animo suo cogita-
bit. Ne forte mittat sudem in terram:
et dicat tibi bona est via tua: et fiet e-
contrario videre quid tibi eueniat. Cu
viro irreliigioso tracta de sanctitate: et
nim iniusto de iusticia: et cu muliere
de hijs que emulatur. Cu timido de bel-
lo: cu negociatore de reatidione. Cu
epore de uedidione: cu viro liuido de gra-
tis agendis. Cu impijs de pietate: cu
inhonesto de honestate. Cu operario
agraris de omni opere: cu operario an-
nuali de consumatione ani: cu seruo pi-
geo de multa operatione. No attendas
hip? omni consilio. Sed cu viro lacto as-
sidu? esto: quicunq; cognoueris obfer-
uante timore dei: cui? ara e sedm aiam
tua. Quicunq; sicubauerit i tenebris no
condolebit tibi: et cor boni consilij statuet

teum. Non e eni tibi aliud plus illo.
Anima viri sancti emicat aliquado
vera: q; septem ciculspetores sedentes
in ecclesio ad speculandu. Et in hijs o-
mnibz deprecare altissimu: ut dirigat
in veritate via tua. Ante omnia opera
verbum vxat pcedat te: et ate omnem
adum consiliu stabile. Verbu nequa
immutabit cor: et quo partes scior
oriuntur: bonu et malu vita et mors:
et dominatix illoz e assidua lingua.
Vir peritus multos erudit: et anime
sue suavis est. Qui sophistice loquit
odibilis e: omni re defraudabitur. No
est eni illi data a domino gratia: o-
mni eni sapientia defraudat? est. Est
sapientis anime sue sapientis: et studis
sensu illi? fideles sut. Vir sapiens im-
plebit benedictionibus: et videntes illi
laudabunt. Vita viri in numero dicitur:
dies aut ist? innumerabiles sut. Sa-
piens in ipso hereditabit honorem: et
nomen illius erit virens in eternu. Fi-
lii vita tua tempra animam tuam: si
fuerit nequam no des illi potestatem.
Non eni omnia omnibz repeditur: et
non omni anime omne gen? placet.
Noli auidus esse in omni epulatione:
et non te effudas sup omnem escam.
In multis enim elais erit infirmitas:
et auiditas appropinquabit usq; ad
colera. Propi crapula multi obieru-
t: aut abstines e aditit vitu. **xxxviii**
Honora medicu ppter necessitate:
eteni creauit altissimu? A deo e
eni omnis medicina: et a rege accipit do-
natione. Disciplina medicu regitabit
rapit illi? et in conspectu magnatoru
collaudabitur. Altissimu? creauit de ter-
ra medicinam: et vir prudens non ab-
horebit illa. Nonne a ligno indulta-
ta e aqua amara? Ad agnitionem

hominu vire? illoz: et dedit homini-
bus scientia altissimu? honorari i mi-
rabilibus suis. In hijs curas munga-
bit doloru: et vnguentus faciet
pignora suauitatis: et vndiones con-
ficer sanitatis: et no consummabitur
opera eius. Pax eni dei sup facie terre.
Fili in tua infirmitate no despicias te-
ipsum: sed ora dum et ipse curabit te.
Averte a delicto: et dirige manus: et
ab omni delicto munda cor tuu. Da
suauitate et memoria similitudinis: et
impigua oblatione: et loqui medico-
reni illi dñs creauit: et no discadat a
te: quia opera ei? sunt necessaria. Est
enim tempus quando in manibz illoz
inuitas: ipi vero dum deprecabuntur
ut dirigat requie roz: et sanitare ppter
conuersione illoz. Qui delinquit in
conspectu eius qui fecit eu: incidet i ma-
nus medici. Fili i mortuu pduc laci-
mas: et fili diu passus in ore plorare:
et sedm iudiciu corege corpus illius: et
no despicias sepulturam illi. Propi
delicta aut amare fer ludu illi? uno
die: et consolare propter tristitia: et fac
ludu sedm meritū ei? uno die vel duo-
bus propi detractione. A tristitia eni
festinat mors: et cooperiet virtutem:
tristitia cordis flectit ceruicem. In ab-
dudione pmanet tristitia: et substan-
tia inopis sedm cor eius. No dederis
in tristitia cor tuu: sed repelle ea a te: et
memento nouissimoz. Noli obliuisci
ueq; eni est conuersio: et hinc nichil pro-
deris: et reipsum pessimabis. Memor
esto iudicij mei: sic eni erit et tuum. Mi-
chi heri: et tibi hodie. In requiem mor-
tū requiescere fac memoriam eius: et
consolare illu i regnu spiritus sui. Sa-
piencia scribe in tempore vacuitatis:
et q minora? adu sapientia percipiet:

quia sapientia replebitur. Qui tenet
aratu: et qui gloriat in iaculo. Simi-
lo boues agitat: et conuolantur i ope-
ribz roz: et narratu eius in filijs tau-
roz. Cor suu dabit ad uelandos sul-
cos: et vigilia eius in sagina uaccaru.
Sic omis faber et architectus q non e
tanq; die transigit: qui sculpit signa-
cula sculptilia: et assiduitas ei? narrat
pidura. Cor suu dabit in similitudine
pidure: et vigilia sua perficit opus.
Sic faber ferrari? sedes iuxta incudē:
et consideras opus ferri. Vapor ignis
vret carnes eius: et in calore fornaci
conuertatur. Vox mallei innotat au-
rem eius: et contra similitudine vas
oculus ei?. Cor suu dabit in consum-
matione operis: et vigilia sua ornabit
impfectionem. Sic figulus sedens ad
opus suu conuertens pedibz suis ro-
tam: qui in sollicitudine positus est
semp propter opus suu: et innumera
est omis operatio eius. In brachio
suo formabit lutu: et ante pedes suo
curuabit virtutem suam. Cor suu da-
bit ut consummet limitatione: et vigilia
sua mudabit fornace. Omnes hij in
manibz suis speraueru: et unusquisq;
i arte sua sapiens est. Sine hijs omni-
bus no edificatur ciuitas: et no inha-
bitabur: nec ambulabit: et i ecclesia
non transibit. Sup tellam iudicia
non sedebut et testamentu iudicij no
intelligent: neq; palam facient iudici-
um et disciplinam: et in parabolis no
inuenientur: sed creatura cui confirma-
bunt: et deprecatio illoz in operatio-
ne artis: accommodares animam sua: et
conquiesces i lege altissimi. **xxxix**
Sapientia omnium antiquoz requi-
ret sapiens: et in prophetis va-
cabit. Narratone viroz nominatoz

conseruabit: et in uersutias pabolarum
simul introibit. Oculta pueriorum
requirit: et in absconditis pabolarum
conuersabitur. In medio magnarum
ministrabit: et in conspectu pudentis appa-
rebit: et in terram alienigenarum gentium
transiet. Bona enim et mala in omnibus
temporibus. Cor suum tradet ad uigilan-
dum diluculo ad dominum qui fecit illud: et
in conspectu altissimi deprecabitur. Aper-
iet os suum in oratione: et pro delictis
suis deprecabitur. Si enim dominus magnus
uoluerit spiritum intelligentie replebit
illud: et ipse tanquam imber mittet eloquia
sapientie sue: et in oratione confitebitur
domino. Et ipse diriget consilium eius: et disci-
plinam: et in absconditis suis consilia-
bitur. Ipse palam faciet disciplinam
doctrinae sue: et in lege testamenti domini
glorietur. Collaudabunt multi sa-
pientiam eius: et usque in seculum non delebitur.
Non recedet memoria eius: et nomen
eius requiritur a generatione in gene-
rationem. Sapientiam eius enarrabunt
gentes: et laudem eius enuntiabit eccle-
sia. Si permanserit nomen eius: et si reliquerit
plus quam mille: et si reliquerit prode-
rit illi. Adhuc consiliabor ut enarrent
furorem eius repleti sum. In uoce dixit.
Obaudite me diuini fructus: et quasi
rosa placata super ruinas aquarum fructi-
ficat. Quasi libanum odorem suauitatis
habere. Florent flores quasi lilium: et
date odorem: et frondere in gratiam.
et collaudate canticum: et benedicite dominum
in operibus suis. Date nomini eius
magnificentiam: et cōsternimini illi in uoce
labiorum uestrorum: et in canticis labiorum
et cytharis: et sic dicetis in confessione:
opera domini uniuersa bona ualde. In uer-
bo enim eius stetit aqua sicut congeries:
et in sermone oris illius sicut receptoria

aquarum: quoniam in precepto ipsius placui-
sit: et non est minoratio in salute ipsius.
Opera omnis carnis coram illo: et non
est quies absconditi ab oculis eius.
A seculo usque in seculum respicit: et nichil
est mirabile in conspectu eius. Non est
dicere: quid est hoc aut quid est illud:
omnia enim in tempore suo queruntur.
Benedictio illius quasi flumen inundat:
bit: et quomodo charadissimus arida
inebriauit: sic ira ipsius gentes que non
requiritur eum hereditabit. Quomodo
conuerit aquas in siccitatem et siccita-
ta est terra: et uis illius uisus illorum di-
recte sunt: sic peccatoribus offensiones
in ira eius. Bona bonis creata sunt
ab initio: sic nequissimi bona et ma-
la. Quicquid necessarie rei uis hominum
aqua: ignis: et ferus: sal: lac: et panis
similagine: et mel: et bonus uine: et
oleum: et uestimentum. Hec omnia facta
in bona: sic et impijs et peccatoribus
in mala conuerent. Sunt spiritus qui
ad uindictam creati sunt: et in furore suo
confirmauerunt tormenta sua. Et in tem-
pore consummationis effundit uirum:
et furorem eius qui fecit illos confun-
dent. Ignis: grandis: fames: et mors:
omnia hec ad uindictam creata sunt.
Bestiarum dentes: et scorpionum et serpen-
tes: et rumphea vindicans in exter-
minum impios. In mandatis eius
epulabuntur: et super terram in necessitate
operabuntur: et in temporibus suis non
preterient uerbum. Propterea ab initio
confirmatus sum: et consiliatus sum:
et cogitavi: et scripta dimisi. Omnia
opera domini bona: et omne opus opera
sua subministrabit. Non est dicere: hoc
illo nequius est: omnia enim in se suo repro-
batur. Et nunc in omni corde et ore col-
laudate: et benedicite nomen domini. xl

Occupatio magna creata est omni-
bus hominibus: et iugum graue
super filios adam a die exitus de ven-
tre matris eorum usque in diem sepulture
in materiam omnium. Cogitationes e-
runt: et amores cordis: adinuentio re-
spirationis: et dies finitionis: residet
super sedem gloriosam: usque ad humi-
liatum in terram et cinerem: ab eo qui u-
ritur iacendo: et ponat coronam usque
ad eum qui operitur limbo crudo: furor:
zelus: tumultus: fluctuatio: et timor
moris: transiit per uentrem: et cōten-
tio: et in tempore refectionis in cubili
somnia nodis immutat scientiam eius.
Modicum autem tanquam nichil: requies:
et ab eo in somnis est in die respectus.
Conturbatur est in visu cordis sui: tan-
quam qui euasit in die belli. In tempo-
re salutis sue refurget: et admirans
ad nullum timorem: cum omni carne ab ho-
mine usque ad pecus: et super peccatores
septuplum. Ad hec mors sanguis:
contentio: et rumphea: oppressiones:
fames: et contritio: et flagella. Su-
per iniquos creata sunt hec omnia:
et propter illos factus est cathadissimus.
Omnia enim que de terra sunt in terram
conuerent: et aque omnes in mare
conuerent. Omne munus et iniquitas
delebitur: et fides in seculo stabit. Sub-
stantie inuictorum sicut flumen siccabun-
tur: et sicut conitum magnum in pluuia
personabit. In apertendo manus suas
leuabitur: sicut puaricator in consum-
matione tabescent. Lepotes impiorum
non multiplicabunt ramos: et radices
immunde super racumen petre sonat.
Super omnem aquam uiriditas: et ad-
oram fluminis: ante omne secum
uelletur. Gratia sicut paradisus in
benedictionibus: et misericordia in seculo

permanet. Vita sibi operari suffi-
cientis condulcabitur: et in ea inuenies
thelaurum. Edificatio ciuitatis cōfirma-
bit nomen: et super hac mulier immacu-
lata computabit. Vinum et musica le-
tificant cor: et super utrumque dilectio sapi-
entie. Tibie et psalterium suauem faciunt
melodiam: et super utrumque lingua suauis.
Gratiam et spiritum desiderabit oculus
iuuvis: et super hoc uirides satones. Ami-
cus: et sodalis in tempore conuentionis:
et super utroque mulier cum uiro. Fratres
in adiutorium in tempore tribulationis:
et super eos misericordia liberabit. Au-
rum: et argentum constitutio pedum: et
super utrumque consilium beneplacitum. Facul-
tates et uirtutes exaltant cor: et super
hec timor domini. Non est in timore domini
minoratio: et non est in eo inquirere
adiutorium. Timor domini sicut paradisus
benedictionis: et super omne gloriam o-
peretur illud. Fili in tempore uite tue
ne indigeas. Melior est enim mori quam in-
digere. Vir respiciet in mentem alienam:
non est uita eius in cogitatione uidetur.
Alit enim animam suam cibis alienis.
Vir autem disciplinatur: et eruditur: custodi-
et se. In ore imprudentis condulcabitur
inopia: et in uentre eius ignis ardebit. xli
Mors quam amara est memoria tua
hominum pacem habent in sub-
stantia suis: uero quieto: et cuius uie
directe sunt in omnibus: et ad huc ualenti
accipere cibum. Mors bonum est iudici-
um tuum homini indigentem: et qui mi-
noratur uiribus: defedo etate: et cui de
omnibus cura est: et incredibili quam perdit
sapientiam. Noli metueri iudicium mor-
tis. Memento que ante te fuerunt: et qui
superueniunt sunt tibi hoc iudicium a
domino omni carni: et qui superuenient
tibi in beneplacito altissimi: huc deci-

sive centū sive mille anni. Non ē enī
in inferno accusatio vite. Filij abo-
minationū sunt filij peccatorū: et qui
conuersantur secus domos impiorū
filiorū peccatorū perierit hereditas: et cū
femine illorum assidue opprobriū.
De patre impio queritur filij: quoni-
am ppter illū sūt i opprobrio. De vo-
bis viri impij: qui dereliquistis legem
dñi altissimi. Et si nati fueritis in ma-
ledictione nascimini: et si mortui fueri-
tis: in maledictione erit pars vestra.
Omnia que de terra sunt in terrā con-
uerterent: sic impij a maledicto in perdi-
tionē. Iud? hōmīnū in corpore iporū:
nomē aut impiorū deletur. Curā habe-
de bono noīe: hoc enī magis pmanē-
bit tibi: q̄ mille thesauri magni et pre-
ciosi. Bone vite numerus dierū: bonū
autē nomē pmanebit i eū. Discipuli-
nā in pace cōseruate filij. Sapientia
enī abscondita et thesaurus inuisus:
que utilitas i utilibz: Melior ē hōmo
qui abscondit sciētiam suā: quam
hōmo qui abscondit sapiētiam suā.
Et cūram reuertimini in hīs: que
procedūt de ore meo. Non est enī ho-
nū omne irreuerentiā obseruare: et nō
omnia omnibus bene placere in fide.
Eubescite a patre et a matre de forni-
catione: et a presidente et a potente de
mendacio: a principe et a iudice de de-
lido: a synagoga et plebe de iniūstia: de loco
in quo habitas de furto: de veritate
dei et testamēto: de discubitu i panibz:
et ab obfuscatione dati et accepti: a
salutandis de silentio: a respectu mu-
lieris fornicari: et ab aūstione vulu-
rōgnati. Ne auertas faciem a pximo
vō: et ab auferendo partem: et non
restituendo. Ne respicias mulierem

alieni viri: et ne secutis ancillam rē:
neq; steteris ad lectum eius. Caue ab
amicis de sermonibus impropiis: et
cum dederis ne impropetres. **¶**
Non duplices sermone auditis
de reuelatione sermonis abscon-
dit: et eis vere sūt cōfusione: et inue-
nies gratiā in cōspectu omniū homi-
nū. Ne pro hīs omnibz cōfundaris:
et ne accipias personā ut delinquas.
De lege altissimi et testamēto: et de iu-
dicio iustificare impij: de recto locorū
et viatorū: et de datione hereditatis
amicorū: de equalitate steteris et ponde-
rum: de acquisitione mulcorū et pau-
corum: de corruptione cupidinis et
negociatorum: et de multa disciplina
filiorū: et seruo pessimo lacus sangui-
nare. Sup mulierem nequā: bonū est
signū. Vbi man? multe sūt claudē: et
quodcūq; trades numerā et appende:
datū vero et acceptum omne describe.
De disciplina infensati et fatui: et de
senioribus qui iudicantur ab adole-
scentibus: et eis eruditus i omnibz:
et pabilis i cōspectu omniū virorū.
Filia patris abscondita est: vigilia et
solicitudine eius auferit somnū: ne forte
in adolescentia sua adultera efficiat:
et cum viro cōmōrata odibilis fiat:
nequādo polluat in virginitate sua:
et i patris suis grauida inueniatur:
ne forte cū viro cōmōrata transgredi-
atur: aut recte sterculis efficiatur. Sup
filiā luxuriosam cōfirma custodiam:
nequādo faciat se i opprobriū venire
inimicis: a detractione i ciuitate et ab-
iuratione plebis: et cōfundat se in mul-
titudine ppli. Omni homini noli in-
tendere in specie: et i medio mulierum
noli cōmorari. De vestimentis nimis
procedit tinea: et a muliere iniquitas

virī. Melior ē enim iniquitas viri q̄
benefactio mulier: et mulier cōfundat
in opprobriū. Melior res igitur opus
dñi: que vidi annūtiabo. In sermo-
nibus dñi opera ei. Sol illuminat
per omnia respicit: et gloria dñi plenū
est opus eius. Nōne dñs fecit sandos
enarrare omnia mirabilia sua: q̄ con-
firmavit dñs omnipotens stabiliri in
gloria sua? Abissum et tor hominū
inuestigauit: et in abscuris eorū recogita-
uit. Cognouit enī dñs omne sciētiam:
et inspicit in lignū eui: annūtiat
que pterierit: et que superuentura sunt:
reuelas vestigia ocularū. Nō pterierit
illū omnis cogitatio: et nō abscondit se
ab eo ullus hōmō. Magnalia sapien-
tie sue decorauit: q̄ est ante seculū: et usq;
in seculū: neq; adiectū ē neq; minuet:
et nō eget alicui cōsilio. Quā delide-
rabilia omnia opera eius: et tanquā
lanilla que ē considerare. Omnia hec
viuit et manet in seculū: et in omni
necessitate omnia obaudiunt ei. Omnia
duplitas: vnum contra vnum: et nō
scit quidq; de esse. Vniuersūq; con-
firmabit bona. Et quis fatiabitur:
videns gloriam eius. **¶**
Laudinis humamentū: pulchritudo
eius: species rei in visione
glorie. Sol in alpe annūciat in-
teritū: vas ammirabile: opus rellis.
In meridiano reuēit terrā: et in conspe-
ctu ardoris eius quis poterit sustine-
re? sformac custodiens in operibus
ardoris: explicat sol reuēns mōtes:
radios igneos resufflans: et resurgit:
radijs suis oborat oculos. Magnū
dñs qui fecit illū: et in sermonibus eius
festinavit iter. Et luna in omnibz in-
tempore suo cōstans in portis et lignis
eui. Luna signū dñi fecit: luminare

q̄d minuit in consummatione. Melior
est sol in nomē eius est: celsus mira-
bilis i cōsummationem. Vas castorū
in rellis: in firmamento celi resplen-
dens gloriose. Species rei gloria stel-
lag: mūdum illuminas in rellis do-
minus. In verbis sandi stabūt ad iu-
diciū: et nō deficient in vigilijs suis.
Vide arcū: et benedic ei qui fecit illum.
Valde speciosus est in splendore suo.
Ibiuit celum in circuitu glorie sue:
man? rellis aperuerit illum. Impio-
sū accelerauit niuē: et accelerat coru-
tationes emittit iudicij sui. Propter
ea aperti sunt thesauri: et euolauerūt
nebule sicut aues. In magnitudine
sua posuit nubes: et cōstruxit sunt lapi-
des grandinis. In cōspectu eius com-
mouebūtur montes: et in voluntate
ei aspirauit nothys. Vox tonitruū e-
ius reuerberauit terrā: et rellis aquilo-
nis et cōgregatio spiritū: et sicut aues
deponēs ad sedendū: aspergit niuē: et
sicut locusta deiregetis descendit ei.
Pulchritudine candoris eius amirabi-
tur oculus: et sup mōtem eius repa-
uerūt cor. Belu sicut salem effunder su-
per terrā: et dū gelauerit fiet tanq; canu-
mina tribuli. srigid? ventus aquilo
flauit: et gelauit cistallus ab aqua.
Sup omne cōgregationē aquarum
regelat: et sicut lorica induet se aqua.
Et durabit mōtes: et reuertet delatū:
et reuēnet viride sicut ignem. Melior
cūa omniū in festinatione nebule: et
ros obuias ab ardore vestimenti humi-
lem efficiet eum. In sermone ei sicut
ventus: et cogitatione sua placauit
abissum: et plantauit illum dominus
iherusalem. Qui nauigant mare narrat
pericula eius: et audientes auribz vris
amirabant. Illi p̄dara et mirabilia

varia bestiarum genera et omnium pecorum
et creatura beliarum. Propter ipsum
confirmatus est in uentris suis: et in se-
mone eius composita sunt omnia. Mul-
ta dicentis et deficiens uerbis: con-
firmatio autem sententiarum: ipse est in
omnibus. Gloriantes ad quid uale-
bimus? Ipse enim omnipotens super
omnia opera sua. Terribilis dominus
et magnus uoluntatis: et mirabilis
potentia ipsius. Glorificantes domi-
num: quantumque potueritis superua-
lebit adhuc: et ammirabilis magni-
ficentia eius. Benedicentes dominum
exaltate illum quantum potestis: maior est
enim omni laude. Exaltantes cum replemini
uirtute. Ne laboratis: non enim compre-
henderis. Quis uidebit eum sicut est ab
initio? Multa abscondita sunt maiora
hijis. Paucis enim uidemus opera eius.
Omnia autem dominus fecit: et pie
agentibus dedit sapientiam. **xluy**

Audemus uiros gloriosos et pa-
tentes nostros in generatione
sua. Multa gloria fecit dominus magnifi-
centia sua a seculo. Dominantes in po-
testatibus suis: homines magni uir-
tute et prudentia sua praedicant: nuntiantes
in prophetis dignitatem prophetarum et im-
perantes in presentia populi: et uirtute pre-
dicant populo sanctissima uerba. In pu-
eritia sua requirere modos musicorum:
et narrare carmina scripturarum. Homi-
nes diuites in uirtute: pulchritudinis
studium habentes: pacificantes in domi-
bus suis. Omnes isti in generationi-
bus gentis sue gloriam adepti sunt: et
in diebus suis habentur in laudibus.
Qui de illis nati sunt: reliquerunt no-
men narrantis laudis eorum. Et hic quo-
rum non est memoria. Perierunt quasi
qui non fuerint: et nati sunt quasi non

nati: et filii ipsorum cum ipsis. Sed illi uiri
miseriae sunt: quorum pietas non de-
fecit. Cum semine eorum permanet bona:
hereditas sancta nepotibus eorum. Et in
testamentis fecit semine eorum: et filii eorum
propter illos usque in eternum manebunt. Be-
nigne eorum et gloria eorum non derelinquet.
Corpora ipsorum in pace sepulta sunt: et
nomen eorum uiuet in generatione et
generatione. Sapientia ipsorum uariis
prophetis et laudem eorum nuntiat ecclesia.
Ezechiel placuit deo: et translatus est in
paradysum ut der gentibus sapientia.
Ioseph inuentus est pfectus iustus: et in
tempore iracundie factus est reconciliatus.
Iudeo dimissum est reliquum terre: cum
factum est diluuium. Testamenta seculi
posita sunt apud illum: ne deest possit di-
luuium omnis caro. Abraham magnus
pater multitudinis gentium: et non est
immo similis illi gloria. Qui con-
secrauit legem reuelat: et fuit in testamen-
to cum illo. In carnis et stare fecit testa-
mentum: et in temptatione inuenimus est
fidelis. Iudeo iureiurando dedit illi glo-
riam in gente sua: et electus illi fuit
et cum illis et ut stellas exaltare semine
eius: et hereditare illos a mari usque ad
mare: et a flumine usque ad terminos
terre. Et Isaac fecit eodem modo: propter
abraham patrem eius. Benedictione
omnium gentium dedit illi dominus: et te-
stamentum suum confirmauit super caput
iacob. Agnouit eum in benedictionibus suis:
et dedit illi hereditatem: et diuisit illi
partem in tribus duodecim. Et coelestia
uit illi homines misericordie inueniunt gratiam
am in conspectu omnis carnis. **xluy**

Dilectus deo et hominibus mo-
yses: cuius membra in benedictione
et simile illa fecit in gloria sanctorum:
et magnificauit eum in timore iuniorum:

et in uerbis suis monstrata placuit. Glo-
rificauit illum in conspectu regum: et iussit
illi coram populo suo: et ostendit illi glo-
riam suam. In fide et lenitate ipsius sanctum
fecit illum: et elegit eum re omnium carne. Au-
diuit enim eum et uocem ipsius: et induxit
illum in nubem. Et dedit illi cor ad pre-
cepta: et legem uirtutis: et discipline: docere
iacob testamentum suum: et iudicia sua in
israhel. Excelsum fecit aaron frater suus:
et simile sibi de tribu leui. Statuit illi
testamentum eternum: et dedit illi sacerdo-
tium gentis: et beatificauit illum in glo-
ria. Et circumcinctus est zona iusticie: et
induit eam stolam glorie: et coronauit
eum in ualibus uirtutis. Circumspexit et
femoralia et humerale posuit ei: et cir-
cumsit illum circumambulans aureis plurimis
in giro: dare sonitum in incessu suo: au-
diui facere sonitum in templo in memo-
ria filijs gentis sue. Stola sancta au-
ro et iacinto et purpura opus regie
uiri sapientis iudicio et ueritate predi-
ci. Toto toto opus artificis: gemmis
preciosis figuratis in ligatura auri: et
opere lapidarii sculptis in memoria:
secundum numerum tribuum israhel. Corona
aurea super mitram eius: et repella signis
sacratiss: gloria honoris et opus
uirtutis: desiderio oculorum ornata. Sic
pulchra ante ipsum non fuerunt talia: usque
ad originem. Non est indutus illa alie-
nigena aliquis: sed tantum filius ipsius
soli et nepotes eius per omne tempus.
Sacrificia ipsius consummata sunt igni
condie. Compleuit moyses manus
eius: et uixit illum oleo sancto. Fadunt
est illi in testamentum eternum et semini eius
sicut dies reli: fungi sacerdotio et ha-
bere laudem: et glorificare populum suum in
nomine suo. Ipse elegit ab omni ui-
rente: offerre sacrificium deo: intendit

et bonum odorem in memoria placare
pro populo suo. Et dedit illi in preceptis
suis potestatem: in testamentis iudici-
orum docere iacob testimonia: et in
lege sua lucem dare israel. Quia contra
illum steterunt alieni: et propter inuidiam de-
ruderunt illum homines in deserto qui
erant cum dathan: et abiron: et congre-
gatis eorum in iracundia. Vidit dominus
deus et non placuit illi: et consumpti
sunt in impetu iracundie. Fecit illis
monstra: et consumpsit illos in flamma
ignis. Et addidit aaron gloriam: et de-
dit illi hereditatem: et primicias frugum
terre dimisit illi. Paucis ipsis in primis
parauit in sacerdotem: nam et sacerdo-
cia domini edent: que dedit illi et semini
eius. Ceterum inter gentes non heredita-
bit: et pars non est illi in gente. Ipse est
enim pars eius et hereditas. Phinees filius
eleazari tertius in gloria imitando eum
in timore dei: et stare in reuerentia gentis: in
bonitate et alacritate anime sue pla-
cuit deo israel. Iudeo statuit illi testamen-
tum pacis: et principem sanctorum et gen-
tis sue: ut sit illi et semini eius sacerdos
dignitas in eternum. Et testamentum da-
uid regi filio iesse de tribu iuda: heredi-
tatem ipsi et semini eius: ut daret sapi-
entiam in populo nostrum iudicare gentem suam
in iusticia ne abolerentur bona ipsorum: et
gloriam ipsorum in gente eorum eternam fecit. **xluy**

Fortis in bello thesaurus manu suorum
moyses in prophetis: qui fuit
magis secundum nomen suum: maximus
in saluum electorum dei: repugnare in-
surgentes hostes ut consequeretur heredi-
tatem israel. Quam gloriam adeptus est
in tollendo manus suas: et iadando
contra ciuitates rumpere. Quis au-
tem illum sic restitit? Nam ipse ipse dominus
pauit. Aut non in iracundia eius

impedire est sol: et una dies facta est
quasi duo: Innocentia alacritatem po-
tentem in oppugnando inimicos vi-
diq: et audiuit illi magnus et sandus
deus in laus grandinis virtutis val-
de fortis. Imperu fecit contra gentes iphi-
leu: et in descensu pidiu contrarios:
ut cognoscant gentes potentia eius:
quia contra deum pugnare non est facile:
et secus est a tergo potentes. Et in diebus
moysi misericordia fecit ipse et caleph
filius iephone. Rave contra hostem: et
prohibere gentem a peccatis: et pungere
murmur malicie. Et ipsi duo consti-
ti: a periculo liberati sunt a numero
secentos: milia pedum: inducere illos
in hereditate: in terram quam manar lac et
mel. Et dedit dominus ipsi caleph fortitu-
dinem: et usque in senectutem permansit illi
vire: ut ascenderet in excelsum terre lo-
cum: et semini ipsi optinuit hereditate.
Et videtur omnes filii israel: quia bonum
est obsequi sancto deo. Et iudices sin-
guli suo nomine: quos non est corruptum
cor: qui non auerit sunt a domino: ut sit
memoria illorum in benedictione. Et
ossa eorum pullulant de loco suo: et no-
men eorum permansit in eternum: pugnante
ad filios illorum sandos viros gloria.
Dilectus a deo suo saluuel propheta do-
mini: renouauit imperium: et vixit
princeps in gente sua. In lege domini
congregatione indicauit: et vidit deum
iacob: et in hoc sua probatus est propheta.
Et cognuit et in verbis suis fidelis: quia
vidit deum lucis. Et inuocauit dominum o-
mnipotentem in oppugnando hostes
circustantes undique: in oblatione vi-
ri inuolant. Et inuocauit de celo dominus:
et in sonitu magno audientia fecit vocem
sua: et constituit principes viros: et diue-
dices philistin. Et ante tempus finis

vite sue et seculi testimonium prebuit in
conspectu domini et christi: pecunias et usque ad
calamitatem ab omni carne non acci-
pit: et non accusauit illum homo. Et post
hoc dormiuit: et non fecit regi: et ob-
dit illi finis vite sue: et repleuit vocem
eius de terra in prophetia delecte im-
pietatem gentis. **cluy**
Post hec surrexit nathan propheta
in diebus dauid. Et quasi adeps
separat a carne: sic dauid a filijs israel.
Cum leonibus luit quasi cum agnis:
et in vestis similis fecit sicut in agnis o-
mnium. In iuuentute sua nunquid non occi-
dit giganteum et abulit opprobrium de
gente? In tollendo manum in saxo
humide deiecit egulationem golie: ubi in-
uocauit dominum omnipotentem. Et dedit
in depecta eius tollere hominem fortem
in bello: et reatere cornu gentis sue.
Sic in decem milibus glorificauit eum:
et laudauit illum in benedictionibus domini:
in offerendo illi coronam glorie. Con-
stituit enim inimicos undique: et egre-
pauit philistin contrarios usque in
hodiernum diem. Conuenit cornu ipsorum
usque in eternum. In omni opere dedit con-
fessionem sandis: et egredso in verbo glo-
rie. De omni corde suo laudauit dominum:
et dilexit deum qui fecit illum: et dedit illi
contra inimicos potentia. Et stare fe-
cit cantores contra altare: et in sono co-
rum dulces fecit modos. Et dedit in
celebrationibus decus: et ornauit tem-
pora usque ad conseruationem vite: ut
laudarent nomen sanctum domini et ampli-
ficarent mane dei sanditatem. Christus
purgauit peccata illius: et reatavit
in eternum cornu eius. Et dedit illi testa-
mentum regni: et sedem glorie in israel.
Post ipsum surrexit filius leui: et pater
illi deiecit omne potentia inimicorum.

Salomon imperauit in diebus pacis:
cui subiecit deus omnes hostes ut con-
deret domum in nomine suo: et pararet
sanditatem in sempiternum quemadmodum
erudit est in iuuentute sua. Et impletus
est quasi flumen sapientia: et terra rete-
xit anima sua. Et repleti in comparati-
onibus enigmata: ad insulas longe
deuulgati sunt nomen tuum: et delectus es
in pace tua. In cantilenis et in puer-
bijs et comparationibus et interpretationibus
numerate sunt terre: et in nomine domini
tuum est cognomen deus israel. Collegisti
quasi auriculam auri: et ut plumbum
complecti argentum: et inclinasti femo-
ra tua mulieribus. Potestatem habu-
isti in corpore tuo. Dediti maculam
in gloria tua: et prophetasti semini tuum
inducere iracundiam ad liberos tuos et
in ceteris stulticia tuam: ut faceres im-
perium bipertitum et re effraym imperare
imperium duum. Deus autem non dereliquit
misericordia sua et non corripuit neque
delebit opera sua: neque pater a serpente
nepotes electi sui: et semine eius qui dili-
git dominum non corripuit. Dedit autem
reliquum iacob et dauid de ipsa serpente:
finem habuit salomon cum patribus suis.
Et dereliquit post se de semine suo gentem
stulticia et imminutus a prudentia robo-
am: qui auerit gentem consilio suo: et
ieroboam filium nabath qui peccare fe-
cit israel: et dedit viam peccati effraym: et
plurima redidit auerit peccata ipsorum.
Valde enim auerit illos a terra sua.
Et quesituit omnes nequicias usque dum
perueniret ad illos defensio: et ab o-
mnibus peccatis liberauit eos. **cluy**
Et surrexit helias propheta quasi ignis:
et verbum ipsius quasi facula ar-
debat. Qui induxit in illos famem: et im-
mitantes illum inuidia sua pauci facti

sunt. Non enim poterat sustinere precepta
domini. Verbo domini commutatus est: et deiecit
a se ignem terre. Sic apostolica est helias
in mirabilibus suis. Et quis potest
similiter gloriari tibi? Qui sustulisti
mortuum ab inferis de fonte mortis in
verbo domini dei: qui deiecit reges ad
perniciem: et confregisti facile potentiam
ipsorum: et gloriosus delicto tuo. Qui
audis in syria iudicium: et in ore iudi-
cia defensionis. Qui ungis reges ad
penitentiam: et prophetas facis succes-
sores tuos post te. Qui receptus es in
turbine ignis in curru equorum igneorum:
qui insciptus es in iudicio temporis: le-
uire iracundiam domini: conciliare cor pa-
tris ad filium: et restituere tribus iacob.
Beati sunt qui te viderunt: et in amicitia
tua decorati sunt. Non nos vicia vitium
tantum: post mortem autem non erit tale
nomen nostrum. Helias qui in turbine
reclusus est: et in helyseo completus est
spiritus eius. In diebus suis non primum
et principem: et potentia nemo vincit il-
lum. Nec superauit illum verbum aliqd:
et mortuum prophetauit corpus eius. In
vita sua fecit monstra: et in morte opo-
ratus est mirabilia. In omnibus istis
non perituit plus et non recesserunt a
peccatis suis: usque dum abiecti sunt de
terra sua et dispersi sunt in omni terra:
et relicta est gens pauca: et princeps
in domo dauid. Quidam ipsorum fece-
runt quod placeret deo: alij autem multa
commiserunt peccata. Ezechias mun-
uit civitatem suam et induxit in mediu
eius aquam: et fodit ferro rupem: et
edificauit ad aquam puteum. In diebus
ipsius ascendit sennacherib et misit ra-
platen et sustulit manum suam contra
illos: et egredso manum suam in syon: et
superbus factus est potentia sua. Tunc

mota sunt corda: et manus ipsorum: et doluerunt filii parturientes mulieres. Et innotauerunt dominum misericorditer: et respicientes manus suas respulerunt ad celum: et sanctus dominus deus audiuit cito vocem ipsorum. Non est commemoratus peccatorum ipsorum: neque dedit illos inimicis suis: sed purgavit illos in manu ysaie sancti prophete. Deiecit castra assyriorum: et conuertit illos angelus domini. Nam fecit ezechias quod placuit deo: et forniciter iuit in via dauid patris sui: quam mandauit illi ysaias propheta magnus et fidelis in conspectu dei. In diebus ipsius retro rediit sol: et addidit regi vitam. Spiritu magno uidit ultima: et consolatus est lugentes syon usque in sempiternum. Ascendit futura: et abscondita: atque ueniret. **xl**

Memoria iohannis in compositione odoris facta: opus pigmentarii. In omni ore filii mei indulcabitur ei memoria: et ut musica in conuiuio uini. Ipse est dux dominus in penitencia gentis: et ruit abominaciones impietatis: et ad dominum gubernauit cor ipsius: et in diebus peccatorum corroborauit pietatem. Preter dauid et ezechiam et isaiam omnes peccatum commiserunt: nam reliquerunt legem altissimi reges iuda: et contempserunt timorem dei. Dederunt enim regnum suum alijs: et gloria sua alieni genti. Incenderunt electam ciuitatem sanctitatis: et delicias fecerunt uias ipsius in manu ieremie. Nam male tractauerunt illum: qui a ventre matris consecratus est propheta: euertere et euertere et perdere: et iter edificare et renouare. Ezechiel qui uidit conspectum glorie: quam ostendit illi in curreu cherubin. Nam commemoratus est inimicorum in ymbri: benefecit illis qui ostenderunt redas uias. Et duodecim prophetarum ossa pollulant de

loco suo. Nam corroborauerunt iacob: et redemerunt se in fide uirtutis. Quomodo amplificauit zorobabel? Nam et ipse quasi signum in dextera manu israel. Et iherosolym filius ioseph: Qui in diebus suis edificauerunt domum: et exaltauerunt templum sanctum domino: paratum in gloria sempiternam. Et uenias in memoria multi temporis: qui erexit nobis muros uersos: et stare fecit portas: et seras: qui erexit domos nostras. Nemo natus est in terra qualis enoch: nam et ipse recepit a terra. Et ioseph qui natus est homo princeps factus: hennamenum gentis: rector factus: stabilimentum populi: et ossa ipsius uisitata sunt: et post mortem prophetauerunt. Seth et sem apud homines gloria adepti sunt: et super omne animam in origine adam.

Simon dicitur filius sacerdos magnus: qui in uita sua suffulcit domum: et in diebus suis corroborauit templum. Templi etiam altitudo ab ipso fundata est: duplex edificatio: et ecclesie parietes templi. In diebus ipsius emanauerunt putei aquarum: et quasi mare adimpleti sunt supra modum. Qui curauit gentem suam: et liberauit eam a perditione. Qui proualuit amplificare ciuitatem: qui adeptus est gloria in conuersatione gentis: et ingressum domus: et amplificauit. Quasi stella matutina in medio nebulae: et quasi luna plena in diebus suis lucet: et quasi sol resurgens: sic ille effulgit in templo dei. Quasi arbor resurgens in nebulas glorie: et quasi flos rosarum in diebus uentis: et quasi lilia que sunt in transitu aque: et quasi thymus redolens in diebus estatis. Quasi ignis effulgens et thymus ardens in igne: quasi uas auri solidum ornatum omni lapide preioso. Quasi oliua pollulans:

et expressus in altitudine se recollens. In accipiendo ipsum stola glorie: et restitit eum in consumatione uirtutis: in ascensu altaris sancti gloria dedit sanctitatem animam. In accipiendo autem partes de manu sacerdotum et ipse stans iuxta arcam: et circa illum corona factus quasi plantatio cedri in monte libano: sic circa illum steterunt quasi rami palme et omnes filii aaron in gloria sua. Oblatus autem dominum in manibus ipsorum coram omni synagoga israel: et consumatione fungens in aram: amplificare oblationem ecclesie regis porrexit manu suam in libatione: et libauit de sanguine uere. Effudit in fundamenta altaris odorem dominum ecclesie principi. Tunc reclamauerunt filii aaron: et in tubis psallentibus sonauerunt: et audita fecerunt uocem magnam in memoria coram deo. Tunc omnis populus simul preceperunt: et ceciderunt in faciem super terram adorare dominum deum suum: et dare preces omnipotenti deo ecclesie. Et amplificauerunt psallentes in uocibus suis et in magna domo audus est sonus suauitatis plenus. Et rogauit populus dominum ecclesie in prece usque dum preceperunt honor domini: et munus suum preceperunt. Tunc descendens manus suas respiciens in omne congregationem filiorum israel: dare gloria deo a labijs suis: et in nomine ipsius gloriam. Et iterauit orationem suam: uolens ostendere uirtutem dei. Et plus orauit deum omnium: qui magna fecit in omni terra: qui auxit diuersos nostros a uentre matris nostre et fecit nobiscum secundum suam misericordiam: de nobis iocunditate cordis: et fieri parentem diebus nostris in israel per dies sempiternos: necesse israel misericordiam dei esse nobiscum: ut liberet nos in diebus suis. Duas gentes odit anima mea: necia

autem non est gens quam oderim. Qui sedent in monte syon: et philistinim: et hule: populus qui habitat in syonim. Doctrina sapientie et discipline scripsit in codice isto israel filius syrach ierosolimita: qui renouauit sapientiam de corde suo. Beatus qui in istis uelut bonis. Qui ponit illa in corde suo: sapiens estis semper. Si enim hec fecerit ad omnia ualebit: quia lux dei uestigium eius est.

Oratio ihesu filii syrach: li.

Confitebor tibi domine rex: et collaudabo te deum saluatorem meum. Confitebor nomini tuo qui adiuuor et protector factus es michi: et liberaasti corpus meum a perditione: a laqueo lingue inique: et a labijs operantiu mendaciu: et in conspectu altissimi factus es michi adiutor. Et liberaasti me secundum multitudinem misericordie nominis tui a rugientibus paratis ad escam de manibus querentium animam meam: et de portis tribulationum qui circumdederunt me: et a pressura flame que circumdedit me: et in medio ignis non sum estuatus. De altitudine uentis in feci et a lingua coinquinata: et a rebo mendacis: a rege iniquo: et a lingua iniusta. Laudabit usque ad mortem anima mea dominum: uita mea appropinquas erat inferno dorsum. Circumderunt me undique: et non erat qui adiuuaret. Respiciens ream adiutoriu spirituum: et non erat. Memoratus sum misericordie tue domine et cooperationis tue que a seculo sunt: qui etuis sustinentes te dominum: et liberaas eos de manu gentium. Exaltaui super terram habitationem meam: et pro morte defuncti deprecatus sum. Innotauit dominum patrem dominum mei: ut non derelinquat me in die tribulationis mee: et in tempore supliciorum

sine adiutorio laudabo nomē tuum
assidue: et collaudabo illud in confes-
sione: et exaudita est oratio mea. Et libe-
rasti me de p[er]ditione: et eripisti me de
tempore iniquo. Propterea confitebor
et laudem dicā tibi: et benedicā nomi-
ni dñi tū adhuc iunior sum. Priusq[ue]
obsecraui quesivi sapientiā palam i
oratione mea: atē temp[us] postulabā p[ro]
illa: et usq[ue] in nouissimis inquirā eā.
et florebit tanq[ua]m p[ro]p[ri]a uia. Letatū ē cor
meū in ea: ambulauit pes me[us] iter re-
ctum: i iuuentute mea inuestigabam
eā. Inclinaui modice aurem meā: et
recepī illā. Multam inueni in memet
ipso sapientiam: et multū profeci i ea.
Danti michi sapientiā dabo gloriā.
Consiliatus sū enī ut facerem illā: ze-
latus sum bonū et non confundar.
Colludata est anima mea i illa: et in
faciendo eā confirmatus sum. Manus
meas exendi i altū: et in sapientiā ei[us]
luxit aīa mea: et ignorātiās meas il-
luminauit. Animā meam direxi ad
illam: et in agnitionē inueni eā. Pos-
fedi cum ipa cor ab initio: p[ro]pter hoc
nō decessinquar. Venter meus concu-
pauit ē querendo illā: p[ro]pterea bonā
possidebo possessionē. Dedit enī mi-
chi dñs linguam mercedem meam:
et in ipa laudabo eū. Appropiate ad
me indoti: et congregate uos ad do-
minum discipline. Quid adhuc re-
tardatis: et quid dicitis in hijs? Anime
vestre hinc uehātere. Aperui os me-
um: et locut[us] sum. Comparate uobis
sine argento sapientiā: et tolli uestru
subiacte iugo eius: et suscipiat anima
uestra disciplinā. Qu proximo est enī
inuenire eam. Videte oculis uestris
quia modicu[m] laboraui: et inueni mi-
chi multa requirē. Assumite disciplinā

in multo numero argumenti: et copi-
osum aurū possidere in ea letetur ani-
ma ura in misericordia eius: et non
confundamini in laude ei[us]. Operamini
opus urū atē temp[us]: et dabit uobis
mercedē uestram in t[em]p[or]e suo. **Explicit li-
ber entiastr: Inq[ui] o[ra]tio salomonis.**
Et idinam salomō genua sua i
conspectu totius ecclesie israel:
et aperuit man[us] suas ad celum
et dixit. Dñe deus israel nō est tibi filius
deus in celo solum neq[ue] in terra deo-
rum: qui custodis testamentū tuū et
misericordiā pueris tuis eunib[us] in
conspectu tuo in toto corde. Euas pue-
ro tuo dauid que locut[us] es illi: et locu-
tus es in ore tuo et in manu tua im-
plesti. Ipsi dñs isrl. Et nūc dñe de[us] isra-
hel custodi pueru tuo dauid p[ar]ti me-
o que locut[us] es illi dicens. Non de-
rit tibi uir a facie mea sedens in thro-
no isrl. Verūtamen si custodierint filij
tui legem meam: et i p[re]ceptis meis am-
bulerint sicut abulauerunt i conspectu
meo fideles. Et nūc dñe deus israel
credidit ē uerbu[m] qd locut[us] es pueru tuo
dauid: q[ui] si uere habuauit deus
cū hominib[us] i ita. Si celi celi nō suffi-
ciat tibi: quātomagis dom[us] hec: quā ē
discrami. Sed respicias ad orōnē hui-
us: et deprecationē ei[us]: ut exaudias dñe
placationē orationis. quā puer tuus
orat corā te. Ipsi dñe ut sint oculi tui sup[er]
domū hāc die ac nocte. i locū quē di-
xisti inuocare nomē tuū: et exaudias
orāonē quā puer tu[us] orat i t[em]p[or]e loco-
re exaudias precatōnē pueri tui et p[ro]p[ri]i
tui isrl. si orauerit i loco isto: et exau-
dias i loco habitationis de celo et exau-
dias et p[ro]p[ri]i hui[us]. si peccauerit uir i te
Explicit oratio salomonis: Inq[ui] p[ro]logus in psalmu p[ro]pheta

Nemo cum pphetas uerbis
uideat esse descriptos me-
reos eos estimet apud he-
breos ligari: et aliquid si-
mile habere de psalmis
uel operibus salomonis.
Sed qd in demonstrare et nullo solet fie-
ri: ut p[er]cola scribant et comata: qui u-
tig: prola et nō uerbis descriptis.
Mos q[ue] utilitati legendū puidentes:
interpretationem nouā nouo scribandi
genere distinximus. Ac primū de ysa-
ia sciendū q[ue] in sermone suo discul-
sit: quippe ut uir nobilis et urbane de-
gantie: nec habēs quicquā i eloquio
rusticitatis ammixtū. Unde accidit:
ut p[re] ceteris flore[re] imonis ei[us] malla-
rio nō potuerit cōseruare. Deinde etiā
hoc adiciendū: q[ue] non tam propheta
dicendū sit ei[us] euangelista. Itaq[ue] uni-
uersa xpi ecclesieq[ue] misteria ad liqui-
dum p[re]sentat[ur] est: ut non eum putes de
futuro uaticinari: sed de p[re]ceteris h[isto]ri-
am regere. Unde comitio noluisse tūc
temp[or]is septuaginta interpretes fidei
sue sacramēta p[re]sentare et hinc p[re]tere
ne sanctū canōis. et margaritas por-
tis darent: que tū hanc editionē legeris
ab illis animaduertit[ur] abscondita.
Nec ignoro quāti laboris sit prophe-
tas intelligere: nec facile quempiam
posse iudicare de interpretatione: nisi
intellegerit atē que legat. Mos q[ue] pa-
tere morib[us] plurimor[um]: qui stimulan-
te inuidia qd cōsequi non ualēt despi-
ciunt. Scies ergo et prudēs i hāc m[an]u
to manū et nichil omnino t[em]p[or]e a fastidi-
osis lectorib[us] p[re]cor: ut quomō greci
post septuaginta m[an]datores aquila et
symachū et theodotū legūt. uel ob stu-
diū doctrine sue. uel ut septuaginta
magis et collatione eos intelligant:

sic et isti saltem unū post p[re]ores habere
digne[n]t[ur] interpretem. legant p[ro]p[ri]i. et po-
stea despiciant: ne uideant[ur] nō ē iudi-
cio. sed ē qd p[re]sumptione ignorata
damnare. Prophetauit autē ysaia i
iherusalē et in iudea necdū decem ci-
ubus in captiuitatem dudis: ac de
uiron[um] regno nūc cōmixti nūc separa-
tū regit oraculū. Et cum interdū ad
p[re]sentem respiciat h[isto]riā. et post ba-
bilonie captiuitatē reditū p[ro]p[ri]i signifi-
cet in iudeam: tamē omīs eius cura de
uocatione gentiū et de aduentu xpi ē.
Quē quāto plus amatis o paula et
eustochiū. tanto magis ab eo petite:
ut p[ro] obsecratione p[re]sentia qua me inde-
sine[n]t emuli lamiat. ipse michi merce-
dem restituat in futuro: qui scit me ob
hoc in peregrine lingue eruditione su-
dasse. ne iudei de falsitate scriptura-
rum ecclesie eius diutius insultarēt.
Explicit p[ro]log[us] Inq[ui] ysaia p[ro]pheta.
Uiso ysaie filij amos: quā
uidit sup[er] iudam et iheru-
salem in diebus dñi ioa-
than achaz et ezechie regū
iuda. Audite celi et auribus p[re]cipe tra-
quā dñs locut[us] est. Filios emutui et
regalant: ipi autē spreuerūt me. Cogno-
uit hos possessorem suū: et aliu[m] p[re]sepe
dñi sui. Israel autē me nō cognouit:
et p[ro]p[ri]us meus nō intellegit. De genti-
peccatrici: p[ro]p[ri]o graui iniquitate. sem-
ni nequā: filijs scelerat[is]. Dereliquerūt
dñm: blasphemauerūt sanctū isrl: ab-
alienati sunt retrorsum. Sup[er] quo pe-
cunia uos ultra: addentes p[ro]uocati-
onem. Quē caput languidū: et omne
cor meū. A plāta pedis usq[ue] ad uertē
rem. non est in eo sanitas. Vultus et
limor et plaga tumens: nō est circum-
ligata nec curata medicamine: neq[ue]

fota oleo. Terra vestra deserta: civitates
vestre succente igni. Regionē vestram
coram vobis alieni devorant: et deso-
labitur sicut in vastitate hostili. Et re-
linquetur filia syon ut umbraculū ī
vineā: et sicut tuguriū ī cucumerario:
sicut civitas que vastatur. Nisi dñs
revertitur reliquisset nobis semen qua-
si sodoma fuisset? et quasi gomorra
similes essent. Audite verbum dñi
principes sodomor: precipite auribus
legem dei vestri ipsius gomorre. Quo
michi multitudinē vidimay v̄ray di-
xit dñs: Plerus sum. Morsausta ari-
erum: et adipem pinguū et sanguinem
vinulor: et agnos et hircos nolui. Cū
veniretis ante cōspēdū meū: quis que-
sivit hec de manibz vestris: ut ambu-
laretis ī attrijs vestris? Ne offeratis ul-
tra sacrificiū meis. Incessū abomi-
natio est michi. Memoriā et sabbatū
et festivitates alias non feci. Iniqui
sunt cetus vestri. Maleficas vestras: et
solemnitates vestras odiuit anima
mea. Irata sunt michi molestia. Labo-
ravi sustinens. Et cū extenderitis ma-
nus vestras auertam oculos meos a
vobis: et cū multiplicaveritis orati-
onem nō exaudia. Nāq; cū vestre san-
guine plene sūt. Inanimini: mūdū esto-
te: auerte malū cogitationū vestray
ab oculis meis. Quiescite agere puer-
se: discite benefacere. Quiesce iudiciū.
Subvenite oppresso: iudicate pupillo.
Defendite viduā: et venite et arguite
me dicit dñs. Si fuerint peccata v̄ra
ut rocinum: quibz nix dealbabitur:
et si fuerint rubra quasi verniculus:
velut lana alba erūt. Si volueritis et
audieritis me: bona tecē comedetis.
Sī si nolueritis: et me ad iracūdiā
provocaveritis: gladius devorabit

uos: quia os dñi locutus est. Quomodo
facta est meretrix ciuitas fidelis plena
iudicij: Iusticia habitauit in ea: nunc
autem homicida. Argentū tuū uelū
est in scoriā: uinū tuū mixtū ē aqua.
Principes tui infideles: socij furum.
Omnes diligūt munera: secūtūr retri-
butiones. Pupillo nō iudicāt: et cau-
sa uidue non ingredit ad illos. Pro-
pter hoc ait dñs deus exercitū fortis
israhel. Ne ego consolabor super hosti-
bus meis: et vindicabor de inimicis
meis. Et cōuertā manū meā ad te: et
recoquā ad purū scoriā tuā: et auferā
omne stānum tuū: et relinā iudices
tuos ut fuerūt prius: et cōsiliarios tu-
os sicut antiqui? Potē hec uocaberis
ciuitas iusti: urbs iudicis. Spem iu-
dicio redimetur: et reducent eā in iudi-
ciam. Et conteret scelerōs et peccatores
simul: et qui dereliquerūt dñm con-
fundentur. Confundentur etiā ab ydolis
quibz sacrificauerūt. Et reuoluetis su-
per omes q̄s elegeratis: nū fueritis ue-
lut quercus defluentibz folijs: et uelut
ore? absq; aqua. Et erit formidō ur̄a
ut fauilla super: et opus uelut qua-
si scintilla: et lucendetur unumq; si-
mul: et non erit qui cēdignat. ¶

Verbum quod uidit israelas filius aaron
super iudam & iherusalem. Et erit in
nouissimis diebus parat^{us} mons do-
mus domini i vertice montiu: & eleua-
bitur super colles. Et fluent ad eu omnes
gentes: et ibunt populi multi & dicent. Ve-
nite ascendamus ad montem domini et
domum dei iacob: et docebit nos vias
suas et ambulabimus in seminis eius:
quia de syon erigebit lex: et verbum domini
et iherusalem. Et iudicabit gentes: & argu-
et populos multos. Et consolidabit gladium
suum i vomere: & lanceas suas infalsas

Non leuabit gens cōtra gentem gladium: nec reuertentur ultra ad p̃liū. Domine iacob: uenite et ambulemus in lumine dei nostri. p̃iecti sūt p̃p̃h̃i tui domū iacob: quia repleti sunt ut olī: et augures habuerūt ut philistim: et pueris alienis adhefecit. Repleta est terra argento et auro: et non est finis thesaurorū eius. Et repleta ē terra r̃p̃ equis: et innumerabiles quadrigę eius. Et repleta est terra r̃p̃ ydolis. Opus manū suę adorauerūt: qđ fecerūt digni eorū. Et incurauit se homo: et humiliat⁹ est uir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petrā: et abscondere ī fossa humo a facie timoris dñi: et a gloria maiestatis eius. Oculi sublimitis hominis humiliati sunt: et incurauit altitudo uirorū. Exaltabit⁹ autē dñs solus in die illa: quia dies dñi reuertit⁹ sup̃ omne sup̃būm et reuell⁹: et sup̃ omne arrogāte: et humiliabit⁹: et sup̃ omnes cedros libani sublimēs: et cedas: et sup̃ oēs querc⁹ balsam: et sup̃ oēs mōtes reuell⁹: et sup̃ omnes colles eleuatos: et sup̃ omne turre et cellā et sup̃ omne mur⁹ munit⁹: et sup̃ omnes naues tharsis: et sup̃ omne qđ in flu p̃luerit ēst. Et incuruabit⁹ om̃is sublimitas hominū: et humiliabit⁹ altitudo uirorū. Et eleuabit⁹ dñs solus in die illa: et ydola penitus cōterentur. Et introibūt in speluncas petrarū: et ī uoragines terre a facie formidinis domini: et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit p̃cutere terrā. In die illa p̃iet homo ydola argenti sui et simularia auri sui que fecerat sibi: et adoraret talpas et uesp̃gilliones. Et ingredit⁹ eatur fissuras petrarū: et ī cauinās sarcinā a facie formidinis domini et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit

percutere terram. Quiescite ergo ab ho-
mine cuius spiritus in naribus eius
est: quia excelsus reputat est ipse. **III**
Ecce enim dominator dominus exercituum au-
feret ab iherusalem et ab iuda vali-
dum et fortem: omne robur panis et o-
mne robur aque: et fortem et virum bel-
latorem: et iudicem et prophetam et a-
riolum et senem: principem super quinquaginta: et honorabilem vultu: et consi-
liarium: et sapientem de archipresbis: et
prudentem eloquii multum. Et dabo
pueros principes eorum: et effeminati
dominabunt eis. Et corruet populus vir ad
virum: et unusquisque ad proximum suum. Tu-
multuabit puer contra senem: et igno-
bilis contra nobilem. Apprehendet e-
nim vir fratrem suum domesticum patris
sui: et dicit. Vestimentum tibi est: prin-
ceps esto noster: ruina autem hoc sub
manu tua. Respondebitque: in die illa
dicetis. Non sum medicus: et in domo
mea non est panis neque vestimentum.
Nolite constituite me principem populi.
Fuit enim iherusalem et iudas occidit:
quia lingua eorum et adinventiones eo-
rum contra dominum: ut provocarent ocu-
los maiestatis eius. Agnoscite vultus
eorum: respondet eis: et peccata suorum
quasi sordida predicaverunt: nec absconde-
runt. Ve aere eorum: quoniam reddita sunt eis
mala. Dicite iusto quoniam bene: quoniam fructum
adinventionum suarum comederet. Ve im-
pio in malum. Retributo enim manuum
eorum fiet ei. Populum meum egredientes sui
spoliaverunt: et mulieres domate sunt eis.
Depulsi mei: qui te beatum dicit ipse
te decipiunt: et via gressuum tuorum dissi-
pant. Stat ad iudicandum dominus: stat
ad iudicandos populos. Dominus ad iudi-
cium veniet: cum senibus populi sui et prin-
cipibus eius. Vos enim depulsi estis

vineam meam: et rapina pauperis in domo vestra. Quare auertis faciem meam: et facies pauperum commolitis dicit dominus exercituum. Et dixit dominus deus. Pro eo quod eleuate sunt filie syon et ambulauerunt extento collo: et nutibus oculorum ibant et plaudabant et ambulabant: et pedibus suis composito gradu incedebant: decaluaabit dominus verticem filiarum syon: et dominus cinem earum nudabit. In die illa auferet dominus ornamentum calciametorum: et lunulas et torques et monilia et armillas et mitras: et disciminalia et periscelidas et mucenulas et olfactoriola et innaures et anulos et gemmas in fronte pedentes: et mutatoria et palliola: et linteamina et aures et specula et sindones et vittas et thessera. Et erit per suam odore fetor: et pro zona funiculus: et pro cispanti cline caluicium. Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent: et fortes tui in filio. Et meribunt atque lugebunt porte eius: et desolata in terra sedebit.

Et apprehendent septem mulieres virum unum in die illa dicentes. Pannem nostrum comedemus: et vestimentis nostris operiemur: tantummodo inuocetur nomen tuum super nos: aufer opprobrium nostrum. In die illa erit germen domini in magnificencia et gloria: et fructus terre sublimis: et exultatio huius qui saluati fuerint de israel. Et erit omnis qui relictus fuerit in syon et relictus in iherusalem: sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in iherusalem. Si abluerit dominus fontem filiarum syon et sanguinem iherusalem laueat de medio eius: in spiritu iudicii et spiritu ardoris. Et creabit dominus super omne locum montis syon: et ubi inuocatus est nomen per diem: et fumum et splendorem ignis

flamantis in nocte. Super omne enim gloriam prelo: et tabernaculum erit in umbraculo diei abest: et securitatem et abscessionem a turbine et a pluuia.

Quanto dilecto meo cantum patetis mei: vinee sue. Vineam facta est dilecto meo: in cornu filio olei. Et sepiuit eam: et lapides elegit ex illa: et plantauit vineam electam. Et edificauit nixem in medio eius: et torcular egerunt in ea. Et expectauit ut faceret uias: et fecit labrucas. Nunc ergo habitatores iherusalem et viri iuda in dicite inter me et inter vineam meam. Quid est quod ultra facere debui vinee mee et non feci ei? An quod expectaui ut faceret uias: et fecit labrucas? Et nunc ostendam vobis quid ego faciam vinee mee. Auferam sepiem eius et erit in concultatione: et ponam eam desertam. Non putabitur: et non fodietur: et ascendent super eam vepres et spine: et nubibus mandabo ne pluat super eam ymbrem. Vineam autem domini exercituum domus israel est: et vir iuda germen eius delectabile. Et expectaui ut faceret iudicium et ecce iniquitas: et iusticiam: et ecce clamor. Ve qui coniungitis domum ad domum: et agerum agro copulatis usque ad terminum loci. Nunquid habitabis vos soli in medio terre? In auribus meis sunt hec: dicit dominus exercituum. Nisi domus multe deserte fuerint grandes et pulcre: et absque habitatore. Decem enim iugera vinearum faciunt lagunculam unam: et triginta modij sementis faciunt modios tres. Ve qui confurgitis mane ad ebrietatem sedanda: et potandum usque ad vespem ut vino estuatis. Erthara et lica et tympanum et tybia et vinum in coniugis vestris: et opus domini non

respiciatis: nec opera manuum eius consideratis. Propterea captiuus dudum est populus meus quia non habuit scientiam: et nobiles eius interierunt fame: et multitudo eius sicut egauit. Propterea dilatauit infernus animam suam: et aperuit os suum absque illo termino. Et descendit fontes eius: et populus eius et sublimis gloriosus eius ad eum. Et inuocabit homo et humiliabitur vir: et oculi sublimi deprimentur. Et exaltabitur dominus exercituum in iudicio: et deus sanctus sanctificabitur in iusticia. Et patientur agri iuxta ordinem suum: et deserta in ubertatem versa aduenie comedent ea. Ve qui trahitis iniquitatem in sinu: et quasi vinculum plantati peccati. Qui dicitis festinet cito veniat opus eius ut videamus: et appropriet et veniat consilium sancti israel: et sciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum et bonum malum: ponentes tenebras lucem et lucem tenebras: ponentes amaram in dulce et dulce in amarum. Ve qui sapientes estis in oculis vestris: et coram vobismetipsis prudentes. Ve qui potentes estis ad bibendum vinum: et viri fortes ad miscendam ebrietatem. Qui iustificatis impium per munera: et iusticiam iusti auferetis ab eo. Propter hoc sicut deorat stipulam lingua ignis: et calor flame egurit: sic radix eorum quasi fauilla erit: et germen eorum ut puluis ascendet. Abiecerunt enim legem domini exercituum: et eloquium sancti israel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor domini in populum suum: et extendit manum suam super eum: et percussit eum. Et conturbati sunt mores: et facta sunt moricina eorum quasi fletus in medio platearum. In hijs omnibus non est auertus furor eius: sed adhuc manus eius exalta. Et eleuabit signum

in nationibus: prout: et sibilabit ad eum de finibus terre et ecce festinus velociter veniet. Non est deficiens neque laborans in eo: non dormitabit neque dormiet: neque soluetur singulum remi eius: nec rumpetur corriga calciamenti eius. Sagitte eius acute: et omnis arcus eius rectus. Ungule equorum eius ut silex: et rore eius quasi imperio tempestatis. Rugitus eius ut leonis: rugiet ut catuli leonum. Et stendet et tenebit predam: et amplegabitur et non erit qui eruat: et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram et ecce tenebre tribulationis: et lux obtebrata est in caligine eius.

In anno quo mortuus est rex ozias vidi dominum sedentem super solium egelsum et eleuatum: et plena erat domus a maiestate eius et ea que sub ipso erant implebant templum. Seraphim stabant super illud: sex ale uni: et sex ale alteri. Duabus velabat faciem eius: et duabus velabant pedes eius: et duabus volabat. Et clamabat alter ad alterum: et dicebat. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum: plena est omnis terra gloria eius. Et commota sunt super luminaria carmina a voce clamantis: et domus repleta est fumo. Et dixi. Ve michi quia tacui: quia vir pollutus labijs ego sum et in medio populi polluta labia habentis ego habito: et regem dominum exercituum vidi oculis meis. Et volauit ad me unus de seraphim et in manus eius caliculus quem torpente tulerat de altari: et tetigit os meum et dixit. Ecce tetigit hoc labia tua: et auferetur iniquitas tua et peccatum tuum mundabitur. Et audiuimus vocem domini dicentis. Quem mittam: et quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit. Vade: et dices populo huic. Audite

audientes et nolite intelligere: et videte
visionem et nolite cognoscere. Ecce
cor populi huius et aures eius aggraua-
uit: oculos eius claudere ne forte videat. O-
culis suis et auribus suis audiat et
corde suo intelligat: et conuertatur et
sanetur. Et dixit. Usquequo dñe? Et
dixit. Donec desolentur civitates absq[ue]
habitatore: et domus sine homine. Et
terra relinquetur deserta: et longe faciet
dñs homines. Et multiplicabitur q[ui]
derelicta fuerat in medio terre: et adhuc
in ea decimatio. Et conuertetur et erit i[n]
transiitione sicut thebini: et sicut quere-
q[ue] repadit ramos suos. Semen san-
ctum erit id q[uo]d fecit in ea. **U**
Et factum est in diebus achaz filij
ioachan filij ozie regis iuda a-
scendit rash rex syrie et facce filij come-
lie rex israhel i iherusalē ad p[er]iciandū
cōtra eam: et nō potuerūt debellare eā.
Et nūciantur domui dauid dicētes.
Requieuit syria sup[er] effraim: et cōmotū
est cor eius et cor populi ei[us] sicut mouent
ligna siluay a facie venti. Et dixit do-
minus ad ysaiam. Egredere i oculus
achaz: tu et qui derelictus est israhel fili-
nus ad regemū aqueductus piscine
superioris i via agri sullonis: et dices
ad eum. Vide ne timeas. Noli timere:
et cor tuū ne formidet a diab[us] cau-
dis ticionū humigantium istoz i ira
furoris rash regis syrie et filij come-
lie: eo q[uo]d cōsiliū inuenit cōtra te syria i ma-
lum: effraim et filius romelie dicentes.
Ascendamus ad iudam et suscitamus
eum: et auellamus eū ad nos: et ponamus
regem in medio eius filiū rabel.
Hec dicit dñs de[us]. Nō stabit et nō erit
istud: sed caput syrie damasc[us]: et caput
damasci rash. Et adhuc lega gitta et
quinq[ue] anni: et desinet effraim esse p[ro]p[ri]us:

et caput effraim samaria: et caput sa-
marie filius romelie. Si non credide-
ritis: non p[er]manebitis. Et adiecit do-
minus loqui ad achaz dicēs. Pere ti-
bi signū a dño deo tuo i[n] p[er]iculi in-
feru: sicut in recessu supra. Et dixit a-
chaz. Nō p[er]t[er]at: et nō temerabo dominū.
Et dixit. Audite ergo domus dauid.
Nūquid par vobis est molestos el-
se hominib[us]: quia molesti estis i deo
meo? Propter hoc dabit dñs ipe vobis
signū. Ecce virgo concipiet et pariet fi-
liū: et vocabitur nomen ei[us] emmanuel.
Butirū et mel comedet: ut sciat repro-
bare malū et eligere bonū. Quia ante-
q[uam] sciat puer reprobare malum et elige-
re bonum: derelinquetur terra q[uo]d tu
derelictas a facie duorum regum sy-
riorum. Adducet dominus super te et
sup[er] populum tuū et sup[er] domum patris tui
dies: qui non venerūt a diebus separati-
onis effraim a iuda cum rege assyriorū.
Et in die illa libitabit domin[us] nūsc
que est in regemū fluminū egipti et a-
pi que est in terra assyrie: et venient et re-
quiescent omnes in cōtinentib[us] vallium
et in cauentis petras et in omnib[us] fe-
redis et in vniuersis foraminib[us]. In
die illa cadet dominus in novacula
conduda in hys qui trans flumē sūt
in rege assyrie: caput et pilos pedū:
habebant vniuersam. Et erit in die illa
nutriet homo vaccam bouem et duas
oues: et p[er] uberrate lactis comedet bu-
tis. Butirū etiam et mel in aducabit o-
mnis homo q[ui] relidit fuerit i medio ter-
re. Et erit i die illa omnis locū ubi fue-
runt mille vites - mille argenteis: et in
spinas et in vepres erūt. Cum sagittis
et arcib[us] ingredient illuc repes: et spi-
ne erūt i vniuersa terra. Et omnes mon-
tes q[ui] i sarculo facient nō veniet illuc

terro[rum] spinay et vepriu: et erit in pascua
louis et in cōsultatione pecoru. **U**
Et dixit dñs ad me. Sume tibi li-
brum gradē et scribe in eo filo
hoy: velocit[er] spolia detrahe cito pre-
dare. Et adhibui michi testes fideles:
vriam sacerdotem et zachariam filiū
barachie. Et accessi ad pphetissam: et
concepit et peperit filiū. Et dixit domin[us]
ad me. Voca nomen eius: accedat spo-
lia detrahere festina p[er]dari: quia ante-
quā sciat puer vocare patrem suū et ma-
trem suā: auferetur fornicatio damasci
et spolia samarie corā rege assyriorū.
Et adiecit dñs loqui ad me adhuc
dicēs. Pro eo q[uo]d abiicit p[ro]p[ri]us iste a-
quas syrie que vadūt cum silentio: et
assumpsit magi[us] rash et filium come-
lie: p[ro]pter hoc ecce adducet dominus
sup[er] eos aquas fluminis fortes et mul-
tas: regem assyrie et omne gloriam
eius. Et ascendet sup[er] omnes riuos e-
ius: et fluat sup[er] vniuersas ripas eius:
et ibit p[er] iudam iudane: et transiens
usq[ue] ad tollū veniet. Et erit regressio a-
larum eius imple[re] latitudinem terre
sue et emmanuel. Congregamini p[ro]p[ri]i
et vniuersi: et audite vniūse p[ro]p[ri]i ter-
re. Confortamini et vniuersi: accin-
gite vos et vinciamini: inite cōsiliū et
dissipabitur loquimū vebū et non
fiet: quia nobiscū deus. Hec enim ait
dñs ad me. Sicut in forti manu eru-
dini me: item in via p[ro]p[ri]i huius di-
cens. Nō dicatis cōiuratio. Nūcia-
mint que loquunt[ur] p[ro]p[ri]o iste cōiuratio
est. Et timore eius ne timeatis: neq[ue]
paveatis. Domin[us] exercitū ip[s]e san-
ctificat: et ip[s]e paucos vestet et ip[s]e terro[rum]
vestet: et erit vobis i[n] sanctificatione:
in lapide aut offensiois et i[n] p[er]am
scandali duabus domibus israhel:

in laqueum et in ruinā habitantibus
iherusalē. Et offendet eis plurimi:
et cadent et conterent: et irruentur et
capiunt. Liga testimoniu signa legē
in discipulis meis: et repedabo dñm
qui abscondit facie suā a domo iacob:
et prestolabor eum. Ecce ego et pueri
mei: quos dedit michi dñs i signū et i
p[ro]p[ri]atū israhel: a dño exercitū qui
habitat in monte syon. Et cū dixerint
ad vos querite a p[ro]phetis et a di-
uinis qui stident in incantationib[us]
suis: nūquid nō p[ro]p[ri]us a deo suo requi-
ret visionē p[er] vniūse ac mortuū? Ad
legē magis et ad testimoniu. Quod
si non dixerint iuxta vebū hoc: non
erit eis matutina lux. Et transibit pe-
ram et corruet et eluciet: et cū eluciet
irascet: et maledict regi suo et dño su-
o. Et suspiciet iherusalē et ad terra i[n]tuebi-
tur: ecce tribulatio et tenebre et dissolu-
tio et angustia et caligo p[er]sequēs et nō
p[er]erit auolare de angustia sua. **U**
Primo tempore alleviata est tra-
gicalia et ita neptalim: et vo-
cillimo aggrauata ē via maris tras
iordanen galilee gentiu p[ro]p[ri]us q[ui] abu-
labat i tenebris vidit lucem magnā:
habitantibus in regione umbre mor-
tis lux orta est eis. Multiplicasti gen-
tem: non magnificasti leticiam. Leta-
bunt coram te sicut qui letantur in
melle: sicut regunt vidores capta
preda quando diuidit spolia. Ingu-
enim oneris eius: et vngam humeri
eius et saporū rectoris eius superabis
sicut in die madran. Quia omnis vic-
lenta p[ro]dicio cum tumultu et vestimen-
tum mixtum sanguine erit in combu-
sionem: et ribus ignis. Paruulus e-
nim natus est nobis: filius datus est
nobis. Et factus est principatus sup[er]

humero eius: et vocabitur nomen eius
amirabilis: consiliarius: deus: fortis:
pater futuri seculi: princeps pacis. Mul-
tiplicabitur eius imperium et pacis non
erit finis: super solium david et super re-
gnum eius: ut confirmet illud et corro-
borer in iudicio et iusticia a modo et
usque in sempiternum. Zelus domini exercitu-
um faciet hoc. Verbum misit dominus
in iacob: et cecidit in israhel. Et sciet o-
mnis populus ephraim et habitantes
samariam in superbia et magnitudine
cordis dicentes: Latentes ceciderunt sed
non lapidibus edificabimus: sicut moros
succiderunt: sed cedros immutabimus.
Et elevabit dominus hostes rathim super eum et
inimicos eius in tumultum veteris: syriam
ab oriente et philistinim ab occidente:
et devorabunt israhel toto ore. In o-
mnibus hijs non est avertus furor eius:
sed adhuc manus eius retenta. Et populus
non est reuersus ad prouidentem se: et do-
minum exercituum non inquisierunt. Et dis-
perdet dominus ab israhel caput et caudam:
interruam et deprauantem die una.
Longeuus et honorabilis ipse est caput:
et propheta docens mendacium ipse est cau-
da. Et erunt qui beatificant populum istum
seducentes: et qui beatificant precipiti-
um. Propter hoc super adolescentulis eius
non letabuntur domine: et pupillorum eius et
viduarum non miserebitur. Quia omnis
propheta est et nequa: et uniuersum os
locutus est stulticia. In omnibus hijs
non est avertus furor eius: sed adhuc
manus eius retenta. Succensa est enim
fili ignis impietas: vepres et spinam vo-
cabit. Et succendetur in densitate sale:
et consumetur in superbia fumi. In ira
domini exercituum turbata est terra: et
erit populus quasi escra ignis. Vir frangi-
tus non parceret: et dedinabit ad dextram

et eluriet: et comederet ad sinistram et
non saturabitur. Unusquisque carnem bra-
chij sui vorabit: manasse ephraim et
ephraim manassent: et simul ipsi contra
iudam. In omnibus hijs non est avertus fu-
ror eius: sed adhuc manus eius retenta. **U**
e qui condidit leges iniquas: et
facientes in iusticiam scilicet: ut
opprimeret in iudicio pauperem: et viti-
faceret cause humilium populi mei: ut el-
feret viduas: preda eorum et pupillos diri-
perent. Quid facietis in die visitationis
et calamitatis delonge venientis? Ad-
cuius confugietis auxilium et ubi relinque-
tis gloriam vestram: ne incurramini sub
vinculo: et cum interfecitis radicem: Su-
per omnes hijs non est avertus furor eius:
sed adhuc manus eius retenta. De al-
sur. Virga furoris mei et baculus ipse
est: in manu eius indignatio mea. Ad-
gentem fallacem mittam eis: et contra
populum furoris mei mandabo illi: ut au-
ferat spolia et diripiat pradam: et ponat
illum in concubationem quasi lucum pla-
tearum. Ipse autem non sit arbitrabitur: et
cor eius non ita estimabit: sed ad con-
cedendum erit cor eius: et ad inuentionem
gentium non paucarum. Dicit enim. Numquid
non principes mei simul reges sunt?
Numquid non ut tharchanis sic calan-
nos: et ut arphath sic emath? Numquid
non ut damas? sic samaria? Quomodo
inuenit manus mea regna ydoli: sic
et simulacra eorum de iherusalem et de sa-
maria. Numquid non sicut feci samarie
et ydolis eius: sic faciam iherusalem et simu-
lacris eius? Et erit cum impleuerit do-
minus cuncta opera sua in monte syon
et in iherusalem: visitabo super fructum
magnitudinis cordis regis assur: et super
gloriam altitudinis oculorum eius. Dicit
enim. In fortitudine manus mee feci:

et in sapientia mea intellegi. Et abba-
si terminos populi: et principes eorum de-
predati sunt: et detraxi quasi potens
in sublimi residentes. Et inuenit fili
nidum manus mea fortitudine populi:
et sicut colliguntur quaeque detelida
sunt: sic uniuersam terram ego congrega-
ui: et non fuit qui moueret petram et a-
periret os et gauderet. Numquid gloria-
bitur securis contra eum qui secit et ea:
aut equalabitur saxa contra eum a quo
trahitur? Quomodo si eleuetur virga
contra eleuantem se: et exaltetur baculus
qui utitur lignum est. Propter hoc mit-
ter dominator dominus exercituum in pingui-
bus eius tenuitatem: et subitus gloria
eius succensa ardebit quasi combustio
ignis: et erit lumen israhel et ignis et san-
ctus eius in flama: et succendetur et
devorabitur spina eius et vepres in die
una: et gloria salus eius et carnis
eius ab anima usque ad carnem consu-
metur. Et erit terrore pluvius: et relique
ligni salus eius pro paucitate nume-
rabuntur: et puer scribet eos. Et erit in
die illa non addidet residuum israel: et hijs
qui fugerint de domo iacob inuenerint su-
per eos qui percuterunt eos: sed inuenerint super
dominum sanctum israhel. In veritate re-
liquie conuertentur: reliquie in qua iacob
ad deum fortem. Si enim fuerit populus
israhel quasi harena maris: re-
liquie conuertentur ex eo. Consummatio
abbreviata inundabit iusticiam. Con-
summationem enim et abbreviationem do-
minus deus exercituum faciet in medio
omnis terre. Propter hoc hec dicit dominus
deus exercituum. Noli timere populus
meus habitator syon ab assur. In vir-
ga enim percutiet te: et baculum suum leuabit
super te in via egypti. Adhuc enim paulu-
lum modicum: et consummabitur

indignatio: et furor meus super scelus
eorum. Et suscitabit super eum dominus exerci-
tuum flagellum iuxta plagam madyan in
perca oreb: et virga sua super mare: et le-
uabit eam in via egypti. Et erit in die illa
auferetur onus eius de humero tuo:
et iugum eius de collo tuo: et compu-
tescet iugum a facie olei. Veniet in a-
ioch: transibit in magron: apud ma-
gnas commendabit vasa sua. Transi-
erit cursim: gabee sedes nostre. Ob-
stupuit rama: gabaath saulis fugit.
Hymini voce tua filia gallim: attende
laysa paupercula anatoch. Magnauit
medmena: habitatores gabim conforta-
mini. Adhuc dies: ut in nobis fiat.
Agitabit manum suam super montem filie
syon: et collum iherusalem. Ecce enim domi-
nator dominus exercituum cōtinget lagun-
culam in terrore: et excelsi statura succiden-
tur et sublimes humiliabuntur. Et
subuertentur cōdensa salus ferro: et
libanus cum excelsis cadet. **E**t
egredietur virga de radice ies-
se: et flos de radice eius ascendet:
et requiescet super eum spiritus domini. Spiritus
sapiencie et intellectus. Spiritus con-
silij et fortitudinis. Spiritus scientie et
pietatis: et replebit eum spiritus timoris
domini. Non secundum visionem oculorum iudi-
cabit: neque secundum auditum aurium arguet.
Sed iudicabit in iusticia pauperes: et
arguet in equitate pro mansuetis terre.
Et percutiet terram virga omnis oris sui:
et spiritu labiorum suorum interficiet impium.
Et erit iusticia cingulum lutorum eius: et fi-
des cinctus rectorum eius. Habitabit lu-
pus cum agno: et pardus cum hodo ac-
cubabit. Vitulus et leo et ovis simul
morabuntur: et puer parvulus minas-
bit eos. Vitulus et ursus pascunt simul:
requiescent catuli eorum. Leo quasi bos

comeder paleas: et delectabitur infans
ab ubere sup foramina aspidis: et i ca-
uerna reguli qui ablatae fuerit ma-
num suam mitteret. Non nocebit et non
occidet i universo mote lando meo:
quia repleta est terra scientia domini:
sicut aque maris operientis. In die il-
la radix iesse qui stat in signu pporu-
ipm gentes deprecabuntur: et erit sepul-
crum eius gloriosum. Et erit in die il-
la. adiciet dñs manu suā ad possiden-
dum residuū ppli sui. qd relinquet ab
assyris: et ab egipto: et ab apheros et
ab ethiopia: et ab elam et a sennaar
et ab enach: et ab insulis maris. Et le-
uabit signu i nationes: et congregabit
profugos israhel. Et dispersos iuda col-
liget a quatuor plagis terre: et auferet
tur zelus ephraim: et hostes iuda pe-
ribunt. Ephraim nō emulabitur in-
dam: et iudas nō pugnabit contra
ephraim. Et volabit i humeros phi-
listin p mare: simul pdauntur fili-
os orientis. Idumea: et moab pceptū
manus eor: et filij amon obedientes
erunt. Et desolabit dñs linguam ma-
ris egipti: et eleuabit manum suā su-
per flumen in fortitudine spiritus sui:
et percutiet eum in septem riuis: ita ut
transiant per eum calciani. Et erit via
residuo populo meo qui relinquetur
ab assyris: sicut fuit israhel in die
qua ascendit de terra egipti. **Y**
Et dices in die illa. Confitebor ti-
bi dñe quoniam iratus es michi:
conuersus est furor tuus: et consolatus
es me. Ecce deus saluator meus: fidu-
cialiter agam et non timebo. Quia
fortitudo mea: et laus mea dñs: et fa-
ctus est michi in salutem. Haurietis
aqua in gaudio de fontibus salua-
toris: et dicitis in illa die confitemini

domino: et invocare nomē eius. No-
tas facite in pphs adinventiones ei:
memento quū recessum est nomē ei.
Cantate dñs qui magnifice fecit: an-
nuntiate hoc i uniuersa terra. Exulta et
lauda habitatio syon: quia magnus
in medio tui sanctus israhel. **Y**
Quus babilonis: qd vidit ysaias
filius amos. Super montem ca-
lignosu leuate signu: exaltate vocē
leuate manu: et ingrediantur portas
duces. Ego mādauī sanctificationis me-
is: et vocaui fortis meos i ira mea: ex-
ultantes in gloria mea. Vox multi-
tudinis in montibus quasi populoru
frequētiū: vox sonitus regum genū
congregatar. Domini exercitū pcepit
militie belli: venientibus de terra pul-
A summitate celi dñs et vasa furoris
eius: ut disperdat omne terrā. Vula-
te quia ppe dies dñi: quia vastata a
dño veniet. Propter hoc omnes ma-
nus dissoluentur: et omne cor homi-
nis tabesceat: et conteretur. Toriones et
dolores tenebunt quasi parricida do-
lebunt. Unusquisq ad pxiuū suū su-
pebit: facies combuste vultu eor. Ecce
dies domini venit crudelis et indigna-
tionis plenus et ire furorisq: ad po-
nendam terrā i solitudine: et peccatores
eius conterendos de ea: quoniam stelle
celi et splendor eay non repandunt lu-
men suū. Obrebratus est sol in omni
luc: et luna non splendebit i lumine
suo. Et visitabo sup orbis mala: et
contra impios iniquitatem eor. Et
quiesce facia supbia infidelū: et ar-
rogantiā fortū humiliabo. Preciosior
erit vir auro: et homo mudo obribo.
Sup hoc celū turbato: et mouebunt
terra de loco suo: ppter indignationē
domini exercitū: et ppter diē ire furoris

eius. Et erit quasi dānula fugiens et
quasi avis: et non erit qui congreget.
Unusquisq ad pxiuū suū conuertetur:
et singuli ad terrā suam fugiet. Quis
q inuenit? furem occidet: et omnis q su-
peruenit cadet in gladio. Infantes e-
orum allidentur i oculis eor: diripien-
tur domus eor: et uxores eor viola-
buntur. Ecce ego suscitabo super eos
medos: qui argentū non querāt nec
aurū velint: sed sagittis paruulos in-
fecturiāt: et lactanibus uteris non mi-
serentur: et sup filios non parcat o-
culus eor. Et erit babilon illa ciuitas
gloriosa in regnis: indita in supbia
chaldeor: sicut subueit dñs sodomā
et gomorrā. Nō habitabit usq i finē:
et non fundabitur usq ad generati-
onem et generationem. Nō ponet
ibi tentoria arabs: nec pastores requi-
escent ibi: sed requiescent ibi bestie: et re-
plebuntur domus eor draconibus. Et
habitabit ibi struxione: et pilosi salta-
bunt ibi: et respōdebunt ibi ulule i edibz
eor: et furene i delubris voluptatis. **Y**
Drope est ut veniat tempus eius:
et dies ei nō elongabuntur. Nō
habebit tui dñs iacob et eliger adhuc
de israhel: et requiesceat eos faciet sup
humū suū. Adiuget aduena ad eo:
et adherbit domui iacob. Et tenebunt
eos pphet adducent eos i locū suū.
Et possidebit eos domus israhel sup
terrā dñi in seculos et acillas: et erunt
rapientes eos qui se ceperāt: et subici-
ent egadores suos. Et erit in die illa
cum requie dederit tibi deus de labore
tuo: et a cōtusione tua: et a seruitute
dura qua ante seruisti: fumes parabo
lam istam cōtra regem babilonis: et di-
ces. Quomō cessauit egador: quiescit
tributus: Cōtuit dñs baculū impior:

virgam dominantū redentem pphs
indignatione: plaga insanabili: sub-
identem in furore gentes: psequenter
crudeliter. Conquieuit et siluit omnis
terra: gauisa est et exultauit: abietes q
lerate sūt sup te: et redri libani. Equo
dormisti nō ascendet q succidat nos
Inferus subter te conuictatus est: in
occursum aduent? tui suscitauit tibi
gigantes omnes principes terre. Sur-
regerūt de solis suis omnes principes
nationū: uniuersi respondēbūt i dñe
tibi. Et tu vulneratus es sicut et nos:
nostris similis effectus es. Detrasta est
ad inferos supbia tua: concidit rada-
uer tuū. Subter te sternetur linea: et o-
perimentū tuū erit vermes. Quomō
recidisti de celo lucifer qui mane orie-
baris: Corruisti in terram qui vulne-
rabas gentes: qui dicebas in corde tuo.
In celum cōscendā: sup astra dei exal-
tato solū meū: sedebō in monte testa-
menti in lateribz aquilonis: ascendā
sup altitudinē nubū: similis ero altis-
simo. Veritatem ad infernū detraheis:
in pfundū laci. Qui te viderint ad te
indignabuntur: teq: pspiciēte. Nunquā
iste est vir qui conturbauit terram: qui
concussit regna: qui posuit orbem de-
seruam: et urbes eius destruxit: Vindictā
ei nō aperiat carcerem. Omnes reges
gentū uniuersi dormierūt in gloria
vir in domo sua: tu aut pirdus es de
sepulcro tuo quasi stirps inutilis: pol-
lutus et obuiolatus: cum hīs qui in-
terfedi sunt gladio: et destituerunt
usq ad fundamēta laci. Quasi rada-
uer putidū nō habebis cōsonū neq:
cum eis in sepultura. Tu enim veritatem
disperdidisti: tu pplū occidisti. Nō es-
cabitur in eternū semet pssimorum.
Preparate filios eius occisioni: in

iniquitate patrum eorum. Non resurgent:
neque hereditabunt terram neque implebunt
faciem orbis civitatum. Et confurgam
super eos dicit dominus exercituum: et
perdam babilonis nomen et reliquias:
et germen et progeniem dicit dominus.
Et ponam eos in possessionem eorum: et in
paludes aquarum: et scopabo eam in sco-
pa terris dicit dominus exercituum. Iuravit
dominus exercituum dicens. Si non ut puta-
vi ita erit: et quomodo metite tradavi
sit eveniet: ut contra affirmum in terra
mea: et in montibus meis conculcet eum:
et auferetur ab eis ingum eius: et omnis
illius ab humero eorum tollatur. Hoc
consilium quod cogitavi super omnem terram:
et hec est manus extenta super universas
gentes. Dominus exercituum decrevit: et
quis poterit infirmare? Et manus
eius extenta: et quis avertit eam? In
anno quo mortuus est rex achas fa-
ctum est omnis istud. Ne letetis philis-
tea omnes tu: quoniam communica est
virga paulloris tui. De radice enim
colubri egredietur regulus: et saevum e-
ius absorbetis volucrum. Et pascunt
primogenita pauperum: et pauperes si-
ducialiter requiescent: et interire faciam
infamem radicem tuam: et reliquias
tuas interficiam. Ulula porta-dama-
scus: postata est philistea omnis.
Ab aquilone enim fumus veniet: et
non est qui effugiat agmen eius. Et
quid respondebitur nuncijs gentis?
Quia dominus fundavit syon: et in
ipsa sperabunt pauperes populi. **RV**
Quoniam moab. Quia nocte vassa-
tus est ar-moab conturbavit: quia
nocte vassatus est murus moab con-
turbavit. Ascendit domus dybon: ad eg-
rella in plandum: super nato: et super meda-
ba-moab ululabit. In iudis capitibus

eius calicium: omnis herba ruretur. In
tempore eius accendi sunt sacco: super terra e-
ius et in plateis eius omnis ululatus: desce-
derunt in fluvium. Clamavit esebon: et ele-
ale: usque iasa audita est vox eorum. Su-
per hoc repedit moab ululabit: ani-
ma eius ululabit sibi. Cor meum ad mo-
ab clamabit: vides eius ad segor vici-
lam confirmam. Per ascensum enim
huius flens ascendet: et in via oronaym
clamore contritionis levabit. Aquae
enim neminem deserte erunt: quia aruit
herba: defecit germen: viros omnis inte-
riit. Secundum magnitudinem operis: et
visitatio eorum. Ad torrentem salicem du-
cent eos: quoniam circumabit clamor ter-
minum moab. Usque ad gallim ulula-
tus eius: et usque ad puteum helim clamor
eius: quia aquae dybon replete sunt sangui-
ne. Ponam enim super dybon ad-
ditamenta huius qui fugerint de mo-
ab leonem: et reliquias terre. **XVI**
Emitte agnum dominatorum terre:
de porta deserti ad montem filie sy-
on. Et erit sicut avis fugiens: et pulli
de nido avolantes: sic erunt filie moab
in transitu arietum. Qui consilium: co-
ge consilium: pone quasi noctem umbram tuam
in meridie. Absconde fugientes: et magis
ne prodas. Habitabit apud te pluri-
tudo mei. Moab esto latibulum eorum a facie
vastatoris. Finitus est enim pulvis:
consummatus est miser: defecit qui con-
culcabat terram. Et parabitur in mis-
ericordia solium: et sedebit super eum in ve-
ricate in tabernaculo david: indicans
et querens iudicium: et velociter reddens
quod iustum est. Audivimus superbiam mo-
ab: superbus est valde. Superbia eius et
arrogantia eius et indignatio eius:
pluribus fortitudo eius. Quare ululabit
moab: et moab universus ululabit.

Quia qui letatur super muro ceteri lateris
loquimini plagas suas: qui subur-
bana esebon deserta sunt. Et vinea sa-
bama domini germen reciderunt. Fla-
gella eius usque ad iazer puererunt: crea-
verunt in deserto: pagines eius relidae
sunt: transierunt mare. Super hoc plora-
bo in fluvio iazer vinea sabama. Inebria-
bo te lacrima mea esebon et eleale: qui
super vindemiam tuam et super messem
tuam vox clamantis irruit. Et auferetur
leticia et regulatio de carmel: et in
vineis non regulabit neque iubilabit. Vi-
num in torculari non calcabit qui calca-
re consueverat: vox calcantis abstuli.
Super hoc ventris meus ad moab qua-
si cithara sonabit: et viscera mea ad
intumescere ceteri lateris. Et erit cum appaue-
rit quod laboravit moab super recessus
suis: ingredietur ad sancta sua ut ob-
secret: et non valebit. Hoc verbum quod
locutus est dominus ad moab egredietur: et nunc
locutus est dicens. In tribus annis qua-
si anni mercenarii: auferet gloria mo-
ab super omni populo multo: et relin-
quetur in eo sicut racemus parvus et
modicus: nequaquam multus. **XVII**
Quoniam damasci. Ecce damascus
desinet esse civitas: et erit sicut a-
reus lapidum in ruina. Derelicta civi-
tates arietum gregibus erunt: et requiescent
ibi: et non erit qui egredietur. Et cessabit
aditum ab ephraim: et regnum a da-
masco: et reliquie sive sicut gloria fili-
orum israel erunt: dicit dominus exercituum. Et erit
in die illa attenuabitis gloriam iacob: et
pingues carnes eius marcescent: et erit
sicut congregas in messe quod restiterit: et
brachium eius spicas leget. Et erit sicut
querens spicas in valle raphaim: et re-
linguet in eo sicut racemus: et sicut eg-
ressus ole: duarum vel trium olivarum in

summitate rami: sive quatuor aut quin-
que. In racuminibus eius fructus eius:
dicit dominus deus israel. In die illa infina-
bitur homo ad factorem suum: et oculi
eius ad sanctum israel respicient: et non in-
clinabitur ad altaria que fecerunt ma-
nus eius: et que operati sunt digiti eius:
non respicient lucos et delubra. In die
illa erunt civitates fortitudinis eius derelictae:
sicut aranea et segetes que derelictae
sunt a facie filiorum israel: et eris deserta:
quia oblita es dei saluatoris tui: et
fortis adiutoris tui non es recordata.
Propterea plantabis plantationem infidelium:
et germen alienum seminabis. In die
plantationis tue labrusca: et
mane semine tuum florebit. Ablata est
messis in die hereditatis: et dolebit
graviter. Ve multitudo populi multo-
rum ut multitudo maris sonantis: et
tumultus turbarum sicut sonitus aquarum
multarum. Sonabit populus sicut sonitus
aquarum inundantium: et inceperit eum
et fugiet populus: et rapietur sicut pulvis
montium a facie venti: et sicut turbo co-
ram tempestate. In tempore vespere: et
ecce turbatio: in matutino: et non sub-
sistet. Hec est pars eorum quae vastaverunt
nos: et fors diripientium nos. **XVIII**
Que terre tribulatio alay que est trans
flumina ethiopie: que mittit in
mari legatos: et in vasis papiri super
aquas. Ite angeli veloces ad gentem
convulsam et dilaceratam: ad populum terri-
bilem post quem non est alius: gentem
egrediantem et convulsam: cuius diripue-
runt flumina terram eius. Omnes ha-
bitatores orbis qui moramini in terra:
cum elevatum fuerit signum in montibus
videbitis: et clagorem tube audietis:
quia hec dicit dominus ad me. Quiescam et
considerabo in loco meo: sicut meridiana

lux clara est: et sicut nubes rosis in die
messis. Ante messam enim totus efflore-
bit: et immatura perfectio germinabit:
et praecedentur ramusculi eius falceibus:
et quae derelicta fuerint abscindentur:
egredientur et relinquentur simul au-
ibus motum et bestiae terre: et estate
perpetua erunt super eum volucres: et
omnes bestiae terre super illum hiemabunt.
In tempore illo deferetur munus domino
exercituum a populo diuinitus: et dilacerato:
a populo terribili post quem non fuit alius: a
gente repeditare: repeditare et concutata: cuius
diripuerunt flumina terra eius: ad locum
notis domini exercituum monte syon.

Omnis egipti. Ecce dominus ascendet su-
per nubem leuam et ingredietur
egiptum: et commouebunt simulacra egi-
pti a facie eius: et cor egipti tabesce-
rit in medio eius. Et concurrere faciem egi-
ptios aduersus egiptios: et pugna-
bit vir contra fratrem suum: et vir contra a-
micum suum: ciuitas aduersus ciuitatem:
regnum aduersus regnum: et diripietur
spiritus egipti in visceribus eius: et con-
siliu eius peritabo: et interrogabunt
simulacra sua: et diuitios suos: et phi-
tones: et ariolos: et tradam egiptum
in manu dominorum crudelium: et rex fortis
dominabit eorum: ait dominus exercituum. Et
arefces aqua de mari et flumines deso-
labunt atque siccabunt: et deficiet flumina:
attenuabunt et siccabuntur riuus agge-
rum. Calamus et iuncus marcescet:
nudabit alueus riuus a fonte suo. Et
omnis senectus irrigua siccabit: arefces
et non erit. Et merebunt piscatores: et
lugebunt omnes mittentes in flumen
hamum: et repandentes rete super faciem
aque marcescent. Confundentur qui o-
perabantur linum: pedentes et regentes sub-
tilia. Et erunt irrigua eius flaccida:

omnes qui faciebant lacrimas ad ca-
piendos pisces. Sauli principes tha-
neos: sapientes consilii pharaonis de-
derunt consilium insipientis. Quomodo
dixit pharaoni filius? sapientium ego:
filius regum antiquorum. Vbi nunc sunt
sapientes tui? Annunciet tibi et indi-
cant quid cogitauerit dominus exercituum su-
per egiptum. Stulti facti sunt principes
thaneos: emaruerunt principes
mempheros: deperit egiptum: angu-
lum populi eius. Dominus misit in
medio eius spiritum vertiginis: et errare
fecerunt egiptum in omni opere suo: sicut
erat ebrius et uomens. Et non erit egi-
pto opus quod faciat: caput et caudam
incuruam et refrenatam. In die illa e-
rit egiptus quasi mulieres: et stupbunt
et timebunt a facie commotionis man-
domini exercituum: quam ipse commouebit super
eam: et erit terra iuda egipto in festiui-
tatem. Omnes qui illius fuerint recorda-
tus: pauebit a facie consilii domini exercituum:
quia ipse cogitauit super eam. In die
illa erunt quinguae ciuitates in terra egi-
pti loquentes lingua chanaan: et in-
rantes per dominum exercituum. Ciuitas soli
vocabit vna. In die illa erit altare do-
mini in medio egipti: et titulus iuxta
terminum eius domini: et erit in signum et in
testimonium domini exercituum in terra egipti.
Clamabunt enim ad dominum a facie tribu-
lationis: et mittet eis saluatorem et propi-
torem qui liberet eos. Et cognoscent
dominus ab egipto: et cognoscent egipti
dominum in die illa: et coles eum in ho-
stias et in munusculis: et vota vouebunt
domino et soluent. Et prout dominus egi-
ptum plaga et sanabit eam: et reuertent
ad dominum et placabitur eis: et sanabit e-
os. In die illa erit via de egipto in assi-
rios: et intrabit assirus egiptum: et

egiptus in assirios: et secum egiptum
assirios. In die illa erit israhel tercia
egipti et assirio benedictio in medio
terre: cui benedixit dominus exercituum
dicens. Benedictus populus meus egipti:
et opus manuum mearum assirios: he-
reditas autem mea israhel.

In anno quo ingressus est tharran in
azotum: cum misisset eum sargon rex
assiriorum et pugnalet contra azotum
et cepisset eam: in tempore illo locu-
tus est dominus in manu ysae filii amos
dicens. Vade et solue sarcum de labiis
tuis: et calciameta tua de pedibus tu-
is. Et fecit sic: radis nudus et discalciatus.
Et dixit dominus. Sicut ambulauit secus
meus ysaias nudus et discalciatus:
etiam amos signum et portentum erit super
egiptum et super ethiopia: sic minabit
rex assiriorum captiuitatem egipti: et trans-
migrationem ethiopie: inueniet et senem
nudem et discalciatum discipulis nati-
bus ignominiam egipti. Et timebunt
et confundentur ab ethiopia spe sua:
et ab egipto gloria sua. Et dicit habi-
tator insule huius in die illa. Hece-
ne erat spes nostra: ad quos confugi-
mus in auxilium: ut liberaret nos a
facie regis assiriorum? Et quomodo
effugere poterimus nos?

Omnis deserti maris. Sicut turbi-
ne ab affrico venit de deserto ve-
nit: de terra horribili visio dura nuncia-
ta est michi. Qui incredulus est infideliter
agit: et qui depopulator est vastat. Ascen-
de elam et obside mede: omne gemitum
eius cessare feci. Propterea repleti sunt
lubi mei dolore: angustia possedit me:
sicut angustia parturientis. Corui cum
audirem: conturbatus sum cum viderem.
Emaruit cor meum: tenebre stupescerunt
me. Babilon dilecta mea: posita est

michi in umbraculum. Pone metulam:
contemplantur in specula. Comedentes et
bibentes: surgite principes: arripite
clipeum: hec enim dixit michi dominus.
Vade et pone speculatore: et quicumque
viderit annunciet. Et vidit curren duoque
equitum: ascensore alui et ascensore
camelis: et contemplatus est diligenter
multo intuitu. Et clamauit leo. Super
specula domini ego sum stans ingerit per
diem: super custodia mea ego sum stans
totis noctibus. Ecce iste venit ascensor
vir bige equitum. Et respondit et dixit.
Cecidit cecidit babilon: et omnia scul-
ptilia deorum eius contrita sunt in terra.
Vitura mea et filia arce mee: quod audiui
a domino exercituum deo israhel annuncia-
ui vobis. Omnis duma. Ad me cla-
mat rex seir. Custos quid de nocte: cu-
stos quid de nocte? Dixit custos. Ve-
nit mane et nox. Si queritis querite:
conuertimini: venite. Omnis in arabia.
In saltu ad vespere dormietis: in semi-
tis dodanum. Occurrentes siccanti fere
aquam: qui habitatis terra austri: cum pa-
nibus occurrere fugienti. A facie enim gla-
diorum fugerunt: a facie gladii imminen-
tis: a facie arcus reperi: a facie graui-
pilis: quoniam hec dixit dominus ad me. Adhuc
in uno anno quasi in anno mercenaria-
rum: et auferetur omnis gloria cedar: et re-
liquie numeri sagittariorum fortium de fi-
liis cedar imminuentur. Dominus
enim deus israhel locutus est.

Omnis vallis visionis. Quid na-
mibi quod est quia ascendisti?
Et tu dominus intrada amoris plena:
urbs frequens: ciuitas refulgens. Interfe-
di tui non interfedi gladio: nec mor-
tui tui mortui in bello. Cuncti prin-
ces tui fugerunt simul: duresque ligati sunt.
Omnes qui inuenta sunt vincti sunt pariter:

procul fugerunt. Propterea dixi: recedite a me: amare flebo. Nolite incumbere: ut consolamini me super vastitatem filie populi mei. Dies enim interfessionis et consulationis: et fletum dñs deo exercituum in valle visionis. Securus murum et magnificus super montem. Et clam sumptus pharetra: currus hominis equitum: et parietes nudabitur clipeus. Et erunt esedae valles tue plene quadrigarum: et equites ponent sedes suas in porta: et reuelabitur operimentum iude. Et videbitis in die illa armamentarium domus saltus: et scissuras ciuitatis dauid videbitis: quia multiplicatae sunt. Et congregastis aquas piscine inferioris: et domus iherusalem numerastis: et destruxistis domum ad muniendum murum. Et lacum fecistis inter duos muros: et aquam piscine veteris: et non suspexitis ad eum qui fecerat eam: et operatore eius de longe non vidistis. Et vocabit dñs deus exercituum in die illa ad fletum: et ad planctum: ad caluicium: et ad singulum lacrimarum: et ecce gaudium et leticia: occidere vitulos: et iugulare arietes: comedere carnes: et bibere vinum. Comedam et bibamus: neque enim moriemur. Et reuelata est vox in auribus meis dñi exercituum. Si dimittetur iniquitas hec vobis: donec moriamini: dicit dñs deus exercituum. Hec dicit dñs deus exercituum. Vade ingredi ad eum qui habitat in tabernaculo: ad sobriam ipsorum templi: et dices ad eum. Quid tu hic: aut quis es hic? Quia recidisti tibi hic sepulcrum: recidisti in excelsu memoriam: diligenter impetras tabernaculum tibi. Ecce dñs asportari te faciet: sicut asportat gallus gallinacius: et quasi amicum sic subleuabit te. Coronam coronabit te tribulatione: quasi pilam

mittere te in terram latam et spaciosam. Ibi morieris: et ibi erit cura glorie tue ignominia domus dñi tui. Expellam te de statione tua: et de ministerio tuo deponam te. Et erit in die illa: vocabo filium meum eliahim filium belchir: et induam illum tunica tua: et cingulo tuo confortabo eum: et potestatem tuam dabo in manu eius: et erit quasi pater habitantibus iherusalem et domui iuda. Et dabo dauem domum dauid super humerum eius: et aperiet et non erit qui claudat: et claudet et non erit qui aperiat. Et figam illum parillum in loco fidei: et erit in solium glorie domus patris sui: et suspendet super eum omnem gloriam domus patris eius: vasorum diuersa genera: omne vas paruum: a vasis cretaceum: usque ad omne vas mureum. In die illa dicit dñs exercituum: auferet parillum quod fixus fuerat in loco fidelis: et cadet: et prebit quod pendebat in eo: quia dñs locutus est. **XXIIII** **Q**uoniam vultate naues maris: quia vastata est domus unde venire coluerunt: de terra rethim: reuelatum est eis. Tacete qui habitatis in insula: negotiatio sydonis. Transieratis mare repleuerunt te in aquis multis: semina nili fluminis feuges eius: et facta est negotiatio gentium. Et rubescit sydon. Alit enim mare et fortitudo maris dicitur. Non parturiri: et non peperit: et non enutriti inuenies: nec ad incrementum perduxit virgines. Cum audierit fuerit in egiptho: dolebunt cum audierint de tyro. Transiit maria: ululate qui habitatis in insula. Numquid non hec vasa est que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum. Quis cogitauit hoc super tyrum: quodam coronata? Qui negotiatores principes: in fine

eius inclini terre. Dominus exercituum cogitauit hoc: ut deraheret superbiam omnis glorie: et ad ignominiam deduceret universos inclinos terre. Transiit terra tua quasi flumen filia maris: non est singulum vltra tibi. Manu sua reuertetur super mare: conturbauit regna. Dñs mandauit aduersus chanaan: ut conterreret fortis eius. Et dixit. Non adiciat vltra ut gloriaris: calumnia sustinet virgo filia sydonis. In rethim coluerunt transierat: ibi quoque non erit requies tibi. Ecce terra chaldeorum talis populus non fuit: assur fundauit eam. In captiuitatem reuixerunt robustos eius: suffoderunt domus eius: posuerunt eam in ruinam. Ululate naues maris: quia deuastata est fortitudo vestra. Et erit in die illa: oblivione eris o tyre septuaginta annis: sicut dies regis vnius. Post septuaginta annis autem auerit tyro quasi canticum meretricis. Summe tibi cithara: circue ciuitatem meretricis oblivioni tradita. Bene canes: frequenter canticum: ut memoria tua sit. Et erit post septuaginta annos visitabit dñs tyrum: et reducet eam ad mercedes suas: et rursum fornicabitur cum vniuersis regibus terre super faciem terre: et erit negotiationes eius: et mercedes eius sanctificate domino. Non cōdēntur neque reponentur: quia hijs qui habitauerunt coram domino: erit negotiatio eius: ut manducent in sacritate: et vestiant usque ad vetustatem. **XXV** **A**udabit eam: et affliget faciem eius: et dissipet habitatores eius. Et erit sicut populus sic sacerdos: et sicut seruus sic dominus eius: et sicut ancilla sic domina eius. Sicut enim sit ille qui vendit: sicut fenerator sit is qui mutuum accipit:

sicut qui repetit: sic qui debet. Dissipatione dissipabitur terra: et direptione preabitur. Dñs enim locutus est verbum hoc. Luxit et defluxit terra et infirmata est: defluxit orbis: et infirmata est altitudo populi terre: et terra interfecta est ab habitatoribus suis: quia transgressi sunt leges: mutauerunt ius: dissipauerunt sedes sempiternum. Propter hoc maledictio vocabit terram: et peccabunt habitatores eius: ideoque infamiet cultores eius: et relinquent homines pauci. Luxit vindemia: infirmata est vitis: ingemuerunt omnes qui letabatur corde. Cessauit gaudium tympanorum: quiescit sonitus lerantum: contigit dulcedo cithare. Cum canticis non bibent vinum: amara erit portio bibentibus illa. Atterita est ciuitas vanitatis: clausa est omnis domus: nullo introeunt. Amor erit super vinum in plateis: deserta est omnis leticia: translatum est gaudium terre. Relicta est in urbe solitudo: et calamitas opprimit portas: quia hec erit in medio terre in medio populi. Quomodo si paucæ olive que remanserunt exciderunt ex oleo: et racemi cum fuerint finita vindemia. Ipsi leuabunt vocem suam atque laudabunt: cum glorificatus fuerit dominus humilium de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dñm: in insulis maris nomen dñi dei israel. A finibus terre laudes audiuimus: gloriam in fide. Et dixi. Secretum meum michi: secretum meum michi. Ve michi. Precuarientes perarati sunt: et peraratione transgressorum perarati sunt. Formido et fovea: et laqueus super te qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a voce formidinis caderet in foveam: et qui se explicauerit de fovea retinebitur laqueo: quia citharade de excelsis apte sunt.

et concutientur fundamenta terre. Con-
fradione cōfingetur terra: cōfradione
conteretur terra. Commotione cōmo-
uebitur terra: agitatione agitabitur
terra sicut ebrius: et auferetur quasi ta-
bernaculū unius nodi. Et grauabit
eam iniquitas sua: et corruet et non
adiciet ut resurgat. Et erit in die illa.
visitabit dominus sup milia celi in re-
cesso: et sup reges terre qui sunt sup ter-
ram. Et cōgregabūtur in congregati-
one unius falsis in lacum: et clauden-
t ibi in carcere: et post multos dies vi-
sitabūtur. Et erubescet luna: et cōfun-
detur sol: et regnauerit dominus exercitū in
mōte syon et in iherusalē: et in cōspetu
seruū suorū fuerit glorificatus. **XXV**

Domine deus meus es tu et exalta-
bo te: cōfitebor nomini tuo. quā
fecisti mirabilia: cogitationes antiquas
fideles amant. Quia posuisti ciuitatem
in tumultū: urbem fortem in ruinam:
domū alienorū ut non sit ciuitas: et i
sempiternū non edificetur. Super hoc
laudabit te populus fortis: ciuitas genti-
um robustas: timebit te. Quia factus
es fortitudo pauperis: fortitudo egeno
i tribulatione sua: spes a turbine: uni-
braculū ab actu. Spiritus enim robu-
torū: quasi turbo impellens parietē:
sicut effum in sui tumultū alienorū hu-
miliabis: et quasi calorem sub nube
torrente. paginam fortū marcescere
facies. Et faciet dominus exercitū omnibus
populis in mōte hoc: cōmuniū pinguum:
cōmuniū vindemie: cōmuniū pinguiū
medullatorū: vindemie defecare. Et
precipitabit in monte isto facie vinculi
colligati sup omnes populos: et telā quā
ordinus est sup omnes nationes: precipi-
tabit mortem in sempiternū. Et aue-
ret dominus deus lacrimā ab omni

facie: et obprobriū populi sui auferet de
vniuersa terra: quia dominus locutus est.
Et dicit in die illa. Ecce deus noster
iste: expectabimus eum: et saluabit
nos. Iste dominus: sustinimus e-
um. Et exultabim⁹ et letabimur in sa-
lutarī eius: quia requiescet manus
domini in monte isto: et reuerabimur
moab sub eo: sicut reuertitur palee in
plaustrū. Et exendet manus suas sicut
eo: sicut exendit nathan ad natandū:
et humiliabit gloriam eius cum alli-
sione manuum eius. Et munimenta
sublimium murorum tuorum cōci-
dent: et humiliabuntur et detrahentur
i terrā usq; ad puluerē. **XXVI**

In die illa cantabitur canticum istud
i tea iuda. Verbs fortitudinis nre syon:
saluator ponetur in ea murus et ate-
murale. Aperite portas: et ingredi-
atur gentis iusta. Custodiens verita-
tem. Ver⁹ error abiit: suabis pacē: pa-
cem. Quia i te sperauim⁹. Sperabis i do-
mino in seculis eternis: in domino deo
forti in perpetuum. Quia inuocabit
habitantes in recesso: ciuitatem subli-
mē humiliabit. Humiliabit eā us-
q; ad terrā: detrahet eā usq; ad pul-
uerē. Cōculcauit eā pes: pes pauperis:
gressus egenorū. Semita iusti recta est:
rectus callis iusti ad ambulandū. Et
in semita iudiciorū tuorū domine susti-
nuimus te: nomen tuum et memori-
ale tuum in desiderio anime. Anima
mea desiderauit te i nocte: sed i spiritu
meo in pcedijs meis: de mane vigi-
labo ad te. Cum feceris iudicia tua in
terra: iusticiam discant habitatores
orbis. Misereamur impio: et nō discat
iusticiam. Quia terra sanctorū iniqua
gessit: et nō videbit gloriam domini:
Domine exalteretur manus tua et nō

videant: videant et confundantur ze-
lantes populi: et ignis hostes tuos deu-
ret. Domine dabis pacem nobis: o-
mnia enim opera nostra operatus es
nobis. Domine deus noster posside-
runt nos domini absq; recedentū i te recor-
dentur nominis tui. Morientes non
uināt: gigantes nō resurgāt. Propter
ea visitasti et cōtrixisti eos: et pdidisti
omne memoriā eorū. Indulisti genti
domine: indulisti genti: nūquid glo-
rificatus es? Elongasti omnes terminos
terre. Domine in angustia requi-
sierunt te: in tribulatione murmuris
doctrina tua eis. Sicut que cōcepit eū
appropinquauit ad partū: dolens
clamar in doloribus suis: sic facti su-
mus. A facie tua domine concepin⁹
et quasi parturim⁹: et peperim⁹ spiritū
salutis: misericordia nō fecim⁹ i terra:
ideo nō ceciderunt habitatores terre.
Veniunt mortui iustitiae mei resur-
gent. Sepeliamini et laudate qui ha-
bitatis in puluere: quia ros lucis ros
tuus: et terram gigantei detrahes in
ruinā. Vade populus noster intra i cubi-
la tua: clande ostia tua sup te: abscon-
dere modicum ad mortem: donec
praeualeat indignatio. Ecce enim dominus
egrediet de loco suo: ut visitet iniqui-
tatem habitatoris terre contra eum: et
reuelabit terra sanguinē suū: et nō o-
priet ultra interfectos suos. **XXVII**
In die illa visitabit dominus in gladio suo:
duro et gradū: et foris sup leuiathan ser-
pentem uideam: et sup leuiathan serpen-
tem tortuosum: et occidet cetum qui in
mari est. In die illa vinea mei canta-
bit ei. Ego dominus qui seruo eam: repente
propinabo ei: ne forte uisitentur contra
eam. Nocte i die seruo eam: indigna-
tio nō est michi. Quis dabit me spinā

et uepre in pilio? Graduat sup eam:
succendā eā parit: an pot⁹ tenebit for-
titudinē meā? Faciet pacē michi: faciet
pacē michi. Qui ingreditur impetu ad
iacob: florebit et germinabit israhel: et
implebit faciem orbis semine. Num-
quid iuxta plagā prouertis se possit
eum? Aut sicut occidit interfectos ei⁹
sic oculus ē? In mensura cōtra men-
suram: cum abreda fuerit iudicabis e-
am: medicata est in spiritu suo duro p-
diem etus. Idcirco sup hoc dimittet
iniquitas domui iacob: et iste omnis
scelus: ut auferatur peccatū eius. Cū
posuerit omnes lapides altaris sicut
lapides cineris allisos: non stabunt
lucet et delubra. Ciuitas enim munita
desolata erit: speciosa relinquetur: et
dimittet israhel desertū. Ibi pascat uindicta
et ibi accubabit: et cōsumet summita-
tes eius. In siccitate mellis illius con-
terentur mulieres: uenientes et docentes
ea. Non ē enim populus sapiens: propterea
non miserebitur eius qui fecit eum: et
qui formauit eum: non parcer ei. Et
erit i die illa: prout dominus ab alueo flu-
minis usq; ad torrentem egipti: et uos
congregabimini unus et unus. filij
israhel. Et erit in die illa: clangeretur in
tuba magna: et uenient q; pediti fuerāt
de terra assiriorū: et qui ceciderāt de ter-
ra egipti: et adorabunt dominum in
mōte sancto in iherusalē. **XXVIII**
Et corone supbie: ebri⁹ ephraim:
et flori decident: glorie exultati-
onis eius: qui erant in vertice uallis
pinguissime errantes a vino. Ecce re-
lidus et fortis dominus: sicut imper⁹ gran-
dinis turbo cōfingens: sicut imper⁹
aqua: multas inundantiū: et emissa-
rum sup terrā spaciolam. Pedibus con-
culcabitur corona supbie ebriorum

ephraim: et erit flos decidens glorie
regulationis eius. qui est super verticem
vallis pingui. quasi temporaneum
ante maturitatem autumnus. Quod cum
aspexerit videns. statim ut manu tenu-
erit deuorabit illud. In die illa erit do-
minus speculatorum corona glorie. et
septem regulationis residuo populi sui. et
spiritus iudicii sedenti super iudicium:
et fortitudo reuerentibus de bello ad
portant. Verum hi quoque pre vino
nescierunt: et per ebrietatem errauerunt. Sa-
rectores et prophete nescierunt pre ebrietate:
absorti sunt a vino: errauerunt in ebri-
tate. nescierunt videntem. ignorauerunt
iudicium. Omnes enim mente replere
sunt vomitu sordium: ita ut non esset
ultra locus. Quis docebit scientiam: et
quis intelligere faciet auditum? Ablada-
tus est a latere. auulsus ab uberibus:
quia mada remada. mada remada:
repeda repeda. repeda repeda: mo-
dicum ibi. modicum ibi. In loquela enim
labij et lingua altera loquetur ad popu-
lum istum. cui dixit. Hec requies mea.
reficite lassum: et hoc est meum refu-
gium. et noluerunt audire. Et erit eis ver-
bum domini. manda remada. manda re-
mada: repeda repeda. repeda repeda:
modicum ibi. modicum ibi: ut va-
dant et cadant retrorsum. et coterantur
et illaqueentur et raptantur. Propter hoc
audite verbum domini viri illusores: qui do-
minamini super populum meum qui est in ihe-
rusalem. Dixistis enim. Percussimus se-
dus cum morte: et cum inferno fecimus
pactum. Flagellum mundas cum transierit
non ventur super nos: quia posuimus
mendacium speram nostram. et mendacio
proptulimus. Quapropter hec dicit dominus
deus. Ecce ego mittam in fundamentum
syon lapidem lapidem. pectus. angularem.

prosum. in fundamento fundati. Qui
crediderit non sedimet. Et ponam iudi-
cium in potestate iusticia in mensura.
Et subvertet grandis speram mendacij
et predicatione aque inundabunt. et dele-
bitur sedus vestri cum morte: et pactum
vestrum cum inferno non stabit. Flagellum
mundas cum transierit. erit ei con-
turbationem. Quandoque transierit
tollet vos. quoniam mane diluculo pe-
transiit in die et i nocte: et tantummo-
do sola vegetatio intellectus habet audi-
tum. Longitum est enim stratum.
ita ut alter decidat: et passum breve
utrumque operire non potest. Sicut enim
in morte diuisionis stabit dominus super ius
le que est in gabach irascitur: ut faci-
ant opus suum. alienum opus eius: ut o-
peretur opus suum. peregrinum est opus
eius ab eo. Et nunc nolite illudere: ne
forte cogerintur vincula vestra. Con-
summatione enim et abbreviatione
audiri a domino deo regebat super uniuersam
terram. Aurius precipite et audi-
te vocem meam: attendite et audite elo-
quium meum. Numquid tota die arabit
arcans. ut leat: psondet. et faciet hu-
mum suum? Nonne cum adequauerit
faciem eius fecit gith. et amicum spar-
get: et non ponet iudicium per ordinem et
hordum. et milium. et viciam in fimbis
suis? Et erudit illi in iudicio: deus
suis docebit illi. Non enim in fecis
eritabitur gith. nec rota plaustrum su-
per amicum ducit: sed in virga reuol-
uitur gith. et amicum in baculo: panis
autem consumitur. Verum non in peram re-
tunas mtrabit illi: neque vegetabit ei
rota plaustrum: nec in ungulis suis com-
minuet eum. Et hoc a domino deo rege-
bat: ut mirabile faceret consilium et
magnificaret iusticia. De haniel. haniel

quia repugnauit david. **XXX**
Adhuc est annus ad annum. so-
lemnitates euoluti sunt: circual-
lato ariel. et erit tristis et merens: et erit
michi quasi ariel. Et circumdabo ariel
speram in circuitu tuo. et iacta contra te
aggreui: et munimenta ponam in ob-
dione tua. Humiliabis de te loque-
ris: et de humo audiet eloquium tuum.
Et erit ariel phitonia de terra vox tua: et
de humo eloquium tuum multiplicabit. Et e-
rit sicut pulvis tenuis multitudo ven-
tilantium te: et sicut favilla pertransiens
multitudo eorum qui contra te pualuerunt.
Et erit repente confestim a domino re-
regnum. uisabitur in tonitruo et com-
motione terre: et voce magna turbu-
lis et tempestatis et flamine ignis deu-
rantis. Et erit sicut somnium visionis
nodum. multitudo omnium gentium qui
dimicauerunt contra ariel: et omnes qui
militauerunt et obsederunt et pualuerunt
aduersus eam. Et sicut somnium eluri-
ens et comedibit. cum aut fuerit repper-
factus vacua est anima eius: et sicut
somnia scitans et bibit: et postquam fuerit
repperfactus lassus adhuc sicut. et ani-
ma eius vacua est: sic erit multitudo
omnium gentium qui dimicauerunt contra
montem syon. Obstupescite et ammirami-
ni. fluctuate et vacillate: inebriamini.
et non a vino: mouemini et non ab ebri-
tate: quomodo misit vobis dominus
spiritum soporis. Claudet oculos ve-
stros: prophetas et principes vestros qui
vident visiones operiet. Et erit vobis
visio oim sicut verba libri signati: que
cum devent somni litteras dicit lege istum:
et respondebit non possum. signatus
est enim. Et dabitur liber nescienti. lras
dicatur ei lege: et respondebit. nescio
lras. Et dicit dominus. eo quod appropinquat

populus iste ore suo et lalijs suis glo-
rificat me. cor autem eius longe est
a me. et circumdabit me mado hominum
et doctrinis: ideo ecce ego addam ut
amirationem faciam populo huic mira-
lo grandi et stupendo. Perbit enim sapi-
entia a sapientibus eius: et intellectus
prudens eius abscondetur. De qui
profundi estis corde. ut a domino ab-
fondatis consilium: quoniam sunt in tene-
bris opera. et dicit quis videt nos. et
quis nouit nos? Peruela est hec vestra
cogitatio. quasi si lutum contra figulum
cogit. et dicat opus factori suo. non
fecisti me: et figmentum dicat factori
suo. non intelligis. Nonne adhuc i
modico et in breui reuertetur libanus
in thernel: et thernel in saltum repurabi-
tur? Et audient in die illa surdi verba
libri. et de tenebris et caligine oculi ce-
corum videbunt. Et addent mires in duo
leticiam. et pauperes homines in san-
cto israel regnabunt: quomodo defecit
qui pualuit. consummatus est illusor.
et succis sunt omnes qui vigilabunt
super iniquitatem: quia peccare faciebant ho-
mines in verbo. et arguerunt in por-
ta supplantabant: et dedinauerunt frustra
a iusto. Propter hec dicit dominus
ad domum iacob qui redemit abraham.
Non modo confundetur iacob. nec
modo vultus eius rubescet: sed cum vi-
derit filios suos opera manuum mearum.
i medio sui sanctificantes nomen meum: et
sanctificabunt sanctum iacob. et deus israel
predicabit: et sciet rectores spiritui intelle-
ctum. et multiplicatores dilecti legem. **XXXI**
Et filij defensores dicit dominus. ut fa-
dramini telam et non per spiritum meum. ut
addecetur peccatum super peccatum qui am-
bulatis ut descendatis in egyptum. et os

meū nō interrogasti: sperātes auxiliū
in fortitudine pharaonis. et habentes fi-
ducia in umbra egipti: et erit vobis
fortitudo pharaonis in confusione.
et fiducia in umbra egipti in ignomi-
niam. Iteant aut in thanes principes
tui: et nūc tui usq; ad thane puererūt.
Omnes confusi sunt sup pto qui eis
prodesse non potuit. Non fuerūt i au-
xilium. et in aliquam utilitatem: sed
in confusionem et in opprobrium.
Dñs iumentorum auditi. In terra
tribulationis et angustie. leena et leo-
re eis vipers. et regulus volans: por-
cantes sup humeros iumentoy diti-
tias suas. et sup gibbū cameloy the-
sauros suos. ad pplm qui eis prodesse
nō potuit. Egiptus eni fructa et vine
auxiliabunt. Ideo clamaui sup hoc:
supbia tantū est. quiesce. Nūc ingres-
sus scribe eis sup buxū. et in libro dili-
genter regara illud: et erit in die nouis-
simo in testimoniū usq; in eternū. Po-
pulus enim ad iracundiā provocans
est. et filij mendaces. filij nolentes au-
dire legem dei: qui dicūt videntibz no-
lice videre. aspicientibz aspiceret no-
bis ea que recta sunt. Loquimini no-
bis placentiā. videte nobis errores:
auferte. a me viam. dedinate a me se-
mitam. cesser a facie nostra sanctus
israhel. Propterea hec dicit sanctus
israhel: pro eo q; reprobastis verbum
hoc. et sperastis in calumnia et tumultu:
et innisi estis super eo. Propterea
erit vobis iniquitas hec. sicut inter-
ruptio cadēs: et requisita i muro exel-
so: quoniam subito dñs nō speratur. re-
niet cōfessio eius: et cōminuetur sicut
conteritur lagena figuli cōfessione pe-
ualidat: et non inuenietur de fragmen-
tis ei? testa. i qua portetur ignitulus

de incendio. aut hauriat parum aque
de fouea: quia hec dicit dominus deus
israhel. Si reuertimini et quiescatis:
salui eritis. In silentio et in spe erit for-
tutudo vestra: et nolueritis et distitis.
Nequaquā: sed ad equos fugietis: deo
fugietis. Et sup veloces ascendemus:
ideo velociores erūt qui psequēt vōs.
Nulle homines a facie terrois vni-
us et a facie terrois quinq; fugietis: do-
net relinquantini qñ malus natus i
vertice montis: et quasi signū sup col-
lem. Propterea repedit dominus ut
miseretur vestri. et ideo exultabit par-
tens vobis. quia deus iudicij dñs be-
at omnes qui repedant eum. Popu-
lus enim syon habitabit i iherusalem:
plorans nequaquā plorabis: miseris
miserabitur nū. Ad vocem clamoris
nū statim ut audierit respondet tibi:
et dabit vobis dominus panē areū
et aquā breuē: et nō faciet augere a re
ultra dōdorem nū: et erūt oculi tui vi-
dentes pceptorem nū. et aures tue au-
dient verbi post tergū mouentis. Ipe
est via ambulare in ea: et nō dedinetis
neq; ad dexteram neq; ad sinistram. Et
cōtaminabis lannias sculpilū ar-
gēi tui. et vestimentū cōstiliū auri tui:
et dispoges ea sicut immunditiā mēstua-
re. Egredere: dices ei. Et dabit pluuia
semini tuo ubique: seminaveris i ter-
ra: et panis segetum terre erit ubertim:
et pinguis. Pascet in possessione tua
in die illo ager spaciōs: et tauri tui et
pulli asinoy qui operantur terrā. cōmi-
stum migra comedent sicut in area
ut vtilatū ē. Et erūt sup omnē montē
exellum. et sup omnē collē eleuatum
rui currentiū aquay. in die interfectio-
nis muloy: cum ceciderit tures. Et e-
rit lux lune sicut lux solis. et lux solis

erit sempiternitater. sicut lux septem
diey: in die qua alligauerit dominus
vultus ppli sui. et pcelluram plage e-
ius sanauerit. Ecce nōmē domini ve-
nit de longinquo: ardens furor eius:
et grauis ad portādū. Labia ei? reple-
ta sūt indignatione: et lingua ei? qñ
ignis deuorās. Spiritus eius velut
torrens inundans usq; ad mediū col-
li. ad pcedas gentes in nichilum: et
fecit terrois qñ erat i maxillis pploy.
Canticū erit vobis sicut vox sanctifi-
cate solennitatis: et leticia cordis si-
cut qui pgit cū ribia. ut intret i montē
dñi ad forem israhel. Et audiat faci-
et dominus gloriam vocis sue. et ter-
rorem brachij sui ostenderit in cōmuni-
catione furoris. et flammē ignis de-
uorantis: allidet in turbine et i lapide
grandinis. Et voce enim dñi pauebit
assur virga pcellus: et erit transitus
virge fundantis quā requiescere faciet
dominus sup eum. in tympanis et cy-
tharis et bellis pcepis repunguabit
eos. Preparata est enim ad heri to-
phet a rege preparata. profunda et
dilatata. Murmurantia eius ignis. et
lignamulta: flatus domini sicut tor-
rens sulphuris succensēs ea. **xxxv**
Ue qui descendūt in egiptū ad au-
xilium in equis sperantes. et ha-
bentes fiducia sup quadrigis qñ mul-
te sunt. et sup equitibz quia pualidi ni-
mis: et non sunt confisi sup sandum
israhel. et dominū nō requiescūt. Ipe
autem sapiens adduxit malū. et verba
sua non abstulit: et confurget contra
domū pessimoy: et cōtra auxiliū ope-
rantū iniquitatē. Egiptus homo et
non deus. et equi eoy caro et nō spiri-
tus: et dñs inclinauit manū suam et
corruit auxiliator: et cader tui prestas

auxiliū. simulq; omnes cōsumuntur:
quia hec dicit dominus ad me. Quo-
modo si rugiat leo et catulus leonis
sup pdam suam. cū occurrerit ei multi-
tudo pastoy. a voce eoy nō formida-
bit. et a multitudinē eoy non pauebit:
sic descendet dñs exercitū ut plicetur
sup montē syon et sup collem eius. Si-
cut aues volātes. sic ptegit dominus
exercitū iherusalē: ptegens et liberās.
transiens et saluans. Conuertimini
sicut in pfundū recesseratis filij israhel.
In die enim illa abiciet vir ydola ar-
genti sui. et ydola auri sui que fecerūt
vobis manus vestre in peccatū: et ca-
det assur in gladio non viri. et gladi-
us non hominis vorabit eū: et fugiet
non a facie gladij et iuvenes ei? vesti-
gales erunt: et fortitudo eius a terrore
transibit. et pauebit fugietes princi-
ps ei? Dixit dñs. cui? ē ignis in syon:
et camini ei? in iherusalē. **xxxvi**
Cec i iusticia regnabit rex. et prin-
cipes in iudicio perunt: et erit vir
sicut qui absconditur a vento. et relas-
se a tempestate: sicut riuus aquarum in
siti. et umbra pte pminētis in tra de-
serta. Non caliginabūt oculi vidētū.
et aures audientū diligenter auscul-
tabunt: et cor stultoy intelliget scientiā.
et lingua balboy velociter loquetur et
plane. Non vocabitur ultra is qñ in-
piens est princeps: neq; fraudulentus
appellabitur maior. Stult? eni fatua
loquet. et cor eius faciet iniquitatem:
ut pficiat simulationē. et loquat ad
dñm fraudulentus: et vacuā faciat ani-
mam elurientis. et ponit sciētū auferat.
Fraudulentū vasa pessima sunt: ipse
enim cogitationes cōtinabit ad per-
dendos mites in sermone mendaci. et
loquetur pauper iudiciū. Princeps

vero ea que digna sunt principi cogi-
tabit: et ipse super duces stabit. Multi-
tudo opulente surgite: et audite vocem
meam: filie confidentes precipite auribus
eloquium meum. Post dies enim et annus
et vos conturbabimini confidentes. Con-
summata est enim vindemia: collectio
ultra non veniet. Obstupescite opulente:
conturbabimini confidentes: requie vos
et confundamini: accingite lumbos vestros
super vbera. Plangite super regione desi-
derabili: super vinea ferili. Super humum
populi mei spina: et vepres ascendent:
quantomagis super omnes domos gau-
dij civitatis exultantis. Dominus enim
dimissa est multitudo urbis relicta est:
tenebre et palatio fade sunt super spe-
luntas usque in eternum. Gaudium onag-
reorum pascua gregum: donec effundatur
super nos spiritus de recesso. Et erit de-
sertum in cheremel: et cheremel in saltum re-
putabitur: et habitabit in solitudine
iudicum: et iusticia in cheremel sedebit. Et
erit opus iusticie pax: et cultus iusticie si-
lentium: et securitas usque in sempiternum. Et
sedebit populus meus in pulcritudine pacis:
et in tabernaculis fiducie et in requie o-
pulente. Gratia autem in descensione salutis:
et humilitate humiliabit civitas. Be-
ati qui seminatis super omnes aquas: in-
nuentes pater bonis et asini. **xxxiii**
Ubi qui predabis: nonne et ipse preda-
bis: et qui spernis: nonne et ipse
spemnebis. Cum consummaveris desola-
tionem dei predabis: cum fatigatus desie-
ris contemneris: contemneris. Domine mi-
serere nostri te enim expectamus: esto
brachium nostrum in mane: et salus nostra
in tempore tribulationis. A voce age-
li fugerunt populi: ab exaltatione tua dis-
persi sunt gentes. Et congregabuntur spolia
vestra sicut colligitur brevis: velut cum

fosse plene fuerint de eo. Magnificatus
est dominus quoniam habitabit in recesso: im-
plebit syon iudicio et iusticia: et erit fi-
des in temporibus suis. Domine saluum
sapientia et scientia: timor domini ipse the-
saurus eius. Ecce videntes clamabunt
foris: angeli pacis amare flebunt. Dis-
sipate sunt viri: cessavit roborem per seculum:
irritum factum est patrum: preter civi-
tates non reputavit homines. Lux et
elanguit terra: confusus est libanus
et abscondit. Et factus est saron sicut
desertum: et concussa est basan et ca-
melus. Nunc resurgam dicit dominus:
nunc exaltabor et nunc sublimabor.
Desuper ardeat et parietes stipu-
lam: spiritus vero ut ignis vorabit vos:
et erit populus quasi de incendio cinis: spi-
ritus congregabit ignem comburentem. Audi-
te qui longe estis qui fecerunt: et cognosce-
te vicinam fortitudinem meam. Egrediamur
in syon peccatores: possideat timor per-
secutas. Quis poterit habitare de vobis
cum igne devorante: aut quis habita-
bit de vobis cum ardoribus sempiternis.
Qui ambulat in iusticia et loqui-
tur veritatem: qui perit avaricia et ca-
lumniam: et regreditur manus suas ab om-
ni munere. Qui obturavit aures suas
ne audiat sanguinem: et claudit oculos
suos ne videat malum: iste in ecclesia
habitabit: munimenta sapientie sublimi-
tas eius: panis ei datus est: aque eius
fideles sunt. Regem in decore suo vide-
bit: oculi eius cernent terram de longe:
ros autem in mediantibus amorem. Vbi
litteratus: ubi legis verba ponderas:
vbi doctor parvulus: populum impru-
dentem non videbis: populum alti sermo-
nis: ita ut non possis intelligere dis-
tinctionem lingue eius: in quo nulla
est sapientia. Respice syon civitatem

solennitatis nostre: oculi tui videbunt
iherusalem habitationem opulentam: ta-
barnaculum quod nequaquam transire pote-
rit: nec auferentur clavi eius in sempi-
ternum: et omnes funiculi eius non rum-
pentur: quia solummodo ibi magnifi-
catus est dominus noster. Locus flumi-
nis cui latissimi et pacentes: non transi-
bit super eum navis remigum: neque rivi
magna transgredietur eum. Dominus
enim iudex noster: dominus legislator noster:
dominus rex noster: ipse salvabit nos.
Lazari sunt funiculi tui: sed non qua-
lebunt. Vbi erit malus tuus ut dilata-
re signum non queas. Tunc dividuntur
spolia preda: multas: claudi diripient
rapinam: nec dicit vicinus: elanguit.
Populus qui habitat in ea: auferen-
tur ab eo iniquitas. **xxxiiii**
Accedite gentes et audite: et popu-
li attendite: audiat terra et plenitudo
eius: orbis et omne germen eius:
quia indignatio domini super omnes gen-
tes: et furor super universam malitiam
eorum. Interfecit eos: et dedit eos in occi-
sionem. Interfecit eos: percutit: et de-
radaverit eos: ascendit furor. Taber-
nacula montes a sanguine eorum: et tabe-
scunt omnis militia celorum: et complica-
buntur sicut liber celi: et omnis militia
eorum defluet sicut defluit folium de vinea
et de ficu: quoniam inebriatus est in celo
gladius meus. Ecce super ydumeam de-
scendet: et super populum interfectionis mee
ad iudicium. Gladius domini repletus est
sanguine: intrallatus est adipe de san-
guine agnorum et hircorum: et de sanguine
medullarum arietum. Victimam enim
domini in hostia: et interfectio magna in
terra edom: et descendent unicornes cum
eis: et tauri cum potentibus. Inebriabit
terra eorum sanguine: et humus eorum adipe

pingui: quia dies ultionis domini:
annus retributionis iudicii syon. Et
converterentur torrentes eius in picem:
et humus eius in sulphur. Et erit ita
eius in picem ardentem nocte et die: non
extinguetur in sempiternum. Ascendet
humus eius a generatione in genera-
tionem: desolabitur in secula seculorum.
Non erit transiens per eam: et possidebit
illa onocrotalus et ericinus: et ibis et
corvus habitabit in ea. Et extendetur
super eam mensura ut redigatur ad ni-
chilum: et perpendicularum in desolationem.
Mobiles eius non erunt ibi: regem potius
invo cabunt: et omnes principes eius erunt
in nichilum. Et orientur in domibus ei-
us spinae et urticae: et palmarum in mu-
nitionibus eius: et erit cubile draconum:
et pascua strutionum: et occurrent demo-
nia: onocentaurus et pilosus clama-
bit alter ad alterum. Vbi cubavit lamia
et invenit sibi requiem: ibi habuit foue-
am ericinus: et emulavit ceculos: et cir-
cumfodit et fouit in umbra eius. Illuc
congregati sunt milia: alter ad alterum.
Requirite diligenter in libro domini
et legite: nonne et eis non defuit: alter alte-
rum non quesivit: quia quod ex ore meo
procedit ille mandavit: et spiritus eius
ipse congregavit ea: et ipse misit eis
fortem: et manus eius divinxit eam illis
in mensuram. Usque in eternum possi-
debunt eam: in generatione et genera-
tionem habitabunt in ea. **xxxv**
Letabitur deserta et inania: et exulta-
bit solitudo: et florebit quasi lili-
um. Geminas geminabit: et exulta-
bit letabunda et laudans. Gloria liba-
ni data est ei: decore carmeli et saron. Ipsi
videbunt gloriam domini: et decorem
dei nostri. Confortate manus dissolu-
tas: et genua debilia roborate. Dicite

pusillanimitis: confortamini et nolite
timere. Ecce deus vestre ultionis addu-
cet retributionis: deus ipse veniet et
saluabit nos. Tunc aperientur oculi ce-
corum: et aures surdorum patebunt. Tunc sa-
lier sicut ceruus claudus: et apta erit
lingua mutorum: quia scisse sunt i deser-
to aque: et torrentes in solitudine: et q-
uerat arida in stagnu: et sitiens in fonte
aquar. In cubilibus in quibus prius
dracones habitabant: orietur viror ca-
lami et iunci: et erit ibi sentia: et via
sancta vocabitur. Non transibit p ea
pollutus: et hec erit vobis directa via
ut stulti non erant p eam. Non erit
ibi leo: et mala bestia non ascendet p ea
nec inuenietur ibi. Et abscondunt qui
liberati fuerunt: et redempti a domino:
conuerterunt: et venient in syon cum laude: et
leticia semperiterna super caput eorum.
Gaudium et leticiam obtinebunt: et
fugiet dolor et gemitus. **XXXII**

Et factum est i quarto decimo an-
no regis ezechie: ascendit in sen-
nachterib rex assiriorum super omnes ciui-
tates iuda munitas: et cepit eas. Et
misit rex assiriorum rablacen de lachis
in iherusalem: ad regem ezechiam i ma-
nu graui: et fecit in aqueductu pisci-
ne superioris: in via agri fullonis. Et
egressus est ad eu eliachim filius elchie
qui erat super domu: et sobna scriba: et
ioahel filius asaph a commentariis. Et
dixit ad eos rablaces. Dicite ezechie.
Hec dicit rex magnus assiriorum. Que
est ista fiducia qua confidis: aut quo
consilio vel fortitudine rebellare dispo-
nis? Super que habes fiducia: quia re-
sististi a me? Ecce confidis super baculu
herundineu contractu istu super egyp-
tu: aut si inuictus fuerit homo: intrabit in
manu eius et perforabit eam: sicut pharaon

rex egypci omnibus qui confidunt i eo.
Quid si responderis michi: in domino
deo nostro confidimus: nonne ipse est
cuius abscondit ezechia? excelsa et altaria:
et dixit inde et iherusalem coram altari isto
adorabitis? Et nunc trade te domino
meo regi assiriorum: et dabo tibi duo mi-
lia equorum: nec poteris te te ptere ascen-
sores eorum. Et quomodo sustinebis sa-
nem iudicis unius loci rex servus dñi
mei minoribus? Quid si confidis i egi-
pto in quadriga: et in equis: et nunc
numquid sine domino ascendi ad terra
ista: ut discederem ea. Dominus dixit ad me.
Ascende super terra ista: et discede ea. Et
dixit eliachim: et sobna: et ioahel ad
rablacen. loquere ad servos tuos sy-
ra lingua intelligunt enim: ne loqua-
ris ad nos iudice in auribus populi q-
ui est super murus. Et dixit rablaces. Num-
quid ad dñm tuu et ad te misit me dñs
meus: ut loquerer omnia verba ista: et non
potius ad viros qui sedent in muro
ut comedant fercora sua: et bibant uri-
nam pedu suorum vobiscum? Et fecit
rablaces: et clamavit voce magna
iudice et dixit. Audite verba regis
magni regis assiriorum. Hec dicit rex.
Non seducat vos ezechias: quia non
poterit evadere vos: et non vobis tribu-
at fiducia ezechias super dño dicens:
ruens liberabit nos dñs: non dabitur
ciuitas ista in manu regis assiriorum.
Nolite audire ezechiam: hec enim dicit
rex assiriorum. Facite mecum benedictio-
nem: et egredimini ad me: et comedite
unusquisque vinea sua: et unusquisque fi-
rum suu: et bibite unusquisque aquam
cisternae suae: donec veniat: et tolla vos
ad terra que est ut terra vestra: terram
faminei: et vinit terram panu et vinearum.
Nec conturbet vos ezechias dicens:

dominus liberabit nos. Numquid libe-
rauerit dii gentiu unusquisque: terram
sua de manu regis assiriorum? Vbi est
deus emath et artad? Vbi deus sephar-
uaim? Numquid liberauerunt lama-
riam de manu mea? Quis est ex omni-
bus dijs terrarum istarum qui eruerit terra
sua de manu mea: ut eruat dominus
iherusalem de manu mea? Et siluerunt
et non responderunt ei verbu. Mandauit
enim rex dicens: ne responderitis ei. Et
ingressus est eliachim filius elchie qui
erat super domu: et sobna scriba: et ioa-
hel filius asaph: a commentariis ad
ezechiam scillis vestibus: et nunciaue-
runt ei verba rablacen. **XXXIII**

Et factum est cum audisset rex eze-
chias scidit vestimenta sua: et ob-
volutus est sacco: et intrauit in domu
domini. Et misit eliachim qui erat su-
per domu: et sobna scriba: et seniores
de sacerdotibus optos sacros: ad ysaiam
filium amos prophetam: et dixerunt ad eum.
Hec dicit rex ezechias. Dies tribulati-
onis et corruptionis: et blasphemie di-
es hec: quia venerunt filij usque ad par-
tum: et virtus non est parredi. Si quo-
modo audiat dñs deus tuus verba
rablacen: que misit rex assiriorum dñs
suis ad blasphemandu. Deus uiuen-
tem: et reprobandu sermonibus quos
audiuit dominus deus tuus. Leua re-
go oratione pro reliquijs que reperi-
unt. Et venerunt serui regis ezechie ad
ysaiam: et dixit ad eos ysaias. Hec di-
cetis domino vestro. Hec dicit dñs. Me-
timeas a facie verboru q- audisti: qui-
bus blasphemauerunt pueri regis assi-
riorum me. Ecce ego dabo ei spiritum
et audiet nuntiu: et reuertetur ad terra
suam: et corruet eum faciam gladio
in terra sua. Reuersus est aut rablaces:

et inuenit regem assiriorum preliantem
aduersus lobna. Audierat enim quia
profectus esset de lachis: et audiuit de
sarcha rege ethiopie dicens: egressus
est ut pugnet contra te. Quod cum au-
disset: misit nuntios ad ezechiam di-
cens. Hec dicens ezechie regi iude lo-
quentes. Non te decipiat deus tuus i
quo tu confidis dicens: non dabitur ihe-
rusalem in manu regis assiriorum. Ecce
tu nosti omnia que fecerunt reges assi-
riorum omnibus terris quas subuerterunt:
et tu poteris liberari? Numquid eruerunt
eos dii gentium: quos subuerterunt pa-
tres mei: gozan et aran et reseph et fili-
os eden qui erant in thalassar? Vbi
est rex emath et rex artad et rex urbis
sepharuaaim: ana et aua? Et tulit e-
zechias libros de manu nuntioru et le-
git eos: et ascendit i domu domini: et ex-
pandit eos coram domino. Et orauit e-
zechias ad dñm dicens. Dñe exercituum
deus israel qui sedes super cherubin: tu
es deus solus omnium regnoru terre:
tu fecisti celum et terram: inclina domine
aurem tua et audi: aperi oculos tuos
et vide: et audi omnia verba senachterib
que misit ad blasphemandu deum
viventem. Vere enim dñe desertas fecer-
unt reges assiriorum terras et regiones
earum: et dederunt deos earu igni: non
enim erant dii sed opes manu homi-
num: lignu et lapis: et comminuerunt
eos. Et nunc domine deus noster salua
nos de manu eius: et cognoscant omnia
regna terre: quia tu es dominus deus
solus. Et misit ysaias filius amos ad
ezechiam dicens. Hec dicit dñs deus
israel. Pro quibus rogasti me de sena-
chterib rege assiriorum: hoc est verbu qd
locutus est dñs super eum. Despect te et
subsanauit te virgo filia syon: post

te caput mouit filia iherusalē. Cui re-
probrasti. et quē blasphemasti. et sup-
quem exaltasti vocem. et leuasti altitu-
dinem oculorū tuorū. Ad sandum isra-
hel. In manu seruoꝝ tuorū reprobra-
sti dñō. et dixisti. In multitudine qua-
drigay mearū ego ascendi altitudinē
montiū. iuga libani. et succida recessa
redorū eius. et edas abietes illius. et
introibo altitudinē summatarū eius.
salsū carmeli eius. ego fodi et bibi a-
quam. et reficauit uestigio pedis mei
omnes riuos aggey. Numquid non
audisti que olim fecerim ei. Et diebꝫ
antiquis ego plasmaui illud. et nūc
adduxi. et factum est in eradicationē
collū compugnantū. et ciuitatū nui-
mitay. Inhabitatores eay breuiata ma-
nu cōtenuerūt. et cōfusi sunt. facti sūt
sicut fenu agri. et gramē pascue. et herba
redorū que exaruit anteq. maturet. et
habitationem tuā et egressum tuū. et
introitū tuū cognoui. et insaniā tuā
contra me. Cū fureres aduersum me.
supbia tua ascendit in aures meas.
Donā ergo circū in auribus tuis. et
fenu in labijs tuis. et reducā te in via
p quā uenisti. Tibi autē hoc erit signū.
Comede hoc āno que spōte nascunt.
et in anno secundo pomis uescere. In
anno autē tercio seminare et metite. et
plātate vineas. et comedite fructū eay.
et mitte id qd saluatū fuerit de domo
iuda. et qd reliquū est radicem deozū.
et faciet fructū fursū. quia de iherusa-
lem reibūt reliquie. et saluato de mon-
te syon. Et dñi exercitū faciet istud.
Propterea hec dicit dñs de rege assir-
orum. Non introibit ciuitatem hanc
et non iaciet ibi sagittā. et nō occupa-
bit eā clipeus. et nō mittere i circuitu ei
aggey. In via qua uenit p eā reuertet.

et ciuitatem hanc non ingredietur di-
cit dñs. Et pregam ciuitatem istam. et
saluē eā. ppter me et ppter dauid seruū
meum. Egressus est aut angelus dñi
et pcessit in castris assirorū. cēsusq.
gintaquing. milia. Et surrexerūt ma-
ne. et ecce omnes cadauera mortuorū.
Et egressus est et abiit. et egressus est
seruach rex assirorū. et habitauit
in ninire. Et factū est cum adoraret
in tēplo nēfarch dñi suū ad ramelech
et sarasar. filie ei pcesserūt eū gladio.
fugerūq. i tēcā ararath. et regnauit
assaraddon fili⁹ ei⁹ p eo. **xxviii**
In diebus illis egrotauit ezechias usq.
ad mortē. et intrauit ad eum ysaias
filius amos ppheta. et dixit ei. Hec di-
cit dñs. Dispone domui tue. quia mo-
rētis nū et nō uiues. Et cōuertit ezech-
ias faciem suā ad parietem. et orauit
ad dñm. et dixit. Obsecro dñe. mēmen-
to. queso quomō. ābulauit coram
te in ueritate. et in corde pfecto. et qd ho-
nūm est i oculis tuis fecerim. Et fleuit
ezechias fletu magno. Et factū est uer-
bum dñi ad ysaiam dicens. Vade. et
dic ezechie. Hec dicit dñs deus dauid
parris tui. Audiuī orationē tuam. et
uidi lacrimā tuā. Ecce ego adidā sup
dies tuos quindēcim ānos. et de ma-
nu regis assirorū reuam te. et ciuitatē
istam. et pregam eam. Hec autē sibi e-
rit signū a domino. quia faciet dñs
uerbū hoc qd locutus est. Ecce ego re-
ueri faciam umbrā sinay p qd dñs
derat in horologio achas. in sole re-
uersum decem lineis. Et reuersus ē sol
decē lineis p gradus qd descenderat.
Scriptura ezechie regis iuda cū egro-
tasset. et cōualuisset de infirmitate suā.
Ego dixi in dimidio diei⁹ meorum.
radā ad portas inferi. quēsiui residuū

amoroꝝ meorū. Dixi nō uidebo dñm
deū in terra uiuentiū. non aspiciā ho-
minem ultra. et habitatoꝝ quietis.
Generatio mea ablata est. et cōuoluta
est a me. quasi tabernaculū pastorū.
Preda ē uelut a regne uita mea dñi
adhuc ordiret succidit me. De mane
usq. ad uesperā finis me. sperabā usq.
ad mane. Quasi leo sic cōtenuit omnia
ossa mea. De mane usq. ad uesperā fi-
nis me. Sic uellus hircundinis sic
clamaui. meditabor ut colūba. Attenu-
ati sunt oculi mei. suspicientes in excel-
sum. Domine uim patio. responde p
me. Quid dicam. aut quid respōdebū
michi cum ipse fecerit. Recogitabo o-
mnes annos meos in amaritudine
anime mee. Domine si sit uiuitur et
in talibus uita spiritus mei. corripies
me. et uiuificabis me. ecce in pace ama-
ritudo mea amarissima. Tu autem eru-
isti animā meam ut nō pereiret. pici-
stipasti tergū tuum omnia peccata mea.
quia nō infernus confitebit tibi. neq.
mors laudabit te. non repēdabūt qui
descendunt in lacum ueritatem tuam.
Quiens uiuens ipse confitebitur tibi
sicut et ego hodie. pater filijs notam
faciet ueritatem tuā. Domine saluum
me fac. et psalmos nostros cātābim⁹
cundis diebus uite nostre i domo do-
mini. Et iussit ysaias ut tollerēt mal-
lam de ficiis. et cataplasmarēt super
uulnus et sanaretur. Et dixit ezech-
ias. Quod erit signum quia ascēdā
in domo domini. **xxix**
In tēpore illo misit merodach baladan
filius baladan regis babilonis libros. et
munera ad ezechiam. Audierat enī
q. egrotasset. et cōualuisset. letatus
est aut sup eos ezechias. et ostendit ei
cellam aromatu et argenti et auri et

odoramentorū et unguenti optimi et o-
mnes apothecas suppellectilis sue et
uniuersa q inuenta sunt in thesauris
ei⁹. Non fuit uerbū qd nō ostenderet
eis ezechias in domo sua. et in omni
potestate sua. Inuouit autem ysaias
propheta ad ezechiam regem et dixit
ei. Quid dixerūt uiri isti. et unde uene-
rūt ad te. Et dixit ezechias. De ita lon-
ginq. uenerūt ad me. de babilone.
Et dixit. Quid uiderūt in domo tua.
Et dixit ezechias. Omnia q in domo
mea sūt uiderūt. Nō fuit res quā non
ostenderim eis in thesauris meis. Et
dixit ysaias ad ezechiam. Audi uerbū
dñi exercitū. Ecce dies ueniunt. et au-
ferentur omnia que in domo tua sunt
et que thesaurizauerūt patres tui usq.
ad diem hanc in babilonē. Non relin-
quetur quicq. dicit dñs. Et de filijs tu-
is q reibūt de te qd generis tollēt. et
erūt eunuchi i palatio regis babiloni.
Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonū
uerbū dñi qd locutus est. Et dixit. fiat
tanquā pax. et ueritas i diebꝫ meis. **xl**
Consolamini consolamini ipse
meus. dicit deus uester. Loqui-
mini ad cor iherusalē et aduocate eā.
quoniā completa est malicia eius. di-
missa est iniquitas illius. Suscepit de
manu dñi duplicia pro omibꝫ pec-
catis suis. Vox clamantis in deserto.
Parate uia dñi. rectas facite i solitu-
dine sanitas dei nři. Mōis uallis exal-
tabit et omnis mōs et collis humili-
abitur. et erūt praua in directa. et aspe-
ra i uias planas. Et reuelabitur glo-
ria dñi. et uidebit omnia caro pariter
qd os domini locutus est. Vox dicen-
tis. Clama. Et dixi. Quid clamabo.
Omnia caro fenu. et omnis gloria ei⁹
ius quasi flos agri. Exsiccatū ē fenu

et reddidit flos: quia spiritus dñi suffla-
uit in eo. Ecce tenui est pulvis. Et voca-
tum est fenu et reddidit flos: verbum autē
domini stabit in eternū. Sup mōtū
recessum ascende tu qui euangelizas
syon: exalta in fortitudine vocati tuā
qui euangelizas iherusalē. Exalta: nō
li timere. Dic ciuitatibus iude: ecce de-
us vester. Ecce dñs deus in fortitudi-
ne veniet: et brachiū eius dominabit.
Ecce merces eius cum eo: et opus illū
corā illo. Sicut pastor gregem suum
pascet: in brachio suo congregabit a-
gnos: et in sinu suo leuabit: feras ipse
portabit. Quis mensus est pugillo a-
quas: et celos palmo ponderauit?
Quis appendit tribz digitis molem
terre: et librauit in pondere montes et
colles in statera? Quis adiunxit spiri-
tum dñi: aut quis consiliariū ei? fuit
et ostendit illi: Cum quo inijt consili-
um et instruxit eum: et docuit eū sententiā
iusticie: et crudiuit eum scientiā: et viā
prudentie ostendit illi. Ecce gentes q̄si
stilla fidele: et quasi momentū staterę
reputate sunt. Ecce insule q̄si puluis
regius: et libanus non sufficit ad
succendendū: et animalia eius nō suffi-
cient ad olorandū. Omnes gentes q̄si
nō sunt sic sunt corā eo: et quasi nichilū
et inane reputate sunt ei. Cui igit
simile fecistis deum: aut quā ymagi-
nem ponetis ei? Numquid sculptile con-
flauit faber: aut aurifex auro figura-
uit illud: et laminis argenteis argēa-
rius? forte lignū et imputabile elegit
artifex sapiens: querit quomō statu-
at simulacrum qd nō moueatur. Num-
quid non sciens? Numquid nō audi-
tis? Numquid nō annuntiati s vobis
ab initio? Numquid nō intellegistis
fundamenta terre? Qui sedet sup girū

terre: et habitatores ei? sunt quasi lo-
tuste. Qui extendit velut nichilū celos:
et expandit eos sicut tabernaculū ad
inhabitandū. Qui dat secretorū secreta:
nōres quasi non sint: iudices terre ve-
lut inane fecit. Et quidē neqz plantarū
neqz satis neqz radice? in terra tun-
tus eoz. Repente flauit in eos et acue-
runt: et turba quasi stipulam auferet
eos. Et cui assimilastis me: et adēqua-
tis dicit sanctus? Leuate in recessum
oculos vestros: et videte quis creauit
hec. Qui eduxit in numero militiam
eorū: et omnes eē nomine vocat. Pre-
multitudine fortitudinis et roboris
virtutisqz eius: neqz unum reliquum
fuit. Quare dicit iacob et loq̄ris isra-
hel: abscondita ē via mea a domino:
et a deo meo iudiciū meum reclusit.
Numquid nescis: aut non audisti?
Deus seipitert dñs: qui creauit ter-
minos terre: et non deficiet neqz labo-
rabit: nec est inuestigatio sapientie ei-
us. Qui dat lassio virtutem: et hīs q̄
nō sūt: fortitudinē et robur multiplicat.
Deficiet pueri laborabit: et iuuenes
in infirmitate cadēt. Qui aut sperant
i dño mutabūt fortitudinē: assumunt
pēnas sicut aquile: curre et nō labora-
bunt: ambulabūt et nō deficiēt. **Al**
Qateant ad me insule: et gentes
mutent fortitudinem. Accedāt
et tūc loquantur: simul ad iudiciū
propinquāt. Quis suscitauit ab ori-
ente iustum: vocauit eum ut sequerē-
tē? Dabit i cōspectu ei? gentes: et reges
obtimebūt. Dabit q̄si puluerē gladio
ei? sicut stipulā vento rapram arui-
et? Persequet eos: et stabit i pace: sem-
ta in pedibz ei? nō apparebit. Quis her-
operat? est et fecit: vocās generationes
ab egordio? Ego dominus: primus et

novissimus ego sū. Viderūt insule et
inmuerūt: et eterna terre obstupuerunt
appropinquauerūt: et accesserūt. Unus-
quisqz p̄mo suo auxiliatur: et facti
suo dicit confortare. Confortabit faber
rearius p̄dens malleo eū qui rube-
bat iūc temporis dicens: glutino bo-
num est: et confortabit eum clavis ut
nō moueatur. Et tu israel serue me?
iacob quē elegi: sicut abrahā ami-
ci mei: in quo apprehendi te. Ab egre-
mis terre et a longinquis eius vocaui
te: et dixi tibi. Seruus meus es tu: elegi
te et non abiecti te. Ne timeas quia te-
cum ego sum: ne declines: quia ego
deus tuus. Confortaui te et auxilia-
tus sum tibi: et suscepit te de terra iusti-
mei. Ecce confundentur et erubescunt
omnes qui pugnat aduersū te. Erūt
quasi non sint et peribūt viri qui con-
radiauit tibi. Queres eos et nō inue-
nies viros rebelles tuos: et erunt q̄si
uōn sint et velut cōsumptio hominis
bellantis aduersum te: quia ego dñs
deus tuus apprehendens manū tuā
dicensqz tibi. Ne timeas: ego adiuui
te. Noli timere retinis iacob: qui mor-
tuis estis et israel. Ego auxiliariū sum
tū dicit dominus: et redemptor tuus
sanctus israel. Ego posui te q̄si plau-
strum triturans nouū: habens rostra
ferrantia. Et triturabis mōtes et con-
minues: et colles quasi puluerē pones.
Ventilabis eos et ventus tollet et tur-
bo dissipet eos: et tu reguleabis i domi-
no: in sancto israel letaberis. Egredi
et pauperes querūt aquas et non sūt:
lingua eoz siti aruit. Ego dominus
regaudia eos: deus israel: nō deelin-
quam eos. Aperā in superius collibz
flumina: et in medio campoz fontes.
Donam defectum in stagna aquarū:

et terram in viā in riuos aquarū. Da-
bo in solitudine cedrū: et spinam et
myrtum et lignū oliue. Ponā in deser-
to abietem ulmū et buxū simul ut vide-
ant et sciāt et recogitent et intelligant
pariter: quia manus dñi fecit hęc: et san-
ctus israel creauit illud. Prope facite iu-
diciū vestrū dicit dominus: afferte si
quid forte habetis dixit rex iacob. Ac-
cedāt: et nūciet nobis querunt: veni-
tura sunt. Priora que fuerūt nuncia-
te: et ponent cor nostrū et sciemus: no-
uissima eoz et que ventura sunt indi-
cate nobis. Annunciate que ventura
sunt i futurū: et sciens q̄a dii vos estis.
Bene quoqz aut male si potestis faci-
te: et loquamur et videam? simul. Ec-
ce vos estis et nichilū: et opus vestrū
et eo qd non est. Abominatio est qui
elegit vos. Suscitavi ab aquilone: et
veniet ab ortu solis. Vocauit nomen
meum: et adduxit magister tuus quasi
lutum: et velut plastas concutias hu-
mum. Quis annūciavit ab egordio
ut sciamus: et a principio ut dicam?
iustus es? Non est neqz annuncians
neqz p̄dicans: neqz audiens sermones
vestros. Primus ad syon dicit ecce al-
sum: et iherusalē euangelistā dabo. Et
vidi: et nō erat neqz ei? q̄si q̄ in-
ret cōsiliū et interrogat? responderet verbum.
Ecce omnes iniusti: et vana op̄a eoz:
venit et inane simulacra eoz. **Al**
Ecce seruis meus suscipiā eum: et
lectus meus: cōplacuit sibi in il-
lo anima mea. Dedi spiritū meū sup
eum: iudiciū gentibz p̄fecit. Non cla-
mabit neqz accipiet p̄sonā: nec audie-
tur rex eius foris. Calamū quassatū
non conteret: et limū sumigans non
exinguet. Quia veritate educet iudiciū:
non erit tristis neqz turbulens donec

Ponatur in terra iudiciū: et legē ei⁹ insule
reperitabūt. **H**ec dicit dominus deus
creans celos et extendens eos: firmās
terram: et que germināt ex ea: dās fla-
rum p̄p̄lo qui est sup̄ terrā: et spiritum
caltantib⁹ eam. **E**go dominus voca-
ui te in iusticia: et apprehendi manum
tuam: et seruavi te. **E**t dedi te in sedus
populi in lucem gentiū: ut aperires o-
culos rector⁹: et educes de concludione
vinctū: de domo carceris sedentes in
tenebris. **E**go dñs: hoc est nōmē meū.
Gloriā meā alteri nō dabo: et laudē
meā sculpsitib⁹. **Q**ue p̄ma fuerūt ecce
venerunt: noua q̄ ego annūcio: ante-
q̄ oriātur audita vobis faciā. **L**ācate
dñs canticū nouū: laus eius ab egre-
mis terre. **Q**ui descenditis in mare et
plantitudo eius insule et habitatores
eas. **S**ubleuetur desertum: et ciuitates
eius: in domibus habitabit cedar. **L**au-
date habitatores petre: de vertice mon-
tiā clamabūt. **P**otent dñs gloriā:
et laudent eius in insulis nūciabūt.
Domin⁹ sicut fortis egredietur: sicut
vir preliator suscitabit zelū. **V**osifera-
bitur et clamabit: sup̄ inimicos suos
cōfortabitur. **T**acui: semp̄ filii: patēs
sui: sicut parturēs loquar. **D**issipabo
et absorbebo siml: desertos faciā mon-
tes: et tolles: et omne gramē eor⁹ refica-
bo. **P**onā flumina in insulas: et sta-
guā arefaciā. **E**t educā reos in viā
quā nesciūt: et in semitis quas igno-
rauerūt ambulare eos faciā. **P**onā
tenebras vocem eis in lucē: et prauā
in rectā. **H**ec verba feci eis: et non de-
reliquireos. **C**onuersi sunt retrorsū. **C**on-
fundantur cōfusione qui cōfidunt in
sculpsitib⁹: qui dicunt cōstanti vos di-
nī. **S**urdi audite: et ceci intueniunt
ad videndū. **Q**uis cec⁹ nisi feci⁹ me⁹:

et surdus nisi ad quē nuncios meos
misi⁹: **Q**uis cecus: nisi qui venundat⁹
est⁹: **E**t quis cecus: nisi secus dñi⁹:
Qui vides multa: nonne custodires:
Qui aptas habes aures: nōne audi-
res: **E**t dñs voluit ut sanctificaret eū:
magnificaret legem et extolleret: ipse
autē ipse direptus et vastatus. **I**aque-
ris inueniunt omnes simul: et in domi-
bus carcerū absconditi sunt. **F**acti sunt
in rapinā nec est qui reuaret: in direpti-
onem: nec est qui dicat redde. **Q**uis ē
in vobis qui audiat hoc attendat et
auscultet futura: **Q**uis dedit⁹ direpti-
onem iacob: et israel vastantibus:
Nōne dñs ipse cui peccauim⁹: **E**t nō
lucit in visis eius ambulare: non au-
dierūt legem eius. **E**t effudit sup̄ eum
indignationē furoris sui: et fore tellū:
et combussit eū in circuitu et nō cognouit:
et succedit eū: et nō intellexit. **Clu**
Et nunc hec dicit domin⁹: cecās te
iacob: et formās te israel. **N**oli
timere quia redemi te: et vocavi te
nomine tuo. **M**eus es tu. **C**um vāse-
ris p̄ aquas tecū reco: et flumina non
operiet te. **C**um ambulaueris in igne
non comburens: et flāma nō ardebit
in te: quia ego domin⁹ deus tuus san-
ctus israel saluator tuus. **D**edi p̄pi-
tationē tuā egiptū: et ethiopiam et
saba pro te. **E**quo hūnobilis fact⁹
es in oculis meis et gloriosus: ego di-
legi te. **E**t dabo homines pro te: et po-
pulos pro anima tua. **N**oli timere:
quia ego tecū sum. **A**b oriēte adducā
semen tuū: et ab occidente cōgregabo
te. **D**icam aquiloni da: et aucto: noli
prohibere. **A**ffer filios meos de lon-
ginq⁹: et filias meas ab egremis ter-
re. **E**t omne qui inuocat nōmē meū
in gloriā meā: et graui eū: formauit

eum et feci eum. **E**duc foras populi
tecū: et oculos habentem: surdū: et au-
res ei sunt. **O**mnēs gentes congrega-
te sunt simul: et collede sūt rebus. **Q**uis
in vobis annūciat istud: et que p̄ma
sūt audire nos faciet: **D**et testes eor⁹
et iustificentur: et audiant et dicant.
Vere vos testes mei dicit dñs: et seruus
meus quē elegi: ut sciatis et redatis
michi: et intelligatis quia ego ipse sū.
Ante me non est formatus deus: et
post me nō erit. **E**go sum ego sum do-
minus: et non est absq̄ me saluator.
Ego annūciaui et saluaui: auditi
fecit: et non sūt in vobis alienus. **V**os
testes mei dicit dominus: et ego deus.
Et ab initio ego ipse: et non est qui de
manu meā reuaret. **O**perabor: et quis a-
ueret illud: **H**ec dicit dñs redemptor
vester sanctus israel. **P**ropter vos e-
misi in babilonem: et deraxi vobis vti-
les: et chaldos in navibus suis
gloriantes. **E**go dñs sanct⁹ vester: cre-
ans israel: rex vester. **H**ec dicit dñs
qui dedit in mari viam: et in aquis
torrentibus semitā. **Q**ui eduxit q̄d rigā
et equum: agnē et robustum. **S**imul
obdormierūt nec resurgere: cōcū sūt
quasi linū: et extincti sūt. **N**ec memi-
neritis prius: et antiqua ne intueamini.
Ecce ego facio noua: et nunc orientē
vtriq⁹ cognoscetis ea. **P**onā in deserto
viam: et in imis flumina. **E**t glorifi-
cabit me bestia agri: dracones et stu-
tiones: quia dedit⁹ deserto aquas: flu-
mina in inuicem darent potū populo
meo edo meo. **P**opuli istī formauit
michi: laudē meā narrabit. **N**on me
inuocabit iacob: nec laborabit in me
israel. **N**on obulsi michi arietem
olorauit tui: et vidimis tuis nō glori-
ficasti me. **N**ō te fuisse feci oblatione:

nec laborem tibi p̄bui in thure. **N**on
emisti michi argenteo calamū: et adipe
vidimar⁹ tuar⁹ nō inebriasti me. **V**erū-
tamen seruire me fecisti in peccatis tu-
is: p̄bui michi laborem in iniquita-
tibus tuis. **E**go sum: ego sum ipse: q̄
deleo iniquitates tuas p̄pter me: et pec-
cator⁹ tuor⁹ nō recordabor. **S**edut me
in memoriā et iudicentur simul: nar-
ra si quid habes ut iustificeris. **P**ater
tuus primus peccauit: et interpretes tui
preuaricati sunt in me. **E**t cōfirmā-
ui prius factos: redi ad intermitionē
iacob: et israel blasphemā. **Clu**
Et nunc audi iacob serue meus:
et israel quē elegi. **H**ec dicit do-
minus faciens et formans te: ab utero
auxiliator tuus. **N**oli timere serue me-
us iacob: et redissime quē elegi. **E**stui-
dam enim aquas sup̄ sitientem: et flu-
entia sup̄ aridā. **E**ffundā spiritū meū
sup̄ semen tuū: et benedictionē meā si-
per stirpem tuā: et germinabunt inter
prebas quasi salices iuxta prefluen-
tes aquas. **I**ste dicit dñs ego sum: et
ille vocabit in nomine iacob. **E**t hūc
scribet manu sua domin⁹: et in noie
israel assimilabitur. **H**ec dicit dñs
rex israel et redemptor eius: domin⁹
egredietur. **E**go primus et ego nouissi-
mus: et absq̄ me nō est deus. **Q**uis si-
milis mei⁹: **V**ocet et annūciat: et or-
dinē reponat michi. **E**quo cōstitui
michi p̄p̄m antiquū: ventura et q̄ futu-
ra sunt annūciat eis. **N**olite timere:
neq⁹ cōturbamini. **E**t tunc audire te fe-
ciet annūciaui. **V**os estis testes mei.
Nunquid est deus absq̄ me: et forma-
tor quē ego nō nouerim: **P**laste ydo-
li omnes nichil sunt: et amantissima e-
orū nō p̄derūt eis. **I**p̄s sunt testes eor⁹:
quia non vident neq⁹ intelligunt: ut

confundant. Quis formavit eum: et
sculptile constituit ad nichil utile? Ecce
omnes participes eius confundentur.
Fabri enim sunt et hominibus. Conve-
nient omnes: stabunt et pauebunt: et con-
fundentur simul. Faber ferrarius lima o-
peratus est: in prunis et in malleis for-
mavit illud: et operatus est in brachi-
o fortitudinis sue. Eluxit et defecit:
non bibit aqua et lassescit. Artifices li-
gnari? reddidit nomina: formavit illud
in runcina. fecit illud in angularibus:
et in circulo formavit illud: et fecit yma-
ginem viri quasi speciosum hominem
habitatem in domo. Succidit cedro:
tulit ilicem et quercu que steterat inter
ligna salus. Platanus pinus qua plu-
via nutritur: et facta est hominibus in
foetu. Sumptit et eis et calefactus est:
et succendit et coxit panes: de reliquo
autem operatus est desuper adoravit: fecit
sculptile: et curvatus est ante illud. Me-
ditatus est et contemplantur ignem: de medio
eius carnes coxit. Comedit pulmentum
et saturatus est: et calefactus est et dixit.
Vastus factus sum: vidi foetum. Reliquum
autem eius: deum fecit et sculptile sibi. Cur-
navit ante illud: et adoravit illud et ob-
secrat dicens. Libera me: quia deus me-
us es tu. Nescierunt neque intellexerunt.
Obliti sunt ne videant oculi eorum:
et ne intelligant corde suo. Non reco-
gnoscunt in membris suis: neque cognoscunt
neque sentiunt ut dicant. Meditatur et
combustus igni: et coxit super carbonem e-
ius panes. Coxi carnes et comedi: et
de reliquo eius ydolum facies. Ante
eum lignum pridam: Pars eius cinis
est. Cor insipiens adoravit illud: et
non liberauit animam suam: neque dicit
forte mendacium est in decepta mea. Me-
mento homines iacob et israel: quoniam

securus meus es tu. Formavi te: securus
meus es tu. Israel non obliviscaris
mei. Delevi ut nubem iniquitates tuas:
et quasi nebula peccata tua. Convertere
ad me: quoniam redemi te. Laudate reli-
quoniam misericordia fecit dominus: in ubila-
te eterna terre. Redonate montes lau-
dationem: saltus et omne lignum eius.
Quoniam redemit dominus iacob: et israel
glorietur. Hec dicit dominus redemptor
tuus: formator tuus et utero. Ego do-
minus faciens omnia: regnans celos
solus. Stabilis terra et nullus me-
curritus facies signa divinum: et acri-
los in furor vertens. Convertere sapiens
retorsit: et scientia eorum stultitia faciens.
Suscitans verbum servi sui: et consiliu
nuntior suorum complens. Qui dico iheru-
salem habitabis: et civitatibus iuda edi-
ficabimini: et deserta eius suscitabo.
Qui dico profundum desolare: et flu-
mina tua arefaciam. Qui dico ergo
pastor meus es: et omne voluntatem meam
complebis. Qui dico iherusalem edi-
ficabis: et templo fundabis. **Et**
dicit dominus ratio mea pro eis?
Apprehendi degeram ut subigam
ante faciem eius gentes: et dorsa re-
gum verta. Et aperiam coram eo ianuam:
et porte non claudentur. Ego autem te i-
bo: et gloriosos terre humiliabo. Por-
tas etas contemnam: et portas ferreas con-
fingam. Et dabo tibi thesauros abscon-
ditos et archana secretorum: ut scias quia
ego dominus. et quod nomen tuum deus isra-
hel: propter servum meum iacob et israel
electum meum. Et vocavi te nomine tuo: al-
luminavi te: et non cognovisti me. Ego
dominus: et non est alius. Ego me
non est deus. Accingi te et non cognovisti
me: ut sciant homines qui ab oriente solis
et qui ab occidente quoniam absque me

non est deus. Ego dominus: et non est
alter: formans lucem et creans tenebras:
faciens pacem et creans malum. Ego
dominus faciens omnia hec. Corate
et desuper et nubes pluunt iustitiam: ape-
riatur terra et gemmet saluatorem: et
iustitia oriatur simul. ego dominus creavi
eum. Et qui contradicit factori suo: recta
de sanguine terre. Numquid dicit lucum
figulo suo: quid facies: et opus tuum absque
manibus est? Et qui dicit paci quid ge-
neras: et mulieri quid pariturus. Hec
dicit dominus sanctus israel: plastes eius.
Ventura interrogare me: super filios
meos et super opus manuum mearum man-
date michi. Ego feci terram: et hominem su-
per eam creavi. Ego et manus mee re-
tenderunt celos: et omni militia eorum
mandavi. Ego suscitavi eum ad iustitiam:
et omnes vias eius dirigam. Ipse edi-
ficabit civitatem meam: et captivitatem
meam dimittet non in precio neque in mu-
neribus. Dicit dominus deus exercituum. Hec di-
xit dominus. Labor egypti et negociatio ethi-
opie et laborem viri sublimis ad te transi-
bunt: et tu eris: et post te ambulabunt.
Vindicta manibus perget: et te adora-
bunt: neque deprecabuntur. Tantu in te est
deus: et non est deus absque te. Vere tu
es deus absconditus: deus israel salua-
tor. Confusi sunt et reverterunt omnes
simul: abierunt in confusione fabrica-
tores eorum. Israel saluatus est in do-
mino salute eterna. Non confundemini
et non erubescitis usque in seculum secu-
li: quia hec dicit dominus creans celos. Ipse
deus formans terram et faciens eam: ipse
plastes eius. Non in vanum creavit eam:
ut habitaretur formavit eam. Ego do-
minus: et non est alius. Non abscon-
ditus locus: sed in loco terre tenebroso.
Non dixi semini iacob thesauros: quare me

Ego dominus loquens iustitiam: an-
nuntians recta. Congregamini et veni-
teret accedere simul qui salvati estis ex
gentibus. Nescierunt et levant signum
sculpture sue: et rogant dominum non sal-
vantem. Annuntiare et venire: et confu-
damini simul. Quis audire fecit hoc?
Ab initio et tunc prorsus illud. Numquid
non ego dominus: et non est ultra de-
us absque me? Deus iustus et salvans
non est pater me. Converterimini ad me
et salvi eritis omnes fines terre: quia
ego deus et non est alius. In memetipso
iuravi. egredietur de ore meo iusticie
verbum: et non revertetur: quia michi
curvabunt omnia gentes: et iurabit o-
mnis lingua. Ergo in domino dicit.
Nec sunt iusticie et imperium. Ad eum
veniet: et confundentur omnes qui
repugnant ei. In domino iustificabitur
et laudabitur omne semine israel. **Et**
constitutus est bel contritus et nator:
facta sunt simulacra eorum bestias
et homines. Onera nostra gravi pon-
dere usque ad lassitudinem contrabuerunt:
et contrita sunt simul. Non poterunt
salvare portantes: et anima eorum in ca-
ptivitatem ibit. Audite me domus
iacob: et omne residuum domus israel. Qui
portamini a meo utero: et gestamini
a mea vulva. Usque ad senectutem ego ipe-
ri et ego feci: et ego portabo et salva-
bo. Qui assimilatis me et adqueatis:
et comparatis me et fecistis similes.
Qui confectis aurum de saculo: et arge-
num thesauros ponderantis. Conducunt
artificem ut faciat deum: et padunt et
adorant. Portant illum in humeris
gestantes: et ponentes in loco suo. Et
stabit: ac de loco suo non movebitur.
Sed et cum clamaverint ad eum non

audier: de tribulatione nō saluabit e-
os. Memento istud: et confundamini:
redire puaricatores ad cor. Recordamini
poris seculi quoniam ego sum deus
et nō est ultra deus: nec est similis mei
annūciāns ab exordio nouissimum:
et ab initio q̄ nēdū facta sūt. Dicēs.
cōsiliū meum stabit: et omnis volūtas
mea fiet. Vocans ab oriente iustum:
et de terra longinqua virū volūtatis
mee. Et locutus sum: et adducā illud:
creavi et faciā illud. Audite me duro
corde: qui longe estis a iusticia. Pro-
p̄ feci iusticiā meā: nō elōgabit: et sal-
mea nō morabitur. Dabo i syon salu-
tē: et israel gloriā meā. **clm**

Descende: sede in puluere virgo fi-
lia babilon: sede in terra. Non
est solū filie caldeoꝝ: quia ultra non
vocaberis mollis et tenera. Tolle mo-
lam et mole farinā: demuda turpitudi-
nem tuā. Discooperi humerū: reuela
nuda: nāsi flumina. Reuelabit igno-
minia tua: et videbit obprobriū tuū.
Ultionē capia: et nō resistet michi ho-
mo. Redemptor noster dñs exercitū: nō
men illi? sand? israel. Sede tacens: et
intra in tenebras filia chaldeoꝝ: quia
non vocaberis ultra domina regno-
rum. Iratus sum sup̄ pplm meū: cōta-
minavi hereditatem meā. Et dedi eos
in manu tua: nō posuisti eis militem:
dixi. Sup̄ senu aggrauasti iugum
tuū valde: et dixisti. Quia seipitemū ego
domina. Non posuisti hē sup̄ cor tuū:
neq; recordata es nouissimū tuū. Et nūc
audi hēc delicata: et habitans cōfiden-
ter: que dixi i corde tuo ego sū: et nō ē
preter me aplius. Non sedeto vidua:
et ignorabo sterilitatem. Venient tibi
duo hēc subito in die vna: sterilitas et
viduitas. Vniuersa venerunt sup̄ te

propter multitudinē malefactorū tuo-
rum: et ppter duriciā incantatoꝝ tuo-
rum vehementē. Et fiduciā habuisti in
malicia tua: et dixisti. Non est qui vi-
deat me. Sapientia tua et sciētia tu-
a hēc decepit te. Et dixisti in corde tu-
o. Ego sum: et pter me non est altera.
Veniet sup̄ te malū: et nescies occum-
re: et irruet sup̄ te calamitas quā nō
poteris epiare. Veniet sup̄ te repente
miseria quā nescies. Sta cū incanto-
ribus tuis: et cum multitudinē malef-
icōꝝ tuorū in quibus laborasti ab ado-
lescentia tua: si forte qd̄ p̄st tibi: aut
si possis fieri fortior. Defecisti in multi-
tudine cōsiliōꝝ tuorū. Venit et salu-
te augures tui qui contemplantur
sydera et supputabāt menses: ut et eis
annūciarent vērū tibi. Ecce facti sūt
q̄si stipula: ignis combussit eos. Nō
liberabūt animā suā de manu flāme:
nō sūt prunē quibz calefiāt: nec for-
ut sedāt ad eū. Sic facta sūt tibi: i q̄bul-
cung; laboraueras. Negociatores tui
ab adolescentia tua: vnusquisq; i via su-
a errauerūt: nō ē q̄ saluet te. **clm**

Audite hēc domus iacob qui vo-
ramini noīe israel: et de aquis
iuda egistis: qui iuratis in noīe dñi: et
di israel recordamini: non in veritate
neq; in iusticia. De ciuitate enim san-
cta vocati sunt: et sup̄ deū israel cōsta-
biliti sunt. Dominus exercitū nomen
eius. Priora tē tunc annūciaui et ex-
pre meo referē: et audita feci ea: repen-
te operatus sum et venerūt. Scitū tū
quia dur? es tu: et nescis tuis fecer?
terru? tua et sedes tua terra. Predixi tibi
et tūc: anteq; venirent indicā tibi: ne
forte diceret ydola mea fecerūt hēc: et
sculptilia mea et cōstatilia mea mada-
uerunt ista. Nūc audisti vide omnia.

Vos autem non annūciabitis. Audi-
ta feci tibi noua et tunc: et conseruata
que nescis. Modo creata sunt et non
et tūc: et ante diem: et non audisti ea:
ne forte dicas ecce cognoui ea. Neq;
audisti neq; cognouisti: neq; et tunc
apta est auris tua. Scio enim quia
puaricās puaricaberis: et trasgressorē
et vtero vocaui te. Propter nomen
meū longe faciā furorē meū: et laude
mea infernabo te ne intreas. Ecce ex-
coxi te sed nō quasi argentū: elegi te in
ramino paup̄tatis. Propter me ppter
me faciā: ut non blasphemet: et glori-
am meā alteri nō dabo. Audi me ia-
cob: et israel quē ego voco. Ego ipse:
ego primus: et ego nouissim? Man?
quorū mea fundauit terrā: et decreta
mea mensa ē celos. Ego vocabo eos:
et stabūt simul. Cōgregamini omnes
vos et audite. Quis de eis annūcia-
uit hēc? Dominus dilexit eum: faciet
voluntatē suā in babilone: et brachi-
um suū in chaldeis. Ego ego locutus
sum et vocaui eum: adduxi eum: et di-
recta est via eius. Accedite ad me: et au-
dite hēc. Nō a principio in abscondito
locutus sum. Et tempore anteq; fieret
ibi etiam: et nūc dñs deus misit me et
sp̄rit? eius. Hec dicit dñs deus redem-
ptor tuus sanctus israel. Ego dñs deus
tuus docens te vilia: gubernās te in
via qua ambulas. Et tūc attendisse
mādata mea. Facta fuisset sicut flumē
pax tua: et iusticia tua sicut gurgites
maris. Et fuisset quasi harena semen
tuum: et stirps vteri tui ut lapilli eius.
Non interisset et non fuisset attritum
nomen eius a facie mea. Egredimini
de babiloye: fugite a chaldeis. In voce
exultationis annūciate: auditi facite
hēc: et fecite illud usq; ad extrema terre.

Dicite. Redemit dominus seruū suū ia-
cob. Non sitierūt in deserto cū educeret
eos. Aquā de petra pduxit eis: et scdit
petram et fluxerūt aque. Non est pax
impijs dicit dominus. **clm**

Audite insule: et attendite ppli de-
lōge. Dominus ab vtero voca-
uit me: de vterre matris mee recordat?
est nominis mei. Et posuit os meum
quasi gladiū acutū: in umbra man?
sue p̄ceit me: et posuit me sicut sagittā
electā. In pharetra sua abscondit me:
et dixit michi. Seruus me? es tu israel:
quia i te glorificabor. Et ego dixi. In-
uacuum laboraui: sine causa: et vane
fortitudinē meā cōsumpsi. Ergo iudi-
ciū meū cum dñō: et opus meū cū deo
meo. Hec dicit dñs formās me et vte-
ro seruū sibi: ut reducā iacob ad eum:
et israel ad eum cōgregabitur. Et glori-
ficat? sum in oculis dñi: et deus meus
fatus est fortitudo mea. Et dixit. Pa-
rum est ut sis michi seruus ad suscitā-
das tribz iacob: et feces israel cōuertendas.
Ecce dedi te in lucem gentiū: ut sis sa-
lus mea usq; ad extremū terre. Hec di-
xit dñs. redemptor israel. sand? ei?
ad cōtēptibīlē animā ad abominatā
gentem ad seruū dominorū. Reges vi-
debūt et cōsurgēt principes: et adra-
bunt ppter dñm quia fidelis est: et san-
ctum israel q̄ elegit te. Hec dicit dñs. In
tempore placito exaudiui te: et in die
salutis auxiliat? sum tui. Et seruavi
te et dedi te in fedus ppli: ut suscitares
terrā et possideres hereditates dissipa-
tas: ut diceret hīs qui vincti sunt eg-
re: et hīs q̄ i tenebris reuelamini. Su-
per vias pascuntur: et in omnibz pla-
tis pascua eorū. Non esuriēt neq; si-
nent: et nō putiet eos estus et sol: q̄a
miserator eorū reget eos: et ad fontes

aquas porabit eos. Et ponā omnes montes meos in viā: et senite mee exaltabunt. Ecce isti de longe venient: et ecce isti ab aquilone et mari: et isti de terra australi. Laudate deū: et exultet terra: iubilare motes laudē: quia consolatus est dñs p̄p̄m suū. et pauperū suū miserabitur. Et dixit syon. Deteliquit me dñs: et domin⁹ oblit⁹ est mei. Numquid obliuisci potest mulier infantem suū: ut nō misereat filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamen nō obliuiscar tui. Ecce in manib⁹ meis descripti re: muni tui coram oculis meis senip. Venerūt strutores tui: destruētes te et dissipātes. a te egibūt. Leua in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti cōgregati sunt: venerūt tibi. Vno ego dicit dñs: quia omnibus hīs velut ornamento vestieris: et circūdabis tibi eos q̄si sponsa. Quia deserta tua et solitudines tue et tra ruine tue nūc angustie erūt pre habitatorib⁹: et lōge fugabunt qui absorbebāt te. Adhuc dicent i aurib⁹ tuis filij sterilitatis tue. Angustus est michi locus: fac spaciū michi ut habitem. Et dices in corde tuo. Quis michi genuit istos? Ego sterilis et nō pariens trāsmigrata et captiua: et istos quis enutrit? Ego destituta et desolata: et isti ubi hīc erāt. Hec dicit dñs de⁹. Ecce leuabo ad gētes manum meā: et ad p̄p̄os exaltabo signū meū. Et afferent filios tuos in vlnis: et filias tuas sup humeros pōrabūt. Et erūt reges nuntij tui: et regine nuntices tue. Vultu in terra dimisso adorabūt te: et puluere pedū tuorū lingent. Et scies quia ego dñs: sup quo non confundent qui eperdant eū. Numquid tolletur a forti prēda: aut qd captum fuerit a robusto saluum esse poterit?

Quia hec dicit dñs. Equidē et captiuitas a forti tolletur: et qd ablatū fuerit a robusto saluabitur. Eos vero qui iudicauerūt te ego iudicabo: et filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnibus suis: et quasi multo sanguine suo inebriabuntur. Et sciet omis caro quia ego dominus saluans te: et redemptor tuus fortis iacob. **H**ec dicit dñs. Quis est hic liber te pudij maris vester: quo dimisi eam? Aut quis est creditor meus: cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis et i scelerib⁹ vestris dimisi matrem vrām: quia veni et nō erat vir: vocavi et nō erat qui audiret. Numquid abbreviata et parua facta est manus mea ut nō possim redimere: aut nō est in me virtus ad liberandum? Ecce in iniectione mea delictum faciā mare: ponā flumina in sicum. Cōputrescet p̄scis sine aqua: et morietur i siccis. Quiduā celos tenebris: et factū ponā opertimentū eorū. Domin⁹ dedit michi linguā crudā: ut sciam sustinere eū q̄ lassus est verbo. Exigit mane mane reigit michi aurē: ut audiam quasi magistru. Dominus deus aperuit michi aurē: ego autem nō cōtradico: retrorsum non abij. Corp⁹ meū dedi paucientibus et genas meas vellentibus: faciem meā nō auerti ab iniepanibus et conspuentibus dñs deus auxiliator meus: ideo non sum confusus. Ideo posui faciem meā ut petra durissimā: et scio quoniam non cōfundar. Iuxta ē q̄ iustificat me. Quis cōtradicit michi? Brev⁹ simul. Quis est aduersari⁹ meus? Accedat ad me. Ecce dñs deus auxiliator me⁹. Quis est qui cōdemnet me? Ecce omnes quasi vestimentū cōterent: et nea comedet eos.

Quis ex vobis timens dñm audiens vocē serui sui? Quis ambulauit in tenebris: et non est lumen ei? Exeret in nomine domini: et innitit sup deū suū. Ecce vos omnes accedentes igne: accendi flāmis. Ambulate in lumine ignis vestri: et in flāmis quas succendistis. De manu mea factū est hoc vobis. In doloribus dormietis. **A**udite me q̄ sequimini qd iustū est: et queritis dñm. Attendite ad petra unde egredi estis: et ad cavernā lac⁹ de qua p̄si estis. Attendite ad abrahā p̄tre vestrū et ad sarā que peperit vos. Quia unū vocaui eū: et benedixi ei: et multiplicauit eum. Consolabitur ergo dñs syon: et consolabitur omnes ruinas eius. Et ponet desertū eius quasi delicias: et solitudinē eius quasi ortū dñi. Gaudii et leticia inuenietur in ea: gratias adio et vox laudis. Attendite ad me p̄p̄s meus: et tibi mea me audite. Quia lex a me egiet: et iudiciū meū in lucem p̄p̄orū requeſcit. Prope ē iustus me⁹: regressus est saluator meus: et brachia mea p̄p̄ulos iudicabunt. Ne insule eperdabunt: et brachiū meū sustinebūt leuare in celū oculos vestros: et videre sub terra deorsum. Quia celi sicut fun⁹ liqueſcent: et terra sicut vestimentū anteſcit: et habitatores ei⁹ sicut hec interibunt. Salus aut mea in sempiternū erit: iusticia mea non deficiet. Audi te me qui scis iustū: p̄p̄s me⁹ lex mea i corde eorū. Nolite timere obprobrium hominū: et blasphemias eorū ne metuatis. Sicut enim vestimentū sic comedet eos vermis: et sicut lana sic deuorabit eos tinea. Salus aut mea in sempiternū erit: et iusticia mea i generationes generationum. Consurge

consurge: induere fortitudinē brachium dñi. Consurge sicut in diebus antiquis: in generationib⁹ seculorū. Numquid non tu percussisti superbum: vulnerasti draconē? Numquid non tu siccasti mare: aquam abyssi vehemētis? Qui percussisti pfundū maris viā: ut transiret liberati. Et nūc q̄ redempti sunt a dño reuertentur: et venient in syon laudātes: et leticia sempiterna super capita eorū. Gaudii et leticia tenebunt: fugiet dolor et gemit⁹. Ego ego ipse consolabor vos. Quis tu ut timeas ab homine mortali et a filio hominis: qui quasi fenu ita areſcit? Et oblit⁹ es domini factoris tui qui extendit celos et fundauit terrā: et formidasti iugiter tota die a facie furoris eius q̄ te tribulabat: et parauerat ad p̄dendū. Vbi nūc est furor tribulāris? Vno veniet gradiens ad aperiendū: et non interficiet usq̄ ad intericionē: nec deficiet panis eius. Ego enim sum dñs deus eius qui conturbo mare et inuoluunt fluctus eius: dominus eperdituū nomen meū. Posui verba mea in ore tuorū: et umbra man⁹ mee p̄tegit te: ut plātes celos et fundes terrā: et dicas ad syon: p̄p̄s me⁹ es tu. Eleuare eleuare: conſurge iherlm: q̄ bibisti de manu dñi calicē ire ei⁹. Vlt⁹ ad fundū calicis soporis bibisti: et potasti usq̄ ad feres. Non ē qui sustentet eā ex omnibus filiis quos genuit: et non ē qui apprehendat manū eius ex omnibus filiis quos enutrit. Duo sunt q̄ occurrerunt tibi. Quis cōturbabitur sup te? Vastitas et cōticio et fames et gladius: quis consolabitur te? Filij tui p̄i di sūt: dormierūt in capite omniū viarū: sicut bestia illaqueata: pleni indignatione domini. iniectione dei tui.

Quid dicit hoc paupercula et ebria non a vino. Hec dicit dominator tuus dñs: et deus tuus qui pugnavit pro populo suo. Ecce tui de manu tua saltem soporis: fundum calicis indignationis mee. Non adicies ut bibas illum ultra. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliaverunt: et dixerunt anime tue incurvare ut tras: et posuisti ut terram corpus tuum: et quasi viam trasuntibus.

Con surge con surge: induere fortitudinem tua syon. Induere vestimenta glorie tue iherusalem civitas sancti quia non adicies ultra ut transeat per te inimicus tuus: et immundus. Et curre de pulvere: con surge sede iherusalem. Solue vincula colli tui captiva filia syon: quia hec dicit dñs. Gratis venundasti: et sine argento redimimini. Quia hec dicit dñs deus. In egiptu descendit populus meus in principio ut colonus esset ibi: et assue ab eis: ulla causa calumniat est eis. Et nunc quod michi est hic dicit dñs: Quoniam ablati sunt propter me gratis. Dominatores eius inique agunt dicit dñs: et iugiter tota die nomen meum blasphemant. Propter hoc sci et populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar ecce assum. Quia pulci super montes pedes annuntians et predicantis pacem: annuntians bonum predicantis salutem: dicentis syon. Regnabit deus tuus. Vox speculatorum tuorum. Levaverunt vocem: simul laudabunt: quia oculo ad oculum videbunt: cum converterit dñs syon. Gaudete et laudate simul deserta iherusalem: quia consolatus est dñs populum suum: redemit iherusalem. Paravit dñs brachium sanctum suum in oculis omnium gentium: et videbunt omnes fines terre salutare dei

mei. Recedite recedite: egredite inde: polluti nolite tangere. Egredite de medio eius: domini qui fecit vasa dñi. Quoniam non in tumultu regibitis: nec in fuga properabitis. Precedet enim vos dñs: et congregabit vos deus israel. Ecce intelliget servus meus: exaltabit et elevabitur: et sublimis erit valde. Sicut obstupuerit super te mulier: sic in gloria erit inter viros aspectus eius: et forma eius inter filios hominum. Ipse asperget gentes multas: super ipsum connebitur reges sui. Quia quibus non est narratum de eo videbunt: et qui non audierunt contemplantur eum.

Quia credidit auditui nostro: et brachium dñi cui revelatum est: Et ascendit sicut virgultum coram eo: et sicut radix de terra siccata. Non est species ei neque decor. Et vidimus eum et non erat aspectus: et desideravimus eum et despectum: et novissimum virorum: virum dolorem et scientiam infirmitatis. Et filii absconditis vultibus eius: et despectus: unde nec reputavimus eum. Vere linguas nostras ipse nullo: et dolores nostros ipse portavit. Et nos putavimus eum quasi leprosum: et passum a deo et humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras: amictus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre super eum: et lignum eius sanati sumus. Omnes nos quasi oves erravimus: et quisque in viam suam declinavit: et dñs posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit: et non aperuit os suum. Sicut ovis ad occisionem ducetur: et quasi agnus coram rudente obmutescit: et non aperit os suum. De angustia et de iudicio sublati sunt. Generatio eius quis enarrabit: Quia abscessus est de terra viventium. Propter scelus populi mei passus

sum. Et dabit impio pro sepultura et divitem pro morte sua: eo quod iniquitatem non fecit: neque dolus fuerit in ore eius: et dñs voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longum: et voluntas dñi in manu eius dirigetur. Pro eo quod laboravit anima eius: videbit et saturabitur. In scientia sua iustificavit ipse iustus servos meos multos: et iniquitates eorum ipse portavit. Ideo displicia et plurimos a fortiori dividit spolia: pro eo quod tradidit in mortem animam suam: et cum seculis reputatur. Et ipse propter peccata multorum tulit: et propter transgressiones rogavit.

Audite fratres que non parietis: et tanta laude et hymni que non parietis: quoniam multi filii deserte magisteris que habet virum dicit dominus. Dilata locum tentorii tui: et pelles tabernaculorum tuorum: et tende ne parcas. Longos fac funiculos tuos: et claudas portas solidas. Ad deperam enim et ad levam penetrabis: et seminem tuum gentes hereditabis: et civitates desertas inhabitabis. Noli timere quia non confundaris neque erubescas. Non enim te pudebit quia confusio adolescentie tue non recordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominus exercituum nomen eius: et redemptor tuus sanctus israel: deus omnis terre vocabitur. Quia ut mulierem derelictam et meretricem spiritu vocavit te dñs: et vocem ab adolescentia abiectam. Dixit deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te: et in miserationibus magnis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem meam: perumpera te: et in misericordia sempiterna misertus sum tui. Dixit redemptor noster dñs.

Sicut in diebus noctis istud michi est: cui iuravi ne inducerem aquas ultra super terram: sic iuravi ut non irascar tibi et non inceper te. Montes tui conquebuntur: et colles contremiscent: misericordia autem mea non recedet a te: et sedes patris mee non movebitur. Dixit misericors tuus dñs. Paupercula tempestate connulla absque ulla consolatione: ecce ego sterna per ordinem lapides tuos: et fundabo te in lapideis. Et ponam iaspide pro pugnacula tua: et porttas tuas in lapides sculptos: et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles: universos filios tuos doctos a domino: et multitudinem pacis filijs tuis: et iudicia fundaberis. Recede procul a calumnia quia non timebis: et a pavore: quia non appropinquabit tibi. Ecce ancilla veniet qui non erat meretrix: advena quondam cuius adingetur tibi. Ecce ego creavi fabrum sustinentem in igne primas: et profertem vas in opus suum: et ego creavi interfectorem ad diligendum. Omne vas quod fictum est contra te non dirigetur: et omne lingua resistens tibi in iudicio iudicabis. Hec est hereditas servorum domini: et iustitia eorum apud me dicit dominus.

Omnes sitientes venite ad aquas: et qui non habetis argentum peccate. Venite et comedite: venite et bibite absque argento: et absque ulla commutatione vinum et lac. Quare appenditis argentum non in panibus: et laborem vestrum non in saturitate? Audite audientes me: et comedite bonum: et delectabimini in celsitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram: et venite ad me: audite et vivet anima vestra: et feci vobiscum pactum sempiternum: misericordias david fideles. Ecce restem populo dedi tu: dñs

ac preceptis gentibus. Ecce gentē quā
nescitis vocabis: et gentes quā non co-
gnouerunt te ad te current: propter dñm
deū tuū: et sandū isrl: quia glorificauit
te. Querite dñm dñi inuenti potest: in-
uocare eū dñi ppe est. Derelinquat im-
pius viam suam: et vir iniquus cogi-
tationes suas: et reuertatur ad dñm: et
miserebitur eius: et ad deū nostrū quo-
niam multus est ad ignoscendū. Nō
enim cogitationes mee cogitationes
vestre: neque vie vestre vie mee dicit dñs.
Quia sicut exaltantur celi a terra sic ex-
altate sunt vie mee a vijs vestris: et cogi-
tationes mee a cogitationibz vestris.
Et quomō descendit nubec et nix de ce-
lo: et illuc ultra non reuertitur: sed in-
ebriat terram et infundit eam et germi-
nare eā facit et dat semen ferenti et pa-
nem comedenti: sic erit verbum meū qd
egredietur de ore meo. Non reuertetur
ad me vacuū: sed faciet quicquid voluit:
et prosperabitur in hys ad q mli illud.
Quia in leticia egrediemini: et in pace
deducemini. Montes et colles cātabūt
corā vobis laudem: et omnia ligna re-
gionis plaudēt manu. Pro salumēa
ascendit abies: et p vertice celsit mir-
rus. Et erit dominus nominatus in
signū eternū: qd non auferetur. **W**

Hec dicit dñs. Custodite iudiciū
et facite iusticiā: quia iuxta ē la-
lus mea ut veniat: et iusticia mea ut
reueletur. Beatus vir qui facit hoc: et
filius hoīs qui apprehenderit istud: et
hodienū sabbatū ne polluat illud: et
hodienū manus suas ne faciat omne
malū. Et nō dicat filius aduene qui
adheret dño dicens: separatione diui-
det me dñs a ppo suo. Et nō dicat eu-
michus: ecce ego lignū aridū. Quia
hęc dicit dñs eumichis q custodierint

sabbata mea: et elegerint que voluerit
tenuerint sedus meū. Dabo eis in do-
mo mea et in muris meis locū: et no-
men meū a filiis et filiabus. Nōne
sempiternū dabo eis: qd nō peribit. Et
filios aduene qui adherent domino
ut colant eum: diligant nomē eū ut
sint ei in seruos: omne custodientem
sabbatū ne polluat illud et tenentem
sedus meū: adducā eos in montem san-
ctum meū: et letificabo eos in domo
orationis mee. Mō causa eos ut vidi-
me eos placebūt michi sup altari me-
o: qā dom⁹ mea dom⁹ orationis vo-
cabit cunctis pplis. Nōne dominus de⁹
qui congregat dispersos israhel. Adhuc
congregabo ad eum congregatos e⁹.
Omnes bestie agi venite ad deuoran-
dum: uniuerse bestie saluis. Sperula-
tores e⁹ cecidit omnes: nesciūt uniuersae
bestie muti nō valentes latrare: vidē-
tes vana. Dormientes et amantes so-
mnia: et canes impudēssimi nesciūt
saturitatem. Ipsi pastores ignorauē-
runt intelligentiā: omnes in viā suā
dedinauerunt: unusquisq ad auarici-
am suam a summo usq ad nouissi-
mum. Venite sumamus vinum et
impleamur ebrietate: et erit sicut ho-
die sic et cras: et multo amplius. **W**
ustus perit: et nemo est qui recogitet in
corde suo: et viri misericordie colligun-
tur: quia nō est qui intelligat. A facie
enī malicie collectus ē iustus. Veniat
pax: requiescat in cubili suo: q ambu-
lauit in directione sua. Vos aut acci-
dite huc filij augurancie: sanē adul-
teri et fornicarie sup quē iussistis: super
quē dilatastis os: et rixistis lingua.
Nūquid nō vos filij scelesti semē mer-
dax: q cōsolamini in dijs subter omne
lignū fonsolū immolātes paruulo

in torrentibz subter eminetes petras:
In partibus torrentis pars tua: hec
est fors tua. Et ipis effudisti libamē:
obtulisti sacrificiū. Nūquid sup hys
non indignabor? Sup montem excel-
sum et sublimē posuisti cubile tuū: et
illuc ascendisti ut immolares hostias.
Et post ostiū et retro postem posuisti
memoriale tuū: qā iuxta me discoope-
rasti et suscepisti adulterū. Dilatasti
cubile tuū: et pepegisti tū eis sedus. Di-
legisti theatū eorū manu aperta: et oma-
sti te regio unguento: et multiplicasti
pignus tua. Misisti legatos tuos
procul: et humiliata es usq ad infe-
ros. In iniquitudine vie tue laborasti:
non dixisti quiescā. Vita manus tue
inuenisti: propterea non rogasti. Pro
quo sollicita rimuisti: qā mentita es
et mei nō es recordata: neque cogitasti
in corde tuo quia ego tacens et quasi
non videns: et mei oblita es. Ego an-
nunciabo iusticiā tuā: et opera tua nō
proderūt tibi. Cū clamaueris libere
te congregati tui. Et omnes eos auge-
ret ventus: toller aura. Qui aut fidu-
ciam habet mei hereditabit terrā: et possi-
debit montem sanctū meū: et dicā. Vi-
am facite: ptere iter: declinare de semi-
ta: auferre offendiculā de viā ppli mei.
Quia hęc dicit excelsus et sublimis ha-
bitans eternitatē et sanctū est nomē e-
ius: in excello et in sancto habitans: et
cum cōcilio et humili spiritui: ut uiuifi-
cet spiritū humiliū: et uiuificet cor cōci-
torū. Nō enim in sempiternū ligabo
neque usq ad finē irascar: quia spirit⁹
a facie mea egredietur et facia ego fla-
tus. Propter iniquitatē auaricie eius
iratus sum: et percussit eum. Abscondi:
et indignatus sum. Et abiit meretrix i
via cordis sui. Vias ei⁹ vidi et sanavi

eum: et reduxi eum: et reddidi cōsolati-
ones ipi et lugentibus eius. Creavi feu-
dum labiorū pacem: pacem ei qui lon-
ge est: et qui ppe dixit dñs: et sanavi e-
um. Impij aut quasi mare ferues qd
quiescere non potest: et redundat flu-
ctus eius i cōculcationē et lutū. Nō est
pax impijs dicit dñs meus. **W**
Clama: ne cesses: qñ tuba exalta-
uocem tuā: et annūcia ppo meo
secreta eorum: et domui iacob peccata
eorū. Nōne etenim de die in diem querūt
et scire vias meas volūt: quasi gens
que iusticiā fecerit: et q iudiciū dei sui
non dereliquerit. Rogant me iudicia
iusticie: appropinquare deo volūt. Qua-
re ieiunauim⁹: et non aspegisti: humili-
auim⁹ animas nras et nescisti. Ecce
in die ieiunij vestri inueniuntur volūtas
vestra: et omnes debitores vestros re-
petitis. Ecce ad lites et cōtentiones ie-
iunatis: et pcutitis pugno impie. Nō
lite ieiunare sicut usq ad hanc diem:
ut audiantur in excello clamor vester.
Nūquid tale est ieiunij qd elegi: p di-
em affligere hominē animam suam?
Nūquid cōtorquere qñ circulū caput
sui: et sacū et cinerē bere: Nūquid
istud vocauit ieiunij: et diē acceptabile
domino? Nōne hoc est magis ieiunij
qd elegi? Dissolue colligationes impi-
etatis: solue fasciculos deprimentes.
Dimitte eos qui cōtradi sunt liberos:
et omne onus dirūpe. Frāge esuriēti
panē tuū: et egrotos vagosq induc in
domū tuā. Cū videris nudū opri eū:
et carnē tuā ne despicias. Tunc ecum-
pet quasi mane lumen tuū: et sanitas
tua rici⁹ oriet. Et anteibit facie tuā ius-
ticia tua: et gloria dñi colliget te. Tūc
inudabis et dñs exaudiet: clamabis:
et dicit ecce assū. Si abstuleris de medio

tui cathenā: et desicis extendere digitū.
et loqui qđ nō pdest. Cū effuderis elu-
rienti animā tuā. et animā afflidam
repleueris: orietur in tenebris lux tua:
et tenebre tue erūt sicut meridies. Et re-
quie tibi dabit dñs deus tuus semp:
et implebit splendoribz animā tuam:
et ossa tua liberabit. Et eris fili ornis
irriguus: et sicut fons aquarū cui nō
deficiet aque. Et edificabūtur in te de-
fecta seculorū: fundamēta generatōis
et generatōis sustinabis. Et vocabe-
ris edificator sepū: auertēs semitas i
quietem. Si auertēris a sabbato pedē
tuū facere voluntatē tuā in die sancto
meo: et vocaueris sabbatū delictuū
et sanctū domini gloriōsum: et glori-
ficaueris cū dum nō facis vias tuas
et non inueniūt volūtas tua ut loqua-
ris sermonē: tunc delectaberis sup do-
mino. et sustollam te sup altitudines
terre: et tribabo te hereditate iacob pñs
tui. Quia enī dñi locutū est. **U**

Ecce non est abbreviata manus
domini ut saluare nequeat: neq;
aggrauata est auris eius ut nō exau-
diat: sed iniquitates vestre diuiscunt
inter vos et deū vestrū: et peccata vā
abscondēt facie eius a vobis ne exau-
diat. Manus enī vestre pollute sunt
sanguine: et digitū vñ iniquitate. La-
bia vā locuti sunt mendaciū: et lingua
vestra iniquitatem fatuit. Non est qui
inuolet iusticiā: neq; est qui iudicet ve-
re: sed confidūt in nichili: et loquūtur
vanitates. Conceperūt laborē: et pepe-
rūt iniquitatē. Quia aspiciū ruperūt:
et telas aranee reuerūt. Qui comederit
de ouis eorū morietur: et qđ confoctum
est erumpet in regulū. Tele eorū nō erūt
in vestimentū: neq; operient operibz
suis. Opera eorū opera iniuria: et op-

iniquitas in manibz eorū. Pedes eorū
in malū currūt: et festināt ut effundāt
sanguinē innocentem. Cogitationes
eorū cogitationes inuiles. Vastitas et
continū in vijs eorū: viam pacis nesci-
runt: et nō est iudiciū in gressibz eo-
rum. Venite eorū incuruare sunt eis:
omīs qui calcāt in eis ignorat pacē.
Propter hoc elongatū est iudiciū a vo-
bis: et nō apprehendet vos iusticia. Ex-
pectauimus lucē: et ecce tenebre: splendo-
rem: et in tenebris ambulauim⁹. Pal-
pauim⁹ sicut ceci parietē: et quasi ablsq;
oculis attendauimus. Impegimus
meridie quasi in tenebris: in caligosi
quasi mortui. Rugiemus quasi vñ o-
mnes: et quasi colūbe meditrātes gene-
mus. Expectauim⁹ iudiciū: et nō est: sa-
lutē et elongatā ē a nobis. Multiplica-
te sūt enī iniquitates vñ corā te: et pec-
cata nā respōderūt nobis. Quia scie-
ra nostra nobiscū: et iniquitates nā
cognouimus: peccare et mentiri corā
dominū: et auersi sum⁹ ne iramur post
tergū dei nñ ut loqremur calūniā
et transgressionē. Concepim⁹ et locuti
sumus de corde verba mendaci: et con-
uersum ē retrosum iudiciū: et iusticia
longe fecit. Quia corruit in platea ve-
ritas: et equitas nō posuit ingredi. Et
facta est veritas in oblivione: et qui re-
cessit a malo prede paruit. Et vidit do-
minus et malū apparuit in oculis ei⁹:
quia nō est iudiciū. Et vidit de⁹ quia
non est vir: et aporiat⁹ est quia nō
est qui occurrat. Et saluabit sibi bra-
chiū suū: et iusticia ei⁹ ipsa cōfirmabit
eum. Indutus est iusticia ut lorica: et
galea salutis in capite eius. Indutus
est vestimentis ultionis: et operatus est
quasi pallio zeli sicut ad vindictam:
quasi ad retributionē indignationis

hostibus suis. et vicissitudinē inimicis
suis. Insula vicem reddet. Et timebūt
qui ab occidente nomen dñi: et qui ab
ortu solis gloriā eius. Cum venerit
quasi fluminis violentus quē spiritus
dñi cogit: et venerit syon redemptor: et
eis qui redeunt ab iniquitate in iacob
dicit dñs. Hoc sedus meū cū eis dicit
dñs. Spirit⁹ me⁹ qui ē in te et vesta me-
a que posui in ore tuo: nō recedent de
ore tuo: et de ore seminis tui dicit dñs:
amodo et usq; in sempiternum. **U**
urge illuminare iherusalē quia
venit lūmē tuū: et gloria dñi su-
per te orta ē. Quia ecce tenebre operiet
terā: et caligo iplos: sup te autē oriet
dominus: et gloria eius in te videbit.
Et ambulabūt gentes in lumine tuo:
et reges in splendore ornus tui. Leua i
circum oculos tuos et vide: omnes
isti congregati sunt: venerūt tibi. Filij
tui de lōge veniūt et filie tue de latere sur-
gent. Tūc videbis et affluēs et mirabit⁹
et dilatabit cor tuū: quādo cōuersa fuerit
ad te insula maris: fortitudo gentiū
veniet tibi. Inundatio riuulorū ope-
riet te: dromedarij madian et effa. O-
mnes de saba veniūt aurū et thus de-
ferentes: et laudem dñs annūciantes.
Omne pecus redar cōgregabit tibi: a-
rietes nabaiorū ministrabūt tibi. Of-
ferentur sup placabili altari meo: et do-
mū maiestatis mee glorificabo. Qui
sunt isti qui ut nubes volāt: et quasi
colūbe ad fenestras suas? Ille enī in-
sule repetabūt et naues maris i prin-
cipio: et adducā filios tuos de longe.
Argentū eorū et aurū eorū cum eis no-
mīnū dñi dei tui et sancto israel: quia
glorificauit te. Et edificabūt filij pere-
grinorū muros tuos: et reges eorū mi-
nistrabūt tibi. In indignatione enim

mea prulli te: et in reconciliatōne mea
miserus sum tui. Et aperientur porte
tue iugiter: die ac nocte nō claudētur:
ut afferat ad te fortitudo gentiū et re-
ges earū adducātur. Venis enim et re-
gni qđ nō seruiet tibi peribit: et gen-
tes solitudine vastabuntur. Gloria
libani ad te veniet: abies et buxus et
pinus simul ad ornādū locū sanctifi-
cationis mee: et locū pedū meorū glo-
rificabo. Et veniet ad te curui filij eorū
qui humiliauerūt te: et adorabūt ve-
ligia pedū tuorū omnes qui detrahe-
bant tibi: et vocabūt te cūctatem dñi
syon sancti israel. Pro eo qđ fuisti de-
lida et odio habita et non erat qđ per te
transiret: ponā te in supbia seculorū:
gaudiū in generationē et generationē.
Et suges lac gentiū: et mamilla regū
lactaberis. Et scies quia ego dominus
saluās te: et redemptor tuus fortis ia-
cob. Pro eo afferā aurū: et pro ferro af-
feram argentū: et pro lignis es: et pro
lapidibus ferrum. Et ponam visita-
tionem tuā pacem: et ppositos tuos in-
firmitatem. Non audietur ultra iniqui-
tas in terra tua: vastitas et conctio
in terminis tuis: et occupabit salus
muros tuos: et portas tuas laudatio.
Nō erit tibi ampl⁹ sol ad lucendū p
diē: nec splendor lune illuminabit: sed
erit tibi dñs in lucem sempiternam: et
deus tuus in gloriā tuā. Non occi-
det ultra sol tuus et luna tua non mi-
nietur: quia dominus erit tibi in lu-
cem sempiternā: et cōplebuntur diēs
ludus tui. Populus autem tu⁹ omēs
iusti in perpetuū hereditabunt terrā: ge-
men platanis mee: opus manus
mee ad glorificandū. Minim⁹ erit in
mille: et parum⁹ i gñe fortissimi. Ego
dñs: in prei⁹ subito faciā istud malū

Spiritus domini super me: eo quod
unxit me. Ad annuntiandum
infirmis misit me: ut mederer cunctis
corde et predicarem captivis indulgentiam
et clausis aperire: ut predicarem
annu placabilem domino et die ultionis de-
o nostro: ut consolaber omnes lugentes:
ut ponerem fortitudinem lugentibus sy-
on: et darem eis coronam pro cinere: ole-
um gaudij pro luctu: pallium laudis
pro spiritu meroris. Et vocabuntur in
ea fortes iusticie: placatio domini ad glo-
rificandum. Et edificabuntur deserta a secu-
lo: et ruinas antiquas erigetur: et instau-
rabunt civitates desertas: et dissipatas
in generatione et generatione. Et sta-
bunt alieni: et pascent pecora vestra: et
filij peregrinorum agricolae et vinatores
vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vo-
cabitur: ministri dei vestri dicet vo-
bis. Fortitudinem gentium comedetis: et
in gloria eorum superbiatis. Pro confusio-
ne vestra duplici et rubore: laudabunt
parrem eorum. Propter hoc in terra sua
duplicita possidebunt: leticia sempiter-
na erit eis. Quia ego dominus diligens in-
dignum: et odio habens rapinam in oculo
cautum. Et dabo opus eorum in veritate:
et sedus precium feci eis. Et sciatur in
gentibus semen eorum: et germen eorum in me-
dio populi. Omnes qui viderint eos
cognoscant illos: quia isti sunt semina
qui benedixit dominus. Gaudens gaudebo
in domino: et exultabit anima mea in deo
meo. Quia induit me vestimentis sa-
lutaribus: et indumento iusticie circumdedit
me: quasi sponsam ornata inquilis suis.
Sicut enim terra proferit germen suum: et fi-
nit omnis semen suum: sic dominus deus
germinabit iusticiam
et laudem coram universis gentibus. **Ex**

Propter syon non tacebo et propter
iherusalem non quiescam: donec egre-
diatur ut splendor iustus eius: et sal-
uator eius ut lampas accendatur. Et
videntur gentes iustum tuum: et cuncti reges
indictum tuum. Et vocabitur tibi nomen
novum: quod os domini nominavit. Et eris
corona glorie in manu domini: et dyade-
ma regni in manu dei tui. Non voca-
beris ultra derelicta: et terra tua non vo-
cabitur amplius desolata. Sed vocabitur
voluntas mea in ea: et terra tua inha-
bitabit. Quia complacuit domino in te: et
terra tua inhabitabit. Habitabit enim
iuvenis cum virgine: et habitabit in te
filius tui. Et gaudebit spiritus super syon:
sicut et gaudebit super te deus tuus. Su-
per muros tuos iherusalem constitui tu-
mulus: tota die et tota nocte in peritum
non tacebunt. Qui remissum domini
ne taceatis: et ne deris silentium eius: do-
nece stabiliat et donec ponat iherusalem
laudem in terra. Quia ait dominus in de-
serta sua: et in brachio fortitudinis sue. Si
dederit cunctum tuum ultra cibum inimici
tuis: et si biberint filij alieni vinum tuum
in quo tu laborasti. Quia qui congre-
gabunt illud comedent et laudabunt do-
minum: et qui coperant illud bibent et accipiant
sanctis meis. Trāsire trāsire per portam:
parate viam populo. Planum facite iter: et
eligite lapides: et elevare signum ad populum.
Ecce dominus auditum fecit in ceteris terris.
Dicite filie syon ecce saluator tuus venit:
ecce merces eius cum eo et opus eius coram il-
lo et vocabunt eos populus sanctus
redempti a domino. Tu autem vocaberis
quesita civitas: et non derelicta. **Ex**
Quia est iste qui venit de domo sin-
dis vestibus de bosra: iste forma-
tus in scola sua: gradens in multitu-
dine fortitudinis sue. Ego qui loquor

iusticiam: et pugnavi cum ad salvan-
dum. Quare ergo rubrum est indumen-
tum tuum: et vestimenta tua sicut calca-
rum in torculari? Torcular calcavi so-
lus: et de gentibus non est vir mecum. Cal-
cavi eos in furore meo: et conculcavi
eos in ira mea. Et altissimus est sanguis
eorum super vestimenta mea: et omnia in-
dumenta mea inquinavi. Dices enim
ultionis in corde meo: annus retributi-
onis meo venit. Circumspice et non eras
auxiliator: quiesce et non fuit qui ad-
iuvaret. Et salvavit michi brachium
meum: et indignatio mea ipsa auxiliata
est michi. Et conculcavi populum in furo-
re meo: et inebriavi eos indignatione
mea: et detraxi in terram victricem eorum.
Misericordiam domini recordabor: laudem
domini super omnibus qui reddidit nobis dominus:
et super multitudinem bonorum domini: ista
que largitus est eis secundum multitudinem
am suam et secundum multitudinem misericor-
diaz suarum. Et dixit. Veneramini populus
meus est: filij non negantes. Et factus
est eis saluator: in omni tribulatione
eorum non est tribulatus: et angelus faciei e-
ius salvavit eos. In dilectione sua et
in indulgentia sua ipse redemit eos: et
ponavit eos et elevavit eos cunctis die-
bus seculi. Ipse autem ad iracundiam
provocaverunt: et afflixerunt spiritum san-
ctum eius. Et convectus est eis in inimicis:
et ipse debellavit eos. Et recordatus est
dominus seculi: moysi et populi sui. Vbi est
qui reduxit eos de mari cum pastoribus gre-
gis sui? Vbi est qui posuit in medio eius
spiritum sanctum suum? Qui reduxit ad de-
sertum moysen brachio maiestatis sue:
qui sedit aquas ante eos: ut faceret
sibi nomen sempiternum. Qui reduxit eos
per abissos quasi equum in deserto non
impingent: quasi animal in campo

descendens. Spiritus domini ductor eius
fuit. Sic adduxisti populum tuum: ut faceres
tibi nomen glorie. Attende de celo: et
vide de habitaculo sancto tuo: et glorie
tue. Vbi est zelus tuus? et fortitudo tua?
Multitudo viscerum tuorum et miserationis
tuas super me cunctaverunt se. Tu enim
pater noster: et abraham nescivit
nos: et israel ignoravit nos. Tu domine pa-
ter noster: redemptor noster: a seculo
nomen tuum. Quare errare nos fecisti do-
mine de vijs tuis: indurasti cor no-
strum ne timeamus te? Convertere propter
suos rivos: rebus hereditatis tue. Qua-
si nichilum possideret populus sanctus tuus
hostes nostri: conculcaverunt sanctifi-
cationem tuam. Facti sumus quasi in prin-
cipio cum non videretis nos: neque invocaretur
nomen tuum super nos. **Ex**
Vinam diruperes celos et descen-
deres. A facie tua montes deflue-
rent: sicut equus ignis tabescent ar-
bores: ardere ignis: ut notum fieret nomen
tuum inimicis tuis: a facie tua gentes
turbarentur. Cum feceris mirabilia
non sustinebunt. Descendisti: et a facie
tua montes defluerunt. A seculo non au-
dierunt: neque auribus perciperunt. Quis
non vidit deus abscondite: que parasti
expectantibus te? Occurresti letanti et
facienti iusticiam: in vijs tuis recordabu-
ntur tui. Ecce tu iratus es et peccavimus:
in ipso sumus tempus: et saluabimur. Et
facti sumus ut innumerati omnes nos: et
quasi panis mensurare universi in-
stare iure. Et cecidimus quasi folium uni-
versum: et iniquitates nostras ante te
absconderunt nos. Non est qui invocet
nomen tuum: qui consurgat et repara te.
Abscondisti faciem tuam a nobis: et alli-
sisti nos in manu iniquitatis nostre.
Et nunc domine pater noster res tuas

vero lumen: et factor noster tu: et opera
manuum tuarum omnes nos. Ne irasca-
ris domine satis: ne ultra memineris in-
iquitatis nostre. Ecce respice: populus tuus
omnes nos. Civitas sancti tui facta est
deserta: syon deserta facta est. Iherusa-
lem desolata domus sanctificationis
nostre: et glorie nostre ubi laudaverunt
te patres nostri facta est in reuditione i-
guis: et omnia desiderabilia nostra
versa sunt in ruinas. Numquid super
hijis continebis te domine: tacebis et affli-
ges nos vehementer? Quiescerunt me
qui ante non interrogabant: invene-
runt qui non quiescerunt me. **IXV**

Dixi. Ecce ego: ecce ego ad gentem
que non minorabat nomen me-
um. Epipadi man? meas tota die ad
populum incredulum: qui graditur in via
non bona post cogitationes suas. Po-
pulus qui ad iracundiam provocat me
ante faciem meam semper: qui immolant
in ortis et sacrificant super latres: qui ha-
bitant in sepulchris et in delubris ydo-
lorum dominiunt: qui comedunt carnem suil-
lam: et ins perfant in vasis eorum: qui di-
cunt: recede a me non appropinquas mi-
hi quia immundus es: isti sum? et cum i fu-
rore meo: ignis ardet tota die. Ecce
scriptum est coram me. Non tacebo: sed red-
dam et retribuam in sinu eorum iniquita-
tes vestras et iniquitates patrum vestro-
rum simul dicit dominus. Non sacrificaverunt
super montes et super colles reprobrauerunt
michi: et reneciar opus eorum primum in
sinu eorum. Ihec dicit dominus. Quomodo si in-
veniam granum in botro et dicat ne dis-
sipas illud quoniam benedictio est: sit fa-
ciam propter servos meos ut non dis-
sipam totum. Et educam de iacob semem:
et de iuda possidentem montes meos.
Et hereditabunt eam electi mei: et servi

mei habitabunt ibi. Et erunt capessum
in caulas gregum: et vallis adhorum in cu-
bile armentorum populo meo qui requie-
runt me. Et vos qui dereliquistis dominum
qui obliuistis montem sanctum meum qui
ponitis fortune mentem et libatis su-
per eam: numerabo vos in gladio: et co-
munes i rede corruetis: pro eo quod voca-
ui et non respondistis michi: locutus sum
et non audistis: et facietis malum in o-
culis meis: et que nolui elegistis. Pro-
pter hoc dicit dominus deus. Ecce servi mei
comedent: et vos flurietis. Ecce servi mei
biberunt: et vos sitietis. Ecce servi mei
ludabuntur: et vos confundamini. Ecce
servi mei laudabunt pre regulatione
cordis: et vos clamabitis pre dolo-
re cordis et pre correctione spiritus plu-
labitis: et dimittetis nomen vestrum i in-
ramentum electis meis. Et interficiet te
dominus deus: et servos suos vocabit no-
mine alio. In quo qui benedictus est
super terram: benedictus i domino amen. Et
qui iuravit in terra: iurabit in deo amen.
Quia obliuioni tradite sunt agustie
priorum: et quia abscondite sunt ab o-
culis nostris. Ecce enim ego creo celos no-
vos: et terram novam: et non erit in memo-
ria priora et non ascendet super cor: sed
gaudebitis et regulabitis usque i sempi-
ternum in hijs que ego feci. Quia ecce ego
creo iherusalem regulationem et populum
gaudium: et regulabo in iherusalem et
gaudebo in populo meo: et non audietur
in eo ultra vox flentis et vox clamantis.
Non erit ibi amplius infans dicens: ex-
sente qui non impleat dies suos: quon-
iam puer centum annorum morietur: et
peccator centum annorum maledictus erit.
Et edificabunt domos et habitabunt: et
plantabunt vineas et comedent fructus
earum. Non edificabunt et alij habitabunt:

non plantabunt et alij comedent. Secundum
enim dies ligni erunt dies populi mei: et
opera manuum eorum inueterabunt. Electi
mei non laborabunt frustra neque gene-
rabunt in conturbatione: quia semet
benedictorum dominus est et nepotes eorum cum
eis. Etiam antequam clament ego exaudi-
am: adhuc illis loquentibus ego audi-
am. Lupus et agnus pascuntur simul:
et leo et bos comedent paleas: et ser-
pentis pulvis panis eius. Non noc-
bunt neque occident: in omni monte
sancto meo dicit dominus. **IXVI**

Hec dicit dominus. Electi sedes mea est:
et terra stabili pedum meorum. Que
est ista domus? quam edificabitis michi:
et quis iste locus requietionis mee?
Omnia hec manus mea fecit: et facta
sunt universa ista dicit dominus. Ad quem
autem respiciam: nisi ad pauperem et con-
tictum spiritu et tremetant timores me-
os? Qui immolat bouem: quasi qui
immolat vitum. Qui madat praus:
quasi qui excubret canem. Qui offert
oblationem: quasi qui sanguinem suil-
lum offert. Qui recordatur thuris:
quasi qui benedicit ydolo. Ihec omnia
delegerunt in visis suis: et in abominati-
onibus suis anima eorum delectata est.
Unde et ego eligam illusiones eorum:
et que timebant adducam eis: quia vo-
cavi et non erat qui responderet: locutus
sum et non audierunt. Ifeceruntque malum
in oculis meis: et que nolui elegerunt.
Audite verbum domini: qui remittis ad ver-
bum eius. Dixerunt fratres vestri odie-
tes vos: et abicientes propter nomen meum.
Glorificet dominus: et videbimus in leticia
vestra: ipsi autem confundentur. Vox populi de
civitate: vox de templo: vox domini
reddentis retributionem inimicis suis.
Antequam parturiret peperit: antequam

veniret partus eius peperit masculum.
Quis audivit unquam tale: et quis vidit
hunc simile? Numquid parturiet terra
in die una aut parietur gens simul:
quia parturivit et peperit syon filios
suos? Numquid ego qui alios parere
facio: ipse non pariam dicit dominus? Si ego
qui generationem ceteris tribus fecidis
eo: aut dominus deus tuus? Ietamini cum
iherusalem: et reputate in ea omnes qui
diligitis eam. Gaudete cum ea gaudio
universi qui lugent super eam: ut fugantur
et replamini ab ubere consolationis eius:
ut mulgeatis et delicijs affluatis
ab omnimoda gloria eius. Quia hec
dicit dominus. Ecce ego dedinabo super eam
quasi fluvium panis: et quasi torrentem
mundicem gloriam gentium quam lugent.
Ad ubera porabimini: et super genua
blandientur vobis. Quomodo si cui ma-
ter blandiatur ita ego consolabor vos:
et in iherusalem consolabimini. Videbi-
tis et gaudebit cor vestrum: et olla vestra
quasi herba germinabunt. Et cognoscet
manus domini servos eius: et indignabit in-
imicis suis. Quia ecce dominus i igne veni-
et: et quasi turbo quadriga eius: redde-
re in indignatione furorem suum: et in ire
patione sua in flamma ignis. Quia in
igne dominus diiudicabit: et i gladio suo
ad omne carnem: et multiplicabuntur in-
terfecti a domino. Qui sanctificabatur et
mundos se putabat i ortis: post iam
am intrinsecus: qui comederat carnem
suillam et abominationem et murem: si-
mul consumetur dicit dominus. Ego autem
opera eorum et cogitationes eorum inuenio
ut congregem cum omnibus gentibus et linguis:
et veniet et videbunt gloriam meam. Et po-
nam in eis signum: et miramur eis quod sal-
vati fuerint ad gentes in mare i affli-
ctam in iudam: reventes sagittam in

italiam et greciam ad insulas longe: ad
eos qui non audierunt de me et non
viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt
gloriam meam gentibus: et adducunt omnes
fratres vestros de cunctis gentibus do-
minum deum in equis et in quadrigis et
in ledis et in mulis et in carucibus ad
montem sanctum meum iherusalem dicit do-
minus: quomodo si inferant filii israel
munus in vase mundo in domum do-
mini. Et assumam ego eis et sacerdotes et
levitas dicit dominus: quia sicut celi novi
et terra nova que ego facio stare coram
me dicit dominus: deus sit habitus semini ve-
strum et nomen vestrum. Et erit mensis et
mensis: et sabbatum et sabbatum. Veniet
omnis caro: ut adorret coram facie mea
dicit dominus. Et egredientur: et videbunt ca-
davera virorum qui perierunt in me.
Vermis eorum non morietur: et ignis eorum
non extinguetur: et erit usque ad sae-
culum visio omnis carni. **Explicit plai-**
as: incipit plogus in iheremias ppha:
Iheremias propheta cui hic plogus scri-
bitur: timone quidem apud hebreos phaisa
et osee: et quibusdam alijs prophetis videtur
esse rusticior: sed sensibus par est: quippe
qui eodem spiritu prophetaverit. Porro
simplicitas eloquii de loco et in quo
natus est accidit. Fuit enim anachor-
ites quod est usque hodie vicus: tribus ab ihe-
rosolymis distans milibus: sacerdos et
sacerdotibus: et in matris utero sancti-
ficatus: virginitate sua evangelicum
virum christi ecclesie dedicans. Hic vaticin-
are egredietur puer: et captivitate urbem
atque iudee non solum spiritu: sed et oculis
carnis intuitus est. Nam decem tri-
bus israel assyrii et medos transulerant:
iam terras earum coloni gentium posside-
bant. Unde iudea tantum et beniamin
prophetauit: et civitas sue ruinas

indurplini plaxit alphabero: quod non
mensure meriti veribus reddidimus.
Preterea ordine visionum qui apud
grecos et latinos omnino confusus est
ad pristina fide correxit. Librum autem
baruch notarij eius: qui apud hebre-
os nec legitur nec habet premissum:
pro his omnibus maledicta ab emulis
percolantes: quibus me necesse est per
singula opuscula respondere. Et hoc pri-
or: quia vos cogitis. Ceterum ad com-
pendium mali reditus fuerat modum huius
et eorum silentio meo ponere: quod quoti-
die novi aliquid scriptitantem inui-
dij insaniam provocare. **Explicit**
plogus: incipit iheremias ppha:
Incipit iheremias ppha: Iheremias
helchie de sacerdotibus qui si-
cet in anathoth in terra
beniamin. Quod factum est
verbum domini ad eum in diebus ioseph filij amos
regis iuda in tertio decimo anno regni
eius: et factum est in diebus ioachim
filij ioseph regis iuda usque ad consumma-
tionem undecim annorum sedechie filij ioseph
regis iuda usque ad transmigrationem
iherusalem in mense quinto. Et factum
est verbum domini ad me dicens. Prius quod
formare i vtero novi te: et antequam
de vulva sanctificavi te: et prophetam
in gentibus dedi te. Et dixi. A a domine
terris. Ecce nescis loqui: quia puer ego sum.
Et dixit dominus ad me. Noli dicere quia
puer sum: quoniam ad omnia quae mittam
te ibis: et universa quaecumque mandavero
tibi loqueris. Noli timere a facie eorum:
quia ego tecum sum ut erui te dicit dominus.
Et misit dominus manum suam: et tangit os
meum: et dixit ad me. Ecce dedi verba
mea in ore tuo: ecce constitui te hodie
super gentes et super regna ut euellam et
destruam et dissipem et dissipem: et edificem

et plares. Et factum est verbum domini ad me
dicens. Quid tu vides iheremias? Et
dixi. Virga vigilatem ego video. Et
dixit dominus ad me. Bene vidisti: quia vi-
gilabo ego super verbum meum ut faciam
illud. Et factum est verbum domini secundo ad
me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ol-
lam succensam ego video: et faciem
eius a facie aquilonis. Et dixit dominus
ad me. Ab aquilone pandetur omne
malum super omnes habitatores terre.
Quia ecce ego conurobo omnes cognati-
ones regum aquilonis dicit dominus: et
venient et ponent universos: solum
suum introitu portarum iherusalem et super
omnes muros eius in circuitu et super
universas urbes iuda. Et loquar in-
dicia mea tui eis super omne malitiam
eorum qui dereliquerunt me et libaverunt
dijos alienos: et adoraverunt opus ma-
nuum suarum. Tu ergo accinge lumbos tuos
et surge: et loquere ad eos omnia que
ego precipio tibi. Ne formides a facie e-
orum: nec enim timere te faciam vultu eorum.
Ego quippe dedi te hodie in civitatem
munitam et in columnam ferream: et in mu-
rum et in super omne terram regibus iuda
principibus eius et sacerdotibus: et omni
populo terre: et bellabunt adversum
te et non prevalebunt: quia ego te-
cum sum ait dominus: ut libere te. **Incipit**
Incipit iheremias ppha: Et factum est verbum domini ad me di-
cens. Vade et clama in auribus
iherusalem dicens. Hec dicit dominus. Recor-
datus sum tui miseris adolescentiam
tuam et caritatem desponsationis tue
quando secuta es me in deserto: in terra
que non seminat. Sana iherusalem dicit dominus:
primitie frugum eius. Omnes qui deo-
rant tu delinquit: mala venient super
eos dicit dominus. Audite verbum domini do-
minus iacob: et omnes cognationes

domus israel. Hec dicit dominus. Quid
invenietur patres vestri in me iniquita-
tis quia elogaverunt a me et abulave-
runt post vanitatem et vani facti sunt:
Et non dixerunt ubi est dominus qui ascende-
re nos fecit de terra egypti: qui tradu-
xit nos per desertum per terram inhabitabi-
lem et invidiam: per terram siccis et ymaginem
in ortis: per terram in qua non ambula-
vit vir neque habitavit homo. Et indu-
xit vos in terram carmeli: ut comederetis
fructum eius et optima illius. Et ingressi
contaminastis terram meam: et hereditatem
meam: polluitis in abominatione. Sa-
cerdotes non dixerunt ubi est dominus: et ten-
tes legem nescierunt me: et pastores pre-
varicati sunt in me. Et propheta propheta-
verunt in baal: et ydola secuti sunt. Pro-
pterea adhuc iudicio contendam vobis:
cum ait dominus: et cum filiis vestris disce-
ptabo. Transite ad insulas rectum et vi-
dere: et redite mittite et considerate vehe-
menter: et videte si factum est huiusmodi:
si mutavit gens deos suos: et certe ipsi
non sunt dii. Populus vero meus muta-
vit gloriam suam in ydolum. Obstupescite re-
li super hoc: et porre et desolamini ve-
hementer dicit dominus. Quid enim mala fe-
cit populus meus. Ne dereliquerunt fontem
aque vive: et foderunt sibi cisternas dis-
sipatas que continere non valent aquas.
Numquid secutus est israel aut venia-
culus? Quare ergo factum est in iherusalem?
Super eum rugierunt leones et dederunt vo-
cem suam: posuerunt terram eius in solitudi-
nem. Civitates eius eguste sunt: et non
est qui habitet in eis. Filii quoque nemphre-
os et daphneos constupraverunt te us-
que ad verticem. Numquid non istud factum est
tibi: quia dereliquisti dominum deum tuum eo
tempore quo duxerat te per viam? Et
nunc quod tibi vis in via egypti: ut bibas

aquā turbida: Et nō tibi cū via allu-
eris: et ut bibas aquā fluminis: Argu-
et te malicia tua: et aduersus tuā incipit
te. Scito: et vide quā malū et amas ē re-
liquisse te dñm deum tuū: et nō esse ti-
morem eius apud te dicit dñs deus
exercituum. A seculo contregisti iugum
meū: rupisti vincula mea et dixisti. Nō
seruā. In omni tui colle sublimi: et sub
omni ligno frondoso tu prosternabaris
meretrici. Ego autē plātavi te vineā ele-
ctam: omne semē vñ. Quomō ergo con-
uersa es i prauū vinea aliena? Si la-
ueris te nitro: et multiplicaueris tibi her-
bam bōth: maculata es iniquitate tu-
a corā me dicit dñs deus. Quomō di-
cis nō sum polluta: post baalim nō
ambulauī? Vide vias tuas in cōual-
le: scito quid feceris. Cur for leuis repli-
cans vias tuas: onager assuetus i so-
litudine: in desiderio anime sue attra-
xit ventū amoris sui. Nullus auertet
eam. Omnes qui querūt eā nō defici-
ent: in mentibus eius inuenient eam
Prophete pōtē tui a nuditate: et guttur
tui a siti. Et dixisti. Desperavi: nequa-
q̄ faciā. Adamani quippe alienos: et
post eos ambulabo. Quomō cōfun-
ditur fur quādo desphenditur sic con-
fusi sunt domus israel: ipsi et reges e-
orū principes et sacerdotes et pphete
eorū: dicentes ligno paret me? es tu:
et lapidi tu nre genuisti. Vertentur ad
me tergū et non faciē: et in tēpore affli-
ctionis sue dicent: surge et libera nos.
Vbi sūt dñi tui quos fecisti tibi? Bur-
gant et liberent te: in tempore afflictio-
nis tue. Secundū numerū quippe ciui-
tarum tuarū erant dñi tui iuda. Quid
vultis meū iudicio cōtendere? Omnes
dereliquistis me dicit dominus. Iste-
ra percussit filios vros: disciplinam

non receperunt. Delorauit gladius
vestre pphete vestros: sicut leo vastauit
generatio vestra. Videte verbum dñi.
Nunquid solitudo facta sum israel:
aut terra sterotina? Quare ergo dixit
pplis meis: recessimus non veniemus
ultra ad te? Nunquid obliuiscitur vir-
go ornamentū suū: aut spōsa fasciā pe-
doralis sue? Populus vero meus obli-
tus est mei diebus in numeris. Quid
nitris bonā ostendere viam tuā: ad
querendā dilectionē? Que insup: et ma-
licias tuas docuisti vias tuas: et in a-
lia tuis inuenit est sanguis animarū
pauperū et innocentū. Non i fascis in-
ueni eos: sed in omnibus q̄ supra me-
morauī. Et dixisti. Absq̄ peccato et
innocens ego sum: et ppter auctatē
furor tuus a me. Ecce ego i iudicio con-
tendā tecum: eo qd̄ dixisti non peccauī.
Quā vilis facta es nimis: iterans vi-
as tuas. Et ab egipto confunderis: si-
cut cōfusa es ab assue. Nam et ab ista
egredietis et man? tui erūt sup caput
tū: quoniam obtriuuit dominus cōfiden-
tiā tuā: et nichil habebis p̄speu. **III**
Vulgo dicit. Si dimiserit vir uxo-
rem suā et recedēs ab eo duxerit
virū alium: nunquid reuertet ad eā ultra?
Nunquid nō polluta erit et contamina-
ta mulier illa? Tu autē fornicata es cū
amatoribus multis: tamen reuertere
ad me dicit dñs. Leua oculos tuos i
directū: et vide ubi nō p̄scata sis. In
uis sedebas repetās eos quasi latro
inhiās i solitudine: et polluisti terrā
in fornicationibus tuis et in malicijs
tuis. Quāobrem prohibite sunt felle
pluuiarū: et ferocius ymber non fuit.
Sponsa mulieris meretricis facta ē tibi:
noluisti rubescere. Ergo salti amodo
voca me pater me? dux virginianis

inter tuas. Nunquid irasceris in pepe-
rui: aut p̄seuerabis in finem? Ecce lo-
cuta es et fecisti mala: et peruisti. Et di-
xit dominus ad me i diebus ioseph regis.
Nunquid vidisti que fecerit auctatē
israhel? Absq̄ sibi met super omnem
montem excelsum et sub omni ligno
frondoso: et fornicata est ibi. Et dixi
tum fecisset hec omnia: ad me reuer-
te: et nō est reuersa. Et vidit p̄uatica-
rix soror ei? iuda q̄a pro eo qd̄ mecha-
ta esset auctatē israhel dimissilem
eam et dedisse ei libellū repudiij: et nō
dimisit p̄uaticatē iuda soror ei? sed
absq̄ et fornicata est etiā ipsa: et facilita-
te fornicationis sue cōtaminauit ter-
ram: et mechata ē cū lapide et ligno.
Et in omnibus hijs non est reuersa ad
me p̄uaticatē soror eius iuda i toto
corde suo: sed i mendaciō ait dñs. Et
dixit dñs ad me. Iustificauit animā
suā auctatē israhel cōparatione p̄uati-
catē iude. Vade et clama timones
istos contra aquilonē et dices. Reuer-
te auctatē israhel ait dñs et non a-
uertam faciē meā a vobis: quā sand?
ego sum dicit dñs: et non irascar in
peruū. Verū tamen scito iniquitatem
tuā: quia in dñm deū tuū p̄uaticata
es. Et dissipasti vias tuas alienis sub
omni ligno frondoso: et vocem meā
non audisti ait dñs. Cōuertimini filij
reuerentes dicit dñs: quia ego vir ve-
ster. Et assumā vos unū de ciuitate et
duos de cognatione: et introducā vo-
s in syon. Et dabo vobis pastores iu-
sta cor meū: et pascunt vos scientia et
doctrina. Cūq; multiplicati fueritis
et reueritis in terra in diebus illis ait do-
minus nō dicent ultra archa testame-
ni dñi: neq; ascendet sup cor neq; recor-
dabuntur illi? nec visitabitur nec fiet

ultra. In tempore illo vocabūt iheru-
salem solū dñm: et cōgregabūt ad eā
omnes gentes in nomine dñi in ihe-
rusalem: et nō ambulabūt post prauita-
tem cordis sui p̄ssimi. In diebus illis
ibit domus iuda ad domū israhel: et
veniet sumus de terra aquilonis ad terrā
quā dedi patribus vestris. Ego autē dixi.
Quomō ponā te in filios: et tribuā ti-
bi terrā desiderabile hereditatē p̄clarā
recedū gentiū? Et dixi. Pater voca-
bis me: et post me ingredi nō cessabis.
Sed quomō si cōtinnat mlier ama-
torē suū: sic contempnit me domus israhel
dicit dñs. Vox in vñs audita est plo-
ratus et ululatus filiorū israhel: quoni-
am unū fecerūt viam suā: obliuiscunt
domini dei sui. Cōuertimini filij reuer-
tes: et sanabo auctatē vras. Ecce
nos venimus ad te. Tu tu es dñs de-
us noster. Vere mendaces erāt colles
et multitudō mōtiū. Vere in domino
deo nostro salus israhel. Confusio come-
det laborē patrum vestrorū ab adolescen-
tia nra: greges eorū et armēa eorū: fili-
os eorū et filias eorū. Dormient i con-
fusione nra et oparet nos ignominia
nostra: quoniam dñs deo nro peccavi-
mus nos et patres nostri ab adolescen-
tia nostra usq; ad diem hanc: et non
auduim? vocē dñi dei nostri. **III**
Si reuerteris ad me israhel ait do-
minus: ad me cōuertere. Si ab-
stuleris offendicula tua a facie mea nō
commouebis. Et irabis vniū do-
minus in veritate et in iudicio et in iu-
sticia: et benedicent ei gēs ipm: lau-
dabūt. Nec em dicit dñs viro iuda et ha-
bitatori iherlm. Mouate vobis noua-
le: et nolite serre sup spinas. Circūdi-
mini dñm: et auferte p̄uicia cordiū vro-
rum viri iuda et habitatores iherusalem:

ne forte egrediat ut ignis indignatio
mea et succendatur. et nō sit qui egin-
guat. Omnia autem hec mala veniūt
propter maliciā cogitationū vestrarū.
Annūtiare in iuda. et in iherusalem.
audiat facite: loquimini et canite tu-
ba i terra: clamate foris et dicite. Con-
gregamini et ingrediamur civitates
munitas: leuate signum in fron. Con-
fortamini nolite stare: quia malum
ego adduxi ab aquilone et contumeliam
magnam. Ascendit leo de cubili
suo: et predo gentiū se leuauit. Egres-
sus est de loco suo: ut ponat terrā suā
in desolationem. Civitates tue vastabuntur:
remanētes absq; habitatore. Sup
hoc attingite vos alacris: plan-
gite et ululate: quia nō est auxilium ira
furoris dñi a vobis. Et erit in die illa
dicat dñs peribit cor regis et cor princi-
pum: et obstupescit sacerdotes: et pro-
phete cōsternabūtur. Et dixi. Heu-
heu- dñe deus. Ergo ne decipisti popu-
lum istū et iherusalem dices: pax erit vo-
bis: Et ecce puenit gladiū usq; ad ani-
mam. In tempore illo dicit p̄pheta hunc
et iherusalem ventus urens in vñs q̄ sūt
in deserto: vie filie p̄phete mei nō ad ven-
tilandū et ad purgandū. Spiritus ple-
nus ē hīs veniet michi. Et nūc ego:
sed loquar iudicia mea cum eis. Ecce
quasi nubes ascende: et quasi tempe-
stas currens rursus. Velociores aquilis
equi illius. De nobis: quoniam vastati
sumus. Tanta a malicia cor tuū iheru-
salem: ut salua fias usquequo mōra-
būtur in te cogitationes noxię. Vox
enī annūtiātis a dāur: et nō facietis
ydolū de mōre ephraim. Dicite gētibz.
Ecce auditū est in iherusalem: custodes veni-
te de terra longinqua: et dare sup civi-
tates iuda vocem suā. Quasi custodes

agrorū facti sunt sup eam i giro: quia
me ad iracundiā prouocauit dicit do-
minus. Vir tue et cogitationes tue fecerunt
hec tibi. Ista malicia tua quia a-
marā: quia reuigil cor tuū. Veni me-
um ventum meū doleo: sensus cordis
mei turbati sunt in me. Non tacebo:
quoniam voce bucinę audiuit anima
mea: clamore prelii. Cōfessio sup con-
tritionem vocata ē: et vastata ē omnis
terra. Repente vastata sunt tabernacu-
la mea: subito pelles meę. Usquequo
uidebo fugiētem: audia voce bucinę.
Quia stultus plus meus me non co-
gnouit: filij impietis sunt et recordes.
Sapientes sunt ut faciāt mala: bene
autē facere nesciūt. Asperi terrā et ecce
vacua erat: et nichil: et celos: et nō erat
lux i eis. Vidi mōtes et ecce moueban-
tur: et omnes colles cōsternati sunt. In-
uēti sum et nō erat homo: et omne vo-
lante reli recessit. Asperi et ecce tarime?
desert? et omnes vrbes ei? deserte sūt a
facie dñi et a facie ire furoris ei? Hec
enī dicit dñs. Deserta erit omnis terra:
sed tamen cōsumationē nō faciā. Iuge-
bit terra: et meribz reli desuper q̄ lo-
catus sum. Logiaui et nō pueniūt
me: nec auersus sum ab eo. A voce
quidā et mūtatis sagittis fugie omnia
civitas. Ingressi sunt ardua: et ascen-
derunt rupes. Uniuersę vrbes derelictę
sunt: et non habitat in eis homo. Tu
autē vastata quid facies? Cum velle-
ris te cōfingere: dñatū fueris moniti
aures: et pinxeris sibi os: oculos nōs:
fastidia componeris. Contempserūt me
amatores tui: animā tuam querunt.
Vocem enim quasi p̄curientis au-
diui: et angustias ut p̄cipere. Vox
filie syon in te mōleūtes repandent
q̄ manus suas. Hec michi: q̄a desit

anima mea propter interfedos. **U**
iracunde vias iherusalem et aspice:
et cōsiderate et querite in plateis
eius. an inueniatis virū facientem iu-
diciū: et querentem fidem: et p̄cūs ei?
Quod si etiā viderit dñs dixerit:
et hoc falso iurabunt. Domine oculi
tui respiciūt fidē. Percussisti eos et nō
doluerūt: attriui eos et remuerunt
accipere disciplinā. Indurauerūt faci-
es suas supra perā: et noluerūt reuerti.
Ego autē dixi. Forsitan pauperes sunt
et stulti: ignorantes viā dñi et iudiciū
dei sui. Ibo ergo ad optinatas et lo-
quar eis. Q̄pi enim cognouerūt viam
dñi: iudiciū dei sui. Et ecce magis hī
sunt cōstegit iugū: ruperūt vincula.
Iheros p̄cussit eos leo de silua: lup?
ad vesp̄rā vastauit eos: p̄cussit vigila?
sup civitates eorū. Omnis qui ingres-
sus fuerit eis rapitur: quia multe
sunt p̄uacationes eorū: confortate sūt
auersiones eorū. Sup quō p̄p̄t? tibi
esse potero: filij tui dereliquerūt me:
iurant in hīs qui nō sunt dñi. Sati-
raui eos et mechati sunt: et i domo me-
reueris luxuriabātur. Equi amatores
in feminas: et mulierū facti sūt: vni-
quisq; ad uxore p̄ximū sui hūmēbat.
Nūquid sup hīs non visitabo dicit
dñs: et in gente tali nō vltiscetur ani-
ma mea? Ascendite muros eius et dis-
sipate: cōsumationē autē nolite face-
re. Auferte p̄pagines eorū: quia non
sūt dñi. P̄uacationē enī p̄uacata
est in me domus iherusalem et domus iuda
ait dñs. Regauerūt dñm: et dixerunt.
Non est ip̄e: neq; veniet sup nos ma-
lum: gladiū et famē non videbimus.
Prophete fuerūt in ventū locuti: et re-
sp̄sum nō sūt in eis. Hec ergo eueni-
ent illis. Hec dicit dñs deus exercitū.

Quia locuti estis verbū istud: ecce ego
do verba mea in ore tuo in ignem et
p̄p̄m istū i ligna: et vorabit eos. Ecce
ego adduxi sup vos gentem de longin-
quo domus iherusalem ait dñs: gentē ro-
bustā gentem antiquā gentem cuius
ignorabis linguā: nec intelliges qd
loquat. Pharetra eius sūt sepulcrum
patris: uniuersi fortes. Et comedet se-
getes tuas et panē tuū deuorabit: fili-
os tuos et filias tuas comedet vineam
tuā et armenta tua: et comedet vineam
tuā et ficū tuā: et conteret vrbes muni-
tas tuas in quibus tu habes fiduciā
gladio. Veritatem in diebz illis ait do-
minus nō faciam vos in cōsumati-
onem. Quod si dixeritis quare fecit do-
minus deus noster nobis hec omnia:
dices ad eos. Sicut dereliquisti me et
seruisti deo alieno in terra vestra: sic
seruisti dñs alienis in terra nō vestra.
Annūtiare hec domui iacob: et audi-
tum facite in iuda dicentes. Audi po-
pule sulte qui nō habes cor: qui habet
res oculos nō videris: et aures et non
audieris. Ne ergo non timebitis ait
dñs: et a facie mea nō dolebitis. Qui
posui arenam terminū mari. p̄ceptū
sempiternū qd nō p̄ceabit: et cōmoue-
buntur et nō poterunt: et intumescunt
fludus eius et nō transibūt illud. Po-
pulo autē hūc factū ē cor incredulū et
egasp̄rās. Recesserūt et abierunt: et nō
dixerunt in corde suo. Nequam? dñm
deū nostrū qui dat nobis pluuiā tem-
poraneā et serotinā in tempore suo:
plenitudinē anime messis custodiēte
nobis. Iniquitates nrę dereliquerūt
hec et peccata nostra p̄hibuerūt bonū
a nobis: q̄a inuenti sunt in p̄p̄lo meo
impij insidiātes q̄i aucupes: laqueos
ponētes et p̄ditas ad rapidos viros.

fiat decipula plena anibus: sic domus
 rois plene dolo. Ideo magnificati sunt
 et ditati: intrassati sunt et impingua-
 ti: et preceperunt sermones meos pedine.
 Causam vidue non iudicauerunt: cau-
 sam pupilli non dirigerunt: et iudicium
 pauperum non iudicauerunt. Numquid su-
 per hijs non visitabo dicit dominus: aut su-
 per gentem humilissimam non visitabo?
 anima mea: stupor et mirabilia fa-
 da sunt in terra. Prophetę prophetabāt
 mendaciter: et sacerdotes aplaudēbant
 manibus suis: et populus meus dilexit talia.
 Quid igitur fiet in novissimo die? **U**
Confortamini filij beniamin in
 medio iherusalem: et iherusalem clau-
 gite bucina: et super bellum levate
 vexillum: quia malum visum est ab aq-
 uilone et confusio magna. Spectate et
 delirare assimilavi filia syon: ad eam
 veniunt pastores et greges eorum. Fixerunt
 in ea tentoria in circuitu: pascet unum-
 quisque eos sicut ovem suam. Bani-
 dicite super eam bellum: consurgite et ascen-
 damus in meridie. Ve vobis quia de-
 clinavit dies: quia longiores factę sunt
 umbre vesperti. Surgite et ascendam:
 in nocte: et dissipemus domum eius:
 quia hec dicit dominus exercituum.
 Cedite lignum eius: et fundite circa iherusalem
 aggregati. Hec est civitas visitationis:
 omnis calumnia in medio eius. Sicut
 frigidam facit cisterna aqua sua: sic fe-
 gida fecit malicia sua. Iniquitas et
 vanitas audietur in ea coram me semper:
 infirmitas et plaga. Et dicit iherusa-
 lem ne forte recedat anima mea a te:
 ne forte ponam te desertam: terram inha-
 bitabilem. Hec dicit dominus exercituum.
 Usque ad racanum colligent filij vineę
 reliquias israel. Converterte manum
 tuam quasi vindictator ad cartallum.

Cui loquar: et quem contestabor ut au-
 diat? Ecce increduli aures eorum: et au-
 dire non possunt. Ecce verbum domini factum
 est in obprobrium: et non suscipiunt illud.
 Ideo furor domini plenus est: labo-
 ravi sustinens. Effunde super parvulum
 furor tuus et super ceciliam iuvenum simul.
 Vir enim cum muliere capitur: senex cum
 pleno die. Et transibit domus totum
 ad alteros agere: et uxores pariter: quia
 egerunt manum meam super habitantes
 terram dicit dominus. A minore quippe usque
 ad maiorem omnes auaritie stultitiae:
 et a propheta usque ad sacerdotem cuncti
 faciunt dolum. Et curabant consuetudinem filie
 populi mei cum ignominia dicentes: pax
 pax: et non erat pax. Confusi sunt ergo
 abominatione fecerunt: quin potius
 confusione non sunt confusi: et rubescere
 nescierunt. Quia obtemperaverunt inter-
 cipientes in tempore visitationis sue cor-
 ruent dicit dominus. Hec dicit domi-
 nus. Stare super vias et videre: et in-
 terrogare de semitis antiquis que sic
 via bona et ambulare in ea: et in me-
 ritis refrigerium animabus vestris.
 Et dixerunt. Non ambulabimus. Et con-
 stitu super vos speculatores. Et dicit.
 Audite vocem tubę. Et dixerunt. Non
 audiemus. Ideo audite gentes et co-
 gnoscite cognationem: quia ego faciam eis.
 Audi terra. Ecce ego adduco mala su-
 per populum istum secundum cogitationem eius:
 quia verba mea non audierunt: et lege-
 mea proiecerunt. Et quid michi dicit
 de sabas affertis: et calamus suavis osten-
 tem de terra longinqua? Quia aucto-
 mata vestra non sunt accepta: et vidime
 vestre non placuerunt michi. Propterea
 hec dicit dominus. Ecce ego habo in populum
 istum cineres: et erunt in eis pater et fi-
 lii simul: vicinus et proximus peribunt.

hec dicit dominus. Ecce venit populus de
 terra aquilonis: et gens magna consur-
 get a finibus terre: sagitta et gladius arri-
 pient: crudelis est et non miserebitur. Vox
 eius quasi mare sonabit: et super equos
 ascendent: parati quasi vir ad prelium
 adversum te filia syon. Audivimus sa-
 mam eius: dissolute sunt manus no-
 stre. Tribulatio apprehendit nos: dolo-
 res ut parturientem. Nolite regere ad a-
 gnos: et in vineam ne abuletis: quonia
 gladius inimici pavore in circuitu. Fi-
 lia populi mei accingere cilicio: et consper-
 gere cinere: ludum unigeniti fac tibi pla-
 dum amarum: quia repente veniet va-
 stator super vos. Probatorum dedi te in
 populo meo robustum: et scies et proba-
 bis vias eorum. Omnes isti principes de-
 clinantes: abulantes fraudulenter. Es-
 et fecerunt universi corrupti sunt. Defecit
 sufflatorum in igne: consumptum est plum-
 bum. Frustra conflavit conflator: ma-
 licie enim eorum non sunt consumptę.
 Argentum reprobum vocate eos: quia
 dominus proiecit illos. **U**
Verbum quod factum est ad iherusalem
 a domino dicens. Sta in porta
 domus domini: et predica ibi verbum istud
 dicit. Audite verbum domini omnes iudei: qui
 ingredimini per portas has: ut adore-
 tis dominum. Hec dicit dominus exercituum deus
 israel. Bonas facite vias vestras et
 studia vestra: et habitabo vobiscum in lo-
 co isto. Nolite confidere in verbis men-
 dacij: dicentes templum domini: templum domini
 templum domini est. Quonia si benedixeritis
 vias vestras et studia vestra: si feceritis iu-
 dicium inter virum et proximum eius: advene-
 rit et pupillo et vidue non feceritis calu-
 mnia: nec sanguinem innocentem effude-
 rit in loco hoc: et post deos alienos
 non abulaveritis in malum vobiscum: et

habitabo vobiscum in loco isto in terra
 quam dedi patribus vestris a seculo: usque
 in seculum. Ecce vos confiditis vobis in
 sermonibus mendacij qui non proderunt
 vobis: furari. Occidere. adulterare. iu-
 rare. mendaciter libare baalim: et ire
 post deos alienos quos ignoratis.
 Et venistis et stetit coram me in domo
 hac in qua invocatum est nomen meum:
 et dixistis liberati sumus: eo quod fecerimus
 omnes abominationes istas. Ergo spe-
 lunca latronum facta est domus ista: in
 qua invocatum est nomen meum in oculis
 vestris? Ego ego sum: ego vidi dicit do-
 minus. Hec ad locum meum in sylo ubi ha-
 bitavit nomen meum a principio: et vide-
 te que fecerim ei propter malitiam populi mei
 israel. Et nunc quia fecistis omnia op-
 era hec dicit dominus: et locutus sum ad vos
 mane consurgens et loquens et non
 audistis: et vocavi vos et non respon-
 distis: faciam domui huic in qua invoca-
 tum est nomen meum: et in qua vos habe-
 tis fiduciam: et loco quem dedi vobis et pa-
 tribus vestris sicut feci sylo: et periciam vos
 a facie mea sicut perici omnes fratres ve-
 stros universum semen ephraim. Tu
 ergo noli orare pro populo hoc: nec assu-
 mas pro eis laudem et orationem: et non
 obstitas michi: quia non exaudiam te.
 Nonne vides quid isti faciunt in civitati-
 bus iude: et in placis iherusalem? Filij
 colligunt ligna: et patres succendunt
 ignem: et mulieres conspergunt adipem
 ut faciant placentas regine veli et libet
 dissos alienis: et me ad iracundiam pro-
 vocant dicit dominus. Nonne semetipsos in
 confusione vultus sui? Ideo hec dicit
 dominus deus. Ecce furor meus et indigna-
 tio mea conflatur super locum istum super vi-
 ros et superumenta et super lignum

regionis et sup feuges terre: et succen-
detur: et nō eginguetur. Hec dicit dñs
exercitū deus israhel. Olocauftoma-
ta vestra addite videris vñs et com-
edite carnes: quia non sum locut⁹ cū
patrib⁹ vestris et non p̄cepi eis in die
qua eduxi eos de terra egipti de verbo
olocaustomatū: et videris: sed hoc
verbu p̄cepi eis dicens. Audite vocem
meā: et ego vobis deus: et vos eritis mi-
hi p̄p̄s: et ambulate in omni via quā
mādaui vobis: ut bene sit vobis. Et
non audierūt nec inclinaverunt aure
suā: sed abierūt in voluptatibus et in
prauitate cordis sui mali: factiq; sūt
retrosum et non in ante a die qua e-
gressi sūt patres eorū de terra egipti usq;
ad diem hanc. Et misi ad eos omnes
seruos meos p̄phetas per diem. cōsur-
gens diluculo: et mitemus: et nō audie-
runt me nec inclinaverunt aurem suā
sed indurauerūt cervicem suā: et prius
operati sunt q̄ patres eorū. Et loqueris
ad eos omnia verba hec et non audi-
ent te: et vocabis eos et non respōde-
bunt tibi. Et dices ad eos. Hec ē gens
q̄ non audiuit vocem dñi dei sui: nec
recepit disciplinā. Perire feci: et abla-
ta est de ore eorū. Tonde capillū tuū et
proice: et sume in directū plantū: q̄a
proicit dñs et reliquit generationem
furoris sui: quia fecerūt filij iuda ma-
lum in oculis meis dicit dñs. Posue-
runt offendicula sua in domo in qua
inuocātū est nomē meū ut polluerent
eam: et edificauerūt recessa thophet q̄
est in valle filij emmon: ut incenderent
filios suos et filias suas igni: que nō
p̄cepi nec cogitavi in corde meo. Ideo
ecce dies venient dicit dñs: et nō dicit
amplius thophet et vallis filij emmon
sed vallis interfecionis: et sepelient i-

thophet eo q̄ nō sit locus. Et erit mo-
ticinū p̄p̄i hui⁹ in cibos volucres celi
et bestie terre: et non erit qui abigat.
Et quiescere faciam de verbis iuda
et de placis israhel voce gaudij: et voce
leticie: vocem sponsi: et vocē spōse. Quia
desolatione enim erit terra. **Uii**
In tempore illo ait dñs. erigent olla re-
gis iuda et olla principū eius et olla
sacerdotū et olla p̄phetarū et olla eorū
qui habitauerūt iherusalē de sepulcris
suis: et repandent ea ad solē et lunā:
omne militiā celi que dilexerunt: et qui-
bus fuerūt et post que ambulauerūt:
et que quiescerūt et adrauerūt. Nō col-
ligent et non sepelientur: in requili-
niū sup faciem terre erūt. Et erigent ma-
gis mortē q̄ vitā omnes q̄ reliqui fu-
erint de cognatione hac pessima: in
universis locis que derelicta sunt ad
que erit eos dicit dñs exercitū. Et di-
ces ad eos. Hec dicit dñs. Nunquid
qui cadit nō resurget: et qui auctus ē
non reuertetur? Quare ergo auctus
est p̄p̄s iste in iherusalē auctione con-
tentiosa? Apprehendite mēdaciū:
et noluerūt reuerti. Attendi et ausculta-
ui: nemo quod bonū est loquit⁹. Mul-
tus est qui agat petitiuā sup peccato
suo dicens. Quid feci? Omnes cōuersi
sunt ad cursum suū: quasi equus im-
petu vadens in plū. Nilunus in celo
cognovit tempus suū: turtur et hirun-
do et ciconia custodiunt tempus ad-
uentus sui: p̄p̄s autē me⁹ nō cognouit
iudiciū dñi. Quomō dicitis sapien-
tes nos sumus: et legē dñi nobiscū est?
Vere mendaciū op̄at⁹ est filius men-
dax scriba. Conculi sunt sapientes:
p̄teriti et capti sūt. Verbu enī dñi pro-
fecerūt: et sapientia nulla est i eis. Pro-
pterea dabo milites eorū exercitus: agros

eorū heredib⁹. Quia a minimo usq; ad
maximū diuites auaricia secuntur: a
propheta usq; ad sacerdotem cū fa-
ciunt mendaciū. Et sanabāt contriti-
ones filie p̄p̄i mei ad ignominia dices
pax pax: cum non esset pax. Cōsu-
si sunt quia abominatione fecerunt:
quoniam ymmo confusione nō sunt cōsu-
si: et erubescere uoluerunt. Ideo cōtra
inter corruentes: in tempore visitatio-
nis sue corruent dicit dominus. Con-
gregans congregabo eos ait domin⁹.
Nō ē uia in virib⁹: et non sunt fides in
fidelibus: solū defluxit: et dedit eis q̄ p̄ce-
gressa sunt. Quare sedent? Cōuenite
et ingrediamur ciuitatem munitam:
et sileam⁹ ibi: quia dñs deus noster si-
leat nos fecit: et potum dedit nobis a-
quam sellis. Peccauimus enim domi-
no. Sepedauimus pacem et non erat
bonum: tempus medele et ecce formi-
do. A dan auditis et feminis equo-
rum timor: a voce hinnituum pugna-
torū: et cōmota est omnis terra. Et ve-
nerūt et deuorauerūt terrā et plenitudi-
nem eius: urbem et habitatores eius.
Quia ecce ego mittam vobis serpētes
regulos quibus non est incautio:
et mordebūt vos ait dñs. Dolor me-
us sup dolorem in me cor meū meent⁹.
Ecce vox clamoris filie p̄p̄i mei de ter-
ra longinqua. Nūquid dñs non est
in syon: aut res ei⁹ nō ē in ea? Quare
ergo me ad iracundia concitauerūt i
sculpilib⁹ suis: et in vanitatibus alie-
nis? Transiit mēsis: finita est etas: et
nos saluari non sumus. Sup contri-
tione filie p̄p̄i mei contriti sūt: et con-
trita ē: stupor obtinuit me. Nūquid
refina nō est in galaad: aut medicus
non est ibi? Quare ergo non ē obdu-
da ricat⁹ filie populi mei?

Quis dabit capin meo aquam: et
in oculis meis fontē lacrimarū?
Et plorabo die et nocte interfectos fi-
lie p̄p̄i mei. Quis dabit me in solitu-
dinem directorū viatorū? Et derelinq;
p̄p̄i meū et recedā ab eis: quoniam o-
mnes adulteri sunt: et cecus p̄uicatio-
rum: et extenderunt lingua suā quali
arcum mendaciū et nō veritatis. Con-
fortati sunt in terra: quia de malo ad
malū egressi sunt: et me non cognoue-
runt dicit dñs. Nūquidquid sit a p̄xi-
mo suo custodiat: et in omni fratre suo
non habeat fiducia: quia omnis frater
supplantans supplantabit: et omnis a-
micus fraudulenter incedet: et vir fra-
trem suū deridebit et veritatem non lo-
quet⁹. Docuerūt enim lingua suā lo-
qui mendaciū: ut inique agerent labo-
rauerūt. Habitatio tua in medio dolis:
in dolo reuerterunt seire me dicit dñs.
Propterea hec dicit dñs exercitū. Ue-
te ego constabo et probabo eos. Quid
enim aliud faciā a facie filie p̄p̄i mei?
Sagitta vulnerans lingua eorū: doli
locuta est. In ore suo parauit cū amico
suo loquit⁹: et occulte ponit ei insidias.
Nūquid sup hijs nō visitabo dicit do-
minus: aut in gente huiusmodi nō
visitabo anima mea? Sup montes
assumā flētū ac lamentū et sup specio-
sa deserti plantū: quoniam incensa sūt
eo q̄ nō sit vir p̄transiens: et nō audie-
runt vocem p̄sidentis. A volucre reli-
usq; ad pecora transmigrauerūt et re-
cesserūt. Et dabo iherusalē in arcuos
acutē et cubilia draconū: et ciuitates
iuda dabo in desolationē eo q̄ nō sit
habitor. Quis est vir sapiens qui
intelligat hoc et ad quē verbu oris do-
mini fiat: ut annuntiet istud: quare
p̄terit terra et reuera sit q̄si desertū eo

non sit qui pteat: Et dixit dñs. Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis: et non audierunt vocem meam: et non ambulauerunt in ea: et abierunt post prauitatem cordis sui: et post balium quod didicerunt a patribus suis: idcirco hec dicit dñs exercituum deus israel. Ecce ego cibabo populum istum abstinentia: et potum dabo eis aquam fellis: et dissipabo eos in gentibus quas non nouerunt ipsi: et patres eorum: et mittam post eos gladium donec consumantur. Hec dicit dominus exercituum. Contemplamini: et uocate lamentatrices ut ueniant: et ad eas que sapientes sunt mittite et pperant: festinent et assumant super nos lamentum: deducant uos lacrimas: et palpebre nostre defluant aquis: quia uox lamentationis audita est de syon. Quomodo uastati sumus: et consumi uehementer: Quia dereliquimus terram: quoniam derelicta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres uerbum dñi: et assumat auris uestra sermonem oris eius: et docete filias uestras lamentum et unaqueque proximam suam plandū: quia ascendit mors per fenestras nostras: ingressa est domos nostras: dissipare paruulos defloris: immetes de plateis. Loquere. Hec dicit dñs. Et cadet mortuorum huminum quasi fletus super faciem regionis: et fletus post tergum merentis: et non est qui colligat. Hec dicit dñs. Non gloriabitur sapiens in sapientia sua: et non gloriatur fortis in fortitudine sua: et non gloriatur diues in diuitiis suis: sed in hoc gloriatur qui gloriatur: scire et nosse me: quia ego sum dñs qui facio misericordiam et iudicium et iusticiam in terra. Hec enim placuit michi ait dominus. Ecce dies ueniunt dicit dñs: et uisitato super omne quod in circuitu habet populum.

super egiptum et super iudam et super edom: et super filios ammon et super moab: et super omnes qui attonsi sunt in comam habitantes in deserto: quia omnes gentes habent spem: omnis autem domus israel in circuitu sunt corde.

Audite uerbum quod locutus est dominus super nos domus israel. Hec dicit dominus. Iuxta uias gentium nolite discere: et a signis reli nolite metueret que timeant gentes: quia leges populi uarie sunt. Quia lignum de saltu parit: opus manus artificis in ascia. Argentum et aurum decorauit illud: clauis et malleis cōpigit ut non dissoluatur. In similitudine plaine fabricate sunt: et non loquentur: portata tollent: quia incedere non ualent. Nolite ergo timere ea: quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui dñs: magnus es tu: et magni nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te o rex gentium? Tu enim es deus. Querit cunctos sapientes gentium: et in uniuersis regibus eorum: nullus est similis tui: pariter insipientes et facti peribuntur. Domina uanitatis eorum lignum est. Argentum involutum de tharlis affectum: et aurum de ophir opus artificis: et manus eorum: iacundus et purpura indumentum eorum. Opus artificum uniuersa hec: dominus autem deus uerus est. Ipse est deus: omnes: et rex sempiternus. Ab indignatione eius commouebit terra: et non sustinebunt gentes dominationem eius. Sic ergo dixeris eis. Dñi qui celos et terram non fecerunt: pereant de terra: et de hijs qui sub celo sunt. Qui facit terram in fortitudine sua: preparat orbem in sapientia sua: et prudentia sua regendit celos: ad uocem suam dat multitudinem aquarum in celo: et eleuat nebulas ab exterrimis.

terre. Fulgura in pluuia facit: et educit uentum de thesauris suis. Scit? factus est omnis homo a scientia sua: confusus est artifex omnis in sculptili: quoniam falsum est quod cōstituit et non est spiritus in eis. Vana sunt: et opus eorum risu dignum. In tempore uisitationis sue peribunt. Non est hijs similis pars iacob. Qui enim formauit omnia ipse est: Et israel uirga hereditatis eius. Dominus exercituum nomen illi. Congrega de terra confusione tua que habitas in obsidione: quia hec dicit dominus. Ecce ego longe piam habitantes terre in hac uice: et tribulabo eos ita ut non inueniant. Ve michi super contritione mea: pessima plaga mea. Ego autem dixi. Plane hec infirmitas mea est: et portabo illam. Tabernaculum meum uastatum est: omnes funiculi mei dirupti sunt. Filij mei eiecerunt a me: et non subsistunt. Non est qui regendar ultra tentorium meum: et erigat pelles meas: quia fultus erunt pastores et dominum non quesierunt: propterea non intellexerunt: et omnia prece eorum dissipata sunt. Vox auditionis ecce uenit: et commoto magna de terra aquilonis: ut ponat ciuitates iude solitudinem et habitacula draconum. Scio dñe quia non est hominis uia eius: nec uiri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Corripe me dñe: ueritatem in iudicio: et non in furore tuo: ne forte ad nichilum redigas me. Effunde indignationem tuam super gentes: que non cognouerunt te: et super prouincias que non nouerunt te: quia contemderunt iacob: et deuorauerunt eum et consumpserunt illi: et deus eius dissipauerunt.

Uerbum quod factum est ad iheremiam a domino dicens. Audite uerba patrum huius: et loquimini ad uiros iude et

ad habitantes iherusalem: et dixeris ad eos. Hec dicit dominus deus israel. Male dictus uir qui non audierit uerba patrum huius: quod prece patrum uestris i diuina qua eduxi eos de terra egipti de fornace ferrea dicens. Audite uocem meam: et facite omnia que prece uobis: et eritis michi in populum et ego ero uobis in deus: ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus uestris dicens. Meis terram fluentem lacte et melle sicut est dies hec. Et respondi et dixi. Amen dñe. Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia uerba hec in ciuitatibus iude et foris iherusalem dicens. Audite uerba patrum huius: et facite illa: quia cōtestans cōtestans sum patres uestros in die qua eduxi uos de terra egipti usque ad diem hanc. Male conuersus conuersus sum et dixi audite uocem meam: et non audierunt: nec inclinauerunt aurem suam: sed abierunt uniuersique in prauitate cordis sui mali. Et induxi super eos omnia uerba patrum huius: quod prece ut facerent et non fecerunt. Et dixit dominus ad me. Inuenera est cōiuratio in uiris iude et in habitatoribus iherusalem. Reuersi sunt ad iniquitates patrum suorum priores: qui noluerunt audire uerba mea. Et hijs ergo abierunt post deos alienos ut sequerentur eis. Quia fecerunt dominus israel et dominus iude pactum meum: quod pepigi cum patribus eorum. Quamobrem hec dicit dominus. Ecce ego inducam super eos mala de quibus egredere non poterunt: et clamabunt ad me et non exaudiam eos. Et ibunt ciuitates iude et habitantes iherusalem: et clamabunt ad eos quibus libant: et non saluabunt eos in tempore afflictionis eorum. Secundum enim numerum ciuitatum earum erunt dijs suis iude: et secundum

numeri vias iherusalē posuisti aras
confusionis: aras ad libandum baalim.
Tu ergo noli orare pro populo hoc:
et ne assumas pro eis laudem et ora-
tionē: quia non regaudia in tempore
clamoris eorum ad me: in tempore affli-
ctionis eorum. Quid est quod dilectus meus
in domo mea facit scelera multa? Nun-
quid carnes sancte auferent a te mali-
cias tuas: in quibus gloriaris? Mi-
nam uberem pulchram fructifera specio-
sam vocauit dominus nomen tuum. Ad
vocem loquēte grandis exarsit ignis
in ea: et combusta sunt fructus eius. Et
dominus exercituum qui plantauit te locu-
tus est super te malum: pro malis domus
israhel et domus iuda que fecerunt si-
bi ad iricandū me libantes baalim.
Tu autē domine demonstraisti michi et co-
gnoui: tu ostendisti michi studia eo-
rum: et ego quasi agnus mansuetus
qui portatur ad victimā. Et non co-
gnoui quia cogitauerunt super me consi-
lia dicentes: mutamus lignum in panem
eius: et eradimus eum de terra viventiu:
et nomen eius non memoretur amplius.
Tu autē domine sabaoth qui iudi-
cas iuste et probas reos et corda vide-
as ultionē tuam ex eis. Tibi tui reue-
lavi causam meā. Propterea hec dicit
dominus ad viros anachor: qui que-
runt animā tuā et dicunt. Non ppe-
tabis in nomine domini: et non morieris
in manibus nostris. Propterea hec dicit
dominus exercituum. Ecce ego visitabo
super eos. Iuvenes morietur in gladio:
filij eorum et filie eorum morientur in fa-
me: et reliquie non erunt ex eis. Indu-
cam enim malum super viros ana-
chor: annum visitationis eorum. **Kij**
Iustus quidam tu es domine si disputet tecū
veritatem iusta loquar ad te. Quare

via impiorum speratur: breue est omni-
bus quia perarantur: et inique agunt.
Plantasti eos et radicem misisti: pro-
ficiunt et faciunt fructum. Prope es tu ori-
eorum: et longe a retribus eorum. Et tu domine
nolli me: vidisti me et probasti cor me-
um tecum. Congrega eos quasi gregem
ad victimā: et sanctifica eos in die de-
cisionis. Usquequo lugebit terra: et her-
ba omnis regionis siccabitur propter ma-
liciam habitantium in ea? Consumptum ē
animal et volucre: quoniam dixerunt non
videbit novissima nostra. Si tui pedi-
tibus currens laborasti: quomodo con-
tendere poteris cum equis? Cum autē
in terra pacis secura fueris: quid facies
in subbia iordanis? Nam et fratres
tui et domus patris tui etiam ipsi pugna-
uerunt aduersum te: et clamauerunt post
te plena voce. Ne credas eis: tui locuti
suerunt tibi bona. Reliqui domum meā:
dimisi hereditatem meā. Dedi dilectā
animā meā in manū inimicorum eius:
facta est michi hereditas mea quasi leo
in filia. Dedit contra me vocem:ideo o-
diui eam. Numquid auis discolor her-
editas mea michi? Numquid auis tin-
da potest? Venite congregamini omnes
bestie terre: propterea ad deuorandum.
Pastores multi demoliti sunt vineā
meā: conculcauerunt partem meā. De-
derunt portionē meā desiderabilem in
desertū solitudinis: posuerunt eam in
dissipationē: luxur super me. Desolati-
one desolata est omnis terra: quia nul-
lus ē qui recogit corde. Super omnes
vias deserti veniunt omnes vastatores:
quia gladius domini deuorauit ab extre-
mo terre usque ad extremum eius. Non est
pax vniuersę terrę. Seminauerunt tri-
sticium et spinas messuerunt hereditatem
acceperunt: et non pderit. Confundamini

fructibus vestris: propter iram furoris
domini. Hec dicit dominus aduersum omnes
vicinos meos pessimos: qui tangunt
hereditatē quā distribui populo meo israel.
Ecce ego euellā eos de terra eorum: et do-
mum iuda euellam de medio eorum. Et
cum euulsero eos conuertar et miserebor
eorum: et reducā eos virum ad hereditatem
suā: et virum in terram suā. Et erit: si reu-
diti didicerint vias populi mei ut iurent
in nomine meo vivit dominus: sicut docu-
erunt populum meum iurare in baal: edificā-
bunt in medio populi mei. Quid si non
audierint: euellā gentē illā euulsionē
et perditionē ait dominus. **Kij**

Hec dicit dominus ad me. Vade et posui
de tibi lumbare linei: et pones
illud super lumbos tuos: et in aqua non
infrēs illud. Et possides lumbare iuxta
verbum domini: et posui circa lumbos meos.
Et factus est sermo domini ad me secundo
dicens. Tolle lumbare quod possedisti quod
est circa lumbos tuos: et surgens vade
ad eufraatem: et absconde ibi illud in fo-
ramine petre. Et abij et abscondi illud
in eufraatem: sicut preceperat michi dominus.
Et factum est post dies plurimos: dixit
dominus ad me. Surge et vade ad eu-
fraatem: et tolle inde lumbare quod precepi tibi
ut absconderes illud ibi. Et abij ad eu-
fraatem: et fodi et tuli lumbare de loco
ubi absconderā illud. Et ecce computu-
erunt lumbare: ita ut nulli usui aptū
esset. Et factum est verbum domini ad me di-
cens. Hec dicit dominus. Sic puerescere fa-
ciam subbia iuda: et subbia iherusalē
multa: populum istum pessimum: qui nolunt
audire verba mea: et ambulāt in pra-
uitate cordis sui: abieruntque post deos
alienos ut secūrentur eis: et adorarent eos.
Et erunt sicut lumbare istud: quod nulli
usui aptū est. Sicut enim adheret lumbare

ad lumbos viri sic agglutinaui michi
omne domū israhel et omne domū
iuda dicit dominus ut essent michi in populum
et in nomen et in laudem et in gloriā: et
non audierunt. Dices ergo ad eos ser-
monē istum. Hec dicit dominus deus israhel.
Omnia laguncula implebit vino. Et
dicent ad te. Numquid ignoramus quia om-
nia laguncula implebit vino? Et
dices ad eos. Hec dicit dominus. Ecce ego
implebo omnes habitatores terre huius
et reges qui sedent de stirpe dauid su-
per thronum eius: et sacerdotes et prophetas
et omnes habitatores iherusalē ebriera-
nt: et dissipam eos virum a fratre suo: et
patres et filios pariter ait dominus. Non
pareā et non concedā: neque miserebor
ut non dissipam eos. Audite et auri-
bus precipite: nolite eleuari: quia dominus
locutus est. Dabit dominus deo vestro glo-
riā atque contenebreat: et antequā offen-
dant pedes vestri ad montes caligio-
sos. Expectabitis lucem: et ponet eam
in umbra mortis: et in caliginē. Quia si
hoc non audieritis: in abscondito plo-
rabit anima mea a facie subbie. Plo-
rans plorabit et deducet oculus meus
lacrīmā: quia captus ē gregis domini.
Dic regi et dñatri. Humiliamini: se-
dere in terra quoniam descendet de capi-
te vestro corona glorie vestre. Ciuita-
tes austeri clausę sunt: et non ē qui ape-
riat. Trāslata est omnis iuda transmi-
gratione pfecta. Leuate oculos vestros
et videte: quia venitis ab aquilone. Vbi ē
gregis qui datus est tibi: pecus inditū
tuum? Quid dices cum visitauerit te?
Tu enim docuisti eos aduersum te: et
erudisti in capite tuo. Numquid non
dolores apprehenderunt te quasi mulierē
parturientē? Quid si dixeris in corde
suo quare venerunt michi hec: propter

multitudinē iniquitatis tue revelata
sunt veredidiora tua: pollute sunt plā-
te tue. Si mutare potest ethiops pelle
suam aut pardus varietates suas: et
vos potentes benefacere tū didiceritis
malū. Et disseminabo ros tū stipulā
que vento rapta ē in deserto. Hec fors
tua parq; mensure tue a me dicit do-
minus: quia oblita es mei et consula
es in mēdacio. Unde et ego nudavi
femora tua cōtra faciē tuā: apparuit
ignominia tua: adulteria tua et hin-
nitus tuus et scelus fornicationis tue.
Sup colles in agro vidi abominatio-
nes tuas. Ve tibi iherlm. Nō mūdabe-
ris post me. Vsq; quo adhuc? **xiii**
Uerbū dñi qđ factū est ad iheremi-
am de sermonib; siccitatis. Lu-
xit iudea: et porte eius corruerūt et ob-
scurate sunt in terra: et clamor iherlm
ascendit. Maiores miserūt minores
suos ad aquā: venerūt ad hauriendū.
Nō inuenerūt aquā: reportauerūt va-
sa sua vacua. Confusi sūt et afflicti: et o-
peruerūt capita sua ppter tēte vastita-
tem: qđ nō venit pluuia in terrā. Con-
fusi sūt agricolę: operuerūt capita sua.
Nam et cetua in agro peperit et reli-
quit quia nō erat herba: et onagři ste-
terūt in rupib;. Traxerūt ventū quasi
dracones: defecerūt oculi eorū quia nō
erat herba. Si iniquitates nre respon-
derint nobis: dñe fac ppter nomē tuū:
quoniā mltę sunt auersiones nre. Tū
bi peccauim; repēdatio isrl. saluator
noster ī tempore tribulationis. Qua-
re quasi colonus futurus es in terra:
et quasi viator dedinans ad manen-
dum? Quare futurus es velut vir va-
gus: et fortis qui non potest saluare?
Tu aut ī nobis es dñe: et nomē tuū in-
uocātū ē sup nos: ne dereliquas nos.

Hec dicit dominus ppo huic qui dilexit
mouere pedes suos: et non quiescit: et
domino nō placuit. Nūc recordabit
iniquitatē eorū: et visitabit peccata eo-
rum. Et dixit dñs ad me. Noli orare
pro ppo isto in bonū. Cum ieiunave-
rint nō exaudiat pces eorū: et si obtulerit
plorauit omata et victimas nō susci-
piam ea: quoniā gladio et fame et pe-
ste ego cōsumā eos. Et dixi. A a a do-
mine deus. Prophete dicūt eis. Non
videbitis gladiū et fames non erit in
vobis: sed pacem veram dabit vobis
in loco isto. Et dixit dominus ad me.
Falso prophete vaticinātur in nomi-
ne meo. Non misi eos: et non precepi
eis: neq; locutus sum ad eos. Visionē
mendacē et diuinationē fraudulentā
et seductionē cordis sui prophetant
vobis. Qđcirco hec dicit dñs de pph-
etis qui pphētāt in noīe meo quos ego
non misi: dicentes gladius et fames
non erit ī terra hac. In gladio et fame
cōsumēt prophete illi: et pphē quibus
prophetāt erūt pīeti in vīs iherusalem
pre fame et gladio: et nō erit qui speli-
at eos ipi et uxores eorū filij et filie eorū:
et effundā sup eos malū suū. Et dicit
ad eos verbum istud. Deducāt oculi
mei lacrimā p nodē et dñe et non tace-
ant: quoniā cōtentione magna cōti-
ta est virgo filia pphē mei: plaga pesti-
ma vehemētē. Si egressus fuero ad a-
groz ecce occisi gladio: et si introie-
ro ī ciuitatē ecce attenuati fame. Pro-
pheta nāq; et sacerdos abiecti in terrā
quam ignorabāt. Nunquid pīetio
abiecti iudā: aut spon abominata ē
anima tua? Quare ergo pīstisti no-
ita: ut nulla sit sanitas? Expedauim;
pacem et nō est bonū: et tempus cura-
tionis: et ecce turbatio. Cognouim;

domine impietates nras: iniquitates
parentū nostrorū quia peccauimus tibi.
Ne des nos in obprobrium ppter no-
men tuū: neq; facias nobis contume-
liā. Soli glorie tue recordare: ne iri-
tum facias sed: tuū nobiscū. Nunquid
sunt ī sculpsib; gāuī qđ pluāt: aut ce-
li possūt dare ymbres nisi tu volueris?
Nōne tu es dñs de; noster quē expe-
ctauim;? Tu enī fecisti omnia hec. **xv**
Et dixit dñs ad me. Si steterint
moyses et samuel corā me: nō
est anima mea ad pphē istū. Ece illo;
a faciē mea: et egrediant. Nō si dixerit
ad te quō egrediemur: dices ad eos.
Hec dicit dñs. Qui ad mortē ad mor-
tem: et qui ad gladiū ad gladiū: et qui
ad famem ad famem: et qui ad capti-
uitatem ad captiuitatem. Et visitabo
sup eos quatuor species dicit dominus.
Gladiū ad occisionē: et rantes ad la-
terandū: et volatilia celi et bestias terre
ad deuorandū: et dissipandū: et dabo
eos in fetorem vniuersis regnis terre
propter inuallē filium ezechie regi;
iuda sup omnibus que fecit in iherusa-
lem. Quis enim miserebit tui iherusa-
lem? Aut quis cōturbabitur pro te?
Aut quis ibit ad rogandū pro pace
tua? Tu reliquisti me dicit dñs: rector
sum abisti. Et extendā manū meā sup
te: et interficiā te. Laboraui rogans. Et
diligam eos: et dilabro ī portis terre.
Interfici et dissipadi pphē meū: et tamē
a vīs suis nō sunt reuerti. Multipli-
cate sunt michi vidue eius: sup hare-
nam maris. Induxi eis sup marem
ad olesecitis vastatorem mendicē: mi-
li sup ciuitates repere terrore. Infirma-
ta est qđ peperit septem: defecit anima e-
ius. Et dicit ei sol cum adhuc esset di-
es: consula est et retribuit. Et reliquias

eius in gladiū dabo in conspectu ini-
micorū eorū ait dominus deus. Ve michi
mater mea. Quare genuisti me virū
rixę: virū discordie in vniuersa terra?
Nō feceravi: nec feceravit michi quis-
q;. Quis maledicūt michi dicit dñs.
Si nō reliquie tue ī bonū: si nō occu-
rent tibi in tempore afflictionis: et in
tempore tribulationis aduersum inimi-
cum. Nunquid federabitur feruū ferro
ab aquilone et es? Diuitias tuas et
thesauros tuos in direptionem dabo
gratis in omnibus peccatis tuis: et in
omnibus terminis tuis. Et adducam
inimicos tuos de terra quā nescis: ga-
ignis succensus est in furore meo: et su-
per vos ardebit. Tu scis domine: reco-
dare mei et visita me: et tuere me ab his
qui psecunt me. Noli in patientia tu-
a suscipere me. Scito quoniā sustinui
pro te obprobrium. Inuenti sunt ser-
mones tui: et comedi eos. Et sciam
est michi verbum tuū in gaudiū et ī leti-
ciam cordis mei: quoniā inuocauī est
nomen tuū sup me. dominus de; excec-
tū. Nō sedi in cōsilio ludentū: et glo-
riar; sum a faciē manus tue. Solus
sedesam: quoniā cōminatione repleti
me. Quare factus ē dolor me; ppter
et plaga mea desperabilis. Reuertit cu-
rari. Facta est michi quasi mendaciū
aquay infidelū. Propter hoc hec di-
xit dominus. Si conuerteris cōuertam
te: et ante faciē meā stabis: et si separa-
ueris priusum a vili. Nō os meū eris.
Cōuertent ipi ad te: et tu nō conuer-
teris ad eos. Et dabo te ppo huic ī mu-
rum eorum fortem: et bellabūt aduer-
sum te et non preualebunt: quia ego
tecum sum ut saluem te et reuam te di-
xit dñs. Et liberabo te de manu presi-
tis: et redimā te de manu fortis. **xvi**

Et factum est verbum domini ad me dicens. Non accipies uxorem: et non erunt tibi filii et filie in loco isto. Quia hec dicit dominus super filios et filias qui generant in loco isto: et super matres eorum que genuerunt eos: et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac. Moribus egrationum morientur. Non plangent et non sepelientur in requiitum super facie terre erunt. Et gladio et fame consummentur: et erit cadaver eorum in escam volatilibus celi et bestiis terre. Hec enim dicit dominus. Ne ingrediatis domum coniugii neque vadatis ad plangendum: neque consolentur eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus: misericordia et misericordia. Et morientur grandes et parvi in terra ista: non sepelientur neque plangentur: et non se intident neque calvitium fiet pro eis. Et non se tangent inter eos lugentem panem ad consolandum super mortuos: et non dabit eis potum talis ad consolandum super patrem suum et matrem. Et domum coniugii non ingrediatis ut sedetis cum eis et comedatis et bibatis: quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudij et vocem leticie: vocem sponsi et vocem sponse. Et cum annuntiaveris populo hunc omnia verba hec et dixerint tibi: quare locutus est dominus super nos omne malum grade istud: que nostra iniquitas et quod peccatum nostrum quod peccavimus domino deo nostro: dices ad eos. Quia dereliquerunt me patres vestri autem dominus: et abierunt post deos alienos et servierunt eis: et adoraverunt eos: et me dereliquerunt et legem meam non custodierunt. Sed et vos prius operati estis ita patres vestri. Ecce enim abulat unusquisque

post pravitatem cordis sui maluit me non audiat. Et eiciam vos de terra hac in terram quam ignoratis vos et patres vestri: et servient ibi diis alienis die ac nocte quod non habuerit vobis requiem. Propterea ecce dies venient dicit dominus: et non dicetur ultra vivit dominus qui eduxit filios israel de terra egypti: sed vivit dominus qui eduxit filios israel de terra aquilonis: et de universis terris ad aquas eieci illos: et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum. Ecce ego mitram piscatores multos dicit dominus: et piscabuntur eos. Et post heremitam eis multos venatores: et venabuntur eos de omni monte: et de omni colle: et de cavernis petrarum: quia oculi mei super omnes vias eorum. Non sunt abscondire a facie mea: et non sunt occultata iniquitas eorum ab oculis meis. Et reddam primum duplices iniquitates et peccata eorum: quia contaminaverunt terram meam in moribus israel: et abominacionibus suis impleverunt hereditatem meam. Domine fortitudo mea et robur meum: et refugium meum in die tribulationis. Ad te gentes venient ab exercitiis terre et dicent. Vere mendacium possederunt patres nostri: vanitatemque eis non profuit. Numquid faciet sibi homo deos? Et ipsi non sunt dii. Adhuc ecce ego ostendam eis per vicem hanc: ostendam eis manum meam et virtutem meam: et sciet quia non est michi dominus. **XXV**

Peccatum iude scriptum est libro sermo in ungue adamantino: regarum super latitudinem cordis eorum: et in cordibus aratum eorum. Cum recordati fuerint filii eorum aram suam: et lucos suos signorumque frondentium in montibus: et cellas sacrificantes in agro: fortitudinem suam et omnes thesauros suos in direptionem

dabo: cellas tuas propter peccata in universis finibus tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi: et euvre te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras. Quoniam ignem succendisti in furore meo: usque in eternum ardebit. Hec dicit dominus: maledictus homo qui confidit in homine: et ponit carnem brachium suum: et a domino recedit cor eius. Erit enim quasi mirice in deserto: et non videbit cum venerit bonum: sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus vir qui confidit in domino: et erit dominus fiducia eius: et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas: quod ad humorem mittit radices suas: et non timebit cum venerit ellus. Et erit folium eius viride: et in tempore siccitatis non erit sollicitum: nec aliquando desinet facere fructum. Pravius est cor hominis et inscurabile. Quis cognoscat illud? Ego dominus scrutans cor et probans renes: qui do unicuique iuxta viam suam: et iuxta fructum adinventionum suarum. Perdis sicut qui non peperit. Fecit divitias et non in iudicio. In dimidio diei suorum dereliquit eas: et in novissimo suo erit insipiens. Soli glorie altitudinis a principio: locus sanctificationis nostre expectatio israel. Domine omnes qui te derelinquunt confundentur: recedentes a te in terra scribent: quoniam dereliquerunt ventem aquarum viventium dominum. Sana me domine et sanabor: saluum me fac et salvus ero: quoniam laus mea tu es. Ecce ipsi dixerunt ad me. Vbi est verbum domini? Veniat. Et ego non sum turbatus te pastorem sequens: et domus hominis non desideravi. Tu scis quod egressum est de labijs meis: rectum in conspectu tuo fuit. Non sit michi tu formidini: spiritus meus tu in die

afflictionis. Confundantur qui me persecuti sunt et non confundar ego: paveat illi: et non paveam ego. Quid sit super eos die afflictionis: et duplici contumione conterere eos. Hec dicit dominus ad me. Vade et sta in porta filiorum populi tui per quam ingredimur reges iude: et egredimur: et in cunctis portis iherusalem: et dices ad eos. Audite verbum domini reges iude: et omnes iudea cunctique habitatores iherusalem: qui ingredimini per portas istas. Hec dicit dominus. Custodite animas vestras: et nolite portare pondera in die sabbati: nec inferatis per portas iherusalem: et nolite facere opera de domibus vestris in die sabbati et omne opus non facietis. Sanctificate die sabbati sicut precepimus patribus vestris. Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam: sed induraverunt cervicem suam ne audirent me: et ne acciperent disciplinam. Et erit si audieritis me dicit dominus: ut non inferatis opera per portas civitatis huius in die sabbati: et si sanctificaveritis die sabbati ne faciatis in ea omne opus: ingredientur per portas civitatis huius reges et principes sedentes super solium david: et ascendent in curribus et equis ipsi et principes eorum viri iudea et habitatores iherusalem: et habitabunt civitas hec in sempiternum. Et veniet de civitatibus iudea in circuitu iherusalem et de terra beniamin et de campestribus et de montuosis et ab austro portantes gloriantur et vidimam et sacrificium et thus: et inferent oblationem in domum domini. Si autem non audieritis me ut sanctificetis die sabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas iherusalem in die sabbati: succendam ignem in portis eius et devorabit domos iherusalem: et non extinguetur. **XXVI**

Uerbu qđ factu est ad iheremiam a dño dicens. Surge et descende in domum figuli: et ibi audies uerba mea. Et descendi in domum figuli: et ecce ipse faciebat opus sup rotam: et dissipatum est vas qđ ipse faciebat: et luto manibus suis. Cū uersuq; fecit illud uas alteru: sicut placuerat in oculis ei? ut faceret. Et factum est uerbu dñi ad me dicens. Nūquid sicut figulus iste nō potero uobis facere dom? israel sit dom? Ecce sicut lutu in manibus figuli: sic uos dom? isti in manu mea. Repente loquar aduersum gentem et aduersus regnū: ut eadit et destrua? et dissipam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo qđ locutus sum aduersus eam: agā et ego penitentia sup malo qđ cogitavi ut facerem ei: et subito loquar de gēte et regno: ut edificent et plantent illud. Si fecerit malū in oculis meis ut non audiat uocem meā: penitentia agam sup bono qđ locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dicit uero iuda et habitatori iherusalē dicens. Hec dicit dñs. Ecce ego fingo contra uos malū: et cogito contra uos cogitationē. Reuertat unusquisq; a uia sua mala: et dirigite uias uestras et studia uestra. Qui dixerūt. Dispertimus. Post cogitationes enī nras ibim? et unusquisq; prauitatem cordis sui mali faciem? Ideo hec dicit dñs. Interrogate gētes. Quis audiuit talia horribilia: qđ fecit nimis uirgo israel. Nūquid deficiet de petra agri nix libani: aut rulli possūt aque et rūpentes frigide et defluēs? Quia oblit? ē mei populus meus: frustra libātes et impingentes in uis suis et in sanis sculis: ut ambularent p eas in itinere nō recto: ut fieret terra eorū in desolationem

et in sibilu saupiteru. Quis qđ perierit per eam obstupescit: et mouebit caput suū. Sicut uentus urens dissipā eos corā inimicis: doctum et nō facie ostendā eis in die pditionis eorū. Et dixerūt. Venite et cogitem? contra iheremiam cogitationes. Non enī peribit lex a sacerdote: neq; consiliū a sapiente: nec sermo a ppheta. Venite et pauimur eū lingua: et nō attendamus ad uniuersos sermones eius. Attende domine ad me: et audi uocem aduersariorū meorū. Nūquid reddidit p bono malū: quia foderūt foueā anime mee? Recordare qđ fecerim in conspectu tuo ut loquerer pro eis dom? et auerterem indignationē tuā ab eis. Propterea da filios eorū i famē: et deduc eos in man? gladii. Fiant uxores eorū absq; liberis et uidue: et uiri eorū interficiantur morte. Iuuenes eorū confodiāntur gladio in plio: audiantur clamor de domibus eorū. Adduces enim sup collationē repetite: quia foderūt foueam ut caperēt me: et laqueos absconderūt pedibus meis. Tu autē dñe scis omne consiliū eorū aduersum me in mortem. Ne propitius iniquitati eorū: et peccatum eorū a facie tua non deleatur. Fiant corruentes in conspectu tuo: in tempore furoris tui abutere eis. **XV**

Hec dicit dñs. Vade et accipe lagulā figuli: et a senioribz pph et a senioribz sacerdotibz: et egredere ad uallē filiorū emmon que ē iuxta introitū porte fidelis: et pđicabis ibi uerba que ego loquor ad te et dices. Audite uerbum dñi reges iuda: et habitatores iherusalē. Hec dicit domin? exercitū deus israel. Ecce ego inducā afflictionem sup locū istū: ita ut omnis qui audierit illā rinniant aures ei? et eo qđ

dereliquerint me: et alienū fecerit locū istū: et libauerūt in eo dijs alienis qđ nesciūt ipi et patres eorū et reges iuda: et repleuerūt locū istū sanguine innoceutiū: et edificauerūt recessa balium ad comburendos filios suos igni i olocaustū que non pēpi: nec locus sum nec ascenderūt in cor meū. Propterea ecce dies uenient dicit dñs: et non uocabitur amplius locus iste thophet: et uallis filiorū emmon: sed uallis occisionis. Et dissipabo cōsiliū iuda et iherusalē in loco isto: et subuerā eos gladio in conspectu inimicorū suorū et in manu querentū animas eorū: et dabo cadauera eorū elcas uolatilibus celi et bestijs terre: et ponā ciuitatem hanc in stuporem et in sibilū. Quis qui perierit per eam obstupescit: et sibilabit sup uniuersa plaga eius. Et tribabo eos carnibz filiorū suorū: et carnibus filiarū suarū: et unusquisq; carnē amici sui comedet i obliuione et in angustia in qua concludent eos inimici eorū: et qui querūt animas eorū. Et conteret lagunculā in oculis uiroꝝ qui ibūt tecū: et dices ad eos. Hec dicit dñs exercitū. Sic conterā pph istū: et ciuitatem istā sicut conterit uas figuli qđ nō potest ultra instaurari. Et in thophet sepeliētur: eo qđ nō sit aliud locus ad sepeliendū. Sic faciā loco huic ait dñs et habitationibus ei? ut ponā ciuitatem istā sicut thophet. Et erūt dom? iherusalē et dom? regū iuda sicut loc? thophet immūde: omnes dom? in quas domatibus sacrificauerūt omni milicie celi: et libauerūt libamina dijs alienis. Venit autē iheremias de thophet quomiserat eum dñs ad pphetandū: et stetit in attio dom? dñi: et dixit ad omne pph. Hec dicit dñs exercitū de? israel.

Ecce ego inducā sup ciuitatem hanc et sup omnes urbes ei? uniuersa mala que locutus sum aduersum eam: quoniam indurauerunt ceruicem suā ut nō audiret sermones meos. **XVI** **E**t audiuit phallur filius emmer sacerdos qui cōstituit erat princeps in domo dñi iheremiam pphetam: et sermones istos: et passit phallur iheremiam pphetā: et misit eū in neruū qđ erat in porta beniamin superiori in domo dñi. Cūq; illuxisset i crastinū eduxit phallur iheremiam de neruo: et dixit ad eū iheremias. Nō phallur uocauit domin? nomē tuū sed pauorem undiq;: quia hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pauorem et omnes amicos tuos et corruent gladio inimicorū suorū: et oculi tui uidebūt. Et omne iudā dabo in manu regis babiloni: et traducet eos i babilonē: et pcutiet eos gladio. Et dabo uniuersam substantiam ciuitatis huius: et omne laborem ei? omneq; pccū et cunctos thesauros regū iuda dabo in manu inimicorū eorū: et diripient eos et tollent: et ducēt in babilonē. Tu autē phallur et omnes habitatores dom? tue ibitis in captiuitatem: et i babilonē uenies et ibi morietis: ibiq; sepelietis tu et omnes amici tui quibus pphetasti mendaciū. Seduxisti me dñe et seductus sum: forior me fūisti et inualuisti. Factus sum in derisum tota die. Omnes substantia hanc me quia iam olim loquor uociferās: iniquitatem et uastitatem clamito. Et fact? ē michi i lūdo dñi obprobriū et i derisū tota die. Et dixi. Nō recordabor eius: neq; loquar ultra i nomine illius. Et factus est i corde meo quasi ignis refluens: clausulq; in ossibus meis: et deficiere nō sustinēs. Auduit

enim contumelias multorum et terrorem
in circuitu persequimini et persequamur
eum: ab omnibus viris qui erant pacifi-
ci mei et custodientes latus meum. Si
quo modo decipiamur et peraleamur ad-
uersus eum: et consequamur ultionem
ex eo. Dominus autem mecum est quasi bel-
lator fortis: idcirco qui persequuntur me
cadent et infirmi erunt et confundentur
vehementer: quia non intellegunt ob-
probrium sempiternum quod nunquam delebitur.
Et tu domine exercituum phator iusti qui vi-
des renes et cor: videam quiesco ultionem
tuam ex eis. Tibi enim reuelavi causam
meam. Cantate domino laudate dominum: quia
liberavit animam pauperis de manu
malorum. Maledicta dies in qua natus
sum: dies in qua peperit me mater mea
non sit benedicta. Maledictus vir qui
annuntiavit patri meo dicens natus
est tibi puer masculus: et quasi gaudi-
o letificavit eum. Sic homo ille ut sunt
ciuitates quas subuertit dominus: et non
penituit eum. Audiat clamorem ma-
ne et ululatum in tempore meridiano: quia
non me interfecit a vulua ut fieret mi-
hi mater mea sepulcrum: et vulua eius
concepit me. Quare de vulua egressus
sum ut viderem laborem et dolorem: et consu-
merent in confusione dies mei.

Uerbum quod factum est ad iheremiam
a domino: quando misit ad eum rex se-
dechias phasur filium helchie et sopho-
niam filium maasie sacerdotem dicens.
Interroga pro nobis dominum: quia
nabuchodonosor rex babilonis pre-
liatur aduersum nos: si forte faciat
dominus nobiscum secundum omnia mira-
bilia sua et recedat a nobis. Et dixit
iheremias ad eos. Sic dicitis sedechie.
Hec dicit dominus deus israel. Ecce ego con-
uerteram vasa belli que in manibus vestris

sunt et quibus vos pugnatistis aduer-
sum regem babilonis et caldeos qui
obsident vos in circuitu murorum: et con-
gregabo ea in medio ciuitatis huius.
et debellabo ego vos in manu propria
et in brachio forti et in furore et in indi-
gnatione et in ira grandi: et percutiam
habitatores ciuitatis huius. Homines
et bestie per silentia magna morientur.
Et post hec ait dominus. Dabo sedechiam
regem iuda et seruos eius et populum eius
et qui derelicti sunt in hac ciuitate a peste
et gladio et fame in manu nabucho-
donosor regis babilonis et in manu
inimicorum eorum et in manu querentium a-
nimam eorum: et percutiet eos in ore gladii:
et non mouebit neque parceret nec mise-
rebitur. Et ad populum hunc dices. Hec
dicit dominus. Ecce ego do coram vobis
uiam vite et viam mortis. Qui habita-
uerit in urbe hac morietur gladio et
fame et peste: qui autem egressus fuerit et
transfugerit ad caldeos qui obsident
vos viuet: et erit ei anima sua quasi
spoliū. Posui enim faciem meam super ciui-
tatem hanc in malum et non in bonum
ait dominus. In manu regis babilonis da-
bitur: et reuertet eam igni et domum regis
iuda. Audite verbum domini domine dauid.
Hec dicit dominus. Iudicate mane iudicium
et reuite vi oppressum de manu calu-
miantis: ne forte egrediantur ut ignis
indignatio mea et succendat et non sit
qui extinguat: propter maliciam studiorum
vestrorum. Ecce ego ad te habitantem
vallis solide atque campestris ait domi-
nus: qui dicis quis percutiet nos
et quis ingreditur domus nostras:
et visitabo super vos iuxta fructum
studiorum vestrorum dicit dominus: et suc-
cendam ignem in salu eorum et deuor-
abit omnia in circuitu eius.

Hec dicit dominus. Descende de do-
mum regis iuda: et loqueris ibi
verbum hoc et dices. Audi verbum domini
rex iuda qui sedes super solium dauid: tu
et serui tui et populus tuus qui ingredimini
mihi per portas istas. Hec dicit dominus.
Facite iudicium et iusticiam et libertate vi
oppressum de manu calumniatoris:
et adueni et pupilli et vidua nolite
contristare neque opprimatis inique: et
sanguinem innocentem ne offendatis
in loco isto. Si enim facientes feceritis
verbum istud: ingredietur per portas do-
mus huius regis sedentes de genere da-
uid super thronum eius: et ascendentes
curtus et equos: ipsi et serui et populus e-
orum. Quia si non audieritis verbum hoc: in
mentis meae iuravi dicit dominus: quia in
solitudine erit domus haec. Quia hec
dicit dominus super domum regis iuda. Ba-
laad tu michi caput libani. Si non
posueris te solitudinem: urbes inhabi-
tabiles. Et sanctificabo super te inerti-
cientem virum et arma eius: et succident
electas cedros tuas et precipitabunt in i-
guem: et pertransibunt gentes multe per
ciuitatem hanc et dicit unusquisque pro-
mo suo. Quare sic fecit dominus ciuita-
ti huius grandi: Et respondebunt. Eo quod
reliquerint pactum domini dei sui: et adora-
uerint deos alienos: et seruierint illis.
Nolite flere mortuum: neque lugeris su-
per eum fletu. Plangite eum qui egreditur:
quia non reuertetur ultra: nec videbit
terram nauitatis sue. Quia hec dicit
dominus ad sellu filium iosie regem iuda qui re-
gnavit pro iosia patre suo qui egressus
est de loco isto. Non reuertetur huc am-
plius: sed in loco ad quem transiit eum
ibi morietur: et terra istam non videbit
amplius. Ve qui edificat domum suam in
iniusticia: et remacula sua non in iudicio.

Amicum suum opprimit frustra: et merce-
dem non reddet ei. Qui dicit edificabo
michi domum latam et remacula spaci-
osa: qui aperit sibi fenestras et facit la-
quearia cedrina: pingitque sinopide.
Numquid regnabis: quoniam confers
te cedros? Pater tuus numquid non come-
dit et bibit et fecit iudicium et iusticiam:
tunc cum bene erat ei? Iudicauit causam
pauperis et egerit in bonum suum. Num-
quid non ideo: quia cognouit me di-
xit dominus? Tui vero oculi et cor ad auarici-
am et ad sanguinem innocentem funden-
dum et ad calumiam: et ad cursum mali
operis. Propterea hec dicit dominus ad io-
achim filium iosie regem iuda. Non pla-
gent eum ne frater et ne soror: non con-
pabunt ei ne frater et ne inclite. Sepulcu-
ra alui sepelietur: putrefactus et pius
extra portas iherusalem. Ascende liba-
num et clama: et in balaan da vocem
tuam et clama ad transeuntis: quia con-
triti sunt omnes amatores tui. Locutus
sum ad te in abundantia tua: dixisti
non audiam. Hec est via mea ab ado-
lescencia tua: quia non audisti vocem
meam. Omnes pastores tuos pasce-
rent: et amatores tui in captiuitate
ibunt. Et tunc confunderis et erubescas
ab omni malicia tua: que sedes in li-
bano et nidificas in cedris. Quomodo
congemuisti cum venissent tibi dolores
quasi dolores parturientis? Vinea e-
go dicit dominus: quia si fuerit iechonias
filius ioachim regis iuda amicus in
manu deceptorum meorum inde euellam eum.
Et dabo te in manu querentium animam
tuam et in manu quorum tu formidas fa-
ciem: et in manu nabuchodonosor
regis babilonis: et in manus caldeos.
Et mittam te et matrem tuam que genuit
te in terra alienam in qua nati non estis:

ibique morientini. Et in terram ad quam ipsi leuauerunt animam suam ut revertantur illuc: non reuertentur. Numquid uas fictile atque conuictum uir iste iechonias? Numquid uas absque omni voluptate? Quare abiecti sunt ipsi et semen eius: et pedes in terram quam ignorauerunt? Terra terra terra audi sermonem domini. Hec dicit dominus. Scribe uirum istum sterilem: uirum qui in diebus suis non prosperabit. Hec enim erit de semine eius? Uir qui sedet super solium dauid: et potestate habeat ultra iuda. **XXIII**

Uer pastoribus: qui discedunt et dilacerant gregem pascue mee dicit dominus. Ideo hec dicit dominus deus israel ad pastores qui pascunt populum meum. Vos dissipastis gregem meum: et reiecistis eos: et non uisistis eos. Ecce ego uisitabo super uos malitiam studiorum uestrorum ait dominus. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris ad quas eiecero eos illuc: et conuertam eos ad rura sua: et crescent et multiplicabuntur: et suscitabo super eos pastores et pascet eos. Non formidabunt ultra et non pauebunt: et nullus loquere se numero dicit dominus. Ecce dies ueniunt dicit dominus: et suscitabo dauid gemum iustum et regnabit rex et sapiens erit: et faciet iudicium et iusticiam in terra. In diebus illis saluabitur iuda: et israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod uocabitur eius: dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies ueniunt dicit dominus: et non dicent ultra uiuit dominus? qui eduxit filios israel de terra egypti. Sed uiuit dominus qui eduxit et adduxit seminem domus israel de terra aquilonis et de cunctis finibus ad quos eieceram eos illuc: et habitabunt in terra sua. Ad prophetas. Conuictum est cor meum in medio mei: contremuerunt omnia ossa mea. Factus sum quasi

uir ebrius: et quasi homo madidus a uino a facie domini et a facie uerborum sanctorum eius: quia adulteris repleta est terra: quia a facie maledictionis luxit terra: arefacta sunt arua de serti. Factus est cunctus corum malus: et foritudo eorum dissimilis. Prophetarumque et sacerdos polluti sunt: et in domo mea inuentum malum eorum ait dominus. Quod dico uia eorum erit quasi lubricum in tenebris: impellent enim et corruent in ea. Afferam enim super eos mala: annu uisitationis eorum ait dominus. Et in prophetis samarie uidi fatuitatem: et prophetabant in baal: et decipiebant populum meum israel. Et in prophetis iherusalem uidi similitudinem adulterantium et iter mendacium: et confortauerunt manus pessimorum: ut non conuerterentur uniusquisque a malitia sua. Facti sunt michi omnes ut zedoma: et habitatores eius sicut gomorra. Propterea hec dicit dominus exercituum ad prophetas. Ecce ego tribuam eos abstincho: et porabo eos felle. A prophetis enim iherusalem egressa est pollutio super omnem terram. Hec dicit dominus exercituum. Nolite audire uerba prophetarum qui prophetant uobis et decipiunt uos. Visionem cordis sui locunt: non de ore domini. Dicunt hijs qui blasphemant me locutus est dominus: pax erit uobis: et omni qui ambulat in prauitate cordis sui dixerunt: non uenit super uos malum. Quis enim assuit in consilio domini: et uidit et audiuit sermonem eius? Quis considerauit uerbum illud? et audiuit? Ecce turbo dominum indignationis egredietur: et reuertasas reuertas super caput impiorum ueniet. Non reuertetur furor domini usque dum faciat: usque dum compleat cogitationem cordis sui. In nouissimis diebus intelligetis consilium

eius. Non mirabamur prophetas et ipsi curabant: non loquebar ad eos. Et ipsi prophetabant. Si stetit in consilio meo et nota fecissent uerba mea populo meo: auertissem utique eos a uia sua mala et cogitationibus suis pessimis. Putabatur deus et uicino ego sum dicit dominus: et non deus de longe? Si oculatibatur uir in absconditis? Et ego non uidebo eum dicit dominus? Numquid non relinquit et terra ego implebo ait dominus? Audiui que dixerunt prophetas: prophetantes in nomine meo mendacium atque dicentes. Dominum uisum somniamus. Usquequo istud est in corde prophetarum uacinationum mendacium: et prophetarum seductiones cordis sui? Qui uoluit facere ut obliuiscatur populus meus uerba mea. Propter somnia eorum que narrat uniusquisque ad proximum suum: sicut obliuiscuntur patres eorum uerba mea propter baal. Prophetarum qui habet somnium narrat somnium: et qui habet sermonem meum loquitur sermonem meum uere. Quid ualeis ad criticum dicit dominus? Numquid non uerba mea sunt quasi ignis ait dominus: et quasi malleus contremis petra? Propterea ecce ego ad prophetas ait dominus: qui furant uerba mea uniusquisque a proximo suo. Ecce ego ad prophetas ait dominus qui assumunt linguas suas: et aiunt dicit dominus. Ecce ego ad prophetas somniantes mendacium dicit dominus: qui narrauerunt ea et seduxerunt populum meum in mendacio suo et in miraculis suis cum ego non misissem eos: nec mandassem eis: quod nichil profuerit populo huic dicit dominus. Si igitur interrogauerit te populus iste uel propheta uel sacerdos dicens: quid est dominus domini? dices ad eos. Ut quid uobis uir? Proiciat quippe uos dicit dominus: et prophetas et sacerdotes et populus qui dicit dominus domini.

uisitabo super uirum illum et super domum eius. Hec dicens uniusquisque ad proximum et ad fratrem suum. Quid respondit dominus? Et quid locutus est dominus? Et onus domini ultra non memorabitur: quia onus erit uniusquisque finis suus. Et perierunt uerba dei uiuentis: domini exercituum dei nostri. Hec dices ad prophetam. Quid respondit tibi dominus? et quid locutus est dominus? Si autem onus domini dixeris: propter hoc hec dicit dominus. Quia dixisti sermonem istum onus domini: et mihi ad uos dices: nolite dicere onus domini: propterea ecce ego tollam uos portans: et derelinquam uos: et ciuitatem quam dedi uobis et patribus uestris a facie mea: et dabo uos in opprobrium sempiternum: et in ignominiam eternam quam nunquam obliuione delebit. **XXIV**

Assedit michi dominus: et ecce duo calathi pleni ficis positi sunt ante templum domini: postquam transfugerat nabuchodonosor rex babilonis iechoniam filium ioachim regem iuda et principes eius et fabrum et inclusorem de iherusalem et adduxit eos in babilonem. Calathus unus ficus bonas habebat nimias: ut solent ficus esse primi temporis. Et calathus unus ficus habebat malas nimias: que comedi non poterat eo quod esset male. Et dixit dominus ad me. Quid tu uides iechonias? Et dixi. Ficus bonas bonas ualde: et malas malas ualde: quod comedi non possunt eo quod sint male. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sicut ficus hec bene sic cognoscat transmigrationem iuda quam misit de loco isto in terram caldeorum in bonum: et postea oculos meos super eos ad placandum. Et reducam eos in terram hanc: et edificabo eos et non destruam: et plantabo eos et non euellam: et dabo

ris cor ut sciant me quia ego sum dominus. Et erit michi in populum: et ego ero eis in deus: quia reuertentur ad me in toto corde suo. Et sicut sic? pessime que comedi non possunt eo quod sint male: hec dicit dominus? sic dabo sedechiam regem iuda et principes eius et reliquos de iherusalem qui remanserunt in urbe hac: et qui habitant in terra egypti. Et dabo eos in uagatione afflictionemque omnibus regibus terre: in opprobrium et in parabolam et in puerbium et in maledictionem in uniuersis locis ad quas eiec eos: et mittam in eis gladium et famem et pestem donec consumantur de terra quam dedi eis et patribus eorum. **XXV**

Uerbum quod factum est ad iheremiam de omni populo iude in anno quarto ioachim filii iosie regis iuda: ipse est annus primus nabuchodonosor regis babilonis. Et locus ubi est iheremias propheta ad omne populum iuda et ad uniuersos habitatores iherusalem dices. A tercio decimo anno iosie filii amon regis iuda usque ad diem hanc iste est tertius et uicesimus annus: factum est uerbum domini ad me: et locus ubi sum ad uos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et misit dominus ad uos omnes seruos suos prophetas consurgens diluculo mittensque et non audistis: neque inclinastis aures uestras ut audiretis cum diceret. Reuertimini unusquisque a via sua mala: et a pessimis cogitationibus uestris: et habitabitis in terra quam dedi dominus uobis et patribus uestris a seculo usque in celum. Et nolite ire post deos alienos ut seruatis eis aduersusque eos: neque me ad iracundiam puocatis in operibus manuum uestrarum: et non affligam uos. Et non audistis me dicit dominus: ut me

ad iracundiam puocaretis in operibus manuum uestrarum in malum uestrum. Propterea hec dicit dominus exercituum. Pro eo quod non audistis uerba mea: ecce ego mittam et assumam uniuersas cognationes aquilonis ait dominus et nabuchodonosor rex babilonis suum meum et adducam eos super terram istam et super habitatores eius et super omnes nationes que in circuitu eius sunt: et interficiam eos et prostram eos in stuporem et in sibilum et in solitudines sempiternas. Perdantque eis uocem gaudij et uocem leticie: uocem sponsi et uocem sponsae: uocem mole et lumen lucerne. Et erit uniuersa terra eius in solitudine et in stuporem: et sequeantur omnes gentes iste regi babilonis septuaginta annis. Cumque impleti fuerint anni septuaginta uisitabo super regem babilonis et super gentem illam dicit dominus iniquitatem eorum: et super terram caldeorum: et ponam illam in solitudines sempiternas. Et adducam super terram illam omnia uerba mea que locutus sum contra eam: omne quod scriptum est in libro isto: quicunque prophetauit iheremias ad uerbum omnes gentes: quia seruiueris eis cum essent gentes misce et reges magni. Et reddam eis secundum opera eorum: et secundum facta manuum suarum. Quia sic dicit dominus exercituum deus israel. Summe calicem furoris huius de manu mea: et pinabis de illo cunctis gentibus ad quos ego mittam te et bibent: et turbabunt et insaniunt a facie gladii quem ego mittam inter eos. Et accipi calicem de manu domini: et pinabis cunctis gentibus ad quas misit me dominus iherusalem et ciuitatibus iude et regibus eius et principibus eius ut daram eos in solitudinem et in stuporem et in sibilum et in maledictionem sicut et dices ista: et pharaoni

regi egypti et seruis eius et principibus eius et omni populo eius: et uniuersis gentibus cunctis regibus terre auscibus: et cunctis regibus terre philistinim et ascalonis et gaze et accaroni et reliquis azoti: ydumee et moab et filijs amon et cunctis regibus syri et uniuersis regibus sydonis et regibus ite insularum que sunt trans mare: et dedan et theman et buzet uniuersis que attonsi sunt in romam et cunctis regibus arabie et cunctis regibus occidentis que habitant in deserto: et cunctis regibus zambrim et cunctis regibus elam et cunctis regibus medorum et cunctis que regibus aquilonis deprope et de longe: unicuique contra fratrem suum: et omnibus regibus terre que super faciem eius sunt. Et rex selach bibet post eos. Et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Bibite et inebriamini: et uomite et radite: neque surgatis a facie gladii quem ego mittam inter uos. Cumque noluerint accipere calicem de manu tua ut bibant: dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Bibentes bibetis. Quia ecce in ciuitate in qua inuocatum est nomen meum ego incipio affligere: et uos quasi innocentes et immunes eritis? Non eritis immunes. Gladium enim ego uoco super omnes habitatores terre: dicit dominus exercituum. Et tu prophetabis ad eos omnia uerba hec: et dices ad illos. Dominus de excelsis rugiet: et de habitaculo sancto suo dabit uocem suam. Rugiens rugiet super decorem suum. Eleuma quasi calcantiu concutietur aduersus omnes habitatores terre. Peruenit sonitus usque ad extremam terram: quia iudicium domini cum gentibus. Quod dicit ipse cum omni carne. Impios tradidi gladio dicit dominus. Hec dicit dominus exercituum. Ecce afflictio egredietur de gente

in gentem: et turbo magnus egredietur de summitatibus terre: et erunt interfecisti domini in die illa a summo terre usque ad summum eius. Non plangent: et non colligent neque sepelient: in Betquidonia super faciem terre iacebunt. Ululate pastores et clamate: et aspegite uos cinere optimates gregis: quia completi sunt dies uestri ut interficiamini: et dissipationes uestre: et cadent quasi uasa priuola. Et percipiet fuga a pastoribus: et saluatus ab optimatibus gregis. Vox clamoris pastorum: et ululatus optimatum gregis: quia uastauit dominus pastua eorum: et contuerentur arua paris a facie ire furoris domini. Dereliquit quasi leo umbraculum suum: facta est terra eorum in desolationem a facie ire columbe: et a facie ire furoris domini. **XXVI**

In principio regni ioachim filii iosie regis iuda factum est uerbum istud a domino dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio domus domini: et loqueris ad omnes ciuitates iuda de quibus ueniunt ut adorent in domo domini uniuersos sermones: quia ego mandavi tibi ut loquaris ad eos. Noli subtrahere uerbum: si forte audiant et conuertantur unusquisque a via sua mala: et peniteat me mali quod cogito facere eis propter malitiam studij eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non audieritis me in abuletiis in lege mea quam dedi uobis ut audiat sermone seruorum meorum prophetarum quos ego misi ad uos de nocte consurgens et dirigens et non audistis: dabo domum istam sicut sylo: et urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terre. Et audierunt sacerdotes et prophete et omnis populus iheremiam loquentem uerba hec in domo domini. Cumque compleret iheremias loquens omnia que preceperat ei dominus

ut loqueretur ad universum populum: appropinquaverunt ei sacerdotes et prophete et omnis populus dicens. Morituri moriamur. Quare prophetauit in nomine domini dicens: sicut homo erit domus hec et urbs ista desolabitur eo quod non sit habitator. Et congregatus est omnis populus adversus iheremiam in domo domini. Et audierunt principes iuda verba hec: et ascenderunt de domo regis in domum domini: et sederunt in introitu porte domus domini nove. Et locuti sunt sacerdotes et prophete ad principes et ad omne populum dicens. Iudicium mortis est viro huic: quia prophetauit adversus civitatem istam sicut audistis auribus vestris. Et ait iheremias ad omnes principes et ad universum populum dicens. Dominus misit me ut prophetarem ad domum istam et ad civitatem hanc omnia verba que audistis. Nunc ergo bonas facite vias vestras et studia vestra: et audite vocem domini dei vestri: et perit erit domus mali quod locutus est adversus vos. Ego autem ecce in manibus vestris sum: facite michi quod bonum et rectum est in oculis vestris. Verumtamen scitote et cognoscite: si occideritis me sanguinem innocentem trahetis contra vosmetipsos: et contra civitatem istam et habitatores eius. In veritate enim misit me dominus ad vos: ut loqueretur in auribus vestris omnia verba hec. Et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et ad prophetas. Non est viro huic iudicium mortis: quia in nomine domini dei nostri locutus est ad nos. Surrexerunt ergo viri de senioribus terre: et dixerunt ad omne ceterum populum loquentes. Michaeas de moraschim fuit propheta in diebus ezechie regis iuda: et ait ad omne populum inde dicens. Hec dicit dominus exercituum. Syon quasi ager arabitur: et iherusalem in

accusum lapidum erit: et mons domus in excelsa silvarum. Numquid morituri moriamur? Numquid non timuerunt dominum et exprobrati sunt facie domini: et perierunt domum mali quod locutus fuerat adversus eos? Itaque non faciamus malum grade contra animas nostras. Fuit quoque vir propheta in nomine domini vias filius semei de cariathiarim: et prophetavit adversus civitatem istam et adversus terram hanc iuxta omnia verba iheremie. Et audierunt reges iohakim et omnes principes et principes eius verba hec: et quesierunt reges interficere eum. Et audierunt vias et timuit: fugitque et ingressus est egiptum. Et misit reges iohakim viros in egiptum helnathan filium archobor et viros cum eo in egiptum. Et eduxerunt viam de egipto: et adduxerunt eum ad regem iohakim et percussit eum gladio: et proiecit eum in sepulchris vulgi ignobilis. Agitur manus archan filii saphan fuit cum iheremia ut non traheretur in manus populi et interficeretur eum. **XXVII** In principio regni iohakim filii iosse regis iuda factum est verbum istud ad iheremiam a domino dicens. Hec dicit dominus ad me. Fac tibi vincula et catenas et pones eos in collo tuo: et mittes eas ad regem edom et ad regem moab et ad regem filios amon et ad regem syri et ad regem sydonis in manu nuntiorum qui venerunt iherusalem ad sedechiam regem iuda: et principes eius ut ad dominos suos loquantur. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Hec dicitis ad dominos vestros. Ego feci terram et hominem et iumenta que sunt super faciem terre in fortitudine mea magna: et in brachio meo exento: et dedi eam et qui placuit in oculis meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in

manu nabuchodonosor regis babilonis servi mei: insuper et bestias agri dedi ei ut servaret illi: et servaret ei omnes gentes et filios eius et filios filiorum eius donec veniat tempus terre eius et ipsius. Et servaret ei gentes inter et reges magni: gens autem et regnum quod non servierit nabuchodonosor regi babilonis et quicunque non curaverit collum suum sub iugo regis babilonis in gladio et in fame et in peste visitabo super gentem illam ait dominus: donec consumam eos in manu eius. Vos ergo nolite audire prophetas vestros et divinos et somniatores et augures et maleficos qui dicunt vobis non servietis regi babilonis: quia mendacium prophetat vobis ut longe faciat vos de terra vestra: et erit vobis et peractis. Porro gens que subiecit cervicem suam sub iugo regis babilonis et servierit ei et dimiserit eam in terra sua dicit dominus: et colet eam et habitabit in ea. Et ad sedechiam regem iuda locutus sum secundum omnia verba hec dicens. Subiice colla vestra sub iugo regis babilonis: et serviet ei et populo eius: et vivetis. Quare moriemini tu et populus tuus gladio fame et peste: sicut locutus est dominus ad gentem que servire noluerit regi babilonis. Nolite audire verba prophetarum dicentium vobis non servietis regi babilonis: quia mendacium ipsi locunt vobis. Quia non mihi eos ait dominus: et ipsi prophetant in nomine meo mendaciter: ut eriant vos et peractis tam vos quam prophete qui ratificant vobis. Et ad sacerdotes et ad populum istum locutus sum dicens. Hec dicit dominus. Nolite audire verba prophetarum vestrorum qui prophetant vobis dicens: ecce vasa domini revertent de babilone nunc cito. Mandatum enim prophetant vobis. Nolite

ergo audire eos: sed servite regi babilonis ut vivatis. Quare datur hec civitas in solitudine? Et si prophete sunt: et est verbum domini in eis occurrat domino exercituum: ut non veniant vasa que derelicta fuerant in domo domini et in domo regis iuda et in iherusalem in babilone. Quia hec dicit dominus exercituum ad columnas et ad mare et ad bases et ad reliqua vasorum que manserunt in civitate hac: que non tulit nabuchodonosor rex babilonis cum transisset iechoniam filium iohakim regem iuda de iherusalem in babilone et omnes optimates iuda et iherusalem. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel ad vasa que derelicta sunt in domo domini et in domo regis iuda et iherusalem. In babilone transferentur: et ibi erunt usque ad diem visitationis sue dicit dominus. Et affert faciam ea et restitui in loco isto. **XXVIII** Factum est in anno illo in principio regni sedechie regis iuda in anno quarto in mense quinto: dixit ad me ananias filius azur propheta de gabaon in domo domini coram sacerdotibus et omni populo dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Contrivi iugum regis babilonis. Adhuc duo anni dies: et ego reverti faciam ad locum istum omnia vasa domini que tulit nabuchodonosor rex babilonis de loco isto: et transibit ea in babilone. Et iechoniam filium iohakim regem iuda et omne transmigrationem iude qui ingressi sunt in babilone ego convertam ad locum istum ait dominus. Contrivimus iugum regis babilonis. Et dixit iheremias propheta ad ananiam prophetam in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi qui stabat in domo domini: et ait iheremias propheta. Amen. Sic faciat dominus. Suscite dominus verba tua que

prophetaſti: ut referant uafa i domū
dñi: et omnis tranſmigratione de babilo-
ne ad locū iſtū. Verūtamē audi verbū
huc qđ ego loquor in auribus tuis: et
in auribz vniūſi ppli. Prophete q̄ fue-
runt ante me et te ab initio et pphetaue-
runt ſup terras iſtras et ſup regna de
ſilio et de afflictione et de fame: ppheta
q̄ uaticinat? ē pacem cū uenerit uerbū
ruiſ: ſcietur ppheta quē miſit domin⁹
in ueritate. Et tulit ananias ppheta
ratheniam de collo iheremie pphete: et
coſtregit eam. Et ait ananias in coſpe-
ctu omnis ppli dicens. Hec dicit domin⁹.
Hic coſtingā iugū nabuchodonofor
regis babilonis poſt duos annos di-
cū de collo omniū gentium. Et abiit
iheremias ppheta in uiam ſuā. Et fa-
ctum eſt uerbū dñi ad iheremiā poſtq̄
coſtregit ananias ppheta rathenā de
collo iheremie pphete dicens. Vade: et
dices ananie. Hec dicit domin⁹. Ca-
themas liguras coſtruxiſti et facies p ei
rathemas ferreas: quia huc dicit dñs
exercitū deus iſrahel. Iugū ferreū po-
ſui ſup collū cūctarū gentiū iſtrarū ut ſer-
uiant nabuchodonofor regi babilo-
nis: et ſeruiant ei in ſup et beſtias terre
dedi ei. Et dixit iheremias ppheta ad
ananiam pphetam. Audi anania. Nō
miſit te domin⁹: et tu coſidere ſeci-
ſti populū iſtū in mendacio. Quid
eo huc dicit domin⁹. Ecce ego nie-
tante a facie terre. Hoc anno morie-
ris. Adueſum enim dominum locu-
tus es. Et mortuus eſt ananias ppheta
in anno illo meſe ſeptio. **xix**
Et hec ſunt uerba libri quē miſit
iheremias de iheruſalem ad reli-
quias ſeniorū tranſmigrationis et ad
ſacerdotes et ad pphetas et ad omne
pplū quē traduxerat nabuchodonofor

de iheruſalē in babilonē: poſtq̄ egreſ-
ſus eſt iechonias rex et dñs et eunuchi
et principes iuda et iheruſalē et ſaber
et inchoſor de iheruſalem in manu el-
ſa filij ſaphan et gamalie filij helchie
quos miſit ſedechias rex iuda ad na-
buchodonofor regem babilonis in ba-
bilonē: dicens. Hec dicit dñs exercitū
deus iſrahel omni tranſmigrationi quā
tranſtulit de iheruſalē i babilonē. Edi-
ficare domos et habitare: et plantare
ueros et comedite fructū eorū. Accipite
uxores et generate filios et filias: et date
filios vris uxores et filias vras uiris
date: et pariat filios et filias: et multipli-
cabitur ibi et nolite eſſe pauci nume-
ro: et ſcietis pacē ciuitatis ad quā tranſ-
migrare uos ſeci et orate pro ea ad do-
minū: q̄a in pace illi erit pax uobis.
Hec dicit dñs exercitū deus iſrl. Nō uos
ſeducat prophete uſtri qui ſunt in me-
dio ueſtrū et diuini ueſtri: et ne amon-
tis ad ſomnia ueſtra que uos ſomni-
atis quia falſo ipi pphetaut uobis in
nōmine meo: et nō miſi eos dicit dñs.
Quia huc dicit dñs. Cum reperiū im-
pleū in babilone ſeptuaginta anni ui-
ſitabo uos et ſuſcitabo ſup uos uerbū
meū bonū: ut reducā uos ad locū iſtū.
Ego enim ſcio cogitationes q̄s cogito
ſup uos ait dñs. Cogitationes pacis
et nō afflictionis ut dñm uobis finē et
paciētiā: et inuocabitis me et uiuetis: et
orabitur me et ego exaudia uos: que-
retis me et inuenietis. Cum queſieritis
me in toto corde ueſtro: inueniatur a uo-
bis ait dñs. Et reducā captiuitatem
ueſtrā: et coſgregabo uos de uniuersis
gentibz et de cūctis locis ad que repuli
uos dicit dñs. Et reuertu uos facia de
loco ad quē tranſmigrare uos ſeci: q̄a
dixiſtis. Suſcitauit nobis domin⁹

prophetas in babilone. Quia huc di-
xit dñs ad regem q̄ ſeder ſup ſolū da-
uid et ad omne pplū habitatores ur-
bis hui⁹: ad ſcietes ueſtros qui non
ſunt egreſſi uobisq̄ in tranſmigrationē.
Hec dicit dñs exercitū. Ecce mittā in
eos gladiū et famē et peſtem: et ponā
eos quali ficus malas q̄ comedi non
poſſunt eo q̄ peſſime ſunt: et persequar
eos in gladio et in fame et in peſtilen-
tia. Et dabo eos in uegationē uniuersis
regnis terre in maledictionem et in
Ruporem et in ſibilū et in opprobrium
cūctis gentibz ad quas ego eieci eos:
eo q̄ non audierint uerba mea dicit
dñs que miſi ad eos per ſeruos meos
prophetas de nocte coſurgens et mit-
tens: et non auditiſtis dicit dñs. Vos
ergo audite uerbū dñi omnis tranſmi-
gratio quā emiſi de iheruſalē in babi-
lonē. Hec dicit dñs exercitū deus iſrl
ad ahab filiū thulie et ad ſedechiā fili-
um maalie qui pphetaut uobis i no-
mine meo mendaciter. Ecce ego tradā
eos in manus nabuchodonofor re-
gis babilonis: et percutiet eos i oculis
ueſtris. Et aſſumetur q̄ eis maledictio
omni tranſmigrationi iude que eſt i ba-
bilone dicitū. Donat te domin⁹ ſicut
ſedechiam et ſicut ahab quos ſecit rex
babilonis in igne: pro eo q̄ fecerint
ſulticiam in iſrahel et mechati ſunt in
uxores amitorū ſuorū: et locuti ſunt
uerbū in nomine meo mendaciter qđ
non mādauit eis. Ego ſum iude et te-
ſtis dicit dñs. Et ad ſemeiā neelami-
ten dices. Hec dicit dñs exercitū deus
iſrahel. Pro eo q̄ miſiſti in noſ meo
libros ad omne pplū qui ē in iheruſu
et ad ſophoniā filiū maalie ſacerdotē
et ad uniuersos ſacerdotes dicens: do-
min⁹ dedit te ſacerdotem p iocidae

ſacerdote ut ſis dux in domo domini
ſup omne uirū accepticiū et pphetautē
ut mittas eum in neruū et in carcerem.
Et nūc quare non incepſiſti iheremi-
am anathotiten qui pphetaut uobis?
Quia ſup hoc miſit in babilonem ad
nos dicens. Longū ē: edificare domos
et habitare: et plātate ortos et comedi-
te fructus eorū. Legit ergo ſophonias
ſacerdos librū iſtū in auribz iheremie
prophete. Et factum eſt uerbū dñi ad
iheremiam dicens. Mitte ad omnem
tranſmigrationē dicens. Hec dicit dñs
ad ſemeiā neelamiten. Pro eo q̄ pro-
phetauit uobis ſaneias et ego nō mi-
ſi ei: et fecit uos coſidere in mendacio:
idcirco huc dicit dñs. Ecce ego uſita-
bo ſup ſemeiā neelamiten et ſuper ſe-
men eius. Nō erit ei uir ſedens i medio
pplū hui⁹: et non uidebit bonū qđ ego
faciā ppo meo ait dñs: quia puarica-
tionē locut⁹ ē adūſus dñm. **xx**
Hoc uerbū qđ factū eſt ad iheremi-
am a dño dicens. Hec dicit do-
min⁹ deus iſrahel dicens. Scribe tibi
omnia uerba que locutus ſum ad te in
libro. Ecce enim dies ueniūt dicit dñs: et
conuerſa conuerſione ppli mei iſrahel et
iuda ait dñs: et conuerſa eos ad terrā
quā dedi patribz eorū et poſſidebūt eā.
Et hec uerba que locut⁹ eſt dñs ad iſrl
et iudā: quoniam huc dicit dñs. Vocem
terroris audiui⁹: formido: et nō ē pax.
Interrogate et uidete ſi generat malū
lus. Quare ergo uidi omnis uiri ma-
nus ſupra lumbū ſuū quali parruriē-
tis? Et conuerſe ſunt uniuere facies in
auruginē. Ve quia magna dies illa
nec eſt ſiſis ei⁹: reuulſq̄ tribulationis
eſt iacob: et q̄ ipſo ſaluabitur. Et erit
in die illa ait dñs exercitū cōterram
iugū eius de collo tuo: et uincula eius

dicumpā. Et nō dñabunt ei ampli-
us alieni: sed seruient dñs deo suo: et
dauid regi suo quē suscitabo. Tu ergo
ne timeas secue me? iacob ait dñs: ne-
q; paueas israel: qā ecce ego saluabo
te de terra longinqua et semē tuū de ter-
ra captiuitatis eorū. Et reuertet iacob
et quiescet: et cunctis affluet bonis: et
non erit quē formidet: quoniam tū ego
sū ait dñs ut saluē te. Faciā enī consu-
mationē in cūctis gentibus i quibus
dispsti te: te autē non faciā in consumati-
onem: sed castigabo te i iudicio ut nō
tibi videaris innoxius: quia hec dixit
dñs. Insanabilis scadura tua: pessima
plaga tua. Non ē qui iudicet iu-
diciū tuū: ad alligandā curationem
tuā utilitas non est tibi. Omnes ama-
tores tui obliui sunt tui: reg; non que-
rent. Plaga enī inimici prulsi te: casti-
gatione crudeli. Propter multitudinē
iniquitatis tue dura facta sunt peccata
tua. Quid clamas sup cōtione tua?
Insanabilis est dolor tuus. Propter
multitudinē iniquitatis tue et dura pec-
cata tua feci hec tibi. Propterea omnes
qui comedūt te deuorabunt: et uniuersī
hostes tui in captiuitatē ducēt. Et
omnes qui te vastant vastabūtur: cun-
ctosq; p̄datores tuos dabo in p̄dam.
Obdura enī cicatricem tibi: et a vulne-
ribus tuis sanabo te dicit dñs. Quia
rietam vocauerūt te syon: hec est que
non habebat requirētum. Hec dixit
dñs. Ecce ego cōuertam cōuersionē ca-
bernaculorū iacob: et redīs eius misere-
bor. Et edificabit ciuitas i recesso suo:
et templū iuxta ordinē suū fundabit.
Et egredietur de eis laus voxq; luden-
tiū: et multiplicabo eos et nō minuent:
et glorificabo eos et nō attenuabunt:
et erunt filij ei? sicut a principio: et cet?

rius corā me pmanebit. Et visitabo
aduersum omnes qui tribulant eū: et
erit dux eius rex et princeps de iudicio
ei? pducetur. Et applicabo eū: et acci-
det ad me. Quis enī iste est qui appli-
cet cor suū: ut appropinquet michi ait
dñs: Et eritis michi in pplm: et ego ero
vobis in deū. Ecce turbo dñi furor e-
gredietur: pcella ruens in capite impu-
orū cōquiescet. Non auertet irā iudi-
gationis dñs: donec faciat et cōple-
at cogitationē cordis sui. In nouissi-
mo dicum intelligetis ea. **xxxj**
n tempore illo dicit dñs deus uni-
uersis cognationibz israel: ipi erūt mi-
chi i pplm. Hec dixit dominus. Inuenit
gratiā in deserto pplus qui remāserat
gladio. Vade ad requiē suā israel.
Longe dñs apparuit michi. Et in cari-
tate p̄cua dilexi te: ideo amaxi te mi-
serās. Rursumq; edificabo te: et edifica-
beris virgo israel. Adhuc ornaberis
rympanis tuis: et egredieris in choro
ludentiū. Adhuc plantabis vineas in
mōtibz samarie. Plantabūt plan-
tantes: et donec tempus veniat non
vindemiabunt: quia erit dies in qua
clamabūt custodes in mōte ephraim.
Surgite et ascendam? in syon ad do-
minū deū nostrū: quia hec dixit dñs.
Exultate i leticia iacob: et hincite con-
tra caput gentiū: psonate et canite: et
dicite. Salua dñe pplm tuū reliquias
israel. Ecce ego adducā eos de terra
aquilonis: et congregabo eos ab extre-
mis terre: inter quos erūt cet? et claud?
et pregnās et parēs simul cet? magis
reuerentiū hui. In steru veniet: et in
p̄ciis reducā eos. Et adducam eos
per torrentes aquarū in via recta et nō
impinget in ea: qā factus sum israeli
pater: et ephraim primogenit? me? i.

Audite verbū dñi gētes: et annūciatē
in insulis que p̄cul sunt: et dicite. Qui
dispst israel congregabit eū: et custodi-
et eum sicut pascor gregē suū. Redimet
enim dñs iacob: et liberabit eū de ma-
nu potentioris. Et veniet: et laudabit
in mōte syon: et cōfluent ad bona dñi
sup flumē iordanis et oleo et fetu peco-
rum et armētis: et cōp̄ anima eorū q̄si
onus irruis: et ultra non elurietur.
Tūc letabit virgo in choro: iuuenes
et senes simul. Et cōuertā ludū eorū in
gaudiū: et cōsolabor eos: et letificabo
a dolore suo. Et inebriabo animā sa-
tietatē p̄guedine: et pplus meus boni-
tatis adimplebit? ait dñs. Hec dixit
dñs. Vox in recesso audita est lamen-
tationis ludis: et fletus: Rachel ploran-
tis filios suos: et nolētis consolari su-
per eis: quia non sunt. Hec dixit dñs.
Quiēscat vox tua a ploratu et oculi tui
a lacrimis: quia est merces operi tuo
ait dñs. Et reuertēt de terra inimici:
et est ip̄s quillimis tuis ait dominus?
et reuertēt filij tui ad tenuinos suos.
Audiens audiuit ephraim trasimigrā-
tem. Castigasti me dñe: et recubitus
sum q̄si inuentulus in domo. Cōuer-
te me et reuertar: quia tu dñs de? meus.
Postq; enī cōuertisti me egi penitenti-
am: et postq; ostendisti michi p̄culi fe-
mur meū. Cōfusus sum et erubui: quon-
iam sustinui opprobrium adolescenti-
e mee. Si filius honorabilis michi
ephraim: si puer delicat? quia rex quo
locutus sum de eo adhuc recordabor
eius. Idcirco conturbata sunt viscera
mea sup eū: miserās miserabor eius
ait dñs. Statue tibi speculā: pone tibi
amaritudines. Dirige cor tuū in viā
rectā in qua ambulasti. Reuertere vir-
go israel: reuertere ad ciuitates tuas israel.

Uisquo delicias dissolutis filia va-
ga? Quia creauit dñs nouū sup terrā:
femina circūdabit virū. Hec dixit dñs
reuerentiū deus israel. Adhuc dicent ver-
bum istud in terra iuda et in urbibus
ei?: tū cōuertero captiuitatem eorū. Be-
nedicat tibi dominus pulcritudo iusticie
mons sanctus. Et habitabunt in eo
iudas et omnes ciuitates ei? simul agri-
cole et minātes greges: quia inebriam
animā lassam: et omne animā eluci-
entem saturam. Quid quasi de somno
suscitatus sum? et vidi: et somnus me?
dulās michi. Ecce dies venient dicit
dñs: et seminabo domū iuda et domū
israel semine hominis et semine iu-
mentorū. Et sicut vigilavi sup eos ut
euellerem et demolirer et dissiparem et
disyderem et affligerem: sic vigilabo
sup eos ut edificem et plantem ait do-
minus. In diebus illis non dicent ul-
tra: patres comederūt uiam acetam
et dentes filiorū obstupuerūt: sed unus-
quisq; i iniquitate sua moriet. Omnis
homo qui comederit uiam acetam:
obstupescet dentes eius. Ecce dies ve-
niēt dicit dñs: et feriam domū israel et
domū iuda sedus nouū. Nō secūdū
padū qd pepigi cū patribz eorū in die
qua apprehendi manū eorū ut educerem
eos de terra egypti: padū qd iurā feci-
runt et ego dominus? sum eorū dicit do-
minus? sed hoc erit padū qd ferā cū do-
mo israel. Post dies illos dicit dñs
dabo legem meā in visceribz eorū: et in
corde eorū scribā eā: et ero eis in deū et
ipi erūt michi i pplm. Et nō docebit ul-
tra vir p̄ximū suū: et vir fratrem suum
dicens: cognosce dñm. Omnes enī co-
gnoscent me a minimo eorū usq; ad
maximū ait dñs: quia p̄pitiabor ini-
quitati eorū et peccati eorū nō ero memo-

amplius. Hec dicit dñs qui dat solem
in lumine diei. ordinē lune ⁊ stellā i
lumine noctis: q̄ turtat mare ⁊ sonāt
fluctus eius: dñs exercitū nomen illi.
Si defecerint leges iste coram me dicit
dñs: tunc ⁊ sententia ista deficiet ut non
sit gēs corā me cūctis diebꝫ. Hec dicit
dñs. Si mensurari poterint celi sursum
et inuestigari fundamenta terre deor-
sum: ⁊ ego abiciā universum semē isrl̄
propter omnia que fecerūt dicit dñs.
Ecce dies veniunt dicit dñs: ⁊ edifica-
bit civitas dñs a turre ananehel usqꝫ
ad portam āguli. Et eribit ultra nor-
ma mensure in cōspēctū eius sup collē
garebꝫ: ⁊ circūbit goatha ⁊ omnē val-
lem radebet: ⁊ cineres ⁊ universam re-
gionē mortis usqꝫ ad torrentē redon
et usqꝫ ad angulū porte equorū orien-
talis. Bandū dñi non ruellet: et non
destruetur ultra in peritū. **xxxij**

Verbū qđ factū est ad iheremiam
a dño in anno decimo sedechie
regis iuda: ipse est annus octauus de-
cimus nabuchodonosor. Tunc exerci-
tus regis babilonis obsidebat iherlm̄:
et iheremias ppheta erat clausus in a-
trio carceris q̄ erat in domo regis iuda.
Claustrat enī eū sedechias rex iuda di-
cens. Quare uaticinaris dicens hec
dicit domin⁹. ecce ego dabo civitatem
istam in manus regis babilonis ⁊ ca-
piet eā: et sedechias rex iuda nō effugi-
et de manu caldeorū sed tradetur i ma-
nus regis babilonis: ⁊ loquetur os e-
ius cū ore illius ⁊ oculi eius oculos il-
lius videbūt: ⁊ in babilonem ducet se-
dechiam et ibi erit donec visum eum
ait dñs: si autē dimicaueritis aduersū
caldeos nichil p̄perū habebitis: Et
dixit iheremias. factū ē verbū dñi ad
me dicens. Ecce ananehel filius sellū

paruelis tuus veniet ad te dicens. Ene
tibi agrū meū qui est in anathot. Tibi
enim competit rē p̄pinq̄itate ut emas.
Et venit ad me ananehel filius parueli
mei scđm verbū dñi ad vestibulū car-
ceris: ⁊ ait ad me. Posside agrū meū
qui est in anathot in terra beniamin:
quia tibi competit hereditas ⁊ tu p̄p̄in-
quis es ut possideas. Intellexi autē
qđ verbū dñi esset. Et emi agrū ab ana-
nehel filio parueli mei qđ ē i anathot. Et
appedi ei agrū septē stateres et decē ar-
gētos: ⁊ scripsi i libro et signavi: ad-
hibui testes. Et appedi argenti i sta-
ra: ⁊ accepi librū possessionis signatū
et stipulationes ⁊ rata ⁊ signa foris-
cus. Et dedi librū possessionis baruch
filio neri filij maashe i oclis ananehel
paruelis mei ⁊ in oculis testū qui sei-
p̄i erāt i libro emptionis: ⁊ i oculis o-
mnīū iudeorū qui sedebāt in atrio car-
ceris. Et p̄cepi baruch corā eis dicere.
Hec dicit dñs exercitū deus isrl̄. Su-
me libros istos: librū emptionis hūc
signatū ⁊ librū hūc qui apertus est: ⁊
pones illos in vase videli ut p̄mane-
re possint diebus multis. Hec enī dicit
dñs exercitū de⁹ israhel. Adhuc possi-
debunt dom⁹ et agri ⁊ vinee i terra ista.
Et oravi ad dñm postqꝫ tradidi librū
possessionis baruch filio neri dicens.
Jheu heu heu dñe de⁹. Ecce tu fecisti ce-
lum et terrā i fortitudine tua magna:
et in brachio tuo egredere. Nō erit tibi
difficile omne verbū qđ facis misericor-
diam in nubibꝫ: ⁊ reddis iniquitatem
parueli in sinū filiorū eorū post eos for-
tissime magne ⁊ potēs. dñs exercitū
nomen tibi: magnus i cōsilio et inco-
prehensibilis in cogitatione: oculi a-
peri sunt sup omnes vias filiorū adam:
ut reddas unicuiqꝫ scđm vias suas ⁊

scđm scđm adinventionū e⁹: qui po-
tuit signa et portenta in terra egipti
usqꝫ ad diem hanc ⁊ in israhel et i ho-
minibꝫ: et tibi fecisti nomen sicut ē dies
hec. Et eduxisti pplm tuū israhel de ter-
ra egipti in signis et in portentis et in
manu robusta ⁊ in brachio egredito et
in terrore magno: et dedisti eis terram
hanc quā iurasti patribus eorū ut da-
res eis terrā fluentem lacte ⁊ melle: ⁊ in-
gressi sunt ⁊ possederūt eā. Et nō obe-
dierūt vocī tue et in lege tua non am-
bulauerūt: omnia que mandasti eis
ut facerent non fecerūt: et eueniūt eis
omnia mala hec. Ecce munitiones re-
fracte sunt aduersum civitatem ut ca-
piatur: ⁊ urbs data est in manus cal-
deorū qui p̄liant aduersus eā a facie
gladij ⁊ famis ⁊ pestilentie: ⁊ quicūqꝫ
locut⁹ es acciderūt ut tu ipse cecis. Et
nū dicit michi dñe deus: ene agrū ar-
gento ⁊ adhibe testes: cum urbs data
sit in man⁹ caldeorū. Et factū ē verbū
dñi ad iheremias dicens. Ecce ego dñs
deus universę carnis. Nūquid michi
difficile erit omne verbū? Propterea
hec dicit dñs. Ecce ego tradā civitatē
istam in manus caldeorū et in manus
regis babilonis ⁊ capiet eam: et viden-
tū erit caldei p̄liantes aduersum urbem
hanc: ⁊ succedēt eā igni ⁊ comburent
eam: ⁊ dom⁹ in quas domatibus sa-
crificabāt baal ⁊ libabant dijs alienis
libamina ad irrandū me. Et erit cō-
siliū israhel et filij iuda inquit facientes
malū in oculis meis ab adolescentia
sua: filij israhel q̄ usqꝫ nūc egrediebāt
me in opere manū suarū dicit dñs:
quia i furore et i indignatione mea fa-
cta est michi civitas hec a die qua edi-
ficauerunt eam usqꝫ ad diē istam quā
auferet de cōspēctū meo p̄pter maliciā

filiorū israhel et filiorū iuda quā fecerūt
ad irandū me p̄uocantes ipi ⁊ reges
eorū ⁊ principes eorū ⁊ sacerdotes ⁊ p̄phete
eorū viri iuda et habitatores iherlm̄. Et
veniūt ad me terga et nō facies: cum
docerē eos ⁊ erudirem diluculo: ⁊ nol-
lent audire ut acciperent disciplinam.
Et posuerūt ydola sua in domo i qua
inueratū est nomen meū ut polluerent
eam: ⁊ edificauerūt recessa baal q̄ sunt
in valle filij emmon ut iniciarent filios
suos ⁊ filias suas moloch qđ nō mā-
dauit eis nec ascendit in cor meū ut fa-
cerent abominationē hanc: ⁊ in pecca-
tum deduxerunt iudam. Et nūc p̄phete
ista hec dicit dñs deus israhel ad cui-
tatem hanc: de qua vos dicitis qđ tra-
dat in manus regis babilonis i gla-
dio et in fame et in peste. Ecce ego con-
gregabo eos de universis terris ad q̄a
eci eos in furore meo et in ira mea et
in indignatione grādī: et reducā eos
ad locū istū et habitare eos facā cō-
dēt: et erūt michi i pplm et ego ero eis
in de⁹. Et dabo eis cor unū ⁊ viā unā
ut timeāt me universis diebꝫ: et bene-
sit eis et filijs eorū post eos. Et feriam
eis padū sempiternū et nō desinā eis
benefacere: ⁊ timorem meum dabo in
corde eorū ut non recedāt a me: et le-
bor sup eis cū bene eis fecero. Et plan-
tabo eos in terra ista in veritate in co-
rde meo et in tota anima mea:
quia hec dicit dñs. Sicut adduxi sup
pplm istū omne malū hec grande: sic
adducā sup eos omne bonū qđ ego
loquor ad eos. Et possidebunt agri
in terra ista de qua vos dicitis qđ de-
serta sit eo qđ nō remāserit pplm et in-
mentū: ⁊ data sit in manus caldeorū.
Agri erunt pecunia et subvertur in li-
bro et imprimetur signum: et testis

adhibetur in terra beniamin et in circuitu iherusalē in ciuitatibus iuda et in ciuitatibus montanis et in ciuitatibus campestribus et in ciuitatibus que ad austrum sunt: quia conuertam captiuitatem eorum ait dominus.

Et factū est uerbum dñi ad iheremiā scđo: cum adhuc clausus esset in attico carceris dicens. Hec dicit dñs q̄ facturus est et formatur illud et paraturus: dñs nomen eius. Llama ad me et respiciā te: et annūciabo tibi grādiā et firma que nescis. Quia hec dicit dñs de israel ad domos urbis huius et ad domos regis iuda q̄ destructe sunt et ad munitiones et gladiū et nictum ut dimittent tū caldis et impleant eas cadaveribus hominū quas percussisti in furore meo et in indignatione mea: abscondens faciem meā a ciuitate hac ppter omnē maliciā eorum. Ecce ego obdura eis uiscerem et sanitatem: et curabo eos: et reuelabo eis dep̄rationē pacis et ueritatis. Et conuertā conuersionē iuda et conuersionē iherusalē: et edificabo eos sicut a principio: et emundabo eos ab omni iniquitate sua in qua peccauerūt michi: et p̄picius ero tūdis iniquitatibus eorum in quibus deliquerūt michi et spreuerūt me. Et erunt michi in nomen et in gaudium et in laudem et in exultationē cūctis gentibus terre que audierint omnia bona que ego facturus sum eis: et pauebūt et turbabūt in uniuersis locis et in omni pace quā ego faciā eis. Hec dicit dominus. Adhuc audierunt loco isto quē uos dicatis esse desertū eo q̄ non sit homo et inuentū in ciuitatibus iuda et foris iherusalē q̄ desolati sunt absq̄ homine et absq̄ habitatore et absq̄ pecore: uox gaudij et uox letitię uox

sponsi et uox sponse: uox dicentium cōfitemini dño exercitū quoniam locū dñs. quoniam in eternū misericordia eius: et portantiū uota in domo dñi. Reducem enī conuersionē terre sicut a principio dicit dñs. Hec dicit dñs exercitū. Adhuc erit in loco isto deserto absq̄ homine et absq̄ iumento: et in cūctis ciuitatibus eius habitaculū pastos arcubantiū gregū in ciuitatibus montuosis et in ciuitatibus campestribus: et in ciuitatibus que ad austrum sunt et in terra beniamin et in circuitu iheru et in ciuitatibus iuda: adhuc transibūt greges ad manū numerantis ait dominus. Ecce dies ueniunt dicit dominus: et suscitabo uerbum bonū quod locutus sum ad domū israel et ad domum iuda. In diebus illis et in tempore illo geminare faciat dauid gēnē iudicū: et faciet iudiciū et iusticiā in terra. In diebus illis saluabit iuda: et israel habitabit cōfidenter. Et hoc ē nomen quod uocabūt eū: dñs iustū noster. Quia hec dicit dñs. Non intrebis de dauid uir qui sedebat sup̄ thronū domus israel: et de sacerdotibus et de leuitis non intrebis uir a facie mea qui offerat olorum aromata et incendat sacrificiū et cedat uictimas omnibus diebus. Et factū est uerbum dñi ad iheremiā dicens. Hec dicit dñs. Si iratus potest fieri padū meū cū die padū meū cū nocte ut nō sit dies et nox in tpe suo: et padū meū iratus esse poterit cū dauid filio meo ut nō sit rex et filius eius regnet in throno eius: et leuite et sacerdos ministri mei. Si uiri enumerari non possunt stelle celi et meriti arce maris: sic multiplicabo semen dauid serui mei: et leuitas ministros meos. Et factū ē uerbum dñi ad iheremiā dicens. Numquid

non uisisti quid p̄picius hic locutus sit dicens. Due cognationes q̄s elegerat dñs ab iude sunt: et p̄picius meū despectum: et non sit ultra gens coram eis. Hec dicit dñs. Si padū meū interueniet modē et leges celo et terre non posui: equidē et semet iacob et dauid serui mei p̄picius: ut nō assumā de semine eius principes seminis abraham et isaac et iacob. Reducam enī conuersionē eorum: et miseror eis.

Uerbum quod factū est ad iheremiam a dño: quando nabuchodonosor rex babilonis et omnes exercitus eius uniuersaq̄ regna terre que erant sub potestate manū eius et omnes p̄pici bellabant cōtra iheru et cōtra omnes urbes eius dicens. Hec dicit dñs deus israel. Vade et loqueris ad sedechiam regem iuda: et dices ad eū. Hec dicit dñs. Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manus regis babilonis: et succendet eā igni. Et tu nō effugies de manu eius sed cōprehensione rapieris et in manu eius traderis: et oculi tui oculos regis babilonis uidebunt: et os eius tū ore tuo loqueris: et babilonem introibis. Accipiemus audi uerbum dñi sedechia reg iuda. Hec dicit dñs ad te. Nō morieris in gladio sed in pace morieris: et sicut cōbustiones patrum tuorum regū prius qui fuerunt ante te sic cōburent te et uer dñe plangente te: quia uerbum hoc ego locutus sum dicit dñs. Et locutus est iheremias p̄pheta ad sedechiam regem iuda uniuersa uerba hec in iherusalē: et exercitus regis babilonis pergrabat cōtra iherusalē et cōtra omnes ciuitates iuda que relique erāt cōtra lachis et cōtra azecha. Hec enī superauit de ciuitatibus iuda urbes minime. Verbum quod factū ē ad iheremiam a dño:

postq̄ percussit rex sedechias sedus cum omni p̄picio in iherusalē p̄dicans ut dimitteret unusquisq̄ seruum suū et unumquisq̄ ancillā suā hebreū et hebreā liberos: et nequaquā dominarent eis id est in iudeo et in scatre suo. Audierunt ergo omnes principes et uniuersus p̄picius q̄ intret padū ut dimitteret unusquisq̄ seruum suū et unumquisq̄ ancillā suā liberos: et ultra non dominarent eis. Audierunt igitur et dimiserunt. Et conuersi sunt deinceps et reuerterunt seruos suos et ancillas suas quos dimiserunt liberos: et subiugauerunt i famulos et famulas. Et factū ē uerbum ad iheremiam a dño dicens. Hec dicit dominus deus israel. Ego percussisti sedus cū patribus uestris: in die qua eduxi eos de terra egipti de domo seruitutis dicens. Cum compleri fuerint septem anni dimittat unusquisq̄ fratrem suū hebreum qui uenditū est ei: et seruiet tibi septem annis: et dimittes eum a te liberum. Et non audierunt patres uiri mei: nec inclinauerunt aurem suā. Et conuersi estis uos hodie et fecistis quod rectū est i oculis meis ut p̄dicaretis libertatē unusquisq̄ ad amicum suū: et in iustis padū i conspectu meo in domo in qua inuocātū est nomen meū sup̄ eā. Et reuersti estis et cōmaculastis nomen meū: et reduxistis unusquisq̄ seruum suū et unumquisq̄ ancillā suā quos dimiseratis ut essent liberi et sue potestatis: et subiugastis eos ut sint uobis serui et ancille. Propterea hec dicit dñs. Vos nō audistis me: ut p̄dicaretis libertatem unusquisq̄ fratri suo et unusquisq̄ amico suo. Ecce ego p̄dico libertatem ait dominus ad gladiū ad pestem et ad famem: et dabo uos in conuersionē cūctis regnis terre. Et dabo uiros q̄ peraricant

fedus meum et non obfuerunt verba
federalis quibus assenti sunt in conspectu
meo. vitulum quod condecunt in duas
partes et castrum inter divisiones eius.
principes iuda et principes iherusalem
eunuchi et sacerdotes et omnes populus ter-
re qui transierunt inter divisiones vitu-
li: et dabo eos in manus inimicorum suorum
et in manus querentium animas eorum: et erit
morticinum eorum in escam volatilibus celi
et bestiis terre. Et sedechiam regem iu-
da et principes eius dabo in manus
inimicorum suorum: et in manus querentium
animas eorum: et in manus exercitus re-
gis babilonis qui recesserunt a vobis.
Ecce ego precipio dicit dominus: et reducam
eos in civitatem hanc et pliantur
adversum eam: et capiet eam et incendet
ignem. Et civitates iuda dabo in solitudi-
nem: eo quod non sit habitator. **XXIV**

Verbum quod factum est ad iheremiam a
domino in diebus ioakim filii ioseph
regis iuda dicens. Vade ad domum re-
chababaz et loquere eis: et introduces e-
os in domum domini in una sedes thesau-
rorum: et dabis eis bibere vinum. Et assump-
si iheremias filium iheremie filii abiam
et fratres eius et omnes filios eius et uni-
versam domum rechababaz: et introduxi
eos in domum domini ad gazophylacium
filiorum anan filii iezabelie hominis dei
qui erat iuxta gazophylacium principum
super thesaurum maasie filii sellu: qui erat
custos vestibuli. Et posui coram filiis
domus rechababazum triples plenos
vino et calices: et dixi ad eos. Bibite vi-
num. Qui responderunt. Non bibemus
vinum: quia ionadab filius rechab pa-
ter noster precepit nobis dicens. Non bi-
betis vinum vos et filii vestri usque in se-
piternum. Et domum non edificabitis et
sementem non facietis et vineas non

plantabitis nec habebitis: sed in taber-
naculis habitabitis cunctis diebus vestris:
ut vivatis diebus multis super faciem
terre in qua vos peregrinamini. **Ab-**
edum? ergo vocem ionadab filii rechab
patris nostri in omnibus que precepit no-
bis: ita ut non bibetis? unum cunctis
diebus vestris nos et mulieres nostras fi-
lij et filie nostre et non edificaverunt do-
mos ad habitandum: et vineam et a-
grum et sementem non habuimus: sed ha-
bitavimus in tabernaculis: et obedien-
tes fuimus iuxta omnia que precepit no-
bis ionadab pater noster. Cum autem
ascendisset nabuchodonosor rex babi-
lonis ad terram nostram diximus. Veni-
te et ingrediamur in iherusalem a facie
exercitus caldeorum: et a facie exercitus syrie:
et mansimus in iherusalem. Et factum est
verbum domini ad iheremiam dicens. **Hec di-**
cit dominus exercituum deus israel. Vade et
dic viris iuda et habitatoribus iherusa-
lem. **Aliquid non recipietis disciplinam:**
ut obediant verbis meis dicit dominus.
Prevaluerunt sermones ionadab filii
rechab quod precepit filiis suis ut non bi-
berent vinum: et non bibunt usque ad diem
hanc: quia obedierunt precepto patris
sui. Ego autem locutus sum ad vos de
mane consurgens et loquens: et non ob-
edistis michi. **Aliter:** ad vos omnes
secutos meos prophetas consurgens dilu-
culo: mittere: et dicens. **Convertimini**
omnesque: a via sua pessima et bona
facite studia vestra: et nolite sequi verba
alienos neque colatis eos: et habitabitis
in terra quam dedi vobis et partibus ve-
stris. Et non inclinastis aurem vestram:
neque audistis me. **firmaverunt igitur**
filii ionadab filii rechab preceptum patris
sui quod preceperat eis: populus autem iste
non obedivit michi. **Adversus** hec dicit

dominus exercituum deus israel. **Ecce**
ego adduxi super iudam et super omnes
habitatores iherusalem universam affli-
ctionem quam locutus sum adversum
illos: eo quod locutus sum ad illos et non
audierunt: vocavi illos et non responde-
runt michi. Domum autem rechabitarum
dixit iheremias. **Hec dicit dominus exercitu-**
um deus israel. Pro eo quod obedistis
precepto ionadab patris vestri et custo-
distis omnia mandata eius et fecistis
omnia que precepit vobis: propterea hec
dicit dominus exercituum deus israel. **Non defici-**
et vir de stirpe ionadab filii rechab hanc
in conspectu meo cunctis diebus. **XXV**

Et factum est in anno quarto ioa-
kim filii ioseph regis iuda: factum est
verbum hoc ad iheremiam a domino dicens.
Tolle volumen libri et scribes in eo om-
nia verba que locutus sum tibi ad-
versum israel et iudam et adversum
omnes gentes a die qua locutus sum
ad te et diebus ioseph usque ad diem hanc:
si forte audiente domo iuda universa
mala que ego cogito facere eis reverta-
tur unusquisque a via sua pessima: et
propitius ero iniquitati et peccato eorum.
Vocavit ergo iheremias baruch filium
nerie: et scripsit baruch ex ore iheremie
omnes sermones domini quos locutus
est ad eum in volumine libri. Et precepit
iheremias baruch dicens. Ego clausus
sum: nec valeo ingredi in domum do-
mini. Ingredere ergo tu et lege de volu-
mine in quo scripsisti ex ore meo verba
domini audiente populo in domo domini in die
ieiunij: insuper et audiente universo iuda
qui veniunt de civitatibus suis. Leges
eis: si forte cadat oratio eorum in conspe-
ctu domini et revertatur unusquisque a via
sua pessima: quoniam magnus furor
et indignatio est quam locutus est dominus

adversum populum hunc. Et fecit baruch
filius nerie iuxta omnia que preceperat
ei iheremias propheta: legens ex volu-
mine sermones domini in domo domini. **Sta-**
dum est autem in anno quinto ioakim
filii ioseph regis iuda: in mense nono
predicaverunt ieiunium in conspectu domini
omni populo in iherusalem et universae mul-
titudini que confluxerat de civitatibus
iuda in iherusalem. Legitque baruch ex
volumine sermones iheremie in domo
domini in gazophylacio gamarie filii sa-
phan scribe in vestibulo superiori in
introitu porte nove domus domini: au-
diente omni populo. Cumque audisset mi-
cheas filius gamarie filii saphan omnes
sermones domini ex libro: descendit in do-
mum regis ad gazophylacium scribe.
Et ecce ibi omnes principes sedebant:
elias scriba et dalaias filius semeie
et helnathan filius achobor et gamari-
as filius saphan et sedechias filius an-
nanie et universi principes. Et nuda-
vit eis michetas omnia verba que au-
divit legentem baruch ex volumine in
auribus populi. **Aliter:** itaque omnes
principes ad baruch iudi filium nacha-
nie filii selemie filii thusi dixerunt. Vo-
lumen ex quo legisti audiente populo su-
me in manu tua et verum. Tulit ergo ba-
ruch filius nerie voluminem in manu sua:
et venit ad eos. Et dixerunt ad eum. **Hec:**
et lege hec in auribus nostris. Et legit
baruch in auribus eorum. **Agit cum audis-**
sent omnia verba: obstupuerunt unus-
quisque ad proximum suum: et dixerunt ad ba-
ruch. **Aliter:** debemus regi omnes ser-
mones istos. Et interrogaverunt eum
dicens. **Indica nobis:** quomodo scri-
psisti omnes sermones istos ex ore e-
ius. Dixit autem eis baruch. **Ex ore suo**
loquebatur filius legens ad me omnes

sermone istos: et ego scribebam in volumine atramento. Et dixerunt principes ad baruch. Vade et absconde te et iheremias: et nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro volumina commendauerunt in gazophylatio elisame scribe: et nuntiauerunt audiente rege omnes sermones. Misitque rex iudei ut sumeret volumina: qui collens illud de gazophylatio elisame scribe legit audiente rege: et universis principibus qui stabant circa regem. Rex autem sedebat in domo hiemali in mense novembri: et posita erat arula coram eo plena prunis. Cumque legisset iudei tres pagellas vel quatuor: cecidit illud scapello scribe et piceat in ignem qui erat super arulam: donec consumeret omne volumen igni qui erat in arula. Et non timuerunt neque ceciderunt vestimenta sua rex et omnes servi eius: qui audierunt universos sermones istos. Heruncame elnathan et salaias et gamarias contradixerunt regi ne combureret librum: et non audivit eos. Et precepit rex iheremiel filio amalech et saraie filio ezechiel et selenie filio abdehel: ut comprehenderet baruch scribam et iheremiam prophetam. Abscondit autem eos dominus. Et factum est verbum domini ad iheremiam prophetam: postquam combusserat rex volumina et sermones quos scripserat baruch rex ore iheremie dicens. Rursum tolle volumina alia: et scribe in eo omnes sermones prophetas qui erant in primo volumine quod combussit iohannu rex iuda. Et ad regem iohannu regem iuda dicens. Hec dicit dominus. Tu combussisti volumina ista dicens. Quare scripsisti in eo annuntians. Festinus venit rex babilonis: et vastabit terram hanc et cessare faciet rex illa hominem et iumentum. Propterea hec dicit dominus

deus contra iohannu regem iuda. Non erit rex qui sedeat super solium david: et cadaver eius piceatur ad estum per diem et ad gelu per noctem. Et visitabo contra eum et contra semen eius et contra securos eius iniquitates suas: et adducam super eos et super habitatores iherusalem et super viros iuda omne malum quod locutus sum ad eos: et non audierunt. Iheremias autem tulit volumina alia: et dedit illud baruch filio nerie scribe: qui scripsit in eo rex ore iheremie omnes sermones libri qui combusserat iohannu rex iuda igni: et insuper addidit sunt sermones multo plures quam antea fuerant. **XXVII** Et regnavit rex sedechias filius iohanne p iechonia filio iohannu quem constituit regem nabuchodonosor rex babilonis in terra iuda: et non obedivit ipse et servi eius et populus terre verbis domini que locutus est in manu iheremie prophete. Et misit rex sedechias iuchal filium selenie et iophoniam filium maasie sacerdotem ad iheremiam prophetam dicens. Ora pro nobis dominum deum nostrum. Iheremias autem libere ambulabat in medio populi. Non enim miserat eum in custodiam carceris. Agitur egerit pharaonis egressus est de egipto: et audierat caldei qui obsidebant iherusalem humiliter modum nuntium recesserunt ab iherusalem. Et factum est verbum domini ad iheremiam prophetam dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sic dicitis regi iuda qui misit vos ad me interrogandum. Et ecce exercitus pharaonis qui egressus est vobis in auxilium reverteretur in terram suam in egiptum: et redierint caldei et bellabunt contra civitatem hanc: et capient eam et succendent igni. Hec dicit dominus. Nolite decipere animas vestras dicens: tunc abibunt et recedent a nobis

caldei: quia non abibunt. Sed et si pervenerint omne exercitus caldeorum qui plantantur aduersum vos et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati: singuli de tentorio suo consurgent et incendiant civitatem hanc igni. Ergo cum recessisset exercitus caldeorum ab iherusalem propter exercitum pharaonis: egressus est iheremias de iherusalem ut iret in terram beniamin: et divideret ibi possessionem in conspectu civium. Cumque pervenisset ad portam beniamin erat ibi custos porte per vias nomine iherias filius selenie filij ananie: et apprehendit iheremiam prophetam dicens. Ad caldeos fugis. Et respondit iheremias. Fallum est: non fugio ad caldeos. Et non audivit eum: sed comprehendit iherias iheremiam: et adduxit eum ad principes. Quamobrem irati principes contra iheremiam: resum eum miserunt in carcerem qui erat in domo ionathan scribe. Ipse enim prepositus erat super carcerem. Itaque ingressus est iheremias in domum lacu: et in regastuli: et sedit ibi iheremias diebus multis. Misit autem sedechias rex tulit eum: et interrogavit eum in domo sua abscondite: et dixit. Putasne est finis a domino? Et dixit iheremias. Est. Et ait. In manu regis babilonis tradens. Et dixit iheremias ad regem sedechiam. Quid peccavi tibi et servis tuis et populo tuo: quia misisti me in domum carceris? Ubi sunt prophete viri qui prophetabant vobis et dicebant: non veniet rex babilonis super vos et super terram hanc? Nunc ergo audi obsecro dominum mihi rex. Valeat deprecatio mea in conspectu tuo: et ne me remittas in domum ionathe scribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex sedechias ut traderet iheremias in vestibulum carceris: et daretur ei tora quotidie panis recepto

pulmento: donec consumerentur omnes panes de civitate. Et mansit iheremias in vestibulo carceris. **XXVIII** Audivit autem sapharias filius maadian et iehedias filius phassur et iuchal filius selenie et phassur filius melchire sermones quos iheremias loquebatur ad omne populum dicens. Hec dicit dominus. Quicumque manserit in civitate hac morietur gladio et fame et peste: qui autem profugerit ad caldeos vivet: et erit anima eius sospes et vivens. Hec dicit dominus. Tradendo tradetur civitas hec in manu exercitus regis babilonis: et capiet eam. Et dixerunt principes regi. Rogamus ut occidatur homo iste. De industria enim dissolvit manus virorum bellantium qui remanserunt in civitate hac et manus universi populi: loquens ad eos omnia verba hec. Siquidem homo iste non querit pacem populo huic: sed malum. Et dixit rex sedechias. Ecce ipse in manibus vestris est. Nec enim fas est regem vobis quicumque negare. Tulerunt ergo iheremiam et piecerunt eum in lacum elchie filij amalech: qui erat in vestibulo carceris. Et sumiserunt iheremiam in fimbriis in lacum: in quo non erat aqua sed lutum. Descendit itaque iheremias in cisternam. Audivit autem abdennelech ethiops vir eunuchus qui erat in domo regis: quod misissent iheremiam in lacum. Porro rex sedebat in porta beniamin. Et egressus est abdennelech de domo regis: et locutus est ad regem dicens. Domine mihi rex male fecerunt viri isti omnia quecumque petarunt contra iheremiam prophetam: mittentes eum in lacum ut moriatur ibi fame. Non sunt enim panes ultra in civitate. Precepit itaque rex abdennelech ethiopi dicens. Tolle tecum hinc triginta viros: et levas iheremiam prophetam

de lacu anteq[ue] moriat. Allūptis ergo
abdemelech secū viris ingressus est do-
mum regis que erat sub cellario: et tu-
lit inde veteres pānos et antiqua que
cōputuerāt: et lūmisit ea ad iheremi-
am ī lacū p[er] fūmicos. Dixitq[ue] abde-
melech ethiops ad iheremiā pphētā. Po-
ne veteres pānos et hec scilla et pueri
sub cubitu manū tuar[um]: et sup[er] fūnes.
Fecit ergo iheremias sic. Et rētraxerūt
iheremiā fūnibus: et eduxerunt de lacu.
Mansit autē iheremias in vestibulo
carceris. Et misit rex sedechias: et cūlit
ad se iheremiā pphētā ad ostiū tertium
quod erat ī domo dñi: et dixit rex ad ihere-
miā. Interrogo ego te hūonē: ne abs-
condas a me aliqd. Dixit autē iheremi-
as ad sedechiam. Si annūciauero ti-
bi: nunquid non interficiēs me? Et si
cōsiliū dederō tibi: non me audies.
Iurauit ergo rex sedechias iheremie clā
dicens. Vivit dñs qui fecit nobis ani-
mam hanc si occidero te: et si tradidero
in manus viroz istoz qui querūt ani-
mam tuā. Et dixit iheremias ad sede-
chiam. Hec dicit dñs exercitū de[us] isrl.
Si p[re]dictus egeris ad principes regis
babilonis viuet anima tua: et ciuitas
hec non succendetur igni: et saluus
eris tu et domus tua. Si autē non ege-
ris ad principes regis babilonis tra-
detur ciuitas hec in manus caldeorū
et succendent eā igni: et tu nō effugies
de manu eorū. Et dixit rex sedechias
ad iheremiā. Sollicitus sum p[ro]pter iu-
deos qui transfugerūt ad caldeos: ne
forte tradat in manus eoz et illudāt
michi. Respondit autē iheremias. Nō
te tradent. Audi queso vocem domini
quā ego loquar ad te: et bene tibi erit
et viuet anima tua. Quod si nolueris e-
gredi: iste est sermō quē ostendit michi

dominus. Ecce omnes mulieres que
remanerunt in domo regis iuda edu-
centur ad principes regis babilonis:
et ipse dicent. Deduxerūt te et p[ro]p[ri]etate
aduertum te viri pacifici tui: dimese-
runt in cenā et in lubricū pedes tuos:
et recesserūt a te. Et omnes uxores tue
et filij tui educentur ad caldeos et nō
effugies manus eorū: sed in manu re-
gis babilonis capieris. et ciuitatem
hanc comburet igni. Dixit ergo sede-
chias ad iheremiā. Nullus sciat ver-
ba hec: et non morietis. Si autē audie-
runt principes quia locutus sum tecū:
et uenerint ad te et dixerint tibi iudica
nobis quid locutus sis cum rege ne
celes nos et non te interficiamus: et qd
locutus est tecū rex: dices ad eos. Pro-
stravi ego p[re]ces meas coram rege: ne
me reduci iuberet in domū ionathan
et ibi morerer. Venerūt ergo omnes pri-
ncipes ad iheremiā: et interrogauerunt
eum. Et locutus est eis iuxta omnia
verba que p[re]ceperat ei rex. Et cessauerūt
ab eo. Nichil enī fuerat auditū. Māsit
vero iheremias in vestibulo carceris:
usq[ue] ad diem quo capta est iherlm. Et
factū ē ut caperet iherlm. **xxxii**
Anno nono sedechie regis iuda
bonosor rex babilonis et omnis exerci-
tus eius ad iherusalē: et obsidebāt eā.
Undecimo autē anno sedechie mense
quarto quinta mēsis ap[er]ta ē ciuitas:
et ingressi sunt omnes principes regis
babilonis et sederūt in porta media ne-
regel serseer semegar nabusarathim
rablaxares neegel serseer rebmag et o-
mnes reliqui principes regis babilo-
nis. Cumq[ue] vidisset eos sedechias rex
iuda et omnes viri bellatores fugerūt:
et egressi sunt nocte de ciuitate p[er] viam

orti regis et p[er] portam que erat inter
duos muros: et egressi sunt ad viā de-
serti. Persecutus est autē eos exercit[us] cal-
deor[um]: et cōprehenderūt sedechiā ī cāpo
solitudinis iherichundine: et captū ad-
duxerūt ad nabuchodonosor regem
babilonis in reblatha que est in terra
emath: et locutus est ad eum iudicia.
Et occidit rex babilonis filios sedechi-
e in reblatha in oculis eius: et omnes
nobiles iuda occidit rex babilonis.
Oculos quoq[ue] sedechie euit: et vinxit
eum cōpedib[us] ut duceretur in babilo-
nem. Domū quoq[ue] regis et domū vul-
gi succenderūt caldei igni: et m[un]us iheru-
salē subuerterūt. Et reliquias ppli que
remāserāt ī ciuitate et p[er]ugas q[ue] trās-
gerant ad eum: et sup[er]fluos vulgi qui
remāserāt trāsulit nabuzardan ma-
gister militū in babilonē: et de plebe
pauperū qui nichil penitus habebāt
dimisit nabuzardan magister militū
in terra iuda: et dedit eis vineas et riste-
nas in die illa. Preceperat autē nabu-
chodonosor rex babilonis de ihere-
mia nabuzardan magistro militum
dicens. Tolle illū: et pone sup[er] eū oculos
tuos nichilq[ue] ei mali facias: sed ut vo-
luerit sic facies ei. Māsit ergo nabuzar-
dan princeps militie et nabu et seltan
et raplaxares et neegel et serseer et reb-
mag et omnes optimates regis babi-
lonis miserūt et tulerūt iheremiā de ve-
stibulo carceris: et tradiderūt eū godolie
filio archam filij saphan: ut intraret
in domū et habitaret in ipso. Ad iher-
emiā autē factus fuerat sermo dñi cum
clausus fuisset in vestibulo carceris di-
cens. Vade et dic abdemelech ethiopi
dicens. Hec dicit dñs exercitū de[us] isrl.
Ecce ego induā sermōnes meos sup[er]
ciuitatem hāc in malū et non ī bonū:

et in cōspetu tuo in die illa: et liberabo
te in die illa ait dñs. Et non tradēs
in manus virorū quos tu formidas:
sed erūs liberabo te et gladio nō cades:
sed erit tibi anima tua in salutē quia
in me habuisti fiduciā ait dñs. **xl**
Sermo qui factus est ad iheremiā
a dño: postq[ue] dimissus est a na-
buzardan magistro militie de rama
quādo tulit eū vinctū catheris in me-
dio omnium qui migrabāt de iherlm et
iuda: et ducebant in babilonē. Tollēs
ergo princeps militie iheremiam dixit
ad eū. Dñs deus tuus locutus ē malū
hoc sup[er] locū istū: et adduxit et fecit do-
minus sicut locutus ē. quia peccastis
dño et non audistis vocem eius: et fa-
ctus est vobis sermo hic. Nūc ergo e-
re solui te hodie de catheris que sunt
in manib[us] tuis. Si placet tibi ut veni-
as mecū in babilonē veni: et ponam
oculos meos sup[er] te. Si autē displicet
tibi venire mecū in babilonem. reside.
Ecce omnis terra in cōspetu tuo ē. Quā
elegeris et quo placuerit tibi ut vadas.
illuc p[er]ge: et mecū noli venire: sed habi-
ta apud godoliā filiū archam filij sa-
phan quē p[ro]posuit rex babilonis ciui-
tatis iude. Habita ergo cum eo in
medio ppli. vel quocūq[ue] placuerit tibi
ut vadas vade. Dedit quoq[ue] ei magi-
ster militie cibaria et munuscula: et di-
misit eū. Venit autē iheremias ad go-
doliā filiū archam in masphath: et habi-
tauit cū eo ī medio ppli q[ui] reliq[ui] fuerat
in terra. Cumq[ue] audissent omnes princi-
pes exercitus qui dispersi fuerāt p[er] regio-
nes ipsi et loci eoz. q[ui] p[re]ficeret rex babi-
lonis godoliā filiū archam terre: et q[ui]
cōmendasset ei viros et mulieres et par-
vulos et de pauperib[us] terre qui non fu-
erāt translati in babilonē: venerūt ad

godolia in masphar et ysmahel fili
nathanie et iohanan fili⁹ carer et io-
nathan et sareas filius thymoneth et
filij offi qui erat de nethophan et iheco-
nias fili⁹ maachan ipi⁹ et viri eoru. Et
iuravit eis godolias fili⁹ archam fi-
lij saphan et comitibus eor⁹ dicens. No-
lite timere servire caldeis. Habitate in
terra et servite regi babilonis: et bene
erit vobis. Ecce ego habito in masphar:
ut respondeam precepto caldeor⁹ qui mit-
tunt ad nos. Vos aut colligite vinde-
miā et mellis et olei et condite in vas
vestris: et manete in urbibus vestris
quas tenetis. Sed et omnes iudei qui
erat in moab et in finibus amon et in
ydumea et in univ⁹is regionibus: au-
dito q^d dedisset rex babilonis relinqui-
as in iuda et q^d iposuisse sup⁹ eos go-
dolia filiū archam filij saphan: reuer-
si sunt inq⁹ omnes iudei de univ⁹is lo-
ris ad que p⁹fugetat: et venerūt ad ter-
ram iuda ad godolia in masphar: et
collegerūt vinū et mellis mltā vimis.
Iohanan aut fili⁹ carer et omnes prin-
ces exercitus qui dissi⁹ fuerāt in regio-
nibus venerūt ad godolia in masphar:
et dixerunt ei. Scito q^d bahalis rex fili-
oru amon misit ysmahel filiū natha-
nie p⁹curare animā tuā. Et nō credidit
eis godolias fili⁹ archam iohanan
aut filiū carer dixit ad godolia deor-
sum in masphar loquens. Ibo et p⁹-
curiam ysmahel filiū nathanie nullo
sciente: ne interficiat animā tuā: et dis-
sipentur omnes iudei q⁹ cōgregati sunt
ad te: et peribūt reliquie iuda. Et ait
godolias fili⁹ archam ad iohanan
filiū carer. Noli facere verbum hoc.
Falsū enī tu loq⁹ris de ysmahel. **¶**
Et factum est in mense septimo ve-
nit ysmahel fili⁹ nathanie filij

elisama de semine regali et optimas
regis et decem viri cum eo ad godolia
filiū archam in masphar: et comede-
runt ibi panes simul in masphar. Sur-
regit autē ysmahel fili⁹ nathanie et de-
cem viri qui cum eo erat et prusserunt
godoliam filiū archam filij saphan
gladio: et interfecerūt eum quē p⁹erat
rex babilonis terre. Omnes quoq⁹ in-
dros qui erat cū godolia in masphar:
et caldeos qui reperti sunt ibi et viros
bellatores percussit ysmahel. Secūdo
autem die postq⁹ occiderat godolia
nullo adhuc scire varentur viri de sy-
chem et de lylo et de samaria odoginta
viri rasi barba et salsis vestib⁹ et squa-
lētis: et munera et thus habebāt in ma-
nu: ut offerrent in domo dñi. Egredius
ergo ysmahel fili⁹ nathanie in occur-
sum eor⁹ de masphar: incedens et plo-
rans ibat. Cum autē occurrisset eis: vi-
xit ad eos. Venite ad godolia filiū a-
rcham. Qui cū venissent ad mediū ci-
uitatis: interfecit eos ysmahel fili⁹ na-
thanie circa mediū lacu ipse et viri qui
erant cum eo. Decem autē viri reperti
sunt inter eos: qui dixerūt ad ysmahel.
Noli occidere nos: quia habem⁹ the-
sauros in agro frumenti et hordei et
olei et mellis. Et cessavit: et non interfe-
cit eos cū fratribus suis. Tac⁹ autem
in quē p⁹erat ysmahel omnia raba-
vera viros quos percussit p⁹ter godolia-
am: ipse est quē fecit rex asa p⁹ter baa-
sa regem israel. Ip⁹m replerūt ysmahel
duxit ysmahel omnes reliquias p⁹ q⁹
erant in masphar filias regis et univ⁹-
sum p⁹lm qui remāscerāt in masphar:
quos cōmendaerat nabuzardan p⁹-
ceps milicie godolie filio archam. Et
cepit eos ysmahel filius nathanie: et

abijt ut trāiret ad filios amon. Au-
diunt aut iohanan fili⁹ carer et omnes
principes bellator⁹ qui erat cū eo omne
malū q^d fecerat ysmahel fili⁹ nathanie:
et assumptis univ⁹is viris profecti
sunt ut bellaret ad filiū ysmahel filiū
nathanie: et inuenerūt eū ad ag⁹ mul-
tas q⁹ sunt in gabaon. Eūq⁹ vidisset
omnis p⁹lm qui erat cum ysmahel iohanan
filiū carer et univ⁹es principes
bellator⁹ q⁹ erat cū eo lecati sūt. Et
reversus ē omnis p⁹lm quē ceperat ysmahel
in masphar: reuersusq⁹ abijt ad iohanan
filiū carer. Ysmahel autē filius
nathanie fugit cū octo viris a facie iohanan
et abijt ad filios amon. Tulit
ergo iohanan filius carer et omnes prin-
cipes bellatorū qui erant cum eo univ⁹-
ersas reliquias vulgi quas reduxe-
rant ab ysmahel filio nathanie de mas-
phar: postq⁹ percussit godolia filiū a-
rcham fortes viros ad p⁹lm et mulieres
et pueros et eunuchs q⁹ reducerat de
gabaon: et abierūt et sederūt peregrinā-
tes in thamaan que est iuxta bechle-
em ut p⁹gerent et introirent egipsum a
facie caldeor⁹. Timebāt enim eos: q⁹a
percussit ysmahel filius nathanie go-
dolia filiū archam quē p⁹erat
rex babilonis in terra iuda. **¶**
Et accesserūt omnes principes bel-
lator⁹ et iohanan fili⁹ carer et ie-
zonias filius osie et reliquū vulgus
a paruo usq⁹ ad magnū: dixeruntq⁹
ad iheremia p⁹phetam. Cadat oratio
nostra in cōspectu tuo et ora pro nobis
ad dñm deū tuū pro univ⁹is reliqui-
is istis: quia delicti sumus pauci de
pluribus sicut oculi tui nos intuentur:
et annūcet nobis dñs deus tuus vi-
am p⁹ qua pergamus: et verbū q^d faci-
amus. Dixit autē ad eos iheremias

propheta. Audui. Ecce ego oro ad
dñm deū v⁹m scdm⁹ verba v⁹a: omne ver-
bum q^dcuq⁹ responderit michi indira-
bo vobis nec celabo v⁹s quicq⁹. Et il-
li dixerunt ad iheremia. Sit dñs inter
nos testis veritatis et fidelis: si nō iuxta
omne verbū in quo miserit te donum⁹
deus tuus ad nos sic faciem⁹ sive bo-
num est sive malū. Hoc dñi dei n⁹i
ad quē mitem⁹ te obediem⁹: ut bene
sit nobis cū audierimus vocē dñi dei
nostri. Cum autē completi essent decē
dies: factū est verbū dñi ad iheremia.
Vocauitq⁹ iohanan filium carer et o-
mnes principes bellator⁹ qui erant cū
eo et univ⁹esum p⁹lm a minimo usq⁹
ad magnū: et dixit ad eos. Hec dicit
dñs deus israel ad quē militas me:
ut p⁹sternerem p⁹res vestras in cōspectu
eius. Si quiescentes māsueritis in terra
hac: edificabo vos et non destruā: pla-
tabo et non euellā. Nam enim placatus
sum sup⁹ malo q^d feci vobis. No-
lite timere a facie regis babilonis: quē
vos pauidi formidatis. Nolite metu-
ere eum dicit dñs: quia vobiscū sum e-
go ut saluos vos faciā et eruā de ma-
nu eius: et dabo vobis misericordias
et miserebor vestri: et habitare vos fa-
ciā in terra vestra. Si autē dixeritis v⁹s
non habitabim⁹ in terra ista nec audi-
emus vocem dñi dei nostri dicentes ne-
qua⁹: sed ad terrā egip⁹i p⁹genus ubi
non videbim⁹ bellū: et clagorem tube
non audiem⁹: et famem non sustinebi-
mus: et ibi habitabim⁹: p⁹ter hoc nūc
audite verbū dñi reliquie iuda. Hec di-
xit dñs de⁹ exercitū. deus israel. Si
posueritis faciem vestrā ut ingrediamini
egipsum et intransieritis ut ibi habite-
tis: gladius quē vos formidatis ibi
comprehendet vos in terra egip⁹i: et

fames p qua etis solliciti adheret
vobis i egipto i ibi moriemini. **Q**uoniam
viri qui posuerunt faciem suam ut in
grediantur egiptum ut habitent ibi:
morientur gladio i fame i peste. **N**ul
lus de eis remanebit: nec effugiet a fa
cie mali qd ego afferam sup eos: qia
hec dicit dñs exercituum deus israel. Si
cut rōflatus est furor me⁹ et indigna
tio mea sup iherusalē: sic cōflabit indi
gnatio mea sup vos cum ingressi fue
ritis egiptū: i eritis in iusticiā dñi et in
furore i in maledictō i in opprobri
um: et nequaq; ultra videbitis locum
istum. Verbum dñi sup vos reliquit iu
da. Nolite intrare egiptum. Scietes
scietis quia obtestatus sum vobis ho
die: quia deceptis animas vestras.
Vos enim misistis me ad dñm deum
nostrum dicentes. Ora pro nobis ad
dñm deū nostrū: i iuxta omnia quecuq;
dixerit tibi deus noster sic annūcia no
bis et faciemus. Et annūciaui vobis
hodie: i non audistis vocem domini
dei vestri super universis pro quibus
misit me ad vos. **N**unc ergo scietes
scietis: quia gladio et fame et peste
morientur i loco ad quem voluistis
intrare ut habitaretis ibi. **Plu.**
Adū est autē cum cōpleisset ihere
mias loquens ad pplū univer
sos sermones dñi dei eorū pro quibus
miserat eum dñs deus eorū ad illos o
mnia verba hec: dixit azarias filius
ozie et iohanan filius caree et omnes
viri supbi dicentes ad iheremiā. **N**on
dādū tu loqueris. **N**on misit te dñs
deus noster dicens ne ingrediamini
egiptū ut habitetis illi: sed baruch fili⁹
nerie fecit te aduersū nos i tradat nos
in man⁹ caldeorū ut inficiat nos i tra
duat faciat i babilonē. Et nō audivim

iohanan fili⁹ caree. et omnes principes
bellatorum et universus populus vo
cem domini ut maneret in terra iuda:
sed tollens iohanan filius caree i uni
versi principes bellatorū universos re
liquos iuda qui reversi fuerat de cun
dis gentibus ad quas fuerant ame
dispersi ut habitarent in terra iuda: vi
ros i mulieres i parvulos i filias re
gis i omne animā quā reliquerat na
buzardan princeps milicie cū godolia
filio archam filio saphan et iheremiā
prophetā i baruch filiū nerie: i ingres
si sunt in terrā egipti. qia nō obedierūt
voni dñi: i venerūt usq; ad taktis. Et
fact⁹ ē furor dñi ad iheremiā in taktis
dicens. Sume tibi lapides grādes i ma
nu tua et abscondes eos in cripa q̄ ē lū
muro laceratio in porta domus pha
raonis in taktis tementibus viris iu
deis: i dices ad eos. **H**ec dicit domin⁹
exercituum deus israel. Ecce ego mitā
et assumā nabuchodonosor regē ba
bilonis servū meū i ponā thronū e⁹
sup lapides istos quos abscondi: et
statuet solium suū sup eos. Venientq;
pauit terra egipti quos in moxam in
moxam: i quos in captivitatem in ca
ptivitatem: i q̄s in gladiū i gladiū. Et
succendet ignē in delubris deorū egipti
et cōburet ea: et captivos ducet illos.
Et amietur terra egipti sicut amiet⁹
pastor pallio suo: i egrediet⁹ inde i pa
re. Et conteret statuas domus solis
que sunt in terra egipti: i delubra de
orū egipti comburet igni. **Plu.**
Ad omnes iudeos q̄ habitabāt
in terra egipti habitātes in magdalo
et in taktis et in memphis et in terra
phatnes dicens. **H**ec dicit dñs exerci
tuum deus israel. Vos vidistis omne

malū istud qd adduxi sup iherusalē
et sup omnes urbes iuda: ecce deserte sūt
hodie i non est in eis habitator ppter
maliciā quā fecerūt ut me ad iram
dñi provocaret: i irent et sacrificaret
et colerent deos alienos quos nescie
bant i illi i vos et patres vestri. Et mi
si vos ad omnes suos meos pphetas
de nocte cōsurgens mittensq; et dicens.
Nolite facere verbum abominacionis
huiusmodi. Et non audierunt: nec
inclinauerūt aurem suā ut nō conū
terentur a malis suis: i non sacrifica
rent dijs alienis. Et cōflata est indi
gnatio mea i furor meus: i succensa
est in civitatibus iuda i in placis ihe
rusalē: i perse sunt in solitudinem i
vastitatem sōm diem hanc. Et nunc
hec dicit dñs exercituum deus israel.
Quare vos facitis malū grande con
tra animas vestras ut intreat e⁹ vo
bis vir et mulier parvulus et lactens
de medio iude nec relinquantur vobis
quicq; residuū: provocantes me in ope
ribus manū vestrarū sacrificādo dijs
alienis in terra egipti in quā ingressi
estis ut habitetis ibi: i disperatis i si
tis in maledictionē et in opprobrium
cunctis gentibus terre. **N**unquid ob
lia estis mala patrū vestrorū et mala
regū iuda i mala uxorū eius et mala
vestra i mala uxorū v̄rarū q̄ fecerūt in
terra iuda i in regionibus iherusalē?
Non sunt mūdaci usq; ad diem hāc:
et non timuerunt et non ambulaue
runt in lege domini et in pceptis me
is: que dedi corā vobis i corā patrib⁹
vestris. **Q**uod hec dicit domin⁹ exerci
tuum deus israel. Ecce ego ponam
faciē meā in vobis in malū: i dispōdā
omnem iudam. Et assumam reliqui
as iude qui posuerunt facies suas ut

ingredere i terrā egipti ut habitaret
ibi: i cōsumantur omnes in terra egi
pti: i cadent in gladio et in fame. **E**g
sumetur a minimo usq; ad maximū:
in gladio i in fame morientur: i erit
in iusticiā dñi i in miraculū i in male
dictionē et in opprobriū. Et visitabo
habitatores terre egipti sicut visitavi
sup iherusalē in gladio i in fame i in
peste: et non erit qui effugiat et sit reli
duus de reliquijs iudeorū qui vadūt
ut peregrinent in terra egipti et reuertā
tur in terrā iuda: ad quā ipi eleuat ani
mas suas ut revertant⁹ et habitent ibi.
Nō reuertent nisi qui fugerint. **R**espō
derūt autē iheremie omnes viri scietes
q̄ sacrificarent uxores eorū dijs alienis
et universē mulieres quā stabat mul
tudo grandis: i omnis p̄lus habi
tandū in terra egipti in phatnes dīcē
tes. **B**ermonē quē locut⁹ es ad nos i
nomine dñi non audiem⁹ e⁹ te: sed fa
cientes faciem⁹ omne verbum qd egredi
etur de ore nro: ut sacrificem⁹ regine
reli. et libem⁹ ei libamina: sicut fecim⁹
nos i patres nostri reges nostri i pri
cipēs nostri in urbibus iuda i in pla
cis iherusalē: et saturati sumus panī
bus. et bene nobis erat. malūq; non
vidim⁹. Et eo autē tempore quo cessa
vim⁹ sacrificare regine reli et libare ei
libamina indigem⁹ omib⁹: et gladio
et fame cōsumpti sumus. **Q**uā si nō sa
rificam⁹ regine reli: et libam⁹ ei liba
mina. **N**unquid sine viris nostris feci
mus ei placentas ad colendam eam:
et liba ad libandū? Et dixit iheremi
as ad omem populum aduersum vi
ros et aduersum mulieres et aduersū
universam plebē qui respōderāt ei ve
bum dicens. **N**unquid non sacrificiū
qd sacrificastis in civitatibus iuda i

in plateis iherusalē vos et patres vři
reges vřtri et principes vřtri et pplus
terre: hō recordat? est dñs et ascendit
sup cor eius. Et non poterat dñs ul-
tra portare ppter maliciā studiōrū ve-
řtrōr et ppter abominatiōes quas fe-
cistis: et facta est terra vřa in desolatiō-
nem et in stuporem et in maledictum
eo qđ non sit habitator: sicut est dies
hec. Propterea qđ sacrificaveritis ydo-
lis et peccaveritis dñō: et non audiet
is vocem dñi et in lege et in pceptis et
in testimonijs eius nō ambulaveritis:
idcirco euenturū vobis mala hec sicut
est dies hec. Dixit autē iheremias ad o-
mnem pphā: et ad universas muliere.
Audite verbū dñi omnis iuda qđ estis
in terra egipti. Hec inquit dñs exerci-
tū deus israel dicens. Vos et ve-
res vřtre locuti estis ore vřo: et mani-
bus vřis implestis dñtes. Faciam
vota vřstra que vouim: ut sacrifi-
cemus regine reli et libens et libamina.
Implestis opera vřa: et opere peccastis
ea. Ideo audite verbū dñi omnis iuda
qui habitatis in terra egipti. Ecce ego
iuravi in nomine meo magno ait do-
min: quia nequaquā ultra vocabitur
nomē meū ex ore omnis viri iudei di-
centis: vivit dñs deus in omni terra
egipti. Ecce ego vigilabo super eos in
malū et non in bonū: et cōsumentur
omnes viri iuda qui sunt in terra egi-
pti gladio et fame donec penitus con-
sumantur. Et qui fugerint gladiū re-
vertentur de terra egipti in terrā iuda viri
pauci: et scient omnes reliquie iuda in-
greditū terrā egipti ut habitent ibi-
cui? senno cōpleat: meus an illor. Et
hoc vobis signū ait dñs qđ visitem e-
go sup vos in loco isto: ut sciatis qđ
vere complebuntur sēmones mei cōtra

vos in malū. Hec dicit dñs. Ecce ego
tradā pharaonē et regem egipti in
manu inimicorū eius et in manu que-
rentū animā illius: sicut tradidi sede-
chiam regem iuda i manu nabucho-
donosor regis babilonis inimici sui
et querentis animam eius.

Verbū qđ locut? ē iheremias pph-
ta ad baruch filiū nerie cum scri-
psisset verba hec in libro ex ore ihere-
mie: anno quarto ioachim filij iose-
ph regis iuda dicens. Hec dicit dñs deus
israhel ad te baruch. Dixisti. Ve mise-
ro michi: quoniam addidit domin? do-
lorum dolori meo. Laboravi cū geni-
tu meo: et requie nō inveni. Hec dicit
domin?. Sic dices ad rū. Ecce quos
edificavi ego destruo: et quos planta-
vi ego ruellō: et universam terram hāc.
Et tu queris tibi grandia? Noli que-
rere: quia ecce ego adducā malū super
omne carnē ait domin?: et dabo tibi
animā tuā in salutem in omnibus lo-
cis ad quecumq; properis.

Quod factū ē ubi dñi ad iheremi-
am pphā cōtra gētes ad egiptū.
adversum exercitū pharaonis necha-
regis egipti: qđ erat iuxta flumē eusa-
ren in charchamis quē percussit nabu-
chodonosor rex babilonis in quarto
āno ioachim filij ioseph regis iuda. Pre-
parare scilicet et clipeū: et pcedere ad bel-
lum. Iungite equos et ascendite equi-
tes: stare in galeis polite lanceas: in-
duite vřs loricas. Quid igitur? Vidi
ipsos pauidos et terga vertentes: for-
tes eorū relos. Fugerunt conciti: nec re-
spererūt. Terror undiq; ait dominus.
Non fugiet vřlor: nec salvari se poterit
fortis. Ad aquilonē iuxta flumen eu-
saren vidi sum: et ruerūt. Quis est iste
qui quasi flumen ascendit: et velut

fluvius intumescens gurgites eius.
Egiptus fluminis instar ascendit: et
velut flumina movebūtur fluit? ei?
et dicit. Ascendens operiā terrā: pda-
ritatem et habitatores eius. Ascen-
dire equos et regitate in curribus: et pre-
dant fortēs. Ethiopia et libies tenetes
scutū: et libij arripientes et iacentes sa-
gittas. Dies autē ille dñi dei exercitū
dies ultionis: ut sumat vindictam de
inimicis suis. Deurabit gladius et
saturabit: et inebriabit sanguine eorū.
Vidima enim dñi exercitū in terra a-
quilonis iuxta flumē eusaren. Ascen-
de in galaath: et tolle relinā vřgo fili-
a egipti. Frustra multiplicas medi-
camina: sanitas non erit tibi. Audie-
runt gentes ignominia tua: et ululac-
tū replevit terrā. Quia fortis impiegit
in fortē: et ambo pariter cōciderūt.
Verbū qđ locutus est dñs ad iheremi-
am pphā sup eo qđ venturus esset
nabuchodonosor rex babilonis et per-
cussur? terrā egipti. Annūciat egipto:
et audiū facie in magdalo et relinnet
in memphis: et in tasis dicit. Brea et
phara te: qđ deurabit gladiū ea qđ pe-
nitentiā tuā sūt. Quare cōpulerūt for-
tis tu? Nō fecit: quoniam dñs subver-
tit eum. Multiplicavit rētes: cecidit
qđ vir ad pphā suū. Et dixerunt. Sur-
ge: et revertamur ad pphā nřm et ad
terrā natiuitatis nřtre a facie gladii
columbe. Vocare nomē pharaonis
regis egipti: tumultū adduxit tempus.
Virus ego inquit rex dñs exercitū no-
men eius: quoniam sicut thabor i mo-
ntibus et sicut camelus in mari veniet.
Vasa natiuitatis fac tibi habi-
tatiō filia egipti: quia memphis in
solitudine erit: et deseret et inhabitabi-
lis erit. Virula elegans atq; formosa

egiptus: stimulator ab aquilone veni-
et ei. Mercenarij quoq; eius qui ver-
sabant in medio eius quasi vituli sa-
ginati: vřsi sunt et fugerūt simul. nec
stare poterūt: qđ dies interfecionis
eorū venit sup eos: tempus visitatiōis
eorū. Vox eius quasi etia sonabit: qm
cum exercitu pperabunt et cum securibz
venient ei. Quasi cedentes ligna succi-
derūt saltū eius ait dñs: qui supputa-
ri non potest. Multiplicati sunt super
locustas: et non est eis numerus. Cōsu-
la est filia egipti: et tradita in manus
pphi aquilonis dicit dñs exercitū de
israhel. Ecce ego visitabo sup tumultū
allegandrie et sup pharaon et super egi-
ptum et sup deos eius et sup reges ei
et sup pharaon et sup omnes qui confi-
dunt in eo: et dabo eos in manus que-
rentū animā eorū: et in manus nabu-
chodonosor regis babilonis et in ma-
nus secūorū eius. Et post hec habita-
bitur sicut diebus pristinis ait dñs.
Et tu ne timeas secus me iacob: et ne
paveas israhel. Quia ecce ego saluū te
faciam de longinquo: et semen tuū de
terra captivitatis tue. Et revertetur ia-
cob et requiescet et pperabitur: et non
erit qui extirpare eum. Et tu noli timere
secus meus iacob ait dñs quia tecum
ego sum: qđ ego cōsumā cūctas gen-
tes ad quas rēci te. Te vero nō consu-
mam: sed castigabo te in iudicio: nec
quasi innocentē parā tibi.

Quod factū est verbū dñi ad iher-
emiā pphā contra palestinos:
anteq; pteriret pharaon gazam. Hec
dicit dñs. Ecce aque ascendent ab a-
quilone et erūt quasi torres inundāes:
et operient terrā et plenitudinem eius:
urbem et habitatores eius. Clamabūt
hoies et ululabūt omnes habitatores

terre a strepitu pompe armorum et bellatorum eius: a commotione quadrigarum eius: et multitudine rotarum illius. Non respexerunt patres filios manibus dissolutis: pro adventu diei in quo vastabuntur omnes philistinim: et dissipabuntur omnes et sydon cum omnibus reliquiis auxiliis suis. Depopulatus est enim dominus palestinos: reliquias insule captivavit. Venit caluicius super gazam: contigit ascalon: et relique valles earum usquequo contigit. M muros domus usquequo non quiesces? Ingrederet in vaginam tuam: refrigerare et sile. Quomodo quiescet cum dominus precepit ei: aduersus ascalonem et aduersum mariammas eius regiones: ibique contigit illi. **xlvi**

Ad moab. Hec dicit dominus exercituum deus israel. De super naboth: qui vastata est et confusa. Capta est caritathiarim: confusa est fortis et tremuit. Non est ultra rezultatio in moab: contra ezebon cogitauerunt malum. Venite et dissipam? eam de genere. Ergo filios concitantes: sequeturque re gladii. Vox clamoris de oronaim: vastitas et contitio magna. Contita est moab: annuntiare clamorem paruulis eius. Per ascensum enim luthi plorans ascendet in fletu: quoniam in descensu oronaim hostes ululatu concitantis audierunt. Fugite: saluate animas vestras: et eritis quasi mirice in deserto. Pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitiombus tuis et in thesauris tuis: tu es capicis. Et ibit chamos in transmigratione: sacerdotes eius et principes eius simul. Et veniet pado ad omnem urbem: et urbs nulla saluabitur. Et percibit valles: et dissipabuntur campestris: quoniam dixit dominus. Date florem moab: quia florens egredietur: et ciuitates

eius deserte erunt et inhabitabiles. Maledictus qui facit opus domini fraudulenter: et maledictus qui phibet gladium suum a sanguine. Sterilis fuit moab ab adolescentia sua: et requieuit in fecibus suis. Nec transusus est de vase in vas: et in transmigratione non abiit. Idcirco permansit gustus eius in eo: et odor eius non est immutatus. Propterea ecce dies veniunt dicit dominus: et miramini eis ordinatores et statores lagunculay: et stentent eum: et vasa eius reharient et lagunculas eorum collident. Et confundetur moab a chamos: sicut confusa est domus israel a bethel in qua habebat fiduciam. Quomodo diuicias fortis sumus: et viri robusti ad plandum? Vastata est moab: et ciuitates illius succenderunt: et electi iuvenes eius descenderunt in occisione ait rex: dominus exercituum nomen eius. Prope est interitus moab ut veniat: et malum eius velociter accurret nimis. Consolamini cum omnes qui estis in circuitu eius: et vniuersi qui scitis nomen eius dicite. Quomodo conficta est virga fortis: baculus gloriosus? Descende de gloria: et sede in sili habitatio filie dibon: quoniam vastator moab ascendit ad te: dissipabit munitiones tuas. In via staret et pspice habitato arcor. Interroga fugientem: et tu es euasit. Dic. Quid accidit? Cofusus est moab: quoniam vidit. Ululate et clamate: annunciate in arnon quoniam vastata est moab: et iudiciu veniat ad terram campestram super elon et super iasa et super mifat et super dibon et super nabo et super domum deblathaim et super carithaim et super bethganul et super bethmaon et super carioroth et super bofra et super omnes ciuitates terre moab que longe et prope sunt. Absissum est

comu moab: et brachiu eius contritum est ait dominus. Quebrat eum quoniam contra dominum eruditus est. Et allidet manum moab in vomitu suo: et erit in derisum etiam ipse. Fuit enim in derisum tibi israel: quasi inter fures reperisses eum. Propter verba ergo tua que aduersum illu locutus es captiuus ducens. Relinquit ciuitates et habitare in petra habitatores moab: et estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis. Audiuimus superbia moab. Superbus est valde. Sublimitatem eius et arrogantiam et superbia et altitudinem cordis eius ego scio ait dominus. Quidaniam eius et quod non sit iuxta eam virtus eius: nec iuxta quod poterat conata sit facere. Ideo super moab ciulabo: et ad moab vniuersa clamabo: et ad viros muri fidis lamentantes. De plactu iazer plorabo tibi vinea sabama. Propagines tue transierunt mare: usque ad mare iazer pueniunt. Super melleum tuum et vindemiam tuam pado irruit. Ablata est leticia et rezultatio de carmelo et de terra moab: et vinu de torcularibus sustulit. Nequaquam calcator vine solium teleuma cantabit. De clamore ezebon usque eleale et iasa dederunt vocem suam: a legor usque ad oronaim vitula contemnatem aque vero neminem pssime erit. Et auferam de moab ait dominus offerentem in eccelsis: et sacrificantem dijs eius. Propterea cor meum ad moab: quasi tibia eris resonabit: et cor meum ad viros muri fidis dabit sonitu tibiarum: quia plus fecit quod potuit: idcirco perierit. Omne enim caput caluiciu: et omnis barba rasa erit. In cunctis manibus colligatio: et super omne dorsum ciliciu. Et super omnia terra moab et in plateis eius omnis plactus: quoniam contritum moab

sicut vas fragile ait dominus. Quomodo videtur et ululauerunt? Quomodo deiecit ceruicem moab et cofusus est? Erig moab in derisum: et in exemplum omnibus in circuitu suo. Hec dicit dominus. Ecce quasi aquila volabit: et extendet alas suas ad moab. Capta est carioroth: et munitiones comprehensae sunt. Et erit cor fortium moab: in die illa sicut cor mulieris parturientis. Et cessabit moab esse plus: quoniam contra dominum gloriatus est. Davor et fouea et laqueus super te o habitator moab ait dominus. Qui fugerit a facie pauoris caderet in foueam: et qui conscenderit de fouea capientur laqueo. Adducam enim super moab annum visitationis eorum dicit dominus. In umbra ezebon steterunt de laqueo fugientes: quia ignis egressus est de ezebon et flamma de medio leon: et deuorauit partem moab et verticem filiorum tumultus. De tibi moab. Deuisti plus chamos: quia comprehensi sunt filij tui et filie tue in captiuitatem. Et conuertam captiuitatem moab in nouissimis diebus ait dominus. Hucusque iudicia moab. **xlvi**

Ad filios ammon. Hec dicit dominus. Numquid non filij non sunt israel an heres non est ei? Cur ergo hereditate possedit melchom gad: et plus eius in urbibus eius habitauit? Ideo ecce dies veniet in te dicit dominus: et auditum faciam super rabbath filiorum ammon feminu filij. Et erit in tumultu dissipata: filieque eius igni succendentur: et possidebit israel possessores suos ait dominus. Ulula ezebon: quoniam vastata est har. Clamate filie rabbath: accingite vos cilicis. Plangite et circumtepepe: quoniam melchom in transmigratione ducetur: sacerdotes eius et

principes eius simul. Quid gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua filia delicata: que confidebas in thesauris tuis: et dicebas. Quis veniet ad me? Ecce ego inducam super te terrorem auctoris dei exercituum ab omnibus qui sunt in circuitu tuo: et dissipavimus singulos a conspectu vestro: nec erit qui congreget fugientes. Et post hec reueri faciam fugientes et captivos filios ammon ait dominus. Ad ydumeam. Hec dicit dominus exercituum. Nunquid non ultra est sapientia in theman? Perijt consiliu a filiis. Inutilis facta est sapientia eorum. Fugite et terga vertite: descendite in voraginem habitatores dedan: quoniam perditione elau adduxi super eum: tempus visitationis eius. Si vindemiatores eius venissent super te non reliquissent racemum: si fures in nocte rapuissent quod sufficeret tibi. Ego vero discooperui elau: reuelavi abscondita eius: et relaxari non poterit. Vastatum est semine eius: et fructus eius: et vicini eius: et non erit. Relinque pupillos tuos. Ego faciam illos vivere: et vidue tue in me sperabunt: quia hec dicit dominus. Ecce quibus non erat iudicium ut biberent calicem: bibentes bibent: et tu quasi innocens relinqueris? Non eris innocens: sed bibent bibes. Quia per memetipsum iuravi dicit dominus: quod in solitudine et in opprobrio et in defectum et in maledictione erit bethsa: et omnes civitates eius erunt in solitudines sempiternas. Auditu audiui a domino: et legatus ad gentes missus sum. Congregavimus in filium. Ecce enim parvulum dedi te in gremio: contempnibile inter homines. Arrogantia tua decepit te et superbia cordis tui: qui habitas in cavernis petre: et apprehendere niteris

altitudine collis. Cum exaltaveris sicut aquila nidum tuum: inde detrahā te dicit dominus. Et erit ydumea deserta. Omnis qui transibit per eam stupabit: et sibilabit super omnes plagas eius: sicut subversa est zodomā et gomorra: et vicine eius ait dominus. Non habitabit ibi vir: et non incoleat eam filius hominis. Et erit quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulcritudinem robustam: quia subito curre faciam eum ad illam. Et non erit electus quem proponam ei? Quis est similis mei? Et quis sustinebit me? Et quis est iste pastor qui relinquit vultum meum? Propterea audite consilium domini quod iussit de edom: et cogitationes eius quas cogitavit de habitatoribus theman. Si non deiecerint eos parvuli gregis: nisi dissipaverint cum eis habitaculum eorum. A voce ruine eorum commota est terra: clamor in mari rubro auditus est vocis eius. Ecce quasi aquila ascendet: et euolabit et expandet alas suas super bethsa. Et erit cor fortis ydume in die illa: quasi cor mulieris parturientis. Ad damascum. Confusa est emath et arath: quia auditu pressum audierunt. Turbati sunt in mari pre solitudine: quiescere non potuit. Dissoluta est damascus: versa est in fugam: memor apprehendit eam. Angustia et dolores tenuerunt eam: quasi parturientem. Quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem: urbem leticie? Ideo cadent iuvenes eius in plateis eius: et omnes viri filii continebunt in die illa ait dominus exercituum. Et succendā ignem in muro damasci: et devorabit membra benadab. Ad cedar et ad regna asor: quod percussit nabuchodonosor rex babilonis. Hec dicit dominus. Surgite et ascendite ad cedar: et vastate filios orientis. Talem ad

eorum et greges eorum capient: pelles eorum et omnia vasa eorum et camelos eorum tolent sibi: et vocabunt super eos formidinem in circuitu eius. Fugite: abite vehementer: in voraginibus sedete qui habitatis asor ait dominus. Qui est enim contra vos nabuchodonosor rex babilonis consilium: et cogitavit aduersus vos cogitationes. Consurgite et ascendite ad gentem qui erant: et habitarent confidenter ait dominus. Non ostia nec vestes eis soli habitabunt. Et erit camelus eorum in direptione: et multitudo iumentorum in praedam: et dissipavi eos in omnem ventum qui sunt attonsi in coram: et rex omni confinio eorum adduxit eam interitum super eos ait dominus. Et erit asor in habitaculum draconum: deserta usque in eternum. Non manebit ibi vir: nec incoleat eam filius hominis. Quod factum est verbum domini ad iheremiam prophetam adduxit elam in principio regni sedechie regis iuda dicens. Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego confingam arcum elam et sumam formidinem eorum: inducam super elam quatuor ventos a quatuor plagis venti: et ventilabo eos in omnes ventos istos: et non erit gens ad quam non perveniat per fugam elam. Et pavore faciam elam coram inimicis suis: et in conspectu querentium animam eorum. Et adduxi super eos malum: ira furoris mei dicit dominus. Et mirum post eos gladium donec consumam eos: et pernam solium meum i elam: et pernam inde reges et principes ait dominus. In novissimis autem diebus reici faciam captivos elam dicit dominus. Verbum quod locutus est dominus de babilone et de terra caldeorum: in manu iheremie prophete. Annunciate in gentibus: et audient facite. Levate signum: predicare: et nolite relaxare. Dicitur.

Capta est babilon: confusus est bel: viduus est marodach. Confusa sunt omnia sculpilia eorum: superata sunt ydola eorum. Quoniam ascendit contra eam gens ab aquilone: que ponet terram eius in solitudinem: et non erit qui habitet in ea ab homine usque ad pecora. Et non sunt: et abierunt. In diebus illis et in tempore illo ait dominus. Veniente filio israhel ipsi: et filii iuda simul. Ambulantes et dentes perabunt: et dominum suum querent. In syon interroga bunt viam: huc facies eorum venient: et apponentur ad dominum sedere sempiternum: quod nulla oblivione delebit. Breve praedixit factus est propterea meus: pastores eorum seduxerunt eos: feceruntque vagari in montibus. De monte in collem transierunt: oblii sunt cubilis sui. Omnes qui inveniunt comederunt eos: et hostes eorum dixerunt. Non peccavimus: pro eo quod peccaverunt domino decori iusticie: et reprobationem partem eorum domino. Recedite de medio babilonis: de terra caldeorum egredimini: et estote quasi hedi ante greges. Quoniam ecce ego suscitabo et adduxam in babilonem congregationem gentium magnarum de terra babilonis: et parabuntur aduersus eam: et inde capietur. Sagitta eius quasi viri fortis interfectoris: non reuertetur vacua. Et erit caldea in praedam: omnes vastantes eam replebuntur ait dominus. Quoniam repletis et magna loquimini diripientes hereditatem meam: quoniam effusi estis sicut vituli super herbam: et mugitis sicut thauri. Confusa est mater vestra nimis: et adequata pulveri quod genuit vos. Ecce novissima erit in gentibus: deserta i via et arena ab ira domini. Non inhabitabit: sed redigetur tota in solitudinem. Omnis qui transibit per

babylonē stupebit: et sibilabit super omnes plagas eius. Preparamini contra babilonem per circuitum. Omnes qui incenditis arcum debellate eam: non parcatis iaculis: quia dominus peccauit. Clamate aduersus eam. Vbiq; dedit manū. Ceciderūt fundamenta eius: destructi sunt muri eius: quoniam ultio domini est. Ultionē accipite de ea. Sicut fecit facite ei. Diligite satorem de babilone: et tenentem falcatem in tempore messis a facie gladii columbe. Unusquisq; ad populum suum conuerteretur: et singuli ad terram suam fugient. Hec dylus israel: leones riederūt eum. Primum comedit eum rex assur: iste nouissimus eglossauit eum nabuchodonosor rex babilonis. Propterea hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego visitabo regem babilonis et terram eius sicut visitavi regem assur: et reducam israel ad habitaculum suum. Et pascetur carnelus et basan: et in monte ephraim et galad saturabitur anima eius. In diebus illis et in tempore illo ait dominus querebam iniquitas israel et non erit: et peccatum iuda et non inuenietur: quoniam propitius ero eis quos reliquero. Super terram dominantium ascende: et super habitatores eius visita. Dissipa et interfice que post eos sunt ait dominus: et fac iuxta omnia que precepi tibi. Vox belli in terra: et contritio magna. Quomodo contractus est et contusus malleus uniuersae terre? Quomodo uersa est in desertum babilon in gentibus? Illaqueaui te et capta es babilon et nesciebas: inuenta es et apprehensa: quoniam dominum puocasti. Apprehendit dominus thesaurum suum et protulit uasa ire sue: quoniam opus est domino deo exercituum in terra caldeorum. Venite ad eam ab extremis terre finibus: aperite ut egant

qui conculcent eam. Tollite de via lapides: et redigite in aceros: et interficite eam: nec sit quicquam reliquum. Dissipate uniuersos fortes eius: descendant in occisionem. Ve eis quia venit dies eorum: tempus visitationis eorum. Vox fugientium et eorum qui euaserunt de terra babilonis: ut annuncient in syon ultionem domini dei nostri: ultionem templi eius. Annunciate in babilone plurimis: omnibus qui tendunt arcum. Constitute aduersus eam per gyrum: et nullus euadat. Reddite ei secundum opus suum: iuxta omnia que fecit facite illi: quia contra dominum e reddita est: aduersum sanctum israel. Idcirco cadent iuvenes eius in plateis eius: et omnes viri bellatores eius contrescent in die illa ait dominus. Ecce ego ad te superbe dicit dominus deus exercituum: quia venit dies tuus: tempus visitationis tue. Et caderet superbus et corruerit: non erit qui suscitaret eum. Et succendat ignem in urbibus eius: et deuorabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dominus exercituum. Calumniā sustinent filii israel et filii iuda simul. Omnes qui reperiunt eos teneant: nolūt dimittere eos. Redemptor eorum fortis: dominus exercituum nomen eius. Iudicio defendet causam eorum: ut egerentur a terra et commoueat habitatores babilonis. Gladius ad caldeos ait dominus: et ad habitatores babilonis et ad principes et ad sapientes eius. Gladius ad diuinos eius: qui stulti erunt. Gladius ad fortes illius: qui timebunt. Gladius ad equos eius: et ad currus eius: et ad omne vulgus eius quod est in medio eius: et erūt quasi mulieres. Gladius ad thesauros eius: qui diripiuntur. Siccitas super aquas eius erit et arebunt: quia terra sculpsit est: et in portentis glorianē. Propterea habitabunt dracones

cum fatuis ficijs: et habitabunt in ea strutiones. Et non inhabitabitur ultra usq; in sempiternum: nec egeretur usq; ad generationem et generationem. Sicut subuertit dominus zodomam et gomora et vicinos eius: ait dominus. Non habitabit ibi vir: et non incoler eam filius hominis. Ecce populus ueniet ab aquilone et gens magna: et reges magni consurgent a finibus terre. Arcus et faciem apprehendent: crudelis sunt et immisericordes. Vox eorum quasi mare sonabit: et super equos ascendent sicut vir parat ad plium contra te filia babilonis. Audiuir rex babilonis famam eorum: et dissoluit sunt manus eius. Angustia apprehendit eum: dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet de syphia iordanis ad pulcritudinem robustam: quia subito currere facia eum ad illam. Et quis erit electus quem propter nam ei? Quis enim similis mei: et quis sustinebit me? Et quis est iste pastor: qui resistat uului meo? Propterea audite consiliū domini quod mihi concepit aduersum babilonem: et cogitationes eius quod cogitauit super terram caldeorum. Nisi decerpierint eos paruuli gregum: nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. A uoce captiuitatis babilonis commota est terra: et clamor iter gentes audire. **H**ec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super babilonem: et super habitatores eius quod tor suū leuauerūt contra me quasi uentum pestilentem: et mittam in babilonem uentilatores: et uentilabunt eam. Et demolientur terram eius: quoniam uenerūt super eam undique in die afflictionis eius. Non tendat qui tendit arcum suum: et non ascendet loricator. Nolite parere iuuentibus eius: interficite omnem militiam eius. Et cadent interfedi

in terra caldeorum: vulnerati in regionibus eius. Quoniam non fuit uiduatus israel et iuda a domino deo suo: domino exercituum. Terra autem eorum repleta est delicto a sancto israel. Fugite de medio babilonis: ut saluet unusquisque animam suam. Nolite tacere super iniquitatem eius: quoniam tempus ultionis eius est dominus: visitationem ipse retribuet ei. Calix aureus babilon in manu domini: inebriās omnem terram. De uino eius hiberūt gentes: et ideo commote sunt. Subito cecidit babilon: et contrita est. Ululate super eam: tollite resina ad dolorem eius si forte sanetur. Curauim⁹ babilonem: et non est sanata. Derelinquam⁹ eam: et eam⁹ unusquisq; in terram suam. Quoniam peruenit usq; ad celos iudiciū eius: et eleuatum est usq; ad nubes. Proculit dominus iusticias nostras: renite et nate in syon opus domini dei nostri. Accite sagittas: et implete pharetras. Suscitauit dominus spiritum regum medorum: et contra babilonem mens eius: et erunt perdat eam. Quoniam ultio domini est: ultio templi sui. Super muros babilonis leuate signum: augete custodiā. Leuate custodes: et parate insidias: quia cogitauit dominus et fecit quaecumq; locutus est contra habitatores babilonis. Que habitas super ager multas locuples in thesauris: uenit finis tuus: pedalis perditionis tue. Iurauit dominus exercituum per animam suam: quoniam replebo te hominibus quasi bruchis: et super te celeuma cantabitur. Qui fecit terram in fortitudine sua: et parauit orbem in sapientia sua: et prudentia sua egerendit celos. Dāte ei uoces: multiplicat aque in celo. Qui leuat nubes ab extremo terre: fulgura et pluiam fecit: et produxit uentos de thesauris suis. Stult⁹ fact⁹ est omnis homo a scientia:

confusus est omnis conflator in scul-
pili. Quia mendax est conflatio ei:
nec est spiritus in eis. Vana sunt ope-
ra et risu digna: in tempore visitatio-
nis sue peribunt. Non sicut hec pars
iacob. Quia qui fecit omnia ipse est: et
israhel sceptrum hereditatis eius: dominus
exercituum nomen eius. Collidis tu mi-
chi vasa belli: et ego collidam in te gen-
tes: et dissipam in te regna. Collidam
in te equum et equitem eius: et collidam
in te turrem et ascensorem eius. et collidam
in te virum et mulierem. Et collidam in
te senem et puerum: et collidam in te iuvenem
et virginem. Et collidam in te pastorem et
gregem eius: et collidam in te agricolam
et iugales eius. Et collidam in te duces
et magistratus: et reddam babiloni et
cunctis habitatoribus caldeorum omne
malum suum: quod fecerunt in syon in oculis
vestris. ait dominus. Ecce ego ad te mons
peccatorum ait dominus: et corrumpis uniusam
terram. Et extendam manum meam super te et
evolvam te de petris: et dabo te in mon-
tem combustionis. Et non tollam de te
lapidem in angulum et lapidem in fun-
damentum: sed prostratus in eternum eris ait
dominus. Leuate signum in terra: clagite bu-
cina in montibus. Sandificate super
eam gentes: annunciate contra illam
regibus araratim metum et ascenez: nu-
merate circa eam raptores. Adducite equum
et brachium aculeatum. Sandificate cir-
ca eam gentes: reges medie: duces ei:
et universos magistratus eius: cunctam
que terra potestatis eius. Et commovebi-
tur terra et concutabitur: quia evigi-
lavit contra babilonem cogitatio domini:
ut ponat terram babilonis desertam et
inhabitabilem. Cessaverunt fortes ba-
bilonis a filio: habitaverunt in praesidio.
Destruatur robur eorum: et facti sunt

quasi mulieres. Incensa sunt taberna-
cula eius: concitii sunt vestes ei. Cur-
rens obviam currenti veniet et nunci-
abit: nuntiabit: ut annunciet regi babilo-
nis quia capta est civitas ei: a summo
usque ad summum: et vasa procurata sunt.
Et paludes incense sunt igni: et viri bella-
tores concutati sunt: quia hec dicit
dominus exercituum deus israhel. Filia ba-
bilonis quasi arca: tempus mature ei.
Adhuc modicum: et veniet tempus messi-
onis eius. Comedit me: deuoravit me
nabuchodonosor rex babilonis. Red-
didit me quasi vas inane. Absorbu-
it me quasi draco: replevit ventrem suum
teneritudine mea: et exiecit me. Iniqui-
tas aduersum me: et caro mea super ba-
bilonem dicit habitator syon: et sanguis
meus super habitatores caldee dicit ihe-
rusalem. Propterea hec dicit dominus.
Ecce ego iudicabo causam tuam: et visitabo
ultionem tuam. Et deserti faciam mare ei:
et siccatam veniam ei. Et erit babilon in
tumulos: habitatio draconum stupor
et sibilus: eo quod non sit habitator. Si-
milis ut leones rugierit: reuerterit comas
veluti catuli leonum. In calore torum po-
nam potus eorum: et inebriabo eos ut so-
piantur et dormiant sonitum semper:
et non consurgant dicit dominus. Deducam
eos quasi agnos ad victimam: et quasi
arierum cum hedis. Quomodo capta est
sesech: et compensata est in diti universi-
te terre? Quomodo facta est in stuporem
babilon inter gentes? Et ascendit su-
per babilonem mare: multitudinem flu-
dum eius opera est. Facti sunt civita-
tes eius in stuporem: terra inhabitabi-
lis et deserta: terra in qua nullus ha-
bitet nec transiet per eam filius hominis.
Et visitabo super bel in babilone: et rui-
nam quod absorbuerat de ore eius: et non

confluere ad eam ultra gentes. Siquidem
et murus babilonis corruet. Egredi-
mini de medio eius plus me: ut sal-
uet unusquisque animam suam ab ira fu-
roris domini. Et ne forte mollescat cor ve-
strum: et timeatis auditum quod audietur
in terra. Et veniet in anno auditio: et
post hunc annum auditio: et iniquitas
in terra: et dominator super dominorem. Pro-
pterea ecce dies veniunt: et visitabo super
sculptilia babilonis: et omnis terra eius
confundetur: et universi interfici ei
cadent in medio eius. Et laudabunt
super babilonem celi et terre et omnia que
in eis sunt: quia ab aquilone veniet ei pre-
dones ait dominus. Et quomodo fecit babilon
ut caderent oculi in israhel: sic de
babilone cadent oculi in universam ter-
ram. Qui fugitis gladium venite: nolite
stare. Recordamini procul dicit: et iherusalem
ascendat super cor vestrum. Confusi sumus:
quomodo audivimus? obprobrium. Ope-
ritur ignominia facies nostras: quomodo
veniet alieni super sanctificationem do-
mini domini. Propterea ecce dies veniunt
ait dominus: et visitabo super sculptilia eius:
et in omni terra eius nungiet vulnera.
Si ascenderit babilon in celum et firma-
verit in excelsis robur suum: a me veniet
vastatores ei ait dominus. Vox clamoris
de babilone: et concitio magna de ter-
ra caldeorum: quomodo vastavit dominus ba-
bilonem et prodidit eam vocem magnam:
et sonabat fluctus eorum quasi aque multe.
Dedit sonitum vox eorum: quia venit super
eam id est super babilonem praedator. Et appre-
hensi sunt fortes ei: et emarcuit arcus
eorum: quia fortis ultor dominus reddens re-
tribuet. Et inebriabo principes eius
et sapientes eius: duces eius et magi-
stratus eius et fortes ei. Et dormient
sonitum semper: et non reperiuntur

ait rex dominus exercituum nomen eius. Hec
dicit dominus exercituum. Maurus babilonis
ille altissimus suffusione suffodietur: et
porte eius excelsae igne comburentur: et
labores populi eius ad nichilum et gentium in
ignem erunt et disperibunt. Verbum quod
precepit iheremias propheta saraye filio
merie filij maasie: cum pgeret cum sedechia
rege in babilone: in anno quarto regni
eius. Saraias autem erat princeps pro-
phetie. Et scripsit iheremias omne ma-
lum quod venturum erat super babilonem
in libro uno: omnia verba hec que scri-
pta sunt contra babilonem. Et dixit ihe-
remias ad sarayam. Cum veneris in ba-
bilonem et videris et legeris omnia verba
hec dices. Domine tu locutus es contra lo-
cum istum ut dissipares eum: ne sit qui
in eo habitet ab homine usque ad pec-
corum: et sit perpetua solitudo. Cumque comple-
veris legere librum istum: ligabis ad eum lapi-
dem et proieceris illum in medium euca-
teri: et dices. Sic submerget babilon:
et non consurget a facie afflictionis
quam ego adduxi super eam: et dis-
solvetur. Hucusque verba iheremie. **LI**
Filius viginti et unius anni erat
sedechias cum regnare cepisset:
et undecim annis regnavit in iherusalem.
Et nomen matris eius amithal: filia
iheremie de lobna. Et fecit malum in ocu-
lis domini iuxta omnia quae fecerat ioachim:
quomodo furor domini erat in iherusalem et
in iuda usquequo: piceret eos a facie sua.
Et recessit sedechias a rege babilonis.
Factum est autem in anno nono regni ei:
in mense decimo: decima die mensis
venit nabuchodonosor rex babilonis
ipse et omnis exercitus eius adversus ihe-
rusalem et obsederunt eam: et edificaverunt
contra eam munitiones in circuitu: et
fuit civitas obsessa usque ad undecimum

annū regni sedechie. Mēse autē quarto nona die mensis obtinuit fames ciuitatem: et non erāt alimenta p̄p̄o terre. Et dirupta ē ciuitas: et om̄es viri belatores eius fugerūt: et ēierūtq; de ciuitate nocte per viam porte que est inter duos muros et ducit ad ortū regie: caldeis obsidentibus urbem in giro: et abierūt per viā que ducit in heremū. Persecutus est autē caldeorū exercit⁹ regem: et apprehenderūt sedechiā in deserto qd̄ est iuxta ihericho: et om̄is comitatus eius diffugit ab eo. Cūq; comprehenderissent regem adduxerunt eum ad regem babilonis in reblatha que est in terra emath: et locutus est ad eū iudicia. Et iugulauit rex babilonis filios sedechie in oculis eius: sed et om̄es principes iuda occidit in reblatha. Et oculos sedechie euit: et vinxit eum in compedibus. Et adduxit eū rex babilonis in babilonem: et posuit eū in domo carceris usq; ad diē mortis eius. In mēse autē quinto decimo mēsis ipse est annus decimusnon⁹ nabuchodonosor regis babilonis: venit nabuzardan princeps milie qui stabat coram rege babilonis in iherusalem: et incendit domū domini et domū regis: et om̄es dom⁹ iherusalē: et om̄ē domū magnā igne combussit: et totum murū iherusalem per circuitū destruxit cunctus exercitus caldeorū qui erat cum magistro milie. De pauperibus autē p̄p̄i et de reliquo vulgo quod remanserāt in ciuitate et de perfugis q; transfugerant ad regem babilonis: et ceteros de multitudine: transtulit nabuzardan princeps milie: de pauperibus veto terre reliquit nabuzardan princeps milie vinitores et agricolas. Columnas quoq; et eas que erant in

domo domini et bases et mare eneum quod erat in domo domini conseruerunt caldei: et tulerūt om̄es res eius in babilonē. Et lebetes et cœagras et plateria et fialas et mortariola et oia vasa reā q; i ministerio fuerāt tulerūt: et p̄bras et thimiamateria et vases et plures et cœdelabra et mortaria et cratos. Quotq; aurea aurea: et q̄q; argētea argētea. Tulit magister milie colūnas duas et mare unū: et vitulos duodecim et res q; erāt sub basibus: q̄s fecerat rex salomō in domo dñi. Nō erat p̄p̄o res oim vasorū h̄orū. De colūnis autē dē: et octo cubiti altitudinis erāt i colūna una: et funicul⁹ duodeci cubitorū circuibat eā. Porro groslicudo ei⁹ h̄uor digitorū: et intrinsec⁹ caua erat: et capicella super utraq; eā. Altitudo capicelli un⁹ quinq; cubitorū: et reticla et malagranata supra coronā in circuitū: om̄ia emā. Et fuerūt malagranata nonaginta dep̄cētia: et om̄ia malagranata renū reticla circūdabant. Et tulit magister milie sacraia sacerdotū primū: et sophoniā sacerdotē secundū: et res custodes vestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchū unū q; erat p̄p̄o super viros bellatores: et septē viros de h̄is q; videbāt facie regis q; inuēti sūt in ciuitate: et scribā principē milie q; p̄bat tyrones: et sexaginta viros de p̄p̄o terre qui inuēti sūt i medio ciuitatis. Tulit autē eos nabuzardā magister milie: et duxit eos ad regē babilonis i reblatha. Et posuit eos rex babilonis: et interfecit eos i reblatha in terra emath. Et trāstulit i iuda de sca sua. Iste ē p̄p̄s que trāstulit nabuchodonosor i anno septio: iudeos tria milia: et viginties. In anno octauodecimo nabuchodonosor trāstulit de iherusalem oia q; dīgēta et triginta duas.

In anno vicesimo octo nabuchodonosor transtulit nabuzardan magister milie animas iudeorū septingentis quadraginta quinq;. Om̄es ergo anime: quatuor milia fecerunt. Et factum est in tricesimo septimo anno trāsmigrationis ioachim regis iuda duodecimo mēse vicesima quinta mēsis eleuauit euilmerodach rex babilonis ipso anno regni sui caput ioachim regis iude: et reduxit eum de domo carceris: et locutus est cum eo bona. Et posuit thronū eius super thronos regum qui erant post se in babilonē: et mutauit vestimenta carceris eius: et comedit panem coram eo semp cunctis diebus vite sue. Et cibaria ei⁹ cibaria p̄p̄o a dabātur ei a rege babilonis statuta per singulos dies: usq; ad diē mortis sue cunctis diebus vite eius. **Exphat iheremias p̄p̄a: iugulauit lamētationes ei⁹ que cū iherusalem iherusalem**

Et factum ē postq; in captiuitate redactus est iherusalem deserta est: sedit iheremias propheta fletus et plāxit lamētatione hac in iherusalem: et amaro animo suspirās et eiulās dixit. **Alleph.** Quomodo sedet sola ciuitas plena p̄p̄o. Facta est q̄si vidua domina genitrix: princeps puiciz facta est sub tributo. **Beth.** Plorans plorauit in nocte: et lacrima eius in maxillis eius. Non est qui consoletur eam: neq; omnibus caris eius. Om̄es amici ei⁹ spreuerūt eā: et facti sunt ei inimici. **Gund.** Migravit iudas p̄pter afflictionē et multitudinē seruitutis. Habitauit inter gentes: nec inuenit requiē. Om̄es p̄secutores ei⁹ apprehenderūt

eam inter angustias. **Deleth.** Vie syon lugent: eo q; nō sūt qui veniant ad solauitatem. Om̄es porte eius destrude: sacerdotes ei⁹ gementes. Virgines eius squalide: et ipa oppressa a multitudine. **He.** Facti sunt hostes ei⁹ in capite: et inimici ei⁹ locupletati sūt: quia dñs locutus est sup eā p̄pter multitudinē iniquitatū eius. Paruuli ei⁹ ducti sunt in captiuitatem: et faciem tribulans. **Yau.** Et regressus ē a filia syon om̄is decore ei⁹. Facti sunt principes eius velut arietes non inuenientes pascua: et abierunt absq; fortitudine ante faciem subsequētis. **Zay.** Recordata est iherusalem dierū afflictionis sue: et p̄uaricationis om̄iū desiderabilū suorū: que habuerat a diebus antiquis: cum caderet p̄p̄s eius i manu hostili: et non esset auxiliator. Viderūt eā hostes: et deriserūt sabbata ei⁹. **Iech.** Peccatū peccauit iherusalē: propterea instabilis facta est. Om̄es qui glorificabāt eam spreuerūt illā: quia viderunt ignominia ei⁹. Ip̄a autē gemes: et cōuersa retrorsum. **Ceth.** Sordes eius in pedibus eius: nec recordata est finis sui. Deposita est vehemēter: nō habens consolatorē. Vide domine afflictionē meā: quoniam credus est inimicus. **Joth.** Manū suā misit p̄p̄is ad om̄ia desiderabilia eius: quia viderit gentes ingressas sanduariū suū: de quibz p̄cep̄as ne intrarent in ecclesiam tuā. **Caph.** Om̄is p̄p̄s eius gemens: et querens panem. Dederunt p̄p̄iosa queq; pro cibo: ad refocillādā animā. Vide domine et cōsidera: quā facta sum vilis. **Iameth.** Vos om̄es qui transitis per viam adendite et videte: si est dolor sicut dolor me⁹. Quoniam vindemiauit me ut locut⁹ est dñs:

in die ire furoris sui. **Mem** De recessu
misit ignem in ossibus meis: et erudit me.
Ep adit recte pedibus meis: con-
uertit me retrorsum. Posuit me deso-
latam: tota die merore confecta. **Rum**
Vigilauit iugum iniquitatum mearum in
manu eius: conuoluit sunt et imposi-
te collo meo. Infirmata est uirga mea:
dedit me dominus in manu de qua non po-
tero surgere. **Sameth** Abstrulit omnes
magnificos meos dominus de medio mei:
vocauit aduersum me tempus: ut con-
tereret electos meos. Torcular calcauit
dominus uirginem filie iuda. **Am** Idcirco e-
go plorans et oculus meus deducens
aquas: quia longe factus est a me con-
solator: conuertens animam meam. Facti
sunt filii mei pueri: quoniam inualuit
inimicus. **Phy** Ep adit syon manus
suas: non est qui consoletur eam. Man-
dauit dominus aduersum iacob: in circui-
tu eius hostes eius. Facta est iherusalem
poluita mensuris inter eas. **Sate** Iustus
est dominus: quia os eius ad iracundiam
prouocauit. Audite obsecro uniuersi
populi: et uidete dolorem meum. Virgines
mee et iuuenes mei abierunt in captiui-
tatem. **Coph** Vocauit amicos meos: et
ipsi deperunt me. Sacerdotes mei et
senes mei in urbe consumpti sunt: quia
querierunt tibi sibi ut resorillarent ani-
mas suas. **Res** Vide domine quoniam
tribulor: tribulat est uenter mea. Sub-
uersum est cor meum in mentecapa: quasi
amaritudine plena sum. Foris inter-
fecit gladius: et domi mors similis est.
Sin Audierunt quia ingenuisco ego: et
non est qui consoletur me. Omnes ini-
mici mei audierunt malum meum: letati
sunt quoniam tu fecisti. Adduxisti diem conso-
lationis: et facti siles mei. **Thau** Ingredi-
at domine malum eorum coram te: et diuina

eos sicut uindemasti me propter omnes
iniquitates meas. Multi enim geni-
tus mei: et cor meum merces. **Aleph**
Quomodo obrexit caligine i furo-
re suo dominus filiam syon. Proiecit
de celo in terram inditam iherusalem: et non
est recordatus scabelli pedum suorum in die
furoris sui. **Beth** Precipitauit dominus nec
peperit omnia speciosa iacob: destruxit
in furore suo munitiones uirginis
iuda: et deiecit in terram: polluit regnum
et principes eius. **Gymel** Consegit in
ira furoris sui omne cornu iherusalem: a-
uertit retrorsum degera suam a facie inimi-
ci: et succendit in iacob quasi ignem flammam
deuorantis in giro. **Delech** Terrendum ar-
cum suum quasi inimicus: firmavit de-
xeram suam quasi hostis: et occidit o-
mne quod pulcrum erat uisui. In taber-
nacle filie syon effudit quasi ignem indi-
gnationem suam. **Ihe** Factus est dominus uir
inimicus: precipitauit iherusalem. Precipita-
uit omnia membra eius: dissipauit mu-
nitiones eius: et repleuit in filia iuda
humiliatum et humiliata. **Thau** Et
dissipauit quasi ortum tentorium suum:
demolitus est tabernaculum suum. Obli-
uioni tradidit dominus in syon festiuitatem
et sabbatum: et in obprobrium et in indi-
gnationem furoris sui regem et sacerdotes.
Say Repulit dominus altare suum: maledi-
xit sanctificationi sue: tradidit in ma-
nus inimici muros iherusalem et uocem
dederunt in domo domini: sicut in die so-
lemni. **Beth** Cogitauit dominus dissipare
murum filie syon: tendit funiculum suum
et non auertit manum suam a perditione.
Luxitque ante murale: et murus pariter dis-
supat est. **Thau** Defixi sunt in terra por-
te eius: perdidit et contemnit uerbes eius: re-
gem eius et principes eius in genibus.
Non est legatus: et propheta eius non inueniuntur

uisione a domino. **Ioch** Beduxit in terra:
conuenerunt senes filie syon: conspexerunt
circa capita sua. Accendi sunt cilicia:
abierunt in terra capita sua uirgines
iherusalem. **Caph** Defecerunt per lacrimas
oculi mei: conturbata sunt uiscera mea.
Effusum est in terra iecor meum super con-
uersionem filie populi mei: cum deficeret paru-
lus et lactes in plateis oppidi. **Lamed**
Matribus suis dixerunt ubi est triticum et
uinum: cum deficeret quasi uulnera in
plateis ciuitatis: cum egalerent animas
suas in sinu maris suarum. **Mem** Cui
comparabo te: uel cui assimilabo te fi-
lia iherusalem? Cui requirabo te: et con-
solabor te uirgo filia syon? Magna
enim uelut mare contritio tua. Quis
medebitur tui? **Nun** Prophete tui ui-
derunt tibi falsa et falsa: nec aperiebant
iniquitatem tuam: ut te ad penitentiam
prouocarent. Viderunt autem tibi assump-
tiones falsas et reditiones. **Sameth**
Plausit super te manibus omnes reasse-
uites per uiam: sibilauerunt et mouerunt ca-
pita sua super filiam iherusalem: ecce in urbe
dixerunt plecti decori: gaudium uniuerse ter-
re. **Phy** Aperuerunt super te os suum omnes
inimici tui: sibilauerunt et fremuerunt den-
tibus suis: et dixerunt deuorabimus. **En**
Ista est dies que respiciabam: inue-
nimus. uidimus. **Am** Sicut deus que
cogitauit: compleuit sermonem suum que
preperat a diebus antiquis. Destruxit et
non peperit: leuauit super te inimicum:
et exaltauit cornu hostium tuorum. **Sade**
Clamauit cor eorum ad dominum: super mu-
ros filie syon. Deduc quasi torrentem
lacrimas per diem et noctem: non des
requiem tibi: neque taceat pupilla oculi
tui. **Caph** Consurge: lauda in nocte
in principio uigiliarum: effunde sicut
aquam cor tuum ante conspectum domini.

Leua ad eum manus tuas per animam
parulorum tuorum: qui fame pereunt in ca-
pite omnium compitorum. **Res** Vide domine
et considera: quem uindemiaueris ita.
Ergo ne comedat mulieres fructum suum:
paruulos ad mensuram palme. Si oc-
ciditur in lauduario domini: sacerdos et
propheta. **Sin** Iacuerunt in terra foris
puer et senex: uirgines mee et iuuenes
mei ceciderunt in gladio: interfecisti in die
furoris tui: percussisti: nec misertus es.
Thau Vocasti quasi diem solemnem
qui terrent me de circui: et non fuit
in die furoris domini qui effugeret et reli-
queretur. Quos eduxi: et erunt tui: in-
imicus meus consumpsit eos. **Aleph**
Ego uir uidens paupertatem meam: in
uirga indignationis eius. **Aleph**
Iste minauit et adduxit in tenebris: et
non in luce. **Aleph** Tancum in me uenit: et
conuertit manum suam tota die. **Beth**
Verulam fecit pelle mea: et carne mea:
contemnit ossa mea. **Beth** Edificauit
in giro meo: et circumdedit me felle et la-
lore. **Beth** In tenebris collocauit
me: quasi mortuos sempiternos. **Gymel**
Circumdificauit aduersum me ut non
egrediar: aggravauit compedem meam.
Gymel Sed et clamauero: et cum rogaue-
ro: egredietur orationem meam. **Gymel** Ed-
dixit vias meas lapidibus quadris:
semitas meas subuertit. **Delech** Velut
insidias factus est michi: leo in abscondito.
Delech Semitas meas subuertit: con-
segit me: posuit me desolatam. **Delech**
Tendit arcum suum: et posuit me quasi
signum ad sagittam. **Ihe** Misit in reti-
bus meis filias pharetre sue. **Ihe** Factus
sum in densum quasi populus meo: ran-
ticum eorum tota die. **Ihe** Repleuit me a-
maritudinibus: inebriauit me absin-
thio. **Thau** Et segit ad numerum dentes

meos: cibavit me cinere. **Yau** Et repulsa est anima mea: oblitus sum honor. **Yau** Et dixi perijt finis meus et spes mea a dño. **Say** Recordare paupertatis et transgressionis mee: abstinentij et feliis. **Say** Memoria memor ero: et tabesceat in me anima mea. **Say** Hoc recolens in corde meo: ideo sperabo. **Hech** Misericordie dñi quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes eius. **Hech** Aquil diluculo: multa est fides tua. **Hech** Pars mea dñs dixit anima mea: propterea respicito eum. **Hech** Bonus est dñs sperantibus in eum: anime querenti illum. **Hech** Bonum est prestolari cum silentio salutare dñi. **Hech** Bonum est viro: cum portaverit iugum ab adolescentia sua. **Joch** Bedebit solitarius et tacebit: quia levavit se super se. **Joch** Ponet in pulvere os suum: si forte sit spes. **Joch** Dabit precipienti se maxillam: saturabitur opprobrijs. **Caph** Quia non repellat in semperetum dominus. **Caph** Quia si abiecit et miserabit: secundum multitudinem miserationum suarum. **Caph** Non enim humiliavit eum corde suo: et abiecit filios hominum. **Jamech** Deconteret sub pedibus suis omnes inimicos terre. **Jamech** Ut declinaret iudicium viri: in conspectu vultus altissimi. **Jamech** Ut periret hominem in iudicio suo: dñs ignoravit. **Jem** Quis est iste qui dixit ut fieret: dñs non iubente. **Jem** Et ore altissimi non egredietur: nec mala nec bona. **Jem** Quid murmuravit homo vivens: vir pro peccatis suis. **Nun** Convertamur vias nostras: et queramus et revertamur ad dñm. **Nun** Levemus corda nostra cum manibus: ad dominum et celos. **Nun** Nos inique egimus et ad iracundiam

provocavimus: idcirco tu ingorabilis es. **Sameth** Operuit in furore et percussit: occidisti nec pepercisti. **Sameth** Opposuiti nult tibi: ne rasciat oratio. **Sameth** Traditionem et abiectionem posuisti me: in medio ipsorum. **Phe** Apprehendunt super nos os suum omnes inimici. **Phe** Formido et laqueus facta est nobis vanitatis et confusio. **Phe** Divisiones aquarum deduxit oculus meus: in contritione filie ipsi mei. **Nun** Quis me affligit? et nec tacuit: eo quod non esset requies. **Nun** Donec respiceret et videret deus celis. **Nun** Oculum meum depredat? et animam meam: in cunctis felicitatibus meis. **Sade** Venatione percussit me quasi avem inimici mei gratis. **Sade** Lapsa est in lacum vita mea: et posuerunt lapides super me. **Sade** Inundaverunt aque super caput meum: dixit perijt. **Coph** Innocentium nomen dñe: de lacu novissimo. **Coph** Vocem meam audisti: ne auertas aurem tuam a singultu meo et clamoribus. **Coph** Appropinquasti in die quando invocavi te: dixisti ne timeas. **Kes** Iudicasti dñe causam anime mee: redemptor vite mee. **Kes** Vidisti dñe iniquitatem illorum adversum me: iudica iudicium meum. **Kes** Vidisti omnem furorem: universas cogitationes eorum adversum me. **Sam** Audisti opprobrium eorum dñe: omnes cogitationes adversum me. **Sam** Labia insurgentium michi et meditationes eorum: adversum me tota die. **Sam** Bellatione eorum et resurrectione vide: ego sum plalmus eorum. **Yau** Reddes eis vicem dñe: iuxta opera manuum suarum. **Yau** Dabis eis securum cordis: laborem tuum. **Yau** Persequeris in furore: et crederis eos sub celis dñe. **Alph** Quomodo obscuratus est aurum: mutatus est color optimus: dispersi

sunt lapides sanduarii in capite omnium platearum. **Hech** Filij syon inclinet et amittit auro primo: quomodo reputati sunt in vasa testea: opus manuum figuli. **Symel** Sed et lamie nudaverunt mammam: laceraverunt catulos suos. **Symel** Filia ipsi mei crudelis: quasi stricio in deserto. **Hech** Adhesit lingua lacerantis ad palatum eius in siti: parvuli perierunt panem: et non erat qui frangeret eis. **He** Qui vestiebantur voluptuose interierunt in vitijs: qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercorem. **Yau** Et maior effusa est iniquitas filie ipsi mei peccato sodomorum: quam subversio est in monumento: non reperit in ea manus. **Say** Candidiores nazarei eius nive: niti-diores lade: rubicundiores ebore antiquo: saphiro pulchiores. **Hech** Denigrata est super carbonem facies eorum: et non sunt cogniti in plateis. **Adhe** sit cutis eorum ossibus: aruit et facta est quasi lignum. **Hech** Melius fuit occisus gladio quam interfecisset fame: quoniam isti regnabunt consumpti a sterilitate terre. **Joch** Manu mulierum misericordiam corripuit filios suos: facti sunt absque in contritione filie ipsi mei. **Caph** Complevit dñs furorem suum: effudit iram indignationis sue. Et succendit ignem in syon: et devoravit fundamenta eius. **Jamech** Non crediderunt reges terre et universi habitatores orbis: qui ingrederet hostis et inimicus per portas iherusalem. **Jem** Propter peccata prophetarum eius et iniquitas sacerdotum eius: qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum. **Nun** Eraverunt ceteri in plateis: polluti sunt sanguine. **Say** non possit: reuertit lacinia sua. **Sameth** Recedite polluti clamaverunt eis: recedite abire: nolite tangere. **Jurgati**

quippe sunt et commoti dixerunt: inter gentes non addet ultra ut inhabitet in eis. **Phe** Facies dñi divisit eos: non addet ut respiciat eos. **Phe** Facies sacerdotum non erubuerunt: neque semini miseri sunt. **Yau** Cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum: cum respiceremus attenti ad gentem quam salutare non poterat. **Sade** Lubrifica-verunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum: appropinquavit finis nostrer: completi sunt dies nostri: quia venit finis nostrer. **Coph** Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis reli: super montes persecuti sunt nos: in deserto insidiati sunt nobis. **Kes** Spiritus oris nostri crevit: dñs captus est in peccatis nostris: cui diximus: in umbra tua vivemus in gentibus. **Sam** Gaude et letare filia edom que habitas in terra hys. **Ad** te quoque perveniet calix: inebriaberis atque munda-beris. **Yau** Completa est iniquitas tua filia syon: non addet ultra ut transigere te. **V**isitabit iniquitatem tuam filia edom: discopiet peccata tua. **Explicuit lamen ieremie. Incipit oratio eiusdem.** **R**ecordare dñe quid acciderit nobis: intueere et respice opprobrium nostrum. **M**erceditas nostra versa est ad alienos: domus nostra ad peregrinos. **P**upilli facti sumus absque patre: mater nostra quasi vidua. **A**quam nostram pecunia bibimus: ligna nostra pretio comparavimus. **L**ecumini minabantur: lassis non dabat requies. **E**gypto dedimus manum et assirij: ut satureretur pane. **P**ateres nostri peccaverunt et non sunt: et nos iniquitatem eorum portavimus. **S**ervi dominiati sunt nostri: non fuit qui redimeret de manu eorum. **I**n manibus nostris afferetamur panem: nobis a facie gladii in deserto. **P**ellam nostram quasi cibum gustata est: a facie

tempestatū famis. Mulieres in syon
humiliauerūt: et virgines i ciuitatibz
iuda. Principes manu suspensi sunt:
facies senū non erubuerūt. Adoleſcen-
tibus impudice abusi sunt: et pueri in
ligno torruerūt. Sedes defecerunt de
portis: iuvenes de choro psallentium.
Defecit gaudium cordis nostri: ver-
sus est in ludū chorus noster. Cecidit
corona capitis nostri: ve nobis quia
peccauim⁹. Propterea mestū factū est
in dolore cor nrm: ideo cōtenebrati sūt
oculi nostri. Propter mōtem syon quia
disperijt: vulpes ābulauerūt in eo. Tu
autē dñe in eternū pmanebis: solū tuū
in generationē et generationē. Quare
impetū obliuiscis nri: dereliques
nos i longitudinē dieꝝ. Conuertere nos
domine ad te et cōuerteremur: in noua
dies nostros sicut a principio. Sed
prociēs repulisti nos: iratus es cōtra
nos vhemēt. *Explicit orō iheremie*
Inquit p̄fatio iheremie

Liber iste qui baruch nōſe
pnotatur in hebreo cano-
ne nō habetur sed tantū
in vulgata edicōne: simi-
liter et epistola iheremie. Propter noti-
ciam autem legentū hīc scripta sunt:
quia mltā de rīsto nouissimiq; tem-
poribz indicant. *Inquit libi baruch*

Et hec verba libri q̄
scripsit baruch fili⁹
nerie filij maasie fi-
lij sedechie filij sedei
filij helchie in babi-
lonia in āno quin-
to in septima die mensis: in tempore
quo ceperūt caldei iherusalē et succende-
runt eam igni. Et legit baruch verba
libri hui⁹ ad aures iheconie filij io-
akim regis iuda et ad aures vniuersi

populi venientis ad librū: et ad aures po-
tentū filiorū regū: et ad aures presbi-
torū et ad aures populi a minimo usq; ad
maximū eorū: omnū habitantium in
babilonia ad flumen sedi. Qui audi-
entes plorabāt et ieiunabāt: et orabāt
in conspectu dñi. Et collegerūt pecuni-
am in conspectu dñi: scdm q̄ potuit
vniūscuiusq; manus. Et miserūt i ihe-
rusalē ad ioakim filiū helchie filij sa-
lon sacerdotem: et ad sacerdotes et ad
omnē populum qui inuenti sunt cum eo i
iherusalē: cum acciperent vasa templi
dñi que ablata fuerant de templo re-
vocare in terram iuda. Decima die me-
sis syban vasa argentea que fecit se-
dechias filius ioſie rex iuda postea q̄
accepisset nabuchodonosor rex babi-
lonis iheconia et principes et viros
et potentes et populum terre a iherusalē: et
duxit eos viros in babilonē. Et vi-
xerūt. Ecce misimus ad vos pecunia:
de quibz emite olorum et manna et iheru-
er facite manna: et offerre pro peccato
ad aram dñi dei nostri. Et orate p vi-
ta nabuchodonosor regis babilonie
et p vita balthasar filij eius: ut sint di-
es eorū sicut dies reli super terrā: ut det
dñs virtutem nobis et illuminet ocu-
los nostros: ut viuamus sub umbra
nabuchodonosor regis babilonis et
sub umbra balthasar filij eius: et seruia-
mus eis multis diebus: et inueniam⁹
gratiā in conspectu eorū. Et pro nobis
ipsis orate ad dominū deū nostrū q̄
peccauim⁹ domino deo nostro: et non
est auersus furor eius a nobis usq; in
hunc diem. Et legite librū istū quē mi-
simus ad vos recitari in templo dñi
in die solemni: et in die oportuno. Et
dicetis. Domino iustitia: nobis autē
cōfessio faciei nostre sicut est dies hec:

omni iuda et habitantibz iherusalem
regibus nostris et principibz nostris
sacerdotibus et pphetis nostris et pa-
tribus nostris. Peccauim⁹ ante dñm
deū nostrū et non credim⁹ diffidentes
in eum: et non sum⁹ subiedibiles illi: et
nō obaudiuim⁹ vocem dñi dei nostri
ut ambularem⁹ in mandatis eius q̄
dedit nobis. A die qua eduxit patres
nostros de terra egipti usq; ad diē hāc
eramus incredibiles ad dñm deū no-
strum: et dissipati recessimus ne audi-
remus vocem ipsius. Et adheſerūt no-
bis multa mala et maledictiones que
constituit domin⁹ moysi seruo suo: q̄
eduxit patres nostros de terra egipti
dare nobis terrā fluentem lac et mel:
sicut hodierna die. Et non audiuim⁹
vocem domini dei nostri secundum
omnia verba prophetarū quos misit
ad nos et ad iudices nostros: et abiui-
mus vniūscuiq; in sensū cordis nri
maligni operari dijs alienis: facientes
mala ante oculos domini dei nostri. *ij*

Propter qd statuit dñs de⁹ noster
verbū suū qd locut⁹ est ad nos:
et ad iudices nostros qui iudicauerūt
in iherusalē et ad reges nostros et ad
principes nostros et ad omnē israel
et iuda: ut adduceret dñs sup nos ma-
la magna que nō sunt facta sub celo
quēadmodū facta sunt in iherusalem
secūdū que scripta sunt in lege moysi
ut manducaret hmo carnes filij sui
et carnes filie sue. Et dedit eos in ma-
nu regū omnū qui sunt i circuitu no-
stro in impropetū et in desolationē: et
in omnibus pphs in quibus nos disp-
sit dñs. Et facti sum⁹ subitus et non su-
pra: quia peccauim⁹ dño deo nostro
non obaudiendo voci ipsius. Dño
deo nro iustitia: nobis autē et patribus

nostris cōfessio faciei sicut est dies hec.
Quia locutus est deus sup nos omnia
mala hec que venerūt sup nos: et nō
sum⁹ deprecati faciē dñi dei nostri ut
reuerteremur vniūscuiq; nostrū a vijs
nostris pessimis. Et vigilauit dñs in
malis: et adduxit ea sup nos: quia
iustus est domin⁹ in omnibz operibus
suis que mandauit nobis: et non au-
diuim⁹ vocem ipsius: ut iremus in pre-
ceptis dñi que edidit ante faciē nrām.
Et nunc domine de⁹ israel qui edu-
xisti populum tuū de terra egipti in manu
valida et in signis et in p̄digijs et in
virtute tua magna et in brachio excel-
so: et fecisti tibi nomē sicut est dies ista:
peccauim⁹. impie gessim⁹ inique egi-
mus dñe deus noster: in omnibus in-
iusticijs tuis. Auertat ira tua a nobis:
quia derelidi sum⁹ pauci inter gentes
ubi dispersisti nos. Exaudi dñe preces
nras et orationes nras: et educ nos
propter te: et da nobis inuenire grati-
am ante faciē eorū qui nos abduxe-
runt: ut sciat omnis terra quia tu es
dñs deus noster: et quia nomē tuum
inuocātū est sup israel et sup genus
ipsū. Respice domine de domo sancta
tua in nos: et inclina aurē tuā et regau-
di nos. Aperi oculos tuos et vide: q̄
nō mortui qui sunt in inferno quorū
spiritus acceptus est a visceribus suis
dabūt h̄mōrem et iustificationē dño:
sed anima que tristis est sup magni-
tudinē mali et incedit curua et in infi-
mis et cui⁹ oculi deficiētes: et anima
esuriens dat tibi gloriā et iusticiā do-
mino: quia non secūdū iusticias pa-
trum nrōrū nos fundim⁹ preces et preci-
mus misericordiā ante conspectū tuū
domine deus noster: sed quia misisti
iram tuā et furorem tuū sup nos: sicut

B locutus es i manu pueror tuor ppheta-
ray dicens. Sic dicit dñs. Inclinate
humeru vestrū ⁊ cervice vestrā ⁊ ope-
ram facite regi babilonis ⁊ sedebitis
in terra quā dedi patrib vestrīs. Nū
si nō feceritis nec audieritis vocē dñi
dei vestrī operari regi babilonie dese-
dionē vestrā faciā de ciuitatib iuda
et a foris iherusalē: et auferā a vobis
vocem iocunditatis ⁊ vocem gaudij et
vocem sponsi ⁊ vocem sponse: et erit
omnis terra sine vestigio ab inhabi-
tantibus eam. Et non audierūt vocē
tuā ut operarent regi babilonis: ⁊ sta-
tisti verba tua que locutus es in ma-
nibus pueror tuor pphetay: ut trāsfe-
rentur ossa regū nostror ⁊ ossa patrū
nror de loco suo. Et ecce sunt pñda
in calore solis ⁊ in gelu nodis: ⁊ mor-
tui sunt in doloribus pessimis in fa-
me ⁊ in gladio ⁊ emissionē. Et posui-
sti templū in quo inuocatū est nomē
tuū in ipso sicut hec dies: ppter iniqui-
tatem domus israhel et domus iuda.
Et fecisti i nobis dñe de⁹ noster scdm
omne bonitatē tuā et scdm omne mi-
serationē tuā illā magnā sicut locut⁹
es in manu pueri tui moysi: i die qua
precepisti ei scribere legem tuā coram
filijs israhel dicens. Si non obaudie-
ritis vocem meā. multitudo hec ma-
gnā conuerteretur in minimā gentem
quoniā eos dispagam: qā scio qd me
nō audiet pñs. Populus est enim
dura cervice. Et conuerter ad cor suū
in terra captiuitatis sue: et scient quia
ego sum dñs deus eorū. Et dabo eis
cor ⁊ intelligēt: et aures ⁊ audient. Et
laudabūt me i terrā captiuitatis sue:
et memores erunt nominis mei. Et a-
uertent se a dorso suo duro et a mali-
gnitatibus suis: quia reminiscetur

viam patrū suor qui peccauerūt i me.
Et reuocabo illos in terrā quā iuravi
patribus illoz abraham ysaach ⁊ ia-
cob: ⁊ dominabūtur ei⁹. Et multipli-
cabo eos: ⁊ non minorabūtur. Et sta-
tuā illis testamentū alterū: sempiternū:
ut sim illis in deum: ⁊ ipi erūt michi in
pñm. Et nō mouebo āpl⁹ pñm meū
filijs isrl a terra quam dedi eis. **U**
Et nunc dñe deus israhel: anima
in angustia et spīritus anxius
clamat ad te. Audi dñe et miserece qā
deus es misericors: ⁊ miserece nri quia
peccauimus ante te. Quia tu sedes in
sempiternū: et nō peribim⁹ in eum⁹.
Dñe deus omnipotēs deus isrl audi
nūc orationem mortuor isrl et filioz
ipor: quia peccauerūt ante te ⁊ nō au-
dierunt vocem dñi dei sui: ⁊ agglu-
nata sūt nobis mala. Noli meminisse
iniquitatis patrum nostror: sed me-
mento man⁹ tue ⁊ nominis tui in ppe
isto: quia tu es deus deus noster ⁊ lau-
dabim⁹ te dñe: quia ppter hoc dedisti
rimorem tuū in cordibus nris. et ut
inuocem⁹ nomē tuū et laudem⁹ te in
captiuitate nra: quia conuertimur ab
iniquitate patrum nror qui peccave-
rūt āte te. Et ecce nos i captiuitate nra
sum⁹ hodie quo nos dispisti in im-
proprietū ⁊ in maledictionē ⁊ in pecca-
tum scdm omnes iniquitates patrū no-
stroz: qui discesserūt a te dñe deus no-
ster. Audi israhel mādara vite: aurib⁹
pñpe ut scias prudentiā. Quid ē isrl
q i terrā inimicor es? Quicquid ē i ter-
ra aliena: coinquatus es cum mor-
tuis. Deputat⁹ es cū descendētib⁹
in infernū: dereliquisti fontem sapien-
tie. Nam si in via dei ambulasses: ha-
bitasses utiq in pace sup terrā. Disce
ubi sit prudentia ubi sit virtus ubi sit

intellectus: ut scias simul ubi sit logi-
curnitas vite ⁊ virt⁹: ubi sit lūmē ocu-
lor ⁊ pax. Quis inuenit locum eius?
Et quis intravit in thesauros eius?
Ubi sunt principes gentiū: et qui do-
minant sup bestias que sunt sup ter-
ram? Qui in aurib⁹ reli ludūt: qui ar-
gentum thesaurizant et aurū in quo
confidūt homines: ⁊ non est finis ac-
quisitionis eor. Qui argētū fabricāt:
et solliciti sūt: nec ē inuentio op⁹ suor.
Exterminati sunt et ad inferos descen-
derūt: ⁊ alij loco eor resurrexerūt. Que-
res viderūt lumen: ⁊ habitauerūt sup
terrā. Viam aut discipline ignorave-
runt: neq intellexerūt sententias ei⁹: neq
filijs eor susceperūt eam. A facie ipsoz
longe facta est. Non est audita i terra
chanaan: neq visa est in theman. Fi-
lij quor agar qui requisierūt prudē-
tiam que de terra est. negociatores ter-
re et theman: ⁊ fabricatores et requisi-
tores prudentie ⁊ intelligentie: viam
aut sapientie nescierūt: neq rememo-
rati sunt sententias ei⁹. O israhel q ma-
gna est domus dei: ⁊ ingens loc⁹ pos-
sessionis eius. Magnus ⁊ nō habēs
finē: recessus ⁊ immentus. Ibi fuerūt
gigātes nominati: illi qui ab initio
fuerūt statura magna scientes bellum.
Non hos elegit dñs: neq viam disci-
pline inuenerūt: ppter ea petierunt. Et
quoniā nō habuerūt sapientiā: petie-
runt ppter suā insipientiā. Quis ascē-
dit in celū et accepit eam: ⁊ reduxit eam
de nubibus? Quis transtulit eam ma-
re et inuenit illā: et attulit illā sup au-
rum electū? Non est qui possit scire vi-
as eius: neq qui requirat sententias ei⁹.
Sed qui scit uniuersa nouit eam: ⁊ in-
uenit eam prudentia sua. Qui ppara-
uit terram in eterno tēpore: et repleuit

eam pecudib⁹ et quadrupedib⁹. Qui
emittit lūmē ⁊ vadit: ⁊ vocauit illud:
et obedit illi in tremore. Stelle autem
dederūt lumen in custodijs suis: ⁊ leta-
te sunt. Vocate lūmē: ⁊ dixerunt. Assu-
mus. Et luxerūt ei cū iocunditate: qui
fecit illas. Hic est deus noster: non est
mabitur alius aduersus eum. Hic ad-
inuenit omne viam discipline: et tra-
didit illā iacob puero suo: ⁊ israhel di-
ledo suo. Post hec in terris visus est: ⁊
cum hominibus cōuersat⁹ est. **U**
Hic liber mandator dei: ⁊ leg que
est in eternū. Omnes qui reuert
eam puerunt ad vitam: qui aut dese-
liquerūt eam in morem. Conuertere ia-
cob ⁊ appñde eam: ambula p viam
ad splendorem eius contra lūmē ei⁹.
Ne radas alteri gloriā tuā: et digni-
tatem tuā genti aliene. Beati sumus
israhel: quoniā que deo placēt mani-
festa sunt nobis. Animēquior esto
pñs dei: memorabilis israhel. Veni-
dati estis gentibus non in pñionē:
sed ppter qd i ira ad iracundiā puoca-
tis dñm. traditi estis aduersarijs. Ege-
rethastis enim eum qui fecit vos de-
um eternū: inuolantes demonijs et nō
deo. Obliti estis estis eū q nutriuit vos:
et conuersastis nuticem vestrā iherlm.
Vidit enim iracundiā a deo venientem
vobis: ⁊ dixit. Audite ciuitates syon.
Adduxit enī michi deus ludū magnū.
Vidi enim captiuitatē pñi mei filioz
meor ⁊ filiaz: quā supduxit illis eter-
nus. Plurui enim illos cū iocundita-
te: dimisi aut illos cū fletu ⁊ luctu. Ne-
mo gaudet sup me viduā ⁊ desolatā:
a multis derelicta sum propter pecca-
ta filioz meor: quia dedinauerūt a le-
ge dei. Iusticias aut ipsoz nescierūt:
nec ambulauerūt pñ vias mādator

dei: neque per semitas veritatis eius cum
iusticia ingressi sunt. Veniant consines
syon: et memorentur captivitatem fili-
orum et filiarum mearum: quam subduxit illis
eternus. Adduxit enim super illos gen-
tem de longinquo: gentem improbam
et alterius lingue qui non sunt reueriti
senem: neque puerorum miseri sunt. Et ab-
duxerunt dilectos vidue: et a filiis uni-
tam desolauerunt. Ego autem quid possum
adiuvare vos? Qui enim adduxit super
vos mala: ipse vos eripiet de manibus
inimicorum vestrorum. Ambulate filii am-
bulate: ego enim derelicta sum sola.
Sequi me stola pacis: indui autem me sac-
ro obsecrationis: et clamabo ad altis-
simum in diebus meis. Animequiiores
estote filii: clamate ad dominum et eripiet
vos de manu principum inimicorum. Ego
enim speravi in eternum salutem vestram:
et venit michi gaudium a sancto super
misericordia: quod misit vobis ab eterno
salvatore vestro. Emisi enim vos cum
luctu et ploratu: reducet autem vos michi
deus cum gaudio et iocunditate in eter-
num. Sicut enim viderunt vicine syon
captivitatem vestram a deo: sic videbunt
et in celsitudine salutem vestram in deo: quod
superueniet vobis cum honore magno
et splendore eterno. Filii pacem susti-
nere iram que superuenit vobis. Prese-
ntus est enim inimicus tuus: sed cito
videbis perditionem ipsius: et super reli-
quias ipsius ascendes. Delicati mei am-
bulauerunt vias asperas: ducti sunt
enim ut grex direptus ab inimicis. Ani-
mequiiores estote filii: et proclamate ad
dominum. Erit enim memoria vestra ab eo
qui ducit vos. Sicut enim fuit sensus
vester ut erraretis a deo: decies tantum
iterum convertebamur requiretis eum. Qui
enim induxit vobis mala: ipse rursum

adducet vobis sempiternam iocunditatem
cum salute vestra. Animequiior esto
iherusalem. Exornatur enim te: qui te
nominavit. Florentes parebunt qui te
vegauerunt: et qui gratulati sunt in tua
ruina punientur. Civitates quibus se-
vicerunt filii tui punientur: et que acce-
perunt filios tuos. Sicut enim gaudia est
in tua ruina et letaria est in casu tuo: sic co-
nstruatur in sua desolatione. Et am-
putabitur rezultatio multitudinis eius:
et gaudimonia eius erit in luctum. Ignis
enim superueniet ei ab eterno in longi-
tudo diebus: et habitabitur a demo-
niis in multitudine temporis. Circu-
spice iherusalem ad orientem: et vide io-
cunditatem a deo tibi venturam. **U**
tce enim veniunt filii tui: quod dimi-
sisti dispersos veniunt collecti ab or-
iente usque ad occidentem: in verbo san-
cti gaudentes in honorem dei. Exue
te iherusalem stola luctus et vegetationis
tue: et indue te decore et honore que a
deo tibi est et gloria sempiterna. Excinda-
bit te deus dyplorde iusticie: et imponet
mitram capiti tuo honoris eterni. Deus
enim ostendit splendorem suum in te:
omni quod sub celo est. Nominabit enim
tibi nomen tuum a deo in sempiternum: pa-
cem iusticie et honor pietatis. Exurge ihe-
rusalem et sta in celsis: et circumspecte ad
orientem et vide collectos filios tuos
ab oriente sole usque ad occidentem: in verbo
sancti gaudentes dei memoria. Exie-
runt enim abs te pedibus ducti ab in-
imicis: adducet autem illos dominus
ad te portatos in honore sicut filios
regni. Constituunt enim deus humiliare
omnem montem excelsum et rupes phre-
nes: et conualles replere in equalitate
terre: ut ambulet israel diligenter in
honorem dei. Abumbraverunt autem

silve: et omne lignum suavitatis israel
mandato dei. Adducet enim deus israel
cum iocunditate in lumine maiestatis
sue: cum misericordia et iusticia que est
ex ipso. Incipit exemplum epistolae eiusdem
quam misit iheremias ad abducos ca-
ptivos in babilonia a rege babiloni-
orum: ut annuntiaret illis secundum
quod preceptum est illi a deo. **U**
propter peccata que peccastis
ante deum: abducentur in ba-
bilonia captivi a nabucho-
donosor rege babiloniorum. Ingressi
itaque in babilonem eritis ibi annis plu-
rimis et tempus longum usque ad genera-
tiones septem: post hoc autem educam vos
inde cum pace. Nunc autem videbitis in
babilonia deos aureos et argenteos et
lapideos et ligneos in humeris portari:
ostentantes metui gentibus. Videte er-
go ne et vos similes efficiamini factis
alienis et metuatis: et metus vos rapi-
at in ipsis. Visa itaque turba de retro et
ab ante: orantes dicite in cordibus ve-
stris. Ne oportet adorari deum. Angelus
autem meus vobiscum est. Ipse autem requirat
animas vestras. Nam ligna ipsorum po-
nita a fabro ipsa etiam inaurata et inar-
gata facta sunt: et non possunt loqui. Et
sicut virgini amant ornamenta: ita
accepto auro fabricata sunt. Coronas
enim aureas habent super capita sua dii
illorum: unde subtrahunt sacerdotes ab eis
auro et argentum: et rogant illud in
semetipsis. Dant autem et ex ipso possunt
et meretricibus ornare: et iterum receperint il-
lud a meretricibus ornant deos suos.
Ipsi autem non liberantur ab erugine et
tinea. Apertis autem illis veste purpurea
exercent faciem ipsorum propter pulverem do-
mus: quod est plurimum inter eos. Sceptum
autem habet ut homo sicut in regione:

qui in se peccantem non interficit. Ha-
bet etiam in manu gladium et securim: se-
cutus autem de bello et a latronibus non libe-
rat. Unde vobis notum sit: quia non
sunt dii. Non ergo reuerentini eos. Sicut
enim vas hominis fructum inutile effi-
ciunt: tales sunt et dii illorum. Constituta
illis in domo: orti eorum pleni sunt pulvere
a pedibus innotentium. Et sicut alicui
qui regem offendit circumsepte sunt ia-
nuae: aut sicut ad sepulcrum adductum
mortuum ita nutant sacerdotes officia
clausuris et seculis: ne a latronibus respo-
lientur. Lucernas accendunt illis: et qui-
dem multas: et quibus nullam videre pos-
sunt. Sunt autem sicut trabes in domo.
Lorda vero eorum dicitur elingere serpen-
tes qui de terra sunt deum comedunt eos et
vestimentum ipsorum: et non sentiunt. Nigres-
cunt facies eorum a fumo: qui in domo
sit. Supra corpus eorum et supra caput
eorum volant noctue et hyrundines: et a-
ves etiam similiter et catter. Unde sciatis
quia non sunt dii. Ne ergo timeatis
eos. Aurum etiam quod habet ad speciem est:
nisi aliquis extiterit erugine non fulge-
bunt. Neque enim dum cohererent senti-
ebant: et omni pretio empti sunt in qui-
bus spiritus non est in ipsis. Sine pedi-
bus in humeris portant: ostentantes
ignobilitatem suam hominibus. Consum-
dantur etiam qui colunt ea. Propterea
si ceciderint in terram a semetipsis non con-
surgunt: neque si quis eum statuerit redum
per semetipsum stabit: sed sicut mortuis
humis illis apponitur. Hypostas illor-
um vendunt sacerdotes ipsorum et abutun-
tur: similiter et mulieres eorum decerpentes
neque infirmo neque mendicanti aliquid
impertunt de sacrificijs eorum: fete et men-
struate eos coniungunt. Sciatis itaque
et hijs quia non sunt dii: ne timeatis

ros. Unde tñ vocant dij. Quia mulieres apponunt dijs argentis et aureis et ligneis: et in domibus eorū sacerdotes sedent habentes tunicas scillas et capita et barbā rasam: quorū capita nuda sunt. Rugiūt autē clamātes cōtra deos suos: sicut i rena mortui. Vestimenta eorū auferunt sacerdotes: et veliūt uxores suas et filios suos. Neq; si quid mali patiūtur ab aliquo neq; si quid boni poterūt retribuere: neq; regem cōstituere possunt neq; auferre. Similiter neq; dare diuicias possunt: neq; malū retribuere. Si q̄ illis votum vouerit et nō reddiderit: neq; hoc requirūt. Hominē a morte nō liberāt: neq; infirmū a pēnitentiā recipiūt. Hominē cecū ad vīsum nō restituit: de necessitate hominē nō liberabūt. Vidue nō misericordītur: neq; orphanis bene faciunt. Lapidibus de mōre similes sunt dij illoꝝ lignei et lapidei et aurei et argentei: qui autē colūt ea cōfunduntur. Quomō ergo estimādū est aut dicendū illos esse deos? Adhuc enim ip̄s caldeis nō honorātibz ea: q̄ cum audierint mutū nō posse loqui offerūt illud ad bel: postulātes ab eo loqui: quasi possint sentire qui nō habēt motū. Et ip̄i cū intellexerūt: relinquent ea. Sensum enim nō habent ip̄i dij illoꝝ. Mulieres autē circūd arcibus in vīs sedent: succendētes ossa oliuay. Cū autē aliqua ex ip̄is abstrahat ab aliquo transeūte domū eie: p̄ximē sue reprobrat q̄ ea nō sit digna habita sicut ip̄a: neq; funis eius diruptus sit. Om̄ia autē que illis sūt falsa sunt. Quomō estimādū aut dicendū est illos esse deos? A fabris autē et aurificibz facta sūt. Nichil aliud erūt nisi id qd volūt esse sacerdotes. Aurifices

etiā ip̄i qui ea faciunt nō sunt multi temporis. Nūquid ergo possunt ea q̄ fabricata sūt ab ip̄is esse dij? Reliquerunt autē falsa et opprobriū postea futuris. Nam cum supuerit illis plū et mala: cogitant sacerdotes ubi se abscondant cum illis. Quomō ergo sciri debeāt quoniā dij sunt qui nec de bello se liberāt: neq; de malis se recipiūt? Nam cum sint lignea et inaurata et inargentata: sciatur postea quia falsa sunt ab vniūsis gentibz et regibz que manifestata sunt quia nō sunt dij: sed op̄a manuū hūmānū: et nullū op̄ dei cū illis. Unde ergo notū est q̄a nō sūt dij: sed op̄a manuū hūmānū: et nullū dei op̄ i ip̄is ē. Regē regiōni nō suscitant: neq; pluuiā hominibz dābunt. Iudiciū quoq; nō discernunt: neq; regiones liberabunt ab iniuria: quia nichil possunt sicut corniculē inter mediū celī et terre. Et cū incedit ignis in domū deorū: ligneorū et argenteorū et aureorū: sacerdotes quidē ip̄os fugient et liberabuntur: ip̄i vero sicut trabes i medio cōburentur. Regi autē et bello nō resistēt. Quomō ergo estimādū ē aut recipiendū quia dij sūt? Non a furibz neq; a latronibz liberabūt dij lignei et lapidei et inaurati et inargentati: quibz iniqui fortiores sūt. Aurū et argentū et vestimentū quo op̄ati sunt auferunt illis et abibūt: nec sibi auxiliū ferent. Itaq; melius est esse regem ostentantē virtutē suā aut vas in domo vile i quo gloriabitur qui possidet illud q̄ falsi dij: vel ostiū i domo qd custodit que in pace sunt: q̄ falsi dij. Sol quidē et luna ac sidera cum sint splendida et nulla ad vilitates obaudiunt: similiter et fulgur cū apparuerit p̄spiciū est. Quip̄m autē

et spiritus in om̄i regione spirat: et nubes quibz cum imperatū fuerit a deo pambulare in uniuersum orbem: p̄stunt qd imperatū est eis. Ignis etiam missus delugit ut consumat montes et siluas: facit qd p̄ceptū est ei. Hec autē neq; speciebus neq; virtutibus vniūrum similia sunt. Unde neq; estimandum est neq; dicendū illos esse deos: quādo nō possunt neq; iudiciū iudicare: neq; facere hominibz. Sciētes itaq; quia nō sunt dij: ne ergo timueritis eos. Neq; enī regibz maledicēt: neq; benedicēt. Signa enim in celis gentibus nō ostendunt: neq; ut sol lucebūt: neq; illuminabūt ut luna. Hec meliores sunt illis: que possunt fugere sub pedē ac p̄desse sibi. Nullo itaq; modo nobis est manifestū quia sūt dij: p̄pter qd ne timeatis eos. Nā sicut in cucumerario formido nichil custodit: ita sūt dij illoꝝ lignei et argentei et inaurati. Eodē modo et in orto spina alba: supra quā omnis auis sedet. Similiter et mortuo p̄iedo in tenebris: similes sunt dij illoꝝ lignei et inaurati et inargentati. A purpura q̄ et murice q̄ supra illos teneant scieas utiq; quia nō sunt dij. Ip̄i etiā potestino comedūtur: et erit opprobrium in regione. Melior est homo iustus qui nō habet simulacra: nā erit longe ab opprobrijs. **Explicit lib̄ baruch**
Incipit prologus ieremie prophete
Ezechiel propheta cum iohannem rege iuda captiuus dudus est in babilonem: ibiq; hīs qui cū eo captiui fuerūt p̄phetauit p̄nitentijs q̄ ad iheremie uaciniū se ultro adūsarē tradidissent: et uiderent adhuc urbem iherosolimā stare: quā ille castram

esse p̄dixerat. Tricesimo autē etatis sue anno et captiuitatis quinto reversus ē ad cōrapiuos loqui. Et eodē q̄ licet postior hic i caldea: iheremias i iudea p̄phetauerit. Sermo eius nec satis desertus nec ad modū rusticus est: sed ex utroq; medie temperat. Sacerdos et ipse fuit sicut iheremias: principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibz inuoluta. Sed et vulgata eius editio nō multū distat ab hebraica. Unde satis miror quid cause regerit: ut si robusti in vniūsis libris habemus interpretes: in alijs eadem in alijs diuersa trāstulerūt. Legite igit et hunc iuxta translationē nostrā: quoniam per cola scriptus et comata: manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si autem amici mei et hunc substantauerunt dicite eis q̄ nemo eos compellat ut scribant. Sed verorū ne illud eis eueniat quod grece significantius dicitur ut vocentur sagolidori quod est māducātes sentias. **Explicit prologus ieremie prophete.**
Incipit ezechiel propheta.
Et factum est in tricesimo anno in quarto in quinta mensis: cū essem i medio captiuorū iuxta flumē rhobar: aperti sunt celi et vidi visiones dei. In quinta mensis ip̄e ē annus quintus transmigrationis regis iohannem: factū est verbum dñi ad ezechielē filiū buzi sacerdotem in terra caldeorū secus flumen rhobar. Et facta est sup eum ibi manus dñi. Et vidi: et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone: et nubes magna et ignis inuoluens. Et splendor in circuitu eius: et de medio ignis quasi species electe: id est de medio ignis. Et in medio eius

similitudo quatuor animalium et hic
aspedus eorum. Similitudo hominis
in eis. Et quatuor facies unius: et quatuor
pedes unius. Et pedes eorum pedes redi:
et planta pedis eorum quasi planta pe-
dis vituli: et sanale quasi aspedus eris
radentis. Et manus hominis sub pen-
nis eorum in quatuor partibus: et facies et
pennas per quatuor partes habebant:
undemque erant pennae eorum alteri ad al-
terum. Non reuertebantur cum incederent:
sed unusquisque ante faciem suam gradieba-
tur. Similitudo autem vultus eorum facies
hominis: et facies leonis a dextris ipsorum:
quatuor facies autem hominis a sinistris
ipsorum quatuor: et facies aquile desu-
per ipsorum quatuor: et facies eorum et pe-
ne eorum egrediente desuper. Dux pene singu-
lorum iungebantur: et dux tenebant corpora
eorum. Et unusquisque eorum rotam facie sua
ambulabat. Ubi erat imper? spiritus
illuc gradiebatur: nec reuertebantur
cum ambularent. Et similitudo ani-
malium aspedus eorum quasi carbonum i-
gnis ardentium: et quasi aspedus lam-
padarum. Hec erat visio discurrens in me-
dio animalium: splendor ignis et de i-
gne fulgur egrediente. Et animalia i-
bant et reuertebantur in similitudinem
fulguris choruscantis. Cumque aspiceret
animalia: apparuit rota una super ter-
ram iuxta animalia habens quatuor
facies. Et aspedus rotarum et opus earum
quasi visio maris: et una similitudo operum
quatuor: et aspedus earum et opera quasi
sit rota in medio rote. Per quatuor
partes earum euntes ibant: et non reuer-
tebantur cum ambularent. Statura ipsi
erat rotis et altitudo: et horribilis aspe-
ctus: et totum corpus oculis plenum
in circuitu ipsarum quatuor. Cumque am-
bularent animalia ambulabant pariter

et rote iuxta eas: et cum eleuarentur anima-
lia de terra: eleuabantur simul et rote.
Quocumque ibat spiritus: illuc euntes spi-
ritus: et rote pariter eleuabantur sequentes
eum. Spiritus enim vite erat in rotis.
Cum euntes ibant: et cum stantibus stabant:
et cum eleuatis a terra: pariter eleuabantur
et rote sequentes eas: quia spiritus vite
erat in rotis. Et similitudo super caput
animalium firmamenti quasi aspedus
crystalli horribilis: et egrediente super capita
eorum desuper. Sub firmamento autem pen-
ne eorum egrediente alteri ad alterum. Unusquisque
duabus alis velabat corpus suum: et al-
terum similiter velabat. Et audiebant
sonum alarum quasi sonum aquarum multa-
rum: quasi sonum sublimis dei. Cum am-
bularent quasi sonus erat multitudi-
nis: ut sonus castrois. Cumque starent
diminuebantur pene eorum. Nam cum fieret
vox super firmamentum quod erat super ca-
put eorum: stabant et submittebant alas su-
as. Et super firmamentum quod erat inimi-
nens capiti eorum quasi aspedus lapidis
saphiri. Similitudo throni: et super simi-
litudinem throni similitudo quasi aspe-
ctus hominis desuper. Et vidi quasi speciem
electi: velut aspedum ignis in circuitu: et
per circuitum a lumbis eius et desuper: et
a lumbis eius usque deorsum vidi quasi
speciem ignis splendentis in circuitu:
velut aspedum arcus cum fuerit in nube
in die pluuie. Hic erat aspedus splendoris
per circuitum visio similitudinis glorie domini. **U**
Et vidi et cecidi in faciem meam: et au-
diui vocem loquentis. Et dixit
ad me. Fili hominis sta super pedes tuos:
et loquar tecum. Et ingressus est in
me spiritus: postquam locutus est michi:
et statuit me super pedes meos. Et au-
diui loquentem ad me et dicentem. Fili
hominis: mitto ego te ad filios israel:

ad gentes apostatice que recesserunt
a me. Patres eorum peruerati sunt pactum
meum usque ad diem hanc: et filii dura sa-
cie et indomabili corde sunt ad quos
ego mitto te. Et dices ad eos. Hec di-
xit dominus deus: si forte vel ipsi audiant: et
si forte quiescant: quoniam domus re-
sperans est: et scient quia propheta fue-
rit in medio eorum. Tu ergo fili hominis
ne timeas eos neque sermones eorum me-
tuas: quoniam increduli et subuersores
sunt tecum: et cum scorpionibus habi-
tas. Verba eorum ne timeas: et vulgus eorum
ne formides: quia domus respiciens
est. Loqueris ergo verba mea ad eos:
si forte audiant: et quiescant: quoniam i-
ritatores sunt. Tu autem fili hominis audi
quocumque loquor ad te: et noli esse res-
perans sicut domus: respiciens est. Ap-
propios tuos: et corde quocumque ego do tibi. Et
vidi: et ecce manus missa ad me: et iusserat
involui me: et respexit illi coram me quod
erat scriptum in eo: et foris: et scripte erant in
eo lamentationes et carum et ve. **U**
Et dixit ad me. Fili hominis: quod-
cumque inueneris corde. Comede
volumen istud: et vadens loquere ad
filios israel. Et aperui os meum: et tribu-
it me volumine illo. Et dixit ad me.
Fili hominis: venter tuus comitetur
viscera tua complebuntur volumine isto
quod ego do tibi. Et comedi illud: et
factum est in ore meo sicut mel dulce. Et
dixit ad me. Fili hominis vade ad
domum israel: et loqueris verba mea ad e-
os. Non enim ad populum profundi est monia: et
ignote lingue tu mitteris ad domum israel:
neque ad populos multos profundi est monia:
et ignote lingue: quod non possis audire
sermone. Et si ad illos mitteris ipsi
audient te. Domus autem israel non
hunc audire te: quia nolunt audire me.

Omnia quippe domus israel attrita
fronte est: et duro corde. Ecce dedi faciem
tuam valentorem faciebis eorum: et fronte
tuam durior frontibus eorum: ut adama-
tem et ut sileant dedit faciem tuam. Ne time-
as eos neque metuas a facie eorum: quia
domus respiciens est. Et dixit ad me.
Fili hominis: omnes sermones meos
quos ego loquor ad te assume in cor-
de tuo: et auribus tuis audi: et vade in-
gredere ad transmigrationem ad filios
populi mei: et loqueris ad eos: et dices eis.
Hec dicit dominus deus: si forte audiant: et
quiescant. Et assumpsit me spiritus:
et audiui post me vocem commotionis
magne: benedicta gloria domini de loco
suo: et vocem alarum animalium percu-
rentium alteram ad alteram: et vocem ro-
tarum sequentium animalia: et vocem com-
motionis magne. Spiritus quoque leua-
uit me et assumpsit me: et abijt amarum
in indignatione spiritus mei. Manus
enim domini erat mecum confortans me. Et
veni ad transmigrationem ad acerum no-
uarum frugum: ad eos qui habitabant iux-
ta flumen chobar: et sedi ubi illi sede-
bant: et mansi ibi septem diebus merces
in medio eorum. Cum autem pretransissent
septem dies: factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis: speculatore dedit
te domui israel: et audies de ore meo
verbum: et annuntiabis eis ex me. Si di-
xerit me ad impium morietur: non
annuntiaberis ei: neque locutus fueris ut
auertat a via sua impia et viuat: ipse
impius in iniquitate sua morietur: san-
guinem autem eius de manu tua requiram.
Si autem tu annuntiaberis impio: et ille
non fuerit conuersus ab impietate sua
et a via sua impia: ipse quidem in impe-
tate sua morietur: tu autem anima tua
liberasti. Sed et si conuersus iustus a

iusticia sua fuerit. et fecerit iniquitate: ponā offendiculū coram eo. Ipse morietur: quia non annūciasti ei. In peccato suo morietur: et nō erit in memoria iusticie eius quas fecit: sanguinē vero ei⁹ de manu tua requirā. Si autē tu annūciaveris iusto ut nō peccet iustus: et ille nō peccaverit: viues vivet quia annūciasti ei: et tu animā tuā liberasti. Et facta est sup me man⁹ dñi: et dixit ad me. Surgēs egredere i campū: et ibi loquar tecū. Et surgēs egredens sū in campū: et ecce ibi gloria dñi stabat sicut gloria quā vidi iuxta fluvium chobar: et cecidi i facie meā. Et ingressus ē in me spiritus: et statuit me sup pedes meos: et locutus ē michi: et dixit ad me. Ingrederere: et includere i medio domus tue. Et tu fili hominis. ecce data sūt sup te vincula et ligabūt te in eis. et nō egredieris in medio eorū: et lingua tuā adherere faciā palato tuo et eris murt⁹. nec q̄li vir obiurgās: q̄a dom⁹ exasperās ē. Cū autē locutus fuero tibi. appropinquā os tuū: et dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹. Qui audit audiat. et q̄ q̄scit quiescat: q̄a dom⁹ exasperās est. **E**t tu fili hominis. sume tibi latrem et pones eum corā te: et disci- bes in eo civitatem iherusalē. Et ordi- nabis adversus eam obliationē: et edi- ficabis munitiones et cōportabis ag- gitem: et dabis cōtra eam castra: et po- nes arietes i gyro. Et tu sume tibi sar- taginē ferreā: et pones eam in murū fer- reū inter te et inter civitatem: et obfir- mabis faciē tuā ad eam et erit in obli- dione: et circumdabis eam. Signū est domui israel. Et tu dormies sup la- tus tuū sinistru: et pones iniquitates domus israel sup eo numero dñi quib⁹ dormies sup illud: et assumes

iniquitates eorū. Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorū numero dñi trecentos et nonaginta dies: et porta- bis iniquitatē dom⁹ israel. Et cum cōpleveris hec. dormies sup lac⁹ tuū degetū secūdo: et assumes iniquitatē domus iuda quadraginta diebus. Die pro anno: diem in quā p anno dedi tibi. Et ad obliationē iherusalē duces faciē tuā: et brachiū tuū erit extēdū: et prophetabis adversus eam. Ecce cū- cūdedi te vinculis: et non te cōvertes a latere tuo in latus aliud: donec cōple- as dies obliationis tue. Et tu sume tibi fumentū et ordeū et fabam et lentē et milū et vicā et mites ea i vas unū: et facies tibi panes numero dñi quib⁹ dormies sup latus tuū. Trecentis et nonaginta diebus comedes illud. E- bus autē tuus quo vestieris: erit in pon- dere viginti statenis in die. Et tempore usq; ad temp⁹ comedes illud. Et aquā in mensura bibes segrem partem hui⁹. Et tempore usq; ad temp⁹ bibes illud. Et quasi succinericiū ordeacū come- des illud: et rectore qd egrediē de ho- mine operies illud in oculis eorū. Hec dicit dñs. Sic comedēt filij israel panē suū pollutū inter gētes: ad quas eiciā eos. Et dixi. Ah ah dñe deus. Et re anima mea nō est polluta: et mori- cū: et laceratū a bestiis nō comedi ab infantia mea usq; nūc: et nō est ingre- sa os meū omnis caro immūda. Et dixit ad me. Ecce dedi tibi simū homi- nis pro rectorib⁹ humanis: et facies pa- nem tuū i eo. Et dixit ad me. Fili ipis: ecce cōtra baculū panis i iherlm et cō- dent panē suū in pōdere et in sollicitu- dine: et aquā in mensura et i agustia bibent: ut deficientibus panē et aqua corruat unusquisq; ad fratrem suū: et

contabescat i iniquitatibus suis. **E**t tu fili hominis sume tibi gla- diū acutū radentem pilos: et as- sumes eum et duces per caput tuū et per barbā tuā: et assumes tibi statērā ponderis et divides eos. Tercia partē igni combures in medio civitatis iux- ta cōpletionē dñi obliationis: et assu- mes tertiā partem et concides gladio in circuitu eius: tertiā vero aliā dispe- ges in ventū: et gladiū nudabis post eos. Et sumes inde parvū numerū et ligabis eos in lūmitate pallij tui: et ex- is rurū tolles et pices eos in medio ignis et combures eos igni: et ex eis e- gredietur ignis in omne domū israel. Hec dicit dñs deus. Ista est iherusalē. In medio gentiū posui eā: et in circui- tu eius terras. Et contempsit iudicia mea ut plus esset impia q̄ gentes: et pcepta mea ultra q̄ terre que in circui- tu ei⁹ sunt. Iudicia enī mea picecūt: et in pceptis meis nō ambulaverunt. Adcirco hec dicit dñs deus. Quia su- perastis gentes que in circuitu vestro sunt et in pceptis meis nō ambulastis: et iudicia mea non fecistis: et iuxta iu- dicia gentiū que in circuitu vestro sūt nō estis operati: ideo hec dicit dñs de⁹. Ecce ego ad te: et ipse ego faciā i medio tui iudicia in oculis gentiū: et faciā in te qd nō feci: et quib⁹ similia vltra non faciā: ppter omnes abomināones tu- as. Ideo comedēt patres filios in me- dio tui: et filij comedēt patres suos. Et faciā in te iudicia: et ventilabo uni- versas reliquias tuas in omne ventū. Adcirco vno ego dicit dñs de⁹ nisi p eo qd sandū meū violasti in omnibus offensionibus tuis et in cunctis abomi- nationibus tuis: ego quoq; cōtingā: et nō parcer ocul⁹ me⁹: et nō miserebor.

Tercia pars tui peste morietur et fame consumetur i medio tui: et tertia pars tui in gladio caderet in circuitu tuo. Ter- cia vero pars tuā i omne vtrū dispa- gat: et gladiū euaginabo post eos. Et cō- plebo furorē meū: et requiescere faciā indignationē meā in eis: et cōsolabor. Et sciens quia ego dñs locutus sum in zelo meo: cū implevero omne indi- gnationē meā in eis. Et dabo te in de- lectū et in opprobriū gentib⁹ que i cir- cuitu tuo sunt: in cōspēctū omnis pre- cecūti. Et eis opprobriū et blasphe- mia exemplū et stupor in gentib⁹ que in circuitu tuo sunt: cū fecero in te iudi- cia in furore et in indignatione et in ir- reparationib⁹ ire que ego dñs locutus sum: quando misero sagittas famis pessimas que erūt mortificē: et quas mittā ut dissipam vos. Et fame con- gregabo sup vos: et contra in vobis baculum panis: et immittā i vos fa- men et bestias pessimas usq; ad inter- necionem. Et pestilentia et sanguis trāsibūt p te: et gladiū inducam super te. Ego dominus locutus sum. **E**t factus est sermo dñi ad me di- cēti. Fili hominis. pone faciē tuā ad mōtes israel: et pphetabis ad eos: et dices. Mōtes israel audite ver- bum dñi dei. Hec dicit dñs de⁹ mōti- bus et collibus rupibus et vallib⁹. Ec- ce ego indurā sup vos gladiū et dispa- gam eccellā vestra: et demoliar aras vestras et cōstingent simulacra vtrā: et deiciā interfesos vestros ante ydola vestra. Et dabo radice filios israel ante faciē simulacrorū vestrorū: et dispa- gam ossa vestra i circuitu aras vestras in omnibus habitacombus vestris. Ur- bes deserte erūt: et eccellā demolientur et dissipabūtur: et incēbūt are vtrē et

confringent: ⁊ resabunt ydola vestra:
et conterent delubra vstra: ⁊ delebunt ope-
ra vstra: ⁊ cader inteset? in medio vtr: ⁊ scie-
tis q̃a ego sum dñs. Et relinq̃a in vo-
bis eos q̃ fugerit gladiū in gentibz: cū
dispersero vos in terris: ⁊ recordabuntur
mei liberati vestri in gentibz ad quas
captivi dudi sunt: q̃a cōtrui cor eorū
fornicans ⁊ recedens a me. et oculos
eorū fornicātes post ydola sua: ⁊ dispi-
cebūt sibi mer sup malis que fecerant
in uniuersis abominatōnibz illis: et
sciēt quia ego dñs. non frustra locu-
tus sum ut facerem illis malū hoc. Hec
dicit dñs deus. Percute manū tuā et
allide pedē tuū: ⁊ dic heu ad omnes ab-
ominatōnes malorū domus israhel:
quia gladio fame ⁊ peste ruituri sunt.
Qui longe est peste morietur: qui autē
prope gladio corruet: ⁊ qui reliq̃s fue-
rit ⁊ obfessus fame morietur. Et com-
plebo indignatōne mēā in eis: ⁊ scie-
tis quia ego dñs cum fuerint inteset
vestri in medio ydolorū vestrorū in cir-
cuitu ararū vestrarū in omni colle egel-
so: ⁊ in cūctis sūmitatibz montiū: et
subtus omne lignū neurolō et sub-
tus uniuersam quercū sedosam ubi
accenderit thura redolentia uniuersis
ydolis suis. Et egredā manū mēā sup
eos: ⁊ faciā terrā eorū desolatā ⁊ destru-
tam a deserto debilatha i omibz habita-
tōnibz eorū: ⁊ sciet q̃a ego dñs. **III**

Et factus est sermo dñi ad me di-
rens. Et tu fili hominis: hec di-
xit dñs deus terre israhel. Finis uenit:
uenit finis sup quatuor plagas terre.
Nunc finis sup te: et immittā furorem
meū in te. Et iudicabo te iuxta uias tu-
as: et ponā corā te omnes abomina-
tiones tuas. Et non parcerē ocul⁹ me⁹
sup te: et non miserebor: sed uias tuas

ponā sup te et abominatōnes tue in medio tui ritūs: et scietis q̄a ego dñs. Hec dicit dñs de⁹. Afflictio una: afflictio ecce venit. Finitis venit: venit finis. Gūgilauit adūsū te: ecce venit. Venit cōtinuo sup te q̄ habuisti a terra. Venit tēpus: prope est dies occisionis: et nō glorie mōtū. Nūc de p̄pino effundā iramēa sup te: et cōplebo furorē meū i te. Et iudicabo te sicut vias tuas: et imponā tibi omnia scelerā tua. Et nō parcat oculus me⁹ nec miserebor: sed vias tuas imponā tibi: et abominatōnes tue i medio tui ritūs: et scietis quia ego sum dñs p̄cūtēs. Ecce dies: ecce venit. Egredia est cōritio: floruit virga: genuit supbia: iniquitas surrexit in virga impietatis. Nō ē eis et non ē p̄p̄lo: neq; ē sonitu eorū: et non erit requies in eis. Venit tempus: appropinquauit dies. Qui erit nō letetur: et q̄ vendit nō lugeat: quia ira sup omne p̄p̄m ē⁹: quia qui vendit ad id qd vendidit nō reuertetur: et ad huc in uiuentibz vita eorū. Visio enī ad omnē multitudinē ē⁹ nō regrediet⁹: et vir i iniquitate uite sue nō s̄orabitur. Tanc̄ tu haba: p̄parentur om̄es: et nō ē qui vadat ad p̄liū. Ira enim mea sup omne multitudinē ē⁹. Gladius foris: pectus i fauces intrinsec⁹. Qui in agro ē gladio morietur: et qui in ciuitate: pectilencia et fane deuorabūtur: et saluabūtur q̄ fugerint ē⁹ eis. Et erūt in mōtibus q̄ columbe cōuallium: omnes repidi: unusquisq; in iniquitate sua. Om̄es manus dissoluetur: et omnia genua fluēt aquis. Et accingent se cilicij: et aperiet eos formido: et in omni facie confusio: et in inuicē rapinabz eorū caligat. Argentū eorū foris p̄cietur: et aurū eorū i herquiliniū erit. Argentū

roꝝ et auꝝ roꝝ nō valebit liberare roꝝ:
 in die furoris dñi. Animā suā nō sa-
 turabūt ⁊ ventres roꝝ nō implebunt:
 quia scādalu iniquitatis roꝝ factū ē:
 et ornamentū moniliū suorū in super-
 biā posuerūt: ⁊ imagines abomina-
 tionū suorū et simulacrorū fecerūt ex eo.
 Propter hoc dedi eis illud in immu-
 ditiā: ⁊ dabo illud in man⁹ alienorū
 ad diripiendū ⁊ impijs terre in p̄dam:
 et contaminabūt illud. Et auertā fa-
 ciem meā ab eis: ⁊ violabūt archamū
 meū: et introibūt in illud emissarij: et
 contaminabūt illud. sc̄a cōdusio nē:
 quoniā terra plena est iudicio sangui-
 nū: ⁊ ciuitas plena iniquitate. Et ad-
 ducā pessimos de gentibz: ⁊ posside-
 bunt domos eorū. Et quiescet faciā
 supbia eorū. Angustia suppetiente requi-
 rent parau: ⁊ non erit. Cōturbatio su-
 per cōturbationē veniet: ⁊ audiet⁹ sup
 auditū. Et queret uisionē de p̄tera:
 et lex prebit a sacerdote: et consiliū a
 senioribz. Rex lugebit: ⁊ principes in-
 dicentur metore: ⁊ man⁹ ppli recte cō-
 turbabūtur. Sc̄m viā roꝝ faciā eis:
 et secundū iudiciū eorū iudicabo roꝝ:
 et sciet quia ego dominus. **viii**

Et factu est in anno sefro. in sefro
mense in quinta mensis: ego se
deba in domo mea: et fenestru iuda se
debant cora me. Et cecidit ibi super me
man^{us} dei dei. Et vidi: et ecce similitu
do quasi aspectus ignis. Ab aspectu
lumbor^{um} ei^{us} et deorsum ignis: et a lum
bis ei^{us} et sursum. Ipsi aspectus splendo
ris: et visio electi. Et emissit similitudo
man^{us} apprehendit me in cinctu rapi
tis mei: et eleuavit me spiritus inter ce
lum et terram: adduxit me in iheru
salmine dei iuxta ostium interius. quod

respiciet ad aquilonē. ubi erat statu-
tum ydoli zeli ad puotandā emula-
tione. Et ecce ibi gloria dei israel secūdu
uisionē quā uidet in cāpo: ⁊ dixit ad
me. fili hominis: leua oculos tuos
ad viā aquilonis. Et leuaui oculos
meos ad viam aquilonis: ⁊ ecce ab a-
quilone porte altaris. ydoli zeli i ipso
introitu. Et dixit ad me. fili hominis:
putas ne vides tu quid isti faciūt. ab-
ominaciones magnas quas domus
israhel facit hic. ut pcul recedā a san-
ctuario meo. Et adhuc cōuersus. vidi-
bis abominaciones maiores. Et in-
troduxit me ad ostiū arci. Et vidi: et
ecce foramē unū i pariete. Et dixit ad
me. fili hominis: fode parietē. Et cū
fodissem parietē: apparuit ostiū unū.
Et dixit ad me. Ingredere: ⁊ vide abo-
minaciones pessimas quas isti faciūt
hic. Et ingressus vidi: ⁊ ecce omnis si-
militudo repalium et animalū abo-
minatio: ⁊ vniuersa ydola dom⁹ israhel
depicta erant in pariete in circuitu
p totum. Et septuaginta viri de senio-
ribus domus israhel. et rethomas fi-
lius saphan stabat in medio roꝝ stan-
tiū ante piduras: ⁊ unusquisq; habe-
bat thuribulū in manu sua: ⁊ vapor
nebule de thure roꝝ surgebat. Et dixit
ad me. Ecce vides fili hoīs que senio-
res dom⁹ israhel faciūt in tenebris:
unusquisq; in abscondito cubilis sui.
Dicū enim. Nō videt dñs nos. Dere-
liquit dñs terrā. Et dixit ad me. Ad-
huc cōuersus videbis abominaciones
maiores quas isti faciūt. Et introdu-
xit me per ostiū porte domus dñi qđ
respiciet ad aquilonē. Et ecce ibi mu-
lieres sedebāt plāgentes adonidē. Et
dixit ad me. Ecce vidisti fili hoīs. Ad-
huc cōuersus videbis abominaciones

maiores hys. Et introduxit me in atrium domus domini interius. Et ecce in ostio templi domini inter vestibulum et altare quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum domini et facies ad orientem: et adorabant ad ortum solis. Et dixit ad me. Certe vidisti fili hominis. Numquid leue est hoc domui iuda. ut facerent abominaciones istas quas fecerunt hic? Quia repleretis terram iniquitate conuersi sunt ad iritandum me. Et ecce applicant ramum ad naves suas. Ergo et ego faciam in furore: non parceret oculus meus. nec miserebor: et cum clamauerint ad aures meas voce magna non exaudiam eos. **¶**

Et clamauit in auribus meis voce magna dicens. Appropinqua. uenit uisitaciones urbis: et unusquisque uas interfectionis habet in manu sua. Et ecce sex viri ueniebant de via porte superioris que respicit ad aquilonem: et unusquisque uas interit? in manu eius. Vir quoque unus in medio eorum uestitus lineis: et attramentarium scriptoris ad renes eius. Et ingressi sunt: et steterunt iuxta altare etneum. Et gloria domini israel assumpta est de cherub: que erat super eum ad limen domus. Et uocauit virum quem induit? erat lineis: et attramentarium scriptoris habebat in libris suis. Et dixit dominus ad eum. Transi per mediam ciuitatem in medio iherusalem: et signa thau super frontes viros. gementium et doletium super cunctis abominacionibus que fuerunt in medio eius. Et illis dixit audite me. Transite per ciuitatem sequentes eum: et percutite. Non parcat oculus uester: neque misereamini. Bannem adolescentulum et uirginem. paruulum et mulierem interficite: usque ad interfectionem. Omne autem super quem uideritis thau ne occidatis: et a

sanctuario meo incipite. **¶** **E**xiit ergo a viris senioribus: qui erant ante faciem domus. Et dixit ad eos. Examinare domum: et implete atria interfectionibus. Exgredimini. Et egressi sunt: et pruenabant eos qui erant in ciuitate. Et redierunt completa remansi ego: ruig: super faciem meam: et clamans aio heu heu domine deus. Ergo ne disperdas omnes reliquias israel effundens furorem tuum super iherusalem? Et dixit ad me. Iniquitas domus ista: huius et iuda magna est nimis ualde: et repleta est terra sanguinibus: et ciuitas repleta est auersione. Dicunt enim. Dereliquit dominus terram: et dominus non uidet. Agitur et meus non parceret oculi: neque miserebor. Et ecce uir qui erat induitus lineis quem habebat attramentarium in dorso suo: respondit uerbum dicens. Feci sicut precepisti michi. **¶**

Et uidi: et ecce in firmamento quod erat super caput cherubim quod est lapis saphirus: et quasi species similitudinis solis apparuit super eum. Et dixit ad uirum qui induitus erat lineis: et ait. Ingredere in medio rotarum qui sunt sub cherubim et imple manum tuam prunis ignis que sunt inter cherubim: et effunde super ciuitatem. Ingressusque est in conspectu meo. Cherubim autem stabant a dextris domus cum ingrederetur uir: et nubes impleuit atrium interius. Et eleuata est gloria domini desuper cherub ad limen domus: et repleta est domus nube. Et atrium repletum est splendore glorie domini: et sonit? alas cherubim audietur usque ad atrium exterius: quasi uox loquentis dei omnipotentis. Cumque precepisset uirum quem induit? erat lineis: dixit sume ignem de medio rotarum qui sunt inter cherubim: et gestas ille stetit iuxta rotam. Et extendit

cherub manum de medio cherubim ad ignem qui erat inter cherubim: et sumpsit et dedit in manum eius qui induitus erat lineis: qui accipiens egressus est. Et apparuit in cherubim similitudo manus hominis sub pennas eorum. Et uidi: et ecce signum rote iuxta cherubim. Rota una iuxta cherub unum: et rota alia iuxta cherub unum. Species autem rotarum erat quasi uisio lapidis crisoliti: et aspectus earum similitudo una quatuor: sicut si sit rota in medio rote. Cumque ambularent in quatuor partes gradiebantur: et non reuertebantur ambulantes: sed ad locum ad quem ire declinabatur que prima erat. sequebantur et ceterae: nec reuertebantur. Et omne corpus earum et colla et manus et pedes et circuli plena erant oculis in circuitu quatuor rotarum: et rotas istas uocauit uolubiles audiente me. Quatuor autem facies habebat unum. Facies una facies cherub: et facies secunda facies hominis: et in tercio facies leonis: et in quarto facies aquile. Et eleuata sunt cherubim: ipsum est animal quod uideram iuxta flumen ephraim. Cumque ambularent cherubim ibant pariter et rote iuxta eas: et cum eleuarent cherubim alas suas ut exaltarentur de terra non relinquebant rote: sed et ipse iuxta erant. Stantibus illis stabant: et cum eleuatis eleuabatur. Spiritus enim uice erat in eis. Et egressa est gloria domini a limine templi: et stetit super cherubim. Et eleuantes cherubim alas suas exaltata sunt a terra rotam me: et illis egredientibus rote quoque subsequere sunt. Et stetit in introitu porte domus domini orientalis: et gloria dei israel erat super eos. Ipsum est animal quod uidi subter thau israel iuxta flumen ephraim. Et intellexi quia cherubim essent. Quatuor per-

quatuor uultus unum: et quatuor alas unum: et similitudo manus hominis sub aliis eorum. Et similitudo uultuum eorum: ipsi uultus quos uideram iuxta flumen ephraim: et intuitus eorum et imper? singulorum. ante faciem suam ingredi. **¶**

Et eleuauit me spiritus: et introduxit me ad portam domus domini orientalem que respicit ad solis ortum. Et ecce in introitu porte viginti quinque uiri: et uidi in medio eorum iechoniam filium azur et phelcias filium banaie principes populi. Dixitque ad me. Fili hominis: huius uiri cogitant iniquitatem: et tradant consilium pessimum in urbe ista dicens. Nonne dudum edificatae sunt domus? Hec est lebes: nos autem carnes. Quidcirco uaticinare de eis: uaticinare fili hominis. Et irruit in me spiritus domini: et dixit ad me. Loquere. Hec dicit dominus. Sic locuti estis domus israel: et cogitationes cordis uestri ego noui. Plurimos occidistis in urbe hac: et implestis uias eius interfectionibus. Propterea hec dicit dominus. Interfecti uiri quos posuistis in medio eius huius sunt carnes: et hec est lebes: et educa uos de medio eius. Gladium metuentis: et gladium inducam super uos dicit dominus deus. Et erua uos de medio eius. Daboque uos in manum hostium: et faciam in uobis iudicia. Gladio cadetis. In finibus israel iudicabo uos: et scietis quia ego dominus. Hec non erat uobis in lebetem: et uos non eritis in medio eius carnes. In finibus israel iudicabo uos: et scietis quia ego dominus. Quia in preceptis meis non ambulastis: et iudicia mea non fecistis: sed iuxta iudicia gentium que in circuitu uestro sunt estis operati. Et factum est cum propheta: phelcias filius banaie mortuus est. Et cecidi in faciem meam: clamans uoce magna. Et dixit. Huius heu huius domine

de? consummatione tu facis reliquias
israhel? Et factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis: fratres tui fratres tui
viri propinqui tui et omnes domus israel unum
sunt quibus dixerunt habitatores iherusalem
longe recedere a domino: nobis data est
terra in possessionem: propterea hec dicit
dominus deus. Quia longe feci eos in gen-
tibus: et quia dispersi eos in terris: eto e-
is in sanctificationem modicam in terris
ad quas venerunt. Propterea loquere.
Hec dicit dominus deus. Congregabo vos de
populis: et adunabo de terris in quibus
dispersi estis: daboque vobis humum israel.
Et ingredientur illuc: et auferent omnes
offensiones civitatis: abominationes
et de illa. Et dabo eis cor unum: et spi-
ritum novum tribuam in visceribus eorum.
Et auferam cor lapideum de carne eorum: et da-
bo eis cor carneum: ut in preceptis meis
ambulet: et iudicia mea custodiant: fa-
ciantque ea: et sint michi in populum: et ego sum
eis in deum. Quos autem cor post offendit:
rula et abominationes suas ambulat:
horum via in capite suo ponam dicit dominus
deus. Et elevarunt cherubim alas suas:
et rote cum eis: et gloria dei israel
erat super eos. Et ascendit gloria domini
de medio civitatis: et retro super montem
qui est ad orientem urbis. Et spiritus
levavit me: adduxitque in caldeam ad
transmigrationem in visionem in spiritu
dei: et sublata est a me visio quam videram.
Et locutus sum ad transmigrationem omnia
verba domini: quod ostenderat michi. **XII**
Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis: in medio do-
mus respicias tu habitas: qui oculos
habet ad videndum et non videt: et
aures ad audiendum et non audit: quia
domus respiciens est. Tu ergo fili ho-
minis: fac tibi vasa transmigrationis:

et transigrabis per diem totam eis.
Transigrabis autem de loco tuo: ad lo-
cum alterum in conspectu eorum: si forte aspi-
ciant: quia domus respiciens est. Et effe-
res foras vasa tua: quasi vasa trans-
migrationis per diem: in conspectu eorum.
Tu autem egredieris vespere totam eis si-
cut egredietur migrans: ante oculos e-
orum. Perforabis tibi parietem: et egredie-
ris per eum in conspectu eorum. In humeris
portaberis: in caligine effertis. Faciem
tuam velabis et non videbis terram: qui
potentem dedi te domui israel. Sicut er-
go sicut preperat michi dominus. Vasa
mea petuli quasi vasa transmigrationis
per diem: et vespere perforavi michi parie-
tem manu: et in caligine egredius sum
et in humeris portavi in conspectu eorum.
Et factus est sermo domini mane ad me dicens.
Fili hominis: nunquid non dixerunt ad
te domus israel domus respiciens: quod
tu facis? Dic ad eos. Hec dicit dominus de-
us. Super ducem domus istud qui est in
iherusalem: et super omnem domum israel
que est in medio eorum. Dic. Ego porte-
tum vestrum. Quomodo feci: sic fiet illis.
In transmigrationem et in captivitatem
ibunt: et dux qui est in medio eorum in hu-
meris portabit: in caligine egredietur.
Parietem perforabit ut educat eum: facies
eius operietur ut non videat oculis terram.
Et extendam rete meam super eum et capietur
in sagena mea: et adducam eum in babilo-
nem in terram caldeorum: et ipsam non vide-
bunt: morietur et omnes qui circa
eum sunt. Presidium eius et agmina eius
dispersam in omne ventum: et gladius rui-
ginabo post eos. Et scient quia ego
dominus: quando dispersero illos in gentes:
et disseminabo eos in terras. Et relin-
quam eis viros paucos a gladio et
fame et pestilentia: ut enarrat omnia

scelerum eorum in gentibus ad quos ingredientur:
et scient quia ego dominus. Et factus est ser-
mo domini ad me dicens. Fili hominis
panem tuum in conturbatione comede: sed
et aquam tuam in festinatione et merore
bibe: et dices ad populum terre. Hec dicit
dominus deus ad eos qui habitant in ihe-
rusalem: in terra israel. Panem suum in so-
litudine comedet et aquam suam in deso-
latione bibent: ut desolet terra a mul-
titudine sua propter iniquitates omnium
qui habitant in ea: et civitates que nunc
habitant desolate erunt: terrarum: deserta:
et scietis quia ego dominus. Et factus est ser-
mo domini ad me dicens. Fili hominis:
quod est puerum istud vobis in terra
israhel dicens: in longum differuntur
dies: et peribit omnis visio: ideo dic
ad eos. Hec dicit dominus deus. Quiescere
faciam puerum istud: neque vulgo dicet
ultra in israel. Et loquere ad eos quod
appropinquaverit dies: et sermo omnis
visionis. Non enim erit ultra omnis vi-
sio calla: neque divinatio ambigua in
medio filiorum israel: quia ego dominus
loquar quodcumque locutus fuero verbum
et fiet. Prologabit amplius: sed in die-
bus vestris domus respiciens loquar
verbum: et faciam illud dicit dominus deus.
Et factus est sermo domini ad me dicens. Fi-
li hominis: ecce domus israel dicens.
Visio quam hic videt in dies multos:
et in tempora longa iste prophetar. Pro-
pterea dic ad eos. Hec dicit dominus deus.
Non plonabit ultra sermo omnis
meus. Verbum quod locutus fuero
complebitur dicit dominus deus. **XIII**
Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis: varinare
ad prophetas israel qui prophetant: et di-
ces prophetantibus de corde suo. Audire
verbum domini. Hec dicit dominus deus. He-

prophetis insipientibus: qui sequuntur
spiritum suum et nichil vident. Quasi vul-
pes in deserto: prophete tui israel erant.
Non ascenditis ex adverso: neque oppo-
sitis murum per domum israel ut stare-
tis in prelio in die domini. Vident vana
et divinat mendacium: dicentes autem do-
minus. cum dominus non miserit eos: et provera-
verunt confirmare sermonem. Numquid non
visionem callam vidistis: et divinatio-
nem mendacem locuti estis? Et dicitis a-
utem dominus: cum ego non sim locus. Propter
ea hec dicit dominus deus. Quia locuti estis
vana: et vidistis mendacium: ideo ecce e-
go ad vos autem dominus deus: et erit ma-
nus mea super prophetas qui vident va-
na: et divinat mendacium. In consilio
populi mei non erit: et in scriptura domus
israhel non scribent: nec in terra israel
ingredientur: et scietis quia ego dominus
deus. Ego quod deceperunt populum meum dice-
tes pax pax: et non est pax: et ipse edifica-
bat parietem: illi autem lineabant eum luto
absque paleis. Dic ad eos qui lineant
absque temperata: quod calum sit. Ecce
enim ymber inundans: et dabo lapides
pergrados desuper irruentes: et ventum
procelle dissipare. Siquidem ecce cecidit
paries. Numquid non dicitur vobis:
ubi est litura quam lineatis? Propterea
hec dicit dominus deus. Et erumpere faciam spi-
ritum tempestatum in indignatione mea:
et ymber inundans in furore meo erit:
et lapides grandes in ira in consum-
ptionem. Et destrua parietem quem line-
atis absque temperamento: et adequabo
eum terre: et revelabit fundamentum eius:
et cades et consumetur in medio eius: et
scietis quia ego sum dominus. Et completo in-
dignationem meam in pariete: et in hijs qui
lineant eum absque temperamento: dicamque
vobis. Non est paries: et non sunt qui

liniuit eum. Prophete israhel qui pphet-
rant ad iherusalē: et vident ei visionē
pacis et nō est pax ait dñs de⁹. Et tu
fili hominis pone faciē tuā contra fi-
lias ppli tui que pphetāt de corde suo:
et uanificare sup eas et dic. Hec dicit
dñs deus. Et hīs q̄ dñs puluillos
sub omni cubitu man⁹: et faciūt cerui-
calia sub capite uniuersē etatis ad ca-
piendas animas. Et cū caperent ani-
mas ppli mei: uiuificabant animas e-
orū: et uolabāt me ad pplm meū ppter
pugillū ordē et fragmen panis: ut in-
terficerent animas que nō moriūtur:
et uiuificarent animas que nō uiuūt:
mentētes p̄lo meo credenti mēdanti.
Propter hoc dicit dñs de⁹. Ecce ego
ad puluillos uestros quibus uos ca-
pitis animas volantes: et dirupam e-
os de brachijs uestris: et dimittā ani-
mas quas uos capitis. animas ad
uolandū. Et dirupam ceruicalia ur̄a:
et liberabo pplm meū de manu uestra:
neq; erūt ultra in manibus uestris ad
p̄dandum: et scietis q̄a ego dñs. Pro-
ro q̄ merere fecistis cor iusti mēdantes:
que ego nō distaui: et dfortastis ma-
nus impij ut non reuerteret a via sua
mala et uiueret: p̄pterea uana nō uide-
bitis et diuinationes nō diuinabitis
ampli⁹: et reuā pplm meū de manu ue-
stra: et scietis q̄a ego domin⁹. **xiiij**

Et uenerūt ad me viri seniores isra-
hel: et sederūt corā me. Et factus
est sermo dñi ad me dicens. Fili hois:
virī isti posuerūt inmunditias suas in
cordib⁹ suis: et scandalū iniquitatis
sue statuerunt contra faciē suā. Nūquid
interrogatus respōdebo eis? Propter
hoc loqueris eis: et dices ad eos. Hec di-
cit dñs de⁹. Homo homo de domo
israhel q̄ posuerit inmunditias suas

in corde suo: et scandalū iniquitatis sue
statuerit contra faciē suā: et uenerit ad
prophetā interrogāse p̄ eum me ego
dñs respōdebo ei in multitudine in-
munditias suar: ut capiat dom⁹ isra-
hel in corde suo quo recesserūt a me in
cunctis ydolis suis. Propterea dicit ad
domū israhel. Hec dicit dñs de⁹. Con-
uertimini et recedite ab ydolis uestre:
et ab uniuersis statiminationibus uestre
auertite faces ur̄as. Quia homo ho-
mo de domo isrl et de p̄filijs quicūq;
aduena fuerit in israhel. si alienatus
fuerit a me et posuerit ydola sua in co-
de suo et scandalū iniquitatis sue sta-
tuerit contra faciē suā: et uenerit ad pro-
phetā ut interroget p̄ eū me: ego dñs
respōdebo ei p̄ me et ponā faciē meā su-
per hominē illū: et faciā eū in regnū
et in puerbiū et dissipā eū de medio
pplī mei: et scietis q̄a ego dñs. Et pro-
pheta cū errauerit et locut⁹ fuerit uerū:
ego dñs decepi prophetā illū. Et cō-
dam manū meā sup illū: et delebo eū
de medio pplī mei israhel: et ponā in
iniquitatem suā. Quarta iniquitas in-
terrogantis. Sic iniquitas prophete
rit: ut nō eret ultra dom⁹ israhel a me
neq; polluat in uniuersis p̄uacantibus
suis: sed sit michi in pplm et ego
sum eis in deū. ait dñs egererunt. Et
factus est sermo dñi ad me dicens. Fili ho-
minis. terra cū peccauerit michi: ut p̄-
uarietur p̄uacans: extendā manū
meā sup eam et conterā uirgā pame-
nis: et immittā in eam famē: et inueni-
am de ea hominē et iumentū. Et si fu-
erint tres viri isti in medio e⁹: nō da-
niel et iob: ipsi iusticia sua liberabunt
animas suas ait dñs egererunt. Et
si bestias pessimas induxero sup me
ut uasent eam et fuerit in uia eo q̄

si p̄transierit p̄ter bestias: tres viri isti
si fuerit in ea: uiuo ego dicit dñs de⁹.
q̄a nec filios nec filias liberabunt: sed
ipsi soli liberabuntur: terra autē desola-
bitur. Et si gladiū induxero sup ter-
ram illā: et dixerō gladio: cāsi p̄ terrā:
et interfecero de ea hominē et iumentū: et tres
virī isti fuerint in medio eius uiuo ego
dicit dñs de⁹: nō liberabūt filios neq;
filias: sed ipsi soli liberabuntur. Si autē
et pestilentia immiserō sup terrā illā:
effunderō indignationē meā sup eam
in sanguine ut auferā eē ea hominē et
iumentū: et nōe daniel et iob fuerint in
medio e⁹: uiuo ego dicit dñs de⁹. q̄a
filiū et filiam nō liberabūt: sed ipsi ius-
ticia sua liberabunt animas suas:
quoniam hec dicit dñs. Quod et si qua-
tuor iudicia mea pessima. gladiū et
fame et bestias malas et pestilentia
immiserō in iherusalē ut interficiā de
ea hominē et pecus: et tamē relinque-
tur in ea saluatio educerūt filios et fi-
lias. Ecce ipsi egerunt ad uos et ui-
debitis uia eorū et adiuuaciones eorū:
et consolabimini sup malo qd̄ induxit
iherusalē in omnibus que importauī
sup eam: et consolabunt uos cū uide-
ritis uiam eorū et adiuuaciones eorū:
et cognoscetis q̄ nō frustra fecerim o-
mnia q̄ feci in ea: ait dñs de⁹. **xv**

Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis: quid fiet de
ligno uis et omib⁹ lignis nemorū q̄
sunt inter ligna siluarū? Nūquid tol-
letur de ea lignū ut fiat opus: aut fa-
bricabitur de ea paxillus ut depende-
at in eo quodcūq; uas? Ecce igni da-
tum est in escam: utraq; parte e⁹ con-
sumpsit ignis: et medietas e⁹ redacta
est in fauillā. Nūquid uile erit ad o-
pus? Et cū esset integrū nō erat aptū

ad opus: quāto magis cū illud ignis
deuorauerit: et combussit nichil eē eo
fiet opus. Propterea hec dicit dñs de-
us. Quomō lignū uis inter ligna sil-
uarū quod dedi igni ad deuorandū:
sic radā habitatores iherlm: et ponā
faciē meā i eos. De igne egredient: et i-
gnis consumet eos. Et factis q̄a ego dñs
cū posuerō faciē meā in eos: et dederō
terram inuiā et desolatā: eo q̄ p̄uacica-
tores egerunt dicit dñs deus. **xvi**

Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis: uocas fac-
iherusalē abominationes suas: et di-
ces. Hec dicit dñs de⁹ israhel. Radix
tua et generatio tua de terra chanaan:
pater tu⁹ amorre⁹: et mater tua cethea.
Et quādo nata es in die ortus tui nō
est pilus umbilic⁹ tu⁹: et aqua nō es
lota in salutam: nec sale saluta: nec in-
uoluta pānis. Nō peperit sup te ocu-
lus ut faceret tibi unū de hīs misere-
tui: sed p̄icta es sup faciē terre in abie-
ctione anime tue: in die qua nata es.
Transiens autē p̄ te: uidi te conculcatā
in sanguine tuo. Et dixi tibi cū esses i
sanguine tuo. Viue. Dixi inq; tibi in
sanguine tuo. Viue. Multiplicatam
quali germen agri dedi te: et multipli-
cata es et grandis effecta: et ingressa es
et puenisti ad mūdū muliebrem. Ue-
ra tua intumuerūt: et pilus tu⁹ genui-
nauit: et eras nuda et confusionis plena.
Et transiui p̄ te et uidi te: ecce tempus
tuū. tempus amantū. Et repandī a-
midū meū sup te: et operui ignominia
tuā. Et iuravi tibi: et ingressus sum pa-
tium tecū ait dñs de⁹. Et facta es mi-
chi: et laui te aqua: et mundauī sangui-
nem tuū eē te. Et unxi te oleo: et uestiui
te discoloribus: et calceauī te iacinto.
Et cinxi te bisso: et indui te subulib⁹: et

ornavi te ornamento. Et dedi armillas in manibus tuis: et torquē circa collum tuum: et dedi in aurem sup os tuum: et circulos aurebus tuis: et coronā decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento: et uestita es bello et polimito et multis coloribus. Similā et mel et oleū comedisti: et decora facta es. Vehementer nimis. Et pleasti in regnū: et regressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuā: quia perfecta eras in decore tuo: quē poluerā sup te dicit dñs deus. Et habens fiduciam in pulcritudine tua fornicata es in nomine tuo: et repositi omnes fornicatione tuā omni trāseuerunt eius heres. Et sumens de uestimentis tuis fecisti tibi excelsa hinc inde cōsuta: et fornicata es sup eis: sicut nō ē factū neq; futurū est. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo et argento meo que dedi tibi: et fecisti tibi ymagines masculinas: et fornicata es in eis. Et sumpsi uestimenta tua multicoloria: et operuisti illas. Et oleū meū et thymiana meū posuisti corā eis: et panem meū quē dedi tibi similā et oleū et mel quibus erantui te: posuisti in conspectu eorū in odorem suauitatis. Et factū est ait dñs deus: et tulisti filios tuos et filias tuas quō generasti michi et imolasti eis ad deuorandū. Nūquid praua est fornicatio tua immolantis filios meos? Et dedisti illos sctas eis. Et post omnes abominationes tuas et fornicationes nō es recordata dierū adolescentie tue: quādo eras nuda et cōfusione plena: cōsuta in sanguine tuo. Et accidit post omnē maliciā tuā: ut ue tibi ait dñs deus. Et edificasti tibi lupanar: et fecisti tibi pñibulū in cūdis placis. Ad omne caput vie edificasti signū pñitūonis tue: et abominabile

fecisti decorum tuū. Et diuisti pñitūos quini trāseueri: et multiplicasti omnes fornicationes tuas. Et fornicata es cum filiis egipti vicinis tuis magnas carum: et multiplicasti fornicationē tuā ad irritandū me. Et ego reuocā manu meā sup te: et auferam iustificationem tuā. Et dabo te in manus odiētiū te filias palēstinas: que erubescūt in via tua scelerata. Et fornicata es in filiis assiriorū: eo qd nec diueneris eplera. Et postq fornicata es nec sis sanata: et multiplicasti fornicationē tuā in terra chanaan: et cōsuta es ut nec sis sanata es. In quo nudabit cor tuū ait dñs deus: et sanas omnia opera mulieris meretricis et peccatoris. Quia fabricasti lupanar tuū in capite omnis vie: et excelsū tuū fecisti in omni placea. Nec facta es quali meretrix: sed sicut augens prēdium: sed quali mulier adultera: que sup virū suū inducit alios. Omnibus meretricibus datur merces: tu autē dedisti mercedē cūctis amatoribus tuis: dona dābas eis ut inuenerit ad te undiq; ad fornicandū tecum. Fadūm est in te contra consuetudinē mulierū in fornicationibus tuis: et post te nō erit fornicatio. In eo enim qd dedisti mercedē et merces nō accepisti: factū est in te contrariū. Propterea meretrix auertit uerbū dñi. Hec dicit dñs deus. Quia effusum est es tuū. et reuelata est ignominia tua in fornicationibus tuis sup amatores tuos et sup ydola abominationū tuarū in sanguine filiorū tuos dedisti eis: ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commiseris: et omnes quos dilexisti cum undiq; quos oderas. Et congregabo eos sup te undiq; et nudabo ignominiam tuā

corā eis. Et videbūt omnē turpitudinem tuā: et iudicabo te iudicijs adulterarū: et effundentiū sanguinē. Et dabo te in sanguinē furoris et zeli: et dabo te in manū eorū. Et destruet lupanar tuū: et demolientur pñibulū tuū. Et demodabūt te uestimentis tuis: et auferent vasa decoris tui. Et derelinquēt te nudam plenamq; ignominia: et adducent sup te multitudinē. Et lapidabūt te lapidibz: et cruciābunt te gladijs suis. Et cōburent domos tuas ignis: et facient in te iudicia in oculis mulierū plurimarū. Et desines fornicari: et mercedes ultra nō dabis. Et requiescet indignatio mea in te: et auferetur zelus me⁹ a te. Et quiescat nec irascar amplius: eo qd nō fueris recordata dies adolescentie tue: et puocasti me in omnibus hīs. Quapropter et ego vias tuas in capite tuo dedi ait dñs deus: et nō feci iuxta scelera tua in omnibus abominationibus tuis. Ecce omnes qd dicit vulgo puerbulū in te assumet illud dicens. Sicut mater ita et filia ei⁹. Filia matris tue es tu: que piecit virū suū: et filios suos: et soror sororū tuarū: qd piecit viros suos et filios suos. Mater vstra cethea: et pater vester amorem. Et soror tua maior samaria: ipsa et filie ei⁹ que habitant ad sinistram tuā. Soror autē tua minor te: qd habitat a dextris tuis sdoma et filie ei⁹. Sed nec in vīs earū ambulasti: neq; secūdū scelera eorū fecisti. Paxillū min⁹ petre sceleratiora fecisti illis: in omnibus vīs tuis. Vno ego dicit dñs deus: qā nō feci sdoma soror tuā ipsa et filie ei⁹: sicut fecisti tu et filie tue. Ecce hec sunt iniquitas sdomie sororis tue: superbia: sanctitas panis: et abundantia et cōfusiō ipsi⁹ et filiarū eius: et manu egredi et

pauperi nō porrigebāt: et eleuate sunt et fecerūt abominationes corā me: et abstuli eas sicut vidisti. Et samaria dimidiū peccatorū tuorū non peccauit: sed viciisti eas sceleribus tuis: et iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es. Ergo et tu porta cōfusiōnē tuā: que viciisti sorores tuas peccatis tuis sceleratius agens ab eis. Iustificare sunt enim a te. Ergo et tu confundere: et porta ignominia tuā: que iustificasti sorores tuas. Et conuertere restituens eas conuersione sdomorū cū filiabus suis: et cōuersione samarie et filiarū ei⁹. Et cōuertam reuersionē tuā in medig earū: ut portes ignominia tuā: et cōfundaris in omnibus que fecisti cōsolas eas. Et soror tua sdoma et filie ei⁹ reuertentur ad antiquitatem suā: et samaria et filie ei⁹ reuertentur ad antiquitatem suā: et tu et filie tue reuertimini ad antiquitatem vestrā. Non fuit autē sdoma soror tua audita in ore tuo in die supbie tue: anteq; reuelaret maliciā tuā sicut hoc tempore in opprobriū filiarū syrie: et cūctas in circuitu tuo filias palēstinarū qd ambiāt te pñitū. Solus tuū et ignominia tuā tu portasti ait dñs deus. Quia hec dicit dñs deus. Et factū tibi sicut despecti iuramentū ut retinere faceres pactū: et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adolescentie tue: et suscitabo tibi pactū sempiternū. Et recordaberis viarū tuarū: et confundis cū receperis sorores tuas te maiores cum minoribus tuis. Et dabo eas tibi in filias: sed nō te pactū tuū: et suscitabo ego pactum meū tecū. Et scies quia ego dñs: ut recorderis et cōfundaris: et nō sis ultra aperire os pro cōfusione tua: cū placat⁹ tibi furo

in quibus q̄ fecisti aut dñs dē? **xxxij**
Et factū est verbū dñi ad me dicens.
 Filij hominis: pone signum: et
 narra parabola ad domū israhel: et
 dices. Hec dicit dñs dē? Aquila grā-
 dia: magnas alas: longo membrorū
 dudu: plena plumis: et varietate: venit
 ad libanū: et tulit medullā cedri. Su-
 mitatem frondū ei⁹ euellit: et traspor-
 tauit eam in terrā thanaan: in urbem
 negotiorū posuit illā. Et tulit de se-
 mine terre et posuit illud in terra p se-
 mine: ut firmaret radicem sup aquas
 multas. In supficie posuit illud. Cui⁹
 q; genuinasser creuit in vineā laudre:
 humili statura: reliquētibz ramis ei⁹
 ad eam: et radices ei⁹ sub illa etā. Fa-
 cta ē ergo vinea: et fructificauit in pal-
 mites: et emisit pagines. Et facta est
 aquila altera grandis: magnis ali-
 mulisq; plumis. Et ecce vinea ista q̄ si
 mittens radices suas ad eam: palmi-
 tes suos extendit ad illā ut irrigaret e-
 am de areolis geminis suis: que i terra
 bona sup aquas multas plātata est:
 ut faciat frondes et porret fructū: ut sit
 in vineā grandem. Dic. Hec dicit dñs
 deus. Ergone p̄sperabit? Nōne radi-
 ces ei⁹ euellit: et fructus ei⁹ distingeret?
 Et sicabit omnes palmites geminis
 ei⁹ et arefcer: et nō in brachio grandi
 neq; in ipso intro: ut euelleret eā radi-
 cē. Ecce plātata est. Ergone p̄spera-
 bitur? Nōne cū reigerit eam ventus
 urens sicabitur: et in areis geminis
 sui arefcer? Et factū est verbū dñi ad
 me dicens. Dic ad domū reasperantē.
 Nescitis qd ista significauerit? Dic. Ecce
 uenit rex habilitans in iherusalē: et al-
 sumet regem et principes ei⁹: et adducet
 eos ad semetipm in babilonē. Et tol-
 let de semine regū: et regetq; cū eo sedesq;

et ab eo accipiet iuramentū. Sed ⁊ fures terre tollet ut sit regnum humile et nō eleuetur: sed custodiat padū nō eleuet illud. Qui recedens ab eo multū nūcios ad egiptū: ut daret sibi equos et pplm multum. Nūquid p̄sperabit in consequetur salutem: qui feci hec? qui dissoluit padū: nūquid effugiet? Vixit ego dixit dñs dē: quoniam i lora regis qui constituit ei regem nō fecit irritū iuramentū ⁊ soluit padū qđ habebat cum eo: i medio babilone morietur. Et nō in exercitu grandi neq; in p̄plo multo faciet contra eum pharaon p̄liū in iactu aggeris et in refectione vallor; ut interficiat animas mhas. Spreuerat enī iuramentū ut solueret fedus: et ecce dedit manū suā: ⁊ mī omnia hec fecerit nō effugiet. Propterea dixit dñs dē. Vixit ego: quoniam iuramentū qđ sp̄ruit et fedus qđ p̄nariatus est ponā in caput ei⁹. Et repant sup eum recte meū et comprehendit in sagena mea: ⁊ adducam eum in babilonē ⁊ iudicabo eum ibi in p̄nariatu ne qua desuperit me: ⁊ omnes plūgi ei⁹ cum uniuerso agmine suo gladio cadent. Reliqui autē in omni uento dissipentur: ⁊ scietis quia ego dñs loquor sum. Hec dixit dñs dē. Et sumā ego de medulla cedri sublimis: ⁊ ponā de vertice ramor ei⁹. Tenentū dissipam: et plantabo sup mōntem egressum et ruinentem. In monte sublimi iherab plantabo illud: ⁊ triumphet in gemitu et faciet fructū: ⁊ erit i cedrū magnū. Et habitabūt sub ea omnes volucres: ⁊ omnis sim volatilis sub umbra frōdū ei⁹ edificabit. Et sciet omnia ligna regionis qđ ego dñs humiliā lignū f̄sile ⁊ exaltā lignū humile: ⁊ feci aut lignū vnde: ⁊ frondare feci lignū aridū. Vixit

domini? locutus sum ⁊ feci. Iviii
Et factus est sermo dñi ad me dicens. Quid ē q̄ inter vos parabola ueritas in puerbiū istud in terra ista dicentes: Patres comedērūt uinā acerbā ⁊ dentes filiorū obdupsērunt: Quis ego dicir dñs deus: si erit ultea uobis parabola hec i puerbiū in ista. Ecce omnes anime mee sunt. Et anima patris: ita et aia filiū mea est. Anima que peccauerit: ipsa morietur. Et uir si fuerit iustus et fecerit iudiciū et iusticiā: in mōtibz nō comederit ⁊ oculos suos nō leuauerit ad ydola domus israel: et uxorem prōximū sui non violauerit et ad muliere mensurata nō accesserit: ⁊ hominē nō contristauerit: pignus debitori reddiderit: p uim nihil rapuerit: panē suū iusticiē dederit: et nudū opuerit: uelintus: ad usurā nō cōmōdauerit: et apli⁹ nō acceperit: ab iniquitate auerterit manū suam: ⁊ iudiciū uerum fecerit inter uirū et uirū: et in preceptis meis ambulauerit et iudicia mea custodierit ut faciet ueritatē: hic iustus est. Vita uiuet: ait dñs de⁹. Quod si genuerit filiū latronem effundētem sanguinē: et fecerit uinū de istis: et her qdē omnia nō facierint: sed i mōtibz comedētē ⁊ uxore prōximū sui poluentē: egenū et paupē contristatē: rapiētē rapinas: pignus non reddentē: et ad ydola leuatē oculos suos abominationē facientē: ad usurā danteat: ⁊ apli⁹ accipientē: nūquid uiuet? Non uiuet. Cum uiuēsca hec detestata fecerit: morte morietur. Sanguis eius i ipsis erit. Quod si genuerit filiū qui uidens omnia precata patris sui q̄ fecit timuerit: et non fecerit simile eis: sup mōtes nō comederit: et oculos suos non leuauerit ad ydola domus

israhel: et uxorem p̄imi sui nō viola-
uerit: et uir nō distitauerit: pigri nō re-
rimuerit: et rapina nō rapuerit: pane
sui esuriet: et dedit: et nudu opuerit be-
himtor: a pauperis iniuria auerit: ma-
nu suā: usura et sup̄abūdantiā nō ac-
cepit: et iudicia mea fecit: et in prece-
ptis meis ambulauit: hic non mo-
riet in iniustate p̄ris sui: sed uita uiuet.
Pater ei q̄a calumniatus est et uim
fecit fecit: et malum operatus est i me-
dio populi: ecce mortu⁹ est in iniquita-
te sua. Et dicitis. Quare nō portabit
filius iniquitatē patris? Uideret q̄a
filius iudici⁹ i iusticiā operat⁹ est: o-
mnia p̄cepta mea custodiuit et fecit il-
la: uita uiuet. Anima q̄ peccauit ip̄a
moriētur. Filius nō portabit iniqui-
tatem patris: et pater non portabit in-
iquitatem filij. Iusticia iusti sup̄ iusti-
tiam: et impietas impij erit super eū. Si
aut̄ impi⁹ egerit penitentiā ab om̄ibz
peccatis suis que operatus est: et custo-
dierit omnia p̄cepta mea: et fecerit iudi-
ciū i iusticiā: uita uiuet et non moriet̄.
Omniū iniquitatū ei⁹ quas operatus
est nō recordabor. In iusticia sua quā
operat⁹ est: uiuet. Nūquid uolūtaris
mee est mores impij dicit dñs deus: et
non ut ueretur a uisj suis et uiuat?
Si aut̄ auerterit se iust⁹ a iusticia sua
et fecerit iniquitatem secundū om̄es
abominaciones quas operari solet
impi⁹: nūquid uiuet? Om̄es iusticie
ei⁹ quas fecerat nō recordabitur. In
p̄uaricatione qua p̄uaricat⁹ ē: in pe-
rato suo q̄ peccauit: in ip̄is morietur.
Et dicitis. Nō est equa uia dñi. Au-
dite ego dom⁹ israhel. Nūquid uia
mea non est equa: et nō magis uiuit
iste prauē sunt: Cum enim auerterit se
iust⁹ a iusticia sua: et fecerit iniquitatē:

moriatur i eis. In iniusticia quā operatur i morietur. Et cū auerent se impius ab impietate sua quā operatus est i fecerit iudiciū i iusticiā: ipse aīam suā uiuificabit. Consideras enim et auertens se ab omībus iniquitatibus suis quas operatur est: uita uiuet et nō morietur. Et dixit filij israhel. Nō ē equa uia dñi. Nūquid uie mee nō sūt eque dom⁹ israhel: i non magis uie uestre prauē? Quidam unūquēq; iuxta uias suas iudicabo domus israhel: ait dominus deus. Conuertimini i agite penitentia ab omībus iniquitatibus uīs: et nō erit uobis in ruinam iniquitas. Proicite a uobis omnes iniquitates uestras in quibus puaricati estis: i facite uobis cor nouū i spiritum nouū. Et quare moriemini dom⁹ israhel? Quia nolo morē morientis dicit domin⁹ de⁹. Reuertimini i uiuite. **XX**

Et tu fili hominis assume plantum sup principes israhel: i dices. Quare mater tua lema inter leones cubauit? In medio leuiscorū cū uir uir catulos suos. Et eduxit unū de leuisculis suis: leo fact⁹ est: i didicit capere p̄dant hominēq; comedere. Et audierūt de eo gentes: i non absq; uulneribus suis reperūt eū: i adduxerūt eū in cathenis i terra egipti. Que cum uidisset quoniam infirmata est et p̄cepit resp̄ctato e⁹: tulit unū de leuisculis suis: leonē constituit eum: Qui incedebat inter leones i fact⁹ est leo: i didicit predam rapere et homines deuorare: didicit uiduas facere i ciuitates earum in desertum adducere: et desolata est terra et plenitudo eius. A uoce rugitus illius. Et conuenerūt aduersus eum gentes undiq; de p̄uincijs: i rep̄derunt sup eum rethē suū. In uulneribus

earū captus est i miserū eum i caueā in cathenis: adduxerūt eū ad regē babilonis miserūq; eū i carcerem: ne audiret uox e⁹ ultra sup montes israhel. Mater tua q̄si uinea in sanguine tuo: sup aquā plantata est: fructus eius et fecondes e⁹ creuerūt ex aquis mīlis: i fide sunt ei uirge solide in sepecta dominatū: i exaltata est statura eius inter fecondes. Et uidit altitudinē suā in mīlitudine palmitū suorū: i euulsa est in ira in terrāq; p̄icta: i uentus uicē succauit fructū e⁹: marcuerūt i arefacte sunt uirge roboris e⁹. Igne comedit eam. Et nūc cōsp̄lata est i desertum i terra inuia i lūeti: i regressus ē ignis de uirga ramorū e⁹ q̄ fructū e⁹ cōdedit: i nō sunt ea uirga fortis sepectū dñi autē. Plād⁹ est: i erit in plādū. **XXI**

Et factū est in āno septimo i quinto de senioribus israhel ut interrogaret dominū: et sederet corā me. Et fact⁹ est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis loquere senioribus israhel: i dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹. Num ad interrogādū me uos uenistis? Quid ego: quia nō respōdebo uobis ait dñs de⁹. Si iuditas eos: si iudicas fili h̄p̄is. Abominatōnes patrum eorū ostende eis: i dices ad eos. Hec dicit dñs deus. In die qua elegi isrl: i eleuauī manū meā p̄o. Stipe dom⁹ iacob et apparui eis in terra egipti et eleuauī manū meā p̄ eis dicens ego dñs de⁹ uester: in die illa eleuauī manū meā p̄ eis ut educerē eos de terra egipti in terrā quam p̄uiderā eis fluentem lacte i melle: que est egregia inter omnes terras. Et dixi ad eos. Unusquisq; ostendat ostiū dom⁹ suūq; abiciat: i in ydolis egipti nolite pollui. Ego dominus deus uester. Et

irritauerūt me: noluerūtq; me audire. Unusquisq; abominatōnes ostiorū suorū non p̄iecit: nec ydola egipti reliquerūt. Et dixi ut effunderem indignationē meā sup eos: i implecē irā meā in eis i medio terre egipti. Et feci p̄pter nōmē meū: ut nō violaretur corā gentibus in quas medio erant: i inter q̄s apparui eis ut educerem eos de terra egipti. Et cū ego eos de terra egipti et eduxi eos in desertū: i dedi eis p̄cepta mea i iudicia mea ostendi eis: q̄ faceret homo i uiuet in eis. Insuper i sabbata mea dedi eis ut esset signū inter me et eos: i faceret quia ego dñs sanctificans eos. Et irritauerūt me dom⁹ isrl in deserto: in p̄ceptis meis nō ambulauerūt i iudicia mea p̄iecerūt que faciens homo uiuet in eis: et sabbata mea violauerūt uehementer. Dixi ergo ut effunderem furorem meū sup eos i deserto: i consumerem eos. Et feci p̄pter nōmē meū: ne violaretur corā gentibus: de quibus rēci eos i cōsp̄ctū eorū. Ego igitur eleuauī manū meā sup eos i deserto ne inducerem eos in terrā quā dedi eis fluentem lacte i melle: precipuā terrā omnīū: quia iudicia mea p̄iecerūt et in p̄ceptis meis nō ambulauerūt: i sabbata mea violauerūt. Post ydola enim cor eorū gradiebat. Et p̄ieperit oculus meus sup eos ut non interficerem eos: nec cōsump̄i eos in deserto. Dixi autē ad filios eorū in solitudine. In p̄ceptis patrum uorū nolite scdere: nec iudicia eorū custodiat: nec i ydolis eorū polluatini. Ego dñs de⁹ uester. In p̄ceptis meis ambulate: i iudicia mea custodite i facite ea et sabbata mea sanctificate ut sit signū iter me et uos: et sciatur quia ego dñs deus uester. Et reuertebantur me filij: et in

p̄ceptis meis nō ambulauerūt i iudicia mea non custodierūt ut facerent ea q̄ cum fecerit homo uiuet in eis: i sabbata mea violauerūt. Et cōminat⁹ sum ut effunderem furorem meū sup eos: i implem iram meā in eis in deserto. Auerūt autē manū meā: i feci p̄pter nōmē meū: ut nō violaretur corā gentibus: de quibus rēci eos in oculis eorū. Iterū eleuauī manū meā in eos in solitudine ut dissiparem illos i nationes et uēlarem i terras: eo q̄ iudicia mea nō fecissent: i p̄cepta mea reproballent: et sabbata mea violassent: i post ydola patrum suorū fuissent ocli eorū. Ergo et ego dedi eis p̄cepta non bona et iudicia in quibus non uiuet: i pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne qd aperit uulnam p̄pter delicta sua: i sciet quia ego dñs. Quāobrem loquere ad domū israhel fili h̄p̄is: et dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹. Adhuc et in hoc blasphemauerūt me patres ustrum spreuissent me cōtemnētē: et induxerunt eos in terrā: sup quā eleuauī manū meā ut darem eis. Videtis omne cōfessum: i omne lignum nemorosū i imolauerūt ibi uctimas suas: et dederūt ibi irritationē oblationis sue: i posuerūt ibi odore suauitatis sue i libauerūt libatōnes suas. Et dixi ad eos. Quid ē cōfessum: ad qd uos ingredimini? Et uocauī nōmē e⁹ cōfessum usq; ad hāc diē. Propterea dicit ad domū isrl: hec dicit dñs de⁹. Ecce i uia patrum uorū uos polluatini: et post offenditā eorū uos fornicamini. Et i oblatione donorū uorū cū traductis filios uros p̄ ignem uos polluatini in omnibus ydolis ustris usq; hodie: et ego respōdebo uobis dom⁹ israhel. Quid ego dicit dñs deus: quia non

respondetis vobis: neque cogitatio me-
ris vestris fiet dicentium. Eum? sicut gētes
et sicut cognationes terre: ut colamus
ligna et lapides. Viro ego dicit dñs
deus: quoniam in manu forti et in bra-
chio extenro et in furore effuso regnabo
sup vobis. Et educam vos de pñs: et
cogregabo vos de terris in quibus di-
spñi estis. In manu valida et in bra-
chio extenro et in furore effuso regnabo
sup vobis: et adducā vos i defū pñs:
et iudicabor vobiscū ibi facie ad faci-
em. Sicut iudicio cōtendi aduersum
patres vestros in deserto terre egypti: sic
iudicabo vos dicit dñs. Et subiciam
vos septro meo: et inducā vos i vin-
culis sedens. Et eligam de vobis tras-
gressores et impios: et de terra incola-
tus eorū educā eos: et terrā israel non
ingredietur: et scietis quia ego dominus.
Et vos domus israel: hec dicit dñs deus.
Singli post ydola vñs ambulate: et
seruite eis. Quia si in hoc nō audierint
me: et nomē meū sandū pollueritis ul-
tra in muneribus vñs et in ydolis vñs:
in monte sandō meo in monte excelso
israhel ait dñs deus: ibi seruiet michi o-
mnis domus israel: omnes inq; in terra
in qua placebūt michi. Et ibi querā
pñmias vñs: et iniciū decimarū ve-
strarū in omnibus sandificationibus
vestris. In odorem suauitatis suscipi-
am vñs: cum eduxero vos de pñs et
cogregauero vos de terris in quibus
dispñi estis: et sandificabor i vobis in
odis nationū. Et scietis quia ego do-
minus cum eduxero vos ad terrā israel in
terra pñs qua leuauī manū meā ut da-
rem eam patribus vñs. Et recordabi-
mini ibi vias vñs et omnium scelerū
vestrorū quibus polluti estis in eis: et
displacueritis vobis: conspectu vñs in

omnibus malicijs vestris q̄s fecistis: et
scietis quia ego dñs cū benedixero vo-
bis ppter nomē meū: et nō scdm vias
vñs malas neq; secundū scelera vñs
pessima domus israel: ait dñs deus. Et
factus est sermo dñi ad me dicens. Fi-
li hominis: pone facie tuā contra viā
austri et illa ad affricū. Et ppheta ad
saltum agri meridiani: et dices saltus
meridiano. Audi verbū dñi. Hec dicit
dñs deus. Ecce ego succendā i igne: et co-
buram in te omne lignū vñs et omne
lignū aridū. Non extinguetur flāma
succensionis. Et comburet in ea omnis
facies ab austro usq; ad aquilonē: et
videbit vniuersa caro quia ego dñs
succendi eam: nec extinguetur. Et dixi.
A a dñe deus. Ipsi dicit de me. Nūquid
nō p parabolās loquē istis? **XX**
Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis pone facie
tuā ad iherusalē: et illa ad sanduari-
a et ppheta dñs hominū israel: et dices ter-
re istis. Hec dicit dñs deus. Ecce ego ad-
texet eia gladiū meū de vagina sua:
et occidā in te iustū et impiū. Pro eo
autē q; occidi in te iustū et impiū: adie-
ro egredietur gladius meus de vagi-
na sua ad omne carne ab austro usq;
ad aquilonē: ut sciat omnis caro quia
ego dñs eduxi gladiū meū de vagina
sua irreuocabile. Et tu fili hominis in-
geniue in cōtione lumborū: et in a-
maritudinibus ingeniue coram eis.
Cumq; dixerint ad te quare tu genis:
dices. Pro audiu quia venit: et rabe-
scet omne cor: et dissoluent vniūse ma-
nus: et infirmabitur omnis spiritus: et
per runda genia fluent aque. Ecce ve-
nit: et fiet ait dñs deus. Et factus est sermo
dñi ad me dicens. Fili hominis. ppheta
et dices. Hec dicit dñs deus. A loquer.

Gladius gladii? et acutus est et limatus.
Et cedat victimas et acutus est: ut splē-
deat limatus est. Qui moues septem fi-
lij mei succidisti omne lignū. Et dedi e-
um ad leuigandū: ut teneatur manu.
Iste et acutus est gladii? et iste limatus est
in manu interficientis. Clama et ulu-
la fili hominis: quia hic factus est in
pñs meo: hic in cunctis ducibus isra-
hel q; fugerāt. Gladio traditi sunt cum
pñs meo. Adcirco plaude sup femur
quia probatus est: et hoc cum septem
subuerterit: et non erit dicit dñs deus.
Tu ergo fili hominis ppheta: et pte
manu ad manū: et duplicetur gladii
et triplicetur gladius interfector. Hic
est gladius occasionis magne: qui ob-
stupescere eos facit et corde tabescere:
et multiplicat ruinas. In omnibus
portis eorū dedi cōturbationē gladii
acuti et limati ad fulgendū: amidi ad
redem. Et acutere: vade ad degetā sue
ad sinistram: quocūq; facies tue est ap-
petit. Quin et ego plaudā manu ad
manū: et implebo indignationē meā.
Ego dñs locutus sum. Et factus est ser-
mo dñi ad me dicens. Et tu fili hois:
pone tibi duas vias: ut veniat gla-
dius regis babilonis. De terra una e-
gredietur ambo. Et manu capiet cō-
ieduram: in capite vie ciuitatis conici-
et. Viam pones: ut veniat gladii ad
rabbatq; filiorū amon: et ad iudā in ihe-
rusalē munitissimā. Stetit enī rex ba-
bilonis in huius in capite duas vias
diuinationē querens: cōmiserat sagit-
tas. Interrogauit ydola: et tā cōsultuit.
Ad degetā et facta est diuinitio sup
iherusalē: ut ponat arietes: ut appiat
os in rede ut eleuet vocem in ululatu:
ut ponat arietes contra portas: ut
oponet aggere ut edificet munitiones.

Ecce quasi consulens frustra oracu-
lum in oculis eorū: et sabbatorū oculi i-
mitans. Ipse autē recordabit iniquita-
tis ad capiendū. Adcirco hec dicit do-
minus deus. Pro eo q; recordati estis in-
quiritatis vestre et reuelastis pñmias vñs:
et apparuerūt peccata vestra in omnibus
cogitationibus vñs. Pro eo inq; q; recordati
estis: manu capie-
mini. Tu autē pphane impie dux isra-
hel cui? venit dies in tempore iniquita-
tis pñmias: hec dicit dñs deus. Aufer
coronā: tolle coronā. Nōne hec est q;
humile subleuauit: et sublimē humili-
auit? Iniquitatem iniquitatem iniqui-
tatem ponam eam. Et hoc nō factū est
donec veniret cui? est iudiciū: et tradā
ei. Et tu fili hois ppheta et dic. Hec di-
cit dñs deus ad filios amon: et ad op-
probriū eorū. Et dices. Micro-micro-
uagina te ad occidendū: lima te - ut
interficias et fulgeas cum tibi videren-
tur vana et diuinationē mendacia: ut
dareis sup colla vulneratorū impiorū
quorū veniet dies in tempore iniquita-
tis pñmias. Reuertere ad vaginā tuā i
locū in quo creatus es. In terra natui-
tatis tue iudicabo te: et effundā sup te
indignationem meā. In igne furoris
mei sufflabo in te: daboq; te in manū
hominū insipientiū et fabricantiū in-
teritū. Igni eris cibus. Sanguis tuus
erit in medio terre: obliuioni tradetis:
quia ego dominus locutus sum. **XXI**
Et factum est verbū dñi ad me di-
cens. Et tu fili hominis nonne
iudicas ciuitatem sanguinū: et osten-
dis ei omnes abominaciones suas? Et
dices. Hec dicit dñs deus. Ciuitas effun-
dit sanguinē in medio sui ut veniat
tempus ei? et que fecit ydola contra se-
metipam ut pollueret. In sanguine

tuo qui a te effusus est deliquisti: et in ydolis tuis que fecisti polluta es. Et appropinquare fecisti dies tuos: et adduxisti tempus annorum tuorum. Propterea dedi te opprobrium gentibus: et irrisione universis terris que iuxta sunt et que procul a te. Triumphabunt de te: sordida nobilis: grandis interit. Ecce principes israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem: patrem et matrem contumeliosis affecerunt in te. Advenia calumniati sunt in medio tui: pupilli et vidua contumeliosi fuerunt apud te: sanduaria mea spreverunt et sabata mea polluerunt. Viri detractiones fuerunt in te ad effundendum sanguinem: et super montes comederunt in te: scelus operati sunt in medio tui. Verecundiora patris discooperuerunt in te: immunditiam menstruare humiliaverunt in te. Et unusquisque in uxorem proximi sui operatur est abominatione: et socer nux suam polluit nepharie: frater sororem suam filiam patris sui oppressit in te. Multiplata accepit apud te ad effundendum sanguinem: usura et superabundantia accipisti et auare proximos tuos calumnia baris: meique oblata es dicit dominus deus. Ecce comploti manus meas super auaritiam tuam quam fecisti: et super sanguinem qui effusus est in medio tui. Nunquid sustinebit cor tuus: aut pervalebit manus tue in diebus quos ego faciam tibi? Ego dominus locutus sum: et faciam. Et dispagam te in nationes: et ventilabo te in terras. Et deficiet facies immunditiam tuam a te: et possidebo te in conspectu gentium: et scies quia ego dominus. Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis: versa est michi domus israel in scoria. Mites isti es et stant et ferri et plumbum in medio fornacis. Stora argenti facti sunt.

Propterea hec dicit dominus deus. Ego non misisti omnes in scoria: propterea ecce ego congregabo vos in medio iherusalem congregatione argenti et ferri et stanti et ferri et plumbum in medio fornacis: ut succenda in ea ignem ad consumendum. Sic congregabo in furore meo et ira mea: et requiescam. Et conflabo vos: et congregabo vos: et succenda vos in igne furoris mei: et consummabo in medio eius ut conflatur argentum in medio fornacis: sic eritis in medio eius. Et scietis quia ego dominus: cum effuderim indignationem meam super vos. Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis: dicitur. Tu es terra immunda et non copulata in die furoris. Coniuratio prophetarum in medio eius. Sicut leo rugiens rapiens: quidam animas devoraverunt: opes et pecunia accepterunt: viduas eius multiplicaverunt in medio illius. Sacerdotes eius contempserunt legem meam: et polluerunt sanduaria mea. Inter sanctum et prophetam non habuerunt distantiam: inter pollutum et mundum non intellexerunt: et a sabbatis meis auerterunt oculos suos: et contumeliosi nabar in medio eorum. Principes eius in medio illius quasi lupi rapientes predam: ad effundendum sanguinem: et ad predandas animas et auare sedanda lucra. Propterea autem et limbebant eos absque temperamento videntes vana et divinatorum et mendacium dicentes hec dicit dominus deus: cum dominus non sit locutus. Populi terre calumniabatur calumniam et rapiebant violenter: egenum et pauperem affligebant: et advenia opprimebant calumnia absque iudicio. Et qui sum de eis viri qui interrogaverunt sepe: et staret oppositum contra me per terra ne dissiparem eam: et non inveniri. Et effudi super eos indignationem meam: et ignem ire

meae consumpsi eos. Etiam eos in caput eorum reddidi ait dominus deus. **XXIII** Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: due mulieres filie maris unius fuerunt: et fornicare sunt in egipto. In adolescentia sua fornicare sunt. Ibi subada sunt ubera earum: et fratre sunt matrem pubertatis earum. Nomina autem earum dola maior: et dola minor. Et habui eas: et pepererunt filios et filias. Porro earum nomina: samaria dola: et iherusalem dola. Fornicata est igitur super me dola: et insanivit in amatores suos in assyrios propinquos: vestros iacundo: principes et magistratus: iuvenes cupidinis: universos equites ascensores equorum: et dedit fornicationes suas super eos: ledos filios assyriorum universos: et in omnibus in quibus insanivit in immunditiis eorum polluta est. Insup et fornicationes suas quas habuerat in egipto non reliquit. Nam et illi dormierunt cum ea in adolescentia sua: et illi desideraverunt ubera pubertatis eius: et effuderunt fornicationem suam super eam. Propterea tradidi eam in manus amatores suos: et in manus filiorum assyriorum super quorum insanivit libidine. Ipsi discooperuerunt ignominiam eius: filios et filias eius rulerunt: et ipsam occiderunt gladio. Et facte sunt famose mulieres: et iudicia peccaverunt in ea. Dum cum vidisset soror eius dola: plus quam illa insanivit libidine: et fornicationem suam super fornicationem sororis sue ad filios assyriorum prout impudenter: duabus et magistratibus ad se venientibus indutis veste varia: equibusque vestabantur equis: et adolescentibus forma cunctis egregia. Et vidi quod polluta esset via una ambax: et auxit fornicationes suas. Cumque vidisset viros depictos

in pariete ymagines chaldeorum representas coloribus: et accendos balneis renes: et iraras sindas in capitibus eorum formam ducum omnium: similitudinem filiorum babilonis terreque chaldeorum in qua orti sunt: insanivit super eos concupiscentia oculos suos: et misit nuntios ad eos in chaldeam. Cumque venissent ad eam filii babilonis: ad cubile matrum: polluerunt eam in stupris suis: et polluta est ab eis: et saturata est anima eius ab illis. Denudavit quoque fornicationes suas: et discooperuit ignominiam suam. Et recessit anima mea ab ea: sicut recesserat anima mea a sorore eius. Multiplavit enim fornicationes suas recordans dies adolescentie sue quibus fornicata est in terra egipti: et insanivit libidine super concubitu eorum quorum carnes sunt ut carnes asinorum: et sicut fluxus equorum fluxus eorum. Et visitasti scelus adolescentie tue: quando subada sunt in egipto ubera tua: et confracte sunt matrem pubertatis tue. Propterea collabo omnes amatores tuos contra te de quibus saturata est anima tua: et congregabo eos adversum te in circuitu filios babilonis et universos chaldeos: nobiles tyrannosque et principes: omnes filios assyriorum: iuvenes forma egregia: duces et migratores: universos principes principum: et notatos ascensores equorum. Et venient super te instructi curre et rota: et multitudo populorum. Lorica et clipeo et galea armabuntur contra te undique. Et dabo coram eis iudicium: et iudicabunt te iudicia suis. Et ponam zelum meum in te: quem non receperat in furore. Masculi tui et aures tuas praedent: et que remanserunt gladio conciderunt. Ipsi filios tuos et filias tuas rapiunt: et novissimum tuum

deuorabit ignis. Et deuorabit te uerimentis tuis: et tollit uasa glorie tue. Et requiescere facia scelus tuum de te: et fornicationem tuam de terra egypti. Nec leuabis oculos tuos ad eos: et egypti non recordaberis amplius: quia hec dicit dominus deus. Ecce ego tradam te in manus eorum: quos odisti: in manus de quibus sanata est anima tua: et agerit te cum in odio. Et tollent omnes labores tuos: et dimittent te nudam et ignominia plenam: et reuelabitur ignominia fornicationum tuarum. Scelus tuum et fornicationes tue fecerunt tibi: quia fornicata es post gentes inter quas polluta es in ydolis eorum. In uia sororis tue ambulasti: et dabo calicem eius in manu tua. Hec dicit dominus deus. Calicem sororis tue bibes: profundum et lacum. Eris in derisum et in sublationem: que es rapacissima: ebrietate et dolore repleberis: calice meroris et tristitie: calice sororis tue samarie. Et bibes illum et epotabis usque ad feces: et fragmenta eius deuorabis: et uera tua lacerabis: quia ego locutus sum ait dominus deus. Propterea hec dicit dominus deus. Quia oblita es mei et proiecasti me post corpus tuum: tu quoque porta scelus tuum et fornicationes tuas. Et ait dominus ad me dicens. Fili hominis: nuncquid iudicas ollam et colibam et annuncias eis scelera earum: quia adulterate sunt: et sanguis in manibus earum: et cum ydolis suis fornicate sunt: Insuper et filios suos quos genuerunt michi obtulerunt eis ad deuorandum. Sed et hoc fecerunt michi. Polluerunt sanctuarium meum in die illa: et sababata mea profanauerunt. Cumque inuolarent filios suos ydolis suis: et ingrederentur sanctuarium meum in die illa ut polluerent illud: etiam hec fecerunt in medio

domus mee. Misecur ad viros uenientes de longe: ad quos nuncium misecur. Itaque ecce uenerunt quibus te lausisti et circumiisti tibi oculos tuos: et ornata res mundo mihetibi. Sedisti in lecto pulcherrimo: et mensa ornata est ante te. Thymiana meum et unguentum meum posuisti super eam: et uox multitudinis exultantis erat in ea. Et in uiris que de multitudine hominum adducebant: et uenerant de deserto: posuerunt armillas in manibus earum: et coronas speciosas in caputibus earum. Et dixi eis que acciderunt in adulteriis. Nunc fornicabuntur in fornicatione sua: etiam hec. Et ingressi sunt ad eam: quasi ad mulierem meretricem: sic ingrediebantur ad ollam et ad colibam mulieres nepharias. Viri ergo iusti sunt. Viri iudicabunt eas iudicio adulterarum et iudicio effundentium sanguinem: quia adulterate sunt: et sanguis in manibus earum. Hec enim dicit dominus deus. Adduc ad eas multitudines et trade eas in tumultum et in rapinam: et lapidentur lapidibus populi: et confodiant gladiis eorum. Filios et filias earum interficient: et domos earum igne succendent. Et auferam scelus de terra: et discent omnes mulieres ne faciant secundum scelus earum. Et dabitur scelus uestrum super uos: et peccata ydolorum uestrorum portabitis: et scietis quia ego dominus deus. **XXIII** Et factum est uerbum domini ad me in anno nono: in mense decimo decima die mensis dicens. Fili hominis: scribe tibi nomen diei huius in qua confirmatus est rex babilonis aduersum iherusalem hodie: et dices per uerbum domini irruerit irruerit parabolam: et loqueris ad eos. Hec dicit dominus deus. Pone ollam: pone ignem: et mitte in eam aquam. Longe scilicet eius in eam:

omnem partem bonam: et semur: et acmum: et ledam: et ossibus plena. Pinguissimum per assumme: compone quoque stures ossium sub ea. Effecit enim odium eius: et discorda sunt ossa illius in medio eius. Propterea hec dicit dominus deus. Et uirum sanguinum tolle tuum: rubigo in ea est: et rubigo eius non exiit de ea. Per partes et per partes suas rite eam. Non incidit super eam sors. Sanguis enim eius in medio eius est: super limpidissimam petram effudit illum. Non effudit illum super terram ut possit operiri puluere: ut superinducatur indignationem meam et uindicta ulciscere. Dedi sanguinem eius super petram limpidissimam: ne operiret. Propterea hec dicit dominus deus. Et uirum sanguinum: cuius ego grande faciam piram. Congere ossa: que igne succendent. Consumetur carnes: et coquetur uniuersa compositio: et ossa tabescent. Pone quoque eam super prunam: ut incaleat: et liqueat ea: et uis: et confectur in medio eius iniquitamentum eius: et consumatur rubigo eius. Multo labore sudatum est: et non exiit de ea nimis rubigo eius: neque per ignem. Inimicicia tua reuerabilis: quia mudare te uolui: et non es mudata a sordibus tuis. Sed nec mudaberis prius: donec quiescere faciam indignationem meam in te. Ego dominus locutus sum. Veniet et faciam: non transeam neque parcam: nec placabor. Iuxta uias tuas et iuxta adinuationes tuas iudicabo te dicit dominus. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Fili hominis: ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum in plaga: et non planges neque plorabis neque fluent lacrimae tue. Ingentes facies: mortuorum ludum non facies. Corona tua circumligata sit tibi: et

calciamenta tua erunt in pedibus tuis: nec amidu ora uelabis: nec cibos lugentium comedes. Locutus sum ergo ad populum mane: et mortua est uxor mea uespere. Itaque mane sicut preperat michi. Et dixit ad me populus. Quare non indicas nobis quid ista significant que tu facis? Et dixi ad eos. Benigno domini factus est ad me dicens. Loquere domui israel. Hec dicit dominus deus. Ecce ego pollua sanctuarium meum: superbiam imperii uestri: et desiderabile oculorum uestrorum: et super quo pauper anima uestra: et filii uestri et filie uestrae quas reliquistis gladio cadente: et facietis sicut feci. Ora amidu non uelabis: et cibos lugentium non comederis. Coronas habebitis in caputibus uestris: et calciamenta in pedibus. Non plangetis neque flebitis: sed tabescent in iniquitatibus uestris: et unusquisque generet ad fratrem suum. Etiam: ezechiel uobis in portentum. Iuxta omnia que fecit facietis cum uenerit istud: et scietis quia ego dominus deus. Et tu fili hominis ecce in die qua tollam ab eis fornicationem eorum: et gaudium dignitatis: et desiderium oculorum eorum: super quo quiescebat anime eorum: filios et filias eorum: in die illa cum uenerit fugiens ad te ut annunciet tibi die in qua illa aperietur os tuum cum eo qui fugit: et loqueris: et non silebis ultra: et sic inquit: et facietis quia ego dominus. **XXIV** Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: pone faciem tuam contra filios ammon et prophetas de eis: et dices filiis ammon. Audite uerbum domini dei. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod dixisti euge euge super sanctuarium meum quia pollutum est: et super terram israel quia desolata est: et super domum iuda quoniam dudum sunt in rapina: idcirco

ego tradam te filiis orientalibus in hereditatem: et collocabunt taulas suas in te: et ponent in te tentoria sua. Ipsi comedent fruges tuas: et ipsi bibent lac tuum. Daboq; rabbach in habitaculum camelorum: et filios amon in cubile perorū: et facies quia ego dñs: quia hec dicit dñs deus. Pro eo qd plauisti manu et percussisti pede: et gaudia es et toto affectu super terram israhel: idcirco ecce ego extendam manū meā super te: et tradam te in direptionē gentiū: et interficiam te de pñs: et perdam de terris et conuertam: et facies quia ego dñs. Hec dicit dñs deus. Pro eo qd dixerūt moab et seyr ecce sicut omnes gentes domus iuda: idcirco ecce ego aperiam humeros moab de ciuitatibus: de ciuitatibus inq; ei⁹: et de finibus eius inclitas terre. Bethielmoth et beelmeon et tariatthaim filijs orientis cum filiis amon. Et dabo eam in hereditatem: ut non sit ultra memoria filiorū ammon in gentibus. Et in moab faciam iudicia: et facient quia ego dominus. Hec dicit dñs deus. Pro eo qd fecit ydumea ultionē ut se vindicaret de filiis iuda: peccauitq; delinquens et vindictam reperit de eis: idcirco hec dicit dñs deus. Extendā manū meā super ydumeā: et auferam de ea hominē et iumentū: et faciam eam desertam ab auctro. Qui sunt i dedam gladio cadent: et dabo ultionē meam super ydumeā p manū ppli mei israhel. Et facient in edom iuxta iram meā et furorem meū: et facient vindictā meā dicit dñs deus. Hec dicit dominus deus. Pro eo qd fecerūt palestinū vindictā: et vlti se sunt toto animo: interficientes et implentes inimicitias veteres: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego extendam manū meā super palestinū: et

interficiā interfectores. Et perdam reliquias maritime regionis: faciamq; in eis ultiones magnas arguens in furore: et facient quia ego dominus cum dederō vindictā meā super eos. **xxv**
Et factum est in vnderimo anno prima mensis: factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: pro eo qd dixit tyrus de iherusalē: euge contra de sunt porte pplorū: cōuersa est ad me: implebor: deserta est: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego super te tyre: et ascendere faciam ad te gentes multas: sicut ascendit mare fluctuans. Et diffipabunt muros tyri: et destruent turre eius. Et radam puluerem ei⁹ de ear: et dabo eam in limpidissimā pñam. Siccatio lagenarū erit in medio maris: quia ego locutus sum ait dominus deus: et erit in direptionē gentibus. Iste quoq; eius que sunt i agro gladio interficientur: et facit quia ego dominus: quoniam hec dicit dominus deus. Ecce ego adducam ad tyrum nabuchodonosor regem babilonis ab aquilone: regem regum: cum equis et curribus et equitibus et retu pplorū magno: filiis tuas que sunt i agro gladio interficiet: et circūdabit te munitionibus: et comportabit aggerem in pñā. Et eleuabit contra te clipeum: et vineas et arietes temperabit i muros tuos: et turre tuas destruet in armatura sua. Inundatione equorū eius operiet te puluis eorū: a sonitu equitū et rotarū et ruruū mouebūtur muri tui. Cum ingressus fuerit portas tuas quasi p introitum urbis dissipare: ungulis equorū suorū circūscabit omnes plateas tuas: pplm tuū gladio ceder: et statue tue nobiles in terram corruent. Vastabit opes tuas: diripiet negotiationes tuas:

et destruent muros tuos: et domos tuas pclaras subueret: et lapides tuos et ligna tua et puluerem tuū in medio ponent. Et quiescere faciam multitudinem rancorū tuorū: et sonitus cythararū tuarū nō audietur amplius. Et dabo te in limpidissimā pñā: siccatio lagenarū eris nec edificaberis ultra: quia ego dominus locutus sum dicit dñs deus. Hec dicit dñs deus de tyro. Nūquid non a sonitu ruiue tue et gemitu interfectorū tuorū cū oculi fuerint in medio tui: cōmonebūtur insule: et descendunt de sedibus suis omnes principes maris: et auferent reginas suas: et uestimenta sua varia abiciēt et induentur stupore. In terra sedebūt: et attoniti super repentinū casu suo amirabūtur: et assumentes super te lamentum dicent tibi. Quomō pñā que habitas in mari urbs inclita: que fuisti fortis in mari cum habitatoribz tuis quos formidabat vniuersi. Nūc stupent naues in die paucis tui: et turbabūtur insule in mari eo qd null⁹ egredietur ex te: quia hec dicit dominus deus. Cum dederō te urbem desolatā sicut ciuitates que non habitantur: et adduxero super te abissum: et operiet te aqua nūte: et detrahero te cum hijs q descendūt in lacum ad pplm sempiternū: et collocauero in terra nouissima sicut solitudines veteres cum hijs qui deducūt in lacum ut non habitent: porro cū dederō gloriā in terra viuentū in nichilū redigam te: et non eris: et requirita non inuentieris ultra i sempiternū dicit dominus deus. **xxvi**
Et factū est verbum dñi ad me dicens. Tu ergo fili hominis assu-me super tyrum lamentū: et dices tyro q habitat i introitu maris: negotiatiōni

pplorū ad insulas multas. Hec dicit dominus deus. O tyre tu dixisti. Perfecisti decoris ego sum: et in corde maris sita. Finissimi tui qui te edificauerunt impleuerūt decorem tuū: abieribz de sanis restituerūt te cum omnibz tabulatis maris. Cedrum de libano rulerunt ut facerent tibi malū: quercus de basan dolauerūt i remos tuos: cāstrea tua fecerūt tibi reges chore indito: et precoriosa de insulis ytalie. Billus varia de egipto recta est tibi in velum ut pneretur in malo: iacinthus et purpura de insulis elisa facta sunt opedimentū tuū. Habitatores sydonis et aradij fuerunt remiges tui sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui: senes bily et prudentes eius prebuerūt nauas: ad ministrū varie suppellectilis tue. Omnes naues maris et naute ear fuerūt in pñā negotiatiōnis tue: perse et lidij et libies erant in exercitu tuo viri bellatores tui: clipeū et galeam suspenderūt in te p ornatu tuo. Filij aradij cum exercitu suo super muros tuos in circuitu: sed et pigmei qui erant in turrebus tuis pharetras suas suspendebant in muris tuis per gyrum. Ipsi cōpleuerūt pulcritudinē tuā. Carthaginenses negotiatores tui. A multitudi-ne runcarū diuitiarū argēto ferro stāno plumboq; repleuerunt nundinas tuas. Grecia thubal et mosoch inditores tui. Mācipia et vasa eras adduxerunt pñā tuo de domo thogorma: equos et equites et mulos adduxerūt ad forum tuū. Filij dedan negotiatores tui. Insule multe negotiatiōnis manus tue. Dentis thurneos et hebrei nos cōmutauerūt in pñā tuo. Syrus negotiator tuus. Propter multitudinem opedū tuorū gemmā et purpurā

et succulata et billy et ferici et dndedod
posuerit in mercatu tuo. Quid et terra
istis ipsi inuitores tui in feumero pino:
ballamū et mel et oleū et resinā posu-
erūt in nūdinis tuis. Damascen⁹ ne-
gociator tuus in multitudine operū
tuorū: in multitudine diuersarū opū
in vino pingui in lanis coloris opri-
mi. Dan et grecia et mozel in nūdinis
tuis posuerūt fectū sabrefactū: stade
et calamus in negotiatione tua. De-
dan inuitores tui in tapetibus ad se-
dendum. Arabia et uniuersi principes
cedar ipsi negotiatores manus tue:
cum agnis et aciebus et hedis vene-
runt ad te negotiatores tui. Vendito-
res saba et rema ipsi negotiatores tur-
cum uniuersis primis aromantibus et
lapide pioso et auro qd posuerūt in
mercato tuo. Arā et cheue et eden nego-
ciatores tui. Saba allur et chelmach
uenditores tui ipsi negotiatores tui in-
cipharā inuolucris iacindi et polimitoz
gazarūq; piosay q obuolute et attri-
te erāt funibus: redrosq; habebāt i nego-
ciationibus tuis. Flauis maris prin-
cipes tui i negotiatione tua: et repleta
es: et glorificata nimis in corde maris.
In aquis maris adduxerunt te remi-
ges tui. Vnt⁹ auster conuincit te. In
corde maris diuitie tue: et thesauri tui
et mltiplex inuicium tuū. Flauis
tui et gubernatores tui q tenebāt sup-
pelledem tuā: et ipso tuo preerat: viri
quoz bellatores tui qui erant in te cū
uniuersa multitudine tua que est i me-
dio: rueradent in corde maris in die
ruine tue. A sonitu clamoris guberna-
torū tuorū rōturbabūtur classes: et de-
scenderūt de nauibus suis omnes qui
tenebant remū. Flauis et uniuersi gu-
bernatores maris in terra stabunt: et

eiulabūt super te voce magna: et cla-
mabunt amare. Et supiacient pulue-
rem caputibus suis: et cinere cōspren-
tur: et cadent sup te caluiciū: et accigen-
tur cilicijs. Et plorabunt te i amaritu-
dine anime ploratu amarissimo: et
assument sup te carmen lugubre: et
plangent te. Que est ut tris que ob-
mutuit in medio maris? Que i regnu
negociationū tuarū de mari implesti
pilos multos: i multitudine diuitiarū
tuarū et pilorū tuorū ditasti reges terre.
Nūc contrita es a mari: in profundis
aquarū opes tue: et omnis multitudine
tua q erat i medio tui ceciderūt. Quid
si habitatores insularū obstupuerūt
sup te: et reges earū oēs cōspicere pulsi
mutauerūt uultū? Negociatores pilos
sibilauerūt sup te. Ad nichilū educta
es: et nō eris ulq; i pteritū. **xxv**
Et fact⁹ est sermo dñi ad me dicens.
Fili hominis: dic principi tyri.
Hec dicit domin⁹ deus. Eo q eleuati
est cor tuū: dixisti: deus ego sum et in
hathedra dei sedi in corde maris: cū
his homo et nō deus: et dediti cor tuū
quali cor dei. Ecce sapientior es tu da-
niel: omne secretū nō est absconditū
a te. In sapientia et prudentia tua feci
tibi fortitudinē: et acquisisti aurū et
argentū in thesauris tuis in multitu-
dine sapientie tue: et in negotiatione
tua multiplicasti tibi fortitudinē: et ele-
uati est cor tuū in robore tuo. Pro-
pterea hec dicit dñs deus. Eo q eleua-
tum est cor tuū quali cor dei: idcirco
ecce ego adducā sup te alienos robu-
rissimos gentiū. Et nudabūt gladi-
os suos sup pulcritudinē sapientie tue:
et polluent decorem tuū. Interficiēt
et detrahent te: et morietis in interitu
oculorū in corde maris. Nūquid

dicens loqueris tuus ego sum coram
interficiētibus te cū his ipso et nō de⁹?
In manu occidentū te morte incircū-
rison: morietis in manu alienorū: qā
ego locut⁹ sum ait dñs deus. Et fact⁹
est sermo dñi ad me dicens. Fili ipis:
leua plandum sup regem tyri et dices
ei. Hec dicit domin⁹ deus. Tu signacu-
lum similitudinis plenus sapientia
pfectus decore: in delicijs paradisi dei
fisti. Omnis lapis piosus operime-
tum tuū: sardius thopasius et iaspis
resolutus et onix et berillus saphirus
et carbunculus et smaragdus. Aurū
quoz decore tui et foramina tua in
die qua conditus es parata sunt. Tu
cherub egredietis et pteris: et posui te
in monte sancto dei. In medio lapidū
ignitorū ambulasti: pfectus in uis
tuis a die conditiōis tue: donec in-
uenta est iniquitas in te. In multitu-
dine negotiationis tue repleta sunt
interiora tua iniquitate: et peccasti: et
dixi te de monte dei: et pidi te o cherub
protegitis de medio lapidū ignitorū.
Et eleuatum est cor tuū in decore tuo.
Perdidi sapientiā tuā in decore tuo:
in terra pieci te: ante faciem regū dedi-
te ut teneret te. In multitudine iniqui-
tatiū tuarū et iniquitate negotiationis
tue polluisti sanctificationē tuā. Pro-
ducam ergo ignem de medio tui qui
comedat te: et dabo te in cinerem sup
terram in conspectu omnium uidentū te.
Omnes qui uiderint te in gentibus
obstupescunt sup te. Nichilū factus es:
et non eris in pteritū. Et factus est
sermo dñi ad me dicens. Fili hominis:
pone faciē tuā contra sydonem et ppe-
tabis de ea: et dices. Hec dicit domin⁹
deus. Ecce ego ad te sydon et gloria-
bor i medio tui: et sciet quia ego dñs

cum fecero in ea iudicia: et sanctificat⁹
fuero in ea. Et immitā ti pestilentia et
sanguinē in plateis eius: et corruent
interfeti in medio eius gladio p circu-
itum: et sciet quia ego domin⁹. Et nō
erit ultra domus israhel: offendiculū
amaritudinis et spina dolorem iufe-
rens undiq; per circuitū eorū qui adū-
santur eis: et sciet quia ego domin⁹
deus. Hec dicit domin⁹ deus. Quando
congregauero domū israhel de pphs
in qbus dispersi sunt: sanctificabo i eis
corā gētib; et habitabūt i terra sua quā
dedi seruo meo iacob: et habitabūt in
ea securi. Et edificabūt domos et plā-
rabūt vineas: et habitabūt cōfideret
cum fecero iudicia in omnibus q ad-
uersantur eis p circuitū: et sciet quia
ego dominus deus eorū. **xxix**
In anno decimo in duodecimo mense
una die mensis factū est uerbū dñi ad
me dicens. Fili hominis pone faciem
tuā contra pharaonem regem egipti:
et pphetabis de eo: et de egipto uniuersa
loquere et dices. Hec dicit domin⁹ de⁹.
Ecce ego ad te pharao rex egipti dra-
co magne q tubas in medio fluminū
tuorū et didis: meus est flumen: et ego
feci memetipm. Et ponā scutū i mari-
lis tuis: et cōglutinabo pisces fluminū
tuorū squamis tuis. Et egrediam te
de medio fluminū tuorū: et unū si pi-
scis tui squamis tuis adhibebūt. Et p-
iciā te in desertū: et omnes pisces flumi-
nis tui. Super faciem terre cades. Nō
colligeris: neq; cōgregaberis. Bestijs
terre et uolatilibus celi dediti te ad deuo-
randum: et sciet omnes habitatores
egipti quia ego domin⁹. Pto eo q fu-
isti baculus arundineus domus isra-
hel quādo apprehenderunt te manu et
cōstetā⁹ te: et lacerasti omne humerū

torum: et inuenerunt eis super te aminu-
tus es: et dissolui omnes renes eorum:
propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego
adducam super te gladium: et interficiam
de te hominem et iumentum. Et erit terra
egypti in desertum et in solitudine: et sci-
ent quia ego dominus. Pro eo quod dixeris flu-
uius meus est: et ego feci eum: idcirco ecce e-
go ad te et ad flumina tua. Daboque
terram egypti in solitudine gladio dissi-
pata: a turre syenes usque ad terminos
ethiopie. Non pretransibit eam pes ho-
minis: neque pes iumenti gradietur in ea:
et non habitabit quadraginta annis.
Daboque terram egypti desertam et in medio
terrarum desertarum: et ciuitates eius in
medio urbium subuersarum: et erunt deso-
late quadraginta annis. Et dissipabo
egyptios et nationes: et uentilabo eos
in terras: quia hec dicit dominus deus.
Post finem quadraginta annorum con-
gregabo egyptios de populo in quibus dissi-
pi fuerant: et reducam captiuitatem egi-
pti et collocabo eos in terra pharaonis
in terram nativitatis sue: in terra de
qua sumpti sunt. Et erunt ibi in regnum
humile: et inter cetera regna erit humi-
lima. Et non eleuabit ultra super nationes:
et imminuet eos ne impiet gentibus:
neque erunt ultra domui israel in con-
fidentia: docentes iniquitatem ut fugi-
ant et sequantur eos: et sciet quia ego
sum dominus deus. Et factum est in vi-
gesimo et septimo anno in primo in
vna mensis: factum est uerbum domini ad
me dicens. Fili hominis: nabuchodon-
osor rex babilonis seruire fecit exer-
citum suum seruitute magna aduersus
israel. Omne caput decaluat: et o-
minis humeris depilat: est. Et merces
non est reddita ei neque exercitus eius de-
pro: pro seruitute qua seruauit michi

aduersus eam. Propterea hec dicit do-
minus deus. Ecce ego dabo nabuchodon-
osor regi babilonis et terra egypti:
et accipiet multitudinem eius et depa-
bitur manubias eius et diripiet spolia
eius: et erit merces exercitus illius et opus
ei pro quo seruauit aduersus eam. Dedi-
ci terram egypti pro eo quod laborauerit
michi aut dominus deus. In die illa pul-
lulabit cornu domui israel: et tibi do-
bo apertum os in medio eorum: et sci-
ent quia ego dominus. **XX.**
Et factum est uerbum domini ad me di-
cens. Fili hominis: phara et dicit.
Hec dicit dominus deus. Mulate ue-
re dicit: quia iuxta est dies: et appropin-
quit dies domini: dies nubis: tempus gen-
tium erit. Et ueniet gladius in egyptum:
et erit pauper in ethiopia cum ceciderit
vulnera in egypto: et ablata fuerit mul-
tudo illius et destituta fundamenta ei-
us. Ethioopia et libia et lidij et omne
reliquum vulgus et thub et filij terre sede-
ris cum eis gladio cadent. Hec dicit
dominus deus. Et correuerit fulcra
egypti: et destruetur superbia imperij eius.
A turre syenes gladio cadent in ea: et
in medio terrarum desolatarum: et uerbes-
et in medio ciuitatum desertarum: et sa-
ent quia ego dominus deus. Tu dedito
ignem in egypto: et accit fuerit omnis
auxiliatores eius. In die illa egredien-
tur nuntij a facie mea in mearibus ad con-
terenda ethiopie confidentia: et erit pa-
nor in eis in die egypti: quia absque du-
bio ueniet. Hec dicit dominus deus. Et cessa-
re faciam multitudinem egypti in manu
nabuchodonosor regis babilonis.
Ipse et populus eius cum eo: fortissimi gen-
tium adducentur ad dissipandam terram.
Et euaginabunt gladios suos super

egyptum: et implebit terra interfec-
tis: et faciam aluos fluminum aridos et ca-
dam terra in manus pessimorum: et dissi-
pabo terram et multitudinem eius in ma-
nus alienorum. Ego dominus locutus
sum. Hec dicit dominus deus. Et disper-
dam simulacra: et tollere faciam ydola
de memphis: et dux de terra egypti non
erit amplius. Et dabo terram in ter-
ram egypti: et dissipabo terram pharaonis
et dabo ignem in raphis: et faciam
iudicia mea in alga dicit. Et effundam
indignationem meam super pelusium robur
egypti: et interficiam multitudinem alga-
dicit: et dabo ignem in egypto. Quasi
parturiens dolebit pelusium: et alga
dicit erit dissipata: et memphis angus-
tie quotidianae. Quienes elioptolos
et hubasti gladio cadent: et ipse capi-
ue ducentur. Et in raphis nigresce-
dies: cum conuerito ibi septem egypti: et
defecit in ea superbia potentie eius. Ipse
nubes operiet: filie autem eius in capti-
tate ducentur. Et iudicia faciam in egi-
pto: et sciet quia ego dominus. Et factum est
in undecimo anno in primo mense in
septima mensis: factum est uerbum domini
ad me dicens. Fili hominis: brachium
pharaonis regis egypti roborasti: et ecce
non est obuiolatus ut restitueretur ei sa-
nitas ut ligaretur panis et fasciaretur
lintheolis: et recepto robore possit tene-
re gladium. Propterea hec dicit dominus de-
us. Ecce ego ad pharaonem regem egi-
pti: et conuincam eum brachium forte sed
confutatum: et duciam gladium de manu eius.
Et dissipabo egyptum in gentibus: et
uentilabo eos in terris. Et confortabo
brachia regis babilonis: daboque gla-
dium meum in manu eius. Et conueniam
brachium pharaonis: et genuerit genti-
bus interfecit terram facie eius. Et confortabo

brachia regis babilonis: et brachia
pharaonis conuenient. Et sciet quia
ego dominus cum dedito gladium meum
in manu regis babilonis: et extendent
eum super terram egypti. Et dissipabo egi-
ptum in nationes: et uentilabo eos in
terras: et sciet quia ego dominus. **XXI.**
Et factum est in anno undecimo
mensis: factum est uerbum domini ad me dicens. Fili ho-
minis: dicit pharaoni regi egypti et populo
eius. Cui similis factus es in magnitu-
dine tua? Ecce assut quasi cedrus in li-
bano pulcet ramis et frondibus neno-
rosus: et celsusque altitudine: et inter co-
densas frondes eleuatus est cacumen eius.
Aque nutreuerunt illum: abissus equalauit
illum. Flumina eius manabant in circuitu
radicum eius: et riuos suos emisit ad u-
niuersa ligna regionis. Propterea e-
leuata est altitudo eius super omnia li-
gna regionis: et multiplicata sunt ar-
busta eius: et eleuati sunt rami eius per
aquis multis. Cumque extendisset um-
bram suam in ramis eius fecerunt nidus
omnia uolacilia celis: et sub frondibus
eius genuerunt omnes bestie salutaris sub
ombraculo illius: habitabit cetus genti-
um plurimarum. Et atque pulcerrimus in
magnitudine sua: et in dilatione ar-
bustorum suorum. Erat enim radix illius
iuxta aquas multas. Cedri non fuerunt
altiores illo in paradiso dei. Abietes
non adequauerunt summitatem eius: et pla-
tani non fuerunt eque frondibus illius.
Omne lignum paradisi dei non est as-
similatum illi: et pulchritudinem eius: quoniam
speciosum feci eum: et multis conden-
sisque frondibus. Et emulata sunt eum
omnia ligna uoluptatis: que erant in
paradiso dei. Propterea hec dicit do-
minus deus. Pro eo quod sublimatus est

in altitudine et dedit summitatem suam
virentem atque condensam et eleuatum
cor eius in altitudine sua: tradidi eam
in manum fortissimi gentium. Facies fa-
ciat iuxta impietatem eius. Et ceci eam:
et succident eam alieni et crudelissimi
nationum. Et perierunt eum super montes:
et in cunctis conuallibus corruerunt rami
eius. Et confingentur arbuta eius
in vniuersis rupibus terre: et recedent
de umbraculo eius omnes populi terre: et
relinquent eum. In ruina eius habi-
tauerunt omnia volatilia celi: et in ramis
eius fuerunt vniuersae bestiae regionis.
Quoniam non eleuabitur in altitu-
dine sua omnia ligna aquarum: nec po-
nent sublimitatem suam inter nemoro-
sa atque frondosa: nec stabunt in subli-
mitate sua omnia quae irrigantur aquis:
quia omnes traditi sunt in mortem
ad terram ultimam in medio filiorum homi-
num ad eos qui descendunt in lacum. Hec
dixit dominus deus. In die quando descen-
dit ad inferos induxi ludum operum eum
abissos: et prohibui flumina eius: et coe-
cui aquas multas. Conturbatus est su-
per eum libanus: et omnia ligna agri
concussa sunt. A sonitu ruinae eius com-
mouit gentes: cum deducere eum ad in-
fernum cum hijs qui descendebant in lacum.
Et solata sunt in terra infima omnia
ligna voluptatis egregia atque preclara
in libano: vniuersa quae irrigabantur
aquis. Nam et ipsi cum eo descendunt
ad infernum ad interfecos gladio: et bra-
chium vniuersiusque sedebit sub umbra-
culo eius in medio nationum eius. Qui
assimilatus es o indite atque sulimis in-
ter ligna voluptatis: ecce deducit te
cum lignis voluptatis ad terram vlti-
mam. In medio interfectorum dormi-
es: cum eis qui interfecit sunt gladio.

Hic est pharao et omnis multitudo
eius: dicit dominus deus. **xxii**
Et factum est duodecimo anno in
mense duodecimo in una men-
sis: factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis assume lamentum super
pharaonem regem egypti: et dices ad eum.
Leoni gentium assimilaris es: et draconum
qui est in mari. Et ventilabas cornu
in fluminibus tuis: et conturbabas a-
quas pedibus tuis: et conturbabas flu-
mina earum. Propterea hec dicit dominus
deus. Expandam super te rete meum in
multitudine populi multorum: et cetera ha-
be in lagena mea et periciam te in terra.
Super faciem agri abiciam te: et habi-
tare faciam super te omnia volatilia celi:
et saturabo de te bestias vniuersae terre.
Et dabo carnes tuas super montes: et
implebo colles tuos sanie tua. Et iri-
gabo terram fetore sanguinis tui super
montes: et ualles implebuntur ex te. Et
operta erunt foveae fluminis: et nigresce-
re facia stellas eius. Sol nubes tegat:
et luna non dabit lumen suum. Omnia
luminaria celi metere facia super te: et
dabo tenebras super terram tuam dicit do-
minus deus. Et irrigabo cor populi mul-
torum cum induxero contionem tuam in gen-
tibus super terras quas nescis: et stupe-
scere facia super te populos multos. Et rege-
re eorum horrore nimio formidabunt super
te cum volare ceperit gladius meus super
facies eorum: et obstupescant repente sin-
guli per animam suam in die ruinae suae: quia
hec dicit dominus deus. Gladius regis
babilonis veniet tibi: et gladius forni-
ceitatis interfecit te. Insuperabiles
omnes gentes hec. Et vastabunt
superbiam egypti: et dissipabitur multi-
tudo eius. Et perda omnia iumenta eius
quae erant super aquas plurimas: et non

conturbabit eas pes hominis ultra:
neque ungula iumentorum turbabit eas.
Tunc purissimas reddam aquas eorum:
et flumina earum quasi oleum adducam
ait dominus deus: cum dederit terram egi-
pti desolatam. Deseretur autem terra a ple-
nitudine sua quando percussero omnes
habitatores eius: et sciet quia ego do-
minus. Placidus est: et plangente eum
filie gentium super egyptum: et super multitudinem
eius plangent eum: ait dominus deus. Et
factum est in duodecimo anno in quinquade-
cimo mense: factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis rane carmen lu-
gubre super multitudinem egypti. Et de-
trahere eam: ipsam et filias gentium vobis-
tate ad terram ultimam: cum hijs qui de-
scendunt in lacum. Duo pulciores de-
scende: et dormi cum interfectis. In me-
dio interfectorum gladio cadent. Gladi-
us datus est. Et attraxerunt eam: omnes
populi eius. Loquentur ei potissimi ro-
bustarii de medio inferni: qui cum auxi-
liatoribus eius descendunt: et dormie-
runt interfectis interfectis gladio. Ibi
assur et omnis multitudo eius: in circui-
tu illius sepulchra eorum omnes interfecti
et qui ceciderunt gladio: quorum datus
fuit sepulchra in quatuordecim lacum. Et fa-
cta est multitudo eius per gyrum sepul-
chri eius: vniuersi interfecti radentesque
gladio: qui dederunt quondam formidi-
nem suam in terra viventium. Ibi etiam
omnis multitudo eius per gyrum sepul-
chri sui. Omnes hijs interfecti ruentesque
gladio: qui descendunt interfecti ad
terram ultimam. Qui posuerunt terrorem suum
in terra viventium: et portauerunt igno-
miniam suam cum hijs qui descendunt in
lacum. In medio interfectorum posuerunt
subilem: in vniuersis populis eius: in cir-
cuitu eius sepulchra illius. Omnes hijs

interfecti interfectis gladio. Dederunt
autem terrorem in terra viventium: et por-
tauerunt ignominiam suam cum hijs qui
descendunt in lacum. In medio interfe-
ctorum posuerunt subilem. Ibi molo et rubal et
omnis multitudo eius: in circuitu eius se-
pulchra illius. Omnes hijs interfecti
interfectis gladio: qui descendunt ad
infernum cum armis suis. Et posuerunt
gladios suos sub capitis suis: et fue-
runt iniquitates eorum in ossibus eorum:
quia terrorem fortium facti sunt in terra vi-
uentium. Et tu ergo in medio interfectorum
conteris: et dormies cum interfectis
gladio. Ibi ydumea et reges eius et o-
mnes duces eius: qui dati sunt cum exer-
citu suo cum interfectis gladio: et qui
cum interfectis dormierunt: et cum hijs
qui descendunt in lacum. Ibi principes
agilonis omnes et vniuersi venatores
qui deducit sunt cum interfectis: pau-
res et in sua fortitudine confusi: quia dor-
mierunt interfectis cum interfectis gladio:
et portauerunt confusionem suam cum hijs
qui descendunt in lacum. Vidit eos pha-
rao et consolaris est super vniuersam multitu-
dinem suam quae interfecit est gladio: pharao
et omnis exercitus eius ait dominus deus:
quia dedit terrorem suum in terra viventium
et dormiuit in medio interfectorum
cum interfectis gladio: pharao et omnis
multitudo eius ait dominus deus. **xxiii**
Et factum est verbum domini ad me di-
cens. Fili hominis loquere ad
filios populi tui: et dices ad eos. Verba cum
induxero super eam gladium et tulerit po-
pulus terre vestrum vnum de novissimis suis
et constituerit eum super se speculatorem
et ille viderit gladium venientem super

terra et ceciderit buccina et annūciaverit
populo: audies autē quisquis ille est
sonitum buccine et non observaverit
veritatem gladius et tulerit eum sanguis
ipsi? sup caput eius erit. Bonū buccine
audire et non se observare: sanguis
eius in ipso erit. Similiter se custodierit:
animā suā salvavit. Nō si speculator
viderit gladiū vementem et nō insonu-
erit buccina et plus se nō custodierit:
venietque gladius et tulerit de eis ani-
mā: ille quidē in iniquitate sua cap-
tus est: sanguinē autē eius de manu specu-
latoris requirā. Et tu fili hominis: spe-
culatorē dedi te domui israel. Audies
ergo ex ore meo sermonem: annūcia-
bis eis ex me. Si me dicere ad impiū
impie morte morieris: nō fueris lo-
cutus ut se custodiat impius a via sua:
ipse impius in iniquitate sua iudice-
tur: sanguinē autem eius de manu tua
requirā. Similiter annūciaveris ad im-
piū ut a vijs suis convertatur: nō fue-
rit conversus a via sua: ipse in iniqui-
tate sua morietur: porro tu animā tu-
am liberasti. Tu vero fili hominis: dic
ad domū israel. Sic locuti estis di-
centes. Iniquitates nostrae et peccata
nostra sup nos sunt: et in ipsis nos
tabesumus. Quomodo ergo vivere
possimus? Dic ad eos. Vno ego
dixi dominus deus: nolo mortē impij:
sed ut convertatur impius a via sua et
vivat. Convertimini a vijs vestris: pes-
simis. Et quare moriemini domūs
israel? Tu itaque fili hominis: dic ad fili-
os israel. Quia iustitia iusti nō liberabit
eum in quacūq; die peccaverit: et im-
pietas impij nō nocet ei in quacūq;
die conversus fuerit ab impietate sua.
Et iustus nō poterit vivere in iusticia
sua: in quacūq; die peccaverit. Et si

si dixero iusto quod vita vivat: et cōfusus
in iusticia sua fecerit iniquitatem omnes
iniquitates eius oblivioni tradentur: et in
iniquitate sua quā operatus est in ipsa
morietur. Si autē dixero impiis: mori-
te morietis: et egerit penitentia a pecca-
to suo: feceritque iudiciū et iusticiam: et
pius restituerit ille impius: rapinā
que reddiderat in mandatis vite ambu-
laverit: nec fecerit quicquid iniquū: vita
vivat et nō morietur. Omnia peccata
eius que peccavit nō imputabuntur ei.
Iudiciū et iusticiā fecit: vita vivat. Et
dixerunt filij populi tui. Non est equi
ponderis via dñi. Et respondit via iusti-
cia est. Cum enim recesserit iustus a iusti-
cia sua feceritque iniquitates: morietur
in eis. Et cum recesserit impius ab im-
pietate sua feceritque iudiciū et iustici-
am: vivet in eis. Et dixit. Non est ve-
stra via domini. Vnusquisque iuxta vi-
as suas iudicabo de vobis domus
israel. Et factum est in duodecimo
anno in decimo mense in quinta mē-
se transmigrationis nostrae: venit ad
me qui fugerat de iherusalem dicens.
Abstata est civitas. Manus autem
domini facta fuerat ad me vespere an-
tequā veniret qui fugerat: aperuitque
os meū donec veniret ad me mane: et
apertus ore meo non filij israel. Et factū
est verbum dñi ad me dicens. Fili homi-
nis: quod habuisti in ruinosis hijs sup humū
israel loquens autem. Vnus erat abrahā:
et hereditate possedit terrā. Nō autē multi
sumus: nobis data terra in possessionē. Quod
circo dices ad eos. Hec dicit dñs deus
israel in sanguine comeditis et ossa vros
levatis ad iudicium vestras et sanguinē
funditis: nūquid terrā hereditate posside-
bitis? Dicitis in gladijs vris: fecistis
abominabiles: et unusquisque proximum

proximi sui polluit: et terram heredita-
te possidebitis. Hec dices ad eos. Sic
dixit dominus deus. Vno ego: quia
qui in ruinosis habitant gladio ca-
dent: et qui in agro est: bestias tradetur
ad devorandum: qui autem in philijs et in
speluncis sunt peste morientur. Et de-
bo terram in solitudine et in desertū: et
desertus superbia fortitudo eius: et deso-
labuntur montes israel: eo quod nullus
sit qui pros trahat. Et sicut quia dñs
cum dederit terrā eorū desolatam et de-
sertam: propter universas abominatio-
nes suas quas operati sunt. Et tu fili
hominis filij israel qui loquuntur de
iuxta viros et in ostijs domorū et
dicunt unus ad alterū vir ad proximum suū
loquens venite et audiamus qui sit ser-
mo egrediens a dño: et veniunt ad te
et si in gēdibus ipsius. Et sedent corā
te ipsius mei: et audiunt sermones tu-
os et nō faciūt eos: quia i cantici o-
ris sui percutiunt illos. Et avaritiā suā
sequuntur eorū: et eis ipsi rationē mul-
ti: quod inveniunt longi canit. Et au-
diunt verba tua et nō faciūt ea: et cū ve-
nere quod prorsus ē ecce enī venit: tūc sciet
quia propheta fuerit inter eos. **XXIIII**
Et factum est verbum dñi ad me di-
cens. Fili hominis: propheta de
pastoribus israel: propheta et dices pasto-
ribus. Hec dicit dominus deus. Vbi pa-
storibus israel: quod pascēbat semetipso.
Nōne greges a pastoribus pascuntur:
et lac comedebatis et latius operiebami-
ni: et quod crassum erat comedebatis: gre-
gem autem meū nō pascēbatis. Quod in-
firmū fuit nō consolidastis: et quod egro-
rum nō sanastis. Quod factū est nō
alligastis: et quod abieci nō reduxistis:
et quod perierat nō quaesistis: sed tamē
auferatate ipegastis eis et cū potētia

Et dispse sunt oues mee eo quod nō esset
pastor: et fadae sunt in deuorationē o-
mnium bestiarū agri: et dispse sunt. Et erā-
uerūt greges mei in cūctis montibus
et in universo colle egello: et sup omnē
faciem terre dispse sunt greges mei: et
nō erat qui requireret. Nō erat inis
qui requireret. Propterea pastores au-
dite verbum dñi. Vno ego dixi dñs
deus: quia pro eo quod facti sunt greges mei
in rapinā et oues mee in deuorationē
omnium bestiarū agri: eo quod nō esset pa-
stor: neque enim quaesierūt pastores gre-
gem meū: sed pascēbat pastores semet-
ipso: et greges meos nō pascēbat: pro-
pterea pastores audite verbum dñi. Hec
dicit dñs deus. Ecce ego ipse sup pasto-
res: requirā gregem meū de manu eorū et
cellare faciā ut ultra nō pascant gre-
gem meū: nec pascāt amplius pastores
semetipso. Et liberabo gregem meū
de ore eorū: et nō erūt eis in escam: quia
hec dicit dominus deus. Ecce ego ipse re-
quirā oues meas: et visitabo eas sicut
visitat pastor gregem suū: in die qua-
do fuerit in medio ouium suarū dissipato-
rum. Sic visitabo oues meas: et libe-
rabo eas de omnibus locis in quibus
dispse fuerāt in die nubis et caliginis.
Et reducam eas de ipsis et congregabo
eas de cunctis: et inducā eas in terrā suā:
et pascant eas in montibus israel in ri-
uis et in cūctis sedibus terre. Qui pasuis
obertimis pascant eas: et in montibus
egello israel erunt pastores eas. Qui re-
quiescent in hibernis: et in pascuis
pinguibus pascunt sup montes israel.
Ego pascā oues meas: et ego eas accu-
bare faciā dicit dñs deus. Quod perierat
requirā: et quod abieci erant reducam: et
quod factū fuerat alligabo: et quod infirmū
fuerat consolidabo: et quod pingue

et forte custodiā. et pascam illas in iudicio. Vos autē greges mei: hec dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter pecus et pecus. arietū et hircorū. Nonne sanis vobis erat pascua bona depasci? Insuper et reliquias pascuarū vestrarū concutastis pedibus vestris: et cū purissimā aquā bibistis: reliquā pedibus vestris turbastis. Et oves mee hije q̄ concutata pedibus vestris fuerāt pascabantur: et huc pedes vestre turbauerant hec bibeant. Propterea hec dicit dñs deus ad eos. Ecce ego ipse iudico inter pec̄ pingue et macilentū. Pro eo q̄ lateribus et humeris impingebatis et cornibus vestris ventulabans omnia infirma pecora donec dissiparentur foras: saluabo gregem meū et nō erit ultra in rapinam: et iudicabo inter pecus et pecus. Et suscitabo super eas pastorem unū q̄ pascat eas seruu meū dauid: ipse pascet eas: et ipse erit eis in pastorem. Ego autē dominus: et eo eis in deum: et seruus me⁹ dauid princeps in medio eorū. Ego dominus locutus sum. Et faciam cum eis pactū pacis: et cessare faciā bestias pessimas de terra. Qui habitant in deserto securi dormiant in salubus: et ponam eos in circuitu collis mei benedictionē: et dedituram iuberem in spore suo: et plume benedictionis erunt. Et dabit lignū agri fructum suū: et terra dabit germen suū: et erunt in terra sua absq; timore. Et sciēt quia ego dominus: cū contēuerō cathenas iugi eorū: et reuero eos de manu imperantis sibi. Et non erunt ultra in rapinā in gentibus: neq; bestie terre deuorabūt eos: sed habitabunt confidenter absq; ullo terrore. Et suscitabo eis germen nominatū: et non erūt ultra in impinui sancte in terra neq;

portabūt ultra opprobriū gentiū. Et sciēt quia ego dominus deus eorū cū eis: et ipsi populus meus domus israel ait dominus de⁹. Vos autē greges mei greges pascue mee hoīes estis: et ego dñs de⁹ vester: dicit dñs de⁹. **xxxv** **E**t factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā aduersum montē seyr: et ppheta bis de eo et dices illi. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te mons seyr: et egrediam manū meā super te: et dabo te desolatū atq; desertum. Urbes tuas demoliar: et tu desertus eris: et scies quia ego dominus: eo q̄ fueris inimicus sempiternus: et conuersis filios israel in manus gladii in repore afflictionis eorū: in inimicitias egredietur. Propterea uiuo ego dicit dominus de⁹: quoniam sanguini tradam te: et sanguis te persequetur: et cum sanguine odoris sanguis persequetur te. Et dabo montē seyr desolatū et desertum: et auferam de eorum remanentem: et implebo montes eius occisorū suorū. In collibus tuis et in uallibus tuis atq; in torrentibus interfecti gladio cadent. In solitudines sempiternas tradam te: et ciuitates tue nō habitabunt. Et scietis q̄a ego dñs de⁹: eo q̄ dixeris due gentes et due terre tue erunt et hereditate possidebo eas: cum dñs esset ibi. Propterea uiuo ego dicit dominus deus: quia faciam iuxta iram tuā et secundum zelum tuū quē fecisti odio habens eos: et notus efficiar per eos cū te iudicauerō: et scies quia ego dominus. Audiui uniuersa opprobria tuā quē locutus es de montibus israel dicens. Deserti nobis ad deuorandū dati sunt. Et insurrexistis super me ore uestro: et derogastis aduersum me. Quia uia ego audiuī. Hec

dicit dominus deus. Recante uniuersa terra in solitudinem te redigam: sicuti gauisus es super hereditatem dom⁹ israel eo q̄ fuerit dissipata: sic sanā tibi. Dissipatus eris mons seyr: et ydumea omnis: et sciet q̄a ego dñs. **xxxvi** **T**u autē fili hominis ppheta super montes israel: et dices. Montes israel audite uerbum dñi. Hec dicit dominus deus. Eo q̄ dixerit inimicus de uobis euge altitudines sempiternae in hereditatem dare sunt nobis: propterea uaticinare et dic. Hec dicit dominus deus. Pro eo q̄ desolati estis et concutati per circuitū et facti in hereditatem reliquis gentibus: et ascendistis super labium lingue et opprobriū populi: propterea montes israel audite uerbum dñi dei. Hec dicit dominus deus montibus et collibus torrentibus uallibusq; et desertis parietibus et urbibus derelictis quē depopulare sunt: et subannate a reliquis gentibus per circuitū. Propterea hec dicit dominus de⁹. Quoniam igitur zeli mei locutus sum de reliquis gentibus et de ydumea uniuersa: quē dederunt terrā meā sibi in hereditate cū gladio et toto corde et ex animo: et eiecerunt eam ut pastarent: idcirco uaticinare super humū israel: et dices montibus et collibus iugis et uallibus. Hec dicit dñs deus. Ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sum: eo q̄ confusione gentiū sustinueritis. Idcirco hec dicit dominus deus. Ego leuavi manū meā ut gentes q̄ in circuitu uestro sunt: ipse confusione suā possint: uos autē montes israel ramos uestros germinetis: et fructū uestruū afferatis populo meo israel. Prope cūm est pr̄ ueniat. Dum tace ego ad uos: et conuertar ad uos: et accipietis semen tuū.

multiplicabo in uobis hoīes omnesq; domū israel. Et habitabunt ciuitates: et ruuola instaurabuntur: et replebo uos hominibus et iumentis: et multiplicabuntur et celsent. Et habitare uos faciam sicut a principio: hominesq; donabo maioribus q̄ habuistis ab initio: et scietis quia ego dominus. Et aduersa super uos hoīes populi mei israel: et hereditate possidebunt te. Et eris eis in hereditate: et non addes ultra ut absq; eis sis. Hec dicit dominus de⁹. Pro eo q̄ dicunt de uobis deuoratrix hominū et suffocans gentem tuā: propterea homines nō comedēs amplius: et gentem tuā non necabis ultra ait dominus de⁹. Nec audiam faciā in te amplius confusionem gentiū: et opprobriū populi nequaquā porabis: et gentem tuā non amittes amplius ait dominus deus. Et factum est uerbum dñi ad me dicens. Fili hominis dom⁹ israel habitauerunt in humo suo: et polluerūt eam in uis suis et in studiis suis. Iuxta immundiciā mentis uatē facta ē uia eorū corā me: et effudi indignationē meā super eos pro sanguine quē fuderunt super terram. Et in ydolis suis polluerūt eā: et dispersi eos in gentes et uentilati sunt in terras: iuxta uias eorū et ad inuentiōnes eorū iudicauī eos. Et ingressi sunt ad gentes ad quas introierūt et polluerūt nomē sanctū meū: cum diceretur de eis populus domini iste est et de terra e⁹ egressi sunt. Et peperi nomini sancto meo: qd polluerat dom⁹ israel in gentibus ad quas ingressi sunt. Idcirco dices domui israel. Hec dicit dñs de⁹. Non propter uos ego sanctā dom⁹ israel: sed propter nomē sanctū meū qd pollueritis in gentibus ad quas intrastis. Et sanctificabo nomen meū magnū qd

polluti est inter gentes quod polluitis
in medio earum: ut sciant gentes quia ego
dominus. dicit dominus exercituum. Cum sancti-
ficatus fuero in vobis coram eis. Tollam
quippe vos de gentibus: et congrega-
bo vos de universis terris: et adducam
vos in terram vestram. Et effundam super
vos aquam mundam: et mundabimini
ab omnibus inquinamentis vestris: et
ab universis ydolis vestris mundabo
vos. Et dabo vobis cor novum: et spiri-
tum novum ponam in medio vestri. Et
auferam cor lapideum de carne vestra:
et dabo vobis cor carneum: et spiritum meum
ponam in medio vestri. Et faciam ut in
preceptis meis ambuletis: et iudicia mea
custodiat: et operemini. Et habitabi-
tis in terra quam dedi patribus vestris:
et eritis michi in populum: et ego ero vobis
in deum. Et salvabo vos ex universis
inquinamentis vestris: et vocabo feum-
tum: et multiplicabo illud: et non im-
ponam vobis famem. Et multiplicabo
semen ligni: et gemmina agri: ut non
portetis ultra opprobrium famis in ge-
nibus. Et recordabimini viarum vestrarum
peccatarum studiorumque non bonorum: et
displicebunt vobis iniquitates vestre et
scelerum vestra. Non propter vos ego faci-
am: ait dominus deus: notum sit vobis.
Confundimini: et erubescite super viis
vestris domine israel. Hec dicit dominus
deus. In die quam mundaveram vos ex o-
mnibus iniquitatibus vestris: et inhabita-
ri fecero urbes: et instauraveram ruinosa:
et ita deserta fuerit ecclesia: quodam
erat desolata in oculis omnis viato-
ris: dicent. Terra illa in culta facta est ut
ortus voluptatis: et civitates deserte: et
desertum atque suffolite munire sedebunt.
Et sciant gentes quicunque derelicti fue-
runt in circuitu vestro: quia ego dominus.

edificavi dissipata: plantavi incul-
ta: ego dominus locutus sum et feci.
Hec dicit dominus deus. Adhuc in hoc
inveniet me domus israel: ut faciam eis.
Multiplicabo eos sicut gregem spem
ut gregem sanctum: ut gregem iherusalem
in solennitatibus eius. Sic erunt civitates
deserte plene gregibus hominum: et sci-
ent quia ego dominus. **xxv**
Ada est super me manus ducere:
eduxit me in spiritu domini: et dimi-
sit me in medio campi qui erat plenus
ossibus: et circumduxit me per ea in gyru.
Erant autem ista valde super faciem
campi: sicutque vehementer. Et dixit ad
me. Fili hominis: putasne vivit ossa ista:
Et dixi. Domine deus tu noster. Et di-
xit ad me. Variare de ossibus istis.
Et dices eis. Ossa arida: audite verbum
domini. Hec dicit dominus deus ossibus hijs.
Ecce ego intromittam in vos spiritum
et vivetis: et dabo super vos nervos:
et succrescere faciam super vos carnes:
et superedificabo in vobis cutem: et da-
bo vobis spiritum: et vivetis: et scietis
quia ego dominus. Et prophetavi sicut
preceperat michi. Factus est autem soni-
tus prophetante me: et ecce commotio.
Et accesserunt ossa ad ossa: unusquisque
ad induram suam. Et vidi: et ecce super
ea nervi: et carnes ascenderunt: et excre-
ta est in eis cutis desuper: et spiritum
non habebant. Et dixit ad me. Vari-
are ad spiritum: variare filii hominis:
et dices ad spiritum. Hec dicit dominus
deus. A quatuor ventis veni spiritus:
et insuffla super interfectos istos: et re-
viviscant. Et prophetavi sicut preceperat mi-
chi. Et ingressus est in ea spiritus: et vixerunt:
steteruntque super pedes suos: et specatus
grandis nimis valde. Et dixit ad me.
Fili hominis: ossa hec universa domus israel
est.

Ipsi dicunt. Querunt ossa nostra: et perijt
spes nostra: ablatis sumus. Propterea
variare: et dices ad eos. Hec dicit
dominus deus. Ecce ego aperiam tumulos
vestros: et educam vos de sepulchris ve-
stris plus minus: et inducam vos in ter-
ram israel. Et scietis quia ego dominus:
cum aperiero sepulchra vestra: et edu-
co vos de tumulis vestris plus minus:
et dederam spiritum meum in vobis et vixe-
ritis. Et requiescere vos faciam super
humum vestrum: et scietis quia ego dominus
locutus sum et feci: ait dominus deus. Et factus
est sermo domini ad me dicens. Et tu fili
hominis sume tibi lignum unum: et scribe super
illud. Iude et filios israel socijs eius. Et tol-
le lignum alterum: et scribe super illud. Ioseph
lignum effraim: et ruder domus israel so-
ciorum eius. Et adiunge illa unum ad al-
terum: et erunt in unione in manu tua. Tu autem dixeris ad te filij
populi tui loquentes nonne indicas nobis
quid i hijs tibi velis: loqueris ad eos.
Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam li-
gnum ioseph: quod est in manu effraim
et tribus israel que sunt ei adiungere: et
dabo eas pariter cum ligno iuda: et fa-
ciam eas in lignum unum: et erunt unum in
manu eius. Erunt autem ligna super que
scripseris in manu tua in oculis eorum:
et dices ad eos. Hec dicit dominus deus.
Ecce ego assumam filios israel de me-
dio nationum ad quas abierunt: et con-
gregabo eos undique: et adducam eos
ad humum suum. Et faciam eos in gentem
unam in terra in montibus israel: et rex
unus erit omnibus imperans. Et non
erunt ultra due gentes: nec dividetur
amplius in duo regna. Neque polluen-
tur ultra in ydolis suis: et abominati-
onibus et cunctis iniquitatibus suis:
et salvos eos faciam de universis sedibus

suis in quibus peccaverunt: et emundabo
eos. Et erunt michi populus: et ego ero eis
deus: et secus meus david rex super eos: et
pastor unus erit omnium eorum. In iudicijs
meis ambulabunt: et mandata mea
custodient: et facient ea. Et habitabunt
super terram quam dedi servo meo iacob
in qua habitaverunt patres vestri: et ha-
bitabunt super eam ipsi et filij eorum et filij
filiorum eorum usque in sempiternum: et da-
vid servus meus princeps eorum in perpetuum.
Et pax illis sedus pacis: pax sem-
piternum eris eis. Et fundabo eos et multi-
plicabo: et dabo sanctificationem meam
in medio eorum in perpetuum. Et erit ta-
bernaculum meum in eis: et ego eis deus: et
ipsi erunt michi populus. Et scient gen-
tes quia ego dominus sanctificator
israel: cum fuerit sanctificatio mea in
medio eorum in perpetuum. **xxvi**
Et factus est sermo domini ad me dicens.
Fili hominis pone faciem tuam
contra gog et terram magog principem
capitis mosoch et tubal: et variare
de eo: et dices ad eum. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego ad te gog principem capitis
mosoch et tubal. Et circuagami te et po-
nam ferrum in maxillis tuis: et educa-
te et omne exercitum tuum equos et equites
vestros loricas universos: multitudi-
nem magnam hastam et clipeum et arripie-
rentium in gladio. Perse ethiopes et libies
cum eis: omnes scutati et galeati. Ho-
mer et universa agmina eius: domus to-
gorma latera aquilonis et totum robur
eius: populusque magna rex. Prepara et instrue
te et omne multitudinem tuam quam coacer-
vata est ad te: et esto eis in preceptum. Post
dies multos visitaberis. In novissi-
mo annorum venies ad terram que re-
li-
ta est a gladio: congregata est de populo
multis: ad montes israel qui fuerunt

deserti iugiter. Hec de populo educta est: et habitabunt in ea confidenter universi. Ascendens autem quasi tempestas venies et quasi nubes: ut operias terram tuam: et omnia agmina tua: et populi multi tecum. Hec dicit dominus deus. In die illa ascendent sermones super eorum tuum: et cogitabis cogitationem pessimam: et dices. Ascendam ad terram absque muro. Venient ad quiescentes habitantesque secure: omnes habitant sine muro. Uides et porte non sunt eis. Et diripias spolia et invadas predam: ut inferas manum tuam super eos qui delicti fuerant: et postea restitui: et super populum qui est congregatus: et gentibus qui possidere cepit: et esse habitator umbilici terre. Saba et dedan et negotiatores tharsis: et omnes leones eius dicent tibi. Numquid ad sumenda spolia tu venis? Ecce ad diripiendam predam congregasti multitudinem tuam: ut tollas argentum et aurum: auferas suppellectile atque substantiam et diripias manubias infinitas. Propterea vaticinare fili hominis: et dices ad gog. Hec dicit dominus deus. Numquid non in die illo cum habitaverit populus meus israel confidenter scies: et venies tu de loco tuo a lateribus aquilonis tu: et populi multi tecum: ascensores equorum universi: ceterus magnus et exercitus vehementes. Et ascendes super populum meum israel quasi nubes ut operias terram. In novissimis diebus eris: et adducam te super terram meam: ut sciant gentes mecum sanctificat: fuero in te in oculis eorum: et gog. Hec dicit dominus deus. Tu ergo ille es de quo locutus sum in diebus antiquis in manu servorum meorum prophetarum israel: qui prophetauerunt in diebus illorum temporum ut adduceret

te super eos. Et erit in die illa: in die adventus gog super terram israel ait dominus deus: ascendet indignatio mea in furore meo: et in zelo meo. In igne ire mee locutus sum: quia in die illa erit commotio magna super terram israel: et commovebuntur a facie mea pisces maris et volucres celi et bestie agri: et omne reptile quod movetur super humum: cumque homines qui sunt super faciem terre. Et subvertentur montes: et cadent sepes: et omnis mur: corruet in terram. Et convocabo adversus eum in cunctis montibus meis gladium: ait dominus deus. Gladius universusque in fratrem suum dirigitur. Et iudicabo eum peste et sanguine: et ymbre vehementi: et lapidibus immensis. Agnem et sulphur pluam super eum: et super exercitum eius: et super populos multos qui sunt cum eo. Et magnificabor: et sanctificabor: et notus ero in oculis multarum gentium: et scient quia ego sum dominus. **xxxv**

Tu autem fili hominis vaticinare adversum gog: et dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego super te gog principem capitis mosoch et rubal. Et circumagant te: et educam te: et ascendere te faciam de lateribus aquilonis: et adducam te super montes israel. Et gentem arcum tuum in manu sinistra tua: et sagittas tuas de manu dextera tua. Dericiam te super montes israel: et cades tu: et omnia agmina tua: et populi tui qui sunt tecum. Scies autem: omnesque volantes: et bestie terre dedit te ad devorandum. Super faciem agri cades: quia ego locutus sum ait dominus deus. Et immitte ignem in magog et in hijs qui habitant in insulis confidenter: et sciet quia ego dominus. Et nomen sanctum meum non faciam in medio populi mei israel: non polluet nomen

sanctum meum amplius: et scient gentes quia ego dominus sanctus israel. Et erit veritas: et factum est ait dominus deus. Hec est dies de qua locutus sum. Et egredientur habitatores de civitatibus israel: et succident: et comburent armarum et hastas arcum et sagittas: et baculos manuum et contiones: et succident ea igni septem annis. Et non portabunt ligna de regionibus neque succident de salibus: quoniam arma succidentur igni: et depredabuntur eos quibus prede fuerant: et diripient vastatores suos ait dominus deus. Et erit in die illa dabo gog locum nominatum sepulcrum in israel: vallem viarum ad orientem maris: que obstupescere faciet pretereuntes. Et sepeliet ibi gog et omne multitudinem eius: et vocabit vallem multitudinis gog: et sepeliet eos dominus israel ut mudent terram septem mensibus. Sepeliet autem cum omnis populus terre: et erit eis nominata dies in qua glorificat: sunt ait dominus deus. Et viros iugiter constituent luctantes terram: qui sepeliant: et requirant eos: et renascentur super faciem terre: ut emudent eam. Post menses autem septem quecunque incipient: et circumibunt pagantes terram. Cumque viderint os hominis stantem iuxta illud titulum donec sepeliat illud pollinctorum in valle multitudinis gog. Nomen autem civitatis ammona: et mudabunt terram. Tu ergo fili hominis: hec dicit dominus deus. Dic omni voluceri et universis animibus: et bestijs agri. Convenite pretere: et corruite undique: ad victimam meam quam ego immolo vobis: victimam pacem super montes israel: ut comedatis carnes: et bibatis sanguinem. Carnes fornicatorum comedetis: et sanguinem principum eorum bibetis: et ceterum

et agnorum: et hircorum: et haurietis et altissimum et pinguium omnium et comedetis adipem in saturitatem: et bibetis sanguinem in ebrietatem de vittima quam ego immolavi vobis: et saturabimini super mensam meam de equo et de equite forti: et de universis viris bellatoribus ait dominus deus. Et ponam gloriam meam in gentibus: et videbunt omnes gentes iudicium meum quod feci: et manum meam quam posuerim super eos: et scient dominus israel quia ego dominus deus eorum a die illa et deinceps. Et scient gentes quoniam in iniquitate sua rapta sit dominus israel: et quod dereliquerint me et absconderim faciem meam ab eis: et tradiderim eos in manum hostium: et ceciderint in gladio universi. Iuxta immundiciam eorum et scelus fecerunt eis: et abscondi faciem meam ab illis. Propterea hec dicit dominus deus. Nunc reducam captivitatem iacob: et multiplicabo omnis dominus israel. Et assumam eum p. nomine sancto meo: et portabunt confusione sua et omnem puritatem quam puritati sunt in me cum habitaverint in terra sua confidenter: neminem formidantes: et reducere eos de populo: et congregavero de ceteris inimicis suoribus: et sanctificat: fuero in eis in oculis gentium plurimarum. Et scient quia ego dominus deus eorum: et transducerim eos in nationes: et congregavero eos super terram suam: et non dereliquerint quemque ex eis ibi. Et non abscondam ultra faciem meam ab eis: et non effuderim spiritum meum super omnem domum israel ait dominus deus. **xxxvi** **I**n vigesimo quinto anno transmigrationis nitei recordio anni decima mensis quarto: decimo autem postquam praelata est civitas: in ipsa hac die facta est super me visio: et adduxit me illuc in visionibus

dei. Adduxit me in terrā israel: et di-
misit me super montem excelsum nimis
super quem erat quasi edificium civitatis
vergetis ad austrum: et introduxit me
illuc. Et ecce vir cuius erat species quasi
species eius: et funiculus lineę in manu
eius: et calamus mensurę in manu eius.
Stabat autem in porta: et locus est
ad me idem vir. Fili hominis: vide
oculis tuis et auribus tuis audi: et po-
ne cor tuum in omnia que ego ostendā
tibi: quia ut ostendatur tibi adduxit
es huc. Annūcia omnia que tu videris
domui israel. Et ecce murus forinse-
rus in circuitu domus undique: et in ma-
nu viri calamus mensurę sex cubitorum et
palmo. Et mensus ē latitudinē edificij
calamo uno: altitudinē quoque cala-
mo uno. Et venit ad portam que re-
spiciebat viam orientalem: et ascendit
per gradus eius. Et mensus ē limē por-
te calamo uno latitudinē id est limē
unū calamo uno in latitudine: et tha-
lamus uno calamo uno longum: et uno
calamo in latum: et inter thalamos
quinque cubitos: et limen porte iuxta
vestibulum porte intrinsecus calamo uno.
Et mensus est vestibulum porte octo cu-
bitos: et frontem eius duobus cubitis.
Vestibulum autem porte erat intrinse-
cus. Porro thalami porte ad viam
orientalem tres hinc et tres inde: mensu-
ra una cuius: et mensura una frontem re-
spiciens parte. Et mensus est latitudi-
nem liminis porte decem cubitorum: et
longitudinē porte decem cubitorum:
et marginē ante thalamos cubiti unus:
et cubiti unus finis utrinque. Thalami
autem sex cubitorum erant hinc et inde.
Et mensus est portā a recto thalami
usque ad rectum eius latitudinē viginti quinque
cubitorum: contra ostium. Et fecit

scōtes per sexaginta cubitos: et ad mun-
tem attulit portē undique per circuitum: et
ante faciem porte que pertingebat usque
ad faciem vestibuli porte intrinsecus
quingenta cubitos: et fenestras obli-
quas in thalamis et in frontibus: que
erant intra portā undique per circuitum.
Similiter autē erat et in vestibulis
fenestree per gradum intrinsecus: et ante
scōtes pictura palmarum. Et eduxit me ad
attum egerius: et ecce gazophylacia et
paumentum stratum lapide in amo per
circuitum. Viginta gazophylacia in
circuitu paumentum: et paumentum in scōte
portarum secundum longitudinē portarum mar-
tinetur. Et mensus est latitudinē a facie
porte inferioris usque ad scōtem attus interi-
oris egerius: centum cubitos ad orientem
et aquilonē. Porta vero que respiciebat
viā aquilonis attus exterioris mensus ē
tā in longitudine quā in latitudine et tha-
lamus eius tres hinc et tres inde: et scō-
tem eius et vestibulum eius secundum mensurā
porte prioris: quingenta cubitorum
longitudinē eius: et latitudinē viginti
quinque cubitorum. Fenestree autē eius et vesti-
bulum eius et sculpsit secundum mensurā porte
que respiciebat ad orientem: et septem gradus
erat ascensus eius. Et vestibulum ante eam
erat porta attus interioris contra portā a-
quilonis et orientalem. Et mensus est a
porta usque ad portā centum cubitos. Et
eduxit me ad viā australem: et ecce porta
que respiciebat ad austrum. Et mensus est
scōtem eius et vestibulum eius iuxta mensuras
superiores: et fenestras eius et vestibula in
circuitu sicut fenestras ceteras: quingenta
cubitorum longitudinē et latitudinē
viginti quinque cubitorum: et in gradibus septem
ascendebat ad eam. Et vestibulum ante eam
erat: et relate palme erant una hinc et altera
inde in scōte eius: et porta attus interioris

in viā australi. Et mensus est a portā
usque ad portā in viā australi: cen-
tum cubitos. Et introduxit me in attum
interius ad portā australem: et
mensus est portā iuxta mensuras
superiores thalami eius et frontem
eius: et vestibulum eius huiusdem mensu-
ris: et fenestras vestibulorum eius in cir-
cuitu quingenta cubitos longitudinē
et latitudinē viginti quinque cubitos: et
vestibulum per gradum longitudinē viginti
quinque cubitos: et latitudinē quinque cu-
bitorum. Et vestibulum eius ad attum eger-
ius: et palmas eius in fronte: et octo gra-
dus erant quibus ascendebat per eam. Et
introduxit me in attum interius per viā o-
rientalē: et mensus est portā secundum
mensuras superiores thalami eius
et frontem eius et vestibula eius sicut supra:
et fenestras eius et vestibulum in circuitu lo-
gitudinē quingenta cubitos et lati-
tudinē viginti quinque cubitos: et vesti-
bulum eius id est attus exterioris et palme
relate in fronte eius hinc et inde: et octo
gradibus ascensus eius. Et introduxit me
ad portā que respiciebat ad aquilonē.
Et mensus ē secundum mensuras superiores
thalami eius et frontem eius et vestibulum
eius et fenestras eius per circuitum longitudinē
quingenta cubitorum et latitudinē vi-
ginti quinque cubitorum: et vestibulum eius respi-
ciebat ad attum egerius: et relate pal-
mas in fronte eius hinc et inde: et in octo
gradibus ascensus eius: et per singula gazo-
phylacia ostium in frontibus portarum. Ibi
lauabūt olocaustum. Et in vestibulo por-
te due mense hinc et due mense inde: ut
imoleret super eas olocaustum et per peccato-
rum delictum. Et ad laevam egerius quod ascen-
dit ad ostium porte que pertingit ad aquilonē du-
it mense: et ad laevam alterius ante vestibulum por-
te due mense. Quatuor mense hinc et quatuor

mense inde per latera porte octo mense erant:
super quos imolabant. Quatuor autē mense
ad olocaustum de lapidibus quodis re-
spiciens: longitudinē cubiti unus et dimi-
dij: et latitudinē cubiti unus et dimi-
dij: et altitudinē cubiti unus: super quas
ponant vasa in quibus imolat oloca-
stum et victimam. Et latera earum palmi
unius: respiciens intrinsecus per circuitum. Super
mensas autē carnes oblationis. Et re-
tra portā interiorē gazophylacia can-
torum in attio interiori quod erat in latere
porte respicientis ad aquilonē: et faci-
es eorum contra viā australem: una res late-
re porte orientalis que respiciet ad viā
aquilonis. Et dixit ad me. Hoc ē ga-
zophylacium quod respicit viā meridiana
sacerdotum qui recubant in studiis templi: por-
ro gazophylacium quod respicit ad viā a-
quilonis sacerdotum qui recubant ad
ministrum altaris. Ibi sunt filij sadoch
qui accedunt de filiis levi ad domum
ministrare ei. Et mensus est attus lon-
gitudinē centum cubitorum: et latitudi-
nem centum cubitorum: per quadratum: et
altare ante faciem templi. Et introdu-
xit me in vestibulum templi: et mensus
est vestibulum quingenta cubitis hinc et
quinque cubitis inde: et latitudinē porte
viginti cubitorum hinc et viginti cubitorum inde: lo-
gitudinē autē vestibuli viginti cubitorum et
latitudinē undecim cubitorum. Et octo gra-
dibus ascendebat ad eam: et collum erat in
scōtebus: una hinc et altera inde. **¶**
Et introduxit me in templum: et
mensus est frontes sex cubitos
latitudinis hinc et sex cubitos lati-
tudinis inde. Latitudo tabernaculi et la-
titudo porte decem cubitorum erat: et la-
tens porte quinque cubitis hinc et quin-
que inde. Et mensus est longitudinem
eius quodraginta cubitorum: et latitudinē

virgini cubitorum. Et introgressus in-
trinsecus mensus est in fronte porte du-
os cubitos: et porta sex cubitos: et lati-
tudine porte septem cubitos. Et mensus
est longitudinem eius virgini cubitos: et la-
titudinem virgini cubitos ante faciem tem-
pli. Et dixit ad me. Hoc est sanctum san-
ctorum. Et mensus est parietem domus sex cu-
bitos: et latitudinem lateris quatuor cubi-
tos: undique per circuitum domus. Latera
autem lateris ad lateris triginta tria. Et e-
rant eminentia que ingrederentur per pa-
rietem domus in lateribus per circuitum ut con-
tinerent: et non attingerent parietem tem-
pli. Et platea erat in rotundum ascendens
sursum per rotundum: et in ceteram templi
descendebat per gradum. Ad circum lateris erat tem-
plum in superioribus: et sic de inferiori-
bus ascendebat ad superiora: et in me-
diis. Et vidi in domo altitudinem per cir-
cuitum fundata latera ad mensuram ca-
lami sex cubitos: et latitudinem
per parietem lateris forinsecus quatuor cubitos.
Et erat iterior domus in lateribus domus. Et
iter gazophilacia latitudinem virgini
cubitos in circuitu domus undique. Et ostium
lateris ad orationem: ostium unum ad viam
aquilonis: et ostium unum ad viam austra-
lem: et latitudinem loci ad orationem qui-
bus cubitos in circuitu. Et edificium quod
erat separatim vestimentorum ad viam re-
spiciendum ad mare latitudinis septu-
aginta cubitorum: parietes autem edificii
quingenti cubitorum latitudinis per circu-
itum: et longitudo eius nonaginta cu-
bitorum. Et mensus est domus longi-
tudinem centum cubitorum: et quod se-
paratum erat edificium et parietes eius
longitudinis centum cubitorum. Lati-
tudo autem ante faciem domus: et eius
quod erat separatim contra orientem
centum cubitos. Et mensus est longitudinem

edificii contra faciem eius quod erat sepa-
ratum ad dorsum elyptas et utraque par-
te: centum cubitorum: et templum interius et
vestibula arborum: limina et fenestras obli-
quas: elyptas in circuitu per ceteras par-
tes contra uniuscuiusque limen: et arborum
ligno per gradum in circuitu. Terra autem
usque ad fenestras: et fenestre clausae sup-
er ostia: et usque ad domum interius for-
trinsecus per omnem parietem in circuitu in-
trinsecus: et forinsecus ad mensuram: et fa-
brefacti cherubim et palme. Et palma
inter cherubim et cherubim. Quasque facies
habebat cherub: facies hominis iuxta
palmae et hanc partem: et faciem leonis
iuxta palmae et alia parte repressam.
Per omnem domum in circuitu de terra
usque ad superiora porte: cherubim et
palme relate erant in pariete templi.
Limina quadrangula: et facies sancti-
arum aspectus contra aspectum. Altaris
lignorum cubitorum altitudo: et longi-
tudo eius duorum cubitorum: et anguli
eius et longitudo eius et parietes eius
ligno. Et locus est ad me. Hec est
mensura domus domini. Et duo ostia
erant in templo et in sanduario: et in
duobus ostiis et utraque parte bina
erant ostiola: que in se invicem plica-
bantur. Bina enim ostia erant et utra-
que parte ostiorum. Et relate erant in
ipsis ostiis templi cherubim et sculpu-
ra palmarum: sicut in parietibus quo-
que repressa erant. Quamobrem et gradus
signa erant ligna in vestibulo foris fo-
rinsecus: super que fenestre oblique:
et similitudo palmarum hinc atque inde
in humerulis vestibuli secundum latera
domus latitudinem: parietum. **xlj.**
Et duxit me in arcum exterius per
viam ducentem ad aquilonem. Et
duxit me in gazophilacium quod erat

contra separatim edificium: et extra eadem
utergentem ad aquilonem in facie longi-
tudinis centum cubitos ostia aquilo-
nis: et latitudinis quinquaginta cu-
bitos extra virgini cubitos ante iteriora:
et extra parietem lateris lapide arborum exte-
rioris: ubi erat porticus iuxta porticum
triplicem. Et ante gazophilacia deambulatio
decem cubitorum latitudinis: ad iteriora
respicientes viam cubiti unius. Et ostia eorum
ad aquilonem ubi erant gazophilacia
in superioribus humiliora: quia supposita
batur porticus: et illis eminebant de inferi-
oribus: et de medijs edificii. Vistega cui
erant: et non habebat columnas sicut erant
columnae arborum. Propterea eminebant
de inferioribus: et de medijs a terra cu-
bitis quinquaginta. Et peribolus
exterior secundum gazophilacia que e-
rant in via arborum exterioris ante gazo-
philacia. Longitudo eius quinqu-
aginta cubitorum: quia longitudo erat
gazophilaciorum ante exterioris quin-
quaginta cubitos: et longitudo ante
faciem templi centum cubitos. Et erat
subter gazophilacia hec introitus ab
orientem ingredientium in ea de arborum ex-
teriori: in latitudine periboli ante quod
erat contra viam orientalem in faciem
edificii separatim. Et erant ante edificium
gazophilacia: et via ante faciem eorum
iuxta similitudinem gazophilaciorum quod
erant in via aquilonis. Secundum lon-
gitudinem eorum sic et latitudo eorum: et omnia
interius eorum et similitudines et ostia
eorum secundum ostia gazophilaciorum: quod
erat in via respiciens ad austrum. Ostium
in capite vie: que erat ante vestibulum
separatum per viam orientalem ingredien-
tibus. Et dixit ad me. Gazophilacia
aquilonis et gazophilacia austrum que
sunt ante edificium separatim: hec sunt

gazophilacia sancta: in quibus vestitur
sacerdotes qui appropinquat ad dominum
in sancta sanctorum. Ibi ponent sancta
sanctorum: et oblationem pro pec-
cato et pro delicto. Locus enim sanctus
est. Cum autem ingressi fuerint sacer-
dotes: non egredientur de sanctis in a-
trium exterius. Et ibi reponunt vestimen-
ta sua in quibus ministrant: quia san-
cta sunt: vestienturque vestimentis alijs
et sic procedent ad populum. Cumque compleret
mensuras domus interioris: eduxit me
per viam porte que respiciebat ad viam
orientalem: et mensus est eam undique
per circuitum. Mensus est autem contra
ventum orientalem calamo mense: quingentos
calamos in calamo me-
sure per circuitum. Et mensus est contra
ventum aquilonis quingentos calamos:
in calamo mense per gradum. Et ad
ventum australem mensus est quingen-
tos calamos: in calamo mense per
circuitum. Et ad ventum occidentalem me-
sus est quingentos calamos: in cala-
mo mense. Per quatuor ventos me-
sus est: longitudinem quingentorum cu-
bitorum: et latitudinem quingentorum cu-
bitorum. Et murus dividit inter san-
duarium et vulgi locum. **xlj.**
Et duxit me ad portam que respi-
ciebat ad viam orientalem. Et
ecce gloria dei israel: ingrediebatur
per viam orientalem: et vox erat ei qua-
si vox aquarum multarum: et terra splen-
debat a maiestate eius. Et vidi visio-
nem secundum speciem quam videram quando
venit ut disperderet civitatem: et specie
secundum aspectum quem videram iuxta
fluvium thobar. Et cecidi super faciem
meam. Et maiestas domini ingressa est tem-
plum: per viam porte que respiciebat
ad orientem. Et elevavit me spiritus:

et introduxit me in atriū regium. Et ecce repleta erat gloria dñi domus. Et audiui loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta me: dixit ad me. Fili hominis: locus solij mei: et locus vestigiorū pedum meorum: ubi habito in medio filiorū israel in eternum. Et non polluet ultra domus israel nomen sanctum meū: ipsi et reges eorū in fornicationibus suis: et in ruinis regum suorum: et in reuelis: qui fabricati sunt limen suū iuxta limen meū: et postes suos iuxta postes meos: et murus erat inter me et eos. Et polluerunt nomen sanctum meū in abominationibus quas fecerunt: propter quod consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellant procul fornicationem suā et ruinas regū suorum a me: et habitabo in medio eorū semper. Tu ergo fili hominis ostende domui israel templū et confundantur ab iniquitatibus suis: et erubescant ex omnibus que fecerunt. Figura domus et fabricę eius: regius et introitus: et omne descriptionem eius et universa precepta eius: cūctūq; ordinē eius: et omnes leges eius ostende eis: et scribe in oculis eorū: ut custodiāt omnes descriptiones eius et precepta illius: et faciāt ea. Quia est lex domus in summitate montis. Omnes fines eius in circuitu: sanctū sanctorū est. Hec ē ergo lex domus. Quia autē mensure altaris in cubito verissimo: qui habebat cubitū et palmū. In sinu eius erat cubitus: et cubitus in latitudine: et definitio eius usq; ad labiū eius: et in circuitu palmi unius. Hec ē ergo fossa altaris. Et de sinu terre usq; ad crepidinē novissimā duo cubiti: et latitudo cubiti unius: et a crepidine minore usq; ad crepidinē maiorem quatuor cubiti: et latitudo

cubiti unius. Ipse autē ariel quatuor cubitos: et ab ariel usq; ad furtū cornu quatuor. Et ariel duodecim cubitos in longitudine et duodecim cubitos latitudinis: quadrāgulum equis lateribus. Et crepidō quatuordecim cubitorū longitudinis et quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis eius: et corona in circuitu eius dimidij cubiti: et sinus eius unius cubiti per circuitū. Gradus autē eius versus ad orientem. Et dixit ad me. Fili hominis: hec dicit dominus deus. Ipsi sunt ritus altaris in quacunq; die fuerit fabricatus: ut offeratur super illudolocauit et effundat sanguis. Et dabis sacerdotibus et leuitis qui sunt de semine sadoch qui accedūt ad me ait dominus deus: ut offerant michi vitulum de armento pro peccato. Et assumens de sanguine eius et super quatuor cornua eius et super quatuor angulos crepidinis et super coronam in circuitu: et mundabis illud et reprobabis. Et tolles vitulum qui oblati fuerit pro peccato: et combures eum in separato loco domus extra sanduarium. Et in die secunda offeres hircum caprarū immaculatū pro peccato: et reprobabunt altare sicut reprobauerunt in vitulo. Cumq; completis reprobans illud offeres vitulum de armento immaculatū: et offeres eos in conspectu domini. Et mittent sacerdotes super eos sal: et offerent eos inolocauit domino. Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie: et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatos offerent. Septem diebus reprobabunt altare et mundabunt illud: et implebūt manū eius.

Septem autē diebus in die octava et ultra: facient sacerdotes super altareolocauit vā: et que p pace offerūt: et placet vobis ait dñs deus. **Et** conueni me ad viā porte sanduarij regioris que respiciet ad orientem: et erat clausa. Et dixit dñs ad me. Porta hec clausa erit: et non aperietur: et vir non transibit per eā: quomā dñs deus israel ingressus est per eam: et per viā eius egredietur. Princeps ipse sedebit in ea: ut comedat panem corā dño. Per viā porte vestibuli egredietur: et per viā eius egredietur. Et adduxit me p viā porte aquilonis i conspectu domus: et vidi: et ecce impleuit gloria dñi domū dñi. Et cecidi in faciem meā: et dixit ad me dñs. Fili hominis pone cor tuū i vide oculis tuis: et auribus tuis audi omnia que ego loquor ad te: de universis ceremonijs domus dñi et de cunctis legibus eius. Et pones cor tuū in vijs templi et omnes reclus sanduarij: et dices ad easperatē me domū israel. Hec dicit dominus deus. Sufficiant vobis omnia scelera vā domus israel: eo q inducitis filios alienos in circuitibus corde et in circuitibus carne ut sint in sanduario meo et polluat domū meā: et offeritis panes meos adipe et sanguine: et dissolvitis pactū meū in omnibus sceleribus vris: et nō seruastis precepta sanduarij mei: et posuistis custodes obseruationū mearū in sanduario meo vobis in vā. Hec dicit dñs deus. Omnis alienigena in circuitibus corde et in circuitibus carne nō ingredietur sanduariū meū: omnis filius alienus qui est in medio filiorū israel. Sed et leuite qui longe recesserūt a me in errore filiorū israel: et errauerūt a me post ydola sua: et portauerunt

iniquitatem suā: erunt in sanduario meo edicui et ianitores portas domus: et ministri domus. Ipsi madabūt olocauit et victimas populi: et ipsi stabūt in conspectu eorū ut ministrarent eis. Pro eo q ministrauerūt illis i conspectu eorū suorum: et facti sunt domui israel in offendiculū iniquitatis: idcirco leuauit manū meā super eos ait dñs deus: et portauerūt iniquitatem suā. Et nō appropinquabūt ad me ut sacerdotio fungantur michi: neq; accedent ad ostium sanduarij meū iuxta sanduaria: sed portabunt confusionē suā et scelera sua que fecerūt. Et dabo eos ianitores domus: et in omni ministerio eius: et universis que fiunt in ea. Sacerdotes autē et leuite filij sadoch qui custodierūt ceremonias sanduarij mei cum errarent filij israel a me: ipsi accedent ad me ut ministrent michi: et stabūt in conspectu meo: ut offerant michi adipe et sanguine ait dñs deus. Ipsi ingredietur sanduariū meū: et ipsi accedent ad mensam meam: ut ministrent michi et custodiant ceremonias meas. Cumq; ingredientur portas atrijs interioris vestibulis lineis induentur: nec ascendet super eos quicq; lanceū quādo ministrant in portis atrijs interioris et intrinsecus. Hinc lūmē erunt in lapidibus eorū: et femoralia lineae erunt in lūbis eorū: et nō accingentur in sudore. Cumq; egredientur atriū exterius ad populum reuertent se vestimentis suis in quibus ministrauerūt: et reponēt ea in gazophylacio sanduarij: et vestient se vestimentis alijs: et nō sanctificabūt populum in vestibus suis. Caput autē suū nō radit: neq; comā nutriet: sed tonsdetis acutēt capita sua. Et vinū nō bibet omnis sacerdos quando

ingressus est atriū inter? Et vidua et
repudiata nō accipiant uxores: sed
virgines de semine domus israel. Sed
et vidua q̄ fuerit vidua a sacerdote acci-
piet: et p̄lm̄ meū docebit qd̄ sit inter
sanctū et pollutū: et iter mūdū et imūdū
ostendit eis. Et cū fuerit concouersa
habūit i iudicijs meis: et iudicabūt le-
ges meas. Et p̄cepta mea i om̄ibz so-
lemnitatibz meis custodiēt: et sabbata
mea sanctificabūt. Et ad mortuū ho-
minē nō ingrediet: ne polluat: nisi ad
patre et matre et filiū et filiā et fratrem et so-
rorem q̄ alter virū nō habuerit: i quibz
cōtaminabūtur. Et postq̄ fuerit emū-
dat septē dies numerabūtur et: i die
secrō sui in s̄duariū ad atriū inter?
ut ministrent michi i s̄duariū: offe-
ret p̄ peccato suo atriū dñs de⁹. Nō erit
aut̄ eis hereditas. Ego hereditas eorū:
et possessionem non dabis eis in isrl̄.
Ego enī possessio eorū. Victimā et pro
peccato et p̄ delicto ip̄i comedēt: et om̄e
votū in israhel ip̄orū erit. Et p̄mitua
om̄niū p̄mogenitorū et om̄ia libamē-
ta et om̄ibz q̄ offerūtur: sacerdotū e-
runt. Et p̄mitua ciborū vestrorū da-
bitis sacerdoti: ut reponat benedictio-
nem domui sue. Vinne morticinū et
captivum a bestia de avibus et de p̄toribz
nō comedēt sacerdotes. **xlvi**
Unq̄ rep̄eritis terrā dividere sor-
tibus: separare p̄mitias dñi san-
ctificatum de terra: longitudinē vigin-
tiq̄q̄ milia: et latitudinē decem mi-
lia. Sanctificatū erit in om̄i termino
et p̄ circuitū. Et erit et om̄i parte s̄du-
arū quingētos p̄ quingētos s̄duarū
in suburbana et p̄ girū. Et a mēsurā
ista mēsurabis longitudinē vigin-
tiq̄q̄ milia: et latitudinē decē milia.

Et i ip̄o erit s̄plū s̄duarū: s̄duarū: s̄du-
arū de terra erit sacerdotibz ministris
s̄duarū: q̄ accedūt ad ministrū dñi.
Et erit eis lor⁹ i domos et in s̄duariū
s̄duarū. Viginthiq̄q̄ aut̄ milia la-
titudinis et decē milia latitudinis erit
leuitis: q̄ ministrent domui. Ip̄i posside-
būt viginthi gazophylacia. Et possessio
nē civitatis dabitis quinq̄q̄ milia latitu-
dinis et longitudo viginthiq̄q̄ mi-
lia: s̄dm̄ separatiōne s̄duarū om̄i do-
mū isrl̄. Principi q̄q̄ hinc et inde i sepa-
ratiōne s̄duarū et i possessiōne civitatis
era faciet separatiōne s̄duarū: et era
faciet possessiōne urbis a latere maris
usq̄ ad mare: et a latere orientis usq̄ ad
occidentem. Longitudinis aut̄ iuxta vna-
quāq̄ partē a termino occidentali usq̄
ad finem orientis: de terra erit et posses-
sio in isrl̄. Et nō depopulabūtur ultra
principes p̄lm̄ meū: sed terra dabit do-
mū isrl̄ s̄dm̄ rebus eorū. Hic dicit dñs
de⁹. Sufficiat vobis p̄ncips isrl̄: m̄i-
rac et rapinas terminet: et iudiciū et
iusticiā faciet. Separate cōfinia v̄ra a
p̄plo meo ait dñs de⁹. Si cetera iusta et
ep̄hi iusta et bar⁹ iusta erit vobis. Ep̄hi
et bar⁹ equalia et vni mēsurē erūt ca-
piāt decimā partē thori bar⁹: et decimā
partē thori ep̄hi. Iuxta mēsurā thori erit
equa librato eorū. Siclus aut̄ viginthi
bulos habet. Porro viginthi s̄duarū
quinq̄q̄ s̄duarū: et quindē s̄duarū mēsurā facit.
Et h̄c s̄duarū p̄mitie q̄q̄ tollit: s̄duarū partē
ep̄hi de thoro faciet: et s̄duarū partē ep̄hi
de thoro erit. Mēsurā q̄ olei. Bar⁹ o-
lei decia pars thori ē: q̄a decē bati s̄plū
thori. Et arietē unū de grege dñi: de
h̄is q̄ mēsurat isrl̄ i sacrificiū et i olo-
caustū et i pacificā: ad repiandū p̄ eis a-
it dñs deus. Om̄is plus terre retribui-
tur primitijs h̄is p̄ncipi in israhel.

Et sup̄ principem erit olocanctus et sa-
crificiū et libamina i solemnitatibus
et in kalendis et i sabbatis: in unive-
rsis solēnitatibz domus isrl̄. Ip̄e faciet
pro peccato sacrificiū et olocanctū et
pacificā: ad repiandū pro domo isrl̄.
Hic dicit dñs deus. Qu p̄mo mense
vna mensis sumes vitulū de armēto
immaculatū: et repiabis s̄duariū.
Et tollit sacerdos de sanguine qd̄ erit
pro peccato: et ponet in postibz domus
et in quatuor angulis repidinis al-
taris: et in postibus porte arcis interi-
oris. Et sic facies in septima mensis
pro unoquoq̄ qui ignoravit et erro-
re deceptus est: et repiabis pro domo.
In primo mense quattordecima die
mensis erit vobis pasche solēnitas.
Septem diebus azima comedēt. Et
faciet princeps i die illa pro se et pro
universo populo terre vitulū pro pec-
cato. Et in septem diebus solēnita-
te faciet olocanctum domino: septem
vitulos et septem arietes immacula-
tos quotidie septem diebus: et pro pec-
cato hircum caprarum: et sacrificiū
ep̄hi per vitulum et ep̄hi per arietem
faciet: et olei h̄y p̄ singula ep̄hi. Se-
ptimo mense quattordecima die men-
tis in solēnitate faciet sicut supradī-
ta sūt per septem dies: tam p̄ peccato
q̄ pro olocancto et i sacrificiū et i oleo.
Et dicit dominus deus. **xlvi**
Porta arcis interioris que respi-
cit ad orientem erit clausa s̄c diebus
in quibus opus sit: die autem sabbati
aperietur. Sed et in die kalendarū
aperietur: et intrabit princeps per viā
vestibuli porte deforis: et habit in li-
mine porte. Et facient sacerdotes olo-
caustū eius et pacificā eius: et adorabit
super limen porte: et egrediet. Porta

autē non claudetur usq̄ ad vesp̄am.
Et adorabit plus terre ad ostiū porte
illius i sabbatis et in kalendis totam
diem. Olocanctū aut̄ ip̄e offeret prin-
ceps domino i die sabbati: s̄c agnos
immaculatos et arietē immaculatū:
et sacrificiū ep̄hi p̄ arietem. In agnis
autē sacrificiū quod dederit manus
eius: et olei h̄y p̄ singula ep̄hi. In die
autē kalendarū vitulum de armēto
immaculatū et s̄c agni et arietes immacu-
lati erūt: et ep̄hi p̄ vitulum ep̄hi q̄ p̄ arie-
te faciet sacrificiū. Agnis aut̄ sicut in-
veniet manus eius: olei h̄y p̄ singula e-
p̄hi. Cūq̄ ingressus ē princeps p̄ viā
vestibuli porte ingrediat: et p̄ viā viā re-
eat. Et cū intrabit plus terre i s̄plū dñi
i solēnitatibz: q̄ ingrediet p̄ porta aq̄lo-
nis ut adoret: egrediet p̄ viā porte me-
ridiane. Porro qui ingrediet p̄ viam
porte meridiane: egrediet p̄ viā por-
te aquilonis. Nō reuertet p̄ viam por-
te p̄ quā ingressus ē: sed de regione illi
egrediet. Princeps aut̄ in medio eorū e-
rit. Cū ingrediebz ingrediet: et cū egre-
diebz egrediet. Et i mundinis et so-
lemnitatibz erit sacrificiū ep̄hi p̄ vitulū
et ep̄hi p̄ arietē: agnis aut̄ erit sacrificiū
um sicut inveniet manus eius: et olei h̄y
p̄ singula ep̄hi. Cū aut̄ fecerit princeps
ip̄otaneū olocanctū aut pacificā volū-
taria dñi: aperiet ei porta q̄ respicit ad
orientē: et faciet olocanctū suū et pacificā
sua sicut fieri solet i die sabbati et egre-
diebz claudet: porta postq̄ egerit. Et a-
gni eius aut̄ immolatum faciet olo-
caustū quotidie dñi. Semper mane fa-
ciat illud. Et faciet sacrificiū sup̄ eo ca-
thamane mane: s̄cā partē ep̄hi et de
oleo decimā partē h̄y: ut mēsurat limi-
le. Sacrificiū dñi legitimū: unge atq̄
petuū: faciet agnum et sacrificiū

et oleū cithamiane mane olocaustū
sempiternū. **P**er dicit dominus deus.
Si dederit princeps donū aliam de fi-
lijs suis: hereditas eius filiorū suorū
erit: possidebūt eā hereditarie. **S**i autē
dederit legatum de hereditate sua uni
seruorū suorū: erit illius usq; ad annū
remissionis: et reuertet ad principem.
Hereditas autē eius filijs eius erit. **E**t
nō accipiet princeps de hereditate po-
puli per violentiam et de possessione
eorū: sed de possessione sua hereditatē
dabit filijs suis: ut nō dissipetur po-
pulus meus unusquisq; a possessione
sua. **E**t introduxit me p ingressum q̄
erat ex latere porte i grasophilacia san-
ctuarij ad sacerdotes q̄ respiciebat ad
aquilonē: ⁊ erat ibi locus vergēs ad
occidentē: et dixit ad me. **I**ste est locus
ubi coquēt sacerdotes pro peccato et p
delicto: ubi coquent sacrificium: ut nō
effret in acrio reteriori et sanctificetur
populus. **E**t eduxit me in acrium re-
terius: et circumdixit me per quatuor
angulos acrij. **E**t ecce acriolum erat
in angulo acrij: acriola singula p an-
gulos acrij. **I**n quatuor āgulos acrij
acriola disposita: quadraginta cubi-
torum per longum: et triginta per la-
tum. **M**ensure unius quatuor erant.
Et paries p circuitum ambiens qua-
tuor acriola: et culine fabricate erant
subter porticus per gyrum. **E**t dixit
ad me. **P**er est domus culinariū: in
qua coquent ministri domus domi-
ni victimas populi. **Aug**

Est conuersus me ad portam do-
mus: et ecce aque egrediebantur
subterlimen domus ad orientem. sta-
ties etiam domus: respiciebat ad ori-
entem. Aque autem descendebant in
latus templi dexterum: ad meridientem

altaris. Et reduxit me per viam porte
aquilonis: et conuertit me ad viam
foras portam egredientem: viam que
respiciebat ad orientem. Et ecce aque
redundantes a latere dextero cum egre-
deretur vir ad orientem qui habebat
funiculum in manu sua: et mensus
est mille cubitus: et transduxit me per
aquam usque ad talos. Quicumque me-
sus est mille: et transduxit me per aquam
usque ad genua. Et mensus est mille: et
transduxit me per aquam usque ad vitas.
Et mensus est mille: torrentis que non po-
tuit pertransire: quoniam intumescat aque pi-
fide torrentis: quod non potest transgredi. Et
dixit ad me. Certe vidisti filii hominis. Et re-
duxit me: et duxit ad ripam torrentis. Cum-
que me transiisset: ecce in ripa torrentis ligna
multa nimis et vitæque paræ. Et ait ad
me. Aquæ istæ quæ egrediantur ad tumul-
us abissi orientalis: et descendunt ad plani-
am deserti: intabunt mare: et replebunt et sana-
bunt aquæ. Et omnes animæ viuentium quæ sequi-
tur quocumque uenerit torrentis uenerit: et erunt
piscines multæ latæ: populi que uenerint illuc
aque istæ. Et sanabuntur et uiuent omnia
ad que uenerit torrentis: et stabunt super
illa piscinatores. Ab ingreditur us-
que ad egredientem heratio lagunarum e-
runt. Plumæ speciei erunt piscium
eius: sicut piscines maris magni mul-
titudinis nimie. In litoribus autem eius et in
palustribus non sanabuntur: quia in salinas
dabunt. Et super torrentis orientis in ripis eius
et vitæque paræ omne lignum pomiferum.
Non defluet folium eius: et non deficiet fructus
eius. Per singulos menses afferet fru-
ctum suum: quæ aqua eius de saluatio egredi-
entis. Et erit fructus eius in cibum et folia
eius ad medicinam. Hec dicit dominus deus.
Hic est terminus in quo possidebitis in-
teram in duodecim tribus israel: quia

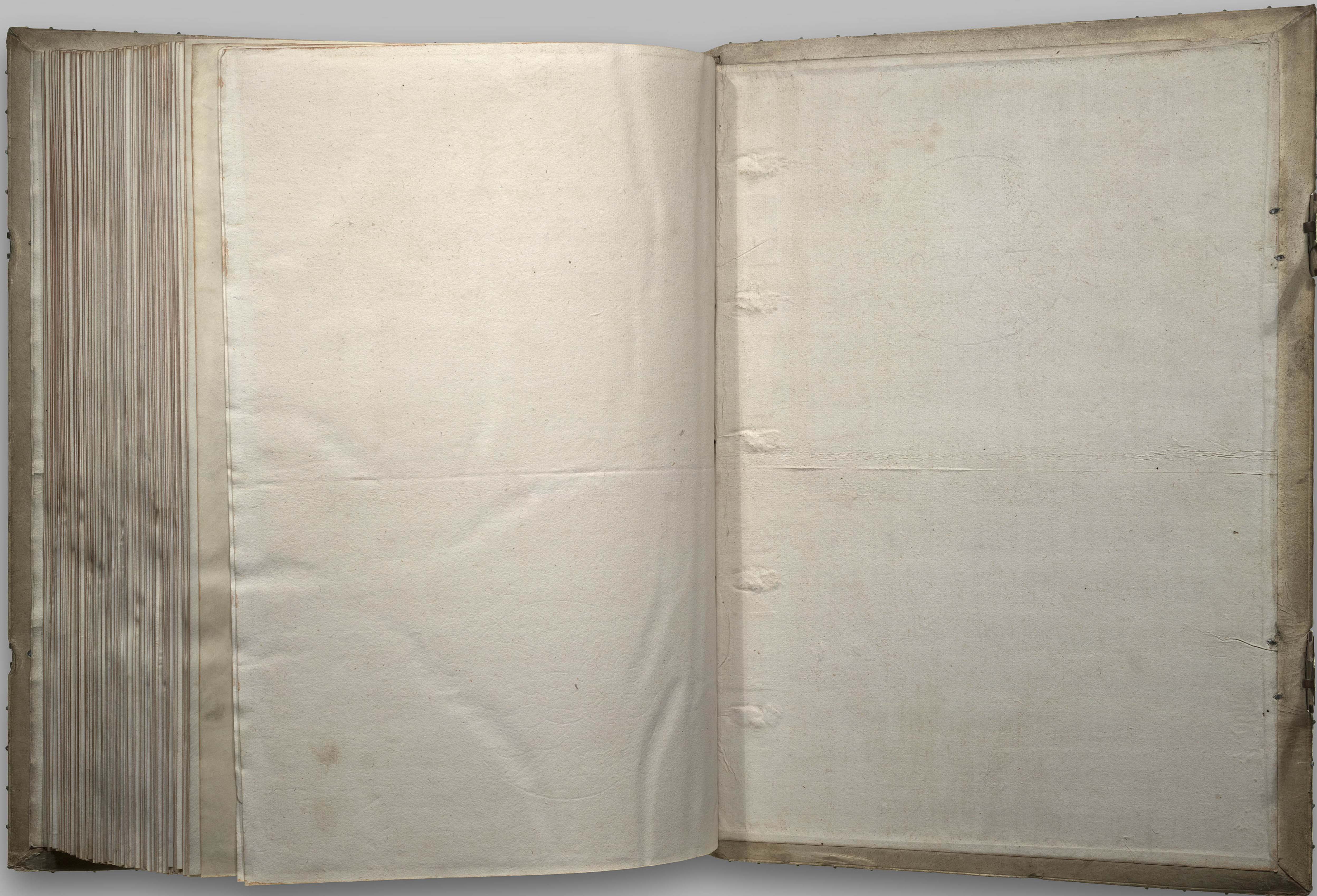
ioseph duplicē funiculū habet. Possi-
debitis autē eam iuguli eque ut frater
suus: super quā leuavi manū meā ut
dare patribus vris. Et caderet terra hec vo-
bis in possessionē. Hic est autē termin⁹
terre ad plagam septentrionalē a ma-
ri magno: via ethalon veniētis sedā-
da emath herotha. sabbatim q̄ est iter
mediū damalci et continuū emath do-
mus thiron que est iuxta terminū au-
ran: erit termin⁹ a mari usq; ad ac-
tuū enon termin⁹ damalci: a ab aqui-
lone ad aquilonē termin⁹ emath: pla-
ga septentrionalis. Porro plaga ori-
entalis de medio auran et de medio
damalci: et de medio galaad et de me-
dio terre israhel: iordanis distētinās:
ad mare orientale intēnini plagā
orientalem. Plaga autē australis
meridiana a thamar usq; ad aquas
contraditionis rades: et torrentis usq;
ad mare magnum: et hec est plaga ad
meridiem australem. Et plaga mar-
is: mare magnum a continis pr directum
donec venias emath: hec ē plaga ma-
ris. Et diuidetis terram istā vobis pr
tribus israhel: et mētēs eam in herē-
ditatem vobis et aduenis qui acce-
serint ad vos qui genuerint filios in
medio vestro: et erunt vobis sicut indi-
gene inter filios israhel. Vobiscum
diuident possessionem in medio tri-
buū israhel. In tribu autē quacūq;
fuerit aduena: ibi dabitis possessionē
illi ait dominus deus. xlvi.

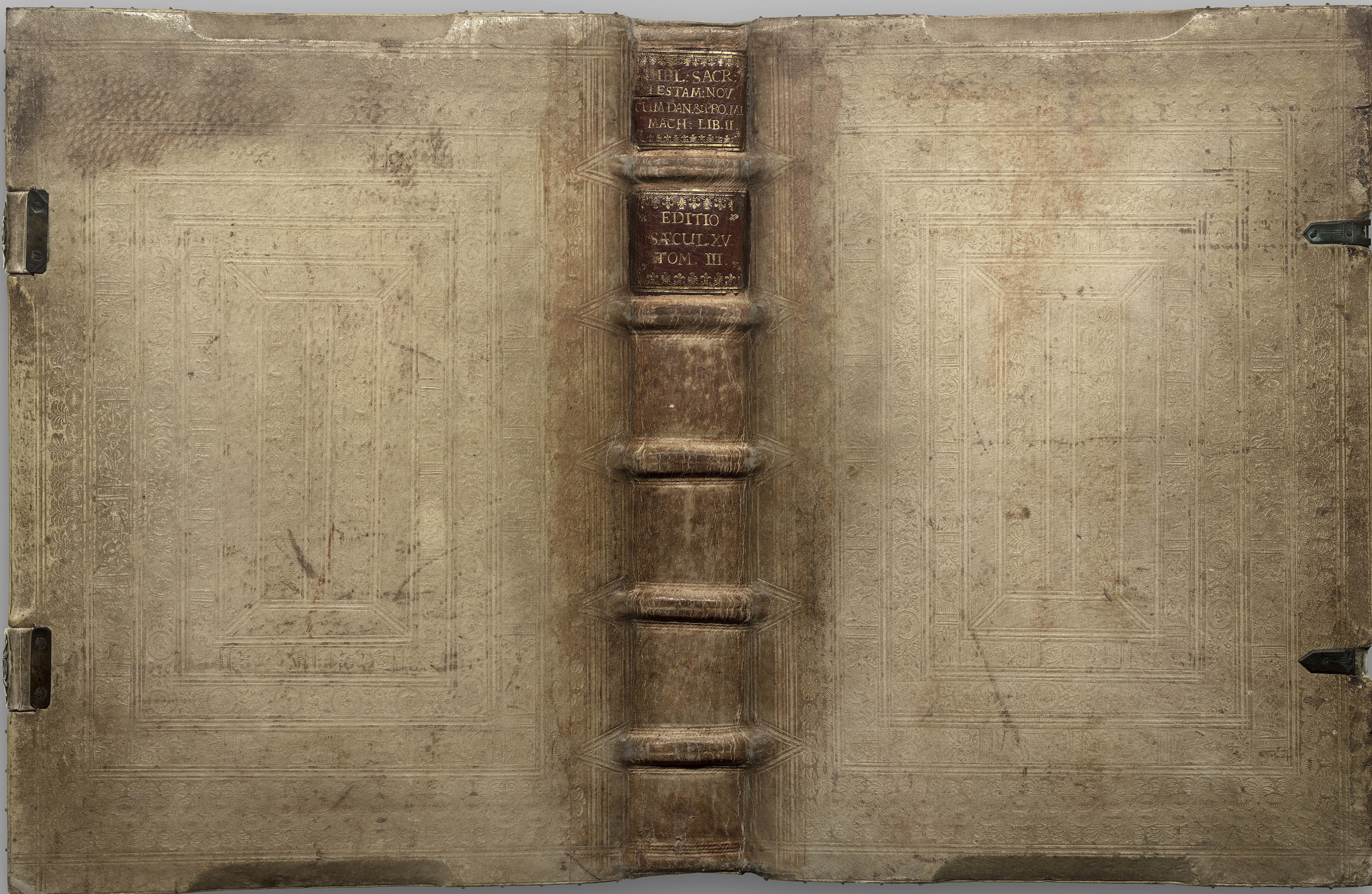
Et hec nomina tribuunt. A finibus
aquilonis iuxta viam ethalon
pergentibus emath arcii enon terminus
damasci. ab aqlone iuxta viam emath. et
erit ei plaga orientalis mare dan una.
Et a termino dan : a plaga orientali
usque ad plagam maris. alter una. Et

super terminū asser: a plaga orientali
usq; ad plagā maris neptalini una.
Et super terminū neptalini: a plaga
orientali usq; ad plagam maris ma-
nasse una. Et super terminū manasse:
a plaga orientali usq; ad plagā ma-
ris effeaym una. Et super terminū effeaym:
a plaga orientali usq; ad plagā
maris ruben una. Et super terminū
ruben: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris iuda una. Et super terminū
iuda: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris erunt primitie quas sepa-
rabitis viginti quinq; milibus laticu-
dinis et longitudinis: sicut singule
partes a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris. Et erit sanduariū in me-
dio eius. Primitie quas separabitis
dño: longitudo viginti quinq; mili-
bus: et latitudo decem milibus. Hec
autem erūt primitie sanduarii sacerdo-
tum: ad aquilonē longitudinis vigin-
ti quinq; milia: et ad mare latitudinis
decem milia. Sed et ad orientem latitu-
dinis decem milia: et ad meridiem vi-
ginti quinq; milia. Et erit sanduariū
dñi in medio eius. Sacerdotibus san-
duariū erit de filiis sadoch: qui custo-
dierūt ceremonias meas: et nō errave-
runt cū errarent filii israel: sicut erra-
verūt et leuite. Et erunt primitie de pri-
mitiis terre sancti sanctorū iuxta ter-
minū leuitarū. Sed et leuitis similiter
iuxta fines sacerdotum viginti quinq;
milia longitudinis: et latitudinis decem
milia. Omnis longitudo viginti et quinq;
milium: et latitudo decem milium. Et nō
veniūt ab eis ex eo neq; mutabūt: neq;
rasserūt pmine terre: q̄a sanctificate
sunt dño. Quinq; milia autē q̄ supsumt
in latitudine per viginti quinq; milia:
prophana erūt vobis in habitaculū et

Bible. Latin. ca. 1454-55. Mainz. Gutenberg (42 lines)

Incun.
1454
.B5

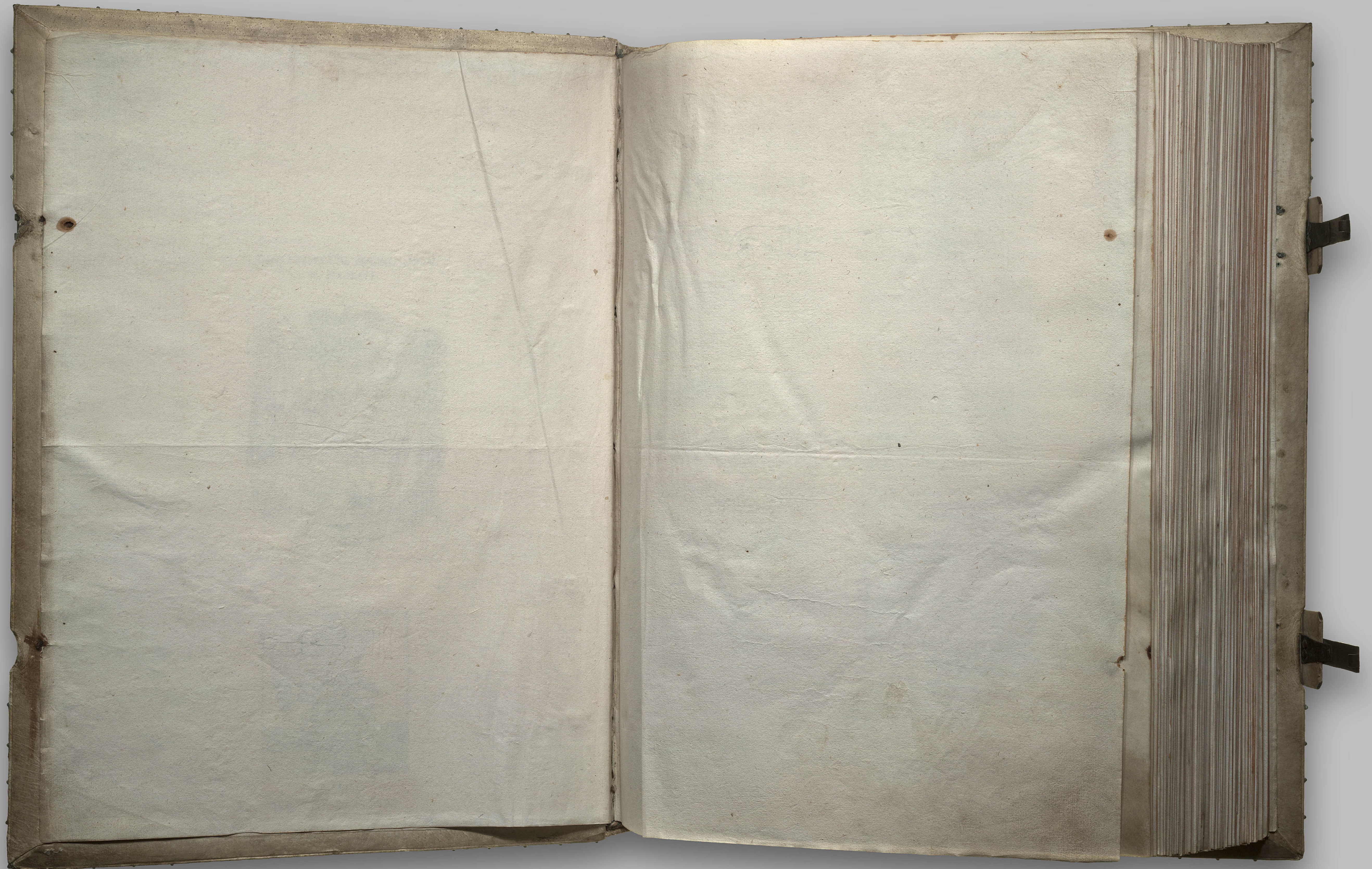
INCUNABULA

THE VOLLBEHR COLLECTION
1930
Acc. no. 400460

BIBLIOTHECÆ PRINC. MON.
S. BLASII.

• Vollbehr •
• Inkunabel-Sammlung •

Nunc plog? iudameli ppi
 Anilem pphetam iuxta
 septuaginta interpretes dñi
 saluatoris ecclesie non le-
 gunt vñtes theodoronis
 editione: hoc cur acciderit nescio. Si
 ne etiam quia sermo chaldaicus est: et
 quibusdā proprietatibz a nostro elo-
 quio discrepat: noluerūt septuaginta
 interpretes easdē lingue lineas i trans-
 latione seruare: siue sub nomine eorū
 ab alio nescio quo nō satis chaldæā
 linguā sciente edic? est liber: siue aliud
 quid cause egerit: ignorās. hoc unū
 affirmare possum: qđ multū a veritatē
 et discordet: et recto iudicio repudiat?
 su. Sciendū quippe danielē maxime: et
 iudā hēbraicis quidē litteris sed chal-
 dæo sermone cōscriptos et unā iheremie
 pphetarū: iob qđ cū arabica lingua plu-
 rimā habere societate. Deniq; et ego
 adolescentul? post quinquilliani et cul-
 lij lectionē ac flores rethoricos cū me
 in lingue hui? p̄stetū rediissem: et
 multo sudore multoq; tē vix repissem
 antelantia stridentiaq; verba resona-
 ret: quasi per riptā ambulās rarū
 desup lumen aspicerē: impegī nouissi-
 me in danielē: et tāto redio affectus sū:
 ut desperatione subita omnem laborē
 veterem voluerim cōtinere. Verū ad-
 horante me quodā hēbreo et illud
 michi crebrius sua lingua ingerere: la-
 bos improbs omnia vincit: qui michi
 videbar stiolus: inter eos repi ructus
 discipulus esse chaldaicus. Et ut recū-
 fatar: usq; ad presētē diem magis
 possem sermonē chaldæicū legere et in-
 telligere qđ sonare. Nec idcirco refero
 ut difficultatem vobis danielis osten-
 derē: qui apud hēbreos nec susanne ha-
 bet historiā nec yamū trium puerorū

nec belis draconisq; fabulas: quas
 nos quia in toto orbe disperse sūt ve-
 ri ante posito easq; iugulante subici-
 mus: ne videamur apud imperitos
 magnā partē voluminis deruncasse.
 Audiu ego quēdam de preceptoribz
 iudorū cū susanne derideret historiā:
 et a greco nescio quo diceret esse cōfā:
 illud opponere: quod origeni qđ affe-
 ranus opposuit: et hynologias has
 apō thoy thynoy chile: et apō thoy pry-
 noy pryle: de greco sermone descende-
 re. Cui? rei nos intelligentiā nris hāc
 possum? dare: ut verbi gratia dicam?
 ab arbore ilice dixisse eū ilico percas:
 et a lēscio in lentē te cōminuat āgel?
 uel non lente percas: aut lentus id est
 flexibilis ducaris ad mortem: siue ali-
 ud quid ad arboris nomen conueni-
 ens. Deinde tācū fuisse oxi tribz pueri
 rauillabatur: ut in camino estuantis
 incendij meteo luderent: et per ordinem
 ad laudē dī omnia elimēta prouoca-
 rent: aut qđ miraculū diuineq; aspira-
 tionis iudiciū uel draconē infēdum
 ossa p̄cis uel sacerdotū belis machinas
 deprehēdas: que magis prudentia sol-
 lectis viri quā p̄phetali essent sp̄ritu
 perpetrata. Cū uero abacuc ueniret: et
 de iudea in chaldæā captū discolorū ledi-
 raret: querebat exemplū ubi legissē?
 in toto veteri testamēto quēq; sanctorū
 graui uolasse corpore: et in p̄sido hore
 tanta teras spacia trāsisse. Cui cum
 quidā e nostris satis ad loquendum
 promptul? ezechielē adduxisset in me-
 diū: et diceret eū de chaldæa in iudeam
 fuisse translātum: derisit hominē: et ex
 ipso volumine demonstrauit ezechielē
 in sp̄ritu se uidisse trāspositū. Deniq;
 et apōstolū nostrū uidelicet ut traditū
 virū et qui legem ab hēbreis didicisset

non fuisse ausum affirmare se raptū
in corpore sed dixisse siue in corpore si
ue extra corp⁹ nescio deus scit. Hys et
talibus argumentis apocriphas in li
bro ecclesie fabulas arguebat. Super
quare ledoris arbitrio iudiciū desin
quens illud amoneo non haberi da
nielē apud hebreos inter pphetas:
sed inter eos qui agrogapha conscri
pserūt. In tres liquide partes omnis
ab eis scriptura diuiditur: in legē in
prophetas et in agrogapha id est
in quinq; et octo et undecim libros: de
quo nō est hui⁹ rēoris disserere. Que
autē ē hōc ppheta ymno contra hūc
librū porphiriū obiciat testes sunt
methodi⁹ eusebius appollinaris: qui
multis uersū milib; eius uelanie re
spōdēt nescio an curioso ledori satif
fecerint. Vnde obsecro uos o paula et
eustochiū fundatis p me ad dñm pre
ces: ut quādiū i hōc corpusculo sū scri
bā aliqd gratū uobis uile ecclesie: di
gnū posteris. Desennū quippe iudici⁹
oblatariū nō facit moueor: q̄ in utrā
q; parte aut amore labunt aut odio.
Explicit plog⁹ iuxta daniel pph.

Ano tercio regni io
achim regis iude uē
nit nabuchodonosor rex babilonis ihe
rusale et obledit eā:
et tradidit domin⁹
in manu ei⁹ ioachim regē iude et parē
uasorū domus dei ⁊ alpidauit eā in
terā semmar in domū dei sui: ⁊ uasa
intulit in domū thesauri dei sui. Et ait
rex affanez pposito eunuch⁹ ut inco
duceret de filiis isrl et de semine regio
et tyrānorū pueros i quib; nulla esset
macula decoros forma et eruditos o
mni sapientia cūctos scientia ⁊ doctos

disciplina: ⁊ qui possent stare in pala
tio regis: ut doceret eos litteras et lin
guam chaldeor. Et cōstituit eis rex an
nonā per singulos dies de cibis suis
et uino unde bibebat ipse: ut emutui
rib; annis postea starent in cōspedu
regis. fuerūt ergo inter eos de filiis iu
de daniel ananias misahel et azarias.
Et imposuit eis ppositus eunuchorū
nomina danieli balthazar: ananie
sidrac misaheli misar et azarie abde
nago. Proposuit autē daniel in corde
suo ne pollueretur de mēsa regis neq;
de uino potus ei⁹: ⁊ rogauit eunuch⁹
ppositū ne cōtaminaret. Dedit autē de
us danieli gratiam et misericordiam
in cōspedu principis eunuch⁹. Et ait
princeps eunuch⁹ ad danielē. Timeo
ego dñm meū regē qui cōstituit uobis
cibū et potū: qui si uiderit uos uros
malesiores pre ceteris adolecentib;
coruis uestris: condemnabitis caput
meū regi. Et dixit daniel ad malasser
quē cōstituerat princeps eunuch⁹ su
per danielē ananiā misahelē ⁊ aza
riam. Tempta nos obsecro fuos tuos
diebus decē et dēur nobis legumina
ad uestendū et aqua ad bideudum: ⁊
cōtemplare uultus nostros et uultus
puerorū qui uestuntur cibo regio: et si
cur uideris facias cū seruis tuis. Qui
audito sermone humilicmodi tempra
uit eos dieb; decem. Post dies autē de
cem apparuerūt uultus eorū meliores
et corpulentiores: pre omib; pueris
qui uestebantur cibo regio. Porro ma
lasser tollebat cibaria et uinū potus ei
orum: dabatq; eis legumina. Pueris
autē hys dedit deus scientiā et discipli
nam in omni libro et sapientiā: daniel
autē intelligentiā omnium uisionum
et somnior. Completis itaq; diebus

post quos dixerat rex ut introduceret
tur: introduxit eos pposit⁹ eunuch⁹
in cōspedu nabuchodonosor. Tuncq;
eis locut⁹ fuisse rex: nō sunt inuēti ta
les de uisionib; ut daniel ananias mi
sahel ⁊ azarias. Et steterūt in conspe
ctu regis: et omne uerbum sapientiē ⁊
intellectus quod salsitatus est ab eis
inuenit in eis decuplum super cūctos
ariolos et magos qui erant in uni
uerso regno eius. fuit autem daniel
usq; ad annū primū tyri regis. **I**n
anno secūdo regni nabuchodonosor
uidit nabuchodonosor somniū: et cō
teritus est spirit⁹ eius: et somniū eius
fugit ab eo. Precepit autē rex ut conuoc
rarentur arioli et magi et malefici et
chaldei: ut indicaret regi somnia sua.
Qui cū uenissent steterūt corā rege: et
dixit ad eos rex. Vidi somniū: ⁊ me
re confusus ignoro quid uiderim. Re
sponderūtq; chaldei regi siriace. Rex
in semperitū uiue. Dixit somniū eius
tūc: et in interpretationē eius indicabim⁹.
Et respondens rex ait chaldeis. Sermo
recessit a me. Nisi indicaueritis michi
somnia et cōiecturā ei⁹ precib; uos:
et domus uestre publicabunt. Si autē
somnia et cōiecturā ei⁹ narraueritis
premia ⁊ dona et honorē multū acci
pietis a me. Somniū igitur et interpre
tationē eius indicate michi. Responde
runt secūdo atq; dixerūt. Rex somniū
dicat secus suis: ⁊ interpretationē ei⁹
indicabim⁹. Respondit rex ⁊ ait. Ecce
nouī q̄ temp⁹ redimitis: scientes q̄ re
cessit a me sermo. Si ergo somnium
nō indicaueritis michi una est de uo
bis sententia: qd̄ in interpretationē ei⁹ fal
laci et deceptione plenā cōposueritis:
ut loquamini michi donec temp⁹ per
transcat. Somniū itaq; dixit michi:

ut sciam q̄ in interpretationē quorū eius
ueram loquamini. Respondentes ergo
chaldei corā rege dixerūt. Nō est hūc
sup̄ terrā qui sermonem uirū regis possit
implere: sed neq; regum quicquā ma
gnus et potēs uerbuū humilicmodi sci
ficatur ab omni ariolo ⁊ mago ⁊ chal
deo. Sermo enī quē ut queris rex gra
uis est: nec reperietur quicquā qui in
dicet illū in cōspedu regis receptis dijs
quorū nō est cōuulatio cū hominib;. **Q**uo
audito: rex i furore et in ira ma
gna precepit ut periret omnes sapient
es babilonis. Et regressa sententia sa
pientes interficiebantur: querebanturq;
daniel et socij eius ut perirent. Tūc da
niel requisit⁹ de lege atq; sententia ab
ariolch principe milicie regis: qui egres
sus fuerat ad interficiendos sapientes
babilonis. Et interrogauit eum qui a
rege potestatem acceperat: quā ob cau
sam tā crudelis sententia a facie regis
esset egrella. Cū ergo rem indicasset a
riolch danieli: daniel ingressus rogauit
regē ut temp⁹ daret sibi ad solutionē
indicandā regi. Et ingressus ē domū
suā: et ananias et misahel et azarie so
cjs sui⁹ indicauit negociū ut quereēt
misericordiā a facie dei celi super sacra
mēto isto: et non periret daniel et socij
eius cū ceteris sapientib; babilonis.
Tunc danieli misterij p uisionē nocte
reuelatū est. Et daniel benedixit deo celi
⁊ locutus ait. Sit nomen dñi benedi
dum a seculo et usq; in seculū: quia sa
pientiā et fortitudō eius sunt: et ipse
mutat tempora et etates. Trāst⁹ re
gina atq; cōstituit: dat sapientiā
sapientib; et scientiā intelligentib; di
sciplinā. Ipse reuelat p̄funda et absco
dit: ⁊ nō uir in tenebris constituta: et
lux ei⁹ est. Tibi deus patrū nostrorū

confiteor tibi: laudo quia sapientiam
et fortitudinem dedisti michi: et nunc
ostendisti michi que rogavi: et quia
sermone regis aperuisti nobis. Post
hec daniel ingressus ad arioch quem
constituerat rex ut pederet sapientes ba-
bilonis ne perdas. Introduc me in co-
spectu regis: et solutionem regi narrabo.
Tunc arioch festinus introduxit daniel-
lem ad regem: et dixit ei. Inveni hominem
de filiis calanigationis iude qui so-
lutionem regi annunciet. Respondit rex:
et dixit danieli cui nomen erat balta-
zar. Putasne vere potes michi indica-
re somnium quod vidi: et interpretationem e-
ius? Et respondens daniel coram rege
ait. Misisti quod rex interrogat sapien-
tes magi et arioli et aruspices neque-
unt indicare regi: sed est deus in celo
revelans mysteria: qui indicavit tibi rex
nabuchodonosor que ventura sunt no-
uissimis temporibus. Somnium tuum et
visiones capitis tui et cubili tui huius-
modi sunt. Tu rex cogitare cepisti in
statu tuo quid esset furus post hec: et
qui revelat mysteria ostendit tibi que
ventura sunt. Michi quod non in sapien-
tia que est in me plus quam in cunctis vi-
uentibus sacramentum hoc revelatum est:
sed ut interpretatio regi manifesta fie-
ret et cogitationes mentis tue scires.
Tu rex videbas: et ecce quasi statua u-
na gradibus. Statua illa magna et sta-
tura sublimis stabat contra tectum intui-
tus eius erat terribilis. Caput statue
caput ex auro optimo erat: pedes autem
et brachia de argento: porro venter et fe-
mora ex ere: tibi autem ferre: pedes que-
dam pars erat ferrea quedam autem fidelis.
Videbas ita: donec abscessus est lapis de
motu sine manibus et percussit statuum

in pedibus eius ferreis et fidelibus: et com-
minuit eos. Tunc contrita sunt pariter
ferri testa es argentum et aurum: et redacta
quasi in favillam estive arce que rapta
sunt vento: nullusque locus inveniendus est
eis. Lapis autem qui percussit statuum
factus est mons magnus: et implevit
universam terram. Hoc est somnium: inter-
pretationem quoque ei dicam. Rex rex.
Tu rex regum es: et deus celi regnum et fortitu-
dinem et imperium et gloriam dedit tibi: et o-
mnia in quibus habitant filii hominum
et bestie agri volucres quoque celi dedit
in manu tua: et subditione tua uniu-
ersa constituit. Tu es ergo caput aurum.
Et post te constituit regnum aliud minus
te argenteum: et regnum tertium aliud ereum
quod imperabit universis: et regnum
quartum erit velut ferreum. Quomodo ferri
comminuit et domat omnia: sic comminuet
et detret omnia hec. Porro quia vidisti pe-
dum et digitos parte testis figuli: et parte
ferrea: regnum divisum erit quod tamen de
plantario ferri orietur. Secundum quod vidi-
sti ferri mixtum teste ex luto: et digitos pe-
dum ex parte ferreos: et ex parte fideles:
ex parte regnum erit solidum: et ex par-
te contritum. Quod autem vidisti ferri
mixtum teste ex luto: commiscetur quidem
humano sanguine sed non adherent sibi:
sicuti ferri misceri non potest teste.
In diebus autem regnorum illorum suscitabit
deus celi regnum quod in eternum non disti-
pabitur: et regnum eius alteri populo non
tradetur. Comminuet autem et consumet
universa regna hec: et ipsum stabit in
eternum. Secundum quod vidiisti quod de motu
abscessus est lapis sine manibus et com-
minuit testam et ferri et es et argentum
et aurum: deus magnus ostendit regi
que ventura sunt postea: et verum est so-
mnium et fidelis interpretatio eius. Tunc

rex nabuchodonosor cecidit in facie
sua et daniel adoravit: et hostias et
incensum precepit ut sacrificarent ei lo-
quens ergo rex ait danieli. Vere deus
repperit deus deus est et dominus regum: revelas
mysteria: quoniam tu potuisti aperire hoc
sacramentum. Tunc rex danieli in sub-
lime egreditur: et munera multa et magna
dedit ei: et constituit eum principem super o-
mnes provincias babylonis et prefe-
ctum magistratum super cunctos sapien-
tes babylonis. Daniel autem postulavit
a rege: et constituit super opera puerum ba-
bilonis sidrac misac et abdenago. Ap-
pe autem daniel erat inter foris regis.

Nabuchodonosor rex fecit statuam
auram altitudine cubitorum sex: et sta-
tuam in campo duram provincie babi-
lonis. Itaque nabuchodonosor rex mi-
nistros congregandos sacras magi-
stratus et iudices duces et tyrannos
et prebendos omnesque principes regionum
ut convenirent ad dedicationem statue
quam erigerat nabuchodonosor rex.
Tunc congregati sunt sacras magister
et iudices duces et tyranni et optimates
qui erant in potestatibus constituti: et uni-
versos principes regionum: ut convenirent
ad dedicationem statue quam erigerat na-
buchodonosor rex. Stabant autem in co-
spectu statue quam posuerat nabuchodo-
nosor rex: et prece danielis valentes.
Vobis dixit populus tribus et linguis:
in hora qua audieritis sonitum tube
et cythare sambuce et psalterij
et symphonie et unius generis musi-
corum: cadentes adorate statuam auream
quam constituit nabuchodonosor rex. Si
quis autem non prostiterit adoraverit: eade-
m hora mittetur in fornacem ignis arden-
tis. Post hec dixit statim ut audirent

omnes populi sonitum tube fistule et cytha-
re sambuce et psalterij symphonie et o-
mnis generis musicorum: cadentes omnes
populi tribus et lingue adoraverunt statuam
auream quam constituerat nabuchodonosor
rex. Statimque in ipso tempore accedentes
virii chaldei accusaverunt iudeos: dixe-
runtque nabuchodonosor regi. Rex in
eternum vivet. Tu rex posuisti decretum ut o-
mnis homo qui audierit sonitum tube
fistule et cythare sambuce et psalterij et
symphonie et unius generis musicorum
prosterneret se et adoret statuam auream:
si quis autem non prout adduxerit mit-
tatur in fornacem ignis ardentis. Sunt
ergo virii iudei quos constituit super o-
peram provincie babylonie sidrac misac
et abdenago: virii isti contemplerunt rex
decretum tuum. Deos tuos non colunt: et
statuam auream quam erigisti non adorant.
Tunc nabuchodonosor in furore et ira
precepit ut adducerent sidrac misac et
abdenago. Qui constituti adducti sunt
in conspectu regis: pronuntiavitque na-
buchodonosor rex ait eis. Verne si-
drac misac et abdenago deos meos
non colitis: et statuam auream quam consti-
tuit non adoratis? Rursum ergo si estis pa-
rati quacumque hora audieritis sonitum
tube fistule cythare sambuce et psalterij
et symphonie omnesque generis musicorum
prosternite vos et adorare statuam
quam feci: quod si non adoraveritis: eadem
hora mittentur in fornacem ignis ar-
dentis. Et quis est deus qui eripiet vos
de manu mea? Respondentes sidrac
misac et abdenago: dixerunt regi na-
buchodonosor. Non oportet nos de
hac re respondere tibi. Ecce enim deus
noster quem colimus potest eripere nos
de camino ignis ardentis: et de manibus
tuis o rex liberare. Quod si noluerit: non

lit tibi rex. quia deos tuos non colimus.
et statu aurea quae eriguntur non adoramus.
Tunc nabuchodonosor repletus
est furore. et aspectus faciei illius immu-
tatus est super sidrac misac et abdena-
go: et precepit ut succenderetur fornax
septupli. quod succendi consueverat: et viri
fortissimi de exercitu suo iussu ut liga-
tis pedibus sidrac misac et abdenago
mitterent eos in fornacem ignis arden-
tis. Et confestim viri illi vincti cum brachiis
suis et thyaris et calceamentis et vesti-
bus missi sunt in medium fornacis ignis
ardentis. Nam iussu regis urgebatur.
fornax autem succensa erat nimis. Por-
ro viros illos qui miserant sidrac mi-
sac et abdenago interfecit flamma ignis.
Viri autem hi tres id est sidrac misac et
abdenago ceciderunt in medio camino
ignis ardentis colligati. Que sequitur
in hebraeis voluminibus non reperitur.
Et ambulabant in medio flammæ lau-
dantes deum et benedicentes domino.
Brans autem azarias oravit sic. Ape-
riatque os suum in medio ignis ait. Bene-
dictus es domine deus patrum nostrorum et
laudabile et gloriosum nomen tuum in
secula: quia iustus es in omnibus que feci-
sti nobis. et universa opera tua vera et
vie tue recte: et omnia iudicia tua vera.
Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia quae
induxisti super nos et super civitatem san-
ctam patrum nostrorum iherusalem: quia in ve-
ritate et in iudicio induxisti omnia hec
propter peccata nostra. Peccavimus enim
et inique egimus: recedentes a te et deli-
quimus in omnibus: et precepta tua non
audimus: nec observavimus: nec fecimus.
Sicut preceperas nobis ut bene nobis es-
set. Omnia ergo que induxisti super
nos et universa quae fecisti nobis vero iu-
dicio fecisti: et tradidisti nos in manibus

inimicorum iniquorum et pessimorum preva-
ricatorumque: et regi iniusto et pessimo
ultra dominum terram. Et nunc non possumus
aperire os. Confusio et obprobrium fa-
cti sumus servis tuis: et hijs qui cole-
bant te. Ne quiescent iras tuas in pe-
nitentiam propter nomen tuum: ne dissipet te
flamma tua neque auferas misericordi-
am tuam a nobis propter abraham dilectum
tuum et isaac servum tuum et israhel sanctum
tuum: quibus locutus es pollicens quod mul-
tiplicares semen eorum sicut stellas celi: et
sicut harenam que est in litore maris: quia
domine imminebat tui plus quam omnes
gentes: summi et humiles in universa
terra hodie propter peccata nostra. Et non
est in te hoc princeps et dux et propheta
neque olocaustum neque sacrificium neque ob-
latio neque incensum neque locus primi-
tiarum coram te. ut possimus invenire
misericordiam tuam: sed in animo contri-
to et spiritu humilitatis suscipiamur.
Sicut in olocausto arietum et chauro-
rum et sicut in milibus agnorum pinguium. sic
fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo ho-
die ut placeat tibi: quoniam non est con-
fusio confidentibus in te. Et nunc sequi-
mur te in toto corde et timemus te: et que-
rimus faciem tuam. Ne confundas nos:
sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem
tuam et secundum multitudinem misericordie
meae tue nos in mirabilibus tuis et da
gloriam nomini tuo domine: et confundant
omnes qui ostendunt tuis tuis mala.
Confundant in omni potentia et ro-
bore eorum contemnatur: et sciant quia tu es
dominus deus solus et gloriosus super orbem
terrarum. Et non cessabunt qui miserant
eos ministri regis succendere fornacem
napa et stupa et pice et malleolis: et
effundebatur flamma super fornacem tu-
bitis quadraginta novem: et erupit et

incendit quos repperit iuxta fornacem
de chaldeis. Angelus autem domini descen-
dit cum azaria et socijs eius in fornacem:
et exstulit flammam ignis de fornace et
fecit medium fornacis quasi ventum roris
flantem: et non tetigit eos dominus ignis
neque aridavit nec quicquam molestie in-
tulit. Tunc hi tres isti et unus ore lauda-
bant et glorificabant et benedicebant
deum in fornace dicentes. Benedictus es
domine deus patrum nostrorum: et laudabilis
et gloriosus et superexaltatus in secula.
Et benedictum nomen glorie tue sanctum:
et laudabile et superexaltatum in omnibus
seculis. Benedictus es in templo sancto
glorie tue: et superlaudabilis et super glo-
riosus in secula. Benedictus es in throno
regni tui: et superlaudabilis et superexal-
tatus in secula. Benedictus es qui intu-
eris abissos et sedes super cherubim: et
laudabilis et superexaltatus in secula. Bene-
dictus es in firmamento caeli: et lauda-
bilis et gloriosus in secula. Benedicite
omnia opera domini domini: laudate et super-
exaltate eum in secula. Benedicite angeli do-
mini domini: laudate et superexaltate eum
in secula. Benedicite celi domini: laudate
et superexaltate eum in secula. Benedicite
aque omnes que super celos sunt domini:
laudate et superexaltate eum in secula. Be-
nedicite omnes virtutes domini domini: lau-
date et superexaltate eum in secula. Bene-
dicite sol et luna domini: laudate et super-
exaltate eum in secula. Benedicite stelle celi
domini: laudate et superexaltate eum in secula.
Benedicite pruina et ros domini: laudate
et superexaltate eum in secula. Benedicite
omnis spiritus dei domini: laudate et super-
exaltate eum in secula. Benedicite ignis et
effus domini: laudate et superexalta-
te eum in secula. Benedicite frigus et e-
bas domini: laudate et superexaltate eum in

secula. Benedicite rores et pruina domini:
laudate et superexaltate eum in secula. Bene-
dicite gelu et frigus domini: laudate et super-
exaltate eum in secula. Benedicite glacies
et nivis domini: laudate et superexaltate eum
in secula. Benedicite nodos et dies domini:
laudate et superexaltate eum in secula. Bene-
dicite lux et tenebre domini: laudate et su-
perexaltate eum in secula. Benedicite fulgu-
ra et nubes domini: laudate et superexalta-
te eum in secula. Benedicite terra domini: lau-
date et superexaltate eum in secula. Benedicite
montes et colles domini: laudate et su-
perexaltate eum in secula. Benedicite uni-
versam germinantiam in terra domini: lauda-
te et superexaltate eum in secula. Benedicite
fontes domini: laudate et superexaltate
eum in secula. Benedicite maria et flumi-
na domino: laudate et superexaltate eum
in secula. Benedicite cetera et omnia que mo-
ventur in aquis domino: laudate et
superexaltate eum in secula. Benedicite omnes
volucres celi domino: laudate et super-
exaltate eum in secula. Benedicite omnes
bestie et pecora domino: laudate et su-
perexaltate eum in secula. Benedicite filij
hominum domino: laudate et superexal-
tate eum in secula. Benedicite israel domini:
laudate et superexaltate eum in secula. Benedi-
cite sacerdotes domini domino: lau-
date et superexaltate eum in secula. Benedi-
cite servi domini domini: laudate et super-
exaltate eum in secula. Benedicite spiritus
et anime iustorum domino: laudate et
superexaltate eum in secula. Benedicite
sancti et humiles corde domini: laudate
et superexaltate eum in secula. Benedi-
cite anania azaria misahel domini: lauda-
te et superexaltate eum in secula: quia e-
rui nos de inferno et salvos fecit de
manu mortis: et liberauit de medio ar-
dentis flammæ: et de medio ignis eruit

nos. **C**onfitemini dño quoniam bonus: quoniam in seculi misericordia ei. **B**enedicite omnes religiosi dño deo deorum: laudate et confitemini ei: quia omnia secula misericordia ei. **H**uc usque i hebreo non habetur et que posuimus de theodonionis editione translata sunt. Tunc nabuchodonosor rex obdormiit et surrexit prope: et ait optimatus suis. **N**one tres viros misimus in ignis medio conditos: Qui respondentes regi dixerunt. Vere rex. Respondit et ait. Ecce ego video viros quatuor solutos et ambulantes in medio ignis: et nichil corruptionis in eis est: et species quarum filii filio dei. Tunc accessit nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardentis et ait. Sidrac misac et abdenago secuti dei egressi: egredimini et venite. Statimque egressi sunt sidrac misac et abdenago de medio ignis. Et congregati satrape magistratus et iudices et potentes regis contemplabatur viros illos quoniam nichil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum: et capilli capitis eorum non esset adustus et saraballa eorum non fuissent immutata: et odor ignis non transisset per eos. Et cumpes nabuchodonosor ait. Benedicite deo eorum sidrac videlicet misac et abdenago: qui misit angelum suum et eruit securos suos qui crediderunt in eum: et verbum regis immutauerunt: et tradiderunt corpora sua ne seruirent et ne adorarent omne deum excepto deo suo. **N**am me ergo positum est hoc decretum: ut omnis populus tribus et lingua quicumque locuta fuerit blasphemia contra deum sidrac misac et abdenago dispererent: et domus eius vastetur. Neque enim est alius deus: qui possit ita saluare. Tunc rex promouit sidrac misac et abdenago

in provincia babilonia. Nabuchodonosor rex omnibus populis gentibus et linguis qui habitant in universa terra: pax vobis multiplicetur. Signa et mirabilia fecit apud me deus excelsus. Placuit ergo michi predicare ei signa quia magna sunt: et mirabilia ei quia fortia: et regnum eius regnum spirituum: et potestas eius in generatione et generatione. **III**

Ergo nabuchodonosor qui et ram in domo mea et florens in palatio meo. **S**omniū vidi quod pertinebat me: et cogitationes mee i stratu meo: et visiones capitis mei conturbaverunt me. Et per me positum est decretum ut introduceretur in conspectu meo cuncti sapientes babilonis: et ut solutionem somniū indicaret michi. Tunc ingrediebatur arioli magi chaldi et aruspices: et somniū narraui in conspectu eorum: et solutionem ei non indicaverunt michi. Tunc collega ingressus est in conspectu meo daniel: cui nomen balthazar secundum nomen dei mei: qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipso: et somniū coram ipso locutus sum. Balthazar princeps ariolorum quem ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas in te: et omne sacramentum non est impossibile tibi: visiones somniorum meorum quas vidi et solutionem eorum narra. Visio capitis mei in cubili meo. Videtamur: ecce arbor in medio terre: et altitudo eius nimia. Magna arbor et fortis: et proceritas eius contingens celum. **A**lpedus illi erat usque ad finem universae terre. Folia eius pulcherrima: et fructus eius nimius: et esca universorum in ea. Subter eam habitabant animalia et bestiae: et in ramis eius conestabantur volucres celi: et ex ea vivebatur omnis caro. Videbam in visione capitis mei super

stratum meum: et ecce vigil et sanctus de celo descendit: clamavit fortiter et sic ait. Succidite arborem et praedite ramos eius: recutite folia eius et dispergite fructus eius: fugiant bestiae quae subter eam sunt: et volucres de ramis eius. **V**erumtamen gemine radicem eius in terra sinuere: et alligetur vinclo ferreo et erit: in herbis quae foris sunt et rore celi tingatur: et cum fructus pars eius in herba terre. **E**t erit ab humano commutatus: et cor ferre detur ei: et septem tempora mutentur super eum. **I**n sententia vigili decretum est: et sermo sanctorum et petitio: donec cognoscant viventes quoniam dominatur excelsus in regno hominum: et cuiusque voluerit dabit illud: et humilimum hominem constituet super eum. **H**oc somniū vidi ego nabuchodonosor rex. Tu ergo balthazar interpretationem narra fecimus: quia omnes sapientes regni mei non queunt solutionem edicere michi. Tu autem potes: quia spiritus deorum sanctorum in te. Tunc daniel cui nomen balthazar cepit intra semetipsum tacitus cogitare quasi una hora: et cogitationes eius conturbabant eum. Respondens autem rex ait. Balthazar somniū et interpretatio eius non conturbent te. Respondit balthazar et dixit. Domine mihi somniū huius qui te oderunt: et interpretatio eius hostibus tuis sit. **A**rborem quā vidisti sublimem atque robustā cuius altitudo pertingit ad celum: et asperitudo illius in omnem terram: et rami eius pulcherrimi: et fructus eius nimius: et esca omnium in ea: subter eam habitantes bestiae agri: et in ramis eius commorantes aves celi: tu es rex qui magnificatus es et invaluisti: et magnitudo tua crevit et pervenit usque ad celum: et potestas tua in terminos universae terre. Quod autem vidit rex vigilem et

sanctum descendere de celo: et dicere: succidite arborem et dissipate illam: accamen germen radicem eius in terra dimittere: et vinciaturo ferro et erit in herbis foris: et rore celi conspergat: et cum fructus sit pabulum eius donec septem tempora commutentur super eum: hec est interpretatio sententiae altissimi: quae pervenit super dominum meum regem. **E**icient te ab hominibus et cum bestiis ferisque erit habitatio tua: et sicut ut bos comedes: et rore celi infunderis. **S**eptem quoque tempora mutabuntur super te: donec scias quod dominetur excelsus super regnum hominum: et cuiusque voluerit det illud. **N**am autem praecipit ut relinqueretur germen radicem eius id est arboris: regnum tuum tibi manebit postquam cognoveris potestatem esse celestem. Quāobrem rex consiliū meū placeat tibi: et peccata tua elemosinis redime: et iniquitates tuas misericordijs pauperum: forsitan ignoscet deus delicta tua. Omnia haec venerunt super nabuchodonosor regem. **P**ost finem mensis unum duodecim in aula babilonis deambulabat. Responditque rex et ait. **N**one haec est babilon civitas magna quam ego edificavi in domum regni in robore fortitudinis mee: et in gloria decoris mei? Cūque sermo adhuc esset in ore regis: vox de celo ruit. Tibi dicitur nabuchodonosor rex. Regnum tuum transibit a te et ab hominibus eicient te: et cum bestiis et feris erit habitatio tua: sicut quasi bos comedes: et septem tempora mutabuntur super te: donec scias quod dominetur excelsus in regno hominum: et cuiusque voluerit det illud. **E**adē hora sermo compleretur est super nabuchodonosor: et rex hominibus abiectus est et sicut ut bos comedit: et rore celi corpus eius infectum est: donec capilli eius in

similitudinē aquilay reserent. et ungues eius quasi auiū. Igit̃ post finē dierū ego nabuchodonosor oculos meos ad celū leuaui. et sensus meus reditus est michi: et alacrimo benedixi. et uiuentē in sempiternum laudauī et glorificauī: quia potestas ei⁹ potestas sempiterna. et regnū eius in generationem et generationē: et omnes habitatores terre apud eum i nichilū reputati sunt. Iuxta uoluntatē tuā suā facit tā in uirtutib⁹ celi q̃ in habitatorib⁹ terre: et nō est qui resistat manui eius et dicat ei quare fecisti. In ipsa t̃p̃ sensus meus reuēsus est ad me. et ad honorē regnū mei decorēq; petuē: et figura mea reuersa ē ad me. et optimates mei et magistratus mei requisierunt me: et in regno meo restitutus sum: et magnificentia mea amplior addita est michi. Nūc igitur ego nabuchodonosor laudo et magnifico et glorifico regem celi: quia omnia opera eius uera. et uis eius iudicia: et gradieret̃ in supbia potest humiliare.

Balthazar rex fecit gigante conuiuium optimatibus suis mille: et unusquisq; scdm suā bibeat etatē. Precepit ergo iā remulere⁹ ut afferrentur uasa aurea et argentea. q̃ asportauerat nabuchodonosor pater eius de templo qd̃ fuit in iherusalē: ut biberet in eis rex et optimates eius. uxoresq; eius et concubine. Tūc allata sūt uasa aurea que asportauerat de tēplo qd̃ fuerat i iherusalē: et biberunt in eis rex et optimates eius uxores et concubine illius. Bibeāt uini: et laudabunt deos suos aureos et argenteos et reos ferreos lingneosq; et lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti s̃c̃i manus hominis scribens contra candelabru:

in superficie parietis aule regie. Et rex aspiciēbat articulos man⁹ scribens. Tūc facies regis commutata est: et cogitationes ei⁹ conturbat̃: et cōpages tenui ei⁹ soluebāt. Et clamauit itaq; rex fortiter: ut introduceret magos chaldeos et aruspices. Et proloquēs rex ait sapiētib⁹ babilonis. Quicunq; legerit scripturā hāc et interpretationē ei⁹ manifestā michi fecerit. purpura uestietur: et torquē aureā habebit in collo: et ceterius in regno meo erit. Tūc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturā legere: nec interpretationē ei⁹ indicare regi. Unde rex balthazar facis conturbatus est: et uult⁹ illi⁹ immutatus est. Sed et optimates ei⁹ turbabātur. Regina autē pro re que acciderat regi et optimatibus eius domū cōuiuij ingressa est: et proloquēs ait. Rex in eternū uiue. Non te conturbent cogitationes tue: neq; facies tua immutetur. Est uir in regno tuo qui spiritum deorū sanctorū habet in se: et in diebus patris tui scientia et sapientia inuēte sunt in eo. Nam et rex nabuchodonosor pater tuus principē magorum infantatorū chaldeorū et aruspiciū constituit eū. Pater inquam tuus o rex: quia spirit⁹ amplior et prudentia intelligentiaq; interpretatio somniorū et ostensio secretorū. ac solutio ligaturū inuēte sūt in eo. hoc est in danielē: cui rex posuit nomen balthazar. Nūc itaq; daniel vocetur: et interpretationē narrant. Igitur introductus est daniel corā rege. Ad quē p̃fatus rex ait. Tu es daniel de filiis captiuitatis iude: quā adduxerat pater meus rex de iudea? Audiui de te quoniā spiritum deorū habebas: et scientia intelligentiaq;

ac sapientia ap̃liores inuēte sunt in te. Et nūc introgressi sunt in cōspedum meo sapiētes magi. ut scripturā hanc legret̃ et interpretationē eius indicaret michi: et nequieuerūt sensum hui⁹ sermonis edicere. Porro ego audiui de te. qd̃ possis obscura interpretari: et ligata dissoluere. Si ergo uales scripturam legere et interpretationē ei⁹ indicare michi. purpura uestieris: et torquē aureā circa collū tuū habebis: et ceterū in regno meo princeps eris. Ad quē respondēs daniel ait corā rege. Numera tua sunt tibi: et dona dom⁹ tue altissimi: scripturā autē legam tibi rex: et interpretationē ei⁹ ostendā tibi. Rex deus altissimus regnū et magnificentiā gloriā et honorē dedit nabuchodonosor patri tuo: et p̃pter magnificentiā quā dederat ei. uniuersi p̃p̃i celi et lingue tenebant et conturbat̃ eū. Quos uolebat infirmare: quos uolebat periclitari: quos uolebat exaltare: et quos uolebat humiliare. Quando autē eleuatus est cor eius et spirit⁹ illius obfirmatus est ad supbiā. deposit⁹ est de solio regni sui: et gloria ei⁹ ablata est: et a filiis hominū eiectus est. Sed cor eius cū bellis posit⁹ est: et cū magnus erat habitatio ei⁹. Fenu⁹ qd̃ ut bos comedebat. et rore celi corpus ei⁹ infectū est: donec cognosceret qd̃ potestatem haberet altissim⁹ in regno hominū: et quēcunq; uoluerit suscitabit sup illud. Tu q; fili⁹ ei⁹ balthazar nō humiliasti cor tuū cū scires hec omnia: sed aduersum dñatorem celi eleuatus es. Et uasa domus ei⁹ allata sunt corā rege: et optimates tui et uxores tue et concubine tue uini bibibis i eis. Deos quosq; argenteos et aureos et reos ferreos lingneosq; et lapideos. qui

nō uidet neq; audiuit neq; sentiuit laudasti: porro deū qui habet statū tuū in manu sua. et omnes uias tuas nō glorificasti. idcirco ab eo missus ē articulus manus que scripsit hoc quod reueratū est. Hec ē autē scriptura q̃ digesta est. Mane thecel phares. Et hec interpretatio sermonis. Mane: numerauit deus regnū tuū. et compleuit illud. Thecel: appensū est in statera. et inuentum est minus habēs. Phares: diuisum est regnū tuū. et datū est mediis et partibus. Tūc iubente rege induit⁹ est daniel purpura: et circumdata est torques aurea collo eius: et predicatū est de eo qd̃ haberet potestatem ceterū in regno. Et ad noctē infect⁹ est balthazar rex chaldeus: et daniel⁹ medi⁹ successit in regnū. annos natus sexaginta duos.

Placuit dario: et constituit supra regnū sarrapas centumviginti ut essent i toto regno suo et sup eos principes tres ex quib⁹ daniel uir⁹ erat ut sarrape illis redderet rationē: et rex nō sustineret molestiā. Igit̃ daniel superabat omnes principes et sarrapas: quia spiritus dei amplior erat in illō. Porro rex cogitabat constituerē eū sup omne regnū. Unde principes et sarrape querēbat occasionē ut inueniret danielē et late rege: nullāq; causam et suspicionē reperire potuerūt eo qd̃ fidelis esset: et omnis culpa et suspitio nō inueniretur in eo. Dixerūt ergo uiri illi. Nō inueniem⁹ danieli hinc aliquā occasionē: nisi forte in lege dei sui. Tūc principes et sarrape surripuerūt regi: et sic locuti sūt ei. Dax rex in eternū uiue. Cōsiliū iniecit cūdi principes regni tui. magistratus et sarrape sarratores et iudices. ut decretū imperatorum reuerat et edictū: ut omīs qui petierit

aliquā petitionē a quocūq; deo et ho-
mine usq; ad triginta dies nisi a te regē
mittatur in lacū leonū. **A**ur itaq; regē
confirma sententiā et scribe decretū ut
nō immutetur quod statū est a me-
dis et p̄s: nec p̄uicari cuiq; liceat.
Porro regē darius p̄posuit edictū et sta-
tuit. **Q**uod cū daniel cōpesset id est
cōstitutam legē: ingressus est domū
suam et fenestris apertis in crenaculo
suo contra iherusalē tribz temporibus
in die sedebat genua sua et adorabat:
cōstrebaturq; corā deo suo sicut et ante
facere cōsueuerat. **V**iri ergo illi curiosi
us inquirentes inuenerūt danielē ora-
tem et obsecrantem deū suū: et acceden-
tes locuti sunt regi sup̄ edicto. **R**egē nū-
quid nō cōstituit ut omnis homo qui
rogaret quēq; de dijs et hominibus
usq; ad dies triginta nisi te regē mitter-
retur in lacū leonū? **A**d quos respō-
dens regē ait. **V**erus sciendo iuxta dece-
tum medorū atq; p̄sclarū: qđ p̄uicari
rari nō licet. **T**ūc respōdentes dixerūt
coram rege. **D**aniel te filijs captiuita-
tis iude non curauit de lege tua et edi-
cto qđ cōstituit: sed tribus tēporibz
per diē orat obsecratione sua. **Q**uod
rebtū cū audisset regē satis cōstitutus
est: et pro daniēle posuit cor ut libera-
ret eū: et usq; ad occasū solis labora-
bat ut eueret illū. **V**iri autē illi intelligē-
tes regē dixerūt ei. **S**cito regē qđ legē me-
dorū est atq; p̄sclarū: ut omne decretū
qđ cōstituerit regē nō liceat immutari.
Tunc regē p̄cepit et adduxerūt danielē:
et misit eū in lacū leonū. **D**ixitq; regē
danieli. **D**eus tuus quē colis semper:
ipse liberabit te. **A**llatusq; est lapis
unus et positus est sup̄ os lacū: quē
obsignauit regē anulo suo et anulo o-
ptimati suoru: ne quid fieret contra

danielē. **E**t abiit regē in domū suam et
dominiuit incertatus: tribz non sunt
allati corā eo: insup et somn⁹ recessit
ab eo. **T**ūc regē primo diluculo consur-
getis festinus ad lacū leonū perrexit:
appropinquāsq; lacū danielē voce la-
rimabili inlaurit: et affatus ē eū.
Daniel scire dei uiuentis: deus tuus
cui tu seruis semp. putasne ualuit te li-
berare a leonibz? **E**t daniel regi respō-
dens ait. **R**egē et ceterū uiue. **D**eus misit
angelū suū: et condusit ora leonū et
non nocuerūt michi: quia corā eo in-
sticia inuenta est in me. **S**ed et coram
te regē delictū non feci. **T**ūc uehementer
regē gaudius est sup̄ eo: et danielē p̄cepit
educi de lacū. **E**ductusq; est daniel de
lacū: et nulla lesio inuenta est in eo: qđ
credidit deo suo. **I**ubente autē rege ad-
ducti sunt viri illi qui accusauerūt da-
niēlem: et in lacū leonū missi sunt ipsi
et filij et uxores eorū: et non puenērūt
usq; ad paup̄m lacū: donec arrip-
erent eos leones et omnia ossa eorū cō-
minuerūt. **T**ūc darius regē scripsit uni-
uersis ipsiis tribubz et linguis habi-
tantibus in uniuersa terra. **P**ax uobis
multiplicetur. **A** me constitutū est de-
cretum: ut in uniuerso imperio et regno
meo tremiscant et paueant deū dani-
elis. **I**psē est enim deus uiuens et eter-
nus in secula: et regnum eius non dis-
sipabitur: et potestas eius usq; in eter-
num. **I**psē liberator atq; saluator faci-
ens signa et mirabilia in celo et in ter-
ra: qđ liberauit danielē de lacū leonū.
Porro daniel p̄seuerauit usq; ad re-
gnū darij regnūq; ceteri p̄se. **U**

Anno primo balthazar regis ba-
bilonis daniel somnium uidit.
Visione autē capitis ei⁹ in cubili suo:
et somnium scribens breui sermone

comprehendit: summamq; p̄stringēs
ait. **V**idebā in uisione mea nocte: et
ecce quatuor venti celi pugnabant in
mari magno: et quatuor bestie gran-
des ascendebāt de mari diuersē inter
se. **P**rima hī leon⁹ et alas habebat
aquile. **A**spiciebā donec euulse sunt
ale eius et sublata est de tera: et super
pedes quasi homo stetit: et cor eius da-
tum est ei. **E**t ecce bestia alia sists uulso
in parte stetit: et tres ordines erant in
ore ei⁹ et in dēbris eius: et sic dicebāt
ei. **S**urge: comede carnes plurimas.
Post hēc aspiciebā: et ecce alia quasi
pardus: et alas habebat auis quatuor
sup̄ se. **E**t quatuor capita erant in
bestia: et potestas data est ei. **P**ost hēc
aspiciebā in uisione noctis: et ecce
bestia quarta terribilis atq; mirabi-
lis et fortis nimis. **D**entes ferreos ha-
bebat magnos: comedens atq; cōmi-
nuens: et reliqua pedibus suis concu-
rans. **D**issimilis autem erat ceteris be-
stijs quas uiderā ante eam: et habebat
cornua decem. **C**onsiderabā cornua: et
ecce cornu aliud paruulū ortum est de
medio eorū: et tria de cornibz primis e-
milla sunt a facie eius. **E**t ecce oculi ei⁹
quasi oculi hominis in cornu isto:
et os loquēs ingēna. **A**spiciebā donec
ethroni positi sunt: et antiquus diceū se-
dit. **V**estimentū ei⁹ candidū quasi nix:
capilli capitis eius quasi lana munda.
Thronus eius flāme ignis: rote eius
ignis accensus: flūm⁹ igne⁹ rapidus
qđ egrediebāt a facie eius. **M**ilia mili-
um ministrabāt ei: et decies milies cete-
ra milia assistebāt ei. **I**udiciū sedit:
et libri aperti sunt. **A**spiciebā propter
uocem sermonū grādū quos cornu
illud loquebat. **E**t uidi quomā inter-
fecta esset bestia: et p̄cessit corpus eius

et traditū esset ad cōburendū igni: ali-
arum qđ bestiarū ablata esset potestas:
et tēpora uite cōstitutā essent eis usq;
ad tempus et tempus. **A**spicietā ergo
in uisione noctis: et ecce cū nubibz celi
quasi fili⁹ hominis ueniebat: et usq;
ad antiquū diē puenit: et in aspectu ei⁹
obscuretū ē. **E**t dedit ei potestatem et ho-
norem et regnū: et omnes ipsi tribus et
lingue ipsi secuti sunt. **P**otestas eius po-
testas eterna que nō auferet: et regnū
ei⁹ qđ non corrūpetur. **H**ortuit spirit⁹
meus. **E**go daniel trece sum in hys:
et uisiones capitis mei cōturbauerūt
me. **A**ccessi ad unū de assistentibus:
et ueritatem querebā ab eo de omnibus
hys. **Q**ui dixit michi interpretationem
sermonū: et docuit me. **H**ec quatuor le-
stie magne: quatuor regna cōsurgēt
de terra. **S**uscipiet autē regnum sancti
dī alissimū: et obtinebūt regnū usq; in
seculū et seculū seculorū. **P**ost hēc uolui
diligēter discere de bestia quarta: que
erat dissimilis ualde ab omnibz et terri-
bilis nimis. **D**entes et ungues eius
ferrei: comedebat et cōminuebat: et reli-
qua pedibus suis concubabat. **E**t de
cornibus decē que habebat in capite: et
de alio qđ ortū fuerat: ante qđ ceciderāt
tria cornua: et de cornu illo qđ habebat
oculos et os loquēs grādū: et manus e-
rat ceteris. **A**spiciebā: et ecce cornu il-
lud faciebat bellū aduersus sanctos et
p̄ualebat eis: donec uenit antiqu⁹ di-
eum et iudiciū dedit sanctis regellū: et
tempus aduenit et regnū obtinuerunt
sancti. **E**t sic ait. **B**estia quarta: regnū
quartū erit in terra qđ maius erit omni-
bus regnis: et deuorabit uniuersam
terrā: et cōculcabit et cōminuet eā. **P**or-
ro decē cornua: ipsi regni decem reges
erūt: et alius cōsurgat post eos et ipse

potentior tunc prioribus: tres reges humiliabit. Et sermones contra eccelsu loquetur: et sanctos altissimi contere. Et putabit quod possit mutare tempora: et leges: et tradatur in manu eius usque ad tempus: et tempora: et dimidium temporis. Et iudicium sedebit ut auferatur potentia: et cetera: et disperiat usque in finem: regnum autem et potestas et magnitudo regni quod est subter omne celum datur populo laetorum altissimi cuius regnum regnum sempiternum est: et omnes reges seruiant ei: et obediant. Hucusque finis uerbi. Ego daniel multum cogitationibus meis curabam: et facies mea murata est in me: uerbum autem in corde meo conseruaui. **III**

Anno tertio regni balthazar regis uisio apparuit michi. Ego daniel post id quod uideram in principio uidi in uisione mea cum essent super castrum quod est in helam ciuitate: uidi autem in uisione esse me super portam uelam: et leuavi oculos meos et uidi. Et ecce aries unus stabat ante paludem habens cornua eccelsa: et unum eccelsius altero atque succelsius. Postea uidi arietem cornibus uentilantem contra occidentem et contra aquilonem: et contra meridie: et omnes bestie non poterant resistere ei neque liberari de manu eius: fecitque secundum uoluntatem suam: et magnificatus est. Et ego intelligebam. Ecce autem hircus caprarum ueniebat ab occidente super faciem cornu terre: et non tangebat terram. Porro hircus habebat cornu infigue inter oculos suos et uenit usque ad arietem illum cornutum quem uideram stantem ante portam: et cucurrit ad eum impetu fortitudinis sue. Cumque appropinquasset prope arietem effecit: et in eum: et percussit arietem: et comminuit duo cornua eius: et non poterat aries resistere ei. Cumque eu misisset in terram contulauit: et

nemo quibus libere arietem de manu eius. Hircus autem caprarum magnus factus est nimis. Cumque reuulset factum est cornu magnum: et contra sunt quatuor cornua subter illud per quatuor uentos reli. De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum: et factum est grande contra meridie et contra orientem et contra fortitudinem. Et magnificatum est usque ad fortitudinem reli: et deiecit de fortitudine et de bellis: et contulauit eas: et usque ad principem fortitudinis magnificatus est. Et ab eo tulit iuge sacrificium: et deiecit locum sanctificationis eius. Robur autem datum est contra iuge sacrificium: propter peccata: et prosterneretur ueritas in terra: et prosperabit: et faciet. Et audiui unum de sanctis loquentem: et dixit unum sanctus alteri nescio cui loqueretur. Usquequo uisio et iuge sacrificium et peccatum desolationis que facta est: et sanduarii et fortitudo contulabitur? Et dixit ei. Usque ad uesperam et mane duo milia recedant: et mudabit sanduarii. Factum est autem cum uiderem ego daniel uisionem et querebam intelligentiam: ecce stetit in conspectu meo quasi species uiri. Et audiui uocem uiri inter uelam: et clamauit et ait. Gabri el fac intelligere istam uisionem. Et uenit: et stetit iuxta ubi ego stabam. Cumque uenisset: pauens corruui in faciem meam. Et ait ad me. Intellige fili hominis: quoniam in tempore finis complebitur uisio. Cumque loqueretur ad me: collapsus sum pronus in terram. Et tetigit me: et statuit me in gradu meo: dixitque michi. Ego ostendam tibi que futura sunt in nouissimo maledictionis: quoniam habet tempus finis sui. Aries quem uidisti habere cornua: rex medorum est atque persarum. Porro hircus caprarum rex grecorum est: et cornu grande quod erat inter oculos eius ipse

est rex primus. Quod autem factum illo surrexerit scitur pro quatuor regibus de gente eius: surgit: sed non in fortitudine eius. Et post regnum eorum cum creuerint iniquitates: resurget rex impudens facie: et intelligens propositiones: et roborabit fortitudo eius sed non in uiribus suis: et supra quod credi potest uniuersa regabit: et prosperabit: et faciet. Et interficiet robustos et populum sanctorum secundum uoluntatem suam: et dirigetur dolus in manu eius: et cor suum magnificabit: et in copia rerum omnium occidet plurimos. Et contra principem principum resurget: et sine manu contere. Et uisio uesperae et mane que dicta est uera est. Tu ergo uisionem signa: quia post multos dies erit. Et ego daniel languui et egrotavi per dies. Cumque surrexerem faciebam opera regis: et superbam ad uisionem: et non erat qui interpretaretur. **II**

In anno primo daniel filii adueni de semine medorum qui imperauit super regnum chaldeorum: anno uno regni eius ego daniel intellegi in libris numerum annorum de quo factus est sermo domini ad iherusalem prophetam: ut compleretur desolationis iherusalem septuaginta anni. Et posui faciem meam ad dominum deum meum rogare: et deprecari in ieiuniis sacco et cinere: et orauimus dominum deum: et confessus sum et dixi. Obsecro domine deus magne et terribilis custodias pactum et misericordiam diligens te: et custodiens mandata tua: peccauimus in iniquitate fecimus impie regimus: et recessimus: et declinauimus a mandatis tuis ac iudiciis. Non obediimus: tuis tuis prophetis: qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris principibus nostris patribus nostris omnique populo terre. Tibi domine iustitia: nobis autem consilio facies sicut est hodie uiro iuda et habitatoribus

iherusalem et omni israel: hijs qui prope sunt et hijs qui procul in uniuersis terris ad quas eiecisti eos propter iniquitates eorum in quibus peccauerunt in te domine. Nobis consilio facies: regibus nostris principibus nostris et patribus nostris qui peccauerunt. Tibi autem domine deo nostro misericordia et propitiatio quia recessimus a te: et non audiuimus uocem domini dei nostri ut ambularemus in lege eius quam posuit nobis per seruos suos prophetas: et omnis israel preuaricati sunt legem tuam et declinauerunt ne audirent uocem tuam: et contulauit super nos maledictio et desolatio que scripta est in libro moysi serui dei quia peccauimus ei. Et statuit simones suos quos locutus est super nos et super principes nostros qui iudicauerunt nos: ut superinduceret in nos malum magnum quale nunquam fuit sub omni resecutione quod factum est in iherusalem sicut scriptum est in lege moysi. Omne malum hoc uenit super nos. Et non rogauimus faciem tuam domine deus noster: ut reuerteremur ab iniquitatibus nostris: et cogitaremus ueritatem tuam. Et uigilauit dominus super maliciam: et adduxit eam super nos. Quis dominus deus noster: in omnibus operibus suis quod fecit. Non enim audiui uocem eius. Et nunc domine deus noster quod eduxisti populum tuum de terra egypti in manu forti et fecisti tibi nomen secundum diem hanc: peccauimus in iniquitate fecimus domine in omni iustitia tua. Auertat obsecro ira tua a furore tuo a ciuitate tua iherusalem: et a monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra et iniquitates patrum nostrorum iherusalem et populus tuus in opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum. Nunc ergo exaudi deus noster orationem serui tui et propter eum: et ostende faciem tuam super sanduarii tuum quod desertum est. Propter

tenetipm inclina deus meus aure tu-
am et audi: aperi oculos tuos et vide
desolationē nrām: et ciuitatē sup quā
inuocatu est nomē tuū. Neq; enī in iu-
stificatiōibz nrīs prosternim⁹ preces
āre facie tuā: sed in misericordiis tuis
multis. Exaudi dñe: placare dñe: accē-
de ⁊ fac. Ne moreris ppter temetipsum
deus meus: quia nomē tuū inuocatu
est sup ciuitatē et sup pplm tuū. Cūq;
adhuc loquerer et orarem et cōfiterer
peccata mea et peccata ppli mei isrl ut
prosternerē pēs meas in cōspēdu dei
mei p mōte sādō dī mei: adhuc loquē-
re me i oratione mea: ecce vir gabriel
quē videam in visione principio cito
volās tetigit me in tpe sacrificij vespē-
rini: et docuit me ⁊ locutus est michi.
Dixitq; Daniel: nūc egressus sum ut
docerem te et intelligeres. Ab exordio
precū tuarū egressus est hmo. Ego autē
veni ut indicārē tibi: quia vir desiderij
orū es. Tu autē animaduerte hūonē:
et intellige visionē. Septuaginta ebdō-
mades abbreviare sunt sup pplm tuū:
et sup urbē sandā tuā ut cōsummeretur
preuāricatiō: et finē accipiat peccatū:
et deleat iniquitas: et adducat iusti-
cia sempiterna et impleat visio ⁊ pro-
pheta: et ungatur sandus sandorū.
Hūto ergo ⁊ animadūte: ab exīu se-
monis ut ierū edificet iherusalē usq;
ad cristū dūcē ebdōmades septē et eb-
dōmades sexaginta due erūt: et rursū e-
dificabit platea et muri in angustia
temporū. Et post ebdōmades sexaginta
duas occiderut crist⁹: et nō erit eius
ppls qui eū negatur⁹ est. Et ciuitatem
et sādūariū dissipabit pls cū dūcē vē-
turo: et finis eius vastitas: et post finē
belli statuta desolatio. Confirmabit
autē pactū multis ebdōmada vnare:

in dimidio ebdōmadis deficiet hostia
et sacrificiū. Et erit in tēplo abomina-
tio desolationis: et usq; ad cōsumma-
tiōē ⁊ finē pseruabit desolatiō. **A**nno
tercio regni xvi regis persarū
verbū reuelatū est danieli cō-
gnomēto balthazar: et verbū verum
et fortitudo magna: intellegitq; sermo-
nem. Intelligētia enī est opus in visi-
one. In diebus illis ego daniel iugebā
ciū ebdōmadarū diebz: panē deside-
rabile nō comedi: et caro et vinū non
introierūt in os meū. Sed neq; ungen-
to undus sum: donec cōplerent cūm
ebdōmadarū dies. Die autē vicesima
et quarta mēsis primi erā iuxta flumi-
um magnū qui est tigris: et leuauī o-
culos meos et vidi. Et ecce vir vn⁹ ve-
stis lineis et retes eius accendi au-
ro obrizo: et corpus ei⁹ quasi crisolū
et facies eius velut species fulguris: ⁊
oculi eius ut lapas ardēs: et brachia
eius et que deorsum usq; ad pedes q̄si
species eris candentis: et vox sermonū
eius ut vox multitudinis. Vidi autē e-
go daniel solus visionē: porro viri q̄
erant meū nō viderūt: sed terror nimi-
us irruit sup eos et fugerūt in abscon-
ditū. Ego autē reliquus solus vidi visio-
nem grandē hanc: et nō remāsit in me
fortitudo: sed et species mea immura-
ta est i me: et emarui nec habui quicq;
viriū. Et audiui vocē sermonū eius:
et audiens iacebā cōsternat⁹ sup facie
meam: et vultus me⁹ hētebat tēte. Et
ecce manus tetigit me: et erexit me sup
gemma mēta et super articulos manū
mearū. Et dixit ad me. Daniel vir desi-
deriorū intellige verba q̄ ego loquor
ad te: et stat gradu tuō. Nūc enī sum
nullus ad te. Cūq; dixisset michi ser-
moni istū steti trementis: et ait ad me.

Noli metuerē daniel: q̄a ex die primo
quo posuisti cor tuū ad intelligendū
ut te affligers in cōspēdu dei tu: exau-
dita sunt verba tua: et ego veni ppter
sermones tuos. Princeps autē regni
persarū restitit michi viginti ⁊ vno die-
bus: et ecce michael vnus de principi-
bus primis venit i adiutorium meū:
et ego remāsi ibi iuxta regem persarū.
Veni autē ut docerē te que ventura sūt
ppls tuo in nouissimis diebz: quoniam
adhuc visio in dies. Cūq; loqueret
michi huiusmodi verbis: deici vult-
um meū ad terrā: et tacui. Et ecce qua-
si similitudo filij hominis tetigit labia
mea: et aperiens os meū locut⁹ sum:
et dixi ad eū qui stabat cōtra me. Do-
mine mi in visione tua dissolute sunt
cōpages mee: et nichil in me remāsit
viriū. Et quomō poterit secū dñi mei
loqui cū dño meo? Nichil enī i me re-
māsit viriū: sed et hali⁹ me⁹ interdu-
ditur. Rursū ego tetigit me quasi
visio hominis: et exortauit me et dixit.
Noli timere vir desideriorū: pax tibi: cō-
fortare ⁊ esto robustus. Cūq; loqueretur
mecū: conualui ⁊ dixi. Loquere do-
mine mi: quia confortasti me. Et ait.
Nūquid scis quare venerim ad te?
Et nūc reuertar ut presier aduersum
principē persarū. Cū enī egredere appa-
ruit princeps grecorū veniens. Ve-
rumtamen annuntiabo tibi quod re-
pressum est in scriptura veritatis: et
nemo est adiutor meus in omnibus
hīs: nisi michael princeps vester. **E**go autē a primo anno dñi me-
di stabā: ut cōfortaretur ⁊ robo-
raretur. Et nūc veritatē annūciabo ti-
bi. Ecce adhuc tres reges stabūt in pre-
sēte: ⁊ quartus ditabit opibz nimis
sup omēs: ⁊ cū inualuerit diuicijs suis

cōstitabit omnes aduersum regnum
grecie. Surget vero rex foris ⁊ dñabit
tur potestate multa: et faciet qd placu-
erit ei. Et cū steterit conteret regnū ei⁹:
et diuidetur in quatuor ventos reli-
sed nō in posteros ei⁹ neq; scdm potētā
illi⁹ qua dominat⁹ est. Iacerabit enī
regnū eius etiam in ceteros: receptis
hīs. Et confortabitur rex austri: ⁊ de
principibz eius pualetur sup eū. Et do-
minabit diuicijs multa enī diuicijs ei⁹.
Et post finē annorū federabuntur.
Filiaq; regis austri veniet ad regē a-
quilonis facere amicitia: ⁊ nō obtine-
bit fortitudinē brachij nec stabit senē
eius: et traditur ipsa et qui adduxerūt
eam adolescentes ei⁹: et qui cōfortabāt
eam in temporibz. Et stabit de germi-
ne radicū eius plātario. Et veniet cū
exercitu et ingreditur pūitiā regis
aquilonis: et abutet eis: et obtinebit
insup ⁊ deos eorū et sculptilia: uasa q̄
preciosa auri ⁊ argenti capitiua dūcet
in egiptū. Ipse pualetur aduersus regē
aquilonis. Et intrabit in regnum rex
austri: ⁊ reuertetur ad terrā suā. Filij
autē eius prouocabūtur: et congrega-
bunt multitudinē exercitū plurimorū.
Et veniat pperans et immdas: ⁊ reuer-
tetur ⁊ cōstitabit: et congregietur cū
robore eius. Et puoratus rex austri
egredietur ⁊ pugnabit aduersus regē
aquilonis: ⁊ pparabit multitudinem
nimia ⁊ dabit multitudo in manus
eius: et capiet multitudinē et exaltabi-
tur cor eius: et deiciet multa milia: sed
nō pualetur. Cōuertetur enī rex aqi-
lonis: et preparabit multitudinē mul-
to maiorem q̄ prius. Et in fine tempo-
rum annorūq; veniet proptans cum
exercitu magno et opibus nimis. In
temporibz illis multi cōsurgūt aduersus

regē auctri. filij q̄ p̄uacatorū p̄li tui
 recollent ut impleat uisionē ⁊ corruēt.
 Et ueniet rex aquilonis et cōponabit
 aggerē: et capiet urbes munitissimas:
 et brachia auctri nō sustinebūt. Et cō-
 surgent cledi ei⁹ ad resistendū: ⁊ nō e-
 rit fortitudo. Et faciet uenies super eū
 iuxta placitū suū: ⁊ nō erit q̄ stet cōtra
 faciē ei⁹. Et habit in terra inculta et cō-
 sumetur in manu eius: et ponet faciē
 suā ut ueniat ad tenendū uniuersum re-
 gnū eius: et recta faciet eū eo. Et filiā
 feminā dabit ei ut euerat illud: et
 nō habit nec ill⁹ erit. Et cōuerter faciē
 suā ad insulas et capiet multas: ⁊ ces-
 sare faciet principem opprobrii sui. Et
 opprobriū eius cōuerteretur in eū. Et cō-
 uerter faciē suā ad imperiū terre sue: et
 impinger ⁊ corruet: ⁊ nō inueniet. Et
 habit in loco ei⁹ uilissim⁹ et indignus
 decore regio: ⁊ in paucis diebus cōtere-
 t nō in furore nec in p̄lio. Et habit illo-
 co eius despectus: ⁊ nō tribuetur ei ho-
 nor regius. Et ueniet clam et obtrine-
 bit regnū in fraudulencia: et brachia
 pugnatīs repugnabunt a faciē eius:
 et cōterentur. Insup et dux federis. Et
 post amicitias cū eo faciet doli: et a-
 scendet ⁊ supabit in modico p̄lio: ab-
 undātes et uberes urbes ingreditur.
 Et faciet que nō fecerūt p̄res eius: ⁊ pa-
 tres patrū eius. Rapinas et p̄dam et
 diuitias eorū dissipabit: et oia firmissi-
 mas cogitationes iniet: ⁊ hoc usq; ad
 tempus. Et concitabit fortitudo eius
 et cor eius aduersus regem auctri: in re-
 tritu magno. Et rex auctri p̄uocabit
 ad bellū multos auxilijs et fortibus ni-
 mis: ⁊ nō stabūt: quia inibunt aduer-
 sus eū consilia. Et comedentes panē
 cū eo conterēt illū: exercitusq; ei⁹ oppri-
 metur: ⁊ cadēt in fedi plurimi. Duoq;

quoq; regū cor erit ut male faciant: ⁊
 ad mēsam unā loquētur mendaciū et
 nō p̄ficiet: quia adhuc finis ⁊ aliud
 tempus. Et reuertetur in terram suam
 cū opib; multis: et cor eius aduersus
 testamētum sandū: et faciet et reuertet
 in terrā suā. Statuto tpe reuertetur: et
 ueniet ad auctrē: ⁊ nō erit priori simi-
 le nouissimū. Et ueniet sup eū ciues
 et romani et p̄uacē: ⁊ reuertetur. Et in-
 dignabit cōtra testamētū sandua-
 rij ⁊ faciet: reuerteturq; ⁊ cogitabit ad-
 uersum eos qui dereliquerūt testamen-
 tum sanduarij. Et brachia eorū sta-
 bunt: ⁊ polluet sanduariū fortitudinis
 et auctrē iuge sacrificiū: dabit abo-
 minationē in desolatione. Et impij i
 testamētum similibūt fraudulenter:
 p̄phs autē sciens deū suū obtinebit et
 faciet. Et dodi in p̄lio docebūt pluri-
 mos: ⁊ ruent in gladio et in flāma et
 in captiuitate ⁊ in rapina dies. Cūq;
 corruerint subleuabūt auxilio paru-
 los: et applicabūt eis plurimi fraudule-
 ter. Et de eruditis ruent ut cōstent et eli-
 gantur et dealbentur usq; ad tempus
 p̄phitū: quia adhuc aliud temp⁹ erit.
 Et faciet iuxta uolūtatē suā rex: ⁊ ele-
 uabitur et magnificabit aduersus o-
 mnem deū. Et aduersus deū deos loque-
 tur magnifica et dirigit: donec com-
 pleatur iracūdia. Prepetrata quippe
 est diffinitio. Et deū patrū suorū nō re-
 putabit: ⁊ erit in concupiscentijs femi-
 narū: nec quēq; deos curabit: quia ad-
 uersum uniuersa cōsurget. Deū autē ma-
 gis in loco suo uenerabitur: ⁊ deum
 quē ignorauerūt p̄res ei⁹ colet: auro
 et argento: ⁊ lapide p̄cioso: rebusq; pre-
 ciosis. Et faciet ut nuntiat maozim
 cū deo alieno quē nō cognouit: ⁊ mul-
 tiplicabit gloriā: et dabit eis potestātē

in multis: et terrā diuideat gratuito. Et
 in tpe p̄phitō preliabit aduersus eū rex
 auctri: et quasi tempestas ueniet cōtra
 illū rex aquilonis in curib; ⁊ in equi-
 nibus ⁊ in dalle magna: ⁊ ingreditur
 terras et cōteret et p̄transiet. Et introi-
 bit in terrā gloriosā: ⁊ multi corruent.
 Hec autē sole saluabunt de manu ei⁹:
 edom et moab ⁊ principes filiorū am-
 mon. Et mitter manū suā in terras: et
 terra egipti non effugiet. Et dñabitur
 thesauros auri ⁊ argenti: et in omib;
 preciosis egipti. Per libias q; et egi-
 ptias trāsbūt: et fama turbabit eum
 ab oriente et ab aquilone: ⁊ ueniet in
 multitudine magna ut dterat et inter-
 ficat plurimos. Et figet tabernaculū
 suū apud inter duo maria sup mōre
 inclitū et sādū: et ueniet usq; ad sumi-
 tatē ei⁹: et nemo auxiliabit ei. **XXII**
 In tempore autē illo cōsurget michabael
 princeps magnus qui stat p̄ filijs po-
 puli tui: et ueniet temp⁹ quale nō fuit
 ab eo q̄ quo gētes esse ceperūt usq; ad
 tēp⁹ illud. Et tpe illo saluabit p̄phs
 tuus: omnes qui inueni⁹ fuerit scriptus
 in libro. Et multi de hīs qui dormiūt
 in cinere puluere euigilabūt: alij in uitā
 eternā: et alij in opprobriū ut uideant
 semp. Qui autē dodi fuerint sulgebunt
 quasi splendor firmamenti: et qui ad
 iusticiā euadunt multos: quasi stelle
 in perpetuas eternitates. Tu autē daniel
 claude huiusmodi: ⁊ signa librū usq; ad
 temp⁹ statuti. Plurimi p̄transibūt: et
 multiplex erit sciencia. Et uidi ego da-
 niel: ⁊ ecce quasi duo alij stabāt: unus
 hinc sup ripā fluminis: ⁊ alius inde
 ex altera ripā fluminis. Et dixi uirō q̄
 erat indut⁹ lineis: qui stabat super a-
 quas fluminis. Usq; quo finis horū
 mirabilū: Et audiui uirū q̄ indutus

erat lineis qui stabat super aquas flu-
 minis: cū eleuasset dextera et sinistram
 suā in celū et iurasset per uiuentem in e-
 retū: quia in tēpus ⁊ tempora ⁊ dimi-
 diū tēporis. Et cū cōpleta fuerit disper-
 sig man⁹ p̄li sandi: cōplebunt uniu-
 sa hec. Et ego audiui: ⁊ nō intellegi. Et
 dixi. Domine mi quid erit post hec?
 Et ait. Vade daniel: quia clausi sunt
 signatq; huiusmodi usq; ad p̄phitū tem-
 pus. Eligent ⁊ dealbabitur: ⁊ quasi
 ignis p̄labitur multi. Et imple ager
 impij: neq; intelligent omnes impij.
 Porro dodi intelligāt: ⁊ a tempore cū
 ablatū fuerit iuge sacrificiū ⁊ posita fu-
 erit abominatio in desolationē: dies
 milleducentinonaginta. Beatus qui
 respiciat: et uenit ad dies milletrecen-
 tostrigintaquinq;. Tu autē daniel uade
 ad p̄phitū: ⁊ requiesces ⁊ habitabis in for-
 te tua in fine dierū. Huiusq; danielē
 in hebraico volumine legim⁹: cetera q̄
 sequuntur usq; ad finem libri de theo-
 dotionis editione trāslata sūt. **XXIII**
 Et erat uir habitās in babilone: ⁊
 nomen ei⁹ ioachim: ⁊ accepit ux-
 orem nomine susannā filiā helchie pul-
 cram nimis ⁊ timentē deū. Parentes
 tui ill⁹ cū esset iusti erudierūt filiā suā
 sedm legem moysi. Erat autē ioachim
 diues valde: ⁊ erat ei pomeriū uicini
 domui sue: et ad ipm cōfluebāt iudei
 eo q̄ esset honorabilior omnū. Et cō-
 stituti sunt duo iudices senes in illo
 anno: de quibus locut⁹ est dñs quia
 egressa est iniquitas de babilone a se-
 moribus iudicibus qui uidebātur re-
 gere p̄ph. Isti frequētabant domū io-
 achim: ⁊ ueniebāt ad eos omnes qui ha-
 bebant iudicia. Cū autē ipse reuerisset
 per meridiem: ingreditur susanna
 et deambulabat in pomerio uiri sui.

Et videbāt eā senes quodidie ingredi-
entem ⁊ deambulātem: ⁊ exarscunt in
cōcupiscenciā eius. Et euerterūt solum
suū: et declinauerūt oculos suos ut nō
viderent reliū: neq; recorderent iudicio-
rum iustoy. Erant ergo ambo vulne-
rati amore eius: nec indicauerūt sibi
vicissim dolorem suū. Erubescbant enī
indicare sibi cōcupiscenciā suā: volētes
concubere cū ea. Et obseruabāt quoti-
die sollicitius videre eā. Dixitq; alter
ad alterū: ramus domū quia hora
prādiū est. Et egressi recesserūt a se. Cū
q; reuertissent reuerūt in unū: ⁊ saluta-
res ab invicē causam cōfessi sunt con-
cupiscenciā suā. Et tūc in commune sta-
uerūt tempus: quando eā possent in-
venire solā. Factū est autē cū obserua-
rent diē aptum: ingressa est aliquādo
sicut heri et nudius tertius cū duabus
solis puellis: voluitq; lauari in pome-
rio. Et tūc quippe erat. Et non erat ibi
quisq; pter duos senes absconditos:
et cōtemplantes eam. Dixit ergo puel-
lis. Afferte michi oleū ⁊ linigmenta: et
ostia pomerij claudite ut lauet. Et fece-
runt sicut pcepit: clausērūtq; ostia
pomerij: et egressę sunt pter posticā ut
afferrent que iusserat. Rescēbantq; se-
nes intus esse absconditos. Cum autē
essent egressę puellę surrexerunt duo se-
nes: ⁊ accurrerūt ad eā et dixerūt. Ecce
ostia pomerij clausa sunt: ⁊ nemo nos
videt: ⁊ in cōcupiscenciā tuā sumus. Quā-
obrem afferte nobis: et cōmiserere no-
biscū. Quod si nolueris: dicem⁹ cōtra
te testimoniū qd fuerit tecū inuentis: et
ob hāc causam miseris puellas a te.
Ingenuit susanna et ait. Angustie
michi sunt undiq; . Si enī hoc egero
mors michi est: si autē nō egero nō effu-
giā man⁹ vestras. Sed melius est

michi absq; opere incidere in manus
hominū: quā peccare in cōspectu dñi.
Et redamavit voce magna susanna:
redamaverūt autē et senes adūsus eā.
Et currebat unus ad ostia pomerij et
aperuit. Cū ergo audissent clamorem
famuli domus in pomerio: irruerunt
per posticā ut viderent quidnā esset.
Postq; autē senes locuti sūt erubuerūt
seni vehementer: quia nūq; didus fue-
rat sermo huiusmodi de susanna. Et
facta est dies trāstina. Cūq; venisset
pplius ad virū eius ioachim: reuerūt
⁊ duo presbiteri pleni iniqua cogitati-
one adūsus susannā ut interficerent
eam. Et dixerunt coram ppo. Mittere
ad susannā filiam helchie uxorem io-
achim. Et statim miserūt. Et venit cū
parentib; ⁊ filiis ⁊ universis cognat⁹
suis. Porro susanna erat delicata ni-
mis et pulchra specie. Et iniqui illi iul-
serunt ut discoperirentur: erat enī con-
perta: ut vel sic satiarent decore eius.
Stabant igit⁹ sui: ⁊ omnes qui nove-
rāt eam. Cōsurgentes autē duo presbiteri
in medio ppli: posuerūt manus suas
sup caput eius. Que fletus suscepit ad
reliū. Erat enī cor eius fiduciam habēs
in dño. Et dixerūt presbiteri. Cū deam-
bularem⁹ in pomerio soli: ingressa
est hec cū duabus puellis: et clausit o-
stia pomerij ⁊ dimisit a se puellas. Ve-
nitq; ad eā adolescens qui erat absco-
ditus: ⁊ concubuit cū ea. Porro nos
cū essem⁹ in angulo pomerij vidētes
iniquitatem cūcurrām⁹ ad eos: et vi-
dim⁹ eos pariter cōmiseri. Et illum
quidē nō quivim⁹ comprehendere quia
fornix nobis erat: et apertū ostio re-
liū. Hanc autē cū apprehendissent in-
terrogāvim⁹ quisq; esset adolescēs:
et noluit indicare nobis. Huius rei

testes sumus. Credidit eis multitudo
quasi senibus ⁊ iudicibus ppli: et con-
demnaverunt eam ad mortem. Reda-
mavit autē voce magna susanna et
dixit. Deus ecce qui absconditor es
cogitor: q nōli omnia anteq; hanc:
cū sis quoniā falsum testimoniū ul-
lerunt cōtra me: ⁊ ecce morior: cū nichil
horū fecerim que isti maliciose cōpo-
suerunt adūsus me. Exaudivit autē
dñs vocē eius. Cūq; duceret ad mor-
tem: suscitavit dñs spiritū sanctū pue-
ri iunioris cui⁹ nomē daniel: et redā-
mavit voce magna. Mūdus ego sū
a sanguine hui⁹. Et cōversus omnis
pplius ad eum dixit. Quis est iste kno-
quē in locut⁹ es? Qui cū staret in me-
dio ay ait. Sic fatui filij isrl nō iudi-
cantes neq; qd verū est cognoscentes
condemnasit filia isrl. Revertimini
ad iudiciū: quia falsum testimoniū
locuti sunt aduersus eā. Reversus est
ergo pplius cū festinatione. Et dixerūt
senes. Venti et sede in medio nostrū
et iudica nobis: quia tibi deus dedit
honore⁹ senectutis. Et dixit ad eos da-
niel. Separate illos ab inuicē pcul:
et diiudicabo eos. Cū ergo dñs esset
alter ab altero: vocavit unū de eis: et
dixit ad eū. Inueteare dicū malorū:
nūc veniūt peccata tua que operaba-
ris prius: iudicās iudicia iniusta: in-
nocentes opprimes et dimittens noxi-
os dicte dñg: innoce⁹ et iustum
nō interficies. Nunc ergo si vidisti eā:
dic sub qua arbore videris eos collo-
quētes sibi. Qui ait. Sub cing. Dixit
autē daniel. Bede mentis es in caput
tūū. Ecce enī angelus dei accepta sen-
tētia ab eo scinder te mediū. Et amoto
eo iussit venire aliū: et dixit ei. Semen
chanaan ⁊ nō iuda species decipit: et

cōcupiscenciā subvertit cor tuū. Sic fa-
ciebans filiabus isrl: et ille timentes lo-
quebāt⁹ vobis: sed nō filia iuda su-
stinuit iniquitatē vestrā. Nūc ergo dic
michi sub qua arbore cōprehenderis
eos loquētes sibi. Qui ait. Sub pri-
no. Dixit autē ei daniel. Bede mentis
es ⁊ tu i caput tuū. Manet enī angel⁹
dei gladiū habens ut secet te mediū: et
inficiat vos. Redamavit itaq; omnis
ctus voce magna: et benedixerūt deū
qui saluat sperātes in se. Et cōsurrege-
runt aduersus duos presbiteros. Cō-
uincerat enī eos daniel rē ore suo: falsū
dixisse testimoniū. Succurritq; eis sicut
male egerāt aduersus proximā: ut fa-
cerent scdm legem moysi: ⁊ interfecerūt
eos. Et saluat⁹ est sanguis innocēti⁹
in die illa. Helchias autē ⁊ uxor ei⁹ lau-
dauerūt deū pro filia sua susanna ⁊
ioachim marito ei⁹ ⁊ cognatis omni-
bus: qā nō est inuenta i ea res turpis.
Daniel autē fact⁹ est magn⁹ i cōspectu
ppl a die illa et princeps. Et rē obia-
ges apposuit⁹ est ad pres suos: et susce-
pit opus pates regnum eius. **III**
Erat autē daniel cōiung⁹ regis: et
honoratus sup omes amicos
eius. Erat quoq; ydoli apud babilo-
nios nomine bel: ⁊ impendebāt⁹ in
eo p dies singlos simile arrabe duo-
decim: ⁊ oues quadraginta: viniq; am-
phore sex. Rex q; colebat eū: et ibat per
singulos dies adorare eū porto dani-
el adorabat deum suū. Dixitq; ei rex.
Quare nō adoras bel? Qui respōdēs
ait ei. Quia nō colo ydola manufacta
sed viuētem dē: qui creauit reliū et terrā
et habet potestātē omis carnis. Et di-
xit rex ad eū. Non videtur tibi esse bel
vni⁹ de⁹? An nō vides quāta come-
dat et bibit quodidie? Et ait daniel

accidens. Ne erres rex. Iste est enim in-
msecus lute? forinsecus creus: neq;
comedit aliquando. Et iras? rex voca-
uit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixe-
ritis michi quis est qui comedat im-
pensas has moriemini. Si autem osten-
deritis quod bel comedat hec morietur da-
niel: quia blasphemauit in bel. Et di-
xit daniel regi. Fiat iuxta verbum nuntii.
Erat autem sacerdos bel septuaginta:
receptis uxoris et parulis et filijs. Et
venit rex cum danielle in templum belis.
Et dixerunt sacerdotes belis. Ecce nos
egredimur foras: et tu rex pone escas
et vinum melle: et claude ostium et signa
anulo tuo. Et cum ingressus fueris ma-
ne nisi inueneris omnia comesta a bel
morte moriemur: vel daniel qui men-
titus est aduersum nos. Considerabant
autem quia fecerat sub mensa abscondi-
tum introitus: et per illud ingrediebatur
sanguis et deuorabat ea. Factum est igitur
postquam egressi sunt illi et rex posuit
illos ante bel: precepit daniel pueris suis
et articuletur cinere: et crebrauit per totum
templum coram rege: et egressi clauserunt
ostium: et signantes anulo regis abie-
runt. Sacerdotes autem ingressi sunt no-
de iuxta consuetudinem suam et uxores et
filij eorum: et comederunt omnia et biberunt.
Surrexit autem rex primo diluculo: et
daniel cum eo. Et ait rex. Salua ne sunt
signacula daniel? Qui respondit. Sal-
ua rex. Et adunq; cum aperuisset ostium:
intuitus rex mensam exclamauit voce
magna. Magnus es bel: et non est apud
te dolus quisque. Et risit daniel: et tenuit
regem ne ingrederetur intro et dixit. Ec-
ce paui mentum: animaduerte cuius ve-
stigia sunt hec. Et dixit rex. Video ve-
stigia virorum et mulierum et infanum.
Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex

sacerdotes et uxores et filios eorum: et con-
stiterunt ei abscondita ostiola per que
ingrediebantur et consumebant que erant
super mensam. Occidit ergo illos rex: et
bel tradidit in potestate danielis: qui
subiit cum et templum eius. Et erat dra-
co magnus in loco illo: et colebatur cum
babilonij. Et dixit rex danieli. Ecce nunc
non potes dicere quia iste non sit deus
veneris. Adoro ergo eum. Dixitque daniel
regi. Dominum deum meum adoro: quia
ipse est deus viuens. Iste autem non est deus vi-
uens. Tu autem rex da michi potestatem: et
interficiam draconem absque gladio et su-
bre. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo dani-
el pittem et adipem et pilos et coxit pari-
ter: fecitque massas et dedit in os dra-
conis: et disruptus est draco. Et dixit da-
niel. Ecce quem colebatis. Quod cum au-
dissent babilonij indignati sunt vehe-
menter: et congregati aduersum regem
dixerunt. Iudeus factus est rex. Bel de-
struit: draconem interfecit: et sacerdos
occidit. Et dixerunt cum transissent ad regem.
Trade nobis daniel: alioquin inter-
ficiemus te et domum tuam. Vidit ergo rex
quod irueretur in eum vehementer: et necessita-
te compellus tradidit eis daniel. Qui
miserunt eum in lacum leonum: et erat ibi die-
bus sex. Porro in lacu erant leones se-
pente: et dabatur eis duo corpora quo-
tidie et due oues: et tunc non data sunt
eis ut deuoraret daniel. Erat autem ab-
batur propheta in iudea: et ipse coquebat
pulmentum et intinebat panes in alue-
olo: et ibat in campum ut fecerit messori-
bus. Dixitque angelus domini ad abbatur.
Fecit prandium quod habes in babilonem
daniel: qui est in lacu leonum. Et dixit
abbatur. Domine babilone non vidi:
et lacum nescio. Et apprehendit eum ange-
lus domini in vertice eius: et porrauit eum

capillo capitis sui: posuitque eum in
babilonem super lacum in imperu
spiritus sui. Et clamauit abbatur di-
cens. Daniel secus dei: tolle prandi-
um quod misit tibi deus. Et ait dani-
el. Recordatus es mei deus: et non de-
relinquisti diligentes te. Surgensque da-
niel comedit. Porro angelus domi-
ni restituit abbatur confectum in loco
suo. Venit ergo rex die septimo ut lu-
geret danielum: et venit ad lacum et
introspexit: et ecce daniel sedes in me-
dio leonum. Et exclamauit voce ma-
gna rex dicens. Magnus es domine
deus danielis. Et recepit eum. Porro
illos qui perditionis eius causa fue-
rant introiit in lacum: et deuorati
sunt in momento coram eo. *Explicit
daniel propheta. Incipit prologus in
librum duodecim prophetarum.*

Non idem ordo est duode-
cim prophetarum apud
hebreos qui est apud nos.
Vnde secundum id quod
ibi legitur: hic quoque dispositi sunt.
Osee commaticus est: et quasi per sen-
tentias loquens. Iahel planus in prin-
cipijs in fine obscurior: et usque ad
malachiam habent singuli proprie-
tates suas: quem eboram scribam le-
gisque doctorem hebrei autumant. Et
quia longum est nunc de omnibus
dicere: hoc tantum nos o paula et
eustochium ammonitas scire volo
unum librum esse duodecim prophe-
tarum: et osee synchronon ysai: ma-
lachiam vero aggei et zacharie fuisse
temporibus. In quibus autem tem-
pus non preterit in titulo: sub illis eos
regibus prophetasse sub quibus et hii qui an-
te eos habet titulos prophetauerunt. *Ex-
plic. prologus. Incipit Osee propheta.*

Verbum domini quod fa-
ctum est ad osee fili-
um beeri in diebus
ozie ioathan achaz
ezechie regum iuda: et
in diebus iheroboam
filij ioas regis israel. Principium loquen-
di domini in osee. Et dixit dominus ad osee.
Vade sume tibi uxorem fornicariam: et
fac tibi filios fornicationum: quia forni-
cans fornicabit terra a domino. Et abiit
et accepit gomer filiam de belaim: et
concepit et peperit ei filium. Et dixit dominus
ad eum. Voca nomen eius iherazel. Quo-
niam adhuc modicum: et visitabo san-
guine iherazel super domum israel: qui
visitare faciam regnum domus israel. Et
in illa die conteram arcum israel: in valle
iherazel. Et concepit adhuc: et pepe-
rit filiam. Et dixit ei. Voca nomen eius
absque misericordia. Quia non addam
ultra miseri domui israel: sed obli-
uione obliuiscar eos. Et domui iuda
miserebor: et saluabo eos in domino deo
suo: et non saluabo eos in arcu et gla-
dio: et in bello: et in equis et in equibz.
Et ablatauit eam que erat absque mise-
ricordia. Et concepit: et peperit filium. Et
dixit ei. Voca nomen eius non plus meus.
Quia vos non plus meus: et ego non
ero vester deus. Et erit numerus filiorum israel
quali arena maris que sine mensura
est: et non numerabitur. Et erit in loco
ubi dicitur eis non plus meus vos:
dicitur eis filij dei ventis. Et congre-
gabuntur filij iuda et filij israel perice: et
ponet subimer caput unum: et ascendet de
terra: quia magnus dies iherazel. *¶*
Dixit fratribz vestris plus mihi:
et sorori vestre misericordiam con-
secuta. Iudicate matrem vestram iudi-
care: quoniam ipsa non vxor mea: et ego

non vir eius. Auferat fornicationes
suas a facie sua. et adulteria sua de
medio uberi suorum: ne forte respiciam
eam nudā: et statuā eā secundū diē na-
tuitatis sue: et ponā eam quasi solitu-
dinem: et statuā eā velut terrā inuiā et
interficiā eā sicut: et filiorū illius nō mise-
rebor: quoniam filij fornicationū sunt:
quia fornicata est mater eorum. Confu-
sa est que concepit eos: quia dixit. Va-
dam post amatores meos qui dant
panes michi: et aquas meas lanam
meā: et linū meū oleū meū: et potū meū.
Propter hoc ecce ego sepiam viam tu-
am spinis: et sepiam eā maceria. Et
fornices suas non inueniet: et seque-
tur amatores suos: et nō apprehendet
eos: et quæret eos et nō inueniet. Et di-
cet. Vadā: et reuertar ad virū meū pri-
orem: quia bene michi erat tūc magis
quā nunc. Et hec nesciuit: quia ego de-
di ei feumentū et vinū et oleū et argen-
tum multiplicavi ei et aurū: que fecerūt
baal. Adcirco conuertar: et sumā feumē-
tum meū in tpe suo: et vinū meū in tpe
suo: et liberabo lanā meā: et linū meū
que operiebāt ignominia ei. Et nūc
reuelabo stulticiā eius in oculis ama-
torū eius: et vir nō reuet eā de manu
mea. Et cessare faciā omne gaudiū ei:
solemnitatem eius: neomeniam eius
sabbatū eius: et omnia festa tempora ei-
us. Et corrumpam vineā eius et ficū
eius: et quibz dixit. Mercedis hec mee
sunt: quas dederunt michi amatores
mei. Et ponā eā in salū: et comedit eā
bestia agri. Et visitabo sup eam dies
baalim quibz accendebat incensū et or-
nabatur in aure sua et monili suo: et
ibat post amatores suos: et mei obli-
uiscabatur dicit dñs. Propter hoc ec-
ce ego lachabo eam: et duram eam in

solitudinē. Et loquar ad cor eius: et
dabo ei vinitores eius et eodē loco: et
uallē achōz ad aperiendā spem. Et ca-
net ibi iuxta dies iuuentutis sue: et iux-
ta dies ascensionis sue de terra egypti.
Et erit in die illo ait dñs vocabit me
vir meus: et non vocabit me ultra ba-
alim. Et auferā nomina baalim de
ore eius: et nō recordabit ultra nomi-
nis eorum. Et pcutiā eis sedes i die illa:
cū bestia agri et cū volucre celi et cū re-
ptili terre. Et arcū et gladiū et bellū co-
teram de terra: et dormire eos faciā fi-
ducialiter. Et sponsabo te michi in sem-
piternū: et sponsabo te michi in iusticia
et iudicio et in misericordia et miserationi-
bus. Et sponsabo te michi in fide: et sci-
es quia ego dñs. Et erit in die illa et
gaudia dicit dñs. Gaudiam celos et
illi gaudent terra: et terra gaudent tri-
tum et vinū et oleum: et hec gaudent
israhel. Et seminabo eā michi in ter-
rā: et miserabor ei: et sicut absq; misericordia.
Et dicā nō populo meo plus meus
es tu: et ipse dicet deus meus es tu. **III**

Et dixit dñs ad me. Adhuc va-
de: dilige mulierē dilectā amica
et adulteram sicut diligit dñs filios is-
rahel: et ipsi respiciāt ad deos alienos
et diligunt viniciā vuarū. Et fodi eā
michi quindecim argenteis et choro
ordei et dimidio choro ordei: et dixi
ad eam. Dies multos respiciabis me.
Non fornicaberis et nō eris viro: sed
et ego respiciabo te. Quia dies multos
sedebunt filij israhel sine rege et sine
principē et sine sacrificio et sine alta-
ri: et sine ephod et sine theaphim. Et
post hec reuertentur filij israhel: et quærent
dominum deum suum et dauid regē
suum: et pauebunt ad dominū et ad
bonū eius in nouissimo die. **III**

Audite verbū dñi filij israhel: quia
iudiciū dñi cum habitatoribz
terre. Non est enī veritas: et nō est mi-
sericordia: et nō est sciētia dei in terra.
Maledictū et mendaciū et homicidiū
et furci et adulteriū inundaueunt: et
sanguis sanguinem tetigit. Propter
hoc lugebit terra: et infirmabit omnis
qui habitat in ea. In bestia agri et in
volucre celi: sed et pisces maris cōgre-
gabūtur. Veruntamē unusquisq; nō
iudicet: et nō arguatur vir. Populus
enī tuus sicut hi: qui contradicūt sacer-
doni. Et corruet hodie: et corruet etiā
propheta tēu. Ne tace feci mēan-
tiā. Conuict plus meus: eo qd nō ha-
buerit sciētiā. Quia tu sciētiā repuli-
sti: repellam te ne sacerdotio fungaris
michi. Et oblita es legis dei tui: obliui-
scar filios tuos: et ego. Secundū mul-
titudinē eorum sic peccauerūt michi: glo-
riam eorum in ignominiam cōuertabo.
Peccata populi mei comedent: et ad in-
iquitatem eorum subleuabūt animas ei-
us. Et erit sicut plus sit sacerdos.
Et visitabo sup eū vias eius: et cogita-
tiones eius reddā ei. Et comedit: et nō
saturabitur. Fornicati sunt et nō cel-
lauērūt: quoniam dñm reliquerūt et nō
custodiērūt. Fornicand et vinū et ebre-
ritas auferunt cor. Populus meus in
linguo suo interrogauit: et bacul? eius
annūciat ei. Spiritus enī fornicati-
onū decipit eos: et fornicati sunt a deo
suo. Sup capita mōnū sacrificabant:
et sup colles accendebant thymiamā
subus quercū et poplū et theebinum:
quia bona erat umbra eius. Ideo for-
nicabuntur filie vestre: et sponse vestre
adultere erūt. Nō visitabo sup filias
vestras cū fuerint fornicare: et sup spon-
sas vestras cū adulterauerint: quoniam

ipsi cū meretricibz versabātur: et cū esse-
minatis sacrificabāt. Et plus nō intel-
ligēs vapulabit. Si fornicaris tu israhel:
non delinquat salū iuda. Et nolite
ingredi in galgala: et ne ascenderitis
in bechaen: neq; iuraueritis vivite dñs.
Quoniam sicut vacca lasciuēs dedina-
uit israhel. Nunc pascet eos dñs: quasi a-
gnum in latitudine. Paruiceps ydo-
lorū effraim: dimitte eū. Separatū est
cōuiuui eorum: fornicatione fornicati sūt:
dilexerūt afferre ignominia predores
eius. Ligauit eū spiritus in alis suis:
et cōfundentur a sacrificijs suis. **V**

Audite hoc sacerdotes et attendi-
te domus israhel: et domus regis
auscultate: quia vobis iudiciū est.
Quoniam laqueus facti estis speculati-
oni: et sicut rethē repāsum subter tha-
bor: et vidimas dedinastis in pfun-
dū. Et ego eruditor omnium eorum. Ego
scio effraim: et israhel nō est abscondit?
a me. Quia nūc fornicatus ē effraim:
cōtaminatus est israhel. Non dabūt
cogitationes suas ut cōmuerentur ad
deū suū: quia spiritus fornicationum
in medio eorum: et dñm nō cognouerūt.
Et respōdebit arrogātia israhel in facie
eius: et israhel et effraim euerit in iniqui-
tate sua. Quet etiā iudas cū eis. In gre-
gibus suis: et in armentis suis vadent
ad querendum dñm: et nō inuenient.
Ablatus est ab eis. In dñm putarica-
ti sunt: quia filios alienos genuerūt.
Sicut deuorabit eos mensis tui partibz
suis. Clangite bucinā in gaba: tuba
in rama. Blulate in bechaen: post
regiū tuū beniamin. Effraim in de-
solatione erit. In die correptionis in
tribubz israhel ostendi fidem. Facti
sunt principes iuda quasi assimētes
terminū: sup eos effundā quasi aquā

iram meam. Calumniā paciens est
ephrāim scd? iudicio: quoniam cepit
abire post sordem. Et ego quasi tinea
ephrāim: et quasi putredo domui iuda.
Et vidit ephraim languore suū: et iu-
das vinculu suū. Et abiit ephraim ad
assur: et misit ad regē ulcorem. Et ipse
non poterit sanare vos: nec solvere po-
terit a vobis vinculu. Quoniam ego ipse
leena ephraim: et quasi canis leonia
domui iuda. Ego ego rapiam et va-
dā: tollam et nō est q̄ reuar. Vadēs
reuerat ad locum meū: donec defici-
atis: et queratis faciem meam. **U**
n tribulatione sua mane consergent
ad me. Venite et reueramur ad dñm:
quia ipse cepit et sanabit nos: prout
et curabit nos. Vniificabit nos post
duos dies: i die tertia suscitabit nos:
et uiuem? in cōspetu eius: sciē? seque-
murq: ut cognoscamus dñm. Quasi
diluculu pparatus est egressus eius: et
veniet quasi imber nobis tempore
us et serotinus tere. Quid faciam tibi
ephrāim: qd facia tibi iuda? Misere-
cordia uestra quasi nubes matutina:
et quasi ros mane petra iheros. Pro-
pter hoc dolauit in pphetis: et occidi-
t in verbis oris mei: et iudicia tua
quasi lux egrediētur. Quia misericor-
diam volui et nō sacrificiū: et sciētiā
dei plus quā olorantū. Ipsi autem
sicut adam transgressi sunt padum:
ibi pvaricati sūt in me. Galaad ciui-
tas operatū ydolu supplantata san-
guine: et quasi fauces viros latronū.
Parriceps sacerdotū in via interficien-
tium: pgettes de sicheu quia scelus
operati sūt. In domo isrl vidi hōrēdū.
Ibi fornicationes ephraim: et amitia-
tus ē isrl. Sed et iuda pone melle tibi:
cū quereuo captiuitatē ppli mei. **U**

Qum sanare vellē isrl reuelata est
iniquitas ephraim et malicia
samarie: q̄a operati sūt mēdaciū. Et
fur ingressus est spoliās: lacumulus
foris. Et ne forte dicāt in cordibus su-
is: omne maliciā eorū me recordatum.
Nunc circūdederunt eos adinuenti-
ones sue: corā facie mea fāde sūt. In
malicia sua lenitauerunt regem: et in
mendacijs suis principes. Omnes ad-
ulterantes: quasi thibanus succensus
a coquēte. Quierit paululu ciuitas a
cōmixtione fermenti: donec fermenta-
tur totū. Dies regis nri: repetit prin-
cipes furorē a vino. Et extendit manū
suā cum illis: quia applicuerunt
quasi thibā eorū suū cū insidiaretur
eis. Nota nocte dormiuit coquēs eorū:
mane ipse succensus quasi ignis flam-
me. Omnes calescti sūt quasi thiba-
nus: et deuorauerūt iudices suos. Om-
nes reges eorū ceciderūt non est qui
clamer in eis ad me. Ephraim i pph-
ipse cōmiseratur. Ephraim scd? et
succinerit panis: qui nō reuertat.
Comederūt alieni robur eius: et ipse
nesciuit. Sed et cani effusi sūt in eo:
et ipse ignorauit. Et humiliabit sup-
bia isrl in facie eius. Nec reuertit sūt
ad dñm deū suū: et nō quesierūt eū in
omnib? hys. Et factus ē ephraim qua-
si columba seduda: nō habēs cor. Egi-
ptum inuocabāt: ad assyrios abierūt.
Et cū profecti fuerūt repādā super
eos rege meū: et quasi volutem reli-
derat hā eorū. Cedā eorū scdm auditi-
nem reus eorū. De eis: quoniam recesse-
rūt a me. Vastabūt quia pvarica-
ti sūt in me. Ego redemi eos: et ipsi lo-
cū sūt cōtra me mēdaciā. Et nō cla-
mauerūt ad me in corde suo: sed vlu-
labāt in cubilib? suis. Sup tricium

et vinū ruminabāt: et recesserūt a me.
Et ego erudiui eos: et exortauī brachia
eorū: et in me cogitauerūt maliciā. Re-
uersi sūt ut essent absq: iugo: facti sūt
ip̄i arcus dolosus. Cadent in gladio
principes eorū: a furore lingue sue. Ista
sublānatio eorū i terra egipti. **U**
n gutture tuo sit tuba quasi aquila su-
per domum dñi: pro eo qd transgressi
sūt fedus meū: et legē meā preuari-
cati sūt. Nō inuocabūt deus meus:
cognouimus te isrl. Proiecit israhel
bonū inimicus psequetur eū. Ipsi re-
gnauerūt et non ē me: principes re-
tulerūt et nō cognoui. Aurū suū et ar-
gentū suū fecerunt sibi ydola: ut interi-
rent. Proiectus ē vitulus nūus samaria.
Iratu ē furor me? in eis. Usque
quo nō poterūt emūdari? Quia ē isrl
et ipse est. Arce fecit illū: et nō est de-
us. Quoniam i arcibus telas erit vitu-
lus samarie: quia ventū seminabāt: et
turbine metet. Culmus stans: nō est
in eo germen: non faciet facinā. Qd et
fecerūt alieni comedēt eā. Deuorat
ē isrl. Nūc factus est in nationibus
quasi vas immundū: quia ip̄i ascende-
rūt ad assur. Onager solitarius sibi
ephrāim. Munera dederūt amatorib?
suis: sed et cū mercede cōdūxerūt nati-
ones. Nūc cōgregabo eos: et quiescēt
paulisper ab onere regis et principū.
Quia multiplicauit ephraim altaria
ad peccandū: fāde sūt ei arc i delictū.
Scribā ei multiplices leges meas: q̄
velut alitē computate sūt. Ipostia?
offertur: immolabūt carnes et come-
dent: et dñs nō suscipiet eas. Nunc re-
cordabit iniquitas eorū: et visitabit
peccata eorū. Ipsi i egiptū ducentur. Et
oblit? ē isrl factoris suū: et edificauit
delubra: et iudas multiplicauit vrbes

munitas. Et mittam ignem in ciuita-
tes eius: et deuorabit edes illi. **U**
oli letari isrl: noli exultare sicut
ppl: quia fornicat? es a deo tuo.
Dilexisti mercedē sup omēs areas tri-
tici. Area et torcular nō pascet eos: et vi-
num mentietur eis. Non habitabūt
in terra dñi. Reuersus est ephraim in
egiptū: et in assyris pollutum come-
dit. Non libabūt dño vinū: et nō pla-
rebūt ei. Sacrificia eorū quasi panis
lugentiū. Omnes qui comedūt eū cō-
taminabūtur: quia panis eorū anime
ip̄orū: non intreat in domū domini.
Quid facietis in die solemni: in die fe-
stinitatis dñi? Ecce enī profecti sūt a
vastitate. Egiptus congregabit eos:
memphis sepeliet eos. Desiderabile ar-
gentū eorū: vrtica hereditabit: lappa in
tabernaculis eorū. Venerūt dies visita-
tionis: reuertit dies retributionis. Bri-
core isrl stultū propheta: insanū virū
spirituale. Propter multitudinē iniqui-
tatis tue: et multitudo amentie. Spe-
culator ephraim cū deo meo: prophe-
ta laqueus ruine factus est sup omēs
vias eius. Insania in domo dei eius.
Profunde peccauerūt: sicut in diebus
gabaa. Recordabit iniquitas eorū:
et visitabit peccata eorū. Quasi vnam
in deserto inueni isrl: quasi prima po-
ma ficulne in cacumine eius vidi pa-
tres eorū. Ipsi autē intraverunt ad beel-
phigor: et abalienati sūt in confusio-
nem et facti sūt abominabiles sicut
ea q̄ dilegerunt. Ephraim quasi auis
auolauit. Gloria eorū a paru: et ab u-
tero et a cōtemptu. Qd et si emulierint
filios suos: absq: liberis eos faciā in
hominib?. Sed et ne eis: cū recessero ab
eis. Ephraim ut vidit: erat fūdāta
i p̄p̄itudine. Et ephraim eduxit ad

interfectorem filios suos. Da eis dñe. Quid dabis eis? Da eis vuluam sine liberis: et ubera arenaria. Omnes nequie eorū in galgal: quia ibi eosos habui eos. Propter maliciā adinuentio nū eorū: de domo mea riciā eos. Non addā ut diligā eos. Omnes principes eorū recitēs. Percussus est ephraim: radix eorū reficcata ē. Fructū nequaquā faciente. Nō et si genuerint: interficiam amantissima utri eorū. Abicit eos dominus deus meus quia nō audierūt eū: et erūt vagi in nationibz.

Uis fundosa israel: fructus adequatus est ei. Secundū multitudinē fructus sui multiplicauit altaria: iuxta ubertatē terre sue eguberauit simulacris. Diuisum ē cor eorū: nūc interibūt. Ipse cōfinget simulacra eorū: depopulabitur aras eorū. Quia nūc dicent: nō est rex nobis. Non enī timemus deū. Et rex quid faciet nobis? Loquimini verba visionis inuulsi: et ferietis fedus: et geminabit fili amaritudo iudiciū sup sulcos agri. Vacas bechaui: coluerūt habitatores samarie. Quia luxit sup eū pplus eius: et editui eius super eū egultauerūt in gloria eius: quia migravit ab eo. Siquidē et ipse in asfur delat? est munus regi uliori. Confusio ephraim capiet: et confundetur israel in uolūtate sua. Trāhre fecit samaria regē suū: quasi spūmā sup faciem aque. Et disperdent regella ydoli: peccatum israel. Iappa et tribulus ascendet sup aras eorū. Et dicent mōtibus opetie nos: et collibz cadite sup nos. Et diebus gabaa peccauit israel. Ibi steterunt. Nō cōprehender eos i gabaa: preliū sup filijs iniquitatis. Iuxta desiderii meum corepiā eos. Congregabuntur sup eos ppli: cum corripientur

propter duas iniquitates suas. Ephraim vitula docta diligere reitorem: et ego transui sup pulcritudinē colli ei. Ascendit sup ephraim. Arabit iudas: cōtinget sibi sulcos iacob. Seminate vobis in iusticia: et metite i ore misericordie: innouate vobis nouale. Tempus autē requirendi dñm: cū uenerit qui docebit uos iusticiā. Arabis impietate: iniquitate mellisitis: comeditis frugem mendaciū. Quia confusus es in uis tuis: et in multitudine fortium tuorū. Cōsurget tumultus in populo tuo: et omnes munitiones tue uastabuntur sicut uastatus est salmana. a domo eius q̄ iudicauit baal: i die prelii mie sup filios allisa. Sic fecit uobis hec: a facie militie requiritarū uray.

Sicut mane transiit: peccauit rex israel: q̄a puer israel et dilecti eū: et rex egipto uocauit filiū meū. Vocauerunt eos: sic abierūt a facie eorū. Baalim immolabāt: et simulacra sacrificabant. Et ego quasi nutritus ephraim. Porabā eos in brachijs meis: et ne scirent q̄ curarem eos. In funiculis adam trāhā eos: in uinculis caritatis. Et ego eis quasi egaltās iugū sup mallas eorū: et dedinavi ad eū ut uesceretur. Nō reuerteretur in terrā egipti: et asfur ipse rex eius: quoniam noluerūt conuerti. Lepit gladius in ciuitatibz ei: et cōsumet electos eius: et comeder capitā eorū. Et pplus meus pendebit ad reditū meū. Iugū autē imponetur eis simul: quod nō auferetur. Quomodo dabo te ephraim: promegā te israel? Quomodo dabo te? Sicut adama ponā te: ut seboim. Conuersum est in me cor meū paciter: cōturbata est penitudo mea. Non faciā furore ire mee. Non conuertet ut discedā ephraim:

quoniam deus ego et non homo. In medio tui sanctus: et nō ingrediar ciuitatē. Post dñm ambulabūt. Quasi leo rugiet: quia ipse rugiet et formidabunt filij maris. Et auolabūt fsi auis egipto: et quasi colūba de terra assiriorum: et collocabo eos in domibus suis dicit dñs. Circumdedit me ephraim in negociatione: et i dolo dominus israel. Iudas autē testis descendit cū deceret cū sanctis fidelibz.

Ephraim pascit uenenum: et sequitur eū. Tota die mendaciū et uastitatem multiplicat. Et fedus cum assiris inijt: et oleū in egiptū ferebat. Iudiciū ergo dñi cum iuda: et uisitatio sup iacob. Iuxta uias ei et iuxta adinuationes eius reddet ei. In uero subplantauit fecerē suū: et in fortitudine sua direxit eū angelo. Et inualuit ad angelū: et sforatus est. Fleuit: et rogauit eū. In hehel inuenit eū: et ibi locutus ē nobiscū. Et dñs deus exercitū: dñs: memoriale eius. Et tu ad dñm deū tuū conuerteris. Misericordia et iudiciū custodit: et spera i deo tuo semper. Chanaan in manu eius statera dolosa: calumniā dilegit. Et dixit ephraim. Verūtamen dñes effectus sum: inueni ydolū michi. Omnes labores mei nō inueniēt michi iniquitatem quā peccauī. Et ego dñs deus tuus egipti. Adhuc sedere te faciā in tabernaculis: sicut in diebus festiuitatis. Et locutus sum sup pphetas: et ego uisionē multiplicauit: et in manu pphetarū assimulat sum. Si galgal ydoli: tamē frustra erant in galgal bobus immolātes. Nam et altaria eorū quasi acerui sup sulcos agri. Fugit iacob in regione syrie: et seruauit isrl in uxore: et in uxore seruauit.

In propheta autē eduxit dominus isrl de egipto: et in propheta seruauit est. Ad iracundiā me prouocauit ephraim in amaritudinibz suis: et sanguis eius super eum ueniet: et opprobrium eius restituet ei dominus tuus.

Loquēte ephraim horror inuasit israel: et deliquit i baal et mortuus est. Et nūc addiderūt ad peccandum: fecerūtq̄ sibi cōstatile de argēto suo quasi similitudinē ydolorū. Fradu ra artificū corū est. Ipsi ipsi dicūt. Immolate homines: uictulos addantes. Idcirco erūt quasi nubes matutina: et sicut ros matutinus p̄teriens. Sicut puluis turbine raptus ē: et sicut fumus de fumario. Ego autē dñs deus tuus egipti: et deū absq̄ me nescies: et saluator nō est preter me. Ego cognoui te in deserto: in terra solitudinis. Iuxta pascua tua adimpleti sūt: et saturati sunt. Et eleuauerūt cor suū: et obliui sunt mei. Et ego ego eis quasi leena: sicut pardus in uia assiriorū. Decurā eis quasi uersa raptis catulis: et dirupam interiora iecoris eorū. Et consumā eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos. Perditio tua israel: tantummodo in me auxiliū tuū. Ubi est rex tuus? Maxime nūc saluet te in omnibz urbibus tuis. Et iudices tui de quibz dixisti: da michi regem et principes. Dabo tibi regē in furore meo: et auferam in indignatione mea. Colligata est iniquitas ephraim: absconditum peccatū eius. Dolores parturientis uenient ei. Ipse filius non sapiens. Nūc enī nō stabit in contitione filiorū. De manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos. Ego mors tua o mors: mortuus tuus ego inferne. Consolatio abscondita est ab odio meis:

quia ipse inter fratres dividet. Addu-
cet virentem vinctu dñs de deserto ascen-
dentem: et siccabit venas ei⁹. ⁊ desola-
bit fontem eius: et ipse diripiet thesau-
rū omnis vasis desiderabilis. **rum**

Uterat samaria: quā ad amaritu-
dinē exivit dñs suū. In gladio
pereat. Parvuli eorū elidant: et fete ei⁹
scindant. Convertere israel ad dñm deū tuū:
quā corruisti in iniquitate tua. Tollite vo-
bis cū vobis: et convertimini ad dñm: ⁊ di-
cite ei. Dñmne aufer iniquitatem ⁊ accipe bo-
nū: et redde m⁹ vitulos laborū nrorū.
Allus nō saluabit nos. Sup equum
nō ascendam⁹: nec dicem⁹ ultra dñi nri
opra manū nray: q̄a ei⁹ q̄ in te ē mi-
sererebis ppli. Sancto exationes eorū:
diligā eos spōtaneē: quia auertus est
furoz m⁹ ab eis. Ero q̄si ros. Israel
germinabit sicut lilium: et erūpet radix
ei⁹ ut libani. Q̄būt rami ei⁹: et erit qua-
si oliua gloria ei⁹: et odor eius ut liba-
ni. Converterent sedentes in umbra ei⁹: vi-
uēt tritico. Et germinabūt q̄si vinea:
memoriale ei⁹ sicut vinum libani. E-
phraim q̄d michi vltra ydola. Ego
regaudiam ⁊ dirigam eum: ego ut ab-
ierem virentem: q̄ me fecit? tū? inuerti-
tus est. Quis sapiens ⁊ intelligit ista:
intelligens et sciet hec? Quia recte vie
domini et iusti ambulabunt in eis:
preuaticatores vero corruent in eis.

Explic Osee Jacap Joel ppheta. j.

Urbū dñi quod fa-
ctum est ad ioel fi-
lium fatuel. Audite
hec senes: et auribz
percipite omnes ha-
bitatores terre. Si
factū est istud in diebus vestris: aut in
diebus patrū vestrorū. Sup hoc filijs
vestris narrate: et filij vři filijs suis: et

filij eorū generationi altere. Residui
reue comedite locustas: et residui locu-
ste comedite brucos: ⁊ residui bruci co-
medite rubigo. Expergiscimini ebrj:
flete et ululate omnes qui bibitis vinū
in dulcedine: quoniam percipit ab ore ve-
stro. Vens enī ascendet sup terrā meā:
ut dñs leonis: et molares eius ut ca-
tuli leonis. Posuit vineā meā in dese-
runt: ⁊ ficū meā decorauit. Audans
spoliavit eā et proiecit: albi facti sunt
rami eius. Plange quasi virgo accin-
da sacco: sup virū pubertatis tue. Pe-
ripit sacrificiū et libatio de domo dñi:
luxerūt sacerdotes ministri dñi. Depo-
pulata est regio: luxit humus: quoni-
am deuastatū est triticū. Consumm est
vinū: elanguit oleū. Consumm sunt agri:
role: ululauerūt vinitores sup frumen-
to vingo et ordeo: quia percipit mellis a-
gri. Vineā consumm est: et ficus elanguit.
Malogranatū et palma et malū ⁊ o-
mnia ligna agri aruerūt: quia consu-
sum est gaudium a filiis hominū. Ac-
tingite vos ⁊ plangite sacerdotes: ulu-
late ministri altaris. Ingreddimini: cu-
bate in sacco ministri dei mei: quoniam
intercepit de domo dei vestri sacrificium
et libatio. Sanctificate ieiuniū: voca-
te cetum: congregate senes omnes habi-
tatores terre in domū dei vestri: et cla-
mate ad dñm. A a diei: quia prope
est dies dñi: et quasi vastitas a poten-
te veniet. Nunquid nō corā oculis ve-
stris alimenta perierūt: de domo dei
vestri leticia ⁊ exultatio? Consumuerūt
iumenta in stercore suo. Demolita sūt
horrea: dissipate sunt apothecae: quoni-
am consumm ē triticū. Quid ingemuit
animal: mugierūt greges armentū?
Quia nō est pascua eis. Sed ⁊ greges

percorū disperierūt. Ad te clamabo do-
mine: quia ignis comedit speciosa de-
serti: et flāma succendit omnia ligna
regionis. Sed ⁊ bestie agri quasi area
siccata rimbrent: suspēcat ad te. Quo-
niam reficcati sunt fontes aquarū: et
ignis deuorauit speciosa deserti. **ij.**

Canite tuba in syon: ululate in mō-
te sancto meo. Converterent omnes
habitatores terre quia venit dies dñi:
quia prope est dies tenebrarū et cali-
ginitis: dies nubis et turbinis. Quasi
mane repansum sup montes: pluvius
multus et fortis. Similis nō fuit ei a
principio: et post eū nō erit usq; in an-
nos generationis ⁊ generationis. An-
te faciem eius ignis voras: et post eū re-
uerens flāma. Quasi ortus voluptatis
terra torā ei⁹: ⁊ post eū solitudo deser-
ti: neq; est qui effugiat eū. Quasi aspe-
ctus equorū aspectus eorū: ⁊ quasi equi-
tes sic current. Sicut sonitus quadri-
garū sup capita montū regiet: sicut so-
nitus flāme ignis deuorantis stipulā:
velut pluvius fortis sparat ad plū. A
facie eius cruciabitur ppli: omnes vul-
tus redigent in ollā. Sicut fortis cur-
rent: quasi viri bellatores ascendent
muru. Viri in vijs suis gradiantur et
non declinabūt a seminis suis. Unus-
quisq; fratre suū nō coartabit: singli
in calle suo ambulabūt. Sed ⁊ per fene-
stras cadet: et nō demolietur. Urbem
ingredietur: in muro current. Domos
cōscendent: per fenestras intrabūt q̄si
fur. A facie eius cōtremit terra: mori
sunt celi. Sol et luna obtebrati sūt:
⁊ stelle retraxerūt splendore suū. Et do-
minus dedit vocē suū ante faciem exerci-
tus sui: quia multa sūt nimis castra
eius: quia fortia et facientia verborū ei⁹.
Magnus enim dies dñi: et terribilis

valde. Et quis sustinebit eū? Nunc
ergo dicit dñs. Converterimini ad me in
toto corde vestro in ieiunio et fletu et
in plandū: ⁊ scindite corda vestra ⁊ nō
vestimenta vestra. Et convertimini ad do-
minū deū vestrū: quia benignus ⁊ mi-
sericors est: patiens ⁊ multe misēdie et
prestabilis super malicia. Quis scit si
converterat et ignoscat deus: ⁊ relinquat
post se benedictionē? Sacrificiū et liba-
men dñs deo nro. Canite tuba in syon:
sanctificate ieiuniū vocate cetū: cōgre-
gate pplm sanctificate ecclesiā: coadu-
nate senes congregare paruulos ⁊ su-
gentes ubera. Egrediaur sponsus de
cubili suo: et sponsa de thalamo suo.
Inter vestibulū et altare plorabūt sa-
cerdotes ministri dñi ⁊ dicēt. Parce do-
mine parce ppo tuo: et ne des heredi-
tatem tuā in opprobriū: ut dominetur
eis nationes. Quare dicit i pplis ubi
est deus eorū? Zelatus est dñs terrā su-
am: et pepercit ppo suo. Et respondit
dñs: et dixit ppo suo. Ecce ego mittā
vobis humectū et vinū et oleū: et reple-
bimini in eis: et non dabo vos vltra
opprobriū in gentibz. Et eū qui ab a-
quilone est procul faciā a vobis: et re-
pellā eū in terrā iniūā et desertā. Faciē
eius contra mare orientale: et retrahē
eius usq; ad mare novissimū: ⁊ ascen-
det fetor eius. Et ascendet pueror ei⁹:
quia supbe egit. Noli timere terra: regu-
ta ⁊ letare: quoniam magnificauit dñs
ut faceret. Noli timere animalia re-
gionis: quia germinauerūt speciosa
deserti. Quia lignū attulit fructū suū:
ficus et vinea dederūt virtutem suam.
Et filie syon exultate et letamini in do-
mino deo vestro: quia dedit vobis do-
ctorem iusticie: ⁊ descendere faciet dñs
ad vos rimbrem matutinū ⁊ serotinū

sicut in principio. Et implebunt arce seu
mento: et redundabunt torcularia vino
et oleo. Et redda vobis annos quos co
medistis locusta bruchus et rubigo et euca:
fortitudo mea magna quam misit in vos.
Et comedetis vescentes et saturabimini:
et laudabitis nomen domini dei vestri qui
fecit mirabilia vobiscum. Et non confundet
populus meus in sempiternum: et scietis quia in me
dio israel ego sum. Et ego dominus deus vestester:
et non est alius: et non confundet populus meus
in eternum. Et erit: post hec effundam de
spiritu meo super omnem carnem: et propheta
bunt filii vestri et filie vestre. Senes vestri somnia
somnia bunt: et iuvenes vestri visiones
videbunt. Sed et super fluos meos: et acil
las in diebus illis effundam spiritum meum:
et dabo prodigia in celo: et in terra sagui
nem et ignem et vaporem summi. Sol ducet
ur in tenebras et luna in sanguinem:
et tunc veniat dies domini magnus et horri
bilis. Et erit: omnis qui invocauerit no
men domini saluus erit: quia in monte syon et in
iherusalem erit saluatio sicut dicit dominus:
et in residuis quos dominus vocauerit. **¶**

Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum
effundero captivitatem iuda et iherusalem
congregabo omnes gentes: et deducam eas
in valle iosaphat et disceptabo cum eis
ibi super populo meo et hereditate mea israel
quos disperserunt in nationibus: et terram
meam diuiserunt et super populum meum miserunt
sorem. Et posuerunt puerum in prostibulum:
et puellam vendiderunt pro vino ut bibe
rent. Verum quid michi et vobis tyris et
sidon et omnes annis palestinorum? Num
quid ultionem vos reddetis michi? Et
si ulciscimini vos deca me: cito veloci
ter reddam vicissitudinem vobis super ca
put vestrum. Argentum enim meum et aurum tuli
stis: et desiderabilia mea et pulcherrima
inulistis in delubra vestra. Et filios iuda

et filios iherusalem vendidistis filiis gre
corum: ut longe facerent eos de finibus suis.
Ecce ego suscitabo eos de loco in quo ven
didistis eos: et auertam retributionem vestram
in caput vestrum. Et vendam filios vestros et fi
lias vestras in manibus filiorum iuda: et ven
dabunt eos fabris genti loquique quia dominus
locutus est. Clamate hic in gentibus: sanctifica
te bellum: suscite robustos. Alcedant ac
cedant: omnes viri bellatores. Conspicite
arata vestra in gladios: et ligones vestros
in lanceas. Infremus dicat: quia ego fortis
sum. Erumpite et venite omnes gentes de cir
cuitu: et congregamini. Ibi occubere faci
et dominus robustos ruos. Conspicite et a
scendat gentes in valle iosaphat: quia ibi
sedebat ut iudicet omnes gentes et circuitum.
Mittite falces: quoniam maturauit messis.
Venite et descendite: quia plenum est torcu
lar. Egubent torcularia: quia multiplicata
est malicia eorum. Populi populi in valle
conclusionis: quia iuxta est dies domini in valle
conclusionis. Sol et luna obtenebrati sunt:
et stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus
de syon rugiet: et de iherusalem dabit vocem
suam. Et mouebunt celi et terra: et dominus spes
populi sui: et fortitudo filiorum israel. Et scietis
quia ego dominus deus vestester: habitans in syon in
monte sancto meo. Et erit iherusalem sancta:
et alieni non transibunt per eam amplius. Et erit:
in die illa stillabunt montes dulcedinem et
colles fluunt lacte. Et per omnes riuos iu
da ibunt aque: et fons de domo domini egre
diet: et irrigabit torrente spinas. Egyp
tus in desolationem erit: et ydumea in desertum pro
ditionis: pro eo quod inique egerit in filiis
iuda et effuderit sanguinem innocentem in ter
ra sua. Et iuda in eternum habitabit: et
iherusalem in generatione et generatione. Et
munda bo sanguinem eorum quem non mundaue
rat: et dominus commorabitur in syon. **Explicit**
iohel. Incipit Amos propheta.

Ista amos qui fuit
in pastoralibus the
rur: que vidit super
israel in diebus ozie
regis iuda et in die
bus iheroboam filij
ioas regis israel ante duos annos ter
remotus. Et dixit. Dominus de syon
rugiet: et de iherusalem dabit vocem suam.
Et luxerunt speciosa pastorum: et refica
tus est verget carmeli. Hec dicit domi
nus. Super tribus sceleribus damasci et
super quatuor non conuertam eum: eo quod mu
rauerunt in plaudibus ferreis galaad.
Et mittam ignem in domum azazel: et de
vorauit domos benadab. Et ceteram
vedem damasci: et disperdam habitato
rem de capto ydoli: et teneam scriptum
de domo voluptatis: et transierit populus
syrie cinerem dicit dominus. Hec dicit dominus.
Super tribus sceleribus gaze et super quatuor
non conuertam eum: eo quod transiit cap
tuitate perfectam ut condideret eam in ydu
mea. Et mittam ignem in murum gaze: et
deuorabit edes eius: et disperdam habi
tatores de azoto et teneam scriptum de al
calone: et auertam manum meam super acca
ron et peribunt reliqui philistinorum dicit
dominus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus
tyri et super quatuor non conuertam eum: eo
quod condiderunt captiuitatem perfectam in
ydumea: et non sunt recordati federis
fratrum. Et mittam ignem in murum tyri:
et deuorabit edes eius. Hec dicit dominus.
Super tribus sceleribus edom et super qua
tuor non conuertam eum: eo quod plebs sit in
gladio fratrum suum et violauerit miseri
cordiam eius: et tenuit ultra furorem
suum: et indignationem suam euauerit usque
in finem. Mittam ignem in theman: et de
vorabit edes boazer. Hec dicit dominus.
Super tribus sceleribus filiorum ammon et

super quatuor non conuertam eum: eo
quod disseuerunt pregnantem galaad: ad
dilatandum terminum suum. Et succendam
ignem in muro rabbath et deuorabit
edes eius: in ululatu in die belli et in
turbine in die commotionis. Et ibit
melchom in captiuitatem: ipse et prin
cipes eius simul dicit dominus. **¶**

Hec dicit dominus. Super tribus sceleri
bus moab et super quatuor non
conuertam eum: eo quod incendit ossa regi
ydumee usque ad cinerem. Et mittam
ignem in moab et deuorabit edes rati
oth: et morietur in sonitu moab in dan
gore tube: et disperdam iudicem de medio
eius: et omnes principes eius interfici
am cum eo dicit dominus. Hec dicit dominus.
Super tribus sceleribus iuda et super qua
tuor non conuertam eum: eo quod abiiecit
legem domini: et mandata eius non custodie
rit. Deceperunt enim eos ydola sua: post
que abiiecit patres eorum. Et mittam ignem
in iuda: et deuorabit edes in iherusa
lem. Hec dicit dominus. Super tribus sceleri
bus israel et super quatuor non conuertam
eum: pro eo quod vendiderunt pro argento in
strum: et pauperem pro calciamentis.
Qui conterunt super puluerem terre capita
pauperum et viam humilium deducunt: et fi
lius ac pater eius ierunt ad puellam ut vi
larent nomen sanctum meum: et super vesti
mentis pigneratis accubuerunt iuxta
omne altare: et vinum damnatorum bibe
bant in domo dei sui. Ego autem refertui
navi amorem a facie torcularum altitu
do cedrorum altitudo eius: et foris ipse
quali quercus. Et conuiui fructum eius de
super: et radices eius subter. Ego sum
qui ascendere vos feci de terra egypti:
et eduxi vos in desertum quadraginta
annis: ut possideretis terram amoret:
et suscitavi de filiis vestris in prophetas

et de iuuentibus vestris nazareos. Nun-
quid non ita est filij israel dicit dominus. Et
propinabitis nazareis vinum: et pphete-
tis mandabitis dicentes: ne pphete-
tis. Ecce ego studebo subter vos: sicut
studer plaustrum onustum feno. Et pe-
ribit fuga a velox: et forma non obine-
bit virtute sua: et robustus non salua-
bit animam suam. Et tenes arcum non sta-
bit: et velox pedibus suis non saluabitur:
et ascensor equi non saluabit animam
suam: et robustus corde inter fortis nudus
fugiet in die illa dicit dominus. **¶**
Audite verbum quod locutus est dominus
super vos filij israel: super omnem
cognitionem quam eduxi de terra egypti
dicens. Tantummodo vos cognouit
omnibus cognitionibus terre: idcirco vi-
sitabo super vos omnes iniquitates ve-
stras. Nunquid ambulabunt duo pa-
riter: nisi conuenient eis? Nunquid rugi-
et leo in salu: nisi habuerit predam?
Nunquid dabit catulus leonis vocem
de cubili suo: nisi aliquid apprehenderit?
Nunquid cadet avis in laqueum terre
absque aucupe? Nunquid auferetur laque-
us de terra: antequam quid reperit? Si dan-
get tuba in ciuitate: et populus non repa-
uetur? Si erit malum in ciuitate: quod
dominus non fecit? Quia non faciet dominus de-
us verbum: nisi reuelauerit secretum suum
ad seruos suos prophetas. Leo rugiet:
quis non timebit? Dominus deus
locutus est: quis non prophetabit? Auditu
facite in edibus azor: et in edibus terre
egypti: et dicite. Congregamini super
montes samarie: et videte insanas in
medio eius multas: et calumniam pati-
entes in penetralibus eius. Et nesciunt
facere rectum dicit dominus: thesaurizantes
iniquitatem et rapinas in edibus suis.
Propterea hec dicit dominus deus.

Tribulabitur et circueetur terra: et detrahe-
tur ex te fortitudo tua: et diripientur edes
 tue. Hec dicit dominus. Quomodo si eruat
 pastor de ore leonis duo crura aut ex-
 tremum auricule: sic eruentur filij israel qui
 habitant in samaria in plaga leduli
 et in damasci grabato. Audite et con-
 testamini in domo iacob dicit domi-
 nus deus exercituum: quia in die cum visi-
 tare repero puaricationes israel super eum
 visitabo: et super altaria bethel: et ampu-
 tabuntur cornua altaris: et cadet in ter-
 ram. Et puerum domus hyemalis cum do-
 mo estiuam: et puerum domus ebullientis: et
 dissipabuntur res inter dicit dominus. **¶**

Audite verbum hoc uoce pingues
 que estis in monte samarie: que
 calumniam facitis egenis: et cōseingitis
 pauperes. Que dicitis dominis vestris: af-
 ferte et bibemus. Quia ait dominus deus in
 sancto suo: quia ecce dies uenient super
 vos: et leuabitur uos in cōtibus: et reliqui-
 as uestras in collis feruentibus. Et per a-
 perturas rebitis altera contra alteram:
 et proiciemini in arnon dicit domi-
 nus. Venite ad bethel et impiet agite:
 ad galgalam: et multiplicare puarica-
 tionem. Et offerte mane uictimam uestram:
 tribus diebus decimas uestras. Et facite
 ficat de fenemero laudem: et uocare uo-
 luntarias oblationes: et annuntiate. Sic
 enim uoluntis filij israel dicit dominus deus.
 Unde et ego dedi uobis stuporem dan-
 tum in cunctis uerbis uestris: et indi-
 gentiam panis in omnibus locis uestris:
 et non estis reueri ad me dicit domi-
 nus. Ego quoque prohibui a uobis im-
 breui cum adhuc res mentes supelle-
 ntis: ad messorem: et plui super unam ciuita-
 tem: et super alteram cinerem non pluui.
 Pars una copiosa est: et pars super
 quam non pluui aruit. Et uenerunt due et

tres ciuitates ad unam ciuitatem ut bibe-
 rent aquam: et non sunt facite: et non re-
 distis ad me dicit dominus. Percussit uos
 in uento urente et in aurigine: mētū-
 dine ortorum uestrorum: et uineas uestrarum
 oliueta uestra: et ficata uestra comedit eu-
 ra: et non redistis ad me dicit dominus.
 Nisi in uos morem in uia egypti: per-
 cussit in gladio iuuenes uros usque ad
 captiuitatem equorum uestrorum: et ascendere
 feci purcedine castrorum uestrorum in naves
 uestras: et non redistis ad me dicit do-
 minus. Subuerit uos sicut subuerit
 deus sodomam: et gomorram: et facti estis
 quali corris rapit? ab incendio: et non
 redistis ad me dicit dominus. Quapropter
 hec facia tibi israel. Postquam autem hec fece-
 ro tibi: apparare in occursum dei tui israel.
 Quia ecce formam motus: et creatas ue-
 strum et annuncias homini eloquium
 suum: faciens matutinam nebulam
 et gradientem super excelsa terre: domi-
 nus deus exercituum nomen eius. **¶**
Audite uerbum istud: quod ego le-
 ui super uos plandui. Domus
 israel cecidit: et non adiciet ut resurgat.
 Virgo israel procreta est in terra sua: non
 est qui suscitaret eam. Quia hec dicit dominus
 deus. Verba de qua egrediebantur mil-
 le relinquentur in ea centum: et de qua
 egrediebantur centum relinquentur in ea de-
 cem in domo israel: quia hec dicit dominus
 deus domui israel. Querite me et ui-
 uetis: et nolite querere bethel. Quia gal-
 gala nolite intrare: et in bethabee non
 mansibitis: quia galgala rapina du-
 rent: et bethel erit inuulnis. Querite do-
 minum: et quare ne forte conburetur ut
 ignis domus ioseph: et deuorabit et
 non erit qui extinguat bethel. Qui conuer-
 nit in ablinchum iudicium: et iusticiam
 in terra relinquit: facientem ardurum

et orionem et conuertentem in mane tene-
 bras: et die nocte mutantem. Qui uocat
 aquas maris et effundit eas super faci-
 em terre: dominus nomen est eius. Qui subri-
 det uastitatem super robustum: et depopu-
 lationem super potentem affert. Adio ha-
 buerunt corripientem in porta: et loquen-
 tem perfectum abominati sunt. Idcirco
 pro eo quod diripiebatis pauperem: et pre-
 dam eledam tollebatis ab eo: domos
 quadrum lapide edificabitis: et non ha-
 bitabitis in eis. Uineas plantabitis a-
 mantissimas: et non bibetis uinum earum:
 quia cognoui multa scelera uestra: et
 fortia peccata uestra. Hypotes iusti accipi-
 entes munus: et pauperes deprimetes
 in porta. Ideo prudens in ipso illo tace-
 bit: quia tempus malum est. Querite bo-
 num: et non malum ut uiuatis: et erit dominus
 deus exercituum uobiscum sicut dixisti.
 Audite malum et diligite bonum: consti-
 tuite in porta iudicium: si forte misereat
 dominus deus exercituum reliquias ioseph.
 Propterea hec dicit dominus deus exerci-
 tum dominator. In omnibus placis
 plandus: et in cunctis que fortis sunt
 dicitur ue ue. Et uocabunt agricolam
 ad ludum: et ad plandum eos qui sciunt
 plangere. Et in omnibus uis erit plandus:
 quia pertransibo in medio tui dicit do-
 minus. De desiderantibus diem domini. Ve-
 quid est uobis? Dies domini ista tenebre
 et non lux. Quomodo si fugiat uir a
 facie leonis et occurrat ei uelus: et in-
 grediatur domum et imitatur manu
 sua super parietem: et mordeat eum coluber.
 Nunquid non tenebre dies domini: et non lux
 et caligo: et non splendor in ea? Adio
 et proici festiuitates uestras: et non ca-
 piam odorem cunctum uestrorum. Quia si ob-
 tuleritis michi olocaustomata et mi-
 nera uestra non suscipiam: et uota pinguium

uestroū non respiciā. Aufer a me tu-
multū carminū tuorū: et cārica lre tue
non audiā. Et reuelabit quasi aqua
iudiciū: et iusticia quasi torrens foris.
Alunquid hostias et sacrificiū obuli-
stis michi in deserto quadraginta an-
nis dom⁹ isrl? Et portastis taberna-
culū molech deo vtro: et ymaginē ydo-
lorū vtro: fidus dei vtri rempha: figu-
ras q̄s fecistis vobis adorare eas. Et
migrare vos faciā tras damascū dixit
dñs: de⁹ egeritū nomen eius. **VI**
Uobis qui opulēti estis i syon
et sciditis in monte samarie: op-
timates rapina populorū: ingredietes
pompatice domū isrl. Transite in cya-
lanne et videte: et ite inde i emach ma-
gnam et descendite in geth palestino-
rum et ad optima quoq; regna hru:
si latior terminus eorū termino vtro est.
Qui separati estis i die malū: et appro-
pinquatis solio iniquitatis. Qui dor-
mitis in lectis thurneis: et lasciuia i
stratis vris. Qui comeditis agnū de
grege et vinulos de medio armentū: qui
canis ad vocē psalterij. Sicut david
putauerūt se habere vasa cānti: bibe-
res in phialis vinū: et optimo ungen-
to delibuci: et nichil pariebatur sup cō-
mitione ioseph. Quia propter nūc mi-
grabūt in capite tras migrantiū: et au-
feret factio lasciuientū. Iurauit dñs
deus in anima sua: dicit dñs deus e-
geritū. Detestor ego supbiā iacob: et
domos eius odi: et tradā ciuitatē cum
habitatoribz suis. Quod si reliqui fu-
erint decē viri in domo vna: et ipi mo-
rietur. Et tollet eū pinguis suus et
cōburet eū ut effecit ossa de domo: et di-
cet ei qui in penetralibz dom⁹ est. Alū-
quid adhuc est p̄ces te? Et responde-
bit. Finis est. Et dicit ei. Faciet non

recordis nominis dñi. Quia ecce do-
minus mādauit: et prouidet domū ma-
iorū ruinis: et domū minori scilicet
nibus. Alunquid currete queunt in pe-
tris equi: aut arari potest in butalis?
Quonia conuertistis in amaritudine
iudiciū et feudū iusticie in abstinthū:
qui letamini i nichili: qui dicitis. Alū-
quid nō in fortitudine nostra assu-
mus nobis cornua? Ecce enī suscita-
bo sup vos dom⁹ isrl dicit dñs de⁹ e-
geritū gentē: et dēct vos ab introitu
emach usq; ad torrentē deserti. **VII**
Hec ostendit michi dñs deus. Et
ecce sidor locuste in p̄cipio ge-
minantiū secundū ymbres: et ecce secū-
nis post tonsorē gregis. Et factū est
cū cōsummasset comedere herbā terre
dixi. Domine deus propicius esto ob-
secro. Quis suscitabit iacob quia par-
uulus est? Misereus est dñs sup hoc.
Nō erit dicit dñs. Hec ostendit michi
dñs deus. Et ecce vocabat iudicū ad
ignem dñs deus: et deuorauit abillū
multā et comedit simul partē. Et dixi.
Domine deus quiesce obsecro. Quis
suscitabit iacob quia paruulus est? Mi-
serus est dñs super hoc. Sed et istud
nō erit dicit dñs de⁹. Hec ostendit mi-
chi dñs deus. Et ecce dñs stans super
montē liuani: et in manu eius culla ce-
mentarij. Et dixit dñs ad me. Quid
tu vides amos? Et dixi. Nullā cāmen-
tarij. Et dixit dñs. Ecce ego ponā cul-
lam in medio ppli mei israhel. Nō ad-
manū ultra sup inducere rūrē: et demoli-
entur excelsa ydoli et sandificationes
isrl desolabūtur: et cōsurgā sup do-
mū iheroboam in gladio. Et militē a-
mahas sacerdos bethel ad iheroboa
regem israhel dicitis. Rebellaui etā
te amos in medio domus isrl. Nō

potest terra sustinere unūlos secun-
des eius. Hec enī dicit amos. In gla-
dio moriet iheroboas: et isrl captiuus
migrabit de terra sua. Et dixit amah-
as ad amos. Qui vides gradere: fuge
in terram iuda et comede ibi panem
et pphetabis ibi: et in bethel nō adiciēs
ultra ut pphetes quia sandificatio re-
gis est et dom⁹ regni est. Respōditq;
amos: et dixit ad amaham. Nō sum
propheta et non sum filius prophete:
sed armentarius ego sum vellans li-
comoros. Et tulit me dñs deus cū se-
quere gregē: et dixit dñs ad me. Vade
propheta ad pplū meū isrl. Et nūc au-
di verba dñi. Tu dicis nō pphetabis
sup isrl: et nō stillabis sup domū ydoli.
Propter hoc dicit dñs. Vxor tua i
ciuitate fornicabit: et filij tui et filie tue
i gladio cadēt: et hum⁹ tua funiclo me-
riet. Et tu i terra polluta moriet: et isrl
captiu⁹ migrabit de terra sua. **VIII**
Hec ostendit michi dñs deus. Et
ecce unicus pomorū. Et dixit.
Quid tu vides amos? Et dixi. Unū-
num pomorū. Et dixit dñs ad me. Ve-
nit finis sup pplū meū isrl. Nō adici-
am ultra ut p̄cāsem eū. Et stidebūt
cardines templi in die illa dicit dñs
deus. Multi morientur: in omni loco
proicietur silentiū. Audite hoc qui cō-
teritis paupē: et deficere facietis egenos
terre dicentes. Quando trasibit mellis
et veniābimus merces: et sabbatum
et aperiemus feumentū: ut imminu-
mus mēsurā et augeam⁹ sidū et sup-
ponamus stateras dolosas: ut possi-
deamus in argento egenos et paupe-
res pro calciamentis et quicquālis fu-
menti vendam⁹? Iurauit dñs in sup-
bia iacob: si oblit⁹ fuero usq; ad finē
omnia opera eorū. Alunquid sup isto nō

cōmouebit terra: et lugebit omnis ha-
bitator eius? Et ascendet quasi flum⁹
unūsus: et eicietur et defluet quasi riu⁹
egypti. Et erit in die illa dicit dñs occi-
det sol meridie: et tenebre tere faciā ter-
ram in die luminis. Et auertā festiui-
tates vras in ludū: et omnia cāntica v̄ra
in plādū. Et inducā sup omne dorsum
vestrum sacrum: et super omne caput
caluiciū. Et ponā eam quasi ludum
unigeniti: et nouissima eius quasi diē
amarū. Ecce dies veniunt dicit dñs et
emittā famem i terram: nō famem pa-
nis neq; sitim aque: sed audiendi ver-
bum dñi. Et cōmouebūt a mari usq;
ad mare: et ab aquilone usq; ad oriē-
tem circuibūt querentes verbū dñi: et
non inuenient. In die illa deficiēt vir-
gines pulce et adolescentes i hui⁹ iu-
rāt in delicto samarie et dicunt. Viuit
de⁹ tu? dan: et viuit via bethabee. Et ca-
dent: et non resurgent ultra. **IX**
Vidi dñm stantem sup altare. Et
dixit. Percute cardinē: et cōmō-
ueatur supeluminaria. Auaricia enī
in capite omniū: et nouissimū eorū in
gladio inficiam. Non erit fuga eis.
Fugiet: et nō saluabit⁹ eis qui fuge-
rit. Si descenderint usq; ad infernum
inde manus mea educet eos: et si ascen-
derint usq; in celum inde derahā eos.
Et si absconditi fuerint in vertice carme-
li inde scrutans auferā eos: et si relau-
erint se ab oculis meis in profundum
maris: ibi mādabo serpenti et morde-
bit eos. Et si abierint in captiuitatem
corā inimicis suis ibi mandabo gla-
dio et occidet eos: et ponā oculos me-
os sup eos in malū et non in bonū.
Et dñs deus egeritū qui tāgit terrā
et tabescit: et lugebunt omnes habitan-
tes i ea. Et ascendet sicut riuus omnis:

et defluet sicut fluvius egipti. Qui edificat in celo ascensionem suam: fasciculum suum super terram fundabit. Qui vocat aquas maris: et effundit eas super faciem terre. Dominus nomen eius. Nunquid non ut filij ethiopum vos estis michi filij israel ait dominus? Nunquid non israel ascendere feci de terra egipti: et palestinus de capadocia: et syros de crene? Ecce oculi domini dei super regnum peccatorum: et conteram illud a facie terre. Veruntamen conterens non conteram domum iacob dicit dominus. Ecce enim mandabo ego: et cuncta in omnibus gentibus domus israel sicut cunctur: cuncti in timore: et non cadet lapillus super terram. In gladio morietur omnes peccatores populi mei: qui dicunt non appropinquabit: et non veniet super nos malum. In die illa suscitabo tabernaculum david quod cecidit: et reedificabo aperturas murorum eius: et ea que corruerant instaurabo. Et reedificabo eum sicut in diebus antiquis: ut possideant reliquias ydumee et omnes nationes: et quod invocatum sit nomen meum super eos dicit dominus faciens hec. Ecce dies venient dicit dominus: et comprehendet arator messorem: et calcator vine mittentem sementem. Et stillabunt montes dulcedinem: et omnes colles culti erunt. Et convertent captivitatem populi mei israel: et edificabunt civitates desertas: et inhabitabunt: et plantabunt vineas et bibent vinum earum: et facient ortus et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam: et non euellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit dominus deus tuus. *Explicit libro prophetie abdias propheta.*

Nunc abbas. Hec dicit dominus deus ad domum. Audite audiuimus a domino: et legatum ad gentes misit. Surge: et conurgamus aduersus eum in plium. Ecce paruulum dedi te in gentibus. Contempnibilis tu es valde. Supbia cordis tui egulit te habitatem in lassuris peccatorum: realtatem solium tuum. Qui dicis in corde tuo. Quis detrahet me i cetera? Si exaltatus fueris ut aquila: et si inter sidera posueris nidum tuum: inde detrahant te dicit dominus. Si fures introissent ad te si latrones per nodum: quomodo contuisses? Nonne furari essent sufficientia tibi? Si vindicatores introissent ad te: nunquid saltem racemos reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt elau? Inuestigauerunt abscondita eius. Usque ad terminum emisit te: omnes vires fidei tui illustrent tibi. Inualuerunt aduersum te vires pacis tue. Qui comedunt tecum ponent insidias subter te. Non est prudentia in eo. Nunquid non in die illa dicit dominus perda sapientes de ydumea: et prudentes de monte elau? Et timebunt fortes tui a meridie: ut intreat vir de monte elau: propter intercessionem et propter iniquitatem in fratrem tuum iacob. Operiet te confusio: et peribis in eternum. In die cum stares aduersus eum quando capiebant alieni exercitum eius: et extranei ingrediebant portas eius: et super iherusalem mittebant sortem: tu quoque eras quasi unus ex eis. Et non despicias in die fratris tui: in die pregrinationis eius. Et non leraberis super filios iuda in die preditionis eorum: et non magnificabis os tuum in die angustie. Neque ingredieris portas populi mei in die ruine eorum:

neque despicias: et tu in malis eius in die uastitatis illius. Et non emittas aduersum exercitum eius in die uastitatis illius: neque stabis i gentibus ut inficias eos qui fugerint. Et non concludas reliquos eius in die tribulationis: quoniam iuxta est dies domini super omnes gentes. Sicut fecisti fieri tibi: retributionem tuam uertam i caput tuum. Quomodo enim bibistis super motem sanctum meum: bibet omnes gentes iugiter: et bibet: et absorbet: et erit quasi non sint. Et in motem syon erit saluatio: et erit facta. Et possidebit domus iacob eos qui se possederant. Et erit domus iacob ignis: et domus ioseph flamma: et domus elau stipula. Et succendetur in eis et deuorabunt eos: et non erit reliquie domus elau: quia dominus locutus est. Et hereditabunt hi qui aduersum sunt monte elau: et qui in capite philistinorum: et possidebunt regionem ephraim: et regionem samarie. Et beniamin possidebit galaad: et transiherusalem possidebit galilee: et omnia loca transiherusalem usque ad saret: et transiherusalem iherusalem qui in hostibus est possidebit ciuitates auster. Et ascendet saluator in motem syon iudicare motem elau: et erit dominus regnum. *Explicit libro prophetie abdias propheta.*

Et factum est verbum domini ad ionam filium amathi dicens. Surge: et uade in ninueni ciuitate grande: et predica in ea: quia ascendit malicia eius coram me. Et surrexit ionas: ut fugeret in tharshis a facie domini. Et descendit ioppem: et inuenit nauem euntem in tharshis. Et dedit nauium eius: et descendit in eam ut iret cum eis in tharshis a facie domini. Dominus autem misit ventum magnum in mare: et facta

est tempestas magna in mari: et nauis periclitabatur cunctis. Et amouerunt nautae: et clamauerunt viri ad deum suum: et miserunt uasa que erant in naui in mare: ut alleuiaret ab eis. Et ionas descendit ad interiora nauis: et dormiebat sopore graui. Et accessit ad eum gubernator: et dixit ei. Quid tu sopore deprimis? Surge inuoca deum tuum: si forte recognouerit deus de nobis: et non pereamus. Et dixit vir ad collegam suum. Venite: et mittamus sortem: et sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes: et cecidit sortis super ionam. Et dixerunt ad eum. Indica nobis cuius causa malum istud sit nobis. Quod est opus tuum quod cetera tua: et quo vadis uel re quo populo tu es? Et dixit ad eos. Hebreus ego sum: et dominum deum celi ego timeo qui fecit mare et aridam. Et timuerunt viri timore magno: et dixerunt ad eum. Quid hoc fecisti? Cognouerunt enim viri quod a facie domini fugeret: quia indicauerat eis ionas. Et dixerunt ad eum. Quid faciemus tibi: et cessabit mare a nobis? Quia mare ibat et intumescerebat. Et dixit ad eos. Tollite me: et mittite i mare: et cessabit mare a vobis. Scio enim ego: quoniam propter me tempestas hec gradis uenit super vos. Et remigabant viri ut reuertentur ad aridam: et non ualebant: quia mare ibat et intumescerebat super eos. Et clamauerunt ad dominum: et dixerunt. Quiesce domine ne preamur i anima nostra: et ne des super nos sanguinem innocentem: quia tu domine sicut uoluisti fecisti. Et uoluit ionas et miserunt i mare: et fecit mare a feruore suo. Et timuerunt viri timore magno dominum: et immolauerunt holocausta domino: et uenerunt uota. *Et preparauit dominus piscem grande: denuit deglutire ionam. Et erat*

ionas in ventre piscis tribus diebus et
tribus noctibus. Et oravit ionas ad
dñm deū suū de vētre piscis. Et dixit.
Clamavi de tribulatione mea ad do-
minū: et exaudivit me. De ventre infe-
ri clamavi: et exaudivisti vocē meā. Et
proiecasti me in plundū in corde ma-
ris: et flumen circumdedit me. Omnes
gurgites tui et flūd tui sup me trāsie-
rūt. Et ego dixi. Abiectus sum a spe-
ctu oculorū tuorū. Verūtamē rursus vi-
debo templū sandū tuū. Circūdedērūt
me aque usq; ad animā: abissus val-
lavit me: pelagus operuit caput me-
um. Ad extēma mōtū descendit: terre
pedes cōdulerūt me in eternū: et suble-
vabis de corruptione vitā meā dñe
deus me. Cum angustiares in me a-
nima mea dñi recordat: humilitat veni-
at ad te oratio mea ad templū sandū tuū.
Qui custodiūt vanitates: scilicet misē-
ricordiā suā derelinquūt. Ego autē in
voce laudis immolabo tibi quicūq;
vovisti reddēs p salū dñi. Et dixit dñs
piscī: et vomuit ionā in aridā. **¶**
Et factū est verbū dñi ad ionā in
secūdo: dicens. Surge: et vade
ad niniue civitatē magnā: et pōica in
ea predicationē quā ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit in niniue in-
tra verbū dñi. Et niniue erat civitas
magna in nēte dñi. Et cepit ionas
in corde civitatē in nēte dñi: et cla-
mavit et dixit. Adhuc quadraginta
dies: et niniue subvertetur. Et crediderūt
viri niniue in dñō: et pōdicaverūt ie-
rumum: et vestiti sunt saccis a maiore
usq; ad minore. Et puenit verbū ad
regem niniue. Et surrexit de solio suo:
et abiit vestimētū suū a se et induit
est sacco: et sedit in cinere: et clamavit
dixit in niniue rē ore regis et picipiū

eius dicens. Homines et iumenta: et bo-
ves: et pecora nō gustent quicūq; nec pa-
scant et aquā nō bibāt: et operiatur
saccis homines: et iumenta clamēt ad
dñm in fortitudine: et cōvertat vir a
via sua mala et ab iniquitate que est
in manib; eorū. Quis scit si cōstratur
et ignoscatur deus: et reuertat a furore ire
sue: et nō peribim? Et vidit de? opera
eorū qā dñi sunt de via sua mala: et
misit est de? sup maliciā quā locut
fuerat ut faceret eis: et nō fecit. **¶**
Et afflidus est ionas afflictione
magna: et iras est: et oravit ad
dñm: et dixit. Obsecro dñe: nunquid
non hoc est verbū meū cū adhuc essem
in terra mea? Propter hoc pōcupavi
ut fugerem in tharlis. Scio enī quia
tu deus demēs: et misericors es: patiens
et multē misericors: et ignoscens su-
per maliciā. Et nūc dñe tolle quēso a-
nimā meā a me: quia melior ē michi
mors q; vita. Et dixit dñs. Putasne
bene irascaris tui? Et egressus est ionas
de civitate: et sedit extra orientē civitatē.
Et sibi fecit umbraculū ibi: et sede-
bat subter illud in umbra: donec vide-
ret quid accideret civitati. Et pparavit
dñs de? ederam: et ascendit sup caput
ione ut esset umbra sup caput eius: et
pōtēgeret eū. Laboraverat enī. Et leca-
tus est ionas sup terra leticia magna.
Et paravit deus vērmenē ascensu dilu-
culi in reastinū: et pculit edera: et reacu-
it. Et cū dñs fuisset sol pcepit domi-
nus vērmo: et calido et vērmi: et pculit
sol sup caput ione: et estuabat. Et p-
uit anime sue ut moreretur. Et dixit.
Midi? est michi mori q; vivere. Et di-
xit dñs ad ionā. Putasne bene ira-
scaris tu sup edera? Et dixit. Bene
irascor ego usq; ad mortem. Et dixit

dominus. Tu doles sup edera in qua
nō laborasti neq; fecisti ut cresceret:
que sub una nocte nata est: et sub una
nocte perierit: et ego nō parcam vniue-
rsitati magne: in qua sunt plus q;
centū viginti milia hominū: qui nō
sciunt quid sit inter deitatem et similitudī-
nem suam et iumenta multa. **¶**
¶ **E**xplū **io-
nas pph. in pph. iherusal.**

Erbū dñi qd factū ē
ad michiam mora-
ritem in diebus io-
tham achas racheie
regū iuda: qd vidit
sup samariā et ihe-
rusalē. Audite pph omēs: et attendat
terra: et plenitudo ei? et sit dñs de? vo-
bis in rethem: dñs de templo sandō suo.
Quia ecce dñs egrediet de loco suo: et
descendet: et calcabit super ecclia terre.
Et cōsumetur mōtes subtus eū: et val-
les fundent sicut cera a facie ignis: si-
cut aque que decurrūt in preceps. In
selece iacob omne istud: et in peccatis
dom? israel. Quod scelus iacob? Mōne
samaria? Et que ecclia iude? Mōne
ihrlm? Et pōnā samariā quasi acer-
vum lapidū i agro cū plārat vinea:
et deratā in vallē lapides ei?. Et fun-
damenta ei? revelabo: et omnia sculpi-
lia eius cōident. Et omēs mercedes
eius igne cōburent: et omnia ydola ei?
pōnā in perditionē quia de mercedi-
bus mercedis cōgregata sunt: et usq;
ad mercedē mercedis reuerent. Sup
hoc plāgā et ululabō: vadā spoliare?
et nudus. Faciā plandū velut draco-
nū: et ludū quasi strucionū. Quia de-
spērata est plaga ei?: quia venit usq;
ad iudā: et cōgit portā pph mei usq; ad
iherusalē. In gech nolite annūciare cla-
rimis ne ploretis. In domo pulveris

pulvere vos aspergite: et trāsice vobis
habitatio pulcra: confusa ignominia.
Non est egressa que habeat in egriū.
Plādū dom? vidine accipiet et vobis
q; stetit sibi mer: qā infirmata est in bo-
num que habitat in amaritudinibus.
Quia descendit malū a dñō in portā
iherusalē: rumul? quadrigē stuporis
habitant lachis. Principium pecca-
ti est filie syon: quia in te inuenta sunt
selece israel. Propterea dabit emul-
sarios super hereditatē gech: domus
mendaciū in deceptionem regibus isra-
hel. Adhuc heredem adducam tibi
que habitas in marel: usq; odollā
veniet gloria israel. Decaluare: et ton-
dere super filios deliciarum tuarum:
dilata caluiciū tuum sicut aquila:
quoniā captiui ducti sunt ex te. **¶**
¶ **E**t qui cogitatis inuile: et opera-
mini malū in cubilib; vris. In
luce matutina faciūt illud: quoniam
contra dominū est man? eorū. Et con-
cupierūt agros et violēter tulerūt: et ra-
puerūt domos: et caluiniabātur virū
et domū eius: virū et hereditatē ei?. Ad-
circo hec dicit dñs. Ecce ego cogito su-
per familiā istā malū unde nō aufere-
tis colla vā: et nō abulabitis superbi:
quoniā temp? pessimū est. In die illa
sumet sup vos parabola: et cātabitur
cāticū cū suauitate dicentū. De popu-
latione vastati sum? Pars pph mei
cōmutata est. Quomō recedet a me: cū
reūtā q; regiones nēas diuidat. Pro-
pter hoc nō erit tibi mittens funiculū
foris i retū dñi israel. Ne loquamini
in loquētes. Mōne stālabit super istos:
nō cōprehendet cōfusio dicit dominus
iacob. Mūquid abbreviat? est spiritus
dñi: aut tales sunt cogitationes ei?
Mōne verba mea bona sunt cū eo qui

rede graditur. Et cōtrario p̄lus me-
us in adūsariū surrexit. De sup tū-
cam palliū sustulisti et eos qui tran-
siebāt simpliciter eueristi in bellum.
Mulieres p̄li mei eiecisti de domo
delicias suarū: a paruulis earū tulisti
laudē meā in perpetuū. Surge et ite:
quia nō habetis hic requiē. Propter
immundiciā eius corripit purēdine p̄-
suma. Vtinā uon essem uir habēs spi-
ritū: et mēdaciū potius loquerer. Bel-
lato tibi in uinū et in ebrietatē: et erit
sup quē stillat p̄lus iste. Cōgregatio-
ne cōgregabo iacob totū te: in unū cō-
ducā reliquias isrl. Pariter ponā illū
quasi gregē in ouile: q̄si p̄ in medio
caularū. Tumulabuntur a multitudine
hominū. Ascendet enī p̄dēs iter
āre eos. Diuidet et trāsbūt portā: et egre-
dient per eā. Et trāsbūt rex eorū corā
eis: et dominus in capite eorū. **¶**

Et dixit. Audite principes iacob:
et duces domus isrl. Aliquid
nō uerū est scire iudiciū: q̄ odio habe-
tis bonū et diligitis malū: q̄ uolētē
collitis pelles eorū de sup eis et carnem
eorū de sup ossibz eorū. Qui comederūt
carnē p̄li mei: et pellē eorū desup egredi-
uerūt: et ossa eorū cōtegerūt: et cōcide-
runt sicut in lebere et q̄si carnē in medio
olle. Tūc clamabūt ad dñm et non re-
audiet eos: et abscondet faciē suā ab eis
in q̄ illo: sicut nequiter egerūt in adin-
uentionibz suis. Hec dicit dñs super
prophetas qui seducūt p̄liū meū: qui
mordēt dentibz suis et predicāt pacem.
Et si quis non dederit in ore eorū quip-
piam: sanctificat sup eū p̄liū. Propte-
rea nōx uobis pro uisione erit: et tene-
bre uobis pro diuinatione. Et occum-
bet sol sup p̄phetas: et obnebrabitur
sup eos dies. Et cōfundent qui uidēt

uisiones: et confundentur diuini. Et ope-
rient uultus suos omnes: quia nō est
respōsum dei. Veruntamē ego reple-
sum fortitudine spiritus: dñi iudicio et
uirtute: ut annūcem iacob scilicet: sicut
isrl peccatū suū. Audite hoc princeps
domus iacob et iudices domus isrl: qui
abominamini iudiciū: et omnia recta
pueritis. Qui edificatis syon in sangui-
nibus: et iherusalē in iniquitate. Prin-
cipes ei in muneribz iudicabāt: et sa-
cerdotes ei in mercede docebāt. Et pro-
phete ei in pecunia diuinabāt: et sup
dñm requiescebāt dicentes. Aliquid
nō dñs in medio ur̄m? Non ueniunt
super nos mala. Propter hoc causa
uestri syon quasi ager arabis: et iheru-
salē quasi acenuis lapidū erit: et mōs
templi in excelsa siluarum. **¶**

Et in nouissimo dieū erit mons
domus dñi paratus in uertice
mōtū: et sublimis sup colles. Et fluēt
ad eū p̄li: et p̄erabūt gentes milie et
dicent. Venite ascendam⁹ ad mōtem
dñi: et ad domū dei iacob. Et docebit
nos de uis suis: et ibim⁹ in seminis ei-
us. Quia de syon egredietur lex: et uerbu
dñi de iherlm. Et iudicabit inter p̄los
multos: et corripiet gentes fortes usq;
in longinquū. Et cōcidet gladios su-
os in uomeros: et hastas suas in ligo-
nes. Nō sumet gens aduersum gentē
gladiū: et nō discent ultra belligare.
Et sedebit uir subrus uinē suā et sub-
tus huius suā: et nō erit qui detereat: q̄a
os dñi egrediēti locutū ē. Quia omnes
p̄li ābulabūt unusquisq; in nomine
dei sui: nos autē ābulabim⁹ in nomi-
ne dñi dei nr̄i in eternū et ultra. In die
illa dicit dñs cōgregabo claudicātem:
et eā quam eiecērā colligā: et quam af-
lixerā cōsolabor. Et ponā claudicāte

in reliquias: et eā quē laborauerat in
gentē robustā. Et regnabit dñs super
eos in mōte syon: et hoc nūc et usq; in
eternū. Et tu turris gregis nebulosa si-
lia syon usq; ad te ueniet: et ueniet po-
testas prima regnū filie iherlm. Nūc
quare merore cōtraheris? Nunquid rex
nō est tibi: aut consiliari⁹ tuus perierit:
quia cōprehendit te dolor sicut paru-
riente? Dole et satage filia syon quasi
parturiens: q̄a nūc egredieris de ciui-
tate: et habitabis in regione: et uenies
usq; ad babilonē. Ibi liberaberis: ibi
redimet te dñs de manu inimicorum
tuorū. Et nūc cōgregate sūt sup te gen-
tes multe: quē dicit lapidē: et aspiciat
in syon oculus noster. Ipsi autē nō agno-
uerunt cogitationes dñi: et nō intelle-
xerūt cōsiliū ei⁹: q̄a cōgregauit eos q̄si
fenu arce. Surge et reuertere filia syon:
q̄a cornu tuū ponā ferreū: et ungias tu-
as ponam eccas. Et cōminues p̄los
multos: et inflicies dñs rapinas eorū: et
fortitudinē eorū dñs uniuēte terre. **¶**

Ut uastaberis filia latronis. Ob-
sidionē posuerūt sup nos: in uir-
ga percussit maxillā iudicis isrl. Et
tu bethleem effrata: paruul⁹ es in mili-
bus iuda. Et te michi egrediet qui sit
dñator in isrl: et egredietur ei⁹ ab initio
a diebz eternitatis. Propter hoc dabit
eos usq; ad temp⁹: in quo parturiēs
pariet. Reliquie fructū ei⁹ euerent ad
filios isrl. Et habitet et pascet in fortitu-
dine dñi: et sublimitate nominis dñi
in syon. Et cōuertent: quia nūc magni-
ficabit usq; ad terminos terre. Et erit
iste pax alluius cū uenerit in terrā no-
strā: et quādo calcauerit in domibz
nr̄is. Et suscitabim⁹ sup eū septē pasto-
res: et octo primates hominū. Et pa-
scent terram allur in gladio: et terram

nenrod in lanceis ei⁹. Et liberabit ab
allur cū uenerit in terrā nr̄am: et cū cal-
cauerit in finibz nr̄is. Et erūt reliquie
iacob in medio p̄lorū multorū q̄si ros
a dñō: et quasi stille sup herbā quē nō
respedat uirū: et nō prestolat filios ho-
minū. Et erūt reliquie iacob in genibz
in medio p̄lorū multorū quasi leo in
mētis siluarū: et quasi catul⁹ leonis
in gregibz pecorū. Qui cū trāserit et cō-
culcauerit et reperit: nō est q̄ euat. Et
realtabitur manus tua sup hostes tu-
os: et omnes inimici tui intēbūt. Et e-
rit in die illa dicit dñs: auferā equos
tuos de medio tui: et disperdā quadri-
gas tuas. Et perdā ciuitates terre tue:
et destrua omnes munitiones tuas. Et
auferā malicia de manu tua: et diui-
nationes nō erūt in te. Et perire faciā
sculptilia tua: et statuas tuas de me-
dio tui. Et nō adorabis ultra opera
manuū tuarū: et euellā lucos tuos de
medio tui. Et cōterā ciuitates tuas: et
faciā in furore et indignatione uisionē
in genibz omibz q̄ non audierūt. **¶**

Audite quē dñs loquit. Surge
et cōtende iudicio adūsū mōtes:
et audiāt colles uocē tuam. Audiāt
mōtes iudiciū dñi et fortia fundamen-
ta terre: quia iudiciū dñi cū p̄lo suo: et
cū isrl diiudicabitur. Popul⁹ me⁹ qd
feci tibi: aut quid molest⁹ fui tibi? Re-
sponde michi. Quia eduxi te de terra
egipti et de domo seruientū liberaui
te: et misi ante faciē tuam moysen et
aaron et mariam: p̄lus me⁹ memē-
to queso quid rogauerit cōtra te ba-
lach rex moab: et quid responderit ei
balaam filius beor de setim usq; ad
galgalā ut cognosceres iusticias dñi.
Quid dignū offerā dñō? Curuabo
genū deo excelsō: Nunquid offerā ei

olocaustomata et vitulos amictos:
Nūquid placari potest dñs in milibus
aurei: aut in multis milibus hircorum
pinguiū: Nūquid dabo primogenitū
meū pro scelere meo: seu dñm
pro peccato anime mee: Inducabo
hi o homo qd sit bonū: et qd dñs re-
quirit a te. Vigila facere iudiciū: et diligere
misericordiā: et sollicitū ambulare cū deo
tuo. Vox dñi ad civitatē clamavit: sa-
lus erit timētibz nomen eius. Audite
tribz. Et quis approbabit illud: Ad-
huc ignis in domo impij: thesauri in-
iquitatis: et mensura minor ire plena.
Nūquid iustificabo staterā impiam:
et sacelli pondera dolosa: In quibz
divites ei repleti sūt iniquitate: et ha-
bitantes in ea loquebātur mendaciū: et
lingua eorū fraudulenta in ore eorū. Et
ego ego repi petere te pditione: su-
per peccatis tuis. Tu comedes et nō sa-
turaberis: et humiliatio tua in medio
tui. Et apprehēdes et non saluabis: et
quos saluaveris in gladiū dabo. Tu
seminabis et nō metes: tu calcabis o-
livā et nō ungetis oleo: et mustū et nō
bibes vinū. Et custodisti precepta amici:
et omne opus domus achab: et ambu-
lasti ut voluptatibz eorū ut daret te in
pditionē: et habitātes in ea in sibilū: et
obprobriū ppli mei portabitis. **U**
e michi: qā factus sū sicut q colligi-
tur i autumnū: ratiōs vindē-
mie. Nō est bonus ad comedēdū: pre-
conquas ficus desideravit anima mea.
Perijt sanctus de terra: et redi in homi-
nibus non est. Omnes in sanguine
insidiātur: vir fratē suū ad mortē ve-
niat. Malū manū suā: dicitur bo-
nū. Princeps postulat: et videt in
reddendo est. Et magis locut' est de-
sideriū anime sue: et conturbaverunt

ea. Qui optine in eis est quasi palu-
rus: et qui redi quasi spina de sepe. Di-
es speculationis tue: visitatio tua ve-
nit. Nunc erit castitas eorū. Nolite cre-
dere amico: et nolite confidere in dūce.
Ab ea que dormit in sinu tuo custodi
claustra oris tui: quia fili' cōsumeliā
facit patri: et filia cōsurget aduersus
matrem suā: nurus aduersus socrum
suā: et inimici hominis domestici ei.
Ego aut ad dñm aspiciā: respiciabo
deū saluatōrē meū. Audiet me deus
meus. Ne leteris inimici mea super me:
quia cecidi. Consurgā. Cū sederō in te-
nebris: dñs lux mea est. Quam dñi por-
tabz quoniam peccavi ei: donec caula
meā iudicet: et faciat iudiciū meū. Et
educet me in lucem: videbo iusticiam
eius. Et aspiciet inimici mea: et opri-
etur cōfusione: que dicit ad me. Vbi ē
dñs deus tuus: Oculi mei videbunt
in eā. Nūc erit in cōculcationē: et hui
placitas. Dies ut edificet materie tue.
In die illa longe fiet lex. In die illa et
usq; ad te veniet assur: et usq; ad ciui-
tates munitas: et a ciuitatibz munitis
usq; ad flumē: et ad mare de mari: et
ad mōtem de mōte. Et terra erit in de-
solationē: ppter habitatores suos: et
propter feudū cogitationū eorū. Dase
pplū tuū in vineā tua: gregē heredita-
tis tue: habitantes solos in salu. In
medio carnaliū pastent balan et gala-
ad iuxta dies antiquos: secundū dies
egressionis tue de terra egipti. Attendā
et mirabilia. Videbūt gentes: et con-
fundent sup omni fortitudine sua. Do-
nec in anū sup os: aures eorū surde-
runt. Lingent puluerem sicut serpēs:
velut repilla terre pruebābūt de re-
dibz suis. Dominū deū nēu deside-
rābūt: et timebūt te. Quis deus sili-

ni qui auferat iniquitatē: et rāsas pec-
catū reliquias hereditatis tue: Nō im-
mitet ultra furorē suū: quā volens
misericordiā est. Reuertet et miserebit
nostri. Deponet iniquitates nostras:
et proiet in pfundū maris omnia pec-
cata nra. Dabis veritatē iacob: mise-
ricordiā abrahā: q iurasti patribz no-
stris a diebz antiquis. **Explicit michas**
Naum. Incipit naum propheta.
Naum ninnue. Liber
visionis naum hel-
cheli. Deus emula-
tor: et ulciscens dñs:
ulciscens dñs et ha-
bens furorē: ulciscēs
dñs in hostes suos: et irascens ipse ini-
micis suis. Domin' paties et magn'
fortitudine: et mūdans nō faciet inno-
centem. Domin' in tempestate et turbi-
ne ire eius: et nebule puluis pedū eius.
Incepsans mare resiliens illud: et o-
mnia flumina ad desertū deducēs. In-
firmat' est balan et carnelus: et flos li-
bani languit. Montes cōmoti sunt
ab eis: et colles desolati sunt. Et contre-
muit terra a facie eius: et orbis et omnes
habitātes in eo. Ante facie indignati-
onis eius quis stabit: et quis resistet i
ira furoris ei? Indignatio ei' effusa
est ut ignis: et petre dissolute sunt ab
eo. Bonus dñs et sforsas in die tribu-
lationis: et scies sperantes in se. Et i di-
lunio ptereunte cōsumationē faciet lo-
ci eius: et inimicos ei' persequēt' tene-
bre. Quid cogitatis contra dominū:
Consumationē ipse faciet. Non con-
surget duplex tribulatio quia sicut
spine se invicem cōplectūt: sic conui-
ui eorū pariter potant. Cōsumetur
qū stipula ariditate plena. Et te eni
regibz cogitās oia dominū maliciā:

mente pteadās puaricationē hec dicit
dñs. Si pfecti fuerint et ita plures: sic
quonq; attondētur et pteadibit. Afflixi
te: et nō affligā te ultra. Et nūc cōterā
virgā eius de dorso tuo: et vincla tua
dirumpā. Et papiet sup te dñs. Non
seminabit te nomine tuo aplius. De
domo dei tui interficiā. Sculptile et
cōstatile ponā sepulcrū tuū: quia inhō-
noratus es. Ecce sup mōtes pedes eu-
angelizantis: et annunciantis pacem.
Celebra iuda festiuitates tuas: et redde
vota tuarū: qā nō adiciet ultra ut pteas-
eat in te belial: vniuersis interijt. **¶**
Ascendit qui dispergat corā te: et
custodiat obsidionē. Contem-
plare viam: cōforta lumbos: roborā
virtutem valde. Quia reddidit domi-
nus supbiam iacob: sicut superbiam
isrl. Quia vastatores dissipauerunt e-
os: et pagines eorū corruerūt. Elipse
fortiū ei' ignis: viri exercit' in cocine-
is. Agnec habent currens in die ppara-
tionis eius: et agitatores slopiū sunt.
In itinēbz cōturbati sunt: quadrigē
collise sunt in platcis. Aspedus eorū
quali lampades: sili fulgura discer-
rentia. Recordabit fortiū suoz: ruerit
in inneribz suis. Velociter ascendent
muros eius: et pparabit umbraculū.
Porte flumidorū aperte sunt: et templū
ad solū dirutū. Et miles captiuus ad-
ductus est: et ancille eius minabant
gentes et colūbe: murmurantes in
cordibz suis. Et ninnue: quasi piscina
aquare aque eius: ipsi vero fugerunt.
Stare staret: et nō est q reuertatur. Di-
ripite argentū diripite aurū: et nō est
finis diuitiarū ei' omibz vasis deside-
rabilibus. Dissipata et scissa et dilace-
rata: et cor tabescens et dissolutio ge-
niculorū et defectio in cūdis renibz: et

facies omnium sicut nigredo olle. Vbi ē habitaculum leonū: et pascua catulorum leonū? Ad quā iuit leo ut ingrederet il-
luc: catulus leonis: et nō ē q̄ egrediet. Leo
cepit sufficere catulis suis: et necauit
leonia suis. Et impleuit predā spelun-
cas suas: et cubile suū rapina. Ecce e-
go ad te dicit dñs exercitū: et succen-
dam usq; ad fumū quadrigas tuas:
et leuiculus tuos comedet gladiū. Et
egregminabo de fra predā tuam: et nō
audiet ultra vox mitorū tuorū. **M**

Ue cunctas sanguinū: uniuersa mē-
daciū: dilaceratione plena. Nō
cedat a te rapina. Vox flagelli: et
vox impetus rote: et equi semetis: et
quadrigae feruētis: et equitis ascende-
tis: et micātis gladij: et fulgurātis ha-
ste: et multitudinis infeste: et grauis
ruine: nec est finis cadaverū. Et corre-
unt in corporibz suis ppter multitudi-
nē fornicationū meretricis speciose et
grate et habētis maleficia: que vendi-
dit gēres i fornicationibz suis: et fami-
lias in maleficijs suis. Ecce ego ad te
dicit dñs exercitū: et reuelabo puden-
tia tua in facie tua: et ostendā in genti-
bus nuditatē tuā et regnis ignomini-
am tuam. Et piciā super te abomina-
tiones tuas: et contumelijs te afficiā:
et ponam te in exemplum. Et erit om̄s
q̄ uiderit te resiliat a te: et dicit. Vasta-
ta est ninive. Quis commouebit sup te
caput? Unde queram consolatoreū
tibi? Nunquid melior es ab allegācia
populorum: qui habitat in fluminibz?
Aque in circuitu eius: cuius di-
uitie mare: aque muri eius. Ethiopi-
a fortitudo eius et egiptus: et non est
finis. Affrica et libys fuerunt in auxi-
lio tuo: sed et ipsa in transmigratione
ducta est in captiuitatē. paruuli eius

elisi sunt i capite omnium uias: et super
inditos ei⁹ miserū sorde: et om̄es opti-
mates ei⁹ elisi sunt i cōpedibz. Et tu re-
go inebriaris: et eis despecta: et queres
tu auxiliū ab inimico. Om̄es muniti-
ones tue sicut fic: cū grossis suis: si cō-
culse fuerint: cadit i os comedētis. Ecce
pphus tu⁹: miteres i medio tui. Inimi-
cis tuis ad apertionē pāntis ppe ter-
re tue: deuorabit ignis uedes tuos. A-
quā ppter obsidionē hauri tibi: et tunc
munitiones tuas. Intra i lucū et calca:
subigēs tene latrem. Vbi comedit te i-
gnis: peribis gladio: deuorabit te ut
bruc⁹. Cōgregare ergo ut bruc⁹: mlti-
plicare ut locusta. Plures fecisti nego-
ciationes tuas: q̄ stelle sunt celi. Huc⁹
egressus est: et auolauit. Custodes tui
q̄si locusta: et paruuli tui q̄si locuste lo-
custay: q̄ obident i sepibz i die frigoris.
Sol ort⁹ est: et auolauerunt: et nō est co-
gnit⁹ loc⁹ earū ubi fuerit. Dormitauer-
ūt pastores tui rex assur: sepelientur
principes tui. Latitauit pphus tu⁹ in mō-
tibz: et nō est q̄ cōgreget. Nō ē oblatra
cōmitio tua: pessima est plaga tua. Mi-
nne⁹ q̄ audierūt audicionē tuā: cōpres-
serūt manū tuā sup te. Quia super quē
nō trāsijt malicia tua semp? **Explicit**
namus pphā iuxta rba ait pphā i.

Omus qd uidit abla-
tur propheta. Et
quo dñe clamabo:
et non exaudies?
Honorabor ad te
vini patiens: et nō
saluabis. Quare ostendisti michi ini-
quitatē et laborē: uidere predā et ini-
ficiā exa me? Et factū est iudiciū: et
cōtradictio potentior. Propter huc la-
terata est lex: et nō puenit usq; ad finē
iudiciū. Quia impius pualer adūsus

istū: propterea egrediet iudiciū puer-
sum. Aspicite in gentibz: et uidete et am-
miramini et obstupescite: quia opus
factū est in diebz uelocis: qd nemo cre-
deret cū narrabit. Quia ecce ego suscita-
bo chaldeos gentē amarā et velocem
ambulātē sup latitudinem terre: ut
possideat tabernacula nō sua. Horri-
bilis et terribilis est: et semetipsa iudici-
um et om̄is ei⁹ egrediet. Leuiores par-
dis equi eius: et velociores lupis ve-
spertinis: et diffundētur equites ei⁹. E-
quites nāq; eius de lōge uenient: vo-
labūt quasi aquila festinās ad come-
dendū. Om̄es ad pōam uenient: fa-
cies eorū uent⁹ uentis. Et congregabit
quasi arenā captiuitatē: et ipse de regi-
bus triumphabit: et tyrāni ridiculi e-
ius erūt. Ipse sup omnem munitionē
ridebit: et cōportabit aggerē: et rapiet
eā. Tūc mutabit spūritus: et ptransibit
et corruet. Hec est fortitudo eius dei sui.
Nūquid nō tu a principio dñe deus
meus sante meus: et nō moriemur?
Domine in iudiciū pssisti eū: et forte
ut corripere fundasti eū. Nūdi sunt
oculi tui ne videas malū: et respicere
ad iniquitatē non poteris. Quare nō
respicis super inique agentes: et taces
deuorāte impio infiore se? Et facies
homines quasi pilces maris: et q̄si re-
pille non habēs principē. Totū in ha-
mo subleuauit: et ait illud in sagena
sua: et cōgregauit in rete suā. Sup huc
letabitur et regnabit: propterea immo-
labit sagena sue: et sacrificabit reti suo.
Quia in ipsis inrellata ē pars eius:
et cibus eius electus. Propter hoc er-
go expandit sagenam suam: et sem-
per interfecit gentes non parces. **U**
super custodiā nrā stabat: et signa-
gradum super munitionem. Et

cōtemplabor: ut videā quid dicat mi-
chi: et quid respōdeā ad arguentē me.
Et respōdit michi dñs: et dixit. Scilicet
uisum et repleta eū super tabulas: ut
percurrat qui legit eū. Quia adhuc
uisus pcul: et apparebit in finē et nōt
mētietur. Si morā fecerit respēda illi:
quia uenies ueniet et nō tardabit. Ec-
ce qui incredulus est: nō erit recta ani-
ma eius in semetipso. Iustus aut in fi-
de sua uiuet. Et quomō uinū potātū
decapit: sic erit uir supbus: et nō decora-
bitur. Qui dilatauit quasi infernus
animā suā: et ipi quasi mors: et nō ad-
impletur. Et cōgregauit ad se om̄es
gentes: et coaceruauit ad se om̄es po-
pulos. Nūquid nō om̄es isti sup eū
parabolā sumēt: et loquelā enigmati
eius? Et dicit. Ve ei: qui multiplicat
nō sua. Viquequo et aggrauat exa
se densum lutū? Nūquid non repente
cōsurgēt qui mordeant te? Et suscita-
būt lacerantes te: et eris in rapinā
eis. Quia tu spoliasti gentes multas.
Spoliabit te om̄es qui reliqui fuerint
de pphs: propter sanguinē hominis
et iniquitatē terre ciuitatis: et omnium
habitantū in ea. Ve qui cōgregat a-
uariā malā domui sue: ut sit in exel-
so nidus ei⁹: et liberari se putat de ma-
nu mali. Cogitasti cōsultionē domui
tue: cōsististi pphs malos: et peccauit
anima tua. Quia lapis de pariete cla-
mabit et lignū quod inter iunduras
edificiorū est respōdebit. Ve qui edi-
ficat ciuitatē in sanguinibz: et ppa-
rat urbē in iniquitate. Nūquid non
hec sunt a dño exercitū? Laborabūt
enī pphs multo igni: et gentes in ua-
cuū et deficient. Quia replebit terra ut
cognoscat gloriā dñi: quasi aque o-
perietes mare. Ve qui potū dat amico

luc. mittens fel suū et inebrians ut a-
spiciat nuditatē eius. Replet ē igno-
minia pro gloria. Sibe tu quop: et
asopire. Circūdabit te calix detere dñi:
et uomit? ignominie sup gloriā tuā.
Quia iniquitas libani operiet te: et ve-
ritas animalū deterebit eos: de san-
guinibz hominis et iniquitate terre et
ciuitatis: et omnium habitantium in ea.
Quid pdest sculpsile quia sculpsit il-
lud fidor su? et latile et ymaginē fallā:
quia sperauit in signēro fidor eius ut
faceret simulacra muta. Ve qui dicis
ligno repergisere: surge lapidi taceti.
Nūquid ipse docere potuit? Ecce iste
cooperet? est auro et argento: et omnis
spiritus nō est in visceribus eius. Do-
min? autē i templo sancto suo: sileat a
facie eius omnis terra. **Oratio Aluacur**
prophete pro ignominia: et
domine audiui audicionē tuā: et
timui. Dñe opus tuū in medio
ānorū unifica illud. In medio āno-
rū notū facies: tū iras? fuer? miseri cor-
die recordaberis. Deus ab austro uen-
iet et sanct? de mōte phara. Sēmpre
Operuit celos gloria ei? et laudis ei?
plena est terra. Splēor ei? ut lux etir:
cornua in manibus ei? Abi abscondi-
ta? forinido ei? āte facie ei? ibit mors.
Egrediet drabol? āte pedes ei? et erit
et mēus est terrā. Aspexit et dissoluit
gentes: et cōtini sunt mōtes seculi. In-
curuati sunt colles mūdi: ab itneribz
ecceitatis ei? Pro iniquitate vidi tē-
toria ethiopie: turtabūtur pelles terre
madian. Nūquid i fluminibz tractus
es dñe: aut in fluminibz furor tu? uel
in mari indignatio tua? Qui ascen-
des sup equos tuos: et quadriga tue
saluauit. Suscitās suscitabis arcum
nū: mramēta tribubz que locut? es.

Sēmp. Fluios sanctēs terre: videtū
te et doluerū mōtes: gurgēs aquarū
trāsijt. Dedit abissus vocē suā: altitu-
do manus suas leuauit. Sol et luna
steterū in habitaculo suo: in luce sa-
gitarū tuarū ibū: in splendore fulgu-
rātis hāste tue. In fēmitu cōculabis
terā: et in furore obstupescās gentes.
Egressus est in salutē ppli tui: in salu-
tem cū cūsto tuo. Percussisti caput de-
domo impij: demidasti fundamētū
usq: ad collū. Sēmp. Maledixisti sce-
ptis ei? rapiti bellator eius: uenientibz
ut turbo ad dispergendū me. Ege-
lacio eor: sicut ei? qui deuorat pau-
perē in abscondito. Quā fecisti in mari
equis tuis: i luto aquarū multarū. Au-
diui et turbat? est vērē meus: a voce
derreuerū labia mea. Ingreuiat pu-
trida in ossibus meis: et subter me sca-
reat. Ve requiescā in die tribulatiōis:
ut ascēda ad pplū accēdū nocturnū.
Ficus enī nō florebit: et nō erit gēnē
in vineis. Māuerit opus olīu: et ar-
na nō afferet thū. Absciderit de ouili
pecūs: et nō erit armētū in p̄cipibz.
Ego autē in dño gaudebo: et exultabo
in deo ihesu meo. Deus dñs spūitudo
mea: et ponet pedes meos quasi cōlo-
rū. Et super recessa mea deducet me vī-
dorū psalmis canē. **Explet Aluacur**
autē pplū iung Sophonias ppli:
Et dñs dñs qd factū
est ad sophoniam
filij thū filij god-
lie filij amasie filij
rechie in diebz iō-
he filij amon regis
iuda. Congregās cōgregabo omnia a
facie terre dñe: cōgregās spūitū
et p̄cēs: cōgregās volatilia celi: et p̄cēs
maris. Et erunt impiorū egunt: et

disperda hostes a facie terre dñe dñs.
Et extendā manū meā sup iudā et sup
omnes habitātes iherusalē: et disper-
dam de loco hoc reliquias baal et no-
mina iduorū cū sacerdotibz: et eos q
adorāt super tēda militiā celi: et ado-
rant et iurāt in domino et iurāt in mel-
chor: et qui auertūt de post regum
dñi: et qui nō quēserūt dñm: nec inue-
rigauerūt eum. Silete a facie dñi dei:
quia iuxta ē dies dñi. Quia pparauit
deus hostiā: sanctificauit vocatos su-
os. Et erit in die hostie dñi visitabo
sup principes et sup filios regū et sup
omnes qui induit sunt veste p̄cigē-
na. Et visitabo super omnem qui ar-
roganter ingreditur sup limen in die
illa: qui cōpleuit domū dñi dei sui: in-
iquitate et dolo. Et erit in die illa dicit
dñs vox clamoris a porta pisciū et u-
lulāt? a secunda: et cōtino magna a
collibz. Ululāt habitatores pile. Cō-
tinet omnis pplus chanaan: disperie-
rūt omnes inuoluiti argento. Et erit in
tempore illo scutabor iherlm in lacer-
nis et visitabo super viros defixos in
scabulis suis: qui dicūt in cordibz suis.
Non faciet bene dñs: et nō faciet ma-
le. Et erit fortitudo eor in direptionē:
et dom? eor in desertū. Et edificabūt
domos et nō habitabūt: et plātabūt
vineas et nō bibēt vinū ear. Iuxta est
dies domini magn? iuxta est et veloc-
nimis. Vox diei dñi amara: tribula-
bi? ibi fortis. Dies ire dies illa: dies
tribulatiōis et angustie: dies calamita-
tis et miserie: dies tenebrarū et caligi-
nis: dies nebulę et turbini: dies tu-
be et clangoris sup ciuitates munitas
et sup angulos recessos. Et tribulabo
homines: et ambulabūt ut cecū quia
domino peccauerunt. Et effundetur

sanguis eor sicut hum? et corpora e-
orū sicut Becora. Sed et argentū eor
et aurū eor nō poterit liberare eos in
die ire dñi. In igne zeli eius deuorabit
omnis ita: quā cōsumationē cū festinati-
one faciet cūctis habitātibz terrā. **q**
conuenite cōgregamini gens nō
amabilis: priuioq: pariat iussio
quali puluere trāseunt die: anteq: ve-
niat sup vos ira furoris dñi. Quērite
dñm omnes māueri terre: qui iudiciū
eius estis operari. Quērite iustū quē-
rite māueri: si quo modo abscondami-
ni in die furoris dñi. Quia gaza de-
struda erit et ascalon in desertū. Az-
tū in meridie eicient: et accaron eradi-
cabitur. Ve qui habitatis funiculū
maris: gens p̄ditor. Vēbū dñi sup
vos chanaan terra philistinorum: et
disperda te ita ut nō sit inhabitator. Et
erit funiculus maris requies pastorū:
et caule pecorū. Et erit funiculus ei? qui
ramāserit de domo iuda. Ibi pascēt
in domibz ascalonis: ad vesp̄ requi-
escēt. Quia visitauit eos dñs de? eor:
et auerter captiuitatē eor. Audiui op-
probriū moab et blasphemias filiorū
amon que reprobrauerūt p̄lo meo: et
magnificati sunt sup āminos eorum.
Propterea viuo ego dicit dñs exercitu-
um: deus israel. Quia moab ut sodo-
ma erit et filij amon quasi gomorra:
siccitas spinarū et acerui salis: et desec-
tū usq: in eternū. Reliquie ppli mei di-
ripit illos: residui gentis mee posside-
bunt illos. Hoc enī eis eueniet pro su-
p̄bia sua: quia blasphemauerunt et
magnificati sunt super pplū dñi exerci-
tū. Inhorribilis dñs super eos: et attē-
abit omnes deos terre. Et adorabūt eū
vir de loco suo: omnes insule gentiū.
Sed et vos ethiopes: interfecdi gladio

meo eritis. Et extendet manū suā sup
aquilonē: et perdet assur. Et ponet spe
riolam in solitudine et in inuū: et sibi
desertū. Et accubabūt in medio eius
greges. Omnes bestie gentiū: et onocro
talis et herici in liminibz eius mora
būt. Vox rātātis in fenestra: cū
in supliminari: quoniam attenuabo ro
bur ei. Hec est ciuitas gloriosa habi
tās in cōfidentia: que dicebat in corde
suo. Ego sum: et terra me nō est alia
āplius. Quomodo facta est in desertū:
cubile bestie. Quis qui rātāt per eā si
bilabit: et mouebit manū suā.

Ue prouocauit et redēpta ciuitas.
colūba. Nō audiuit vocē: et nō
suscepit disciplinā. In dñō nō est con
fida: ad deū suū nō appropinquauit.
Principes ei in medio eius: quasi le
ones rugientes. Iudices eius lupi ve
spere: nō relinquebant in mane. Pro
phete ei uelant: uiri infideles. Sacer
dotes eius polluerūt sanctū: iniuste e
gerūt cetera legem. Dominus iust in me
dio eius: nō faciet iniquitatē. Mane
mane iudiciū suū dabit in luce: et nō
abscondetur. Rescruit aut iniquus cō
fusione. Disperdidit gentes: et dissipati
sunt anguli earū. Desertas feci vias e
orū: dū nō est qui transeat. Desolate
sunt ciuitates eorū: nō remanēte viro
neq; ullo habitatore. Dixi. Attamē
timebis me: suscipies disciplinam. Et
nō peribit habitaculū ei: ppter omnia
in quibz uisitauī eā. Verūcūmen dilu
culo surgentes corruerūt omnes cogi
tationes suas. Quapropter respēda
me dicit dñs in die resurrectionis mee
in futurū: quia iudiciū meū ut cōgre
gem gentes et colligā regna. Et effun
dam sup eos indignationem meam:
omne irā furoris mei. In igne enim

zeli mei deuorabit omnis terra. Quia
tūc reddat pphs labiū electū: ut inuo
cent omnes nomen dñi: et seruiant ei
humero uno. Ultra flumina et iopi
e inde supplices mei: filij dispector me
orū deferet munus michi. In die illa nō
cōfunderis sup cunctis adinventioni
bus tuis: quibz preuaricata es in me.
Quia tūc auferā de medio tui magni
loquos supbie tue: et nō adicies real
tari amplius in mōre sando meo. Et
derelinquā in medio tui pphm paupe
rem et egenū: et sperabūt in nomine do
mini. Reliquie israel nō faciet iniqui
tatem nec loquētur mēdaciū: et nō in
uenerūt in ore eorū lingua dolosa. Quo
niā ipsi pascuntur et accubabūt: et non
erit qui egeret. Lauda filia syon: in
bilato isrl. Letare et exulta israel in o
mni corde filia iherusalē. Abstulit do
minus iudiciū tuū: auertit inimicos tu
os. Rex isrl dñs in medio tuo: nō time
bis malū ultra. In die illa dicitur ihe
rusalē. Noli timere syon: nō dissoluā
tur manū tue. Dominus deus tuus in
medio tui fortis: ipse saluabit. Gaude
bit super te in leticia: silebit in dilectio
ne tua: et exultabit sup te in laude. Au
gas qui a lege recesserant congregabo
quia ex te rēuocantur non ultra habeas
super eis opprobrium. Ecce ego inter
ficiam omnes qui affixerunt te in te
illo: et saluabo claudicantem: et eam
que cecidit fuerat congregabo. Et po
nam eos in laudē et in nomen in omni
terra confusionis eorū: in te illo quo
adducā vos: et in te quo congregabo
vos. Dabo enī vos in nomē et in lau
dem omnibus populis terre: cum con
uertero captiuitatem uestram corā oculis
uestris dicit dñs. *Explicit Sopho
nias ppha. Incipit Aggelus ppha. j.*

In anno secundo dārij regis in mense
sesto in die una mēsis factū est uerbu
dñi in manu aggei prophete ad zoro
babel filiū salathiel ducem iuda: et ad
ihesum filiū iosedech sacerdotem ma
gnū dices. Hec ait dñs exercituum di
cens. Populus iste dicit. Non dū uenit
tempus domus dñi edificāde. Et factū
est uerbu dñi in manu aggei pphete di
cens. Aliquid tempus uobis est ut ha
bitetis in domibz laqueatis: et domus
ista deserta. Et nūc hec dicit dñs exer
citus. Ponite corda uestra super uias
uestras. Seminatis multū: et intuli
stis parū. Comeditis: et non estis sa
tiani. Bibitis: et non estis inebriati. Vi
peristis uos: et non estis calefacti. Et
qui mercedē congregauit: misit eas
in sacculū pertulum. Hec dicit dñs ex
ercitus. Ponite corda uestra sup uias
uestras. Ascendite in montē portare
lignum: et edificate domū et accepta
bilis michi erit: et glorificabor dicit
dñs. Respectis ad amplius: et ecce
factū est minus. Et intulistis i domū:
et sufflavi illud. Quā ob causā dicit
dñs exercitus. Quia domus mea deserta
est: et uos festinastis unusquisq; in do
mū suam. Propter hoc sup uos phi
biui sunt reli ne darent rorem: et terra
prohibita est ne daret germen suū. Et
uocauī siccitatem sup terrā et sup mō
tes et sup cunctū et sup uinū et sup oleū
et quicūq; pferet humū: et sup hominē
et sup iumentū: et sup omne laborem
manuū. Et audiuit zorobabel filiū
salathiel et ihesus filius iosedech sacer
dos magnus et omnes reliquie pph
uocem dei sui et uerba aggei pphete fi
cūc misit eū dñs deus eorū ad eos: et
timuit omnis populus a facie dñi. Et di
xit aggeus nūcius dñi de nūcijs dñi.

populo dicens. Ego uobiscū dicit do
minus. Et suscitauit deus spiritū zo
robabel filij salathiel ducis iuda et spi
ritū ihesu filij iosedech sacerdotis ma
gni et spiritū reliquorū de omni popu
lo: et ingressi sunt et faciebant opus
in domo domini exercitus dei sui.

In die uicesima et quarta mensis in se
sto mense in anno secundo dārij regis
in septimo mēse uicesima et prima mē
sis: factū est uerbum domini in manu
aggei pphete dices. Loquere ad zoro
babel filiū salathiel ducē iuda et ad
ihesum filiū iosedech sacerdotē magnū:
et ad reliquos pph dices. Quis in uo
bis est derelictus qui uidit domū istā
in gloria sua prima? Et quid uos ui
detis hanc nūc? Aliquid nō ita est
quasi nō sit in odis uris? Et nūc con
fortare zorobabel dicit dñs: et confor
tare ihesu fili iosedech sacerdos magnū:
et confortare omnis populus terre dicit
dominus exercitus: et facite: quoniam ego
uobiscū sum: dicit dñs exercitus. Ver
bū qd placui uobiscū cū egredere mi
ni de terra egipti: et spiritus meus erit i
medio uestrū. Nolite timere: quia hec
dicit dñs exercitus. Adhuc unum
modicū est: et ego commouebo celum et
terrā et mare et aridam. Et mouebo o
mnes gentes: et ueniet desideratū cun
ctis gentibz. Et implebo domū istā
gloria: dicit dñs exercitus. Nūc ē ar
gentū et meū est aurū: dicit dñs exer
citus. Magna erit gloria domus istius
nouissime philis: prime: dicit dñs ex
ercitus. Et in loco isto dabo pacē dicit
dominus exercitus. In uicesima et
quarta noni mensis in anno secundo
dārij regis: factū est uerbu domini ad
aggeum pphētā dicens. Hec dicit dñs
exercitus. Interroga sacerdotes legem

dicēs. Si tulerit homo carnē sanctifi-
ratam in ora vestimentū suū et tegerit
de summitate eius panem aut pulmē-
tum aut vinū aut oleū aut omnem ci-
bum: nunquid sanctificabit? Respon-
dentes autē sacerdotes dixerunt. Non.
Et dixit aggeus. Si tegerit pollut⁹
in anima e⁹ omnib⁹ hijs nunquid con-
taminabit? Et respondērūt sacerdotes:
et dixerūt. Contaminabit. Et respondit
agge⁹ et dixit. Sic pluit iste ⁊ sic gen⁹
ista aīe facie meā dicit dñs: et sic omīe
opus manū eorū: et omīa que obui-
leunt michi cōtaminata erūt. Et nūc
ponite corda vestra a die hāc et supra
anteq⁹ ponet⁹ lapis super lapidē in
templo domini: cum accederetis ad a-
ceruum viginti modiorum et fierent
decem: et intraretis ad torcular ut re-
primeretis quinquaginta lagenas ⁊
fiebant viginti. Percussit vos vento u-
rente: et aurugine et grandine omīa
opera manū vestrarū: et non fuit in
vobis qui reuerteretur ad me dicit do-
minus. Ponite corda vestra e⁹ die ista
et in futurum a die vicesima et quar-
ta noni mēsis: a die qua fundamen-
ta iacta sunt templi domini ponite su-
per cor vestrum. Nunquid iam semen
in germine est? Et adhuc vinea ⁊ fic⁹
et malogranatū et lignū oliue non
floruit. Et die ista benedicā. Et factū ē
verbū dñi secundo ad aggeum in vice-
sima et quarta mēsis dicēs. Loquere
ad zorobabel ducē iuda dicēs. Ego mo-
uebo relinquit et terram: et subuer-
tam solū regnorum: et conteram for-
titudinem regnū gentium. Et subuer-
tam quādrigam et ascensorem eius:
et descendente equi et ascensores eorū:
vir in gladio fratris sui. In die illo di-
cit dominus exercituum assumam te

zorobabel fili salatiel serue meus dicit
dñs: ⁊ ponā te sibi signadum: q̄a te elegi
dicit domin⁹ exercituum. *Capit. Agge⁹
p̄ph̄a. Inquit Zacharias p̄ph̄a. 1.*
In mense octauo in anno secundo da-
rij regis: factū est verbū dñi ad zacha-
riam filiū barachie filij addo p̄ph̄etā.
Iratus est dñs sup p̄res vestros iracu-
dia. Et dices ad eos. Hec dicit dñs ex-
ercituum. Conuertimini ad me ait dñs
exercituum: et reuertar ad vos dicit dñs
exercituum. Ne sitis sicut patres vestri ad
quos clamabāt prophete priores di-
centes hec dicit dñs exercituum: conuer-
tini de vijs vestris malis et cogitati-
onibus vestris pessimis: et non audi-
erunt neq⁹ attenderūt ad me dicit dñs.
Patres v̄ri ubi sunt et p̄ph̄etę? Nūquid
in sempiternū vivit? Veritatem verba
mea et legitima mea q̄ mādauī suis
meis prophetis: nunquid non cōpre-
henderūt patres vestros? Et conuersi
sunt et dixerūt. Sicut cogitauit dñs
exercituum facere nobis secundū vias no-
stras et secundū adinventiones n̄as:
fecit nobis. In die vicesima ⁊ quarta
vnderimi mēsis sabbath in anno se-
cundo darij: factū est verbū domini
ad zachariā filiū barachie filij addo
p̄ph̄etā dicēs. Vidi p̄r nocte: et ecce
vir ascendēs sup equū rufum: et ipse
stabat inter mirteta que erant in pro-
fundo: et post eū equi rubi varij et albi.
Et dixi. Qui sunt isti dñe mi? Et dixit
ad me angel⁹ dñi qui loquebat⁹ in me.
Ego ostendā tibi quid sint hec. Et re-
spōdit vir qui stabat inter mirteta et
dixit. Isti sunt quos misit dñs: ut p̄-
ambulent terram. Et responderūt an-
gelo dñi q̄ stabat inter mirteta: ⁊ dixe-
rūt. Perambulauim⁹ terrā: et ecce omīs
terra habitata ⁊ quiescit. Et respondit

angelus dñi ⁊ dixit. Domine exercitu-
um usq⁹ quo tu nō misereris iheru-
salem et urbū iuda quib⁹ iratus es?
Iste iam septuagesimus ann⁹ est. Et
respōdit dñs angelo qui loquebatur
in me verba bona: verba cōsolatoria.
Et dixit ad me angelus qui loqueba-
tur in me. Clama dicēs. Hec dicit dñs
exercituum. Zelatus sum iherlm et syon
zelo magno. Et ira magna ego ira-
tor sup gentes opulentas: quia ego
iratus sum patrib⁹: ipsi vero adiuraue-
rūt in malū. Propterea hec dicit do-
minus. Reuertar ad iherusalem in mi-
sericordijs: et dom⁹ mea edificabit⁹ in
ea ait dñs exercituum: et per pendiculū
erigendū sup iherusalem. Adhuc clama
dicēs. Hec dicit dñs exercituum. Adhuc
affluent ciuitates mee bonis: et cōso-
labit⁹ adhuc dñs syon: ⁊ eliget adhuc
iherlm. Et leuauī oculos meos et vidi:
et ecce quatuor cornua. Et dixi ad an-
gelū qui loquebat⁹ in me. Quid sunt
hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua:
que ventilaueūt iudam et iherlm et ieru-
salem. Et ostendit michi dñs quatuor
fabros. Et dixi. Quid isti veniunt fa-
ceres? Qui ait dicēs. Hec sunt cornu-
a que ventilaueūt iudam per singu-
los viros: et nemo illorum leuauit ca-
put suū. Et viderūt isti decerere eā: ut
dericiat cornua gētiū q̄ leuauerūt cornu-
a sup terrā iuda: ut dispergeret eā. *1. 1.*
Et leuauī oculos meos et vidi: et
ecce vir et in manu e⁹ fundus
mirtetū. Et dixi. Quā tu vadis? Et
dixit ad me. Ut mēdet iudā ⁊ iherlm
quāta sit latitudo eius: et quāta lon-
gitudō eius. Et ecce angel⁹ qui loque-
batur in me egrediebatur: et alius ange-
lus egrediebatur in dextram eius: ⁊ di-
xit ad eū. Surre: loquet⁹ ad puerū istū

dicēs. Absq⁹ muro habitabit iheru-
salem p̄ multitudinē hominū et iume-
torū in medio eius. Et ego ero ei ait
dñs mur⁹ ignis in circuitu: et in glo-
ria ero in medio ei⁹. Quia fugite de ter-
ra aquilonis dicit dñs: quoniam in
quatuor ventos celi dispersi vos dicit
dñs. Quia syon fuge que habitas apud
filia babilonis: quia hec dicit dñs ex-
ercituum. Post gloriā misit me ad gen-
tes: que spoliauerūt vos. Qui enī reci-
git vos: tangit pupillam oculi mei.
Quia ecce ego leuo manū meā super
eos: et erūt prede h̄is qui seruiebant si-
bi: et cognoscent quia dñs exercituum
misit me. Lauda et letare filia syon: q̄a
ecce ego venio et habitabo in medio
tui ait dñs. Et applicabuntur gentes
multe ad dñm in die illa: ⁊ erūt michi
in pplm. Et habitabo in medio tui: et
scies quia dñs exercituum misit me ad
te. Et possidebit dñs iudā et partem
suā in terra sanctificata: ⁊ eliget iherlm.
Bileat omīs caro a facie dñi: quia cō-
surrexit de habitaculo sancto suo. *1. 1.*
Et ostendit michi dñs iherlm sa-
credotem magnū stantem corā
angelo dñi: et zachariā stabat a dextris
eius ut aduersaret ei. Et dixit dñs ad
zachariā. Incepit dñs in te. Zachariā:
et inceptet domin⁹ in te qui elegit iheru-
salem. Nunquid non iste cōtra est eru-
tus de igne? Et iherlm erat indut⁹ ve-
stibus sordidissimis: et stabat ante faciem
angelī. Qui respondit: et ait ad eos q̄
stabant corā se dicēs. Auferte vesti-
menta sordida ab eo. Et dixit ad eum.
Ecce abstuli a te iniquitatem tuam: ⁊
indui te mitatōijs. Et dixit. Ponite
cōdāctm mundā super caput eius. Et
posuerūt cōdāctm sup caput eius mū-
dā: ⁊ induerūt eū vestibus. Et angelus

dñi stabat: et contestabatur angelus
dñi ihesum dicēs. Hec dicit dñs exerci-
tū. Si in vijs meis ambulaueris et
custodiā meā custodieris: tu quoq; in-
dicabis domū meā: et custodies atriā
mea: et dabo tibi ambulātes de hijs
q̄ nūc hic assidue. Audi ihesus sacerdos
magne: tu et amici tui qui habitāt co-
ram te: quia viri potēdētes sunt. Ec-
ce enī ego adducā serūū meū orietem:
quia ecce lapis quē dedi corā ihesu su-
per lapidē unū septē oculi sunt. Et ecce
ego relabo sculpturā eius ait dñs exer-
citū: et auferam iniquitatem terre il-
lius in die vna. In die illa dicit domi-
nus exercituum: vocabit vir amicum
suū subter vineā et subter ficū. **III**
Et reuersus est angelus qui loque-
batur i me: et suscitauit me qua-
si virū qui suscitā de somno suo. Et
dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi.
Vidi: et ecce candelabrū aureū totū et
lampas eius sup caput ip̄i: et septem
lucerne eius sup illud: et septē insulori-
a lucerne que erāt sup caput eius: et
due oliue sup illud: una a dextris lam-
pads: et una a sinistris eius. Et respō-
dit: ait ad angelū qui loquebat i me
dicēs. Quid sunt hec dñe mi? Et
respondit angel⁹ qui loquebat i me:
et dixit ad me. Nunquid nescis quid
sunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et re-
spōdit: ait ad me dicēs. Hec est ve-
bū dñi ad zorobabel dicēs. Non
in exercitū nec in robore: sed in spiritu
meo dicit dñs exercitū. Quis tu mōs
magne corā zorobabel in planū? Et
educet lapidē primariū: et æquabit
gratiā gratie eius. Et factū est verbū
dñi ad me dicēs. Manus zorobabel
fundauit domū istā: et manus eū
perficit eā: et scietis quia dñs exercitū

misit me ad vos. Quis enī despecti-
es paruos? Et letabūtur: et videbunt
lapidē stagnem in manu zorobabel.
Septē sunt isti oculi dñi: qui discurre-
nt in uniuersā terrā. Et respondit: et dixi
ad eū. Quid sunt due oliue iste ad de-
xeram candelabri et ad sinistrā eū? Et
respondit sedor: et dixi ad eū. Quid sūt
due spice oliuacū que sunt iuxta duo
rostra aurea: in quibz sunt suffuloria
ex auro? Et ait ad me dicēs. Nūquid
nescis qd sūt hec? Et dixi. Non dñe mi.
Et dixit. Isti sūt duo filij olei splendo-
ris: q̄ assidue dñatori uniuersę. **IIII**
Et reuersus sūt: et leuauit qd os me-
os et vidi: et ecce volumē volās.
Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi.
Ecce ego video volumē volās: longi-
tudō eū viginti cubitorū: et latitudo eū de-
cem cubitorū. Et dixit ad me. Hec est
maledictio que egrediet sup facie omniū
terre: quia omnis fur sicut ibi scriptū est
inducabitur: et omnis iurās q̄ hoc simi-
liter inducabit. Educā illud dicit dñs
exercitū: et remet ad domū furis: et ad
domū iurantis in nomine meo iuri-
diceret: et cōmorabit i medio domū
eius: et cōsumet eū et ligna eius et la-
pides eius. Et regressus ē angelus qui
loquebat i me: et dixit ad me. Leua
oculos tuos et vide. Quid est hoc qd
egredietur? Et dixi. Quidnam est? Et
ait. Hec est anfora egrediens. Et dixit.
Hec est oculus eorum in uniuersa ter-
ra. Et ecce calceum plumbi ponat: et
ecce mulier una sedens i medio an-
fore. Et dixit. Hec ē impietas. Et pro-
iecit eā i medio anfore: et misit mal-
sam plumbicā in os eius. Et leuauit
oculos meos et vidi: et ecce due muli-
eres egredientes: et spirit⁹ in alio earū.
Et habebāt alas quasi alas mulierū

leuauerunt anforā inter terram et celū.
Et dixi ad angelū qui loquebat i me.
Quid iste defecit anforā? Et dixit ad
me. De edificatōe dom⁹ i terra semina ar-
et stabilizat et ponat ibi sup basem suā.
Et cōuersus sum: et leuauit **V**
oculos meos et vidi: et ecce qua-
tuor quadrigę egredientes de medio du-
orū montiū: et mōtes montes erci. In
quadriga prima equi rubri: in quadri-
ga sēda equi nigri: in quadriga tertia
equi albi: et in quadriga quarta equi va-
rii: et fortes. Et respōdit: et dixi ad ange-
lū qui loquebat i me. Quid sunt hec
dñe mi? Et respondit angelus: et ait
ad me. Isti sunt quatuor venti celi: qui e-
grediuntur ut stent corā dñatore omniū
terre. In qua erāt equi nigri egrediebā-
tur i terrā aquilonis: et albi egredi-
bunt post eos: et varij egrediuntur ad
terram austrā. Qui autē erāt robustissimi
egressi: et querebāt ire: et discurrere per o-
mnē terrā. Et dixit. Ite: et perambulāte
terram. Et perambulauerūt terrā. Et vo-
cauit me: et locutus est ad me dicēs. Ec-
ce qui egrediuntur i terrā aquilonis:
requiescere fecerūt spiritū meū i terrā
aquilonis. Et factū est verbū dñi ad
me dicēs. Sume a transmigracione
ab oldai et a thobie et ab idaia et ve-
nies tu i die illa et intrabis domū io-
sue filij sophonie qui venerūt de babi-
lone: et sumes aurū et argentū et facies
coronas et pones in capite ihesu filij
iosedech sacerdotis magni: et loqueris
ad eū dicēs. Hec ait dñs exercituum
dicēs. Ecce vir: oriens nomen eius. Et
subter eū orientur: et edificabit templū
dñi: et ipse regnet i templū dñi. Et ipse
ponabit gloriā: et sedebit et dñabitur
sup solio suo. Et erit sacerdos sup so-
lio suo: et cōsiliū pacis erit inter illos

duos. Et corone erūt helem et thobie
et idaie et hen filio sophonie: memori-
ale in templo dñi. Et qui procul sunt
venient et edificabūt i templo dñi: et
scietis quia dominus exercituum mi-
sit me ad vos. Et ait hoc: et auditu
audieris vocē dñi dei vestri. **VI**
Et factū est in anno quarto darij
regis: factum est verbum dñi ad
zachariā in quarta mensis nomi qui
est calfeu. Et miserūt ad domū dei sa-
ralar et rogomelech et viri qui erāt cū
eis ad deprecandā facie dñi: ut diceret
sacerdotibz dom⁹ dñi exercitū et pph-
etis loquētes. Nūquid flendū ē michi
i quinto mense: vel sandificare me
debeo sicut feci iam multis annis? Et
factū est verbū dñi exercitū ad me di-
cēs. Loquere ad omne plin terre: et
ad sacerdotes dicēs. Cū ieiunaretis
et plangeretis i quinto et septimo per
hos septuaginta annos: nūquid ieiun-
uistis ieiunastis michi? Et cum comedi-
stis et bibistis: nunquid nō vobis come-
distis et vobis ieiunastis bibistis? Nū-
quid nō hec sunt verba que locutus
est dñs i manu pphetarū priorū cū ad-
huc iherusalē habitaret et esset opulē-
ta: ip̄a et urbes i circuitu eū: et ad au-
strū et i capsestribz habitaretur? Et fa-
ctū est verbum dñi ad zachariā dicēs.
Hec ait dñs exercitū dicēs. Iudiciū
verū iudicet: et misericordiā et misera-
tiones facite unusquisq; cū fratre suo.
Et viduā et pupillū et adueniā et pau-
perem nolite calūniari: et malū viri fra-
tri suo non cogitet i corde suo. Et nō
luerūt attendere et auerterunt scapulā
recedētes: et aures suas aggregauerūt
ne audirent: et cor suū posuerūt ne
ad amātem ne audiret legē et verba q̄
misit dominus exercitū i spiritu suo

sando p manu pphetar priorum. Et facta ē indignatio magna a domino exercituum. Et factū ē: sicut locutus sum et non audierūt: sic clamabūt et non exaudia dicit dñs exercituum. Et disper- si eos p omnia regna que nesciūt: et terra desolata est ab eis eo qd non esset transiens et reuertens: et posuerunt ter- ram desiderabilem in desertum. **III**

Et factum ē verbum dñi exercituum di- ces. Hec dicit dñs exercituum. Ze- latus sū syon zelo magno: et indigna- tione magna zelatus sum eā. Hec di- cit dñs exercituum: reuersus sum ad syon: et habitabo in medio iherlm. Et vocabi- tur iherusalem ciuitas veritatis: et mōs domini exercituum mons sanctificatus. Hec dicit dñs exercituum. Adhuc habi- tabūt senes et anus in plateis iherlm: et viri baculus in manu ei⁹ p multitu- dine dierū. Et platee ciuitatis comple- bunt infantes: et puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dñs exercitu- um. Si videbit difficile in oculis reli- quiarū ppli huius in diebus illis: nun- quid in oculis meis difficile erit dicit dñs exercituum? Hec dicit dñs exercituum. Ecce ego saluabo pplm meum de terra orientis et de terra occasus solis: et ad- ducam eos et habitabūt in medio ihe- rusalem: et erunt michi in populu et ego ero eis in deū in veritate et in iusticia. Hec dicit dñs exercituum. Confortentur manus v̄re qui auditis in hīs diebus sermones istos per os pphetarū: in die qua fundata ē domus dñi exercituum ut templū edificaretur. Siquidē ante dies illos merces hominū nō erat nec merces iumentorū erat: neq; introeūti et exeūti erat pax pre tribulatione: et dimisi omnes homines unūquēq; cōtra proximu suū. Nūc autem non

iuxta dies p̄ores ego faciam reliquias populi hui⁹ dicit dñs exercituum: sed se- men pacis erit. Vineā dabit fructum suū: et terra dabit germen suū. Et reli- dabunt rorem suū: et possidere faciā reli- quias ppli huius uniuerso h̄c. Et erit: sicut eratis maledictio in gentibz do- mus iuda et domus israel: sic saluabo vos et eritis benedictio. Nolite timere. Confortent manus v̄re: quia hec dicit dñs exercituum. Sicut cogitavi ut affli- gerem vos cum ad iracundiā prouo- casset patres vestri me dicit dominus et nō sum miseratus: sic ouertus cogi- tavi i diebus istis ut benefaciā domui iuda et iherlm. Nolite timere. Hec sunt ergo verba q̄ facietis. Loquimini veri- tatem unūquisq; cum proximo suo. Veritate et iudicium pacis iudicate i portis vestris: et unūquisq; malū con- tra amicu suū ne cogitetis in cordibz vestris: et iuramentū mendax ne diliga- tis. Omnia enī h̄c sūt q̄ odi dicit dñs. Et factū est verbum dñi exercituum ad me dicens. Hec dicit dñs exercituum. Ieiuni- um quarti et ieiuniū quinti et ieiuniū se- ptimi et ieiuniū decimi erit domui iude in gaudiū et in leticiā: et i solennitates predaras. Veritate tantū et pacem di- ligite. Hec dicit dñs exercituum. Usque- quo veiant populi et habitent in ciui- tatibus misis: et vadant habitatores unus ad alterū dicentes. Eamus et de- precemur faciem dñi: et queramus do- minū exercituum. Vadam etiam ego. Et venient populi misi et gentes robu- re ad querendū dñm exercituum in ihe- rusalem: et deprecandā faciem domini. Hec dicit dominus exercituum. In die- bus illis in q̄bz apprehēdent decē h̄res et cōstibus linguis gētur: et apphēdet im- briā viri iudei dicētes: ibimus vobiscū.

Audiuim⁹ enī qm d⁹ vobiscū ē. **W** nus verbi dñi in terra adrach et damasci requiei eius: quia dñs est ocul⁹ hominis: et omniū tabuum isrl. Enath quoq; in terminis eius: et trus et sydon. Assumpletur quippe sibi sapientiā valde. Et edificauit tre⁹ munitionē suā: et coaceruauit argētū quasi humū: et aurū ut lutū platearū. Et ecce dñs possidebit eā: et pruet in mari fortitudinē ei⁹: et hec igni deuora- bitur. Videbit ascalon et timebit: et ga- za et dolebit nimis: et accaron quo- niā cōfusa est spes eius. Et peribit reg de gaza: et ascalon non habitabitur. Et sedebit separator in azoto: et disper- dam supbiā philistinor. Et auferam sanguinē eius de ore eius: et abomi- nationes eius de medio dentiu ei⁹. Et relinquet etiā ipse deo nostror: et erit fili dux i iuda: et accaron quasi iehuseus. Et circūdabo domū meā et h̄ps q̄ mili- tant michi erunt et reuertentes: et non nāsbūt sup eos ultra egador: quia nūc vidi in oculis meis. Exulta satis filia syon: iubila filia iherusalem. Ecce rex tu⁹ veniet tibi iust⁹ et saluator: ipse paup et ascendēs sup alinā: et sup pullū fili- um asine. Et disperdā quadrigā ei⁹ et phraim: et equū de iherusalem: et dissipā- buntur arcus belli. Et loquet pacē gen- tibus: et potestas ei⁹ a mari usq; ad ma- re: et a fluminibus usq; ad fines terre. Tu quoq; in sanguine testamēti tui e- misti vindictas tuas de lacu: in quo nō est aqua. Conuertimini ad munitionē iudi sp̄i. Hodie quoq; annuncians dupliciā reddam tibi: quoniam egendi michi iudam quasi arcu: impleui terrā ephraim. Et suscitabo filios tuos sy- on sup filios tuos grecā: et ponā te quasi gladiū fortū. Et dñs deus sup

eos videbit: et egibit ut fulgur iaculū eius. Et dñs deus in tuba canet: et ua- det in turbine aucti. Domin⁹ exercitu- um prouidet eos: et deuorabit et sub- idient lapidibz funde. Et bibentes inebri- abunt quasi a vino: et replebuntur ut phiale: et quasi cornua altaris. Et sal- uabit eos dñs deus eor in die illa ut gregē ppli sui: q̄a lapides sancti eleua- bunt sup terrā ei⁹. Quid enī bonū ei⁹ est: et quid pulcrū ei⁹: nisi frumētū elector et vinum gemmans virgines? **R**

Perte pluuiā a dño i h̄c secotino: et dñs faciet nives et pluuiam ymbribz: et dabit eis singulis herbam in agro. Quia simulacra locuta sunt inutile: et diuini viderūt mendacium: et somnatores locuti sunt frustra et vane cōsolabantur. Idcirco adducti sunt quasi greg: affligent quia nō est pastor eis. Sup pastores irat⁹ est fu- ro: me⁹: et sup hircos visitabo. Quia visitauit dñs exercituum gregem suū do- mū iuda: et posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Et ipso angul⁹: et ei⁹ ipso parill⁹: et ei⁹ ipso arc⁹ p̄li: et ei⁹ ipso egrediet omnis egador simul. Et erunt quasi fortes: cōculcātes lutū viarū in prelio. Et bellabūt quia dñs cū eis: et confundent ascensores equorū. Et cō- fortabo domū iuda: et domū ioseph saluabo. Et conuertā eos quia misere- bor eor: et erūt sicut fuerūt quādo nō proiecerā eos. Ego enī dñs de⁹ eor: et exaudia eos. Et erunt q̄i fortes ephra- im: et letabitur cor eorū quasi a vino. Et filij eor videbūt et letabūt: et re- ultabit cor eor in dño. Sibilabo eis et cōgregabo illos: quia redemi eos. Et multiplicabo eos sicut ante fuerāt multiplicati: et seminabo eos in p̄lis. Et de longe recordabūtur mei: et uiuēt

cū filiis suis et reuerent. Et reducā eos de terra egipti: et de assirijs congregabo eos. Et ad terrā galaad et libanum ad ducā eos: et nō inuenietur eis locus. Et transijt in maris feto: et percutiet in mari fludus: et cōfundetur omnia profunda fluminis. Et humiliabitur superbia assur: et sceptrum egipti recedet. Confortabo eos in domino: et in nomine eius ambulabūt dicit dñs. **A**peri libane portas tuas: et dā ignis cedros tuas. Ululabites quia cecidit cedrus: quoniam magnifici vastati sunt. Ululare quercus balaan: quoniam succus eius est salus iunioris. Vox ululatus pastoris: quia vastata est magnificentia eorum. Vox rugitus leonis: quoniam vastata est superbia iordanis. Hec dicit dñs deus meus. Pāse pecora occisionis: que qui possederāt occidebāt et nō dolebāt: et vendebāt ea dicētes. Benedictus dñs: diuites facti sumus. Et pastores eorum nō parebāt eis: et ego nō parca ultra super habitantes terrā dicit dñs. Ecce ego tradam homines: unūquēque in manu proximi sui: et in manu regis sui: et cōscindēt terrā et nō erua de manu eorum: et pascam pecus occisionis propter hoc o pauperes gregis. Et assumpsit michi duas virgas: unā vocavi decorē et alterā vocavi funiculū: et pavi gregē. Et succidi tres pastores in mēse uno: et contrita est anima mea in eis. Si quidē et anima eorum variavit in me. Et dixi. Nō pascam vos. Quod morietur morietur: et quod succiditur succidatur: et reliqui deuorēt unusquisque carnē proximi sui. Et tuli virgā meā que vocabat decus et abscondi eā: ut irritū facerē sedus meū quod percussit cū omnibus populis: et in irritū dedudum

est in die illa. Et cognouerunt sic pauperes gregis qui custodiūt michi: quia verbum dñi est. Et dixi ad eos. Si bonū est in oculis vris assere mercedē meā: et si nō: quiescite. Et appendent mercedem meā: regimē argenteos. Et dixit dñs ad me. Proice illud ad statuariū. Decorū precii: quo appreciatū ab eis. Et tuli regimē argenteos: et proieci illos in domo dñi ad statuariū. Et plicui virgā meā secundā que appellabatur funiculū: ut dissolueret gemmatam inter iudā et israhel. Et dixit dñs ad me. Adhuc sume tibi vasa pastoris sultū. Quia ecce ego suscitabo pastorem in terra qui derelicta nō visitabit: dispersum nō queret: et cōiectū nō sanabit: et id quod stat nō eruit: et carnes pinguū comedet: et ungulas eorum dissoluet. Et pastor et ydolu: derelinquet gregem. Gladius super brachium eius: et super oculū dexteri eius. Brachium eius ariditate siccat: et oculus dexteri eius tenebre faciens obscurabit. **Q**uus verbi dñi super israhel. Dixit dñs egredies reli et fundas terram: et fingens spiritū hominis in eo. Ecce ego ponā israhel super liminē capule omnibus populis in circuitu: sed et iuda erit in obsidione cōtra israhel. Et erit: in die illa ponā iherusalē lapidē omnis cūctis populis. Omnes qui eleuabunt eam concisione lacerabuntur: et colligentur aduersus eam omnia regna terre. In die illa dicit dñs percutiā omne equū stupore: et ascensores eius in amētia. Et super domū iudā aperit oculos meos: et omne equū populi percutiā rectitate. Et dicent duces iudā in corde suo. confortentur michi habitatores iherusalē: in dño exercitū deo eorum. In die illa ponā duces iudā sicut tanninum

ignis in lignis et sicut faciem ignis in fenore: deuorabit ad dextera et ad sinistram omnes populos in circuitu. Et habitabit iherusalē rursus in loco suo i iherusalē: et saluabit dñs tabernacula iudā sicut in principio: ut nō magnificet gloriā domus dauid: et gloria habitantū iherusalem extra iudā. In die illo proteget dñs habitatores iherusalem. Et erit qui offendet eum eis in die illa quasi dauid: et domus dauid quasi dei: sicut angelus dñi in aspectu eius. Et erit in die illa querā conterere omnes gentes que veniūt cōtra iherusalē: et fundā super domū dauid et super habitatores iherusalē spiritū gratie et precii. Et aspiciet ad me quē cōseruet: et plāget eū plādū ipsi super unigenitū: et dolebit super eū ut dolet soler in morte primogeniti. In die illa magis erit plādus iherusalem sicut plādus ad remon: in campo magdon. Et plangent terra: familie et familie seorsum. Familie domus dauid seorsum: et mulieres eorum seorsum. Familie domus leui seorsum: et mulieres eorum seorsum. Familie semel seorsum: et mulieres eorum seorsum. Omnes familie et familie seorsum: et mulieres eorum seorsum. **I**n die illa erit fons patris domus dauid et habitantibus iherusalē: in ablutione peccatoris et mentis. Et erit in die illa dicit dñs exercitū disperdā nomina ydolorū de terra: et nō memorabitur ultra. Et pseudo prophetas et spiritū immundū auferā de terra. Et erit cum prophetauerit quispiā ultra: dicent ei pater eius et mater eius qui genuerūt eum. Non vides: quia mendacium locutus es in nomine dñi. Et configent

cū pater eius et mater eius genitores eius cū prophetauerit. Et erit in die illa cōfundent prophete unusquisque: et visionē suā cū prophetauerint: nec operientur pallio saccino ut mentiantur. Sed dicit: nō sum propheta. Homo agrola ego sum: quoniam adam exemplū meū ab adolescentia mea. Et dicitur ei. Quid sunt plage iste in medio manuum tuarū? Et dicit. Ipsi plagas sum in domo eorum qui diligebant me. Scilicet mea suscitare super pastorem meū: et super virū cōherentē michi dicit dñs exercitū. Percute pastorem: et dispergetur oues. Et cōuertam manū meā ad paruulos: et erit in omni terra dicit dñs. Partes due in ea dispergent et derelinquent: et cetera pars relinquetur in ea. Et ducam ceterā partē per ignē: et vram eos sicut vrit argentū: et probabo eos sicut probat aurū. Ipse vocabit nomē meū: et ego exaudia eū. Et dicā: plus meus es: et ipse dicit: dñs deus meus. **E**cce dies veniūt dicit dñs. Minus: et diuident spolia tua in medio tui. Et congregabo omnes gentes ad iherusalē in plū: et capietur ciuitas et vastabitur domus: et mulieres violabuntur. Et egrediet media pars ciuitatis in captiuitatē: et reliqui populi nō auferentur ex urbe. Et egrediet dñs et preliabit cōtra gentes illas: sicut preliatus est in die certaminis. Et stabunt pedes eius in die illa super montem oliuarū: qui est extra iherusalē ad orientem. Et scindetur mons oliuarū ex media parte sui ad orientem et ad occidentem prupto grandi valde. Et separabitur mediū montis ad aquilonē: et mediū eius ad meridie. Et fugietis ad vallē montis eorum: quoniam cōiungetur vallis montium usque ad proximiū. Et

M fugietis sicut fugistis a facie terrentior
in diebus orie regis iuda. Et veniet do-
minus deus meus: omnesque sancti cum eo.
Et erit in die illa non erit lux sed tenebre
et gelu. Et erit dies una que nota est do-
minorum: non dies neque nox: et in ipse vesp-
er erit lux. Et erit in die illa regibunt aque
vine de iherusalē. Medius earum ad ma-
re orientale: et medius earum ad mare no-
uissimum. In estate et in hyeme erunt: et e-
rit dominus rex super omnem terram. In die illa
erit dominus unus: et erit nomen eius unum.
Et reuertetur omnis terra usque ad deser-
tum: de colle remmon ad austrum iherusalem.
Et exaltabit et habitabit in loco suo
a porta beniamin usque ad locum porte
prioris et usque ad portam angulorum: et
a turri ananiam usque ad torcularia re-
gis. Et habitabunt in ea: et ananiam
non erit amplius. Sed stabit iherusalem secu-
ra: et hec erit plaga qua percutiet dominus om-
nes gentes que pugnaverunt aduersus
iherusalem. Tabetet caro uniuscuiusque: sta-
tis super pedes suos: et oculi eius rotab-
unt in foraminibus suis: et lingua eorum
stabetet in ore suo. In die illa erit tu-
multus domini magnus in eis: et appre-
hendet vir manum proximi sui: et conse-
cetur manus eius super manum proximi
sui. Sed et iudas pugnabit aduersus
iherusalem. Et congregabuntur diuicie omni-
um gentium in circuitu: aurum et argentum
et vestes multe facies. Et sic erit ruina
equi et muli et camelorum et aliorum et omni-
um numerorum que fuerint in castris illis:
sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui
fuerint de uniuersis gentibus que venerunt
contra iherusalem: ascendent ab anno in annum
ut adorarent regem dominum exercituum: et cele-
brent festiuitates tabernaculorum. Et erit
qui non ascenderit de familijs terre ad
iherusalem ut adorarent regem dominum exercituum:

non erit super eos ymber. Quod et si famili-
a egypti non ascenderit: et non venerit: nec
super eos erit. Sed erit ruina qua percutiet
dominus omnes gentes: que non ascende-
runt ad celebranda festiuitate taberna-
culorum. Hoc erit peccatum egypti et hoc pec-
catum omnium gentium: que non ascenderunt
ad celebranda festiuitatem tabernaculo-
rum. In die illa erit quod super frenum est equi
sanctum dominus: et erit lebetes in domo do-
mini quasi phryale coram altari. Et erit
omnis lebes in iherusalem et in iuda sancti-
ficatus domino exercituum. Et veniet omnes
synagoge et sumet reges: et coquet in eis.
Et non erit mercator ultra in domo domini
exercituum in die illo. **Explicit Zacharia-
rias propheta. Incipit euangelium iuxta iohannem.**
Causa verbi domini ad
israhel in manu ma-
lachie prophete. Di-
legi vos dicit dominus.
Et dixistis. In quo
dilexisti nos? Non
ne frater erat elau iacob dicit dominus: Et
dilexi iacob: et auerit odio habui. Et
posui sepe inimicos eius in solitudinem:
et hereditatem eius in dracones deserti.
Quod si dixerit ydumea destrudi sumus
sed reuerentes edificabimur: que destru-
ta sunt: hec dicit dominus exercituum. Ipsi edi-
ficabunt et ego destruam. Et vocabuntur
termini iniquitatis: et populus cui iratus
est dominus usque in eternum. Et oculi vestri vide-
bunt: et vos dicetis. Magnificatus dominus
super terminum israel. Filius honorat patrem:
et seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum
ubi est spiritus meus: si dominus ego sum
ubi est timor meus: dicit dominus exercituum.
Ad vos o sacerdotes: qui despiciatis
nomen meum. Et dixistis. In quo despe-
ximus nomen tuum? Offeretis super al-
tare meum panem pollutum. Et dicitis.

In quo pollutum? Et in quo dicitis:
mela domini despecta sunt. Si offeretis: cessat
imolandum: nonne malum est? Et si offera-
tis dauidum et laguidum: nonne malum est?
Offer illud dicit tuus: si placuerit ei: aut
si susceperit faciem tuam dicit dominus exercituum.
Et non despectum vultu dei ut misceat
vires de manu vestra factum est hoc: si quo
modo suscipiat facies vestras dicit dominus
exercituum. Quis est in vobis qui claudat
ostium et intrat ad altare meum gratuito?
Non est michi voluntas in vobis dicit dominus
exercituum: munus? non suscipiam de manu
vestra. Abominatio enim solis usque ad occasum
magnus est nomen meum in gentibus: et in omni
loco sanctificatus: et offertur nomini meo ob-
lato munda: quia magnus nomen meum in
gentibus dicit dominus exercituum. Et vos pol-
lutis illud in eo quod dicitis mela domini
despecta sunt: et quod supponit despectibile
est et igne quod illud deuorat. Et dixistis.
Ecce de labore: et resuscitabit illud dicit
dominus exercituum. Et inuoluitis de rapinis
dauidum et laguidum: et inuoluitis munus.
Nunc suscipiam illud de manu vestra di-
cit dominus. Maledixit? dolosus qui habet in
grege suo masculum: et votum facies imo-
lat debile domino. Quia rex magnus
ego dicit dominus exercituum: et no-
men meum horribile in gentibus. **I**n
nunc ad vos mandatum hoc o sa-
cerdotes. Si nolueritis audire et
si nolueritis ponere super cor ut deus glo-
ria nomini meo aut dominus exercituum: mit-
ta in vos egestatem et maledictam benedicti-
onibus vestris: et maledictam illis qui non po-
nunt super cor. Ecce ego proiciam vobis
brachium: et dissipabo super vultum vestrum ste-
tus sollemnitatum vestrarum: et assumet vos se-
cus. Et facietis quia michi ad vos mandatum
istud: ut esset pactum meum cum leui dicit dominus
exercituum. Pactum meum fuit cum eo vice et

pactis: et dedi ei timorem et timuit me: et a
facie nominis mei pauebat. Ite vestra
fuit in ore eius: et iniquitas non est inuicta in la-
bijs eius. In pace et in equitate ambulauit me-
cum: et multos auertit ab iniquitate. Habia-
turi sacerdotes custodiunt scientiam: et lege
requirunt regem eius: quia angelus domini exercitu-
um est. Vos autem recessistis de viarum scien-
tia: et aliam plurimos in lege. Peristis feci-
stis pactum leui: dicit dominus exercituum. Pro-
pter quod et ego dedi vos despectibiles et hu-
miles omnibus populis: sicut non euastis vi-
as meas: et accepistis faciem in lege. Nunc
quod non pater unum? omnium nomen? Nunc quod non
deus unum? creauit nos? Quare ergo despi-
cit unusquisque? nomen fratris sui: violas
pactum patrum nostrorum? Transgressus est iuda et
abominatio facta est in israhel: et in iherusalem:
quia examinauit iudas sanctificationem
domini quam dilexit: et habuerunt filia dei ali-
eni. Disperdat dominus virum qui fecerit hoc:
magistru et discipulu de tabernaculo
iacob: et offerentem munus domino exercituum.
Et hoc ruelum fecistis. Operiebatis la-
rimis altare domini fletu et mugitu: ita
ut non respiciam ultra ad sacrificium: nec
accipiam placabile quod de manu vestra. Et
dixistis. Quam ob causam? Quia dominus re-
bilitatus est inter te et uxorem puertatis
tue: quam tu despectisti. Et hec participas
tua: et uxorem fedoris tue. Nonne virum fecit:
et residuum spiritus eius? Et quid unum? que-
rit: nisi semen dei? Custodite ergo spiritum
vestrum: et uxorem adolescentie tue noli
despicere. Cum odio habueris dimitte: di-
cit dominus deus israhel. Operiet autem iniquitas
vestimentum eius: dicit dominus exercituum. Cu-
stodite spiritum vestrum: et nolite despicere.
Laborare fecistis dominum in finibus
vestris. Et dixistis. In quo cum fecimus
laborare? In eo quod dicitis. Quis qui
facit malum hominem? et despectu domini: tales

ei placat. Aut certe ubi est deus iudicis?
 Ecce ego mittam angelum meum: **III**
 et parabit viam ante faciem meam. Et
 statim veniet ad templum suum dominator quem
 vos speratis: et angelus testamenti quem vos
 vultis. Ecce venit: dicit dominus exercituum.
 Et quis poterit cogitare die adventus eius?
 Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim est
 ignis consumens: et est herba fulionum. Et se-
 debit filias: et amittas argentum: et purga-
 bit filios leui. Et colabit eos quasi aurum
 et quasi argentum: et erunt domino offerentes sacri-
 ficia in iusticia. Et placebit domino sacrifici-
 um iuda: et iherusalem sicut dies sedis: sicut
 anni antiqui. Et accedat ad vos in iudi-
 cio: et ego testis delictorum malitiarum: et adul-
 teris et periculis: et qui calumniatur merce-
 dem mercenarij: et humiliat viduas et
 pupillos: et opprimit peregrinum: nec ti-
 metis dominum me dicit dominus exercituum. Ego e-
 nim dominus: et non moror: vos filij iacob
 non estis consumpti. A diebus enim patris ve-
 strorum recessistis a legitimis meis: et non
 custodistis. Redimini ad me: et revertar
 ad vos: dicit dominus exercituum. Et dixistis.
 In quo revertemur? Si effuger homo
 deum: quia vos fugistis me. Et dixistis.
 In quo confugimur? In decimis et in
 primitiis: et in pericuria. Vos maledicti
 estis: et me vos confugistis quos tota. In-
 ferre omnem decimam et horem: et sit tibi
 in domo mea: et placeat me super hoc di-
 cit dominus. Si non aperueris vobis porta-
 radas celis: effundero vobis benedictio-
 nem usque ad abundantiam. Et increpabo
 pro vobis deorum vestrorum: et non corruperi fru-
 ctu vestro: nec erit sterilis vinea et ager
 dicit dominus exercituum. Et beatos vos di-
 cit omnes gentes. Quia enim vos terra de-
 siderabilis dicit dominus exercituum. Quia
 luxuriam super me verba vestra dicit dominus.
 Et dixistis. Quid locuti sumus contra te?

Dixisti. Vanus est qui seruit deo. Et
quod emolumentum quia custodiuimus
precepta eius: et quia ambulauimus iuxta
coram domino reuerentius. Ergo nunc beatorum
dicimus arrogantes. Siquidem edificati
sunt facientes impietates: et temptaue-
runt deum: et salui facti sunt. Tunc loqui
sunt timentes deum: unusquisque cum pro-
ximo suo. Et attendit dominus et audiuit:
et scriptus est liber monumenti coram eo
timere deum: et cogitandis nomine eius.
Et erunt michi an domini reuerentius
in die qua ego faciam in peculium: et
parcam eis sicut parcat uir filio suo se-
ruienti sibi. Et conuerterimini: et uidebitis
quod sit inter iustum et inpium: et inter
seruientem deo et non seruientem ei. **III**

Ecce enim dies ueniet succensa aspi-
raminus: et erunt omnes superbi
et omnes facientes impietatem stupe-
la. Et inflammabit eos dies ueniens di-
xit dominus reuerentius: que non deselin-
quet eis radicem: et germen. Et orientur
uobis timere deum nomen meum sol in-
stidit: et sanitas in penis eius. Et egre-
diemini: et saluetis sicut vituli de armen-
tor: et calcabitis impios cum fuerint ti-
nis sub planta pedum uestrorum in die
qua ego facio dixit dominus reuerentius. Mem-
nore legis moysi tui mei: quam in-
danti ei in ore ad omne israel. prece-
pta: et iudicia. Ecce ego mittam uobis he-
lyan: prophetam: antequam ueniat dies domi-
ni magis et horribilis. Et dixerit cor-
pam: ad filios: et cor filiorum ad patres cor-
pam: ne forte ueniat et percutiat terram anathemate. **Explicit asalachias propheta**

Incipit prologus beati jeronimi pre
cipiteri milibros machabreorum:

Machabeorum libri duo p̄no-
tant prelia. inter hebreorū
duces gentemq; peccatū:
pugnaq; sabbatorū. ⁊ no-
biles machabei ducis triumphos: ⁊ cū
noīe ⁊ libri idem sūt nūcupati. Hec q;
historia cōtinet etiā inclita illa gesta
machabeorū fratū: qui sub antiocho
rege pro sacris legibz dicta tomentis
perpeti sunt. Quos mater pia dum
diuersis supplicijs urgerent non solū
nō fleuit: sed et gaudes hortabatur ad
gloriā passionis. *Explicit prologus*
Inq̄libz primus machabeorum. p.

Et factū est postq̃ p̃-
cussit alexander phi-
lippi regē macedo qui
primus regnauit ī
grecia regressus ē de ter-
ra cethim darīū regē
p̃fatus ē mēdōz. Et cū p̃fatus multa:
et obtinuit omnīū munificētes: et in-
terfecit reges terre. Et p̃transiit usq̃ ad
fines terre: et accepit spolia mltitudinis
gentiū: et sibiuit terra ī d̃sp̃ctu eius. Et
cōgregauit uirtutē et exercitū fortē m-
nis: et exaltatū est et eleuatū cor ei⁹: et
obtinuit regiones gentiū et tyrannos
et facti sunt illi in tributū. Et post hec
decidit in laetū: et cognouit quā more-
retur. Et uocauit pueros suos nobiles
qui secū erant nutriti a iuuentute sua:
et diuisit illis regnū suū cum adhuc
uiveret. Et regnauit alexander annis
duodecim: et mortu⁹ ē. Et obtinuerūt
pueri ei⁹ regnū uniusquisq̃ ī loco suo:
et imposuerūt sibi sibi diademata
post mortē ei⁹. Et filij eorū post eos annis
mltis: et mltiplicata sunt mala ī terra.
Et regit eis radix peccati. antiochus

illustribus fili⁹ antiochi regis qui fuerat
rome obles: et regnavit in anno ter-
tulinotriciesimo ⁊ septimo regni greco-
rum. An diebus illis egerunt ⁊ isti filij
iniqui: et suaserunt multis dicentes. Sa-
mus ⁊ disponam⁹ testamentū cū gen-
tibus que circa nos sūt: quia regno
recessim⁹ ab eis inuenerūt nos multa
mala. Et bonus visus ē sermo i oculis
eorū. Et destinauerūt aliqui de populo et
abierūt ad regē: ⁊ dedit illis potestātē
ut facerēt iusticiā gentiū. Et edificave-
runt gymnasiū i iherosolymis scdm
leges nationū: ⁊ fecerūt sibi paucia: ⁊ re-
tulerūt a testamēto sancto: ⁊ iuncti sūt
nationibus: et venūdāti sunt ut facerēt
malū. Et paratū ē regnū in conspectu
antiochi: ⁊ cepit regnare i terra egipti:
ut regnaret sup duo regna. Et intra-
uit i egiptū in infinitudine graui ⁊ turre-
bus ⁊ elephantis ⁊ equitibus: ⁊ copiosa
naviū multitudine. Et constituit bellū
aduersus ptolomēū regē egipti: ⁊ re-
tus ē ptolomeus a facie eius ⁊ fugit:
et ceciderūt vulnerati multi. Et compre-
hendit ciuitates munitas in terra egi-
pti: ⁊ accepit spolia terre egipti. Et con-
uertit antiochus postq; pulsit egiptū
in tentorium ⁊ s⁹dragelimum et scio an-
no ⁊ ascendit ad isrl: et ascendit ihero-
solimis i multitudine graui. Et intra-
uit i sacrificatiōē cū superbia: ⁊ accepit
altare aureū ⁊ candelabrū luminis ⁊
vniuersa vasa eius ⁊ mensam ppositi-
onis ⁊ libatoria ⁊ kalas ⁊ montario-
la aurea ⁊ vli⁹ ⁊ coronas ⁊ ornamen-
tum aureū qd in facie templi erat: ⁊
cōminuit oīa. Et accepit argenteum ⁊
aurū et vasa cōcupisibilia: et accepit
thelauros occultos quos inuenit: et
sublatis omnibz abiit i terrā suā. Et
fecit redem hominū: et locutus est in

Isupbia magna. Et factus est plandus
magnus in isrl: et in omni loco eor.
Et ingenuerunt principes et seniores:
et iuvenes et virgines infamati sunt:
et speciositas mulierum immutata est.
Omnes maritus sumpsit lamentum:
que sedebat in throno maritali lugebat.
Et comota est terra super habitantes in ea:
et universa domus iacob induit confusionem.
Et post duos annos dies misit
rex principem tributorum in civitates iuda:
et venit ihrlm cum turba magna. Et lo-
cutus est ad eos verba pacifica in dolo:
et crediderunt ei. Et intravit super civitatem
repente: et percussit eam plaga magna:
et perdidit populum multum de isrl. Et accepit
spolia civitatis: et succendit eam igni.
Et destruxit domos eius et viros eius
in circuitu: et captivos duxerunt mulie-
res et natos: et pecora possederunt. Et
edificaverunt civitatem david muro ma-
gnum et firmum et turribus firmis: et facta
est illis in arcem. Et posuerunt illi gentes
peccatrices viros iniquos: et duxerunt
in ea. Et posuerunt arma et eleas: et
congregaverunt spolia ihrlm et reposu-
erunt illis: et facti sunt in laqueum magnum.
Et factum est hoc ad infidias sanctifica-
tionis: et in diabolum magnum in isrl temp.
Et effuderunt sanguinem innocentem per
civitatem sanctificationis: et clamaverunt
sanctificationem. Et fugerunt habitatores
ihrlm propter eos: et facta est habitatio
egregiorum: et facta est egrega sanitas suo: et
nati eius reliquerunt eam. Sanctifica-
tio eius desolata est sicut solitudo: dies
festi eius duxerunt in ludum: sabbata
eius in opprobrium. honores eius in nichilum.
Secundum gloriam eius multiplicata
est ignominia eius: et sublimitas eius
conversa est in ludum. Et scripsit rex anti-
ochus omni regno suo: ut esset omnis

populus unus. Et reliquerunt unusquisque
legem suam: et desecraverunt omnes gentes
secundum verbum regis antiochi. Et multi
de isrl desecraverunt ei: et sacrificaverunt ydo-
lis: et coinquinaverunt sabbatum. Et mi-
sit rex antiochus libros per manus
nuncios in ihrlm et in omnes civitates
iude: ut sequerentur leges gentium terre: et
prohiberent olocausta et sacrificia et pla-
cationes fieri in templo dei: et prohiberent
celebrari sabbatum et dies solennes. Et
iussit coinquinari sancta: et sanctum po-
pulum isrl. Et iussit edificari aras et
templa et ydola et immolari carnes
suillas et pecora communia: et relinquerent
filios suos in circuitibus: et coinquinari
et abominacionibus: ita ut obliterarentur
legem et immutarentur omnes iustifi-
cationes dei. Et quicumque non fecissent
secundum verbum regis antiochi morerentur.
Secundum omnia verba hec scripsit omni
regno suo: et preposuit principes po-
puli qui hec fecerunt cogitant. Et iussit
civitatibus iude sacrificare. Et congregati
sunt multi de populo ad eos qui derelique-
rant legem dei: et fecerunt mala super terram:
et effugerunt populum isrl in abditiis et
in absconditis fugitivorum locis. Die
quintadecima mensis cisleu quinto
et hydragesimo et centesimo anno edifi-
cavit rex antiochus abominandum
ydolum desolationis super altare dei: et
per universas civitates iude in circui-
tu edificaverunt aras: et ante ianuas
domorum: et in plateis incendebant thura
et sacrificabant. Et libros legis dei com-
bussit igni scindentes eos: et apud
quancumque inveniebant libri testamenti
dei: et quicumque observabat legem dei:
secundum edictum regis cruciabantur. In
virtute sua faciebant hec populo isrl: qui

inveniebatur in omni mense in civita-
tibus. Et quinta et vicesima die mensis
sacrificabant super aram que erat contra
altare: et mulieres que circumdebant fi-
lios suos cruciabant secundum iussum
regis antiochi. Et suspendebant pueros
a crucibus per universas domos eorum:
et eos qui circumdebant illos cruciabant.
Et multi de populo isrl diffugerunt apud se-
ne non manducarent immunda: et elege-
runt magis mori quam cibis coinquinari
immundis: et noluerunt infringere legem
dei sanctam: et cruciati sunt. Et facta
est ira magna super populum valde. **I**n
diebus illis surrexit matathias filius
iohannis filij simonis sacerdos et fi-
lius ioachim ab ihrlm: et coeedit in mon-
te modim. Et habebat filios quinque:
iohannem qui cognominabatur gad dia-
et simonem qui cognominabatur thali: et
iudam qui vocabatur machabeus: et
eleazarum qui cognominabatur apphus.
Ipsi viderunt mala que fiebant in populo
iuda et in ihrlm. Et dixit matathias.
Veni michi. Et quid natus sum videre
convictionem populi mei et destructionem civita-
tis sancte: et sedere illi cum datur in ma-
nibus inimicorum? Sancta in manu re-
traheretur facta sunt: templum eius sicut
homo ignobilis. Vasa glorie eius rap-
ta adducta sunt: cruciati sunt senes
eius in plateis: et iuvenes eius ceciderunt
in gladio inimicorum. Que gens non
hereditavit regnum eius: et non obtinuit
spolia eius. Omnis compositio eius
ablata est. Que erat libera facta est an-
tilla. Et ecce sancta nostra et pulchritudo
nostra et claritas nostra desolata est: et
coinquinaverunt eam gentes. Quo ergo
nobis adhuc vivere? Et scidit vestimen-
ta sua matathias et filij eius: et

operuerunt se cilicijs: et plauerunt valde.
Et venerunt illi qui missi erant a rege
antiocho: ut cogerent eos qui confuge-
rant in civitatem modim immolare
et accendere thura: et a lege dei discedere.
Et multi de populo isrl consentientes ac-
cesserunt ad eos: sed matathias et filij
eius constanter steterunt. Et respondentes
qui missi erant ab antiocho dixerunt
matathie. Princeps et clarissimus et
magnus es in hac civitate: et ornat
filij et fratribus. Ergo accede prior et
fac iussum regis sicut fecerunt omnes
gentes et viri iuda et qui remanserunt
in ihrlm: et eis tu et filij tui inter ami-
cos regis: et amplificat auro et argen-
to et muneribus multis. Et respondit
matathias: et dixit magna voce. Et
si omnes gentes regi antiocho obediunt
ut discedant unusquisque a sevitute le-
gis patrum suorum et consentiant mandatis
eius: ego et filij mei et fratres mei obedi-
emus legi patrum nostrorum. Propitius sit
nobis deus: non est nobis utile relinque-
re legem et iustitias dei. Non audiemus
verba regis antiochi: nec sacrificabi-
mus transgredientes legis nostre mandata:
ut eramus altera via. Et ut cessavit lo-
qui verba hec: accessit quidam iudeus
in omnium oculis sacrificare ydolis super
aram in civitate modim secundum iussum
regis. Et vidit matathias et doluit: et
contraxerunt renes eius. Et accessit est
furore eius secundum iudicium legis: et insiliens
cruciavit eum super aram. Sed et virum quem
rex antiochus miserat qui cogerat im-
molari occidit in ipso tempore: et aram de-
struxit: et zelatus est legem sicut fecit fi-
lius zambri filio salomi. Et exclama-
vit matathias voce magna in civita-
te dicebat. Omnes qui solum habet legis
statuens testamentum regis post me. Et

fugit ipse et filij eius in montes: et reliquerunt quecumque habebant in ciuitate. Tunc descenderunt multi gentes iudicum et iusticia in deserto: et cederunt ibi ipsi et filij eius: et mures eos: et pecora eos: quoniam indurauerunt super eos mala. Et renuntiati sunt uiris regis: et exercitui qui erat in iherusalem ciuitate dauid: qui discessissent uiri quidam qui dissipauerunt mandatum regis: loca occulta in deserto: et abissent post illos multi. Et statim preceperunt ad eos: et constituerunt aduersus eos plium in die sabbatorum. Et dixerunt ad eos. Relistis et nunc adhuc? Egre: et facite secundum uerbum regis antiochi: et uiuatis. Et dixerunt. Non egibim: neque faciemus uerbum regis ut polluiamus die sabbatorum. Et contrauerunt aduersus eos plium: et non responderunt illis: nec lapidem miserunt in eos nec oppilauerunt loca occulta dicentes. Moriamur omnes in simplicitate nostra: et testes erunt super nos celum: et terra quod iniuste perdidimus nos. Et intulerunt illis bellum sabbatum: et mortui sunt ipsi et uxores eos: et filij eos: et pecora eorum: usque ad mille animas hominum. Et cognouit matathias et amici eius: et ludum habuerunt super eos valde. Et dixit uir proximo suo. Si omnes fecerim: sicut fratres nostri fecerunt: non pugnauerim: aduersus gentes pro animabus nostris et iustificationibus nostris: citius disperdet nos a terra. Et cogitauerunt in die illa dicentes. Omnis homo quicumque uenerit ad nos in bello die sabbatorum pugnam: aduersus eum: et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in oculis. Tunc congregata est ad eos synagoga iudeorum fortis uiribus et israel: omnis uoluntarius in lege:

omnes qui fugiebant a malis addidit ad eos: et facti sunt illis ad firmamentum. Et collegerunt exercitum: et percussere peccatores in ira sua: et uiros iniquos in indignatione sua: et ceteri fugerunt ad nationes ut euaderent. Et circumspectus matathias: et amici eius: et destruxerunt aras: et circumcidere pueros in circumcisionem quomodo inueniunt in finibus israel in fortitudine. Et persecuti sunt filios supbie: et prosperati sunt opus in manibus eos. Et obtinuerunt legem de manibus gentium et de manibus regum: et non dederunt cornu peccatori. Et appropinquauerunt dies matathie moriendi: et dixit filiis suis. Nunc confortati estis superbia: et castigati: et ipse eustionis et ira indignationis. Nunc ergo o filij emulatores estote legis: et date animas uestras pro testamento patrum. Et memore operum que fecerunt in generationibus suis: et accipietis gloriam magnam et nomen eternum. Abraham nonne in temptatione inuentus est fidelis: et reputatum est ei ad iusticiam? Ioseph in ipse angustie sue custodiuit mandatum: et factus est dominus egypti. Simeon pater noster zelando zelum dei accepit testamentum sacerdotum eternum. Iphesus dum impleuit uerbum factus est dux in israel. Caleph dum testificatur in ecclesia accepit hereditatem. Dauid in sua misericordia consecutus est sedem regni in secula. Iphelias dum zelat zelum legis: receptus est in celum. Ananias azarias: et misahel credentes liberati sunt de flamma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum. Et ita cogitare per generationem et generationem: quia omnes qui sperant in eo non infirmant. Et a uerbis uiri peccatoris ne dimueritis: quia gloria exercitus et uermis est. Hodie egredietur

et cras non inuenietur: quia conuersus est in terram suam: et cogitatio eius perit. Vos ergo filij confortamini et uiriliter agite in lege: quia cum feceritis quod uobis precepta sunt in lege a domino deo uostro: in ipsa gloria eritis. Et ecce summi frater uester scio quod uir consilij est. Iphum audite semper: et ipse erit uobis pater. Et iudas machabeus fortis uiribus a ueniente sua sit uobis princeps milicie: et ipse agat bellum populi. Et adducetis ad uos omnes factores legis: et uindicare uindictam populi uestri. Retribuite retributionem gentibus: et incendite in preceptum legis. Et benedixit eos: et appositus est ad patres suos. Et defunctus est antiochus et quadraginta mense anno: et sepultus est a filiis suis in sepulchris patrum suorum in modum: et planxerunt eum omnes israel pladam magnam. **E**t surrexit iudas qui uocatur machabeus filius eius: et protulit eum omnes fratres eius: et unum qui se conuenerat patri eius: et gloriabatur prelium israel cum leuicia. Et dilatauit gloriam populo suo: et induit se lorica sicut gigas: et succinxit se arma bellica sua in prelio: et pregebat castra gladio suo. Similis factus est leoni in operibus suis: et sicut raculus leonis rugiens in uocatione. Et persecutus est iniquos persequens eos: et qui conturbabant populum suum: eos succendit flammis: et repulsi sunt inimici eius pro timore eius. Et omnes operarii iniquitatis conturbati sunt: et directus est salus in manu eius. Et exacerbat reges multos: et leuitabat iacob in operibus suis: et in seculo memoria eius in benedictione. Et perambulabat ciuitates iudea: et perdidit impios et eis: et ante iram ab eis. Et uocatus est usque ad nouissimum

terre: et congregauit peractes. Et congregauit appollonius gentes: et a samaria uirtutem militum et magnam ad bellandum contra israel. Et cognouit iudas et egit obuiam illi: et percussit et occidit illum et ceciderunt uulnerati multi: et reliqui fugerunt: et accepit spolia eos. Et gladium appollonij abstulit iudas: et erat pugna in eo omnibus diebus. Et audiuit leon princeps exercitus: quod congregauit iudas congregationem fidelium: et ecclesiam secum. Et ait. Faciam michi nomen et glorificabor in regno: et debellabo iudam et eos qui cum ipso sunt: qui spernebant uerbum regis. Et parauit se: et ascenderunt cum eo castra impiorum fortes auxiliarii ut faceret uindictam in filios israel. Et appropinquauerunt usque bethoron: et egit iudas obuiam illis cum paucis. Ut autem uiderunt exercitum uenientem sibi obuiam: dixerunt iude. Quomodo poterunt pauci pugnare contra multitudinem tantam tam fortem? Et nos fatigati sumus ieiunio hodie. Et ait iudas. Facile est concludi multos in manu paucorum: et non est differentia in conspectu dei ubi libera re in multis: et in paucis: quoniam non in multitudine exercitus uictoria belli: sed de reo fortitudo est. Ipsi ueniunt ad nos in multitudine contumaci et supbia: ut disperdat nos: et uxores nostras et filios nostros: et ut spolient nos. Nos uero pugnamus pro animabus nostris et legibus nostris: et ipse dominus conteret eos ante faciem nostram. Vos autem ne timueritis eos. Ut cessauit autem loqui inhiuit in eos subito: et cunctus est leon et exercitus eius in conspectu ipsius: et persecutus est eum in deserto bethoron usque in campum. Et ceciderunt ex eis odingenti uiri: reliqui autem fugerunt

MACH
in terram philistin. Et cecidit timor
iude ac fractus eius et formido super
omnes gentes in circuitu eorum: et perue-
nit ad regem nomen eius: et de philis-
tine narrabant omnes gentes. Et audi-
uit autem rex antiochus sermones istos
iratus est animo: et misit et congrega-
uit exercitum unius regni sui castra for-
tia valde. Et aperuit earum suum: et
dedit stipendia exercitui in annum: et
mandavit illis ut essent parati ad oia.
Et vidit quod defecit pecunia de thesau-
ris suis: et tributa regionis modica
propter dissensionem et plagam quam
fecit in terra: ut tolleretur legitima que
erant a primis diebus. Et timuit ne
non haberet et sanel et bis in sumptu
et donativa que dederat ante larga
manu: et abundaverat super reges qui
ante eum fuerant. Et consternatus erat at-
que valde: et cogitavit ire in philistin: et ac-
cipere tributa regionum: et congregare ar-
gentum multum. Et reliquit liliam homi-
nem nobilem de genere regali super nego-
cia regia a flumine eufратem usque ad
flumen egypti: et ut nutrebat antiochu
filiu suu donec rediret. Et tradidit ei
mediu exercitui et elephantos: et man-
davit ei de omnibus que volebat: et de
inhabitantiis iudeam et iherusalem: et ut
mitteret ad eos exercitum ad conterenda
et extirpanda virtute israel: et reliquias
iherusalem et auferenda memoriam eorum
de loco: et ut constitueret habitatores
filios alienigenas in omnibus finibus
eorum: et forte distribueret terram eorum.
Et regem assumpsit partem exercitus residui:
et egredere ab antiochia civitate regni sui
anno centesimo et quadragesimo se-
ptimo: et transierunt eufратem flumen:
et pambulabat superiores regiones.
Et elegit liliam ptholomeum filium

dorimini et nichanor et gorgias viros
potentes et amicos regis: et misit cum
eis quadraginta milia virorum et septem
milia equorum: ut veniret in terram iuda
et disperderet ea secundum verbum regis. Et
profecti sunt ut irent cum unius virtute
sua: et venerunt et applicaverunt anima-
um in terra castrorum. Et audierunt merca-
tores regionum nomen eorum: et acceptum
argentum et aurum multum valde et pu-
eros: et venerunt in castra ut acciperent
filios israel in servos: et additi sunt ad
eos exercitus sime et terre alienigenarum.
Et vidit iudas et fratres eius quia mul-
tiplicata sunt mala: et exercitus appli-
cabat ad fines eorum: et cognoverunt ve-
ba regis que mandavit populo facere in
interitum et consumationem. Et dixerunt
unusquisque ad proximu suu. Et quam
devotionem populi nostri: et pugnavimus
pro populo nostro et sanctis nostris. Et
congregare et convenire ut essent parati
in philistin: et ut oraret et precaret misericor-
diam et misericordias. Et iherusalem non
habitabatur: sed erat sicut desertum. Non
erat qui ingrederetur et egredere de na-
tis eius: et sanctum conturbabatur. Et filii
alienigenarum erant in arce: ibi erat habi-
tatio gentium. Et ablata est voluptas
a iacob: et defecit ibi tribus et ciuitas.
Et congregati sunt et venerunt in masphat
contra iherusalem: quia locus orationis erat
in masphat ante israel. Et ieiunaverunt
illa die: et induerunt se cilicijs et cinerem
imposuerunt capiti suo: et delinquerunt ve-
stimenta sua. Et repanderunt libros legi-
de quibus scrutabatur gentes similitudinem
simulacrorum suorum: et aculeum orna-
menta sacerdotalia et primicias et decimas:
et suscitaverunt nazarcos qui im-
pleverant dies: et clamaverunt voce
magna in celum dicentes. Quid faciamus

istis: et quo eos ducemus? Et sancta
tua conturbata sunt et contumaciata sunt:
et sacerdotes qui facti sunt in ludum et
in humilitatem. Et ecce nationes con-
venerunt aduersum nos: ut nos dispe-
rant. Quisquis que cogitat in nos. Quomodo
poterimus subsistere ante faciem eorum:
nisi tu deus adiuues nos? Et tubis
clamaverunt voce magna. Et post
hec constituit iudas duces populi: tri-
bunos et centuriones et pentacontar-
chos et decuriones. Et dixit hijs qui
edificabant domos et sponsabant uxores
et plantabant vineas et formidolosus:
ut rediret unusquisque in domu
suam secundum legem. Et mouerunt ca-
stra: et collocaverunt ad austrum amma-
um. Et ait iudas. Accingimini et esto-
re filii potentes: et estote parati in mane
ut pugnetis aduersus nationes has
que conuerunt disperdere nos et sancta
nostra: quoniam melius est nos
mori in bello: quam videre mala gentis
nostrae et sanctorum. Sicut autem fue-
rit voluntas in celo sic fiat. **U**
Et assumpsit gorgias quique mi-
lia virorum: et mille equites electos.
Et mouerunt castra nocte ut applica-
rent ad castra iudeorum: et percuterent eos
subito. Et filii qui erant ex arce erant
illis duces. Et auduit iudas: et surrexit
ipse et potentes percussere virtutem
exercitus regis: que erant in ammau.
Adhuc enim dispersus erat exercitus a ca-
stris. Et venit gorgias in castra iude-
norum: et neminem inuenit. Et querebat
eos in montibus: quoniam dixit: fugi-
unt hijs a nobis. Et cum dies factus esset
apparuit iudas in campo cum tribus
milibus virorum tantum: qui regum et
gladios non habebant. Et viderunt
castra gentium valida: et loricatorum et

equitatus in circuitu eorum: et hijs dodici
ad prelium. Et ait iudas viris qui secum
erant. Ne timueritis multitudinem eorum:
et impetu eorum ne formideris. Memen-
tore qualiter salui facti sunt patres nostri
in mari rubro: cum sequeretur eos pha-
rao cum exercitu multo. Et nunc clamemus
in celum et miserebitur nobis dominus: et
memor erit testamenti patrum nostrorum:
et conteret exercitum istum ante faciem
nostram hodie: et scient omnes gentes
quia deus qui redimat et liberet israel.
Et leuauerunt alienigenae oculos suos:
et viderunt eos venientes ex aduerso.
Et egressi sunt de castris in philistin: et tuba
recinerunt hijs qui fuerant cum iuda. Et
congressi sunt: et contrite sunt gentes
et fugerunt in campum. Nouissimi autem
ceciderunt in gladio: et persecuti sunt eos
usque gezeron et usque in campos ydu-
mee et azoti et ianne: et ceciderunt ex
illis usque ad tria milia virorum. Et re-
uersus est iudas: et exercitus eius sequens
eum. Dixitque ad populum. Non contumelia-
tis spolia quia bellum contra nos est:
et gorgias et exercitus eius propter nos in
montibus: sed statim nunc contra inimicos
nostros et repugnare eos: et sumemus
postea spolia securi. Et adhuc loquente
iuda hec: ecce apparuit pars quedam
prospiciens de monte. Et vidit gorgias
quod in fugam conuersi sunt sui: et succensa
sunt castra. Numquid etiam qui videbatur
declinabat quod factum esset. Quibus illi con-
spicis timuerunt valde: aspicientes si-
mul et iudam: et exercitum in campo pa-
ratum ad prelium. Et fugerunt omnes
in campum alienigenarum: et iudas reuersus
est ad spolia castrorum. Et acceperunt
aurum multum et argentum et iacintum
et purpuram maris: et opes magnas:
et conuersi rimum cauebant et benedicebant

deum in celū quoniam bonū est: quā in
seculū misericordia ei⁹. Et facta est sa-
lus magna in isrl̄ die illa. Quicūq;
autē alienigenarū tuaserūt: venerūt et
nūciauerūt lise unīsa que acciderāt.
Quibus ille auditis cōsternatus aīo
deficiebat: q̄ nō qualia voluit talia
cōtingerūt in isrl̄: et qualia mandauit
regē. Et sequēti anno cōgregauit lisa
viros electorū sexaginta milia et equi-
tum quinq; milia: ut debellaret eos. Et
venerūt in iudeam: et castra posuerūt
in bethoron: et occurrit illis iudas cū
decem milibus viris. Et viderūt exercitū
fortem: et orauit et dixit. Bñdixit es
saluator isrl̄ qui contriuiti imperium
potentis in manu secui tui dauid: et
tradidisti castra alienigenarū in manu
ionathe filij saul et armigerū ei⁹. Con-
clude exercitū istū in manu ppli tui isrl̄:
et cōfundant⁹ exercitū suū et eq̄s. Da
illis formidinem: et taceat audaciā
virtutis eorū: et cōmoueat cōfessione
sua. Deice illos gladio diligentī re:
et collaudet te omnes qui mouerūt no-
men tuū in ymnis. Et cōmiserūt ppli:
et reciderūt de exercitu lise quinq; milia
viros. Videns autē lisa suorū fugā:
et iudeorū audaciam: et parati sunt
aut viuere aut mori fortiter: abiit an-
tiochiam et elegit milites: ut multipli-
cati rursus veniret in iudeā. Dixit autē
iudas et fratres ei⁹. Ecce dñi sunt ini-
mici nostri: ascendam⁹ nūc mūdare
sanda et renouare. Et cōgregatus est
omnis exercitus: et ascenderūt in montē
syon. Et viderūt sanctificationē deserta
et altare pphanatū: et portas reustas: et
in attijs virgulea nata sicut in salu-
uel in montib;: et pastoforia diruta.
Et sciderūt vestimenta sua et planxerūt
plandum magno: et imposuerūt cinerē

sup caput suū: et reciderūt in facie sup
terā: et exclamauerūt rubis lignorū et
clamauerūt in celū. Tunc ordinauit
iudas viros ut pugnaret aduersus eos
qui erant in arce: donec emundarent
sanda. Et elegit sacerdotes sine macu-
la voluntatem habentes in lege dei: et
mūdauit⁹ sanda: et tulerūt lapides
cōtaminationis in locū immūdum.
Et cogitauit de altari olocaustorum
quod pphanatū erat: quid de eo facit.
Et inadiit illi cōsiliū bonū ut destrue-
ret illud: ne forte illis esset i opprobriū
quia cōtaminauerūt illud gentes: et
dēoliri sūt illud. Et reposuerūt lapi-
des in montē dom⁹ in loco apto:
quo aduſq; veniret ppheta et respon-
deret de eis. Et acceperūt lapides me-
gros secundū legem: et edificauerunt
altare nouū secundū illud quod fuit
prius: et edificauerūt sanda: et in tra-
domū erat intrinsecus et rem: et arā
sanctificauerūt. Et fecerūt vasa sanda
noua: et intulerūt candelabru et altare
incensorū et mensā i templū. Et incellū
posuerunt sup altare: et accenderunt
lucernas que sup candelabru erant: et
lucēbāt in templo. Et posuerūt super
mensā panes: et appenderūt velamēta:
et cōsumauerūt omnia opera q̄ fecerāt.
Et ante matutinū surrexerūt quita et
vicesima die mensis noni: hic ē mē-
calieu centesimiquadragesimo dñi
anni: et obulerūt sacrificiū secundū le-
gem sup altare olocaustorū nouū qd
fecerūt. Secundū tempus et secundū diē
in qua cōtaminauerūt illud gentes:
in ipsa renouatū est i canticis et richa-
ris et cineris et cimbaliis. Et cecidit ois
ppls i facie: et adorauerūt et bñdixerūt
in celū ei qui pſpauit eis. Et fecerūt
dedicationem altaris diebus octo: et

obulerūt olocausta cū leticia: et salu-
taria laudis. Et ornauerūt facie ppli
coronis aureis et scutulis: et dedicaue-
runt portas et pastoforia: et imposuerūt
eis ianuas. Et facta est leticia in pſo
magna valde: et auctū est opprobriū
gentiū. Et statuit iudas et fratres ei⁹
et vniuersa ecclesia isrl̄ ut agatur dies
dedicationis altaris in temporibus
suis ab anno in annū p dies octo: a
quita et vicesima die mensis casleu cū
leticia et gaudio. Et edificauerunt in
que illo mōre syon et p circuitū mu-
ros altos et turres firmas: nequādo
venirent gentes et cōculcarent eū sicut
antea fecerūt. Et collocauit illic exerci-
tum ut seruarent eū: et munivit eū ad
custodiendā bethurā: ut haberet pſa
munitionem cōtra facie ydume. **U**
Et factū est ut audiret gentes in
circuitu quia edificatū est altare
et sāduarū sicut prius irare sūt valde:
et cogitabāt tollere genus iacob q̄ erat
inter eos: et reperūt occidere de pſo et
persequi. Et debellabat iudas filios
elau i ydumea et eos qui erant in ara-
bachane quia circūsedebant isrl̄itas:
et pūllit eos plaga magna. Et recor-
datus est maliciā filiorū bean: qui erat
pſo in laqueū et i scandalū insidiare
ei in via. Et condūsi sūt ab eo in turri-
bus: et applicuit ad eos et anathema-
tizauit eos: et incendit tures eorū i qui
cum omib; qui in eis erant. Et trans-
iuit ad filios ammon et inuenit ma-
num fortan et pplm copiosū: et timo-
them dūc iporū. Et cōmisit cum eis
pſa multa et cōmisit sūt in conspectu
eorū et pūllit eos: et cepit iazer ciuitatē
et filias eius: et reuersus est in iudeam.
Et congregare sūt gentes que sunt in
galaad aduersus isrl̄itas qui erant in

finib; eorū ut tollerent eos: et fugerūt
in datheman munitionē: et miserūt
litteras ad iudam et fratres ei⁹ dicētes.
Congregare sūt aduersū nos gentes
per circuitū ut nos auferant: et parāt
venire et occupare munitionē in quā
cōfugim⁹: et timotheus est dux exercit⁹
eorū. Nūc ego veni et eripe nos de ma-
nibus eorū: quia cecidit mltitudo de
nobis. Et omnes fratres nostri q̄ erāt
in locis rubin inuestati sūt: et captiua
duxerūt uxores eorū et natus et spolia:
et pemeūt illic fere mille viros. Et ad-
huc epistole legebant: et ecce alij nūci
venerunt de galilea cōmilia nūcia
nūciantes secundū verba hec: dicentes.
Cōuenisse aduersū se a ptholomaida
et pro et sydone: et repleta est omnis
galilea alienigenis: ut nos cōsumāt.
Et audiuit autē iudas et pſa sermo-
nes istos: conuenit ecclesia magna co-
gitare quid facerent fratrib; suis qui
in tribulatione erant et repugnabant
ab eis. Dixitq; iudas symoni fratri
suo. Elige tibi viros et vade et libera
frs tuos i galilea: ego autē et frater
meus ionathas ibim⁹ i galadithim.
Et reliquit iosephū filiū zacharie et
azariā duces ppli cū residuo exercitu
in iudea ad custodiam: et precepit illis
dicens. Prestote pſo huic: et nolite
bellū cōmittere aduersum gentes donec
reueramur. Et dati sunt symoni viri
tria milia ut iret in galileā: iude autē
octo milia i galadithim. Et abiit sy-
mon i galileam: et cōmisit pſa multa
cum gentib;. Et contriuit sūt gentes a
facie eius: et psecutus est eos usq; ad
portam ptholomaidis. Et reciderūt
de gentib; fere tria milia viros: et acce-
pit spolia eorū. Et assūpsit eos q̄ erāt
in galilea et i arabis cum vxoribus

et natis et omnibus que erant illis: et ad-
duxit i iudam rui leticia magna. Et iu-
das machabeus et ionathas et fratres eius
transierunt iordanem: et abierunt viam
relium dies in desertum. Et occurrerunt eis
nabuthel et suscepit eos pacifice: et
narraverunt eis omnia que acciderant
fratribus suis i galadinde: et quia multi
ex eis comprehensi sunt in barasa et bosor
et in alimis et in raphor et magech et
carnaim. Per omnes civitates munite
et magne. Sed et in ceteris civitatibus
galadindis tenebant comprehensi. Et in
crastinum constituerunt admoveere exerci-
tum civitatibus hijs: et comprehendere et
collere eos i una die. Et venit iudas
et exercitus eius viam in desertum bosor
repente: et occupavit civitatem et occi-
dit omnem masculum in ore gladij: et
accepit omnia spolia eorum et succendit
eam igni. Et surrexerunt inde nocte: et
ibant usque ad munitionem. Et factum
est diluculo cum elevallet oculos suos:
et ecce populus multus cuius non erat nume-
rus: porantes scalas et machinas ut
comprehenderent munitionem et repugna-
rent eos. Et vidit iudas quia cepit bel-
lum: et clamor belli ascendit ad celum
sicut tuba: et clamor magnus de civi-
tate. Et dixit exercitus suo. Pugna-
te hodie pro fratribus vestris. Et venit tri-
bus ordinibus post eos: et exclamave-
runt rubis: et clamaverunt i oratione.
Et cognoverunt castra timothei quia
machabeus est: et refugerunt a facie eius.
Et percussit eos plaga magna: et
reciderunt ex eis i die illa sex octo milia
virov. Et dimisit iudas in masphar et
repugnavit et cepit eam: et occidit om-
nem masculum eius et supse spolia
eius: et succendit eam igni. Unde pregit
et cepit rathon et magech et bosor: et

reliquas civitates galadindis. Post
hec autem verba congregavit timo-
theus exercitum alium: et castra posuit
contra raphon transjordanem. Et misit
iudas specularem exercitus: et renuntiave-
runt ei dicentes. quia conuerunt ad cum
omnes gentes que i circuitu suo sunt:
et exercitus multus nimis. Et arabas
conduxerunt in auxilium sibi: et castra
posuerunt transjordanem parati ad re-
venire in plium. Et abiit iudas obviam
illis. Et ait timotheus principibus
exercitus sui. Cum appropinquaverit iudas
et exercitus eius ad torrentem aque: si maste-
rit ad nos prior: non poterimus sustine-
re: quia potens potest adversum nos.
Si vero timuerit transire et posuerit
castra contra flumen: transierimus ad eos:
et poterimus aduersus illum. Et autem
appropinquavit iudas ad torrentem aque
stavit scribas populi secus torrentem: et
mandavit eis dicens. Remane homines
reliquos: sed veniant omnes in plium.
Et transierunt ad illos prior: et omnia
populi post eum. Et coniecit sunt omnes
gentes a facie eorum: et perierunt arma
sua: et fugerunt ad phanum quod erat in
carnaim. Et occupavit ipsam civita-
tem: et phanum succendit igni cum omnibus
que erant i ipso. Et oppressa est carnaim:
et non potuit sustinere contra faciem iude.
Et congregavit iudas universos israhel
qui erant in galadinde a minimo usque
ad maximum: et uxores eorum et natos et
exercitus magni valde: ut venirent in
terram iude. Et venerunt usque ephron: et
hec civitas magna i ingressu populi
munita valde. Et non erat declinare
ab ea dextra vel sinistra: sed per median-
tem erat. Et induserunt se qui erant in
civitate: et obstruxerunt portas lapi-
dibus. Et misit ad eos iudas verbis

pacis dicens. Transeamus per terram
vestram ut eam in terram nostram: et ne-
mo vobis nocet: tantum pedibus vestris
ibimus. Et volebant eis aperire. Et
precepit iudas predicare i castra: ut appli-
carent unumquemque i quo erat loco. Et ap-
plicaverunt se viri virtutis: et oppugna-
vit civitatem illam tota die et tota nocte:
et tradita est civitas in manu eius. Et
precepit omnem masculum i ore gladij:
et tradidit eam et accepit spolia eius:
et transiit per totam civitatem super
interfectos. Et transgressi sunt iordanem
in campo magno contra faciem bethsan.
Et erat iudas congregatus exercitus: et
egrediebatur populum per totam viam
donec venirent i terram iuda. Et ascen-
derunt i montem syon cum leticia et gau-
dio: et obstruxerunt oclaustra: quod nemo
ex eis recidisset donec reuenerentur in
pate. Et in diebus quibus erat iudas et
ionathas in terra galaad et symon
frater eius i galilea contra faciem phy-
lomaids audiuit iosephus zacharie
filius et azarias princeps virtutis res-
bene gestas: et prelia que facta sunt: et
dixit. sciamus et ipsi nobis nomen: et
eamus pugnare adversus gentes que in
circuitu nostro sunt. Et precepit hijs qui
erant i exercitu suo et abierunt i aniam:
et reuic gorgias de civitate et viri eius
obviam illis in pugnam. Et fugati sunt
iosephus et azarias usque i finem iudee:
et reciderunt illa die de populo israhel ad duo
milia viri. Et facta est plaga magna
in populo: quia non audierunt iudam et
fratres eius: et restimantes fortiter se factu-
ros. Populi autem non erat de semine viro-
v illorum: per quos salus facta est in israhel.
Et viri iuda magnificati sunt valde in
conspectu omnium israhel et gentium omnium:
ubi audierat nomen eorum. Et conuerterunt

ad eos laus acclamantes. Et reuic
iudas et fratres eius et repugnabant
filios elau in terra que ad austrum est:
et percussit chebron et filias eius: et muros
eius et turres eius succendit igne i circuitu.
Et movit castra ut iret in terram alie-
nigenay: et pambulabat samariam.
In illa die reciderunt sacerdotes i bello
dum voluit fortiter facere: dum sine con-
silio egerunt i prelium. Et declinavit iu-
das in azotum in terram alienigenay: et
diruit aras eorum et spolia deorum suorum
succendit igni: et cepit spolia civitatum
et reuersus est in terram iuda. **41.**
Et rex antiochus perambulavit
superiores regiones. Et audiuit
esse civitatem dimaidam in phide no-
bilissimam et copiosam in argento et
auro: templumque in ea locupletem valde.
Et illic velamina aurea et lorice et scu-
ta: que reliquit alexander philippi rex
macedo qui regnavit primus in grecia.
Et venit et querebat rapere civitatem
et depredari eam: et non potuit quoniam
innotuit secreto hijs qui erant in civi-
tate. Et insurrexerunt in plium et fugit
inde: et abiit cum tristitia magna: et re-
uersus est babiloniam. Et venit qui nun-
ciaret ei i phide: quia fugata sunt castra
que erant in terra iuda: et quia abiit
lithas cum virtute forti in primis et fugatus
est a facie iudeorum: et imvaluerunt armis
et viribus et spolijs multis que repperunt
de castris que reciderunt: et quia dirue-
runt abominationem quam edificave-
rant super altare quod erat i iherusalem: et
sanctificationem sicut prius circūde-
runt muris excelsis: sed et bethsuram
civitatem suam. Et factum est ut audiret rex
semones istos repavit et commotus est
valde: et dedit in ledum et invidit in
languorem per tristitiam: quia non est factum

sicut cogitabat. Et erat illic dies multos: quia renouata ē i eo tristitia magna: et arbitrans ē se mori. Et vocauit omnes amicos suos: et dixit illis. Recellit somnus ab oculis meis: et cecidi et corui corde pre solitudine. Et dixi in corde meo. In quātam tribulationem deueni: et in q̄s flud? tristitie in qua nūc sum: qui iocūdus erā et dilectus in potestate mea. Nūc vero tenuis cor malorū que feci i iherlm: unde et abstuli omnia spolia aurea et argētea que erant in ea: et nūc aufere habitantes iudeam sine causa. Cognitioni ergo quia p̄pterea inuenerunt me mala ista: et ecce p̄pterea tristitia magna in terra aliena. Et vocauit philippum unū de amicis suis: et posuit eū sup̄ uniuersū regnū suū. Et dedit ei diademā et stola suā et annulū: ut adduceret antiochū filiū suū et nutreret eū et regnaret. Et mortuus est illic antiochus rex anno centesimoquadragessimono. Et cognouit lissias quoniam mortuus est rex: et cōstituit regnare antiochū filiū eius quem nutreuit adolecentem: et vocauit nomen eius eupatorē. Et hī qui erāt in arce conclusērunt isrl in circuitu sandorū: et q̄rebāt eis mala saep̄ ad firmanentum gentiū. Et cogitauit iudas dispellere eos: et cōnuocauit uniuersū pplm ut obsideret eos. Et cōuenerūt simul: et obsederūt eos anno centesimoquinquagesimo: et fecerūt balistas et machinas. Et egerunt quidam ex eis qui obsidebātur: et adiūxerunt se illis aliqui impij ex isrl: et abierūt ad regem et dixerūt. Quousq; nō facis iudiciū: et vindictas fratres nostros? Nos decemus seruire patri tuo et ambulare in p̄ceptis eius: et obsequi edictis eius:

et filij ppli nostri p̄pter hec alienabant se a nobis. Et quicūq; inueniebātur ex nobis interficiebant: et hereditates nostre diripiebātur. Et non ad nos tantū egrediebātur manū: sed et in omnes fines nostros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcem in iherlm occupare eam: et munitionē in bethsurā munierūt. Et nisi p̄ueneris eos ueloci? maiora q̄ hec facient: et non poteris obtinere eos. Et iratus est rex ut hec audiret: et cōnuocauit omnes amicos suos: et principes exercitus sui: et eos qui sup̄ equites erant. Sed et de regnis alijs et de insulis maritimis uenerūt ad eū: exercitū cōducent. Et erat numerus exercitus eius centum milia peditum et uiginti milia equitū: et elephāti trigintaduobus. Dedit ad pplū. Et uenerunt p̄ ydumeā et applicuerūt ad bethsurā: et pugnauerūt dies multos: et fecerūt machinas. Et reiecit et succenderunt eas igni: et pugnauerūt uiriliter. Et recellit iudas ab arce: et mouit castra ad bethzacharan contra castra regis. Et surrexit rex ante lucem: et cōstituit exercitus impetū contra uiam bethzacharan. Et comparauerūt se exercitus in pplū: et tubis cecinerūt. Et elephantes ostenderunt saguinē uue et mori: ad acuendos eos in pplū. Et diuiserūt bestias per legiones: et affecerūt singulis elephātis mille uiri in loriceis cōrathenatis et galee rēe i capitis eorū: et quingenti equites ordinati uiciniq; bestie electe erant. Hī ante tempus ubi erant: erat bestia ibi eā: et quousq; ibat ibat: et nō discedebāt ab ea. Sed et turres lignee sup̄ eos fere p̄tegē. Sup̄ singulas bestias: et super eas machinē. Et super singulas uiri virtutū trigintaduobus qui pugnauerūt desup̄: et

incus magister bestie. Et residuū equitum hinc et inde stauit in duas partes: tubis exercitū cōmouere: et purgere cōstipatos in legionibus ei. Et ut resullit sol in clipeos aureos et creos resplenduerūt mōtes ab eis: et resplenduerūt sicut lapides ignis. Et dispersa est pars exercitus regis p̄ mōtes recessos: et alij p̄ loca humilia: et ibat caute et ordinate. Et cōmouebāt omnes habitantes terrā a uoce multitudinis eorū: et intellu turle et collisione armorū. Erat enī exercitus magnus ualde et fortis. Et appropiauit iudas et exercitus ei in p̄liū: et occiderūt de exercitu regis septenti uiri. Et uidit eleazar filiū saurā uiri de bestijs loriceatū loriceis regi: et erat cunctis sup̄ ceteras bestias. Et uisum est ei q̄ in ea esset rex: et dedit se ut liberaret pplū suū: et acquireret sibi nomen eternū. Et currenit ad eam audader in medio legionis interficiens a dextris et a sinistris: et cadebant ab eo huc atq; illuc. Et iuit sub pedes elephātis et supposuit se ei: et occidit eū et cecidit in terram super ipm: et mortuus est illic. Et uidētes uirtutem regis et impetū exercitus ei. Diuerterūt se ab eis. Castra autem regis ascenderūt cōtra eos in iherlm: et applicuerūt castra regis ad iudeam et montem syon. Et fecit pacem cū hīs q̄ erāt i bethsurā: et reiecit de ciuitate quia non erant eis ibi alimenta condulsis: quia sabbata erant tēte. Et comprehendit rex bethsuram et cōstituit ibi custodiā seruare eam: et cōstitit castra ad locū sandificationis dies multos. Et stauit illic balistas et machinas: et ignis iacula et tornea ad lapides iactandos: et spicula et scorpios: ad mittendas sagittas et fundibula. Fecerūt autem et ipi

machinas aduersus machinas eorū: et pugnauerūt dies multos. Et ecce autē non erant in ciuitate eo q̄ septimus annus esset: et qui rānsērant i iudea de gentibz cōsumplerant reliquias eorū que repositae fuerant. Et remanserunt in sandis uiri pauci quoniam obtinuerat eos fames: et dispersi sūt uniuersū i locū suū. Et audiuit lissias q̄ philippus quē cōstituerat rex antiochus cū adhuc uinēt ut nutreret antiochū filiū suū et regnaret: reuersus est a p̄sede et media et exercitus qui abierat cū ipso: et quia querit suscipere regni negotia. Et festinauit ire: et dicere ad regem et duces exercitus. Defecim? cotidie et esca nobis modica est: et locus quam oblidem? est munus? et incubit nobis ordinare de regno. Nūc itaq; demus degetas hominibz istis: et faciamus cū illis pacem et cū omni gente eorū: et cōstituiam? illis ut ambulēt in legitimis suis sicut p̄us. Propter legitimā enī ipsorū que desepim? irati sunt: et fecerūt omnia hec. Et placuit sermo in conspectu regis et principū: et misit ad eos pacem facere et ceperūt illā: et iurauit illis rex et principes et reiecit de munitione. Et iurauit rex montem syon et uidit munitionem loci: et rupit cū iuramentū quod iurauit: et mandauit destruere murū i giro. Et discessit festinanter et reuersus est antiochiā: et inuenit philippum dominātem ciuitatē: et pugnauit aduersus eū et occupauit ciuitatē. **III**

Anno centesimoquinquagesimo et primo reuic denecius seleuci filius ab urbe roma: et ascendit cum paucis uiris in ciuitatem maritimā: et regnauit illic. Et factū est ut ingelatus est domū regni patrum suorum

comprehendit exercitus antiochi et lili-
am ut adducerent eos ad eum: et res ei
innouit: et ait. Nolite michi ostende-
re faciem eorum. Et occidit eos exercitus.
Et sedit demetrius super sedem regni
sui: et uenerunt ad eum viri iniqui et im-
pii et israhel et alchim? dux eorum: qui vo-
lebat fieri sacerdos. Et accusauerunt
populum apud regem dicentes. Perdidit
iudas et fratres eius? amicos suos et nos
dispendit de terra nostra. Nunc ergo
mitte virum cui credis ut eam et videat
exercitum omne quod fecit nobis in
regionibus regis: et puniat omnes ami-
cos eius et adiutores eorum. Et elegit
rex et amicus suus barchidem qui domi-
nabatur trans flumen magnum in regno
et fidelis regi: et misit eum ut videret
exercitum quod fecit iudas. Sed et
alchim? impium constituit sacerdotem:
et mandauit ei facere ulcionem filiis
israhel. Et surrexerunt et uenerunt cum exercitu
magno in terram iuda: et miserunt
nuncios et locuti sunt ad iudam et ad
fratres eius verbis pacificis in dolo:
et non intenderunt sermonibus eorum. Vide-
runt enim quia uenerunt cum exercitu ma-
gno: et conuenerunt ad alchim? et barchi-
dem congregationem scribarum requirere quod
iusta sunt. Et primi assidei qui erant in
filiis israhel: et requirebant ab eis pacem.
Dixerunt enim. Homo sacerdos de sani-
ne aaron uenit: non decipiet nos. Et
locutus est cum eis uerba pacifica: et iura-
uit illis dicens. Non inferam? uobis
malum: neque amicos uestros. Et credide-
runt ei. Et comprehendit et eis sexaginta
uiros: et occidit eos in una die secun-
dum uerbum quod scriptum est. Carnes
sanctorum tuorum et sanguinem ipsorum
effuderunt in circuitu iherusalem: et non erat qui
sepeliret. Et incubuit timor et tremor

in omnem populum: quia dixerunt. Non est
ueritas et iudicium in eis. Transgressi
sunt enim constitutum: et iurauerunt quod
iurauerunt. Et inquit barchides castra
ab iherusalem et applicuit in bethzecha: et
misit et comprehendit multos ex eis qui
a se fugerant: et quosdam de populo
madauit: et in puteum magnum proiecit.
Et commisit regionem alchim?: et reli-
quit cum eo auxilium in adiutorium ipsi.
Et abiit barchides ad regem. Et satis
agebat alchim? pro principatu sa-
cerdotis sui. Et conuenerunt ad eum omnes
qui perturbabant populum suum: et obtinu-
erunt terram iuda: et fecerunt plagam
magnam in israhel. Et uidit iudas omnia
mala que fecit alchim? et quod cum eo
erant filii israhel plus multo quam gentes:
et egressi in omnes fines iudee in circuitu
et fecit uindictam in uiros defectores:
et cessauerunt ultra egressum in regione. Vi-
dit autem alchim? quod preualuit
iudas et qui cum eo erant et cognouit
quia non potest sustinere eos: et regres-
sus est ad regem: et accusauit eos multis
criminibus. Et misit rex nichanorem
unum ex principibus suis nobilioribus: qui
erat inimicitias exercens contra israhel: et
mandauit ei euertere populum. Et uenit
nichanor in iherusalem cum exercitu magno:
et misit ad iudam et ad fratres eius cum
dolo uerbis pacificis dicens. Non sit
pugna inter me et uos. Veniam cum uiris
paucis: ut videam facies uestras cum
pace. Et uenit ad iudam et salutauit
eum: et inuicem pacifice: et hostes pa-
ram erant capere iudam. Et innotuit se-
cundo inde quoniam cum dolo uenerat ad
eum: et conuersus est ab eo: et amplius
noluit uidere faciem eius. Et cognouit
nichanor quod denudatum est consilium
eius: et egressus obtinuit iude in pugnam

iuxta rapharsalama. Et ceciderunt de
nichanoris exercitu quingenti milia
uirorum: et fugerunt in ciuitate dauid. Et
post hec uerba ascendit nichanor in
montem syon: et egressus de sacerdoti-
bus populi salutare eum in pace: et demon-
strare ei gloriam suam quam offerant
pro rege. Et irridens spreuit eos et pol-
lucit: et locutus est superbe: et iurauit cum
ira dicens. Nihil traditus fuerit iudas
et exercitus eius in manus meas: conti-
nuo cum regressus fuero in pace succen-
dam domum istam. Et egressus cum ira ma-
gna. Et intrauerunt sacerdotes et stete-
runt ante faciem altaris et templi: et
flentes dixerunt. Tu domine elegisti domum
istam ad inuocandum nomen tuum in ea:
ut esset domus orationis et obsecrationis
populo tuo. Fac uindictam in hominem isto:
et exercitus eius: et cadant in gladio. Me-
mento blasphemias eorum: et ne dedecus
eis ut permaneat. Et egressus nichanor ab
iherusalem: et castra applicuit ad bethoron:
et occurrit illi exercitus iude. Et iudas
applicuit in adarsa cum tribus milibus
uiris. Et orauit iudas et dixit. Qui
nulli erat a rege semnacharib domine
quia blasphemauerunt te: egressus angelus
et preussit et eis centum octoginta quinque
milia: sic conterere exercitum istum in con-
spectu nostro hodie et sciant ceteri quia
male locutus est super sanctam tuam: et iu-
dica illum secundum malitiam illi. Et
commiserunt exercitus populum tercia-
decima die mensis adar: et contrita sunt
castra nichanoris: et cecidit ipse primus
in populo ut autem uidit exercitus eius
quia cecidisset nichanor proiecerunt ar-
ma sua et fugerunt: et persecuti sunt eos
uia unius diei ab adarsa usquequo
ueniatur in gazara: et tubis recinunt
post eos cum significationibus. Et egressus

de omnibus castellis iudee in circuitu:
et uentilabat eos cornibus: et conuer-
tebantur iterum ad eos. Et ceciderunt om-
nes gladio: et non est relictus ex eis
nec unus. Et acceperunt spolia eorum in
predam: et caput nichanoris ampu-
tauerunt et deiecerunt eum quam ceciderat
superbe: et attulerunt et suspenderunt con-
tra iherusalem. Et letatus est populus valde: et
egressus diem illam in leticia magna. Et
constituit agi omnibus annis die ista
terciadecima die mensis adar: et filius
terra iuda dicit paucos. viii
Et audiuit iudas nomen roma-
norum quia sunt potentes uiribus
et acquiescit ad omnia que postulant
ab eis: et quicumque accesserunt ad eos sta-
uerunt cum eis amicitias: et quia sunt
potentes uiribus. Et audierunt filii eorum
et uirtutes bonas quas faciunt in ga-
lacia: quia obtinuerunt eos et duxerunt
sub tributum. Et quanta fecerunt in regio-
ne hispanie: et quod in potestatem rede-
gerunt metalla argenti et auri que illic
sunt: et possederunt omnem locum consilio suo:
et patientia: loca que longe erant valde
ab eis: et reges qui superueenerant eis ab
exercitu terre conuenerunt: et percusserunt
eos plaga magna. Ceteri autem dant
eis tributum omnibus annis. Et philip-
puni pederunt iherusalem regem et ceteros qui
aduersus eos annis uicerant contine-
runt in bello: et obtinuerunt eos. Et anti-
ochum magnum regem alie qui eius pu-
gnam intulerat habens centum viginti
elephantas et equitatum et currus: et exer-
citum magnum valde contritum ab eis:
et quia reperit eum uiuum et statuerunt ei
ut daret ipse et qui regnauerunt post
ipsi tributum magnum: et daret obsequium
et constitutum. Et regionem medorum et
medos et lidos de optimis regionibus

eorum: et acceptas eas ab eis dederunt eum regi. Et quia qui erant apud eladum voluerunt ire et tollere eos: et induxit sermo hijs et miserunt ad eos ducem unum: et pugnaverunt contra illos et ceciderunt ex eis multi: et rapinas duxerunt uxores eorum et filios et diripuerunt eos et cetera eorum possederunt: et destruxerunt muros eorum: et in securitatem illos redegerunt usque in hunc diem. Et reliqua regna et insulas que aliquando restiterant illis exterminaverunt: et in potestatem redegerunt. Cum autem amicis suis et in ipsis requiem habebant consecraverunt amicitiam: et obtinuerunt regna que erant proxima et que erant longe: quia quicumque audiebant nomen eorum timebant eos. Quibus vero vellet auxilio esse ut regnaret regnabant. Quos autem vellet regno turbabant: et exaltati sunt valde. Et in omnibus istis nemo portabat diadema: nec induerat purpura: ut magnificaret in ea. Et quia curia fecerunt sibi: et ceteris consulebant reventolugini consilium agentes saepe de multitudine: ut que digna sunt gerant. Et committunt uni homini magistratum sui per singulos annos ducari uniusse terre sue: et omnes obediunt uni: et non est invidia neque zelus inter eos. Et elegit iudas egyptium filium iohannis filij iacob et isaronem filium elazar: et misit eos romam constituere cum illis amicitiam et societatem: et ut auferrent ab eis ingum grecorum: quia viderunt quod in securitatem praevenire regnum israel. Et abierunt romam viam multam valde: et introierunt curiam et dixerunt. Iudas machabeus et fratres eius et populus iudeorum miserunt nos ad vos statuere vobiscum societatem et pacem: et subscribere nos socios et amicos

vestros. Et placuit sermo in conspectu eorum. Et hoc receptum quod rescriptum in tabulis reus: et miserunt in iherusalem esse apud eos ibi memoriale pacis et societatis. Bene sic romanis et genti iudeorum in mari et in terra intererunt gladii usque et hostis perculit ab eis. Quod si intererat bellum romanis prius aut omnibus socijs eorum in omni duratione eorum: auxilium feret gens iudeorum prout tempus didauerit corde pleno. Et preliantibus non dabunt neque subministrabunt ceterum arma pecunia naues sicut placuit romanis: et custodient mandata eorum nichil ab eis accipientes. Si militet autem et si genti iudeorum prius acciderit bellum adiuvabunt romani et animo prout eis tempus permiserit: et adiuvantibus non dabitur ceterum arma pecunia naues sicut placuit romanis: et custodient mandata eorum absque dolo. Secundum haec verba constituerunt romani populo iudeorum. Quod si post haec verba hijs aut illi addere aut demere ad haec aliquid voluerint facient ex proposito suo: et quicumque addiderint vel dempserint rata erunt. Sed et de malis que demeritis rege fecit in eos scripsimus ei dicentes. Quare gravasti iugum tuum super amicos nostros et socios iudeos? Si ergo iterum adierint nos aduersum te faciemus illis iudicium: et pugnavimus tecum mari terraque. **E**t tunc terra ut audiret demeritis quia cecidit nichanor: et ceteris eius in prelio: appropinquavit bachidem et alchimium rursus mittere in iudeam: et degerunt cornu cum illis. Et abierunt via que ducit in galgalam: et castra posuerunt in masaloth que est in arbellis et occupaverunt ea: et peremerunt animas hominum multas. In mense primo anni camesimi et

quingagesimi et secundi applicuerunt exercitum ad iherusalem: et surrexerunt et abierunt in betha virginum milia virorum et duomilia equitum. Et iudas posuerat castra in laisa: et erant milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt et timuerunt valde: et multi subtraxerunt se de castris: et non remanserunt ex eis nisi odingenti viri. Et vidit iudas quod deflueret exercitus suus et bellum purgebat eum: et cōstratus est corde quia non habebat tempus congregandi eos: et dissolutus est. Et dixit hijs qui reliqui erant. Surgamus et eamus ad aduersarios nostros: si poterimus pugnare aduersus eos. Et auerterent eum dicentes. Non poterimus: sed liberemus animas nostras modo et revertamur ad fratres nostros: et tunc pugnavimus aduersus eos. Hos autem pavidi sumus. Et ait iudas. Absit ista rem facere: ut fugiamus ab eis. Et si appropinquavit tempus nostris moriamur in virtute propter fratres nostros: et non inferamus cimen glorie nostre. Et movit exercitus de castris: et ceciderunt illis obviam. Et divisi sunt equites in duas partes: et subdularij et sagittarij prestant exercitum: et primi certaminis omnes potentes. Bachides autem erat in dextero cornu: et propinquavit legio ex duabus partibus: et clamabat tubis. Et clamaverunt autem et hijs qui erant ex parte iude etiam ipsi: et commota est terra a voce exercitus: et commissum est pluvium a mane usque ad vespertam. Et vidit iudas quod firmior est pars exercitus bachidis in dextero: et convenit cum ipso omnes cōstantes corde: et cōstita est dextera pars ab eis: et persecutus est eos usque ad montem azoti. Et qui in sinistro cornu erant viderunt quod cōtinuum est dextrum cornu: et secuti

sunt post iudam et eos qui cum ipso erant a tergo. Et ingravatum est pluvium: et ceciderunt vulnerati multi ex hijs et ex illis. Et iudas cecidit: et ceteri fugerunt. Et ionathas et simon ceciderunt iudam fratrem suum: et sepelivit eum in sepulchro patrum suorum in civitate modin. Et fleverunt cum omnis populus israel plandum magno: et lugebant dies multos: et dixerunt. Quomodo cecidit potens qui saluum faciebat populum israel? Et cetera verba bellicorum iude et virtutum quas fecit et magnitudinis eius non sunt descripta. Multa enim erant valde. Et factum est post obitum iude amensurum iniqui in omnibus finibus israel: et ceteri sunt omnes qui operabantur iniquitatem. In diebus illis facta est fames magna valde: et tradidit se bachidi omnis regio eorum cum ipsis. Et elegit bachides viros impios et cōstituit eos dominos regionis: et requirebant et persecutabantur amicos iude: et adducebant eos ad bachidem: et vindicabat in illos et illudabat. Et facta est tribulatio magna in israel: filius non fuit ex die qua non est visus propheta in israel. Et congregati sunt omnes amici iude: et dixerunt ionathe. Sequor fratrem tuum iudas defunctus est: vir similis ei non est qui regat contra inimicos. bachidem et eos qui inimici sunt gentis nostre. Nunc itaque re hodie eligimus esse pro eo nobis in principem et ducem: ad bellandum bellum nostrum. Et suscepit ionathas tempore illo principatum: et surrexit loco iude fratris sui. Et cognovit bachides: et querebat eum occidere. Et cognovit ionathas et simon fratres eius et omnes qui cum eo erant: et fugerunt in desertum thecue: et cōsederunt ad aquam lacus asphar. Et cognovit bachides: et die sabbatorum venit ipse

et omnis exercitus eius transiordanem.
Et ionathas misit fratres suos ducem
ppl: et rogavit nabudros amicos su-
os ut commodaret illis apparatu suu:
qui erat copiosus. Et egerunt filij ian-
bri et madaba et comprehenderunt iohan-
nem et oia que habebat: et abierunt
habentes ea. Post hec verba renunti-
atum est ionathe et symoni fratri ei:
quia filij iambri faciunt nuptias ma-
gnas et ducunt sponfam et madaba fi-
liam unius de magnis principibus
chanaan cum ambitione magna. Et
recordati sunt sanguinis iohannis fratris
sui: et ascenderunt et absciderunt se sub regi-
mento montis. Et elevarunt oculos
suos et viderunt: et ecce tumultus et appa-
ratus militum: et spoliis processit et ami-
ci eius: et fratres ei obuiam illis cum
cympanis et muscis et armis multis.
Et surrexerunt ad eos et insidijs et occi-
derunt eos: et ceciderunt vulnerati multi:
et residui fugerunt in montes. Et acce-
perunt omnia spolia eorum: et conuersi sunt
nuptie in ludu: et vox multorum iporum
in lamentu. Et vindicauerunt vindi-
ctam sanguinis fratris sui: et reuersi sunt
ad ripam iordanis. Et audiuit bach-
ides: et venit die sabbator usque ad ora
iordanis in virtute magna. Et dixit
ad suos ionathas. Burgamus: et pu-
gnamus contra inimicos nostros. Non est
enim hodie sicut heri et nudius tertius.
Ecce nimis bellu egaduerso: aqua vero
iordanis hinc et inde et ripe et palude
et salus: et non est locus diuerendi.
Nunc ergo clamate et celi: ut liberemini
de manu inimicorum vestrorum. Et com-
missum est bellum. Et extendit ionathas
manu sua percutere bachidem: et diuer-
sit ab eo retro. Et dissiluit ionathas et
qui cum eo erant in iordanem: et transfugerunt

ad eos iordanem. Et ceciderunt de par-
te bachidis die illa mille viri: et reuersi
sunt in iherusalem. Et edificauerunt ciui-
tates munitas in iudea: munitione
que erat in ihericho: et in ammaim: et
in bethpron: et bethel et thannata et pha-
ra et thopo muris excelsis et portis et
fatis. Et posuit custodiam in eis: ut im-
munitas egeret in israel. Et munivit ci-
uitate bethsuram et gazaram: et arce et po-
suit in eis auxilia et apparatu escarum: et
accepit filios principum regionis obli-
des: et posuit eos in arce in iherusalem in
custodiam. Et anno centesimo quin-
quagesimo tertio mense secundo precepit al-
chimius destruere muros domus sancte
interioris: et destruere opera prophetarum. Et re-
cepit destruere. In tempore illo percussit et al-
chimius et impedita sunt opera illius: et
occlusum est os eius et dissolutum est pa-
ralisi: nec ultra potuit loqui verbum
et madare de domo sua. Et mortuus
est alchimius in tempore illo cum tormen-
to magno. Et vidit bachides quoniam mortuus
est alchimius: et reuersus est ad regem:
et filius terra annis duobus. Et cogita-
uerunt omnes iniqui dicentes. Ecce io-
nathas et qui cum eo sunt in silentio ha-
bitant considerent. Nunc ergo adducamus
bachidem: et comprehendat eos omnes
una nocte. Et abierunt: et consilium ei
dederunt. Et surrexit ut veniret cum exer-
citu multo. Et misit occulte epistolas
socijs suis qui erant in iudea ut comprehen-
derent ionathan: et eos qui cum eo erant:
sed non potuerunt quia innotuit eis con-
silium eorum. Et apprehendit de viris regi-
onis qui principes erant milicie quin-
quaginta viros: et occidit eos. Et se-
cessit ionathas et symon et qui cum eo
erant in bethbelam que est in deserto: et
egressi sunt diruta eius: et firmaverunt eam.

Et cognovit bachides et congregavit
unam multitudinem suam: et hijs qui
de iudea erant denuntiavit. Et venit et
castra posuit desuper bethbelle: et oppu-
gnavit eam dies multos: et fecit machi-
nas. Et reliquit ionathas symonem
fratrem suum in civitate et reversus est regi-
onem: et venit cum numero et percussit o-
darem et fratres eius et filios phareron in
tabernaculis iporum: et cepit edere et cese-
re in virtutibus. Symon vero et qui cum
ipso erant egressi de civitate et succu-
derunt machinas: et pugnauerunt contra
bachidem: et contritus est ab eis. Et affli-
xerunt eum valde: quoniam consilium eius
et consellus eius erat inanis. Et ira-
tus contra viros iniquos qui ei consi-
lium dederant ut veniret in regionem
iporum: multos et eis occidit. Ipse autem
cogitavit cum reliquis abire in regio-
nem suam. Et cognovit ionathas et
misit ad eum legatos: componere pacem
cum ipso: et reddere ei captivitatem. Et
libenter accepit: et fecit secundum verba
eorum: et iuravit se nichil facturum ei mali
omnibus diebus vite eius. Et red-
didit ei captivitatem quam prius erat pda-
tus de terra iuda. Et conuersus abiit
in terram suam: et non apposuit amplius
venire in fines eius. Et cessavit gladius
ex israel. Et habitavit ionathas in mag-
nas: et cepit ionathas ibi iudicare po-
pulu: et regnavit in iherusalem. Et
anno centesimo sexagesimo ascen-
dit alexander antiochi filius qui
cognominatur nobilis et occupavit
ptolomaidam: et receperunt eum: et re-
gnavit illic. Et audiuit demetrius rex
et congregavit exercitum copiosu valde:
et reversus obuiam illi in plium. Et mi-
sit demetrius epistolam ad ionathan:
verbis pacis: ut magnificaret eum.

Dixit enim. Anticipamus facere pacem
cum eo: priusquam faciat cum alexandro
aduersum nos. Recordabitur enim o-
mnium malorum que fecimus in eum: et in
fratre eius: et in gente eius. Et dedit ei
potestatem congregandi exercitum: et fabri-
care arma: et esse ipsum locum eius: et ob-
sides qui erant in arce iussit tradi ei.
Et venit ionathas in iherusalem: et legit
epistolas in auditu omnis populi: et coram
qui in arce erat. Et timuerunt timore
magno: quoniam audierunt quod dedit ei rex
potestatem congregandi exercitum. Et ra-
diti sunt ionathe obsides: et reddidit
eos partibus suis. Et habitavit iona-
thas in iherusalem: et cepit edificare: et in-
nouare civitatem. Et dixit facientibus
opera ut egererent muros et montem
syon: in circuitu lapidibus quadratis
ad munitionem: et ita fecerunt. Et fuge-
runt alienigenae qui erant in muni-
tionibus quas bachides edificauerat:
et reliquit unusquisque locum et abiit
in terram suam: tantum in bethsura reman-
serunt aliqui et hijs qui reliquerant
legem et precepta dei. Erat enim hec eis ad
refugium. Et audiuit alexander rex pro-
missa que promiserat demetrius ionathe:
et narrauerunt ei prelia et virtutes quas
ipse fecit et fratres eius: et labores quos
laborauerunt. Et ait. Nunquid inue-
niemus aliquem viru talem? Et nunc fa-
ciamus eum amicum et socium nostrum. Et
scripsit epistolam: et misit ei secundum hec
verba dicens. Rex alexander: fratri io-
nathae salutem. Audivimus de te quod vir
potens sis viribus: et aptus es ut sis
amicus noster. Et nunc constituimus
te hodie summum sacerdotem gentis tue:
et ut amicus voceris regis. Et misit ei
purpuram et coronam auream: ut que-
rentia sunt sentias nobilitati: et conseruare

amicicias ad nos. Et induit se ionathas sola sancta septimo mēse. anno centesimo sexagesimo in die solenni scitophegie. Et congregavit exercitū: et fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius verba ista: et contristatus est nimis. Et ait. Quid hoc fecimus: quod preoccupavit nos alexander apphendere amiciciā iudeorum ad munimē sui? Scribam et ego illi verba deprecatoria et dignitates et dona: ut sit mecum in adiutorium. Et scripsit ei in hec verba. Rex demetrius genti iudeorum salutem. Quoniam servastis ad nos pacem et mansistis in amicitia nostra: et non accessistis ad inimicos nostros: audiuimus et gavisus sumus. Et nunc perseverate adhuc conservare ad nos fidem: et retribuemus vobis bona pro hijs que fecistis nobiscum: et remittamus vobis prestationes multas: et dabimus vobis donationes. Et nunc absolvo vos et omnes iudeos a tributis: et precia salis indulgeo: et coronas remitto. Et tertias seminis: et dimidiam partem fructus ligui quod est portiones mee relinquo vobis et hodierno die et deinceps: ne accipiantur a terra iuda: et a tribus civitatibus que addite sunt illi et samaria et galilea: et hodierna die et in totum tempus. Et iherusalem sit sancta et libera cum finibus suis: et decime et tributa ipsius sint. Remitto etiam potestatem arcis que est in iherusalem et domum summorum sacerdotum: ut constituant in ea viros quoscunque ipse elegerit qui custodiant eam. Et omnem animam iudeorum que captiva est a terra iuda in omni regno meo relinquo libera gratis: ut omnes a tributis solvantur etiam prope suos. Et omnes dies solennes et sabbata et neomenie et dies decreti: et tres dies ante diem

solemnem: et tres dies post diem solennem sine omnes immunitatis et remissionis omnibus iudeis qui sunt in regno meo. Et nemo habebit potestatem agere aliquid: et movere negotia adversus aliquem illorum in omni causa. Et ut ascribantur et iudeis in exercitu regis ad viginti familia virorum. Et dabunt illis copie ut oportet omnibus exercitiis regis: et et eis ordinabuntur qui sint in munitionibus regis magni. Et et hijs constituantur supra negotia regni que aguntur et fide: et principes sint et eis et ambulent legibus suis: sicut precepit rex in terra iuda. Et res civitates que addite sunt iudee et regione samarie cum iudea reputentur ut sint sub uno: et non obediunt aliene potestati nisi summis sacerdotibus: ptolomaida et consines eius quas dedit domui sanctis qui sunt in iherusalem ad necessarios sumptus sanctorum. Et ego dabo singulis annis quindecim milia sistorum argenti de rationibus regis que me contingunt: et omne quod reliquum fuerit quod non reddiderat qui super negotia erant annis prioribus: et hoc dabunt in opera domus. Et super hec quinque milia sistorum argenti que accipiebant de sanctorum ratione per singulos annos: et hec ad sacerdotes pertineant qui ministerio funguntur. Et quicumque confugerint in templum quod est iherosolymis et in omnibus finibus eius obnoxii regi in omni negotio dimittantur: et omnia que sunt eis in regno meo libera habeant. Et ad edificanda vel restauranda opera sanctorum sumptus dabuntur de ratione regis: et ad construendos muros in iudea. Et

audiuit autem ionathas et plures sermones istos: non crediderunt eis nec receperunt eos: quia recordati sunt malicie magne quam fecerat in israel: et tribulaverat eos valde. Et complacuit eis in alexandrum: quia ipse fuerat eius princeps sermonum pacis: et ipsi auxilium ferebant omnibus diebus. Et congregavit rex alexander exercitum magnum: et admovit castra contra demetrium. Et commisit filium regis et fugit exercitus demetrii: et infestus est eum alexander: et incubuit super eos. Et invaluit pluri nimis: donec occidit sol: et cecidit demetrius in illa die. Et misit alexander ad ptolomeum regem egypti legatos: secundum hec verba dicens. Quoniam regressus sum in regnum meum et sedi in sede patrum meorum: et obtinui principatum et contrivixi demetrium: et possedi regionem nostram: et commisi pugnam cum eo et contritus est ipse et castra eius a nobis: et sedimus in sede regni eius: et nunc statuamus ad invicem amicitiam et da michi filiam tuam uxorem: et ego gener tuus: et dabo tibi dona et ipsi dignitatem. Et respondit rex ptolomeus dicens. Felix dies in qua reuersus es ad terram patrum tuorum: et sedisti in sede regni eorum. Et nunc faciam tibi quod scripsisti: sed occurre michi ptolomaida ut videamus invicem nos: et spondeam tibi sicut dixisti. Et egrediente ptolomeo de egipto ipse et cleopatra filia eius: et venit ptolomaida anno centesimo sexagesimo mense. Et occurrit ei alexander rex. Et dedit ei cleopatram filiam suam: et fecit nuptias eius ptolomaida: sicut reges in magna gloria. Et scripsit alexander rex ionathae: ut veniret obviam sibi. Et abiit cum gloria ptolomaida: et occurrit ibi duobus regibus: et dedit

illis argentum multum et auxilium et dona: et invenit gratiam in conspectu eorum. Et convenerunt adversus eum viri pestilentes et israel viri iniqui interpellantes adversus eum: et non intendit ad eos rex. Et iussit spoliari ionathan vestibus suis: et indui eum purpura. Et ita fecerunt. Et collocavit eum rex sedere secum: dixitque principibus suis. Scitote cum eo in medium civitatis: et predicare ut nemo adversus eum interpellet de ullo negotio: nec quisque ei molestus sit de ulla ratione. Et factum est ut viderunt qui interpellabant gloriam eius que predicabatur: et optum eum purpura: fugerunt omnes. Et magnificavit eum rex: et scripsit eum inter primos amicos: et posuit eum ducem et participem principatus. Et reuersus est ionathas in iherusalem: cum pace et leticia. In anno centesimo sexagesimo quinto venit demetrius filius demetrii a terra in terram patrum suorum. Et audiuit alexander rex et contristatus est valde: et reuersus est antiochia. Et constituit demetrius regem appolonium ducem qui preerat relesyrie: et congregavit exercitum magnum et accessit ad ianniam: et misit ad ionathan summum sacerdotem dicens. Tu solus resistis nobis. Ego autem factus sum in derisum et in opprobrium: propterea quia tu potestatem adversum nos exerceas in montibus. Nunc ergo si confidis in virtutibus tuis descende ad nos in campum: et comparemus illic invicem: quia mecum est virtus bellorum. Interroga et discite quis sum ego et ceteri qui auxilio sunt michi: qui et dicite quia non potest stare pes vester ante faciem nostram: quia his in fugam convecti sunt patres tui in terram suam. Et nunc quomodo poteris sustinere equitatum et

exercitū tantū in campo ubi nō est lapis neq; saxum: neq; locus fugiendi? Ut audiuit autē ionathas sermones appollonij: mor⁹ ē animo. Et elegit decem milia viroy: et rexit ab iherusalem: et occurrit ei symon frater eius in adiutoriu. Et applicuerunt castra in ioppen. Et reclusit eū a ciuitate: quia custodia appollonij iope erat: et oppugnauit eam. Et exercitū qui erat in ciuitate aperuerunt ei: et obtinuit ionathas ioppen. Et audiuit appollonius: et admoxit tria milia equitum. et exercitū multū. Et abiit azorum tanq; iter faciens: et statim rexit i campum: eo quod haberet multitudinem equitum et cōsideret in eis. Et insecutus est eum ionathas in azorum: et commiserunt preliū. Et reliquit appollonius in castris mille equites post eos occulte. Et cognouit ionathas quoniam insidie sunt post se: et circueiit castra eius: et iterum iacta in p̄lu a mane usq; ad uesperam. Populus autē stabat sicut precepit ionathas: et laborauerunt equi eoy. Et cecit symon exercitum suū: et cōmisit extra legionē. Equites enī fatigati erant. Et contriti sunt ab eo: et fugerūt. Et qui diligēti sunt per campū fugerūt in azorum: et intrauerunt in bethdagon ydolu suū: ut ibi se liberarēt. Et succedit ionathas azorum: et ciuitates que erant in circuitu eius: et accepit spolia eoy: et templum dagon: et omnes qui fugerūt in illud succendit igni. Et fuerūt qui ceciderūt gladio cum hijs qui succensī sunt: fecerūt odo milia viroy. Et mouit iude ionathas castra: et applicuit ea aschalonā et egesserunt de ciuitate obuiā illi in magna gloria. Et reuersus est ionathas in iherusalem cū suis habentib; spolia

mea. Et factū est ut audiuit alexāder rex simones istos: addidit adhuc glorificare ionathan. Et misit ei fabulam auream: sicut consuetudo est dari cognatis regum. Et dedit ei archeron et omnes fines eius in possessionē. **E**t rex egypti congregauit exercitū sicut arenam que ē circa oram maris: et naues multas: et querebat obtinere regnū alexandri dolo: et addere illud regno suo. Et rexit in syriam uerbis pacificis: et aperiebant ei ciuitates: et occurrebant ei: quia mādauerat alexāder rex egypti ei obuiam: eo q; loci sui esset. Cum autem introiret ciuitatem ptolomeus: ponebat custodias militum in singulis ciuitatib;. Et ut appropiauit azoto ostenderunt ei templū dagon succensū igni: et azotum et cetera eius demolita et corpora proiecta: et eoy q; celi erant in bello tumultuosos: quos fecerant scus uiam. Et narrauerunt regi quia hec fecit ionathas: ut inuidiā facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi i ioppen cum gloria: et inuicem se salutauerūt: et dormierūt illic. Et abiit ionathas cum rege usq; ad flumiū qui uocabat eleuther⁹ et reuersus ē i iherlm. Rex autē ptolomeus obtinuit dominium ciuitatū usq; sileuiam maritimā: et cogitabat in alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetriū dices. Veni componamus inter nos pactū et dabo tibi filiā meam quā habet alexāder: et regnabis in regno patris tui. Deniet enī me: quod dederim illi filiā meam. Quesiuit enī me occidere. Et uirupauit eum: p̄pterea q; corumpuerat regnum eius. Et abstulit filiā suā et dedit eā demetrio: et alienauit se ab alexandro: et manifestate sūt inimici

eius. Et intrauit ptolome⁹ antiochi: et imposuit duo diademata capiti suo: egypti et alie. Alexander autē rex erat i alia illis temporibus: quia rebellabant qui erant in locis illis. Et audiuit alexāder: et uenit ad eū in bellum. Et produxit ptolomeus rex exercitum: et occurrit ei in manu valida: et fugauit eum. Et fugit alexāder in arabia: ut ibi protgeretur. Rex autē ptolomeus exaltat⁹ ē: et abstulit ab dihel arabs caput alexandri: et misit ptolomeo. Et rex ptolome⁹ mortuus est in die tertia: et qui erant in munitiōnibus preerunt ab hijs qui erant intra castra. Et regnauit demetrius anno centesimo septuagésimo septimo. In diebus illis congregauit ionathas eos qui erant in iudea: ut repugnaret arcem que est in iherusalem: et fecerūt contra eam machinas multas. Et abierūt quidam qui dixerant gentem suā uiri iniqui ad regem demetriū: et renunciauerunt ei q; ionathas obsideret arcem. Et ut audiuit iratus est: et statim uenit ptolomaïdam: et scripsit ionathe ne obsideret arcē: sed occurreret sibi ad colloquū festinatio. Ut audiuit autē ionathas iussit obsideri. Et elegit de seniorib; isrl et de sacerdotib;: et dedit se periculo. Et accepit aux et argum et uestem et alia uenia mea: et abiit ad regem ptolomaïdā: et inuenit gratiā in conspectu eius. Et interpellabāt aduersus eū: quidam iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex: sicut fecerant ei qui ante eum fuerāt. Et exaltauit eū in conspectu omnium amicoy suoy: et statuit ei p̄cipuum sacerdotē: et quicūq; alia habuit prius prius: et fecit eū principē amicorū. Et postulauit ionathas a rege ut immunitatem faceret iudeā et eos

toparchias idest samariā et confine eius: et promisit ei talenta trecenta. Et cōsensit rex: et scripsit ionathe epistola de hijs omnib; hunc modū continentes. Rex demetrius fecit ionathe salutem et genti iudeoy. Exemplū epistole quā scripsimus lastheni parenti nro de uobis misimus ad uos: ut sciretis. Rex demetrius lastheni parenti salutē. Benigni iudeoy amicos nostros et cōseruandos que iusta sunt apud nos decernimus benefacere p̄pter benignitatem ipoy: quā erga nos habent. Statuim⁹ ergo illis omnes fines iudee: et res ciuitatis liddā et ramathe que addite sunt iudee et samariā: et omnes confines earū sequestrari omnib; sacrificantiū in iherosolimis: p̄ hijs q; ab eis pri⁹ rege accipiebat p̄ singulos annos: et pro fructibus terre et pomoy. Et alia que ad nos pertinebāt decimarū et tributorū: et hoc tempore remittimus eis: et arcas salinarū et coronas que nobis debebant omni a ipis cōcedimur: et nichil horū irritū erit ex hoc et in omne tempus. Sunt ergo curate facere horū exemplum: et detur ionathe et ponatur i monte sando et in loco celebri. Et uidens demetrius rex quoddā siluit terra i conspectu suo et nichil ei resistit dimisit totum exercitū suū unūquēq; in locum suū: recepto peregrino exercitū quē traxit ab insulis gentiū: et inimici erāt ei omnes exercitus paruum eius. Triphōn autem erat quidā paruum alexandri prius: et uidit quoniam omnis exercitus inuenerat cōtra demetriū: et iuit ad eualchuel arabum qui nutrebat antiochum filiū alexandri: et afflicto ei ut traderet eū ipi: ut regnaret i loco patris sui. Et renūciavit ei quāta fecit demetrius: et inimiciā

exercitum ei⁹ aduersus illū. Et māsit
ibi diebus multis. Et misit ionathas
ad demetriū regem ut diceret eos qui
in arce erāt in iherlm. et qui in p̄sidijs
erant: quia impugnabāt isrl. Et mi-
sit demetrius ad ionathan dicens. Nō
hoc tantū faciam tibi et genti tue: sed
gloria illustrabo te et gentem tuā cū
fuerit opportunū. Nunc ergo rede fece-
ris si miseris in auxiliū michi viros:
quia discessit omnis exercitus meus.
Et misit ei ionathas tria milia viros
fortiū antiochiam. Et venerunt ad
regem: et delectatus est rex in aduentu
eorū. Et cōueniūt q̄ erāt i ciuitate. cen-
tū viginti milia viros: et volebāt inſe-
dere regi. Et fugit rex in aulā et occupa-
uerūt qui erant de ciuitate itinera ciui-
tatis: et cōpedit pugnare. Et vocauit
rex iudeos i auxiliū: et cōueniūt omnes
simul ad eum. Et discessi sunt omnes
per ciuitatem: et occiderunt in illa die
centū milia hominū. Et succenderūt
ciuitatē: et cepit spolia multa in illa
die: et liberauerūt regem. Et viderunt
qui erāt de ciuitate q̄ obtinuerāt in-
dei ciuitatē sicut volebāt: et infirmati
sunt mentis sua: et clamauerūt ad regē
cum p̄bibus dicentes. Da nobis de-
retas: et cessent iudei oppugnare nos:
et ciuitatem. Et p̄ceperūt arma sua et
fecerūt pacem. Et glorificati sunt iudei
in cōspedu regis et in cōspedu omnium
qui erant in regno eius: et nominati
sunt i regno. Et regressi sunt i iherlm:
habentes spolia multa. Et sedit deme-
trius rex in sede regni sui: et soluit terra
in cōspedu eius. Et mentis est omnia
quecūq; dixit: et abalienauit se a io-
natha et nō retribuit ei secundū beneficia
que sibi tribuerat: et regabat eum val-
de. Post hec autē reuersus ē triphon

et antiochus cū eo puer adolescens: et
regnavit et imposuit sibi diadema.
Et cōgregati sūt ad eū omnes exerci-
tus quos discesserat demetrius: et pugna-
uerunt contra eum: et fugit et rega ver-
tit. Et accepit triphon bestias: et obui-
nit antiochiā. Et scripsit antiochus
adolescēs ionathę dicens. Cōstituo tibi
sacerdotiū: et cōstituo te sup quatuor
ciuitates: ut sis de amicis regis. Et
misit illi vasa aurea i ministeriū et de-
dit ei potestatem biledi i auro et esse in
purpura: et habere fibulā aureā. Et si-
monem fecit ei⁹ cōstituit ducē a termi-
nis tri- usq; ad fines egip̄i. Et egit
ionathas et perambulabat trās flumē
ciuitates: et cōgregat⁹ est ad eū omnis
exercitus sicut in auxiliū. Et venit ascha-
lonē: et occurrerūt ei honorifice de ciui-
tate. Et abiit inde gazam et cōdulse-
rūt se qui erant gazę: et obsedit eam:
et succendit que erant in circuitu ciui-
tatis: et p̄datus est eā. Et rogauerūt
gazarles ionathan et dedit illis de-
retam: et accepit filios eorū obsides: et
misit illos in iherlm: et pambulauit
regionem usq; damascū. Et audiuit
ionathas qd̄ puaricati sunt principes
demetrii in cades que est in galilea cū
exercitu multo volentes eum remouere
a negotio regni: et occurrerūt illi: fecit
autē suū simonē reliquit intra puin-
ciā. Et applicuit simon ad bethsurā:
et repugnabat eam diebus multis:
et condulit eos. Et postulauerunt ab
eo detras accipere: et dedit illis. Et cie-
cit eos inde et cepit ciuitatē: et posuit i
ea p̄sidiū. Et ionathas et castra eius
applicuerunt ad aquam genesar: et
ante lucē vigilauerunt i campo asor.
Et ecce castra alitūgenar occurrerūt
in campo: et tendebant ei insidias in

montibus: ipse autē occurrerūt ei aduerso.
Insidie vero resurrexerūt de locis suis:
et cōmiserunt p̄lium. Et fugerunt qui
erant ex parte ionathę omnes: et ne-
mo relidus est ex eis nisi mathathias
filius absoloni: et iudas filius tal-
phi: princeps milicie exercit⁹. Et sedit
ionathas vestimenta sua: et posuit
teretā in capite suo: et grauē. Et reuer-
sus ē ionathas ad eos i p̄liū: et duxerūt
eos i fugā: et pugnaverūt. Et viderūt q̄
fugiebat pars illi⁹: et reuersi sunt ad
eum: et inſequebantur eum eo omnes
usq; cades ad castra sua: et peruenie-
runt usq; illuc. Et ceciderūt de alienige-
nis in die illa tria milia virorū: et re-
uersus est ionathas i iherusalē. **II**
Et vidit ionathas quia tempus
eū inuaret: et elegit viros: et misit
eos romā statueret et renouare cū eis a-
miciciā. Et ad spartiatas et ad alia
loca misit epistolās secundū eandē for-
mam. Et abierūt romā: et intemerūt
curiā et dixerunt. Ionathas summ⁹
sacerdos et gens iudeorū miserūt nos:
ut renouemus amiciciā et societatem
secundū p̄stintū. Et dederūt illis epi-
stolās ad ipsos p̄ loca: ut deducerent
eos in terram iuda cum pace. Et hoc
est exemplū epistolay quas scripsit io-
nathas spartiacis. Ionathas sum-
mus sacerdos: et seniores gentis: et sa-
cerdotes: et reliquus populus iudeorū.
Spartiacis fratribus salutē. Nam p̄dē
misit eā epistole ad oniam summū
sacerdotē a dario qui regnabat apud
vos: quoniam estis fratres nostri: sicut
scriptū continet qd̄ subiectū est. Et sus-
cepit onias virū qui missus fuerat cū
honore: et accepit epistolās in quibus
significabat de societate et de amicicia.
Nos tū cū nullo horū indigemus.

habentes solatio laudos libros q̄ sūt i
manibus nostris: malim⁹ mittere ad
vos renouare fraternitatē et amiciciā:
ne forte alieni efficiant a vobis. Mul-
ta enim tempora transierūt ex quo mi-
sistis ad nos. Nos ergo i omni tēpore
sine intermissione in diebus sollempnibus
et ceteris quibus oportet memores su-
mus vestri in sacrificijs que offerim⁹:
et in obseruationibus: sicut phas ē et de-
cet meminisse fratru. Letamur itaq; de
gloria vestra. Nos autē cōmiserunt
multe tribulationes: et multa p̄lia: et
impugnauerūt nos reges qui sunt i
circuitu nostro. Nolim⁹ ergo vobis
molesti esse: neq; ceteris socijs et ami-
cis nostris in hys p̄lijs. Vabuimus
enim de celo auxiliū: et liberati sumus
vos: et humiliati sunt inimici nostri.
Elegimus itaq; munusculum antiochi
filij et antipatrem iasonis filij: et misi-
mus ad romanos renouare cum eis
amiciciā et societate p̄stintā. Manda-
uim⁹ itaq; eis ut veniāt etiā ad vos
et saluent vos: et reddant vobis epi-
stolās nostras de innouatione frater-
nitatis nostre. Et nunc benefactis:
respondentes nobis ad hec. Et hoc re-
scripsi epistolay: qd̄ misit onias. Rex
spartiacarū onias: ionathę sacerdoti
magno salutem. Inuentum est in scri-
ptura de spartiacis et iudeis quoniam
sunt fratres: et q̄a sunt de genere abra-
ham. Et nunc ex quo hec cognouim⁹:
benefactis scilicet nobis de pace v̄ra.
Sed et nos rescripim⁹ vobis. Peca-
ra nostra et possessiones nostre vestre
sunt: et vestre nostre. Mandauimus
itaq; hec nūciari vobis. Et audiuit io-
nathas quoniam egressi sunt principes
demetrii cū exercitu multo supra quā
prius pugnare aduersus eum: et egit

ab iherlm: et occurrunt eis in amathite regione. Non enim dederat eis spatium ut ingrederentur regionem eius. Et misit speculatores in castra eorum: et reuerſi renuntiaverunt quod constituerunt superuenire illi nocte. Cum occidisset autem sol: precepit ionathas suis vigilare: et esse in armis paratos ad pugnam tota nocte. Et posuit custodes per circuitum castrorum. Et audierunt aduersarii quod paratus est ionathas cum suis in bello: et cunctauerunt et formidauerunt in corde suo: et accenderunt focos in castris suis. Ionathas autem et qui cum eo erant non cognouerunt usque mane. Viderunt autem lumina ardentia: et secutus est eos ionathas: et non comprehendit eos. Tranſierunt enim flumen eleutheru. Et discessit ionathas ad arabes qui vocabantur zabadei: et percussit eos: et accepit spolia eorum. Et iunxit: et venit damascum: et perambulabat omnem regionem illam. Simon autem egressus: et venit usque aschalonem: et ad prima presidia: et dedinavit in ioppen: et occupavit eam. Audiuert enim quod vellent presidium tradere partibus demetrii: et posuit ibi custodes: ut custodirent eam. Et reuersus est ionathas: et vocauit seniores populi: et cogitauit cum eis edificare presidia in iuda: et edificare muros in iherlm: et exaltare altitudinem magna in inter medium arcis et ciuitatis: ut separaret eam a ciuitate: ut esset ipsa singulariter: et neque vendicaretur: et neque emaretur. Et conueniunt ut edificarent ciuitatem: et cecidit murus qui erat super torrentem: ab ortu solis: et reparauit eum qui vocatur raphetheta. Et simon edificauit adiada in sephela: et munificauit eam: et imposuit portas et seras. Et cum cogitasset triphon regnare a syre: et assumere diadema: et extendere

manum in antiochi regem: timens ne forte non pmitteret eum ionathas sed pugnaret aduersus eum: querebat comprehendere eum et occidere. Et resurgens abiit in bethasan: et egressus ionathas obviam cum quadraginta milibus virorum electorum in prelium: et venit bethasan. Et vidit triphon quia venit ionathas cum exercitu multo ut extendere eum manus: et cunctaretur. Et recepit eum cum honore: et commendauit eum omnibus amicis suis: et dedit ei munera. Et precepit exercitibus suis ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit ionathas. Vt quid venisti uniuersum populum: cum nobis bellum non sit? Et nunc remitte eos in domos suas. Elige autem viros paucos qui tecum sint: et veni tecum ptolemaidam: et tradam eam tibi: et reliqua presidia: et exercitum: et uniuersos ipsos negotios: et conuersus abiit. Propterea enim venit. Et credidit ei: et fecit sicut dixit et dimisit exercitum: et abiit cum in terram iuda. Retinuit autem secum trecenta milia virorum: ex quibus remisit in galilea duo milia: mille autem venerunt cum eo. Ut autem intravit ptolemaidam ionathas: clauſerunt portas ciuitatis ptolemaenses: et comprehenderunt eum: et omnes qui cum eo intraverunt: gladio interfecerunt. Et misit triphon exercitum et equites in galilea: et in campum magnum: ut perderent omnes socios ionathas. At illi cum cognouissent quia comprehensus est ionathas et percussus: et omnes qui cum eo erant: horreati sunt semetipsos: et egressi parati in plenum. Et videntes hi qui insecuti fuerant quod pro anima res esset illis: reuersi sunt: illi autem venerunt omnes cum pace in terram iuda. Et planxerunt ionathan: et eos qui cum ipso erant valde. Et luxit israel

indignus magno. Et quesierunt omnes gentes qui erant in circuitu eorum: et cuncterent eos. Dixit enim. Non habet principem et adiutorem: nunc ergo repugnemus illi: et tollamus de huiusmodi memoriam eorum. **E**t ut audiuit simon quod congregauit triphon exercitum topiolum: ut veniret in terram iuda: et attenderet eam: vidit quia in timore populi esset et in timore: ascendit iherusalem: et congregauit populum: et adhortans dixit. Vos scitis quanta ego et fratres mei: et domus patris mei fecimus pro legibus: et pro sanctis placuit: et angustias quales vidimus? Hocum gratia precor fratres mei omnes: propter israel: et relictus sum ego solus. Et nunc non michi contingat parcere anime mee: in omni tempore tribulationis. Non enim melior sum fratribus meis. Indicabo itaque gentem meam et sanctam: natosque nostros et uxores: quia congregati sunt uniuersi gentes: et cuncterent nos inimicitie gratia. Et accessit spiritus populi simul: ut audiuit simon istos: et responderunt voce magna dixerunt. Tunc dux nosse loco iude: et ionathe fratris tui. Pugna prelium nostrum: et omnia quecumque dixeris nobis facimus. Et congregans omnes viros belatores: accelerauit consummare uniuersos muros iherusalem: et munificauit eam in gyro. Et misit ionathan filium absolonem: et cum eo exercitum novum in ioppen: et cunctis hijs qui erant in arce: remansit illi ipse. Et mouit triphon a ptolemaida cum exercitu multo ut veniret in terram iuda: et ionathas cum eo in custodia. Simon autem applicuit in addus contra faciem campum. Et ut cognouit triphon quia surrexit simon loco fratris sui ionathe: et quia commissurus esset cum eo plenum: misit ad eum

legatos dicens. Pro argento quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis propter negotia que habuit: de cunctum eum. Et nunc mitte argenti talenta centum: et duos filios eius obſides: ut non dimissus fugiat a nobis: et requitemus eum. Et cognouit simon quia cum dolo loqueretur secum. Quis tamen dari argenteum et pueros: ne in inuidiam magnam sumeret ad populum israel dicentem: quia non misit ei argenteum et pueros: propterea percussit. Et misit pueros: et centum talenta. Et mentis est: et non dimisit ionathan. Et post hec venit triphon regionem ut cuncteretur eam: et graueretur per viam que ducit ad dor. Et simon et castra eius: ambulabant in omni loco quocumque ibant. Qui autem in arce erant: miserunt ad triphonem legatos: ut festinaret venire per desertum: et mitteret illis alimonias. Et parauit triphon omnem equitatum: ut veniret illa nocte. Erat autem nix multa valde: et non venit in galadithim. Et cum aprouinquasset bethsanan: occidit ionathan: et filios eius illic. Et conuerſus triphon: et abiit in terram suam. Et misit simon et accepit ossa ionathe fratris sui: et sepelivit ea in modum ciuitatis patris eius. Et planxerunt cum omnis israel: pladium magno: et luxerunt eum dies multos. Et edificauit simon super sepulcrum patris sui et fratris sui: et edificauit altum visum: lapide polito: et ante: et statuit septem pyramidas: una contra unam: parui et magni: et quatuor fratribus. Et hijs circumposuit columnas magnas: et super columnas arina: ad memoriam eternam: et iuxta arina naues sculptas: que viderentur ab hominibus navigantibus mare. Hoc est sepulcrum quod fecit in modum usque

in hunc diem. Triphon autē cum iter
faceret cum antiocho rege adoleſcente.
dolo occidit eum: et regnavit in loco
eius. Et impoſuit ſibi diadema aſyre:
et fecit plagam magnā in terra. Et edi-
ficavit ſimon pſidia iudee: muniens
eam turribus excelſis: et muris magnis
et portis et ſecis: et poſuit alimenta in
munitionibus. Et elegit ſimon viros
et miſit ad demetriū regem: ut faceret
remiſſionē regionis: quia adus omnes
triphonis per direptionē fuerāt geſti.
Et demetrius rex ad verba iſta respon-
dit ei: et ſcripſit epistolam talem. Rex
demetrius ſimoni ſummō ſacerdoti et
amico regum: et ſenioribus et genti iu-
deorū: ſalutē. Coronā aureā et habeti-
quam miſiſtis ſuſcepim⁹: et parati ſu-
mus facere vobiſcū pacem magnam:
et ſcribere poſitis regis remittere vobiſ
que indulſimus. Quocūq; enī cōſtitu-
im⁹ vobis cōſtat. Munitiones quas
edificatiſtis vobis ſunt. Remittimus q̄
ignorantiā et pccā uſq; in hodiernū diē
et coronā quā debebatis. Et ſi qd ali-
ud eāt tributariū in iheruſolam nō ſit
tributarium. Et ſi qui ex vobis apti
ſūt conſcribi inter nos conſcribantur:
et ſit inter nos pax. Anno centefimo
ſeptuageſimo ablātū eſt ingū gentiū
ab iſrl. Et cepit populus iſrl ſcribere in
tabulis et geſtis publicis: anno pmo
ſb ſimone ſummō ſacerdote: magno
duce et principe iudeorū. In diebus illis
applicuit ſimon ad gazam: et circum-
dedit eam caſtris: et fecit machinas:
et applicuit ad civitatē: et pūſit turē
vnam: et cōprehendit eā. Et qui erupe-
rant etāt intra machinā et civitate:
et factus eſt mor⁹ magnus in civitate.
Et aſcenderūt qui erant in civitate cū
uxoribus et filiis ſupra murum ſiſtis

tunias ſuis: et clamaverūt voce ma-
gna poſtulantē a ſimone deſceas ſi-
bi dari: et dixerunt. Nō nobis reddas
ſecūdm malicias noſtras: ſed ſcđm
miſericordias tuas: et ſervemus tibi.
Et ſlegus ſimon: nō debellavit eos: cie-
rit tamē eos de civitate: et emunda-
vit edes in quibus fuerāt ſimulachra: et
tunc intrauit in eam cum ymnis bene-
dicens dominū. Et eiecit ab ea omni
inimūdia collocavit in ea viros hē-
gem: faceret: et munivit eam: et fecit ſi-
bi habitacōnē. Qui autem etāt in arce
iheruſalē phibētur egredi et ingredi
regionē: et emere ac vendere: et elur-
runt valde: et multi ex eis fame peri-
runt. Et clamaverūt ad ſimonē ut de-
tras acciperent: et dedit illis. Et eiecit
eos inde: et munda-
vit arcem a contra-
mitionibus. Et intrauerūt in eā: tertia
et viciſſima die ſecūdi melis: anno cen-
teſimo ſeptuageſimo primo cū laude
et ramis palmarū: et cytharis et timba-
lis et nablīs et ymnis et canticijs: quia
cōtinuus eſt inimicus magnus ex iſrl.
Et cōſtituit ut omnibus annis ager-
tur dies hū cum leticia. Et munivit
montem templi qui erat ſecus arcem:
et habitavit ibi ipſe et q cū eo etāt. Et vi-
dit ſimō iohānē filiū ſuū q fontis pre-
lij vir eſſet: et poſuit eū ducē virtutum
vniūſarū: et habitavit in gazarijs. **ANNO**
centefimo ſeptuageſimo **moſe**
rundo cōgregavit rex demetri⁹
exercitū ſuū: et abiit in mediā ad cōtra-
henda ſibi auxilia: ut repugnaret tri-
phoni. Et audiuit arſaces rex pſidis
et medie quia intrauit demetrius con-
fines ſuos: et miſit unū de principibus
ſuis ut cōprehederet eū vivū: et adduce-
ret eum ad ſe. Et abiit et pūſit caſtra
demetri⁹: et cōprehendit eum: et duxit

eum ad arſacem: et poſuit eū in cuſto-
diam. Et ſiluit omnis terra iuda omni-
bus diebus ſimonis: et quieſcit bona
genti ſue: et placuit illis potestas ei⁹.
et gloria ei⁹ omnibus diebus. Et cū omni
gloria ſua accepit ioppen in portum:
et fecit introitū in inſulis maris. Et di-
latavit fines gentis ſue: et obtinuit re-
gionem. Et cōgregavit captivitatem
multā: et dominat⁹ eſt gazare: et beth-
ſure: et arci: et abſtulit inimūdias ex
ea: et nō erat qui reſiſteret ei. Et unū
quīq; colebat terrā ſuā cū pace: et terra
iuda dabat fruct⁹ ſuos: et ligna tam-
pore fructū ſuū. Seniores in plateis ſe-
debant omnes: et de bonis terre tradi-
bant: et iuvenes induebant ſe gloriā
et ſcolas belli. Et civitatibus tribuebat
alimonias: et cōſtituebat eas ut eſſent
vaſa munitōis: quo aduſq; nomi-
natū eſt nomē glorie ei⁹ uſq; ad recte-
mum terre. ꝑfecit pacē ſup terrā: et leta-
tus eſt iſrl leticia magna. Et ſedit unū-
quīq; ſub vite ſua: et ſub ficulnea ſua:
et nō erat qui eos terretet. Deſecit im-
pugnans eos ſup terrā: reges concitū
ſunt in diebus illis. Et cōfirmavit omnes
humiles ppli ſui: et legem requieſcivit:
et abſtulit omnem iniquū et malum.
Sanda gloriſicavit: et multiplicavit
vaſa laudorū. Et auditū eſt vome q̄a
deſund⁹ eſſet ionathas et uſq; in ſpar-
tarias: et cōſtitati ſunt valde. Et au-
diuit autē q ſimon frater eius fact⁹
eſſet ſumm⁹ ſacerdos loco eius: et ipſe
obtinere omne regionē et civitates in
ea: ſcripſerūt ad eum tabulis creis ut
renouaret amicitias et ſocietate: quā
fecerat cū iuda et cū ionatha fratrib⁹
eius. Et lede ſunt in cōſpectu cedeſie in
iheruſalē. Et hoc exemplū epistolarū
quas ſpartiarē miſerūt. Spartianorū

principes et civitates. ſimoni ſacerdoti
magno: et ſenioribus et ſacerdotibus: et
reliquo ppo iudeorū fratrib⁹ ſalutem.
legati qui miſſi ſunt ad pplū noſtrū
nuntiaverunt nobis de vſtra gloria
et honore: et leticia: et gauſi ſum⁹ in
introitu eorū. Et ſcripſim⁹ q̄ ab eis etāt
dida in cōſilijs ppli ſic. Numen⁹ anti-
ochi: et antipater iſaionis filius lega-
ti iudeorū venerūt ad nos: renouantes
nobiscū amicitia priſtinā. Et placuit
populo recipere viros glorioſe: et po-
nere exemplū ſermonū eorū: in ſegrega-
tis populi libris: ut ſit ad memoriā
populo ſpartiarū. Exemplū autē ſcri-
pſimus ſimoni magno ſacerdoti.
Poſt hoc autē miſit ſimon numen-
um romā habentē clipeū magnū au-
reum pondus minarū mille: ad ſtatu-
endā cū eis ſocietate. Cū autē audiſſet
pplū roman⁹ ſuones iſtos: dixerūt.
Quā gratias actōnē reddim⁹ ſimoni:
et filiis ei⁹? Reſcriuit enī ipſe fratres ſu-
os: et repugnavit inimicos iſrl ab ei⁹.
Et ſtauerūt ei libertate: et deſcripſerūt
in tabulis creis: et poſuerūt in titulis
in monte syon. Et hoc eſt exemplū ſcri-
pture. Unda decima die mensis ebul-
anno centefimo ſeptuageſimo ſecūdo:
anno tercio: ſub ſimone ſacerdote ma-
gno in aſſaramel in cōuentu magno
ſacerdotū et ppli et principū: et gentis
et ſeniorū regionis: nota facta ſunt hec:
quoniā frequēter facta ſunt plia in re-
gione noſtra. Simon autē marathie
filius ex filiis iariſ: et fratres ei⁹ dede-
runt ſe periculo: et reſtiterūt ad ſarip⁹
gentis ſue ut ſtaret ſanda iporū et leg-
et gloria magna gloriſicaverūt gēte
ſua. Et cōgregavit ionathas gentem
ſuam: et factus eſt illis ſacerdos ma-
gnus: et apoſitus eſt ad pplū ſuū.

Et voluerunt inimici eorum calcare sanda: et atterere regionem ipsorum: et rependere manus in lauda sandorum. Tunc restitit simon et pugnavit pro gente sua: et rogavit pecunias multas: et annuavit viros virtutis gentis sue: et dedit illis stipendia. Et munivit civitates iudee: et bethsuram que erat in finibus iudee: ubi erat arma hostium antea: et posuit illis presidium viros iudeos. Et ioppen munivit que erat ad mare: et gazaram que est in finibus azoti: in qua hostes antea habitabant. Et collocavit illis iudeos: et quicumque apta erant ad correptionem eorum posuit in eis. Et vidit populus adunum simonis et gloriam quam cogitabat facere genti sue: et posuerunt eum ducem suum et principem sacerdotum eo quod ipse fecit hec omnia: et iustitiam et fidem quam consecravit genti sue: et requiescit omni modo re altare populum suum. Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius: ut tollerent gentes de regione ipsorum: et que in civitate david erat in iherusalem in arce de qua procedebat: et circumstantia bant omnia que in circuitu sandorum sunt: et inferebant plagam magnam castitati. Et collocavit in ea viros iudeos ad custodiam regionis: et civitatis: et exaltavit muros in iherusalem. Et rex dametrius statuit illi summum sacerdotem. Secundum hec fecit eum amicum suum: et glorificavit eum gloria magna. Audivit enim quod appellati sunt iudei a romanis amici et socii: et fratres: et quia susceperunt legatos simonis gloriose: et quia iudei et sacerdotes eorum consenserunt eum esse ducem suum et summum sacerdotem in eternum donec surgat propheta fidelis: ut sit super eos dux: et ut cura esset illi pro sandis: et ut constitueret

positos super opera eorum: et super regionem: et super arma et super presidia: et cura sit illi de sandis: et ut audiat ab omnibus: et scribant in nomine eius omnes circumscriptiones in regione: et ut operatur purpura et auro: et ne liceat ulli regi populo et regi sacerdotibus irrum facere aliquid horum: et contradicere hijs que ab eo dicuntur aut convocare conventum in regione sine ipso: et vestiri purpura: et uti fibula aurea. Qui autem fecerit contra hec: aut irrum fecerit aliquid horum: reus erit. Et complacuit omni populo statueret simonem: et facere secundum verba ista. Et suscepit simon et placuit ei ut summus sacerdos fungeretur: et esset dux et princeps gentis iudeorum et sacerdos: et preleret omnibus. Et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis rebus: et ponere eas in gibulo sandorum in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in exariorum: ut habeat simon et filij eius. **E**t misit rex antiochus filius demetrii epistolas ab insulis maris simoni sacerdoti et principi gentis iudeorum: et universis genti: et erant continentes hunc modum. Rex antiochus simoni sacerdoti magno: et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum: volo autem vindicare regnum: et restituere illud sicut erat antea electum: feci multitudinem exercitus: et feci nautes bellicas. Volo autem procedere per regionem ut visitare in eos qui corruerunt regionem nostram: et qui desolaverunt civitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me omnes reges: et quicumque alia dona remiserunt tibi: et petuimus tibi facere precursura propter munus in regione tua. Iherusalem autem sanda

esse et liberam: et omnia arma que fabricata sunt: et presidia que constituta sunt: que tenes: maneat tibi. Et omne debitum regis: et quod futura sunt regi regi hec et in totum tempus remittitur tibi. Cum autem obtinuerim regnum nostrum: glorificabimus te et gentem tuam: et ipsam gloriam magnam: ita ut manifestetur gloria vestra in universa terra. Anno centesimo septuagesimo quarto regis antiochus i terram parvum fugit: et convenit ad eum omnes exercitus: ita ut parvi reliqui essent cum telephone. Et inscutus est eum antiochus rex: et venit dorum fugiens per maritimum. Sciebat enim quod congregata sunt mala in eum: et reliquit eum exercitus. Et applicuit antiochus super dorum cum centum viginti milibus virorum bellicorum: et octo milibus equorum. Et circumivit civitatem: et nautes a mari accesserunt: et vexabant civitatem a terra et mari: et neminem sinebat ingredi vel egredi. Venit autem numerus: et qui cum eo fuerat ab urbe roma habentes epistolas regibus et regionibus scriptas: in quibus continebantur hec. Lucius consul romanorum: proleone regi salutem. Legati iudeorum venerunt ad nos amici nostri: renovantes pristina amicitia et societatem: nulli a simone principe sacerdotum et populo iudeorum. Atulerunt autem clipeum aureum minas mille. Placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus ut non inferat illis mala: neque impugnet eos: et civitates eorum: et regiones eorum: et ut non ferat auxilium pugnantibus adversus eos. Visum est autem nobis accipere ab eis clipeum. Si qui ergo pestilentes fugerint de regione ipsorum ad vos: tradite eos simoni principi sacerdotum: ut vindicet in eos secundum legem suam. Hec rade scripta sunt demetrio regi: et attalo et arabe.

et arabi: et in omnes regiones: et samariam: et spartanis: et delo: et mido: et sicione: et carie: et samu: et panphilia: et lidam: et alacarnasum: et rodum: et katalidam: et choo: et sidon: et arado: et gortina: et guidum: et ciperu: et cirenem. Exemplum autem eorum scripserunt simoni principi sacerdotum: et populo iudeorum. Antiochus autem rex applicuit castra in dorum secundo: admoveus ei semper manus et machinas faciens: et condulit triphonem ne prederet. Et misit ad eum simon duo milia virorum electorum i auxilium: et argentum et aurum et vasa copiosa: et noluit ea accipere: sed irripuit omnia que parvus est cum eo antea: et alienavit se ab eo. Et misit ad eum antiochum: unum unum de amicis suis: ut tradere eum ipso dicens. Vos tenetis ioppen et gazaram et arcem que est in ierusalem civitate: regni mei: fines ray desolatis: et scitis plagam magnam in terra: et dominati estis per loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite civitates que occupastis: et tributa locorum in quibus dominati estis: et fines iudee. Sin autem daret pro illis quingenta talenta argenti: et extenuis quod extenuastis: et tributo: civitatem: alia talenta quingenta. Sin autem venient: et repugnabimus vos. Et venit antiochus: et amicus regis in ierusalem: et vidit gloriam simonis et claritatem in auro et argento: et apparatum copiosum: et obstupuit: et retulit ei verba regis. Et respondit ei simon: et dixit ei. Neque alienam terram superimus: neque alienam detinemus: sed hereditatem patrum nostrorum: que iniuste ab inimicis nostris aliquo tempore possessa est. Nos vero tempus habentes vendicamus hereditatem patrum nostrorum. Nam de ioppe et gazara: que epistulas ipsi faciebant

in ipso plagam magnā. et in regione
nra: tunc damus talia centū. Et non re-
spondit ei antenobis verbū. Reuersus
autē tū ira ad regē remisiuit ei verba
ista: et gloriā simonis et vniūsa que
vidit: et irat⁹ ē regē ira magna. Triphū
autē fugit navi in ortolaida. Et con-
stituit regē cendebeū dūcē maritimū: et
exercitū peditum et equitū dedit illi. Et
mandauit illi mouere castra contra fa-
ciem iudee: et mandauit ei edificare ce-
dronem: et obstruere portas ciuitatis:
et debellare populum. Regē autē psequēbat⁹
triphonē. Et puenit cendebeus iami-
am: et cepit irritare plebem: et concula-
re iudeā: et captiuare populum: et inficere:
et edificare cedronē. Et collocauit illic
equites et exercitū: ut egressi pabularet⁹
uiam iudee sicut cōstituit ei regē. **XXI**
Et ascendit iohannes de gazari:
et nuntiāuit simoni patri suo q̄
fecit cendebeus in ipso ipso. Et voca-
uit simon duos filios suos seniores
iudam et iohannē: et ait illis. Ego et
fratres mei et domus patris mei repu-
gnauim⁹ hostes israel ab adolescentia
usq; in hunc diem: et pspertatum ē in
manib⁹ nostris liberare israel aliquoci-
ens. Nunc autē serui: sed estote loco
meo et fr̄s mei: et egressi pugnare pro
gente nostra. Auxiliū vero de celo vo-
biscum sit. Et elegit de regione vigin-
ti milia viroꝝ bellicatoꝝ et equites:
et pfecti sunt ad cendebeum: et dormi-
erunt in modin. Et surrexerūt mane:
et abierūt in campū. Et ecce exercitus
copiosus in obuiam illis peditum et
equitū: et fluminis torrentis erat inter medi-
um ipsoꝝ. Et admoit castra contra
faciem eoꝝ ipse et populus eius: et vidit
populū repidatū ad trāstretandū
torrentem: et transieratū prius. Et

viderunt eum viros: et transierunt post
eum. Et diuisit populum: et equites in me-
dio peditū. Erat autē equat⁹ adulario-
rum copios⁹ nimis. Et reclamauerūt
sacris tubis: et in fugā cōsul⁹ ē cen-
debe⁹ et castra ei⁹: et ceciderūt ei⁹ mul-
ti vulnerati: celsidū autē in munitionē
fugerūt. Tunc vulnerat⁹ est iudas tra-
ter iohannis. Iohānes autē insecut⁹
est eos donec uenit cedronam quam
edificauit: et fugerūt usq; ad turres q̄
erāt in agris azot: et succedit eas igni.
Et ceciderūt ei⁹ illis duo milia viroꝝ:
et reuersus est i iudeam in pace. Et pro-
lomeus fili⁹ abobi cōstituit⁹ erat dux
in campo iericho: et habebat argentū
et aurū multum. Erat enī gener sum-
mi sacerdotis. Et exaltat⁹ est cor eius:
et volebat obuiere regionem: et cogi-
tabat doli aduersus simonē et filios
ei⁹ ut tolleret eos. Simon autē pām-
bulans ciuitates que erāt in regione
iudee: et sollicitudine gerens eas: desce-
dit in iericho: ipse et mathathias filius
eius et iudas: anno centesimo septua-
gesimo septimo mēse undecimo. Hic
ē mēsis sabbath. Et suscepit eos fili⁹
abobi in munitione: et vocat⁹ doct-
rum dolo quam edificauit: et fecit eis
cōuiuū magnū: et abscondit illic vi-
ros. Et tū inebriat⁹ esset simon et filij
eius: surrexit prolemeus cum suis: et
sumpsit arma sua: et intrauerūt in
cōuiuū: et occiderūt eū et duos filios
eius: et quosdā pueros ei⁹. Et fecit de-
ceptionē magnam in israel: et reddidit
mala pro bonis. Et scripsit hęc prolo-
meus et misit regi: ut mitteret ei exerci-
tū in auxiliū: et traderet ei regionem et
ciuitates eoꝝ et tributa. Et misit ali-
os in gazara tollere iohannē: et tribu-
tis mille epistolas ut uenirent ad se.

et daret eis argentū et aurum et dona.
Et alios misit occupare iherusalem: et
montē templi. Et pcurrens quidam
nuntiāuit iohanni et gazara quia pe-
risset pater eius et fratres ei⁹: et quia mi-
sit te quoq; interfici. Et audiuit autē
vehementer repaui: et cōphendit vi-
ros qui uenerāt p̄dere eū: et occidit eos.
Cognouit enim quia querebāt eum
p̄dere. Et cetera simonū iohannis et hel-
lor ei⁹: et bonarū virtutū quib⁹ fortiter
gessit et edificij muroꝝ quos edificauit et
regē gessit ei⁹: ecce hęc scripta sunt in
libro dñi sacerdotij ei⁹: sequo fact⁹ est
princeps sacerdotū post patrem suū.
Explicit lib⁹ i⁹ machabreos: Incipit lib⁹ 2⁹

Bartibus qui sunt
per egiptum iudeis
salutē dicit⁹ hanc:
q̄ sūt i iherosolimis
iudei: et qui i regio-
ne iudea: et pacem
bonam. Beneficiat vobis deus: et me-
minet testamenti sui: quod locutus
est ad abrahā: et ysaac et iacob sanctorū
suorū fidelū: et det vobis cor omnib⁹
ut colatis eū: et faciat⁹ ei⁹ voluntatē
corde magno et anima uolenti. Ada-
periat cor uestrū in lege sua: et i p̄ceptis
suis: et faciat pacem. Exaudiat orati-
ones uestras: et reconciliet vobis: nec
nos deserat in tempore malo. Et nūc
hic sum⁹ orātes pro vobis. Regnate
demetrio aōo centesimo septuagesimo
nono nos iudei scripsim⁹ vobis intri-
bulatione et in p̄p̄tū q̄ supuenit vobis
in istis annis: sequo recessit iason a
sanda terra: et a regio. Portam suc-
cenderūt: et effuderunt sanguinē inno-
centi. Et orauim⁹ ad dominū et exau-
dit sum⁹: et obulim⁹ sacrificiū et sumi-
laginem: et accendimus lucernas et

proposuim⁹ panes. Et nūc frequēte
dies scenoplegie mēsis tallai. Anno
centesimo octogesimo octauo: ipse q̄ ē
iherosolimis et in iudea senatusq; et
iudas: aristobolo magistro ptolomei
regis qui ē de genere xpoy sacerdotū
et hīs qui in egipto sunt iudeis: salu-
tem et sanitatem. De magnis pericu-
lis a deo liberati magnifice gratias
agim⁹ ipsi: utpote qui aduersus talē
regem dimicauim⁹. Ipse enim ebulli-
re fecit de phide eos qui pugnauerunt
contra nos: et sandā ciuitatem. Nam
cum in phide esset dux ipse et cum ipso
immēsus exercit⁹: cecidit i templo na-
nee: consilio deceptus sacerdotū nanee.
Et cum in ea habitaret⁹ uenit ad lo-
cum antiochus et amici eius: et ut ac-
ciperet pecunias multas dotis nomi-
ne. Cūq; proposuissent eas sacerdotes
nanee et ipse cum paucis ingressus es-
set intra ambitū phani: clausit⁹ tem-
plum. Cum autē intrasset antiochus
apertorū occulto aditu templi mēten-
tes lapides p̄culserūt dūtem et eos q̄
cum eo erant: et diuiserūt mēbratim:
et capitib⁹ amputatis foras p̄iecerūt.
Per omnia benedict⁹ deus: q̄ tradidit
impios. Faduci igitur quita et uicti-
ma die mēsis tallai purificationē templi
necessariū duxim⁹ significare vobis:
ut et vos quoq; a gatis diē scenople-
gie: et diem ignis: qui datus ē quādo
neemias edificauit templo et altari ob-
tulit sacrificia. Nam cum i phidem du-
cerentur patres nostri: sacerdotes qui
tunc cultores dei erant acceptū ignem
de altari occulte absconderūt in ualle
ubi erat puteus altus et siccus: et in eo
cōgitati sunt eū: ita ut omnib⁹ igno-
tus esset locus. Cum autē p̄cecessent
anni multi: et placuit deo ut mitteret

neumias a rege phidias: impotes sacer
dotum illos q̄ absconderat misit ad
requirendū ignem: ⁊ sicut narrauerūt
nobis non inuenerūt ignē sed aquā
crassam. Et iussit eos haurire: ⁊ affe
re sibi: et sacrificia que imposita erāt
iussit sacerdos neumias affigi ipsa a
qua: et ligna: et que erant super posita
Uq; hoc factum est: ⁊ tempus affuit
quo sol resulfuit qui p̄us erat in nū
blo: accensus est ignis magnus ita ut
omnes mirarentur. Et rationē autem
faciebant omēs sacerdotes dum con
summaretur sacrificiū ionathæ incho
ante: ceteris autem respondētibus. Et
neumie erat oratio hūc habēs modū.
Domine deus omnium creator terribi
lis ⁊ fortis iustus ⁊ misericors qui so
lus es bonus rex: solus prestās solus
iustus ⁊ omnipotēs et eternus: qui li
beras isrl̄ de omni malo: qui fecisti pa
tres electos et sanctificasti eos: accipe
sacrificiū pro omniſo populo tuo isrl̄
et custodi partē tuā et sanctifica. Con
grega diſſiſionem noſtrā: libera eos
qui ſeruierūt gentibz: et conſep̄tos et ab
ominatos respice: ut ſciāt gentes q̄
tu es deus noſter. Afflige opprimeſ
nos: ⁊ contumeliā facientes in ſupbia.
Conſtitue p̄ph̄am tuā loco ſancto tuo:
ſicut dixit moyses. Sacerdotes autem
pſallebant ymnos: uſq; quo conſum
ptum eſſet sacrificiū. Cum autem con
ſumptū fuiſſet sacrificiū: ⁊ reliqua
aqua neumias iussit lapides maiores
preſundi. Quod ut factum eſt: ⁊ eis
flamma accenſa eſt: ſed ⁊ lumine qd̄
reſulſit ab altari conſumpta ē. Et ve
ro manifeſtata eſt res: reuocanda eſt
regi pſarum q̄ in loco in quo ignē
absconderat hī q̄ tranſlati fuerāt sacer
dotes: aqua apparuit: de qua neumias

et q̄ tū eo erat purificaverūt sacrificia. Considerans autē regem ⁊ diligenter examinās fecit ei tēplū: ut p̄baret qđ factū erat. Et cū p̄basset: sacerdotibz dīnavit multa bona et alia atq; alia munera: ⁊ accipies manu sua tribubat eis. Appellavit autē neemias hūlocū nephtar. qđ interpretat purificatiō. Vocat autē apud plures nephi. **U**nuerū autē i descipulis ieremie p̄bete qđ iussit eos ignē accipere qđ transigebātur ut significatū ē: ut mandauit transigētiis. Et dedit illis legē ne obliuiscerentur p̄cepta domini: et ut non egerent mentibz videntes simulara aurea ⁊ argētea ⁊ ornamenta eoz: et alia huiusmodi dices horrabatur. ne legē amquerēt a corde suo. Erat autē in ip̄a scriptura: quomodo tabernaculū et archam iussit p̄bete divini rēspo ad bē factō comitari secum. usq; quo egit in montem: in quo moyses ascendit ⁊ vidit dei reditatem. Et veniens ibi ieremias invenit locum spelunce: et tabernaculū et archam ⁊ altare inest intulit illuc: et obitū obtulit. Et accesserūt quidā simul qui sequebant ut notarent sibi locum: qui non potuerūt invenire. **U**t autem cognovit ieremias: culpans illos dixit: p̄ ignotus erit locus donec congreget deus congregatiōē ppli: et p̄picus fiat. Et tunc domin⁹ ostendet hec: ⁊ apparebit maiestas domini: et nubes erit sicut et moyli manifestabatur: ⁊ sicut cū salomon p̄ijt ut loc⁹ sanctificaretur magno deo manifestabat hec. Magnifice etenī sapientiā tradabat: et ut sapientiā habēs obulit sacrificiū dedicatiōis ⁊ consummationis tēpli. Sicut et moyses orabat ad dominū: et descendit ignis de celo

et consumpsit olocaustum: et dixit mi
xtes eo qd non sit comestum qd erat
pro peccato: 3 consumptum est. Similit
et salomon octo diebus celebravit dedi
cationem. Inferebatur autem in desce
ptionibus 3 commentarijs uenisse hec ca
dem: et qualis constitutus bibliotheca
congregauit de regionibus libros. et
prophetas: et dauid: 3 epistolas regu
et de donarijs. Similit autem et iudas
ea que didicerat p bellu quod nobis
acciderat congregauit omnia: et sunt a
pud nos. Si ergo desideratis hec: mite
rite qui pferat uobis. Aduri itaq; pu
rificatione scripsim? uobis. Bene ergo
facietis: si egeritis hps dies. Deus au
tem qui liberauit pplm suum et reddi
dit hereditate omnibus: 3 regnu 3 sacer
dotum 3 sanctificatione locu pmisit
in lege: speram? qd cito nobis miserebi
tur: et congregabit de sub celo in locu
sanctu. Cogitauit enim nos de magnis
periculis: et locum purgauit. De iuda
vero machabeo et de fratribus ei? et de
templi magni purificatione: et de are
dedicatione: sed 3 de pressis qd prement
ad antiochu nobilem: et filiu eius eu
patorum: et de illuminationibus q de ce
lo facte sunt ad eos qui pro iudeis for
titer fecerunt: ita ut uniuersa regionē
eum pauerit euindicaret et barba
ram multitudinē fugarent: 3 famosis
simu toto orbe templu recuperaret: et
ciuitate liberarent: ut leges q abolen
de erat restituerent: domino cu omni
tranquillitate ppiu facto illis: iteunq;
ab iasone cyreno: quinq; libris cōpre
hensa temptauim? nos uno volumi
ne breuiare. Considerates enī multitu
dinem libror: et difficultates uolenti
bus aggredi narrationes historiaru
propter multitudinē reu? curauimus

volentibus quidē legere ut esset animi
oblectatio: studiosis vero ut facile pos-
sint memorie cōmendare: omnibus
autem legentibus utilitas conferatur.
Et nobis quidem ipsi qui hoc opus
breuiandi causa suscepimus non fa-
cilem laborem: ymmo vero negotium
plenum vigiliarum ⁊ sudoris assum-
plimus. Sicut hī qui parant conui-
uium ⁊ querunt aliorū voluntati pa-
cere: propter multorū gratiā libenter
laborem sustinemus: veritate quidē
de singulis audoribus concedentes: i-
psi autē secundum datam formā breui-
tati studentes. Sicut etiā noue domus
architecto de vniuersa structura curan-
dum est: ei vero qui pingere curat que
apta sunt ad ornariū requirenda sunt:
ita estimandū est et in nobis. Etiam
intellectū colligere et ordinare licenti-
⁊ curiosius partes singulas quasq; dis-
quirere hīstorie congruit auctori: bre-
uitate vero diditionis sedari ⁊ reuer-
siones reū vitare breuiati concedendum
ē. Hinc ergo narrationē incipimus:
de prefatione tantum dixisse sufficiat.
Solutū etenim est ante hīstoriā effluere:
in ipsa autem hīstoria succingi. ¶
gītur cum tanta ciuitas habitaretur
in omni pace: leges autē adhuc opū-
me custodirentur propter omē pontifi-
cis dispositionē ⁊ pietatem ⁊ animos
odio habentes mala: fiebat ut et ipsi
reges et principes locum summo ho-
nore dignū ducerent: et templū maxi-
mis munerib; illustrarēt: ita ut seleu-
tus asye rex de redditib; suis prestaret
omnes sumptus ad ministeriū sacri-
ficiorū p̄uenientes. Simon autē de tri-
bu beniamin p̄positus templi electusq;
contendebat obstitente sibi principe
sacerdotū iniquum aliquid i ciuitate

moliri. Sed cum vincere omnia non posset. venit ad appollonium tharse filium qui illo tempore erat dux celestrie et phetidis: et nuntiavit ei pecunias innumerabilibus plenus esse erarii iherosolimis: et communes copias immensas esse que non pertinent ad rationem sacrificiorum: esse autem possibile sub potestate regis cadere unius. Cumque retulisset ad regem appollonium de pecuniis que de late erant: ille accitum heliodorum qui erat super negotia eius misit cum mandatis: ut predictam pecuniam transportaret. Statimque heliodorus iter est aggressus: specie quidam quasi per celestria et phetide civitates esset peragraturus: re autem vera regis prosequum profectus. Sed cum venisset iherosolimam: et benigne a summo sacerdote in civitate esset receptus. narravit de dato indito pecunias: et cuius rei gratia adesset apuit. Quicquid gaudebat autem si vere hec ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit deposita esse hec et vidualia viduarum et pupillorum: quedam vero esse hircani thobie viri valde eminentis. in hijs qui detulerat impius simon: universa autem argenti talenta esse quadringenta. et auri ducta: decipi vero eos qui credidissent loco et templo quod per universum mundum honoraretur pro sui veneratione et sanctitate. omnino impossibile esse. At ille pro hijs qui habebat in mandatis a rege: dicebat omni genere regi ea esse referenda. Constituta autem die intrabat de hijs heliodorus ordinatur. Non modica vero per universam civitatem erat repudatio. Sacerdotes autem ante altare cum stolis sacerdotalibus iactauerunt se: et invocabant de celo eum qui de depositis legem posuit: ut hijs qui deposuerant ea salva custodiret. Nam vero qui videret

summi sacerdotis vultum: mente vulnerabatur. facies enim et color immutatus. declarabat intentum animi dolorum. Circumfusa enim erat mestitia quedam viro. et horrore corporis: per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius effundebatur. Alii etiam gregatim de domibus confluebant publica supplicatione obsecrantes: per eo quod in contemptum locus esset venturus. Accidentem mulieres ciliis pedus per plateas confluebant: sed et virgines que condulse erant procurrebant ad omnia: alie autem ad muros: quedam vero per fenestras aspicebant: universae autem prehendebant manus in celum. Deprecabantur. Erat enim misera commixta multitudinis et magni sacerdotis in agone constituti repudatio. Et hijs quidem invocabant omnipotentem deum: ut credita sibi hijs qui crediderant cum omni integritate conservarent. Heliodorus autem quod decreverat perficiebat. eodem loco ipse cum satellitibus circa erarium preerat: sed spiritus omnipotentis dei magnam fecit sue ostensionis evidentiam: ita ut omnes qui ausi fuerant parere ei: ruentes dei virtute. in dissolutionem et formidinem converterent. Apparuit enim illis quidam equus. terribilem habens sessorum. optimis operimentis adornatus: illos cum impetu heliodoro priores calcos elisit. Qui autem ei sedebat videbat arena habere aurea. Alii etiam apparuerunt duo iuvenes virtute decori. optimi gloria. speciosius: amicum qui circumsteterunt eum et ex utraque parte flagellabant: sine intermissione multis plagis verberantes. Subito autem heliodorus cecidit in terram: eumque multa caligine circumfusus rapuerunt: atque in sella gestatoria positum eleverunt. Et

is qui cum multis cursoribus et satellitibus predictum ingressus est erarium: portabatur nullo sibi auxilio ferente: manifesta dei cognita virtute. Et ille quidem per divinam virtutem iacebat mutus: atque omni spe et salute privatus. Ipsi autem dominum benedicebant. quia magnificabat locum suum: et templum quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum: apparente omnipotentis dei gaudio et leticia impletum est. Tunc vero et amici heliodori quidam rogabant restitum omnia ut invocaret aliquid: ut vitam donaret ei qui in summo spiritu erat constitutus. Considerant autem summi sacerdos ne forte res susciperetur malicia aliqua et iudeis circa heliodorum consummata: obtulit pro salute viri hostiam salutarem. Cumque summus sacerdos exoraret: ipse iuvenes eisdem vestibus amicti altantes heliodoro dixerunt. Domine sacerdoti gratias age. Nam propter eum tibi dominus vitam donavit. Tu autem a deo flagellatus: nuncia omnibus magnalia dei et potestatem. Et hijs dictis non copauerunt. Heliodorus autem hostiam deo oblata. et votis magnis promissis ei. qui vivere illi concessit: et omne gratias agens: recepto exercitu repedabat ad regem. Testabatur autem omnibus ea que sub oculis suis viderat opera magni dei. Cum autem rex introgressus esset heliodorus: quis esset apud ad huc semel iherosolimam mitti ait. Si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem mitte illuc: et flagellatum eum recipies. si tamen evaserit: eo quod in loco sit vere dei quedam vis. Nam ipse qui habet in celis habitationem visitator et adiutor est loci illius: et vires ad malefaciendum prout ac perdit. Igitur de heliodoro et

erarii custodia ita se res habet. **III** Simon autem predictus pecunias et patrie delator male loquebatur de omnia: tanquam ipse heliodorus instigasset ad hec. et ipse fuisset inventor malorum: puiloremque civitatis ac defensionem gentis sue. et amulatorem legis dei. audebat insidiatorem regni dicere. Sed cum inimicie instanti prederet ut etiam per quosdam simonis necessarios homicidia fierent: considerans omnia periculum contentionis. et appollonium insanire. utpote ducem celestrie et phetidis ad augendam malam simonis: ad regem se contulit. non ut civium accusator. sed commune utilitatem apud senatui unius multitudinis considerans. Videbat enim sine regali providentia impossibile esse pacem rebus dari: nec simonem posse cessare a stulticia sua. Sed post seleuci vite recessum suscepisset regnum antiochus qui nobilis appellabatur. ambiebat iason fecerat omne summum sacerdotum: adito rege. promittens ei argenti talenta trecenta sexaginta: et ex redditibus alijs talenta octoginta. Super hoc promittebat et alia centumquingenta: si potestati eius concederetur gymnasium et ephebiis sibi constituere: et eos qui in iherosolimis erant antiochenos scribere. Quod cum rex annuisset et obtinisset principatum. statim ad gentilem civem contribules suos transferre cepit: et a motis hijs que humanitatis causa iudeis a regibus fuerant constituta. per iohannem patrem eupolemi. qui apud romanos de amicitia et societate fundus est legatione legitima: civium iura destituentis prava instituta sandiebat. Et cum ausus est sub ipsa aere gymnasium constituere: et optimos quosque

ephebor in lupanaribus ponere. Erat autem hoc non incitum sed incitum quoddam. et profectus gentilis et alienigene conuersationis. propter impij et non sacerdotis iasonis nepharium et inaudium scelus: ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent: sed contempto templo et sacrificijs neglectis festinaret participare fieri palestre. et prebitionis eius inuolte. et in exercitijs disci: et patios quidem honores nichil habentes: grecas glorias optimas arbitrabantur. Quorum gratia periculosa eos contentio habebat: et eos inflicta emulabatur: ac per omnia hys consules esse cupiebant: quos hostes et pemptores habuerant. In leges enim diuinas impie agere impune non cedat: sed hoc tempus sequens dedarabit. Cum autem quinquennialis agon. tyro celebraret. et rex presens esset: misit iaso facinorosus ab iherosolimis viros peccatores portare argenti didragmas recentas et sacrificium herculis: quas postulauerunt hys qui apportauerant ne in sacrificijs erogarentur qua non oporteret: sed in alijs sumptus eas deputari. Sed hoc oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificium herculis: propter preces autem date sunt in fabricam nauium cireniuum. Misso autem in egiptum appollonio nestori filio propter primarum protomei phylometoris regis. cum cognouisset antiochus alienum se a negotijs regni effectum: proprijs uoluntatibus consulens. profectus inde uenit ioppem: et inde iherosolimam. Et magnifice a iasone et ciuitate susceptus. cum faculas luminibus et laudibus ingressus est: et inde in phoenice exercitum conuertit. Et post triennij tempus misit iason

menelaum supradicti simonis fratrem portantem pecunias regi: et de negotijs necessarijs responsa perlatum. At ille commendatus regi cum magnificasset facie potestatis eius in semetipsum retorset summum sacerdotum: supponens iasoni talia argenti recenta. Acceptusque a rege mandatis uenit. nichil quidem habens dignum sacerdotio: animos uero crudelis tyranni: et fere belue iram gerens. Et iason quidem qui proprium fratrem captiuauerat: ipse deceptus. pfugus in amantem repulsiu est regionem. Menelaus autem principatum quidam obtinuit: de pecunijs uero regi promissis nichil agebat: cum egadione faceret soltratus qui arce erat ppositus. Nam ad hunc egadio uedigalium prenebat: quod abraulam utriusque ad regem hunc euocati. Et menelaus motus est a sacerdotio succedente lysimachio fratre suo: soltratus autem pilatus est ciprius. Et cum hec agerent contrigit charlemes et mallotas seditionem mouere: eo quod antiochi regis concubine dono essent date. festinanter itaque rex uenit sedare illos: relicto suffecto uno et comitibus suis andronico. Ratus autem menelaus accepisse se tempus opportunum. aurea quedam uasa et teplo furatus donauit andronico: et alia uedidit tyro et per uicinas ciuitates. Cum certissime cognouisset omnia. arguebat eum: ipse in loco tuto se continens antiochie secus daphne. Unde menelaus accedens ad andronicum. rogabat ut omnia iusticeret. Qui cum uenisset ad omnia. et datis degeris cum iure iurando quauis esset ei suspectus suassisset de asilo. perdere statim eum premit non uictus iusticia. Quod quam causam non solum iudei. sed etiam alie quoque

nationes indignabantur. et moleste ferrebant de nece tanti uiri iniusta. Sed regressum regem de ciliis locis adierunt iudei apud antiochia simul et greci: conuictes de iniqua nece omne. Contristatus itaque antiochus animo propter omnia: et flexus ad misericordiam lacrimas fudit: recordans defuncti sobrietate et modestia. Accenditque animus andronici purpura regum per totam ciuitatem iubet circumduci: et in eodem loco in quo in omnia impietate commiserat. sacrilegium uita priuari: domino illi condignam retribuere penam. Multis autem sacrilegijs in templo a lysimachio commissis menelai consilio et divulgata fama congregata est multitudo aduersum lysimachum: multo iam auro reportato. Turbis autem insurgentibus et animis ira repletis: lysimachus armatis fere tribus milibus iniquis manibus uiri cepit: ducere quodam tyranno reate pariter et demencia puerdo. Sed ut intellexerunt conatu lysimachi. alij lapides. alij fustes validos arripuerunt: quidam uero cinerem in lysimachum iecere. Et multi quidam uulnera: quidam autem et prostrati: omnes uero in fugam conuersi sunt. Ipse etiam sacrilegi secus carum interfecerunt. De hys ergo cepit iudicium aduersus menelaum agitari. Et cum uenisset rex tyrum: ad ipsum negotium detulerunt missi res uiri a senioribus. Et cum superaretur menelaus. promissu protomeo multas pecunias dare ad suadendum regi. Itaque protomeus in quodam acio positi quasi refrigerandi gratia regem adiit. et deduxit a sententia: et menelaum quidem uniuerse malicie reu crimibus absoluit: miseros autem qui etiam si apud scitas causa

disisset innocentes iudicarentur. hys morte damauit. Cito ergo iniustam penam dederunt: qui pro ciuitate et populo et sacris ualis causam pfecerunt. Quod obire tyrisque indignatur: erga sepulchra eorum liberalissimi reuerunt. Menelaus autem propter eorum qui in potestate erat auaricia permanebat in potestate: cunctis in malicia ad insidias ciuium. **E**odem tempore antiochus secundam pfedione parauit in egiptum. Contigit autem per uniuersam iherosolimam ciuitatem. uideri diebus quadraginta per aera equites discurrentes aureas stolas habentes et hastas. quasi cohortes armatas: et cursus equorum per ordines digestos. et conuersiones fieri cominus et sautoy motus et galeatorum multitudinem gladijs distictis: et telorum iactus. et aureorum armorum splendorem. omnibusque generis loricarum. Quapropter omnes rogabant in bonum monstra conuerti. Sed cum fallus rumor exisset. tanquam uita recessisset antiochus: assumptis iason non minus mille uiris. aggressus est ciuitatem repente: et ciuibz ad murum conuolantibus ad ultimum apprehensa ciuitate menelaus fugit in artem. Iason uero non parcebat in cede ciuibz suis: nec cogitabat prosperitatem aduersum cognatos malum esse maximum: arbitrans orbium et non ciuium se trophaea capere. Et principatum quidem non obtinuit: finem uero insidiarum suarum confusione accepit: et profugus iterum abiit in ammaniten. Ad ultimum in egiptum sui conclusus ab archa arabum tyranno. fugiens de ciuitate in ciuitate omnibus odiosus. ut refuga legum et execrabilis. ut patrie et ciuium hostis. in egiptum reclusus est: et qui multos de patria

sua repulerat. peregre perijt lacedaemona-
nas pfectus. quasi p cognatione ibi
refugiū habiturus: et qui insepultos
multos abiecerat. ipse et illamentatus
et insepultus abiecit. sepultura neq;
peregrina usus: neq; patrio sepulcro
participans. Hys itaq; gestis suspica-
tus est rex societate defecturos iudeos:
et ob hoc pfectus ex egipto efferatis a-
nimis. ciuitatem quidem armis cepit.
Iussit autē militibus interficere. nec par-
tere occurrentibus: et p domos ascen-
dentes trucidare. stabant ergo cedes
iuuentū. ac seniorū. mulierū et natorum
egregia: virginūq; et paruulorum
neces. Erat autē toto rido. octoginta
milia interfecti: q̄draginta milia uidi:
nō min⁹ autē retundati. Sed nec ista
sufficiūt. Ausus est etiam intrare tem-
plum. uniuersa terra sand⁹. melao
duore: q̄ legum et patrie fuit p̄dior.
Et selectis manibz sumens sanda ra-
la que ab alijs regibz et ciuitatibus e-
rant posita ad ornatū loci et gloriā:
cōtredabat indigne et contaminabat.
Ita alienatus mente antiochus non
considerabat q̄ ppter peccata habitan-
tū ciuitatem modicū deus fuerat ira-
tus: ppter qd et accidit circa locū despe-
dio. Alioquin nisi cōrigisset eos mul-
tis peccatis esse inuolutos: sicut helio-
dor⁹ qui missus est a seleuco rege ad
repoliandū etariū: etiam hic statim
adueniens flagellat⁹ et repulsus utiq;
fuisse ab audacia. Verū non ppter lo-
cum gentem: sed prop̄ gentem locum
deus elegit. Ideoq; et ipse locus par-
ticeps factus ē ppli malorū: postea au-
tem fier socius bonorū: et qui deditur
in ira dei omnipotentis est. ite in ma-
gni domini reconciliatione cū lūma
gloria exaltabitur. Igitur antiochus

nulle odingāis ablatiis de templo ta-
lentis reuoluit antiochiam regressus
ē: regimans se pce supbia terram ad
nauigandū: pelagus uero ad iter a-
gendū deducit. ppter mentis elatio-
nem. Reliquit autē et ip̄os ad affli-
gendam gentem: iherosolimis quidē
philippū genere frigem. moribz tude-
liorem coiplo. a quo constitutus est:
i garizim autem andronici et mene-
laum qui geau⁹ q̄ ceteri imminet
ciuibz. Lunq; apostolus esset cōtra
iudeos misit odiosū principē appollo-
niū cū exercitu viginti et duobz milibz:
p̄cipiens ei omnes p̄fede etatis interfice-
re: mulieres ac iuuetes uendere. Qui
cū uenisset iherosolimā pacē simulās
quieuit usq; ad diem sandū sabbati:
et tunc feriatis iudeis arma capere su-
is p̄cepit. Immoq; simul qui ad spe-
daudū p̄fesserant trucidauit: et ciuita-
tem cum armatis discurrens ingentē
multitudinē petenit. Iudas autem
machabeus q̄ dēum fuerat secussat
in desertum locū: ibiq; inter feras ui-
tam i montibz cū suis agebat: et san-
ctis uelentes danorabantur ne par-
ticipes essent coinquinationis. **U**
Sed non post multum tempus
misit rex senem quēdam anti-
ochum qui compelleret iudeos ut se
transferrent a patrijs et dei legibus:
contaminare etiā qd in iherosolimis
erat templū. et cognominaret iouis
olimpj: et in garizim prout erat hys
qui locum inhabitabant iouis iolipi-
ralia. Pellima autem et uniuersa ge-
uā erat malorū incurio. Nā templū
luxuria et cōmellationibz erat plenū:
et scortanū cū meretricibz: sacra uis-
edibus mulieres se ultro ingerebant:
introfrentes ea q̄ nō licebat. Altare

Altare etiam plenū erat illicitis: que
legibus prohibebantur. Neq; autem
sabbata custodiebantur: neq; dies
solennes patrij seruabantur: nec sim-
plicitate se quibz iudum confitebatur.
Ducebat autē cum amara necessitate
in die natalis regis ad sacrificia: et cū
liberi sacra celebrarentur: cohebantur
edera coronati libero circuire. Deceitū
autē regit i proximis ciuitates gen-
tiliū suggerentibus prolonieis: ut pa-
ri modo et ipi aduersus iudeos agerēt
ut sacrificarent: eos autē qui nolent
transire ad infamia gentiliū interfice-
rent. Erat ergo uidere miseriam. Due-
rit mulieres delate sunt natos suos
circūdille: quarū ad ubera infantibz
suspectis cū publice per ciuitatem cir-
cundissent: p̄ muros papirauerit.
Alij uero ad primas coctiles spelun-
cas et latever sabbati diem celebra-
tes. cum indicati essent philippo flam-
mis succensum: eo q̄ uerebatur pro-
pter religionē et obsecranda manu
hibere auxiliū ferre. Obsecro autē eos
q̄ lib̄ lib̄ leduri sunt. ne abh̄p̄estāt
prop̄et aduersos casus: sed reputent
ea que acciderunt nō ad infernū: sed
ad cōtreditionem esse generis nē. Et
enim nullo tempore non fuisse peccatori-
bus cōsententia agere: sed statim ul-
tius adhibere. magnū beneficij est in-
dicium. Nā eni sicut i alijs nationibz
dies p̄fettere rep̄etac ut eas cū indicij
dies adueniret in plenitudine p̄corū
p̄m̄at: ita et in nobis statuit ut pe-
ccatis nostris i fine deuolutis ita dñi
in nobis vindicet: propter q̄ nunq;
quidem a nobis misericordiam suā
amquet: corripuens uero in aduersis
p̄p̄m suum non derelinquit. Sed hec
nobis ad cōmitionem legentium

dicta sunt paucis: iam autē ueniendū
est ad narrationē. Igitur eleazar⁹ un⁹
de primoribus scribarū uir etate pro-
uectus. et uultu decorus. aperto ore
hians cōpellebatur carne porcinam
māducare: at ille gloriosissimā mor-
tem magis q̄ odibile uita cōplectēs:
uolūtarie pibat ad supplicij. Intuens
autē quomodo oportere accedere pa-
nente sustinens destinauit nō admitt-
tere illicita: ppter uite amorem. Hys autē
qui astabant iniqua miseratione com-
mori ppter antiquā uiri amicitia. tol-
lentes cū secreto rogabat afferi carnes
quibz uesci ei licebat: ut simularetur
manducasse sicut rex imperauerat de
sacrificij carnibus: ut hoc facto a mor-
te liberaretur: et ppter ueterē uiri ami-
citiā hanc in eo faceret humanitātē.
At ille cogitare cepit etatis ac senectū-
tis sue eminentiā dignā. et ingente
nobilitatis canitiē. atq; a puero opti-
me conuersationis adus: et secundū
sande et a deo condite legis cōstituta
respondit cito dicens: premitti se uelle
in infernū. Non enim etatem nostrā
dignū est inquit fingere. ut multi ado-
lescentes arbitres eleazarum nona-
ginta annorū transisse ad uitā alieni-
genarū: et ipi ppter meā simulationē
et ppter modicū corruptibilis uite tem-
pus decipiant: et per hoc maculam
atq; cōtreditionē mee senecturi cōquirā.
Nam et si in p̄fenti tempore supplicij
hominū eripiar: sed manu omnipoten-
tis nec unius nec defundus effugiam.
Quāobrem fortiter uitā recedendo. sen-
dute quidē dign⁹ apparebo: adolefcenti-
bus autem exemplū forte relinqūā:
si p̄m̄pto animo ac fortit⁹ p̄ granissi-
mis ac sanctissimis legibus honesta-
tore p̄fungar. Hys dictis: cōfestim

ad supplicium traheretur. Hii autem qui
rum ducebant et paulo ante fuerant
miciores in ira conuersi sunt propter
fmones ab eo dictos: quos illi per ar-
rogantiam prolatos arbitrabantur.
Sed cum plagis perimeretur ingenuit
et dixit. Domine qui habes sandam
scientiam. manifeste tu sis: quia cum a
morte possem liberari duos corporis
sustineo dolores: sed animam vero
propter timorem aum libenter hec pa-
nor. Et iste quidem hoc modo vita
decessit: non solum inuenibus. sed
et memoriam unius generis memoriam
mortis sue ad exemplum virtutis et
fortitudinis derelinquens. **VI**
Origit autem septem fratres una cum
mre apprehensos compelli a rege e-
dere contra fas carnes porcinas: fla-
gras et tauris crudatos. Unus autem
ex illis qui erat primus sic ait. Quid
queris: et quid vis discere a nobis?
Parari sumus morti magis: quam pa-
rebas de leges preuaricari. Itaque itaque
regi iussit sartagine. et ollas encas
succendi: quibus statim succensis iussit
ei qui prior fuerat locutus. amputari
linguam: tunc capitis abstracta summa
quorum manus et pedes ei plicidit: et
tunc fratribus et matre inspicientibus.
Et cum iam per omnia inuicilis factus
esset. iussit ignem adducere: et adhuc
suspensum torredi in sartagine. in qua
cum dum cruciaret: ceteri una cum matre
iunice se hortabantur: mori fortiter
dicentes. Dominus deus aspiciet veritatem
et consolabitur in nobis: quemadmodum
i prophetarum tamquam declarauit mo-
yses: et in scriptis suis consolabitur.
Mortuus itaque illo primo hoc modo
sequenter deducere ad illudendum: et
tunc capitis ei et capillis abstracta.

interrogabant si manducaret prius
toto corpore per membra singula pu-
niretur. At ille respondens patria vo-
ce dixit. Non faciam. Propter quod et iste se-
quenti loco primi cornuta suscipit: et
in ultimo spiritu constituitur sic ait. Tu
quidem sceleratissime in presenti vita no-
pdis: sed regem mundi defundos nos pro
hinc legibus eterne vite resurrectione su-
scitabit. Post hunc tertius illuditur: et
linguam postulat acris cito pulit et ma-
nus constantem extendit: et cum fiducia a-
it. E celo ista polliceo: sed propter dei leges
nunc hec ipsa despicio: quoniam ab ipso
me ea recepturus spero. Ita ut regem et non
ipso erat mirarentur adolescentis animi:
et tamquam nichil duceret cruciatum. Et hoc
itaque desido: quartum negabat sibi tor-
quentes. Et cum iam esset ad mortem sic ait.
Docuit est ab hominibus mortem dano
spem respectare a deo: itaque ab ipso resu-
scitandos. Tibi enim resurrectio ad vitam
non erit. Et cum admoouisset quatuor
negabant eum: ille respiciens in eum
dixit. Docuit est inter homines habere
cum his corruptibilis facis quod vis. Non
li autem putare genus nostrum a deo esse
derelictum. Tu autem patienter sustine: et
uidebis magnam potestatem ipsius glorie
re et sanctorum torquentis. Post hunc
ducebant septem: et is mori incipiens
sic ait. Non frustra creare. Nos enim
propter nosmetipsos hoc patimur
peccantes in deum nostrum: et digna am-
miracione facta sunt in nobis. Tu au-
tem ne resistas tibi impune futurum:
quod contra deum pugnare temptaueris.
Supra modum autem mater mirabilis
et honoris memoria digna. quam preces
septem filios sub unius diei tempore
conspiciens bono animo fecerat pro-
pter spem quam deum habebat singulis

autem illorum hortabatur voce patris
fortiter repleta sapientia: et famine co-
gitatum masculinum animi inferens
dixit ad eos. Melius qualiter in vobis
meo apparuitis. Melius enim ego spem
nam et animam donavi vobis et vitam:
et singulorum membra non ego ipsa con-
pigi. Sed enim mundi creator qui forma-
uit hominis naturam: quique omnium
inuenit originem: et spiritum vobis iterum
cum misericordia reddet et vitam: sicut
nunc vosmetipsos despiciatis propter leges
et. Antiquus autem contemni se ar-
bitratus. simul et reprobrans voce de-
spiciat: cum adhuc adolescentior superset
non solum verbis hortabatur sed et cum
iuramento affirmabat dicens se et be-
atam salutem: et tranquillam a patris le-
gibus amicum habiturum. et res necessaria
ei prebuerunt. Sed ad hunc cum adolescentem
nequaquam inclinaret: vocauit regem ma-
trē et suadebat ei ut adolescentem fieret
in salutem. Cum autem multis rationibus
esset hortatus: permisit suauiter se filio
suo. Itaque inclinata ad illum incidens
crudelis tyrannus ait patria voce. Fili
mi misere mei que te in vtero nouem
mensibus portauit: et lac triennio dedi
et alui: et in cratem istam produxi. Pero-
nate ut aspicias ad celum et terram. et
ad omnia que in eis sunt: et intelligas quia
regem nichilo fecit illa deus: et hominum genus:
ita fiet ut non timeas carnificem istum. sed
dignus fratribus tuis esset participem
suscepit mortem: ut in illa misericordia
cum fratribus tuis te recipiam. Cum
hec illa adhuc diceret: ait adolescentem.
Que sustineas? Non obediō precepto re-
gis: sed precepto legis que data est nobis
per moysen. Tu vero qui inuentor omnium
malicie factus es in hebreos non effugi-
es manum dei. Nos enim pro peccatis

nostris hoc patimur. Et si nobis pro-
pter inobedientiam et corruptionem deus
deus noster modicum iratus est: sed itaque
reconciliabitur suis suis. Tu autem o
scelerate et omnium hominum flagitiosus
sine noli frustra regitoli vanis spe-
bus: sed seuos et inflammas. Adum-
nam omnipotentis dei et omnia inspi-
cientis iudicium effugisti. Nam fratres
mei modico nunc dolore sustentato
sub testamento eterne vite effecti sunt:
tu vero iudicio dei iustas superbie tue
penas resolves. Ego autem sicut et fra-
tres mei animam et corpus meum tradidit
pro patris legibus innocens dei ma-
trem genti nostre propitiam fieri: itaque cum
tormentis et verberibus contemni quod ipse
est deus solus. In me vero et in fratri-
bus meis delinere omnipotentis ira: quod
super omne genus nostrum iuste superduda est.
Tunc regem accensus ira. in hunc super
omnes crudelius desuit: indigne fecit
se desum. Et hinc itaque mundus obijt:
per omnia in deum confidens. Nouissi-
me autem post filios et mater consumpta
est. Agitur de sacrificijs et de nimis
crudelitatibus satis didum est. **VII**
Udas vero machabeus. et qui cum illo
erat introibant latenter in castra: et
conuocantes cognatos et amicos. et e-
os qui permanserant in iudaismo assu-
mentes. eduxerunt ad se sex milia viros.
Et invocabant dominum ut respiceret
in populum qui ab omnibus calcabatur. et mi-
seretur templo quod contaminabatur ab im-
pijs. Misericorditer etiam refectum ciuita-
tis que esset illico complanata et voce
sanguinis ad se clamantis audiret:
memoraretur quique iniquissimas mor-
tes parvulorum innocentium. et blasphemias
nominum suo illatas: et indigna-
ret super his. At machabeus congregata

multitudine intollerabilis gemitibus
efficiebatur. Ira enim domini in miseri-
cordia conuersa est. Et superueniens castra
et ciuitatibus improuisus succedebat
eas: et opportuna loca occupans. non
paucas hostium strages dabat. Maxime
autem nodibus ad huiusmodi
recursus ferebatur: et fama virtutis eius
ubique diffundebatur. Videns autem
tem philippus paulatim vicum ad pro-
fectum venire. ac frequenter res ei cede-
re prospere ad ptolomeum ducem celesty-
rie et phoenicis scripsit: ut auxilium ferret
regis negocijs. At ille velociter misit
nichanorem patrodi de primoribus ami-
cum: datus ei de primis gentibus. arma-
tis non minus viginti milibus ut uni-
uersum iudeorum genus deleteret: adiundo
ei. et gorgia viro militari. et in bellicis
rebus experientissimo. Constituit autem
nichanor regi ut tributum quod romanis
erat dandum duo milia talentorum de
captiuitate iudeorum suppleret. Statim
que ad maximas ciuitates milite con-
uocans ad compositionem iudaicorum man-
cipiorum: promittens se non aginta man-
cipia talento distrahere: non respiciens
ad vindictam que eum ab omnipotente
esset consecutura. Judas autem ubi con-
petit: indicauit hijs qui secum erant iude-
is nichanoris aduersum. Et quibus quidam
formidantes. et non credentes dei iusticie
in fugam veriebantur: alij vero si qui
de hijs superaret veniebant: simulque do-
minum deprecabatur ut creperet eos de
improbo nichanore qui eos priuilegijs in-
romani venire vendiderat. Et si non
propter eos: propter testamentum quod erat
ad patres eorum: et propter invocationem
sancti et magnifici nominis eius super
ipsos. Conuocatis autem machabeis
septem milibus qui cum ipso erant. rogabat

ne hostibus reconciliarentur: neque metue-
rent inique venientium aduersum se ho-
stium multitudinem: sed fortiter cōten-
deret ante oculos habentes contumeliā
que loco sancto ab hijs iniuste esset il-
lata: itemque et ludibrio habere ciuitatis
iniuriā: adhuc etiam verum infamia
conuulsa. Nam illi quidem armis con-
fident. aut simul et audacia: nos autem
in omnipotente domino qui potest et
venientes aduersum nos et uniuersum
mundum uno nutu delere cōfidimus.
Annonuit autem eos et de auxilijs dei
quod facta sunt erga patres: et quod sub sa-
nachib centumdogitraginta milia pro-
prietatibus: et de templo quod eis aduersus gala-
thas fuit in babilonia: ut omnes ubi ad-
re uentum est macedonibus socijs helinathibus
ipsi sex milia soli peremerunt centum
viginti milia propter auxilium illis datum
de celo: et beneficia pro hijs plurima
consecuti sunt. Hijs uerbis constantes
effecti sunt: et pro legibus et patria mori
parati. Constituit itaque fratres suos
duces utriusque ordinis. simonem et iose-
phum et ionathan subiectionis unicuique
millenis et quingentis: ad hoc etiam
ab eza ledo illis sancto libro et dato
signo adiutoris dei: in prima acie ipse
dux constituit cum nichanore. Et facto
sibi adiutore omnipotente interfecerunt
super nouem milia hominum: maiorem au-
tem partem exercitus nichanoris vulne-
ribus debilem factam fugere compulerunt.
Perueniens uero eorum qui ad emptorem
ipsorum uenerant sublati. ipsos usque
psecuti sunt: sed reuersi sunt hora cōdu-
ti. Nam erat ante sabbatum: quā ob causam
non psecutauerunt insequentes. Arma
autem ipsorum et spolia cōgregantes sab-
bati agebat benedictentes dominum: qui
liberauit eos in isto die. misericordie

infectum illas in eos. Post sabbatum uero
debilibus et orphanis et uiduis di-
uiserunt spolia: et residua ipsi cum suis
habuerunt. Hijs itaque gestis et comuni-
ter ab omnibus facta obsecratione: mis-
ericordem dominum postulabant ut in fine
seculi suis reconciliarentur. Et re hijs qui
cum timotheo et bachide erant contra
se contendentes super viginti milia inter-
fecerunt: et munitiones resecas obtinu-
erunt: et plures preda diuiserunt: equā
portionem debilibus pupillis et uiduis.
sed et senioribus facientes. Et cum arma
eorum diligenter collegisset: omnia cōpo-
suerunt in locis opportunis. Residua uero
spolia iherosolimā detulerunt: et phi-
larchem qui cum timotheo erat interfecerunt
utrumque scelerum: qui in multis iudeos af-
fligerat. Et cum epidonia ageret in iheroso-
limis eos qui sacras ianuas incend-
erunt: id est talithenem cum in quoddam
domicilium refugisset incendit: digne
ei mercede pro impietatibus
suis reddita. Facinorosissimus autem
nichanor qui mille negotiantes ad
iudeorum uenditionem adduxerat hu-
militer auxilio domini ab hijs quos
nullos existimauerat: deposita veste
glorie per mediterraneam fugiens solus
uenit antiochia: summā infelicitate
de introitu sui exercitus consecutus. Et
qui promiserat romanis se tributum restitu-
ere de captiuitate iherosolimorum: pedita-
bat nunc predora dei habere iudeos. et
ob ipsum inuulnerabiles esse: eo quod seque-
rentur leges ab ipso constitutas.

Eodem tempore antiochus in ho-
meste reuertebatur de phide. In-
trauerat enim in eam quod dicitur philopolis
et temptauit reuoluiare templum et ciuita-
tem opprimere: sed multitudine ad ar-
ma concurrense in fugam uersi sunt:

et ita contigit ut antiochus post fugam
turpiter rediret. Et cum uenisset circa
egbathanan: recognouit quod erga nicha-
norem et timotheum gesta sunt. Flatus
autem in ira. arbitrabatur se iniuriam illorum
qui se fugauerant posse in iudeos retor-
quere: itaque iussit agitari curru suum
sine intromissione ageris iter. relecti enim in
iudicio purgante: eo quod ita superbe locutus
est se uenturum iherosolimam. et cōgeriem
sepulchra iudeorum eam facturum. Sed qui
uniuersa conspiciat dominus deus israel: pul-
sit eum insanabili et inuisibili plaga.
Ut enim finivit hunc ipsum sermonem: appre-
hendit eum dolor diuus uiscerum et
amarum interitus tormentum. Et quidem
satis iuste: quippe qui multis et nouis
cruciatibus aliorum tolerat uiscera: licet
ille nullo modo a sua malicia cessa-
ret. Super hoc autem superbia repletus ignem
spirans animo in iudeos. et precipiens
accelerari negotium. contigit illum impetu
euntem de curru cadere: et graui corpo-
ris collisione membra uexari. Illi qui
sibi uidebatur etiam fludibus maris im-
perare supra humanum modum superbia
repletus. et montium altitudines in stare
appendere: nunc humiliter ad terram
in gestatorio portabatur. manifestam
dei uirtutem in semetipso cōtestans: ita
ut de corpore impij uermes scaturirent:
ac uiuentes in doloribus carnes eius
effluerent: odore etiam illius et fetore ex-
ercitus grauaretur. Et qui paulo ante
sydeca relictum contingere se arbitrabatur:
eum nemo poterat propter intolerantiam
fretoris portare. Hinc igitur cepit ex
grauis superbia dedudus ad agnitionem
sui uenire diuina ammonitus plaga:
per momenta singula doloribus suis au-
gmenta capientibus. Et cum nec ipse iam
fretorem suum ferre posset: ita ait. Quotum

est subditū esse deo: et mortalem non
paria deo sentire. Urabat autem hic
selektus dñm a quo nō esset misericor-
diam cōsecutus: et civitatem ad quā
festinās veniebat: ut eā ad solū dedu-
ceret ac sepulcrū cōgestorū faceret. nūc
oprat liberā reddere: et iudeos quos
nec sepultura quidem se dignos habi-
turum. sed auih ac feris diripiendos
traditurū. et cum parvulis extermina-
turū dixerat equales nunt arthenien-
bus facturū pollicetur: templum etiā
sandum qđ prius respoliaverat. opti-
mis donis ornaturū: et sancta vasa
multiplicaturū. et pñentes ad sacri-
ficia sumptū. de redditibz suis presta-
turū: sup̄ hec et iudeum se futurū: et o-
mnem locū terre pambulare. et pōi-
raturū dei potestate. Sed nō cessantibz
doloribz: sup̄venerat enī in eū iustum
dei iudiciū: desperās scripsit ad iudōs
in hunc modū deprecationis epistolā
hec cōtinent. Optimis civibz iudeis:
plurimā salutem et bene valere. et esse
felices: rex et princeps antiochus. Si
bene valeatis et filij vestri et ex sententia
vobis cuncta sūt: maximas agimus
gratias. Et ego i infirmitate cōstitus.
vestri autem memor benignit̄ reuersus
de persidis locis et infirmitate gravi
apprehensus necessariū duxi p cōmuni
utilitate curam habere: non desperās
mementis: sed spem multam habens
effugiendi infirmitatē. Respiciēs autē
qđ et pater meus quibus temporibus
in locis superioribz ducebat exercitum
ostendit qđ post se suscepit principatū:
ut si quid contrariū accideret aut diffi-
cile nūciaret: scientes hī qđ i regionibz
erant cui esset rerum summa decelida
non turbarent: ad hec considerans de
proximo potentes quosq; et viduos.

temporibz insidiātes et eūcum repe-
dātes. designavi filiū meū antiochū
regem quē sepe recurrē in superiora
regna multis relictum cōmendabā: et
scripsi ad eū quē sibi dā sūt. Pro itaq;
vos et pro memores beneficiorū publi-
ce et pñatim: ut unusquisq; cōsecrēt si-
dem ad me et ad filiū meū. Confido
enim eum modeste et humane adurū
et sequentē ppositum meū: et cōmunē
vobis fore. Igit̄ homicida et blasphemus
pellime passus: et ipse aliis
tradaverat. peger in mōtibz miserabi-
li obitu vira fūdus ē. Trāsterebat autē
corp⁹ philippus tolladane⁹ ei⁹: qui
metuens filiū antiochi ad ptolomeū
philometora i egip̄ū abiit. **M**
achabeus autē et qui cum eo erāt
dñō se p̄gare tēplū quidē et civi-
tatē recepit: aras autē quas alienige-
ne p plantas stuxerant: itaq; delubra
tanolū ē. Et purgato templo aliud
altare fecerūt: et de ignitis lapidibz
gne cōcepto sacrificia obtulerūt post
bñitiū: et incensum et lucernas. et pane
propositionis posuerūt. Quibz gestis
rogabāt dñm p̄stari in terra: ne am-
plius talibus malis incidere. Sed
et si quādo peccassent. ut ab ipso mi-
nus corripem̄: et nō barbaris ac blas-
phemis hominibz traderentur. Qua
die autē templū ab alienigenis pollu-
tum fuerat: contigit eadem die purifi-
cationē fieri vicissima et quita mensis
qui sūt casleu. Et cum leticia diebz o-
cto egerūt in modū tabernaculorū: re-
cordātes qđ āte modicū temporis di-
em solentē tabernaculorū i mōtibz
et in speluncis more bestiarū egerant:
propter qđ arborē et ramos virides et
palmas p̄stetāt ei⁹ qđ p̄stauerat mun-
dare locū suū. Et decurrerūt cōmuni

precepto et decreto uniuerse genti iude-
orū omnibus annis agere dies istos.
Et antiochi quidem qui appellatus
est nobilis. vice recessus ita se habuit.
Fuit autē de eupatore antiochi im-
pij filio que gesta sunt narrabimus:
breuiates mala que i bellis gesta sūt.
Hic enim suscepto regno cōstituit sup̄
negotia regni liliam quēdā phenici
et sive milicie principē. Nam ptolome⁹
qui dicebatur mace: iusti tenax rega
iudeos esse cōstinuit: et p̄cipue p̄per
iniquitatē que facta erat in eos: et pa-
tēte agere cū eis. Sed ob hoc accusat⁹
ab amicis apud eupatōrē: cū frequēter
proditor audiret eo qđ cyp̄ū creditū
sibi a philometore deseruisset. et ad
antiochum nobilē translatus. etiam
ab eo recessisset: veneno vitam finivit.
Borgias autē cum esset dux locorū as-
sūpis aduentis frequēter iudeos debel-
labat: iudei vero qui tenebāt oportu-
nas munitiones fugatos ab ipso co-
lomis suscipiebāt: et bellare tēptabant.
Ij vero qui erant cū machabeo: per
orationes dominū rogantes ut esset
sibi adiutor. impetū fecerūt i munition-
es ydumeorū: multaq; vi insistentes
loca obtinuerūt. occurrentes intereme-
runt: et omnes simul nō min⁹ a viginti
quibz milibz trucidauerūt. Quidā autē
cum cōfugissent in duas turres valde
munitas. omne apparatus ad repu-
gandū habentes: machabeus ad e-
orum repugnationē relido sūmone et
iosepho itenq; zacheo: et qđ cum
ipsis erant sacis multis: ipse ad eas qđ
amplius purgebāt pugnas cōuersus
ē. Ij vero qđ cū sūmone erāt cupidita-
te ducti a quibzlibz qui in turribz erāt
suasi sunt pecunia: et septuaginta mi-
libz didragmis acceptis dimiserūt

quosdā effugare. Cū autē machabeo
nunciatū esset qđ factum est: principi-
bus ipsi cōgregatis. accusauit qđ pecu-
nia fratres vendidissent. aduersarijs
eorū dimissis. Hic igit̄ p̄ditores sa-
dos irescedit: et cōfelli duas turres occu-
pauit. Armis autē ac manibz omnia
prosperē agendo in duabus muniti-
onibz plusquā viginti milia pemit.
Et timotheus qui prius a iudeis fue-
rat superatus conuocato exercitū pere-
grine multitudinis et cōgregato equi-
tatu asiano aduenit: quasi armis lu-
deam capturus. Machabeus autem
et qui cum ipso erant appropinquāte
illo deprecabantur dñm caput terra
aspergentes. lumbosq; cilicis p̄ndi-
ad altaris crepidinē puoluit: ut sibi
propit⁹ inimicis autem eorū esset ini-
micus: et aduersarijs aduersarij sicut legē
dicit. Et ita post orationē sūp̄is armis
longius de ciuitate p̄cedēs: et p̄ami
hostibz effecti relederūt. Primo autē
solis ortu utiq; commiserunt: isti qui
dem vidorie et prosperitatis sp̄sore
cum virtute dñm habētes: illi autem
duce belli animū habebāt. Sed cum
vehemēs pugna esset apparuerunt ad-
uersarijs de celo viri quinq; in equis.
frenis aureis decori ductatū iudeis pre-
stantes: et quibz duo machabeum
mediū habētes armis suis circūseptū
incolumem cōsecrabāt: i aduersarios
autē tela et fulmina iaciebāt: et quo
et cecitate confusi et repleti perturbatio-
ne cadebāt. Inrescedi sunt autē vigin-
timilia quingeti. et equites septem. Ti-
motheus vero confugit in gazaram
presidiū munitū cui p̄erat treas: ma-
chabeus autē et qui cū eo erant letatē
oblederūt presidii diebz quatuor. At
hī qđ intus erant loci firmitate cōfisi

supra modum maledicebant: et sermo-
nes inphandos iactabant: sed cum
dies quinta illucisset viginti iuvenes
ex his qui cum machabeo erat accen-
si animis propter blasphemiam viriliter
accesserunt ad murum: et secum animo
incedentes ascendebant: sed et alij simi-
liter ascendentes turres portasque succen-
dere aggressi sunt: atque ipsos maledicos
vinos contemnere. Per continuum autem
biduum: presidio vastato timotheum oc-
cultante se in quodam repetum loco
premerunt: et faciem illius ceram et
apolloniam occiderunt. Quibus gesto:
in ymnis et confessionibus benedice-
bant dominum qui magna fecit in
israhel: et vidorian dedit illis. **¶**
Sed paruo post tempore lissas pro-
curator regis et propinquus ac
negociorum prepositus graviter ferens
de his qui acciderant: congregatis octo-
ginta milibus et equitatu multo ve-
niebat aduersum iudeos: et iustitiam
se civitatem quidem rapinam gentibus
habitationem sadurum: templum vero in pe-
tuntie quietum sicut cetera delubra gen-
tium habuit: et per singulos annos
venale sacerdotum: nullum recogitans dei
potestatem: sed mercede efficitur: in mul-
titudine predictum et in milibus equitum:
et in octoginta elephantis confidebat.
Ingressus autem iudea et approprians
bethsurae que erat in angusto loco ab
iherosolima treuallo quing: stadiis:
illud presidium repugnabat. Et autem
machabeus et qui cum eo erant cognov-
erunt repugnare presidium: cum fleu et
lacrimis rogabant dominum: et omnes
turbam simul: ut bonum angelum mitteret
ad salutem israhel. Et ipse princeps machabeus
superis armis ceteros adhortatus est
simul secum periculum subire: et fecerunt

auxilium fratribus suis. Cumque pariter
proprio animo pederet iherosolimam:
apparuit predictis eos eques in veste can-
dida: armis aureis hastam vibrans.
Tunc omnes simul benedixerunt miseri-
cordiam domini: et conualuerunt animis:
non solum homines sed et bestias ferocissi-
mas et muros ferros parati penetra-
re. Habuit igitur prompti: de celo habere
aditorem et misericordem super eos dominum.
Leonum autem more impetu irruentes
in hostes prestraverunt ex eis undecim
milia predicti et equitum mille sexcentos:
universos autem in fugam verterunt: plures
autem ex eis vulnerati nudi evaserunt.
Sed et ipse lissas nuper fugiens evasit.
Et quia non insensatus erat: secum ipse repu-
tans sadam regem de diminutione: et
intelligens invidiosum esse hebreos dei
omnipotentis auxilio nitentes: misit
ad eos: principem se consensurum omnibus
que iusta sunt: et regem compulsum
amicum fieri. Annuit autem machabeus
precibus lissae: in omnibus utilitati con-
solens. Et quocumque machabeus scripsit
lissae de iudeis: ea rex concessit. Nam
erat scripe iudeis epistole a lissae liqui-
dem hunc modum continentes. Lissas:
populo iudeorum salutem. Iohannes et a-
bellalon qui missi fuerant a vobis tra-
dentes scripta postulabant: ut ea que
per illos significabatur impleret. Que-
runtque igitur regi potuerunt perfici repon-
si: et que res promittebat consensit. Si
igitur in negotiis fidem conservaveritis:
et deinceps honorum vobis causa esse
conspiciat: de ceteris autem per singula ve-
stra mandavi et istis et hijs qui a me
missi sunt colloqui vobiscum. Bene
valete. Anno centesimo quadragesimo octavo
mensis die duoscentis vicesima
et quarta. Regis autem epistola ista

continet. Rex antiochus: lissae fratri
salutem. Patre nostro inter deos tran-
slato nos volentes eos qui sunt in re-
gno nostro sine tumultu agere: et rebz
suis adhibere diligentiam: audivimus
iudeos non consensisse patri meo ut
transficerentur ad ritum grecorum: sed tenere
velle sui instituti: ac propterea postula-
re a nobis concedi: sibi legitima sua.
Volentes igitur hanc quoque gentem
quietam esse: statuentes iudicavimus
templum restitui illis: ut agerent secundum
suorum maiorem consuetudinem. Bene igitur
feceris si miseras ad eos: et deprecam
dederis: ut cognita nostra voluntate
bono animo sint: et utilitatibus pro-
prijs deserviant. Ad iudeos vero regis
epistola talis erat. Rex antiochus: lissae
fratri salutem. Si vultis sic esse ut volumus: sed et ipsi
bene valeant. Adijt nos menelaus di-
cens: velle vos descendere ad vestros
qui sunt apud nos. Ipsi igitur qui com-
meant usque ad diem tricesimum mensis
xandri dam: deprecas securitatis: ut
iudaicis utantur ritibus et legibus sui
sunt: et prius: et nemo eorum ullo modo
molestiam patitur de hijs que per i-
gnorantiam gesta sunt. Misimus autem
et menelaum qui vos alloquatur. Vale-
te. Anno centesimo quadragesimo octa-
vo xandri mensis quindicesima die. Mis-
serunt autem etiam romani epistolam ita se
habentem. Quintus memmius et celsus
nilius legati romanorum: populo iude-
orum salutem. De hijs que lissas co-
gnatus regis concessit vobis: et nos
concessimus: de quibus autem ad regem in-
dicavit referendum: cōfitemur aliquem mit-
tere diligentem inter vos cōferentes: ut
decremam sicut cōgrevit vobis. Nos et
nim antiochiam accedimus. Quocumque

festinate rescribere: ut nos quoque scia-
mus cuius estis voluntas. Bene valete.
Anno centesimo quadragesimo octavo
quicquid die mensis xandri. **¶**
His factis padionibus lissas ppe-
bat ad regem: iudei autem agri-
ture operam dabant. Sed hijs qui refere-
rant timotheus et apollonius gentem
filii: sed et ieronimus et demophon:
super hos et nichanor cyprarches non
sinebant eos in silentio agere: et quiete.
Ioppite vero tale quoddam flagitium pe-
travit. Rogaverunt iudeos cum quibus
habitabant ascendere scaphas quas pa-
rauerant cum uxoribus et filiis: quasi nul-
lis inimicis inter eos subiacentibus.
Secundum commune itaque decretum civita-
tis: et ipsis acquiescentibus pacis causa
nichil suspensum habentibus: cum in altum
processissent submerserunt non minus
ducentos. Quam crudelitatem iudas i
sue gentis homines facta ut cognov-
it: precepit viris qui erant cum ipso: et in-
vocato iusto iudice deo venit aduersus
interfedores fratrum: et portum quidem
node succendit: scaphas egulit: eos
autem qui ab igne refugerant gladio
percutit. Et cum hec ita egisset discessit
quasi iter reuertitur: et universos iop-
pitas eradicitur. Sed cum cognovisset
et eos qui erant iannie velle pari
modo facere habitantibus secum iudeis:
iannitis quoque nodem supereminet: et
portum cum navibus succendit: ita ut
lumen ignis appareret iherosolimam
ab stadiis ducentis quadraginta. Quide cum
iam abisset novum stadiis et iter faceret
ad timotheum: commiserunt cum eo arabes
quing: milia viri: et equites quingenti
Cumque pugna valida ferret: et auxilio
dei prospere cessisset: residui videri ara-
bes petebant a iuda deprecas sibi dari

promittentes se pascua dacturos: et in
ceteris plurimos. Judas autem arbi-
tratus ut in multis eos uideret, pmi-
sit pacem: degeatque acceptis discessere.
ad tabernacula sua. Aggressus est autem
et civitatem quādam finitima pōibus
murisq; circūseptā que a turpis habi-
tabatur gentiū pmissuā: cui nōmē
chalphtin. Hic uero qui intus erat con-
fidentes in stabilitate murorū et appa-
ratu alimoniarū tenuissimū agebant:
maledictis lactētes iudā ac blasphemā-
tibus: et loquentes que fas non est.
Machabeus autē inuocato magno
mūdi principē q̄ sine arcebus et machi-
nis temporibus ihesu: precipitavit ie-
richo: irruit ferociter muris: et capta
civitate p dñi voluntatem innumera-
biles rēdes fecit: ita ut adiacēs stagnū
radiorū duorū latitudinis sanguine
interfectos fluere uideretur. Unde disces-
serunt radia septingenta quinquaginta
et uenerūt in characha ad eos qui di-
cuntur tibiānei iudeos: et timotheum
quidam in illis locis non cōprehende-
runt: nulloq; negotio pfecto regressus
est: relicto in quodā loco firmissimo
pseudio. Dositheus autē et solipater qui
erant duces cum machabeo penerūt
a timotheo relictos in pseudio decem
milia viros. At machabeus ordina-
tis circa se sex milibus et constitutis p
cohortes: aduersus timotheū pcellit
habentē secum centumviginti milia
peditū: equitūq; duo milia quingenta.
Cognitū autē iude aduentu timo-
theus pmissit mulieres: et filios et reli-
quū apparatū i pseudio qd carmon
dicitur. Hec tū inespugnabile et ac-
cessu difficile: propt locorū angustia.
Cūq; cohortes iude prima apparuisset
timor hostibus incussus est et pfecta

dei qui uniuersa cōspicit: et i fugā uer-
sunt alii ab alio: ita ut magis a suis
deicerentur: et gladio suorum ictibus
debilitarent. Judas autē uolens
instabat puniēs pphanos et pstrauit
ex eis triginta milia viros. Ipse uero
timotheus incidit in partes dosithei
et solipatris: et multis pōibus postu-
labat ut uirum dimitteret: eo qd mul-
tos ex iudeis parentes haberet ac fra-
tres quos morte eius decipi uideret.
Et cū fidem dedisset restituit cū se eos
secundū cōstitutū: ille cū dimissus
propter fearū salutē. Judas autem
regressus est a carmon interfectis: uigin-
tiq; milibus. Post horū fugam
et nec mouit exercitū ad effon ciuita-
tem munitā in qua multitudo diuersarū
gentiū habitabat: et robusti iuuenes
pro muris cōsistentes foris repugna-
bant. In hac autē machine mulier: et
telorū erant apparatus. Sed cū omni-
potentē inuocasset: qui potestate vi-
res hostiū cōfrangit: repedit ciuitatem:
et ex eis qui intus erant uiginti quinq;
milia pstrauerunt. Unde ad ciuitatē
scitarū abierunt: que ab iherosolimis
secentis stadiis aberat. Contestantibus
autē hijs qui apud scitopolitas erant
iudeis: qd benigne ab eis haberentur:
et temporibus infelicitatis: qd modeste
secū egerint: gratias agentes eis: et ex
horati etiam de cetero rega genū sui
benignus esse uenerūt iherosolimam:
die sollempni septimanarū instante. Et
post pētecosten abierūt contra gorgiā
positum ydumite. Egiuit autem cum
predictis tribus milibus: et equitibus
quadringentis. Quibus congressis cōti-
git paucos ruerē iudeorū: dositheus
uero quidam de bachinoris eques uir
fortis gorgiam tenebat: et cum uellet

illū capere uinū: eques quidā de itaci-
bus irruit in eū: humectūq; ei ampu-
rauit: atq; ita gorgias effugit in ma-
risa. At illis q̄ cū heldrin erat diuici-
pugnantibus et sanguis inuocauit
dñm iudas adiutorē et ducem belli
fieri: incipiens uoce parua: et cū ymnis
clamorē extollens: fugam gorgie mi-
litis incussit. Judas autem collecto
exercitu uenit in ciuitatem odollā. Et
cum septima dies supueneret: secundū
cōsuetudinē purificati in eodem loco
sabbatū egerūt. Et sequenti die uenit
cum suis iudas ut corpora pstratorū
tolleret: et cum parentibus poneret in se-
pulchris patrum. Inuenerūt autē sub
tunicis interfectos de donarijs ydolo-
rum q̄ apud iānam fuerunt: a quibus
lex prohibet iudeos. Omnibus ergo
manifestum factum est: ob hanc cau-
sam eos corruisse. Omnes itaq; benedi-
xerunt iustum iudiciū dñi: qd occulta
fecerat manifesta. Atq; ita ad preces
cōmuni rogauerunt: ut id qd factum
erat delictum obliuioni tradere. At
uero fortissimū iudas hortabatur po-
puli cōseruare se sine peccō: sub oculis
uidentibus que facta sūt pro peccatis eorū
qui pstrati sunt. Et facta collatione
duodecim milia dragmas argenti mi-
sit iherosolimā offerri p pccōs mori-
tū sacrificiū: bene et religiose de resur-
rectione cogitās. Hic tū eos q̄ occide-
rant resurreduros speraret: superfluum
uideretur et uanū orare pro mortuis.
Et quia cōsiderabat qd hī qui tū pie-
tate dormitionem acceperat: optimā
habentē repositā gratia. Bāda ergo et
salubris ē cogitatio p defunctis exora-
re: ut a peccatis soluantur. **XXII**

Homo cōtinentissimus quadragesimo
anno cognouit iudas antiochū

cupatoris uenire cū multitudinē aduer-
sus iudeam: et cū eo listā puratorem
et prepositū negotiorū seu habentem
peditū centumdecem milia: et equitū
quinq; milia: et elephantes uigintidu-
os: curtus cū salubris uenturos. Com-
miserunt autē se illis et menelaus et cū
multa fallacia deprecabatur antiochū
non pro patrie salute: sed sperans se
constitui in principatū. Sed rex regū
suscitauit animos antiochi in pecca-
torem: et suggerente listā hūc esse cau-
sam omnium malorū: iussit ut eis ē con-
suetudo apprehensum in eodem loco
necari. Erat autē in eodem loco turris
quingenta cubitorū: aggressū uin-
diz habens cinetis. Nec prospectum
habebat in preceps. Unde in cinerem
deici iussit sacrilegū: omnibus eū prop-
teritis ad interitum. Et tali lege pre-
uaricatorum legis contigit mori: nec
terre dari menelaū. Et quidem satis in-
ste. Nam quia multa rega aram dei
delicta cōmisit: igitur et cūis erat
sanctus: ipse in cinetis morte damnatus
est. Sed rex mente effrenatus ueniebat
nequiores se patre suo iudeis ostē-
surus. Quibus iudas cognitis pcepit ppo
ut die ac nocte dñm inuocarent quo
sicut semp et nūc adiuuaret eos: quip-
pe q̄ lege et patria sanctorū tēplo pri-
uari uerentur: ac pplū qui in p̄pau-
lū respirasset: ne sineet blasphemis
rursus nationibus subdi. Quibus
itaq; simul id facientibus et p̄cedibz
a dño misericordiā cū fletu et ieiunijs
per tridui cōtinuū pstratis: hortat
ē eos iudas ut se ppararent. Ipse uero
cum senioribus cogitauit: priusquā
rex adinueneret exercitū ad iudeam et
obtinere ciuitatē egire: et dñi iudicio
cōmittere exitū rei. Dās itaq; potestate

omniū deo mūdi creatori et hōratus
fuit ut fortiter dimicaret: usq; ad
mortem pro legibus templo ciuitate
parcia et ciuibz staret circa modū
regitū constituit. Et dato signo suis
dei victorie inuenibus fortissimis ele
dis nocte aggressus aulam regiam i
castris interfecit viros quorūdam mi
lia: et maximū elephantorū cū hīs q
suppositi fuerāt. Summūq; metu ac
perturbatione hostiū castra replentes:
rebusq; prosperis gestis abiit. Hoc
autē factum ē die illucscante adman
te cum dñi p̄dicatione. Sed rex accepto
gusto audacie iudeorū arte difficulta
tem locorū temptabat: et bethsure qd
erat iudeorū p̄sidiū munitū castra am
mouebat. sed fugabatur impingebat
minorabatur. Hīs autem qui intus
erāt iudas necessaria mitebat. Cum
tūc autē miseria hostibz rodolus
quidā de iudaico exercitu: qui requis
tus cōprehensus est et cōclusus. Iterū
rex sermone habuit ad eos qui erant i
bethsuris: deprecā dedit: accepit: abijt
cōmisit cū iuda: superat ē. Et autē co
gnouit rebellasse philippū antiochie q
relictus erat sup negotia mente cōster
natus iudeos deprecatis subdiadq;
eis iurat de omibz quibus iustū vultū
est: et reconciliatus obtulit sacrificium
honorauit templū: munera posuit:
machabeum amplectatus est: et fecit
eum a ptolomaida usq; ad gerentis
ducem et principem. Et autem venit
ptolomaidam grauiter ferebant pro
lomentes amicitie conuentionem in
dignantes: ne forte sedus intemperet.
Tūc ascendit lissas tribunal: et re
posuit rationem: et populū sedauit:
restitutus est antiochia. Et hoc modo
regis p̄fectio et redit p̄cessit. **xiii**

Sed post triennij temp⁹ cognouit
iudas et qui cū eo erāt demetriū
seleuci cū multitudiē valida et manibz
p portū tripolis ascendisse ad loca o
portuna: et tenuisse regiones aditus
antiochiū et ducē lissam. Alchim⁹
autē quidā qui sumus sacerdos fuerat:
sed volūtarie coinquinat⁹ est i tempo
ribz cōmixtionis: considerans nullo
modo sibi esse salutē neq; accessum ad
altare: venit ad regē demetriū teneb
moquūmagelino ano offerens ei co
ronā auream et palmā: sup her et ta
los qui templi esse videbātur. Et ipa
quidam die siluit. Temp⁹ autē opor
tūm demetrie sue nactus: et cōuocāt⁹
a demetrio ad consiliū: et interrogauit
quibus rebz et cōsilijs iudē uteretur:
respondit. Ipsi qui dicuntur assidi iu
deorū quibus p̄est iudas machabeus
bella nutiūt: seditiones mouēt: nec
pariūtur regnū esse quietū. Nam et
ego defraudat⁹ parentum gloria: dico
autē sumo sacerdotio huc veni: primo
quidē utilitatibus regis fide suans:
secundo autē etiā ciuibz consulens.
Nam illorū prauitate unūsum gen⁹
nostrū nō minime regatur. Sed oro
hīs singulis o rex cognitis: et regiōni
et generi scdm humanitatem tuā pro
mulgatā omibz prospice. Nam qdā
sup̄est iudas: impossibile ē pacem esse
negotijs. Talibus autē ab hoc dicitur:
et ceteri amici hostiliter se habentes
aduersus iudā inflammauerūt deu
tū. Qui statim nichanorem p̄posuit
elephantorū ducem misit in iudē: da
tis mandatis ut ipm quidē iudā ca
peret vinct⁹: eos vero qui cū illo erāt dis
p̄geret: et cōstitueret alchimū maximū
templi summum sacerdotem. Tūc
gentes que de iudea fugerant iudam

segregatim se nichanori cōstitabant:
miserias et clades iudeorū: p̄spiciantes
rei suarū estimantes. Audito itaq;
iudē nichanoris aduētū: et cōuentu
nationū: cōsp̄cti terrea rogabāt eum
qui p̄lin sui cōstituit in eternū custo
dier: quibz suam portione signis cui
dedit⁹ p̄tegit. Imperatē autem dūce
statim inde mouerūt: cōuenientq; ad
castellū delfau. Symo vero frater inde
cōmiserat cū nichanore: sed cōueniens
ē repetitū aduētū aduiliariorū. Nicha
nor tamen audiens virtutē comitum
inde et animi magnitudinem quam
pro patrie certaminibz habebant: lan
guine iudiciū facere metuebat. Quam
obre p̄misit possidoniū et theodorū
et machiam: ut daret detras atq; ac
ciperent: et cū diu de hīs siliū agerēt:
et ipse dux ad multitudinē reuolisset:
quoniam vna fuit sententia amicorū an
nuere. Itaq; diem obituerūt qua sece
to intire agerēt: et singulis selle plate
lunt et posite. Precepit autē iudas ar
matos esse locis opportunis: ne forte
ab hostibus rep̄te mali aliquid ori
ret. Et ageū colloquiū fecerūt. Ma
chabāt autem nichanor iherosolimis:
nichilq; inique agebat: p̄gressq; iusta
rum q congregare fuerāt dimisit. Ma
chabāt autē iudā semp carū et amicos
et erat viro inclinat⁹. Rogantq; cum
ducere p̄pore filiosq; petere. Anpti
as fecit: quiete egit: cōmuniterq; vne
bant. Alchim⁹ autē vidēs caritātē illorū
ad inuicem et conuentiones: venit
ad demetriū et dicebat nichanorē rebz
alienis assentire: iudāq; regni insidia
tori successorē sibi destinasse. Itaq;
rex reaperat et pessimis huius crimi
nationibus teneat: sc̄p̄se nichanori
dices: grauit quidē se fecere de amicitie

conuentione: iubere tamē machabeū
cuius vinctū mittere antiochiā. Quibz
cognitis nichanor cōsternabat⁹: et gra
uiter ferebat se ea que cōueniāt irrita
facere nichil letus a viro: sed quia re
gi resistere non poterat oportunitatē
obseruabat qua p̄ceptum p̄ficeret. At
machabeus vidēs secū austerius agere
nichanorē: et cōsuetum occulū feroci
us exhibentem: intelligens nō se bono
esse austeritate istā: paucis hōibz con
gregatis occultauit se a nichanore.
Quod cum ille cognouit fortiter se a
viro p̄uentum: venit ad maximum
et sanctissimū templū: et sacerdotibus
solitas hostias offerentibz iussit sibi
readi virū. Quibus cum iuramento
dicentibus nescire se ubi esset qui que
rebat: regredēs manū ad templū iura
uit dicens. Nisi iudā vinctum michi
tradideritis istud dei sanū in planicie
deducet: et altare effodiāt: et tēplū hoc li
beropati cōsecrabit. Et hīs dict⁹ abijt.
Sacerdotes autē p̄tendētes manus
in celum inuocabāt eū qui semp p̄p
gnator esset gentis iporū: hoc dicentes.
Tu dñe vniuersorū qui null⁹ indiges:
voluisti templū habitationis tue fie
ri in nobis. Et nunc sancte sanctorū
omniū dñe cōserua iuerētū impol
lutam domū istam: que nup mūdā
est. Razias autem quidā de senioribz
ab iherosolimis delatus est nichano
ri vir amator ciuitatis: et hanc audēs:
qui p̄ affectu patet iudeorū appellat⁹.
Hic multis temporibus conuentione
propositū tenuit i iudeis: corp⁹q;
et anima tradere conent⁹ pro perseue
rantia. Volens autē nichanor mani
festare odium qd habebat in iudeos
misit milites quingentos: ut eū com
prehenderent. Putabat enim si illum

decepisset: sese cladem indeis maximā
illaturū. Turbis autē inuere domū ei⁹
et iamā discipere: atq; ignem amo-
uere cupientib⁹: cum iam cōprehendere
nec gladio se peccat: eligens nobiliter
mori potius: q̄ subditus fieri peccato-
rib⁹: et contra natales suos iniurijs
indignis agi. Sed cū p̄ festinationē
non tēto idū plagā dedisset: et tūcbe
inter offia irruerent recurrens anda-
ster ad murū: precipitauit semetipsum vi-
riliter in turbas: quibus velocitē locū
dantib⁹ cāsum eius: venit per mediam
reuerentem. Et cū adhuc spiraret accen-
sus animo furere: et cum sanguis
eius magis fluxu deflueret: et grauissi-
mis vulneribus esset sauc⁹: cursu tur-
bam praeripuit: et stans supra quādā
petram preptam: et iam resanguis
esset: cōplegus in telina sua vultib⁹
manib⁹ proiecit sup̄ turbas inuocās
dominatōrē vite ac spirit⁹: ut hēc illi
res redderet: atq; ita vita defūct⁹ ē. **RU**
Nichanor autē ut compere iudam
desse in locis lamari: cogitauit
cum omni impetu die sabbati cōmitte-
re bellū. Iudeis vero qui illū p̄ nece-
ssitatem sequebat⁹ dicentibus: ne ita fe-
rociter et barbāre feceris: sed honorē
tribue diei sanctificationis: et honora-
tū qui uniuersa cōspicit: ac ille infelix
interrogauit si est potens ī celo qui im-
perauit agi die sabbator⁹: et respondē-
tibus illis est dñs vtr⁹? ipse in celo po-
tens qui iussit agi septimā die: ac ille
ait. Et ego potens sum sup̄ terrā: qui
impero sumi arma et negotia regis
impleo. Tamen nō obuiuit ut cōsiliū
phocet. Et nichanor quidē cōsumma
supbia erat: cogitauerat cōmune ro-
phēu statuerē de iuda. Machabeus
autem semp̄ considerabat cum omni spe

auxiliū sibi a dño affuturū. et horra-
tatur suos ne formidarent ad aduen-
tum nationū: sed in mente haberent
adiutoria sibi facta de celo: et nūc spe-
rarent ab omnipotente sibi affuturam
victoriā. Et allocutus eos de lege et
prophetis: amouens etiā terramina
q̄ fecerat prius: promissores cōstituit
eos. Et ita animis eos credis: simul
ostendebat gentiū fallaciam: et iura-
ment⁹ puaricationē. Singulos autē
illos armauit non clipeo et haste mu-
nitione: sed sermonib⁹ optimis et repa-
rationib⁹: reposito digito sibi somnio:
per qd̄ omnes eos lenificauit. Erat au-
tem huiusmodi visus. Quia qui su-
erat summ⁹ sacerdos vicū bonū et be-
nignū recedū visu: modestū morib⁹
et eloquio decor⁹: et qui a puero in vi-
tutibus exercebat⁹ sit. man⁹ prebentē
orare pro omni populo iudeor⁹. Post hēc
apparuisse et aliū virū etate et gloria
mirabilem: et magni decoris habiti-
dine circa illū. Respondente vero om-
ni dixisse. Hic ē scātū amator et p̄li-
ficus: hic est qui multū orat pro populo et
vniuersa sancta ciuitate ieremias pro-
pheta dei. Extendisse autem ieremiam
degrā: et dedisse iude gladiū aureū di-
centē. Accipe sanctū gladiū munus
a deo: in quo decies aduersarios populi
mei isrl. Exortati itaq; iude sermonib⁹
bonis valde: de quibus extolli posset
imperius: et animi iuuentū confortari:
statuerūt dimicare et cōstiterē fortiter
ut virtus de negotijs indicaret: eo qd̄
ciuitas sancta et templū perditarent.
Erat enim p̄ uxorib⁹ et filijs: itemq;
pro scātib⁹ et cognatis minor solia-
tudo: maximus vero et prius p̄ san-
ctitate amor erat: templū sed et eos qui
in ciuitate erāt nō minima sollicitudo

habebat pro hys q̄ congressuri erant.
Et iam cū omnes sperarent iudiciū fu-
turū hostib⁹: adessent atq; exercit⁹ erat
ordinatus: bestie equitib⁹: oportunū
loco cōpositi: considerās machabe⁹
aduentū multitudinis et apparatū va-
riū armor⁹: ac ferocitatem bestiar⁹ ex-
tendēs man⁹ in celū. p̄digia faciente
dñm inuocauit: qui nō solum armor⁹
potentiā: sed prout ipsi placet dat di-
gnis victoriā. Dixit autē inuocās hēc
modo. Tu domine qui misisti agelū
tūū sub ezechia rege iude: et interfecisti
de castis semachetib⁹ centū octogita
quinq; milia: et tūc dominator celorū
mitte agelū tuū bonū ante nos ī timo-
re et tremore magnitudinis brachij
tui: ut meniant qui cum blasphemia
veniūt aduersus sanctū populum tuū. Et
hic quidē ita porauit: nichanor autē
et qui cum ipso erat cum tubis et can-
ticis admouebāt. Judas vero et qui
cum eo erant inuocato deo p̄ orationē
cōgressi sunt: manu quidē pugnatres:
sed et dñm cordibus orantes p̄stauē-
runt nō min⁹ trigintaquinq; milia pre-
sentia dei magnifice delectati. Cumq;
cessassent et cum gaudio redirent: co-
gnouerūt nichanorē fuisse cū armis
suis. Facto itaq; clamore et perturbati-
one suscitata: parua voce omnipotentē
dñm benedicbāt. Precepit autē iudas
qui p̄ omnia corpore et animo mori p̄-
ciuis parat⁹ erat: caput nichano-
ris et manū cū humero abscissam ihe-
rosolimā p̄ferri. Quo cum puenisset
conuocatis cōtribulib⁹ et sacerdotib⁹
ad altare: accessit et eos qui in arce e-
rant. Et ostenso capite nichanoris et
manu nepharia quā egredierat cōtra
domū sanctā omnipotentis dei: magni-
fice gloriatus est. Lingua etiā impij

nichanoris p̄cisam iussit particulati-
onibus dari: manū autem demerens
contra templū suspendi. Omnes igit⁹
reli benedicunt dñm dicentes: benedi-
ctus qui locum suū incōtaminatū ser-
uauit. Suspendit autem nichanoris
caput in summa arce: ut euident⁹ esset
et manifestū signū auxilij dei. Itaq;
omnes cōmuni consilio decreuerūt nul-
lo modo diē istū absq; celebritate p̄te-
rire: habere autē celebritatē tricesima
die melis adar: que dicit⁹ voce siriaca
p̄die marдохעי die. Agitur hys erga
nichanorē gestis: et ex illis temporib⁹
ab hebreis ciuitate possessa: ego q̄ in
hys faciā finē sermonis. Et si quidem
bene et ut historie cōpetit hoc et ipse
uelim: si autē minus digne: conceden-
dum ē michi. Sicut enim vinū semp̄
bibere aut semp̄ aquā cōitariū ē: alim⁹
aut uti delectabile: ita legētib⁹ si semp̄
egad⁹ sit secundo non erit gratus: hic
ergo erit consummatus. **Expliat q̄**
libi MACCHABEORVM.

carissimo pape dama-
sa ieronim? Nouū a:

.....

... et in multis plura line arq;

mathe: rursus i matheo iohannis et
marci: et in ceteris reliquis que i alijs
propria sunt inveniuntur. Et itaq;
canones legentis qui subiecti sunt: con-
fusions errore sublato. et liba omniu
scias: et singulis sua quq; restitues.
In canone primo concordat huius:
matheus. marc. lucas. iohanes. In
secundo tres: matheus. marcus. lucas.
In tercio tres: mathe. lucas. iohanes.
In quarto tres: matheus. marcus. io-
hannes. In quinto duo: matheus. lu-
cas. In sexto duo: matheus. marcus.
In septimo duo: matheus. iohanes.
In octavo duo: lucas. marc. In no-
no duo: lucas. iohanes. In decimo
propria unusquisq; q non habentur
in alijs ediderunt. Singulis vero eu-
angelijs ab uno incipiens usq; ad fi-
nem libror; dispar numerus accessit.
Hic nigro colore pscriptus sub se ha-
bet alij re nino discoloris numerum:
qui ad decem usq; pcedes indicat: pri-
or numer; in quo sit canone requiren-
dus. Et ergo apud codice ubi geatia
illud sine illud capitulu scire volueris
cui canoni sit. statim re subiecto nume-
ro doceberis: et recurras ad principia in
quib; canonu est distincta congeries.
Eodemq; statim canone re titulo scotis
invento: illu que querebas numerum
eiusdem euangelij qui et ipse re inscri-
ptione signat inuenies: atq; e vicino
ceteror; transitis inspetis. qd numero;
et regione habeat adnotabis: et cum
scieris recurras ad volumina singulo-
rum: et sine mora reperis numeris qd
ate signaveras. repperies et loca. i qui-
bus vel eade vel vicina dixerit. Opto
ut i xpo valeas et memineris mei pa-
pa beatissime. *Explicit epla. Incipit
argumtu i euangelij scd; matheu*

Matheus re iudea sicut in
ordine prim; ponitur. ita
euangelij in iudea prim;
scripsit: cui; vocatio ad
dum re publicanis adib; fuit: duos
i generatione xpi principia plumes:
vni. cui; prima circumsio i carne: al-
terius. cui; scdm cor electio fuit. Et vni-
q; tui patris xpi. Sicq; herdenario
numero reformis posito. principium
a credendi fide in dedicationis temp; por-
rigens. et re electione usq; in transmi-
grationis die dirigens. atq; a transmi-
grationis die usq; in xpm definiti-
decursam aduenit. dñi ostendit gene-
ratione et numero satisfactis et ipori:
ut et se qd esset ostenderet: et dñi se o-
pus monstrans. etia in hys quor; ge-
nus posuit xpi operantis a principio
testimoniū nō negare. Quas omniu
res. tempus. ordo. numer; dispositio.
vel ratio. q fidei necessariū est. de xpo
est: qui factus est re muliere. factus sub
lege. nat; re uirgine. passus in carne.
omnia in cruce fixi: ut triumphas ea
in semetipso resurgens in corpore. et pa-
tris nomē in patrib; filio. et filij nomē
patri restitues in filijs: sine principio
sine fine ostendēs unū se cum patre es-
se quia un; est. In quo euangelio vi-
le est desideratib; dñi. sic prima vel me-
dia vel pfecta cognoscere. ut et vocati-
onem apostoli et opus euangelij et
dilectione dei in carne nascentis p uni-
uersa legentes intelligat: atq; id in eo
in quo apprehensi sunt. et apprehende-
re appetit recognoscāt. Nobis enim
hoc studio argumtu fuit et fide fa-
cte rei tradere: et operantis dei intelligēda
diligenter esse dispositione quor; lib;
non tacere. *Explicit argumtu. Incipit
euangelij scdm matheum. j.*

Abra generationis ihesu xpi
filij dauid: filij abraham.
Abraham genuit ysaac:
ysaac autē genuit iacob.
Jacob autē genuit iudā et fratres ei;
iudas autē genuit phares et zara de
thamar. Phares autē genuit esrom:
esrom autē genuit aram. Aram autē
genuit aminadab: aminadab autē ge-
nuit naasō. Naasō autē genuit salo-
mon: salomō autē genuit booz de raab.
Booz autē genuit obeh et ruth: obeh
autē genuit iesse. Iesse autē genuit da-
uid regē: dauid autē rex genuit salo-
monē re ea q fuit vrie. Salomō autē
genuit roboam: roboam autē genuit
abyam. Abyas autē genuit asa: asa
autē genuit iosaphat. Iosaphat autē
genuit ioram: ioram autē genuit ozi-
am. Ozias autē genuit ioathan: io-
athan autē genuit achaz. Achaz autē
genuit ezchiam: ezchias autē genuit
manassē: manassēs autē genuit am-
mon. Ammon autē genuit iofram:
iofias autē genuit iechonias et fies ei;
i transmigratione babilonis. Et post
transmigrationē babilonis iechonias
genuit salathiel: salathiel autē genuit
zorobabel. Zorobabel autē genuit abi-
ud: abiud autē genuit eliachim. Eli-
achim autē genuit azor: azor autē ge-
nuit sadoch. Sadoch autē genuit a-
chim: achim autē genuit eliud. Eliud
autē genuit eleazar: eleazar autē genuit
mathan. Mathan autē genuit iacob:
iacob autē genuit ioseph virū marie:
de qua nat; est ihesus: qui vocatur
xpi. Omnes itaq; generationes ab a-
braham usq; ad dauid. generationes
iudæ: et a dauid usq; ad trans-
migrationē babilonis. generationes
iudæ: et a transmigratione babilonis

usq; ad xpm. generationes quatuor-
decim. Xpi autem generatio sic erat.
Cum esset desponsata mater ihesu ma-
ria ioseph: atq; conuenirent inuenta ē
i utero habēs de spiritu scto. Ioseph
autem vir ei; cū esset iustus. et nollit
eam traducere: voluit occulte dimitte-
re eam. hęc autē eo cogitante: ecce āge-
lus dñi apparuit i somnis ioseph di-
cens. Ioseph fili dauid: noli timere ac-
cipere mariā coniugem tuā. Qd enī in
ea natū est: de spiritu scto est. Pari-
et autē filiū: et vocabis nomē eius ihē-
sum. Ipse enī saluū faciet pplū suū
a peccatis eor;. Hoc autem totū factū
est: ut adimpleretur qd didū esset a do-
mino p prophetā dicentem. Ecce vir-
go in utero habebit et pariet filiū: et vo-
cabit nomē eius emanuel: qd est in-
terpretatū nobiscum deus. Surgens
autē ioseph a somno fecit sicut pcepit
ei angelus dñi: et accepit coniugem suā.
Et non cognoscit eam donec pepe-
rit filiū suū primogenitū: et
vocavit nomen eius ihesum. *¶*
Cum natus esset ihesus in bethle-
em iude i dieb; herodis regis: re-
re magi ab oriente venerūt iherosoli-
mam dicentes. Vbi est qui natus est
rex iudeor;. Vidimus enim stellā eius
in oriente: et venim; adorare eū. Au-
ditus autem herodes rex turbatus ē:
et omnis iherosolima cū illo. Et cōgre-
gans omnes principes sacerdotū et
scribas ppli: sciscitabat ab eis ubi xpi
nascere. At illi dixerūt ei. In bethleem
iude. Sic enī scriptū est p prophetam.
Et tu bethleem terra iudæ: nequaquā mi-
nima es i principib; iudæ. Et te enī re-
get dux qui regat pplū meū israhel.
Tūc herodes clam vocat; magis dili-
genter didicit ab eis tempus stelle q

M apparuit eis: et mittens illos in beth-
leem dixit. Ite et interrogate diligenter
de puero: et cum inueneritis renunciate mi-
hi: ut et ego ueniens adorem eum. Qui
cum audissent regem abierunt. Et ecce
stella quam uiderant in oriente antecede-
bat eos: usque dum uenires staret supra u-
bi erat puer. Videntes autem stellam: gau-
si sunt gaudio magno valde. Et itan-
tes domum inuenerunt puerum cum maria
matre eius: et prostrantes adorauerunt
eum: et apertis thesauris suis obtulerunt
ei munera. aurum. thus. et mirram. Et re-
sponso accepto in somnis ne rediret
ad herodem: per aliam viam reuersi sunt in
regionem suam. Qui cum recessissent: ecce
angelus domini apparuit in somnis
ioseph dicens. Surge et accipe puerum
et matrem eius et fuge in egiptum: et esto i-
bi usque dum dica tibi. Futurum est enim:
ut herodes querat puerum ad perendum
eum. Qui confurgens accepit puerum
et matrem eius: nocte et secessit in egiptum.
Et erat ibi usque ad obitum herodis: ut ad-
impleretur quod dictum est a domino per
prophetam dicentem. Egipto vocaui
filium meum. Tunc herodes videns quoniam
illus esset a magis iratus est valde:
et mittens occidit omnes pueros qui e-
rant in bethleem et in omnibus finibus e-
ius a bimatu et infra secundum tempus quod
requiserat a magis. Tunc adimpletum
est: quod dictum est per ieremiam prophetam
dicentem. Vox in Rama audita est: plo-
rat et ululat mulier: Rachel plorans
filios suos: et noluit consolari quia
non sunt. Defuncto autem herode: ecce
angelus domini apparuit in somnis
ioseph in egipto dicens. Surge et ac-
cipe puerum et matrem eius: et vade in terra
israhel. Defuncti sunt enim qui quaerebant
animam pueri. Qui conversus accepit

puerum et matrem eius: et venit in terra
israhel. Audientes autem quod archelaus
regnaret in iudea pro herode patre suo
timuit illo ire: et ammonitus in somnis
secessit in partes galilee. Et uenies ha-
bitauit in ciuitate quam uocat nazareth:
ut adimpleretur quod dictum est per prophetas
quoniam nazareus uocabitur. **¶**
In diebus autem illis uenit iohannes
baptista: predicans in deserto iude et
dicens. Penitentiam agite. Appropinqua-
bit enim regnum celorum. hic est enim:
de quo dictum est per ysaam prophetam
dicentem. Vox clamantis in deserto: pa-
rate uiam domini: rectas facite semitas
eius. Ipse autem iohannes habebat uesti-
mentum de pilis camelorum: et zonam pel-
leam circa lumbos suos. Ecce autem
erat locustae et mel siluestre. Tunc respicit
ad eum iherosolima et omnis iudea: et o-
mnis regio circa iordanem: et baptiza-
bant ab eo in iordane confiteentes peccata
sua. Videns autem multos phariseorum et
saduceorum uenientes ad baptismum suum:
dixit eis. Progenies viperarum: quomodo
clamabit uobis fugere a uentura ira: scia-
rite ergo fructum dignum penitentiae. Et ne
uelitis dicere intra uos: patrem habemus
abraham. Dico enim uobis: quoniam
potius est deus de lapidibus istis susci-
tate filios abraham. Nam etiam securi ad
radicem arborum posita est. Omnis ergo
arbor qui non facit fructum bonum excide-
tur: et in ignem mittetur. Ego quidem bap-
tizo uos in aqua in poenitentiam: qui au-
tem post me uenerit: est fortior me est:
cuius non sum dignus calciametum por-
tare. Ipse uos baptizabit in spiritu sancto
et igni. Cuius uentilabit in manu sua
et mundabit aream suam: et congregabit
tritum in horreum suum: paleas autem
comburet igni inextinguibili. Tunc uenit

Q ihesus a galilea in iordanem ad iohan-
nem: ut baptizaretur ab eo. Iohannes
autem prohibebat eum dicens. Ego a te debeo
baptizari: et tu uenis ad me? Respon-
dens autem ihesus dixit ei. Sine modo.
Sic enim decet nos impleere omnem iusti-
ciam. Tunc dimisit eum. Baptizans autem
ihesus confestim ascendit de aqua. Et
ecce aperti sunt ei celi: et uidit spiritum dei
descendentem sicut columbam et uenientem super se.
Et ecce uox de celis dicens. Hic est filius
meus dilectus: in quo michi complacui. **¶**
Tunc ihesus ductus est in desertum a spi-
ritu: ut temptaretur a dyabolo: et cum
ieiunasset quadraginta diebus et qua-
draginta noctibus: postea esurijt. Et
accedens temptator dixit ei. Si filius
dei es: dic ut lapides isti panes fiant.
Qui respondens dixit. Scriptum est. Non
in solo pane uiuit homo: sed in omni
uerbo quod procedit ab ore dei. Tunc as-
sumpsit eum dyabolus in sanctam ciuitatem:
et statuit eum supra pinnaculum templi:
et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deor-
sum. Scriptum est enim: quia angelis suis
mandauit de te: et in manibus tollent
te: ne forte offendas ad lapidem pedem tu-
um. Rursum illi ihesus rursum. Scriptum est.
Non temptabis dominum deum tuum. Iterum
assumpsit eum dyabolus in iordanem re-
cessum valde: et ostendit ei omnia re-
gia mundi et gloriam eorum: et dixit ei.
Hec omnia tibi dabo: si cadens adora-
ueris me. Tunc dixit ei ihesus. Vade
sathana. Scriptum est enim. Dominum deum tuum
adorabis: et illi soli seruias. Tunc reli-
quit eum dyabolus: et ecce angeli accesserunt
et ministrabant ei. Cum autem audisset
ihesus quod iohannes traditus esset secessit
in galileam: et relicta ciuitate nazareth
uenit et habitauit in ciuitate rapharnai
maritima: in finibus zabulon et neptali:

ut adimpleretur quod dictum est per ysaam
prophetam. Terra zabulon et terra ne-
ptalim: uia maris trans iordanem gali-
lee gentium: populus qui ambulabat in tenebris:
uidit lucem magnam: et sedentibus in re-
gione umbrae mortis lux orta est eis.
Exinde cepit ihesus predicare et dicere.
Penitentiam agite. Appropinquet enim
regnum celorum. Ambulans autem iuxta
mare galilee uidit duos fratres symo-
nem qui uocatur petrus et andream fra-
trem eius: mittentes rete in mare. Erant
enim piscatores. Et ait illis. Venite
post me: et faciam uos fieri piscatores
hominum. At illi conuersi relicta reti-
bus secuti sunt eum. Et procedens inde ui-
dit alios duos fratres. iacobum zebedei
et iohannem fratrem eius in nauis cum zeb-
deo patre eorum resicientes retia sua: et
uocauit eos. Illi autem statim relicta re-
tibus et patre: secuti sunt eum. Et circui-
bat ihesus totam galileam docens in syna-
gogis eorum: et predicans euangelium re-
gnum: et sanans omne languorem et omne
infirmiorem in populo. Et abiit opinio
eius in totam syriam: et obtulerunt ei omnes
male habentes uariis languoribus et
tormentis comprehensos: et quae demonia
habebant: et lunaticos et paraliticos et
curauit eos: et secuti sunt eum turba mul-
te de galilea et decapoli: et de iherosoli-
mis: et de iudea: et de trans iordanem. **¶**
Uenit autem ihesus iustas ascendit
ad eum discipuli eius: et aperiens os
suum docebat eos dicens. Beati pauperes
spiritu: qui ipsorum est regnum celorum. Beati
mites: qui ipsi possidebunt terram. Beati
qui lugent: qui ipsi consolabuntur. Bea-
ti qui esuriunt et sitiunt iustitiam: qui ipsi sa-
turabuntur. Beati misericordes: qui ipsi
misericordiam consequentur. Beati mundo

Corde: quoniam ipsi deum videbunt. Beati pa-
tissimi: quoniam filii dei vocabuntur. Beati qui
persecutionem patiuntur propter iustitiam:
quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati estis
cum maledixerint vobis et persecuti vos
fuerint et dixerint omne malum aduersum
vos mentientes propter nomen. Gaudentes et
regulate: quoniam merces vestra copiosa est in
celis. Sic enim persecuti sunt prophetas qui
fuerunt ante vos. Vos estis sal terre.
Vos estis sal uanuerit: in quo salietur?
Ad nichilum valet vltra: nisi ut mittatur
foras: et concutatur ab hominibus.
Vos estis lux mundi. Non potest tui-
tas abscondi supra montem posita: ne-
que accendat lucerna et ponit eam sub
modio sed super candelabrum: ut luceat
omnibus qui in domo sunt. Sic luceat
lux vestra coram hominibus: ut videant
opera vestra bona: et glorificent patrem
vestrum qui in celis est. Nolite putare quoniam
veni solvere legem aut prophetas. Non
veni solvere: sed adimplere. Amen
quippe dico vobis: donec transierit celum
et terra: iota unum aut unus apud non
peribit a lege: donec omnia fiant. Qui
ergo soluerit unum de mandatis istis
minimis: et docuerit sic homines mi-
nimus vocabitur in regno celorum: qui
autem fecerit et docuerit: hic magis vo-
cabitur in regno celorum. Dico autem vobis:
quia nisi abundauerit iustitia vestra
plusquam scribae et pharisei: non intra-
bitis in regnum celorum. Audistis quia
dictum est antiquis non occides: qui autem
occiderit reus erit iudicio. Ego autem di-
co vobis: quia omnis qui irascitur fratri suo
reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo
racha: reus erit gehenne ignis. Si
ergo offers munus tuum ad altare et ibi
recordatur furoris quia frater tuus habet

aliquid aduersum te: relinque ibi mu-
nus tuum ante altare: et vade prius re-
conciliari fratri tuo: et tunc veniens of-
feres munus tuum. Esto consentiens aduer-
sario tuo cito dum es in via cum eo: ne
forte tradat te aduersario iudici: et in-
de tradat te ministro: et in carcerem
mittaris. Amen dico tibi: non egres in-
de donec reddas novissimum sudorantem.
Audistis quia dictum est antiquis non
mechaberis. Ego autem dico vobis: quia
omnis qui viderit mulierem ad concu-
piscendum eam: iam mechatur est eam in
corde suo. Vbi si oculus tuus degerit
scandalisat te: erue eum et pice abs te.
Epedit enim tibi ut pereat unum membro-
rum tuorum: quam totum corpus tuum mittat in
gehenam ignis. Et si dextera tua
scandalisat te: abscede ea et pice abs te.
Epedit enim tibi ut pereat unum membro-
rum tuorum: quam totum corpus tuum eat in
gehenam. Dictum est autem quicumque dimiserit
uxorem suam det ei libellum repudij.
Ego autem dico vobis: quia omnis qui
dimiserit uxorem suam: recepta fornicatio-
nis causa facit eam mechari: et qui dimis-
sam duxerit adulterat. Item audistis
quia dictum est antiquis non perurabis: red-
des autem domino iuramenta tua. Ego autem
dico vobis non iurare quicquid: neque per
terram quia scabellum est pedum eius: neque per
iherosolimam quia civitas est magni regis. Neque per caput
tuum iuraveris: quia non potes unum
capillum albi facere aut nigrum. Sic autem
fimo vester: est et non non: quod autem hijs
abundantius est a malo est. Audistis quia
dictum est: oculus pro oculo dentem pro den-
te. Ego autem dico vobis non resistere
malo: sed si quis te percussit in dextram
maxillam tuam sibe illi et alteram: et ei qui
vult tecum in iudicio contendere et

amicum tuum collere dimitte et pallium
et quicumque te angariaverit mille pas-
sus: vade cum illo et alia duo. Qui autem
perit a te da ei: et volenti mutare a te
ne auertaris. Audistis quia dictum est:
diligas proximum tuum et odio habebis
inimicum tuum. Ego autem dico vobis dili-
gite inimicos vestros: benefacite hijs
qui oderunt vos: et orate pro persequen-
tibus et calumnantibus vos: ut sitis filij
patris vestri qui in celis est: qui solem
suum occidere facit super bonos et malos:
et pluit super iustos et iniustos. Si enim
diligitis eos qui vos diligunt: quam mer-
cedem habebitis? Nonne et publicani
hoc faciunt? Et si saluaveritis fratres
vestros tantum: quam altius facitis? Nonne et
ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos per-
fecti sicut et pater vester celestis perfectus est. **V**
Attendite ne iustitiam vestram facia-
tis coram hominibus ut videamini
in ab eis: alioquin mercedem non habe-
bitis apud patrem vestrum qui in celis est.
Tu ergo facis elemosinam noli ante te tu-
ba canere sicut hypocrite faciunt in synago-
gis et in vicis ut honorificentur ab ho-
minibus. Amen dico vobis: receperunt
mercedem suam. Te autem faciente elemosinam:
noli sinistram tuam quid faciat dextera
tua: ut sit elemosina tua in abscondito: et
pater tuus qui videt in abscondito red-
det tibi. Et cum oras: non eris hypo-
crite qui amant in synagogis et in an-
gulis platearum stantes orare: ut vide-
antur ab hominibus. Amen dico vo-
bis: receperunt mercedem suam. Tu autem cum
oraveris intra in cubiculum tuum: et clauso
ostio ora patrem tuum in abscondito: et
pater tuus qui videt in abscondito red-
det tibi. Orantes autem nolite multum
loqui: sicut ethnici faciunt: putant enim
quod in multiloquio suo exaudiantur.

Nolite ergo assimilari eis. Sic enim
pater vester quid opus sit vobis: an-
tequam petatis eum. Sic ergo vos ora-
bitis. Pater noster qui es in celis san-
ctificetur nomen tuum. Adveniat regnum
tuum. Fiat voluntas tua: sicut in celo et
in terra. Panem nostrum suppetualem
da nobis hodie. Et dimitte nobis de-
bita nostra: sicut et nos dimittimus
debitis nostris. Et ne nos indu-
cas in temptationem: sed libera nos a
malo. Si enim dimiseritis hominibus
peccata eorum: dimitte et vobis pater
vester celestis delicta vestra. Si autem
non dimiseritis hominibus: nec pa-
ter vester dimittet vobis peccata vestra.
Cum autem ieiunatis: nolite fieri sicut hypo-
crite tristis. Exterminat enim facies suas:
ut pareant hominibus ieiunantes.
Amen dico vobis: quia receperunt
mercedem suam. Tu autem cum ieiunas
unge caput tuum et faciem tuam lava: ne
videaris hominibus ieiunans sed pa-
tri tuo qui est in abscondito: et pater tu-
us qui videt in abscondito reddet tibi.
Nolite thesaurizare vobis thesauros
in terra: ubi erugo et tinea demolitur:
et ubi fures effodiunt et furant. Thesau-
rizate autem vobis thesauros in celo: ubi
nec erugo nec tinea demolitur: et ubi fu-
res non effodiunt nec furant. Vbi est the-
saurus tuus? ibi est et cor tuum. Lucerna corporis
tui est oculus tuus. Si oculus tuus fu-
erit simplex: totum corpus tuum lucidum erit.
Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum
corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo
lumen quod in te est tenebre sunt: ipse tene-
bre quate erunt? Nemo potest duobus
dominiis servire. Aut enim unum odio habe-
bit et alterum diliget: aut unum sustinebit
et alterum contemnet. Non potestis deo
servire et mammon. Quid dico vobis:

ne solliciti sitis anime vestre quod manducetis: neque corpori vestro quid induamini. Neque anima plus est quam esca: et corpus plus quam vestimentum. Respicite volatilia celi que non ferunt neque metunt: neque congregant in horrea: et pater vester celestis pascit illa. Neque vos magis pluris estis illis. Quis autem vestrum cogitans potest addere ad stauram suam cubitum unum? Et de vestimentis quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt. Non laborant neque vult. Dico autem vobis: quoniam nec salomon in omni gloria sua cooperit se sicut unum ex istis. Si enim secum ager quod hodie est et cras in cibatum mittitur deus sic vestit: quanto magis vos minime fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus: aut quo operemur. Nec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia hijs omnibus indigeritis. Quereite ergo primum regnum dei et iustitiam eius: et hec omnia adiacent vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit diei malicia sua. **vi**

Nolite iudicare et non iudicabimini: nolite condemnare et non condemnabimini: in quo enim iudicio iudicaveritis iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis reuerietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo frater sine festuca de oculo tuo: et ecce trabs est in oculo tuo? Propterea ecce primo trabem de oculo tuo: et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos: ne forte contulerint eas pedibus suis: et

conuersi dirumpant vos. Petite et dabitur vobis: quereite et inuenietis: pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit: et qui quereit inuenit: et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius suus panem: nunquid lapidem portigerit ei? Aut si piscem petierit: nunquid serpentem porrigerit ei? Si ergo vos cum sitis mali notis bona data dare filijs vestris: quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona precantibus se? Omnia ergo quecumque vultis ut faciant vobis homines: et vos facite illis. Hec est enim lex et prophetia. Intestate per angustam portam: quia lata porta et spaciola via est que ducit ad perditionem: et multi sunt qui intrant per eam. Quia angusta porta et arcta via est que ducit ad vitam: et pauci sunt qui inveniunt eam. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium: intus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis uvas: aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest autem arbor mala bonos fructus facere: neque arbor bona malos fructus facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum recidetur: et in ignem mittetur. Agitur et fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit michi domine intrabit in regnum celorum: sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse intrabit in regnum celorum. Multi dicunt michi in illa die domine domine nonne in nomine tuo prophetauimus et in nomine tuo demonia eiecimus: et in nomine tuo virtutes multas fecimus: et tunc contemnetur illis quia nunquam noui vos. Discedite a me

omnes qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui audit verba mea hec et facit ea: assimilabit viro sapienti qui edificauit domum suam super petram: et descendit pluuia et uenerunt flumina: et flauescit ventus et irruerunt in domum illam: et non cecidit. Fundata enim erat supra petram. Et omnis qui audit verba mea hec et non facit ea: similis erit viro stulto qui edificauit domum suam super harenam: et descendit pluuia et uenerunt flumina et flauescit ventus et irruerunt in domum illam: et cecidit: et fuit ruina eius magna. Et factum est cum consummasset ihesus verba hec: ammirabant turbe super doctrinam eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens: et non sicut scribe eorum et pharisaei. **viii**

Qum autem descendisset de monte: secute sunt eum turbe multe: et ecce leprosus ueniens adorabat eum dicens. Domine: si vis potes me mundare. Et extendens manum ihesus: tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi ihesus. Vide nemini dixeris: sed uade ostende te sacerdoti: et offer munus tuum quod precepit moyses in testimonium illis. Cum autem introisset rapharnaum accessit ad eum centurio: rogans eum et dicens. Domine: puer meus iacet in domo paraliticus: et male torquetur. Et ait illi ihesus. Ego ueniam: et curabo eum. Et respondens centurio ait. Domine: non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic uerbo: et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habes sub me milites: et dico huic uade et uadit: et alij ueni et uenit: et seruo meo fac hoc et facit. Audiens autem ihesus miratus est: et sequentibus se dixit. Amen dico

vobis: non inueni tantam fidem in israhel. Dico autem vobis: quoniam multi ab oriente et occidente ueniunt et recumbent cum abraham et ysaac et iacob in regno celorum: filij autem regni eicientur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium. Et dixit ihesus centurioni. Vade: et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora. Et cum uenisset ihesus in domum petri uidit sortum eius iacentem et febricitantem: et tetigit manum eius et dimisit eam febris: et surrexit et ministrabat ei. Vespere autem facto: obduleuit ei multos demonia habentes: et eiciebat spiritus uerbo: et omnes male habentes curauit: ut adimpleret quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem. Ipse infirmitates nostras accepit: et egrotationes nostras portauit. Videns autem ihesus turbas multas circum se: iussit discipulos ire trans fretum. Et accedens unus scriba ait illi. Magister: sequar te quocumque ieris. Et dixit ei ihesus. Vulpes foueas habent et volucres celi nidus: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Alius autem de discipulis eius ait illi. Domine: permitte me primo ire et sepelire patrem meum. Ihesus autem ait illi. Sequere me: et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in nauiculam secuti sunt eum discipuli eius: et ecce motus magnus factus est in mari: ita ut nauicula operiretur fluctibus. Ipse uero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli eius: et suscitauerunt eum dicentes. Domine: salua nos: perimus. Et dixit eis ihesus. Quid timidi estis modice fidei? Tunc surgens imperauit uentis et mari: et facta est tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis

Mattheum nomine. Et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est discumbere eo in domo: ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum ihesu. et discipulis eius. Et videntes pharisei dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? At ihesus audiens ait. Non est opus valentibus medicus: sed male habentibus. Eunt autem discite quid est misericordia volo: et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes. Quare nos et pharisei ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis ihesus. Numquid possunt filii hyemali lugere quod diu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panis novum in vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peiora facit. Neque mittit vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpunt utres: et vinum effunditur: et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ab eo conservantur. Hec illo loquente ad eos: ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens. Domine: filia mea michi defuncta est: sed veni impone manum tuam super eam et vivet. Et surgens ihesus sequebatur eum: et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro: et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se. Si tetigero tantum vestimentum eius salva ero. At ihesus conversus: et videns eam dixit. Concede filia. Fides tua te salva fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora.

Et ascendens ihesus in naviculam transivit: et venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Et videns ihesus fidem illorum: dixit paralitico. Concede fili. Remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se. Hic blasphematur. Et cum vidisset ihesus cogitationes eorum dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata: an dicere surge et ambula? Ut autem sciatis quia filius hominis habet potestatem dimittendi peccata in terra: tunc ait paralitico. Surge tolle lectum tuum: et vade in domum tuam. Et surrexit: et abiit in domum suam. Videntes autem turbe timeverunt: et glorificaverunt deum qui dedit potestatem talia hominibus. Et cum transiret inde ihesus: vidit hominem sedentem in thesauro

mattheum nomine. Et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est discumbere eo in domo: ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum ihesu. et discipulis eius. Et videntes pharisei dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? At ihesus audiens ait. Non est opus valentibus medicus: sed male habentibus. Eunt autem discite quid est misericordia volo: et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes. Quare nos et pharisei ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis ihesus. Numquid possunt filii hyemali lugere quod diu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panis novum in vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peiora facit. Neque mittit vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpunt utres: et vinum effunditur: et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ab eo conservantur. Hec illo loquente ad eos: ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens. Domine: filia mea michi defuncta est: sed veni impone manum tuam super eam et vivet. Et surgens ihesus sequebatur eum: et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro: et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se. Si tetigero tantum vestimentum eius salva ero. At ihesus conversus: et videns eam dixit. Concede filia. Fides tua te salva fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora.

Et cum venisset ihesus in domum principis: et vidisset abicines et turram circumstantem dicebat. Recedite: non est enim mortua puella: sed dormit. Et decidit eum. Et cum eieda esset turba intravit: et tenuit manum eius et dixit. Puella surge. Et surrexit puella: et regit fama hec in universam terram. Et transiente inde ihesu: secuti sunt eum duo ceci clamantes et dicentes. Miserece nostri fili david. Cum autem venisset domum: accesserunt ad eum ceci: et dixit eis ihesus. Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei. Vix domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens. Beati dum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum. Et dominus est ihesus ihesus. Videte ne quis sciat. Illi autem regredientes diffamaverunt eum in tota terra illa. Egredis autem illis ecce obviavit ei hominem mutum demonium habentem: et cecidit demonio locutus est mutus: et mirate sunt turbe dicentes. Nunquam apparuit hic in israel. Pharisei autem dicebant. In principe demoniorum eicit demones. Et circuibat ihesus omnes civitates et castella: docens in synagogis eorum et predicans evangelium regni: et curans omne languorem et omne infirmitatem. Videns autem turbas miseris est eis: quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis. Missis quidem multis: operari autem pauci. Rogate ergo dominum in messis: ut mittat operarios in messis suam.

Et convocatis duodecim discipulis suis: dedit illis potestatem spirituum immundorum: ut eicerent eos: et curare omne languorem: et omne infirmitatem. Duodecim autem discipulorum nomina sunt hec. Primus simon qui

dicitur petrus et andreas frater eius: philippus et bartholomeus: iacobus zebedei et iohannes frater eius: thomas et matheus publicanus: et iacobus alphi et thadeus. Simon chananeus: et iudas scariothis: qui et tradidit eum. Hos duodecim misit ihesus: praeparans eis et dicens. In viam gentium ne abieritis: et in civitates samaritanorum ne intraveritis: sed potius ite ad oves quae perierunt domus israel. Eunt autem predicare dicentes: quia appropinquavit regnum celorum. Infermi: curate: mortui: suscite: leprosos mundate: demones eicite: gratis accepistis: gratis date. Nolite possidere aurum: neque argentum: neque pecuniam in zona vestri. Non praem in viam: neque duas tunicas: neque calciametas: neque virgam. Dignus est enim et operari? cibo suo. In quacumque autem civitatem aut castellum intraveritis: interrogate quis in ea dignus sit: et ibi manete donec egatis. Intrantes autem in domum: salutate eam dicentes. Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus digna: veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna: pax vestra revertetur ad vos. Et quicumque non receperit vos: neque audierit sermones vestros: egredientes foras de domo vel civitate egredite pulverem de pedibus vestris. Amen dico vobis: tolerabilis erit tibi terra zodomorum et gomoreorum in die iudicii: quod illi civitati. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes: et simplices sicut columbae. Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in concilia: et in synagogis vestris flagellabunt vos: et ad praesides et ad reges ducemini propter me: in testimonium illis et gentibus. Cum autem traderet vos: nolite

Rogitare quomodo aut quid loqua-
mini. Dabitur enim vobis in illa ho-
ra quid loquamini. Non enim vos
estis qui loquimini: sed spiritus patris
vestri qui loquitur in vobis. Trader
autem frater fratrem in mortem: et pater
filium: et insurgent filii in parentes: et
morte eos afficient: et eritis odio omni-
bus propter nomen meum. Qui autem perse-
caverit usque in finem: hic salus erit. Cum
autem persequerentur vos in civitate ista: fu-
gite in aliam. Amen dico vobis: non con-
summabitis civitates israel: donec
veniat filius hominis. Non est discipulus
super magistrum: nec servus super domi-
num. Sufficit discipulo ut sit sicut ma-
gister eius: et servus sicut dominus eius.
Si paterfamilias beelzebub voca-
verit: quomodo magis domesticos eius?
Sic ergo timeatis eos. Nichil enim est
operum quod non revelabitur: et occultum
quod non sciat. Quod dico vobis in tenebris
dicite in lumine: et quod in aure auditis
predicare super tecta. Et nolite timere eos
qui occidunt corpus: animam autem non
possunt occidere: sed potius timete eum
qui potest et animam et corpus perdere in
gehenam. Nonne duo passeret asse ve-
nerit? Et unus ex illis non cadet super
terram sine patre vestro. Vestri autem
et capilli capitis omnes numerati sunt.
Nolite ergo timere: multis passeribus
meliores estis vos. Quis ergo qui con-
stabitur me coram hominibus: conste-
bor et ego enim coram patre meo qui in celis est.
Qui autem negaverit me coram homini-
bus: negabo et ego coram patre meo qui
in celis est. Nolite arbitrari quia ve-
nerim pacem mittere in terram. Non veni
pacem mittere in terram sed gladium. Ve-
ni enim separare hominem adversus pa-
trem suum: et filium adversus matrem suam:

et nunc adversus sororem suam: et inimi-
ci hominis domesticum eius. Qui amat
patrem aut matrem plusquam me: non est
me dignus. Et qui amat filium aut fili-
am super me: non est me dignus. Et qui
non accipit crucem suam et sequitur me:
non est me dignus. Qui invenerit ani-
mam suam: perdet illam: et qui perdidit
animam suam: propter me inveniet eam. Qui
recipit vos me recipit: et qui me recipit
recipit eum qui me misit. Qui recipit
prophetam in nomine prophete: mer-
cedem prophete accipiet. Et qui recipit
iustum in nomine iusti: mercedem iusti acci-
piet. Et quicumque potum dediderit uni ex
minimis istis calicem aque frigide tan-
tum in nomine discipuli: amen dico vo-
bis: non perdet mercedem suam.

Quod factum est cum columba esset ihesus
propter duodecim discipulis su-
is: transiit inde ut vocaret et predicaret
in civitatibus eorum. Iohannes autem cum au-
disset in vineis opera spiritus sancti
quos de discipulis suis ait illi. Tu es
qui veniturus es an alium repudiaris? Et re-
spondens ihesus ait illis. Qui vult re-
nunciare iohanni qui audistis et vidistis.
Eccum vident: claudi ambulant: leprosi
mundantur: surdi audiunt: mortui resur-
gunt: pauperes evangelizant: et haec
est quod non fuerit sceleratus in me. Il-
lis autem abrenuntiavit: et cepit ihesus dicere
ad eurtas de iohanne. Quid vultis in-
venire? Respondens ait illis. Quomodo
nem mollibus vestitus? Ecce qui mol-
libus vestitur in domibus regum sunt.
Sed quid vultis videre? Respondens ait
illis. Et plures prophetae. Hic est
enim de quo scriptum est. Ecce ego mit-
to angelum meum ante faciem tuam:
qui praeparabit viam tuam ante te. Amen

Dico vobis: non surrexit inter natos
mulierum maior iohanne baptista. Qui
autem minor est in regno celorum maior
est illo. A diebus autem iohannis bap-
tiste usque nunc regnum celorum vim patitur:
et violenti rapiunt illud. Omnes enim
prophete et leges usque ad iohannem pro-
phetaverunt: et si vultis recipere: ipse est heli-
as qui veniturus est. Qui habet aures
audiendi audiat. Qui autem similem
estimabo generationem istam? Similis est
pueris sedentibus in foro: qui clamantes
corqualibus dicunt. Cedimus vo-
bis et non saltastis: lamentamini
et non planxistis. Venit enim iohannes
neque manducans neque bibens: et dicit
demonium habere. Venit filius hominis
manducans et bibens: et dicit ecce ho-
mo vorax et potator vini publicanorum
et peccatorum amicus. Et iustificata est sa-
pientia a filiis suis. Tunc cepit repro-
bare civitates in quibus facie sunt
plurime virtutes eius: quia non egissent
penitentiam. Ve tibi corozaim: ve tibi
bethsaida: quia si in tyro et sydone
facie essent virtutes que facie sunt in vo-
bis: olim in diebus et cinere penitentiam
egissent. Veritatem dico vobis: tyro et
sydoni remissus erit in die iudicii quod
vobis. Et tu capharnaum: nusquam usque
in celum exaltaberis: usque in infernum
descendes. Quia si in sodomis facie
fuerint virtutes que facie sunt in te: for-
te mansissent usque in hanc diem. Verum-
tamen dico vobis: quia terre sodomorum
remissus erit in die iudicii quod tibi.
In illo tempore respondens ihesus di-
xit. Constebat tibi pater domus reli et terre:
quia abscondisti haec a sapientibus et
prudentibus: et revelasti ea paruulis.
Ita pater: quoniam sic fuit placitum atri-
te. Omnia michi tradita sunt a patre

meo. Et nemo novit filium nisi pater:
neque pater quis novit nisi filius: et cui
voluerit filius revelare. Venite ad me
omnes qui laboratis et onerati estis: et
ego reficiam vos. Tollite iugum meum su-
per vos: et discite a me quia mitis sum
et humilis corde: et invenietis requiem
animabus vestris. Iugum enim meum
suave est: et onus meum leve.

In illo tempore abiit ihesus per
sata sabbata: discipuli autem eius
elucubantes repaerunt vellere spicas et man-
ducare. Pharisei autem videntes: dixe-
runt ei. Ecce discipuli tui faciunt: quod non
licet eis facere sabbatis. At ille dixit e-
is. Non legistis quod fecerit david quan-
do eluxit: et cum eo erat: quomodo intra-
vit in domum dei: et panes propositionis
comedit: quos non licebat ei edere
neque hijs qui cum eo erant: nisi sacerdotibus?
Aut non legistis in lege:
quia sabbatis sacerdotes in templo sab-
bati violant: et sine reprimine sunt? Dico
autem vobis: quia templo maior est
hic. Si autem sciretis quid est misericor-
diam volo et non sacrificium: nunquam
condemnassetis innocentes. Dominus
enim filius hominis: etiam sabbati. Et
cum inde transisset: venit in synagogam eorum.
Et ecce homo manu habens aridam:
et interrogabant eum dicentes. Si licet
sabbatis curare? Ut accularent eum.
Ipse autem dixit illis. Quis est rex vobis
homo qui habeat ovem unam? Et si
reciderit haec sabbatis in fontem: nonne
tenebit et levabit eam? Quanto magis
melior est homo ovis. Itaque licet sabbatis
benefacere. Tunc ait homini. Extende
manum tuam. Et extendit: et restituta est
sancti sicut altera. Exeunte autem pha-
risei: consilium faciebant adversus eum:
quomodo periret eum. Ihesus autem sciens

cessit inde: et secuti sunt eum multi: et curauit eos omnes. Et precepit eis ne manifestum eum faceret: ut adimpleretur quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem. Ecce puer meus quem elegi: dilectus meus in quo bene complacuit anime mee. Quia spiritum meum super eum: et iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet neque clamabit: neque audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinem quassatam non confringet: et linum fumigans non extinguet: donec ericiat ad uictoria iudicium: et in nomine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei demonium habes tecum et tuus: et curauit eum ita ut loqueretur et uideret. Et stupebant omnes turbe: et dicebant. Nunquid hic est filius dauid? Pharisei autem audientes dicebant. Hic non erit demonio: nisi beelzebub princeps demoniorum. Ihesus autem sciens cogitationem eorum dixit eis. Quis regnum diuinitus contra se desolabitur: et omnis ciuitas uel domus diuisa contra se non stabit. Et si sathanas sathanan erit: aduersus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in beelzebub rido demonio: filij ueri in quo rident? Ideo ipsi iudices erunt uestri. Si autem ego in spiritu dei rido demonio: igitur peruenit in uos regnum dei. Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et uasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem? Et tunc domum illius diripiet. Qui non est mecum contra me est: et qui non congregat mecum spargit. Ideo dico uobis: omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus: spiritus autem blasphemie non remittetur. Et qui cumque dixerit uerbum contra filium hominis: remittetur ei: qui autem dixerit contra spiritum sanctum

non remittetur ei: neque in hoc seculo: neque in futuro. Aut facite arborum bonam et fructum eius bonum: aut facite arborum malam: et fructum eius malum. Si quidem ex fructu arboris agnoscitur. Progenies uiperarum: quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem uobis: quoniam omne uerbum otiosum quod locuti fuerint homines: reddent rationem de eo in die iudicii. Ex uerbis enim tuis iustificaberis: et ex uerbis tuis condemnaberis. Tunc responderunt ei quidam de scribis et phariseis dicentes. Magister: volumus a te signum uidere. Qui respondens ait illis. Generatio mala et adultera signum querit: et signum non dabitur ei nisi signum ione prophete. Sicut enim fuit ionas in uentre ceti tribus diebus et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus. Viri nimium surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicatione ione. Et ecce plusquam iona hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam: quia uenit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Et ecce plusquam salomon hic. Cum autem immundus spiritus egerit ab homine ambulat per loca arida: querens requiem et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domum meam unde egiui. Et uentus inuenit eam vacantem scopis mundatam et ornata. Tunc uadit et assumit septem alios spiritus secum nequiores se: et incurrentes habitant ibi: et fiet nequissima hominis illius: peiora prioribus. Sic erit et

generationi huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et fratres stabant foris: querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua et fratres tui foris stant: querentes te. At ipse respondens dicens sibi ait. Que est mater mea: et qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit uoluntatem patris mei qui in celis est: ipse meus frater soror et mater est. **XII**

In illo die egrediens ihesus de domo sedebat secus mare: et congregate sunt ad eum turbe multe: ita ut in nauiculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in litore: et locutus est eis multa in parabolis dicens. Ecce egredietur qui seminat seminare. Et dum seminat quedam reciderunt secus uiam: et uenerunt uolucres et comederunt ea. Alia autem reciderunt in petrosa ubi non habebat terram multam: et continuo exorta sunt quia non habebat altitudinem terre. Sole autem orto estiuauerunt: et quia non habebat radicem aruerunt. Alia autem reciderunt in spinas: et reuerunt spine et suffocauerunt ea. Alia autem reciderunt in terram bonam: et dabit fructum: aliud triticeum: aliud segesimum: aliud triticinum. Qui habet aures audiendi audiat. Et accedentes discipuli dixerunt ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis. Quia uobis datum est nosse mysteria regni celorum: illis autem non est datum. Qui enim habet dabitur ei et abundabit. Qui autem non habet: et quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis: quia uidentes non uident: et audientes non audiunt neque intelligunt: et adimplentur eis prophetia ysai dicentis.

Audiu audieris: et non intelligeris: et uidentes uidebitis et non uidebitis. Intratum est enim cor populi huius et auribus grauiter audierunt: et oculos suos claustrum: nequando uideant oculis: et auribus audiant: et corde intelligant: et conuertantur et sanentur. Vester autem beati oculi quia uident: et aures vestre quia audiunt. Amen quippe dico uobis: quia multi prophete et iusti cupierunt uidere que uideris et non uiderunt: et audire que auditis et non audierunt. Vos ergo audite parabolam seminantis. Quis qui audit uerbum regni et non intelligit: uenit malus et rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui secus uiam seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus est: hic est qui uerbum audit: et continuo cum gaudio accipit illud. Non habet autem in se radicem: sed est temporalis. Facta autem tribulatione et persecutione propter uerbum: continuo scandalizabitur. Qui autem est seminatus in spinis: hic est qui uerbum dei audit: et sollicitudo seculi istius et fallacia diuitiarum suffocant uerbum: et sine fructu efficitur. Qui uero in terra bona seminatus est: hic est qui audit uerbum et intelligit et fructum affert: et facit aliud quidem centesimum: et aliud autem sexagesimum: aliud uero triticeum. Alia parabola proposuit illis dicens. Simile factum est regnum celorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines: uenit inimicus eius et superseminauit zizania in medio tritici: et abiit. Cum autem reuisset herba et fructum fecisset: tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem serui patrisfamilias dixerunt ei. Domine: nonne bonum semen seminasti in agro tuo:

unde ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Secuti autem dixerunt ei. Vis immo et colligimus eas? Et ait. Non. Ne forte colligentes zizania eradicetis simul et triticum. Similiter utraq; crescere usq; ad messem: et in tempore messis dicat melloribus. Colligite primum zizania: et alligae ea fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum. Aliam parabolam proposuit eis dicens. Simile est regnum celorum grano synapis: quod accipiens homo seminavit in agro suo: quod minimum quidem est omnibus seminibus. Cum autem creverit maius est omnibus oleis: et fit arbor ita ut volucres celi veniant et habitent in ramis eius. Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum celorum fermento: quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus: donec fermentatum est totum. Hec omnia locutus est ihesus in parabolis ad turbas: et sine parabolis non loquebatur eis: ut impleteretur quod dictum erat per prophetam dicentem. Aperiam in parabolis os meum: et nudabo abscondita a constitutione mundi. Tunc dimissis turbis venit in domum: et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait. Qui seminat bonum semen est filius hominis. Agri autem est mundus. Bonum vero semen. Ipsi sunt filii regni. Zizania autem filii sunt nequam. Inimicus autem qui seminavit ea est dyabolus. Melliores autem summationis seculi est. Melliores autem angeli sunt. Sicut ergo colligunt zizania et ignem comburuntur: sic erit in consummatione seculi. Misit filius hominis angelos suos: et colligent de regno eius omnia scandala: et eos qui faciunt

iniquitatem: et mittent eos in ramum ignis: ibi erit fletus et stridor dantis. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eius. Qui habet aures audiendi audiat. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo abscondit: et pre gaudio illius vadit et vendit universa quae habet: et emit agrum illum. Item simile est regnum celorum homini negotiatori: qui querenti bonas margaritas. Invenit autem una preciosa margarita: abiit et vendidit omnia quae habuit et emit eam. Item simile est regnum celorum sagene misse in mare: et ex omni genere piscium congregari. Quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes: elegerunt bonos in vasa: malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione seculi. Eibunt angeli: et separabunt malos de medio iustorum: et mittent eos in ramum ignis: ibi erit fletus et stridor dantis. Intellegitis haec omnia? Dicitur ei. Etiam. Ait illis. Ideo omnes scribae doctus in regno celorum similis est homini patri familias: qui propter de thesauro suo nona et vetera. Et factum est cum consummasset ihesus parabolam istam: transiit inde. Et veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum: ita ut mirarentur et dicerent. Unde huic sapientia haec et virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicit maria et fratres eius ioseph et simon et iudas: et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? Et sic scandalizabantur in eo. Ihesus autem dixit eis. Non est propheta sine honore nisi in patria sua: et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas: propter incredulitatem illorum. **I**n illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam ihesu: et ait

pueris suis. Ipsi est iohannes baptista: ipse surrexit a mortuis: et idcirco virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit iohannem et alligavit eum: et posuit in carcerem propter herodiam uxorem fratris sui. Dicebat enim illi iohannes. Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit populum: quia sicut propheta eum habebat. Die autem natalis herodis: saltavit filia herodiadis in medio: et placuit herodi. Unde cum iuramento pollicitus est ei dare: quocumque postulasset ab eo. At illa praenuntiata a matre sua da michi inquit hic discipulo: caput iohannis baptiste. Et contritus est rex: propter iuramentum autem et eos qui pariter recubebant iussit dari. Missusque et decollavit iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco: et datum est puella: et illa attulit matri suae. Et accedentes discipuli eius tulērunt corpus et sepelierunt illud: et venientes nuntiaverunt ihesu. Quod cum audisset ihesus fecit inde in naviculam: in locum desertum seorsum. Et cum audissent turbae secute sunt eum prodestris de civitatibus. Et reversus vidit turbam multam: et misertus est eis: et curavit languidos eorum. Vespere autem facto: accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Desertus est locus: et hyem iam praecipit: dimitte turbas: ut euntes in castella emant sibi escas. Ihesus autem dixit eis. Non habent necesse ire: date illis vos manducare. Responderunt ei. Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. Qui ait eis. Adferre michi illos hic. Et cum iussisset turbam discubere super fenum: acceptis quoque panibus et duobus piscibus: aspiciens in celum benedixit et fregit: et dedit discipulis panes: discipuli autem turbis. Et manducaverunt

omnes: et saturati sunt. Et tulērunt reliquias duodecim cophino: fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus quinque milia viros: receptus mulieribus et parvulis. Et statim iussit discipulos ascendere in naviculam: et praecedere eum transseant donec dimitteret turbas. Et dimissa turba: ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Navicula autem in medio mari iactabatur fludibus. Erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis: venit ad eos abulans super mare. Et videntes eum super mare abulante: turbati sunt dicentes. Quia fantasma est. Et per timorem clamaverunt. Statimque ihesus locutus est eis dicens. Nubate fiduciam: ego sum: nolite timere. Respondens autem petrus dixit. Domine si tu es: iube me venire ad te super aquas. At ipse ait. Veni. Et descendens petrus de navicula abulabat super aquam ut veniret ad ihesum. Videns vero ventum validum timuit. Et cum cepisset mergi: clamavit dicens. Domine salvi me fac. Et continuo ihesus extendens manum apprehendit eum: et ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Et cum ascendisset in naviculam: cessavit ventus. Qui autem in navicula erant: venerunt et adoraverunt eum dicentes. Vere filius dei es. Et cum transisset: venerunt in terram genesar. Et cum cognovissent eum viri loci illius: miserunt in universam regionem illam: et obviaverunt ei omnes male habentes: et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicumque tegerunt: salvi facti sunt. **XV** Tunc accesserunt ad eum ab iherosolymis scribae et pharisaei dicentes. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lavant

Manibus suis cum panem mādūcāt. Ipse autem respondens ait illis. Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionē vestrā? Nam deus dixit. Honora patrem et matrem. et qui maledixit patri vel matri. morte moriatur. Vos autem dicitis. quicumque dixerit patri vel matri. munus quicumque est. et me tibi pdeat. et non honorificabit partē suam aut matrem suam. et iricūm scilicet mādatum dei propter traditionē vestrā. Propterea bene prophetauit de vobis ysaias dicens. Populus hic labijs meis honorat. cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem colūt me doctores doctrinas et mādaturā hominū. Et convocatis ad se turbis. dixit eis. Audite et intelligite. Nō quod intreat in os coīquinat hominē. sed quod pdeat ex ore hoc coīquinat hominē. Tunc accedentes discipuli eius dixerūt ei. Scis quia pharisei audito verbo hoc scandalizati sunt? At ille respondēs ait. Omnis plātado quā non plātavit pater meus celestis eradicabitur. Sinite illos. ceci sunt. et dures recorum. Cecus autem si ceco ducat nūm preter. ambo i foueā cadūt. Respondēs autē petrus. dixit ei. Edissere nobis parabolā istā. At ille dixit. Adhuc et vos sine intellectu estis? Non intelligitis. quia omne quod in os intreat. in ventrem vadit. et in seculum emittitur? Que autē pcedunt de ore de corde. recūnt. et ea coīquināt hominē. De corde enim exeunt male cogitationes. homicidia. adulteria. fornicationes. furta. falsa testimonia. blasphemie. Per sunt que coīquinant hominē. Nō loquitis aut manibus mādūcare. nō coīquinat hominē. Et egressus inde. recessit in partes syri et sydonis. Et ecce

mulier chanaan a finibus illius egressa. clamavit dicens ei. Misere mei dñe fili david: filia mea male a demonibus vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius. rogabant eum dicens. Dimitte eā: quā clamat post nos. Ipse autē respondens ait. Non sum missus. nisi ad oves quę perierunt domus israel. At illa venit. et adoravit eū dicens. Domine adiuua me. Qui respondens ait. Nō ē bonū sumere panē filiorum. et mittere canibus. At illa dixit. Ecce dñe. Nā et canelli edūt de mīis. que cadūt de mensa domini suorum. Tunc respondens ihesus. ait illi. Mulier magna est fides tua. fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora. Et cum transisset inde ihesus. venit secus mare galilee. et ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe. habentes secum multos. cecos. claudos. debiles. et alios multos. et percutiebat eos ad pedes eius. et curauit eos. ita ut turbe mirarentur videntes multos loquētes. claudos ambulantes. cecos videntes. et magnificabant deum israel. Ihesus autē convocatis discipulis suis dixit. Misereor turbe: quia triduo iam pseruat mecum. et non habent quod mādūcent. Et dimittere eos itūmos nolo: ne deficiāt in via. Et dicit eis discipuli. Unde ergo nobis in deserto panes tātos. ut saturem? turba tantā? Et ait illi ihesus. Quot panes habetis? At illi dixerūt. Septē. Et paucos pisciculos. Et precepit turbe. ut discumberent super terram. Et accipiens septem panes et pisces. et gratias agens fregit et dedit discipulis suis. et discipuli dederūt populo. Et comederūt omnes et saturati sunt. Et quod superfluit de fragmentis.

trulerūt septem sportas plenas. Erāt autē quod mādūcauerūt quatuor milia hominū: cetera paruulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit i nauiculā: et venit in fines magedan. **xvi**

Et accesserūt ad eum pharisei et saducei temprantes: et rogauerūt eum ut signū de celo ostenderet eis. At ille respondens. ait illis. Sado vespere dicitis serenum erit: rubicundū est enim celum. Et mane. hodie tempesta: rutilat enim rubeo celum. Sado ergo celi dūdicare nobis: signa autē temporū nō potestis. Generatio mala et adultera signū querit: et signū nō dabitur ei nisi signū iōne. Et relictis illis abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretū: obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Inuenimini et caute a fermēto phariseorum et saduceorum. At illi cogitabant inter se dicens. Quia panes non accepimus. Sciens autē ihesus. dixit. Quid cogitatis inter vos modice fidei: quia panes nō habetis? Nondū intelligitis neque recordamini quinq; panū. et quinq; milia hominū: et quot cophinos sumpsistis? Neque septem panū et quatuor milia hominum. et quot sportas supplestis? Quare nō intelligitis quia nō de pane dixi vobis: caute a fermēto phariseorum et saduceorum? Tunc intellexerūt quia nō dixerat cauendū a fermēto panū: sed a doctrina phariseorum et saduceorum. Venit autē ihesus in partes cesaree philippi. et interrogabat discipulos suos dicens. Quē dicit homines esse filiū hominis? At illi dixerūt. Alii iohannē baptistam. alii heliam. alii vero iheremiam. aut unū ex prophetis. Dicit illis ihesus. Vos autē quē me esse dicitis? Respondēs simon petrus dixit. Tu es

christus filius dei viui. Respondēs autē ihesus dixit ei. Beatus es simon bariona: quia raro et sanguis nō reuelauit tibi. sed pater meus qui in celis est. Ego dico tibi. quia tu es petrus et super hanc petrā edificabo ecclēsiā meam: et porte inferi non pualedūt aduersus eam. Et tibi dabo clauēs regni celorum. Et quicumque ligaueris super terrā erit ligatum et in celis: et quicumque solueris super terrā erit solutū in celis. Tunc precepit discipulis suis ut nemini dicerent: quia ipse esset ihesus christus. Et inde cepit ihesus ostendere discipulis suis. quia oporteret eum ire iherosolimā. et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum: et occidi et cruci die resurgere. Et assumens eum petrus. cepit increpare illum dicens. Absit a te domine: non erit tibi hoc. Qui conuersus dixit. Vade post me. Et factus scandalum es michi: quia non sapis ea que dei sunt. sed ea que sūt hominū. Tūc ihesus dixit discipulis suis. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. et tollat crucem suā et sequatur me. Qui enim voluerit animam suā saluam facere. pdeat eā. Qui autem pdidit animā suā propter me. inueniet eam. Quid enim pdest homini si mūdū vniuersum lucret: anime vero sue detrimentū patiat? Aut quā dabit homo commutationē pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet vniuique secundū opera eius. Amē dico vobis: sunt quidā de hic stantibus qui non gustabunt mortem. donec videant filium hominis venientē i regno suo. **xvii**

Et post dies sex assumpsit ihesus petrū et iacobum et iohannem

Mattheus. Et ducit illos in montem
exaltum seorsum: et transfiguratus est
ante eos. Et resplenduit facies eius sicut
sol: vestimenta autem eius facta sunt
alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis
moyses et elias: cum eo loquentes. Re-
spondens autem petrus dixit ad ihesum.
Domine bonum est nos hic esse: si vis
faciamus hic tria tabernacula: tibi
unum et moysi unum et elie unum. Ad-
huc eo loquente: ecce nubes lucida ob-
umbravit eos. Et ecce vox de nube di-
cens. Hic est filius meus dilectus in quo
mihi bene complacuit: ipsum audite. Et
audientes discipuli ceciderunt in faciem
sua: et timuerunt valde. Et accessit ihe-
sus et tetigit eos: dixitque eis. Surgite
et nolite timere. Leuantes autem oculos
suos: neminem viderunt: nisi solum ihesu.
Et descendentibus illis de monte: pre-
cepit ihesus dicens. Memini dixeritis vi-
sionem: donec filius hominis a mortui-
s resurgat. Et interrogauerunt eum disci-
puli dicentes. Quid ergo scribe dicunt
quod helias oporteat primum venire? At
ille respondens ait eis. Helias quidem
uenturus est: et restituet omnia. Dico
autem vobis: quia helias iam venit:
et non cognouerunt eum: sed fecerunt ei
quicquid voluerunt. Sic et filius ho-
minis passus est ab eis. Tunc intellege-
runt discipuli quia de iohanne bapti-
sta dixisset eis. Et cum venisset ad tur-
bam: accessit ad eum homo genibus
prostratus: ante eum dicens. Domine
miserere filio meo quia lunaticus est:
et male patitur. Nam sepe cadit in i-
guem: et crebro in aquam. Et obtuli eum
discipulis tuis: et non potuerunt curare
eum. Respondens ihesus dixit. O gene-
ratio incredula et perversa: quousque
ero vobiscum? Usquequo patiar vos? Afferte

huc illum ad me. Et increpauit illum ihe-
sus: et eiecit ab eo demonium: et curatus
est puer ex illa hora. Tunc accesserunt
discipuli ad ihesum secreto et dixerunt.
Quare nos non possumus eiecit illum?
Dixit illis. Propter incredulitatem ve-
stram. Amen quippe dico vobis: si ha-
bueritis fidem sicut granum sinapis: di-
ceris monti huic transi hinc et transibit:
et nichil impossibile erit vobis. Hoc
autem genus non eiecit: nisi per ora-
tionem et ieiunium. Conuersantibus autem eis
in galilea: dixit illis ihesus. Filius ho-
minis tradendus est in manus homini-
num: et occident eum: et tertia die resur-
get. Et contestati sunt vehementer. Et
cum venissent capharnaum: accesserunt ei
didragma accipiebant ad petrum: et dix-
erunt ei. Magister vester non soluit di-
dragma. Ait. Etia. Et cum intrasset
in domum: puenit eum ihesus dicens.
Quid tibi videtur simon? Reges terre
a quibus accipiunt tributum vel censum:
a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit.
Ab alienis. Dixit illi ihesus. Ergo li-
beri sunt filij. Et autem non scandalizemus
eos: vade ad mare et mitte hamum: et
cum piscem qui primus ascenderit tol-
le: et aperto ore eius inuenies hanc.
Illum sumes de eis pro me et te. **ROM**

In illa hora accesserunt discipuli
ad ihesum dicentes. Quis putas
maior est in regno celorum? Et aduersus
ihesum paruulum: transiit cum in medio
eorum: et dixit. Amen dico vobis: nisi con-
ueriti fueritis et efficiamini sicut paruuli:
non intrebatis in regnum celorum. Qui-
cumque ergo humiliauerit se sicut paru-
ulus iste: hic est maior in regno celorum.
Et qui suscepit unum paruulum talem
in nomine meo: me suscipit. Qui autem
scandalizauerit unum de pusillis istis

qui in me credunt: repedit ei ut suspenda-
tur mola asinaria in collo eius: et dimer-
gatur in profundum maris. Ne mun-
do ab scandalis. Necesse est enim ut
veniat scandalum. Verumamen te homi-
ni pro quem scandalum venit. Si autem
manus tua vel pes tuus scandalizat te:
abscide eum: et pice abs te. Bonum tibi
est ad vitam ingredi debile vel claudum:
quam duas manus vel duos pedes ha-
bentem mitti in ignem eternum. Et si o-
culus tuus scandalizat te: erue eum et pice
abs te. Bonum tibi est unum oculum haberi
in vitam intrare: quam duos oculos
habentem mitti in iheremam ignis. Vide-
te ne condemnatis unum ex hijs pusil-
lis. Dico enim vobis: quia angeli eorum
in celis semper vident faciem patris mei
qui in celis est. Venit enim filius hominis
saluare quod perierat. Quid vobis vide-
tur? Si fuerint alicui centum oves et e-
rauerit una ex eis: nonne relinquit no-
naginta nouem in montibus et vadit que-
rere eam que errauit? Et si contigerit ut in-
ueniat eam: ante dico vobis: quia gau-
det super eam magis quam super nonaginta
nouem que non errauerunt. Sic non est vo-
luntas ante patrem vestrum qui in celis est:
ut percat unus de pusillis istis. Si au-
tem peccauerit in te frater tuus: vade
et corripe eum inter te et ipsum solum. Si
te audierit: laetare: eris fratem tuum.
Si autem non te audierit: adhuc tecum
adhuc unum vel duos: ut si ore duorum
vel trium testium stet omne verbum. Quod si non
audierit eos: dic ecclesie. Si autem ecclesi-
am non audierit: sit tibi sicut ethiops
et publicanus. Amen dico vobis: que-
cumque alligaueritis super terram erunt li-
gata et in celo: et quecumque solueritis
super terram erunt soluta et in celo. Ite-
rum dico vobis: quia si duo ex vobis

conseruerint super terra de omni re quamcum-
que poterit: fiet illis a patre meo qui in ce-
lis est. Vbi enim sunt duo vel tres con-
gregati in nomine meo: ibi sum in me-
dio eorum. Tunc accedens petrus ad eum
dixit. Domine quotiens peccabit in
me frater meus: et dimittas ei usque septi-
es? Dixit illi ihesus. Non dico tibi usque
septies: sed usque septuagies septies. Ne-
o assimilatum est regnum celorum homini
regi: qui voluit rationem ponere cum
seruis suis. Et cum cepisset rationem po-
nere: oblatum est ei unus qui debebat ei
decem milia talenta. Cum autem non ha-
beret unde redderet: iussit eum dominus
eius venditari: et uxorem eius et filios:
et omnia que habebat: et reddi. Proci-
dens autem seruus ille: orabat eum dicens.
Patientiam habe in me: et omnia reddam
tibi. Misertus autem dominus: serui illius
dimisit eum: et debitum dimisit ei. Egres-
sus autem seruus ille: inuenit unum de
conseruis suis: qui debebat ei centum
denarios: et tenens: suffocabat eum di-
cens. Redde quod debes. Et pedes con-
seruus eius rogabat eum dicens. Pati-
entiam habe in me: et omnia reddam tibi.
Ille autem noluit: sed abiit et misit eum
in carcerem: donec redderet debitum. Vi-
dentes autem conserui eius que fiebant:
contestati sunt valde: et venerunt et nar-
rauerunt domino suo omnia que facta fuerant.
Tunc vocauit illum dominus: huius: et ait
illi. Serue nequa: omne debitum dimisi
tibi: quoniam rogasti me. Nonne ergo
oportuit et te misereci conserui tui: sicut
et ego tui misertus sum? Et iratus
dominus eius tradidit eum torcori-
bus: quo ad usque redderet uniuersum
debitum. Sic et pater meus celestis
faciet vobis: si non remiseritis unus-
quisque fratri suo de cordibus vestris. **ROM**

Et factū est cū consummasset ihesus sermones istos migrauit a galilea: et venit in fines iude trās iordanem: et secute sunt eū turbe multe: et curauit eos ibi. Et accesserūt ad eum pharisei temptantes eū et dicentes. Si licet hominī dimittere uxorem suam quācumq; et causa? Qui respondens ait eis. Non legistis quia qui fecit homines ab initio masculū et feminam fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimitteret homo patrem et matrem: et adhereret uxori suae: et erūt duo in carne una. Itaque iā non sunt duo: sed una caro. Quod deus coniunxit: homo nō separet. Dicunt illi. Quid ergo moyses mandauit dari libellum repudiij et dimittere? Ait illis. Quoniam moyses ad duriciam cordis uestri prouocauit uobis dimittere uxores uestras: ab initio autē non fuit sic. Dico autem uobis: quia quicumq; dimiserit uxorem suā nisi ob fornicationē et alia duxerit: mechatur. Et qui dimissam duxerit mechatur. Dicunt ei discipuli eius. Si ita est causa hominis cum uxore: non egerunt nubere. Qui dixit. Non omnes capiunt uerbum istud: sed quibus datū ē. Sunt enim eunuchi qui de matris utero signati sunt: et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi qui se ipsos castrauerūt propter regnū celorum. Qui potest capere capiat. Tunc oblati sunt ei paruuli: ut manus eis imponeret et oraret. Discipuli autē increpabant eos. Ihesus uero ait eis. Sinite paruulos: et nolite eos phibere ad me uenire: talis est enim regnū celorum. Et cum imposuisset eis manū: abiit inde. Et ecce uirtus accedens ait illi. Magister bone: quid boni faciā ut habeam uitam eternā? Qui dixit ei. Quid me

interrogas de bono? Unus est bonus deus. Si autem uis ad uitā ingredi: serua mādata. Dicit illi. Que? Ihesus autē dixit. Non hominū facias: nō adulterabis: non facies furtū: nō falsum testimoniū dices: honora patrem et matrem: diliges primum tuū sicut et ipsum. Dicit illi adolescens. Omnia hec custodiui: quid adhuc michi des? Ait illi ihesus. Si uis perfectus esse: uade uende que habes et da pauperibus: et habebis thesaurū in celo: et ueni sequere me. Cum audisset autē adolescens uerbum: abiit tristis. Erat enim habēs multas possessiones. Ihesus autem dixit discipulis suis. Amen dico uobis: quia diues difficile intrabit in regnū celorum. Et iterū dico uobis. Facilius est camelū per foramen acus transire: qm̄ diuitem intrare in regnū celorum. Auditis autē hii discipuli mirabantur ualde dicentes. Quis ergo poterit saluus esse? Aspiciebat autē ihesus: dixit illis. Apud homines hoc impossibile est: apud deum autē omniaabilia sunt. Tunc respondens petrus: dixit ei. Ecce nos reliquimus omnia: et secuti sumus te. Quid ergo erit nobis? Ihesus autē dixit illis. Amen dico uobis: quod uos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis et uos super sedes duodecim iudicātes duodecim tribus israhel. Et omnis qui reliquit domū uel fratres aut sororem: aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros: propter nomen meum: centuplū accipiet: et uitam eternā possidebit. Multi autem erunt primi nouissimi: et nouissimi primi. **XX** **S**ignificabile est regnū celorum hominibus patrifamilias: qui egressi primo

mane conducere operarios in uineam suā. Conuentione autē facta cū operariis et denario diuitio: misit eos in uineam suā. Et egressus circa hram tertiam: uidit alios stantes in foro otiosos: et illis dixit. Ite et uos in uineam: et quod iustus fuerit dabo uobis. Illi autem abiērūt. Iterum autem egressus circa sextā et nonā horam: et fecit similiter. Circa undecimā uero egressus: et inuenit alios stantes: et dixit illis. Quid hic facitis tota die otiosi? Dicit ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite et uos in uineam. Cū scio autem factū esse: dicit dominus uincē procuratori suo. Vocat operarios et reddit illis mercedē: incipit a nouissimis usq; ad primos. Cū uenissent ergo qui circa undecimam horam uenerant: acceperūt singulos denarios. Venientes autem et primi: arbitrantur quod plus essent accepturi: acceperūt autē et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patrifamilias dicētes. Nos nouissimi una hora fecerūt: et pares illos nobis fecisti qui portauerunt pondus diei et estus? At ille respondens uni eorum dixit. Amice: non facio tibi iniuriā. Nonne et denario conueniisti mecum? Tolle quod tuū ē et uade. Volo autem et huic nouissimo dare: sicut et tibi. Aut non licet michi quod uolo facere? An oculus tuus nequus est: quia ego bonus sum? Sic erūt nouissimi primi: et primi nouissimi. Multi enim sunt uocati: pauci uero electi. Et ascendens ihesus iherosolimā: assumpsit duodecim discipulos secreto: et ait illis. Ecce ascendim⁹ iherosolimā: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis: et condemnabit eum morte: et tradent eum gentibus ad

deludendū et flagellandū: et crucifigent eum: et tertia die resurget. Tūc accessit ad eū mater filiorum zebedi cū filiis suis: adorās et petis aliqd ab eo. Qui dixit ei. Quid uis? Ait illi. Dic ut sedent hic duo filij mei unus ad dexterā tuā: et unus ad sinistram in regno tuo. Respondens autem ihesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibitur⁹ sum? Dicit ei. Possumus. Ait illis. Calicem quidē meū bibetis: sedere autem ad dexteram meam et sinistram non est meum dare uobis: sed quibus paratū est a patre meo. Et audientes decem: indignati sunt de duobus fratribus. Ihesus autem uocauit eos ad se: et ait. Scitis quia principes gentium dominantur eorum: et qui maiores sunt potestatem exercent in eos? Non ita erit inter uos. Sed qui cumq; uoluerit inter uos maior fieri: sit uester minister. Et qui uoluerit in uos prim⁹ esse: erit uester seruus. Sicut filius hominis nō uenit ministrari sed ministrare: et dare animā suam redemptionem pro multis. Et egredientibus illis ab iericho: secuta est eū turba multa. Et ecce duo eci sedentes secus uiam: audierūt quia ihesus transiret: et clamauerūt dicētes. Domine: miserere nostri: fili dauid. Turba autē increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabāt dicētes. Domine: miserere nostri: fili dauid. Et stetit ihesus: et uocauit eos et ait. Quid uultis ut faciā uobis? Domine ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum ihesus: tetigit oculos eorum. Et confectim uiderunt: et secuti sunt eum. **XXI** **E**t cū appropinquassent iherosolimā et uenissent bethfage ad montem oliueti: tunc ihesus misit

Matth. 21. Dux discipulos dicens eis. Ite in ca-
stellū qđ contra vos est: et statim inue-
nietis asinā alligatā et pullū cum ea:
soluite et adducite michi. Et si quis
vobis aliquid dixerit: dicite quia do-
minus hijs opus habet: et confestim
dimittet eos. Hoc autē factum est: ut
adimpleret qđ dictū est per pphetam
dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus
venit tibi mansuetus sedens sup asinā
et pullū filiū subjugalis. Sumtes autē
discipuli fecerunt sicut pcepit illis ihe-
sus. Et adduxerūt asinam et pullum
et imposuerūt sup eos vestimenta sua:
et cum desup sedere fecerūt. Plurima
autē turba strauit vestimenta sua
in via. Alij autē cedebāt ramos de ar-
boribus: et stenebant i via. Turbe autē
que precebebant et que sequebantur
clamabant dicentes. Osanna filio da-
uid: benedictus qui venit in nōe dñi:
osanna in altissimis. Et cū intrasset
iherosolimā: commota ē uniuersa ciui-
tas dicens. Quis ē hic? Populi autē
dicebāt. Hic ē ihesus ppheta: a naza-
reth galilee. Et intrauit ihesus in tem-
plum dei: et ciebat omnes vendētes
et emētes i templo: et mensas numu-
larios: et cathedras vendentū colum-
bas euerit: et dicebat eis. Scriptū ē: do-
mus mea domus orationis vocabit̃:
vos autē fecistis illā speluncam latro-
num. Et accesserūt ad eū cecī et claudi
in templo: et sanauit eos. Vidētes au-
tem principes sacerdotū et scribe mira-
bilis qđ fecit: et pueros clamātes in tem-
plo et dicētes. Osanna filio dauid: in-
dignati sunt: et dixerūt ei. Audis quid
isti dicūt? Ihesus autē dixit eis. Vn-
q. Nunquā legistis qđ ex ore infanti-
um et lactantiū pferit̃ laudem? Et re-
litis illis abiit foras extra ciuitatē in

bethaniā: ibiq; māsit. Mane autem
reuerrens in ciuitatē: eluxit. Et videt
fici arborē unam sec? viam venit ad
eam: et nichil inuenit in ea nisi folia
tandem: et ait illi. Nunquā ex te fructus
nascatur in seculum. Et arfacta ē
cōtinuo ficulnea. Et vidētes discipu-
li: mirati sunt dicētes. Quomodo
continuo aruit? Respondens autem
ihesus. Ait eis. Amen dico vobis: si
habueritis fidem et non hesitaueritis:
non solū de ficulnea facietis: sed et li-
moni huius dixeritis tolle et iacta te in
mare: fiet. Et omnia quęcumq; ppeti-
eritis in oratione credentes accipietis. Et cū
venisset in templū: accesserūt ad eū do-
centem principes sacerdotū et seniores
ppli dicētes. In qua potestate hec fa-
cis? Et quis tibi dedit hanc potestatem?
Respondens ihesus: dixit eis. Interro-
gabo vos et ego vnū responde: quē si
dixeritis michi: et ego vobis dicam in
qua potestate hec facio. Baptismum
iohannis unde erat: et elo: an ex homi-
nibus? At illi cogitabāt int se dicen-
tes. Si diximus e elo: dicit nobis.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem diximus ex hominibus: timent
turbam. Omnes enī habebāt iohan-
nem sicut pphetam. Et respondentes
ihesu: dixerūt. Nescimus. Ait illis et
ipse. Nec ego dico vobis in qua pote-
state hec facio. Quid aut vobis vide-
tur? Homo quidā habebat duos fi-
lios: et accedens ad primū dixit. Fili-
uade hodie operari in vineā meā. Il-
le autem respondens ait. Nolo. Po-
tea aut puenit mor? abiit. Accedens
autem ad alterū dixit similiter. Ait ille
respondens ait. Eo dñe. Et non iuit.
Quis ex duob; fecit volūtate patris?
Dixit. Primus. Dixit illis ihesus.

Matth. 22. Amen dico vobis: quia publicani et
meretrices pcedūt vos i regno dei. Ve-
nit aut ad vos iohannes i via iusticie:
et nō credidistis ei. Publicani autē et
meretrices crediderūt ei: vos autē viden-
tes nec penitentia habuistis postea: ut
credetis ei. Aliā parabolam audite.
Homo erat paterfamilias qui plāta-
uit vineam: et septem circumdedit ei: et
fodit i ea torcular: et edificauit turrem:
et locauit eā agricolis: et peregre pro-
fectus est. Cum aut tempus fructuū
appropinquasset: misit seruos suos
ad agricolas ut acciperent fructus ei.
Et agricole apprehensis seruis eius: ali-
um occiderūt: aliū occiderūt: aliū vero
lapidauerūt. Iterū misit alios seruos
plures prioribus: et fecerūt illis simili-
ter. Nouissime autem misit ad eos fi-
liū suū dicens: vtebūtur filiū meū.
Agricole autē vidētes filiū: dixerunt
int se. Hic est heres: venite occidam?
eum: et habebim? hereditatem eius. Et
apprehensum eum: eiecerūt extra vine-
am: et occiderūt. Cum ergo venerit do-
minus vine: quid faciet agricolis il-
lis? Ait illi. Malos male pder: et vi-
neam locabit alijs agricolis: qui red-
dant ei fructum temporib; suis. Dixit
illis ihesus. Nunq; legistis in scriptu-
ris: lapidē quē reprobauerūt edifican-
tes: hic ē factus i caput anguli? A do-
mino factum est istud: et est mirabile
in oculis nostris. Ideo dico vobis: qđ
auferetur a vobis regnū dei: et dabit̃
genti facienti fructus eius. Et qui cec-
derūt sup lapidē istum cōstingetur: su-
per quē vero ceciderūt: conuertit eum. Et
cum audissent principes sacerdotū et
pharisei parabolā eius: cognouerūt
qđ de ipsis dicebat. Et querentes eū te-
nere timuerūt: quomodo sicut

Prophetā eū habebāt. Et respondēs
ihesus dixit iterū in parabolis eis di-
cens. Simile factum est regnū celorū
homini regi: qđ fecit nuptias filio suo.
Et misit seruos suos vocare inuitatos
ad nuptias: et volebāt venire. Iterū
misit alios seruos dicens. Dicite inui-
tatis. Ecce prandīū meū parauit: tauri
mei et altilia occisa: et omnia parata:
venite ad nuptias. Illi autē neglexerūt:
et abiit alius in villā suā: alius ve-
ro ad negotiationē suā. Reliqui vero
tenuerūt seruos eius: et contumelia af-
fectos occiderūt. Rex autem cū audisset
iratus est: et missis exercitib; suis pdi-
dit hominē illos: et ciuitatē illorū
succendit. Tūc ait seruis suis. Nuptie
quidē parate sunt: sed qui inuitati erāt
nō fuerūt digni. Ite ergo ad rēctus
viarū: et quoscūq; inueneritis: vo-
cate ad nuptias. Et egressi serui eius
in vias congregauerūt omnes quos
inuenerūt malos et bonos: et implete
sūt nuptie discubentū. Intravit autē
rex ut videret discubentes: et vidit ibi
hominē non vestitū veste nuptiali. Et
ait illi. Amice: quomō huc intrasti:
nō habēs vestem nuptialem? At il-
le obmutuit. Tūc dixit rex ministris.
Ligatis manibus et pedibus ei: mit-
te eum in tenebras exteriores: ibi erit
fletus et stridor dentū. Multi enim sūt
vocati: pauci vero electi. Tūc abeunt
pharisei cōsiliū inierunt: ut caperent
eum in sermone. Et mittunt ei discipu-
los suos: cum herodianis dicētes.
Magister: scim? quia verax es et via
dei in veritate doces: et nō est tibi cura
de aliquo. Non enī respicis psonam
hominū. Dixit ergo nobis: quid tibi vi-
detur. Licet cessā dare relari: aut nō?
Cognita autem ihesus nequitia corū

ait. Quid me temptatis ypocrite? Ostendite michi nummulum census. At illi obtrulerunt ei denarium. Et ait illis iherosolymus. Cuius est ymago hęc et superscriptio? Dicit ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Et audientes mirati sunt: et relicto eo abierunt. In illo die accesserunt ad eum sadducei qui dicunt non esse resurrectionem: et interrogaverunt eum dicens. Magister moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filium: ne ducat se alter eius uxorem illius: et suscitabit semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: et primus uxore ducta defunctus est: et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus et tertius: usque ad septimum. Nullissime autem omnium: et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxores? Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem iherosolymus ait illis. Erratis nescientes scripturas: neque virtutem dei. In resurrectione enim neque nubent: neque nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis. Ego sum deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob. Non est deus mortuorum: sed viventium. Et audientes tunc mirabantur in doctrina eius. Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset sadduceis: convenerunt in unum: et interrogavit eum unus ex eis legiste doctor temptas eum. Magister: quod est mandatum magnum in lege? Ait illi iherosolymus. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et in tota anima tua: et in tota mente tua. Hoc est maximum: et primum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum: sicut teipsum. In his

duobus mandatis: universa lex pendet et prophete. Congregatis autem phariseis: interrogavit eos iherosolymus dicens. Quid vobis videtur de christo cuius filius est? Dicunt ei. David. Ait illis. Quomodo ergo david in spiritu vocat eum dominum dicens: dixit dominus: dominus meo: sede a dexteris meis. Donec ponam inimicos tuos: scabellum pedum tuorum? Si ergo david vocat eum dominum: quomodo filius eius est? Et nemo poterat respondere ei verbum: neque ausus fuit quisque illi die eum amplius interrogare. **xxiii**

Tunc iherosolymus locutus est ad turbas: et ad discipulos suos dicens. Super cathedram moysi: sederunt scribere et pharisei. Omnia ergo quecumque dixerint vobis: servate et facite. Secundum opera vero eorum nolite facere. Dicunt enim: et non faciunt. Alligant autem onera gravia et importabilia: et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt: ut videantur ab hominibus. Dilatant enim philacteria sua: et magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in cenis: et primas cathedras in synagogis et salutationes in foro: et vocari ab hominibus rabbi. Vos autem nolite vocari rabbi. Unus est enim magister vester: omnes autem vos fratres estis. Et patet nolite vocare vobis super terram: unus est enim pater vester qui in celis est. Nec vocemini magistri: quia magister vester: unus est christus. Qui maior est vobis: et minister vester. Qui autem se exaltaverit humiliabitur: et qui se humiliaverit exaltabitur. Ve autem vobis scribe et pharisei ypocrite: quia clauditis regnum celorum ante homines. Vos enim non intratis: nec introeuntes finitis intrare. Ve vobis scribe et

pharisei ypocrite qui comeditis domum viduarum: orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: quia circumitis mare et aridam: ut faciantis unum psellitum: et cum fuerit factus: facitis eum filium iherosolymae duplo quam vos. Ve vobis duces cecorum: qui dicitis quicumque iuraverit per templum nichil est: qui autem iuraverit in auro templi debitor est. Stultum est enim: quid enim maius est: aurum an templum quod sanctificat aures? Et quicumque iuraverit in altari: nichil est. Quicumque autem iuraverit in dono quod est super illud: debet. Cuius quid enim maius est: donum an altare quod significat donum? Qui ergo iurat in altari: iurat in eo: et in omnibus que super illud sunt. Et quicumque iuraverit in templo: iurat in illo: et in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in celo: iurat in throno dei: et in eo qui sedet super eum. Ve autem vobis scribe et pharisei ypocrite: qui decimatis mentem et anetum et cyminum: et reliquistis que graviora sunt legis: iudicium et misericordiam et fidem. Hec oportet facere: et illa non omittere. Duces cecorum: camelum autem glanetes. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: quia mundatis quod de foris est calicis et parabsidis: intus autem pleni estis rapina et immundicia. Pharisee ecce: munda prius quod intus est calicis et parabsidis: ut fiat et id quod de foris est mundum. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: quia similes estis sepulcristis dealbatis: que a foris parent hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorum: et omni spurcia. Sic et vos a foris quidem pareis hominibus iustitiam: intus autem pleni estis ypocrisi et iniquitate. Et vobis scribe et pharisei

ypocrite: qui edificatis sepulcra prophetarum: et ornatis monumenta iustorum: et dicitis. Si fuissimus in diebus patrum nostrorum: non essemus sodes eorum in sanguine prophetarum. Itaque testimonio estis vobismetipsis: quia filii estis eorum: qui prophetas occiderunt. Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Serpentes et generamina viperarum: quomodo fugietis a iudicio gehennae? Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas: et ex illis occidetis et crucifigetis: et ex eis flagellabitis in synagogis vestris: et persequimini de civitate in civitatem: ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram. A sanguine abel iusti: usque ad sanguinem zacharie filii barachie: quem occidistis inter templum et altare. Amen dico vobis: veniet hec omnia super generationem istam. Iherosolame iherosolame: que occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt: quotiens volui congregare filios tuos: quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas: et noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis: non me videbitis amodo donec dicatis. Benedictus qui venit in nomine domini. **xxiiii**

Et egressus iherosolymus de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius: ut ostenderet ei edificationes templi. Ipse autem respondens dixit illis. Videtis hec omnia? Amen dico vobis: non relinquetur hic lapis super lapidem: qui non destruatur. Sed cum eo super montem oliveti: accesserunt ad eum discipuli secretis dicentes. Dic nobis quando hec erunt: et quod signum adveniens tui: et consummationis seculi? Et respondens iherosolymus dixit eis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine

Mat. 24. meo dicentes. ego sum christus: et mul-
tos seducunt. Audietur enim etiam pre-
lia et opiniones filiorum: videre ne turbe-
mini. Oportet enim hoc fieri: sed non
dum est finis. Consurget enim gens
in gentem: et regnum in regnum: et erit pe-
silentie et fames. et terre motus per
loca. Hec autem omnia initia sunt dolo-
rum. Tunc tradent vos in tribulatio-
nem: et occident vos: et eritis odio o-
mnibus gentibus: propter nomen meum. Et
tunc scandalizabuntur multi: et inui-
cem tradent: et odio habebunt inuicem. Et
multi pseudo prophete surgent: et sedu-
cent multos: et quomodo abundabit in-
iquitas: refrigeret caritas multorum.
Qui autem perseuerauerit usque in fine huius
seculi erit. Et predicabitur hoc euangeli-
um regni in universo orbe: in testimo-
nium omnibus gentibus: et tunc veni-
et consummatio. Cum ergo videritis
abominationem desolationis: que dicta
est a danieli propheta stantem in loco san-
cto: qui legit intelligat. Tunc qui in iu-
dea sunt fugiant ad montes: et qui in
deserto non descendant tollere aliquid de
domo sua: et qui in agro non reuertan-
tur tollere tunicam suam. Ve autem pregnan-
tibus et nutriendis in illis diebus. Ora-
te autem: ut non fiat fuga vestra in hieme
vel sabbato. Erunt enim tunc tribulatio
magna filijs non fuit ab initio mundi
usque modo: neque fiet. Et nisi breuiati
fuissent dies illi: non fieret salua omnis
creatura: sed propter electos breuiabuntur di-
es illi. Tunc si quis vobis dixerit: ecce
hic est christus aut ecce illic: nolite crede-
re. Surgent enim pseudo christi et pseu-
do prophete: et dabunt signa magna
et prodigia: ita ut in errorem inducantur
si fieri possit etiam electi. Ecce predicti vobis.
Si ergo dixerint vobis ecce in deserto

est: nolite credere: ecce in penetralibus:
nolite credere. Sicut enim fulgur erit
ab oriente et parit usque in occidentem:
ita erit et aduentus filij hominis. Vbi-
cunque fuerit corpus: illuc congregabuntur
et aquile. Statim autem post tribulatio-
nem dierum illorum sol obscurabitur: et lu-
na non dabit lumen suum: et stelle cadent
de celo: et virtutes celorum commovebuntur:
et tunc parabit signum filij hominis in
celo. Et tunc plangent omnes tribus
terre: et videbunt filij hominis venien-
tem in nubibus celi cum virtute multa
et maiestate. Et mittet angelos suos in
nuba et voce magna: et congregabunt
electos eius a quatuor ventis: a summis
celorum usque ad terminos terrarum. Ab arbo-
re autem fieri discite parabolam: cum iam ra-
mus eius tener fuerit et folia nata: sci-
tis quia prope est aestas. Ita et vos cum
videritis hec omnia: scitote quia prope
est in ianuis. Amen dico vobis: quia
non preteribit generatio hec donec omnia
fiant. Eodem et terra transibit: verba
vero mea non preteribunt. De die autem il-
la et hora nemo scit: neque angeli celorum:
nisi pater solus. Sicut autem in diebus
noe: ita erit et aduentus filij hominis.
Sicut enim erat in diebus ante diluuium
comedentes et bibentes: nubantes et nu-
ptiui tradentes: usque ad diem quo
intrauit in archam noe: et non cognouit
venire donec venit diluuium: et tulit omnes:
ita erit et aduentus filij hominis. Tunc
duo erunt in agro: unus assumetur et
unus relinquetur. Due moles in
mola: una assumetur et una relinque-
tur. Duo in lecto: unus assumetur et
unus relinquetur. Vigilate ergo quia
nescitis qua hora dominus veniet
turus sit. Illud autem scitote: quoniam
si sciverit paterfamilias qua hora fur

Mat. 25. venturus esset: vigilaret utique et non
dormiret pro domo sua. Ideo et vos
estote parati: quia nescitis hora filij
hominis venturus est. Quisputas est fide-
lis servus et prudens: quem constituit do-
minus super familiam suam: ut det
illis cibum in tempore. Beatus ille servus:
quem cum venerit dominus eius inueniet sic
facientem. Amen dico vobis: quoniam
super omnia bona sua constituet eum. Si
autem dixerit malus servus ille in corde
suo: mora facit dominus meus venire:
et cepit prutere conseruos suos: man-
ducat autem et bibit cum ebriosis: veniet
dominus servus illius in die qua non sperat:
et hora qua ignorat: et dividet eum: par-
temque eius ponet cum hypocritis: illic
erit fletus et stridor: dentium. **XXV.**
Tunc simile erit regnum celorum decem
virginibus: que accipientes lampa-
des suas egressae sunt obviam sponso et spon-
se. Quinq; autem ex eis erant fatue: et
quinq; prudentes. Sed quinq; fatue
acceptis lampadibus: non sumpsunt
oleum secum. Prudentes vero acceperunt o-
leum in vasis suis cum lampadibus. Mo-
ram autem faciente sponso: dormitave-
runt omnes et dormierunt. Mediam autem
noctem clamor factus est: ecce sponsus
venit egre obviam ei. Tunc surrexerunt
omnes virgines ille: et ornaverunt lam-
pades suas. Fatue autem sapientibus
dixerunt. Date nobis de oleo vestro:
quia lampades nostrae extinguuntur.
Respondere prudentes dicentes. Ne
forte non sufficiat nobis et vobis: ire
potius ad vendentes et emite vobis.
Cum autem irent emere venit sponsus:
et que parate erant intrauerunt cum eo
ad nuptias: et clausa est ianua. Post-
quam vero veniit et relique virgines
dixerunt. Domine domine: aperui nobis.

At ille respondens ait. Amen dico vo-
bis: nescio vos. Vigilate itaque: quia
nescitis diem neque horam. Sicut enim
homo peregre profectus vocavit suos
fideles: et tradidit illis bona sua. Et uni
dedit quinq; talenta: alij autem duo: a-
lij vero unum: unicuique secundam pro-
prietatem virtutem: et postea est statim. Absit
autem qui quinq; talenta acceperat: et o-
peratus est in eis et lucratus est alia duo.
Similiter qui duo acceperat lucratus
est alia duo. Qui autem unum acceperat
abiens fodit in terra: et abscondit pecu-
niam domini sui. Post multum vero tempo-
ris venit dominus servorum illorum: et posuit
rationem cum eis. Et accedens qui quinq;
talenta acceperat: obtulit alia quinq;
talenta dicens. Domine quinq; talen-
ta tradidisti michi: ecce alia quinq; sup-
lucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge
serve bone et fidelis: quia super pauca fu-
isti fidelis: super multa te constituam: intra
in gaudium domini tui. Accessit autem et qui
duo talenta acceperat: et ait. Domine du-
o talenta tradidisti michi: ecce alia du-
o lucratus sum. Ait illi dominus eius.
Euge serve bone et fidelis: quia super
pauca fuisti fidelis: super multa te con-
stituam: intra in gaudium domini tui. Ace-
dens autem et qui unum talentum acceperat
ait. Domine scio quia homo durus es:
metis ubi non seminasti: et congregas
ubi non sparsisti: et timens abij et abscon-
di talentum tuum in terra. Ecce habes quod
tuum est. Respondens autem dominus eius. Di-
xit ei. Serve male et piger: sciebas quia
meto ubi non semino: et congrego ubi
non sparsi. Oportuit ergo te committe-
re pecuniam meam numularijs: et veniens
ego recepissam usque quod meum est cum ubi-
ra. Tollite itaque ab eo talentum: et date
ei qui habet decem talenta. Omni enim

habent dabitur et abundabit ei autem
qui non habet et quod videtur habere au-
feretur ab eo: et inuile fecit eum in re-
nebras exteriores: illic erit fletus et stridor
dentium. Cum autem uenerit filius ho-
minis in maiestate sua et omnes angeli
cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis
sue et congregabuntur ante eum omnes
gentes: et separabit eos ab invicem sicut
pascor segregat oves ab hedis. Et
staret oves quidem a dextris suis: he-
dos autem a sinistris. Tunc dicit rex
hijis qui a dextris eius erunt. Venite
benedicti patris mei: possidete paratum
vobis regnum a constitutione mundi.
Et tunc enim et dedistis michi man-
ducare. Simili et dedistis michi bibere.
Hospes eram et collegistis me. Studium
et operulistis me. Infirmus et visitastis
me. In carcere eram et venistis ad me.
Tunc respondebunt ei iusti dicentes. Do-
mine quando te vidimus esurientem
et pauperem: scientem et dedimus tibi
potum? Quando autem te vidimus hospi-
tem et collegimus te: aut nudum et co-
operuimus te? Aut quando te vidi-
mus infirmum aut in carcere: et venimus
ad te? Et respondens rex dicit illis. Amen
dico vobis: quod cum fecistis uni de his
fratribus meis minimis michi fecistis.
Tunc dicit et his qui a sinistris erant:
discedite a me maledicti in ignem eternum
qui paratus est dyabolo et angelis
eius. Et tunc enim et non dedistis mi-
chi manducare. Simili et non dedistis
michi potum. Hospes eram et non col-
legistis me. Studium et non operulistis
me. Infirmus et in carcere: et non visi-
tastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi
dicentes. Domine quando te vidimus
esurientem aut scientem aut hospitem
aut nudum aut infirmum aut in carcere:

et non ministravimus tibi? Tunc responde-
bit illis dicens. Amen dico vobis: quod cum
non fecistis uni de minoribus his nec
michi fecistis. Et ibunt hi in supplicium e-
ternum: iusti autem in vitam eternam. **xxij**
Et factum est cum consummasset
Iesus sermones hos omnes. Dis-
cit discipulis suis. Scitis quia post bi-
dum pascha fiet et filius hominis tradetur
ut crucifigatur? Tunc congregati sunt
principes sacerdotum et seniores ipsorum in
atrium principis sacerdotum qui diceba-
tur cayphas: et consilium fecerunt ut Iesum
dolo tenerent et occiderent. Dicebant au-
tem. Non in die festo. Ne forte tumultus
fieri in populo. Cum autem esset Iesus
in bethania in domo simonis leprosi
accessit ad eum mulier habens alaba-
strum unguenti preciosi et effudit super
caput ipsius recumbens. Videntes
autem discipuli indignati sunt dicentes.
Ut quid prodigio hoc? Ponit enim istud
unimentum multo: et dare pauperibus.
Scitis autem Iesus ait illis. Quid mo-
lesti estis huic mulieri? Opus bonum
operata est in me. Nam semper paupe-
res habetis vobiscum: me autem non semper
habebitis. Scitis enim hoc unguentum hoc
corpus meum: ad sepeliendum me fecit. Amen
dico vobis: ubicumque predicatum fuerit
hoc euangelium in toto mundo: dicetur
et quod hoc fecit in memoria eius. Tunc ab-
iit unus de duodecim qui dicitur iu-
das scarioch ad principes sacerdotum:
et ait illis. Quid vultis michi dare et
ego vobis eum tradam? At illi consti-
tuerunt ei triginta argenteos. Et exinde
quererat oportunitatem ut eum traderet.
Prima autem die azimorum accesserunt dis-
cipuli ad Iesum dicentes. Vbi vis pa-
renus tibi comedere pascha? At Iesus
dixit. Ite in civitatem ad quemdam: et

dicite ei. Magister dicit: tempus meum
prope est: apud te facio pascha cum disci-
pulis meis. Et fecerunt discipuli sicut
constituit illis Iesus: et paraverunt
pascha. Vespere autem facto discumbet
cum duodecim discipulis suis. Et cuncti-
bus illis dixit. Amen dico vobis: quia
unus vestrum me traditurus est. Et con-
turbati valde: ceperunt singuli dicere.
Numquid ego sum domine? At ipse
respondens ait. Qui inungit mecum
manum in parabola: hic me tradet. Si
lius quidem hominis vadit sicut scri-
ptum est de illo: de autem homini illi
pater filius hominis tradetur. Bonum
erat ei si natus non fuisset homo ille.
Respondens autem iudas qui tradidit
eum dixit. Numquid ego sum rabbi? At
illi. Tu dixisti. Cenantibus autem eis
accepit Iesus panem et benedixit: ac
fecit: deditque discipulis suis et ait. Ac-
cipite et comedite: hoc est corpus meum.
Et accipiens calicem gratias egit: et
dedit illis dicens. Bibite ex hoc omnes.
Iste est enim sanguis mei novi testa-
menti: qui pro multis effundetur in re-
missionem peccatorum. Dico autem vobis:
non bibam amodo de hoc genere vine
usque in diem illud: cum illud bibam
vobiscum novum in regno patris mei.
Et cum dido: egredietur in montem oli-
veti. Tunc dicit illis Iesus. Omnes
vos scandalum patiemini in me in ista
nocte. Scriptum est enim. Percutiam pasto-
rem: et dissipentur oves gregis. Post-
quam autem resurrexero: precedam vos in gali-
lea. Respondens autem petrus ait illi. Et
si omnes scandalizati fuerint in te: ego
numquam scandalizabor: ait illis Iesus.
Amen dico tibi: quia in hac nocte an-
tequam gallus ceter: me negabis. At
illi petrus. Etiam si oportuerit me mori

tecum: non te negabo. Similiter et o-
mnes discipuli dixerunt. Tunc venit Ie-
sus cum illis in villam que dicitur
getsemani. Et dixit discipulis suis.
Sedete hic: donec vadam illuc et orem.
Et assumpto petro et duobus filiis ze-
bedei: cepit consternari et mestus esse. Tunc
ait illis. Tristis est anima mea usque
ad mortem. Sustinete hic et vigilate
mecum. Et processus pusillum praeiit i
faciem suam orans et dicens. Pater mi:
si possibile est transseat a me calix iste. Ve-
runtamen non sicut ego volo: sed sicut
tu. Et venit ad discipulos suos et in-
venit eos dormientes: et dicit petro. Sic
non potuisti una hora vigilare mecum?
Vigilate et orate: ut non intretis in
temptationem. Spiritus quidem promptus
est: caro autem infirma. Iterum secundo ab-
iit et oravit dicens. Pater mi: si non
potest hic calix transire nisi bibam il-
lum: fiat voluntas tua. Et venit iterum:
et invenit eos dormientes. Erant enim
oculi eorum gravati. Et relictis illis: iterum
abiit et oravit tertio eundem sermonem di-
cens. Tunc venit ad discipulos suos et
dixit illis. Dormite iam et quiescite. Ecce
appropinquabit hora: et filius hominis
trahetur in manus peccatorum. Surgi-
te ramus. Ecce appropinquabit qui me
trahet. Adhuc ipse loquens: ecce iudas
unus de duodecim venit: et cum eo tur-
ba multa cum gladibus et fustibus: missi
a principibus sacerdotum et senioribus
populi. Qui autem tradidit eum: dedit
illis signum dicens. Quicumque osculari
fuerit ipse: retene eum. Et confestim
accedens ad Iesum dixit. Ave rabbi.
Et osculatus est eum. Dixitque illi Ie-
sus. Amice ad quid venisti? Tunc ac-
cesserunt et manus intecerunt in Iesum:
et tenuerunt eum. Et ecce unus ex his

M qui erant cum ihesu. egrediens manu
 egredietur gladiū suū: et percussit serū
 principis sacerdotū amputavit auri-
 culā eius. Tunc ait illi ihesus. Egre-
 gladiū tuū in locū suū. Omnes enī
 qui acceperint gladiū. gladio peribūt.
 An putas quia non possum rogare
 patre meum: et exhibebit michi modo
 plusq; duodecim legiones angelorū?
 Quomodo ergo implebuntur scripture?
 Quia sic oportet fieri. In illa hora di-
 xit ihesus turbis. Tanq; ad latronē
 egistis cum gladijs et fustibus cōpre-
 hendere me. Quotidie apud vos sede-
 bam docens in templo. et nō me tenui-
 stis. Hoc autē totū factū ē: ut imple-
 retur scripture pphetarū. Tunc discipuli
 omnes relicto eo fugerūt. At illi tenētes
 ihesum. duxerūt ad caiphan principē
 sacerdotū: ubi scribe et seniores conue-
 nerāt. Petrus autē sequebāt eū a lōge:
 usq; in atriū principis sacerdotū. Et
 ingressus intro sedebat cū ministris. ut
 videret finem. Principes autē sacerdo-
 tum et omne conciliū querebāt falsū
 testimoniū contra ihesum. ut eū mortū
 traderent et nō inuenerūt: cum multa
 falsi testes accessissent. Novissime autē
 venerūt duo falsi testes. et dixerūt. Ipsi
 dixit. Possum destruere templū dei: et
 post tridū reedificare illud. Et surgēs
 princeps sacerdotū ait illi. Nichil re-
 spōdes ad ea q̄ isti aduersum te testi-
 fātur? Ihesus autē tacuit. Et princeps
 sacerdotū ait illi. Adiuro te p̄ deū vi-
 um. ut dicas nobis si tu es christus fi-
 lius dei. Dixit illi ihesus. Tu dixisti.
 Verumtamē dico vobis: amodo vide-
 bitis filiū hominis sedentē a dextera
 virtutis dei. et venientem in nubibus
 celi. Tunc princeps sacerdotum sedit
 vestimenta sua dictis. Blasphemauit.

Quid adhuc egredieris? Ecce nūc
 audistis blasphemiam. Quid vobis vi-
 detur? At illi respondentes dixerūt. Re-
 us est mortis. Tunc eperuerunt in faciē
 eius: et colaphis eum ceciderunt. Alij
 autē palmas in faciem ei dederūt dicen-
 tes: ppheta nobis tace. Quia est q̄
 te percussit? Petrus vero sedebat foris in
 atrijs: et accessit ad eū una ancilla di-
 cens. Et tu cū ihesu galileo eras. At il-
 le negauit corā omnibus dictis: nesci-
 o quid dicas. Egreunte autē illo ianuā.
 vidit eū alia ancilla: et ait hīs qui erāt
 ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
 Et ites negauit cum iuramento: quia
 nō noui hominē. Et post pusillū acce-
 serunt qui stabant: et dixerūt petro. Ve-
 re. et tu es illis es. Nam et loquela tua
 manifestū te facit. Tunc cepit detestari
 et iurare: quia nō nouisset hominem.
 Et continuo gallus cōcavit. Et recor-
 dat? ē petrus verbi ihesu qd̄ dixerat: pe-
 usq; gallus cōcavit. et me negabit. Et e-
 gressus foras. fluxit amare. xxv
Mane autē facto. conciliū intravit
 omnes principes sacerdotū et se-
 niores p̄ aduersus ihesum: ut eum
 mortū traderent. Et vindictā adduxerūt
 eum: et tradiderunt poncio pilato p̄-
 di. Tunc videns iudas qui eum tradi-
 dit qd̄ damnat? esset: penitentia ductus
 reuoluit triginta argenteos principibus
 sacerdotum et senioribus dictis. Pecca-
 ui. tradens sanguinē iustū. At illi di-
 xerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et
 proiectis argenteis in templo: recessit
 et abiens laqueo se suspendit. Principes
 autē sacerdotum acceptis argente-
 is dixerunt. Non licet eos mittere in
 carbonem: quia pretiū sanguinis est.
 Consilio autē inito. auerunt eū illis a-
 greum figuli in sepulcrū p̄cegringit.

M propter hoc vocat? est ager ille achel-
 demach: hoc est ager sanguinis. usq;
 in hodiernū diem. Tūc impletū est qd̄
 dictū est p̄ iheremiā pphetam dicentē.
 Et acceperūt triginta argenteos. p̄ciū
 appiati quē appiauerūt a filijs isrl:
 et dederūt eos in agrū figuli. sicut cōsi-
 nit michi dñs. Ihesus autē stetit ante
 p̄sides: et interrogauit eum p̄sēs dictis.
 Tu es rex iudeorū? Dixit illi ihesus. Tu
 dicis. Et cum accusaretur a principi-
 bus sacerdotū et senioribus. nichil re-
 spondit. Tunc dixit illi pilatus. Non
 audis. quāta aduersum te dicūt testi-
 monia? Et non respondit ei ad ullū
 verbum: ita ut miraretur p̄sēs vehemen-
 ter. Per diē autē solenne consueuerat
 p̄sēs dimittere p̄lo unū vindictā quē
 voluisset. Habebat autē tunc vindictam
 insignē qui dicebāt barrabas. Con-
 gregatis ergo illis dixit pilatus. Quē
 vultis dimittere vobis: barraban an
 ihesum qui dicitur christus? Sciebat e-
 nim qd̄ per inuidiā tradidissent eum.
 Sedente autē illo pro tribunali: misit
 ad eum vxor eius dicens. Nichil tibi
 et iusto illi. Multa enim passa sum
 hodie p̄ visum p̄pter eum. Principes
 autē sacerdotum et seniores p̄suaserūt
 p̄lo ut peterit barraban: ihesum ve-
 ro perderent. Respondens autē p̄sēs. a-
 it illis. Quē vultis vobis de duobus
 dimittere? At illi dixerūt. barraban. Di-
 cit illis pilatus. Quid igitur faciā de
 ihesu qui dicitur christus? Dixit omnes.
 Crucifigat. At illis p̄sēs. Quid enim
 mali fecit? At illi magis clamabant
 dictis. Crucifigat. Videns autē pilatus
 quia nichil p̄ficeret sed magis tumultus
 fieret: accepta aqua lauit manus
 corā p̄lo dicens. Innotens ego sum
 a sanguine huius iusti: vos vidistis.

Et respondens universus p̄lus dixit.
 Sanguis eius sup nos. et sup filios
 nostros. Tunc dimisit illis barraban:
 ihesum autē flagellatū tradidit eis ut
 crucifigeretur. Tūc milites p̄sdis susci-
 pientes ihesum in pretoriū. congrega-
 uerūt ad eum universam cohortem: et
 euentes eum clamidē cocineā circum-
 dederūt ei: et p̄dentes coronā de spinis
 posuerūt sup caput eius: et arundinē
 in dextera eius: et genu flego ante eū il-
 ludebāt ei dicentes. Ave. rex iudeorū.
 Et eperuerunt in eum: acceperūt arcūdi-
 nam et percussit caput eius. Et post-
 q̄ illuserūt ei reuerūt eum clamide. et
 induerūt eū vestimentis eius: et dux-
 erunt eū ut crucifigeretur. Egreutes autē
 inuenerūt hominē cyrenēū nomine si-
 monē. Hunc angariauerūt ut tolleret
 crucem eius. Et venerūt in locū qd̄ dicit
 golgatha: qd̄ est caluarie locus. Et de-
 derunt ei vinū bibere. cum felle mixtū.
 Et cum gustasset. noluit bibere. Post-
 q̄ autē crucifixerūt eum. diuiserūt vesti-
 menta eius sortem mittentes: et seden-
 tes seruabāt eum. Et imposuerūt sup
 caput eius causam ipsius scriptā: hic
 est rex iudeorū. Tunc crucifixi sunt cum
 eo duo latrones: unus a dextera. et unus
 a sinistra. Pretereuntes autē blasphe-
 mabāt eum: mouentes capita sua et
 dicentes. Vah qui destruis templū dei
 et in triduo illud reedificas. Salua te
 metipsum: si filius dei es. descende de
 cruce. Similiter et principes sacerdo-
 tum illudentes eū scribis et senioribus
 dicebāt. Alios saluos fecit: seipsum
 non potest saluū facere. Si rex israhel
 est. descendat nūc de cruce: et credim? ei.
 Confidit in deo: liberet nunc eū si vult.
 Dixit enim quia dei fili? sum. Idipm
 autem et latrones qui crucifixi erāt cū

eo-improperabunt ei. **A** sexta autē hora
tenebre facte sunt sup̄ universam ter-
ram: usq; ad horam nonā. Et circa
horam nonā clamavit voce magna
dicens. *My-heli-heli-lamazababani.* Hoc
est. *Deus meus-deus meus:* ut quid
dereliquisti me? Quidam autem illic
stantes et audientes dicebāt. *Myliam*
vocat iste. Et cōtinuo currens vn⁹ ex eis
acceptam spongiā impleuit aceto:
et imposuit arundini: et dabat ei bi-
bere. Ceteri vero dicebant. Sine vide-
amus an veniat helias liberās eum.
Ihesus autem iterum clamans voce
magna emisit spiritum. Et ecce velū
templi scissum est in duas partes. a
summo usq; deorsum. Et terra mo-
ta est: et petre scisse sunt: et monumen-
ta aperta sunt: et multa corpora san-
ctorum qui dormierant surrexerūt. Et
egeuntes de monumentis post resur-
rectionem eius venerunt in sanctam
ciuitatem: et apparuerūt multi. Centu-
rio autem et qui cum eo erant custodi-
entes *ihesum*: viso terre motu et hijs q̄
stebant: timuerūt valde dicentes. *Ve-*
re-filius dei erat iste. Erant ibi autē mu-
lieres multe alonge: que secute erāt *ihē-*
sū a galilea ministrātes ei: inter q̄s
erat maria magdalene et maria iaco-
bi: et ioseph mater: et mater filiorū zebe-
di. Cū autē sero factū esset: venit quidā
homo dives ab arimathia noīe io-
seph: q̄ et ipse discipul⁹ erat *ihesu*. Hic
accessit ad pilatū: et petijt corpus *ihesu*.
Vix pilat⁹ iussit reddi corp⁹. Et acce-
pto corpore ioseph inuoluit illud in
lyndone mūdā: et posuit illud in monu-
mento suo nouo: qd̄ ceciderat in petra.
Et aduoluit saxū magnū ad ostium
monumenti et abiijt. Erat autē ibi mari-
a magdalene: et altera maria: sedētes

cōtra sepulcrū. Altera autē die que est
post parasceuer: cōueniūt principes
sacerdotū et pharisei ad pilatū dicētes.
Domine recordari sumus. quia sedu-
dor ille dixit adhuc uiuens. post tres
dies resurgam. Qube ergo custodiā se-
pulcrum usq; in diem tertium: ne for-
te veniant discipuli eius et furentur e-
um: et dicant plebi surrexit a mortuis:
et erit nouissimus eorum prior. Rur-
sus illis pilatus. Habetis custodiam:
ite custodite sicut scitis. Illi autem ab-
euntes: munierunt sepulcrum: signan-
tes lapidem cū custodibz. *xxv*

Uespere autē sabbati que lucebat in
prima sabbati: venit maria ma-
gdalene et altera maria videre sepulcrū.
Et ecce terre motus factus est magnus.
Angelus enim domini descendit de
celo: et accedens reuoluit lapidem: et se-
debat sup̄ eum. Erat autem aspectus ei-
us sicut fulgur: et uestimentum eius
sicut nix. Pre timore autem eius tre-
piti sunt custodes: et facti sunt velut
mortui. Respondens autem angelus:
dixit mulieribus. Nolite timere vos.
Scio enim qd̄ *ihesum* qui crucifixus ē
queritis. Non est hic: surrexit enim: si-
cut dixi. Venite et videte locū: ubi pos-
tus erat dominus. Et cito euntes dici-
te discipulis eius qd̄ surrexit: et ecce pre-
cedet vos in galileam. *Ibi eū videbitis:*
ecce p̄dixi vobis. Et recessit cito de mo-
numento cū timore et gaudio magno:
currentes nunciare discipulis ei⁹. Et
ecce *ihesus* occurrit illis dicens. Aue.
Ille autē accesserunt et tenuerūt pedes ei-
us: et adorauerūt eum. Tunc ait illis
ihesus. Nolite timere: ite nunciate fra-
tribz meis ut eant in galileam: ibi
me videbūt. Que cum abissent: ecce
quidā de custodibus venerūt in ciuitatē

et nunciauerūt principibus sacerdotū
omnia que facta fuerāt. Et cōgregati
cum senioribus consilio accepto: pecu-
niā copiosā dederūt militibz dicētes.
Dicite quia discipuli eius nocte vene-
runt: et furati sunt eum nobis dormi-
entibus. Et si hoc auditū fuerit a pre-
sidente: nos suadebim⁹ ei: et securos vos
faciemus. At illi accepta pecunia: fece-
runt sicut et ante edōdī. Et diuulgatū ē
verbū istud apud iudeos: usq; in ho-
dienū diem. Undecim autē discipuli
abierūt in galileam: in montem ubi
cōstituerat illis *ihesus*. Et videntes e-
um adorauerūt: quidā autē dubita-
uerunt. Et accedens *ihesus*: locutus ē
eis dicens. Data est michi omnis po-
testas: in celo et in terra. Euntes ergo
docete omnes gentes: baptizantes ei-
os in nomine patris et filij et spiritus
sancti: docentes eos seruare omnia
quecūq; mandauī vobis. Et ecce e-
go vobiscum sum omnibus diebus:
usq; ad cōsumationem seculi. *Expli-*
at euāgelij secundū mathai. Incipit
prologus in euāgelij secundū marcum.

Marcus euangelista
dei electus: et pater in
baptismate filij: atq; in
diuino sermone
discipulus: sacerdotū in israel agen-
s: secundū carnem leuita ad fidem cisti
cōuersus: euangelij in yralia scripsit:
ostendens in eo quid et generi suo de-
beret et cōstituto. Nam in eū principij in
voce p̄phetice exclamationis instituit:
ordinem leuitice electionis ostendit:
ut p̄dicans predestinatū iohānem fi-
lium zacharie in voce ageli annuncian-
tis emissum: nō solū verbū carnis fa-
ctum sed et corpus domini in omnia
per verbū diuine vocis animatum in

inicio euangelice predicationis osten-
deret: ut quis hec legens sciret cui ini-
cium carnis in domino: et *ihesu* ad-
uenientis habitaculum caro deberet a-
gnosceret: atq; in se verbū vocis qd̄ in
cōsonantibz p̄diderat inueniret. Deniq;
et p̄feti euangelij op⁹ intrās et a bap-
tismo domini p̄dicare deū inchoās nō
laborauit natiuitatem carnis quā in
prioribus videat dicere: sed totius ex-
primens positionem deserti numerum
reunij temptationē dyaboli: cōgrega-
tionē bestiarū: et ministrū p̄tulit age-
lorū: ut institueret nos ad intelligen-
dum singula: i breui cōpingens: nec
auctoritate fidei rei daretur: et p̄ficiēdi
op̄is plenitudine nō negaret. Deniq;
amputasse sibi post fidē pollicē dicit:
ut sacerdotio reprobis haberetur: sed
tācum cōsentiens fidei p̄destinata po-
tuit electio: ut nec sic in opere verbi p̄-
deret qd̄ prius meruerat in genere. *Mā*
allegandrie episcopus fuit. Cuius p̄-
singula opus fuit scire et euangelij in
se dicta disponere: et disciplinā legis i
se agnosceret: et diuinam in carne dñi
intelligere naturam. Que in nos pri-
mum requirit: dehinc inquisita volu-
mus agnosci habentes mercedē reho-
rationis: quoniam qui plātat et q̄ rigat
vnū sunt: qui autē incrementū prestat
deus est. *Explat prologus. Incipit*
euāgelij secundū marcum. i.
Incipit euāgelij ihesu cisti filij dei: si-
cūt scriptum est in ysaiā p̄pheta. Ecce
mitto angelū meū ante faciem tuam:
qui preparabit viā tuā ante te. Vox
clamantis in deserto. Parate viā dñi:
rectas facite semitas eius. Fuit in de-
serto iohannes baptizans et p̄dicans
baptismū penitentie: in remissionem
peccatorū. Et egredietur ad eū omnis

MAR
iudee regio et iherosolymite universi
et baptizantur ab illo in iordanis
flumine confitentes peccata sua. Et
erat iohannes uestitus pilis camelorum
et zona pellicea circa lumbos eius:
et locustas et mel siluestre edebat:
et predicabat dicens. Veniet fortior me
post me: cuius non sum dignus procumbere
soluere corrigia calciamentorum eius. Ego
baptizavi vos aqua: ille vero baptiza-
bit vos spiritu sancto. Et factum est
in diebus illis: venit ihesus a naza-
reth galilee et baptizatus est a iohanne
in iordane. Et statim ascendens de a-
qua vidit celos apertos: et spiritum san-
ctum tanquam columbam descendentem et
manentem in ipso. Et vox facta est de
celis. Tu es filius meus dilectus: in te
complacui. Et statim spiritus repulit
eum in desertum. Et erat in deserto qua-
draginta diebus et quadraginta no-
ctibus: et temptabatur a sathana. Erat
quoque cum bestiis: et angeli ministrabant
ei. Postquam autem traditus est iohannes:
venit ihesus in galileam predicans euan-
gelium regni dei et dicens. Quoniam
impletum est tempus: et appropinqua-
vit regnum dei. Penitentemini: et credite eu-
angelio. Et percipiens secus mare gali-
lee: vidit simonem et andream fratrem eius
mittentes retia in mare. Erant enim pis-
catores. Et dixit eis ihesus. Venite
post me: et faciam vos fieri piscatores
hominum. Et prius relatis retibus se-
cuti sunt eum. Et processus inde pusil-
lum vidit iacobum zebedei et iohannem
fratrem eius et ipsos componentes re-
tia in navi: et statim vocavit illos. Et
relictis patre suo zebedeo in navi cum
mercennariis: secuti sunt eum. Et in-
grediuntur capharnaum: et statim sab-
batis ingressus in sinagogam docebat

eos. Et stupebat super doctrina eius. Erat
enim docens eos quasi potestatem ha-
bens: et non sicut scribe. Et erat iuma-
goga eorum homo in spiritu immundo:
et exclamavit dicens. Quid nobis es
tibi ihesu nazarene? Quisisti perdere
nos. Scio qui sis: sanctus dei. Et con-
minatus est ei ihesus dicens. Obmu-
tesce: et egi de homine. Et discerpens e-
um spiritus immundus: et exclamans
voce magna: resistit ab eo. Et mirati sunt
omnes: ita ut requirerent inter se dicen-
tes. Quid nam est hoc? Que nam do-
ctrina hec nova? Quia in potestate spi-
ritibus immundis imperat: et obediunt
ei. Et pressit rumor eius statim in omni
regione galilee. Et prius egredientes
de sinagoga: venerunt in domum symo-
nis et andree cum iacobo et iohanne.
Decumbebat autem socrus simonis
febricitans: et statim dicit ei de illa. Et
accedens elevarunt eam apprehensa ma-
nu eius: et continuo dimisit eam febris:
et ministrabat eis. Vespere autem fa-
cto cum orasset sol accesserat ad eum
omnes male habentes: et demonia
habentes: et erat omnis civitas congre-
gata ad ianuam. Et curavit multos
qui vexabantur variis languoribus:
et demonia multa eiciebat: et non sine-
bat ea loqui quoniam sciebant eum. Et
diluculo valde surgens egressus abiit
in desertum locum: ibique orabat. Et pro-
secutus est eum simon: et qui cum illo
erant. Et cum invenissent eum dixerunt
ei: quia omnes querunt te. Et ait illis.
Eamus in proximis vicos et civitates:
ut et ibi predicem. Ad hoc enim veni. Et
erat predicans in sinagogis eorum et in o-
mni galilea: et demonia eiciens. Et
venit ad eum leprosus deprecans eum:
et genu flexo dixit. Si vis potes me

Cmundare. Ihesus autem misertus eius
extendit manum suam: et tangens eum ait
illi. Volo. Mundare. Et cum dixisset
statim discessit ab eo leprosus: et mundatus
est. Et comminatus est ei statimque eiecit
illius: dicens ei. Vide nemini dixeris: sed
vade ostende te principi sacerdotum: et
offer pro emundatione tua: quod precepit
moyses in testimonium illis. Et egressus
cepit predicare et diffamare secum omem:
ita ut iam non posset manifeste intro-
ire in civitatem sed foris in desertis locis
esse: et conveniebatur ad eum undique. **II**
Et ites intrauit capharnaum post
dies: et auditus est quod in domo
esset et convenirent multi ita ut non ca-
peret neque ad ianuam: et loquebatur eis
verbum. Et venerunt ad eum ferentes pa-
raliticum: qui a quatuor portabatur. Et cum
non possent offerre eum illi pro turba
nudaverunt tectum ubi erat: et postfaci-
entes submiserunt grabatum in quo pa-
raliticus iacebat. Cum autem vidisset ihe-
sus fidem illorum: ait paralitico. Fili di-
mittunt tibi peccata tua. Erant autem
illuc quidam de scribis sedentes: et cogi-
tantes in cordibus suis. Quid hic sic
loquitur? Blasphematur. Quis potest
dimittere peccata: nisi solus deus? Quo
statim cognito ihesus spiritu suo quia
sic cogitarent intra se: dicit illi. Quid
ista cogitatis in cordibus vestris? Quid
est facilius dicere paralitico dimittun-
tur tibi peccata: an dicere surge tolle
grabatum tuum et ambula? Ut autem scia-
tis quia filius hominis habet potesta-
tem in terra dimittendi peccata: ait pa-
ralitico. Tibi dico surge: tolle grabatum
tuum: et vade in domum tuam. Et statim
surrexit ille: et sublato grabato abiit in-
de coram hominibus ita ut mirarentur
omnes et glorificarent deum dicentes:

quia nunquam sic vidimus. Et egressus
est rursus ad mare: omnisque turba ve-
niebat ad eum: et docebat eos. Et cum
periret vidit leui alphei sedentem ad
chelonem: et ait illi. Sequere me. Et
surgens secutus est eum. Et factum est
cum accumberet in domo illius: multi
publicani et peccatores simul discum-
bebant cum ihesu et discipulis eius. Erant
enim multi qui et sequebantur eum. Et
scribe et pharisei videntes quia man-
ducaret cum publicanis et peccatoribus:
dixerunt discipulis eius. Quare cum
publicanis et peccatoribus manducat
et bibit magister uester? Hoc audio
ihesus ait illis. Non necesse habet sa-
ni medico: sed qui male habent. Non
enim veni vocare iustos: sed peccatores.
Et erant discipuli iohannis et pharisei ie-
iunantes: et veniunt et dicunt illi. Qua-
re discipuli iohannis et phariseorum ieiun-
ant: tui autem discipuli non ieiunant? Et
ait illis ihesus. Numquid possunt filii nu-
ptiarum quidam sponsus est cum illis ieiuna-
re? Quamto tempore habent secum spon-
sum non possunt ieiunare. Venient
autem dies cum auferetur ab eis spon-
sus: et tunc ieiunabunt in illis diebus.
Nemo assumentum panni rudis assuit
vestimento veteri. Alioquin auferet sup-
plementum novum a veteri: et maior scilla-
ra fit. Et nemo mittit vinum novum in
utres veteres: alioquin dirumpet vi-
num utres: et vinum effundetur: et utres
peribunt. Sed vinum novum in utres no-
vos mitti debet. Et factum est itaque cum sab-
batis ambularet per sata: et discipuli eius
repperunt progredi et vellere spicas. Pha-
risei autem dicebant ei. Ecce quid faciunt
discipuli tui sabbatis: quod non licet. Et
ait illis. Numquam legis quod fecerit da-
vid quando necessitate habuit et eluxit

ipse et qui cum eo erat: quomodo introiit
in domum dei sub abiachar principe sa-
cerdotum et panes propositionis manduca-
uit quod non licebat manducare nisi sacerdotibus
et dedit eis et qui cum eo erat: et dicit eis.
Sabbatum propter hominem factum est: et non homo propter sabbatum. Ita-
que dominus est filius hominis etiam sabbati. III

Et introiit iterum in synagogam: et erat ibi homo habens manum aridam. Et observabat eum si sabbatum curaret: ut accusaret illum. Et ait homini habenti manum aridam. Surge in medium. Et dicit eis. Licet sabbatis benefacere an male: animum saluam facere an perdere? At illi tacebant. Et circumspiciens illos cum ira: contestatus super recitatem cordis eorum dicit homini. Extendere manum tuam. Et extendit: et restituta est manus illi. Egressus autem pharisaei statim cum herodianis consilium faciebant adversus eum: quomodo eum uiderent. Ihesus autem cum discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a galilea et iudea secuta est eum: et ab iherosolymis et ab ydumea et trans iordanem et qui circa tyrum et sydonem: multitudo magna audientes que faciebat venerunt ad eum. Et dixit ihesus discipulis suis: ut in navicula sibi discesserent: propter turbam ne comprimerent eum. Multos enim sanabat: ita ut irruerent in eum ut illum tangerent quod quot habebat plagas. Et spiritus immundi cum illi videbant perdebant: et clamabant dicentes. Tu es filius dei. Et vehementer comminabatur eis: ne manifestarent illum. Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: et venerunt ad eum. Et fecit ut essent duodecim cum illo: et ut mitteret eos predicare. Et dedit illis potestatem curandi

infirmos: et eiciendi demonia. Et imposuit sioni nomen petrus. Et iacobum zebedei et iohannem fratrem iacob: et imposuit eis nomina boanerges quod est filius tonitruum. Et andream et philippum et bartholomeum et mattheum et thomam et iacobum alphei et thaddeum et simonem cananensem: et iudam scarioth qui tradidit illum. Et venit ad domum. Et convenit iterum turba: ita ut non posset neque panem manducare. Et cum audissent sui: egressi sunt tenere eum. Dicebat enim: quoniam in furorem versus est. Et scribe qui ab iherosolymis descenderat dicebat quoniam beelzebub habet: et quia in principem demoniorum eicit demonia. Et convocatis eis: in parabolis dicebat illis. Quomodo potest sathanas sathanam eicere? Et si regnum in se dividat: non potest regnum illud stare. Et si domus super se scriptam dispiciatur: non potest domus illa stare. Et si sathanas convinceretur in scriptum dispiciatur: est: et non poterit stare sed finem habet. Nemo potest vasa fortis ingressus in domum diripere nisi prius forem alligeret: et tunc domus eius diripiet. Amen dico vobis: quoniam omnia dimittentur filijs hominum peccata et blasphemie quibus blasphemaverunt. Qui autem blasphemaverit in spiritu sancto non habebit remissionem in eternum: sed reus erit eterni delicti: quoniam dicebat spiritui inmundum habere. Et venit mater eius et fratres eius: et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum turba: et dicebant ei. Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. Et respondens eis ait. Que est mater mea et fratres mei? Et circumspiciens eos qui circumstantes sedebant ait. Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei: hic

frater meus et soror mea et mater eius. III
Et iterum cepit docere ad mare: et congregata est ad eum turba multa ita ut in navim ascendens sederet in mari: et omnis turba circa mare super terram erat: et docebat eos in parabolis multis: et dicebat illis doctrina sua. Audite. Ecce egredieris seminas ad seminandum. Et dum seminat: aliud cecidit circa viam: et venerunt volucres celi et comederunt illud. Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam: et statim exortum est quoniam non habebat altitudinem terre: et quando exortus est sol reflexit: et eo quod non habebat radicem exaruit. Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spine et suffocaverunt illud: et fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam et dabit fructum ascendentem et crescentem: et afferbat unum triginta et unum sexaginta: et unum centum. Et dicebat. Qui habet aures audiendi audiat. Et cum esset singularis: interrogaverunt eum hijs qui cum eo erant duodecim parabolam. Et dicebat eis. Vobis datum est nosse mysterium regni dei: illis autem qui foris sunt in parabolis omnia sunt: ut videntes videant et non videant: et audientes audiant et non intelligant: ne quando converterantur et dimittant eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolam hanc? Et quomodo omnes parabolas cognoscitis? Qui seminat verbum seminat. Qui autem sunt qui circa viam ubi seminantur verba: et cum audierint: confectum venit sathanas et auferit quod seminatum est in corde eorum. Et hijs sunt similes qui supra petram seminantur: qui cum audierint verbum statim cum gaudio accipiunt illud et non habent radicem in se sed temporales sunt: deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum

confectum scandalizant. Et alij sunt qui in spinis seminantur. Hijs sunt qui verbum audiunt: et cumne seculi et deceptio divitiarum et circa reliqua concupiscentie introeunt suffocantur verbum: et sine fructu efficitur. Et hijs sunt qui super terram bonam seminati sunt: qui audiunt verbum et suscipiunt: et fructificat unum triginta unum sexaginta et unum centum. Et dicebat illis. Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto? Nonne ut super candelabrum ponatur? Non est enim aliquid absconditum quod non manifestetur: nec factum est occultum quod non veniat in palam. Si quis habet aures audiendi audiat. Et dicebat illis. Videte quid audiant. In qua mensura mensi fueritis remittetur vobis. Qui enim habet dabitur illi: et qui non habet: etiam quod habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic est regnum dei: quemadmodum si homo iaceat seminem in terra et dormiat: et exsurgat nocte et die et semen germinet et increpat dum nascitur ille. Vltro enim terra fructificat: primum herba deinde spica: deinde plenum frumentum in spica. Et cum se produxerit fructus statim mittit falces: quoniam adest messis. Et dicebat. Qui assimilabimus regnum dei: aut cui parabole comparabimus illud? Sicut granum synapis quod cum seminatum fuerit in terra minus est omnibus seminibus que sunt in terra: et cum natum fuerit ascendit in arborem: et sic magnus omnibus oleis: et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aves celi habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis: verbum prout poterat audire: sine parabola autem non loquebatur eis. Exortum autem discipulorum discebat omnia. Et ait illis in illa die cum secesserit factum. Transivimus

cōtra. Et dimittentes turbā assumūt eum ita ut erat in nauī: et alie naues erant cum illo. Et facta est prella magna venti: et fluit? mittebat i nauim: ita ut impleteretur nauis. Et erat ipse in puppi super cernical dormiens: et excitant eum et dicūt illi. Magister: nō ad te p̄tinet quia perimus? Et resurgens cōminatus est vento: et dixit mari. Tace: obmutescē. Et cessauit ventus: et facta est tranquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis? Necdū habetis fidē. Et timuerūt timore magno: et dicebāt ad alturū. Quis putas est iste: q̄a uenit? et mare obeduit ei. **U**

Et uenerūt trans fretū maris i regionē gerasēnoy. Et egressi ei de nauī statū occurrēt de monumentis homo in spiritu immūdo: qui domiciliū habebat in monumentis. Et neq; catheris iam quibz poterat eum ligare: quoniā sepe compedibus et catheris uinctus dirupisset catheras et cōpedes cōminuisset: et nemo poterat eū domare. Et semp die ac nocte in monumentis et in montibz erat clamās: et contridens se lapidibus. Videns autē ihesum a longe currebat et adorauit eum: et clamans uoce magna dixit. Quid michi et tibi ihesu fili dei altissimi? Adiuro te p̄ deū ne me torqueas. Dicebat enim illi. Esi spiritus immūdo ab hmine isto. Et interrogabat eū. Quod tibi nomē est? Et dixit ei. Regio michi nomē est: quia multi sum. Et deprecabatur eum multū: ne se expelleret egra regionē. Erat autē ibi circa montē gree portoy magnus pascens in agris: et deprecabant eum spiritus dicētes. Mittere nos i portoy: ut i eos itoeam. Et concessit eis statū ihesus. Et egressus spiritus immūdi introierūt i portoy: et magno

impetu gree p̄cipitatus est in mari ad duo milia: et suffocati sunt in mari. Qui autē pascebāt eos fugerūt: et nunciauerūt in ciuitatem et in agros. Et egressi sunt uidere quid esset factū: uenerunt ad ihesum: et uiderūt illū qui a demonio uegabatur sedentem uestitum et sane mentis et timuerūt. Et narrauerūt illis qui uiderāt qualiter factum esset ei qui demoniū habuerat: et de portis. Et rogare ceperūt eum: ut discederet de finibus eoy. Cumq; ascendere nauim: cepit illū deprecari qui a demonio uegatus fuerat ut esset cum illo et non admittit eum: sed ait illi. Vade in domū tuam ad tuos: et annuncia illis quāta tibi dñs fecerit: et misertus sit tui. Et abiit et cepit p̄dicare in decapoli: quāta sibi fecisset ihesus: et omnes mirabatur. Et cum ascendisset ihesus in nauim rursum trans fretū conuenit turba multa ad eum: et erat circa mare. Et uenit quidā de archilnagogis nomine iaycus: et uidens eum p̄didit ad pedes eius: et deprecabatur eū multū dicētes: quoniā filia mea in egressis ē. Veni impone manū tuā sup eam: ut salua sit et uiuat. Et abiit eū illo: et sequebatur eum turba multa: et cōprimebant eū. Et mulier q̄ erat in p̄limio sanguinis annis duodecim et fuerat multa pressa a cōpluribus medicis: et rogauerat omnia sua: nec quicq; profecerat: sed magis deterius habebat. Cum audisset de ihesu uenit in turba retro: et tetigit uestimentū ei. Dicebat enim: quia si uel uestimentū eius tetigero salua ero. Et confestim siccatus ē fons sanguinis ei: et sensit corpus: q̄a sanata esset a plaga. Et statū ihesus in semetipso cognoscentis uirtute que egerat de illo: conuersus ad turbā

aiebat. Quis tetigit uestimenta meas? Et dicebant ei discipuli sui. Vides turbam comprimētem te et dicens quis me tetigit? Et circūspiciebat uidere eā que h̄c fecerat. Mulier uero timens et tremēs sciens qd̄ factū esset in se: uenit et p̄didit ante eum et dixit ei omnem ueritatem. Ille autē dixit ei. Filia fides tua te salua fecit: uade in pace: et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquēte ueniūt nūcj ad archilnagogū dicētes: q̄a filia tua mortua ē. Quid ultra uegas magistru? Ihesus autē audito uerbo qd̄ dicebatur: ait archilnagogo. Noli timere: tantūmodo crede. Et non admittit quēq; se sequi: nisi petrum et iacobū et iohannem fratrem iacobi. Et ueniūt in domū archilnagogi. Et uidit tumultū et fientes et euilantes multum: et ingressus ait illis. Quid uultamini et ploratis? Puella nō ē mortua sed dormit. Et irridebāt eum. Ipse uero cedis omnibz assumit patre et matrem puelle: et qui secū erāt: et ingrediūt ubi puella erat iacens: et tenens manū puelle ait illi. Thabitha surge: qd̄ est interpretatū: puella tibi dico surge. Et cōfestim surrexit puella: et ambulabat. Erat autē anoy duodeci. Et obstupuerūt stupore magno. Et p̄cepit illis uehementer: ut nemo id sciret: et dixit dare illi manducare. **U**

Et egressus inde abiit in patriā suā: et sequebantur eum discipuli sui. Et facto sabbato cepit i synagoga docere: et multi audientes amirabant in doctrina eius dicētes. Unde huic h̄c omnia? Et que est sapientia q̄ data est illi: et uirtutes tales q̄ per manū eius efficiūt? Nōne hic est faber filius marie: frater iacobi et ioseph et iude et simonis? Nōne et sorores eius

hic nobiscū sunt? Et scandalizabatur i illo. Et dicebat illis ihesus: q̄a nō est propheta sine honore nisi i patria sua et i domo sua et i cognatione sua. Et nō poterat ibi uirtutem ullā facere nisi paucos infirmos impositis manibz curauit: et mirabatur p̄pter incredulitatem eoy: et circūibat castella in circuitu docens. Et uocauit duodecim: et cepit eos mittere binos: et dabat illis potestatem spiritū immūdoy. Et p̄cepit eis ne quid tollerent in uia nisi uirgā tantum: nō pecā nō panem neq; in zona es sed calciatos sandalia: et ne induerentur duabz tunicis. Et dicebat eis. Quocūq; introieritis in domū illic manete donec egeatis inde: et quicūq; nō receperint uos nec audierint uos: egressi inde egerite puluerē de pedibus uestris in testimoniu illis. Et egressi p̄dicabāt ut penitentia agerēt: et demonia multa eruebāt: et ungebāt oleo multos egros et sanabant. Et audiuit rex herodes: manifestū enī factū ē nomē eius: et dicebat. Quia iohānes baptista resurrexit a mortuis: et p̄pter ea uirtutes operantur in illo. Alij autē dicebāt quia helias est: alij uero dicebant quia p̄pheta est quasi unus ex prophetis. Quo audito herodes ait. Quē ego decollau iohannē h̄c a mortuis resurrexit. Ipse enim herodes misit ac tenuit iohānem et uinxit eum in carcerem p̄pter herodiadē uxore philippi fratris sui: quia duxerat eam. Dicebat enī iohānes herodi. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autē inuidiabat illi: et uolebat occidere eum nec poterat. Herodes autē metuebat iohannē sciens eum uirū iustū et sanctū et custodierat eū: et audito eo multa faciebat: et libenter eū audiebat. Et cum

dies oportuno accidisset: herodes natalis sui cenā fecit principibus et tribunis et primis galilee. Cumq; introisset filia ipsius herodiadis: et saltasset et placuisset herodi simulq; recumbentibus: reg ait puella. Petre a me qd vis: et dabo tibi. Et iuravit illi: quia quicquid petieris dabo tibi: licet dimidium regni mei. Que cum egressa: dixit matri sue. Quid petas? At illa dixit. Caput iohannis baptiste. Cumq; introisset statim cum festinatione ad regem: petiuit dicens. Volo: ut primus des michi in disco caput iohannis baptiste. Et contristatus est reg. Propter iurandum et ppter simul discubentes noluit eam contristare: sed misso spicatore precepit afferri caput eius in disco: et decolavit eum in carcere. Et attulit caput ei in disco: et dedit illud puella: et puella dedit matri sue. Quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius: et posuerunt illud in monumento. Et convenientes apostoli ad iherosolim: renuntiaverunt ei omnia que egerant et docuerant. Et ait illis. Venite seorsum in desertum locū: et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et rediebant multitudine: nec spatium madurandi habebant. Et ascendentes in navim abierunt in desertum locū seorsum. Et viderunt eos abeuntes: et cognoverunt multi: et perdiscerunt de omnibus civitatibus circumterunt illuc et pervenerunt eos. Et egrediens vidit turbam multā iherosolim: et misertus est super eos quia erant sicut oves non habentes pastorem: et cepit illos docere multa. Et tū iam hora multa fieret: accesserunt discipuli eius dicentes. Desertus locus est hic: et iam hora preterita. Dimitte illos: ut runtes in primas villas et vicos emant sibi cibos quos maduret.

Et respondens ait illis. Date illis manducare. Et dixerunt ei. Quot emam? ducentis denarijs panes: et dabimus illis manducare. Et dixit eis. Quot panes habetis? Ite et videte. Et cum cognovissent dixerunt. Quinq;. Et duxit pisces. Et precepit illis ut accubere facerent omnes secundum tribemia super viridem feru. Et discubuerunt in partes: per centenos et quinquagenos. Et accepit quinq; panes et duobus piscibus: intuens in celū benedixit et fregit panes: et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos: et duxit pisces divisit omnibus. Et maduraverunt omnes: et saturati sunt. Et susceperunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos: et de piscibus. Erant autē qui maduraverunt quinq; milia virorum. Et statim coegit discipulos suos ascendere navim ut prederent eum tras secum ad bethsai: dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos: abiit in montem orare. Et cum sero esset erat navis in medio mari: et ipse solus in terra. Et videris eos laborantes in remigando: erat enim ventus contrarius eis: et circa quartam vigiliā noctis venit ad eos ambulans supra mare: et volebat preterire eos. At illi ut viderunt eum ambulātem supra mare putaverunt fantasma esse: et exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum: et turbati sunt. Et statim locutus est cum eis: et dixit eis. Ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in navim: et recessit ventus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerunt de panibus. Erat enim cor eorum obturatum. Et cum transisset ad venerunt in terram getelareth: et applicuerunt. Cumq; egressi essent de navim continuō cognoverunt

eum: et percurrentes universā regionē illam ceperunt in grabatis eos qui se male habebant circūferre ubi audiebant eum esse. Et quocūq; introiebat in vicos vel in villas aut civitates: in plateis ponebant infirmos: et deprecabant eum ut vel fimbriā vestimenti eius tangeret: et quicūq; tangebāt eū salvi fiebant. **E**t conveniunt ad eum pharisei et quidā de scribis: venientes ab iherosolimis. Et cū viderent quosdā de discipulis eius communibus manibus id est non lotis manducare panes: vituperaverunt. Pharisei enim et omnes iudei nisi crebro lauerint manus non madurant tenentes traditionē seniorum: et a solo nisi baptizentur non comedunt: et alia multa sunt que tradita sunt illis servare. baptismata calicū et vireorum et cramentorum: et ledorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui non abulant iuxta traditionem seniorum: sed communibus manibus manducant panes? At ille respondens dixit eis. Bene prophetavit ysaias de vobis ypocritis: sicut scriptum est. Populus hic labijs me honorat: cor autē eorum longe est a me. Invanum autē me colunt docentes doctrinas et precepta hominū. Relinquentes enim mandatum dei tenetis traditiones hominū: baptismata vireorum et calicū et similia hys facitis multa. Et dicebat. Bene iterū scribitis preceptū dei: ut traditionem vestrā servetis. Moyses enim dixit. Honora patrem tuum et matrem tuā: et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. Vos autē dicitis. Si dixerit homo patri aut matri coram quod est domū quorūq; et me tibi pfecerit: et ultra non dimittis eū quicūq; facere patri suo aut matri: rescindentes verbum dei

per traditionē vestrā quā tradidistis. Et multa filia huius facitis. Et adducans iterū turbā dicebat illis. Audite me omnes et intelligite. Nichil ē extra hominē introiens in eum quod possit eum coquinare: sed que de homine procedūt illa sunt quę communicant hominē. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cum introisset in domū a turba: interrogabant eum discipuli ei parabola. Et ait illis. Sic et vos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne quicquid introiens in hominē non potest eum communicare quia non intrat in cor eius: sed in ventrem vadit et in seculum egit purgans omnes escas? Dicebat autē: quoniam illa que de homine egrediuntur illa communicant hominem. Abintus enim de corde hominū male cogitationes procedūt: adulteria: fornicationes: homicidia: furta: avaricie: nequicie: dolus: impudicie: oculi: malus: blasphemia: superbia: bulicia. Omnia hec mala abintus procedūt: et communicant hominē. Et inde surgens abiit in fines tri et sydonis: et ingressus domū neminē voluit scire: et non potuit latere. Mulier enim statim ut audiuit de eo tuius filia habebat spiritū mundū intrauit: et pedit ad pedes eius. Erat enim mulier gentilis: hyrophylis nomen. Et rogabat eum ut de montū ciceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine prius saturari filios. Non est enim bonū sumere panem filiorum: et mittere canibus. At illa respondit: et dixit illi. Vniq; dñe. Nā et canelli comedunt sub mensa de micis puorū. Et ait illi. Propter hunc sermonē vades egre demonium de filia tua. Et cum abiisset domum invenit puellā iacentem supra lectum: et demonium egressū.

Et iterū regiens de finibus tyri venit per
hydromem ad mare galilee. Et adducunt ei
surdum et mutū. Et deprecabantur eū
ut imponat illi manū. Et apprehēdēs
eū de turba forclū misit digitos suos
ī aurīculas ei⁹: ⁊ repulsa tetigit linguā
eius: et suspiciens in celū ingemuit. et
ait illi. Effreda: qđ ē adaperire. Et sta-
tīm aperte sunt aures eius: et solutū
est vinculū lingue eius: et loquebatur
recte. Et precepit illis ne cui dicerent.
Quāto aut eis p̄cipiebat tāto magis
plus p̄dicabāt: et eo amplius amirabā-
tur dicēs. Bete omnia fecit: et surdos
fecit audire: et mutos loqui. **U**
n diebus illis itez cū turba multa esset
nec haberent qđ māducarent: cōuocā-
tis discipulis ait illis. Misereor super
turbā: quia ecce iam triduo sustinent
me nec habēt qđ māducet: et si dimise-
ro eos ieiunos in domū suā deficient
in via. Quidā enim ex eis de longe ve-
nerūt. Et responderūt ei discipuli sui.
Vnde illos poterit quis hic saturare
panibz ī solitudine? Et interrogauit
eos. Quot panes habetis? Qui dixe-
runt. Septem. Et p̄cepit turbe discum-
bere sup terrā. Et accipietis septem panes
gracias agens fregit: et dabat dis-
cipulis suis ut apponerent: ⁊ apposue-
runt turbe. Et habebāt pisciculos pau-
cos: ⁊ ip̄os benedixit: et iussit apponi.
Et māducauerunt et saturati sunt: et
subuleūt qđ superauerat de fragmen-
tis septem sportas. Erant autem qui
manducauerāt q̄li quantū milia: et
dimisit eos. Et statim ascendens na-
uim cū discipulis suis: venit in partes
dalmanutha. Et egesserunt pharisei et
reperūt cōquirere eū eo: quērentes ab il-
lo signum de celo: et temptantes eum.

Et ingenuitatis spiritu ait. Quid gene-
ratio ista signum querit? Amen dico vo-
bis: si dabitur generationi isti signum.
Et dimittens eos ascendit iterum nauis:
et abiit trans secum. Et obliui sunt pa-
nem sumere: et nisi unum panem non ha-
berat secum i nauis. Et precipiebat eis dicens
Videte et cauete a fermento phariseo-
rum: et fermento herodis. Et cogita-
bant ad alterutrum dicentes: quia panem
non habemus? Quid cognouit: ait illis
ihesus. Quid cogitatis quia panes
non habetis? Nondum cognouistis
nec intelligitis? Adhuc cecati habe-
tis cor uestrum. Oculos habentes non vi-
detis: et aures habentes non auditis.
Nec recordamini quando quinq; panes
fregi i quinq; milia: et q̄t cophinos fra-
gmentorum plenos sustulistis? Dicunt
ei. Quodcum. Quando et septem panes
in quatuor milia: q̄t spozas fragme-
torum tulistis? Et dicunt ei. Septem. Et
dicebat eis. Quomodo nondu intelligi-
tis? Et venit bethsaida: ⁊ adduxit
ei cecum: ⁊ rogabat eum ut illum tangereet.
Et apprehensa manu ead eduxit eum
extra uicem: et repuens in oculos eius
impositis manib; suis: interrogauit
eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Video homines velut arbores abu-
lantes. Deinde iter imposuit manus
sup oculos ei⁹ et cepit videre: et resti-
tus est: ita ut clare videret omnia. Et
misit illum i domum sua dicens. Vade in
domum tuam: et si i uicis introieris nemini
dixeris. Et ingressus ⁊ ihesus ⁊ discipuli
ei⁹ castralla relater philippi: et i uia in-
terrogabat ad discipulos suos dicens eis.
Quem me dicunt esse homines? Qui re-
sponderunt illi dicentes. Iohanne ba-
ptista: alij helyam: alij uero q̄si unu de
prophetis. Tunc dixit illis. Vos uero

quem me esse dicitis? Respondens pe-
trus ait ei. Tu es christus. Et cōminar-
et eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit
docere eos quoniā oportet filiū hoīs
pati multa ⁊ reprobari a senioribus ⁊
a sumis sacerdotibus et scribis ⁊ occi-
di: ⁊ post tres dies resurgere. Et palā
verbū loquetatur. Et apprehendēs eū
petrus: cepit increpare eū. Qui cōuer-
sus ⁊ videns discipulos suos: commi-
natus est petro dicens. Vade retro me
sathana: quoniā nō sapiis que dei sūt
sed que sunt hominum. Et cōvocata
turba cum discipulis suis: dixit eis. Si
quis vult me sequi denegat semetipsum:
et tollat crucem suā ⁊ sequat me. Qui
enim voluerit animā suā salvā facere
pdet eam: qui autē pdiderit animam
suā ꝑ me et euangelii: salvā faciet
eā. Quid enim pderit hominī si luce-
ret mundū totū: et detrimentū anime
sue faciat? Aut quid homo cōmuni-
cationis dabit pro anima sua. Qui e-
nim me confusus fuerit et verba mea ī
generatiōe ista adultera ⁊ peccatrice:
et fili⁹ hoīs confundet eū cū venerit ī
gloria patris sui cū angelis lādīs. **¶**

Et dicebat illis. Amen dico vo-
bis: quia nūc quidā de hic stan-
tibus qui nō gustabūt mortē: donec
vidēat regnū dei veniens ī virtute. Et
post dies sex assumpsit ihesus petrū ⁊
iacobū et iohannē: et ducit illos ī
montē reclusum soloz: ⁊ trāfiguratur
ē corā ip̄is. Et vestimēta eius facta sūt
splendētia ⁊ candida nimis vult nix:
qualia sullo nō potest sup terrā can-
dida facere. Et apparuit illis helyas
cum moyse: et erāt loquentes cū ihesu.
Et respōdens petrus ait ihesu. Rabbi
bonū est nos hic esse: ⁊ faciamus tria
tabernacula: tibi unū ⁊ moysi unū ⁊

helye unū. Non enim scietat qđ diceret.
Et ante enim timore reuerētia. Et facta ē
nubes obumbrās eos: et venit vox de
nube dicens. Hic est filius me⁹ carissi-
mus: audite illū. Et statim circumspi-
cientes: neminē amplius videtur nisi
ih̄sum tantū secū. Et descendētib⁹ il-
lis de monte p̄cepit illis ne cuiquā qđ
vidissent narrarent: nisi cū filius ho-
minis a mortuis resurrexerit. Et ve-
hūm continuerūt apud se: conquiren-
tes quid esset cum a mortuis resurre-
xerit. Et interrogabāt eū dicētes. Quid
ergo dicūt pharisei et scribe q̄a helyam
oporteat venire primum? Qui respon-
dens ait illis. Helyas cū venerit p̄mo
restituēt om̄ia: et quomō scriptum est
in filiū hoīs: ut multa patiatur ⁊ con-
tinnat. Sed dico vobis: q̄a et helyas
venit: et fecerūt illi quercūq; voluerūt
sicut scriptum est de eo. Et veniens ad
discipulos suos vidit turbā magnā cir-
ca eos: et scribas cōquirentes cū illis.
Et confectū om̄is ip̄s vidēs ih̄sum
Rup̄s⁹ est et eppauerūt: ⁊ accurrētes
salutabant eum. Et interrogauit eos.
Quid inter vos cōquiritis? Et respon-
dens vnus de turbā dixit. Magister at-
tuli filiū meū ad te habentem spiritum
mali: qui ubiq; eū apprehēderit
allidit illū: ⁊ spumat et stertit denōbz
et ardet. Et dixi discipulis auis ut eie-
rent illū: et non potuerūt. Qui respon-
dens eis dixit. Q generatō incredula:
q̄ diu apud vos est? Quā diu vos
patiari? Afferte illū ad me. Et attule-
runt eum. Et cū vidisset eū statim spi-
ritus conturbauit illū: et elisus in ter-
ram volutabat spumās. Et interro-
gauit patrē eius. Quantum temporis
ē ex quo ei hoc accidit? At ille ait. Ab
infantia. Et sequēter eū in ignē et in

aquā misit: ut eū pderet. Sed si quid potes. adiua nos: misericors nri. Ihesus aut ait illi. Si potes credere omnia possibilia credenti? Et continuo redmans pater pueri cū lacrimis aiebat. Credo dñe: adiuua incredulitatē meā. Et cū vidisset ihesus cōcurrentem turbam: cōminatus est spiritui immūdo dicens illi. Burde et mute spiritus? ego precipio tibi egi ab eo: et amplius ne introeas in eum. Et redmans et multū discerpens eum egiit ab eo: et factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerēt qā mortuus est. Ihesus aut tenēs manū eius eleuauit eum: et surrexit. Et cū introisset in domū: discipuli eius secreto interrogabāt eū. Quare nos nō potuim⁹ eicere eū? Et dixit illis. Hoc gen⁹ i nullo potest eire: nisi in oratione et ieiunio. Et inde pfecti ptergradierant galileā: nec volebat quēq; scire. Docebat aut discipulos suos: et dicebat illis quoniā filius hominis tradetur in manus hominū: et occidēt eum: et occisus tertia die resurget. At illi i gnorabāt verbū: et timebāt interroga re eū. Et uenerūt capharnaū. Qui cum domi essent interrogabat eos. Quid i via tractabatis? At illi tacebant. Si quidem in via inter se disputauerāt: quis eorū maior esset. Et residens vocauit duodec: et ait illis. Si quis uult primus esse: erit omnī nouissimus et omnī minister. Et accipiens puerū statuit eū in medio eorū: quē cū cōple xus esset ait illis. Quisquis unū ex huiusmodi pueris receperit i nomine meo me recipit: et quicunq; me suscepit nō me suscipit: sed eū qui me misit. Respondit illi iohānes dicens. Magister uidim⁹ quēdam in nomine tuo eiciē tem daemōnia qui non sequitur nos:

et phibuit⁹ eū. Ihesus aut ait nolite phibere eū. Nemo est enim q̄ faciat virtutem in nomine meo: et possit cito male loqui de me. Qui enim non est aduersum vos: p vobis ē. Quisquis enim potū dederit vobis calicē aque in nomine meo quia tibi estis: amē dico vobis non pder mercedem suam. Et quisquis scādalizauerit unum ex hīs pusillis credentibus in me: bonū est ei magis si circumdaretur mola a sinaria collo eius et in mare mitteretur. Et si scādalizauerit te man⁹ tua: abscide illā. Bonū est tibi debile introire in vitā: q̄ duas manus habēre: ire in gehennā in ignē inextinguibile: ubi uenīs eorū nō moritur: et ignis nō estringitur. Et si pes tuus te scādalizat: apuda illū. Bonū est tibi dandum introire in vitā eternā: q̄ duos pedes habentē mitti in gehennā ignis inextinguibilis: ubi uenīs eorū non moritur: et ignis nō estringit. Quod si oculus tuus scādalizat te: eice eum. Bonū est tibi lūcū introire in regnū dei: q̄ duos oculos habentem mitti in gehennā ignis: ubi uenīs eorū non moritur: et ignis nō estringit. Omnia aut igne salietur: et omnis victima sale salietur. Bonū ē sal. Quā si sal insillū fuerit i quo illud cōdieris? Habete in vobis sal: et pacē habere inter vos.

Et inde resurgens uenit in fines iude ultra iordanem: et cōuertit⁹ inter turbē ad eū: et sicut cōstituerat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabāt eū si licet uiro uxore dimittere: temptantes eū. At ille respondens dixit eis. Quid uobis precepit moyses? Qui dixerunt. Moyses permisit libellū repudiij scribere et dimittere. Quibus respondens ihesus ait. Ad duriciā

cordis uestri scripsit vobis preceptum istud. Ab initio aut creature masculū et feminā fecit eos deus. Propter hoc relinquit homo patrem suum et matrem: et adheret ad uxore suā: et eū duo in carne una. Itaq; iam nō sunt duo: sed una caro. Quod ergo deus coniūxit: homo non separet. Et in domino iterū discipuli eius de eodē inuenerunt eum. Et ait illis. Quicunq; dimiserit uxorem suā: et aliā duxerit: adulterū cōmitit sup eam. Et si uxor dimiserit uirū suū et aliū nupserit: meretur. Et offerbāt illi paruulos ut tangeret illos: discipuli aut cōminabantur offerentibus. Quos cū uidere ihesus: indignē tulit. Et ait illis. Si nite paruulos uenire ad me: et ne phibueris eos. Taliū est enim regnū dei. Amen dico vobis: quisquis nō receperit regnū dei uelut paruulus nō intrabit i illud. Et cōplexus eos et imponens manus sup illos: benedixit eos. Et cum ingressus esset i uia: procurans quidā genu flego ante eū: rogabat eū dicens. Magister bone: quid faciā ut uitam eternā papiam? Ihesus aut dixit ei. Quid me dicis bonū? Nemo bonus: nisi unus deus. Precepta nosti: ne adulteres: ne occidas: ne furis: ne falsū testimoniū dixeris: ne fraudē feceris: honora patrem tuū et matrem. At ille respondens ait illi. Magister hęc omnia obseruau i iuuentute mea. Ihesus aut intuitus eū: dilexit eū: et dixit ei. Unū tibi deest. Vade: quecunq; habes uende et da pauperibus: et habebis thesaurū i celo: et ueni sequere me. Qui cōturbatus in uerbo: abiit merens. Erat enī habens multas possessiones. Et circūspiciens ihesus: ait discipulis suis. Quā difficile ē pecuniās

habere i regnū dei introibūt. Discipuli autem obstupescēbāt in uerbis ei⁹. Ac ihesus rursus respondens ait illis. Filioli: q̄ difficile est confidentes in pecuniis in regnū dei introire. Facilius est camelū p foramen acus transire: q̄ diuitem intrare in regnū dei. Qui magis amirabant dices ad semetipsos. Et quis potest saluus fieri? Et intus ihesus illos ait illis. Apud hoīes impossibile est: sed nō apud deū. Omnia enim possibilia sunt apud deū. Et cepit ei petrus dicere. Ecce nos dimissimus omnia: et secuti sumus te. Respondens ihesus ait. Amen dico vobis: nemo est q̄ reliquerit domū aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros ppter me et ppter euangelii qui nō accipiet centies tantum nūc in tempore hoc: domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cū persecutionibus: et i seculo futuro uitā eternā. Multi aut erūt pmi nouissimi: et nouissimi primi. Erat aut i uia ascendentes iherosolimā: et pcedebat illos ihesus. Et duxerāt: et sequentes timebant. Et assumens iterū duodecim: cepit illis dicere q̄ essent ei uetera. Quia ecce ascendimus iherosolimā: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus: et damnabunt eum morte. Et tradent eū gentibus: et illudent ei: et conspuent eū et flagellabunt eū: et interficient eū: et tertia die resurget. Et accedunt ad eū iacobus et iohānes filij zebedei dices. Magister: volum⁹ ut q̄cunq; petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid uultis ut faciā uobis? Et dixerūt. Da nobis aut unum ad dexterā tuā: et aliū ad sinistrā tuā sedam⁹ in gloria tua. Ihesus aut ait eis. Nescitis qd petitis.

Potestis bibere calicem quem ego bibo. aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei. Possimus? Ihesus autem ait eis. Calicem quidem quem ego bibo bibetis: baptismo quo ego baptizor baptizabimini: sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis: sed quibus paratum est. Et audientes deum indignati sunt de iacobo et iohanne. Ihesus autem vocans eos ait illis. Scitis quia hi qui vident principari genibus dominantur eis: et principes eorum potestatem habent ipsorum? Non ita est autem in vobis: sed quicumque voluerit fieri maior erit vestre minister: et quicumque voluerit in vobis primus esse: erit omnium servus. Nam et filius hominis non venit ut ministraretur ei: sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis. Et venit iherosolymam: et pascuit eos de ihericho et bethanias: et plurima multitudo: filius autem iheronimi barchaneus reus: sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quia ihesus nazarenus est: cepit clamare et dicere. Ihesu fili david: miserere mei. Et conminabantur illi multi: ut taceret. At ille multo magis clamabat: fili david miserere mei. Et rās ihesus: precepit illi vocari. Et vocat eum: dicentes ei. An iniquus esto. Surge: vocat te. Qui pedito vestimento suo: cecidens venit ad eum. Et respondens ihesus dixit illi. Quid tibi vis faciam? Cecus autem dixit ei. Rabbi: ut videam. Ihesus autem ait illi. Fides tua te saluum fecit. Et tunc illi vidit: et sequebatur eum in via.

Et cum appropinquarent iherosolimam et bethaniam ad montem oliuarum misit duos de discipulis suis: et ait illis. Ite in castellum quod contra vos est: et statim introeuntes illuc: inuenietis

pullum ligatum: super quem nemo adhuc hominum sedit. Soluite illum: et adducite. Et si quis vobis dixerit quid facitis: dicit quia domino necessarium est: et continens illum dimittet hunc. Et abeuntes inueniunt pullum ligatum: ante ianuam foris in huiusmodi: et solvunt eum. Et quidam de illis stantibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullum? Qui dixerunt eis sicut preceperat illis ihesus: et dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad iherosolimam: et imposuerunt illi vestimenta sua et sedit super eum. Multi vestimenta sua straverunt in via. Alii autem frondes cedebant de arboribus: et strangebant in via. Et qui prebant et qui sequebantur clamabant dicentes. Osanna benedictus qui venit in nomine domini: benedictum quod venit regnum patris nostri david: osanna in excelsis. Et introiit iherosolimam in templum: et circumspiciens omnibus circa vespere esset: tunc respexit iheroniam cum duobus. Et alia die cum exiret a bethania elixit. Cuncti vidissent autem folia habentem: venit si quod fore inveniret in ea. Et cum venisset ad eam: nichil invenit preter folia. Non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei. Nam non amplius inveniuntur et quibus fructum maderet. Et audiebant discipuli eius: et venerunt iherosolimam. Et cum introisset in templum cepit eicere vendentes et ementes in templo: et mesas numulariorum et cathedras vendentium columbas evertit. Et non sinebat ut quis transiret vas per templum: et docebat dicentes eis. Nonne scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem fecistis eam speluncam latronum. Duo audierunt: principes sacerdotum et scribe queriebant quomodo eum proderent. Timebant enim

eum: quoniam universa turba ammirabat super doctrinam eius. Et cum vespere facta esset: egrediebatur de civitate. Et cum mane transiret: viderunt sicum aridam factam a radicebus. Et recordans petrus dixit ei. Rabbi: ecce sicum cui maledixisti arietem. Et respondens ihesus ait illis. Habete fidem dei. Amen dico vobis: quia quicumque dixerit huic monti tollere: et mittere in mare: et non habuerit in corde suo sed crediderit quod quicumque dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico vobis: omnia quecumque orantes petitis credite quia accipietis: et eveniet vobis. Et cum stabitis ad orandum: dimittite si quid habetis adversus aliquem: ut et pater vester qui in celis est dimittat vobis peccata vestra quod si vos non dimiseritis: nec pater vester qui in celis est dimittet vobis peccata vestra. Et venit rursus iherosolimam. Et cum ambularet in templo: accesserunt ad eum summi sacerdotes et scribe et seniores: et dixerunt ei. In qua potestate hec facis: et quis tibi dedit hanc potestatem ut ista facias? Ihesus autem respondens ait illis. Interrogabo vos et ego unum verbum: et respondete michi: et dicam vobis in qua potestate hec faciam. Baptismus iohannis de celo erat an ex hominibus? Respondete michi. At illi cogitabant secum dicentes. Si dixerimus de celo: dicit nobis. Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus ex hominibus: timeamus populum. Omnes enim habebant iohannem quia vere propheta esset. Et respondentes dixerunt ihesu. Nescimus. Et respondens ihesus ait illis. Neque ego dico vobis in qua potestate hec faciam.

Et cepit illis in parabola loqui. Vinea passinavit homo: et circumdedit sepe: et fodit lacum: et edificavit

turrim: et locavit eam agricolis: et per regem preteritum est. Et misit ad agricolas in tempore servitii: ut ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehensum eum ceciderunt: et dimiserunt eum. Et iterum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt: et contumeliis affecerunt. Et rursum alium misit: et illum occiderunt: et plures alios quosdam cedentes: alios vero occidentes. Adhuc ergo unum habens filium carissimum: et illum misit ad eos novissimum dicens: quia reverentur filium meum. Coloni autem dixerunt ad invicem. Venite occidamus eum: et nostra erit hereditas. Et apprehendentes eum occiderunt: et eiecerunt eum vineam. Quid ergo faciet dominus vinee? Veniet et proder colonos: et dabit vineam alijs. Nec scripturam hanc legistis lapidem quem reprobaaverunt edificantes: hic factus est in caput anguli: a domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris. Et querebant eum tenere: et timerunt turbam. Cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerat. Et relicto eo abierunt. Et misit ad eum quosdam ex pharisaeis et herodianis: ut eum caperent in verbo. Qui venientes dixerunt ei. Magister: scimus quia verax es et non curas quemquam. Nec enim vides in faciem hominum: sed in veritate via dei doces. Vires dari tributum cesari: an non dabitur? Qui factus vestimentum illorum: ait illis. Quid me temptatis? Afferte michi denarium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis. Cuius est ymago: hec et inscriptio? Dixerunt ei. Cesaris. Respondens autem ihesus dixit illis. Reddite igitur que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt ad eum sadducei qui dicunt reductionem non esse: et interrogabat eum

dicentes. Magister: moyses nobis scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit: dimiserit uxorem: et filios non reliquerit: accipiat frater eius uxorem ipsius: et resuscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem: et mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam et mortuus est: et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et accepit eam similiter septem: et non reliquerunt semen. Quoniam ita omnia defuncta est et mulier. In resurrectione ergo cum resurrexerint: cum de hijs erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem. Et respondens ihesus ait illis. Nonne ideo erratis: non scientes scripturas neque virtutem dei? Cum enim a mortuis resurrexerint neque nubent neque nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celis. De mortuis autem quod resurgant non legistis in libro moysi super rubum quomodo dixit illi deus inquitens: ego sum deus abraham: et deus ysaac: et deus iacob. Non est deus mortuorum sed vivorum. Vos ergo multum erratis. Et accessit unus de scribis: qui audierat illos conquiescentes: et videns quoniam bene illis responderet: interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. Ihesus autem respondit ei: quia primum omnium mandatum est. Audi israel: deus deus tuus deus unus est: et diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex tota mente tua: et ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi. Diliges proximum tuum tanquam teipsum. Maius horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba. Bene magister in veritate dixisti: quia unus est deus: et non est alius preter eum. Et ut diligatur ex toto corde: et ex toto intellectu: et ex tota anima: et

ex tota fortitudine: et diligere proximum tanquam teipsum: maius est omnibus mandamentis: et sacrificijs. Ihesus autem videns quod sapienter respondisset: dixit illi. Non es longe a regno dei. Et nunc iam audebat eum interrogare. Et respondens ihesus dicebat doces in templo. Quomodo dicunt scribe christum filium esse david? Ipse enim david dixit in spiritu sancto. Dixit dominus dominus meus sedes a dextera meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo david dixit eum dominum: et unde est filius eius? Et multa turba eum libenter audivit. Et dicebat eis in doctrina sua. Cavete a scribis: qui volunt in stolis ambulare et salvari in foro: et in primis cathedras sedere in synagogis: et primos discubitus in cenis. Qui devorant domos viduarum sub obreitu prolixae orationis: hijs accipient plus iudicii. Et sedens ihesus contra gazophylacium aspicebat quomodo turba iactaret res in gazophylacium: et multi divites iactabant multa. Cum venisset autem vidua una pauper: misit duo minuta quod est quadrans. Et convocans discipulos suos ait illis. Amen dico vobis: quoniam vidua hec pauper plus omnibus misit: qui misit in gazophylacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis misit: hec vero de penuria sua omnia que habuit misit totum victum suum. **¶**

Et cum egrediretur de templo: ait illi unus ex discipulis suis. Magister: aspice quales lapides et quales structuras. Et respondens ihesus ait illi. Vides has omnes magnas edificationes? Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruetur. Et cum sederet in monte olivarum contra templum: interrogabat eum separatim petrus et iacobus

et iohannes et andreas. Dic nobis quando ista fient: et quid signum erit quando hec omnia incipient consummari. Et respondens ihesus cepit dicere illis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum: et multos seducunt. Cum audieritis autem bella: et opiniones bellos: ne timueritis. Oportet enim fieri: sed nondum finis. Exsurgat enim gens contra gentem: et regnum super regnum: et erunt terremoti: et fames. Quoniam dolo hec. Videte autem volucres: et advenit enim vos in coelums: et in synagogas: et in domos: et ante presides et reges stabitis: propter me in testimonium illis. Et in omnes gentes primum oportet predicari euangelium. Et cum duxerint vos tradentes: nolite cogitare quid loquamini: sed quod datus vobis fuerit in illa hora id loquimini. Non enim vos estis loquutes: sed spiritus sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem: et pater filium: et consurgent filii in parentes: et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus: propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in fine: hic saluus erit. Cum autem videritis abominationem desolationis stantem ubi non debet: qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant in montes: et qui super templum ne descendant in domum: nec introeat ut tollat quod de domo sua: et qui in agro erit: non revertatur retro: tollere vestimentum suum. De autem pregnantibus et nutriendibus in illis diebus. Orate ut non hyeme non fiant. Et tunc enim dies illi tribulationes tales quales non fuerunt ab initio creature quam condidit deus usque nunc: neque fient. Et nisi brevasser dominus dies: non fuisset salva omnis caro. Sed propter electos quos elegit brevavit dies.

Et tunc si quis vobis dixerit ecce hic est christus: ecce illic: ne credideritis. Et surgent enim pseudo christi et pseudo prophete: et dabunt signa et portenta ad seducendos si fieri potest etiam electos. Vos ergo videte. Ecce predicti vobis omnia. Sed in illis diebus post tribulationem illam sol continebrabitur: et luna non dabit splendorem suum. Et stelle relinquent decedentes: et virtutes que sunt in celis movebuntur. Et tunc videbitur filius hominis venientem in nubibus cum virtute multa et gloria. Et tunc mittet angelos suos: et congregabit electos suos a synagoga veteris a summo terre usque ad summum celum. A sic autem discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia: cognoscitis quia in proximo sit estas. Sic et vos cum videritis hec fieri: scitote quod in proximo sit et ossequium. Amen dico vobis: quoniam non transibit generatio hec: donec omnia ista fiant. Et dum et terra transibit: verba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora nemo scit: neque angeli celo neque filius: nisi pater. Videte: vigilate: et orate. Melius enim quando tempus sit. Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam: et dedit servis suis potestatem cuiusque operis: et ianitori precepit ut vigilet. Vigilare ergo. Melius enim quando dominus domus veniat: sero: an in media nocte: an gallicantu: an mane: ne cum venerit repente: inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico omnibus dico: vigilate. **¶**

Erat autem pascha et azima post bibulum: et querebant summi sacerdotes et scribe quomodo eum dolo teneant et occiderent. Dicebat enim. Non in die festo: ne forte tumultus fieret in populo. Et cum esset bethanie in domo simonis

leprosi et recumbeter: venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati preciosi: et fracto alabastro effudit super caput eius. Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos: et dices. Vnde quid prodest ista ungenti facta est? Poterat enim unguentum istud venditari plus quam centis denariis: et dari pauperibus. Et fremebat in eam. Ihesus autem dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. Quia habuit hec fecit: prout ungere corpus meum in sepultura. Amen dico vobis: ubicumque predicatum fuerit euangelium istud in universo mundo: et quod fecit hec narrabitur in memoriam eius. Et iudas scariothis unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes: ut traderet eum illis. Qui audientes gausti sunt: et permiserunt ei pecuniam se denarios. Et querebat quomodo illi opportune traderet. Et primo die azimorum quando pascha immolabant: dicit ei discipuli. Quid vis eam? et parare tibi ut manducet pascha? Et mittit duos ex discipulis suis: et dicit eis. Ite in civitatem: et occurret vobis homo lagenam aque baulas. Sequimini eum: et quocumque introierit dicit domino domus: quia magister dicit. Ubi est refectio mea: ubi pascha cum discipulis meis manducemus? Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grade stratum: et illic parare nobis. Et abiit discipulus eius: et venerunt in civitatem: et invenerunt sicut dicebat illis: et paraverunt pascha. Vespere autem facto: venit cum duodecim. Et discumbentibus eis et manducantibus ait ihesus. Amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet

me qui manducat meum. At illi ceperunt contristari et dicere singillatim. Numquid ego? Qui ait illis. Unus ex duodecim: qui intravit meum manum in calcem. Et filius quidem hominis nunc scriptum est de eo. Vnde autem homini illi: per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei: si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis: accepit ihesus panem: et benedicens fregit: et dedit eis et ait. Sumite: hoc est corpus meum. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberunt ex illo omnes. Et ait illi. Hic est sanguis meus novi testamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: quod iam non bibam illud de gemmine vitis: usque in diem illum cum illud bibam novum in regno dei. Et primo dedit: et iterum in modum olivae. Et ait eis ihesus. Omnes scandalizabimini in nocte ista: quia scriptum est: percutia pastoris et disgregent oves. Sed postea ego resurrexero: praedico vos in galileam. Petrus autem ait illi. Et si omnes scandalizaverint: sed non ego. Et ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priusquam gallus bis vocem dederit: ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur. Et si oportuerit me simul commori tibi: non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant. Et venit in podium cui nomen gabthemani: et ait discipulis suis. Sedere hic donec oram. Et assumpsit petrus et iacobum et iohannem fratrem suum: et cepit precare et orare. Et ait illis. Vestis est anima mea usque ad mortem. Suffragere hic et vigilare. Et cum perisset paululum: praedixit super terram: et orabat ut si fieri posset transiret ab eo hora: et dicit. Abba pater: omnia tibi possibilia sunt: transierit calicem hunc a me. Sed non

quod ego volo: sed quod tu. Et venit et invenit eos dormientes. Et ait petro. Simon dormis? Non posuisti una hora vigilare? Vigilate et orate: ut non intretis in temptationem. Spiritus quidem promptus est: caro vero infirma. Et iterum abiens oravit: rursus semetipsum dicens. Et reversus de novo: invenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum gravati: et ignorabant quid responderent ei. Et venit tertio: et ait illis. Dormite iam: et requiescite. Sufficit. Venit hora: ecce filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eam. Ecce qui me tradet prope est. Et adhuc eo loquente: venit iudas scarioth unus de duodecim: et cum eo turba multa: cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et scribis et senioribus. Dederat autem traditor eis signum dicens. Quicumque osculatus fuero ipse est: tenete eum: et ducite eum. Et cum perisset: statim accedens ad eum ait. Rabbhi. Et osculatus est eum. At illi manus intulerunt in ihesum et tenuerunt eum. Unus autem quidam de circumstantibus eduxit gladium percussit eum in summi sacerdotis: et amputavit illi auriculam. Et respondens ihesus ait illis. Tantum ad latronem resistis cum gladiis et lignis comprehendere me. Quotidie eram apud vos in templo docens: et non me tenuistis. Sed ut impleantur scripturae. Tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt. Adolefactus autem quidam sequebatur eum amicus secundum suum nudum: et tenuerunt eum. At ille relictus sine digne nudus: fugit ab eis. Et adduxerunt ihesum ad summum sacerdotem: et conveniunt omnes sacerdotes et scribae et seniores. Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis: et sedebat cum ministris

ad ignem: et calefaciebat se. Summi vero sacerdotes et omne concilium querebant adversus ihesum testimonium: ut eum morti traderent: nec inveniebant. Multi autem testimonium falsum dicebant adversus eum: et convenientia testimonium non erat. Et quidam surgentes: falsum testimonium ferebant adversus eum dicens. Quoniam nos audivimus eum dicentem. Ego dissoluam templum hoc: et post triduum aliud non manufactum edificabo. Et non erat conveniens testimonium illorum. Resurgens autem summus sacerdos in medium interrogavit ihesum dicens. Non respondes quicquam ad ea quae tibi obiciuntur ab hijs? Ille autem tacuit: et nichil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum: et dixit ei. Tu es christus filius dei benedicti? Ihesus autem dixit illi. Ego sum. Et videbitis filium hominis sedentem a dexteris virtutis dei: et venientem cum nubibus caeli. Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait. Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam. Quid vobis videtur? Qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. Et ceperunt quidam conspuere eum et velare faciem eius: et colaphis eum cedere: et dicere ei. Propheta. Et ministri alapis eum reddebant. Et cum esset petrus in atrio foris: venit una ex ancillis summi sacerdotis: et cum vidisset petrum calefacientem se: aspiciens illum ait. Et tu cum ihesu nazareno eras? At ille negavit dicens. Neque novi quid dicas. Et egrediente foras: ait alteri: et gallus cantavit. Rursum autem cum vidisset illum ancilla cepit dicere circumstantibus: quia hic ex illis est. At ille iterum negavit. Et post pusillum rursum qui stabant dicebant petro. Hec ex illis es: nam et galileus es. Ille autem

cepit anathematizare et iurare: quia
nescio hominem istum quem dicis.
Et statim gallus iterum cantavit. Et
recordatus est petrus verbi quod dixe-
rat ei ihesus: priusquam gallus cantet bis
et me negabis. Et cepit flere. **RUB**

Et confestim mane consilium facien-
tes summi sacerdotes cum senioribus
et scribis et universo concilio: vindictas
ihesu duxerunt et tradiderunt pilato. Et in-
terrogavit eum pilatus. Tu es rex iudeorum?
At ille respondens ait illi. Tu dicis. Et
accusabat eum summi sacerdotes in mul-
tis. Pilatus autem rursus interrogavit
eum dicens. Non respondes quicquam? Vi-
de in quantis te accusant. Ihesus au-
tem amplius nichil respondit: ita ut
miraretur pilatus. Per diem autem festum
solebat dimittere illis unum ex vindictis
quicumque petissent. Erat autem qui dice-
batur barabbas. qui cum seditionis erat
vindictus qui in seditione fecerat homi-
cidium. Et cum ascendisset turba: cepit ro-
gare sicut semper faciebat illis. Pilatus
autem respondit eis et dixit. Vultis dimit-
tere vobis regem iudeorum? Sciebat e-
nim quod per invidiam tradidissent eum
summi sacerdotes. Pontifices autem
contendantur turba: ut magis baraba-
ban dimitteret eis. Pilatus autem iterum
respondens ait illis. Quid rego vultis
faciā regi iudeorum? At illi iterum clama-
verunt. Crucifige eum. Pilatus vero dice-
bat illis. Quid enim mali fecit? At il-
li magis clamabant: crucifige eum. Pila-
tus autem volens populo satisfacere dimisit
illis barabban et tradidit ihesum fla-
gellis celsum ut crucifigeretur. Milites
autem duxerunt eum in arcem praetoris et con-
vocant totam cohortem: et induunt eum
purpura. et imponunt ei plebeas spi-
neae coronam: et circumdant eum. Tunc

rex iudeorum. Et praeiebant caput eius
arundine: et conspuiebant eum: et ponen-
tes genua adorabant eum. Et postquam
illuserunt ei reverterunt illi purpura: et in-
diderunt eum vestimentis suis: et eduxerunt
illum ut crucifigerent eum. Et agariaverunt
praetereuntes quempiam simonem cyrenaeum ve-
nientem de villa. patrem alligandorum et
rus: ut tolleret crucem eius. Et perduxerunt
illum in golgatha locum: quod est interpre-
tum calvariae locus. Et dabant ei bibere
mixturam vini: et non accepit. Et crucifi-
gentes eum diviserunt vestimenta eius:
mittentes sortem super eis quis quid tol-
leret. Erat autem hora tertia: et crucifi-
xerunt eum. Et erat titulus causae eius in he-
braeo: rex iudeorum. Et cum eo crucifigunt duos
latrones: unum a dextris et alium a si-
nistris eius. Et impleta est scriptura quae di-
xit. Et cum iniquis reputatus est. Et pre-
tereuntes blasphemabant eum: mouentes
capita sua et dicentes. Vah qui destruis
templum dei: et in tribus diebus reedifi-
cas. Saluum fac teipsum descendens
de cruce. Similiter et summi sacerdotes
illudentes ad alterutrum eum scribis di-
cebant. Alios saluos fecit: seipsum non
potest saluum facere. Cuius rex israel
descendat nunc de cruce: ut videamus
et credamus. Et qui cum eo crucifixi erant
conviciabantur ei. Et facta hora sexta:
tenebre factae sunt per totam terram usque in
horam nonam. Et hora nona exclamavit
ihesus voce magna dicens. Eley. he-
ley lema sabadani. Quod est interpre-
tatum. Deus meus. Deus meus: ut quid
dereliquisti me? Et quidam de circum-
stantibus audientes dicebant. Ecce he-
liam vocat. Cuius autem unus et im-
plens spongiam aceto: circumdantem
calamo: porci dabant ei bibere. Sinite
videmus si veniat helias ad reponendum

eum. Ihesus autem emissā voce magna
expiravit. Et velum templi scissum est in
duos: a summo usque deorsum. Videns
autem centurio qui praeducebat stabat. quia
sic clamans expirasset. ait. Vere homo
hic filius dei erat. Erant autem et mulie-
res de longe aspicientes: inter quas e-
rat maria magdalene. et maria iaco-
bi minoris. et ioseph mather. et salome:
et cum esset in galilea sequebantur eum et
ministrabant ei: et aliae multe quae simul
cum eo ascenderant iherosolimam. Et cum
iam sero esset factum: quia erat parasce-
ue quod est ante sabbatum. venit ioseph ab
arimathia nobilis decurio: qui et ipse
erat expectans regnum dei. Et audacter
introiit ad pilatum: et petiit corpus ihe-
su. Pilatus autem mirabatur si iam obit-
set. Et accessit centurione: interroga-
vit eum si iam mortuus esset. Et cum
cognovisset a centurione. donavit cor-
pus ioseph. Ioseph autem mercatus lin-
doneum. et deponens eum involuit
lindone: et posuit eum in monime-
to quod erat sculptum de petra: et ad-
voluit lapidem ad ostium monumenti.
Maria magdalene et maria ioseph
aspicebant ubi poneretur. **RUB**

Et cum transisset sabbatum: maria
magdalene et maria iacobi et
salome emerunt aromata: ut venien-
tes ungerent ihesum. Et valde mane
una sabbatorum. veniunt ad moni-
mentum: orto iam sole. Et dicebant
ad invicem. Quis revolvat nobis la-
pidem ab ostio monumenti? Et respi-
cientes viderunt revolutum lapidem.
Erat quippe magnus valde. Et intro-
euntes in monumentum viderunt in-
venit sedentem in dextris coopertum
stola candida: et obstupuerunt. Qui
dixit illis. Nolite expavescere. Ihesum

quies nazarenus crucifixus: surrexit: non
est hic. Ecce locus: ubi posuerunt eum. Sed
ite dicite discipulis eius et petro: quia pre-
cedet vos in galileam. Ibi eum vide-
bitis: sicut dixi vobis. At ille respondens
fugerunt de monumento. Quas erat e-
nim eas tremor et pavor: et nemini
quicquam dixerunt. Tenebant enim. Surgens
autem ihesus mane prima sabbati appa-
ruit primo marie magdalene: de qua
eiecerat septem demonia. Illa vadens
nuntiavit hijs. qui cum eo fuerant lugen-
tibus et flentibus: et illi audientes quia
viveret et visus esset ab eis: non credide-
runt. Post haec autem duobus ex hijs am-
bulantibus ostensus est in alia effigie
euntibus in villam: et illi euntes nuncia-
verunt ceteris: nec illis crediderunt. Non
vultis autem credentibus illis unde
apparuit: et reprobovit incredulitate
eorum et duriciā cordis: quia hijs qui vide-
rant eum resurrexisse non crediderunt. Et
dixit eis. Euntes in universum mundum
predicate evangelium omni creature. Qui
crediderit et baptizatus fuerit. salvus
erit: qui vero non crediderit. condemnabitur.
Signa autem eos qui crediderint
haec sequentur. In nomine meo demonia
eiciet: linguis loquentes novis:
serpentes tollet. Et si mortiferum quid
biberint: non eis nocebit. Super egros
manus imponent: et bene habebunt.
Et dominus quidem ihesus postquam lo-
cutus est eis. assumptus est in celum:
et sedet a dextris dei. Illi autem profe-
di praedicaverunt ubique: domino coo-
perante et sermonem confirmante: se-
quentibus signis. **Explicit euangelium
secundum mattheum. Incipit praefatio beati
ieronimum presbyteri in euangelium secundum
lucam.**

Lucas filius natione antiochenus. arte medicus. discipulus apostolorum. postea pauli secutus usque ad conversionem eius. seruans domino sine crimine: nam neque uxorem unquam habuit neque filios: septuaginta et quatuor annorum obiit in bithynia. plenus spiritu sancto. Qui cum iam scripta essent euangelia. per mattheum quidem in iudea. per marcum autem in italia. sancto instigante spiritu in achate pariter hoc scripsit euangelium: significans etiam ipse in principio ante suam alia esse descripta. Cuius cetera ea quae ordo euangelice dispositionis reposuit. ra maxime necessitas laboris fuit: ut primum grecis fidelibus omni prophetatione venturi in carne dei christi manifestata humanitate ne iudaicis fabulis attentis: in solo legis desiderio teneretur: uel ne hereticis fabulis et stultis sollicitationibus seducti reciderent a ueritate elaboraret: de hinc. ut in principio euangelij iohannis natiuitate presumppta. cui euangelium scriberet et in quo electus scriberet indicaret: correctas in se complere esse. quae essent ab alijs inchoata. Cui ideo post baptismum filij dei a perfectione generationis in christo implere. repente a principio natiuitatis humane potestas promissa est: ut requirerentibus demonstraret in quo apprehenderetur per nathan filium dauid introitu reuerentis in deum generationis ad missio. indispabilis dei predictas in hominibus christum suum. perfecti opus hominis redire in se per fidem faceret: qui per dauid patrem uenientibus iter prebatur in christo. Cui luce non immerito etiam scribedorum aduui apostolorum potestas in ministerio datur: ut deo in deum pleno et filio perfectionis regnante. oratione ab apostolis

facta. sorte domini electionis numerus compleretur: sicque paulus summatione apostolicis actibus daret. quae diu circa simul recalescant dominus elegisset. Quod et legentibus acquirentibus deum. et si per singula repeteri a nobis uile fuerat: sciens tamen quod operam agricolae oporteat de suis fructibus edere. uitauimus publicam curiositatem: ne non tam uolentibus deum demonstrare uideretur. quam fastidientibus prodidisse. *Exultat prefatio. Incipit euangelium secundum lucam. prohemium ipsius tractatus lucam euangelium suum.*

Quoniam quidem multi conari sunt ordinare narrationes quae in nobis complere sunt rebus. sicut tradiderunt nobis quae ab initio ipsi uiderunt. et ministri fuerunt sermonis: uisum est et michi assensum omnia a principio diligenter et ordine tibi scribere opus theophile: ut cognoscas eorum ueritatem de quibus edidisti ueritatem.

Erat in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias de uirga abia. et uxor illi de filiabus aaron: et nomen eius elizabeth. Erant autem iusti ambo ante deum: intendentes in omnibus mandatis et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius: eo quod esset elizabeth sterilis: et ambo procreassent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdos fungeretur zacharias in ordine uisus sui ante deum: secundum consuetudinem sacerdotum sorte egressus ut incensum poneret ingressus in templum domini. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini: stans a dextris altaris

incensi. Et zacharias turbatus est uiderens: et timor iniecit super eum. At ait autem ad illum angelus. Ne timeas zacharia: quoniam exaudita est deprecatio tua. Et uxor tua elizabeth pariet tibi filium: et uocabis nomen eius iohannem: et erit gaudium tibi et exultatio: et multi in natiuitate eius gaudebunt. Erat enim magnus coram domino: et uinum et siceram non biberat. Et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae: et multos filiorum istius conuerteret ad dominum deum ipsorum. Et ipse praecedet ante ipsum in spiritu et uirtute isae: ut conuerteret corda patrum in filios: et incredibiles ad prudentiam iherosolymitanorum: parere domino plebs perfecta. Et dixit zacharias ad angelum. Unde hoc scias? Ego enim sum senex: et uxor mea percessit in diebus suis. Et respondens angelus dixit ei. Ego sum gabriel qui sto ante deum: et missus sum loqui ad te: et haec tibi euangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo haec fuerint: pro eo quod non credidisti uerbis meis: quae implebuntur in tempore suo. Et erat plebs repedans zachariam: et mirabatur quod tardaret ipse in templo. Egrediens autem non poterat loqui ad illos. Et cognouerunt quod uisionem uideret in templo. Et ipse erat immotus illis: et permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officij eius: abiit in domum suam. Post hos autem dies concepit elizabeth uxor eius: et occultabat se mensibus quinque dicens. Quia sic fecit michi dominus: in diebus quibus respexit aures obprobrium meum inter homines. In mente autem segeto missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomen nazareth. ad virginem desponsatam uiro cui nomen erat ioseph: de domo dauid: et nomen virginis maria.

Et ingressus angelus ad eam dixit. Aue gratia plena: dominus tecum: benedicta tu in mulieribus. Quae cum audisset. turbata est in sermone eius: et cogitabat qualis esset ista saluatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inuenisti enim gratiam apud deum. Ecce concipies in utero et paries filium: et uocabis nomen eius iesum. Hic erit magnus: et filius altissimi uocabitur. Et dabit illi dominus deus sedem dauid patris eius: et regnabit in domo iacob in eternum: et regni eius non erit finis. Dixit autem maria ad angelum. Quomodo fiet istud: quoniam uirum non cognosco? Et respondens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te: et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum: uocabitur filius dei. Et ecce elizabeth cognata tua: et ipsa concepit filium in senectute sua. Et hic mens est tempus illi quod uocatur sterilitas: Quia non erit impossibile apud deum omne uerbum. Dixit autem maria. Ecce ancilla domini: fiat michi secundum uerbum tuum. Et discessit ab illa angelus. Resurgens autem maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in ciuitatem iudaee: et intrauit in domum zachariae: et salutauit elizabeth. Et factum est ut audiuisset salutationem marie elizabeth: exultauit infans in utero eius. Et repleta est spiritu sancto elizabeth: et edamauit uocem magnam et dixit. Benedicta tu inter mulieres: et benedictus fructus uentris tui. Et unde hoc michi: ut ueniat mater domini mei ad me? Ecce enim ut facta est uox salutationis tuae in auribus meis: exultauit in gaudio infans in utero meo. Et beata quae credidit: quoniam perficietur ea quae dicta sunt ei a domino. Et ait maria. Magnificat anima mea dominum: et exultauit spiritus meus in

Luce autē illū esse in cōmītatū: uenerūt iter
die: et requirēbāt eū inter cognatos et
notos. Et nō inuenientes regressi sūt
in iherusalē: requirētes eum. Et factū
est post tridū: inuenērunt eū in tēplo
sedentem in medio doctorū: audientē
illos: et interrogantem eos. Stupescē
autē omēs qui eū audiebant: sup̄
prudētia et rēspōdis eius. Et uidentes
amīraci sūt. Et dixit mater ei⁹ ad
illū: fili quid fecisti nobis sic? Ecce pa
ter tuus et ego: dolentes querebamus
te. Et ait ad illos. Quid est qd me que
rebatis? Nesciebatis quia i hīs que
patris mei sūt oporēt me esse? Et ipi
nō intellegērūt uerbu qd locutus est
ad eos. Et descendit cum eis: et uenit
nazareth: et erat subdit⁹ illis. Et ma
ter ei⁹ cōseruabat omnia uerba hęc i corde
suo. Et ihesus p̄ficebat sapiētia et eta
te et gratia apud deū et hoīes. **III**

Inno autē quīto decimo imperij
tyberij celaris: procuratō pōtō
pilato iudeam: tetrarcha autē galilee
herode philippo autē fratre ei⁹ tetrarcha
ture et trāconitidis regionis: et lysi
nia abiline tetrarcha: sub principibz
sacerdotum anna et caypha: factū est
uerbum dñi sup̄ iohannē zacharie fi
lium in deserto. Et uenit in omnē regi
onem iordanis predicans baptisimū
penitentię i remissionē peccatorū: sicut
scriptū est in libro sermōnū ysaię p̄phē
te. Vox clamantis in deserto parare ui
am dominicę: rectas facite semitas eius.
Omnis uallis implebitur: et omnis
mons et collis humiliabitur. Et erūt
praua in directa et aspera in uias pla
nias: et uidebit omnis caro salutare dñi.
Dicebat ergo ad turbas q̄ reuertant ut
baptizarentur ab ipso. Benignina uipe
rarum: quis ostendit uobis fugere a

uetera ira? si facite ergo fructū dignos
penitentię: et ne repetitis dicere patrem
habere abraham. Dico enim uobis:
quia potens est deus de lapidibz istis
suscitare filios abrahę. Nam tñ secu
ris ad radicē arboris posita ē. Omnis
ergo arbor nō faciens fructū bonū re
tinetur: et in ignē mittetur. Et interro
gabāt eum turbę dicentes. Quid ergo
faciem⁹? Rēspōdens autē dicebat illis.
Qui habet duas tunicas de non ha
beat: et qui habet escas similiter faci
at. Uenerūt autē et publicani ut bap
tizarentur: et dixerūt ad illū. Magister
quid faciemus? At ille dixit ad illos.
Nihil amplius qm qd cōstitūtū ē uo
bis faciatis. Interrogabant autē eū et
mīlites dicētes. Quid faciem⁹ et nos?
Et ait illis. Meminē concupiscentis neq;
calūniarū faciatis: et contenti estote si
pendijs uestris. Existimāte autē p̄lo
et cogitantibz omnibz in cordibz
suis de iohāne: ne forte ipse esset cristus:
rēspōdit iohānes dicēs omnibz. Ego
quidē aqua baptizo uos: uenit autē
fordor: cui⁹ nō sum dignus soluere
corrigiā calciamentorū eius: ipse uos
baptizabit i spiritu scto et igni. Cui⁹
uentilabit in manu ei⁹: et purgabit a
reā suā: et cōgregabit relictū in horre
um suū: paleas autē cōburet igni in
cinguibz. Multa quidē et alia rehor
rans euāgelizabat p̄lo. Herodes au
tem tetrarcha cum corripere ab illo de
herodiade uxore fratris sui: et de omni
bus malis que fecit herodes: adiecit et
hoc sup̄ omnia: et inclusit iohannem
in carcerem. Factū est autē eū baptiza
retur omnis p̄lus: et ihesu baptizato
et orate apertū est celū: et descendit spi
ritus sanctus corporali specie sicut co
lumba in ipm: et uox de celo facta est.

Tu es filius meus dilectus: in te com
placuit michi. Et ipse ihesus erat inci
piens quasi annorū triginta ut puta
batur filius ioseph: qui fuit hely: qui
fuit mathath: q̄ fuit leui: q̄ fuit melchi:
q̄ fuit iāne: q̄ fuit ioseph: q̄ fuit macha
thie: q̄ fuit amo: q̄ fuit naum: q̄ fuit he
li: q̄ fuit nagge: q̄ fuit maach: qui fuit
mathathie: q̄ fuit semei: q̄ fuit ioseph: q̄
fuit iuda: qui fuit iohanna: qui fuit ce
la: q̄ fuit zorobabel: qui fuit salathiel:
q̄ fuit neri: q̄ fuit melchi: q̄ fuit addi: q̄
fuit thosai: q̄ fuit helmadan: q̄ fuit he
qui fuit ihesu: qui fuit helizer: qui fuit
iorim: qui fuit mathath: qui fuit leui
qui fuit symeon: qui fuit iuda: qui fuit
ioseph: q̄ fuit iona: qui fuit heliachim:
qui fuit melcha: qui fuit menna: q̄ fuit
mathata: qui fuit nathan: qui fuit da
uid: qui fuit iesse: qui fuit obeh: qui fu
it booz: q̄ fuit salmō: q̄ fuit naalon: q̄
fuit aminadab: q̄ fuit aran: q̄ fuit elro:
qui fuit phare: q̄ fuit iude: q̄ fuit iacob:
qui fuit ysaac: q̄ fuit abrahę: qui fuit
thare: qui fuit nachor: qui fuit secuth:
qui fuit ragau: q̄ fuit phaleth: qui fuit
heber: qui fuit sale: qui fuit charyan: q̄
fuit arphaxat: qui fuit sem: q̄ fuit noe:
q̄ fuit lamech: q̄ fuit mathusale: q̄ fuit
enoch: qui fuit iareth: q̄ fuit malalel:
qui fuit charyan: qui fuit enos: q̄ fuit
seth: q̄ fuit adam: qui fuit dei. **III**
ihesus autē plen⁹ spiritu sancto regre
sus est a iordane: et agebatur in spiri
tu in deserto diebz quadraginta: et tem
ptabatur a dyabolo. Et nichil mādura
uit in diebz illis: et consummatis illis re
surrexit. Dixit autē illi dyabolus. Si fi
lius dei es: Dic lapidi huic ut panis
fiat. Et rēspōdit ad illū ihesus. Scri
ptum est: quia nō in pane solo uiuit
homo: sed in omni uerbo dei. Et dixit

illū dyabolus: et ostendit illi omnia
regna orbis terre in momento tēporis:
et ait illi. Tibi dabo potestātē hanc u
niuersam: et gloriā illorū: quia michi
tradita sūt: et cui uolo do illa. Tu er
go procidens si adoraueris corā me:
erūt tua omnia. Et rēspōdens ihesus
dixit illi. Scriptū est. Dñm deum tuū
adorabis: et illi soli serues. Et dixit
illū in iherlm: et statuit eū sup̄ pinnā
templi: et dixit illi. Si fili⁹ dei es: Mā
te te hinc deorsum. Scriptū est enī: qd
angelis suis mādauit de te: ut conser
uent te: et quia i manibz tollent te: ne
forte offendas ad lapideū pedem tuū.
Et rēspōdens ihesus ait illi. Didum
est. Non temptabis dñm deū tuū. Et
consummata omī temptatiōne: dyabol⁹
recessit ab illo usq; ad temp⁹. Et regre
sus est ihesus in uirtute spiritus in ga
lileam: et fama egressa ē uniuersam regi
onem de illo. Et ipse docebat in syna
gogis eorū: et magnificabat ab omni
bus. Et uenit nazareth ubi erat mirri
tus: et intēruit scdm consuetudinē suā
die sabbati in synagoga: et surrexit le
gere. Et traditus est illi liber ysaię pro
phete. Et ut reuoluit librum: inuenit lo
cum ubi scriptū erat. Spiritus domi
ni sup̄ me: p̄pter qd unxit me euāgeliza
re pauperibz: misit me: sanare cōtractos
corde: predicare captiuis remissionē: et
recas uisum: dimittere cōtractos i re
missionē: p̄dicare annū dñi acceptū:
et diē retributiōis. Et cū plicuisset li
brum: reddidit ministro et sedit. Et o
mnī in synagoga oculi erāt intēde
tes in eū. Cepit autē dicere ad eos: qd
hodie impleta ē hęc scriptura i auribz
uestris. Et omnes testimonij illi da
bant: et mirabant in uerbis gratie q̄
protegebāt de ore ipsius: et dicebant.

Mōne hic est fili? ioseph? Et ait illis. Nūq; dicitis michi hanc similitudinē. Medice cura te ipsum. Quanta audiuimus facta in capharnaū: fac et hic in patria tua. Ait autē. Amen dico vobis quia nemo ppheta accep? ē in patria sua. In veritate dico vobis: multe vidue erant in israel in diebus helie quādo clausum est celum annis tribus et mensibus sex: cum facta esset fames magna in omni terra: et ad nullā illarum missus est helias: nisi in sarepta sydonie: ad mulierem viduā. Et multi leprosi erant in israel sub helyseo propheta: et nemo eorum mundatus est nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga ita hec audientes. Et surrexerūt et ceciderūt illū extra civitatem: et duxerūt illū usq; ad supelium montis: sup quē civitas illos erat edificata: ut pperarent eum. Ipse autem resiliens per mediū illos ibat. Et descendit in capharnaum civitatem galilee: ibiq; docebat illos sabbatis. Et stupēbant in doctrina eius: quia i potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens demoniū immundum: et exclamavit voce magna dicens. Hine: qd nobis: et tibi ihesu nazarene? Venisti pder nos. Scio te qd sis: sanctus dei. Et increpavit illū ihesus dicens. Obmutescere et tui ab eo. Et cum projecisset illū demoniū in medium egressus est ab illo: nichiloq; illum nq;uit. Et factus est pavor in omnib;: et colloquebant adinvicem dicentes. Quod ē hoc verbū: quia in potestate et virtute imperat immūdis spiritibus: et egerunt? Et divulgabat fama de illo: in omnem locū regionis. Surgens autē ihesus de synagoga: introiit in domū simonis. Hortus autem simonis tenebat

magnis febris: et rogaverūt illum pro ea. Et stans sup illā imperavit febrē: et dimisit illam: et continuo surgēs ministravit illis. Tū sol autē occidisset omnes qui habebāt infirmos varis languoribus: duxerāt illos ad eum: et ille singulis manus imponens curabat eos. Exiebant autē demonia a multis clamantia: et dicentia: quia tu es filius dei. Et increpans nō sineret ea loqui: quia sciebāt ipm esse christum. Facta autē die egressus ibat in desertū locum: et turbe requirebāt eum et venerūt usq; ad ipm: et detinebāt illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait. Quia et alijs civitatib; oportet me egredizari regnū dei: qd ideo missus sū. Et erat pdras i synagogis galilee. **V.**

Factum est autē cū turbe irerent in eum ut audirent verbū dei: et ipse stabat secus stagnum genezareth. Et vidit duas naues stantes sec? stagnum: piscatores autē descenderant et lavabāt retia. Ascendēs autē una navim que erat simonis: rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedēs docebat de navicula turbas. Et cessavit autē loqui: dixit ad simonē. Dux in altum: et laxate retia vestra in capturā. Et respondens simon dixit illi. Preceptor totam noctem laborātes nichil cepimus: in verbo autem tuo laxabimur. Et cum hoc fecissent: cōduserunt pisciū multitudinē copiosam. Rūpetur autem rete eorū. Et annuerit socijs qui erant in alia navi: ut venirent et adiuvarent eos. Et venerunt et impleverunt ambas naviculas: ita ut mergerentur. Quod cum videret simon pteritus: prostravit ad genua ihesu dicens. Sei a me: qd homo peccator sum dñe. Stupor enim ardebat eum: et omnes

qui cum illo erant: in captura pisciū quā ceperant. Similiter autē iacobū et iohānem filios zebedei: qui erant socij simonis. Et ait ad simonē ihesus. Noli timere: et hoc iam homines eris capies. Et subducis ad terrā navib;: relidis omnib; secuti sunt illi. Et factum est cum esset in una civitate: et ecce vir plenus lepra: et videns ihesum: et pcedens in faciem suā: rogavit eum dicens. Domine: si vis potes me mundare. Et extendens manū: tetigit eum dicens. Volo. Mūdate. Et cōfessū lepra dimisit ab illo. Et ipse pcepit illi ut nemi diceret: sed vade ostende te sacerdoti: et offer pro emundatione tua sicut pcepit moyses in testimoniū illis. Perambulabat autē magis sermo de illo: et cōveniebāt turbe multe ut audirent: et curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autē sedebat in desertum et orabat. Et factū est in una die: et ipse sedebat docens. Et erāt pharisēi sedentes et legis doctores qui venerant ex omni castello galilee et iudee et iherslm: et virtus dñi erat ad sanandū eos. Et ecce viri portantes in lecto hominē qd erat paraliticus: et querebant eū inferre et ponere ante eum. Et non invēientes qua parte illū inferrent p turbā: ascenderūt supra tectum: et per regulas summiserūt eū cum lecto in mediū atrie ihesum. Quod fide ut vidit dixit. Homo: remittuntur tibi peccata tua. Et reperiūt cogitare scribe et pharisēi dicentes. Quis ē hic qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata: nisi solus deus? Et cognovit autē ihesus cogitationes eorū: respondens dixit ad illos. Quid cogitatis i cordib; vestris? Quid ē facilius dicere dimittantur tibi peccata: an dicere surge et ambula? Ut autē

scias qd fili? hoīs habet potestātē in terra dimittendi peccata: ait paralitico. Tibi dico surge: tolle lectū tuū: et vade in domū tuā. Et cōfessū cōsurgēs corā illis tulit lectū in quo iacebat: et abiit in domū suā magnificans deū. Et stupor apprehendit omnes: et magnificabāt deū. Et repleti sunt timore dicentes: quia vidim? mirabilia hodie. Et post hec egressus est: et vidit publicanum nomine leui sedentem ad theloneū: et ait illi. Sequere me. Et relictis omnib;: surgens secutus est eum. Et fecit ei cōvivium magnū leui in domo sua: et erat turba multa publicanorū et aliorū qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabāt pharisēi et scribe eorū: dicentes ad discipulos ei. Quare cū publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis? Et respondens ihesus dixit ad illos non egerit qd sani sunt medici: sed qui male habent. Non veni vocare iustos: sed peccatores ad penitentiam. At illi dixerunt ad eū. Quare discipuli iohannis ieiunant seque: et obsecrationes faciunt: similiter et pharisēorū: tui autē edunt et bibitis? Quibus ipse ait. Nunquid potestis filios sponsi dum cū illis est sponsus facere ieiunare? Venit autē dies: et cū ablatus fuerit ab illis sponsus: tunc ieiunabūt in illis dieb;. Dicebat autē et similitudinē ad illos. Quia nemo cōmissurā a novo vestimento immittit in vestimentū vetus: alioquin et novum rumpit: et veteri nō cōvenit cōmissura a novo. Et nemo mittit vinum novū in utres vetes: alioquin rūpit vinū novū utres: et vinū effundetur: et utres peribūt. Sed vinū novū in utres novos mittendū est: et utraq; conservātur. Et nemo bibēs vet? statū

Mult noui: dicit eni uer⁹ meli⁹ ē. **VI**
adū est aut in sabbato secundo
primo. cū transiret per sata vel
lebāt discipuli eius spicas: et māduca-
bant conficantes manibus. Quidā
aut phariseorū dicebant illis. Quid
facitis qđ non licet in sabbatis? Et re-
spondens ihesus ad eos dixit. Nec hīc
legistis qđ fecit dauid. cū esurisset ipse
et qui cum illo erant: quomō intrauit
in domum dei. et panes propositionis
sumpsit: et māducauit. et dedit hīs q
cum ipso erant: qđ nō licet māducare
nisi tantū sacerdotibz? Et dicebat illis:
quia dñs est filius hominis etiā sab-
bati. factū est aut et in alio sabbato:
ut intraret in synagogam et doceret.
Et erat ibi homo: et man⁹ eius depecta
erat arida. Obseruabāt autem scribe
et pharisei si in sabbato curaret: ut in-
uenirent unde accusarent eū. Ipse uero
sciebat cogitationes eorū: et ait hōmini
qui habebat manū aridā. Surge: et
sta in medium. Et surgens stetit. Ait
aut ad illos ihesus. Interrogo uos si
licet sabbatis benefacere an male: an-
imam saluā facere an p̄dere? Et circū-
spēdit omnibz dixit hōmini. Exende
manū tuā. Et exendit: et restituta est
manus eius. Ipse aut repleti sunt infi-
pientia: et colloquebant ad inuicē. qđ
nam facerent ihesu. factū est aut in il-
lis diebz rēgit in montem orare: et erat
pudans i oratione dei. Et cum die
factus esset uocauit discipulos suos:
et elegit duodecim ex ipis qđ et aplos
nominauit: simonē quē cognomina-
uit petrū et andrēā fratrem eius: iaco-
bum et iohannē. philippū et bartholo-
meum. mattheum et thomam iacobū
alphēi et simonem qui uocat zelotes
et iudam iacobi: et iudam scarioth q

fuit proditor. Et descendens cum illis
stetit in loco campestri et turba discipu-
lorū eius: et multitudo copiosa plebis
ab omni iudea et iherusalē et maritima
et tyri et sydonis. qui uenerāt ut audi-
rent eum: et sanarentur a languoribz
suis. Et qui uegabantur a spiritibus
immūdis curabantur. Et omnis tur-
ba querebat eum tangere: quia uirtus
de illo exiebat et sanabat omnes. Et
ipse eleuatis oculis i discipulos suos
dicebat. Beati pauperes: quia uester
est regnū dei. Beati qui nunc esuriis:
quia saturabimini. Beati qui nunc
fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum
uos oderit hōies: et cū separauerint uos
et reprobrauerint: et eiecerint nomen
uesterū tanq̄ malū. p̄pter filiū hōminis.
Gaude in illa die et exultate: ecce eni
merces uestra multa est in celo. Secun-
dum hec enim faciebant prophetis pa-
tres eorū. Verūamen ue uobis dimit-
bus: qui habetis consolationē uestā.
Ue uobis qui saturati estis: quia esu-
rietis. Ue uobis qui ridetis nunc: qđ
lugebitis et fletibz. Ue cū bene uobis
dixerint omnes hōmines. Secundū hec
enim faciebāt p̄phetis patres eorū. Sed
uobis dico qui auditis. Diligite ini-
micos uestros: benefacite hīs q uos
oderunt. Benedicite maledicentibus
uos: orate pro calumniātibz uos.
Et qui te percutit in maxillā. prebe et al-
teram: et ab eo qui aufer tibi uestimē-
tum. etiā tunicam noli phibere. Qui
aut petenti te tribue: et qui aufer que
tua sunt ne repetas. Et prout uultis
ut faciant uobis hōmines: et uos faci-
te illis similiter. Et si diligitis eos qui
uos diligunt: que uobis est gratia?
Nam et peccatores diligentes se dili-
gunt. Et si benefecistis hīs q uobis

benefaciunt: que uobis est gratia? Si
quidem et peccatores hoc faciunt. Et
si mutuū dederitis hīs a quibus spe-
ratis recipere: q̄ gratia est uobis? Nā
et peccatores peccatoribz tenent: ut
recipiant equalia. Verūamen diligi-
te inimicos uestros: benefacite et mu-
tuū date. nichil inde sperantes: et erit
merces uestra multa: et eritis filij alai-
sum: quia ipse benign⁹ ē sup ingratos
et malos. Estote ergo misericordes: si-
cut et pater uester misericors ē. Nolite
iudicare: et non iudicabimini. Nolite
condemnare: et non cōdemnabimini.
Dimitte: et dimittemini. Date: et
dabitur uobis. Mensurā bonā et con-
sectam. et coagitatā et sup effluentem
dabit in synū uesterū. Eadē uero men-
sura qua mensi fueritis: remittetur uo-
bis. Dicit aut illis et similitudinem.
Anquid potest reus tecum ducere?
Nōne ambo in fouēā cadūt? Nō est
discipulus sup magistrū: p̄fectus autē
omnis erit: si sic sicut magister ei. Quid
aut uidet festucā in oculo fratris sui:
nabem autē que in oculo tuo est non
consideras? Aut quomodo potes di-
cere fratri tuo. frater. sine riciā festucā
de oculo tuo: ipse in oculo tuo nabem
non uidet? Propterea rice primū tra-
hem de oculo tuo: et tunc percipies ut
educas festucam de oculo fratris tui.
Non est enim arbor bona q facit fru-
ctus malos: neq; arbor mala faciens
fructum bonū. Vnaqueq; enim arbor
de fructu suo cognoscitur. Neq; enim
de spinis colligitur ficus: neq; de rubo
vindemiāt uiam. Bonus homo de
bono thesauro cordis sui p̄fert bonū: et
malus homo de malo thesauro p̄fert
malū. Et abundātia enī cordis os lo-
quit. Quid aut uocatis me dñe dñe: et

nō facitis que dico? Omnis q uenit ad
me. et audit sermones meos. et facit e-
os: ostendā uobis cui similis sit. Si-
milis est homini edificāti domū qui
sedet in altari: posuit fundamentū su-
pra petram. Inundatione autem fa-
cta illi sum est flumen domui illi: et nō
potuit eam mouere. Fundata enī erat
supra petram. Qui autē audit et nō fa-
cit similis est homini edificāti domū
suā supra certam sine fundamento: in
quā illius ē flumē. et cōtinuo recidit: et
facta ē ruina dom⁹ illi? magna. **VII**
Qum aut impleisset omnia uerba
sua in aures plebis: intrauit ca-
pharnaū. Centurionis aut cuiusdā
seruus male habens erat moriturus:
qui illi erat p̄ciosus. Et cum audisset
de ihesu. misit ad eum seruos iudeo-
rum: rogans eū ut ueniret. et saluaret
seruū ei. At illi cū uenissent ad ihesum
rogabant eum sollicitē dicentes ei: qđ
dignus est ut hīc illi p̄tes. Diligit eni
gentem nrām: et synagogam ipse edi-
ficauit nobis. Ihesus autem ibat cū
illis. Et cum iam non longe esset a do-
mo: misit ad eum renūcio amicos
dicens. Domine: noli uexari. Nō enī
sum dign⁹ ut hō tectū meū intres: pro-
pter qđ et meli⁹ sum non sum dignum
arbitratus ut uenirem ad te: sed dic
uerbo et sanabitur puer meus. Nam
et ego homo sum sub potestate cōsti-
tutus. habens sub me milites: et dico
huic uade et uadit: et alio ueni et uenit:
et seruo meo fac hoc et facit. Quo au-
dito ihesus miratus est: et cōuersus se-
quentibz se turbis dixit. Amen dico
uobis: nec in israhel tantam fidem in-
ueni. Et reuersi qui missi fuerant do-
mum: inuenerūt seruū qui languerat
sanū. Et factū est deinceps ibat ihesus

in civitatem que vocat nazareth: et ibant
cum eo discipuli eius et turba copiosa.
Cum autem appropinquaret porte civita-
tis: ecce defunctus efferebatur filius
unius matris sue. Et hec vidua erat: et
turba civitatis multa cum illa. Quam
cum vidisset dominus: misericordia motus
super eam dixit illi. Noli flere. Et accessit:
et tetigit loculum. Qui autem qui portabat
fletu erat. Et ait. Adulescens: tibi dico sur-
ge. Et respondit qui erat mortuus: et cepit
loqui: et dedit illi matrem suam. Accepit
autem omnes timor: et magnificabant
deum dicentes. Quia prophetam magnum
surrexit in nobis: et quia deus visitavit
plebem suam. Et regit hic sermo in uni-
versam iudeam de eo: et omnem circa re-
gionem. Et nuntiaverunt iohanni discipuli
eius de omnibus hijs. Et convocavit
duos de discipulis suis iohannes: et
misit ad ihesum dicens. Tu es qui veni-
tur? an alium expectamus? Qui autem
venissent ad eum viri dixerunt. Iohannes
baptista misit nos ad te dicens.
Tu es qui venturus es an alium expecta-
mus? In ipsa autem hora multos cura-
vit a languoribus suis et plagis: et spi-
ritibus malis: et ceteris multis donavit
visum. Et respondens dixit illis. Eun-
tes nuntiare iohanni que audistis et
vidistis. Quia ceteri vident claudi am-
bulant: leprosi mundantur: surdi audi-
unt: mortui resurgunt: pauperes evan-
gelizantur: et beatus est quicumque non fue-
rit scandalizatus in me. Et cum discessis-
sent nuntiavit iohannes: cepit de iohanne
dicere ad turbas. Quid respicitis in deser-
tum videtes? Arundinem vento agitata?
Sed quid respicitis videtes? Hyossem molli-
bus vestimentis indutus? Ecce qui in veste pre-
ciosa sunt et delicata: in domibus regum sunt.
Sed quid respicitis videtes? Prophetam?

Verum dico vobis: et plus quam prophetam.
Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto
angelum meum ante faciem tuam: qui praeparabit viam tuam ante te. Dico enim vo-
bis: maior inter natos mulierum propheta
iohannes baptista nemo est. Qui autem
minor est in regno dei maior est illo.
Et omnis populus audientis: et publica-
ni iustificaverunt deum: baptizati ba-
ptismo iohannis. Pharisei autem et legis-
periti: consilium dei speraverunt in semper-
ipsum: non baptizati ab eo. Ait autem
dominus. Cui ergo similes dicam homines
generationis huius? et cui similes sunt?
Similes sunt pueris sedentibus in foro: et
loquentibus ad invicem et dicentibus. Lan-
tauvimus vobis tibis et non salta-
vimus? et non ploravimus? Venit
autem iohannes baptista neque manducans
panem neque bibens vinum: et dicitis. De-
monium habet. Venit filius hominis man-
ducans et bibens: et dicitis. Ecce homo
deceptor: et bibens vinum amicus pu-
blicanorum et peccatorum. Et iustificata est
sapientia ab omnibus filiis suis. Rog-
abat autem illum quidam de pharisaeis ut
manducaret cum illo. Et ingressus do-
mum pharisei discubuit. Et ecce mu-
lier que erat in civitate peccatrix: ut co-
gnovit quod accubuit in domo pharisei
attulit alabastrum unguenti: et stans re-
tro secus pedes eius lacrimis cepit riga-
re pedes eius: et capillis capitis sui ter-
gebat: et osculabatur pedes eius et ungen-
to ungebat. Videns autem phariseus quod
vocaverat eum: ait intra se dicens. Hic si
esset propheta: sciret utique que et qualis est
mulier que tangit eum: quia peccatrix
est. Et respondens ihesus dixit ad il-
lum. Simon: habeo tibi aliquid dice-
re. Ait ille ait. Magister dic. Duo de-
bitores erant cuidam feneratori: unus

debebat denarios quingentos: et ali-
us quinquaginta. Non habentibus
illis unde redderent: donavit utrisque.
Quis ergo eum plus diliget? Respon-
dens simon dixit. Estimo: quia is cui
plus donavit. Ait ille dixit ei. Rede in-
dicasti. Et conversus ad mulierem: di-
xit simoni. Vides hanc mulierem? In-
traui in domum tuam: aquam pedibus meis
non dedisti: hec autem lacrimis rigavit
pedes meos: et capillis suis cecit. Os-
culum michi non dedisti: hec autem regum
intreavi non cessavit osculari pedes me-
os. Oleo caput meum non unxit: hec
autem unguento unxit pedes meos. Pro-
pter quod dico tibi. Remittuntur ei peccata
multa: quoniam dilexit multum. Cui autem
minus dimittitur minus diligit. Di-
xit autem ad illam. Remittuntur tibi peccata.
Et ceperunt qui simul accubebant di-
cere intra se. Quis est hic qui etiam pec-
cata dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fides
tua te salva fecit. Vade in pace. **III.**

Et factum est deinceps: et ipse iter faci-
ebat per civitates et castella predi-
cans et evangelizans regnum dei: et du-
cedum cum illo: et mulieres aliquae que
erant curate a spiritibus malignis et
infirmis: maria que vocatur mag-
dalena: de qua septem demonia egie-
rant: et iohanna uxor chuze procuratoris
herodis: et susanna et alie multe que
minimebant ei de facultatibus suis.
Cum autem turba plurima conveniret
et de civitatibus periret ad eum: dixit per
similitudinem. Ego qui seminat semina-
re semen suum. Et dum seminat aliud
eccidit secus viam: et conculcatum est: et
volucres celi comederunt illud. Et ali-
ud eccidit supra praeam: et natus acuit:
quia non habebat humorem. Et ali-
ud eccidit inter spinas: et simul sponte

spina suffocaverunt illud. Et aliud ceci-
dit in terram bonam: et ortum fecit fructum
centuplum. Hec dicens clamabat. Qui
habet aures audiendi audiat. Inter-
rogabat autem eum discipuli eius: quod esset
hec parabola. Quibus ipse dixit. Vo-
bis datum est nosse mysterium regni dei:
ceteris autem in parabolis: ut videntes
non videant: et audientes non intelligant.
Est autem hec parabola. Semen est ver-
bum dei. Qui autem secus via: hi sunt
qui audiunt: deinde venit dyabolus et
tollit verbum de corde eorum: ne credentes
salvi fiant. Nam qui supra praeam: hec
qui audierint cum gaudio suscipi-
unt verbum. Et hi radices non habent:
quia ad tempus credunt: et in tempore
temptationis recedunt. Quod autem in
spinas cecidit: hi sunt qui audierunt
et a sollicitudinibus et divitijs et volu-
ptatibus vite huius suffocantur: et non
referunt fructum. Quod autem in bonam
terram: hi sunt qui in corde bono et opti-
mo audientes verbum retinent: et fructum
afferunt in patientia. Nemo autem lucer-
nam accendens operit eam vase: aut
subius lectum ponit: sed supra candela-
brum ponit: ut intrantes videant lu-
men. Non enim occultum quod non ma-
nifestetur: nec absconditum quod non co-
gnoscatur: et in palam veniat. Vide-
te ergo quid audiant. Qui enim habet
dabitur illi: et quicumque non habet:
etiam quod putat se habere auferetur ab
illo. Venit autem ad illum mater et fra-
tres eius: et non poterant adire ad eum
propter turbam. Et nuntiatum est illi. Mater
tua et fratres tui stant foris: volentes
te videre. Qui respondens dixit ad eos.
Mater mea et fratres mei hi sunt: qui
verbum dei audiunt et faciunt. Factum est autem
in una die: et ipse ascendit in naviculam:

et discipuli ei: et ait ad illos. Transite-
rimus trans flangum. Et ascenderunt.
Et nauigantibus illis obdormiuit: et
descendit procella venti in flangum: et
compellebant et periclitabantur. Acce-
dentes autem suscitauerunt eum dicentes.
Preceptor peccator. At ille surgens in-
cepauit ventum et tempestatem aque et
cessauit: et facta est tranquillitas. Dixit
autem illis. Vbi est fides vestra? Qui
timētes mirati sunt ad inuicem dicti-
tes. Quis putas hic est? Quia et ventus
et mari imperat: et obediunt ei. Et na-
uigauerunt ad regionē galilaeam. Et
est contra galilaeā. Et cum de nauis e-
gressus esset ad terram occurrit illi vir
quidā q̄ habebat demoniū iā temporibus
multis: et vestimento non induebatur:
neq; in domo manebat sed in moni-
mentis. Quis ut vidit ihesum prae-
dixit ante illū: et redamās voce magna dixit.
Quid michi et tibi est ihesu fili dei altis-
simi? Obsecro te: ne me torqueas. Pre-
cipiebat enim spiritui immundo: ut re-
irer ab homine. Multis enī temporibus
arripiebat illū: et vinciebat cathe-
nis et cōpedibus custodire: et cupis vin-
tulis agebatur a demonio in deserto.
Interrogauit autē illū ihesus dicens.
Quod tibi nōmē est? At ille dixit. Le-
gio. Quia intrauerat demonia multa
in eum. Et rogauerunt illū: ne impera-
ret illis ut in abyssum irent. Erat autē
ibi grex porcorū multorū pascentū in
monte: et rogabat eum ut pmitteret eis
in illos ingredi. Et permisit illis. Egre-
runt ergo demonia ab homine: et in-
trauerunt in porcos: et impetu abie-
runt p̄ precipia flangum: et suffocati sunt.
Quō ut viderūt factū q̄ pascebant fuge-
runt: et nuntiauerunt in ciuitate et in vil-
las. Exierunt autē videre qd factū est: et

venērunt ad ihesum: et inueniunt homi-
nem sedentem a quo demonia egerant
vestitū: ac sana mente ad pedes eius:
et timuerunt. Stetit autē ille et q̄
viderant: quomōdō sanus factus esset a
legione. Et rogauerunt illū omnis mul-
tudo galilaeorū: ut discederet ab ipso:
quia magno timore tenebant. Ipse
autē ascendens nauim reuersus est. Et
rogabat illū vir: a quo demonia ege-
rant ut cum eo esset. Dimisit autē eum
ihesus dicens. Redi in domū tuam: et
narra quāta tibi fecit deus. Et abiit
uniuersam ciuitatē p̄dicans: quanta
illi fecisset ihesus. Factū est autē eū redi-
set ihesus: recepit illū turba. Erāt autē
omnes expectantes eum. Et ecce venit
vir cui nōmē iacūsus et ipse princeps sy-
nagoge erat: et cecidit ad pedes ihesu:
rogans eum ut intraret in domū eius:
quia unica filia reat ei fere annorū du-
odecim: et hec moriebat. Et conuig-
it dum iret: a turbis comprimebat. Et
mulier quēdā erat in fluxu sanguinis
ab ānis duodecim: quae in medicos e-
rogaueat omnē substantiā suā: nec
ab ullo potuit curari. Accessit retro et
tetigit fimbriā vestimentī ei: et cōstitit
fluxus sanguinis ei. Et ait ihe-
sus. Quis est qui me tetigit? Negant-
bus autē omnibus: dixit petrus et qui eū
illo erat. Preceptor: turbe te comprimit
et affligit: et dicit quis me tetigit? Et
dixit ihesus. Tetigit me aliquis. Nā
et ego noui virtutem de me eisse. Vi-
dens autē mulier quia nō lauit: et mis-
sit: et prociuit ante pedes eius: et ob
quā causam tetigit eum indicauit co-
ram omni populo: et quēadmodū cōfessi
sanata sit. At ipse dixit ei. Filia: fide-
tua te salua fecit. Vade in pace. Adhuc
illo loquēte: venit quidā ad principē

synagoge dicens ei quia mortua ē filia
tua: noli vegari illum. Ihesus autē au-
dito hoc verbo: respondit patri puellae.
Noli timere. Crede tantū: et salua erit.
Et cum venisset domū: non p̄misit in-
trare secū quēq; nisi petrū et iacobū
et iohānem: et patrem et matrem puel-
le. Stetāt autē omnes: et plangebant
illā. At ille dixit. Nolite flere. Non est
mortua puella sed dormit. Et deride-
bant eū: scientes q̄a mortua esset. Ipse
autem tenens manū eius clamauit
dicens. Puella surge. Et reuersus est
spiritus eius: et surrexit continuo. Et
iussit illi dare manducare. Et stupue-
runt parentes ei: quibus precepit ne
alicui dicerent quod factū erat. **¶**
Conuocatis autē ihesus duodeci-
aplis: dedit illis virtutem et po-
tatem sup omnia demonia: et ut lan-
guores curarent. Et misit illos p̄dica-
re regnū dei: et sanare infermos. Et a-
it ad illos. Nihil tulitis in via ne-
q; virgā neq; pecuniam: neq; p̄talem: neq;
p̄uuiā: neq; duas tunicas habeatis.
Et quicūq; domū intraueritis ibi
manete: et inde ne egeatis. Et quicūq;
non receperint vos: egredites de ciuitate
et illa et cū puluerem pedū vestrorū ege-
rit in testimonium supra illos. Egredi
autē circuibāt per castella: et angelizā-
tes et curantes ubiq;. Audiuit autem
herodes tetrarcha omnia quae fiebant
ab eo: et hēlitabat eo qd diceret a qui-
busdā quia iohānes surrexit a mortui-
is: a quibusdā vero quia helyas appa-
ruit: ab alijs autē quia p̄pheta vnus
de antiquis surrexit. Et ait herodes.
Iohānem ego decollauī. Quis ē autē
iste de quo ego talia audio? Et quere-
bat videre eū. Et reuersi apli narrauerunt
illi quaecūq; fecerūt: et assumptis illis

secessit seorsum i locū desertū: q̄ ē bethsa-
ide. Quō cū cognouissent turbe securi fuit
illū: et recepit illos: et loquebat illis de
regno dei: et eos qui cura indigebant
sanabat. Dies autē repeat declinare.
Et accedentes duodecim dixerunt illi.
Dimitte turbas: ut euntes in castella
villasq; quae circa sunt diuertāt et inue-
niāt escas: quia hic in loco deserto su-
mus. Ait autē ad illos. Vos date illis
manducare. At illi dixerūt. Non sūt
nobis plus q̄ quinq; panes et duo pi-
scis: nisi forte nos ramus: et emam⁹ i
omne hanc turbā escas. Erant autē
fere viri quinq; milia. Ait autē ad disci-
pulos suos. Facite illos discumbere
per cōmnia quinquagētos: et ita fece-
runt. Et discubuerūt omnes. Accepit
autē quinq; panes et duobus piscibus
respegit in celū et benedixit illis: et fe-
git et distribuit discipulis suis: ut pone-
rent ante turbas. Et manducauerūt o-
mnes: et saturati sunt. Et sublatū est
quod sup̄fuit illis fragmentorū cophi-
ni duodecim. Et factū est cū solus esset
orās: erant cum illo et discipuli: et inter-
rogauit illos dicens. Quem me dicūt
esse turbe? At illi responderūt et dixe-
runt iohānem baptistā: alij autē helyā:
alij vero quia vnus p̄pheta de prioribus
surrexit. Dixit autē illis. Vos au-
tem quem me esse dicitis? Respondens
simon petrus dixit. Christū dei. At ille
incepsans illos precepit ne cui diceret
hoc: dicens: quia oportet filium hominis
multa pati et reprobari a senioribus
et principibus sacerdotū: et scribis et occi-
di: et tertia die resurgere. Dicebat autē
ad omnes. Si quis vult post me ve-
nire: abneget semetipsum: et tollat crucē
suā quotidiē: et sequat me. Qui enim
voluerit animā suā saluā facere p̄det

illā. Nam qui p̄diderit animā suā
propter me: saluā faciet illā. Quid enī
profcit homo si lucretur uniuersum
mundū: si autē ipm p̄dat: et deriderit
hui faciat: Nam q̄ me erubuerit et me-
os sermones: hunc filius hominis e-
rubescet cum uenerit in maiestate sua
et patris et sanctorū angelorū. Dico
aut vobis: uere sunt aliqui hic sc̄tes-
qui nō gustabāt mortem donec uide-
ant regnū dei. Factū est aut post hec
uerba fere dies octo: et assumpsit petrū
et iacobum et iohānem: et ascendit in
montē ut oraret. Et factū ē dum ora-
ret: species uultus eius altera: et uestis
ei⁹ albus et fulgens. Et ecce duo uiri
loquebant cū illo. Erant aut moyses
et helyas uisi in maiestate: et dicebāt
egressum eius: quem compleuit? erat
in iherusalē. Petrus uero: qui cū illo
grauari erant somno. Et euigilantes
viderūt maiestatem eius: et duos uiros
qui stabāt cum illo. Et factū est cum
discederent ab illo: ait petrus ad ihe-
sum. Preceptor bonū est uos hic esse:
et faciam⁹ tela tabernacula: unū tibi: et
unū moysi: et unū helye. Nesciens q̄d
diceret. Hec aut illo loquente: facta est
nubes et obumbrauit eos: et timuerūt
intransibz illis in nubē. Et uox facta
est de nube dicens. Hic est filius meus
dilectus: ipm audite. Et dū fieret uox
inuent⁹ ē ihesus solus: et ipi tacuerūt:
et nemini dixerūt in illis diebz quicq̄
ex hijs quē uiderant. Factū est aut in
sequenti die descendēbz illis de mon-
te: occurrit illis turba multa. Et ecce uir
de turba reclamauit dicens. Magister
obsecro te: respice i filiū meū q̄a uinc⁹
est michi. Et ecce spirit⁹ apprehendit eū:
et subito clamat: et elidit et dissipat eū
cum spuma: et uix discedit dilaniās

eum. Et rogauit discipulos suos ut rice-
rent illū: et nō potuerūt. Respondens
aut ihesus dixit. Q̄ generatio infidelis
et puerla: usq; quo ero apud uos: et pa-
tiar uos? Adduc huc filiū tuū. Et nō
accederet: elisit illū demoniū et dissipa-
uit. Et increpauit ihesus spiritū immū-
dum: et sanauit puerū: et reddidit illū pa-
tri ei⁹. Stupescāt aut omnes i magnitu-
dine dei: omnibzq; mirantibz in omibz
quē faciebat: dixit ad discipulos suos.
Domine uos in cordibus ur̄is sermo-
nes istos. Filius enim ip̄is: futurū est
ut tradat in manus hominū. At illi
ignorabāt uerbum istud: et erat uelut
ante eos ut non sentirent illud: et time-
bant eū interrogare de hoc uerbo. In-
trauit aut rogatio in eos: quis eos
maior esset. At ihesus uidens cogita-
tiones cordis illorū apprehendit puerū:
et statuit illū secus se: et ait illis. Qui-
cunq; susceperit puerū istū in nomine
meo me recipit. Et quicunq; me rece-
perit: recipit eum qui me misit. Nam
qui minor est inter om̄es uos: hic ma-
ior est. Respondens aut iohānes dixit.
Preceptor uidimus quēdam in nocte
nostra eicentem demonia: et phibuiuius
eū: quia nō sequit nobiscū. Et ait ad
illos ihesus. Nolite phibere. Qui enim
non ē aduersū uos pro uobis est. Fa-
ctum est aut dū cōplerent dies assump-
tionis eius: et ip̄e facie suā firmauit
ut iret iherusalē. Et misit nūcios ante
cōspedū suū: et euntes intrauerūt i ciui-
tatem samaritanorū ut pararent illi.
Et nō receperūt eū: q̄a facies eius erat
euntis iherusalē. Cum uidissent au-
tem discipuli eius iacobus et iohan-
nes dixerunt. Domine uis dicit⁹ ut
ignis descendat de celo: et cōsumat il-
los. Et cōuersus increpauit illos dicens.

Nescitis cui⁹ spiritus estis. Filius ho-
minis nō uenit animas p̄dere sed sal-
uare. Et abiit i aliud castrū. Factū
est aut ambulantibz illis in uia: dixit
quidā ad illū. Sequar te quocunq;
ieris. Dixit illi ihesus. Vulpes foueas
habent: et uolucres celi nidus: fili⁹ aut
homo nō habet ubi caput suū reclinet.
Ait autē ad alterū. Sequere me. Ille
aut dixit. Domine: p̄mitte michi pri-
mum ire: et sepelire patrem meū. Dixit
q; ei ihesus. Sine ut mortui sepeliāt
mortuos suos: tu aut uade: et annūcia
regnū dei. Et ait alter. Sequar te dñe:
sed p̄mitte michi p̄mū reuocare hijs
qui domi sunt. Ait ad illū ihesus. Ne-
mo mittens manū suā ad aratrum: et
aspiciēs retro: apt⁹ est regno dei. **P**
ost hec aut designauit dñs et a-
lios septuaginta duos: et misit
illos binos ante facie suā i omnē ciui-
tatem: et locū quo erat ipse uentur⁹. Et
dixit illis. Nescis quidem multa:
operari aut pauci. Rogate ergo do-
minū messis: ut mittat operarios in
messē. Ite: ecce ego mitto uos sicut
agnos inter lupos. Nolite portare sac-
culū neq; peram neq; calciāmētā: et ne-
minē per uia saluaueritis. In quan-
tūq; domū intraueritis: primū dicit
pax huic domui: et si ibi fuerit fili⁹
p̄cis: reuelat sup illū pax ur̄a: sin autē
ad uos reuertetur. In eadem autē do-
mo manete: edētes et bibētes q̄ apud
illos sunt. Dignus est enī operarius
mercede sua. Nolite transire de domo
in domū. Et in quācunq; ciuitate in-
traueritis: et susceperint uos manduca-
te quē apponuntur uobis: et curate in-
firmos qui in illa sunt: et dicit illis
appropinquabit in uos regnum dei.
In quācunq; aut ciuitate intraueritis

et non susceperint uos: egredientes i pla-
teas ei⁹ dicit. Etia puluerem q̄ adhēsit
nobis de ciuitate uestra egergim⁹ in
uos. Tamē hoc sc̄tote quia appropin-
quabit regnū dei. Dico uobis: quia
sodomis in die illa remissius erit q̄ il-
li ciuitati. Ne tibi corozaym ue tibi
bethsaida: quia si in tyro et sydone fa-
de fuissent uirtutes q̄ facde sūt i uobis
olim in iudicio: et cinere seclēs peniteret.
Verūtamē tyro et sydoni remissius erit
i iudicio q̄ uobis. Et tu rapharnaū
usq; ad celū exaltata: usq; ad infernū
danegetis. Qui uos audit me audire:
et qui uos spernit me spernit. Qui au-
tem me spernit: spernit eum q̄ me misit.
Reuersi sunt aut septuaginta duo cū
gaudio dicentes. Dñe: etia demonia
subiiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait
illis. Videbā sathanan sicut fulgur
de celo cadentē. Ecce dedi uobis potesta-
tem calcādi supra serpētes et scorpiones:
et supra omnē uirtutem inimicū: et ni-
hil uobis nocēbit. Verūtamē in hoc
nolite gaudere: quia spirit⁹ uobis sub-
iungit. Gaudete aut: q̄ nomina ur̄a
scripta sunt in celis. In ipsa hora reul-
tauit in spiritu sancto: et dixit. Confite-
or tibi dñe pater reli: et terre: q̄ abscondi-
sti hec a sapientibz et prudentibz: et re-
uelasti ea paruulis. Etia pater: quoni-
am sic placuit acē te. Omnia michi tra-
dita sūt a patre meo. Et nemo sc̄t q̄s
sit filius nisi pater: et quis sit pater nisi
filius: et cui uoluerit filius reuelare. Et
cōuersus ad discipulos suos dixit. Be-
ati oculi qui uident q̄ uos uidetis. Di-
co enim uobis: q̄ multi p̄phetę et reges
uoluerūt uidere q̄ uos uidetis et non
uiderūt: et audire q̄ auditis et nō audi-
erūt. Et ecce quidā legisperitus surrexit
temptans illū: et dicens. Magister: q̄d

faciendo vitā eternā possidebo? At il-
le dixit ad eū. In lege quid scriptū est?
Quomodo legis? Ille respondens di-
xit. Diliges dñm deū tuū ex toto cor-
de tuo et ex tota anima tua et ex omni-
bus viribus tuis et ex omni mente tua:
et prīmū tuū sicut teipm. Dixitq; illi.
Bene respondisti. Hoc fac et viues. Ille
autē volēs iustificare seipm dixit ad
ihesum. Et quis ē me? prīm? Susci-
piens autē ihesus dixit. Homo quidā
descendebat ab iherlm i ihericho et inci-
dit i latrones: q; etiā despoliauerūt eū:
et plagis impotē abiecit seminudū
reliq̃to. Accidit ut sacerdos quidā de-
scenderet eadē viā: et viso illo p̃teruuit.
Similiter et leuita: cum esset sec? locū
et videret eū p̃transiit. Samaritanus
autē quidā iter faciēs venit secus eū: et
videns eum misericordia motus ē. Et
appropians alligauit vulnera ei⁹ in-
fundens oleū et vinū: et imponens il-
lum in iumentū suū duxit i stabulū:
et curā eius egit. Et altera die prouit
duos denarios: et dedit stabulario et
ait. Curā illius habe: et quicūq; supe-
rogaueris ego cum rediero reddā tibi.
Quis horū tū videtur tibi prīm? Res-
pondit illi. qui incidit i latrones? At ille
dixit. Qui fecit misericordiā i illū. Et
ait illi ihesus. Vade: et tu fac similiter.
Factū est autē dū irent: et ipse intrauit i
quoddā castellū: et mulier quedā mar-
tha nosse recepit illū i domū suā: et hūit
erat soror nomine maria. Que etiam
sedens secus pedes dñi audiebat ver-
bum illius: martha autē satagebat
circa frequēs ministratū. Que stetit et
ait. Dñe: non ē tibi cure q; soror mea
reliquit me solā ministrare? Dicit ergo
illi ut me adiuuet. Et respondēs dixit
illi domin⁹. Martha martha sollicita

es: et turbas te erga plurima. Porro
unū ē necessariū. Maria optimā par-
tem elegit: q; nō auferet ab ea. **E**
factū est cum esset in quodam
loco orās: ut cessauit dixit vn⁹
ex discipulis eius ad eum. Domine do-
ce nos orare: sicut docuit iohannes
discipulos suos. Et ait illis. Cū oratis
dicite. Pater sanctificetur nomē tuū:
adueniat regnū tuū: panē nr̃m quōti-
diā da nobis hodie: et dimitte no-
bis peccata nr̃a sicut et nos dimi-
tim⁹ debitorib⁹ nr̃is: et ne nos inducā-
t i temptationē. Et ait ad illos. Quis
vestrū habebit amicum et ibit ad illum
media nocte et dicet illi amice comoda
michi tres panes: quoniam amice? me⁹
venit de via ad me: et non habeo qd
ponā ante illū: et ille deintus respon-
dens dicit. Noli michi molestus esse: iā
ostium clausum est: et pueri mei mecum
sunt in cubili: non possum surgere et
dare tibi. Et ille si p̃seuerauerit pulsā:
dico vobis: et si nō dabit illi surgens
eo q; amicus ei⁹ sit: p̃ter improbita-
tem tamen ei⁹ surget: et dabit illi q̃q;
habet necessariis. Et dico ego vobis.
Petite et dabit vobis: querite et inueni-
etis: pulsate et aperietur vobis. Quis
enī q; petit accipit: et q; querit inuenit:
et pulsanti aperietur. Quis autē ex vo-
bis patrem petit panē: nunquid lapi-
dem dabit illi? Aut pisce: nunquid
pro pisce serpente dabit illi? Aut si pe-
tiet ouē: nunquid porriget illi scor-
pionē? Si ergo vos cū sitis mali no-
bis bona data dare filijs vris: quāto
magis pater vester celestis de celo da-
bit bonū spiritū petentibus se. Et erat
eiciens demoniū et illud erat mutū: et
cum eiecisset tanonū locut⁹ ē mutus:
et ammirare sunt turbe. Quidā autē

ex eis dissecunt. In bethsai principe
demoniorū eicie demonia. Et alij tem-
ptantes signū querebant ab eo. Ipse
autē ut vidit cogitationes eorū dixit e-
is. Omne regnū in seipm diuisum de-
solabitur: et dom⁹ supra domū cadet.
Si autē et sathanas in seipm diuisus
est: quomōdō habit regnū eius: quia
videtis i bethsai eicere me demonia?
Si autē ego in bethsai eicio tanoni-
a: filij vestri in quo rident? Ideo ipsi
iudices vestri erūt. Porro si in digno
dei eicio demonia: p̃cedo puenit i vos
regnū dei. Cum fortis armat⁹ custo-
dit arcū suū: in pace sunt ea que pos-
sident. Si autē fortior eo supuenerit vi-
cet eū: vniuersa arma eius auferet in
quibus cōstidebat: et spolia eius distri-
buet. Qui nō est meū cōtra me ē: et q;
non colligit meū dissipat. Cū immū-
dus spirit⁹ eiecit de homine pambu-
lat per loca iniqua: querēs requiē:
et non inueniēs dicit. Reuertar in do-
mum meā vnde egui. Et cum venerit
inuenit eā scopis mundatā. Tunc va-
dit et assumit septem alios spirit⁹ secū
iniquiores se: et ingressi habitāt ibi. Et
sūt nouissima hominis illius peiora pri-
oribus. Factū est autē cum hec diceret:
recollens vocē quedā mulier de turba
dixit illi. Beat⁹ ventis qui te portauit:
et vbera q; sustinuit. At ille dixit. Quin-
ymo beati qui audiūt verbū dei: et
custodiunt illud. Turbis cōcurrentib⁹
cepit dicere. Generatio hec generatio
neq; est: signū querit et signū non da-
bitur ei nisi signū iōne. Nā sicut fuit
ionas signū niniuitis: ita erit filij ho-
minis generationi isti. Regina austri
surgit i iudicio: cū viris generationis
hui⁹ et condemnabit illos: q̃ia venit a
finib⁹ et audire sapientiā salomonis.

Et ecce plus q; salomon hic. Viri ni-
uine surgent in iudicio cū generatio-
ne hac et cōdemnabūt illā: quia peti-
tentiā egerunt in p̃dicatione iōne. Et
ecce plus q; iōna hic. Nemo lucernā
accendit et in abscondito ponit neq;
sub modio sed supra candelabrū: ut
qui ingrediūtur lumen videant. Lucer-
na corporis tui est oculus tuus. Si o-
culus tuus fuerit simplex: totū corpus
tū lucidū erit: si autē neq; fuerit: etiam
corpus tuū tenebrōsū erit. Vide ergo
ne lūmē qd i te ē tenebre sint. Si ergo
corpus tuū totū lucidū fuerit: non ha-
bens aliquā partē tenebrarū: erit luci-
dum totū. Et sicut lucerna fulgoris il-
luminabit te. Et cū loqueret: rogauit
illū quidā pharise⁹ ut p̃aderet apud
se. Ihesus autem ingressus recubuit.
Phariseus autē cepit intra se reputās
dicere: quare nō baptizatus esset ante
prandiu. Et ait dñs ad illum. Nunc
vos pharisei qd de foris estis calidi: et
cathini mūdatis: qd autē intus ē vīm-
plēnū est rapina et iniquitate. Stulti:
nōne qui fecit qd de foris est: etiam id
quod de intus est fecit? Veritatem qd
superest dare elemosinā: et ecce omnia
mundata sunt vobis. Sed ve vobis
phariseis qui decimatis mentā et ru-
tam et omne olus: et p̃teritis iudiciū et
caritatem dei. Hec autē oportuit facere:
et illa nō omittere. Ve vobis pharise-
is: quia diligitis p̃mas cathedras i
synagogis: et salutationes i foro. Ve
vobis quia estis ut monumēta q; nō
apparent: et homines ambulātes su-
pra: nesciūt. Respondens autē quidam
ex legisperitis ait illi. Magister: hec di-
cens etiā cōtumeliā nobis facis. At il-
le ait. Et vobis legisperitis ve: quia
oncratis homines onerib⁹ q; portare

non possunt: et ipsi uno digito uestro non tangitis sarcinas. Ne vobis q̄ edificatis monumenta pphetarū: patres autem uestri occiderūt illos. Sed profecto testificamini q̄ consentitis o- peribus patrum uestrorū: quoniam quidem ipsi eos occiderūt: vos autē edificatis e- orū sepulcra. Propterea et sapientia dei dixit. Mittā ad illos pphetas et apostolos et eē illis occidēt et psequēt: ut inquiratur sanguis omnium pphe- tarū: q̄ effusus est a constitutione mūdi a generatione ista: a sanguine abel usq; ad sanguinē zacharie. q̄ p̄xit iter altare et edē. Ita dico vobis: requirēt ab hac generatione. Ne vobis legispe- ritus qui culistis clauem scientiē: ipsi non introibitis. et eos qui introibant prohibuistis. Cum autē hec ad illos diceret. cepērūt pharisei et legisperiti gra- uiter insisterē: et os ei⁹ opprimere de mul- tis insidiantes ei: et querentes aliqd̄ rapere de ore ei⁹. ut accularēt eū. **XII**

Multis autē turbis cōcurrentibus ita ut se inuicem concularēt: ce- pit dicere ad discipulos suos. Attendite a fermento phariseorū qd̄ est ypocri- sis. Nichil enim opertū est qd̄ non reue- letur: neq; absconditū qd̄ non sciatur. Quoniam que in tenebris dixistis. i lu- mine dicant: et qd̄ in aure locuti estis in cubiculis: p̄dicabitur i tēdis. Dico autē vobis amicus meus ne teneamini ab hīs qui occidūt corpus: et post hec nō habent ampli⁹ quid faciāt. Quidē- dam autē vobis quē timeatis. Time- rum: qui postq; occiderit. habet pote- statem mittere i gehennā. Ita dico vo- bis: hunc time. Nōne quinq; passeres veniūt dipondio: et unus eē illis nō est i obliuione corā deo? Sed et capil- li capitis uestri omnes numerati sunt.

Nolite ergo timere: multis passeribus pluri estis. Dico autē vobis: omnis qui cūq; confessus fuerit me corā ho- minibus: et filius hominis confitebit illū corā angelis dei. Qui autē nega- rit me coram hominibus: negabitur corā angelis dei. Et omnis qui dicit verbū in filiū hoīs remittetur ei: et autē qui in spiritū sanctū blasphemauerit non remittetur. Cum autē induerent vos in synagogas. et ad magistratū et potestates: nolite solliciti esse. quali- ter aut quid respōdeatis aut quid di- catis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora. quid oporteat vos dicere. Sic autē ei quidā de turba. Ma- gister dic fratri meo: ut diuidat meū hereditatem. At ille dixit ei. Homo: quis me cōstituit iudicem aut diuiso- rem supra vos? Dixitq; ad illos. Vi- dere et cauere ab omni auaritia: quia non in abundantia cuiusq; vita est et hīs que possidet. Dixit autē simili- tudinē ad illos dicens. Hoīs quidā di- uitis uberes fructus ager attulit: et co- gicabat intra se dicens. Quid faciam: q̄ nō habeo quo cōgregem fruct⁹ me- os? Et dixit. Hec faciā. Destuā hor- rea mea. et maiora faciā: et illuc con- gregabo omnia que nata sunt michi et bona mea: et dicā anime mee. Ani- ma. habes multa bona posita in an- nos plurimos: requiesce. comede. bibe. epulare. Dixit autē illi deus. Stulte hac nocte animā tuam reperit a te. Que autem parasti cui⁹ eris? Sic est qui sibi thesaurizat: et non est in deum diues. Dixitq; ad discipulos suos. Ne- o dico vobis. Nolite solliciti esse ani- me uestre quid manducetis: neq; cor- pori quid induamini. Anima plus ē q̄ esca: et corpus plus q̄ uestimentū.

Considerate conuos. q̄a non semināt neq; metūt quibus non ē cellariū neq; horreū: et de⁹ pascat illos. Quātoma- gis vos pluri estis illis? Quis autē uestrum cogitando potest adicere ad statū suū cubicū unū? Si ergo neq; quod minimū est potestis: quid de metis solliciti estis? Considerate lilia quomō rescunt. Non laborāt neq; uent. Dico autē vobis: nec salomon in omni gloria sua uestiebatur sicut unū eē istis. Si autē tenu qd̄ hodie est in agro. et cras in dibanū mittitur de- us sic uesti: quātō magis vos pusil- le faci? Et vos nolite querere qd̄ man- ducetis. aut quid bibatis: et nolite in sublime tolli. Hec autē omnia gentes mūdi querūt. Pater autē uester scit qm̄ hīs indigeatis. Verūtamē querite pri- mum regnum dei et iusticiam eius: et hec omnia adiciēt vobis. Nolite ti- mere pusillus grex: quia cōplacuit pa- tri uestro dare vobis regnū. Vendite que possidetis et date elemosinā. Ma- gis vobis sacculos qui nō veterescūt: thesaurū nō deficiētem in celis: q̄ fur nō appropriat. neq; tinea corrumpit. Vbi enim thesaurus uester est: ibi et cor uestū erit. Sint lūbi uestri p̄cindi et lu- cete ardentes: et vos similes homini- bus reprobis dām suū quādo re- uertat a nuptijs: ut cū uenerit et pulsa- uerit confectū aperiat ei. Beati serui illi: quos cū uenerit domin⁹ inuenierit vigilātes. Amen dico vobis: q̄ p̄cin- gēt se et faciet illos discubere: et māsēs ministrabit illis. Et si uenerit i secūda vigilia: et si in tertia vigilia uenerit et ita inueniet: beati sunt serui illi. Hec autē scitote: qm̄ si sciret paterfamilias qua hora fur ueniret vigilaret utiq;: et nō sineret p̄fodi domū suā. Et vos

estote parati: quia qua hora non pu- tatis filius hominis uenire. Sic autē ei petrus. Domine: ad nos dicis hanc parabolā an et ad omnes? Dixit autē domin⁹. Quis putas est fidelis dispē- sator et prudēs: quē cōstituit domin⁹ supra familiā suā ut det illis itēpore ritici mensurā? Beat⁹ ille seruus: quē cum uenerit dñs inueniet ita facientē. Vere dico vobis: quoniam supra omni- a que possidet cōstituet illū. Quod si dixerit seruus ille in corde suo. morā facit domin⁹ me⁹ uenire: et ceperit pec- care seruos et ancillas et edere. et bibere. et inebriari: ueniet domin⁹ serui illius in die qua nō sperat et hora qua nescit et diuidet eū: partemq; eius cū infide- libus ponet. Ille autē seruus q̄ cognouit uolūtatē domini sui. et non pra- rauit. et nō fecit scdm̄ uolūtatē eius uapulabit multis: qui autē nō cognouit et fecit digna plagis uapulabit paucis. Omni autē cui multū dātū est. multū queretur ab eo: et cui cōmenda- uerūt multū: plus petent ab eo. Ignē ueni mittere in terrā: et quid uolo nisi ut accendatur? Baptismū autē habeo baptizari. et quomō coartor usq; dū p̄ficiat? Putatis q̄a pacem ueni mitte- re in terram? Nō dico vobis: sed sepa- rationem. Erunt enim eg hoc quinq; in domo una diuisi: tres in duos et duo in tres diuidentur: pater i filiū. et filius in patrem suū: mater in filiā. et filia in matrem: socrus in nurū suā et nurus in socrū suā. Dicebat autem ad turbas. Cum uideritis nubē oriē- tem ab occasu statim dicitis nimb⁹ uenit et ita fit: et cum austrū flantem uideritis. quia estus erit et fit. Poterit facit̄ reli et terre nōstis phare: hoc au- tem tempus quomodo non phare?

Lu
Quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est? Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem in via da operam librari ab illo: ne forte trahat te ad iudicem et iudeus tradat te rectori: et rector mittat te in carcerem. Dico tibi: non egres inde donec etiam novissimum minutum reddas. **xiii.**

Aderant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de galileis: quos sanguine pilatus misit cum sacrificiis eos. Et respondens dixit illis. Putatis quod hij galilei pro omnibus galileis peccatores fuerint quia talia passi sunt? Non dico vobis: sed nisi penitentiam habueritis omnes similiter peribitis sicut illi decem et octo supra quos cecidit turris in sylve et occidit eos. Putatis quia et ipsi debitores fuerint propter omnes homines habitantes in iherusalem? Non dico vobis: sed si non penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat autem et similitudinem. Arborem ficam habebat quidam plantatam in vinea sua: et venit querens fructum in illa et non invenit. Dixit autem ad cultorem vinee. Ecce anni tres sunt ex quo venio querens fructum in ficulnea hac: et non invenio. Succide ergo illam. Vt quid etiam terra occupat? At ille respondens dixit illi. Domine: dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa illam et mittam stercorem. Et si quidem fecerit fructum: sinat in futurum succides eam. Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo: et erat inclinata: nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum videret ihesus vocavit eam ad se: et ait illi. Mulier: dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus: et confestim recta

est: et glorificabat deum. Respondens autem archisynagogus indignans quia sabbatis curasset ihesus: dicebat turbe. Breves dies sunt in quibus oportet operari. In hijs ergo venire et curamini: et non in die sabbati. Respondens autem ad illum dominus dixit. Propter unum quicumque vestrum sabbatum non solvit bovem suum aut asinum a praesepio et ducit ad aquam? Hanc autem filiam abrahe quam alligavit sathanas ecce decem et octo annis: non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? Et cum hec diceret convalescebant omnes adversarii eius: et omnibus plus gaudebat in universis quam gloriose fiebat ab eis. Dicebat ergo. Cui simile est regnum dei: et cui simile estimabo illud? Simile est grano sinapis: quod acceptum homo misit in orum suum et crevit: et factum est in arborem magnam: et volucres celi requieverunt in ramis eius. Et iterum dixit. Cui simile estimabo regnum dei? Simile est fenugrecum quod acceptum mulier abscondit in farinae lata trita: donec fermentaret totum. Et ibat per civitates et castella docens: et iter faciens in iherusalem. Ait autem illi quidam. Domine: si pauci sunt qui salvi sunt? Ipse autem dixit ad illos. Concedite intrare per angustam portam: quia multi dico vobis querunt intrare et non possunt. Cum autem intraveritis patrefamilias et clauseritis ostium et incipietis foris stare et pulsare ostium dicentes domine aperis nobis: et respondens dicit vobis. Nescio vos unde sitis. Tunc incipietis dicere. Maducavimus coram te et bibimus: et in plateis nostris docuisti. Et dicit vobis. Nescio vos unde sitis. Discedite a me omnes operarii iniquitatis. Tunc erit fletus et stridor dentium: cum videbitis abraham et isaac et iacob et omnes

Os
prophetas in regno dei: vos autem repelliti foras. Et venient ab oriente et occidente et aquilone et austro: et accubent in regno dei. Et ecce sunt novissimi qui erunt primi: et sunt primi qui erunt novissimi. In ipsa die accesserunt quidam phariseorum dicentes illi. Ego et vade hinc: quia herodes vult te occidere. Et ait illis. Ite et dicitur vulpi illi. Ecce ego demonia et sanitates praeficio hodie et cras: et tertia die conluamur. Veritatem oportet me hodie et cras et sequenti ambulare: quia non capio prophetiam perire extra iherusalem. Iherusalem iherusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui mittunt ad te. Quoties volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pedibus: et noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis: quia non videbitis me donec veniat cum dixeris: benedictus qui venit in nomine domini. **xiiii.**

Et factum est cum introisset ihesus in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato manducare panem: et ipsi observabant eum. Et ecce quidam prodigiosus erat ante illum. Et respondens ihesus: dixit ad legisperitos et phariseos dicens. Si licet sabbato curare? At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit eum: et ait dimisit. Et respondens ad illos dixit. Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet: et non continuo retrahet illum die sabbati? Et non poterant ad hec respondere illi. Dicebat autem et ad invitatos parabolam: intendens quomodo primos accubitus eligerent: dicens ad illos. Cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco: ne forte honoratiores sit invitatus ab illo: et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi da huic locum:

et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade recumbe in novissimo loco: ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi. Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus: quia omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem et ei qui se invitaverat. Cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos tuos: neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos divites: ne forte et ipsi te remunent: et fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium voca pauperes debiles claudos et rectos et beatos etiam: quia non habent retribuere tibi. Retribuet autem tibi in resurrectione iustus. Hec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi. Beatus qui maducabit panem in regno dei. At ipse dixit ei. Homo quidam fecit cenam magnam: et vocavit multos. Et misit servum suum hora tertia dicere invitatis ut venirent: quia iam parata sunt omnia. Et ceperunt simul omnes recusare. Primus dixit ei. Villam emi: et necesse habeo egredere et videre illam. Rogo te: habere me recusatum. Et alter dixit. Iuga bovum emi quinque: et eo phare illa. Rogo te: habere me recusatum. Et alius dixit. uxorem duxi: et indeo non possum venire. Et reuersus servus nuntiavit hec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo. Ego dico in plateas et vicos civitatis: et pauperes ac debiles et rectos et claudos introduit huc. Et ait servus. Domine: factum est ut imperasti: et adhuc locus est. Et ait dominus servo. Ego in vias et sepes et compelle intrare: ut impleatur domus mea. Dico autem vobis: quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Quam autem turbe multe

rum eo: et conuersus dixit ad illos. Si quis uenit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores: adhuc autem et animam suam: non potest meus esse discipulus. Et qui non habuit crucem suam et uenit post me: non potest me esse discipulus. Quia enim et uobis uolens turrim edificare non prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt: si habeat ad perficiendum: ne postea quam posuerit fundamentum et non potuerit perficere: omnes qui uiderunt incipiant illudere ei dicentes. Quia hic homo cepit edificare et non potuit consummare. Aut quis rex iterum committere bellum aduersus alium regem: non sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei: qui cum viginti milibus uenit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente: legatione mittens rogat ea que pacis sunt. Sic ergo omnis et uobis qui non renuntiat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal quoque euanuerit: in quo condietur? Neque in terram neque in herquilum utile est: sed foras mittetur. Qui habet aures audire audiatur. **XV**

Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores: ut audirent illum. Et murmurabant pharisaei et scribe dicentes: quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens. Quis et uobis homo qui habet centum oues: et si perdidit unam et illis: nonne dimittit nonaginta nouem in deserto et vadit ad illam que perierat donec inueniat eam? Et cum inueniat eam: imponit ei humeros suos gaudens: et ueniens domum conuocat amicos et uicinos dicens illis. Congratulamini michi: quia inueni

ui meam que perierat. Dico uobis: ita et gaudium erit in celo super uno peccatore penitentem agente: quam supra nonaginta tanquam iustis qui non indigent penitentia. Aut qui mulier habens dragmas decem: si perdidit dragmam unam: nonne accendit lucernam et reuertit domum et querit diligenter: donec inueniat eam? Et cum inueniat: conuocat amicos et uicinos dicens. Congratulamini michi: quia inueni dragmam quam perdideram. Ita dico uobis: gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore penitentem agente. Ait autem. Homo quidam habuit duos filios: et dixit adolescentior et illis patri. Pater: da michi portionem substantie que me contingit. Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies: congregatis omnibus adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam: et ibi dissipauit substantiam suam uiuendo luxuriose. Et postquam omnia consummasset: facta est famens ualida in regione illa: et ipse cepit egere. Et abiit et adhesit uni cuiusdam regionis illius: et misit illum in uillam suam ut pasceret porcos. Et cupiebat implere uenterem suum de faliis quas porci manducabant: et nemo illi dabat. In se autem reuersus dixit. Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereo. Surgam et ibo ad patrem meum: et dica ei pater: peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus uocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens uenit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset: uidit illum pater ipse: et misericordia motus est: et accurrens cecidit super collum eius: et osculatus est eum. Dixitque ei filius. Pater: peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus uocari filius

tuus. Dixit autem pater ad seruos suos. Eto pferre stolam primam: et induite illum: et dote anulum in manum eius: et calceamenta in pedes eius. Et adducite vitulum saginatum et occidite: et manducemus et epulamur: quia hic filius meus mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus est. Et ceperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro. Et cum ueniret et appropinquaret domui: audiuit symphoniam et chorum: et uocauit unum de seruis: et interrogauit quid hec essent. Ille dixit illi. Frater tuus uenit: et occidit patrem tuum vitulum saginatum: quia saluum illum recepit. Indignatus est autem: et nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot annis seruis tibi: et nunquam mandatum tuum preceui: et nunquam dedi tibi michi hedum ut cum amicis meis epularet. Sed postquam filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus uenit: occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi. Fili tu semper meum es: et omnia mea tua sunt. Epulatus autem et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. **XVI**

Homo quidam erat diues qui habebat uillam: et hic diffamatus est apud illos: quasi dissipasset bona ipsius. Et uocauit illum: et ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationem uillitacionis tue. Nam enim non poteris uillicare. Ait autem uillicus intra se. Quid faciam: quia dominus meus aufert a me uillitacionem? Fodere non valeo: mendicare rubesco. Scio quid faciam: ut cum amotus fuero a uillitacione: recipiam me in domos suas. Conuocatis

itaque singulis debitoribus domini sui: dicebat primo. Quantum debes domino meo? At ille dixit. Centum rados olei. Dixitque illi. Accipe cautionem tuam: et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu uero quantum debes? Qui ait. Centum choros tritici. Ait illi. Accipe scas tuas: et scribe odoginta. Et laudauit dominus uillicum iniquitatis quam prudenter fecisset: quia filii huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego uobis dico. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis: ut cum defeceritis recipiant uos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est: et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: quid uerum est quis credet uobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quid uerum est quis dabit uobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire. Aut enim unum odiet: et alter diliget: aut uni adhaerebit et alterum contemnet. Non potestis deo seruire et mammoni. Audistis autem omnia hec pharisaei qui erant auarici: et deridebant illum. Et ait illis. Vos estis qui iustificastis uos coram hominibus: deus autem nouit corda uestra. Quia quod hominibus altum est: abominatio est ante deum. Ite et prophete usque ad iohannem: et ego regnum dei euangelizabo: et omnis in illud uim facit. Facilius est autem celum et terram pretere: quam de lege uinum apicem cadere. Quis ergo dimittit uxorem suam: et alteram ducit mechatur: et qui dimissam a viro ducit mechatur? Homo quidam erat diues qui induebatur purpura et bisso: et epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine lazarus: qui iacebat

ad ianuā eius ulceribus plenus. cupiens saturari de mīris que cadebāt de mēsa diuitis: et nemo illi dabat. Sed et canes veniebāt: et lingebāt ulcera eius. Fadū est autē ut moreretur mēditus: et portaretur ab angelis in sinu abrahe. Mortu⁹ ē autē et diues: et sepultus est in inferno. Fleuās autē oculos suos cū esset in tormentis: vidit abrahā a longe. et lazārū in sinu eius: et ipse clamās dixit. Pater abrahā miserere mei: et mitte lazārū ut intriguat egeruū digiti sui i aquā. ut refrigeret linguā meā: quia crucior in hac flāma. Et dixit illi abrahā. Fili recordare quia recepisti bona i vita tua: et lazarus similiter mala. Nunc autē hic cōsolat⁹ tu: ut tu cruciaris. Et in hīs omnibus inter nos et vos cāhos magnū firmatū ē: ut hī qui volunt hinc trāsire ad vos nō possunt: neq; inde huc trāsire. Et ait. Rogo ergo te pater: ut mittas cū i domū patris mei. Nā habeo enim quinq; fratres: ut reuertur illis ne et ipsi veniāt i hūc locū tormentorū. Et ait illi abrahā. Nā habent moysen et pphetas: audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abrahā: sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiā agent. Ait autē illi. Si moysen et prophetas non audiūt: neq; si quis ex mortuis resurrexerit credent. **XVI**

Et ad discipulos suos ait. Impossibile ē ut nō veniant scandala. Ve autē illi p quē veniūt. Valius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius. et piciatur in mare: qm̄ ut scādalizet unū de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus. increpa illū: et si penitentiā egerit dimitte illi. Et si septies i die peccauerit in te: et septies in die cōuersus

fuerit ad te dicens. pater me dimitte illi. Et dixerūt apostoli dño. Adauge nobis fidē. Dixit autē dñs. Si habueritis fide sicut granū sinapis: dixeritis huic arbori moro eradicare et transplātare in mare: et obediret vobis. Quis autē vestrū habens secū arantem aut pascenē boues qui regresso de agro dicat illi statim transi reuertere et non dicit. para opem et pinge te et ministra michi donec mādurem et bibam. et post hec tu manducabis et bibes. Nūquid gratiā habet seruo illic: quia fecit que ei imperauerat. Non puto. Sic et vos cū feceritis omnia q̄ precepta sunt vobis dicite: serui inuicem sum⁹. Quod debuim⁹ facere fecimus. Et factū est dum irer i iherusalē: transibat p mediā samariā et galileā. Et cum ingredereēt quiddā castellū: occurrunt ei decem viri leprosi. Qui steterunt a longe: et leuaerūt vocem dicentes. Ihesu pceptor: miserere nostri. Quos ut vidit dixit. Ite: ostendite vos sacerdotib⁹. Et factū est dum irent: mūdātū sunt. Unus autē ex illis ut vidit quia mūdatus est: regressus est cū magna voce magnificās deū. Et cecidit in faciem ante pedes ei⁹: gratias agens. Et hic erat samaritan⁹. Respōdens autē ihesus dixit. Nōne decem mūdātū sunt. Et nouē vbi sunt. Non est inuentus qui rediret: et daret gloriā deo: nisi hic alimigena. Et ait illi. Surge vade: q̄a fides tua te saluū fecit. Interrogatus autē a phariseis quando veniet regnū dei: respōdens eis dixit. Non veniet regnū dei cū obseruatione: neq; dicent ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnū dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando desideretis vidē unū diem filij hoīs:

et nō videbitis. Et dicent vobis. Ecce hic et ecce illic. Nolite ire: neq; sedemini. Nam sicut fulgur choruscans de sub celo i ea que sub celo sunt fulget: ita erit filius hoīs in die sua. Prīmū autē oportet illū multa pati: et reprobari a generatione hac. Et sicut factū est in dieb⁹ noē: ita erit et in dieb⁹ filij hominis. Edebāt et bibebāt uxores ducebāt: et dabant ad nuptias. usq; in diem qua increauit noē in archā: et venit diluuiū et pdidit omnes. Similiter sicut factū est i dieb⁹ loth. Edebāt et bibebant et vendebāt plantabāt et edificabāt: qua die autē egerit loth a domo: pluit ignem et sulphur de celo: et omnes pdidit. Sedm̄ hec erit qua die filij hoīs reuelabit⁹. In illa hora q̄ fuerit in celo: et vasa eius in domo ne descendet tollere illa: et qui in agro: similiter non redeat retro. Memores esto te uxoris loth. Qui tamq; quesierit animam suā saluā facere pderit illam. Et quicūq; pdidit illā: vniuitabit eam. Dico vobis: in illa nocte erūt duo in lecto uno: unus assumeretur et alter relinqueretur. Due erūt molescentes i vni: una assumeret⁹ et altera relinqueret⁹. Duo in agro: vnus assumeretur: et alter relinqueret⁹. Respōdētes dicūt illi. Vbi dñe. Qui dixit illis. Vbi cūq; fuerit corpus illud cōgregabūt⁹ et aquile. **XVII**

Dicebat autē et parabolā ad illos: quoniā oportet semp orare et nō deficere: dicens. Quidē quidā erat in quadā ciuitate: qui deū nō timebat et hominē nō reuerbat⁹. Vidua autē quedā erat in ciuitate illa: et veniebat ad eū dicens. Vindica me de aduersario meo. Et nolebat per multū temp⁹. Post hec autē dixit intra se. Et si deū nō timeo nec hominē reuereor: tamē

quia molesta est michi hec vidua vindicabo illā: ne in nouissimo veniens suggillet me. Ait autē dñs. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Dñs autē nō faciet vindictā electorū suorū clamāntū ad se die ac nocte: et patientiā habebit in illis. Dico vobis: quia cito faciet vindictā illorū. Vteramē filij hominis veniens: puras inueniet fides in terra. Dixit autē et ad quosdā qui i se confidebāt tanq; iusti: et assignabant ceteros parabolā istā. Duo hoīes ascendebāt in templū ut orarent: vn⁹ phariseus et alter publican⁹. Phariseus stans. hec apud se orabat. Deus gratias ago tibi: quia non sum sicut ceteri hominū. raptores. iniusti. adulteri: velut etiā hic publican⁹. Ieiunabis in sabato: decimas do omnī q̄ possideo. Et publican⁹ a longe stans nolebat nec oculos ad celū leuare: sed percutiebat pedes suū dicens. Dñs propicius esto michi peccatori. Dico vobis: descendit hic iustificatus in domum suā ab illo: quia omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabit⁹. Asterebant autē ad illū et infantes: ut eos tangeret. Quod cū videret discipuli increpabant illos. Ihesus autē cōuocās illos dixit. Sinite pueros venire ad me: et nolite vetare eos. Taliū est enim regnū dei. Amen dico vobis: quicūq; nō acceperit regnū dei sicut puer. non intreat in illud. Et interrogauit eum quidam princeps dicens. Magister bone: quid faciens vitā eternā possidebo. Dixit autē ei ihesus. Quid me dicis bonū. Nemo bon⁹ nisi solus deus. Mandata nosti. Nō occides: non mechaberis. nō furtū facies. nō falsum testimoniū dices: honora patrē tuū et matrē. Qui ait. Vter omnia

custodiui a iuuentute mea. Quo audi-
to ihesus: ait ei. Adhuc unū tibi deest.
Omnia quaecumq; habes vende et da
pauperibus: et habebis thesaurū in celo:
et veni sequere me. Ipsi ille auditis
contristat⁹ est: quia dives erat valde.
Vidēs autē ihesus illū tristē factū dixit.
Quā difficile qui pecunias habent in
regnū dei intrabūt. Facilius est enim
camelū p foramen acus transire: q̄ di-
uitem intrare in regnū dei. Et dixerūt
qui audiebāt. Et quis potest saluus
fieri? Ait illis. Que impossibilia sunt
apud homines: possibilia sunt apud
deū. Ait autē petrus. Ecce nos dimissi-
mus omnia: et secuti sum⁹ te. Qui di-
xit eis. Amen dico vobis: nemo est q̄
relinquit domū aut parentes aut fra-
tres aut uxorem aut filios ppter regnū
dei et non recipiat multo plura i hoc
tempore: et in seculo venturo vitā eter-
nam. Allūpsit autē ihesus duodecim:
et ait illis. Ecce ascendimus iherosoli-
mam: et cōsumabunt omnia q̄ scripta
sunt per prophetas de filio hominis.
Tradet⁹ eū gentibus: et illudetur: et flagel-
labit⁹. et cōspuerit⁹: et postq̄ flagella-
uerint occident eū: et die tertia resur-
get. Et ipi nichil horū intellexerunt. Et
erat verbū istud absconditū ab eis: et
nō intelligebāt que dicebantur. Factū
est autē cū appropinquaret ihericho:
occurs quidā sedebat secus viā mendi-
cans. Et cū audiret turbā p̄terēntem:
interrogabat quid hoc esset. Dixerūt
autē ei: q̄ ihesus nazaret⁹ trāsiret. Et
clamauit dicens. Ihesu fili dauid: mi-
serere mei. Et qui p̄ibant increpabant
eū ut taceret. Ipse vero mīsericordias cla-
mabat: fili dauid miserere mei. Stans
autē ihesus: iussit illū adduci ad se. Et
cum appropinquasset: interrogauit

illū dicens. Quid tibi vis faciam? At
ille dixit. Dñe ut videā. Et ihesus di-
xit ei. Respice. fides tua te saluū fecit.
Et cōfessum vidit: et sequebatur il-
lum magnificās deū. Et omnis plebs
ut vidit dedit laudem deo. **XX**
Et ingressus prābulabat ihericho.
Et ecce vir nocte zachaeus: et hic
princeps erat publicanorū: et ipse dives.
Et querebat videre ihesum quis esset:
et non poterat pre turba: quia statu-
ra pusillus erat. Et p̄currens ascendit
in arborem sicomorū ut videret eū: q̄
inde erat trāsitur⁹. Et cū venisset ad lo-
cum: suspiciens ihesus vidit illū: et dixit
ad eū. Zachae festinās descende: quia
hodie in domo tua dīporet me mane-
re. Et festinās descendit: et recepit illū
gaudēs. Et cū viderent omnes murmu-
rabāt dicens: q̄ ad hominē peccato-
rem diuertisset. Stans autē zachaeus
dixit ad ihesum. Ecce dimidiū bonorū
meorū dñe do pauperibus: et si q̄ aliq̄
defraudauit reddo quadruplum. Ait
ihesus ad eum. Quia hodie salus do-
mui huic facta est: eo q̄ ipse filius sit
abrahe. Venit enī filius hoīs querere
saluū facere q̄ perierat. Hec illis audi-
entibus adiciēs dixit parabolā: eo q̄
esset ppe iherusalē: et quia resistētem
q̄ cōfessum regnū dei manifestaretur.
Dixit ergo. Homo quidā nobilis ab-
iit in regionē longinquā accipere sibi
regnū: et reuerti. Vocatis autē decem ser-
uis suis dedit eis decem mnas: et ait
ad illos. Negociamini dū venio. Li-
ues autē ei⁹ oderāt eū: et misērūt legati-
onem post illum dicens. Solumus
hunc regnare sup nos. Et factū est ut
rediret. accepto regno: et iussit vocari
seruos quibus dedit pecuniā: ut sciret
quāntū quisq; negociatus esset. Venit

autē prim⁹ dicens. Dñe: mna tua decē
mnas acquisiuit. Et ait illi. Euge bo-
ne serue: quia in modico fuisi fidelis:
etis potestatem habens supra decem
ciuitates. Et alter venit dicens. Dñe:
mna tua fecit quinq; mnas. Et huic a-
it. Et tu esto sup quinq; ciuitates. Et al-
ter venit dicens. Dñe ecce mna tua:
quā habui repositā i sudario. Timui
enim te quia homo austeris es: tollis
quod nō posuisti: et metis qd nō se-
minasti. Dixit ei. De ore tuo te iudico
serue nequā. Scribas q̄ ego homo
austeris sum tollens qd nō posui: et
metens qd nō seminavi. Et quare nō
dedisti pecuniā meā ad mercam: et e-
go veniēs cum vlturis vtiq; regissem
illud. Et astantibus dixit. Auferre ab
illo mnam: et date illi q̄ decē mnas ha-
ber. Et dixerunt ei. Dñe: habet decem
mnas. Dico autē vobis: q̄a omni ha-
benti dabit⁹ et abundabit: ab eo autē q̄ nō
habet: et qd habet: auferet⁹ ab eo. Verū-
tamen inimicos meos illos qui nolue-
runt me regnare sup se adducite huc:
et interficite ante me. Et hijs dictis pre-
cedebat ascendens iherosolimā. Et fa-
ctum est cū appropinquaret ad beth-
phage et bethaniam: ad mōtem qui
vocat⁹ oliueti: misit duos discipulos
suos dicens. Ite i castellū qd cōtra vos
est. In qd introiētes: inuenietis pullū
asine alligatū: cui nemo vnq; hoīm
sedit. Soluite illum: et adducite. Et si
quis vos interrogauerit quare solui-
tis: sic dicitis ei. Quia dñs operā eius
desiderat. Abierūt autē qui missi erāt:
et inuenerunt sicut dixit illis stantem
pullū. Soluentibus autē illis pullū: di-
xerūt dñs eius ad illos. Quid soluitis
pullū? At illi dixerūt. Quia domini⁹
eum necessariū habet. Et duxerūt illū

ad ihesum. Et iactans vestimēta sua
supra pullū: imposuerūt ihesum. Eū
autē illo subterhebāt vestimēta sua i
via. Et cū appropinquaret iā ad descen-
sum mōtis oliueti: reperit omes tur-
be descendētium gaudentes laudare
deū voce magna sup omnibus quas
viderāt virtutibus dicentes. Benedictū⁹
qui venit rex in noīe dñi: pax in celo et
gloria i excelsis. Et quidā phariseorū
de turbis dixerunt ad illū. Magister
increpa discipulos tuos. Quibus ipse
ait. Dico vobis: quia si hī tacuerunt
lapides clamabunt. Et ut appropin-
quauit: videns ciuitatē fleuit sup illā
dicens. Quia si cognouisses et tu. Et
quidē i hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūc
autē abscondita sūt ab oclis tuis. Quia
venient dies in te: et circumdabūt te in-
imici tui vallo: et circumdabūt te: et co-
angustabūt te vndiq;: et ad terrā pro-
ficient te: et filios tuos qui in te sunt.
Et nō relinquent in te lapidē sup lapi-
dem: eo q̄ nō cognoueris tempus visi-
tationis tue. Et ingressus in templum
repti erant vendētes et emētes: dicens
illis. Scriptū est: quia dom⁹ mea do-
mus orationis est. Vos autē fecistis il-
lam speluncā latronū. Et erat docens
quondie in templo. Principes autē sa-
cerdotum et scribe et principes plebis:
querēbāt illū p̄dere: et nō inueniebāt
quid facerent illi. Omnis enī p̄plus sus-
pensus erat audiens illum. **XXI**
Et factum est in una diei⁹ docen-
te illo p̄p̄m in templo: et euange-
lizante: cōuenerūt principes sacerdotū
et scribe cū senioribus: et aiunt dicentes
ad illū. Dic nobis i qua potestate hec
facis. Aut quis est qui dedit tibi hāc
potestatem? Respondens autē ihesus di-
xit ad illos. Interrogabo vos et ego

unū verbū. Respondere michi. Baptis-
mum iohannis de celo erat: an et ho-
minibus? At illi cogitabant inter se di-
centes. Quia si dixerim⁹ de celo dicit.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem dixerim⁹ et hominibus: plebs uni-
uersa lapidabit nos. Certe sunt enim
iohānem propheta esse. Et responde-
runt se nescire unde esset. Et ihesus a-
it illis. Neque ergo dico vobis: in qua
potestate hec facio. Cepit autē dicere
ad plebem parabolā hāc. Homo plā-
tauit vineā: locauit eam colonis: et
ipse peregre fuit multis temporibus. Et
in tempore misit ad cultores seruū: ut
de fructu vinee darent illi. Qui resum
dimiserūt eum inanē. Et addidit al-
terū seruū mittere. Illi autē hunc quoque
cedentes et afficientes contumelia: dimi-
serūt inanem. Et addidit terciū mitte-
re: qui et illū vulnerātes eiecerūt. Dixit
autē dñs vinee. Quid faciās? Mittā fili-
um meū dilectū: forsitan eū hunc vide-
runt verebuntur. Quam cum vidissent
coloni: cogitauerunt intra se dicentes.
Hic est heres. Occidam⁹ illū: ut nra fi-
at hereditas. Et cecidit illū extra vineā
occiderunt. Quid ergo faciet illis dñs
vinee? Veniet et pder colonos istos: et
dabit vineā alijs. Quo audito dixerūt
illi. Absit. Ille autē aspiciens eos ait.
Quid ē ergo hoc qd scriptū ē. lapidem
quē reprobauerūt edificātes hic sed⁹ ē
i caput āguli? Quis q̄ ceciderit supra
illū lapidē cōquassabit⁹: supra quē au-
tem ceciderit cōminuet illū. Et q̄rebāt
principes sacerdotū et scribe mittere i
illū man⁹ illa hora: et timuerūt pplm.
Cognouerūt enī qd ad ipsos dixerit si-
militudinē hanc. Et obsecrātes mise-
runt insidiatores q̄ se iustos simula-
rent: ut caperēt eū i timore: ut tradēt

illū principatui et potestati p̄dis. Et
interrogauerūt eū dicentes. Magister
scim⁹ quia recte dicis et doces: et non
accipis p̄sonam: sed viā dei in veritate
doces. Licet nobis dare tributū cesari
an nō? Considerans autē doli illorū
dixit ad eos. Quid me tēptatis? Nō
dite michi denariū. Qui⁹ habet ymagi-
nem et inscriptionē? Respondentes dixe-
runt. Cesaris. Et ait illis. Reddite er-
go q̄ sunt cesaris cesari: et q̄ sūt dei deo.
Et non potuerūt verbū ei⁹ rēphendere
corā plebe: et mirati in responso eius
tacuerūt. Accesserunt autē quidā sadu-
ceorū: qui negant esse resurrectionē: et
interrogauerūt eū dicentes. Magister
moyses scripsit nobis: si frater alicui⁹
mortuus fuerit habens uxorem: et hic
sine liberis fuerit ut accipiat eā frater
eius uxorem: et suscipiat semē fratri suo.
Septem ergo fratres erant: et primus
accepit uxorem et mortu⁹ est sine filijs.
Et sequens accepit illā: et ipse mortuus
est sine filio. Et tertius accepit illā: si-
militer et omnes septem et non relique-
runt semē: et mortui sunt. Novissime
omniū mortua est et mulier. In resur-
rectione ergo cui⁹ eorū erit uxor? Siqui-
dem septem habuerūt eam uxore. Et
ait illis ihesus. Filij hui⁹ seculi nubūt:
et tradūtur ad nuptias: illi vero q̄ di-
giti habebunt⁹ seculo illo: et resurrecti-
one et mortui neq; nubēt neq; ducēt
uxores: neq; ultra mori poterūt. Equa-
les enim angelis sunt: filij sunt dei:
cū sine filij resurrectionis. Quia vero
resurgant mortui: et moyses ostendit
sec⁹ rubi: sicut dicit dñs deū abrahā
et deū isaac et deū iacob. Deus autem
non est mortuorū sed uiuorū. Omnes
enī uiuunt ei. Respondentes autē quidā
scribæ dixerūt ei. Magister bene dixisti.

Et amplius non audebant eū quicūq;
interrogare. Dixit autē ad illos. Nū-
modo dicit⁹ rictū filiū dauid esse: et ipse
dauid dicit i libro psalmorū. Dixit do-
min⁹ dñs meo sede a dextera mea. Do-
net ponā inimicos tuos scabellū pedū
tuorū. Dauid ergo dñm illū vocat: et
quomō filius eius est? Audiente autē
omni p̄lo dixit discipulis suis. Atten-
dite a scribis qui volūt ambulare in
stolis: et amant salutationes in foro:
et primas cathedras in synagogis:
et p̄mos discubitus in cōmisijs. Qui
deuorāt domos viduarū: simulā-
tes longam orationem. Ij accipiant
damnationem maiorem. xxi

Respiciens autē vidit eos qui mi-
serāt munera sua i gazophilaci-
um diuites. Vidit autē et quāda vidu-
am paupculā mittentem ea minuta
duo. Et dixit. Vere dico vobis: q̄a vi-
dua hec paup plus q̄ omnes misit. Nā
omnes hī et abundant sibi miscerunt
in munera dei: hec autem ex eo qd de-
est illi omnē viduum suū quē habuit
misit. Et quibusdā dicentibus de tēplo
qd bonis lapidib⁹ et donis ornatum
esset dixit. Hec que videtis: veniet dies
in quibus non relinquet⁹ lapis sup la-
pidē qui nō destruat⁹. Interrogauerūt
autem illū dicētes. Preceptor quando
hec erūt: et qd signū cū fieri incipiant?
Qui dixit. Videte ne seducamini. Nul-
li enim veniet⁹ in noīe meo dicētes
quia ego sum: et tempus appropinqua-
uit. Nolite ire post eos cū autē audie-
ritis prelia et seditiones: nolite trece-
re. Propter primū hec fieri: sed nondum
statim finis. Tunc dicebat illis. Sur-
get gens contra gentem et regnū adū-
sus regnū: et terremot⁹ magni erūt p
loca: et pestilentie et fames: et tremor⁹ de

celo: et signa magna erūt. Sed ante hec
omnia iniciet vobis manus suas:
et p̄sequent tradentes in synagogas et
custodias: tradentes ad reges et p̄sides
propter nomē meū. Contiget autem
vobis in testimoniū. Ponite ergo in
cordibus v̄ris non p̄meditari quēad-
modū respondeatis. Ego enim dabo
vobis os et sapientiā: cui nō poterunt
resistere et cōtradecere omnes aduersa-
rij vestri. Trademini autē a parentib⁹ et
fratrib⁹ et cognatis et amicis: et mor-
te afficient⁹ et vobis. Et eritis odio o-
mnibus hominibus p̄pter nomē meū.
Et capillus de capite vestro non peti-
bit. In patientia vestra possidebitis
animas v̄ras. Cum autē videritis cir-
rundari ab exercitu iherusalē: tūc scito-
re quia appropinquauit desolatio ei⁹.
Tunc q̄ in iudea sunt fugiāt ad mon-
tes: et qui in medio eius discedant: et
qui in regionibus non intrent in eā:
quia dies ultionis hīj sunt ut imple-
antur omnia que scripta sunt. De au-
tem pregnantibus et nutriendis in illis
dieb⁹. Erūt enī pressura magna super
terrā: et ira p̄lo hui⁹. Et cadent i ore
gladij: et captiui ducēt⁹ in omnes gen-
tes. Et iherusalē calcabit⁹ a gentibus:
donec impleantur tempora nationū.
Et erūt signa in sole et luna et stellis:
et in terris pressura gentiū p̄ cōfusione
sonit⁹ maris et fluctuū: ardentib⁹ ho-
minibus p̄ timore et expectatione que
supueniet vniuerso orbi. Nam virtu-
tes celorū mouebunt⁹. Et tunc videbūt
filiū hominis venientē in nube cū potesta-
te magna et maiestate. Ij⁹ autē fieri
incipientibus: respicite et leuate capita
vestra: quoniam appropinquat redem-
ptio vestra. Et dixit illis similitudinē.
Videte ficulneā et omnes arbores: cū

producunt iam et se fructu scitis quoniam ppe est etas. Ita et vos cum videritis hec fieri: scitote quoniam ppe est regnum dei. Amen dico vobis: quia non preteribit generatio hec donec omnia fiant. Celum et terra transibunt: verba aut mea non transibunt. Attendite aut vobis ne forte grauent corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vite: et superueniat in vos repentina dies illa. Tanquam laqueus enim superueniet in omnes: qui sedent super facie omnis terre. Vigilate ergo omni tempore orantes: ut digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt: et stare ante filium hominis. Erat autem diebus decem in templo: notibus vero egrediens morabatur in monte qui vocatur oliueti. Et omnis populus manebat ad eum in templo audire eum. **XXII**

Appropinquabat autem dies festus azimorum qui dicitur pascha. Et querebant principes sacerdotum et scribe quomodo eum interficerent: timebant vero plebem. Intrauit autem sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth: unum de duodecim: et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis. Et gaudentes: et pacti sunt pecuniam illi dare. Et spondit. Et querebat opportunitatem: ut traderet illum sine turbis. Venit autem dies azimorum: in qua necesse erat occidi pascha. Et misit petrum et iohannem dicens. Eunt parate nobis pascha: ut manducemus. At illi dixerunt. Vbi vis paramus? Et dixit ad eos. Ecce interuentibus vobis in ciuitate occurret vobis homo amphoram aque portans: sequimini eum in domum in qua intreat: et dicetis patriarchas domus. Dicit vbi magister.

Vbi est diuersorium vbi pascha cum discipulis meis manducemus? Et ipse ostendit vobis cenaculum magnum stratum: et ibi parate. Eunt autem inuenerunt sicut dixit illis: et parauerunt pascha. Et cum facta esset hora discubuit: et duodecim apostoli cum eo. Et ait illis. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum: antequam patiar. Dico enim vobis: quia et hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit et dixit. Accipite et bibite iter vos. Dico enim vobis: non bibam de generatione vinctis donec regnum dei veniat. Et accepto pane gratias egit et fregit: et dedit eis dicens. Hoc est corpus meum: quod pro vobis datur. Hoc facite in mea commemorationem. Similiter et calicem: postquam cenauit dicens. Hic est calix noui testamenti in sanguine meo: qui pro vobis fundetur. Verumtamen ecce manus traditis me mecum est in mensa. Et quidem filius hominis secundum quod definitum est vadit. Verumtamen ve homini pro quem tradetur. Et ipsi repperunt querere inter se: quis esset eis qui hoc faceret? Facta est autem contentio inter eos: quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis. Reges gentium dominantur eorum: et qui potestatem habent super eos beneficii vocantur. Vos autem non sic. Sed qui maior est in vobis fiat sicut minor: et qui presbiter est sicut ministrator. Nam quis maior est? Qui recumbit: an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Vos autem estis qui promissis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnum: ut edatis et habitetis super meam in regno meo: et sedetis super thronos

duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Ait autem dominus simoni. Simon: ecce sathanas repperit vos: ut cribraret sicut triticum. Ego autem rogavi pro te: ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuersus: confirma fratres tuos. Qui dixit ei. Domine: tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire. Et ille dixit. Dico tibi petre: non calcabis hodie gallus: donec ter abneges nosse me. Et dixit eis. Quando misit vos sine saculo et pera et calciamentis: nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt. Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet sacculum tollat: similiter et pera. Et qui non habet: vendat tunicam suam et emat gladium. Dico enim vobis: quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me: et cum iniquis deputatus est. Etiam ea que sunt de me habent. At illi dixerunt. Domine: ecce duo gladii hic. At ille dixit eis. Satis est. Et regressus ibat secundum consuetudinem in montem oliueti. Secuti sunt illum et discipuli. Et cum peruenisset ad locum: dixit illis. Orate: ne intretis in temptationem. Et ipse auersus est ab eis quantum iactus est lapidis: et positus genibus orabat dicens. Pater: si vis transfer calicem istum a me. Verumtamen non mea voluntas: sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius: sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione: et venisset ad discipulos suos: inuenit eos dormientes pro tristitia. Et ait illis. Quid dormitis? Surgite orate: ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente: ecce turba et quidam iudas unus de duodecim antecesserat eos: et appropinquauit ihesu: ut

oscularetur eum. Ihesus autem dixit illi. Iuda: osculo filium hominis tradis? Videntes autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat: dixerunt ei. Domine: si percussimus in gladio? Et percussit unus eum ille secum principis sacerdotum: et amputauit auriculam eius de cetera. Respondens autem ihesus ait. Sinite. Usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius: sanauit eum. Dixit autem ihesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores. Quasi ad latronem reistis cum gladiis et fustibus. Cum quotidie vobiscum fuissim in templo: non retendistis manus in me. Sed hec est hora vestra: et potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum: duxerunt ad domum principis sacerdotum: petrus vero sequebatur a longe. Accenso autem igne in medio atrij: et circumsidentibus illis: erat petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen: et cum fuisset intuita dixit. Et hic cum illo erat. At ille negauit eum dicens. Mulier: non noui illum. Et post pusillum alius videns eum dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait. O homo non scio. Et interuallo facto quasi hinc vni: alius quidam affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat: nam et galileus est. Et ait petrus. Homo: nescio quid dicas. Et continuo adhuc illo loquente cantauit gallus. Et conuersus dominus respexit petrum. Et recordatus est petrus verbi domini sicut dixerat: quia priusquam gallus cantet: ter me negabis. Et regressus foras petrus fleuit amare. Et viri qui tenebant illum: illudiebant ei redentes. Et velaueunt eum: et percutiebant faciem eius: et interrogauerunt eum dicentes. Prophetiza. Quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et ut factus est dies: conuerterunt

seniores plebis et principes sacerdotum et scribe: et duxerunt illum in consilium suum dicentes. Si tu es christus, dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixerio non credetis michi: si autem et interrogauero non respondetis michi: neque dimittetis. Et hoc autem erat filius hominis sedens a dextris virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis: quia ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimonium? Ipsi enim audiui de ore eius. **XXIII**

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum. Leperunt autem accusare illum dicentes. Hunc inuenimus subvertentem gentem nostram: et prohibentem tributa dari cesari: et dicentem se christum regem esse. Pilatus autem interrogauit eum dicens. Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait. Tu dicis. Ait autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas. Nichil inuenio cause in hoc homine. At illi inualecebant dicentes. Commouit populum docens per uniuersam iudeam: incipiens a galilea usque huc. Pilatus autem audiens galileam interrogauit si homo galileus esset. Et ut cognouit quod de herodis potestate esset remisit eum ad herodem: qui et ipse iherosolymis erat illis diebus. Herodes autem viso ihesu: gaudens est valde. Erat enim cupiens eum multo tempore videre: et quod audiret multa de eo: et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem illum multis sermonibus: at ipse nichil illi respondebat. Stabant autem principes sacerdotum et scribe constanter accusantes eum. Spreuit autem illum herodes cum exercitu suo: et illuc indutus veste alba: et remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant

ad inuicem. Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe: dixit ad illos. Obuiastis michi hunc hominem: quasi auertentem populum: et ecce ego coram vobis interrogans: nullam causam inuenio in homine isto: neque hijs in quibus sum accusatus. Sed neque herodes. Nam remisit vos ad illum: et ecce nichil dignum morte aduenerit. Emendatum ergo illum dimittam. Nefesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum. Exclamauit autem simul uniuersa turba dicens. Tolle hunc: et dimitte nobis barabam. Qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate et homicidium missus in carcerem. Hec autem pilatus locutus est ad eos: volens dimittere ihesum. At illi exclamabant dicentes. Crucifige: crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos. Quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: et inualecebant voces eorum. Et pilatus adiudicauit fieri prout eorum. Dimisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem quem prebatur: ihesum vero tradidit voluntati eorum. Et cum duceret eum apprehenderunt simonem quendam cyrenensem venientem de villa: et imposuerunt illi crucem portare post ihesum. Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum: que plangebant et lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas ihesus dixit. Filie iherusalem nolite flere super me: sed super uos ipsas flete: et super filios uestros. Quoniam ecce venient dies in quibus dicent. Beate steriles: et ventres qui non genuerunt: et ubera que non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: cadite super nos: et collibus operite nos.

Quia si in viridi ligno hec faciunt: in arido quid fiet? Ducebant autem et alij duo nequam cum eo: ut interficerent. Et postquam venerunt in locum qui vocatur caluarie: ibi crucifixerunt eum: et latrones: unum ad dexteram: et alter a sinistris. Ihesus autem dicebat. Pater dimitte illis. Non enim sciunt quid faciunt. Diuidentes vero vestimenta eius miserunt sortes. Et stabat populus repensans: et decedebant eum principes cum eis dicentes. Alios saluos fecit: se saluum faciat: si hic est christus dei electus. Illudabant autem ei et milites accedentes: et aceti offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeorum saluum te fac. Erat autem et supscriptio scripta super eum litteris grecis et latinis et hebraicis: hic est rex iudeorum. Unus autem de hijs qui predebant latronibus blasphemabat eum dicens. Si tu es christus: saluum fac teipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum dicens. Neque tu times deum: qui in eadem damnationem es. Et nos quidem iuste: nam digna factis recipimus. Hic vero nichil mali gessit. Et dicebat ad ihesum. Domine: memento mei cum ueneris in regnum tuum. Et dixit illi ihesus. Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. Erat autem fere hora sexta: et tenebre facte sunt in uniuersam terram usque in horam nonam. Et obscuratus est sol: et uelum templi scissum est medium. Et clamans voce magna ihesus ait. Pater: in manus tuas commendo spiritum meum. Et hec dicens expirauit. Videns autem centurio quod factum fuerat: glorificauit deum dicens. Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum qui simul aderat ad spectaculum istud: et uidebant que fiebant: prout uidentes pedora sua reueriebant. Stabant autem omnes noti

eius a longe: et mulieres que secute erant a galilea hec uidentes. Et ecce uir nomine ioseph qui erat decurio: uir bonus et iustus: hic non consenserat ciuitate iudee: qui repedabat et ipse regnum dei. Hic accessit ad pilatum et petiit corpus ihesu: et depositum in uoluit hydone: et posuit eum in monumento regio: in quo nondum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceues: et sabbatum illud festum. Subleuauit autem mulieres que cum eo uenerant de galilea uidere monumentum: et quemadmodum positum erat corpus eius: et reuerentes perauerunt aromata et unguenta: et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum. **XXIII**

Una autem sabbati valde diluculo uenerunt ad monumentum portantes que parauerant aromata: et inuenerunt lapidem reuolutum a monumento: et ingressae non inuenerunt corpus domini ihesu. Et factum est dum mentire consueuerant essent de isto: ecce duo uiri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem et declinarent uultum in terram: dixerunt ad illas. Quid queritis uiuentem cum mortuis? Non est hic: sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est uobis: cum adhuc in galilea esset dicens. Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum: et crucifigi: et die tertia resurgere. Et recordate sunt uerborum eius: et regressae a monumento nuntiauerunt hec omnia illis undecim: et ceteris omnibus. Erat autem maria magdalene: et iohanna: et maria iacobi: et ceterae que cum eis erant: que dicebant ad apostolos hec. Et uisa sunt ante illos sicut desideratum: uerba ista: et non crediderunt illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: et praeuenerat

vidit lintheamina sola posita: et abiit
secu mirans quod factum fuerat. Et ecce
duo ex illis ibant ipsa die in castellum
quod erat in spacio stadiorum sexaginta
ab iherusalem nomine eunius: et ipsi
loquebantur ad invicem de hijs omni-
bus que acciderant. Et factum est dum
fabularentur et secu querebant: et ipse
ihesus appropinquas ibat cum illis. Oculi
autem illorum tenebantur: ne eum agno-
scent. Et ait ad illos. Qui sunt hijs ser-
mones quos confectis ad invicem am-
bulantes: et estis cecordes? Et respondens
unus cui nomen cleophas: dixit ei. Tu so-
lus peregrinus es iherusalem? et non cognovisti
que facta sunt in illa hijs diebus?
Quibus ille dixit. Que? Et dixerunt. De
iesu nazareno qui fuit vir propheta:
potens in opere et sermone: coram deo
et omni populo. Et quomodo eum tradiderunt
summi sacerdotes et principes nostri in
damnationem mortis: et crucifixerunt eum.
Nos autem sperabamus: quia ipse esset re-
demptor israel. Et nunc super hec om-
nia tertia dies est hodie: quod hec facta
sunt. Sed et mulieres quedam ex nostris
revertuntur nos: que ante lucem fuerunt
ad monumentum: et non inveniunt corpus
ibi. Venerunt dicentes se etiam visionem
angelorum vidisse: qui dicunt eum vivere.
Et abierunt quidam ex nostris ad monu-
mentum: et ita inveniunt sicut mulieres
dixerunt: ipsum vero non inveniunt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti et tardi corde
ad credendum in omnibus que locuti sunt
prophete. Nonne hec oportuit pati
christum: et ita intrare in gloriam suam? Et
incipiens a moysi et omnibus prophetis:
interpretabatur illis in omnibus scriptu-
ris que de ipso erant. Et appropinqua-
verunt castello quo ibant: et ipse se finxit
longius ire. Et coegerunt illum dicentes.

Mane nobiscum quoniam advespera-
bit: et inclinata est iam dies. Et intrauit
cum illis. Et factum est dum recumberet
cum eis accepit panem: et benedixit ac fra-
git: et porcebat illis. Et apertum sunt oc-
culi eorum: et cognoverunt eum: et ipse evan-
it ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicem.
Nonne cor nostrum ardens erat i nobis: dum
loqueretur in via: et aperiret nobis scri-
pturas? Et surgentes eadem hora re-
gressi sunt in iherusalem: et inveniunt
congregatos undecim: et eos qui cum illis
erant dicentes quod surrexit dominus vere: et
apparuit simoni. Et ipsi narrabant que
gesta erant i via: quomodo cognoverunt
eum in fractione panis. Dum autem
hec loquuntur: stetit ihesus in medio eorum
et dixit. Pax vobis. Ego sum: nolite
timere. Conurbati vero et cecordes: et
infirmabant se spiritu videre. Et dixit
eis. Quid turbati estis? et cogitationes
ascendunt in corda vestra? Videte manus
meas et pedes: quia ego ipse sum.
Palpate et videte: quia spiritus carnis
et ossa non habet: sicut me videns ha-
bere. Et cum hoc dixisset: ostendit eis
manus et pedes. Adhuc autem illis
non credentibus et mirantibus pro gau-
dio: dixit. Habetis hic aliquid quod
manducetis? At illi obtulerunt ei partem
pisces assi: et favum mellis. Et cum mandu-
casset coram eis: sumens reliquias de-
dit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt verba
que locutus sum ad vos cum adhuc essem vo-
bis cum: quoniam necesse est impleri omnia
que scripta sunt in lege moysi et prophetis
et psalmis de me. Tunc aperuit illis
sensum: ut intelligerent scripturas: et di-
xit eis. Quoniam sic scriptum est: et sic oportet
christum pati et resurgere a mortuis
tertia die: et predicare in nomine eius per
universam terram: et remissionem peccatorum i omnes

gentes: incipientibus ab iherosolima.
Hos autem testes estis horum. Et ego mit-
tam promissum patris mei i vos: vos
autem sedere in civitate: quoadusque indu-
amini virtute ex alto. Eduxit autem eos
foras in bethaniam: et elevaris mani-
bus suis benedixit eis. Et factum est dum
benediceret illis recessit ab eis: et secha-
tur in celum. Et ipsi adorantes regres-
si sunt in iherusalem cum gaudio ma-
gno: et erant semper in templo lau-
dantes et benedicentes deum amen.
*Explicit euangelium secundum lucam. Incipit
prologus euangelii secundum iohannem.*

Hic est iohannes euange-
lista unus ex discipulis domini:
qui virgo a deo electus est:
quod de nuptijs volentem
nubere vocavit deus. Cui virginitati
in hoc duplex testimonium datur in eu-
angelio: quod et pre ceteris dilectus a deo
dicitur: hinc matrem suam de cruce com-
mendavit dominus: ut virginem virgo seua-
ret. Denique manifestans in euangelio
quod erat ipse incorruptibilis verbi opus
inchoans: solus verbum carne factum
esse: nec lumen a tenebris comprehensum
fuisse testatur: primum signum ponens quod
in nuptijs fecit dominus ostendens quod ipse
erat: ut legentibus demonstraret quod ubi
dominus imitatus sit de facere nuptiarum vi-
num debeat: et veteribus immutatis
nova omnia que a christo instituta sunt
appareant. Hic autem euangelium scripsit in
asia: postea quod i paphmos insula apo-
calypsum scripsit: ut cum i principio ca-
nonis incorruptibile principium pronotat
in genesi: et etiam incorruptibilis finis
per virginem i apocalypsi redderet dicere
christo ego sum alpha et omega. Et hic est io-
hannes: qui sciens suppetuisse diem re-
cessus sui. Conuocans discipulos suos

in ephezo: per multa signorum et mira-
cula premonens christum descendens i defuncti
sepulture sue locum facta oratione: po-
situs est ad patres suos: tam ecclesiam
a dolore mortis quam a corruptione car-
nis inuenitur alienus. Tamen post om-
nes euangelium scripsit: et hoc virginem
debetat. Quorum tamen vel scriptorum repo-
ris dispositio: vel librorum ordinatio ideo
a nobis per singula non exponitur:
ut sciendi desiderio collato et querenti-
bus fructus laboris: et deo magister
eius doctrina seruetur. *Explicit prologus
Incipit euangelium secundum iohannem.*

In principio erat verbum: et verbum erat
apud deum: et deus erat verbum. Hoc erat
in principio apud deum. Omnia per ipsum
facta sunt: et sine ipso factum est nihil.
Quod factum est in ipso vita erat: et vita
erat lux hominum: et lux in tenebris lu-
cet: et tenebre eam non comprehenderunt. Fu-
it homo missus a deo: cui nomen erat io-
hannes. Hic venit i testimonium ut testi-
monium perhiberet de lumine: ut omnes
crederent per illum. Non erat ille lux: sed ut
testimonium perhiberet de lumine. Erat
lux vera: que illuminat omnem homi-
nem venientem in hunc mundum. In mun-
do erat: et mundus per ipsum factus est: et
mundus eum non cognovit. In propria ve-
nit: et sui eum non receperunt. Quotique autem
repperunt eum: dedit eis potestatem filios
dei fieri: hijs qui credunt in nomine eius.
Qui non ex sanguinibus neque ex volun-
tate carnis: neque ex voluntate viri: sed
ex deo nati sunt. Et verbum caro factum
est: et habitavit in nobis. Et vidimus
gloriam eius: gloriam quasi unigenitum a
patre: plenum gratie et veritatis. Iohan-
nes testimonium perhibet de ipso: et cla-
mat dicens. Hic erat quem dixi: qui post
me venturus est: ante me factus est:

quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia: quia lex per moysen data est: gratia et veritas per ihesum christum facta est. Deum nemo vidit unquam. Unigenitus filius qui est in sinu patris: ipse narravit. Et hoc est testimonium iohannis: quando miserunt iudei ab iherosolymis sacerdotes et leuitas ad eum ut interrogarent eum. Tu qui es? Et confessus est: et non negavit. Et confessus est: quia non sum ego christus. Et interrogaverunt eum. Quid ergo? Respondit: et dixit. Non scio. Propheeta es tu? Et respondit. Non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut respondens dicitur hijs qui miserunt nos? Quid dicis de teipso? Respondit. Ego vox clamantis in deserto dirigite viam domini: sicut dixit ysaias propheta. Et qui missi fuerant erant ex phariseis. Et interrogaverunt eum: et dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu non es christus? neque ysaias neque propheta? Respondit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua: medius autem vestri stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calceamenti. Hec i bethania facta sunt rursus iordanem: ubi erat iohannes baptizans. Altera die vidit iohannes ihesum venientem ad se: et ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi. Post me venit vir qui ante me factus est quia prior me erat: et ego nesciebam eum. Sed ut manifestetur in israel: propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit iohannes dicens. Quia vidi spiritum descendentem sicut columbam de celo: et mansit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua: ille michi dixit. Super quem

videris spiritum descendentem: et manentem super eum: hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium perhibui: quia hic est filius dei. Altera die iterum stabat iohannes: et ex discipulis eius duo. Et respiciens ihesum ambulantem dixit. Ecce agnus dei. Et audierunt cum duo discipuli loquentem: et secuti sunt ihesum. Conversus autem ihesus et videns eos sequentes se: dixit eis. Quid queritis? Qui dixerunt ei. Rabbi quod dicitur interpretatur magister: ubi habitas? Dixit eis. Venite et videte. Veniunt et videntur ubi maneret: et apud eum manserunt die illo. Hora autem erat quasi decima. Erat autem andreas frater simonis petri: unus ex duobus qui audierat a iohanne: et secuti fuerant eum. Invenit hic primum fratrem suum simonem: et dixit ei. Invenimus messiam: quod est interpretatur christus. Et adduxit eum ad ihesum. Inquit autem eum ihesus dixit. Tu es simon filius iohanna: tu vocaberis cephas: quod interpretatur petrus. In crastinum voluit eire in galileam: et invenit philippum. Et dixit ei ihesus. Sequere me. Erat autem philippus a bethsaida civitate adree et petri. Invenit philippus nachanahel: et dixit ei. Quem scripsit moyses in lege? propter inveniendum ihesum filium ioseph a nazareth. Et dixit ei nachanahel. A nazareth potest aliquid boni esse. Dixit ei philippus. Veni et vide. Vidit ihesus nachanahel venientem ad se: et dixit de eo. Ecce vere israelita: i quo dolus non est. Dixit ei nachanahel. Unde me nosti? Respondit ihesus et dixit ei. Perisq; et philippus vocaret cum esses sub huiusmodi vidi te. Respondit ei nachanahel et ait. Rabbi: tu es filius dei: tu es rex israel. Respondit ihesus: et dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub huius

modis: manus huius videbis. Et dedit ei. Amen amen dico vobis: videbitis celum apertum: et angelos dei ascenden-tes et descenden-tes supra filium hominis. Et die tertia nuptie facte sunt in chana galilee: et erat mater ihesu ibi. Vocatus est autem et ihesus et discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater ihesu ad eum. Vinum non habent. Et dicit ei ihesus. Quid michi et tibi est mulier? Respondit mater hora mea. Dicit mater eius ministris. Quodcumque dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapidee ydrie sepe posite secundum purificationem iudeorum: capientes singule metretas binas vel ternas. Dicit eis ihesus. Implete ydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis ihesus. Haurite nunc: et ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam: et non sciebat unde esset: ministri autem sciebant qui haurierant aquam: vocat spiritum architriclinus et dicit ei. Omnis homo primum bonum vinum ponit: et cum inebriati fuerint tunc id quod deterius est: tu autem servasti bonum vinum usque adhuc. Hoc fecit initium signorum ihesus in chana galilee: et manifestavit gloriam suam: et crediderunt in eum discipuli eius. Post hoc descendit capharnaum ipse et mater eius: et fratres eius: et discipuli eius: et ibi manserunt non multis diebus. Et prope erat pascha iudeorum: et ascendit ihesus iherosolimam: et invenit in templo vendentes boues et oves: et columbas: et numularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnines eiecit de templo: oves quoque et boues: et numularios effudit: et mensas subvertit. Et hijs qui columbas vendebant dixit. Auferte ista hinc: et

nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Recordati sunt vero discipuli eius: quia scriptum est: zelus domus tue comedit me. Respondit ergo iudei et dixerunt ei. Quod signum ostendis nobis quia hec facis? Respondit ihesus: et dixit eis. Soluite templum hoc: et in tribus diebus reedificabo illud. Dixerunt ergo iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc: et tu in tribus diebus reedificabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis: recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat: et crediderunt scripture: et sermo- ni quem dixit ihesus. Cum autem esset iherosolimis in pascha in die festo: multi crediderunt in nomine eius: videntes signa que faciebat. Ipse autem ihesus non credebatur sanctis eius: eo quod ipse nosset omnes: et quia opus ei non erat: aut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine. Erat autem homo ex phariseis: nicodemus nomine: princeps iudeorum. Hic venit ad ihesum nocte: et dixit ei. Rabbi: scimus quia a deo venisti magister. Respondit enim potest hec signa facere que tu facis: nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihesus: et dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit de novo: non potest videre regnum dei. Dicit ad eum nicodemus. Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Numquid potest in ventrem matris sue introire et renasci? Respondit ihesus. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: non potest introire in regnum dei. Quod natum est ex carne caro est: et quod natum est ex spiritu spiritus est. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci de novo.

Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius audis: sed nescis unde veniat aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nicodemus: et dixit ei. Quomodo possunt hec fieri? Respondit ihesus: et dixit ei. Tu es magister in israel et hec ignoras? Amen amen dico tibi: quia quod scimus loquimur: et quod vidimus testamur: et testimonium nostrum non accipitis. Si terrenis dixi vobis et non creditis: quomodo si dixerim vobis de rebus celestibus? Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipso non peccet: sed habeat vitam eternam. Sic enim deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non peccet: sed habeat vitam eternam. Non enim misit deus filium suum in mundum: ut iudicaret mundum: sed ut saluaret mundum per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur. Qui autem non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum: et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim coram mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem: et non venit ad lucem: ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem venit ad lucem: ut manifestentur opera eius: quia a deo sunt facta. Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam terram: et illic morabatur cum eis et baptizabat. Erat autem et iohannes baptizans in emon iuxta salim: quia aque multe erant illic: et veniebant et baptizabantur. Rorandus enim missus fuerat iohannes in carcerem. Facta est

autem questio ex discipulis iohannis cum iudeis de purificatione. Et venerunt ad iohannem: et dixerunt ei. Rabbi: qui erat tecum trans iordanem: cui tu testimonium perhibuisti: ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes et dixit. Non potest homo accipere quicquam: nisi fuerit ei datum de celo. Ipsi vos michi testimonium perhibetis quod diximus: non sum ego christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet spiritum sponsum est: amicus autem sponsi qui stat et audit eum: gaudio gaudet propter vocem spiritus. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illud oportet crescere: me autem minui. Qui de Iherusalem venit super omnes est. Qui est de terra de terra est et de terra loquitur: qui de celo venit super omnes est. Et quod vidit et audit: hoc testatur: et testimonium eius nemo accipit. Qui autem accepit eius testimonium signavit: quia deus verax est. Quem enim misit deus: verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat deus spiritum. Pater diligit filium: et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam: qui autem incredulus est filio: non videbit vitam: sed ira dei manet super eum.

Et ergo cognovit ihesus quia audierunt pharisei et iherosolimitani quod discipulos facit et baptizat et iohannes: quamquam ihesus non baptizaret sed discipuli eius: reliquit iudeam et abiit iterum in galileam. Oportebat autem eum transire per samariam. Venit ergo in civitatem samarie que dicitur sychar: iuxta predium quod dedit iacob ioseph filio suo. Erat autem ibi fons iacob. Ihesus autem fatigatus ex itinere: sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit mulier de samaria haurire aquam. Dixit ei

ihesus. Da michi bibere. Discipuli enim eius abierant in civitatem ut cibos emerent. Dixit ergo ei mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cum sis biberes a me potes: que sum mulier samaritana? Non enim communiter iudei samaritani. Respondit ihesus: et dixit ei. Si scires donum dei: et quis est qui dicit tibi da michi bibere: tu forsitan pissetes ab eo: et dedisset tibi aquam vivam. Dixit ei mulier. Domine: neque in quo haurias habes: et puteus altus est. Unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteum: et ipse ex eo bibit: et filij eius: et pecora eius? Respondit ihesus: et dixit ei. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum: sed aqua quam ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Dixit ad eum mulier. Domine da michi hanc aquam: ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dixit ei ihesus. Vade voca virum tuum: et veni huc. Respondit mulier et dixit. Non habeo virum. Dixit ei ihesus. Bene dixisti: quia non habeo virum. Numquid enim viros habuisti: et nunc quem habes non est tuus vir? Hoc vere dixisti. Dixit ei mulier. Domine: video quia propheta es tu. Pateres nostri in monte hoc adoraverunt: et vos dicitis quia iherosolymis est locus ubi adorare oportet. Dixit ei ihesus. Mulier crede michi: quia venit hora quando neque in monte hoc: neque in iherosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex iudeis est. Sed venit hora et nunc est: quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate. Nam et pater tales querit: qui adde-

eum. Spiritus est deus: et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Dixit ei mulier. Scio quia messias venit: qui dicitur christus cum ergo venerit: ille nobis annuntiabit omnia. Dixit ei ihesus. Ego sum: qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius: et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo ydriam suam mulier: et abiit in civitatem: et dixit illis hominibus. Venite et videte hominem qui dixit michi omnia quecumque feci. Numquid ipse est christus? Egreger de civitate: et veniebat ad eum. Interea rogabant eum discipuli dicentes. Rabbi maddusa. Ille autem dixit eis. Ego tibi habeo madducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem. Numquid aliquis attulit ei manducare? Dixit ei ihesus. Mensis est: ut faciam voluntatem eius qui misit me: ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt et messis venit? Ecce dico vobis: levate oculos vestros et videte regiones: quia albe sunt iam ad messiam. Et qui meritis mercedem accipit et congregat fructum in vitam eternam: ut et qui seminat similis gaudeat et qui meritis. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat: et alius est qui meritis. Ego misi vos metere: quod vos non laborastis. Alii laboraverunt: et vos in labores eorum introistis. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum samaritani: propter verbum mulieris testimonium perhibentis: quia dixit michi omnia quecumque feci. Cum venissent ergo ad illam samaritani: rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebant:

quia nō ppter tuā loquelam credim⁹.
Ipsi enim audiui⁹ et scimus: quia
hic est vere saluator mundi. Post du-
os aut dies exiit inde: et abiit i galile-
am. Ipse enim ihesus testimoniū phi-
buit: quia ppheta in sua patria hono-
rem non habet. Cum ergo venisset in
galileam receperunt eum galilei: cum
omnia vidisset q̄ fecerat iherosolimis i
die festo. Et ipsi tū veniēte ad diē festū.
Venit ergo iterū in chana galilee: ubi
fecit aqua vinū. Et erat quidā regul⁹
cui⁹ filius infirmabatur rapharnūm.
Hic cum audisset quia ihesus adue-
niret a iudea in galileā abiit ad eum:
et rogabat eum: ut descenderet et sana-
ret filiū eius. Incipiebat enim mori.
Dixit ergo ihesus ad eū. Nisi signa et
prodigia videris nō credis. Dixit
ad eum regulus. Dñe: descende prius
q̄ moriatur filius meus. Dixit ei ihe-
sus. Vade: filius tuus vivit. Et credidit
homo sermoni quē dixit ei ihesus: et
ibat. Nam aut eo descendente serui de-
rurserūt ei: et nuntiaverūt dicentes: q̄a
filius eius vivit. Interrogabat ergo
horam ab eis i qua melius habue-
rit. Et dixerūt ei: q̄a hēc hora septima
reliquit eū febris. Cognovit ergo pa-
ter quia illa hōra erat in qua dixit ei
ihesus filius tuus vivit: et credidit i-
pse: et domus eius tota. Hoc iterum
secundum signum fecit ihesus: cum
venisset a iudea in galileam.

Post hec erat dies fest⁹ iudeor⁹: et al-
tendit ihesus iherosolimā. Est
aut iherosolimis pbanica piscina que
cognominatur hebraice bethsaida:
quinq; portus habens. In his iate-
bat multitudo magna languentium
ecce et claudor⁹ aridor⁹: respectū aut
aque mortui. Angelus aut domini

descendebat scdm tempus in piscinā:
et movebatur aqua. Et qui primus
descendisset i piscinā post mononem
aque: sanus fiebat a quacūq; decue-
bat infirmitate. Erat aut quidā homo
ibi cūctis octo annis habēs in infir-
mitate sua. Hunc cum vidisset ihesus
iacentem: et cognovisset quia iā mul-
tum temp⁹ haberet dicit ei. Quid san⁹
fieri⁹? Respondit ei languidus. Domi-
ne: hominē non habeo ut cū turbata
fuerit aqua mittar me in piscinā. Dū
venis enī ego: alius ante me descendit.
Dixit ei ihesus. Surge: tolle grabatū
tuū et ambula. Et statim sanus fact⁹
est homo ille: et sustulit grabatū suū et
ambulabat. Erat aut sabbatū in diē
illo dicebat ergo iudei illi qui sanatus
fuerat. Sabbatū est: non licet tibi tol-
lere grabatū tuū. Respondit ei. Dū
me sanū fecit ille michi dixit: tolle gra-
batum tuum et ambula. Interrogave-
runt ergo eū. Quis est ille homo: qui
dixit tibi tolle grabatū tuū et ambula?
Is aut qui sanus fuerat effectus nesci-
bat quis esset. Ihesus enī dedim aut
a turba cōstituta in loco. Postea inve-
nit eū ihesus in templo: et dixit illi. Et
ecce sanus factus es: iam noli peccare:
ne iterū tibi aliquid cōtingat. Abiit
ille homo: et nuntiavit iudeis q̄a ihe-
sus esset: qui fecit eū sanū. Propterea
p̄sequuntur iudei ihesum: quia hec faci-
ebat in sabbato. Ihesus aut respōdit
eis. Pater meus usq; modo operatur:
et ego operor. Propterea ergo magis
querēbat eū iudei interficere: quia nō
solū soluebat sabbatū: sed et patrem suū
dicebat deū equale se faciens deo. Re-
spōdit itaq; ihesus: et dixit eis. Amē
amen dico vobis: non potest filius a
se facere quicq; nisi qd viderit patrem

facientē. Quicūq; enī ille fecerit: hec et
filius similiter facit. Pater enī diligit
filium: et omnia demonstrat ei: que ipse fa-
cit: et maiora his demonstrabit ei ope-
ra: ut vos miremini. Sicut enim pa-
ter suscitāt mortuos et vivificat: sic et
filius quos vult vivificat. Neq; enim
pater iudicat quēq;: sed omne iudiciū
dedit filio: ut omnes honoret filius:
sicut honorificat patrem. Qui nō ho-
norificat filium: nō honorificat patrem
qui misit illū. Amē amē dico vobis:
quia qui verbū meū audit et credit ei
qui misit me: habet vitā eternā. Et in
iudiciū non veniet: sed transiet a mor-
te i vitā. Amē amē dico vobis: q̄a ve-
nit hora et nūc ē quādo mortui audiet
vocē filij dei: et q̄ audierit vivet. Sicut
enī pater habet vitā i semetipso: sic dedit
et filio habere vitā i semetipso. Et potesta-
tem dedit ei i iudiciū facere: q̄a fili⁹ ho-
minis est. Nolite mirari hoc: quia ve-
nit hora in qua omnes qui in monu-
mentis sunt audiet vocem filij dei: et
procedēt qui bona fecerūt in resurre-
ctionē vite: qui vero mala egerūt i resur-
rectionē iudicij. Nō possum ego a me-
ipso facere quicq;. Sicut audio iudi-
co: et iudiciū meū iustū ē: q̄a nō quero
volūtatem meā: sed volūtatem ei⁹ qui
misit me. Si ergo testimoniū phibeo
de me testimoniū meū nō est ver⁹. Ali-
us est qui testimoniū phibet de me: et
scio quia verū est testimoniū eius qd
phibet de me. Vos misistis ad iohā-
nem: et testimoniū phibuit veritatē.
Ego aut non ab homine testimoniū
accipio: sed hec dico: ut vos salvi sitis.
Ille erat lucerna ardēs et lucens. Vos
aut voluistis ad horā revertere i luce
eius. Ego aut habeo testimoniū ma-
ius iohāne. Opera enī q̄ dedit michi

pater ut p̄ficiā ea: ipa opera que ego
facio testimoniū phibet de me: quia
pater misit me. Et qui misit me pater
ipse testimoniū phibuit de me. Neq;
vocem eius unq; audistis: neq; speciem
eius vidistis. Et verbū eius non habetis
in vobis manēs: quia quē misit il-
le hūc vos non credistis. Scrutamini
scripturas: quia vos putatis in ipsis
vitā eternā habere. Et ille sunt qui
testimoniū phibet de me: et nō vultis
venire ad me ut vitā habeatis. Clari-
tatem ab hominibus nō accipio: sed
cognovi vos: q̄a dilectionē dei nō ha-
betis in vobis. Ego veni i nōte patris
mei: et nō accepistis me. Si alius vate-
rit i nomine suo: illū accipietis. Quo-
modo vos potestis credere q̄ gloriā ab
invicē accipitis: et gloriā q̄ a solo deo
est nō queritis? Nolite putare q̄a ego
accusatur⁹: sum vos apud patrem. Est q̄
accusat vos: moyses in quo vos spe-
ratis. Si enī crederetis moysi: crederetis
fortitan et michi. De me enī ille scripsit.
Si aut illius litteris nō creditis: quō-
modo meis verbis creditis? **U**

Post hec abiit ihesus trans mare
galilee: qd est tiberiadis. Et se-
quebat eū multitudo magna: quia vi-
debat signa que faciebat sup his qui
infirmabant. Subiit ergo in montem
ihesus: et ibi sedebat cū discipulis suis.
Erat aut p̄ximū pascha: dies festus
iudeor⁹. Cum subleuasset ergo oculos
ihesus: et vidisset quia multitudo ma-
xima venit ad eū: dicit ad philippum.
Unde ememus panes ut mādurent
hij? Hoc aut dicebat temptans eum.
Ipse enī sciebat quid esset factur⁹. Re-
spōdit ei philippus. Ducentor⁹ dena-
rior⁹ panes non sufficiūt eis: ut unus
quisq; modicū quid accipiat. Dicit ei

unus ex discipulis eius andreas frater
simonis petri. Est puer unus hic: qui
habet quinque panes ordeaceos et duos
pisces. Sed hec quod sunt inter tantos. Di-
xit ergo ihesus. Facite homines disci-
bere. Erat autem factum multum in loco. Dis-
cubuerunt ergo viri numero quasi quing-
milia. Accepit ergo ihesus panes: et
cum gratias egisset distribuit discum-
bentibus. Similiter et ex piscibus qua-
tum volebat. Ut autem impleti sunt:
dixit discipulis suis. Colligite quod supra-
uerant fragmenta ne pereant. Colle-
gerunt ergo: et impleuerunt duodecim co-
phinos fragmentorum ex quinque pani-
bus ordeaceis et duobus piscibus: quod
superfuerat hijs qui manducaverant. Illi
ergo homines cum vidissent quod fecerat
signum dicebant. Quia hic est vere propheta:
qui venturus est in mundum. Ihesus
ergo cum cognovisset quia venturi essent
ut raperent eum et facerent eum regem: su-
git iteque in montem ipse solus. Ut autem
factum esset: descenderunt discipuli eius
ad mare. Et cum ascendissent navim:
venierunt trans mare in rapharnaum.
Et tenebre iam facte erant: et non vene-
rat ad eos ihesus. Mare autem vento
magnifico flante surgebat. Cum remi-
gassent ergo quasi stadia viginti quin-
que aut triginta: viderunt ihesum ambu-
lantem supra mare: et proximum navis fi-
eri: et timuerunt. Ille autem dixit eis. Ego
sum: nolite timere. Voluerunt ergo acci-
pere eum in navim: et statim navis
fuit ad terram quam ibant. Altera die tur-
ba que stabat trans mare vidit quod na-
vricula alia non erat ibi nisi una: et quia
non introisset cum discipulis suis ihe-
sus in navim: sed soli discipuli eius absen-
tent. Alie vero supervenerunt naues a ty-
beriate iuxta locum ubi manducaverant

panem: gratias agentes deo. Cum ergo
vidisset turba quia ihesus non esset ibi
neque discipuli eius ascenderunt in navi-
culas: et venerunt rapharnaum querentes
ihesum. Et cum invenissent eum trans
mare: dixerunt ei. Rabbi: quando hic
venisti? Respondit eis ihesus: et dixit.
Amen amen dico vobis: quoniam me
non quia vidistis signum: sed quia ma-
ducastis ex panibus: et saturati estis.
Operamini non cibum qui perit: sed
qui permanet in vitam eternam: quem filius
hominis dabit vobis. Hunc enim pater li-
gnavit deus. Dixerunt ergo ad eum. Quid
faciamus: ut operemur opera dei? Respon-
dit ihesus: et dixit eis. Hoc est opus dei:
ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt
ergo ei. Quod ergo tu facis signum: ut
videamus et credamus tibi? Quid opera-
ris? Patres nostri manducaverunt
manam in deserto: sicut scriptum est. Panem
de celo dedit eis manducare. Dixit ergo
eis ihesus. Amen amen dico vobis:
non moyses dedit vobis panem de celo:
sed pater meus dedit vobis panem de celo
verum. Panis enim dei est qui de celo descen-
dit: et dedit vitam mundo. Dixerunt ergo
ad eum. Domine semper da nobis panem hunc.
Dixit autem eis ihesus. Ego sum panis
vite. Qui venit ad me non esuriet: et qui
credidit in me non sitiet unquam. Sed di-
xi vobis: quia et vidistis me: et non cre-
didistis. Quoniam quod dedit michi pater ad
me venit: et eum qui venit ad me non re-
iciat foras: quia descendi de celo non
ut faciam voluntatem meam sed voluntatem
eius qui misit me. Hec est enim voluntas eius
qui misit me: ut omnis quod dedit mi-
hi non perdam ex eo: sed resuscitem illud in
novissimo die. Hec est enim voluntas pa-
tris mei qui misit me: ut omnis qui viderit
filium et credidit in eum habeat vitam eternam:

et ego resuscitabo eum in novissimo die.
Murmurabant ergo iudei de illo: quia
dixisset ego sum panis vivus: qui de
celo descendi. Et dicebant. Nonne hic est
filius ioseph cuius nos novimus patrem
et matrem? Quomodo ergo dicit hic quia
de celo descendit? Respondit ergo ihe-
sus: et dixit eis. Nolite murmurare in-
invicem. Nemo potest venire ad me:
nisi pater qui misit me traxerit eum: et
ego resuscitabo eum in novissimo die.
Est scriptum in prophetis. Exiit omnis
docibiles dei. Omnis qui audit a pa-
tre et didicit venit ad me. Non quia pa-
ter vidit quilibet: nisi is qui est a deo:
hic vidit patrem. Amen amen dico vo-
bis: qui credit in me habet vitam eternam.
Ego sum panis vite. Patres vestri ma-
ducaverunt manam in deserto: et mortui
sunt. Hic est panis de celo descendens:
ut si quis ex ipso manducaverit non mo-
riatur. Ego sum panis vivus: qui de celo
descendi. Si quis manducaverit ex hoc
pane vivet in eternum. Et panis quem ego
dabo caro mea est: pro mundi vita.
Litigabant ergo iudei ad invicem dice-
tes. Quomodo potest hic nobis carnem
suam dare ad manducandum? Dixit ergo
eis ihesus. Amen amen dico vobis:
nisi manducaveritis carnem filii hominis et
biberitis eius sanguinem: non habebi-
tis vitam in vobis. Qui manducat me-
am carnem et bibit meum sanguinem: habet
vitam eternam: et ego resuscitabo eum in
novissimo die. Caro enim mea vere
est cibus: et sanguis meus vere est po-
tus. Qui manducat meam carnem et bibit
meum sanguinem: in me manet: et ego in
illo. Sicut misit me vivens pater: et ego
vivus propter patrem: et qui manducat me:
et ipse vivet propter me. Hic est panis qui de
celo descendit. Non sicut manducaverunt

patres vestri manam: et mortui sunt. Qui
manducat hunc panem: vivet in eternum.
Hec dixit in synagoga docens: in ra-
pharnaum. Multi ergo audientes ex di-
scipulis eius. Dixerunt durus est hic ser-
mo. Et quis potest eum audire? Sci-
ens autem ihesus apud semetipsum quia
murmurarent de hoc discipuli eius: dixit
eis. Hoc vos scandalizat: Si ergo vi-
deritis filium hominis ascendentem ubi
erat prius? Spiritus est qui vivificat:
carno non potest quicquam. Verba que ego
locutus sum vobis: spiritus et vita sunt.
Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt.
Sciebat enim ab initio ihesus qui el-
sent non credentes: et quis traditurus
esset eum. Et dicebat. Propterea dixi
vobis: quia nemo potest venire ad me:
nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc
multi discipulorum eius abiierunt retro:
et iam non cum illo ambulabant. Di-
xit ergo ihesus ad duodecim. Numquid
et vos vultis abire? Respondit ergo ei
symon petrus. Domine: ad quem ibimus?
Verba vite eterne habes. Et nos credi-
dimus et cognovimus: quia tu es christus
filius dei. Respondit eis ihesus. Nonne
ego vos duodecim elegi: et ex vobis u-
nus dyabolus est? Dicebat autem de iuda
symonis scariothis. Hic enim erat tra-
diturus eum cum esset unus ex duodecim. **VI**
Post hec autem ambulabat ihesus in
galileam. Non enim volebat in iu-
deam ambulare: quia quererent eum iudei
interficere. Erat autem in proximo dies
festus iudeorum scenophegia. Dixerunt
autem ad eum fratres eius. Transi hinc et
vade in iudeam: ut et discipuli tui videant
opera tua que facis. Nemo quippe in oc-
culto quid facit: et quoniam ipse in palam esse.
Si hec facit: manifesta te ipsum mun-
do. Neque enim fratres eius credebant

in eum. Dixit ergo eis ihesus. Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odire vos. Me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo: quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc. Ego non ascendam ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. Hec cum dixisset: ipse mansit in galilea. Ut autem ascenderetur fratres eius: tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste: sed sibi occulto. Iudei ergo querebant eum in die festo: et dicebant. Vbi est ille? Et murmur multus de eo erat in turba. Quidam enim dicebant quia bonus est: alij dicebant non: sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo: propter metum iudeorum. Nam autem die festo mediantem: ascendit ihesus in templum et docebat. Et mirabantur iudei dicentes. Quomodo hic litteras sciat cum non didicerit? Respondit eis ihesus: et dixit. Mea doctrina non est mea: sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoscat de doctrina: verum et deo sit: an ego a me ipso loquar. Qui a seipso loquitur gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriam eius qui misit eum: hic verax est: et iudicia in illo non est. Nonne moyses dedit vobis legem? Et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit. Demonium habes. Quis te querit interficere? Respondit ihesus: et dixit eis. Unum opus feci: et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circumcisionem: non quia ex moysen est: sed ex patribus. Et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non soluat legem moysi: michi indignamini quia totum hominem sanum feci

in sabbato. Nolite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iudicare. Dicebant ergo quidam ex iherosolymis. Nonne hic est qui querunt interficere? Ecce palam loquitur: et nichil ei dicunt. Numquid vere cognouerunt principes quia hic est christus? Sed hunc scimus unde sit. Respondit ergo ihesus in templo docens et dicens. Et me scitis: et unde sum scitis: et a me ipso non venit: sed est verus qui misit me quem vos nescitis. Ego scio eum: et si dixeris quia nescio eum: ero similis vobis mendax. Sed scio eum: quia ab ipso sum: et ipse me misit. Querebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum manus: quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum. Et dicebant. Christus cum venerit: nunquid plura signa faciet quam que hic facit? Audierunt pharisei turbam murmurantem de illo hec: et miserunt principes et pharisei ministros ut apprehenderent ipsum. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicum tempus vobiscum sum: et vado ad eum qui me misit. Quereis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad se metipso. Quo hic iturus est: quia non inuenimus eum? Numquid in dispartitionem gentium iturus est: et docturus gentes? Quis est hic sermo quem dixit: quereis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos non potestis venire? In novissimo autem die magno festivitatis stabat ihesus: et clamabat dicens. Si quis sitit: veniat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque vive. Hoc autem dixit de spiritu: quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat

spiritus datus: quia ihesus nondum erat glorificatus. Et illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant. Hic est vere propheta. Alij dicebant. Hic est christus. Quidam autem dicebant. Numquid a galilea venit christus? Nonne scriptura dicit: quia ex semine david: et de bethleem rathello ubi erat david: venit christus? Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manum. Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos: et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis eum? Respondit minister. Numquid sic locutus est homo: sicut hic homo. Respondunt ergo eis pharisei. Numquid et vos seducti estis? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum: aut ex phariseis? Sed turba hec que non novit legem: maledicti sunt. Dixit tunc iherodanus ad eos: ille qui venit ad eum nocte: quid viderat ex ipsis? Numquid legem nostram iudicet hominem: nisi prius audierit ab ipso et cognoverit quid faciat? Respondunt: et dixerunt ei. Numquid et tu galileus? Percurare scripturas et vide: quia a galilea propheta non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam. **III** Ihesus autem precepit in montem olivari: et diluculo iterum venit in templum et omnis populus venit ad eum: et sedens docebat eos. Adducunt autem scribe et pharisei mulierem de pharisam in adulterio: et statuerunt eam in medio: et dixerunt ei. Magister: hec mulier modo de pharisam est in adulterio. In lege autem moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant temptantes eum: ut possent accusare eum. Ihesus autem inclinans se deorsum: digito scribebat in terra. Cum ergo pergerant

interrogantes: recepit se et dixit eis. Qui sine peccato est vestrum primus in illa lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem hec unus post unum exibant incipientes a senioribus: et remansit solus ihesus: et mulier in medio stans. Erigens autem se ihesus: dixit ei. Mulier: ubi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnavit? Que dixit. Nemo domine. Dixit autem ihesus. Nec ego te condemnabo. Vade: et iam amplius noli peccare. Itaque ergo locutus est eis ihesus dicens. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite. Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de tempore testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit ihesus: et dixit eis. Et si ergo testimonium perhibeo de me ipso: verum est testimonium meum: quia scio unde veni et quo vado. Vos autem nescitis unde venio: aut quo vado. Vos autem scitis carnem indicans: ego non iudico quemquam. Et si iudico ego: iudicium meum verum est: quia solus non sum: sed et ego et qui misit me pater. Et in lege vestra scriptum est: quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso: et testimonium perhibeo de me qui misit me pater. Dicebant ergo ei. Vbi est pater tuus? Respondit ihesus. Neque me scitis: neque patrem meum scitis. Hec verba locutus est ihesus in gazophylatio: docens in templo. Et nemo apprehendit eum: quia nondum venerat hora eius. Dixit ergo itaque eis ihesus. Ego vado: et quereis me: et in peccato vestro moriemini. Quo ego vado: vos non potestis venire. Dicebant ergo iudei. Numquid interficiet semetipsum: quia dicit quo ego vado vos non potestis venire? Et dicebat

eis. Vos de deorsum estis ego de supnis sum. Vos de mudo hoc estis. et ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis: quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum: moriemini in peccato vestro. Dicitur ergo ei. Tu quis es? Dicit eis ihesus. Principium: et loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui et iudicare: sed qui me misit verax est: et ego quod audiui ab eo hec loquor in mundo. Et non cognoverunt: quia patrem eius dicebat deum. Dixit ergo eis ihesus. Cum exaltaueritis filii hominis tunc cognoscetis quia ego sum: et a me ipso facio nichil: sed sic docuit me pater hec loquor. Et qui me misit mecum est: et non reliquit me solus: quia ego quod placita sunt ei facio semper. Hec illo loquente: multi crediderunt in eum. Dicebat ergo ihesus ad eos: qui crediderunt ei iudeos. Si vos maledicetis in sermone meo: vere discipuli mei eritis: et cognoscetis veritatem: et veritas liberabit vos. Respondit ei. Semen abrahe sum: et nemini servivimus unquam. Quomodo tu dicis liberi eritis? Respondit eis ihesus. Amen amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatum servus est peccati. Servus autem non manet in domo in eternum: filius manet in eternum. Si ergo vos filius liberauerit: vere liberi eritis. Scitis quia filii abrahe estis: sed queritis me interficere: quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem loquor: et vos que vidistis apud patrem verum facitis. Respondit ei et dixerunt ei. Pater noster abraham est. Dicit eis ihesus. Si filii abrahe estis: opera abrahe facite. Nunc autem queritis me interficere: hominem qui veritatem vobis locutus sum: quam audiui a deo.

Hoc abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei. Nos et fornicatione non sumus nati. Unum patrem habemus deum. Dixit ergo eis ihesus. Si deus pater vester esset. Diligeretis unquam me. Ego enim ex deo processi et veni. Neque enim a me ipso veni: sed ille me misit. Quare loquar mea non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos et pater dyaboli estis: et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: et in veritate non stetit: quia non est veritas in eo. Cum loquitur mendacium: et proprijs loquitur: quia mendax est et pater eius. Ego autem quia veritatem dico: non creditis michi. Quis est vobis arguer me de peccato? Si veritatem dico: quare vos non creditis michi? Qui est ex deo: verba dei audit. Propterea vos non auditis: quia ex deo non estis. Respondit ergo iudei: et dixerunt ei. Nonne bene dicimus nos: quia samaritanus es tu: et demonium habes? Respondit ihesus. Ego demonium non habeo: sed honorifico patrem meum: et vos inhonorastis me. Ego autem non quero gloriam meam. Est qui querat et iudicet. Amen amen dico vobis: si quis filium hominem suaverit mortem non videbit in eternum. Dixerunt ergo iudei. Nunc cognovimus: quia demonium habes. Abraham mortuus est: et propheta: et tu dicis si quis filium hominem suaverit non gustabit mortem in eternum? Numquid tu maior es patre nostro abraham qui mortuus est? Et propheta mortuus fuit. Quae responsum facis? Respondit ihesus. Si ego glorifico meipsum: gloria mea nichil est. Est pater meus qui glorificat me: quae vos dicatis quia deus noster est: et non cognovistis eum. Ego autem novi eum. Et si

dixero quia non scio eum: eodem similia vobis mendar. Sed scio eum: et sermonem eius seruo. Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: et vidit: et gavisus est. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta annos nondum habes: et abraham vidisti? Dixit eis ihesus. Amen amen dico vobis: antequam abraham fieret ego sum. Tulit ergo lapides ut iaceret in eum. Ihesus autem abscondit se: et exiit de templo.

Et pertransiens ihesus vidit hominem recum a nativitate: et interrogaverunt eum discipuli eius. Rabbi: quis peccavit hic aut parentes eius: ut recus nasceretur? Respondit ihesus. Neque hic peccavit neque parentes eius: sed ut manerentur opera dei in illo. Ne oportet operari opera eius qui misit me: donec dies est. Venit enim nunc: quando nemo potest operari. Quoadum sum in mundo: lux sum mundi. Hoc cum dixisset respexit in terram et fecit lucum ex spuro: et limavit lumum super oculos eius: et dixit ei. Vade lava in natatoria sylo: quod interratum missus. Absit ergo et lauit: et venit videns. Itaque vicini et qui viderant eum prius quia mendiculus erat dicebant. Nonne hic est qui sedebat et mendicabat? Alii dicebant quia hic est: alii autem nequaquam: sed similis est ei. Ille vero dicebat: quia ego sum. Dicebat ergo ei. Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit. Ille homo qui dixit ihesus lumum fecit: et unxit oculos meos: et dixit michi. Vade ad natatoria sylo: et lava. Et abiit: et lauit: et video. Et dixerunt ei. Vbi est ille? Rite. Respondit. Adduxit eum ad phariseos qui recus fuerat. Erat autem sabbatum quando lucum fecit ihesus: et aperuit oculos eius. Interrogavit ergo interrogabat eum pharisei quomodo vidisset.

Ille autem dixit eis. Lucum michi posuit super oculos: et laui et video. Dicebant ergo ei pharisei quidam. Non est hic homo a deo: qui sabbatum non custodit. Alii autem dicebant. Quomodo potest homo peccator hec signa facere? Et discussa erat inter eos. Dicunt ergo eodem iterum. Tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: quia propheta est. Non crediderunt ergo iudei de illo quia recus fuisset et vidisset: donec vocaverunt parentes eius qui viderant: et interrogaverunt eos dicentes. Hic est filius vester: quem vos dicatis quia recus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Respondit eis parentes eius: et dixerunt. Scimus quia hic est filius noster: et quia recus natus est. Quomodo autem nunc videt? at nescimus: aut quis eius aperuit oculos nos nescimus. Ipsi interrogate. Etatem habet: ipse de se loquatur. Hec dixerunt parentes eius: qui timebant iudeos. Nam enim conspiraverant iudei: ut si quis eum confiteretur esse cristum: egera synagoga fieret. Propterea parentes eius dixerunt: quia etatem habet: ipsum interrogate. Vocaverunt ergo rursum hominem qui fuerat recus: et dixerunt ei. Da gloriam deo. Nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille. Si peccator est nescio: unum scio: quia recus cum essem: modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis. Dixi vobis iam: et audistis. Quid iterum vultis audire? Numquid et vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei: et dixerunt. Tu discipulus illius sis: nos autem moysi discipuli sumus. Nos scimus quia moysi locutus est deus: hic autem nescimus unde sit. Respondit ille homo: et dixit eis. Quia hoc enim

mirabile est quia vos nescitis unde sit: et aperuit meos oculos. Primum autem quia peccatores deus non audit: sed si quis dei cultor est et voluntatem eius facit: hunc reaudit. A seculo non est auditum: quia quis aperuit oculos re-ri nati. Nisi esset hic a deo: non poterat facere quicquam. Respondit et dixerunt ei. In peccatis natus es tuus: et tu doceres nos? Et eiecerunt eum foras. Audiuit ihesus quia eiecerunt eum foras: et cum inuenerit eum dixit ei. Tu credis in filium dei? Respondit ille et dixit. Quis est dominus ut credam in eum? Et dixit ei ihesus. Et vidisti eum: et quod loquitur tecum ipse est. At ille ait. Credo domine. Et prodeus adorauit eum. Et dixit ei ihesus. In iudicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant: et qui vident recti fiant. Et audierunt quidam ex phariseis qui cum ipso erant: et dixerunt ei. Nunquid et nos recti sumus? Dixit eis ihesus. Si recti essetis non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia videmus peccatum vestrum manet.

Amen amen dico vobis: qui non intrat per hostium in ouile sed ascendet aliunde: ille fur est et latro. Qui autem intrat per hostium: pastor est ouium. Hinc hostiarius aperit: et oues vocem eius audiunt. Et proprias oues vocat nominatim: et reducit eas. Et cum proprias oues emiserit ante eas vadit: et oues illi sequuntur: quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur: sed fugiunt ab eo: quia non nouerunt vocem alienorum. Hoc puerbum dixit eis ihesus. Alii autem non cognouerunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum ihesus. Amen amen dico vobis: quia ego sum hostium ouium. Omnes qui sunt veniunt fures sunt et latrones: sed non audierunt vos oues.

Ego sum hostium. Per me si quis introierit saluabitur: et ingredietur et egredietur: et pascua inueniet. Fur non venit: nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeat: et abundantius habeat. Ego sum pastor hominum. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Mercenarius autem et qui non est pastor cui non sunt oues: propter videt lupum venientem et dimittit oues et fugit: et lupus rapit et dissipat oues. Mercenarius autem fugit quia mercenarius est: et non pariter ad eum de ouibus. Ego sum pastor bonus: et cognosco meas: et cognoscunt me mee. Sicut nouit me pater: et ego agnosco patrem: et animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo que non sunt hic: propter ouili: et illas oportet me adducere et vocem meam audient: et fiet unum ouile et unus pastor. Propterea me pater diligit: quia ego pono animam meam: ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a meipso. Potestatem habeo ponendi eam: et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio inter facta est inter iudeos: propter sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis. Demonium habet et insanit. Quid eum auditis? Alii dicebant. Hec verba non sunt demonium habentis. Nunquid demonium potest eorum oculos aperire? Facta sunt autem et cetera in iherosolymis: et hyems erat. Et ambulabat ihesus in templo in porticu salomonis. Circumdederunt ergo eum iudei: et dicebant ei. Quousque animam nostram tollis? Si tu es christus: dic nobis palam. Respondit eis ihesus. Loquor vobis: et non creditis. Opera quae ego facio in nomine patris mei: hec testimonium perhibent de

me. Sed vos non creditis: quia non estis ex ouibus meis. Oves mee vocem meam audiunt: et ego cognosco eas: et sequuntur me. Et ego vitam eternam do eis: et non peribunt in eternum: et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit michi manus omnibus est: et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego et pater unus sumus. Suscipient lapides iudei: ut lapidarent eum. Respondit eis ihesus. Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo. Propter quod vos opus me lapidatis? Respondit ei iudeus. De bono opere non lapidamus te: sed de blasphemia: et quia tu homo cum sis: facis teipsum deum. Respondit eis ihesus. Nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi dei filius? Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est: et non potest solui scriptura: quae pater sanctificauit et misit in mundum: vos dicitis quia blasphemias quia dixi filius dei sum? Si non facio opera patris mei: nolite credere michi. Si autem facio: et si michi non vultis credere operibus credere: ut cognoscatis et credatis: quia in me est pater: et ego in patre. Querebant ergo eum apprehendere: et non poterunt de manibus eorum. Et abiit iterum trans iordanem in eum locum ubi erat iohannes baptizans prius: et mansit illic. Et multi venerunt ad eum et dicebant: quia iohannes quod signum fecit nullum. Omnia autem quaecumque dixit iohannes de hoc vera erant: et multi crediderunt in eum.

Erat autem quidam languens lazarus a bethania: de castello marie et marthe sororum eius. Maria autem erat que unxit dominum unguento: et regerit pedes eius capillis suis: cuius frater lazarus infirmabatur. Misit ergo sorores eius ad eum dicentes. Domine:

ecce quem amas infirmatur. Audientes autem ihesus: dixit eis. Infirmitas haec non est ad mortem: sed pro gloria dei: ut glorificetur filius dei per eam. Diligebat autem ihesus martham: et sororem eius mariam et lazarium. Ut ergo audiret quia infirmabatur: tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Deinde post haec dicit discipulis suis. Eamus in iudeam iterum. Dicunt ei discipuli. Rabbi nunc querebatur te iudei lapidare: et iterum vadis illuc? Respondit ihesus. Nonne duodecim sunt hore diei? Si quis ambulauerit in die non offendit: quia lucem huius mundi videt. Si autem ambulauerit in nocte offendit: quia lux non est in eo. Hec ait: et post haec dicit eis. Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno resuscitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius. Domine: si dormit saluus erit. Dixerat autem ihesus de morte eius: illi autem putauerunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo ihesus dixit eis manifeste. Lazarus mortuus est: et gaudeo propter vos ut credatis: quoniam non eram ibi. Sed etiam ad eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didimus ad discipulos. Eamus et nos: et moriamur cum eo. Venit itaque ihesus: et inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem bethania iuxta iherosolimam quasi stadiis quindecim. Multi autem ex iudeis venerant ad martham et mariam: ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut audiret quia ihesus venit occurrit illi: maria autem domi sedebat. Dixit ergo martha ad ihesum. Domine: si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio: quia quaecumque poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi ihesus. Resurget frater tuus. Dicit ei martha.

Scitis quia resurget. i. resurrectione in nouissimo die. Dicit ei ihesus. Ego sum resurrectio et vita. Qui credit in me etiam si mortuus fuerit uiuet: et omnis qui uiuit et credit in me: non morietur in eternum. Credis hoc? At illi. Vnde dicit. Ego credidi quia tu es Christus filius dei: qui in hunc mundum uenisti. Et cum hec dixisset: abiit et uocauit mariam sororem suam seorsum dicens. Magister adest: et uocat te. Illa ut audiuit surgit cito: et uenit ad eum. Non dum enim uenerat ihesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco ubi occurrat ei martha. Iudei ergo qui erant cum ea in domo et consolabatur eam cum uidissent mariam quia cito surrexit et egressa: secuti sunt eam dicentes. Quia uadit ad monumentum ut ploret ibi. Maria ergo cum uenisset ubi erat ihesus: uidens eum cecidit ad pedes eius et dixit ei. Domine si fuisses hic non esset mortuus frater meus. Ihesus ergo ut uidit eam plorantem et iudeos qui uenerant cum ea plorantes infirmum spiritu: et turbauit seipsum et dixit. Vbi posuisti eum? Dicunt ei. Domine: ueni et uide. Et lacrimatus est ihesus. Dixerunt ergo iudei. Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt. Non poterat hic qui aperuit oculos cecis nati facere: ut hic non moreretur? Ihesus ergo rursum fecit mens in semetipso uenit ad monumentum. Erat autem spelunca: et lapis superpositus erat ei. At ihesus. Tollite lapidem. Dicit ei martha soror eius. qui mortuus fuerat dicit iam scies: quia quadriduarius enim est. Dicit ei ihesus. Nonne dixi tibi: quoniam si credideris uidebis gloriam dei? Tulerunt ergo lapidem. Ihesus autem eleuans sursum oculis dixit. Pater gratias ago tibi quoniam

audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis: sed propter populum qui circumstant dicit: ut credant quia tu me misisti. Dixerunt autem dixerunt: uoce magna clamauit. Iazare ueni foras. Et statim respondit quod fuerat mortuus ligatus manus et pedes iunctis: et facies illius sudario erat ligata. Dicit eis ihesus. Soluite eum: et sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui uenerant ad mariam et martham et uiderant que fecit ihesus: crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abiierunt ad phariseos: et dixerunt eis que fecit ihesus. Collegerunt ergo pontifices et pharisei concilium et dicebant. Quid facimus: quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic: omnes credent in eum. Et uenient romani: et tollent locum nostrum et gentem. Unus autem ex ipsis cayphas nomine: cui esset pontifex anni illius dixit eis. Vos nescitis quicquid nec cogitatis: quia repedit uobis ut unus moriatur homo pro populo: et non tota gens pereat. Hoc autem a scriptis non dicitur: sed cum esset pontifex anni illius prophetauit: quia ihesus mortuus erat pro gente. Et non tantum pro gente: sed ut filios dei qui erant dispersi congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eum. Ihesus ergo iam non in palam ambulabat apud iudeos: sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effraim: et ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha iudeorum: et ascenderunt multi iherosolimam de regione ante pascha: ut sanctificarent seipsum. Querebant ergo ihesum: et colloquebantur ad inuicem in templo stantes. Quid putatis quia non uenit ad diem festum istum? Dederant autem pontifices et pharisei

mandatum: ut si quis cognouerit ubi sit iherusalem: apprehendat eum. Ihesus ergo ante sex dies pasche uenit bethaniam ubi lazarus fuerat mortuus: quem suscitauit ihesus. Fecerunt autem ei cenam ibi et martha ministrabat: lazarus uero unus erat ex discipulis cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistati preciosi et unxit pedes ihesu: et reterit pedes eius capillis suis: et domus impleta est re odore unguenti. Dicit ergo unus ex discipulis eius iudas scariothis qui erat cum eum traditurus. Quare hoc unguentum non uenit retentis denariis: et datum est egenis? Dicit autem hoc non quia de egenis prenebat ad eum: sed quia fur erat: et loculos habes ea que mittebantur portabat. Dicit ergo ihesus. Sine illa: ut in die sepulture mee fuerit illud. Pauperes enim semper habebitis uobiscum: me autem non semper habebitis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic est: et uenerunt non propter ihesum tantum: sed ut lazarus uideret quem suscitauit a mortuis. Cognouerunt autem principes sacerdotum ut iazarum interficerent: quia nuntiabant illi abibant ex iudeis: et redebant in iherusalem. In crastinum autem turba multa que uenerat ad diem festum cum audissent quia uenit ihesus iherosolimam accepit ramos palmarum: et processerunt obviam ei et clamabant. Osanna benedictus qui uenit in nomine domini rex israel. Et inuenit ihesus asinum: et sedit super eum sicut scriptum est. Non timere filia syon: ecce rex tuus uenit sedens super pullum asine. Dixerunt autem cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est ihesus tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo: et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat

turba que erat cum eo quando lazarus uocauit de monumento: et suscitauit eum a mortuis. Propterea et obviam uenit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad sanetippos. Videtis quia nichil proficiunt? Ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem quidam gentiles ex hijs qui ascenderant ut adorarent in die festo. Hii ergo accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilee: et rogabant eum dicentes. Domine: uolumus iherosolimam uidere. Venit philippus: et dicit ad eos. Andreas rursus et philippus dixerunt ihesu. Ihesus autem respondit eis dicens. Venit hora ut clarificetur filius hominis. Amen amen dico uobis: nisi granum tritici cadens in terram mortuum fuerit: ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit: multum fructum afferet. Qui amat animam suam: perdat eam. Et qui odit animam suam in hoc mundo: in uitam eternam custodit eam. Si quis michi ministrat: me sequatur. Et ubi sum ego: illic et minister meus erit. Si quis michi ministrauerit: honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater saluifica me ex hac hora. Sed propterea ueni in hoc mundum. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo uox de celo dicens. Clarificauit: et iterum clarificabo. Turba ergo que stabat et audierat dicebat tonitruum esse factum. Alii autem dicebant. Angelus ei locutus est. Respondit ihesus: et dixit. Non propter me hec uox uenit: sed propter uos. Nunc iudicium est mundi. Nunc princeps huius mundi reietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra: omnia traham ad meipsum hoc autem dicebat: significans quia morte esset moriturus. Respondit ei turba. Nos audiuimus te lege: quia

crisus manet in eternū. Et quomodo
tu dicis oportet exaltari filiū hōis? Et
quis ē iste filius hōinis? Dixit ergo
eis ihesus. Adhuc modicū lūmē in
vobis est. Ambulate dum lucem habe-
tis: ut non tenebre vos cōprehendāt.
Et qui ambulat in tenebris: nescit quo
vadit. Dum lucem habetis credite in
lucem: ut filij lucis sitis. Hec locutus
est ihesus: et abiit: et abscondit se ab eis. Cū
autē tanta signa fecisset coram eis nō
credebāt in eum: ut sermo ysaię imple-
retur quē dixit. Dñe quis credidit au-
ditui nro: et brachiū dñi cui revelatū
est? Propterea non poterāt credere: quia
iterū dixit ysaias. Ecce auit oculos eo-
rum: et induravit cor eorū: ut non vi-
deant oculis: et intelligāt corde et con-
vertantur: et sanentur. Hec dixit ysai-
as quādo vidit gloriā eius: et locutus
est de eo. Veritatem et eē principibus
multi crediderūt in eum: sed ppter pha-
riseos nō cōfitebantur: ut de synago-
ga nō recederent. Diligēter enim glo-
riam hōinū magis q̄ gloriā dei.
Ihesus autē clamavit et dixit. Qui cre-
dit in me: nō credit in me: sed in eum
qui misit me. Et qui videt me: videt
eum qui misit me. Ego lux in mundū
veni: ut omnis qui credit in me in tene-
bris non maneat. Et si quis audierit
verba mea: et non custodierit: ego non
iudico eū. Non enim veni ut iudicem
mundū: sed ut salvificem mundū. Qui
spem me et non accipit verba mea:
habet q̄ iudicem eum. Sermo quē locu-
tus sum: ille iudicabit eum in novissi-
mo die. Quia ego eē meipso nō sū lo-
cutus: sed q̄ misit me pater ipse michi
mandatū dedit: quid dicam et quid
loquar. Et scio: quia mādātū eē vīta
eterna est. Que ergo ego loquor: sicut

dixit michi pater sic loquor. **xiii**
Ante diem festū pasche sciens ihe-
sus q̄a venit hora ei⁹ ut trāseer-
et hoc mūdo ad patrem: cū dilexisset
suos qui erant in mūdo: in finem di-
legit eos. Et cena facta cum dyabolus
iam misisset in cor ut traderet eum iu-
das simonis scariothis: sciens quia
omnia dedit ei pater in manus et q̄a
a deo requirit et ad deum vadit: surgit
a cena: et ponit vestimenta sua: et cū ac-
cepisset lintheum p̄inxit se. Deinde mi-
sit aquā i pelvīm: et cepit lavare pedes
discipulorū: et retexere lintheo quo erat
p̄indus. Venit ergo ad simonem pe-
trum. Et dixit ei petrus. Dñe tu michi
lavas pedes? Respondit ihesus: et di-
xit ei. Quod ego facio tu nescis modo:
scies autē postea. Dicit ei petrus. Non
lavabis michi pedes in eternū. Respon-
dit ei ihesus. Si non lavero te: nō ha-
bebis partem meā. Dicit ei simon pe-
trus. Domine: nō tantū pedes meos:
sed et manus et caput. Dicit ei ihesus.
Qui locus est nō indiget nisi ut pedes
laurent: sed est mūdus tot⁹. Et vos mū-
di estis: sed non omnes. Sciebat enī
quidnam esset qui traderet eum. Pro-
pterea dixit: non estis mūdi omnes.
Postq̄ ergo lavit pedes eorū accepit
vestimenta sua: et cum recubisset iterū
dixit eis. Scitis quid fecerim vobis?
Vos vocatis me magister: et domine:
et bene dicitis. Sum enim. Si ergo
ego laui pedes vestros domin⁹: et ma-
gister: et vos debetis alter alter⁹ lava-
re pedes. Exemplū enim dedi vobis:
ut quēadmodū ego feci vobis ita et
vos faciat. Amen amē dico vobis:
nō est maior domin⁹ suo: neq̄
apostolus maior est eo qui misit illū.
Si hęc scitis: beati eritis si feceritis ea.

Non de omnibus vobis dico. Ego
scio quos elegerim. Sed ut adimple-
atur scriptura: qui māducat meū pa-
nem levabit contra me calcaneū suū.
Amōdo dico vobis privilegij fiat: ut
cū factū fuerit credatis quia ego sum.
Amen amen dico vobis: qui accipit
si quem misero me accipit. Qui autem
me accipit: accipit eum qui me misit.
Cum hęc dixisset ihesus turbatus est
spiritus: et prestatus est: et dixit. Amen
amen dico vobis: quia unus eē vobis
trader me. Aspiciēbāt ergo ad invicē
discipuli: hēstātes de quo diceret. Erat
ergo recubens unus eē discipulis e-
ius in sinu ihesus: quem diligebat ihe-
sus. Innuit ergo huic simon petrus:
et dixit ei. Quis est de quo dicit? Ita-
q̄ cum recubisset ille supra ped⁹ ihe-
sū: dixit ei. Dñe quis est? Respondit ihe-
sus. Ille est: cui ego intindū panē por-
regero. Et cum intinxisset panē: dedit
inde simonis scariothis. Et post bu-
cellā intinxit in eum sartanas. Et di-
xit ei ihesus. Quod facis fac ita? Hoc
autē nemo scivit discubentū: ad quid
dixerit ei. Quidā enim putabāt quia
loculos habebat iudas q̄ dixisset ei
ihesus: eme ea que opus sunt nobis
ad diem festū: aut egenis ut aliquid
daret. Cū ergo accepisset ille bucellā:
requirit cōtinuo. Erat autē nox. Cū ergo
recessisset dixit ihesus. Sunt clarificatus
est filius hōinis: et deus clarificat⁹
est in eo. Si deus clarificat⁹ est in eo:
et deus clarificabit eum in semetipso: et
continuo clarificabit eum. Filij autē
huc modicū vobiscum sum. Querens
me: sicut dixi iudeis: quod ego vado
vos non potestis venire. Et vobis di-
co modo. Mādātū novū do vobis: ut
diligatis invicē sicut dilexi vos: ut et

vos diligatis invicē. In hęc cognoscēt
omnes quia discipuli estis mei: si dile-
ctionē habueritis ad invicem. Dicit
ei simon petrus. Dñe quo vadis? Re-
spondit ihesus. Quo ego vado non
potes me modo sequi: sequeris autē
postea. Dicit ei petrus. Quare nō pos-
sū te sequi modo? Sciam meā p te po-
nam. Respondit ei ihesus aīam tuā p
me pones? Amē amē dico tibi: nō cāta-
bit gall⁹ donec ter me neges. **xiiii**

Et ait discipulis suis. Non turbet
cor vestrū. Creditis in deū: et in
me credite. In domo patris mei man-
siones multe sunt. Si quo minus: di-
xissim vobis quia vado parare vobis
locum. Et si abiero: et paravero vobis
locum: iterū venio et accipiam vos ad
meipsum: ubi sum ego et vos sitis. Et
quo ego vado scitis: et viam scitis. Di-
xit ei thomas. Dñe: nescimus quo va-
dis. Et quomō possum⁹ viam scire?
Dicit ei ihesus. Ego sum via: et veritas:
et vita. Nemo venit ad patrem nisi p
me. Si cognovissetis me: et patre me-
um utiq̄ cognovissetis. Et amōdo
cognoscetis eū: et vidistis eum. Dicit ei
philippus. Dñe: ostende nobis patre et
sufficit nobis. Dicit ei ihesus. Tanto
pe vobiscū sū et nō cognovistis me?
Philippe: qui videt me videt et patrem.
Quomō tu dicis ostende nobis patre?
Non credis quia ego in patre: et pater
in me est? Verba que ego loquor vo-
bis: a meipso non loquor. Pater autē
in me manens: ipse facit opera. Non
creditis quia ego in patre: et pater i me
est? Alioquin ppter opera ip̄a credite.
Amen amen dico vobis: qui credit in
me opera que ego facio et ipse faciet: et
maiōra horū faciet. Quia ego ad pa-
trem vado: et quācumq̄ petieritis patrem

in nomine meo hec facia: ut glorificet
pater in filio. Si quid petieritis me i
nomine meo hec faciam. Si diligitis
me: mandata mea servate. Et ego ro-
gabo patrem et aliu paradisu dabit
vobis ut maneat vobiscu i eternu spi-
ritu veritatis: que mundu no potest ac-
cipere: quia non videt eu nec scit eum.
Vos aut cognoscitis eum: quia apud
vos manebit: et in vobis erit. Non
relinqua vos orphanos: veniam ad
vos. Adhuc modicu: et mundus me ia
non videt. Vos aut videbitis me: quia
ego vivo et vos vivetis. In illo die
vos cognoscetis quia ego sum i patre
meo: et vos in me: et ego i vobis. Qui
habet mandata mea et servat ea: ille est
qui diligit me. Qui aut diligit me: di-
ligetur a patre meo. Et ego diligam
eum: et manifestabo ei meipm. Dicit
ei iudas: no ille scariothis. Domine
quid factu est quia manifestatur es no-
bis teipm: et non mundo? Respondit
ihesus: et dixit ei. Si quis diligit me
sermone meo servabit: et pater meo di-
liget eum: et ad eum veniemus: et man-
hone apud eum faciemus. Qui non di-
ligit me: sermones meos non servat.
Et sermonem quem audistis non est meus:
sed est qui misit me patris. Hec locu-
tus sum vobis: apud vos manens.
Paradisu aut spiritus sanctus quem
mittere pater in nomine meo ille vos
docebit omnia: et suggeret vobis omnia
quecumque dixero vobis. Patrem relin-
quo vobis: pacem meam do vobis.
Non quomodo mundus dat: ego do vo-
bis. Non turbetur cor vestru: neque for-
midet. Audistis quia ego dixi vobis:
vado et venio ad vos. Si diligetis
me: gauderetis utique quia vado ad
patrem: quia pater maior me est. Et

nunc dixi vobis priusquam fiat: ut cum
factu fuerit credatis. Nam non multa
loquar vobiscu. Venit enim princeps
mundi huius: et in me non habet quicquam.
Sed ut cognoscatur mundus quia diligo
patrem: et sicut mandatu dedit michi pater
sic facio. Surgite: eam? hinc. **E**
go sum vitis vera: et pater meus
agricola est. Omne palmitem
in me non ferentem fructu tollet eum:
et omne qui fert fructu purgabit eum:
ut fructu plus afferat. Nam vos mundi
estis: propter sermonem quem locutus sum
vobis. Manete i me: et ego in vobis.
Sicut palmes non possunt ferre fructu a se-
metipso nisi maseant in vite: sic nec vos
nisi in me maseitis. Ego sum vitis:
vos palmites. Qui manet in me et
ego in eo hic fert fructu multu: quia si-
ne me nichil potestis facere. Si quis
in me non manserit mittetur foras si-
cut palmes et arecet: et colligent eum
et in ignem mittent et ardet. Si man-
seritis in me et verba mea in vobis ma-
serint: quocumque volueritis petitis: et fi-
et vobis. In hoc clarificatus est pater
meus: ut fructu plurimu afferatis: et
efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit
me pater: et ego dilexi vos. Manete in
dilectione mea. Si precepta mea serva-
veritis manebitis in dilectione mea:
sicut et ego patris mei precepta servavi:
et maneo i eo dilectione. Hec locutus
sum vobis: ut gaudiu meum sit in vobis: et
gaudiu vestru impleatur. Hoc est pre-
ceptu meum: ut diligatis invicem sicut di-
legi vos. Maiore hac dilectione nemo
habet: quam ut anima sua ponat quis p
amicis suis. Vos amici mei estis: si se-
retis que ego scripsi vobis. Nam no
dicam vos servos: quia servus nescit
quid faciat dominus eius. Vos autem dixi

amicos: quia omnia quecumque audivi a
patre meo nota feci vobis. No vos me
elegistis sed ego elegi vos: et posui vo-
s ut caris et fructu afferatis: et fructus ve-
stret maneat: ut quocumque petieritis patre
in nomine meo det vobis. Hec mado
vobis: ut diligatis invicem. Si mun-
dus vos odit: scitote quia me priore
vobis odio habuit. Si de mundo fu-
issetis: mundus quod suu erat diligeret.
Quia vero de mundo no estis: sed ego
elegi vos de mundo: propterea odit vos
mundus. Manescite i monis mei: quem
ego dixi vobis. No est servus maior
domino suo. Si me persecuti sunt et vos p-
sequenti. Si sermonem meum servaverunt:
et usum servabunt. Sed hec omnia faciet
vobis propter nomen meum: quia nesciunt
eum qui misit me. Si non venissem
et locutus fuisset eis: peccatu non ha-
berent. Nunc aut regulacionem non ha-
bent de peccato suo. Qui me odit: et
patrem meum odit. Si opera no fecissem
in eis que nemo alius fecit: peccatum
non haberent. Nunc autem et videntur
et odunt: et me et patrem meum. Sed ut ad-
impleat limo quod in lege eorum scriptus est:
quia odio habuerunt me gratis. Cum
autem venerit paracletus quem ego mitto
vobis a patre spiritu veritatis qui a pa-
tre procedit: ille testimoniu phibebit de
me. Et vos testimonium phibebitis:
quia ab initio mecum estis. **H**
ec locutus sum vobis: ut no scan-
dalizemini. Absque synagogis
facient vos. Sed venit hora: ut omnis
qui interficit vos arbitretur obsequiu
se prestare deo. Et hec facient vobis:
quia no novenerunt patrem neque me. Sed
hec locutus sum vobis: ut cum venerit hira-
eorum remissionemini: quia ego dixi vobis.
Hec autem vobis ab initio no dixi:

quia vobiscu eram. Et nunc vado ad
eum qui misit me: et nemo ex vobis in-
terrogat me quo vadis. Sed quia hec
locutus sum vobis: tristitia implebit
cor vestru. Sed ego veritatem dico vo-
bis: et procedit vobis ut et ego vadam. Si
enim non abiero: paradisu non ve-
niet ad vos. Si aut abiero: mitto eu
ad vos. Et cum venerit: ille arguet mu-
dum de peccato et de iusticia et de iu-
dicio. De peccato quidem: quia no credide-
runt i me. De iusticia vero: quia ad patrem
vado: et ia no videbitis me. De iudicio
autem: quia princeps mundi huius ia iudi-
catus est. Adhuc multa habeo vobis
dicere: sed non potestis portare modo.
Cum autem venerit ille spiritus veritatis:
docebit vos omne veritatem. Non e-
nim loquetur a semetipso: sed quecumque
audierit loquetur: et qui ventura sunt an-
nuntiabit vobis. Ille me clarificabit:
quia de meo accipiet: et annuntiabit vo-
bis. Omnia quecumque habet pater mea
sunt. Propterea dixi quia de meo accipiet:
et annuntiabit vobis. Modicu et iam
no videbitis me: et iteru modicu et vide-
bitis me: quia vado ad patrem. Dixe-
runt ergo ei discipulis eius ad invicem.
Quid est hoc quod dicit nobis modicu
et no videbitis me: et iteru modicu et
videbitis me: et quia vado ad patrem?
Dicebat ergo. Quid est hoc quod dicit
modicu? Nesciamus quid loquitur. Co-
gnovit autem ihesus quia volebant eu
interrogare: et dixit eis. De hoc queci-
tis inter vos quia dixi modicu et non
videbitis me: et iteru modicu et videbi-
tis me. Amen amen dico vobis: quia
plorabitis et flebitis vos: mundus au-
tem gaudet. Vos autem contristabimini:
sed tristitia vestra vertetur in gau-
diu. Mulier cum parit tristitia habet: quia

venit hora ei⁹. Cū autē pepererit puerū
iam non meminit pressure ppter gau-
diū: quia natus est homo in mundū.
Et vos igitur nunc quidē tristiciam
habetis. Ite: autē videbo vos ⁊ gaude-
bit cor vestrū: et gaudiū vestrū nemo
tollet a vobis. Et in illo die me non
interrogabitis quicq̃. Amen amē di-
co vobis: si quid petieritis patrem in
nomine meo dabit vobis. Vsq; mo-
do nō petistis quicq̃ in nomine meo.
Petite et accipietis: ut gaudiū vestrū
sit plenū. Hec in puerib⁹ locut⁹ sum
vobis. Venit hora: cum iam non in
proverbis loquar vobis: sed palam
de patre annuntiabo vobis. In illo
die in nomine meo petetis. Et nō di-
co vobis: quia ego rogabo patrem
de vobis. Ipse enim pater amat vos
ego vos me amatis: ⁊ credidistis q̃a
ego a deo exiui. Exiui a patre ⁊ veni in
mūdum: nūc relinquo mūdum: ⁊ va-
do ad patrem. Dicunt ei discipuli ei⁹.
Ecce nunc palam loqueris: et puerbi-
um nullū dicis. Nunc scimus quia
scis omnia: ⁊ nō opus est tibi ut q̃s
te interroget. In hoc credim⁹: quia a
deo existi. Respondit eis ihesus. Mo-
do creditis? Ecce venit hora: ⁊ iam ve-
nit ut dissipamini unusquisq; in pri-
a: ⁊ me solū relinquat. Et non sum
solus: quia pater meū est. Hec locut⁹
sum vobis: ut in me pacem habeatis.
In mundo pressuram habebitis: sed
confidite: ego vici mūdum. **XXII**

Hec locutus est ihesus: ⁊ subleua-
tis oculis in celū dixit. Pater ve-
nit hora: clarifica filiū tuū: ut fili⁹ tu⁹
clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem
omnis carnis: ut omne qd dedisti ei
det eis vitam eternā. Hec est autē vita
eterna: ut cognoscant te solū deū verū:

et quē misisti ihesum cristū. Ego te cla-
rificavi super terrā: opus consummavi:
quod dedisti michi ut faciam. Et nūc
clarifica me tu pater apud te: nūc
claritate quā habui priusq; mūd⁹ he-
ret apud te. Manifestavi nomē tuū
hominib⁹: q̃s dedisti michi de mūdō.
Tui erant: ⁊ michi eos dedisti: et sermo-
nem meū seruauerunt. Nūc cognoue-
runt: quia omnia que dedisti michi
abs te sūt. Quia veta q̃ dedisti michi
dedi eis: ⁊ ipsi acceperūt ⁊ cognoverūt
vere quia a te exiui: ⁊ crediderūt q̃a tu
me misisti. Ego pro eis rogo. Nō pro
mūdō rogo: sed p hīs q̃s dedisti mi-
chi: quia tui sunt. Et mea omnia tua
sunt: ⁊ tua mea sunt: ⁊ clarificat⁹ sum
in eis. Etia non sum in mūdō: et hī
mūdō sunt: ⁊ ego ad te venio. Pater
sancte: serua eos in nomine tuo quos
dedisti michi: ut sint unū sicut et nos.
Cum essem cum eis: ego seruabā eos
in nomine tuo. Quos dedisti michi: e-
go custodiui: ⁊ nemo ex eis periit nisi
filius pditionis: ut scriptura impleat⁹.
Nūc autē ad te venio: ⁊ hec loquor in
mūdō: ut habeāt gaudiū meū imple-
tum in semetipsis. Ego dedi eis sermo-
nem tuū: ⁊ mūdus eos odio habuit:
quia nō sunt de mūdō sicut et ego nō
sum de mūdō. Non rogo ut tollas eos
de mūdō: sed ut serues eos a malo.
De mūdō nō sunt: sicut ⁊ ego nō sū
de mūdō. Sanctifica eos in veritate.
Sermo tuus veritas est. Sicut tu me
misisti in mūdum: ita ⁊ ego misi eos
in mūdū. Et pro eis ego sanctifico
māp̃m: ut sint ⁊ ipsi sanctificati in veri-
tate. Non pro eis autē rogo tantū: sed
et pro eis qui credituri sunt per verbum
eius in me: ut omnes unū sint sicut tu
pater in me ⁊ ego in te: ut ⁊ ipsi i nobis

unū sint: ut credat mūdus quia tu me
misisti. Et ego claritatem quā tu dedi-
sti michi dedi eis: ut sint unū sicut et
nos unū sumus. Ego i eis ⁊ tu in me:
ut sint cōsummati in unū: et cognoscat
mūdus quia tu me misisti: et dilexisti
eos sicut ⁊ me dilexisti. Pater: q̃s dedi-
sti michi volo ut ubi sū ego ⁊ illi sint
mecum: videant claritatem meā quā
dedisti michi: quia dilexisti me ante
constitutionē mūdi. Pater iuste: mū-
dus te non cognovit. Ego autē te co-
gnovi: et hī cognoverūt quia tu me
misisti. Et novum feci eis nomē tuū ⁊
novum faciā: ut dilectio qua dilexisti
me i ip̃is sit: ⁊ ego in ip̃is. **XXIII**

Hec cum dixisset ihesus: regressus
est cum discipulis suis tras tor-
rentem cedron ubi erat ore⁹: in quem
introiuit ip̃e ⁊ discipuli eius. Stabat
autē iudas qui tradebat eum locum:
quia frequenter ihesus conuenerat illuc
cum discipulis suis. Iudas ergo cum
acceperet cohortem ⁊ a pontificibus et
pharisaeis ministros: venit illuc cū la-
tentis ⁊ facibus ⁊ armis. Ihesus itaq;
sciens omnia que ventura erant supre-
e: processit ⁊ dixit eis. Quē queritis?
Respondērūt ei. Ihesum nazarenū. Di-
xit eis ihesus. Ego sum. Stabat autē
et iudas qui tradebat eum cū ip̃is. Ve-
t ergo dixit eis ego sum: abierūt recto-
rum: ⁊ ceciderūt in terram. Iterū ergo
interrogauit eos. Quem queritis? Illi
autē dixerūt. Ihesum nazarenū. Respo-
dit ihesus. Dixi vobis: quia ego sum.
Si ergo me queritis: sinite hps abire.
Ut impleatur sermo quē dixit: quia
q̃s dedisti michi nō p̃didi ex eis quen-
q̃. Simon ergo petr⁹ habens gladiū
eduxit eū: ⁊ praeiit pontificis seruū: et
abscepsit eius auriculam degeat. Erat

autē nomen serui malchus. Dicit er-
go ihesus petro. Mitte gladiū tuū in
vaginā. Calicē quē dedit michi pater:
nō bibā illū. Cohors autē ⁊ tribunus
et ministri iudeorū cōprehenderūt ihe-
sum: et ligauerūt eū ⁊ adduxerūt eum
ad annā pmū. Erat enī socer cayph:
qui erat p̃ntefex anni illius. Erat autē
cayphas qui consiliū dederat iudeis:
quia expedit unū hominē mori pro
p̃p̃lo. Sequebatur autē ihesum simon
petrus: ⁊ alius discipulus. Discipul⁹
autē ille erat notus p̃ntifici: ⁊ introiuit
cum ihesu in atriū pontificis. Petrus
autē stabat ad ostiū foris. Exiit ergo
discipulus alius qui erat notus pon-
tifici: ⁊ dixit ostiariē: et introduxit pe-
trum. Dicit ergo petro analla ostia-
ria. Aliquid ⁊ tu ex discipulis es hoīs
istius? Dicit ille. Non sum. Stabat
autē serui et ministri ad prunas quia
frigus erat: ⁊ calefaciebant se. Erat au-
tem cum eis ⁊ petrus: stans ⁊ calefaci-
ens se. Pontifex ergo interrogauit ihe-
sum de discipulis suis: ⁊ de doctrina ei-
us. Respondit ei ihesus. Ego palam
locutus sum mūdō. Ego semp docui
in synagoga et in templo quo oīes
iudei conuenerūt: ⁊ in occulto locutus
sum nichil. Quid me interrogas? In-
terroga eos qui audierūt: quid locut⁹
sum ip̃is. Ecce hī sciunt: quē dixerim
ego. Hec autē cū dixisset: unus assistēs
ministorū dedit alapam ihesu dicens.
Sic respondes pontifici? Respondit ei
ihesus. Si male locutus sum: testimo-
niū p̃hibe de malo. Si autē bene: quid
me redis? Et misit eum annas ligatū
ad cayphan pontificem. Erat autem
simon petrus stans: ⁊ calefaciens se. Di-
xerūt ergo ei. Aliquid ⁊ tu ex discipulis
eius es? Negauit ille ⁊ dixit. Nō sum.

Dixit unus ex secuis pontificis: cognatus eius cuius abscondit petrus auriculam. Nonne ego te vidi in orto cum illo. Iterum ergo negavit petrus: et statim gallus cecavit. Adducit ergo ihesum ad caypham in portum. Erat autem mane. Et ipsi non introierunt in portum ut non contaminarentur: sed ut manducarent pascha. Egressus ergo pilatus ad eos foras et dixit. Quam accusationem afferis adversus hominem hunc? Respondit: et dixit ei. Si non esset hic malefactor: non tibi tradidissent eum. Dicit ergo eis pilatus. Accipite eum vos: et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non licet interficere quemquam. Ut servus ihesu impleatur quod dixit: significans quia morte esset mortuus. Invenit ergo iterum in portum pilatus: et vocavit ihesum: et dixit ei. Tu es rex iudeorum? Respondit ihesus. A te recipio hoc dictum: an alij dixerunt tibi de me? Respondit pilatus. Numquid ego iudeus sum? Betas tua et pontifices tradiderunt te michi. Quid fecisti? Respondit ihesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum: ministri mei utique decernerent ut non traderetur iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei pilatus. Ergo rex es tu? Respondit ihesus. Tu dicis: quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum: et ad hoc veni in mundum: ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset: ite: et venit ad iudeos: et dicit eis. Ego nullam inveni in eo causam. Est autem consuetudo vobis: ut unum dimittam vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamaverunt ergo rursus omnes

dicentes. Non hunc: sed barrabam. Erat autem barrabas laicus. **T**unc ergo apprehendit pilatus ihesum: et flagellavit. Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius: et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum: et dicebant. Ave rex iudeorum. Et dabant ei alapas. Egressus iterum pilatus foras: et dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras: ut cognoscatis quia nullam inveni in eo causam. Egressus ergo ihesus portans spinam coronam: et purpureum vestimentum. Et dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidisset eum pontifices et ministri: clamabant dicentes. Crucifige: crucifige eum. Dicit eis pilatus. Accipite eum vos: et crucifigite. Ego enim non inveni in eo causam. Respondit ei iudeus. Nos legem habemus: et secundum legem debet mori: quia filium dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem: magis timuit. Et ingressus est in portum iterum: et dicit ad ihesum. Vnde es tu? Ihesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Michi non loqueris? Scis quia potestatem habeo crucifigere te: et potestatem habeo dimittere te? Respondit ihesus non haberes potestatem adversum me ullam: nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet. Et exinde querebat pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes. Si hunc dimittis: non es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem facit contrahit seclari. Pilatus autem cum audisset hos sermones adduxit foras ihesum: et sedit pro tribunali in loco qui dicitur lithostrotos. hebraice autem gabatha. Erat autem parasceve pasche: hora ipsi segeta: et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi

autem clamabant. Tolle tolle: crucifige eum. Dicit eis pilatus. Regem vestrum crucifigam? Respondit pontifex. Non habemus regem: nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum: ut crucifigeretur. Suscepit autem ihesum: et duxerunt. Et balaam sibi crucem egessit in eum qui dicitur calvarie loci: hebraice golgotha. Ubi crucifixerunt eum: et cum eo alios duos hinc et hinc: medium autem ihesum. Scripti autem et tituli pilatus: et posuit super crucem. Erat autem scriptum: ihesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudeorum legerunt: quia ipse civitatem erat locus ubi crucifixus est ihesus. Et erat scriptum hebraice grece et latine. Dixerunt ergo pilato pontifices iudeorum. Noli scribere rex iudeorum: sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum. Respondit pilatus. Qui scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixerunt eum acceperunt vestimenta eius: et fecerunt quatuor partes: unicuique militi partem: et tunicam. Erat autem tunica inconfusa: desuper cincta per totum. Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus eam: sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleatur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem ihesu mater eius: et soror matris eius maria cleopha et maria magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrem et discipulum stantem quem diligebat: dixit matri sue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulo in sua. Postea sciens ihesus quia omnia consummata sunt: ut consummaretur scriptura dicit. Sitio. Quas ergo erat positum acetum plenum. Illi autem plena acetum spogiam spongiam circumponentes: obtulerunt

ei rursus. Cum ergo accepisset ihesus acetum dixit. Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Iudei ergo quoniam parasceve erat ut non remanerent in cruce corpora sabbato: erat enim magnus dies ille sabbatus: rogaverunt pilatum ut frangerent eorum crura et tollerent. Venerunt ergo milites: et primi quidem frangerunt crura: et alteri qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem cum venissent: ut viderent eum iam mortuum non frangerunt eius crura: sed unus militum lancea latus eius aperuit: et continuo egressus sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit: et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dixit: ut et vos credatis. Facta sunt enim hec: ut scriptura impleatur. Quia non comminuetis eum. Et iterum alia scriptura dicit. Et videbunt in quem transixerunt. Post hec autem rogavit pilatum ioseph ab arimathia eo quod esset discipulus ihesu: occultus autem propter metum iudeorum: ut tolleret corpus ihesu. Et permisit pilatus. Venit ergo: et tulit corpus ihesu. Venit autem et nICODEMUS qui venerat ad ihesum nocte primam: ferens mixturam mirre et aloes quasi libram centum. Acceperunt ergo corpus ihesu: et ligaverunt eum lintheis cum aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est ortus: et in orto monumentum novum in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter parasceven iudeorum: quia iuxta erat monumentum posuerunt ihesum. **U**na autem sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. Currit ergo et venit ad simonem petrum: et ad alium discipulum quem amabat ihesus: et

dicat illis. Tulerunt dominum de monu-
mento: et nescimus ubi posuerunt eum. Eg-
it ergo petrus et ille alius discipulus: et
venierunt ad monumentum. Currebant au-
tem duo simul: et ille alius discipulus
precurrebat petro: et venit primus ad
monumentum. Et cum se inclinasset vi-
dit posita linteamina: non tamen intro-
iit. Venit ergo secundus petrus sequens eum:
et introiit in monumentum. Et vidit linte-
amina posita: et sudarium quod fuerat
super caput eius non cum linteaminibus
positum: sed separatim involutum in unum
locum. Tunc ergo introiit et ille discipu-
lus qui venerat primus ad monumentum:
et vidit et credidit. Non enim enim
sciebant scripturam: quia oportuit eum
a mortuis resurgere. Abierunt ergo ite-
rum discipuli ad semetipsos. Maria autem
habebat ad monumentum foris plorans.
Cum ergo fletet: inclinavit se et prospex-
it in monumentum. Et vidit duos an-
gelos in albis sedentes: unum ad caput
et unum ad pedes: ubi positum erat corpus
ihesu. Dicit ei illi. Mulier quid ploras?
Dicit eis. Quia tulerunt dominum meum:
et nescio ubi posuerunt eum. Hec cum di-
xisset conversata est retrorsum: et vidit ihe-
sum stantem: et non sciebat quia ihesus est.
Dicit ei ihesus. Mulier quid ploras?
Quae queras? Illa respondit quia or-
tulanus esset: dicit ei. Domine: si tu su-
stulisti eum dicito michi ubi posuisti
eum: et ego eum tollam. Dicit ei ihesus.
Maria. Conversa illa dicit ei. Rabboni:
quod dicitur magister. Dicit ei ihesus.
Noli me tangere. Non enim enim ascendi
ad patrem meum. Vade autem ad fratres
meos: et dic eis. Ascendo ad patrem
meum et patrem vestrum: deum meum et deum
vestrum. Venit maria magdalene an-
nuntians discipulis quia viderat dominum:

et hec dixit michi. Cum ergo sero esset
die illo una sabbatorum et fores essent
clausae ubi erant discipuli congregati: per-
meritum iudeorum: venit ihesus et stetit in
medio: et dixit eis. Pax vobis. Et cum
hec dixisset: ostendit eis manus et la-
tus. Hauristi sunt ergo discipuli: visum do-
mino. Dicit ergo eis iterum. Pax vobis.
Sicut misit me pater: et ego mitto vos.
Hec cum dixisset insufflauit: et dicit eis.
Accipite spiritum sanctum. Quos remissi-
tis peccata remittentur eis: et quos reti-
nueritis retenta sunt. Thomas autem
unus ex duodecim qui dicitur didimus
non erat cum eis quando venit ihesus.
Dixerunt ergo ei alij discipuli. Vidimus
dominum. Ille autem dixit eis. Nisi videro
in manibus eius signum clavorum: et mi-
ram digiti mei in locum clavorum: et mi-
ram manum meam in latus eius: non cre-
dam. Et post dies octidies erant disci-
puli eius intus: et thomas cum eis. Venit
ihesus ianuis clausis: et stetit in medio
et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit
thome. Infer digiti tuos huc: et vide ma-
nus meas: et affer manum tuam et mitte
in latus meum: et noli esse incredulus sed
fidelis. Respondit thomas et dixit. Do-
mine: meus: et deus meus. Dicit ei ihesus.
Quia vidisti me thoma credidisti: be-
ati qui non viderunt et crediderunt. Alia
quidem et alia signa fecit ihesus in con-
spectu discipulorum suorum: quae non sunt
scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt
ut credatis quia ihesus est filius dei: et ut cre-
deretis vitam habere in nomine eius. **XXI.**
Postea manifestavit se ite-
rum ad mare tiberiadis. Manifesta-
vit autem sic. Erant enim simon petrus
et thomas qui dicitur didimus: et iohannis
qui erat a chana galilee: et filij zebedee:
et alij ex discipulis eius duo. Dicit eis

simon petrus. Vado piscari. Dicit ei.
Venimus et nos tecum. Et egressi sunt et
ascenderunt in navem: et illa nocte nichil
prehenderunt. Mane autem iam facta ste-
rit ihesus in littore: non tamen cognove-
runt discipuli quia ihesus est. Dicit
ergo eis ihesus. Pueri: numquid pulme-
tarij habetis? Respondit ei. Non.
Dicit eis. Mitte in deepsa navigij
rete: et invenietis. Miserunt ergo: et iam
non valebant illud trahere pro multitu-
dine piscium. Dicit ergo discipulus ille
qui diligebat ihesum petro. Domine
est. Simon petrus cum audisset quia
dominus est: tunica succinxit se: erat enim
nudus: et misit se in mare. Alij autem
discipuli navigio venerunt. Non enim
longe erant a terra: sed quasi cubitis
ducentis trahentes rete piscium. Ut ergo
descenderunt in terram viderunt prunas
positas: et piscem superpositum et panem.
Dicit eis ihesus. Asserte de piscibus
quos prehendistis nunc. Ascendit si-
mon petrus et traxit rete in terram: ple-
num magnis piscibus centumquinga-
nta tribus. Et cum tanti essent: non
est solum rete. Dicit ei ihesus. Venite
prandere. Et nemo audebat discubere
cum interrogare eum tu quis es: sciens
quia dominus est. Et venit ihesus et accepit
panem et dedit eis: et pisces similiter. Hoc
iam tertio manifestatus est ihesus di-
scipulis suis: cum resurrexisset a mor-
tuis. Cum ergo prandisset: dicit si-
moni petro ihesus. Simon iohannis
diligis me plus hijs? Dicit ei. Etiam
domine tu scis: quia amo te. Dicit ei iterum. Pasce
agnos meos. Dicit ei ite-
rum. Simon iohannis diligis me? At illi. Etiam domine
tu scis: quia amo te. Dicit ei iterum. Pasce
agnos meos. Dicit ei tertio. Simon
iohannis amas me? Conturbatus est

petrus quia dixit ei tertio amas me: et
dicit ei. Domine tu omnia nosti: tu
scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oves
meas. Amen amen dico tibi: tu es
iunior ringetas te: et ambulabas ubi
volebas. Cum autem sederetis egredies
manus tuas: et alius te ringet: et ducet
quo tu non vis. Hoc autem dixit: signifi-
cans quia morte clarificaturus esset deum.
Et cum hoc dixisset: dicit ei. Sequere
me. Conversus petrus vidit illum disci-
pulum quem diligebat ihesus sequentem:
qui et recubuit in cena super pedes eius
et dixit: domine quis est qui tradet te. Hic
ergo cum vidisset petrus: dicit ihesu.
Domine: hic autem quid? Dicit ei ihesus.
Sic enim volo manere: donec veniam.
Quid ad te? Tu me sequere. Egredietur ergo
sermo iste inter fratres: quia discipulus ille
non moritur. Et non dixit ei ihesus
non moritur: sed sic enim volo manere
donec veniam: quid ad te. Hic est disci-
pulus ille qui testimonium perhibet de hijs:
et scripsit hec. Et scimus: quia verum est testimo-
nium eius. Sunt autem et alia multa quae fecit
ihesus: quae si scribantur per singula nec
ipsum arbitror mundum capere posse: ergo
qui scribendi sunt libros. **Explicit euangelium
secundum iohannem. Incipit prefatio in omni-
bus epistolis sancti pauli apostoli ad romanos.**
Primum quidem: quare post
euangelia quae supplementum
legis sunt: et in quibus no-
bis exempla et precepta vivendi
plenissime digesta sunt: voluerit a-
postolus has epistolas ad singulas ec-
clesias destinare. Hae autem causa factum
videtur: ut scilicet initia nascentis ec-
clesiae novis causis resistentibus preve-
niret: et ut presentia atque orientia resec-
ret vitia: et post futuras excluderet que-
stiones: exemplo prophetarum: qui post

editam legem moysi in qua omnia dei mandata legebantur: nichilominus tamen doctrina sua rediuita semper populi compellere peccata: et propter exemplum viuendi libros ad nostram etiam memoriam transmissit. Deinde queritur: cur non amplius quam decem epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt enim cum ea que dicitur ad hebreos: nam relique quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. Ut ostenderet nouum non discrepare a veteri testamento: et se contra legem non facere moysi: ad numerum primorum decalogi mandatorum suas epistolas destinauit: et sic ille preceptis a pharaone instituit liberatos: tunc de epistolis a dyaboli et ydolatrie seruitutem edocet acquisitos. Nam et duas tabulas lapideas: duorum testamentorum figuram habuisse: viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane que ad hebreos scribitur quidam pauli non esse affirmant: eo quod non sit eius nomine titulata: et propter sermonis stili: distantiam: sed ut barnabe iuxta tertullianum aut iure iuxta quosdam: uel certe de mensis discipuli apostolorum et episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibus respondendum est: si propterea pauli non erit quia eius non habet nomen: ergo nec alicuius erit: quia nullius nomine titulatur. Quod si incouenies absurdumque est: ipsius magis esse credenda est que tanto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam apud hebreorum ecclesias quasi destructor legis falsa suspitione habebatur: uoluit tanto nomine de figuris legis: et ueritate cristum reddere rationem: ne odium nominis: fronte plati: uoluntatem excluderet ledionis. Non est sane mirum si eloquentior uideatur in proprio: id est hebreo quam peregrino

id est in greco: quo ceterae epistolae sunt scriptae sermone. Mouet etiam quoddam quare romanorum epistola primo sit posita: cum eam non primo scriptam ratio manifestet. Nam hanc se philetem iherosolimam scripsisse testatur: cum corinthios et alios iam ante ut ministerium quod secum portatur erat colligerent litteris adhortatur sit. Sed inde intelligi quiddam uolunt ita omnes epistolas ordinatas: ut prima ponere quauis posteriori fuerit destinata: ut per singulas epistolas gradibus ad perfectiora ueniretur. Romanorum namque plerique tam rudis erant: ut non intelligerent dei se gratis: et non suis meritis esse saluatos: et ob hoc duo iter se populi solidaret. Adcirco illos indigere afflicto corrigi: uicia gentilitatis priora commemorans. Corinthios autem iam dicit scientes gratiam esse concessam: et non tam omnes incepit: quam cur peccata non inreperuerit reprehendit sicut ait. Audiat inter uos fornicatio. Et iterum. Congregatis uobis cum meo spiritu: tradere huiusmodi sathane. In secula uero laudatur: et ut magis ac magis proficiant commoneat. Galathae uero iam nullius criminis arguunt: nisi hoc tantum: quod callidissimis pseudoapostolis crediderunt. Epistolam sane nulla reprehensione sed multa laude sunt dignae: quia fide apostolica seruauerunt. Philiphenses etiam multo magis collaudantur: qui nec audire quidem falsos apostolos uoluerunt. Thessalonicenses nichilominus in duabus epistolis omni laude persequitur: eo quod non solum fidem incussum seruauerit ueritatis: sed etiam in persecutione cunctis fuerint constantes inuenerunt. Colossenses autem tales erant: ut cum ab apostolo uisum corporaliter non

fuisse: hac laude digni haberentur. Et si corpore inquit absens sum: sed spiritu uobiscum sum gaudens: et uides ordinem uestrum. De hebreis uero quid dicendum est: quorum thesalonicenses quam plurimum laudati sunt: imitatores facti esse dicuntur. Sicut ipse ait. Et uos fratres imitatores facti estis ecclesiarum dei: que sunt in iudea: tunc enim passi estis et uos a contribulibus uestris: que erant illi a iudeis. Apud ipsos quoque hebreos eadem commemorat dicens. Nam et uindicta compasti estis: et rapinam hominum uestrorum cum gaudio suscepistis: cognoscetes uos habere meliorem et manentem substantiam. *Explicit prologus generalis morum epistolarum. Incipit prologus specialis in epistolam ad romanos.*

Romani sunt qui et iudeis et gentibus crediderunt. Nam superba conuentione uolebant se alterutrum supponere. Nam iudei dicebant. Nos sumus populus dei: quos ab initio dilexit et sinit: nos circumcisi et genere abraham facti descendimus et stirpe: et notus recto apud iudeam tantum deus. Nos de egipto signis dei et uirtutibus liberati mare sicco pertransiimus: pede: cum inimicos nostros grauissimis fludibus inuoluimus. Nobis pluit manna dominus in deserto: et quasi filijs suis celeste pabulum ministravit. Nos die nocturnumque in calumnia nubis ignis: prelit: ut nobis in inuio iter ostenderet. Atque ut cetera et circa nos immensa beneficia taceamus: nos soli digni sumus dei legem accipere: et uocem dei loquentis audire: cuiusque cognoscere uoluntatem. In qua lege nobis promissus est cristus: ad quos etiam ipse se uenisse testatus est dicens: non ueni nisi ad oues que perierunt domus israel:

cum uos canes potius quam homines appellauerit. Equum ne ergo est ut ydola hodie deferentes: quibus ab initio deseruistis: nobis comparemini: et non potius in persecutorum locum et legis auctoritate et consuetudine deputemini. Et hoc ipsum non merebamini: nisi quia larga semper dei clementia uoluit uos ad nostram imitationem admittere. Veneres etiam e contrario respondere debent. Quamto enim maiora erga uos dei beneficia narraueritis: tanto maius uos criminis reos esse monstrabitis. Semper enim hijs omnibus reuerentis ingrati. Nam ipsis pedibus quibus aridum mare transistis: iudebant ante ydola quam fecistis: et ipso ore quo paulo ante ob necem aduersarios dominum contemneratis: simulacra uobis fieri populosius: illis oculis quibus uenerando deum in nube uel igne conspiceret solebatis: simulacra intuebamini. Nam quoque uobis fastidio fuit: et semper in deserto contra dominum murmurastis: ad egiptum unde uos manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita patres uestri crebra puocatione dominum irritauerunt: ut omnes in heremo morerentur: nec plus et senioribus eorum quam duo homines terram repromissionis intrarent. Sed quid antiqua replicamus: cum etiam si illa minime fecissetis: de hoc solo nemo uos dignos uenia iudicaret: quod dominum cristum prophetarum semper uobis uocibus repromissum non solum suscipere nolulistis sed etiam morte pessima peremistis. Quem ut nos cognouimus Patrem credidimus: cum nobis de eo aeterna non fuerit predicatum. Unde placuit: quod ydolis seruimus: non oblationi mentis: sed ignorantie deputandum. Qui enim cognitum ilico sequimur: olim

utiq; sequeremur si antea cognovisse-
mus. Sic autē vos de generis nobili-
tate iactatis: quasi nō morū imitatio
magis q̄ carnalis natiuitas filios
vos faciat esse sanctorū. Deniq; elau-
r ysmahel cū de stirpe sint abrahe: mini-
me tamen in filios reputant. Hys ta-
liter altercantibz apostolus se mediū
interponens: ita partiū dirimit questi-
ones. ut neutri eorū sua iusticia salutē
meruisse cōfirmet: ambos vero p̄pos
et scienter: et grauiter deliquisse: iudeos
q̄ per p̄uaricationē legis deū in p̄no-
rauerint: gentes vero q̄ cū cognitū de
creatura creatorem ut deū debuerit ve-
nerari: gloriā eius in manufacta mu-
tauerint simulacra: utrosq; etiā simili-
ter veniā cōsecutos. equales esse vera-
cissima ratione demonstrat: p̄secuti-
um in eadē lege p̄didit: iudeos et
gentes ad eīdē fidem vocandos esse
ostendit. Quamobrem vicissim eos
humilians: ad pacem et concordia
am cohortatur. *Explicit prologus*

secūlis. Incipit plagus tertius.

Romani sūt partis yralie.
Hij p̄uenti sunt a falsis
apostolis: et sub nomine
dñi nostri ihesu x̄isti in le-
gem et p̄phetas erant induci. Vos re-
uocat ap̄lus ad verā et euāgelicā fidē
scribēs ei a corinthi. *Explicit prologus*
Incipit eplā bñ pauli ap̄li ad romanos.

Aulus seruus ihesu
x̄isti. uocat ap̄lus
segregatus in euā-
gelii dei. qd̄ a te pro-
miserat per p̄phetas
suos i scripturā san-
ctis de filio suo. qui factus ē ei ex semi-
ne dauid scdm carnē: qui p̄destinat⁹
est filius dei in uirtute scdm spiritum

sanctificationis et resurrectione mor-
tuoꝝ ihesu x̄isti dñi n̄ri: p̄ quē accep-
imus grātiā et apostulatū ad obedi-
dum fidei in omnibz gētibz pro no-
mine eius: in quibz estis et vos uocati
ihesu x̄isti: omnibz qui sunt roma-
dilectis dei uocatis sanctis. Gratia vo-
bis et pax a deo patre et dño n̄ro ihesu
x̄isto. Prīmū quidē grātiās ago deo
meo per ihesu x̄istū pro omibz uobis:
quia fides v̄ra annūciatur in uniu-
erso mūdo. Testis enim michi est deus
cui seruiō in spiritu meo in euāgelio
filij eius: q̄ sine intermissione memori-
am v̄estri facio semp in orationibus
meis: obsecrans si quō modo tan-
aliquando p̄spiciū iter habēā in uolū-
tate dei ueniendi ad uos. Desidero enī
uidere uos: ut aliquid imperet uo-
bis grātie spiritualis ad cōfirmādōs
uos: id est simul consolari in uobis
per eam que inuicem est fidem v̄estā
atq; meam. Nolo autē uos ignorare
fratres: q̄a sepe p̄posui uenire ad uos
et p̄hibui sum usq; adhuc: ut aliq̄
studū habēā in uobis sicut et in ceteris
gentibus. Grecis ac barbaris sapien-
tibus et insipientibz debitor sum: itaq;
qd̄ in me p̄mptū ē et uobis qui roma-
estis euangelizare. Nō enim erubescō
euāgelii. Virtus enī dei est in salutē
omni credenti: iudeo primū et greco.
Iusticia enim dei i eo reuelatur et fide
in fidem: sicut scriptū est. Iust⁹ autem
et fide uiuit. Reuelatur enim ira dei de
celo sup omne impietate et iniusticiā
hominū: eorū qui ueritate dei i iusti-
cia detinēt: q̄a qd̄ notū ē dei manifestū
est illis. Deus enī illis reuelauit. In-
uisibilia enī ipsi a creatura mūdi per
ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciunt: semp
piterna quoq; eius uirt⁹ et diuinitas:

ita ut sint inegulabiles. Quia cū co-
gnouisset deū non sicut deū glorifica-
runt aut grātiās egerūt: sed euānterūt
in cogitationibz suis: et obscuratū est
insipiens cor eorū. Dīcēs enim se esse
sapientes: stulti facti sunt. Et mutauē-
runt gloriā incorruptibilis dei in si-
militudinem ymaginis corruptibilis
hominis: et uolūtū et quadrupedū et
serpentū. Propter qd̄ tradidit illos
deus in desiderio cordis eorū in inimi-
diciā: ut conuulsijs afficiāt corpora
sua in semetipsis. Qui cōmutauerunt
ueritatem dei in mendaciū: et cōtulerūt
et seruierūt creature potius q̄ creatori:
qui est benedictus in secula amē. Pro-
pterea tradidit illos de⁹ in passionē
ignominie. Nam femine eorū immu-
tauerūt naturālē usum: in eum usum
qui est contra naturā. Similiter autē
et masculi relicto naturali usu femine
egesserūt in desiderijs suis in inuicē:
masculi in masculos turpitudine ope-
rantes: et incedē quā oportuit reco-
ris sui i semetipsis recipientes. Et sicut
non p̄bauerūt deū habere in nōcia:
tradidit illos deus in reprobiū sensū:
ut faciāt ea que nō cōueniūt: repletos
omni iniquitate. malicia. fornicatione.
auaricia. nequitia. plenos iundia. ho-
micijs. detestōne. dolo. malignitate.
susurrones. detractores. deo odibiles.
detestabiles. sup̄bos. clatos. inuicē
malos. parentibus non obediētes:
insipientes. incōp̄os. sine affectione.
absq; federe: sine misericordia. Qui cū
iusticiam dei cognouisset: non intel-
lexerunt quoniam qui talia agunt di-
gni sunt morte: non solū qui ea faci-
unt: sed etiā q̄ consentiūt facientibz.

Propter qd̄ in reuelabilis es o ho-
mo omis qui iudicas. In quo

enim iudicas alterū: teipm cōdēnas.
Eadem enim agis que iudicas. Si-
mus enī: quoniā iudiciū dei ē scdm
ueritatem i eos qui talia agūt. Existi-
mas autē hoc o homo q̄ iudicas eos q̄
taliam agunt et facis ea: quia tu effugi-
es iudiciū dei? An diuicias bonita-
tis eius et patientie et longanimitatis
cōtēnnis? Ignoras quoniā benigni-
tas dei ad penitentiā te adducit? Se-
cundū autē duriciā tuā et impemētis
cor thesaurizas tibi iram in die ire et
reuelationis iusti iudicij dei: qui reddet
unuiq; scdm opera eius. Hys quidē
qui scdm patientiā boni operis: glo-
riā et honorem et incorruptionē querē-
tibus uitam eternā. Hys autē qui sunt
ex contentionē et qui nō acquiescūt uer-
itati. credunt autē iniquitati. ira. et indi-
gnatio. tribulatio. et angustia in omne
animā hominis operantis malū: in-
dei p̄mū et greci. Gloria autē et honor
et pax omni operati bonū: iudeo pri-
mū et greco. Non enim est acceptio
p̄sonarū apud deū. Quicūq; enim sine
lege peccauerūt. sine lege peribūt: et qui-
cūq; in lege peccauerūt: p̄ legem iudi-
cabitur. Non enim auditores legis
iusti sunt apud deū: sed factores legis
iustificabūtur. Cum enim gentes que
legem non habent naturaliter ea que
legis sunt faciūt: cuiusmodi legem nō
habentes ipsi sibi sunt legē: q̄ ostendūt
opus legis scriptū in cordibus suis:
testimōnium reddente illis cōscientia
ipsoꝝ et inter se in inuicē cogitationū
accusantiū aut etiā defendentiū: i die
cum iudicabit deus occulta hominū
scdm euāgelii meū p̄ ihesum x̄istū.
Si autē tu iudeus cognominaris et
requiescis in lege. et gloriaris in deo:
et nosti uoluntatem eius. et probas

maiora instructus p legem. cōfide te
ipm esse ducem rerū. lumen corū qui
in tenebris sunt. eruditore insipientiū.
magistrū infantū. habentem formā
scientie et veritatis in lege. qui ergo ali
um doces tripm non doces. Qui pōi
tas nō furandū furaris. qui dīs nō
mehandū meharis. Qui abomina
ris ydola. facit legū facis. Qui in lege
gloriaris. per puaricationē legis dū
inhonoras. Nō enim dei per uos
blasphematur inter gētes. sicut scriptū
est. Circūcisio quidem pōt si legem ob
serues. si autē puaricator legis sis. cir
cūcisio tua pūciū facta est. Si igitur
pūciū iustitias legis custodias. nō ne
pūciū illius in circūcisionem reputa
bitur. Et iudicabit id qd te natura ē
preputiū legem cōsummans te. qui
per litteram et circumcisiōem pua
ricator legis es. Nō enim qui in ma
nifesto iudeus est. neq. qui in mani
festo in carne est circūcisio. sed qui in
abscondito iudeus est et circumcisio
cordis in spiritu nō littera. cuius laus
nō ē hominibus sed ē deo est. **¶**
¶ Quid ergo amplius iudeo est. aut
q. utilitas circūcisionis. Multū
enim per omne modū. Prīmū quidē
qā credita sūt illis eloquia dei. Quid
enim si quidā illorū nō crediderunt.
Nūquid incredulitas illorū fidem dei
euacuauit. Absit. Est autē de? uerax.
omnis autē homo mendax. sicut scri
ptum est. ut iustificet in sermonibus
suis et vincas cum iudicaris. Si autē
iniquitas nostra iusticiā dei cōmēdat.
quid dicemus. Nūquid iniquus est
deus. qui infert iram. Secūdu homi
nem dico. Absit. Alioquin quomodo
iudicabit deus hunc mundū. Si enī
veritas dei i meo mēdacio abundauit

in gloriā ipsius. quid adhuc et ego
tanq. peccator iudicor et nō sicut blas
phemamur. et sicut aiunt quidā nos
dicere. faciam? mala ut ueniā tona.
Quorū damna iusta ē. Quid ergo
Precellim? eos. Nequaquā. Laus enī
nim sumus iudeos et grecos omnes
sub peccato esse. sicut scriptū est. Quia
nō est iustus quisq. nō ē intelligēs.
nō est requirens deū. Nūes declina
uerūt simul inuides facti sunt. nō est
qui faciat bonum nō est ulq. ad unū.
Sepulcrum patens est guttur eorum.
linguis suis dolose agebant. uentū
aspidum sub labijs eorū. Quorū os
maledictione et amaritudine plenum
est. veloces pedes eorum ad effunden
dum sanguinē. Contriq. et infelicia
in uis corū. et uiam pacis nō cogn
uerūt. nō est timor dei ante oculos e
orū. Scimus autē. quoniam quicunq.
leg loquitur hīs qui in lege sūt loqui
tur. Et omne os obstruatur et subdi
tus fiat omnis mundus deo. quia ē
operibz legis nō iustificabit omis ra
ro corā illo. Per legem enī cognūo pe
cati. Nūc autē iusticia dei sine lege ma
nifestata est. iustificata a lege et pperis.
Iusticia autē dei per fidem ihesu xpi
in omnes et sup omnes qui credūt in
eum. Nō enim est distantia. Nūc
enim peccauerunt. et egent gloria dei.
Iustificati gratis p graciā ipsius p re
dēptionē que ē in xpo ihesu. que ppo
suit deus puiatorem per fidem i san
guine ipsius ad ostensionē iusticie sue
propter remissionē pccatorū delictorū
in suscitacione dei ad ostensionē iu
sticie eius in hoc tempore. ut sit ipse
iustus et iustificans eū q. fide est ihe
su xpi. Vbi est ergo gloria tua. Ex
clusa est. Per quā legē. fadorū. Nō

ROD
Sed per legem fidei. Arbitramur enī
iustificari hominē p fidem. sine operi
bus legis. An iudeorū deus tantum.
Nonne et gentiū. Prīmū et gentiū.
Quoniam quidē unus est deus qui iusti
ficat circumcisiōē et fide. et pūciū per
fidem. Legem ergo destruim? p fidem.
Absit. Sed legem statuim? **¶**
¶ Quid ergo dicim? inuenisse abra
ham patre nostrū scdm carnē.
Si enim abrahā et operibz iustifi
catus est. habet gloriā. sed non apud
deum. Quid enim scriptura dicit. Cre
didit abrahā deo. et reputatū est illi
ad iusticiā. Et autē qui operatur. mer
ces non imputatur scdm graciā. sed
secundū debitū. Et uero qui nō opera
tur. credenti autē in eum qui iustificat
impiū reputatur fides eius ad iustici
am secundū ppositū gratie dei. sicut et
dauid dicit beatitudine hominis cui
deus accepto fert iusticiā sine operibz.
Beati quorū remisse sunt iniquitates.
et quorū tēta sunt peccata. Beat? uir
cui non imputabit dñs peccatū. Bea
tudo ergo hec in circūcisione ma
net. an etiā in pūcio. Dicim? enī. qā
reputata est abrahā fides ad iusticiā.
Quomō ergo reputata est. An circūci
sione. an i pūcio. Nō i circūcisione.
sed i pūcio. Et signū accepit circūci
sionis signaculū iusticie fidei q. est i pūcio.
ut sit pater omniū credentiū p prepu
ciū. ut reputetur et illis ad iusticiā. Et
sit pater circūcisionis. non hīs tantū
qui sunt et circūcisione. sed et hīs qui
sedantur uestigia fidei que est i prepu
cio patris nostri abrahā. Nō enī p le
gem pmissio abrahā aut semini eius
ut heres esset mudi. sed p iusticiā fidei.
Si enim qui et lege heredes sunt. pma
nita ē fides. oblita ē pmissio. Leg enī

iram operatur. Vbi enim non est leg:
nec puaricato ideo et fide. ut secundū
graciā firma sit pmissio omni semini.
Non enim qui et lege est solū. sed et ei
qui et fide est abrahā qui est pater o
mniū nostrū. sicut scriptum est. Quia
patrem multarū gentiū posui te ante
deū cui credidisti. qui uiuificat mortu
os. et uocat ea que non sunt tanq. ea
que sunt. Qui contra spem in spem cre
didit. ut fieret pater multarū gentium.
secundū q. didū est ei. Sic erit semen
tū. sicut stelle celi et arena maris. Et
non infirmatus est in fide. nec consi
derauit corpus suū emortuū. cum iā
fere certū esset anor. et emortuā uulnā
sare. In re promissione etiā dei nō he
sitauit diffidentia. sed confortatus est
fide dans gloriā deo. plenissime scies
quia quicunq. pmitit deus potēs est
et facere. Ideo et reputatū est illi ad iu
sticiā. Non est autē scriptū tantū ppter
ipsum quia reputatū est illi ad iustici
am. sed et ppter nos quibus reputabi
tur credentibz in eū qui suscitauit ihe
sum cristū dñm nr̄m a mortuis. q. tea
ditus est ppter delicta nr̄a. et resurrexit
propter iustificacionem nr̄am. **¶**
¶ Iustificati ergo et fide patrem habeam?
ad deum p dñm nr̄m ihesum cristum.
per quē habem? accessum per fidem in
graciā istam. in qua statuim? et gloria
mur in spe glorie filiorū dei. Nō solū
autē. sed et gloriamur i tribulacionibz.
scientes q. tribulatio patientiā opera
tur. patientia autē pbatōne. pbatio
vero spem. Spes autē non confundit.
quia caritas dei diffusa est in cordibz
nostris. per spiritū sanctū qui datus ē
nobis. Ut quid enim trist? cū adhuc
infirmi essem? secundū temp? p impijs
mortuus est. Hic enim pro iusto qā

moritur. Nam p bono forsitan quis
audeat mori. Comendat aut caritate
suam deus in nobis: quoniam cum
adhuc peccatores essemus secundum
tempus iustus p nobis mortuus est.
Multo igitur magis nunc iustificati
in sanguine ipsius salui erim? ab ira
per ipsum. Si enim cum inimici esse-
mus reconciliati sumus deo. p mor-
tem filij eius: multo magis reconcilia-
ti salui erimus in vita ipsius. Nō so-
lum aut: sed et gloriamur in deo per
dñm nostrū ihesum crīstū: p quē nūc
reconciliationē accepimus. Propterea
sicut p unū hominē peccatū in hunc
mūdum intravit et per peccatū mors:
et ita i omēs hōmines mors pēssit:
quo omnes peccaverūt. Vsq; ad legē
enim peccatū erat in mūdo. Peccatū
aut non imputabatur cum lē nō esset:
sed regnavit mors ab adam usq; ad
moysen. etiā in eos qui non peccave-
runt i similitudinē pvaritatis ade:
qui est forma futuri. Sed non sicut de-
lictū: ita et donū. Si enim unū delicto
multi mortui sunt: multo magis gra-
tia dei et donū. i gratia unū hōminis
ihesu crīsti. in plures abundavit. Et
nō sicut p unū peccatū: ita et donum.
Nam iudiciū ē vno in condemnationē:
nem: gratia aut ē multis delictis in
iustificationē. Si enim unus delicto
mors regnavit p unū: multo magis
abundantiā gratie et donationis et
iusticie accipientes in vita regnabunt
per unū ihesum crīstū. Igitur sicut
per unū delictū in omnes hōmines i
cōdamnationē: sic et per unū iusticiā
in omnes hōmines in iustificationē
vitae. Sicut enim per inobedientiam
unius hōminis peccatores constituti
sunt multi: ita et p unū obediētiā

iusti constituentur multi. Ite aut sub-
intravit: ut abundaret delictū. Vbi au-
tem abundavit delictū: superabundavit
gratia: ut sicut regnavit peccatū i mor-
tem: ita et gratia regnet p iusticiā i vitā
eterna: p ihesū crīstū dñm nr̄m. **U.**
Quid ergo dicam? Manebimus
in peccato: ut gratia abundet?
Abst. Si enim mortui sum? peccato:
quomō adhuc vivem? in illo? An i-
gnoratis fratres: quia quicumq; bapti-
zati sum? in crīsto ihesu i morte ipso
baptizati sum? Consepulti enī sum?
cū illo p baptismū in mortem: ut quo-
modo iustus surrexit a mortuis per
gloriā patris: ita et nos in novitate
vitae ambulem? Si enim cōplantati
facti sumus similitudini mortis ei:
simul et resurrectionis erim? Hoc scie-
tes: quia verus homo noster simul cru-
cifixus ē ut destrueretur corpus peccati:
ut ultra non serviam? peccato. Qui e-
nim mortuus est: iustificatus est a pec-
cato. Si aut mortui sumus cū crīsto
credim? quia simul etiā vivemus cum
crīsto: eo scientes qd crīstus resurgens
a mortuis iam non moritur: mors
illi ultra nō dñabitur. Quod enī mor-
tuus est peccato: mortuus est semel: qd
autem vivit vivit deo. Ita et vos resur-
mate vos mortuos quidē esse peccato:
viventes aut deo in crīsto ihesu. Nō
ergo regit peccatū in vestro mortali
corpore: ut obediatis concupiscentiis
eius. Sed neq; exhibeatis membra ve-
stra arma iniquitatis peccato: sed ex-
hibete vos deo tanq; ei mortui vivi-
tes: et membra vestra arma iusticie deo.
Peccatū enim vobis nō dñabit. Nō
enī sub lege estis: sed sub gratia. Quid
ergo? Peccabim? quoniam non ser-
vamus sibi legē sed sub grā? Abst. An

nescitis quoniā cui exhibetis vos ser-
vos ad obediendū: servus estis eius cui
obediatis. Sive peccati ad mortem sive
obediētiis ad iusticiā: Gratias aut
deo qd fuistis sui peccati: obediatis aut
ei corde. i eā formā doctrine i qd traditi
estis. Liberati aut a peccato: cui facti e-
stis iusticie. Humanū dico: ppter in-
firmiā carnis vīre. Sicut enī exhibu-
istis membra vīra sive inmundicie i in-
iquitatem ad iniquitatem: ita nūc exhibete
membra vestra sive iusticie in sancti-
ficationem. Cum enim servus essetis pec-
cato: liberi fuistis iusticie. Quē ergo ser-
vum habuistis tunc in illis: in quibz
nūc erubescitis? Nā finis illoz mors
est. Nunc vero liberati a peccato: servus
aut facti deo: habetis fructū vestrū in
sanctificationē: sive vero vitā eternā.
Stipēdia enī peccati mors: gratia aut
dei vitā eterna i xpo ihesu dño nr̄o. **U.**
In ignorans fratres scientibz enī
legem loquor: quia lē in hōmi-
ne dñatur quāto tēpore vivit? Nā q
sub viro est mulier: vivente viro alligata
est legi. Si aut mortuus fuerit vir
eius: soluta est a lege viri. Igitur vivē-
te viro vocabitur adultera si fuerit cū
alio viro: si aut mortuus fuerit vir e-
ius: liberata est a lege viri: ut non sit
adultera si fuerit cum alio viro. Itaq;
fratres mei et vos mortificati estis legi
per corpus crīsti: ut sitis alteri? qui ex
mortuis resurrexit: ut fructificetis deo.
Cum enim essem? in carne: passionēs
peccatoz que per legem erāt operabā-
tur in membris nostris: ut fructificaret
mori. Nūc aut solui sum? a lege mor-
tis: in qua detinebamur: ita ut servia-
mus in novitate spiritus et non in vani-
tate littere. Quid ergo dicemus? Legē
peccatū est? Abst. Sed peccatum nō

cognovi: nisi p legem. Nā concupiscen-
tiā nesciebam: nisi lē diceret. Nō con-
cupiscēs. Occasione aut accepta: pecca-
tum per mandatū operatū est in me
omne concupiscentiā. Sine lege enim
peccatū mortuū erat. Ego aut vivebā
sine lege aliquādo. Sed cum venisset
mandatū: peccatū revixit. Ego autem
mortuus sum: et inventū est michi man-
datū qd erat ad vitā: hoc est ad mortē.
Nā peccatū occasione accepta p man-
datū seduxit me: et p illud occidit. Ita
q; lē quidē sancta: et mandatū sanctū
et iustū et bonū. Quod ergo bonū est
michi factū est mors? Abst. Sed pec-
catū ut appareat peccatū p bonū ope-
ratū est michi mortem: ut fiat supra
modū peccans peccatū per mandatū.
Scim? enim: qd lē spiritalis ē. Ego
aut carnalis sum: venūdatus sub pec-
cato. Quod enim operor nō intelligo.
Nō enim qd volo bonū hoc ago: sed
quod odio malū illud facio. Si autē
quod nolo illud facio: consentio legi
quoniā bona est. Nūc aut iā nō ego
operor illud sed qd habitat in me pec-
catū. Scio enim: quia nō habitat in
me hoc est in carne mea bonū. Nam
velle adiacet michi: pscire aut bonū
non inuenio. Non enim qd volo bo-
num hoc facio: sed qd nolo malū hoc
ago. Si autem qd nolo facio illud:
iam non ego operor illud: sed qd ha-
bitat in me peccatū. Inuenio igit lē
volenti michi facere bonū: quoniam
michi malū adiacet. Condeledor enī
legi dei scdm interiōrē hominē. Videro
aut aliā legē i membris meis: repugnā-
tem legi mēis mee: et captivātē me in
lege peccati qd est i membris meis. Infelix
ego hōmo: qd me liberabit de corpore
mortis hui? Gratia dei per ihesū xpm

Dñm nrm. Igitur ego ipse meum fuisse legi dei: carne autem legi peccati. **viij**
nichil ergo nunc damnationis est hijs qui sunt in cristo ihesu: qui non secundum carnem ambulat. Legem enim spiritus vite in cristo ihesu: liberauit me a lege peccati et mortis. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem: deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati: et de peccato damnauit peccatum in carne: ut iustificationis legis impleretur in nobis: qui non secundum carnem ambulamus: sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt: hi carnis sunt sapientia: qui vero secundum spiritum sunt: hi sunt spiritus sentit. Nam prudentia carnis mors est: prudentia autem spiritus vita et pax. Quoniam sapientia carnis inimica est deo. Legi enim dei non est subiecta: nec enim potest. Qui autem in carne sunt: deo placere non possunt. Hos autem in carne non estis sed in spiritu: si tamen spiritus dei habitat in vobis. Si quis autem spiritum cristi non habet: hic non est eius. Si autem cristus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum: spiritus vero vivit propter iustificationem. Quod si spiritus est? qui suscitauit ihesum a mortuis habitat in vobis: qui suscitauit ihesum cristu a mortuis viuificabit et mortalia corpora vestra: propter inhabitantem spiritum eius in vobis. Ergo fratres debitorum sumus: non carni ut secundum carnem viuamus? Si enim secundum carnem uixeritis: moriemini: si autem spiritui facta carnis mortificaueritis: uiuetis. Quicumque enim spiritu dei agitur: hi sunt filij dei. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum dei: in quo clamamus abba pater. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro:

quod sumus filij dei. Si autem filij: et heredes: heredes quidem dei: coheredes autem cristi: si tamen compatimur ut et conglorificemur. Existimo enim: quod non sunt condigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam: quam reuelabit in nobis. Nam respectatio creature reuelatione filiorum dei respicitur. Vanitati enim creatura subiecta est non volens: sed propter eum qui subiecit eam in spe: quia et ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertate glorie filiorum dei. Scimus enim: quod omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc: non solum autem illa: sed et nos ipsi primitias spiritus habentes: et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum dei: expectantes redemptionem corporis nostri. Spes enim salui facti sumus. Spes autem que uidetur non est spes. Nam quod uidet quis quod sperat? Si autem quod non uidemus speramus: per patientiam expectamus. Similiter autem et spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Nam quod querimus sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda: scit quid desideret spiritus: quia secundum deum postulat pro sanctis. Scimus autem quoniam diligentes dei: omnia cooperantur in bonum: hijs qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quod presunt et prestauit conformes fieri ymaginis filij sui: ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prestauit hos et uocauit: et quos uocauit hos et iustificauit. Quos autem iustificauit: illos et glorificauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si deus pro nobis: quis contra nos? Qui enim pro filio non peperit: sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non etiam cum illis omnia nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat.

Quoniam est qui condemnauerit? Christus ihesus qui mortuus est pro nobis: qui et resurrexit: qui est ad dexteram dei: qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos separabit a caritate cristi? Tribulatio an angustia an fames an nuditas an periculi: an persecutio an gladius? Si autem scriptum est. Quia propter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis. Sed in hijs omnibus superetamus: propter eum qui dilexit nos. Letus sum enim: quia neque mors neque uita neque angeli neque principatus neque uirtutes neque instantia neque futura neque fortitudo neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei: que est in cristo ihesu domino nostro. **ii**
Veritatem dico in cristo ihesu: non mentior. Testimonium michi perhibent conscientia mea in spiritu sancto: quoniam conscientia michi est magna: et continuus dolor cordi meo. Aspiciam enim ego ipse anathema esse a cristo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem qui sunt israelitae: quorum adoptio est filiorum et gloria et testamentum et legillatio et obsequium et promissio: quorum patres et quibus cristus secundum carnem: qui est super omnia dei benedictus in secula amen. Non autem quod reciderit uerbum dei. Non enim omnes qui israel filij sunt israelitae: neque qui semen sunt abrahe omnes filij. Sed in ysaac uocabitur tibi semen: id est non qui filij carnis hijs filij dei: sed qui filij sunt promissionis: estimantur in semine. Propter hoc tempus uenia: et erit saxe filius. Non solum autem illa: sed et rebecca ex uno conubitu habes ysaac patris nostri. Cum enim nondum nati fuissent aut aliquid

boni egissent aut mali: ut secundum electionem propositum dei maneret: non ex operibus sed ex uocante didum est ei: quia maior secutus minori sicut scriptum est. Iacob dilexi: esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? Aliquid iniquitas apud deum? Absit. Moysi enim dicit. Miserebor tui misertus sum: et misericordia prestabo tui miserebor. Igitur non uolentis neque currentis sed miserentis est dei. Dicit enim scriptura pharaoni. Quia in hoc ipsum egitavi te ut ostendā in te uirtutem meam: et ut annuncietur nomen tuum in uniuersa terra. Ergo cui uult misereatur: et quem uult inducat. Dicit itaque michi. Quid adhuc queritur? Voluntati eius quis resistit? O homo: tu quis es: qui respondereas deo? Aliquid dicit figmentum ei qui se finxit: quod me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti et eadem massa facere aliud quidem uas in honorem: aliud uero in contumeliā? Quod si deus uolens ostendere iram: et notā facere potentiam suā sustinuit in multa patientia uasa ire apta in interitum: ut ostenderet diuitias glorie sue in uasa misericordie quae preparauit in gloriam? Quos et uocauit nos: non solum ex iudeis sed etiam ex gentibus: sicut in osee dicit. Vocabo non plebem meam: plebem meam: et non dilectam dilectam: et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam. Et erit: in loco ubi didum est eis non plebs mea uos: ibi uocabuntur filij dei uiui. Ysaas autem clamat pro israel. Si fuerit numerus filiorum israel tanquam arena maris: reliquie salue fient. Verbum enim consummans et abbrevians in equitate: quia uerbum breuiatum faciet dominus super terram. Et sicut predictum est ysaas nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen sicut sodomā et sadi

essent: et sicut gomorra similes fuisse-
mus. Quid ergo dicemus? Quia gentes
que non sedabant iusticiam apprehenderunt
iusticiam: iusticiam autem quae ex fide est. Israel
vero sedando legem iusticie: in lege iusti-
cie non puenit. Quare: quia non ex fide: sed
ex operibus. Offenderunt enim lapidem
offensionis: sicut scriptum est. Ecce pono
in syon lapidem offensionis: et petram scдали:
et omnes qui crediderunt in eum non confundentur.

Frateres: volueras quidem cordis
mei et obsecratio ad deum sit pro
illis in salutem. Testimonium enim phi-
leo illis quod emulationem quidem dei ha-
bent: sed non secundum scientiam. Ignorantes
enim iusticiam dei: et suam querentes statuere:
iusticie dei non sunt subiecti. Finis enim
legis Christus: ad iusticiam omni credenti.
Moses enim scripsit: quoniam iustici-
am que ex lege est qui fecerit hominem: vi-
ner in ea. Que autem ex fide est iusticia sic
dicit. Ne dixeris in corde tuo: quia ascen-
der in celum: id est Christum deducere: aut quia
descender in abyssum: hoc est Christum a
mortuis reuocare. Sed quid dicit scri-
ptura? Prope est verbum in ore tuo et
in corde tuo. Hoc est verbum fidei quod
predicamus: quia si confitearis in ore tuo
dominum ihesum: et in corde tuo credideris:
quod deus illum suscitauit a mortuis: sal-
uus eris. Corde enim creditur ad iustici-
am: ore autem confessio fit ad salutem. Di-
xit enim scriptura. Omnis qui credit in
illum non confundetur. Non enim est distin-
ctio iudei et greci. Nam idem dominus omnium:
diues in omnes qui inuocant illum. Omnis
enim qui cumque inuocauerit nomen domini:
saluus erit. Quomodo ergo inuocabunt
in quem non crediderunt? Aut quomodo cre-
derit ei: quem non audierunt? Quomodo au-
tem audierunt: sine predicante? Quomodo
vero predicabunt: nisi mittantur? Sicut

scriptum est. Quia speciosi pedes euangeliz-
antium pacem: euangelizantium bona.
Sed non omnes obedierunt euangelio.
Isaias enim dicit. Domine: quis credidit
audienti nostro? Ergo vides et audis:
auditus autem per verbum Christi. Sed dico.
Aliquid non audierunt? Et quidem in om-
nibus terris reuoluit sonus eorum: et in finibus
orbis terre verba eorum. Sed dico. Num-
quid israel non cognouit? Primus
moyses dicit. Ego ad emulationem
vos adducam non in gentem in gentem
insipientem: in iram vos mittam. Isaias
autem audet et dicit. Inuenit sum a non
querentibus me: palam apparui hijs qui
me non interrogabant. Ad israhel autem dicit.
Tota die repudiavi manus meas ad populum
non credentem: sed exacerbat me michi.

Dico ergo. Numquid deus repulit po-
pulum suum? Absit. Nam et ego
israhelita sum et semine abraham de
tribu beniamin. Non repulit deus ple-
bem suam quam preceperit. An velis in
helya quid dicit scriptura: quemadmo-
dum interpellat deum aduersus israhel?
Domine: prophetas tuos occiderunt: altaria
tua sustoderunt: et ego relictus sum solus:
et querunt animam meam. Sed quid dicit
illi dominum responsum? Reliqui michi
septem milia viros: qui non curauerunt
genia ante baal. Sic ergo et in hoc
tempore: reliquie secundum electionem gratie
salutis facti sunt. Si autem gratia: iam non
ex operibus. Alioquin gratia iam non est
gratia. Quid ergo? Quia queretur isra-
hel hoc non est cōsecutus: electio autem
cōsecuta est: ceteri vero reprobati sunt sicut
scriptum est. Dedit illis deus spiritum com-
punctionis: oculos ut non videant: au-
res ut non audiant: usque in hodiernum diem.
Et david dicit. Fiat mensa eorum coram
ipsis in laqueum: et in raptione et in scadali

et in retributione illis. Abscendantur
oculi eorum ne videant: dorsum eorum semper
incurua. Dico ergo. Numquid sit offen-
derunt ut caderent? Absit. Sed illorum
delictum: salus gentibus: ut illos emu-
lent. Quia si delictum eorum diuitie sunt
mundi: et diminutio eorum diuitie gentium:
quantomagis plenitudo eorum? Vobis
enim dico gentibus. Quoad quidem ego
sum gentium apulus ministerium meum ho-
norificabo: si quo modo ad emulan-
dum pudorem carnis meae: et saluos fa-
ciam aliquos ex illis. Si enim amissio
eorum reconciliatio est mundi: quod assumptio
nisi vita ex mortuis? Quia si delictum
sancta est: et massa. Et si radix sancta:
et rami. Quia si aliqui ex ramis fracti
sunt: tu autem cum oleaster es inseres: es
in illis: et sicut radices et pinguedinis
olive factus es: noli gloriari aduersus
ramos. Quia si gloriaris: non tu radi-
cem portas: sed radix te. Dico ergo.
Fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene.
Propter incredulitatem fracti sunt. Tu
autem fide stas. Noli autem sapere sed time.
Si enim deus naturalibus ramis non pe-
perit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo
bonitatem et seueritatem dei. In eos
quidem qui ceciderunt seueritatem: in te
autem bonitatem dei: si permanferis in bo-
nitate. Alioquin et tu cecideris. Sed et
illi si non permanferint in incredulitate in-
ferentur. Potens est enim deus iter infer-
re illos. Nam et si tu ex naturali excisus
es oleaster et contra naturam inseres: es
in bona olivam: quantomagis hijs qui
secundum naturam inferentur sicut olive?
Solo enim vos ignorare fecit ministerium
hoc: ut non litis vobis ipsa sapientes:
quia cecitas ex parte contingit in israhel
donec plenitudo gentium intaret: et sic
omnis israhel saluus fiet sicut scriptum

est. Veniet ex syon: qui recipiat et auer-
tat impietatem ab iacob. Et hoc illis
a me testamentum: cum abstergo peccata
eorum. Secundum euangelium quidem inimi-
ci propter vos: secundum electionem autem ca-
rissimi propter patres. Sine penitentia
enim sunt dona et vocatio dei. Sicut
enim aliquando et vos non credidistis
deo nunc autem misericordiam assecuti estis
propter incredulitatem illorum: ita et isti
nunc non crediderunt: et vestra misericordia:
ut et ipsi misericordiam consequantur. Con-
dusit enim deus omnia in incredulitate:
ut omnium misereatur. Quia altitudo di-
uitiarum sapientie et scientie dei: quam inco-
prehensibilia sunt iudicia eius: et in-
uestigabiles vię eius. Quis enim cognouit
sensum domini: aut quis consiliarius
eius fuit? Aut quis prior dedit illi: et
retribuetur ei? Quoniam ex ipso et per
ipsum et in ipso sunt omnia: ipsi glo-
ria in secula seculorum amen.

Obleto itaque vos fratres per mise-
ricordiam dei: ut rehibeatis corpora
vestra hostiam viuientem: sanctam: deo
placentem: rationabile obsequium vestrum.
Et nolite conformari huic seculo: sed
reformamini in nouitate sensus vestri:
ut probetis que sit voluntas dei bona: et
bene placens: et perfecta. Dico enim per
gratiam que data est michi: omnibus qui
sunt inter vos: non plus sapere quam opor-
tet sapere: sed sapere ad sobrietatem: et
uniusquisque sicut deus diuisit mensuram fidei.
Sicut enim in uno corpore multa mem-
bra habent: omnia autem membra non
eundem adum habent: ita multi unus
corpus sumus in Christo: singuli autem al-
ter alter membra: habentes donationes
secundum gratiam que data est nobis
differentes. Sicut prophetiam: secundum ratio-
nem. Sicut ministerium: in ministerio.

Sive qui docet in doctrina. Qui respicitur in rehortando. Qui tribuit in simplicitate. Qui potest in sollicitudine. Qui misetur in hilaritate. Dilectio sine simulatione. Dilectio malis adherens bono. Caritatem fraternitatem in vicem diligentes: honore inuicem peruenientes. Sollicitudine non pigri: spiritu feruētes: domino uiuētes. Spe gaudētes: in tribulatione patientes: oratione instātes. Necessitatibus sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite persequētibz uos. Benedicite: et nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus: flere cum flentibus. Idipsum inuicem sentientes. Non alta sapientes: sed humilibus cōsentiētes. Nolite esse prudentes apud uosmetipsos. Nulli malū pro malo reddentes: prouidentes bona non tantum coram deo: sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest quod uobis est: cum omnibus hominibus pacem habentes. Non uolueritis defendentes carissimū: sed dare locū ire. Scriptū est enim. Michi uindictam: ego retribuam dicit dominus. Sed si elurietur inimicus tuus: triba illum: si sitis: potū da illi. Hoc enim faciens: carbonem ignis cōuerteris: super caput eius. Non uincas a malo: sed uince in bono malum. **Om**nīs anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a deo. Que autem sunt a deo: ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati dei: ordinatōni resistit. Qui autem resistit: ipse sibi damnationem acquirit. Non principes non sunt timore boni operis sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonū fac: et habebis laudem ex illa. Dei enim minister est: tibi in bonū. Si autem malū feceris: time. Non enim sine causa gladium portat.

Dei enim minister est: vindicet in iram ei qui malū agit. Ideoque necesse est subditi estote: non solum propter iram: sed etiam propter conscientiam. Ideo enim et tributa prestatis. Ministri enim dei sunt: in hoc ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus debita. Cui tributū tributū: cui uerdigal uerdigal: cui timorem timorem: cui honorem honorem. Memini quicquid debeatis: nisi ut inuicem diligatis. Qui enim diligit proximum: legem adimpleuit. Non adulterabis: non occides: non furaberis: non falsum testimonium dices: non concupisces: et si quod est aliud mandatum in hoc uerbo instaurat: diliges proximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi malū non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes tempus: quia hora est iam uos de somno surgere. Nunc enim prior est uera salus: quam cum credidimus. Nox precessit: dies autem appropinquauit. Abiciamus ergo opera tenebrarum: et induamur arma lucis: sic ut in die honeste ambulemus. Non in confessionibus: et reuerentiis: non in cubilibus: et impudiciis: non in cōtentione et emulatione: sed induamini dominum ihesum testamur: et carnis curam ne feceritis in desideriis. **Infir**mitas autem fide assumitur: non in dissipationibus cogitationum. Alius enim credit mādurare se diuina. Qui autem infirmus est: diuina mādurat. Is qui mādurat: non mādurat: non spernat: et qui non mādurat: mādurat: non iudicat. Deus tamen illū assumptus. Tu quis es qui iudicas alium seruū? Domino suo stat autem tradit. Stabit autem. Potens est enim deus: Patruere illū. Non alius iudicat diem inter diem: alius autem iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem: dominus sapit:

et qui mādurat: dominus mādurat. Gratias enim agit deo. Et qui non mādurat: dominus non mādurat: et gratias agit deo. Nemo enim nemini sibi uiuit: et nemo sibi moritur. Sive enim uiuimus: dominus morimur: sive morimur: dominus moritur. In hoc enim Christus mortuus est: et resurrexit: ut et uiuamus: et moriamur: dominus. Tu autem quid iudicas fratrem tuum: aut tu frater spiritus fratrem tuum? Omnes enim habemus ante tribunal dei. Scriptū est enim. Unus ego dicere dominus: quoniam nichil sceleretur omne genu: et omnis lingua cōfitebitur deo. Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet deo. Non ergo amplius inuicem iudicemus. Sed hoc iudicate magis: ne ponatis offendiculum fratri uel scdalu. Scio et cōfido in domino ihesu: quia nichil commune pro ipso: nisi ei qui existimat quod commune esse: illi commune est. Si enim propter tribu fratrem tuum conturbatur: iam non secundum caritatem ambulas. Non tibi tuo illud prode: pro quo Christus mortuus est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum. Non est enim regnum dei esca et potus: sed iustitia et pax et gaudiū in spiritu sancto. Qui enim in hoc seuit: Christo placet deo: et probatus est hominibus. Itaque que pacis sunt sententur: et que edificatiōnis sunt in inuicem custodiamus. Non propter escam destruere opus dei. Omnia quidē sunt munda: sed malū est homini qui pro offendiculo manducat. Bonū ē non mādurare carnē: et non bibere uinum: neque in quo frater tuus offendit aut scdalizat aut infirmat. Tu quidē habes penes te metipsum: habere cogas deo. Beatus qui non iudicat se metipsum: sed probat. Qui autem discit: si mādurauerit dānat: et quia non ē sine. Omne

aut quod non est ex fide peccatū est. **Rebent** autem nos firmiores inbe-
Dillitantes infirmos sustinere: et non nobis placere. Unusquisque uicem proximo suo placeat in bonū: ad edificationem. Etiam Christus non sibi placuit: sed sicut scriptū est: impropetia impropetiam tibi reciderunt super me. Quicquid enim scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt: ut per patientiā et cōsolationē scripturarum spem habeamus. Deus autem patientie et solacii dicit uobis idipsum sapere in alterutrum secundum ihesum: Christus ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini nostri ihesu Christi. Propter quod suscipite inuicem sicut et Christus suscepit uos in honorem dei. Dico enim Christus ihesum ministrū fuisse circūcisionis: propter ueritatem dei ad cōseruandas promissiones patrum: gentes autem super misericordia honorare dei: sicut scriptum est. Propterea cōseruabo tibi in gentibus dñe: et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini gētes cum plebe eius. Et iterum. Laudate omnes gentes dominum: et magnificate eum omnes populi. Et rursus psalmias ait. Sic radix iesse: et qui resurrexerit gētes: in eum gētes sperabunt. Deus autem spiritus repleat uos omni gaudio et pace in credendo: ut abundetis in spe et uirtute spiritus sancti. Certus sum autem fratres mei: et ego ipse de uobis: quoniam et ipsi pleni estis dilectione: repleti omni scientia: ita ut possitis alterutrum monere. Audaci autem scripti uobis fratres ex parte: tanquam in memoriā uos reducere: propter gratiā que data est michi a deo ut sum minister Christi ihesu in gentibus sanctificans euangelium dei: ut fiat oblatio gentium accepta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur

gloria in xpo ihesu ad deū. Nō enim
audeo aliquid loqui eorū que p me nō
efficit xpus i obedientia gentiū: verbo
et factis in virtute signorū et p ditione
in virtute spiritus sancti: ita ut ab ihe-
rusalē p circuitū usq; ad illiricū reple-
uerim euāgelii xpi. Sic autē p dicationi
euāgelii hoc non ubi nominatus
est xpus ne super alienū fundamen-
tum edificare: sed sicut scriptū ē quibz
nō ē annūciatū de eo videbūt: et q nō
audierūt de eo intelligēt. ppter quod
et impedietur plurimū venire ad vos.
Nūc vero ultor locū non habens in
hīs regionibus: cupiditatem autē ha-
bens veniendi ad vos et multis iam
pcedentibus annis: cū in hispaniā p-
cessi: repero. spero q pcedens iudeam
vos: et a vobis deducar illuc: si vobis
pmū et parte fuerō. Nūc igitur
proficiscar i iherusalē ministrare san-
ctis. Probauerūt enim macedonia et
achia collationē aliquā facere i pau-
peres sanctos: q sunt in iherusalē. Pla-
cunt etiā eis: et debitores sunt eorū. Nā
si spiritualiū eorū participes facti sunt
gentiles: debent et in carnalibz mini-
strare eis. Hoc igitur cū cōsūmāvero et
assignāvero eis fructū hunc: per vos
proficiscar in hispaniā. Scio autem:
qm venies ad vos i abundantia bene-
dictōis xpi veniā. Obsecro ergo vos
fres p dñm nrm ihesū xpm et p carita-
tem facti spiritū ut adiuvetis me i o-
mnibz ad deū: ut liberet ab infidelibz
q sunt i iudea: et obsequij mei obligatio
accepta fiat in iherusalē: ut veniā
ad vos i gaudio p voluntatē dei ut re-
frigeret vobiscū. De autē pacis sit
cum omnibus vobis amen. **XXV**
Quoniam autē vobis pphetā loco-
re nram q ē i ministratio ecclesie

que ē ceteris ut eā suscipiant i dño
digne factis: et assistatis ei i qd q ne-
gocio vři indiguerit. Item ipa q; assis-
tit multis: michi ppi. Salutate priscā
et aquilā adiutores meos i xpo ihesu:
q p aia mea suas pecunie supposuerūt:
quibz nō solū ego gr̄as ago sed et cū
de ecclesie gēu: et domestici ecclesie eorū.
Salutate ephenerū dilectū michi: q est
pmittit alye i xpo ihesu. Salutate ma-
riā q mltū laboravit i vobis. Saluta-
te andronicū et iuliam cognatos et cō-
captivos meos q sūt nobiles i aplis:
q et ante me fuerūt i xpo. Salutate apli-
cū dilectissimū michi i dño. Saluta-
te urbanū adiutorē nrm i xpo ihesu: et
bachin dilectum meū. Salutate appel-
len pbum in cūcto. Salutate eos qui
sūt et aristoteli domo. Salutate hēro-
dionē cognatū meū. Salutate eos q
sūt et narcisi domo: q sūt i dño. Sa-
lutate triphēnā et tripholā: q laborāt
i dño. Salutate pldam rarissimā: q
mltū laboravit i dño. Salutate cūctū
electū i dño: et marce et i meā. Saluta-
te alincretū hegionē et hermeti patrobam
herman: et q cū eis sunt fres. Salutate
philologū et iuliam nēcū et socorē et
olimpiadē: et omnes q cū eis sūt san-
ctos. Salutate invicē i osculo sancto.
Salutate vos omnes ecclesie xpi. Rogo
autē vos fres ut obsequij eos q dilectio-
nis et offendi cā ppter doctrinā quā vo-
didicistis faciunt: et dedinate ab illis.
Quinimodū et xpo dño nro nō sū-
unt sed suo vērū: et p dulces sermones et
hereditationes seducit corda imbecillū.
Vtā enī obedientia in omni loco diuul-
gata ē. Gaudeo igitur i vobis: sed volo
vos sapientes esse i bono: et simplices
in malo. De autē pacis cōterat lacha-
nan sub pedibz vřis ut paret. Gratia

dñi nostri ihesu xpi vobiscū. Salutate
vos thimotheū adiutorē meū: et lucius
et iason et solipater cognati mei. Sa-
luto vos ergo tercus: q scripsi episto-
lam in dño. Salutate vos gaius ho-
spes meus: et univēse ecclie. Salutate
vos erastus archari civitatis: et quar-
tus frater. Gratia dñi nostri ihesu xpi
cū omnibz vobis amen. Et autē qui po-
tens est vos confirmare iuxta euāgelii
meū et p dicationē ihesu xpi: scdm reve-
lationē misterij temporibz eternis ta-
ci qd nūc patefactū est per scripturas
prophetarū scdm pceptū eterni dei ad
obeditionē fidei i cūctis gentibz cogni-
ti soli sapienti deo p ihesū xpm: cui ho-
nor et gloria in secula seculorū amen.
Epistola ad romanos. Incipit
prologus in epistolā ad corinthios
Quoniam sum achia: et
hij similiter ab aplo audi-
erūt verbū veritatis: et sub-
verti sunt mulapharie a
falsis aplis. Quidam a philosophie
verbosa eloquentia: alij sēda legis in-
dante induci sunt. Hos reuocat apo-
stolus ad verā fidem et euāgelicam
sapientiam: scdm eis ab epheso per
thimotheum. **Epistola prologus in**
epistolā ad corinthios prima.
Paulus vocat apo-
stolus ihesu xpi per
voluntatē dei et softe-
nes frater ecclesie dei
que ē corinchi: san-
ctificans i xpo ihesu
vocatis sanctis: cū quibus qui inuo-
cant nomē dñi nri ihesu xpi in omni
loco iporū et nro. Gratia vobis et pa-
ax a deo patre nro: et dño ihesu xpo. Gra-
tias ago deo meo semp p vobis i gre-
tia dei q data est vobis in xpo ihesu:

qā in omnibz divites facti estis in illo
in omni verbo et in omni scientia: sicut
testimoniū xpi confirmatū ē in vobis ut
nichil vobis desit in nulla gratia: et
spēdatis revelationē dñi nri ihesu xpi:
qui et confirmabit vos usq; in finē sine
crimine: in die adventū dñi nri ihesu
xpi. Fidelis deus: p quē vocati estis in
societatem filij ei ihesu xpi dñi nostri.
Obsecro autē vos fratres p nomē dñi
nri ihesu xpi: ut idipm dicatis omēs:
et nō sint i vobis scissmata. Vos autē
pfecti in eodē sensu: et in eadē scientia.
Significatū est enim michi de vobis
fres mei ab hīs qui sūt doctores: qā o-
mēs sunt iter vos. Hoc autē dico: qd
omniscūq; vřm dicit. Ego quidē sum
paulus: ego autē appollo: ego vero rephē:
ego autē xpi. Quis est xpi? Nūquid
paulus crucifixus ē p vobis: aut i nocte
pauli baptizati estis? Gratias ago
deo meo q neminē vřm baptizavi: ni-
si celsūm et gāu: ne quis dicat q in
noctē meo baptizati estis. Baptizavi
autē et stephane domū: ceteris nescio si quē
aliū vřm baptizaverim. Nā enim mi-
hi me xps baptizare sed euāgelizare:
nō i sapientia verbi: ut nō evacuet crux
xpi. Verbum enim crucis p vobis quidē
stulticia ē: hīs autē qui salvi sūt id est
nobis virtus dei ē. Scriptū ē enī. Predā
sapientiā sapientū: et prudentiā prude-
mū reprobo. Vbi sapiēs vbi sciba:
vbi inquisitor huius seculi? Nōne stul-
tiam fecit de sapientiā huius mūdi? Nā
quia in di sapientiā nō cognovit mū-
dus p sapientiā deū: placuit deo p stul-
ticiā p dicationis saluos facere ceteros.
Quoniam et iudei signa petūt: et greci sa-
pientiam querūt. Nos autē p dicationē
xpi crucifixū: iudis quidē scādālū: ge-
nibz autē stulticiā: ipis autē vocatiō:

iudeis atq; grecis. cūctū dei virtutem
et dei sapiētiā. Quia qđ stultū ē dei sa-
pientiā est hominibz: et qđ infirmū est
dei: fortis ē hominibz. Videte enim vo-
cationē vestrā frēs: qā nō mlti sapien-
tes scdm carnē nō multi potētes non
mlti nobiles: sed q̄ stulta sunt mūdi e-
legit de⁹ ut cōfundat sapientes: et infir-
ma mūdi elegit de⁹ ut cōfundat fortia:
et ignobilia mūdi: et cōreptibilia elegit
de⁹ et ea q̄ nō sūt: ut ea que sūt destrue-
ret: ut nō gloriētur omēs caro i cōspēdu
eius. Et ipso autē vos estis i xpo ihesu: q̄
fact⁹ ē nobis sapiētiā et iusticiā et sancti-
ficatiō et redēptiō: ut quēadmodū scri-
ptū ē: qđ gloriā i dño gloriemur. **¶**
Et ego cū venissem ad vos fratres:
veni nō in sublimitate timoris
aut sapiētiē: annūciās vobis testimo-
niū xpi. Nō enī iudicavi me scire ali-
quid iter vos nisi ihesu xpm: et hume
crucifixū. Et ego i infirmitate et timore
et tremore mltis fui apud vos: et timo
me: et pōnitatio mea nō i p̄sualibilibz
humane sapiētiē verbis: sed i ostensio-
ne spiritus et virtutis: ut fides v̄ra nō
sit i sapiētiā hominū sed i virtute dei.
Sapiētiā autē loquimur inter p̄fatos.
Sapiētiā v̄ro nō hui⁹ seculi neq; p̄sci-
piū hui⁹ seculi qđ destruitur: sed loquimur
dei sapiētiā i mysterio qđ abscondita ē:
quā p̄destinavit de⁹ ante secula i glo-
riā nostrā quā nemo principū hui⁹ se-
culi cognovit. Si enim cognovissent:
nūquā dñm glorie crucifixissent. Si
autē scriptū est: qđ oculis nō vidit nec
auris audivit nec in cor hoīs ascen-
dit: qđ p̄paravit de⁹ his qđ diligūt illū.
Nobis autē revelavit de⁹ p̄ spiritū suū.
Spiritus enī omnia scrutat: et iā p̄funda
dei. Quis enī scit hominū qđ sūt hōis:
nisi spiritus hōis qđ in ipso ē: ita et que

dei sūt nemo cognovit nisi spiritus dei.
Nōs autē nō spiritū hui⁹ mūdi accepi-
mus sed spiritū qđ ex deo est: ut sciām⁹
qđ a deo donata sūt nobis: et loquimur
nō in doctrina humane sapiētiē verbis:
sed in doctrina spiritus: spiritualibz
spiritualia exparates. Animalis autē
homo nō p̄cipit ea que sūt spiritus
dei. Scientia enī est illi: et nō potest
intelligere: qā spiritualiter examinatur.
Spiritalis autē iudicat omnia: et ipse a
nemine iudicatur: sicut scriptū est. Quis
enī cognovit sensū dñi: aut qđ incho-
avit ei⁹: Nōs autē scilicet xpi habem⁹. **¶**
Et ego frēs nō potui vobis loqui
qđ spiritualibz: sed qđ carnalibz.
Tāquā parvul⁹ i xpo lac vobis potui
dedi nō elcā. Nōdū enī poteratis: sed
nec nūc quidē potestis. Adhuc enī car-
nales estis. Cū enī fuerit iter vos xpi⁹
et cōtentio: nōne carnales estis: sed i
hominē abulatis. Cū enī qđ dicat e-
go quidē sū paul⁹: al⁹ autē ego appol-
lo: nōne hoīs estis. Quid igitur est ap-
pollo. Quid v̄ro paul⁹. Minutū enī
cui credidistis. Et vnicuiq; sicut dñs
dedit. Ego plātaui appollo rigavit:
sed de⁹ fructuū dedit. Itaq; neq; qđ plā-
tat et aliqd neq; qđ rigat: sed qđ incrementū
dat de⁹. Qui plātat autē et qđ rigat vni⁹
sūt. Vnicuiq; autē p̄p̄riā mercedē ac-
cipiet scdm suū laborem. Dei enī sumus
adiutores. Dei agricultura estis: dei edi-
ficatio estis. Scdm grāiā dei qđ data ē mi-
hi ut sapiēs architect⁹ fundamētū po-
sui: al⁹ autē superedificat. Vnicuiq; autē
videt quomō superedificet. Funda-
mētū enī aliud nemo potest ponere
p̄ter id qđ positū ē: qđ ē xps ihesus. Si
qđ autē superedificet supra fundamētū
hoc aurū argenti lapides p̄ciosos li-
gna feni stipulā: vnicuiq; opus

manifestū erit. Dies enim dñi declara-
bit: qā i igne revelabit: et vnicuiq; opus
sile sit ignis p̄babit. Si cui⁹ o-
pus māster: qđ superedificavit: mercedē
accipiet. Si cui⁹ op⁹ ardeat: decimētū
perdet: ipse autē saluus erit: sic tamē qđ
p̄ ignē. Melius qā tēplū dei estis: et spi-
rit⁹ dei habitat i vobis. Si qđ autem
tēplū dei violaverit: disperdet illū deus.
Tēplū enī dei sādū ē: qđ estis vos. Ne-
mo se seducat. Si qđ videt iter vos sa-
piēs esse i hoc seculo: stult⁹ fiat ut sit sa-
piēs. Sapiētiā enī hui⁹ mūdi stulticia
est apud deū. Scriptū est enī. Cōprehē-
dam sapientes in astutia eorū. Et iterū.
De⁹ nōne cogitationes sapiētū: qđ
vane sūt. Nemo itaq; gloriētur in ho-
minibz. Omnia enī v̄ra sūt: siue paul⁹
siue appollo siue cephās siue mund⁹
siue v̄ra siue mōis siue p̄fata siue fu-
tura. Omnia enim v̄stra sūt: vos
autem cūcti: xpus autem dei. **¶**
Si nos restiterit homo ut mini-
stros xpi: et dispensatores mysteri-
orū dei. Hic iā querit inter dispensatores:
ut scias qđ fuerint. Nichi autē p̄ mi-
nistros ē ut a vobis iudicet: aut ab hu-
mano iudice. Sed neq; meipm iudico.
Nichil enī michi est: sūm: sed nō in
hoc iustificat⁹ sum. Qui autē iudicat
me dñs ē. Itaq; nolite ante temp⁹ iudi-
care: quoadusq; veniat dñs qui et illu-
minabit abscondita tenebrarū et mani-
festabit scilia cordū: et tunc laus erit
vnicuiq; a deo. Hec autē frēs m̄s figura-
vi i me et appollo p̄ter vos: ut i vobis
discatis ne supra quā scriptū est vni⁹
adūsus alterū infletur p̄ alio. Quis e-
nim te discit: Quid autē habes qđ
nō accepisti. Si autē accepisti: qđ glo-
riaris qđ nō accepisti. Nam saturati
estis: iā divites facti estis. Sine nobis

regnatis. Et vrinā regnetis: ut et nos
vobiscū regnem⁹. Puro enī op de⁹ nos
aplos novissimos ostendit tāq; mor-
ti destinatos: qā spēdactū facti sum⁹
mūdo et angelis et hominibz. Nōs stul-
ti p̄pter xpm: vos autē prudentes i xpo.
Nōs infirmi: vos autē fortes. Vos
nobiles: nos autē ignobiles. Vsq; in
hāc horā et luxurim⁹ et sitim⁹ et nudi su-
mus: et colaphis cedimur et instabiles
sum⁹: et laboram⁹ operantes manibz no-
stris. Maledicim⁹: et bñdicim⁹. Perse-
cutionē patim⁹: et sustinem⁹. Blasphe-
manti: et obsecram⁹. Tāq; purgāmēta
hui⁹ mūdi: facti sum⁹ omniū p̄p̄fima
usq; adhuc. Nō ut cōfundā vos hec scri-
bo: sed ut filios meos carissimos mo-
neo. Nā si decē milia pedagogorū habe-
atis in xpo: sed nō mltos p̄res. Nā in
xpo ihesu p̄ euangeliiū ego vos genui.
Rogo ergo vos: imitatores mei esto-
re. Ideo mlti ad vos thimotheū qđ ē fi-
li⁹ me⁹ carissim⁹ et fidelis i dño: qđ vos
cōmonefaciat vias meas qđ sūt in xpo
ihesu: sicut vbiq; i omni ecclesia doceo.
Tāq; nō v̄etur⁹ sūm ad vos: sicut infla-
ti sūt quidā. Veniā autē ad vos cito si
dñs voluerit: et cognoscā nō timorē e-
orū qđ inflati sūt: sed virtutē. Nō enī i
timore ē regnū dei: sed i virtute. Quid
vultis. In virga veniā ad vos: an in
caritate et spiritu m̄suetudinis. **¶**
Omnino audite iter vos fornicato-
res: et talis fornicatio q̄lis nec in
ter gētes: ita ut vxorē p̄ris sui aliqis ha-
beat. Et vos inflati estis: et nō magis
ludū habuitis: ut tollat de medio ve-
strū qđ hoc op⁹ fecit. Ego quidē absens
corpore p̄sens autē spiritu: iā iudicavi
ut p̄sens eū qđ sic operat⁹ ē in noīe dñi
nri ihesu xpi cōgregatis vobis et meo
spiritu cū virtute dñi nri ihesu tradere

huiusmodi spiritum sathanæ in terram carnis: ne spiritus saluus sit in die domini nostri ihesu christi. Non est bona gloria vestra. Relictis ergo modicum fermentum totam massam corrumpit. Sepurgate vos fermentum: ut sitis nova conspectio sicut estis azimi. Etiam pascha nostrum immolat est christus. Ita quoque epulentur: non in fermento veteri neque in fermento malicie et nequicie: sed in azimis sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis in epistola: ne amiscamini fornicariis. Non utique fornicariis huius mundi aut avariis aut rapacibus aut ydolis servientibus: alioquin debueratis de hoc mundo egisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri. Si is qui frater noster iter vos et est fornicator aut avarus aut ydolis serviens aut maledictus aut ebriosus aut rapax: cum huiusmodi nec cibum sumere. Quid enim michi de hiis qui foris sunt iudicare? Nonne de hiis qui intus sunt vos iudicatis? Nonne eos qui foris sunt deus iudicabit. Auferte malum ex vobis ipsis. **U**bi uidet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari apud iniustos: et non apud sanctos. An nescitis: quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et si i vobis iudicabit mundus: indigni estis qui de minimis iudicetis. Nescitis quoniam angelos iudicabimus. Quantomagis secularia? Secularia igitur iudicia si habueritis: contempnibiles qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum. Ad reverentiam vestram dico. Sic non est iter vos sapiens quilibet: qui possit iudicare iter fratris sui: sed frater cum fratre iudicando ordinetur: hoc apud infideles. Quia quidem dominus delictum est i vobis: quod iudicia habetis iter vos. Quare non magis iniuriis accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriis facitis et fraudatis: et hoc fratribus. An nescitis

quia iniqui regnum dei non possidebunt? Nonne errare neque fornicari neque ydolis servientes neque adulteri neque molles neque maledictos: occubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledicti neque rapaces regnum dei possidebunt. Et hoc quidem scitis: sed abluti estis: sed sanctificati estis: sed iustificati estis: in nomine domini nostri ihesu christi et in spiritu dei nostri. Omnia michi licet: sed non omnia recipiunt. Omnia michi licet: sed ego sub nullius rebigar potestate. Etenim veteri et veteri etiam deus aut et hunc et hanc debetur. Corpus autem non fornicationi sed domino et domino corpori. Deus vero et dominum suscitavit: et nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt christi? Tollis ergo membra christi: faciem membra meretricis? Adhuc. An nescitis: quoniam qui adheret membris vestris corpus eius est? Etenim qui inquit duo in carne una. Qui autem adheret domino: unus spiritus est. Fugite fornicationem. Nunc enim peccatum quodcumque fecerit homo contra corpus: et qui autem fornicatur in corpore suum peccat. An nescitis quoniam membra vestra templum est spiritus sancti qui i vobis est quem habetis a deo: et non estis vestri. Etenim estis? Pater magnus glorificet et portet deum in corpore. **D**e quibus autem scripsi vobis. **U**bi estis michi: bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat: et utiqueque sui virum habeat. Vxor viri debetur reddere: sicut autem et vxor viri. Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir: sicut autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier. Nolumus fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi: et iterum reverteramini: ne reprobet vos sathanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dominum secundum indulgentiam: non secundum iram.

Volo autem omnes vos homines esse sicut meipsum. Sed unusquisque proprium donum habet ex deo: aliter quidem sit aliter vero sit. Dico autem non nuptias et viduas: bonum est illis si sit paterfamilias sicut et ego. Quod si non se continet nubat. Melius est enim nubere quam viri. Ipsi autem qui in matrimonium non sunt precipio non ego sed dominus: uxorem a viro non discedere. Quod si discesserit: manere in nuptiis: aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam rectus ego dico non dominus. Si quis frater uxorem habet infidelis: et hoc desinit habitare cum illo non dimittat illam. Et si qua mulier habet virum infidelis: hic desinit habitare cum illa: non dimittat virum. Sanctificatur et enim vir infidelis per mulierem fidem: et sanctificata est mulier infidelis per virum fidem. Alioquin filii vestri immundi essent: nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit: discedat. Non enim vincit vincit? Est frater autem fornicator in huiusmodi. In pace autem vocavit vos deus. Unde enim las mulier si viri salvi faciat? Aut unde las vir si mulierem salvam faciat? Melius unicuique sicut divisit dominus. Unus quique sicut vocavit deus: ita abbebat: sicut in omnibus ecclesiis domo. Circumcisa aliquis vocatur: et non adducat praeputium. In iure aliquis vocatur: et non circumcidat. Circumcisus nihil est: et praeputium nihil est: sed observatio mandatorum dei. Unusquisque in conversatione vocatur: et ea permaneat. Si quis vocatur: et non sit sibi cura. Sed et si potes fieri liber: magis utere. Qui enim in domino vocatur est servus: liber est domini. Si liber quis vocatur est servus est christi. Precio epistola estis: nolite fieri servi hominum. Unusquisque ergo in quo vocatur est frater: in hoc permaneat apud deum. De virginibus autem precipio dominum non habeo: solus autem dominus misericordiam ostendit: a deo: ut sum fidelis. Scitis enim hoc bonum esse propter

inhabere necessitate: quoniam bonum est homini sic esse. Alligat se uxori: noli quere solutionem. Solvet se ab uxore: noli quere uxorem. Si autem accepit uxorem non peccat: et si nupletur virgo non peccavit. Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico fratres. Tempus breve est. Reliquum est: ut et qui habet uxorem: tamquam non habet sit: et qui flet: tamquam non flet: et qui gaudet: tamquam non gaudet: et qui emittit: tamquam non possidet: et qui utitur hoc mundo: tamquam non utitur. Preterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est: sollicitus est quod domini sunt: quomodo placeat deo. Qui autem cum uxore est: sollicitus est quod sunt mundi: quomodo placeat uxori: et divinus est. Et mulier in nuptiis et virgo cogitat quod domini sunt: ut sit sancta corpore et spiritu. Que autem nuptia est cogitat quod sunt mundi: quomodo placeat viro. Porro hoc ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum vobis iniiciam: sed ad id quod honestum est: et quod facilius placeat: sine impedimento domini observandi. Si quis autem corpus se videtur exhibere: ita oportet fieri: quod vult faciat. Non peccat si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem potest stare aut habere sine voluntate: et hoc iudicavit in corde suo suam virginem suam bene facit. Igitur et qui in matrimonio iungit virginem suam bene facit: et qui non iungit melius facit. Mulier alligata est legi: quod rogitat virum. Quod si dormierit virum: liberata est. Qui autem vult nubere: tantum dominum. Scitis autem erit: si sit paterfamilias secundum meum consilium. Puto autem: quod et ego spiritum dei habeam. **U**bi estis autem qui ydolis immolant? **D**onum ergo omnes scientiam habemus.

Scientia inflat: caritas vero edificat. Si quis autem se existimat scire aliquid: non dum cognovit quod admodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit deum: hic cognovit ab eo. De istis autem qui ydolis immolant: scimus quia nichil est ydolum in mundo: et quod nullus deus nisi unus. Nam si licet quod dicatur deus: sive in celo sive in terra: siquidem sunt dei multi et domini multi: nobis tamen unus deus pater ex quo omnia et nos in illo: et unus dominus ihesus christus per quem omnia: et nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem cum scientia usque nunc ydoli: quasi ydolum non manducat: et conscientia ipsorum tunc sit infirma polluit. Etiam autem nos non emendat deo. Neque enim si manducaverimus abutabimur: neque si non manducaverimus deficiemus. Videte autem: ne forte hec scientia vestra offendiculum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum qui habet scientiam ydoleo recubentem: nonne conscientia eius tunc sit infirma edificabitur ad manducandum ydolum? Et prohibet infirmus in tua conscientia fratrem: propter quem christus mortuus est. Sic autem peccantes in conscientia et percutientes conscientiam eorum infirmam: in christum peccatis. Quapropter si ista scientia habet fratrem meum non manducabo carne interuenire fratrem meum scandalizet.

Non sum liber: sed sum apostolus. Nonne spiritum ihesu domini nostrum videmus? Nonne opus meum vobis est in domino? Et si alius non sum apostolus: sed tamen vobis sum. Nam signaculum apostoli mei vobis est in domino. Mea defensio apud eos qui me interrogant: hec est. Numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi? Numquid non habemus potestatem infirmis sororem ministrandi: sicut et ceteri apostoli et fratres domini et cephas? Aut ego solus aut barnabas non habemus potestatem hoc operari? Quis militat suis stipendiis unus?

Dominus plantavit vineam: et de fructu eius non edidit. Dominus pasuit gregem: et de lacte gregis non manducavit. Numquid secundum hominem hec dico? An et lex non hec dicit? Scriptum est enim in lege moysi. Non alligabis os homini ministranti. Numquid de vultu cura est deo? An propter nos vultus dicit? Nam propter nos scripta sunt: qui debet in spe qui arat arare: et qui trahit trahere. Si nos vobis spiritualia seminavimus: magnum est si nos carnalia vestra metamus? Si alius potestatem vestre participes sunt: quare non potest nos? Sed non vult sumus hac potestatem. Sed omnia sustinemus: ne quod offendiculum dominus euangelio christi. Melius quoniam si lactario operantur: quod de lactario sunt educti. Et qui altario deservit cum altario participat: ita et dominus ordinavit hijs qui euangelium annuntiant: de euangelio vivere. Ego autem nullo hoc usus sum. Nam autem scriptum hec: ut ita fiat in me. Bonum est enim michi magis mori: quam ut gloria mea perueniat. Nam et euangelizantibus: non est michi gloria. Necessitas enim michi mori debet. De enim michi est: si non euangelizaverim. Si enim vultis hec ago mercede habere: si autem inveni: dispellam michi creditam. Que ergo merces mea? Ut euangelium predicem: sine stipendio ponam euangelium: ut non abutar potestate mea in euangelio. Nam cum liber essem ex omnibus: omnium me servum feci: ut plures lucrifacerem. Et factum est iudex tanquam in deo: ut iudeos lucraret. Hijs qui sub lege sunt: quasi sub lege essem: cum ipse non essem sub lege: ut eos qui sub lege erant lucrifacerem. Hijs qui sine lege erant tanquam sine lege essem: cum sine lege dei non essem: sed in lege essem christi: ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factum est in infirmis infirmus: ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factum sum: ut omnes salvi

salvos. Omnia autem facio propter euangelium: ut participes eius efficiar. Melius est enim michi in studio currere omnes quod currere: sed unus accipit premium: Sic currit: ut assequatur. Omnis autem qui in agone decurrit ab omnibus se abstinet: illi quod est ut corruptibile coronam accipiat: nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro non quasi in certum: sic pugno non quasi in aerem verberans. Sed castigo corpus meum: et in futurum redigo: ne forte cum alijs predicaverim: ipse reprobus efficiar.

Nolo enim vos ignorare fratres: quoniam propter nos omnes sub nube fuerunt: et omnes in mare transierunt: et omnes in moyse baptizati sunt in nube et in mari. Et omnes manducaverunt eundem panem spiritalem: et omnes biberunt eundem potum spiritalem: biberunt autem de spiritali consequente eos petra: petra autem erat christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo. Nam percuti sunt in deserto. Hec autem est figura facta sunt nobis: non sumus occupantes malos: sicut et illi occupaverunt. Neque ydolatre efficiamini sicut quidam ex ipsis: quod admodum scriptum est. Sedit populus manducare et bibere: et non intellexit ludere. Neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt: et ceciderunt una die viginti quatuor milia. Neque reprobemur sicut quidam eorum reprobaverunt: et a serpentibus percussus. Neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt: et perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram: ut quod timeamus: ne deum offendamus: videamus ne cadamus. Temptato vobis non apprehendat nisi humana. Fidelis autem deus est: qui non patietur vos temptari super id quod potestis: sed faciet cum temptatione etiam pervenire: ut possitis sustinere. Propter quod carissimi michi: fugite ab

ydolorum cultura. Ut prout loquor: vobis indicare quod dico. Calice benedictionis cui benedicimus: nonne communicatio sanguinis christi est? Et panis quem frangimus: nonne participatio corporis domini est? Quoniam unus panis et unus corpus multi sumus: omnes qui de uno pane participamus. Videte istud secundum carnem. Nonne qui edunt hostias: participes sunt altaris? Quid ergo? Dico quod ydolis immolatum sit aliquid: aut quod ydolum sit aliquid? Sed qui immolat gentes: demonibus immolat: et non deo. Nolo autem vos sonos fieri demoniorum. Quia non potestis calicem domini bibere: et calicem demoniorum: non potestis mensam domini participes esse: et mensam demoniorum. An emulant domini? Numquid fortiores illo sumus? Omnia michi licet: sed non omnia expedit. Omnia michi licet: sed non omnia edificat. Nemo quod suum est querat: sed quod alterius. Quare quod in melle venit manducate: nichil interrogantes propter conscientiam. Domini terra: et plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium et vultis ire: quare quod vobis apponit manducate: nichil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit hoc immolatum est ydolis: nolite manducate propter illum qui indicavit: et propter conscientiam. Conscientia autem dico: non mea: sed alterius. Ut quod enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ergo cum conscientia participo: quod blasphemor pro eo quod gratias ago? Sine ergo manducatis sine bibitis: vel aliud quod facitis: omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentibus: et ecclesie dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo: non querens quod michi utile est: sed quod multis ut salvi fiant.

Non imitatores mei estote: sicut et ego Christi. Laudando autem vos fratres propter omnia mei memores estis: et sicut credidi vobis precepta mea tenetis. Volo autem vos

scire: quod omnis viri caput xps est: caput
autem in heris vir. Caput vero xpi deus.
Omnia vir oras aut prophetas velato ca-
pite: decurpat caput suum. Omnia autem
in heris oras aut prophetas non velato ca-
pite: decurpat caput suum. Unum enim est:
ac si decaluerit. Nam si non velat in heris: co-
deat. Si vero turpe et in heris tōderi aut
decaluari: velat caput suum. Vir quidem non
debet velare caput suum: quoniam ymago et
gloria dei est: in heris autem gloria viri est. Nam
etiam non est creatus vir propter in heris: sed in heris
propter virum. Ideo debet in heris velamen
habere supra caput suum: et propter angelos.
Verumtamen neque vir sine muliere: neque
in heris sine viro in domino. Nam sicut in heris
de viro: ita et vir propter in heris. Omnia autem
ex deo. Voluptas indicat: decet mulierem
non velata orare deum. Nec ipsa natura
docet vos. Quod vir quod si comā nutrit
ignominia est illi: mulier vero si comā
nutrit gloria est illi: quoniam capilli pro vela-
mine ei dantur sunt. Si ergo autem videt dentem
oculus esse: nos tale consuetudinem non ha-
bemus: neque ecclesia dei. Hoc autem percipio:
non laudamus quod non in melius sed in deterius
deterius. Primum quidem deterius vobis
in ecclesia audeo salutaris esse iter vobis:
et ex parte credo. Nam oportet heres esse:
ut et qui probati sunt manifesti fuerint vobis.
Conuenientibus ergo vobis in unum: iam
non est dūctus cetera manducare. Unusquisque
enim suam rem assumit ad manducandum.
Et alii quidem estur: alii autem ebrii est. Nam
quod domos non habetis ad manducandum
et bibendum. Aut ecclesiam dei determinatis:
et abundatis eos qui non habent. Quid dicam
vobis? Laudo vos: ut hoc non laudo.
Ego enim accepti a domino quod et tradidi vo-
bis: quoniam dominus ihesus in qua nocte trade-
batur accepit panem: et gratias agens fregit

et dixit. Accipite et manducate. Hoc est
corpus meum: quod pro vobis traditur. Hoc fa-
cite in mea commemoratione. Bistite et ca-
licem: postquam renauit dicens. Hoc calix
nouum testamentum est in mea sanguine. Hoc
facite quotiescumque bibetis: in mea com-
memoratione. Quotiescumque enim manduca-
bitis panem hunc et calicem bibetis: mori
domini annuntiabitis donec veniat. Itaque
quicumque manducauerit panem et biberit
calicem domini indigne: reus erit corporis et
sanguinis domini. Prober autem seipsum ho-
mo: et sic de pane illo edat: et de calice bi-
bat. Qui enim manducat et bibit indigne
iudicium sibi manducat et bibit: non di-
iudicium corpus domini. Ideo iter vos multi
infirmi et imbecilles: et dormiunt multi.
Quod si nosmetipsos diiudicauerimus: non
vtriusque iudicemur. Qui iudicant autem
a domino corripuntur: ut non cum hoc mundo da-
mnetur. Itaque fratres mei cum ducimus ad
manducandum: timeamus respicere. Si ergo esu-
erit domi manducet ut non in iudicium
conueniamus. Cetera autem cum veniero
conueniamus.

De spiritualibus autem disponam. **¶**
Nolo vos ignorare fratres. Scitis
autem quoniam cum gentes essetis: ad similitudinem
muta perducebamini erutes. Ideo non
tū vobis facio: quod nemo in spiritu dei lo-
quens dicit anathema ihesu. Et nemo
potest dicere dominus ihesus: nisi in spiritu
lato. Divisiones vero gratiarum sunt: idem
autem spiritus. Et divisiones ministeriorum
sunt: idem autem dominus. Et divisiones opera-
tionum sunt: idem vero deus qui operatur omnia in omni-
bus. Vnicuique autem datur manifestatio spi-
ritus: ad utilitatem. Alii quidem per spiritum datur
sermo sapientie: alii autem sermo scientie secundum
eiusdem spiritum. Alteri fides in eodem spiritu:
alii gratia sanctorum in uno spiritu. Alii o-
peratio virtutis: alii prophetia: alii discer-
tio spirituum: alii genera linguarum: alii

interpretatio sermonum. Hec autem omnia
operatur unus atque idem spiritus: diuidens
singulis prout vult. Sicut enim corpus unum
est: et membra habet multa: omnia autem me-
bra corporis cum sit multa unum carnis cor-
pus sunt: ita et Christus. Etiam in uno spiritu
omnes nos in unum corpus baptizati sumus.
sive iudei sive gentes sive sui sive libe-
ri: et omnes uno spiritu potati sumus.
Nam et corpus non est unum membrum sed multa.
Sicut dicitur per quoniam non sum manus: non sum
de corpore: non ideo non est de corpore. Et
si dixerit auris: quoniam non sum oculus: non
sum de corpore: non ideo non est de corpore.
Sicut corpus oculus: ubi audit? Sicut
corpus audit? Ubi odoratur? Nunc autem
posuit deus membra: unusquisque eorum in cor-
pore sicut voluit. Quod si esset omnia unum
membrum: ubi corpus? Nunc autem multa quidem
membra: unum autem corpus. Nam potest autem
dicere oculus manus: opera tua non indi-
geo: autem iter caput pedibus: non estis mi-
hi necessarii. Sed incommensabilis quod videtur
membra corporis incommensabiliora esse: ne-
cessaria sunt. Et qui putamus? ignobili-
ora membra esse corporis: hijs honore
abundantiorē circūdamus. Et qui inhonesta
sunt nostra: abundantiorē honestatem
habent. Nonne autem ista nulli regunt.
Sed deus temperauit corpus: et cum daret
abundantiorē tribuendo honore: ut non
sit solus in corpore: sed in idipsum per inui-
cam sollicita sunt membra. Et si quid pariter
unum membrum: operantur omnia membra: si-
ue gloria unum membrum: gaudent omnia
membra. Vos autem estis corpus Christi: et me-
bra de membro. Et quosdam quidem posuit
deus in ecclesia: primum apostolos: secundum prophetas:
tercio doctores: deinde virtutes: reginde
gratias curacionum: opitulationes: gube-
nationes: genera linguarum: interpretationes
sermonum. Nunc autem omnes apostoli: Nunc autem

omnes prophete: Nunc autem omnes doctores:
Nunc autem omnes virtutes: Nunc autem omnes
gratias habet curacionum: Nunc autem omnes
linguas loquuntur: Nunc autem omnes
interpretantur: Emulamini autem ca-
ritate meliora. Et adhuc excellenti-
orem viam vobis demonstrato. **¶**
Si linguis hominum loquar et angelorum:
caritatem autem non habeam: factus sum
velut es sonans aut cymbalum tinniens.
Et si habuerim prophetiam: et nouerim mysteria:
et oia et omne scientiam: et habuerim omnem
fidem ita ut montes transferam: caritatem autem
non habuerim: nichil sum. Et si distribu-
ero in cibos pauperum omnes facultates
meas: et si tradidero corpus meum ita ut
ardeam: caritatem autem non habuerim: nichil
michi prodest. Caritas pariter est: beni-
gnitas est. Caritas non emulat: non agri-
perat: non inflat: non est abiciens: non hinc
et suauiter. Non irritat: non cogitat malum:
non gaudet super iniquitate: cōgaudet
autem veritati. Omnia suffert: oia credit:
omnia sperat: omnia sustinet. Caritas
nunquam recedit. Sive prophetie euacuabun-
tur: sive lingue cessabunt: sive scientia de-
struetur. Ex parte enim cognoscimus: et ex par-
te prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum
est: euacuabitur quod ex parte est. Cum essent
paruuli loquebantur ut paruuli: sapiebant
ut paruuli: cogitabant ut paruuli. Quā-
do autem factus sum vir: euacuavi quod erat
paruuli. Videmus nunc per speculum in enigma:
tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco
ex parte: tunc autem cognosco: sicut et
cognosco lumen. Nunc autem manet fides: spes:
caritas tria hec. Maior autem horum est caritas.
¶ **E**stamini caritate: caritas. **¶**
Emulamini spiritualia: magis autem
ut prophetis. Qui enim loquitur lingua: non
hominibus loquitur: sed deo. Nemo enim
audit. Spiritus autem loquitur mysteria.

Mā h̄ pph̄erat: hominibz loquit̄ ad e-
 dificationē ⁊ rephorationē ⁊ consolationē.
 Qui loquit̄ lingua semetipm̄ edifi-
 cat: h̄ aut̄ pph̄erat eccl̄iā dei edificat.
 Volo aut̄ dēs vos loqui linguis: ma-
 gis aut̄ pph̄erare. Mā maior ē h̄ pph̄e-
 rat q̄ h̄ loquit̄ linguis: nisi forte int̄pre-
 tur: ut eccl̄ia edificationem accipiat.
 Mā aut̄ fr̄es: si venero ad vos linguis
 loquens: q̄d vobis p̄dico: nisi vobis lo-
 quar aut̄ i reuelationē: aut in sciētia:
 aut in pph̄etia: aut i doctrina: ⁊ Tamē
 h̄ sine aīa sūt vocē dātia: siue cytha si-
 ue cythara: nisi distinctionē sonitū
 dederint quomō sciet̄ id q̄d canit̄ aut
 q̄d cytharizat̄: Et enī si t̄ra vocē ve-
 tuba: q̄a parabit̄ se ad bellū: Ita ⁊ vos
 p̄ linguā nisi manifestū timonē dederitis:
 quomō sciet̄ id q̄d dicit̄: Eritis enī in
 aera loquētes. Tā multa utpota genera
 linguarū sūt i hoc mūdo: ⁊ nichil sine vo-
 cē ē. Si ergo nesciero virtutē vocis ero
 ei cui loqr̄ barbarus: ⁊ h̄ loquit̄ michi
 barbar⁹. Sic et vos qm̄ emulatores e-
 stis spiritū ad edificationē eccl̄ie: que-
 rite ut abūdētis. Et ideo h̄ loquit̄ lin-
 gua: ore ut int̄pret̄. Mā si ore lingua
 spirit⁹ me⁹ orac̄mēs aut̄ mea sine fru-
 ctū ē. Quid ergo ē: Orabo spiritū: ora-
 bo ⁊ mēte. Plalla spiritū: plalla ⁊ mē-
 te. Ecce si bñdixeris spiritui: q̄a supplet
 locū p̄dote: Quomō diceret̄ amen lux-
 uria bñdictionē: Quomō q̄d dicas ne-
 sciet̄. Mā tu q̄d ē bene gr̄ias agis: sed al-
 ter nō edificat̄. Gratias ago deo q̄ o-
 mninū vrm̄ lingua loquor. Sed i eccl̄ia
 volo quinq; verba sensu meo loqui: ut
 et alios instructū: q̄ decē milia verborū
 lingua. fr̄es: nōtate pueri estis sensibz
 sed malicia paruuli estore: sensibz aut̄
 p̄fecti estore. In lege enī scriptū ē. Quī i
 alijs linguis ⁊ labijs alijs loqr̄ p̄lo

huic: et nec sit exaudiente me dicit dñs.
Itaq; ligue i linguā sū nō fidelibz. sed
infidelibz: pphetē aut nō infidelibz. sed
fidelibz. Si ergo ueniat uniuersa ecclia
in unū: oēs linguis loquat̃: intente
aut̃ ydote aut infideles. nōne dicit qđ
infantis? Si aut̃ oñes pphetē: tunc
aut̃ qđ infidelis uel ydota uinuat ab
oñibz: dimittat ab oñibus. Vocata
cordis ei⁹ manifestata sūt: i: uia tace
in facie adorabit deū: pñūciās qđ uere
de⁹ in uobis sit. Quid ergo ē hęc? Et
ueniatis. unuquisq; vñ psalmū ha-
bet: doctrinā habet. apocalipsum ha-
bet: lingua habet: interpretationē ha-
bet: omnia ad edificationē fiāt. Siue
lingua qđ loquit̃. scdm̃ duos. aut ut
nisi res. i p̃ res: et un⁹ interpretetur.
Si aut̃ nō fuerit interpres taceat in ec-
clesia: sibi aut̃ loquat̃ i deo. Prophe-
te aut̃ duo aut res dicat: i: ceteri dimi-
dicet. Nō si alij reuelatū fuerit sedenti:
p̃or taceat. Potestis eti oēs p̃ lingui-
los pphetare: ut oñes discat̃ oñes
regebunt. Et spirit⁹ prophetarū p̃he-
tis subiect⁹ est. Nō eti dilectionis ē de⁹
sed p̃as: sicut i in oñibz ecclis san-
ctorū doceo. Mores in ecclis taceat.
Nō eti p̃mittit eis loqui sed subdita
esse: sicut et lex dicit. Si qđ aut̃ uolūt
discere: domi viros suos interrogat. Tur-
pe ē eti mulieri loqui in ecclia. An a vo-
bis uerbū dei p̃cessit: aut in uos solos
p̃uenit? Si qđ uidet̃ propheta esse: aut
sp̃ualis: cognoscat qđ scribo uobis: qđ
dñi sūt madata. Si qđ aut̃ ignorat: i-
gnorabitur. Itaq; fratres emulami
prophetare: et loqui linguis nolite
prohibere. Omnia aut̃ ip̃neste i secun-
dum ordinē fiant in uobis. **vv**

Donū aut vobis facio ftes euāge-
liū qđ pđicam vobis. quod et

accepistis. i. quod i. stans. p. qd i. salua-
mini. q. ratione p'dicantur vobis si cre-
dis. nisi frustra credidistis. Tradidi eni
vobis i. p'mis qd i. accepit. quoniam xps
mortu? e. p. peccatis n'ris scdm scriptu-
ras: i. q. sepult? e. i. q. resurrexit scda
die scdm scriptura: i. q. vlt? e. cepit. i.
post hoc undecim. Deinde vltus e. plusq.
quingentis tribus siml. et quibus mlti ma-
nent usq. adhuc: qd aut dormierit.
Deinde vltus e. iacob: deinde aplis o-
mnibus. Simillime aut omniu. tanq. ab-
omnis vltus e. i. michi. Ego eni su mi-
nim? aploru. q. no su dignus vocari
aplis: qui p'stat? su recti an? dei. Gra-
tia aut dei su id qd su: i. g'cia ei? in me
vacua no fuit: sed abundat? illis omni-
bus laboravi. No ego aut: sed g'cia
dei meci. Siue eni ego siue illi: su p'di-
candum: i. sic credidistis. Si aut xps p-
dicat? ip. resurrexit a mortuis: quomodo
qd dicit? vobis. qui resurrexerit mor-
tuo? no e. Si aut resurrexerit mortuo?
no e. neq. xps resurrexit. Si aut xpus
no resurrexit: anis e. p'dicatio n'ra: ma-
nis e. i. fides v'ra. Inveniant aut et falsi
telles dei: qui testimoniu dixerint adusu-
su? q. suscitavit xpm que no suscitavit:
si mortui no resurgut. Ma si mortui
no resurgut: i. neq. xps resurrexit. No si
xps no resurrexit: vana e. fides v'ra. Ad-
huc tu ellis i. p'cis v'ris. Ergo et q. do-
muerit i. xpo perierit. Si i. hac v'ra ca-
tum i. xpo sperantes sum? miserabiles o-
res sum? omnibus hominibus. Nunc autem
xps resurrexit a mortuis p'mitte domni-
canti: qui qd e. p' h'man? mors: i. p' h'man?
resurrexerit mortuo?. It. sicut i. idem o-
mnes mortui: ita i. xpo omnes vivi-
ficabunt. Vniquisq. aut i. suo ordi-
ne: p'mitte xps. Deinde hi q. su xpi: q. i.
aduentu ei? crediderit. Deinde finis cu

tradidit regnū deo : p̄cc̄. cū euatū au-
rit om̄nē p̄cipatū : potestātē : virtutē.
Oppōt aut illū regnare : donec ponat
oēs inimicos sub pedibz ei⁹. Acquissi-
me aut inimica destruet mors. Om̄ia
enī subiecit sub pedibz eius. Cū autē di-
cat om̄ia s̄bieda sūt ei : sine dubio p̄ce-
ter eū q̄ subiecit ei om̄ia. Cū autē subie-
da fuerint illi om̄ia : tūc : ipse fili⁹ subie-
cet : erit illi q̄ subiecit filius om̄ia : uelut
deus n̄s : om̄ibus. Alioq̄ qd̄ faciet q̄
baptizāt p̄ moruīs : Si om̄ino mor-
tui nō resurgunt qd̄ : baptizant̄ pro
illis : Ut qd̄ et nos periclitant̄ om̄i ho-
ra : Quodidie morior : p̄pter v̄ram glo-
riā f̄res : quā habeo i x̄po ih̄su d̄no n̄ro.
Si scdm̄ hoīem ad bestias pugnauim⁹
ep̄heli : qd̄ michi p̄dest si morui nō re-
surgat : Mād uenimus : bibam⁹ : cras
enī morietur. Nolite seduci. Corrupti
mores bonos colloq̄a mālā. Vigila-
re iustit̄ : nolite peccare. Ignorantiā enī
dei qd̄a habet. Ad reuerentiā vobis lo-
quor. Sed dixit aliq̄s. Quomō resur-
gunt morui : Quasi aut corpore utri-
ent : Insuper tu qd̄ feminas nō uide-
rat : nisi pus moriat̄. Et qd̄ feminas :
Mō corp⁹ qd̄ futur⁹ ē feminas : sed nu-
dum ḡm̄ : upura t̄m̄it̄ : aut aliquid re-
tēt⁹. De⁹ aut dei illi corp⁹ : sicut uult⁹ :
et unicuiq̄ seminū priū corpus. Mō
oīa caro eadē caro : sed alia hoīm alia
pecorū alia caro aut uolūtū : alia autē
piscinū. Et corpora celestia : et corpora ter-
restria. Sed alia qd̄ celestiu gloria : a-
lia aut terrestriu. Alia claritas solis :
alia claritas lune : alia claritas stel-
larū. Stella enī a stella differt i clarita-
te : sic et resurrectio mortuorū. Semina-
tur i corruptione : surget i incorruptione :
seminat̄ in ignobilitate : surget in glo-
ria. Seminat̄ i infirmitate : surget in

virtute. Seminatur corpus animale:
surgit corpus spiritale. Si est corpus
animale est et spiritale: sicut scriptum
est. Factus est primus homo adam
in animam uiuentem: nouissim⁹ adam in
spiritum uiuentem. Sed non prius
quod spiritale ē: sed quod animale:
deinde quod spiritale. Prim⁹ homo
de terra terrenus: secundus homo de ce-
lo celestis. Qualis terrenus tales et ter-
reni: et qualis celestis: tales et celestes.
Igitur sicut portauimus ymaginem ter-
reni: portemus et ymaginem celestis. Hoc
autē dico fides: quia caro et sanguis regnū
dei possidere nō possunt: neque corruptio
in corruptelā possidebit. Ecce nūstentū
uobis dico. Omnes quī resurgemus: sed
nō oēs immutabimur. In momento i idu-
ocli: i nouissima tuba. Tunc enim tuba:
et mortui resurgent incorrupti: et nos im-
mutabimur. Non potest enim corruptibile hoc
induere incorruptionē: et mortale hoc
induere immortalitatem. Cū autē mortale
hoc induerit immortalitatem: tūc fiet finis
huius scripturę. Absorpta ē mors i uictoria.
Ubi ē mors uictoria tua? Ubi ē mors
stimulus tuus? Stimulus autē mortis pec-
catus est: uirtus uero peccati lex. Deo autē
gratias: quod dedit nobis uictoriā per dñm
nr̄m ih̄sū xp̄m. Itaque fides mei dilecti
habiles estote et imobiles: abundantes
in omni tpe dñi semp: scientes quod labor
uester non est inanis in dño. **U**
De collectis autē quī sūt i sanctos: si-
cut ordinauit ecclesie galacie. ita
et uos facite per unā sabbatū. Unusquisque
uim apud se reponat retinens quod ei be-
ne placuerit: ut nō cū uenero tūc tolle-
re hāc. Cū autē plenus fuero: quia pbaue-
ritis per ep̄las hos mita p̄fere gratiā
uām i ih̄sū. Quod si dignū fuerit ut e-
go eā: mecum ibūm. Veniā autē ad uos:

cū macedoniā p̄trāhero. Nam macedo-
niā p̄trāhibo. Apud uos autē forsitan
manebo uel etiā h̄remato: ut uos me
educetis quicquid iero. Nolo enim uos mo-
do i t̄stati uideri. Spero enim me aliqu-
culū t̄poris manere apud uos: si dñs
p̄miserit. Permanebo autē ephesi usque
ad penthecostem. Vbi enim michi ap-
p̄tū ē magis et iudicis: et adulari multi.
Si autē uenerit thymotheus: uideri ut se-
ne timore sit apud uos. Ipse enim dñm
operatur hanc et ego. Ne quod ergo illi spe-
nat. Deducite autē illū i pace: ut ueniat
ad me. Expecto enim illū cū scitis. De a-
pollo autē scite uobis notum facio: quoniam
multū rogauī eū ut ueniret ad uos cū
scitis: et uig: nō fuit uolūtas eius ut nūc
ueniret. Veniet autē: tū ei uacū fuerit.
Vigilate Rame i fide: uiriliter agite et cō-
fortamini: oīa ustra caritate hāc. Ob-
secro autē uos fides: notis domū stepha-
ne et fortunati quī sūt p̄mice achayę
et in ministeriū sadorū ordinauerūt se:
ip̄os: ut et uos sicuti scitis eiusmodi: et
oīni cooperari et laborari. Gaudeo
autē in p̄sentia stephane et fortunati et
achayę: quoniam id quod uobis dēbat
ip̄i suppleuerūt. Refecerunt enim et meū
spiritum et uestrum. Cognoscite ergo
quī eiusmodi sunt. Saluant uos om-
nes ecclesie asye. Saluant uos in
domino multum aquila et priscilla
cum domestica sua ecclesia: apud quos
et hospitor. Saluant uos omnes
fratres. Salutate inuicem: in osculo
sancto. Salutatio mea: manu pau-
li. Si quis non amat dominū no-
strum ih̄sū cristum: sit anathema
maranatha. Gratia domini nostri
ih̄sū cristī uobiscum. Caritas mea cū
omnibus uobis in cristo ih̄sū amen.
Explicat ep̄la prima ad Corinthios.

Inquit prolog⁹ in scđam ep̄lam
a corinthiis penitentiam
cōsolatoriā scribit eis epi-
scopam apostol⁹ a troade
per thitū et collaudēs eos honorat ad
meliora: tristatos quidē eos sed emē-
datos ostendens. **Explicat prologus
inquit ep̄la scđa ad Corinthios. I.**
Daulus apostolus
cristi ih̄sū per uolū-
tatem dei et thymo-
theus frater: ecclesie
dei que est corinthi
cū omib⁹ sanctis quī
sunt in uniuersa achaya. Gratia uobis
et pax a deo patre nostro et dño ih̄sū
cristo. Benedixit deus et pater dñi nr̄i
ih̄sū cristī pater misericordiarū et deus
totius cōsolationis. qui cōsolat nos
in omni tribulatione nostra: ut possi-
mus et ip̄i cōsolari eos qui in omni
p̄ssura sunt per exhortationē qua ex-
hortamur et ip̄i a deo: quoniam sicut ha-
bundant passionēs cristī in nobis ita
et per cristū habundat cōsolatio nostra.
Sine autē tribulamur pro ustra exhor-
tatione et salute. Sine cōsolamur pro
uestra cōsolatione. Sine exhortamur
pro ustra exhortatione et salute: que op̄-
ratur tolleratiā earūdem passionum
quas et nos patimur: ut spes nostra
firma sit pro uobis: scientes quoni-
am sicut socij passionū estis: sic eritis
et cōsolationis. Nō enim uolum⁹ igno-
rare uos fratres de tribulatione nr̄a
que facta est i asia: quoniam supra uirtutē ita ut
rederet nos etiā uiuere. Sed ip̄i in no-
biscum p̄s resposum moris habui-
mus: ut nō sum⁹ fidentes in nobis sed
in deo quī suscitauit mortuos: qui de t̄stis

periculis nos eripuit et eruit: in quem
speramus quoniam et adhuc eripiet ad-
iunctis et uobis in oratione pro no-
bis: ut et multarū personarū facies eius
que in nobis est cōsolationis per multos
gratie agant pro nobis. Nam glori-
a nostra hec est testimonium cōscientie
nostre: quod in simplicitate cordis et sin-
ceritate dei et non in sapientia carnali
sed in gratia dei cōuersati sum⁹ in hoc
mundo. habundanti⁹ autē ad uos.
Nō enim alia scribimus uobis quā que
legistis et cognouistis. Spero autem
quod usque i finē agnosceitis: sicut et cognos-
cistis nos ex parte: quia gloria uestra
sum⁹ sicut et uos nostra i die dñi nr̄i
ih̄sū cristī. Et hac cōfidentia uolui pri-
us uenire ad uos ut secundam gratiā
haberetis: et per uos transire i mace-
doniam et iterū a macedonia uenire
ad uos et a uobis deduci i iudeam.
Cū ergo hoc uoluissim⁹: nūquid leui-
tate uisus sum. Aut que cogito scđm
carnē cogito ut sit apud me est et nō?
Fideles autē deus quia sermo noster
qui fuit apud uos: nō est in illo ē et nō
sed est in illo est. Dei enim fili⁹ ih̄sus cri-
stus qui in uobis per nos p̄dicat⁹ est
per me et siluanū et thymotheū nō fuit
in illo est et nō: sed est i illo fuit. Quot
enim promissiones dei sunt i illo ē.
Ideo et per ip̄m amen deo ad gloriā
nr̄am. Qui autē cōfirmat nos uobiscū
i cristo: et quī unxit nos de⁹: et qui signa-
uit nos et dedit pign⁹ spirit⁹ in cordi-
bus nr̄is. Ego autē testis deū inuoco in
animā meam quod parcens uobis non
ueni ultra corinthum: non quia do-
minamur fidei uestre sed adiutores su-
mus gaudij uestri: nā fide statis. **I**
Status autē hoc ipsum apud me:
ne iterum in tristitia uenire ad

vos. Si enim ego contemto vos et quis est qui me letificet nisi qui contemto est me? Et hoc ipsum scripsi vobis ut non cum venio tristitia super tristitia habeat de quibus oportuerat me gaudere. Quod in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum est. Nam et multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas non ut contemteremini: sed ut sciatis quam caritate habeam abundanter in vobis. Si quis autem contemtauit me non me contemtauit: sed ex parte: ut non oneret omnes vos. Sufficit illi qui eiusmodi est oburgatio hec que fit a pluribus: ita ut rectorio magis donetis et consolamini: forte abundantiori tristitia absorbeat qui eiusmodi est: propter quod obsecro vos ut contemnetis in illa caritate. Ideo enim et scripsi vobis ut cognoscatis experientium vestrum: an in omnibus obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis: et ego. Nam et ego quod donavi: si quid donavi propter vos in persona christi: ut non circumveniam a sathana. Non enim ignoramus cogitationes eius. Cum venisset autem ita ad me propter evangelium christi: et ostendit michi apertum esset in domino: non habui requiem spiritui meo: eo quod non invenirem thesaurum fratrum meorum: sed valefaciens eis profectus sum in macedoniam. Deo autem gratias qui semper triumphat nos in christo ihesu: et odore gloriae sue manifestat per nos in omni loco: quia christi hominis odor sumus deo in hijs qui salvi sunt: et in hijs qui perierunt. Alijs quidem odor mortis in mortem: alijs autem odor vitae in vitam. Et ad hoc quis tam ydoneus? Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei: sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo in christo loquimur.

namque inter nosmetipsos commendare: aut nunquid egemus? sicut quidam commendationis epistolis ad vos aut ex vobis? Epistola nostra vos estis scripta in cordibus nostris: que sciatur et legitur ab omnibus hominibus manifestari: quoniam epistola estis christi ministrata a nobis: et scripta non atramento: sed spiritu dei vivum: non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordibus carnalibus. Fidemus autem talem habemus per christum ad deum: non quod sufficientes sumus cogitare aliquid a nobis: sed ex vobis: sed sufficientia nostra ex deo est: qui et ydoneos nos fecit ministros novi testamenti non littera sed spiritu. Littera enim occidit: spiritus autem vivificat. Quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria: ita ut non possent intendere filii israel in faciem moysi: propter gloriam vultus eius que evanescit: quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio damnationis gloria est: imo magis abundat ministratio iustitiae in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte: propter excellentiam gloriam. Si enim quod evanescit per gloriam: multo magis quod manet: in gloria est. Habentes igitur tale spiritum nostra fiducia vivimus. Et non sicut moyses ponebat velamen super faciem suam: ut non intenderent filii israel in faciem eius quod evanescit: sed obruti sunt sensus eorum: usque in hodiernum diem idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum: quoniam in christo evanescit: sed usque in hodiernum diem cum legitur moyses velamen posuit super faciem suam: aut conversus fuerit ad deum auferetur velamen. Dominus autem spiritus est. Ubi autem spiritus domini ibi libertas. Nos vero omnes revelata facie gloriam

domini speculantes in eadem imagine transformamur a claritate in claritatem: tanquam a domini spiritu. **III** Deo habentes hanc ministrationem iuxta quod misericordia consecuti sumus: non defecimus: sed abdicamus occulta dedecoris: non ambulantes in astutia neque adulterantes verbum dei: sed in manifestacione veritatis comedantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. Quod si etiam operum est evangelium nostrum in hijs qui perierunt est operum: in quibus deus huius seculi reprobavit mentes infidelium: ut non fulgeat illuminatio evangelii gloriae christi: qui est ymago dei. Non enim nosmetipsos predicamus: sed ihesum christum dominum nostrum. Nos autem servos vestros per ihesum: quoniam deus qui dixit de tenebris lucem splendescere: illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientie claritatis in facie ihesu christi. Habemus autem thesaurum istum in vasculis fictilibus: ut sublimitas sit virtutis dei: et non ex nobis. In omnibus tribulatione patientes: sed non angustiamur. Perseveramus: sed non defecimus. Persecutione patimur: sed non derelinquimus. Deicimur: sed non perimus. Semper mortificatione ihesu in corpore nostro circumferentes: ut et vita ihesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui vivimus in morte tradimur propter ihesum: ut et vita ihesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in vobis operatur: vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est credidi propter quod loquor sum: et nos credimus: propter quod et loquimur: scientes quoque quod suscitavit ihesum et nos cum ihesu suscitabit et conservet vos. Omnia enim propter vos: ut gratia abundans per multos in gratiarum

actione abundet in gloriam dei. Propter quod non defecimus: sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Quod enim in presenti est momentaneum et leve tribulationis nostrae: supra modum in sublimitate eternae gloriae pondus operatur in nobis: non contemplationibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna sunt. **IV** Simus enim: quoniam si terrestris domus nostra huius habitacionis dissolvatur: edificacione ex deo habeamus domum non manufactam eternam in celis. Nam et in hoc ingenium habitatione nostrae que de celo est superindui cupientes: si tamen vestiri et non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingenium gravati: eo quod volumus respoliari: sed supervestiri ut absorbeat quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus: qui dedit nobis pignus spiritus. Audentes igitur semper et scientes: quoniam dum sumus in corpore peregrinamur a domino. Per fidem enim ambulamus: et non per speciem. Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et presentes esse ad dominum: et ideo commendamus sive absentes sive presentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal christi: ut referat unusquisque propria corporis prout gessit sive bonum sive malum. Scientes ergo timorem domini hominibus suademus: deo autem manifesti sumus. Spero autem et in sanctis vestris manifestos nos esse. Nam iter commendamus nos vobis: sed occasione dante vobis gloriam: pro nobis: ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et non in corde. Sive enim inter

recedim? deo: sine sobrijs sum? vobis.
Caritas eni? cunctis urget nos: estimare
hoc: quoniam si unus pro omnibus mor-
tuus est ergo omnes mortui sumus. Et
pro omnibus mortui? est cunctis: ut et qui
vivunt iam non sibi vivant: sed ei qui pro
ipsis mortuus est et resurrexit. Itaque
nos et hoc nemine novimus? secundum
carnem. Et si cognovimus? secundum carnem cri-
stus: sed nunc iam non novimus? Si qua
ergo i? christo nova creatura est: vetera
transierunt: ecce facta sunt omnia nova.
Omnia autem et deo qui nos reconcilia-
vit sibi per christum: et dedit nobis mini-
sterium reconciliationis. Quomodo quidem
deus erat in christo mundum reconcilians
sibi: non reputans illis delicta ipsorum: et
posuit in nobis verbum reconciliationis.
Pro christo ergo legatione fungimur
itaque deo exhortare per nos: obsecramus
pro christo: reconciliamini deo. Eum qui non
noverat peccatum pro nobis peccatum fecit:
ut nos efficeret iusticia dei in ipso. **VI**
Adinvocantes autem: exhortamur ne
in vacuam gratiam dei recipiatis.
Sic enim. Tempore accepto exaudivi te:
et in die salutis adiunxi te. Ecce nunc
tempus acceptabile: ecce nunc dies sa-
lutis. Neminis dantes ullam offensionem:
ut non vituperetur ministerium nostrum.
Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos
sicut dei ministros in multa patientia:
in tribulationibus in necessitatibus in an-
gustijs in plagis in carceribus in sedi-
tionibus in laboribus in vigilijs in ie-
iunijs in castitate in scientia in longa-
nimitate in suavitate in spiritu sancto.
In caritate non ficta: in verbo veritatis:
in virtute dei. Per arma iusticie: a de-
xeris et a sinistris. Per gloriam et igno-
bilitatem: per infamiam et bonam famam.
Vt seductores et veraces: sicut qui ignoni-

et cogniti. Quasi morientes et ecce vivi-
mus: ut castigati et non mortificati.
Quasi tristes semper autem gaudentes: si-
cut egeni multos autem locupletantes:
tamen nichil habentes et omnia possi-
dentes. Vis nostrum pariter ad vos o co-
vinthij: cor nostrum dilatatum est. Non an-
gustiamini in nobis. Angustiamini
autem in visceribus vestris. Eandem autem ha-
bentes remunerationem: tamen filijs di-
cor: dilatamini et vos. Nolite iugum
ducere cum infidelibus. Que enim pariter
patio iusticie cum iniquitate: aut que so-
cietas luci ad tenebras? Que autem con-
venio christi ad belial? Aut que para-
fidei cum infidelibus? Qui autem confensus
templo dei cum ydolis? Vos enim estis
templum dei vivi sicut dicit deus: quoni-
am inhabitabo in illis et inambula-
bo: et ero illis deus et ipsi erunt michi
populus. Propter quod egite de medio
eorum et separamini dicit dominus: et immundum
ne tingeritis: et ego recipiam vos: et ero
vobis in patrem: et vos eritis michi in filios
et filias dicit dominus omnipotens. **VII**
Habentes ergo habentes promissiones
inestimabili munere nos ab omni
inquinamento carnis et spiritus: presta-
ntes sanctificationem in timore dei. Ca-
pite vos. Neminem lesimus: neminem cor-
rupimus: neminem circumvenimus. Non ad
condemnationem vestram dico. Predicamus
enim quod i? cordibus vestris estis ad com-
moriendum et ad commutandum. Multa
michi fiducia est apud vos: multa mi-
chi gloriatio pro vobis. Repletus sum
consolatione: super abundo gaudio in
omni tribulatione nostra. Nam et cum
venissemus in macedoniam nulla requie
habuit caro nostra: sed omnem tribula-
tionem passi sumus. foris pugnavimus
timores. Sed qui consolatur humiles:

consolat? est nos deus in adventu titi.
Non solum autem in adventu eius: sed etiam
in consolatione qua consolatur? est in vo-
bis: referes nobis vestrum desiderium vestrum
flecti vestram emulationem pro merito ut
magis gauderet. Quomodo et si corristis
ut vos in epistola: non me pariter. Et si
peniteret videres quod epistola illa et si ad
hora vos exortavit: nunc gaudeo non
quia corristis estis: sed quia corristis
et estis ad penitentiam. Corristis enim
estis secundum deum: ut in nullo decimetur
pariamini et nobis. Que enim secundum deum
tristitia est penitentia in salutem stabilem
operatur? seculi autem tristitia morte ope-
ratur. Ecce enim hoc ipsum secundum deum co-
rristi vos quatenus in vobis operatur
sollicitudinem: sed defensionem: sed indi-
gnationem: sed timorem: sed desiderium: sed
emulationem: sed vindictam. In omnibus
exhibuistis vos incontaminatos esse
negotio. Agitur et si scripsi vobis non
propter eum qui fecit iniuriam nec propter
eum qui passus est: sed ad manifestanda
sollicitudinem nostram quam habemus pro
vobis coram deo. Ideo consolati sumus.
In consolatione autem vestra abundanti-
us magis gaudium sumus super gaudio ti-
ti: quia refectus est spiritus eius ab omni-
bus vobis. Et si quid apud illud de vo-
bis gloriatur? sumus. non sum confusus: sed
sicut omnia vobis in veritate locuti su-
mus: ita et gloriatio nostra que fuit
ad istam veritatem facta est. Et viscera eius
abundant? in vobis sunt: remissio-
nis omnium vestrum obedientiam quomodo cum
timore et tremore receperitis illud. Gau-
deo: quod i? omnibus ad idem i? vobis. **VIII**
Notam autem facimus vobis fratres
macedonicos: quod in multis experientia
tribulationis abundantia gaudij ipsorum

et altissima paupertas eorum abundavit
in divitiis simplicitatis eorum. Quia se-
cundum virtutem testimonium illis reddo:
et supra virtutem voluntatem fuerunt: cum
multa exhortatione obsecrantes nos
gratia et communicatione ministerij quod
fit in sanctos. Et non sicut speramus?
sed sanctiplos dederunt: primum dominum de-
inde nobis per voluntatem dei: ita ut
rogaremus titum ut quemadmodum cepit
ita et perficeret in vobis etiam gratiam istam.
Sed sicut in omnibus abundantia fidei
et sermone et scientia et omni sollicitu-
dine in super et caritate vestra i? nos: ut et i
hac gratia abundetis. Non quasi im-
peras dico: sed per aliorum sollicitudinem
etiam vestre caritatis ingenium bonum com-
probans. Datis enim gratiam domini nostri
iesu christi: quoniam propter vos egen-
factus est cum esset dives: ut illi inopia
vos divites essetis. Et consilium in hoc
do. Hoc enim vobis utile est: quod non solum
facere: sed et velle cepistis ab anno pri-
ore. Nunc vero et facto perficite: ut quem-
admodum propius est animus voluntatis:
ita sit et perficendi et eo quod habetis. Si
enim voluntas prompta est: sed iam id quod
habet accepta est: non secundum id quod non
habet. Non enim ut alius sit remissio: vo-
bis autem tribulatio: sed et equalitate in
presenti et vestra abundantia illorum in
opia suppleat: ut et illorum abundantia
vestre inopia sit supplementum: ut fiat
equalitas sicut scriptum est. Qui multum
habuit non abundavit: et qui modicum
non minoravit. Gratias autem ago deo
qui dedit eandem sollicitudinem pro vo-
bis in corde titi: quoniam exhortationem
quidem suscepit: sed cum sollicitior esset sua
voluntate profectus est ad vos. Nihil enim
etiam cum illo fratrem nostrum: cuius laus est
in evangelio per omnes ecclesias. Non

soli autem sed et ordinat est ab ecclesia
romes peregrinationis nre in hac gratiam
que ministrat a nobis ad dñi gloria
et destinata voluntate nram deuitate
hoc: ne quis nos vituperet in hac ple-
nitudine q ministrat a nobis in dñi
gloria. Prouident enim bona: nō solū
corā deo: sed etiā corā hominibz. Mi-
simus autē cū illis et fecit nrm quem
probauim⁹ in multis sepe sollicitum
esse: nūc autē multo sollicitior: cōfide-
tia multa in vobis siue pro cito qui est
socius meus et in vobis adiutor: siue
fres nostri apostoli ecclesiarū glorie
cristi. Obsecrationē ergo que est caritatis
vre et nre glorie pro vobis: in illos
ostendite in facie ecclesiarū. Nam de
ministerio qd sit in sanctos: et abun-
danti est michi scribere vobis.

Sed et proptū animū vrū pro
quo de vobis gloriā apud ma-
cedones: quoniam et achaja parata ē
ab anno p̄terito: et v̄a emulatio pro-
uocauit plurimos. Misim⁹ autē fea-
ces: ut ne qd gloriā de vobis eu-
cuerit in hac parte: ut quēadmodū
dixi parati sitis: ne cū venerint macedo-
nes meū et inuenerint vobis impara-
tos erubescam⁹ nos: ut nō dicamus
vos i hac substantia. Necellariū ergo re-
istimauit rogare feceris ut pueniāt ad
vos: et preparatē reponitā benedi-
ctionē hāc paratā esse: sic quasi bene-
dictionē: nō quasi auariciā. Hoc autē
dico. Qui parce seminat parce et metet:
et qui seminat in benedictionibz: de be-
nedictionibz et metet. Unusquisq; pro-
ut destinauit in corde suo: nō ex tristi-
tia aut ex necessitate. Dilatē enim datore
diliget deus. Potēs est autem deus o-
mnem graniā abundare facere in vo-
bis: ut i omnibz semp omnē sufficiētā

habētes abundantis in omne opus
bonum: sicut scriptum est. Dispersit
dedit pauperibz: iusticia eius manet
in seculū seculi. Qui autē amminitrat
semen seminā: et panē ad māducā-
dū prestabit. Et multiplicabit semen
vestrū et augetur incrementa frugū in-
facie vre: ut in omnibz locupletati
abundetis in omnē simplicitatē: q
operatur per nos gratias actionē deo.
Quoniam ministeriū hui⁹ officiū nō so-
lum supplet ea que desunt sanctis: sed
etiā abundat per multas gratias adio-
nes in dño per probationē ministeriū
huius: glorificātes deū in obedientia
confessionis vre in euangelio cristi et
simplicitate cōmunicatōis vre i illos
et in omnes: et in iporū obsecratione
pro vobis: desiderantiū vobis p̄ter emi-
nentē graniā dei in vobis. Gratiās a-
go deo sup inenarrabili dono ei⁹.

Pse autē ego paul⁹ obsecro vos p̄ mā-
suetudine et modestiā cristi: q in facie
quidē humilis sum inter vobis: absens
autē cōfido in vobis. Rogo autē vobis
ne presens audet p̄ eā s̄dientia qua
existimor audere in quosdā qui arbi-
trantur nos tāq; sedm carnē ambula-
mus. In carne enī ambulātes: nō se-
cundū carnē militam⁹. Nā arma mi-
lie nre nō carnalia: sed potentia dei
ad destructionē munitionū. Alia de-
struentes: et omnē altitudinē extolli-
tem se aduersus scientiā dei: et in capti-
uitatē redigentes omnē intellectū in
obsequiū cristi: et in propū habentes
vlesiā omnē inobediētiā: cum imple-
ta fuerit vestra obedientia. Que scdm
faciem sunt videre. Si quis dedit sibi
cristi se esse: hoc cogit intē apud se:
quia sicut ipse cristi est: ita et nos. Nā
et si amplius aliquid gloriatus fuerit

de potestate nra quā dedit nobis dñs i
edificationē et nō i destructionē vram:
nō erubescā. Et autē nō existimor tāq;
terre vobis per epistolas: quoniam quā-
dē epistole inquit graues sunt et for-
tes: presens autē corporis infirma et
limo s̄stipilis: hoc cogit et eiusmo-
di est: quia quales sumus verbo per
epistolas absentes: tales et p̄sentes in
facto. Nā enī audem⁹ inferre aut cō-
parare nos quibuscūq; qui seiplos cō-
mendāt: sed ipsi in vobis nosmetipsos
metētes: et cōparātes nosmetipsos no-
bis. Nos autē nō i immensū gloriabi-
mur: sed scdm mēsurā regule qua mē-
sus ē nobis de mēsurā p̄uigendi usq;
ad vos. Nā enī quasi nō p̄tingētes
ad vos superecendim⁹ nos. Vsq; ad
vos enī puenim⁹ in euangelio cristi: nō
i immensū gloriantes i alienis labo-
ribz. Spen autē habētes crescentis
fidei vre: in vobis magnificari scdm
regulā nram in abundantia: etiā illa
que ultra vos sunt euangelizate: nō
in aliena regula in hys que parata
sūt gloriari. Qui autē gloriāt in dño
gloriēt. Nā enī q seipm cōmendat ille
probat⁹: sed que de cōmēdat.

Tinā sustineatis modicū qd in-
spiciet mee: sed et supponat me.
Simulor enī vobis de emulatio: despō-
di enī vobis vni vtro virgine talia rehi-
bere cōstito. Timeo autē ne hanc sepeptis
euam seduxit astutia sua: ita corrupā-
tur sensus nri: et cecidat a simplicitate
que est in cōstito. Nā si is qui vtrūq; ali-
um cristū p̄dicat: quē nō p̄dicauit mē-
tē aut aliū spiritū accipitis quē nō acci-
pistis: aut aliud euageliū qd nō recep-
istis: recte pateremini. Existimē enī ni-
hil me min⁹ fecisse a magis aposto-
lis. Et si impet⁹ emote: sed nō scētia.

In omnibz autē manifest⁹ sum vobis.
Aut nūqd peccatū feci meipm humili-
ans: ut vos exaltemini? Quoniam gra-
tis euageliū dei euangelizauit vobis: ali-
as ecclesias respoliari accipies stipēdi-
a ad ministeriū vrm: et cū essem apud
vos et egerē nulli onerosus fui. Nā qd
michi dedit suppleuerūt fres q venerūt
a macedonia: et i omnibz sine onere me
vobis seruauit et seruabo. Est veritas
cristi in me: quoniam hec gloriatio nō
infringetur i me in regionibz achaje.
Quare? Quia nō diligo vos? Deus
scit. Quod autē facio: et faciā: ut ampu-
tem occasione eorū: qui volūt occasio-
nē: ut in quo gloriatur inueniatur si-
cut et nos. Nā iusmodi pseudo apo-
stoli sunt operarij subdoli: transfigurā-
tes se in apostolos cristi. Et nō mirū.
Ipse enī sathanas transfiguratur se in an-
gelū lucis. Nā est ergo magnū: si mi-
nistri eius transfigurent velut ministri
iusticie: quos finis erit secundū opera
iporū. Iterū dico: ne quis me putet in-
sapientē. Alioquin velut insipientem
accipite me: ut et ego modicū qd glo-
rier. Quod loquor nō loquor scdm ve-
nū sed quasi i insipientia: in hac sub-
stantia glorie. Quoniam multi gloriā-
tur scdm carnē: et ego gloriabor. Libe-
ret enim sufficere insipientes: cū sitis ipsi
sapientes. Sustinetis enī si qd vobis i ser-
uitutē redigit: si quis deuorat: si quis
accipit: si quis extollitur: si quis in fa-
ciem vobis redit. Scdm ignobilnatē di-
co: quasi nos infirmū fuerim⁹ in hac
parte. In quo quis audet in insipien-
tia dico: audet et ego. Ihebrei sunt: et
ego. Irahelites sūt et ego. Sentiē abra-
he sum et ego. Misim⁹ tāq; sum: et
ego. De minus sapiēs dico plus ego.
In laboribz plurimis in carceribz

abundantius: in plagis supra modum: in moribus frequenter. Et iudeis qui quies quadragenas una minus accepi. Ter virgis celus sum: seniel lapidatus. Sum inter naufragium feci. Nocte et die in profundum maris fui. In itineribus sepe: periculis fluminum: periculis latronum: periculis ex genere: periculis ex gentibus: periculis in civitate: periculis in solitudine: periculis in mari: periculis in falsis fratribus. In labore et erumina: in vigiliis multis. In fame et sitim: in frigore et nuditate: propter illa que ex te infusus sunt: instantia mea quotidiana. Sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmat: et ego non infirmor? Quis scandalizat: et ego non vror? Si gloriari oportet: que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus et pater domini nostri ihesu christi sit qui est benedictus in secula quod non metior. Damasci ipse gentis areche regis custodiebat civitatem damascenorum: ut me comprehenderet: et per fenestram in porta dimissus fui puer: et sic effugi manum eius. **xxij**

Si gloriari oportet: non repedit quidem. Veniam autem ad visiones et revelationes domini. Scio hominem in cubo ante annos quatuordecim hunc in corpore hunc extra corpus? nescio deus scit: rapui huiusmodi visum: ad tertium celum. Et scio huiusmodi hominem hunc in corpore hunc extra corpus? nescio deus scit: qui rapit est in paradisum: et audiuit archana verba que non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor: pro me autem nichil nisi in infirmitatibus meis. Nam et si voluero gloriari: non ego insipies. Veritate enim dico. Parco autem: ne quis me existimet supra id quod videri in me: aut audiri aliquid ex me. Et ne magnitudo revelationum extollat me: deus

est michi stimulus carnis mee angelus sathanæ ut me colaphizet. Propter quod et dum rogam ut discederem a me: dixit michi. Sufficit tibi gratia mea. Nam vix: et infirmitate phlegma. Libere igitur gloriabor in infirmitatibus meis: ut inhabitet in me virtus christi. Propter quod placeo michi in infirmitatibus meis: in oculis in necessitatibus in persecutionibus in angustiis in cubo. Cum enim infirmus sic potes sum. factus sum insipies: vos me cogitis. Ego enim a vobis debui commendari. Nichil enim mihi feci ab his que sunt supra modum apostoli. Tam et si nichil sum: signa tamen apostoli mei facta sunt super vos in omni patientia signis et prodigiis et virtutibus. Quid enim quod mihi habuistis pre ceteris ecclesiis: nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donare michi hanc iniuriam. Ecce etiam hoc parat: sum venire ad vos: non ego gratis vobis. Nam enim quero que vestra sunt: sed vos. Recenti debet filii parentibus thesaurizare: sed parentes filijs. Ego autem libenter impendā et super impendat ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligatis minus diligar. Sed esto. Ego vos non gravavi: sed cum essem astutus volo vos capi. Numquid per aliquem eorum quod misi ad vos circumveni vos? Rogavi tamen mihi cum illo fratre. Numquid citus vos circumveni? Nonne eodem spiritu ambulavi? Nonne eisdem vestigiis? Num putatis quod recusamus vos apud vos? Locum deo in cubo loquimur. Omnia enim harissimi propter edificationem vestram. Timeo enim ne forte cum venero non in tales vobis inveniā vos: et ego inveniar a vobis quale non vultis scire: tamen rationes emulantes animositate

dissensiones detractiones susurationes inflationes seditiones sunt inter vos. Ne iterum cum venero humiliet me deus apud vos: et luceat vultus eius super qui ante peccaverunt et non egerunt penitentiam super immundicia et fornicatione et impudicia quam gesserunt. **xiii**

Ecce etiam hoc venio ad vos. In ore duos vel trium testium stabit omne verbum. Predici enim et predico ut presens vobis et nunc absens his qui ante peccaverunt et ceteris omnibus: quoniam si venero iterum non parcam. An expectem meum queritis? qui in me loquitur Christus? Qui in vobis non infirmatur sed potens est in vobis. Nam et si crucifixus est ex infirmitate: sed vivit ex virtute dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed vivimus cum eo ex virtute dei in vobis. Voluerit ipsos temptare: si estis in fide ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos: quia Christus ihesus in vobis est? Nisi forte reprobi estis. Spero autem quod cognoscetis: quia nos non sumus reprobi. Veramus autem tamen ut nichil mali faciamus non ut nos probari appareamus: sed ut vos quod bonum est faciamus. Nos autem ut reprobi sumus. Non enim possumus aliquid aduersus veritatem: sed pro veritate. Gaudent enim quoniam nos infirmi sumus: vos autem potentes estis. Hoc et gravis vestra assumptio. Ideo hec absens scribo: ut non presens durius agam secundum potestatem quam deus dedit michi in edificationem et non in destructionem. De cetero fratres gaude: perfecti estote: exhortamini idipsum sapientie. Pacem habete: et deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Salutate invicem in osculo sancto. Salutate vos omnes sancti. Gratia domini nostri ihesu

christi et caritas dei et communicatio sancti spiritus sit cum omnibus vobis amen. **Explicit epla scda ad romanos. Incipit prologus incipiam ad galathas.**

Galache sunt greci. Huius verbum veritatis primum ab apostolo acceperunt: sed post discessum eius reperiuntur a falsis apostolis: ut in lege et circumcissione ne vererent. Hos apostolus reuocat ad fidem veritatis: scribens eis ab epheso. **Explicit prologus. Incipit epla ad galathas.**

Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per ihesum christum et deum patrem qui suscitavit eum a mortuis: et qui mecum sunt omnes fratres: ecclesie galachie. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo: qui dedit semetipsum pro peccatis nostris ut exeret nos de presenti seculo neque secundum voluntatem dei et patris nostri: cui est gloria in secula seculorum amen. Miror quod sic tam cito transierimini ab eo qui vos vocavit in gratiam christi in aliud euangelium quod non est aliud: nisi sint aliqui qui vos conturbant: et volunt auertere euangelium christi. Sed licet nos aut angelus de celo euangelizet vobis preterquam quod euangelizauimus vobis: anathema sit. Sicut prediximus: et nunc iterum dico: si quis vobis euangelizauerit preter id quod accepistis: anathema sit. Modo enim hominibus suadeo: an deo? An quero hominibus placere? Si adhuc hominibus placeret: christi seruus non essem. Notum enim vobis facio fratres euangelium quod euangelizatum est a me: quia non est secundum hominem. Neque enim ego ab homine accepi illud neque didici: sed per revelationem

ihesu cristi. Audistis enim conversationem
meam aliquando in iudaismo. quoniam
supra modum persequabar ecclesiam dei.
et repugnabam illi. et persequabar in iuda-
ismo supra multos contemporaneos meos
in genere meo: abundanter emulatores
existens paternarum mearum traditionum.
Cum autem placuit ei qui me segregavit
de utero matris mee et vocavit per gra-
tiam suam ut revelaret filium suum in me ut
euangelizarem illum in gentibus: continuo
non acquievi carni et sanguini. Neque
veni iherosolimam ad antecessores me-
os apostolos: sed abijt in arabiam: et ite-
rum reversus sum damascum. Deinde post
annos tres veni iherosolimam videre
petrum: et mansi apud eum diebus quindecim.
Alium autem apostolorum vidi neminem: nisi ia-
cobum fratrem domini. Que autem scribo vo-
bis: ecce coram deo quia non mentior. De-
inde veni in partes syrie et cilicie. Etiam
autem ignore faciem ecclesiarum iudee: que erant
in christo. Vatum autem auditum habebant:
quoniam qui persequabatur nos aliquan-
do nunc euangelizat fidem quam aliquando
repugnabam: et in me clarificabatur deus.

Deinde post annos quatuor. **¶**
Decim iterum ascendi iherosolimam
cum barnaba: assumpto et tuo. Ascen-
di autem secundum revelationem: et constiti cum
illis euangelium quod predico in gentibus.
Beorsum autem hijs qui videbant ali-
quid esse: ne forte in vacuum currerem aut
currissem. Sed neque utique qui mecum
erat: cum esset gentilis compellus est circu-
cidi: sed propter subintroductos falsos
fratres qui subintroierunt explorare li-
bertatem nostram quam habemus in christo ihe-
su: ut nos in futurum redigeret. Quibus
neque ad horam cessum subiectionis: ut ve-
ritas euangelij permaneat apud vos.
Ab hijs autem qui videbantur esse ali-
quid:

omnes aliquando fuerit nichil mea interest.
Deus enim personam hominis non acci-
pit. Michi enim qui videbantur esse ali-
quid: nichil constituit. Sed contra cum vide-
bantur quod creditum est michi euangelium ipsum
fuerit et petro circumcisorum: qui enim op-
erat? est petro in apostolatu circumciso-
rum: operatur? est et michi inter gentes:
et cum cognovissent gratiam que data est
michi: iacobus et cephas et iohannes
qui videbantur colere esse deprecas de-
runt michi et barnabe societatis: ut non
in gentes ipsi autem in circumcissione: tantum
ut pauperum memores essemus. Quod
etiam solliciti sumus hoc ipsum facere. Cum
autem venisset petrus antiochiam in domum
ei restitit: quia reprehensibilis erat.
Prius enim quam venirent quidam ab ia-
cobo cum gentibus edebat. Cum autem venis-
sent: subtraheret et segregabat se: cum
eos qui in circumcissione erant. Et simula-
tioni eius consentiebat ceteri iudei: ita ut et
barnabas duceret ab eis in illam simula-
tione. Sed cum vidissem quod non recte am-
bularent ad veritatem euangelij: dixi
cephas coram omnibus. Si tu cum iudeis sis
gentiliter vivis et non iudas: quomodo
gentes rogis iudicare? Nos natura
iudei et non ex gentibus peccatores: scien-
tes autem quod non iustificatur homo ex o-
peribus legis: nisi per fidem ihesu christi:
et nos in christo ihesu credimus: ut iustifi-
cemur ex fide christi et non ex operibus legis.
Propter quod ex operibus legis non iusti-
ficabitur omnis caro. Non si querentes in-
iustificari in christo inveni sumus et ipsi
peccatores: nunquid christus peccati mi-
nistre est? Absit. Si enim que debemus
iterum heri reddere: prevaricatores me
constituit. Ego enim per legem legi mortuus
sum ut deo vivam: christo confusus sum
cruci. Vnus autem tam non ego: vivit

vero in me christus. Non autem nunc vivo in
carne: in fide vivo filij dei: qui dilexit
me et tradidit semetipsum pro me. Non
abicio gratiam dei. Si enim per legem iusti-
ficia: ergo gratia nullus mortuus est. **¶**

Confessari galathas: quis vos sa-
sanavit non obedire veritati?
Ante quorum oculos ihesus christus pro-
scripsit? est: et in vobis crucifixus. Hoc so-
lum a vobis volo discere. Ex operibus le-
gis spiritum accepistis: an ex auditu fi-
dei? Sic stulti estis: ut cum spiritu repen-
tis: nunc carne consumamini. Vana pas-
si estis sine causa: si tamen sine causa.
Qui ergo tribuit vobis spiritum et ope-
rat virtutes in vobis: ex operibus legis:
an ex auditu fidei? Sicut scriptum est:
abraham credidit deo et reputatum est illi
ad iusticiam. Loquositate ergo qua que fi-
de sunt: hi sunt filij abrahe. Promittens
autem scriptura quia ex fide iustificat ge-
tes deus: pronuntiavit abrahe quia be-
nedicent in te omnes gentes. Agnoscite qui
ex fide sunt: benedicuntur cum fidei abra-
ham. Quicunque enim ex operibus legis sunt:
sub maledicto sunt. Scripsit enim.
Maledictus quisque qui non permanserit in
omnibus que scripta sunt in libro legis:
ut faciat ea. Quomodo autem in lege nemo
iustificatur apud deum: manifestum est: quia
iustus ex fide vivit. Lex autem non est ex fide:
sed qui fecerit ea vivet in illis. Existus
nos redemptos de maledicto legis facti
pro nobis maledictum: quia scriptum est
maledictus quisque qui pendet in ligum:
ut in gentibus benedictio abrahe fieret
in christo ihesu: ut sollicitationem spiritus
accipiamus per fidem. fratres secundum ho-
minem dico: tam enim hominis confirmatum
testamentum nemo spernit aut inordinat.
Abrahe dicitur sunt promissiones:
et semini eius. Non dicit et semini filij sui

in multis sed quasi in uno: et semini
tuo qui est christus. Hoc autem dico testa-
mentum confirmatum a deo: que post qua-
dringentos et triginta annos facta est
lex: non in irritum facta ad evacuandam
promissionem. Nam si ex lege hereditas:
iam non ex promissione. Abrahe autem per
re-promissionem donavit deus. Quid
igitur lex? Propter transgressionem posi-
ta est: donec veniret semini cui promiserat:
ordinata per angelos in manu medi-
atoris. Mediator autem unus? non est: deus
autem unus est. Lex ergo ad usus promissa
dei? Absit. Si enim data est lex que pos-
set vivificare: vere ex lege esset iustitia.
Sed conclusit scriptura omnia sub pecca-
to: ut promissio ex fide ihesu christi da-
retur credentibus. Prius autem quam veniret
fides sub lege custodiebamur: conclusi
in ea fidem que revelanda erat. Itaque lex
pedagogus? nosster fuit in christo: ut ex fi-
de iustificemur. At ubi venit fides: iam
non sumus sub pedagogo. Omnes enim fi-
lij dei estis: per fidem que est in christo ihesu.
Quicunque enim in christo baptizati estis: cri-
stum induistis. Non est iudeus neque gre-
cus: non est servus neque liber: non est masculus
neque femina. Omnes enim vos
unum estis in christo ihesu. Si autem
vos christi: ergo abrahe semen estis se-
cundum promissionem heredes. **¶**

Dico autem. Quomodo ex herede parvulus
est? nichil differt a suo: cum sic
dicitur omnia: sed sub tutoribus et adutoribus
est usque ad presentem tempus a patre. Ita et
nos cum essemus parvuli: sub elementis
mundi huius eramus servantes. At ubi ve-
nit plenitudo temporis misit deus filium
suum factum ex muliere factum sub lege: ut e-
os qui sub lege erant redimeret: ut ado-
ptionem filiorum reciperent. Quomodo autem
estis filij dei: misit deus spiritum filij sui

in corda vestra clamantē abba pater. Itaq; iam non est seruus sed fili. Quid si fili? et heres p deū. Sed tunc quidē ignorantes deum: hijs qui natura non sunt dii seruiebatis. Nūc autem cū cognoueritis deū ymmo cogniti sitis a deo: quomō cōuertimini neq; ad infirma et egeia elementa quibus de nūo sequere vultis? Dies obseruatis et mensēs et tempora et annos. Timeo vos: ne forte sine causa laboraueri in vobis. Estote sicut ego: quia et ego sicut vos. Fratres obsecro vos: nichil me lesistis. Scitis aut quia p infirmitatē carnis euangelizauis vobis iam pridē: et rēpationē vestrā i carne mea nō spreueritis neq; respiciatis: sed sicut angelū dei receperitis me: sicut cristum ihesum. Vbi ē ergo beatitudo vestra? Testimonium enī phibeo vobis: quia si fieri posset oculos vestros euulseris: et dedissetis michi. Ego inuicē vobis factus sum verū dicens vobis: Emulamē vos non bene: sed excludere vos volūt: ut illos emulēmini. Bonū autē emulamini in bono semp: et non tantum cū plens sum apud vos: filioli mei quos iterū parturio: donec formetur cristus in vobis. Velle autē esse apud vos modo et mutare vocem meā: quomā cōfundor in vobis. Dicite michi: qui sub lege vultis esse. Legē non legistis? Scriptū est enī quomā abraham duos filios habuit: unū de ancilla: et unū de libera. Sed is q de ancilla secundū carnē natus est: qui autē de libera p reppromissionē. Due sunt per allegoriā dida. Hec enī sūt duo testamenta. Vnū quidē in monte syria in securitatem generās: q est agar. Syria enim mōs est i arabia qui cōiunctus est ei: que nūc est iherusalē: et secuit cū

filijs suis. Illa autē que sūclū ē iherusalem libera est: q est mater nostra. Scripū est enī. Letare sterilis que nō parit: reuere et clama que nō parit: quia mlti filij deserte magis. q eius que habet virum. Hos autē fratres scdm ysaie promissionis filij sum? Sed quomā tunc is q secundū carnē natus fuerat pletur: et qui secundū spiritū: ita et nūc. Sed quid dicit scriptura? Ecce ancilla et filij eius. Non enī heres erit filius ancille: cum filio libere. Itaq; fratres non sum? ancille filij sed libere: qua libertate cristus nos liberauit. **V**

Sate: et nolite iterū iugo euangelizati cōtineri. Ecce ego paulus dico vobis: quomā si circūcidamini cristū vobis nichil pderit. Testificor autē vobis: quomā si circūcidamini: se: qm debitor ē vniūse legis facere. Euacuati estis a cristo. Qui in lege iustificamini: a gratia recidistis. Hos enī spiritū et si de spem iudicis respiciam? Nā i cristo ihesu neq; circūcisio aliqd valet neq; pputiū: sed fides que p caritate operatur. Curcubatis bene. Quis vos impedit veritati nō obedire? Neminē cōfiteris. Perualio hec nō est eo q vocauit vos. Modicū fermentū totā massam corrūpit. Ego cōfido i vobis i dūo q nichil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos: porrabit iudiciū quicūq; est ille. Ego autē fratres si circūcisionē adhuc pdero: quid adhuc pleturione patior? Ego euacuati ē trādalum crucis. Vtinā et abscondatur q vos cōturbat. Vos enim in libertate vocati estis fratres: tantū ne libertatē in occasione detis carnis: sed p caritatem spiritū secuire inuicem. Vniūse enim leg in vno sermone impletur: diliges proximū tuū sicut teipm. Quid si inuicē

mordetis et comeditis: videte ne ab inuicē cōsumamini. Dico aut i cristo. Spiritū ambulare: et desideria carnis nō phicere. Caro enim concupiscit aduersus spiritū: spiritū autē aduersus carnē. Hec enim sibi inuicem aduersantur: ut non quicūq; vultis illa faciat. Quid si spiritū ducimini: non estis sub lege. Manifesta sunt autē opera carnis: que sunt fornicatio: immunditia: impudicia: luxuria: ydolorum seruitus: veneficia: inimicitie: cōtentiones: emulationes: ire: rixae: dissensionēs: se de: inuidie: homicidia: ebrietates: comestiones: et hijs similia: q pdero vobis: sicut pdero: quomā qui talia agunt regnū dei nō consequent. Ifrudus autē spiritus est caritas: gaudium: pax: patientia: benignitas: bonitas: longanimitas: māluerudo: fides: modestia: continentia: castitas. Aduersus huiusmodi non est leg. Qui autem sunt cristi: carmen suū crucifixerunt cum vicijs et concupiscentijs. **V**

Simul? Spiritu: spiritū et ambulare. Non efficiant inanis glorie cupiditatem: inuicem pccātes: inuicem inuidentes: fratres: et si pccāpae fuerit homo i aliquo delicto: vos q spirituales estis huiusmodi instruite i spiritu lenitatis: consideras tempm ne et tu temptaris. Alter alteri onera portate: et sic adimplebitis legē cristi. Nā si q existimat se aliquid esse cū nichil sit: ipe se seducat. Apus autem suū pbee vniūsq; et sic in seueripio tantū gloriā habebit: et nō i altero. Vniūsq; enim onus suū portabit. Cōmunicet autē hijs qui cathetizant verbo: ei qui se cathetizat in omnibz bonis. Noli te errare. De nō inuident. Due enim seminauerit homo: hec et metet. Qui

qui seminat in carne sua: de carne et metet et corruptionē: qui autē seminat in spiritu: de spiritu metet vitā eternā. Bonū autē facientes nō deficiamus: tempore enim suo metent? nō deficientes. Ergo dum tempus habem? operemur bonū ad omēs: maxime autē ad domesticos fidei. Videte qualibz literis scripsi vobis mea manu. Qui tuncq; enim volūt placere in carne hijs cogunt vos circūcidi: tantū ut crucis cristi psecutionē nō patiant. Neq; enī qui circūcūditur legem custodit: sed volūt vos circūcidi ut in carne vestra gloriātur. Nā si autē absit gloriari nisi in cruce dñi nostri ihesu cristi: per quē michi mūdus crucifixus est: et ego mūdus. In cristo enim ihesu neq; circūcisio aliquid valet neq; pputiū: sed noua creatura. Et quicūq; hāc regulā secuti fuerint: pax sup illos et misericordia et sup israhel dei. De cetero nemo michi molestus sit. Ego enī signata dñi ihesu i corpore meo porto. Gratia dñi nri ihesu cristi cum spiritu vōs fies amen. **Explicit epla ad galathas. Incipit argumētū in epistolā ad ephesios.**

Ephesij sunt abrami. Ipsi accepto verbo veritatis p Ricerūt i fide. Vos collaudat aplūs scribens eis a romana de carcere p iohannē dyaconū. **Explicit argumētū incipit epla ad ephesios.**

Paulus aplūs cristi ihesu p voluntatē dei omnibz sanctis qui sūt epheji: et fidelibz in cristo ihesu. Gratia vobis et pax a vōre patre nostro: et dño ihesu cristo. Benedicē de et pater dñi nostri ihesu cristi q benedixit nos i omni benedictione

spirituali in celestibus in christo: sicut ele-
git nos in ipso ante mundi constitutionem:
ut essemus sancti et immaculati conspectu
eius in caritate. Qui predestinavit nos in
adoptionem filiorum per ihesum christum in ipsum
secundum propositum voluntatis sue in laudem
glorie sue: in qua gratificavit nos in
dilecto filio suo: in quo habemus redemptionem
omnem per sanguinem eius remissionem pecca-
torum secundum divitias gratie eius quam superabun-
davit in nobis in omni sapientia et pru-
dentia: ut notum faceret nobis sacramen-
tum voluntatis sue secundum beneplacitum eius
quod proposuit in eo in dispensatione pleni-
tudinis temporum instaurare omnia in chris-
to qui in celis: et qui in terra sunt christo. In quo
etiam nos sorte vocati sumus: predestinati
secundum propositum eius qui operatur omnia secundum
consilium voluntatis sue: ut simus in laudem
glorie eius nos qui ante speravimus in chris-
to. In quo et vos cum audissetis verbum
veritatis evangelium salutis vestre: in quo
et credentes signati estis spiritu promissi-
onis sancto: qui est pignus hereditatis nostre
in redemptionem acquisitionis in laudem
glorie ipsius. Propterea et ego audi-
ens fide vestram que est in christo ihesu: di-
lectionem in omnes sanctos: non cesso gra-
tias agere pro vobis memoria vestri faci-
entis in orationibus meis: ut deus dominus noster
ihesu christi pater glorie deus vobis spi-
ritu sapientie et revelationis in agnitio-
nem eius illuminatos oculos cordis ve-
stri: ut sciatis quam sit spes vocacionis eius
et quam divitie glorie hereditatis eius in san-
ctis: et quam sit supereminens magnitudo vir-
tutis eius in nos qui credimus secundum ope-
rationem potestatis virtutis quam operatur
est in christo: suscitans illi a mortuis: et
constituens ad depecta sua in celestibus
supra omnem principatum et potestatem et
virtutem et dominationem: et omne nomen quod

nomina non solum in hoc seculo sed etiam
in futuro: et omnia subiecit sub pedibus
eius. Et ipsum dedit caput supra omnem
ecclesiam que est corpus ipsius: et plenitudo eius:
qui omnia in omnibus adimpletur. **E**t
vos cum essetis mortui delictis et
ambulationibus secundum sensum mundi huius: secundum
principem potestatis aeris huius: spiritus qui
nunc operatur in filios diffundit: in quibus
et nos omnes aliquando conversati su-
mus in desideriis carnis nostre facientes
voluntatem carnis et cogitationum: et rea-
mus naturae filii ire sicut et ceteri. De
autem qui dives est in misericordia prope-
nimis caritatem suam quam dilexit nos: et
cum essemus mortui peccatis vivificavit
nos christo: cuius gratia estis salvati: et
conversati sunt et consedere fecit in celesti-
bus in christo ihesu: ut ostenderet in se-
culis supereminentibus abundantes divi-
tias gratie sue in bonitate super nos in
christo ihesu. Gratia enim estis salvati per
fidem: et hoc est vobis. Dei enim donum est:
non est operibus: ut ne quis gloriatur.
Ipsi enim sumus factura: creati in christo
ihesu in operibus bonis: que preparavit
deus ut in illis ambulemus. Propter quod
memores estote quod aliquando vos crea-
tis gentes in carne que dicebamini impii
ab ea que dicit circuncisio in carne manu
facta: qui eratis illo in tempore sine christo alie-
nati a revelatione israel: et hospites
testamentorum promissionis spem non ha-
bentes: et sine deo in hoc mundo. Nunc
autem in christo ihesu vos qui aliquando e-
ratis longe facti estis prope: in sanguine
christi. Ipse enim est pax nostra qui fecit utrague
unum: et medium pacem in carnis suae: legem in ad-
versarios decessit evacuans ut duos condat
in semetipsum in unum novum hominem

faciens pacem: ut reconciliet ambos in uno
corpore deo per crucem interficiens inimici-
dias in semetipso: et veniens evangelizavit
pacem vobis qui longe fuistis: et pacem his
qui prope: quoniam per ipsum habemus accessum
ad deum in uno spiritu ad pacem. Ergo iam
non estis hospites et advene sed estis ci-
vies sanctorum et domestici dei: superedifica-
ti super fundamentum apostolorum et prophetarum
ipso summo angulari lapide christo ihesu: qui
omnis edificatio constructa crescit in templum
sanctum in domino. In quo et vos edificamini
in habitaculum dei: in spiritu sancto. **H**uius
rei gratia ego paulus vin-
dus christi ihesu pro vobis gentibus:
si tamen audistis dispensationem gratie
dei que data est michi in vobis: quoniam secu-
dum revelationem novam michi factam est sa-
cramentum sicut supra scripsi in brevi: put-
aretis leges intelligere prudentiam
meam in ministerio christi: quod alijs genera-
cionibus non est agnitus filijs hominum: sicut
nunc revelatum est sanctis apostolis eius et
prophetis in spiritu: esse gentes cohere-
des et corporales et participes promissi-
onis christi ihesu per evangelium eius: factum sum
ego minister secundum donum gratie dei que
data est michi secundum operationem virtu-
tis eius. Michi enim omnium sanctorum mi-
nimo data est gratia hec: in gentibus eu-
angelizare inuestigabiles divitias christi:
et illuminare omnes qui sit dispensatio sa-
cramenti absconditi a seculis in deo qui om-
nia creavit: ut innotescat principibus
et potestatibus in celestibus per ecclesiam mul-
tiformis sapientia dei: secundum provisionem
seculorum quam fecit in christo ihesu domino nostro:
in quo habemus fiduciam et accessum in
confidentia per fidem eius. Propter quod peccato-
ne deficiatis in tribulationibus meis pro
vobis: qui est gloria vestra. Quia rei gratia
flecto genua mea ad pacem domini nostri

ihesu christi ex quo omnis paternitas in
celis et in terra nomina: ut deus vobis
secundum divitias glorie sue virtutem: cor-
roborari per spiritum eius in interiori homine
christum habuere per fidem in cordibus vestris:
in caritate radicati et fundati: ut possi-
tis comprehendere cum omnibus sanctis quam sit lati-
tudo et longitudo et sublimitas et profundum.
Scire etiam supereminere scientie caritatem
christi: ut impleamini in omni plenitudi-
nem dei. Et autem qui potes est omnia facere
superabundanter quam petimus aut intelli-
gimus secundum virtutem que operatur in nobis:
ipsi gloria in ecclesia et in christo ihesu in omnes
generationes seculi seculorum amen. **O**bleto itaque vos ego vindus in
domino: ut digne ambuletis vocatio-
ne qua vocati estis cum omni humilita-
te et mansuetudine cum patientia: suppor-
tantes invicem in caritate: solliciti esse
unitatem spiritus in vinculo pacis. Unum
corpus: unum spiritus: sicut et vocati estis
in una spe vocacionis vestre. Unum dominus:
una fides: unum baptisma. Unus deus
et pater omnium: qui super omnes et per omnia:
et in omnibus nobis. Unicusque autem noster
data est gratia secundum mensuram donatio-
nis christi. Propter quod dicit. Ascendens in
altum captivam duxit captivitatem: dedit
dona hominibus. Quod autem ascendit:
quid est nisi quia et descendit primum in inferi-
ores partes terre: Qui descendit: ipse
est et qui ascendit super omnes celos: ut ad-
impleret omnia. Et ipse dedit quodlibet
quidem apostolos: quodlibet autem prophetas: a-
lios vero evangelistas alios autem pasto-
res et doctores ad edificationem sanctorum
in opus ministerij in edificationem corpo-
ris christi: donec occurrant omnes in uni-
tatem fidei et agnitionis filij dei: in virum
perfectum in mensuram staturae plenitudinis
christi: ut iam non sumus parvuli fluctuantes

et crederant omni uerbo doctrine in ne-
quicia hominum in astutia ad circū-
uentionem erroris. Veritate autem facientes in
caritate crescamus in illo per omnia quae est
caput Christus: et quo totum corpus operatur
et congregatur per omnem inuicem summi-
strationem secundum operationem in mensuram uni-
uersalemque membris augmentum corporis fa-
ciunt in edificatione sui in caritate. Hoc igitur
dico et testifico in domino: ut iam non am-
buletis sicut et gentes ambulantes in uanitate
sensuum sui tenebris obscurati habentes
intellectum alienati a uita dei per igno-
rantiam quae est in illis propter recitatam cordis
ipsum: quae desperantes semetipsos tradide-
runt impudicitiae in operatione immu-
dicie omnes in auaritia. Vos autem non
ita didicistis Christum: si tamen illum audi-
stis et in ipso edocui estis sicut et ueritas in
Ihesu: deponere uos secundum pristinam cor-
ruptionem veteris hominem quae corrumpitur
secundum desideria erroris. Renouamini
autem spiritu mentis uestrae: et induite nouum
hominem quod secundum deum creatus est in iusti-
tia et sanctitate ueritatis. Propter quod de-
ponentes mediocrum loquimini ueritatem
unusquisque cum proximo suo: quoniam sumus
in uicem membra. Quasi scimini: et nolite pe-
care. Sol non occidat super iracundiam ue-
stram. Nolite locum dare dyabolo. Qui
furabatur iam non furetur: magis autem labo-
ret operando manibus suis quod bonum est:
ut habeat unde tribuat necessitati pa-
cienti. Omnis homo malus et ore uestro
non praedat: sed si quis bonus ad edifica-
tionem fidei: ut det gratiam audientibus. Et
nolite deuscare spiritum sanctum dei: in quo
signati estis in die redemptionis. Omnis
amaritudo et ira et indignatio et cla-
mor et blasphemia tollatur a uobis: cum
omni malicia. Estote autem in uicem beni-
gni: misericordes donantes inuicem:

sicut et deus in Christo donauit uobis. **E**
stote ergo imitatores dei sicut fili-
ij carissimi: et abulate in dilectio-
ne sicut et Christus dilexit nos: et tradidit
semetipsum pro nobis oblationem et hostiam
deo in odore suauitatis. Fornicatio au-
tem et omnis immundicia aut auaritia
nec noletur in uobis: sicut decet san-
ctos: aut cupiditas aut stultiloquium
aut scurilitas quae ad rem non pertinet: sed
magis gratias agito. Hoc enim scitote
intelligentes: quod omnis fornicator aut
immundus aut auarus quod est ydolos
seruit: non habet hereditatem in regno Christi
et dei. Nemo uos seducat in uerbis ue-
bis: propter hec enim uenit ira dei in filios
diffidie. Nolite ergo effici participes
eorum. Eratis enim aliquando tenebre: nunc
autem lux in domino: ut filij lucis ambulate.
fructus enim lucis est omni bonitate et ius-
ticia et ueritate. Probantes quid sit be-
neplacitum deo: et nolite communicare opo-
ribus infidelibus tenebris: magis autem
interum redarguite. Que enim in occulto sunt
ab ipsis: turpe est et dicere. Omnia autem
quae arguuntur a lumine manifestantur.
Omne enim quod manifestatur lumine est. Pro-
pter quod dicit. Surge quod dormis et resur-
ge a mortuis: et illuminabit te Christus.
Videte itaque fratres quomodo caute ambu-
letis: non quasi insipientes sed ut sapientes:
redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Pro-
pterea nolite fieri imprudentes: sed intelli-
gentes quod sit uoluntas dei. Et nolite me-
briari uino in quo est luxuria: sed imple-
mini spiritu sancto loquentes uobiscum
ipsis in psalmis ymnis et canticis spirita-
libus cantantes et psallentes in cordibus ue-
stris domino: gratias agentes semper per omni-
bus in nomine domini nostri Ihesu Christi deo et pa-
tri. Subiecti inuicem in timore Christi. Mu-
lieres uiris suis subdite sit sicut domino:

quoniam uir caput est ecclesie sicut et ci-
tus caput est ecclesie: ipse saluator cor-
poris eius. Sed sicut ecclesia subiecta est
Christo: ita et ecclesie uiris suis in omnibus.
Christi diligite uxores uestras sicut et ci-
tus dilexit ecclesiam: et semetipsum tradidit pro
ea ut illam sanctificaret mundans eam laua-
cro aque in uerbo uite: ut exhiberet ipse
sibi gloriosam ecclesiam non habentem ma-
culam aut rugam aut aliquid huiusmodi:
sed ut sit sancta et immaculata. Ita et uiri
debent diligere uxores suas: ut corpora sua.
Qui sua uxorem diligit: semetipsum dili-
git. Nemo enim unquam carnem suam odio ha-
bit: sed nutrit et fouet eam sicut et Christus ec-
clesiam: quam membra sumus corporis eius de car-
ne eius et de ossibus eius. Propter hoc reliquerit
homo patrem et matrem suam: et adherbit uxo-
ri suae: et erunt duo in carne una. Sacra-
mentum hoc magnus est. Ego autem dico in
Christo et ecclesia. Veritatem et uos singuli
unusquisque uxorem suam sicut semetipsum dili-
gat: uxor autem timeat uirum suum. **U**
bi obediunt patribus uestris in domino.
Hoc enim iustum est. Non quia patrem
tuum et matrem tuam: quod est mandatum primum
in promissione: ut bene sit tibi et sis lon-
geuus super terram. Et patres nolite ad-
iracundiam prouocare filiis uestris: sed e-
ducate illos in disciplina et correptione
domini. Serui obedite dominis carnalibus cum
timore et tremore: in simplicitate cor-
dis uti sicut Christo: non ad oculum seruientes
quasi hominibus placeatis: sed ut uiri
Christi facientes uoluntatem dei: ex animo cum
bona uoluntate seruientes sicut domino et non
hominibus: scientes quoniam unusquisque quod
cumque fecerit bonum hoc recipiet a domino
sive seruus sive liber. Et uos domini erant
facite illis remittentes minas: scientes
quia et illorum et uestrorum dominus est in celis: et plo-
nary accepto non est apud deum. De merito

fratres exhortamini in domino: et in potestate
uirtutis eius. Induite uos armaturam
dei ut possitis stare aduersus insidias
dyaboli: quoniam non est nobis colludatio
aduersus carnem et sanguinem sed aduersus
principes et potestates: aduersus mundi
rectores tenebrarum harum: contra spiritualia
nequicie in celestibus. Propterea accipite
armaturam dei ut possitis resistere in die
malo: et in omnibus perfidi stare. Stare et
go succindi lumbos uestros in ueritate: et
induite lorice iusticie: et calciaui pedes
in preparationem euangelij pacis. In omni-
bus sumetes scuti fidei in quo possitis
omnia tela nequissimi ignea extinguere:
et galeam salutis assumere: et gladium spi-
ritus quod est uerbum dei: per omnem orationem
et obsecrationem orantes omni tempore spiritu
et in ipso uigilantes in omni instantia et obse-
ratione per omnibus sanctis et per me: ut
deur michi seruo in agitione oris mei
cum fiducia nonnum facere ministerium eu-
angelij per quo legatione fungor in ca-
thetena: ita ut in ipso audeam per oportet
me loqui. Et autem et uos sciatis quod
circa me sunt quod agam: omnia uobis no-
ta faciet tibi: carissimum frater et fide-
lis minister in domino: quem misi ad uos in
hoc ipso ut cognoscatis quod circa nos
sunt: et solent corda uestra per scantibus
et caritas cum fide a deo patre nostro: et domino
Iesu Christo. Gratia cum omnibus qui diligunt
dominum nostrum Iesum Christum in corruptione anime.
**Explicit epistola ad ephesios. Inquit
arguuntur in epistola ad philipenses.**
Philipenses sunt macedo-
nes. Qui accepto uerbo ue-
ritatis perstiterunt in fide:
ut receperunt falsos apostolos.
Hos tollant apostolos: scilicet eis a ro-
ma de carcere per paschodum. **Explicit ar-
guuntur inquit epistola ad philipenses.**

Paulus et timotheus
servi ihesu christi
omnibus sanctis in
xpo ihesu qui sunt
philippi cum episcopis
et diaconibus. Gra-
tia vobis et pax a deo patre nostro et
dño ihesu xpo. Gratias ago deo meo
in omni memoria vestri semper in cunctis
orationibus meis pro omnibus vobis
cum gaudio deprecatione faciens super co-
municacione vestra in euangelio xpi a
primo die usque nunc: confidens hoc ipsum
quia qui reperit in vobis opus bonum
perficeret usque in die xpi ihesu. Sicut est mi-
hi iustum hoc sentire pro omnibus vobis:
eo quod habeat vos in corde et in vinculis
meis et in defensione et confirmatione eu-
angelij: socius gaudij mei omnes vos
esse. Testis enim michi est deus quomodo
cupiam omnes vos in visceribus ihesu
xpi. Et hoc oro: ut caritas vestra ma-
gis ac magis abundet in omni scientia
et in omni sensu: ut probetis potiora
ut sitis sinceres et sine offensa in diem
xpi: repleti fructu iusticie per ihesum christum
in laudem et gloriam dei. Scire autem vo-
lo vos fratres: quia que circa me sunt
magis ad perfectum venerunt euangelij: ita
ut vestra mea manifesta fieret in xpo: in
omni proelio et in ceteris omnibus: ut plu-
res et fratribus in dño: confideres in velle
meis: abundantius auderent sine
timore verbum dei loqui. Quidam quidem
et propter invidiam et contentionem: quidam
autem et propter bonam voluntatem xpi perdi-
caverunt. Quidam et caritate: scientes quo-
modo in defensione euangelij positi sunt.
Quidam autem et contentione xpi annun-
ciante non sinit: resistunt autem pressuram
se suscitare vinculis nostris. Quid enim?
Cum omni modo siue per occasionem siue

per veritatem xpus annuncietur: et in hoc
gaudeo: sed et gaudeo. Scio enim quia
hoc michi pueniet ad salutem: per ve-
ram orationem et summiſtracionem spi-
ritus ihesu xpi: secundum respectationem et spe-
meam quia in nullo confundar: sed in om-
ni fiducia sicut semper et nunc magni-
ficabit xpus in corpore meo: siue per
vitam siue per mortem. Michi enim vivere
xpus est: et mori lucrum. Quod si vivere in
carne: hic michi fructus operis est: et
quid eligam ignoro: coactor autem:
et duobus desiderium habes. Dissolui
et esse cum xpo multo magis melius: perma-
nere autem in carne: necessarium propter vos.
Et hoc confidens scio quia manebor et per-
manebo omnibus vobis ad perfectum ve-
strum et gaudium fidei: ut gratulatio ve-
stra abundet in xpo ihesu in me: per me
adventum igitur ad vos. Tantu dignetur eu-
angelio xpi suetamini: ut siue cum ve-
nero et videro vos: siue absens audiam
de vobis: quia stans in uno spiritu: o-
natiui: collaborantes fidei euangelij:
et in nullo cecidimini ab adversariis qui
est illis causa perditionis: vobis autem sa-
lutis. Et hoc a deo. Quia vobis dona-
tum est per xpo: non solum ut in euangelio
sed ut etiam pro illo patientiam: idem
testamentum habentes quale et vidistis
in me: et nunc audistis de me. **¶**
Et quia ergo consolatio in Christo: si quod
solatio caritatis: si qua societas
spiritus: si qua viscera misericordie:
implete gaudium meum: ut item sapiatis
eandem caritatem habentes: unani-
mes: id ipsum sentientes. Nichil pro conte-
ntione neque per inanem gloriam: sed in hu-
militate superiores sibi invicem arbi-
trantes: non que sua sunt singuli co-
sidere: sed ea que aliorum. Hoc enim
sentite in vobis: quod et in Christo ihesu.

Qui cum in forma dei esset non rapinam
arbitratus est esse se equalis deo: sed semet-
ipsum exinanivit formam suam accipiens
in similitudinem hominum factus: et ha-
bitu inuentus: ut homo humiliavit se-
metipsum factus obediens usque ad mortem:
mortem autem crucis. Propter quod et deus
exaltavit illum: et donavit illi nomen quod
est super omne nomen: ut in nomine ihesu o-
mnis genua flectat celestium terrestrium et in-
feriorum: et omnis lingua confiteatur quia
dominus ihesus christus in gloria est dei patris.
Itaque carissimi mei sicut semper obedi-
tis: non in presentia mei tantum sed mul-
to magis nunc in absentia mea: cum me-
tu et timore vestra salutem operamini.
Deus est enim qui operatur in vobis et
velle et perficere pro bona voluntate. Omnia
autem facite sine murmuracionibus et heli-
tacionibus: ut sitis sine querela: et simpli-
res filij dei sine reprehensione in medio
nationis prave et perverse: inter quos lu-
ceatis sicut luminaria in mundo verbum
vire deinceps ad gloriam mei in die xpi:
quia non inuacui cunctis neque inuacui
laboravi: sed et si inolor supra sacri-
ficium et obsequium fidei vestre: gaudeo et co-
gratularor omnibus vobis. Idipsum autem
et vos gaudeat: et congratulamini michi.
Spero autem in domino ihesu christo
me cito mittere ad vos: ut et ego bono
animis sim cognitis qui circa nos sunt.
Remittite enim habeo tam unanimes: qui
sincera affectione pro vobis solliciti sunt.
Quibus enim qui sua sunt querunt: non qui
ihesu christi. Expectemini autem et cogni-
tate: quia sicut parati estis mecum euangelio
in euangelio. Quare igitur spero me mittere
ad vos: modo ut videro qui circa me sunt.
Cognito autem domino: qui et ipse veniat ad
vos cito. Stellarum autem et regum
episcoporum fratrum et cooperatorem et

similiconem meum: vestrum autem apostolum et mi-
nistrum necessitatis mee: mittere ad
vos: quoniam quidem omnes vos deside-
rabat: et melius erat propterea quod et audierat
de illis infirmatum. Nam et infirmatus est
usque ad mortem: sed deus misertus est eius.
Nam solum autem et: verum etiam et mei: ne
misticam super misticam haberem. Festi-
nans ergo misi illum: ut viso eo iterum
gaudeatis: et ego sine misticam sim. Ex-
cipite itaque illum cum omni gaudio in domino:
et eiusmodi cum honore habetote: qui
propter opus xpi usque ad mortem accessit:
tradens animam suam: ut impleat id quod re-
vobis decet erga meum obsequium. **¶**
De cetero fratres mei gaudeat in do-
mino. Facite vobis scilicet michi
quidem non pigri: vobis autem necessarii.
Videte ranes: videte malos operari-
os: videte concisionem. Nos enim sumus
circumcisio qui spiritu vivimus deo: et glori-
amur in xpo ihesu: non in carne fiduci-
am habentes: quatenus et ego habeat confi-
dentiam in carne. Si quis alius videt
confidere in carne: ego magis: circumci-
sus octava die et genere israel de tri-
bu beniamin: hebreus et hebreis secu-
dum legem phariseus: secundum emulati-
onem persequens ecclesiam dei: secundum iusticiam
que lege est servata: siue querela. Sed
qui michi fuerit lucta: hoc arbitror sum
propter xpi detrimentum. Veritatem et
istiusmodi omnia detrimentum esse: propter e-
minentem scientiam ihesu xpi domini mei: propter
que omnia detrimentum feci et arbitror
ut recora ut xpi lucifaciam: ut et in-
veniar in illo non habens meam iusticiam
tam que ex lege est: sed illa que ex fide est
xpi: que ex deo est iusticia in fide ad co-
gnoscendum illum: et virtutem resurrectionis
eius: et societatem passionum illius:
et figuram mortis eius: si quomodo

occurrat ad resurrectionem que est ex mor-
tuis: non quod iam acceperim aut iam pfectus
sim. Sequor autem: comprehendam in quo
et comprehensus sum a Christo Iesu. Fra-
tres: ego me non arbitror apprehendisse.
Unum autem: que quidem retro sunt obliuiscens
ad ea vero que sunt pora extendens
meipsum: ad destinatum persequor: ad bra-
uium superne vocationis dei in Christo Iesu.
Quicumque ergo pfecti sumus hoc sen-
tiamus: et si quid aliud sapiamus: et hoc
vobis deus reuelauit. Verumtamen ad
quod peruenimus ut idem sapiamus:
et in eadem permaneamus regula. Imita-
tores mei estote fratres: et obsecrate
eos qui ita ambulat sicut habetis for-
mam nostram. Multi enim ambulant
qui sepe dicebant vobis: nunc autem et illos
dico minimos crucis Christi: quorum finis
interitus: quod deus ventur est: et glo-
ria in confusione ipsorum qui terrena sa-
piunt. Modica autem conuersatio in celis
est. Unde etiam saluatorem respiciamus
dominum nostrum Iesum Christum:
qui reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum corpori clarita-
tis sue: secundum operationem qua
etiam possit subicere sibi omnia. **III**
Itaque fratres mei carissimi et desideran-
tissimi: gaudium meum et corona mea: sic
stat in domino carissimi. Eucharistia rogo
et sinceriter deprecor in idipsum sapere in do-
mino. Etiam rogo et te permanere cōpar:
adiuua illas que mecum laborauerunt
in euangelio cum clemente et ceteris ad-
iutoribus meis: quorum nomina sunt
in libro vite. Habere in domino semper: i-
teum dico gaudere. Modestia vestra
nota sit omnibus hominibus. Dominus
etiam ipse est. Nichil solliciti sitis: sed in
omni oratione et obsecratione cum gra-
tias actione precationes vestre innotescant

apud deum. Et pax dei que superat om-
nem sensum: custodiat corda vestra
et intelligentias vestras in Christo Iesu.
De cetero fratres quicumque sunt vera-
rumque pudica: quicumque iusta: que-
rumque sancta: quicumque amabilia: que-
rumque bone fame: si qua vixit: si qua
laus discipline: hec cogitare: que et didi-
cistis: et accepistis: et audistis: et vidi-
stis in me. Hec agite: et deus pacis erit
vobiscum. Gaudeo sum autem in domino
vehementer quoniam tandem aliquando
refloruistis per me sentire sicut et sentie-
batis. Occupati autem eratis. Non quasi
propter penuriam dico. Ego enim didi-
ci in quibus sum sufficientis esse. Sed
et humiliari: scire et abundare. Vobis et
in omnibus infirmus sum: et satiari et re-
surire et abundare et penuriam pati.
Omnia possum: in eo qui me confortat.
Verumtamen bene fecistis: communican-
tes tribulationi mee. Scitis autem et vos
philipenses quod in principio euangelii
quando pfectus sum a macedonia: nul-
la michi ecclesia communicauit in ratio-
ne dati et accepti: nisi vos soli: quia et
thessalonica semel et bis in ipsum michi
misistis. Non quia quero daretur: sed requi-
ro secundum abundantiam ratione vera. Habetis
autem omnia: et abunda. Repletus sum
acceptis ab epafrodito: que misistis in
odorem suauitatis hostia acceptam
placitem deo. Deus autem meus im-
pleat omne desiderium vestrum secundum
diuitias suas in gloria in Christo Iesu.
Dico autem et patri vestro gloria: in se-
cula seculorum amen. Salutate omne
sanctum in Christo Iesu. Salutant vos
qui mecum sunt fratres. Saluant
vos omnes sancti: maxime autem
qui de cesariensi domo sunt. Gratias do-
mini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro am-

Explicit epistola ad philipenses. Incipit
argumentum in epistola ad colosenses

Colosenses: et huius sicut et la-
udicenses sunt asiani: et
ipsi fuerunt erant a pseudo
apostolis. Hec ad hos acces-
sit ipse apostolus: sed et hos per epistolam recor-
rigit. Audierat enim verbum ab archippo:
qui et ministerium in eos accepit. Er-
go apostolus iam ligatus scribit eis
ab epheso per trechicum dyaconem et
onestim acolitum. **Explicit argumen-
tum. Incipit epistola ad colosenses. I.**

Paulus apostolus Iesu
Christi per voluntatem dei
et thimothei frater:
his qui sunt colossi:
sanctis et fidelibus
fratribus in Christo Iesu.
Gratia vobis et pax a deo patre nostro.
Gratias agimus deo et patri domini nostri
Iesu Christi semper per vos orantes: audi-
entes fidem vestram in Christo Iesu et dile-
ctionem quam habetis in sanctos omnes
propter spem que reposita est vobis in
celis: quam audistis in verbo veritatis
euangelii quod peruenit ad vos sicut et in
universo mundo est: et fructificat et crescit
sicut in vobis ex ea die qua audistis
et cognouistis gratiam dei in veritate:
sicut didicistis ab epafra carissimo co-
serua nostro: qui est fidelis per vos minister
Christi Iesu. Qui etiam manifestauit nobis
dilectionem vestram in spiritu. Ideo et nos
ex qua die audiuius non cessamus pro
vobis orantes: et postulantes ut im-
pleamini agnitione voluntatis eius in
omni sapientia et intellectu spirituali: ut
ambuletis digne deo per omnia placentes:
in omni opere bono fructificantes
et crescentes in scientia dei: in omni
virtute confortati secundum potentiam

claritatis eius in omni patientia et
longanimitate: cum gaudio gratias
agentes deo patri: qui dignos nos fecit in
partem sortis sanctorum in lumine. Qui
eripuit nos de potestate tenebrarum: et
transiit in regnum filii dilectionis sue:
in quo habemus redemptionem et remis-
sionem peccatorum. Qui est ymago dei in-
uisibilis: primogenitus: omnis creature:
quoniam in ipso condita sunt vniuersa
in celis et in terra visibilia et inuisibilia.
Sine throni sue dominationes sue prin-
cipatus sue potestates: omnia per ipsum
et in ipso creata sunt. Et ipse est ante o-
mnes: et omnia in ipso constant. Et
ipse est caput corporis ecclesie qui est
principium primogenitus ex mortuis: ut
sit in omnibus ipse primatus tenens. Quia
in ipso complacuit omnem plenitudinem
inhabitare: et per eum reconciliari omnia
in ipso: pacificans per sanguinem crucis
eius sue que in terris sue que in celis
sunt. Et vos cum essetis aliquando ali-
enati et inimici sensu: in operibus malis:
nunc autem reconciliati in corpore carnis
ei per mortem: exhibere vos sanctos et im-
maculatos et irreprehensibiles coram ipso:
si tamen permanetis in fide fundati et sta-
biles et immobiles a spe euangelii quod
audistis: quod predicatum est in vniuersa creatu-
ra que sub celo est: cuius factus sum ego paulus
minister: qui nunc gaudeo in passionibus per
vos: et adimplebo ea que defuncti passi
sunt Christi in carne mea per corpore eius quod
est ecclesia. Euius factus sum ego minister
secundum dispensationem dei que data est michi
in vobis: ut impleam verbum dei: misterium
quod absconditum fuit a seculis et genera-
tionibus: nunc autem manifestum est sanctis
ei quibus noluit deus notas facere di-
uitias glorie sacramenti huius in gentibus:
quod est Christus in vobis spes glorie: que nos

annūciānt: corripientes omne hominem
et docentes in omni sapientia: ut regh-
beant omne hominem perfectum in Christo Ihe-
su: quo et laboro terendo secundum opera-
tionem eius quā operatus sum in uirtute. **II**

Dolo enim uos scire qualē sollicitu-
dinē habeam pro uobis et pro hijs
qui sunt laodice: et quicūq; nō uident
faciē meā in carne: ut solentur corda
ip̄orū instructi in caritate et in omnes
diuitias plenitudinis intellectus et agni-
tione misterij dei patris Christi Ihesu: qui
sunt omnes thesauri sapientie et scientie
absconditi. Hoc autē dico: ut nemo
uos decipiat in sublimitate sermonis.
Nā et si corpore absens sum: sed spiri-
tu uobiscū sum gaudeo et uideo ordinē
uesterū et firmitatem eorū: que in Christo est
fidei uestre. Sicut ergo accepistis Ihesū
Christum dñm nostrū in ip̄o ambulate: ra-
dicati et sup̄edificati in ip̄o: et confirma-
ti in fide sicut et didicistis: abundantes
in illo in gratias adione. Videte ne q̄s
uos decipiat per philosophiā et inanē
fallaciā: secundum traditionē hominū: se-
cundū elementa mūdi: et nō secundum Christum.
Quia in ip̄o inhabitat omnis plenitu-
do diuinitatis corporaliter: et estis in
illo repleti q̄ est caput omnis principatus
et potestatis. In quo et circumcisi estis
circūcisione nō manufacta i respoliatione
corporis carnis: sed i circūcisione
Christi conspuli ei in baptismo: in quo
et resurrexistis per fidem operationis
dei qui suscitauit illū a mortuis. Et
uos cū mortui essetis in delictis et ip̄i-
no carnis uestre conuiuiscati cū illo
donans uobis omnia delicta: delens
quod aduersus nos erat cyrographū
decreti quod erat contrarium nobis. Et ip̄m
tulit de medio affligens illud cruci: et
respolians principatus et potestates

traduxit cōspicenter: palā triumphans
illos i seuerip̄o. Nemo ergo uos iudi-
cet in cibo aut in potu aut in parte uici-
festi aut neometie aut sabbatorū: q̄ sūt
umbra futurorū: corp⁹ autē Christi. Nemo
uos seducat uolens in humilitate et
religione angelorū: que nō uidit: am-
bulas frustra inflat sensu carnis sue:
et nō tenens caput equo totū corpus
per neq; et cōiunctiones sumministratū et
cōstruū crescit i augmentū dei. Si mor-
tui estis cū Christo ab elementis hui⁹ mun-
di: q̄d adhuc tanq; uiuentes in mūdo
decentis: Ne tergeritis: neq; gustau-
eritis: neq; cōtrectaueritis: que sunt o-
mnia in interitū ip̄o usū secundum precepta
et doctrinas hominū: que sunt ratio-
nem quidem habentia sapientie in su-
perfectione et humilitate et nō ad par-
cendum corpori: non in honore ali-
quo ad saturationem carnis. **III**
Sicut si resurrexistis cū Christo q̄ sursum sunt
quentes ubi Christus est in degeta dei sedens:
que sursum sūt sapite: nō que super terrā.
Mortui enim estis et uita ustra abscon-
dita est cū Christo in deo: cū autē Christus appa-
ruerit uita ustra: tūc et uos apparebitis
cū ip̄o in gloria. Mortificate ergo mē-
bra ustra que sūt super terrā: fornicationē
immundiciā libidinē: concupiscentiā ma-
lā: et auariciā: q̄ est simulacrum eius:
propter que uenit ira dei super filios in-
credulitatis: in quib; ambulastis ali-
quādo cū uiueritis in illis. Nūc autē
deponite et uos omnia: itā indignati-
onē maliciā blasphemiam turpē sermo-
nem de ore uro. Nolite mēiri inuicē:
respoliātes uos uerecē sp̄m cū adhibi-
tū et induentes nomē eius q̄ renouat
in agnitionē secundum ymaginē eius q̄ crea-
uit eū: ubi nō est gentilis et iude: circū-
cisio et incircūcisio: barbar⁹ et scita: seruus

et liber: sed omnia et in omnibus Christus.
Induite uos ergo sicut electi dei sancti
et dilecti viscera misericordie: benigni-
tatem: humilitatem: modestiam: pati-
entiam: supportantes inuicem et donan-
tes uobismetip̄is si quis aduersus a-
liquē habet querelam: sicut et domin⁹
donauit uobis ita et uos. Super o-
mnia autē hec caritatem habere q̄d est
vinculū perfectionis: et pax Christi regnet
in cordibus uestris: in qua et uocati
estis i uno corpore: et grati estote. Ver-
bum Christi habet in uobis abundanter:
in omni sapientia docentes et cōmo-
nentes uosmetip̄os psalmis ymnis et
canticis spiritalib; in gratia canticis
in cordibus uestris deo. Omne q̄d cūq;
facitis in uerbo aut in opere: omnia
in nomine dñi nostri Ihesu Christi: gratias
agentes deo et patri per ip̄m. Mulieres
subdite estote uiris: sicut oportet i do-
mino. Viri diligite uxores uestras: et
nolite amari esse ad illas. Filij obedi-
te parentibus per omnia: hoc enim
placitum est in dño. P̄res nolite ad-
uerbiā prouocare filios uestros:
ut non pusillo animo fiant. Serui
obedite per omnia dñis carnalibus: nō
ad oculū sicut hominibus
placantes: sed in simplicitate cordis ti-
mentes deū. Quidcūq; facitis: ex ani-
mo operamini: sicut dño et non homi-
nibus: scientes q̄ a domino accipietis
retributionē hereditatis. Dño Christo ser-
uite. Qui enim iniuriā facit recipiet
id quod inique gessit: et non est per-
sonarum acceptio apud deū. **IIII**

Domini quod iustum est et equū-
seruus prestare: scientes q̄ et uos
dñm habetis in celo. Oratori instate
vigilantes in ea i gratiā adione: gran-
tes simul et pro nobis: ut de⁹ ap̄iat

nobis oblium sermonis ad loquendū
misteriū Christi: propter quod etiam vin-
dus sum: ut manifestem illud ita ut o-
porteret me loqui. In sapientia ambula-
re ad eos q̄ foris sunt: temp⁹ redimen-
tes. Seruus uester semp in gratia sale sit
odit⁹: ut sciatis quomō oporteat uos
uniusq; respondere. Que circa me sunt
omnia uobis nota faciet cychic⁹ carissi-
mus frater et fidelis minister et seru⁹
in dño: quē misi ad uos ad hoc ip̄m
ut cognoscat q̄ circa uos sūt: et soleat
corda ustra cū omelimo carissimo et fide-
litate q̄ ex uobis ē: q̄ omnia q̄ hic agū-
tur nota facient uobis. Salutat uos
aristarc⁹ cōcapti⁹ me⁹: et marc⁹ dō-
brin⁹ barnabē: de quo accepistis mā-
data. Si uenerit ad uos: suscipite illū.
Et Ihesus q̄ dicit iustus: qui sūt ex cir-
cūcisione. Ij soli sunt adiutores mei
in regno dei: qui michi fuerunt solatio.
Salutat uos epaschas qui ex uobis est
seruus Christi Ihesu: semp sollicitus pro
uobis in orationibus: ut stetis perfecti
et pleni in omni uoluntate dei. Testi-
monium enim illi perhibeo: q̄ habet
multū laborem pro uobis et pro hijs
qui sunt laodice et q̄ ierapoli. Salu-
tat uos lucas medicus carissimus: et
demas. Salutate fratres qui sunt la-
odice et nymphan et q̄ in domo eius
est ecclesia. Et cum lecta fuerit apud
uos epistola hec: facite ut et in laodi-
centium ecclesia legatur: et eam que la-
odicensum est uobis legatur. Et dicit
te arap̄o. Vide ministeriū q̄d acce-
pisti in dño: ut illud impleas. Salu-
tatio mea: manu pauli. Memores esto-
te uindictorū meorū. Gratia dñi Ihesu uo-
biscū amē. **Explicit epistola ad Colossenses**

intra in cristo ihesu: quia eadem passi
estis: et vos a tribulibus vestris sicut
et ipsi a iudeis: et dñm occiderunt ihesum
et prophetas et nos persecuti sunt: et deo
non placent: et omnibus hominibus ad
uersant: prohibentes nos gentilibus
loqui ut salui fiamus: ut impleat peccata
sua semper. Preuenit ira dei super illos
usque in finem. Nos autem fratres desolati
a vobis ad tempus ore aspectu non
corde: abundantius festinauimus faciem
vestram videre cum multo desiderio: quoniam
nolumus venire ad vos. Ego quidem
paulus et semel et iterum: sed impediuit
nos sathanas. Que est enim nostra spes aut
gaudium aut corona glorie? Proinde vos
ante dñm nostrum ihesum cristum in aduentu eius?
Vos enim estis gloria nostra et gaudium. **iiij**

Propter quod non sustinetes apostolus
placuit nobis remanere athenis
solis: et misimus thymotheum fratrem
nostrum et ministrum dei in euangelio cristi
ad affirmandos vos et exhortandos
pro fide vestra: ut nemo moueat in tri
bulationibus istis. Ipsi enim sciunt: quod in
hoc positi sumus. Nam et tu apud vos
essemus predicamus vobis passuros
vos tribulationes: sicut et factum est et sci
tis. Propterea et ego amplius non susti
nes nisi ad cognoscendam fidem vestram:
ne forte temptauerit vos is qui temptat: et
inanis fiat labor noster. Nunc autem
venire thymotheo ad nos a vobis et
annuntiare nobis fidem et caritatem ve
stram: et quia memoriam nostri habetis
bonam: super desiderantes nos videre: sicut
et nos quousque vos: ideo desolati sumus
fratres: in vobis in omni necessitate et
tribulatione nostra per fidem vestram: quoni
am nunc vivimus: si vos statis in domino.
Quam enim gratiam actionem possumus deo
retribuere pro vobis in omni gaudio

quo gaudemus propter vos ante deum
nostrum: node ac die abundantius orantes
ut videamus faciem vestram et ampleamur ea
que desunt fidei vestre: Ipsi autem deus et pater
noster et dominus ihesus cristus dirigat viam
nostram ad vos. Vos autem dominus multiplicet:
et abundare faciat caritatem vestram in
inuitem et in omnes: quemadmodum et nos in
vobis ad affirmanda corda vestra sicut que
rela in sanctitate ante deum et patrem no
strum in aduentu domini nostri ihesu cristi
cum omnibus sanctis eius amen. **iiij**

De cetero ergo fratres rogamus vos
et obsecramus in domino ihesu: ut quem
admodum accepistis a nobis quomo
do oporteat vos ambulare et placere
deo sicut et ambulare: ut abundetis ma
gis. Scitis enim quod precepta dedit vobis
per dominum ihesum. Hec est autem voluntas dei
sanctificatio vestra ut abstinere vos a
fornicatione: ut sitis unusquisque vestrum
vas suum possidere in sanctificatione et ho
nore: non in passione desiderij sicut et gen
tes qui ignorant deum. Et ne quis supergredi
atur neque circumveniat in negotio fratrem
suum: quoniam vinde est dominus de his omnibus
sicut predicamus vobis et testificati sumus.
Nam enim vocavit nos deus in immundicia:
sed in sanctificatione. Itaque qui hec sper
nit non hominem spernit sed deum: qui etiam de
dit spiritum suum sanctum in nobis. De ca
ritate autem fraternitatis non necesse ha
buerunt scribere vobis. Ipsi enim vos a
deo didicistis: ut diligatis inuitem. Ete
nim illud facitis in omnes fratres: in vni
versa macedonia. Rogamus autem vos
fratres ut abundetis magis: et opem de
us ut quieti sitis: et ut vestrum negotium a
gatis: ut optemini manibus vestris sicut
precepimus vobis: et ut inueste ambule
tis ad eos qui foris sunt: et nulli aliqd
desideretis. Nolumus autem vos ignorare

fratres de dormientibus: ut non contriste
mini sicut et ceteri qui spem non habent.
Si enim credimus quod ihesus mortuus est
et resurrexit: ita et deus eos qui dormierunt
per ihesum adducet cum eo. Hoc enim vo
bis dicimus in verbo domini: quia nos
qui vivimus qui reliqui sumus: iam adue
ntu domini non veniemus: eos qui dormierunt.
Quoniam ipse dominus in iussu et in voce ar
changelij in tuba dei descendet de celo:
et mortui qui in cristo sunt resurgent
primum. Deinde nos qui vivimus qui relin
quimur simul rapiemur cum illis in nu
bibus obuiam cristo in aera: et sic sem
per cum domino erimus. Itaque conso
lamini inuitem in verbis istis. **v**

Oe temporibus autem et momentis
fratres non indigetis ut scribam
vobis. Ipsi enim diligenter sciitis: quia dies
domini sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim
dixerint pax et securitas: tunc repentinus
eris superueniet interem: sicut dolor in utero
habentis: et non effugiet. Vos autem
fratres non estis in tenebris: ut vos di
es ille tanquam fur comprehendat. Omnes
enim vos filij lucis estis: et filij diei. Non
estis noctis neque tenebrarum. Agite non
dormiamus sicut et ceteri: sed vigilemus
et sobrii sumus. Qui enim dormiunt no
cte dormiunt: et qui ebrii sunt nocte ebrii
sunt. Nos autem qui diei sumus sobrii su
mus: induiti lorice fidei et caritatis et
galea spei salutis: quoniam non posuit nos
deus in ira sed in acquisitione salutis
per dominum nostrum ihesum cristum qui mortuus est
pro nobis: ut sicut vigilemus sicut dor
miamus: simul cum illo vivamus. Pro
pter quod desolamini inuitem: et edificate
alterutrum: sicut et facitis. Rogamus autem
vos fratres ut noueritis eos qui laborant
inter vos: et sunt vobis in domino: et mo
nent vos: ut habeatis illos ad iudicium

in caritate propter opus illorum: et pacem ha
bere cum eis. Rogamus autem vos fratres:
corripite inquietos: consolamini pusil
lanimes: suscipite infirmos: patientes
estote ad omnes. Videte ne quis malum
pro malo alicui reddat: sed semper quod
bonum est sedamini in inuitem et in omnes.
Semper gaudete: sine intermissione ora
te: in omnibus gratias agite. Hec est enim
voluntas dei in cristo ihesu: in omnibus
vobis. Spiritum nolite extinguere: pro
phetias nolite spernere. Omnia autem
probate: quod bonum est tenete: ab omni
specie mala abstinete vos. Ipsi autem de
us pacis sanctificet vos per omnia: ut inte
ger spiritus vester et anima et corpus sine
querela in aduentu domini nostri ihesu
cristi fuerit. Fidelis est qui vocauit vos:
qui etiam faciet. Fratres: orate pro no
bis. Salutate fratres omnes: in osculo
sancto. Adiuro vos per dominum: ut legat
epistola hec omnibus sanctis fratribus.
Gratia domini nostri ihesu cristi vobiscum a
men. **Explicit epistola prima ad thessalonicenses**
Inquitur apud thessalonicenses secundam

Ad thessalonicenses secundam
scribit epistolam apostolus: et no
tum facit eis de temporibus no
uissimis et de aduersarij
deiectione. Scribit hanc epistolam
ab athenis per titum dyaconem et
oneimum acolitum. **Explicit argu**
Inquitur epistola secunda ad thessalonicenses

D Paulus et silvanus
et thymotheus: ecclesie
thessalonicensi in
deo patre nostro et domino
ihesu cristo: gratia
vobis et pax a deo
patre nostro et domino ihesu cristo. Gratias
agere debemus semper deo pro vobis
fratres ita ut dignum est: quoniam supercrescit

fides v̄ra et abundat caritas v̄niuersa
v̄s in inuicē: ita ut et nos ipsi
in vobis gloriamur in ecclesijs dei p̄ pa-
ritia v̄ra et fide et in omnibus p̄secu-
tionibus vestris et tribulationibus q̄a su-
stinetis in exemplū iusti iudicij deit
digni habeamini in regno dei pro quo
et patimini: si tamen iustus est apud de-
um retribuere retributionē hīs q̄ vobis
tribulāt: et vobis q̄ tribulamini requi-
em nobiscū in reuelatione dñi ihesu de
celo cum angelis virtutis ei⁹ in flamma
ignis dantis vindictā hīs qui nō ob-
ueiunt deū et q̄ nō obediūt euangelio
dñi n̄i ihesu cr̄sti. Qui penas dabunt
in interitū eternas a facie dñi et a gl̄a
virtutis eius: cū venerit glorificari in
sāctis suis et admirabilis fieri in omni-
bus q̄ crediderūt: quia creditū ē testimo-
nium n̄m sup̄ nos in die illo. In quo
etiam oram⁹ semp̄ pro vobis ut digue-
mur vobis vocatione sua deus: et impleat
omne volūtatē bonitatis sue et op⁹
fidei et virtutis: ut clarificet nomen dñi
n̄i ihesu cr̄sti in vobis: et vos in illo: scilicet
dñi gr̄am dei n̄i et dñi ihesu cr̄sti. **¶**

Rogamus autē vos fratres p̄ ad-
uentū dñi n̄i ihesu cr̄sti et n̄re
congregationis in ipm: ut nō sicut mo-
ueamini a v̄ro sensu neq; recreamini
neq; p̄ spiritum neq; p̄ sermonē neq;
p̄ epistolā tanq; p̄ nos missam: q̄ si
iustus dies dñi. Ne quis vos seducat
ullo modo. Quoniam n̄li venerit discel-
sus primū: et reuelat⁹ fuerit homo pecca-
ti filius p̄ditionis: q̄ aduersatur et re-
collitur supra omne qd̄ dicitur de⁹ aut
quod colit⁹: ita ut in templo dei sedeat
ostendēs se tanq; sit deus. Nō retinetis
q̄ cum adhuc essent apud vos hec di-
cebam vobis: Et nūc quid detineat
scitis: ut reuelet⁹ in suo tempore. Nā

mysterium iā operat⁹ iniquitatis: tan-
tum ut qui tenet nūc: teneat: donec de
medio fiat. Et tunc reuelabit⁹ illi in-
iquus quē dñs ihesus interficiet sp̄i-
tu oris sui: et destruet illustrationē ad-
uent⁹ sui: eum cuius ē aduent⁹ scdm
operationē sathane in omni virtute et
signis et prodigijs mendacib; et in om-
ni seductione iniquitatis hīs qui p̄-
reunt: eo q̄ caritate veritatis non rece-
perunt ut salui fierēt. Ideo mittet illis
deus operationē erroris ut credat men-
dacio: ut iudicent⁹ omnes q̄ non credi-
derunt veritati: sed consenserūt iniqui-
tati. Nō autē debem⁹ gratias agere
deo semp̄ pro vobis fratres dilecti a de-
o: q̄ elegit nos deus p̄mittas in salu-
tem in sanctificatione sp̄is et in fide
veritatis: in quā et vocauit vos p̄ eu-
angelii n̄ostri et acquisitione gl̄orie
dñi n̄i ihesu cr̄sti. Itaq; fratres sta-
te: et tenete traditiones q̄s didicistis:
sive p̄ sermonē sive p̄ epistolā n̄ram.
Ipse autē dñs n̄oster ihesus cr̄st⁹ et de⁹
et pater n̄oster qui dilexit nos: et dedit
consolationē eternā et sp̄m bonā in gra-
tia rehortet⁹ corda vestra: et confirmet
in omni opere et sermone bono. **¶**

De cetero fratres orate pro nobis
ut sermo dei currat et clarificetur
sicut et apud vos: et ut liberemur ab im-
portunis et malis hominib;. Nō enim
omniū est fides. Fidelis autē dñs ē qui
confirmabit vos: et custodiet a malo.
Confidim⁹ autē de vobis fratres in do-
mino: quā quē p̄cipim⁹ et facitis: et fa-
ciētis. Dñs autē dirigat corda vestra in
caritate dei: et patientia cr̄sti. Detum-
niamus autē vobis fratres in noīe dñi
n̄i ihesu cr̄sti: ut subtrahatis vos ab
omni fratre ambulante inordinatē: et
nō scdm traditionem quā acceperūt

a nobis. Ip̄i enim sciū quē admodū
op̄teat imitari nos: qm̄ nō iniqui
sumus inter vos neq; gratis panem
māducauim⁹ ab aliquo: sed in labore
et in fatigatione nocte et die op̄antes:
ne quē vestrū grauare. Nō quasi
nō habuerim⁹ potestātē: sed ut nosmet-
ipsos formā dārem⁹ vobis ad imitan-
dum nos. Nā et cū essem⁹ apud vos
h̄c denūciabam⁹ vobis: qm̄ si quis
non vult op̄ari: nec māducat. Audi-
uim⁹ etiā inter vos quosdā abulātes
inquire nichil op̄antes: sed curiosi a-
gentes. Hīs autē q̄ eiusmodi sūt denū-
ciam⁹ et obsecram⁹ in dño ihesu cr̄sto
ut cū silēcio op̄antes: sūt panē mādu-
cent. Vos autē fratres nolite desicere bene-
faciētes. Quod si q̄s nō obedit verbo
n̄ro p̄ epistolā h̄c notate: et nō misce-
amini cū illis ut cōfundant⁹. Et nolite q̄si
inimicū rēstimare: sed corripite ut fra-
trem. Ip̄e autē de⁹ pacis dei vobis pa-
rem sempiternā in omni loco. Dñs cū omni-
bus vobis. Salutatio mea manu pau-
li: qd̄ ē signum in omni ep̄la. Ita scribe.
Gratia dñi n̄i ihesu cr̄sti cū omib; vo-
bis amen. **¶** *Explicit ep̄la sc̄da ad the-
salonicē. Incipit argumētū in ep̄i
thimothēum ad thimothēum.*

Thimothēum instruit et docet
de ordinatione ep̄iscopat⁹
et dyaconij: et ois eccl̄asti-
ce discipline: sc̄ptis ei a la-
odiniā p̄ tichicu dyaconē. **¶** *Explicit ar-
gumētum. Incipit ep̄la ad thimothēum.*
Prima Ca-
pulus p̄luli.
Apostolus ihesu cr̄-
sti secundū imperiū
dei saluatoris n̄i et
cr̄sti ihesu sp̄i n̄re:
thimothēo dilecto fi-

lio in fide: gratia et misericordia et pax
a deo patre et cr̄sto ihesu domino n̄ro.
Sicut rogavi te ut remeares ep̄heli cū
irem in macedoniā: ut denūciāres qui-
busdā ne aliter docerent: neq; inter-
derent fabulis et genealogijs intermi-
natis: q̄ quæstiones prestant magis
q̄ edificationē dei quē ē in fide. Finis
autē precepti est caritas: de corde puro
et conscientia bona: et fide nō ficta. A qui-
bus quidā aberrātes quæsi sūt in va-
niloquiū: volentes esse legis doctores
non intelligentes neq; q̄ loquunt⁹: ne-
q; de quib; affirmāt. Scim⁹ autē quia
bona est lex si quis ea legitime utatur:
sciens hoc quia lex iusto nō est posita
sed iniustis et non subditis: impijs et
peccatoribus sceleratis et cōtaminatis
parricidis et homicidis homicidis for-
nicarijs masculorū acubitorib; plagia-
rijs mēdacib; et piurib; et si qd̄ aliud
sane doctrine adūlat⁹: q̄ ē scdm euāge-
lium gl̄orie beati dei quod creditū est
michi. Gratias ago ei q̄ me confortauit
in cr̄sto ihesu dño n̄ro: quia fidelē me
rēstimauit ponēs in ministerio. Qui
prius blasphemus fui et p̄secutor et con-
tumeliosus: sed misericordiam dei cōsecut⁹
sum q̄a ignorās feci in incredulitate.
Sugabundauit autē gratia dñi n̄ostri
cum fide et dilectione q̄ est in cr̄sto ihe-
su. Fidelis sermo et omni acceptione di-
gnus: quia iustus ihesus venit in hūc
mūdū peccatores saluos facere: quo-
rum primus ego sum. Sed idō misē-
fecordia cōsecutus sum: ut in me p̄mo
ostenderet cr̄st⁹ ihesus cū man patientiā
ad informationem eorū q̄ credituri sūt
illi in vitam eternā. Regi autē seculorū
immortali inuisibili soli deo honor et
gloria in secula seculorū amen. Hoc
preceptū cōmendā tibi fili thimothēe

secundum precedentes in re propheti-
as: ut milites in illis bonam militiam
habens fidem et bonam conscientiam.
Quia quidam repellentes circa fidem
nausea gaudent: et quibus est hyment-
us et alexander quos tradidi sacha-
nezur discant non blasphemare. **¶**
Obfectio igitur primum omnium fieri
obsecrationes orationes postula-
tiones gratias actiones pro omnibus
hominibus: pro regibus et omnibus qui
sublimitate sunt: ut quietam et tranquillam
vitam agamus in omni pietate et castita-
te. Hoc enim bonum est et acceptum coram sal-
natore nostro deo: qui omnes homines vult
salvos fieri: et ad agnitionem veritatis
venire. Unus enim deus unus et media-
tor dei et hominum homo Christus Iesus:
qui dedit redemptionem sanctis pro om-
nibus. Cuius testimonium temporibus
suis confirmatum est: in quo positus sum ego
predicator et apostolus. Veritate dico non
menti: doctor gentium in fide et veritate.
Volo ergo viros orare in omni loco:
levantes puras manus: sicut ira et discer-
patione. Similiter et mulieres habitu
ornato: cum verecundia et sobrietate or-
nantes se: non in toris cinibus aut
auro aut margaritis vel veste pre-
dosa: sed ut decet mulieres promittentes
pietatem et opera bona. Mulier in silentio
distacum omni subiectione. Docere au-
tem mulier non permittitur neque discere in vi-
ris: sed esse in silentio. Adam enim princeps
factus est deinde eua: et ad eam non est seductus:
nihil autem seducta in perditione fuit.
Salvabitur autem in filiorum generatione
quoniam si permanserit in fide et dilectio-
ne et sanctificatione cum sobrietate. **¶**
Fidelis sermo. Si quis episcopatum
desiderat: bonum opus desiderat.
¶oportet enim episcopum irreprehensibile

esse: unius uxoris virum: sobrium: ornatum:
prudenter: pudicum: hospitalem: doctorem:
non violentum: non pellorem: sed mo-
destum: non litigiosum: non cupidum: sed
sui domui bene posuit: filios habentem
subditos cum omni castitate. Si quis au-
tem domui sue preesse nescit: quomodo
ecclesie dei diligentiam habebit? Non ne-
ophytum: ne in supbia elatus in iudicium
incadat dyaboli. ¶oportet autem illum et te-
stimonium habere bonum ab hijs qui foris
sunt: ut non in opprobrium incadat et in
laqueum dyaboli. Diaconos similiter
pudicos: non bilingues: non multos
vino ditos: non turpe luctu sedantes:
habentes misterium fidei et conscientia pu-
ram. Et hijs autem prebentur primum: et sic mi-
nistrent nulli cinimen habentes. Mulie-
res similiter pudicas: non detrahentes:
sobrias: fideles in omnibus. Diacones
sunt unius uxoris viri: qui filijs suis be-
ne prebent: et suis domibus. Qui enim be-
ne ministraverint: gradum bonum sibi
acquirent: et multam fiduciam in his que
est in Christo Iesu. Hec tibi scribo fili chi-
mothee: sperans me ad te venire cito.
Si autem tardaveris: ut scias quomodo
oporeat te in domo dei consistari que est
ecclesia dei vivi: columna et firmamen-
tum veritatis. Et manifeste magnum est
pietatis sacramentum quod manifesta-
tum est in carne: iustificatum est in
spiritu: apparuit angelis: predicatum
est gentibus: creditum est in mun-
do: assumptum est in gloria. **¶**
Spiritus autem manifeste dicit: quia
in novissimis temporibus disce-
rent quidam a fide: attendentes spiritui-
bus erroris et doctrinis demoniorum in
ypothesi: loquentium mendacium et caute-
riam habentium suam conscientiam: pro-
hibent nubes: abstinere a cibis quos

deus creavit ad percipiendum cum gratias
actione fidelibus: et hijs qui cognoverunt
veritatem. Quia omnis creatura dei bona: et
nichil reiendum quod cum gratias actione
percipitur. Sanctificat enim per verbum dei
et orationem. Hec proponens fratribus:
bonus estis minister Christi Iesu: et utri-
usque verbis fidei et bone doctrine quam
affectus es. Ineptas autem et aniles sa-
bulas deiecit. Ecce autem teipsum ad pi-
etatem. Nam corporalis exercitatio ad mo-
dicum utilis est. Pietas autem ad omnia u-
tilis est: promissionem habens vite que
nunc est et future. Fidelis sermo: et omni
acceptatione dignus. In hoc enim labo-
ramus et maledicimus quia speramus
in deum vivum: qui est saluator omnium ho-
minum: maxime fidelium. Precepe hec et
docere. Nemo adolescentia tua detrahatur:
sed exemplum esto fidelium: in verbo: in con-
versatione: in caritate: in fide: in castita-
te. Cum venio attende lectioni rethorati-
oni doctrine. Noli negligere gratiam
que in te est: que data est tibi per propheti-
am cum impositione manuum presbiterij.
Hec meditare: hijs esto: ut profectus
tuus manifestus sit omnibus. Attende enim tibi
et doctrine: in ista in illis. Hoc enim facies: et
teipsum saluum facies: et eos qui te audiunt.
¶ timore ne inceptaveris: sed
Obfecta ut patre. Juvenes ut fra-
tres: anus ut matres: iunectas ut sor-
res in omni castitate. Viduas honora:
que vere vidue sunt. Si qua autem vidua
filios aut nepotes habet: discat pri-
mum domum suam regere et mutua vice
reddere parentibus. Hoc enim acceptum
est coram deo. Que autem vere vidua est et
desolata speret in deum: et in istis obsecra-
tionibus et orationibus nocte et die. Nam
que in delictis est vivens mortua est. Et
hoc percipe: ut irreprehensibilis sis. Si

quis autem suorum et maxime domesticorum
curam non habet: fidem negavit: et in-
fidelis deterior. Vidua eligatur non mi-
nus sexaginta annorum: que fuerit unus
vir: in operibus bonis testimonium
habens: si filios educavit: si hospi-
tio recepit si sanctorum pedes lavit: si tri-
bulationem patientibus ministravit:
si omne opus bonum subsecuta est. Ad-
ulescentiores autem viduas deiecit. Cum
enim luxuriare fuerit in Christo nubere
voluit: habentes damnationem: quia pri-
mam fidem irritam fecerunt. Simul autem et
ociose discant circumire domos: non lo-
lum ociose sed et verbose et rursus: lo-
quentes quod non oportet. Volo autem iunio-
res nubere: filios procreare matres fa-
milias esse: nullam occasionem dare ad-
versario maledicti gratia. Nam enim
quidam evertit sunt retro sathanam. Si
quis fidelis habet viduas ministrat
illis ut non gravetur ecclesia: ut hijs qui
vere vidue sunt sufficiat. Qui bene pre-
sunt presbiteri duplici honore digni
habentur: maxime qui laborant in verbo
et doctrina. Dicit enim scriptura. Non
infenabis os boni murrati. Et dignus
est operarius mercede sua. Advectus
presbiteri accusationem noli recipere: ni-
si sub duobus aut tribus testibus. Pec-
cantes coram omnibus argue: ut et ceteri
timorem habeant. Testor coram deo et Christo
Iesu et electis angelis: ut hec custodias
sine praeiudicio: nichil facies alteram par-
tem declinando. Manus cito nemini
imposueris: neque communicaveris pecca-
tis alienis. Teipsum castum custodi. No-
li adhuc aquam bibere: sed modico vi-
no utere propter stomachum tuum et fre-
quentes tuas infirmitates. Quorum-
dam hominum peccata manifesta sunt
praecedentia ad iudicium: quosdam autem

subsecuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt: et que aliter se habent abscondi non possunt. **U**nusquisque sub iugo serui dños suos omni honore dignos arbitretur: ne uomē dñi et doctrina blasphemetur. Qui autē fideles habent dños nō dēnuat quia fides sūt: sed magis seruāt q̄a fideles sūt et dilecti: q̄a beneficij participes sunt hec docet: et reprobare. Si q̄s aliter docet: et nō acquiescit sanis sermonibz dñi nūc ihesu cristo: et ei que sūt pietatē et doctrinē: superbus nichil sciens sed languēs circa quēstiones et pugnas verborz: et quibz oriūtur inuidie etentiones blasphemie suspiciones male: et elidationes hominū mente corruptorū et q̄ veritate priuati sūt: et estimatiū quēstū esse pietatē. Est autē quēstus magnus: pietas cum sufficientia. Nichil enī inculm⁹ in hunc mūdū: haur dubiū q̄a nec auferre qd possum⁹. Haberes autē alimēta et q̄bz regant: hīs dēcti sum⁹. Nā q̄ volunt diuites fieri: incidūt i rēptationē et i laqueū dyaboli et desideria multa inutilia et nocina: q̄ mergūt homines i interitū et p̄ditionē. Radix enī om̄i maloz est cupiditas: quā qdā appetentes errauerūt a fide: et inferuerūt se doloribz multis. Tu autē o homo dei hec fuge. Sedare vero iusticiā: pietatē: fidē: caritatē: patientiā: mansuetudinem. Certa bonū certamē: apprehēde vitā eternā: i qua vocat⁹ es et celsus bonā celsionē corā multis testibz. Precipio tibi corā deo q̄ viuificat oīa et cristo ihesu q̄ testimoniū reddidit sub p̄ōio pylato bonam celsionē: ut serues mādātū sine macula irreprehensibile usq̄ i aduentū dñi nostri ihesu cristi: quē suis tēporibz ostēdet beatus et solus potēs rex regū et domin⁹

dñi auct⁹: q̄ solus habet immortalitatem et lucē inhabitat inaccessibile: quē null⁹ homin vidit sed nec videre potest: cui honor et imperiū sempiternū amen. Diuitibz hui⁹ seculi p̄cipe nō sublimē sapere: neq̄ sperare in incerto diuinā sed i deo uiuō q̄ p̄stat nobis oīa abidē ad fructū: bene agere: diuites fieri i bonis opētibz: facile retribuere: et munitare: thesaurizare sibi sūd amētū bonū in futurū: ut apprehēdat veram vitā. Thimothee deponit custodi: diuitias p̄phanas vocū nouitates et oppositiones falli nōa scire: quā quidā p̄mittē circa fidem p̄cederūt. Gratia tecū amē. **Explicit epla p̄ma ad thimothēum. Incipit argumentū in eplā secundā**

Thimothee scribit de reprobatione marci et i om̄is regule veritatis: et qd futurū sit tēporibz nouissimis: et de sua passione: scilicet a roma. **Explicit argumentū. Incipit epla ij ad thimothēum.** **P**aulus apostol⁹ ihesu cristi p̄ voluntatem dei sēdm p̄missionem vitē q̄ ē in cristo ihesu: thimothee rarissimo filio: gratia et misericordia et pax a deo patre nro et cristo ihesu dño nro. Gratias ago deo meo cui secus a progenitoribz meis in cōscientia pura: et sine inimissione habeam tui memoriā in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre memoz lacrimarū tuarū ut gaudio implear. Recordationē accipies et qd fidei que ē in te non fida ē et habitauit primū in auia tua loride et mīe tua eunte. Ceterus hū autē et in te p̄pter quā causam amonēo te ut recusantes gratiam dei q̄ est in te per impositionē manū meaz. Nā enim dedit nobis de⁹

spiritū timoris sed virtutis et dilectionis et sobrietatis. Noli itaq̄ recubescere testimonium domini nostri neq̄ vitidū eius: sed collabora euangelio sēdm virtutē dei: q̄ nos liberauit et vocauit vocatione sua sancta: nō sēdm opēra nostra sed sēdm p̄positum suū et gratiā: que data ē nobis i cristo ihesu ante tēpora seclaria. Manifestata ē autē nūc p̄ illuminationē saluatoris nri ihesu cristi: qui destruxit quidē mortē: illuminauit autē vitā et incorruptionem p̄ euangelium: in quo posui sum ego p̄dicator et apostolus et magister gentiū. Ab quā causam etiā hec patior: sed nō cōfundor. Scis enī cui credidi: et certus sum quia potēs est deponitū meū euare i illū diem. Formam habeo sanorū verborū q̄a me audisti in fide et in dilectione in cristo ihesu. Bonū depositum custodi p̄ spiritū sanctū qui habitat in nobis. Scis enī hoc q̄ auersi sunt a me omnes q̄ in asia sūt: et q̄bz est philogelus et xenogenes. Der misericordiā dñs quēstori domui: q̄a sepe me refrigerauit et cathenam meā non erubuit: sed cū romam venisset sollicit me quēstuit et inuenit. Der illi dñs inuenire misericordiā a deo i illa die. Et quāta ephesi ministravit michi tu melius et ego fili mi confortor. **Incipit epla iij ad thimothēum.** **T**are i gratia q̄ est in cristo ihesu: et que audisti a me p̄ multos testes hec commenda fidelibz hominibz qui ydonei erūt et alios docere. Labora sicut bonus miles cristi ihesu. Memoz militās deo: implicat se negotijs seclariis: ut ei placeat cui se probauit. Nā et q̄ cecit in agone non coronabitur nisi legitime certauerit. Laborante agricolam oportet primū de fructibz accipere. Intellige que dico: habet enī tibi dñs

in om̄ibz intellectū. Memor esto dñm ihesum cristū resurrexisse a mortuis et semine dauid sēdm euangelium meū in quo laboro usq̄ ad vincula q̄st male operans: sed verbum dei nō ē alligatum. Ideo oīa sustineo p̄pter electos: ut et ipi salutē cōsequantur q̄ est in cristo ihesu cū gloria celesti. Fidelis sum. Nā si cōmorui sum⁹: et conuiuiui⁹: si sustinebim⁹: et regnabimus: si negauerimus: et ille negabit nos: si non credimus ille fidelis permanet: negare se ipm nō potest. Nec autem commune testificās corā deo. Noli conuendere verbis: ad nichil enim vtile ē nisi ad subuersionem audientū. Sollicite autē cura teipm: probabile exhibere deo: operari incōsufibile: recte tradāte verbum veritatis. Prop̄hana autē et inani loquia deuita. Multū enī p̄ficiūt ad impietate: et sermo eoz ut rācer serpit. Ex quibz est hyreneus et philetus: q̄a veritate p̄cederūt dicētes resurrectionem esse iam factā: et subuerterūt quorūdā fidem. Sed firmū sūd amētū dei stac habens signaculū hoc. Cognouit dominus q̄ sūt eius: et discēdat ab iniquitate om̄is qui inuocat nomē dñi. In magna autē domo nō solum sūt vasa aurea et argentea: sed et lignea et fictilia: quedā quidē in honore: quedā autē in cōtumeliā. Si q̄s ergo emūdauit se ab istis: erit vas i honore sanctificationis: et vtile dño ad om̄e opus bonū paratū. Iuuentilia autē desideria fuge: sedare vero iusticiā fidem spem et caritatē et pacem cū hīs qui invocant dominū de corde puro. Sultas autē et sine disciplina quēstiones diuitiarū: q̄a generant lites. Seruū autē dñi nō oportet litigare: sed mansuetū esse ad omnes: docibile: paritē cū modestia

corripient eos qui resistunt veritati: ne
quando deus det illis penitentiam ad
cognoscendam veritatem. et relin-
quatur a dyaboli laqueis: a quo captiui
tenebantur ad ipsius voluntatem. **U**
nde autem scio quia in novissimis
diebus. instabunt tempora pericu-
losa: erunt homines seipos amantes.
cupidi elati. superbi. blasphemii parenti-
bus non obediētes. ingrati. scelerati. sine
affectione sine pace. criminatores. in-
continentes. inimici. sine benignitate
proditores. proteculi. tumidi et volu-
ptatum amatores. magis quam dei: ha-
bentes spiritum quidem pietatis. virtutem
autem eius abnegantes. Et hos deuota.
Ite hijs enim sunt qui penetrant domos
et captiuas ducunt mulierculas impu-
ratis peccatis. que ducuntur varijs
desiderijs: semper discētes. et nunquam
ad scientiam veritatis peruenientes. Quoad
modum autem iannes et mambres reser-
terunt moysi. ita et hijs resistunt verita-
ti: homines corrupti mente. reprobi con-
tra fidem. sed ultra non proficiunt. Insi-
pientia enim eorum manifesta erit omni-
bus: sicut et illorum fuit. Tu autem affec-
tus es meam doctrinam. institutionem.
propositum. fidem. longanimitatem. di-
lectionem. patientiam. persecutiones. passio-
nes: qualia michi facta sunt antiochi-
e. yconio. listris. quales persecutiones
sustinuit. et re omnibus eripuit me dominus.
Et omnes qui pie volunt vivere in se-
culo ihesu persecutionem patient. Mali autem
homines et seductores proficiunt in
pijs. errantes et in errorem mittentes.
Tu vero permane in hijs que didicisti.
et credita sunt tibi: scientis a quo didice-
ris. et quia ab infantia sacras litteras
nostris. que te possunt instruere ad salu-
tem per fidem que est in christo ihesu. Omnis

scriptura diuinitus inspirata. utilis est
ad docendum. ad arguendum. ad corripien-
dum. ad erudiendum in iusticia: ut perfecti sit
homo dei ad omne opus bonum instructus.
Testificor coram deo et ihesu christo.
Et hoc quod indicatur est vniuersis et mor-
tuis. et aduentum ipsius et regnum eius:
predica vobis iuxta oportune impor-
tune. argue. obsecra. increpa in omni
patientia et doctrina. Et erunt tempus
cum sanam doctrinam non sustinebunt:
sed ad sua desideria coacerbabitur sibi
magistros prurientes auribus: et a veri-
tate quidem auditu auertent. ad fabulas
autem conuertentur. Tu vero vigila. in omni-
bus labora: opus fac et angelis mi-
nistrium tuum imple. sobrius esto. Ego
enim iam delibor: et tempus resolutionis
meae instat. Bonum certamen certavi:
cursum consummaui. fidem seruauimus. In
reliquo reposita est michi corona iusti-
tie: quam reddet michi dominus in illa die. In-
deus iudex. Non solum autem michi. sed et
hijs qui diligunt aduentum eius. festina
ad me venire cito. Demas enim me reli-
quit diligens hoc seculum et abiit thessa-
lonicam. cresens in galacia. titus in
dalmatiam. lucas est mecum solus. Mar-
cum assume et adduc tecum: est enim mi-
chi utilis in ministerio. Thimoteum autem
misi ephesum. Perulam quam reliqui tibi
ade apud carpum venies affer tecum et
libros: maxime autem membranas. Al-
legader rears. multa mala michi obte-
dit: reddet illi dominus secundum opera eius: que
et tu deuota. Valde enim resistit vobis
nostris. In prima mea defensione. ne-
mo michi assistit. sed omnes me dereli-
querunt: non illis repone. Dominus autem mi-
chi assistit. et confortauit me ut per me pro-
phetia impleatur: et audiat omnes gentes
et libenter sum de ore leonis. Liberauit

me dominus ab omni opere malo. et saluum
faciet in regnum suum celeste: cui gloria in se-
cula seculorum amen. Saluta presbiterum
et aquilam: et quiescenti domui. Erant
remansit corinthi: trophimum autem reli-
qui infirmum militem. festina ante hye-
mem venire. Saluant te eubolus et
pudens et linus et claudia: et fratres
omnes. Dominus ihesus christus cum spiritu
suo. Gratia vobiscum amen. **Expli-
at epistola ad thymotheum secundam. Incipit ar-
gumentum in epistolam ad thymotheum.**
Thymotheum comone facit et in-
struit de constitutione presbi-
teri et de spirituali conuer-
satione et hereticis vitan-
dis: et traditionibus iudaicis creditur. scri-
bitur enim in nycopoli. **Explet argumē-
tum in epistolam ad thymotheum.**
Daulus seruus dei ap-
ostolus autem ihesu christi
secundum fidem ele-
ctorum dei et agnos-
centem veritatis. que
secundum pietatem est
in me. Quia promissum est qui non
merentur deus autem temporalia sed eterna.
manifestauit autem temporibus suis. vobis
suum in predicatione. que credita est michi
secundum preceptum saluatoris nostri dei:
thymotheo dilecto filio secundum communem fidem
gratia et pax a deo patre et christo ihesu
saluatore nostro. Quia rei gratia reli-
qui te crete ut ea que desunt corrigas:
et constituas per ciuitates presbiteros sicut
et ego disposui tibi si quis sine crimi-
ne vnius uxoris vir: filios habens fi-
deles non in accusatione luxurie aut
non subditos. Oportet enim episcopum si-
ne crimine esse sicut dei dispensatorem:
non superbum non iracundum non vino-
lentum non paulatim. non cupis luci

cupidum: sed hospitalem benignum. sobrium.
iustum. sanctum. continentem. amplecten-
tem eum qui secundum doctrinam est fidelem ser-
monem: ut possit sit reprobis in doctrina
sana. et eos qui contradicunt arguere.
Sunt enim multi etiam inobedientes. vani-
loqui et seductores. maxime qui de cir-
cumcisione sunt quos oportet redar-
guere: qui vniuersas domos subvertunt.
docentes quod non oportet cupis luci gra-
tia. Dixit quidam ex illis prius iporum
propheta. Etenim semper mendaces
male bestie ventris pigri. Testimonium
hoc verum est. Quia ob causam incre-
pa illos dure ut sani sint in fide: non
intendentes iudaicis fabulis et mandatis
hominum auertantur se a veritate. Omnia
munda mundis: coniungatis autem et
infidelibus. nichil est mundum: sed iniquitate
sunt eorum et mens et conscientia. Con-
fiteantur se nosse deum factis autem negant:
cum sint abominati et increduli et
ad omne opus bonum reprobi. **U**
nde autem loquere que decet sanam
doctrinam. Serues ut sobrius sis.
pudicus. prudens. sani in fide. in dilecti-
one in patientia. Anus similiter in habitu
santo: non criminatrix. non multo
vino seruientis: bene docentes ut pruden-
tiam doceat. Adolescentulas. ut viros
suos amant: filios suos diligant: pru-
dentes. castas. sobrias domus curam ha-
bentes: benignas. subditas viris suis:
ut non blasphemetur. vobis dei. Ame-
nes similiter hortare ut sobrii sint. In
omnibus tempore prebe exemplum bonorum
operum: in doctrina. in integritate. in gra-
uitate. Verbum sanum irreprehensibile: ut
is qui se aduerso est creatur: nichil ha-
bens malum dicere de nobis. Seruus
domini sui subditos esse in omnibus pla-
centis: non contradicentes. non fraudantes.

sed in omnibus fidem bonā ostendentes: ut doctrinam saluatoris nri dei omnet in omnibus. Apparuit enim gratia dei et saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos: ut abnegantes impietatem et secularia desideria: sobrie et iuste et pie vivamus in hoc seculo: respectantes beatam spem et adventum glorie magni dei et saluatoris nri ihesu christi: qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate: et mūdaret sibi populū acceptabilem sedatorem bonorum operū. Hec loquere et exhortare: et argue cum omni imperio. Amen te dñat. **in**

Ammone illos principibus et prelatibus subditos esse: dīdo qd dedit: ad omne opus bonū paratos esse: neminē blasphemare: non liqiosos esse: sed modestos: omne ostendentes mansuetudinē ad omnes hōes. Examini aliquādo et nos insipientes increduli errantes securiter desiderijs et voluptatibus rarijs: i malicia et invidia agere: odibiles odietes inuicē. Cū autē benignitas et humanitas apparuit saluatoris nri dei nō ex operibus iusticie q fecimus nos sed scdm suā misericordiam saluos nos fecit p lauacriū regeneratiōis et reuocatiōis spiritus sancti quē effudit in nos abunde p ihesum christū saluatōrē nostrū: ut iustificari gratia ipsius heredes simus scdm spem vite eterne. Fidelis sermo ē. Et de his volo te confirmare: ut cunctis bonis operibus preesse q stetit deo. Hec sūt bona et vilia punitibus. Stultas autē questionēs et genealogias et dñationes et pugnas legis deuota. Sūt enī inuiles et vane. Hec enim hominem post vñā et scdm amorem correptionē deuota: scēs quia submissus est qui eiusmodi est: et delinquit cū sit

proprio iudicio condemnatus. Cū misero ad te arteman aut trechicū: festina ad me venire nicopolim. Ibi enī datur hyemare. Zenam legisperitū et appollo sollicitū pmitte: ut nichil illis desit. Disce autē et nris bonis operibus preesse ad usus necessarios: ut nō sint in fructuosū. Saluta te qui meū sunt omnes. Saluta eos q nos amāt i fide. Gratia dei cum omnibus vobis amē. **Explicit epla ad philemonē. Incipit argumentū in eplā ad philemonē.**

Philemoni familiares litteras facit p onesimo seruū suū: scribens ei ad urbē romā de carcere per suū preceptum onesium. **Explicit argumentū. Incipit epla ad philemonē.**

Paulus vincit et si ihesu et thimotheus frater: philemoni dilecto adiutori nro. et aprie sorori carissime et accipio comitum nro: et ecclesie que i domo tua est. Gratia vobis et pax a deo patre nro: et dño ihesu christo. Granas ago deo meo semp memoria tui facies in orationibus meis audiens caritatem tuā et fidem quā habes in dño ihesu et in omnes sanctos: ut comunicatio fidei tue euēdis fiat i agnitione omnis operis boni in christo ihesu. Gaudium enī magnū habui et solatiū in caritate tua: qā viscera lādorū requieuerunt p te frater. Propter quod multā fiduciam habens in christo ihesu imperandi tibi quod ad rem pñer: ppter caritatem magis obsecro cū sis talis ut paulus sentit nūc autē et vinctus ihesu christo: obsecro te p meo filio quē genui i vinculis onesimo q tibi aliquādo inuili

fuit: nūc autē et michi et tibi viliq: quē remisi tibi. Tu autē illi ut mea viscera suscipe. Quē ego voluerā meū retinere: ut pro te michi ministraret i vinculis euangelij. Sine cōsilio autē tuo nichil volui facere: ut ne velut ex necessitate bonū nūc esset: sed voluntariū. Fortitan enī ideo discessit ad horā a te: ut eternū illi reciperes: iam nō ut seruū sed pro seruo carissimū frēm: maxime michi. Quāto autē magis tibi et i carne et i dño. Si ergo habes me socru: suscipe illū sicut me. Si autē aliqd nocuit tibi aut debet: hoc michi nuputa. Ego paulus scripsi mea manu. Ego reddam: ut nō dicā tibi q et respici michi debet. Ita frater ego te feci in domino: refice viscera mea i caritate. Concedens inobediētia tua scripsi tibi: scēs quē et sup id qd dico facies. Simul et para michi hospitium: nā spero p gratias meas donari me vobis. Saluta te epaphras captiuus me in christo ihesu: marcus aristarchus demas et lucas adiutores mei. Gratia dñi nri ihesu christi cū spiritu vestro amen. **Explicit epla ad philemonem. Incipit argumentū in eplā ad hebreos.**

In primis dicendū est tur aplos paulus i hac epla scribendo nō seruauerit morem suū: ut vel vocabulū nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est q ad eos scribes q ex circūcisione crediderant qli gentiū apostolis et nō hebreis: sciens quoz eoz lumbiam: suaz humilitatē ipse demonstras meū officij sui noluit ostendere. Nam simili modo etiā iohānes aplos propter humilitatē in epla sua nomē suū eadē ratione nō prulit. Nam ergo eplam scribit apostolus ad hebreos conscripta hebraica lingua misisse: cuius

sententia et ordinē retinens lucas euangelista post egressum apostoli pauli greco sermone cōposuit. **Explicit argumentū. Incipit eplā ad hebreos.**

Eliphaz mīlq: modis olim deus loquēs patribus in prophetis: nouissimē diebus istis locutus ē nobis in filio quē deditur heredem vniuersos: p quē fecit et secta. Qui cū sit splendor glorie: et figura substantie eius: portansq: oia verbo virtutis sue purgationē peccatorū facies: sedet ad dexterā maiestatis in excelsis tanto melior angelis et sedus: quāto differētius pre illis nomen hereditauit. Cui enī dixit aliquādo angelus filius meus es tu ego hodie genui te: Et rursum. Ego ero illi pater: et ipse erit michi in filius. Et cū iterum introducit pmo genitū in orbē terre dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit āgelos suos spiritus: et ministros suos flammā ignis. Ad filiū autem. Thronus tuus deus in seculum seculi: virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iusticiā et odisti iniquitatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo reuelationis: pre participijs tuis. Et tu in principio dñe terrā fundasti: et opera manū tuarum sunt celi. Spiritus prebunt tu autē pmanebis: et omnes ut uestimentū veterascent. Et velut amictum mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Ad quē aut angelorum dixit aliquādo sede a dextris meis: quod aduq: pōnā inimicos tuos scabellū pedū tuoz. **Incipit eplā ad hebreos.** Sūt amīnistatorū spiritus: i ministrū mīlī propter

eos qui hereditate capiunt salutis. **P**ropterea abundanti-
us oportet ob-
servare nos ea que audimus:
ne forte peccemus. Si enim qui per ange-
los dictus est sermo factus est firmus: et
si omnis purificatio et inobedientia ac-
cepit nullam mercedis retributionem: quo-
modo nos effugiamus si tantam neglexer-
imus salutem? Que cum incipit accepisset
enarrari per dominum: ab eis qui audierunt in
nos clamata est: exultate deo signis et po-
tentis et variis virtutibus et spiritus san-
cti distributionibus secundum suam voluntatem.
Non enim angelis subiecit deus orbem
terre futurum: de quo loquuntur. Testatus
est autem in quodam loco quod dicitur. Quid
est homo quod memores eius: aut filius
hominis quoniam iustas est? Minus
enim paulo minus ab angelis: gloria
et honore coronasti eum: et constitisti
eum super opera manuum tuarum. Omnia
subiecasti sub pedibus eius. In eo enim
quod omnia ei subiecit: nichil dimisit non
subiectum ei. Nunc autem necesse videmus
omnia subiecta ei. Eum autem qui modico
quod angelus minoratus est videmus: ihesum
propter passionem mortis gloriam et honore
coronatum: ut gratia dei pro omnibus
gustaret mortem. Decebat enim eum pro-
pter que omnia et per que omnia: quod mul-
tos filios in gloriam adduxerat: aucto-
rem salutis eorum per passionem consummare.
Qui enim sanctificat et qui sanctificatur:
et uno omnes. Propter quam causam
non confunditur fratres eos vocare di-
cent. Nunc ab nomine tuum fratribus me-
is in medio ecclesie laudabo te. Et ite-
rum. Ego ero fidens in te. Et iterum. Ecce
ego et pueri mei: quos dedit michi de-
us. Quia ergo pueri communicaverunt
carni et sanguini: et ipse similiter parti-
cipavit eisdem: ut per mortem destrueret

eum qui habebat mortis imperium id est
dyabolus: et liberaret eos qui timore
mortis per totam vitam obnoxii erant. Eui-
tunt. Nunc et angelos apprehendit:
sed semen abrahe apprehendit. Unde
debuit per omnia fratribus similari: ut
misericos fieret et fidelis pontifex ad
deum: ut repropinquaret delicta populi. In eo
enim in quo passus est ipse et temptatus: pon-
tices et eis qui temptantur auxiliari. **U**
nde et hinc vocat omnes electos
participes. Considerate apostoli et po-
ntificem confessionis nostre ihesum: qui ho-
lis est ei qui fecit illum: sicut et moyses
in omni domo eius. Amplius enim
glorie iste per moysen dignus est habitus:
quod amplius honorem habet domus
qui fabricavit illam. Minus namque do-
mus fabricatur ab aliquo. Qui autem
omnia creavit: deus. Et moyses quidem
fidelis erat in tota domo eius: tanquam sa-
mulus in testimonium eorum que dicenda
erant: cuius vero tanquam filius in domo
sua. Que domus sumus nos: si fidu-
ciam et gloriam spei usque ad fidem fir-
mam retineamus. Quapropter sicut di-
xit spiritus sanctus hodie si vocem au-
dieritis nolite obdurare corda vestra: sicut
et in reprobatione secundum diem tempta-
tionis in deserto. Ubi temptaverunt
me patres vestri: probaverunt et viderunt
opera mea quadraginta annis. Pro-
pter quod infensus fui generationi huic:
et dixi semper errant corde. Ipsi autem non
cognoverunt vias meas: quibus iura-
vi in ira mea si introibunt in requiem
meam. Videte fratres: ne forte sit in ali-
quo vestrum cor malum incredulitatis dis-
cedendi a deo vivo. Sed adhortami-
ni vosmetipsos per singulos dies donec
hodie cognominatur ut non obduretur
cor vestrum fallacia peccati. Participes

enim et isti effecti sumus: si tamen inci-
piamus subire et usque ad finem firmum
retineamus: dum dicite hodie si vocem
audieritis nolite obdurare corda
vestra quemadmodum in illa reprobatio-
ne. Quidam enim audientes reprobave-
runt: sed non universi qui profecti sunt ab
egypto per moysen. Quibus autem infensus
est quadraginta annis: scilicet illis qui
peccaverunt: quorum cadauera prostrata
sunt in deserto. Quibus autem iuravit
non introire in requiem ipsius: nisi illis
qui increduli fuerunt. Et videmus qui-
a non potuerunt introire in requiem
ipsius propter incredulitatem. **U**
incramus ergo: ne forte relida
solicitatione introitum in requiem
nostram: aliquis ex nobis desit.
Sicut et nobis nuntiari est quemadmo-
dum et illis: sed non profuit illis ser-
mo audire: non adimplet fides et hinc
que audierunt. Ingrediamur enim in re-
quiem quam credimus: quemadmodum di-
xit. Sicut iuravi in ira mea: si introi-
bunt in requiem mea. Et quidem operibus
ab infestatione mundi predestinatus est
quodam loco de die septima sit. Et re-
quieuit deus die septima ab omnibus
operibus suis. Et ideo et nos. Si in-
troibunt in requiem mea. Quoniam ergo
superest introire quosdam in illam: et hi
quibus precibus annuacium est non in-
troierunt propter incredulitatem: nec
terminat die quendam hodie in david
dicendo post tunc temporis sicut supra
dictum est: hodie si vocem eius audieritis
nolite obdurare corda vestra. Nam si
eis ihesus requiem prestat: nunquam de a-
lia loqueretur post hoc die. Itaque relin-
quatur laborem vestrum populo dei. Qui enim
ingressus est in requiem: etiam ipse
requieuit ab operibus suis sicut et a

his deus. Festinemus ergo ingredi in
illam requiem: ut ne in idipsum quis inci-
dat incredulitatis exemplum. Nunc est
enim sermo dei et efficax et penetrabilis:
omni gladio accipitur: et pingens
usque ad divisionem anime ac spiritus:
compagum quoque ac medullarum: et dis-
cretor cogitationum et intentionum cordis.
Et non est ulla creatura invisibilis in
conspectu eius: omnia autem nuda et aperta
sunt oculis eius: ad quem nobis sermo.
Habentes ergo pontificem magnum qui
penetravit celos ihesum filium dei: tene-
amus spei nostre confessionem. Non enim
habemus pontificem qui non possit com-
pati infirmitatibus nostris: temptatum
autem per omnia pro similitudine abso-
lutum. Ideamur ergo cum fiducia ad thronum
gratie eius: ut misericordiam consequamur et
gratiam inveniamus in auxilio operum.

Omnes namque pontifex et
hominibus assumptus pro homi-
nibus constituitur in hijs que sunt ad
deum: ut offerat dona et sacrificia pro
peccatis. Qui dolere possit hijs qui i-
gnorant et errant: et ipse circumdatus
est infirmitate: et propterea debet quemad-
modum et per populum: ita etiam et per semetipsum
offerre pro peccatis. Nec quilibet humi-
li sibi honorem: sed qui vocatur a deo tanquam
aaron. Sic et christus non semetipsum cla-
rificavit ut pontifex fieret: sed qui locu-
tus est ad eum. Filius meus es tu: ego
hodie genui te. Quemadmodum et in alijs
loco dicit. Tu es sacerdos in eternum:
secundum ordinem melchisedech. Qui in die-
bus carnis sue propter supplicationesque
ad eum qui possit illum salum facere a mor-
te: cum clamore valido et lacrimis: offer-
rens: reconditus est pro sua reuerentia.
Et quidem cum esset filius dei didicit re-
surrexisse a mortuis: et obedientiam consummare

factus est omnibus obtemperantibus sibi
causa salutis eterne: appellatus a deo
pontifex iuxta ordinem melchisedech. De
quo nobis grandis sermo et interpre-
tabilis ad dicendum: quoniam imbecille
facti estis ad audiendum. Etiam cum debe-
retis magistri esse propter tempus: rui-
simus indigetis ut vos doceamini que
sunt elementa reordis sermonum dei: et fa-
cti estis quibus lacte opus sit non solido
cibo. Minus enim qui lactis est particeps:
reprea est sermonis iusticie. Parvulus
enim est. Perfectior autem est solidus cibus:
eorum qui pro ipsa consuetudine exercitatos
habet sensus ad discernendum boni ac mali.

Quapropter immutantes in
christo omnes vestri simonem ad presbi-
terium faciamus: non rursum iacientes fun-
damentum penitentie ab operibus mortui-
is: et fidei ad deum. Baptismatum doctri-
ne impositionis quoque manus: ac re-
surrectionis mortuorum: et iudicii eterni.
Et hec faciemus: si quidem permiserit deus.
Impossibile enim est eos qui semel sunt
illuminati: gustaverunt celia domini re-
lecte: et participes facti sunt spiritus sancti:
gustaverunt nichilominus hominum
dei verbum: dixeruntque secuti verum: et pro-
lapsum sunt: rursum renouari ad peniten-
tiam: rursum investigare sibi semetipsis
filium dei: et ostentum habere. Terra enim
sepe venientem super se bibens ymbrem
et germinans herba opportuna illis a
quibus colit accipit benedictionem a deo:
proferens autem spinas ac tribulos
reproba est et in maledicto proxima: cu-
ius consummatio in combustionem. Con-
firmamus autem de vobis dilectissimi me-
liora et vinciora salutis: tam et si ita
loquimur. Non enim iniustus deus ut
obliviscatur operis vestri et dilectionis quam
ostendistis in nomine ipsius: qui ministrastis

sandis et ministrastis. Cupimus autem
vniuersis vestris eandem ostentare sol-
licitudinem ad repletionem spiritus usque in
finem ut non segres efficiamini: verum
imitatores eorum qui fide et patientia
hereditabunt promissiones abrahe
namque promittens deus: quoniam neminem
habuit per quem iuraret maiorem: iuravit
per semetipsum dicens: nisi benedictus be-
nedicam tibi et multiplicans multipli-
cabo te: et sic logarithmice serens ade-
ptus est repromissionem. Homines enim
per maiorem sui iuraret: et omnes circumfere-
re: finis ad affirmacionem. Et iuramentum.
In quo abundantius volens deus ostendi-
dere pollicitacionis incredulis immo-
bilitatem: filii sui interpositi sunt iuramen-
tum: ut per duas res immobiles qui-
bus impossibile est mentiri deus. Scilicet
simul solatiu habeamus qui consilium
ad tenendam promissionem spiritus: qui sunt
anchora habemus anime tutam ac firmam
et incedentem usque ad interiora
velaminis: ubi paucior per nobis intro-
it: ihesus secundum ordinem melchi-
sedech: pontifex factus in eternum.

Sic enim melchisedech rex salem
sacerdos dei summi qui obuiauit
abrahe regresso a rade regum: et benedi-
xit ei: cui et decimas omnium diuise
abraha: primum quidem qui interpretatur
rex iusticie: deinde autem et rex salem quod
est rex pacis: sine patre sine matre sine
genealogia: neque initium dierum neque fine
uite habens: assimilatus autem filio dei
manet sacerdos in perpetuum. Quoniam
autem quatuor sit hic: cui et decimas dedit
de precipuis abraha patriarcha: Et
quidem de filiis leui sacerdotum accipien-
tes: mandatum habet decimas summe
a populo secundum legem id est a fratribus suis:
quantum et ipsi egerunt de labris abrahe.

cuius autem generatio non annumeratur
in eis: decimas sumpsit ab abraha:
et hunc qui habebat repromissiones
benedixit. Sine ulla autem traditione:
quod minus est a meliore benedictus. Et
hic quidem decimas mortuos homines
accipit: ibi autem constituitur quia uiuit.
Et ut ita didi sit per abraham: et leui qui
decimas accepit decimas est. Adhuc
enim in lumbis patris erat: quando obui-
auit ei melchisedech. Si ergo confirmatio
per sacerdotum leuiticum erat: ipse enim
sub ipso legem accepit: quid adhuc ne-
cessarium fuit secundum ordinem melchisedech
alii surgere sacerdotem et non secundum ordi-
nem aaron dici? Ut illato enim sacerdo-
tis: necesse est ut et legis translatio fiat.
In quo enim hoc dicunt de alia tribu est:
de qua nullus altaris presbiter fuit. Ma-
nifestum est enim quod rex iuda ortus sit deus
nostre: in qua tribu nichil de sacerdoti-
bus moyses locutus est. Et apostolus adhuc
manifestum est: si secundum similitudinem
melchisedech resurgat alius sacerdos
qui non secundum legem mandari carnalis fa-
ctus est: sed secundum virtutem uite insolubi-
lis. Contestatur enim: quoniam tu es sa-
cerdos in eternum secundum ordinem melchi-
sedech. Reprobatio quidem preteritis manda-
ti propter infirmitatem eius et immutabi-
litatem. Nichil enim ad presbiterium adduxit
legem. Introductio vero melioris spiritus per
quam proximam ad deum: et quantum est
non sine iuramento. Alii quidem sine
iuramento sacerdotes facti sunt: hic
autem cum iuramento per eum qui dixit ad
illud. Iuravit deus et non perirebit eum:
tu es sacerdos in eternum. In tantum me-
lioris testamenti sponsor factus est ihesus.
Et alii quidem plures facti sunt sacerdo-
tes idcirco quod morte phibent perma-
nere: hic autem eo quod maneat in eternum

sempiternum habet sacerdotium. Unde et
saluare in perpetuum potest accedens per se-
metipsum ad deum: semper uiuens ad inter-
pellandum pro nobis. Talis enim declarat
ne nobis esset pontifex: sanctus: immu-
tens: impollutus: segregatus a peccatori-
bus: et excelsior celis factus. Qui non
habet necessitatem quotidie quemadmo-
dum sacerdotes prius per suis delictis
hostias offerre: deinde pro populo. Hoc
enim fecit semel se offerendo. Legem enim ho-
mines constitunt sacerdotes infinita-
tem habentes: sermo autem iuramentum quod
post legem: filium in eternum presbiterum.

Capitulum autem super ea que dicuntur.
Talem habemus pontificem: qui con-
sedet in depecta sedis magnitudinis
in celis sanctorum minister: et tabernaculi
ueritatem fixit deus et non homo. Minus
enim presbiter ad offerendum munera et
hostias constituit. Unde necesse est et hunc
habere aliquid quod offerat. Si ergo esset
super terram: nec esset sacerdos cum essent
qui offerrent secundum legem munera qui
exemplari et umbre deserviret celestium: si-
cut respiciens est moysi cum consummaret
tabernaculum. Vnde inquit omnia facito
secundum exemplar: quod tibi ostensum est
in monte. Hunc autem melius sortitus est
ministerium quanto et melioris testamē-
ti mediator est: quod in melioribus repro-
missionibus sanctum est. Nam si illud
prius culpa vacasset: non utique secundi
locus ingrederetur. Viri preterea enim eos di-
cit. Ecce dico uelint dicit deus: et consum-
mabo super domum israel et super
domum iuda testamentum novum: non se-
cundum testamentum quod feci patribus eorum
in die qua apprehendi manu eorum ut e-
ducerem illos de terra egypti: qui ipsi
non permanserunt in testamento meo: et e-
go neglexi eos dicit deus. Quia hoc est

testamentum quod disponat domui israel post dies illos dicit dominus. Dado leges meas in mente eorum et in corde eorum supplebunt eas: et ego eis in deum: et ipsi erunt michi in populum. Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens cognosce dominum: quia omnes scient me a minore usque ad maiorem: quia propitius ero iniquitatibus eorum et peccatorum eorum: id est non memorabor. Dicendo autem novum: veteravit prius. Quod autem antiquat et fenescit: prope intentum est. **H**abuit quidem et prius iustificationes cultus: et sanctum seclare. Tabernaculum enim factum est primum in quo erant candelabra et mensa et propitiolum: quod dicitur sancta: post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum: aureum habes thronum et archam testamenti circumdata ex omni parte auro: in qua urna aurea habes manna: et virga aaron que fecundaverat et tabule testamenti: superque eam egerubim glorie obumbrantia propitiolum: de quibus non modo dicendum per singula. Hic vero ita compositus in partem quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia assumpti: in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offerret pro sua et populi ignorantia: hoc significat spiritu sancto: non dum palam esse sanctorum viam ad hunc priorem tabernaculo habere statum. Que parabola est temporis instantis: iuxta quam munera et hostie offeruntur que non possunt iuxta consuetudinem perfectam facere scientes: solummodo in aulis et portibus et in vasis baptismatis et iusticie carnis: usque ad tempus correctionis impositis. Cuius autem assistens pontifex futurorum honorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum id est non huius

creationis: neque per sanguinem hircorum aut vitulorum sed per proprium sanguinem introiit semel in sancta: eterna redemptione inuenta. Si enim sanguis hircorum et thaurorum et cinis vitule aspersus iniquitatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis christi qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum deo emundavit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad servendum deo viventi. Et ideo novum testamentum mediator est: ut morte intercedente in redemptionem eam perveniamus: que erat sub priori testamento: re promissione accipiat que vocati sunt eterne hereditatis. Vbi enim testamentum: mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mortuis confirmatum est. Alioquin non dum valet: dum vivit qui testatus est. Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Iste enim omni mandato legis a moysi unius populo: accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana torquens et flosco: ipsum quoque libavit et omnem populum aspersit dicens. Hic sanguis testamenti: quod mandavit ad vos deus. Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia parte in sanguine secundum legem mundantur: et sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est ergo exemplaria quidem celestium huius mundari: ipsa autem celestia melioribus hostiis consistis. Non enim in manufacta sancta israelis introiit exemplaria veterum: sed in ipsum christum: ut appareat nunc vultus dei pro nobis. Neque ut sepe offerat semetipsum: quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportet eum sequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in consummatione

seculorum: ad destinationem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statum est hominibus semel mori: post hoc autem iudicium: sic et christus semel oblatus est ad multorum regnandum a peccata: sed sine peccato apparebit omnibus respectantibus se in salutem. **U**mbra enim habens legem suorum bonorum non ipsam rem imaginem veri: per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt indefinenter: nunquam potest accedere perfectio facere. Alioquin cessarent offerri: ideo quod nulla haberet ultra conscientia peccati cultores semel mundari. Sed in istis commemorationibus peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine thaurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingredienti mundum dicit. Hostia et oblatione non luitur corpus autem aptatum michi. Oblatio munda et pro peccato non ubi placuerunt. Tunc dixit. Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: ut faciam deus voluntatem tuam. Superius dicitur: quia hostias et oblationes et olocausta et per peccato noluit: nec placita sunt tibi que secundum legem offeruntur. Tunc dixit ecce venio: ut faciam deus voluntatem tuam: auferat primum ut sequens statuat. In qua voluntate sanctificati sumus: per oblationem corporis christi ihesu semel. Et quoniam quidem sacerdos perfectus est quotidie ministras: et eas sepe offerens hostias que non possunt auferre peccata. Hic autem una per peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet i dextra dei: de cetero respiciens donec ponant inimici eius scabellum pedum eius. Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificationem. Constat autem nos et spiritus sanctus. Postquam enim dixit. Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies

illos dicit dominus dando leges meas in cordibus eorum et in mentibus eorum supplebunt eas: et peccatorum et iniquitatum eorum id est non recordabor amplius. Vbi autem horum remissio: iam non est oblatio per peccato. Habentes itaque fides fiducia: in introitu sanctorum in sanguine christi quam iniciavit nobis viam novam et viventem per velamentum id est carne suam: et sacerdotem magnum super domum dei: accedamus cum vero corde in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala: et ablui corpus aqua mundam: teneamus spiritum nostre confessionis indefectibilem. Fidelis enim est qui repromissit. Et consideremus invicem in provocatione caritatis et bonorum operum: non desidentes collectionem nostram sicut consuetudinis est quibusdam sed consolantes: et tanto magis quanto videritis appropinquantem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam novitiam veritatis id est non relinquit pro peccatis hostia: terribilis autem quedam respectatio iudicii et ignis emulatio: que assumptura est adversarios. Ite itaque facite legem moysi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus mori: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei occiderunt: et sanguinem testamenti pollucrum duxerit: in quo sanctificatus est et spiritum gratie contumeliam fecerit. Scimus enim qui dixit. Michi vindicta: ego retribuam. Et iterum. Quia iudicabit dominus populum suum. Horrendum est incidere in manum dei viventis. Rememoramini autem pristinos dies in quibus illuminati magni certamen sustinistis passim: et in altero quod obprobriis et tribulationibus spectaculum facti: in altero autem socij taliter convertentium effecti. Nam et vindicta operati estis: et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis:

cognoscentes vos habere meliorem et
manentem substantiam. Nolite itaque a-
mittere substantiam vestram: quia magnam habet
remuneracionem. Patientia enim vobis
necessaria est: ut voluntatem dei facientes
reportetis promissionem. Adhuc enim
modicum aliquatulumque et venturus est
veniet et non tardabit: iustus autem meus
et fide vivit. Quod si subtraxerit se: non
placebit anime mee. Nos autem non si-
mus subtractionis filii in probatione: sed
fidei in acquisitionem anime. **¶**

Et autem fides sperandarum substantiarum
rerum argumentum non apparentium.
In hac enim testimonium consecuti sunt
senes. Fide intelligimus aptata esse se-
cula verbo dei: ut et invisibilibus visibi-
lia fierent. Fide plurimam hostiam abel
quod cayn obtulit deo: per quam testimonium
consecutus est esse iustus: testimonium philote
numeribus eius deo: et per illam defunctus: ad-
huc loquitur. Fide: etnoch transiit: et ne vi-
deret mortem: non inveniēbat: quia trans-
tulit illi dominus. Ante translationem enim
testimonium habuit placuisse deo. Sine
fide autem impossibile est placere deo.
Credere enim oportet accedente ad deum
quia est: et inquirentibus se remunerator
sit. Fide: noe responso accepto de hijs
que adhuc non videbant: metuens a-
peavit arcam in salutem domus sue:
per quam salvavit mundum: et iusticie
que per fidem est heres est instituit. Fide:
qui vocatus abraham obedivit in locum
egre que acceptus erat in hereditatem:
et egressus nesciens quo iret. Fide: demora-
tus est in terra repromissionis tanquam in
aliena: in casulis habitando cum ysaac
et iacob coheredibus repromissionis
eiusdem. Expectabat enim fundamenta
habentem civitatem: cuius accitorem et condi-
tor deus. Fide: et ipsa sara sterilitate vincit

in conceptione seminis accepit: etiam pre-
ter tempus etatis: quoniam fidelis credit
esse eum qui repromiserat. Propter quod
et ab uno orti sunt: et hoc innoxius tan-
quam sidera celi in multitudinem: et sicut are-
na que est ad oram maris innume-
rabilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes
isti non acceptis repromissionibus: sed
a longe eas aspicientes et salutantes:
et confortes quia peregrini et hospites
sunt super terram. Qui enim hoc dicunt: si-
gnificat se patriam inquirere. Et si qui-
dem ipsius meminissent de qua egressi
erant: habebant utique tempus revertendi. Nunc
autem meliorem appetunt: id est celestem. Ideo
non confundit deus: vocari deus eorum.
Paravit enim illis civitatem. Fide: ob-
tulit abraham ysaac cum tempore: et uni-
genitum offerbat in quo susceperat repro-
misiones: ad quem dictum est: quia ysaac
vocabit tibi semen: arbitrans quia et
a mortuis suscitare potens est deus. Unde
eum et in parabolam accepit. Fide: et de
futuris benedixit ysaac iacob et elau.
Fide: iacob moriens singulos filios
ioseph benedixit: et adoravit fastigium
virge eius. Fide: ioseph moriens de
professione filiorum israel memoratus
est: et de ossibus suis mandavit. Fide:
moyses natus occultatus est in vasis
tribus a parentibus suis eo quod vidisset
elegantem infantem: et non timuerit re-
gis edictum. Fide: moyses grandis sa-
ctus negavit se esse filium filie phara-
onis: magis eligens affligi cum populo dei
temporalis peccati habere iocunditatem:
maiores divinas estimans thesauros
egyptiorum imperii casti. Aspiciebat
enim in remunerationem. Fide: reliquit e-
gyptum: non verum amplexum regis.
Invisibilem enim tanquam visum sustinuit.
Fide: celebravit pascha et sanguinis

effusione: ne qui vastabat primigeniam
tangeret eos. Fide: transierunt mare
rubrum tanquam per aridam terram: quod
expecti egypti deorati sunt. Fide: muri
iherosolymorum corruerunt circum diebus septem.
Fide: raab meretricis non perit cum in-
credulis: recipiens exploratores cum pa-
tre. Et quid adhuc dicam? Deficiet
enim me tempus enarrantem de gedeon:
barach: samson: iephthae: david: samuel:
et prophetis: qui per fidem vicerunt re-
gia: operati sunt iustitiam: adepti sunt
repromissiones. Obstraverunt ora le-
onum: regnerunt imperii ignis. Estu-
garunt aciem gladii: convaluerunt de in-
firmitate: fontes facti sunt in bello. La-
tra verterunt eorum: accepit milites
de resurrectione mortuos suos. Alij
autem distenti sunt non suscipientes re-
demptionem: ut meliorem invenirent resur-
rectionem. Alij vero ludibria et verbera
expecti insuper et vincula et carceres: lapi-
dantur: sed et temptati sunt: et oc-
cissione gladii mortui sunt. Circue-
rent in melioribus in pellibus caprinis: egres-
sus angustati: afflicti: quibus dignus non
erat mundus: et sollicitudinibus exan-
tes: in montibus: et speluncis et in
cavernis terre. Et hijs omnes testimoni-
o fidei probati non accepit repromis-
sionem: deo pro nobis meliorem aliquid punde-
re: ut non sine nobis gloriamur. **¶**

Deusque et nos tantam habentes impossi-
tam nubem testium: deponentes omne
pondus et circumstantes nos peccatum per
patientiam curramus ad propositum no-
bis certamen: aspicientes in auctorem
fidei: et consummationem ihesum: qui pro-
positum sibi gaudio sustinuit: crucem
confusione contempta atque in detera
sedis dei sedet. Recognite tunc eum qui
talem sustinuit a peccatoribus abusu

semetipsum contradictionem: ut ne fati-
gemini a nimis vestris deficientes. Non-
dum enim usque ad sanguinem refectis
adversus peccatum repugnantes: et obli-
visti consolationis que vobis tan-
quam filijs loquitur dicens. Filii mihi noli ne-
gligere disciplinam domini: neque fatige-
ris dum ab eo argueris. Que enim di-
ligit dominus castigat: flagellat autem
omnem filium quem recipit. In disciplina
perseverate. Tanquam filijs vobis offert
se deus. Quis enim filius quem non
corripit pater? Quod si extra disciplinam
estis: cuius participes facti sunt omnes:
ergo adulteri et non filij estis. Deinde
patres quidem carnis nostre erudi-
tores habuimus: et reverebamur eos. Num
multo magis obtemperabimus patri
spiritui et vivemus? Et illi quidem in
tempore paucorum dierum secundum volun-
tatem suam erudiebant nos: hic autem ad
id quod utile est in recipiendo sanctifica-
tionem eius. Minus autem disciplina in-
plena quidem videtur non esse gaudium:
sed meroris: postea autem fructum pacis
nullum exercitatis per eam reddet iusticie.
Propter quod remissas manus et soluta
genua erigite: et gressus rectos facite: pe-
dibus vestris: ut non claudicans quis
erret: magis autem sanetur. Pacem se-
quimini cum omnibus et caritatem
sine qua nemo videbit deum. Conem-
plantes ne quis deus gratie vestre qua
radix amaritudinis sursum geminas
impediat: et per illam inquinent membra. Ne
quis fornicator aut perphatus ut e-
sau: qui propter unam escam vendidit pri-
mitiam suam. Scitote enim quoniam et po-
stea cupies hereditare benedictionem
reprobata est. Non enim invenit pe-
nitentie locum: quoniam cum lacrimis in-
quirit eam. Non enim accessit ad

tractabile et accessibile igne et turbine.
et caliginē et procellā et tūbe sonū et
uocē uerborū: quā q̄ audierūt reculaue-
runt se ne eis fieret uerbū. Non enim
portabāt qd̄ dicebat: si bestia tetige-
rit montem lapidabit. Et ita terribile
erat qd̄ uidebat. Moyses dixit. Ecce-
ritus sum et tremebundus. Sed accessi-
bis ad syon montē et ciuitatem dei ui-
uentis ihrlm celestē et multorū miliū
āgelorū frequētiā. et rectam p̄mittēdoz
qui d̄scripti sunt i celis: et iudicē omniū
deū et spiritus iustoz p̄fectorū. et testa-
menti noui mediatorē ihrlm: et san-
guinis aspersionē melius loquētem q̄
abel. Videte ne reculetis loquētem. Si
enī illi nō effugerūt reculātes eū q̄ sup
terā loquebat. multo magis nos q̄ de
celis loquētem nobis auertim: cuius
uox mouit terram tūc: nūc aut repro-
mittit dicens. Adhuc semel: et ego mo-
uebo nō solū terrā sed et celū. Ad aut
adhuc semel dicite: declarat mobiliū
rēllationē tanq̄ factorū: ut maneant
ea q̄ sūt inuabilia. Itaq; regnū immo-
bile suscipiētes habemus grām: p̄ quā
huiusmodi placēs deo cū metu et reueren-
tia. Et nō de noster ignis cōsumens ē.

Caritas fraternitatis mane-
at i nobis: et hospitalitatē nolite
obliuisci. Per hāc enī placuerūt quidā
angelis hospiti receptis. Memento-
re uindictā tanq̄ simul uindictā: et laboran-
tū tanq̄ et ip̄i i corpore morātes. Mo-
nstrabile conubiū i omibz: et chorus
innocentiarū. Fornicatores enī et adul-
teros iudicabit deus. Sint mores sine
auaricia: contenti p̄sentibz. Ip̄e enī di-
xit. Non te deseram neq; derelinq; ita
ut confiteri dicamus. Dñs michi ad-
iutor ē: nō timebo qd̄ faciat michi ho-
mo. Memento re p̄positoz uelozū qui

vobis locuti sūt uerbu dei: quozū intē-
rentes relū ouerlanonis. imitandū ē.
Ihrlus crist? heri et hodie: ip̄e et in
secula. Doctrinis uarijs et peregrinis
nolite abducī. Opemū est enī gratia
stabilire cor nō elis q̄ nō profuerunt
ambulantibz i eis. Habem? altare: de
quo edere nō habet potestātē q̄ taberna-
culo desuūit. Quozū enī aialū inferi
sanguis p̄ peccato i sanda p̄ p̄ntiā:
horum corpora cremant ētra caltra.
Propter qd̄ et ihrlus uti s̄dificaret p̄
suū sanguinē p̄lm ētra portā passus
est. Ecceamus igit ad eū ētra caltra:
impropiū ē? portantes. Nō enim
habem? hic manētem ciuitatē: sed futu-
ram inquirim? Per ip̄m ergo offera-
mus hostiā laudis semp deo: id est fru-
ctū labioz: d̄scitū nomini ē. Benefi-
ciēte aut et omniū nōlre obliu-
sci. Talibz enī hostijs p̄meret de? Quidē
re p̄positis uis: et subiacete eis. Ip̄i enī
p̄uigilāt q̄si rationē p̄ aīabz uis red-
dituri: ut cū gaudio hīc faciāt: non
genētes. Hoc enī nō expedit uobis. U-
rate p̄ nobis. Cōsidim? enī qā bonā
d̄scitā habem? : i omibz bene uolētes
d̄scitā. Ampli? aut d̄p̄cor uos hoc fa-
cere: quo celer? restituar uob. De? aut
paciā q̄ eduxit de mortuis pastore mā-
gū quū i sāguine restituit et em-
dūm nrm ip̄m xpm. apter uos i omi
bono ut faciatis ē? uolūtātē: faciēs i
uobis qd̄ placeat se p̄ ip̄m xpm: cui ē
glā i seclā secloz amē. Rogo aut uos
fres: ut sufferatis ubi solati. Et nūc p̄-
pauis scripsi uobis. Cognoscite frēm
vrm timotheū dimissū: cū quo si celer?
uenerit uidebo uos. Salutate omē? p̄-
sitos uos: et omēs s̄dōs. Salutate
uos de yralia fres. Gratia cū omibz
uobis amē. *Exp̄l ep̄la ad hebreos.*

*Inapit prefatio bñ jeronimi prespi-
teri milibum actum apostolorum.*

Anit psalmista: ambula-
bunt de uirtutibz in uir-
tutes. Post apostoli pau-
li ep̄stolas dudum uno
uobis volumine translatas. Domni-
on et rogatione carissimū. adus a-
postolorū compellitis ut transferam
in latinū: quē librū nulli dubiū est a
lura antiocheno arte medico. q̄ postea
inseuiens paulo apostolo cristī fact?
est discipul? fuisse editū. Ceteros pre-
mit imposita sepi? oneris magnitudo:
quia studia inuidorū reprehensione
digna putant ea que scribimus. Illo-
rum nunq; odio et detractione. iu-
uante critico meum silebit eloquium.
Lucas igit antiochenis natione si-
rus: cuius laus i euangelio canit. a-
pud antiochiā medicine artis egregi-
us. et apostolorū cristī discipulus fuit:
postea usq; ad confessionē paulū secu-
tus apostolū sine crimine i uirginita-
te p̄manēs. deo maluit seruire. Qui o-
dogita et quatuor ānos etatis agēs i
bithinia obiit plenus spiritu sando:
quo instigāte i achare patribz euange-
lium scribes. grecis fidelibz incarnati-
onem dñi fidei narratione ostendit:
eundq; et stirpe dauid descendisse mon-
strauit. Cui nō immerito scribendorū
actū apostolicorū potestas i ministe-
rio datur: ut deo in deū pleno. et filio
p̄d̄fōnis regūdo. oratione ab aposto-
lis facta. forte dominice electionis nu-
merus compleat: siq; paulū cōsum-
mationē apostolice adibus daret.
q̄diu cōtra stimulū calatantē dñs e-
legisset. Quod legentibz et requirētibz
deū breui uolui ostendere sermone:
q̄ prolixius aliquid fastidientibus

prodidisse: scies q̄ optantē agricolā
oportet de suis fructibus edere. Quem
ita diuina subsecuta ē gratia: ut non
solum corporibz sed etiā animabus.
eius proficeret mediana. *Exp̄l pre-
fatio. Inapit lib̄ actū aplōm.*

Dixit quidē sermo-
nem feci de omibz
o theophile q̄ cepit
ihrlus facere et docē-
re usq; i diem qua
precipies apostolis
per spiritū s̄dū quos elegit assumptus
est. Quibz et prebuit seipm uiuū post
passionē suā i multis argumentis. p̄-
dies quadragita apparentis eis: et lo-
quens de regno dei. Et d̄scitā prece-
pit eis iherosolimis ne discederent. sed
expectarent p̄missionē patris quā au-
distis inquit p̄ os meū: quia iohānes
quidem baptizauit aqua: uos autem
baptizabimini spiritu sando nō post
multos hos dies. Agitur q̄ conuenie-
rant interrogabāt eum dicēs. Dñe:
si in tēpore hoc restitues regnū isrl?
Dixit aut eis. Non ē vrm nosse tēpō-
ra uel momenta que pater posuit i sua
potestate: sed accipietis uirtutem super-
ueniētis spiritus s̄andi i uos: et eritis
michi testes in ihrlm et in omni iudea
et samaria. et usq; ad ultimū terre. Et
cum hec dixisset: uidebāt illis eleua-
tus ē: et nubes suscepit eū ab oculis eorū.
Cumq; inuenerēt in celū eūdem illū: ecce
duo uiri astiterūt iuxta illos i uestibz
albis: qui et dixerūt. Viri galilei quid
statis aspiciētes in celū? Hic ihrlus q̄
assumptus est a uobis i celū: sic ueni-
et quēadmodū uidistis eum eundem i
celum. Tunc reuersi sūt iherosolimā a
monte qui uocāt oliueti qui ē iuxta
iherusalē: sabbati habens iter. Et cum

introducent in cenaculū. ascenderūt ubi
manebat petrus et iohannes et iacobus
et andreas philippus et thomas bar-
tholomeus et matheus iacobus alphei
et symon zelotes et iudas iacobi. Hii
omnes erāt pſuerātes unanimiter in
oratione cū mulieribz et maria matre
iſelu: et fratribz ei⁹. In diebz illis reſur-
gens petrus in medio ſectū dixit. Erat
autē turba hominū ſimul ſete centum-
uiginti. Viri fratres: oportet impleti
ſcripturā quā p̄dixit ſpiritus ſandus
per os dauid de iuda qui fuit dux cordū
qui cōp̄tenderūt iheſum q̄ cōnume-
ratus erat i nobis: et ſortem et ſortem
miniſterij huius. Et hic quidē poſſedit
agrum de mercede iniquitatis: et ſuſpen-
ſus cepit mercedem: et diſſula ſūt oīa
viſcera eius. Et notū factū eſt omnibz
habitantibus iheſum: ita ut appellaret
ager ille lingua eorū archeldemach. hoc
eſt ager ſanguinis. Scriptū ē enim in
libro pſalmorū. ſiat cōmoratio cordū
deſecta: et non ſit q̄ inhabitat i ea. Et e-
piſcopatū eius accipiat aliter. Oportet
ergo ex hijs viris q̄ nobiſcū ſunt con-
gregati in omni tempore quo intrauit
et egreſſus eſt inter nos dñs iheſus incipiens
a baptiſmate iohannis: uſq; in diem
qua aſſumptus ē a nobis: reſtē reſur-
rectionis ei⁹ nobiſcū fieri unū ex iſtis.
Et ſtatuerūt duos: ioseph qui vocat
barſabas. qui cognominat⁹ ē iuſtus:
et mathiam. Et orātes dixerūt. Tu do-
mine qui corda noſtri omninū: oſtende
quē elegeris ex hijs duobz unū accipe-
re locū miniſterij hui⁹ et apſatus: de
quo p̄uaricat⁹ ē iudas ut abiret in lo-
cū ſuū. Et dederūt ſortes eis. Et cecidit
ſors ſup mathiā: et annuerat⁹ ē cū vi-
Et dū cōplerent **Act ap̄ls. 11**
dies penthecoſtes: erant omnes

pariter in eodē loco. Et factus eſt repen-
te de celo ſonus: tanq; adueniens ſpi-
ritus vehemens: et repleuit totam do-
mū ubi erant ſedētes. Et apparuerunt
illis diſperſe lingue tanq; ignis: ſe-
dētes ſupra ſingulos eorū. Et repleti ſūt
omnes ſpiritu ſando: et cōperūt loqui va-
rijs linguis pro ut ſpiritus ſand⁹ daret
eloqui illis. Erant autē in iheruſalem
habitantes iudei viri religioſi: et omni
natione que ſub celo ē. Facta autē hac
voce conuenit multitudo: et mente con-
fuſa eſt: quoniā audiebant unusquiſq;
lingua ſua illos loquētes. Stupēbat
autē omnis: et mirabantē dicentes. Non
ne ecce omnes iſti qui loquunt⁹ galilæi
ſunt? Et quomodo nos audiuimus
unusquiſq; linguā nēam i qua nati
ſumus? Parthi et medi et elamite: et
qui habitant meſopotamiā: uideam:
et capadociā: pontum: et aſiam: tra-
giam: et panphiliā: egiptū et partes
libie: que eſt circa cyrenen: et aduene
romani: iudei quoq; et proſelin ceteros
et arabes: audiuim⁹ eos loquētes vo-
catis linguis magnaſia dei. Stupēbat
autē omnis: et mirabantē ad inuicē di-
centes. Quid nā vult hoc eſſe? Alij
autē iridentes dicebāt: quia multo plē-
ni ſunt iſti. Stans autē petrus cū vi-
decim leuauit vocem ſuā: et locutus ē
eis. Viri iudei et qui habitatis iheruſalem
uniuersum: hoc vobis notū ſit: et auci-
bus p̄cipite verba mea. Nūc enī ſciet
vos eſtimatis hii ebrei ſunt: cū ſit ty-
ra diei tercia. Sed hoc ē quod didum
eſt p̄ p̄phetā iſaia. Et erit i nouiſſimis
diebus dicit dñs effundam de ſpiritu
meo ſup omnem carnē. Et propheta-
bunt filij v̄ri et filie v̄re: et inuertes v̄ri
viſiones videbunt: et ſeniores veſtri ſo-
mnia ſonmabūt. Et quidem ſuper

ſeuos meos et ancillas meas in die-
bus illis effundā de ſpiritu meo et pro-
phetabūt: et dabo prodigia i celo ſuſcū
et ſigna in terra doſum: ſanguinē et
ignem et vapores ſumi. Sol ſueteretur
in tenebras et luna i ſanguinē: anteq;
reſat dies dñi magn⁹ et manifeſt⁹. Et
omnis quicūq; inuocauerit nomen do-
mini ſalu⁹ erit. Viri iſrahelite: audite
verba hec. Iheſum nazarenum virum
approbatū a deo in vobis virtutibus
et prodigijs et ſignis que fecit deus p̄
illū in medio veſtri ſicut ſcitis: hunc
deſinito conſilio et p̄ſcientia dei tradi-
tum p̄ manus iniquorū: affigentes in
cruentis. Quē deus ſuſcitauit ſolutis
vulneribz inferni: iuxta qd impoſſibile
erat teneri illū ab eo. Dauid enī dicit
in eum. Prouidebā dñm in conſpectu
meo ſemp: quoniā a deſectis eſt michi
ne commouear. Propter hoc letacum
eſt cor meū et reſtauit lingua mea: in-
ſup et caro mea requieſcet in ſpe. Quo-
niā non derelinques animā meā in
inferno: nec dabis ſanctū tuū videre cor-
ruptionē. Nonne michi feciſti vias vi-
te: replebis me iocunditate cū facie tua.
Viri fratres: liceat audenter dicere ad
vos de patriarcha dauid quī defunctus
eſt: et ſepultus ē: et ſepulcrū ei⁹ ē apud
nos uſq; in hodiernū diē. Propheta
igitur cum eſſet et ſciet qd iururando
iuraffet illi deus de ſeudu lumbi eius ſe-
dere ſup ſedē eius: prouidēs locutus eſt
de reſurrectione reſti: quia neq; dereli-
ctus eſt in inferno: neq; caro ei⁹ vidit
corruptionē. Hūc iheſum reſuſcitauit
deus: cuius omnes nos teſtes ſumus.
Deſectera igitur dei reſaltat⁹: et promiſſio
ne ſpiritus ſandi accepta a patre: effudit
hoc donū quod vos videtis et auditis.
Non enim dauid aſcendit i celū. Dicit

autē ipe. Dixit dñs domino meo ſede
a deſectis meis: donec ponā inimicos
tuos ſcabbellū pedum tuorū. Certiſſime
ſciat ergo omnis domus iſrahel: quia et
dñm eū et reſtū fecit deus hūc iheſum
quē vos crucifixiſtis. Hijs autē audi-
tis cōpūdi ſunt corde: et dixerūt ad
petrū et ad reliquos apoſtolos. Quid
faciemus viri fratres? Petrus autē ad
illos: penitentiā inquit agite: et bap-
tizetur unusquiſq; v̄m in nomine ihe-
ſu chriſti in remiſſionē peccatorū: reſtor:
et accipietis donū ſpiritus ſandi. Vo-
bis enī eſt reſpromiſſio et filijs veſtris:
et omnibz qui longe ſunt quoſcūq;
aduocauerit dñs deus noſter. Alijs
etiā verbis plurimis teſtificatus eſt: et
exhortabat eos dicens. Saluamini
a generatione iſta praua. Qui ergo re-
ceperunt ſermonē eius baptizati ſunt:
et appoſite ſunt in die illa anime cir-
ca tria milia. Erant autē pſuerantes
in doctrina apoſtolorū: et comunicatio-
ne ſcractionis panis: et orationibz. ſhe-
bat autē omni anime timor. Multa q;
prodigia et ſigna p̄ apoſtolos in ihe-
ruſalem fiebāt: et metus erat magnus
in uniuerſis. Omnes etiā qui credebāt
erant pariter: et habebāt omnia commu-
nia. Poſſeſſiones et ſubſtācias vende-
bant: et diuidēbāt illa omnibz prout
cuiq; opus erat. Quotidie quoq; per-
durātes unanimiter i tēplo et ſcāgen-
tes circa domos panē ſumebant cibū
cū reſultatione et ſimplicitate cordis:
collaudātes deū et habentes gratiā ad
omnē plebē. Dñs autē augebat qui
ſalui fierēt quotidie i idipſum. **11**
Petr⁹ autē et iohannes aſcendebāt
in templū: ad hram orationis
nonā. Et quidā vir qui erat claudus
ex vtero matris ſue hānſabatur: quē

ponebāt quotidie ad portam templi
que dicitur speciosa: ut peteret elemosi-
nam ab introeuntibus in templū. Is cū
vidisset petrū et iohannē incipientes in-
troire in templū: rogabat ut elemosi-
nam acciperet. Intuens autē in eū petrus
cum iohāne dixit. Respice in nos. Ac
ille intendebat eos: sperans se aliqd
accepturū ab eis. Petrus autē dixit. Ar-
gentū et aurū nō est michi: quod autē
habeo hoc tibi do. In nomine ihesu cri-
sti nazareni surge et ambula. Et appre-
hensa manu eius de terra alleuauit eū:
et protin⁹ consolidate sūt bases eius
et plantę. Et egrediens stetit et ambulabat:
et intrauit cum illis in templū: ambu-
lans et egrediens et laudās deū. Et vidit
omnis populus eū ambulantē et laudan-
tem deū. Cognoscebāt autē illū: quod ipse
erat qui ad elemosinā sedebat ad spe-
ciosam portam templi. Et impleti sūt
stupore et cetera: in eo quod contingerat illi.
Cum tenerent autē petrū et iohannem:
turrerūt omnis populus ad eos ad porti-
cum quod appellat salomonis stupentes.
Videns autē petrus: respōdit ad populum.
Viri israelite quid miramini in hoc
aut nos quid inuenimus: nisi nostra vir-
tute aut pietate fecerim⁹ hūc ambula-
re? Deus abrahā et deus ysaac et de⁹
iacob deus patrū nostrorū glorificauit
filiū suū ihesum: quē vos quidē tradi-
distis et negastis ante faciē pilati in-
dicante illo dimitti. Vos autē sandū
et iustū negastis: et pristis virum ho-
minidam donari vobis: audorē vero
vire interfecistis. Quē deus suscitauit
a mortuis: cuius nos testes sum⁹: et in
fide nominis ei⁹ hūc quē vos videtis et
nostis cōfirmauit nomen ei⁹: et fides quę
per eum est dedit integrā sanitatem istā
in conspectu omnium vrum. Et nūc fratres

scio quia per ignorantia fecistis: sicut et
principes vestri. Deus autē quod premon-
strauit per os omnium prophetarū pati cruce-
m suā: sic impleuit. Venite enim igitur et
conuertimini ut deleantur peccata vestra:
ut cū venerint tempora reficietis a con-
spectu dñi et miserit eū qui p̄dicatus est
vobis ihesum cruce: quē oportet quidē
relū recipere usq; i tempora restitutionis
omniū que locutus est de⁹ per os sanctorū
suorū a seculo prophetarū. Moyses qui-
dem dixit. Quonia p̄phetā suscitabit
vobis dñs de⁹ vester de fratrib⁹ vris:
tanq; meipm audietis iuxta oīa que
cumq; locutus fuerit vobis. Erat autē:
omnis anima quę nō audierat prophetā
illū expectabat de plebe. Et omnes
prophete a samuēl et deinceps quę lo-
cuti sunt annuntiauerūt dies istos. Vos
estis filij prophetarū et testamēt: quod
disposuit deus ad patres nros dicē
ad abrahā. Et i semine tuo benedicen-
tur omnes familie terre. Vobis p̄m de⁹
suscitās filiū suū iustū cū benedictū vo-
bis: ut cūrat se vniuersis a neq̄a sua.

Loquentibus autē illis ad
populum. supuerunt sacerdotes et
magistratus templi et saducei: dolētes
quod docerent populū et annuntiarent in
ihesum resurrectionem ex mortuis. et
iniecērunt in eos manus: et posuerūt
eos i custodia in crastinū. Erat autē
iam vesp̄era. Multi autē eorū quę audi-
erant verbū crediderunt. et factus ē nu-
merus eorū quinq; milia. Factū est autē
in crastinū ut cōgredierent principes
eorū et seniores et scribę in iherusalem:
et anas princeps sacerdotū et cayphas
et iohānes et alexander et quotq; erāt
de genere sacerdotali. Et statueret eos
in medio interrogatū. In qua virtu-
te aut i quo nomine fecistis hoc vos?

Tunc repletus spiritu sancto petrus. di-
xit ad eos. Principes populi et seniores:
si nos hodie iudicant in beneficio ho-
minis infirmi in quo iste salus factus
est: notū sit omnibus vobis et omni plebi
israhel quā in nomine dñi nostri ihesu
crusti nazareni quem vos crucifixistis
quē deus suscitauit a mortuis: in hoc
iste astat corā vobis sanus. Nūc et la-
pis quē reprobat⁹ ē a vobis edificatib⁹:
qui factus ē in caput anguli: et nō est
in alio aliquo salus. Nec enī aliud
nomē ē sub celo datū hominib⁹: i quo
oporet nos saluos fieri. Videntes
autē petri et iohannis: compen-
to quod homines essent sine litteris et yde-
ore ammirantē: et cognoscebāt eos quā
cū ihesu fuerāt. Homine quodq; viden-
tes stante cum eis quę curar⁹ fuerat: ni-
hil poterāt cōtradicere. Iusserunt autē
eos foras eptā ciuitatē secedere: et cōste-
bāt ad inuicē dicentes. Quid faciem⁹
hominib⁹ istis? Quoniam quidam no-
mīn signū factū ē per eos omnib⁹ habi-
tātib⁹ iherusalem. Manifestū ē: et nō possu-
mus negare. Sed ne amplius divul-
getur i populo cōmitemur eis ne ultra
loquant in noīe hoc ulli hominū. Et
vocantes eos: denūciauerūt ne omni-
no loquerent neq; docerent i nomine
ihesu. Petrus vero et iohannes respon-
dentes dixerunt ad eos. Si iustū est in
conspectu dei vos potius audire q̄ de-
um iudicare. Nō enī possumus que
vidimus et audiimus nō loqui. Ac il-
li cōminantes dimiserūt eos: nō inue-
nientes quomodo punirent eos ppter
populum: quia omnes clarificabāt id quod fa-
ctum erat i eo quod acciderat. Annorū enī
erat ampl⁹ quadraginta homo: i quo
factum fuerat signum istud sanitatis.
Dimissi autem venerunt ad suos: et

annūciaverunt eis quāta ad eos prin-
cipes sacerdotum et seniores dixissent.
Qui cū audisset: unanimiter leuauerūt
vocē ad deū et dixerūt. Dñe tu quē fecisti
relū et terrā mare et omnia que in eis
sunt: qui spiritu sancto per os patrū nr̄i
dauid pueri tui dixisti quare sternerent
gentes et populi medicari sūt inani-
a absterūt reges terre et principes conuer-
tunt in vnu adūsus dñm et adūsus
cruce eius: cōuenerūt enim rex in ciui-
tate istā adūsus sandū puerū tuū ihe-
sum quē unxisti herodes et pontifex py-
latus cū gentib⁹ et populis israhel: facere
que manus tua et cōsilium tuū decreue-
runt fieri. Et nūc dñe respice i minas
eorū: et da securis tuis cū omni fiducia
loqui verbū tuum in eo quod manū tuā
extendas ad sanitates et signa et pro-
digia fieri per nomen sandi filij tui ihe-
su. Et cum orassent motus ē locus in
quo erāt cōgregati: et repleti sūt omnes
spiritu sancto: et loquebatur vbum dei
cū fiducia. Multitudinis autē credenti-
um erat cor vnum et anima vna: nec
quib⁹ eorū que possidebat aliquid su-
um esse dicebat: sed erant illis oīa com-
munia. Et virtute magna reddebāt
apli testimoniū resurrectionis ihesu
crusti dñi nr̄i: et gratia magna erat in
omnib⁹ illis. Neq; enī quib⁹ egens ē-
rat inter illos. Quoniam enī possessores
agrorū aut domorū erant: vendentes af-
ferebāt precia eorū que vendebāt: et pone-
bāt ante pedes aplos. Diuidebat autē
singulis pro ut cuiq; opus erat. Ioseph
autem qui cognominatus ē bar-
sabab ab apostolis: quod est interpreta-
tum filius consolationis. leuiticus. et
prius genere cum haberet agrum ven-
didit eum: et attulit pretium et posu-
it ante pedes apostolorum. **v**

Uir autē quidā nomine ananias
cū saphira uxore sua vendidit
agrum: et fraudauit de p̄cio agri
uxore sua: et afferens partē quandā
ad p̄des apostolorū posuit. Dixit autē
petr⁹ ad ananiam. Anania cur tem-
ptauit sathanas cor tuū mendari te spi-
ritui sancto: et fraudare de p̄cio agri?
Nōne manens tibi manebat: et venun-
dātū in tua erat potestate? Quare po-
suisti in corde tuo hāc rem? Nō es
mentitus hominib⁹ sed deo. Audiens
autē ananias hec v̄ba: cecidit et respira-
uit. Et factus ē timor magnus super
omnes qui audierūt. Surgentes autē
iuvenes amouerūt eum: et efficientes se-
pelierunt. Factū est autē quasi horarū
ritum spaciū: et uxor ip̄⁹ nesciens qđ
factum fuerat introiuit. Dixit autē ei
petrus. Dic michi: si tantū agrū vendi-
distis. Et illa dixit. Enā tantū. Petr⁹
autē ad eā. Quid utiq; cōuenit vobis
temptare spiritū dñi? Ecce pedes eorū
qui sepelierūt virum tuū ad ostium: et
effecerunt te. Confestim cecidit acce-
dens ei⁹: et respirauit. Intrātes autē iuvenes
inueniunt illam mortuā: et egulerunt
et sepelierūt ad virū suū. Et factus est
timor magnus ī uniuersa ecclesia: et in
omnes qui audierūt hec. Per manus
autē apostolorū fiebāt signa et p̄digia
multa in plebe. Et erat unanimiter o-
mnes in porticu salomonis. Eterorū
autē nemo audebat coniungere se illis:
sed magnificabat eos p̄pl⁹. Magis
autē augebat credentiū in dño mul-
tudo viroꝝ ac mulierū: ita ut ī plateas
eicerent infirmos et ponerent ī lectulis
ac grabatis ut veniente petro saltem
umbra illius obumbraret quēq; il-
lorū et liberarent omnes ab infirmitati-
bus suis. Cōcurrēbat autē et multitudo

uicinas ciuitatum iher⁹: afferentes e-
gros et uegatos a spiritib⁹ immūdiis:
qui curabant omnes. Surgens autē
princeps sacerdotū et omnes qui cū illo
erant que est heresis saduceorū repleti
sunt zelo: et iniecerūt manus ī aposto-
los: et posuerūt eos in custodia publi-
ca. Angelus autē dñi p̄ noctē apertis
ianuas carceris et reducens eos dixit.
Ite: et stantes loquimini ī templo ple-
bi omnia uerba uite huius. Qui cū au-
dissent intrauerūt diluculo ī templū:
et docebāt. Adueniens autē princeps
sacerdotū et qui cum eo erāt cōuocauē-
runt conciliū: et omnes seniores filiorū
israhel: et miserunt ad carcerem ut ad-
ducerent. Cum autē uenissent ministri
et apertis carcerē nō inuenissent illos:
reuerſi nuntiauerunt dicentes. Carce-
rem quidē inuenim⁹ clausum cū omni
diligentia: et custodes stantes ante ia-
nuas: ap̄ertes autē nēminē intus in-
uenimus. Et autē audierūt hos timo-
nes magistrat⁹ templi et principes sa-
cerdotū: ambigebāt de illis quidnam
fieret. Adueniens autē quidā nūciavit
eis: quia ecce viri quos posuistis ī car-
cerem sunt in templo stantes: et docen-
tes p̄plū. Tunc abiit magistrat⁹ cum
ministri⁹: et adduxit illos sine vi. Vi-
mebant enī p̄plū ne lapidarent. Et cū
adduxissent illos: statuerunt ī concilio.
Et interrogauit eos princeps sacerdo-
rum dicens. Precipiendo precepimus
vobis ne docerētis ī nomine isto: et
ecce replestis iher⁹ doctrina ūra: et uol-
tis inducere sup nos sanguinē homi-
nis istius. Respondens autē petrus et a-
postoli dixerūt. Obdiere oportet deo ma-
gis q̄ hominib⁹. De⁹ p̄m̄ n̄roꝝ susci-
tauit iher⁹: quē uos inuenistis sus-
pendentes in ligno. Hunc principē

et saluatōrē exaltauit degeta sua ad
dandā penitentiā israhel et remissionē
peccatorū: et nos sumus testes horū uer-
borū: et spiritus sanctus quē dedit de⁹
omnib⁹ obedientib⁹ sibi. Hec cum au-
dissent dissecabant: et cogitabāt inter-
ficere illos. Surgens autē quidam in
concilio phariseus nomine gamaliel
legis doctor honorabilis uniuersē ple-
bi: iussit foras ad breue homines fieri.
Dixitq; ad illos. Viri israhelite atten-
dite uobis sup hominib⁹ istis: quid a-
duri sitis. Ante h̄os enī dies egitit the-
odas dicens se esse aliquē: cui consensit
numerus uiroꝝ circiter q̄dringentorū:
qui occisus est et omnes qui credebant
ei dissipati sunt: et redacti ad nichilū.
Post hūc egitit iudas galileus in die-
bus professionis: et auertit p̄plū post
se. Et omnes quocūq; cōfiterentur ei dis-
persi sunt: et ip̄e perijt. Et nūc itaq; di-
co uobis: discedite ab hominib⁹ istis:
et sunt illos. Quoniā si est ex homini-
bus cōsiliū h̄c aut opus: dissoluatur:
si uero ex deo ē nō poteritis dissoluere:
ne forte et deo repugnare uideamini.
Cōsenserūt autē illi: et uocantes aposto-
los testis deuocauerunt ne omnino lo-
querentur ī nomine iher⁹: et dimiserūt
eos. Et illi quidē ibāt gaudentes a con-
spectu concilij: quū digni habiti sūt pro
nomine iher⁹ contumelia pati. Quū autē
die nō cessabāt ī tēplo et circa domos
docētes: et euāgelizātes cunctū israhel. **U**
n diebus autē illis crescente numero di-
scipulorū factū est murmur grecorū ad-
uersus hebreos: eo q̄ despicerent ī mi-
nistrio quotidiano uidue eorū. Con-
uocantes autē duodecim multitudinē
discipulorū dixerūt. Nō est equū nos
deseriquere uerbū dei: et ministrare men-
sis. Considerate ergo fratres uiros ex

vobis boni testimonij septem plenos
spiritu et sapientia: quos constituamus
sup hoc opus. Nos uero orationi et
ministrio uerbi instantes erimus. Et
placuit imo coram omni multitudi-
ne. Et elegerūt stephanū uirū plenum
fide et spiritu sancto: et philippū et pro-
corum et nicanorem et timonē et par-
menam et nicolaū aduenā anchiore-
num. Hos statuerūt ante conspectum
apostolorū: et orantes imposuerūt eis
man⁹. Et uerbū dñi crescebat: et multipli-
cabat numer⁹ discipulorū ī iher⁹ valde.
Multa etiā turba sacerdotū obediēbat
fidei. Stephanus autē plen⁹ gratia et
fortitudine faciebat prodigia et signa
magna ī p̄plo. Surrexerūt autē quidā
de synagoga q̄ appellabāt libertinorū
et cyrenensū et alexandrinorū et eorū q̄
erant a cilicia et alia disputātes cum
stephano: et nō poterāt resistere sapientie
et spiritui q̄ loquebāt: p̄pter qđ redar-
guentē ab eo cum omni fiducia. Tūc
humiuersūt uiros q̄ dicebāt se audisse
eum dicentē uerba blasphemie in moy-
sen et deū. Commouerunt itaq; plebē
et seniores et scribas: et cōcurrentes ra-
puerunt eū et adduxerūt ī cōsilij: et sta-
tuerūt falsos testes q̄ dicerent. Homo
iste nō cessat loqui uerba aduersus locū
sanctū et legem. Audiuim⁹ enī eum di-
centem: quū iher⁹ nazarenus h̄c de-
strueret locū istum: et mutabit traditiō-
nes q̄s tradidit nobis moyses. Et in-
tuentes eum omnes qui sedebant in
concilio: viderunt faciem eius tanq̄
faciē angeli. Dixit autē princeps sacerdo-
rū: si hec ita se habet. Qui ait. **U**
ir fratres et patres audite. Deus
glorie apparuit patri n̄ro abrahe
cum esset ī mesopotamia p̄m̄lq; mo-
raretur ī caran: et dixit ad illū. Egi de

terra tua et de cognatione tua: et veni
in terrā quā monstraverō tibi. Tunc
egit de terra chaldeorū: et habitavit in
charan. Et inde postq; mortuus ē pa-
ter eius transtulit illū in terrā istā: i
qua nūc vos habitatis. Et non dedit
illi hereditatē in ea nec passum pedis:
sed repromisit dare illi eam i possessio-
nem: et semini ei post ipm: cū non ha-
beret filiū. Vocat⁹ ē autē deus: quia erit
semen eius accola i terra aliena: et fui-
turi eos subiciunt: et male tractabunt
eos annis quadringentis: et gentem
cui servierint iudicabo ego dicit dñs.
Et post hec retribunt: et defervient michi
in loco isto. Et dedit illi testamentum
circumcisionis: et sic genuit ysaac: et cir-
cūcidit eū die octavo: et ysaac iacob: et
iacob duodeci patriarchas. Et patriarche
emulātes ioseph vendiderūt i egi-
ptū: et erat de⁹ cū eo. Et eripuit eū ex
mīb; tribulationib; ei⁹: et dedit ei gratiā
et sapientiā i conspectu pharaonis regis
egiptiorū: et constituit eum i positum sup
egiptū: et sup omne domū suā. Venit
autē fames i universā egiptū: et chana-
an: et tribulatio magna: et nō inuenie-
bant cibos p̄res nostrī. Cū audisset
autē iacob esse fumentū i egipto: misit
patres n̄ros p̄mū: et in scdō cognit⁹
est ioseph a fratrib; suis: et manifesta-
tum ē pharaoni genus eius. Mirrens
autē ioseph accessit iacob p̄rem suū:
et omne cognationē suā i ammahus
septuagintaquīq;. Et descendit iacob
in egiptū: et defunct⁹ ē ip̄e: et patres no-
strī. Et translati sunt in sychem: et posi-
ti sunt in sepulcro qd̄ erāt abrahā
p̄cedo argenti a filiis emor filij sychem.
Cū autē appropinquaret temp⁹ p̄missio-
nis quā defunct⁹ erat de⁹ abrahā crevit
p̄lius et multiplicatus est in egipto:

quo aduulg⁹ surrexit alius rex i egipto
qui nō scietat ioseph. Hic circumvenit
genus nostrū afflixit patres nostros:
ut reponerent infantes suos ne vinti-
rarent. Eodē tpe nat⁹ ē moyses: et fuit
gratus deo: q̄ nutrit⁹ ē tribus mensib;
in domo patris sui. Sepolto autē illo
sustulit eū filia pharaonis: et nutrit
eum sibi in filiū. Et erudit⁹ est moyses
omni sapientiā egiptiorū: et erat potens i
verbis: et i opib; suis. Cū autē imple-
retur ei q̄draginta annorū temp⁹: accen-
dit i cor eius ut visitaret fratres suos
filios israel. Et cū vidisset quendam iniuri-
am patientē vindicavit illū: et fecit vlti-
onem ei q̄ iniuriā sustinebat p̄cullo e-
giptio. Estimabat autem intelligere
fratres: quoniā deus per manū ip̄ius
daret salutē illis. At illi nō intellegit.
Sequenti xro die apparuit illis linga-
ribus: et reconciliabat eos i pace dicens.
Viri fratres estis. Et quid nocetis al-
terutū: Qui autē iniuriā faciebat pro-
ximo: repulit eū dicens. Quis te consti-
tuit principē et iudicē sup nos? Nun-
quid interfecte me tu vis: quē admodū
interfecti heri egiptiū: fugit autē mo-
yses in verbo isto: et factus ē advena i
tra madian: ubi genuit filios du-
os. Et repletis annis quadraginta:
apparuit illi i deserto mōns syna an-
gel⁹ i igne flamme rubi. Moyses autē
videns ammirat⁹ ē visum. Et accedente
illo ut cōsideraret: facta ē ad eum vox
dñi dicens. Ego sum de⁹ patris tuorū
deus abrahā de⁹ ysaac: et de⁹ iacob.
Tremefact⁹ autē moyses: non audebat
cōsiderare. Dixit autē illi de⁹. Solue cal-
ciamentū pdum tuorū. Locus enim in
quo stas terra sancta ē. Videns vidi
afflictionē p̄li mei qui ē in egipto: et
genuū corū audiuit: et descendī ihera-

ros. Et nunc veni mittē te i egiptum.
Hic moysi quē negaverūt dicentes
quis te constituit principē et iudicē: hūc
deus principem et redēptorem misit cū
manu angeli qui apparuit illi in rubo.
Hic eduxit illos faciens prodigia et si-
gna i terra egipti: et in rubro mari: et i
deserto annis quadraginta. Hic ē mo-
yses qui dixit filiis israel. Prophetā susci-
tabit vobis de⁹ de fratrib; v̄s: tanq̄
meip̄m audietis. Hic ē qui fuit i eccle-
sia in solitudine cū angelo qui loque-
batur ei in mōte syna: et cum patribus
n̄ris: qui accepit verba v̄re dare nobis.
Cū noluerūt obedire p̄res nostrī: sed
repulerunt: et aucti sunt cordib; suis i
egiptū: dicentes ad aaron. scilicet nobis
uos qui p̄cedāt nos. Moysi enim hu-
ic q̄ eduxit nos de terra egipti: nescim⁹
quid factum sit ei. Et vultum fecerūt
in diebus illis: et obulerunt hosti-
am simulacro: et letabantur in opo-
bus manuum suarū. Cōvenit autē de-
us: et tradidit eos huire milicie celi: si-
cut scriptū est in libro prophetarū. Nun-
quid vidimas aut hostias obulistis
michi annis quadraginta in deserto do-
mus israel? Et suscipitis tabernaculū
molochi et sidus dei v̄stri rempham-
guras q̄s fecisti adorare eas: et transe-
ram vos t̄ras babilonē. Tabernaculū
testimonij fuit cū p̄ribus nostris in de-
serto sicut disposuit illis de⁹ loquens
ad moysen: ut faceret illud scdm̄ for-
mam quā viderat. Quod et induerūt
suscipientes patres nostrī cū ih̄su in pos-
sessione gentiū: quas repulit de⁹ a sa-
cie patris nostrorū usq; in diebus dauid.
Qui inuenit gratiā ante deū: et petijt
ut inueneret tabernaculū deo iacob. Sa-
lomon autē edificavit illi domū. Sed
non regit⁹ i manifestis habitare: sicut

per prophetā dicit. Celum michi sedes
est: terra autē scabellū pdum meorum.
Quā domū edificabitis michi dicit do-
min⁹: aut quis loc⁹ requierionis mee
est? Nōne man⁹ mea fecit h̄c omnia?
Dura ceruice et incircumcisi cordibus
et auribus: vos semper spiritui sancto
resistitis: sicut p̄res v̄stri et vos. Quē
prophetarū non sunt p̄secuti patres ve-
stri? Et occiderūt eos q̄ p̄nūciabant de
adventu iustitiae: cui⁹ vos nūc proditores
et homicide fultis: qui accepistis legē
in dispositione angelorū et non custodi-
stis. Audientes autē hec dissocabatur
cordibus suis: et studebant dēibus in-
eum. Cū autē esset plenus spiritu sancto:
intendēs in celū vidit gloriā dei et ih̄-
sum stantē a dext̄is dei. Et ait. Ecce
video celos apertos: et filium hominis
stantē a dext̄is virtutis dei. Sed amā-
res autē voce magna dimoverūt aures
suas: et imperiū fecerūt unanimiter i eū.
Et cinctes eū extra civitatē lapidabāt:
et vestes deposuerūt vestimenta sua se-
rus pedes adolescentis: q̄ vocabat saul-
lus. Et lapidabāt stephanū invocan-
tem et dicentē. Dñe ih̄su suscipe spiritū
meū. Post⁹ autē genibus clamavit
voce magna dicens. Dñe: ne statuas
illis h̄c peccatū. Et cū h̄c dixisset: obdormi-
vit. **P**aul⁹ autē erat cōsecratus. **U**
n̄iens meo ei⁹. facta ē autē in illa
die p̄secutio magna in ecclesia q̄ erat
iherosolimis: et omnes dispersi sūt per re-
giones iudee et samarie preter ap̄los.
Curaverūt autē stephanū viri timorā-
ti: et fecerunt plandū magnū sup eum.
Saulus autē devastabat ecclesiā: p̄do-
mos intrāns et trahēs viros ac muli-
eres: trahēbat i custodiā. Igit⁹ q̄ disper-
si erant p̄transibāt euāgelizātes ubi
dei. Philipp⁹ autē descendēs in civitatē

Samaritanie predicabat illis cristum. Quicquid
bant autem turbe hys que a philippo
dicebantur unanimes audientes: et vi-
dentes signa que faciebat. Multi enim eorum
qui habebant spiritum immundum clamantes
voce magna reiebat. Multi autem
paralytici et claudi curati sunt. Factum est
ergo gaudium magnum in illa civitate.
Hic autem quidam nomine symon qui ante
fuerat in civitate magus seductus gentem
samaritanie dicens se esse aliquem magnum:
cui auscultabant omnes a minimo usque
ad maximum dicentes: hic est virtus dei
que vocatur magna. Attendebat autem
eum: propter quod multo tempore magis
suis deincepsisset eos. Cum vero credidisset
philippo euangelizanti de regno dei:
in nomine ihesu christi baptizabatur vi-
ri ac mulieres. Tunc symon et ipse credi-
dit: et cum baptizatus esset adhaerebat
philippo. Videns etiam signa et virtu-
tes maximas fieri super eos amiraba-
tur. Cum autem audissent apostoli que erat
in iherosolymis quia receperat samaria
verbum dei: miserunt ad eos petrum et iohan-
nem. Qui cum venissent oraverunt pro
ipsis: ut acciperent spiritum sanctum. Modum
enim in quibus illos supponebant: sed ba-
ptizati tamen erant in nomine domini ihesu.
Tunc imponebant manus super illos: et
accipiebant spiritum sanctum. Cum vidisset
autem symon quia per impositionem manu
apostolorum daretur spiritus sanctus: obtu-
lit eis pecuniam dicens. Date et michi
hanc potestatem: ut cuiusque impo-
nerem manus accipiat spiritum sanctum. Petrus
autem dixit ad eum. Pecunia tua tecum
sit in perditionem: quoniam donum dei non potest
pecunia possideri. Non est enim tibi pars
neque sortis in sermone isto. Cor enim tuum
non est rectum coram deo. Penitentiam
itaque age ab hac nequicia tua: et roga

deum si forte remittat tibi hec cogitatio
cordis tui. In felle enim amaritudinis
et obligatione iniquitatis video te esse.
Respondens autem symon dixit. Preci-
mini vos pro me ad dominum: ut nichil
veniat super me horum que dixistis. Et illi
quidem testificati et locuti verbum domini re-
dierunt iherosolimam: et multis regio-
nibus samaritanorum euangelizabant. An-
gelus autem domini locutus est ad philippum
dicens. Surge et vade in viam meridiana
ad viam que descendit ab iherusalem in gazam:
hec est deserta. Et surgens abiit. Et ecce
vir ethiops eunuchus potes tande-
re regine ethiopum: qui erat super omnes ga-
zaram: venerat ad adorandum in iherusalem:
et reuertebatur sedes supra curru suum
legens ysaiam prophetam. Dixit autem
spiritus philippo. Accede et admi-
nistrare ad eum. Accurrens autem philip-
pus: audiuit eum legentem ysaiam propheta-
tam et dixit. Ducasne intelligis que
legis? Qui ait. Et quomodo possim
si non aliquis ostenderit michi? Rogan-
temque philippum ut ascenderet: et sedere
fecum. Tunc autem scripturam quam legebat
erat hic. Tunc quis ad occasionem du-
ctus est: sicut agnus tota condere se
sine voce: sic non aperuit os suum. In hu-
militate iudicium eius sublatum est. Bene-
ratiorem enim quis enarrabit? Quonia
rollet de recta via eius? Respondens autem
eunuchus philippo dixit. Obsecro te
de quo propheta dicit hoc: De se an de
alio aliquo? Apprehens autem philippus
os suum: et incipiens a scriptura ista:
euangelizavit illi iherusalem. Et dum veni-
rent: venerunt ad quandam aquam. Et
ait eunuchus. Ecce aqua. Quis pro-
hibet me baptizari? Dixit autem philip-
pus. Si credis te toto corde licet. Et respon-
dens ait. Credo filium dei esse iherusalem

christum. Et iussit stare curru. Et descen-
derunt uterque in aquam philippus et eu-
nuchus: et baptizavit eum. Cum autem ascen-
disset de aqua spiritus domini rapuit phi-
lippum: et amplius non vidit eum eunuchus.
Ibat autem per viam suam gaudens. Phi-
lippus autem inventus est in azoto: et per-
transiens euangelizabat civitatibus
iudeis donec veniret cesaream. **S**
aulus autem adhuc spirans ma-
narum et cedens in discipulos domini
accessit ad principem sacerdotum: et petiit
ab eo epistolas in damasum ad synago-
gas: ut si quos invenisset huius vice
viros ac mulieres: vindictam produceret in
iherusalem. Et cum iter faceret: contigit ut ap-
propinquaret damasco. Et subito cir-
cumfulsit eum lux de celo: cadens in
terram audiuit vocem dicentem sibi. Saule
saule: quid me persequeris? Qui dixit.
Quis es domine? Et ille. Ego sum ihesus:
quem tu persequeris. Durum est tibi contra
stimulum caligare. Et tremens ac stupens
dixit. Domine quid me vis facere? Et do-
minus ad eum. Surge et ingredere civi-
tatem: et ibi dicet tibi quid te oporteat
facere. Viri autem illi qui comitabantur
eum stabant stupescere: audientes quidem
vocem: neminem autem videntes. Surrexit
autem saulus de terra: apertis oculis ni-
hil videbat. Ad manus autem illi tra-
hentes: introduxerunt damasum. Et erat
ibi tribus diebus non videns: et non man-
ducauit neque bibit. Erat autem quidam
discipulus damaseni nomine ananias.
Et dixit ad illum in visu domini. Ananias.
Et ille ait. Ecce ego domine. Et dominus
ad eum. Surge et vade in viam qui vo-
catur rectus: et quere in domo iudei saul:
lum nomine thearsensem. Ecce ego m-
rat. Et vidit virum ananiam nomine in-
notumque: et imponente sibi manus

ut visum recipiat. Respondit autem ana-
nias. Domine audiui a multis de viro hoc:
quanta mala fecerit sanctis tuis in ihe-
rusalem. Et hic habet potestatem a prin-
cipibus sacerdotum: alligandi omnes qui
invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum
dominus. Vade: quonia vas electiois est
michi iste: ut ponet nomen meum coram
gentibus et regibus et filiis israel. Ego
enim ostendam illi: quanta oporteat eum pro
nomine meo pati. Et abiit ananias
et introiit in domum: et impotens ei
manus dixit. Saule frater: dominus misit
me ihesus: qui apparuit tibi in via qua
veniebas: ut videas et implearis spiri-
tu sancto. Et confectum ceciderunt ab oculis
eius: et tangens squame: et visum recepit.
Et surgens baptizatus est: et cum accepisset
abum confortatus est. Fuit autem cum disci-
pulis qui erant damaseni per dies aliquot.
Et continuo ingressus in synagogas pre-
dicabat ihesum: quoniam hic est filius dei. Sur-
perant autem omnes qui eum audiebant: et
dicebant. Nonne hic est qui repugnabat in
iherusalem eos qui invocabant nomen ihesu?
Et hic ad hoc venit: ut vindictam illos
duceret ad principem sacerdotum. Saulus
autem multo magis convalescebat: et co-
fundebat iudeos qui habitabant damasco:
affirmans quoniam hic est christus. Cum autem
impletetur dies multi: scilicet secen-
tum et unum iudei ut eum interficerent. No-
te autem scide sunt saulo insidie eorum. Cum
Rodiebatur autem et portas die ac nocte: ut
eum interficeret. Accipiens autem discipuli
eius nocte per murum dimiserunt eum:
summittentes in lyco. Cum autem venisset
in iherusalem temptabat se ungere disci-
pulis: et omnes timebant eum: non credentes
quod esset discipulus. Barnabas autem ap-
prehensum illum duxit ad apostolos: et nar-
ravit illis quomodo in via vidisset

Dñm et q̄a loquū est ei: et quomodo in
damasco fiducialiter egerit i nomine
ih̄su. Et erat cū illis intrans et egrens
in iherl̄m: fiducialiter agens i nomine
dñi. loquebat̄ quodq; gentib; et dispu
tabat cū grecis: illi aut̄ querebant occi
dere eum. Quid cum cognovissent
fratres deduxerūt eum celaream: et di
miserūt tharsum. Ecclesia quidem pe
rotam iudeā et galileā et samariā ha
bebat pacem: et edificabat ambulans
in timore dñi: et cōsolatione sancti spi
ritus replebat̄. factum ē aut̄ petrus dū
pertransiret uniusos: deuenire ad sados
qui habitabat̄ liddē. Inuenit aut̄ ibi
hymnē quendam nomine enēā: ab anio
octo iacentē in grabbato: qui erat pa
raliticus. Et ait illi petrus. Enēā: saner
te dñs ih̄sus cristus. Surge: et stete
tibi. Et continuo surrexit. Et vidit̄ illū
omnes qui habitabat̄ liddē et sargone: q̄
directi sunt ad dñm. In ioppe aut̄ fuit
quedā discipula nomine thabita: que
interpretata dicit̄ dorcās. Hec erat ple
na opribus bonis et elemosinis quas
faciebat. factū est aut̄ in diebus illis:
ut infirmata morerē. Quā cū laui
set: posuerūt eam in renaculo. Cum
aut̄ prope esset lidda ab ioppe: discipuli
audierūt quia p̄t̄ esset in ea duos vi
ros misereunt ad eū: rogātes ne p̄gri
tatis venire usq; ad nos. Resurgens
aut̄ petrus: venit cū illis. Et cū aduenis
set duxerunt illū in cenaculū: et circumste
terūt illū omnes vidue stantes: et obsec
rantes ei tunicas et vestes quas faciebat
illis dorcās. Creditis aut̄ omib; foras
p̄tus ponēs genua oravit: et directus
ad corpus dixit. Thabita surge. At il
la aperuit oculos: et viso p̄to resedit.
Dans aut̄ illi manū receit eā: et cum
vocasset sados et viduas assignavit

Eam viuam. Notum autem factum
est p̄ universam ioppe: et crederunt
multi in domino. factum est aut̄ ut
dies mltos moraretur in ioppe apud
synonem quendam coriariū.
Ut aut̄ quidam erat i celareā no
mine cornelius centurio cohore
tis que dicit̄ p̄alica: religiosus ac ti
mens deum cum omnī domo sua: fa
ciens elemosinas multas plebi: et de
precans dñm semp. Is vidit i visu ma
nifeste quasi i h̄ra nona diu angelū
dei introeuntē ad se: et dicens tibi. Cor
neli. At ille intus ē: timore correptus
dixit. Quis es domine? Dixit aut̄ illi.
Oraciones tue et elemosine tue ascen
derunt in memoriā in conspectu dñi.
Et nūc mitte viros i ioppe: et accersi
synonē quendam qui cognominat̄ pe
trus. Hic h̄spitat apud synonē quē
dam coriariū: cuius ē domus iuxta ma
re. Hic dices tibi: quid te oporteat facere.
Et cū discessisset angelus q̄ loque
batur illi: vocavit duos domesticos
suos et militem cūvenit dñm et h̄is q̄
illi parebat. Quib; cū narrasset omnia:
misit illos in ioppe. Postea autem
die iter illis faciētib; et appropinquā
bus civitati: ascendit petrus i superen
ta ut oraret circa hora septimā. Et cū
esuriret voluit gustare: paratib; aut̄
illis recidit super eum mensa repleta.
Et vidit celum apertū: et descendēs vas
quoddā velut lintheū magnū quanti
or inijs summitti de celo in terrā: in
quo erat oīa h̄drupdia et serpētia ter
re: et volatilia celi. Et facta ē vox ad eū.
Surge petre: orade et manduca. At
aut̄ petrus. Absit dñe: quia nunq; mā
ducaui oīne cōmune et immundū. Et
vox iterū facta ad eū. Que de? purifica
uit: tu cōmune ne dixeris. Hoc autem

factū est p̄t̄. Et statim receptum est
vas in celū. Et dū intra se h̄laret pet
rus quidnā esset visio quā vidisset:
ecce viri q̄ nulli erant a cornelio inqui
rentes domū symonis: accesserūt ad ia
nuam. Et cū vocasset: interrogabāt
si symon q̄ cognominat̄ petrus: illic ha
beret hospitiū. Petro aut̄ cogitante
de visione: dixit spiritus ei. Ecce viri
tres querūt te. Surge itaq; et descende:
et vade cū eis nichil dubitans: quia
ego misi illos. Descendēs aut̄ petrus
ad viros dixit. Ecce ego sū quē queri
tis. Que causa est p̄t̄ quā venistis?
Qui dixerunt. Cornelius centurio vir
iustus et timens deū et testimoniū ha
bens ab uniusa gente iudeorū: respon
sum accepit ab āgelo: sando accessit
se in domū suam: et audire verba abs
te. Introductis ergo eos recepit h̄spiti
o. Sequenti aut̄ die surgens: profectus
est cū illis: et quidā ex fratrib; ab iop
pe comitari sunt cū eo. Altera aut̄ die
introiit celaream: corneliū vero respe
xerat illos: cōvocatis cognatis suis
et necessarijs amicis. Et factum ē cum
introisset petrus: obuius venit ei corne
lius: et procidēs ad pedes ei⁹ adoravit.
Petrus vero elevavit eū dicens. Sur
ge: et ego ip̄e homo sum. Et loquens
cum illo intravit: et inuenit multos q̄
cōuenerāt: dixitq; ad illos. Vos scitis
quomodo abominatū sit viro iudeo
diungi aut accedere ad alienigenam.
Sed michi ostendit de⁹: neminē cōm
munē aut immundū dicere h̄p̄m̄nem:
propter qd̄ sine dubitatione veni ac
cessisti me. Et cornelius ait. A nudi
us quartana die usq; ad hanc h̄ram
orans eam h̄ra nona i domo mea:
et ecce vir stetit ante me i veste candida:

et ait. Corneli exaudita est oratio tua:
et elemosine tue memorate sunt i cō
spectu dei: mitte ergo i ioppe et accersi sy
monē q̄ cognominat̄ petrus: hic h̄spiti
ratur i domo symonis coriarij iuxta
mare. Cōstitim ergo misi ad te: et tu be
nefecisti veniendo. Nunc ergo omnes
nos in aspectu tuo assumus: audire
om̄ia quicūq; tibi p̄cepta sunt a dño.
Acciens aut̄ petrus os suū dixit. In
veritate comp̄i q̄a non ē p̄sonarum
acceptor de⁹: sed in omni gente q̄ timet
eum et operatur iusticiā: acceptus ē illi.
Verbū multus deus filijs isrl̄: annūciās
pacem p̄ ih̄sum cristū: hic ē omnī do
minus. Vos scitis quod factū ē verbū
p̄ uniusam iudeā. Incipēs enī a ga
lilea post baptisimū qd̄ p̄dicavit iohā
nes ih̄sum a nazareth quomodo ven
it eum deus spiritu sancto et virtute:
qui p̄transiit beneficiendo et sanando
om̄es oppressos a dyabolo: quoniā
deus erat cū illo. Et nos testes sumus
om̄iū que fecit in regione iudeorū et
iherl̄m: que occiderūt suspendentes in li
gno. Hic deus suscitavit tertia die et
dedit eum manifestū fieri: nō omni po
pulo sed testib; p̄ordinatis a deo: nobis
q̄ manducauim⁹ et bibim⁹ cum il
lo postq; resurrexit a mortuis. Et p̄
cepit nobis p̄dicare p̄p̄o et testificari:
quia ip̄e ē qui dñm ius ē a deo iudeorū
viuorū et mortuorū. Hinc om̄es p̄phe
te testimoniū p̄hibent remissionē pec
catorum accipere p̄ nomen ei⁹: om̄es
qui credūt in eū. Ad huc loquēte petro
verba hec: cecidit spiritus sanctus super
om̄es qui audiebāt verbū. Et obdu
puerūt ex circūastione fideles q̄ venerāt
cum petro: quia et i nationes gr̄tia
spiritus sancti effusa ē. Audiebant enī
illos loquentes liguis: et magnificantes

deum. Tunc respondit petrus. Nunquid
aqua quis prohibere potest ut non ba-
ptizemur hi qui spiritu sancto acceperunt
sicut et nos? Et iussit eos baptizari in
noie domini ihesu christi. Tunc rogauerunt
eum: ut maneret apud eos aliquot diebus.

Audierunt autem apostoli et fratres qui
erant in iudea: quoniam et gentes rece-
perunt verbum dei. Cum autem ascendisset
petrus iherosolimam: disceptabat aduer-
sus illum qui erant ex circumcisione dicentes.
Quare introisti ad viros circumcisi ha-
bentes: et manducasti cum illis? Incipiens
autem petrus: respondere illis ordinem di-
cens. Ego etiam in civitate ioppe oras-
se vidi in exsiliis meis inter visionem: de-
scendens vas quoddam velut lintheum
magnum quatuor iugis summum de
celo: et venit usque ad me. In quo intus
considerabam: et vidi quadrupedia terre
et bestias et reptilia et volatilia celi. Au-
divi autem et vocem dicentem michi. Surge
petre occide et manduca. Dixi autem.
Nequaquam domine: quia commune aut immu-
dum mihi introiit in os meum. Respondit
autem vox: sedo de celo. Que deus munda-
vit tui ne commune dixeris. Hoc autem fa-
ctum est post: et recepta sunt omnia rursum
in celum. Et ecce viri tres constituti asside-
runt in domo in qua eram: missi a ce-
larea ad me. Dixit autem spiritus michi:
ut irem cum illis nichil hesitans. Vene-
runt autem mecum et fratres isti: et in-
gressi sumus in domum viri. Narravit
autem nobis quomodo vidisset ange-
lum in domo sua stantem: et dicentem sibi.
Mittere in ioppen et accede symonem qui co-
gnominatur petrus: qui loquetur tibi verba
in quibus saluus es tu et universa domus
tua. Cum autem repisset in locum cecidit spi-
ritus sanctus super eos: sicut et in nos in
initio. Recordar? Iam autem verbum domini sic

dicebat. Iohannes quidem baptizavit
aqua: vos autem baptizabimini spiritu
sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illi
deus sicut et nobis qui credidimus: et domini
ihesum christum: ego quoque etiam qui possem pro-
hibere deum? Huiusmodi auditis tacuerunt: et
glorificaverunt deum dicentes. Ergo et
gentibus penitentia deditur deus ad vitam. Et
illi quidem qui disceptaverat a tribulatione
que facta fuerat sub stephano pambu-
laverunt usque senicem et cyprum et antio-
chiam: nemini loquentes verbum nisi so-
lis iudeis. Erat autem quidam ex eis vir cy-
prius et cyprianus qui cum introissent antiochi-
am loquebantur et ad grecos: annun-
tantes deum ihesum. Et erat manus domini
cum eis: multique numerus crederetur co-
vertens et ad dominum. Pervenit autem sermo
ad aures ecclesie que erat iherosolymis
super istis: et misit barnabanum usque ad
antiochiam. Qui cum pervenisset et vidisset
gratiam dei gaudens est: et hortabatur om-
nes in proposito cordis permanere idem
ministerium: quia erat vir bonus et plenus
spiritu sancto et fide: et apposita est mul-
ta turba domino. Profectus est autem tharsum
ut quæreretur saulus: quem cum invenisset pe-
duxit antiochiam. Et annu totum conventum
fuit ibi in ecclesia: et docuerunt turbam multa:
ita ut cognovissent primum antio-
chie discipuli christiani. In hijs autem di-
ebus supervenerunt a iherosolymis prophete
et antiochia: et surgens unus ex eis no-
mine agabs significabat per spiritum sa-
ment magnam futuram in universa domo ter-
rarum: que facta est sub claudio. Discipuli
autem pro ut quod habebat proposuerunt in
ministerium mittere habitantibus in iu-
dea fratribus: quod et fecerunt mittentes ad
seniores per manum barnabe et saul.

Eodem autem tempore misit herodes re-
manere assidue quosdam

de ecclesia. Occidit autem iacobum fratrem
iohannis gladio: videns autem quia placeret
iudeis apposuit apprehendere et petrum.
Erat autem dies azimorum. Quem cum appre-
hendisset misit in carcerem: tradensque
quatuor quaternis militum ad cu-
stodiendum eum: volens post pascha
producere eum populo. Et petrus quidem serva-
batur in carcere: orans autem fiebat sine
intermissione ab ecclesia ad deum pro
eo. Cum autem produceretur esset herodes:
in ipsa nocte erat petrus dormiens inter
duos milites vigilans: cathenis duabus:
et custodes ante ostium custodiebant
carcerem. Et ecce angelus domini assistit:
et lumine resuscitavit eum: et perstrinxit
locum. Et ceciderunt cathene de manibus
eius. Dixit autem angelus ad eum. Prece-
dere: et calceas te caligas tuas. Et fecit
sic. Et dixit illi. Circunda te vestimen-
tum tuum: et sequere me. Et regens seque-
batur eum: et nesciebat quia verum esset quod
hiebat per angelum. Existimabat autem se vi-
sum videre. Transiens autem primam et se-
cundam custodiam venerunt ad portam fer-
ream que ducit ad civitatem: que ultio a-
perta est eis. Et regentes processerunt vicum
unum: et continuo discessit angelus ab
eo. Et petrus ad se reversus dixit. Nunc
scio vere quia misit dominus angelum suum:
et eripuit me de manu herodis et de o-
mnium conspectu plebis iudeorum. Con-
sideransque venit ad domum marie matris
iohannis qui cognominatur et marcus:
ubi erat multi congregati et orantes. Pul-
sante autem eo ad ostium ianue proces-
sit puella ad videndum nomen rode.
Et ut cognovit vocem petri pre gaudio
non aperuit ianuam: sed introcurrentes nunci-
avit stare petrum ante ianuam. At illi di-
xerunt ad eam. Iohannis. Illa autem

affirmabat sic se habere. Illi autem dice-
bant. Angelus eius est. Petrus autem perseve-
rabat pullans. Cum autem aperuisset o-
stium: viderunt eum et obstupuerunt. An-
nuntians autem eis manu ut tacerent: nar-
ravit quomodo dominus eduxisset eum de
carcere. Dixitque. Stantem iacobo et fra-
tribus hinc. Et egressus abiit in alium locum.
Facta autem die erat non parva turbatio
inter milites: quidnam factum esset de pe-
tro. Herodes autem cum requisisset eum et non
invenisset: inquisitione facta de custo-
dibus iussit eos duci: descendensque a iu-
dea in cesaream: ibi commoratus est. Erat
autem iratus cyrenis et sydonijs. At illi u-
nanimiter venerunt ad eum: et plura bla-
sphemata qui erat super cubiculum regis postula-
bant pacem: eo quod alerentur regiones e-
orum ab illo. Staturo autem die herodes
vestitus veste regia sedit per tribunal:
et rationabatur ad eos. Populus autem
acclamabat dei voces: et non hominis.
Constitit autem perstrinxit eum angelus domini
eo quod non dedisset honorem deo: et assump-
tus a vermibus respiravit. Verbum
autem domini crecebat et multiplicabatur. Bar-
nabas autem et saulus reversi sunt a ihe-
rosolymis repleto ministerio: assump-
to iohanne qui cognominatur et marcus. **Act. 14**
Erant autem in ecclesia que erat antio-
chie prophete et doctores: in quibus
barnabas et symon qui vocabatur niger
et lucius cyrenensis: et manabem qui erat
herodis tetrarche collatancus: et saul.
Ministrantibus autem illis dominus et ieiuna-
tibus: dixit illis spiritus sanctus. Segre-
gate michi saul et barnabam in opus
ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes
et orantes imponentesque eis manus:
dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi a
spiritu sancto abierunt seleucia: et inde
navigaverunt cyprum. Et cum vellent

salamina: predicabat verbum dei in syna-
 gogis iudeorum. Habebant autem et iohan-
 nem in ministerio. Et cum pambulassent
 uniuersam insulam usque paphum: inue-
 nerunt quendam vicum magum pseudo-
 propheta iudei cui nomen erat bariehu:
 qui erat cum proconsole Sergio paulo viro
 prudente. Hic accessit barnaba et pau-
 lo: desiderabat audire verbum dei. Resi-
 stebat autem illis elymas magus: hic enim
 interpretatur nomen eius: querens auerre-
 re proconsolem a fide. Saulus autem qui
 et paulus: repletus spiritu sancto increps-
 ait eum dicens. Quia plene omni dolo et omni
 fallacia fili dyaboli inimice omnis iusti-
 tie: non desinis subvertere vias domini re-
 ctas? Et nunc ecce manus domini super te:
 et tu recus non vides sole usque ad tem-
 pus. Et cecidit eum: et caligo et tenebre:
 et circumiens querebat qui ei manu
 daret. Tunc proconsul cum vidisset factum
 credidit: ammirans super doctrina domini.
 Et cum a papho nauigassent paulus et
 qui cum eo erat: venerunt pergenti pampphi-
 lie. Iohannes autem discedens ab eis: reuer-
 sus est iherosolimam. Illi vero pertransun-
 tes pergenti venerunt antiochia et phidie:
 et ingressi synagogam die sabbatorum
 sederunt. Post lectionem autem legis et pro-
 phetarum: miserunt principes synagoge
 ad eos dicentes. Viri fratres: si quis
 est in vobis sermo exhortationis ad
 plebem dicite. Surgens autem paulus: et
 manu silentium indicens ait. Viri isra-
 helite et qui timetis deum audite. Deus
 plebi israel elegit patres nostros et plebem
 elegerat cum essent incole in terra egypti: et
 in brachio extenso eduxit eos ex eadem: et
 quadraginta annorum tempore mores eorum
 sustinuit in deserto. Et destruentes gentes
 septem in terra chanaan sorte distribuit
 eis terram eorum quasi post quadringentos

et quinquaginta annos: et post hoc de-
 dit iudices usque ad samuel prophetam.
 Et postea postulauerunt regem: et dedit il-
 lis saul filium eis virum de tribu benia-
 min: annis quadraginta. Et amoto il-
 lo suscitavit illis david regem: cui testi-
 monium philens dixit. Inveni david
 filium iesse virum secundum cor meum: qui faciet
 omnes voluntates meas. Quia deus ex
 semine secundum promissionem eduxit israel
 saluatorem ipsum: predicante iohanne
 ante faciem aduersus eum baptisma peni-
 tentie omni populo israel. Cum impleteret autem
 iustum suum dicebat. Quem me arbi-
 trantur esse non sum ego: sed ecce vultus post
 me: cui non sum dignus calciamenta
 pedum soluere. Viri fratres: filij generis a-
 braham et qui in vobis timeatis deum: vo-
 bis verbum salutis huius missum est.
 Qui enim habitabat iherusalem et principes
 eius hunc ignorantes et voces prophetarum
 que per omne sabbatum leguntur: iudicantes
 impleuerunt. Et nullam causam motus
 inuenientes in eo: pertraxerunt a pilato ut in-
 terficerent eum. Cumque consummassent omnia
 que de eo scripta erant: exponentes eum
 de ligno posuerunt eum in monumento.
 Deus autem suscitavit eum a mortuis: et
 tunc dicit: qui visus est per dies multos hijs qui
 simul ascenderunt cum eo de galilea in ihe-
 rusalem: qui usque nunc sunt testes eius ad
 plebem. Et nos vobis annuntiamus: tam
 quam ad patres nostros repromissio facta est:
 quia hanc deus adimplevit filiis vestris
 resuscitans iherusalem sicut et in psalmo se-
 cundo scriptum est. Filius meus et ego
 hodie genui te. Quod autem suscitavit
 eum a mortuis amplius iam non re-
 uertur in corruptionem: ita dicit.
 Omnia dabo vobis sicut david fide-
 lis. Ideo: et alias dicit. Non dabo
 solum tui videre corruptionem. David

enim in sua generatione cum animadverser
 voluntati dei: dormiuit et appositus est
 ad patres suos: et vidit corruptionem.
 Quia vero deus suscitavit non vidit cor-
 ruptionem. Agnoscite igitur sit vobis viri fra-
 tres: quia per hunc vobis remissio pec-
 catorum annuntiatur ab omnibus: quibus
 non potueritis in lege moysi iustificari.
 In hoc omnes qui credit iustificati. Vide-
 te ergo ne superueniat vobis quod dictum est
 in prophetis. Videte contemptores et
 amiramini: et disperdimini: quia opus o-
 peror ego in diebus vestris: opus quod non
 creditis si quis enarrauerit vobis. Testi-
 bus autem illis: rogabat ut sequerentur sab-
 bato loquerentur sibi verba hec. Cumque
 dimissa esset synagoga: secuti sunt mul-
 ti iudeorum et solentium deum aduenas: pau-
 lum et barnabam: qui loquentes suadebant
 eis ut permanerent in gratia dei. Sequenti
 vero sabbato pene uniuersa ciuitas con-
 uenit: audire verbum dei. Videntes autem
 turbas iudei repleti sunt zelo: et contra-
 dicebant hijs que a paulo dicebant blas-
 phemantes. Tunc constanter paulus et
 barnabas dicebant. Vobis oportebat
 primum loqui verbum dei: sed quoniam re-
 pellitis illud et indignos vos iudica-
 tis eterne vite: ecce conuertimini ad gen-
 tes. Sic enim nobis precepit dominus.
 Posui te in lucem gentium ut sis in salu-
 tem usque ad extremum terre. Audientes
 autem gentes gaudio sunt: et glorificabant
 verbum domini: et credebant quoniam erat
 preordinatum ad vitam eternam. Dissemi-
 nabatur autem verbum domini per uniuersam
 regionem. Iudei autem contemnerunt mulie-
 res religiosas et honestas et primos ci-
 uitatis: et recitauerunt persecutionem in pau-
 lum et barnabam: et eiecerunt eos de ci-
 uibus suis. At illi recessu puluere pe-
 dum in eos venerunt yconium. Discipuli quoque

replebantur gaudio et spiritu sancto.
 Factum est autem in yconio ut li-
 mul introirent synagogam iu-
 deorum et loquerentur: ita ut crederet iude-
 orum et grecorum copiosa multitudo. Qui
 vero increduli fuerunt iudei: suscitauerunt
 et ad iracundiam contemnerunt a-
 nimas gentium aduersus fratres. Multo
 igitur tempore demorati sunt fiducialiter
 agentes in domino: testimonium perhibente
 verbo gratie sue: dante signa et prodigi-
 a fieri per manus eorum. Diuisa est autem
 multitudo ciuitatis: et quidam quidem
 erant cum iudeis: quidam vero cum apostolis.
 Cum autem factus esset impetus gentili-
 um et iudeorum cum principibus suis ut stu-
 melijs afficerent et lapidarent eos: intelli-
 gentes confugerunt ad ciuitatem ly-
 caoniam lystram et derbeam et uniuersam
 in circuitu regionem: et ibi euangelizantes
 erant. Et quidam vir lystris infirmus pe-
 dibus sedebat claudus ex vtero matris
 sue: qui nunquam ambulauerat. Hic au-
 diuit paulum loquentem. Qui inuenit eum
 et videns quia fidem haberet ut saluus fie-
 ret: dixit magna voce. Surge super pe-
 des tuos redus. Et cecidit: et ambula-
 bat. Turbe autem cum vidissent quod fecerat
 paulus: leuauerunt vocem suam lycaonice
 dicentes. Viri similes facti hominibus
 descenderunt ad nos. Et vocabant bar-
 nabam iouem: paulum vero mercurium:
 quia ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque
 iouis qui erat ante ciuitatem theuros
 et coronas ante ianuas afferens cum
 populo: volebat sacrificare. Quod ubi
 audierunt apostoli barnabas et paulus: con-
 rillis tunicis suis egredierunt in turbas:
 clamantes et dicentes. Viri: quid hec
 facitis? Et nos mortales sumus: sicut
 et vobis homines: annuntiantes vo-
 bis ab hijs rebus conuerti ad deum viuum:

qui fecit celum et terram et mare et omnia que in eis sunt: qui in precibus generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens: de celo dans pluvias et tempora fructifera: implens cibum et leticia corda eorum. Et hoc dicentes vix sedauerunt tutas: ne sibi immolarent. Supplices autem quidam ab antiochia et yconio iudei: et plurimas turbis lapidantes paulum traxerunt e contra civitatem: estimantes eum mortuum esse. Circumdantibus autem eum discipulis surgens intravit in civitatem: et postera die professus est cum barnaba in derben. Cumque evangelizassent civitati illi et docuissent multos: reversi sunt lystram et yconium et antiochia dicens auras discipulorum: exhortantesque ut permanerent in fide: et quoniam in multis tribulationibus oportet nos intrare in regnum dei. Et cum circumfessent illis per singulas ecclesias presbiteros et orassent cum ieiunationibus: commendaverunt eos domino in quem crediderunt. Transiit itaque paulus et barnabas in panphiliam: et loquens verbum domini in pergent descendunt in italiam et inde navigaverunt antiochia: unde erant traditi gratie dei in opus quod compleverunt. Cum autem venissent et congregassent ecclesiam: recitaverunt quanta fecisset deus cum illis: et quia aperuisset gentibus ostium fidei. Memorati sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

Et quidam descendentes de iudea docebant fratres: quia nisi circumciderintur secundum morem moysi non poterint salvari. Facta ergo seditione non minima paulo et barnabe adversus illos: statuerunt ut ascenderet paulus et barnabas et quidam alij et alij ad apostolos et presbiteros in iherusalem super hac questione.

Illi ergo deducti ab ecclesia pertransierunt phenicem et samariam narrantes conversionem gentium: et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. Cum autem venissent iherosolimam suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et senioribus: annunciantes quanta deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem quidam de heresi phariseorum qui crediderunt dicentes: quia oportet circumcidi eos: precipere quoque servare legem moysi. Commoveruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc. Cum autem magna equitatio fieret: surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres: vos scitis quoniam ab antiquis diebus in vobis elegit deus per os meum audire gentes verbum evangelij et credere. Et quod novit corda deorum: testimonium perhibuit dans illis spiritu sanctum sicut et nobis: et nichil distinxit inter nos et illos: fide purificans corda eorum. Nunc ergo quod temptatis deum: imponere iugum super servos discipulorum: quod neque nos neque patres nostri portare posuimus. Sed per gratiam domini ihesu credimus salvari quod admodum et illi. Tacuit autem omnis multitudo: et audiebant barnabam et paulum narrantes quanta deus fecisset signa et prodigia in gentibus per eos. Et postquam taceretur: respondit iacobus dicens. Viri fratres audite me. Symeon narravit quodadmodum primum deus visitavit sumere et gentibus populum nomini suo: hunc concordant verba prophetarum: sicut scriptum est. Post hec revertar et redificabo tabernaculum david quod cecidit: et diructa eius redificabo: et erigam illud: ut requirant ceteri hominum domum: et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum dicat dominus faciens hec. Nunc a seculo deus opus suum. Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad deum: sed scribere ad

eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum et fornicatione et suffocatis et sanguine. Mosys enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui ex predicatione in synagoga: ubi per omne sabbatum legit. Tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis et mittere antiochia cum paulo et barnaba: vidam qui cognominabatur barabas et sylvam viros primos in fide: scribitis per manum eorum. Apostoli et seniores: hijs qui sunt antiochie et syrie et cilicie scribitis et gentibus salutem. Cum autem audivimus quod quidam ex vobis existeret: iuraverunt vos omnibus: revertentes auras vestras: quibus non mandavimus: placuit nobis collectis in unum eligere viros et mittere ad vos cum carissimis nostris barnaba et paulo: hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine domini nostri ihesu christi. Misimus ergo iudam et sylvam: qui et ipsi vobis verbis referent eadem. Vilius est enim spiritui sancto et nobis: nichil ultra imponere vobis oneris: quia hec necessaria: ut abstineant vos ab immolatis simulacrorum et sanguine: suffocatis et fornicatione: a quibus custodientes vos bene agemus. Valete. Illi ergo dimissi descendunt antiochia: et congregata multitudinem tradiderunt epistolam. Quam cum legissent: gausi sunt super consolatione. Iudas autem et sylvas et ipsi cum essent prophete verbo plurimo consolati sunt fratres: et confirmaverunt. Facto autem ibi aliquanto tempore: dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos. Visum est autem syle ibi remanere: iudas autem solus abiit iherusalem. Paulus autem et barnabas demorabantur antiochie: docentes et evangelizantes cum alijs pluribus verbis domini. Post aliquot autem dies dixit ad barnabam paulus. Revertentes

visitemus fratres per omnes civitates in quibus predicavimus: obui domini: quomodo se habeant. Barnabas autem volebat secum assumere et iohannem: qui cognominabatur marcus. Paulus autem rogabat eum: qui distulisset ab eis de panphilia et non esset cum eis: in opus non debere recipi. Facta est autem dissensio: ita ut discederent ab invice: et barnabas qui dem assumptis marco navigaret cyprum. Paulus autem electo syla profectus est: traditus gratie dei a fratribus. Perambulabat autem syriam et ciliciam dicens ecclesiam precipiens custodire precepta apostolorum et seniorum. Pervenit autem in derben et lystram.

Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine timotheus: filius mulieris vidue fidelis: pre gentili. Hunc testimonium bonum reddebant qui in lystris erant et yconio fratres. Hunc voluit paulus secum perhibere: et assumens circumcidit eum propter iudeos qui erant in illis locis. Societas enim omnium: quoniam pater eius erat gentilis. Cum autem pertransieret civitates: tradebant eis custodire dogmata que erant decreta ab apostolis et senioribus qui erant iherosolimis. Et ecclesie quidem digne habebantur fide: et abundabant numero quotidie. Transiit itaque in frigiam et galatiam regionem: ubi erat a spiritu sancto loqui verbum dei in asia. Cum venisset autem in misionem tenebatur ire in bithyniam: et non permittit eos spiritus ihesu. Cum autem pertransisset misionem descendit troadem: et visum per noctem paulo ostensa est. Vir marcus quidam erat stans: et deprecans eum et dicens. Transiens in macedoniam adiuvans nos. Ut autem visum vidit: statim questum perhibuit: perhibuit in macedoniam: cum facti per vocasset nos de evangelizare eis. Navigantes autem a

roade recto cursu venim? lamortaciā:
 et sequenti die neapolim: et inde philippi.
 que ē prima partis macedonie ciuitas
 colonia. Erant autē i hac urbe diebus
 aliquot cōfessores. Die autē sabbatorū
 egressi sum? foras portā iuxta flumen
 ubi videbat? oratio esse et sedentes lo-
 quebant? mulieribus q̄ cōueniāt et que-
 dam inter nomine lidia purpuraria
 ciuitatis thiachiren? colēs dēū audi-
 uit: cui? dñs aperuit cor intendere hīs
 que dicebant? a paulo. Cū autē baptiza-
 ta esset et dom? eius: descripta ē dicens.
 Si iudicatis me fidele dñō esse: intro-
 ite in domū meā et manete. Et cōgite
 nos. Factū ē autē cum tribus nobis ad
 orationē puellā quandā habentē spiri-
 tum phitonem obuiare nobis: q̄ que-
 rum magnū p̄stabat dñs suis diui-
 nando. Hec subsecuta paulum et nos:
 clamabat dicens. Q̄si hoīes serui dei
 egressi sunt: q̄ annunciant vobis viam
 salutis. Hoc autē faciebat multis diebus.
 Dolens autē paulus et cōuersus spiri-
 tui dixit. Precipio tibi in nocte ih̄su m-
 ti egredere ab ea. Et egit eadē hora. Vi-
 dentes autē dñi ei? q̄a egit sp̄s quest?
 eorū: apprehēdentes paulū et sylam pdu-
 xerunt in forū ad p̄cipēs: et offerentes
 eos magistratibus dixerūt. Hī hōmines
 conturbāt ciuitatē nrām cū sint iudei:
 et annūciant morē quē nō licet nobis
 suscipere neq; facere cū sum? romani.
 Et cūcurrēt plebs adū? eos: et ingē-
 tus lallis tunicis eorū insēserūt eos vir-
 gis redi. Et cū multas plagas eis im-
 posuissent miserūt eos i carcerē: p̄cipi-
 entes custodi ut diligētē custodiret e-
 os. Qui cū tale p̄ceptū accepisset misit
 eos in interiōre carcerē: et pedes eorū
 atinxit ligno. Media autē nocte pau-
 lus et sylas adorantes laudabāt dēū:

et audiebāt eos q̄ i custodia erāt. Sū-
 bito vero tere mot? factus est magn?
 ita ut mouerēt fundamētā carceris.
 Et statim aperta sunt omīa ostia: et
 omīssorū vincula soluta sūt. Expete-
 factus autē custos carceris et vidēs ia-
 nuas apertas carceris euaginato gla-
 dio volebat se interficere: estimans fu-
 gisse viuidos. Clamauit autē paulus
 voce magna dicens. Nichil feceris tibi
 mali. Vniuersi enī hic sum?. Peritq;
 lumine introgressus ē: et cōnectatus
 prouidit paulo et syle ad pedes: et pro-
 ducens eos foras ait. Domini: quid
 me oportet facere ut saluus fiam? At
 illi dixerunt. Ecce in dñm ih̄esum: et
 saluus eris tu et domus tua. Et locu-
 ti sūt ei verbū dñi: cū omībus qui erant
 in domo ei?. Et colles eos in illa hora
 noctis lauit plagas eorū: et baptizauit
 et ipse et omīs dom? ei? continuo. Tūq;
 pduxerūt eos in domū suā apposuit
 eis melam: et letatus ē cū omni domo
 sua credēs deo. Et cū dies factus esset
 miserunt magistrat? lidores dicens.
 Dimitte hōmines illos. Mūti autē au-
 tem custos carceris uerba h̄c paulo: q̄a
 miserūt ingēat? ut dimittant. Hunc
 igit? egredies ite i pace. Paul? autē dixit
 eis. Celos nos publice iudicatos hō-
 mines romanos miserūt in carcerē: et
 nūc occulte nos rēnt? Nō ita: sed uen-
 iunt et ipi nos rēnt. Mūti autē autē
 ingēantibus lidores ūba h̄c. Timuerunt
 q̄ audito q̄ romani esset: et reuerse? de-
 p̄cati sūt eos: et eductes rogabāt ut e-
 gredierent de urbe. Egredies autē de carcere
 introierūt ad lidia: et uisus scabibus
 cōsolati sūt eos: et p̄fati sunt. **W**
 Cum autē pambulassent amphi-
 polim et apolloniā uenerūt thes-
 salonica: ubi erat synagoga iudeorū.

scdm cōsuetudinē autē paul? introiuit
 ad eos: et p sabbata trā dillerebat eis
 de scripturis adaperies et insinuans
 quia cūctū oportuit pati et resurgere
 a mortuis: et q̄a hic est ih̄esus cūctus
 quē ego annūcio vobis. Et quidā ex
 eis crediderunt: et adiūcti sūt paulo et
 syle et de colētib? gētib? multitudo
 magna: et mulieres nobiles non paucę.
 Zelantes autē iudei assumētesq; de vul-
 go uiros quosdā malos et turba fa-
 da cōtraxerūt ciuitatē: et allicientes do-
 mu iasonis querebāt eos producere
 i p̄bū. Et cū nō inuenissent eos: raptat?
 iasonem et quosdā fr̄es ad p̄cipēs ci-
 uitatis clamātes: qm̄ hī q̄ urbe cōci-
 tāt et huc uenerūt q̄s susceperūt iasonem:
 hī omēs contra decreta relatis faciūt
 regē aliū dicens esse ih̄esum. Cōtra-
 uerūt autē plebem et p̄cipēs ciuitatis
 audientes hec: et accepta latissadione a
 iasone et a ceteris dimiserunt eos. Fra-
 tres vero cōstitim p noctem dimiserunt
 paulū et sylam i heriam. Qui cū uenisset
 in synagogam iudeorū introierūt.
 Hī autē erāt nobiles eorū q̄ sūt thes-
 salonice: q̄ susceperunt uerbū cū omni
 audiente: quotidie scrutantes scrip-
 tās si hec ita se haberet. Et multi quidē
 crediderūt ei eis: et mulierū gentiliū p-
 nestas: et uiri nō pauci. Cū autē cōgno-
 uissent i thessalonica iudei q̄a et breue
 predicatū ē a paulo uerbū dei: uenerūt
 et illuc cōmouētes et turbātes multitu-
 dinē. Fratresq; tūc paulū dimiserunt
 fratres: ut iret usq; ad mare. Syllas
 autē et thymotheus remanserūt ibi. Qui
 autē deduxerūt paulū pduxerūt eū usq;
 ad atēnas: et accepto mandato ab eo
 ad sylam et thymotheū ut q̄ seceperūt ue-
 nirent ad illum: profecti sūt. Paulus
 autē cū atēnis eos respiciat? mirabat?

spiritus eius i ipso: uidēs ydolatriā de-
 ditam ciuitatē. Disputabat igit in sy-
 nagoga cū iudeis et colētib?: et i foro
 p̄ omēs dies ad eos q̄ audierāt. Qui-
 dam autē epicurei et stoici philosophi
 disceptāt cū eo: et quidā dicebāt. Quid
 uult seminuēbius hic dicere? Alij
 uero: nouorū demoniorū uidet? annū-
 ciator esse: q̄a ih̄esum et resurrectionem
 annūciabat eis. Et apprehēsus cum ad
 ariopagū duxerunt dicētes. Possū?
 scire que ē hec noua q̄ a te dicit? doctri-
 na? Quia enī quidā infers auribus
 nrīs. Volum? ergo scire quidnam ue-
 lut hec esse. Atheniēses autē omnes et
 aduenie tēspites ad nichil aliud rati-
 habant: nisi aut dicere aut audire aliqd
 nouū. Scans autē paulus i medio ari-
 opagi ait. Viri atheniēses p omnia
 quasi sup̄sticiosos uos uideo. Prece-
 riens enim et uidēs simulacra uestra:
 inueni et arā i qua scriptū erat. Igno-
 ro deo. Quod ergo ignorātes colitis:
 hoc ego annūcio vobis. Deus q̄ fecit
 mundū et omnia q̄ in eo sunt: hic celi
 et terre cū sit deus: nō manufactis tem-
 plis inhabitat: nec manib? humanis
 colitur indigēs aliquo: cū ipse de omni-
 bus uisā et inspiratōnem et omnia se-
 ntis: et uis omne gē? hōminū inhabi-
 tare sup uniuersam facie terre: desinens
 statuta tēpora et terminos habitatio-
 nis eorū: querre deū: si forte attendant
 eū aut inueniāt: quāuis nō longe sit
 ab unoquoq; nr̄m. In ipso enim uni-
 mus et mouemur et sum? sicut et qui-
 dam uorū poetarū dixerūt. Ipse enim
 et gē? sum?. Ben? ergo cū sumus dei:
 nō debemus estimare aureo et argēto
 aut lapidi: sculpcure artis et cogitatio-
 nis hōminis diuinum esse simile. Et
 tēpora quidē hū? ignorāte despiciēs

de? nunc annūciat hominibus ut omnes
ubi; penitentiā agant: et quod statum
dian i quo iudicantur? et orbem in equi-
tate in viro i quo statum: hōe prebent
omnibus: suscitāt eū a mortuis. Cum
audissent autē resurrectionē mortuorum:
quidā quidē incredulī: quidā vero di-
xerunt. Audiemus te de hoc intell. Sic
paulus reliquit de medio eorū. Quidam
vero viri adhaerentes ei crediderunt: in
quibus et dionisius ariopagita et muli-
er nomine tamaris: et alij cum eis. **xxv**

Post hec egressus ab athenis: vir
corinthi: et inueniens quendam
iudeum nomine aquilā ponticū gentem
qui nup̄ venerat ab ythalia et priscillā
uxorem ei? eo quod precepisset claudius dis-
cedere omnes iudeos a roma: accessit
ad eos: et quia consilium erat aris manē-
bat apud eos: et optabat. Erant autē
sanctofactorie aris. Et disputabat in
synagoga per diem sabbatū interponēs
nomen dñi ihesu suadēs atq; iudeis et
gentis. Cum venisset autē de macedonia
sylvas et thymotheus: instabat ubi pau-
lus testificans iudeis esse cristū ihesum.
Contra dicētib; autē eis et blasphemā-
tib; recurrentes vltimēta sua dixit ad
eos. Sanguis vester super caput vestrū.
Mundus ego et hoc ad gentes vadam.
Et migraēs inde: intrauit in domū eu-
sibiam nomine synagoga colētis deū: cuius
domus erat cōmunda synagoga. Cri-
spus autē archisynagogus credidit
dñō cū omni domo sua: et multi corin-
thiorū audientes crediderūt et baptizabā-
tur. Dixit autē dñs nocte per visionem
paulo. Noli amare: sed loquere et ne ta-
reas. Propter quod ego sum tecum: et ne-
mo apponet tibi ut nocet te: quoniam
plus ē michi iustus i hac ciuitate. Se-
dit autē ibi annū et sex menses: docens

apud eos vrbū dei. Gallione autē pro-
tōsule achae insurrexerūt quo aīo in-
dei in paulū: et adduxerūt eū ad tribu-
nal dīctos: quia contra legem hic pascua-
der hominibus colere deū. Incipere au-
tem paulo aperire os: dixit gallio ad
iudeos. Si quod esset iniquū aliquid aut
facinorū pessimū o viri iudei rōe vos li-
beretis: si vero quaestiones sint de vrbū
et nominibus legis vtrū vobis videatis.
Quidē ego horū nolo esse. Et minā-
uit eos a tribunali. Apprehēdētes autē
omnes solstienem principē synagoga pre-
cedebāt eum ante tribunal: et nichil eorū
gallioni curae erat. Paulus vero cum
adhuc sustinisset dies multos: fratri-
bus valefaciens nauigauit sicā et cū
ro priscilla et aquilā: qui sibi cōtenderat
in reueris rapit. Habebat enim vocū.
Deuēitq; ephesum: et illos ibi reliquit.
Ipse vero ingressus synagogā dispu-
tabat cū iudeis. Rogantibus autē eis
ut apliori tempore manerēt: nō sēstī-
sed valefaciens et dīctis illis reuerēter ad
vos deo volēte: p̄fē? ē ab epheso. Et
descendēs relata ascendit et saluauit
reclia: et descendit antiochiam. Et fa-
cto ibi aliquāto tempore profectus ē per
ambulās et ordine galatiā regionē
et seigiam: seruās omnes discipulos.
Quidē autē quidā appollo vrbē alexan-
drinus natione vir eloquēs deuenit e-
phesum: potēs in scripturis. Hic erat e-
doctus viā dñi: et seruens spiritu loque-
batur et doceret diligētē ea quae sunt ihesu.
Sciēs tantū baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter aperire synago-
gā. Quē cū audissent priscilla et aquilā
assumpserūt eū: et diligentius repon-
derūt ei viām dñi. Cum autē velleret
ire antiochiam: rethorū fecerūt discipulis
ut susceperūt eū. Qui cū venisset:

contulit multū hijs qui crederent. Et he-
meniter enim iudeos reuocabat publice et
secrētis per scripturas esse cristū ihesum.
Adum ē autē cū appollo **xxvi**
esset corinthi: ut paulus praegratis
superioribus partibus veniret ephesum: et
inueniret quosdā discipulos. Dixitq;
ad eos. Si spiritu scdū accepistis cre-
dentes: et illi dixerunt ad eū. Sed ne-
quid si spiritus sanctus est audiuim? Ille
vero ait. In quo ergo baptizati estis?
Qui dixerunt. In iohannis baptismo.
Dixit autē paulus. Iohannis baptisma
vir baptismo p̄mittēte. Ipse dicens in
eo qui venturus esset post ipm ut crederet:
hoc ē in ihesum. Hijs auditis: baptiza-
ti sunt in nomine dñi ihesu. Et cū im-
posuisset illis manus paulus: uenit spiri-
tus sanctus super eos et loquebantur lin-
guis et p̄phetabāt. Erant autē omnes
fieri viri duodeci. Interrogellus autē sy-
nagogā cū fiducia loquebat per res
mentes: disputās et suadēs de regno
dei. Cum autē quidā indurarent et nō
cederēt maledictos viām dñi coram
infirmitate: discēdens ab eis segrēga-
uit discipulos: quotidie disputās in
schola tyranni cū iudeis. Hoc autē factū
est per biennium: ita ut qui habitabāt in
asia audiret vrbū dñi iudei atq; gen-
tiles. Virtutesq; nō qualibet faciebat
de? per manū pauli: ita ut etia sup lan-
guidos deferrent a corpore ei? sudaria
et semicinctia: et recederet ab eis lāgu-
res: et spiritus neq; egrediebātur. Tem-
perauerunt autē quidā et de circueun-
tibus iudeis reuocatis inuocare sup eos qui
habebāt spiritus malos nomen dñi
ihesu cristi dicentes. Adiuro vos per ih-
esum quē paulus p̄dicat. Erāt autē cū
iudeis et leuē iudei principis sacerdotū se-
prem filij: qui hic faciebāt. Respondens

autē spiritus neq; dixit eis. Ihesum no-
uim? paulū scio. Vos autē qui estis? Et
insulies homo i eos in quo erat deno-
minum pessimū et dñatus amborū in-
ualuit extra eos: ita ut nudi et vulnera-
ti effugerent de domo illa. Hoc autē no-
tum factū ē omnibus iudeis atq; genti-
lib; qui habitabāt ephesum: et recidit timor
sup omnes illos: et magnificabat no-
men dñi ihesu. Multiq; credēti venie-
bant cōfiteentes et annūciantes adus su-
os. Multi autē ex eis qui fuerat curio-
sa sedari cōsueuerūt libros et cōbulerūt
omnes corā omnibus: et cōputatis pre-
cijs illorū inuenerunt pecuniā denario-
rum quinquaginta milia. Ita foriter
crecebat vrbū dei et cōfirmabāt. Hijs
autē repletis: posuit paulus i spiritu
transiit macedonia et achaiā ire ihe-
rosolimā dīctis: quoniam postq; fuero
ibi: oportet me et romam videre. Mit-
tens autē in macedoniā duos ex mini-
stris sibi thymotheū et crastū: ipse
remansit ad tempus i asia. Facta ē autē
illo tpe turbatio nō minima de ma-
domini. Demetrius enim quidam nomine ar-
gentarius facies edes argenteas dra-
ne p̄stabat artificibus nō modicum
quellū: quia cōuocās et eos qui eu-
sibiam di erat opifices dixit. Viri scitis quia de
hoc artificio ē nobis acquisitio: et vide-
tis et auditis quia nō solū ephesi sed pe-
ne totius asie paulus hic suadēs auer-
tit multā turbā dīctis: quoniam nō sunt dii
qui manibus fiūt. Non solū autem
hec prouocabit nobis pars i red argu-
tionem vestre: sed et magis drane tem-
plū in nichilū reputabit: et destru-
cipiet maiestatem ei? quā tota et orbis a-
sia colit. Hijs auditis repleti sunt ira:
et reclamauerūt dicentes. Magna dy-
ana ephesiorū. Et impleta est ciuitas

consilione: et impetu fecerunt uno animo i theatru rapto gaio: et aristarcho macedonibus comitibus pauli. Paulo autem uolente intrare i pphm non permiserunt discipuli. Quidam autem et de alie principibus qui erant amici eius miserunt ad eum: rogantes ne se daret i theatru. Alii autem aliud clamabant. Erat enim ecclesia confusa: et plures nesciebant qua re causa conuenissent. De turba autem detraherunt alexandru: propter quod uolens eum iudeis. Alexander autem manu filio postulato: uolebat ratione reddere populo. Quod ut cognouerunt iudei esse: uox facta est una omnium quasi per uoces duas clamantium. Magna dyana ephesiorum. Et cum sedisset scriba turbas dixit. Viri ephesii: quis enim est hominum qui nesciat ephesiorum ciuitatem cultum esse magne dyane iconis: proliis? Cum ergo hijs contradidit non possit oportet uos sedatos esse: et nichil temere agere. Adduxistis enim homines istos: neque sacrilegos neque blasphemantes deam ueram. Quod si denuntius et qui cum eo sunt artifices habent aduersus aliquem causam: conuentus forensis agatur: et proconsules sunt: accuserent inuicem. Si quid autem alterum rei queritis: i legitima ecclesia poterit absolui. Nam et periclitamur argui seditionis hodie: cum nullus obnoxius sit de quo possim reddere rationem deus? idcirco.

Postquam autem cessauit tumultus: uocans paulus discipulis et reprobatis eos ualedixit: et profectus est ut iter in macedoniam. Cum autem perambulasset parces illas et exhortatus eos fuisset multo sermone uenit ad greciam: ubi cum fecisset menses tres facte sunt illi insidie a iudeis nauigaturo in syriam: habuimus consilium ut reuerteretur per macedoniam comitatus

est autem cum sospiter periret iherosolima: salonicensium uero aristarchus et socus et gaius derbeus et thymotheus: aliam uero siphium et trophimum. Qui cum precessissent sustinuerunt nos transire: nos uero nauigauimus post dies asinorum a philippiis: uenimus ad eos transactum in diebus quingus: ubi demorati sumus diebus septem. Una autem sabbati cum uenissimus ad frangendum panem paulus disputabat cum eis per dies in theatro: promouens symonem usque in mediam noctem. Erant autem lampades copiose in cenaculo: ubi erant congregati. Sedes autem quidam adulescentes nomine eutychus super fenestram: cum inegeret somno graui disputante diu paulo dormio cecidit de tercio cenaculo: et sublatus est mortuus. Ad quem cum descendisset paulus incubuit super eum: et complexus dixit. Nolite turbari. Anima enim ipsi in ipso est. Ascendens autem frangens: panem et gustans: sanctus allocutus est usque in lucem: et sic profectus est. Adduxerunt autem puerum uiuentem: et consolati sunt non minime. Nos autem ascendentes nauigauimus in allon: inde suscepturi paulum. Sic enim disposuerat: ipse per terram iter facturus. Cum autem uenissimus in allon: assumpto eo uenimus miriletem. Et inde nauigantes sequenti die uenimus orea thymum: aliam die applicuimus samum: et sequenti die uenimus miletum. Proposuerat enim paulus transnauigare ephesum: ne qua mora illi fieret in asia. Festinabat enim si possibile sibi esset: ut die periret iherosolimam. A mileto autem mittentes ephesum uocauit maiores nauis ecclesie: qui cum uenissent ad eum et simul esset: dixit eis. Vos scitis a prima die qua ingressus sum in asia: quomodo

omne tempus fuerim uiuens domino. cum omni humilitate et lacrimis et spiritibus omnibus qui michi acciderunt et insidijs iudeorum: quomodo nichil subtraxerim uobis uelium: quominus annuntiarem uobis et docerem uos publice et per domos: testificans iudeis atque gentilibus in deum penitentiam et fidem in domino nostrum iesum christum. Et nunc ecce alligatus ego spiritu uado in iherosolimam: in ea uentura sint michi ignora: nisi per spiritum sanctum per omnes ciuitates michi profectionis dices: qui vincula et tribulationes iherosolimis me manent. Sed nichil horum uereor: nec facio animam meam preciosam: quia me dominum modo consummationis cursum meum et ministerium uerbi quod accepi a domino iesu testificari euangelium gratie dei. Et nunc ecce ego scio quia amplius non uidebitis faciem meam: uos omnes per quos transiui predicans regnum dei. Quapropter cōfessor uos habeterna die: quia mundus sum sanguine omnium. Non enim subtraxi quominus annuntiarem omne concilium dei uobis. Attendite uobis et uniuerso gregi: quia uos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei: quam acquisiuit sanguine suo. Ego scio qui intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in uos: non parcetes gregi. Et re uobis ipsis relinquentes uiri loquentes peruersum: abducant discipulos post se. Propter quod vigilare memoria retinentes: qui per clementem nocte et die non cessauimus lacrimis monens unumquemque uerum. Et nunc commendo uos deo et uerbo gratie ipsius: qui potest edificare et dare hereditatem in sanctificationis omnibus. Argentum et aurum autem uelut nulli occupari sicut ipsi scitis: qui ad ea qui michi opus erant et hijs qui mecum sunt ministrauerunt manus istae.

Omnia ostendi uobis: quia sic laborantes oportet suscipere infirmos: ac ministrare uerbi domini iesu: quomodo ipse dixit. Beatus est magis dare quam accipere. Et cum hec dixisset: positis genibus suis orauit cum omnibus illis. Magna autem flexus factus est omnium: et procumbentes super collum pauli osculabatur eum: dolentes maxime in uerbo quod dixerat quomodo amplius faciem eius non essent uisuri. Et deducebant eum ad nauem.

Qum autem factum esset ut nauigamus abstrahi ab eis: redit cursu uenimus thymum: et sequenti die rodum: et inde pateram. Et cum inuenissimus nauem transierantem i phenice: ascendentes nauigauimus. Cum apparuissimus autem cypro relinquentes eam ad sinistram nauigauimus i syriam: et uenimus tyrum. Ibi enim nauis episcopura erat onus. Inuentis autem discipulis mansimus ibi diebus septem. Qui paulo dicebat per spiritum: ne ascenderet iherosolimam. Et repletis diebus profecti ibamus: deducenibus nos omnibus cum uxoribus et filijs usque foras ciuitatem: et positis genibus in litore orauimus. Et cum ualedixissimus inuicem ascendimus nauem: illi autem redierunt i sua. Nos uero nauigatione multiplicata a tyro descendimus ptolemaidam: et salutatis fratribus mansimus die una apud illos. Alia autem die profecti uenimus cesaream. Et intrantes in domum philippi euangeliste qui erat unus de septem: mansimus apud eum. Quic autem erat quatuor filie uirgines prophetantes. Et cum moraremur per dies aliquot: superuenit quidam uir a iudea propheta nomine agabus. Quic cum uenisset ad nos tulit zonam pauli: et alligans sibi pedes et manus dixit. Hec dicit spiritus sanctus. Viri cuius est zona hec sic alligabitur i iherosolimam iudei: et

trahent in manus gentium. Quod cum
audissemus rogabam nos: et qui lo-
ci illius erant: ne ascenderet iherosoli-
mam. Tunc respondit paulus et dixit.
Quid facitis stantes et affligentes cor
meum? Ego autem non solum alligari:
sed et mori in iherusalē paratus sum
propter nomen dñi ihesu. Et cum ei sua-
dere non possemus: quiescimus dicentes.
Domini voluntas fiat. Post dies au-
tem istos parati ascendebamus in ihe-
rusalē. Venerunt autem quidam ex discipulis
a cesarea nobiscum: adducētes secum
apud quē inspiraremur iasonē quē-
dam cypriū antiquū discipulum. Et
cum venissemus iherosolimā: libenter re-
ceperunt nos fratres. Sequenti autem die
introibat paulus nobiscum ad iacobū:
omnesque collecti sunt seniores. Quos
cum salutasset: narrabat per singula quę
deus fecisset in gentibus per ministrum
illius. At illi cum audissent magnifica-
bant deū: dicebantque ei. Vides frater
quot milia sint iudeis qui crediderūt:
et omnes emulatores sunt legis. Audi-
erunt autem de te: quā discessionē doceas
a moysē totū qui per gentes sunt iudeorū:
dicens non debere eos circumcidere filios
suos: neque secundum consuetudinē ingredi.
Quid ergo est? Vbiq; oportet conuēire
multitudinē. Audiant enim te supplex-
se. Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt
nobis viri quatuor vocum habentes
sup se. Hijs assumptis sanctifica te cum
illis: et impende illis ut radant capi-
ta: et scient omnes: quia quę de te audi-
erunt falsa sunt: sed ambulās et ipse cu-
rodies legē. De hijs autem qui crediderūt
ex gentibus nos scripsimus iudicātes:
ut abstineant se ab idolis immolato-
re sanguine et suffocato et fornicatio-
ne. Tunc paulus assumptis viris postea

die purificatus cum illis intravit in
templū: annūciāns repletionē dñi
purificationis donec offerretur pro
unoquoque: cor oblatio. Cum autem se-
ptem dies consumarent: hi qui de asia
erant iudei cum vidissent eum in templo
concitauerūt omnē populū: et inue-
runt ei manus clamantes. Viri isra-
helite adiuvate. Hic est homo qui adur-
sus populū et legem et locū hūc omne
ubiq; docens: insuper et gentes indu-
xit in templum: et violavit sanctū lo-
cum istū. Viderant enim trophimū eph-
rum i civitate cum ipso: quem et ma-
uerūt quoniam in templū introduxerat
paulus. Commoratur est civitas tota: et
facta est concursio populi. Et appropin-
quentes paulū traherūt cum cetera tem-
plum: et statim clausē sunt ianue. Querenti-
bus autem eum occidere: nuntiātum est
tribuno cohortis: quā tota confunditur
iherusalem. Qui statim assumptis mi-
lilibus et centurionibus decurrit ad illos:
qui cum vidissent tribunū et milites:
cessauerūt precare paulū. Tunc accersit
tribunus et appropinquavit ei et iussit eum alliga-
ri catenis duabus: et interrogabat quis
esset: et quid fecisset. Alii autem aliud cla-
mabāt i turba. Et cum non posset eum
cognoscere per tumultum: iussit duos eum
in castra. Et cum venisset ad gradus: con-
gigit ut portaret a mililibus propter vim
populi. Sequebatur enim multitudo populi cla-
mās: tolle eum. Et cum repisset indūm in
castra paulus: dicit tribunus. Si licet mi-
hi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei.
Obsecro nobis. Nōne tu es egipti? qui
ante hos dies tumultū excitasti: et con-
stitisti in desertū quatuor milia virorū li-
beriorū? Et dixit ad eum paulus. Ego ty-
rianus sum quidē iudeus a tharso cilicie:
nō ignore civitatis municipis. Rogo

autem te: permittē michi loqui ad po-
pulum. Et cum ille permisisset: paulus
stans in gradibus annuit manu ad
plebem: et magno silentio factō allocu-
tus est lingua hebraea dicens.

Viri fratres et patres: audite quā
ad vos nūc reddo rationē. Cum
audissem autem quia hebraea lingua lo-
quuntur ad illos: magis presterunt si-
lentium. Et dixit. Ego sum vir iudeus
natus tharso cilicie: nutritus autem in
ista civitate secus pedes gamaliel: eru-
ditus iuxta veritatē patris legis: e-
mulator legis sicut et vos omnes estis
hodie: qui hanc vitam psecutus sum usque
ad mortem: alligatus et traditus in cu-
stodias viros ac mulieres: sicut prin-
ceps sacerdotū michi testimonium red-
dit et omnes maiores natū: a quibus
et epulas accipies ad fides damascū per-
gebam ut adducerem inde vindictas in
iherusalē ut punirent. Factū est autem
eunte me et appropinquāte damasco
media die subito de celo circumfulsit
me lux copiosa: et decidens in terram
audivi vocem dicentem michi. Saul
saul: quid me psequeris? Ego autem
 respondi. Quis es dñe? Dixitque ad me.
Ego sum ihesus nazarenus: quē tu pse-
queris. Et qui mecum erant lumen quiddē
viderūt: vocem autem non audierūt ei
qui loquebatur mecum. Et dixi. Quid fa-
ciā dñe? Dñs autem dixit ad me. Sur-
gens vade damascū: et ibi tibi dicetur
de omnibus quę te oportet facere. Et cum
non viderem per claritatem luminis illius:
ad manū dedūdus a comitibus: veni
damascū. Ananias autem quidam vir
secundum legem testimonium habēs ab omni-
bus habitantibus iudeis: veniens ad
me et stans dixit michi. Saul frater
respice. Et ego eadem hora respexi in eum.

At ille dixit. Deus patrum nostrorū pre-
ordinavit te ut cognosceres voluntā-
tem eius: ut videres iustitiam et audires vo-
cem ex ore eius: quia eius testis illius
ad omnes homines: totū quē vidisti et
audisti. Et nunc quid moraris? Resur-
ge et baptisare: et ablue peccata tua in
vocato nomine ipsius. Factū est autem
revertenti michi in iherusalē et oranti in
templo: fieri me i stupore mentis: et vi-
dere illū dicentem michi. Festina et regi
velociter ex iherusalē: quoniam nō recipiet
testimonium tuū de me. Et ego dixi. Do-
mine: ipsi sciunt quia ego eram cōclu-
dens i carcerem: et retens per synagogas
eos qui credebant in te. Et cum fundere
sanguis stephani testis cui ego staba
et stentebam: et custodire vestimenta in-
terficiētium illū. Et dixit ad me. Vade:
quoniam ego i nationes longe mittā te. Au-
diebat autem eum usque ad hoc verbum: et le-
vaverūt vocem suā dicentes. Tolle de
terra huiusmodi. Non enim fas ē eum
vivere. Constitit autem eis et proci-
dētibz vestimenta sua et pulverem in-
stantibus in aere: iussit tribunus in-
duci eum in castra et flagellis cedi et tor-
queri eum: ut sciret propter quā causā sic
clamarent ei. Et cum astrinxisset eum
loris: dixit astanti sibi centurioni pau-
lus. Si hominem romanū et iudiciū
cum licet nobis flagellare? Quo au-
dito centurio accessit ad tribunum: et
nuntiavit ei dicens. Quid adurus es?
Hic enim homo ciuis romanus est. At-
tēns autem tribunus dixit illi. Dic mi-
hi si tu romanus es. At ille dixit. Etiam.
Et respondit tribunus. Ego misit sum-
ma civitatem hanc consecutus sum. Et
paulus ait. Ego autem et natus sum. Pro-
prieus ergo discessit ab illo qui eum
tormenti erat: Tribunus quoque tenuit

postq̃ resciuit quia cinis romanus
esset: q̃a alligasset eū. Postera autē
die volens scire diligenti⁹ qua rē cau-
sa accusaretur a iudeis soluit eū: et ius-
sit sacerdotes ducere et omne cōsiliū: et p-
duces paulū statuit in illo. **xxiiij**

Intendēs autē in conciliū paulus ait.
Viri fratres: ego omī cōscientia bona
cōuersatus sum aīe deū usq; in hōdie-
num diem. Princeps autē sacerdotū a-
naniās p̃cepit assistantib; sibi percutere
os eius. Tūc paul⁹ dixit ad eū. Percu-
tiet te de⁹ paries dealbati. Et tu sedens
iudicas me scdm legem: et cōtra legem
iubes me pcuti? Et q̃ astabat dixerūt.
Summū sacerdotē dei maledicis. Di-
xit autē paulus. Meliorē frater: q̃a
princeps ē sacerdotū. Scriptum ē enī.
Princeps ppli tui nō maledices. Sci-
ens autē paulus q̃a una pars esset sa-
duceorū: et altera phariseorū: reclamauit
in cōsiliū. Viri fratres: ego phariseus
sum: fili⁹ phariseorū. De spe et de resur-
rectione mortuorū ego iudico. Et cū
hec dixisset: facta ē dissensio inter pha-
riseos et saduceos: et soluta ē insinatio.
Saducei autē dicūt non esse resurrecti-
onem mortuorū: neq; angelū neq; spi-
ritum: pharisei autē utraq; confitentur.
Factus ē autē clamor magnus: et re-
surgētes quidā phariseorū: pugnatāt
dicentes. Nichil mali inuenim⁹ in ho-
mine isto. Quid si spirit⁹ locutus est
ei aut angelus? Et cū magna dissen-
sio facta esset: timens tribun⁹ ne discer-
peretur paulus ab ipis: iussit milites
descendere et rapere eū de medio corū:
ac deducere eū in castra. Sequēti autē
nocte assistens ei dūs ait. Cōstās esto.
Sicut enī testificatus es de me in ihe-
rusalē: sic et oportet et rōme testificari.
Facta autē die collegērunt se quidam

et iudei: et deuenerūt se dicentes. neq;
māducaueris neq; bibueris: donec
occiderent paulū. Erant autē plus quā
quadraginta viri q̃ hāc conuentionē
fecerāt: qui accesserūt ad principes sa-
cerdotū et seniores: et dixerūt. Deuon-
ne deuonim⁹ nos nichil gustaturos:
donec occidam⁹ paulū. Sumi ego
vos notum facite tribunū cū cōsilio:
ut producat illū ad vos: tanq; aliqd
rectius cognituri de eo. Mos vero pri-
usq; appropriet parati sumus interfice-
re illū. Quod cū audisset fili⁹ sororis
pauli insidias: venit et intrauit in ca-
stra: nūciauitq; paulo. Vocās autē
paulus ad se unū et centurionib; ait.
Adolescētē hūc adducite ad tribunū. Ha-
bet enī aliqd indicare illi. Et ille q̃dē
assūmēs eum: duxit ad tribunū: et ait.
Vindus paul⁹ rogauit me hūc ado-
lescentem pducere ad te: habet enī ali-
quid loqui tibi. Apprehēdit autē tri-
bun⁹ manū illi⁹: fecitq; cū eo socium:
et interrogauit illū. Quid ē q̃d habes
indicare michi? Ille autē dixit. Iudas
cōuenit rogare te ut crastina die pdu-
cās paulū in conciliū: quasi aliquid
rectius inquisituri sint de illo: cū vero
ne crederis illis. Insidiant enī ei
et eis viri āplius q̃ quadraginta: q̃
se deuenerūt nō māducare neq; bibe-
re donec interficiāt eū: et nūc parati sūt
respectātes promissum tuū. Tribunus
igit dimitte adolescentē: precipiens ne
cui loqueret: qm̃ hec nota sibi fecisset.
Et vocatis duobus rēturionib; di-
xit illis. Parate milites ducentos ut
eant usq; castra: et equites septuagin-
tā et lancearios ducentos a crēcia ho-
ra noctis: et iumenta pparate. Et impo-
nentes paulū: saluti pducere ad se-
licem presidem. Timuit enim ne forte

raperent eū iudei et occiderent: et ipse
postea calumniā sustineret. Scribens
ei epistolā: continētē hec. **Claudi⁹** li-
tias: optimo p̃sidi felici salutem. Vi-
rum hūc cōprehensum a iudeis et inci-
piētem interfici ab eis: superueniēs cū
exercitu eripui cognito quia romanus
est: volensq; scire causam quā obicie-
bant illi: deduxi eum in conciliū corū.
Quē inueni accusari de questionibus
legis ip̃orū: nichil vero dignū morte
aut vinculis habentē crimen. Et cum
michi palatum esset de insidijs quas
parauerāt illi mihi eum ad te: denunci-
ans et accusatorib; ut dicant apud te.
Vale. Milites vero scdm p̃ceptum
sibi assumētes paulū duxerunt p no-
ctem in antipatridem: et postera die di-
missis equitibus ut cū eo irent: reuersi
sunt ad castra. Qui cū venissent resare-
am et tradidissent ep̃lam p̃sidi: sta-
uerunt ante illū et paulū. Cū legisset
autē et interrogasset de qua provincia
esset: et cognoscens q̃a de cilicia: audi-
am te inq; cū accusatores tui venerit.
Nulliq; i p̃torio herodis custodiri eū.

Post quinq; autē dies **xxv**
descendit princeps sacerdotum
ananiās cū seniorib; quibusdā et ter-
tullo quodā oratore: q̃ adierunt p̃si-
dem adūs paulū. Et citato paulo:
cepit accusare tertullus dicens. Cū in
multa pace agamus p te et multa cor-
rigant p̃ tua providētia: semp et ubi-
q; suscipim⁹ optime felix cū omī gra-
tiarum actione. Ne diutius autē te
protrahā: oro breuiter ut audias nos
pro tua clemētia. Inuenim⁹ hunc ho-
minem p̃fiteri et cōcitantem seditiōē
omībus iudeis i iherosolē: et ado-
rem seditionis sede nazarenorū: q̃ etiā
templū violare conatus est: quem et

apprehensum volum⁹ scdm legem no-
stram iudicare. Superueniens autē ter-
tullus litias cum vi magna eripuit
eū de manib; n̄is iubes accusatores
eius ad te venire: a quo poteris ip̃e iu-
dicans de omībus istis cognoscere:
de quib; nos accusam⁹ eū. Adierūt
autē et iudei: dicētes hec ita se habere.
Respondens autē paulus: annuente sibi
p̃sidi dicere. Eē multis ānis te esse
iudicē genti hūc sciens: bono animo
pro me satisfaciā. Potes enī cognos-
cere quia nō plus sunt michi dies q̃
duodecim et quo ascendi adorare i ihe-
rusalē: et neq; i templo inueniūt me
cū aliquo disputātem aut cōcursum
faciētem turbe neq; in synagogis neq;
in ciuitate: neq; probare possunt tibi
de quibus nūc me accusant. Confite-
or autē h̄c tibi q̃ scdm sedam quā di-
cunt heresi sic deseruiō patri et deo me-
o: credēs omībus q̃ in lege et p̃phetis
scripta sunt: spem habens in deū quā
et h̄j ip̃i respiciūt: resurrectionē futurā
iustorū et iniquorū. In h̄c et ip̃e studiū
sine offēdicto cōscientiā habere ad te
um: et ad homines semp. Post ānos
autē plures elemosinas facurus i gen-
tem meā veni: et oblationes et vota in
quib; inueniūt me purificatū in tem-
plo: nō cum turba neq; cū tumultu. Et
apprehēdit me: clamantes et dicentes.
Tolle inimicū nostrū. Quidā autē et
alys iudeis q̃s opprebāt apud te p̃sto
esse et accusare si quid haberent aduer-
sum me: aut h̄j ip̃i dicant si quid in-
ueniūt i me iniquitatis cū stam in con-
cilio: nisi de una hac solūmodo voce
qua clamaui inter eos stans: qm̃ de
resurrectione mortuorū ego iudico ho-
die a vobis. Distulit autē illos felix:
certissime sciens de via hac dīctis. Cū

tribunus lysis descendit audire uos. Quisq; centurioni custodire eum et habere requiem: nec quicq; de suis prohibere ministrare ei. Post aliquid autem dies veniens felix cum drusilla uxore sua que erat iudea vocauit paulum: et audiuit ab eo fidem que est in christu ihesu. Disputante autem illo de iusticia et castitate et de iudicio futuro: tremefactus felix respondit. Quod nunc attinet uade: tempore autem oportuno accersiam te: simul et sperans quod pecunia ei daretur a paulo: propter quod et frequenter accersiens eum loquebatur cum eo. Biennio autem repleto: accepit successore felix ponitum festum. Volens autem gratiam prestare iudeis felix: reliquit paulum vindum.

Festus ergo cum uenisset in prouinciam: post triduum ascendit iherosolimam a cesarea. Adieruntque eum principes sacerdotum et primi iudeorum aduersus paulum: et rogabant eum postulare gratiam aduersus eum ut iuberet perducere eum in iherosolimam: insidias tendentes ut interficeretur eum in via. Festus autem respondit seruari quidem paulum in cesarea: se autem maturius profecturum. Qui ergo in uobis aut potentes sunt descendentes simul: si quid est in uero crimine accusent eum. Demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem descendit cesaream: et altera die sedit pro tribunali: et iussit paulum adduci. Qui cum perductus esset circumsteterunt eum qui ab iherosolima descenderant iudei multas et graues causas obinientes quas non poterant probare paulo rationem reddere: quoniam neque in lege iudeorum: neque in templum: neque in cesarem quicquid peccauit. Festus autem uolens gratiam prestare iudeis: respondens paulo dixit. Vis iherosolimam ascendere: et ibi de hijs iudicari apud

me? Dixit autem paulus. Ad tribunal cesaris hoc ibi me oportet iudicari. Iudeis non nocuit: sicut tu melius nosti. Si enim nocui aut dignum morte aliquid feci: non recuso mori. Si uero nichil est eorum que hijs accusant me: nemo potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc festus cum consilio locutus respondit. Cesarem appellasti: ad cesarem ibis. Et cum dies aliquot transacti essent: agrippa rex et bernice descendunt cesaream ad salutandum festum. Et cum dies plures ibi morarentur: festus regi iudicauit de paulo dicens. Vir quidam est derelictus a felice vindus: de quo cum essem iherosolimis adierunt me principes sacerdotum et seniores iudeorum: postulantes aduersus illum damnationem. Ad quos respondit: quia non est romanis consuetudo donare aliquem hominem priusquam is qui accusatur presentes habeat accusatores: locutusque de defendendi accipiat ad obliuenda crimina que ei obiciuntur. Cum ergo huc conuenissent: sine ulla dilatione in sequenti die sedens pro tribunali iussit adduci uirum. De quo cum steterit accusatores nullam causam deferrebat de quibus ego suspicabar malum: questiones uero quasdam de sua superstitione habebat aduersus eum: et de quodam ihesu defuncto quem affirmabat paulus uiuere. Hec ita autem ego de huiusmodi questione: dicebam si uellet ire iherosolimam: et ibi iudicari de istis. Paulo autem appellante ut sua reuer ad augusti cognitionem: iussit suari eum donec mittam eum ad cesarem. Agrippa autem dixit ad festum. Uolebas et ipse hominem audire. Ceas inquit audies eum. Altera autem die cum uenisset agrippa et bernice cum multa ambitione et inuolantibus in adiutorium cum tribunis et uiris principalibus ciuitatis: iubente festo

adductus est paulus. Et dixit festus. Agrippa rex et omnes qui simul adstis nobiscum uiri: uidetis hunc hominem de quo omnis multitudo iudeorum interpellauit me iherosolimis preces et acclamantes: non oportere eum uiuere amplius. Ego uero comperi nichil dignum morte eum amisisse. Ipso autem hoc appellante: ad augustum iudicium mittere. De quo quid rectum scribit domino non habeo: propter quod perduxi eum ad uos et maxime ad te rex agrippa: ut interrogatorem facta habeam quid scribam. Sine ratione enim michi uidetur mittere uindictam: et causas eius non significare.

Agrippa uero ad paulum ait. Permittitur tibi loqui per temetipsum. Tunc paulus reuera manu cepit rationem reddere. De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatum apud te: cum sum defensurus me hodie: maxime te sciente omnia que apud iudeos sunt consuetudines et questiones: propter quod obsecro patienter me audias. Et quidem uiram meam a iuuentute que ab initio fuit in gente mea in iherosolimis nouerunt omnes iudei: presentes me ab initio si uelint testimonium perhibere quoniam secundum rectissimam sedam nosse religionis uiri phariseus. Et nunc in spe quam ad presentes nostros repromissionis facta est a deo: hoc iudicium subieci: in qua duodecim tribus nostre nocte et die desertientes sperant deuenire. De qua spe accusor a iudeis rex. Quid incredibile iudicat apud uos si de mortuis suscitatur? Et ego quidem estimaueram me aduersus nomen ihesu nazareni debere multa contraria agere: quod et feci iherosolimis. Et multos sanctorum ego in carceribus inclusi a principibus sacerdotum potestate accepta: et cum occiderent

detuli sententiam. Et per omnes synagogas frequenter puniens eos: compellebam blasphemare: et amplius insanies in eos: persequabar usque in ceteras ciuitates. In quibus dum irem damasum: cum potestate et permissu principum sacerdotum: die media in uia uidi regem de celo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen: et eos qui mecum simul erant omnesque nos cum decidissemus in terram audiui uocem loquentem michi hebraice lingua. Saule saule quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi. Quis es domine? Dominus autem dixit. Ego sum ihesus: quem tu persequeris. Sed resurge: et sta supra pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi: ut constituam te ministrum et testem eorum que uidisti et eorum quibus apparebo tibi: recipiens te de populo et gentibus in quas nunc ego mitto te: aperire oculos eorum ut conuertantur a tenebris ad lumen: et de potestate sathane ad deum: ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem que est in me. Unde rex agrippa non fui incredulus celesti uisioni: sed hijs qui sunt damascei primum et iherosolimis et in omni regione iudee et gentibus annuntiabam: ut penitentiam agerent et conuerterentur ad deum: digna penitentiae opera facientes. Hanc enim causam me iudei cum essem in templo apprehensum temptabant interficere. Auxilio autem adiutus dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori: nichil extra dicens nisi que prophete locuti sunt futura esse et moyses: si passibilis cruxus: si prius rex resurrectione mortuorum lumen annuntiaturus est populo et gentibus. Hec loquente eo et rationem reddente: festus magna uoce dixit. Quis es paulus? Multe te littere ad insaniam conuertunt. Et paulus:

non insano inquit optime felle: sed
veritatis et sobrietatis verba loquor.
Sed et de hijs res: ad que et constan-
ter loquor. Latere enim eum nichil horu
arbitror. Neque enim in angulo quicquam
hori gestu est. Credis res agrippa pro-
phetis? Sed et ipse credis. Agrippa autem
ad paulum. In modico suades me cri-
stianum fieri. Et paulus. Opto apud
deum et in modico et in magno: non tan-
tum te sed etiam omnes qui audiunt hodie
fieri tales qualis et ego sum: receptis
vinculis hijs. Et resurrexit rex et preses
et heronice et qui assidebat eis. Et cum secessis-
sent: loquebantur ad invicem dicentes:
quia nichil morte aut vinculis dignum
quid fecit homo iste. Agrippa autem fe-
ste dixit. Dimitti poterat homo hic:
si non appellasset celarem. **xxv**

Ut autem iudicatum est navigare eum
in italiam et tradidit paulum cum reli-
quis custodijs centurioni nomine iulio
cohorsis auguste: ascendentes navem
adrumetinam incipientem navigare.
circa asie loca sustulimus: perseverare no-
biscum aristarcho macedone thessaloni-
cense. Sequenti autem die venimus sydonem.
Humanum autem tradidit iulius paulum
permisit ad amicos ire: et curam sui agere.
Et inde cum sustulissent subnavigavi-
mus cyprum: propterea quod essent venti
contrarii. Et plagus cilicie et pampphi-
lie navigantes venimus libram que est
sidie: et ibi inveniens centurio navem
alexandrinam navigantem in italiam:
transposuit nos in eam. Et cum multis di-
ebus tarde navigarimus et vires decem
senus circa cyprum: prohibere nos ve-
ro adnavigavimus: tunc iuxta salmo-
nem. Et vires iuxta navigantes venimus
in locum quendam qui vocatur boniportus:
cui iuxta erat civitas thalassa. Multo

autem ipse peracto et cum iam non esset cura
navigandi eo quod et ieiunium iam precessit:
consolabatur eos paulus dictis eis. Viri:
video quoniam cum iniuria et multo damno
non solum oneris et navis: sed etiam animarum
incipit navigatio. Centurio autem
gubernatori et naudero magis crede-
bat: quam hijs que a paulo dicebantur.
Et cum apud portum non esset ad hyeman-
dum: plurimum statuerunt consilium navi-
gare inde si quo modo possent eveni-
rentes phoeniciem hyemare portum tunc re-
spiciendum ad affricam et ad thorum. Assi-
stante autem auctore eliminantes propositum
se tenere: cum subtilissent de alon lege-
bantur cetera. Non post multum autem
misit se circa ipsam veteris typhunus:
qui vocatur euroquilo. Cumque accepta
esset navis: et non posset conari in ven-
tum: data nave flantibus fecerantur. In
insula autem quanda decurretes que vo-
catur cauda: potuimus vires obtinere sca-
pham. Qua sublata adiutorijs pre-
bant accingentes navem: timentes ne
in syrtim incideret: summisso vase sic
fecerant. Valida autem nobis tempore
iactatis sequenti die iactu fecerunt: et ce-
ria die suis manibus arnamenta navis
proiecerunt. Neque autem sole neque hyderi-
bus appareribus per plures dies et tempe-
state non exigua imminere: iam ablata
erat spes omnis salutis nostre. Et cum mul-
ta ieiunatio fuisset: tunc statim paulus in
medio eorum dixit. Opportuerat quidem o-
mni viri audito me non egredi a cetera: lu-
cris facere iniuriam hanc et iacturam. Et
nunc suadeo vobis bono animo esse.
Amisso enim nullius aie erat et nobis:
preterquam navis. Abstulit enim michi hac
nocte angelus dei cum sum ego et cui de-
secutio dices. Ne timeas paulus: relati-
one oportet assistere. Et ecce donavit tibi

deus omnes qui navigant tecum. Propter
quod bono animo estote viri. Credo enim
deo: quia sic erit quemadmodum didici
est michi. In insula autem quanda opor-
tet nos devenire. Sed postea quam quar-
tadecima nocte supervenit: navigantibus
nobis in adria circa mediam noctem su-
spicabantur naves apparere sibi aliquam
regionem. Qui et luminantes holidem-
invenere pallus viginti: et pusillum
inde separati invenere pallus quin-
decim. Timentes autem ne in aspera loca
incideremus: de puppi mittentes ancho-
ras quatuor optabant die fieri. Nautis
vero querentibus fugere de navi: cum mi-
sissent scapham in mare sub opertu
quali inciperet a proa anchoras re-
tendere: dixit paulus centurioni et mi-
lilibus. Nisi hijs in navi manserit: vos
salvi fieri non poteritis. Tunc absciderunt
milites funes scaphae: et passi sunt eam
egredere. Et cum lux inciperet fieri: roga-
bat paulus omnes sumere cibum dices.
Quartadecima die hodie respicientes
ieiunium permanens: nichil accipientes.
Propter quod rogo vos accipere cibum per
salute vestra: quia nullus vestrum capillus
de capite peribit. Et cum hec dixisset: su-
mens panem gratias egit deo et conspu-
xit: et cum fregisset cepit manducare.
Animequiores autem facti omnes: et ipsi
assumpserunt cibum. Erant autem uniusce-
le aie in navi ducente septuaginta sex.
Et satiam cibum alleviabat naves: iactan-
tes tritici in mare. Cum autem dies factus
esset terra non agnoscebatur: summum vero
quendam considerabat habentem litus: et
que cogitabat si posset eicere navem.
Et cum anchoras sustulissent omitebant
se mari: simul laxantes iuduras gu-
bernaculorum: levato artemone secundum
aure statum tendebant ad litus. Et cum

incidissemus in locum bithalassum im-
pegerunt naves: et proa quidem fixa ma-
nebat immobilis: puppis vero solute-
bat a vi maris. Militum autem consilium
fuit ut custodias occiderent: ne quis
cum evaderet effugeret: centurio autem vo-
lens suare paulum prohibuit fieri. Quis-
que eos qui possent natare mittere se
primos et evadere et ad terram eire: et ce-
teros alios in tabulis ferebant: quosdam
supra et de navi erant. Et sic factum est: ut
omnes aie evaderet ad terram. **xxviii**
Et cum evasissemus: tunc cognovimus
quia miltene insula vocabatur:
Barbari vero prestant non modicam hu-
manitatem nobis. Ascensa enim pirra
reficiebant nos omnes: propter ymbrem
qui imminebat et frigus. Cum aggregas-
set autem paulus sarnicorum aliquantam
multitudinem et imposuisset supra ignem:
iuxta a calore cum processisset inuasit
manus eius. Vir vero videretur barbari
pedentem bestiam de manu eius: ad inni-
cem dicebat. Virque homicida est homo
hic: qui cum evasit de mari ultio non
sinit eum vivere. Et ille quidem egrediens
bestiam in ignem: nichil mali passus est.
At illi existimabant eum in timore ducen-
dum: et subito casurum et mori. Dum
autem illis sperantibus et videntibus nichil
mali in eo fieri: convertentes se dicebant
eum esse deum. In locis autem illis erat pre-
dia principis insule nomine publici: qui
nos suscipiens: ridens benigne exhibu-
it. Contigit autem parrem publici febris
et dissoluta vegetum iacere. Ad quem
paulus intravit: et cum orasset et impo-
nuisset ei manus salvavit eum. Quo fa-
cto: omnes qui in insula habebant infirmi-
tates accedebant et curabant. Qui etiam
multis honoribus nos honoraverunt:
et navigantibus imposuerunt que necessaria

erant. Post menses aut tres naviga-
uimus i navi alexadrina q in insula
hyemauerat: cui erat insigne castor.
Et cu venissemus siraculam: mensem
ibi tedium. Unde circulegentes deueni-
mus regium: post unum diem flante
austro scda die venimus purtholos.
ubi inuictis subz rogati sumus mane-
re apud eos dies septem: sic venimus
romani. Et inde cu audissent fratres
occurrerunt nobis usq ad appi foru
et tribus tabernis. Quos cu uidisset
paulus: gratias agens deo accepit
fiducia. Cu aut venissemus romani
pmissum est paulo pmanere sibi met:
cum custodiente se milite. Post tertiū
autē die conuocauit pmos iudeoru.
Cumq venissent dicebat eis. Ego viri
fratres nichil aduersus legem faciens
aut morem patrum: vindus ab ihero-
solimis tradit sum i manus romano-
rum: q cu interrogatione de me habu-
issent voluerūt me dimittere: eo q nul-
la esset causa mortis in me. Cōtradi-
centibz aut iudeis coactus sū appellare
celarem: nō quasi gentē meā habens
aliquid accusare. Propter hāc igitur
causam rogauis vōs videre et alloqui.
Propter spm enī israhel cathena hac
circundatus sum. At illi dixerūt ad eū.
Nos neq litteras accepimus de te a
iudea: neq aduenies aliqz fratru nū-
ciavit aut locutus ē quid de te malū.
Rogamus aut a te audire que sentis.
Nam de scda hac notū est nobis: qā
ubiq ei tradidit. Cu cōstitissent autē
illi die venerūt ad eū in hospitū pluri-
mi: quibz reponebat testificans regnū
dei suadentq eis de ihesu et lege moy-
si et prophetis a mane usq ad vespē.
Et quidā credebāt hys que dicebant:
quidā vero nō credebāt. Cumq inuicem

non essent cōsentientes: discedebant
dicente paulo unū verbū. Quia bene
spiritus sanctus locutus est per ysaiam
prophetā ad patres nros dicens. Va-
de ad pplū istū et dic. Aure audietis
et nō intelligetis: et videntes videbitis
et nō percipientis. Inuicem autē cor-
pū huius et auribz grauiter audierūt
et oculos suos cōpresserūt: ne forte vi-
deant oculis et auribz audiat et corde
intelligat: et cōuertant se et sanent eos.
Notū ergo sit vobis: qm gentibz mis-
sum est hpc salutare dei: et ipi audierūt.
Et cu hec dixisset: reuerunt ab eo iudei
multam habētes inter se questionem.
Māstr autē hiernio toto in suo cōdi-
du: et suscipiebat omēs q ingrediebā-
tur ad eū: pdicans regnū dei et docens
que sunt de dño ihesu cū omni
fiducia sine prohibitione. *Explicit lib-
rum apostolorum. Incipit prologus
Iepistolae Canonicae.*

Non ita ē ordo apud grecos
qui integre sapiūt fidēq
redā sedant eplaru septē.
q canonice nūcupant. sū-
t aut latine traditibz inueniūt: quia
petrus est pmius i ordine apostolorū
prīme sūt etiā ei epistole i ordine cere-
rarum. Sed sicut euangelistas dudū
ad veritatis lineā correxim: ita has
proprio ordini deo iunare reddimus.
Est enī una eaz prima iacobi: due p-
teritres iohannis: et inde una. Que si
sic ut ab eis digeste sunt ita quoq ab
interpretibz fideliter i latinū vertentur
eloquiū: nec ambiguitatē legentibus
facere: nec sermonū sese varietas im-
pugnaret: illo pīpue loco ubi de uni-
tate trinitatis in prima iohannis epla
positū legim: in qua etiā ab infidelibz
trāslationibz multū erratum esse a

fidei veritate competim: tū tantum
modo vocabula hpc ē aque sanguinis
et spiritus i ipa sua edicōne pnetibus:
et patris verbis: ac spiritus testimoniū
omniteribz. in quo maxime et fides
hatholica roborat: et patris et filij et
spiritus scdi una diuinitatis substā-
tia comprobāt. In ceteris vero eplis
quātum a nostra aliqz dīctis edito: le-
ctoris prudentie dereliquo. Sed tu
virgo casti iustochium dū a me impē-
sus scripture veritate inquiris meam
quāmodo seculū inuidorū denūqz
corrodendā epponis: q me falsarium
corruptoremq sanday pnuānt scē-
pturas. Sed ego i tali opere nec emu-
lorū meos inuidiā primelso: nec san-
ctē scripture veritatē postēbus denega-
bo. *Explicit prologus. Incipit argumē-
tū in eplā canonica bā iacobi apli.*

Iacobus apłus sandū instituit clerum
de cultura celestū pceptorū et regula
hatholice obseruāt: et de inuide pa-
tētie maiestare: et de reuelatōne pluri-
morum: et de mendatio magistrorū.
*Explicit argumē. Incipit epistola Ca-
nonica bā iacobi apli Capm. i.*
Iacobus dei et dñi nōstri ihesu cāsti
seruus: duodecim tribubz que sunt i
dispersione salutē. Omne gaudium
estimare fratres mei cū i temptatio-
nes varias incidetis: scientes q pro-
batio fidei vestre patiētiā operat. Pa-
tētia autē op? pfectū hēat: ut suis per-
fecti et integri i nullo deficiēs. Si qz
aut vrm indiget sapientia postulet a
deo q dat omnibus affluenter et non
improperat: et dabit ei. Postulet autē
in fide: nichil hesitās. Qui enī hesitat
similis ē fluctui maris: q a vento mo-
uetur et circūfert. Nō ergo estimet ho-
mo ille q accipiat aliquid a domino.

Hic duplex animo incōstans ē in o-
mnibus vīp suis. Gloriet aut frater
humilis in exaltatione sua: diues au-
tem i humilitate sua: qm sicut flos fe-
ni transibit. Exortus ē enī sol cū ardo-
re et arefecit fetū: et flos eius decidit:
et decor vultus ei? deperit. Ita et diues
in itineribus suis marcescet. Beatus
vir qui suffert temptationē: quoniā
cū probatus fuerit accipiet coronā vi-
te: quā repromisit de? diligentibus se.
Nemo cū temptatur dicat: qm a deo
temptat. Deus enī intemptator malo-
rum ē. Ipse aut neminē tēptat. Unus-
quisq vero temptat a concupiscentia
sua: abstractus et illedus. Deinde con-
cupiscentia cū conceperit parit peccatū:
peccatū vero cū consummatū fuerit gene-
rat mortē. Nolite itaq errare fratres
mei dilectissimi. Omne datū optimū
et omne donū pfectū desūctū ē descen-
dens a patre luminū: apud quē non ē
trāsmutatō: nec vicissitudinis obum-
bratio. Volūtariē enī genuit nos ver-
bo veritatis: ut simus inicitū aliqd ce-
ature ei?. Scitis fratres mei dilectissi-
mi. Sic aut omīs homo velox ad au-
diendū: tardus autē ad loquendū: et
tardus ad irā. Ira enī vici iusticiā dei
non operat. Propter qd abicientes o-
mnē inuidiā et abūdātiā malicie
in māuerudine suscipite inicitū verbū:
quod potest saluare aīas vras. Esto-
te autē factores verbi et nō auditores
tantū fallentes voluerit pos: qā si quis
auditor est verbi et nō factor hic compa-
rabit vīro cōsideranti vultū natiuita-
tis sui i speculo. Cōsiderauit enī se et
abiit: et statim oblitus ē qualis fuerit.
Qui aut pīpērit in lege pfecte liberta-
tis et permanserit nō auditor obliuio-
sus fact? sed factor operis: hic beatus

in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse non retinens linguam suam sed seducens cor suum: huiusmodi vana est religio. Religio munda et immaculata apud deum et patriam haec est: visitare pauperes et viduas in tribulatione eorum: et immaculatum se custodire ab hoc seculo.

Frateres mei: nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri ihesu christi glorie. Etiam si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candida: introierit autem et pauper in sordido habitu: et intendatis in eum qui indutus est vestem predara et dixeritis tu sedes hic bene: pauper autem dicitis tu ista illic aut sedes sub scabello pedum meorum: nonne iudicans apud volucries et facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres dilectissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni: quod repromissum est diligentibus se? Vos autem rehonoratis pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt vos: et ipsi attrahunt vos ad iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos? Si tamen legem perficiatis regalem secundum scripturas diliges proximum tuum sicut teipsum: benefacis: si autem personas accipitis peccatum operamini: redargui a lege quasi transgressores. Quicumque autem totam legem servaverit: offendat autem in uno: factus est omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis: dixit et non occides. Quod si non mechaberis: occides autem: factus es transgressor legis. Sic loquimini et sic facite: sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi: qui non facit misericordiam. Superexaltat autem misericordia iudicii. Quid poterit fratres mei si fide quis dicat se habere opera

autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater et soror nudi sunt et indigeant victu quotidiano: dicat autem aliquis et vobis illigite in pace: calefacimini et saturamini: non dederitis autem eis que necessaria sunt corpori: quod proderit vobis? Sic et si fides si non habeat opera: mortua est in semetipsa. Sed dicit aliquis. Tu fidem habes: et ego opera habeo. Ascende michi fides tua sine operibus: et ego ostendam tibi et operibus fidem meam. Tu credis quoniam unus est deus: benefacis. Et demones credunt et contremunt. Hic autem scire o homo inanis: quoniam fides sine operibus otiosa est? Abraham pater noster nonne et operibus iustificatus est. offerens ysaac filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: et et operibus fides consummata est? Et supplicata est scriptura dicens. Credidit abraham deo: et reputatum est illi ad iustitiam: et amicus dei appellatus est. Videtis quoniam et operibus iustificatus homo: et non et fide tantum? Similiter et raab meretrix: nonne et operibus iustificata est suscipiens nuncios: et alia via eiciens? Sic enim corpus sine spiritu mortuum est ita et fides sine operibus mortua est.

Nolite plures magistri fieri fratres mei: scientes quoniam magis iudicium sumitis. Qui multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfectus est vir. Potest etiam frena circumducere totum corpus. Si autem equis frena in ora mittimus ad consentiendum nobis: omne corpus illorum circumferimus. Et ecce nautes cum magne sint et a ventis validis minentur: circumferunt autem a modico gubernaculo ubi imperat dirigentis voluerit. Ita et lingua modicum quidem membrum est: et magna exaltat.

Ecce quantum ignis quoniam magnam silvam incendit. Et lingua ignis est: univertit iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris que maculat totum corpus: et inflammata a gehenna. Omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium etiam et ceterorum domantur et domita sunt a natura humana: lingua autem nullus hominum domare potest. Inquietum malum: plena veneno mortifero. In ipsa benedictio dei et patris: et in ipsa maledictio homines quoniam ad ymaginem et similitudinem dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet fratres mei haec ita fieri. Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amarum aquam? Numquid potest fratres mei fons duas facere: aut vinum fons? Sic neque salta dulcem potest facere aquam. Quis sapiens et disciplinatus inter vos? Ascendat et bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientie. Quod si zelum amarum habens: et contentiones sunt in cordibus vestris: nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem. Non est enim ista sapientia desursum descendens a patre luminum: sed terrena animalis: dyabolica. Ubi enim zelus et contentio: ibi inconstantia et omne opus primum. Que autem desursum est sapientia: primum quidem pudica est deinde pacifica: modesta suavis: benigna: bonis consentiens plena misericordie et fructibus bonis: iudicans sine simulatione. Fructus autem iusticie in pace seminat: facientibus pacem.

Inde bella et lites in vobis? Nonne et concupiscitis vestris: quoniam militat in membris vestris? Concupiscitis et non habetis: occiditis et zelatis: et non potestis adipisci. Inimicis et belligeratis:

et non habetis propter quod non postulatis. Petitis et non accipitis: eo quod male petatis: ut in concupiscitis vestris infumatis. Adulteri: nescitis quoniam amicitia huius mundi inimica dei est. Quicumque ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei constituitur. An putatis quoniam inaniter scriptura dicat: ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam. Propter quod dicit. Deus superbis resistit: humilibus autem dat gratiam. Subditi ergo estote deo: resistite autem dyabolo: et fugiet a vobis. Appropiate deo: et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatorum: et purificate corda duplices animo. Militeri estote et lugete et plorate: risus vestester in ludum convertatur: et gaudium in merore. Humiliamini in conspectu domini: et exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum fides mei. Qui detrahit fratrem autem qui iudicat fratrem suum: detrahit legem et iudicat legem. Si autem iudicas legem: non es factor legis sed iudex. Unus est enim legislator et iudex: qui potest perdere et liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum tuum? Ecce nunc qui dicatis hodie aut crastino ibimus in illam civitatem: et faciemus ibi quidem annum et mercabimur et lucrum faciemus: quoniam ignoratis quid erit in crastino. Que est enim vita vestra? Vapor est ad modicum patens: et demum extinguitur pro eo ut dicatis: si dominus voluerit: et si vixerimus: faciemus hoc aut illud. Nunc autem rezultatis in superbis vestris. Omnis rezultatio talis maligna est. Sciatis igitur bonum facere et non facienti: peccatum est illi.

Agite nunc divites: plorate ululantes in miseriis vestris que advenierunt vobis. Divicie vestre putrefactae sunt et vestimenta vestra a vermibus comesta sunt.

Pecunia et argentum vestrum eruginavit: et erugo eorum in testamentum vobis erit: et manducabitis carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus. Ecce merces operariorum quam meluerunt regiones vestras que fraudata est a vobis clamaret clamor eorum in aures domini sabaoth introiit. Epulati estis super terram: et in luxurijs emutistis corda vestra. In die occisionis addixistis et occidistis iustitiam: et non restitit vobis. Patientes igitur estote fratres usque ad adventum domini. Ecce agricola respicit primum fructum terre: patienter facies donec accipiat temperantem et serotinum. Patientes igitur estote et vos et confirmate corda vestra: quoniam adventus domini appropinquabit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum: ut non iudicemini. Ecce iudei ante ianuam assistit. Exemplum accipite fratres labores et patientie prophetas: qui locuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentia iob audistis: et finem domini vidistis: qui misericors est dominus et miserator. Ante omnia autem fratres mei nolite iurare: neque per celum neque per terram neque aliud quodcumque iuramentum. Sic autem sermo vestester est: non: non: ut non sub iudicio decedatis. Testatur autem aliquis vestrum: orem equo animo et psallat. Interficiat quis in vobis: inducat psalterium ecclesie et orat super eum unguentes eum oleo in nomine domini. Et oratio fidei salvabit infirmum: et allevabit eum dominus: et si in peccatis sit dimittentur ei. Constatimini ergo alterutrum peccata vestra: et orate pro invicem ut salvemini. Multum enim valet deprecatio iusti assidua. Pelias homo erat similis nobis passibilis: et oratione oravit ut non plueret super terram: et non pluit annos tres et menses sex. Et rursum oravit:

et celum dedit pluviam: et terra dedit fructum suum. Fratres mei: si quis ex vobis erraverit a veritate et converterit quis eum: salvabitur: quoniam qui convertit fratrem peccatorem ab errore viae sue salvabit animam eius a morte: et operetur multitudinem peccatorum. *Epistola epistolae canonice beati Jacobi apostoli. Incipit argumentum epistolae canonice beati Petri apostoli prima.*

Discipulos salvatoris mundi toto orbe diffusos et peregrinos in hoc seculo monstrat: et praeceperit vix pernitere suadet: et in novam vitam proficere tota cum sollicitudine rehortatur. Symon petrus filius iohannis provincie galilee vicus bethsaida frater andree apostoli. *Epistola argumentum incipit epistolae canonice beati Petri apostoli prima. Cap. 1.*

Petrus apostolus: ihesu christi electis adventum dispersionis postquam galatie capadocie asie et bithynie secundum praesentiam dei patris in sanctificatione spiritus in obedientiam et asperione sanguinis ihesu christi: gratia vobis et pax multiplicet. Benedixit deus et pater domini nostri ihesu christi qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spiritum vivam per resurrectionem ihesu christi reus mortuis in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcescibilem conservatam in celis: in vobis qui in virtute dei custodimini per fidem in salutem. parati revelari in tempore novissimo. In quo reprobabitur: modicum nunc si oportet constanter in varijs temptationibus: ut probatio vestrae fidei multo preciosior sit auro quam non igne probatur: innumera in laude et gloria et honore in revelatione ihesu

christi: quem cum videritis diligetis. In quibus nunc quod non videntes creditis: credentes autem reprobabitur leticia inenarrabili et glorificata: reportantes finem fidei vestre salutis auctorem vestram. De qua salute requisierunt atque scrutati sunt propter: qui de futura in vobis gratia prophetauerunt: scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis spiritus sancti: pronuntiando eas in christo sunt passionibus et posteriores glorias: quibus revelatum est: quia non sibi metipsis: vobis autem ministrabat ea quae nunc nuntiata sunt vobis: per eos qui evangelizaverunt vobis spiritu sancto nullo de celo: in quibus desiderat angeli prospicere. Propter quod succindi lumbos mentis vestre sobrijs perfecti sperate in ea quae offerunt vobis gratiam in revelatione ihesu christi: quasi filij obediunt: non configurati prioribus ignorantie vestre desiderijs: sed secundum eum qui vocavit vos sanctum: et ipsi in omni conversatione sancti sint quoniam scriptum est: sancti eritis quoniam ego sanctus sum. Et si parati in vocantem eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus: in timore intolatus vestri tempore: conversamini: scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paterne traditionis: sed precioso sanguine quasi agni immaculati christi et incontaminati: percogniti quidem ante mundi constitutionem: manifestati autem novissimis temporibus propter vos qui per ipsum fideles estis in deo: qui suscitavit eum a mortuis: et dedit ei gloriam: ut fides vestra et spes esset in deo. Animas vestras sacrificantes in obedientia caritatis: in fraternitatis amore: simplici corde invicem diligite attentius: renati non ex semine corruptibili sed incorruptibili

per verbum dei vivi et permanentis: quia vis caro ut semet: et vis gloria eius tamquam flos feni. Sparuit semet: et flos eius decidit: vis autem domini manet in eternum. Hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vobis.

Ponentes igitur omne malum: et omne dolum et simulationem: et invidiam et omnes detractiones: sicut modo geniti infantes rationabiles: et sine dolo lac concupiscite ut in eo crescat in salutem: si tamen gustastis quam dulcis est dominus. Ad quod accedentes lapidem vinum ab hominibus quod reprobaturum a deo aut electum et honorificatum: et ipsi tamquam lapides vivi superedificamini domum spirituales in sacerdotium sanctum: offerentes spirituales hostias acceptabiles deo per ihesum christum. Propter quod continet scriptura. Ecce pono in syon lapidem summum angularem probatum electum preciosum: et qui crediderit in eum non confundetur. Vobis igitur honores credentibus: non credentibus autem lapis quem reprobaaverunt edificantes hic factus est in caput anguli et lapis offensionis et petra scandalum: hijs qui offendant verbum: nec credunt in quo et positi sunt. Vos autem genus electum regale sacerdotum gens sancta populus acquisitionis: ut virtutes annuntietis: qui de tenebris vos vocavit in ammirabile lumen suum. Qui aliquando non populus dei nunc autem populus dei: qui non consecutus misericordiam: nunc autem misericordiam consecutus. Carissimi: obsecro vos tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desiderijs quae militat adversus animam: conversationem vestram inter gentes habentes bonam: ut in eo tempore decedat de vobis tamquam de malefactoribus: et bonis operibus vos considerantes glorificent deum in die visitationis. Subiecti igitur estote

quā humane creature propter deum.
Sive regi quasi p̄cellenti: sive ducibz
tanq̄ ab eo missis: ad vindictā male-
factorū: laudē vero bonorū. Quia sic ē
voluntas dei: ut benefaciētes obmuce-
scere faciatis imprudentiū hominū i-
gnorantiā. Quasi liberi: et non quasi
velamen habentes malicie libertatē:
sed sicut serui dei. Omnes honorate:
fraternitatē diligite. Deū timere: regē
honorificare. Serui subditi estote in
omni timore dñs: nō tantū bonis &
modestis: sed etiā discipulis. Hec ē enim
gratia: si propter dei dñtiam sustinet
quis tristitiā paciēs iniuste. Que enī
est gratia: si peccantes & colaphizati
suffertis? Sed si benefaciētes patienter
sustinetis: hec ē gratia apud deū. Qui
hoc enī vocati estis: q̄a et cist⁹ passus
ē p̄ vobis: vobis relinques exemplū:
ut sequamini uestigia ei⁹. Qui pecca-
tum nō fecit: nec iniustus ē dolus in
ore eius. Qui cū malediceret nō male-
dicebat: cū patret nō cōminabatur.
Tradebat aut iudicā se iniuste. Qui
peccata nostra ip̄e petulit in corpore
suo super lignum: ut peccatis mortui
iusticie uniamur: cuius timore sanati
estis. Eratis enī sicut oves errātes: sed
conuersi estis nunc ad pastorem et e-
piscopum amicum uesterū. **¶**
Similiter et mulieres subdite sint
viris sicut et ei qui nō credit
verbo: p̄ mulierū cōuersationē sine ve-
bo iustificat: considerantes in timore
cristi cōuersationē vram. Quarū sit
nō retinens capillaturā aut circun-
datis aut indumentū uestimētorū
tulus: sed q̄ abscondit ē cordis hūmo-
r in incorruptibilitate quieti & modesti
spiritus: qui ē in cōspēctū dei locuples.
Sic enī aliquādo et sancte mulieres

sperantes in deo ornabant se subditi
proprijs viris: sicut sara obediebat a-
brahe dñm ei vocans: cui⁹ cist⁹ filie
benefaciētes: & nō p̄uenientes ullā per-
turbationē. Viri similiter cohabitantes
scdm scientiā: quasi inferiori vasculo
muliebri impetentes honorē tanq̄ &
coheredibus gratie vite: ut nō impedi-
ant orationes v̄re. In fide aut omnes
unanimes cōpatiētes: fraternitatis a-
matores: misericordes: modesti: humi-
les: non redentes malū p̄ malo: nec
maledictū pro maledictō: sed econtra
benedictōes: q̄a in hoc vocati estis:
ut benedictionē hereditate possideatis.
Quis ē enī qui vult vitā diligere: & de-
res videre bonos: cohercat linguā suā
a malo: & labia ei⁹ ne loquantur dolū.
Dedinet aut a malo & faciat bonū: in-
q̄rat pacē & sequat eā: q̄a oculi dñi su-
per iustos: et aures ei⁹ in precor eorū:
vultus aut dñi sup facies malas. Et
q̄s est qui vobis noceat: si boni euila-
tores fueritis? Sed & si quid parimini
propter iusticiā beati. Timor autem
eorū ne timueritis: et nō conturbamini.
Dñm aut cristū sanctificare i cordibus
v̄ris: parati semp ad satisfacionem o-
mni potenti vobis rationē de ea que in
vobis ē sp̄s: sed cum modestia & timore
cōscientiā habētes bonā: ut in eo op-
terahūt de vobis dñs: qui calu-
miant vram bonā in cistō cōsila-
tione. Melius ē enī ut benefacientes
si volūtas dei velit p̄ci q̄s maledicētes:
q̄a & cristus semel pro peccatis nostris
mortuus ē iustus p̄ iniustos: ut nos
offert deo: mortificatos quidē carne
vniūctos aut spiritu. In quo & h̄ps
qui i carcere erat spiritualiter cōmens
predicauit: q̄ increduli fuerāt: aliqua-
do respiciētes dei panem in dictis

noe cū fabricaret archa: iniqua pauci-
d ē odo aīe salue fidei sūt p̄ aquam.
Dñs et vos nūc similis forme saluos
facit baptisma: nō carnis depositio
sordidū: sed conscientie bone interrogatio
in deū: p̄ resurrectionē ihesu cristi a mor-
tuis q̄ est in dextera dei: degluties mor-
tem ut vite eterne heredes efficiamur:
profusus in celum subiectis sibi ange-
lis et potestatibz & virtutibus. **¶**
Cristo igit passio in carne et vos
eadē cogitatione arnamini: q̄a
qui passus ē in carne desit a peccatis:
ut non iam desideris hominū sed vo-
luntati dei q̄ reliquū ē in carne vivat
temporis. Sufficit enī preteritū temp⁹
ad voluntatē gentiū cōsummandā
h̄ps q̄ ambauerūt in luxurijs in desi-
derijs vinolēijs cōmestacionibz pota-
tionibz ebrietatibz & illicitis ydolorū
cultibz. In quo amirant nō cōcurrenti-
bus vobis i eandē luxurie cōfusione
blasphemantes: q̄ reddēt rationē ei q̄ pa-
ratus est iudicare vivos et mortuos.
Propter hoc enī & mortuus euangeli-
zati est: ut iudicent quidē scdm hoīes
in carne: vivāt aut scdm deū in spiritu.
Minutū autē finis appropinquabit.
Estote itaq; prouides et vigilate i ora-
tionibus: ate oīa autē mutua i vobis
meritis caritate cōtinuā habētes: q̄a
caritas operit multitudinē peccatorum.
Hospitales invicē sine murmuratiō-
ne. Quisquisq; sicut accepit gratiā: i
alterutū illā amministrate: sicut boni
dispensatores misericordis gratie dei.
Si quis loquit: q̄s sermones dei. Si
q̄s ministrat: tanq̄ ex virtute quā ami-
nistrat de⁹: ut i omnibus honorificetur
de⁹ p̄ ihesum cristū cui ē glā & imperiū
in secula seculorū amen. Carissimi: noli-
te peregrinari i seruire q̄ ad temptationē

vobis sit: quasi noui aliqd vobis cō-
tingat: sed cōmunicātes cistī passioni-
bus gaudere: ut et i reuelacione glē ei⁹
gaudeatis cōsultantes. Si reprobranti-
ni i noīe cristi: beati eritis qm qd est ho-
noris glorie & virtutis dei: & qui ē ei⁹
spirit⁹ sup vos requiescet. Nemo aut
vrm patiat quasi homicida aut fur
aut maledictus: aut alienorū appetitor.
Si aut ut cristianus: nō erubescat: glo-
rificet aut deū i isto nomine: quomā
tempus ē ut incipiat iudiciū a domo
dei. Si autē primū a nobis: q̄s finis
eorū qui nō credūt dei euāgelio? Et si
iustus quidē vix saluabit: impius et
peccator ubi parebit? Itaq; & h̄ps qui
patiunt scdm voluntatē dei: fidei creatio-
ri emendēt aīas suas i benefactis. **¶**
Oretiores ergo qui in vobis sunt:
obsecro dñs: et testis cistī pas-
sionū: qui & ei⁹ q̄ i futuro ē glē reuelan-
da cōmunicator. Pastore qui in vobis
ē gregem dei: prouidentes nō coade sed
spontane: scdm deū: neq; turpis lucci
gratia: sed voluntarie: neq; ut dominā-
tes in clero sed forma facti gregi ei⁹ a-
nimo: & cū apparuerit princeps pasto-
rū precipietis immarcescibile glē coro-
nam. Similiter adolescentes subditi
estote senioribus. Omnes enim inui-
cem humilitate insinuate: q̄a dñs su-
perbis resistit: humilibus aut dat gra-
tiam. Humiliamini igit sub potenti
manu dei ut vos exaltet in tēpore visi-
tationis: omne sollicitudinē vram p-
icantes in eū: qm ip̄a cura ē de vobis.
Sobrii estote et vigilate: q̄a aduersa-
rius vester dyabolus tanq̄ leo rugiens
circuit: querēs quē deuoret. Qui resisti-
te fortes in fide: sciētes eandē passionē
ei que in mūdo ē vester fraternitati fieri.
Deus aut omnis gratie qui vocauit

nos in eternā suā gloriā i cristo ihesu
modicu passos: ipe pficiet dñmabit
solidabitq. Ipi gla i imperiū: in secu-
la seculorū amen. Per siluanū fidelem
featem vobis ut arbitoz breuiter scri-
psi: oblectas et cōstans hāc esse verā
gratiā dei in qua et stas. Salutat
vos ecclesia q̄ est in babilone colecta:
et marcus fili⁹ meus. Salutate inui-
cem i osculo sancto. Gratia vobis o-
mnibz qui estis in cristo ihesu amen.
*Explicit epla prima bñ petri apli. In-
cipit argumentū in eplam secundam*

Simon petrus p fide hūc
mūdo sapiētes mortuos
esse declarat: eisdemq; pi-
etatis quanta sit magni-
tudo hūc ipa clarius manifestat. *Ex-
plicat argumentū: Incipit epistola
secunda bñ petri apli. Caput 1.*

Simon petrus secun-
dus et apostolus ihesu
cristi: hijs q̄ corqua-
lem nobiscū sortiti
sunt fidem i iusticia
dei nostri i saluato-
ris ihesu cristī. gratia vobis et pax ad-
impleatur i cognitione dei et cristī ihe-
su dñi nostri: quomodo omnia nobis
diuine virtutis sue que ad vitā et pie-
tatem donata sunt p cognitionē ei⁹ q̄
vocauit nos propria gloria et virtu-
te: p quē maxima et piosa nobis pro-
missa donauit: ut per hoc efficiamini
diuine cōsortes nature. fugietes riuo
que in mūdo ē cōcupiscentie corrupti-
onem. Vos autē curam omnē subin-
fentes ministrare in fide vestra vir-
tutem: in virtute autē sciētiā: in sciētiā
autē abstinentiam: in abstinentiā autē
patientiā: in patientiā autē pietatem: i
pietate autem amorē fraternitatis: in

amore fraternitatis caritatē. Nec enī
si vobiscū allint et superent: nō vacuo-
nec sine fructu vos cōstituer in domini
vostri ihesu cristī cognitione. Qui enī
nō p̄sto sunt hē: cecus ē i manu tem-
ptans: obliuionē accipies purgatio-
nis veterū suorū delictorū. Quapropter
fratres magis satagite: ut per bona
opera certā vram vocatiōē i electiōē
faciat. Nec enī faciētes nō peccabitis
aliquando. Sic enī abundanter mini-
strabitur vobis introitus in eternū re-
gni dñi nri et saluatoris ihesu cristī.
Propter qd̄ vos incipia semp cōmo-
nere de hīs: et quidē sciētes i dñm
ros in p̄sentī ventare. Iustū autē arbi-
tror: qd̄ diu sum i hoc tabernaculo sus-
tare vos i cōmonitiōe: tēp qd̄ vobis
est depositio tabernaculi mei: scdm qd̄
et dñs noster ihesus cristus significa-
uit michi. Dabo autē opera i frequen-
ter habere vos post obitū meū: ut hōy
omniū memoriā faciatis. Nō enī indo-
ctas fabulas secuti notā fecim⁹ vobis
dñm nri ihesu cristū virtutē i p̄sentiā:
sed speculatores facti illi⁹ magnitudi-
nis. Accipietis enī a dño p̄re honorem
et gloriā voce delapsa ad eū huiusce-
modi a magnifica gloria: hūc est fili⁹
meus dilectus in quo michi placuit:
ipm audite. Et hāc vocem nos audi-
uimus de celo allatā: cū essemus cum
ipō i monte sancto. Et habem⁹ firmi-
orem p̄phetiā sciētiā: cū benedictiōe
attendentes quasi lucerne lucēti in ca-
liginosa loco donec illucescat et lun-
fer oriat in cordibz vris: hēc primū in-
telligentes: qd̄ omnis prophetia pro-
pria interpretatione non sit. Non enī
voluntate humana allata ē aliqua-
do prophetia: sed spiritu sancto inspi-
rati locuti sūt sancti dei homines. *¶*

Fuerūt vero et pseudo p̄phetē i ipso
sicut et in vobis erunt magistri
mendaces: q̄ introducti sedas perditio-
nis: i eū q̄ erit eos deū negat: supdu-
centes sibi celestē p̄ditionē. Et multi se-
quent⁹ eorū luxurias: per quos via veri-
tatis blasphemabit⁹: i auaricia fideis
verbis de vobis negociabunt⁹. Quibz
iudiciū iam olim nō cessat: et p̄dictio
eorū nō dormitat. Si enī deus āgelis
peccatibz nō peperit sed rudētibz infer-
ni detractos in tartarū tradidit cruci-
andos i iudiciū reseruati: et origina-
li mūdo non peperit: sed odauit noē
iusticie p̄onem custodiuit diluuium
mūdo impiorū inducēs: i ciuitates
sodomorū et gomorreorū in cinerem
redigēs euerfione damnauit exemplū
eorū q̄ impie aduri sūt ponēs: i iustū
loth oppressum a neptandorū iniuri-
a ac luxuriola euersione eruit. Alpe-
du enī et auditu iustus erat: habitās
apud eos q̄ de die in diē aīam iustā
iniquis opribz cruciabat⁹. Nonit deus
prope de temptatione eripere: iniquos
vero in diē iudicij reseruare cruciandos.
Magis autē eos q̄ post carnē in concu-
piscētia immūdicie ambulāt: dñaci-
onemq; cōtēnuūt: audaces: sibi pla-
centes: sedas non metuūt introducere
blasphemātes. Vbi āgeli fortitudine
et virtute cū sint maiores: nō portant
adūsum se execrabile iudiciū. Hīj ve-
ro velut irrationabilia pecora natura-
luer i captiōē i in p̄nāem in hīs q̄ i-
gnorāt blasphemātes i corruptione su-
a prebūt: p̄cipites mercedē iniusticie
voluptate: existimantes diē delicias
cōinquinatiōis i macule: delicias afflu-
entes i cōuinis suis luxuriātes vobis-
cū: oculos habētes plenos adulteri⁹ et
inextinguibiles delicti: pellicietes animas

inextinguibiles: cor exercitātū auaricia ha-
bētes: maledictiōis filij: delinquētes
redā viā errauerunt secuti viā balaā re-
bolorū: q̄ mercedē iniquitatis amauit: cor-
reptione vero habuit sue vlamē. Sub-
iugale murū aīal i hīs voce loquēs:
prohibuit p̄phetē insipiciā. Hīj sunt
fōtes sine aqua et nebule turbidibus
exagitare: q̄bz caligo tenebray reserua-
tur. Supbia enī vanitatis loquētes:
pellēt i desiderijs carnis luxurie eos
qui paululū effugiūt: qui i errore ducen-
t⁹: libertatē illis p̄mittentes cū ipsi
sui sint corruptiōis. A quo enim q̄s
superat⁹ ē: huius i eius ē. Si enī re-
fugietes cōinquinatiōes mūdi in co-
gnitiōe dñi nri i saluatoris ihesu cri-
sti: hīs rursum implicati superant⁹: fa-
cta sūt eis postiora deteriora p̄ioribz.
Mel⁹ enim erat illis non cognoscere
viā iusticie: q̄ post agnitiōē reuolūtū
dueri ab eo qd̄ illis traditū ē scto mā-
dato. Corrigit enim eis illud veri puer-
biij. Lapis reuersus ad suum vomitū:
i sus loca in volutabro luti. *¶*

Hanc ecce vobis carissimi scdm
scribo eplam in quibus vram re-
ceto in cōmonitiōē sincerā mentē: ut
memores siis eorū q̄ p̄dixi vobis a san-
ctis p̄phetis i aplos vrorū p̄ceptorū dñi
saluatoris. Hōc p̄mū sciētes: qd̄ veni-
erit in nouissimis diebz in deceptione
illustres iuxta p̄prias cōcupiscentias
āblantes: dicētes. Vbi ē p̄missio autē
aduer⁹ ei⁹? Ego enim p̄res dormi-
erūt: oīa sic p̄seuerāt ab initio creatu-
re. Iater enim eos hēc volētes: qd̄ reli-
erant p̄us i terra de aqua et per aquā
cōstitens de vbo: p̄ quē ille tūc mūdus
aqua imundat⁹ perijt. Celi autē q̄ nunc
sūt i terra eodē verbo repositi sūt igni
relegati in diē iudicij: et p̄ditionis

impiorum hominum. Nun vero hoc non lateat vos carissimi: quia unus dies apud dominum sicut mille anni: et mille anni sicut dies unus. Non tardat dominus promissis: sed patienter agit propter vos: nolens aliquos perire sed omnes ad penitentiam reverti. Adveniet autem dies domini ut fur: et quo teli magno impetu transierit: elementa vero calore solvantur. Tunc tunc igitur omnia dissolvenda sunt: quales oportet vos esse in sanctis diversarum bonorum et pietatibus respectantes: peractes in adventu domini: per quem teli ardentes solvantur: et elementa ignis ardore tabescunt. Quos vero celos et novam terram et promissa ipsius respectamus: in quibus iustitia habitat. Propter quod carissimi hec respectantes: satagite immaculati et inviolati ei inveniri in pace: et domini nostri logarithmum salutis arbitramini: sicut et carissimi fratres nostri paulus secundum data sibi sapientiam scripsit vobis: sicut et in omnibus epistolis loquens in eis de his: in quibus sunt quedam difficultates intellectu: que indocti et instabiles depravant: sicut et ceteras scripturas: ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres precor: custodite ne in sapientie errore transgredi et cadatis a propria firmitate: recedite vero in gratia et in cognitione domini nostri et salvatoris ihesu christi. Ipsi gloria et nunc et in die eternitatis amen.

*Explicat epistola beati petri apostoli secunda
incipit argumentum in epistola beati iohannis apostoli prima.*

Ratione verbi: et quod ipse sit caritas manifestat: et susurriones fratrum nec deus scire: nec pios fieri posse: eo usque distendit ut esse comprobet homicidas: eo quod odium sit interfecionis occasio. *Explicat argumentum in epistola beati iohannis apostoli prima.*

Quod fuit ab initio: quod vidimus: quod vidimus oculis nostris: quod palamus: et manus nostrae detraherent de vobis: vita manifesta est: et vidimus et certamur: et annunciamus vobis vitam eternam: que erat apud patrem: et apparuit nobis. Quod vidimus et audimus annunciamus vobis: ut et vos societate habeatis vobiscum: et societas nostra sit cum patre et cum filio et ihesu christo. Et hoc scribimus vobis: ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum. Et hoc est annuncium quod audimus ab eo et annunciamus vobis: quoniam deus lux est: et tenebre in eo non sunt velle. Si dixerim: quoniam societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus: mentimur: et veritatem non facimus. Si autem luce ambulam: sicut et ipse in luce societatem habet: ad invicem: sanguis ihesu filii eius mundat nos ab omni peccato. Si dixerim: quoniam peccatum non habemus: ipsi nos seducimus: et veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra: fidelis est et iustus ut remittat nobis peccata nostra: et emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerim: quoniam non peccavimus: mendacem facimus eum: et verbum eius non est in nobis.

Filii mei: hec scribo vobis ut non peccetis. Sed et si quis peccaverit: advocatum habemus apud patrem: ihesum christum iustum. Et ipse est propitiatus pro peccatis nostris: non pro nostris aut tantum: sed etiam pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum: si mandata eius observamus. Qui dicit se nosse eum et mandata eius non custodit: mendax est et in hoc veritas non est. Qui autem fuerit verbum eius: vere ipse caritas dei patris

est. In hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in christo manere: debet sicut ille ambulavit: et ipse ambulare. Carissimi mihi non mandatum novum scribo vobis: sed mandatum vetus: verbum quod audistis. Iterum mandatum novum scribo vobis quod verum est: et in ipso et in vobis: quia tenebre transierunt: et verum lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit: in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum in lumine manet: et scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum in tenebris est: et in tenebris ambulat: nescit quo eam: quia tenebre obsecaverunt oculos eius. Scribo vobis filiolis: quoniam remittunt vobis peccata vestra propter nomen eius. Scribo vobis patres: quoniam cognovistis eum qui ab initio est. Scribo vobis adolescentibus: quoniam victis malignum. Scribo vobis infantibus: quia cognovistis patrem. Scribo vobis iuvenibus: quoniam fortes estis et obedi dei manet in vobis: et victis malignum. Nolite diligere mundum: neque ea quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum: non est caritas patris in eo. Quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est: et concupiscentia oculorum: et superbia vite: que non est ex patre: sed ex mundo est. Et mundus transiit et concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem dei: manet in eternum. Filii mei: nonissima hora est. Et sicut audistis quia antichristus venit: nunc antichristi multi facti sunt. Unde scimus quia novissima hora est. Et nobis prodierunt: sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis: permansissent vobiscum: nobiscum. Sed ut manifesti sint: quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis a laudo: et nostris omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem: sed quasi

sciatis ea: et quoniam omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax: nisi is qui negat quoniam ihesus est christus? Hic est antichristus: qui negat patrem et filium. Omnis qui negat filium nec patrem habet: qui confitetur filium: et patrem habet. Vos quod audistis ab initio: in vobis permansit: quod audistis ab initio: et vos in filio et patre manebitis. Et hec est reprobatio: quam ipse pollicitus est nobis vitam eternam. Nec scripsi vobis de his qui seducunt vos. Et vos undionem quam accepistis ab eo maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut undio eius docet vos de omnibus. Et verum est: et non est mendacium. Et sicut docuit vos manere in eo. Et nunc filii mei manere in eo: ut cum apparuerit habeamus fiduciam: et non confundamur ab eo in adventu eius. Si scitis quoniam iustus est: scitote quoniam et omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est.

Videte qualem caritatem dedit nobis pater: ut filii dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. Carissimi nunc filii dei sumus: et nondum apparuit quod erimus. Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo: sanctificat se sicut et ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum: et iniquitatem facit. Et peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut peccata tollerent: et peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet non peccat. Et omnis qui peccat non videt eum: nec cognovit eum. Filii mei: nemo vos seducat. Qui facit iustitiam iustus est. Sicut et ille iustus est. Qui facit peccatum ex dyabolo est: quoniam ab initio dyabolus peccat. In hoc apparuit filius dei: ut dissolvat opera dyaboli. Omnis qui natus est ex deo

peccatū non facit: quā semet ip̄us in eo manet: et nō potest peccare: quoniam ē deo natus ē. In hoc manifesti sunt filij dei et filij dyaboli. Om̄s qui nō est iustus nō est ē deo: et q̄ nō diligit fratē suū. Quoniam hec annūciatō quā audistis ab incipio: ut diligam⁹ alterutrum. Non sicut cayn q̄ ē maligno erat: et occidit fratē suū. Et ppter quid occidit eū? Quoniam op̄a ei⁹ maligna erāt: fratris autē eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos mūdus. Nos scim⁹ quoniam trāslati sum⁹ de morte ad vitā: quā diligim⁹ fratres. Qui nō diligit: manet i morte. Om̄s q̄ odit fratē suū h̄mīda ē. Et scitis quoniam om̄is homicida nō habet vitā eternā in se manētē. In hoc cognovimus caritatē dei: quā ille animā suā pro nobis posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiā huius mūdi et viderit fratē suū necesse habere et clausit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? Filij mei: nō diligam⁹ verba neq; lingua: sed op̄e et veritate sumus: et i cōspectu ei⁹ suādem⁹ corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos cor n̄m: maior est deus corde nostro: et novit om̄ia. Carissimi si cor nostrū non reprehendit nos fiduciā habemus ad deū: et quicquid petierim⁹ accipiemus ab eo quā mandata ei⁹ custodimus: et ea que sunt placita corā eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus i nomine filij eius ih̄esu cristi: et diligam⁹ alterutrum sicut dedit mandatum nobis. Et qui servat mandata eius in illo manet: et ip̄e in eo. Et in hoc scimus: quoniam manet in nobis de spiritu quem dedit nobis. **III**

Carissimi. nolite om̄i spiritū credere: sed probare spiritus si ē deo sint: quā multa pseudo pphete egrediunt in mūdū. In hoc cognoscit spiritus dei. Om̄is spiritus q̄ cōfiteatur ih̄esum cristū i carne venisse: ē deo ē. Et om̄is spiritus q̄ soluit ih̄esum: ē deo nō est: et hic est antichristus de quo audistis quoniam venit: et nūc iā i mūdū ē. Vos ē deo estis: et vidistis eū: quā maior est quā in vobis ē: q̄ in mūdū. Ip̄i de mūdū sunt: ideo de mūdū loquunt⁹: et mūdus eos audit. Nos ē deo sum⁹. Qui novit deū audit nos: q̄ non est ē deo non audit nos. In hoc cognoscimus spiritū veritatis et spiritū erroris. Carissimi diligam⁹ nos invicē: quia caritas ē deo est. Et om̄is qui diligit ē deo natus est: et cognoscit deū. Qui nō diligit non novit deum: quā deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis: quā filiū suū unigenitū misit deus i mūdum: ut vivamus p̄ eū. In hoc ē caritas: ut qualis nos dilexerimus deū: sed quā ip̄e prior dilexit nos: et misit filium suum p̄ peccationē pro peccatis n̄is. Carissimi: si deus dilexit nos: et nos debem⁹ alterutrum diligere. Deū nemo vidit unq̄. Si diligam⁹ invicē de⁹ in nobis manet: et caritas ei⁹ in nobis p̄fecta ē. In hoc cognoscim⁹ quā in eo manemus et ip̄e in nobis: quoniam de spiritu sancto suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur: quā pater misit filium suū salvatōrē mūdi. Quisquis cōfessus fuerit quoniam ih̄esus est filius dei: deus in eo manet et ip̄e i deo. Et nos cognovim⁹: et credidim⁹ caritati quā habet deus i nobis. Deus caritas ē: et qui manet in caritate i deo manet: et deus in eo. In hoc p̄fecta est caritas

nobiscū: ut fiduciā habeam⁹ in die iudicii: quā sicut ille ē: et nos sumus i hoc mūdū. Timor nō ē in caritate: sed perfecta caritas foras mittit timorē: quā timor penā habet. Qui autē timet nō ē p̄fectus i caritate. Nos ergo diligamus deū: quā de⁹ prior dilexit nos. Si q̄s dixerit quā diligo deū et frēm suū odierim⁹: et nō diligit frēm suū quem videt: deū quem nō videt quō potest diligere? Et hoc mādātū habem⁹ a deo: ut q̄ diligit deū: diligat et frēm suū. **O**m̄is q̄ credit quā ih̄es⁹ ē crist⁹: et ē deo natus ē. Et om̄s q̄ diligit eū q̄ genuit: diligit et eū q̄ natus ē ē deo. In hoc cognoscim⁹ quā diligim⁹ nos deī: eū deū diligam⁹: et mādātā ei⁹ faciamus. Hec ē enī caritas dei ut mādātā eius custodim⁹: et mādātā ei⁹ gravia nō sūt. Quoniam om̄e qd natū ē ē deo vivit i mūdū: et hec ē victoria q̄ vincit mūdū: n̄m q̄ credit quā ih̄esus ē filius dei: hic ē q̄ venit p̄ aquā et sanguinem ih̄esus cristus. Nō in aqua solū: sed in aqua et sanguine. Et spiritus ē q̄ testificat: quā crist⁹ ē veritas. Quoniam tres sūt q̄ testimoniū dāt i celo: pater: verbū: et spirit⁹ sanctus: et hii tres unū sunt. Et tres sūt q̄ testimoniū dāt i terra: spirit⁹: aqua: et sanguis: tres unū sūt. Si testimoniū hōm accipim⁹: testimoniū dei maius ē. Quoniam hec ē testimoniū dei qd maius ē: quā testificat⁹ ē de filio suo. Qui credit in filiū dei: habet testimoniū dei in se. Qui nō credit filio mēdāte facit eū: quā nō credit i testimoniū qd testificat⁹ ē deus de filio suo. Et hec ē testimoniū: quā vitā eternā dedit nobis deus: et hec vitā in filio ei⁹ ē. Qui habet filiū habet vitā: q̄ nō habet filium dei: vitā nō habet. Hec scribo vobis:

ut sciatis quā vitā habetis eternā: q̄ creditis in filiū dei. Et hec est fiducia quā habem⁹ ad deū: quā quicquid petierimus scdm volūtatē ei⁹ audit nos. Et scim⁹ quā audit nos: quicquid petierimus. Scimus: quā habem⁹ petitiōnes q̄s postulam⁹ ab eo. Qui scit frēm suū peccare peccatū nō ad mortē: peccat et dabit ei vitā peccati non ad mortem. Est peccatū ad mortē: nō pro illo dico ut roget q̄s. Om̄is iniquitas peccatū est: et est peccatū ad mortē. Scimus quā om̄s q̄ natus ē ē deo nō peccat: sed generato dei cōservat eū: et malignus nō rāget eum. Scim⁹ quā ē deo sumus: et mūdus totus i maligno positus ē. Et scim⁹ quā fili⁹ dei venit et dedit nobis sensū: ut cognoscām⁹ verū deū: et sim⁹ i vero filio ei⁹. Hic ē verus de⁹: et vitā eterna. Filij mei: custodite vōs a simulacri. **Explic eplā p̄ma b̄i ioh̄is apli. Incipit arguit in eplā eiusdē scdaz.** **U**biq; a deo ad sanctā feminā scribit ut eandē dominā non dubitet literis appellare: eundēq; filijs testimonii q̄ ambulat in veritate prohibeat. **Explic argument. Incipit eplā b̄i ioh̄is apli scda.** **E**nīq; eledē dñe et natis eius quos ego diligo in veritate: et non ego solus sed et om̄es qui cognoverunt veritatem: propter veritatem que permanet in vobis: et nobiscum erit in eternum. Sit vobiscum gratia misericordia pax a deo patre: et a cristo ih̄esu filio patris in veritate et caritate. **Sanctus h̄i valde quoniam invenit de filijs suis ābulātes i veritate: sicut mādātū**

accepimus a pre. Et nunc rogo te dñe
non tanq̃ mādātū novū scribēs tibi:
sed qđ habuim⁹ ab initio: ut diliga-
mus alterutrū. Et hęc ē caritas: ut am-
bulēm⁹ scđm mādātā ei⁹. Hoc enim ē
mādātū: ut quemadmodū audistis
ab initio in eo ambuletis: qm̃ multi se-
ductores reierūt ī mūdū qđ nō cōfite-
nt̃ ihesū crīstū venisse ī carnē. Hic ē sedu-
ctor: et anticristus. Videte vosmetipsos
ne p̃datis qđ operati estis: sed ut mer-
cedem plenā accipiat̃. Omnis qđ rece-
dit et nō p̃manet ī doctrīna crīstī: deū
nō habet. Qui p̃manet ī doctrīna: hic
patet et filiū habet. Si qđs vult ad vos
et hāc doctrīnā nō affert: nolite recipere
eū ī domū: nec aue ī dixeritis. Qui
enī dicit illi aue: cōmunicat op̃ib⁹ ei⁹
malignis. Plura habēs vobis scribe-
re: nolui p̃ carā et attramētū. Spero
enī me futurū apud vos: et os ad os
loqui: ut gaudiū ṽrū plenū sit. Sa-
luta te filiē sororis tue eledē. *Explicit
ep̃la scđa bñ iohannis apli. Inq̃
put argumēt in ep̃la ei⁹ de terna*
Gaudēt pietatis causa retol-
lit atq; ut ī ipsa pietate
maneat reprobator: diotre-
pem impietatis et supbie
causa oburgat: demeritis aut̃ bonū
testimoniū p̃hibet cum fratrib⁹ vni-
uersis. *Explicit argument: Inq̃
ep̃la bñ iohis apli terna. 1.*
Etior: gaio carissi-
mo: que ego diligo
ī veritate. Carissi-
me: de omnib⁹ orati-
onib⁹ facis prospe-
re te ingredi et vult:
re: sic ut prospere agit aīa tua. Gaudio
sumi valde venientib⁹ fratrib⁹: et testi-
moniū p̃hibentib⁹ veritati tue: sicut

tu ī veritate ambulas. Maiorē hanc
nō habeo gratiā: qđ ut audiam filios
meos ī veritate ambulātes. Carissi-
me: fideliter facis quicquid operaris ī
fratres: et hoc ī p̃grinos. qđ testimoniū
reddiderūt caritati tue ī conspectu
ecclesiē: quos benefaciens deducis di-
gite deo. Pro nomine enim ei⁹ p̃fati
sunt: nichil accipietis a gentib⁹. Nos
ergo debemus suscipere huiusmodi:
ut cooperatorēs sinus veritatis. Bri-
plissimē solliciti ecclesiē: sed is qđ amat
p̃matum gēere ī eis diotrepe: non
recipit nos. Propt̃ hoc si videro com-
moneā eius op̃a que facit: vobis ma-
lignis garrēs ī nos. Et quasi nō ē
ista sufficiat: neq; ipse suscipit fr̃es:
eos qui suscipiūt p̃hibet: et de ecclesiā
erit. Carissime noli imitari malum:
sed qđ bonū est. Qui benefacit ei⁹ deo
est: qui malefacit vō videt deū. Deme-
ritis testimoniū reddidit ab omnib⁹: et ab
ipsa veritate: sed et nos testimoniū pre-
hibemus: et noli qm̃ testimoniū nū-
mū ē. Multa habui tibi scribere: sed no-
lui p̃ attramētū et calamiū scribere tibi.
Spero aut̃ protinus te videre: et os ad
os loquemur. Pax tibi. Saluta me
amici. Saluta amicos per nomē. *Ex-
p̃lic ep̃la terna bñ iohis apli. Inq̃
argumēt in ep̃la bñ iude apli.*
Has apostolus. fratres de corruptio-
nib⁹ ṽrū veniat ita informat: ut illi-
cum esse diceret de subiugo samel cen-
ros fuitus. dēctus op̃a sua offugis
nouare sculibus. *Explicit argumēt
Inq̃ ep̃la bñ iude apli Cap. 1.*
Has ihesū crīstī seruis frat̃ amē
iacob: hīs qui sunt ī deo pace dile-
ctis: et crīstō ihesū cōsecratis et voca-
tis. Misericordia vobis et pax et caritas
adimplant. Carissimi omnium

sollitudinem faciēs scribendi vobis
de cōmuni ṽstra salute necesse habui
scribere vobis: deprecans supercetera
ri semel tradite sanctis fidei. Subin-
troierunt enim quidam homines qui
olim p̃scripti sunt ī hoc iudiciū
impij: domini nostri gratiam tran-
sferentes ī luxuriā: et solum domi-
natorem et dominum nostrum ihe-
sum crīstū negantes. Commone-
re autem vos volo scientes semel dñi-
a: quoniam ihesus populum de ter-
ra egipti saluans. secundo eos qui
non crediderunt perdidit. Angelos
vero qui non seruauerunt suum prin-
cipatum sed dereliquerunt suum do-
miciliū: ī iudiciū magnū diei
vinculis eternis sub caligine reserua-
uit. Sicut sodoma et gomorra et
cūiāne ciuitates simili modo refo-
nitate et abeuntes post carnem alte-
ram: facti sunt eēplum ignis eter-
ni penam sustinentes. Similiter et hī
quidem carnem maculant: domina-
tionem autem spernunt: maiestatem
autem blasphemant. Cum michael
archangelus cum dyabolo disputās
altercatur de mortis corpore: non
est ausus iudiciū inferre blasphe-
mie: sed dixit. Imperet tibi deus. Hī
autem quęcūq; quidem ignorant
blasphemant: quęcūq; autem nau-
raliter tanq̃ muta animalia norunt:
ī hīs corrumpuntur. Et illis qui
via cayn abierunt: et errore balaam
mercede effusi sunt: et ī contradic-
tione chore abierunt. Hī sunt ī epu-
lis suis macule conuantes: sine ti-
more. Semetipsos pascentes: nubes
sine aqua. que a ventis circumferun-
tur: arbores autumnales. infertili-
bus mortue. eradicate: fludus feri

maris. despumantes suas confusio-
nes: hydra errantia: quib⁹ procella te-
nebray euata ē ī eternū. Prophetauit
autem et de hīs septimus ab adam-
noch dicens. Ecce venit dominus ī
sanctis milibus suis facere iudiciū
contra omnes: et arguere omnes im-
pios de omnib⁹ op̃ib⁹ impietatis
eorum: quibus impie egerunt: et de o-
mnib⁹ duris que locuti sunt contra
deum peccatores impij. Hī sunt mur-
muratores querelosi secūdu deside-
ria sua ambulantes: et os eorum lo-
quitur sup̃biam: mirantes personas
questus causa. Vos autem carissimi
memores estote verborum que p̃dida
sunt ab apostolis domini nostri ihe-
su crīstī: qui dicebāt vobis quoniam
ī nouissimis temporibus venient il-
lusores secūdu desideria suaambu-
lātes ī impietatibus. Hī sunt qui
segregant semetipsos: animales: spi-
ritum non habentes. Vos autem ca-
rissimi superedificantes vosmetipsos
sanctissime nocte fidei: ī spiritu san-
cto orantes. ipsos vos ī dilectione
dei seuate: respicientes misericordiā
domini nostri ihesu crīstī ī vitam e-
ternam. Et hos quidem arguite iu-
dicatos: illos vero saluate de igne
rapientes. Alijs autem miseramini
ī timore: odientes et eam que car-
nalis est maculatam tunicam. Si
autem qui potens est vos conserua-
re sine peccato. et cōstituere ante cō-
spēctum glorie sue immaculatos ī
regulatione: soli deo saluatori nostro.
per ihesum crīstū dominum nostrū
gloria magnificētia imperitū et po-
restas ante omne seculum: et nunc
et ī omnia secula seculorum amen.
Explicit ep̃la bñ iude apli

recidi ad pedes eius tanquam mortuus. Et
posuit degeta sua super me dicens. Mo-
li timere. Ego sum primus et novissimus
et vivus. Et huiusmodi et ecce huiusmodi
in secula seculorum. Et habeo claves mortis
et inferni. Scilicet ergo qui vidisti et que
sunt: et que oportet fieri post hec. Sacra-
mentum septem stellarum quas vidisti in
degeta mea et septem candelabra aurea:
septem stelle angelus sunt septem ecclesiarum: et can-
delabra septem. Septem ecclesie sunt. **¶**
Et angelus epistole ecclesie scribe. Hec
dicit qui tenet septem stellas in dege-
ra sua: qui ambulat in medio septem
candelabrorum aureorum. Scio opera tua
et laborem et patientiam tuam: quia non potes
sustinere malos. Et temptasti eos qui
se dicunt apostolus esse et non sunt: et
invenisti eos mendaces. Et patientiam
habes: et sustinisti propter nomen meum:
et non defecisti. Sed habeo aduersum te
paucos: quia caritatem tuam primam reliquisti.
Memor esto itaque unde egredieris: et age
penitentiam: et prima opera fac. Similiter
venio tibi et movebo candelabrum tuum
de loco suo: nisi penitentiam egeris. Sed
hoc habes quia odisti facta nicholai-
tarum: quia et ego odi. Qui habet aurem
audiat: quod spiritus dicat ecclesie. Vin-
centi dabo edere de ligno vite: quod est
in paradiso dei mei. Et angelus finivit
ecclesie scribere. Hec dicit primus et novis-
simus: qui sunt mortui et vivit. Scio
tribulationem tuam et pauperitatem tuam: sed
dives es et blasphemaris ab hiis qui
se dicunt iudeos esse et non sunt: sed sunt
synagoga sathane. Nichil horum ti-
meas que passurus es. Ecce missus
est drabolus te vobis in carcerem ut
temptemini: et habebitis tribulationem
diebus decem. Esto fidelis usque ad mor-
tem: et dabo coronam vitam. Qui habet

aurem audiat: quid spiritus dicat ec-
clesie. Qui vivit: non ledet a morte
secunda. Et angelus pergit ecclesie scri-
bere. Hec dicit qui habet candelabrum aureum
parte auri. Scio ubi habitas ubi se-
des est sathane: et tenes nomen meum et
non negasti fidem meam. Et in diebus illis
anticipias testis meus fidelis qui decessit
est apud vos: ubi sathanas habitavit.
Sed habeo aduersum te paucos: quia habes
illuc tenentes doctrinam balaam qui docuit
balac mittere scandalum coram filiis israel
edere et fornicari: ita habes et tu tenen-
tes doctrinam nicholaitarum. Similiter
penitentiam age: si quo minus. Veni-
am tibi cito et pugnabo cum illis in gla-
dio oris mei. Qui habet aurem audi-
at: quod spiritus dicat ecclesie. Vincenti
dabo manna absconditum: et dabo illi
calculum candidum et in calculo nomen
novum scriptum: quod nemo scit nisi qui
accipit. Et angelus throni ecclesie scribe.
Hec dicit filius dei: qui habet oculos tanquam
flamma ignis: et pedes eius sicut aurum
calco. Scio opera tua et fidem et carita-
tem tuam et ministerium et patientiam tuam: et
opera tua novissima plura prioribus.
Sed habeo aduersum te paucos: quia punitis
mulierem iherusalem que se dicit prophetam
docere et seducere servos meos: fornicari
et manducare de ydoloth. Et dedi
illi tempus ut penitentiam ageret: et non
vult penitere a fornicatione sua. Ecce
ego mitto eam in ledum: et qui mechanur
cum ea in tribulatione maxima erunt: nisi
penitentiam ab operibus suis egerint:
et filios eius interficiam in morte: et sa-
crificabo omnes ecclesie quia ego sum servans
reus et corda: et dabo unicuique vestimen-
tum secundum opera sua. Vobis autem dico et te-
neris quia thronus estis: qui sitis: et non
habent doctrinam habet et qui non agnoverunt

altitudinem sathane quemadmodum di-
cunt: non mita super vos aliud potius:
tamen id quod habetis tenete donec veni-
am. Et qui vicerit et custodierit usque in
finem opera mea: dabo illi potestatem super
gentes et reges eas in virga ferrea et tan-
quam vas figuli confringentur sicut et ego
accepi a patre meo: et dabo illi stellam
matutinam. Qui habet aurem audi-
at: quid spiritus dicat ecclesie. **¶**
Et angelus ecclesie sardis scribe. Hec
dicit qui habet septem spiritus dei:
et septem stellas. Scio opera tua: quia
nomen habes quod vivas et moris es.
Esto vigilans: et confirma cetera que mo-
riscia erant. Non enim inveni opera tua
plena coram deo meo. In mente et
ego habeo qualiter acceperis et audieris
et servas: et penitentiam age. Si ergo non
vigilaveris veniam ad te tanquam fur:
nescies quia hora veniam ad te. Sed ha-
bes paucos nomina in sardis qui non in-
quinauerunt vestimenta sua: et ambula-
bunt mecum et albis quia digni sunt. Qui
vicerit sic vestietur vestimentis albis: et non
delebo nomen eius de libro vite: et confite-
bor nomen eius coram patre meo et coram
angelis eius. Qui habet aurem audiat: quod
spiritus dicat ecclesie. Et angelus phi-
ladelphie ecclesie scribe. Hec dicit san-
ctus et verus qui habet clavem david: qui
aperit et nemo claudit: claudit et nemo
aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram
te ostium apertum quod nemo potest
claudere: quia modicam habes vir-
tutem et servasti verbum meum: et non
negasti nomen meum. Ecce dabo de syna-
goga sathane qui dicit se iudeos esse et
non sunt: sed mentuntur. Ecce faciam
illos ut veniant et adorant ante pedes
tuos: et scient quia ego dilexi te. Quoni-
am servasti verbum patientie mee: et ego

servabo te ab hora temptationis que
ventura est in ore uniusum temptare
habitantes in terra. Ecce venio cito. Tene
quod habes: ut nemo accipiat coronam
tuam. Qui vicerit faciam illum columnam
in templo dei mei: et foras non egredietur
ampli. Et scribam super eum nomen dei
mei et nomen civitatis dei mei nove
iherusalem que descendit de celo a deo me-
o: et nomen meum novum. Qui habet au-
rem audiat: quid spiritus dicat ecclesie.
Et angelus laodice ecclesie scribe. Hec
dicit amen testis fidelis et verus: qui est
principium creature dei. Scio opera tua:
quia neque frigidus es neque calidus. Et
tamen frigidus es et calidus. Sed
quia tepidus es et nec frigidus nec ca-
lidus: incipiam te euomere ex ore meo:
quia dicis quod dives sum et locupletatus
et nullus egeat: et nescis quia tu es miser
et miserabilis et pauper et nudus.
Suadeo tibi emere a me aurum ignitum
probatum ut locuples fias: et vestimen-
tis albis induaris ut non appareat co-
fusio nuditatis tue: et collum inunge
oculos tuos ut videas. Ego quos a-
mo: arguo et castigo. Simulare regem:
et penitentiam age. Ecce sto ad ostium et
pulso. Si quis audierit vocem meam et a-
peruerit michi ianuam introabo ad illum:
et cenabo cum illo: et ipse mecum. Qui vicerit
dabo ei sedere mecum in throno meo:
sicut et ego vici et sedi cum patre meo in
throno eius. Qui habet aurem audi-
at: quid spiritus dicat ecclesie. **¶**
Post hec vidi et ecce ostium apertum
in celo: et vox prima quam audivi
tanquam tuba loquens mecum dicens.
Ascende huc: et ostendam tibi quod oportet
fieri cito. Post hec statim fui in spiritu.
Et ecce sedes posita erat in celo: et supra
sedem sedens. Et qui sedebat similis erat

aspectu lapidis iaspidis et sardinis et vis erat i circuitu sedis similis visi-
oni smaragdine. Et in circuitu sedis
sedilia viginti quatuor: et supra thronos
viginti quatuor seniores sedentes cir-
cumamicti vestimentis albis et in ca-
pitibus eorum corone auree. Et de thro-
no procedunt fulgura et voces et toni-
trua: et septem lampades ardentes ante
thronum qui sunt septem spiritus dei. Et
in aspectu sedis tanquam mare vitreum simi-
le cristallo: et in medio sedis et in circui-
tu sedis quatuor animalia plena oculis
ante et retro. Et animal primum simi-
le leoni et secundum simile vitulo: et tertium a-
nimal habens faciem quasi hominis: et
quartum animal simile aquile volanti.
Et quatuor animalia singula eorum ha-
bebant alas senas: et in circuitu et in-
tus plena sunt oculis. Et requiem non
habebant die ac nocte dicentia sanctus
sanctus sanctus dominus deus omnipotens:
qui erat et qui est et qui venturus est. Et cum
darent illa animalia gloriam et honorem
et benedictionem sedenti super thronum viuen-
ti in secula seculorum: proindebat viginti
quatuor seniores ante sedentem in throno
et adorabant viuentem in secula seculorum:
et mittebant coronas suas ante thronum
dicentes. Dignus es domine deus noster
accipere gloriam et honorem et virtutem:
quia tu creasti omnia: et propter vo-
luntatem tuam erant et creata sunt. **V**

Et vidi in dextera sedentis supra
thronum librum scriptum intus et
foris: signatum sigillis septem. Et vidi
angelum fortem et predicantem voce ma-
gna. Quis est dignus aperire librum et
soluere signacula eius? Et nemo poterat
neque in celo neque in terra neque sub ter-
ram aperire librum: neque respicere illum. Et
ego flebam multum: quoniam nemo dignus

inuentus est aperire librum: nec videre eum.
Et unus de senioribus dixit michi. Ne
fleueris. Ecce vici leo de tribu iuda ra-
dit: david aperire librum et soluere septem
signacula eius. Et vidi: et ecce in medio
throni et quatuor animalium et in medio
seniorum agnum stantem tanquam occi-
sum habentem cornua septem et oculos
septem: qui sunt septem spiritus dei missi in om-
nem terram. Et venit: et accepit de dexte-
ra sedentis et in throno librum. Et cum aper-
isset librum: quatuor animalia et viginti
quatuor seniores ceciderunt coram agno
habentes singuli cytharas et chilas au-
reas plenas odoramentorum: qui sunt ora-
tiones sanctorum: et cantabant canticum no-
uum dicentes. Dignus es domine accipe-
re librum et aperire signacula eius: quoniam
occisus es et redemisti nos deo in sangui-
ne tuo et omni tribu et lingua et populo
et natione: et fecisti nos deo nostro re-
gnum et sacerdotes et regnabimus super
terram. Et vidi: et audiui vocem angelorum
multorum in circuitu throni et animalium
et seniorum: et erat numerus eorum milia mi-
lium dicentium voce magna. Dignus
est agnus qui occisus est accipere virtutem
et divinitatem et sapientiam: et fortitudi-
nem et honorem et gloriam et benedictio-
nem. Et omne creaturam que in celo est
et super terram et sub terra: et qui sunt in mari
et qui in eis: omnes audiui dicentes seden-
ti in throno et agno. Benedictio et ho-
nor et gloria et potestas in secula seculorum.
Et quatuor animalia dicebant amen. Et viginti quatuor seniores
cecidit in facies suas: et adoraverunt
viuentem in secula seculorum. **V**

Et vidi quod aperuisset agnus unum
de septem sigillis: et audiui vo-
cem de quatuor animalibus dicentem
tanquam vocem tonitruum. Veni et vide.

Et vidi: et ecce equus albus: et qui
sedebat super illum habebat arcum: et data
est ei corona: et reuoluit vinctus ut vince-
ret. Et cum aperuisset sigillum secundum: audi-
ui secundum animal dicentem. Veni et vide.
Et reuoluit alius equus rufus: et qui sede-
bat super illum datus est ei ut sumeret pacem
de terra: et ut inuicem se interficerent: et
datus est ei gladius magnus. Et cum a-
peruisset sigillum tertium: audiui tertium
animal dicentem. Veni et vide. Et ecce e-
quus niger: et qui sedebat super illum ha-
bebat stateram in manu sua. Et audiui
tanquam vocem in medio quatuor anima-
lium dicentium. Bilibris vitici denario uno:
et unum et oleum ne lesitis. Et cum a-
peruisset sigillum quartum: audiui vocem quat-
ti animalis dicentis. Veni et vide. Et
ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum
nomen illi mors: et infernus sequebatur
eum. Et data est illi potestas super quatuor
partes terre: interficere gladio fame
et morte et belis terre. Et cum aperuisset
sigillum quintum: vidi subitus altare ani-
mas interfectorum propter verbum dei: et pro-
pter testimonium quod habebant. Et clama-
bant voce magna dicentes. Usquequo
domine sanctus et verus non iudicas et non
vindicas sanguinem nostrum de hijs qui ha-
bitant in terra? Et date sunt illis singule
hostie albe: et dictum est illis ut requiesce-
rent adhuc tempus modicum: donec com-
pleant consensum eorum: et facies eorum qui
interficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cum
aperuisset sigillum sextum: ecce terra morsus
magnus factus est. Et sol factus est ni-
ger tanquam sacculus cilicini: et luna tota
facta est sicut sanguis: et stelle de celo
cecidit super terram sicut ficus emittit
grosulos suos cum a vento magno mo-
uerent. Et celum recessit sicut liber inuolutus:

et omnes montes et insule de locis suis
moue sunt. Et reges terre et principes
et tribuni et diuites et fortes et omnes
seruus et liber absconderunt se in speluncis
et in petris montium: et dicunt montibus
et petris cadite super nos: et abscondite
nos a facie sedentis super thronum et ab
ira agni: quoniam venit dies magnus ire
ipsorum. Et quis poterit stare? **VI**
Post hec vidi quatuor angelos stan-
tes super quatuor angulos terre:
tenentes quatuor ventus terre ne flaret
super terram: neque super mare neque in ulla
arborum. Et vidi alterum angelum ascen-
dentem ab ortu solis habentem signum
diuini: et clamauit voce magna: quatuor
angelis quibus datus est nocere ter-
re et mari dicens. Nolite nocere terre et
mari neque arboribus: quoadusque si-
gnum diuini dei nostri in frontibus eor-
um. Et audiui numerum signatorum:
centum quadraginta quatuor milia signa-
ti et omni tribu filiorum israel. Et tribu iu-
da: duodecim milia signati. Et tribu
ruben: duodecim milia signati. Et tri-
bu gad: duodecim milia signati. Et
tribus aser: duodecim milia signati. Et
tribus neptalim: duodecim milia signa-
ti. Et tribus manasse: duodecim milia
signati. Et tribus symeon: duodecim mi-
lia signati. Et tribus leui: duodecim mi-
lia signati. Et tribus iuda: duodecim
milia signati. Et tribus zabulon: duo-
decim milia signati. Et tribus ioseph:
duodecim milia signati. Et tribus ben-
iamin: duodecim milia signati. Post
hec vidi turbam magnam quam dinumera-
re nemo poterat et omnibus gentibus
et tribubus et populis et linguis: stantes
ante thronum et in conspectu agni amidi
hostis albis: et palme in manibus eorum.
Et clamabant voce magna dicentes.

Salus deo nro: qui sedet sup thronu
et agno. Et omnes angeli stabant i cir-
cum thronu: et senioru: et quoru aialiu:
et ceciderunt i conspectu throni in facies
suas: et adorauerunt deum dicentes ame.
Benedictio: et claritas: et sapientia: et gra-
tiam adiu: honor: et virtus: et fortitudo
deo nro: i secula seculoru amen. Et re-
spondit vnus de senioribz: et dixit michi.
Hij qui amidi sunt stolis albis q sunt
et vnde venerunt? Et dixi illi. Dne mi-
hi scis. Et dixit michi. Hij sunt q vene-
runt de tribulatione magna: et lauerunt
stolas suas: et dealbauerunt eas i sangu-
ne agni. Ideo sunt ante thronu dei: et secu-
rentur ei die ac nocte in seculo eius: et qui
sedet in throno habitabit super illos.
Non esurient neq: sitiet amplius: neq:
cader super illos sol neq: ullus calus:
qui agnus q in medio throni e reger
illos: et dducat illos ad vite fontes a-
quarum: et absterget deus omnem
lacrimam ab oculis eorum. **viij**
Et cu aperuisset sigillu septimu: fa-
ctum e silentiu in celo quasi me-
dia hora. Et vidi septem angelos stantes
in conspectu dei: et dante sunt illis septem
tuba. Et alius angelus venit: et stetit ante
altare habens thuribulu aureu: et da-
ta sunt illi incensa multa: ut daret de o-
rationibz sanctorum dnm supra altare
aureu qd e ante thronu dei. Et ascendit
fumus incensoz de orationibz sancto-
rum de manu angel: coram deo. Et ac-
cepit angelus thuribulu aureu: et imple-
uit illud de igne altaris: et misit in ter-
ram: et facta sunt tonitrua: et voces: et ful-
gura et terre motus magnus: et septem
angeli q habebant septem tubas: para-
uerunt se ut tuba canerent. Et primus
angelus tuba cecinit. Et facta e grandis
et ignis: mixta i sanguine: et missu est

in terra. Et tertia pars terre combusta
est: et tertia pars arboru combusta est:
et omne semu viride combustum est. Et se-
cundus angelus tuba cecinit: et tanq:
mons magnus igne ardens missus est
in mare. Et facta e tertia pars maris
sanguis: et mortua e tertia pars creatu-
re eoru que habebant animas i mari: et
tertia pars nauiu interijt. Et tertius
angelus tuba cecinit: et cecidit de celo stel-
la magna ardens tanq: facula. Et cecidit
i tertia partem fluminu: et in fontes
aquarum: et nomen stelle dicitur absinthi-
um. Et facta e tertia pars aquarum: et ab-
sinthiu: et noli hominu mortui sunt de
aquis: qia amare facte sunt. Et quartus
angelus cecinit: et percussa e tertia pars
solis et tertia pars lune: et tertia pars
stellaru ita ut obscuraretur tertia pars
eorum: et diei non lueret pars tertia et
nocti similis. Et vidi: et audiui vocem
vnu: aquile volantis p mediu celu: di-
cens voce magna. Ve ve ve habitan-
tibus i tra de cecis: vobis cuius agelo-
rum: qui erant tuba canitur. **ix**
Et quintus angelus tuba cecinit: et
vidi stellam de celo cecidisse in
terram: et data est ei clavis putei abissi.
Et aperuit puteum abissi: et ascendit
fumus putei sicut fumus fornacis ma-
gnus: et obscurat est sol: et aer de fumo
putei. Et de fumo putei egressu locuste
in terra: et data est illis potestas sicut
habent potestatem scorpiones terre. Et
preceptu est illis ne lederent faciem terre
neq: omne viride neq: omnem arboru:
nisi tantu homines q non habent signu
dei in frontibz suis. Et didici est eis ne oc-
ciderent eos: sed ut cruciarentur mensibz
quinq: Et cruciati eorum ut cruciati
scorpioni: et perierunt hominem. Et in die-
bus illis querebant homines mortem: non

invenirent eam: et desiderabunt mortem:
et fugiet mors ab eis. Et similitudines
locustarum similes equis paratis ad pli-
um: et sup capita earum tanq: corone si-
miles auro: et facies earum tanq: facies
hominu. Et habebant capillos sicut ca-
pillos mulieru: et dentes earum sicut dentes
leonu erat. Et habebant loricas sicut lo-
ricas ferreas: et vox alarum illarum sicut
vox curru equoz multoz curru i bel-
lu. Et habebant caudas similes scorpio-
nu: et aculei erat in caudis earum: et pote-
ras earum nocere hominibz mensibz quinq:
Et habebant sup se regem angelum
abissi cui nomen hebraice labaddon.
Et vnum abijt: ecce veniunt adhuc
duo ve post hec. Et secus angelus tu-
ba cecinit: et audiui vocem vna ex quatuor
cornibus altaris aurei quod est
ante oculos dei: dicens septo angelo q
habebat tuba. Solue quatuor ange-
los q allegati sunt in flumine magno
eustaten. Et soluti sunt quatuor angeli
qui parati erat in hora: et diem: et men-
sem: et annu: ut occiderent tertia parte
hominu. Et numerus equestis egerat:
vicies milies dena milia: et audiui nu-
merum eoz: et ita vidi equos i visione.
Et qui sedebant super eos habebant lori-
cas igneas: et iacindinas et sulphureas:
et capita equoz erant tanq: capita
leonu: et de ore eoz procedit ignis: et su-
mus et sulphur. Et ab hijs tribz pla-
gis occisa est tertia pars hominu: de
igne et de fumo: et sulphure q procede-
bat ex ore iporu. Potestas em equoz
in ore eoz: et in caudis eoz. Sicut cau-
de eoz similes serpibus habentes ca-
pita: et in hijs nocere. Et ceteri hoies
qui non sunt occisi i hijs plagis neq:
penitentia egerunt de operibz manuum
luarum ut non adorarent demonia

et simulacra aurea et argentea et creta
et lapidea et lignea q neq: videre pos-
sunt neq: audire neq: ambulare: et non
egerunt penitentia ab homicidijs suis
neq: a veneficijs suis neq: a fornica-
tione sua: neq: a furtis suis. **x**
Et vidi aliu angelu fortem descen-
dente de celo amidum nube: et
erans in capite ei. Et facies ei erat ut
sol: et pedes ei tanq: coluna ignis. Et
habebat i manu sua libellu apertu: et po-
suit pedem suu dexteru supra mare: sinis-
trum aut sup terram: et clamavit vo-
ce magna queadmodu cu leo rugit.
Et cu clamasset: locuta sunt septem to-
nitrua voces suas. Et cu locuta fuisset
septem tonitrua voces suas: et ego scri-
pturus eram. Et audiui vocem de celo
dicente michi. Signa q locuta sunt septem
tonitrua: et noli ea scribere. Et angelus
que vidi stantem supra mare: et supra
terram levavit manu suam ad celum: et iu-
ravit p vivetem i secula seculoz q crea-
vit celum: et ea q in eo sunt et terram et
ea q in ea sunt: et mare et ea que in eo
sunt: qia tempus non erit amplius: sed i die-
bus vocis septimi angeli cum reperit
tuba canere: consumabitur misteriu dei: si-
cut euangelizavit p servos suos pro-
phetas. Et audiui vocem de celo iteru
loquente mecu: et dicente. Vade: et
accipe librum apertu de manu angeli
stantis supra mare: et super terram. Et
abijt ad angelum dicens ei ut daret mi-
hi librum: et dixit michi. Accipe libru
et deuora illum: et faciet amaritari
ventre tuu: sed i ore tuo erit dulce tanq:
mel. Et accipi librum de manu angeli
et deuoraui illum: et erat in ore meo tanq:
mel dulce. Et cu deuorasset eu: amari-
cat e venter meus. Et dixit michi. Opus
est tibi iteru: pphetare gentibz et populis

et linguis et regibus multis. **E**t dicit michi calamus similis virge: et dicit michi. Surge: et metre templum dei et altare: et adora res in eo. Accipit vero quod est foris templum rice foras et ne metaris illud: quoniam datum est gentibus. Et civitate sancta calcabunt mensibus quadraginta duobus. Et habebit duobus testibus meis: et prophetabunt diebus milleducenstis sexaginta annis. Hi sunt due olive: et duo randelabra in conspectu domini terre stantes. Et si quis voluerit eos nocere: ignis egerit de ore eorum et devorabit inimicos eorum: et si quis voluerit eos ledere sic oportet eum occidi. Hi habent potestatem claudendi celum ne pluat diebus prophetie illorum: et potestatem habent super aquas coartandi eas in sanguinem: et punire terram omni plaga quotienscumque voluerint. Et cum finierint testimonium suum bestia quam ascendit de abisso faciet aduersus eos bellum: et vincet illos: et occidet eos. Et corpora eorum iacebunt in plateis civitatis magne quam vocatur spiritualiter Sodoma et Egyptus: ubi et domus eorum crucifixus est. Et videbunt de tribubus et de populis et linguis et gentibus corpora eorum non finient poni in monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt super illos et iocundabuntur: et munera mittent in vinum: quoniam hi duo propterea cruciaverunt eos qui inhabitabant super terram. Et post dies tres et dimidium spiritus vite a deo intrabit in eos. Et steterunt super pedes suos: et timor magnus cecidit super eos qui viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de celo dicentem eis. Ascendite huc. Et ascenderunt in celum in nube: et viderunt illos innumeri eorum. Et illa hora factus est motus magnus: et decima

pars civitatis cecidit. Et occisi sunt in terra motu nota hominum septem milia: et reliqui in timore sunt missi: et ceciderunt gloria deo celi. **E**t secundum abijt: et ecce de cecidit venter cito. Et septimus angelus tuba cecinit: et facte sunt voces magne in celo dicentes. Paradus est regnum huius mundi domini nostri et christi eius: et regnabit in secula seculorum amen. Et viginti quatuor seniores qui in conspectu dei sedent in sedibus suis ceciderunt et facies suas: et adoraverunt deum dicentes. Gratias agimus tibi domine deus noster omnipotens: qui es et qui eras et qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam magnam et regnasti. Et irate sunt gentes: et advenit ira tua: et tempus mortuorum iudicari: et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis et timenibus nomen tuum pusillis et magnis: et ceteris mandandi eos qui corrumperunt terram. **E**t apertum est templum dei in celo: et visa est archa testamenti in templo eius. Et facta sunt fulgura et voces: et terre motus: et gradus magna. Et signum magnum apparuit in celo. Mulier amicta sole: et luna sub pedibus eius: et in capite eius corona stellarum duodecim. Et in utero habens et clamabat parturientis: et curat ut pariat. Et visum est aliud signum in celo. Et ecce draco magnus rufus habens capita septem et cornua decem: et in capitibus eius septem dyadema: et cauda eius replebat terram partem stellarum celi et misit eas in terram. Et draco stetit ante mulierem que erat parturientia: ut cum peperisset filium eius devoraret. Et peperit filium masculinum: qui redurus erat omnes gentes in virga ferrea. Et captus est filius eius ad deum: et ad thronum eius: et mulier fugit in solitudine ubi habebat locum paratum a deo: ut ibi pascat

eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prelium magnum in celo. Michael et angeli eius prehabant cum dracone: et draco pugnavit et angeli eius et non valuerunt: neque locus inventus est amplius eorum in celo. Et projectus est draco ille magnus: serpens antiquus: qui vocatur dyabolus et sathanas: qui seducit universum orbem: et pedus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt. Et audiuimus vocem magnam in celo dicentem. Nunc facta est salus et virtus et regnum dei nostri et potestas christi eius: quia projectus est accusator fratrum nostrorum: qui accusabat illos ante conspectum dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem agni: et propter verbum testimonii sui: et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea letamini celi: et qui habitatis in eis. **E**t ecce terre et mari: quia descendit dyabolus ad vos habens iram magnam: sciens quod modicum tempus habet. Et postquam viderit draco quod projectus esset in terram: persecutus est mulierem que peperit masculinum. Et dante sunt mulieri ale due aquile magne: ut volarent in desertum in locum suum: ubi alitur per tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpentis. Et misit serpentes super eam post mulierem aqua tanquam flumen: super eam faceret trahi a flumine. Et adiunxit terra mulierem: et aperuit terra os suum et absorbit flumen: quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem: et abiit facere prelium cum reliquis de semine eius qui custodiunt mandata dei: et habent testimonium ihesu christi. Et stetit super arenam maris. **E**t vidi de mari bestiam ascendente habentem capita septem et cornua decem: et super capita eius nomina blasphemie.

Et bestia quam vidi similis erat pardus: et pedes eius sicut pedes ursi: et os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam et potestatem magnam. Et vidi unum de capitibus suis quasi occisum in mortem: et plaga mortis eius curata est. Et admirata est universa terra post bestiam. Et adoraverunt draconem qui dedit potestatem bestie: et adoraverunt bestiam dicentes. Quis similis bestiee quis poterit pugnare cum illa? Et datus est ei os loquens magna et blasphemiam: et datus est ei potestas facere mentes quadraginta duos. Et aperuit os suum in blasphemias ad deum blasphemare nomen eius: et tabernaculum eius: et eos qui in celo habitant. Et datus est illi bellum facere cum sanctis: et vincere eos. Et datus est illi potestas in omni tribu et populo et lingua et gente: et adoraverunt eam omnes qui inhabitabant terram: quorum nomina scripta sunt in libro vite agni qui occisus est ab origine mundi. Si quis habet aurem audiat. Qui in captivitate duxerit in captivitate vadit: qui in gladio occiderit: opprimit eum gladio occidi. Hic est patientia: et fides sanctorum. Et vidi aliam bestiam ascendente de terra: et habebat cornua duo similia agni: et loquebatur sicut draco. Et potestatem habebat bestie omnem faceret in conspectu eius: et fecit terram et habitantes in ea adorare bestiam primam: cuius curata est plaga mortis. Et fecit signa magna ut regnum ignem faceret de celo descendere in terram in conspectu hominum. Et seducit habitantes in terra propter signa que datus sunt illi facere in conspectu bestie: dicens habite in terra ut faciant ymaginem bestie que habet plagam gladii et vivit. Et datus est illi ut daret spiritum ymagini bestie: et ut loqueretur ymago bestie:

et faciet ut quicūq; nō adorauerint y-
maginem bestie occidantur. Et faciet
omnes pusillos et magnos et diuites
et pauperes ⁊ liberos et seruos habere
caractē in manu dextra aut in frō-
tibus suis: et ne quis possit emere aut
vendere nisi habeat caracterem nomis
bestie: aut nomen aut numerū nomi-
nis eius. Spiritus sapientia ē. Qui habet in-
tellectum: computet numerum bestie.
Numerus enim hominis est: et nu-
merus ei⁹ sexcentisegigies. **iiii**

Et vidit ecce agni⁹ stabat supra
montē hyon: et cum te centūqua-
draginta quatuor milia habentes nomē
eius et nomē p̄ris eius scriptū i scro-
nibz suis. Et audiui vocē de celo tanq̃
vocē aquarū multarū et tanq̃ vocem
tonitrui magni: et vocē quā audiui fi-
cut cretharedorū cretharizantiū i creth-
ris suis. Et cantabāt quali canticum
nouū ante sedem et ante quatuor ani-
malia et seniores: et nemo poterat dice-
re canticū nisi illa centūquadraginta
quatuor milia q̃ tēpni sūt de terra. Vñ
sunt qui sūt mulieribus nō sunt con-
iugātū: virgines enī sunt. Vñ secun-
dū agnū quocunq̃ ierit. Vñ tēpni sunt
et omnibus p̄misse deo et agni: et in o-
re torū nō ē inuentū mendaciū. Si-
ne macula enī sunt ante thronū dei. Et
vidi alterū angēlū volātem p̃ mediū
celi: habentem euangeliū et cernit: ut
euangelizaret sedentibus sup̃ terrā et sup̃
omnē p̄tē et i tabū et lingua et p̄p̄m:
dicens magna voce. Timete dñm et da-
te illi honorē: quia venit hora iudicij
eius: et adorate eū qui fecit celum et ter-
ram mare et fontes aquarū. Et ali⁹ an-
gelus secutus ē dicens. Cecidit cecidit
babilon illa magna: q̃ a vino ire for-
nicationis sue potauit omēs gentes.

Et terti⁹ angelus secus est illos dicens
voce magna. Si quis adorauerit be-
stiam et ymaginē ei⁹ ⁊ accepterit cara-
tērem i fronte sua aut i manu sua: hic
bibet de vino ire dei qđ mixtū ē intro
in calice ire ipsius. Et cruciabit igne ⁊
sulphure i conspectu āgelorū sanctorū:
et ate spēdū agni. Et fumus tormen-
torum torū ascendet i secula seculorū.
Nec habet requiem die ac nocte qđ ad-
rauerit bestiam et ymaginē eius: et si
quis accepterit caratēre nominis eius.
Hic sapiētia sanctorū ē: qui custodiūt
mandata dei et fidem ihesu. Et audiui
vocem de celo dicentē michi. Scribe.
Beati mortui qui in dño moriuntur.
Amodo iā dicit spīr⁹: ut requiescāt
a laboribus suis. Vixit enī illos fecit
tur illos. Et vidi ⁊ ecce nubem candi-
dam: ⁊ supra nubē sedētem simlē fili-
i hpmīnis habentem in capite suo co-
ronam aureā: ⁊ in manu sua falcem
accutā. Et alius āgelus egredit⁹ ex-
plorū clamāns voce magna ad sedētem su-
per nubem. Mitte falcē tuā in terrā: quia
venit hora ut metat⁹: quoniam
arunt messis terre. Et misit qui sedebat
super nubem falcē suā in terrā: et mes-
sit in terrā. Et alius āgelus egredit⁹ de
templo qđ est in celo: habens ⁊ ipse fal-
cem acutā. Et alius angelus egredit⁹
de altari qđ habebat portatorem supra
ignem et aquam: ⁊ exclamavit voce
magna ad eum qđ habebat falcē acu-
tam dicens. Mitte falcē tuā acutā
et vindicta boros vocē terre: quoni-
am mature sunt vine ei⁹. Et misit an-
gelus falcē suū acutā in terrā: ⁊
vindictam i vineā terre: et misit in lacū
ire dei magnū. Et calsat⁹ est loc⁹ terra
cruentat⁹: ⁊ egredit⁹ sāguis de lacu usqđ ad
fenos equorū per stadiā millecentā.

Et vidi aliud signum in celo magis et mirabile : angelos septem habentes plagas septem novissimas : quoniam in illis consummata est ira dei . Et vidi itaque mare vitrum mixtum igne et eos qui vicerunt bestias et ymagines eius et numerum nominis eius stantes supra mare vitrum : habentes tabargas dei et cantantes canticum novum secum dei et canticum agni dicentes . Magna et mirabilia sunt opera tua domine deus omnipotens : iuste et vere sunt vires tue domine reges seculorum . Quis non timebit te domine : et magnificabit nomen tuum : quia solus pius es : qui omnes gentes veniunt et adorabunt in conspectu tuo : quoniam iudicia tua manifesta sunt . Et post hec videret recte apertum est templum tabernaculi testimonium in celo . Et ceciderunt septem angeli habentes septem plagas de templo : et lapide mundo et candelido : et percussit circa pectora zonis aureis . Et unum de quatuor animalibus dedit septem angelis septem thalas aureas : plenas iracundie dei viventes in secula seculorum . Et implevit et templum dei fumo a manifeste dei et de virtute eius : et nemo poterat intrare in templum : donec consummarent septem plagas septem angelorum .

Et audiui vocem magnā de tem-
plo dicentem septem angelis. **Q**ue-
re et effundite septem calas ire dei in ter-
ram. Et abiit primus angelus ⁊ effudit
calam suā in terrā ⁊ factū est vultus
fumi ⁊ solis in hominē ⁊ habetis
ariditatem bestie ⁊ in eos q̄ adorave-
runt bestia ⁊ ymaginē ei⁹. Et secūndus
angelus effudit calam suā in mare:
et factus ē sanguis tanq̄ mortui: et o-
mnis anima vultus mortua ē in ma-
ri. Et tertius effudit calā suā super

Humilitia ⁊ super fontes aquarū ⁊ factū
est sanguis. Et audiuit angelū aqua-
rum dicentem. Quibus es domine q̄ es
et qui etas sanctus qui hoc iudicabit
quia sanguine sanctorū ⁊ prophetarū
effuderūt: et sanguine eis dedisti bibere.
Digerunt enim sunt. Et audiui alterū di-
centem. Etiam dñe deus omnipotens:
vera et iusta iudicia tua. Et quartus
angelus effudit hialam suā in solem: et
datum est illi estu affligere homines ⁊
igni. Et effluuerunt homines estu ma-
gno: ⁊ blasphemauerunt nomē dei ha-
bentis potestatem super has plagas:
neq; egerūt penitentia ut darent illi glo-
riam. Et quintus angelus effudit hia-
lam suā sup sedem bestie et factum est
regnū ei⁹ tenebrosū. Et cōmāducaue-
rūt linguas suas p̄ dolore: ⁊ blasphe-
mauerunt deū celi p̄ doloribz ⁊ vulne-
ribz suis: ⁊ non egerūt penitentiam
re operibz suis. Et sextus angelus effu-
dit hialam suā i flumen illud magnū
euscateri: ⁊ siccauit aquam ei⁹ ut p̄pa-
raretur via regibus ab ortu solis. Et
vidi de ore draconis ⁊ de ore bestie ⁊
de ore pseudo p̄phete egire spirit⁹ nec
immundos i modum ranay. Sunc
enī spiritus demoniorū facientes signa
et procedūt ad reges totius terre agre-
gare illos in prelium ad diē magnū.
omnipotentis dei. Ecce venio sicut fur.
Grat⁹ q̄ vigilat et custodit vestimenta
sua ne nudus ambulet: ⁊ videat turpi-
tudinem ei⁹. Et cōgregabit illos in lo-
rum q̄ vocatur hebraice armageddon.
Et septimus angel⁹ effudit hialā suā
in aërem: ⁊ reuiit vox magna de tem-
plo a throno dicens. Factū est. Et fa-
cta sunt fulgura et voces et tonitrua:
et terre motus fact⁹ est magn⁹ qualis
nunq; fuit regno homines fuerūt sup

terra: talis terre mors? hic magnus. Et facta est ciuitas magna in tres partes: et ciuitates gentium ceciderunt. Et babilon magna venit in memoriam ante deum: dare illi calicem vini indignationis ire eius. Et omnis insula fugit: et montes non sunt inuenti. Et gradus magnus sicut talentum descendit de celo in homines: et blasphemauerunt homines deum propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehementer. **xvii**

Et venit unus de septem angelis qui habebant septem fialas: et locutus est mecum dicens. Veni et ostenda tibi damnationem meretricis magne qui sedet super aquas multas: cum qua fornicati sunt reges terre: et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius. Et abstulit in spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam corvineam: plenam nominibus blasphemie: habentem capita septem et cornua decem. Et insuper erat circumdata purpura et corcino et maurata auro et lapide preciosio et margaritis: habens poculum aureum in manu sua plenum abominatione et immundicia fornicationis eius. Et in fronte eius nomen scriptum babilon magna: mater fornicationum et abominationum terre. Et vidi mulierem ebriam de sanguine sacerdotum: et de sanguine martirum israel. Et miratus sum cum viderem illam ammiracione magna. Et dixit michi angelus. Quare miraris: ego dico tibi sacramentum mulieris et bestie que portat eam: qui habet capita septem et cornua decem. Bestia quam vidiisti sit et non est: et ascensura est de abyssu: et in interitum ibit: et mirabuntur inhabitantes terram quod non sunt scripta nomina in libro vite a constitutione mundi videntes bestiam que erat et non

est. Et hic est sensus: qui habet sapientiam. Septem capita septem montes sunt supra quos mulier sedet: et septem reges. Quinque ceciderunt: unus est et alius nondum venit. Et cum venerit: oportet illum breue tempus manere. Et bestia que erat et non est ipsa octava est: et de septem est. Et in interitum vadit. Et decem cornua que vidiisti decem reges sunt qui regnum nondum acceperunt: sed potestatem tanquam reges una hora accipient post bestiam. Qui unus confilium habet: et virtutem et potestatem suam benedicte tradit. Qui cum agno pugnabunt: et agnus vincet illos: quoniam dominus dominus est: et rex regum: et qui cum illo sunt vocati et electi et fideles. Et dixit michi. Aquę que vidiisti ubi meretrix sedet ipsi sunt et gentes et lingue: decem cornua que vidiisti in bestia hi odient fornicatorem et desolatam facient illam: nudam: et carnes eius maducabunt et ipsam igni concreuabunt. Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod placuit ei illi: ut dent regnum suum bestie donec consumatur verba dei. Et mulier quam vidiisti est ciuitas magna: que habet regnum super reges terre. **xviii**

Et post hec vidi alium angelum descendentem de celo habentem potestatem magnam: et terra illuminata est a gloria eius. Et clamauit in fortitudine dicens. Cecidit cecidit babilon magna: et facta est habitatio demonum: et custodia omnis spiritus immundi et odibilis: quia de vino ire fornicationis eius bibunt omnes gentes. Et reges terre cum illa fornicati sunt: et mercatores terre de virtute deliciarum eius diuites facti sunt. Et audiui aliam vocem de celo dicentem. Ecce de illa populus meus:

et ne participes suis delictorum eius: et de plagis eius non accipias. Quoniam niam puterunt peccata eius usque ad celum: et recordatus est dominus iniquitatum eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et duplicite duplicia secundum opera eius. In poculo quo misit vobis misere illi duplici. Quantum glorificauit se et in deliciis suis: tantum date illi tormentum et ludum: quia in corde suo dixit. Sedeo regina: et vidua non sum: et ludum non videbo. Ideo in una die venient plage eius mors et ludus et fames: et ignis comburetur: quia foris est deus qui iudicabit illam. Et flebunt et plangent se super illam reges terre qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt cum viderint fumum incendii eius: longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes. Ve ve ciuitas illa magna babilon: et ciuitas illa fortis: quoniam una hora venit iudicium tuum. Et negotiatores terre flebunt super illam: et lugebunt: quoniam merces eorum nemo timeat amplius: merces auri et argenti et lapidis preciosi et margarite et bissi et purpure et serici et corcini: et omne lignum thyrinum et omnia vasa eboris et omnia vasa de lapide preciosio et cramento et ferro et marmore: et cynamomum et amomum et odoramentorum et unguentum et thuris et vini et olei et simile et cetera et iumentorum et ouium et equorum et redarum et mancipiorum et animarum hominum. Et poma tua delibetis anime tue discesserunt a te: et omnia pinguis et preclara perierunt a te: et amplius illa iam non inueniunt mercatores hominum. Qui diuites facti sunt ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius: fletus ac lugentes et dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: que amicta erat bizzo et

purpura et corcino et deaurata et auro et lapide preciosio et margaritis: quoniam una hora destituta sunt tante diuicie. Et omnis gubernator et omnes qui in lacum nauigant et nautę et qui in mari operantur: longe steterunt: et clamauerunt videtes locum incendii eius dicens. Que similis ciuitati huic magne? Et miserunt puluerem super capita sua: et clamauerunt fletus et lugentes dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: qua diuites facti sunt omnes qui habebant naues in mari de preijs eius: quoniam una hora desolata est. Et ultra super eam relum et sancti apostoli et prophete: quoniam iudicauit deus iudicium vestrum de illa. Et susculit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum: et misit in mare dicens. Hoc impetu mittetur babilon ciuitas illa magna: et ultra iam non inuenietur. Et vox cytharedorum et musicorum et cybia canentium et tuba non audiet in te apostolus: et omnis arctifex omnique ars non inuenietur in te apostolus: et vox mole non audiet in te apostolus. Et lux lucerne non lucet in te apostolus: et vox sponsi et sponse non audiet adhuc in te: quia mercatores tui erant principes terre: quia in necessijs tuis creauerunt omnes gentes. Et in ea sanguis prophetarum et sacerdotum inuentus est: et omni qui interfecit sunt in terra. **xix**

Post hec audiui quasi vocem tubarum militum in celo dicentium alleluia. Pax et gloria et victus deo nostro est: quia peccata et iusta iudicia sunt eius: qui iudicauit de meretrice magna: qui corripuit terram in prostitutione sua: et vindicauit sanguinem suorum suorum de manibus eius. Et iterum dixerunt alleluia. Et sumus eius ascendit in secula seculorum. Et ceciderunt seniores viginti quatuor et quatuor animalia et adorauerunt deum sedentem super

throni: dicentes amen alla. Et vox de throno respondit dicens. Laus deo nro omnes sancti eius: et qui timetis deum pusilli et magni. Et audiui quasi vocem tubę magne: et sicut vocem aquarum multarum et sicut vocem tonitruorum magnorum dicentium alla: qui regnavit dominus deus noster omnipotens. Gaudeamus et exultemus et deimus gloriam ei: quia venerunt nuptie agni: et vox eius paravit se. Et datum est illi ut cooperiat se byssum splendens candidum. Byssum enim iustificationes sunt sanctorum. Et dixit michi. Scribe. Beati qui ad rem nuptiarum agni vocati sunt. Et dixit michi. Hec verba dei verba sunt. Et recidi ad pedes eius: ut adorarem eum. Et dixit michi. Vide ne feceris. Consecutus tuus sum: et factus tuorum habentium testimonium ihesu. Deum adora. Testimonium enim ihesu est spiritus prophetie. Et vidi celum apertum: et ecce equus albus: et qui sedebat super eum vocabatur fidelis et verax: et cum iusticia iudicat et pugnat. Oculi autem eius sicut flamma ignis: et in capite eius diademata multa: habens nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersa sanguine: et vocabatur nomen eius verbum dei. Et cecidit qui sunt in celo sequebantur eum in equis albis: vestiti byssino albo et mundo. Et de ore eius procedebat gladius: et utraque pars acut: ut in ipso percutiat gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea: et calcet torcular vini furoris ire dei omnipotentis. Et habet in vestimento et in femore suo scriptum: rex regum et dominus dominantium. Et vidi unum angelum stantem in sole: et clamavit voce magna dicens omnibus audibus qui volunt per medium celi. Venite et congregamini ad rem magnam: ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes fortium et carnes equorum et sedentium in ipsis. Et carnes omnium

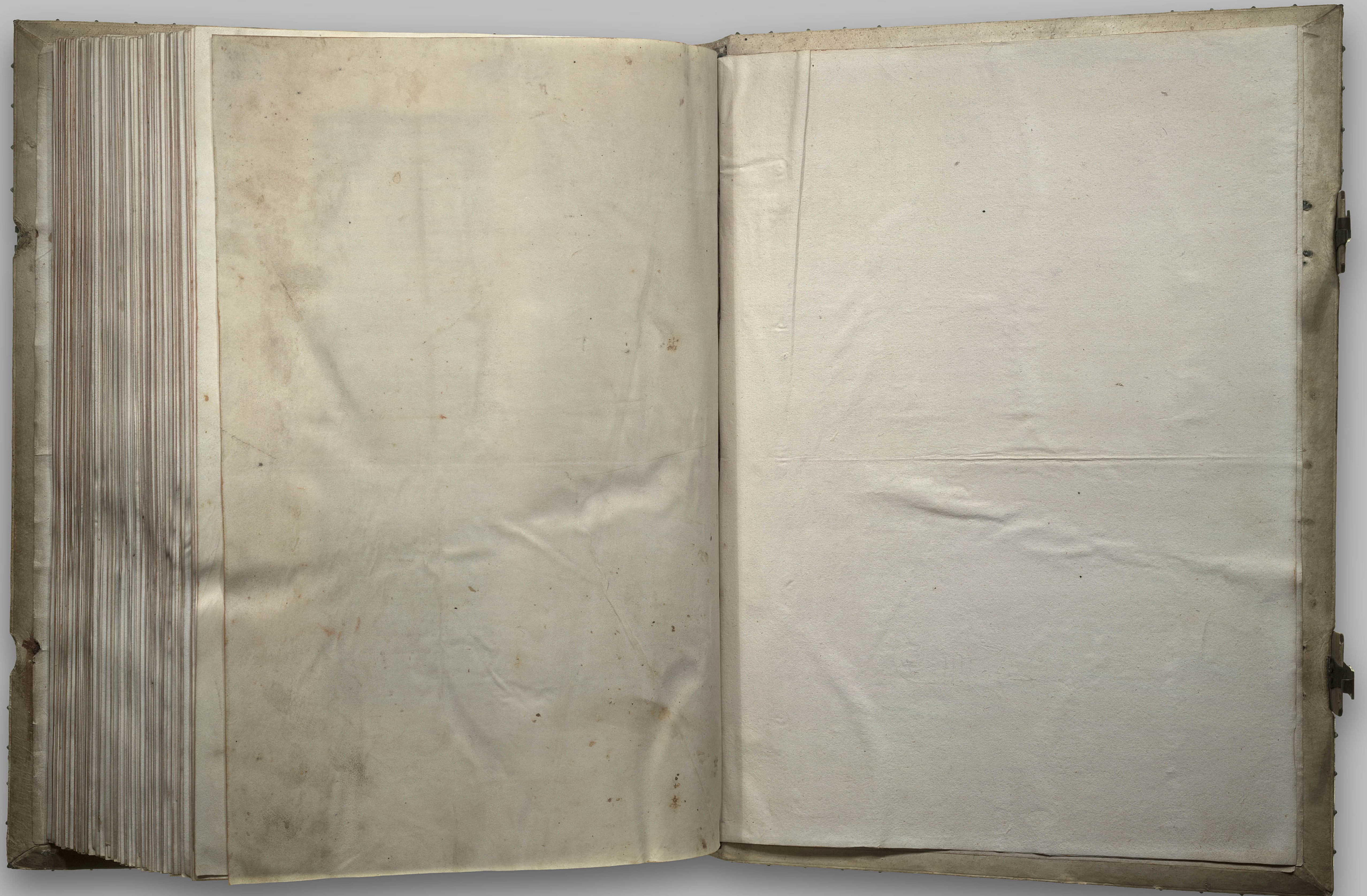
liberorum et suorum et pusillorum et magnorum. Et vidi bestias et reges terre et ceteros eius congregatos ad faciendum prolium cum illo qui sedebat in equo: et cum exercitu suo. Et apphela est bestia: et cum ea pseudo prophetę: et qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos qui acceperunt caradentem bestie: qui adoraverunt ymaginem eius. Vni milli sunt hi duo in stagnum ignis ardentis et sulphuris: et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum: qui procedit de ore ipsius: et omnes aures latuerunt sunt carnibus eorum. **E**t vidi angelum descendentem de celo habentem clavem abyssi: et cathenam magnam in manu sua. Et apphendi draconem serpente antiquum qui est dyabolus et sathanas: et ligavit eum per annos mille. Et misit eum in abyssum: et clausit et signavit super illum ut non seducat amplius gentes: donec consummentur mille anni. Et post hoc oportet illum solui modico tempore. Et vidi sedes: et sedentem super eas: et iudicium datum est illis. Et animas decollatorum propter testimonium ihesu et propter verbum dei: et qui non adoraverunt bestiam neque ymaginem eius nec acceperunt caradentem eius in frontibus aut in manibus suis: et nonixerunt et regnaverunt cum christo mille anni. Ceteri mortui non vixerunt donec consummentur mille anni. Hec est resurrectio prima. Beati et sancti: qui habent partem in resurrectione prima. Qui hiis secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes dei et regnabunt cum illo mille annis. Et cum consummati fuerint mille anni solvet sathanas de carcere suo: et regibit et seductus gentes que sunt super quatuor angulos terre gog et magog: et congregabit eos in prelium: quorum numerus est sicut arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terre: et circumerunt castra

sanctorum et civitatem dilectam. Et descendit ignis a deo de celo et devorabit eos: et dyabolus qui seducebat eos nullus est in stagnum ignis et sulphuris: ubi et bestia et pseudo prophetę cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum magnum candidum et sedentem super eum: cuius aspectu fugit terra et celus: et locus non est inventus ab eis. Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni: et libri aperti sunt: et alius liber apertus est qui est vite. Et iudicati sunt mortui ex hiis qui scripta erant in libris: secundum opera ipsorum. Et dedit mare mortuos suos qui in eo erant: et mors et infernus dederunt mortuos suos qui in ipsis erant: et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. Et infernus et mors nulli sunt in stagnum ignis. Hec est mors secunda. Et qui non est inquit in libro vite scriptus: nullus est in stagnum ignis. **E**t vidi celum novum: et terram novam. Primum enim celus et prima terra abiit: et mare iam non est. Et ego iohannes vidi sanctam civitatem iherusalem novam descendentem de celo: a deo paratam: sicut sponsam ornata viro suo. Et audiui vocem magnam de throno dicentem. Ecce tabernaculum dei cum hominibus: et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt: et ipse deus cum eis: erit eorum deus. Et absorget deus omnem lacrimam ab oculis eorum: et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra: que prima abiit. Et dixit qui sedebat in throno. Ecce nova facio omnia. Et dixit michi. Scribe: quia hec verba fidelissima sunt et vera. Et dixit michi. Fadum est. Ego sum alpha et omega: initium et finis. Ego sum et dabo de fonte aque vite gratis. Qui vixerit possidebit hec. Et ego illi deus: et ille erit michi

alvus. Timidis autem et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et ydolatriis et omnibus mendacibus: pars illorum erit in stagno ardenti ignis et sulphuris: quod est mors secunda. Et venit unus de septem angelis habentibus fialas plenas septem plagis novissimis: et locutus est mecum dicens. Venire et ostenda tibi sponsam uxorem agni. Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum: et ostendit michi civitatem sanctam iherusalem descendentem de celo: habentem claritatem dei. Et lumen eius simile lapidi precioso tamquam lapidi iaspide: sicut cristallus. Et habebat murum magnum et altum habentem portas duodecim: et in portis angelos duodecim: et nomina inscripta que sunt nomina duodecim tribuum filiorum israel. Ab oriente porte tres: et ab aquilone porte tres: et ab austro porte tres: et ab occidente porte tres. Et murus civitatis habens fundamenta duodecim: et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum et agni. Et qui loquebatur mecum habebat mensuram arundineam auream: ut metiretur civitatem et portas eius et murum. Et civitas in quadra posita est: et longitudo eius tanta est quanta et latitudo. Et mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim milia: et longitudo et altitudo et latitudo eius equalia sunt. Et mensus est murus eius centum quadraginta quatuor cubitorum: mensura hominis que est angeli. Et erat strudura muri eius et lapide iaspide: ipsa vero civitas aureum mundum: simile vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis omni lapide precioso ornata. Et fundamentum primum iaspis: secundus saphirus.

terci⁹ sardonius: quart⁹ smaragd⁹.
quint⁹ sardius: sext⁹ sardius: se-
ptim⁹ crisolitus: octav⁹ berillus.
non⁹ thopazius: decim⁹ crisopras-
lus: undecim⁹ iacintus: duodeci-
m⁹ amethystus. Et duodecim porte:
duodecim margarite sūt p singulas.
Et singule porte erāt p singulis mar-
garitis: et platea civitatis aurū mun-
dum: tanq; vitru p lucidum. Et replū
non vidi in ea. Dominus enī deus o-
mnipotens templū illius ē: et agnus.
Et civitas nō eget sole neq; luna: ut
luceant in ea. Nam claritas dei illu-
minabit eam: et lucerna ei⁹ est agnus.
Et ambulant gentes i lumine ei⁹: et
reges terre afferent glām suā et hono-
rem i illam. Et porte ei⁹ nō clauduntur
per nodem. Nō enim nō erāt illis et af-
ferent gloriā et honorem gentiū i illā:
nec intrabit i ea aliqd congnatu aut
abominatiōne facies: et mediatū: nisi
q scriptū sūt i libro vite agni. **XXII**
Et ostendit mihi fluvīū aque vi-
ve splēdīdū tanq; cristallū:
procedētem de sede dei et agni. In me-
dio place ei⁹ et p utraq; parte flumi-
nis lignū vite affertur fruct⁹ duodeci:
per mēses singulos reddēs fructū suū:
et folia ligni ad sanitatē gentiū. Et o-
mnē maledictū nō erit ampli⁹: sed se-
des dei et agni i illa erūt: et qui ei⁹ fui-
erūt illi. Et videbūt facie ei⁹: et nōm ei⁹
in frōibz eorū. Et vix ultra nō erit et
nō egēbunt lumine lucerne neq; lumi-
ne solis qm dñs deus illuminabit il-
los: et regnabūt in secla seclorū. Et di-
xit mihi. Hec vba fidelissima sūt et ve-
ra. Et dñs de⁹ spiritūū pphetarū misit
angelū suū ostēdere tuis fratribz que o-
porteret fieri cito. Et ecce venio velociter.
Beati q custodit veta prophete libri

huus. Et ego iohannes q audiui et
vidi hec. Et postq; audissem et vidi
ecce vidi ut adorare ante pedes angeli
qui mihi hec ostendebat. Et dixit mi-
hi. Vide ne feceris. Consequens enim
sum et fratru tuorū prophetarū:
et eorū qui servant veta prophete li-
bri huus. Deum adora. Et dixit mi-
hi. Ne signaveris veta prophete li-
bri huus. Temp⁹ enim ppe est. Qui nō
erit noceat adhuc: et qui in sordibus ē
sordescat adhuc. Et q iustus ē iusti-
ficetur adhuc: et sand⁹ sctificetur adhuc.
Ecce venio cito: et merces mea meū ē:
reddere unicuiq; scdm opera sua. Ego
sum alpha et ω: prim⁹ et novissim⁹:
principium et finis. Beati q lavant
stolas suas in sanguine agni: ut sit
potestas eorū in ligno vite: et p portas
intrent civitatem. Foris autem canes
et venetici et impudici et homicidæ et
dolus secuentes: et omnis qui amat
et facit mendacium. Ego ihesus misi
angelum meum testificari vobis hec
in ecclesijs. Ego sum radix et genus
david: stella splēdida et matutina.
Et spiritus et sponsa dicunt veni. Et
qui audit: dicat veni. Et qui sitit ve-
niat: et qui vult accipiat aquam vi-
ve gratis. Consequens enim omni au-
diēti veta prophete libri huus.
Et quis appoluerit ad hec: apponet
deus super illum plagas scriptas in
libro isto: et si quis diminuerit de
veteris libri prophete huus: auferet
deus partem eius de libro vite et
de civitate sanda: et de his que scri-
pta sunt in libro isto. Dicit qui te-
stimoniū perhibet istorum. Etiam.
Venio cito amen. Veni domine ihu.
Gratia dñi nri ihesu cristi cū omni-
bz vobis amē. **Explicit apocalypsis**

Bible. Latin. ca. 1454-55. Mainz. Gutenberg (42 lines)

Incun.

1454

B557

